AUGUSTINUS, AURELIUS

Plura ac diversa divi Aurelii Augustini Sermonum Opera.....

Basel, Johannes Amerbach, 1494.

302 ff.nn. cum imagine.

Defectus. In parte prima operis sub titulo "Ad fratres in heremo commorantes" desunt ff.nn.3 et 4. Desunt etiam: pars VI operis sub titulo "De tempore" et pars VII operis sub titulo "De sanctis" scilicet ff.nn.303-602.

Hain,2008. - GW,2920. - BMC III,p.756. - Pellechet I, 1518. - Schubert,A. Die Wiegendrucke der Studienbibliothek zu Olmütz,Nr.187. - Louda,J. Soupis prvotisku Universitni knihovny v Olomouci,199. - Badalić,J. Inkunabule u Narodnoj Republici Hrvatskoj,133. - Gapan,A.-Badalić,J. Inkunabule v Sloveniji,62.

Basilaeae 1494

Plura ac diuersa diui Aure lij Augustini Sermonum Opera Videlicet

Ad fratres in heremo commorantes: Sermones LXXVI.
De Verbis domini: Sermones LXIIII.
De Verbis Apostoli: Sermones XXXV.
In explanationē Epistolę Canonicę beati Johannis primę: Sermones X.
Homeliarum est Sermones populares: Quinquaginta.
De tempore: Sermones CCLVI.
De Sanctis: Sermones LI.

14.118

Iamdudum libuit pater Augustine sacrate/
Carminibus laudes concelebrare tuas:
Et uolui fateor:sed multa negocia/nostras
Hactenus infirmas dennuere manus.
Nec tu Diue pater:nostro modulamine/maior
Efficiere:nec hoc carmine doctor eges.
Nec tibi quam laudem sceleratus homuncio/forsan
Ferre uelim:grata est:te neq; digna cano.
At cape quicquid id est:calamum quoq; dirige nostrum:
Quo tibi condignum perficiatur opus.
Africa te puerum tellus produxit:ubiq;
Sectatus studia es litterulasq; bonas.
Quas deinde in patria docuisti:& in urbe potenti
Punica:mox Romam doctior unus adis.
Grammaticen primo: dehinc rhætore digna docebas.
Tum Mediolanum/per pia fata/uenis.
Hic sacer Antistes:uenerabilis ille sacerdos
Præsulis in solio præfuit Ambrosius:
Qui te melliflua sermonibus/atq; salubri
Consilio:stabilem fecit inire uiam.
Id tua quod genitrix meruit lachrymis/precibusq;
Te lucri ut faceret/Monica sancta/deo.
Hæc te sollicitis curisq; animisq; sequuta
Per mare/per terras:fœmina digna coli:
Donec ad Ambrosij te præsulis ora reduxit:
Flumine te sacro & mergier obtinuit.
Dogmata mox linquis Manichæa pudenda:capisq;
Veram/illibatam/catholicamq; fidem.
In qua profecit tua ingenium industria/paruo
Tempore:testantur/scripta decora/libri.
Continuo mundi pompas & inania uota
Deseris:inquirens semper ubiq; deum.
Cunctq; tuæ Christum sequeris genitrice beata:
Viuendi & normam fratribus instituis.
Hactenus & durat/tua regula sancta/per orbem:
Quã monachi/fratres/canoniciq; tenent.
In patriam hinc rediens/mox presbyter auxiliaris:
Præsul & Hipponæ factus es ecclesiæ.
O quot mira illic opera:& pia dogmata scribens:
Hæreticis laqueos/frenaq; dura facis:
Quotq; canes rabidos confundis/& ora latrantum/
Qui sanctam/nisi sunt/lacerare fidem:
Vt merito de te(quisquis fuit ille uirorum) Possidonius
Dixerit:in solo te recubare fide. Paulinus
Tu super egregios luces Venerande magistros: Prosper
Ceu solis superat/astra minora/nitor:
Doctorum caput es:lux & clarissima mundi: Hieronymus
Atq; oculus per quem cuncta uidere licet.
Quicquid ab ingenio potuit sublime parari
Hoc instar fontis per tua scripta fluit.

Homerus Frugilega hæc fauos/diuino nectare plenos
Fert apis: hinc nobis mella cupita fluunt.
Volusianus Credimus/inq; dei positum nil lege/probari
Quod te contingat/diue latere pater.
Tu fidei clypeus: uirtutum exemplar: & omnis
Doctrinæ specimen: fulgida stella poli.
Præsulis officium/dum lustra per octo/dierum
Plenus agis: nullo fata timore subis.
At tecum ut creuit libycæ deuotio gentis:
Morte tua cecidit sic simul Afra fides.
Sed tua adhuc durat pater Augustine: secunda
Fama/decus/perpes gloria/uita/salus.
Hinc te diue precor/sancta prece dirige/summo
Et soli ut placeant pectora nostra deo.

Finis

De ortu: ingenio: eruditione: errore: cõuersione: ac sacra baptismali regeneratiõe Diui doctoris Augustini breuis narratio.

Augustinus Afer Carthaginẽsis ex Patricio patre & Monica matre genitus: puer acerrimi & admirandi fuit ingenij. Adolescẽs adhuc nãq; quicquid in libris artium quas liberales vocant de arte differendi: loquendi: de dimẽsionibus: de musicis & numeris traditũ est: quoscũq; legere potuit: sine magna difficultate absq; vllo præceptore (vt ipse testatur) per se intellexit. Hinc in Aristotelica doctrina: in disputãdi astutia: omniq; seculari litteratura ita eruditus fuit: vt acutissimus philosophus: rhetor præstantissimus: arguti ssimusq; dialecticus haberetur. In hoc tamẽ vno oberrauit: q; christiana veritate contẽpta gentiliũ superstitionib⁹ inhæsit: Et inde in Manichæorum hæresim prolapsus: dimidiam fere vitam suam inter illorum moreo ac vanas disciplinas mundanosq; errores cõtriuit. Postq; aũt plurib⁹ annis & apud Carthaginẽ & in vrbe Romana rhetoricam docuisset: Mediolanum venit eãdem artem ibidẽ traditurus. Vbi cum inuenisset sanctũ illum & doctissimum virum Ambrosium eiusdem ciuitatis antistitẽ: sepius cũ eo cõuersabat ac disputabat. Et quia in disputãdo plurimum fuerat exercitatus atq; versutus: tantis interdum contra sacrarum litterarum scripturas argumentis: tanta pertinacia et disputationis suæ acrimonia ac vehemẽtia patrem Ambrosiũ vrgebat: vt (eo teste) inter supplicationes suas deum rogare coactus fuerit: vt se ab ei⁹ captionibus auerteret. Mirũ in modum optabat sanctus ille pater dominẽ tantæ doctrinæ in christiana fide illuminari: iuges p eo orationes offerebat. Pia quoq; mater eius Monica: preces & lachrymas pene cõtinuas p ipso fundebat. Ifitio factũ est: vt declinare aliquãtulũ ab errore inciperet: & ꝓdicationib⁹ sancti Antistitis aliqñ interesse curaret. In quib⁹ dũ sinceritatẽ christianæ fidei: ocõ disciplinas & omnium artium argumenta superare demonstraret: Augustinus diuino auxilio christi verã religionẽ amplex⁹ est: Et fact⁹ catechumin⁹: a Simpliciano pbate sanctitatis viro de christi fide et vera religione ita est instructus: vt omnis error omnisq; dubitationis timor ab eius animo procul pelleret. Multis tunc lachrymis errorem suũ confessus est: magno luctu cõuersionis diuturnitatem cõquestus est: ingentiq; dolore seram pœnitentiam damnauit. Sic tandem cũ filio suo Adeodato & socio Alipio a venerando patre Ambrosio baptizatus est nouisq; vestimentis indutus. Triumphare tunc cœpit Augustinus illa hora in qua nouũ hominem induit: & vna cum episcopo Ambrosio diuino quodam instinctu hymnum de fide christi cantauit.

Hinc desunt folia duo

ra salute. Hec sunt que obseruetis pecipimus in monasterio constituti.

¶ Explicit secunda Regula Sancti Augustini.

¶ Diui patris Aurelii Augustini Regula tertia: In qua lar⁹ tradidit ea que ad communem clericorū vitam pertinent: Que et a nonnullis inter sermones de communi vita clericoꝝ enumerat.

Matth.22. ¶ Ante omnia fratres charissimi diligatur deus: deinde primus: quia ista precepta sunt principaliter nobis data. Hec igit sunt que vt obseruetis pecipim⁹ in monasterio cōstituti. Primū propter quod in vnum estis congregati: vt vnanimes habitetis in domo: et sit vobis anima vna ⁊ cor vnum in deo. Et non dicatis aliquid proprium: sed sint vobis omnia communia. Et distribuat vnicuiq; vestrum a prepposito vestro victus ⁊ tegumentum: non equaliter omnibus quia nō equaliter valetis omnes: sed potius vnicuiq; sicut cuiq; opus fuerit. Sic enī legitis i actibus apostolorū: Quia erant illis omnia cōmunia: et distribuebat vnicuiq; sicut cuiq; opus erat. Qui aliquid habebant in seculo: quādo ingressi sunt monasterium libenter velint illud esse commune. Qui autem non habebant: non ea querant in monasterio que nec foris habere potuerunt. Sed tamen corū infirmitati quod opus est tribuat: etiam si paupertas eorum quādo foris erant nec ipsa necessaria poterat inuenire. Tantū nō ideo se putēt esse felices quia inuenerunt victum et tegumentū quale foris inuenire nō poterant: nec erigant cervicem quia sociantur eis ad quos foris accedere non audebant: sed sursum cor habeāt et terrena vana non querant: ne incipiant esse monasteria diuitibus vtilia non pauperibus: si diuites illic humiliantur ⁊ pauperes illic inflantur. Rursus etiam illi qui aliquid esse videbantur in seculo: non habeāt fastidio fratres suos qui ad illam famosam societatem ex paupertate venerant. Magis autem studeant non de parentum diuitum dignitate: sed de pauperū fratū societate gloriari. Nec extollantur si cōmuni vite aliquid de suis facultatibus contulerunt: nec de suis diuitijs magis superbiant quia eas monasterio partiunt q̄ si eis in seculo fruerentur. Alia quippe quecūq; iniquitas in malis operibus exercetur vt fiant: superbia vero etiam bonis operib⁹ insidiatur vt pereant. Et quid prodest dispergere dando pauperibus ⁊ pauperē fieri: cū anima misera superbiendo efficit diuitias cōtemnendo q̄ fuerat possidendo? Omnes ergo vnanimiter et concorditer viuite: ⁊ honorate in vobis deum inuicem: cuius templa facti estis. Orationibus instate: horis ⁊ temporibus constitutis. In oratorio ne quis aliquid agat nisi ad quod factum est vnde et nomen accepit: vt si forte aliqui etiam pter horas cōstitutas si eis vacat orare voluerint: non eis sint impedimēto qui ibi aliquid agēdum putauerūt. Psalmis ⁊ hymnis cum oratis deum: hoc versetur in corde quod ꝓfertur in voce. Et nolite cantare: nisi quod legitis esse cantādum. Qd autem non ita scriptum est vt cantetur: nō cantetur. Carnem vestram domare ieiunijs ⁊ abstinentia cibi: quantū valuerit permittit. Quādo autem aliquis non potest ieiunare: non tamē extra horam prandij aliquid alimentorum sumat nisi cum egrotat.

Cum accedetis ad mēsam donec inde surgatis quod vobis sēm consuetudinem legitur sine tumultu et contentionibus audite: ne fortē vobis fauces sumant cibum: sed ⁊ aures esuriant dei verbum. Qui infirmi sunt ex pristina consuetudine si aliter tractant in victu: nō debet aliq⁹ molestum esse nec iniustum videri quos fecit aliqua consuetudo fortiores. Hec illos felicitores putent quia sumunt quod non sumunt ipsi: sed sibi potius gratulentur: quia valent qđ non valent illi. Et si eis qui venerunt et moribus delicatioribus ad monasterij aliquid alimentorum: vestimentorum: operimentorum datur: quod aliis fortioribus et ideo felicioribus non datur: cogitare debent quibus non datur, q̄tum de sua fragilitate sustinere non possint: ne

Ca.1.

Ca.2.

51.q.1. ad vitam

Act.2.et 4.

Ca.3.

Ca.4.

Ca.5.

Ca.6.

1.Cor.3.et.4

Ca.7.

Ca.8. 42.dis. in oratorio

Ca.9.

Ca.10.

Ca.11.

Ca.12.

Ca.13.

Ca.14.

Ca.15.

vsq; ad aliorum qui sunt corpore firmiores
frugalitatem peruenire nequiuerint. Nec
debent velle omnes quod paucos vident
amplius: nō quia honorantur: sed quia to-
lerantur accipere: ne contingat detestanda
peruersitas: vt in monasterio vbi quātum
possunt: fiunt diuites laboriosi: fiāt paupe-
Ca.16. res delicati. Sane quēadmodum egrotā-
tes necesse habent minus accipere ne gra-
uentur: ita t post ęgritudinem sic tractandi
sunt vt citius recreent: etiam si de humili-
ma seculi paupertate venerūt: tanq; hoc ei-
lis cōtulerit recentior ęgritudo: quod diui-
Ca.17. nibus anterior consuetudo. Sed cum vi-
res pristinas reparauerint: redeant ad feli-
ciorem consuetudinem suam: quę famulos
dei tanto amplius decet: q̄to minus indi-
gent: ne cibi eos teneat voluptas iam vege
tatos: quos necessitas leuarat infirmos. Il
los estimēt otiosos: qui in sustinenda pa-
citate fuerint fortiores. Melius est enī mi-
Ca.18. nus egere: q̄m plus habere. Non sit nota-
bilis habitus vester: nec affecteris vestibus
Ca.19. placere: sed moribus. Quando proceditis
simul ambulate: cum veneritis quo itis si-
Ca.20. mul state. In incessu: statu: in oībus mo-
tibus vestris nihil fiat quod cuiusq; offen-
dat aspectum: sed quod vestrā deceat san-
Ca.21. ctitatem. Oculi vestri et si tacium in ali-
quā feminarū: figant in nulla. Neq; enim
quādo pceditis feminas videre prohibemi
ni: sed appetere aut ab ipsis appeti velle
31.q.5. nec solo criminosum est. Nec solo tacito affectu: sed
affectu quoq; et aspectu appetitur et appe-
titur concupiscentia feminarum. Nec dicatis
vos habere alios pudicos: si habeatis ocu-
los impudicos: quia impudic⁹ oculus im-
pudici cordis est nuncius. Et cum se inuicē
sibimet etiam tacente lingua conspectu mu
tuo corda nunciant impudica: t scōm cōcu-
piscentiam carnis alterutro delectant amo
re: etiam intactis ab immunda violatione
corporibus fugit castitas ipsa de moribus.
Nec putare debet qui in feminam figit ocu
lum t illius in se diligit firum: ab alio sēn
videri: cum hoc fecerit. Videtur omnino: t
a quibus se videri non arbitratur. Sed ec-
ce lateat: t a nemine hominū videat: quid
faciet de illo desuper inspectore: quem late-
re nihil potest? An ideo putandus est nō vi
dere: quia tanto videt patientius: quāto sa-
pientius? Illi ergo vir sanctus timeat displi
cere: ne velit femine male placere. Illum co
gitet ola videre: ne velit feminā male vide-
re. Illius nāq; t in hac causa commēdatus
est timor: vbi scriptum est: Abominatio est
domino defigens oculum. Quādo ergo si Ca.22.
mul estis in ecclesia et vbicunq; vbi femine
sunt: inuicem vestram pudicitiam custodi-
te. Deus enim qui habitat in vobis: etiam
isto modo custodiet vos et vobis. Et si Ca.23.
hanc de qua loquor oculi petulantiam in
aliquo vestrum aduerteritis: statim admo-
nete: ne cepta progrediantur: sed de pessi-
mo corrigantur. Si autem et post admoni-
tionem iterum vel alio quocunq; die idip-
sum eum facere videritis: iam velut vulne-
ratum sanandum prodat quicunq; hoc po-
tuerit inuenire. Primo tamē t alteri vel ter- Matth.18.
tio demonstrandum: vt duorum vel trium
possit oīe cōuinci: et competenti seueritate
coerceri. Nec vos iudicetis esse maliuolos 5.q.5.nec vos iudicetis
quādo hoc indicatis. Magis quippe inno-
centes nō estis: si fratres vestros quos indi-
cando corrigere potestis: tacendo perire p-
mittitis. Si enim frater tuus vulnus habet
in corpore quod velit occultari cum timet
secari: nonne crudeliter abs te fleretur t mi
sericoditer indicaret? Quāto ergo potius
debeo manifestare: ne deteri⁹ putrescat in
corde? Sed anteq; alio demonstretur per
quos conuincendus est si negauerit: primo
proposito debet ostendi si admonitus ne-
glexerit corrigi: ne forte possit secretius cor-
reptus non innotescere ceteris. Si autē ne-
gauerit: tunc neganti adhibēdi sunt alii: vt
iam coram omnibus possit non ab vno re-
ste argui sed a duobus vel tribus conuinci.
Conuictus vero scōm propositi vel etiā pre
sbyteri ad cuius dispensationem pertinet
arbitrium: debet emendationem subire vin-
dictā. Quā si ferre recusauerit: etiam si ipse
non abcesserit: de vestra societate pellat. Nō enī t hoc fit crudeliter sed misericorditer:
ne contagione pestifera plurimos perdat.

Et hoc q̄d dixi de oculo nō figēdo: etiā in Ca.24.
ceteris inueniendis: prohibēdis: indicādis:
cōuincēdis: vindicādisq; peccatis diligēter
t fideliter obseruetur: cum dilectione hoīm
t odio viciorum. Quicunq; autem in tan- Ca.25.
tum p̄gressus fuerit malum: vt occulte ab 12.q.1.
nō dicat
aliquo litteras vel quodlibet munus acci-

plat: si hoc vtro confitetur: parcatur illi et
oretur pro illo. Si autem deprehendat aut
communicatur: scom arbitrium presbyteri vel
Ca.26. prepositi grauius emendetur. ¶ Vestes ve-
stras in vnū habeatis sub vno custode vel
duob⁹ vel quod sufficere potuerint ad eas
excutiendas: ne a tinea lædat. Et sicut pasci-
mini ex vno cellario: sic induamini ex vno
vestiario. Si fieri potest nō ad vos pineat
quod vobis indumentum pro temporum
congruentia proferat: vtrum hoc recipiat
vnusquisq; quod deposuerat: an aliud qō
alter habuerat: dum tamen vnicuiq; prout
cuiq; opus est non negetur. Si autem hinc
inter vos contentiones et murmura oriūtur:
cum queritur aliquis deteri⁹ se accepisse
q̄ prius habuerat: et indignum se esse qui
non ita vestiatur sicut alius frater eius ve-
stiebatur: hinc vos probate quātum vobis
desit in illo interiore sancto habitu cordis
qui pro habitu corporis litigatis. Ibi si ve-
stra toleratur infirmitas vt hoc recipiatis
quod posueritis: in vno tamen loco sub cō-
munib⁹ custodibus habere quod ponitis.
Ca.27. ¶ Ita sane vt nullius sibi aliquid operetur:
sed omnia opera vestra in vnum fiant: ma-
iori studio t frequentiori alacritate q̄ si vo-
bis singulis faceretis propria. Charitas eīt
1.Cor.13. de qua scriptum est: q̄ non quærat quę sua
sunt: sic intelligitur: quia cōmunia propriis
nō propria cōmunibus anteponit. Et ideo
quanto amplius rem cōmunem q̄ propria
vestra curaueritis: tanto vos amplius pro-
ficere noueritis: vt in omnibus quibus vtik
trāsitura necessitas: superemineat quę per-
Ca.28. manet charitas. ¶ Consequens ergo est: vt
etiam qui suis filijs aut aliqua ne cessitudi-
ne ad se pertinentibus in monasterio cōsti-
tutis aliquā contulerit vestem siue quodli-
bet aliud inter necessaria reputandum: nō
occulte accipiat: sed sit in potestate prepo-
siti: vt in rem cōmunem redactum: cui neces
Ca.29. sarium fuerit prębeat. ¶ Qd si aliquis rem
sibi collatam celauerit: furti iudicio cōdem-
Ca.30. netur. ¶ Indumenta vestra fm arbitrium
prepositi lauētur: siue a vobis: siue a fullo-
nibus: ne interiores animę sordes contra-
Ca.31. hat mundę vestis nimius appetitus. ¶ La-
uacrum etiam corpori cui⁹ infirmitatis ne-
cessitas cogit: minime denegetur. Fiat sine
murmure de cōsilio medicinę: ita vt etiam
si nolit iubente preposito faciat quod faciē-
dum est pro salute. Si autē velit t forte non
expedit: suę cupiditati non obediatur. Ali-
quando eīm etiam si noceat: prodesse credi-
tur quod delectat. Denięq; si latēs est dolor
in corpore: famulo dei dicēti quid sibi dole-
at: sine dubitatione credatur. Sed tamen
vtrum sanando illi dolori quod delectat ex-
pediat: si non est certum medicus consula-
tur. ¶ Hęc eant ad balnea siue quocunq; ire Ca.32.
necesse fuerit minus q̄ duo vel tres. Et ille
qui habet aliquo eūdi necessitatem: cū qui-
bus prepositꝰ iusserit ire debebit. ¶ Egroti Ca.33.
tum cura: siue post ęgritudinem reficiendo-
rum: siue aliqua imbecillitate etiam siue le-
uibus laborātium: vni alicui debet iniun-
gi: vt ipse de cellario petat quod cuiq; op⁹
esse prospexerit. ¶ Siue autem qui cellario si- Ca.34.
ue qui vestibus siue qui codicibus prepo-
nunt: sine murmure seruiāt fratribus suis.
¶ Codices certa hora singulis diebus petā- Ca.35.
tur: extra horam qui petierit non accipiat.
¶ Vestimenta vero t calciamenta quando Ca.36.
indigentibus fuerint necessaria: dare non
differant sub quorum custodia sunt quę po
scūt. ¶ Iram aut nullam habeatis: aut hęc Ca.37.
ferrime finiatis: ne ira crescat in odium et Matth.7.
trabem faciat de festuca: t animam faciat
homicidam. Sic enim legistis: Qui odit fra 1.Joh.3.
trem suum homicida est. ¶ Quicunq; con- Ca.38.
uitium vel maledictū vel etiā crimīnis obiec-
tu aliquem lęsit: meminerit satisfactione
quātotius curare quod fecit: t ille qui lęsus
est sine disceptatione dimittere. Si autē in-
uicem se lęserint: inuicem sibi debita relaxa
re debebunt ppter orationes vestras: quas
vtiq; quanto crebriores habetis: tanto sa-
niores habere debetis. Melior est autē qui
cuius ira sępe temptatur: tamen impetrare
festinat vt sibi dimittat cui se fecisse agno-
scit iniuriā: q̄ qui tardiꝰ irascit: et ad veniā
petendā tardius inclinatur. Qui autē nūq̄
vult petere veniam: aut nō ex alo petit: si
ne causa est in monasterio: etiā si inde nō p-
uciatur. ¶ Pro inde vobis a verbis duriori- Ca.39.
bus parcātis: quę si emissa fuerint ex ore ve-
stro: non pigeat ex ipso ore proferre medica-
menta vnde facta sunt vulnera. ¶ Quādo Ca.40.
autē necessitas disciplinę in monibus coer- 86.dist.q8.
cēdis dicere vos verba dura cōpellit: si etiā
ipsi modum vos excessisse sentitis: non a

vobis exigitur vt a vobis subditis venia postulectis: ne apud eos quos oportet esse subiectos: dum nimium seruatur humilitas: regendi frangatur auctoritas. Sed tamen perenda est venia ab omniū domino qui nouit etiam eos quos plus iusto forte corripitis: quanta benuolentia diligatis. Non autem carnalis: sed spiritalis inter
Ec.41. vos debet esse dilectio. Prepposito tāq̄ patri obediatur: multomagis presbytero qui
Ec.42. omnium vestrum curā gerit. Vt ergo cuncta ista seruentur: et si quid seruatum min⁹ fuerit: non negligenter pretereatur: sed vt emendandum corrigendumq̄ curetur: ad prepositum precipue pertinebit: vt ad presbyterū cuius est apud vos maior auctoritas referat qō modum vel vires eius exce-
Ec.43. dit. Ipse vero qui vobis preest: non se existimet potestate dominante: sed charitate seruiente felicem. Honore coram vobis prelatus sit vobis: timore coram deo substratus sit pedibus vestris. Circa omnes seipsum bonorum operum prebeat exemplum:
1.Thessal.5. Corripiat inquietos: consoletur pusillanimes: susapiat infirmos: patiens sit ad omnes. Disciplinā libens habeat: metuendus imponat. Et q̄uis vtrūq̄ sit necessariū: tamē plus a vobis amari appetat q̄ timeri: semper cogitans deo se pro vobis redditurum esse rationem. Unde vos magis obedīdo: nō solum vestri sed etiam ipsius miseremini: qui inter vos quāto in loco superiore: tanto in periculo maiore versat. Do
Ec.44. net dom⁹ vt obseruetis hec omnia tanq̄ spiritalis pulchritudinis amatores: et bono christi odore de bona cōuersatione fragrātes: nō sicut serui sub lege: sed sicut liberi sub gratia constituti. Vt autem vos in
Ec.45. hoc libello tāq̄ in speculo possitis inspicere: ne per obliuionē aliquid negligatis: semel in septimana vobis legat. Et vbi vos inueneritis ea que scripta sunt facientes: agite gratias domino bonor̄ omnium largitori. Vbi autem sibi quicunq̄ vestrum videt aliquid deesse: doleat de preterito: caueat
Matth.6. de futuro: orando vt ⁊ debitum dimittatur ⁊ in temptationem nō inducatur: Amen.

Explicit tertia Regula Sancti Augustini.

Forma secūm quam Beatus Augustinus communem societatem dedit eis qui suo fratrumq̄ suorū consortio cōiungi optabant.

Omnes q̄uis per gratiam baptismi fratres simus in christo: et vnū patrem habeamus in celo: si eius preceptis prout possum⁹ obsequimur: procul dubio tūc maxime vnimur: quādo oratiōbus et beneficijs inuicem nosmetipsos copulam⁹: Quēadmodū ⁊ in primitiua eccle- Act.4.
sia: quib⁹ cor vnū erat et anima vna: Quorum amore plures accensi mente: possessiones et facultates rerum vendētes: congregatis cum matre christi ielu in vnū: precia deferebant gaudentes. Sicq̄ iste nihilominus deo inspirante eorum exemplo cōmonitus: nostris optat coniungi cōsortijs: Id circo damus ei communē societatem viuendi nobiscum: quātum a domino promereri possumus et nostrum est largiri: quatenus cum electis a remuneratore omniū bonor̄ valeat premia repromissa percipere: Per eundem christum dominū nostrū: Amen.

Finis

Annotatio sermonū ad fratres in heremo

Sermonū diui Aurelii Augustini Episcopi ad fratres suos in heremo cōmorantes: quos dā gallios: cum sūmaria materiaꝝ suarum expositione: breuis annotatio.

De institutiōe regularis vitę: Ser. I.
De pace: Sermo II
De silentio: Sermo III
De prudentia: Ser. IIII
De obedientia ad sacerdotes suos. V
De misericordia. VI
De obedientia. VII
De perseuerantia in bono inchoato. VIII
De ira fugienda. IX
De puritate conscientię: amore tribulationum: ꝛ spe qua per illas ad ęclesiā inuitatur: Sermo X
De lachrymis: cōpunctiōe ꝛ pēnitētia. XI
De superbia ꝛ humilitate. XII
De fornicatione tenenda. XIII
De iustitia ꝛ correctiōe fraterna. XIIII
De fide trinitatis a simplicibus nō inuestiganda: Et septem donis spiritussancti cōtra septem vitia. XV
De inobedientia: negligentia: paciencia ꝛ castitate. XVI
De vigilatiōe ꝛ ociositate vitāda. XVII
De inuidia cauenda. XVIII
De vigilia natiuitatis christi. XIX
De natiuitate dñi. XX
De triplici genere monachoꝝ in ęgypto Sermo. XXI
De ꝓfectione fratrū in heremo a quibꝰ sanctus Augustinus recessit: cū exhortatiōe ad orationē ꝛ lachrymas. XXII
De ieiunio. XXIII
De exhortatiōe ad solitudinē exemplo sancti Hieronymi: Ac de ieiunio: ꝛ quid sit ieiunium. XXIIII
De ieiunio: ꝛ vbi fuit institutū. XXV
De murmuratiōe ꝛ detractiōe: ꝛ de pęnis damnandoꝝ. XXVI
De filio prodigo. XXVII
In ęna dñi. XXVIII
De lingua dolosa. XXIX
De cōfessione peccatoꝝ. XXX
De fallacia mundi ꝛ eius detestatione propter tria pręcipue mala quę in eo sunt: Sermo: XXXI
Ad leprosos vt patiētiā teneāt. XXXII
De detestatione ebrietatis: cū terribilis exemplo. XXXIII
De duobus generibus hominū mundū derelinquentiū: qui in sancto loto et vrore sua designant. XXXIIII
Ad iudices vt caueāt ne odio: amore: precio: precibus vel timore corrumpant: ceteraq; vitia declinēt ꝛ iusticiā seruēt. XXXV
Ad presbyteros suos malā vitam eoꝝ reprehendens. XXXVI
Qꝛ sacerdotes se debeāt exhibere sicut dei ministros: et cauere ne dona sanctis pūs vendere procurent: Patientiā quoq; ꝛ castitatē seruare: Ac de fornicatione detestatione. XXXVII
De sacrę scripturę ingenibus pręconijs cū exhortatione ad diligentem ipsius lectionem: Ser. XXXVIII
De vita solitaria ꝛ ꝓtemplatiua. XXXIX
De obseruantia clericoꝝ. XL
De obseruātia ieiunij q̄dragesimalis. XLI
De vita ꝛ moribus clericoꝝ. XLII
De modo quęrēdi xp̄m i epiphania. XLIII
De pietate: charitate ꝛ suffragijs defunctorum: Sermo XLIIII
De pēnitentia agenda ꝛ detractiōe vitanda: Sermo XLV
De angelis ꝛ hospitalitate. XLVI
De vehementi peccati sodomitici detestatione: Sermo XLVII
De cura animę. XLVIII
De miseria carnis ꝛ falsitate pręsentis vitę: Sermo XLIX
De salute animę. L
Contra falsam securitatem ex psalmo quadragesimonono. LI
De cōmuni vita clericorum ex sui dispositione: Ser. LII
Item de cōmuni vita clericorum ex sui ordinatione. LIII
De tenenda obedientia ꝛ euitanda superbia: Sermo LIIII
De obitu Valentini epi Carthaginen. LV
De cōmendatiōe diuinaꝝ scripturaꝝ cum exhortatiōe vt diligēter legant. LVI
De diligenti instructiōe fratrū q̄liter in hac vita debeant agere: vt cū hinc migrauerint ꝛ caro in sepulchro deuorari ęperit: ala cū sanctis oībus ipſek in ęlis. LVII
De vanitate mūdanę glorię. LVIII
De contemptu mundi ad sacerdotes ꝛ clericos suos. LIX
De ꝑsecutiōe christianoꝝ. LX

Annotatio

De obedientia. LXI
De timore dñi ⁊ auaricia vitanda. LXII
De die iudicij ⁊ pœnis inferni. LXIII
De exhortatiõe ad sacerdotes vt doceant quid populum christianũ scire ⁊ obseruare oporteat. LXIIII
De exhortatiõe ad generalem hominũ instructionẽ pro desiderio vitę cęlestis: ⁊ cõtemptu presentis. LXV
De agenda pœnitẽtia. LXVI
De fuga vanitatũ ⁊ virtutũ adeptõe. LXVII
Quõ per virtutes obtinendũ sit vitijs: Et de miseria infernali. LXVIII
De exhortatione ad orandũ: cum exemplo cuiusdã defuncti in ęgypto: Et de miseria animę. LXIX
De cõmendatiõe humilitatis. LXX
De nõ tardando puerti ad dñm. LXXI
De morte. LXXII
De illo q̃ ira diu i pectore retinet ⁊ nõ vult humiliari. LXXIII
De futura vita diligẽter cogitãda. LXXIIII
De diuite. LXXV
De cogitationibus. LXXVI

Finis Annotatiõis Sermonũ.

Annotatio quorũdam ex diuersis collectorũ: que ad gloriam diui Augustini prędictis annotatis sermonibus subiuncta sunt.

i De vita: puersatõe ac morte sanctę Monicę matris dñi Augustini: Narratio.
ij Relatio Calixti de puersiõe: perseuerantia ⁊ quibusdã dictis sancti Augustini.
iij Et Sigeberto in epistola ad Macedoniũ de ortu: puersione ⁊ vita sancti Augustini.
iiij De obitu atq; cõmendatiõe sancti Augustini.
v De translatiõe corpis sancti Augustini de Sardinia ad Papiã.
vj Et Antonino archiepiscopo Florẽtino de habitu ⁊ puersatione sancti Augustini.
vij Oratio de passiõe dñi nri iesu christi: quã serũs Augustin⁹ ferk edidisse: pro qua diligẽtius dicenda: Bonifacius octauus specialeo indulgentias dedisse narrat.

Finis.

Sermones diui Aurelii Augustini ad fratres suos in heremo cōmorantes: ⁊ quosdam alios: feliciter incipiunt.

De institutione regularis vite: Sermo I

FRatres mei et letitia cordis mei: corona mea ⁊ gaudiū meū qō stis vos: Pax vobis ⁊ charitas cū fide sp inter vos adimpleat. Quia me puratis matrez esse animaꝝ vestraꝝ: ideo desidero ita vos componere: vt in vobis neq; macula neq; ruga possit ante tribunal xpi iudicis apparere. Animabus eīm vestris nō solum ornamenta: sed etiā medicamenta desidero prouidere. Studeo eīs dissuta pfuere: ⁊ cōcisa fartire: vulnerata curare: abluere sordida: reparare perdita: ⁊ ea quę sunt integra: spiritalibus margaritis ornare. Ego enim margaritas de paradisi patria vobis donare cupiens: nullam mercedē in seculo opto recipere: nisi q; quę vobis insinuare intendo: patienter audire ⁊ cū dei adiutorio fm vires operibus adimplere semp studeatis. Gal. 4. Sed ante oia fratres charissimi: quos iterū parturio donec reformet in vob christus: Matth. 22. diligat deus: deinde proximos: qz illa precepta sunt principaliter nob data. Et ideo fratres dilectissimi: cōmorātibus nobis in heremo: in nole dei nostri placeat fm apostolicam vitā vnū sentire: ⁊ oia cōmuniter possidere: sicut scriptū est in actibus apostolorum: Quia erāt illis oia cōmunia: ⁊ distribuebant vnicuiq; sicut cuiq; opus erat. In hac aūt vita permaneamus: ⁊ nosipsos in ipsa deo adiuuante fortiter teneamus: qz Matth. 10. qui perseuerauerit vsq; in finē saluus erit.

Si quis aūt de seculo ad nostrā pgregationem venire desiderat: primo precipio vt pbet an voluntas ex deo sit. Non eīm debet esse violēta: nō coacta: nō mobilis: sēpiterna: virilis: vtilis: pstās ⁊ omni spū charitate Matth. 11. plena atq; pfecta. Tunc eīm pponat ei quō abneget voluntatē propriā: ⁊ sponte sequatur me. Hec volo q; cogitet amplius quid necesse ei fuerit. Scit eīm pater celestis: quibus indigeamus. Quęramus igit primū regnū dei: ⁊ hęc oia administrabunt nob. Matth. 6.

In oratorio nemo aliquid agat: nisi ad qō factū est: vnde ⁊ nomen accepit. Orationibus instate a mane vsq; ad sextā tantū circa missaꝝ solēnia. A sexta vero vsq; ad nonam oēs vacent lectionibus ⁊ pater noster. Ad nonā vero reddant codices: ⁊ fm naturę pditiones sine tumultu reficiant: audientes verbū dei. Postquā aūt refecerint: siue in horto: siue in heremo: vel vbicūq; necesse fuerit operent. Nibil eīm dei seruis otiosi rate pcuss. Operent ergo in nomine dñi sacrū ordinem: non habentes vsq; ad horā lucernariā. Nemo tamē ex opere suo aliqd sibi appropriet. Apostolica eīm vita optata viuere. Si quis aūt ptrafecerit: furti iudicio pdemnet: ⁊ si correptus nō emendauerit: de vestra societate proiciatur. Non eīm hoc fit crudeliter: sed misericorditer: ne ptagione pestifera plures ex vobis perdat. Cū aūt aliquid fit per vos: cauete ne cum murmure fiat: ne murmuratores in conspectu dei veniamus. Illum qui vobis pręest: post deum omnes sicut decet dei famulos honorate. Ipse vero qui pręest: super omnia sollicitus sit de vestra salute: de quibus debet reddere rationē. Dominica aūt die ¶ q̄ volunt vinū cum dei gratia bibant: sed q̄ antiqui sunt ⁊ debiles: vinū bibere compellantur: carnē tamen domantes quantū valitudo permittit. Quando necesse est vt alii qui ad seculū vadant: cauent ne vadant minus q̄ duo vel tres. Et si oculi seruoꝝ dei iaciant in aliquā fēminaꝝ: cauete ne in illā figant. Deus aūt qui habitat in vobis etiam isto modo custodiet vos ex vobis. Nemo cum secularibus extra monasteriū manducare nisi panē: vel bibere nisi aquā psumat: vel aliqd etiā int⁹ māducare extra horam prandij: nisi casus infirmitatis acciderit. Qui vō infirmant ex vob cū omni diligētia pertractent: etiam si de humillima seculi paupertate venerint. Nec debet sanis molestū esse si aliter tractent in victu: sed magis congratulent: deo gratias agentes: quia valent quod nō valent illi. Si vero vt fieri solet ab hęreticis supuenerit incursio repentina: vel ab infidelib⁹: aut hostilitas: ita vt necesse sit fratribus fugā arripere: si deo fauente euaserint: mox ad ne-

¶ 24. de in oratorio.

¶ Ro.

3. Reg. 19. mus cum helia redire festinēt: cogitātes q nullo modo poterit seperari quos dei charitas sociauit. Si quis aũ ꝓtumaci animo hęc obseruare ꝓtemserit: capiat ꝛ subijciatur monastery disciplinę. Hęc aũt quę dico vobis: sępe q vos legant ne oblitioni tradant. Et vbi hęc oĩa seruauerit: nobis nõ parua lętitia de filiorum salute erit. Hęc igit sunt quę obseruetis ꝓcipimus in monasterio ꝓstituti: propter qõ in vnũ cętus in heremo ꝓgregati: vt vnanimes habitetis i Act. 4. domo: ꝛ sit vobis aĩa vna ꝛ cor: vnũ in deo ꝛ dño iesu christo: qui vos dirigat ad perficiendũ mirabilia de lege sua: Amẽ.

¶ De pace: Sermo II

Fratres charissimi: ¶ Si scieretis ãnta sit virt⁹ pacis: ꝛ quantũ vobis i solitudine demorãtibus necessaria sit. Tanta eñ est virtus pacis q in eius dignitate apostolus oĉs suas epistolas scribebat dicẽs: Pax vob et gratia a dño deo Ro. 1. nostro. Hanc aũt salutãdi formã nobis priLuc. 24. mitus donauit christus dicens: Pax voIoh. 14. bis. Hanc pro testamento christus apostolis dereliquit tanq̃ summũ bonũ: sine quo nullus viuere debet. Sic etiam pater cęlestis elemẽta ꝛ planetas cęteraq; inuisibilia ordinauit: vt vinculo pacis simul cõplecterent. Sic etiã ordinauit gloriosos exercitus angelor̃: vt post eor̃ discẽsum nulla esset inter eos discordia: sed pax plena atq; pfecta. Hęc est illa gloriosa pax q̃ fructus malarum cogitationũ eructat: mentẽ fluctuantem illęsa3 reseruat: ꝓscientiã purgat. Qui pacẽ cordis: oris ꝛ operis nõ habet: christianus dici nõ debet. Qui in hac nõ sperat: in lubrico vitã ꝛ pedẽ ponit: in tempestate nauem collocat: in ꝓcipitio se illaqueat: i barena semẽ seminat. Hęc est illa perfecta pax quę mentem a vitijs purgat: vermem conscientię rodit. O pax heremitar̃ mater: cęnobitarũ pr: monachorũ soror: Tu patriar char̃ vinculum: tu prophetar̃ vehiculũ: tu apostolorũ refugiũ: tu martyrũ solatiũ: tu cõfessor̃ balteũ: tu virginũ tripudiũ: tu viduar̃ speculũ: tu ꝓiugator̃ spectaculũ: tu malor̃ ꝓfidiũ: tu tyrannor̃ odiũ: tu latronum suspendiũ. O pax dei ędificiũ: te non possunt destruere principũ fulmina: insultus dęmonũ te in nullo lędere possunt. Tu pauperẽ diuitẽ facis: tu diuitẽ mendicantẽ perducis: tu contenta in cunctis: tu diuor̃ vniuersis: tu boles dei filios facis. O pax sine te regel nõ regũt: sine te regna ñ valẽt. Rursũs sine te ieiunia: oratões: elemosynę cęteraq; bona nobis prodesse ꝓsit? Absit. O monache habeto pacẽ in cunctis: nam si fratri irascaris: si proximũ odis: tibi ꝓtradicis in oratione dñica. Clamat eñ monachus: Dimitte nobis debita nostra: sicut ꝛ Matth. 6. nos dimittimus debitor⁹ nostris. O monache si pacẽ nõ diligis: si ꝓximũ odis: q̃ iure: quo pacto: qua fronte tibi petis dimitti: q̃ ꝓximo rancorẽ nõ dimittis? Habete q̃ pacẽ cũ oĩbus: oĩm eñ vitia odiẽtes. Habete in corde: in ore ꝛ in ope pacẽ. Nã si cain Gen. 4. pacẽ habuisset in corde: nõ irruisset in frẽm suũ. Si absalon pacẽ habuisset in ore: non 2. Reg. 15. impugnasset patrẽ. Si iudas habuisset pa Matth. 27. cem in ope: nõ fugisset ad laqueũ. O q̃ bo B num: o q̃ iocundũ: o q̃ diuinũ est habitare Ps. 132 fratres in vnũ: vt vnũ sit cor: vna voluntas: vna oĩm aĩa ꝛ vna forma viuẽdi: Nam diabolus intrare non põt domũ vel mentẽ in qua pax dñat. O q̃ ergo iocundũ est habitare fratres in vnum. Tanta eñ est eminẽtia istius virtutis: q̃ de ea ꝓphęta prius mirarek: q̃ ostenderet q̃d esset: vel q̃d vtilitatis haberet. O q̃ grandẽ admirationẽ ꝓposuit qñ dixit: Ecce. O q̃ mirabilẽ vtilitatẽ prędicauit qñ subiũxit: Q̃ bonũ ꝛ q̃ iocundum. Sz scire debetis fratres mei q̃ quędã sunt bona quę nõ sunt iocunda: q̃dam iocũda quę nõ sunt bona. Verbi gra. Bona sunt ieiunia: vigilię: macerationes ꝛ similia. Hęc eñ bona sunt ꝑ nõ iocunda: qz caro in his nõ iocundat sed lędit. Iocũda q̃pe st comessatões: ebrietates: ꝑ nõ bona. Hęc agentes lętant cũ male fecerint: ꝛ exul- Prouer. 2. tant in rebus pessimis. O monache vir poteris inuenire in ꝓsenti vnũ qõ sit bonũ ꝛ iocũdũ. Lupis tamẽ illud vnũ inuenire? Perquire pacẽ: ꝛ amplectere eã. Hęc est eñ Ps. 33. sola virt⁹ q̃ bonũ bz ꝛ iocundũ. Hęc est illa bonitas: q̃ nos habitare facit vnius moris Ps. 67. in domo: vt sil viuere simulq; mori semper optem⁹. In ꝓsenti eñ sil habitamus: ꝛ i futuro capiem⁹ bz auũ iocũditatis ęternę. O pax tu mẽtis serenitas: animi tranquillitas: cordis simplicitas: amoris vinculũ: charitatis ꝓsortiũ. Hęc est illa sũma felicitas q̃ simultates tollit: bella cõpescit: iras cõprimit: superbos calcat: humiles amat: discor des sedat: inimicos ꝓximat: cũctis placet:

a cūctis optat: ꝙ a cūctis malis illa ꝙ̄ bona ē pax fugit ⁊ odit vt mors. O pax tu nō scis extolli: ignoras inflari. Vtūo q̄ te bz: male dictus q̄ te odit ⁊ q̄ te impedit ⁊ fraugit inter boues: qm̄ antichristus ē ⁊ filius ꝑditionis. O pax q̄ te habet: teneat: q̄ te nō bz te perquirat: q̄ te perdit te requirat ſi filꝰ dei eſſe optat. O pax tale bonū es in rebꝰ creatis: tā mirificū: tā gloriosum q̄ nil dulciꝰ ſoleat audiri: nil delectabilius cōcupiſci: nil vtilius poſſideri. Spūs em̄ humanus ſicut nunq̄ viuificat mēbra niſi fuerint vnita: ſic ſpūſſanctus nunq̄ nos viuificat niſi pace vniti fuerimus. Nemo em̄ eſt vt dicimus: q̄ nō velit pacē habere. Interroga omēs ſi pacem deſiderēt: oēs vna voce dicēt: hoc amamus: hoc optamus: hoc ꝓquiſimus: hoc volumꝰ. Si ꝙ fratres boies pacē amāt: amēt ⁊ iuſticiā: qz duę ſunt amicę charitatiſ. Pſ. 84. mę. Juſticia em̄ ⁊ pax ipſe ſe oſculant: ſed ſi amicā pacis nō amauerī: nūq̄d ipſa pax te amabit: ⁊ tecū habitare volet? Abſit. Amate igit pacē diligentes iuſticiā. Hęc em̄ pax Luc. 2. boib⁹ bonę volūtatis dat ab angelis. Nūquid prauę voluntatis pacē offerūt angeli boibus? Abſit. Et q̄ ſunt prauę volūtatis tm̄ ꝯtum illi q̄ ſuperbo oculo ⁊ inſatiabili corde nunq̄ dicunt: ſufficit: tales nūq̄ pōt habere pacē. Propterea fratreſ mei ex quo mundū calcare cępimus: ⁊ terrena cuncta deſpicere: diuitias nō appetam⁹: nec nos q̄ pauperes in heremo ſumus: ad ſuperbiā diuitiaꝝ extollamur. Nullo em̄ modo decet nos vt in hac vita ſolitaria vbi ſenatores fiunt laboriosi: fiant opifices otioſi: ⁊ q̄ venimus relictis diuitijs: q̄ fuimus prędiorū dñi: hic ſim⁹ ruſtici delicati. Ille deniq̄ fratres vere pacē habet: q̄ nil appetit de ſeculo poſſidere. Hic trāquillus eſt: hic gaudet de bonis cunctis: pagano illo dicēte: Quietiſ ſimā vitā ageret boies i terra: ſi hęc duo verba a natura rex oim tollerent: ſcz meū ⁊ tuū. O vtā paupertas: vberibus pacis plena: vbiq̄ ſecura: vbiq̄ illęſa: vbiq̄ cunctoꝝ amica. Nam q̄ te amat: verā pacē amat: q̄ te nō amat: trāquillitatē oēm ignorat. Sz dicet dñs ſeruoꝝ dei: Ecce diuites video: ſuperbos: elatos: impios: ⁊ oīa bonitate ꝓfecta carētes: vnum tm̄ aparet: qz pacē habent ad inuicē. Quid ꝙ? Nunq̄d gaudere debeo de eoꝝ nequa ꝓcordia neſcio vel triſtari? O monache ſcias q̄ ſicut multū nocet diſcordia inter bonos: ita valde volendū eſt vāvel qñ pacē inter malos. Tūc em̄ augēt ola peſſima ꝙ̄ fieri vt cogitari pōt inter boies: qñ mali pacifice viuūt: Qñ vero diſcordant: tūc mūdus aliq̄l trāquillat. Nā ſicut ꝓcordia malorꝝ ꝓtrita eſt ꝓcordię bonoꝝ: ita optandū eſt q̄ boni pacē habeāt: ⁊ mali diſcordes ſint. Nam ꝑ diſcordiā mali aliq̄n optimi efficiunt: cognoſcētes q̄d ſint ⁊ q̄d erūt. Nam vū tribulant: ⁊ eoꝝ facies Pſ. 82. ignominia replent: aliq̄n quęrt nomē dñi: q̄ tū rpe pacis nunq̄ amabile erat in corde eoꝝ. Orandū tm̄ eſt: vt ⁊ boni i bono teneant vſq̄ ad finē: ⁊ mali ꝑuertant anteq̄ ad finē ꝑueniāt. Hoc aūt fratres ad inuicē pacē amate: ꝙ̄ quidē pax cuſtodiat corda Phil. 4. veſtra: ⁊ intelligētias veſtras quę exuperat omnē ſenſum: Amē.

De ſilentio: Sermo III

Plentiū fratres charissimi: inter ce- Ꝑ
tera vobis in heremo ſūme neceſſariū eſt. Omē em̄ q̄ nō ꝙ̄ſticat: ꝑiculū vertit dicentiū ⁊ audientiū. Lingua em̄ noſtra ſenſum noſtrū ſequat ⁊ rationēt nō volantatē. Non em̄ debem⁹ nīs oculos clauſos ſeruare: ſed ⁊ linguas infra dentes reſeruare illęſas: ſermo em̄ vanus: vanę cō ſcientię iudex eſt. Qualis em̄ es: tales ſermones loqueris: talis ⁊ meus cōprobat: ⁊ qualis fueris in factis: talis cōprobaberis in verbis. Stultus em̄ valde eſt q̄ nō prius verbū ducit ad linguā ꝙ̄ rōnis ꝙ̄ educat ad linguā otio. Qualis eſt hō in mente: talem verboſitas depingit in ore. Verboſitas homine ꝓducit in ioculatorē: humanę nature dignitatē deponit: bonores ſibi rapit: inimicos infinitos acquirit. Inflāmat deniq̄ linguę mobilitas in adoleſcētia ad iocoſa: in virili ętate ad fraudulenta: ſed in ſenili ad detractoria. Reſtringēda ē igit hęc parua faualla ne in magnā vertat flāmā: furculus ne creſcat in ſiluā: gutta ne tumeſcat in fontē. Abaius eſt deniq̄ fratres linguā refrenare ꝙ̄ capere ciuitatē: q̄ illud inſultat exterius: ſed iſtud intrius. Hic ſumunt arma ꝓtra teipſū: ſed ibi de alieno. Sūma tā verecūdia eſt ⁊ deꝓſſa dilectio: nō poſſe linguā refrenare: ⁊ vile nō poſſe ligare mēbrū. Ecce lingua egredi quęrit. motū perēnit. Tu vero o monache ꝑ tempantā ipſaꝝ refrena: apone ei peſſulū ratiōis: circūcide eā maturitate diſcretiōis. O lingua tu pe-

ricalū imittis: tu luctū ꝓducis: discordiā
sepe spargis: ⁊ proditiōis venenū ⁊ detra-
ctiōis parit: ⁊ ad infernū q̄ tibi credāt ꝓdu-
cis. O monache cognosce linguā nequā: fu-
¶ ge eā: despice eā: si potes ꝓfunde eā. Si vo
lo instruere tuā linguā bene loq̄. Dic bñ lo
qui: Da ei moderatū motū: preciosa esṫ lin
gua nō nouit nisi verba diuina semp ꝓfer-
re. O q̄ sanctū est oo vnde sp ecclesia erum
pant eloquia. O monache ꝓsidera te reddi
Matth.22. turū rationē de oī verbo ocioso: ⁊ tanto
magis: q̄to minus mūdo es obligat⁹. Nō
esṫ in foro: sed in cella habitare debes: nō
familiā sed familiaꝝ alios ofone pascere de
bes. Non ē igit tibi necesse multū loq̄: nec
inter boies ꝓuersari: nec mercantias ptra-
ctare vnde viuas. Nā mercantiā in mona
cho vsurā occultam existimam⁹. Ama igit
o monache solitudinē: fuge multitudinē:
ne comprehendarīs in verbo: ne confunda
ris in facto. Et si interrogatus fueri⁹: meli⁹
est ad singula rndere breuiter: q̄ diuti⁹ im
morando verba curiosa ⁊ ꝓlixa extendere.
Verbositas esṫ q̄d aliud est q̄ semē q̄d fru
ctū nō facit? O verbose erubesce: ⁊ ꝓsidera
Matth.5 tuā grādē miseriā. Quid esṫ aliud eo q̄ sal
infatuatū q̄d ad nullū valet ꝓdumktū? Ve
re infructiferus es: ⁊ infructiferos facis q̄ te
libēter audiūt. O verbose mēdax: q̄ verita
tē raro dicere voluisti. O cloquax cognosce
teipsum: nā loqui nunq̄ erubescis: nec ꝓsi-
deras q̄d: sed q̄tum dicere possis. Nō mē-
suras verboꝝ sententias: sed tñ vt satiet⁹.
O verbose erubesce: q̄ oīno cognoscens
q̄d agis. Nā tua ꝓditio ē occulta manifesta
re: nota in cōuentib⁹ ꝓdicare: ꝙ si nescis:
Ps.139. sōnas inaudita: fingis te scire q̄d nescis vt
libēt audiar⁹ a cūct⁹. O artifex mēdaciox:
o faber fabulax: lege q̄d dicit: Quia vir li-
guosus nō dirigēt sup trā: nec dirigēt i terra
ꝓmissiōis. O monache ⁊ tu diligēter attē-
das. Nam q̄ nō refrenat linguā suā: huius
Iacobi.1. vana ē religio. Qui nō custodit linguā suā
Prouer.10. monachus nō est: q̄ aūt moderat linguā su
am prudentissimus est: verusq̄ monachus
Ps.38. est. Ita q̄ fratres mei amate silentiū: pone
te custodiā oīs vestro. Estote solitarij: vt si-
Epē.2. tis angelis sociati: estote rustici vt sitis ci-
ues sanctox ⁊ domestici dei: estote muti vt
sitis loquaces: loquimini deo vt sitis vera-
ces: ꝓtemplate in heremo: vt ꝓtemplemini
a sanctis in celo: eleuate capita vt eleuemi
ni corde: extendite brachia: vt extendami-
ni toto corpore volāteo ad celū: ad q̄s pdu
cat nos christus deus noster: Amē.

De prudentia: Sermo III

A Frēs charissimi nō solū silentiū te-
nere debem⁹ i heremo: ꝙ etiā prudē-
tiā rape festinare. Prudētia esṫ vo
bis necessaria est: q̄ docet quid fugiendū:
⁊ quid tenendū sit. Prudentia esṫ docet te
vt non superbias: nec inniteris rebus tem-
poralibus: nec mireris de rebus transito-
rijs: cum sint caduce: ⁊ ea q̄ possides: tanq̄
aliena possidere aduertas. Prudentia do-
cet te: vt quę nō potes perpetuo tenere: fru
ctuose ꝓmittas abire. Prudētia docet te vt
in cunctis semp idem sis: tā in prosperis q̄
in aduersis: sicut manus quę cadē est ⁊ cū
in palmā extendit ⁊ cū in pugnū ꝓstringit.
Ipsa te docet quō reprehēsibilis sit nimia
laudatio: ⁊ imoderata vituperatio. Illa q̄-
dem adulatiōe: sed ista suspecta malignita
te. Prudentia testimoniū veritati: nō amī-
citię reddit. Prudētia cū discretiōe promit-
tit: ⁊ promissa accelerat: ⁊ amplius q̄ pro-
miserat ꝓstat. Prudētia docet quō ꝓsen-
tia ordines: quō ꝓteritoꝝ recordēris: et
quō futura prouideas. O beatus qui pru-
dens esṫ: ⁊ felix: ⁊ vere felix q̄ prudens inue
nit. Nam si cuncta quę habet amittit: cla-
mat: oia mea mecū sūt. Quę sunt ista q̄ sūt
mea: nisi iustitia: tempātia: fortitudo ⁊ pru
dētia? Obtēpera teipm o prudēs. Oia esṫ
q̄ eripi possunt: bona nō esse puteo. Cū igi
tur prudens sic in se ꝓtentus sit: oīa secū
habet: in oibus sibi sufficiēs est: Imprudē-
ti vero nihil sufficit: q̄ i nullo ꝓfect⁹ est: q̄
oia sine fine sperat possidere: ideo oīb⁹
eget. Estote igit frēs mei prudētes sicut ser Matth.10.
pētes: ⁊ simplices sicut columbę. Duo esṫ
sunt quę ꝓfecta ad inuicē sunt: vt vnū sine
altero: aut parū aut nihil oīno ꝓficiat.
Simplicitas esṫ sine astutia stultitia repu-
tat: astutia sine simplicitate superbia appro
bat. Astutia esṫ serpentis in quattuor diui B
dit partes. Prima est: q̄ totius corporis ve
nenū in gutture colligit: ⁊ ibi prudenter do
cente natura seruare studet: vt si aliquādo
sibi necesse fuerit: in promptu habeat vnde
se defendere possit. Sed in hac pte serpens
quandoq̄ decipit. Insidiatrix esṫ semp serpē
ti aduersat: ⁊ ante foramē cauernę serpētis
se ponit: ⁊ eū ꝓuocādo tādiu vmbra caudę

sue sollerter illudit ⁊ donec ipsū egredientē agnoscit. Tunc vero mustela desup ascendit: in sidus tendēs: vt cū serpēs caput viderit: capitalē vindictā sumat de hoste quē nunq̄ diligere potuit. Prouocatus itaq̄ serpens: extra cauernę foramē caput emittit: ⁊ cū nihil deo: suo videat: verso gutture respicit sursuꝫ. Sꝫ mustela cernēs tempus optatū dentes impressit citra venenū: sicq̄ absq̄ periculo inimicū occidit. Hęc est ergo prima serpentis astutia: in qua frēs mei mūdi sapientes notant: q̄ prudētia nō in celestibus sed in terrenis tota versat: quibus diabolus in vmbra mutabilitū rex alludit: alludēdo decipit: decipiēdo occidit. Et ne forte valeāt aspirare ī ipsīs terrenis cupiditatibus: sępe eos cogit expirare. Deīa prudentia in serpēte est: q̄ qui in aquā descēdere capit: venenū reponit in loco turbulento: sed recedēs ab aquis iterū resumit venenū. Hęc est vestigia serpētis mihi sequunt: qui post abrenūciationē mūdanę conuersatiōis: post babitū sanctę religiōis: post iuramētū
2. Petri. 2. sācte pfessiōis: post agnitionē sancte veritatis: reuertunt ad venenū prauę conuersationis: quib⁹ melius esset veritatē nō agnouisse: q̄ post agnitionē retrorsum abire. Ja ō essi vno fratres imitari debem⁹ serpentē: q̄ venenū deponit: sed nō q̄ iterū venenū resumit. Tertia prudētia serpētis est: q̄ veterem pellē p singulos annos exuere dicit: quā depositā angustū sotamē inquirit: p qō transīēs cū dolore pellē derelinq̄t: scies q̄ pelle deposita pulchrior apparebit. Per hoc ergo frēs mei dak intelligi: vt ⁊ nos pellem vitioꝫ deponamus: ⁊ p sotamē stigmatū christi trāseamus: ⁊ tunc pulchriores apLuc. 19. parebimus. Per ō sotamē diues ille zacheus intrauit: qui ea bona sua pauperibus erogauit. Luc. 7. Ja hoc sotamine maria illa meretrix in domo simonis: meretricis habitū deposuit: ⁊ plorās ad pedes saluatoris: vestē sibi innouauit. Quarta serpētis natura est: q̄ nō lędi quęq̄ in capite: vt vitā cōseruet totū corpus ad passionē exponit: q̄ licet corpus pereat: si caput illęsum seruare potest: damna tm̄ mortis nō patit. Sic ⁊ nos cūcta nobis aduersantia amore capitis sustinere nō timeamus: vt ī bta vita quiescere valeamus. Sic enim fecit petrus pro eo in cruce suspensus: sic ⁊ bartholomęus viuus decoriatus: sic ⁊ paulus capite truncatus: sic et stephanus lapidib⁹ vulneratus: sic ⁊ laurēti⁹ in craticula assat⁹: sic ⁊ ygo illa sanctissima agatha retorta ī pectore: q̄ gloriant sic amputata: sic vulnerata: sic afflicta perducebat ad carcerē: ⁊ q̄si ad epulas inuitata precibus dño agonē suū solēniter cōmendabat. Estote ḡ fratres mei prudentes: ⁊ vigilemus in ośone: patiēter oia tormenta portēmus amore illius in q̄ saluo: vita ⁊ resurrectio nostra ꝓsistit. Stemus prudenter in ośone. Nam sicut angeli pure laudant deū in regiōe viuoꝝ: ita ⁊ nos q̄ die ⁊ nocte psallimus dño: debemus cū sanctis angelis puritatē habere: q: ⁊ qō angeli pagunt in celis: ita ⁊ nos monachi facere debemus in terris. Ja hac igit fratres mei solitudine ꝓsistunt: toto affectu orare debem⁹ ⁊ pari. Patiēter essi portare debemus oia: nec dicerere pęsumamus: Ecce legumina ventosa sunt: caseus stomachū grauat: lac capiti nocet: aquę potū nō sustinet pectus: caules melancholiā nutriūt: cholerā pocrendūt: pisces mihi nō sapiunt. Nolite hec dicere fratres mei: nolite etiā cogitare. Nō essi ꝑcām reliquim⁹ vt delicate pasceremur in heremo. Et licet in heremo nō sp comedatis lac: butyrū: caules vl legumina: licet hec nō sumatis nisi tm̄ diebus solēnibus: ⁊ illis quibus visitamini a sancto sene episcopo valerio: sed cunctis diebus alios herbas crudas: panē ordeaceū ⁊ aquā sumatis: nō tm̄ sufficat tm̄ corpore abstinere: sed etiā mētem illęsam seruare debem⁹. Eia ḡ frēs mei dilectissimi: q̄ vita vtpote scta est: vt multi ex vobis viderit ⁊ audierūt: veni ad ciuitatē hipponēsem: ⁊ securi pueni: qi ibi epūs erat sanctus dō ille valerius. Non essi ergo debā episcopari: ideo secure pueni cū charissimis meis amicis eudocio: simplicio: nebridio ⁊ alipio: nil mecū diuitiaꝝ portās: et dei gratia me coadiuuante fauorat⁹ non modicū a ꝑdicto epō sene valerio fui: q̄ mihi dedit hortulū in heremo a gētibus segregatū: vbi multo labore fatigatus ędificare cępi monasteriū: ⁊ cū longioni anxietate cōgregaui in vnū seruos dei p nemora habitantes: ⁊ sic vobiscū pariter viuere cępi sm̄ regulā apostolicā oia cōmuniter possidentes. Deinde placuit ei qui me segregauit ō vtero matris meę: mihi dicere: Ascende superius: ⁊ cū magna molestia fact⁹ sum epūs ꝑbyter. Et qui vobiscū esse hic nō potera:

Act. 4. Gal. 1.

in domo episcopi presbyteros mecū habere volui: ⁊ cum eisdē pariter viuere cupi: vos vo tales inueni quales desiderau: castos: benignos: modestos: bēiles: oi voluntate paupes: obedientes: solitarios: misericordes: mundū cū oīi sua pompa calcantes. Sz qd hec oia sine psecutia? Estote ḡ prudentes: psecuantes in bono: ⁊ vigilate in oronib⁹: qz diabolus aduersari⁹ regnat: a quo vos liberare dignet dns omps: Amē.

D Suplico vob frēs mei vt nō turbemi de recessu meo. Decreuerā enī diu inter vos ꝓsolari: ⁊ vobiscū habitare vsq ad festū dñice

1. Petri. 15. ascensiōis: sed qz aduersarius noster fortunat⁹ ad partes quenit: ideo redire disponā oino cōpellor: cupiēs illū videre: ⁊ cū eo pariter disputare. Ipse enī toto affectu dissipare conat filios quos peperi in visceribus charitatis. Oate ꝓ me fratres: ⁊ nolite deficere: vt fortunatū sicut publice sācte fidei insidiat: ita ⁊ nos ipsum cū suis cū dei gratia coadiuuāte publice superare ⁊ ꝓuertere ad viā veritatis possimus.

De obedientia ad sacerdotes suos: Sermo V

A Tribus oibus operibus vestris sacerdotes dei altissimi semp memores estote mandato⁹ dei: ⁊ in oibus sctis obedientes: vt digni reperamissiōe p eius gratiā inueniri possitis: sciētes q sine obe-

1. Petri. 2. dientia omnia vacua: et cum obedientia omnia plena charitate reperiuntur. Obedire igit nob necesse est: nō tñ bonis ⁊ modestis: ꝑ etiā discholis ⁊ malis: nō tñ qi mali sunt: sed qz bona obseruare precipiūt: qb⁹ obedire debemus. O venerabilis sanctaq obedientia: salus oim fideliū: custodia oim virtutū: Tu cęlū apis ⁊ infernū claudis: Tu etiā filiū dei ad terrā posuisti: ⁊ venit inter

Job. 6. boles: nō vt faceret voluntatē bois: ꝑ voluntatē patris eius q eū misit. Voluntas enī patris fuit: vt redimeret humanū gen⁹: vt recōciliaret et creaturā suā quę perierat.

Phil. 2. Et vt hec voluntas pficeret: filius fuit obediens vsq ad mortē. Et ergo nō esset nob obedientia laboriosa: exitum presentis vitę

4. Reg. 15. saluator⁹ p obedientiā terminauit. Jure ergo obedientia oīi sacrificio preponit: qz de potestate diaboli nos eripuit: qō nullū legale sacrificiū facere potuit. Hec mitz si nos pctōres obedientię in hac vita subijcimus: qñ hāc mediator⁹ dei ⁊ hoim etiā i morte nō deseruit: ⁊ ei se subiecit q per oia erat patri equalis. Nos aūt propter pcm aliis hominibus subiecti sumus. Nam natura omnes equales genuit: sed inequalitas ꝙ accessit ex vitio: est ordinata ex dei iudicio: vnde nos oportet obedire hominibus. Sed per obedientiā nunq debet fieri malū: etiaz si angelus vel archangelus: cherubin vel seraphin tibi precipiat. Hec etiā ipse deus: q est benedictus in secula: potest nobis precipere q toto affectu eū nō diligamus. Sz B scire debetis sacerdotes dei: quia propter obedientiā aliqñ debet bonū qō agim⁹ intermitti. Verū qz nōnunq nobis ith⁹mundi ꝓspera: nōnunq iubent aduersa: Propterea sciendū est q obedientia aliqñ si de 8. q. 1. scitote. suo aliquid habeat nulla est: aliqñ si de suo aliquid nō habeat minima est. Nam cū huius mūdi prospera precipiunt cū locus superio: imperat: io q ad hec percipiēda obedit: virtutē obedientię sibi euacuat: si ad hec ex ppio desiderio anhelat. Rursū cū mūdi despect⁹ ꝓcipit: cū probria adipisci ⁊ ꝓtumelię iubent: nisi hec ex semetipso anim⁹ apetat: obedientię meritū sibi minuit: qz ad hec ꝙ in hoc mūdo despecta sūt luitus nolēsq descendit. Debet ergo obedientia in aduersis ex suo aliqd habere: ⁊ i prosperis ex suo aliqd nō habere. Quod bene ostendimus: si duoꝝ amico⁹ dei facta in medio profera-

Exo. 3. muus. Moyses enī deo iubente vt israelitę plebi preesset: apud se humilis fuit: ⁊ gloriā tanti regiminis ꝓsidersa ⁊ expauescens ne hoc reciperet: se humiliter excusauit. Sz paulus apso dei reuelatiōe admonitus vt hierusalē pgeret: nec ignorabat ea quę ibi pati deberet: vnde cū fideles vellent eū te-

Act. 21. nere exclamauit: Ego aūt nō solū alligari: sed ⁊ mori paratus sum pro nose iesu. Ecce hierosolymā pergit: q revelationē aduersa cognoscat: ⁊ tñ hec libēter apetit. Moyses aūt ad prospera de suo nihil habuit qz precibus suplicauit: ne populo preesset. Paulus etiā ex suo voto aduersa suscepit: qz mala imminētia cognouit: ⁊ ad acriora se preparauit. Moyses aūt gloriā potestatis voluit declinare: ⁊ paulus dura ⁊ aspera voluit sustinere. Ergo vtrosq seruoꝝ dei virtute instruimur: vt si obedientię palmā comprehendere nitimur: prospera mūdi ex sola iussiōe suscipiam⁹: ⁊ aduersa ex deuotōe cō

L plectamur. Ego aũt sacerdotes dei altissimi vt multi vestrũ videre t audire potuere: veni ad hãc cuitatẽ cũ charissimis meis amicis cuodio: simplicio: alipio: nebridio: et anastasio. Securꝰ deniq; veni: qz sciebã pfulari sanctũ senem valeriũ. Propterea securus accessi: nõ vt haberẽ in vos potestatẽ:
Ps.83. sed vt abiectꝰ essem in domo dñi ocibus
Matth.10. diebꝰ vitę meę. Hec vt ministrari deberem sed ministrare: t pacifice viuere optabã in solitudine: Nihilq; diuitiaꝝ mecũ detuli: ꝙ dei gratia coadiuuãte fauoratus erã a sctõ sene epõ valerio monasterium in heremo a gentibus segregatũ: multo labore fatigatus ędificaui: t cũ lõgioꝛ anxietate seruos dei ꝙ nemora habitantes in vnũ ꝓgregaui: t cũ eis pariter viuere cępi: sm modũ t re-
Act.4. gulã sub sancto aplis ꝓstitutã: ola cõmuniter habentes t possidentes: viuẽtes in vigilijs t oratiõibus vltra id quod explicare possum. Quoꝝ fama ad aures sancti episcopi valerij puenit: t placuit sibi nos in heremo visitare: t stetit nobiscũ tredecim diebus: donãs mihi hortũ amẽnitatibus plenum in planicie positũ. Et qz a gẽtibus segregatus erat locus: libẽter illũ suscepit: vt ędificarẽ etiã monasteriũ fratrũ: quos tales inuenerã: quales inuenire desideraueram.
Gal.1. Quo ędificato: placuit ei q̃ me segregauit de vtero matris meę t vocauit me ꝑ gratiã suã: mihi dicere: Ascende superꝰ. Et sic cũ molestia t cũ grandi anxietate factus sum epõ presbyter. Et qz cũ fratribꝰ meis vt hactenus feceraꝫ: semper corpore habitare nõ poteraꝫ: propterea infra domũ epi vos cleri cos habere volui: t mox vobiscũ sm formã apostolicã viuere cępi. Placuit aũt vobis ocibꝰ vnũ in deo sentire: t ocia cõmuniter possidere. Hęc aũt facere voluistis non
D ne proprio profiteri voluistis. O presbyter attende: et vigilanter attende q promit-
1.Cor.7. tere tũ fuit: sed dimittere nõ est tuũ. Alligatus es vroꝛi: noli iam quęrere solutionẽ. Absolutꝰ es ab vxore: noli iã ꝙrere vxorẽ: quia mecũ habes causam. Ligasti te mihi: nunquid te compuli? Nunquid te rogani vt venires? Nunquid applausi promittenti
Apoc.2. hęc t illa? Absit omino. Igit esto fidelis: et dabo tibi coronam vitę. Noli mihi resiste-
Phil.2. re: sed esto vsq; ad mortem obediens. Ro-
Ro.13. li mihi resistere: quia ois potestas a deo est: t qui potestati restitit: deo restitit. Non tamen veni vt super vos potestatẽ haberẽ sed tantũ vt cum fratribus meis viuerẽ in solitudine. Et ecce nunc episcopus sum: et pauperẽ me esse ñ erubesco. Quare? Quia pauper: paupertatẽ seruare ꝓmisi. Cauete igit ne me pauperẽ relinq̃tis. Pauperem mecum esse voluistis: cauete ne a diuitijs capiamini. Voluntas mea fuit: vt semp toto affectu pauperes simus. Quod t si nõ fuerimus: hęc paupertas quã foris gerimus: non paupertas: sed grandis miseria estimanda est. Nolite ergo mihi resistere: quia ois potestas a deo est. Non etiã contemnẽdę sũt potestates siue mũdi siue ecclesię sint. Potestates eñ ocs a deo ordinate sũt. nam dñs dum leprosos curasset: eos ad potestatẽ misit dicens: Ite ostendite vos sa- Luc.17.
cerdotibus. Et ad samuelẽ cum sperneretur a iudęis: ait dñs: Non te spreuerũt sed 1.Reg.8.
me. Et ad moysen: Homo quicunq; fecerit Deut.17.
superbiã in sacerdotẽ aut i iudicẽ: moriet. Cauete ergo sacerdotes: ne aliquis vestrũ audeat insurgere contra ꝓpositũ vel presbyterum: qui omniũ vestrum curam gerit. Ipsi eñ positi sunt in ecclesia ad nostram vtilitatẽ: vt prouideant quid agere debeamus: vt etiam pro nobis rationẽ deo red- Deu.13.
dant: t vnitatẽ ecclesię custodiant: de qua dñs nos voluit esse sollicitos: ne tãq; oues nõ habentes pastorẽ per diuersos errores ab vnitate fidei diuisi essemus. Sicut enim vnus est dñs t vnus pastor: sic t vnũ ouile Joh.10.
esse voluit. Propterea noluit dñs scindi tu- Joh.19.
nicam inconsutilem quę integra erat: quia nõ patit ecclesię violari vnitatẽ. Idco paulus ait: Obsecro fratres per nomen domi- 1.Cor.1.
ni iesu christi: vt non sint in vobis schismata: sed seruate vnitatẽ spũs in vinculo pacis. Nã sic multi radij ꝓcedũt ab vno sole: t tũ vnũ lumẽ ẽ: ita t nos missi ab vno capite ꝓcedẽtes: oia pacifice t cõiter possidere
E debem. Insurgũt eñ frequẽter inf nos tẽpestates inimicoꝝ volentiũ nras concordias rumpere: t discordias seminãdo vnionẽ pacis extinguere. Aggrediuntur nos frequenter leones teterrimi: vt caput feriendo: mẽbra saltem moueantur terrore. Et quod grauꝰ mihi est: nõ solũ a malignis spiritibus sępe mala patimur: ꝙ etiam a domestici dilaniamur: t frequẽter peiora sũt intestina bella: a quibus nõ cauek: ꝙ formideꝫ: ꝙ prouident.

14 118

Annotatio

Gen. 4. Ecce enī abel iustus a domestico fratre occi
Heb. 17. dit: Esau fratrē fugientē psequit: Joseph
Gen. 37. a fratribus venditur: et a discipulo saluator
Matth. 26. tradit. Hec oīa mala facta sunt: qz obedire
negleterūt. Silr accidit ianuario nostro: q̄
colūna obedientię t pauptat' inter nos esse
videbat: cuius perditionē frequēter flere t
vlulare debemus: nā ad nos cū lachrymis
venit: t pauptatē q̄diu viueret seruare p-
misit: t tū vineā t agrū nobis ignorātibus
l̄ seculo possidebat. ℣ professio mortifera:
o proditoria ꝓmissio: ore dicebat qō corde
odiebat. Sanctū credebamus: q̄ oībus pe-
ior erat. Et sic annis duodecim t ampli⁹ ia-
nuarius noster vt vidistis t audistis: male
vixit t male mork. ℣Quare vel quō male vi
xit: nisi qz qō suum nō erat: secrete tenuit?
Quō etiā male mork: nisi qz in fine sē non
cognouit: t obstinatus in suo sensu: nobis
ignorātibus testamentū fecit: t filiū quem
habebat in seculo ditauit? O vtinā saltē in
fine hoc nobis ditasset: vt oīb̄us nobis
venīā impetrasset: sed nec ꝓfessus fuit: nec
eū fecisse pcnituit: ꝓpterea de meis nō est:
nec dū viueret erat. Ligate igit manus ca-
daueris eius: ponētes in panno ligatos cē
tū t vndecim sicloꝰ: quos in pariete cellulę
Act. 8. retinebat: flētes t dicētes: Pecunia tua te-
cū sit in pditionē. ℣ Nō enī licet nobis seruio
dei eā collocare vel ponere in victu vel in
vestitu vel in ope monasterij: qz preciū dā-
natiōis ē. ℣ Eia igit sacerdotes dei cauete ne
deficiatis in temptationibus: cauete ne re-
belles mihi sitis publice vel occulte. Sitis
mihi fideles: sitis mihi t obedientes. Et si
vob graue est t molestū: egrediminī foras:
pergite ad frēs meos: t discite ab eis: qz mi
tes sunt t humiles corde: paupes spū t filij
obedientię. ℣ Egredimī foras: t qd estis: t qd
ipsi sint ꝓsiderare vos volo. Hunqd t vos
tales estis q̄les t ipsi fūt? O vtinā tales es-
setis: q̄les t ipsi sūt. Vos enī oratores estis:
t ipi sūmę sobrietatis. Vos discursores cau
tissimi: t ipsi visus boīm fugiūt. Vos impudi
ci: t ipi casti. Vos derisores: t ipi seruētissi
mi oratores. Vos pelliꝰ cuniculoꝝ vel va
rioꝝ ornati icedunt: t ipsi ouino colore niger
rimo asperrimoqz induti sūt: preter ea q̄ in-
trinsecus sunt. Vos delicate pasci sūme cu
ratis: carnes varias affectātes: t ipsi post-
q̄ heremū intrauerūt nunq̄ carnes sumpse-
rūt. Vos vina electa t inebriātia quęritis: t
ipsi pauxillū aquę recipiunt. Vos balteis
militū mūdo apparere desideratis: t ipsi 30- 4. Regi. 1.
nio camelorū renibus succincti more belię t Matth. 3.
iohānis ostenduntur decorati. O vinea mea electa Hiere. 2.
ego te plantaui: caue te depiecor ne puerta
rio in amaritudinē: ne me pauperē dimit-
tas: t ianuarij diutē seqris. O vinea mea
felix: cuius botrus sūme pertimesco ne sit i
fine amarissim⁹. O qd faciem⁹ tunc i die il-
la calamitatis: in q̄ deus pater dicet filio:
Voca operarios t redde illis mercedē? Tūc Matth. 20.
ante iudicē audiet vox rebellionis vestrę
quid ꝓmiserit: t quō ea seruare voluistis.
Fugere mundū t q̄ mūdi sūt ptemnere pro
misistis: t ecce iā rebelles totis affectib⁹ in
mūdanis pīoccupati estis. Cur q̄ murmu- ℣
rastis: si in bis paschalib⁹ dieb⁹ ꝓsentia-
liter vobiscū nō fui? Placuit enī mihi segre
gare me a vobis: t pergere ad fratres meos
in solitudine: quos vt frequēter dixi: tales
inueni q̄les inuenire desideraui. Cur q̄ tur-
baminī? Hunqd ipsi vere paupes? Nūqd
obedientes? Nūquid mundū t pompas ei⁹
exculcauerūt? Nūquid in forma viuēdi vos
multo ꝑpe ꝓcesserūt? Nūquid vere fratres
mei t patres sunt? Nūquid p eoꝝ exempla
ad viā veritatis pueni? Nūquid eos semp
dileri: t eoꝝ sanctā conuersationē semp desi-
derauī? Nūquid etiā p simplicianū ligurię
sem in fide instruct⁹ sum? Cur q̄ murmura-
tis? Cur de mea absētia dolosē habere ostē
ditis? Facite q̄ placita sunt mihi: t rūc vbi-
cunqꝫ fuero: vobiscū ero vsqꝫ ad cōsūmatio- Matth. 28.
nē seculi. Decreuerā enī cū eisdē rusticanis
meis in charitate būiliter habitare vsq ad
festū sancte ascensiōis dñi: nec ad vos redi
re optabā: quousq̄ vos emēdatos esse co-
gnouissē: Sz q̄n fortunatū aduersariū ad 2. Petri. 2.
ptes occulte velut lupū pueniſſe iā sentio:
ideo cōpulsus reuersus sum ad vos: cupiēs
illū videre: t cū eo pariter disputare: t illū
exculcare dño auxiliante: qui totis viribus dis-
sipare conat t iugulare filios: quos perpe-
ri in visceribus charitatis. Orate igit: t nos
vobiscū orare volumus: desinētes de mea
absentia amplius litigare. Orate et nolite
deficere: vt fortunatū manichęoꝝ pōdyteꝝ
sic publice sancte xpiane fidei insidiat: ita t
nos cum suis dei gratia coadiuuante pu-
blice eum superare possimus. Orate sine
intermissione: vt manere digne possitis in
vocatione clericorum: qua per gratiam dei

vocati estis: vt dñ vocabimini: mercedē in die nouissimo accepere mereamini: t nō flē
Matth. 21. ficuo absq; fructu maledicamini t succidamini t in ignē mittamini: tanq; destructoreo legio terrā occupāteo t pereūtes l inicatibus vestro. Adiuuet aūt vos ipse de⁹ ad pficiendū mirabilia de lege sua: q̄ est benedictuo in scula: Amen.

De misericordia: Sermo VI

A
1. Petr. 4. Fratreo charissimi: annūcio vobis gaudiū magnū: qm̄ fortunatū manichoq; presbyteq; dei gra superamus: t obstinatuo in suo sensu velut alter filius perditionis a plebe nostra recessit cōfusus. Post cuius recessum baptizaui fere sexaginta paganos: q̄ sibi alqualiter adherebāt. Et ecce modo reuersus suz ad vos
Matth. 5. cupio pficere opus qō incepi. Beati igit misericordes: qm̄ misericordiā cōsequenk. O si diligēter ꝓsiderarem⁹ misericordiā dei: in nobis possemus habere misērdi formā. O frēo mei q̄d christū incarnauit nisi misericordia? Quid eū subiecit nostre miserie: nisi sola clemētia? O beata misericordia: q̄ sola cōmerciū nostrē salutis agnouit. Sola est miscōia ad deū pungit dolez: sola ad deū deducit holem: sola deū deducit ad hominē. Hec est sola mediatrix: auersos ꝓlano: hec disiunctos copulat: hec sola deū humiliano nos sublimat. O q̄s pia fuit dei descensio: vt nostra esset gloriosa assumptio. O grandis miscōia: o infinita: tu sola potuisti trahere deū de celo ad terrā: t nos de exilio ad regnū erigere. O magnū misericordię vinculū: quo deus ligari voluit et potuit: t hō ligatus vincula iniquitatis dirumpit. O monache si tuā ꝓsideraret⁹ miserā: t opa dei erga te: nō inuenires nisi misericordiā. Miscōia est si flagellat deus vt emendet: si a pcō p tribulationē liberat: si hypocritas t tyrānos regnare pmittit. Hec est ola deus cū miscōia facit: cupiēs nobis vitā ēternā donare. Attēdite g̃ fratreo mei attendite: nam in pastore vel iudice debēt esse simul misericordia t iusticia. Misericordia est sine iusticia destruit t in crudelitatem ꝓuertit. Et iusticia sine miscōia nunq̄d accepta est apud deū? Absit. Iusticia est t iniusticia: beatio t damnatio misericordiā cuz iusticia semp agit opō deus: qt beatio dat gloriā quā non merenk habere quibuscūq; bonio cōmilitio: t malio dat pēnā: quā merenk habere ō malis cōmilitio. Estote g̃ fratreo mei misericordeo: sicut pr̄ vester misericors est. Estote misericordeo pensantreo q̄tum moyses in miscōia floruit ꝓpter
Luc. 6. gl̄m: pro cui⁹ salute petijt deleri de libro vi
Exo. 32. te: t iḡto ut eq; zelo rectitudinis cū obtinuisset veniam: ait ad gl̄m: Ponat vir gladiū sup femur suū. Ecce q̄ vitā olim cū sua morte petijt: pauco q̄ vitā gladio destruxit: intuo igne amorio: t fomo accensuo zelo iusticię t seueritatio: vtrobiq; fomo legat⁹: cuiam populi apud deū predituo: t causā dei apud gl̄m gladio allegauit. Studeamus B igit fratreo mei: misericordiā dñi vitemus rapere. Libek a nobis clunico: vestiak a nobis nudno: recipiak a nobis peregrinos: cōfolek p nos pupillos: visitek a nobis infirmos: sepeliak a nobis defunctos. Hec est sunt opa miscōię: de q̄bus interrogari debemus in die nouissimo. Sed dicetis: Ecce in heremo sumus: pauper videre nō possum⁹: t orphanos: pupillos t viduas q̄s nō ꝓlari valem⁹? Admonuo sepelire quō possum⁹? O frēo mei bene scio vos in heremo essemet pauper vos videre credo: nec vos monasteriū exire cupio vt matreo vel pr̄uos ꝓlari possitis. O plureo est cognoui p hac causa monasteriū exiuisse: q̄ ti ad monasteriū nunq̄ reuersi sūt. Sub spē est boni multa mala fiunt. Ecce est diabolus dicit: O monache an ignoras tuam matrē dolere? Ecce nup maritū amisit: filiū sepeliuit: possessionē perdidit: infirmat ad mortē: vellet forsitā pfiteri: q̄d in heremo agis? Quid cogitas? Surge velociter: egredere monasteriū: Igredere ciuitatē: penetra domus parentū: exerce in eis opera miscōię. Hoc est deus vult: hoc fieri ꝓcipit. Dū est seru⁹ dei b cogitat: aliq̄s erit monasteriū credo bñ facere. Et ecce est dū aproping̃t mater: filiū osculat: pr̄ amplectit: parentes agnouit: dicēteo: Nolt nos derelinquere: frēo est sum⁹: pr̄ nr̄ antiquus ē: tibi incūbit familiā regere. Quid g̃ amplius ad monasteriū redire ꝓsumis? Et sic audito cōsentit: t consentiendo remanet: t in scula remanēdo oīuo peior efficit: t quicq̄d boni fecit amittit. Cauete igitur fratreo mei: C cauete a malicia diaboli: Exercere vos volo opera miscōię: t si in scula non habitatis: nec inter gētes: exercere tñ opa miscōię bene poteris oādo: obsecrādo t deprecā-

do ꝓ orphanis et pupillis. Et si ꝫ nō videt vobis sufficere: pensare debetis quō centū t plures in monasterio sit habitatio: t sepe infirmamini: sepe a diabolo affligimi: sepe patimini: nūqd t sepe morimini? Exercere ꝫ potestis etiā inter vos opa pietatis. Sed dicet qs ex vobis: Patrē in seculo habeo: t ego vsq; ad mortē in mōasterio viuere deo promisi. Ecce eñ pr infirmat: non pōt sine me viuere: Quid ago? qd eligo? Si exiero: votū frango: si stetero patrem mori permitto: Quid ꝫ? O fratres mei attendite quid agere debeatis sic ꝓnūc mihi occurrit. Nā si pater alicuius sine filio monacho viuere nullatenus pōt: ꝓcurare debet filius quō de bonis monasterij patri subueniat. Et si monasterij impotēs fuerit: filius toto affectu videat quō patri nō deficiat. Et si nō viderit: cū dei benedictiōe monasteriū deliqt tia maioris exeat: t verbo t ope patri subueniat vt nō deficiat ex negligētia: nec votū frangere credat. Si post eius patrē viuē do remāserit: statim ad pristinā vitā redire nō pigeat: sancte t iuste viuendo: sicut ince perat: t tanto fortius ḡto senserit se plus ī paterno ministerio vltra necessitatē grauatū. Nullus igit erit q̄ se a miscōia excusare poterit: nec diues qz dz: nec paup qz saltē Matth.10. calice aquę frigidę nō caret: nec monach⁹: D qz saltē t orare dz. O bō q̄ crudelis es in alterius iusticia: respsum pius agnosce. Nā si bonus es o monache: cadere facilius potes: si dues es: donū fortunę est nō nature: si san⁹ es ecce infirmitas instat: si sapiēs es: nō habeo ꝓstantiā. Igit circa oēs tā sapientes ḡ ilipientes: tā circa sanos ḡ ifirmos: tā circa nobiles ḡ ignobiles misericordiaz habe. O bō quid de te erit: si saluator tuus clemēs t pius fuerit: t tu misericordiā ignoraueris? Rascak fratres mei miscōia inter vos: nō tñ ex negligētia: nō ex pusillanimitate: nō ex indiscretiōe: nō ex animi ifirmitate: ꝫ oibus modis sit circūscripta: vt sic suū retineat propriū: qō iusticię nō auferat debitū. O monache vide sancti ioseph miseri Gen.45. cordiā: quę fratrū suoz ē oblita iniuriam. 2.Reg.18. Legite fratres dauid clemētiā: q̄ filij persequentis deflebat dementiā. O monache si clauseris viscera miscōię indigenti: oīno Ps.117. claudet tibi ianua christi. Hęc est eñ porta dñi: t iusti intrabunt in eā. Hęc nouū testamentū illumiat: t veteris rigorē extenuat.

hoc est lignū: quo moyses aquas vulcora- Exo.15.
uit: hoc est sal quo heliseus aquas sterilita- 4.Reg.2.
tem sanauit: hęc est farina q̄ heliseus mor- 4.Reg.4.
tē quę in olla erat exturpauit: hoc est oleū Luc.10.
qō samaritanus infudit vulnerato: hęc est 4.Reg.5.
aqua iordanis qua curat lepra naamā syri:
Hęc sola virtus ē quę diuidit inter crudelē
t piū: inter regē t tyrannū. O monache vbi
esses: si tibi dei miscōia nō subuenisset? Si
eñ deus tecuz ageret districta sentēna: nō
posses cogitare pnā: q̄ cōsideret tuis meritis. Oia eñ attribue dei miscōi: t si a simili misericordiā expēdas in vsum primi:
nō sis auarus in miserēdo: cū sis expertus
largitatē esse i deo. Amate ḡ frēs mei misericordiā: qz nūqd vidi piū boiez mala morte
finiri: quā miscōiam faciat vob⁹ de⁹: Amē.

De obedientia: Sermo VII

Frēs mei dilectissimi obedire opo: A
tet deo in oibus: si saluari cupimus
in heremo. Et si difficile nob videt
ꝓsiderare debem⁹ obedientiā filij dei: t nostram deponere ꝓtumaciā nō differamus.
Ipse eñ dei filius obediēs fuit vsq; ad ꝓtu
melią crucis: t nos ꝓtemnimus eius obedi
re ꝓcepta? Exhustus eñ obediēs fuit vsq; Phil.2.
ad mortē: nō pro sua: sed pro nostra vtilitate. Estote ḡ nō pro sua: sed ꝓ vestra vtilitate t salute in oibus sibi obedientes. Ecce eñ
fratres angelus in oibus obedit deo: t tu q̄
cinis es t vermis ꝓtradicis deo? Insensibilia obediūt deo: t tu rōnalis resistis deo?
Sol a sua semita non deuiat: nec luna: nec
stellę. Oia eñ celica suis indulgēt officijs:
tu vo dei volūtati ī oib⁹ quasi resistis. Ad
nutū dei cāpi florib⁹ decorant: terra imbribus fecūdat: frōdib⁹ crispat silua: i nemoribus citharizat auicula: oia deo obediūt: solus hō dei volūtati resistit. O monache le- 1.Reg.15.
ge qō dicit: Melior ē obediētia ḡ victima.
Quę cā est: nisi qz i victimis aliena imolat
caro: sed in obediētia volūtas ꝓpria t caro
mactat. Estote ḡ obedientes: vt deū placare possitis de peccatis cōmissis. Tāto eñ citꝰ
placat hō deū: ḡto repressa arbitrij sui superbia gladio ꝓcepti se imolat. Cauete tñ in B
obedięna frēs mei. Sub ipsa eñ pōt latere
fel draconis sb spē mell: lup⁹ sb pelle ouina:
i potu dulci venenū sępe latitat: t i olla se- 4.Reg.4.
pe mors ponit. Attēdat ḡ q̄ ꝓcipit: t q̄ obedire intēdit: q̄ obedięntia sit honesta: t oīi discretiōe ornata seu decorata. Nam si di-

sereta nō fuerit: crudelitas existimāda est. Si honesta nō fuerit: nullatenꝰ obedire debemus. Verbi gra. Si nob̄ pcepit q̄ deū nō diligamus: vel q̄ deū odio habeamus: nunquid obedire debemus? Nunquid vel ipse deꝰ hoc pcipere potest? Honesta igitur fratres debent pcipi et iusta: et si honesta vel iusta nō fuerint: nullatenus obedire debemꝰ: etiā si apostolus nobis hoc indicauerit. Tenete igit fratres et in cordibus aliti gate: q̄ obedientia sine discretiōe cassa est et vana: nō ex parte obediēs: sed pcipiēte: et obedientia honestate priuata superbia est: et venit ex vtrusq̄ parte: pscientiēte et pcipientis: et in die nouissimo pari pēna panient. Custodite quod pcipitis: cauete et ponderate q̄ imponitis. Nā quotiēscūq̄ obediētia honesta et iusta nō fuerit: totiēs ad irregularitatē se deuenisse pastores agnouerint. Obedientia igit fratres mei tunc vera: tunc sancta: tunc meritoria est: quando vicata est discretione: honestate: iusticia et humilitate. Istę enim sunt socię sanctę obedientię: sine quibus omnino obedientia vana est et inutilis. Hęc est illa obedientia quę pcedit a superbia in angelis: pacem nutrit in monachis: tranquillitatē generat in claustris. Hęc est illa obedientia: sine qua respublica stare nō potest: sine qua familia aliqua regi nō potest. O q̄ enorme vitiū: q̄ obedientię pternū fuit: p q̄ diabolus cęlū perdidit: per hoc bō paradisum amisit: p hoc saul regnū: p hoc salomō amorem diuinū. O sancta dei sponsa obedientia: tu perfecta scala qua cęlū ascēdit: tu q̄driga q̄ helias vectus ē in paradisū: tu porta paradisi fidelū et claustra reoꝝ inferni. O sancta obediētia: tu humilitatē nutris: tu patientiā probas: tu mansuetudinē exa- Gen. 22. minas. Estote ergo fratres cū abrahā obedi- Matth. 22. entes: reddēteo q̄ sunt cęsaris cęsari: et quę sunt dei deo. Tunc vero reddam⁹ cęsari debitū sui: quādo dubiā pcipitis nostrio reddimus. Hęc ēn dubia pstitit in reuerētię exhibitione et dilectiōe. Hoc aūt facere debemus nō solū prelatis: sed et sanctis dei: et tunc reddimus q̄ obedientiā q̄ sunt cęsaris cęsari. Et tunc reddimus quę sunt dei deo: q̄n i latria pseueram⁹. Hęc ēn soli deo puenit. Hęc ēn pstitit in oratiōe: et gratiarū actiōe: cultus exteriorio exhibitiōe: et interiorio mētis deuotiōe. Ad hoc facere nos et pseuerare nobis deꝰ pręstare dignet in ęternū benedictus: Amen.

De perseuerantia: Sermo VIII

FRatres mei sicut ait apls⁹: nō potest coronari nisi q̄ legitime certauerit. Nullus ēn legitime certat nisi q̄ in campo vsq̄ ad finē certat: et si certat vsq̄ in finē legitime certat: ideo merito coronat. Non est igitur magnū bonū inchoare q̄ bonū est: sed pfūmare: hoc solū pfectū est. Multi ēn magna aggrediunt: sed defīciūt in via: multi exeunt in desertū: sed pauci perueniunt ad terram promissionis. O fratres mei nō tedeat incepere magna: nec falsidiat tenere inchoata: scientes q̄ pseuerantia informat meritū: colorat boni ꝓpositū: remunerat currentē: coronat pugnantē: ducit ad brauiū: pducit cunctos ad portū. Hęc est tunica talar̄ sancti ioseph vsq̄ ad finē ptigēs. Hęc ē tunica sacerdotal vsq̄ Gen. 37. ad pedes puenięs. Hęc ē cauda bestię quā tenemur reddere deo et offerre. Hęc ē calcaneū bonę operatiōis: q̄ ꝓtra serpētis morsū debemus obseruare. Hęc est virtus q̄ deus ligat. Hęc est q̄ ossa bonū informat. Hęc ē pseuerātia: q̄ laureant martyres: q̄ virgines coronant: q̄ sacerdotes sublimant et pfessores. Hęc est vestis sine ruga: tunica sine macula: bonitas sine malicia. O monache qui bñ incepisti: caue ne cadas: caue ne ad tpa virescas: et i tpe afflictiōis marcescas. Caue ne feno cōparer̄: q̄ nūc nascit et statim marcescit. Laborem⁹ q̄ frēs: et laborātes pseuerem⁹: laborem⁹ vt pseuerātiā habeam⁹. Laboret mōachi oēs vt retineāt: laboret ꝑgineus vt se informēt: laboret vidua vt in ipsa pseueret. Attendite tñ frēs: nā diabolus q̄sq̄ B fuos dei ad bonū incitat et pducat: vt de bono grauiꝰ eliciat malū. Contra hūc diaboli insultū valet sola pseuerātia: vt bono fine bona pcludant inuia: vt principiū medio: medium ne discrepet vltio. Bonū ēn inchoare et malo fine pcludere: q̄d aliud est q̄ monstruosa reoꝝ ficere? Illa ēn actio q̄si chimera ē: q̄ initiū bz a rōne: ꝑ finē a sēsualitate. Cū ēn sic agit: būano capiti ceruicē pictor equinā iūgit: et supinducit structuosas plumas. Caue ḡo mōache ne actio tua mōstr̄ maneat. Enormio ēn erit fet⁹ vētris si capiti nō cōsentiat finis. Quidā ēn habēt initiū bonū: q̄ vita monstrū est mirabile q̄si bois pręferēs caput: ꝑ medium in luxuriā

descendit: ventrēq; ouinū habet ꝛ ad victimū in rapacitatem lupi pedes ostendit. O monache: quid tibi prodest bonū inchoare ꝛ nō finē concludere? Si bonū virtutis amittis: damnū incurris: ꝛ grande supplicium promereris. O q̄ tibi melius fuisset viā veritat̄ nō agnoscere: q̄ post agnitā retroire p incōstātiā. O monache leuis reputaris per tuā apostasiā: cum iuda incurris mentis instabilitatem: postponis deum: amittis amicos: spiritum et spem perdis: odio a cūctis haberis: ꝛ velut olbus peior apostata cōprobaris in vita. O monache attende quia nisi perseueraueris: moreris. Igit̄ si incepisti ędificare perfice: si nō incepisti incipe. Si obtulisti florē iuuētutis tuę diabolo: saltem fœcem senectut̄ tuę immolare non differas christo. Ipse enim misericors est ꝛ recipiet te libēter: ꝛ dabit tibi stolam candidā: ꝛ anulū in manu tua: et calciamēntum in pedib⁹ tuis. Tūc inueterate olim diebus malis: renouabit vt aquilę iuuentus tua durās in ęternū. Incipite ergo fratres mei ꝛ pseuerate reducēres vobis ad memoriam a quāto bono recessit iudas: et quō feruēter bene agere cępit: lingua vōb exprimere nullaten⁹ possem: quomō tamē pseuerauerit: scitis. Ecce enim salomō per inconstantiā corruit: sic et saul: sic et multi alij: q; multoꝝ incipere fuit: sed pseuerātiū paucus est numerus. Cauete ergo quō caute ambulet̄: cōsiderātes quod q̄ se existimat stare: caueat ne cadat. Felix ergo est q̄ benefaciendo pseuerat vsq; in finem. Quod donum ꝓstet nobis ille qui pro nobis mori dignatus est. Amen

Ps.102. 3.Reg.11. 2 Reg.15. 1.Cor.10.

De ira fugienda: Sermo IX

Fratres mei dilectissima: sicut oīm habere memoriā et in nullo errare nō humanitatis sed deitat̄ solum est ira turbari: obliuisci et pati: solum hūanitatis est: et nō deitatis. Nam de⁹ nō mentit̄ vt homo: nec vt filius hominis irrat̄. humanū est ergo fratres mei turbari et irasci et iram incurrere: bonoꝝ ꝛ maloꝝ cōmunis est conditio: sed in ira vel odio pseuerare diabolicū est. Ideo vos qui spiritalco estio maxime attendere debet̄: ne ira in sinu stultoꝝ requiescat. Fatu⁹ enim statim iram suā indicat. Fortiter tamē spiritū irascibilem cōtinere magne prudētię est et pfectiōis. O monache noli irasci: nam nomen ꝛ habitū sanctę religiōis in hac vasta solitudine portam⁹. Custodite igitur vos ab omni turbatiōe. Nō enim decet seruos dei turbationē incurrere. Nūqd eñ ꝓdest nob nra ieiunia: nra abstinentia: nra sacrificia? Ab ira deniq; fratres mei ꝓcedit rancor: a rancore odiū quod est ira inueterata in animo: inde nascatur homicidiū et si nō ope saltem volūtate: inde cōtumelia: inde detractio: inde susurratio: suspitio et iniuria: quę sunt opera carnis ꝛ diaboli. O monache depone iram: destrue rancorem: mitiga furorem ne filius ꝓditionis efficiaris. O q̄ melius esset monacho i sęculo viuere pacifice q̄ i monasterio cunct̄ bonis ornatus in ira et furore litigare et odiū in corde tenere. Nec deū laudare nec ab eo exaudiri merek̄ q̄ odiū seruat i corde. Qua fronte O monache: quo affectu: qua deuotiōe a deo potes veniam postulare si fratrē tuū odio petis q̄ tibi dimittat: sicut ꝛ tu debita dimittis? Crede igit̄ mihi q̄ tantū tibi dimittet: quātum et tu dimittis alteri. Dimittamus ergo fratres mei iram quę recte significatur per Lazarū quatriduanū fœtidum: quia qui iram in corde portat infamie fœtor statim eū corrumpit. Si ergo ira in animo nascatur: mox refrena eā: allide eam ad petram: suffoca eam exemplo tui saluatoris: qui percussus in vnā maxillarū mox ꝓcubuit alteram. Nam si hoc ꝓtoꝝ ipse nō fecisset mihi nunq̄ facere ꝓcepisset. Eia q̄ discite frēs mei ab illo q̄ dixit se esse humilē et mitem. Discite opere: quod sępe legistis ore: Sol nō occidat super iracūdiam vestram. Si enim frater tuus in te peccauit: vade ad eū ꝛ inuita eum ad pacē: da ei osculū et lucratus es fratrē. Tu vero qui offēdisti nō differas ꝓgere: nō differas fratrē recōciliari: vade ad eum: pete veniam. Et si verbo offēdisti: et tu verbo recōcilia: si vero facto q̄ deus auertat: placa eum facto. Sic eñ decet seruos dei facere: sic decet eos dęmoneos expellere et sanctos angelos introducere: Nam vbi ira regnauerit: ibi omnino princeps diabolus erit: nec inde aliquid boni exire poterit. Fugiam⁹ igit̄ iram fratres mei: q̄ rationē suffocat: mēsurā iusticię ignorat: solē iusticię nescat: amicitias rumpit: de facili aufert pacē mentis: sapientiā calcat: sapiētes infatuat: monachos deuiat: sacerdotes suffocat: castitatem euacuat:

Eccl.7. Prouer.12. Ioh.11. B Matth.5. Matth.5. Epō 4. Matth.5.

grauitatē in passionib⁹ dilacerat. Nec ira repletus: pfilij potest esse capax. O monache intuere caput tuū: nam in cruce positus p suis crucifixoribus exorauit. Et primicer⁹ martyr stephanus pro suis lapidatorib⁹ ge-
Act.7. nua flectēdo clamauit: Dñe ne statuas illi hoc peccatū. Sed si nō tantę perfectiōis sumus vt bonū pro malo soluamus: saltem
Ro.12. pro malo malū non reddamus. Non tamē per pusillanimitatē remittēde sunt iniurię: sed per sapientiā quę est in christo iesu. O quāta fratres mei huius peccati labes. O ꝙ grandis t lata miseria tam corporis ꝙ animę: nam corpus quietē: somnū t alacritatem amittit: sed t anima vitā perdit ęternam. Veniunt enī t reuertunt ad nos per iram psistma peccata: t sic pfundimur t dānamur ¶ Nos vero fratres q̄ christiani veraciter sumus: relinquamus vindictā illi q̄
Deut.32. ait: Mihi vindictā: t ego retribuā. Quicquid enī ad te pertinet: dimitte illi. Nunq̄d ipse mirabiliores vindictas facit ꝙ nos imaginari possumus? Nō tū hoc sibi petere debemus: nec affectare: sed pro eis mente t puro corde orare. Nam dū nostras iniurias facere petimus: quod dei est vsurpamus. Orare tamen sine intermissiōe debemus: vt vindicet sanguinē suor seruor: nō ad damnationē: sed ad correptionē qui est benedictus in ścula: Amen.

¶ De puritate conscientię: amore tribulationū: t spe qua p illas ad ęternā inuitat: Sermo ¶ X

HO spūtale gaudiuz hodierna die fratres dilectissimi intendo vob⁹ inuitare. Quod quidē gaudium non operat diuitiar copia: nō fallax mūdi gloria: nō pulcra fœcunditas: nō corporis sanitas: sed tantū pscientię puritas. O felix cōscientię puritas: O felix sanctę pscientę iocūditas: quę vermē interiorē excludis: quę a carcere doloris liberas rationē: quę ab oi immūdicia purgas mentē. O mēs sancta: paradisus deliciar: vario bonor operum virgultis psita: varijsq̄ virtutū flor⁹ purpurata: t suauiter ęternali gra irrigata. Dęc ē
Sol.2. frēs mei paradisus iꝙ plantat lignū vitę t ęternę sapientię. Dęc est thalamus dei: palaciū christi: habitaculū sancti spiritus. Dęc ē
3.Reg.10. thronus salomonis: lectus sponsi ęternę: in quo ipsa pscientia bona optime delectatur t requiescit cum sponso suo. O pscientia
Gen.24. in te: t tibi occurrit rebecca cum ysaac veniente de agro. In te delectat iacob cum rachelis pamplexu: In te sunamitis abisac regē 3.Reg.1.
dauid iocūdis fouet amplexibus. O pscientia sancta: in terra adhuc es t in cęlis habitas. Gaude o anima sancta: sancta pscientia decorata. Gaude cęlesti t ęterna gloria. In ea fratres charissimi magdalena illa ignife Luc.7.
ra: christo preciosa offert vnguēta. Ibi ma- Luc.10.
ria optimā partem elegit quę nō auferetur ab ea. Ea ergo fratres si ad hanc gloriā cupimus peruenire: predictā nostrā pscientiā diligenter nunc discutiamus: t tibi litteram luxurię perlegamus: apicē superbię: notas auaritię t thecam inuidię prospiciamus: t deleamus ea per confessionē: per cordis pcritionē: per verā satisfactionē: t tunc mereb mur per gratiā adipisci gloriā illā quā nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor 1.Cor.2.
hominis ascendit: quę deus preparauit diligentib⁹ se. O fratres mei t lęticia cordis mei: festinem⁹ ingredi hāc sanctā sanctor. Tūc enī habebim⁹ bonū qō nō pdem⁹: tūc accipiemus perfectū bonū quod nō amittemus. Amare tamē debemus si ad hanc B
gloriā peruenire cupimus: temptationes: fames tribulatiōesq̄ singulas. Nam sicut in fornace purgat aurum: sicut lima purgat ferrū: sicut flagellū separat a grano paleā: sic in fornace tribulationū patientia exercetur: fortitudo roborat: constantia solidat: spes ad cęlestia inuitat. O spes sanctor et turris fortitudinis eor quę nō confundis: ꝙ te expectantibus gratiā infundis: nō cęcas sed illuminas: nō famelicas sed reficis. O felix spes cęlestis: tu timorem sęculi expugnas: psolationes mūdanas exturpas. Per te timor nō augef: p te falsa cupiditas non somnitat: per te luxuria pēssat: per te superbia auellit: per te inuidia nō dominat: per te cuncta vitia terminant. O spes cęlestis curię: in te regnat charitas: quę credit omnia quę ad salutē pertinēt: omnia sperat quę p̄missa sunt. O fratres mei: ds dominū pōt mentē seruor dei infirmare: si apud deum spes cęlestis pro eo allegat? In quo nocebūt eis tyrannor fulmina: fortunę pręcipitia quid agent? O spes tu cogitationes dirigis: tu in charitate altitudinē ponis: vt in ea perseuereamus vsq̄ ad mortē: tu in charitate latitudinē extendis vsq̄ ad inimicū. O spes cęlestis glię: p te pharaonis mala panē ter sustinuerūt: per te ppbetę cuncta mala portauerūt: per te apl̄i ad mortē gaudenter

perrexerunt: per te martyres afflicti sunt: p te virgines combuste sunt: per te confessores vituperati sunt: p te viduę castitatē astringunt: per te maritatę lumbos pręcingunt: per te pupilli: languentes ⁊ orphani sperāt ridere: per te pauperes ꝓficiunt gaudere: p te peregrini sperāt terminū ⁊ ad finē laboris peruenire. O spes tu omnia portare facis dulciter ⁊ suauiter. Eia ergo frēs hāc amate: hanc tenete: nō tamen sine timore: quia qui sperat ⁊ nō timet: negligēs est: qui aūt timet et non sperat: deprimus est ⁊ descendit in profundū quasi lapis. A quo descensu liberet nos ille qui de celo descendit: vt nobis vitam donaret ⁊ ascensum christus deus noster: Amen.

De lachrymis: compunctione ⁊ pēnitentia: Sermo XI

AGite frēs mei charissimi q̄ post mūdi gaudia seq̄nt eterna lamēta: qi nemo potest hic ⁊ in futuro gaudere: Ideo necesse est vt vnaꝫ amittat: qui aliam voluerit possidere. Si ergo o monache hic gaudere cupis: scias iam te extrem esse patrię celestis: sed si hic plorauerio
Matth. 5. iam patrię celestis ciuis cōstituerio. Beati inq̄t qui lugēt: qm̄ ipi ꝓsolabunt. Dz dicet quis: Quid flere oportet: ⁊ quare flere debem⁹? Ego aūt filioli ⁊ fratres dico q̄ flere debemus peccata quę cōmisimus. Iste enī flet⁹ sit panis noster: quē quotidie comedere debem⁹ die ac nocte. Flere etiā debem⁹ populorū peccata: q̄si nostra vulnera. Sic
2. Cor. 11. enī paulus faciebat: dum clamabat: Quis infirmat ⁊ ego non infirmor? Flere etiā debem⁹ de dilatiōe regni eterni: qō bñ oñde-
Ps. 119. bat ille ꝓpheta dauid dō dicebat: Heu mihi q̄ incolat⁹ me⁹ prolōgatus est. Iste enī
Thren. 1. sunt tres miserię: quibus texit liber Hieremię: quibus plangit peccata animę insultum miserię: ⁊ dilationē patrię. Hoꝝ fletum imbribus debemus irrigare terrā mentis nostrę: vt pariat fructus bonoꝝ operꝝ
Ezo. 14 diuersoꝝ floreos virtutū. Iſti quoq̄ fletus sunt tres fluctus per quos filij israel trāsierunt ad terrā promissionis. Flere peccatores ex ęgypto vitioꝝ exeunt: mare rubrū trāscuntes: dō submerguntꝫ hostes: ⁊ vitia suffocant. Flere cantant dño gloriose: dum intrantes celestē hierusalem: deposita corruptibili veste: sanctis angelis sunt sociati. O monache fac igitur vt meus tua sit liber

quem vidit ezechiel: in quo scriptę erant lamentatiōes ⁊ vę. O monache ad has lamētationes te ꝓuertas: hos dolores amplectere cunctis diebus vitę tuę: flendo tua peccata: ⁊ nō solum vt diximus tua: sed ⁊ proximi. Laceto tamē ne fleueris mortē corporalem alicuius: nec substantiaꝫ amissionē: nec corporis infirmitatē. Oīa enī necessaria fūt euenire: oia hęc valde cōia. Ponas ergo te in dei volūtate: relinquens sibi oia ⁊ ipse te reducet ⁊ ꝓducet: quicquid tibi acciderit: libenter suscipe: deum in omnibus lauda: omnē honorē sibi exhibeas gras ei soluendo. Quotidie fleas peta q̄ cōmisisti: ⁊ q̄ cōmittere proximos videas: quasi tua sint vulnera. Sic enī peccatrix illa maria si Luc. 7.
solum in domo simonis: sed etiā post aduētum sancti spiritus hoc idem ardenter perfecit. Semper enī dolebat: semper in vita
Job. 19. sua flebat quę cōmiserat. Sic fecit ⁊ maria mater dñi: quę dum iuxta crucē staret: non sua peccata flebat: quia nullū peccatū habebat: sed flebat non tantū filij passionē: sed ⁊ iudęoꝝ damnationē. Dz dices: Hoc B
tuum fratrē vel amicū video: naturalis infirmitas me inuitat ad plāctū. Ego aūt dico tibi monache: tempera luctū tuum. Nō enī tuum est mortuos flere: sed sęculi. Non tamen prohibeo lachrymas naturales: has naturalis necessitas exprimit. Nam multi lachrymas fundūt: ⁊ q̄nis natura nos ad hoc frequēter inuitet: animus tamē sapiēs ⁊ imobilis perseuerat. O tu qui sapiens videris esse in sęculo: caue ne ꝓsentiat animus tuus mortuos deplorare. Studeꝫ lacrimas vincat ab animo. Caue ne absorbeat animā tuā ab infirmitate mētis: ⁊ extenuet spiritus carnē vitio sensualitatis. O monache si mors imineat: noli dolere: prępara te ad mortem per mentis ꝓstantiā. Talem te prępara vt mortē timere nō possis: vt post mortem viuere incipias qui ante mortem moriendo viuebas: vel viuendo moriebaris. Lupis ergo o monache semper viuere: depone fletum pro terrenis: noli plorare q̄ mundi sunt: ⁊ quę necessaria sunt euenire. Depone oīno fletū pro terrenis: ⁊ assume lamentū pro celestibus: Beati inquit qui Matth. 5
lugent: beati qui fletis: quia ridebitis. Di B
ligamus igitur lachrymas: quia suaues sunt diligentibus deū. Delectemur igitur semp in hac infirma vita fratres mei i fletu

Et lamento. Simus tantū prōni ad lamentum et fletum: fetum fumus ad culpam audaces. Qualis fuit nobis intentio ad peccandū: talis sit ad pēnitendū deuotio. Grauia peccata grauissimis lamentis indigēt. Recipite fratres mei compunctionē: qi sanitas alior est: remissio peccatorū est: sacrificium spirituale est: quod deo summe placet. Holocaustū medullatū: ē cor peccatoris humiliatū: et quondiano lachrymis rigatū. O monache punge oculū mētis: vt lachryma prodeat compunctōis. O compunctio ō sancta et mirabilis prędicatio: tu spiritale lauacrū es: tu flagellum dei es per quod deus mutat: tu stimulus per quē deus ad dominē inclinat: tu ligamen per quod de fortiter astringit. O compunctio sancta et immaculata: sine qua adultus nō valet baptismum: sine qua ad iudiciū dñi corpus recipitur: sine qua infructuosa ē oīs confessio: sine qua oīs satisfactio inanis est. O compūctio lachrymosa: o lachryma mentem purgans: intentionē fecundans: confessionē irrigans: animā sanctificās. Hęc est lachryma sanctę compunctionis soror: quę motus illicitos extinguit: paradisum aperit: infernū claudit: mundū q despicere in cūctis facit. O felix lacherma: tu carnalē cogitationem extinguis: peccatorū morbū expellis: virus culpę euomis. O felix tabula: o vitalis nauicula: per quā naufragus redire potest ad portū salutis. O aqua salutaris: per quam oīne peccatū destruit. O via: p quā ad paradisum gradimur. O spiritale cōductum: per quod de inuio ad viā transit. O felix lacrū pēnitentię lachrymę: qō toties vales ad purgandū: quotiēs purgatiōe indiger cor humanū. Hęc est fratres mei herba cęlestis illius fullonis: qua vestes seruorū suorū deturpatas a sorde quotidie purgat. Hoc est cęleste nitrū: qō de rore diuinę gratię plectum: abstergit maculas peccatorū. Hoc est lixiuiū: quo interiora hominis caput optime abluit. O lachryma tu ptra ruinas hoim suaue solatiū: quę passiōis christi es vicaria: ptra peccatū ponēs remediū: vt per te toticns cogat christus mori: quotiens labit homo in abyssum peccatorū. O monache ergo a lachrymis quis ptinere se potest? Intremus obsecro ptscientias nostras: discutiamus eas: et si reprimus in iuuentute: saltē in senectute fleamus: cogitātes quid christo et ād diabolo tempore nostre iuuentutis persoluimus. Et si anteq̄ ad heremū peruenimus: visus nos incurauit p concupiscentiā: si guttur per gulā: si auditus per enormitatē verborū vel spontaneā detractionis audientiā: si lingua claudicauit in verbo: si olfactus errauit in odoramēto: si tactus fefellit i suauitate: si gressus ad furtū: Si in his vl aliquo illorū te inuenerio culpabilē: abluc culpam per lachrymā: parta quantitatē sordis mensura lachrymarū copiam: assumendo pēnitentiam: quę mater est omniū bonorū. Timor aūt qui pēnitentiam concipiat: contritionē parit. Pēnitentia esi illa digna et bona est: quę pcā peracta deplorat: sic vt deplorata iterū non cōmittat. Quid ergo pēnitētia est: nisi anteacta deflere: et flenda iterū non cōmittere? Nam qui sic peccata deplorat vt iterū peccata cōmittat: adhuc pēnitentiam agere ignorat. Dep. dist. 3. ca. 1 et primo Nunquid et ād dissimulat irrisor est: et nō pēnitens qui adhuc agit quod pēnitet? Pēnitemini igit fratres mei: et pēnitentes pēnitentiā agite in fletu et lamēto: vt digne videre possitis in gloria beatorū: Amē. Dep. dist. 3. irrisor. Nauti. cap. 4. fen. ou. 14. ca. 1.

¶De superbia et humilitate: Sermo ¶XII

Fratres charissimi vbi superbia fuerit: ibi discordia et pturbatio oīabitur. Nō ergo decet seruos dei in heremo pstitutos superbos esse sed humiles: nō elatos: sed mānuetos: castos: benignos: et oīnibus virtutibus ornatos. Cauete eñ fratres et vigilanter semper attendite: ne superbia inflemini de bonis cōmissis: sciētes q superbia ex angelis dęmones fecit: et humilitas boies similes angelis cōstituit. Superbia gloriā de cęlis deiecit angelicā: sed humilitas ad cęlos ascendere facit infirmitatē humanā. O fratres mei cauete: ne orantes: vel legentes: vel stantes: vel sedētes: vel vigilantes dicatis aut vel cogitetis: habitantes in cinere et cilicio cū pharisęo: Gratias tibi ago dñe: qi nō sum sicut ceteri homines. Hęc eñ solitariā vitā ducentes diabolo instigante sępe cogitant: sępe hoc dicere temptant ab inimico seruorū dei. Potē eñ volo vos heremū exire: si talia dicere vel cogitare: Sed dū temptamini hoc asserere vel de vobis ipsis hoc cogitare: mor clamate: mor vlulate et dicite: Ego sum vermis et nō homo: opprobriū hoim et abiectio Luc. 18. Psal. 21.

plebis: Et cū publicano dicite: quibuscūq;
Luc.18. virtutib⁹ sitis ornati: Deꝰ ꝓpiꝰ esto mihi
peccōi. Attendat igit charitas vestra: quid
Luc.22. dixerit veritas nostra: Qui maior est vr̄m:
fiat sicut minor: t qui pcessor est sicut mi-
nister. O monache cito maior es: būilia te
Leui.3. in oibus: t inuenies gratiā coā deo t hoi-
B bus. O sancta venerabilisq; humilitas: tu
filiū dei de sinu patris descendere fecisti in
vteꝝ sanctę marię virginis. Tu cum fecisti
inuolui vilibus panniculis: vt nos induce-
ret virtutū ornamēt. Tu circūcidisti eū in
carne: vt nos circūcideret in mente. Tu eū
permisisti corporaliter flagellari: vt nos libe-
raret a flagello pcti. Tu eū coronasti spinis
vt et nos coronaret suis ęternis rosis. Tu
eū infirmari fecisti: q̄ medicus cūctoꝝ erat:
et solo verbo sanat vniuersa: vt nos infir-
mos sanaret. O sancta humilitas: q̄ dissi-
milis es superbię. Hā ipsa fugbia frēs mei
lucifer de cęlo deiecit: ꝙ būilitas dei filiū
Gen.3. incarnauit. Ipsa fugbia adā de paradiso ex-
Luc.15. pulit: sed humilitas latronē in paradisū in-
Gen.11. troduxit. Superbia gigantū linguas diui-
Act.2. sit t ꝓfudit: sed humilitas cunctas ꝓgrega-
Daniel.4. uit dispersas. Superbia nabuchodonosor
Gen.42. in bestiā trāsmutauit: ꝙ humilitas ioseph
Exo.14 principē israel ꝓfecit. Sugbia pharaonē
Exo.4. submersit: ꝙ humilitas moysen exaltauit.
Hęc est illa sancta humilitas: quę fecit nos
solitarios: quę fecit nos ꝓuatos sęculo: q̄
fecit nos in quietu solitarios oibus virtu-
tibus floriere pfectio. Hęc est illa sancta hu-
militas quę philosophos tradidit in repto
bum sensum: excęcauit iudęos: suffocauit
paganos: inflammat christianos: perimit
obstinatos: deiect potentes de sede: t exal
tat humiles. Sed superbia fratres mei nō
sic. Sed q̄d? Pręlatos peruertit: diuites tu-
morosos efficit: religiosi decipit. Hęc bonos
cęcat ne se agnoscāt quid sunt. Hęc ois fru-
ctum perdit operis: mentē hominis ligat:
q̄ ab ea pandit oīe malū. Hęc est illa fe-
Dicit.1. mina illa: quā hieremias vidit: in q̄ deco-
quunt̄ oēs ꝓncipes t pastores tenebraꝝ: se
ductores bonoꝝ tēporaliū: veneratores di-
Matth.23. uitiaꝝ: q̄ ꝓmas cathedras apetūt in syna-
gogis: t salutari i foro: t vocari rabbi. Hāc
olla succendit diabolus: dum corda patrū
Daniel.7. inflat ad altiora. Illi sūt quattuor venti: q̄
totū orbē perflant: arrogātia sibi ascribēs
q̄ nō habet: insolentia sibi appropriās q̄
alteri debet: superbia multa de se credens

vitra q̄ verū sit: ꝓsumacia se erigēs in pręla-
tū. Isti sunt quattuor fabri: qui totū mū- Zacharie.1.
dum ꝓsternunt: t corda filioꝝ dei dissipant:
A quibus nos custodiat deus: Amē.

De fortitudine tenēda: Ser. XIII

Tia i hac vasta solitudine dei gra- A
(q) tia sumus in vnū ꝓgregati: vt vna-
nimes habitemus in domo: t sint Act.2.et.4.
nobis omia cōmunia: propterea inter cętē-
ras virtutes fortitudinē oportet nos rape-
re: sequi t imitari. Nam si hanc virtutē am
pleti fuerimus fratres: iacula fortunę nō ti
mebim⁹: deridebim⁹ diaboli blādimēta: t
spernemus illata. O fratres mei ligate hęc
in cordib⁹ vestris: q̄s qui fortis est: liber ē.
Non enim seruit fortunę: nō vanitati mun
danę. O fratres mei t lętitia cordis mei cō-
siderate q̄ta fuerit in martyrib⁹ fortitudo:
qui velut impassibiles tormēta despiciunt:
tyrannos cōfundūt: cuncta quę mundi sunt
despiciunt: qui licet decoriati: licet cōbusti:
licet in cunctis mēbris afflicti: licet in oīs-
bus corpore sint proiecti: nō tamē legimus
eos esse mente mutatos. Sz scire debetis
frēs mei q̄ mīltis modis dicit fortitudo: hy-
pocritaꝝ videlicet t philosophoꝝ t bono-
rum fidelīū. Hypocrita denīq; multa susti-
net: multa portat: t fortis in cunctis appa-
ret. Sed vę hypocrite: q̄ venādo mūdi glo
riā: ętern̄ pęnā meret: Dic sic trahit gloriā
q̄ nō habeat gloriā. Hęc eīa fortitudo non
virt⁹ ē sed vitiū: nō magnanimitas sed in-
firmitas: nō bonitas sed imbecillitas apel
lat. Hanc pręcendūt hęretici: hanc rapiunt
falsi frēs: de q̄ numero dei gra vos nunq̄
esse cognoui. Quędā etiā fortitudo ē phi
losophoꝝ: q̄ calcauerūt diuitias: honores:
pompas: dignitates: t aliq̄s mēbra ꝓpriꝝ
corporaꝝ: ꝙ hęc fortitudo insufficięo erat
ad ętern̄ vitę meritū. Quare? Quia care-
bāt charitate t timore dei. Ipa denīq; cha
ritas ē forma oīs bonę actiōis. O q̄tus ri-
gor: fortitudis fuit i platone: O q̄t t q̄ta pa
tiebat Iua: ꝙ fundamēto fidei carent: p-
pter̄ea spes eā fortitudinē ñ erexit: Et q̄ cha
ritate nō ꝓfec: ideo virtutē meritū oio amī
sit. Sz ē t alia fortitudo q̄ boni q̄die cer B
tāt vsq; ad mortē. Tales sūt fundati i deo:
ideo vt supa dixim⁹ frēs: nec verba nec im
pios verbera timēt. Hęc ē illa mirabil for-
titudo: q̄ morsęs asperitatē vię deserti vi-
cit: hic ē panis cęlestis: q̄ belīā i deserto pa-
uit. Hęc ē fortitudo q̄ mortē spernit: hęc est

daulo qua dom⁹ dei pateſcit ⁊ aperiſ. hꝛc eſt q̄ habenas voluptat⁊: ſub freno rōis tacere cogit. hꝛc eſt q̄ iohānes in deſerto decorat. hꝛc ē qua paulus heremitaꝝ forma beatificat. hꝛc anto-nū alexādꝝ ſctōꝝ patrū lotica ē ⁊ zona q̄ p̄cinxi ⁊ armati in excelſo indefeſſa voce q̄ndie clamare nō ceſſāt. O fortitudo: heremitaꝝ bacul⁹: cœnobitaꝝ cingulus: monachoꝝq; olim ſacramē tum: tu ꝑ pauptatē valeo: vt nō frangaſ anim⁹ pauptatē amātis: ꝑ ampliꝰ ſit inteꝛ⁹ ⁊ magis vireſcat i mēte. Mto min⁹ abandat i reb⁹ fortu ne: tāto plus valet fortitudo ꝑ mūdi inſultū. O fortitudo ſi voloſē pateꝛ: tu i oīb⁹ grās agis: tu i tribulatiōe diuitias ſpirituales ⁊ delitias inue nis: vt pon⁹ morbi cedāt in mentis cōmodū q̄ corpis detrimētū. O fortitudo oēm crudelitatē euacuas: carcerē reſpuis: crucē ñ metuis: eculeū amplecteꝛ: optas vincula: ſpontanea ſp carnis ad mortē. O monache nihil valet curſus tui ſta uꝝ: nihil tua opatio: niſi colūna fortitudis robo reſ. Nihil valet ędificiū boni opis: niſi columnā fortitudinis amplexeꝛ. Sꝫ ſi colūna fortitudis fracta fuerit: totū ędificiū bonoꝝ opeꝝ ruit. hāc 2. Regſ. 11. ſi dauid tenuiſſet: homicidiū ⁊ adulteriū nō cō- Judicū 16. miſiſſet. Si ſamſō hāc ſeruaſſet: ſęis eū inimicis 1. Regſ. 11. nō tradidiſſet. Si ſalomō hanc dilexiſſet: idola Matth. 16. nō adoraſſet. Si petrus hanc tenuiſſet: ad vocē Exo. 15. ancille fidē nō negaſſet. Si filij iſrl hāc habuiſ ſent: minime in deſerto murmuraſſent. Ea igit frēs eſtote fortes in bello temptationū: tribula tionū: infirmitatū: iniuriaꝝ: ⁊ pugnate cū antiq̄ ſerpēte: ⁊ accipietis regnū ęternū: Amen.

De iuſticia ⁊ correctione fraterna: Sermo XIIII

Bene noſtis frēs chariſſimi: tria mona ſteria apud hipponā dei gra merui lau dabiliꝰ ad honorē ſancte trinitatis ꝓſtrue re. Quoꝝ ꝑmū hoc eſt: in q̄ iā annis multis mo dico pabulo ꝓtenti būaꝛiter cōmoraml: beſtijs aſſociati: ausꝰ miſtrati: aboꝝq; ſpernēteꝫ delitias ⁊ vſus hoim fugiētes. Et ideo nō ego mi ſer: ꝑ vos ſępe angeloꝝ aſſueti eſtis colloquio. Aliud q̄s monaſteriū i horto: quē ſctūs nr̄ pr̄ va leri⁹ mihi dedit: ędificatū eſt. Et q̄m poſtq̄ pręſ byter ego fact⁹ ſum: nec ſp hic vobiſcū habitare potui: nec cū fribus q̄ in ꝑdicto monaſterio poſ ti ſūt: ꝓpterea infra domū epi mecū habere vo lui monaſteriū clericoꝝ: ⁊ cū eiſdē pariter viuere epi fm regulā ⁊ aplicā traditionē. Ad vos ergo m̄s qui in heremo laudabiliter viuere voluiſtis: ꝓnet verbū iſtud audire ⁊ intelligere: atq; opi- Bal. 1. bus adimplere: q̄ dicit: Diligite iuſticiā. Ad frēs aūt nr̄os ⁊ clericos q̄ in vrbe habitāt: q̄bus etiā expedit ꝑdicare q̄tidie verbū dei: ꝓtinet nō ſolū diligere iuſticiā q̄ ad ſeipſos: ꝑ etiā iudicare: re prehēdere: obſecrare: increpare in oi paniēcia et doctrina q̄m electū dei. Et licet frēs nr̄i q̄ col locati ſunt in horto ſctī epi valeāt ſanio diſcēt ab vrbe: qz eoꝝ tā fama diuulgat⁹ ē: ordi nauit vt verbū dei ꝑ eos ſalubit⁊ ꝑdicaret: aliq̄s fi deliū ſuā vitā: doctrinā ⁊ exēpla audiēdo ⁊ vidē do ſponte rediret ad illū q̄ ex nihilo cūcta crea uit. Ecce quō terrā iudicāt: ligāt ⁊ ſoluūt q̄ vo lūt: ſp deo fauēte. Vos vero q̄ ſegregati eſtis a ſęclo: q̄ etiā virā nationē eligere voluiſtis: audite q̄ i cūctis mādatis iuſticiā diligere debeat⁊. O frēs B mei ⁊ lętitia cordis mei: vultis ſcire quō vos ſo litarij iuſticiā diligere debeat⁊? Cauete ne ſic ab alterius oculo feſtucaꝫ ejiciatis: vt in oculo v⁹ trabē nō videatis: Nec ſic alterius velitis reue lare lapſū: vt v⁹ nō videat⁊ caſū: Nec ſic alteri⁹ curare debeat⁊ morbū: vt ⁊ vosipſos poſtponat⁊ ęſtoo: ne cuilibet v⁹m dicat⁊: Medice cura ꝑmo teipſū. Cura q̄ ꝑmo teipm o monache: vt curat⁹ alteri⁹ vulnera curare poſſis. Audite frēs mei: audite q̄d dñs dixerit phariſeis adulterā accuſā tib⁹: Qui ſine pctō ē v⁹m ꝑm⁹ in illā lapidē mit- Joh. 8. tat. O monache in q̄ alterū iudicas: teipm cōdem Ro. 2. nas. Qua frōte frēs mei poterim⁹ arguere alios de eo q̄ in nob graui⁹ inuenimus? Ad nos igit frēs ꝓtinet mūdos eſſe ⁊ ſctōꝝ: ⁊ ſi rūc fratrē n̄m deuiare videm⁹: reꝓhēdere eū cū oi māſuetudie ſine mora debem⁹: ne ꝑ noſtrā negligētā pear. Charitas eſt nō odū: nō rancoris: ꝑ zelo iuſticię gladiū correctiōis exaginare dz: Cū ſp miſcēto ligata ſit i cordib⁹ vr̄is: ne velut iudas ille q̄ pec Matth. 27. cauit: deſperat⁹ ad ſuſpēdiū pergat. Hoc alit ad vos maxime ꝓtinet frēs. Sꝫ q̄d ad frēs in vrbe habitantes ꝓtineat audiam⁹. Certe nō ſolū ꝑ C ꝑ etiā ſpectat ne iudiciū odio exaſperēt: ne cru delitate inflāment: ne amore pecunię emolliāt: q̄ paupes vere ſum⁹: ⁊ ſpectaculū facti ſumꝰ 1. Cor. 4. angelis ⁊ hoīb⁹: ne timore iuſticiā relinquāt: ne eos moueat reo purpura: nec diuit⁊ munera: ꝑ magis ſacc⁹ paupis: orphani ⁊ pupilli eos moue re dz dei iuſticiā cū labore exercere. Regia via q̄ terrā iudicāt ſcedere debēt: nec declinare ad dex terā molliēdo iudiciū: nec ad ſiniſtrā exaſperan do ſuppliciū. Nō em̄ crudelitas ē punire reatū ꝑ iuſticia: nō tyrānicū ꝑ diuinę rectitudis iudiciū. Nō tñ volum⁹: nec ꝓſiliū dam⁹ vt moꝝ iudicēt: ꝑ cū oēm maturitate incedāt: ⁊ inucta diſcuſſaq; rei cū in xpi nole iudicēt delinquēteꝫ: ⁊ ſi public ce peccauerint: publice puniant⁊ vt ⁊ ceteri iuſti- 1. Timoth. 5. ciam diligēteꝫ fortius diligant: ⁊ iuſticiā odien teꝫ metuāt ⁊ cauēāt ne delinquāt. O ſctā lauda- D

dūlisq; iustitia: sub te ꝛ p te pudicitia regnat: par
p te triūphat ꝛ securitas: dignitas p te floret: et
fructū affert in patiētia. O iustitia q̄ te amauerit: q̄ te strinxerit: cū morsu mare mūdi vitioū
sanguine rubricatū: sicco vestigio ptrāsibit. Hęc
est virga qua petra pcussa manat in fluēta: qz la
pidea subditoꝝ corda iudicio iustitię tacta: i vir
tutū eruberāt fluminā. Hęc ē virga aarō: q̄ fron-
dauit: floruit ꝛ fructū peperit: qz iustitia quasi frō
det dū mēte capit: floret dū viriliter exercet: fru
ctificat dū subditus corrigit. Hęc ē ventilabrū: q̄
Wanb.3. granū diuidit a palea: sanies a morbo ejicit: qz
Ꝫ morbū pcti opponendū est mordax emplastrū:
ne in maius vitiū tabes eruberet incurata: ꝛ in
augmentū facinoris redundet iniq̄tas impunita. Hęc est mēsura: qua debem⁹ meriti pēnas: et
merita ponderare. Attēdite tū frēs: attēdite pa-
stores q̄ terrā iudicare debetis: q̄ aliq̄ iustitia ē
relaxanda ꝓpter scandalū multoꝝ: aliq̄s exagi-
tanda vt sit cautela reliquoꝝ. Tūc vere iustitia
vicit gladi⁹ ex vtraq; pte acutus: qz bolo defen-
dit corpus ab exteriorib⁹ iniurijs: ꝛ alam a spiri-
talibus molestijs. Hęc est medicina vitioꝝ: anti
Psalm.25. dotum peccatorum. Hęc est pugio: quo pbinees
transfixit coeuntem cum madianitide iudęā: et
1.Reg.17. cessauit quassatio. Hęc est lapis quo dauid per-
cussit philistęum: ꝛ a seruitute isrl liberauit. Hęc
aūt sine discretiōe: gladi⁹ ē in manu furiosi. Hęc
sine prudētia: est mors ꝛ bonoꝝ psecutio. Hęc si-
E ne misćbia: gladius ē in manu tyrāni. Cū sūma
eñ discretiōe frēs mei tenēda ē iustitia: cū sūma
deliberatiōe inferēda ē pēna: nō iudicādo ex su-
spitiōe: ꝫ ex ossi certitudine veritatis. Attendite
Job.7. frēs mei ꝛ ante probate: postea recte iudicate: si
fm facit: ꝫ recto iudicio. O q̄ facile est iudicare:
ꝫ o q̄ amaꝝ est q̄ iudicatū est retrahere. Jdeo
nō puer: nō insensatus vobis pcesse dz: ꝫ anno-
suo: prudēo: castus: sobrius: vt in progressu ꝛ sta
Wanb.5. tu sal terrę ꝛ luxmūdi cūctis oparear: Talis iu-
stitiā nō potest ignorare. Tūc eñ regnū roma
noꝝ pacifice tādiu pseuerauit: q̄diu sapiētes re-
gere pmisērūt: Sz dū iuuenes ꝛ inexpertos rege
re pmisērūt: tanq̄ iustitiā ignorātes: acceptotes
psonaꝝ facti sunt: ꝛ sic iustitiā pdentes dīuum or
bis terraꝝ pdiderūt. Juuenes q̄ imprudētes: du
ces vel ecclesiaꝝ pastores nō ꝛstituēdi sūt: ne ipsi
sil cū pplo pēāt. Tales eñ si ꝓsūt: nō solū ꝓterita
ꝛ futura nō cogitāt: ꝫ audire q̄ bonū ē ꝛ vez au
res suas obturāt. Taliter etiā nō solū iuuenes:
ꝫ etiā antiquos in diebus malis: ꝫ facere frequē-
ter minime dubitam⁹. Vita eñ pastoꝝ oib⁹ p
desse dz. Et quō ꝫ q̄s facē poterit: si iustitiā igno
rauerit: ꝛ regnare in ęternū credident ꝛ Jsti me-

morari nouissima sua nō pōt: qz in ęternū viuere Eccl.7.
credūt. O frēs sicut frequēter diximus: pastores
ꝛ pncipes romanoꝝ scientiā de ꝓterit̄ habebāt:
in q̄bus ꝛ certificari optime poterāt: ꝛ de futuris
aliq̄d scire sp procurabāt. In ꝫ aūt exercitiū eo
rum cōsistebat: q̄ iustitiam vsq; ad mortē seque-
bantur: ꝛ pro ea mortēdo felices se esse putabāt.
Tu vero o monache qui pīes: obsecro memo-
rare quid es: quid fuisti: ꝛ quid eris: tunc iustus
reputaberis a deo: ꝛ in ęternū nō peccabis. Hęc
aūt frēs mei sit sp nra exercitatio: ꝛ si hęc fecerī- 5
mus: vere fideles ꝛ iusti erimus. Sz sunt aliq̄: li-
cet dei gra nō inter nos: q̄ spū libertatis viuere
volūt: vt iupbi: auari: discholi: gulosi: adulti: q̄
si ab aliquo repehēdūt: latrāt vt canes: mordēt
vt serpētes: deuorāt vt leones: dolent vt ꝓtuī-
tes: dicētes malū bonū: ꝛ bonū malū. Tales ap-
ta facie: viuoq; sermone: negare iustitiā ꝑsumūt
dicētes: Ecce quō me ꝑsequit hypocrita: q̄ iusti-
tiā tenere videt. Talis deniq; frēs oībus peior
est: ꝛ melius illi fuisset si in sęculo remāsisset. Et
ideo si in nra ꝓgregatōe aliquē talē inuenerim⁹:
q̄ de⁹ auertat: q̄ sic iustitiā calcare voluerit: nō
tenēdus est ꝫ expellēdus: tanq̄ viuere volēs in
spū libertatis suę. A q̄b⁹ tū nos liberet de⁹ sic ba-
ptemus fecit p granā suā: vt nra fidā ꝛ imaculata
religio de bono in melius sp augmētet: p iesum
christū saluatorē nostrū: Amen.

De fide trinitatis a simplicibus non inuestigada: Et septē donis spūs sancti cōtra septem vitia: Sermo XV

Scriptū est frēs charissimi: q̄ nō debem⁹ B
loqui sublimia: tanq̄ sapiētes mūdi glo
riātes. Aut eñ ꝓpheta: Nolite multipli- 1.Reg.2.
care loqui sublimia. Hoc aūt verbū ad vos ma-
xime dirigit q̄ rusticani estis in siluis habitātes:
licet ciues sctoꝝ ꝛ domestici dei vos nullaten⁹ Eph.2.
dubitare debeam⁹. Nolite igit̄ multiplicare lo-
qui sublimia. Quę sunt ista sublimia de quibus
nō licet multū loq̄: nisi ō dei ois potētia: de vnige
niti eius coęternitate: de sanctis spūs magnificē-
tia? O frēs mei ꝛ lętitia cordis mei si volum⁹ sci-
re q̄tum pt̄ imensus sit: aggredēdere nō valem⁹.
Si imaginari cupimus quō filius coęternus sit
ꝛ ꝓsubstātialis: mēs hūana ois naturalis succūbit. Si scire desideramus qualiter spūs scūs ois
ptinet ꝛ nō ptinet: ois humana rō defecit. Jdeo
hęc ois discutere nō curemus. Quare non: nisi
qz nullo mō valemus? Propterea frēs mei scia-
tis: q̄ vbicūq; querit̄ de vnitate trinitatis: ma-
gna ē adhibēda cautela: qz nec periculosi⁹ aliubi
errat: neq; laboriosius aliq̄d querit: nec fructuo-
sius aliq̄d inuenit. Vbiat igit̄ ꝫ volētes scire vltra

id ꝙ necesse est: scīm ille salomō: t repehēdē
Eccl.3. do atq; docēdo dicat: Altiora te ne quæsieris:
t fortiora te ne scruteris. Surgat etiā paulus
columna fidelīū t lumē orbis terr̄: t sua voce
ꝓfundat oēs philosophātes: nomē xpi portā
Ro.12. tes: volēte sape plus ꝙ oportet sage. Nō tñ
dico frēs: q; olo nō quærat: ꝑ ḡtiōes in domi
nio vos qui grossi estis multiplicare non de
beritis. Quærite tantū vos qui spiritales estis:
quō ꝓcepta dei seruare possitis: quō diabolū
in heremo fugare debeatis: quō panēnā quā
xps docuit amplecti valeat. Hæc em̄ seru⁹ dei
sp legere t adiplere dz. Natura denīq; nra fra
gilis ēt t ea rōe cōprehēdi ñ pōt. Pba etiā ari
stodem⁹ annis multis insudauit naturā apto
inuestigare: nec finalr potuit. Quō ḡ nos tri
nitatē capē valem⁹? Cur miramur o frēs q; la
tet sumus: t ventrē sterconū⁹ plenū portātes:
si nescire possim⁹ dei naturā? Nunqd t angeli
ipsam in cēlo inuestigare pñt? Certū est q; nō.
Quid em̄ scīt: nisi q; de⁹ trinus t vnus est: t
ola sine labore t pēna creauit t gubernat? No
lite ergo frēs loq; sublimia: nolite sape plus ꝙ
oportet sapē. In die em̄ iudicij nō dānabunt
ebuistiani: nec rōem reddēt q; philosophiā vl
dialecticā: astrologiā vel musicā ignorauerīt:
B nec de ḃ q; naturā dei scire ñ potuerūt: ꝑ ideo
dānabunt: q; deo obedire neglexerūt. Ꝑdeo
satore frēs q; melius ē pie ꝓfiteri ignorantiā:
ꝙ temere scientā vēdicare: q; temeritas pnā
dz: ꝑ ignorātia ꝓmeret venīā. Sufficiat nob
scire de mysterio trinitatis tñ ḡtū ois disci
pulis suis exposuit. Nemo em̄ nouit sic de na
Matth.28. tura sua dicere sicut ipse q; ait: Baptizate gen
tes in nole pñs t filij t spūsci. Treo aperte p
nūciat personas: sed vnitatē ostēdit dicēo: in
nomine: nō em̄ dixit in nominibus. Trinitas
em̄ diuiditur indiuisibiliter: t coniungitur di
uisibiliter. Singulariter em̄ vna qq; ꝑsona
deus ē t vita vl deitas indiuisa in ope: ꝑcois
in volūtate: par in potētia: æqualis i glia: nec
minor ali⁹ in singulis: nec auget in trib⁹. San
Ro.11. cta ḡ trinitas vn⁹ deus ē: et quo oīa: p quē oīa
in q; oīa sunt. Et ne treos deos putarem⁹ esse:
Gen.1. ait apls: Ipsi gīa: nō ipsis. Ipsi qdē gīa sp
sit: qui ait: Faciam⁹ hoīem ad imaginē t simi
tudinē nostrā. Cū em̄ singulariter dicit imaginē:
ostendit vnā esse naturā ei⁹ ad cuius similitudi
nē hō fieret. Cū vero pluraliter dixit: nostrā:
demōstrat deū nō vnā esse ꝑsonā: ad cui⁹ ima
ginē hō fiebat. Si em̄ essēt pres t filij t spūs
sancti vna esset ꝑsona: nō dixisset nostrā: ꝑ mea:
nec faciam⁹: ꝑ faciā. Si vero in illis trib⁹ ꝑsonis tres essent essentiæ: nō dixisset nra: ꝑ nr̄as.
Et ideo cum dicit ad imaginē nostrā: indicat
trinitatē vnitatis: ad cuius imaginē factus ē
hō noster interior: q; similitudinē sanctæ trinitatis
retinet. Sicut em̄ pr̄ deus: filius deus: spūs sanctus deus: nō tres deos credim⁹ sed vnū deū
tres ꝑsonas habentē: ita alia intellectus: alia
volūtas: t alia memoria: nō tñ tres aiæ in vno
corpore sunt ꝑ vna ala: quæ licet vni⁹ sit substantiæ t naturæ: tres tñ hz dignitates: intellectū: volūtatē t memoriā. Et sicut ex patre generat filius: t ex patre filioq; ꝓcedit spūs sanctus: ita per intellectū generat voluntas: t ex
bis duob⁹ procedit memoria. Sine his trib⁹
ala ꝑfecta esse non pōt: nec hoz trium vnū sine
alijs duobus aliqd integrū ꝓficit. Nec solum
sufficit intellect⁹: nisi sit volūtas in amore: nec
hæc duo: nisi addat memoria: q; semp in mēte
intelligentis t diligētis manet eligens. Vniuersitatē em̄ ꝓdito: deus oēs motus aiæ ad do
nū facit: Intellectū vt intelligam⁹ qđ iubet:
voluntatem vt sit in amore eius: memoriam
ne obliuiscamur quod imperat. Ea ergo fra- L
tres mei t corona matris meæ nolite discutere
nisi ḡtum vobis necesse est ad salutē. Nolite Ro.12.
sapere nisi ḡtū oportet sape. Quid em̄ oportet sapere nisi q; deus trinus t vnus ē? Quid
aliud necesse est nobis: nisi declinare a malo Pā 36.
t facere qđ bonū est? Quid aliud necesse ē nobis: nisi vt bona cognoscamus t mala? Bona vt sciamus ea rapere: mala vt sciamus ea
deuitare. Non est igit malū scire malū: q; nisi
cognoueris quō vitare poteris? Per legē nāq; Ro.7.
pctm̄ cognoui: ait apls: q; ante legē pctm̄ nō
cognoui: sed post legem datam quid tenendum qđ vitandū erat cognoui. Malū ḡ scire non est malū: sed malū operari malum esse
ḍa paganor⁹ vnq; dubitauit? Necesse est ḡ sci D
re q; superbia mater ē t caput oīm vitior⁹. Ab
ea em̄ descendit inanis gloria: inuidia: ira: tristicia: auaricia: voluptas carnis: i qua ꝓnēc
gula atq; luxuria. Ascendit qđ frēs mei ad sapientiā huius mūdi: t dū ꝓficerat bonores sibi a discipulis exhibitos: extendit alas suas
vsq; ad terminos orbis terr̄: t de se pręsumēs
gloriat: t sic superbiēdo t pręsumēdo mox in
anis gloria ꝓsumētē aggredit: dum ab alijs
querit gloriosus videri. Et dū sic querit: a q;
buscūq; ꝓficerat et videt se despici: dicēbus:
Non est qđ a multis credit. Plures nāq; sunt
eo acutiores: t plures eo meliores nō dubita-

mus. Inflatus vero ille q̄ se putat omia scire vel singula possidere: vidēo quosdā altiores sermoz cū inuidia aggredik: cui⁹ vestigiū ira imitak: t nō valens tā opere perficere: tristatur: t quērēs ꝓsolationē tristicię: auaricia tāgik vt habeat vnde transcendere valeat omnes. Et ecce dum diuitias cōgregat t acquisierit: statim in gulę t luxurię foueā cadit. Sz

Eph.11. o grandis misericordia saluatoris: Spiritus eñ pietatis per ꝓmptū mūdi ordinauit vt expelleret auariciā: Sed qz abiecta auaricia: sępe mala cōpremit tristicia: dak spiritus sobrietię: qui ostendat quę sit bona vel mala tristicia. Si q̄ scięria bonā tristiciā adducit: q̄ fur-

2.Cor.7. git ex dolore peccatoz: expellitur tristicia sęculi: quę mortē operat. Sed qz multi sūt istis exhibus carētes: sicut sunt iracūdi: ideo datur spūs fortitudinis: qui per temperantiā re-

Prouer.16. frenat iracundiā. Talis fortis est: imo fortior q̄ vincit animū q̄ q̄ capit vrbē. Sed qz adhuc inuidet fortius imperāti: dak spūs ꝓsilij: qui p amorē proximi ejcit inuidiā. Sed qz pro tantis meritis sępius vult laudari: ideo dak spiritus intellectus: per quē intelligit qđ sit. Sz qz inuenit se nihil esse: ideo ante deū humiliatur: t sic per humilitatē spūs intellect⁹ ejcit inanē gloriā. Sed qz aliqñ nō curat extrinseca: solet rō sępe de se interius gloriari: ideo dak spūs sapiętię: per quē incipit deū cognoscere. Suos autem bonitatē t misericordiam ds cognoscens: ipsum toto cordio affectu diligit: t sic sapiēcia p charitatē expellit superbiam: qua expulsa per gratiā efficimur templum dei t habitaculū spūssancti: Amē.

De inobediētia: negligētia: patiētia z castitate: Sermo XVI

A Fratres mei dilectissimi: in oib⁹ operibus vestris semp memētote: q̄ oēs

2.Cor.5. stabimus ante tribunal christi: vt referat vnusq̄sq; ꝓout gessit in corpore. Cauēdum est ergo ne ante illud terribile tribunal vacui vel denudati appareamꝰ. Non eñ tūc sancti nobis subueniēt: qz tempus nō erit miserendi t misericordiā impetrandi: et iam fugiet a ianua paradisi maria. Oihes eñ cōtra

Gen.22. nos tūc erūt: abrāā ꝓtra inobedientes: t isaac

Gen.31. ꝓtra impatientes: t iacob ꝓtra negligētes: t io-

Gen.39. seph ꝓtra incōtinētes. O q̄ dure reprehendē tur inobediētes fratres mei p venerabilē patrem obediētię abrāā: q̄ fontem: q̄ turpiter. Ideo frēs mei attēdite: t parati semp estote ad obedientiā mandatoz dei: paratas semp habētes aures audiendi: t linguā voci: Pedes ituros festinate: manus ad operā sine mora parate: corde iocūdo: serena facie: ore risonio t oculo ornato sanctitatis splendore: non tā amore seruili vel metu: sed omni charitatis affectu: sanctam obedientiā seruare vos opto. Tunc eñ ante tribunal iudicis abrāā nō vos ꝓdemnabit sed cōmēdabit: nō vos a se expellet sed ꝓuocabit: nō vos maledicet sed sublimabit in ęterna patria. Negligentiā etiā om B nē deponere vos depiecor fratres: ne abrāā vos cōmēdante ꝓtra vos surgat ille sanct⁹ iacob i die nouissimo. Fugite fratres: fugite negligentiā: nā sicut in vnoquoq; opere bono mater est diligētia: ita vniuersę doctrinę t disciplinę nouerca est negligētia. Sz t si habuerimus obedientiā t negligentia oīno carebimus: adhuc nō sufficit nisi t cum isaac patiētiam habeamus. Nam sicut per impatientiā oīa destruunt bona: oīaq; suffocant optima: sic t p patiētiā oīa generāt bona: oēs iniqtates demergunt in ꝓfundū. Qui vero fratres mei patiēs nō est: monach⁹ nō ē. Sz t si habuerimus obedientiā cū abrāā: patientiā cū isaac: diligentiā cū iacob: t castitatē nō seruauerimus cū ioseph: quid hęc oīa nob ꝓdest? Amare q̄ debemus sūme castitatē: sine q̄ nra opa nihil valēt. O castitas ornamentū nobilium: exaltatio būilū: nobilitas ignobiliū: pulchritudo vilū: solamē merētū: augmētū pulchritudinis: dec⁹ sāctę nrę religiōis: minoratio criminū: multiplicatio meritoz: dei amica: angeloz cognata: patriarchaz vita: prophetaz corona: apłoz angulū: martyrū auxilū: ꝓfessoz vehiculū: virginū speculum: viduaz refugiū: t cunctoz bonoz gaudiū t solamē. Sed quidā sunt frēs mei qui in iuuētute sua luxuriose viuere volūt: t si ad senectutem peruenerint gloriant dicētes se ꝓtinētes esse. Tūc eñ eligūt fuire castitati: qñ libido eos seruos habere ꝓtemnit. Nūqd tales ꝓtinentes dicēdi sunt? Absit. Tales eñ ꝓmiā nō habebūt: qz labous certamē nō habuerūt. Sed illos vere expectat sempiterna gloria: q̄ fortes fuerūt głiosa certamia supportare: Amē

De vigilatione t ociositate vitanda: Sermo XVII

A Postolus petrus fratres dilectissimi de nra salute sollicitus: nos dulciter admonet: t ad vigilādū nos exhorta-

1.Petri.5. tur inter cętera dicēs: Vigilate fratres: quia aduersari⁹ vester diabolus quęrit quē devo-

retio[n]i resistere debemus per fidem. Sed fi-
deo quęrit oratio[n]e: oratio autem optat pru-
dentiam. Quid g̃ nisi q̃ prudentes simus in
fide fundati ⁊ vigilemus in ọ̃onib⁹? Quare
in vigilijs frẽo orare debem⁹: nisi q: si nõ vigi
Apoc.3. lauerimus ⁊ ociosi pmãserimus: ọ̃d aliud ꝯ
repidi i hac solitudine aparebim⁹? Et si repi-
di fuerimus: incipiet nos eu[m] ore suo vomere saluator ó
ore suo: de pẜortio suo: de plebe sancta sua: eo
q̃ nec calidi nec frigidi fum⁹. Vigilate g̃ fra-
tres o ociositatẽ deponẽtes in cũctis. Quid enĩ
ociũ est: nisi vitiũ dolo sepultura: vt ait paga-
nus ille sanctissimi apẜ amicus charissimus?
Per ociositatẽ frẽo rigorẽ sanctę solitarię reli
gionis fastidimus: p̃ hanc heremũ ſpe exire
cẽptamus: p̃ hãc accendimur frequẽter ad lu-
xuriã: p̃ hãc alamur ad supbiã: p̃ hãc ducimur
ad mũdi gloriã: per hãc temptamur delicate
pasci: p̃ hanc suffocamur preciose vestiri: per
hãc ad supfluã vomitionẽ trahimur: p̃ hanc
ad verba ſcularia ducimur libenter audire.
Hęc ẽ illa ociositas pessima q̃ frequẽter ſcõ-
ꝝ uentus destruit: paries in eo luxuriã: nu-
triens in eo gulã: semiãs inter eos ẏziniã:
generãs inter eos homicidia: ⁊ oia q̃ fiũt opa
carnis. Quid g̃ vicio o ff. Quid ociose agere
poteo: nisi opa carnis? Rursũ q̃s ciuis ẽlox
erit: si ociositatẽ amauerit. Ergo frater q̃ i he-
remo habitas: si vis pfectus esse: fuge ocios
B tatẽ: q: in seruis dei nihil peius reperit. Sur
ge g̃ si dormis o rusticane mi chare. Surge tu
q̃ in heremo habitas si clausos mẽtis oculos
habes. Surge tu q̃ nec ad alta virtutũ oculos
mẽtis ꝓtendis: nec ad videndum q̃ necessa-
ria tibi sunt: oculos mẽtis operire vales: fuge
ociũ: ⁊ ſp aliq̃d facere memẽto. O frẽs mei ſp
occupatos vos esse desidero: vt diuinũ salu-
tis p̃ gratiã dei recipe mereamini. Hãc fuge-
re cupiẽs ſcius monachoꝝ pẜ antonius: cla-
mauit ad dñm i heremo ⁊ dixit: O samarita-
ne dñe deus meus: o alaꝝ ⁊ corpoꝝ vere cu-
stos: iuxta in me gratiã tuã: ⁊ infunde seruo
tuo misericordiã: vt i heremo collocat⁹ in tuo
ꝓspectu ociosus nõ manẽã. Et audiuit anto-
nius: Antoni cupis deo placere? Ora: et dũ
orare nõ poteris: manib⁹ labora: ⁊ ſp aliq̃d fa
cito. Hęc q̃ i te ẽ: age q̃ potes: ⁊ nõ deficiet
tibi auxiliũ de ſcõ. Quid g̃ diffidis o mona-
che? Rursũq̃ ⁊ p̃ te idẽ cruci-
L fixus est: Age igit q̃ bonũ ẽ: Fuge ociũ: q̃
malus est: ⁊ aperi oculos mẽtis ⁊ corpis: vide-
bisq̃ singulas creaturas ad officia singula de
putatas. Ecce enĩ sol cursuꝝ anni pẜdit: luna
etiã mẽsibus ⁊ vicissitudinib⁹ discurrit: ⁊ cęte
rę stellę. Omnia enĩ sibi deputata officia sine
quiete exercẽt. Rursũq̃ etiã alalia bruta ad suę
naturę industriã ociũ fugiũt? Rursũq̃ etiam
semp laborãt vt ꝓseruent in esse? Rursũq̃ in
suis necessitatib⁹ deficere ⁊ pigrescere ea vide
mus? Absit. Omnia enĩ ill̃ obedięntia sunt: oia
agũt q̃d agere debẽt. Sol⁹ aũt miser hõ acci-
dia soporatus a suo officio frequẽter recedit:
⁊ dei imaginẽ in se deturpãs in accidia pseue
rat. Erubesce o christiane et abscondẽte a
facie saluatoris tui: q̃s inspiẽtior iumẽtis ⁊
formicis bodie factus esse cõprobaris. Vade Prouer.6.
enĩ ad formicã ⁊ ꝑsidera semitas eius: ⁊ disce
ab ea miser q̃ capite elevato pambulas: ⁊ sup
astra cęloꝝ tã ascendere credis: Considera se-
mitas eius: q: cũ pręceptorẽ nõ habeat: tan-
tã de salute sua sollicita: in ẽstate grana colli-
gere nõ desistit: q̃d vuere possit in hyeme.
Non enĩ solũ ſculares hoc attendere debẽt:
sed ⁊ nos q̃ dei gratia in heremo sumus: ⁊ in
hac vasta solitudine habitam⁹: formica q̃ con
ditiõis debem⁹ attẽdere: ⁊ eas sumopere imi
tari. Laborare enĩ sine intermissiõe debem⁹:
vt fructũ bonoꝝ operũ acꝗramus in ẽstate q̃-
sentis vitę tã sollicite ⁊ sedule: vt tpe hyemalis:
tpe frigoris ⁊ iudicij nõ fame peream⁹: ꝑ bo-
nis cũctis ornati ęternalit reſciamur i patria. D
Ora g̃ frẽo mei dilectissimi: coꝛona mea ⁊ gau
diũ meũ q̃ estis: oẽm ociositatẽ expellite: ſp
aliq̃d boni facite: ⁊ quę tedet orare: psallere
nõ desistat: quę tedet orare vel psallere: labo
rare manib⁹ nõ differat: cogitãtes q̃ ꝗdiu da
uid exercitauit se in militia: nõ insultauit sibi 2.Reg.11.
luxuria: sed postq̃ in domo ociosus remãsit:
laborauit adulterio: ⁊ homicidium cõmisit.
Samson dũ cum philistęis pugnauit: nõ po- Iudic.16
tuit capi ab hostibus: sed postq̃ dormiuit in
sinu fęminę ⁊ ociose cum ea remãsit: mox ca-
pit⁹ ⁊ cęcat⁹ ab hostibus. Salomon dum occu 3.Reg.11.
patus esset in ędificatiõe templi: nõ sensit lu-
xuriam: sed mox recedens ab opere persensit
insultũ luxurię: ꝑ gratiã: fęmia instigante ad
idola: adorauit in thalamo vitulũ aureum.
Vigilate ergo fratres mei: vigilate et nolite
deficere: q: nec sanctiores dauid: nec fortio-
res samsone: nec sapientiores salomone vos
esse cognosco. Deponatis omnẽ accidiã: q̃
sermonem nudum reddit: bonis omnibus
vos priuat: virtutũ vestimẽtũ vos expoliat.
O fratres mei: honesto ope semp occupatos E

vos esse desidero: & qđ pdidistis in sęculo per
pęterită: recuperetis laborădo in heremo in
futuro. Et si aliqui sūt ex vobis qđ per annos
octoginta & amplius in heremo sunt sanctis-
sime quietati: iugo sanctę obedięticę: pauper-
tatis & castitatis decorati: iam gaudeăt expe
ctantes beată spem et aduentū dñi. Psti eñ
vt videmus qđ amplius ieiuniis & oratiōibus
& operib⁹ monasterij insistere nō possunt: fe-
cerūt eñ dū potuerūt. Propterea filioli mei si
modo nō faciunt ea quę facere pualuerāt: nō
sit vobis molestū. Si quicscūt nō miremini:
Si venerank a me vt pceo: nō tristemi: q: ipsi
digni sunt. Non eñ dolere debetis: q: chari-
1.Cor.13. tas nō cogitat malū: sed gaudet de alteri⁹ bo
no. Ideo volum⁹ et in christi nole ordinam⁹
Matt.6. vt & ipsi qui centū annoꝝ & ampli⁹ sunt: pa-
ter noster sedendo in lecto⁹ dicāt: & diligen-
ter eis sine murmure seruiat: vt & ipsi pro no-
bis intercedāt in cęlis: quoꝝ habitatio iā ibi
est: Quā obtinere faciat nos ille qui est bene
dictus in sęcula: Amē.

¶ De inuidia cauenda: Ser. XVIII

Fres mei desiderātissimi: nolite inui-
cem inuidere: sed studeat vnusquisq;
peo in cunctis placere. Inuidia eñ
omnes virtutes premat: omnia bona dissipat:
oia mala generat. Sed dicetis: Nos quidē
grossi sumus: peccare optime scimus: sed vi-
tare peccata vel a peccatis resurgere ignorā-
tes & fragiles sumus: Quomodo ergo inui-
diā habentē: vel nos ipsam habentes cogno
scere poterimus? O fratres mei cupitis vos
ipsos si inuidi estis cognoscere: cupitis & fra-
trem vestrū inuidiā habentē cognoscere: At-
tendite q ille inuidus ē: qui alienū bonū suū
facit: & si facere nō potest: clamat per vicos et
plateas & velut canis latrat & ardet: Sz pmo
seipsū more phenicis occidit. Quid eñ agit
phenix nisi q: dū senescat: ad ptes calidissimas
volat: ligna siccissima pgregat: & lignis pgre-
gatis: alis ligna percutit: & sic ignē accendit:
& in eodē se comburi permittit? Et quibus ci
nerib⁹ vermiculus nascit: & postmodū phenix
alia efficit. Sic & hypocrita facit: sic & inuidus
agit cunctis diebus vitę suę: intus & extra se
ipsum cōburēs: seipsū pmo infestās: pmo se
ipsum vulnerās & vexans. O inuide q̄ pau-
cos habes amicos: & forsitan neminē habes:
de cuius bono nō doleas: & de cui⁹ malo non
gaudeas. Aberito oīm amico puari debes: eo
q de nullo amicoꝝ bono gaudere pbaris. O
iuidia oi vitio peior: & oi peste deterior. O in-
uide q̄ nunq̄ desisere potes: an ignoras q oio
malicia hz aliquā felicitat' vmbrā? Sz tu ipa
iuidia nequissima pestis: tormentū sine refrige
rio: morbum sine remedio: laborē sine respi-
ratione: pcnā sine intermissiōe: famē sine sa-
turitate semp habere videris. O inuide ver- B
mis mortifere: q̄ in hedera ionę quotidie na- Jone.4.
sceris. O igneus serpēs: quo populus israel Numeri.21
pungit. hic est eñ fratres bruch⁹: quo fruct⁹ Ps.104.
terrarū depascit. Legim⁹ eñ dilectissimi fra
tres mei q filios israel manna cęlitus datum Exo.16.
est: quo reseruato scaturiebat multitudo ver
miū. Sic et cęlesti gratia fideli collata: occa-
sionaliter in animo superbi iuidia nascit. Et
quātomagis cęlestis gratia fidelis solidatur:
tantomagis superbi meno in inuidię vermē
resoluit. Legim⁹ etiā vermem ex hedera na-
tum: cuius vmbra ionas a calore defendeba-
tur: tandē hedera corruit: & funditus deuasta
tur q vermē inuidię. Filios etiā israel i egy
pto peregrinantes: legim⁹ igneos serpentes
pupugisse. Sic et vos heremi sacri cultores:
veri filij israel: duz inuidos vestros de vobis
susurrantes auditis: exultate quoniam filij
dei: & sc̄ō q̄ partę effici meruistī. Exultate oīā-
tes p eis: vt eos socios habere i sancto q̄ col-
legio mereamini: reprehendēteos & ostenden-
teos eis: q ipsa inuidia est illa pessima tinea: q̄
purpuram̄ta virtutū demolitur: erugo quę
thesaurę sapientię depędat: bruchus qui ter
raq̄ virentia cōburit: qđ quid boni operis
viresat in homie: pene pestis inuidię perdit.
Hęc est quę angelū de cęlo proiecit: quę ho- Esa.14.
minē de paradiso exulauit: quę filios israel i Gen.3.
deserto percussit: quę cōtra ioseph fratres ar- Gen.37.
mauit: quę danielē in lacum leonū misit: quę Daniel.14.
caput nostrū cruci affixit: quę iudā suspendi Matt.27.
fecit. Scitote fratres mei atq̄ discite: & super
tecta pędicate: q inuidia ē illa fera pessima:
quę fidem tollit: concordiā dissipat: tertiā lin
guam multiplicat: iusticiaz disperdit: & oīnia
mala generat. Hęc est quę abel occidit: adam Gen.4.
onerauit vel exulauit: pastorē suspendit: pe-
trum iugulauit dum christū negauit: paulū
decollauit et iohannē: stephanū lapidauit: Act.7.
goliam prostrauit: dauid decepit: muros hie
rusalē euertit: romā depopulauit: carthagi-
nem destruxit: troiā deuastauit: & multa ma-
la per hanc feram pessimā in orbe terrarum
facta esse legim⁹. O ff mi dilecte: o rusticane L
amāde: o inuidiū aiq̄ meq̄: cur iuidiā si depo

nios? Cur eñ diligis? Nunqd morte diligit nūqd ad suspendiū pergis nunqd in lacū te proijcis? O inuide q nunq̄ desecis sed sp cū saulo seruos dei psequeris: eos ligaros ducens ad principes sacerdotū. Ecce eñ alios labotas tenere: ꝑ tu teneꝛ ab illis: alios ligare ꝓparas: ꝑ ecce tu cadēs
Dec.9. in terrā audis cū saulo: Cur me psequeꝛ? Alios tenere solliciras: ꝑ ecce eccā tenet a cūctis. Alios defraudare ꝓparas: t ecce nesciet defraudat: mor deportanis ad tartara. Ita q̄ frēs deponite iudicū: t si q̄s iudex inter vos habere videt: orate p eis: qz tociēs moriunt: quociēs videt vos bonis operibus refulgere. Capimus q̄ eos torqueri? Nunq̄ eñ melius iudex torquere poterit: q̄ virtutibus t q̄ seruēdo. Tunc eñ latrāt vt canes: deuorāt vt leones: facie pallescūt: capite mutant: oculis scintillāt vt sidera: manꝰ cācellatas astringūt: dētib⁹ stridēt: t sic alia corpe mouūt. Vos aūt benefacite: nō tamē vt eos ad furorē accēdatis: ꝑ vt deo placeatis: orate pro psequēti-
Luc.6. bus t calumniātib⁹ vos: volētes de malo corporis: ꝑ fiat⁹ de aīe ꝑditōe. Locedat q̄ nob xp̄o pctōz ꝓtectionē: t proximi amorē infundat: qui est benedictus in secula: Amē.

De vigilia natiuitatis xp̄i: Ser. XIX

Accingimini filij potētes t estote parati: qz die crastina videbit iniq̄tas terre: t regnabit sup vos saluator mūdi. Crastina die tenebraꝝ caligo manuet. Crastia die lux oculis fideliū t credētiū⁹ redd̄et. Crastina die mūdi⁹ suā reparationē amplecteē. Crastia die ꝑtos fideliū redēptoꝝ olim penditur⁹ est ad ybera sancte marie ẏginis. Crastina die ille q̄ eternaliter ꝓcedit volabilitatē seculoꝝ: ingerere se incipiet curribus anno. Crastina die solutis nature legib⁹: ex solitis diuinitatis potētia ẏginis marie viscera fecundāt: t ex inulo suo fluuius magnus oriet: t fructus apparebit oprim⁹: t ex virgulto suo radix
Ysa.11. ꝓcedet ꝓcedet tanq̄ sponsus de thalamo suo. Crastina die o monache suscipies infātulū iesū: q̄ tū ante ola secula factus ē. Para igit te: qz ipse dignat videre te: osculari te: astrigere te: t nūq̄ dimittere te nisi tu ꝑmo eū dimiseris. Aspiciate q̄ frēs oculis mētis t corpis: t videbitis dei potentiam venientē: t procedentē a patre tanq̄ sponsum de thalamo suo: quem aspicietis: quem tenebitis: quem adorabitis pura mente t mundo corde. Ipsum fortiter tenete: totū in mūdo t totū in cēlo. Totū in mundo ad iustificationē: totū in cēlo ad glorificationē. Totū in mūdo vt educat peregrinātes: totū in cēlo vt recipiat gueniētes. Totū in solio ꝑis: totum in gremio glorioſe matris. Die eñ crastina die parebūt signacula figurarū: fulgebūt oracula prophetarū: apparebūt miracula naturarū: stillabūt spiracula grāe: qz nascet iesus xp̄s filⁿ dei viui in bethleē iude. Luc.2.
Dū eñ venerit videbim⁹ rubū ardere ꝑ nō ꝑsumi: virgā aaron frondentē t fructū facientē. Ac- Exo.3.
cingimini q̄ filij potētes t estote parati: vt videre possimus cū ezechiele portā sacratissimā ꝓpe- Ezech.44.
tuo clausā. Crastina eñ die videbim⁹ etiā cū da- Danie.2.
niele puero sacto lapidē angulare. Crastina die
videbim⁹ regē regū mētalib⁹ oculis t humanis sub forma panis visibilis panē inuisibilē: alimoniā eternalē: refectionē beatā: cibū eterne vite: pignus nre redemptionis: hostiā salutarē: quā die crastina toto affectu mēdūcare debem⁹. Iste est ille panis t cibus dat⁹ israelitico ꝓlo: māna vul- Exo.16.
cissimū habēs in se omne delectamentū t saporis suauitatē. Iste est ille cibus quē vidit ꝓpheta: Ecc.47.
in quo spicę pulchre t formose erāt. Iste ē ille panis datus delig: in cuius fortitudine ambulauit 3.Reg.19.
q̄draginta dieb⁹ t q̄draginta noctib⁹: et peruenit vsq̄ ad montē dei. Iste ē ille panis q̄ cibauit angeli: q̄ saginauit apl̄os: q̄ refecerunt martyres: q̄ pauerunt confessores: q̄ nutrierunt ẏgines t sanauit electos. Panē aūt bñ si q̄s digne mēducauerit nō monet in eternū: qm ipse vite t ipsa vita ē.
Hic est panis q̄ de celo descendit: quē virgo nob Joh.6.
eras ꝓsentabit: quē in gremio portabit: quē i vētre baiulauit sine granamie: quē t peperit sine corruptiōe. Cuius mater inuēta est virgo ante partū: virgo in partu: virgo post partū: Ipsa quē genuit adorauit: sed ꝓnus mētē q̄ ventre: t pauo q̄ filiū in vtero concipieret. Leuate ergo C
frēs mei: leuate in hac valla solitudine capita vestra: Ecce eñ iā est in porta redemptio vra. O q̄ magna magnalia de⁹ ꝓpē nos operat: ecce eñ quō nos amauit. Ipse eñ deus factus ē hō: creator creatura: ditissimus paup: cōditor legis destructor legis ꝓpē nos apellat. Amauit eñ nos vt reciperet nos: humiliauit se vt exaltaret nos in se. Indinauit se: vt erigeret nos ad se. Ecce eñ quō nos amauit: qz descendit vt nos exaltaret: exinanuit se vt nob ꝑtē donaret. Accingimini q̄ o filij potētes t estote parati: qz die crastina videbimus irreuerberata acie fidei in vno eodēq̄ deo t hoie diuinitatē incarnatā: maiestatē subiugatā: libertatē captiuatā: virtutē infirmatā: eternitatē terminatā: virginitatē fecundatā: vitā infirmatā. Accingimini ergo t estote parati: mēte pura: fide integra: charitate sincera: vt dū venerit ille sercūlet⁹ t pulsauerit: ꝑfecti aperiat ei. Nō igit tedeat vos modico tpe carnē vestrā domare ieunijs t abstinētijs esce t potus: qz ecce remunerator aduenier: reddēs vnicuiq̄ sm opera Ro.2.

sua. Saluatorē igit expectātes: sobrie: iuste ⁊ caste viuamus in ꝟ ſeculo: expectātes beatā ſpem ⁊ aduentū dñi: vt digne cū eo gloriari poſſimus in cēlis: Amen.

De natiuitate dñi: Sermo XX

A Frēs dilectiſſimi bō nō ſolū p ſapientiā dei factus erat vt eſſet: ſ etiā ad ſapientiā dei factus erat vt btūs eſſet: vt illa videlicet frueret eo ſenſu: quo capi ſapiētia poterat. Sz q: peccādo ſenſum amiſit: quo ſapiētia
Ps. 101. frui debuiſſet: q: oblitus ē comedere panē ſuū: ⁊ refectionē illā qua viuūt alē: in corporalē cōmutauit delectationē. Terrenus igit ⁊ corpalib⁹ ſenſu ⁊ affectu imerſus: nō potuit ſe ad ſpiritaliū cognitionē ſine amore erigere: ſed ſola ea q̄ carnis ſunt agnoſcens: ſpiritaliū iocunditatē nō agnouit: Ideo ipſa dei ſapiētia cū ſurſum eſſet: deorſum bodie venit vbi bō erat: vt eū reuocaret vn
Joh. 1. de ceciderat. Et ecce verbū caro factū eſt: vt de⁹ ⁊ bō inter boues eſſet: ⁊ ſic puerſus ē panis ille in lac: vt a paruulo hoīb⁹ ſumi poſſet. Sapiētia ipſa ſurſum panis erat: ⁊ eadē ipſa ſapiētia deorſum lac erat. In diuinitate ipſa ſapientia panis erat: ⁊ in humanitate panis de cēlo deſcendens bodie lac factū ē: vt tanq̄ infantes p lac nutriti boues roborati ad panē deitat̄ accedere poſſēt: vt idē ipſe reficeret: ⁊ reficiēdo languidos ad incorruptionē repararet. Dedit ḡ reparandis ad incorruptionē alimentū incorruptiōis: paruulis quidē imaculatā carnē quā ſumpſerat de v̄gine matre: perfectis vero incorruptibilē diuinitatē quā habuit de ēterno pſe. Ꝟſtis ne interi deficerēt in via: ſed illis vt reflecterēt ⁊ pficerēt in patria. Ꝟſtio ad cōſolationē: ſ illos ad glorificatio-
B nē. ¶ Propter hoc ergo dei filius p redemptiōe hoīm bō bodie factꝰ eſt: vt caro per carnē liberaret: ⁊ hūano generi de ſuo ſumeret preciū redemptiōis: vt inde remediū fieret: vnde vitiū ꝓtractū fuerat: ⁊ in eodē monſtraret ⁊ peritia medici ⁊ iuſticia redēpti: q̄s ō ſuo ⁊ ſanādo iuenīt remediū ⁊ p̄ciū redimēdo. Quia ho a corruptiōe liberādū erat: q: remediū: idcirco p̄ciū redēptōis icorruptū eſſe debuerat. Propterea maria mr electa eſt: ⁊ ſup oēs creaturas p̄electa: oibus gratijs ſecūdata: oīm virtute ⁊ ſanctitate in vtero repleta: vt de munditiſſima matre munditiſſimus filius naſceretur. Et ſicut in cēlo filius habuit patrē imortalē et ēternū: ſic ⁊ i terra haberet matrē oīm corruptiōe carentē. Ygit in cēlo qualis eſt pater: talis eſt filius: ⁊ in terra qualis eſt mater: talis ē fm carnē filius. In cēlo cū patre ēternus eſt ⁊ immēſus: ⁊ in terra cū matre temporalis ē ⁊ māſuetus. In cēlo cū patre ſublimis eſt ⁊ incorrupt⁹: ⁊ in terra cū matre bodie in preſepio Luc. 2.
humilis ⁊ corruptibilis apparet. In cēlo imago patris apparet: ⁊ i terra marię filius oſtendit. In cēlo ſyderū ⁊ cunctoꝝ factor oſtendit: ſed in terra bodie per matrem inter bouem et aſinū collocatur. Mater virgo ē: ⁊ in humilitate exultat: ſed eⁱ⁹ bodie filius humilitatē facto cōmendat. Per virginē bodie venit ad nos: ⁊ p virginē ꝓceſſit nos. Per incorruptionē venit vt penā tolleret: ⁊ p incorruptionē ꝓceſſit vt virtutē demō ſtraret. Venit ad nos bodie ille nazarenus ieſus vt cōferret remediū: ꝓceſſit vt daret exemplū. Non eīm potuit arbor bona malū fructū facere: q̄m oīs arbor ex fructu ſuo cognoſcit. Radix integra: ⁊ ramus fructuſq; incorruptus eſt. Salua
L toris igit nīi aduct⁹ gabriel nūci⁹ miſſus ē: vt no Luc. 1.
uā in carne natiuitatē filij dei prędicaret: in qua forma ſerui domino ſociata hoſtem potenter deuinceret: fortis in illo: nō tamen violenta ad inferendam iniuriā: ſed efficax ad iuſticiam obtinendā. Propterea gabriel miſſus eſt vn⁹ de maioribus cēloꝝ angelis: ſed ideo gabriel dicit: q: fortior cunctis erat. Gabriel eīm fortitudo interpretat: q: ipſa etiā infirmitas foetitudo fuit: q̄m in ea ſuperatus fuit inimicus: et capta prēda a violento reducta eſt. Tres eīm perierāt: ⁊ lubſcut⁹ eſt q̄rt⁹: redēptor: eoꝝ de⁹. Primꝰ ſine maſcu Gen. 1.
lo ⁊ ſine fęmina: vt adam. Secūdus de maſculo Gen. 2.
ſine fęmina: vt eua de adam: quia tulit vnaꝫ de coſtis eius: ⁊ repleuit carnē pro ea. Tertⁱ⁹ de ma Gen. 4.
ſculo ⁊ fęmina: vt abel. Quartus de fęmina ſine Luc. 1.
maſculo: vt ſaluator mūdi: qui de beata maria v̄gine bodie p nob naſci dignat⁹ eſt. Et q: primus auctor culpę detectus eſt p fęminā: ideo auctorē gratię ſine maſculo cōcepit ⁊ peperit bodie fęmina maria virgo. Hęc eſt fęmina totius mūdi mater ⁊ dīa: quę virgo permanēs peperit hodie filiū: ſtella protulit ſolē: creatura genuit creatorē: filia ꝛcepit patrē ⁊ filiū: ſimul in vnū diuinē ⁊ pauperē. Ipſa filia ē: ipſa eſt ⁊ mr: ipſa ancilla ⁊ dīa: ipſa genitrix ⁊ genita: ipſa cū integritate peperit: cū v̄ginitate ꝛcepit: ⁊ poſt partū: vt ſupra dictum⁹: virgo pmanſit: ipſū quē genuit mox adorauit. Cuius adoratiōis ⁊ gratię participes nos faciat ille qui cū patre ⁊ ſpūſancto viuit ⁊ regnat in ſęcula ſęculoꝝ: Amē.

De triplici genere monachoꝝ in ęgypto: Sermo XXI

V Nobis per litteras declarauit ſanctus A pater hieronymus fratres dilectiſſimi: tria ſunt in ęgypto genera monachorū: quoꝝ duo optima ſunt: ſed tertiū oīno repidū ⁊ oi affectu vitādū. Quę ſūt illa duo q̄ optia p̄di-

cantur: nisi heremitarum atq; cenobitarū genus: et ordo: quoꝝ vita clarissima: et sancta ꝓgregatio tpe ꝓdicatōis apostolicę sumpsit exordiū? Isti sunt illi viri ꝑfecti: quibus frequenter adhęsit tpe erroꝝ meoꝝ: per quos etiā illuminari merui: quoꝝ etiā sanctitatis fama ad aures meas puenięs baptizari nō dubitabi: Et pia mater me instigāte apud mediolanū: vt ad patriā remearē: et cupiens eos habere in visceribꝰ charitatis: et cum eis pariter viuere: ad virū illum simplicianum qui a iuuenitute sua deuotissime deo vixerat in oīi charitate perrexi: depe cano eum cum fletu et gemitu vt mihi quosdam seruos dei de suis donaret. Et donauit eos mihi paterne. Quare paterne eos mihi donauit? Quia sciebat me velle monasterium in africa ędificare. Et assumptis mecū anastasio: fabiano: seuero: nicolao: dorotheo: isaac: nicostrato: paulo: cyrillo: Proverbiis apis.19.f. Lc.50.bonif. 9.b. stephano: iacobo et vitali pauperculo: qui pecunię sęculū apud mediolanū inuenit et nō rapuit: de quo iam sermonē fecimus: quia inuenit et nō rapuit: nec post aurū abire voluit. Igitur illis mecū assumptis imitari cupiebam cum charissimis meis amicis euodio: alipio et pontiano: qui diu mecum fuerant: et cum cęteris duodecim quos super assumpseram: illos quoꝝ famā etiā sanctus presbyter hieronymus mihi descripserat. Et sic peruenī ad africam pia mater defuncta: et ędificaui vt vidistis monasteriū in quo nunc sumus in solitudine et a gentibus segregatum. Et placuit deo centenariū numerū fratrū mihi donare: illuminādo corda nostra: nō solū sanctissimos patres solitarios imitari: ꝙ etiā in hac solitudine Act.2.cr.4. more apostolorū oīa cōmuniter possidere: hęc deus nos seruare: et postea docere: ℟ et per nos vobis ꝓcipere voluit. Sic enim videritis q; ante me multi fuerūt patres: ꝺo sequi et imitari debemus: non tamen sicut ego sōm apostolicam vitam alios viuere docuerunt. Caput igitur et principium omnium vestrū sōm apostolicā vitā meipsum dicere non erubesco. Non tamen vos pigeat eos sequi et imitari in oibꝰ: attēdēteo ea cōiter habere et possidere: qi in celsitudine pauptatis viuentibꝰ nō licet nisi vt vnū sit eis: vna sit aia: et oia cōmuniter possideāt. Act.4. Unde agroꝝ precia ponebantur ante pedes apostolorū: tanꝺo pedibus vulcanda: qi ipsi sancti apostoli et amici dei indigna reputabant agrorum precia manibus contrectari. Unde etiā in veteri lege leuitis ꝺ̄ Numer.18. apiebatur: nihil in terra eorum possidere. Non ergo habere debemus temporalia ad possidendum: nec ego qui episcopus sum habere debeo: nisi tantū ad dispensandū: quia bona ecclesiarū patrimoniū pauperū sunt. Unde ego qui episcopus suꝫ summe cauere debeo: ne res pauperū: quas diponensis ecclesia conseruare videt: diuitibus largiātur: quod bene feci bucusq;. Nam cō sanguineos habeo: et nobiles se esse nō erubescunt: et ad me episcopū veniunt: aliquādo cum minis: aliquando cum blandimentis dicentes: Da nobis aliquid pater: Caro enim tua sumus: Et tu dei gratia: et vrīs orationibus mediantibus cōsanguineū aliquē me vitalle nō recolo. Charissimos enī mihi reputo pauperes ꝺ̄ diuites: quia habētes 1.Tim.6. victū et vestitū fideles oēo contenti esse debent: maxime nos clerici: in cuius rei signū capita tonsa et rasa habere debem⁹: ne diui 12.q.1 oēo. tiaꝝ capilli occupēt mētē seruoꝝ dei. ¶ Eia ergo fratres mei eligite pauperes: non solū verbo: sed et opere et veritate: attendentes quid vobis dicat qui nostrū se fecit precium ara crucis: q; etiā nr̄ est aduocatꝰ in cęlo: et intercessor ad dexterā dei ptis. Dicebat enī ille deꝰ deoꝝ discipul suis: ꝺ̄s de toto mūdo ꝓelegerat: vt essent sal terrę: lux mūdi: rectores ecclesię militantis: magistri et senatores ecclesię triumphantis. Sit enim: Beati pauperes spiritu. Non beati qui sub dura et grandi necessitate patiunt. Tales enim murmurant: detrahunt et inuident habentibus: rapiunt et furant: sed si nō opere saltem voluntate hęc adimplere conant. Ideo tales beatos nō apellat saluator: quia nō pauperes sed miseri sunt ꝓcidādi. Quare? Quia de angustijs temporalibus educti ad eternas miserias deputati sunt: vbi nō solū beatitudinē habere nō poterūt: sed nec gutta aquę inuenięt. Uti ergo pauperes spū: ꝙ nō pauptatē simulāteo. Tales sunt hypocrite: pauptatē fouis ꝺ̄dicātes nullam th̄ necessitatē portare volēteo. Tales eñ in cūctis opibus suis sperāt reuerentiā honoris: gloriā laudis: a melioribus meruī: et venerari vt deus: sci ab oibus vocari desiderāt: sola voce pauptatē et abstinentiā ꝺ̄dicāt: ꝙ digito suo nō cogitāt ea mouere: cooperta vestib⁹ tegunt latus: sed intus ad carnem purpura induunt: in cinere

prędicant se facere: sed excelsa palatia non despiciūt: angelicā facie forte ostendūt: sed lupina corda eos habere non dubitamus. Tales fuerunt illi sarabaite: de quibus tertio nobis scripsit pater hieronymus: quoꝝ genus est oīm affectu vitandū. Ipsi denīq; in ęgypto erant in fornaminibus petrarum habitantes: induti porcoꝝ ⁊ boum pellib⁹ tantū: cincti funib⁹ palmaꝝ: spinas ad calcanea portātes ad cingulū ligatas: discalciati ⁊ sanguine cruentati: cauernas excultes: ad festū scenophegię pgebant hierosolymā: ⁊ sanctas sanctoꝝ intrantes: paupertatem et abstinentiā prędicabant omni affectu seruare: barbas postmodū in ꝓspectu dominū sine redemptione euellere festinabant: ⁊ sic acquisita fama et lucro ad ꝓpria remeabāt solitarie gaudētes et epulantes supra id qđ explicare possumus. Vos frēs mei et filioli mei quos quotidie parturio i viscerib⁹ charitatis nolite obsecro imitari: quia nō beatos sed damnatos eos esse prędicam⁹. Amate igit paupertatē: amate eā omni affectu ⁊ nolite deficere: vt sitis gen⁹ electū non abiectum: gens sancta non obstinata: populus acquisitionis sed nō perditionis: regale sacerdotiū sed non venale ꝓpriū. Vos eīs illa apostolica forma sanctaq; congregatio a mundo corde et opere segregata: q̄ dei virtute iam paussistis vt ces moab: satrapas ⁊ tyrannos hierusalē: ⁊ ęgyptioꝝ hypocritas iam vulneraſtis ad mortē. Vos eīs vinea mea electa i medio ecclesię paradisi plantata: christi redempta sanguine ⁊ irrigata. Ad hanc vineā ego solus dei virtute vos ꝓgregaui: ⁊ operationes meos vos feci: vt laborantes in ea vsq; ad finē: dignū fructū recipiat⁹ in tempore suo. Ad hanc vineā vos elegi: ad hanc dei ędificatem vos ꝓuocaui: licet fauoratus a sancto episcopo valerio: qui de bonis episcopatus vt monasteriū in deserto ędificarē mihi multa donauit. Non eīm satis fuit patrimonium meum: nisi etiam ipse me coadiuuasset. Ad hanc igitur ꝓgregationē vos elegi: nō vos me elegistis: ꝙ ego elegi vos. Et ecce postq; episcopus factus sum: vitalem: nicolaū: stephanū: dorotheū: paulū: iacobū ⁊ cyrillū frequēter rogaui: vt me solum in episcopatu non dimitterent: q: licet episcopus essem: nō tamen credebam paupertatē despicere: sed cum abraā: isaac ⁊ iacob inter diuitias viuere: ⁊ verā paupertatem seruare optabā: vt de numero eoꝝ essē de quibus ait apostolus: Tanq; nihil habentes ⁊ oīa possidētes. Igit hoc frequēter rogaui vt venirēt: nō vt essent rebelles deserto: ꝙ vt solitarie etiā in ciuitate viuēte: habitare possem⁹ in palatio sācto. Sz ecce noluerunt venire tanq; de seipsis timētes: ne a seculo caperent. Noluerūt venire: Quare noluerūt? Non quia nō digni: sed q: nō solum pauperes esse voluerūt: ꝙ etiā supra id quod in speculo nostro edidimus facere voluerūt calcantes per oīa seculū ⁊ pompas eius. De q̄ munere summū gaudium oīs habere debemus: q: facere voluerūt ea quę deo ⁊ mihi facere promiserūt. Et q: solus stare nō potera episcopus: ideo rogaui sanctū senem episcopū valeriū: qui mihi iam potestatē prędicandi ⁊ obsecrandi in populo dederat: vt infra domū episcopi monasteriū clericoꝝ ꝓstituerem. Et placuit sancto episcopo mihi ꝓdescendere: ⁊ sic cum eisdem in oīm paupertate viuere cępi: nō manducans carnes: nisi dū hospites veniunt: sed tm olera ⁊ legumina absq; oleo vel butyro: sicut ante vobiscū cum gaudio facere ꝓsueuerā. Igit fratres mei licet in cathedra episcopali me videatis: paupertatem tm mihi charā sponsam tenere ꝓgratulor: q: ipsa est etiam christi sponsa: sanctoꝝ possessio: beatoꝝ vita: fidelīū securitas: clericoꝝ ornamentū: monachoꝝ vita: nobilīū pulchritudo: diuitū magnificētia. Hęc eīs est illa sancta paupertas: quā qui tenet et amat: nulla indigētia laborare potest. Nec mirū fratres: q: sibi dat omniū oīm possidere. Ipse est eīm sperantibus in se thesaurus in pauptate: solatiū in solitudine: gloria in abiectiōe: honor in ꝓtemptu: vmbraculum in oīm protectiōe. Estote igit pauperes fratres mei: qm̄ desideriū pauperū exaudiuit dīs: ⁊ ꝓparationem cordis eoꝝ audiuit auris sua. Tunc eīm vere pauperes eritis spiritu: tunc vere beati: tunc benigni: tunc obedientes: tunc veraces: tunc nō ficti: tunc oīm malū ignari: si vero corde et opere pauperes inuenieminī. Quā gratiā nobis impetrare dignet⁹ beatus pumicen⁹ martyrū stephanus: qui pro suis persecutoribus exorauit dīm nostrū iesum christum: qui cū patre et spiritu sancto viuit ⁊ regnat in sęcula sęculoꝝ. Amē.

Ioh. 15.

2. Petri. 2.

2. Cor. 6.

Psal. 9.

De consolatione fratrum in heremo a quibus sanctus Augustinus recessit: cum exhortatione ad orationē ⁊ lachrymas: Ser. XXII

Fratres mei ⁊ lētitia cordis mei: tēpus est vt reuertar ad eum qui est ⁊ qui misit me ad vos: vos vero nolite cōtristari nec turbet cor vestrū. Rogabo enī patrē vt ipse vos custodiat: ⁊ maneat vobiscum in ēternū spūs veritatis. Iteram etiam dico: Nolite de meo recessu amplius ⁊ristari: sed semper orate pro inuicē vt saluemini. Valde enī seruis dei ⁊ solitarijs est necessaria ipsa oratio: per quā deus placatur: per quam deus ad nos inclinat. Adorauerat enī populus iudaicus vitulū ⁊flatilem: ⁊ ait dñs moysi: Dimitte vt irascatur furor meus cōtra eos. Cui moyses: Quęso o dñe quiescat ira tua: ⁊ esto placabilis super malicia populi tui. Et ecce placatus est dñs. O q̄ grandis est ipsius orationis causa: o q̄ grande mysterium. Ecce moyses orabat in monte: ⁊ iosue amalech dimicebat. Per orationē ezechias sanat ⁊ salutem animę ⁊ corporis adipiscit. Per orationē paulus efficit paulus: ⁊ doctor gētium: ⁊ predicator orbis terrę. Obsecro ergō fratres vt dicetis ꝓ inuicem vt saluemini. Deprecor fratres mei cum apostolo: pti mā omniū fieri obsecratiōes: orationes: postulationes et gratiarū actiones. Orate et nolite deficere: ⁊ si possibile est lachrymas fundatis. O q̄ magnū vespertinū sacrificiū deo obtulistis: lachrymas cum oratiōe effundere. Diuina enī scriptura aliquos nos ad lachrymas: aliquando ad gaudiū nos inuitat. Sępe enī dicebat saluator discipulis suis: Beati qui lugent in hac vita: quia gaudebunt in ēterna vita. Prius enī dolēdum est: sed post dolorē gaudiū subsequetur: quia beati qui lugēt. Sed postea dicit saluator: Gaudete ⁊ exultate qm̄ merces vestra copiosa est in cęlis. Quę quidem merces per lachrymas ⁊ orationes acquiritur.

Orate igit̄ fratres mei in heremo: orate et nolite deficere: Nam sicut propriū est canibus latrare: ita proprium est heremi cultoribus orare. Bonor enī oratio locutio est ad deum. Quando enī serui dei loquunt: deus sine dubio eis seruiēter loquit: sed dū orāt cum deo suauiter loquunt. Ipse enī sapiēs dixit: q̄ sub paucis verbis multa comprehēdit: ⁊ quicquid necesse est: hilariter tribuit: ⁊ abundātius atq; perfectius q̄ homines suadere vel valeant cogitare. O fratres mei dilectissimi clamate in heremo: viuilate in hac vasta solitudine: vociferari nō quiescatis: clamate orando ⁊ nolite deficere: Clamate nō solū voce sed maxime mēte. Ecce enī semp auditis aues in deserto cantātes ⁊ laudantes deum factorē suum. Et si cantare non potestis: qi senes multi iam estis: mente saltē nolite tacere. Nam ⁊ tacentes ore: mente aūt oratēs exaudit dñs. Nec in ore locutio tantū quęrit: q̄ sensus. Ecce enī hieremias cōsortat in carcere: daniel inter leones exultat: tres pueri i fornace tripudiāt: iob in sterquilinio nudus ostriū pbat: paradisum de cruce latro inuenit: susanna inter senes defendit: stephan⁹ de tot rente in cęlum suscipit: ⁊ inter lapidantes pro saulo exaudit. Non est igitur locus in quo orare nō debeamus: quia deus vbiq; est: vbiq; nos exaudire dignat. Orate igit̄ semper ⁊ in oēi loco vt saluemini: Non solum vnusquisq; pro se: sed pro oībus orate debemus. Nam vt ait pater ambrosius: Si pro te tantū rogauerio: solū tuū meritū possidebis: sed si pro oīb⁹ rogauerio: oēs pro te rogabūt. Oratio sancta: colūna sanctarum virtutū: ostatis scala: viduaꝝ maritus: angelorꝝ cognata: fundamētū fidei: mōachorꝝ corona: virginū lauamē. Beatus qui te amat: beatior qui te frequentat. Beatus qui te astringit: sed beatior qui in te perseuerat. Beatus qui tecū lachrymas fundit: qm̄ holocaustū sanctū deo ⁊ immaculatum offerre nō dubitamus. Flete igit̄ fratres orando ⁊ nolite quiescere: vt digni efficiamini gr̄a dei. Sed dicetis. Ecce multi sumus: ⁊ pręter euodiū: alipium ⁊ pontianum qui de scriptura sancta multū nouerūt oēs grossi ⁊ idiotę sumus: igit̄ doce nos orare. O fratres mei licet grossi sitis: ⁊ subtilia nō capiatis: nō tm̄ debiliores vos reputo: sed charioces vos teneo ignaros ⁊ humiles: q̄ sapientes claros ⁊ superbos: Dei tm̄ gratia pro vestra salute sufficit qđ habetis. Licet enī medullā scripturarꝝ non intelligatis: sicut euodius: alipius ⁊ pontianus: qui romę diu mecū cōmorati sunt: tamē scripturarꝝ corticem vos intelligere nō dubitam⁹. Diximus enī primo vobis: q̄ psallere: orare ⁊ manibus laborare debeatis qm̄ necesse

Ioh. 14.
Iacobi. 5.
Exo. 32.
Exo. 17.
4. Reg. 20.
Act. 7.
Iacobi. 5.
1. Timoth. 2.
Luc. 18.
Matth. 5.
Ibi. ā.
Luc. 18.
Hiere. 20.
Daniel. 6. et. 3.
Iob. 2.
Luc. 23.
Daniel. 13.
Act. 7.

fuerit: ⁊ si vobis tempus superfuerit: dice-
Matth.6. re Pater nr nō differatis. Ipsa ēst dominica oratio appellatur: in qua septem petitiones reperiunt: in quibus omnes species orationis comprehenduntur: quibus deum interpellamus pro apetendis bonis ⁊ pro vitandis malis: aut pro delendis cōmissis. Tres ēst primę petitiōes pertinēt ad eternitatem: Reliquę vero quattuor: ad hanc vitam temporalē pertinere videntur: quia ⁊ panis quotidianus: scilicet spiritalis licet sit sempiternus: ad hoc tamē tempus etiā pertinet inquantū ministratur animę quibusdam signis: dictis vel scriptis. Et ideo panis dicit: quia labotādo ⁊ differendo dissolvitur: ⁊ ita quasi manducando deglutitur. Nunc quoq; peccata dimittunt nobis: et nos dimittimus aliis: quę petitio ēst inter quattuor secūda. Et temptatiōes quę nunc nostrā vitā infestant: ⁊ ipsa liberatio a malo: ad hanc vitam pertinent: quia dei iustitia mortem incurrim⁹: vnde dei misericordia liberandi sum⁹. Quę cum ita sint ipsarum petitionū verba diligenti⁹ pertractanda sūt: vt intellecta maiorē generēt cordis affectū: ⁊ qō petitur ad velociorē perducatur effectū. Orate igit fratres dicentes Pater noster: referentes gratias largitori oim bonorū: qui dulcedo nostra ēst: vita ⁊ resurrectio nostra ēst: spes nostra ēst: ⁊ lumē oculorum nostrorū: baculus senectutis nostre: donans nob⁹ seipsum vt cum agnoscam⁹: ⁊ secreta secretorū suorū intelligamus. Ipse ēst nobis dedit efficaciam in opere: gratiā inter electos: effectum in suis ⁊ suorū preceptis: solamen ⁊ cōstantiā in aduersis: cautelam in prosperis ⁊ timorē: ⁊ quocūq; vertimur sua grandis misericordia nos pręuenit. O fratres mei non negligamus orare: non carnē domare: nō vigilare. Et tamen quid ei retribuemus: qui non permisit nos submergi cū in mari magno essemus? Ecce ēst consumpti eramus ⁊ nos liberauit: Errantes eramus in sęculo: ⁊ reduxit nos ad viam: Ignorātes eramus: ⁊ docuit nos veritatis viam. Non igit redeat nos orare: qui non familiā regere: sed tantum deo placere debemus. Et vt bene psallere ⁊ orare possitis: absq; magno corporis impedimēto: de bonis episcopatus ecclesię bipontensis centum et quinquaginta vestimenta cum calciamentis vobis dilectis fratribus deportari pręcepi: vt tempore frigoris quantum necesse fuerit vnusquisq; recipiat reponentes ea et custodientes in communi vestiario cum oīa diligentia ⁊ charitate: scientes q; vera charitas nō quęrit quę sua sunt sed 1.Cor.13. quę dei. Sic autē facientes non deficiatis. Deus autē pacis qui eduxit de mortuis pa Deu.13. storem magnū ouiū in sanguine testamenti eterni oīm nostrū iesum christum: aptet vos in oīi bono: vt faciatis voluntatem eius: faciens in vobis qō placeat coram se p christū iesū: cui ēst honor ⁊ glia in sęcula sęculorū: Amē. Orate pro nobis fratres: ⁊ ante meū recessum cupio vos salutare in osculo sancto: Amen.

¶ De ieiunio: Sermo ¶ XXIII

A Frequenter audistis fratres charissimi q; ieiunū ēst res sancta: opus celeste: ianua regni: futuri sęculi forma: qō si quis iuste perfecerit dei socius existimabit: sibi cōiungitur: ⁊ spiritalis efficitur. Per ieiunū fratres mei prosternuntur vitia: augmentant virtutes: humiliat caro: diabolice deuincunt virtutes. O sacrū ieiunium: tu corp⁹ refrenas ne surgat: tu virtutes incitas vt resurgant: tu reum illuminas ⁊ sanas vt viuat. O ieiunium tu suaue es bonis: tu odibile es malis: tu delectabile es sanctis: sed detestabile prauis. O sacrum ieiunium: tu diuina mysteria pandis: q; sapientię ⁊ prudentię sunt agnoscis: recordari pręterita facis: ordinare pręsentia non negligis: ⁊ pręuidere futura festinas. Sz cauete fratres mei: ne ieiunando superbi efficiamini: ne cupidi: ne auaricia vel hypocrisi pleni. Nam sępe audistis q; babylon ciuitas magna et populosa ēst inimica chri- B
stianis: idolis seruiens: diuersis erroribus mancipata: quā vt dicunt aliqui gigantes eam ędificauerūt: sed superbia inflati fece- Gen.11.
runt in medio eius: quę vocata ēst babel. Postea vero venit nabuchodonosor ⁊ amplificauit eā ⁊ ditauit: ⁊ inflatus superbia Daniel.4.
clamauit ⁊ dixit: Nonne hęc ēst ciuitas babylon quam ego ędificaui in domū regni in roborē fortitudinis meę: et in gloriā decoris mei? Et dum rex sic exclamaret: vox irruit super eum diceno: Tibi dicit rex: Regnū tuū transiet a te: ab hominibus ejicieris: ⁊ cum bestijs feris erit habitatio tua: fenum vt bos comedes: ⁊ septem tempora super te mutabunt donec sciao q; excelsus

dominatur in regno hominū. Et sic videt q superbiendo regnū terrenū amisit t sensum: quia cum bestijs habitare volebat. Babylon hęc fratres mei mundus iste est: qui plenus est confusione: plenus erroribꝫ: iniquitatibus: t veneno malicię. Ecce nūc
1. Joā. 5. fratres mei quomodo totus mūdus in maligno positus ē: Ecce quomodo diabolus regnat in eo: dum regnat ambitio: dum dominatur perfidia: dum conculcatur simplicitas. Et ideo fratres hęc omnia agnoscentes cauēamus a cunctis malis: scientes q per solam humilitatem omnia mala vincere valemus: sine qua nostra ieunia nobis nō proderūt. Hęc est per quā ad vitam intrare poterim⁹. Non ergo extolli debem⁹ si bene viuamus: sed humilitatem seruantes semper philosophari nō desistamus. Quid em̄ est philosophari nisi mortem pmeditari? Ad regnum em̄ cęlorꝫ nō conducit nos gloria mundi: nō multitudo diuitiarum: non nobilitas generis: nō scientia: non sapientia: nō facundia verborum: sed sola gratia
L christi t virtutes t opera. Sic igitur fratres considerate ad quid bucvenistis: t quid beremū concupistis: quid agere voluistis: qō officium habere desideralis. Omnes vno ore dicetis: deo seruire optamus. Et quia sic est: propterea attendere feruenter debetis: q vestrum officium est non solum carnem ieunijs t abstinentia esce t potus affligere quantū valitudo nature permittit: sed etiam mundū contemnere: peccata deflere: t nō doctoris apetere cathedram: sed in cinere t cilicio perseuerare in heremo vsq ad mortem debemus: Adiuuet nos chri
Matth. 4. stus filius dei quē credimus ieunasse quadraginta diebus t quadraginta noctibus: qui est benedictus in sęcula: Amē.

De exhortatione ad solitudinē exemplo sancti Hieronymi: Ac de ieunio: t quid sit ieunium: Sermo XXIIII

A Legimus em̄ fratres charissimi sanctum patrem hieronymū cardinalem fuisse in ecclesia sancti laurentij martyris: t quia romanos de auaricia t sęcula luxuria fortiter reprehēdebat: ab eis per vestem mulichē: vt iam audistis: eum proclamare in populo voluerunt: sed deo auxiliante sanctitatis fama minime diminuta: romā tandem egressus est: t cū paula t eustochio: quas i fide christi nutrierat: earum patre rogante: vt nobis per epistolam scripsit: asperimā vitā sanctus pr hieronymus duxit: in tantū vt neminē legere audiam fidelium modernorū austeriorem fuisse. Itaq fratres etiam nos vt vidistis mundū deserere voluimus: et ad heremū cum hieronymo fugere concupiuimus: et perseuerare scōm apostolicam vitam desideramus: propterea diligenter attendam⁹ vt sancte et iuste in heremo conuiuamus.
Scire enim debetis q demorantibus in so B litudine ieuniū valde necessariū est. Sed primo videamus quid sit ieunium. Quid em̄ est ieunium: nisi cunctorum membrorū debita satisfactio? Membra enim satisfacere debent propter peccata quę cōmiserunt. Unde si quis i gula peccauerit: satisfaciat ieunando: nam qui solus est sine culpa: solus est t sine pęna. Sed quoniā nullus ē sine culpa: ideo nullus sine pęna viuere debet. Oculus enim meus frequenter peccauit: quia per eum mors intrauit in animā Hier. 9. meam. Claudatur ergo oculus t patiatur ne qō eum delectat videat. Sic em̄ de singulis corporis membris faciendum est fratres. Tunc enim magnū: tūc deo acceptū: tunc sibi deuotum ieuniū reddimus: dum De effec. ieu. ab iniquitatibus t voluptatibus abstinemus. Hoc est magnū t perfectum ieuniū. Sic enim agentes sancte t iuste t pie viue Tit. 2. re dicimur. Pietas enim est cultus deo reddere quod debet. Sic talis iuste viuere dicitur: quando deo reddit quod reddere debet: t cęsari q̄ sunt cęsari. Impietas quid Matth. 22. aliud est q̄ idolatria? commictere? Multi tamē dicunt q impietas est: quādo paupe L ribus quis sua non elargitur. Propterea fratres mei sere vos volo: q aliud est flagitium: aliud facinus: aliud impietas. Flagitium est dum peccando nosipsos offendimus. Facinus quando proximum. Impietas quādo idolatriam cōmittimus. Similiter aliud est misericordia: aliud clementia: aliud pietas. Misericordia circa naturam: clementia erga iusticiā: sed pietas erga deum versatur. Et quia grossi estis fratres: veniat verbi gratia: Misericordia est dum si quis videndo aliquem iuste damnatum duci ad suspendiū: naturaliter mouetur eiq compatitur: et ita motus a si-

spendio eſi liberat. Similiter ſi quis rapuit pauperi aliquid boni: ꝛ veniat alius ꝛ rapto eripiat ea et pauperi reddat: talem dicimus habere misericordiam. Clemẽtia vero eſt vt ſi quis iniuſte hominem punitum videat: ꝛ obijciat ſe periculis vt illum eripiat: talem dicimus clementiã poſſidere. Pietas autẽ quid aliud eſt: q̃ deum pura mente colere: quę alio nomine latria nũcupatur? Bene enim tunc dicimur ieiunare quando pietate: misericordia et clementia refloremus: Adiuuet nos chriſtus: qui cum patre ꝛ ſpirituſancto viuit ꝛ regnat in ſęcula ſęculorum: Amen.

De ieiunio: ꝛ vbi fuit inſtitutũ: Sermo XXV

Exo.24. Scio.1. 3.Reg.19. Scio.3. Exo.34. 4.Reg.19. Ione.3. Poſal.10.

Scire nanq̃ debetis fratres dilectiſſimi: q̃ hoc ſolenne ieiuniũ quod alma mater eccleſia hodierna die ſ̃cipit obſeruari: a creatiõe hominis in ipſo mundi primordio pręcepit deus in paradiſo adę ꝛ eue vt a fructu arboris abſtineret. Hoc etiam ante legem moyſes ſanctus obſeruauit ꝛ legem ſuſcepit. Hoc ſub lege helias aſtrinxit: et ad ęlum in curru volauit. Eua q̃diu abſtinuit: virgo fuit: ꝛ in paradiſo permanſit: ſed dum ieiunium violauit: in miſeriã corruit: libidinis corruptionem perſenſit: ſub domino cõſtituta remãſit ꝛ de paradiſo expulſa fuit. Moyſes etiã poſt ieiunium cum deo facie ad faciem locutus eſt: qui ante ieiuniũ deũ nec videre nec ad eum accedere auſus fuerat. Hieroſolyma a ſennacherib tempe ezechię regis et eſaię per ieiuniũ liberatur: ꝛ centũ et octoginta quinq; milia ęlitus interfecti ſunt in nocte vna: Et ne ſęterent eorũ corpora: incinerati ꝛ in puluerem redacti ſunt. Tempore etiam ionę ieiunium prędicantis in ciuitate ninyę ꝛ cilicio veniaꝫ impetrauit. Nũquid ꝛ ioſue filius naue ieiunauit plus q̃ p diẽ ꝛ cur ſum ſolis ꝛ lunę temperauit: ꝛ hoſtes ſuperauit? O ieiunium conuiuũ animarũ: beatus qui te amat: ſed beatior qui te frequentat. Qui enim ieiunat vt bonus appareat: vt conſeruet: vt ſanior fiat: ꝛ vt ne corpore nimis impinguęſcat: nõ beatus ẽ ille: quia ieiunium quod facit non virtutis eſt: ſed preſumptionis: non virtutis eſt ſed attenuationis. Ideo non mundo: ſed deo ieiunare debemus. Sic enim ſancti patres in veteri lege faciebant. Decimas eſi deo dabant: ꝛ primitias de oĩbus bonis ſuis: Sic et nos deo primitias dare debemus. Quas tunc primitias deo damus: quãdo corpe quidem a cibis elemoſynas etiã dando: ꝛ mente a virijs ieiuniam*: Et tunc deo tales primitię accepte ſunt. Sed ſatrote fratres mei q̃ antiquitus patres noſtri fideles ieiunare conſueuerunt: in vigilijs magnarum ſolennitatũ vſq; ad noctem: quod laudandum erat ꝛ bonum. Sed hoc non ſolũ ſed etiam vigilabant per noctẽ: ꝛ ad eccleſiam ludendo: chorizando conueniebant: quod deteſtabile erat ꝛ malum. Tales nõ ſolum romani erant: non ſolum papienſes ꝛ rauẽnates: ſed etiam mediolanenſes. De qua turpi conſuetudine dolebat mediolani mater illa quę me carne ꝛ ſpiritu in chriſto regenerauit: et inſtitutum eſt ipſa inſtigãte a pfenſo ſctõ ambroſio vt vigilię caſſarentur vel ceſſarent a cunctis: vt homicidia ꝛ fornicationes a fidelibus deponerentur. Solum tamẽ ieiuniũ mentis ꝛ corporis cum elemoſyna mediolanenſis eccleſia fidelibus reliquit. Sed dicetis: Nunquid in vita noſtra ſemper ieiunare debemus? O fratres mei legem meã recepiſtis: ꝛ audiſtis frequenter inter ęctera q̃ carnẽ veſtrã dometis abſtinentia eſcę ꝛ potus quantũ valitudo permittit. Nolo enim meipſum ligare. Nolui onera veſtra portare: ſed hoc ſolum ſuper vos ponere volui: vt ieiunetis ꝛ abſtineatis quantum facere deo fauente poteſtis. Nolo tamẽ q̃ diebus dominicis ieiunetis: hoc enim hęretici ꝛ infideles faciunt. Oſtie autem ieiunium exceptis diebus dominicis bonum eſt et laudandum ſi bene ſit. Aliquod tamen eſt ieiunium de uotionis: vt ieiunare vigilias ſanctorũ cypriani compatrioty noſtri: ꝛ gerualij ꝛ protbalij ꝛ ſimilia. Aliud eſt ieiunium inſtitutionis: vt aſſumptionis ſanctę marię: ꝛ natiuitatis ſancti iohannis baptiſtę: ſanctorũ apłorũ petri ꝛ pauli: ſimõis ꝛ iudę: matthęi ꝛ andreę ꝛ iacobi maioris. Iſtorũ enim vigilias ieiunare ſemper debemus: vt ſicut ieiunando cum eis patimur: ita ꝛ in futurum cum eis pariter gloriemur. Sed mox mihi fratres dicetis: Cur feſtum natiuitatis ſancti iohannis celebram*? Nunquid in peccato cõceptus eſt? Et ideo attendite q̃ primo ſeminatur homo: poſtea concipitur in vul-

Exo.22.

B

C

D

ua: t ibi caro formatur: deinde post dies q̄draginta septem creatur anima et corpori infunditur: scōm sanctū patrem t martyrē cyprianum: cui in officiis compellet credere: quia per spiritū sanctum optime locutus est. Celebratur tamen natiuitas sancti iohannis baptistę: nō prima sed secūda. Prima eīm natiuitas fuit in vtero: quando anima in vtero fuit infusa. Alia vero ex vtero quando venit ad lucem: t hęc sine peccato fuit: q: sanctificatus fuit in vtero. Hęc autē festiuitas nō solū apud fideles sed apud infideles vigiliā habet. In hoc festo maxime pagani infideles ad ecclesiā suam cōueniebant vigilantes vt supra diximus. Sed de structis vigiliis illis: adhuc tamē antiquitatis nomen tenemus: quia dū ieiunamus vigiliā nuncupamus. Vel aliter dicamus fratres. Nam dum illa sancta helizabet ꝑ filia fuit sanctę ismarę: quę quidem ismara soror fuit carnalis sanctę annę matris domine nostrę: dum grauida esset de iohāne ante aduentum virginis sanctificatus io-
Luc. 1. hannes non fuit: sed salutata helizabet a virgine: mox iohānes sanctificatus fuit in vtero. Merito ergo ei⁹ natiuitatē celebrare debemus. Sed nunc de apostolis: quorum vigiliē nō habētur: dicamus. Festum enim philippi t iacobi ieiunii non habet: eo q̄ inter pascha et pentecosten est: quod tempus est gaudij: lętię et exultationis: quia saluator surrexit a mortuis. Iacobus etiam zebedei apostolus apud quosdā vigiliam nō habet: eo q̄ occisus fuerit in diebus azymorū: nec die mortis eius celebra-
De obser. ie. iu. ca. 1. et. 2. mus sed potius translationis. Bartholomeus etiam vigiliā nō videtur habere: eo q̄ vna dierū fuerit decollatus: et sequenti die obijt: et sic si haberet vigiliam: oporteret q̄ esset in tertia die: quod est contra nostram aliorum ieiuniorū. Thomas autem vigiliā nō habet: eo q̄ tpe aduentus venit. Barnabas ieiunium non habet: quia de duodecim non fuit. Matthias ieiunii nō habet: eo q̄ tempore ieiunij sit. Johannes euangelista ieiunii non habet: eo q̄ in glo-
Luc. 2. ria in excelsis sim⁹: t glosia in excelsis deo cantare debemus. Rogo tamē vos fratres licet ieunia ista seruare nō teneamini: pro remissione peccatorū vestrorum vel pro periculo hostium ieiunare non desistatis: carnem domantes quātum portare potestis. Adiuuet nos christus filius dei qui pro nobis natus t mortuus est: Amen.

De murmuratione t detractione: Et de penis damnandorum: Sermo XXVI

A Emotantib⁹ nobis in heremo frēs dilectissimi: murmuratores: detractores: vel susurrones nullatenus esse debemus: scientes q̄ tales regnum dei non consequent. Non igitur stulta loquamur lingua dolosa: sed cum dei adiutorio sine cuius voluntate et nutu folium arboris nō mouetur: omnis murmuratio vel detractio procul sit a nobis: cōsideranteś q̄d
Gal. 5.
Numer. 12.
marię sorori aaron t moysi: quia murmurauit acciderit. Nam murmurauit: quia moyses vxorem ethiopissam duxerat: t ea murmurante iratus ē dñs valde: eo q̄ moyses esset mitissimus super omnes homines qui morabant in terra. Et ait dominus aaron et marię: Egredimini ad tabernaculum fœderis. Quibus peruenientibus ait dominus: Quare non timuistis detrahere seruo meo moysi: cui loquor facie ad faciē? Seruus eteīm me⁹ ē: t in domo mea fidelissim⁹ est. Et ecce maria statim repleta est lepra: cadens super eam quasi nix. Qui videns moyses exclamauit ad dominū dicēs: Deꝰ meus obsecro sana eā. Cui respondit dñs: Separetur septem diebus extra castra: et postea reuocabitur maria ad pristinā sanitatem. Ideo attēdite fratres q̄ maria hęc quę peccauit: animā subditorum t discipulorum significat: quando suo ꝓpposito vel presbytero obedire recusat: t recusādo murmurat t murmurādo leprosa efficit: qđ apparet dum culpa eius publicatur. Sed dominus pastet qui omniū vestrum curam gerit: quęrens salutem animarū compatitur peccanti: t auxilium diuinę medicinę precibus postulat infirmis: clamatq̄ quotidie indefessa voce pastor bonus: qui animā suam ponere non desistit pro ouibus suis dicens: Obsecro domine sana eam: sana contritiones eius: quia cōmota est. Sana eam quia lepra murmuratiōis plena est. Reuoca eam: quia a consortio fidelium tuorū separata est. Igitur fratres attendite ne murmuratores i heremo sitis: Nam sicut lepra

propium corpus deuorat: et sibi adhęrentes inficit: sic ꝛ murmurator non solum seipsū destruit: ꝫ etiam cūctos audiētes inficit et occidit. Ideo fratres attendite vt nō murmuratores vel loquaces simus sed ve-
Prouer.10. races: quia in superfluo eloquio peccatum deesse nō poterit: nec oino veritas adesse.
1. Petrac. in ꝓfatiõe O q̄ grande periculum est non solum dicere falsa: sed ꝛ vera prędicare pęnosum ꝛ dubium est. Loquaces deniq; laudare nō audeo: sed tacentes beatos prędicare pręsumo. Attendite o fratres mei: attendite ne simul cū presbyteris meis murmurantibus capiamini. Nā ad vos perueni: et in dieb⁹ paschalibus vobiscū in hac solitudine esse volui: q; murmurauerit ꝛ augustino detraxerit presbyteri: ꝛ noluerit diuinis obedire p̄cepti: ideo leprosi murmurādo facti sunt: ꝛ immūdicia petō ꝙ pulsi sūt: ꝛ a domo mea expulsi sunt: q; vocati nō fuerit digni mecū perseuerare. Ideo separati sunt ꝛ expulsi: quia nō potuerūt sine murmure stare. Vos autem quorū officium est semper orare: fernentius nūc orare vos depco: vt tanq̄ sanatos ad cōmunionē ecclesię hipponensis reuocare gaudenter possimus illos: quos tales inuenire credidi quales inuenire non potui. Hęc tamen expulsio est ad salutē nō ad perditionē: ad correctionem nō ad dam-
Heb 3. nationem. Sic enim expulsus est adam de paradiso: vt i ꝫ exilio miserię corrigeret: vt in hac pęna temporali per gratiā adipisceret ęternā remissionē. Nō licet adā peccauerit: dūs tā eū nō deseruit: ꝫ ad pęnitētiā eū ꝛ suos semper inuitauit. Postq̄ enī adam peccauit: latere seuoluit: ꝛ abscondit se a facie domini: quod erat signum doloris ꝛ erubescentię. Sic enī vos facere cupio fratres. Nam ꝛ si aliquando murmurastis vel peccastis: quod est conditio cunctorum viuentium: erubescite ꝛ abscondite faciem vestrā per humilitatem a facie saluatoris: vt dum visitauerit vos in solitudine paradisi: ꝛ vocauerit vos dicens cuilibet: Adam vbi es: consideretis in quanta peccatorum miseria positi sitis. Per hoc enī q; vos propius nos vocat: signū dat q; ad pęnitētiā vocat. Per ꝫ q; dic: Vbi es: ostēdit q; viā petētis ignorat: non tā q; ignoret: sed q; reprobet. Post meridiē apparet: ostendens q; dūs ab amore peccatorum refrigescit: quia per pec-

catum in homine refrigeratus est amor charitatis. Hoc enim pensate ꝛ cum adam vos peccasse cognoscite ꝛ dicite: Domine audiui vocem tuam in heremo ꝛ timui: eo q; bonis operibus nudus essem: ꝛ abscondi me
Luc.15. per humilitatem: cognoscens q; peccaui in cęlum ꝛ coram te. Sed ꝛ contrarium facientes: murmurantes ꝛ detrahentes proximo suo: ꝛ mala portantes in cordibus suis: expellet eos dominus de paradiso: sed tamē faciet eis dominus misericordia motus tunicas pelliceas: ne tempore frigoris perpetuo monātur. O grandis dei misericordia: o infinita dei clemētia: o magna ꝛ admirabilis eius dilectio circa nos. Ecce enī quotidie peccamus: frequēter eum offendimus: ꝛ tamen nos derelinquere non vult: sed tunicas pelliceas contritionis ꝛ venię nobis quotidie donat ꝛ largitur. Ecce quanta est misericordia nostri saluatoris. Igitur fra- ℭ
tres mei ꝛ lętitia cordis mei: redeamus ad mentem: et eam diligenter discutiamus: scientes q; nunc in paradiso pęnitentię et deliciarum positi sumus: et in ecclesia eius positi et collocati sumus. Dedit enim nobis pręcepta: vt toto corde et tota mente
Matth.22. eum diligamus: ꝛ proximū nostrum. Sed quomodo diligere eum possumus: si susurrones ꝛ detractores i heremo facti sumus? O q̄ pestis misera ꝛ mortalis est ipsa murmuratio: o q̄ venenosa. Hęc enim est quę conuentus clericorum et ciuitates multas destruxit. Et quia grande periculum est inter murmuratores habitare: ideo expellendi sunt tales: ne ceteri corrumpant per eos.
Eccli.28. Tertia enim lingua multa mala cōmittit: ideo si semel correpti nō se emendauerint: de vestra sancta ꝛ singulari societate expellantur. Nec crudele hoc esse credatis: nec illi qui expulsi sunt ad tempus: de hac expulsione dolere debent: sed cum oīi humilitate eam suscipiant: dolentes tamen et flentes q; nondum intellexerunt apostolum dicentem: Si quis se putat religiosū esse non
Iacobi.1. refrenans linguā suam: huius vana est religio. Heliuo est enī a congregatione pręsenti expelli ad tempus: q̄ a cęlesti regno perpetuo exulari. Sic enim vt supra diximus:
Gen.3. expulsus est adam de paradiso: non ad dānationē sed ad correctionē. Correctus vero ꝛ emendatus frater qui peccauerit ꝛ qui p-

primo detraxerit: volo vt inter vos fraterne recipiatur. Melius est enim vt redarguamur de misericordia: q̄m de crudelitate in die nouissimo. Nam pium hominem quando perisse legimus ignoro: sed impium et crudelem frequenter perisse audio. Ignar o fratres mei t lętitia cordis mei: obsecro vt nō peccetis: vt in die nouissimo nec crudeles nec nimis misericordes inueniri possitis: Deponite murmura: claudite infra dentes linguam: ponite custodiam ori vestro t sillete: nō solum a malis: sed etiam quandoq; a bonis silere laudabile est. Bis enim sanctus propheta: Silui a bonis. Nam bonum vbiq; proferre nō debemus: sed tempus proferendi agnoscamus in cunctis.

Esto igitur fratres non loquacce: sed veraceo. Calcate murmurationes: t fugite eas vt mortē. Nam murmurare: detrahere vel despicere hypocritarum cōditio est t ignorantium. Murmurare deniq; et detrahere hypocrita non satiatur: de omnibus maledicens vt ipse solus a cunctis ḡdicat btūs. Omnia iudicat: vt nemo sit qui eum audeat iudicare. Omnia despicit: vt ipse solus sit qui ab omnibus aspiciatur. O hypocrita caue ne ad mensam meam peruenias. Nam ibi anteq; aliquid sumas: lectio mea tibi p̄mo leget. Quid enī p̄mo i mēsa mea descripsit? Quid primo in ea habere vel audire desidero? Quid primo in ea seruare p̄cipio: nisi qō Quisquis amat dictis absentum rodere famā: Hanc mensam indignā nouerit esse sibi: Quapropter fratres si q̄s murmurare desiderat: non solum ad nostrā apostolicam congregationem: sed nec ad mensam nostram accedere p̄sumat. Non enim ad heremum peruenimus vt murmuremus: sed vt mundanis obtibus cōculcatio: in heremo pie: sancte t iuste viuere valeamus. Quod si non fecerimus: qō deus aduertat: melius fuisset q̄ nati non fuissemus. Quare fratres mei melius fuisset: nisi quia melius fuisset non esse q̄ male esse? Numquid melius est carere esse: q̄ esse et perpetuo cruciari? Nam non esse cui possit obesse ignoro: Sed habere esse t perpetuo cruciari: quid aliud est q̄ mortem sine morte semper habere? Verum et indubitanter verum vobis fratres mei dicere audeo: melius esset non esse: q̄ cum esse perpetuo affligi vel ęternaliter cruciari. Studeamus igitur fratres semp bene viuere: vt t semp bñ esse possimus: t semp bñ nos esse possideam⁹. Esse enī dei gratia habere nos scimus: sed semp bene esse omino ignoram⁹. Propteres taliter linguam nostrā ęteraq; corporis membra restringamus: vt mediāte diuina gratia ad perpetuū malū esse nō ꝓueniamus. Nec de nobis dicat: q̄ de iuda ꝓditore discipulo dicit: Melius ei fuisset si nat⁹ nō fuisset bō ille. Quare illi melius fuisset si nat⁹ nō fuisset: nisi qa melius est omi esse carcere: q̄ in inferno iacere. Ibi deniq; t si erit stimulus doloris t penitudinis: nulla tamē erit ibi correctio voluntatis: vt nullatenus a dānatis possit diligi vel desiderari iusticia. Ideo illi diuitī q̄ in inferno cruciabatur: Quis curam de viuis fratribus gerere videretur: non tamē eidē de iusticia cura erat: quia iusticiam nullatenus diligere possunt qui in inferno sunt. Iacebat tamē diues: t sepultus erat in inferno: t quid de fratrib⁹ suis esset ignorabat: t nesciebat omno: t tamen curam de eis videbatur habere: sicut t nos viuentes de mortuis: Quid agant vtiq; nesciamus. Itaq; fratres caueamus ne peccemus: ne ad illam flammā ꝑueniam⁹. Ipsa deniq; flāma ꝓcrematorem habet: sed lumen nullum habet. Quare: nisi quia quos gehennę flāma cruciat: a visōe veri luminis ęcat: Et vt forsitan eos dolor combustionis cruciet: t intus pena ęcitatis obscuret: vt q̄ creatori suo corde et corpore deliquerant: corpore simul et corde puniantur: vtrobiq; pēnā sentiant: qui dum viuerent prauis delectationibus seruiebant. Ecce fratres quomodo puniuntur peccatores: quibus vnus ignis omnib⁹ est: non tamen vno modo omnes cruciantur: sed quāto quis in delictis plus permāserit: tanto fortius cruciabitur in ęternum. Vnus igitur ignis singulis ē et corporeus est: t vt i ꝑuissimos peccatores corpaliter cruciet: nec studio humano accenditur: nec lignis: pice vel oleo nutritur: sed post peccatum semel accensus: in ęternum durare nullatenus dubitare debemus. O inferne tu latus es: et mensuram nō habes. Profundus es: t nullum fundum te habere cognosco. Insatiabilis es: quia oēs tam paucos q̄ diuites te libēter suscipere audio:

Matt. 26.

Luc. 16.

plen⁹ ardore incomparabili: plenus fętore intolerabili: plen⁹ oĩi dolore inumerabili. Ibi omnis miseria: ibi tenebrę: ibi nullus ordo: ibi horror ęternus: ibi nulla spes boni: nulla desperatio mali: sed omne malum qđ existimari potest: damnatio in ęternum erit. Ibi o fratres mei dęmones fiere ꝛ clamare nō cessant: percutere peccatores nunq̃ desistunt: nunc superbum: nunc elatum: nunc gloria mundi plenum: nunc luxuriosum: nūc prodatorem: nūc homicidā: nunc fęneratorem: nunc verbosum: nunc adulatorē: nunc mendacē: nunc detractorem. Ecce quomodo clamabūt. Sed quid clamabunt: nisi percute: dilacera: interfice: sine morte occide: velociter spolia: deprędari festina: fer pœnas: picem para: aurum ꝛ argentum liquefac? Et quia dum viverūt deum intelligere noluerunt: et si in ęternū vixissent semp male facere voluissent: ideo sine redemptione merito in ęternum cruciabuntur. Itaq; fratres obsecro: vt non pereatis. Custodite linguā vestrā: seruate eā: claudite eam vecte ferreo: quoniam sermo vanus inuacuum non ibit: sed de oĩi verbo ocioso i die nouissimo reddituri sumus rationē. Adiuuet nos iesus christ⁹ deus noster ad perseuerandum in omnibus bonis: qui cū patre ꝛ spiritu sancto viuit et regnat in sęcula sęculorum: Amen.

De filio prodigo: Sermo XXVII

Luc. 10.

Pax vobis fratres dilectissimi: qui optimam partem cum maria elegistis dū mundū ꝛ pompas eius cōtemnere voluistis: Voluistis enim terrena despicere. Sanioti enim consilio sanctorū ambitosq; et simpliciani patrū vitam tutiorem aggressi sumus: cum paulo mundum fugiente: timens ne caperetur ab eo. In be remo denięq; sumus iocunditatē cōmunicationis ꝛ fractionis panis intelligenteo: clamantes cum prophęta: Ecce q̃ bonum ꝛ q̃ iocundum habitare fratres in vnum. Tutior? est hęc vita est ꝛ dulcior: vbi vnus alium cohortat: vbi alter alterius exemplo inflammat. O vita sancta heremitica: vita solitaria: vita pfecta: vita angelica nō bũana: vita pœnitētiū: vita ꝑa mūdū pugnātiū: vita ad deū fugiētiū: vita deifica ñ bũana: vita filio q̃ errauerūt ad patrē redeuntiū. Hęc est dom⁹ vbi reconciliat patri filium: q̃ portionem substantię consumpserat luxuriose viuendo. Hanc fratres mei si ianuarius noster cognouisset: aurum nobis ignorantibus nō retinuisset. Hanc si dilexisset: vineam: agrum ꝛ pecuniam tenere erubuisset. Quare? Quia paupertatē asperiorem presbyteris meis vos sponte tenere vidisset. Nam sicut filius ille qui peregre profectus est in regionem longinquam: vbi dissipauit substantiam suam luxuriose viuendo: sic ꝛ ipse vel quicūq; peccator: dum carnales voluptates diligit a domio peregrinatur: ꝛ quāto peccando fit dissimilior: tanto magis a deo elongatur. Substantia enī boi o est oē qđ viuit: cogitat: sapit et loq̄t: quę deus eque dauidit: Quā substantiam peccator consumit: dum conscientiam ꝛ vitam ꝛ cogitationes ꝛ verba in malis actionibus impendit. De filio etiam isto dicitur q̃ cępit egere: ꝛ ideo adhęsit vni ciuium regionis: ꝛ misit eū in villam vt pasceret porcos: ꝛ cupiebat implere ventrē de siliquis quas porci manducabant: et nemo illi dabat. Eget enim peccator cum cupit implere ventrem: non pane vitę ęternę: sed glandibus qui porcorum cibus est. Ideo adhęsit vni de principibus mundi: sub cuius fauore pascere porcos: id ē dęmones valeat. Porcus enim immūdum animal est: et de sordibus saturatur et delectatur. Siliquę enim sunt non solum glandes: sed etiam omne turpe ꝛ immūdum quod porcus codere delectatur. Istę denięq; siliquę sunt fornicatio: ebriositas ꝛ gulositas. Isti enī sūt dęmonū cibi: qb⁹ pctō repleri desiderat: ꝑ nemo dat illi ad sufficiētiam. Peccator est semper famelicus: semper deuotare quęrit: nunc luxuriando: nunc ꝛ alia faciendo semper delectari desiderat. Sz visitāte dominō patre per gratiam passionis suę pœnitet miser peccator: dolet iam pascere porcos: cogitat ꝛ cogitando surgit: pergeno ad patrem ꝛ dicēs: Pater peccaui in cęlum: quia assumpsi frequenter nomen tuum ꝛ sanctorum tuorum inuanum. Peccaui etiam coram te: quia in tua humanitate peccaui: quia non cognoui opere tuam infirmitatē quaz pro me passus es. Peccaui coram te:

Luc. 15.

Ps. 2. Ser. 5.

Luc. 15.

Ps. 131.

Luc. 8.

quia deus et homo es. Peccaui in celum: quia in patrem et in spiritū sanctum. Non igitur sum dignus vocari filius tuus. Sed quid fecerit prius pater: audiam⁹: legam⁹: predicemus: non sileamus. Nam misericordia motus videns illum venientem occurrit: videns lachrymantem: lachrymatur: videns eum denudatum: stolam iubet parari: videō eū discalciatū et sciat: credēo eū debilem et famelicum: occidi iubet vitulum saginatum. O ꝯ grandis misericordia tanti patris: o ꝯ infinita eius pietas: o ꝯ dulcis: o ꝯ pia miseratio. Ecce enī filius peregre fugit: et tamen patienter expectat. Omnia bona destruxit: et tamen ad se reuocare festinat. Porcos pascit: et ei iam vitam parat. Fame iam fere moritur: et epulari iam clamat. Ruditus apparet boni operibus primatus: et ecce stola puritatis gratie salutaris quam in baptismo recepit induit: et anulus fidei desponsationis datur: ne amplius valeat pascere porcos ꝙ ad domū patris fugit: sed tanq̄ ciuis sanctorū et domesticus dei fundetur in domo diuine manifestatis in ęternū et vltra. Quod bene ostendit ille misericordię pater: quia videns illū misericordia motus ē: et occurrit: et brachia extendens super collum eius osculatus est eum: dicēo seruis suis: Adducite vitulum et manducemus. Hic filius meus mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est. Similiter hoc idem fecit saluator: petro: quando eum negauit: quando illum respexit: quando respexit mentē eius: tunc fleuit amare. Occurrit peccatori saluator: quia per se nō potest ad deum accedere: nisi ei subueniat: nisi mentem eius respiciat. Sed postquaz eum respexerit: flectitur sup collū eius: qz Matth.11. onus eius leue ponit super collum eius dicens: Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Tunc stola induitur: dum anima indumento virtutū vestitur. Duę enim stolę sunt: Una videlicet quādo aia in ꝑsenti indumēto virtutum vestitur. Altera vero immortalitatis est: quando corpus in fine ꝙlli etiā resuscitabit. Et ideo fratres mei licet in heremo sitis: scire tamen debetis ꝙ duę stolę sunt duę resurrectiones: quarum vna est animę: quādo resuscitatur a vitijs in quibus mortua iacebat: altera corporis: quando corpus configuratum erit corpori claritatis christi: quando in die iudicij reformabitur. Ea ergo fratres mei et corona D matris meę: satagite ꝙ porcos iam pauim⁹ cum multo tempore demonibus peccando placuimus. Jam frequēter eorum siliquas desiderauimus: quando mūdo placere voluimus: quando in eo florere concupiuim⁹: quando delectationibus suis toto affectu adhęsimus. Sed nunc dei gratia serui christi sumus: clamare non cessemus: Peccaui domine: iam non sum dignus vocari filius tuus. Quorum clamorem audiens occurrit nobis osculando: suam pacē donando. Stolam donauit: quando animam virtute spoliauit. Anulū donauit: quando in fide nos sua roborauit. Calciamenta donauit: quando memoriam mortis nobis imprestitit. Vitulum occidit: quando in sacramento altaris memoriam passionis eius in mente renouauit. Tunc nobiscum pater manducat et epulatur: quando in operibus suis perseuerando delectamur. Tunc sic nobis ornatis precipit angelis deus: vt conuiuium preparent: quia mortui eramus et resurexim⁹: perieramus et inuenti sumus. Cogitate ergo fratres ad quid venimus. Ecce in solitudine sumus: elongati sumus a seculo: et longo tempore iam mansimus in solitudine: vt secundū apostolicam formam quietius viuere valeam⁹. Locus enim nō facit sanctos: sed operatio bona locū sanctificabit et nos. Peccauit enim angelus Esa.14. in celo: peccauit adā in paradiso: et tamen Gen.3. nullus locus sanctior illis erat. Si enim loca habitatoē beare possent: nec hō nec angelus a dignitate sua corruissent. Pensate ergo fratres ꝙd vestis nigra: quid zona pellicea: quid corona capitis persuadeant. Nigra enim vestis quę vilis est: mundi contemptum nobis denunciat et memoriam mortis. Zona pellicea lumborum refrenationem declarat. Capilli rasi de vertice: superfluitatem criminū significant ablatam de mēte. Sic enī mihi sanctus pf ambrosi⁹ ꝙñ me regeneranit i christo anno etatis meę tricesimo mihi petēti rndit. Cogitate ꝙ fratres ꝙñ reprehensibile est si sub tali habitu superbia lateat: vel luxuria. Summe necessaria est igitur nobis in heremo demoran-

nibus ipsa humilitas quę designatur per vestē: Castitas quę denotat per lumborū pręcinctionē: Obediētia quę intelligitur p subiectionē. Portamus etiam baculos: p quos intelligit disciplina sub qua semper
1.Petri.2. parati esse debemus. Deus autez qui nos de tenebris gentiuz reuocauit ad gratiam: confirmet etiam in omni bono: vt abundemus in spe et vrtute spiritus sancti. Amē.

¶In cęna domini: Sermo XXVIII

Audiuimus fratres charissimi: q
Joh.13. A cum dominus intrauisset panē vt daret iudę q post buccellam intrauit in eum sathanas. Et ait iesus: Quod facis: fac citius. Cū ergo accepisset ille buccellam: exiuit cōtinuo. Erat autē nox. Cū ergo exisset: ait dño discipulis suis: Surgite. Et postea ait: Filioli adhuc modicū vobiscū sum. Antequā tamē a vobis recedā: mandatum nouum do vobis vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Satis enim nouit charitas vestra q tota perfectio nostrę vitę et ędificationis ex euangelio accipitur. Eius verba a summo nostro magistro nobis data sunt: ideo pretiosiora sunt: et satis nos bortant nosq; ędificāt quotidie: Et ea vobis modo pręsentamus: ad memoriam vobis reducimus: non quia nō bene intelligatis licet in deremo permaneatis et segregat a gentibus fines; etiam corporaliter antequā essem presbyter episcopus pariter videre potuistis: sed ideo vobis ad memoriam reduco: nō vt doceamus sed vt et me et vos fratres moneamus. In euangelio quo dicitur: quod ad pręsentem diem pertinet: de patientia et dilectione et humilitate instruimur. Ideo fratres vt et ego plenius valeam vna vobiscum corrigi et doceri: relinquere volui presbyteros meos: quoz vita apostolica vestra et eorū vna est. Et sanctum senem valerū etiam corpore hodierna die reliquere non curaui: cupiens vos docere et a vobis doceri: vt fructum aliquē deo in die tantę solemnitatis offerre digne
B pariter possimus. Ideo fratres ad expositionem sancti euangelij accedentes: primo audire et scire vos volo q dominus iesus discipulū iudam multis modis: minis; sacramentis et exemplis et planctu voluit eū corrigere: et prędictis modis ad correctionē inuitare: ad victimū eū manifestauit in dānationem et ruinam iam esse paratū: dum in cęna dixit: Qui intingit mecum manuz Matth.26. in parapside: hic me tradet. Cum enim iudas prauam suam vitam nulli patere putauisset: magistrum audiendo erubuit: sed non penituit. Multo enim ante passionē dixit: Nonne duodecim elegi ꝑ vnus ex vo Joh.6. bis diabolus est? Et post cęnam ait: Vos Joh.13. mundi estis: sed non omnes. Hoc autem magister dicebat: volēs discipulum verbo corrigere. Ecce quomodo verbis timoris eum correxit. Sed videns dominus q verbis eum corrigere: ipso nolente nō poterat: studuit eum corrigere: et sibi timorem ęternū incutere dum ait: Vę homini illi per quem Matth.26. tradar ego: melius ei fuisset si natus nō fuisset. Sed dominus eo: discipuli nequiter induratum: ad dilectionem sacramēti dulciter inuitauit dicens sibi post petrū et cęteris: Accipite et comedite: hoc est corp⁹ meū. Sacramētum enim illud ideo hominibus datur: vt corpus in terris capiti coadunetur. Sicut enim multa grana vnum panē conficiunt: et ex multis racemis vnum vinū extrahitur: sic ex multis hominibus christi C corpus cōficitur. Obtulit autem dominus discipulo sacramentum vnitatis: vt eum inuitaret ad humilitatem dilectionis. Licet etiam propter alios discipulos humilitatis exemplum prębuerit: tamen ouē perditam recuperare valde cupiebat. Sed videns eum nequiter obstinatum: surgit a cę Joh.13. na et vestimenta deponit: linteo se pręcinxit: et ad principem apostolorum primo vt arbitror: fratres peruenit. Ante eum se genuflexit diuinitas incarnata: deꝰ ante hominem: creator ante creaturā: magister ante discipulum: rex ante piscatorem: doctus ante indoctum: sapientia ante ignorantiā: pulchritudo ante deformitatem. Ideo petrus diuinitatem incarnatam videns ante se incuruari: expauit: erubuit: et per cęnaculum velut insensatus cucurrit et clamauit: Non lauabis mihi pedes in ętern̄um! Nam inquit petrus: Domine tū dixti q tu Matth.16. es christus filius dei viui: et tu mihi lauas pedes? Dz notare debet fratres q in dere/

mo habitat: cur inquã cena facta dicit: cũ post ablutionez pedum dicatur buccellam panis iude dominũ porrexisse. Non debemus intelligere cenam finitã: cum dicatur panis esse adhuc super mẽsam. Adhuc esti cenabatur quando dominus a mensa surrexit: t tamen cena iam facta dicitur. Intelligere hoc nanq; debetis q non facta erat: sed parata: t ad cõmunantium mensę vsum perducta. Ideo iohanneo aquila grandis istam dicit cenam: omnia diligenter attendeno: puso nostri saluatoris celsitudinem
Joh.13. voluit cõmendare: dum ait: Sciens iesus quia oia dedit ei pater in manus: t quia a deo exiit: et ad deum vadit: Magnam christi potentiam exprimit iohanneo: cum oia patrem ei dedisse affirmat. Magnã celsitudinẽ christi prędicat: cum eum a deo exisse asserit: Et tamen hodie audiuim⁹: q ille q habet ola in manu: vestimẽta etiã deponit. Sed quid mirum: si pro discipulis vestimenta deponit qui etiam carnem pro inimicis suis dedit: Et quid mirum si more
Dan.13. famuli pręcinxit se linteo: qui formam serui accipiens: habitu inuentus est vt homo? Quid mirum si fudit aquã in peluim: qui dignatus est fundere sanguinẽ pro nostra redemptiõe: Et ait iohanneo: Venit ergo ad simonem petrum. Videtur deniq; quibusdã: sicut fuit martyr ille sanctissimus et doctor cyprianus: ante petrũ iudam lauasse: volens dominus prędictum discipulum reuocare. Sed non videtur ratio ponderosa: Et quo enim petrũ iam cancrosũ caput fecerat: ad eum accessit primo in honore: vt ceteri postea similiter facerent. Ideo sic intelligendum est: cum summam rei bene transcripsisset dicẽdo: Cępit lauare pedes t linteo tergere: redit postea ad ordinẽ rei ostendendo dicẽs: Venit ergo ad simonẽ.
Joh.13. Quid est etiam qđ dñs postea dicit: Qui lotus est non indiget nisi vt pedes lauet: sed est mundus totus? Si mundus est totus: quare necesse est vt pedes lauet? Ideo fratres attendere debetis: q hanc mentionem facit dominus de ablutiõe baptismatis: qui ergo lotus ẽ in baptismate totus: non est necesse nisi vt pedes venialium peccatorum lauet: quibus humana mens ob-
Joh.15. stare non potest: nec infano cuius vnt⁹ dies E vita regnat super terram. Peractio veniq; t consũmatio sacrę cęnę sacramẽtio: factio t ordinatio in eadem cęna apostolis sacerdotibus: cõmunicatio t lotio eorum pedibus: iterum intrauit mensam t ait: Scitis Joh.13.
quid fecerim vobis. Si ergo ego dominus et magister laui pedes vestros: et vos debetis alter alterius lauare pedes. Si sum magister: discite a magistro. Si dominus: erubescat hęc despicere seruus. Si tam peręri proditoui t vos parcere studeatis. Si ante eum genu flexi: humiles ante aduersarios estote. Si me ab eo permisi osculari: t vos maxillam prębere dignemini. Si Matth.5.t.26
proditorem amicum vocaui: t vos inimicũ amicũ vocare corde t opere nõ dedigne mini: q non est seruus maior domino suo. Et post pauca de filio perditõis dolorem ostendens t dolens: turbatus in spiritu et cõtristatus ait: Vnus vestrum me tradet. Joh.13.
Q3 voluit dominus discipulo perdito: O q studuit eum ad se reuocare. Voluit quia non potuit eum corrigere. Voluit quia obstinatũ iaz eũ esse cũ diabolo cognoscebat. Voluit quia super eum sententiam ęterne damnatiõis paturus erat. Et videntes discipuli facies quam angeli aspicere deside
1.Petri.1. rant esse turbatam: dixerũt: quis esset ille: quęrentes quis eoz esset maior. Sed quare hoc: nisi quia arbitrati sunt vt homines ille qui maior est vt dominari possit: magistrũ prodere procurat. Aliqui tamen de petro forte suspicabantur: quia plus t pluribus se facturũ tam ꝓmiserat pro magistro: suspicantes q ficto corde sic totiens loquerentur: Tu es filius dei. Sz q petrus inno- Matth.16.
centem se sciebat: innuit iohanni vt peteret. Cui dominus: Cui panem intinctũ porretero: ille est: sed caue ne petro dicas. Et cum intinxisset iesus panẽ: dedit iude. Nõ est ergo credendũ q dominus alta voce dixerit: quia si petrus hoc sciuisset: omnibus proditorem detexisset. Nec etiam est putandum: q iudas tunc christi corpus sumpsisset: quia iam domin⁹ octies discipulos cõmunicauerat: t iudam sicut lucas euidẽter ostendit: panem intinctũ tamen dominus discipulo porrigere voluit: vt eor intrinseum veneno significaret. Et post buccellã intrauit in eũ sathanas. Nunqđ sathanas nõ ante eor eius intrauerat? Dino frõ ante buccellam cor iudę intrauerat: sed affectu t

voluntate tantum: sed post buccellā intrauit sathanas effectu ⁊ opere: Tamen bona fuit buccella quā christus discipulo dedit. Bonum etiā sacramentū quod ei tribuit: sed aliquando bona obsunt: ⁊ mala quandoq; prosunt. Corpus enim domini quod bonū est: malus malū est. Et carnis stimulus malus est: et tñ paulo bonus est: et qō
Job.13. malum est: sibi profuisse cognoscamus. Sicut supra diximus fratres: panis iste postea eius a christo ⁊ indigne receptus a iuda: secit ex merito christus: vt maior esset licētia super eum diabolo post manifestationem: ideo grauiorē vindictā in eum fecit. Subtracta enim gratia cum dominus ad malū
Pā.80. dimisit: ⁊ dimisit cū scōm desideria cordis sui: ⁊ iuit in adinuentionibus suis. Et permittens eum in propria voluntate ⁊ arbi-
Job.13. trio: ait discipulo: Quod facis fac citius. Quasi dicat dominus: Quia non possum te reuocare timore verecundie: nec mortis ḡne: nec amore: do tibi potestatē vt agas facto quod iam voluntate fecisti. O iuda quid facis? Attende antequā facias. Nam post factum forte gratiam pēitendi habere non poteris: quid cupis tradere qui tibi multa peccata peperci? Nūquid a morte te sēpe liberauit? Nūquid tui amore patrem tuum sanauit a lepra: ⁊ matrem cum qua concubuerao a paralysi etiā liberauit? Nunquid te discipulum constituit? Nunquid te bursariū fecit? Nunquid in furto te sēpe inuenit ⁊ semper tibi peperci? Nunquid te post petrū vt plurimū honorauit? Nunquid semper christus iuxta se te habere voluit? Nunquid ad pacē postq̄ te produxit cognouit sēpe reuocauit? Nunquid tibi suum sacrum corpus donauit? Nunquid ante te genuflexit? Nunquid pedes lauit? Nunquid te osculatus est? Cur ergo prodere vis magistrum: a quo tot bona recepisti? Sed hēc oīa nō ꝑsiderans: recepta buccella exiuit protinus. Et bñ exiuit: qz ve a deo ⁊ a ꝑsortio discipuloꝝ dei exiuit. Et erat iam̄ eū gelida nox. Merito nox discipulo, pditori data erat: qz cecitas mentē eī
G caligauerat. Qui discipulus postq̄ ab eis recessit nocte: mox magister vndecim congregauit: ⁊ ait: Filioli modicū tḡus adhuc vobiscū sū: Ideo mādatū nouū do vob vt diligatis inuicē sic dilexi vos. Nouū eū erat

hō: quia quattuor modis generant boues: aut sine patre vt eua: aut sine patre et matre vt adam: aut ex patre ⁊ matre vt homines: aut sine patre ex matre tantum vt christus. Bene ergo nouus erat: quia deꝰ ⁊ hō erat. Nouū etiā regnū ꝓmittebat qō nēo vnq̄ ꝓmittere ausus erat: Ideo nouū mādatum dedit. In lege aūt veteri dictū erat:
Diliges amicū tuū: ⁊ odio habebis inimi- Leuit.19.
cum tuum: Sed christus nouū mādatū dedit: qz vt amicos inimicos diligere mādat. Matth.5.
Cēteraq̄ nāq̄ virtutes: fides scilicet: ospes: elemosyna: v̄ginitas: ⁊ cēteraꝝ v̄tutes corpis ⁊ fidelīb⁹ ⁊ infidelīb⁹ cōes esse pōt: ꝑ inimicū diligere tñ christianorū virtus est. Et ideo magister veritatis dixit: In hoc cognoscēt Joh.13.
boues q̄ mei estis discipuli: si dilectionē ab
b
inuicē habueritis. Scitote tamen fratres q̄ talis ordo in diligēdo seruādus est. Primo super nos et super oīa deum diligere debemus: deinde animā nostram quę nostra proxima est: deinde corpus: quia factura dei est. Ideo apostolus dicebat: Nemo Eph.5.
carnem suā odio habeat. Ideo nutrire debemus corpus: nec ipsum occidere sed sustentare debemus cibo ⁊ potu: quātum valitudo permittit. Sic enī vult deus: sic vult apostolus: sic ⁊ vobis fratres mei pręcepi. Ideo fratres dōctos vos ⁊ moneo atq; fieri pręcipio: vt tñ carnē dometis: q̄tū natura portare pōt. Nā cū videā inter vos q̄sdā sexagenarios: quosdā septuagenarios: q̄sdā centenarios: videō eos dei amore feruentes: corpora eorum crucifigentes: vinum etiam non bibentes: timeo ne potius deū offendant q̄m placent: Talibus in christi nomine pręcipio: vt saltem diebus dominicis ⁊ solennibus vinum vel ceruisiam bibant. Juuenes autē qui fortes sunt: ⁊ iā triumphare de inimico ceperunt: in christi nomine pēitentiam agant ne deuincantur ab hoste. Sic enim volo: sic sēpe pręcepi seruari. Sic non occidemus corpora nostra: ꝑ seruiēt creatori suo. Deinde diligere Matth.22.
debemus proximū sicut fratrem nostrum: amicum nostrū vel inimicum: Ideo attende q̄ si inimicū videris esurire: ciba illum: Ro.12.
da illi potum: cooperias eū: Et carnē tuaz Eſa.58.
ne despexeris. Dilectio enim spiritalis bonorū est: quia oīs habēs eam bonus est. Nūquid etiam cum odio aliquando para-

dissum quis intrauit? Ad infernum ire odium habetem sepe me legisse memoror: sed
J ad celum nunquã volare concedam. Lupinus ergo frēs esse ciues celestis ciuitatis:
seruemus nouũ mandatũ nouę ciuitatis.
Illa inquã ciuitas habet pacem: precipit
Deu.13. pacem: ꝛ diligit diligentes pacem. Sequamur ergo pacem: sine qua deum nemo videre potest. Quęramus pacem: ꝛ postea sequamur pacem. In ipsa deus habitat: in
Ps.75. ipsa quiescit ꝛ pausat: quia factus est in pace locus eius. Non ergo habeamus cor inuinctum odio: ne filij iudę proditoris simꝰ: ne cum eo suspendamur: ꝛ a diabolo pariter cum eo trahamur ad tartara. Qui odiũ in corde portat secũdus diabolus est: ꝛ qui pacẽ impedit antichristus est. Et q̃ pacẽ ordinat inter frēs reuera filius dei est. Atten-
Luc.7. dite fratres mariã: quoniã multũ dilexit: dimissa sunt ei peccata multa. Quid etiã
Joh.21. petro dixit dns: nisi petre amas me? Et qr amauit: meruit ꝛ amari: meruit audire: pasce oues meas: pasce agnos meos. Quid etiã discipulo ait q̃ diligebat ihesũ: ꝛ quẽ xp̃us diligebat? Dilecte mi veni ad me: qr tepus est vt epulerio. Pacẽ ergo habeamꝰ fratres: si pacem cum christo habere volumus. Si vis amari a christo: ama inimicum propter christum. Si vis ergo amari: ama. Hanc amplectimini: hãc diligite: hãc pacem ꝛ concordiã vsq; ad mortem seruate: nil vultis cum deo pacẽ habere. Pax eñ
Luc.2. omniũ custodia ꝛ cura virtutum est. Hanc pacem annunciari in suo ortu angelis pręcepit: Pacem annũciauit sepe apostolis:
Luc.24. Marc.10. Pacem predicare pręcepit hominibus: pacem pro testamento apostolis reliquit: pacem in cruce pendens postulauit: pacem in
Joh.14. Luc.23. sacrificio tonãs in populo pronunciari voluit. Nulla denię habitur venia: nisi pacifico viro. Petite ergo a vobis hoc odij mortiferum venenũ: ꝛ pacem inter vos habete: quia estis fratres: quia in hac vasta solitudine simul in vnum estis cõgregati. Vno eñ pane: vno indumẽto: vno nigro colore: vna aqua omẽs simul participam⁹. Reducamus igitur fratres ad nostram memoriã: q̃ dominꝰ ab inimico osculatus est: ꝛ tamen amicum vocat illum proditorem:
Marc.26. Amice inquit ad quid venisti? Date igitur reconciliationis pacem: sed nõ osculũ proditionis. Qui enim ficte inimicum osculatur: vel verbo blanditur: iudę proditorio fratrem ꝛ socium ꝛ simulẽ sibi esse quis dubitare poterit? Sy qui amose christi: verus filius est. Vos enim fratres quos vita ℟
lux mundi est: licet mũdus vos nõ videat: Wand.5.
tamen mundi lucem vos appello ꝛ sal terrę. Ideo quia lux estis: luceant opera vestra bona. Vos qui videmur gerere in corporis nostri habitu figurã crucis: ꝛ nomen religionis sanctę habemus: nigram etiam vestem humilitatis portamus: zonis etiã pelliceis pręcincti apparemus: caueamus ne sinus sepulchra dealbata: quę foris pul Matth.23.
chra et speciosa apparent: sed intus plena sunt ossibus mortuorum occultis. Prouideam⁹ ne nobis dicat: Vę vobis qui claditis celorũ regnũ ante homines. Timeo enim satis ne paradisum intremus: nec alios intrare permittamus. Hoc autem quare dico fratres? non quia credam vos malos esse: sed quia doleo de fratre nostro perdito simplicio: qui ad hunc locum ꝛ ad hãc sanctam congregationẽ cum tanto feruore peruenit: ꝛ audito patrem interfectũ esse: a nobis recessit ꝛ mundum intrauit: vt patris vindictã vindicare posset. Qui ergo se
1.Cor.10. existimat stare: vigiliter attẽdat ꝛ videat ne cadat: ꝛ sic homines videntes illos qui columnę sanctitatis esse videbantur tam nequiter cadere: nõ solum ipsis regnum celorum claudunt: sed ꝛ in seculo demorantibus. Nobis denię fratres qui nomẽ ꝛ habitum sancte religionis portamus vita mala periculosior ostenditur: q̃ in seculo demorantibus. Plorem⁹ ergo fratres peccata nostra ꝛ fratris nostri amissi: Diligamus ꝛ nos inuicem: quia charitas ex deo
1.Joh.4. est. Non erubescat alter alteri veniam postulare: quia nõ erubuit christus inimicos Luc.23.
ad pacem in cruce reuocare. Nõ erubescat facere seruus quod dnus fecit et domin⁹. Dominus autẽ qui habitare facit nos vnius moris in domo: qui est vera pax qui fe- Ps.67. Eph.2.
cit vtroq; vnum nos in vera pace perseuerare faciat.

De lingua dolosa: Sermo XXIX

Quio vos scire fratres charissimi quę sit lingua dolosa: a qua etiam⁹ prophetarum dauid postulabat a
Ps.119. deo liberari dum dicebat: Dñe libera aiam meã a labijs iniqo ꝛ a lingua dolosa. Et ideo

¶ Sancti

scitote fratres q̄ non solum est lingua dolosa illa quę semiat inter fratres discordias: quę suscitat lites: quę incitat furores: quę etiam conuentus conturbat: sed etiam illā dolosam linguam dicimus: quę te laudare adulando procurat: dicens in facie te esse quod non es. A talibus autē deum deprecari debemus: vt nos liberet et liberemur. Quare ab his liberari debemus petere? Quare eos vt merito fugere debemus: Nisi quia adulatores sunt: quia mendacia diligunt ⁊ faciunt: quia falsitatis sunt inuentores: quia diaboli fratres: quia veritatis destructores: quia puritatis deuiatores: q̄ odiorum inuentores: quia diaboli ioculatores: quia sathanę mediatores: q̄ dei persecutores: quia animarū inuectores: ⁊ omnium malorū inuentores: mel in ore portātes: ⁊ venenū aspidum insanabile in corda hominū conspuentes. Ecce propter quod a domino liberari postulare debemus. O iniqua lingua et dolosa: O iniqua ꝓditio: O pessima diabolī astutia: O grandis malicia: nō solum per amara verba: sed etiā ꝑ dulcia homines illaqueare procurat: vt secū eos perducat ad tartara. Nam si homo ab homine lędatur: opprobria: cōtumelias ⁊ iniurias patitur: inimicus reputat ab eo: credo q̄ me nō diligit: ideo oportet me custodire ab eo dicet homo: sed si deo placere volo: me oportet alteram maxillarū sibi Matth.5. prębere: ⁊ totū portare in patiētia: vel malum pro malo non reddere. Ecce quomodo ad talia remedium est. Sed si homo beatū me prędicet: ⁊ verba adulatiōis nō cognouero: q̄ō remediū habero potero? Ideo fratres nō solū lingua dolosa est illa: quę mala inter fratres cōmittit: sed ⁊ illa quę adu- Iacobi.3. latur. Si quis verbo tamē nō offendit: hic perfectus est vir. Sed quia nemo perfectus Gal.6. ē via: ideo necesse ē vt alt alteri⁹ onera portem⁹. Nemo ēn alterius onera portare pōt nisi q̄ habet charitatē. Sed q̄ charitatē nō habet: nō solū onera ꝓximi portare nō valet: sed nec etiam sua. Quid ēn facere debet qui charitatē nō habet? Ecce statim de Matth.7. festuca trabem facit: verbū pro facto reputans factum fuisse putat: Et sic dolet: clamat: tristatur: minatur vitā proximo dilacerare: ⁊ sic consumitur ille qui charitatem non habet: ⁊ onera alterius portare nescit: mori etiā frequēt desiderans: sed mori nō

¶ Augustini

potest. Nos vero fratres nō sic: ꝑ si verberamini a lingua dolosa: nō turbato aio: nō corde inflato: sed humili et tranquillo dicite: Domie libera animā meā a labijs iniquis Ps.119. ⁊ a lingua dolosa. Sic in homine charitatē habente creatur frequentius amor charitatis. Inflāmatur etēn cor ⁊ ardet: renouātur viscera pietatis: ⁊ sic clamare non cessant qui tanguntur a lingua dolosa: Defecit Ps.30. in dolore vita mea: ⁊ anni mei in gemitib⁹.

¶ De confessione peccatorū: Sermo ¶ XXX

Dilectissimi: De⁹ cuncta nouit: apud eū nec pręteritū nec futurum est: omnia videt: ⁊ omnia ponderat: omnia nuda ⁊ aperta sunt ei. Quare igitur vult vt ꝓfiteamur hominib⁹ peccata nostra quę nequiter gessimus? Nunquid nō melius est cuncta mala tacere: q̄ ea prędicare in tectis? Ecce ēn quis dicet: peccaui super omnes homines? Sed si cuncta hominib⁹ prędicauero: omnibus hominibus pcio: reputabor a cūctis: exemploq̄ meo multi multa mala cōmittent. Quomodo ergo cōfiteri debet homo alterutrū peccata sua? O homo an ignoras q̄ omnes peccatores sumus? Et si dixerim⁹ 1.Joh.1. q̄ peccatum nō habemus: nosipsos seducimus: ⁊ veritas in nobis nō est. Omnes peccamus: omnes cū peccato nascimur: omnes in peccatis demergimur: etiā infans cuius Job.14. est vnius diei vita super terram: Cur ergo timemus peccata confiteri? Tamen oportet cōfiteri deo: quoniā bonus est: ⁊ in ęternum misericordia eius. Vult enim deus q̄ confiteamur: non q̄ ignoret peccata nostra sed vt diabolus audiat quoniā confitemur ⁊ pœnitet nos peccasse: ⁊ peccatis confessis cum dolore ⁊ lachrymis: nō habet amplius vnde nos inuisat. Ecce ēn fratres diabolus vult vt taceamus: deus vult vt confiteamur: ⁊ cui magis obediendum sit: certe constat q̄ deo qui salutaria pręcepit. Non ēn sufficit cessare a malo: nisi peccata quę secimus confiteamur cum dolore. Nec soli deo sufficit confiteri: sed alterutrum peccata nostra confiteri debemus. Non igit tardes deus confiteri deo. Non tardes conuerti ad Eccl.5. deum: nec differas de die in diem. Subito ēn veniet ira dei: ⁊ tempe vindicet destruet te. O fratres mei qui vsq̄ nunc dormistis:

Joel.2. Cõuertimini ad deum in toto corde vestro in ieunio planctu ⁊ fletu. Ecce ẽm quia dicit: in toto corde: nos vocet propheta: q̃ in corde est fons pẽitẽtie: fletus vero ad oculum: planctus aũt ad os: sed ieunij ad totum corpus refert. O homo ne tardes conuerti ad deũ: discute mentẽ tuam: prospice singula secreta cordis: ꝓsidera anteq̃ ad cõfessionẽ accedas: q̃ cor peccauit mala appetẽdo: oculꝰ vanitatẽ videndo: os falsitatẽ dicẽdo: auris mendacia audiendo: manus verbera ⁊ homicidia perpetrando: ⁊ si nõ opere saltem voluntate. Quis se excusare poterit: pedes etiã veloces ad malũ? Igitur o fratres mei sic exhibuistis membra vestra seruire immũditie ⁊ iniquitati ad iniquitatem: illa ⁊ nunc exhibete mẽbra vestra seruire deo in sanctificatiõe. Primo ẽm cor q̃d mala cogitauit ⁊ concupiuit: peniteat ⁊ doleat: ⁊ oculus fleat: os fine intermissiõe oret: aures audiant verbũ dei: manus elemosynam porrigant: peregrinos suscipiant: infirmos foueant: nudos induant: pedes veniant ad ecclesiã: genua flectant ⁊ laborẽt: quia sicut nullũ fuit membrũ quod peccando deo nõ displicuerit: ita nullũ sit mẽbrũ quod pœnam nõ patiatur condignã. Dedit ẽm nobis deus membra: vt sibi seruiamus nõ mundo. Sed ben fratres: celestiũ cures ⁊ domestici dei: facti sunt amatores mundi: fortius diligentes terrena q̃s celestia: transitoria plus q̃s ętna: rea suos plus q̃ ipsos. Non sic fratres mei nõ sic: q̃ ecce iam tempus prope est: ecce iam nobis minat. Surgite ergo qui panẽ dolorꝰ comeditis: ⁊ ad ecclesiã pergere festinemus: ⁊ flẽtes peccata nostra cum dolore cõfiteamur. Sed primo talis ordo tenendus est: vt peccata pẽ meditemꝫ: vt proferendo taliter modũ ⁊ circumstantiã peccatoꝝ deo ⁊ sacerdotib⁹ cõfiteamur: vt a pedibus suis nõ onerati sed alleuiati discedere valeamus. Et nolite fratres mei differre cõfiteri peccata vestra: nã qui vsq; ad vltimũ diem quadragesimę vt vite suę distulerit cõfiteri: dat signũ q̃ hoc libẽter nõ facit: Non gratiose: nõ puro corde: sed coactus hoc facere videt: sed coacta seruitia quantũ deo vel hominib⁹ placeãt cõsiderate. Non ergo de die in diem differamus pandere cordis nostri secreta. Promisit ẽm deus veniã pẽitenti: sed nõ promisit vsq; in crastinũ differenti. Igitur non differamus: sed cum ad confessionẽ accesseris tu homo vel fẽmina: cauc ne rideas: vel ornate incedas: ne fabulas ꝓferas: sed cum humiliato capite et dorso cinere et cilicio infuso: confiteamini alterutrũ peccata vestra. Jacobi.5. Sed deprecor te o homo vt confiteri nõ pudeas. Frequenter ẽm diabolus cor tuum astringit: ne confitearis dicens: Quomodo confitebor hec ⁊ illa? O homo quandocunq; hoc persenseris: diaboli temptationẽ esse non dubites: q̃ cupit te astringere nequiter: vt in peccatis positus sine magna temptatiõe semper agas q̃ placita sunt ei. Nolite ergo timere peccata confiteri o fratres: nam illud quod per confessionem scio minus scio q̃s illud quod nescio. Cur cõfiteri times peccata? Peccator est q̃ audit peccata sicut ⁊ tu ⁊ forsitã maior. Homo est nihil differt a me: nihil alienum habet a me. Cur ergo times o homo peccator hoc peccatori ꝓfiteri? Elige quod vis: si nõ ꝓfessus lates incõfessus dãnaberis. Ad hoc ẽm deus exigit confessionẽ vt liberet humilem. Ad hoc damnat nõ confitentem: vt superbũ puniat in ęternũ. Confitemini o fratres mei ⁊ nolite differre: ad sacrã messem confessiõis accedere festinate. Hec est enim D salus animarꝫ: dissipatrix vitiorꝫ: restauratrix virtutum: oppugnatrix dęmonũ: pauor inferni: obstaculum diaboli: angelorũ cunica: ecclesiarũ fiducia: salus: dux: baculus: lumen ⁊ spes omniũ fidelium. O sancta atq; admirabilis confessio: tu obstruis os inferni ⁊ aperis paradisi portas. O confessio sine te iustus iudicat ingratus: ⁊ peccator mortuus reputabitur. O confessio vita iustorum: peccatorũ gloria: tu sola necessaria es peccatori: ⁊ nihilominus iustus si ꝺs reputabit se astringere ⁊ frequentare debet. Nihil deniq; remanebit i iudicio quod fuerit per cõfessionẽ purgatum. O cõfessio illibata tanto pondere appensum est: tantũq; valuit apud deum: q̃ homo nouit appendere latroni qui in cruce cõfessus est domini: crucifixũ quantũ si fuisset pro dño crucifixus. Luc.23. Ecce quantũ profuit breuis cõfessio peccatoris. Sed nos qui sacerdotes sum⁹: ⁊ vtinam boni simus: caute nobis vigilare necesse est et sollicite: quatenus sic delinquentiũ cordibus ⁊ tanto moderamine verbum timoris et contritionis infigamus: vt eos nequaq̃ a verbo confessionis exterreas/

Ps.118. Ps.118.

mus: vt sic corda aperiāt q̄ ora nō obstruamus. Sed nec absoluere debemus etiā cōpunctum: nisi viderimus p̄fessum. Quoniā quidē corde creditur ad iustitiā: ore aūt fit cōfessio ad salutē. Qui ergo verbum p̄fessionis in ore habet ⁊ in corde nō habet: aut dolosus est aut vanus. Qui vero in corde ⁊ nō in ore: aut superbus est aut timidus. Decet igit̄ sacerdotes esse tales: vt cognoscant et sciant quā: qualē ⁊ quātā infirmitatibus exhibere debeant medicinā: Adiuuante dño deo nostro: qui vnit ⁊ regnat in sęcula sęculorum: Amen.

Ro.10.

De fallacia mūdi ⁊ eius detestatione propter tria p̄cipue mala quę in eo sunt: Sermo xxxi

A

1.Joh.2.

Scriptū est fratres charissimi q̄ mūdum nō diligam⁹: quoniā mūdus transit ⁊ concupiscentia eius. O mundē immūde qui homines illaqueare nō desinis: quiescere nō permittis: rapere oēs appetis: occidere omnes queris. Tę q̄ tibi credit: beatus qui tibi resistit: sed beatior qui a te illęsus recedit. O munde proditor: cuncta bona promittis: sed cuncta mala p̄fers. Promittis vitā sed donas mortē: promittis gaudiū sed largiris meroꝛē: promittis quietē sed ecce turbatio: promittis florem sed cito vanescit: promittis stare sed cito recedis. Non ergo es diligendus: q̄m omino transis: ⁊ concupiscētia tua velut fumus euanescit. Alloquant oēs amatores tui o munde immūde: quibus aliquādo floꝛē serenissimę iuuentutis p̄stare voluisti: vitā diuturnā: diuitiaꝝ copiā: familiariū abundātiam: pacis amęnitatē: dicant oēs: loquantur cuncti: surgat venerabilis pater adam cum omnibus filijs suis: ⁊ vno ore loquant: vtrū in hac vita gaudiū habuerint sine dolore: pacē sine discordia: quietē sine metu: sanitatē sine infirmitate: lumen sine tenebris: panē sine dolore: risum sine fletu. Nolite igit̄ fratres mundū diligere: quia transit ⁊ concupiscentia eius. O mūde immūde: fallax ⁊ proditor. Nunq̄d nō periculosior es blandus q̄ molestus? Nunquid nō magis timēdus es dum allicis q̄ dum spernis? Nunquid nō magis odiendus dū diligere dissimulas: q̄ dum odire te ostendis? O mūde immūde: in te habitare ⁊ nō dolere impossibile est. In te sperare ⁊ nō timere vanū est. In te tua amare ⁊ non periclitari impossibile est. O fratres mei nolite ergo eum diligere: q̄m transit ⁊ cōcupiscentia eius. Sed ecce mundus transit ⁊ nos turbat ⁊ amat: fallit ⁊ fidelis reputat: occidit ⁊ velut vita desiderat: flectit ⁊ amplectit. O munde immunde: ⁊ si floꝛeres quid facerēt amatores tui. Sed vere nō floꝛes: ⁊ stabilitatē nullā habes: sed mella tua ⁊ dulcedo tua asperitatem habent: iocunditatē fallam: certum doloꝛē: incertā leticiā: durum laboꝛē: timidam quietē: rem plenā miserię: ⁊ spem beatitudinis inanē. Nolite ergo diligere mundum: q̄ oīa q̄ est in mundo aut est cupiscentia carnis: aut cupiscentia oculorum: aut superbia vitę. Agamus fratres si possumus hodierna die de singulis. Voluptas eñ carnis dicit quā per modū illicitū misera caro agerit: vt gulositas: ebrietas: luxuria: mimia dormitio: ⁊ vanus risus. Et quia caro vicinior est: per vitia eius primū nos aggredit. Mundus eñ quāto familiarior est: tanto periculosior est: ⁊ multi per vitia eius corruunt. Ecce adam per gulam: loth per ebrietatē: salomō per luxuriā. Ideo fratres gulositati per abstinentiā occurrere festinanter debemus: Considerate q̄ nō propter potū sed propter pomū homo primus mortē inuenit. Esau nō propter gallinam sed propter lenticulā primatū suum perdidit. Scio eñ Noe oīe genus carnis q̄ ei esset vsum: māducare p̄cessum esse: beniam cibo carnis refectū legimus: Johannis mirabilē abstinentiā p̄dicamus. Sic nos facere debemus: sed nō sicut esau lenticulę cupiscentia deceptus: Non sicut dauid propter aquę desiderium reprehensus: Nō sicut rex noster qui nō de carne sed de pane temptatus: temptatorē superauit tetetrimū. O magna ⁊ admirabilis abstinētię virtus: per quā homines filij dei excelsi efficiūtur: per quā vitia expellunt et dęmones: p quā nō solum animaꝝ saluo agit: sed etiaꝫ corporū sanitas possidet. Ecce eñ fratres: cupiscētia carnis qualis ⁊ quāta est. Ipsa eñ fomentū ⁊ mater aliaꝝ voluptatū est: q̄ q̄ bene comedit: libidines carnis frequēter sentit: dormire queꝛit: inde verbositas ⁊ ritę quę sunt opa carnis: inde p̄sumptio pecunię. Nolite ergo fratres diligere mundum: q̄ in eo sūma cupiscentia est carnis. Sed quid aliud nisi cupiscentia oculoꝝ?

1.Joh.2.

B

C

O fratres mei: fecit eñ deus nobis oculos videndo: qui fecit magnalia: vt toto corde eum laudemus: plorantes si qua mala fecimus. Ecce in miseria sumus: et in miseriis nō ridere sed flere debem⁹. Cum eñ naskat puer nō ridet sed plorat. Quare plorat: nisi quia voce testatur t confitet plorando: se ad miseriam deuenisse? Nascuntur enim filij adam ad laborē t dolorē: quia iugū graue positū est super filios adam a die exitus de ventre matris eoꝝ vsq; in diem sepulture eoꝝ. Non igit̄ ridere sed flere debemus: attendentes t scientes q⁹ dām nunq̄ risisse sed fleuisse legimus. Sed quō fleamus peccata: quō eleuem⁹ oculos ad montē vnde veniat auxiliū: audiamus iohannē. Quid eñ dicat: nisi q⁹ oē qđ est in mūdo est ↄcupiscētia oculoꝝ? Cōcupiscētia oculoꝝ dicit: qz per oculos desideria auri t argenti: possessionum t cunctorum terrenoꝝ intrinsecus animę intimantur. Ideo fūme custodiendus est oculus: quia ianua cordis est t nuncius. Nam claude oculū: t voluptas habendi nō erit: cessaret voluntas t ecce infern⁹ claudit. Ecce eñ fratres quot mala per oculos fiunt: t quot bona per eosdem possunt adipisci. Si eñ dauid oculos clausisset: fęminā nō vidisset: adulteriū nō cōmisisset. Si iudas pecuniā nō vidisset: magistrū minime tradidisset. Et si sodomitę oculos clausissent: iuuenes nō vidissent nec perussent. Claudamus igitur oculos ne videant vanitatē: custodiamus ianuā cordis nostri ne latro qui quotidie procurat intrare veniat t cuncta bona valeat deprędari. Claude eñ oculū t amittit̄ vinū: claude ianuā t latronē occides: claude oculum t voluntas nō erit habendi: claude oculū et infernū clauseris in ętternum. Licet tñ multi ęci mali sint: ⁊ peiores eos fore nō dubitamus si hęc quę mundi sunt viderent. Ipsa eñ visio causa cupiditatis est t principiū appetitus. Claudamus ergo ianuā: ne mors intrare possit p fenestras nostras. Quid eñ aliud in mūdo esse legimus: nisi superbiam vitę? O superbia cunctaꝝ virtutū nouerca: qđ te creauit: quis te ad nos misit: quis te ad conuētum diuitū t pauperū tam mirabiliter introduxit? Scio q⁹ deus te nō fecit: nec te ad nos misit: nec aū ꝑfectū monachoꝝ pauperum vel diuitū introduxit: nec te dum carnem assumpsit assumere voluit: sed tua inimica humilitate dignatus est habitare inter bouē t asinū: t subditus esse voluit marię t ioseph. Quid ḡ agis inter nos? Nam te natura nō ostendit qua vno modo generant: vno modo viuunt et moriunt omes. Quid ḡ agis inter seruos dei? Quid ostendis eis? Cur eos inflas? Cur inflare eos demonstras? Nisi q⁹ eis ęternā vitam ꝓmittere nō poteris. Quid eis demonstras ꝓpter quod eleuent̄ super astra ęlozꝝ: cupientes esse sicut deus: t super eū ascendere vellent si possent? O superbia nouerca virtutum: mater viciorum: porta infernī: magistra erroris: caput diaboli: vitiorum principiū: quid inter homines facis: quid eis promittis q⁹ te sūi diligere demonstrāt? Ecce amatores tui tam alto de altitudine cadunt. Ecce eñ nabuchodonosor quē tantū diligere videbaris: t tñ te diligebat: tā fortiter te astrinxit: vt crederet ei faceres q⁹ nullus eo maior esset in orbe: t ecce mox deflectis t cadit: et demergis in profundū: t quasi hoc fętū commisit. Ecce quid accidit te diligentib⁹? Sz te nō amātes de stercore penitus eleuant̄: t collocant̄ cum principibus ꝓpli sui: soliū glorię honoris t dignitatis tenētes in scīa. Ela ergo fratres discite humilitatē habere: discite superbiā cōculcare: discite t eā deuitare: velut mortē eā ꝓculcare: o q⁹ dissimile diuinū⁹: o q⁹ ꝓpositum: o q⁹ meritoriū. Estote ḡ pauperes si vere hūiles esse cupitis. Nam destructis diuitijs t ꝓcul pulsis: facilius sancta perfectaq; humilitas acquirit: cui quid⁹ vere poterit habitare. O diuitię dulcissimę et suauissimę bolbus insipientibus apparetis: ⁊ omni veneno mortaliores estis omino. Venenū eñ quis sumere poterit: nisi fuerit aliqua dulcedine copulatū? Sed cōmixtū dulcedini facilius sumit: Sic eñ q⁹ recipit mortē. Sic qui diuitias amat dulcedinē videt gustare. Sed ecce mors inter diuitias latēs: hoīem superbū t elatū: diuitem: inflatū aggredit: t aggressus occidit: t occisus ad infernū perducit. Ecce quantū prosunt nobis diuitię mundi huius per q⁹ occidimur: per quas mutamur quotidie: p quas insidiamur frequenter: per quas eleuamur in vanitatē: p quas veneramur mōdaciter: per quas alam superbā ad infernū diabolus semper expectat ↄducere. Tollite ergo fratres mei diuitias vt facilius tollatis superbiā: tollite diuitias t infernus nō

Eccli. 40.

Ysa. 14.

Daniel. 4.

Ysaie. 5.

Wisd. 14.

Eccl. 19.

Diuer. 9.

Luc.11. erit. Date elemosynā ⁊ ola munda vobis. O fratres mei an ignoratis q̄ pauperibus nō dare: tulisse ē: Et merito q̄s potest esurientibus subuenire si nō pascit: merito vitā extinguat ⁊ eos mori permittit. Pudeat ⁊ erubescat christian⁹ tollere pauperib⁹ q̄buo iubemur semp offerre. Ultrō ēm iniquitatē est diuitem velle fieri de extiguitate paupeꝝ vel viduaꝝ. Itaq; fratres amāda sunt honesta lucra: sed horreant dā nosa cōpendia. Nullus audeat unde tollere vbi debeat collecta dispergere. Addendo perdit qui retinendo collegerit: paupertatem potius ad se trahit qui paupertatez se exigentium pecunia non repellit. O fratres mei veniet dies illa: veniet ⁊ nō tarda Matth.25. bit: quādo nobis dicet: Esurui ⁊ nō dedistis mihi manducare: ⁊ virtuo dicet illis: Ite maledicti in ignē ęternū. O fratres si in ignē mittent illi qui nō sunt elargiti: nec quę cū labore lucrati sunt pauperibus donauerūt: quid dicet illis qui aliena rapere nō timerūt? Cum diabolo ardent: qui nudum nō induerūt: vbi putamus arsuros q̄ viduas ⁊ orphanos spoliauerūt? Nō ergo spoliare debemus pauperes vt denudati abundemus in superbia vitę: sed elemosynas dare vt pauperes ⁊ humiles simus nō differamus. Sed hęc nō solū facere nobis sufficit: sed ⁊ proximū etiā ad hęc inducere festinem⁹: dicētes ptātez habētib⁹ ⁊ terraꝝ rectoribus q̄ nō solū elemosynā peragāt: ⁊ q̄ regna sua in pace custodiāt: scientes q̄ remota iustitia regna latrocinia efficiunt. Multi eī sunt rectores: sed pauci iustitię amatores inueniunt. Nam cū quęsitū fuisset a socrate ridente: cur sic fortiter rideret: Respōdit: Video magnos latrones ad suspendium duci facere paruos. Et alta voce clamasse refert: O q̄ digniores estis suspēdi qui in cathedris ⁊ domibus habitatis latrocinia maiora cōmittētes: q̄ qui in siluis cum tremore quotidie demorari videntur. Quapropter fratres nolite rapere: nolite ſgenerari vt abundetis in superbia vitę: Si Psa.61. diuitię sibi affluāt nolite cor apponere: sed dispergite eas vt humiles sitis: ⁊ imitari valeatis illū qui sequētibus se dicet: Venite Matth.25. benedicti patris mei possidete regnum q̄ vobis paratū est ab origine mūdi: Amē.

Ad leprosos vt patientiam teneant: Sermo XXXII

Fratres mei dilectissimi scio q̄ per A
cussit vos deus ⁊ leprosi facti estis vsq; ad diē mortis vestrę: Ideo obsecro vos in dño nostro iesu christo cuius p̄ Epł.3.
cioso sanguine redempti estis: vt non deficiatis in tribulatōibus quę sunt pro gloria vestra: scientes q̄ per carnis afflictionē: mētis infirmitatē occidimus. Spūs eī deficit: dū misera caro gaudendo quiescit. Ergo si pauperas vigeat: si luctus mestificat: si stomachus doleat: si pectus vel venter inflet: si totius corporis dolor vos inquietat: si calamitas vos vndiq; vexat: semper vos lętificet in omnibus laboribus ⁊ periculis vitę huius amor: vester in deū ⁊ pia patientia ⁊ certa spes supernoꝝ. Despiciam⁹ ergo diuinas coadę: et crimus locupletes. Despiciam⁹ inimicoꝝ supplicia ⁊ erim⁹ semper victoriosi. Despiciamus corporis sanitatem et ęternam quietem et sanitatem recipiemus. Igitur vobis infirmantibus et languentibus patientia summe necessaria est. Nullus eī beatus esse poterit: nullus ęclox cinis efficit: nullus amicus dei cōsiliuit: qui inter mala patiēs nō inuentus fuerit. O patientia tu ola vincis aduersa: non colluctando sed sufferendo: nō murmurando sed in oibus gratias agendo. Ipsa eī patientia est quę fecem totius voluptatis abstergit: ipsa q̄ limpidas alias deo reddit: ipsa nauis q̄ ad portū cunctos suos amatores pducit. Ipsa est per quā infernus claudit: et paradisus aperit suis amatoribus. Ipsa est per quā ois et sine qua nullus iustificabit. O si graue vobis est quia leprosi B
estis: patientiā in cunctis habete. Eleuate Matth.27.
capita vra: ⁊ corde aspicite vulnera saluatoris nostri in ligno pendētis: pęnas mortis: preciū redimētis: cicatrices resurgētis: q̄d aliud videre poterimus nisi caput inclinatū ad vocandū ⁊ parcendū: cor apertum ad diligendū: brachia extensa ad amplexāndum: totū corpus expositū ad redimendū. Hęc q̄ta sint cogitate vos q̄ doletis: hęc in statera vestri cordis agendite: vt totus vobis figat in corde: q̄ pro vobis totus fixus fuit in cruce. Et q̄d plura saluator noster p nobis sustinuit: q̄d plura patienter portauit? Tota eī vita sua plena fuit dolore: et tandē ad crucē perueniens p passionē ludibrijs exponit: qui est vere palma victorię. Spinis coronat: q̄ spinas petōꝝ vāt ꝑtin-

gere. Ligat q̄ sine labore ꝛ pœna soluit cōpe
ditos. Ligno subdidit: q̄ erigit elisos. Acce
to potat fons eternꝰ vitꝫ: disciplina cedit:
vulnerat salus: vita mouit. Occidit ad tem
pus vitā meos: vt in perpetuū ad vitā occi
dere ꝯ mors. Ecce frēs christi patiētia: ecce
christi bonitas ꝛ clemētia. Et si placet etiā
plura audire: possum⁹ ꝛ adhuc plura ō chri
sto predicare. Non igit̄ tedeat vos audire.
Nam ꝛ si fatigaremini: vobis nō ampliꝰ
predicarē. Cupio enī vos solari ꝛ nō tristā
ri. Nam si tediū est dicite: si vero gaudium
audite. Ecce enim venit saluator regenꝰ sī
dera: ꝛ fugere voluit vbera. Ipse q̄ panis
est: sitire voluit: ipse fōs sitire: ipe lux do
mire: ipse quies fatigari: ipse veritas occul
tari: ipse iudex vinctꝰ ꝛ mortuꝰ a morta
li iudice ꝑdemnari: ipse iustitia ab iniustis
iudicari: ipse vnitas mutari. Nihil enī tam
salutiferū nob est: q̄ quotidie cogitare ḡ
ta pro nobis prestitit deus ꝛ hō. Ecce enī sal
uator passus est: leprosus in cruce factus ē:
patiēs factus est nobis relinquēs exemplū
vt sequamini vestigia eius. Quod si feceri
tis: nō solū infirmitatē nō molestē portabi
tis: sed cū prophēta clamare voce ꝛ ope nō
Ps.30. desistet: Deficiat in dolore vita mea: ꝛ an
ni mei in gemitibus. Sz dicetis: O q̄ grā
uis ē q̄ inhumanū: o q̄ forte est inter boues
habitare nō posse. Ecce enī separati sumus
ab vicibus: gentes nos spernūt: parentes
nos odiūt: p̄sanguinei fugiūt: amici nos de
serūt: separati sumus a castris ac si ex bo
bus nati nō essemus. O fratres mei attēdi
te patiēter ꝛ nolite turbari: nam verꝫ est
q̄ dicit: sed nolo vos ignorare q̄ legitis.
Ait enī ysis moysi: Habitabit i domo mea
plenus lepra: Cur ergo turbamini si inter
boues habitare nō potestis? Nunq̄d mūdi
ciues hoc p̄stare nobis potuerūt? Nunq̄d
domū dei vobis aperire potuerūt? Nunq̄d
p vos p̄ces salutē efficacius meliorē? An
ignoratis quid dictū fuerit sancto viro an
tonio: Si cupis saluari fuge homines: fuge
mūdū ꝛ pompas eius? Cur ḡ turbamini si
Job.1. sanctus iob iustus: sapiēs: diues: rectus ꝛ
timēs deū: ꝛ tñ leprosus efficit: tñ nō ꝙque
rit: extra castra proiicit: ab bobus despicit
ꝛ deserit. Ab vxore blasphemat: tñ nō con
queritur: nec labia sua ꝑa deū mortaliter
loquitur est: p̄sidero ō aliā vitā cito esse ven
turā. Nō ergo turbemini: ō p̄sideremini quia
propter peccata vestra pacisti vos deus: vt
vt examinet vos. Ecce enī maria quia mur Numer.12.
murauit in fratrē suū moysen: leprosa ē fa
cta. Azarias rex qr̄ p̄sumpsit: leprosus fa 4.Reg.15.
ctus ē: ꝛ giezi qr̄ symoniā cōmisit: ꝛ naamā 4.Reg.5.
qr̄ se glorificauit. Hoc etiā quocūq; modo
peccasti estis: patiētes estote: ꝛ gratulanti
alo suscipite illam: ne pariter hic ꝛ in futu
ro eterna tormēta patiamini. Confortami
ni ergo ꝛ nolite timere. Ego vobiscum esse
credidi terna die pascha: sed qr̄ valentinus
noster migrauit a sęculo: ꝓpterea vobiscū
esse nō potui. Sed nūc fractis argenteis va
sis de bonis ecclesię disponēsio: vobis i ne
cessitatibus ꝛ pro captivis ꝓuidere volui.
Consoletꝫ aūt nos deus qui suos ꝑsolat in
oībus tribulatiōe: Amē.

De detestatione ebrietatis: cum terribilis casus enarratione: Sermo XXXIII.

In miremini fratres charissimi si hodie ter sermonē deo auxiliante
precepero. Accidit hodie terribilis ca
sus vt oīes audastis: propter quē non so
lum ad ecclesiā hipponēsem oīes antiquio
res habere volui: sed etiā oīes ſminas et
infantes in vnū ꝓgregari precepi. Quibus
ꝓgregatis cū dolore ꝛ anxietate vobis enar
rare intēdo: an ꝙ pater in plebe: quid acci
dit preclarissimo cum nostro hipponēsi cyri
lo. Ecce enī vt satis potens erat inter nos
opere ꝛ sermone: ꝛ fere dilectus ab oīb⁹.
Filiū vt satis habebat ꝛ eum vnicū possi
debat: ꝛ quia vnicus erat eum supflue di
ligebat ꝛ supta deū. Ideo superfluo amo
re inebriat⁹: illū corrigere negligebat: dās
etiā potestatem faciendi oīa quę placita
essent illi. O dolosa libertas: O grandis fi
liorꝫ perditio: o paternus amor mortifer⁹.
Ecce filios se dicunt diligere: quos iugula
ri parauerant. Dicūt eos amare: quibus ia
suspendia parant. Dicunt patres filios se
nutrire: sed ecce iam pater ꝛ filius ambo in Matth.15.
foueā cadunt. Quare pater cū filio cadit in
foueā: nisi quia pr̄ cecus est: qr̄ malus: ꝛ qr̄
salutem suā ꝛ filiorꝫ suorꝫ videtur negligere?
Quo ꝛ quomō pater hęc neglexerit: nisi
quando filio libertatē donauit: quando eū
corrigere neglexit: quando virgę peperit: Prouer.13.
quando ei semper serenā facię demonstra
uit? Cupitis audire nunc quō pater ꝛ filius

in foneā cadunt. Licet ēm sciatis: tñ q̄ necesse est vtros q̄diu viuitis timeatis: ideoq̄ vobis facta sunt iterū dicere nō erubesco. Ecce ēm cyrillus vester filium habebat vt scitis quem corrigere negligebat: t luxuriose viuēdo ꝓfumpsit partem bonoꝝ suorum: sed ecce vobis ebrietate perpessus matrem prægnantē nequiter oppressit: sororem violare voluit: patrem occidit: t duas sorores vulnerauit ad mortē. O magna diaboli vīatio: patrē quem post deū reuereri debebat occidit: matrē a q̄ portabat ḡgnantē oppressit: sororeo quas teneriime diligere debebat voluit violare: t duas vulnerauit ad mortē. O dolgosa ebrietas oim malorum mater: omnis luxurię soror: omnis superbię pater. O ebrietas tu mentē cęcas: iudicio recto cares: ꝓsilij nullū habes: blādis demō es: venenū dulce es: potus suaue es. O ebrietas nūq̄d nō p̄ te inflat stomach⁹? t Nunquid non per te putrescit anhelitus? Nunq̄d nō oculos cęcas? Nunquid nō cūcta mēbra debilitas? Nunquid non mentē acceleras? Nunquid nō bursam euacuas? Nunquid nō dominū recipis ab domine? Nunquid bestialē t irrationabilē te diligentem tecū ducis? O ebrietas: discant te diligentes agnoscere: discant te deuitare: itex discāt te deuitare: discāt te velut mortē effugere: q̄m qui te dilexerit: regnū dei nō cō sequetur. Ergo o fideles abstinete et nolite inebriari vino. Non ēm sufficit abstinere: sed abstinentes alios abstinere doceatis. Docentes quomodo loth inebriatus cum filiabus iacuit. Samson etiā vino repletus per meretricē inimicis tradit. Audite fideles: audite etiam dicentē: Vę qui cōsurgitis mane ad ebrietatē sectandā t potandū vsq̄ ad vesperā vt in vino ꝯfluctio. In veteri etiam lege ꝓceptū erat: q̄ sacerdotes cum ingrederent templum ministrare domino: omnino nō vinum biberent. Si ergo hoc erat dum templū tantū ingrederent: t quid nos miseri facere debem⁹? O q̄ plureo sunt ex vobis qui priuo taberna vilitat q̄ templū: prius corpus reficiūt q̄ animā: prius dęmonē sequunt q̄ deum. O fideles nō fideles: quid vobis cū vino? Nunquid vinū factum est vt deficiatis maledicentes nomē dñi? Abstinete ergo a superfluo potu ne rebelles efficiamini. Quādiu ēm adam abstinuit: tamdiu obediēs fuit: tādiu dominus: sanctus t iustus ꝑmansit. Sic t helias tamdiu miracla fecit: q̄diu panē t aqua refectus est: sed postq̄ carneo comedit: t vinum bibit in saturitate: miracula nō legit fecisse. Ita ergo fideles: casum superiꝰ assignatum inter cętera considerantes deum timete: et timentes eum ferienter rogate vt ab his t ab omnibus malis liberet nos semper: Amen.

De duobus generibus hominū mundum derelinquentiū: qui in sancto Loth t vxore sua designantur: Sermo XXXIIII

Audistis fratres charissimi: q̄ loth nepos abrę inter pessimos sodomitas et gomorreos sancte et iuste moratus est. Quas ciuitates volēs subuertere dñs: ad seruū suum loth angelos misit vt cum malis nō periret. Qui cū exiret: dixerunt ei angeli: Salua aiam tuā. Vxor vero loth q̄: retro respexit: mox mutata est in statuā salis. Ygit fratres mei quęcūq̄ scripta sunt: ad nostrā doctrinā scripta sunt: vt inde fructū aliq̄ capiam⁹. In loth ēm et vxore sua: duo genera hoim designant: scilicet mundū derelinquentiū: quoꝝ vnū perfecte deserit: aliud quoq̄ tepide: t respiciendo retro venit ad mortē. Sodoma q̄s quę cęcitas vel muta vel asperitas interpretatur: mūdus est in quo sunt homines muti et cęci: ad quos mittunt sancti angeli: t sancti ꝑdicatores: vt dicāt: Salua aiam tuā: t in monte te saluū fac. Fugere ēm sodomā q̄d aliud est q̄ incendiū libidinis: luxurię: superbię t auaricię fugere? Quibus t ꝑcipimur nō retro respicere: quia victor mūdi et mentē sanctę religiōis ingressus: nō debet retro respicere. Quare? Quia melius esset viam veritatis nō agnoscere: q̄ post agnitam retro abire. Quid est dicere: nisi q̄ melius esset q̄ i vita seculari t laicali mānsisset: q̄ postmodū solitariā vitā desereret? Apostatare ēm nequā est: mortale est: cū dānatione semper viuere est. Tales ēm fęminę t vxoꝛi loth comparant: q̄: mouentes: retro aspicientes: puertunt in statuā salis. Loth ꝑcipit vt in montē se saluū faciat: p quez ꝓtemplatiua vita designat. Tu vero homo ascende in montē pēnitentię: ascende i mōtem diuinę ꝓtemplatiōis. Ꝯn hunc montē te saluū facin hunc montē volando transmigra sicut passer: t ibidē salua aiam tuam

Gen.19. Iudic.16. Esa.5. Leuit.10. Osee.3. Epd.5. Heb.13. Ps.10.

curis t seculi dignitate denudatus. Sic eñ fecit glorioſus ille adoleſcēs nathanael: de
Matth.19. quo legit. Rit eñ: Magiſter quid faciā vt habeā vitam ēternam? Cui dño: Si vis ad vitam ingredi: ſerua mandata. Cui adoleſcens: Quę ſunt mandata? Cui dño: Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo: Nō homicidiū facies: Non adulterabis: Non facies furtū: Non falſum teſtimoniū dices: Honora patrē tuū t matrē tuam: t primū tuū ſicut teipſum. Hęc oīa ad tuā vitā pertinent. Cui dixit adoleſcēs: Dñe hęc oīa cuſtodiui a iuuentute mea: q̄d mihi deeſt? Cui dño: Si vis ꝑfect⁹ eſſe vende oīa q̄ habes t da paupib⁹: t ſequere me. Et ſecutus eſt ieſum adoleſcēs ille: t nunq̄ retro poſtmodū reſpiciēs: reliq̄t patrē t matrē t vxorem: filios t ſorores t oīam ſuā. Tunc pu-
Gen.19. dens adoleſcens montē dei aſcendit: ſodomā t gomorā reliquit: incendiū libidinis fugit: curā ſeculi ſuffocauit: t montē ſūmę
Psalm.15. ꝓtemplationis aſcendēs: emat i agro theſaurum abſconditū: charū cum tenens in vita
Matth.19. ſua. Similiter hoc idē fecit petrus: q̄s voluntarie oīa deſeruit: oīa relinquēs t ſecut⁹ eſt ieſum. Sic t maria illa lazari ſoror cum
Act.4. lazaro fratre ſuo t maria virgine prudentiſſima: q̄s oībia vendiderūt t preciū ante pedes apl̄oꝝ poſuerūt. Sic t belię facere placuit: t iohānī zacharię filio: q̄n deremū intrauerūt. Sic t paulus cū antonio: q̄s annis multis deremū coluerūt. Sic t frēs mei qui ſanctoꝝ patrū vitā t exempla imitari t ſequi voluerūt. Nunquid nos etiā hoc idē optamus? Ecce in ſeculo ſumus: ſemp̄ timus vt incepim⁹ vobiſcū ſ ſolitudine eſſe deſideramus: t oſtendimus opere q̄s ēpali eccleſia grati non ſumus. Eia ergo fratres ꝓ deo iugo dei ſubmiſſi eſtis: vt ſublata licentia peccandi catena obedientię in ꝓpoſito bono retinere poſſitis. Dz attendite fratres mei t lętcia cordis mei: q̄ nihil ꝑficit bene operari ex coactiōe niſi ex voluntate libera faciatis. Qui eñ bene faciunt coacte:
Matth.27. deo nō ſunt accepta quę faciūt: t ſimoni cyreneo: quē iudęi angariauerūt vt crucē chriſti portaret: optime comparāt. Ecce eñ ſimon crucē portat cū dolore: q̄ nō libenter portat: angariat: ſed non moraf in ea: ideo nō ꝑſeuerādo fugit: t ſine fructu a cruce recedit: q̄ nihil boni dicit: niſi vſq̄ ad montē in bono perſeuerē. Sic t nos crucifigam⁹ corpora noſtra verberibus: vigiliis: abſtinentia eſcę t potus. Sed timeo ne coacti ꝺ agamus: t corpora macerātes: mūdo ſalte voluntate viuamus. Ideo fratres in hunc montē obediētię aſcendamus: t q̄d deo ꝓ miſſimus attendamus. Nihil eſt eñ malus obedientia: nihil pena inobediētia. Adā Gen.3.
perijt q̄ inobediēs fuit: chriſtus reſurrexit Phil.2.
q̄ patri obediuit. Jonas inobediens a pi- Jone.2.
ſce abſorptus eſt. Saul inobediēs a dño 1.Reg.18.
ne correptus eſt. A qua correptione liberet nos ipſe chriſtus: vt digne ad montē ꝓtemplationis volare poſſimus: Amē.

Ad iudices vt caueant ne odio: amore: precio: precibus vel timore corrumpant ceteraq̄ vitia declinent et iuſticiam ſeruent: Sermo XXXV

Ꝛgatus a vobis o iudices: licet cū A fortunato manichęorū ꝓſbytero longa diſputandę grauat⁹: ſermonē veſtra dilectiōe deuictus facere deo auxiliante nō diſtulimus. Ecce eñ nūc ꝓgregati eſtis in domo ēpi. Conuenitis oēs in vnū: nō vt ſophiſmata audiatis: nō vt poetarū curioſitatē intelligatis: nō vt beatos vos eſſe ꝓdicē: ꝙ ſolū vt q̄d ꝓ vestra ſalute neceſſariū fuerit audiatis: t audiētes operibus adimpleatis. Vos eñ reputati eſtis ab holibus duces populi: iudices terre: orphanoꝝ patres: viduaꝝ mariti: iuſticię zelatores: reipublicę amatores. Cauete ḡ ne corrumpamini odio: amore: precio: ꝓcibus vel timore. Decet igit iudices nō ſolum ḡ dixim⁹ adimplere: ſed cū dei adiutorio calcare ſuperbiā: abominari luxuriā: abhorrere falſitatē: deſpicere auariciam: ḡ no uerca dicāt eſſe t ſūma inimica iuſticię. Pharaō eſt ḡ patrē neſcit: matrē ignorat: amicos perdit: t ſeipſam relinquit. Decet igit iudices nō auariciā ſed largitatē ſectari: t amare parvuloꝝ: puſillis t orphanis facē ſerenā nō ſolū verbo ſ opere demōſtrare. Non eñ auertere facē debēt a paupere: nec ꝓres dedignent ſeruare fideles: nec ceruicē erigere debēt quoſdā deſpiciēdo: ſaćtes q̄ 1.Cor.2.
monil pariter doctus t indoct⁹. Decet igit iudices gratiā quā diuinitus receperūt ſollicita mente cuſtodire: fidem oſtendere: zelū rectitudinis ſeruare. Decet etiā iudices clemētię eſſe cultores: deteſtatores ſeuitię: cunctis benignos: ad irā tardos: ad miſeri

cordiā festinos: in aduersis firmos: in pro-
speris humiles ⁊ cautos: ⁊ q̄buscūq; digni-
tatibus sublimatos seipsos agnoscāt: ⁊ ca-
ueāt ne suos iferiores despiciāt. Decet etiā
iudices sapiētes esse: ⁊ in lege doctissimos:
Esa.5. ne dicere valeāt tanq̄ legē sanctā ignoran-
tes bonū malū ⁊ malū bonū. Decet etiā iu-
dicem plus deū timere q̄ alij homines: plus de
salute aiaꝝ curare q̄ corporis: plus bonorū
℣ dei q̄ marsupia plena diligere. Dz vę vob
o iudices: vę vobis in ęternū ⁊ vltra: q̄ nō
est i vobis veritas: nō misericordia: nō pie-
tas: nō iustitia: nec sciētia dei in vobis pōt
inueniri. Quid ēn inter vos regnat? Auа-
ritia: mēdaciū: clamor: aparētia: peruersio
sacrę legis: dicētes malū bonū: bonū malū.
Ecce acceptio psonaꝝ. Nō ē ēn vitas i vo
℣.11. bis. Diminutę sunt a vobis veritates. O
patres pauperū: o vere nō patres sed pre-
dones. Quare nō patres? Quia vbiq; per
vos optimunt: nec est q̄ misereat pupillis
dei: ℣ si deus locutus fuerit mox tacuistis:
causas suas vsq; ad nubes pduxist⁹. O iudi
ces sciētiā ⁊ iustitiā mūdi amātes: attēdite
q̄d agit⁹. Nā sciētia mūdi pleni est⁹: ⁊ ipsa
motieml. Quę est ēn sciētia mūdi: nisi the
saurū congregare: lucrū terrenū acquirere: de
cipere proximū: mētiri: iurare: iustitiā cau-
te puertere: ⁊ similia in cunctis agere? Ista
ēn est sapiētia hui⁹ mūdi. In istis fere q̄si
Sap.1. tota vestra vita pfluit: ⁊ ideo attendite qui
2.Cor.3. iudicatis terrā: q̄ sapiētia huius mūdi stul
titia est apud deū. Dz dicatis: O episcope
hanc sciētiā nō amamus: furtū nō cōmit-
timus: proximū nō decipimus nec offendi-
mus. Quare? Quia nihil aliud recipim⁹:
nisi q̄tum nobis donare voluerit. Ego aūt
dico vobis: q̄ tantū fecistis q̄tū facere po-
tuistis. Non plus vobis fuit datū: ideo nō
plus recepistis. Quantū potuistis fecistis.
Leues causas magnas fecistis. Naz ⁊ si vi
nō rapuistis: ⁊ proximū in via nō despe-
rati fuistis: latrones tū esse potestis. Latro
ēn timet malū: ⁊ vbi nō pōt nō facit: et tū
latro es. Deus ēn cor interrogat ⁊ nō ma-
num. Lupus ēn frequenter venit ad ouile
⁊ quęrit rapere oues: quęrit lacerare: quęrit
⁊ deuorare: Vigilāt tū pastores: latrant ca-
nes: ⁊ sic lupus timēdo fugit. Numquid nō
tamē lupū non esse dicimus? Absit. Sic et
vos facitis q̄tum potestis: si plura posset⁹
℔ plura faceretis. Ea igit̄ o iudices attendi-

te ne cū falsis iudicibus susanne ꝓfundami Daniel.13.
ni. Suscitabit ēn dūs spiritū daniel: ⁊ po-
net spiritū eius ⁊ sapientiā pueri sui danie-
lis in mentem alicuius iuuenis: ⁊ sicut fecit
in susanne iudicibus ꝓfundet omnes falsos
testes cū iudicibus: ⁊ tunc scient quid pro-
fuerit sibi sua sciētia. Cōsiderate ergo o iu-
dices terrę quid p oscam seruum suū deus
loquatur. Ait enim: Visitabo populū me- Osee.4.
um: ⁊ iudices ⁊ vias eoꝝ: ⁊ cogitatiōes eo-
rum reddam eis. O q̄ horrendū est incide- Deu.32.
re in manus domini. O q̄ta vltio: o quāta
miseria malis erit in die nouissimo. Expel-
lentur enim mali mercatores: falsi iudices
de domo domini: exulabūt a domo dei: ex
pellentur a paradiso: ⁊ ibunt in locum vbi
semper erit fletus et stridor dētium. Ideo Matth.8.
attendite ad consiliū meum: aperite cordis
portas: Surgite qui dormist⁹: legite Esaiā
ꝓphetam: sequimini eum: nō cras sed ho
die: nō tū hodie sed ⁊ nunc. Ait ēn ꝓphe- Esa.55.
ta: Derelinquat impius viā suā: et vir ini-
quus cogitatiōes suas ⁊ reuertat ad dūm:
et miserebit eius q̄ misericors est. Currite
iudices ne iudicemini ad patrē misericor-
dię: q̄rite venię: reddite q̄d recepistis illicite. Quę-
rite veniā: q̄m prope est oibus inuocātibus Ps.144.
eū in veritate. Ipse est q̄ sanat ꝓtritos cor-
de ⁊ humiles spū: ⁊ corde tribulatos salua- Ps.33.
bit. Ambulate dum lucē habetis: dū dico
est. Ecce o iudices veniet iam nox: q̄ venit
iam mors in qua nō erit licitum ambulare.
Cogitate quid estis: q̄ futuri estis. Parētes
ēn vt q̄dicāt mortui: sepultura clamat: in-
fernus vlulat: demones expectāt: sacerdo
tes prędicāt: q̄d superbis terra ⁊ cinis? O iu- Eccl.10.
dex q̄ deū nō agnouisti: dū iuxta tumulos
patrū tuoꝝ transis: scias q̄ mortui clamāt:
Terra es: ⁊ in terrā ibis. Voico ēn fuerit si- Gen.3.
cut ⁊ vos diuitias possidendo. Tbi modo
ipsi sunt: sic et nos erim⁹. Vbi superbia eoꝝ:
vbi sciēna: vbi cathedra magistrat: vbi bo-
nor: discipulor: vbi indumēta serico ⁊ pelle
decorata? O cinis ⁊ pulvis: o iudex q̄d es ⁊
q̄d eris ꝓsidera. Non ergo tardes ꝓuerti ad Eccl.5.
deū: ⁊ ne differas de die in diē. Subito ēn
venit ira eius: q̄ iuxta est dies perditōis: ⁊
adesse quidē necesse est ⁊ festinat tempora. Deut.32.
Nemo ex vobis tū desperet: nemo diffidat
de dei misericordia. Sed attēdite q̄ nulla
culpa tam magna ē: quę nō habeat venā.
Et ne aliqs desperet: maria illa peccatrix: Luc.7.

dominā luxurię: vanę gloię matrē: sororē marthę t lazari in exemplū assumite: quę postmodū apłoꝝ apostola meruit nūcupari: Adiuuet aūt nos ipse deus t dō qui pro nobis nasci t mori dignatus est: Amen.

¶ Ad presbyteros suos malam viam eorum reprehendens: Sermo ¶ XXXVI

Fratres charissimi vt nouit charitas vestra: oportet manū mūdam esse quę polluti vasis maculas debet purgare: ne polluta deterius possit coinquinare cū sordida sordidū tractat. Propterea sacerdotes altissimi dei vobis dicitur: Mundamini qui fertis vasa dñi. Vos
Ise.52. estis qui vasa dñi ferre debetis: quibus
Matth.13. datū ē nosse mysteria regni dei: Vos estis
Matth.5. sal terręlux mūdi: lucerna accensa: ciuitas in monte posita: columnę templi: lignum
Gen.2. scientię in medio paradīsi positū: patroni t rectores terręangeloꝝ t paradīsi ciues: prophetarū filii: patriarchaꝝ cognati: apostoloꝝ successores. Mūdamini ergo vt digne cum patribus ferre possitis vasa dñi. Vasa enī non solū aurea t argentea: sed etiā illa pro quibus redimēdis dñs mori dignatus est. Propterea attēdat charitas vestra quales esse debetis: vt digne vasa dñi portare
B possitis. Ait enī apostolus: Oportet episco
Tim.3. pum sine crimine esse: tanq̄ dei dispensatorem: nō superbū: nō iracundū: nō vinolentum: nō percussorē: nō turpis lucri appetitorē. Hęc aūt nō solū ego epus seruare debeo: sed t vos vna mecū deo auxiliante seruare debetis per oia sine crimine sicut episcopū. Ita iubet esse presbyterū: id est irreprehensibilē: vt nō querat vroreo: nō diuitias: nō honores: ne secularia dicat. Non enī debet q̄ alię curā gerit transire de domo in domū: nō frequētare fori cum rusticis: nō mercantias acquirere: nō cōmatres procurare: nō ligonizare: non tabernas intrare: non discurrere: nisi necessitate compulsus. Sic enī facientes irreprehensibiles sunt apud homines. Sic enī vasa dñi dignę portare poterūt. Sed si pcrarium fuerit: q̄ dñs auertat: quō poterit auferre malū de medio eorum: si in delicto similiter simili corruerit vel maiori? Non enī talis dispensator dicit: sed potius dissipator. Aliud est enī dispensator: t aliud dñs. Dispensator enī seruus est. Non enī licet dispensatori g-
cutere seruos: nō occidere: nō iracundiam portare: q̄ dñs eius humilis: benignus et misericors est. Non ergo licet dispensatori furiosum esse. Nihil enī fetidius: nihil dānosī: nihil leuius: nihil turpi in pastore fu-
riositate. Attendat igit pastor: attendat et
dispensator: quid legit: Seruū dei nō opor- 2.Timoth.2.
tet litigare: sed humilē ad oēm esse: patientē: doctorē: in mansuetudine eruditē eos q̄ ꝓra mouent. Discāt ergo pastores si offenduntur: patientes esse. Et vt ego patien- L
tiam merear: oportet presbyteros etiā non solū abstinere a rixis ꝙ ab ebrietate cauere. Non enī licet clerico extra domū bibere: vel aliquid manducare: vel de domo in domū transire t prandiū vel cenā ordinare. Attēdite presbyteri mei: attendite: t si veritatē dico nolite turbari. Nam valde despicitur clericus qui sępe vocatus ad prandiū non reuēnit: etiā necessitate aliqua cōpulsus. Sępe enī in cena vel prādio vbi magna exi
stit multitudo: rixę t ebrietates nascūt: t ea q̄ sunt operā carnis. Ideo sūme cauere debet clericus ne extra domū suā vel episcopi prādere audeat: vel in eadē etiā audeat secularib⁹ pręparare. Quid enī aliud habere debemus: nisi q̄ turpis lucri appetitores nō simus? Oīne enī lucrū remotū a presbyteris esse debet. Nam nō secūdū ꝙ coꝝ q̄ dei sunt negociatores sum⁹: sęcclares ad nos venire
nō pōt: nunqd vt litigēret? Abiit. Sermo- D
nē nr̄m audire voluistis: t dimisso vtrū do
lose volui habere vos: n vt bonos vos esse audiat: ꝙ vt veritatē loquēdo vestrā mise-
riā litigat. Quid enī est? Dicet: Pastores sum⁹. Ego aūt dico q̄ pastores estis: et
verū est qđ dicitis. Sz q̄ pastores vel q̄les dicere n audeo: q̄ sīc vobiscū mēdax. Oēs
pctōres sum⁹: oēs i pctis nati t pcepti sum⁹: Iob.10.
oēs i pctis viuim⁹. Expedit tñ vtrūq̄ dicā:
q̄ ep̄s sum: q̄ pastor sū: q̄ ꝓ vob aīam ponere parat⁹ sum. Tacere igit nō debeo: q̄
licet pctōr sim: aīam tñ pro vra salute pone re tā decreui: tā me paraui: verūtñ dicā: et
opꝰ qđ verū est a quocūq̄ dictū a deo est:
a patre et filio t spūsancto est: dicere expedit nō occultare. Nam si verū tacerē: essem
vobis filius in cunctis: qđ nolo. Si ḡ de⁹ me Ro.8.
cū qđ cōtra me? Nunqd fortunatus vel arr⁹ cū suis insidiis? Nā q̄ verū eis dixi: ideo i heremo insidias mihi posuerūt: volētes me
comprehendere t occidere: t tñ de⁹ me libe

rauit. Libenter tñ suscepissem martyriū: et etiā p veritate mori sp parat⁹ sum. Audite ergo rebelles: Audite lupi rapaces: Audite vos derisores. Veniat etiā ille sanct⁹ ezechiel q portā clausam viderat in domo dñi: surgat t vobis aperiat visionē quā vidit t palpauit. Dic dic o sancte ezechiel: dic Ezech.34. presbyter⁹ meus. Ait sibi dñs: Fili hois p̄pheta de pastorib⁹ isr̄l: dicq; ad eos: Vę pastorib⁹ q pascebāt semetipsos. Nōne greges pascunt a pastorib⁹? Lac comedebat⁹ t lanis operiebamini: qđ crassum erat occidebatis: gregē aūt meū nō pascebat⁹. Quod infirmū erat nō cōsolidastis: t qđ egrotum erat non sanastis: Quod confractū est non alligastis: t quod abiectum est non reduxistis: t quod perierat non quesistis: sed cum austeritate imperabatis eis et cum potentia. Et dispersę sunt oues meę. Sz ego sup pastores: requirā gregē meū de manu eor. Ecce quō de vob queritˢ dns: q; nō estis pastores ꝙ lupi rapaces: q; oia quasi ꝙ facitis ꝓpter lucrū facitis. Non solū ꝙ ecclesiarū sunt ḡnis: ꝙ ꝙ mūdanor. Ecce cū discutiamus mentē: pquiram⁹ veritatē. Nunqđ missam cantare: nunqđ baptizare: nunqđ mortuū sepelire sine precio vel ꝓmissiōe dignamini? Nūqđ nō citius morē diuitū q̄ corpis salutē desideratis videre? Ecce quō lupi estis: ecce quō oi symonia infecti estis. O sacerdotes qđ agimus: qđ sum⁹: cur tñ dormimus? Ecce latro semel furat: semel fęn⁹ primi tollit vel rapit: ꝙ si capiē blasphemat: verberat: furtū imponit: t tanq̄ latro iudicat ad mortē. O sacerdotes mei: si fęn⁹ i laico crimē iudicat: si ꝓpter ō mori debet t ꝓdemnat ad mortē: qđ de vob erit in die nouissimo? Quid de nob faceret mūdus: si sup nos potestatem haberet? Quapropter 1.Tymoth.6. tenete iusticiā: nolite lucrū facere: ꝙ habentes victū t vestitū ꝓtenti p oia esse debet⁹. Sz q celebrat vel prędicat vel baptizat: vt inde lucrū acq̄rat: bonis cęlestib⁹ de facto se priuat. Ecce tñ romani principes q̄tum necesse eis fuerat ō diuitijs suis nūq̄ recipiebāt: aliud quoq; pauperibus erogabāt: iusticiā mirabilē ꝓseruabāt in cūctis: ꝓpter q̄ t alia bona q̄ faciebāt t obseruari volebant: meruerūt magnifico imperio sublimari: t timeri a cūctis in orbe. Ecce tñ pagani erāt: t stultissimū putabāt ꝓ deo colere crucifixum: t tñ deū suū timebāt: Et nos q nomē christi in fronte portam⁹: qđ aliud q̄ symoniā t latrocinia quotidie ꝓcuramus? Ego ꝙ etiā infidelis erā: t nō solū a carthaginēsibus ꝙ a romanis acutissim⁹ reputabar a cūctis. Copiosa turba circūdabat frequēter: t me transire videntes et audientes manū oui suo ponebant: ciuem romanū tribunorū caput me fecerāt: et vxorē pontiani filiā mihi q̄lē parauerāt. Audeo tñ dicere: audeo hoc asserere in nullo me mutatū fuisse: omnia ꝓtemnēs: cuncta quę promiserant spernēs: diuitias abhorrens: cuitatē cautę relinquēs: fugiens mediolanū: vxorē non quęrens: cogitans nihil ꝓius habere q̄ cōsortiū mulier⁹ t societatē. Hęc oīa seruus iniquita tū mearū facere nolebā: qui tamē nunc seruus christi ea quę dixim⁹ t maiora tempto: habere frequēter. Vos aūt fratres qui in pugna semper fuim⁹: licet temptemur ad mūdū redire: vxorari: negociari: delicate viuere: cathedrā etiā ascendere: caueamus ne cū mundo damnemur. Vos ꝙ estis estis dei excelsi: in quor⁹ synagoga de⁹ ps.81. deor⁹ stare desiderat. Vos estis ei⁹ vicarij: q: vicē ei⁹ geritˢ. Vos estis filij excelsi oēs: ꝺbus dat potestas ligādi atq; solvēdi: ape Matth.18. riendi etiā cęlū t infernū claudendi. Ea ꝙ sacerdotes dei excelsi: aperite aures cordis vri: Quiescite cā agere puerile: discite bñ facere: pascite oues verbo t exemplo: nolite eis cęlū claudere. Claudit⁹ bñ nō corrigitis: claudit⁹ dum male viuere ostenditis. Oculus sitis cęco: et pes claudo. Tunc cū oculus estis cęco: cū eius tenebras effugatis ignorātię. Et pes est⁹ claudo: qñ viā veritatis demōstrat⁹: vel qñ fidē eor roboratis. Sed si fidē vestrā pro vobis roborare nescitis: quō alior⁹ fidē roborare poteritis? Et ideo attendite nec turbemini si veritatē dico vob. Scio cū t bene scio q̄ vob amara ē veritas. Quare: nisi q: si veritatē dico Joh.8. nō creditis mihi t in melius etiā nō mutamini? Amara ꝙ est veritas: t q̄ eā amāt vel prędicāt: sępe replent amaritudie t dolore. Tacere cū nō audeo: nec vobis placere intendo: q: si hominibus malis placerē: ser- Gal.1. uus dei nō essē. Vultis vt placeā: desidera tis vt diligā: tamē nō vultis vt corrigam. Obsecro tñ vos vt vitā emendetis: pculcātes auariciā: despicientes luxuriā: vitātes superbiā: symoniā odientes: pauper amātes: pompas huius sęculi renuentes: t pro

nobis intercedentes: sine intermissione oratione: vt et ego vna vobiscū vasa dñi digne et gratiā merear portare. Et si qs de me murmurauerit: sciat q de patre ego murmuratum erit: parcat illi et oret pro eo.

¶De sacerdotes se debeant exhibere sicut dei ministros: et cauere ne dona sancti spiritus vendere procurent: Patientiam quoq; et castitatem seruare: Ac de fornicationis detestatione: Sermo ¶XXXVII

Act.1. FRatres charissimi sicut actuū apostolor narrat hystoria: apostatante iuda a sorte apostolor: diuina prouidentia ad structurā ecclesie, putidus: fundamenta q fm iohannē sunt duodecim nola apor: beatū matthiā vocauit ad apostatū. Et sicut suscepit matthias principatū et surrexit loco iude: sic etiā nos suscepim⁹ principatū in ecclesia dei: et per gratiā suā suos ministros facere voluit: et si palatio suo nos apostituit: et elegit vt essem⁹ gens sctā: ps dei: sal terre: lux mūdi: et angelici homines absq; peccō. Ministri etiā dei sum⁹ et serui. Serui enī vicūq; si q ad oculū seruit: si q voluntati dñi in oībus fideliter obediūt: et tunc in tātam familiaritatē dñi mouent: q nō amplius serui sed amici vocant. Ideo tota mente nos exhibeamus in multa tribulatione: in scientia: in charitate nō ficta: in verbo veritatis. Et sic nihil habentes: omnia christum possidendo simus possidentes. Hec est enī beatorum vita: Hec est sacerdotum salus. Hec est seruorum dei requies. Hec est amicorum eius voluntas. Hec est enī sanctificatio nostra: vt in oībus exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros i multa patientia: i tribulatione: i necessitate: i castitate: in abstinentia: in scientia: in suauitate: i charitate nō ficta: in verbo veritatis: nemini dantes vllā offensionē: vt nō vituperet ministeriū nostrū. Christi enī serui sumus. Tunc christianus enī ministerū vituperat: seruit⁹ nra despicit: qñ ea q christi sunt despicimus: et opere adimplere negligimus. Hyc nobis frēs mei vę nobis: q: falsum nomē christi portam⁹: falsum nomē dei gerimus: q: ope nō adimplem⁹ qđ adimplere debem⁹. Discutiam⁹ sacerdotes mētes nostras: et sciam⁹ si serui christi sumus. Sciam⁹ enī qđ facere debeam⁹ ne serui inutiles simus. Quid est: Certe nihil aliud nisi q exhibeam⁹ nosmetipsos sicut dei ministros in multa patientia. Hyc vę nos q nullā patientiā habere videmur: Nā pauperes esse debem⁹: q membra christi sumus et ministri dei. Hyc si pauptas aggredit: vel aliq corporis necessitate turbamur et affligimur: dona sancti spūs vendere procuramus. O sacerdotes mei nolite h malū facere: sed memētote q gratis accepistis: et ideo grat. reddite: ne cū simone mago dāneminī: cui dixit petr⁹: Pecunia tua tecū sit in pditionē. Qui etiā pcū recipit de sacramēto: giezita est et plenus lepra. Nā cū beliseus misisset naamā principē syrie in iordane a lepra: redicto naaman obtulit ppheto multa munera: si ille noluit recipere. Qui cū recessisset: locutus ē ei giezi discipulus ppheto petēs pncipis syrie munera. Quib⁹ acceptis ppheta ola p spūm nouit: et videns eū redarguit peccūm eius lepra. Sic etiā peccamus oēs q p sacramēta peccuniā petim⁹. Hyc dicitur: Nunqđ nō scriptura dicit: Qui altari seruit de altari viuat? O sacerdotes h qđ dicitis oīo negare nō audeo: si sciatis q de⁹ intuet corda hoīm. Nam si sacramentū dare dissimuleris: etiā si fueris oī pauptate vallat⁹ nō pastor es: nō minister christi es: si mercator. Nō igit petre: nō etiā tu p baptismo recipias si cū de simone pire nō velis: Nā facto pacto: sacramentū vēdidisti: et salutē tuā pdidisti cū iuda. Spontanea et sincera volūtate porrige sacramēta: nihil perendo: nihil expectādo: nihil de pmisso desiderādo: si si nbi dak iuste recepisti: iuste possidere poteo. Memēto tñ q paupē vitā sacerdos gerere debet: et ideo si superbia habet: si magno bēficio gaudet: pter victū et vestitū: qđ superest paupib⁹ dare nō differat: q oīa pauperū sit. Verbū aūt illud qđ negare nō debet fidelis: Qui altari seruit de altari viuat: vere olo est: q nō licet sacerdotib⁹ manib⁹ operari: ligonizare: ferrū fabricare: et similia. Hoc aūt pter reuerentiā et tāti sacramēti dignitatē: Illud aūt magis ad seculares pnet: ne ipsi sacerdotes dei fame pereant vel nuditate: ideo dignū est vt q altari seruit de altari viuat. Similiter frēs q sacramentū emit: vel ecclesiā vel pbendas: vel ecclesiarum introitus: vel seculari potentia hoc pro se procurauit: sciat q cum giezi et iuda in damnatione est: tam leprosus factus est: iam de templo dñi

Apoc.21.

Eph.6.

Ioh.15.

2.Cor.6.

Luc.17.

Matth.10.

Act.8.

4.Regl.5.

1.Cor.9.

Act.2.

Matth.26.

Psa.10. expellendus est. Quare sic? Quia q̄ nō intrat p ostiū in ouile ꝫ ascēdit aliūde: fur ē t latro. Jdeo reprehēdendus ē: qz emētes t
Matt.21. vendētes dñs ejecit de templo: Repellēd°
Numer.5. est: qz leprosi ejci iubent. Non intrat per ostiū ad ecclesiā: q̄ laicalem portā intrat. Non enī laicis spiritalia dona tradita sunt ꝫ dñi vicarijs. Vicarij dñi sūt: q̄ vicē aplorū tenēt. Castella aūt t villas suas laici dispensent: bona aūt bipontēsis ecclesię vigilanter attendāt ne rangāt. Diuites esi raro vel nunq̄ pauperibus sacerdotibus pię bendas procurāt: t si procurāt nō dei amore procurāt: ꝫ vt cū vxore t familia de bonis ecclesię gaudere valeant. Et ideo sciat sacerdos q̄ timore vel amore defraudari a diuite se permittit: q̄ impunitus nō remanebit: t si nō in psenti: saltē in futuro igne eterno
Ē nō carebit. Redeam° igit̄ ad propositū fra
2.Cor.6. tres: t sciamus quō poterimus nos exhibere sicut dei ministros. Lapitis enī scire. Ece si persecutiōes veniunt: nō deficiamus: sed patientiā habeam°. Si necessitas paupertatis p̄mgat: nō desperemus sed in domino confidamus. Si blasphemamur: nō re
Matt.5. spōdeam° ꝫ parcam°. Si collaphis vel alapis cędimur: aliā partem parare nō differamus. Si verbo vel murmure percutimur: taceamus. Si occidimur: gaudēter ad mortem pergamus. Quare? Quia nō est seru°
Psa.25. maior dño suo. Si enī me psecuti sūt: t vos persequent̄ ait dñs. Jta enī patientia omnī debemus: si ministri christi esse optam°. Sed quid aliud: nisi q̄ in castitate nosmetipsos exhibere debemus? Hęc est illa virt°
Jacobi.2. sine qua quis est factus oim reus. Hęc est illa virt°: quę nos deo cōmendat: q̄ nos angelos facit: quę nos super ętbera volando p̄ducit. Hęc est illa virt°: sine qua vasa dñi ferre nō possum°. Hęc est illa sancta virt°:
Eph.5. quā astringere nō docet aplus: Fornicatio t oīs immūditia nō nominet̄ in vobis: neq̄ turpitudo vestra colloquiū malū possit coꝛrūpi. Jdeo fratres attendite: q̄ nō solū a vobis removenda est fornicatio: sed etiā ois suspitio falsa. Nō decet clericū cum mulieribus sedere vel fabulari vel domum eius frequentare: ne suspitio mala inde progrediat. O q̄ vilis o q̄ miser t pusillanimis repitat clericus: qui frequenter cum mulieribus cōuersat. Insipiēs valde est t inexpertus: q̄ amicitias mulierū procurat. Et ideo

vos qui estis lux mundi t ciuitas in monte Matt.5.
situata: sic famā vestrā custodire debetis: vt nō erubescāt de detractoribus laudatores. Attendite etiā fratres: attendite q̄ dicit aplus: Fornicatio et imundicia. Forni- Eph.5.
catio enī est naturalis mulierū cōcubitus: ꝫ illicitus. Fornicatio est cū meretrice agere. Adulter siue adultera siue pcubina meretur vocatur. Fornicatio enī ideo clericis interdicit: quia cū simus ministri dñi: mēbra meretricis nō efficiamus. O q̄ turpe est de
1.Cor.6. ricū a meretrice duci captiuū. Qui enī adhęret meretrici: vnū corpus efficit. Et ideo scire debemus q̄ malū est fornicari. Nam si coniugiū sacerdotibus prohibet: quanto magis crimen fornicatiōis in nobis estimabitur. Ecce enī fratres: laicis cōiugatis ad
1.Cor.7. tempus abstinere p̄cipitur vt vacent orationi: t sacerdotes quos corpus dñi p̄cerare oīni die oportet: cōcubinas in domo tenere non erubescunt? Ecce quomodo vasa
1.Thessal.4. vestra possidere i sanctificatiōe sciatis. Scitis enī fratres: q̄ die quadā dauid venit ad
1.Reg.21. achimelech sacerdotē: t ait dauid cibariōe: Da mihi aliquid cibi. Et respōdit: Non habeo panes laicales ad manus: sed tantum panē sanctū: t ideo dic mihi o dauid: sunt mundi pueri tui a mulieribus: t ait: Sunt ab heri t nudusterti°. Et sic dedit sacerdos eis sanctificantū panē. Si ergo interrogauit sacerdos: vtrū serui dauid mūdi essent propter panes propositōis accipiendos: quid facere nos debemus miseri sacerdoteꝫ propter corpus dñi accipiendū? O fratres mei: sic t sacerdotes paganoꝝ dum offerre debēt dijs suis incensa: ab oīni malo vt possunt abstinēt. Ecce ego iam episcop° G
bipontensis erā: t cū quibusdā seruis christi ad ętbiopiā perrexi vt eis sanctū christi euangeliū p̄dicarē: t vidimus ibi multos homines ac mulieres capita nō habentes ꝫ oculos grossos strosi i pectore: ętera mēbra equalia nobis habētes. Inter quos sacerdotes eoꝝ vidimus vxoratos: tantę ei abstinentię erāt: q̄ licet vxores sacerdotes oēs haberēt: nunq̄ tamē nisi semel in anno eas tāgere volebāt: q̄ die ab oi sacrificio abstinebāt. Vidim° t inferiorib° ptib° ętbiopię boues vnū oculū tm in fronte habētes: quoꝝ sacerdotes a p̄uersationib° hominū fugiebāt: ab oīni libidine carnis se abstinebāt: t in septimana in qua dijs suis thura

offerre debebant: ab omni labe carnis abstinebant se: nihil sumebāt nisi merces quę per diē: et sic ptenti manentes digne sacrificiū dño suo afferebāt. O grandis christiano rū miseria. Ecce pagani doctores fidelium facti sunt: et pdōres et meretrices pcessert fideles in regno dei. Non ergo sic frēs: non sic: dōm nō tantū diligamus oe sed opere et veritate. Tunc veri eius ministri erimus si sobrie: si iuste: si caste vixerimus: Qui est benedictus in sęcula: Amen.

De sacre scripture ingentibus pconijs cū exhortatiōe ad diligentē ipsius lectionē: Sermo XXXVIII

Scriptū ē frēs charissimi q̄ moyses posuit in tabernaculo labiū ęneū in q̄ lauarent aarō et filij eius cū ingrederent sanctaſ sanctoꝝ. Ideo attendite q̄ quicq̄d sub lege antiqua in templo dei efficiebat: aliquid futurū pręsignabat: qđ in ecclesia nostra sub figura tegebat: sicut ait aplūs: Quęcūq; scripta sunt ad nostram doctrinā scripta sunt. Nō enī sancti patres curassent tot et tanta scripta memorię commendare: nisi vt alios legentes: alios p exempla ędificarent. Legite ergo fratres mei scripturā sacrā: legite eam ne ęcci litis et duces ęcoꝝ. Legite sacrā scripturā in qua qđ ętendū: et quid fugiendū sit plene inuenietis. Legite eā q̄ omni melle dulcior: omni pane suauior: omni vino hilarior inuenīt. Apprehendite eā et inuenietis quō deus deoꝝ sit longitudo ꝓpter ęternitatē: quō sit latitudo ꝓpter charitatē: quō sit sublimitas ꝓpter maiestatē: quō sit profundū ꝓpter sapientię imensitatē. Quęrite scripturā sacram et inuenietis quō ille de⁹ deoꝝ natus de maria ꝟgine et hō fact⁹ nos amat vt charitas: quō nouit vt veritas: quomō sedet vt equitas: quō dilat vt maiestas. Legite scripturā sacrā et inuenietis quō nazarenus ille iesus regit vt principiū: quō ruet vt saluus: quō opat vt virt⁹: quō reuelat vt lux: quō assistit vt pietas. Et ideo o fratres mei q̄diu in hac infirma et vana vita fuerim⁹: hanc sapientiā discere et sapere tota mente curemus. Quid enī hō sine litter⁊ reputat? Quid enī est? Nunqđ nō pecus vel bechus? Nunqđ nō boo vel asn⁹? Nunqđ nō equ⁹ vel mulus: qđus nō est intellect⁹? Eia igit frēs mei q̄ pastores rōnalīū ouiū nūcupami nūfestinate rapere nō sophismata paganorū: nō carmina poetaꝝ: nō fallacias philosophoꝝ: de qbus doctores et auditores reticuri sunt rationē: ꝟ illā dulcissimā sapientiā sapiētiaꝝ: q̄ hereditas dei et filioꝝ eius chara possessio nūcupat. Hęc est illa doctrina sup oia diligēda: quā prophetę pdixerunt: quā patriarchę diuinitus hauserunt: quā dei filius postq̄ in terris visus et cū hominib⁹ cōuersatus est aperuit et declarauit: et qđ tenendū et quid vitandū est apertissime demōstrauit: et p suos apostos nos ipsam docēdo illuminauit. Hęc est q̄ docet nos amare cęlestia et terrena despicere. Hęc ē mater fideliū quę quotidie docet nos quō credamus deū esse omnipotentē: quō ipsum videbimus in sede maiestatis venturū: quō bonis bona et malis mala tribuētē videbim⁹. Hęc ē lucerna pedū nostroꝝ: et via salutis nostrę in qua instruimur: quō primo deū sup oia diligamus: quō aiam nostrā postmodū sicut qđ propinquius: quō postmodū aiam primi: quō postmodū corp⁹ ꝓpriū: quō postmodū primi velut nostrū diligam⁹. Iste ē enī ꝓfect⁹ modus: deū: nos et proximū diligendi. Hęc est illa sacra sapiētia q̄ ex oe altissimi ꝓdiit: philosophis: sophistę: astrologis: curiosis ac dialecticis abscondita: ꝟ grossis et rudibus piscatorib⁹ reuelata. Nā qđ non et hodie etiā solū paruulis reuelat? Hęc est enim sapientiaꝝ et doctrinaꝝ magistra et vīa: quę etiā nos docet exterius blādos: et interi⁹ fraudulētos cognoscere. Hęc est scientia scientiaꝝ: angelorꝝ ferculū: archangelorꝝ pulmentū: aplorꝝ gla: patriarchaꝝ fiducia: prophetaꝝ spes: martyrū corona: ꝟginū fecunditas: mōachorꝝ refectio: ęcorꝝ vacatio: sacerdotū cellariuꝫ: puerorꝝ ꝓncipiū: viduaꝝ doctrina: cōiugatorꝝ pulchritudo: mortuorꝝ resurrectio: viuentium sempiterna protectio. Hęc est ꝑ quā fide ornamur: spe armamur et charitate roborāmur. Hęc est quā q̄ inuenerit inueniet vitā et hauriet salutē a dño. Hęc est labiū vel peluis quā moyses posuit in tabernaculo: in quo lauarent aarō et filij eius cum ingrederent sctāsctoꝝ. Sz dicet. Quid ꝑ magnū sacerdotē aaron itelligere debemus? Dico enī vob frēs: q̄ ꝑ aaron summū sacerdotē intelligere debem⁹: et ꝑ filios eius alios sacerdotes minores: ꝑ labiū ꝓpriū legē oīm itelligoꝝ q̄ oēs tā magni sacerdotes q̄ qui sin-

Exo.30.

Mat.18.

Pet.31.

Eccli.24.

Prouer.8.

Exo.30.

dere debent ⁊ legẽdo ⁊ docẽdo ⁊ ope adimplẽdo: ꝑ mũdiciã corpis: cõpunctionẽ intelligamus: qua mũdari debem⁹: vt ad sancta sanctoꝝ: ad est ad secreta dei ⁊ sanctaꝝ scripturaꝝ penetrãda: per purificationẽ digni inueniamur. Et ideo fratres mei attendite et ꝓsiderate q̃ vas paratũ habem⁹: in quo oporteat mentis ſcditatẽ abluere: ⁊ mundiciã mentis in eo ꝓparare. Ecce enĩ lex sancta ⁊ scriptura imaculata parata est: vt virtutibus deceremur. Sed vꝝ nobis: q̃ debemus esse exemplũ correctiõis: ⁊ ecce iam sumus exemplũ erroris. Unde hoc: nisi quia cęci sumus et idiotę ignorantes legem: et eam legere fastidimur: ⁊ tñ cathedrã tenere et aliaꝝ curã gerere quotidie procuramus? Quid ergo mirũ si cadit sacerdos? Quid
Matth.15. mirũ si nõ ſubleuat delinquẽtes? Quid mirũ si dux cęcoꝝ cĕ? Ecce legẽ dñi cõculcauit: desperit eã vt mortẽ. Sed quid dilexit: q̃d procurauit: q̃d toto affectu ꝓcupiuit? Etorem vel ꝓbrinã caute tenere: equos velut miles i stabulo possidere: canes pro venatiõe nutrire: accipitres custodire: ⁊ tñ velut
Ps.31. equus ⁊ mulus quib⁹ nõ est intellectus cu-
Matth.23. pit honorari in cęnis et ab hoibus vocari rabbi. Ecce quõ cadit sacerdos: ecce quomodo viuit. Sz ⁊ si cadit q̃ sibi columna videat in templo: quantomagis populus
Job.4. perbit? Si de⁹ in angelis suis reperit prauitatẽ: quãtomagis in his qui habitãt domos lateas ⁊ q̃ terrenũ habẽt fundamẽtũ?
Leuit.19. Discate ꝙ legẽ sacerdotes: ne surdo maledicatis. Cũe surdo maledicitis: q̃si ꝓsiliũ ꝓpt ignorãtiã dare nescat. Cũe cęco offẽdiculũ ponitis: q̃si falsa pro veris ostẽditis. Itaq̃ fratres nolite iam pigrescere: sed legite scri
D pturã. Discite eã filioli: ſpe eam legite: q̃ lenis: oleo: ſublimis: auro: argẽto purior. Hęc est quę ꝓcipue in deũ ꝓuocat: ⁊ deũ diligere inuitat: corda illuminat: linguã purificat: ꝓscientiã probat: alam sanctificat: fidem ꝓfectat: diabolũ repellat: peccatũ spernit: animas frigidas calefacit: lumẽ scĕtię ostẽdit: tenebras ignorãtię expellit: tristiciã ſeculi extinguit: lęticiã spũſſancti accendit: sitiẽti potũ tribuit. Hęc ẽ scriptura sancta: lex nostra imaculata: quę de insipientibus sapientes facit: pusillos de nouissimis ponit: magnos de minimis efficit: nobiles ō ignobilibus cõmutat: naturã frenat: prohibet lenitatẽ: tempat dolorẽ: ꝓfert spẽz: coronat

senẽ: docet iuuenẽ: mitigat dedignantes: instruit errãtes: sanat ęgros: roborat infirmos: humanos facĕ sensatos: mẽtis stabilitatẽ donat: excitat somnolentos: ociosos increpat: pigros incitat: credẽtibus gratiã dat: reges humiliat: humiles exaltat: rectas vias indicat: elemosynã imperat. Hęc est scięntia scientiaꝝ quę sapientiã dat: gloriã exaltat: honorẽ multiplicat: humilitatẽ: charitatem: lenitatẽ: obedientiã ⁊ mansuetudinem docet: ⁊ intellectus bonus est omnibus benefacẽtibus ⁊ diligẽtibus deũ. Hęc est quę abstinentiã: castitatẽ: largitatẽ ⁊ voluntariã paupertatẽ ꝓseruat. Postremo doctrinam oĩbus: ſcilicitatẽ: suauitatẽ: gaudia: stabilitatẽ cordis: sobrietatẽ corporis: compunctionẽ mentis: verã humilitatẽ donat: charitatẽ fraternã implet: ⁊ timorẽ dñi accẽdit. Habeam fratres mei qui hanc sapientiam diligit: ⁊ diligenter legẽ implet: maxi- Matth.5.
mus vocabit in regno cęlorũ: ⁊ principatũ ecclesię possidebit: ⁊ ꝓmia ⁊ munera copiosa recipiet in die nouissimo: Amẽ.

De vita solitaria ⁊ contemplatiua: Sermo XXXIX

A Vt vobis fratres ⁊ charitas cum si
Ps. de vob nõ deficiat. Pax vob fres
Eph.2. qñ electi estis ante mundi ꝓstitutionẽ in hac vasta solitudine: vt sitis cũ belua: paulo: bilarione: antonio ⁊ iobãne sancti ⁊ imaculati in ꝓspectu dei. Pax vob qñ nõ estis gen⁹ abiectũ sed electũ: nõ venale 1.Petri.2.
sed regale sacerdotiũ: nõ gens obstinata ꝙ sancta: nõ populus perditõis sed acquisitionis. Pax vobis qui non ꝓfanationem hominũ sed angelorũ in filiis ⁊ nemoribus adamatis. Pax vob ⁊ vera apostolorũ charitas: tanq̃ nihil habentes ⁊ oĩa possidentes. Pax vobis fratres mei ⁊ filii mei dilectissimi: quos quotidie in christo parturio invisceribus charitatis. Pax vobis illa in- 2.Cor.6.
quã christi: quę exuperat oẽm sensũ: custo- Phil.4.
diat vt optamus corda nostra ⁊ intelligentias nostras. Pax vobis fratres qui ſeculũ calcastis: mundũ desperastis: nõ laudẽ mũdi vsq̃ nũc adamastis: nisum hominũ fugistis: vt sctis agminib⁹ ⁊ angelic̃ colloquijs vacare possitis. Pax vobis quos i filios et frẽs elegi: vt cõsortes ⁊ participes vos habeã in temptatiõibus meis. Ad hanc autẽ Act.2.cr.4
vitã iuxta apostolicã formã viuere volẽtes nõ me elegistis: ꝙ ego elegi vos. Segregauit Joh.15.

voꝝ a ſeculo iſto maligno: ⁊ eduxi vos per ſingula heremi loca: per ſpelūcas ⁊ cellas: vt velut apoſtoli ipſi modico ꝓtenti pabulo vemoracio. Stemus ergo hic frēs in bello pugnates quotidie cum antiquo ſerpente. Stemus foꝛtes in bello reſtringentes et
Luc.12. pcingentes lumboꝝ noſtroꝝ: tenentesq; lucernas ardentes charitatis: iuſticie: pacis ⁊ tranquillitatis. Ad hec eſi nō me elegiſtis: ſed ego elegi vos: ⁊ poſui vos in vineam penitentie: quā quicunq; diſſipare ꝙ
Ioh.15. ſumpſerit: mordebit eū teꝛrimus inferni coluber. Hec eſt vinea illa fertilis: quā plātauit anno ⁊tatis meę trigeſimoteꝛtio velut ſeruus dei noe: quā cupimus tota mente deo duce ſanctis exemplis: ⁊ ſanctoꝝ documentis ornare: ⁊ ornatam taliteꝛ cuſtodire vt a nemine tranſeuntiū poſſit vindemiaEccle.10. rinec aper de ſilua poſſit eam exterminare: nec alieni poſſint dimpere laboꝛes eius ⁊ fructꝰ. Hec eſt illa vinea quā plantauit velut paterfamilias: quaꝝ ſepe paupeꝛtatis: charitatꝭ: obedictie ⁊ caſtitatꝭ: vt a ſimpliciano chariſſimo viro didici circūdedit: ad quā velut paterfamilias exiens primo maWatth.20. ne: voꝝ ꝓduxit in opaꝛios: vt afferatis fruc. 13. tum quinquageſimū: ſexageſimū ⁊ centeſimū ſm abundantiā gloꝛie plenitudinis chriſti. Hec eſt illa religio ſmaculata: cuius ſanctitas peꝛ totū orbem terraꝝ diuulgat: quoꝝ ꝓuerſatio a cunctis miratꝰ: quoꝝ vita nō ſolum a chriſtianis: ſed a iudeis ⁊ paganis potius angelica ꝙ humana reputatur. Hec eſt illa amęniſſima paradiſus: quam
Gen.2. deus a principio plātauerat: in qua poſuit gratiā ⁊ donū meritis matris meę dominē vt operaꝛet virtutē patiētię: eruditionē doctrine: coꝛporis caſtitatē: aſſiduitatē precū: ꝓfeſſionē delicto: abundantiā lachrymaꝝ. Hec eſt illa paradiſus: de qua exeunt flumina ſapiētię ⁊ veritatis: ꝓmiſſionis ⁊ caſtitatis: in qua deus delectaꝝ ſicut in cęlibus diuitijs. Hec eſt illa norma apoſtolica: virga directionis ⁊ equitatis: quę tempoꝛe apoſtolice ꝓdicationis ſumpſit exordium:
Act.4. in qꝝ ala vna ⁊ coꝛ vnū eraꝛ in dño: nec quo ꝙ coꝝ quę poſſidebant aliquid ſuū eſſe dicebāt: ſed erāt cōmunia: ⁊ diſtribuebant ſingulis prout cuiq; opus eraꝛ. Nunquid nō ⁊ nos fratres mei ſic vſq; ad mortē
C viuere promiſimꝰ? Hec eſt ergo religio apoſtolica ⁊ a mundo corde ⁊ coꝛpoꝛe ſegregata: quę peꝛcuſit duces moab: interfecit ſatrapas ⁊ tyrānos hieruſalē: ⁊ egyptios hypocritas vulneꝛauit ad mortē. Hec eſt vinea ſerui dei noe: i medio paradiſi ſituata: chriſti ſanguine redempta et irrigata: quā ſarabaytarū ꝓincepo: bꝛeuicoꝝ paſtoꝛes velut aper de ſilua tempoꝛe illoꝝ magnoꝝ monachoꝝ ⁊ heremitaꝝ pauli videlicet ⁊ antonij deſtruere quęſiuerꝭ: Cuiꝰ ſepem cōburere: cuius gyrū lapideū ſupplantare: cuius fructus vites ⁊ flores incidere: cuius planiē virtutū zizania ſeminare et replere quęſierunt: ſed dei virtute circūdata minime poꝛtuerūt. Ad hanc aūt vineam fratres mei vos conduxi: ⁊ operarios vos feci meos: vt laboꝛātes vſq; ad finē: dignū fructū recipiatis in tempoꝛe ſuo. Ad hanc nō me elegiſtis: vt ſupradiximus fratres: ſed ego elegi vos: ſed poſt ānum factꝰ ſum epiſcopus nō tamen vos relinquo. Sed compulſus inter gentes habitare: monaſteriū preſbyteroꝝ ⁊ clericoꝝ ordinaui: intraui domū epiſcopi: vt cōmuniteꝛ cum eis viuerem ſicut ⁊ vobiſcū antea viteꝛamur. Non igiꝭ me elegiſtis: ſed ego elegi vos. A quo fratres mei maxime hoc dictū ſit ⁊ ſciatis: a domio dictū eſt: ⁊ diſcipulis dñi dictū eſt: veꝝtamē nō tñ illis: ſed etiā nobis dictū eſt: quos vocauit in partē ſollicitudinis et gloꝛie coꝝ: Sicut dignatus eſt vocare peꝛ gratiam ⁊ participes nos fecit exhoꝛtationis: ſic ⁊ voꝝ. Delicatus eſt enī qui vult vti parte: ⁊ adminiſtratione partis diſſimulat ex rata merito ſe peꝛuat honoꝛe: qui honoꝛem affectat ſine bonoꝛe. Nobis ergo ꝙ paſtoꝛes eſtis tñ alaꝝ veſtraꝝ loquiꝭ paſtoꝛ bonus: qui tertia die vt audiſtis alam ſuā poſuit pro ouibus ſuis dicēs: Non me elegiſtis: ſed ego elegi vos: nō illam tñ deſeꝛtam habitationē deſeꝛendo: ſed de virtute in virtutē procedendo fructū afferentes: et fructꝰ veſter maneat. In his quattuoꝛ fra- D
tres mei attendere debemus: ſcz dignitatem: officiū: cautelā ⁊ ꝓſtantiā. Dignitatē: qꝝ dicit: elegi vos. Officiū: vt eatꝭ. Cautelā: vt fructū afferatꝭ. Cōſtantiā: quia fructus veſter maneat. Eſt ergo dignitas in electione: officiū in fatigatōe: cautela in fructificatione: ⁊ ꝓſtantia etiā in fructificatiōe. Adagnū eſt enī quod elegit qui nō fallit dū elegit. Datus eſt qō deꝰ eſt opus ad quod elegit. Sz maximū qō inter electos prędegit.

Est em̃ sensus talis: Non vos me elegistis sed egistis: ꝙ ego oim̃ modo eligendi elegi vos. Sunt em̃ treo modi eligẽdi: Electio: subelectio: ꝛ ꝓelectio. Electio est qñ de multitudine bonoꝝ ꝛ maloꝝ eligit bonũ: sicut de torculari oleũ separat. Subelectio ē qñ de bonis electis eligunt meliores: Postea qñ de meliorib⁹ optimi eligunt ꝓelectio ē.

Exo.28. In hunc ordinẽ electus est aarõ ꝛ filij eius vt sacerdotio fungerent cotã dño. Primo

Deut.14. em̃ dñs ex oim̃ natiõe q̃ sub cẽlo erat: israel elegit i ꝑpm̃ peculiarẽ sibi. De his aũt subelegit filios leui: q̃ tanq̃ ministri spiritales in tabernaculo domini ritu perpetuo deseruirẽt. De qbus etiã ꝓelegit filios aarõ in sacerdotes: q̃ precibus ꝛ oblatiõib⁹ suis indignationẽ dñi in ꝑpm̃ placarẽt. Ad hũc sane modũ elegit nos. Subelegit em̃ in sortẽ sanctoꝝ vocauit nos ꝛ in ordinẽ clericat⁹. Sed cũ in statũ beremitaꝝ promouit nos: cũ p aquã baptismat̃ lauit nos: ꝛ in dispẽsatiõe familię sue dispensatores suoꝝ ministerioꝝ: ꝓelegit nos. Magnũ est em̃ frẽs q̃ elegit nos: Mai⁹ ē q̃ subelegit: Ꝫ maximũ q̃ ꝓelegit. Vere ꝓelegit nos ꝛ ꝓelegit nos dñs i hereditatẽ sibi. Hã ad eleuationẽ manũ nostraꝝ: regã capita inclinauit: munera obtulit: etiã patres nos professi: expectanteo nos esse cũ bestia: ꝛ paulo beremita ꝛ intercessores apud deũ. Ve tñ in beremo

Matth.13. habitãtibus: si inter malos pisces forsas in

Matth.25. die nouissimo ꝓiciem̃. Ve pastorib⁹ oim̃ ☙ si inter hedos numerãdi sunt. Quid vlteri⁹

Joh.15. frẽs dicã audite: Posui vos vt eatis: Hã quattuor sunt hoim̃ positiões: Accubitus: sessio: stans ꝛ ambulatio. Omnis em̃ hõ sic est in loco posit⁹: q̃ aut iacet: aut sedet: aut stat: aut ambulat. Hec aũt tñ inter se differunt in hũc modũ. Nam cũ hõ iacet: oim̃eo partes corpis quiescũt. Cum vero sedet: inferiores ptes corporis quiescũt: q̃ sederevi denꝫ: ꝫ supiores laborãt. Cum aũt stat: totus laborat hõ erigẽs se q̃ generaliter pondere suo laborat. Cum vero ambulat: addit̃ labori ḡuis ex motu fatigatio. Ad hũc modũ frẽs quattuor sunt hoim̃ gradus et status in ecclesia dei. Fidelũ em̃ alij boni: alij mali. Numer⁹ maloꝝ frẽs nõ distinguimus:

Ps.39. qñ multiplicatus est sup̃ numer⁹ arenę marie. Boni vero sicut ordinẽ recipiũt: sic etiã ꝛ distinctionẽ. Sane bonoꝝ alicq̃ sũt actiui: aliqui ꝓtemplatiui: aliqui vtriusq̃ ꝓlati. Et sic vnũ maloꝝ genus: ꝛ tria bonoꝝ genera. Quattuor em̃ sunt fidelium genera. Mali aũt sunt tacẽtes: qui in mũdo quiescũt: tales totã spem ꝛ fiduciã ponũt i numero diuitiaꝝ: quoꝝ deus vẽter est. Ta

Phil.3. les in lecto tacẽtes loquunt animę suę ꝛ sępe dicunt: O alia mea habes multa bona

Luc.12. reposita: epulare ꝛ bibe: ogtime pauges: despice vicinos: renue natos: dilata te: extende alas: ascende sup̃ sidera: non sit ꝓcium q̃ luxuria tua nõ pertranseat: dic alę tuę: castrũ seruat: q̃ seipsum ab oim̃ malo ꝓseruat. O fratres tales prostrati iacẽt:

1.Thessal.5. nocte dormiũt: ebij sunt: ꝛ ecce moꝝ eos iacentes ꝛ dormiẽtes aggredit mors: ꝛ sicut famulia statim deficiũt. Talibus aũt quotidie clamabat aplꝰ dñi dicebat: Fratres sci

Ro.13. entes q̃ hora est iam nos de somno surgere. Inter bonos sc̃ boni ꝑiugati: q̃ bñ vtũt ☙ licut: ꝫ tales diuisi sc̃: q̃ pti seruiũt deo ꝛ pti

1.Cor.7. mũdo. De qbus ait aplꝰ: Bonus ãt dñs de

Prouer.3. substantia sua opib⁹ misericordię intenti: tñ solliciti sunt vltra modũ de vxore: possessiõibus: fratribus: filijs ꝛ cognatis. Et q̃ illi parti delectant̃ i mũdo: ideo sedere dicunt̃: quia in supioꝝ laborãt ꝛ in infimis quiescunt. Sunt ꝛ alij ꝓtemplatiui: q̃rũ vt diximus supra conuersatio in cęlis est: de quoꝝ numero vos esse dei gratia credo ꝛ certus sum. Tales spem oẽm in deo ponunt: opprobria: famẽ: nuditatẽ: pęssuras amore christi sustinere semp̃ desiderãt: qui-

Phil.1. bus viuere mori est: ꝛ mori lucrũ: clamãteo

Ro.7. cũ aplo dicẽteo: Quis me liberabit de corpore mortis huius? Tales sunt velut milites: ꝛ cęloꝝ caues. Isti laborãt sup̃ terram ꝛ quotidie ab angelis sustentant̃. Sunt et ☙ alij q̃ ambulãt. Istis ambulare incumbit: nõ tñ vt ꝛ nos de virtute in virtutẽ: ꝫ plus

Ps.83. ꝫ nos inter diuersa hoim̃ genera ambulare: discurrere ꝛ examinare qd agãt. Isti sũt pastores ꝛ ꝓlati: qb⁹ incũbit nũc exhortari: nũc increpare nũc: minari nũc: psolari: nũc vocare: nũc ꝓdicare: nũc legere: nũc orare: qbusdã ridere: qbusdã flere: qbusdã applaudere: quosdã fugere: quosdã mente ꝛ litteris visitare: quosdã ꝑsentia intueri. Tales sunt ꝓlati vtiq⁹ pastoreo: ambulãteo velut

Matth.4. magister iesus: q̃ ambulãs iuxta mare galileę: vocauit discipulos ꝛ ait illis: Ite in or-

Marci.16. bem vniuersum: ꝓdicate euangeliũ oi creaturę rationali. Tales sunt oim̃eo ecclesiarum

pastores: ḋbus a xpō dicit: Ite q̄ periculosum est tñ stare pastorib⁹ t medicā aiāz. Ite ergo: quia periculosum est sedere: t pemptosum est tacere. Ite excitate tacētes: t di
Ro.13. cite: Jam de somno surgite: q̄ diu dormistis. Clamate pastores t p̄dicatores veri-
Pō.18. tatis: t exaltate vocē vestrā: vt in omnem terram audiatur sonus vestr̄ correctiōis: increpationis: charitatis t sanctitatis ve-
Joh.11. str̄ę. Nunquid non magister quatriduanū mortuū volēs resuscitare: voce magna clamauit? Vigilate ḟ t exitate dormiētes: et minas cū terroribus eis adhibete. Deinde ad sedentes trāsite: t exhortātes eos: vt ad
Pō.136. meliora p̄ficiāt: dicite: Sup flumina babylonis sedete t flete dū recordamini syō: pot rigite manū paup: ne obliuiōi det dextera vestra. Frustra em̄ manus tendit ad deū: q̄ posse suo man⁹ ad pauperē nō extendit. Si vero q̄ sedet: aliq̄s stare voluerit: apponite
Pō.126. manū t dicite: Surge postq̄ sedebas: q̄ mā ducasti panē doloris. Stantibus autē dici-
Matth.19. te q̄ō promissum est: Sedebitis vos sup sedes duodecim iudicātes duodecim tribus isrl. Jstis aūt necessaria est ꝓsolatio q̄ mul
Matth.5. tū laborāt. Beatū ḟ eis est: Beati pauperes
Luc.6. sp̄ū: q̄m vestrū est regnū cęlor. Beati qui nunc fletis: q̄ ridebitis. Beati qui nunc famelicatis: q̄ saturabimini. Beati q̄ homines fugiunt: quia angelis sociabimini. Beati so
Pō.30. litary: q̄ cęlor ciues efficiemini. Viriliter ergo agite fratres mei: t ꝓfortē cor vestrū: t expectate dominū quia veniet t non tardabit: Hodiernū em̄ est et videbit⁹ remuneratorem militię vestrę: pro qua penurias et angustias sustinuistis. Regnū enim cęlor vim patit t violēti multi possidebūt illud.

℔ Hic est enim labor officij nostri. Jste enim mūdus fratres mei mari sępe cōparatur: p quod multiplex est trāsitus. Nam quidam transeūt vado: quidam nauigio: quidam ponte: quidā submersi natāt in fluctu. Jsti sunt illi quattuor status: ḋs nominauim⁹.
Exo.15. Jacentes em̄ submergūtur: t descendunt in profundum quasi lapis. Coniugati vado mare transeūt: t medio fluctu⁹ isti saluabuntur igne purgati. Cōtemplatiui aquā maris ponte trāseunt: securiorem viam eligentes: quibus mūdus mortu⁹ est. Jsti sūt mūdum despicātes: qui sicco pede t vesti-
Exo.14. gio mare magnū (vt experientia didicimus et oculata fide ꝓbauimus) transeūt in fame t siti: nuditate t frigore: t vigilijs mul- 2.Cor.11.
tis t in laboribus plurimis. Eos aūt frēs Luc.22.
mei estis q̄ mecū ꝑmansistis in temptatiōbus meis: t mare magnū ponte transim⁹. Nobis vere incumbit cęteris subuenire: ne descendāt in ꝓfundū ḟ lapis. Subuenite vos oēs orationibus vestris: oēs iuuate: hoc mare magnū transeuntes: q̄ oēs in periculo positi sūt. Tam nauigātes ḟ submergentes: t tam vado mare hoc transeuntes in periculo sunt. Nunquid etiā t nos q̄ per pontē transimus? Nunquid nō t pons aliq̄s cadit? Grandū est oīno fratres: ne de ponte cadamus. Nam si de ponte caderemus: q̄ deus auertat: citius moreremur: q̄ de loco sublimiori caderemus. Porrigamus ergo manus de ponte ad submergentes ne moriant: t laboremus ne etiā pute⁹ Pō.68.
inferni aperiat t claudat super nos os suū. Nunc vero fratres de cautela audiamus: t ℣
audiētes aduertatis: t videatis quō caute ambuletis. Caute aūt ambulandū est: vt fructū afferatis. Tres em̄ fructus dūs me- Matth.13.
morat in euāgelio: trigesimū: sexagesimū: t centesimū. Centesimus est virginū: Trigesimus subditor⁹: Sexagesimus p̄lator⁹: id est fructus duplicatus. Non em̄ ꝑlato sufficit seipsum immaculatū seruare: sed expedit vt bonos ḋus in se est faciat vita t exemplo relucere. Ad hoc em̄ significandū data ē nobis tunica talaris: vt bene fa- Gen.37.
cientes t lucernas bonor⁹ opez teneātes: p- Luc.12.
seueremus vsq̄ in diē vocatiōis nr̄ę: ne dicat nobis: Hic hō cępit ędificare: t non po- Luc.14.
tuit ꝓsūmare. Aduertere nāq̄ debēt canonici nostri et p̄sbyteri: q̄ quanto p̄ę aliis maior: dignitas in bonore: tanto maior in reddenda ratione difficultas: q̄ quot gradium culmē ascendunt: tot rationū vinculis erūt alligati. Quis em̄ tot vinculis alligat: quot sacerdos: bos vel asin⁹: latro vel leo capt⁹? O sacerdos cū reipsuz induis: primo amictu fauces circūdatis ligaris: albam postmodū ponis: subanctoso vel cingulo renes astringis: ac si tibi dicat: astringe fauces ponendo custodiā oris tui: astrin- Pō.38.
ge funiculū admixti por⁹: ne cor tuū mala meditet: stringe renes: crucifige carnē tuā abstinētia esę t potus ḋus valitudo p̄mittit. Hęc fratres mei dilectissimi facētes viuetis: t bene erit nō: t dūs vobis erit. ℣
Rūtamē etate illā sine quo nihil potestis fa

cere: vt sic elegit vos ō mūdo t ꝓduxit vos
ad hanc singularē apostolicā vitā t societa
tem: sic vos iuuet vt edatis sup mensam in
regno patris sui. Pensate tñ frēs mei q ḡ
diu viuerimus: in periculo grandi positi su
mus. Jdeo de bonis suis nemo ꝓficiat: sed
1.Cor.10. cogitet sicut dicit apl's: q̄ cū quis existimat
se stare caueat ne cadat. Nunquid fratres
mei nō lucifer sic decoratus cecidit? Nūq̄d
nō etiā petrus? Aut q̄ inter discipulos chri
sto familiariot iuda: t qui de se confidendo:
nec in bono perseuerādo ꝓmansit: cecidit t
crepuit: t mortuus est. Rogate igit fratres
illū sine cui⁹ volūtate foliū arboris nō mo
uet: vt vsq̄ in finē taliter vos in hac solitu
Ioh.15. dine regat t dirigat: vt eatis t fructū affera
tis: t fructus vester maneat: Amē. Nō tur
bemini fratres dilectissimi si cōpello vos vi
num bibere: t panē tritici cū bletis butyro
mixtis sic comedere: Hā hodierna die cre
dimus filiū domis resurrexisse a mortuis:
Luc.15. ideo gaudere et epulari oportet: q̄ frater
noster mortu⁹ fuerat t reuixit: perierat t in
uētus ē. Ad mēsam ḡ accedētes cū gaudio
epulemini: qm̄ ego sum iacob pater vester.

De obseruātia clericoꝝ: Ser. XL.

Vditis in mēsa frēs charissimi q̄
liter dñs ꝓceperit seruo suo abrae:
Gen.22. vt tolleret filiū suū: quē sup cuncta
terrena diligebat: isaac: t offerret cū super
vnū montiū quē mōstrauerit sibi dñs: quē
Matt.5.17. dicūt nōnulli illū esse montē caluariē: in q̄
crucifixus fuit ille deus t hō. Series histo
riē nuper simpliciter intellecta: primo ēdi
Deu.4. cat obedientię filios: Fidelis enim sermo vi
uus t efficax: t penetrabilior omi gladio an
cipite. Sz de modo t virtute obedientię ali
quid vobis nūc dicendū est. Hā sicut obe
diendū ē libēter: sic hilariter: sic t velociter.
Obedientia enī sine mora esse debet. Nō pla
cet deo morosa t disceptatrix obedientia: q̄
quidē cū ꝓceperit q̄erit cur: quare q̄ iubeē
ꝓcepiat. Jstius obedientię exquisitū nob
hodierna die exemplū proponit. Abrahā pa
ter noster: sic enī dicit senex: fidelis t prima
credendi via. Sanctus igit pater abraam t
ꝑma obedientię norma: t forma verę obedē
tię apud oēs esse credat. Ecce fratres ꝓce
pit ei deus filiū immolare: Sed quē filiū?
Audi t obstupesce q̄ audis: filiū dilectū: fi
liū primogenitū: filiū magnę promissionis:
filium magnę generationis. Dictum enim
fuerat abraam: Jn isaac vocabitur tibi se- Gen.21.
men tuum: t in ipso erit semen tuum sicut
stellę cęli: t sicut harena maris in extrema
tua senectute. Centenarius enim erat ab
raam dum genuit isaac de sara sterili vxore
ꝓpria: de agar ancilla ismaelē sagittariū:
mirabiliter promissū suscꝑerat: mirabili⁹
suscꝑtum religiose educauit: Jnter hęc tñ
nō ꝓtradidit abrahā: ꝙ nec murmurauit: nec
hęsitauit: nec facie ꝓturbauit: imo tanq̄ pa
ter exurgēs pia crudelitate in filiū se arma
uit: vt mox obediret. Attēdite vos filij obe
dientię: qui votū fecistis t professionē. Va
de o tu frater t fac similiter. Hęc semper ad
implere cogita: hoc semper facie lęta fac et
viues: t erit semen tuū benedictū vltra se
mē abrahę. Verūtñ quid maius nescio mur- B
murat: quid affectuosius susurrat vox ista
in auribus nostris: licet hęc tempore tanto
ante nos scripta sint: quę sunt per allego- Gal.4.
riam dicta? Discutiamus ergo folia vineę:
vt fructū inueniamus spiritalis intelligen
tię: tanq̄ sub cortice nucleū: tanq̄ sb palea
granū: tanq̄ sub terra thesaurū. Sicut vt
hodiernę christi solennitati satisfaciamus:
cōsideremus vtrū ea quę dicta sunt de tpe
abrahā: inclinare possim⁹ ad me augustinū
patrē vestrū. Temptemus super hoc aliq̄d
dicere ad dei laudē: t ad nostrā aliqualem
ędificationē. Sed sm hebręos abraam sub
tribus temporibus tria sortitus est nomi
na. Primo dictus est Jlam: qō idē sonat
qō excelsus: cū adhuc esset in chaldęa i ter
ra t in cognatione sua in domo patris sui.
Ascendēs aūt in terrā chanaan ad vocatio
nē dei: dictus est abraam: qō interpretat pa
ter excelsus. Tandē in circūcisiōis suę tem
pore tunc dictus est abrahā: hoc ē pater mul
tarū gentiū. Attendatis fratres tuos in pa L
trē vestrū: Nam primo vocatus sum excel
sus philosophus. Eram enī inter oēs meo ma
gnos nominatissimus: et liberalīū artium
sagacissimus indagator. Excelsus inquam
erā celsitudine scientię quę inflat: non cha- 1.Cor.8.
ritatis quę ędificat. Nam cedrum odoife-
rum vocabant me romani principes: foliis
abundantem: sed non habebam fructum.
Excelsus eram t impius super omnes coeta- Psa.36.
neos meos: elatus t supereraltatus super
cedros lybani. Et ecce accessit ad me mater
pietate plena: predicatio sancti viri episco-
pi: vita t exempla sanctoꝝ patrum pauli et

Ps.28. antonij ⁊ simpliciani: ⁊ cū his oīibus vox dñi ꝓfrngentis cedros cōminut cedrū libani ⁊ bestia ꝓparata ad victimā in odorem suauitatis: Et sic factꝰ sum pater excelsus. Deinde ad africā veni: mecū ducēs decem ⁊ nouē ex fratribus meis simul viuentes in palacio sancto: et cupientes separari a seculo: sanctus pater valerius cupiens esse particeps fructuū ⁊ orationū: locū istū secretū in quo nūc iamuo nobis donauit: ⁊ multi nostrū viderūt. Sed loco isto ꝯdisſicato in christi nole ⁊ sancte trinitatis ponti fex bigonēsis factus sum: ⁊ vocatꝰ sum pater excelsus multoꝝ. Pōtifices eīm fratres mei sicut vocant pastores gregis: ita ⁊ patres plebis pro cura ⁊ pria sollicitudine: et
Ps.51. tunc factus sum sicut oliua fructifera in domo dei. Psulcos eīm oliuę comparant propterum olei triplicē. Nā oleū ꝓmo illuiat: pascit ⁊ sella mēbra fouet. Sic ⁊ ꝓsules illuminare debēt vbo: pascere exēplo ⁊ fouere egentes tpali bōficio. Ego eīm frēs nō dico me hoc facere: studeo tñ sacrā scripturā exponere: turrim dauitica clypeis fortissimis munire: munitā declarare: ⁊ declaratā otdinare. Nam quid p turrim dauiticā: nisi sanctoꝝ ecclesiā intelligo? Et sic tam ab ortu ⁊ occasu: ab aquilone ⁊ austro viget nra doctrina ⁊ expositio. Non tñ a me sed de domo dei procedit: ⁊ sic nō solū pater gentiū
Ps.127. dicor: sed etiā vitis abundans in laterib⁹ domus dei. Cuius domus sunt latera legēteo ⁊ orantes ⁊ ꝓiugati legentiū ⁊ orantiū ⁊ ꝓiugantiū. Nam vobis qui estis legentes ⁊ orantes abundāter propinauimus doctrinā: qbus disciplinā apostolicā tradidi. Cōiugatis pocalū vitę etiā propinauim⁹. Vobis tñ ꝓpinaui vinū feruoris: charitatis ⁊ equitatis: Illis vero pacē ⁊ patientiā do-
D nauimus. Reuertamur ḡ ad distinā pięta tatā: quę insinuat nobis tria: scz disciplinā regulārē: progressum ⁊ exitū. Dicit eīm nob a dño: Tolle filiū tuū: quasi dicat dñs: Tu q̄ monachus es: tolle filiū tuū ysaac: q̄ interpretat risus: hoc est tuā propriā voluntatē tolle: in cuius executiōe homo ridet ⁊ delectat. Et hęc est ꝓma oblatio quā dō debet deo reddere ⁊ offerre super vnū mōtū quē monstrat nobis deus. Nam multa genera montiū demōstrat nobis dño. Ds de quat tuor nobis mediator dei ⁊ hominū homo
Isa.2. christus iesus mons dicit: qui erit in nouissimis diebus mons domus dñi in vertice montiū. Et iterū: Mons dei mōs pinguis Ps.67.
⁊ coagulatus. Porro de hoc monte descendit ros ⁊ vnguentū ꝓ barba aaron. Hōs Ps.132.
eīm de christi plenitudine vnguentū recipere possumus. Apostoli etiā fratres dicunt montes: quia fundamenta eius scz ecclesię in montib⁹ sanctis. Angeli nunquid nō et ipsi montes dicuntur excelsi? Porro iesus qui mons dicit sedēs in monte thabor: sermonē discipulis facit: enumerans septem beatitudines spūs. O frēs attēdite ꝙtū sit E
impedimentū: ꝙ graue dispendiū inferat sancte religioni superfluitas ⁊ abundantia rerū: qō longe magis legim⁹ in libro nře cōscientę ꝙ possumus explicare sermonib⁹.
Nunquid nō sodomitaꝝ peccatū fuisse le- Ezech 16.
gitur abundantia panis et superbia vitę? Nunquid nō angeli videntes se abundare Isa.14.
in pulchritudine ⁊ sapiētia superbientes ce ciderūt? Nunquid nō ⁊ patres nostri quasi Gen.3.
ratiōe eadē expulsi sunt de paradiso? Nun Gen.7.
quid nō ⁊ mūdus submersus fuit: quando abundantes ⁊ in suis abundantijs deū nō cognoscentes perierūt? Nunquid nō ęgyꝑti abundantes iracundia pleni facti sunt Exo.14.
⁊ submersi? Nunquid nō propter abundātiam idola terrę facta sunt? Nunquid non 1.Reg.15
amalech quia abūdabat: id est inuidia plenus occisus in manu saul? Nunqd nō tempore dauid milia milia interfecit se? Rūqd nō saul abundans superbus efficit ⁊ ejcit? Nunquid nō herodes ascalonita iugulat? Nunquid nō herodes tetrarcha sperās in sua abundantia populo satisfacere: qui credebat iohānē esse sanctū ⁊ iustū: ipsū tñ de Matth.14.
collauit? Cogitate frēs qd recepit holoferneos: qd cęsar: qd nero: qd valētin⁹: qd ꝓsētin⁹: qd decius: qd iulian⁹? Quid ꝙ valuit cęsari ⁊ neroni abūdātia? Quid affuero pecunia? Quid antiocho simulata ⁊ palliata pęnitentia? Colamus ergo christū pauperem in psenti vt simus diuites in futuro. Lomes eīm diuitiarum superbia ⁊ luxuria est. Amem⁹ ergo o fratres summā christi ⁊ apostoloꝝ paupertatē: ne in nostra sancta religione mutet color optimus: et dispergant Thren.4.
lapides sanctuarii nostri. Sane eīm fratres mei ex collatiōe aliaꝝ paupertatū: cōmendatio paupertatis volūtarie plenius inter nos reluxet. Sunt eīm ḡnaꝝ genera paupertatis: Prima est infelicitas: secunda est pau- F

pertas cupiditatis: tertia paupertas super fluitatis: quarta dolositas: quinta paupertas voluntatis. Prima habet mendicus: secunda habet auarus: tertia habet prodigus: quarta est paries dealbat⁹: quinta habet vir cōpeditus. Prima est flagellū: secūda est venenū: tertia est vēnlabrū: quarta est vmbraculū: quinta ędificiū. Prima est miseria q; cruciat: secunda est venenosa q; necat: tertia ē ventosa q; inflat: quarta dolosa q; dissimulat: quinta gloriosa q; coronat. Hec mirū si christianus amator sobrietatis: sobrietatē spūs cōmēdat: cum epicurus pręceptor voluptatis eam cōmendauerit dicens: ¶ felix paupertas est si lęta ē. Sup hanc propriā voluntatē offert homo
G deuotus: qō pręcipue fit in professiōe obe/
Gen.22. diendi. Sequit fratres: Strauit abraā asinum: duos pueros secum ducens. Ysaac vero ligna cedrina portabat: abraā autem ignē ⁊ gladiū. Dementes aūt ad montē ligat ysaac: super ligna ponit: et scita a patre dei voluntate: nō aperuit os suū. Et extendens manū abraā: audiuit: Ne extendas manū super puerū: sed pro ysaac tolle arietem vnū de cunctis tuis melioribꝰ: quē inter spinas tibi parauī. Attendamus nunc fratres: nā quid per asinū nisi carnē nostrā intelligo: quę velut asinus domāda est virga: onere ⁊ pabulo ⁊ cinere et cilicio: Caro domāda ē: ne impinguata: incrassata ⁊ dilatata recalcitret: velut asinus q; cū dño velut catellus ludere volait. Duo nāq; pueri sunt q̄nq; homis sensus: quos tū duos dicimus: q; ad vsuꝫ ⁊ ad executionē coꝝ duo intra mēbroꝝ mancipata sunt. Nam ⁊ ego velut abraā in vobis ⁊ canonicis nostris:
Eza.9. ne caro luxuriet: ⁊ ne mors per fenestras intret: duobus pueris vos sociaui paupertati scz ⁊ oratiōi: q̄bus mediātibus q̄nq; sensus corporis extinguere potentis. Nam p hęc pręterita mala obliuiscemur: cogitationes malę nō ascendēt in corda vestra: affectio cognatoꝝ nō regnabit in vobis. Hęc ēm sunt quę quotidie monachos cribrāt sicut triticū. Iste sunt mordaces curę: q̄ sanctum viri propositū enerauerunt. Inter has vir sanctus coquit ⁊ cruciat. Hęc sunt
Eccle.10. monachoꝝ muscę mordaces ⁊ monētes: q̄ perdunt suauitatē vngucti. Hęc sunt volatilia quę comedūt frumentū in anima seminatum. Vos aūt fratres dum hęc in corda

vestra ascēdūt: recurrite ad orationē vel ad operis occupatiōes: ne vos serpentinę muscę deglutiāt. Numquid nō sic fecit sanctus pater antonius? Qui cum epistolas a charis suis in sęculo morātibus recepisset: nullam legere voluit: sed receptas in ignē proiecit dicens: Charte fallaces estis: etiā plenę mendacio: comburo vos: ne comburar a vobis. Sequit fratres: Ligat ysaac. Sic Gen.22.
et vos ligamini in hac solitudine tam fortiter vt pfuentudines vitę sęcularis ignoretis: ⁊ suauitatem sanctę religiōis capiatis. Placeat vobis somni sobrietas: mētis trāquillitas: corporis mūdicia: mortis seueritas: ⁊ cuncta salutis expectatio. Soluitur ysaac ⁊ iocunde ad matrē reuertit in bersabeę. Sic ⁊ vos vertamini soluti ad matrē q̄ sursum est hierusalē. Cum ergo illic perueneritis: habit refrigerij sedem: quietis beatitudinē: ⁊ luminis claritatē.

¶ De obseruantia ieiunij quadragesimalis Sermo ¶ XLI

C Um ieiunaueris vnge caput tuū: ℟
⁊ facē tuā lauā: ne videaris homi- Matth.6.
nibus ieiunās. Ieiunantis officiū est: in cinere ⁊ cilicio sedere: sordidas vestes nō tenere: carnē macerare: facē attenuare: in palore permanere: nō ipsam lauare: nō ad mensam opulentā accedere: nō cōuiuia ⁊ festa visitare: nō capite inclinato incedere: sed elemosynas dare: castitatē seruare: iuste sancte ⁊ pie viuere: vt christi sanctā resurrectionē expectans gloriet. Hęc aūt oia facite: nō vt videamini ab hominibus: sed tū ab illo qui cuncta videt in abscondito. Sed si pringeret q̄ fumus ieuniorꝝ sparge ret inter homines: statim facē tuā lauā: ne videaris hoībus ieunans. Tria ēm frēs p ponunt nobis hodie: scz ieunare: facē lauare: ⁊ caput vngere. Hęc tria sunt in q̄bus tota vita nostra cōsistere debet. Quę sunt ista frēs nisi declinare a malo ⁊ facere bonū Ps.36.
⁊ totū q̄ habes deo pribuere? Ecce dedd pinet nra christiana sancta religio. Quid ēm p ieunare frēs nisi a malo declinare: p faciem lauare: bonū facere: p caput vngere totū deo tribuere? Sed dicet quis. Pretuis est hęc expositio: sed ⁊ aquam viuā vt cupimus nō propinasti. Attēdite ergo fratres. Nam hostis antiquus vestris primis parē Gen.3.
tibus: pmo in paradiso suasit vt dīm offenderent: secūdo vt facē a deo absconderent

post meridiē: tertio vt de ligno vetito co-
mederēt. Maz ibi dicit vt caput pungeret:
ꝑ ꝟ vt caput vngeret. Ibi abscōdēdo facie
latitaret: ꝑ ꝟ lauaret. Ibi vt comederet: ꝑ
ꝟ vt ieiunaret. Credam⁹ illi q̄ mō dīc ꝓce-
Matth.17. pit: ꝑ nō illi q̄ ℣ra ꝓfuafit. Aut eſt ꝓ: ibi c̄
fili⁹ me⁹ dilect⁹: ipſum audite. Maz ait ho-
℣ die: Cū ieiunat⁹. Eſt eſt frēs q̄dā ieiuniū
cōmēdabile: t q̄daz dānabile. Dānabile
q̄ videt hoīes: q̄ fit ꝓpt hoīes. Cōmēda
bile quod ſolū ꝓopter deū fit. Sed aliqui
ieiunant vt infirmi: aliqui vt faſtiditi: alīq
vt auari: aliqui vt hypocritę. Ęgrot⁹ ieiu-
nat vt valeat: faſtidiosus vt apetat: auarus
vt parcat: hypocrita vt appareat. Jeiuniū
ęgroti ē ſanitat⁹: ieiuniū faſtiditi ē guloſi-
tat⁹: ieiuniū auari eſt parcitat⁹: ieiuniū hy-
pocritę ē ſimulitat⁹. Hęc aūt ieiunia etſi nō
ſūt piculoſa vt ęgroti: tñ ſunt infructuoſa.
Jeiunate ḡ frēs ꝓpt deū: frangat⁹ nucē vt
accipiat⁹ nucleū: ꝓciam⁹ folia vt inueniā-
Eſa.22. mus fructū: purgem⁹ puteū: vt hauriam⁹
aquas de fontib⁹ ſaluatoris. Aut eſt ſalua-
Eſa.55 tor: Sitientes venite ad aquas. Nam tri-
Joh.11. plex ē aq̄ ſaluatoris frēs: Aqua lachryma-
rū quando fleuit ſup Lazarū: t ſup ciuita
Joh.13-42.19. tem: Aqua quam poſuit in peluim q̄n diſ-
cipulo⁹ pedes lauit: Aqua q̄ de latere ei⁹
emanauit. Primā opoꝛtet nos habere frēs
ſi recte ieiunare cupim⁹. Eſt ḡ prima aqua
cōtritionis: ſecunda cōfeſſionis: tertia ſatiſ
factionis. Prima mentē ſanat: ſecūda refri
gerat: tertia ſecundat. Ergo fidelis ſi cupis
recte ieiunare: iſtas aquas recipe t laua te
t mūdaber⁹ a lepra. Maz niſi habueris has
℣ aquas: ieiuniū tuū modicū valebit. Jdeo
Matth.22. vocati hodie ad nuptias magni regis frēs
dilectiſſimi: omem⁹ nos veſtimēt⁹: tubis:
t cymbalis benſonantib⁹. Laudem⁹ ipſū
patrēfamiliās: q̄ ad ſuas nuptias nos vo-
care dignat⁹ ē. Quę ſunt nuptię hodie ꝓ-
parate frēs: niſi iſti dies quos deus conſe-
crare dignatus eſt? Jſti eſt ſunt dies quos
obſeruare debemus: in quibus legē recipe
re merebimur. Jſti ſunt dies medicinales:
qui animę t corpori cōferunt ſanitatē. Jſti
ſunt dies nuptiales: in quibus veſtimēt⁹
ornati eſſe debemus: cymbala t tubas or-
ganaq̄ benſonantia ſonāt⁹. Hęc eſt ſūt
inſtrumēta quę in nuptijs quadrageſimali
bus ſonare debemus. Nam primo veſtire
nos debemus virtutibus ſanctis: expolia-
tis vitijs. Secūdo cymbalū percutiēdo pe-
ctora p cōtritionē ſonare debemus. Tertio
vt pręcones clamare debemus ſuggentes
vbera vocādo paulos vt ieiunare diſcant:
ſenes vt ieiunare doceant: quia ecce nūc tē 2.Cor.6
pus acceptabile: ecce nunc dies gratię t ſa-
lutis: Ecce dies remiſſionis: ecce dies ſatiſ
factiōis. Tu ergo inique qui longo tempo D
re dormiſti: ſurge memento vnde ceciderīs Apoc.2.
t age pēnitentiā dū tempus habes: dū ſa-
nus es: dum peccare potes: vt nō ex timo-
re ſed ex amore videaris pēnitere. Omnis
eſt frēs mei: qui p pēnitentiā deleuerit pec-
cata ſua: iam angelicę ſolicitatis ꝓceps ē.
Jpſa namq̄ pēnitētia eſt medicamentum
vulneris: ſpes ſalutis p quā peccatores ſal
uātur: p quā deus ad miſericordiā inclinat.
Dum aūt pēnitentiā frēs feceritis: fundi-
te p peccatis lachrymas cordis et corpis.
Nunquid nō lachrymādo frēs mei: petrus Luc.22.
a chriſto reſpicitur? Nunq̄d nō maria veni Luc.7.
am meretur? Nunq̄d ñ martha lachrymis
ſanatur? Nunquid nō chananęa erudit? Matth.15.
Nunquid nō lazarus ad vitam reuocatur? Joh.11.
Laua ergo facie tu qui hodie incipis ieiu- Matth.6.
nare: lachrymis pectus: exalta vocē
tuā cōfitendo: t annūciando ſacerdoti pec
cata tua. Audite fratres quid dauid p con-
feſſionē cōſecutus eſt. Quid ait: niſi pecca- 2.Reg.12.
ui dño? Et Nathan ꝓpheta ait: O dauid
tranſtulit deus peccatū tuum a te. Cauete
tamē fratres: ne cōfeſſio ſit ſaul: qui redar-
guitus a ſamuele ſuꝑbiēdo dixit: Peccaui. 1.Reg.15.
Qui ſtatim audire meruit: Trāſtulit deus
regnū tuū a te. Sic t dixit Judas: Pecca- Matth.27.
ui: nō dolēdo ſed diffidendo. Sic t Cayn: Gen.4.
Maior eſt iniq̄tas mea: q̄m vt veniā mere-
ar. Ergo fratres cū ieiunat⁹ faciem veſtram ℰ
lauate lachrymis: caput vngite chriſtū qui Matth.6.
caput cunctoꝝ eſt. Jpſum ergo vngite: ſcz
oleo miſericordię: elemoſynas dando: t ver-
ba cōtritōis clamādo: Peccauimus dñe:
ꝑ miſerere: Et ſic vncti erim⁹ a chriſto oleo
letitię. Sic vnctū dauid legimus: ſic vnctū
petrum t mariā ꝓſpicimus: ſic vnctos vo-
lentes ſemp ſpectauimus fratres. Sed q̄s
dicet: quomodo vngēdus eſt deus? O pec- Luc.7.
cator vade primo ad mariam peccatricem.
Jpſa eſt vnxit pedes t poſtea caput: ſalli-
cet alias: t poſtea accedere potuit ad caput.
Nam ſi primo lachrymis chriſti pedes non
lauiſſet: ad caput chriſti accedere vngendo

ausa non fuisset. Ergo necesse est primo ad pedes lachrymas fundere: t postea ad christi caput accedere. Scitote tamē frēs mei: q nisi inimicis vestris cito peperceritis: oia quę agitis siue ieiunetis: siue elemosynam detis: siue oīa quę bona sunt agitis: oīa vana sūt: t serui inutiles estis nisi proximo peperceritis. Sed dicetis: Ego parcere inimico non possū: ex quo ergo mihi bona nō valent sine hoc: me affligere ieiunando bona distribuēdo nō ampliꝰ volo. Ego aūt
Luc.6. dico vob: Dimittite vt dimittat vob. Nullum tamē malū impunitū: nec aliquod bonum irremuneratū remanebit apud deum qui nouit abscondita cordis cauctorū.

De vita t moribus clericorum.

Sermo XLII

A Fratres charissimi: Sanct⁹ ille hieremias cōsiderans sacerdotū t pręlatorū negligentiā: lamētabiles vo-
Thren.4. ces emittens dicebat: Paruuli petierūt panem t nō est nec erat qui frangeret eis. Lamabat ergo hieremias aspicies destructionem sanctę ciuitatis: ploraꝫ et lamentatur crudelitatē matrū: patrū t pastorū: qui de-
Ezech.34. uorant filios in pditione. Vę vobis pastoribus israel: qui quod pingue erat comedistis: quod confractū erat nō consolidastis: quod erroneū erat nō reuocastis: quod infirmū erat nō sanastis: quod nudū erat nō cooperuistis. O frēs lupi rapaces hodie facti sumus iusticiā postponentes: veritatē t misericordiā ignorātes. Cauete ergo ne vobis dominus hodie dicat: Dispensatorē te posui super familiā meā: t tu panē eis non fregisti. Nō ergo dispēsator: sed dissipator:
Matth.25. non speculator: sed spiculator. O serue nequam mittā te in tenebras exteriores: quoniaꝫ pueri tui petierūt tibi panem: nec fuit
B qui frangeret eis. Itaq; frēs distribuēdus est panis t frangendus subditis anteq̄ fame pereāt: nam si moriēt: de manibus tuis sanguis eoꝝ exquireꝝ. Distribuēdus itaq; est panis omnis sanctitatis eluriētibus. Est etiā frater panis mūdus qui distribuēdus est t frangēdus filijs: Est t alter panis immundus: qui distribuēdus est seruis. Sūt etiā isti panes coniuncti in domo dei: sicut in area paleę cū granis. Tres tamē panes legimus i scriptura: panes pharaonis: oblationis t propositionis. Primi sūt laici: secundi sūt sacerdotes: tertij vero pastores.

Panes pharaonis diuiduntur in tres partes: in cōcupiscentiā carnis: t concupiscentiam oculorū: t superbiā vitę. Prima est luxuria quę eneruat: secunda est auaricia quę cruciat: tertia est superbia quę velut vesica inflat. Luxuria est proferens immundiciā: auaricia est generans inuidiā: superbia parit iniusticiā. Luxuria est pręmens hominē intra se p pollutionē: auaricia extra se p vacationē: supbia supra se p elationē. Luxuria deprimit boiem intra se: qr cū factus sit ad imaginē dei: velut porcus in luto viuere quęrit. Auaricia trahit boiez extra se: qr ppter terrena dimittit cęlestia. Superbia extollit supra se: vt ponat in cęlū os suum. Pō.72. Et sic pfes t fratres homo p luxuriā in vanis cupit delectari: p auariciā in trāsitorijs cōsolari: p superbiā de impietate gloriari. Isti sunt pastores quos dominus eiecit de Matth.21. templo vendētes t emētes. Isti sunt quin- 4.Regl.1. quagenarij qui p heliam cōburuntur. Isti sunt illi falsi ppbetę vestiti pellibus capri- Matth.7. nis: qui etiā intrinsecus sunt lupi rapaces. Ergo nos qui pastores sumus nominati: luxuriam frāgamus p abstinentiā: auariciaz submergamus per elemosynā: superbiā fugiamus p humilitatē t per patientiā. Maz sicut impossibile est dęmonē in malo obstinatū paradisum intrare: sic impossibile est luxuriosis pastorib⁹: auaris t superbis ībitos castos t humiles et bonos facere: qa necesse est vt talis sit grex: qualis sit et rex.

Est t ali⁹ panis oblationis: quem quidē C nō solum frangere sed et deo offerre debemus. Dauid dicebat: Intret oratio mea sicut incensū in cōspectu tuo. Iste est panis Pō.140. triplex: quia oratio debet esse ampla: deuota t pura. Ampla vt pro omnibus etiā rogetis p calumniātibus t psequentibus vos. Deuota vt nō remisse petat⁹: sed deuote: t dabitur vobis pseuerātib⁹. Sed dicet qs: Qualis debet esse qui petit: quid petat: p quo petat t a quo petatur? Si petis qualis ē debeas: dicim⁹ q bonus: qr scimus q Job.9. deus peccatores nō audit. Si dicis qd petere debeas: dico q vitā vl meritū vitę: vel apprehēdentiā meritorū vitę. Sed si dicis p quo petere debeas: dico q p bō t male viuentibus: vt bonus pseueret t malus cōuertatur: nō pro sanctis non p damnatis. Nam qui orat p martyre: iniuriā facit martyri: t qui orat p damnatio nullatenꝰ im-

De tribus apli Ser.17.2. 4.sen.dis.45. ca.Est quidē.

Matth 3. petrabit. Potens tamē est deus vt de lapidibus istis siant panes. Sed si vlterius ad huc petis a quo: dicā q a patre omnia petere in filij nomine debemus: t sic veri pastores erimus. Est t alius panis scz ppitiationis. Et iste ē triplex panis angelox de quo manducat homo in altari: panis filiorū: id est verbox sanctę doctrinę. Hic est panis qui cū primo pane ō cęlo descendit: hic est Matth. 15. panis quē nō est bonū sumere t dare canibus hęreticis: ḡa panis filiorū est. Hic ē pa Luc. 11. nis petitus: amice accōmoda mihi tres panes: scz vitę: doctrinę t exēpli. Hic est pa Joh. 21. nis datus petro vt pascat agnos: nam ter ait dominꝰ petro vt pascat oues: vt tu pastor intelligas oues pascere doctrina: vita t exemplo: vel eucharistia: doctrina t vita sctā. Et sic dñs ait petro: ita t cęteris apostolis suis. Ergo pascamus oues nostras: parvulos nostros panē frangamꝰ: ne deficiant in via: pascamus pane angelico: pascamus verbo: pascamꝰ exēplo: ne tota gens pereat. Nam capita gentiū sumus: cęcorū t ignorantiū duces: claudorū baculus: terrarū principes: regum viatores: angelis superiores. Sed dęmonibus peiores: dū hęc negligenter pspiciamus. Fratres pascamꝰ ergo populū ne sitrevelut oues absq; pastore: vt de pascuis solitudinis trahat ad pascua societatis: Jesus christus dñs noster.

¶De modo quęrendi christum in epiphania. Sermo ¶XLIII

Audistis frēs mei charissimi sanctissimos reges dominū diligēter quę siuisse: t quęrendo deū t hoīem inuenisse non dubitamus: t sibi pretiosa munera obtulisse firmiter credimus t prędicamus. Vos ergo frēs quęrite christū: quęrite nazarenū: quęrite floridū: candidū et rubicundū. Quęrite christū t hūc crucifixū: quęrite et inuenietis: pulsate t aperiet vobis: clamate t vocate valentū: nūciantes qt amore langueseritis. O vos mundi amatores q terrena sapitis: quox deus venter est Phil. 3. t vita in cōfusione: qđ agitis sine christo: qđ cōzpiscatis: qđ sapitis: quid speratis? Munqđ sine christo vobis pax esse poterit? Munqđ fęlicitas vel victoria: vitā vel securitas: fides vel charitas: spes vel fiducia: cōstantia vel temperātia: prudentia vel scientia: pulchritudo vel fortitudo: olfactus vel tactus: visus vel auditus sine christo vobis esse poterit? O frēs mei absit. Quęrite Esa. 55. ergo christū dum inueniri potest: inuocate eū dum prope est. In ipso nanq; sunt oēs Col. 2. virtutes t thesauri sapientię et scientię absconditi. Quęrite christū t inuenietis christū: pulsate ad christū t aperiet vobis christus. Dirigite viam christi: vt dirigat vos christꝰ. Custodite christū: vt custodiat vos christus. Amate christū: vt amet vos christus. Quęrite christū pauperē: et inuenietis christū diuitē. Pascite famelicos christi vt pascat vos christus. Visitate infirmos christi vt visitet vos christus. Pacē habete cū ꝓximo christi amore vt vos pacificet christus. Hūc ergo christū quęramus: hūc eā veraciter capiamꝰ: hūc semper vt possumus agnoscamus: hūc semp quęramus. t inuentū tam fortiter: tam suauiter: tā dulciter teneamus vt eū nō amittamꝰ. Quę ¶ rendus est ergo christus: sed non in platea vbi ē magna vanitas. Quęrēdus est xpus sed non i foro vbi est grandis aduersitas: Quęrēdus est christus: sed non in taberna vbi est sūma ebrietas. Quęrēdus est xpus sed nō in sęculari curia: vbi est maxima falsitas. Quęrēdus est xpus: sed non i schol mundanoū philosophox vbi est infinita puersitas. O vos mundi amatores q terrena sapitis: t ꝓ terrenis honoribus et pompis discurrere nō desistit transuolātes mōtes t alpes: inuestigare volētes alta cęli: lata terrę: profunda maris: in calore et frigore: fame t nuditate: cur christū nō quęritis: in quo hęc omnia t maiora pfecte reperiunt? Quiescite tam agere puersę: discite bene fa Esa. 1. cere. O vos qui cęlorū motus quotidie inuestigare curatis: nō tamē vt deū pfectius cognoscatis: sed vt mundo floretes appareatis. Sapientes igit t inspicētes quęrite christū: sed nō cū luxuria in qua est lata deformitas: nō cū superbia in qua iacet eterna calamitas: non cū auaricia in qua est ido- Col. 3. lorū seruitꝰ: et eterna infelicitas. Sed heu frēs: q nō est hodie q faciat bonū: nō est q christū adorare ope quęrat: nec est qui speret in eo: sed miles in ense: rex in diuitijs: puer in pomo: seruus in dño: vxor in viro: vir in vxore: vetula in parua pecunia: t rusticus in ligone sperat. Ecce frēs ecce quomodo vnusq; recedit a deo salutari suo: Ecce quō speramꝰ in vanitate: derelinquē-

teos deū factorē nostrū: t recedētes a deo sa
lutari nro. Non sic igit frēs mei nō sic: etiā
Ps. 61. si diuitię t honores affluāt nolite eos apo-
nere: sed solū in christo eos aponite: in ip-
so semper sperate: q; ipsi cura est de sin-
gulis nobis. Quęramus ḡ christū frēs mei: et
Esa. 55. nunq; quiescam⁹ quousq; christū inuenia-
mus: Quęrite eū dū inueniri pōt: invocate
L eū dū prope est. Sed o frēs quō eū quęre-
mus? Ecce em quęnā hodie xpus: quęrunt
eū pagani: quęrūt eū iudęi. O christiane ca
ue ne quęras christū cū iudęis: sed cū paga
Matth. 2. nis regibus pquirere nō desistas. Nam pa
gani quęrūt christū adorare: sed iudęi quę-
rūt christū iā supplātare. Pagani hodie ad
christū veniūt: sed iudęi xpm spernūt. Pa-
gani veniēdo ad christū laborant: sed iudęi
quiescendo xpm ignorant. Pagani christo
munera offerētes ipsū adorant: sed iudęi iā
christi mortē pcurāt. Pagani adorādo chri
stū t miracula ibidē videndo: ipsū toto cor-
de magnificāt: sed iudęoꝝ synagoga iam
christū spinis coronat. Pagani per aliā viā
reuertunt gaudēteo: sed iudęi iam incipiūt
Job. 21. esse pauētes: ne forte veniant romani t tol
lant eoꝝ locū t gentē. Erubescite O pfidi
Rom. 11. iudęi erubescite: q; veniet tps qñ lapis sup
lapidē in te nō remanebit: eo q; nō cogno-
ueris tēpus visitatiōis tuę. Erubescite da
ecce iam alieni hereditatē vestrā aggrediū-
tur: t ad vestrū regē natū p stellā deducūt:
cui⁹ pciosa nativitas fuit añ sęcula pdesti-
nata: a pphet' ḡnūciata: a pastorib⁹ ānū-
ciata: t sapientib⁹ regib⁹ reuelata. O iudęi
semp deo rebelles: o cęca t obstinati: cur nō
p̄sideratis mirabilia ḡ de⁹ opat in medio ter
ręvręs? Cur christū nō quęritis? Cur deum t
bonez nō agnoscitis? Cur eū vt verū dei filiū
nō adoratis? O frēs mei: nō solū iudęi: sed t
mali christiani hodie occidere quęrūt xpm.
Quādo hoc quęrūt: nisi quādo pcepta sua
Matth. 2. seruare cōtemnūt? Nō sic magi fecerūt: sed
mox xpo nato credēteo: pviā laborare cępe
rūt: t sic pseuerantes aliquādo eū inuenire
meruerunt: nō in pciositate pannoꝝ: nō in
multitudine seruoꝝ: nō in thalamo picto:
nō in lecto eburneo: nō in aula regia: Sz p
thalamo voluit reclinari in stabulo: p lecto
habere voluit sęnū: p seruitoribus bouē cū
D asino saluatos habere voluit. Eia ḡ fratres
mei: querite christū: quęrite nazarenū: quę-
rite būc florentē: candidū t rubicundū: ad cu-

ius ortū angeli cantāt: sancti exultāt: steri- Luc. 2.
lis clamat: vidua pphetizat: symeon senex
expectat: ioseph cogitat: maria mater recli
nat: boos cognoscat: asinus postat: stella de-
mōstrat: mag⁹ adorat. Iste ē de⁹ deoꝝ in si-
on: q; in cherubin apparet terribil: q; in sera-
phin apparet mirabil: q; in virtutib⁹ osten-
dit incōprehēsibil. Iste ē q; nup ō maria vir
gine nat⁹ ē t hō fact⁹ est: vt nos deos faceret
factus est homo. Iste est q; eluxuit vt nos
reficeret: qui sinuit vt nobis vitę ęternę po
cula ministraret. Iste est qui p nobis tem-
ptat vt nos a temptatiōib⁹ liberaret: qui
p nobis ligat vt nos absolueret: q; pro no-
bis humiliatur vt nos exaltaret: qui p no
bis expoliat vt nos regeret: q; p nobis co-
ronatur vt nos coronaret: qui felle t aceto
potat vt nobis fontes mellifluos aperet: q;
mortē suscepit vt nob vitā ęternā donaret:
qui sepultus est vt sepulturā suoꝝ benedi-
ceret: Ascendit in cęlū vt nobis cęlorū por-
tam aperiret: sedet ad dexteraz dei pfis vt
credentiū preces t vota exaudiret. Ecce ḡ ad
quid nat⁹ est xpus: Ecce ḡ ad qđ venit chri
stus: Ecce ppter qđ ad nos descendit chri-
stus. Quid igitur agitis o vos mūdi ama-
tores? Quid vobis cū carne o venerabiles
senes? O iuuenes delicati: quid agere cre-
ditis: cū nihil sine christo potestis facere: q;
buscunq; etiaz bonis terrenis ornati fitis?
Quęrite ḡ o iuuenes xpm: vt iuuenes ma-
neatis. Quęrite vos senes christū: vt cū oi
pspitate viuere valeatis. Quęrite christū
et nolite quiescere: illū christū: illū iesū qui
cęturiōis seruū sanauit: paralyticū solida-
uit: lazarū resuscitauit: cęcos illuminauit:
meretricem beatificauit: chananęā exaudi-
uit: latroni pepercit t ei paradisū donauit.
Būc christum quęrite fide: spe t charitate.
Quęrite christū t nolite quiescere. Quęri-
te christū t nolite sperare in longitudine vi
tę vestrę: q; incertus est exitus. Sed atten- E
dite ne decipiamini: q; sub specie boni mul
ta mala fiunt. Non em desinit hostis anti- 2. Cor. 11.
quus figuram assumere angelorū lucis: La-
queos deceptionis vbiq; ptendēs. Novit
em ipse malignus naturas hominum: t cui
adhibeat cupiditatio calorem: gulę vo: ac-
tatem: luxurię fedtatē: invidię calamita-
tem. Optime novit quez mercede cōtinet:
quem fallat gaudio: quem metu opprimat:
quē admiratione seducat. Lūcto⁹ discutit

naturas: ventilare et perscrutari cunctoꝝ affectus: in nullo desistit: ꝛ vbi cognouerit quod delectet: ibi suū exercitū ponit. Tu ꝙ fidelis cū temptatiōe pslerio: mox christū quge: mox christū inuoca: ꝛ mox tibi ipe
1.Cor.10. auxiliabitur quia fidelis est ꝛ nō permittit nos temptari supra id qō possumus portare: Qui est benedictus in sęcula: Amē.

¶ De pietate: charitate ꝛ suffragiis defunctoꝝ: Sermo ¶ XLIIII

Fratres mei charissimi nunꝯ recordor me legisse mala morte periisse illū qui libēter in hac vita opa charitatis vel pietatis voluit exercere. Habet enī multos intercessores pius homo: ꝛ ille ꝙ opera charitatē exercet hilariter. Quid enī aliud de pijs hoīb⁹ dicere poterim⁹: nisi id
Apoc.14. qō frequēter legimus: Opera eōꝝ illoꝝ sequunt illos? Quare: nisi qz multos habēt intercessores? Ideo impossibile est: vt preces multoꝝ nō exaudiant. Considera ergo o homo quis est ille qui tibi in via occurrit:
Gen.1. aliquerte qz hō est ad imaginē dei factus: ꝛ tū pauper es: nudus es: miser es: mēdicus es: orphanus ꝛ pupillus forsitā es. Caue tū ne talem despicias: caue ne eum percutias: ne expellas. Nam licet pauper: licet nudus: licet famelicus: licet miser appareat: licet doleat: licet erubescat: non tū expellendus est pauper. Nolite igit fratres mei eos sperne re: nec expellere etiā si importune petierit: nolite de eis aliqū murmurare: qz pauperes ꝛ inopes nō cessant laudare deū. Considera tu diues qui vias perambulas ꝛ plateas erecto capite ꝛ collo: qz tu simul cū paupere
Job.24. nat⁹ es ō muliere: ꝛ breui viues tpe. Et licet diues sis: sepe tamē repleris amaritudine ꝛ doloribus. In sordibus generat⁹ es: in tenebris ꝓfoueris. In doloribus etiā peperit te mater tua: ꝛ ante exitum matrē grauiter oneraſti: ꝛ in exitu matrē dilacerasti nupter: flemisti simul cum paupere ꝛ mendico: qō vallē ploratiōis ingressus es. Pares ꝙ geniti sumus: pariter vnusm⁹: pariter morimur ꝛ oēs. Cōsidera ꝙ o diues ꝙ pauper ꝛ diues pari modo oēs nascunt ꝛ moriunt. Noli ꝙ eos despicere: noli manū bñdictionis auertere ab eis: sed eos facie serena suscipe: eos verbo ꝛ exemplo refice. Misericordia igit o frēs mei mater nostra sit. Nam ꝙ esurientē pane verbi reficit: ꝙ sitientē potu sapiētię refrigerat: ꝙ errantē in domū patrie reuocat: ꝙ innocentē ꝓtegit: ꝙ infirmū fide ꝛ paciētia instruit: ꝙ tribulatōe oppressō ꝓsolādo vel cōpatiēdo subuenit: hic verus pi⁹ ē ver⁹ misericors ē: ver⁹ amic⁹ dei ē: nec eū mala morte periturū aliqs dicere audeat. O miscōia salutis pręsidiū: fidei ornamentū: ꝓpitiatio pcō⁹: tu iustos ꝓbas: tu sanctos roborās: malos ad bonū perducis: ꝛ ꝙ sine te cunctis bonis abundare videt: vel castitate appareat decorat⁹: oīno dicere nō desistat: seru⁹ inutilis sū. Sꝛ attēdite te etiā frēs mei: attēdite: qz nō solū pauperibus in via misereri debemus: sed ꝛ defunctis cū offīi diligentia misereri ꝛ subuenire studeam⁹: attēdēteo ꝛ qd iudas machabꝰ
2.Machab.12. fecerit. Dixit enī ꝙ sancta esset cogitatio ꝓ defunctis exorare: vt a peccatis soluant̄. Sciebat enī ipe iudas: ꝙ nemo gloriari poterat
Eccles.10. castū se habere cor: ꝓsiderās etiā ꝙ altra nō
Job.15.et.25. erāt munda in ꝓspectu dei. Ceciderunt enī angeli de cęlo: ideo munda astra nō fuerāt: nec etiā infans cuius vita est vnius diei su
Job.15. per terrā: sine peccō est. Quid ꝙ de nobis dicemus? Numqd gloriari poterim⁹ castū habere cor? Absit oīno: qz oēs peccōres sumus ꝛ in peccō ꝓcepti sumus ꝛ nati: oēs etiā vitā peccabilē ducim⁹: oēs in peccis viuim⁹: ꝛ forsitan in venialibus mouimur. Ergo misericordia indigemus: qz de hac vita oīes migraturi sumus. Et licet carnē dure macere-
mus ieunijs ꝛ abstinētia: licet ola mala pacienter ob christi amorē sustineamus: nō tamen ꝓdigne sunt passiōes huius temporis
Ro.8. ad futurā gloriā: quę reuelabitur in nobis. Ergo misericordia indigem⁹: qz per nostra merita ęternā vitā acquirere nō valemus. Lupis autē o homo vt tui misereat deus? Fac vt proximo misereatis. Nā nisi tibi miserebit deus: quantū ꝛ tu misereberis proximo. Tantū recipies in alia vita: quantū facies in ꝓsenti vita. Qua ꝙ ꝓ defunctis: vt dū fuerint i ęterna vita: ꝓ te orare nō negligāt. Expectāt enī nos vt iuuēt ꝓ nos: Lupus enī operandi tam profugit ab eis. Clamant igit quotidie qui iacent in tumbis: clamant ꝛ pauci sunt qui respondeāt. Ululant ꝛ nō est qui consoletur eos. O ꝙ grandis crudelitas fratres mei: o ꝙ grandis inhumanitas: clamāt ad nos quotidie: ꝙ dū viuerē mlta mala ꝓ nob⁹ sustinere voluerē: nec eis subuenire curam⁹. O ve magna inhumanitas. Ecce enī infirmus iacet ꝛ clamat:

ꝛ a medicis consolat: clamat potens ꝛ oco
cum eo clamare non cessant: cadit asinus
ꝛ oco eū sublevare festinat: ꝙ clamat in tor-
mētis fidelis: ꝛ nō est q̄ respōdeat. Ecce ve
stra inhumanitas frēs. Ea ḡ nō fiat: sed me-
2. Machab 12. mērote frēs q̄ sancta ꝛ salubre: pia ꝛ sctā
ꝛ summo deo ꝛ angelis est cogitatio pro de-
functis exorare: vt a pēnis quas pro peccis
L patiunt: soluant. Sz dicet q̄s: Ecce patrē
bonū: piū ꝛ humilē: misericordē ꝛ castū: et
oībus virtutib⁹ plenū ꝛ ornatū habeo: tūc
si vera sūt q̄ lego: eū esse beatū nō dubito:
Cur ḡ orare pro eo volo: cur elemosynā da-
re: cur ieiunare: cur sanctor̄ corpora visita-
re? Nō ē ḡ necesse p eo orare: q̄ fidelis fuit:
pi⁹: castus: humilis: patiēs: ꝛ cūctis bonis
Eccli.31. ornat⁹: ꝛ post aurū nō abut: nec in pecunię
thesauris sperauit: potuit trāsgredi et nō ē
trāsgressus: ꝛ facere malū ꝛ nō fecit. Quid
ḡ aliud credere debeo nisi q̄ lego? Quid
enī lego: vel q̄d p̄dicare audio: nisi q̄ q̄ bñ
operatur: bene remunerabit. O bō bñe q̄ di-
cis: ego nullo mō tibi negare audeo. Quis
enī fideliū dubitat: q̄ q̄ bene fecerit bō reci
piet? Consulo tū vt pro defunctis exorare
non desistatis. Dixi enī supra: q̄ nemo sine
Prouer.20. crimine vnit: nemo glōriari pōt castū vel mū
dū se habere cor. Et q̄d ḡ stulo: q̄d volo: q̄d
vel deprecor: nisi q̄ dimittas incertū ꝛ acci-
pias certū? Quid est q̄ est incertū: nisi q̄
nescio vtrū pater tuus crucietur: vel vtrū di-
Eccle.5. gnus fuerit odio vel amore? Multi enī fue
rūt q̄ reputati fuerūt sancti: ꝛ tū in ꝛspectu
dei nō boni: sed mali inuēti sunt. Accipe ḡ
q̄ō est certū: ꝛ dimitte q̄ō est incertū. Certū
enī est q̄ peccator fuit: licet bonis opib⁹ or-
natus fuerit: ignoramus tū vtrū ęternam
glōriaz meruerit possidere. Lege ḡ o bō ꝛ ope
implere festina: q̄ sancta ꝛ salubris est cogi
tatio p̄ defunctis exorare: ꝛ elemosynā da-
2. Machab. 12. re: ꝛ carnē affligere ꝛ opa charitatis exerce-
re: ꝛ peregrinatiōes facere vt a pctis soluā-
tur. Nā ꝛ si sunt beati vel damnati pro q̄b⁹
rogas dūmodo nesciao ꝛ a deo reuelatū ti-
bi nō fuerit: nō beatis vel dānatis iniurias
facere poteo vel deū offendere: q̄ si bti sūt
bono tuo nō indigent: ꝛ si dānati obtinere
nō valēt. Ergo dū cert⁹ nō sio: q̄ nec beati
nec damnati sint: orare pro eis nō differas:
q̄ vt supra diximus: bonis tuis nō indigēt
q̄ beati sunt: ꝛ mali nō obtinēt: q̄ damnati
sunt. Scias tū ꝛ indubitāter credas: q̄ licet

pro defunctis beatis vel dānatis obsecres:
bona q̄ facis pro eis nō amittis. Sepe enī
p̄dicauimus: ꝛ sepe integra fide docuim⁹
q̄ nullū malū impunitū: ꝛ nullū bonū irre-
muneratū erit: apud quē nō est acceptio p̄ Act.10.
sonar̄. Oratio enī tua in sinu tuo reuertet. Pō.34.
Jgit pro defunctis semp orandū est: ꝛ si nō
proficiet eis q̄ beati vel damnati sunt: ora
tio in sinu nostro reuertet. Sic enī semp bo
ni erim⁹: sic pij ꝛ misericordes: sic mala mor
te perire nō poterimus: quia dñs custodiet
nos in tota vita nra: quā postea deserendo
dabit illā quā nec oculus vidit: nec auris au- 1. Cor. 2.
diuit: nec in cor hominis ascendere potuit.
Festinem⁹ ergo o fratres pro defunctis ex- D
orare: vt et ipsi festinent nos ad se vocare.
Tident enī sanctā trinitatē tantū esse vnā
quantū tres simul sunt: nec plus aliq̄d sūt
duę q̄ vna vel tres: ꝛ in se infinitę sunt: et
singula sūt i singulis: ꝛ oia i singulis: ꝛ sin-
gula in oib⁹: ꝛ oia in oib⁹: ꝛ vnū oia sunt.
Et si capere nō potestis: quomodo sancta
trinitas tres ꝛ vnū sunt: exemplū accipite:
Unus enī est sol in cęlo current: calefaciēs
ꝛ fulgens. Unus est in terra ignis tria simi
liter habens: motū: lucem ꝛ feruorē: nec lu
cem a motu et feruore dividere potes. Sic
est sancta dei trinitas. Et si eius mysteriuꝫ
capere nō valeamus: bene operari festine-
mus: vt sicuti est sanctā trinitatē per gra-
tiam videre mereamur. Inhumanū est nā-
q̄ patriā deserere: patriā despicere: vel i ea
nolle habitare. Bene ergo operari non pi-
geat: vt patriam habitare ꝛ ad eam redire
valeamus. Tanta est enim pulchritudo iu-
stiaę: tanta iocunditas lucis ęternę: hoc est
incōmutabilis veritatis ꝛ sapientię: vt etiā
si nō liceret in ea amplius manere q̄ vnius
diei hora vel media: propter hoc solū inme-
merabiles anni huius vitę pleni delitijs et
circūfluentia bonorū temporaliū recte me-
ritoq̄ contemnerent hęc omnia. O regnum
dei gloriosum: o patria nostra desiderabi-
lis: tantū valeo quantū habeo: tantū emit Marci.12.
de te vidua duobus minutis: quantum pe Matth.19.
truus qui reliquit omnia: quantum zacheus Luc.19.
dando dimidiā patrimonij partem: quan-
tum maria soror lazari: quę omnia vendi- Act.4.
dit et ante pedes apostolorū posuit. Cur
ergo bene operari pigri sumus? Cur pro de
functis exorare negligimus? Intueamur
ergo fratres patriā nostram: non solum ex

hominibus: sed etiã ex angelis atq; archãgelis: thronis ⁊ dominationibus: principatibus ⁊ potestatibus congregatã. Ibi etiã sanctam ⁊ individuam trinitatem sicuti est homo videbit: plus tamen vel abundantius: quantũ plus in via operãdo meruerit clarius videbit. Non tamen quibuscunq; bonis onerati simus: propter hoc eam emere valemus: nisi per gratiã possidere. Tunc enim ociosi contenti erimus: ociosi fœlices: E ofhces iocundantes. Hec est ergo illa optima Luc.10. para: quã maria elegit quiescendo ⁊ sedendo ad pedes domini. Contemplabatur enim ipsa deum ⁊ hominẽ: ideo optimã partem elegit. Quare optimã partem dicit: nisi q; per contemplationem ꝛterna vita designatur? Optima vita est enim quia secura est: quia ꝛterna est: quia vera est: quia fœlicitas nostra est: deum habere: deum videre: deũ contemplari. Ideo optima pars est: quam partem nõ possumus hic possidere. Qua- 2.Cor.5. re? Quia ꝙ diu viuim⁹ peregrinamur a domino: ⁊ semper in periculo sumus: ⁊ semper in labore in hac vita cum martha fatigamur. Sumus enim hic cũ martha laborãtes: hospites recipiẽtes ⁊ ministrantes seruis dei quę necessaria sunt. Hanc partem martha elegit ⁊ bona fuit: sed non optima: quia nõ ꝛterna. Bona tñ fuit quia perseuerando in operibus charitatis: sedere ad pedes domi- F ni in ꝛterna vita cũ sorore meruit. Festinemus ꝙ opa pietatis exercere ⁊ ꝓ de fructis exotare: vt videre possim⁹ ⁊ reuerẽter salutare prophetas scissimos ⁊ pfiarchas veraces. Isti enim sũt quo⁊ noia manẽt in ꝛternũ: qz deo digni sunt: fide preclari: hospitalitate precipui: astuti in sensu: sapiẽtes in opere: rebus ꝛsculanbus locupletes: reparatores orbis terrarum atq; recreatores: credulis in promissiõibus: angelorum susceptores: facie ad faciem deum videntes: prudenter et victoriosi: q̃⁊ imperij potestas nõ cessauit quousq; christus ex eorũ germine ꝓ veterum beatę virginis: quę ẽ spes omniũ gentium: natus in mundo: coruscando in mũdo apparuit. Isti enim sunt sancti viri: cum quibus locutus est deus: ⁊ ostendit eis secreta sua: vt ea quę ventura erãt quasi ꝓsentia spiritussancto illuminati agnoscerẽt. Festinemus ergo fratres ꝛsculum exire: vt etiam salutare ⁊ videre valeamus sanctos Matt.13. apostolos: quorũ oculi beati: qui deum in carne viuentem videre meruerũt: quorum fructus in patria in ꝛternum manet. Festinemus etiã fratres mei ingredi sanctasanctorum: vt etiam valeamus videre sanctos dei martyres: qui carnem domuerunt: spiritum roborauerunt: dęmonibus imperauerunt: virtutibus consecrauerũt: ꝓsentia desperauerunt: et illam patriam de qua nunc loquimur voce et moribus predicauerunt. Festinem⁹ igitur fratres etiam ingredi sancta sanctor⁊: vt videre valeam⁹ sanctos dei cõfessores: qui licet persecuto⁊ rabiem nõ senserint: tamen per vitę meritum deo digni ꝓmio martyrij nõ priuãtur: quia martyrium non tantum effusione sanguinis: ꝙ etiam abstinẽtia peccato⁊ et exercitatione diuino⁊ ꝓceptorum perficitur. Festinemus etiam fratres mei ingredi sanctasanctorum: vt videre mereamur ⁊ salutare reuerẽter sanctã dei genitricẽ: cũ sanctis suis virginibus: quę suis exemplis vniuersę seruis multitudo eius sequitur vestigia: ⁊ relictis nuptiarum copulationibus: dimissa q; liberorum propagine: spõso qui in ꝛlis est perenni mente: actu: habitu ⁊ gestu applicari meruerunt. Istę enim fuerũt virgines sacrę deo deuotę: quę in vita sua fuerũt oratiõibus instantes: iciunijs adherẽtes: elemosynas facientes: pauper recreãtes: in tribulatiõe gaudẽtes: in bello potẽtes: in dãnis tpaliũ rerũ deo grãs agentes. Festinemus ꝙ frẽs mei istos imitari sanctos. Discamus ab eis opa charitatis sine intermissiõe exercere valẽter: vt ꝓ gratiã mereamur deũ videre facie ad faciẽ sicuti est: Quod nobis ꝓcedat ille q̃ ẽ sctor⁊ oim virt⁹ ⁊ salus amẽ.

¶De penitentia agenda: ⁊ detractione vitanda: Sermo ¶XLV

B Eatus homo cui miserebit deus. B
Confiteamur fratres: et miserebit nob. Grandia sunt peccata nostra: quia tamẽ magnus dñs. Sed agamus pẽnitentiam: quoniã in ꝛculum misericordia eius. Videte fratres q̃d dicat: In ꝛculũ. In inferno quis confitebit tibi? Nemo est enim qui possit in inferno pẽnitẽtiã agere: Infructuosa est enim talis pẽnitẽtia. Hic mi seretur pẽnitẽti: hic porrigit manũ cadẽti. In ꝛlo sedet iudex: q̃ ad puersionẽ nos admonet. Beati qui faciunt iusticiã. Iustus Proue.24. septies cadit in die de cogitationibus suis aut de sermonib⁹ suis: et itez surgit. In q̃ Ezech.18.

cunq; die cõuersus fuerit peccator et egerit
pnitentiam: miserebitur ei deus. Neq; iu-
stus debet esse securus: nec peccator desper-
are. In vtroq; timor sit t spes. Felix ē qui
hāc vitā xp̃o notā fecit: Et pat t mater est:
Qui sic agit se liberat: t alios suo exemplo
ad vitā ēternā perducit. Lex ēm est quę cū
euangelio partem habet. Baptizatus ho-
mo si peccat t agit veram pnitentiā: cito
ei remittunt peccata. Impius est qui chri-
stum negat: neq; hic neq; in futuro remit-
B tetur ei. Diximus de impietate: dicam⁹ de
pietate: Prim⁹ gradus est humilitas: t in
bono opere perseuerare. Secūdus gradus
est ieiunare: et elemosynas facere. Tertius
gradus est charitatē sectari: t patientiā ha
bere. Quart⁹ grad⁹ est oia derelinq̃re ꝓpt
christi amorē. Quint⁹ grad⁹ ē vitia dimitte
re. Maior virtus est vitia dimittere q̃ res.
Nihil prodest dimittere terrenas substan-
tias: si vitia non dimittimus. Multi diui-
tias derelinquūt: vitia nō relinquunt. Bo
num est ieiunare et elemosynā facere. Je-
iunium sine elemosyna parū valet: Jeiunia
vero cum aliis virtutib⁹ proderunt. Quid
mihi prodest cuz ieiuno si luxuriosus sum:
si iracūdus sum: si detractor sum? Maiora
vulnera sunt linguę q̃ gladij. Gladi⁹ corp⁹
interficit: animam autē non interficit. Di-
cete fratres quanta mala habet lingua: in
bono magna ē: in malo moꝛs est. Diabol⁹
vnde cecidit? Nūquid furtū fecit? Nunq̃d
homicidiū fecit? Nunquid adulteriū fecit?
Diabolus nō propter hoc cecidit: s̄ ꝓpter
Esa.14. linguaz: quia dixit: In cęlum ascendā: sup
sidera ponam thronū meum: et ero similis
Ecclesi.28. altissimo. Quid dicit salomon? In mani-
L bus linguę moꝛs t vita est. Detractio gran
Esa.6. de vitium est. Propheta dicit: Vę mihi mi
sero: quia immūda labia habeo. Jgit qui
immūda labia habet: nō potest prophetа-
re. Vę mihi misero si dimisi matrē: si dimi
si fratres: si dimisi sorores: si dimisi reos pe
rituras: si reliqui seculū: t hic propter reos pe
rituras sollicitor. Pacē labijs promittim⁹:
t in corde nō tenemus. Christianoꝛ arma
pax christi est. Meipsum occido: si alios de-
trabo. Salomon interpretat pacificus: san
cte cōuersationis opere prędarus. Vxor tua
dicit sapiētia: soror t spōsa. Multos habet
diabol⁹ laqueos: hōicidiū diaboli laque⁹ ē.
Auaricia diaboli laque⁹ est. Detractio dia

boli laqueus ē. Odiu in scitate sum⁹: alq;
nfq; in ope dei sūt. Odiu i pctis ad peccā-
dum voluntatē dirigim⁹: animę nostrę tur
bant. Vbi est maior pęna: maior victoria
est. Sed quod aureo carneq; nō intelligūt:
aureo christi in cęlis intelligunt. Justus et
peccator equaliter habent carnē: equale pa
tiunt naufragiū: simileo exitus: s̄ diuersa
pręmia. Justi ducūt ad pręmia ēterna: pec-
catores ad gehennā sempiternā. Nō opor-
tet consentire detrahēti. Tanta ēm distan-
tia est inter fornicantē t detrahentē: vt ille
qui fornicatur tantū se occidat: ille autem
qui detrahit: t se et eum qui audit perdat.
Maledictus homo qui facit opus dei ne- Hier.48.
gligenter: sicut dicit propheta: Filij gehen-
ne: filij perditionis: t filij diaboli: t filij dei:
quia vnusquisq; cuius opera facit: eius fi-
lius appellat. Et in alio loco dicit: Venite fi Ps.33.
lij audite me: timorē domini docebo vos.
Declina a malo t fac bonū: inquire pacē et
sequere eā. Oculi dñi sup iustos: t aureę eiꝰ
in preces eoꝝ: pręstāte dño nostro iesu chri-
sto: q̄ viuit in sęcula sęculoꝝ: Amen.

¶De angelis t hospitalitate: Ser mo ¶XLVI

A Q Via a naturis angelicis semp de-
fendimur ne demergamur fratres
dilectissimi: ideo de eis ad eorum
honorem sermonē facere ne pigrescamus.
Sed quid de angelicis spiritibus loque-
mur: cum de eis loqui imundi simus? Cre-
dimus tamen sane: t indubitata fide tene-
mus: diuina eos pręsentia t visiōe beatos
sine fine lętari bonis domini: quę nec ocu-
lus vidit: nec auris audiuit: nec i cor homi-
nis ascēdit. Quid ergo miser peccator pul-
uis t cinis vobis loquar: quia nec ego co-
rum gloriam valeo cogitare: nec vos audi-
re sufficitis? Profecto si ex abundantia cor Matth.12.
dis os loquitur ad dei laudem: qui nos di-
gnatur ad amorē suum inflāmare: dicam⁹
q̄ possumus. In supernis spiritib⁹ nō tm B
admirabilis dignitas est: t dignatio ama-
bilis inuenitur: sed tanta gloria est q̄ lin-
gua vel cor humanū nullatenus dicere va-
let vel cogitare. Ipsi enim deo semper assi-
stūt: domestici dei sunt: cęli cives: pncipes
paradisi: sacręq; magistri: doctores sapiēcię:
illuiatores alioꝝ: custodes eoꝝ: corpoꝝ zela
tores: et defensores bonorum. Quod bene
testatur ille doctor doctorum: et veritatis

2.Cor.12. predicator: quando raptus fuit vsq; ad ter
tiū cēlū ⁊ beatę illi curię interesse meruit: ⁊
videre deū sicuti est: atq; sup oēs bonos me
ruit nosse secreta. Tunc ēst ait: Tunc est di
Deu.1. xit ⁊ exclamauit: q̄ oēs erant administrato
res spūs missi in ministeriū nostrū: Ipsi p̄
uinciaꝝ custodes dignitatesq; nostras tam
spiritales q̄ temporales ostiu diligentia cu
stodiētes: Ipsi sunt ptra fomitē impetran
tes: Ipsi sunt pro nob ptra dēmonē victo
riā obtinētes: Ipsi sunt per quos ad fletū
petrinōs pēnitentię ⁊ oratiōis inducimur:
Ipsi sunt p q̄ nra facta vel cogitata ad cē
lū hilariter portat: Ipsi sūt fratres nostri:
q̄ valde nos diligūt: nos vbiq; instruūt in
cunctis nos protegunt: nostrū aduentū ex
pectantes ad cēlū: ⁊ sedes paradisi p nos
repleri affectant: Isti sunt sanctissimi spūs
q̄ nobis dormiētibus assunt custodes: nob
oēmnibus assunt tripudiātes. Quis g̃ frēs
angelor̄ memoria in mente carebit? Quis
eos nō diliget? Quis non veneretur eos: q̄
in ꝓspectu dei semp assistunt? Isti sunt per
quos sustentamur: p quos in mari ⁊ in ter
ra tuamur: p quos mētes ⁊ corpe illumina
mur: p quos in tribulatiōibus ⁊ angustijs
ꝓsolamur: p quos ab infirmitatib⁹ frequen
ter liberamur: p quos ⁊ a q̄bus in extremis
ptemplamur: i fide solidamur: ⁊ a maligno
spū defensamur: ⁊ obtenta victoria ad pa
radisum vel ad purgatoriū p cēsdē deport
amur: ⁊ dū purgamur ab eis fpeuisitari ⁊
ꝓsolari nō dubitamus: promittētes celestē
E bierusalē ciuitatē ingressuros. Eia g̃ fratres
studeamus sanctos angelos imitari: ⁊ non
solū ipsos sed etiā angelor̄ amicos. Circū
spiciamus eōs integra mēte: perlegam⁹ scri
pturas vt possimus: ⁊ inueniam⁹ angelor̄
amicos: q̄bus inuentis petamus q̄d fece
rūt: quō angelis placuerūt: in q̄bus eos se
Gen.18.et 19 cuti imitati sunt. Veniat sanct⁹ pater abr̄
ā: ⁊ q̄d fecit inquiescat. Veniat ⁊ nepos
eius loth: ⁊ dicat propter q̄d vel quomodo
a sodoma p angelos liberari meruit. Ve
Tobie.5. niat ⁊ tobias ducens secū filiū: ⁊ propter q̄d
p angelū illuminari meruit ⁊ filiū custodi
Daniel.3. ri docuit. Veniant ⁊ tres pueri: ⁊ quō acti
uio ⁊ passiuo agnoscatis: nō sequat⁹ ne
Act.12. cessario actio: scribit. Veniat ⁊ petr⁹ ⁊ quō
p angelū liberari meruit audiam⁹: vt ⁊ au
diētes magna magnalia q̄ sancti angeli fe
D cerūt eos sequi ⁊ imitari valeam⁹. Dic nob
sancte pater abraā q̄d fecisti: vel q̄d facere
docuisti vt sanctis angelis tā iocunde pla
ceres? Dic vt a te discam⁹: doce vt nos a te
doceri valeamus: nā pr̄ eos: ⁊ qt oēs filij sum⁹
sumus: te decet nos docere. O fratres q̄d
aliud dicere poterit: q̄d aliud vel docere mi
si q̄ hospitalitatē sp̄ seruare voluit? O sanc
ta veraq; hospitalitas q̄ nō solū angelos:
sed etiā ipsum deū aliqn̄ recipere meruisti.
Ecce propter q̄d abraā dei angelis placuit.
Ecce propter q̄d loth liberari meruit. Ecce
propter q̄d tobias illuminat ⁊ filius illęsus
reseruat. Ecce propter quid tres pueri ⁊ pe
trus illęsus reseruat in carcere. Discite er
go christiani: discite hospitalitatē exhibere
in cunctis: ne forte cui domū clauserit: cui
hospitalitatem negauerit⁹: ipse sit deus.
Obuiā ēst iust⁹ loth angelis tanq̄ peregri
nis: qui ex sua laudabili ꝓfectudine tā so
domitico vitio liberatus est: et inter pessi
mos optimus ꝓseruat⁹: a periculo cuntanꝫ
eripitur: ⁊ corporale cuadit incendiū: et ad
ęternū ꝓseruatus est ꝓmiū. Mundū ⁊ abr̄
ā deū vidit quando tres vidit ⁊ vnū ado
rauit? Igit̄ o fratres recipere peregrinos fe
stinate. Tu ēst nescis an christus dignet te
visitare: licet christus semper in hospite sit.
Pateat enim peregrinis ianua tua: suscipe
eos alacrit̄: ablue pedes: lauta eoꝝ capita:
purga eoꝝ imunditias: ⁊ noli auertere ma- Eccl.4.
nū tuā ab vllo paupere. Et si cuncta subue
nire nō vales: saltē voluntas bona sit circa
eos. Suscipite g̃ fratres peregrinos: quia
qualē mercedē habem⁹ peregrinando: talē
habebimus peregrinos suscipiēdo. Fiunt
ēst ambo equales: ⁊ q̄ propter deū refrige
rat: ⁊ qui propter deum laborat. O sancta E
nāq; hospitalitas angelor̄ amica: charita
tis soror: humilitat̄ corona. Nam q̄ habet
te: habet verā humilitatē: ⁊ qui te o humili
tas habet verā hospitalitatē habet: nā sine
te: hospitalitas nulla est. Discamus g̃ frēs
non solū a patribus hospitalitatē seruare:
sī a christo humilitatē astringere. Discam⁹
ab eo nō mundū fabricare: nō cuncta visi
bilia ⁊ inuisibilia creare: nō in ipso mundo
miracula facere ⁊ mortuos resuscitare: non
siccis pedibus super aquas ambulare: nō
hęc omnia: sed tantū quia mitis est ⁊ humi- Matth.11.
lis corde. Hoc est ꝓfectū hospitalitatis fun
damentū. O sanctā nāq; humilitas hospitalitatis
soror amica suauis: qui te in cunctis magis

indigniorē se alijs arbitrat: nūq̄ desiderat
superio: apparere: primat⁹ t cathedras oēs
fugit: osīe dominū abhorret: solā hospita
litatē amplectit: solā eam possidere deside
rat. Eia ḡ fratres excelsa est patria: ꝑ humi
lis est via. Mensurem⁹ ḡ eam: perquiram⁹
Gen.18.et.19. eā: ambulemus per eā. Sic enī fecit abraā t
loth dum peregrinos suscipiebāt: Sic to
bias dum mortuos sepeliebat. Sic enī t an
Matth.18. geli de quibus ait saluator: q̄ semper vidēt
faciē patris qui est in cēlis: Amē.

¶ De vehemēti peccati sodomitici detestatiōe: Sermo ¶ XLVII

Audite nō fratres charissimi ꝑ prin
cipes sodomitaꝝ: percipite aurib⁹
legē dei vestri populus gomorrę.
Audite t auditū facite filijs vestris o gens
plena pctō: graui iniquitate: semini nequā
filijs sceleratis. Ecce dereliquistis deū: blas
phemastis sanctū israel: t alienati estis ira
Esa.1. retrorsum. A planta enī pedis vsq̄ ad ver
ticem non est in vobis sanitas: ideo terra
vestra deserta: ciuitates vestrę succenduntur
igni: regionē vestrā coram vobis alieni
devorant: t desolabit ciuitas sicut in vasti
tate hostili. Quare hoc patimini: nisi quia
similes sodomitis iam estis ? Audite ergo
principes sodomoꝝ: audite esaiā vobis di
Ose.8. centem: Adultitudine victimaꝝ vestrarū
plenus sum: eo q̄ indigne mihi offertȝ. Re
offeratis igit vltra sacrificiū: q̄ sabbata ve
stra: incensum vestrū: t solēnitates vestras
odiuit aīa mea: t omnia facta sunt mihi mo
lesta. Cū extenderitis manus vestras: auer
tam oculos meos a vobis: t cū multiplica
ueritis oratiōes nō exaudiā: pro eo q̄ turpi
tudinē operamini. Quę ē illa turpitudo: ni
si illa quę immūditia per apostolū appella
tur? Illa denīq̄ est turpitudo: illa sūma im
mundicia: illa sūma miseria: a qua angeli
fugiunt: quā dęmones vidētes oculos clau
dūt. Illa est enī immundicia t miseria quam
masculi in masculos operant. De quibus
Ro.1. ait apostolus: Non solū qui faciunt: sed et
qui facientibus ꝓsentiunt: digni sunt mor
te. Hęc est mento immundicia: q̄ est nimia
1.Petr.3.ca.12. mētis t corporis spurcitia. Et hęc spurcitia
nō solū peccatū est: sed t pęna peccati. Luz
enī deus videt osīno se ꝓtemnētes: t man
data sua ꝑculcantes: vertit eos in reprobū
sensum: vt illā abominationē exercēant: et
nō intelligāt t animaduertāt: sicut ait apo
stolus: Quia nō probauerunt deū habere Ro.1.
in noticia: tradidit eos dīus ignominię: Mā
masculi relicto naturali vsu fęminco: exar
serūt in desiderijs suis: id est masculi in ma
sculos turpitudinē operātes. O ꝙ abomi
nabile vitium: o ꝙ detestabile crimen: o ꝙ
mortiferū damnū: o ꝙ pessimū seclus: o ꝙ
inaudibile malū. Ecce enī membrū christi
nō solū fornicat: sed etiā meretrix efficitur.
Hęc est enī illa immūditia: quā deus odio sū
me habet: quā detestant sancti: quā odiūt
beati: quā fugiunt illi qui regnū dei conse
quunt ęternū: quā diligunt illi qui crucian
di t maledicendi sunt cū diabolo t angelis
suis. O pessimi sodomitę t vi peccatores: L
o pessimi attestante scriptura: Erant sodo Gen.13.
mitę pessimi t peccatores coram dīo. Pecca
tor enī dicit coram dīo: cuius peccatū deus
nō dimittit impunitū: t nō differt qui diffe
rens ē pęnā. Unde ait: Clamor sodomorū Gen.18.
t gomorreoꝝ multiplicatus est: t peccatuꝝ
eoꝝ grauatū est nimis. Clamor enī dicitur
peccatū: quādo nō solum cogitat: sed ab
ęs omni timore ad actum perducit: t in ꝓsue
tudine multiplicat. Et tunc dīo gladiū fu
roris sui extendēte: pluit ignē t sulphur de
cęlo: t combustę sunt ciuitates t submersę.
Merito igit per sulphur ciuitates illę sub
mersę sunt t destructę: q: tam eoꝝ fęmine
ę eoꝝ masculi ferenti luxuria ardebant. O
luxuria pessima: virtutū destructio: vitioꝝ
augmentatio: delectatiōis combustio: cha
ritatis diminutio: bursaꝝ euacuatio: Vul
cis es: sed ecce omnis dulcedo in amaritudi
nē grandē moꝝ ꝙuertitur. O luxuria per te
paꝝ destructa est: per te homicidiū factū ē:
per te ciuitates combustę sunt: p te regna
pdita sunt: per te ola fere mala facta sunt:
per te dauid exulat a deo: p te samson mo- 1.Reg.31.
ritur: per te salomō expellit: per te ioab pa- Judic.16.
tit: relinquēs patriā t vxorē amittēs. Et iō 3.Reg.11.
ꝙuaricatores legis attēdite: legite legē. O D Gen.19.
gomorreoꝝ sęcęs discite iā agere pueri: Esa.1.
discite iā bene facere: discite iā deū timere.
Fugite sodomitas vt mortē. Nolite ꝙeri
sari cum eis: ne forte cū eis depereatis. Ve
niet enī tempus t nō tardabit: t insurget il
le sanctus ioseph: qui de hoc crimine pessi- Gen.37.
mo suos fratres incusare patri nō timuit.
Surgat t nunc hoc castitatis exemplū: t in
terficiat oēs tales operantes iniquitatem.
Veniat ille magnus sanctus Paulus: vas

electionio: ꝛ cõfundat oñeo tales talia dili
genteo: vt nullus reperiat in orbe. Veniat
ille dilectus dei virginitatis imago sctõs
Jobãnes: ꝛ sua virginali ꝓsentia taleo cõ
fundat. Veniat etiã illa lucerna mũdi ꝛ ḡ
cursor: dilectus: et sua grandi audacia: oõs
tales interficiat spiritu oris sui. Veniat et
loth nepos sancti abrae cũ nepotib⁹ suis:
ꝛ oõs taleo expellãt de terra viuentiũ. Ve
niant oñeo sancti angeli: ꝛ cõburãt omnes
qui opantur iniquitatẽ gomorreoũ. Ea ḡ
quiescite iam agere guerre: discite cũ loth ꝛ
ioseph bene facere: anteq̃ adimpleatur q̃
E diximus. Abemẽtore frequẽter ꝛ nolite ob
liuisci: quid fecerit illa femina romana tar
peia. Quid esi fecit? Nam luxuria magna
regnabat in ea: tamẽ ipsa pagana caste vi
uere volebat. Quid esi fecit? Oculos sibi
erui voluit ꝓcepit: ꝛ delitijs cũctis depositis
panẽ tantũ cũ aqua sumere voluit ad men
suraꝫ. O frẽs mirabilis cõditio mulieris: mi
rabilis bonitas: mirabilis fortitudo: quia
p hoc nõ paradisũ expectat: nec p hoc lau
dari desiderat: nec beatã ꝓdicari affectat:
nam ꝓpter q̃d hoc fecerit ignoram⁹: q̃a pa
ganã eã fuisse ꝓdicamus: Vnũ tamẽ scio
q̃ si ꝛsilũ ab augustino petisset: ego tanq̃
fidel nihil aliud dicere potuisse: nisi q̃ tan
tũ panẽ ꝛ aquã sumpsisset determinato põ
dere ꝛ mensura. Hoc ḡ frẽs scire debemus
ꝛ nullatenus dubitare: q̃ castitas cũ abun
dantia ꝛ fertilitate stare non potest. Sed ſ
mihi non creditis: gomorrensibus credite.
Abundabant eñ valde in cũctis bonis: et
Exo.32. posti⁹ comederant ꝛ biberãt: surrexerũt lu
dere. Sic ꝛ vos opantes video: naꝫ fertili
tatẽ habetis: panẽ vino ꝛ cũctis bonis om
nibus q̃bus indigetis: ideo timeo ne pereã
tis. Quare? Quia nõ est malũ qõ in vobis
nõ regnet. Nunq̃d superbit nunq̃d auarit
nunquid gulosi? nunq̃d puerorũ cõcubito
res? O miseri membra diaboli: cur nõ erubi
scitis? cur nõ desistitis talia operari? Cõ
fundor ego episcopus talia loqui: ꝓfundor
ꝛ talia enarrare. Sed esi tacuero mors mi
bi est: esi hoc ꝓdicauero: nõ effugiaꝫ lin
guas vestras. Audaci igit ꝓdicabo: q̃a ꝛ
vos publice opari nõ erubescatis. Emenda
te igit vitã ꝛ emẽdabo verba: quiescite age
re guerre: et ego quiescã mala vestra vobis
imꝓperare. Sic etiã dño facit: qi mutata
vita mutat sententiã: bene opantibus ꝓ
mittit gloriã: male vero pœnã eternã. Eru
diamus igit frẽs nosmetipsos in sciẽtia ꝛ
castitate: vt studẽteo ꝛ intelligẽteo simus
suaues: affabiles ꝛ miteo in charitate nõ fi
cta. Nam si luxuriari voluerimus: nunq̃ cha
ritatẽ habere poterim⁹. Charitas esi est virtus
que cõsummatio ꝛ electio aliarũ virtutũ
piciturꝫ sic ꝛ luxuria destructio. Nam nulla
virtus: nulla bonitas: nulla sapientia cũ lu
xuria stare põt: nulla iustitia: nulla laus:
sed oñia puerilitas: et ꝓfanarũ acceptio in
ea regnat. Ideo attendite: q̃ necessaria est
ipsa castitas. Naꝫ ſ caste vixerim⁹: rixe in
tuo nõ erũt: nõ verba mala. Etſi mihi non
creditis: q̃d loth acciderit legite. Nam sanc- Gen.19.
ti angeli domũ eius intrauerũt: quo facto
sodomite domũ eius circũdederunt: ꝛ fortã
tan non soluꝫ p ostiũ: sed p fenestras intra
uerũt. Nunq̃d ꝛ loth cũ nepotib⁹ suis ver
beraueruntꝫ Omnino vt arbitror nõ solum
verba: ſ verbera receperũt. Et fortitan fra
tres: ideo vxor loth cõuersa fuit in statuam
salis: qi sodomitis non pepercit resistere.
In ſmili etiã scelere: in eodẽ crimine mulie
res etiã erant: ꝛ fortitan in maiori: q̃a prin
cipiũ tanti crimis in illis ciuitatib⁹ mulie
res fuerunt: ꝛ boles postmodũ ipse pessime
docuerũt. O mulieres luxurie matres: non
sufficiebat primũ bolez occepisse. Ideo cõ G
uertamur ad oñm: simus pœnitẽteo: una
nimes in dilectiõe dei: ꝛ vt mẽbra vnita ſ
mul laborem⁹. Nam sicut odiũ dissipat ec
clesiã: ita vinculũ dilectionis ædificat eam.
Odiũ esi generat detractionẽ et inuidiã: q̃
pestilentia ꝛ pernities est ecclesię. Per odi
um amittitur illa sancta vtilitas ꝛ iocundi
tas de qua dicit: Ecce q̃ bonũ et q̃ iocun- Ps.132.
dum habitare frẽs in vnũ. Per odiũ expel
litur christus q̃ est vera sapientia: qi in ma- Cap.1.
liuolã alam nõ introibit sapientia. Et ideo
rogo vos vt vitã vestrã emendetis docen
teo filios vestros ꝛ filias quõ caste viuãt et
mature incedant: abstineant a cibo ꝛ potu:
sit eoꝝ sermo pudicus: incessus honestus:
vultꝰ inclinatꝰ: lingua affabil: mens plena
dilectiõe: manꝰ plena opatiõe: vt ſ sic fecerit
is frẽs: cũ sctõ Loth liberami õ inferno fu
giẽtes ꝛ volãtes p gratiã ad gloriã: Amen.

De cura animę: Sermo. XLVIII.

Anima humana frẽs charissimi om A
nibus creaturis p̃ naturam participat:
ambit ꝛ capit: et tanto ampliꝰ q̃to

S

glorioſꝰ eſt dei imagine inſignita. Oē enī ſpiritale ſuū eſt: qz cēlū habet ad mānēdū: angelos ad ꝓgaudendū: gloriā ad habendū: ꝛ trinitatē ad fruendū. In ipſo denīq; hoīe repoſita erat etiā corpalis creatura: et oīum corpaliū natura in ſe ꝛ ad ſe ꝛ p ſe: et tanto pfectꝰ ḡro mirabiliꝰ erat oī corpore. Oīa enī poſſidebat: oīa ſibi obediebāt qz oīa ei ſubiecta erāt: aſtra ſcz vt lucerent: elemēta vt alerēt: animalia vt ſubirent: ꝛ animalia vt nutrirēt: oues ꝛ boues: leones ꝛ aues oīa obediebāt hoī ſine vlla rebellioē. Et q̄d plura? Etiā ē qō maius eſt. Quid ē qō maius eſt: niſi qō diuinū eſt? Quid enī in hoīe diuinū eſt: niſi qō imagine ſancte trinitatꝭ ipſe hō decorat? ē? Faciam? inq̄t ſancta trinitas: hoīez ad imaginē ꝛ ſimilitudinē nr̄am. Quę ē imago dei i nobis: niſi id qō melius repꝛi in nobis? Quid ē qō melꝰ reperiꝛ in nobis: niſi ratio: intellectꝰ: memoria ꝛ volūtas? O hō audiuiſti tuā gloriaz: audi nūc tuā miſeriā. O hō natꝰ de mulier: dieui viuēs tpe: repletꝰ multꝭ miſerijs: qui q̄ſi flos campi egrederiꝭ ꝛ ꝓterieꝭ: ꝛ fugꝭ velut vmbra: nec in eodez ſtatu ꝑmanens: nūc diues: nūc pauꝑ: nūc ſanꝰ: nūc languidus: nūc gaudēs: nūc triſtꝭ: nūc ſcīēs: nunc ignarꝰ: nūc videꝭ: nūc cęcus: nūc cauis: nūc erud: nunc bonꝰ: nūc malus: ecce quō ſtabilio: ecce quō ꝑmanēs. O hō an ignoras qz potuiſſes non mori? Utraq; enī potētia in manu tua erat: poſſe ꝛ nō poſſe mori: Contempſiſti ꝑmā ꝛ elegiſti ſēḃam: ꝓtempſiſti vitā ꝛ elegiſti mortē: ꝓtempſiſti dulce ꝛ elegiſti amarū: ꝓtempſiſti vitā eternā ꝛ mortem eternā eligere voluiſti. Et vnde hō? Hunq̄d bonꝰ: rectꝰ: ſcīūs ꝛ deo dilectꝰ ea tuo eo? Et tū mirime incraſſatꝰ: impīguatuo: dilatatꝰ ꝛ recalcitraſti ꝓtra deū factorē tuū. Et ecce elatꝰ in ſupbia: ignarꝰ dei gratia: inſiciꝰ ō iuſticia cecidiſti in laqū miſerię: in luto fęcis: ꝛ in vmbra mortꝭ. Ideo attēde q̄d ſequit: Putas q̄ deuſ mētiat: vel vt filiꝰ hois mutet? Statuit enī ipſe ꝛ ſententiaz poſuit: vt quotidiēcūq; comederes ex ligno: mori debuiſſes. Hunq̄d tudēdo ō edixit: vt ridēdo ō aſſeruit? Omino ō tū mihi nō aparet. Quare ñ aparet: niſi qz expientia didiciſt: ꝛ oculata fide ꝓbauiſt? Hunq̄d expertꝰ: q̄ poſt peccatū elemēta q̄ in ſūma ꝛ optima q̄litate erant: morꝭ ꝓpter peccatuz pugnare ęꝑpiſſe? Eſt enī ratio rerꝫ in carne: ratio humoꝝ in ſanguine: ratio aeris in ſpū: ratio ignis in calore: Et hęc q̄ttuor mor poſt peccatū adinuicē ꝑtiari cępeſt: et ſic noſtri ꝑmi parentes infirmitatibꝰ aggrauanꝭ: ꝛ dolore capitꝭ: ſtomachi: epatis: oliumq; mēbroꝝ vexanꝭ: ſicq; moriuntur: ſicq; ad ſepulchra deducunꝭ. Sed dicet q̄ſ: Quid eſt hō poſt mortē? Certū eſt q̄ non ē homo: ꝛ tū eſt aliq̄d q̄tū ad duas parteo. Quę ſunt illę parteo: niſi aia ꝛ corpꝰ: materia ꝛ formaꝰ? Anima enī nō morꝭ: nec ſuccūbit q̄ mortē cum oīno ſit imortalꝭ: nec corporis materia cū ſit vna numero: q̄ licet corpus reſoluaꝭ: nō tamē deuenit ad tantam reſolutionez q̄ oīno nihil ſit: ꝛ q̄ cedat in non ens. Manet eadē aia ſemp ꝛ tanq̄ q̄d diuinū: deſinit tamē homo q̄tū ad cē. Oēs enī alię ſpūs ſunt: ꝛ oīa corpa terra ſunt et erunt q̄ſq; aia induet ſe ſuo corpe: vt totꝰ homo glorificet corpe videlicet ꝛ aia. Si ergo petis q̄d eſt homo mortuꝰ: q̄d aliud dicere poterimꝰ niſi q̄ terra: putredo cadauer ꝛ fetor eſt? Si petis de ſuo eſſe: vides q̄ deficit. Si petis de corpe: interroga terrā. Euntes vos o iuuenes ꝛ potētes ad ſepulchra patrū veſtroꝝ: conſiderate q̄d fuerunt et quid ſunt. Monumēta eoꝝ aperiamꝰ ꝛ videamus q̄s dñs ꝛ quis ſeruꝰ: q̄s pulcher: quis turpis: q̄s rectus: q̄s curuꝰ inter eos fuerit. Aperiamꝰ oculos mentꝭ ꝛ corporis: ꝛ noſtrā grandē miſeriā frequent nō pigeat cōſiderare. Intremꝰ ſepulchra: ꝛ quid inueniemus diſcamꝰ. Quid fratres inueniemꝰ vel quę? Nā ſi reſpexerimꝰ inueniemꝰ mortuoꝝ capita: reneoꝝ ventrē. Verū et indubitanter verum: mihi expto credite q̄ i capitibus inuenietis bufones ſaltātes generatos ex cerebro. In renibus ſerpentes generatos in lumbis ambulātes. In ventre vmes ſcaturiētes generatoſ ex viſceribuſ. Ecce q̄d ſumus ꝛ quid iam erimus: ecce in quo reſoluimur: Quid ḡ inflaris o diues? Cur non attendis quę audis? Cur turbaꝝ cum ſpicis? Cur nō ꝑuertis: cū hoc q̄tidie expeririſ? Memētote fratres hęc oīa et agite pēnitentiā in fletu ꝛ lamēto: anteq̄ veniant dies illi amari pleni miſerię ꝛ triſticię. Audiſtis ꝛaz quid eſt homo mortuꝰ: reſtat nunc dicere quid ſit de anima. O fratres mei quid de hoc dicere poterimus niſi ꝓcordauerimꝰ cuz vetulis noſtris? Quid enī dicunt niſi q̄ vł in paradiſo cū gaudeu-

2. de li. ar. ca. 4.

Beda.

Ieb. 14.

Deuſ. 32.

Pſ. 39.

De alie qualitate. ca. 5.

10. de Geſ. ad lit. ca. 22.

tibus: vel in inferno cum volentib⁹: sed si i purgatorio: in via eundi ad patriā sunt: et iā tam bene sunt: quia securi sunt. Oran dum tamē ꝓ eis est: t eis toto affectu subveniendū est ꝙ oronib⁹: elemosynis: sacrificio: ieiunijs t macerationib⁹. Isti sunt de nigi illi afflicti: qui ad dñm hodie clamant et ad illū recurrūt cui⁹ sacta vbiq allegat: cuius sapiētia demōstrat: cuius clementia vbiq ponderat: cuius potētia vbiq promulgat. Isti hodie clamāt vnusquisq per se suam miseriā implorāt eo: t suaz miseriam deplorāt eo t dicēt eo: Dne scias q̄ vim patior: ideo ad te recurro: nō ꝓtemnēdo scientiā tuam: non auertēdo tuā sapiētiā: sed interpello tuā clementiā. Nō enī dne iniuste patior: quia non alieno delicto: sed pro meo patior: vim tñ dne patior: quia fortiꝰ patior t iuste patior. Peccaui dne substantias t diuitias ꝓgregando: nec ꝓpauperibus vt iusserao sufficienī tribuēdo. Sed multa infelix ꝓgregaui cum dolorez mgroze: nescieno cui ea dimittere amico vel ꝓximo. O infelix homo ꝓsidera t diligenī aduerte hodie agis: quid cogitas: dum cunctis diebus vite tue ꝓgregare nō desinis. O homo quarizia plenus: an ignoras q̄ tria sunt insatiabilia: t quartū nunq̄ dicit sufficit? Et hoc ē q̄ nunq̄ dicit sufficit: nisi anim⁹ homis qui nunq̄ dicit satis est? O homo an ignoras q̄ radix olum malox auaricia est t seruit idolatrie: mat vsure: genitrix symonie: fomes auipe: eterne pene via: mutrix gehēne? O auaricia abyssus insatiabilis: que nūq̄ dicis sufficit: semp famescit: semp doles: ip tristaris in cunctis. Nam si sol hodie oritur dolēdo dicis: siccitas erit. Si pluuia descēdit: ea periditari asseris. Si temperie adesse ꝓspicis: solem vel pluuiā adesse desiderabis. O pestis interminabil: o famelica rabies: nam omīa suis terminis claudunt: sola auaricia nullo claudit fine. Ola in homine senescūt vitia: sola auaricia iuuenescit. O rabies o fine carens. Nunqd terra suis limitib⁹ terminat: aqua suis finib⁹ limitatur: aer suo fine ꝓcludit: celum suis terminis artat: sola auaricia terminū nescit. O auare si terra tibi cuncta dat: mare quērio. Sed si terra t mare: aerem petis. Si si terram: mare t aerē possederis: adhuc celuz ambio t ipsuz penetrare affectas. Et si celū penetraueris: adhuc non quieueris: donec te deo adequaueris: vel fueris superior altissimo. O pestis demone sciox: nam demon similis altissimo esse voluit: sed auarus super deū si posset ascendere vellet. Hodie auario in die nouissimo loquet dñs dicēs: O homo sine honore mūdū intrasti in pellicula sanguine cruentatus: sine diuitijs natus: sine auaricia genitus: t tu in auaricia viristi t dilatat⁹ es in auro t argēto: et obliu⁹ es dei creatoris tui. Vbi enī est fruct⁹ t lucrū laboꝝ tuoꝝ? Ite ergo maledicti in ignem eternū: t sicut voluistis: ita fiat. Ecce sententia summi regis. Itaq̄ frēs nolite amare plus corpus q̄ animā: t plus filios q̄ vosipsos. Ecce enī in ianua dico mortis est. Tunc enim quilibet a suis excludit: ab vxore dimittit: a cognatis separatur t ab eisdem ad sepulchra ducit. O magna crudelitas. O magna admiratio. O admirabilis infidelitas: ecce maris⁹ dilect⁹ ab vxore dilecta relinquit: filius a mre ꝓcul: t pater a filijs: t filij a pre sub terra recondunt. Soluit ille dimittit t quilibet ad ꝓpria reuertitur: et cito oblioni tradit: tanq̄ mortu⁹ a cor de. Ecce fratres mūdi amicitia qlis vel q̄lis est. Nō enī est aliq̄s qui tantū amicum vel cognatū diligat: q̄ ꝓ noctem vnam secum morari cupiat. Vide ergo o homo q̄les amicos habes: ꝓ quibus animā pdis: ꝓ quibus deū offendis. Oēs dimittēt te: oēs se abscondēt: oēs cito fugient a te: t in foueam triū brachioꝝ collocabūt te. Nam cū essem⁹ apud ostia tyberina matre charitatis socian: expectāteo tpis trāquillitatē: causa remeādi ad africā: t gratia illius cui terra t mare obediunt: cōpulsi a pontiano ꝓfecto viro clarissimo q̄ de roma ad nos videndū venerat: cum eodē iterū reuersi sumus romā ad intuendū diligenī⁹ magnifica edificia t opera paganoꝝ. Et duct⁹ fuz cū cēteris ad videndū cadauer cesaris in sepulchro: Et vidi q̄ oino esset liuido colore ornatū: putredine circūdatū: ventre eius diruptū: t vermiū ꝓ illū cateruas trāseūtes pro speci: Duos q̄s famelici in foueis oculorum pascebant: crines eius nō adhęrebāt capiti: dentes eius aparebāt labijs ꝓsumptis: et reuelatū erat nariū fundamētū. Et intra eius mēbra crudelissima diri: Vbi nam ē cesaris corpus pclarū: vbi magnitudo diuitiarū: vbi apparat⁹ deliciarū: vbi multitudo vxoꝝ: vbi caterua baronū: vbi acies

milium: vbi canes venatici: vbi equi veloces: vbi aues cantātes: vbi thalamus pcinus: vbi lectus eburneus: vbi thorus regalis: vbi thronus imperialis: vbi mutatoria vestimēto: vbi capilli solares: vbi faciei decora: vbi oia quę sub celo sunt? Tenanq verebant boiēs: te timebāt pncipes: te colebēt vrbes: te timebāt oēs. Vbi naz quęso sunt hęc oia: a quo recessit tanta iactantia? Quo iuit tua magnificētia? Et respondit mater pietate plena: Fili oia sibi pariter defecerūt qñ defecit spūs eius: reli querūt eū captiuatū in sepulchro triū bra-
G chioz plenū fetore ꝛ putredine. Ita ḡ fideles christi pſiderate quid fumus: aduertite ad quid venimus: pſpicite qđ iaz sum°.
Gal.4. Agite ergo pēnitentiā filioli mei q̄s iteruz parturio donec reformet in vob christus. Agite ergo pēnitentiā antecq̄ mors inimica naturę veo aggrediat. Statuatis vobis simplicē: humilez: vtilē: secretā: frequentē: pmptam: amarā: lachrymosam ꝛ festinam confessionē: cum etiam bonā mortis oino ignoremus. Nam cum in extrema ęgritudie fuerit frēs: o q̄s forte: o q̄s durū: o q̄s pēnosum: o q̄s lachrymabile erit vobis pēnitere et dolere de malis cōmissis ꝛ ō bonis omissis. Quare hoc erit: nisi q: illic capitur tota intermi mentis vbi ē vis doloris? Multa enī occurrūt impedimēta cordi. Nā corpus dolet: pēna affligit q: mors agitopinquat: intrare filios quos pfes summe dilexerunt p quibus etiā se dānatos existimāt tenebroso oculo aspiciūt: vtroq; iaz lachrymantes pſiderāt: mūdus adhuc eis fiduciam pręstat: diabolus ne de peccatis doleāt fidem tribuit: ꝛ chirographū infirmantib° prębet: caro nō deficere adhuc satis sperat: medici vt lucrent ipsum pfouēt: parentes applaudunt: sacerdotes alliciūt: ꝛ sic diuites mouūt in inferno. O homo audisti qđ locutus sum: oino crede q hęc oia cito experieris. Obsecro igit te vt antecq̄ infirmitate grauerio: agas pēnitentiā: dispones domū tuam. Fac q̄ fiendum est: fac testamentū dum sanus es: dum sapiens es: dū tuus es: Nam si expectaueris infirmitatez oino minis vel blandimentis ducēris q̄ tu non vis. O homo duz iuuenescis dispone domū tuam: age pēnitentiaz: dilige deum
1.Pet.3. non solum verbo sed opere ꝛ veritate. Esto primū offendisti verbo: placa cum verbo: si facto placa cum facto: quia eadē mensura pareck nobis qua peccimus alijs. O homo fac pēnitētiā: Memorare nouissima tua vt i ęternū nō pecces: Reuertere ad teipsū memorās q̄ fuisti sperma liq̄dum: q̄ modo est vas stercoz: q̄ eris cibus vermiū. Hęc enī sūt nouissima quę cogitare debet quotidie qui fidelis est. O homo memorare nouissima tua: qz post mortē vermis nascetur tibi de lingua p peccato linguę: de stomacho p peccato gulę: ō spermate renū scorpiones p peccato luxurię: de cerebro buforneo p peccato superbię. Memorare nouissima tua o iuuenis q̄ floride ambis ꝛ pigis capite eleuato cuncta q̄ dei sunt despiciendo. Memorare nouissima tua: qz terra Gen.3.
es ꝛ in terram ibis. Memorare nouissima tua: qz peccat° es in culpa: mat° in pena: viuens in miseria: ꝛ necessario moriet in angustia. O hō cur te iactas fortitudie? Ecce nunc post modicū infirmat: ꝛ defic: Cur inflatis mūdi sapiētia? Ecce q̄ stultitia ē et 1.Cor.1.
eam pdes ꝛ tua prudētia reprobabo: dicit dns. Cur inflat: scia? Nunqd philosophis Ro.1.
obscuratū est cor: ꝛ cogitatiōib° suis euanuerūt? Nunqd traditi sunt i reprobū sensum? Cur te iactas gener: nobilitate? Nunqd olim nascēdi pditio vna est? Nunqd ꝛ moriendi vna pclusio? Quis nobilis vnq̄ natus est sine sanguinis cruentatiōe? Nunquid nobilis simul cū paupe p eundē dum nascit meatū transit? A regula etiā mortis nunqd pcit dnum? Cur diuitijs te iactas? Ipse enī potē° insidię tibi sint q̄s amicitię. Nā paup fere nunq̄s occidi q̄rit: dnum vo semp insidiat. Memorare o hō nouissima tua qui q̄ndie epularis quō nudus ō vtero matris venisti: ꝛ nudus reuerteris. Ita ḡ fratres domos vras paupibus apite: elemosynas facite: voluptates vras rōni subiugate: in cunctis memētote nouissima vra vt mortaliter nō peccet: in ęternū. Adiuuet autē nos deus sine cuius volūtate solū arbor nō mouet ad pficiendū ea q̄ placita sunt ei q̄ est bñdictus in ścula ścul̄: Amen.

De miseria carnis et falsitate p̄sentis vite. Sermo XLIX

B Vita q̄ tātos decipis de pręsto: tā
O tos seduxisti: tātos excecasti: q̄ vas fugis nubi es: dū videris vmbra es: dū exaltaris fumus es. Vulis es stulti ꝛ amara sapientibus. Qui te amat: nō te cognoscit.

qui te ꝓtēnunt ipſi te intelligūt. Timenda eo ꝛ fugiēda eo. Uę qui tibi credūt: bei q̄ te ꝓtēnūt. Vera nō eo vita quā te oſtēdio. Aliꝰ oſtēdio te longā vt perdas in finem. Aliꝰ dicuē vt dū pēnitere volēt: non permittas. Aliꝰ largā vt faciant quid volūt. Aliꝰ angustā vt nō faciāt bonū. Quare o ſapiens: fuge q̄ fugio. Sic enim eſt vita nſa quaſi bō in domo aliena: neſcīs q̄ bora vel die ꝓfonus dicat: vade foras: q: non eſt tua domus in q̄ eo. O ſeculuꝫ vanū q̄d
Jacobi.4. nobis cōta ꝓmittꝫ: dum decipis? Qui tibi amicus voluerit eſſe: inimicꝰ dei ꝓſtituet. Amicitia ſeculi inimicitia dei ē. Caro ē quę aliꝫ pdit: caro ē quę recipit inimicū cū vitijs ſuis. Jēc ſeminat homicidia: ſeminat fornicationē: ſeminat ꝓpuiſcētiā: ſeminat riras: ſeminat libidinē: ſeminat furtū: ſeminat idolatriā: ſeminat cupiditatē: ſeminat ſuꝑbiā ꝛ inf̄es diſcordiā: ſeminat inuidiā: ſeminat ꝓtra deū blaſphemiaꝫ: puocat ſcīſmata: irritat hereſeos: ꝛ intra eccliaꝫ dei infert diuiſiōes: inter populos chriſtianos ponit offendicula ꝛ inf̄ gētes pugnas: ꝛ inf̄ ꝓſanguinitatē incantatiōes: ꝛ q̄ peius ē in corda ſeruoꝝ dei diuſa genera cogitationū immittit: et oia q̄ mala ſūt in hō mūdo caduco: peſſimo et nephādo ꝛ q̄ſi orta ſub oi velocitate trāſit. Carnīſ etiā ptātē hz diabolus ꝛ nō alꝫ:
Job.2. dicente dño ad diabolū de btō Iob: Do tibi illū in ptātē tuā nō aliam ei⁹. Caro miſera grauat aliaꝫ: caro vagaꝫ demergit i infernū. Caro inimica ē aliꝫ: q̄ ſi inimica nō eſſet: nō vtiq; deſeruiſſet vitijs ſeculi vanitatē: ꝛ vi-
B ta vana ſi fruerer. O vita atrocīſſima: quā būoꝛ rumidāt: doloꝛ eſtuāt: aꝛes moꝛbidāt: eſcę inflāt: ieiunia macerāt: ioci ſoluunt: triſtitię ꝓſumūt: ſollicitudo coartat: ſecuritas debeꝛat: diuitię ſuꝑbiūt: pauꝛtas ejcit: iniuriꝰ extollit: ſeneꝛ incuruat: frāgit infirmitas: inęꝛ ꝓſumit: ꝛ ſuꝑbia oībus moꝛo atrociſſima ſuccūbit vi fūndūda. O caro cū deſoꝛmitate depꝛęſſa: illā de buſti uirā amplecti q̄ in ęternitate ꝓſtitit: vbi vita ē ſine moꝛte: vbi iuuēt⁹ ſine ſeneciute: vbi lux ſine tenebꝛis: vbi gaudiū ſine triſticia: vbi nobilitas ꝛ voluntas ſine iniuria: vbi regnū ſine cōmutatiōe. Hęc ſūt ſeptē q̄ ꝓfecō debueꝛas. O caro miſerabilis ąre negaſti dū viueres? Si ꝓfeueraſſes bona ꝛ q̄duſlibet bonis ꝓuata nō fuiſſes ſi bene egiſſes. Illic enī gmā fiſſes vbi ē gaudium ſempiternū: vbi īmarceſſibilis eſt gloria: vbi incoꝛruptibilis ē ꝛ incōpꝛabilis delectatio: vbi chriſt⁹ apl̄oꝝ ꝛ ꝓphetarum et ſctōꝝ oīuꝫ ē iocūditas nec ſi ꝛ ſūma letitia cū ſanct⁹ angelis canētib⁹ laudes deo: vbi delectatio oīum bonoꝝ. Hęc oīa bona delectabilia p̄ huius ſeculi ꝓſperitates ſpreuiſti. Ecce poſt finē q̄uis in limo terrę manci peris: habes inimicitiā: id eſt coꝛruptionē: fetoꝛē ꝛ ẏmē: ꝛ diſſolutionē ſetoꝛis pat⁹: vt viuēteo de te exēplū accipiāt: quid fuiſti: ꝛ q̄d es q: a ẏmib⁹ ꝓſumer⁹: poſtremo ẏo in finē ꝓpē nouiſſima: ꝓpter redeuntē aliaꝫ: id eſt vitā in coꝛpe i q̄ puus fuiſti ſupplicijs ginīſ mācipaber⁹ ꝛ ſimī cū alia vānaber⁹. O miſera aia quā caro ꝓſequit. Caro L
ꝓpuiſcit: coꝛpus oꝑat. Caro ait cū faciāt affluentiſſimis cibis ꝛ ponib⁹ ꝛ delectationibus: hoeraſ oia mala facere. Caro ꝓuocat homicidia: caro ꝓpetrat adulteria: caro cōmittit riras ꝛ ſcādala: caro inſerit cobietatē: caro portat oēm ꝓpuiſcētiā huⁱ⁹ ſeculi. O caro miſera q̄d habes: q̄d aḡ⁹: q̄d tantū grauas aiam q̄ nihil deſiderat niſi deo ſeruire? Tu o caro miſera ñ ſufficit tibi ꝓdulio tua: q̄ adhuc aliꝫ infelicē tecū demergē conar⁹? Uę nbi aia q̄ tibi carnē ꝓtā accepiſti. Caro mala q̄d q̄r⁹: q̄d deſideras? Nō ci poterit ſine te aia iudicari i die iudicij. Caro miſera ꝛ putribil⁹ ꝛ oſ ſqualore peꝛōꝝ plena: q̄ſi viua eraſ: pulchra eraſ vt ſol: ſplēdida vt luna: ꝛ oculi tui micabāt vt ſtelle: ꝛ crines tui lōgi ꝛ vngebas te ꝓciōſis vnguēt⁹: veſtib⁹ vtebar⁹ optis ꝛ i cibis tuis ꝛ potib⁹ ꝓdebaſ aromatū miſturidinē. Et ſcito aia dū coꝛp⁹ tenebꝛoſuꝫ et fetidū reficiebaſ atq; fouebas: eſcas ẏmib⁹ ꝓparabas. Memoꝛare debuiſti quę a factore ꝛ opifice tuo audieris cum primuꝫ peccatum commiſiſti: Terra es inquit: ꝛ i terrā reuerter⁹. Gen.3.
Et Iob audi dicentē: Nudus egreſſus ſum Job.1.
de vtero mr̄is meę ꝛ nudus reuertar illuc. Audi etiā eſaiā vaticinātē: Vere fenū ē po Eſa.40.
pulus. Caro miſera ꝛ nefanda: audi paulū aplm ꝓdicatorē egregiū dicētē: Habel in tulim⁹ in hūc mūdū: nec auferre q̄d poſſimus. Habel aliud caro miſera niſi pcōꝝ 1.Timoth.6.
ſarcinā ſecū portat. Nō niſi p carnē aia peccat. Aia quō pōt videat. Aia nſa carcerem 19. de Gen.
pank⁹: caro eam tenet inclauſaꝫ. Aia clamat ad dūm: nō caro q̄ in malicia pſeuerat. Aia remediū aliud non habet: niſi rollak a car-

ne:t caro redigak in puluerē:tollak ei vinū et detur ei aqua:auferak ei sanguis t detur ei humor terrenus.O caro misera quid de te agetur qū a te egrediar:t vita a te recedet?Tu sola in vtero t sinu terre iacebis: et aliud nunqm manaperis:habebis in te hr reditatē pessimā:ad ē corruptionē: fetorē t vermes.Ecce quę acqsiuisti dū viua eras: ecce qd possides dum in sepulchro iaceo. Non potuisti te ieuniis macerare:ac ieiunio in cinere t cilicio humiliare?In perpetuū cū anima salua fuisses si ei credidisses: qz non bene facere poteo:nisi alijs beneficeris:hoc est:nisi corpus p abstinentiaz afflixeris:animā saluare non poteris. Audi
D quid creator:noster dicat ad carnē: O inqt
Gene.2. mea creatura:ego te ex limo terre pulchraz et lucidā assumpsi:imaginē meam in te cōdidi:spiramē vite tribui:animā inuisibilē tibi pcessi:immortalitatis tunica te indui:in paradiso voluptatis te collocaui:vita angelica pfruebaris:cibos t delectabilia iocūditatis ptemplabaris:t ola quę creaui in tua vsiatione humiliaui:t affluentes diuitias dedi:insuper t ola ligna paradisi tibi subdita erant:t p vno vetito qđ ibidē comedisti:ecce vbi cecidisti:sez de paradiso i infernū:de luce ad tenebras:de amenitatis et iocūditatis loco ad chaos:t ad oia obscurissima mala:pro delectabili odore nūc putredine t pudore manapatis:p esca angelica in cibo vermiū subiacebis:p imortalitatis veste corrupto indura es vestimento. Ecce quā pcessi vitā abstuli t subtraxi: et tu misera t putribilis caro i inferno māciperis:vbi est fletus t mugitus atq; vlulatus:insup t stridor dentiū t horribilia tormenta:t qđ peius est post mortez in corruptionē:post vermes t fetorē t pslumptionē postea i puluerē redacta.O caro q̄ igni inextinguibili māciperis:audi aiam dicentez
1.Petri.4.b 4.b.a.7.b. ad corpus:Ego de cęlo veni a deo pcessa tibi.Nam tu de terra es:melq̄ est vt mecuz ascēdas ad cęlū:q̄ tu me trahas ad infernū. Dū viuim⁹ t sum⁹ in vnū:operam⁹ manibus qđ bonū est:id est elemosynas t ieiunia in castitate t in hospitalitate egenorū:t in nuditate pauperū:t in oibus bonis operib⁹:vt p bonā operationē quā agimus ascēdere ad cęlestia valeam⁹:vbi non iam solutione corpis:sī incorruptiōis veste induamur:vbi non iam fetor:sed odor suauissimus:vbi non iam tenebre:sed lux perpetua micat:vbi non iam vermiū multitudo sed caterua angelorū t inumerabilia milia sanctorū t pphetarū oium chorus cū scis angelis hymnū deo incessanter canūt. Cum ipsis nos faciat eterna gaudia petre christ⁹ qui cū pfe t spūsctō viuit t regnat in sęcula sęculorum.Amen.

De salute anime. Sermo L

Quantū ad aiē nrē desiderū ptinet
A
q frēs charissimi volūtatis nrē ē vt ad vos redrendos frequēs veniam⁹: sed necessitate rpis nunc veniendi incolumes nos venire meruim⁹:t ideo qz de cōi corpoz sanitate gaudem⁹:de alarū salute quę vera salus ē inqtū dñs dederit colloq̄mur. Ideo frēs ad imaginē dei facti sum⁹: vt deo donāte intelligam⁹ quę sit desideranda patria:quę sit vera beitudo:quę vera vita:quę pfecta sanitas:quę sit eterna felicitas.Sed intus in corde deo inspirante cognoscam⁹.Nemo se excusare poterit:vt dicat nō noui litteras:ideo dei pcepta intelligere nō possum:qz qui litteras nō nouit:qđ sit aut nō sit:intelligere debet.Interroget hō psciam suā t alloquat seipsum et dicat sibi suis verbis:O hō quis es aut vbi es:t vnde venisti.Et rnde tibi.Homo sum t dei creatura me esse cognosco.Iterū interroga t dic:Quid in te habes:aut ex quibus reb⁹ te factū esse cognosci.Rnde t dic:Ex anima t carne me pstare cognosco. Quid in te ex his duab⁹ rebus melius habes.Rnde.Sine dubio animā meliorē habeo q̄ carnem.Optime t ordine legitimo respōdisti:t dixisti te animā meliorē habere q̄ carnem.Dic mihi adhuc:Vbi es o homo?Rndebis in mūdo.Postea vo vbi ero.In cęlo.Quid ibi eris?In sęcula sęculorū.Justissime rndisti t verum dixisti: fac mō rationē vitę tuę:t esto index iust⁹. Ex oibus rebus q̄ dedit tibi deus:serua carni tuę vt sustentet in mūdo:t repone aię tuę vt in pperuū viuat in cęlo.Attēde diligenter psciam tuā:t vide si tantal res aię tuę reposuisti in cęlo:q̄tas habes corpori tuo in mūdo:si tot solidos reposuisti in cęlo:q̄tos tibi seruasti in mūdo.Vide si tot modios tritici:si tot amphoras vini p elemosynā in paradiso vt viuat aia tua reposuisti:q̄tū tibi refuasti vnde viuere possit caro tua in mūdo.Cū q̄sta diligenter atten-

deriꝰ: t ꝓsiderão sapient: videſ te ꝑpe totā
libā carni tuę seruaſſe in mūdo: t vnā vi-
ciam repoſuiſſe in cęlo: erubesce t cito ad
pēnitētię medicamēta ꝓfuge: qr iceptū i te
ipſū iudiciū iudicaſti. Aliud verū dixiſti: t
aliud ogib⁹ ꝓfeciſti: qz totū carni non ſoluz
fideliter ſed etiā infidelit deputaſti. Neſcio
ſi apud te periclitet iudiciū tuū qñ int ani-
mam t carnē tuaz iniqua ſant iudicia tua.
Et vbi te iuſtū inuenire potero: quē in teip
ſum iniquū eſſe cōgſco? Et nūc certe nutri-
mus carnē: ornam⁹ carnē: aliēnēo inebria-
mus nos: t nimiū delinoſe paſcam⁹ carnē:
quā velim⁹ nolimus poſt paucos menſes
aut annos vermes deuoraturi ſunt i ſepul-
chro: t ꝓtemnim⁹ alaz quę deo ab angelis
ꝓſentat in cęlū. O q̄ dura erit alę peccatri
ci t q̄ intolerabilis dona illa qñ viderit bo
nam alam requiē recipe in paradiſo: ſe vo
torqueri in ęterno ſupplicio. Ergo ꝓſidera-
te frēs chariſſimi ſi maioē certe vel ęqua-
lem partē alę faciam⁹. Nō enī fomes in cor-
pore: ſed in tuo in interioꝝ bole facti ſumuſ
ad imaginē dei. Caro enī nſa de limo terrę
formata eſt. Rumqd iuſtū eſt vt lim⁹ terrę
imagini ꝓponat? Caro enī debet ſeruire
t alę impare. Iſta debet exercere imperiū:
et illa ſubiecta ſeruitiū. In olꝺ⁹ chriſtiani
bonis alia vñat t caro ſeruire cōpelliť. In
pcēptibus vo t amatoꝝ⁹ dei⁹ mūdi: inuer
ſo iuno puerſo ordie caro erigit t ala dūlia-
tur. Illa delitiſ paſcit t iſta famę torquet.
Illa luxuriat in veſtib⁹ ꝓciosis: t iſta vix in
veterib⁹ inuoluit pānis: t ſi in petio fuerit
obnoxia: ęterno iudici ꝓſentat: t tūc vera
eius ignominia aparebit. Nam cuz ala in
corpe ſuo caput eſſe debeat: ḋcūqz carnē de
licto aut voluptatib⁹ nimiū: erigit: nutrit
fouet t palpat: alaz vo deſpicit t pēnit: pe
deo leuat in alto t caput impmit in ꝓfun-
do. Et q̄uis eſt in oculis hominū q̄ inuerſo
pedib⁹ ambulare videť: talis ē in ocul an-
gelo: cui caro ꝓpria vñat. Sicut ḡ ſaꝑdi-
xi: fecit nos de⁹ ad imaginē t ſimilitudinē
ſuā: t cū deberet in nob̄ bō interior vñari: i
tātū deū pēnim⁹ vt imaginē dei miſerabi
li limo fuire faciam⁹: t b̄ ē iniquū iudiciuz
vt carnē nſam alę ꝓponam⁹. Sz b̄ oēs do-
mineo recto iudicio nō faciūt. Adulti enim
ſūt honeſti: ſobrij t b̄uleo: miſericordeo:
caſti: in qb⁹ ala tenet impiū: t caro ſubiec-
ta ſeruit. Et ideo rogo vos frēs attendat

vnuſqſq; ꝓſciaz ſuā: t ſi illi vñak caro: cito
erigat vñaz t ſtimulet ancillam: vt nō caro
vincat alaz t ad luxuriā trahat: ſ mgſa car
nē ſuā regat: t p vias caſtitať t iuſticię du-
cat. Aut vo in ſe ſentit alam vñari: teneat
cū deo adiutoꝝ diſciplinę ꝓtinētiā: t p fre-
ta pelagi huiⁿ mūdi: ita nauigiū corporeū
veritate gubnāte pēdat: ne inſ fluctⁿ iuſti
cię naufragiū incaut⁹ incurrat. Ut enī ag- L
noſcať q; et nob̄ in veritate ala vñek: ō ſub
ſtantia nſa victū nob̄ ſufficient t veſtitum
ſimplicē reſeruem⁹: t ḋcḋ ampli⁹ deus de
derit: alę in ęternā b̄titudinē p elemoſynaz
p pauperū reponam⁹: ne forte cū carnē nſaz
ornamēťi cōponim⁹: t multť delitijs ſagi-
nam⁹: partē cū illo diuite purpurato et nō
cū Lazaro habeam⁹. Sciť enī vt in euange Luc. 16.
lio frequent auditť: q; diuet illē q epulaba
tur q̄tidie ſplendide t purpura induebať t
byſſo: poſt de corpe exiit: t ſepult⁹ ē in iſer-
no: t ibi inť flāmas aque guttā t locū refri-
gerij reḋſiuit t inuenire nō meruit. Ecce ca
ro luxuriať t epulať in ſęculo: q̄lco di
uitias inuenier i inferno. Lazar⁹ vo q̄ nec
diuitias nec ornamēta habuit in ſęculo: p⁹
mortē in ſancti abrae recepit gremio. Sic
ergo ſuꝑ dixi frēs chariſſimi: refremem⁹ gu-
lam nſam: t victū ac veſtitū ſimplicē carni
nſę in h̄ ſęculo ꝓparemus: vt remaneat ali-
qḋ qō in futuro ſęculo alę reponam⁹. Os
peritura gula cupit: refuet elemoſynę: Or-
namēta q̄ luxuria ac ſuauitas reqrit in mū
do mifricordia t veritas reponat in cęlo.
Si ornati volum⁹ eē: ḡra⁹ ornamēta vn-
de nemo ornať indigi⁹. Si delitias ꝓcupi-
ſcim⁹: nō ḡra⁹ carnales ac tranſitorias eę
qb⁹ ſtercora ꝓficiunť in mūdo: ſ magſ ſpiri
tales t ętnas vñ angeli epulanť in cęlo. Et
ſi forte ḡr' q̄ ſint illę delitię: audi apm di-
cētē. Qō nec oculⁿ vidit: nec auriſ audiuit: 1. Cor. 2.
nec i cor hois aſcēdit: q̄ ḡparauit dñs diligēti
bus ſe. Adhuc ḡr' t interrogas: qd ſit hoc? Si
vis verū agnoſcē: deⁿ ē delitię tuę: requies
tua: ſanitas tua: gaudiū tuū: ſolicitas tua:
refrigerium tuū: amęnitas tua: t quicquid
ſancte poſſit deſiderare ala tua: totum ti-
bi deuſ erit. Sic dūo apls dicit: Et erit de 1. Cor. 15.
us ola i omib⁹. Audare audi me: Quid tibi
ſufficit ſi deⁿdi nō ſufficat? Si q̄ſta ola de
ſideraſ: paradiſi requiē q̄rite: p ęterna bti
tudie ſuſpirate: vnde non erit amicus vbi
non intrat inimicus: vnde nec bonus po-

ℭ Sancti

test exire aliquando: nec malus vllo modo introire. Ad istaz ergo primā ornari bonis operib⁹ festinem⁹: vt dum clemosynas pauperibus vederim⁹: ad celestia regna pervenire possimus. Ad quę ille nos perducat q̄ est benedictus in sęcula sęculoz. Amen.

ℭ Contra falsam securitatē ex psalmo quadragesimonono. Here LI

Li. 50. hemet. Ver. 1.a.

Anno fratres charissimi falsa securitate se decipiat: t putet se añ tribunal christi nō esse venturū: nec redditurū de fact' ppria ratione. Veniet enī dño deus noster t non silebit. Modo enīz silere dicit: quia adhuc vindictā suspendere videtur. Hęc fecisti t tacui. Quid est tacui: nisi nō vindicaui: sęuitatez meam distuli: patientiā tibi prorogaui: pnitentiā tuam deu expectaui? Hęc fecisti t tacui. Ego autem cū adhuc expectarē vt te pniterer:

Ro. 2. tu t me t apostolū audire pcepisti: Quia fm duriciam cordis tu t impenitęs cor thesaurizasti tibi iram in die irę t reuelationis iusti iudicij dei. Suspicat⁹ es iniquē q̄ ero tui similis. Parum est quia malefacta tua placent tibi: putasti placere t mihi. Deum quia non statim pater vltorem: vis tenere participē: t tanq̄ corruptū iudicē pręde socium vis habere: de multis q̄ rapuisti paruo clemosynas facies: t adhuc peccata si deseres: q̄si corrupto iudice putas te posse redimere: cū si etiam totū dares t peccata ipsa nō deseras: teipsuz decipere pecuniam pdendo: t petā non redimendo. Suspicatus es iniquē q̄ ero tui simil. Arguaz te. Añ? Veniet enī dño de⁹ noster t nō silebit. Arguā te. Et quid faciā arguēdo te? Quid faciam tibi. Modo te nō video: faciam vt videas te: q̄ si te viderem t displacerem tibi: placeres mihi. Quia vero te non vides: placuisti tibi: displicebis tibi t mihi. Adibi cum iudicabor: nibi cuz ardebis.

℣ Quid enī tibi faciā inq̄t. Constituā te ante faciem tuā. Oō enī vis latere teipsum: i dorso tuo est tibi. Nō te video: faciā vt videas te. Oō tu post dorsum tuū posuisti ego ponā ante faciē tuam: non vt tu corrigas te: sed vt erubescas. Modo enī fratres charissimi oēs amatores luxurię: t qui cuz delectatiōe faciunt iniq̄tatē: petā sua post dorsum eiciūt. Si vo aliq̄d boni casu aliq̄ vel p quālibet occasionē fecerint: añ se ponūt: t inde assidue gloriant: t dicūt: ego illū lūbaui: ego illi dñixi: ego illi tātū dedi. Et dū bona quę p illos facit deus sibi assignāt: p vānitatē pdūt: qō p elemosynā accrere videt: ac sic ante tribunal christi pdit' bonis q̄ ante se habebāt: petā quę post dorsum ,piecerāt ante eoz facie reuocant: t sine vllo termio supplicū sustinebūt: qui tibi dum viuerēt noluerūt ,puidere remediuz. Et hęc faciūt illi q̄ plus diligunt p̄sentia q̄ futura. Qui vo de alię sue salute attentius cogitant: cōtrario faciūt. Bona quęcūq; fecerunt post dorsum ,piciunt: mala quęcunq; subripserint ante oculos ponūt: vt dum de ipsis in p̄senti sęculo erubescunt t vulnera curare: t mortua suscitare: t sordida abluere: tota deuotiōe ,tendūt: cum in die iudicij ante tribunal christi venerit: mala q̄ ante faciē suam posuerūt: t bonis operibus redempta sunt auferent: bona vo q̄ ,ptervanitatē post tergū ,pcerāt: añ oculos collocabunt t merent audire: Venite Matt. 25. bndicti pris mei ,capite regnū. Veniet dominus deus nr t nō silebit. Et tunc arguet q̄n correctiōis locus nullus erit. Statuā te inq̄t ante faciē tuā. Modo q̄ tu sicut iā sup̄ dictum est quisq; talis es: fac qō dño tibi munā facere. Tolle te a dorso tuo vbi te videt nō vis: dissimulās facta tua: t ,stitue ea añ te. Ascēde tribunal mēt' tuę: esto tibi iudex: torqueat te timor: rūpat ,fessio: dic deo tuo: Añ iniq̄tatē meā ego cognosco Ps. 50. t petā meā ꝫ me ē sp. Qō erat post te fiat añ te: cū fctm fuerit añ te puniat a te: ne tu postea a deo iudice fias añ te: t ū sit q̄ fugias a te. Intelligite āt hęc q̄ obliuiscimi deum. Nō cogitabas o vita tua mala: Intelligę q̄ oblit⁹ eo deū: ne q̄s rapiat sicut leo: t nō sit q̄ eruat. Quid ē sicut leo? Sicut potēs: sicut fortis: sicut ille cui nemo resistere potest. Illi enī ds sup̄ dorsum⁹: id est amatores mūdi: ei⁹ de suo deū laudare vident: ꝫ longe aliud opib⁹ exercē ,phant: fm illō qō ait ,pphet⁹: Popul⁹ ḃ labijs me honorat: cor Esa. 29. aūt eoz longe est a me. Clamat illis spūs sctūs: Pctōri aūt dicit deus: vt qd enar- Ps. 49. ras iustitias meas t assumis testamtū meū p os tuū? Tanq̄ si diceret: Mihi tibi ,prodest q̄ laudas deū. Illo enī q̄ bene viuūt ,prodest q̄ deū laudant: Tu aūt si laudas et peccata non deseris: nihil tibi prodest. Vt quid deum laudas? Audi scripturam dicētem: Non est speciosa laus in ore peccato- Eccl. 15.

ℭ Augustini

ris. Si enim male viuis: ⁊ bene doceo: non deum laudas. Ergo audite qui bñ vi-
Pō.49. uitis: Sacrificiū laudis honorificabit me. Nemo offeret mihi hoc sacrificiū ⁊ mal⁹ ẽ: Nō dico non mihi hoc offerat malus: sed nemo mihi hoc offert malus. Qui enī laudat dominū ẽ: qui ſi laudat etiā bene viuit. Qui laudat nō solum lingua laudat: ſed ⁊ lingua cum vita cōcordat. Et ideo rogo vos fratres charissimi ꝙtum possum cū dei adiutorio studeam⁹ vt quō deū laudam⁹ vocib⁹: ſic ⁊ bonis operib⁹ collaudem⁹. Debitum ẽt facere ⁊ bñ facere: q̄ deus laudare et peccata cōmittere. Qui enī laudat deū vita simul ⁊ lingua: vocib⁹ pariē ⁊ bonis operibus: duplicit in ſe ꝓuocat gſam dei. Si enī nō valet deū laudare vocib⁹ laudet bonis opibus: assiduis orationibus: ſancta cogitatiōibus. Sic enī diligent attēdam⁹: vt i hoc ſeculo cū ſecura cōſcia deū laudare poſſimus vt in futuro ꝑmiū gaudiū ſpūale inueniamus: Amen.

¶De cōmuni vita clericorū et ſui diſpoſitione. ¶Sermo ¶LII

A Ꝓpter qō volui ⁊ rogaui heſterna die vt hodie frequēt⁹ ꝓuenirētis: hoc ẽ qō dicturus ſum. Vobiſcū ō vnum⁹: ⁊ ꝓpter vos vnum⁹: ⁊ intentio vtriq; nr̄m ẽſt vt apud chriſtū vobiſcū ſine fine viuamus. Credo aūt ante oculos vros eſſe ꝓuerſationē nr̄am: vt ⁊ nos dicere fortaſſis audeamus: ꝙuis multū illi imLeui.4. pareo: qui dixit: Imitatores mei eſtote: ſi-
q.1.nelo. cut ⁊ ego chriſti. Et ideo nolo vt aliquis ó
Ro.13. vos inueniat male viuēdi occaſionē. Pro uidem⁹ enī bona: vt ait idē aplūs: nō ſolum coram deo ſed etiā coram oībus hoībus. Propter hoc ꝓſcia nra ſufficit nobis: ꝓpter vos fama nra nō pollui: ſed pollere debet in vobis. Tenete qō dixi atq; diſtinguite. Duę ſūt res ꝓſcia ⁊ fama. Cōſcia neceſſaria ẽ tibi: fama ꝓximo tuo. Qui fidēs ꝓſcię ſuę negligit famā ſuā crudelis ẽ: maxie i loco illo poſit⁹ de q̄ dicat aplūs ſcribēs ad diſcipulum ſuum: Circa oēs teipſum bonor̄ operū pręLuc.2. bē exemplū. Et q̄ vos nō diu teneam: pręſertim qz ego ſedēs loquor: vos ſtādo laboratis: noſtis oēs aut pene oēs ſic nos viuere in ea domo quę dicit domus epi vt ꝙtū poſſum⁹ imitemur eos ſcōs: ó qd⁹ loquit
1.2.17.4. laber actuū aplor̄: Nemo dicebat aliq̄d ꝓpium: ſed erāt illis oīa cōia. Quia forte aliqui veſtrū ſunt nō tam diligentes vitę nr̄ę ſcrutatores: vt hāc nouerint quō volo vos
ii.Cor.4.6. noſſe: dico q̄ frequent dixi. Ego quęz deo
c.1.c. ꝓprio videt̄ ẽm veſtrū inuenio veni ad iſtam ciuitatē vt multi veſtrū nouerūt: ⁊ q̄rebam vbi ędificarē monaſterū ⁊ viuerē cū fratribus meis. Spem quippe ſęculi reliquerā: ⁊ qō eſſe potui eſſe noluit: nec tamē
Pō.83. quęſiui eē qō ſū. Elegi i domo dei mei ab iectus eſſe magis q̄ habitare in tabernaculis peccator̄. Ab eis qui diligunt ſeculum ſegregaui me: ſed eis qui ſūt populus noster me cōſōciauit nec in ꝓpriis vōis mei ſuppoſitē locum elegi: ſed inferiorē ⁊ abiectū: ⁊ placuit illi dicere mihi: Aſcēde ſurſū. Vſquadeo ēt timebā epātū: vt q̄ſi eppat eſſe aliqua⁹ tam momenti inter dei ſeruos fama mea: in q̄ loco ſaebam non eſſe ẽm: nō illo accederem. Laudabā hoc ⁊ agebā ꝙtū poterā: vt in loco humili ſalutarer: non in alto periclitarer. Sz vt dixi: dño ſeruus ꝓtradicere nō debet: Veni ad iſtā ciuitatē ꝓpter vidēdū amicū quē putabā me lucrari poſſe deo: vt vobiſcū eſſet in monaſterio. Quaſi ſecur⁹ pueni q: loc⁹ habebat ẽm. Agnebēlus ex
C pręſbyter factuſ: q būc gradū pueni ad epātum. Nō attuli aliq̄d: nec veni ad hanc eccleſiā niſi cā bis indumenti, quibus illo tpe veſtiebar. Et q: hic diſponebā eſſe in monaſterio cū fratribus: cognito inſtituto et volūtate mea beatę memorię ſenex Valer⁹: dedit mihi hortū illū in q̄ nunc ẽ monaſteriū. Lęti boni ꝓpoſiti frēs colligere compares meos: nihil habētes ſicut nihil habebā: ⁊ imitātes me: vt quō ego tenuē paupertatē meā vēdidi: pauperibus erogauit: ſic facerēt ⁊ illi q̄ mecū eſſe voluiſſent vt ó cēi viuerem⁹. Cōe aūt nob erat magnuz ⁊ vberrimū pędium ipſe deus. Peruēni ad
C epātū: ⁊ vidi neceſſe bſe ẽm exhibere humanitatē aſſiduā quibuſq; veniētibus ſiue trāſeūntibus. Nō ſi nō ſcirēs: repus inhumanus dicerer. Si aūt ꝓuerbio iſta in monaſterio ꝓmiſſa eſſet: indecens eſſet. Et ideo volui habere in iſta domo epi mecum monaſteriū clericor̄. Ecce quō viuimus.
Nulli liceat i ſocietate nra bre aliq̄d ꝓpū: 12.q.1.nelo.
E ſi forte aliq̄ bſit nulli licet: ⁊ q̄ habuerint faciāt qō ſi licz. Bñ aūt ſentio ó frib⁹ meis: ⁊ ſp bñ credēs ab hac indiſſīnōe diſſuadeo: q⁹ ⁊ iſta ꝗrere ꝙſi male ſentire mihi videbat. Rogo ergō eos ⁊ noui oēs q̄ mecū viuerēt: nolle

ꝓpositū nr̄m: nolle legēvitę nr̄ę. Venit eni am ad nos p̄sbyt̄ ianuarij q̄ videbat sua bo nestē erogādo ḡsi plumpsisse sed nō ꝓsum/ psit. Rem̄ sit illi q̄dā po pecunię: id est ar/ gentū q̄ diceret esse filię suę. Filia ipsius deo ꝓpitio in monasterio fęmlarū t bonę spei est. Gubernet illā dñs vt impleat q̄ de ea tam speram⁹ in illi⁹ mīticordia nō ei⁹ meruī. Et q: infra ānos erat t de sua pecu/ nia nihil facere poterat: Quis ei videremꝰ fulgorē p̄sūptio: tamē lubricū timebamꝰ ętatio: factū est vt ipsum argentū ḡsi puel/ lę fuaret: vt cū ad legitimos ānos veniret faceret inde q̄ vḡinē christi deceret: q̄n op time iam facere posset. Duę hęc expectank ęgrit ille morti ꝓpinq̄re: qui dim tanq̄ de suo iurano q: ipsi⁹ erat nō filię: testamentū fecit. Testamēt̄ū inq̄ fecit p̄sbyter soci⁹ no ster nobiscū manēs de ecclesia viuēs: com/ munē vitā p̄fitēs: testamēt̄ū fecit: hęredes instituit. O dolor illius societat̄: o fructus natus nō de arbore quā plātauit dñs: sed ecclesiā scripsit hęredē. Nolo numera ista: nō amo amaritudines fructū. Ego illū deo ḡrebā: deo societat̄ p̄fessū erat: hāc tene ret: hanc exhiberet: nihil haberet: testamē/ tū nō faceret: habeat aliq̄d: nō se nostrum sociū quasi dei pauperē fingeret. Magnus
D inde mihi dolor est fratres. Dico cantari vestrę ꝓpter hūc dolorē statui hęreditatęs ipsam in ecclesia nō suscipe. Filioꝝ ipsius sit q̄ relict: ipsi inde faciāt q̄ voluerint. Vadet eni mihi q: si eam suscepero in isto facto q̄ mihi displicet t quo doleo: cā⁹ par tiecpo ero. Hoc volui nō latere charitatem vestrā. Filia ipsius in monasterio fęmina/ rū est: filius ipsi⁹ in monasterio viroꝝ est. Amboo exhęredauit: illā cū laude: istū cuꝫ elogio: id est cū vitupatiōe. Cōmēdaui at ecclesię vt nō accapiāt ipsas pestiūculas q̄ ꝓnent ad exhęredatos nisi cuꝫ ad legiti/ mā ętatē puenerint. Hoc eis reseruat eccle/ sia. Deinde latē dimisit inter filios suos in qua labor⁹. Puella dicat meū est: nosc̄ q: hoc dicebat semp pat̄ me⁹. Puer dicat cre/ dat patri meo: quia monēo mētiri nō po/ tuit. Et ista p̄fectio: q̄le malū est? Sz si pue/ ri isti serui dei sunt: litē banc inter illos ci/ to finim⁹. Audio illos vt pater t forte meli us q̄ pater ipsoꝝ. Videbo q̄d sit iure sicut deus voluerit cū pauc̄ tib⁹ fidelib⁹ bono ratio deo ꝓpitio ó nūero vso: id est de ple/ be ista. Audio inc̄ illos cām: t sicut dñs vo nauerit finio. Cū rogo vos: nemo me rep/ hendat q: eius hęreditatē nolo q̄ suscipiat ecclesia. Primo: q: factū illius detestor: de/ inde q: institutū meū mīti laudant q̄s di/ cturus sum: sed t aliq̄ reprehendunt: vtrisq̄ satisfacere valde difficile ē. Audisti mō cuꝫ euāgeliū legerek: Lecinim⁹ vobis: t nō sal Matth. 11.
tastis: lamētauim⁹: t non planxisti. Venit iohānes non māducās neq̄ bibens: t di/ cunt dęmoniū habet. Venit filius mā/ ducās t bibens: t dicūt: ecce hō vorax: po/ tator: vini: publicanoꝝ t pctōrum amicus. Quid ḡ facio inc̄ illos qui parāt me repre/ hendere t dentes in me ducere: si suscepe/ ro hęreditates eoꝝ q̄ filios suos irati exhę redant? Iterū quid sum factur⁹ eis q̄duo canto t nō volūt saltare: qui dicunt: Ecce quare nemo donat ecclię dispōēsi aliq̄d: ecce quare nō eam facūt q̄ moriunk hęre/ dem: q: ego augustin⁹ ó bonitate sua (lau dando eni mordent: labūs mulcēt: dentes figunt) donat totū: nō suscipit. Plane su/ scipio: p̄fiteor me suscipe oblationes sctōs. Si q̄s aūt irascit filio suo t monitōs exhęre- 13.q.2.filio
dat eū: si viueret nō eum placarē: nō ei fili/ um suū reconciliare deberē? Quō ḡ cuꝫ filio suo volo vt habeat pacē: cui⁹ aspecto hęre/ ditatē? Sed plane si faciat q̄ sępe dixtat⁹ sum: vnū filiū habet: putet christū alterū: duos hz putet christū tertiū: decē hz chri/ stum vndecimū faciat t suscipio. Quia ḡ fe ci hoc in q̄busdā reb⁹: iam volūt bonitatęs meam vel cōmēdationē famę męę in aliud vertere: vt in alio mō me reprehendāt: q: ob lationes deuotoꝝ bonum nolo suscipe. Cō sideret q̄multa susceperim: q̄d op⁹ē ea nu merare? Ecce vnā dico. Filij iuniani hęre/ ditatē suscepi. Quare? Quia sine filijs de/ fūct⁹ē. Bonifacij hęreditatē suscipe nolui: nō mīticordia ꝑ timore. Nauicularn nolui cē ecclesiā christi. Multi sūt q̄dē qui etiā ó nauib⁹ acq̄rūt: tū vna tęptatio si cēt iret na uis t naufragaret. Voleo ad romēta datu ri eram⁹ vt ó submersiōe nauis fm ꝓfuetu/ dinē quęreret: t totāren⁹ a iudice q̄ cēnt de fluctib⁹ libati: sed non eos darem⁹. Nullo eni pacto ꝑ facere deceret eccliaz. On⁹ ḡ fi/ scale p̄soluere. Sz vñ p̄soluere? Enthecā 13.q.1.nol
nob bfe nō licz. Nō eni est eṗi seruare aut et reuocare a se mendicantis manū. Quo/ tidie tam multi petunt: tam multi gemūt:

tam multi nos inopes interpellāt: vt plu-
res tristes relinquam⁹: quia quid possim⁹
dare eis⁹ nō habem⁹. Nō habem⁹ ergo
enī vnde: ppter naufragiū ergo hoc vitan-
do fecimus donādo. Nemo ibi me laudet
sed nemo etiā vituperet. Plane qñ donauit fi
lio qđ irat⁹ pater mouēs abstulit: bñ fecit.
Laudēt qui volūt: peccāt qui laudare no-
q.4.hūc lunt. Quid plura frēs mei? Quicūq; vult
ecclesiā dare filio dyecesē facere ecclesiam: q̄
rat alterū qui fasciat: nō augustinū: imo
deo ppitio nullū inueniet. Cū laudabile
factum sancti⁹ venerādi epi aurelij cartha
ginēsis: quō impleuit eos oēs qui sciunt:
laudib⁹ dei. Quidā enī cū filios ñ haberet
neq; sperāret: reo suos oēs retento sibi vsu
fructu donauit ecclesię. Nati sunt filij sibi
postea⁹ reddidit. ēpo nec etiā opināti illū q̄
donauerat. Jn ptāte habebat ēpo nō red-
6 dere: sed iure fori: nō iure poli. Sane etiā ꝺ
nouerit charitas vestra dixisse me fratrib⁹
meis qui mecū manent: vt quicūq; habet
aliqđ: aut vendat⁹ eroget: aut donet⁹ cō
mune illud faciat. Ecclesiā habet: p quam
deus nos pascit. Ego dedi dilationez vsq;
ad epiphaniā ppter eos qui vel cuj⁹ fratri-
bus suis non diuiserūt: vel diuiserūt qđ ha-
bent apud fratres suos: vel nōdū de re sua
aliquid fecerunt: qz expectabāt eos legitī
mos. Faciant inde qđ volunt: dum tū sint
paupes mecū simul expectātes misericordiā
1.q.1.certe. dei. Si aūt nolunt: qui forte nolunt⁹? certe
ego sum qui statuerū ficut nostī nullū ordi
nare clericū: nisi qui mecuz vellet manere:
aut si vellet discedē a ppōsito: recte illi tol
lerem clericatū: qz deseruit sancte societa-
tis ꝓmissū cęptūq; cōsortiū. Ecce in ꝓspe-
ctu dei⁹ vos: mato ꝓsiliū. Qui volunt ha-
bere aliquid ppriū: quibus nō sufficit de⁹
et ecclesia sua: maneāt vbi volūt⁹ vbi pos
sunt: nō eis auferō clericatū. Nolo hꝰ hy-
pocritas. Malū enī cē: si nesciat. malū ē ca
dere a ppōsito: sed peius ē simulare ppōsi
ꝺ tum. Ecce dico audite. Qui societatē cōis
act.2.cl.4. vitę sē susceptū (q̄ laudat in actib⁹ apl̄oz)
deserit: a voto suo cadit⁹ a ꝓfessione sanā
cadit. Obtuet iudicē sez deuz: nō me. Ego
ei nō auferō clericatū. Vtū sit periculum
ante oculos eius posui: faciat qđ vult. Ro
ui enī q̄ si aliquē hoc facientē degradare vo
luero: nō ei deerūt patroni: imo ei deerunt
suffragatores: ⁊ ꝺ⁹ ⁊ apud ēpos qui dicant:

Quid enī mali fecit? Nō pōt tecum tolera-
re istā vitā. Extra ēpatū vult manere: ⁊ de
ppio viuere: ideo nō debet pdere clerica-
tum. Ego scio ēpm malū sit ꝓfiteri sanctz
aliquid nec implere. Vouete inqt⁹ ⁊ reddi- Ps.75.
te dño deo vro. Et melⁱ⁹ est non vouere q̄ Eccl.5.
vouere⁹ ⁊ nō reddere. Virgo⁹ si nupserit
in monasterio: ego sacrata cuiusi nubere nō
licet: ēpuio esse⁹ in monasterio nō cōpellitur.
Si aūt ēpit esse in monasterio⁹ deseruit:
et tā virgo ē: dimidia ruit. Sic⁹ clericⁱ⁹ du-
as res ꝓfessus est: ⁊ scilicet⁹ ⁊ clericatū. Jn
terius scilicet: nam clericatū ꝓpter popu-
lum suū deus imposuit cruciāb⁹ ipsius: cui
magis onus est q̄ honor. Sed dō sapiēs⁹ Dauid.32.
intelliget hęc? Ergo ꝓfessus ē scilicet: pro-
fessus est cōiter viuēdi societatē: ⁊ ꝓfessus
est q̄ bonū⁹ q̄ iocūdū habitare frēs⁹ i vnū: Ps.132.
Si ab hoc ꝓposito cecidit: ⁊ extra manens
clericⁱ⁹ fuerit: dimidius⁹ ipse cecidit. Quid
ad me: nosti eū iudico. Si forās seruat scili- 12.q.1.certe.
cet: dimidiⁱ⁹ cecidit. Si vō intⁱ⁹ habuerit si
mulationē: totⁱ⁹ cecidit. Nolo q̄ habeat ne-
cessitatē simulādi. Scio quō boīes amem⁹
clericatū: nemi eū tollo nolēti mecū cōiter
viuere: ꝺ hz deū q̄ mecū manere vult. Si
paratⁱ⁹ ē pasci a deo p ecclesiā ipsiⁱ⁹: nō hꝰ
debet aliqđ ꝓpriū: sed aut erogare paupi-
bus: aut sibi cōe mittere mecū. Qui ꝺ nō vult ℨ
habeat libertatē⁹ videat vtrū hꝰ possit sci-
licet⁹ etatē. Sufficiāt hęc interi charita-
ti vrę. Nō egero cū fratrib⁹ meis: inūcia-
bo vobis. Spero enī bona. Oēs mihi libē
ter obediūt: nec inuenitⁱ⁹ sum aliqđ habe
re aliquid nisi aliq̄ necessitate religiōis: nō
cupiditatis occasiōe. Quid ergo egero post
epiphaniā: charitati vestrę in oīb⁹ volanta
te⁹ qđ litē finiero inter duos frēs filios
presbyteri iamuarij nō vob⁹ tacebo. Mul-
ta locutⁱ⁹ sum: date veniā loquaci senectuti
ꝺ timidę infirmitati. Ego sicut videtis per
etatē tā sensu⁹ ⁊ p infirmi tatez corpis olim
senex fui. Tā si deo placet qđ dixi: mō ipse
det vires: nō vos deseram. State p me: vt
ēpm inclit⁹ aia ꝺ corpe⁹ ⁊ ęlesię⁹ vires sup
petāt: in vbo dei seruia vobis⁹. Amen.

De cōi vita clericorū et sui ordinatione Sermo. LIII

Ianti⁹ vrę hodie ꝺ nobilissimo ser A
mo reddēdus ē. Quia enim vt ait Cor.4.
apl̄us: spectaculū facti sum⁹ mūdo
et angel⁹ ⁊ hoīb⁹: q̄ nos amāt ꝺ⁹ qđ lau-

dent l nob ꝙ aũt nos odeſt detrahũt nob. Nos aũt in vtroq; medio ꝓſtituí admiñate dño deo nſo : ꝛ vitã ꝛ famã noſtrã ſic caſto dire debem⁹: vt nõ erubeſcãt ó detractoꝛ-bus laudatoꝛes. Quõ autẽ viuere velim⁹: quõ deo ꝓpitio iam viuam⁹: ꝙuis de ſcri-ptura ſancta multa nouerit: tamen ad cõ-memoꝛãdos vos: ipſa de libro actuũ apo-ſtoloꝛ vobis lectio recitabit: vt videatis vbi deſcripta ſit forma quã deſideram⁹ im-plere. Dum ergo recitat: vos intẽtiſſimos eſſe volo: vt poſt eius recitationẽ: qõ inſti-tui loquar dño donãte intentioni vſq;. Et

Act. 4. Lazarus diacon⁹ legit. Cum oraſſent mo-tus eſt locus in quo erant ꝛgregati: ꝛ reple-ti ſunt oẽs ſpũſancto ꝛ loquebant verbuꝫ dei cũ fiducia oi volenti credere. Multitu-dinis aũt credentiũ erat aĩa vna ꝛ coꝛ vnũ: nec quiſq; coꝛ quę poſſidebat aliq̃d ſuum eſſe dicebat: ſed erãt illis oĩa cõmunia. Et virtute magna reddebãt apli teſtimoniuꝫ reſurrectiõis Jeſu chriſti dñi noſtri: ꝛ gra-tia magna erat in oĩbus illis. Neq; enim egens quiſq; erat inter illos. Quotãt enim poſſeſſoꝛes ꝓdioꝛ vel domoꝛ erãt: vendẽ-tes afferebãt pretia coꝛ quę vendebant ꝛ ponebant ante pedes apl̃oꝛ. Diuidebat autem ſingulis ꝓut cuiq; opus erat. Lũq; Lazarus diacon⁹ recitaſſet: ꝛ eẽ codicem tradidiſſet: Auguſtin⁹ eis dixit: Etiã ego legere volo. Pluo enĩ me delectat hui⁹ ver-bi eſſe lectorem: q; verbi mei diſputatorẽ. Cũ oraſſent: motus eſt locus in quo erant ꝛgregati: ꝛ repleti ſunt oẽs ſpũſancto: ꝛ lo-quebant verbũ dei cũ fiducia omni volen-ti credere. Multitudiniꝭ aũt credentiũ erat anima vna ꝛ coꝛ vnũ: nec quiſq; coꝛuꝫ quę poſſidebat aliq̃d ſuũ eſſe dicebat: ſed erãt illis oĩa cõia. Et virute magꝝ reddebãt apli teſtioniũ reſurrectiõis Jeſu chriſti dñi nſi: et gꝛa magna erat in oĩb⁹ illis. Neq; enim egenꝰ quiſq; erat inꝰ illos. Quotãt enim poſſeſſoꝛes ꝓdioꝛ vel domoꝛ erãt: vendẽ-tes afferebãt pretia coꝛ quę vendebãt: et ponebant ante pedes apl̃oꝛ. Diuidebat

B aũt ſingulis ꝓut vnicuiq; op⁹ erat. Lũq; eẽ legiſſet dixit: Audiſtiꝭ quę iam velim⁹: orate vt poſſim⁹. Lõngat aũt quędã neceſ-ſitas: vt hęc obligẽt⁹ agerẽ: qm̃ ſiant noſtiꝭ iam ꝓfyt i nſa ſocietate ꝓfitur⁹: q̃li ſocie-tati pbibet teſtioniũ lectio quã mõ cũ recita-rem⁹ audiſtiꝭ: mortiõ teſtamentũ fecit: qꝛ

habuit vſi faceret. Erat qõ diceret ſuũ: cuꝫ in ea ſocietate viueret: vbi neminĩ licebat ſuũ aliquid dicere: ſed eſſent illius oĩa cõia. Si quis dilector ꝛ laudator nr apud detra-ctorẽ nr̃m ꝓdicaret iſtã ſocietatẽ: ꝛ diceret cũ epo Auguſtino ſic viuũt: oẽs cohabita-tores eius quõ ſcripſũ eſt in actũ⁹ aplorũ: ꝓtinuo ille detractor caput mouẽs: dentez ꝓmouẽs: diceret: ita vere ſic ibi viuit: quõ tu dicis: Quare mẽtiꝛ? Quare falſa lau-de honoras indignos? Nõne ibi mõ in eo-rũ ſocietate poſſ⁹ ꝓfyt teſtamẽtũ fecit: et qõ habuit quõ voluit diſpoſuit: ꝛ reliq̃t? Certe oĩa ibi ſunt cõia: certe nemo dicit ali quid ſuũ. Sub his verbis q̃d ageret lauda-tor me⁹? Nõne os ei⁹ q̃ſi plũbo opilaret il-le detractor? Nõne ille laudaſſe pẽniteret? Nõne reuerẽtia phiſus: ꝛ illi⁹ ſermõe ꝓ-ſius vel nobis vel teſtatori illi maledicereꝫ? Ihęc fuit neceſſitas: vt ad iſtã diligẽtiã ve-nirem⁹. Rũcio q̃ vobis vſi gaudeat: quia oẽs frẽs ꝛ clericos meos q̃ mecũ habitant: ꝓfyteros: diaconos: ſbdiaconos: ꝛ patri-cũ neporẽ meũ: tales inueni q̃les deſidera-ui. Sed ſunt q̃ de ſua q̃libẽt pauptate qõ ſtatuerãt nõdũ fecerũt. Ihi duo ſunt valẽ diacon⁹ ꝛ paulo antedict⁹ nepos me⁹ ſubdiacon⁹: et mſio vita impediebat: quę in-de viuebat. Expectabã in illo etiã legiti-mę ętat⁹ acceſſus: vt qõ faceret: firmiſſime faceret. Hõdum aũt fecit: qꝛ ipſoo agellos habet cum ſuo frẽ cõmuneo: ꝛ ſub indiuiſo poſſidẽt. Si aũt diuiſi fuerit: eoo capit ec-cleſię ꝛſerre: vt inde alanꝭ q̃ ſunt in ꝓpoſ-to ſcritat⁹ q̃ſq; in hac vita degũt. Scꝑtũ eſt enĩ: ꝛ ſ̃ apl̃o loquiꝭ: Qui aũt ſuis ꝛ ma- 1. Timoth. 5
xime domeſticis nõ ꝓuidet: fidẽ denegat: et eſt infidẽli deterior. Hęc aũt mãcipia: ſunt ei ſimilit cũ frẽ cõia: ꝛ nõdũ diuiſa. Diſpo-nit ea manumittere ſed nõ põt anteq̃ diui dank. Quid enĩ ad ſe ptinet: adhuc igno-rat. Ad ipſum ſane q: maior eſt ptinet diui-ſio: ꝛ ad frẽm ei⁹ electio. Et ipſe frater eius deo ſeruit: ꝛ ſubdiacon⁹ eſt ſub ſcõ fratre meo ꝛ coepo Seuero in eccliã mileuitana. Hoc agiꝭ: ſ̃ ſine vllatiõe pagẽdũ eſt: vt illi ſeruuli diuidãt ꝛ manumittãt: ꝛ ſic det ec-cleſię vt eoꝛ excipiat alimẽtũ. Repos aũt me⁹ ex q̃ ꝓſius ẽ: ꝛ mecũ eẽ cepit: ipediebã-tur ꝛ ipſe aliq̃d de agellulis ſuis agere inui-ta vſufructuaria mſe ſua: q̃ ſ̃ ãno defũcta eſt. Jnt ipſuꝫ ꝛ ſoroꝛẽ ei⁹ ſunt q̃dã cauſę in

ebuilli aduersario cito finiēde: vt ꝛ ipse faciat qđ dei seruū decet: ꝛ q̄ ista ꝓfessio ꝛ ista
L exigit lectio. Diacon⁹ fuisti nus sicut pene oēs nostio: hic de militia sęculi ad monasteriū puersus est: hic baptizat⁹ inde diaconus ordinat⁹. Sed q̄ exiguū est qđ videt possidere: sicut auriscalpium loquunt: iure non corpe reliq̄rat illud: ꝛ ab eius fribus tenebat. Alu nēm inde cogitauit ex q̄ puersus ē: nec ipse aliqđ quęsiuit a fribus suis: nec ab illo est aliqđ quęsitū. Modo q̄ ventuꝫ est ad hunc articulū tpis: cū ꝓfilio meo diuisit ipsam rem: ꝛ dimidiā donauit fribus suis: et dimidiā ecclesię pauperi in loco eodē cōstituto. Diacon⁹ seuerus sub qua dei disciplina ꝛ flagello sit nostio: lumen tamē non gdidit mentis: Vnā domū hic emerat ꝓpt matrē ꝛ sororē suā: quas de sua patria huc desiderabat adducē. Emerat aūt nō ō sua pecunia: quā non habebat: sed ex collatione religiosoꝝ virorꝝ: quoꝝ etiā mihi quęrēti nola indicauit. De ipsa nō possum dicere qđ fecerit: aut quid disponat: nisi q̄ ipse totū in mea posuit voluntate: vt quicqđ ipse vellem: ō inde fieret. Sed habet ōsdam causas cū matre sua: quarū me iudicē posuit: vt cū ille fuerint termlatę: fiat ō ipsa domo qđ ego voluero. Quid aūt velle potero deo rogāte: nisi qđ iustitia iubet: ꝛ pietas postulat: habet etiā in patria sua aliquos agellos: ꝛo disponit sic distribuere: vt etiā illic in ipo loco positę paupi largiaꝫ ecclię. Diacon⁹ ti ponens ilo homo pauꝑ ē: quid alicui ꝓferat non habet: tū de labond⁹ suis anteq̄ esset cleric⁹ emerat aliqs seruulos: hodie illos in ꝓspectu nro manumisisturus
Cōtra ria ziēdā cā. i. est ꝙ alibuo gestio. Diacon⁹ eraciuus ante vros oculos versat: ꝛ opera eius lucēt coram oculis vris. De ope eius ꝛ expēsa pecunia memoriaꝫ sancti martyr⁹ habemus. De pecunia sua emit etiā possessionē et cō filio meo: nā ipsam pecuniā voluit ꝑ man⁹ meas erogare: sicuti mihi placeret. Ego si pecunię auidus esseꝫ: aut necessitates ipsas meas ōs ꝑ paupibus habeo in hac cā curarē: pecuniā acciperꝫ. Quare dicit aliqs: Possessio illa q̄ ab illo empta ecclię donata est: adhuc nihil ꝓstat ecclię. Minus habebat ad pretiuꝫ: et quia mutuat⁹ fuerat: hodie eius fructib⁹ reddit: Nō sum senex: q̄tus mihi de illa possessiōe potest fructus accedere? Nunqđ ꝑmitto mihi tot annos esse venturū: donec suū pretiū illa ꝓsoluat? Qđ ergo vir dei partib⁹ reddit: de priori mo habere totū: si accipere voluissem. Nō fecit aliud attendi. Fateor enim vobis ꝛ ipsi: suspecta mihi adhuc eius etas fuit: ꝛ verebar ne forte vt sunt boles matri eius hoc displiceret: ꝛ diceret inductum a me fuisse adolescentē: vt bona eius paterna ꝓsumeret: ꝛ cū egentē relinquerē: Ideo volui ei⁹ pecuniā in illa possessione seruari: vt si aliquid (qđ deus auertat) aliter q̄ volumus euēnisset: redderet villā: ne culparet episcopi fama. Scio enī q̄tū vobis sit necessaria D fama mea: nam mihi sufficit ꝓscięntia mea. Emit etiā spaciū ab ista postera ecclia noua vobis: ꝛ sua pecunia ędificauit domū: Et hoc nostio. Ante paucos dies pauſq̄ sermonē de hac re haberē vobiscū: eas donauit ecclesię. Expectauit enim vt eam ꝓsecerem: ꝛ ꝓfectā donaret. Fabricādi aūt domū necessitas illi nulla erat: nisi quia cogitauit matrē suam huc esse venturā. Si aūt venisset in re filii sui habitaret: modo si venerit: in opere filii sui habitabit. Testimoniū ei ꝓbeo: pauper remānsit sed in charitatis possessione ꝓmansit. Aliq̄ seruuli eius reliqui fuerāt iam quidē in monasterio uiuentes: quos tamē gestio ecclasticę manumittere hodie. Nemo ergo dicat: diues ē: nemo existimet: nemo male loquat: nemo seipsum ꝛ animā suam suis ventribus lanieet. Pecuniā nulli habet suatā: vtinā quā debet restituat. Ceteri: id ē ō diaconēs pauperes sunt deo ꝓpitio ꝛ misericordiā dei expectāt: Unde ipsi faciāt non habent ꝛ multo plures facultates finxerūt mūdi cupidi tates. Viuūt nobiscū in societate cōmuni: et nemo eos distinguit ab eis qui aliquid attulerūt. Charitat⁹ vestras ꝓponenda est terrenę cōmodo ꝓferendę. Restat ꝓsbyteri. Sic enim ad eos gradatim ascēdere volui. Cito dixerim: pauperes dei sunt. Nihil ad domū societat⁹ nęꝫ attulerūt: nisi ipsaꝫ qua nihil charius est charitatē. Verūtamē qm̄ scio natos fuisse rumores ō diuitys ipsoꝝ: non a me ad aliqđ compellēdi: sed vobiscū meo sermōe purgandi sunt. Vobis dico qui forte nescit⁹: nam vestrū plurimi sciūt ꝓsbyterū Ianuū Ciuis seculi natalib⁹ clarū ꝛ apud suos honestissimo loco natū: tamen iam deo seniente cuncta quę habebat relictis inopem ꝙsecuti. Non q̄ nihil

habuit: ꝙ qz iam fecerat qđ lectio ista ꝓsua-
det. hic ñ fecit: ꝙ nos scim⁹ vbi fecit. Unitas xpi z ecclie: vna ē. Ubicūq; fecit bonū
opus z ptinet ad nos vt sibi ꝯgaudeam⁹.
Hortus ē vnus vbi nosti: ibi monasteriuꝫ
suus ꝓstituit: qz z ipi deo seruūt. Ille hort⁹
ad ecclesiaꝫ nō ptinet nec ad ipm. Et ad quē
dixerit aliq⁹: Ad illū qđ ibi ē monasteriū.
Sz vez ē q; vsq; ad ꝫ rpo curā ꝓfitra gere
bat: vt supplicos ꝗbus sustētāt apud se ha
beret: z eis ipe vt videbat impēdēt. Sz ne
ꝓpt ꝫ daret locus hoibus suspitiōes suas
rodēdus: vētrē nō implētibus: ꝫ placuit
et mihi z ipi: vt sic se illa trāsigāt: q; si iste iā
ꝺ sculo exierit. Nunqđ enī cū obierit ipse:
illius dispēsaturus ē aliq⁹? Melius ē vt vi-
deat illos ibi bñ ꝓficere: z regēte deo i di
sciplina xpi sic viuēteo: vt ꝺ illū nēmō gau-
deat: nō cor necessitatibus occupet. Pecu
niā nō hz: quā suā dicē possit. Habēbat xeno
dochiū ędificādū: qđ mō videt⁹ ędificatuꝫ.
Ego illi imāxi: ego iussi. Obtēperauit mihi
libēntissime: z sīc videt⁹ operatus ē: quō etiaꝫ
meo iussu basilicā ad octo martyres fabri-
cauit: ꝺ hoc ḡ p vos deus donauit. Cepit
enī ꝺ pecūia q̄ data erat ecclie ꝓpt xenodo
chiū: z cū cepisset ędificare: vt sūt religiosi
desiderātes opa sua in cēlo scribi: adumue-
rūt ꝓpt ꝺsq; volunt z fabricauit. Opus aī
oculos hēmus. Ois ꝺ qđ factū sit: videt
de pecūia: qz nō hēbat mihi credāt: dētem
cōpescāt: ñ frāgāt. Emerat ꝺ ipa pecūia re-
nodochiū quādā domū in carana: quā sibi
existimabat ꝓpt lapideos ꝓfuturā: ꝫ lapideos
eius domus: fabriceq; necessarij nō fuerunt:
qm̄ aliūde pulsi sunt. Domus ḡ ipa sic re-
māsit: pēsionē ꝓstat ꝫ ecclie non ꝓbytero.
Hēo ap̄l⁹ dicit: In domū ꝓbyteri: aī do-
mū ꝓbyteri: ad domū ꝓbyteri. Ecce vbi ē
dom⁹ ꝓbyteri: vbi ē dom⁹ mea: ibi ē dom⁹
ꝓbyteri: alibi nō hz domū nisi vbicūq; hz
deū. Quid ap̄lus ḡrītio: nisi qz me illud
monī erā ꝓmisisse: vt ad vos ꝓferrē quid
egissem inē vos: frēm vadeꝫ z sororē: filios
ianuarij ꝓbyteri: qz orta inē illos fuerat
ꝓtrōsia pecūaria. Sz tñ qz ſē inē frēs fal-
nādos ꝓptia charitate ꝓmiseraꝫ audire:
vt inē illos quicqđ ēet iudicādū finirē: pa-
rauerā me iudicē: ꝫ anteq; iudicarē: ipi qđ
iudicaturus erā finierūt: Hō inueni vñ iu-
dicarē: ꝫ vñ lętarer. Acqeuefi oino ꝓcedit
volūtati meę z ꝓsilio meo: vt pares ēēnt in
pecūia quā reliqt ps̄ cor ecclia renūciante.
Post sermonē meū locuturi sūt boues: ꝫ et
qđbc. boues loqnt ḡlicūq; aura flāte: per
ducet inde aliq⁹ ad aureo meo. Et si fue-
rit tale vt sit itez necesse vos purgare: rīde
bo detractoribus: rīdebo maledicē: rīde-
bo incredulē nō vob credētibus ꝓbyteri⁹ su-
is: rīdebo vt potero qđ vīs dederit. Inte
rim mō nō est necesse: qz nīhil forte dicturi
sunt. Qui nos amāt libē gaudebūt: ꝺ nos
oderūt tacite dolebūt. Tū si linguas exer-
cuerint: audiēt deo ꝓptio vobiscū rīsionē
meā nō litē meā. Hō enī nolem nolaturus
sum z dicturus: ille ꝫ dixit: iste sic detro⁹it:
cū fortasse etiam ad me falsa qz z ꝫ pōt fieri
pserāt. Uerūtī ḡcūq; plata fuerint si opor
tune videbit: loq̄r inde charitati vr̄e. Ante
oculos vr̄os volo sit vita vr̄a. Scio qz q̄rē-
res licētiā malefaciēdi: ḡrūt sibi exēpla ma
le viuēndi: z multos infamāt vt socios in-
uenisse videāt. Ꝑō qđ nr̄m ē faciamus: plus
đ faciamus nō dēmus. Ante oculos vr̄os
sumus. Nullius aliquid desideramus: nisi
bona opa vr̄a. Et vos exhortor frēs mei: si
aliq⁹ vult⁹ clericē dare: sciat⁹ qz nō debetis
ḡsi vitia cor̄ fouē ꝑ me. Oēs offerte qđ vul
tis: offerre ꝺ volūtate vr̄a. Qđ cōe erit di-
stribuet vnicuiq; ſē cuiq; opus erit. Sz zo-
phylacīū attēdite z oēo vīs dēbimus: valde
me delectat si ipm fuerit ꝓsepe nr̄m: vt nos
simus iumenta dei: vos ager dei. Hēo det
byrrhū vel lineā tūicā seu aliq⁹ nisi i cōe: ꝺ
cōi accipiā mihi ipi: cū sciā cōe me brevelle
đq̄d habeo. Volo talia offerat scitaꝫ vr̄a:
qb⁹ ḡsi ego solus decētius vtar. Offeratur
mihi: vbi gra byrrhū preciosū: forte decet
epm: cuius nō decet augustinū: id ē boles
pauperē ꝺ pauperibus natū. Qđ dicturi sī
boles: qz inueni ꝑciosas vestes: ḡo nō po-
tuissem bñe vel in domo pr̄io mei vel in illa
ꝑsculari ꝓfessiōe mea. Hō decet. Talem
debeo bñe ḡlē possū si nō habuerit fri meo
dare. Qualē pōt bñe ꝓbyt: qlē pōt bñe de-
cent diacon⁹ z subdiacon⁹: talez volo acci-
pere: qz in cōe accipio. Si đs melioē dederit
vēdo: qđ z facē soleo: vt qñ nō pōt vestē
ē cōis: ꝑaū vestē sit cōe. Uēdo z erogo pau
peribus. Si ꝫ eū delectat: vt ego habeā: ta
lē det vñ nō erubescā. Fateor enīz vob de
ꝑciosa veste erubesco: qz nō decet hāc ꝓfes
sionē: hāc admonitionē: hęc mēbra hoc ca
nos. Etnā illū dico. Si forte i nra societate

Act. 2. cf. 4.

eger ē aliqs vel post egritudinē vt necesse sit
eū aū hora prādij relicē:nō ꝓhibeo religio-
soo vl religiosas mittere eis qō eo videt vt
mittāt. Prādiū tū t cenā extra nemo bēdit.
b Ecce dico:audistis. Qui bñe voluerit ꝓpri- 23.q.1.nolo.
um t ō ꝓpto viuēt ꝑ ista ꝓcepta nra facere:
pax ē vt dicā:ī mecū manebit:ꝑ nec clericꝰ
erit. Dixerā enim t sao me dixisse: q si no-
lēt suscipe socialē vitā mecū:nō illio tollerē
clericatū:ꝑ seorsū maneret t seorsū viueret:
quō noscēt deo viuerē. Et tū aū oculos po
suit:ꝑtū mali sit a ꝓposito cadē. Malui eni
bñe cęcoo vl claudos:ꝙ plagē mortuos. Malui
eni hypocrita ē:mortuꝰ ē. Quō q̄ q̄dq; vo-
luisset extra manē t ō suo viuē:nō tollerē ei
clericatū:ita mō qz placuit ill deo ꝓpitio so
cialis hęc vita:dsco cū hypocrisi viuentī:dꝙ
quio inuētus fuerit bñs ꝓpiū:nō illi pmit-
to vt inde faciat testamētū:ꝑ delebo eū de
tabula clericoꝝ. Interpellet ꝑ me mille ꝓce-
ptā:nauiget ꝑ me q̄ voluerit:sit certe vbi po-
tuerit:adiuuabit me deus vt vbi ego ego sū
illic clericus ēe nō possit. Audistī audierūt.
Sz spero in deū nrm t misericordiā eius:qz fi-
ent dispositionē meā istā hilarit acceperūt:
℣ sic eā pure fideliterꝙ seruabūt. Dixi aliqā suā
nō bñe ꝑsbyteros cohabitatores meos:ant
ḡs ē t ꝑsbyt barnabas. Sz ō illo audiui q̄dā
fuisse iactata aū ola: q emit villā a dilecto t
honorabili filio meo clausino. Hoc falsuꝫ ē:
Adonasterio donauit ille nō vendidit. Ego
sum testis. Quid amplius ḡrat igro. Ego sū
testis:donauit ille nō vēdidit. Sz dū nō cre-
dit donare potuisse:creditꝰ ē vēdidisse. Be-
atus hō q tā bonū opꝰ fecit vt nō crederet.
Cū vt mō credite: t detractores audire lubet
desinite. ℣ dixi: ego sū testis. Dictū est de
illo q āno ꝓpositurę fuę p industriaꝫ debita
fecerit:vt dū ego volo reddi debita:darē illa
licētiā poscēdi fūdū victorianēseꝫ:tanq̄ di-
xisset mihi vt reddā debita mea: da mihi in
decē ānos fūdū victorianēsem. Et ḃ falsū ē.
Si fuit rumor vñ nasceret: fecat debita red-
denda. A nob reddita sūt prim vñ potuerit.
Remāsit aliqd qō nō debebat etiā monaste
rio illi qō p ipm deꝰ instituit. Cū ḡremāsis-
set:cepimus ḡrere vñ debuiꝫ reddere emus.
Ad ꝓductionē ipsiꝰ fundi nullus accessit ni-
si q̄dragita solidos offerēs pēsionē. Sz vidi
mus fundū amplius posse dare:vt celeꝰ de
bitū redderet:t cōmisi fidei eiꝰ vt de ipa cō-
ductōe lucra nō requireret trēs:ꝑ dęq; daret
fundus ō ipso fructibus imputarēt ad debi-
tū. Fide agit. Paratus ē ꝑsbyt vt aliū ꝓbitu
am q ō fructibus fribus redd at. Ex numero
vro sit aliqs:cui hoc cōmittā:ex nūero tuorū
q aq̄ nos talia gesserūt. Sūt eni in vob ho-
mines religiosi:q cū rumore falso reprehēsum
ē voluerūt t rē crediderūt factū. Ex ipis er
go aliqs veniat ad nos:suscipiat possessio-
nē:oēs fructꝰ pacis suos fideliꝫ vēdat:vt red-
di possit faciamo qō debeā t vbicq recedat
inde cura ꝑsbyteri. Locus etiā ipe vbi mona
sterū ꝓstructū est a memorato filio meo ho-
norabili clausino:apl ꝑsbytero barnabe do-
natus ē anteq̄ ordinarer ꝑsbyter: in ipo loco
monasteriū instituit. Sz tū qz nosse ipius do
natus erat locus:mutauit instrumēta vt no
mine monasterij videar. De fundo victoria
nense:ego rogo:ego hortor: ego peto: vt si
quis religiosus ē:inde agat:t erbibeat eccle
sie istā opam:vt cato debitū reddā. Cō si ne
mo ō laicē fuerit inuētus:ego ꝓpono aliqm:
iste illuc nō accedet. Quid vultis ꝑplura. Ne
mo laceret seruos dei:qz nō expedit lacerāti-
bus. Seruis dei quidē merces falsis detra-
ctionibus crescit:sed crescit pena etiā detra-
hentibus. Nō sine ci dictuꝫ est: Gaudete et Matth.5.
exultate qñ detrahūt ō vob:dicētes falsa:qz
merces vra magna ē in cęl. Volumus cū de
trimēto vro magnā hñe mercedē. Sin aūt ibi
habeamꝰ:t tū vobiscū ibi regnemꝰ. Amen.

De tenēda obedientia et euitanda superbia. Sermo LIIII

A Nibil ille deo placet quēcūq modō obe
dientia. Cham maledictus fuit:t pꝰ Deu. 9.
mista secta manet qō ōr: Semē cha- Daniel.13.
naan ille maledictus:qz pri nō est obsecutus. Ce-
terū sem q est obsecutꝰ:prio benedictionē ha-
buit in ola secula. Hoc itaq; dico:nō ē filioꝝ
iudicare de patribus. Rēo vadit ad mgrm:
vt doceat discipulos suos. Venisti ad me vt
docerē te ifas. Si tibi sēpsero t dixero tibi:
Scribe quō t ego scribo: vtiq; imitari de-
beos quē elegisti mgrm:ab aliq̄ doctꝰ es: va-
dia ad pitiorē mgrm. Hoc totū ḡre dico: vt
obedientiā exhibeam⁹ in pceptos. Qui pri
bus nō obsequit: deo si obsequit. Dicit eni
dñs:Qui vos spernit:me spernit. Qui ḡ cō Luc.10.
tēnit apostos:cōtēnit xpm. Qui cōtēnit pceptos:cō
tēnit xpm q in phibuo ē. Hoc dico qz ḃ in vo
bis sūma t sola est virtus obedientię. Si ieu-
nauerit diebus t noctibus:orōnēq; fecerit: si
in sacco t cinē fuerit: si aliud nibil fecerit nisi

qđcūq; ꝓceptū est i lege: ⁊ tibi visus fuerī q̄si sapiēs: ⁊ obedīēs pr̄i nō fuerī: oēs v̄tutes pdidisti. Una obedīēcia plus q̄ oēs v̄tutes alīq; valet. Jeiuniū vel ꝓuīctus si diligenter attēdat supbiā tibi facit. Supbia aūt ē inmica deo: ⁊ nihil sic odio ꝫ deus sicut supbiā. Quicūq; nō obedit: nō facit de scītate: ꝑ de supbia. Jdeo enī nō obedit: qt melioꝛē se credit illo cui non obedit. Simplicit dico vob: oīa pcta odio ꝫ de⁹: mēdacīū: piurīū: furtū: latrocīniū: adulteriū: fornicationē: in q̄bus si q̄s dep̄hēsus fuerit: non pōt oculos leuare: sic habemus cū execrabilē. Si q̄s superb⁹ ē multo pe⁹ pctīs facit q̄ adulteriū ⁊ tīs loq̄mur cū eo. Qui fornicator ē pōt aliq̄ dicere: Dicit me caro mea: supauit me adolescentia. Nō dico q̄ tibi ꝫ facē liceat aut q̄ se excusare debeat: sīq̄dē ⁊ hoc odio ꝫ deus: ꝑ cōparīōe mali dico. Quicūq; aliq̄ pctīs se cerit: vbi gra: si furtū fecerit: se excusare pt. Dicet enī: Jdeo furtū feci: qt algebā vl qt fame moriebar: vel qt egrotabā. Supbus q̄d dicē pōt: Jdeo supbia maius malū est: qt excusationē nō ꝫ. Lctera vitia eis nocēt q̄ ea cōmittunt: sed superbia plus oībus nocet. Hęc ḡ dico ne cogitet⁹ pctīs nō ē supbiam.

1. Timoth. 3. Nam q̄d dicit aplūs: Ne q̄s incidat i iudiciū diaboli. Videmus ḡ frēs qīs quicūq; inflat in iudiciū diaboli incidit. Hoc ē ḡ fm q̄ dictū est: Deus supbis resistit: hūilibus autē ꝫ

Jacobi. 4. dat gr̄am. Ut oīa igit pcta fugiam⁹: maxīe aūt supbiā: dico vobis de supbo q̄ semp sibi sapīēs videt. Si q̄s enī de frībus ꝑsillus dederit ei: ⁊ dixerit: Frat⁹ si debes sic agere: nō eū dignat audire: qr se mag⁹ sapiētē putat q̄ illū qui dat ꝑsillus: Et q̄d dicit i corde suo? Ego nubi sapīēs sū: ego nō habeo q̄re ꝑsillū: nec tu sapiētior es me. Licet nō dicat: tm ex eo q̄ pēnit ꝑsillū frīs; in corde ꝫ loquit. Ergo ꝫ dico q̄ supbiā ꝫ: sine cā ꝫ aliās v̄tutes: imo eas nō ꝫ ꝑ videt bñe. Qui enī ꝫ ꝫ q̄ deo ctrariū est: quō pōt bñe aliud q̄ deo amicū sit? Supbia in monasterio sit. Si ieiunam⁹ erigimur: ⁊ si ofonē facimus ꝓ pctīs: i supbiā erigimur. Aliīs ieiunat ꝓ pctīs suis: ⁊ ꝓ pctīs suis pēnitētiā agīt: i superbiam extollit. Jdeo ieiunas: ideo orās: ideo ꝓcepta facis: vt ctra deū faciās? Abona chus si supbus ē: multō ei melius erat si vrorem duxisset. Ego simplicit dico: ⁊ libera frō te ꝫ dico: quia q̄cunq; supbus est: melius ēt ei ⁊ ꝫ ad cōparationē mali dico vt oīa alia vītia bñet ⁊ ex malis suis inclinaret ad pēnitētiam: ⁊ nō oēs despiceret. Si aūt post pctā ageret pēnitētiā: vtiq; dei mīsericordiaꝫ ꝓsequ mereret. Qui aūt supbus ē: oiuꝫ malorꝫ ꝫ ꝓncipiū: ⁊ nō agit pēnitētiā quasi iustus sit. Supb⁹ nō agit pēnitētiā ꝑ malis: ⁊ gloriatur q̄si ꝑ bono. Propterea supbia ctraria ē deo: qr deo nō subiacit. Hoc q̄re dixerim: et vosipsī intelligit⁹: ⁊ alioꝛ ruīnę nr̄a debēt ee exēpla. Propterea venim⁹ ad monasteriū: libertatē ſeculi pdidim⁹: vt seruitutē christi accipiam⁹. Deinde ista de frīb⁹ loquor: q̄ solent sedere longi⁹ a monasteriis. Nō eis debet nasci supbia de exēplo. In cēnobio viristi: placuit tibi vt manereꝫ in decimo miliario: nō debes fr̄narium sctoꝛ fratrū ꝓtemnē. Nō te ideo vilioꝛē putes si ad frēs veneris i ciuitatē. Si necessitatē frēs ire et vidē mulieres vl ire i platēas: recte nō ireꝫ: ꝫ si ad fr̄narium sctoꝛ nō vadis: q̄re ꝫ facis? O vos qui manet⁹ i deserto: cuilibet vr̄m dico: aut melioꝛes frībus est⁹ q̄ sunt i cēnobiis: aut peioꝛes. Si meliores es: veni vt exēplū eis vitę tribuas: si aūt deterioꝛes es: veni vt discas q̄ nō scis. Supbia nascit q̄s aliq̄s dicit se secretū sedē: frēsq; nō dignat vidē ⁊ visitare ⁊ ut superbiā erigit. Hoc ꝓpterea loquor: q̄sente sctō frē qui ꝫ opē facit q̄ ego loquor: vt hāc scītatē opę facē studeat. Deniq; multi sancti pfes q̄ veri pfes sunt: q̄ regūt alias sctoꝛ q̄s aliq̄s viderint iuniores ire ad deserta: et ad cēnobiū nō venire ⁊ in supbia ee: vadūt et vim eis faciūt ⁊ adducūt eos: nō vt noceant: ꝫ vt tollat eis supbia. Hoc ꝓpterea dico vt illi q̄ manēt i secret⁹: ⁊ veniāt ad cēnobiū ⁊ frēs visitāt: ab his q̄ sūt i cēnobiis nō arguant quasi impatiētes: sed q̄si humiles. Nemo dicat de vobis: Ecce ille q̄ in heremo sedet qr non patit venit: Propterea venit vt te ędificet: nō destruat ⁊ vt supbiā pdat. Videte q̄lis vitę sit: venit de deserto: ⁊ tm gloriā nō ꝫ coꝛ q̄ in deserto sūt. De⁹ itaq; ops oia q̄ locuti sumus: ofonib⁹ sctoꝛ nos q̄s implere faciat. Nihil ē enī grāde dicē ꝫ facere. Sꝫ q̄d ego facē nō possum ideo loquor vt q̄ pōt facē faciat. Qui hꝫ aures audiendi Luc. 8. audiat: in xpo ihesu dño nr̄o: cui ē honoꝛ v̄tus et ptās in ſcula ſculoꝛ. Amen.

De obitu valentini episcopi carthaginensis. Sermo LV

Liber sapię frēs charissimi mulꝫ mo B dis cōmēdat deis sapiaꝫ. Primo qr

hominē a periculo liberat: secūdo quia cōseruat liberatū: tertio quia coronat ꝓseruatum. Quomodo autē liberat: exemplū pa-
Gē.8. tet de noe: quem cum aqua deleret terrā: liberauit in arca. Quomodo autē ꝓseruat: patet de iacob: quō dixit eum dōs per vias rectas: r ostendit illi dominicti regnum
Gē.28. dei. Qui cingitans ait: Vere dic est dom⁹ dei r porta cęli. De gloria dei vō quę coro-
Sap.10. nat subditur: Reddet deus mercedē sanctis suis laborum suor: r deducet eos i via mirabili. Isti ens sūt tres status ecclesię: Status videlicet pēnitētię: iusticię r glorię. In primo liberat: in secūdo cōseruat: in tertio coronat dom⁹. In primo afficimur: in secundo reficimur: in tertio ꝓficimur. In primo est labor r dolor: in secūdo sapor r decor: in tertio gloria r bonor. Verūtamē qr de his statibus frequenti⁹ fratrib⁹ nostris canonicis frequēs fuit lectio r exhortatio: et in mēsa quotidiana disputatio: fortasse in eode dicenti: Tediū est nōs de hoc nobis audire: quia etiā obsequiū oportet vt nos decet reuerendo valentino epō exhibere. Sed non pigeat vos fratres me supportare: qō si tediuz vobis esset: ad fratres meos confugiā: qui me audire tota mente et toto affectu desiderant. Nam verbū nouum r antiquū: nouū aliquādo fieri potest. Libus etiaz diu masticatus citius digerit.
℣ Ut ergo fratres distinctio eius statuum clarius elucescat: conatus ero accommodemus in hunc modum. In statu pēnitentię ęcūs reducit dom⁹ per vias duras: r ꝓ-
Sap.10. mittit illi regnum dei patris sui. In statu iusticię iustum deducit dom⁹ per vias rectas: r ostendit illi regnū dei. In statu glorię iustum r sanctum educit dom⁹ in via mirabili: r introducit eum in regnum dei. Ecce fratres quomodo reducitur ęcus de inuio ad viam: de exilio ad patriam: ō māsione ad mansionez: de virtute ad virtutē: de corporis carcere ad ęternam gloriā. Ecce quomodo reducitur ęcus ne sit sine christo: deducatur iustus vt sit christus cum eo: educatus sanctus: vt ipse sit cum christo. O fratres mei: ecce quomodo esse sine christo miserum est: christum secum esse tutuz est: esse cum christo beatum est. Non enim existimandum est idem esse: secuz esse christū: et esse cum christo. Apostolus enim habebat secum christuz dum dicebat: Non ego
1.Cor.15. solitus sum: sed gratia dei mecum est. Non-
ꝓb.c.1. dum erat cum christo dum dissolui cupiebat r esse cum christo. Latro secum habebat christum: cui ꝓmittebat christus: ho-
Luc.23. die mecum eris in paradiso. Reducitur itaq; ęcus per vias duras. Sane durum est relinquere consueta: durius aggredi inconsueta: sed durissimū est in fornace vecors qui cōtinuatur in qua necesse est vt decoquatur taliter vt velut carnes possit amputari: et velut virga ad omnem moduz reuelat. Iste sunt vię peccatoribus durę super omnia dura: amarę super omnia amara: odiosę vt mors. Quę sunt iste vię fratres: nisi relinquere quę mūdi sunt? O q̄ durum est: O q̄ mortale videt: O q̄ amarum relinquere quę mundi sunt. Sed quia dura: quia amara: quia pēnosa: ideo centuplum acci-
Matt.19. pies: r vitam ęternam possidebis. Eia milites surgite iam: quia diu dormistis: armate vos contritione cordis: confessiōe oris: afflictione carnis: quia ecce veniet saluator: r non tardabit. Ecce iam in ianua est: ecce iam te vocat: ecce te venire compellit. Sed dicis o miser: In contritiōe est dolor: in confessione rubor: in afflictione labor: quid ergo faciam? Eia o miles christi: cuius ęgrum iam detinuerit ab illo qui super te est: ipse qui laborem r dolorem consi-
ꝓs.9. derat: Verumtamen q̄to durior: tanto vtilior tibi erit. Verūtamen certa valenter dum porro: quoniam reposita est tibi coro-
2.Timoth.4. na iusticię: quam reddet tibi dominus in illa die iustus iudex. Postq̄ autem ęcus factus est videns: amplius iustus: tunc deducit dominus per vias rectas: cantare poterimus fratres. Sunt enim fratres: vt scholares nostri vacui non recedant: tres species rectitudinis. Aliud est enim regi: aliud dirigi: aliud corrigi. Rex ꝓpheta dicebat:
Dominus regit me r nihil mihi deerit. Et
ꝓs.22. iterum: Dirige in conspectu tuo viam me-
ꝓs.5. am. Et iterum: In quo corrigit adolescentior viam suam. Et iterum: Mane inquit
Esa.50. esaias erigit mihi aurem. Res enim fratres inanimata propie dicitur regi: vt currus r nauis. Res sensata ꝓpter rationem dirigitur: vt equus r mulus: quibus non est intellectus. Reo rationalis corrigitur: scilicet corde regit: vt homo. Iustus vero eri-

Col.3. gitur vt sapiat quę sursum sunt ⁊ quęrat. Dic enim volebat hieremias duę dicebat:
Hiere.4. State i viis vestris ⁊ ꝓsiderate quę sit vita ęterna. Daniel ad maiestatis visionem
Daniel.10. prostratus audiuit ab angelo: Sta sup pedes tuos. Nō tñ si non credis ꝓphetę: crede poetę scholaris puerse: cui deus os sublime dedit: cęlumq; videre iussit: a quo dum quęreret tyrannus ⁊ diceret: Quare te deus fecit? Respondit vt ꝓtempter cęlum et cęlorum numina. Factus est enim homo in terra: non ad terram: sed ad cęlum: ⁊ factus est de terra non ꝓpter terram sed ꝓpter cęlum. Quis fidelium plus diuisset fratres: aut pbabilioꝛi argumēto? nescio. Nunqd etiam animal mutuꝫ ⁊ deutum nouit argumentum ęgritudinis suę? Nunquid leo infirmans: animal qō symia dicitur quęrit: q deuorata mox pualescit? Nunquid etiā symia ęgrotans quęrit sanguinem canis: vt sus formicas: leopardus capreas: vitio serpentes serculum? Homo vero attritus in phȳsica hęc omnia ignorare videtur. Vnū quodq; enim sęlicitatem affectat: sed si homo affectat: opere tamen affectare non videtur. Quęre ergo o homo cęlum ad quod factus es: Noli quęrere philosophiā: quoniā ad philosophiā factus nō es: nec expedit tibi scire quę sunt super terram: sed tñ quę sursum sūt. Sta igitur super pedes tuos: sta in viis tuis naturalib⁹: ad quas factus es: ⁊ dirige eas si necesse est in dando
Luc.6. et dimittēdo. Date ⁊ dabitur vobis. Et tūc dominus tibi dicet: Amice ascende superiꝰ us: intra in gaudiū dñi tui. Sed dicet qs? Quomodo ⁊ qualiter egrediet spiritus de
Psalm.30. corpore? Nunquid salomon hoc ignorare videtur: dum se dixit penitus ignorare viam aquilę in cęlo? Quomodo ergo deum videt: quomodo angelus: quomodo seipsum: quomodo spiritum alium bonuꝫ vel
Aristoteles. malum? Super hoc bodie ille magnificus philosophus admiratur. Nam in libris de animalib⁹: dnq; sensus corporis cōmunes esse nobis ad vtilitatem cum brutis potuit: non ad oblectamentū. Homo in omnibus delectatur: pecus ꝛo tñ in duobus delectatur: scilicet in gustu ⁊ tactu: in aliis ꝛo mouet quandoq; ⁊ excitatur sed non delectatur. Vnde ergo est q spiritus egressus a corpore duos quos habet cōmunes cum bestijs penitus amittit. Non enim gustu vel tactu vtitur vel oblectatur: sed alios tres ad vsū retinet ⁊ oblectamentū. Mirabile tamen videtur ei: scilicet q spiritus sine corpe sensibus corporis vtatur. Quod tamen philosophus si forte plane non intellexit: verum est tamen ⁊ omno verum ⁊ irrefragabile: qz spiritus liber videt deuꝫ: delectatur in deum: ne semper sibi dicatur: O anima vbi ē deus tuus? Audiet etiam angelos cantantes ⁊ iubilantes. Videbit etiam ⁊ audiet:
Matth.25. Esto super dnq; ciuitates: id est beatitudines: ⁊ sic vnicuiq; sm opera sua. Et si dicetur a nobis: Domine quid facies: quando hęc omnia merum⁹ a te largiri? Porro respondebit ille magn⁹ paterfamilias velut alexander militi petenti munus: cui ciuitatem dedisse fertur: Si tu tamen non es dignus tanta recipere: ego tamen sum dign⁹ et potens tanta donare. Angeli fratres mirabuntur non modicuꝫ de operibus dei in ꝓiunctione animę ⁊ carnis in homine: in cōiunctione hominis ⁊ verbi in christo: in cōiunctione hominis ⁊ dei in cęlo. Nam dicturus est dom⁹: Pater volo vt sint vnū
Joh.17. nobiscum: sicut ego ⁊ tu vnū sumus. De ꝓma admirantur: vbi vnū vni iungitur: de secunda plus: vbi vnum duobus iungit: sed de tertia plurimū: vbi vnum tribus in trinitate iungetur. Hęc autem generaliter exposita: spiritaliter tamen ad cōmemorationem huius sancti episcopi valentini tradi possunt: Qui dum esset catechuminus annorum. xix. ad baptismuꝫ peruenit: ⁊ sic reduxit eum dom⁹ per vias rectas: postmodum deduxit eū episcopū per vias duras pęnitentię: postmodum eduxit eum ꝓ viam admirationis ⁊ glorię. Sic ergo post
1.Cor.9. eum curramus fratres: vt comprehendamus beatum ęterne vocationis in die illa cum venerit ihesus filius dei: qui cum patre et spiritusancto viuit ⁊ regnat in ꝑcula ꝑculorum. Amen.

¶De commēdatione diuinarum scripturarum cuꝫ exhortatione vt diligenter legantur. Sermo. LVI

A Propitio christo fratres charissimi ita lectionē dīna audio ⁊ sīcēri corde accipiat⁊ vt vob spiritale gaudiū de vestra fidelissima obedięntia faciat⁊. Sed

150

si vultis vt vobis scripturę sanctę dulcescant: t sm quod oportet diuina vobis p̄cepta proficiant: subtrahite vos aliquib⁹ bonis ab occupationibus mundi: in quibus etiam in domibus vestris diuina eloquia relegentes: ad integrum vos dei misericordię p̄secretis: vt in vobis illud sc̄liciter impleatur: quod de beato viro scriptum est: Quia in lege domini meditabi-
Ps.1. tur die ac nocte. Et illud: Beati qui scru-
Ps.118. tantur testimonia eius: in toto corde exq̄runt eū. Et illud: In toto corde meo abscondi eloquia tua vt nō peccē tibi. Sicut enim vt ipsi audistis ille qui in corde suo abscondit eloquia dei non peccat: ita t ille qui non abscondit peccare non cessat. Si enim negociatoribus non sufficit tantū ō vna tantus merce lucra ꝙquirere: sed plures merces comparant: ex quibus sub stantias suas augeant: t agricolę diuersa genera seminum conantur serere: vnde sufficienter sibi t suis cibum valeant p̄parare: q̄ tomagis in spiritalib⁹ lucris nō vobis debet sufficere q̄ in ecclesia lectiones diuinas audiatis: sed in domibus et in conuiuiis vestris: t quando dies bonos sunt etiam aliquibus bonis in noctibus lectioni diuinę debetis insistere: vt in boreo cordis vestri spiritale possitis triticum comparare: t in thesaurio animarum vestrarum scripturarum margaritas recondere: vt cum in die iudicij ante tribu-
2.Cor.5. nal eterni iudicis veneritis: sicut dicit apo-
B stolus: vestiti et non nudi inueniamini. Et illud fratres charissimi diligenter attendite: quia scripturę diuinę quasi littere de patria nostra nobis transmisse sunt. Patria enim nostra paradisus est: parentes nostri sunt patriarchę t prophetę t apostoli t martyres: ciues enim sunt angeli: rex autem noster est christus. Quando eni peccauit adam tunc in ipso vsque i exitū huius mundi p̄iecti sumus: sed quia rex noster pius q̄ cogitari vel dici potest pius t misericors est: scripturas diuinas ad nos inuitatorias per patriarchas t p̄phetas dignatus est mittere: quibus nos ad eternam patriā inuitaret. Et cum scripturas ei⁹ rebelli spū fragilitas humana contemneret: dignatus est per seipsum descendere: t nos de tyrannide t de superbia diaboli liberare: t ad veram humilitatem exemplo nos sue mansuetudinis p̄uocare. De potestate etiam antiqui serpentis per passionis iniuriam liberare: ad inferna descendere: t antiquos sanctos q̄ originali peccato obnoxij tenebantur ereripere: in altum ascendere: spiritum sanctum q̄ nos contra omnes insidias diaboli cō fortaret de celo mittere: etiam apostolos suos qui regnum dei per vniuersum mūdum euangelizarent dirigere. Et licet nos non solum superbos sed etiam impios: nō solum originalibus sed etiam in actualibus peccatis obnoxios inuenisset: totum tamen nemine suplicante dimisit: t non solum sicut meredamur multis catenis vt compedibus egressos ad exercenda laboriosa opera nos traxit: sed magis pio ineffabili pietate vt cum illo regnemus clementer ac misericorditer inuitauit. Cum C hęc ita sint fratres charissimi: quid de se cogitant serui qui ita p̄sumunt domini sui p̄cepta contemnere: vt nec ipsas inuitatorias litteras quibus ad regni beatitudinem eos inuitat dignentur relegere? Quomodo enim si aliquis nostrum ad p̄curatorem suum litteras dirigeret: t ille non solum non impleret quod p̄cipitur sed etiam ipsa iussiona relegere dedignaretur: non indulgentiam sed pnam: non libertatem accipere sed carcerem mereretur sustinere: Ita ille q̄ diuinas scripturas de patria eterna transmissas dissimulat legere: timere debet ne forte premia eterna non accipiat: sed etiam pnam perpetuā non euadat. Nam intantum periculosum est nobis diuina p̄cepta non legere: vt propheta lugubriter clamet: Ideo captiIsa.5.
uus ductus est populus meus quia non habuit scientiam. Qui autem ignorat ig-1.Cor.14.
norabitur. Sine dubio qui deum per diuinam lectionem in hoc seculo dissimulat inquirere: t deus illum in eterna beatitudine dedignabitur agnoscere. Et timor nobis debet esse: ne clausis tanuis cū stultis virginib⁹ foris excluso mereamur audire: Nescio vos: Non noui vos: Discedite a me operarij iniquitatum. Quid est Matth.25.
nescio vos: non noui vos? Quomodo eos

nescit quos in igne mittit? Deo vtique: quia sicut iam dictum est: qui eum in hoc seculo legendo nolunt intelligere: in die iudicii illoo de° dedignabitur agnoscere. Et illud in Salomone quod scriptum est: non negligenter: sed cum grandi solli
Prouer.28. citudine ac timore orbem° audire: Qui obturat inquit aurem suam ne audiat le
D gem: oratio eius erit execrabilis. Debet primus ipse audire deum qui vult exaudiri a deo. Nam qua fronte vult vt deus eum exaudiat: quem intantum despicit: vt eius precepta legere dissimulet? Et illud quale est fratres mei q nonnulli christiani: t quod peius est aliquoties etiã clerici quando iter acturi sunt: panem et vinum t oleum t diuersas sibi impensas ordinant preparari. Et cum tanta vnusquisq in terreno itinere preparat vnde viuat caro sua: quare tñ libellum legere non curat: vnde hic t in eternum reficiatur anima sua? Cum ergo duos quisq homines habeat: vnum interiorem ad imaginem dei factum: t alium exteriorez de limo terre formatum: cur tantam sollicitudinem p corpore: qđ in sepulchro a vermibus deuorandum est habere videmur: interiorem vero hominem qui ad imaginem dei factus est: tanq̃ vile mancipium sine pabulo verbi dei fame t siti cruciare permittimus? Intantum enim peccatis deum negligit: vt in se imaginez ipsius despiciat t contemnat. Hec ergo fratres charissimi sapienter t vtiliter cogitantes q̃tum possumus: ociosis fabulis t detractionib° ac scurrilitatibus cãctis finem studeamus imponere: t totis viribus de impedimentis mundi istius fugiendo: aliquas horas quarere: in quibus pro salute anime nostre orationi vel lectioni possimus insistere: vt in nobis
Daniel.12. impleatur quod scriptum est: Qui docti fuerint fulgebunt sicut stelle in perpetuas eternitates. Quod ipse prestare dignetur: Qui cum patre t spiritusancto viuit t regnat deus in secula seculorum. Amen.

¶De diligenti instructione fratrum qualiter in hac vita debeant agere: vt cum hinc migraverint t caro in sepulchro deuorari ceperit: anima cum sanctis omnibus letetur in celis ¶Ser. LVII

In hac vita positi fratres ita agite: vt cum hinc migraueritis: t caro vestra ceperit deuorari in sepulchro: anima ornata bonis operibus cum sanctis omnibus letetur in celis. Retrahat vos a malis operibus vel a peccatis interitus eorum quos premisistis: Attendite calamitates: considerate diuitias sepulchra vel eorum qui ante pauca tempora vobiscum erant quid sunt vel quid fuerunt: vel quid eis diuitie vel cupiditates seculi profuerint. Ecce nihil ex eis nisi soli cineres remanserunt. Qui si modo loqui possent hec vobis dicerent: Vt quid infelices tantum pro seculi vanitate discurritis? Vt quid vos criminibus t vitiis repletis? Considerate omnia vestra: t vel sic vobis horreat cupiditas: t munera vestra. Quod vos estis et nos fuimus: t quod sumus vos eritis. Itaq̃ omnia fratres charissimi sollicite considerate: pensate: t hoc considerantes expauescite: diem mortis ante oculos semp ponite: ad emendationẽ q̃tum optestis festinate. Nolite negligere q nos puto deus peccantes sustineat: quia q̃to diutius expectat vt emendet: tanto grauius iudicabit si neglexerit. Si forte putatis quia finis mundi tardius veniat: vel suum consideret finem. Ecce dum libenter ac iocũdissime moratur homo in mundo: multaq̃ in lõga tempora disponit agenda: repente rapitur in morte: t ex improuiso aufertur a corpore. Sed ille est beatus qui semper illam habuit ante oculos: t estimauit in illa boea mort' paratus inueniri. Quod si vultis scire charissimi q̃ cuz magno metu: magnisq̃ doloribus anima separatur a corpore: diligenter aduertite. Veniunt enim angeli assumere eã: vt perducant illam ante tribunal iudicio metuẽdi: t tũc illa memorans sua mala t guersa que die noctuq̃ gessit contremiscit: t quarit ea fugere: inducias q̃ petere dicens: Date mihi vel vnius horę spacium. Tunc quasi loquẽ

tia simul opera eius dicent: Tu nos egisti: opera tua sumus: non te deseremus: sed tecum semper erimus: tecumq; pergemus ad iudicium. Hoc quidem pecca tonio anima agit quę cum horrendo timore separatur a corpore: t pergit plena peccatis tangenti confusione. Iusti vero anima cum separatur a corpore: non timet nec expauescit: sed magis cū magno gaudio egreditur: t cum exultatione pergit ad deum deducentibus eam sanctis angelis. Illam horam fratres modo timete vt non tunc timeatis: illam piacuete nunc vt tūc securi esse possitis. Ade mentote iugiter q in medio laqueorum diaboli ambulatis: t ideo semper parati estote: vt quando domini preceptum fuerit missum: liberi ab omni labe peccati ad requiem trāsire possitis. Non arbitremini vos in hoc mundo diu mansuros: quia nimirum peruenit vt post dominicum nullum preceptum: nec vnius horę momentum concedatur in hac vita consistere. Cauete igitur ne in exitu vestro tristiciam faciatis angelis t gaudium inimicis. Scitote vero q cum anima a corpore euellitur: statim aut in paradiso pro meritis bonis collocatur: aut certe pro peccatis in inferni tartara precipitatur. Eligite modo quod vultis: et hoc iam in vita disponite: aut perpetualiter gaudere cum sanctis: aut sine fine cruciari cum impijs. Ieiunij fratres saltez pene vos terreāt: si premia non inuitāt: et presens seculum si despicere non valetis: saltem cum iustis possidete. Qui in adolescentia errauit: saltem iam in senectute resipiscat: t mala quę peccando
C commisit: pēnitendo iam expurget. Ecce paulatim deficit mundus: t cuncta q̄ videntur velociter tanq̄ vespertina umbra transcurrunt. Ecce q olim promittebatur: presenti tempore perspicue iam cernitur. Subtrahuntur vt ipsi videtis omnia bona: t crescunt quotidie mala. Nolite ergo fratres iam mundum diligere: quem tanta cernitis cum velocitate transire. Nolite in eius amore anchoras cordis iam figere: quem sic ad finem conspicitis declinare: presertim cum apostolus clamet: q amicitia huius mundi inimica sit deo. Si enim ipse mundus nos diligeret diligendus vtiq; non esset: Quomagis nunc dum ipse nos odire probatur: quo tantis malis insequimur: a nobis omnino spernendus atq; fugiendus est? Vitam ergo eternam et omnibus preceptis vestris amate: quā nūq̄ in sęcula finietis. Illuc festinate vbi semper viuitis: t vbi iam mori nunq̄ timeatis. Si enim sic amatis istam vitam miseram fluidamq; vbi cum tanto labore viuitis t vbi vix currendo: saltando: sudando: suspirando necessario corporis satisfacitis: Quomagis amanda felix beatitudo est vbi etiam implebitur illud quod dominus in euangelio dicit: Erunt homines similes angelis. Et illud: Fulgebunt iusti sicut sol in regno Matth. 13.
D patris mei. Qualis putatis tūc erit ipse dos animarum: quando solis habebit claritatem lux corporum? Vbi iam non erit vlla tristicia: nullus ibi labor: nullus dolor: nullus timor: nulla mors: sed perpetua semper sanitas perseuerat: nulla ibi consurgit malicia: nulla carnis miseria: nulla egritudo: nulla omnino necessitas: Nō erit fames: non sitis: non frigus: non sitis: non lassitudo ieiunij: nec vlla temptatio inimici: non peccandi voluntas: nec delinquendi possibilitas: sed totum leticia: totum exultatio possidebit: homines q̄ sociati angelis sine vlla carnis infirmitate vernabunt. Erit ibi tocius diuitis infinita: beatitudo sempiterna: quā qui semel adipiscitur semper tenet. Nihil hoc loco magnificentius: nihil gloriosius: nihil clarius: nihil pulchrius: nihil verius: nihil illa bonitate sincerius: nihil illa abundantia copiosius: Vbi iam non formidabitur fortissimus hostis qui cupit iugiter animas iugulare: nec faces omnino turbulenta tortoris incutiet timorem: nec barbaros immanitas: nec vlla timebit adūsitas. Nemo illo loco glorioso indiget vestimento: nō est illic

frigus: non estus nec vlla aeris inequalitas: nullus ibi esurit: nullus tristatur: nullus est ibi peregrinus: sed omnes qui illuc venire meruerūt: securi in patria viuent: nec vitra aduersabitur caro spiritui: sed menarrabilia cum angelis sempiterna a christo premia tribuentur: quę oculus non vidit (sicut dicit apostolus) nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit: quę preparauit deus diligentibus se. Ecce qualem beatitudinem perditurus erit: qui modo se dum licet emendare noluerit. Idcirco nos fratres domino auxiliante dedigneмur vitra seruire peccato quibus tanta beatitudo prepparatur in celo. Dum ergo tempus est festinemus propitium habere dominum. Despicamus quę terrena sunt: vt adipiscamur celestia. Cogitemus peregrinos nos esse in hoc seculo: vt liberius festinemus ad celos. Velociter enim trāseūt: t cito tanq̄ vmbra pereunt cūcta quę hic videntur. Perpendamus charissimi fratres qualeo erimus in die iudicij dei t angelorum eius conspectui presentandi: quādo opera nostra erūt ante oculos nostros nobis ponenda. Qualis erit tunc confusio cui contigerit pro peccatis suis in conspectu dei omniūq̄ hominum t angelorum erubescere qui hic nec vnum quidem hominem se peccantē vult nūc inspicere? Qui pauo: erit eum iratum videre quē placatum non valet vniuersitas comprehendere? Illum ergo diem timeamus semper quē modo pręindere nullatenus possumus. Illum diem iugiter pauescamus: t sic actus nostros remoceмus. Consideremus qui terror in die illo erit: cum dominus de celo ad iudicandum veneriť: qui metus erit deum iratum videre: Ad cuius aduentum vniuersa elementa quatiuntur: t celū cum terra cōtremiscet: virtutesq̄ celorum commouebuntur. Tunc nimirum precinentibus angelorum tubis omnes gentes quęcunq̄ sub celo fuerint: t omnis homo tam viri q̄ femine in ea sexu vnusquisq̄ quo natus fuerit in mundo boni t mali: sancti et peccatores: vel quicunq̄ ab initio nati t mortui fuerint: siue a bestijs deuorati: siue ab igne consumpti: siue etiam ab aquis absorpti: omnes simul i momēto tem- 1.Cor.15.
pore: in ictu oculi resurgent: in ipsis sine dubio corporibus atq̄ in ipsa carne quam hic habuerunt: scilicet in virum perfectum: in mensuram ętatis plenitudinis christi: in qua t ipse dominus resurrexit a mortuis: Et omnes ante iudicium christi venient pariterq̄ electi t reprobi: t videbūt oculis suis filiū hois venientē in nubib⁹: sicut t ipse dīs in euangelio dicit: Tunc videbūt Matth.24.
filium hominis venientez in nubibus celi cū virtute magna t potestate: consipatum agminibus angelorum. Et congregabuntur ante eum omnes tribus terrę: t separabit eos ab inuicem sicut pastor segregat oues ab hedis: et statuet quidem iustos a dextris: impios autem a sinistris. Tunc dicet ad eos qui a dextris erunt: Venite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi: Esurii enim: t dedistis mihi manducare: sitiui t dedistis mihi potum: t cętera quę audistis in euāgelio. Tunc omnibus aspicientib⁹ ostendet luores figurasq̄ clauoruū in ipso sine dubio corpore: quod p nostro peccato vulneratū est. Et ita peccatores compellāt dicet: Ego te homo ō terrę limo manib⁹ meis Gen.2.
formaui: t in paradisum meum quē nō merebar̄ collocaui. Sed tu me meaq̄ iussa contemnēs: deceptoi cē sequi maluisti: vnde t iusta pena dānatus inferni suppliciis deputat⁹ eras. Postea misertus tui carnez assumpsi in terris: inter peccatores habitaui: cōtumelias t verbera pro te sustinui: vt te emperem colaphos t sputa suscepi: t vt tibi dulcedinē paradisi redderem: acetum cum felle bibi. Propter te vepib⁹ coronatus: cruci affixus: lancea vulnerat⁹ sū:

et mortuus in sepulchro posit⁹ sum. Ad inferna descendi vt te ad paradisum reducerem: tartara adij: vt in celo regnares. Agnosce impietas humana quę pro te pertuli. Ecce huoreo: quoo pro te suscepi. Ecce clauorum fotamina: quibus affixus in cruce pependi. Suscepi dolores tuos vt te sanarem: suscepi pęnam: vt tibi gloriam darem: suscepi mortem: vt tu viueres sine fine: conditus iacui in sepulchro vt tu regnares i celo. Hęc omnia pro vobis sustinui: t ampliora vestri quid vobis debui facere t non feci? Dicite mihi nunc t ostendite quid passi est propter me dominatorem vestrum: vel quid boni egistis pro vobis? Ego cum essem inuisibilis t impassibilis propter vos dignatus sum sponte pati: propter vos incarnatus sum: cum essem diues propter vos egenus factus sum: sed vos humilitatez meam t precepta mea semper renuentes: seductorem magis q̃ me secuti estis. Ecce modo non potest iustitia mea aliud iudicare: nisi quod mereantur opera vestra. Ergo quod ipsi elegistis tenete. Contempsistis lucem: possidete tenebras quas amastis. Ite in perditionem: secuti estis diabolum: ite cum
G illo in ignem eternum. Quis putas tunc erit mgror: qui luctus: quę tristicia: quę angustia: cum hęc fuerit aduersus impios prolata sententia? Tunc erit malis dura separatio a dulcedie consortij sanctorum. Et tunc impij traditi in potestatem demonum ibunt in ipsis corporibus suis cum diabolo in supplicium eternum: et permanebunt sine fine i luctu t gemitu: procul quippe etulati a beata paradisi patria: cruciabuntur i gehenna perpetua nunq̃ lucem visuri: nunq̃ refrigerium adepturi: sed per milia milium annorum in inferno cruciãdi: nec inde in seculu liberandi: vbi nec qui torquet aliquando fatigatur: nec qui torquetur aliquando moritur. Sic enim ibi ignis cõsumit vt semper reseruetur: sic tormenta aguntur vt semper renouentur. Iuxta qualitatem vero culpę pęnam vnusquisq̃ sustinebit gehennę: t similis culpę rei sortis similibus iunguntur cruciandi. Non ibi erit aliud nisi fletus t planctus atq̃ stridoreo dentium: nec ibi erit aliud consolamentum nisi flammę t terrores pęnarum: Ardebuntq̃ miseri in igne eterno semper in seculu seculorum. Iusti autem ibunt in vitam eternam: in corpore sine dubio quod hic habuerunt: t sociabuntur angelis sanctis in gloria sempiterna. Nunq̃ iam corruptionem visuri: sed semper leti ac dulcedine christi iugiter saciati fulgebunt sicut sol in gloria et charitate quam pręparauit deus diligẽtibus se. Et erit tunc q̃to quis amplius alio hic obediens deo fuit: tanto amplioremillic mercedem accipiet: q̃toq̃ hic amplius quis deum amauit: tanto propinquius eum videbit. Benedicamus dominum deum fratres qui ad lętitiam spiritalem congregauit nos. Simus humilio corde semper vt gaudium nostrum penes ipsum sit. Non igitur prosperitate aliqua huius seculi inflemur: sed nouerim⁹ felicitatẽ non esse nisi cũ illa trãsierint: Nam gaudium nostrum in spe futura: t totum desiderium vita eterna sit. Omnia suspiria nostra christo anhelent. Ille vnus pulcherrimus qui fedos dilexit vt pulchros faceret: desideretur: ad illum vnum curratur: illi ingemiscat: t dicant semp: magnificetur dominus qui volunt pacem serui eius. Amen.

¶De vanitate mundane glorie Sermo ¶LVIII

Apostolica lectio fratres charissimi hunc sonitum reddidit: Tempus breue est: reliquum est vt et qui habent vxores tanq̃ non habentes sint: t qui vtũtur mũdo tanq̃ non vtãtur. Preterit enim figura huius mundi: et sicut fur dies domini ita veniet. Itaq̃ o anima quicunq̃ audis t legis: consilium te iuuet sanctissimi danielis dicentis: Consilium meum accipe: t peccata tua elemosynis redime. Quod consilium si A 1.Cor.7. Dani.4.

negleteris: ad cęlum sine causa pulsas. O anima quę inter carnis parietes fragiles habitas: vigila inquit & pulsa: pete & roga: pulsanti tibi & petenti aperiet: dicit dominus. Et si trâlleris per ignez: tecum fuz: & flamma non comburet: quę etiando si quęsieris inuenies: cum pulsaueris rogando christus tibi aperiet ianuas vt possesso: paradisi introeas. Si adhuc frater de fine mundi putas tibi restare aliquid: vel tuum tibi considera finẽ. Scriptũ est enĩ: Nudus exiui de vtero matris mez: nudus etiam ibo sub terra. Ergo frater nihil tecum attulisti quãdo ingressus es mundum: nihil tecum Job.1. B tollis quando dimiseris mundum. Audite omnes in populo: & negligentes aliquando cognoscite: Ite ad sepulchra mortuorum & videte exempla viuentium. Jacent ossa et perit caro: et tamen causa eius seruatur in iudicio christi. Fuit & ipse nobis similis aliquando in vanitate viuens: in sęculo studens diuitijs: multiplicauit agros: plãtauit vineas: impleno horrea in tbecis multis: & lętatus est in abundantia sua: et ecce subito ablata sunt omnia ab oculis eius. Plaudebatur sibi per scemata multa: sericis vestib⁹ erat indutus: pompas & luxurias sibi adhibens: epularum diuitias exercebat: saltationes & iocus in ebrietatibus exhibebat: prandia sua cuz cęna miscebat: & lętitię suę vir dabat finem. Et ecce ablata sunt omnia ab oculis eius. Vbi ergo abierunt illa omnia? Vbi pompa: vbi scemata: vbi exquisita conuiuia? Vbi nam sunt illi qui eum in foro longius ab omnibus conspiciebant? Vbi ornatus domorum & preciosa luxuria vestimentorum? Vbi gemmarum ambitio: & argenti pondus immensum? Vbi postremo ipsa cupiditas quę cum omia quotidie quę agit nescit quãdo totum habet amittere? Vbi sapientia illa & sous excogitata disertio? Vbi aplausus laudum & adulatio amicorum assidua? Vbi seruorum subditi greges & lampadarum radiantia luminio? Vbi antecedntium turba clientum? Transierunt omnia ab oculis eius: & vltra non erit memoria eius. Jacet in sepulchro redactus in puluerem: defluerunt carnes eius quas delitię nutriebant: Abscesserunt nerui a compaginibus suis: sola remanserunt ossa quę seruantur in exempla viuentiuz: vt cognoscantur reliquię mortuorum. Putatur requiescere corp⁹ L eius: abiit autem anima eius in infernũ et non videbit vlterius lumen. Circundant enim eum tenebrę multę: tremor: & afflictio apiehendent eum: vermes & ignis consument eum: & fletus non desinet ab oculis eius: stridor dentium frequentat eum: eo quod pessimi dolores perurgunt eum: & non desinunt pęnę ab anima eius. Pęnitet se modo male vixisse in sęculo: & hęc sibimetipsi reputãs dicit se pietatem & misericordiam non fecisse: & modo quęret eam & non inueniet: multas diuitias se possedisse & reposuisse & non eas pauperibus erogasse: perdidisse se tempus pęnitentię & non se correxisse ab omnibus malis: dies suos negligendo transisse in quibus habuit spacium bene faciendi vt non incideret in talibus pęnis. Expectat enim cum resurrectio magna vt tradatur pęnis iudicio fm quę vt gessit. Vbi enim eum conturbabunt multitudo angelorum: qui sup pęnas sunt ꝓfuturi: impropęrãteo ei qõ taliter egerit & elemosynam non amauerit: ideo misericordia ei denegatur. Gehena ardens euz expectat: quia paupez & egenũ non amauit: ventrẽ ei⁹ ꝑpetuus penetrat vermis: qui elurientem pauperem non saturauit. O ęstum valet apud dominum misericordia quę in vita huius sęculi exhibetur: quę duz hic exhibẽdo delectatur: ad recolligendum inuenitur. Sicut dominus noster iesus christ⁹ in euangelio dicit: Beati misericordes: Matth.5. quoniam ipsi misericordiam consequentur. Currite itaq; fratres mei dilectissimi dum lucem huius vitę habetis: ne tenebrę mortis vos comprehendant: facite misericordias in hoc sęculo quę de-

leant peccata vt succurrant vobis in die iudicii: quia quod mandastis perdidi: et quod laborastis relinquitis: quod vero pauperib⁹ erogastis: firmit possidebit. Elemosyna enim emundat peccata t ipsa interpellat pro nobis dominum. Antecedat igit nos misericordia nra i die iudicii: t ipsa interpellat pro nobis in conspectu domini vt misericordes misericordiam consequamur: Prestante domino nostro iesu christo cui ē honor t gloria in secula seculorum: Amen.

De contemptu mundi ad sacerdotes t clericos suos. Ser. LIX

Audite fratres charissimi salutiferam patris nostri doctrinam: q̄ non terrenam sed eternam concupiscitis hereditatem: qui non vultis sortem accipere in terra morientium: sed
Ps.141. cum psalmista decantare: Portio mea in terra viuentium. Qui egyptum reliquistis t ad promissionis terram festinatis: Audite itaq; habentes aures audiendi pium patrem ad hereditatem eternā nos
Ps.33. vocantem t dicentem: Venite filij audite me: timorē domini docebo vos. Quis
Matth.5. est homo qui vult vitam? Quis est qui ad vitā vis ingredi: serua mandata dei. Quorum mandatorum alia sunt specialia: alia vero communia. Specialia sunt propria canonicorum siue clericorum et monachorum. Communia autem omnium catholicorum. Specialia igitur sunt hec: Si vis perfectus esse: vade t vende omnia que habes t da pauperibus t sequere me. Et iterum: Omnis qui reliquit domum aut agrum aut patrem aut matrem aut fratres aut sorores aut filios aut agros propter me: centuplum accipiet: t vitam eternam possidebit. Et
Mat.8. ad discipulos: Vos qui secuti estis me: in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebitis t vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel. Hec itaq; fratres ē to singularia: tanto precipua: ē to seriosa: ē tanto deo gratiosa. Dicit iterum saluator noster inter cetera: Qui non renunciauerit omnibus que possidet: non potest meus esse discipulus. Qui dixit: omnibus: nihil proprium a suis discipulis possideri voluit. Qui quicq; possidet in terra: remot⁹ est a christi disciplina. Qui autem non est discipulus christi: quomodo presumit sibi ligandi atq; soluēdi potestatem? Intendite fratres verba euangelij dicentis: Intrauit iesus ianuis clausis ad discipulos: t insufflans dixit eis: Accipite spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis: t quorum retinueritis: retenta sunt. Nunquid illi habebant propria? quibus magister indixerat: Nihil tuleritis in via? De quib⁹ lucas euangelista refert: Erant eis omnia communia. Videte quid petrus dixerit ad iesum: Ecce nos reliquimus omnia t secuti sumus te? Qui omnia reliq̄rant: nihil sibi penitus retinuerant. Unde ergo sibi arrogant ligandi atq; soluēdi potestatem: qui in terra p̄sumunt possidere facultatem? Quomodo non erubescunt dicere: Dominus pars hereditatis
Ps.15. mee. Vbi est illud apostolicum: Que cō-
2.Cor.6. uentio christi ad belial? Qui terrenas possessiones relinquere nolunt: cur peccata populi comedunt? Si decimas cum
Numer.18. filijs leui accipiunt: quomodo inter cetera tribus partem accipient? Si nominis sui etymologiam attendunt: cur clerici a sorte uocati sunt: nisi quia dominus eorum sors vel hereditas sit? Cur saltem clericatus sui signa quib⁹ a laicis discernuntur non perpendunt? Non enim sine causa capita eorum raduntur t tondentur: sed perspicacissima t euidentissima ratione. Nam his signis secernuntur a laicorum conuersatione. Quod vt multis deo propitiante proficiat: admonitoni vtilissime duximus inserere. Dicimus multorum patrum auctoritate cerebrum esse sedem sapientie: christum vero paulo attestante: dei virtutem t sapientiam
1.Cor.1. esse. Cum itaq; cerebrum sit in capite: sapientia vero iuxta patrum auctoritatem in cerebro habeat sedem: t sic per sapientiā sibi infusam cuncta membra regit a capite: q̄ per cerebr̄ est: quod est sedes sapientie: Sic inter nos t veram sapientiā

quę vt diximus christus est: qui etiam iux-
ta apostolum: caput nostrum est. Dicit
1.Cor.11. enim: Caput mulieris est vir: caput vero
viri est christus: christi autem caput est de-
us. Vt ostendamus nullum obstaculum
interesse in ea parte pilos capitis incidi-
mus: in qua nouam sapientiaꝫ: id est chri
stum inesse cognoscimus: per hoc signan-
tes malam terrenarum rerum sollicitudi-
nem nostrę mentis ad deum contemplan
dum impedire. Scimus enim q̄ quisq; q̄-
tomagis terrenis occupationibus impli-
catur: tantomagis a sui conditoris visio-
2.Timoth.2. ne impeditur. Vnde apostolus: Nemo
militans deo implicat se negocijs sęcula-
1.Cor.7. ribus. Item: Qui sine vxore est cogitat
Numeri.6. quę dei sunt. Hinc moyses ait: Leuitę ra-
dant pilos carnis suę. Leuita interpreta-
tur assumptus. Quisq; nanq; in officijs
diuinis assumptus est: pilos carnis: id est
superfluas cogitationes cordis radere de
bet. Caput igitur radere: signat cogitatio
nes terrenas ⁊ superfluas a mente resecа-
re. Nec incongrue per pilos ⁊ capillos si-
gnantur cogitationes superfluę. Sicut
enim pili non sunt pars corporis sed que-
dam superfluitas procedęs a corporis hu-
more: sic bona temporalia non sunt nobis
naturalia sed aliena ⁊ supflua. Hinc itaq;
fideles christi qui ad ęternam vitam me-
dullitus suspirant: qui mundum cum suis
oblectationib⁹ sub pedibus conculcant:
qui in terra nihil possidere volunt: sed cuꝫ
Phil.3. apostolo dicunt: Nostra conuersatio in cę
lis est: capillorum minimam partem in ca
pitibus retinent: vt per eorum abrasionē
se minimam terrenorum sollicitudinē ha-
bere designent. Quapropter etiam illam
minimam particulaꝫ capillorumꝫ retinent:
quia dum in hoc mundo sunt: a terrenis
cogitationibus omnino vacui esse nō pos
D sunt. Quisquis igitur clericus ad sortem
domini vocatus qui comam nutrit ⁊ ca-
pillos radere vel tondere erubescit: profe-
cto se non de dei sed de mundi sorte esse te
statur. Qto enim quisq; carnis crines di-
ligit: tanto nutrit: tanto cor suum non in
cęlis sed in terra fixum esse ostendit. Qto
autem radit ⁊ edomat: tanto se non terre-
na sed ęterna diligere comprobat. Si ve-

ro vt prędximus: crines idcirco radimus
vt inter nos ⁊ deum nihil interesse agno-
bemus: profecto patet q̄ cum in oratione
persistimus: aliena velamina capitib⁹ no-
stris apponere non debemus: presertim cū
apostolus dicat. Vir non debet orare ve- 1.Cor.11.
lato capite: imago enim dei est. Cessent
itaq; clerici psalmodię hymnisq; spiritali-
bus insistentes capillos: mitras ęteraq;
velamina in capitibus portare: ne dum
cum deo loquimur familiar⁹ sui signa oc-
cultanteo: eius indigni inducamur propi-
tiatione: cuius salubri doctrinę presumi-
mus non obedire. Qui enim non obedit
apostolo: contradicit euangelio: ⁊ iuxta
eiusdem apostoli vocem dicenti: An quę- 2.Cor.13.
ritis experimentum eius qui in me loqui-
tur christus? Item si angelus venerit ō ęꝫ- Gal.1.
lo: ⁊ aliud euangelium nunciauerit vobis
anathema sit. Extirpetur ergo penitus de
clero talis presumptio: ne quod absit: a
deo expellatur eius oratio. Vbi igitur si- E
gnis clericalibus pręlibatis: quibus a lai-
cis discerni debemus: ad propositam ad-
monitionem redeamus. Audiamus apo-
stolum iohannem dicentem: Nolite dili- 1.Joh.2.
gere mundum neq; ea quę in mundo sūt.
Audiamus ⁊ psalmistam mundi amato-
res increpantem: Filij hominum vt quid Ps.4.
diligitis vanitateꝫ ⁊ quęritis mendaciū?
Salomon quoq; subsequitur dicens: Va Eccl.1.
nitas vanitatum ⁊ omnia vanitas. Libet
intueri q̄ bene consonant organa spiritus
sancti. Monet apostolus vt non diliga-
mus mundum: Inuehit psalmographus
in eius amatores: Clamat salomon cun-
cta subiacere vanitati. Quare non diliga
mus mundum nec sequamur mendaciū:
Ecclesiastes declarat: ac si diceret: Ideo
non sunt amanda ima: quia trāsitoria mē
dacia: quia quę ꝓmittunt non conferūt:
bona igitur non sunt. Cum enim bonoꝝ
omnium auctor sit deus ⁊ a fidelibus suis
queri ⁊ diligi queq; bona precipiat: si mū-
dana vera bona essent: nec ipse quidē cō-
temneret: nec suis sequacibus contemni
preciperet. Quid igitur de se veritas te-
statur: audiamus. Vulpes foueas habēt Luc.9.
filius autem hominis non habet vbi ca-
put suum reclinet. Item si mundi gloria

vana non esset: non se abscondisset cum turbę cum regem facere voluissent. Item si mundi gloria vana non esset: si divitię terrenę vera bona essent: non earum possessoribus improperaret dominus dicens: Vę vobis divitibus ꝛc. Et alibi: Facilius est camelum per foramen acus transire: ꝙ divitem introire in regnum cęlorum. Audiamus etiam quid suis dicat imitatoribus: Si vis perfectus esse: vade ꝛ vende omnia quę habes ꝛ da pauperibus. Item: Nisi quis renũciaverit omnibus quę possidet: non potest meus esse discipulus. Item: Nemo potest duobus dominis servire: id est deo ꝛ mămone. Vidit pertuus magister suos discipulos lucraturos cum mundo: ꝙ si haberent unde tenerentur: levius deceperentur. Tulit igitur arma suis ꝛ nostris hostibus: duz nos privavit terrenis possessionibus. Nudus nanq; latronem non solet timere: qui vero se mundanis implicat: tela parat quibus confodiatur. Qui ergo non vult confodi: nudus procedat per viam tue etatis. Forte ssio quęret aliquis: Cũ deus sequaces suos mundana iubeat postponere: quę sunt quę iubet apetere? Audi ipsum dicentez: Quęrite regnum dei. Item: Thesaurizate vobis thesauros in cęlo. Quęret iterum aliquis: Si deus vult homines terrena odire: quę debent diligere? Illa sunt quę precepit diligere: cum p moysen respondit: Diliges dñm deum tuum ex toto corde tuo: ꝛ proximum tuum tanq; te ipsum. Proximus in terra trũ diligi precipitur: quia cęlestia regna hereditarę nobiscum consecutur: In quo charitate divina perfuit: scriptura testante quę ait: ut alios nostros sicut nosmetipsos diligamus: propitiante deo ydi facturi sumus: per quem ꝛ redempti sine fine vivemus: qui etiam cuz propter opera nostra mala inimici eſ esse mus: prior dilexit nos. Et cũ essemus servi inutiles: in filios suos nos adoptavit ꝛ heredeo: filium suum unigenitum tradens p nobis: ut nos eriperet a perpetuę mortis laqueo. Quis nam puer tam benignum patrẽ digne potest diligere? Quis ei tantis beneficijs aliquid dignum potest retribuere? Hęc tanta beneficia admirans psalmista ait: Quid retribuam domino pro omnibus quę retribuit mihi? Cui ipse indigno deinde subiu ngit: Calicem salutaris accipiam. ꝛc. Mirabilanq; sit hęc retributio! calicem scilicet domini accipere: nulla tamen alia ita digne videtur passioni dominicę congruere. Hac vtiq; ratione: ut quęadmodum sanguinem suum dedit pro nostra redemptione: sic ꝛ nos nostrum fundamus pro sui nominis confessione. Sed ꝙmodo pro christo suum dabit sanguinem: qui pro eo non vult abicere mundi vanitatem: cum nos minus ꝙ nostra diligamus? Quomodo pro christo vitam tradet: qui contra eius precepta hęc vana ꝛ falsa possidet? Ipse enim dicit: Si diligitis me: mandata mea servate. Loquit ꝛ iohannes apostolus: Qui dicit se diligere deum: ꝛ mandata eius non custodit mendax est. Cõuincitur itaq; se ꝛ non deum diligere: qui mandata eius non vult custodire. Cum christus pro nobis pauper factus sit ꝛ egenus: nos pro ipso cur pauperes esse erubescamus? Nunquid ei pauperes non facit divites: veritate attestante: regnum cęlorum nõ divitum sed pauperũ esse? Dicit nanq; pauperibus: Beati pauperes spiritu: quoniaz ipsorum est regnum cęlorum. Si est regnũ cęlorum pauperum: restat ut infernus sit divitum. Hoc quoq; declarat nobis evangelium dicens: Homo quidaz erat dives. Et post pauca subiungit: Erat autem ꝛ quidã mendicus lazarus nomine: qui iacebat ad ianuam eius vicenbus plenus ꝛc. Factuz est autem ut moreretur mendicus ꝛ portaretur ab angelis in sinũ abrae. Factus ẽ autem ꝛ dives ꝛ sepultus est i inferno. Nõ reputet quisq; hęc verba esse augustini: nõ sunt dominis sed veritatis: quę nec fallere potest nec falli. Quisquis ergo vis regnare cum christo: elige pauperiem cum ipso: ut requiescas cum lazaro mendico. Nemo enim potest gaudere cum seculo ꝛ regnare cum christo. Audi apostolum dicentẽ: Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cęlorum. Et iterꝝ veritatis vocem: primo nos oportet bibere calicem domini: ut sic pertingamus ad regni cõsessionem. Qui autem vult epulari cum divite: pręparat se epulas vermibus gehennę: in qua pro gaudio momentaneo ardebit perpetuo cum capite suo diabolo. Infelix cõmercũ: pro tam brevi gaudio cęlesti quari

Luc.6. Matth.19. Luc.14. Luc.16. Matth.6. Deut.6. 1.Joh.4. ps.115. Joh.14. 1.Joh.2. 2.Cor.8. Matth.5. Luc.16. Matth.16. Matth.20.

regno. ¶Felix paupertas per quam celestis
acquiritur hereditas. ¶Felix commercium:
pro perituro eterna recopere: et quod inef-
fabile bonum est: cum christo fine fine re-
gnare. Econtrario ineffabilis miseria: per-
b petua cum diabolo pati supplicia. Quapro
pter fratres charissimi: nos illud euangeli-
Matth.16. cum ruminantes: Quid prodest homini si
vniuersum mundum lucretur: animę vero
suę detrimentum patiatur? Vel quaz com
mutationem dabit homo pro anima sua?
Voluntarie nunc pro christo ponam⁹ quǽ-
doq; diuturnda: ne quod absit pro transi-
toria amittamus eterna. Hauriamus an-
tidotum momentaneę amaritudinis: vt
quandoq; percipiamus immensę gaudia
1.Cor.9. salutis. Sic modo curramus: vt in futuro
comprehendamus: vbi inuenientur: vbi in
dicabimur: non perdamus tempus acce-
ptabile: Non enim erit apud inferos locus
pœnitentię. Dum igitur vacat: dum sumus
in via: aduersario nostro legi dei consentia
Matth.5. mus. Lex quippe diuina: noster ideo dicit
aduersarius: quia nostris carnalibus om-
nino contradicit voluptatibus. Aduersa-
rio itaq; nostro: id est euangelio: dum rex
expectat: dum nos adducad pacem inuitat: nuncios mittamus: cū eo pacis fœdus
ineamus: vt cum venerit ille magnus pa-
familias: non vt seruos inutiles punien-
dos: sed vt filios hereditandos inueniat:
secumq; introducat ad nuptias: vt de suis
beneficijs sibi perennes reddamus grati-
as: Jesu christo domino nostro: qui cū pa-
tre et spiritusancto vivit et regnat in secula
seculorum. Amen.

¶De persecutione christianorum
A. ¶Sermo ¶LX

Frequenter dicimus fratres charis
simi q; semper christiani pfecutio-
2.Tim.3. nem patiuntur. Mundus in maligno po-
situs est. Aduersarius noster diabolus re-
gnat in mundo: et nos putamus quia non
patimur persecutionem. Quę enim res nō
persequitur christianuz? Omnia quę i mū-
do sunt persequuntur christianum. Mira-
mur si nos persequuntur alij si christo seru
re voluerimus: et parentes nostri nos per-
sequuntur. Quicunq; dissimilis nostri est:
persequitur nos et odio nos habet. Mi-
ramur si alij nos persequuntur: ipsum cor-
pus nostrum nos persequitur. Si comede-
ro paululum et corpusculū meum fuerit ro-
bustum: sanitas corporis mei persequitur
animam meam. Quocunq; me vertero: p-
secutio mihi est. Si videro mulierem: ocu-
lus meus persequitur me: Cupit enī inter-
ficere animam meam. Si videro diuitias:
si aurum: si argentum: si possessionē: si deli
tias corporales: si pulchra vestimenta: qō-
cunq; videro persequitur animam meam.
Non putemus tm̄ in effusione sanguinis
esse martyrium: semper martyrium est chri
stianio et religioso. Adolescentulum libi-
do persequitur: et vult libido effundere san
guinem. Quando periclitatur anima tua
et quasi in periculo constituitur: nunc astat
domin⁹ iesus a dextris patris: et pugnat p
adolescentulo suo. Si ergo sunt martyria
in pacis tempore: sunt et negationes. Ne-
mo ergo dicat non esse martyriuz negatio-
nis. Et martyrium est et negatio. Ego ho- B
die qui video monachus: si rupero ꝓpos-
tum meum: christum negaui. Et si in pace
christum nego: in persecutione quid face-
rem? Non torqueor neq; uror et denego:
si torquerer urerer quid facerez? Qui in
persecutione negat: habet veniam plagę.
Pro illo precantur sancti. Quid enim di-
cit? Volui pugnare: caro mea in colluctа-
tione defecit: Non cessit animus sed cessit
corpus. Aliud meus cogitabat: aliud cor-
pus compellebat: et tamen non habet erro
rationem. Nulla enim est plaga quę debe-
at ab amore christi separare. Quid enim ti
bi dicit? Hoc est: In incendio eras: in ecu-
leo pendebas: pro me torquebaris: et dic:
non potui sustinere tormenta: et quomodo
sustinuit petrus: quomodo paulus: quo-
modo ceteri martyres sustinuerunt: et ha-
buerunt corpus ille et tu habes? O mona-
che qui iciunium fugis: putas ignem effu-
gere? Hoc ergo dico: quia omni tempe sūt
martyria: sunt et persecutiones. Denicq; apo-
stolus quid loquitur de viduis quę secun-
dos duxerunt maritos? Quid dicit? Habē 1.Timoth.5.
teo damnationem quia primam fidem ir-
ritam fecerūt. Videq; quid dicit? O vidua
antecā promitteres q; esses vidua: in tua
erat potestate vt nuberes. Et q̄ tpe confes-
sa es vt mihi penanteres: ex eo tpe mea esse

epīsti: Si voluer' fec̄ūdū maritū ducere: me
prēpōsti: adultera eo: q̄ mihi iaz iūcta eras.
Sic ⁊ tu monache: ante ēs ꝓmittere eras tua
erat ptāte facere q̄ volebas. Hoc tua ligauit te mihi. Nonne liber eras? In ptāte tua
erat ꝓmittere: nō tibi licet ea licētia dimittē
q̄ ꝓmiseras. Promittē fuit tuū: dimittere
nō est tuū. Si me dimisser': nō habeo te i eo
gradu in q̄ tuo habui. Primo liber eras: et
eras q̄dē ō familia mea: ꝑ nō eras ad oculos
meos: nō eras ō ministrio meo: ꝑ ō familia
mea eras: nō tu eras mecū: ꝑ tū meus eras.
Et q̄ mihi militare cepisti si recesser': nō ha-
L beo te q̄si de familia: ꝑ q̄si fugitiuū. Hoc to-
tū quare dico? q̄m in nr̄a ē ptāte ꝓmittē ser-
uire deo ⁊ obedire: si est i nr̄a ptāte dimittē.
Promisisti: ꝓmiū habeo: negasti pēnā habes. Nō est meū: vtrūq; ē tuū: eligе q̄d vel.
Habes viā mortis ⁊ vitē: ingredere q̄ volueris.
Hoc totū dico frēs charissimi: ne q̄s de vob
putet se hīe liberā ptātē ⁊ dicat: Ergo illi q̄
vrores hūt: q̄ sūt i cuuitat⁹: q̄ mūtāt: q̄ ne
gociant: ḡ tot⁹ mūdus ī peccato ē: soli mona-
chi saluant. Mra ⁊ illoz nō est q̄d̄ ꝓdītio. Il-
li scīētes imbecillitatē suā nō ꝓmiserūt face
re q̄d implere nō poterant. Illi q̄dē christia-
ni sūt: ꝑ christian⁹ ḡ si ꝑsecutor ⁊ ꝑsecutor quā
si negociator ⁊ christian⁹ ḡ si miles: Et corne-
lius cēturio miles fuit ꝑ saluat⁹ ē. Ego q̄dē
sum monach⁹ q̄ desilui eē ꝑsecutor ⁊ fact⁹ sum
monachus: aut monachus saluor: aut aliter
nō saluor: nō est aliud medīū. Si voluero di
mittere vitā monachi ⁊ seq̄ ꝑsecutorē: nō ha-
bebit me dñs quasi ꝑsecutorē sed quasi ꝓuari
D catorē. Non ergo licet nobis dimittere q̄d
habemus ꝓpositū. Dicit aliq̄s. Quid faco
si peccauī in isto ꝓposito qui factus sum nec
ꝑsecutor nec monachus? Aliq̄s pct̄or pecca-
tum maiori pēnitētia cupit emēdare. Ergo
hoc dico. Non nobis licet dimittere q̄d ha-
buim⁹ ꝓpositū: licet dignitatē ꝓpositi pdi-
deris. Si peccasti in vita monachi ꝑstitut⁹:
esto pēnitēs quasi monachus patiēs nō q̄si
ꝑsecutor. Aliq̄s dicit: Fugi dñs meū ne me
cedat: semp debeo fugere? Si te pēnitet q̄
fugisti: debes reuerti ad dñm tuū. Hemo di-
cit: Pēnitet me q̄ fugi: debeo semper fugere?
Si sanct⁹ es: beatus es ⁊ monachus: si
peccator: es miser es ⁊ monach⁹ tñ es. Mo-
nachus es licet dignitatē ꝓpositi pdideris.
Siue sancti simus siue peccatores sim⁹: non
nobis licet mutare ꝓpositū: q̄ xp̄o ō celio a
patre misit spiritum suū: sicut ipse promisit:
Non derelinquā vos orphanos: sed mittaz Joh.14.
vobis spiritum veritat' qui a patre ꝓcedit:
ipse docebit vos omnia quēcūq; dixi vobis
et cōmonebit vos. Hęc quidem in cōmune
loquor: mihi quoq; loquor: ne quis se putet
habere potestatē mutare ꝓpositū. Et iā vt
assolet ⁊ casu quisq; instigante diabolo ac
suadente peccauerit: non ei liceat mutare ꝓ
positum: sed ad pēnitētiā quę est medicamē
lapsoꝝ tota animi auiditate ꝑfugiat. Dñs
potens est ⁊ ꝑterita indulgere ⁊ ad ꝓpsens
et me ⁊ vos ab omnib⁹ insidijs diaboli tu-
os saluare: Qui vivit in scła sclorꝝ. Amē.

De obedientia Sermo LXI

A Pmia etnę vitę volum⁹ ꝓmereri: A
ꝓcepta dei tobio viribꝰ satagam⁹ cu-
stodire. Precepta nāq; dei nolēndꝰ
grauia: volēndꝰ sūt leuia. Sicut ipse ait: Iu Matth.11.
gū ei meū suaue ē: ⁊ on⁹ meū leue. Audiam⁹
dñm ⁊ saluatorē nr̄m ꝓcipientem nobis ⁊ suo
nos exēplo admonētē: Tollite iugum Ebr.3.
meū sup vos: ⁊ discite a me q̄ mit' sū ⁊ būil
corde. Quid ē iugum dei sup se tollere: nisi
sanctę obediētię ꝓcepto seipsū ꝓpt deū sub
icere? Abit' aūt ē q̄ oēs iūrias ⁊ ꝓtumelias
q̄ sibi illatę fuerit ēquanimit tolerat: q̄ eā apli-
cam suiam ope tenet q̄ dr: Nō reddētes ma- Ro.12.
lū ꝓ malo vel maledictū ꝓ maledicto: ꝑ eōtra-
rio būdicētes. Et iterū: Noli vinci a ma- Ebr.3.
lo: ꝑ vince i bono malū. Humilis vo ē q̄ eli-
git abiect⁹ eē i domo dei: ⁊ oēs studet sibi ꝙ
ferre: q̄ se ꝑ pulcrēt⁹ eiter eē pēsat: ⁊ i cun-
ctis q̄ agit seruū se indignū: nō solū verbo: ꝑ
ope: cogitatiōe et oi ꝑuersatiōe sua sp se abdu-
cit ⁊ ptēnit. Talis ꝑculdubio ad seruādā di
scplinā atq; obediētiā est idoneus: nec pōt
pire a via iustitię: neq; declinare ad dexterā
siue ad sinistrā: q̄ i eo q̄d mit' ē nulla adūs-
tate frāgit: i eo aūt q̄d būilis ē nulla ꝑsperi
tate vel ēlia eleuat. Tertio aūt sit obediētię
fruct⁹ ondit cū subiunsert: Et inuenies requiē
alab⁹ vrīs. Obediētię q̄dē disciplina mō in
labore ē: ꝑ i futuro fructum bz pacatissimū.
Et sciēdū q̄d ḡto mō erim⁹ obediētes ꝓpb⁹ B
nr̄os: tāto erit dē⁹ obediēs oēnib⁹ nr̄is: et
tanto erit nob⁹ iugū ei⁹ suaue ⁊ on⁹ ei⁹ leue.
Scire ḡ oportz: q̄ ꝑfub⁹ ⁊ ipatiēs disciplię
et obediēnę regulis subiacere nō pōt. In eo
enī q̄ elate viuit: ceteros despicit: ⁊ suio ma-
gis q̄ alteri⁹ diffinitionib⁹ obedire aperit:
In eo aūt q̄ impatiēs est: ipsa parua ⁊ leuia

dura ⁊ intolerabilia eē diiudicat: idq; solū re
ctū eē estimat qđ obstinato corde ꝓcepit: fēsq;
ꝓprio ꝓ oliꝫ vitā rōne. Ista taleo frēs vna
mumel sepe ptur bāt: literisq; mouēr: nec volūt
ad mēsurā aliox viuēe: nec sūt ptēti bis qbus
ptēta dꝫ eē religiosa p̄uptao. Et cuꝫ negli-
gēnius ęsterī viuāt: plus alijs volūt bonora-
ri. Hmōi rebelles ⁊ inobdientes aiē: frequēt
in pallidō⁹ suę carnis decidūt ⁊ vsq; ad tur
pia opa dilabunt: ⁊ ex his plerisq; a societa-
te fratrū ⁊ a scō ꝓpōsito miserabilit ⁊ dāna
bilit discedunt. De talibus terribilit clamat
2. Petri. 2. petrus apl̄s: Si mīm fugiētes coinq̄natiōes
mūdi bis rursus implicati superāt: facta sūt
eox posteria peiora ꝓioribus. Melius enim
erat eis nō cognōscē viā iusticiæ q̄m post cogni-
tionē retrorsū reūti ab eo qđ illis traditū est
Matth. 18. scō mādato. Huic dīxit: Ęe illi q̄ nec scā-
dalū venit. Quisq; ḡ talē se eē recognōscit: dū
tpo corrigēdi dꝫ ad lachrymas ⁊ pēnitētiaꝫ
cito redeat: superbiā cū būilitate vincat: impa
tientiā māsuetudine dānet: vitia in vtutes
mūtat: ne si i malo pseuerat: ad ętna supplicia
¶ puenīat. Debem⁹ ḡ eā quā ꝓfessi sum⁹ obe-
dientiā ⁊ vtute ⁊ ope custodire. Qđ tūc agi
mus: cū eū qui nob̄ pest ꝓ amore dei bonora
m⁹ atq; diligim⁹: ⁊ qcqđ ab eo nob̄ ꝓcipi
tanq̄ ab ipso ęlesti dño fuerit ipatū: libent
implere festinam⁹. Ꝑ̄ceptor⁹ eni xp̄i vices agit
in monasterio. Ita ipse suis pastorib⁹ ait:
Luc. 10. Qui vos audit me audit: ⁊ qvos spernit me
spernit. Sicut eni gaudere debēt ⁊ magnū
a dño ꝓmiū expectare q̄ libēt obediūt: quia
qđ ipi maiox iussu faciūt: ꝟ ipi auctoi deo i
pēdūt: sic nimirū magnū a deo iudiciū timē
⁊ expectare debēt q̄ ꝓlatox suox iussa despi
ciūt: qi cuꝫ ꝓlatus ꝓtēnit nō ipe ꝓ to in cuius
loco positus ē ꝓtēptui habet. Nec pōt deus
a nob̄ sine magꝫ fructu honorari: nec despici
sine magꝫ detrimēto. Debet aūt obedientia eē si
ne mora: nā cū murmure nequ cū tristicia ami-
2. Cor. 9. mit: ꝙ cū gaudio ⁊ hilaritate. Hilarē eni da-
torē diligit deus. Bonū aūt qđ cuꝫ tristicia
fit: deo nō est acceptabile: qi ipe magꝫ est in-
spector: cordis q̄m corpis. Debet q̄ obedien-
Phil. 2. tia eē vsq; ad mortē: qi vsq; ad mortē patri
suo ꝓpē nos obediuit xp̄us. Ad ꝟ scīm ꝓce-
ptū ipe suo exēplo nos redēptor nos admonet
Matth. 11. dicēs: Tollite iugū meū sup vos ⁊ discite a
me q̄ mitis sum ⁊ humilis corde.

¶ De timore domini et auaricia vitanda. ¶ Sermo LXII

Timor dñi expellit pctm̄. Per timo-
rē dñi nascunt multa bona. Salo-
mon ait: Principiū sapię timor dñi. Eccl. 1. Prouer. 1. et 9. et 15.
Et alibi: Btūs hō qui ē pauidus. Per timo
rē eni dñi euadunt aię de pēnis inferni: et p
amorē eius iuenīt gaudiū sempiternuꝫ: quia
timor dñi ⁊ amor ꝓtimi charitas ē. Qui aūt
charitatē hꝫ: deū hꝫ: et qđ deum hꝫ sęcularia
fugit. Qui xp̄m diligit: infernū timet: ⁊ para
disū desiderat: vbi ambulat puenire: in quo
sperat pmanē: in q̄ nō est timor: ō morte: nec
trepidatio ō hoste. Qui deū hꝫ in se: diabo-
lū repellit ō se. Per dilectionem dei ⁊ ꝓtimi
vita acq̄rit ętna: amor dei in deo pmanē fa-
cit: Dilectio ꝓtimi malū nō operatur. Vnus- Ro. 13.
quisq; qđ sibi fieri nō vult: alteri nequaq̄ fa
ciat: qđ sic agit petrus nō nutrit. Qui terrenis
se implicat: ęlestib⁹ se elongat. Gaudet qui
acq̄rit: tristat qđ amittit. Multi sūt qđ ō alie-
nis lachrymis elemosynas facē se sperant:
vnū expoliant: alterū vestiūt: vnū inanē fa
ciūt: aliū alienis reficiūt. Elemosyna cū mi-
q̄tate acq̄sita abominatio ē apud deuꝫ. Qui
ō iniq̄tate misericordiā facere putat: nihil est
apud deum. Quid dicemus fratres charis- B
simi de illis diuitibus qui congregant ⁊ ig- Pō. 38.
norant cui congregant ea: Acquirunt terre-
na ⁊ pdūt ęlestia: Lucrant pecuniam ⁊ per-
dūt aiam: Retēdūt qđ acquirūt ⁊ nō ꝓpēdūt
qđ amittunt. Multi sunt qui in luce ambu-
lare se putāt: ⁊ for̄ claros existē se existimāt:
cū pcōꝝ luto pleni: intus tenebrosi pīstāt.
O cęca cupiditas q̄ a xp̄o alios separat: vt il- Luc. 16.
le diues qđ ḡtidie epulabat splendide: ani cu-
ius ianuā lazarus iacebat mēdic⁹. Homo
aūt diues i inferno lapsus: lazar⁹ vo in sinū
abrahę legit allat⁹. Quare miseri diuites nō
exp̄auescit̄ qui terrenas diuitias ꝓcupiscit̄
et ęlestes thesauros pdē nō curat̄? Qui ta-
le exēplū salutionis iam dictū nō timet: be-
ne cęcus ambulat. Jacobus eni aplūs dicit: Jacobi. 5.
Ecce nūc diuites ploratе ⁊ vlulate i miserijs
vris quę venīūt ad vos. Diuitię vre putre-
factę sūt: vestimēta vra a tineis comesta sūt.
Aurū ⁊ argētū vestrū eruginauit: ⁊ erugo eo
rū vob̄ in testionū erit. Ęe illis q̄ tales sūt.
Auar⁹ misericordiā non hꝫ: Lupidus filius est ¶
inferno. Infern⁹ ꝓtūcūq; plus deuorat: tan
to magꝫ cupit ⁊ desiderat: sic ⁊ auar⁹ numq̄
satiabit. Crescit vana potentia: crescit ⁊ pę-
na. Potētes potentiora tormēta patientur. Sap. 6.
Ubi maior honor dat: ibi maior periculum

cōgak. Hi tales sūt elati: superbi: vanitate plen: luxuriosi: gulosi: et bolb⁹ magis placētes ḡ deo. Hi sūt seipsos amātes: gulę seruiētes magis ḡ spiritalib⁹ intēdētes: corp⁹ora nātes t alias sedātes. Carnalib⁹ plentiētes: spiritalia negligētes. Foras ornant: int⁹ta befacti. De sapiēte estimātes: veros se eē
1.Cor.3. stultos non ꝓsiderantes: cum sapia huius mūdi apud deū stultitia ē. Colligētes amicitias seclares: perditos ęternales. Dicit
Jacobi.4. nāq; apla: Quicūq; voluerit eē amic⁹ huius ꝙculi: inimic⁹ ꝓstituit deo. Superb⁹ deū negligit: diabolo fuit: vba dina despiat: vana t iustitia diligit: falsa suggestiōes amat: instinctiōes diuine recusat. Dū terrena sectatur: fugiūt ab eo ęlestia. Dū trāsitoria cōcupiscit: ęterna amittit. Vanitates ꝙcupiscēs: diabolicas ꝓpetuas incurrit pēnas.
De illis ḡo i talib⁹ rapuerit infern⁹: q̄ duꝝ tps būt: i sua sūt ptāte t dū corrigūt se: nec emēdāt: Cū morꝭ venerit potēcia illoꝝ vbi remanebit? Et sola ala misera nōne i infer
P nū ibit: O frēs charissimi q̄d vicem⁹ illis q̄ vouerūt t nō impleuerūt. Melⁿ ē enim
Eccle.5. nō vouē ḡ p⁹ vota ꝓmissa ipsa nō tenere. Multo t melⁿ ē nō ꝓmittē: ḡ fidē ꝓmissā nō adiplē. Qđ⁹ iusp facerit fl nō reddidens qđ ꝓmisit: ḡ fl votū nunḡ emisisses.
Ps.75. Dicit nanḡ ꝓpha: Vouete t reddite deo
Sap.2. vro. Et i sapia dr: Qđ qđ mētis occidit animā. Et psalmista: Perdes oēs q̄ loquūt mēdaciū. Et alibi: Et verb tuio aut iustificaberi aut ꝓdānaberi. Multi eni qđ pec⁹ est
Ps.4. dei ꝓmissa dimittūt: diabolica fraude decepti: alios se opib⁹ alio implicantes ḡ se
E ctant. Cōsiderate ḡ frēs charissimi vosmet ipsos: cogitate vbi sint reges: vbi potētes: vbi amici: vbi parētes. Ecce quō o tāta potētia vel lęticia tāta ꝓcurit miseria t ongustia: de tāt diuitijs tot inopię: de tāt sanitatib⁹ tāta fames: de tāta delectatiōe breui t lōga tristicia: o tam breui vita tā longa mors: de tam exigua sanitate tam lōga infirmitas: de tam breui luce tā lōge tenebre: de tam pua suauitate odor⁹ vel luxurię tāto recipētes doloꝝ t fetoꝝ dānationis ꝓpetuę: Et o vestimētoꝝ nroꝝ abōdātia: et q̄ largiri debuim⁹ elemosynā paupibus: tātā nuditatē blitb⁹. Rogo vos frēs charissimi dum vob⁹ dūs dat intellectū spiritalē: vt nō amet⁹ oē mouturū t trāsitoriū pl⁹ ḡ oporteat: ne vos ꝓdūdēteo i futurū p-

fundatio: Vate parū: accipētes multum.
Qui eni relinḡt ola q̄ possidet ꝓpt chm̄ū: Matth.19.
cētuplū accipiet t vitā ętnā possidebit. Et q: licz pauci sint beu hāc salutē viā arripere volētes: eo q̄ multi sint vocati: pauci vero Matth.20.
electi: melius ē tñ cū pauc⁹ ingredi ad vitā ętnā ḡ cū mult⁹ pduci ad gehēnā. Exinde ē melⁿ modicū iusto sup diuitias petōz Ps.36.
multas: Auxiliante dño nr̄o iesu chm̄o: cui est honor t impiū in secla seculoꝝ. Amen.

De die iudicii et pēnis inferni. Sermo LXIII

O fratres charissimi ḡ metuēda est illa dies in q̄ dūs nr̄ iesus chm̄us A
cū flāma ignis aduenire ꝓponit: q̄ circūdet inimicos suos inflāmabit: t oēs
q̄ oganē inigtatē. In illa die plāgēt se oēs Matth.24.
tribus terrę: t videbūt filiū dei venientē in nubib⁹ cęli vtute magna t maiestate exercitu. Cōmouebit aūt cū terra t pcutiet pibūr. Eclūs plicabit t siccabit mare t mōtes flent ęra ardebūt t terra vsq; ad inferos. Sol ęcrtebit in tenebras: t luna nō dabit lumē suum: stellę cadent de ęlo t virtutes ęlorum cōmouebūt. Tūc apparebit signū filij dei in ęlo: q̄s ē crux chm̄i. In cui⁹ lumine olim manifestabunt abscōdita cordium. Tūc sancti obuiā venient chm̄o in aera: t 1.Thessal.4.
sic cū dño erūt: pcutiet ante gebūr t ꝓfundenē. Et tūc fiet iudiciū t veniet dūs iesus
xp̄s t mittet ageloꝝ suoꝝ ad ętrnū: agelos Matth.24.
terrę: t ꝓgregabūt electos ei⁹ a summo cęli vsq; ad sūmū ei⁹: sepadiuḡ dūs scēos suos
ā pctōib⁹: t mittet eos i caminū ignis ardentis: q̄ paratus ē diabolo t agelis ei⁹: Ibi erit Apoc.21.
fletus t stridor dentiuz. De illis q̄ ibedē sua B
habebunt mansionem: hic fumus tormentorum ascendet in secula seculoꝝ: Ibi ver- Isa.66.
mis eorum non morietur t ignis nō extinguetur: Ibi nulla vox nisi gemitus: nulla reches ꝑ ardor ꝓtinus: Ibi nullus in flāma refrigerij ꝑ ignis ppetui ꝓtinus incēdius. Ibi lux nunḡ videbit: ibi tenebras nunḡ carebit: ibi nulla est in bono eoꝝ mēoria: ꝑ oblivio dei ipoꝝ ętna. Quoꝝ od⁹ eoꝝ cruciat⁹: q̄rū manus nō abstinę ꝑ sathanę sin⁹. Ibi nulla amicoꝝ vt parētū visitatio ꝑ incessabil petōz tormētatio. Pēsa igit o humana natura q̄ regnū dei possidē desiderasti: cur tāta mala cōmisisti t tot bona omisisti. Emēda dū potes: ad deū clama dum tps habes: dum spacium dat luge: dum

licentia tribuit: pnitere nõ ptrahe. Festina dum potes: fac bonũ qõ valeo dũ anima tua vestit in corpe: dum adhuc vivis futurũ tibi acquire remediũ. Prudẽ deo mortẽ te ꝓueniat: ipsum ogibus bonis pꝛcuenire nõ tarda. Et prudẽ te pfundus absorbeat pelagus: priusq̃ te malign⁹ rapiat infernus: vnde nulla datur indulgẽtia: vbi nullus amplꝰ regredit ad veniam: lachrymis pnitẽtię eruere te accelera: vt sic ęternam euadas pnã: De q̃ t nos pi⁹ ac misericors deus eripe dignet: Qui cũ pre t spũ sancto vivit ac regnat i sęcla sęclorꝫ. Amẽ.

¶ De exhortatiõe ad sacerdotes vt doceat qd populũ christianũ scire et obseruare oporteat. Ser. LXIIII.

Audite filioli mei t intelligite ẽmodo scriptura sancta admonet nos et inuitat ad regna cęlorꝫ: t ostẽdit viam quõ mala istius mũdi euadere possimus: t ad vitam puenire ęternã cũcto adiuuante. Clamat enĩ dño per ꝓphetam ad sacerdotes qui populo ꝓsunt: vt docẽt eũ et admoneãt: t viam veritatis sibi annunciãt. Dicit enĩ: Clama ne cesses: quasi tuba exalta vocẽ tuã t annũcia plo meo scelera eorꝫ. Et itꝝ: Si ñ annũciaueris iniq̃ iniq̃tatem suam: sanguinẽ eius ꝺ manu tua requiram. In his igitur grandis necessitas est omnib⁹ sacerdotib⁹ vt viam salutis populo demonstrẽt: per quã vitam ęternã ac quirere possint. In primis ipso explicãdo qõ oẽs christian⁹ scire t in corde suo firmiter tenere debet: q primũ est mandatũ dño dicẽte: Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo: et ex tota alia tua: t ex tota virtute tua: t ex tota mẽte tua: deinde ꝓximũ sicut teipsũ. Si ista: id est amorẽ dei t timorẽ: ac ꝓximi dilectionẽ in corde tuo posueris: t hęc ꝓcepta cũ sũma reuerẽtia suscipe volueris: tũc ad alia volũtatẽ bonam deo largiẽte facilius poteris puenire. Promisit enĩ bis q̃ diligũt eũ: resurrectionẽ post mortẽ: paradisi delitias: angelorꝫ ꝓsortiũ t vitã sempitnã. Tũ post hęc nec aduersa te molestãt: nec infirmitas grauat: nec senectus occupat: nec mors occurrit: sed pax t securitas perpetua: sanitas alarũ t corporꝫ gratissima: iuuentus venustissima t regni cęlestis vita ęterna. Et hęc ꝓmissa sunt bona faciẽtib⁹ et ꝺ malis se ꝓtinẽtib⁹. Cogitet q̃ vnusq̃sq; q̃d ad illã bonitatẽ puenire possit. Sit benignus: pi⁹: benign⁹: mitis: ꝓcors: sobri⁹: castus: ad oẽ op⁹ bonũ ꝓmpt⁹: ad mala tardus. Odia vtutũ fugiat: t oi vtutũ exercitio deo placẽ studeat. Nõ sit detractor: nõ fornicator: nõ rapax vel auar⁹: nõ ebri⁹: nõ gulosus: vel i similitudine q̃ ad rez nõ ptinet ꝓsumat⁹: ꝑ illa t i ipsis possitos q̃si serpẽtẽ fugiat: ne vitijs t malꝺmõi alijs suã inficiat. Diligat iustitiã: pacẽ inqrat: amet parentes: dilectionẽ bẽat ad ꝓximũ. Cũ gaudio pegrios suscipiat: infirmos visitet. Et inqtũ valet deo adiuuãte ac sibi copiã bonorꝫ tpaliũ mistrãte vt habeat vñ cum sũma lętitia pauperib⁹ tribuat: t cũ sũmo gaudio ne cessitati eorꝫ subueniat: credat sibi retributorem esse dcũ qui videt t ꝓsiderat vniuersa. Pro quo t dixit: Quicũq̃ fecerit vni de minorib⁹ istis mihi fecisti. Et filioli mei semp cum gaudio t lęto animo pauperib⁹ manũ porrigite inqtũ ptualeri. Etsi aliquis est laboratꝰ qui terrã colat: ꝺ fructib⁹ suis t ex eis ꝺbus quę dño ei donat in decima ecclesiã nõ defraudet: t de parti cula sua pauperib⁹ dare nõ negligat. Si negociator est t in hoc laborat: t ipse deo nõ seruit de suo labore: vel decimã reddẽ noluerit t de sua particula pauperib⁹ mistrare nõ curauerit: ad nihilũ ipse vnacuꝫ peccãia sua redigit. Et quacũq̃ arte dño aliqui pson̄ ingeniũ lucrãdi donauerit: vnde se et suos nutrire ac vestire potuerit: t cum hoc suplucrari aliqua post decimas: ex ipsa sua particula quę sibi remanet: p redemptiõe animę suę ac suorꝫ pauperib⁹ dilanit donet. In his aũt omnib⁹ caste: sobrie t pie viuẽdũ est: vt opus bonũ qõ facitis deo acceptabile fiat. Seculares ad ecclesiã libenter puenite: presbiteros vestros humiliter puro cor de sacerdotib⁹ facite: t illos rogate q̃ propitios vestris deũ vt vobis indulgeat orare dignent. Oblatiões p dies dñicos pro vobis t vestris fm statum vestri possibilitatem deo offerẽtes. Dignũ nanq̃ t acceptabile sacrificiũ deo ẽ: vt christiani qõ negligenter egerint: per sacras oblationes et elemosynarũ largitionẽ placare festinent: et per verã: vt ꝓmittit ꝓfessionẽ: cordis cõtritionẽ: ac oĩmodã satisfactionẽ: p orationem purã: per ieiunũ t abstinentiã peccata sua abluere velint. Et vos simili agente ꝺ teo in omnib⁹ vosmetipsos ꝓsiderate. ꝓpe quid in hac valle miserię: id est in ꝺ mũdo

Esa. 58.

Esech. 3.

Matth. 22.

Matth. 25.

Epł. 5.

nati estis. Et cur nisi vt nudum primo⁹ parentū petō exigente: de paradiso in ꝑsens exiliū relegati: vnde facilīo ad patriā reuertamur. Si igit per ignorantiā vel alias ꝓtra deū quicq̄ peccādo egistis: per opa vestra bona id emendare non tardet⁊. Hoc vobis ad memoriā sollicite reducēdo: vt si ꝗs legitimat⁹ sit in domo sua tranquille et pacifice vt bonū decet christianū viuat: parentibus honorē impendat: vxorez diligat: filios catholicā fidē et dei legez cū summa disciplina instruat: vt deū diligat et timere et honorare sciant. Hoc enim beneplacitū est apud deū. Sup oia turpiloquia abstinēte⁊ charissimi: proximis vestris detrahere nolite: sed si alicui aliqd in aliq̄ displicet: illuz euangelicā sectantes doctrinaz: arguite et monete in charitate: et si illū lucrati fueritis: vos metipsos saluabitis. In ob⁹ ebrietatez cauete. Hec enī subuersio magna ē anime. Sicut enī ignis facile incendit stipulas et leuiter siccas eruntz paleas: sic ebrietas cor puo corrūpit et animā simul: et corpus i grane pctō⁹ incendiū deducit: et ꝓpue in iauenibus. Venū enī et iuuentus: duplex incēdium. Propterea qui ab ebrietate non cauet: peccatū non euadet. Ad ecclesiam qñ venitis: cū summa reuerētia et timore matrimo intrare debet⁊: ꝑsiderāteo qz ad oīm et dñatorē vniuersē creature vadit⁊: eidem ibidem p negligētijs vestrīo veniā deprecaturi. Dū etiā in eccliā stam⁹ ofones dño p peccatis nostris fundēteo: puo nō ogebus fidei inūtuz possibile est iustificati oculos mentis ad deū leuem⁹: semp ꝑdūteo q̄liter de supnis a deo ꝓlatio nobis ꝓbetur. Oculi enī dñi sup iustos: et aures eius in preces eoz. Ista si frequent fecerio: et ꝑ oculis deū dabueris: inimicus fugiet a te. Angelus enī dñi bonus adiutor tibi erit si mentē tuaz firmā in dis existere ꝑspexeris. Cōsidera qz pius et misericors est deus: et puro corde se deprecātes misericordiā recipit: p missiones suas nō elongat: et alleuat ac sanat eos qui contriti sunt corde. Hoc etiā charissimi latere nos nō debet: verbis christi p scripturā sacram nobis nūciātib⁹: q̄ iustus mūdi finis appropinquat: et p ḡdiana ꝓgna que p euangeliū ꝓdicta sunt et quotidie fiunt spero in primo eius esse aduentū vt p ignem oīm iudicet mūdū. Ecce enim dñs veniet et oēs angeli eius cū eo: et virtutes celoz mouebunt. Tūc sedebit redemptor noster rex olim in sede maiestat⁊ sue: et congregabūt ante eū oēs gentes: et segabit eos abinuicē sicut pastor segregat oues ab hedis. Qui boni sunt statuet eos ad dexteram suam: malos vo ad sinistrā. Et dis q̄ a dextris eius erūt dicet: Venite benedicti patris mei: ꝓcipite regnū q̄ vobis paratū est ab origine mūdi. Esuriui et dedistis mihi mādu care. Sitiui et dedistis mihi bibere. Hospes eram: et operuistis me. Infirmus et in carcere et visitastis me ⁊c. Tūc respondebūt iusti dicentes: Dñe q̄n te vidimus esurientē et sitientem et nudū et infirmū vel in carcere: et misimus aut⁹ tibi? Tūc respondebit illis dicēs: Amen dico vobis de minimis meis fecistis: mihi fecistis. Vos vo qui a sinistris eius erunt dicet: Discedite a me maledicti in ignē eternū: qui ꝓparatus est diabolo et angelis eius. Esuriui enī et non dedistis mihi mādu care: et sic de singulis. Et ibūt hi in supplicū eternū: iusti aut in vitam eternā. Considerate igitur filioli magnā dei pietatē: quali nos in peccatis nris suffert patientia. Pensem⁹ iudiciū illud futurū vt pcā nra nobis nō imputet. Propterea charissimi dilectissimi nobis in oibus ꝑsiderandū est quis vnusq̄sq; possit: dum tempus habet: dū preciū in manibus tenet: et in ꝑtis ꝗualet redimat se vnusq̄sq; ne debitor peccati ac in seruitute diaboli p sistat. Et etiande vos ꝙsulares post penitentiam et reconciliationē actā: sc̄om sacerdotis ꝓsiliū cōtate ꝗbus ꝗpue ad hec ab ecclesia ordinatis. Primo tū ante plures dies a ꝓprijs etiam vxorib⁹ abstinete: vt mundo corde et casto corpore sanctū sacrificiū accipere possitis. Sacerdotib⁹ vestris honorē impendite: et eis ꝓpter deū obedite. Ipse nāq; dñs ad ipsos dicit: Qui vos audit me audit: et qui vos spernit me spernit. Filij honorēt parentes: Similit et oēs christiani inuicem vos honorate. Scriptū nanq; est: Honore inuicē ꝓuenientes. Eluriētes pascite: sitientib⁹ potū porrigite: hospites et peregrinos ꝗpue pauperes suscipite: humanitatē quā potestis illis impendite: pedes illoz lauate: vestite nudos: in tribulatione positis subuenite: Consolamini dolentes: infirmos visitate: mortuos sepelite: in carcere positos rechite: et de bonis vris ꝗtum facultas vobis a deo ꝓcessa fuerit subuenite ac eis ministrate. Viduas et orpha-

Matth. 5. f.

Psal. 33.

Matth. 25.

Luc. 10.

Ro. 12.

noo in tribulatiõe positos adiuuate: pau-
pereq; oppressos a praua uoluñ vel iniq; iu-
dicio inq;tu vob possibile est adiuuate seu
adiutorio ꝓstate: iudicia rectu ac iustitiam
seruate: misericordiã in oñb facite: pacẽ in
vobismetipsis habete: et eos qui discordes
sũt ad viã ꝓuidẽtie reuocate. Symbolum
ofonẽ dñicã tenete: filios filias vras doce
teve; ipsi teneãt. Filios ãq; i baptismo rece
pistis in fide erudite: scitote vos ꝓ eis apũ
deũ fidei fideiussores existere. Et iõ semper
docete: ideẽ nent castigate; coeripite illos.
Oẽs vo subiectos vros vt teneml admo-
Luc.2. nete vt sobrie caste pie; iuste viuãt in hoc sæ-
6 culo. Mentẽ coide; ore dicite: castitatẽ
et ꝓtinentiã seruate: sobrietatẽ; parcitatẽ
abi; pot habete: iciunũ fuate: Mentem
bonitate: innocuo in christi amore diligi-
1.Thessal.5. Luc.6. te: patiẽtes estote ad oẽs: benefacite bis q̃
oderũt vos. Charitas; gaudiũ: patiẽtia:
benignitas: bonitas: ꝓpes: fides: modestia:
mãsuetudo: continentia: castitas; dilectio
sint i coide vro iugit. Et hec in cogitatiõi-
bus sctis; eloquijs ac opib pijs ꝓseuate.
Hũilitatẽ aũ oia custodite; tenete. Spem
vram totã in oño ponite. Bonũ cuq; aliq̃
in vob inuenerit: nõ vobis ad laudẽ vram
inanẽ: sed deo ad sui gloriã qui i vobis de-
dit ascribite. Malũ vo q̃ in vob viderit:
nõ dei causa sed vra culpa; negligẽtijs ve
stris hoc factum fore sciatis. Die iudicij re
mete: gehẽnã expauescite: vitã ꝓternã desi-
derate: cogitatiõe; opa simul; verba die
noctuq; in bonũ custodite. Trãsitũ vrm ho
hoc mũdo q̃ semp agrecpinquat oi die spe-
rate. Pꝛecepta dei adipletes; i eius miseri
Tobie.4. cordia nunq̃ desperate. Nõ sibi q̃s fieri si
Luc.6. vult: alij non faciat. Et ꝓ; vult vt faciãt
vobis boies bona: vos facite illis similit.
Charitatẽ aũt q̃ ẽ dilectio dei; ꝓximi i oi-
b bus; asi oia seruate. Nemo se circũuentat
frẽa: q; oes hõ qui post baptismũ mortalia
crimia cõmisit: sen homicidiũ: adulteriuq;
fornicationẽ: furtũ: falsũ testimoniũ: puriũ:
et bis silia pcta mortalia ꝓpetrat fuerit: si
pnitẽtiã verã nõ egerit: elemosynã iustaq;
nõ fecerit: si bonis opibus nõ permãserit:
nunq̃ in regnũ cꝛloꝝ intrabit nec posside-
bit gloriã ꝛternã: ꝓ cũ luctu i infernũ descẽ-
Sal.5. det. Vaq; q̃ talia agũt: regnũ dei nõ possi-
debũt. Proinde scriptuq; est: Nequaq̃ deo
delinquẽtib parcet: qñ pcta aut flagellã

tpale habebit: aut purgationẽ in hoc sæculo
faciet: aut punitõe relinq̃t ꝛterno iudicio:
aut q; male admiserit punitõi: punit in hoc
sæculo: Ac ꝓinde ẽ q; delinquẽtib nõ par-
cet deus. Et alibi scriptũ est: Nulla pcta deus
ꝓmittet iulta: hoc ẽ sine vindicta: quia certe
aut nos hic vindicabim pcta vra ꝓ pniten-
tiam: aut illa vindicabit deus ꝓ scueritatem
iudicij; iustitiã. Et illõ scitote cernissime;
firmiss credite: q; eis hõ q̃uis seu q̃tũcũq;
criminosus fuerit seu pcta exteterit: si veraq;
pnitẽtiã egerit: ac iustas elemosynas fece
rit: si bona deuotiõe cũ opib iustis ꝓmãse
rit: mortẽ ꝛternã nõ gustabit: nec vnq̃ i in-
fernũ descẽdet: sed ab angelis sctis post vi
tam ꝓsentẽ in cꝛlũ leuabit; gloriã possidebit
ꝛternã. Hinc deus dixit: Nõ iudicabitur
hõ bis in idipsũ. Et apls ait: Si nos iudicare 1.Cor.11.
mus nosmetipsos nequaq̃ a deo iudicaremur. Hoc
est q̃ illi q̃ in hac vita ꝓsenti p veram pnitẽ-
tiam iudicãt: in iudicio extremo de bis nõ
iudicabunt: quia sic eorum iudicium in hac
vita terminat. Hinc; alibi scriptũ ẽ: q; si nos
ꝓfecte pnitẽtiã egerim nõ solũ deus cul-
pas nras remittit: ꝓ post culpas etiã ꝑmia
ꝓmittit. Ideoq; frẽs charissimi: vitã nram
in vita ꝓsenti emẽdare festinem: et quicq̃d
mali ꝑtra ꝓcepta dei fecim deflem: et vl-
terius peccare cessem: ac in voluntate bo-
na: cogitatiõe recta: et verbis ac opib scrip
nos ꝓficiem: auxiliãte; gubernante dño
nro iesu christo: q̃ viuit; reg. de. i sc. sc. A.

De exhortatiõe ad generalẽ hominũ instructionẽ ꝓ desiderio vite celestis; cõtẽptu pñtis. Ser. LXV

Fratres charissimi: vnusquisq; pec A
cata sua emẽdare debet in hoc tꝛ
ualet deo auxiliãte. Ois enĩ homo
christian desiderare debet pfectũ cꝛlestẽ et
deũ pfectũ cꝛlorũ habitatorẽ: vt dicẽ
mereat: Pr nr q̃ es i cꝛlis: Ibi videbis vbi est Matth.6.
pr ois cꝛlis: vbi ẽ patria nra cꝛlestis: illuc deside
rare debem vt pueniam: Ibi puenire spe
rem vt illic pmaneam. Hec nãq; vita si
cꝛlestis ꝓ trena: si patria ꝓ exilio: nec ꝑpetua
ꝓ trãsitoria: q; hodie ad finẽ ꝑuia. Illa vo
patria cꝛlestis in q̃ deus cũ sctis ãgelis; electis
suis habitat: finẽ nõ habet. Vere igit stul-
tus ẽ q̃ ad talẽ pfectũ talẽq; patriã ac talem
cꝛlestiũ ciuiũ societatẽ puenire nõ desidera-
rat. Quis ẽ ille q̃ in captiuitate ductus vltra
ad patriam redire nollet? Quis in carcere

tenebroso posit⁹ ampli⁹ exire nollet ⁊ lucez videre: Quis vsq; ad mortē famē sustinēs si ei mādūcādi possibilitas affuerit ⁊ mādu careat: Quis sitim patiēs si facultas bibēdi existerit nō potaret: Heu charissimi mūd⁹ iste vere nō patria ⁊ captiuitas babylonica ē: qz multiplicat dolōz inimicoz nrōz laqueos irretiri: mādi videlicet carnis ⁊ generis dūmodo inimici: vita etiā ꝓsens ⁊ libras sed carcer peroz nobis est. De hac igit captiuitate: ō ḃ tenebrarū carcere eripi laborem⁹: ⁊ nō vt seruꝰ dūc dñō ⁊ potū vanitatis ꝓsentis: animā ⁊ laborioſz apetam⁹: sed vt filij liberi celestē desideremꝰ dñō ⁊ potū: dūc videz qui plena facietas ē cuiꝰ supernoz. Pro ḃ rogo: p hac celesti vita creatorē ⁊ gubernatorē nrm rogare debem⁹ ⁊ orare: vt in hac valle miserie seu exilio ꝓsentis nos custodire ⁊ gubnare dignet vt opitulante illo ad portū salutis puenire valeam⁹.

B Adiuuo eni ille sibi studiose mario dz. Adhare ſcter: similit ⁊ mādus. Et ḃ ſterne aut̄ iuante deo extrahere nos debem⁹. Oportet nāq; cū dūlitate maria orare deū creatorē nrm sctōsq; suos pcan: vt ex hac valle lachrymaꝝ nos eruēt: ipsoz ciuiū sugnoz cōsortes nos efficiat. Illuc enim sūmo studio ꝓperare debem⁹: vbi sine interruptiōe manere speram⁹: vbi nullus timor de morte: nulla dubitatio ō hoste. Ibi vita sine fine: iuuēt⁹ sine senectute: lux sine tenebris: gaudiū sine tristicia: volūtas sine molestia: requies sine labore: claritas sine nube. Hec aut vita hōrēda ē ⁊ laboriosa: fragil ⁊ fastidiosa: caduca ac misera: decepti⁹ atq; dolosa: ⁊ erūnis ac scandal plena. In luctu nascimur: in labore viuim⁹: ⁊ i dolore morimur. Et qd̄ peius ē ⁊ sup oēa magl̄ detēdū: quidam pctis suis exigentib⁹ nō ꝓfessi nec ꝓriti: de hac vita migrāt: nō solum tpali morte plectunt: ſ ⁊ i infernū deducti morte morāt ꝓpetua. Vita eterna suā sine oī pietate duraſt: et ob ḃ mīta roūēta passuri nunq; vitā ꝓsequent̄ ēternā. Dū enim tpo habuerūt: vitā suā emēdare noluerūt: Plus gulā amāto⁹ q; abstinētia sectāto⁹: plus luxuriā q; castitatē: magl̄ terrestria q; celestia: plus creaturā q; creatorez diligento. Abstinētia ducit ad castitatē: castitas ducit ad gloriā: ⁊ fornicatio demergit ad pnā. Castitas ad celū subleuat: ⁊ luxuria in infernū ꝓfundat. Castitas sctis angelis vnit: fornicatio ēt demonib⁹ iūgit. Sobrietas cogitatiōes sctas instituit: ebrietas vo etiā ſ audit vba setā in corde non suscipit. Oportet q; vnūquēq; verū alīz amatorē nō solū corp⁹ nutrīdo diligere: ſ ⁊ alam nutriendo nutrire. Videm⁹ naturalit q; ſi corp⁹ esurit cibū quērit: ſi sitit potū appetit: si nudū est vestimētū desiderat: Requiem petit cū laborat: somnū quērit dū dormire infestat: ⁊ sic ō cetera corpis necessitatib⁹. Anima aūt oibus bis indiget. Pceptum dñi panis eius ē: cibo setā potus: vestis eius veritas iusticia: requies: dūlitas ⁊ obediēcia.

In ḃ etiā numio ēternę societatis multi sūt vocati: pauci vo electi. Alij accipiunt frumentū tricesimū: alij sexagesimū: alij vo centesimū. O q; bta est illa alia cui dño deus dignat⁹ ē accedere mānionē in ēterna requie. Et q; bāt mānonē regnuz videz celeste ingredi voluerit: nō fugibus neq; auar⁹: non luxuriosus nec truculentus: nō gulosus nec ebriosus: nō cupidus nec luxuriosus: nō piurus: nō homicida: nō falsator: neq; adulter: ⁊ sic ō singulis. Quis aūt infinita mala ꝓpterire: de dei tñ misericordia desperare nō dz: ſ spēdare dz de dei misericordia ⁊ fiducialiter recurrēdi salutē: p vitę suę emēdationē ⁊ bonoz operū exercitationē. Verba dei libenter audire: ad ecclīā diligēt̄ puenire: sacerdotib⁹ sepissime ꝓfiteri: oibus hoib⁹ charitatē firmā tenere. Qui eni charitatē nō habuerit: in vitam ēternā introire nō valebit. Paulo ꝓpe hō vixit i hoc seculo. Dū igit̄ tpus habemus operemur bonū ad oēs: ⁊ vitas dñi ꝓparem⁹ bonas. Ecce nūc tpo acceptabile: ecce nūc dies salut̄. Salus bonum christ⁹ ē. Si parentes nros ⁊ amicos diligē debem⁹: quanto magl̄ istū diligere tenemur: q; ⁊ nos ⁊ nros fecit ⁊ creauit paretes. Huc amem⁹ q; vniuse ꝓpter creaturę: sez deum. Diligam⁹ ꝓximū sicut ⁊ nos: qui de terra sicut ⁊ nos ꝓximi nri sūt formati: vt p ḃ vitam mereamur ēternā: ipso adiuuante q; vivit ⁊ regnat ꝛc.

De agenda penitētia. Ser. LXVI

P Ius ⁊ misericors deus frēs charissimi ad cōpūctionē ⁊ penitētiaz nos hortat dicēs: Conuertimini ad me i toto corde vro: i ieunio ⁊ fletu ⁊ planctu: qui nolo mortē pctōris: ſ vt puertat ⁊ viuat. Et iterū: Nolī tardare inclt ꝓpter puerti ad dñm: Conuertimini ad me i toto corde vro: id est ad dñm deū vrm. Et ne differat de die in dē.

A Matth. 20. Matth. 22.

Ezech. 33. Eccli. 5. Psal. 6. 2. Cor. 6.

Et iterꝫ: Cū uersus in gemnerē: salu⁹ eris. Cōuertimini igit̄ charissimi ad dñm deū nostrū tanꝫ boni serui ad fidelē dñm. Humiliemus nos ꝛ ꝓspectu dei: ꝛ ploremꝰ aſi deū q̄ sciat nos. Nō dedignemur i ꝫ sęculo agere pęnitentiā ꝛ pctōꝝ nr̄oꝝ ꝑcari veniā: vt infernalē euadere possimꝰ pęnam ꝛ ad ęternam puenire lętitiā. Emēdemꝰ q̄ noꝫ in ieiunijs ꝛ vigilijs ꝛ ęteris opibus pijs: scientes q̄ cor ꝓritū ꝛ hūiliatū deus nō spernit. Sic enim ait aplꝰ: Castigo corpus meū et in seruitutē redigo. Si ꝓ carne nr̄a laboramus: laborem⁹ etiā ꝓ aia nr̄a q̄ dignior ē. Si curā habemꝰ ꝓ sacietate miserę carnis nr̄ę quā post paucos ānos vermeo deuora būt in sepulchro: q̄tomagis despicere nō debemus aiam q̄ deo ꝛ angelis eius ꝑsentak in cęlo. Cogitate frēs charissimi q̄ abūdātia pabuli luxurią admīstrat ꝛ cum caro in tam copiosis delitijs satiak ꝛ meno tantis mulcek diuitijs: in pinguedie carniū ꝓuide tur esca vmi. Iterum rogo vos frēs: quotiens iuxta sepulturā diuitē trāsiē vt diligenter inspiciatē vbi sint eoꝝ diuitię vel ornamēta: vbi gloria: vbi vanitas: vbi luxurię: vbi voluptas: vel vbi eoꝝ sunt spectacula. Cōsiderate diligent ꝛ videte ꝛ agnoscite: q̄ nihil aliud i eis est nisi cinis ꝛ fetor et vermis. O hō vide sepulchꝛa mortuoꝝ: et dic tibi tuipse: ꝛ loquēs tecū dicē poteꝰ: Ecce nunc et illo misero q̄ hō depositus fuit nihil aliud nisi ossa ꝛ puluis exuenit. Et vere hō si ipsa ossa arida audire voluerē: ꝛ tibi ꝓdicare poterūt ꝛ dicere: O miser q̄tum ꝓ cupiditate hui⁹ sęculi dilexris: aut q̄d superbię vel luxurię infelicia colla submisti: vt quid te aplicasti ad seruiendū crudelissimis dñis: virūs videlicet ꝛ crumb⁹. Attēde ad me ꝛ intellige: cōsidera me ꝛ vel sic tibi boureat luxuria tua vel auaricia tua. Hoc q̄ tu es ego fui: ꝛ q̄ ego sum modo tu eris postea. Si in me pmānsit vanitas: te nō pmanet imūdicia: si me luxuria polluit: te exornet castitas: vide puluerē meuꝫ ꝛ relinque desideriū tuū malū tē. Ideo q̄tū possumꝰ auxiliante deo laboremus vt alioꝝ vulnera nobis ꝓsit medicamēta: ꝛ aliox mors ad vitā nobis ꝓficiat: et hoc optīe fieri pōt si plus crimus solliciti ꝓ aia q̄ ꝓ corpe: vt cū caro nr̄a fuerit in sepulchro posita: anima nr̄a bonis opibus in cęlos cleuek orna tā. O aia si nos deceperit aut pulchritudo alienę mulieris: aut ꝓcupiscētia carnis quę ē ruina aię: scito q̄ corpus simul cū ala pęnas habebūt. Nā cū caro nr̄a putruerit in sepulchro: aia nr̄a torquēda mergek in inferni baratro. Ecce ꝯles ꝓdicatiōes ossa ꝛ cineres mortuoꝝ q̄tidie ꝓclamant ad dñm. Vere dico frēs charissimi quicunq; luxuriosus vel negligēs ea q̄ dico cū magē timore susipe voluerit: ꝛ cito ad medicamēta pęnitentię ꝓfugerit ꝛ i pęnitētia et hac vita migrauerit: paradisi gaudia possidebit. Quā si nō egerit ꝛ mors repentina eū ꝓuenerit: sine vllo remedio ęternę pęnę cruciatū habebit. Nos igit̄ dilectissimi frēs q̄tuꝫ possumus cū dei adiutorio ꝓtra carnales ꝓcupiscentias virilit pugnem⁹: vt deuicto hui⁹ sęculi voluptatib⁹ ęternū premiū ꝓsequamur: per infinita sęcula sęculoꝝ. Amē.

¶De fuga vanitatis ꝛ virtutū acceptione. ¶Sermo ¶ LXVII

Dilectissimi frēs: oportet humilitatem nos hīe: ꝓcepta dei custodire: charitatē tenere: veritatē sequi et fugere vanitatē. Vanitas enī mūdi: vanitas coinqnat. Veritas christus ē: sicut ipse dicit: Ego sū via: veritas ꝛ vita. Via recta: lux vera ꝛ vita perpetua. Veraces filij dei sūt: mendaces vo filij diaboli. Vnusq̄sq; enī cuius opa agit: eius filius appellak. Qui sequunk deū: semp in luce sūt: q̄ aūt imitātur diabolū: in tenebris ambulāt ꝛ lucem numq̄ habebūt. O dilectissimi filij q̄ malū ꝛ q̄ puersū ē dimittē: lucez ꝛ sequi tenebras: Fugere vitā ꝛ agropinḡre morti: dimittere veritatē ꝛ sequi mēdacia: delectari in vanagloria ꝛ sperniere sempitna: Jocūdari i ꝑsenti dolore ꝛ pęna: ꝛ amittere lętiam ꝛ quietē sempitnā. Scriptura enī dicit: Non quęras gloriā ꝛ nō ꝓfunderis, cuz gloriosus fueris. Bti illi q̄ oculos būt spirituales ꝛ cōtēplik ęclesiā ꝛ respuūt terrena. Ex hac enī fragili misera ꝛ breui vita festināt ad illam beatā reqez sctoꝝ quę nunq̄ finiek: illuc festināt vbi semp pmanere sperāt: vbi non ē timor de morte nec pauor de hoste. Vbi est vita sine morte: iuuentus sine senectute: expectatiōe: lux sine tenebris: gaudiuꝫ absq; tristicia: volūtas absq; iniuria: regnū sine cōmutatiōe: requies sine labore: sacietas sine fastidio: ꝛ claritas sine nube. Vbi ē vita angelica semp lęta. Lętitia huius sęculi licet sępe gaudium esse videak: sępissime rā

in tristicia veruꝫ. Regnū dei si habet finē: vita huius seculi horrenda ē. Illa vo amāda atq; desiderāda: hec eni plena vita misera t caduca ē: imo incerta: decepticia t instabil. In pena t luctu nascimur: in miseria t angustia matrimurin Labore vuim⁹: i dolore morimur: t si fine q̄ magī dolēdū ē si impenitēteo discedim⁹: ppetua tormēta patiemur. Nam venia poltmodū non ꝓsequent qui dū tps hic habuerint t penitētiam ꝓdignā non egerint. Nam q̄ precepta christi non habēt: vel etiā habentco nō seruant: t promissa celestia despiciūt: qui plus amāt gulā q̄ abstinētia: magī luxuriā q̄ castitatē secrāt: absq; dubio regnū dei si possidebūt. Fornicatio viget animam ad penas: castitas leuat mortalē ad gloriā. Castitas erigit iter ad celū: luxuria facit ruere in infernū. Castitas iūgit homem mortalem satie t angelis perpetualib⁹: fornicatio facit barbarē t dęmonib⁹. Porcus crassus se volutat i volutabro: Et si poco margaritas ante ipsum posuerio: nō aduertens calcabit in luto: Sic t hō ebriosus: vino repletꝰ ac crapulosus: ferculis satiatꝰ: diūsio in luxurijs se ꝓuit t i stercore vitiosus se voluptans: verba sancte scripture nec ore ꝓfert: nec corde suscipit. Dulce illi est fornicari: t cōtinētia seruare amarū. Iliq; miser ambulat elatus t superbus t cupit cē melior q̄ ceteri in hoc seculo: cū tñ apud deū deterior sit. Alinoꝛ se ceteri christiani t etiā si olim inferior existat. Et sic duo mali⁹ t firmi⁹ se stare putat in precipitiū cadit t in eternū baratrū vadit: Et q̄ ops deus nos eripiat qui sine fine vivit t regnat. Amen.

Quomodo per virtutes obuiādum sit vitijs: Et de miseria infernali. Sermo LXVIII

Fratres satis timere nos oportet ꝓter tres causas: hoc est gulā: cupiditatē t superbiā: quia diabolus istis tribus circūuenit patrē nrm adam de Gen. 3. cemo: In q̄cunq; die comederit ex hoc fructu: aperient oculi vri t eritis sicut dij. Hos aūt teneam⁹ mēte: t timeam⁹ istas tres causas pessimas ne vt adā nudati expellamur de paradiso: Contra gulā t inglauiē t vētrio abstinētiā: Contra cupiditatez t auariciā: pauptatē spūs t elemosynarū largitionez: Contra superbiā t elationē: verā humilitatē et olimodā subditionē exercēteo. Hec scīētes q; angelos dei custodes habemus: si cut ipse saluator ait: Amē dico vob q; angeli eoꝝ semp vidēt faciē patris mei q̄ in celis est. Quapropē certe credere possum⁹ q; oia opa nra que operamur die ac nocte siue bona siue mala: ab ipsis in ꝓspectu dei nūciata erūt. Nā angelus bon⁹ bonaꝝ nos cōsilio boni: quia cū aliquā boni agim⁹: ipsuꝫ a dextris nris esse credam⁹: Cuꝫ vo malū aliquid cogitam⁹ aut faciam⁹ siue paruū siue magnū: hoc nulla dubiā q̄n malignuꝫ angelū bonaꝝ habemus: qui sup hoc nos gaudenī irridet: cū angelus scūs tristatur et doler. Et ideo cū verba ociosa dicimus: aut quicq̄ mali facim⁹: diabolica ꝓlia ē. Cū aūt ingemiscim⁹ t p peccatis nris suspiramus: aut opa virtutū facim⁹: tunc angelū dei scīm administratorē t ꝓtectorē habem⁹. Nam de illis tribus causis q̄ supra dixim⁹ t q̄ diabolus in adam submisit: nititur p instinctionem mali ꝓlis sollerti custodia nos cauear. Illę eni tres: gula videlicet: cupiditas t superbia: multa t infinita genera mala. Occasionaliq; nanq; hę male t principales vitioꝝ radices: sacrilegium: homicidiū: fornicationē: furtū: auariciā: luxuriam: falsum testimoniū: iram: discordiā: piurium: t hec similia. Hoc igit frēs charissimi ponamus ꝓtra superbiā t elationē verā humilitatē: ꝓtra gulā abstinentiā: ꝓtra cupiditatē elemosynā: ꝓtra sacrilegiū ꝓcerā penitentiā: contra homicidiū dei t ꝓximi dilectionē: ꝓtra furtū benignitatē: cōtra auariciā charitatē: ꝓtra luxuriā castitatē: ꝓtra falsum testimoniū veritatez cordis t oris: contra iram pacē: contra discordiā veram ꝓcordiā t vinculū pacis firmū: ꝓtra piurium timorē dei: Et sup oib⁹ spem firmā: fidē rectā: charitatē ꝓfectuꝫ. Talis q̄ virtutes vitijs obuiādo t ꝓtra ꝓtranꝫ curādo: coram deo t hoibus cū iusticia t ꝓbitate vitam ducat. Ista eni sūt arma angelica: lorica t arcus virtutū: scutū fidei firmissimū t galea Eph. 6. salutē. Qui hec arma in fide nō hesitās secum portauerit: nullius ei diabolus nocere poterit. O frēs charissimi ꝓtra pessimū hostem id est inimicissimū generis humani inimicum nō nos armare debem⁹: vt ipsum viriliter superare valeamus: Qui semp paratus est velut latro ad furandum opa nra bona: ꝓlia mala submistrādo. Certe multi audacia diabolica decipiunt t fecuntate ꝓ-

pria quaꝫ sibi fingūt: decipiunt. Dicūt enī iuuenis sum: dum est mihi tps t interim q̄ floret in me iuuent⁹ fruar mūdo: quaꝫ ad senectutem veniero t amplius quę volo exercere nequiero: nunc pnitentiā agens abstinebo. Et non cogitat ille miser q̄ nō habet certum vnius horę vel momēti spaciū: seu etiam ptātem de vita sua. Sia charissimi frēs non vos decipiat aut seducat ista pessima securitas: quę nō securitas sed potius
B periculū dici pōt. Proinde dieꝫ mort⁹ semper in memoria habeam⁹: semp in timore dñi stantes: pnitentiā agam⁹: quia trāsit⁹ noster: vita videlicet huius seculi breuis ē t caduca ac fragilis ista miseria ꝓsentis mūdi tpalis potentia. Dic vbi imperatores t reges: vbi duces: principes aut barones: vbi aurum t argentū ac ornamēta eoꝝ? Scri-
Sap.4. ptum est: Potētes potenꝫ tormēta patientur. Ę tam obscure māsioni: vę tam languidę fouęę: vę tam tenebrosę: vę tam ꝓfundę t opace carnę. Pensem⁹ charissimi quō de tam parua ꝓsolatiōe: tam longa calamitas: ó tam breui lętitia: tam longa tristicia: de tam modica luce: tam magnę tenebrę: de tam exiguo lucro: tam graue dānū: de tam vana securitate: tam forte periculū: de tam parua potētia huius tpis: tā longa tormēta sine fine mansura: de tā breui iocūditate: tam longę t tā amarę lachrymę: de tam inani huius mūdi pompa: dira gehēnalis ꝓuenit pena: De q̄ non liberabit pr filiū: nec ꝓ pre fili⁹ fideiubebit: vbi non repit amicus q̄ redimat: nec frater qui succurrat: Vbi q̄ ibi sunt mori ꝓrūt: & mortem impetrare nequēūt: vbi amara pnitētia tarde agit: nec ob hoc sic pnitēs adiuuatur. Ibi nulla vita & māsio dura t mors eterna: ibi tenebrosus ignis t locus horribilis: ibi flamma gehennalis t inextinguibilis: ibi imēsa tormenta t fulpira valida: ibi lucruosi gemit⁹ t languor long⁹: ibi miseri cum miseris: fupbi cum fupbis: homicidę cū homicidis: adulteri cū adulteris: auari cum auario: fures cū iniquis: falsi pȝsti cum falsis fubdol⁹: dissoluti religiosis cum dissolutis socijs t sociabus lasciuis: t sic ó singulis. Qui oēs simul inenarrabile cruciabunt t in ifernali carcē sine fine torquētur. De quo nos vitijs emēdatos oēs de⁹ eripe dignet: q̄ viuit t regnat in sę. sę. A.

De exhortatiōe ad orandū: cum exemplo cuiusdā defuncti in egypto: Et de miseria aie. Ser. LXIX

Fratres dilectissimi qui orare vultis aut pcā vra plāgere: claudite ostium sup vos t orate dñm deum vestrū i toto corde. Tūc respiciet dñs sup vos ꝓpitius ac pius vobis erit: q̄si pia mater filio suo dum eū dolentē t plorantē reperit. Hęc charissimi in cordib⁹ vris scribite t intelligite. Et qui non intelligāt: eos q̄ rationabilit sapiāt: interrogēt. Archite vob⁹ dilectissimi thesaurū celestē mūdi huius⁹ postpositis vanitatib⁹: attendentes t valde timētes quoddā exemplū horribile: qō quidam bō sanctus in excessu mentis posit⁹ vidit t audiuit de quadā alia de ęgypto exeunte t ꝓra corpus suū ꝓtendēte. Erat enī
B bō iste de cuius alia fit ad ꝓsens mentio: cor ꝓpe ſcūduo valde t tpalib⁹ ſhpatus plurimū: t i tali corpis t rerū ꝓsperitate posit⁹ nihil aliud cogitabat nisi cūcta quę poterat ꝓficere mala: nec quicq̄ de anime sue salute tractans: totus vitijs in peccat⁹. Accidit vt infirmitate laborās morti appropinquaret. Et ecce spūs illius ad ostiū corpis pulsans terrore ac merore pmaxie ꝓcussus ad modū exire tardabat: q̄ diabolos ante se ꝓparatos videbat: ac int se mustare decentes: Quō tardat? Cur sit hoc? Quare facit tot moras? Festinem⁹: fouste⁹ michael cum socijs suis oppimens nos: ac aiam illā nobis tollens quā per multos ānos vinculis nris ꝓstrinxim⁹. Tūc vnus ex diabolis rūdēs dixit: Nolite timere nra ē. Ego opa eius scio. Ego semp cū illo dieb⁹ ac noctib⁹ fui. Hęc illa aia misera audiens dixit: Heu mihi quare vnq̄ nata fui aut creata. Ę mihi q̄ vnq̄ in hoc corpus intraui. Ę mihi q̄ vnq̄ in isto pessimo carcere carnis exstiti. Ę tibi corpus miserū: quare alienas rapuisti pecunias. Tu facultates pauperū et substātias eoꝝ in domū tuaꝫ ꝓgregasti. Tu odarijs delicatis te nutriebas: t ego salutem nram esuriebaꝫ. Tu vinū bibebas saporosum: t ego fontē vitę sitiebam. Tu te ꝓciosis decorasti vestib⁹ me nuda existē te virtutib⁹. Tu quidem ſcundus eras: et ego macra. Tu rubicūdus t ego pallida: Tu hilaris: t ego mesta. Tu ridebas: t ego flebā. Tu gaudebas: t ego dolebā. Tu semp mihi ꝓtraria egisti: modo es efca vermiū t putredo ac puluis. Requiesces q̄ modicuꝫ

tempus in terra: t postea mecū in infernus deducet tormēta sicut t ego passurū eterna. Ibi dictis corpus sudare cepit ac spiritum reddere. Tunc ille diabolus angelus sathanę: qui non in bono sed in malo animos t instinctos eius pstitit eam agrehendendo dixit: Nolite socij nolite morā facere sed tridentes acutissimos arripiendi te: t cum dolore in oculos ei⁹ figite. Quicquid enī vidit siue pulchr siue turpe: totū rapuit. Pungite os eius quia ola quę desiderauit siue in comedēdo siue bibēdo vel etiam loquēdo iustio vel iniustio nunq̄ peccauit. Pungite t cor eius dolorosum t falsum in quo nec pietas nec misericordia nec charitas nec bonitas fuit. Pungite etiam manus ei⁹ rapaces: quę ad furtum: latrocinū t rapinam pmptę t ad opera pietatis tarde fuerunt. Insuper t pedes eius q̄ ad omnē viam malam veloces extiterūt. Tūc illam miseram animā de corpe electam sic membratim punctes: t lacerauerūt sup alas suas nigras tenebrosas t velpilliones eas: ad ad infernū ipsam deducēteo. Et dum sic in- 1. Petri. 4. b. et. 7. b.
nitere esset: vidit ala illa claritatē magnā et dixit: vbi vel q̄d ē ista claritas? Respōderūt dēmones dicentes: Non agnoscis patriam vnde exiuisti quādo in hanc pegrinationē venisti? Tu quondā resplendebas pompis nostris t per baptismū ac signū crucis nos expulisti. Audisti ppheras t apostolos: audisti etiā sacerdotes t curatos tuos q̄ nō cessabāt tibi viā vitę ꝓdicare t nomē saluatoris tui laudare. Cor autē tuū a doctrina eorum longe erat: Modo translata ista patriam illā vnde ꝓma venisti: nō tamen ibi diuerteo nec venies. Choros angelorū audies: non ad tuā ꝓsolationē sed ad tuam perpetuā desolationē. Claritatē sanctor videbis: nec tamē ibi habitabis: quēadmodū t nos non facimus qui de paradiso electi sum⁹: t sicut fuim⁹ ac sumus in potestate: sic t tu nobiscū eris. Vsq̄ mō fuisti in pegrinatione: nunc moraberis nobiscū in damnatione in qua multos habemus socios. Tunc cepit illa misera anima cum dolore t fletu ac gemitu ingenti dicere: Heu me miseram q̄ vnq̄ creata fui ac nata seu l hoc corpus maculatū posita. Heu mihi q̄ in illa damnatione posita claritatē eternam pdidi ex qua olim sine macula exiui. Modo video spaciosam viā quę ducit ad patriam non tamen ambulabo ea⁹. Tūc pdurerunt eam inimici sic flentem t gementem ad perditionis portas: vbi diabolus ad recipiendū eam pparatus erat in similitudine draconis: t aperiens fauces suas sq̄tissimas ac glutiens eam resumuit in caliginosū loca⁹ ignis: vbi sue ꝓsimiles expectant iudicium. Hoc exemplo dilectissimi edocti ac admoniti vt alioq̄ fera vulnera nobis sint medicamēta certa: vitam nostram hic dū valemus in melius emendemus: carnalia abdicantes: spiritalia sectantes: vt sic ꝛtanter ex hoc corpusculo egredi enteo dicere possimus: Adhęsit ala mea Ps. 62.
post te: q̄ caro mea castigata p te de⁹ meus: Ob hoc mi dñe me suscipiat dextera tua. Cō nobis ꝓcedere dignetur q̄ saluat omnes sperantes in se: ac viuit t regnat deus in secula seculoq̄. Amen.

De cōmēdatiōe humilitat: Ac de cōpūctione cordis. Ser. LXX

Quanta sit vere humilitat virtus fratres facile ex verbis dñi cognoscitur: qui vt superbiā pharisęoq̄ damnaret dixit: Oīs qui se exaltat humiliabit: et qui se humiliat exaltabit. Humilitat passibus ad celi culmia ascendit: q̄ deus excelsus nō superba sed būilitate attingit. De q̄ dictū est: Deus superbis resistit: humilibus autē dat gratiam. Vñ in psalmo dicit: Excelsus dñs t būlia respicit t alta a longe cognoscit. Alta posuit p superbia. Hūilia vo respicit vt attollat: alta: id ē superba cognoscat deiciat. Discam⁹ būilitatē p quā deo ꝓpiū reperiem⁹: sicut ipse i euāgelio ait: Discite a me q̄ mitis sū t humil corde. Per superbiā mirabilis angelorū creatura cecidit de celo: per humilitatē dei fragilitas hūane nature ascēdit i celū. Honesta est enī inter bonos būilitatis ꝓsuetudo: sicut salomon ait: Vbi fuerit superbia: ibi erit t contumelia: vbi autē humilitas: ibi sapia. Itē alib⁹ sapiēs: Esto magn⁹ eo humilia te i oīb⁹: t coram deo inuenies gratiam. Itē dñs p ꝓphām: Ad quē respiciā nisi ad humilē t quietē t trementē verba mea? Quicūq̄ hūilis t quiet⁹ nō fuerit nō pōt i eo habitare gratia spūssc. Deus humilis factus ē nīs salutis cā. Erubescat ḡ hō superb⁹ esse. Opta būilitate idonāt cor ad imitationē: tantū ꝓficit in excelso. Qui enī būil fuerit exaltabit in gloria. Quem⁹ būilitatis gradus est veritatis sermone audire būiliter: memoriter

retinere: voluntarie ꝓficere: eam ꝺp/
pe quam non inuenit humilem veri/
tas fugit mentem. Qto quis humi/
lior fuerit de seipso: tanto maior erit
in conspectu domini. Superbus vero
ꝙto gloriosior apparet inter homines:
tanto deiectior erit ante deum. Qui
sine hũilitate bona opera agit: in ven/
Eccl.10. to puluerem portat. Quid superbit
terra et cinis: dum vento superbia ꝺis/
pergitur: qñ ieunijs vel elemosynis
congregare videtur? Noli o homo in
virtutibus gloriari tuis. Quia iterũ
habitur⁹ eo iudicem non teipsum: in
cuius conspectu teipsum in corde tuo
humiliare debes: quatenus ipse te ex/
altet in tpe retributiõis. Descende vt
ascẽdas: hũiliare vt exalteris: ne exal/
tat⁹ humilieris. Qui enĩ sibi vilis ẽ: an
te deũ pulcher est: Et q̃ sibi displicẽt:
deo placẽt. Esto ergo paruus i oculis tu
is vt sis magn⁹ in oculis dei. Tãto enĩ
eris apud deũ pretiosior: ꝙto fueris an
te oculos tuos despectior. In sũmo ho
nore: sũma sit tibi hũilitas: honor? laus
L est humilitatis virt⁹. Cõpunctio cor/
dis et humiliatio vtute nasaf: de cõ/
punctione ꝓfessio peccatoꝝ: de ꝓfessio
ne pnitẽtia: de pnitẽtia vera peruc/
niet delictoꝝ idulgẽtia. Cõpũctio cor
dis est humilitas mẽt? cũ lachrymis t
recordatiõe pctõꝝ t timore iudicij. Ex
gemino fonte cõpũctionis solẽt ꝓflue
re lachrymę: vna dũ mens operũ suoꝝ
mala ꝓsiderat: altera dũ desiderio eter
Ps.41. nę vitę suspirat. Dñs ꝓpheta ait: Sitĩ/
uit anima mea ad deũ viuũ: qñ veniã
Ps.83. t apparebo ante eũ. Frẽ: Cõcupiscit et de
ficit ãa mea i atria dñi. Quattuor sũt
qualitates affectionũ: ꝺb⁹ cogitatio
insti tedio salubri cõpungit: hoc ẽ: me
moria ꝓteritoꝝ facinoꝝ: recordatio fu
turarum pnarũ: cõsideratio peregri/
natiõis suę in hui⁹ vitę miseria: t de/
sideriũ supnę patrię: ꝙtenus ad eam
ꝙtotus valeat peruenire. Qñ ꝙ ista
in corde dominis sunt: signũ est tunc
esse deũ per gratiam ꝓsentẽ. Dñs in
Ps.55. psalmo dicit: Deus vitam meã nunciа
ui tibi: posuisti lachrymas meas i ꝓspe
ctu tuo: sicut in promissione tua. Pro/
missio indulgentię quã habem⁹ a deo
lachrymas pnitẽtię excitat i corde no/
stro: Thesaurum desiderabilem in cor
de hominis compunctionis dulcedo.
Anima hominis quę in oratione com
pungitur: valde illi proficit ad salutẽ:
cum per orationem compunctio effun
ditur: spiritus sancti ꝓsentia coadiu⁹
nostrio illustratur.

De non tardando conuerti ad dominum. Sermo LXXI

A Legitur in litteris diuinis in/
spiratio dictum: Fili ne tar/ Eccl.5.
deas conuerti ad dominum: qz
nescis quid futura pariat dies. Qui
tardat conuerti: periculum facit ani/
me suę: quia mors non tardat: quę si
tardantem conuerti inueniet: ad tor/
menta deducit eum. Dissoluta t pa/
ralytica cogitatio est de crastina cogi/
tare conuersione t hodiernam negli/
gere. Quid tu peccator cõuerti vltimo
mala: t non metuis ne mors repenti
na subripiat diem conuersionis? Nõ
ne homines subito moriuntur? Si
bonum est peccata dimittere t ad de/
um se conuertere: cito fiat. Deus tibi ꝓ/
mittit remissionem conuertendo a pec/
catis: securitatem tibi non promisit
diu viuendi. Ideo conuertat se vnus/ Isa.55.
quisq; citius ad dominum: et derelin/
quat impius viam suam. Si subito
intrat dies extrem⁹: perit dilatio t re/
stat damnatio. Perire nõ vis: redi ad
deum et viues. Noli de venia pecca/
torum nec de vita longiore confidere.
Conuertere ergo et pnitentiam age.
B Cras inquis me ꝓcurrã. Quare non
hodie? Quid male dicam: si cras di
cam? Quid male: si hodie? Forte di/
cis: Lõge erit vita mea. Dico. Si lon/
ga erit bona sit: si breuis t ipsa bona
sit. Prandiũ t si longũ non tamẽ vi⁹
habere malum: t vitam longam vi⁹
habere malam? Illam emis: bonaz
desideras: vtrorem vis ducere bonam
quęris: filios tibi nasci bonos optas.
Et vt etiã de rebus vilissimis loquar:
Caligas emis t non vis malas. Quid
ergo vitam amas malam: si vitam
vis malam: inter omnia bona tua ens

malue. Ne tardeo conuerti ad dominū: t ne differas de die in diez. Verba domini sunt non mea: non a me hec audisti: sed ego tecum audio a domino. Forte respondes: cras cras. O vox
Gen. 7. comuna: Noaus non redijt ad arcaz: columba redijt. Si nunc vis pēnitentiā agere quādo peccare nō potes: peccata te dimisert non tu illa. Sat⁹ alienus est a fide qui ad agendam pēnitētiam temp⁹ senectutis expectat. Adtuendum est ne dum sperat misericordiam: incidat in iudicium. Non enim tunc veniam inueniet qui modo aptū venię tempus perdidit. Ibi a deo nō potest mereri quod petit qui ꝺ noluit audire quod iussit. Qui tempus pēnitētię datuz negligit: frustra ante tribunal christi preces effundit. Festinare debet ad deum conuertendo dum potest vnusquisq: ne si duz potest noluerit: olno cum voluerit non possit.

Demorte. Sermo LXXII

Mors aūt vera quā timent homines est separatio alę a deo. Et plerunq: cū timent homines mortem istam quę separat animā a corpore: incidunt in illaz vbi anima separatur a deo. Hec est mors de qua
Ps. 41. dicitur: Et mors depascet eos. Cuius pastor ē diabolus. Habemus autem multis locis in scriptura: quia vita est christus: mors autem diabolus: non quia ipse mors est sed quia per ipsum mors introuit in hūc mūdū. Sue enim illa in qua lapsus est adam ipsius persuasione domini ꝓpinata est: siue ista vbi anima separatur a corpore: ipsum habet auctorem qui primum per superbiaz cadens inuidit stanti: t morte inuisibili delecit stantem. Nos ergo ꝙ de futura imortalitate cogitamus: non sine causa in fronte signum crucis portamus: t non habebimus pastorem nisi vitam. Fidelium enim pastor vita est: infidelium autem pastor mors est. Si ergo i inferno sunt oues quibus pastor mors est: t in cęlo sunt oues quibus pastor vita est: Quid igitur dicam: Jam in cęlo sum⁹? In cęlo fm fidem. Si enim nō in cęlo: vbi sursum ceada? S non in cęlo: vnde apostolus paulus dicit: Nostra enim cō- Phil. 3.
uersatio in cęlo est? Corpore ambulemus in terra: corde habitemus in cęlo. Habitamus ibi: si illuc aliquid mittamus quod ibi nos teneat. Nemo enim habitat corde nisi vnde cogitat. Inde autem cogitat vbi thesaurizat. Thesaurizauit in terra: cor ipsius a terra non recedit. Thesaurizauit in cęlo: cor ipsius de cęlo non descendit: domino aperte dicente: Vbi est thesaurus tuus: ibi est t cor tuū. Ipsi ꝺ ergo quibus mors pastor est: videntur ad tempus florere: t usq laborare. Sed quare? Quia nox est adhuc. Quid est nox est? Non apparent merita iustorum: t quasi nominatur felicitas impiorum. Tamdiu videtur herba lętari: q̄diu hyems est. Herba enim per hyemem viget: arbor aūt ꝙ hyemē quasi arida est: cum sol exierit feruentior: ęstatis tempore: arbor que per hyemem arida videtur: expletur foliis: profert fructus: herba autem arescit: videbis bonorem arboribus: herba autem arida est. Sic t modo iusti laborāt antequā veniat ęstas: vita in radice ē: nōdum apparuit in ramis. Radix autem nostra charitas est. Et quid ait apostolus: vt sursum habeamus cor: t vitam in radice: vt pastor noster sit christus: quia habitatio nostra non debet recedere de cęlo: t in hac terra debemus si cut mortui ambulare: vt ꝺ umbra viuentes: infra mortui simus: non vt supra mortui infra viuam⁹. Quia ergo non debet recedere vita nostra et cor nostrum desuper: quid ait apostolus? Mortui enim estis t vita vestra Col. 3.
abscondita est cum christo in deo. Ecce vbi est radix nostra. Quando apparebit honor noster tanq̄ in folijs t fructibus: sequitur t dicit: Cum christus apparuerit vita vestra tunc t vos apparebitis cum illo in gloria. Et eris mane. Nam modo non mane. Tumeant modo superbi aut deuites huius sęculi: Impij bonis insultent: infideles fidelibus: t dicant: q̄d vobis prodest quia creditis? Respondeant fideles:

et dicant: si vere fideles sunt: Nox est nondum videl qđ tenem⁹: nō quiescant man⁹
Ps. 76. bonis operibus laborare. Unde alibi dicit: In die tribulationis meę deum quęsiui manibus meis: nocte coram eo ⁊ non sum deceptus. Apparebit labor noster mane: ⁊ erit fructus mane: vt illi q̄ modo laborant: postea vīent: ⁊ illi qui modo se iactant ⁊ superbi sūt: postea subiuiant. Quid enī sequit:
Ps. 48. Sicut oues in inferno positi sunt: mors pascet eos: ⁊ dñabunt eis recti mane. Puto iam planū esse illud verbū: quia ꝓpter locum sumus: dñabunt eis recti mane. Expecta mane: desidera mane: ne putes q̄ nox habet vitam ⁊ mane non habet vitam: Ergo qui dormit viuit: ⁊ q̄ surgit nō viuit? Nōne qui dormit: morte mortuus est: Et q̄ sūt qui dormūt? Quos excitat apls paulus: Si tū velint euigilare. Quibusdā enim di-
Eph. 5. cit: Surge qui dormis ⁊ exurge a mortuis et illuminabit te christus. Qui ergo illuminantur a christo iam vigilant: sed nondum apparet fructus vigiliarū. Mane apparebit: id est cū sęculi huius incerta transierint. Ipsa est enī nox: non timebit: videt enī ōs tenebre. Facit aliqs male viuit: floret: terret: honorat: facit aūt aliqs bā reprehendit: blasphemat: accusat: laborat: terret quasi tenebre sunt. In radice autē vigor fructus opulentia: vita nōdum est in ramis. Sed radix non aruit: similis est quidē arescenti: si ipse venit: vestit honore suo: secundat fructibus suis. Tunc illi de quib⁹ dictū est vt nō eos sciem⁹: qđ enī addet ille psalm⁹? Cum sicut fenum cito arescent: ⁊ sicut olera prati cito cadent: cum viderint ad dexterā maiestat̄ iustoꝝ: quibus laborantib⁹ insultabit sa-
Sap. 5. rer: ⁊ dicent inter se penitentiā agentes: Ihi sunt quos aliquādo in risum habuim⁹ ⁊ in similitudinē imp⁹operii. Sed tūc iam pēnitentiā infructuosam agunt: Dicentes enī: nos insensati vitam illoꝝ estimabam⁹ insaniā. Quia cū ceperit qs deo viuere: mūdum ꝓtemnere: iniurias nolle vlcisci: nolle hic diuitias: nō hic quęrere felicitatē terrenam: oia ꝓtemnere: deū solū cogitare: viā christi non deserere: nō solum ei a paganis dicit insanit: sed qđ magis dolendū est: q: et intus multi dormiūt ⁊ euigilare nolunt: a suis christianis audiunt: Quid patimini fratres mei: Homine mucri fm viam christi: qui dicit: quid pateris: putam⁹ qđ dicit: Horremus iudęos: qui dixerūt dño iesu christo: Dęmoniū habes. Et quādo audimus recitari euangeliū: tundim⁹ pectora dicētes: sceleratā rem dixerūt iudęi christo: Dęmoniū habes. Age tu christiane qđ videris de corde hominis expulsus diabolum ⁊ inhabitare in eo christum: ne dicas quid pateris. Dictū est quidem ⁊ de ipso dño qđ insaniret: quādo loquebat verba q̄ illi non capiebant. Et tamen aliqui euigilabant a somno dicentes: Non sūt ista verba dęmoniū habentis. Sic ⁊ modo fratres mei q̄dā ista verba audiūt ⁊ gentes ⁊ qui habitant orbem ⁊ terrigenę filij hominum diues ⁊ pauper: id est ⁊ q̄ pertinet ad adam ⁊ qui pertinet ad christū. Alij dicūt dęmonium habes. Alij dicūt: Nō sūt ista verba
Joh. 10. dęmoniū habentis: Alij eni viam sęculi et ista ad tempus audiunt: Alij frustra audiunt: sed faciunt qđ dictum est: Auribus percipite qui habitatis orbem. Et cum agunt ista: incertus est fructus. Sed q̄ male agūt et viam sęculi eligunt: mors pastor est eis. Qui autem eligunt viam dei: vita pastor est eis. Veniet ipsa vita iudicatura ⁊ damnatura cum pastore suo eos quib⁹ dicitur:
Matth. 25. Ite in ignem eternū: qui ꝓparat⁹ est diabolo ⁊ angelis eius. Filios autem quib⁹ insultarum est: qui irrisi sunt quia credebāt: audient ab ipsa vita quem habent pastorem: Venite benedicti patris mei: percipite regnū qđ vobis paratū est ab origine mūdi. Dñabunt eis recti mane. Nemo dicat quia sum christianus: quare non imperem iniquis. Noli festinare: dñaberis: sed mane: quia auxilium illoꝝ veterascet in inferno a gloria eorum: auxilium de pecunia: auxilium de amicis: auxiliū de virtute sua. Sed cum mortuus homo fuerit: in illa die perībūt omnes cogitationes eius. Etā visus est gloriam habere inter homines cum viueret: tanta vetustatē ⁊ corruptionē sustinebit in inferno.

De illo q̄ irā diu in pectore retinet ⁊ nō vult vltiari. Ser. LXXIII

Adnto hō qui vult de inimico suo vindicari ꝓuocat in se vindictam dei. Sed hoc facite fratres qđ dicit apostolus: Nulli malum ꝓ malo reddentes. Hoc est enim vinci de bono malum. Cū enim vindicari vis sine dubio vincere vis: vide ne dum vis hostem vincere: ab ira
Ro. 12.

vincario. Quia lesit: vis t tu lędere: quia nocuit: vis t tu nocere: t vt tu vincas amplius magis ꝙ ille nocuit: quō vincis malum in malo? Non hoc dixit apls: non hoc audistis: Ego nolo vinci a malo audistis? Et forsitan respondebis: Hoc t ego volo. Sz nemo me vincit. Dixit enī apls: Vince in bono malum. Hoc est enī: vt qui te lesit sua iracundia: tu illum vince tua patiēcia. Qui te lesit sua auaricia: vince illū tua misericordia. Ecce qui te sua auaricia expolia uit: ecce ęget: ecce esurit: ecce sitit: ecce men
No. 12. dicat: inimic⁹ tuus ē. Sz si esurit cība illū: si sitit potum da illi. Hoc enī faciens: carbo
B nes ignis congeres sup caput eius. Si hoc cogitas: quasi ad malicium nos hortatus est: tanꝙ dixerit vt plus ei noceas vt carbones ꝑgeras super caput eius. Si hoc cogitas in malo: vis vincere malum: t ipsam clemosynā vt facias: amore vindictę vis facere. Sed dico ꝙd est carbones ignis ꝑgere super caput eius. Carbones ignis sunt in ꝙbus vult vt penitеat illaz contra te inimicitias habuisse. Homo es: homo ē: lędere voluit: lędere vis. Ecce duo mali estis: Quō ergo dicis t ego odio maluz qui augeos numerū malox? Vis vincere inimicū tuū: attende intrinsecus tuoo ne ibi habeas ꝙ vincere debeas. Et dum ista ꝑsidero uerisq; dicā tibi: homo ē quid me lesit? Rogem ꝑ illo dñz vt penitеat eū: Et si lesit ex malo factus fuerit bon⁹: Nec defendi ante dñm seruꝰ inuerecūda fest: nāq; ꝑpe remunt vt cum dies ille vindictę aduenerit nō eū impiū t pcōib⁹ puniamur ꝑ eū iustus t deū timēt⁹ honoremur in sę. sę. A.

De futura vita diligēter cogitāda. Sermo LXXIIII

A Fratres charissimi ꝙ audiuim⁹ dici: Et sursū cor habeam⁹: spe sit vt de illa futura vita cogitemus. Hic sic agamus vt illuc semper viuam⁹. Ecce enim ista dignatio dñi nri qui fecit nos: ipse descēdit ad nos. Si ergo descendit ad nos: leuauit nos: tam in corpe suo leuauit nos. Caput nrm ibi ē: sequanr t membra. Ille est in ęlo: nos in terra quasi longe sit a nobis. Si interroges longe: charitatē interroga t nobiscū est. Si enī ille non esset nobiscū: non clamaret de ęlo saulo persequēti: Nō ipsū ꝑ seruos ei⁹: Et vt familia-
Act. 9. ri⁹ dicā: mēbra ei⁹: Saule saule ꝙd me ꝑse-
ąnos? Ecce ego ꝑ sū in ęlo t i terra ꝑsęąris me. Quare dixit: Me: qz ipse de mēbris suis dicebat. Nōne si aliqō calcet plātā tuā: nō clamat lingua tua? Ille ergo ꝙd facit ē ęlō t terra: ppt eū quē fecit ō terra: sine terra
D descendit in terrā: t in ęlo leuauit terrā: id est carnem quā ꝑpter nos dignat⁹ est assumere. Deus factus est hō: vt hō posset esse qō deus est: nam quę ꝑmisit dabit nobis. Securi enī sum⁹ quia cautiones nob fecit: quam cautionē euangeliū scripsit: t iō reddidit nobis. Quid putat? frēs non eum nobis reddituꝝ vitam suaz qui ꝑ nobis dedit mortem suā: humilitatē: iniurias: ꝓumelias: passionē in terra suscepit ꝑ nobis? Ergo regnū: ꝛsolatē: ętnitatez nō dabit nobis qui ꝑpē nos mala ꝑmisit? Ergo bona sua nobis negabit? Ad hanc spem fratres qi ꝑmissos verax est securi ambulem⁹. Sz sic viuam⁹ vt semp viuam⁹: vt cuz ante ipsum veniem⁹: bona frōte dicam⁹: Redde qō ꝑmisisti: quia fecimus qō iussisti: et viuere cum illo valeam⁹ in sę. sę. Amen.

De diuite. Sermo LXXV

A Udite ergo qui estis in populo: et stulti aliquā do sapite: Accedite ad sepulturā mortuoꝝ t videte exemB pla viuentiū. Jacent ossa t perit caro: t tū causa eius seruat in iudicio christi. Fuit et ipse similis nobis viuens in vanitate: repletus diuitijs multis: multiplicauit agros: plantauit vineas: impleno horrea in theca multis: lętatus est in abūdantia sua: t ecce subito ablata sunt ab oculis ei⁹: Plaudebatur sibi per scemata multa: ꝑciosis vestibus erat indutus: pompas t luxurias sibi adhibens: epulaꝝ diuitias exercebat: saltationes t iocos in conuiatib⁹ exhibebat: prandia sua cū cęna miscebat: t lętitię suę vix dabat finē. Et ecce ablata sunt ista ab oculis ei⁹. Ubi ꝙ abierūt illa ista? Ubi pompa: vbi scemata: vbi exquisita pulmenta? Ubi nam sunt illi qui eum in foro longe⁹ ab oib⁹ ꝓspiciebāt? Ubi ornatus vomoꝝ t vestis ꝑciosę luxuria? Ubi gēmaꝝ ambitio t argenti pondus imēsum? Ubi postremū ipsa cupiditas quę eum ista quondā quę agit nescit qñ totū possit amittē? Ubi sapiēcia illa t sorē excogitata dissertio? Ubi applausus laudum t adulatio amicoꝝ assidua? Ubi suoꝝ subditi gregeꝝ lāpadaꝝ radiāta lumina? Ubi ancedentiū turba clientiū?

Transierũt ola ab oculeius: ꝛ vltra nõ erit memoria eius. Jacet i sepulchro redact⁹ in puluere: defluerũt carnes eius q̃o delitiꝫ nutrebãt: sepulti sũt nerui a cõpaginib⁹ suis: sola remãserũt ossa q̃ seruant in exẽpla viB uentiũ: vt cognoscant reliquiꝫ mortuoꝝ. Putat recte sere corpus: abuit aũt alia ei⁹ in infernũ ꝛ nõ videbit lumẽ. Circũdãt eni eum tenebꝫ multꝫ: mꝫor: ꝛ afflictio aprehẽdet eũ: vermes ꝛ ignis ꝛsumẽt eũ: ꝛ fet⁹ nõ desinit ab oculeius: stridor dentiũ frequẽtat ei eo q̃ pessimi dolores perurgunt eum et nõ desinũt pene ab aia eius. Tunc se pnitet male vixisse i sęculo: ꝛ hęc sibimetipsi reputãs dicit se pictatẽ ꝛ misericordiã nõ fecisse vt quęrat eã ꝛ nõ inueniat: multaꝫ diuiti as se possedisse ꝛ nõ eas pauperib⁹ erogasse: pdidisse se ipso pnitẽtię ꝛ non se correxisse ab oib⁹ malis: dies suos negligẽdo trãsisse in ꝯbus habuit spaciũ bñ faciẽdi vt non incideret in talib⁹ pęnis. Expectat eni eũ resurrectio magna vt tradat peiori iudicio fm quę vt gessit. Ibi eni cũ ꝛturbãt multitudo angelorꝫ: q̃ sup pęnas sunt ꝛstituti: ꝛ q̃ talis egerit ꝛ elemosynã nõ amauerit: tõ misericordia ei denegat: Sedẽtia ardẽs eum expectat: qi pauperẽ ꝛ egenũ non amauit: ventrẽ eius ppetuus penetrat vermis: qui esurientẽ pauperem nõ saturauit. O q̃tũ valet apud dñmmisericordia q̃ in hoc sęculo exhibet. Sicut dñs nr̃ iesus christ⁹ in euãgelio dicit: Bti misericordes: qm ipsi misericordiaꝫ ꝛsequent. Frẽs mei dilectissimi exhibete misericordiã dũ lucẽ hui⁹ vitę habet⁹ ne tenebꝫ mortis vos cõprehẽdãt. Elemosyna eni emũdat pctã ꝛ ipsa interpellat p nob dñm: qi q̃ habem⁹ relinq̃m⁹ ꝛ q̃ pauperib⁹ dedimus ipsum integre possidem⁹. Dies enim dñi festin⁹ aduenit: ꝛ misericordes misericordiã ꝛsequent a dño nr̃o iesu christo: qui est benedictus in sęcula sęculoꝝ. Amen.

De cogitationib⁹. Ser. LXXVI

A Nemũ quidẽ cogitationib⁹ malis repugnandũ est: vt cũ aliq̃d carnale aut fordidũ fuerit auersus adũsarius ꝓtinus q̃ fortiter mẽtis sagitta deleat ꝛ exstinguat. Solet eni tristiciã afferre ꝛ dubitationes de ꝓposito ꝛ desperationẽ bonoꝝ adspirare: ꝛ varias cupiditates ingerere: ꝛ oculos quasi sagittas acuere: vt sicut in. x. psalmo
Ps.10. scriptũ est: Vt sagittẽt i obscuro rectos corde. Tu q̃ mox cũ senseris ista: moliri gemito suspirio ad dñm mente ꝓsus ne ꝓmittas accedere ꝓtinus q̃ sensum possit inquinare. Sicut eni vestimẽtũ candidũ: si fuerit sanguine aspersum: si mox fuerit lotũ candorẽ suũ recipit: si aũt insederit ꝛ incoxerit macula vix lauat: sic ꝛ mens humana: si surgẽtem cogitationẽ mox deleuerit: poterit suum retinere candorẽ: si aũt diuti⁹ residere ꝓmiserit: vix cuꝫ magno labore purgatur. Ihęc est aũt ꝓma victoria secreti certaminis nostri q̃ dño expectat ꝛ angelus: cũ cogitatiõibus malignis mens humana fideliter occurrit: ꝛ bonis operibus malos fugat cogitatus. Hinc laus nascit: hinc crescit gloria: sicut apls ait: Cũ venerit inq̃t dñs ꝛ illumi- 1.Cor.4.
nabit occulta tenebrarũ: ꝛ manifestabit cõsilia cordis: tunc laus erit vnicuiq; a deo. Manifestũ est eni apud fideliores: qi non B solũ de facto sed etiã de cogitat⁹ aut laus aut vituperatio a deo iudice tribuat. Itẽ q̃ inuiti patimur cogitationes frequent: non nos lateat frẽs: q̃ malignas frequent cogitatiões sustinemus: q̃ aũt ꝓtingat: de apostolo dicam⁹: Nõ q̃ volo bonũ ago: sed q̃ odi Ro.7.
illũ facio: Et video aliã legẽ in mẽbris meis repugnantẽ legi mentis meę: ꝛ captiuantẽ me in lege peccati. Et reuera vnũ ꝓtinusq; studiũ est sathanę: humanam mentẽ ꝓfundis grauare ꝓtinus. Si q̃dẽ hanc inimicã ab exordio sortiti sum⁹ vt nos serpentis caput obseruem⁹: ille aũt nr̃m calcaneũ: vtiq; nõ nr̃i pedis calcaneũ: sed mentis finẽ obseruat: vt si quo pessit currentẽ ad ecclesia animã motibus suis ad terrestria retinere. Aduersus has q̃ obscuritates malorꝫ vt sinceris mentibus viuere possim⁹: cordis oculi bene curandi sunt. Et vt vincam⁹: arma nob sunt valde necessaria. Arma inq̃t militię nr̃ę nõ 2.Cor.10.
carnalia sed potentia deo ad destructionẽ munitionũ: malorꝫ ꝓtinus destruẽtes. Amẽ

Sermones diui Aurelii Augustini ad fratres suos in heremo cõmorantes ꝛ quosdam alios feliciter explicaunt.

¶ Sequuntur quedā ex diuersis collecta et ad gloriaz beati Augustini dic subiuncta.

¶ De vita: cōuersatione ac morte sancte Monice matris beati Augustini: Narratio. ¶ I

Monica mater sancti Augustini: cui⁹ hystoria trahit ex sermonibus sci augustini et. ix. cōfessionū: et ex duab⁹ epistolis ei⁹ augustini scripsit suę sorori perpetuę virgini. Dotor: te inqt augustin⁹ dilecta sponsa christi: vt deo studeas in eius placere: sicut et charā mihi nouisti pfecisse. Hā dū esset puella: ad ecclesiaz fugiebat diu in angulo pmanēs: et ɣginales ofones ad christū fūdebat. Dū aūt domū tarde rediret ab auia sua verberabat: eo q extra domū sine pdissēq recessisset: et totum ipsa puella patienter portabat. In tota autē puericia sua nunq cū puellis ludentib⁹ se miscuit: sed frequēs in nocte adhuc i puericia de lecto surgebat: et gemib⁹ flexis ofones ibi a me nole facundia didicerat: dño offerebat. Ab infantia aūt cū ea creuit miseratio: et naturali affectiōe paupes diligebat. Sepe panē de mēsa in sinu collocabat et de pria domo fugicēs paupibus tribuebat: hospites et infirmos visitabat: vicinas litigātes reprehendebat: pedes infirmoz sepe lauabat: et eis vt puella poterat seruiebat. Cū aūt parentes ei⁹ more sęculariū vestibus delicate eam ornare voluissent: ipsa pnitata respuebat. Et cū esset annoz tredecim: eaz nobili patricio carthaginēsi tradiderūt. Ipse aūt timore et honestate: ipsa etiam summa pulchritudine dño eam dotauerit: ipsa etiā pudicitia eam dño magnifficauerit: certe in breui vīi nullatenus posset. Matrimoniū thi optime pseruauit: filios in oi timore dñi sufficienter eruditit: thoz ima culatū custodiuit: et maritū ferocissimū cuz magno labore i fine lucrata ē. Cū aūt virtutes cū viro suo fere annis duodecim respexit dño hūilitatē ancille suę: et eruditus labrymas eius: nam inspirauit dño maritū vt deinceps vxoē pudicā et castā seruaret. O mira res: qi cū esset ferocissim⁹: ipso affectu carnali ab ea diuisus ē: tanto magis matrimonio spirituali et p dilectionē punct⁹ ē. Cū enī vir eius esset ānoz septuagintaduorū: obiit i pace. Filio aūt salutarib⁹ monitis et iciunijs ipsiq lachrymis et oronib⁹ illaz viduā sanctā: castā: sobriā et piā dñi votauit: mirū est. Qia thi post morte viri pcepit: oē regnū mūdi et oēm ornatū eius respuit ppt deū: inmo vt nō solū mi⁹ pauperū vocaret: sed ancilla. Et qi dū vir eius viuebat: ptātem ppiā corpis nō bēbat: ideo elemosynas nō ita largiē tribuebat. Dz postea ita vixit: vt nō solū elemosynas largiē tribueret: sed etiā cicatrices pauperū linaret. Propter qō ei dño centuplū reddidit: dū crucē ei⁹ i corde ei⁹ infixit et passionē. Dū aūt qdā die pquenta et visitata a te dñe: bālicia tua quę tu in carne humano generi clemēs exhibuisti ancilla tua psideraret: tātā gratiā tantamq lachrymarū copiaz toti circulari tuę crucis expectanti in passiōe tua adnuenit: q vestigia eius per ecclesiā lachrymę desuper pauimentū defluentes ostendebāt. Et ēsto pl⁹ ab effluentia lachrymarū dubitabatur desistere: tāto plus fluuius lachrymarū crescebat. Tanta autez gratia ancilla christi ieiunādo alios excellebat q diebus quibus ad cęnam vocabat: tanq ad amarā medicinam accedebat. Erat autez ei timor castus in corde tanq fascia pectoralis: qua cogitationes pstringeret: in ore tanq frenū q linguam reprimeret: in ope tanq stimulus ne pigricia torperet: in cunctis tanq regula ne modū excederet. Timor autē iste tanq scopa purgabat eā: viduę ab oi duplicitate: eos a falsitate: opa ab oi vanitate. Nūq verbū sęculare ab ore eius recordor me audiuisse: nisi in oib⁹ verbis suis et fact⁹ semper christū pmo nolabat. Tāi timor dñi mentem ei⁹ occupauerat: q nō solū ab oi specie mali sibi cauebat: sed spū pietat⁹ ad omē bonū pna erat. Satagebat mirabilit opa pietat⁹ p posse cordialit implere: fugo oia infirmis seruire: sepulturaz mortuis ꝑbere: orphanos custodire vt filios: viduaor maritato pcolari: quapropt multa ō arcanis celestibus dño reuelante pcepit. Unde tanta ebrietate spūs sancti sępe rapiebat: q in ea fere p totum diem quiescens: dum esset rex i cubitu sui cordis: neq vox neq sensus in ea audiebat. Neq mirum quia illa pax quę exuperat omnem sensum: sepeliebat viduę sensus corporales interim vt vir matronę nostrę et eaz vicinę eam pungentes excitare valerent. In die autem

bil cypriani duz hec dnisti ancilla mereret accipe sacramēta: duz esset in domo: fere a terra per cubitū eleuata fuit: clamādo quę quietissima esse ꝓfuerat dicēs: Deleamus ad cēlū: volenꝫ ad cēlū fideles. Quā cum pauli interrogarem quid sibi accaderat: nō rūdebat: sed tanto gaudio replebat q̄ oēs ad festū ꝓducebāt cantantes cū ꝓpheta: Lot meū t caro mea exultauerūt in deū viuum. Dū etiā in die pentecosten esset refecta refectione illius panis q̄ de cēlo descendit: posti sumptionē sacramēti tanta satietate repleta fuit: q̄ per diem t noctez absq; corpali cibo perseuerauit. Cum apud ostia tyberina infirmaret t sacramentū a nob fideliter peteret: nec dolore stomachi vexata valeret retinere: visibiliꝫ infantulus nocte media ad lectū dei famulę venit: eamq; in pectore amplectēs: ait illa sancta ad cēlum volauit. Ergo die nona egritudo suę q̄dragesimosexto anno ętatis: tricesimoterto anno ętatis mee: ait illa pia t religiosa carne soluta est die q̄rta maii. Flebā t effudebā tibi dñe ꝓces p illa famula tua: vt nō intrares cum ea in iudiciū. Gratulabar tñ testimonio eius: q̄ apellabat me pium: et cōmemorabat grandē deuotionis affectū: commemoratio nunq̄ se audisse ex ore meo verbū durū aut ꝓtumeliosū sermonē. Illa famula tua dñe ꝓtinue satagebat virū suū lucrari tibi: quē amabāt t reuerentē faciebat sibi. Expectabat enī ipsa misericordiam tuam sup eū: vt i te credēs castigaret. Erat enī iracūdus: sed illa famula tua nō mīs facto sed nec verbo viro tribulato rūdebat: sed quieto rationē facti reddebat: quē tibi dñe in extrema vita corpali lucrata ē. Erat enī serua seruoꝝ dñi: t oēs q̄ eam videbāt laudabāt te dñe: sentientes t credētes ꝓsenti am tuā esse in corde eius. Fuerat enī vnius viri vxor: t filios totidē parturiebat: q̄tidē a te dñe deuiare cernebat. Immunēte autē die quo ex hac vita erat exitura: nobis ignorantib⁹ dñe: ipsa t ego soli stabam⁹ incumbentes ad q̄dā fenestrā: t terrena obliuiscēbamur: loq̄bamur soli valde dulcē q̄lis esset sētō ꝓ vita: quā nec oculus vidit: nec auris audiuit: t inhiabam⁹ ore cordis pariter i fugna fluenta fontis vitę: vlescebatq; mūdus ille inter verba cū delectatiōibus suis. Tūc ait illa: Fili vnū esset ꝓpter qđ in hac vita aliq̄tulū morari cupiebā. vt te catholicū christianū viderem priusq̄ morer: t ecce cumulatius mihi deus ꝓstitit: vt te ꝓtempta etiam felicitate terrena videaz dei seruū. Quid iam amodo hic faciaz nescio. Quid sibi tunc rūderem: non satio recolo: sed post dies q̄nq; decubuit febrib⁹: et subtracta a sēntib⁹: tenebrimus: t post modicū reddita ē sensui: t intuēs nos ait: Ponetis hic matrē vestrā. Ego flebā: ꝑ fletum finiebā: frater autē meus lętus: q̄ nō pegre cōmouit: sed in patria cū viro sepeliri debebat. Quo audito: vultu turbato reuerberans cum oculis q̄ talia dixisset: ait: Ponite hic corpus meū: nūbiq; cura eius vos ꝓturbet. Rogo tamē vos: vt ad altare dñi meminerit mei vbi fuerit. Dño autez illud relatū dabit vbicūq; sepultū fuerit in nouissimo die.

¶ Relatio Galicti ꝺ ꝓpriōe: perseuerantia t quibusda dictis sancti Augustini. ¶ II

Agnus ille doctor t egregius augustinus: q̄ vere fuit norma t speculū in natura: dū esset annoꝝ. xxx. materno ꝺonibus t ambrosii ꝓdicationibus mediantib⁹ t fama antonii audita: ab omni hęresi purgatus ē: t apud liguriā italię aduenientib⁹ diebus paschalib⁹ baptizatus est. Et tūc exultat ligurię ecclia: pia eius mater gaudet: ambrosiū deuz laudat: augustinum iam ꝓfectū: t fideles omēs sibi tanq̄ cari fidelissimo de babylonica seruitute redempto: vna voce oēs applaudunt. Protinus in fide catholica ꝓfirmat⁹: spem oēm quā habebat in seculo dereliq̄t: t romanoꝝ t ligurienſiū scholas: t cuz euodio et alipio socijs: viro ꝓbatissimo solitario simpliciano se cōmiserunt: ubiq; cum ꝓdicto famosissimo viro apostolicā vitam tenere cęperūt: t simul cū multis erant habitantes in placito sctō. In dieb⁹ autez illis duz fama augustini crebrescceret apud oēs: ꝓgregatio fribus aut; dū in hac valle miserię sumus ꝓstituti: vtrū boni siue mali sim⁹ de nobis ꝓsumendū nō est: etiā q̄busq; ꝛrutibus cōfitemur dei gra nos ē omatos. Nam si q̄s nr̄m bū opat: bū tñ dicēdus nec ꝓdicēdus est: cum similes simus nauibus omnib⁹ bonis oneratis: de quibus tamen incertum est vtrum ad portum salutis peruenirit. Nunquid iudas in apostolatu optime incepit: t pessime finiuit t

Nunqd etiã paulus male incepit: t ñ vas electionis digne vocatus ẽt? Nolite obsecro laudare me: sed orate vt valeamus vsq; ad mortẽ pseuerare: qñ finẽ nñm de⁹ attedit.

¶ Ex Sigeberto in epla ad Macedonium de ortu: conuersione t vita sancti Augustini. III

Epe theodosij seniorio: augustinus vir acutissim⁹ nobilib⁹ carthaginensib⁹ ortus natalib⁹: venit romam: ibiq; scholas liberaliũ artium annis fere sex gloriose rexit. Deniq; medioḃanus venit: t dũ esset ãnor trigita t filiusq; eius ãnor octo: aduenientib⁹ diebus paschalibus: meritis mris t ꝓdicatiõe ambrosij: mater eius regenerauit augustinũ cũ filio deodato t multis alijs fere.ccc. Qui baptizat⁹ augustin⁹ mor ad virũ simplicianũ poerit: cuius nomẽ celeberrimũ apud fideles erat: q etiã habebat mansiolũ semotũ t a gentibus segatũ. Cũ q augustin⁹ fere p annũ cũ dimidio pmãsisse vidi t oculata fide ꝓbaui. Et qñ erãt i libertate ẽt viuentes: licet ꝓbatissimi viri cẽnt atq; plecti: tandẽ ex ꝓcepto tãti pris simpliciani: Augustin⁹ post inter eos instituit: vt vitã aplicã ẽo⁹ pariter tenerẽt: t nihil inter eos ꝓpriũ diceret. Cõpleto vo ãno: mẽse augustini instigante ad ꝓpria reuertit: t moritur mater augustini apud ostia tyberiana: Fili⁹ ãt apud carthaginẽ anno etatis sue.xxix. Cũ autẽ esset augustin⁹ cũ amicis in africa: meditabat in lege dñi die ac nocte: scribẽs libros: t docebat idoctos. Hoc ãt valeri⁹ hipponẽsis audiẽs ꝓ gaudio lachrymabat: t statim eũ ad se accersiri fecit: t domũ secretũ t remotũ a ciuitate augustino donauit. Ibiq; pius pat augustin⁹ cum cẽteris amicis t fribus in despecto habitu: t cũ incredibili hũilitate annis octo fuit. Deinde cũ indies ne cessariũ ferre nõ posset: duob⁹ fere miliariis a dicto loco secessit: t ad mõtes quẽdam altissimũ abiit: ad quẽ p viam valde arduã t pnosam aditus pẽt. Ibiq; augustinus habitationes ex lapidib⁹ cũctis ꝑstruxit: t sic beate fugiens habitabat. Ibiq; cõposuit libros ó medicis alijs: t ó vita monastica: ó innocẽtia iohannis baptiste t helie. Multi quidem ex fratrib⁹ intra septa t figuras monasterij receptacula sibi fecerant: et ibi ꝓpe pfectum augustinũ p iactũ balistę i ol scitate habitabãt. Erãt ãt fere.c.xxij. q sub obedientia augustini deo die viuebant: ola reputãtes esse cõia. Nimũ nemo nouerat: nisi qñ infirmitas cogeret: aut valerius epc⁹ sanctus ad eos visitãdos veniret. Cũ aũt appropinq̃ret festus pentecostes: petiõe epi valerius misit p augustino t inuitum ꝑsbyterũ ordinauit. Factus ꝑsbyt monasterij clericor instituit i domo epi: t infra annũ ibidẽ viuere cepit sm regulã aplicã: vt dixerat fecerat. Hoc aũt valerius epus fecit: q ipse greculus erat t indoct⁹: maxie in respondẽdo hereticis in cor errorib⁹: Ideo augustino epo ptitem plenã dedit ꝓdicãdi qñ opus necessariũ fuisset. Nã multi iam hereticis surrexerãt: pra qs deus augustinũ instituit t ordinauit.

¶ De obitu atq; cõmendatiõe sancti augustini. IIII

Anno dñi.cccc.xxxvij. ferẽte annis octo t diebus.xxx. eo tempore valla rex gothor vãdalos odio insectãs etiã in africa eos psecq; disposuit: sed morte ꝓuentꝰ obiit: eiq; in regnũ theodoricus successit. Vandali africe nauib⁹ irruentes ꝓuinciã vniuersam deuastãt rapinis: cede: incẽdijs: nulli sexui parcẽtes: etas vt ois dimi. Sub ḃ turbine tribulationis bellicosi augustin⁹ amantissimã t lugubrem ꝓ cẽteris diebus suę senectutis iam pene extremã duxit vitã: videns tanta seuicia vbiq; crassari: videns alios hostili nece extinctos: alios effugatos ecclias sacerdotib⁹ viduatas: ciuitates cũ agris dissipatas. Accrescit deniq; causa mgroris eius q sub ipsius tẽpe hipponẽsem vbẽ: qui pontifex erat barbari obsederũt. Sz ecce tertio obsidionis mẽse febribus incubuit: sibiq; septẽ pnitẽtiales psalmos scribi iussit: ipsos q̃ ẽternitatis ianue in lecto circa parietẽ positos diebus infirmitatis suę meditabat ac legebat: t vberrime ac iugit flebat. Et ne a quoq; ipedirẽt eius intẽtio: ab⁹ ferme decẽ dies migrationis suę: petijt ad se nullũ ingredi: nisi dies ille bonus q̃bus medici ad inspiciẽdũ ingrediebant vel cibus refectio offerebat. Obsidionis deniq; mẽse.xiij. cois positi fribus migrauit ad dñm: anno etatis suę.lxxvj. episcopat⁹ vo sui.xl. hispanie lumẽ pfulgidũ: ppugnaculũ veritatis: errorũ eradicatiuũ: dei tubamẽtũ. Hic ecclie doctores tam ingenio q̃ sciẽtia vtiq; inſugabilis: floruit tã exemplis virtutũ q̃ affluẽtia doctrinarũ.

Ereni tanta scripsit: vt nō solū ab aliq̄ toto vitę suę tpe scribi: sed nec q̄dē possint lectione peurri. Obiit aūt ānō dñi. cccclvj. Pgrmilla habent er chronica Bedę.

De translatiōe corpis sancti augustini de sardinia ad papiā. V

Anno leonis q̄rto: Lumbtādus longe bardoꝝ rex audiens q̄ saraceni depopulata sardinia: illa etiā loca sedassent: vbi ossa bti augustini ob vastationē barbaroꝝ olim ab hipona trāslata t recōdita fuerāt: legatos suos illuc direxit: q̄ dato magno auro: pciosas illas reliquias secū detulerūt: t ad vbē iamuensem regressi sunt: vbi pfatus rex occurrēs eaꝝ gaudio corpus almificū deuote adorauit t reuerenter accepit. Sane rex t sui inde pgressi eaꝝ pciosissimo illo thesauro venūt ad quādā villā in terdonēsi cpatu sitam: t cū ibi corpus sctissimum tollere voluissent: ita sterit immobile vt nulla vis hūana posset illud mouere. Qō videns rex vouit q̄ si btūs cōfessor ex loco illo se tolli permitteret t traduci papiam: villā cum oibus appenditijs suis cōcederet sibi seruientibus perpetuo possidendaz. Voto facto atq̄ firmato: corpus sctissimū inestimabili facilitate sustulitur: t ticiuū vsq̄ trāsuectū: clero ac pariter populo pcurrente honorifice ac gaudenter suscipit: t in basilica bti petri in qua pfat⁹ rex struens eccliā aureū diguissime collocatur. Facta est aūt ista translatio anno dñi dcc. xxi. ānis ab eiusdē pfessoꝝ trāsitu tam decursis. cc. lxxv. Qō aūt in ḡdicta ecclesia corpus eius pciosus thesaurus sit recōditus stupēdo t euidēti miraculo elucescit. Siq̄dem in supdicta eccliā in qua iacet: pute⁹ est q̄ aliq̄t annis in die festi eius supabundāt: rotā septā perfluxit: i signū q̄ sicut aq̄ illa sordes diluit: sic sordes hereticoꝝ ab ecclesia effluens: eius doctrina absterſit.

Ex Antonino archiepo florentino de habitu et conuersatiōe sancti augustini: VI

Qtādū etiā q̄ btūs augustin⁹ habitu religioso i triplici suo statu indutus ē. Nā primo post puersionē suā t baptismū: dicit ambrosi⁹ in sermōe ō baptismo t puersione augustini: Hūc scz augustinū in christo genui: t postq̄ baptizatus eaꝝ induit cucullā nigrā: t ipse ad differētiā monachorū se supcinxit zona pellicea pgens ad simplicianū q̄ ei bon⁹ apparebat seruꝰ dei: t vere sic erat: vt scz ō mō viuēdi cū eo pferret. Et ipse augustinus in q̄dam suo sermone sic ait: Duodecim fuim⁹ frēs q̄ induim⁹ cucullā nigrā: calciamēta t zonā nigrā desuper cinctam ad differētiā monachoꝝ. Nōia autem istoꝝ duodecim sūt: Augustin⁹ ipse p̄mus: secūdus nebridius: tertius euodius: q̄rtus alipius: q̄ntus pontian⁹: sext⁹ adeodatus: septim⁹ simplician⁹: octau⁹ faustin⁹ grecus: non⁹ coadiutus: decim⁹ valeri⁹: vndecim⁹ iustus: duodecim⁹ paulus. Remeauo igit ad africā post mortē mris in ostijs tyberinis relictis p̄priis bonis t pauperibus erogando: monasterium in nemore apud hiponā ciuitatē primū pstruxit: vbi cū amicis iemnijs t ofonibus vacāo scribebat libros t docebat indoctos: Et alios p nemora heremi q̄fluit religiosos siue heremitas: t eos secū in ipso monasterio collocauit. Et cū eēt in itinere: reuertēs ad africam: visitauit heremitas q̄ erāt in mōte pisano: aliq̄bus diebus cū eis morā trahēs: et alios heremitas qui erant centumcellis ppe romam.

Oratio de passiōe dñi nostri iesu christi quā scrūs augustin⁹ fertur edidisse: p qua diligēti⁹ dicenda: Bonifaci⁹ octau⁹ spales indulgentias dedisse narratur. VII

Deus q̄ p redēptiōe mūdi voluisti nasci: circūcidi: a iudeis improbari: a iuda traditore osculo tradi: vinculis alligari: t sicut agn⁹ ad victimā duci: atq̄ ad pspect⁹ ānę caiphę: pilati: herodis idecens offerri: a falsis testib⁹ accusari: flagellis t opprobrijs vexari: sputis conspui: spinis coronari: colaphis cędi: arūdine pcuti: facie velari: vestibus spoliari: cruci clauis affigi: in cruce leuari: int latrones deputari: felle t aceto potari: t lancea vulnerari. Tu dñe p has sacratissimas pēnas tuas q̄s ego indignus recolo: t p scrāz crucem ac mortē tuā libera me a pēnis inferni t pducere me dignet: q̄ pduxisti latronē te cū crucifixū: Qui cū pfe t spiritu sctō viuis t regnas de⁹ per oia scula sculoꝝ. Amē.

Explicīt collecta quedam er diuersis t ad glozia beati Augustini sermonib⁹ ad frēs in heremo subiuncta: feliciter.

Annotatio principaliū sententiarū

Materiarū atq; sententiarū memoria dignarū: ex sermonib⁹ diui Aurelij Augustini ad fratres in heremo cōmorātes quosdaq; alios collectarū: sumarta ac breuis Annotatio.

Bb

Abraam forma est obediētię: Sermone. xl. A.

Abraā mb⁹ noib⁹ sub tribus tpib⁹ apellat⁹ ē: tercellus fez: pater excelsus: ꝛ pf multarū ꝛ Abraā spiritali (gentiū. Sermōe. xl. D. ter filē offert filiū suū. Sermo. xl. D. G.

Absoluēdi ꝛ ligādi nō sībi arrogēt auctatē clerici q̄ in terra querūt possidere hereditates. Absolui nō debet com (tatē. Ser. lix. D. punct⁹ nisi fuerit pfessus. xxx. D. circa fi.

Abstinentię mira ꝛ magna est virtus. Ser. Abstinenēdū est non tam corpe (xxxi. B. q̄ mente. Ser. iiij. L.

Abstinēdū est ē tum valitudo pmittat. In iij. regula. ca. xi. Et ser. j. L. xxiij. L. xxv.

Bc Accidia ē ta (L. xxvij. D. xxxii. J. in fi. mala faciat. xvij. D.

Accusari non debet re⁹ nisi sub duob⁹ vel tribus testib⁹. In iij. regula. ca. xxij.

Bd Adā sic expulsus ē ō paradiso vt corrigeret ꝑ gfam ꝑ pēna tpali adipiscerer eternam q̄ se abscōdit ꝛ vo (pmissionē. xxvj. D. catus a deo tunscaf pelliceaf accepit qd si Adeodat⁹ puer beati au (gustini. Ibidē gu. baptizat. i ser. amb. ō bapti. aug. D.

Adulatores veritatis fūt destructores: diaboli oculatores: alarū incle ctores: ꝛ oim

Aduersarius (malor inuētores. xxix. A. noster est sermo dei iiij. D.

Bf Affectionū quattuor sunt q̄litates. lxx. L.

Bi Alipius scūs baptizat. in ser. amb. B. De eodē babes etiā ser. iiij. L. in medio. v. L. xxi. A. in me. xxij. L.

Qui altari seruit: ō altari viuet: quō intel-

Bm Amor dei in deo (ligenduz sit. xxxvij. L. pmanere facit. lxij. A.

Si vis amari a christo ama. xxviij. J.

Amicitia mūdi fallax est. xxvij. J.

Ambrosi⁹ mediolanē. seruntū mēt⁹ et corpor⁹ cū elemosyna fuādū ostruit. xxv. D

Bn Angelos indubitata fide tenem⁹ diuina q̄ sentia ꝛ visione btōs ꝛ sine fine lętari i deo

De angelor⁹ gloria ad (nos dū. xlvj. A. deū ꝛ admīstratiōe circa nos: ppt qō sunt honorādi. xlvj. D.

Angelos ppt magnalia q̄ fecerunt imitari

Angelus cur esse dr (debem⁹. xlv. L. D. buit nuncius incarnationis christi. xx. L.

Angeli ola bona nra offerūt deo: ꝛ gaudēt ō pfectus mīstant ō defectu nro. lxviij. A

Angeli boni vel mali astant morientib⁹ :ex

Anima rōnalis treo ba- (emplū. lxx. D. bet potētias: intellectū: voluntatē ꝛ memoriā: sine q̄bus pfecta esse non pōt ꝛ nec dor aliq̄ō sine altero pōsit. xv. D. in me

Q̄ oium creaturarū natu (dio. xlviij. A. ram pncipat: ambit ꝛ capit. xlviij. A.

Non moriē nec succūbit. xlviij. L.

Animę oēs spūales sunt. Ibidem.

Anima de cēlo venit a deo carni ꝓcessa. xl.

Q̄ nō peccat ni (ix. D. in medio. lxx. D. si per carnē. xlix. L. i me. Q̄ non alat nisi plus ꝑ- (si mēbra vnita. q. B. i fi. uicēdū ē q̄ corpi. L. A. B. lvj. D. lxvj. A.

Signū q̄ alę plus q̄ corpi. puidet. L. L.

Anima quib⁹ numer⁹ vehit. lxv. L.

Animę cū exeūt corp⁹: aut sunt i paradiso: aut in inferno: aut in purgatorio. xlviij.

Cum egredit: quō deus (D. lvij. B. in fi. videt: quō angelū: quō seipsū: ꝛ quō spūm aliū bonum vel malum. lv. D. xliij. D.

Cū ēsto timore ꝛ horore egredit de corpe

Verū animę defun- (lvij. B. lxix. B. L. ctor habeant curā de viuis. xxxj J.

Animę q̄bus suffragia iuuenf. xliij. B. L xlviij. D.

Anima iusti cū magno gaudio exit lvij. B

Antichristus ē qui pacē impedit. xxviij. J.

Qui apostolo paulo non obedit: cuī gelio Bp

Apli cur bti. xliij. J. (Dicit. lix. D.

Apostatare nēq̄ est: mortale est ꝛ cū dānatione semp viuere. ccēplū. xxxiij. A. in fi.

Apostatare q̄ (xxviij. K. lx. B. i fi. L. D. malum sit. iij. b. iiij. b.

Apostasia quę mala faciat. viij. L.

Apostata non q̄dūcator: sed destructor est

Apostata est (monasteriū in. j. reg. ca. iij. incarcerandus. Ser. j. D.

Q̄ nō sit recipiēdus ad pmū gradū. lx. B.

Aqua salutaris triplex. xij. B. i me. (in fi. Bq

Aristodem⁹ ānīal mīs laborauit naturā ap- Br
sueſtigare: nec ad plenū potuit. xv A. cir.

Aristoteles ōba ō alialib⁹ ponūf. lv. D. (fi.

Arma christianor⁹ par ē christi. xlv. L.

Astutia sine simplicitate fugbia ē. iij. A. Bs

Auar⁹ nō hz misericordiā. lxij. L. (in fi. Ba

Auaricia radix oium malor: seruit⁹ idolo-

trię: mater suę: genitrix simonię: fomes culpę: cterę pęne via ꝛ nutrix gehennę.

Auaricia abyssus insatiabilis: pe (xlviij. E. stio interminabilis: qz ola vitia senescunt: sola auaricia iuuenescat. xlviij. E. lviij. B

Auaricia dęmone pcor: qz ille similis deo: ista sup deū ascēdē cupit: iō merito audit

Auaricia nouerca ē iusti (xlviij. E. in fi. cię. xxxv. A. liij. B.

Auarus nanis ē cui nō sufficit de⁹. l. L. cir.

Aurū ecclia hz ꝑ egēriū necessitate: ꝛ (fi. captiuoꝝ redemptione. xxxij. L. in fi.

Aurelius epūs carthaginē. ō memorabile fe-

Aug⁹ sagacissim⁹ artiū li- (cat. liij. F. in fi. beralū indagator: a romanis pncipib⁹ ce drus odorifer⁹ fuit appellat⁹. xl. L.

Qz nō solū a carthaginēsib⁹ ꝑ etiā a romanis acutissim⁹ reputat⁹: pontiani ꝑsecti fi lii sibi in ꝓsagiuꝝ paratā cūctaq; ꝓmissa spernēs cautē cauteq; relinquēs fugit me

Aug⁹ rhetor: ꝑstātissi (diolanū. xxxvj. F. m⁹ ꝛ logicus acutissim⁹: a mediolani. bonorifice suscept⁹: artes oēs liberales sine ꝓceptore adept⁹ē. In ser. amb. ō eius ba-

Lōpak oliuę fructiferę: turri (ptissmo. A. dauitice: viti abūdanti: cui⁹ doctrina ab ortu occasu: ab aq̄lone ꝛ austro viget. xl.

Eius tanta erat in dicēdo gra: (L. in me. tāta copia ac facūdia: vt nō temere ei⁹ di cta dissolui poterāt. Jbidē circa fi.

Qz tāta ꝓnacia ꝛ disputationis suę acrimonia ac vehemētia ambrosiū q̄q; vrge bat vt ipē supplicatiōes q; de⁹ ab ei⁹ capti onib⁹ aāteret rogare cogeret. Jbidē i fi.

Qz patiebat dēnū dolorē vehemētissimos sic ipse testat in suis ꝓfessiōib⁹. xxxvj. D.

Lpe erroris sui adhęsit vsq; ꝓfect̄ p q̄o illa mānari meruit: ꝛ baptizari nō distulit. xxj

Precib⁹ ꝛ lacrymis sanctę ma (A. xl. L. tris suę adhęrere cępit scī ambrosij ędi catiōib⁹. Jn ser. amb. ō bap. aug. B.

Qz ędib⁹ mīs suę: ꝛ doctrina amb. ad fidē

De ꝙuersiōe ꝛ pfatiōe dd (uernk. xl. L. calix⁹ papa ꝛ sigisbert⁹ sentiāt: vide in ad

Qz p sctm simplicianū (diuōib⁹. ij. cr. iij. ligurieh. in fide instruit. v. S. asi me. xxj.

Aug⁹ after carthagiñ. (A. xxxix. D. xl. L. pbs acutissim⁹ nēpto gēnilium cultu: ad verā christianā religionē dino nutu pue-

Qz ano ętat̄ suę trice (nit. Jn ser. amb. A simo a btō amb. baptizat⁹ nouio vestimē tio ꝛ cuculla nigra induit: ꝛ cingulo ex co rio ḡdgit. Jn ser. amb. vbi sup. B. cir. fi. et. xxvij. E. xxviij. F. cir. fi. K.

Cū ḡtis lacrymis i baptismo erroꝛ suus ꝓfitet̄ ꝛ ꝙuersiōis diuturnitat̄: nā dumdiū fere vitę suę ptē int̄ gentiliū mores cō sumpsit. Jn ser. amb. sup. A. in fi.

Qz baptizat̄ diebꝰ paschalib⁹ cū adeodato ꝛ alipio. Jn ser. amb. B. ab me.

Aug⁹ triūphare visus ē in illa hora q̄ sacro baptismate nouū hoiem indut⁹ ē: in q̄ cū amb. dīno instictu hymnū decātauit: Te deū laudam⁹. Jn ser. amb. ibidē.

De ꝙuersiōe augu. angeli gaudēt: ęlum ꝛ terra būdicāt dīm: qz ab eo tanq̄ religionis exordio christiani auxiliū capiūt ꝛ suf

Qz ano ętat̄ suę (fragiū. Jn ser. amb. Jbi xxxiij. a sctō simpliciano edoct⁹ vitā here

Boniatu fa (mitica instituit. xxxx. B. L. ctoꝝ amb. ꝛ simpliciani cū suis frib⁹ here mitica vitā aggredit. xxvij. A. xl. L.

Qualē babitū deferebat. Jn addi. vj.

Virꝝ fuerit heremita ꝛ monach⁹ aut canōicus aut q̄lē habitū ipse ꝛ sui deferebāt: et vtrū sub ꝓfessiōe vnieb̄t. ser. j. A. i fi. B L. cir. fi. iij. L. xij. A. xiij. A. xvij. L. xxj. A. cir. fi. D. i me. xxiij. A. xxvij. E. xxviij A. in me. J. cir. fi. K. xxxviij. B. in fi. xxx

Vbe fuit ab- (ix. B. in fi. liij. B. ix. B. L. stinēnę cū suis frib⁹. iij. L. xxviij. D.

Cōstruit monasteriū in heremo: ꝛ postmodū inuitus epātū suscipiēs in domo epi ꝑ idyteros secū eē instituit. iij. L. in me. v.

Qz centū ꝛ amplius (L. xxj. D. liij. B. L. monachos in heremo simul habitare fe-

Tria mona (cat. vj. L. xxj. A. cir. fi. iij. L. steria ꝓstruxit in honorē sanctę trinitat̄: ꝑmū in heremo: secūdū in horto lōge ab vrbe: tertiū clericoꝝ i domo epi: q̄rū duorū vitima ędicatiōe officiuꝝ suscepert.

Volens ad (xiij. A. xl. L. in me. liij. B. L. africā redire post mortē mīs ꝛ monasteri um ędificare quos frēs ꝛ ąs secū attulit a

Apud ostia (sctō simpliciano. xxj. A. xl. L tyberina cū mse ꝓstitut⁹ vt ad africā redi ret: a pontio ꝑfecto romā reducat ędificia paganoꝝ visur⁹ ꝛ cęsar̄ cadauer. xlviij. F

Vt monasteriū ꝓstrueret: suū ptimoniū vē Jnstituit heremitas in soli (didit. xxj. D. tudine more aplico cōit oia possidētes. j.

Cū suo nil (A. xx. A. in fi. xxxx. A. B. habebat: nec paupez se eē erubuit: qz pau pertatē ꝛ obedięnā seruare ꝓfitebant: q̄

etiaz iam fact⁹ epc̃s sūme seruare curauit. iij.L.v.L.D.vj.L.xxj.B.D.xxxvij.B

¶ se caput ⁊ pncipū (xl.A.in fi.F.in fi. oium fm aplicā vitā viuentiū dicere nō ve

¶ trib⁹ nolbus vt abnāā sit (ref.xxj.B. apellat⁹:Excelsuo:pf excelsuo:pf multa/

Lōpellit frēs diebus (rū gentiū.xl.L.G. paschalibus vinū ⁊ panē trinceū sumere cū blet' butyro mixto.xxxix.R.in fi.In

Adeo timuit epari vt ad lo- (q.reg.ca.iij. cā vbi sciebat nō ee epm nollet accedere.

¶ ad bigonē veniēs ꝓpt amicū (iij.B. vidēdū vt secū monastice viuere et⁊ rapt⁹ p̄ sbyter ⁊ epc̃s ordinat:nā pacē indumēta se cum portās:cetera paupib⁹ erogauit iij.

Dēm spem reliqt:⁊ qs ee po- (B.cir.fi. tuit noluit:nec ꝗsquā ee qs fuit:⁊ abiecr'

Disputat cū fornu- (ee i domo dei. Ibidē nato manicheo quē publice supauit.iiij.

Arguit ea (D.v.G.in me.vj.A.xxxv.A. nonicos suos de inobediētia:rebellione et remissione vita i cōpatiōe heremitaz.v.F

¶ Frū diligebat frēs su- (G.xxxvj.D.E. os:⁊ venerabat seniores.j.A.xvij.E.xx

¶ Frū iugebat pditū ianuariū in (viij.b. ꝓpietate detectū. v.E.F.xxvij.B.iij.

Lbarioles reputauit de- (L.J.iij.B.F. remitas suos ignaros ⁊ būles ꝙ sapiētes

Mundū i cpatu carnes (ciatos.xxij.A.D. edebat nisi cā hospitalitat':⁊ eandē absti nentiā quā in heremo habuit:tenuit.xxj.

In refectiōe sua ⁊ suoz lecti (D.post me. onē oīnā pt⁹ auderi instituit:⁊ ꝑ detracti ones i mēsa ꝓos scptoz habuit:Si qs ꝛ i.B.in me.xxvj.D.ij.reg.ca.ij.et.iij.ca.

Clericos suos a se expulit ad tps p/ (xiij. pter correctionē nō in dānationem.v.G.

Cur dieb⁹ paschalib⁹ eos ⁊ san (xxvj.B. ctū pfem valerium reliqt ⁊ ad heremitas trāsiuit.v.G.xxvj.B.xxviij.A.cir.fi.

In cpatu existēs sp heremū cupiebat.xxv

Frāgit vasa ecclie ⁊ dat le- (iij.B.in fi. pfios ꝓ redēptiōe captiuoz.xxxij.L.i fi.

adag' vult ꝙ pietate ꝙ crudelitate argui

Ler in die fecit sermonez. (xxvj.L.in fi. xxxij.A.

Uenitatē tacere nō audet:nec tñ ꝙnit place re nisi eis ꝙ vitā corrigūt.xxxvj.G.

Ꝓpt veritatē insidias passus vt occide/ ret:⁊ mori parat⁹ erat.xxxvj.D.

Jā epc̃s fact⁹ ad ethiopiā cū aliis vt euāge liū ꝙdicaret ascendit:⁊ ꝙdā monstra illic viderit.xxxvij.G.

Audacter ꝙdicat ꝓtra vitia.xlvij.E.

¶ baptizat paganos seraginta ꝙs ipe ad Augustini vita cūctis (fidē conuertit.vj.A. imitabilis erat.iij.A.iiij.A.F.in fi.

Lū trib⁹ ita viuebat vt cū illis sine fine vi/

Semp bō sensit ⁊ credidit ō (uerer.iij.A. suis fratribus.iij.L.

Lōem vitā arz suis agebat ⁊ ꝓfitebat.iij.

De cōi ois acage voluit:⁊ talē (A.L.b. vestē bfe voluit ꝙlē ꝓsbyteꝛ aut diaconū

De veste ꝓciosa erube (bfe decuit.iij.G. scebat.Ibidem.

Causas agit pupilloꝛ.iij.D.E.iiij.F.

Nōnē senez reddidit bonoꝛ fratrū dom⁹: siue ꝙ ad cōitatē ꝓtulerūt vel ꝓterre habe

Cur ḡrūdā bereditatez (bant.iiij.ꝑ totū. et oblationes recipe noluit.iij.D.E.

Tristes mendicos plures reliqt qz vñ dare

Cur muta/ (posset oīb⁹ nō habuit.iij.F. uit ꝓsiliū:neminē velle audiare clericū:ni/ si ꝙ cū eo vellet cōem vitā agere.iij.G.b

Qui augu.amāt:ḡrūr i eo qō lau (iij.b dāt:ꝙ oderūt vt detrahāt.iij.E.iiij.A.B

De obitu ⁊ trāslatiōe eius a sardinia (F. ad papiā.Jn addi.iiij.et.v.

Babylon ciuitas magna mūdum si/ Be
Balneū eius (gnificat.xviij.B. infirmitatis necessitas cogit mine

Ad balnea (denegck.Jn.iij.reg.ca.xxxj. nō ibūt religiosi min⁹ ꝙ duo vel tres.Jn

Puo baptismo nūll erī/ (iij.reg.ca.xxxij. gi debet.xxxvij.E.

Qui ō baptismo aliō leuāt:eos in fide in

De barnaba frē ꝑ (structe debēt.iiij.F

Sbytero dom⁹ scī augustini.iiij.J.

Bartholome⁹ apls vias exconiat vno die et sequenti monk.iiij.B.in fi.xxv.E.

Bella literalia petens sūt ꝙs feminea.v.E. Be

Qō ō bficio supest ꝗter victuz ⁊ vestitus

Bficia (pauperum est.xxxvij.L.xx.B. nō sūt ꝑcurāda vt suscipiēda a potētia sc

Byrbū ḡd sit.iij.G (calari.xxxvij.D. Bi

De bonifacio adolescētulo.iij.F. Bo

Bona ḡdā sūt ꝙ nō sūt iocūda:ḡdā iocun

Bona aliqn obsunt (da ꝙ nō bona.q.B. et mala ꝓsūt.xxviij.F.

Bona bfe plures aspetūt:⁊ boni ee nolūt.

Bona ecclarū ꝓmonia sunt (lxx.B. pauperum.xxj.B.

Qui bona facit ob laudē boiuz illa pdit:⁊ ꝙ abscōdit in iudicio inueniet ea.ij.B.

Bonor alīs sīt actiuit alij ꝓtemplatiuit alij vtrūq; simul. xxxix. L.

La Anonici regulares dicunt ꝓprie ꝑ chyteri dom⁹ scti aug. xxxix. J. xl. G. lv. A. lix. A. lx. B.

Nō cantet in choro qđ nō ita sc̄ptuz est vt cantet. Jn. ij. reg. ca. j. et. iij. reg. ca. viij.

Charitas forma est oīs bonę actionis. xvij

Charitas ē virt⁹ t ꝓsūmatio vir (A. cir. fi. tutū. xlvij. F.

Charitatī vnitas ꝓponēda ē terrenę: cōmo do hereditatī. lxij. D. in fi.

Quos charitas dei sociauit nullus loc⁹ se-

Charitas non (parat. Jn. j. reg. ca. vij. quęrit ꝙ sua sūt: sic intelligit. Jn. iij. reg. ca. xxvij. Et ser. j. B. in me.

Qui charitatē hz deū hz. lxij. A.

Caro ē quę aiam pdit t vina recipit. xlix.

Q̄ eterna ꝓpt tpalia pdit. xlix. B (A. i me.

Dū caro gaudet spūs deficit. xxxij. A.

Animā multī malis grauat: cū tñ ab ea oīa

Semp bñficijs dei ē (bona habeat. xlix. L. ingrata: t ꝙb⁹ malis subiaceat aīa subtra

Carnis cura nō est aię ꝓpo- (cta. xlix. D. nenda: qz famulari hz nō dñari. l. A. B.

Ei nisi simplex vict⁹ t ve (lvj. D. lxvj. A. stimus debet: qđ ampli⁹ ē aię reseruet. l. L.

Q̄ domāda ē ąītū valitudo ꝓmittit. iij. re gu. ca. xj. Et ser. j. L. xxiij. L. xxv. L. xxviij

Q̄ domāda ē ne impi- (D. xxxix. J. in fi. guata: dilatata t incrassata vt asin⁹ recal-

Castitas ideo summe est (citret. xl. G. amanda. xvi. B. in medio.

Castitati tūc ꝙdā seruire volūt: qñ libido eos seruos dñe ꝓtemnit. Jbidem.

Q̄ cōmēdat nos deo: t angelis similes fa cit: t sup ethera ꝓducit. xxxvij. L. i me. lxv

Cū abūdātia t sertilitate diu (B. in. fi. stare non potest. exemplū. xlvij. E.

Si caste viximⁿ: rix; intus non erunt nec

Castitas etiā intacta (verba. xlvij. F. corpib⁹ sic fugit a mond⁹. Jn regu. iij. ca.

Casus alios nob crūt exēpla. lxij. L. (xxj

Lc Jn cęlo sum⁹ side nō corpe. lxxij. B. in me.

Celarij vnū hz eē in monasterio t is ꝙ cela rio ꝓponit sine murmure seruiat fratribus suis. Jn. iij. reg. ca. xxvj. xxxiij. et. xxxiij.

De cęna dñica. xxviij. p totum.

Cerebr̄ sedes est sapientię. lix. L.

Tene certū t dimitte incertū. xlvij. L.

Ci Cibus bñ masticat⁹ cit⁹ digerit. lv. A. i fi.

Cibū nō solū fauces sumāt: ꝙ t aures eluri ant verbū dei. Jn. iij. reg. ca. xij.

Chimera quid sit. viij. B.

Cyprian⁹ scīpsū oia p spūsc̄tū optime locu

De fratre cyrillo. xxj. A. (tus est. xxv. D. in me. D.

De cyrillo alue bigonēsi cui⁹ filia⁹ mfem pię gnantē ogressus: sororē violare voluit: pa trē occidit: t duas sorores vulnerauit ad mortē. xxxij. A.

Clementia quid sit. xxiij. L.

Ci Clerici a sorte dicunt: qz sors eor̄ deus est.

Clericus duo ꝓfite/ (lix. B. in fi. tur: scīptatē interi⁹: t clericatū exterius. lij

Clericatus magis onus est ꝙ (B. in me. honor. Jbidem.

Qui pascī desiderat ab ecclia: nihil ꝓpriū habere desideret. Jbidem.

Clericat⁹ ei nō tollit qz voluerit bñe ꝓpriū

Si eternā cupiāt hereditā/ (lij. G. lxij. B. tem: nihil accipe debēt in terra morienti/

Qui in terra ꝓpriū bñe desi/ (um. lix. A. derat: a christi discipulatu recedit. lix. A.

Cur radant caput. xxj. B. xxvij. E. (in fi. lix. L. D.

Clericus q̄ comā nutrit t caput radere eru bescit: nō se de dei ꝑ ō mūdi sorte eē testa

Cur omantes non velant capi (tur. lix. D. ta. Jbidem.

Codices certa bona singulis dieb⁹ petank: Co extra bonā qui petierit nō accipiet. Jn. ij. reg. ca. ij. et. iij. ca. xxxv. (A. B

Cogitatiōib⁹ malis ita ē resistēdū. lxxvj.

Concept⁹ ꝙto tpe in vtero pfiat. xxv. D.

Cōcordia malor licet ꝓtraria sit bonis: th optāda ē q̄ boni ꝓpriā habeāt t mali di

Concupiscētia car- (scordiā. ij. L. circa. fi. nis fomētū t mater ē voluptatū. xxxj. B

Concupiscētia oculor ꝙd sit. xxxj. L.

Cōcupiscētia fęminarū nō solo tacto affe ctu: ꝑ affectu t aspectu aperit t apperitur

Confidere nemo de/ (Jn. iij. reg. ca. xxj. bet de bonis suis. xxxix. M.

Confiteri cur debeam⁹ pctā cū de⁹ ea sciat

De peccatī ꝓfessio cū la- (xxx. A. L. in fi. chrymis si hz diabol⁹ vltra accusare. Jbi.

Non sufficiat ꝓfiteri deo sed alterutrū ꝓfite ri debem⁹. Jbidē.

Conditens de quib⁹ se examinare dz. xxx. B

Confessio debet esse humilis: vtilis: secre ta: frequēs: prompta: amara: lachrymosa et festina. xlviij. G.

Confessio nō est differēda ad vltimū qua-

dragesimę : ꝛ q̄lit pñtēo se hꝫe debeat ad
Confessio humili ꝛ puro (pfessoꝝ. xxx.L.
eode est factēda.lxiij.L.
Confessor q̄ō p pfessionē scit: min⁹ sait q̄ si
Cur libenē ꝛ ēdēter pec- meletat. xxx.L.
cator pñtem debeat. Jbidem.
Qui nō pfessus latet: incōfessus dānabit.
Confessionis vtilitas ꝛ com- (Jbidem.
mendatio.xxx.D.xij.D.
Confessor caut⁹ esse debet ne pñtēti verbū
timoris aut terroris infigat: vt eū a vbo
pfessionis extreat: nec absoluere debet cō-
punctū nisi viderit pfessum. xxx.D.in fi.
Qui verbū pfessionis in corde habet ꝛ fore
nō habet: dolosus est aut vanus. Jbidē.
Confessorē decet scire quā: qualē ꝛ q̄tā de-
beat infirmāb⁹ exhibere medicinā. Jbi-
Confessores licet rabiē pfecu- (dem.in fi.
toꝝ nō senserint: martyrij pmio nō tñ pe-
uanf. xlviij. Ff. in me.lx.A.in fi.B.
Comūctiōes tres valde mirabiles legim⁹.
Cōpunctio sanitas ē aiarū : (lv.D.cir.fi.
remissio pctōꝝ: sacrificiū spiritale: holo-
caustū medullatū.xj.L.
Cōpunctio cordis q̄ ex humilitate nascitur
Compunctio cordis (duplex est.lxx.L.
quattuor modis generat.lxx.L.
Conscientię puritas iō est amanda.x.A.
Conscientię puritas p quę acḥit. Jbidem.
Conscientia nobis sufficit: sed q̄ fidenf pfcię
sue famā negligit crudelis ē.liij.A.ex.liij.
De constantia. Ser.viij. (D.
Modus ptemptatiōis q̄o sit.xxxiiij.B.
A ptemptatiōe dei quę impedūt.lix.L.
Quidā sunt actiui: q̄dā ptēplatiui: q̄dāz si-
mul actiui ꝛ ptemplatiui.xxxix.L.
Continere debēt clerici: ꝓbak exēplū.xxx.
Conuerti debem⁹ ad deū in tri (vij.Ff.B.
bus.xxx.B.
Qui de puersiōe nos admonet sceleq fodet
Qui tardat cōuerti: pe- (xlv.A.lxvj.A.
riculū facit animę sue.lxxj.A.
Festinet q̄q puerti dū pōt: ne cū voluerit
nō possit.lxxj.B.
Lot sursum ē habendū.lxxiij.A.lxxij.A.
Correctio ad q̄positū vel pḥteritū ꝓcipa-
liter spectat. Jn.j.reg.ca.vj.et.iij.regu.
Correctio a se incipe de- (ca.xxiij.et.xlij-
bet.xliij.B.
Qui occultat corrigēda instruit dolum.j.
Qui corrigere pōt indicādo (reg.ca.vj.
non erit innocēs si tacēdo perire pmittit.
Jn.iij.reg.ca.xxiij.
Jn correctiōe fraterna q̄s seruādus sit mo-
Qꝫ debet fieri cū odio vitio (duo.Jbidē.
rum ꝛ dilectiōe boluꝫ. Jbidē.ca.xxiij.et
xl.Et ser.xliij.L.D.
Correctiōis gladiū zelo iusticię: non odij :
nō rancoris: charitas euagiabit.ser.xiij.
Corruptio non facit vt corpus cedat (D.
in non ens.xlviij.L.
Christus totus fuit in celo : ꝛ totus in mun Cr
Christi nomen falsę poꝛ (do.xix.A.cir.fi.
tat q̄ nō vult ope implere q̄ debet. xxx
Christianus quomodo vi- (vij.A.cir.fi.
uere debeat.lxiij.p totum.
Cupidus inferno similis est.lxij.L. Cu
Damnati vtrū velint oino non esse Da
aut in pēnis esse.xxvj.L.
Qꝫ nō pōt diligere aut desiderare
Ideo in eternū damnā- (iusticiā.xxvj.Ff.
tur: q̄ semp peccādi voluntatē habuerunt
Decimas tempoꝝ dare iubo (xxvj.G. De
mur sicut ꝛ rerū.xxv.A.in fi.
Decima ē danda de oībus quę hō q̄uoq
arte lucrat vt inde viuat.lxiij.L.
Defuncti si habeāt curā viuoꝝ q̄bus ꝓsint
aut q̄bus iuuare suffragio : ꝛ q̄ pro eis
sit libenter orandū: habes.xxvj.Ff.xliij.
Qō delectat ꝓdesse ce- (B.L.xlviij.D.
ditur eriā si noceat.iij.reg.ca.xxxj.
Delinę vere quę sint.l.L.
Detractor sibi nocet ꝛ alios inficit vt lepra
Detractores expellēdi sunt de (xxvj.A.
gregatiōe vt pius pēnitentiā ꝛ se emēdet
Detractorē expellere nō est cru- (xxvj.B.
dele: ꝛ si se emēdauerit est fraterne recipiē
Detractor nō solū est expel (duo.xxvj.L.
lendus ꝙ nec ad mensaꝫ admittēdus. Jō
ang⁹ in mensa sedētū babuit: Si q̄s amat
Jn detractiōe nō est psona no- (xxvj.D.
minanda.liij.Ff.in fi.
Religiosus nō est detrahendū q̄ nō expe-
dit detrahentib⁹.lij.J.circa fi.
Contra detractores exponit: Sedēs aduer
Detractor alam interficit si (suo tē.lj.A.
cut gladius corpus.xlv.B.xxix.A.
Detractio laqueus est diaboli.xlv.L.
Inter detrahentē ꝛ fornicantē nihil differt
Diabolus multos sub specie do- (xlv.L. Di
ni decipit.vj.B.viij.B.
Dlt nō diligam⁹ deū: deus ḥcipere nō pōt.
Ante ola diligat de⁹: (v.A.in fi.vij.B.
deinde pxim⁹. Jn.ij.reg.ca.j.et.iij.reg.

ca.j.Et sermo.lxiij.A.
Proximus ideo diligi precipit.lix.F.
Dilectionis ordo quis sit.xxvij.D.xxxviij
Dilectio spiritalis bonorum est: qt (D.
omnio eam habens bonus est.xxvij.D.
Non dilectio carnalis sed spiritalis debet
esse inter spirtzales. Jn.iij.regu.ca.xl.
Dilectio inimicoꝝ cur proprijs est signum
christianoꝝ.xxviij.G.
Dimittere debemus peccanti t veniā po-
stulanti sine disceptatione. Jn.iij.regu.ca.
Discere a christo quę debeam⁹. (xxxviij.
xlvj.L.lxx.A.
Ad disciplinam seruandā ille solus est ap-
tus qui tē. lxj.A.
Per discordiā mali quandoꝝ boni efficiū-
Discordię non habean (tur.j.L.circa fi.
tur aut cito finiant. Jn.iij.regu.ca.xij.
Discordia domestica peior est.v.L.
Dispensator t dño in hoc differunt. xxxvj.
Dicari velle et pauperū t vi- (D.in me.
duarum exiguitate vltra omnē est inię-
tatem.xxxj.L.
Jlli sunt ditiores qui in fustinenda pauper
tate fuerint fortiores. Jn.iij.reg.ca.xvij.
Diuitię dona sūt fortunę nō nature.vj.D.
Ꝙ comparantur vino melito. xxxj. D.in
Donus sunt insidię ꝯ amicitię. (me.
xlviij.D.in medio.
Ꝙta mala faciant.exemplo patet.xl.L.
Lomeo diuitiarum luxuria est t superbia.
Diuites cur non debeāt pau- (Jbidem-
peres despicere.xliij.A. pere
Cum terrena acquirunt: perdunt ecclesia.
Dives omia relinquet.lxvj. (lxj.B.
B.lxix.B.lxxv.A.
Nihil prodest diuitias dispergendo dare
pauperibus t pauperē fieri: si anima sup-
bie efficiatur diuitias ptemnēdo ꝯ fue-
rat possidendo. Jn.iij.regu.ca.v.
Eo Doctrina bona laudat: prava reprobat.
Jn.j.regu.ca.v.
De fratre dototheo.xxj.A.in me.D.
Eb Ꝑ ebrietate terribile exemplum.
D Ebrietas ęsta mala (xxxij.A.
faciat.xxxij.B.et.lxiij.D.
Qui ab ebrietate non cauet: peccatis non
euadet.lxiij.D.
Ebrietas etiam si audit verba sancta non
suscipit.lxv.B.in fi.lxvj.L.
Ec Jn ecclesia quatuor sunt ordines fideliū:
vnū malorum: tres bonoꝝ.xxxix.E.D.
Jn ecclesia tres sunt status: scilicet libera-
tionis: ꝓseruationis t coronatiōis.lv.A.
Primus status est pēnitētię: secūdus iusti
cię: tertius glorię.lv.B.
Ecclesiā cum summa reuerētia intrare de-
bemus: t ibi oratiōes fidei fundere.lxiij.
Enthecā ecclesia nō hz.liij.F. (D.in me.
Melius est minus egere ꝙ plus habere. Es
Jn.iij.regu.ca.xvij.
Quodlibet elementoꝝ sibi aliqđ ꝓpriam Et
vendicat in corpore humano. xlviij.B.
Qui elemosynā non dat egenti (circa fi.
vitam extinguit.xxxj.L.
Elemosyna vanda est et quacūq; arte de⁹
aliqui ingentū lucrādi donauerit.lxiij.L.
Elemosyna non est facienda causa vindi-
Ad elemosynas facien- (ctę. lxxiij.A.B.
das alios inducere debemus.xxxj.F.
Elemosyna non solū vnius ꝙ etiā defuncti
Elemosyna cum iniq- (facienda. xliij.B.
tate abominabilis est deo. lxj. A.in fi.
Elemosynarū vtilitas.lxxv.B.in fi.
De eleusino presbytero domus sancti au-
Eligendi tres sunt modi (gustini.lxij.F.
scilicet electio: subelectio t ꝓlectio.xxx
De epiphāia dñi. Ser.xliij.p totū (ix.D Ep
Oportet eṗm esse sine crimie tē. de ꝓsbyte-
rio etiam intelligi debet.xxxvj.B.
Episcopi apłoꝝ vices gerunt t sunt vicarij
christi.xxxvij.A.et.B.in me.
Episcopi sicut vocant pastores gregis: ita
et patres plebis ob curā t sollicitudinem
Comparant oliuę propter tria. (xl.L.
xl.L.in medio.
Ꝙ sint capita populoꝝ: duces ęcoꝝ: clau
doꝝ baculi⁹: terrarū ꝓncipes: si boni ange
lis superiores: si mali fuerint dęmonib⁹ in-
feriores.xlij.D.in fi.
Episcopus si non est hospitalis: inhuman⁹
Nō dz hꝛe bona terrena ad pos (est.liij.L
sidēdum: sed ad distribuendū: non diuiti
bus t cognatis ꝙ paupib⁹.xxj.B.i.me.
Non est episcopi seruare aurum t remoue-
re a se mendici manū.liij.F.
Episcopi debent illuminare verbo: pascere
exemplo: t fouere egenos tempali benefi
Jn nullo errare non est (cio.xl.L.in me.
humanū sed diuinū.ix.A.
De eradio ꝓsbytero qui augustino succesit Er
in episcopatu.liij.L.D.
Non esse vnū melꝰ est ꝙ male eē.xxvj.E. Es
Eua tamdiu virgo fuit ꝙdiu pomuꝫ veti- Eu

tum non gustauit. xxv. A.
Ex euangelio omnis perfectio nostra accipitur. xxviij. A.
Eucharistię figurę precesserunt. xxx. B.
Jdeo hominib⁹ dat: vt corpus in terris capiti coadunet in cęlo. xxviij. B. circa fi.
Sicut multa grana vnum panem conficiunt: et ex multis racemis vinum extrahitur: ita ex multis hominib⁹ christi corpus conficitur. Jbidē. Gio. xxviij. F.
Q Eucharistia sit bona bonis t mala malis. Succella vel panis intinctus iudę traditus non fuit eucharistia. Jbidem.
Eucharistiam volentes percipere ab operibus coniugij ad tempus debent abstinere. exemplum. xxxvij. F. G. lxiij. L.
De sancto exodio socio sancti augustini. iij. L. in me. v. L. xxj. A. in me. xxij. L.
De eustochio virgine sancta. xxiij. A.
Ex Qui exaudiri desiderat: pa⁹ ipse deus audiat. lvj. L. circa fi.
Excōmunicatio pro salute non p damnatione est inferenda. xxvj. B.
Fa Q Fabiano fratre. xxj. A. in me.
D Facinus quid sit. xxiij. L.
Fama nostra non pollui sed pollere debet: quia qui famam suam negligit crudelis est. lij. A. liij. D.
De faustino diacono domus sancti augustini: qui ex milicia sęculi exiuit. liij. L.
Fe Felicitatez suam vnūquodq; affectat: sed si homo affectat non tamen affectare videtur. lv. L. in fi.
Fęnit anus vt inueniscat se senem occidit. xviij. A.
Fi Altiora fidei non sūt a simplicibus inuestiganda. xv. A. B.
Quomodo filius sit coęternus patri t consubstācialis: si imaginare voluerit mens humana succumbit. xv. A.
Filius sicut in cęlo equalis est patri: ita in terra similis est matri. xx. B.
De filio prodigo. xxvij. B. L. D.
Eius filius quisq; appellat cuius opera agit lxvij. A.
Fl Flagitium quid sit. xxiij. L.
Quid flere oporteat t quare. xj. A.
Flere non debemus mortem corporalem amicorum nec rerum amissionem. Jbidē.
Etrum deflere liceat fratrem vel amicum mortuum: cum naturalis infirmitas ad hoc inuitat. xj. B.
Cur semp flere t si ridere debeam⁹. xxxj. L.
Fo Fornicatio est naturalis mulierum concubitus sed illicitus. xxxvij. F.
Qui fornicatus est: liber est. xiij. A.
De triplici fortitudine: scilicet hypocritarū philosophorū t fidelium. xxj. A. B.
Fortunatus presbyter manichęorum vt lupus subuertere conabatur fideles hiponenses. iij. D. v. G. circa fi. xxxv. A.
Q ab augustino superatus velut filius perditionis obstinatus ab hipona confusus abscessit. vj. A.
De fortunato presbytero domus sancti augustini qui ei insidias posuit vt illum occideret. xxxvj. D.
Fr De tribus fructibus euangelicis. xxix. J.
Fu Furtum committit qui inuentum non reddit. exemplum. xxj. A. in me.
Furti iudicio condemnatur qui in monasterio rem sibi collatam celauerit. Jn. iij. regu. ca. xxx.
Ga G Audere nemo potest hic cum sęculo t post cum christo. xj. A. lx. G. Gaudiū spirtale vnde prouenit
Gaudium beatorum ꝯtum sit. (x. A. xliij. D. lvij. D. G. in me. lxvij. B.
Gaudium beatorum per quę acquiritur. xliij. F. lxiij. A. B. lxv. B.
Ge Quattuor modis generantur homines.
Go Non quęras gloriam t non (xxvij. G. confunderis cū gloriosus fueris. lxvj. A
Gu Gula non solum in vilibus sed etiā in pociosis attenditur. xxxj. B.
H Abitus religiosorum non debet ēe notabilis. Jn. iij. regu. ca. xviij. Ser. xxvij. L. xxviij. J. K. liij. G.
Ha Qui pio habitu corporis litigāt: cogitent ꝯtum eis in habitu deesse. Jbidem ca. xxvj.
He Q exhęredato filio aut pupillo nullus ecclesiā debet facere hęredē: sed eos vsq; ad legitimos ānos pacierint hęreditatē
Cur exhęredatoꝝ hęre (reseruare. lij. L. ditatem ecclesia non recipit. lij. D. L. J.
Non licet hęredes instituere de ecclesia viuens t communem vitam professus. v. L. J. xxvij. D. lij. L.
Heren⁹ cōparat padiso. xxvj. B. xxix. B
Hi Hieronymus sancti laurentij cardinalis: qui quia auariciam t luxuriam clericorum re-

prehendebat: per vestem muliebrē cum pclamare in populo voluerūt: romaz exiit ⁊ cum paula ⁊ eustochio in heremo vitam asperrimam duxit. xxiij. A.

Descripsit tria genera monachoꝝ ꝑgyptiorum ad augustinum. xxj. A.

De fratre hilario presbytero domus sancti augustini. xxxvj. D. in me.

Vo homo non solum per sapientiam factus erat vt esset: sed ad sapientiaz dei factus erat vt beatus esset. xx. A.

Homo cuz ꝑ creatura participat. xlviij. A

In homīe quid maximū sit. xlviij. A. I. B.

De hominis dignitate ante peccatum: ⁊ ō eius miseria post peccatum. xlviij. A. B.

Partes hominis sunt anima ⁊ corpus: materia ⁊ forma. xlviij. C. I. A.

Cur erectus graditur. lv. C. in me.

Hominū quattuor fūt genera. xxxix. E. fh.

De monstrosis hominibus in ęthiopia. xxxvij. G.

Homo mortuus quid sit ꝼm corpus ⁊ quid ꝼm animam. xliij. C. D.

Honorio laus est hūilitatis virtus. lxx. B.

Honor q̄to maior datur: tanto maius periculum comparatur. lxj. C.

Honorandus est qui ꝓsest. j. B. in fi. ij. regu. ca. xliij.

Horę canonicę septem sunt: ⁊ earum lectiones ⁊ psalmos augustinus sic distinguit. Jn. ij. regu. ca. j.

Q̄ non sit in eis cantandum nisi qō legit esse cantandum. iij. regu. ca. viij.

Hospitalitas ad omnes ⁊ sine differentia personarum exercenda est: exemplo ostenditur. xlvj. D.

Cōmendatio hospitalitatis. xlvj. C.

Hu humilis ille dicatur qui tē. lxj. A.

Humilitas holes angelos assimilat. xij. A.

Humilitas quę bona facit. xij. B. xlvj. C. in me. lxx. A.

Humilitatis primus gradus. lxx. A.

Q̄tum humiliaē cor ad ima: tantū proficit in excelso. lxx. A.

Humilitas perfecta sic acquiritur. xxxj. D. in medio.

Humia humilitate regēdi frangitur auctoritas. Jn. iij. regu. ca. xl.

Qui sine humilitate bona agit: i ventū pulverem portat. lxx. B.

Humiliatꝰ passibꝰ ad cęlū ascēdit. lxx. A.

Humilitatis honesta est consuetudo. Ibi.

Quam non inuenit humilem veritas fugit mentem. lxx. B.

Ia Ecclesiacobo fratre domus sancti augustini. xxj. A. in me. D.

De fratre ianuario domus sancti augustini qui in morte inuentus est habuisse propium ⁊ testamentum condidisse. tē. v. C. F. xxvij. B. iij. L. J. iij. B. F.

Je De ieunij institutione ⁊ effectu. xxv. A.

Ieunium est membrorum cunctorum debita satisfactio. xxiij. B.

Ieunantis officium hoc est. xlj. A.

In ieiunio tria pręcipiuntur bona: contra tria mala. xlj. A. E.

Ieunium aliud commendabile: aliud vituperabile. xlj. B.

In ieunio quę vitia sint cauenda. xxij. A in fi. xxv. A. in fi.

Ieunium magnum ⁊ perfectum hoc est. xxiij. B.

Volens recte ieiunare: tria debet obseruare. xlj. B. in me. C. D.

Cunc bene ieiunam⁹ quando tē. xxiij. C.

Ieunium sine elemosyna parum valet: et cum alijs virtutibus prodest. xlv. B.

Jeiunare debemus deo non mundo. xxv. A. in fi.

Jeunij multiplex vtilitas. xxiij. A.

Jeunandum est q̄tum valitudo permittit. Jn. iij. regu. ca. xj. Et sermo. j. C. xxiij C. xxv. C. xxviij. D. xxxix. J. in fi.

Olim ieiunabatur vsq; ad noctem. xxv. B

Jeunium omne exceptis diebus dominicis est laudandum: quia bonum: ⁊ aliud est ieiunium deuotionis: aliud institutionis. xxv. C.

Quibus diebus est ieiunandum. Ibidem et. D.

Cur dum ieiunamus vigiliam nuncupamus. xxv. D.

Cur quorundā apostoloꝝ festa vigilias et ieiunaū hāt: ⁊ q̄rūdā nō hāt. xxv. E.

Cum aliquis non potest ieiunare: nō tamē aliquid alimentorum sumat extra horam prandij nisi cū ęgrotat. Jn. iij. regu. ca. xij

Jn igne tria sunt: motus: calor ⁊ splendor. Js xliij. D.

Jgnis gehennę comburit ⁊ non consumit. lvij. G. lxij. B. lxviij. D. (xxvj. F.

Jgnis gehēnę habet ardorē: nō splendorē.

Cū sit vn⁹ oīb⁹ ⁊ corpore⁹: nō tñ oēs vno mō
Ignorātia venīam habet. Ibidem.
Jn Jmago dei sm̄ ḡd ē i bōe. xv. B. i me. xlviij
Jmago dei in bōe ē id qō in eo ē (B. i. B.
medio. xlviij. A.
Jmpietas ḡd sit. xxiij. B. in fi. C.
Jmmūdicia quā dicat eē apō. xlvij. B.
Jn Jnfern⁹ claudit̄ si volūtas būdi cessat. xxxj.
Jn inferno erit stimul⁹ oō (C. in me. D. i fi.
lor̄ si tñ correctio volūtat̄. xxvj. F. lxxv. B
Jnfern⁹ q̄to pl⁹ deuotat: tāto pl⁹ desiderat.
Qualia idi sint tormenta. xxvj. (lxij. C.
G. lxij. B. lxviij. D.
Afflictio carnis mētis infirmitatem occidit.
Jnfirmi i religiōe p⁹ egritudinē (xxxij. A.
aīs bonā prādij edere nō ꝓhibēt: ⁊ accipere
plūs a religioso oblatus qō eis vtile videt.
Jnfirmi ex plūma plenitudine si alīt (lij. G.
tractāt in vicin⁹: nō ex aliis molestū eē ḡo se
cit aliū plenitudo fortiores. Jn. iij. regū. ca.
Sic post egritudinē tractādi sūt vt (xxij.
citi⁹ recreent̄: etiā si ō būllima ſcīa paup
tate venerūt: ⁊ cū vires plēnā reparauerit
redeāt ad ſcīciorē plenitudinē suā. Jn. iij.
reg. ca. xv. Et ser. j. C.
Jnfirmo dicēti ḡd sibi doleat absq; dubitati
one credat: ꝙ qō ad sanādū expediat si non
ē certū: medic⁹ mūlat. Jn. iij. reg. ca. xxxj.
Jnfirmor⁹ cura vni alicui ex iniūgi vt ipse ō
celario petat qō cuiq; op⁹ eē ꝓspexerit. Jn
Jniurię remittēde sūt ꝙ (iij. reg. ca. xxxij
pusillanimitatē ꝙ p xpi sapiaz. ix. B. p⁹ me.
Jnuctio ē reddēda: exēplū. xxj. A. in me.
Jnuidia oēs vtutes ꝓremat: bona dissipat
et mala ois generat. xviij. A.
Jnuidia amico caret ⁊ ē oi pestē deteriot: qz
tormētū sine refrigerio hz. xviij. A. in. fi.
Jnuidia ḡd⁹ cōpat ⁊ q̄ mala facit. xviij. A. in
Jnuidus sic cogīt̄. xviij. A. (me. D.
Qui⁹ bono sibi q̄ alijs nocet: qz totiens torq̄t et
mouet: q̄tōs alios bō agē cogitauerit. xviij. C.
Jo Jobes baptista an in pcō originali ꝓceptus
sit: ⁊ qñ sctificat⁹: ⁊ cur et⁹ natiuitas celebre
tur nō. xxv. D.
Iny Jypocrita venādo mūdi glorīā pēnā meret
Cōtra hypocritas nota ex (ternā. xiij. A.
emplum. xviij. A.
Jlli decāt hypocrite. xxj. E. in me.
Hypocritarū opus quid sit. xxvj. D.
Qui hypocrita est: vnicus mortuus est. lij.
G. in fi. lv. in ff. liij. lv.
Jrasci tā bonor⁹ ē q̄ malor⁹: ꝙ in ira pfectus Jr
Abel⁹ ē ira spe rēptari (re malor⁹ tñ. ix. A
et cit⁹ venīā petere: q̄ tardē⁹ irasci ⁊ tardius
recōciliari. Jn. iij. reg. ca. xxxviij.
Jrā cōpimere magnę pudēcię ē. ix. A.
Ex ira quę mala oriant. ix. A. D.
Qui irā in corde portat infamię fetor eī stati
Jra inueterata fit odiū (corrūpit. ix. A. i fi.
et de festuca fiunt trabes. iij. reg. ca. xxxvij.
Jra sic superatur. ix. D.
De iuda quō exponit: Abelius fuisset q̄ non Ju
esset nat⁹ bō ille nē. xxvj. E. xxviij. D.
Judā ꝙo mulct̄ medio voluit corrigere: ꝙ oi
bus būllcus ingratū tandē manifestauit in
dānationē ⁊ ruinā. xxviij. B. vsq; G.
Quō cū cęter̄ aplīs corp⁹ xpi sūpsit. xxviij.
Quō post buccellā sathanas iudā: (B. F.
et quomodo antea intrauerat. xxviij. F.
Judicātes terrā regia via debent ꝓcedere et
Qui nō sit iudici- (cū oī maturitate. xiij. C.
dū ex suspitiōe ꝙ ex veritate. xiij. E.
Judicare facile ē: ꝙ difficile retractare. Ibi.
Judex dr eē ānosus: nō insensat⁹: pudēs: ca
stus: sobri⁹: ⁊ q̄re. xiij. E. (xxv. A.
Judices quales esse debeāt: ⁊ a qb⁹ cauere.
Judices qb⁹ malis sępi⁹ implicāt. xxv. D.
Utrū possint accipe oblata. xxv. B. in me.
Hec semper cogitare debent. xxv. D.
Nō est filios iudicare patres. liij. A.
Esto iudex tuus: ascēde tribunal mētis tuę:
torqueat te timor dei: accuset cōscia: rūpat
Ut nō veniat ad iudi (ssio: ⁊ dic tē. i. D
cū extremū nemo se falsa securitate decipi-
De signis ꝓcedentibus iu- (at. lj. A.
dicium. lxij. A.
Judiciū extremū cur semp sit formidandū. z.
lvij. E. xvj. A. lxij. A. lxiij. E.
Cur iudicādi solūz de opib⁹ misericordię inter
rogent̄. lvij. F.
Judex̄ fnia formidabilis erit. lvij. G.
Justicię pulchritudo q̄nta sit. xlvij. D.
Remota iustitia: regna sūt latrocinia. xxxj. F.
Diligite iustitiā q̄ iudicat⁹ terrā: exp̄ōt. xiij.
Sub iustitia pudicitia regnat: (A. D. E.
par triumphat: dignitas floret. xiij. D.
Qñq; laudā ē ꝓpē scīdalū mlt⁹: aliqñ
agendā vt sit cautela reliquor⁹. Ibidem.
Justicia ē gladi⁹ bis acut⁹: medicina vitior⁹:
antidotū pcōr⁹: q̄ sine pudēcia mors ē: sī
ne misēa gladi⁹ i manu tyrānī. xiij. D. i fi.
Qui sit cum sūma discretiōe tenenda: ⁊ sūma

deliberatiõe ferẽda. xviij. L.
Justicie inimici hi sunt. xviij. ℣.
La Lachrymę nõ debẽt ꝓhiberi ꝙ nã et
Ad lachrymas vehe (torquet. xj. B
muo eẽ tã ꝓni ℞tũ fuim⁹ ad culpam
Lachrymarũ bonarũ vtili (audaceo. xj. L.
tateo. xj. L. D. et. xlij. D.
Laici castella ⁊ villas suas nõ ecclĩastica bona debent dispensare. xxxvij. D.
Latria ꝺ̃ sit ⁊ cui debeat. vij. L. arca. ij.
Latrones maiores sũt i cathedris ⁊ domib⁹ ꝝ in ſtuis. xxxj. ℣. xxxvj. L.
Latro timet malũ: ⁊ vbi nõ põt nõ facit et tñ
Lbuit⁹ lauão pedes (latro ẽ. xxxv. B. in fi.
discipulo⁹ a quo inchoaut. xxvij. L. D.
Qui lot⁹ ẽ nõ indiget nisi vt pedes lauet: sic
In lotiõe pedum hu (intelligẽdũ ẽ. viij. D.
militatis exemplum dedit. xxvij. L.
Laudare deũ illas ꝓdest ꝺ̃ bñ viuũt: qz nõ il/
Qui laudat deũ (lũ laudat nisi bon⁹. lj. L.
lingua ⁊ vita: duplicit laudat. lj. L. in fi.
De ſctõ laurẽtio martyre. iij. B. in fi.
Le Leo eger ſmea devorata sanat. lv. L. in me.
Leopard⁹ capreas vt sanet quẽrit. Jbidẽ.
Lepra corp⁹ ꝓpriũ devorat ⁊ sibi adhęrentes
Lepre causa. xxxij. L. (inficit. xxvj. B. in fi.
De leporio ꝓhibitero dom⁹ ſcti augu. ꝺ̃ er ꝓhię clarissimo genere nat⁹ pũnt. liij. L. (totũ.
Ad leprosos vt patiam habeãt. Ser. xxxij. ꝙ
Li Liberũ arbitriũ si a gra deserit ad oẽ malum
Lingua nra sensum (rum: exẽplũ. xxvij. ℣.
sequat ⁊ rationẽ nõ volũtatẽ. iij. B.
Lingua in adolescẽtia inflãmat ad iocositatem
virili ętate ad fraudulẽta: in senecta ad de/
Linguã frenare mai⁹ ẽ ꝺ̃ (tractoria. Jbidẽ
capere vbem. Jbidem. (xxx. B
Lingua dolosa ꝺ̃ sit: ⁊ ꝺ̃ eã ꝺ̃ eã oponi debeat
Lingua in bono magna est: in malo mozo est. xlv. B (me finiat. Jn. iij. reg. ca. xxxvij
Liteo aut nullas religiosi habeãt aut celerri-
Lo Jn loco ℣rtuor differentibus modis aliquid esse potest. xxix. E. ℣. G.
Loc⁹ nõ facit ſctõs: ℣ opatio bona locũ sctifi
Lõtra loq̃citatẽ. iij. B. (cat ⁊ nos. xxvij. L.
Loq̃ces laudare nõ audeo: ℣ tacẽtes btos ꝺ̃/
dicare ꝓsumo. xxvj. B. in fi.
Nolite loq̃ sublimia gloriãtes: exponit. xv. B
Lotb ⁊ vxor: eius quos ſignificant. (B. xxxiij. B. xlvij. ℣.
Lu Luxuria ℞ta mala iserat bol. xlij. B. xlvij. L
Quę ꝓhibet luxurię fomẽtũ aut detrimẽtũ: exemplum. xlvij. E. xxxij. B.
Ex luxuria ꝙ̃ mala ouant. lviij. L.
Ubi luxuria nulla vr⁹: nulla bonitas: nulla
sapia: nulla iustitia: ℣ oĩs puerilitas regnat.
M Magoꝝ triũ fide ⁊ obla (xlvij. ℣. Wa
tione. xlij. p totum.
Malũ scire nõ ẽ malũ ℣ opari: qz nõ põt vitari nisi cognitũ. xv. L.
Mala qsiq̃ ꝓsunt. xxviij. ℣.
Mala multa fiũt sub spẽ boni. vj. B. viij. B
Nulli malũ ꝙ malo reddẽtur: exponit. lxxij.
Mãdatũ nouũ quõ ỏr. xxviij. G. H. J (B.
Mãdata alia sũt ꝓlia: alia cõia. lix. B.
Mãdata singularia: ℞to sũt articoa: tãto sũt
Man⁹ frustra tẽdit ad (deo gratioa. Jbideũ ꝺ̃ eas nõ extẽdit ad pauper. xxxix. G. I
Oportet mũdã eẽ manũ ꝺ̃ purgare ds (me. sordes alienas. xxxvj. B.
Mare q̃tuor modis perãsit: scz vado: nauigio: ponte ⁊ natatiõe. xxxx. H.
Maria sup oẽs creaturas ꝓlecta: oĩb⁹ gratijs ꝓcũdata: oĩ vtute ⁊ scitate i vtero mtis
Mr sit filia ⁊ mr: ancilla (sue repleta ẽ. xx. B
⁊ dña: genitrix ⁊ genita: cũ itegritate pariẽs
cũ virgitate ꝛcipiẽs: ⁊ p⁹ ptũ ℞go semp per
Maria magdalena flebat (maneno. xx. L.
qõ male cõmiserat. xj. B. in fi.
Maria et martha ẽo figurãt. xliij. E.
Martyrũ nõ ẽ tñ in effusiõe sanguis ℣ i abstinẽtia vitioꝝ ⁊ exercitio ꝓceptoꝝ. xliij. ℣
Martyri facit iniriã ꝙ orat (in me. lx. B. B.
pro martyre. xlij. L.
Fiat ỏ ꝓlio medicię qõ flẽdũ ẽ ꝓ salute: si ãt We
velit ⁊ forte si expedit suę capitãtati si obedi
Meretrix oĩ⁹ mali (atur. Jn. iij. reg. ca. xxxj
er adultera siue ꝛcubina vocat. xxxvij. ℣.
Mificordia dei erga nos ꝓzbet nob⁹ formã Wi
Jn oĩb⁹ opib⁹ dei mi (miserẽdi. ꝓlio. vj. B.
sericordia ei⁹ relucet. Jbidem.
Tñ tibi miserebit: ℞tũ. ꝓlio tuo miser⁹ fue
Mificordia sine iusticia de (rit. xliij. D. i fi.
struit: ⁊ iusticia sine mificordia i crudelitatẽ vertitur. vj. B.
Q̃ sic restringeat suũ. ꝓpriũ vt ñ auferat iusticię
Mificordia ꝺ̃ sit. xxiij. L. (debitũ. vj. D
Jdeo est omnib⁹ miserẽdũ. vj. D.
Misericors nunq̃ mala morte finiet. Jbidẽ
Qui libenter opa pietatis exercuit nũq̃ legitur male perisse. xxvj. L. in fi. xliij. B. B.
Ab opib⁹ mificordię nemo ℞tũlibz paup se
℞tũ valẽt opa pietatis (excusare põt. vj. L
apud deũ ostendit. lviij. L. in me.
Q̃ ñ tñ viuis ℣ ⁊ defunct⁹ sit miserẽdũ. xliij

B.L.ff.clij.B.xlviij.D.

Abetto ille dicatur.lxj.B.

Wo Abonicę sancte ęlio fuit vitę ꝓfano. In ad- (ęy augustinū tam spū ꝙ car- (ditionib⁹.j. ne genuerat: et ipsa instigāte ab ambrosio vigilię scte ꝙ i sermia cōmutate fūt.xxv.B

Ay pab⁹ t lachrymis suis augustinū fecit ad ꝑrere scti amb. vestigiū. In ser. amb. ō ba-

Apud ostia tyberina ꝓmuta (ptū.aug.B. cū augustio vt ad africā remearet: romā du- cit ad videndū paganoꝝ ꝓfana t ęsari cadauer.xlviij.ff.

Abonachoꝝ tria ſſ genera.xxj.p totū.xxxix.

Ay duo fūt genera bonoꝝ.xxxij.B.D (L.

Abonach⁹ nō ē ꝙ patēs nō ē.xvj.D.

In monacho tria eē debēt: disciplīa regularis

Aui ꝓpositū rūpit (ꝓgressus t exit⁹.xl.D cultum negat.lx.B.

Si peccat mulier ēmec tñ licet ꝓpositū mutare ſ i penitētię locū reuerti.lx.D.

Nō vadāt ad ſeculū min⁹ꝙ duo vel tres: nec bibāt aut mādūcēt foras.j.L.xxxvj.L. In j.reg.ca.iij. In.xij.reg.ca.xix.et.xxxij.

Qualeo esse debeant.j.B.

Nō i foro ſ i cella bitare nec familiā ſ famulariū alas pascē debēt.iij.B.xxxvj.B.q.re.

In monacho mercēria vsura est (gu.ca.ij. matur occulta.iij.B.

Abonach⁹ verbo suo sal est infatuatū: artifex mēdacioꝝ: fabularū faber.iij.B.xxvj. B.i

Non mediocriter cibum duu- (ſi. dicet qi nō ē delicate pascē⁹ in monasterio

Nñ monte moriēdo vi (q ſeculū reliqt.iij.L uere t viuendo mori debet.xj.B. circa ſi.

Abonachoꝝ ē alioꝝ pcā deflere t sua corrigere.xj.B.xiij.B.xxij.L.

Ꝓpriū monachoꝝ ē orare ſicut canū est latrare.xxij.B.

Nō debēt ꝑscrutari altos ꝙ (trare.xxij.B. sūdē ō dimſ nec ꝑbiles fodari: ſ magl quō ꝓcepta dei ſpleāt: t diabolū superēt.xv.B.

Non debēt doctorio op (B.xxj.L.xxiij.L petere cathedram.xxiij.L.

Si sup⁹ē mēs⁹ vrosē duxisset.liij.B.cir.ſi.

Cōtra monachoꝝ q lōge sedēt a monasterio et ex supbia ad fratrum fratꝝ venire ꝓhem

Abonacho periculosū est egre (nūt.liij.L. di t parētes visitare.vj.B.

Vtr liceat monacho egredi monasteriū vt

Si i spū libeat⁹ vi- (parēnt⁹ ſuenit.vj.L nere voluerit: non est tenēdus sed expellendus de congregatiōe.xiij.ff.xxvj.B.

Abonachi fugitiui disciplīe claustrali sunt subūcendi.j.D.

Abonachoꝝ habitu⁹ qualis esse debeat t de eius misterio. xxvij.L.xxviij.ff.ca.ſi.B. liij.G. In.iij.reg.ca.xviij.

Abonachū ꝙ magl⁹ crucīāt.xl.G.i me.

Abonachi nihil debēt possidē: dare vl accipe sine ꝓcu sui licētia.j.reg.ca.iij.et.iij.reg.

Abonasteriū ingress⁹ ꝓhibet se (.ca.xxvij. et ꝓhec. In reg.j.ca.iij. Et ser.j.B.

Abonasteriū egressus ꝙsi ꝓdūcē dēe debeat

In monasterio ꝙ ꝙcipiūt obſua (.j.reg.ca.ij et.ij reg.ca.v.i ſi.et.iij.reg.ca.j.Et ser.j.B.

In monasterio oēs debēt vnū (i me.D.i ſi. sentire t cōit oia possidē.j.reg.ca j.et.iij.re

In monasterio est vnanimiter (gu.ca.j. et ꝓcedit vtilitū.iij.reg.ca.j.et.vj. Ibidē.

Distribuat vnicuiq; vict⁹ t tegumētū ſ ꝙlīē alb⁹ qi ſ ꝙlīt valēt oēs: ſ sic cuiq; op⁹ fuerit.ij.reg.ca.ij.i ſi.et.iij.reg.ca.ij.

Diuites egressi monasteriū libēt vēlit sibi cē cōe nec habeāt fastidio frēs suos q ad illam sctā societatē ex paupertate venerūt.iij.regu.

In monasterio ſ ꝙrāt pauper (ca.iij.et.v. ꝙ nec for⁹ dēe ꝓmoueri: ſ tñ eoꝝ infirmitati qō op⁹ ē tribuat.iij.reg.ca.iij.

Abonasteria tāc licēpiēt omnib⁹ cē vtilia nō paupib⁹ ſi diuites illuc trāsiēt t pauper in-

Nō ō suos diuitijs supbiūt qi (ſient. Ibidē eos monasterio partūt ſ ō pauperē fratrū societate gloriēt.iij.reg.ca.v.

Eo ꝙ venerit ad monasteriū ex meritis delicatioribus ſi aliqđ alimentoꝝ: vestimentoꝝ datur: fortioribus non debet inuidum videri:

Detestabile ē i monasterio (iij.regu.ca.xv. diuites fieri laboriosos t pauperes delicatos.

In monasterio seniores sint (iij.reg.ca.xv.i ſi. a laboribus supportādi vt eis⁹ infirmitatibus ē dicē pt nf.xvij.E.xxij.L.

Si monasteriū p bostilē incursū dissipatum fuerit: ibidē ꝙ cito potuerit debēt currere ad ꝓpositū suū vbi eū eē cōgnouerit.j.reg.ca.vij.

Aut aliqđ secū ō monasterio detulit: dū illis ꝓposito ꝓsentare: nec sibi retinē qō ad oēs ꝑtinet t deo ꝓsecratū ē.j.reg.ca.viij.

Abonasteriū egressur⁹ nihil secū deferet: nec aliquē ex frib⁹ ꝓuocet.j.reg.ca.iij.t.iij.re

Et monasterio ḋo ejici (gu.ca.xxij.p⁹ me. pōt ꝓpter hoc causas.iij.regu.ca.xxij.i ſi.et xxxvij.i ſi. Ser.j.B.xlij.ff.xxvj.B.

De monasterio exeūt⁹ ſe conuerterit fratre re-

Quid ō eo ꝙ i monasterio ſ (capitul.xxvj.L frēs aut ꝓpositū ſspe ilargit.i reg.j.ca.vj.t

iii.regu.ca.xxxvij.et.xxxviij.
Abono significat christuz propt quattuor.
Posse non t nō posse non vtrūq (xl.D.
erat in potestate primi hominis. xlviij.B.
De morte duplici:corporis scilicet t animę lxxij.per totum.
Mors cur incerta ē nobis.lxxj.A.
Mortis meditatio ad multa ē vtilis.xlviij B.lvij.A.B.lviij.B.
Mors aliox sic nobis ꝓficit.lxvj.B.
Monentib⁹ multa occurrūt impedimēta. xlviij.G.exemplū.lxix.B.
Montuus ꝯtūcūq; diuel aut char⁹:statim relinquit:exemplū.xlviij.F.
Mulierū ꝓfectū bñ piculosū est.xxxvj.F
Qui mulier amicitiaſ ꝓcurat: insipiēs est
Mundus cur nō (et inceptus.xxxvij.F.
sit diligendus.xxxj.A.xlviij.F.lvij.L.
Mp piculosior ē blādus ꝙ molest⁹.xxxj.A.
Tria mala sūt in mūdo t iō spernēd⁹.xxxj.
In mūdo non dolere:non (B.L.xlj.B.
timere:nō picitari impossibile ē.xxxj.A.
Mr comparatur mari propter quattuor. xxxix.E.H.lxv.B.
Mundū decipit amatores suos.lxij.E.
Mundi finē tardi⁹ futurū sperat:vel sum ꝓsideret finez.lvij.A.in fi.cc.lviij.A.
Murmurator i aia sit lepros⁹:exemplum
Murmuratores expellēdi sūt ō (xxvj.A.
ꝓgregatiōe:nec ad mēsam cū aliis admittendi.xxvj.B.L.O.xxxvij.G.in fi.
Cū murmure nihil ē faciēdū.ij.reg.ca.ij.et iij.reg.ca.xxxiij.Et ser.j.B.in fi.
Muscula serpēti insidiaſ semp.iij.B.
Deus mutat sñaz si tu mutaueris vitam. xlvij.E.in fi.
Nā (C)Ur nasc⁹ xp̄s volunt.xix.L.xx.A.
Quid nascēdo nobis ꝓfuit.xx.A.
Natalis dies xp̄i ꝯto gaudio suscipiēd⁹ē.
In natali christi patebunt si (xix.A.
gnacula figurax:fulgebūt oracula ꝓphetarū:aparebūt miracula naturarū t stellabūt speracula gr̄arū.xix.A.circa.fi.
Natiuitates hois duę sūt:vna i vtero:alte
Omnes nascimur ad (ra ex vtero.xxv.D
laborem t dolorem.xxxj.L.
Sicut nascēdi vna ē ꝯditio:ita t moriendi.
De sctō nebridio socio (xlviij.H.in me.
sci augustini.iiij.L.i me.v.L.
Plures negāt christū tpe pac̄ ꝙ pscutiōis
Negligētia nouerca ē oīs (lx.A.in fi.B.
discipline t doctrine:sicut diligentia mater est.xvj.B.
De fridiano nicolao t nicostrato domus sci augustini.xxj.A.in me.D.
Ne obedictia omnia vacua sunt: et cū obedictia oia charitate plena inueniunt.v.A.lxj.L.
De obedictia abrae.xl.A.
Obedicdū est libent:hilariť t velociť.xl.A
Nihil sic deo placet quō obe (lxj.L.in fi. dientia.liij.A.
Qui nō obedit pfib⁹:deo nō obedit.liij.
Obedientia vna pluo ꝙ om· (A.lxj.L. neo virtuteo valet.liij.A.
Qui nō obedit nō facit de sctitate sed ō superbia. Ibidē.Et.lxj.B.
Ad obedicdū ille solus apt⁹ sē.lxj.A.
Obedictię fructus ꝯtus sit.lxj.B.
Qto obedictes fuerim⁹ pfib⁹:tāto erit de
Inobedictes (uo obedics ofonib⁹ nhis. sensu ꝓpio ꝓ rōne vtūr:t cū negligēt⁹ viuāt: pl⁹ cęter⁹ honorari volunt: iō sępe in passiones carnis cadūt. Ibidez.
Obedictiā quā pfessi sum⁹:ope t vtute ser
Sicut obedictes ma (uare debem⁹.lxj.L gnū ꝓmiū:sic inobedictes magnū iudicium dei expectāt. Ibidē.
Obedire oportz si tm bōis ꝙ etiā mal⁹:si qz mali ꝙ qz bona obtuare ꝯtendit.v.A.D.
Obedictia custos ē virtutū.v.A.vij.A.
Per obedictiā nō dz fieri malū.v.A.in fi.
Per obedictiā bonū qlīq; dimitti (vij.B dz:qz aliqn si aliqđ dz ō suo t rūc nulla ē: aliqn si ō suo nihil dz mlīma ē:exēplū ostē
Cur hō libent obedire dz deo: (dic.v.B. causę plures reddunt.vij.A.
Obedictia iō melior ot ꝙ victima tē.v.A.
Obedictiā oportet esse ho (in me.vij.A. nestā t discretā.v.A.circa fi.vij.B.
De multiplici laude obedictię.vij.L.
Inobedictia iō est timēda.xvj.A.
Ad obedicdū inuitat nos omis creatura.
De obedictia loth.xxxiij.A. (xvij.L.
Nihil mal⁹ obedictia:t nihil pei⁹ inobedicē
Obedicdū est ꝓposito tāꝙ (tia.xxxiij.L. pfi.In.iij.reg.ca.xlj.
Obedicdo nō solū vri ꝙ etiā ipsi⁹ misereri debetis. In.iij.reg.ca.xliij.
Oblatiōes qlibz christian⁹ fm stat⁹ possibilitatē facere dz dñicę die⁹ ad altare. xliij
Ocū ē viui bois sepultura.xvij.A. (L. Ocium vitat omnis creatura:solus homo a suo officio torpescit.xvij.L.

Ocioſitate nil peius in ſeruio dei. j. B. xvij. D.
Et ocio quę mala fiant. xvij. D.
De ocio vitando. xvij. per totum.
Oculi t ſi faciunt in aliquā fęminarū figant in nulla. iij. reg. ca. vj. Ser. j. L.
Oculus impudicus impudici cordis eſt nuncius. iij. regu. ca. xxj.
Oeſigens oculum: abominatio eſt domino. Ibidem. in fi.
Oculeuz petulantia ne incepta progrediatur: ꝺ proximo corrigatur. Ibdez. ca. xxiij.
Oculus corporis ianua ē cordis. xxxj. L.
Per oculos quę mala t quę bona alicꝺ poteſt adipiſci. Ibidem.
Od Odium eſt ira inueterata. ix. A.
Qui odium ſeruat in corde: nec deū laudare nec ab eo exaudiri meret. Ibidē.
Cum odio neminem vnq̄ ad cęlum ſed bū ad inferos veniſſe legim⁹. xxviij. B
Qui odium in corde habet ſecūdus diabolus eſt. xxviij. J.
Cum odio nullum opus eſt meritoriū. xlj. E.
Odium facit animam homicidam. iij. regu. ca. xxxvij.
Odium generat detractionem t inuidiam: quia peſtis eſt vnitatis. xlvij. G.
Oi Oleum illuminat: paſcit t membra feſſa fouet. xl. L. in me.
On Onera alterius nec ſua portare poteſt ꝺ charitatem nō habet. xxx. D.
Op Qui bene operatur bene remunerabit. xlviij. L.
Operari debent religioſi ſtatutis temporibus: nec aliquis ſibi vendicet propriū: nec cum murmure faciant. ij. regu. ca. ij. Et. iij. regu. ca. xxvij.
Et opere ſuo nemo monachorū ſibi appropriet. iij. reg. ca. xxvij. Sermo. j. B in medio.
Opus nullum eſt meritorium niſi voluntarium. xxxiij. L.
Ad opera ſedentes taceant niſi pro animę ſalute t operis vtilitate loquantur. ij. regu. ca. iij.
Or In oratorio nihil agāt niſi ad quod ē factum: vnde t nomen accepit. iij. regu. ca. vij. Et ſermo. j. B.
Orationibus eſt inſtandum bonis t temporib⁹ conſtitutis: Et hoc verſet in corde qꝺ proferatur in ore. iij. regu. ca. vij. et. ix. Et ſermone. j. B.
In oratione cum angelis habere debemus puritatem. xiij. L.
Oratio cum lachrymis ꝺcę ſit efficacię. xxj. A.
Oratio bonoruz: locutio eſt ad deum: ꝺ ſub paucis verbis comprehendit: et tribuit abundantius ꝺ neceſſe fuerit. xxj. B.
Non ſoluz vnuſquiſq; pro ſe ſed pro oībus orare debemus: probatur verbis beati ambroſij. Ibidem.
Orationis vtilitas. xxj. B. in fi. lxix. A.
Orationis dominicę ſeptem ſunt petitiones: tres ad ętternitatem: quattuor reliquę ad iſtā vitam pertinent. xxj. L
Oratio debet eſſe ampla: deuota t pura xlj. L.
Pro quibus ſit orandum. Ibidem.
Orare pro defunct⁹ ſalubre eſt t ſanctū. xliij. B.
Orandum eſt pro defunctis ſiue pro beatis ſiue damnatis: quia neſcimus eorum ſtatum. xliij. L.
Cur ſit orandum pro defunctis. xliij. F. xlviij. D.
Qualiter oporteat orare t pſallere. ij. re-
Oratio ꝺcio ē credituz: tan- (gu. ca. j.
to debet eſſe purior. iij. reg. ca. xxxviij.
Formā iuxta quā beat⁹ Auguſtinus recepit et cōmunē viuēdi ſocietatē dedit illis ꝺ ſuis fratrūq; ſuoz cōſortijs cōiūgi voluerūt: Requre poſt tertiā regulā.
Oratio beati auguſtini pro obſeruatoribus regulę ſuę. iij. ca. xliij.
Oratione beati auguſtini de paſſiōe domini cum indulgentijs: Require in additionibus. vij.
Ornatus qualis ſit appetendus. iij. reg. ca. xvij. Et ſermone. j. L. in me-
Op Panes triplices in ſcripturis leguntur: ſcilicet pharaonis: oblationis t propoſitionis. Primi laicoꝝ: ſecundi clericoꝝ: tertij pręlatos ſignificant. xlij. B.
Panes pharaonis in tria diuiduntur. Ibidem.
Panis oblationis eſt triplex. xlij. L.
Panis propoſitionis eſt triplex: ſcilicet

vite: doctrine ꝛ exempli. xlii. D.
Contra parentes qui filios suos dimittunt libertati ꝛ non corrigunt eos: exẽplum terribile. xxxiij. B.
Parentes in quibus debent informare pueros suos. xlvii. G.
Ve pastoribus qui pascunt semetipsos: exponitur. xxxvj. D. E.
Pastor fidelium vita est: infidelium mors. lxxij. A. B.
Pastor qualis est: talis grex. xlij. B. l ſi.
Pascere debet oues doctrina vita ꝛ exemplo. xlii. D.
Pallio pro christo est fortiter toleranda: exemplum. iij. B. circa ſi.
Quomodo quis vult pati pro christo qui pro cuius amore non vult abijcere mũdi vanitatem. lix. F. in me.
Patientia christi nobis exemplar est. xxxij. B.
Per patientiam omnia bona generantur et mala destruuntur. xvj. B.
Qui patiens non fuerit: beatus esse nõ potest. xxxij. A.
Patriam deserere: despicere ꝛ nolle inhabitare inhumanum est. xlvij. D.
Quantum pater immensus sit: apprehendere non valemus. xv. A.
Patriam cęlestem quam desiderare debeamus. lxv. A.
De patricio nepote beati augustini subdiacono pio cuius morte scripsit liber de visitatione infirmorum. lxij. B car. ſi.
De paula virgine sancta. xxiij. A.
De fratre paulo domus sancti augustini xxj. A. in me. D.
Paupereꝫ spiritu qui dicantur: ꝛ qui nõ
Paupertas inter diuitias ser- (xxj. E.
uari potest. xxj. D.
Paupertatis commendatio. ij. E. xxj. D. post mediũ.
Paupertas si non affectu geritur: miseria est. v. D.
Quis sit pro christo libenter tolerãda. xl. E.
Paupertatis quę sunt genera. xl. F.
Paupertas felix est si ęqta est. Ibidem.
Felix paupertas per quam cęlestia acquirtur hereditas. lix. G.
Pauperes cur non sint despiciendi.
Si pauperum est regnum cę- (xliij. A.
lorum: restat vt infernꝰ sit diuitũ. lix. G
Pax est custodia ꝛ cura olim virtutũ: nec vlli dabit venia nisi pacifico. xxviij. F
Qui pacem cordis ꝛ oris ꝛ operis nõ habet: christianus non est. ij. A.
Domum vel mentem in qua pax vñat diabolus intrare non potest. ij. B.
Pax non est amanda sine iustitia. Ibi.
Pacem qui impediunt. ij. L.
Pax inter malos tñ nocet ſtum discordia inter bonos. Ibidem.
Peccatum primorum quę bona abstulit Pe
et quę mala intulit. xlviij. A. B.
Peccatum est pęna peccati. xlvij. B.
Contra morbum peccati opponendum ẽ mordax emplastrũ ne malum crescat. xiiij
Peccata grauia grauissimis indi- (D.
gent lamentis. xj. L.
Nullum peccatum deus dimittit impunitum. lxiij. B.
Peccata quosdam relinquunt non ipsi peccata. lxxj. B.
Peccator quia non statim patitur deus vltorem: estimat sibi cum participem. ij. A. in fine.
Peccatores peccata sua in dorso ponũt et bona ante faciẽ: ꝑ iusti mala ante faciem ꝛ bona in dorso habent. lix. B.
Peccator ceram domino quomodo aliquis dicatur. xlvij. L.
Pęna aliquando relaxanda est propter scandalũ multorũ: quandoq; exagitãda vt cautela sit reliquorum. xiiij. D.
Qñ sit summa deliberatione inferenda.
Pęnę damnatorum erunt in- (xiiij. E.
ꝛa qualitatem culpę. lvij. G.
De pęnis inferni. xxvj. E. F. G. lviij. L.
Pęnitentia est medicamẽ lapsorum. ix. D.
Ad pęnitendum talis debet esse deuotio: qualis intento ad peccandũ. xj. L.
Pęnitentia illa bona est quę peccata ꝑacta sic deplorat vt iterum non cõmittat. xj. D.
Ieiunat est ꝛ non pęnitens qui agit q̃ pęnitet. Ibidem.
Pęnitentia est agenda in omnibus mẽbris in quibus peccauimus. xxx. B.
Pęnitenti promisit deus veniaꝫ: sed nõ promisit vsq; crastinũ differenti. xxx. L.
Pęnitentię tres sunt partes. xl. B.
Pęnitere debet quis dũ sanus est. xlj. D
Pęnitentię vtilitas. Ibidem.

Pēnitere in vltima ḡritudie durū est: pē-
nosum et lachrymabile. xlviij. G.
Non est pēnitētię locus apud inferos. xlv.
Qui pēnitentiā verā agit se li (A. lx. lb.
berat ⁊ alios exemplo ꝓuocat. xlv. A.
Qui pēnitētiā verā agit ac iustas elemosy
nas facit nō gustabit mortem. lxiij. lb.
Per pēnitentiā verā deus nō solū culpas
remittit sed etiā pēnas ꝑmittit. Ibidē
Qui ad agendā pēnitentiaꝫ temp⁹ (in fi.
senectutis expectat: fani a fide est alien⁹.
Ecce pēnitens quasi monachus (lxxj. B.
patiēs: non quasi sęcularis si peccasti in
vita monachi ꝓstituta. lx. D.
Non est magnū inchoare bonuꝫ ꝙ ꝑficere.
Perseuerātia informat meritum: (viij. A.
coloꝛat boni ꝓpositū: remunerat curren-
tem: coronat pugnātē ⁊ ducit ad brauiū.
Perseuerātia quibus rebus (viij. A.
comparatur. viij. A. B.
Perseuerare paucoꝛ est: incipere vo mul-
toꝛ: exemplis patet. viij. A. C.
Ecce res ꝓsequit christianū. lx. A.
Pb Philosophari est semp mortē ꝑmeditari.
Philosophi ḡuis calcane (xxij. B. ar. f.
runt diuitias: honoꝛes etiā ⁊ ꝓpria coꝛpoꝛa
non tñ eis ad ęternę vitę meritum ꝓficie-
bat qꝛ charitate ⁊ timore dei carebāt. xxij.
Philosophia nō est querenda (A. circa fi.
qꝛ homo nō ad philosophiā sed ad eḡuꝫ
factus est. lv. C. in. fi.
Pi Pietatis quattuoꝛ sunt ḡadus. xlv. B.
Pietas ⁊ impietas ꝙd sit. xxiij. B. in fi.
Pietas quō differt a misericordia ⁊ clemē
Iniquitas impunita re (tia. xxiij. C.
dūdat in augmentū facinoris. xiij. D.
Pium hoiem nunq̄ sed impiū ⁊ crudelem
perisse frequēs legim⁹. xxvj. C. i fi. xliij. A.
Pius hō multoꝛ hz intercessoꝛes. xliij. A.
Pīi cogitatiōes supfluas significant. xxj.
B. xxvij. E. lx. C.
Pl Qui sibi placet deo displicebit ⁊ sibi. lj. A.
Plato pbo qꝛ mīta aduersa patieba (in fi.
tur sine fundamēto fidei ⁊ charitatis: ideo
meritum virtutis amisit. xiij. A. in fi.
Cur ploraꝛ infans natus. xxxj. C.
Po De pontio ꝑfecto romano. xlviij. F.
De frē pontiano dom⁹ scī augu. xxj. A. in
Positiōes dominū quattuoꝛ (me. xxj. C.
sūt: sez accubitus: sessio: stātio: ⁊ ambula
Potestas siue mūdi si (tio. xxxix. C. F. G
ue eccliē ideo non est spernēda. v. D.
De potu supfluo nota exemplum terribile.
xxxij. per totum.
Pręceptū oportet vt sit honestū ⁊ discretū Pu
v. A. circa fi. vij. D.
A ꝓceptis dei nulla litterarum ignorantia
Duo sūt ꝓcepta nobis ꝑ- (ceptaꝛ. i. A.
apaliter data. ij. reg. ca. j. et. iij. reg. ca. j.
Et sermo. xliij. A.
Pecco multoꝛ nō erāditi impossibile ē.
Prędicatoꝛib⁹ grandis necessi- (xliij. A.
tas incumbit. lxiij. A.
Prędicatio ad quos spectat. xiij. A. i. me.
Prędicatoꝛ primo se ipm̄ alios curare debet.
Prędicatoꝛ hęc seruabit. xiij. C. (xiij. B
Pręlatura ex obediētia est suscipiēda ⁊ ce⁹
aduersa fortiter tolerāda. exemplo. v. B.
Pręlati ad ꝙd sint ecclia. v. D (C. iij. C
Pręlatoꝛ ꝓfectio est status: ⁊ ꝙ spectat ad
pręlatū bonū. xxxix. B. lb.
Non sufficit seipsuꝫ imaculatā seruare: sed
expedit vt bonos ipsū in se esse faciat vi-
ta ⁊ exemplo relucere. xxxix. J.
Qto maioꝛ est in bonoꝛe: tanto maioꝛ dif-
ficultas in reddēda ratione. xxxix. J.
Qto est in loco supioꝛe: tanto in periculo
maioꝛe versat. iij. reg. ca. xliij.
Qꝛ gerat christi vices ⁊ ideo si ꝓtemnit: ch̄ri
stus ꝓtemnit. v. D. lxj. C.
Non se estimet potestate dñante sed chari
tate seruiente sciē. iij. reg. ca. xliij.
Non debet esse insensat⁹ sed ꝑnolus: pru-
dens: castus ⁊ sobrius. xiij. E.
In pręlato duo debent esse: misericordia ⁊ in
Pręlatus bonus de- (stitia. vj. A. in me.
beꝛ esse sollicitus ō salute subditoꝛ. j. B.
Qꝛ debet infirmāti subdito auxili- (in fi.
um diuine medicine ꝑabus postulare. ex
Circa cōa seipsuꝫ ꝙbe- (emplum. xxvj. A
at bonoꝛ operū exemplū. iij. reg. ca. xliij.
Corripiat inquietos: ꝓsolet pusillanimes: su
scipiat infirmos: patiens sit ad oēs. Ibi.
Disciplinā libens habeat metuendo im-
ponat: tñ magis amari appetat ꝙ timeri.
In pręlato nihil est fetidius: ni (Ibidem.
hil dānosi⁹ ⁊ turpius furiostrate. xxxvj. B
Pręlati ꝙdā nō sūt dispēsatoꝛes ꝙ dissipa-
toꝛes: nō speculatoꝛes ꝙ spiculatoꝛes. xlij. A.
Pręlatis luxuriosis: auaris ⁊ sugdis: im-
possibile est subditos castos: humiles et
bonos facere. xlij. B.
Ad prępositū monasteriū spectat ea ꝙ scꝑta
sunt facere obseruari ad omnes. j. reg. ca.

v.Et.iij.regu.ca.xlij. (xliij.
Qꝛ sit honorand⁹.ij.reg.ca.ij.et.iij.reg.ca.
Qꝛ distribuet vnicuiq; victū ⁊ vestitū sicut cuiq; opus fuerit.ij.reg.ca.ij.i fi.iij.reg.
Ad pꝛpositū pertinet res mona- (ca.ij.
steriū dare vel recipere: ⁊ put cuiq; opus fuerit distribuere.j.reg.ca.iij.ij.reg.ca.
Pꝛesbyteri ḟt gradu (q̄ in fi.ij.reg.ca.ij.
um culmē ascendūt: tot rationū vinculis alligantur.xxxix.Ꝑ.
Qꝛ debent esse mūdi qui alioꝝ debēt mūdare ꝓscientiao.xxxvj.A.
Qꝛ sint sal terꝛe: lux mūdi: patroni ⁊ rectores terꝛe: angeloꝝ ⁊ paradisi cueo: ꝓphetarū filij: patriarchārū cognati ⁊ aplorū successores.xxxvj.A.xxxvij.A.
Debent esse irreprehensibiles: vt nō quęrāt vxores: nō diuitias: nō honores: nec foꝛ cū rusticis: nec mercantiao: nō cōmatres ꝓcurare: nō tabnas intrare: nō discurrere nisi ꝓ necessitate.iij.B.xxxvj.B.
Oportet eos abstinere a rixis ⁊ ebrietate: nec extra domū eꝑi vel suā māducare aut bibere: vel in eadē prandiū vel cęnā sęcularibus pꝛepare.iij.B.xxxvj.B.
A ꝑsbyteris oē turpe lucrū debet esse remotū: nec sęculi sed dei negociatores esse debent.
Contra eos q̄ nec missaꝝ (benr.xxxvj.L.
cantare nec baptizare: nec mortuū sepelire sine ꝓcio volūt: ⁊ mortē diuitū portus ḟs salutē vident.xxxvj.L.
Qꝛ tales mūdus grauius ḟs latrones iudicaret si sup eos pr̄atem haberet. Ibidez.
Qꝛ sint dij ⁊ filij excelsi: oculi ęcloꝝ ⁊ pedes claudoꝝ ⁊ claudigeri ęcli.xxxvj.G.
Pꝛesbyteroꝝ vita: saluo: requies ⁊ sctificatio dęc esse debet.xxxvij.A.
Tunc eoꝝ ministeriū despicat q̄n ea q̄ sunt christi opere implere negligūt. Ibidem.
Qꝛ debent esse paupes ⁊ patientes.xxxvij.
Quicqd eis supererit: pauperib⁹ (A.B.
debent erogare.xxxvij.L.
Nō licet eis manib⁹ opari aut ligonizare: ferrū fabricare, ⁊ filia.xxxvj.L.xxxvij.L.
Qꝛ patia debent ornari. exēplum.xxxvij.
Quę ꝑmittę sint dāde deo.xxv. (L.Ꝑ.
A.in fi.
Professio nō coacte sed sponte fieri debet.
Pꝛofiteri nostrū est (v.L.in fi.D.lx.B.
dimittere nō est nostrū.v.D.lx.B.
Qui a ꝓfessione sua cadit: dimidi⁹ ecclidit.
Clericus ꝓfectꝰ duo: scripta- (liij.D.liij.D.
tem interius ⁊ clericatū exteri⁹.liij.D.
A ꝓposito cadere malū est: sed peius est simulare ꝓpositū.liij.G.in fi.liij.D.lx.D.
Promissa si teneꝝ ꝑmiū habebis: si negas
Promittere erit in (pęnam.lx.L.lxij.D.
tua ptāte: dimittere nō est tuū.lx.B.
Quę sint ꝑmissa dei bonis.lxiij.A.i me.
Pꝛopietas cuiuscūq; rei denegat religioꝝ j.reg.ca.j.Et.iij.reg.ca.j.ser.j.A.i fi.B.
Nulli ꝓpriū habere licet: (iij.L.v.L.D.
et si facit: facit qđ nō licet.iij.L.
Qui ꝓpriū habere voluerit: ei clericat⁹ nō
Qui ꝓpriū possidet (tollit.iij.G.liij.D.
a christi disciplina ē remot⁹.lix.A.i fi.B.
Qui ꝓpriū habuerit nec sepelięndus ē cum frib⁹: nec qđ habuerit suscipiendū in vsuꝝ ęteroꝝ. exemplū.v.L.Ꝑ.xxvij.B.liij.L.
Pudens oia secū haberan (Ꝑ.liij.B.Ꝑ. Pr
ębus sibi sufficięt est: impeudēti nihil suf
Pudentia docet qđ fugien- (ficit.iij.A.
dum ⁊ quid tenendū sit.iij.A.
Pudentia simplicitatē comitē habet. exemplū.iij.A.in fi.B.
De versu psalmi.xlix. vide ser.lj. p totum. Pr
Pudicitia sic in muięr custodit vel fugit. Pu
Punire peccatū nō est cru (iij.reg.ca.xxj.
dele sed misericordia ⁊ iustitia ⁊ dinę rectitudinis iudiciū.iij.reg.ca.xxiij.in fi.et.xl.
Et ser.xxij.L.D.
Q Qręrdi mod⁹ christū qs sit. xliij.A Qu
Vbi ḡrędus sit: ⁊ qđ impediat eū
inuenire.xliij.B.
Qō quęrk diuersis modis ⁊ volūtatibus.
Pꝛopter quid sit quęrendus. (xliij.L.
xliij.D.lv.L.in fi.
R Rapinis multis paruas clemosyꝝ Ra
D nas facięs ⁊ pctā nō deserēs: pecuniam pdit ⁊ pctā nō redimit. lj.A.
Pudeat rape paupib⁹ qbus iubemur ero
Raptoꝝ pęna qualis erit (gare.xxxj.L.
xxxj.L.xxxv.D.in me.xxxvj.L.
Rectitudis treꝝ sūt spēs: nā aliud ē regi: aliud dirigi: aliud corrigi: pma ē rei inolatę: scda sensatę: tertia rōnal: ꝑ iust⁹ nū erigit Re
Recōciliare ḟbo si ḟbo offēdisti: si fa (lv.L.
cto placa facto.iij.regu.ca.xxxviij.et.xl.
Regnū ęcloꝝ tā (Et ser.xlviij.G.in fi.
ti valet ḟtum habeo.xliij.D.
Regnū ęcloꝝ ex qb⁹ ꝓstat.xliij.D.cir.fi.Ꝑ
Regnū ęcloꝝ iō est apetendū.xliij.Ꝑ.
Ad regnū ęcloꝝ q̄ noo adducāt vel abducant.xxiij.B.in fi.xliij.Ꝑ

Regnū romanū p ꝙ meruit tm̄ ſublimari. xxxvj.E.in fi.
¶ rādus pacifice gſeuerauit:ḣdu ſenel re gebāt uſtiaā ſeruāteo.xiiij.E.
Regula o treo btī augu. ḡre in ꝓnci. volu minis poſt ſer.btī amb.epi.
Regulā oño fuēt q̄ bōi cē deſiderāt .j.reg.
Regulā ſeruare dz tā ḡlat⁹ ꝙ ſb (.ca.xc. dinso.j.reg.ca.v.et.iij. reg.ca. xlij.
Regulę trāſgreſſor ꝛ ꝓtemptor: diſciplinę monaſticę ſubiacebit.ij.reg.ca.v.
¶ nō ſit ſeruāda ex timore ꝑ amore.iij.re
¶ ſemel in ſeptiana legat (gu. ca.xlviij. ne aliq̄d p obliuionē negligat.iij.reg.ca.
Religio p ꝙ perit.xl.E. (xlv. et ſer.j.D.
Religioſo ꝝ duo ſūt genera: vnū ꝓfectorū: aliud tepidoꝝ .xxxiiij. A.B.
Religioſi nō eſt mun⁹ ꝙ duo vl treo ſimł ꝛ cū q̄b⁹ ꝓpoſit⁹ uſſerit ire ordebūt.ij.reg. ca.iij.et.iij.ca.xix.et.xxxij.ſer.j.L. xxxvj
¶ extra monaſteriū nō edāt aut di (L. bant.ij.reg.ca.iij.et.iij.Reg. ca.xij.
Religioſi ꝛ ſpectarł nō eſt ꝙlis ꝑdtio.lx.L.
¶ in vendēdo ꝛ emendo opa monaſterij ſint cauti ne trāſgreſſores inueniant.ij.re
¶ nihil exerceāt i incēſſu ꝛ mo (gu.ca.xij tib⁹ q̄b⁹ cuiuſlīj offendat aſpectū ꝑ q̄d eo rū deceat ſeritatē.iij.reg.ca.xx.
Qui occulte ſras vel q̄libet mun⁹ accepit ꝓuict⁹ grauī⁹ emēdet.iij.reg.ca.xxv.et.j.
Relinquere vitia maioris ē virtus (ca.iij. tio:ꝙ reo.xlv.B.
Reſurrectio corpoꝝ erit in ictu oculi ꝛ veri tate carnis.lvij.E.in me.
Sa ¶ Sacerdos magn⁹ in lege:ꝛ ſacerdo tes mioreo ḣo figurāt. xxxvij. L. Quid⁹ reb⁹ cōpanł:ꝛ q̄ debēt eſſe Sacerdos cuꝝ ſe induit (mūdi.xxxvj.A. ad ſacrificādū dz cogitabit.xxxix.ℨ.
Sacrificiū deo nemo mal⁹offert.lj.L.
Sacramēta eccliaſtica nō ſunt ꝑcio cōpan
¶ ſint ſpōtanea (da.xxxvj.E.xxxvij.B volūtate miſtrāda nihil perēdo: nihil ex pectādo:nihil de ꝓmiſſo oſiderādo:etiā ſi miſtrāo ſit paup: ꝑ ſi q̄d offerł uſſe reci pit uſſe poſſideat.xxxvij.L.
Sapia ꝓmo boleꝝ a piculis liberat:ſcḣo cō ſeruat liberatū:tertio coronat ꝓſeuatuꝝ.
Vane ſapiēteo ad quę mala q̄q̄ (v.A. peruenianł.xv.D.
Sarabaite q̄ dicāł.xxj.L.p⁹ me. xxxix.L.
Satiſfactio de oīb⁹ ꝛ in oīb⁹ mēbris cē de bet ꝓ ꝑcio.xxiij.B.
Scia mūdi hȳc eſt.xxiij.B. Sc
Scḣnura ſacra labeo gneo tabernaculi aut ſpeculo cōpał.xxxvij. A.L.et.iij. regu.
¶ ꝓferł ſcḣnarie gentiliū ꝛ q̄ eł (ca.xlv. vnitas.xxxviij.B.D.
¶ ſint lḣę imitatorię q̄b⁹ ab exilio ad pa triā p chriſtū reuocamur.lvj.B.
Lectio earū ad q̄s ſcipue ꝑtinet.xxxvij.L
Lur libenł legēdę ſint.xxxvij.A.L.
Vt dulceſcāt nō ſolū ſufficit eas audire:ſ i vomib⁹ ꝛ ruminā ſūt cerł bonis ſingulis
¶ piculo ſum eſt (dicb⁹ relegēdę.lvj.A. eas nolle legere:ꝛ q̄ pena digni ſūt earuꝝ
¶ ſint cib⁹ animę et (ꝓpꝫtes.lvj.L. viaticum.lvj.D.et.iij.reg.ca.xij.
¶ ſingulł dicb⁹ ſint legēdę. ij.reg. ca.ij.et
¶ ſint in menſa (iij.ca.xxxv.et ſer.j.B. clericoꝝ legēdę ꝛ cū ſilentio ſiue ꝓtenṫōe audiēdę.ij.reg.ca.ij.iij.ca.xiij.et ſer.j.D
Seneca pbs apſto paulo cha (ſer.xxvj.D Se riſſimus fuit.xvij.A.
Senſus corpis nob cōes ſūt cū pecorib⁹ ad vſum nō ad oblectamētū.lv.D.
Senſus corpis ḣo cū bruł cōes bz ala quō cruta amittit ꝛ ꝙtuł trib⁹ vtał.lv.D.
Sepulchra mortuoꝝ ercpla cē debēt viuo rū.xlviij.ℨ.lvij.B.lxvj.B.lxix.B.lxxv
Sermo vanus vanę conſcientię (p totū. iudex eſt.iij.A.
Serpēs ḣtuos bz ꝓprietates.iij.B.
Serpēł ſerculū vitio ē.lv.L.circa fi.
Serui xpi illi recte dicūł.xxxvij.A. in me.
Seruituł cā ꝛ origo.v.B.cir.fi.
De ſeuero epo mileuitano.liij.B.in fi.
De frē ſeuero diacono dom⁹ ſcti augu.qui multł flagellis atterł.liij.L.xxj.A.i me.
Silere deł ē vindictā ſuſpēdere.lj.A. Si
De ſilētij multiplici vtilitate.iij. p totum.
Sumea egra ſanguie canū medeł.lv.L.i
Simoniā cōmittit q̄ baptizat vel ℨ (me. dicat aut mortuū ſepelit vt inde lucrū ac
Simoniā cōmittit q̄ bīſl (ḣrat.xxxvj.E. cū vel eccliam a laico recipit .xxxvij.D.
Simoniaci ꝛ giezite a deo pariłł.xxxvij.
De frē ſimplicio dom⁹ aug. q̄ ꝓſſio (D. nis ꝓpoſitū cū mag̃ feruore ſuſcepit:ꝑ au dito pfe ſuo occiſo mūdū intrauit vt euꝝ vindicaret.iij.L.i me.v.L.xxviij.R.in
Simplician⁹ ligurienſis poſt amb. (me. epiſcopus mediolanēſ auguſtinū in fide catholica inſtruit.v.G.xxj.A.xxvij.

A.xxxix. B. in me.xl. L. Jn ser. amb. B.
Simplician⁹ a iuuentute deuotissime deo
viuēs: augustino ꝺſcīā de trib⁹ suis dona
Simplicitas sine astu (uit.xvij.L.xxj.A
ca stulticia reputat.iiij.A.in.fi.
Sinaxis quid sit.liij.L.
So Socrates fertur risisse: magnos latrones
ad suspēdiū duci facere paruos. xxxj. ☞.
Sodoma ęcitas vel muta vel asperitas
Sodomi (ōr: t figurat mundū.xxxiij.A
tas de⁹ spernit: angeli fugiunt: dęmones
Lur dicunt pctōes (hortēt.xlvij.A.B.
cotā dño pz ęcteris.xlvij.L.
Llamet ō: pctm qñ absq; oi timore ad actū
pducāt t ꝓfuctudie multiplicat.xlvij.L.
Sodomitę a ꝺh⁹ i iudicio sūt iudecādi.xl
Quę sodomię ☞stant fomētū aut (vij.D.
detrimētū: t ☞ in sodomit' omne pctm re
Principiū sodomitici (gnat.xlvij.L.☞.
crimīs mulieres extiterūt.xlvij.☞.
Qr exercet in oi sexu t ętate.xlvij.B.L.in
Jn sole tria sūt: motus (me.L.circa fi.☞.
calor t fulgor.xliij.D.
Sozor: bti augu. monitur: ad quā scpsit li-
brū de vita christiana.liij.B.in fi.
Sp Speculū bti augustini notat in.iij.reg.ca.
Spes ęcles ☞ta (xlv.t ser.xxj.D.in me.
in nob bona facit.r.B.
Spūssctūs quō oia ꝓtinet t nō ꝓtinet: scire
Spūssecti septē sūt do (nō possum⁹.xv.A
na ꝓtra septē vitia.xv.D.
Spūssctūs nanq; viuificat nisi in pace vni
ta: sicut nec spūs būana mēbra mortua vl
St De fratre stephano (absala.q.B.in fi.
xxj.A.in me.D.
Stolę sctōꝝ q; sunt.xxvij.L.circa fi.
Superbia ē mater t caput oīum vitioꝝ.xv.
Qr nō sit creata a deo t tam (D.xxxj.D.
paugib⁹ ☞ diuitib⁹ insidiat.xxxj.D.
Su Superbia q; mala facit.xij.B.xxxj.D.xliij.B.
Ubi superbia: ibi discordia.xij.A.
Contraria est deo: t nihil sic odit de⁹ quō
Qr sit mari (superbiā.liij.A.in me.lxx.A.
mū pctm.liij.A.
Qui superbiā ꝺz nullas vtutes ꝺz: ly ꝺre vi
Qis insidias i malis opib⁹ (deat.liij.B.
exercet vt fiāt: sola superbia insidiat vt pe
reant. Jn.iij.regu.c.v. in fi. t ser.xij.A.
Superbus ois sibi sapiēs (xxxj.D.liij.B.
videt.liij.B.
Superb⁹ nesciat pnitere q: nō cōgscit se pec
Deū negligit: diabolo (care. Jbidē in fi.
seruit: t dū trāsitoria q̄rit: ęterna pdit.lxij
Superbus ęsto glorios⁹ ē ante (L.in me.
boles: tāto despectior ē ante deū. lxx.B.
Erubescat vmiculus cē superbus vbi deū vi
derit būiliatū.lxx.B.
Acere dei ꝺd sit.lj.A. La
t Tarpeia meretrix romana vt caste
viueret tulit sibi oculos eruit t pa-
nem cū aqua tū ministrari.xlvij.L.
Te deū laudam⁹ qñ t a ꝺh⁹ componit. Jn Le
Diabolus (ser.Ambō ō bapti.augu.B.
temptauit pmos boies ꝙ tria.lxviij.A.B
Lū temptat pus singulis ꝺd adhibeat cōꝝ
Jn testamēto cbuit⁹ semp p (scit.xliij.L.
vno filioꝝ cōputari debet.liij.L.in fi.
Testamētū aliqs ꝺz facē dū san⁹ ē: dū sapi
ens est: dū tut⁹ est: nā si expectat infirmi-
tatē: minus t blādit⁹ ducet q̄ noluerit.
Testamētū cōdere religi- (xlviij.G.cir.fi.
oso nō licet: exēplū.v.L.☞.xxvij.B.liij.
Testamētū talis ecclia (L.J.liij.B.☞.
nō recipit.liij.D.E.☞.
Timor dei ☞ bona facit.lxij.A.
Timere debemus tria: t quę.lxviij.A. Li
Aliud ē timere pnā: aliud amare iusticiā.
Ubi q̄rit ō vnitate trinita- (xxxv.B.i fi. Tri
tis: magna cautela adhibēda ē: qr nec pe-
riculosius alicubi errat: nec laborios⁹ la-
ꝺd q̄rit: nec fructuos⁹ aliꝺd inuenit.xv.A
Trinitat' naturā ad plene inuestigare im-
possibile ē. exēplū.xv.A.circa fi.
Qr diuidit idiuisibilit t ꝓiūgit diuisibilit:
nec minorat in singulis: nec auget in tri-
Qr ☞libet ꝓsonarū (bus.xv.B.xlviij.A.
deus ē t vita indiuisa in ope: pcors in vo-
luntate: par in potētia: ☞lis i glia.xv.B
Qr in trinitate vna sit ēcntia t tres ꝓsonę:
scripturę pbat. Jbidē.
Jn trinitate tū vna ꝓsona ē ☞tę tres: nec
plus sūt duę ☞ vna vel tres: i se insimuę
sunt: t singla in singul⁹ t omia in singul⁹: t
singula i oib⁹: t oia i oib⁹: t oia vnū sunt:
exēplo mōstrat.xliij.D.
V Valentin⁹ scrūs eps carthagis. ba- Va
ptizat: anno ętat' suę.xix. et obit:
lv.A.ct.D.in fi.
Valentin⁹ cleric⁹ dom⁹ sci augu. monitur
Valeri⁹ sctūs eps hipon. (xxxij.L.in fi.
dedit augustino ptātē ꝓdicandi vbū dei
cotā eo in ęclo: t pmisit vt i domo epi mo-
nasteriū clericoꝝ ꝓstrueret. xxj.D.in me.
Qr de bonis epat⁹ sut: augu. vt in decreto

monasteriū edificaret plura donauit. xxj
ꝙ dedit augustino ꝛ frib⁹ (A. in me. D.
boerū ꝑ monasterio edificando. iiij. L. v.
L. xuij. A. tl. L. in me. lij. B. in fi.
De vanitate ſeculi. lvij. et. lviij. p totum: et
Vasa dñi quę dicunt. xxxvj. A. (xlix.
Venia petēda ē ab eo ꝙ lęſuo ē. j. reg. c. vj.
Qui nunq̄ vult petere veniā aut nō ex alo
petit ſine cā ē in monasterio etiā ſi inde ſi
Veniā a ſub (phciak. iij. reg. ca. xxxviij.
dūl ꝙlat⁹ nō petat ꝙ in corripiēdo modaꝫ
Verbū dei ſō caro (excellit. Jbidē. ca. xl.
fieri voluit. xx. A. B.
Verbū dei cib⁹ ē aſc. iij. reg. ca. xiij.
Verbū ociosū nō ſit i religioſo. ij. reg. c. iiij
Verbo ſtao depungit l oꝛe ꝙlio hō ē in mē
Verbū ociosū nihil aliud ē ꝙ ſe (te. ij. A
men infructuoſum. iij. B.
Averbio durioꝛib⁹ ē pcendū: ꝙ ſi emiſſa fue
rint nō pigeat ex ipſo oꝛe ꝓferre medica-
menta vſi facta ſunt vulnera. iij. regu. ca.
Verū a ꝙcūq̄ dicaſ a deo dicitur. (xxxix.
xxxvj. D. in medio.
Veritaſ am ara ē bis ꝙ eā ſi amāt. xxxvj. G
Veſteo ſacerdotaleo ꝙd ſignificēt. xxxix. J
Vō veſtib⁹ ꝑ moꝛib⁹ placē apetūt religio-
ſi. iij. reg. ca. xviij. ꝛ ſer. xxvij. L. xxviij. J.
Veſtes mona (in fi. H. i. L. in me. lij. G.
ſteriꝫ ſub vno vel plurib⁹ ſint cuſtodib⁹:
nec cuilibet ꝓferāt ꝑ volūtate ꝛ tempoꝛ
ꝓgruētia: nec ꝙ deteri⁹ aliꝙd recipit mur-
Vꝫ ſm arbitriū (muret. iij. regu. ca. xxvj.
ſpoſiti lauēt: ne mūdę veſt⁹ nimi⁹ apetit⁹
interiores ei⁹ ſordes ꝓbat. Jbidē. c. xxx.
Vū fuerint indigētib⁹ neceſſaria dare non
differāt ſub ꝓtū cuſtodia ſūt ꝙ poſcūtur.
De trib⁹ vtꝫ ſapię dei (Jbidē. ca. xxxvj.
p ꝙo liberat hoies: ſcz liberatiōis: ꝓſerua
tiōis ꝛ cotonatiōis. lv. A. D. in fi.
Vꝫ via ꝓma ē in ſtatu pnitētię: ſcōa iuſti-
Via ꝓma ē recto (ię: tertia glorię. lv. B.
mo: ſcōa directiōis: tertia correctiōis: ſed
Vię duꝛę ꝙ ſint. lv (ꝛta ē erectiōis. lv. L
B. in medio.
De trib⁹ vitiꝭ ꝓncipalib⁹: ſcz gula: cupidi
tate ꝛ ſuꝑbia: ꝛ quō ſuꝑank. lxviij. A. B.
Vilio bt⁹ quale erit. xliij. D.
Vō videre ſemina ꝙ apetere aut apetiveſ.
Qui videt (le criminoſū eſt. iij. reg. ca. xxj.
ſeminam: ꝛ videri apetit nō putet ſe ab
alio nō videri: certe videt a deo: ꝙ tātovi
det ſapiēt⁹: ꝙnto patiēt⁹. Jbidē circa fi.

Vigilię ſctoꝛ cur cōmutatę ſūt in ieiunia.
Cur adhuc nomē vigiliarū ma- (xxv. B.
net. xxv. D.
Cur ſi bñt vigilias aliꝙ feſta aploꝛ. xxv. E
Cince in bono maliꝫ: ſic intelligit. lxxiij.
Vindictā petere licet a deo nō ad (A. B.
dānationē ꝙ correctionē. ix. B. circa fi.
Qui vult ſe vindicare ꝙ vult: puocat in ſe
vindictā dei. lxxiij. A.
Vinum qui bibere debeāt ꝛ qñ. j. L.
Virginitas relict⁹ nupciarū copul: dimiſſa
liberoꝛ ꝓpagine: ſpōſo ꝙ in cęlis ē penni
mēte: actu: habitu ꝛ geſtu aplicari meruit
Virgo ꝛ ſi nunq̄ in mona (xliij. F. cir. fi.
ſterio fuit ꝛ ſacrata ē: illi nubere ſi lꝫ ꝙaſ
in monaſterio ē nō cōpellat: ſi āt ceperit
eſſe in monaſterio ꝛ deſerit: et tā virgo ē:
Virtutes cardinales (oimidia ruit. lij. G.
quattuoꝛ. iiij. A. in medio.
De laude vitę ſolitarię. j. A. B. xxvij. A. ꝛ
Vita ꝑplanata (xxxix. p totū. xxvj. B.
ꝓfertur actiuę. xliij. E.
De vita ꝛ moꝛib⁹ clericoꝛ. xlij. p totum.
De cōi vita clericoꝛ ex augu. ordinatiōe. lij.
Vitā longā oēs amāt non (ex. lij. p totū.
bonam. lxxj. B.
Lupiēteo male viuere ꝙrūt ſibi exēpla ma
De fallacia ꝛ miſe (le viuēciū. lij. F. in fi.
ria ꝙſentis vitę. xlix. per totum.
Vita ꝙſens cur ſit ſperēda ꝛ dā aperēda
Sic viuam⁹ vt ſemp viuere va- (lvij. L.
leamus. lxxiij. B.
Vita iſta nō patria ſ eplius: nec ꝓpetua ſ
Quid int vitā iſtaꝫ (trāſitoria eſt. lxv. A.
et btaꝫ vitā diſtet. lxv. B. lxvij. B.
In vita btā quę erūt. lvij. D.
In vita eterna ſepiē erūt. xlix. B.
De frē vitali grāmatico ꝙ apud mediola-
nū ſeculū trecētoꝛ ſoladoꝛ inenit ꝛ ple-
ne reſtituit: nec ꝑ reſtitutione ꝙcq̄ accepe
Vngere caput (voluit. xxj. A. in me. D.
quid ſit. xlj. E.
Vnitaſ cōmēdatio. j. A. in fi. B. ij. B.
Vnitas chriſti ꝛ ecclię vna ē vbiq. liij. E.
Violūtaſ vtꝫ bōa ſint ex deo: ſic ꝓbaſ. j. B
Violūtas ꝑ facto reputabit⁹ vbi facultas
Vouere tuū eſt ſed (deeſt. xxxv. B. i me.
dimittere votū nō eſt tuū. lx. B.
Abeli⁹ ē nō vouere: ꝙ vota nō tenere: ſic in
Vſus formicas quęrit (teligit. lxj. D.
vt ſanetur. lv. L. in medio.

Finis annotationū.

Diuus Aurelius Augusti/nus de Verbis domini

Annotatio

Beati Aurelij Augustini Hipponensis episcopi: tractatuū de verbis domini saluatoris ꝙm formā sermonū editorū: ordinata breuiterq; annotatio.

De verbis dñi in euangelio ꝙm Matthēū.

Matth.4. De eo qđ scriptū est in euangelio ꝙm Matthēū: Agite penitentiā: Appropinquabit enī regnū celoꝝ: Tractatus vel Sermo.I.

Matth.5. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eundē: Sic luceat lux vra coīa homib⁹: vt videāt opa vestra bona ⁊ glorificent patrē vestrū

Matth.6. qui in celis est: Et cōtra: Attēdite ne iusticiā vestrā faciatis coīa homib⁹ vt videamini ab eis. Sermo.II.

Matth.5. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eundē: Qui fecerit ⁊ docuerit sic: maxim⁹ vocabit in regno celoꝝ. III

Ubi supra De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eūdem: Qui dixerit fratri suo fatue: reus erit gehenne ignis. IIII

Matth.7. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eundē: Petite ⁊ dabit vob: Quērite ⁊ inuenietis ⁊c. V

Matth.8. De puero Centurionis ⁊ verbis eius indigni se ꝙsentia dñi inducētis: in euangelio ꝙm eūdem. VI

Matth.8. Luc.9. De tribus: quoꝝ vnus dixit: Dñe sequar te quocūq; ieris ⁊ reprobatus est: Alius nō audebat ⁊ excusatus est: Tertⁱ differebat ⁊ culpatus est. VII

Matth.11. De eo qđ scriptū est in euangelio ꝙm Matthēū: Cōfitebor tibi pater dñe celi ⁊ terre Et cętera que sequūtur. VIII

Ubi s. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eūdem: Venite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego reficiā vos ⁊c. IX

Matth.11. De eo de ꝙ supra: Venite ad me oēs ⁊c. X

Matth.12. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eundē: Qui blasphemauerit in spūsancto: nō remittet ei: neq; in hoc seculo neq; in futuro. XI

Ubi s. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eundē: Aut facite arbore bonā ⁊ fructū eius bonum: aut ⁊c. XII

Mc.16.Luc.24. De dño cbulto ambulāte sup aḡa maris: ⁊ petro timbāte: In euāgelio ꝙm eūdē. XIII

Matth.14. De eo de quo supra. XIIII

Matth.18. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eundē: Si peccauerit in te frater tuus: corripe eū inter te ⁊ ipsum solū. XV

Ubi s. De eo de quo supra: Si peccauerit in te frater tuus ⁊c. Et de verbis salomonis: Annuens oculis cum dolo: congerit hominibus mēsticiā: Qui autē arguit pacē facit. XVI

Matth.19. De eo quod scriptū est in euāgelio ꝙm eundem: Si vis ingredi ad vitam serua mandata. XVII

Matth.20 De duobus cecis sedentibus secus viam ⁊ clamātib⁹: Dñe miserere nostri fili dauid: in euāgelio ꝙm eundē. XVIII

Matth.22. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eūdem Reddite q̄ sunt dei deo: ⁊ que sunt cesaris cesari: Et de stipendio militātiū. XIX

Matth.24. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eūdem: De pręgnātibus ⁊ nutrientib⁹. XX

Ubi s. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eūdem: De die illo et hora nemo scit: neq; angeli celorum ⁊c. XXI

Matth.25. De decem virginib⁹: In euāgelio ꝙm eundem. XXII

Ubi s. De eisdem de quib⁹ supra. XXIII

De verbis dñi in euangelio ꝙm Lucam.

Luc.10. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm Lucaꝝ: Qui vos spernit me spernit. XXIIII

Luc.16. De diuite ⁊ Lazaro: In euāgelio ꝙm eundem. XXV

Luc.10. De Martha ⁊ maria: In euāgelio ꝙm eundem. XXVI

Ubi s. De eisdē de quibus supra. XXVII

Luc.11. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eūdem: Dñe: doce nos orare. XXVIII

Ubi s. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eūdem: Quis vestrū habet amicū ⁊ ibit ad illum media nocte ⁊c. XXIX

Luc.11. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eundē: Vūc vos pharisei qđ foris est parapsidis lauatis ⁊c. XXX

Luc.13. De arbore ficulnea que p triennīū fructū nō afferebat: In euāgelio ꝙm eūdē. XXXI

Ubi s. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eūdem: Dñe si pauci sunt qui saluant. Et quō per angustā portā pauci intrāt. XXXII

Luc.14. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eūdem: Ihō quidā fecit cenā magnā ⁊c. XXXIII

Luc.15. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eūdem: Ihō q̄dā habuit duos filios ⁊c. XXXIIII

Luc.16. De eo qđ scriptū est in euāgelio ꝙm eūdem: Facite vobis amicos de māmona iniquitatis. XXXV

Luc.18. De iudice iniquo qui nec deū timebat: nec hominē reuerebat: In euāgelio ꝙm eun-

Annotatio sermonū de verbis dñi

dem. XXXVI

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Luc.10. Homo quidā descēdit ab hierusalē in hierichō ⁊ incidit in latrones. XXXVII

De verbis dñi in euangelio fm Johannē.

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm Johannem: In pncipio erat verbū ⁊ verbū erat
Joh.1. apud deū ⁊ deus erat verbū: Et reprehensione arrianoꝝ. XXXVIII

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Ubi s. In mūdo erat ⁊ mūdus p ipm factus est: ⁊ mūdus eum nō cognouit XXXIX

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Joh.1. de Nathanaele: Cum esset sub arbore ficu vidi ⁊c. XL

Joh.2. De cōuersione aquę in vinū: In euangelio fm eūdem. XLI

Joh.5. De infirmo iacente ad piscinā: In euāgelio fm eūdem. XLII

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Ubi s. Si ego testimoniū phibeo ō me ⁊c. XLIII

Matth.9. De tribus mortuis quos dominus suscitauit
Luc.7. XLIIII
Joh.11.

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm Johannem: Scrutamini scripturas XLV
Joh.5.

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Joh.6. Qui manducat carnē meā ⁊ bibit sanguinem meū ⁊c. XLVI

Joh.8. De muliere deprehensa in adulterio: In euāgelio fm eūdem. XLVII

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Ubi supra Si mānseritis in verbo meo: vere discipuli mei estis. XLVIII

Joh.10 De pastore ⁊ mercēnario ⁊ fure: In euangelio fm eūdem. XLIX

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Ubi s. Ego sum pastor bonus ⁊c. L

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Joh.10 Ego ⁊ pater vnū sumus. LI

Joh.11. De resuscitatione Lazari quatriduani: In euāgelio fm eūdem. LII

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Joh.12. Qui credit in me: credit in eum qui me misit. LIII

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Joh.14. Ego sum via: veritas ⁊ vita. LIIII

Ubi s. De eo de quo supra: Ego sum via: veritas ⁊ vita. LV

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Quę ego loquor vobis: a meipso non loquor. LVI Joh.14.

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Pacem meā do vobis: pacem meā relinquo vobis. LVII Ubi s. O

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Nō turbet cor vrm neq; formidet. LVIII Joh.14.

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Ego sum vitis: vos estis sarmenta: pater meus agricola. LIX Joh.15.

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Ego veritatē dico vobis: expedit vobis vt ego vadam. LX Joh.16.

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem:
Ipse arguet mūdum de peccato: de iustitia ⁊ de iudicio. LXI Ub s

De trina interrogatōne dominī si petrus se diligeret: ⁊ trina petri respōsiōe. LXII Joh.21.

De manifesta ostēsione trinitatis in deo nostro ex euangelio de baptismo dñi apud flumen iordanē. LXIII Matth.3. Luc.3. Joh.1.

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdem: Joh.5.
Amē amē dico vobis: q: venit hora ⁊ nūc est quādo mortui audient vocē filij dei: et qui audierint viuent. LXIIII

Finis

Diui Aurelij Augustini hipponē sis episcopi: liber de verbis dñi saluatoris: fēliciter incipit.

De verbis dñi in euangelio fm Matthēū.

De eo qđ scriptū est in euangelio fm Matthēū: Agite pnitentiā: appropiquabit em regnū celoꝝ: Tractatus ac sermo. I.

Matth. 4.

A

Euāgelium audiuimus. et in eo dñm eos arguentē qui facē cēli volūt pbare: et tēpus fidei regni celorum appropinquāre nescāūt intelligere. Judeis aūt ō dicebat: ꝙ etiā ad nos fmo pcinit. Dñs aūt ipse seruo xpo euāgelij sui pdicatiōne ita cepit: Agite pnitentiā: appropinq̄bit em regnū celoꝝ: Et iobānes euāgelista aplus eius: similē et iobānes baptista pcursor: ipe cepit: Agite pnitentiā: appropinq̄bit em regnū celoꝝ. Et mō coepit dns ꝙ nolāt agere pnitentiā: appropinquāte regno celorū. Regnū celoꝝ sicut ipe ait: nō veniet cū obseruatiōe. Et iterū ipse ait: Regnū celoꝝ intra vos ē. Pulcĥre ergo accipiat vnusquisq; monita pceptorioꝝ: nō pdat tempꝰ misericordię saluatoris: quę mō impendit ħūdiu generi humano parcē. Ad hoc em parcit homi vt cōuertat: et nō sit qui damnet. Viderit de⁹ qñ veniet finis seculi: Est tñ modo tempꝰ fidei: Finis seculi vtrū hic aliquē nostrū inueniat nescio: et fortasse non inueniet. Tēpus enim nostrū primū est: qz mortales sum⁹. Inter casuo ambulam⁹. Si vitrei essem⁹: min⁹ casuo timerem⁹. Quid fragilius vase vitreo: et tū seruat et durat p seculā? Et si em casuo vitreo timem⁹: senectus est febris nō timet. Nos ꝙ fragiliores et infirmiores sum⁹: qz et casuo omo qui nō cessant in reb⁹ hūanis: fragilitate vtiq; nra quotidie formidam⁹: cessi ipi casuo si accedāt. Tēpus ambulat: vitat hō ictum: nūquid vitat ictum? Vitat quę ex trinsecus eueniunt: nūquid qđ intus nascit pellit? Denuq; nūc lūbricos gignit interiora: nūc morbos qlibet subito occupat: Postremo quātūuis homi parcat: nouissime se necnus cū venerit: nō est quo differat. Pro inde audiam⁹ dñm in nobis ipsis: agam⁹ qđ pcepit. Videam⁹ qđ est ille aduersari⁹: de ꝙ nos terruit dicens: Si vadis cū aduersario tuo ad pnapem: da operā in via liberari ab illo: ne forte tradat te principi: et pncepe ministro: et mittetis in carcerē: inde non exies donec soluas nouissimū quadrantē. Quis est iste aduersari⁹ nisi diabol⁹? Jam liberati sumus ab illo. Quale pciū p nobis datum est: vt ab illo redimeremur? De ꝙ dicit apostolus de ipa redēptiōe nra: Qui eruit nos de potestate tenebrarū: et trāstulit in regnū filij charitatis sue. Redempti sum⁹: diabolo renūciauim⁹: Quō dabim⁹ operā liberari ab illo: ne nos iterū captiuos faciat peccatoreꝝ? Sed nō ē ipse aduersari⁹: de quo nos dns cōmonet. Alio em loco: idē alius euangelista sic illud posuit: vt si vtraq; verba iūgamus: et vtraq; euangelioꝝ diuinum cōparemus: aduersariū istū sic intelligem⁹. Ecce em hic quid dicit? Cū vadis ad principē cū aduersario tuo: da operā in via liberari ab eo. Alius aūt euāgelista hoc ipm sic dixit: Esto cōsentiēs aduersario tuo cito cum eo cum illo in via. Cętera silla sunt: ne forte aduersari⁹ tradat te iudici: iudex ministro: minister in carcerē. Ambo euāgeliste similē hoc explicauerūt. Unus dixit: Da operā in via liberari ab illo: alter dixit: Cōsenti illi. Nō em poteris liberari ab illo: nisi ei cōsenseris. Vis liberari ab illo? ꝓsenti illi. Nūqđ diabol⁹ est cui debet ꝓsentire xpian⁹? Quęramus ergo istū aduersariū cui debem⁹ cōsentire: ne tradat nos iudici: iudex ministro. Quęram⁹ illū: et cōsentiam⁹ illi. Si peccas: aduersarius tuus sermo dei est. Verbi causa. Forsitan delectat te inebitari: dicit tibi: Noli. Delectat te spectare et nugari: ille dicit tibi: Noli. Delectat te adulterari: dicit tibi sermo dei: Noli. In quibuscūq; peccati voluptatis facere voluntatē tuā: dicit tibi: Noli. Aduersarius est voluntatis tuę. O q̄ bonus aduersarius: q̄ vtilis aduersarius: non q̄rit nostrā voluntatē sed vtilitatē. Aduersan⁹ ē nobis ħūdiu sum⁹ et ipsi nobis. Quādiu tu tibi inimicus es: inimicū habes sermonē dei. Esto tibi amicus et cōcordes cum illo. Non homicidiū feceris: audi et cōcordasti. Non falsum testimoniū dicas: audi et concordasti. Non cōcupisces vxorem primi tui: audi

Matth. 16. Luc. 11.

Matth. 4.

Marc. 1. Luc. 17.

Luc. 11.

Matth. 5.

Matth. 19.

et concordasti. Non cōcupiscas rem primi tui: audi & cōcorda. In via omnibus cum tuo isto aduersario concordasti: dic mihi qd perdidisti? Nō solum nihil perdidisti: sed et teipsum qui pieras inuenisti. Via: vita ista est. Si cōcordauerimus cum illo: si cōsenserimus illi: finita est via: non timebimus iudicem: ministrū: carcerem. Quando finitur via: non omnibus vna hora finitur. Vnusquisq; habet horā: quādo finiatur via. Via vita ista dicta est: Finisti istam viam: finisti vitam. Ambulam⁹: & ipsum viuere accedere est: Nisi forte putamus: quia tempus accedit & nos stamus. Nō potest fieri. Quomō accedit tempus: accedimus & nos. Et non anni nobis accedunt: sed magis decedunt. Valde errant homines quādo dicunt: Puer iste minus sapit: accedunt illi anni: prudēs erit. Attende quid dicas: Accedunt dixisti: Ego ostendo quia decidūt: cum tu dicis accedunt. Et audi qd facile probo. Putemus nos scisse annos ipsi⁹ ex quo nat⁹ est: Verbi gratia: vt bene illi optemus: octoginta annos victurus est: puenturus est ad senectutē. Scribe octoginta annos. Dixit vnū annū: Quot habes i summa? Quot tenes? Octoginta. Deduc vnū. Dixit decē: septuaginta remanserūt. Dixit viginti: sexaginta remanserunt. Certe accedebant. Quid est hoc? Veniunt vt abeant. Anni nostri veniūt in quā vt eant. Non enī veniunt vt stent nobiscū: sed cum transeunt p nos: terunt nos: & minus minusq; valere nos faciunt. Talis est via in qua venimus. Quid facturi sum⁹ cum aduersario illo: id est cū sermone dei? Concorda cum illo: Nescio enim quādo via finiatur. Cum via finita fuerit: iudex restat & minister & carcer: vt si seruaueris aduersario tuo bonam voluntatem: et cū eo cōsenseris: p⁹ iudice inuenias patrem: p⁹ ministro tuo angelū tollentem in sinum abraę: p⁹ carcere paradisum: ḡcato in via cuncta mutasti: q: tuo aduersario cōsensisti.

¶ De eo qđ scriptū est in euangelio sm eūdem: Sic luceat lux vestra coram hominib⁹: vt videant opa vestra bona et glorificēt patrē vestrū qui in celis est: Et contra: Attendite ne iusticia vestra faciatis coram hominibus vt videamini ab eis: Sermo ¶ ii

Volet multos mouere charissimi q̄ dominus noster ihesus xp̄s in sermone euāgelico cuz p⁹ dixisset: Luceat lumen vestrū coz̄ hominibus vt videāt bona opera vestra & glorificent patrē vestrū qui i celis est: Matth. 5. postea dixit: Attendite ne iusticia vestra faciatis coz̄ hominibus vt videamini ab eis. Turbat enim mens parum intelligentis: & p̄cepto vtriq; obaudire cupientis per diuersa et aduersa distendit. Tam nemo enī potest q̄uis vni dño obtemperare repugnātia iubenti: q̄ nemo potest Ubi. 8. etiā duobus dominis seruire. Ō codē sermone saluator ipse testatus est. Quid ergo faciet animus nutans: cum se obtemperare nō posse existimat: & non obtempare formidat? Si enim bona opera sua in luce posuerit hominib⁹ intuenda: vt faciat qđ p̄ceptū est: Sic luceat lumē vestrū coram hominib⁹ vt videant opera vestra bona: & glorificent patrē vestrū qui in cęlis ē: reū se teneri arbitrabit: quia contra p̄ceptum fecit vbi dicit: Attendite ne iusticiā vestrā faciatis coram hominib⁹: vt videamini ab eis. Rursumq; si hoc timens & cauēs: ea quę bene facit absconderit: non se putabit seruire imperanti & dicenti: Luceat lumē vestrū coram hominibus: vt videant bona opera vestra. Qui autē recte intelligit: vtrūq; implet & seruiet vniuersissimo domino: qui seruū pigrū non damnaret: si ea quę fieri nullo modo poterant imperaret. Audi enī Paulū seruū xp̄i Ro. 1. iesu vocatū apostolū segregatū in euangeliū dei: vtrūq; & facientē & dicentē. Videte quēadmodū luceat lumen eius coz̄ hominibus: vt videant bona opera eius. Cōmē- 2. Cor. 4. damus inquit nosmetipsos ad omnē cōscientiam hominū in cōspectu dei. Et iterum: Prouidem⁹ enim bona: non solū coz̄ deo: 2. Cor. 8. sed etiā coz̄ hominibus. Et iterum: Placete omnib⁹ p omnia: sicut & ego omnib⁹ per 1. Cor. 10 omnia placeo. Videte rursus q̄ attendat ne faciat iusticiā suā coram hominib⁹ vt videatur ab eis: Opus aūt suum probet vnusquisq; Gal. 6. & tūc in semetipso habebit gloriam & nō in altero. Et iterum: Nam gloria 2. Cor. 1. nostra hęc est: testimoniū cōscientię nostrę. Et illud quo nihil manifestius: Si adhuc inquit hominib⁹ placerem: christi seruus non essem. Sed ne quis ex eo qui de p̄ceptis q̄si Gal. 1. repugnantibus ipsius dñi moueat: multo

magio aplo eius ingerat quēstionē t dicat: Quomō tu dicis: Placete omnib⁹ p omnia sicut t ego omnib⁹ p omnia placeo: t tu idē dicis: Si adhuc hominib⁹ placerem: christi seruus nō essem? Adsit ipe domin⁹: qui etiā in suo seruo t aplo loquebat: t aperiat nobis voluntatē suam: t tribuat obediendi facultatē. Ipa quipe verba euangelica secum portant expositiōes suas: nec interdu dunt ea esurientū: quia pascūt corda pulsantium. Intentio quipe cordis humani quo dirigat: t quo expectet intuendum est. Si em qui vult videri ab homib⁹ bona opera sua: gloriā t vtilitatē suā ponit ante homines: t hanc in conspectu hominū quērit: nihil eorū quę de bacre dominus pcepit implebit: quia t attendit facere iusticiā su ā coram hominib⁹ vt videret ab eis: t non sic eluxit lumen eius coram hominibus: vt ad hoc viderent bona opera eius: vt glorificēt patrem qui i cēlis est. Se quipe voluit glorificari: non deū: t suam quę sunt vtilitates: non dilexit ohi volantatē. De qualibus dē Phil.2. aplus ait: Omnes enim quę sua sunt quę runt: non quę iesu christi. Itaq; nō illic sen Matth.5 tentia terminata est: vbi ait: Sic luceat lux vestra coram hominib⁹ vt videant bona opa vestra: sed cōtinuo subiunxit cur faciendus sit: Vt glorificent patrē inquit vestrū qui in cēlis est: vt homo cum bene faciens videtur ab hoib⁹ intentionē boni facti habeat in cō scientia sua: intentionē vo innotescendi nō habeat nisi in laudibus dei: propter eorum quibus innotescit vtilitatē: quibus hoc po dest vt deus placeat qui hoc pēstitit homi ni: atq; ita non desperent etiā sibi si volue Ꝑ rint hoc posse pēstari. Itaq; aliam senten Matth.6. tiam vbi ait: Attēdite ne iusticiā vestrā fa ciatis coram hominib⁹: nō alibi terminauit ꝙ vbi dixit: Vt videamī ab eis: nec addi dit: Et glorificēt patrē vestrū qui i cēlis est: sed potius addidit: Alioqn mercedē nō habebitis apud patrem vestrū qui in cēlis est. Ibinc enim ostendit eos qui tales sunt: quales suos fideles esse non vult: in coipso mer cedem quērere ꝙ videntur ab hominibus: ibi cōstituere bonū suum: ibi oblectare vanitatem cordis sui: ibi extolli t inflari: ibi tamescere t contabescere. Cur em non sufficit vt diceret: Attēdite ne faciatis iusticiam vestrā coram hominib⁹: ꝙ addidit: Vt videa mini ab eis: nisi quia sunt quidam qui sic fa ciunt iusticiam suam coram hominibus: nō vt videant ab eis: sed vt ipa opera videan tur: t glorificet pater qui in cēlis: qui ea iu stificatis impijs donare dignatus est? Qui tales sunt: nec suam iusticiaz deputant: sed cuius et cuius fide viuunt. Unde t aplus Phil.3. dicit: Et rp̄m lucrifaciam t inueniar in illo non habens meā iusticiā quę ex lege est: sed eam quę p fidem rpi quę est ex deo iusticiaz 2.Cor.5. et fide. Et in alio loco: Ut nos simus iusti cia dei i illo. Unde t iudeos ita rep̄hendit: Ignorātes inquit dei iusticiā t suā volētes Ro.10. statuere: iusticię dei nō sunt subiecti. Quisqs ḡ ita vult videri ab hominibus opera sua: vt ille glorificet a quo ea quę in illo vident ac cepit: t sic ad imitandū bonū idem ipsi qui vident pietate fidei puocent: vere lumē eis lucet coram hominib⁹: quia lux charitatis radiat: non superbię fumus euomit: t in eo ipso cauet ne iusticiā suam faciat coram ho minibus vt videat ab eis: quia nec suā de putant illam iusticiaz: nec ideo facit vt ipse videat: sed vt ille intelligat qui laudat i ho mine iustificato: vt faciat t in laudante qō laudat in altero: id est vt laudantē faciat cō laudabilē. Attēdite t aplus cui dixisset: Placete omnib⁹ p omnia sicut t ego omni 1.Cor.10 bus p omnia placeo: quomō non ibi rema nsit quasi ibi cōstituerit finem intentiōis suę vt placeret hominib⁹: alioqn falsum dixis set: Si adhuc hominib⁹ placerē rpi seruus Gal.1. non essem: sed statim subiūxit quare homi nibus placeret: Non quērens inquit quod mihi vtile est: sed qō multis vt salui fiant. Ita t nō placebat hominib⁹ propter suam vtilitatem: ne christi seruus nō esset: t place bat hominib⁹ propter illorū salutem: vt rpi esset dispensator idoneus: quia t illi coram deo cōscientia sufficiebat: et de illo corā ho minib⁹ qō imitarent elucebat.

¶De eo qō scriptum est in euange Matth.5. lio hm eūdem: Qui fecerit t docue rit sic: maximus vocabit in regno cēlorum. Sermo ¶III

QUm nobis pro officio competat A dicere: vobis autez conueniat pia deuotione audire: quid tam neces sariū tamq; plenum potest verisq; contin gere: ꝙ vt qō religiose dicatur t deuote au diatur: obsequijs cōpetentibus teneat? Nā si religiosa nō tacere lucrū est: tacere dispen

dium: quanto itaq; potiora lucra potuerint ꝓuenire: cum oparionis effectus monstrat quicquid magisterijs cęlestibus ꝛ disciplinis ꝛ teneat? Par enim causa ꝛ docentē ꝛ audientē cōstringit: vt vtriusq; confessio factorū testificatione signetur. Et quis dissimile doctorio discentiq; officium: tamē vtriusq; debet sanctas legū obsequiū: vt iunganf factis q̄ separanf officijs: copulenf opere qui diuersi sunt nomine: et quos vocabula abinuicē separant: eos obseruantia ꝓceptorū fideliter ac deuote cōiūgat. Quare sic fit vt vtriusq; diuersus actus sed obseruātię par sit necessarius in vtriusq; effectus: vt factorum in ambobus cōspiret assensus: quibus diuersus est in vocabulis sonus. In doctore enī molesta est causa: nec facere: nec ꝓcipere: nec obseruare: in discente vo audire velle quod nolit implere: aures vo auditu accōmodare: ꝛ ab opere voluntatē auertere. Ceterum
Matth.5. qui facit qō docet: ꝛ quicquid imperat com
1.Petri.1. plet: matrim⁹ in cęlestibus sententia domini declarat. At vo qui qō discit negligit: et quicq̄d audit cōtemnit: salutis reus existit: qui obseruanda cōtempsit: ꝛ pericula nō vitauit. Amat enī mortē: qui vitę ꝓcepta non seruat: et horret vitam qui peccata morti debita desperata morte frequētat. Et enię ꝓ obseruantiā legis vita acquirit: ita per cōtemptū mors cōtumacibus inuenit: Dicente domino:
Matth.19. Si vis vitā inuenire: serua mandatū. Ita enim effectus doctor liber est discente quē docuit: vt discipulus cōmptor inexcusatus erit: qui facienda didicit ꝛ contempsit. Nam ꝛ doctor econtrario grauius affligitur: ꝛ obsequentis discipuli exemplo plectitur: qui facięda alijs tradidit: quę ipe nō fecit: vt nec a discipulis quos docuit potuisset ediscere: vt quibus doctrinę tradiderit magisteriū: ab illis de factorū mutaref exemplo. Hecq enī effectio in legis est noticia
No.2. constituta: cum sit scriptū: Non enī auditores legis iusti sunt apud deū: sed factores legis iustificabunt. Hecq enī inq̄ is religios⁹ ꝛ sanctus est: qui nouit legem cęlestib⁹ factis: cum expediat facere q̄ docere: q̄a molestum est docere et non facere. Vos amici
Joh.15. mei estis inquit: si feceritis ea quę mando vobis. O magna bonitas dei: Cui cum pro
B cōditione reddere debeamus obsequia: vt pote seruis domino: famuli deo: subiecti potenti: mancipia redemptori: amicitiarū nobis ꝓmia repromittit: vt nobis obsequia debita seruitutis exigat: vt quos nolle seruire conspicit sponte: suorum beneficio ꝓ possit ꝓmissionibus inuitare: ꝛ quorum voluntates a se compescat alienas: eorum mēteꝫ ꝓmiorū liberalitatibus constituat suas. Hā vnde frequenf aut inuitat ꝓmio aut fret supplicio: nisi vt benignitatio cōsilio a se formato homini cōsulat: redēpto ꝓuideat: vt qui non terref supplicio: inuitef ꝓmio: ꝛ quē metus a facto reuocare non possit: promissionū benignitas prosit? Cupit enī etiā nolentib⁹ subuenire: desiderat misereri peccanti: qui si peccauerit dignos fructus exhibeat pęnitentię. Inuitus enim in reos vindicat: si rei indulgentiā miserantis non contemnāt. Amat enim corrigi peccatores: qui in vitam non in mortem a principio constituit homines. Ipe enim sibi infert interitū: qui medentis domini cōtempsit consilium.
Malachie.3. Reuertimini inq̄t ad me: ꝛ reuertar ad vos.
Ezech.18. Et iterum: Nolo mortem morientis: tantū reuertaf ꝛ viuat. Non vult dom⁹ in quē ꝗ dominari mortem: non vult in pęnā deduci dominē: quem in vita constituit. Ceterum homo ipse se dignum efficit morti: qui non paruit legi. Odit vitam: qui diuinam contempserit disciplinā. Nam cum dom⁹ vellet homini demonstrare quę obseruanti vitam: contemnēti afferūt mortem: inuitauit ꝓmio: terruit supplicio. Ita enim de cōtemptu vita non poterit ꝓuenire: vt de obseruantia mors euenire non poterit: vt iam homo quod voluerit mereaf: ꝛ eo q̄ meruerit iudicef: ꝛ hoc totum in potestate homis cōstitut: qui sibi ex qualitate vitę meritū qō haberet inuenit. Qua re bis sollicite perpēsio: id est vnde salus ꝛ vnde piculū enascatur: salutis cōmodum diligenti obseruātia teneamus: vt periculorum incōmoda de legis cōtemptu ꝛ prouidi caueamus ꝛ cōtemnentes prospera et repellentes aduersa in conspectu domini inueniamur ab ipso cum omnibus sanctis in eterna sęcula sęculorū. Amen.

De eo quod scriptū est in euangelio ḟm eundem: Qui dixerit fratri suo fatue: reus erit gehennę ignis ꝛc̄. Sermo IIII

A Sancti euangelij capitulū quod modo cum legeret audiuimus: valde nos terruit si fidem habemus: Eos autē non terruit qui fidem non habēt. Et quia nō terret eos: volunt esse quersi securi: nescientes distribuere t distinguere tēpora timoris t securitatis. Timeat ergo qui ducat modo vitam cum fine: quo possit illa vita habere securitatem sine fine. Si ergo timuimus: Quis enim non timeat loquētem veritatem: t dicentez: Qui enim dixerit fratri suo fatue: reus erit gehenne ignis? Lingua aūt nullus hominū domare potest. Et homo domat feram: non domat linguam. Domat leonem: t nō refrenat sermonē. Domat ipse: t non domat seipsum. Domat qō timebat: t vt se domet nō timet qō timere debebat. Sed quid fit? Sentētia vera t ista pcessit de oraculo veritatis: Linguam autē nullus hominū domare potest. Quid ergo faciem⁹ fratres mei? Video me quidem ad multitudinez loqui: sed qa vnū sumus omnes i christo: tanq̄ in secreto cōsilium capiamus. Nullus nos audet extraneus: vnum sumus: quia in vnum sumus. Quid faciem⁹? Qui dixerit fratri suo fatue: reus erit gehenne ignis: Linguam autē nullus hominū domare potest. Ibunt ḡ oēs i gehennā ignis? Absit. Domine refugium tu factus es nobis: in generatione. Ira tua iusta est: neminē in gehennā mittis iniuste. Quo ibo a spiritu tuo: t a te quo fugiam ni si ad te? Ergo intelligamus charissimi: quia si linguaz nullus hominū domare potest: ad deū confugiendū est qui domet linguā nostram. Si enī tu eam domare volueris: non poteo: quia homo es: linguā nullus hominū domare potest. Attendite similitudinez ab ipsis bestijs quas domamus. Equus nō se domat: Camelus nō se domat: Elephās non se domat: Aspis non se domat: Leo nō se domat: Sic t homo nō se domat. Sed vt domet equus: bos: camelus: elephās: leo aspis quǣritur homo: Ergo deus quǣrat vt domet homo. Ergo: Domine refugiū tu factus es nobis. Cōferimus nos ad te: t bene nobis erit de te. Malū est enī nobis de nobis: quia demisim⁹ te: dimisisti nos nobis. Inueniamur ergo in te: quia pereram⁹ in nobis. Dic: refugiū factus es nobis. Quid ergo fratres mei? Dubitare debemus quia mālsuetos nos faciet deus si nos domandos ei ꝓbeamus? Domuisti leonē quē nō fecisti: nos domat te qui fecit te? Unde enī bestias tam imanes domare potuisti? Nūquid eas equaris viribus corporis? Quia ergo virtute ingentes bestias domare potuisti? Ipsa iumenta quę dicunt: bestię sunt. Non enim indomita tolerant: sed quia non eas nouit cōsuetudo nisi in manib⁹ hominū t sub freno hominū t sub potestate hominū: putas eas mālsuetas nasci potuisse? Certe feras imanes attende. Fremat leo: quis non timeat? Et tamē vnde te intelligis fortiorē? Nō corporis virtute: sed mentis ratiōe interiore. Fortior es leone: vnde factus es ad imaginem dei. Imago dei domat feram: t non domat deus imaginē suam? In illo spes ē: ei nos subdamur: t misericordiam ꝓcemur. In illo spem nostrā ponamus: t donec domemur t ꝓdomemur: id est ꝓficiamus domitorē feramus. Plerūq; enim ꝓfert domitor: B noster etiā flagella. Si enī tu ad domanda iumenta tua ꝓfers virgā: ꝓfers flagellum: deus non ꝓferet ad domanda iumenta sua qō sumus nos: qui de iumētis suis faciet filios suos? Domas equū tuū: quid daturus es equo tuo cū te ceperit portare: mālsuetus fere t disciplinā tuā: obedere ꝓcepto tuo: esse iumentum: hoc est adiumentū infirmitatis tuę? Quid ei retribuis quē nec saltem sepelis cum mortuus fuerit: sed discerpendū vultibus ꝓicis? Domitor tibi deus hereditatem seruat: qō est ipse deus: t ad tempus mortuū resuscitat te: carnē tuam vsq; ad numerū capillorū reddet tibi: t cōstituet te cum angelis i ęternū vbi iā nō indigeas domari: sed tantūmodo a pussimo possideri. Erit 1.Cor.15. enī tunc deus omnia in omnib⁹: nec erit vlla infelicitas quę nos exerceat: sed felicitas sola quę pascat. Ipse autem pastor noster: deus noster est. Ipse pat⁹ nr: de⁹ nr. bonus nr: deus nr. Diuitię nostre: de⁹ nr. Quęcūq; hic varia ḡria: ipse tibi vn⁹ ola erit. Ad hanc spē nō domas: t domitor intolerabilis babes? Ad hāc spē nō domas: t ꝑ istū vtilē domitorē si forte flagellū ꝓferat murmuras? Audisti exhortantē apl̄m: Si sepetis vos a Deu.12. disciplina: ḡ nothi t nō estis filij. Nothi sūt adulteri. Quis enī ē filius: cui nō dz disciplinā pater eius? Et carnis quidē nostrę inquit patres habebam⁹ correptores: t ferebam⁹ t non multo magis subijcimur patri spirituū t viuemus? Quid enī tibi potuit ꝓsture

pater tuus: quia corripuit te: quia verberauit te: quia flagellum protulit et cecidit te? Nūquid ꝑstare potuit vt viueres i ꝛternū? Quod non potuit ꝓstare sibi: quomō ꝓ/staret tibi? Propter peccatā suam quātulācunq; quā de vsurio ⁊ labore collegit: erudiebat te flagellio: ne tibi dimissus labor eius te male viuente disperderet. Et cēdit filios timens perire labores suos: quoniā reliquit tibi qō nec tenere hic poterat: nec auferre. Non ēn aliquid tibi dimisit qō ipsius esse possit: Cessit vt sic cederes. Deus aūt tu": redemptor tuus: domitor tuus: castigator tuus: pater tuus: erudit te. Quos? Vt accipias hereditatē: vbi non efferas patrem: sed hereditatez habeas ipsum patrem. Ad hanc ſpem eruditio: ⁊ murmuras: et ſi quid triſte acciderit: fortaſſe blaſphemas? Quo ibis a ſpiritu eius? Ecce dimittit te ⁊ nō flagellat: deſerit blaſphemantē: nō ſentiēs iudicantem? Nonne melius eſt vt flagellet te ⁊ recipiat te: q̄ parcat tibi ⁊ deſerat te? Dica
Pſa.89. mus ergo domino deo noſtro: Domine refugiū tu factus es nobis: in generatione et generationē. In prima generatione ⁊ altera generatione: refugium factus es nobis. Tu refugiū vt naſceremur qui nō eramus: Tu refugiū vt renaſceremur qui mali eramus: Tu refugiū vt paſceres deſertores tuos: Tu refugiū vt erigas ⁊ durigas filios tuos: Tu refugiū factus es nobis: A te nō recedemus cum liberaueris nos ab omnibus malis noſtris: ⁊ impleueris nos bonis tuis. Bona vas: blandiris ne fatigemur in via. Corripis: cēdis: pauis: dirigis: ne aberremus in via. Siue ergo blandiris ne fatigemur in via: ſiue caſtiges ne aberremus in via: Domine refugium tu factus es nobis.

De eo qđ ſcriptū eſt in euāgelio ſm eūdem: Petite ⁊ dabit vobis: querite ⁊ inuenietis ⁊c. Sermo. V.

A Lectione ſancti euangelij horta tus eſt nos dominus ad orandum.
Matth. 7. Petite inquit ⁊ dabit vobis:
1. Petri. 2. querite ⁊ inuenietis: pulſate ⁊ aperiet vobis. Omnis ēn qui petit accipit: ⁊ quereno inuenit: ⁊ pulſanti aperiet. Aut quis eſt ex vobis homo a quo petit filius eius panē: nūquid lapidē porriget ei? Aut ſi piſcē petierit: nūquid ſerpentē porriget ei? Aut cum petit ouum: nunquid ſcorpionē porriget ei? Si ergo vos inquit cū ſitis mali noſtis bona data dare filiis veſtris: quātomagis pater veſter qui i celis eſt: dabit bona petentibus ſe. Cum ſitis inquit mali: noſtis bona data dare filiis veſtris. Miranda reo fratres: Mali ſumus: ⁊ bonū patrem habemus. Quid euidentius? Audiuimus nomen noſtrū: Cum ſitis inquit mali: bona data noſtis dare filiis veſtris. Et quos dixit malos: videte qualem patrē illis oſtēdit. Quātomagis pater veſter. Quorū pater? Certe malorū. Et qualis pater? Nemo Luc. 18.
bonus: niſi ſolus deus. Ergo fratres ideo mali bonū patrem habemus: ne ſemp mali remaneamus. Nemo malus facit bonum. Si nemo malus facit bonum: homo malus quomō ſe facit bonū? Facit de malo bonū: qui ſemp eſt bonus. Sana me domine inq̄t Hiere. 17.
⁊ ſanabor: ſaluū me fac: ⁊ ſaluus ero. Quid mihi dicunt vani vana: tu te ſaluus facis ſi voluerit? Sana me domine: ⁊ ſanabor. Nos Eccle. 7.
boni conditi ſumus a bono: Fecit ēn deus hominē rectū: arbitrio aūtē noſtro facti ſumus mali. Potuimus eſſe ex bonis mali: et poterimus eſſe ex malis boni. Sed qui ſemper eſt bonus: ipſe facit ex malo bonū: quia ipſe homo voluntate ſua ſe ſanare non potuit. Non quēris medicū vt vulneres te: ſed cum vulneraueris te: quēris qui ſanet te. Bona ergo ſm tempa bona tēporalia: corporalia: carnalia nouimus dare filiis nris etiā cum ſimus mali. Bona ſunt ēn et iſta: quis dubitet? Pulcis: ouum: panis: pomū: frumentū: lux iſta: aer iſte quem ducimus. Bona ſunt hec: ipſe diuinē i quibus homines extollunt: ⁊ pares ſuos homines alios nō agnoſcunt. In quib⁹ inquā homies extollunt: magio amantes veſtem fulgentē: q̄ cogitantes cōmunem cutem. Ipſe ergo diuinē bonē ſunt: ſed iſta omnia bona quē cōmemoraui a bonis ⁊ malis haberi poſſūt. Et cum bona ſint: bonos tamen facere non poſſunt. Eſt ergo bonū qō faciat bonū: ⁊ eſt bonū vnde facias bonū. Bonū qō facit bonū: deus ē. Non ēn facit hominē bonū: niſi ille qui ſemp eſt bonus. Ergo vt ſis bonus: deū inuoca. Aliud aūtē bonū eſt vnde facias bonū: id eſt quicquid habueris. Aurū ē: argentū ē: bonū eſt: non q̄ te faciat bonum: ſed vnde facias bonū: habes aurū: habes

argentū. Et habeo t concupisco: t plenus
eo t sitio: morbus est t non opulentia. Sūt
homines in morbo: humore pleni sunt: et
semp sitiunt. Quomodo ergo delectas opu
lentiā: qui habeo hydropē concupiscentiā?
Habeo ergo aurum: bonum est: habeo nō
vnde sio bonus: sed vnde faciar bonum.
Quod bonū inquit facturus sum de auro?
Ps.cxi. Non audisti psalmum: Dispersit inquit de
dit pauperibus: iustitia eius manet in sęcu
lum sęculi. Hoc est bonum: hoc est bonum
vnde sio iustitia bon⁹: si habeo bonū vnde
sio bonus: Fac bonū de bono vnde non es
bonus. Habeo pecuniā: eroga. Erogando
pecuniaz: augeo iustitiam. Dispersit enim:
distribuit: dedit pauperibus: iustitia eius
manet in sęculū sęculi. Vide qō minuatur:
t qō augeat. Minuitur pecunia: auget iu
stitia. Illud minuit quod eras dimissurus:
illud minuit quod eras relictur⁹. Illud au
getur quod in eternū es possessurus. Cōsi
liuz do lucroz: discе mercari. Laudas enim
mercatorē qui vendit plumbū t acquirit au
rum: et non laudas mercatorem qui erogat
pecuniam t acquirit iustitiam? Sed ego in
quit non erogo pecuniam: quia non habeo
iustitiā. Eroget pecuniā: qui habet iustitiā.
Ego non habeo iustitiam: habeo vel pecu
niam. Ergo quia nō habes iustitiam: ideo
non vis erogare pecuniā? Magis eroga pe
cuniam vt habeas iustitiā. A quo enim ha
bebis iustitiā: nisi a deo fonte iustitię? Ergo
si vis habere iustitiam: esto mendicus dei:
qui te pulsante ex euangelio vt peteres:
quereres: pulsares: monebat. Mendicū suū
sciebat: t ecce paterfamilias t magnus di
ues: diuitiarū felicis spiritalū t eternarum
B hostat⁹ t dicit tibi: Pete: quęre: pulsa. Qui
Matth.7. petit accipit: quęrēs inuenit: pulsanti ape
rietur, hostat vt petas: negabit qō petis?
Attende a cōtrario similitudinē vel compa
rationem: sicut de illo dixit iniquo hostan
tē noo ad orationem: quādo ait dominus:
Luc.xi. Erat quidam iudex in ciuitate: nec deum ti
mebat: nec hoiez reuerebat. Quędā vidua
interpellabat eum quotidie t dicebat: Vin
dica me. Nolebat ille p tempus. Illa inter
pellare non desinebat: t fecit tedio qō no
lebat beneficio. Sic enim a contrario noo
Luc.xi. admonuit vt petam⁹. Venit inquit ad ami
cum suum cui hospes venerat: t cepit pulsa
re t dicere: Hospes mihi venit: cōmoda mi
hi tres panes. Respondit ille: Jā requiesco
t mecū serui mei requiescunt. Ille non ces
sat: astat: instat: pulsat: et tanq̄ amicus ab
amico mendicat. Et quid ait? Dico vobis:
quia surgit: t nō propter amicitiā suus: sed
propter improbitatē dat illi quātos volue
rit. Non propter amicitiā: quia amicus eⁱ⁹
est: sed propter improbitatē. Quid est pro
pter improbitatē? Quia pulsare non destitit:
quia et cum esset negatū nō se auertit. Ille
qui nolebat dare quod petebat fecit: quia
ille in petendo non defecit: Quantomagis
dabit de⁹ bon⁹ qui non hostat vt petam⁹:
cui displicet si non petamus? Sed cum ali
quādo tardius dat: cōmendat dona nō ne
gat. Diu desiderata dulcius obtinent: cito
autē data vilescunt. Pete: quęre: insta. Pe
tendo t quęrendo crescis vt capias. Seruat
tibi de⁹ qō non vult cito dare: vt t tu discas
magna magne desiderare. Inde oportet sō Luc.18
per orare: t nō deficere. Si ergo fratres mei
mēdicos suos nos fecit deus: monēdo nos
t hostando t iubendo vt petamus: quęra
mus: pulsemus. Attendamus t nos qui a
nobis petunt. Petim⁹ nos. A quo petim⁹?
Quid petimus? A quo vel qui vel quid pe
timus? Petimus a deo bono: petimus ho
mines mali. Petimus antē iustitiam: vnde
simus boni. Hoc ergo petimus: qō in eter
num habemus: Quo cum saturati fuerim⁹:
vltra non egeamus. Sed vt saturemur:
esuriamus t sitiamus. Esuriendo et sitiēdo
petamus: quęramus: pulsemus. Beati est Matth.5.
qui esuriūt t sitiunt iustitiaz. Quare beati?
Esuriunt t sitiunt t beati sunt? Aliquando
egestas beata est. Non inde beati sunt: qa
esuriunt t sitiunt: sed quia ipsi saturabunt.
Ibi erit beatitudo i saturitate: nō in fame.
Sed fœdat saturitatem famem: ne fastidiū
non pueniat ad panes. Ergo dixim⁹ a quo
petamus: quis petamus: quid petamus. Sz
petit t a nobis. Mendici est dei sum⁹: Vt
agnoscat ille mendicos suos: agnoscamus
nos nostros. Sed t ibi etiā cogitemus quā
do petitur a nobis: qui petunt: a quibus po
tunt: qd petūt. Qui petūt? Homines. A qb⁹
petūt? Ab hoib⁹. Qui petūt? Mortales. A
qbus petūt? A mortalib⁹. Qui petūt? Fra
giles. A qb⁹ petūt? A fragilib⁹. Qui petūt?
Miseri. A qbus petūt? A miseris. Excepta

substantia facultatū: tales sunt qui petunt:
L. quales sunt a quibus petunt. Quā frontez habes petendo ad dominū tuum: qui non agnoscis parem tuum? Non sum inquit talis: absit a me vt talis sim. Inflatus obsecrat' ista loquitur de pānolo. Sz ego nudos interrogo: Non interrogo in vestib': q̄leos sitis: sed quales nati fueritis. Ambo nudi: ambo infirmi: ambo miserā vitā inchoāteo: ideo ambo plorātes. Ecce recole diues p̄mordia tua: vide vtrum huc aliquid attuleris. Q̄ venisti: t tanta inuenisti: Dic g̃ rogo te quid attulisti? Dic quid attulerio? aut si dicere erubescis: aplīs audi: Nihil intulimus in hūc mūdum. Nihil inq̄t intulim' in hunc mūdū. Sed forte q̄ nihil attulisti: t hic multa inuenisti: aliquid hinc tecū ablaturus es? Et hoc forsitan amore diuitiarum
1. Timoth. 6. trepidas confiteri: Audi t hoc: t hoc aplus dicat: qui te nō palpat: Nihil intulimus in hunc mūdum: vtiq; quādo nati sumus. Sz nec auferre aliquid possum': vtiq; quādo ō mūdo eximus. Nihil attulisti: nihil hinc auferes: quid te inflas ptra pauperē? Quādo nascunt infantes: recedant de medio parentes: serui: clientes: recedant de medio turbe obsequētes: t agnoscant pueri diuites flentes. Pariant simul diues t pauper: pariant simul mulier diues t mulier paup: nō attendant q̄ pariūt: discedant paululū: redeant t cognoscāt. Ecce diues nihil intulisti i hūc mūdu: 7 nec auferre hinc aliq̄d potes. Q̄ dixi de natis: hoc dico ō mortuis. Forte q̄ casa aliquo vetera sepulcra franguntf: ossa diuitis agnoscant? Ergo diues audi aplīs: Nihil intulimus in hūc mūdum: Agnosce: vez c̄. Sz nec auferre aliq̄d possum': Agno
Abi 3. sce: t hoc vez est. Quid ergo sequit? Victū t tegumentū habētes: his contenti simus. Nam qui volūt diuites fieri: incidunt in tēptationē t desideria multa t noxia: quę mergunt hominē in interitū t p̄ditionē. Radix est enī omniū malorū auaricia: quā quidam sequētes: a fide perrauerunt. Attende quid dimiserunt. Dolos q̄ hoc dimiserunt: vide quo se inseruerunt doloribus multis. Sed quis? Qui volunt diuites fieri. Aliud est esse diuitem: aliud velle diuitem fieri. Diues est qui a diuitibus natus est: nō qui voluit. Diues est: quia multi beneditates dimiserunt. Video facultates: non interrogo voluptates. Ibi cupiditas accusatur: non aurum: non argentum: non diuitiz: sed cupiditas. Nā qui volunt diuites fieri: vt qui non curant: vt qui non ardent cupiditatibus: non auariciz facibus accendunt: sed diuites fūt. Audiant apostolū: hodie lectum est: Pęce D
pe diuitibus huius mūdi. Pęcipe: Quid? 1. Timoth. 6.
Pęcipe ante omnia: non superbe sapere. Nihil est enim qō sic generent diuitiz: quomodo superbiā. Omne pomum: omne granum: omne frumentū: omne lignum habet vermem suum. Et alius est vermis mali: alius pri: alius fabe: alius tritici: Vermis diuitiarum superbia. Ergo pcipe diuitibus huius mūdi: non sūpbe sapere. Excluſit vitium: non superbe sapere. Doceat vsum de eo qō sequit: Neq; sperare i incerto diuitiarum. Qui non sperant in incerto diuitiarū: non superbe sapiunt. Qui altum sapiunt: timēt. Si timent: non sapiūt. Q̄ multi beri diuites: hodie pauperes. Q̄ multi doemiunt diuites: t venientibus latronibus t cūcta auferentibus eiulant pauperes. Ergo non sperare in incerto diuitiarū: sed in deo viuo qui pęstat nobis omnia abundanter ad fruendum eterna: ad vtendum temporalia. Temporalia tanq̄ viatoribus: eterna tanq̄ habitatoribus. Tēporalia: vnde bona faciamus: eterna vnde boni efficiamur. Ergo hoc faciant diuites: non superbe sapiant: neq; sperent in incerto diuitiarū: sed in deo viuo qui pęstat nobis omnia abundanter ad fruendum. Hoc faciant. Ex eo autem quod habent quid faciāt? Audi quid. Diuites sint in operibus bonis: facile tribu Abi 3
ant. Facile: habent enī vnde. Quare nō faciunt? Pauptas: difficultas est. Facile tribuant: habent vnde. Cōmunicent: id est pa
res suos mortales agnoscant. Cōmunicent thesaurizent sibi fundamentū bonum in futurum. Non enī quia dico inquit facile tribuant: cōmunicēt: expoliare illos volo: nudare illos volo: inanes relinquere volo: Doceo lucrum: cum ostendo: thesaurizent sibi. Non enī volo vt pauperes remaneat. Thesaurizant sibi: Non vt perdant dico: 7 quo mīgrent ostendo. Thesaurizent sibi fundamentū bonū in futurū: vt apprehēdant verā vitā. Ihęc ḡ falsa vita c: apprehēdant verā vitam. Vanitas enī vanitatū et oia vanitas. Eccle. 1.
Quę adundantia tanta bois in omi labore

Et suo: quo ipse laboraꝛat sub sole? Apphendenda ergo vera vita: migrāde sunt facultates nostrę ad locū veręvirę: vt hoc ibi inueniamus qđ dic damus. Mutat illa: qui mutat t nos. Date ergo paupib⁹ fratres mei: Vestrum t tegumentū habentes dis cōtenti simus. Nihil diues habet de diuitijs suis: nisi qđ ab illo postulat pauper: victū t tegumētum. Hinc tu quid plus habes et omnibus quę habes? Accepisti victū: accepisti necessariū tegumētū. Necessariū dico: nō inane: nō superfluū. Quid plus de diuitijs tuis capio: Dic mihi: Certe oia tua superflua erunt. Quę sunt tua superflua: sunt paupibus necessaria. Sed ego inquit paulus epulas accipio: paulus cibis vescꝛ. Paup qđ? Utiliꝫ. Utilibus cibis vescit pauper: ego inquit paulus. Interrogo vos quādo fuerit is ambo saturati: paulus cibis ad te intrat: quid sit cuꝫ intrauerit? Nonne si peculiaria i ventre haberemus: de omnibus cibis paulus erubesceremus: quib⁹ saturatus es? Esurit pauper: esurit diues. Saturari quęrit pauper: saturari quęrit diues. Saturat pauper de vilib⁹ cibis: saturat diues de paulo cibis. Saturitas equalis est: possessio vna t quo ambo volāt puenire. Sed ille p cōpendiū: ille arcuit. Sed melius inquit mihi sapiunt aparata preciosa. Uir fastidiosius saturatur: Fastidium quō sapit: qđ fames accendit. Recta hoc dixi: vt diuites cogāt epulis et cibis pauperū vesci. Urant diuites cōsuetudine infirmitatis sue: sed voleāt aliter se nō posse. Melius esse possint: si aliter possint. Si ꝫ non extollit pauper de mēdicitate: tu quare extolleris ō infirmitate? Utere cibis electis: paulus: quia sic cōsuetus: quia non aliter potes: quia si cōsuetudinē mutas ęgrotas. Cō cutitur nibi vtere superfluis: da paupibus necessaria. Utere paulo: da paupib⁹ vilia. Expectat a te: expectas a deo. Expectat ille manū quę facta est tecū: expectas tu manum quę fecit te. Sed non solus te fecit: sed t paupē tecum. Dedit vobis vnam viam istam viram. Inuenistis vos comites: vnā viam ambulastis. Ille nihil portat: tu nimiū oneratus es. Ille nihil secuꝫ portat: tu iterum plus portas ꝙ opus est. Oneratus es: da illi de eo qđ habes: t illum pascis: et pondus minuis. Date ergo paupibus: rogo: moneo: ꝓcipio: iubeo. Quicquid vultis date paupibus. Nō enim occultabo charitati vestrę: quare hūc sermonē necesse habui vobis ꝓmere. Et quo hic sumus cūtes ad ecclesiā t redeuntes: paupes interpellāt nos: t dicunt vt dicam⁹ vobis vt aliqđ accipiant a vob. Nos mouerūt loqui vob: t se vident nō accipere a vobis: Inaniter arbitrant nos laborare in vobis. Expectant et aliquid a nobis. Damus quātū habemus: damus sicut possumus. Nūquid tū ad eoꝝ necessitatē implendā idonei sumus? Quia ergo ad eorum necessitatē implendā idonei nō sum⁹: vt ad vos legati ipoꝝ sum⁹. Audistis: laudastis: deo gratias. Semen accepistis: verba reddidistis. Laudes istę vręs grauant nos ponus t periculum mittunt. Toleramus illas t tremim⁹ inter illas. Tamen fratres mei istę laudes vestrę folia sūt arborum: fructus quęrit.

¶ De puero Centurionis t verbis eius indignū se ꝓsentia dñi iudicantis: i euāgelio fm eūdē. Sermo VI

Dilectissimus cū euāgelū legeret: fidem nostrā in hūilitate laudari. Ad domū quippe Centurionis cū se ꝓmitteret dñs ihesus iturū vt puerū ei⁹ sanaret: ille ridit: Nō sum dign⁹ vt sub tectū meū intres: sz tm dic verbo t sanabit. Dicendo se indignū: ꝓstitit dignū: Nō in cui⁹ parietes: ꝙ in cui⁹ cor xps intraret. Recte h diceret cū tanta fide t hūilitate: nisi iā illū quē timebat intrare domū suam corde gestaret. Nā nō erat magna felicitas: si dns ihesus intraret in parietes ei⁹: t nō eēt in pectore ei⁹. Magister quippe hūilitatis t verbo t exemplo discubuit: t i domo cuiusdā pharisei fugbi noie symonis. Et si in domo eius recūberet: nō erat i corde ei⁹ vbi caput fili⁹ homis reclinaret. Ita eis quēdā fugbū quātū itelligit ex vbis ipsi⁹ dñi: vitio se ire capientē a suo discipulatu reuocauit: Sedte dñe quocūꝙ ieris. Et dns in corde ei⁹ inuisibilia videns: Vulpes inquit foueas habent: t volatilia cęli nidos: filius aūt hominis non habet vbi caput suū reclinet: Hoc ē habitāt in te insidię sē vulpes: habitat superbia sicut cęli volatilia: fili⁹ aūt hois simplex petra insidias: hūilis ꝫ superbiā: nō habet vbi caput suū reclinet. Et ipa reclinatio capitis nō erectio: humilitatis magistra. Reuocat ergo istū ire capientē: tratꝝ alterū recusantem. Lodez quippe loco ait cuidā: Sequere

Matt.8. me. Et ille. Sequor dñe: ꝑ sine me ꝓmo ire
t sepelire patrē meū. Pic quidē excusauit: t
ideo dignior cui° excusatio remouerek: vo-
catio firmarek. Ptū erat qđ volebat facere:
sed docuit magister quid debuisset ꝓponere. Volebat enī eam esse viui verbi ꝓdicato
rē: ad faciēdos victuros. Erāt aūt alij ꝑ ḡa
Dei ꝛ. illa necessitas implerek. Sine inquit mortuos sepelire mortuos suos. Infideles cadauer qđ sepeliunt: mortui mortuū sepeliunt.
Illuio corpus animā pdidit: illoꝝ alia deū.
Sicut enim anima est vita corporis: sic vita
animę deus. Sicut expirat corp° eū animā
emittit: ita expirat anima cum deū amittit.
Deus amissus: mors animę: Anima emissa
mors corpis. Mors corpis necessaria: mors
Luc.7. animę voluntaria. Discūbebat ergo dñs in
domo cuiusdā pharisei superbi. In domo
eius erat: vt dixi: t in pectore eius non erat.
In hui° nō centurionis domū nō intrauit:
Luc.19. t pectus possedit. Zache° nō dñm t domo
suscepit t animo. Hui° tñ fides in hūilitate
B laudak. Dixit enim: Nō sum dignus vt sub
tectū meū intres. Et dñs: Amen dico
vobis: nō inueni tanta fidē in isrl
sm carnē. Nam t iste iam israelites erat sm
spīm. Venerat dñs ad israelē carnalē: id est
ad iudęos: ibi ꝑmū quęrere oues pditas:
in quo populo et de quo populo etiā corp°
assumpserat: Non ibi inuenit tantā fidem:
ipse dicit: Possumus nos metiri fidē dominū sicut homines? Ille qui interiora cernebat:
ille quę nemo fallebat ghibuit testimoniū
cordis humanis: audiens verba hūilitatis:
pnūcians sententiā sanitatis. Unde autē
hoc ꝓsumpsit? Et ego inqt homo sum
sub potestate cōstitutus: habēs sub
me milites: et dico huic vade et va-
dit: t alio veni t venit: t seruo meo
fac hoc t facit. Potestas sum quibusdā
sub me positis: sḋ potestate quadā sup me.
Si ergo ego inquit homo sub potestate: iubendi habeo potestatem: quid tu possis cui
omnes seruiūt potestates? Erat autē iste de
gentibus: erat quippe centurio. Jam iudęa
gens habebat militē: habebat romanū imperiū. Ibi iste militē agebat: quātum agere
centurio poterat. Et habens potestatem et
sub potestate: subditus obediens: subditos regens. Dñs aūt qđ intendat ꝓcipue ne
cessario charitas vra: ḋnus in populo iudaico esset: iā pnūciabat ecclesiā toto orbe terrarū futurā: in qua erat missur° apl̄os: Ipse
a gentibus nō visus t credit: a iudęis visus
t occisus. Quō enī domū hui° dñi corpore
nō intrauit: t eius tñ fidē atq; ipsam domū
absens corpore ꝓsens maiestate sanauit: sic
t idem dñs in solo iudęo populo corpe fuit:
apud alias gentes nec de virgine natus est:
nec pallus est: nec pedibus ambulauit: nec
hūana ptulit: nec diuina mirabilia fecit. Nihil hoꝝ in cęteris gentib°: t tñ de illo imple
tū est qđ ḋctz dictū erat: Popul° quē nō co Ps.17.
gnoui seruiuit mihi. Quō si non cognouit?
In auditu auris obediuit mihi. Judęa gēs
cognouit t crucifixit: orbis terrarū audiuit
t credidit. Hanc quodāmō absentiā corpis
sui t ꝓsentiā virtutis suę in omnib° gentibus: et in illa muliere significauit quę fimbriā vestimēti eius retigerat: cū requirit dicens: Quis me tetigit? Tanq; absens rec- Luc.8.
rit: tanq; ꝓsens sanat. Turbę te inquiūt discipuli cōprimūt: t dicit qđ me tetigit? Quasi enī sic ambularet vt a nullo ꝑsus corpore tangerek: ita dixit: Quis me tetigit? Et
illi: Turbę te cōprimūt. Et tanq; diceret domin°: tangentē quęro nō ḡmentē. Sic etiā
nūc est corp° eius: id ē ecclesia eius. Tangit
eā fides paucorū: pręmit eā turba multorū.
Corpus enī xpi esse ecclesiaz tanq; filij eius
auditis: t si vultis ipsi estis. Apl̄us multis
locis hoc dicit: Pro corpore inqt eius q̄ est Col.1.
ecclesia. Et iterū: Vos aūt estis corp° xpi t 1.Cor.12
membra. Si ergo eius corpus sumus: qđ tūc
corpus eius in turba patiebat: hoc patitur
ecclesia ipsa°. A turbis pręmit: a paucis tangitur. Caro enī pręmit: fides tangit. Erigite quippe oculos obsecro vos: qui habetis
vnde videatis. Habetis enim qđ videatis.
Erigite oculos fidei: tangite extremaz fimbriā vestimenti: sufficiat ad salutē. Videte
qđ audistis et euāgelio tūc futurū: nūc pręsens ē. Ideo inqt dico vobis ꝓpter laudatam centurionis fidem tanq; alienigenę carne: domestici corde. Propterea inquit: mul- L
ti ab oriente t occidente venient. Nō oēs
sed multi: tamē ipsi ab oriente t occidente:
istis ꝓbus duabus: totus orbis designat.
Multi ab oriēte t occidēte venīēt:
t recūbēt cū abrāā t isaac t iacob i
regno cęlorū: filij aūt regni eicient
in tenebras exteriores. Filij regni: iudęi scz. Dñi filij regni? Quia legē acceperūt
ad hoc ꝓphę missi sunt: apud hos templū t sa

cerdotū fuit: qui celebrabāt figuras omniū futuroꝝ. Quarū enī rerū figuras celebrauerunt: ꝓsentiā nō agnouerūt. **Filij ergo regni ibūt** inquit **in tenebras exteriores: ibi erit ploratus ⁊ stridor dentiū.** Audistis ꝙdcōes reprobatos: videmus xp̄ianos ab oriente ⁊ occidente vocatos ad quoddā cōuiuiū celeste: vt recūbāt cū abraam: isaac ⁊ iacob: vbi panis iustitia: vbi potus sapiēcia. Attēdite g̃ frēs: Hoc enī est ire ex hoc ꝓso ostio: iaz tūc ꝯdicato: nūc ꝓsentato. De hoc vtiq; ostio qui vocati sunt ab oriente ⁊ occidēte recūbere in regno celorū: nō in tēplis idoloꝝ. Estote g̃ corp⁹ xp̄i: nō ꝓssura corporis xp̄i. Habetis vestimenti fimbriā quā tangatis: vt a ꝓfluuio sanguis: id est a carnalib⁹ voluptatib⁹ fluxu sanemini. Habet inquā vestimēti fimbriā quā tangatis. Vestem putate apl̄os: sub textura vnitatis adhērētes laterib⁹ xp̄i. In hoc apl̄o erat tang̃ fimbria minim⁹ ⁊ nouissim⁹ paulus: ipso dicente: Ego sum minim⁹ apl̄oꝝ. In veste nouissimū ⁊ minimū fimbria est. Fimbria cum 1.Cor.15. 1.Cor.4. cōtēptu aspicit: ꝙ cū salute tangit. Vsq; ad hanc horā: ⁊ esurim⁹ ⁊ sitimus ⁊ nudi sum⁹: ⁊ colaphizamur. Quid tā extremū? quid tā cōtemptibile? Tange si fluxū sanguis patet: et iet virtus de illo qui⁹ vestis est: ⁊ sanabit te. Fimbria mō tangēda ꝓponebat: qñ 1.Cor.3. ex eodē apl̄o legebat: Si enī quis viderit eum qui habet scientiā in idolio recūbentē: nōne ꝓscientia eius cū sit infirma ꝙdificabit ad māducandū idolothita? Et peribit infirmus i tua scientia frater: ꝓpter quē xp̄s mortu⁹ est? Quō putatis decipi posse simulacris homines: quos xp̄ianis honorari putant? Nouit inquit deus cor meū: sed frater tuus nō nouit cor tuū. Si infirm⁹ eo: cauе maiorē ꝙ gritudinē. Si infirmus eo: cura infirmitatē fratris. Qui vident ista ꝙficank ad idola: vt non ois ibi māducare sed ⁊ sacrificare desiderēt. Ecce pit infirm⁹ in tua ꝓscia frat. Audi frat: Si ꝓtenebas infirmū: etiā fratrē cōtemnis. Exp̄iscere. Quid i ipm xp̄m peccas? Attēde em q nullo pacto possis cōtenere. Sic aūt peccātes inqt i frēs ⁊ pcutiētes ꝓscias eoꝝ infirmā: i xp̄m peccat. Ait nūc q ista ꝓtenūt: ⁊ recūbāt i idolio: nōne erūt ꝓmētes nō tāgēte? Et cū recubuerint i idolio venūt ⁊ ipleāt eccliā: nō salutē accepturi: ꝙ ꝓssurā tacturi. Sed timeo inqeo: ne offendā maiorē. Time ꝓpius ne offendas maiorē: ⁊ nō offēdio deū. Quid enī timeo: ne offēdao maiorē? Vide ne forte maior sit isto quē timeo offendere. Maiorē certe noli offēdere. Hec tibi regula ꝓponit. Nōne manifestū eū minime offēdēdū: q̄ maior est oēter? Miserere nāe maioreo tuoo. Primi tibi sunt pat⁹ ⁊ mater: Si recte educāteo: si in xp̄m nutriēteo: audiendi in omib⁹: obtēperandū eis in omi iussione contra maiorē si nihil iubeant ⁊ seruiat illis. Quio ē inqo maior eo qui me genuit? An ille q̄ te ꝑm creauit? Generat est homo: creauit deus. Vnde generat dō nescit: quid generatur⁹ sit nescit. Ille q̄ te vidit vt faceret anteq̄ esset quē fecit: certe maior est ꝓte tuo. Maior sit patria ⁊ ipis parentib⁹ tuis: vt quicq̄d iusserint parētes cōtra patriā nō audiant: et quicq̄d iusserit patria ꝓra deū: nō audiat. Si enī sanari vis: si post fluxum sanguis: si post. xij. annoo in illo morbo: si post ꝓsumpta oia in medicis ⁊ nō recepta sanitate aliquando vis sana fieri o mulier: quā alloquor in typo eccl̄ie: iubet illud pat tuus: ⁊ illud iubet xp̄us tu⁹. Sed dicit tibi dūs tuus: Oblauiscere populū tuū: ⁊ domū patris tui. Quo bono: quo fructu: qua mercede? Qñ cōcupiuit inqt rex decorem tuū. Ps.44. Cōcupiuit q̄ fecit: qñ vt pulchrā faceret sponsam amauit. Pro infidelī ⁊ fęda sanguinez fudit: fidelē ac pulchrā reddidit: dona sua i te amauit. Quid enī sponso tuo contulisti? Quid in dotē a pore patre ⁊ pore glo accepisti? Nōne luxurias ⁊ pannos peccatoꝝ? Abiecit pannos tuos: dilaudit oia tua: miserus est vt ornaret: ornauit vt amaret. Quid plura frēs xp̄iani? Audistis q: peccā- 1.Cor.5. teo in fratres ⁊ pcutiētes cōsciētiā eoꝝ infirmā: in xp̄m peccatis. Nolite ꝓtemnere si nō vultis deleri de libro vite. Odeu cōamur luculēte ⁊ delectabiliꝝ vobis dicere: q̄ dolor nr cogit quōcūq; dicere ⁊ tacere nō ꝑmittit? Quicūq; voluerit ista ꝓtenere i xp̄m peccāt videt q̄d agit. Paganos religio colligi volum⁹. Lapideo estio in via: venire volētes offendāt ⁊ redeāt. Dicāt enī in eodib⁹ suis: Quare nos relinq̄m⁹ deos: quos xp̄iani ipi nobiscū colunt? Absit a me inquit: vt ego deos gentiū colam. Nouit intelligo: credo. Quid facis de cōscientia infirmi qui pereatio? Quid facis de ꝓximo? Si cōtemnis q̄ emptū est: vide quāti emptū sit. Perdit inquit infirm⁹ in tua scientia quem te dicis habere vt scias quia nihil est idolum: ⁊ animo cogitas deū: ⁊ sic recūbas in idolio. In hac scientia perit infirm⁹. Et ne ꝓtenas infirmū

addidit: Propter quē xps mortuus ē. Quē vis cōtemnere p̄ciū eius attēde: t cuius morte xpi totū mundū appende. Et ne adhuc te putares in infirmū peccare t leue duceres peccatū ac paruipenderes: In xpm incht peccatio. Solent em̄ homines dicere: In hominē pecco: nūquid in deū? Negas deū christū. Audeo negare xpm deū? An aliqd in idolio cū recūberes didicisti? Nō admittit istā doctrinam xpi doctrina. Quere vbi didiceris xpm nō esse deū. Pagani hoc solent dicere. Audes quid facūt mēse male? Audeo quō
1.Cor.15. corrumpūt mores bonos: colloquia mala? Tu ibi ō euāgelio loq nō potes: t de idolio loquentes audio. Amittis ibi q xps de'est. Et qō ibi bibis: in ecclia vomis. Forte b audes loqui: forte inter turbas audes murmurare. Nūquid xps nō homo fuit? Nōne crucifixus est? A paganis hoc didicisti: salutem gdidisti: fimbriā non tetigisti. Tange t in b fimbriā: recipe salutē: sicut eā te tangere do-
1.Cor.2. cuim° in eo qō scriptū est: Qui viderit frēm in idolio recūbentē. Tange illā de diuinitate xpi. Et de iudeis dicebat eadem fimbria:
Ro.9. Quorū patres ex q̄bus xps fm carnē: qui ē sup oia deus bndictus in secula. Ecce i quē vex deū peccas: dū discūbis apud deos falsos. Nō est incht deus: q̄ genij est carthaginio: quasi si mars aut mercurius cēt: de° esset. Sed quō ab ipsis habeat attēde: nō qd sit. Nam t ego tecū scio: q̄ lapis est. Si genij ornamentū ē aliqō: cuncti carthaginis bñ viuant: t ipsi crūt genij carthaginio. Si autē
1.Cor.10. genij dēmonij est: audisti t ibi: Quę immolant gentes dēmonibus immolant: t nō deo: Nolo vos socios fieri dēmoniorū. Nouim° q̄ nō est de°: vtiq; t illi sic nouūt. Sed p̄pter eos q̄ hoc nō nouūt infirmos: nō debet pauti cōscientia ipsorū. Hoc monet aplus. Nos t illi q̄ numē habēāt et p numine accipiant illā statuā: ara testat. Quid illic faciat ara: si illō si habeā p numine? Nemo mihi dicat: Nō est numē: nō ē de°. Jā dixi: vtiq; sic ipi nouūt hoc: quō nouim° omnes nos. Sz qd habeant: p qua re habeāt: qd ibi faciat: ara illa testat. Conuicit omnū colentiū mētes: nō p̄uincat recūbentes: sed nō p̄gnant xpiani: si p̄gnant pagani. Corp° xpi est. Nōne hoc dicebam°: q̄ corp° xpi p̄gnebat t tangebat? Tolerabat p̄mentes: grebat tangētes: atq; vtiq; fratres a paganis p̄gnat corpus xpi: a q̄bus p̄gnī solet: xpiani nō p̄gnāt corp°
xpi. Fratres: ad nos ptinet vobis dicere: ad nos ptinet xpianis loqui. Quid em̄ mihi ō
1.Cor.5. bios q̄ foris sunt iudicare? Ipe aplus ait. Illos alloq̄mur aliter: tanq̄ infirmos. Vlq
¶ endū est illis vt audiāt veritatē: in vobis secanda putredo ē. Si quēritis vnde vincant pagani: vnde illuminent: vnde ad salutem vocent: deserite oēs solēnitates eorū: deserite nugas iporū: t si nō p̄sentiūt veritati nostre: erubescūt paucitati suę. Bon° si fuerit q̄ tibi p̄est: nutritor tuus ē. Malus si fuerit: tēptator tu° est: t nutrimēta libēter accipe: t in tēptatiōe approbare. Esto aurū: attēde mundū istū tanq̄ fornacē aurificis. In vno angusto loco tria sunt: aurum: palea: ignis. Ad illa duo ignis apponit: palea vrit: aurū purgat. Cessit quia nescio minio t adductus est ad idoliū: Vę mihi q̄ paleā plango: cinerem video. Nō cessit minio: non cessit terroribus: adductus ad iudicē stetit in cōfessiōe sua: nō est flexus ad idoliū: Quid facit flamma? Nōne aurū purgat? State in dño frēs: potēriot est qui vocauit vos: minas impiorū ne timueritis: inimicos patimini. Habetis p q̄b° otetis. Ptolus nō vos terreant. Hoc est sanitas: haurite hinc in isto cōuiuio: hic bibite vnde satiemini: nō illic vnde insanietis. State in dño. Aurū eritis: argētei estis.
Ista similitudo non a nobis est: de diuina scriptura est. Legistis: audistis: Sicut i fornace aurum p̄bauit illos: t sicut holocausti hostiā accepit illos. Ecce quid eritis ad thesauros dei? Estote diuites de deo: nō cū facturi diuitem: sed de illo futuri diuites. Jm
Sap.3. pleat vos: aliud nō admittatis ad cor vrm. Nūquid in supbiā vos erigim°: aut dicim° vobis vt adūlus potestates ordinatas ptēpteres sitis? Nō b dicim°. Qui t hinc ęgrotat: tāgite t hinc fimbriā illā vestimēti. Jpe
Ro.13. dic aplus: Dis aia potestatib° sublimioīb° sbdata sit: nō ē em̄ potestas nisi a deo. Quę aūt sūt: a deo ordinate sūt. Qui em̄ resistit
11.q.3.qui resistit potestati: dei ordinatiōi resistit. Sz qd si illud iubeat qō nō debeas facere? Hic sane cō tēne potestatē. Timēdo potestatē ipos hūanarum rerum gradus aduertite. Si aliquid iusserit curator: nōne faciendū est? Tamen si contra p̄consul iubeat: non vtiq; contemnis potestatē: sed eligis maiori seruire. Hec hinc debet mino: irasci: si in aios p̄lata est. Rursum si aliquid ipse p̄consul iubeat: et aliud iubeat imperator: nūquid dubitat in

filio contemptu illi esse seruiendum? Ergo si aliud impat: t aliud de⁹: quid iudicatis? Solue tributū: ecce mihi in obsequiū. Recte: sed nō idolio. In idolio phibet. Quis phibet? Mat⁹ potestas. Da venā: tu carerem: ille gehennā minat. Inde iaz tibi assumenda est fides tua tanq̄ scutum in quo possis omnia ignita iacula inimici extinguere. Sed insidiat̄ ptra te potens: acuit nouaculā vnde capillos radat: nō vnde caput incidat. Qō dri mō: audistis in psalmo: Sicut nouacula acuta fecisti dolū. Quare dolū potēs male nouaculę cōparauit? Quia non admittit̄ nisi ad superflua nostra. Sicut capilli in corpore nostro tanq̄ superflui videntur t sine detrimēto carnis radunt̄: sic quicquid potest tibi facere iratus potens: inter superflua tua numera. Tollat pauptatē tuaz: nūquid tollat diuitias tuas? Pauptas tua: diuitię tuę in corde tuo. Superflua tua potuit tollere: damno potuit afficere: pmittus et vsq̄ ad lędendum corpus. Etiā illa vita cogitātibus aliam vitā: ista inquā vita inter superflua deputanda est: Nam t martyres cōtempserūt illā: Nō vitā pdiderunt: sed vitā acquisierunt. Certi estote fratres inimicos non arguit aduersus infideles: nisi quātum pdest tempādio t pbandis fidelibus. Certi estote fratres: nemo aliud dicat: Dām curam vestrā sup dominū mittite: proiicite vos ipsos totos pcite in eum. Nō se subducat vt cadatis: ille qui nos creauit: et de ipsis capillis nostr̄ securitatē nobis dedit: Amē dico vobis inquit: t capilli capitis vestri numerati sunt. Capilli nri numerati sunt deo: quātomagis mores nostri: cui noti sunt sic capilli nostri? Videte: quia minima nō contemnit deus. Nam si cōtemneret: nec crearet. Nam t capillos nostros ipse vnq̄ creauit: t numeratos habet. Sed mō cum sunt inquis: forte perdūt: t hinc audi vocē eius: Amē dico vobis: capillus capitis vestri nō perdit. Quid times dominē: homo in sinu dei positus? Tu de illius sinu noli cadere: quicqd ibi passus fueris: ad salutē valebit: non ad pniciem. Laniatus membroz martyres ptulerunt: t timent xpiani iniurias tēpoz xpianoz? Qui tibi facit iniuriā modo: timēs facit: Non dicat agite veni ad idoliū: si dic agite veni ad aras meas: ibi cōsuare. Et si dixerit t noluerit: hoc cōqueraf: hoc i postulationē: hoc in querimoniā deponat: Noluit venire ad aras meas: noluit venire ad templū q̄ veneror. Hoc dicat. Non audet dicere: sed alia machinat̄ dolose. Para capillos: nouacula acuit: ablatur⁹ ē superflua tua: raturus quicquid reliturus eo. Tollat quicqd pmanebit si potest. Quid tulit potens nocens? Quid magnū tulit? Qō fur: qō effractor: vt multū sciat qō latro. Si et ad ipsum corpus occidendū pmissus fuerit: quid tollit nisi qō latro? Bono: aui cuz dixi latro. Nā qualiscūq̄ latro: homo est. Qō se bus: qō scorpius: qō fungus mal⁹? Vita tota potentis sequentiū est: facere qō fungus. Adducāt homines fungū malū: t moriunt. Ecce in q̄ fragilitate est vita humana: quaz quādoq̄ relictur⁹ es: noli p illa sic pugnare vt tu relinquaris. Hia nostra xpo est: xpm attende. Pati venit: sed t glorificari. Contemni: sed etiā exaltari. Mori: sed etiā resurgere. Opus te terret: mercedē vide. Quare vis venire delicatus ad eā rem: ad quā nō pduxit nisi labor? Sed timeo ne pdas argentum tuū: qui ad argentū tuū cum magno labore venisti. Si ad argentū tuum qō q̄sq̄ vel moriens amissurus es non venisti sine labore: ad vitā eternā sine labore vis venire? Charis: sit tibi illa ad quaz post omnes labores sic peruenies vt nunq̄ amittas. Si hoc tibi charum est ad quaz post omnes labores sic peruenisti vt aliquādo amissurus sis: quātomagis illa ppetua desiderare debem⁹? Verbis ipsoz ne credatis: nec timeatis: hostes nos dicunt idoloz suoz. Sic posset deus t det omnia in potestate: quō dedit qō fractū est. Hoc cū dicimus charitati vestrę ne faciatis ita: quādo in potestate vestra non est vt faciatis illud. Prauoz hominū ē: furiosoz: circūcellionū: t vbi potestatē non habent sequi: t velle mori: Dio perant sine causa. Audistis quę vobis legimus: omnes q̄ nup in mapalibus affuistis. Cum data vobis fuerit terra in potestatem (Paulus ait in potestatez: t sic dixit quę facienda sunt) Aras eorum inquit destruetis: lucos eorum cōminuetis: et omnes tumulos eorum confringetis. Cum acceperitis potestatem hoc facite: vbi nobis nō est data potestas non facimus: vbi data est non ptermittimus. Adulti pagani habent istas abominationes in fundis suis: nunquid accedimus t cōfringimus? Paulus enim agim⁹: vt idola in eorum corde frangamus. Quā-

do christiani ⁊ ipſi facti fuerint: aut inuitāt nos ad tam bonuꝫ opus: aut ꝓuenūt nos: Modo orandū eſt ꝓ illo: nō irascēdū illis. Si mouet uolot magn⁹: aduersus xp̄ianos mouet: aduersus frēs nros mouet: q̄ ſic uolūt intrare i eccleſiā vt ꝺ corp⁹ habeāt: alibi cor. Totus int⁹ eſſe debet. Si int⁹ q̄ videt hō: ꝗre foris eſt q̄ videt de⁹? Sciatis autē charissimi murmura eoꝝ ꝓungere ſe cū hęreticis: cum iudęis. Hęrenta: iudęi ⁊ pagani unitatē fecerūt ꝫ unitatē: q: cōtigit vt q̄dā locis diſciplinā acciperēt iudęi ꝓpter impiobitates ſuas: crimināt ⁊ ſuſpicant aut
2. Petri. 2. fingūt: q: talia de illis ſemp ꝗram⁹: q: cōtigit vt alicubi hęretici ꝓnas darēt legib⁹ ꝓ impietate ⁊ furore violentiaꝝ ſuarū: tā nos dicūt ꝓ eis ꝗrere aliquā incōmoditatē ipoꝝ ad pniciē. Rurſus q: ꝫ paganos placuit vt leges ferrent: imo ꝓ paganis ſi ſaptāt. Sic enī pueris infantiis ad lutū ludēt⁹ ⁊ manus coinq̄nantib⁹ ꝑdagog⁹ cū uenit ſeuerus: lutū de manu excutit: codicē porrigit: ita uoluit de⁹ ꝓ ꝓncipes ſubditos ſibi ſtrere corda infantia puerilia: vt abijciāt lutū de manib⁹ ⁊ aliq̄d utile faciāt. Quid ē utile de
Eſa. 58. manib⁹? Frāge eſurienti panē tuū: ⁊ egenum ſine tecto induc i domū tuā. Et tā pueri cuadūt ab oclis ꝑdagogi ⁊ redeūt ad lutū furtim: ⁊ q̄ inueniunt abſcōdūt man⁹ne uideant. Quia ꝗ uoluit de⁹: putāt nos ubicūq; ꝗrere idola: quę cū inuenerim⁹ in oib⁹ locis frāgere. Quare? Hō ante nos ſūt loca i q̄b⁹ ſunt? Aut uere ignoram⁹ ubi ſint iſta? Et tā nō facim⁹: q: nō dedit in poteſtatē de⁹. Q̄ de⁹ i poteſtatē: q̄ xp̄ian⁹ erit cui⁹ reus ē: mō factum uolunt cui⁹ reus ē. Si nollet ipm locū dare eccl̄ię: ⁊ tantū haberet in re ſua: nō rem idola puto: q: deberet ſūma deuotione fieri a xp̄ianis: adiuuaret abſcē. Xp̄iana aia ꝗ ō terra uult deo gras agere: nō uult ibi aliq̄d eſſe in ꝓtumeliā dei. Huc accedit: q: eccleſia dedit ipa loca: ⁊ i re eccl̄ię idola futura erāt. Freo: ecce q̄d diſplacet paganis? Parū ē illi q: ꝺ uilli ipoꝝ ſi illa tollim⁹: nō illa frāgim⁹ ⁊ nīs uolūt ea ſeruari. Contra idola ꝺicimus: de cordib⁹ illa tollim⁹: ſumus pſecutores idoloꝝ: Profitemur. Nunq̄d ſuaſores? Hō facio ubi nō poſſū: nō facio ubi cōqueret dño rei. Ubi autē vult fieri ⁊ gras agat: reus ero ſi nō fecero.

¶ De tribus quoꝝ vn⁹ dixit: Dñe ſequar te quocūq; ieris ⁊ reꝓbatus eſt: Ali⁹ nō audebat ⁊ excitat⁹ ē: Tertius differebat ⁊ culpatus eſt.

Sermo ¶ VII.

A

Ꝺ E hoc capitulo euāgelij q̄ dñs do-
mauit audite. Lectū ē enī dñm ieſuꝫ differēter egiſſe: cū obtulit ſe unus vt eū ſequerēt ⁊ reꝓbat⁹ ē: alius nō audebat ⁊ excitat⁹ eſt: tertⁱ⁹ differebat culpat⁹ ē. Q̄ enīꝫ dixit: Dñe ſequar te quocūq; Matth. 8. ieris: Quid ta ꝓmptū: q̄d tā impigrū: q̄ Luc. 9. tā patū: et q̄d ad tantū bonū aptiſſimū: ſequi dñm quocūq; ieris? Miraris hodie q̄d ē hoc: q̄ magiſtro bono dño ieſu xp̄o inuitāte diſcipulos q̄b⁹ daret regnū cęloꝝ: diſplicuit tā patū. Sed q: talis magiſter erat q̄ futura ꝓuiderit: intelligim⁹ frēs iſtū hoiem ſi ſeq̄rēt xp̄m: ſua q̄ſituꝝ fuiſſe nō ꝗ ieſu xp̄i. Ꝑ bil. 2. Ipſe enī dixit: Nō oīs q̄ dicit mihi dñe dñe: Matth. 7. intrabit i regnū cęloꝝ. Et ipe de ipſius fuit: nec ſic ipe nouerat quō inſpiciebat. Mā ſi tā ſe factū eſſe ſperabat: ſi tā doloſū ⁊ inſidioſū ſe nouerat: cui loq̄rēt nō nouerat. Ipe ē enī de q̄ euāgeliſta ait: Nō op⁹ habebat vt q̄ſq; Joh. 2. et teſtimoniū ꝓhiberet de hoie. Ipe enī ſciebat q̄d eēt in hoie. Quid ꝗ rīdit? Vulpes Matth. 8. foueas hñt ⁊ volatilia cęli nidos: filius aūt hois nō habet ubi caput reclinet. Sed ubi nō habet? In fide tua. Vulpes enī foueas hūt in corde tuo: q: doloſus eo. Volatilia cęli habēt nidos i corde tuo: clat⁹ eo. Doloſus ⁊ clat⁹: nō me ſeq̄ris. Quō doloſus ſequiſ ſimplicitatē? Et alterꝫ cōtinuo tacentē ⁊ nihil dicentē: nihil ꝓmittentē: Sequere me. Quātū mali in illo: tantū bonī videbat in iſto. Seq̄re me dicis nolēti. Ecce habes hoiem patū: Seq̄r te q̄cūq; ieris: ⁊ tu dicis nolēti: Seq̄re me? Iſtū inq̄t declino: q̄ video ibi foueas: video nidos. Quid ꝗ moleſt⁹ eo huic: quē ꝓuocas ⁊ excuſat? Ecce tā cōpellis ⁊ nō uenit: hortaris ⁊ nō ſequiſ. Quid enī dicit? Ibo ꝓus ſepelire patrē meū. Fides cordis ei⁹ dño ſe oſtendebat: ſ pietas differebat. Dñs āt xp̄s q̄ parat hoies euāgelio: nullā excuſationē vult interponi carnalis hui⁹ ꝛpalisq; pietatis. Eſt quidē: ⁊ lex dei habet: et ipe dñs arguit iudęos: q: diſtribuebāt ipm mandatū dei. Et paul⁹ aplus i epla ſua poſuit ⁊ dixit: Hoc eſt mandatum ꝓmū in reꝓmiſſiōe: Epb. 6. Honora patrē tuū ⁊ matrē tuaꝫ: deus utiq; dixit. Volebat enī iſte iuuenis obtēperare deo ⁊ ſepelire patrē ſuū: ſ eſt loc⁹ ⁊ tēpus

t est reo: qui huic rei: huic tempori: huic lo/
co seruiat. Monotalus est pater: sed obedi/
dum deo est. Amabus est generator: sed ꝓ/
ponendus est creator. Ego inqt ad euangeliū
te voco: ad aliud opus mihi necessarius es.
Malus est ḃ: q̄ qđ vis facere: Sine mor
tuos sepelire mortuos suos. Pater
tu⁹ mortu⁹ t: sūt alij mortui q̄ sepeliāt mor/
tuos. Mortui sepelientes mortuos qui sūt:
Potest ne mortu⁹ a mortuis sepeliri: Quō
involuūt: si mortui sunt: Quō plangunt: si
mortui sunt: Et involuūt: t plangūt: t mor/
B tui sūt: qz infideles sūt. Docuit nos qđ scri/
ptū est in canticocanticoꝝ dicente ecclesia:
Cant.2. Ordinate in me charitatē. Quid est ordina
te in me charitatē? Facite gradus: t cuicūq;
debet restituite. Nolite anteriora posteriori
bus subdere. Amate parentes: sed ꝓponite
deū parēti⁹. Attēdite matrē machabęoꝝ:
Machab.7. Filij inquit: nescio quō aparuistis i ventre:
Nō pepere vos potui: parere potui: formare
vos nō potui. Illū ergo audite: illū mihi ꝓ/
ponite. Nolite attēdere: me sine vobis rema
nere. Preceptū t secuti sunt. Qđ docuit mat
filios: hoc docebat dñs iesus xps illū cui di
cebat: sequere me. Quia nūc alius discipulus
Luc.9. multū se i medio cui nemo aliqđ dixit: Pro
sequar te dñe: aut: sed vado ꝓmū re
nūciare his qui in domo sunt. Cre
do hic sensus ē: Nuncie meis: ne forte quō
fieri solet quęrāt me. Et dñs: Nemo po
nens manū sup aratꝝ t respiciens
retro: aptus ē regno celoꝝ. Vocat te
onem: t tu attēdis occidentē. In hoc capi
tulo ḃ disam⁹: qm quos voluit dñs: hos ele
git. Elegit aūt sic dicit apl⁹: t fm suā gra
tiā: t fm illoꝝ iusticiā. Talia enī sunt verba
Ro.11. apli: Attēdite inqt qđ dicat helias: Dñe: p/
phetas tuos occiderunt: altaria tua euerte
rūt: t ego relictus sum sol⁹: t ḡrūt alias meā.
Sed quid dicit illi respōsum diuinū? Reliq
mihi septē milia virorū qui non curuauerūt
genua ante baal. Solūs te puto esse seruū be
ne laborantē: sunt t alij me timentes: t non
pauci: Nam septē milia habeo. Et adiūxit:
Sic ḡ t in hoc tēpore. Credidērūt ergo aliq
iudęi: t multi fuerāt reprobati: sicut tulle q̄
vulpiū foueas gestabat in animo. Sic ergo
inquit t in hoc tempore: reliquię p electionē
gratię ihū saluę factę sunt: id est ideꝝ xps est
nūc q̄ tūc: t mō qui t illic tūc belię dixit:
Reliqui mihi. Quid est reliqui mihi? Ego illos
elegi: qui vidi mētes eoꝝ de me ꝓsumentes
non de se: nec de baal: Non sunt mutati: sic
sunt vt a me facti sunt: et tu qui loquerio ni
si de me ꝓsumeres vbi esses? Nisi gratia
mea plenus esses: nōne ante baal etiaꝫ ipse
genua flecteres? Gratia aūt mea plenus es:
quia nihil de tua virtute: sed totum de mea
gratia ꝓsumpsisti. Noli ergo in hoc gloriari
vt putes te in seruitio tuo non habere cōser
uos: sunt quos elegi sicut t te: de me saliez
ꝓsumētes: Sicut ait apl⁹: Et nūc reliquię
p electionē gr̄ę salue factę sunt. Cane o xpia
ne: cane lugubri. Licz eīs imitatoꝝ sētoꝝ sis:
totū gratię semp reputa: qt vt esset aliquid
reliquū: gr̄a in te dei nō tuum meritū fecit.
De ipsis deniq; reliquis: dixerat prophetes
Esa.1. gr̄as cōmemorans: Nisi dñs sabaoth re
liquisset nobis semē: sicut sodoma facti esse
mus: t sicut gomorra similes fuissem⁹. Sic
ergo inquit t in hoc tēpore reliquię p electi
Ro.11. onem gratię salue factę sunt. Si aūt gratia
inqt: iā nō ex operibus: id est iā nō de tuo me
rito extollaris: Alioqn gr̄a iam non est gr̄a.
Si est de tua opa ꝓsumis: ergo merces tibi
redditur: nō gr̄a cōdonat. Si aūt gr̄a est: gra
tis dat. Interrogo nunc: Credis o peccator
xpo. Dicis: Credo. Quid credis? Beatus vni
uersa peccata q ipm tibi posse remittit: ha
bes qđ credidisti. O gr̄a gratis data. Quid
tu iuste credis? Te sine deo nō posse seruare
iustificā ipsum? Ergo totuz reputa q̄ iust⁹ es
pietatis: Q̄ autē peccator es: tuę iniquitati
ascribe. Esto accusator: tu⁹: t ille erit indul
tor tuus. Dñe eīs crimē facin⁹ vel peccatū
nostrę est negligētię: t omis virtus t sanctu
tas dei est indulgētia. Louersū ad dñm.

De eo qđ scriptū est in euāgelio
scm Matthei: Confiteor tibi pater
dñe celi t terre: Et cętera quę sequū
tur. Sermo VIII

Tanctū euāgeliū cū legeret: audiui/
mus exultasse dñm iesū in spū t di
xisse: Confiteor tibi pat dñe B
celi t terre: qz abscōdisti hec a sapie Matt.11.
tib⁹ t prudentib⁹ t revelasti ea par
vulis. Ducuq; interiz vba dñi: si digne: si
diligēter: si qđ piumū est pie cōsiderem⁹: in
uenim⁹ paratū nō semp cū in scripturis legi
mus cōfessionē: debere nos intelligere vo
cem peccatoris. Abarime aūt hoc ducendus
fuit: t hanc admonēda charitas vsa: qz mox

vt hoc verbū sonuit lectoris: fecatus est etiā sonus tunsionis pectoris vñi: audito scilicet qđ dño ait: Cōfiteor tibi pater. In ipso q̄ sonuit: Cōfiteor: pectora tutudisti. Tudere aūt pectus qđ est: nisi arguere qđ latet i pectore: t euidēti pulsu occultū castigare peccatū? Quare hoc fecisti: nisi qz audisti: Cōfiteor tibi pater? Cōfiteor audisti: qui cōfitetur nō attēdistis. Rūc q̄ aduertite. Si cōfiteor xp̄o dicit: a quo est longe omne peccatum: nō solus est peccatoris: sed etiā laudatoris. Cōfitemur q̄: siue laudātes deū: siue accusantes nosipsos. Pia ē vtraq; cōfessio: siue cū te reprehendis q̄ nō es sine peccato: siue cum illū laudas q̄ non potest habere peccatū. Si aūt bñ cogitemus: reprehensio tua laus ipius est. Quare ēm iam cōfiteris i accusatione ipsius tui? Quare confiteris: nisi qz ex mortuo viuus factus es? Scriptura
Eccli.17. quippe ait: A mortuo quasi qui non sit perit cōfessio. Si perit a mortuo cōfessio: qui cōfitetur viuit. Et si peccatū p̄fitet: vtiq; a morte reuixit. Si peccati cōfessor reuixit a morte: quis eum suscitauit? Nullus mortuꝰ est suipsius suscitator. Ille se potuit suscitare: q̄ mortua carne non mortuꝰ est: Etenim hoc suscitauit qđ mortuū fuerat. Ille suscitauit q̄ viuebat i sein carne aūt suscitāda mortuꝰ erat. Nō ēm pat solꝰ filiū suscitauit: de q̄ di-
Ps.ii.2. ctū est ab apło: Propter qđ eum deus exaltauit: sed etiā dñs seipsum: id est corpꝰ suū.
Joh.2. Unde dicit: Soluite templū hoc et i triduo suscitabo illud. Mortuus aūt est peccator: maxime ille quē moles cōsuetudinis p̄mit: quasi sepultus est lazarus. Parum ēm erat quia mortuus: etiaz sepultus. Quisqs igit malę cōsuetudinis: malę vitę: terrenarū scz cupiditatū mole p̄mitur: ita in illo iaz factū sit: qđ in quodā psalmo mirabiliter dicitur:
Ps.13.et.52. Dixit stultus in corde suo: nō est deus. Sit
4.sen.dis.17 ca.1. talis de quali dictū est: A mortuo velut qui nō sit perit confessio. Quis eū resuscitauit: nisi q̄ remoto lapide clamauit dicēs: Lazare prodi foras? Quid ē aūt foras p̄dire: nisi qđ occultū erat foras p̄dire? Qui confitet: foras p̄dit. Foras p̄dire nō posset nisi viueret: Viuere nō posset nisi resuscitatus esset. Ergo in cōfessione sui accusatio: dei laudatio est. Dicat q̄ aliquis: Quid p̄dest ecclesia si iam cōfessos voce dñica resuscitat? p̄odit? Quid p̄dest ecclesia confitenti: qui dño ait:
Matth.16. Quę solueritis in terra: soluta erūt t i cęlo?
Joh.11. Ipsum lazarū attēde: Cū vinculis p̄odit: Jā viuebat p̄fitēdo: q̄ nondū liber ambulabat vinculā retrā. Quid q̄ facit ecclia cui dictum est: Quę soluentis soluta erūt: nisi qđ ait dñs cōtinuo ad discipulos: Soluite illū t sinite abire? Siue q̄ nos accusem⁹: siue deū laudem⁹: dis deū laudam⁹ si pie nos accusam⁹ deūq; laudam⁹. Qñ deū laudamus: tanq̄ eū qui sine peccato ē: p̄dicamus. Qñ aūt nosipsos accusam⁹: ei p quē resurrexim⁹ gloriā damus. Hoc si fecerīs: nullā occasionē inuenit inimicus qui te circūueniat ante iudicē. Cū ēm tuipse fueris accusator: t dño liberator: quid erit ille nisi calumniator? Merito ille hinc sibi tutelā puidit adū- B
sus inimicos nō p̄spicuos: carnē t sanguinē miserandā potius q̄ cauendā: sed aduersus illos inimicos cōtra quos apls nos hortat vt armemur: Nō ē nobis colluctatio aduer- Eph.6.
sus carnē t sanguinē: id est aduersus homines quos videtis sęuire in vos. Vasa sunt: aliꝰ vtit. Organa sunt: alius tangit. Immisit se
Joh.13. inquit diabolus in cor iudę: vt traderet dominū. Nit aliqs: Quid ergo ego feci? Audi apłm: Neq; detis locum diabolo. Tu mala
Eph.4. volūtate locū dedisti: intrauit: possedit: vtitur. Si locū non dares: nō possideret. Ergo nos admonēs ait: Nō est nobis colluctatio Eph.6.
adūsus carnē t sanguinē: s adūsus p̄ncipes et potestates. Possit q̄sq; putare aduersus reges terrę: aduersus potētes sęculi. Quare? Jpi nō caro t sāguis? Semel dictū ē: nō aduersus carnē t sanguinē: Auertere ab oi homie. Qui g̃ restāt inimici? Aduersus p̄ncipes t potestates spiritalē neqaę: rectores mūdi: Quasi plus dedit diabolo t angelis eius. Plus dedit: rectores mūdi appellauit. Sed ne male intelligas: exponit qđ sit mūdus: cuius sint illi rectores. Rectores mūdi tenebrarū harū. Quid est mundi tenebrarū harū quib⁹ ē rector? Dilectorib⁹ suis t infidelibus plenus est mūdus. Has appellat apłs tenebras: Harū rectorē diabolū t angeli ei⁹. Hę tenebrę nō naturales sunt: nō in cōmutabiles sūt: mutant t lumē efficiunt: credūt t credendo illuminant. Quod cū in eis factū fuerit: audiēt: Fuistis ēm aliqñ te- Eph.5.
nebrę: nūc aūt lux in dño. Nā qñ tenebrę: nō in dño. Iterq; qñ lux: nō in te sed in dño. Quid enim habes qđ nō accepisti? Quia q̄ 1.Cor.4.
fūt inuisibiles inimici: inuisibiliter fūt expugnādi. Quippe hostē visibilē vincis ferēdo: inuisibiliē vincis credēdo. Visibilis ē hostis hō: visibile ē ferire. Inuisibilis ē hostis diabo-

luo: inuisibile ē ⁊ credere. Est ḡ pugna inuisibilis aduersus inuisibiles inimicos. Ab vno inimicio quo se tutū dicit quidā? Hoc enim expectā dicere: ⁊ necesse habui de vno inimico aliquādo cū mora tractare. Jam ḡ cognitio
Ps.17. inimicia: videam⁹ tutelā. Laudans inuocabo dñm: ⁊ ab inimicis meis saluus ero. Habeo qd agā: Laudās inuoco: sed vsq; laudans inuoca. Si eñ te laudauerio: ab inimicio tuo salu⁹ nō erio. Laudās inuoca dñm: ⁊ ab inimicī tuis salu⁹ erio. Quia q̄ ait ipse
Ps.49. dñs: Sacrificiū laudis glorificabit me: ⁊ ibi via est vbi ostdā illi salutare meū: Vbi via? In sacrificio laudis. Noli pedem extra hāc viam mittere. In via esto: noli a via recedere: A laude ossi nec vnguem: nedum pedē. Si eñ volueris ab hac via deuiare: ⁊ p dñs te laudare: nō erio saluus ab illis inimicis:
Ps.139. q̄ de illis dictū ē: Jurta semitā scādala posuerunt mihi. Quicqd ḡ putaueris bonū te habere absq; te: deuiasti a laude dei. Quid iā miraris si te seduxit inimic⁹: qñ tuipi⁹ seduxit eos? Audi apīm: Qui enim putat se aliEst.6. quid esse cū nihil sit: seipm seducit. Dñm ḡ attēde cōfitentē: Cōfiteor tibi dñe pat̄ celi ⁊ terre. Cōfiteor tibi: laudo te. Laudo te: non accuso me. Quātū aūt ptinet ad ipi⁹ hominis susceptionē: tota gra: singularis gra: plecta gra. Quid meruit hō ille q̄ rpo est: si tollas gratiā? Et tantā gram: q̄ vnū oportebat eē rpm: ⁊ ipm esse quē nouim⁹. Tolle gra; istā qd rpo nisi hō? Quid nisi qō tu? Suscepit aiam: suscepit corp⁹: suscepit plenū boiez: Coaptat sibi: vnā facit dñs cū seruo ꝓsi. Quāta ista gra: rpo celo: rpo in terra. Simul rpo ⁊ in celo ⁊ in terra: nec duo rpi: sed idē rpo in celo ⁊ terra. Xpo apud patrem: rpo in vtero v̄ginis: rpo in cruce: rpo apud inferos subueniēs ꝓhusdā. Eo aūt ipso die rpo in paradiso cū latrone cōfitente. Et ibi latro qd meruit: nisi q̄ illā viā tenuit: vbi ostēdit salutare suū? A q̄ nbi pes non egreat. In eo esti q̄ se accusauit: deū laudauit: ⁊ vitam suā beatā ꝓsampsit quidem a dño: ⁊ ait illi:
Luc.23. Dñe memēto mei dū veneris in regnū tuū. Cōsiderabat eñ facinora sua: ⁊ pro magno habebat si ei vel in fine parceret. Dñs aūt cōtinuo cū ille diceret: memēto mei: sed q̄t eū veneris in regnū tuū: Amē inq̄t dico tibi: hodie mecū eris in paradiso. Misericordia obtulit: qō miseria obtulit. Audi ḡ dām cō-
Matt.11. fitentē: Confiteor tibi dñe pater celi ⁊ terre. Quid cōfiteor? In q̄ te laudo? Hec est cōfessio vt dixi laudē habet. Qui abscōdisti ꝓ a prudētib⁹ ⁊ sapiētib⁹: ⁊ reuelasti ea parvulis. Quid est hoc frēs? A peratio sensu intelligē: Abscōdisti hec inq̄t a sapiētib⁹ ⁊ prudētibus: ⁊ nō dixit reuelasti ea stultis ⁊ imprudētib⁹: ꝓ ait: Abscōdisti quidē a sapiētibus ⁊ prudētib⁹: ⁊ reuelasti ea parvulis. Sapiētibus ⁊ prudētibus irridēdis: arrogātibus falso grādib⁹ vere aūt nameñb⁹: opposuit nō sapiētes nō prudētes: ꝓ parvulos. Qui sūt parvuli? hūiles. Ergo absscōdisti hec a sapientib⁹ ⁊ prudētib⁹. Nomle sapiētiū ⁊ prudētiū: superbus intelligi pōt: Ipse exposuit eū ait: Reuelasti ea parvulis. Ergo absscōdisti nō parvulis. Quid ē nō parvulis? Nō hūili bus. Quid est nō hūlib⁹ nisi superbis? Ovis dixit: aut nō erat: aut latebat vt reuelet nob. Aū dñs exultauit: nisi q̄ reuelatū ē parvulis? Debem⁹ esse paulū: Nā si voluerim⁹ esse magni: q̄si sapientes ⁊ prudētes: nō nobis illud reuelat. Qui sunt magni? Sapientes ⁊ prudētes: Dicētes se esse sapiēteo: stulti facti Ro.1.
ti sunt. Habes remediū a peratio. Si dicendo te esse sapientē stult⁹ fact⁹ es: dic te stultū ⁊ sapiēs eris. Sic dic. Dic ⁊ int⁹ dic: q̄ sic est vt dicis. Si dicis: cotā homib⁹ noli dicere: tecum deo nō dicere. Peccatus q̄ ad te ipm ptinet: qō ad tua: tenebrosus es. Quid est eñ aliud esse stultū: nisi esse tenebrosū in corde? Deniq; de illis sic ait: Dicēteo se esse sapiēteos: stulti facti sunt. Anteq; hoc diceret: quid fuerunt? Et obscuratū est insipiēs cor. Dic q̄ tu tibi lumē non es. Vt multū: oculus eo: lumē nō es. Quid pdest patens ⁊ sanus oculus: si lumē desit? Ergo dic a te tibi lumen
Ps.17. nō esse: ⁊ dama qō scriptū est: Tu illuminabis lucernā meā dñe. Lumie tuo dñe illumina nabis tenebras meas. Adeq; eñ nihil nisi tenebre: tu aūt lumē fugans tenebras illumināsti me: nō mihi lumē existēs: ꝓ lumē nō ptcipās nisi in te. Sic Jobes ⁊ amic⁹ spōsi: rpo putabat: lumē putabat. Nō erat ille lumē: Joh.1.
ꝓ vt testimonium phiberet de lumie. Quod aūt erat lumen: erat lumē verū. Quid ē verū? Qō illumiat oēm hoiem. Si verū lumē qō illumiat oēm hoiem: ḡ ⁊ iohannē recte dicentē: recte ꝓfitentē: Nos aūt de plenitudie Joh.1.
ei⁹ accepim⁹. Unde si aliud dixit q̄ tu illuminabis lucernā meā dñe. Deniq; tā illumiat⁹: testimoniū phibebat. Propt̄ eccos: lucerna diei testionū phibebat. Unde q̄ lucerna ēt

Joh.5. Vos inde missistis ad Johannē: et voluistis exultare ad horā in lumine ei⁹. Ille erat lucerna ardēs et lucēs. Ille lucerna: ⁊ est res illuminata: accēsa vt luceret. Quę accēdi pōt: pōt extingui. Sed vt nō extinguat: ventum supdię nō patiat. Ergo ꝓficeret tibi dñe pf̄ęcti et tręc: q̄ abscōdisti hęc a sapientib⁹ et poudētibus: lumē se putātib⁹: et tenebręs erāt. Et eo q̄ tenebręs erāt et lumē se putabāt: nec illuminari poterāt. Illi aūt q̄ tenebręs erāt: et tenebras se ee cōfitebant: paruuli erāt ⁊ magni:
Ps.17. būileo erāt: ⁊ supbi. Recte ḡ dicebāt: Tu illumiab lucerna mea dñe. Se aḡscebāt: dñm laudabāt: a via salutari nō recedebāt. Laudantes dñm inuocabant: et ab inimicis suis salui erant.

¶ De eo qđ scriptū est in euangelio ſm eūdem: Venite ad me oēs q̄ laboratis et onerati estis: et ego reficiā vos et c̄. Sermo. IX

A Jrū qbusdā videt frēs charissimi cū audiūt dñm dicentē: Venite ad
Matth.11. me oēs q̄ laboratis et onerati estis et ego reficiā vos. Tollite iugū meū sup vos: et discite q̄ mitis sū et hūilis corde: et inuenietis requiē aiabus vr̄is: Jugū em meū suaue est et on⁹ meū leue: Et videāt eos q̄ iugū ipsū intrepida ceruice sustinūt: et illā sarcinā māsuetissimis būeris acceperūt: tantis agitari et exercen difficultatib⁹ hui⁹ seculi: vt nō a laboribus ad quietē: ⁊ a quete ad laborē vocati vi-
2.Timoth.3. deant: eū et apls dicat: Oēs q̄ volūt in xpo pie viuere psecutiōez patient. Aut ḡ aliqđ: Quō iugū leue est: et sarcina leuis: qñ quidē illud iugū et sarcinā ferre nihil ē aliud q̄ pie viuere i xpo? Et quō dicit: Venite ad me q̄ laboratis et onerati estis et ego reficiā vos: ac nō poti⁹ dicit: Venite q̄ vacatis vt laboretis?
Matth.20. Nā et vacātes iuenit q̄s cōduxit in vineā: vt ferret estū diei. Et ⁊ illo iugo leui et sarcina
2.Cor.6. leui: audiam⁹ apls dicere: Jn oib⁹ cōmēdātes nosmetipsos tanq̄ dei mīstros: in multa patiētia: in tribulatiōib⁹: i necessitatib⁹: i angustijs: i plagis etc. Et alio loco i eadē epla:
2.Cor.11. A iudęis q̄dr̄agenas vna min⁹ accepi: Ter virgis cęsus sū: semel lapidat⁹ sum: ter naufragiū feci: nocte et die in pfundo maris fui: Et cętera q̄ nūerari picula q̄dez pāt: ꝑ tolerari nisi spūsctō iuuāte nō pāt. Hia ḡ illa q̄ cōmemorauit aspera et grauia: frequētiaq̄ et abūdāti⁹ sustinebat: ꝑ pfecto aderat ei spūs sanct⁹ q̄ in exteriorib⁹ hoīs corruptiōe interiorē renouaret de die i diē: et gustata requie spiritali in affluētia delitiaz dei: in spe beatitudinis futurę eia ꝓsentia deliniret aspra et oia ḡuia releuaret. Ecce q̄ suaue iugū xpi portabat et q̄ leue sarcinā: et oia illa q̄ supra enumerata dura et imania oīs auditor horrescit: leuē tribulationē diceret: iruēs interiorib⁹ et fidelib⁹ ocliz: quāto ꝓcio tpaliū emēda sit futura vita: nō pati etnos labores impioz: et sine vlla sollicitudine ꝓfrui etna felicitate iustoz. Secari et vri se boles patiunt: B
vt dolores nō etnt ꝑ aliquātō diuturnioris viceris acriozq̄ doloz ꝓcio redimant: in languida et incerta vacatiōis breuissimę atq̄ vltima vita. Jmmanissimis bellis miles atterit: plurib⁹ fortasse annis i laboribus inquiet⁹ q̄ i ocio quietur⁹. Quib⁹ tēpestatib⁹ et procellis: q̄ bombis et tremēdę sęuicię eęli et maris ipoitum sūt mercatores vt diuitias ventosas acq̄rāt: maiorib⁹ q̄ibus acq̄siturī sūt piculis et tēpestatib⁹ plenas. Quos estus: q̄ frigora: q̄ picula ab equis: a follis: a ꝓcipitijs: a flumib⁹: a feris pferūt venatores: quę labore eluriēdi et sitiendi: quātas vilissimi et sordidissimi cibi et pot⁹ angustias vt bestiā capiāt: et interdū nec ipi⁹ bestię carnes ꝓpt quā hęc tantas sustinēt epulis necessarias. Q̄q̄ et si aper ceruusq̄ capiat: magis suaue sit venātis alo qz capt⁹ ē: q̄ comedētis palato qz coct⁹ ē. Quātis cruciatib⁹ ꝓpe quotidianarū plagaz tenera pueroz ętas sbdit? Quāt etiā scholis vigilaz et abstinētię molestijs exercenf: nō ꝓpter discendā sapiētiā: ꝑ ꝓpt opes honoresq̄ vanitatis: vt numeros et lras et dictas fallacias eloqui discāt? Sed i his oīb⁹ q̄ hęc nō amant: eadē grauia patiunt. Qui vo amāt eadē quidē: sed non grauia pati videnf. Oia em fęua et imania: ꝓfuse facilia et ꝓpe nilla efficat amor. Quāto ḡ certi⁹ ac facili⁹ ad verā beatitudinē charitas facit: qđ ad miserā quātū potuit cupiditas fecit. Q̄ facile tolerāt q̄libet aduersitas tpalis: vt eterna pena vitet: etna reges cōparet: Nō imento ille vas electiōis cū ingenti lętitia dixit: Nō sunt cōdigne passiones hui⁹ tpis: ad futurā gloriā q̄ reuelabit i Ro.8.
nobis. Ecce vnde illud iugū suaue est: et sarcina leuis. Et si angusta ē paucis eligēnt⁹: facilis tamē omniū diligētibus. Dic̄ psalmista: Propter verba labioz tuoz: ego cu- Ps.16.
stodiui vias duras. Sed quę dura sūt labo-

rantibus: eisdē ipsis mitescant animis.
Propter qđ ita diuine pietatis dispēsatiōe
ref.4. actū est: vt interior homo qui renouat đ die
in die nō adhuc sub lege positus: si tam sub
gra exoneratē farcinis innumerabiliū obser-
uationū: qđ erat reuera graue iugū: sed dul-
ce cerui cōueniēter impositū: facilitate sim-
plicis fidei t bone spei t sancte charitatis: qđ
quid molestiaē exterioꝝ homi fortasse in-
tulisset ille spūcepo q missus est fortior: inteꝝ
oīe gaudio leue fleret. Nihil em tā facile bo
ne voluntati est: q ipa sibi: t hoc sufficat deo.
Qualibet q sciat iste mūd⁹: verissime an-
ac.2. geli nato in carne dño clamauerūt: Gloria i
excelsis deo: t in terra pax hominib⁹ bone vo
luntatis: qꝝ qui natus erat suaue iugū est et
ref.10. sarcina leuis. Et sic dicit apūs: Fidelis de⁹
qui nos non finit tēptari supra qđ possum⁹
ferre: sed facit cū temptatione etiā exitū vt
possimus sustinere.

De eo de quo supra: Venite ad me omnes ꝛc. Sermo X

A Diuimus in euāgelio dām exhila
rasse spū dixisse deo patri: Cōfite
mt.11. or tibi pater dñe celi t terre:
qui abscondisti hec a sapientib⁹ t pru
dentib⁹: t reuelasti ea parvulis. Ita
pr: qz sic placitū e ante te. Omia mihi
tradita sunt a patre meo. Et nemo
agnoscit filiū nisi pr: neqꝫ patrē qs
agnoscit nisi filius: t cui voluerit filius
reuelare. In cuius dō laboram⁹: in audiē
do laboratio. Audiam⁹ q eū q sequit et dic:
Venite ad me oēs q laboratis. Quare
em oēs laboram⁹: nisi qz sum⁹ mortales:
fragilissimi: lutea vasa portātes: q facilē
luce angustiāt? Sz si angustiant vasa car-
nis: dilatent spacia charitatis. Quid q dic:
Venite oēs q laboratis: nisi vt laboretis?
Deniqꝫ pmittio ei⁹ in pmptu e: qm laborā-
tes vocauit. Quērēt forte q mercede vocati
sunt: Et ego vos mēs reficiā. Tollite
iugū meū sup vos: t discite a me: nō
mūdū fabricare: nō cūcta visibilia t invisibi
lia creare: nō in ipo mūdo mirabilia facere:
t mortuos suscitare: sed qm̄ mitis sum t
humilis corde. Magn⁹ es rex: a minimo
incipe. Cogitas magnā fabricā strūere cel-
situdinis: de fundamēto puo cogita būilita-
tis. Et quātū qlqꝫ vult t disponit supponere molē ędificij: quāto erit mai⁹ ędificiū:
tanto altius fodat fundamētū. Et fabrica qđē
cum cōstruit: in sugna cōsurgit: Qui aūt fo-
dit fundamentū: ad ima descendit. Ergo et
fabrica ante celsitudinē humiliat: t fastigiū
post būiliationē erigit. Quod ē fastigiū cō-
structōis fabricę quā molimur? Quo pertin-
et velamē ędificij? Ito dico: Vsqꝫ ad spe
cū dei. Videtis q excelsū est: quāta res est
spicere deū. Qui desiderat t qđ dico: t qđ
audit intelligat. Promittit nobis conspec⁹
dei: veri dei: summi dei. Hoc ei bonū ē: vi-
dentē videre. Ai qui colūt falsos deos: fa-
cile illos vident: si eos vidēt q oculos habēt
t nō vidēt. Nobis aūt promittit visio dei vi-
uētis t videntis: vt illū deū videre cōcupisca
mus: de q dicat scriptura: Qui plātauit aurē
nōne audiet? Qui finxit oculū: nōne cōside- Ps.93.
rat? Nō q audit q fecit vbi vnde audiat? Et
nō videt q creauit vnde videat? Vñ aūt p-
loquar in ipo psalmo t dicat: Intelligite q q
insipientes estis in plō: et stulti aliqñ sapite.
Adulti em̄ cēteꝝ mala faciūt: vū putāt qđ
nō videant a deo: t difficile est quēdēm eum
credāt videre nō posse: si putāt nolle. Pau-
ci inueniunt tante impietatis: vt impleat i
eis qđ scriptū est: Dixit stult⁹ i corde suo: nō Ps.13.et.52.
est deus. Josias ita pauc⁹ ē. Sicut em̄
magna pietas pauc⁹ est: ita t magna im-
pietas nihilominus pauc⁹ est. Hoc aūt
qđ deus turba dic: Ecce nō inde cogitat de⁹
vt sciat qđ facā in domo mea: t curat deus
qđ velim agere i lecto meo? Quis dicat? Ja- Ps.35.
telligite q insipientes estis in populo: t stulti
aliqñ sapite. Tu homo cū sis qui laboras
si ola dom⁹ tue noueris: t geminent ad te ola
verba: omnia facta seruoꝝ tuoꝝ: putas
t deum sic laborare vt attendat ad te: q non
laborauit vt crearet te? Oculū in te nō intē-
dit suum qui fecit eum? Non eras et crea- Ec.4.
uit te vt esses. Nō te curat cum tam sis: qui
vocat ea que nō sunt tanqꝫ sint? Non ergo
tibi hoc pmittas: velox: nolio videt te: t ab
eius oculis non est vbi abscōdas te. Si ens
celum ascēderis: ibi est: si descēderis in infer
nū adest. Laboras: nolens recedere a facto
malio: t volēs nō videri a deo: Magnus la
bor. Facere vis mala quotidie: faspicario te
nō videri: Audi scripturā dicentē: Qui plā-
tauit aurē: nonne audiet? Qui finxit oculū:
nōne ꝑsiderat? Vbi mala facta tua absconde-
ris? Ab oculo dei? Vis recedere ab ipso:
multū laboras. Audi dicentem: Venite ad
me oēs qui laboratis. Nō finis laborare fu-

giendo. Ab illo eligio fugere: nō ad illū. Inueni quo: & fuge. Si aūt ꝓptera nō potes ab illo fugere: q̄ vbiq; ꝑsens est: de ꝓximo fuge ad deū: q̄ ꝑsens est vbi stas: Fuge. Ecce fugiēdo excessisti ęclos: ubi est. Descēdisti ad inferos: qua scīq; terrā: solitudines cle-
Duet. 32. gerio: ubi est q̄ dixit: Ęlū & trā ego impleo. Ergo si ęlū & terrā ipe implet: & quo fugere possis ab illo nō est: noli labozare. Fuge ad ꝑsentē: ne sentias vententē. Pręsume te visurū bñ viuēdo: a quo videris & male viuēdo. Male eñ viuendo videri potes: videre nō poteo: Bene aūtē viuēdo & videris & videbis. Quanto enim te familiariꝰ videbit qui coronat dignum: qui misericorditer vidit
Job. 1. vt vocaret idignū. Nathanael ait dño quē nondū nouebat: Unde me nosti? Ait ei dño: Cū esses ſb arbore fici vidi te. Videt te xp̄s in umbra sua: nō tenebit i luce sua? Quid est eñ: cū esses ſub arbore fici vidi te? Quid sibi ꝫ vult? Quid significat? Recordare originale peccatū adę: in quo oēs morimur.
Gen. 3. Qui ꝓmo peccauit: de folijs ficulneis succincta sibi fecit. Significat i illis foliꝭ pturitū libidinis: q̄ peccādo peruenit. Inde nascimur: sic nascimur: in carne peccati nascimur: quā sola sanat similitudo carnis pecca-
Ro. 8. ti. Ideo misit deus filiū suū in similitudine carnis peccati. Inde venit: sed sic nō venit. Nō eñ cū virgo libidine: sed fide concepit. Uenit in virgine: q̄ erat ante virginē. Quā creauit elegit: quā eligeret: creauit. Attulit virgini fecunditatē: nō abstulit integritatē. Qui ꝫ sine pturitu foliꝭ ficus venit ad te: cū esses ſb arbore fici vidit te. Para te videre sublimiter: a quo visus es misericorditer. Sed q̄ magnū fastigiū est: de fundamento cogita. Quo inęo fundamēto? Disce ab illo: qm̄ mitis est & hūilis corde. Hoc in te fodi fundamētū hūilitatis: & ꝓficies ad fastigiū charitatis.

De eo qđ scriptū est in euangelio sm̄ eūdem: Qui dixerit ꝙbū cōtra spm̄ sanctū: nō remittet ei: neq; in hoc ſculo neq; in futuro. Sermo. XI

Agna ḡstio est de recēti euāgelica lectione ꝓposita: Cui soluēde quātū ad nos attinet: impares sum⁹: ꝫ sufficientia nr̄a ex deo est: qui tū eius adiutoriū vel accipe vel capere possum⁹. Petimus ḡ magnitudinē aduertite ḡstionis: vt cū ei⁹ molē humeris nr̄is impositā videritis: oretis pro laborib⁹ nr̄is: atq; in auxilio qđ nobis ꝓbet inueniatis ędificationē mētibus vr̄is. Luc 11
Luꝫ dño fuisset oblat⁹ dęmonū habēs cęcus & mut⁹ & curasset eū ita vt loqueret & videret: & stuperet oēs turbe dicētes: nūqd hic est filiꝰ dauid? Pharisęi audientes direrūt: Hic nō eicit dęmones: nisi in beelzebub ꝓncipe dęmoniorū. Jesus aūt sciēs cogitatiōes eorū dixit eis: Oē regnū i seipm diuisū desolabit. & ois ciuitas vel domꝰ diuisa ꝓ se non stabit. Et si sathanas sathanā eicit: aduersū se diuisus est: Quō ergo stabit regnū ei⁹? Hoc dicēs ex ipoꝝ ꝓfessione volebat intelligi: q̄ in eū nō credendo in regno diaboli esse delegissent: quod vtiq; aduersū se diuisum stare nō possit. Eligāt ḡ pharisęi qđ voluerit. Si sathanas sathanā nō pōt eicere: nūd ꝫ dām qđ dicerēt inuenire potuerūt. Si aūt pōt: multomagis sibi ꝑspiciāt: & recedāt de regno ei⁹ qđ aduersū se diuisum stare nō pōt. In quo autē dñs xp̄s eiciat dęmones: ne dęmoniorū ꝓncipē existiment: attendāt qđ sequit: Et si ego inquit in beelzebub ejicio dęmones: filij vr̄i in quo eiciūt? Ideo ipi iudices vr̄i erūt. Dixit ḃ vtiq; de discipulis suis: illi⁹ qđ filios: qui certe discipuli dñi iesu xp̄i bñ sibi cōscij fuerant: nūd se malarū artiū a bono magistro didicisse: ne in ꝓncipe dęmoniorū eicerēt dęmones: Jō inq̄t ipi iudices vr̄i erūt. Ipsi inq̄t ipi ignobilia & cōtęptibilia bur⁹ mūdi: in qbus non artificiosa malignitas sed sancta simplicitas meę virtutis apparet: ipsi testes mei: iudices vestri erunt. Deinde subiūgit: Si aūt ego i spū dei eicio dęmones: igit̄ puenit vos regnū dei. Quid ē hḃ? Si ego inq̄t in spū dei dęmones eicio: nō aliter possunt filij vestri eicere: qḃ⁹ nō malignā doctrinā ꝫ fidē simplicit dedi: procul dubio puenit in vos regnū dei q̄ subuertit regnū diaboli: cū quo & vos subuertimi. Et qm̄ dixerat: Filij vr̄i in q̄ eiciūt: vt offenderet i eis gr̄am suā: nō meritū illoꝝ: Aut quō pōt q̄sq; inq̄t: intrare i domū fortis & vasa ei⁹ diripe: nisi ꝓ⁹ alligauerit fortē: & sic domū ei⁹ diripe? Filij inq̄t vr̄i vel q̄ crediderāt i me vel adhuc crediturī sūt & electuri dęmones: nō i dęmonū ꝓncipe: ꝫ in simplici scitate q̄ certe vr̄i fuerūt vel ꝫ sūt qđ etiā vos estis: id est peccātes aut impū & ideo in domo diaboli & vasa diaboli: quoniō ab illo possint erui

quos ꝓualerāt iniquitate fortit obtinebat: nisi allegaret iustitię meę vicium: t vasa eī⁹ emperet quę fuerant vasa irę: t ea facere mea vasa misericordię? hoc est qđ etiam beatus apłus suꝑbis t quasi de suis meritis gloriātibus increpans dicit: Quis enim te discernit? hoc est: a massa pditionis et adā: t ex vasis irę đo te discernit? Et ne đđ̄ diceret: iusticia mea: Quid enī habes inđt qđ nō acce
Ubi s. Epł. 2. pisti? Unde t de ipso dicit: Fumus oīs t nos aliquando naturaliter filii irę sīc t ceteri. Ergo t ipse vas erat in domo illi⁹ male fortis: cū esset ecclesię ꝑsecutor: blasphem⁹ iniuriosus in malicia t inuidia: sīc fatet agēs. Sed ille q̄ alligauit fortē ab eo vasa pditionis B emuit: t vasa electionis effecit. Deniq; ne putaret incredulus t impius aduersantes nomini xpiano ꝓpter diuīsas hereses t scismata eo⁹: qui sub nole xpiano greges colligūt pditos⁹ extra xpi regnū aduersū se eē diuīsū:
Matth. 12. cōsequēter adūgit: Qui nō est mecū cōtra me ē: t q̄ nō cōgregat mecū spargit. Hec ait: qui nō est sub voce nomis mei: aut sub specie sacramēti mei: sed q̄ nō est mecū cōtra me est. Hec ait: qui nō cōgregat sb voce nomis mei: sed q̄ nō cōgregat mecum spargit. Nō g̃ est aduersū se diuisum regnū xpi: t si homines conant diuidere: qđ emptū
Thess. 1. est ꝓcio sanguis xpi. Monet eīs dño qui sūt eius. Et recedat inđt ab iniđtate oēs q̄ nominat nomē dñi. Nā si ab iniđtate nō recedit: nō ptinet ad regnū xpi etiam nomināto nomē xpi. Et g̃ aliqua: exēpli gr̃a: cōmemoro: spūs auaricię t spūs luxurię: q⁹ ille cōtrahit: ille diffundit: diuisi sunt ambo adūsum se: t ptinent ad regnū diaboli. Apud idolorū cultores spūs eunomis t spūs herculis diuisi sūt aduersū se: t ambo ptinēt ad regnū diaboli. Pagan⁹ t iudę⁹ hostes xpi diuisi sē aduersū se: t ambo ptinēt ad regnū diaboli. Arrian⁹ t fotinian⁹ ambo hereticī: t aduersū se ambo diuisi. Donatista et maximianista ambo hereticī t adūsū se ābo diuisi. Ola vitia erroresq; mortaliū int se ptrarij diuisi sūt aduersum se: t eōs ptinent ad regnū diaboli: ideo nō stabit regnū eius: Iustus autē et impius: fidelis t incredul⁹: catholic⁹ t hereticus: diuisi quidē sunt aduersum se: sed nō
Ubi ā ambo ptinent ad regnū xpi. Monit dño qui sunt ei⁹. Nemo sibi de vocabulo blandiat. Si vult sibi ꝓdesse nomē dñi: recedat ab iniquitate q̄ invocat nomē dñi. Sed illa verba euāgelica etsi habebant aliqđ obscuritatis: qđ dño arbitror adiuuante explanatū: non erat tñ tante difficultatis: quātę apparet esse qđ sequit. Ideo dico vobis: Omne peccatū t blasphemia remittet hominib⁹: spūs aūt blasphemia nō remittet. Et quicūq; dixerit verbū cōtra filiū hois: remittet ei: Qui aute dixerit ꝓra spīm sanctū nō remittet ei: neq; in hoc seculo neq; i futuro. Matth. 12.

Quid g̃ fiet ō hic quos lucran caput ecclię? Nūquid nā corrett: t ad eū ex quocūq; errore venient⁹ spes falsa ꝓmittit in remissione oīm pcōr⁹? Quis eīs nō iudicat dixisse vbū ꝓra spīm sanctū: anteqū xpian⁹ vel catholic⁹ fieret? Primo ipi q̄ pagani apellant multorū deoꝝ falsorūq; cultores t idolor⁹ adoratores: cū dicunt oīm xpm magicis artib⁹ fecisse miracula: nōne istis sūt fides qui eū dixerūt i pncipe dęmoniorū eiecisse dęmonia? Deinde cū quotidie nostrā sanctificationez blasphemāt: qđ alio blasphemāt q̄ spīm sanctū? Quid iudei q̄ dixerunt de dño vnde ille exort⁹ ē sermo? Nōne adhucalq; verbū ꝑ spīm sanctū loquunt: sic negātes eū esse in xpianis: sic illi in xpo esse negauerūt? Neq; eīs t illi spūsancto nō maledixerūt: aut nō eum dicētes esse: aut esse quidē: sed deū nō esse: ꝑ esse creaturā: aut ad dęmones ejcientes nihil valere: non ista indigna: nō aliqđ fisse ō spūsancto locuti sūt? Seduceri eīs spīm scm negabāt: pharisei xo eū esse ꝑ seducerū hęresum defendebāt: ꝑ esse i dño iesu xpo negabāt: quāt dęmones ejcere in pncipe dęmoniorū putabāt: cū ejceret ille in spūsctō. Ac g̃ hoc t iudei t quicūq; hereticī spīm scm cōfitent ꝑ eū negāt eē in xpi corpe: qđ ē vnica ei⁹ ecclia nō vniq; nisi vna catholica: proculdubio filei sunt pharisęo qui tūc etiaz si esse spīm sanctū fatebant: negabāt tñ eū esse in xpo: cui⁹ opa in dęmonib⁹ ejciēdis dęmoniorū pncipi tribuebāt. Omitto q̄ quidā hereticī ipm olim spīm sanctū vel nō creatorem sed creaturā esse contendūt: sicut arriani t eunomiani t macedoniani: vel eū prorsus ita negant vt ipsum deū negent esse trinitatem: sed tantūmodo esse deum patrem asseuerant: t ipsum aliquādo vocari filium: aliquādo vocari spīm sanctū: sicut sabelliani: quos quidam patripassianos vocant: ideo quia patrem ꝓhibent passum: alius negant esse aliquem filium: sine dubio negant esse spīm sanctū. Fotiniani quoq; patrē solū eē deū: filiū xo nō nisi hoiem dicūt: negātes

oino tertiā pſonā ſpiritūſanctū. Adhanifeſtū eſt igit & a pagano & a iudæo & ab hereticis blaſphemari ſpūmſanctū. Nunqd nā ḡ deſerēdi ſūt & ſine vlla ſpe deputādi: qm̄ fixa ſententia ē: Qui vbū dixerit ℨ ſpūſanctū nō ei dimittet neq; in h̄ ſeculo neq; i futuro: & illi ſoli eſtimādi ſunt ab hui⁹ grauiſſimi peccati reatu liberi qui ex infantia ſunt catholici? Nā quicūq; vbo crediderūt vt catholica fierēt: vtiq; aut ex paganio: aut ex iudæo: aut ex hereticis in gratiā xp̄i pacemq; venerūt: ¶Quib⁹ ſi nō eſt dimiſſū qđ dixerūt verbū ℨ ſpiritūſanctū: inaniter ꝓmittit & ꝑdicat hominib⁹ vt cōuertant ad deū: & ſiue i baptiſmo ſiue in eccl̄ia pacē remiſſionēq; accipiāt peccatorū. Neq; em̄ dictū ē: Nō remittet ei niſi in baptiſmo: ſed nō remittet inq̄t neq; i
D hoc ſeculo neq; in futuro. Nonnullis videt eos tantūmō peccare in ſpūmſcm̄: q̄ lauacro regenerationis abluti in eccl̄ia & accepto ſpū ſancto velut tanto poſtea dono ſaluatoris ingrati: mortifero aliq̄ peccato ſe imerſerit: qualia ſūt vel adulteria vel homicidia: vel ipa diſceſſio ſiue omimō a noie xp̄iano ſiue a catholica eccl̄ia. Sed iſte ſenſus vnde probari poſſit ignoro: cū & pnitentię ḡrūq; criminū locus in eccl̄ia nō neget: & ipos hereti-
1. Timoth. 1. cos ad h̄ vtiq; corripiēdos dicat ap̄lus: Ne forte det illis de⁹ pnitētiā ad cognoſcendā veritatē: & reſipiſcāt de diabolī laqueis a q̄ captiui tenent fm̄ ipi⁹ volūtatē. Quo em̄ ē fruct⁹ correctionis ſine vlla ſpe remiſſionis? Poſtremo nō ait: q̄ fidelis catholic⁹ dixerit verbū ꝓtra ſpiritūſanctū: ſi qui dixerit: hoc eſt q̄libet dixerit: quicūq; dixerit: nō remittet ei: neq; in h̄ ſeculo neq; in futuro. Siue ergo ſit ille pagan⁹: ſiue iudeus: ſiue xp̄ian⁹ ſiue hereticus: ſiue q̄libet aliud habeat nomen erroris: nō dictū eſt ille aut ille: ſed qui dixerit verbū ℨ ſpūmſcm̄: id eſt blaſphemauerit ſpūmſanctū: nō remittet ei neq; in h̄ ſeculo neq; i futuro. Porro aūt ſi oio error contrarius veritati & inimicus catholicę pacī: ſic ſupra oſtēdim⁹: dicat vbū ℨ ſpūſanctū: nec tamē ceſſat ex oni errore corrigere atq; colligere q̄ remiſſionē peccatorū et ip̄m q̄ blaſphemauerāt accipiāt ſpūmſcm̄: puto q̄ grāde ſecretū tā magnę huiꝰ ḡſtionis oſtēdim⁹.
Lumē ḡ expoſitionis a dño rec̄ram⁹. Erigite itaq; frōtes: erigite ad me aureas: ad dīm̄ mentes. Dico charitati vr̄æ: Forte in oīb⁹ ſanct̄ ſcripturis nulla maior ḡſtio: nulla difficilior inuenit. Vnde vt vobis aliq̄d de meipo fatear: ſemp i ſermonib⁹ quos ad ip̄m habui: hui⁹ ḡſtionis difficultate molestiāq; vitauī: Nō q̄ nihil habere q̄ ide vtcūq; cogitare: neq; em̄ in re tanta petere: quęrere: pulſare negligere: ſed q̄ ipi intelligentię ḡ mihi aliquātū apiebat verbis ad hanc occurrentib⁹ me poſſe ſufficere nō putare. Hodie aūt lectiones audiens de quib⁹ vobis eſſet ſermo reddēdus cū euāgeliū legeret: ita pulſatū ē cor meū: vt crederē deū velle aliquid hinc p meū miniſterū vos audire. Prius ḡ vt ad- E
uertatis & intelligatis admoneo: nō dixiſſe dīm̄: Qis blaſphemia ſpūs nō remittet ei: ſed q̄ dixerit verbū. Illud em̄ ſi dixiſſet: nihil nobis oīno remaneret vnde diſputare poſſimus: qm̄ ſi oīs blaſphemia & oīne vbū qđ dicit ℨ ſpūſanctū nō remitteret hoīb⁹: ex nullo genere impietatis eorū q̄ dono xp̄i & ſanctificatiōi eccl̄iæ ꝓtraduūt vel paganorū vel iudęorū vel quorūlibet hereticorū: nō nullo⁹ etiā in ip̄a catholica imperito⁹ quēq; in eccl̄ia lucrarēt. Sed abſit vt h̄ dīs dicere: Abſit inquā vt veritas diceret omnē blaſphemiā & oīne verbū qđ cōtra ſpūmſanctū diceret nō habere remiſſionē neq; i hoc ſeculo neq; in futuro. Exercere quippe nos voluit difficultate ḡſtionis: nō decipere ſententię falſitate. Quapropter nō ē neceſſe vt omnē blaſphemiā & omne verbū qđ dicat ℨ ſpiritūſanctum: remiſſionē quiſq; exiſtumet nō habere: ſed neceſſe eſt plane vt ſit aliqua blaſphemia & aliqđ verbū: qđ ſi dicat cōtra ſpiritūſcm̄: nullā vnq; venīā remiſſionēq; mereat: Quia ſi oīne acceperim⁹ quiſnā poterit ſaluari? Si aūt rurſus nullā putauerimus: ꝓtradicim⁹ ſaluatori. Eſt ḡ ſine dubio aliqua blaſphemia & aliqđ verbū: qđ ſi dictum fuerit contra ſpiritūſanctū: non remittetur. Quid ſit autē hoc verbū: quęri a nobis domin⁹ voluit: ideo nō expreſſit. Quęri inquā voluit: non negari. Solent em̄ ſcripturę ita loqui: vt quando aliquid ſic dicit vt neq; ex toto neq; ex parte dictum ſimile: nō ſit neceſſe vt ex toto fieri poſſit vt ex parte non intelligat. Iſta ergo ſententia ex toto: id eſt vniuerſaliter pronunciaret: ſi diceret: Omnis blaſphemia ſpiritus nō remittetur: qualecūq; verbum contra ſpiritūſanctū non remittet ei: neq; in hoc ſeculo neq; in futuro. Ex pte aūt: id ē particulariē pnūciaret ſi diceret: Quędā blaſphemia ſpūs nō re-

mittet. Quia ꝫ nec vniuersalit nec pticulariter enunciata sentcia est. Nō em dictū est: Omnis blasphemia spūs: aut quecūꝫ blasphemia: sed nūmō indiffinite dctū est: spiritus blasphemia nō remittet. Hec dictū ē: Quicūq; dixerit quodcūq; verbū: aut q̄ dixerit q̄dam verbū: sed indiffinite: qui dixerit v̄bū: nō est necesse vt omnē blasphemiā vel omne verbū intelligamus: sed necesse est plane vt quidam blasphemiā t quoddā verbū voluerit intelligi dño: q̄uis id expimere noluerit: vt petendo: quer̄do: pulsando: si quid recti intellectus acceperimus nō viliter habeamus. Hoc vt manifestius videatis: illō attendite qđ ait idemipse iudex: Si nō venissem t locutus fuissem eis: peccatū nō haberent. Neq; em ita dictum est: vt sine vllo peccato eīno vellet intelligi futuros fuisse iudeos si non venisset t locutus eis fuisset: Plenos quippe inuenit: oneratosq; peccatis. Propter qđ dicit: Venite ad me oēs qui laboratis et onerati estis. Vñ: nisi sarcinas peccatoꝝ t transgressionū legis? Qui legem subintrauit: vt abundaret delictū. Cū ergo ipse etiā alibi dicat: Nō veni vocare iustos sed peccatores: quō si non venisset peccatū non haberent: nisi q; sententia illa nec vniuersaliter nec pticulariter: sed indiffinite pnunciata nō omne peccatū cogit intelligi? Sed plane nisi aliqō peccatū intellexerim qđ nō haberent nisi ipe venisset t locut eis fuisset: falsam qđ absit sententiā dicerem. Nō ergo ait: Si nō venissem t locut fuissez eis: nullū peccatū haberēt: ne veritas mētiret: nec rursus diffinite dixit: Si nō venissē t locutus fuissem eis: quoddā peccatū non haberēt: ne piū studiū parum exerceret. In omni quippe copia scripturarū sanctarū pascimur apte: exercemur obscur. Felix fames pellit: hic satiatiū. Quia ꝫ nō est dictū peccatū nullū haberent: nō prurbemur cū peccatores iudeos etiā si nō venisset agnoscamus. Sed tamē quia dictū est: Si nō venissem peccatū non haberēt: vnde necesse ē etiā si nō omne: aliqō tamē eos ex aduentu dñi qđ nō habebāt cōtraxisse peccatū: illud ipm pfecto est: qđ in ꝑsentē sibiq; loquentē nō crediderūt: cūq; inimicū deputātes qđ vera dicebat insup occiderūt. Hoc peccatū tā magnū t tā horrendū si nō venisset t locutus eis fuisset: vtiq; nō haberēt. Sicut ꝫ tibi cū audimus: Peccatū nō haberēt; nō omne sed aliqō peccatū intelligim: Ita i hodierna lectiōe cū audim: Spūs blasphemia nō remittet: nō omnē blasphemiā sed quādā: Et cū audim: Qui dix̄ v̄bū ↄtra spūm sanctū nō remittet: non omne verbū ꝑ quoddā v̄bū intelligere debem. Nam t hoc ipm qđ ait: Spūs aūt blasphemia nō remittet: vtiq; si Matth. 12. ois spūs: sed spūs blasphemia necesse ē intelligam. Quod etsi planius alibi nō diceret: quis tā vecors esset vt aliqđ aliud intelligeret? Scom hanc regulā locutōis: t illud accipit: Nisi qs renatus fuerit ex aqua t spū Joh. 3. retu. Nō em t tibi ait: spūs sancto: hoc tm intelligit. Nec qm dixit: ex aqua t spū: oēm spm quisq; intelligit. Quocirca cū audio spiam aūt blasphemia nō remittet: sicut nō omnē spm: ita nō ois spūs blasphemia oportet accipiam. Audire tā velle voo video: qm nō est ois: quę nā illa sit blasphemia spūs quę nō remittet: t qđ sit verbū qm nō est omne: qđ si dictū fuerit cōtra spiritū sanctū nō remittetur: neq; in hō seculo: neq; i futuro. Jā et ego velle dicere qđ intentissime expectat audire: sed tolerate aliquātas maiores diligētię moras: donec adiuuāte dño: totū qđ occurrit expedā. Alij quippe duo euāgelistę marcus t lucas cū de hac re loquerent: nō dixerūt: blasphemiā seu verbū: vt intelligerem nō omnē blasphemiā sed quādā: nec verbū omne sed quoddā. Quid ꝫ dixerūt? Apud marcū ita scriptū ē: Amē dico vob: qm oia Marc. 3 dimittunt filijs hoim peccata t blasphemię qb blasphemauerūt: qui aūt blasphemauerit i spūm sctm nō habet remissionē in eternū: ꝑ reus erit eterni delicti. Apud lucā ita: Oio q̄ dicat verbū in filiū hois: remittet ei: Luc. 12. ei aūt qui in spūm sanctū blasphemauerit: nō remittet. Nūquid ꝑpter nonullā verborū diuersitatē recedit ab eaūdē veritate sentētię? Nā neq; alia causa ē cū euāgelistę eadē nō eodēmō dicāt: nisi vt inde discamus res verbis: nō reb verba ꝓponere: nihilq; aliō i loquēte ꝑere nisi voluntatē: ꝑpter quā insinuandā v̄ba ꝓponunt. Quid em ad rem interest: vtrū dicat spūs blasphemia nō remittet: an dicat q̄ blasphemauerit i spm̄sctm non ei remittet: nisi forte q eadē aptius illo nō ꝙ illo dicit: t aliū euāgelistā nō destruit alt ꝑ exponit? Spūs aūt blasphemia clause dictum est: qr nō expōsum est cui spiritus. Non em quicūq; spūs: spūs sanct ē. Jtē potest dici spiritus blasphemia: cuꝫ spū quisq;

blasphemat: quō potest dici spūs oratio cū
1.Cor.14. spū dsq; orat. Tū dicit aplus: Orabo spū:
orabo t mēte. Cū vō dictū ē: Qui blasphe-
mauerit in spīsctm: ille ōbigatrates solute
Marci.3. sūt. Jtē qō scriptū est: Nō habet remissionē
i eternū: sed reus erit eterni delicti: quid est
Matth.12. aliud q̄s id quod fm Matthеū legit: Nō re-
mittet ei: neq; in hoc sęculo neq; in futuro?
Alius quippe verbis: t alio loquendi mō ea-
dem ipa est exp̄ssa sententia. Et qō est apud
Vbi s. Matthеū: Qui dixerit verbū cōtra spiritū
sanctū: ne aliud aliquid q̄s blasphemiā itel-
ligeremus planius alij dixerunt: Qui blas-
phemauerit in spiritū sanctū. Eadem tamē
reo ab omnib⁹ dicta est: nec aliquis eorū a
loquēdis volūtate discessit: ppter quā intel
ligendā verba dicunt: scribunt: legunt: au-
b diunt. Sed ait aliquis: Ecce accepi et intel-
lexi: quia cū dicit blasphemia: nec exprimit
omnis aut quędā: potest quędam intelligi:
aut omnia. Sed nec necesse ē vt omnia. Ni-
si autē quędā intelligat: falsum est qō dicit.
Jta t verbū si nō dicat ois̄e seu quoddā: nō
est necesse vt ois̄e intelligat: sed nisi vel qō-
dam fuerit intellectus: nullo mō potest esse
qō dicit. Sed vbi legit: qui blasphemauer-
it: quomō intelligo quādam blasphemiaz
vbi nō legitur nisi blasphemia: vel quoddā
verbū vbi nō legit nisi verbū: sed tanq; ge-
neraliter dici videtur: qui blasphemauerit?
Huic cōtradictioni respōdemus: qt etiā hic
si diceret: qui blasphemauerit quācūq; blas
phemiā i spiritū sanctū: nihil esse cur aliquā
blasphemiā quęrendā putaremus: quando
omnē intelligere deberemus. Sed quia ois̄
nō potest intelligi: ne paganis: iudęis: hęre
ticis: omniq; hominū genti: q diuersis er-
roribus t cōtradictiōibus suis blasphemāt
in spiritū sanctū spes remissiōis si se correxe
rint auferat: restat vtiq; vt in eo qō scriptuz
est: qui blasphemauerit in spiritū sanctū nō
habere remissionē in eternuz: ille intelligat
qui nō omi modo sed eo mō blasphemaue
rit vt ei nunq; possit ignosci. Sicut i eo eñ
Jacobi.1. qō dictū est: Deus neminē temptat: nō om-
ni: sed quoda tēptationis mō deus neminē
tēptare intelligend⁹ ē: ne falsum sit illud qō
Deut.13. scriptū ē: Tēptat vos dñs deus vester: t ne
Joh.6. xpm negemus dcū: vel dicam⁹ falsum euan
geliū vbi legim⁹: Quia interrogabat discipu-
lū tēptans: ipe autē sciebat qd esset factur⁹.
Est eñ tēptatio adducens peccatū: q deus
neminē temptat: t est tēptatio p bono fidē:
qua t deus temptare dignat: Jta cuz audi-
mus: Qui blasphemauerit i spiritū sanctū:
non oīe blasphemādi genus debem⁹ acci-
pere: sic nec ibi oīe temptādi. Jtē cū audi-
mus: Qui crediderit t baptizat⁹ fuerit sal- Marci.16.
uus erit: nō vtiq; intelligim⁹ eo modo credē
tem quo t dęmones credunt t cōtremiscūt: Jacobi.2.
nec i eo numero baptizatos: in quo symon Act.8.
magus baptizari potuit: sed saluus esse nō
potuit. Sicut ḡ cum diceret: Qui crediderit Marci.16.
t baptizatus fuerit saluus erit: nō oīes cre-
dentes t baptizatos: sed quosdā intuebat
in ea scz fide cōstitutos quę apostolo dicun- Gal.5.
te p dilectionē operat: Jta cū diceret:
Qui blasphemauerit i spiritū sanctū nō ha- Marci.3.
bet remissionē in eternū: non omnē sed quē
dam blasphemantis spiritū sancti intende-
bat reatū: quo quisq; fuerit obligatus: nul-
la vnq; remissione solueē. Illud etiā qō ait:
Qui manducat carnē meā t bibit sanguinē Joh.6.
meū in me manet t ego in illo: quō intelle-
cturi sum⁹? Rūquid etiā illos hic poterim⁹
accipere: de quibus dicit aplus: q iudicium 1.Cor.11.
sibi māducent t bibant: eum ipsam carnem
māducent t ipm sanguinē bibant? Hunqd
et iudas magistri venditor t traditor: imp⁹
q̄uis primū ipm manib⁹ eius cōfectū sacra-
mentū carnis et sanguis ei⁹ cū ceteris disci-
pulis: sicut aptius Lucas euāgelista decla- Luc.22.
rat: māducaret t biberet: manšit in christo:
aut xp̄s in eo? Adulti denīq; qui vel corde
ficto carnem illam māducant t sanguinē bi
būt: vel cū manducauerint t bibernt apo-
statę fiunt: nūquid manent in xp̄o: aut xp̄s
in eis? Sed p̄fecto est quidā modus mādu- 4.sen.dis.
candi illaz carnē t bibendi illum sanguinē: 12.1.
quomō qui māducauerit t biberit in christo
manet t xp̄s in eo. Non ergo quocunq; mō
quisq; māducauerit carnez xp̄i t biberit san
guinē xp̄i: manet in xp̄o t in illo xp̄o: sed cer
to quodā modo: quē modū vtiq; ipse vide-
bat quādo ista dicebat. Sic igit t in eo qō
ait: Qui blasphemauerit i spiritū sanctū nō Marci.3.
habet remissionē in eternū: nō quocūq; mō
blasphemauerit reus est huius irremissibi-
lis delicti: sed mō quodam quē nos quęrere
aut intelligere voluit: qui hanc sententiam
veram terribilēq; deprompsit. Quisnam sit
aūt iste blasphemādi mod⁹: vl' pot⁹ i mode
ratio: quęnā sit ista blasphemia: t qō sit ver
bū cōtra spiritū sanctū: iam quātū equissimo

ipe ordo expostulat vt dicam⁹: vtrūq; expectationē tādiu ꝙ necessario detentā nō vite
¶ riuo differam⁹. Nostio charissimi i ista inuisibili t incorruptibili vnitate quā fides vra
t catholica ecclesia tenet t ꝓdicat: deū patrē
non spūssancti patrē esse sed filij: t deū filiū
nō spūssancti filiū esse ꝙ patrio: deū aūt spi
ritū ssanctū non solius patris aut solius esse
filij spūs: sed patris t filij: Et hāc trinitatē ꝗ
uis seruata singularitū ꝓpietate t substātia
ꝓpriarū: tamē ꝓpter ipam indiuidua t in
separabilē eternitatis: veritatis: bonitatis
essentiā vel naturā: nō esse tres deos ꝙ vnū
deū: Ac ꝓ hoc ꝓ capitu nostro quātum ista p
speculū t in enigmate: ꝓsertim talib⁹ qua
les adhuc sum⁹ videre cōcedit: insinuat no
bis in patre auctoritas: in filio natiuitas: in
spūssancto patre filioq; cōmunitas: in trib⁹
equalitas. Hō ergo cōmune ē patri t filio:
ꝙ hoc nos voluerūt dīe cōmunionē et inter
nos t secū: t per illud donū nos colligere in
vnū qō ambo habēt vnū: hoc est ꝙ spūssan
ctū deū t donū dei. In hoc eīm reconciliamur
dominitati: eaq; delectamur. Nas qd nobis
ꝓdesset quicqd boni nollem⁹: nisi etiā dil
igerem⁹ t Secut aūt veritate discim⁹: ita cha
ritate veligim⁹: vt t pleni⁹ cognoscam⁹: t de
Ro.5. ari cognito ꝓfruamur. Charitas porro diffu
sa est in cordibus nostris: ꝙ spūssanctū q̄ da
tus est nobis. Et quia peccatis alienamur a
1.Petri.4. possessiōe veroꝝ bonoꝝ: Charitas coopert
multitudinē peccatoꝝ. Est ergo pater filio
veritati origo veritat: t filius de veraci patre
orta veritas: t spūssanctus a patre bono t fi
lio bono effusa bonitas: omniū est aūt non
impar bonitas nec sepabilis vnitas. Primū
ꝙ in nos ad accipiendā vitā ēternā quę i no
uissimo dabit de bonitate dei mun⁹: venit
ab initio fidei: remissio peccatoꝝ. Filius enī
manētibus manēt quodāmō inimicitię ad
uersus deū: et ab illo alienatio quę a nostro
Isa.59. malo ēq̄m nō mentit scriptura dicēs: Pec
cata vestra sepant intervos t deū. Nō itaq;
nobis infert bona sua: nisi auferat mala no
stra. Et intantū illa crescūt: inquātū ista mi
nuunt: nec illa ꝑficient nisi ista finiant. Jaz
nō q̄ dns ieſus sic in spūssctō peccata dimit
tit: quēadmodū in spūssancto dęmones ej
ciūt: hinc intelligi pōt: q̄ postea ꝙ resurrexit
Joh.20. a mortuis: cui⁹ discipulis suis: Accipite spūssanctū: cōtinuo subiecit: Si cui⁹ di
miseritis peccata dimittent ei: si cui tenue
ritis tenebunt. Hā t illa regeneratio vbi fit
omniū ꝓteritoꝝ remissio peccatoꝝ: in spiri
tusancto fit: dicēte dño: Nisi quis renat⁹ fu
erit ex aq̄ t spū: nō pōt introire i regnū dei. Joh3.
Sz aliud ē nasci de spū: aliud pasci de spū: sic
aliud ē nasci de carne: qō fit cū parit mater:
aliud pasci de carne: qō fit cū lactat infantē
ad ꝙ cōuersuz vt cū voluptate bibere⁹ vnde
natus est vt viuere⁹: vt inde accipiat vitam
di alimentū vnde accepit nascēdi initium.
Primū itaq; credentiū beneficiū ē benigni
¶ tatis dei t in spūssancto remissio peccatoꝝ.
Unde ita cepit et ꝓdicatio Johis baptistę:
qui ꝓcursor dñi missus est. Sic eīm scriptū ē:
In diebus illis venit Johānes baptista p̄ Matth.3.
dicans in deserto iudeę t dicens: Pęnitētiā
agite: appropinquabit eīm regnū cęlorū. Ait
aūt iohānes inter cętera quę locutus est ad
eos qui venerūt vt ab illo baptizarēt: Ego Ubi ā
quidē vos baptizo aqua in pęnitētia: q̄ aūt
vēturꝰ ē post me fortior me ē: cui⁹ nō sum di
gn⁹ calciamēta portare. Ipe vos baptizabit
i spūssancto t igni. Ait t dns: Johes quidē ba Act.1.
ptizauit aq̄: vos aūt baptizabimini spūsan
cto nō post multos hos dies: quē accepturi
estis vsq; ad pentecosten. Ut aūt dicat Jo
hānes: Et igni: ignis posset itelligi t tribula
tio quā ꝓ nole xpi credētes fuerāt ꝓpessuri:
tm nō ab re est cūdez spūssanctū etiā nomie
ignis ſignificatū videri. Propter qō t in ad
uentu eius dictū est: Visę sūt illis linguę di Act.2.
uisę velut ignis: qui t insedit sup vnūquēq;
eoꝝ. Hinc t ipse dns ait: Ignē veni mittere Luc.12.
in mundū. Hinc t apls ait: Spū feruētes: Ro.12.
qui hinc feruet charitas. Diffundit quippe i Ro.5.
cordib⁹ nīis ꝙ spūssanctū qui dat⁹ ē nobis.
Cui feruori ꝓrsus est qō dns ait: Refrige- Matth.24.
rescet charitas multoꝝ. Sed ꝓfecta charitas
ꝓfectū donū est spūssancti. Primo est aūt il
lud qō ad remissionez ptinet peccatoꝝ: per Col.1.
qō bñficiū eruimur de potestate tenebrarū: Joh.12.
t ꝓncep⁹ hui⁹ mūdi mittit foras fide nīa: q̄ Epł.2.
opat in filios infidelitatis: nulla alia nisi so
cietate t obligatiōe peccati. In spū eīm sctō
quo in vnum dei ꝙplus cōgregat⁹ est spūs
imūdus: qui i seipm diuisus est. Cētra hoc
donū gratuitū: cōtra illā dei gratiā loquit
cor impęnitēs. Ipsa ꝙ impęnitētia est spūs 2.Esd.viij.43.
blasphemia: quę nō remittet neq; i hoc sęcu 12.ꝙ quere.
lo neq; in futuro. Cōtra spūm eīm sanctū quo
baptizant quotū peccata ista dimittunt: et
quē accepit ecclesia: vt cui dimiserit peccata

dimittunt ei: verbū valde malū ⁊ nimis impiū: siue cogitatiōe: siue etiā lingua sua dēt:
Ro.2. quē pœnētia dei cū ad pœnitentiā adducat: ipe fm duriciā cordis sui ⁊ cor ispœnitēo thesaurizat sibi irā in die irę ⁊ reuelatōnis iusti iudicij dei: qui reddet vnicuiq; iuxta opera eius. Hęc ergo impœnitētia: Sic eñ vno aliquo nomie possum⁹ vtcūq; apellare ⁊ blasphemiā ⁊ verbū ꝓtra spūsanctū qō remissionē nō habet in ęternū: hęc inquā impœnitētia ꝓtra quā clamabat ⁊ ꝓco ⁊ iudex dicētet:
Matth.3.et.4. Pœnitētiā agite: appropinquabit eñ regnū cęlo⁹: cōtra quā dūs oo euāgelicę ꝓdicationis aperuit: ⁊ ꝑ quā ipsum euangeliū i toto orbe ꝓdicādū esse ꝓdixit: vbi postea ꝙ resurLuc.24. rexit a mortuis: ait discipul: Oportebat pati xp̄m ⁊ resurgere a mortuis trio die: ⁊ ꝓdicari i noie ei⁹ pœnitentiā ⁊ remissionē peccatorū p omēs gentes incipiētib⁹ ab hierusalem. Hęc oīno impœnitētia nō habet remissionē neq; in hoc sęculo neq; in futuro: q; pœnitentia impetrat remissionē in hoc sęculo ꝙ vale
L. at in futuro: Sed ista impœnitētia vel cor impœniteno ꝓdu quisq; in hac carne vsuit: nō
2.sen.dis.43. ca.est etiam potest iudicari. De illo eñ desperandū est ꝙdiu pœnētia dei ad pœnitētiā adducit: nec
Ezech.33. de hac vita rapit impiū: qui nō mortē vult impi⁹: quātum vt reuertat ⁊ viuat. Pagan⁹ est hodie: vnde scio vtrū sit futur⁹ christino xp̄ianus? Iudęus infidelis est hodie: quid si eras credat in xp̄o? Hęreticus ē hodie: ꝙd si eras sęqt catholicā veritatē? Scismaticⁿ ē hodie: ꝙd si eras amplectat catholicā pacē? Quid si isti quos in quocūq; genere errorus notaꝝ ⁊ tanq; desperatissimos damnaꝝ: anteq; finiāt istam vitam agant pœnitentiā ⁊ inueniant verā vitā in futuro? Proinde frēs etiā ad hoc vos admoneat qō ait apostol⁹:
1.Cor.4. Nolite ante temp⁹ quicq; iudicare. Hęc eñ blasphemia spūs cui nunq; ē vlla remissio: quoniā nō omnē sed quādam intellexim⁹ cāq; pseuerantē duriciā cordis impœnitētię vel diximus vel inuenim⁹ vel etiā quātum existimauim⁹ ostendim⁹: nō potest in quoq; vt diximus dū in hac adhuc vita est deprehendi. Qō nō ideo videat absurdū: q; cum homo vsq; in fine hui⁹ vitę in dura impœnitentia pseuerauerit: diu multūq; loquat adūsus hanc gratiā spūsancti: euāgeliū tamen tam longā cōtradictionē cordis impœnitentis: ꝙsi breue aliqō verbū apellauit dicens: Quicūq; dixerit verbū ꝓtra filiū homis: remittet ei: qui aūt dixerit cōtra spūsanctum nō remittet ei neq; in hoc sęculo neq; i futuro. Hęc eñ ꝙuis ꝓlixa sit ⁊ pluribus verbis cōtexta ⁊ ꝓducta blasphemia: solet tamen scriptura etiā multa verba verbū apellare. Neq; eñ vnū verbū locut⁹ ē quicūq; ꝓphęta: ⁊ tamē sic legit: Verbū qō factū ē ad illū vel ad illū ꝓphętā. Et apūs: Preclyteri inquit duplici honore honorent: maxie qui laborāt in verbo ⁊ doctrina. Nō ait in verbis sed in verbo. Et sanct⁹ Iacobus: Estote inIacobi.1. quit factores verbi: ⁊ nō auditores tm. Nō ait ⁊ ipe verbo⁹ sed verbi: ꝙuis tam multa verba de scripturis sanctis i ecclesia celebrāt ⁊ solēniter leganꝫ: dicanꝫ: audianꝫ. Dicut ꝙ quātocūq; tempore quisq; nostrū in ꝓdicando euāgelio laborauerit: nō verbo⁹ sed vbi dicit ꝓdicator: ⁊ quātocūq; tempore quisq; vestrū nostrā ꝓdicationē diligenter atq; instanter audierit: nō verbo⁹ sed verbi audiendi studiosissim⁹ nuncupat: Ita eo more q; scripturę loquunt ⁊ quę nouit ecclesiastica cōsuetudo: quisq; vniuersa sua vita q; ista⁹ gerit carnem: quātalibet longitudine ꝓlongat: quęcūq; verba vel oie vel sola cogitatione locutus fuerit corde impœnitēti ꝓtra remissionē peccato⁹ quę fit in ecclesia: verbū dicit ꝓtra spūsanctū. Ideo aūt nō solū verbum quod dictū fuerit ꝓtra filiū homis: sed omne ꝓrsus peccatū ⁊ blasphemia remittet homibus: quia vbi hoc peccatū nō fuerit cordis ispœnitentia cōtra spūsanctū: quo in ecclesia peccata soluunt: cūcta alia dimittunt. Quō aūt hoc dimittat: qō etiā remis- Ab
sionē impedit aliorū? Omnia ergo dimittūtur eis: in q̄bus non est qō nunq; dimittet. In q̄buo est aūt: quō hoc nunq; dimittit: nec alia dimittunt: q; oīm remissio vinculo istius impedit. Nō ergo ꝓpterea quicunq; dixerit cōtra spūsanctū non remittet ei: qa in trinitate maior ē filio spūsancto: quod nullus vnq; vel hęreticus dixit: sed quoniā quisq; restiterit veritati: ⁊ blasphemauerit veritatē: qō est xp̄o: etiā post tantā sui ꝓdicationē apud homines: vt verbū caro fieret Joh.1.
⁊ habitaret in nobis: qō est filius homis: id est ipe xp̄o: si non dixerit verbū illud cordis impœnitentis contra spūsanctū: de quo dictum est: Qui non renatus fuerit ex aqua ⁊ Joh.3.
spū: ⁊ de quo item dictum est: Accipite spiri Joh.20
tūsanctū: si cui dimiseritis peccata dimittūtur ei: id est si pœnituerit eum: accipiet ꝑ hoc

donū remissionez omniū peccatoꝝ: simul ꝛ
bus⁹ qđ verbū dixit cōtra filiū hominis: quia
peccato ignorātię siue cōsumacię vel cuius-
cūq; blasphemię nō additur peccatū impe-
nitētię cōtra donū dei ꝛ gratiā regeneratio
nis vel reconciliationis quę fit in ecclesia spū
sancto. Proinde nec illud sentiendus est: q
quidā putant ideo remitti verbis qđ dicit
cōtra filiū hominis nō remitti aūt qđ dicit cō
tra spūsanctū: quia ꝓpter susceptā carnem
factus est filius hominis xp̄s: qua carne vtiq;
maior est spūsanctus: qui substantia ꝓpria
equalis est patri ꝛ vnigenito filio sm eū di-
uinitatē: sm quā ꝛ ipe vnigenit⁹ filius equa
lis est patri ꝛ spūsancto. Nā si hoc ꝓpterea
dictū esset: ꝓfecto de omi blasphemia tace-
ret: hęc sola irremissibilis videret: quę ꝑtra
filiū hominis dicit quasi cū homo solus puta
tur. Cū vō ꝑmittat sit oīe peccatū: ꝛ blas-
phemia remittet homib⁹: qđ etiā apud aliū
Marci.3. euāgelistā ita impositū ē: Oia dimittent fi-
lijs hominū peccata ꝛ blasphemię qb⁹ blas-
phemauerint: ꝓculdubio illa blasphemia
q̄ ꝑtra patrē dicit ista generalitate excludit:
ꝛ tamē hęc sola irremissibilis definit q̄ dicit
cōtra spūsanctū. Ñūquid nā ꝛ pater seruū
sm accepit: qua sit maior spūsanct⁹? Non
vtiq;: sed ideo post vniuersalē cōmemoratiō-
nē omniū peccatoꝝ omniūq; blasphemię
eminētius voluit exprimere blasphemiā q̄
fit contra filiū hominis: qz etiā si qs illo pecca
to fuerint homines obligati: qđ cōmemora
Joh.15. uit vbi ait: Si nō venissē ꝛ locut⁹ eis fuissē:
peccatū nō haberēt: qđ etiā in euāgelio sm
iohannē valde graue ostēdit esse peccatum:
Joh.16. vbi ait de spūsancto: cū eum se missurū esse
ꝓmitteret: ille arguet mundū de peccato et
de iustitia ꝛ de iudicio. De peccato quidem
qz nō crediderūt in me: tamē si nō diceret illa
credita impenitētię duricia verbū contra
spūsanctū: etiā hoc qđ dictū est cōtra filiuꝫ
R hominis remittet. Hic fortassis aliqs quęrat
vtrū tm̄ō spūsanctus peccata dimittat:
an ꝛ pater ꝛ filius? Respōdemus q̄ ꝛ pater
Matth.6. ꝛ filius. Ipse em̄ fil⁹ de patre dicit: Si dimi
seritis peccata homib⁹: dimittet vobis ꝛ pa
Ubi ꝛ ter vester peccata vestra. Cui nos quoq; di-
cimus in oratiōe dominica: Pater nr̄ qui es
in celis: Arcę inter cętera ꝛ hoc petim⁹ dicē-
tes: Dimitte nobis debita nr̄a. De filio au
Matth.9. tem ait: Vt sciatis q̄ habeat filius hominis po-
testatē in terra dimittēdi peccata. Si q̄ inq̄
ꝛ pater ꝛ filius ꝛ spūs sanctus dimittunt pec
cata: cur illa impenitētia quę nunq̄ dimitte
tur: tm̄ō ad spūm blasphemiā dicit ꝓtine-
re: tanq̄ ille q̄ hoc impenitētię peccato fue-
rit obligatus: dono spūsancti resistere vide
atur: qđ eo dono fiat remissio peccatorum?
Ubi ꝛ ego q̄ro: vtrū xp̄o ejecerint dęmonia:
an ꝛ pat ꝛ spiritussanct⁹? Si em̄ tm̄ō xp̄o:
qđ est qđ ipe dicit: Pat⁹ autē in me manēs: Joh.14.
ipe facit opa? Ita em̄ dictū ē: Ipse facit ope
ra: tanq̄ filius nō faciat: sed pater manens
in filio. Cur q̄ alio loco dicit: Pater me⁹ vsq; Joh.5.
modo operat: ꝛ ego operor? Et paulo post:
Quęcūq; em̄ ille fecerit: hęc ꝛ fili⁹ eius simi- Ubi ꝛ
liter faciet. Qđ alio loco dicit: Si opera non Joh.15.
fecissem in eis q̄ nemo alius fecit: ita dicit q̄si
solus faciat. Si autē hęc ita dicunt vt tamē
inseparabilia sint opera patris: qđ credendus
est de spūsancto: nisi quia ꝛ ipe pariter ope-
rat? Nam in eo ipō loco vnde exorta est ista
quęstio quā discutim⁹: cū filius ejceret dę-
monia: ipe tamen ait: Si ergo in spūsancto
ejcio dęmonia: igit̄ ꝓpe est in vos regnum
dei. Hic forte qđ dicat spūsanctū dari pot⁹
a patre ꝛ filio q̄si sua voluntate aliqđ operari:
ꝛ ad hoc ꝓnere qđ dictus est: in spūsancto
ejcio dęmonia: qđ non ipe spūsanctus sed
xp̄o ad faceret spū: vt sic intelligat qđ dictū
est: i spūsancto ejcio: tanq̄ diceret: spū ejci-
cio. Solent quippe ita loqui scripturę: Infe-
cerunt in gladio: id est gladio. Succende-
runt in igne: id est igni. Et accepit iesus cul- Jesus.5.
tros petrinos in qbus circumciderat filios
isrl. Sed qui ꝓpterea demunt in spūsancto
ꝓpriam potestatē: illud attendāt qđ a dño
dictum legit: Spūs vbi vult spirat. Illud Joh.3.
vō quod apostol⁹ ait: Omnia autē hęc ope 1.Cor.12.
rat vnus atq; idem spūs: verendum est ne
quisq; arbitret q̄ ea nō operet pater ꝛ fili⁹:
cum in eis operibus cōmemorauit donatio
nes curationum ꝛ operatiōes virtutū: vbi
est vtiq; ꝛ expulsio dęmoniorū. Cum vō ad-
iungit ꝛ dicit: Dividēs ꝓprias vnicuiq; prout Ubi ꝛ
vult: nōne manifestat etiam sancti spūs po-
testatem: q̄ a patre ꝛ filio plane individuā?
Si ergo hęc ita dicunt: vt tamē inseparabi-
lio intelligat operatio trinitatis: ita vt cum
operatio patris dicat: non eā sine filio ꝛ spi-
ritusancto intelligat operari: vt cum opera
tio filij non sine patre ꝛ spūsancto: ꝛ cū ope-
ratio spūsancti non sine patre et filio: satis
potū est recte credēdum: vt etiā vt possint

intelligẽtibus: ⁊ illud ideo dictũ esse de pa-
Joh.14. tre Ipe facat opa: q ab illo sit etiã ortigo ope
rũ: a quo ẽ existẽtia cooperanniũ psonaꝝ: qz
⁊ filius de illo natus est: ⁊ spũsanctus pnci-
paliter de illo ꝓcedit de quo natus est filꝰ:
⁊ cũ quo illi cõis est idẽ spũs. Et illud quod
Joh.15. ait dñs: Si opera nõ fecissem in eis q̃ nemo
alius fecit: non ad patrẽ vel spũs retulisse q
ei nõ sint in illis operibus cooperati: sed ad
homines a quib⁹ legunt multa facta miracu-
la: ⁊ tamẽ a nullo quę filius fecit. Et qõ ait
1.Cor.12. aplus de spũsancto: Dia autẽ hęc opat vnꝰ
atq; idẽ spũs: nõ ideo dictũ: q nõ ei coope-
rat pater et filꝰ: sed quia in his opibus non
sunt multi sed vnus spũs: ⁊ in diuersis suis
operationibus non est a se ipse diuersus. Nec
tamẽ inaniter sed rationabiliter ⁊ veraciter
dicit patrem dixisse: nõ filium ⁊ spũsanctũ:
Luc.3. Tu es filiꝰ meꝰ dilectꝰ: i quo mihi cõplacui.
Sed hoc miraculũ de ęlo sonabilis verbi:
q̃uis ad psonam patris tm̃odo noscamꝰ
ptinere: cooperatos esse filium ⁊ spũsanctũ
nõ negamus. Nec ẽ enim quia tunc filius car-
nem portans cum hominib⁹ cõuersabat in
terra: ideo nõ erat etiã i sinu pris tanq̃ vni-
genitũ verbũ: quãdo illa de nube vox facta
est: aut sapiẽter ⁊ spiritaliter credi potest: deũ
patrem operationẽ verboꝝ suorum sonan-
tiũ atq; transeuntiũ a suę sapientię suiq; spi
ritus cooperatiõe separasse. Eodem modo
cuz rectissime dicam⁹: non patrẽ nec spiritũ
Matth.14. sanctũ: sed filiuz sup mare ambulasse: cuius
vnius caro erat illa ⁊ plantę fluctib⁹ immitẽ-
tes: illud tamẽ opus tanti miraculi patrẽ et
spũsanctum cooperatos esse quis abnuat?
Sic enim ⁊ solũ filiũ veriss̃ime dicamus: ipsam
susceptisse carnem: nõ patrẽ aut spũsanctũ:
⁊ tamẽ hãc incarnationẽ ad solũ filiũ ptinẽ-
tem: quisquis negat cooperatũ patrem aut
Matth.3. spũsanctũ nõ recte sapit. Ptez dicimus: nec
Bed.2. patrẽ nec filiũ: sed solũ spũsanctũ ⁊ in colũ-
bę specie: ⁊ in linguis velut igneis apparuis-
se ⁊ sedisse: pnunciare illio in quos venerat
multio⁊ varuo linguo magnalia dei: a quo
tamẽ miraculo ad solũ spũsanctũ ptinẽte:
cooperationẽ pris ⁊ verbi vnigeniti separa
re nõ possum⁹. Ita quoq; singuloꝝ in trini-
tate opera trinitas operat: vnicuiq; operã-
te: cooperãtibus duobus: cõueniente in tri
bus agendi cõcordia: non in vno deficiente
efficacia pagendi. Quę cũ ita sint: hinc ẽ q
dñs iesus i spũsancto dęmonios ejcit. Nec
eñ ⁊ solꝰ hoc implere nõ poterat: atq; illud
adiutoriũ tanq̃ huic operi nõ sufficiẽs assu-
mebat: sed spũs diuiluz in semetipm eo spũ
cõgruebat expelli: quẽ pater ⁊ filius indui-
si in semetipsis cõiter habent. Sic ⁊ peccata
quia ꝑter ecclesiã nõ dimittunt: in eo spũ di
mitti oportebat: quo in vnũ ecclesia cõgre-
gat. Denicq; si quẽq; extra ecclesiã suoꝝ pe-
niteat petõꝝ: ⁊ hui⁹ tanti peccati qõ alienũ
est ab ecclia dei cor impẽnitens habeat: qd
ei ꝓdest illa pẽnitẽtia: cũ isto solũ verbũ di-
cat ꝑtra spũsanctũ: qõ extraneũ ẽ ab eccl̃ia:
q̃ accepit hoc donũ vt in ea i spũsancto fiat
remissio petõꝝ: Quã remissionẽ cũ trinitas 3.sen.dis.5
faciat: ꝓprie tamẽ ad spũsanctũ intelligit ca.tertiũ 3
ptinere. Ipe enim est spũs adoptionis filioꝝ Ro.8.
in quo clamam⁹: Abba pater: vt ei possum⁹
dicere: Dimitte nob debita nra. Et in ps co- Matth.6.
gnoscam⁹: sic̃ dicit aplus vobis: qm̃ xpo ma- 1.Joh.3.
net in nobis de spũ quẽ dedit nobis: Ipse Ro.8.
spũs testimoniũ reddet spũi nro: q sum⁹ fi-
lij dei. Ad ipm enim ptinet societas qua effici-
mur in vnũ corp⁹ vnici filij dei. Cũ scriptũ
est: Si qua igit exhortatio in xpo: si qõ sola Phil.2.
tiũ charitas: si qua societas spũs. Ꝓpe
hanc societatẽ illi in quos ꝓmitus venit: lin
guis omniũ gentiũ sunt locuti: q ꝑ linguas
consociatio est societas generis hũani. Sic
oportebat ꝑ linguas omniũ gentiũ signifi-
cari istã societatẽ filioꝝ dei ⁊ membroꝝ xpi
futurã in olb⁹ gentib⁹: vt quẽadmodũ tunc
ille apparebat accepisse spũsanctũ q loq̃bat
linguis oim gentiũ: ita se nũc ille agnoscat
accepisse spũsanctuz q tenet vinculo pacis
ecclesię: q̃ diffunditꝝ in olb⁹ gentib⁹. Cũ dic
aplus: Studẽtes seruare vnitatẽ spũs i vin- Ep6.4.
culo pacis. Qz aũt sit ipe spũs patris ipe fi- P
lius dicit: De patre ꝓcedit. Et alio loco: Nõ Joh.15.
enim vos estis q loquim⁹: sed spũs pris vestri Matth.10
q loquit⁹ i vobis. Qz vo ipse sit ⁊ spũs filij:
aplus dic̃: Misit deꝰ spũs filij sui i corda ve- Gal.4.
stra: clamantẽ abba pater: hoc ẽ clamare fa-
cientẽ. Nos cũ clamam⁹: si in illo: id est ipo
diffundente charitatẽ in cordib⁹ nris: sine q̃
inaniꝝ clamat quicũq; clamat. Cũ itẽ dicit:
Qui scio aũt spũs xpi nõ habet: hic nõ ẽ eiꝰ. Ro.8.
Ad quẽ q̃ in trinitate ꝓprie ptineret hui⁹ cõ
munio societatis: nisi ad eũ spũs q est ꝑs fi-
lioq; cõis? Hũc spũs q illi nõ habẽt q sunt
ab ecclia segregati: Judas aplus aptissime
declarauit dicẽs: Qui seipos segregãt: ani- Jude.1.
males: spũs nõ hũtes. Cũ in ipa eccl̃ia etiaz

illos qui p nola dominū ihuis in vnitate eccl'e
pstituto: quodā scismata moliebant: Pau
1.Cor.3. lus apūs arguēs iter cetera ait: Alius aūt
dō nō potit q̄ sit spūs dei: stultitia est ē illi
t nō pōt intelligere qm̄ spiritualit diiudicat.
Audit qd dicerent: Nō potui tibi ē sciaz nō ca
pit vbi. Ideo i ecclia cōstitutos paulos dei:
nondaz spiritales ꝑ adhuc carnales: t lacte
1.Cor.3. alēdos nō esca: Quasi parualis inqt in xpo
lac vobis potū dedi nō escā. Nondaz enim
poteratis: ꝑ nec adhuc quidē potestis. Vbi
dicit: Nōdū vel nō adhuc: pfecto nō desperat:
ꝑ eo tendit vt sit aliqñ qđ nōdū est. Ad
huc est ebrius inqt carnalis. Et oēdēs vñ sint
carnales: Cū enī sit inqt iter vos emulatio:
nōne carnales estis: t sm carnē ambulatis?
Atq; idipm plani⁹ aperiens: Cū enī dicat:
Ego inqt sum paul⁹ alius aūt apollo: nōne
homines estis? Quid q̄ est apollo? Quid aūt
paul⁹? Ministri xpi p q̄s credidistis. Vt q̄: id ē
paul⁹ t apollo: cōcordes erāt in vnitate spi
rit⁹: i vinculo pacis: t tñ qi eos visi int se diui
dere t p alterū in alteri aduersus alterū eppe
rant: oscanē t homines carnales t animales:
nō valētes capere q̄ sunt spūs dei: Et tamē
qi nō sunt ab ecclia segregati: parualis appel
lant in xpo: quos vtiq; vel angelos vl deos
esse cupiebat quos arguebat: q: doles erāt:
id est in hos cōtentiōibus nō q̄ dei sūt: sed
quę hominū sunt sapiebāt. De illis vō qui
sunt ab ecclia segregati: nō dictum est: ea
quę sunt spūs nō capiētes: nec ad sanctę per
ceptōes referrent: sed dictū est: spūs non ha
bētes. Nō est aūt cōsequēs: vt q̄ habet etiā
faciendo capiat qđ habet. Habēt q̄libz spūs
in ecclia cōstituti parualis in xpo: adhuc ani
males: adhuc carnales: qđ habeant capere
nō valētes: id est intelligere nosse. Nā quō
essent paruali in xpo: nisi renati ex spūsctō?
Hoc mirū videri debet q̄ q̄q; aliqđ habet:
t qđ habet ignorat. Et ea tacēa de omipo
tētia deitatre atq; incōmutabilis trinita
tis vnitate: quis facile sanctus capiat quid sit
alia: t qđ nō habet animā? Postremo vt cer
tissime nouerim⁹ q̄ paruali in xpo nō capiē
tes quę sunt spūs dei: habēt tamē spm dei:
paule post instruamur quēadmodū eosdē
Vbi ꝑ increpāo ait: Nescitis q̄ templū dei estis: t
spūs dei habitat in vobis? Hoc vtiq; nullo
mō diceret ab ecclia segregatis: q dicti sunt
Q. spm̄ nō habētes. Sed nec ille dicēdō ē esse in
ecclia: t ad istā societatē spūs ptinere: q̄ eui
buo xpi corporali tñ cōmixtione ſcto corde
misceri. Sanct⁹ em̄ spūs disciplinę fugiet fi- Sap.1.
ctū. Quapropt q̄cūq; i scismatici vl hereticī
cōgregatiōibus vel potiꝰ segregatiōibꝰ re-
nati baptizati: huius ñ sint spūs: tāḡ hisma- Gal.4.
eli simules qui sm̄ carnē nat⁹ ē abiaç: nō sm̄
isaac q̄ sm̄ spm̄ q: p repromissionē: tñ cū ad
catholicā fidē venāt t societatē spūs aggre
gāt: quę forte pculdubio ñ hēbāt: nō eis re
petit lauacrū carnis. Nō em̄ defuit etiā fo-
ris positis ista forma pietatis: ꝑ accedit eis
quę nisi int⁹ nō pōt dari vnitas spūs i vin-
culo pacis. Tales quippe erāt anteq̄ catho-
lici essent: de qualib⁹ dicit apūs: Habētes 2.Timoth.3.
formā pietatis: virtutē aūt eius abnegātes.
Potest em̄ esse visibilis forma palmitis etiā
ꝑter vitē: ꝑ inuisibilis vita radicis haberi nō
potest nisi in vite. Proinde corpalia sacra- 1.q.1.corpalia
mēta quę portant t celebrant etiā segregati
ab vnitate corpis xpi: formā possūt exhibe-
re pietatis. Virtus em̄ pietatis inuisibilis t
spiritalis: ita in eis nō pōt esse: quēadmodū
sensus nō sequit homis mēbrū qđ amputat
o corpe. Quę cū ita sint: remissio peccatoꝝ
qm̄ non dat nisi in spūsancto: in illa ecclesia
tantūmō dari pōt: quę habet spm̄sanctum.
Hāc em̄ sit remissionē peccatoꝝ: ne ꝓcepa
peccati spūs q̄ in scipm̄ diuisus est regnet in
nobis: vt eruti a potestate spūs imundi: tē-
plū deicepo efficiamur sancti spūs: t a q̄ mū
damur accipiēdo idulgētiā: ipm̄ accipiam⁹
habitatorē ad faciendā: augendam: pficien
dāq; iusticiā. Nā t in pmo ei⁹ aduēta cū di Act.2.
q̄ eū acceperāt linguis olim gentiū loq̄rent:
t stupentes eos q̄ aderāt alloquerēt apūs
petrus: cōpuncti sunt corde: t dixerūt ad pe
trū t ad apos: Quid ḡ faciem⁹ frēs: mōstra
te nobis? Et dixit petr⁹ ad eos: Agite pnī-
tentiā: t baptizet⁹ vnusq̄sq; vrm̄ in nōe iesu
xpi q: in remissionē pcatoꝝ: t accipietis donuz
spūssancti. Vtiq; in ecclia vtrūq; factū: id ē
t peccatoꝝ remissio: t dōi⁹ acceptio in
qua erat spūssanct⁹. Ideo aūt in nomie iesu
xpi: q: cū eundē spm̄sanctū ꝓmitteret: quez Joh.14.
mittat inqt pr̄ in nomie meo. Neq; em̄ habi
tat i quoq; spūssanctus sine patre t filio: sic
nec fili⁹ sine patre t spūsancto: nec sine illis
pater. Inseparabilis quippe est habitatio quo
rum inseparabilis operatio: sed sigillatim plę
rūq; p creaturę significationes non p suam
substantiā demonstrant: sicut sua temporū
spacia syllabis occupānt⁹ separatim voce

pñciank; nec tamē a seipso vllis intervallo momentiq; temporū separank. Non enī vnq; dici possunt simul: cum esse nō possint nisi semp simul. Sed vt iā nō semel dixim⁹: ideo remissio peccatoꝝ qua in se diuisi spūs euertik ⁊ expellik regnū: ideo societas vnitatis ecclesię dei extra quā nō fit ipsa remissio peccatoꝝ: tanq; ppriū est opus spūssancti: patre sane ⁊ filio cooperātibus: quia societas ē quodāmō patris ⁊ filij ipse spūssanct⁹. Nā pater nō cōmuniter habet pater a filio ⁊ spūsancto: qz nō est pater ambox. Et fili⁹ nō cōmunit habet fili⁹ a patre ⁊ spūsancto: qz nō ē fili⁹ ambox. Spūs aūt sanct⁹ cōmuniter habet a patre ⁊ filio: qz spūs est vnus ambox. Quisq; igit reus fuerit impenitentię cōtra spm in quo vnitas ⁊ societas cōmunionis cōgregat ecclię: nunq; illi remittet: qz hoc sibi clausit vbi remittit: ⁊ merito dānabit cū spū qui in seipm diuisus est: diuis⁹ ⁊ ipe cōtra spm̄sanctū qui in seipm diuisus
R nō est. Hoc ipsū ⁊ euāgelica testimonia nos admonent: si ea pscrutamur attētius. Nam ⁊ fm lucā quidē nō ibi hęc dicit dñs: vbi respōdet eis q̄ dixerūt qz in pncipe dęmoniorū ejcit dęmones: nō ei remitti qui blasphemauerit in spm̄sanctū. Unde apparet nō semel a dño dictū hoc: sed ibi quoq; nō negligenter ꝑtereundū quo loco dictū sit. Loq̄batur enim de his qui eū cōfessi essent vel negarēt
Luc.12. coram hominib⁹: vbi ait: Dico aūt vobis: qui cūq; cōfessus fuerit me coram hominib⁹: ⁊ fili⁹ homis confitebik illū coram angelis dei. Qui aūt negauerit eū coram hominibus: denegabik coram angelis. Et ne ex hoc apli petri desperaret salus qui eū coram homib⁹ ter negauit: cōtinuo subiecit: Et oīs qui dicit verbū i filiū homis remittet ei: ei autē qui in spm̄sanctū blasphemauerit non remittet: illa scz blasphemia cordis impenitentis qua resistit remissioni peccatoꝝ quę fit in ecclia p spīritū sanctū. Quā blasphemiā petrus nō habuit
Matth.26. quez mox pēnituit qū amare fleuit: victoq; spū qui in seipm diuisus est: ⁊ qui eū vetan-
Luc.22. dū popōscerat: cōtra quē p illo dño rogauit ne deficeret fide eius. Accepit etiā ipse cui nō restitit spm̄sanctū: vt nō solū ei remitteret peccatū: sed p eū fidicaret ⁊ daret remissio peccatoꝝ. Apud duos aūt alios euangelistas qō narrat vt de blasphemia spūs hęc sentētia diceret: causa extitit ex cōmemoratione spūs immūdi: qui in seipm diuisus ē.

Dictū enim erat de domino: q̄ in pncipe dęmoniorū ejceret dęmones. Ipe se dño ait in spūsancto ejcere dęmones: vt spūs qui nō est in se diuisus: eum qui in se diuisus ē vincat atq; ejciat: Ille aūt homo in cuius pōtione maneat: qui in hui⁹ qui in se diuisus nō est pacē p impenitentiā transire detractat. Hoc em̄ marc⁹ ita narrat: Amē dico vobis: Marci.3. q: oīa dimittunt hominibus peccata ⁊ blasphemię quib⁹ blasphemauerint: qui autez blasphemauerit in spm̄sanctū nō habet remissionē in ęternū: sed reus erit ęterni delicti. Hęc verba dñi cū dixisset: statim deinde cōiunxit dicēs: q̄m dicebāt spm̄ immūdum habet: vt ostēderet hinc fuisse exortā causam: vt hoc diceret: eo q̄ dixissent eū i beelzebub pncipe dęmoniorū dęmones pellere: non qz esset blasphemia quę nō remittit: cuius ⁊ hęc remittat si recta pnitentia cōsequat: sed q̄ hinc vt dixi causa extitit: vt a dño illa sentētia pferret: facta mētione spūs immūdi quē aduersū seipm diuisū dño ostēdit ꝓpter spīritū sanctū: qui nō solū aduersum se diuisus nō est: sī etiā quos colligit efficit indiuisos: peccata q̄ adūsum se diuisa sunt omittēdo: eosq; mūdatos inhabitando: vt sit quēad-
Act.4. modū scriptū est in actib⁹ apl̄oꝝ: multitudinis credentiū cor vnum ⁊ anima una. Cui dono remissionis nō resistit: nisi qui durticiā
Ps.8. cordis impenitētis habuerit. Nā ⁊ alio loco dixerūt iudei de dño: q̄ dęmoniū haberet: nec tamē ibi aliq̄d dixit de blasphemia spūssancti: q̄m nō ita obiecerūt spūi imundū: vt in se diuisus ex hoc ipoꝝ posset ostendi: sicut beelzebub a quo ejci dęmones posse dixerunt. In hac vō lectōne fm matthęū multo manifestius aperuit dño q̄ hic vellet intelligi: id est q̄ ipe dicat verbū ꝓtra spm̄sanctū qui vnitatē ecclię corde impenitēti resistit: vbi in spūsancto fit remissio peccatoꝝ. Hūc
S em̄ spm̄ nō habēt: vt iam dictū est: qui etiaz xpi sacramēta portāteo atq; tractanteo: ab eius cōgregatōe scianeti sunt. Nā vbi dixit de diuisione satbanę aduersus satbanan: q̄ ipse in spūsancto ejceret dęmones: vtiq; in spū qui nō est aduersus seipsum: sicut ille diuisus: ibi cōtinuo ne p illos qui sub nomine xpi extra eius oule cōuenticula sua congregant: quisq; putaret etiam regnū xpi aduersum se esse diuisum: Qui nō est mecū inḋ
Matth.12. me est: ⁊ qui non cōgregat mecū spargit: vt illos ostēderet ad se nō ptinere: qui extra cō-

gregādo nollent cōgregare ꝙ spargere. Deinde subiūxit: Ideo dico vobis: oīe peccatū ⁊ blasphemia remittet hoīb⁹: spūs aūt blasphemia nō remittet. Quid est hoc? Jō sola spūs blasphemia nō remittet: qm̄ q̄ nō est cū xpo ꝝ ipm est: ⁊ q̄ cū illo non cōgregat spargit. Ideo vtiq; Qui eī nō cū illo congregat: quomōliber sub eius nōie cōgreget non habet spīm̄ sanctū. Hoc oīno: hic cōpulit nos nō ambi intelligere fieri remissionē oīs peccati: oīsq; blasphemie: nisi in xpi congregatiōe q̄ nō spargit. Cōgregat quippe ī spū sancto q̄ nō est ꝝ seipm̄ diuisus: sic ille īmundus spūs. Et ppter oēs cōgregatiōs vel populus diuisiōes q̄ se xpi ecclīa appellāt: et fūt inter se diuisę atq; extraneę vt vnitatis cōgregatiōi ꝙ vera ē ecclīa eius inimicę: nō q; vident eius tēre nomē: idcirco pertinere ad eius cōgregationē. Pertinerēt aūt si spūsanct⁹ i quo sociat hāc cōgregatio aduersus seipsus diuisus esset. Hoc aūt qi nō est: qui eī nō ē cū xpo extra ipm est: ⁊ q̄ cū illo non cōgregat spargit: ideo peccatū oīe atq; oēs blasphemia dimittet hoīb⁹ in hac cōgregatiōe quā in spūsancto ⁊ nō aduersus seipm̄ diuisa cōgregat xpo. Ipsi⁹ aūt spūs blasphemia illa quę sit vt corde impēnitēti duret tāto tēpore vsq; in finē vite: ꝙ resistat: nō remittet. Mā si quis ꝙ ita sit extraneꝰ veritati: vt deo loquēti nō ppheta sed vnico filio: cui ppter nos cū vt nobis in eo loqret filiū homis ē voluit reluctet: remittet ei: cū pnitēdo conuersus fuerit ad dei benignitatē: q̄ cum mortē impij nollet quātum vt reuertat ⁊ viuat: dedit ecclīe suę spūsanctū: vt cuicūq; in eo peccata dimitteret: dimitteret ei. Qui vo huic dono extiterit inimicus: vt non illud ꝙ pnitētiā petat: sed ei ꝙ impēnitentiā extradicat: fit irremissibile: nō quodcūq; peccatū sed pētpra vel oppugnata ipi remissio peccatoꝝ: atq; ita dicit verbū extra spūsanctū cū ex diuisione ad congregationē nūq; veniturꝰ: quę ad remittēda peccata accepit spiritū sanctū. Ad quā cōgregationē etiā si ꝙ malā clemēā sed tamē catholicā ministrū recipiēs ⁊ fictū aliquis accesserit corde non ficto: in ipsa sanctaspū remissionē accepit peccatoꝝ: qui spūs in sancta ecclīa etiā isto tēpore quo velut area cū palea permixtā: sic operat vt nullus vera pfessione aspnet: nullꝰ simulatione fallat: atq; ita reprobos fugiat vt etiā ꝙ eorum ministeriū probos colligat.

Unū ergo suffugiuꝫ est: ne sit irremissibilis blasphemia cor impēnitens caueat: nec aliꝰ pēnitentia ꝙesse credatur: nisi vt teneatur ecclīa vbi remissio peccatoꝝ data: et sociata spūs in pacis vinculo custodiat. Ut potui difficillimā quēstionē: si tñ aliquatenus potui: dño miserante atq; adiuuante tractaui: quicqd tamē in eius difficultate apphendere nō potui: nō imputet ipsi veritati quę salubriter piis etiā cū occultat exercet: sed infirmitati meę quę vel intelligēda cōspicere vel intellecta explicare nō potui. De his aūt quę forte potuim⁹ ⁊ cogitādo inuestigare ⁊ dicēdo expedire: illi sint agendę gratię a quo quęsium⁹: a quo petium⁹: ad quem pulsauim⁹: vt haberem⁹ vade ⁊ nos meditando alteremur: ⁊ vobis loquēdo ministremus.

Deeo qđ scriptū est in euangelio hm eūdem: Aut facite arborē bona ⁊ fructū eius bonū ⁊c. Sermo XII

Admonuit nos dño nr̄ iesus xpc vt A bonę arboreꝰ simus: ⁊ fructꝰ bonos habere possim⁹. Ait eī: Aut facite arborē bonā ⁊ fructū eius bonū aut facite arborē malā ⁊ fructū eius malū. De fructu enim arbor cognoscit. Ubi aūt: Facite arborē bonā: ⁊ fructus eius bonū: hoc itaq; nō est admonitio ꝙ pręceptū salubre: cui obedientia necessaria ē. Qui aūt dic: Facite arborē malā ⁊ fructū eius malum: nō pręceptū est vt faciat: sed admonitio ne faciat. Cōtra hos eī dixit q̄ putabāt se cum mali essent loqui bona posse: vel bona opa habere. Hoc dño iesu dicit non posse. Prius est eī mutādus dō vt opera mutentur. Si eī manet homo in eo q̄ malus est: bona opa bñ nō pōt. Si manet i eo q̄ bonꝰ est: mala opa habere nō potest. Quis aūt a dño bonus inuētus est: cū christꝰ ꝙ impios mortuus sit? Omnes ḡ malas arboreꝰ inuenit: ⁊ dedit potestatē filios dei fieri credentibus in nomīe eius. Quisquis igit̄ bō hoīe bonus est: id est arbor bona: mala inuēta ē ⁊ bona facta est. Et si quando venit malas arboreꝰ eradicare: vellet vtiq; remanere ḡ nō digna esset eradicari: sed venit ꝓiogare misericordiā: vt postea exerceret iudiciū: cui dicit: Misericordiā ⁊ iudiciū cantabo tibi dñe. Dedit ergo credētibus remissionē peccatoꝝ: noluit cum eis ⁊ vc̄ gręuio errantis

Wattb. 12.

Exech. 33.

1.Ioā. 1.

Psal. 100.

rationē habere. Remissio eñ peccatorū facit arbores bonas. Distulit securim: dedit securitatē. De hac securi iobānes loquit dicens: Jā securis ad radicē arboz posita est.
Matth.3. Oīs arbor q̄ nō facit fructū bonū excidet: et in ignē mittet. De hac securi cōminat pater
Luc.13. familias in ēuāgelio dicēs: Ecce trienniū ē q̄ venio ad hanc arborē t fructū in ea nō inuenio. Nā debeo locū euacuare: pinde amputet. Et intercedit colon⁹ dicēs: Domine dimitte eā hoc anno: circūfodiā eam t adhibebo copbinū stercoris: si fecerit fructū: bñ: si min⁹: venies t amputabis eā. Tāq̄ p trienniū dñs visitauit gen⁹ būanū: hoc ē trib⁹ tēporib⁹: Quib⁹? Primū temp⁹ ante legez: secūdū tēpus i lege: tertiū q̄ mō est: tpus ē gr̄e. Nā si nō visitauit gen⁹ būanū añ legē: vnde abel: vnde enoch: vnde noe: vñ abrāā vnde isaac: vnde iacob: quoruz dñs se dici voluit: t cui⁹ ōēs gentes erāt quasi triū bo-
Exo.3. minū deus esset: Et ego sū inqt deus abrāā
Matth.22. t isaac t iacob. In lege autē si nō visitaret: ipsam legē nō daret. Post legez venit t ipse paterfamilias: passus est: mortu⁹ est t resurrexit: spūs sanctū dedit: euāgeliū p totū orbē terrarū ḡdicari fecit: t adhuc quēdam arbor infructuosā pmānsit. Est quēdaz adhuc parogener⁹ būani: q̄ adhuc se nō corrigit: Inter-
Epb.3. cedit colon⁹: p plebe orabat apl̄us: Flecto iquit genua mea p vob ad patrē: vt i charitate radicati t fundati: valeatis apphendere cū oib⁹ sanctis q̄ sit latitudo: longitudo: altitudo t pfundū. Cognoscere etiā supeminentē sciētiā charitatis xpi: vt impleami in omnē plenitudinē dei. Flectendo genua p nobis intercedit apud patrēfamilias: ne eradicemur. Ergo q: necesse est vt veniat: agamus vt fructuosos nos inueniat. Circūfossio arboris: est būilitas pḡnitēs. Oīs enim fossa būilis. Copbinū stercoris: sordes pḡnitēt̄. Quid enim stercore sordidi⁹? Sit ḡ vnusquisq̄ arbor bona: nō se arbitret bñ fruct⁹ bonos: si manet arbor mala. Nō erit fruct⁹ bon⁹: nisi arboris bonę. Muta cor: t muta bñ opus. Extirpa cupiditatē: plāta charita-
1.Timoth.6. tē. Secut enim est radix omniū malorū cupiditas: sic est radix oim bonorū charitas. Quid ergo homines musitāt inē se vel cōtendūt: dicētes: Quid ē bonū? O si sciret: qd sit bonū. Nō habere vic nō est valde bonū: qō ēē nō vis hoc est bonum. Dic enim bñ sanitatē corporis: hoc est bonū: nec tamē putes magnū bonū esse qō habet t maluo. Aurū t argētū habere vis: ecce t hoc dico bonū ē: sed si bñ vsus fuero. Bene aūt nō vtero si mal⁹ fuerio: ac p hoc aurū t argentū malis malus ē: bonis bonū est: nō qz eos bonos aurū t argētū facit: sed qz bonos inuenit: in vsum bonū cōuertit. Honorē habere vis: bonū est: si t hoc si bene vtaris. Sē multis bonor occasio exitij fuit. Discernam⁹ ḡ bona opa si possum⁹: qz de bonis arbor⁹ loqmur. Et hic nihil ē qō sic quisq̄ cogitare debeat: nisi vt i semetipsū oculos puertat: in se discat: se inspicat: se discutiat: se quęrat: t se inueniat: et qō displicet neget: qō placet optet t plangat. Cū enim se homo inanē inuenerit melior bonor: vt qd est auidus extemor bonor? Ecce qd pdest plena bonis arca: inanis conscientia? Bona vis habere: t bonus nō vis esse. Non vides te erubescere debere bonis tuis: si dom⁹ tua plena ē bonis: et te habet malū? Quid enim est qō velis habere malū? Dic mihi. Nihil oino. Nō vxorē: nō filiū: nō filiā: nō seruū: nō ancillā: nō villā: non tunicā: postremo non caligā: t tamē vis habere malā vitā. Rogo te: ꝓpone vitā tuam caligę tuę. Omnia quę circa tacent oculis tuis: elegātia t pulchra tibi chara sunt: t tibi ipe vilis es: fed⁹ es. Si tibi posset rūdere bona qbus ē plena dom⁹ tua: q̄ habere optasti: q̄ pdere timuisti: nōne t tibi damarēt: Sic tu nos bona vis hr̄e: sic t nos volumus bonū habere dñm? Tacita voce interpellant petra te dñm tuū: Ecce bona tanta dedisti huic: t ipe malus est. Quid ei pdest qō habet: qui eū qui ola dedit non habet? Quęrit ḡ aliqs admonitus hic verbis meis: t forte cōpunctus quęrit qd sit bonum: quale bonū: vnde bonum? Sī intellexisti: hoc te ḡrere debere: Respōdebo quęrēti t dicā: hoc est bonum: qō nō potes inuit⁹ amittere. Potes enim aurū pdere t nolens: potes domum: potes bonores: potes ipsā carnis salutē. Bonū vo ḡ vere bonus es: nec inuit⁹ accipis: nec inuit⁹ amittis. Quęro ergo quale sit hoc bonum? Psalm⁹ quidam admonet nos rem magnā forte quā quęrim⁹. Ait enim: Filij hoim: quo- Ps.4.
usq̄ graues corde? Quid est graues corde? Vt qd diligitis vanitatē t quęritis mendaciū? Et a tergo ait qō quęrendū est: Scitote qm dño magnificauit sanctū suū. Jā et xpc venit: iā magnificat⁹ ē: iā surrexit t ascēdit i cęlū: iā nomē euo toto mūdo ꝓdicat: quousq̄ graues corde? Sufficiant ꝓterita tempora. Jam magnificato illo sancto: quousq̄ gra-

ues corde? Post triennīū dd restat nīsi secu-
ros? Quosq; graues corde? Ut dd villigit
vanitatē t quæritio mdaciū? Adhuc vana:
adhuc inutilia: adhuc pompatica t volati-
ca: ita xpo facto magnificato: adhuc ulta re-
quirunt? Jam damat veritas: t adhuc ḡnt
vanitas? Quousq; graues corde? Aberito
fortiter flagellat hic mdus.
Luc.12. Cognouit eñ iam verba dñi mdus. Et seruus inḡt nesci
ens voluntatē dñi sui t faciens digna: pla-
gis vapulabit paucis. Quare? Ut ḡrat vo-
luntatē dñi sui. Seruus ḡ nesciēs voluntate
dñi: hoc erat mdus ante q̄ magnificaret san-
ctū suū. Seruus erat nesciēs voluntatē dñi
sui: t ideo vapulabat paucis. Seruus autē
iā voluntatē sciens dñi sui: hoc est nō ex q̄
magnificauit deitas sancti suū: t nō faciēs
voluntatē eius vapulabit multis. Quid ḡ
mirū si mdus multa vapulat? Seruus est
sciens voluntatē dñi sui: t faciēs digna pla-
gis. Nō ergo recusetur vapulare multis: qñ si
nō vult audire ꝓcepteoēs niuste patiet vito-
rem: vel nō murmuret ꝑra castigatorē: cum
videat se plagis dignū: vt misericordiā me-
reat p cuius dīm nostrū: qui viuit t regnat
cum patre t spūsancto: Amen.

¶ De dño christo ambulāte super aquas maris: t petro rubāte: In eūgelio sm eūdem. Sermo ¶ xiii

Matth.14. Beatus Euangelius qō recentissime recitatū
est de dño xpo qui sup aquā maris
ambulauit: t de apło petro q̄ ambu
lans tumēdo rubauit t diffidēdo mersus:
cōfidendo rursus emersit: admonet nos in-
telligere mare ꝓsens scāli esse: petrum vo
apīm ecclie vnice typū. Ipse eñ petr⁹ apo-
stolor⁹ ordine ꝓmus: in xpi amore ꝓmptissi
mus: sępe vic⁹ respōdit p omnib⁹. Ipse ve-
niēte dño iesu xpo redeunti: quē nra homīes
dicerēt eū esse: t opiniones varias hominū
discipulis respōdentib⁹: rursusq; dño inter-
Matth.16. rogante t dicēte: Vos aūt quē me esse dici-
tis? Respōdit petrus: Tu es xpūs filius dei vi-
us. Unus p multis dedit respōsu: vnitas l
multis. Tūc ei dño ait: Beat⁹ es symon ba-
riona: qr nō reuelauit tibi caro t sanguis: ꝙ
pater me⁹ q̄ est in cēlis. Deinde addidit: Et
ego dico tibi. Tanq̄ diceret: Quia tu dixi-
sti mihi: Tu es xpūs filius dei viuī: et ego tibi:
Tu es petr⁹. Symon quippe ante vocabat.
Hoc aūt nomē ei vt petrus appellaret a dño
impositū ē: t ꝺ vt ea figura significaret eccle
siā. Quia eñ xpūs petra: petr⁹ ḡlis xpianus.
Petra enim principale nomen est: ideo pe-
trus a petra: nō petra a petro: quomō nō a
xpiano xpūs: ꝺ a xpō xpianus vocat. Tu es
ergo inḡt petr⁹: t sup hāc petrā quā pfessus
es: sup hāc petrā quā cognouisti dicēs: Tu
es xpūs filius⁹ dei viuī: ędificabo ecclesiā meā:
id est sup meipm filiū dei viuī: ędificabo ec-
clesiā meā. Sup me ędificabo te: nō me sup
te. Ait volentes homīes ędificari sup homīes
dicebant: Ego quidē sū paulⁱ: ego aūt apol 1.Cor.1.
lo: ego vo cephē: ipse est petr⁹. Et alij q̄ no-
lebant ędificari sup petrū sed sup petrā: ego
aūt sum xpi. Apīus aūt paul⁹ vbi cognouit
se eligi t xpm cōtēni: Diuisus est inḡt xpūs?
Nūquid paul⁹ ꝓ vobis crucifixus ē? aut in
nole pauli baptizati estis? Quō nō i pauli:
sic nec in petri: sed i nole xpi vt petr⁹ ędifica-
ret supra petrā: nō petra sup petrū. Idem ḡ 2.Petri.2.
petr⁹ a petra: cognomiat⁹ beat⁹: ecclie figu-
rā portās: apostolat⁹ ꝓcipatū tenēs: contin-
uo post paululū iā audito q̄ beat⁹ ēt: iam
audito q̄ petr⁹ esset: iā audito q̄ supra petrā
ędificat⁹ ēt: p̄ eāḡ audiuit futurā dñi pas-
siōz: qz ędiderat eā cito futurā discipulo suo
displicuit ei. Timuit ne ꝑderet moriēdo: quē
pfessus fuerat vitę fontē: Turbat⁹ ē: Absit a Matth.16.
te inḡt dñe ne fiat istud. Propitius esto tibi
dñe: nolo te mori. Petr⁹ dicebat xpō: Nolo
te mori: ꝺ mihi⁹ dicebat xpō: Volo ꝓ te mo-
ri. Denīq; ꝓtinuo reꝓbendit: quē paulo ante
laudauerat: t quē beatū dixerat: satbanan
apellat. Redi inḡt post me satbana: scāda-
lū mihi es: nō eñ sapis q̄ dei sūt⁹ q̄ st hoīm.
Quid nos vult facere ex ꝺ qō sum⁹: q̄ sic cui
pat qr homīes sum⁹? Multis scire dd nos velit
facere? Audite psalmū: Ego dixi dij estis: et Ps.81.
filij excelsi oēs. Sz būana sapiēdo: Nos aūt
sic homīes moriemi. Jdē ipe petr⁹ paulo ait be
at⁹ postea satbanas. In momēto vno: infra
pauca verba mirat: differētias attēde cāp.
Quid miraris: qr paulo ait beat⁹: postea sa-
thanas? Attēde cūm ḡre beat⁹: Quia ꝺ tibi Matth.16.
reuelauit caro t sanguis: ꝺ pf me⁹ q̄ ḡlis ē.
Hō beat⁹: qr tibi ꝺ caro t sanguis reuelauit.
Si eñ caro t sanguis ꝺ tibi reuelaret ꝺ tuo:
qz vo nō caro t sanguis tibi reuelauit: ꝺ pf
me⁹ q̄ ḡlis ē: ꝺ meo nō ꝺ tuo. Quare ꝺ meo?
Quia ola q̄ ꝺ mea sūt. Ecce audiuisti cās: Joh.16.
ḡre beat⁹: t ḡre petrus. Quare aūt illud qō
desciuimus t repetere nolum⁹? Quare: nisi
quia de tuo? Non eñ sapis q̄ dei sunt: sed q̄
sūt hoīm. Doc inuideos nos ecclie membū: ꝺ

discernam⁹ qđ de dei: quid de nſo. Tūc eñ nō titubabim⁹: tūc in petrā fundabimur: firi ⁊ stabiles erim⁹ aduersus ventos: imbres flumina: tēptatiōes videlicē ꝓsentis ſeculi: Illā tamē videre petrū: qui tūc erat figura vestra: ſhodo fidei: modo titubat: mō timet talem cōfitek: mō timet ne moriat. Proinde qz ecclia xpi habet firmos: habet ⁊ infirmos: nec ſine firmis pōt eē: nec ſine infirmis. Vñ
No.13. dicit aplus paul⁹: Debem⁹ aūt nos firmi infirmoꝝ onera ſuſtinere. In eo q̄ dixit petr⁹:
Matth.16. Tu es xp̄s filius dei viui: firmos ſignificat. In eo aūt qō trepidat ⁊ titubat ⁊ xp̄m pati nō vult mortē ūmēdo: vitā nō aſſcēdo: infirmos ecclię ſignificat. In illo ꝯtra aplos: id ē petro in ordine aplorꝝ ꝑmo ⁊ ꝓpuo in quo figurabat ecclia: vtrūq; genus ſignificandū fuit: id eſt firmi ⁊ infirmi: qz ſine vtroq; nō ē
Matth.14. eccleſia. Hinc eſt ḡ ⁊ qō mō lectū eſt: Dñe ſi tu es: iube me venire ad te ſuper aquas. Si tu es: iube me. Nō eñ poſſum hoc in me: ſed in te. Agnouit qđ ſibi eſſet a ſe: qđ ab illo cui⁹ volūtate credidit ſe poſſe: qō nulla infirmitas būana poſſit. Ergo ſi tu es iube: qz cū iuſſeris fiet. Nō ego nō valeo ꝑſumēdo: tu poteſ iubēdo. Et dñs: veni inqt. Et ſine vlla dubitatiōe petrus ad verbū iubētis: alibi ad ꝓſentiā ſuſtentātis: ad ꝓſentiā regētis ſine vlla cunctatiōe deſiluit in aquas: ⁊ ambulare cepit. Potuit qō dñs:
Eph.3. nō in ſe: ſed i dño. Fuiſſe eñ aliqñ tenebię: nūc aūt lux: ſed in dño. Nō nemo poteſt in paulo: nemo in petro: nemo i alio vllo apoſtolo: hoc pōt in dño. Ideo bñ paul⁹ vtili
1.Cor.1. ter ſe cōtemnēdo: illū cōmēdāo: nūquid paulus inqt pro vobis crucifixus eſt: aut in nomine pauli baptizati eſtis? Non ergo in me ſed mecū: nō ſub me ſed ſb illo. Ergo ambulauit petrus ſup aquas in iuſſu dñi: ſaeno ſe a ſe habere nō poſſe. Fide valuit qō būana infirmitas nō valeret. Di ſunt firmi eccleſię: Attēdite: audite: intelligite: agite. Hoc eñ agendū eſt cū firmis alibi vt ſint infirmi: ſed agendū ē cū infirmis vt ſint firmi. Adultos aūt impedit a firmitate: ꝑſumptio firmitatis. Nemo erit adeo firmus niſi qui ſe a ſe
Pō.67. ipſo ſentit infirmū. Pluuiā ḡ voluntariā ſegregauo deus ḃreditati ſuę. Quid ꝓcedit⁹: q̄ qō dictur⁹ ſuz noſtio? Cōperek velocitas: vt ſequaſ caritas. Hoc dix ⁊ hoc dico: audite: capite: facite. Nemo adeo ſit firmus: niſi qui ſe a ſeipſo ſentit infirmū. Pluuiā ḡ voluntariā: ſicut pſalm⁹ dicit voluntariā: non meritoꝝ nſoꝝ: ſed voluntariā. Pluuiā ḡ voluntariā ſegregāo de⁹ ḃreditati ſuę: etenim infirmata eſt: tu vo pfeciſti eā: qz pluuiā voluntariā ſegregaſti: nō attendens hoim merita ſed tuā gratiā ⁊ miſericordiā. Infirmata eſt ḡ ipſa ḃreditas: ⁊ agnouit ſe infirmā in ſe: vt firma eſſet in te. Nō firmarek: ſi non infirmarek: vt abs te ſ te pficerek. Vide ba- L
uo infirmitatis pōtūcalā. Paulū vide infirmatū qui dixit: Non ſum idoneus vocari 1.Cor.15.
aplus: qz pſecutus ſum eccliā dei. Quare ḡ aplus eo? Gratia dei ſum id qō ſum. Nō sā idone⁹: ſed gra dei ſum qō ſū. Infirmat⁹ eſt paulus: tu vo pfeciſti eum. Jam vo qz gratia dei eſt qō eſt: vide quid ſequat: Et gratia eius in me nō fuit vacua: ſed plus omib⁹ illis laboraui. Vide ne ꝑſumptione pdas: qō infirmitate meruiſti. Bene hoc bene: Nō ſum idoneus vocari aplus: gratia eius ſum qō ſum: ⁊ gra eius in me nō fuit vacua. Oia optume: Sz plus illis omīb⁹ laboraui: Qua ſi tibi cepiſti tribuere: qō paulo ante deo dederas. Agnoſce ⁊ ſequere. Nō ego aut̄: ſed gratia dei mecum. Bene infirme firmiſſime erio exaltat⁹: qz nō eo ingratus: Tu es idez ipſe paulus: in te paruus: in dño magnus.
Tu eo q̄ ter dñm rogaſti vt ſtimulus carnis angelus ſatbanę a quo colaphizabaris auferrek a te. Quad tibi dictum eſt: qđ audiſti
2.Cor.12. quādo hoc petiſti? Sufficat tibi gratia mea: nā virt⁹ in infirmitate pficit. Etenī infirmatus eſt: tu vo pfeciſti eu. Sic ⁊ petr⁹: Jube me inqt venire ad te ſup aquas: domo audio: ſ nō volez rogo. Jubeat de⁹ bō vt poſſit: qō nō pōt bō. Veni inqt. Et cepit ambulare ſup aq̄s: ⁊ potuit petrus: qz tulerat petra. Ecce qđ petr⁹ in dño: quid i ſe? Videns ventū validū timuit. Et cū cepiſſet mergi exclamauit. Dñe pereo: libera me. Pręſumpſit de dño: potuit de dño.
Pō.33. Turbatus vt bō: redijt ad dñm. Si dicebā: mor⁹ ē pes meus: pſalm⁹ loquit: ſancti cantica vor ē: ⁊ ſi agnoſcam⁹ ⁊ nſa: imo ſi vellam⁹ ⁊ nſa ē: Si dicebā mor⁹ ē pes me⁹. Quare mor⁹: niſi qz me⁹? Et qđ ſequit? Adiecbia tua dñe adiuuabat me. Nō virt⁹ mea: ſ miſericordia tua. Nūquid eñ cū dño deſeruit turbantē: quē audiuit inuocantē? Ubi ē illud: Quis iuocauit deū: ⁊ deſert⁹ ē ab eo? Ubi ⁊ illud: Et oia q̄ iuocauerit nomē dñi ſal⁹ erit? Jobel.2.
Cōtinuo porrigēs adiutoriū dextre ſuę: leuauit mergentē: ſerepauit diffidentē. Modice fidei q̄re dubitaſti? De me ſſūpſiſti

de me dubitaſti: Veia trēo sermo cōcludēd⁹ est. Attēdite ſeculū iſt mare: venit⁹ validus t magna tempeſtas. Unicuiq; ſua cupidi/tas: tēpeſtas ē. Amas deū: ambulas super mare: ſub pedib⁹ tuis ē timor ſeculi. Amas ſeculū: abſorbebit te. Amatores ſuos vora/re nouit nō portare. Sed cū fluctuat cupidi/tate cor tuū: vt vincas tuā cupiditatē: inoca xpi ouinitatē. Putatis tūc eſſe ventū pera/tū qū eſt dui⁹ ſeculi adiūcta ſc. Qñ enī bella: qñ tumultꝰ: qñ fames: qñ peſtilētia: qñ cui/q; bōim etiā ſingulo euenit punctū calami/tatis: tūc putat⁹ vētus adūſus: ibi putat tuo/cā duo deus. Qñ aūt tēporalis felicitate ſecu/lū arridet: qñ nō ē vētus ptran⁹. Roli huic interrogare tpis tranquillitatē: interroga: ſ tuā cupiditatē. Vide ſi trāquill⁹ eſt in te: vi/de ſi nō te ſubuertit vent⁹ iterior. Hoc vide: Magnę virtutꝭ ē cū felicitate luctari: ne illi/citatine corūpatine ipa ſubuertat felicitas. Magne inquā virtutis ē cū felicitate luctari: magnę felicitatis eſt a felicitate nō vinci. Diſce calcare ſeculū: memēto fidere te i xpo: t ſi mot⁹ ē pes tuus: ſi ritubas: ſi aliqua nō ſuperas: ſi mergi incipio: dic dñe pereo: li/bera me. Dic dñe pereo: ne pereas. Sol⁹ em a morte carnis liberat te: qui mortuus eſt in carne p te. Cōuerſi ad dñm.

Pereo de quo supra. Sermo XIIII

Matth.14 Am ſancti euāgelij legeret audi/uimus nautellā gestantē: christuꝫ periclitātibus ſubuenientē: petruꝫ christo occurrentē. In qbus omnib⁹ mira/culū expectauim⁹: mysteriū requiram⁹. Qñ enī possum⁹ de diuinis operib⁹ q̄ leguntꝰ intel/lectū aliquē mysticę significatiōis eruā: ne forte quasi de abſtructis fauosū celles mella pcu/am⁹: vel xpi diſcipulos imitātes: ſpicas ma/nibus cōfricem⁹: vt ad latēta grana pueni/amus: t in eis vitā inueniam⁹. Aſcēdit ergo dñs nr̄ ieſus xp̄s: vt lectū eſt: in montē ſol⁹ orare. Abono altitudo eſt. Quid enī in hoc mūdo alt⁹ cēlo? Quis vo in cēlū aſcēdit: nouit optīe fidei vra. Cur aūt ſol⁹ aſcēdit? Joh.3. Quia nemo aſcēdit in cēlū niſi q̄ de cēlo de/ſcendit filius hominis q̄ eſt in cēlo. Quis t im fine cū venerit t nos oēs ſua mēbra colleget/rit ac leuauerit in cēlū: etiā tūc ſolus aſcēdit qi caput cū corpe ſuo vn⁹ eſt xp̄s. Nſic aūt ſolū caput aſcēdit: mediator dei t hoim hō xp̄s ieſus. Ipſe aſcendit ſolus orator: qi ipſe aſcēdit ad patrē p nob⁹ interpellare. Uerū tamē charissimi dū ille orat in excelſo: nauti/cula turbat fluctib⁹ in p̄fundo: quia inſur/gunt fluctus: pōt ipſa nauicula turbari: ſed qi xp̄s orat nō potest mergi. Nautellā q̄pe iſtā fratres eccleſiā cogitate: turbulētū ma/re hoc ſeculū. Qñ aliquis impię volūtatis: marię poteſtatis pſecutionē indicit eccleſię: t quāt⁹ in ipſo ē xp̄ianū nomē conat extin/guere: ſup nauiculā xp̄i grandis vnda cōſur/git. Sed in hoc tēptatiōibus erigat antēna vt ſuſpenſa arboꝭ crucē figuret. Hāc xp̄ian⁹ reſpiciat t nos deficiat: quia ſicut dicit apo/ſtolus petrus: Xp̄s p nobis paſſus ē relin/ 1.Pet.2. quēs nobis exemplū: vt ſequamur veſtigia eius. Dicit enī beat⁹ iohānes: Sic enī xp̄s 1.Joh.3. p nobis animā ſuam poſuit: ſic t nos debe/mus p fratrib⁹ alas ponere. Hanc ḡ antēnā id est crucē xp̄i: ſimpler cōuerſatio t pura cō/feſſio tanq̄ candentia vela retigerē. Et hęc vela nr̄a fluctibus ablauāt: veſtiq; tendat vt ſine macula t ruga iueniat. Quātūlibet mare ſpiret: vētus incūbat inter fluct⁹ flu/ctuo: nauis iſta turbet ſed: nō mergat t cur/rit. Denīq; poſtea q̄ nauis hęc ędificata eſt in hierlm atq; inde in medio pelagi dui⁹ fre/mēto emiſſa eſt: eſt tantū volumina vada rā: t furentiū flabra ventoꝝ: dū eā duc atq; illuc circūferūt: omniū gentiū litond⁹ apu/lerūt: pegrinas merces qa cuiq; inuenit ad/uexit. Quid eſt tā pegrinū in terra nr̄a q̄ p penitentiā remiſſio peccatoꝝ: regnūq; cęlo/rū: t tamen oportebat xp̄m pati t reſurgere Luc.24. a mortuis tertia die: t p̄dicari in nomine ei⁹ pēnitentiā t remiſſionē petōꝝ p oēs gentes incipiēt⁹ ab hierlm? Uenit ḡ dñs ad viſi/tandos diſcipulos ſuos q̄ turbabant i mari quarta vigilia noctis. Quarta vigilia noctis extrema pars noctis. Uigilia vna tres ho/ras habet: hāc per hoc nox quatuor vigilias habet tempis bonis p ſingulas vigilias diſtri/buit. Quarta ḡ vigilia noctis: hoc eſt pene B tam nocte finita: Sic veniet in fine ſeculi ini/quitatis nocte trāſacta ad iudicādos viuos t mortuos. Venit enī nāc: ſic audiſtis: valde mirabiliter: ambulās ſup aquas. Surge/bant fluctus ſed calcabant. Fremens pela/gus ſub dñi veſtigia murmurabat: ſed tamē eum volens nolens portabat. Quā/tūlibet tumores ſeculi poteſt: tęſq; ſurgāt ꝑmittę eoꝝ caput noſtrū caput. Cū vo appro/pinquaret nauicule: turbatu ſunt pę timore

discipli: ⁊ exclamauerūt putātes phātasma esse. Quib⁹ dño ait: habete te fiduciā: ego sum: nolite timere. Quid est: ego sum? Non sū phātasma. qđ putatis: agnoscite quē videtis. Ad hanc vocē erigit petr⁹ ⁊ ait: Dñe si tu es: iube me venire ad te super aq̄s. Si tu es: nō miror q̄ solidā carnē sup liquētia elemēta terga suspēdis. Quid enīz mirū: si cōditor suo creatura famulat? Hoc ego nō miro: fac qđ miror: ambulet petrus. Fac qđ miror: Jube me vēire ad te sup aq̄s. Scio esse q̄ corp⁹ būanū naturę lege nō sinitur in fluctib⁹ liquidis habere fixa vestigia: si accedat vonū gr̄e: ⁊ paululū cesset lex ista naturę. Si tu es: iube me venire ad te super aquas. Tu deus es: ego hō sum: Voluisti de meo habere infirmitatē in carne quā portas: habeā ⁊ ego de tuo potestatē vt vnda me possit. Dñe si tu es: iube me venire ad te sup aq̄s. Quō enī mihi in mari nō erit via si tu iusseris: qui ꝓpter nos factus es via? Et dñs: veni inq̄t. Nec dubitauit petr⁹: audiuit dñi verbū: ⁊ mox cucurrit ad verbuz. Lito credidit: q̄ fidelis hō erat. Sed cū surrexisset vent⁹ validus timuit: q̄ hō erat. Timuit ista frēs: q̄si mortis fidei fuit. Sed vbi exclamauit: fides eius resurrexit: Non ambularet nisi crederet: si nec mergeret nisi dubitaret. In petro itaq̄ cōis oim nostrū cōsideranda cōditio est: vt si nos i aliquo tēptationū vētus conat̄ subuertere: vel vnda submergere: clamemus ad xp̄m. Quid ē clamem⁹? Quem⁹: porriget ille manū ⁊ eruet de pfundo. Eteni man⁹ eius deducet nos ⁊ cōtinebit nos dextera eius: donec nos ad sempiterna sua pmissa pducat.

De eo qđ scriptū est in euangelio sm eūdem: Si peccauerit in te frat tuus: corripe eum inter te ⁊ ipsum solum. Sermo XV

Matth.14.

Matth.18.

A Esterna die: sanctū euāgeliū admonuit nos nō negligere peccata nostrorum: Sed si peccauerit inquit in te frat tuus: corripe eum inter te ⁊ ipm. Si te audierit: lucrat⁹ es frem tuū. Si aūt cōtēpserit: adhibe tecū duos vel tres: vt in ore duoꝝ vel triū testiū stet oē verbū. Si aūt ⁊ ipos ꝓtēpserit: dic ecclie. Quod si ecclesiā ꝓtēpserit: sit tibi sicē ethnic⁹ ⁊ publican⁹. Hodierna etiā die ad ipsius rem pinet capitulū qđ sequit: qđ mō cū legeret audiuim⁹. Cū em̄ dixisset ei dño ihesus petro: subiecit ⁊ interrogauit magistrū: quoties ignosceret fratri qui i illo peccasset: ⁊ ꝙsi uit vsq̄ sufficeret septies. Ait illi dñs: Nō solū septies sed etiā septuagies septies. Deinde narrauit similitudinē valde terribilē: Quia simile ē regnū celoꝝ hoi pfamiliaz q̄ posuit rōnem cū seruis suis: in qb⁹ inuenit debitorē decē milia talentoꝝ. Et cum iussisset vt oia quę habebat: ⁊ ois eius familia ⁊ ipse venderet ⁊ debitū solueret: aduolutus genib⁹ dñi sui rogabat dilationē: meruit remissionē. Misert⁹ ē em̄ dño eius sicut audiuim⁹: ⁊ omne debitū dimisit illi. At ille debito liber: sed iniquitatis seruus: postea q̄ egressus ē a facie dñi sui: inuenit etiā ipe debitorē suū qui debebat: nō decē milia talentoꝝ quātū ipsius debitū fuit: sed centū denarios: cepit eū in suffocatā trahere: ⁊ dicere: Redde qđ debeo. At ille rogabat ꝓseruū sicut ⁊ ipe rogauerat dñm: sed nō talē iste inuenit cōseruū: qualē ille dñm. Nō solum remittere illi debitū noluit: sed nec dilationez dedit: cōtorū rapiebat ad solutionz. Jā debito dño liber: displicuit cōseruis ⁊ renūciauerūt dño suo qđ actū erat: ⁊ dñs fecit adesse seruū ⁊ dixit ei: Serue nequā: cū mihi tanta debereo misert⁹ tui oia dimisi tibi: Nō q̄ et te oportebat misereri cōserui tui: sicut ⁊ ego tui miser⁹ sum? Et iussit oia q̄ illi dimiserat exigi. Ergo hāc similitudinē ad nrāz instructionē ꝓposuit: ⁊ admonēdo petiit nos noluit: Sic inq̄t ⁊ vobis faciet pat̄ vester celestis: si nō remiseritis vnusq̄sq̄ vestrū fratribus vris ex corde vestro. Ecce fratres res in apto est: admonitio vtilis ⁊ valde salubris. Obedictia debet: vt qđ iussuz est impleat: qz ois hō ⁊ debitor est dei ⁊ debitorē habet fratrē suū. Quis est em̄ q̄ nō sit debitor dei: nisi i quo nullū pōt inueniri peccatū? Quis ē aūt q̄ nō habeat debitorē fratrē: nisi in quē nemo peccauit? Putasne quisq̄ i genere humano reperiri pōt: qui nō ⁊ ipe aliq̄ peccato obstrict⁹ sit fratri suo? Debito: est q̄ ois hō: habēs tm ⁊ ipe debitorē. Jdeo de⁹ iust⁹ constituit tibi regulaz in debitore tuo: qđ faciet ⁊ ipe cū suo. Duo sūt em̄ opa misericordię q̄ nos liberant: quę docuit ipe dñs posuit in euangelio: Dimittite ⁊ dimittet vobis: date ⁊ dabit vob̄. Dimittite ⁊ dimittet vob⁹: ad ignoscendū pinet. Date ⁊ dabit vob⁹: ad ꝓfectū ꝓficiū pinet. Qđ ait de ignoscendo: et tu⁹ tibi ignoscit qđ peccat: ⁊ habet aliū cui tu possis

Luc.6.

ignoscere. Rursus qō pīnet ad mbuendū beneficiū: pnt te mēdicus ⁊ tu eo dei mēdicas. Ono en quādo orām⁹ mendici dei sumus: ante tanū magni patrisfamilias stamus: Immo etiā psternimur: supplices ingemiscim⁹ aliqd volētes accipere: ⁊ ipm aliquid ipe deus est. Quid a repetit mendic⁹? Panē. Et tu qd petis a deo: nisi ꝑm q dic: Ego sum panis viuus: qui de celo descēdi? Ignosci vobis voltis: ignoscite. Remittite ⁊ remittet vobis. Accipe vultis: date ⁊ dabit vobis. Sed quid in hac apta pceptione morare possit: audite. In remissionē vbi venia petit: ⁊ ab ignoscēre debet. Hoc pōt mouere: qō ⁊ petrū mouit: Quotiēs debeo imqt ignoscere? Sufficit vsq; septies? Nō sufficit aut dīs: Nō dico septies: sed septuagiesseptico. Jam tu enumera quotiēs in te peccauerit frater tu⁹. Si posueris quenire vsq; ad septuagesimā culpā ⁊ octauā: vt trāseas septuagiessepties: nōne moluto vindicā. Jtane ver est qō dicit? Et vere ita se res habet: vt si peccauerit septuagiesseptieo: ignoscas. Si aūt peccauerit septuagiesoctieo: iā liceat tibi non ignoscere. Audeo dicere: vt etsi septuagiesocties peccauerit: ignosce. Si aūt peccauerit vt dixi septuagiesoctiel: ignosce. Et si centies peccauerit: ignosce. Et qd dicā totiēs ⁊ totiēs? Ono ḡtues peccauerit: ignosce. Ergo ego ausus sum suggredi modū domini mei: Ille in septuagesimo ⁊ septo numero ignoscēdi limitē fixit: hunc ego limitē transilire ꝑsumā? Nō est verū: nō sum ausus plus aliqd. Jpm dīm meū audiui loquētē in aplo suo: vbi modus ⁊ numer⁹ ꝑfectus nō est. Aut en: Donātes vobis met ipsis sicḡ ad uersus aliquē habet querelā: sicut de⁹ i xpo donauit vobis. Audultis formā. Si septuagiesseptieo peccata nbi xpo donauit: si huc usq; ignouit ⁊ vltra negauit: pone ⁊ tu limitem: ⁊ vlterius nolu ignoscere. Si autez xpo milia peccata peccator⁹ inuenit: ⁊ tamē ola donauit: nos subducere misericordia: ꝑ posse illius numeri solutionē. Nō en sine causa dīs septuagiesseptieo dixit: cū oīno nulla culpa sit quā non debeat ignoscere. Ecce ille ipse seruus cui⁹ debitis inuolutus est debitor: decē milia talentor⁹ debebat. Puto en quia decē milia talentor⁹: vt parū sit: decez milia peccator⁹ sunt. Nolo en dicere vnum talentū: qō ola peccata cōdudat. Seru⁹ aūt ille quātū ei debebat? Centū denarios debebat. Jam plus est ḡ septuagiesseptieo: ⁊ tamē frat⁹ est dīs: qz nō dimisit. Non solū en centū plus sunt ḡ septuagintaseptē: sed centū denarij forte mille asses sunt. Sed qd ad decē milia talentor⁹? Ae g hoc dīs culpas quę in nos cōmittunt: parati sum⁹ ignoscere? nō nobis desideramus ignosci. Si en ꝑsideremus peccata nra ⁊ numerem⁹: qd facto: quid oculo: qd aure: quid cogitatione: qd innumerabilib⁹ motibus: nescio verū domini mus sine talento. Ergo quotidie petim⁹: qtidie diuinas aures ordo pulsamus: quotidie nos ꝑsternim⁹ ⁊ dicim⁹: Dimitte nobis debita nra: sicut ⁊ nos dimittimus debitoribus nris. Quę debita tua? Omnia: an aliquā partē? Respōdebio oia. Sic ergo et tu debitori tuo. Hanc ḡ regulā ponis: hanc cōditionē loqueris. Hoc pacto ⁊ placito quādo oīa cōmendas vt dicas: Dimitte nob⁹ sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Quid sibi ergo vult septuagiesseptieo? Audite fratres magnū mysteriū: admirabile sacramentū. Quādo dom⁹ baptizatus est: lucas euāgelista sanct⁹ ibi cōmemorauit generationes eius: quo ordine: qua serie: qua stigmate ad illā generationē ventū fuerit: q̄ natus est xp̄s. Matthęus cepit ab abrā et venit vsq; ioseph descēdendo. Lucas aūt ascēdēdo cepit numerare. Quare ille descēdēdo: iste ascēdendo? Quia matthęus generationē xp̄i cōmendabat qua descendebat ad nos: ideo quādo natus est xp̄s cepit numerare descēdendo. Lucas aūt q; tūc cepit numerare quādo baptizatus est xp̄s: ibi est mitiū ascēsionis. Jste ascēdendo numerare cepit: numerādo aūt cōpleuit generationes septuaginta ⁊ septē. A quo numerabat? Intendite a quo. Exordium ē numerare vsq; ad ipsum adam: qui ꝑmus peccauit: ⁊ nos cū peccati obligati obligatiōe generauit. Peruenit vsq; ad adā: ⁊ numerauit generationes septuagintaseptē: hoc ē a xp̄o vsq; ad adā: quas dixim⁹ septuagintaseptez. Et ab adā vsq; ad diluuiū septuagintaseptē. Si ḡ nulla generatio ꝑtermissa est: nulla culpa ꝑterimur vbi non debet ignosci. Nam ideo ipsius septuagintaseptē generationes enumerauit: quem numerum dom⁹ in peccator⁹ remissione cōmendauit: quoniā a baptismo cepit numerare: vbi oīa peccata soluunt. Et i hoc fratres adhuc accipite sacramentū maius. In septuagesimoseptimo numero: myste/

Matth. 6.

Matth. 6.

Luc. 3.

Matth. 1.

Li. 1. ẽcclesiastē cap. 21. 2. Petri. 2.

riū est remissionis peccatoꝝ: Tot generationes inuenimus a xpo vsq; ad adam. Deinde paulo diligētius interroga ipsius numeri secretū: latebrasq; inquire: pulsa diligentius vt aperiat tibi. Justicia lege dei ostat: Verū est. Nam lex in decē ꝓceptis cōmendatur: ideo ille debebat decem milia talentorum. Ipse est ille memorabilis decalogꝰ scriptus digito dei: traditus populo p mosen famulū dei. Debebat ꝫ ille decem milia talēto: oia peccata significat, ppter numerū. Debebat ⁊ ille centū denarios: nō minꝰ ab eodē numero: Nā ⁊ centies centū fit decem milia: ⁊ decies deni fit centū. Et ille decē milia talentoꝝ: ⁊ ille decies deni. A legitimo eīs numero nō recessuz est: in q̄ vtroq; inuenies vtraq; peccata. Uterq; debitor: ⁊ uterq; venię deploratoꝝ: ⁊ impetratoꝝ: ꝑ ille seruus malus: seruus ingratꝰ: iniquus noluit repēdere qō accepit: noluit ꝓstare qō illi indigno ꝓstitum fuit. Videte ergo fratres: Quisq; incepit a baptismo liber exit: dimissa sunt illa decē milia talentoꝝ: ⁊ cum exierit inuenire habet conseruū suū debitorem. Obseruet ergo ipm peccatū: q; numerus vndenarii⁹ transgressio legis est. Lex eīs denarius: peccatū vndenariꝰ. Lex eīs p decem: peccatū p vndecim. Quare peccatū p vndecim? Quia trāsgressio denarij ē vt ea ad vndenariū. In lege autē modus statuꝰ ē: transgressio aūt peccatū est. Jam vbi transgrederis denarium: ad vndenariū venis. A deo magnū mysteriū figuratū est: qñ iussuz est tabernaculū fabricari. Multa ibi numerosa dicta sunt: in magno sacramēto. Inter
Exo.26. cetera vela caprina iussa sunt fieri: non decē sed vndecim: quia p cilicio ostenditur cōfessio peccatoꝝ. Quid aūt amplius quęris? Dis nosse oia peccata ptineri numero isto septuagesimoseptimo? Septimum solet ,p voto cōputari: quoniā septē diebus volui⁹ tempus. Et finito septenario: rursꝰ ad caput redditur: vt cadē forma voluat. Per huiusmodi formę reuolutiones sęcula transeūt: a septenario tamē numero nō recedūt. Dic enim peccata dixit: quādo septuagiessepties dixit: q; illud vndecī ductū septies: fiūt septuagiessepties. Dic ergo dimitti peccata voluit: q ea septuagesimo numero ꝓsignauit.

E Nemo cōtra se teneat nō ignoscendo: ne cōtra illū teneat quando orat. Dicit illi deus: Dimitte: ⁊ dimittet tibi: Sed ego ꝓtor dimisi: dimitte vel postea. Nam si nō dimiserio reuocabo te: ⁊ quicquid tibi dimiserā: replicabo tibi. Nō enim mentit veritas: non fallit aut fallit xpꝰ: qui subiecit dicēs: Sic ⁊ Matt.
vobis faciet pater vester qui est i celis. Inuenis patrē: imitare patrem. Si eīs imitari nō vis: hereditari disponis. Faciet ꝫ vobis ista inquit pater vester celestis: si nō remiseritis vnusquisq; fratribꝰ vestris ex cordibꝰ vestris. Ne dicas i lingua: ignosco: ⁊ corde differas. Supplicū eīs ostendit tibi deꝰ: minando vindictā. Nouit deꝰ vbi dicas. Vocem tuā homo audiuit: cōscientiā mā deus cōspicit. Si dicis dimitto: dimitte: melius est cū clamas ore ⁊ dimittis i corde: q̄ blandus ore: crudelis in corde. Jam ergo obsecrant pueri indisciplinati ⁊ nolunt vapulare: qui sic pscribunt nobis quādo volumus dare disciplinā: Peccaui: ignosce mihi. Ecce ignoui: ⁊ iteruz peccat: Ignosce: ignoui. Peccat tertio: Ignosce: tertio ignoui. Jam quarto vapulet. Et ille. Mūquid septuagiesseptieo te fatigaui? Si hac pscriptiōe sęuerias disciplinę dormiat: repssa disciplina sęuit impunita nequicia. Quid ergo faciendū est? Corripiam⁹ vbis: ⁊ si opus ē verbis⁹: sed delictū dimittam⁹: culpam vō de corde abiciam⁹. Ideo eīs dūs subdidit: De cordibus vrīs: vt si p charitatē imponē disciplina: de corde lenitas nō recedat. Quid enim tā pūs medicus ferēs ferramēta? Ploret secundus et secet: ploret vrendus ⁊ vratur. Nō est illa crudelitas: abstit vt sęuitia medici dicat. Secuit in vulnus vt homo sanetur: quia si vulnus palpet homo pdit⁹. Sic ꝫ ista moniuerim fratres mei: vt nēo nros qui peccauerint omimodo diligamus de corde nostro. Charitatē in eos nō dimittamus: et disciplinā cū opus est demus: ne p solutionem disciplinę crescat nequicia: ⁊ incipiam⁹ ppter deū accusari: quia recitatū est nobis: Peccātes coram omnibus corripe: vt cęteri 1.Tim.
timorē habeant. Certe si quis qō solū est verū distinguat tēpora: et soluit quęstionē: verū est. Si peccatū in secreto est: in secreto corripe. Si peccatū publicū est ⁊ apertū: publice corripe: vt ille emēdet ⁊ cęteri videant.

De eo de quo supra: Si peccauerit i te frater tu⁹ ⁊c. Et de vbis salomonis: Annuēo oculis cū dolo: cōgerit hoibꝰ mesticiā: Qui aūt arguit palā: pacē facit. Sermo. XVI

HOmonet nos dñs noster non negligere inuicē peccata nostra: nō quērēdo quid reprehendas: sed videndo qd
Iacob. 5. corrigas. Euo quippe dirit acutū oculū ad eijciendā festucā de oculo fratris sui: qui trabē in oculo suo nō habet. Quid aūt hoc est: breuiter instituo charitati vestre. Festuca in oculo ira est: Trabes in oculo odiū est. Si ergo quis odit irascentem: festucam vult de oculo fratris tollere: sed trabe impedit quā ipe portat i oculo suo. Festuca inimū trabis est. Nā trabes quādo nascit: pus festuca est. Rigando festucā producis ad trabē: Riendo irā: malos suspitiōs producis ad odiū. Multū aūt interest inē peccatū irascētis: t crudelitatē odio hētis. Nā t filius nrs qñq irascit mr. Odisse vo filios qs inuenit? In ipsis quoq; peccatibus mater aliqñ bucula fugentē vitulū tedio quodā auertit irascens: sed visceribus amplectit matris. Quasi tediū facit cum impingit: quinit tamē si deest. Recedam aliter filius disciplinā: nisi aliquātum irascēdo t indignando: nec tamē dimittendo disciplinā: nisi amādo. Despadeo nō eos q irascit odit: vt aliquādo magis odisse cōuincat qui nō irascit. Facessū puerū velle in aq̄ luminis ludere: cui impetu pereat: tu si videas t patiēt pmittis: odisti. Tua patiētia illi mors est. Quāto melius est si irascaris t corrigas: q̄ nō irascēdo ire pmittas? Odiū ergo ante oia vitandū est: trabes de oculo eijciendā est. Multū quippe aliud ē quādo quisq; irascēs in aliquo verbi modū excedit qd postea deleat pnitēdo: t aliud est obseruare insidias iudicis i coede. Multū postremo interest inter hec verba scripture: Turbatus est p̄ ira oculus meus. De illo aūt quid dictū est? Qui odit fratrē suū homicida est. Multū interest inter turbatū oculū t extinctū. Festuca turbat: trabes extinguit. Hoc p̄mū nobis psuadeam⁹: vt qd hodie admoniti sum⁹ dñi facere atq; implere possim⁹: ne ois nos odisse. Tunc enī quādo trabes non est in oculo tuo: videbis recte quicqd fuerit in oculo fratris tui: t vim pateris donec eijciat de oculo fratris tui: qd videbis nocere oculo fratris tui. Tamē qd in te est: non te permittit negligere iamē fratris tui. Nam t si odisti t vis corripere: quid emēdas iamē qui pdidisti iamē? Dirit ergo t hoc agere eadē scriptura
1. Ioh. 2. vbi dictū est: Qui odit fratrē suū homicida est. Qui odit inq̄t fratrē suū in tenebris est vsq; adhuc. Odiū tenebre sunt. Nō pōt aūt fieri: vt qui odit alterū nō sibi prius noceat. Illū enī lędere conat extrinsecꝰ: se vastat intrinsecus. Quātū autē animꝰ ab corpe maior est: tantū ei pspicere debemꝰ ne ipse lędat, lędit autē animū suū: qui odit alterū. Et quid factur⁹ est ei quē odit? Quid facturus? Tollit pecuniā: nūquid fidē? Lędit famā: nūquid cōscientiā? Quicqd nocet: foris nocet. Sibi attēde quid noceat. Inimꝰ enī sibi ipse inimicus ē: qui odit alterū. Sz quia nō sentit qd sibi mali faciat: in alterū sauit: eo piculosius viuēs: quo nō sentit qd sibi mali agit: quia t sentiendo sensum perdit. Sequisti i inimicū tuū: te sauiente ille nudatus est: tu iniquꝰ eo. Multū interest inter nudā t iniquā. Ille pdidit pecuniā: tu innocentiā. Magne qd grauius damnū ppessus est. Ille pdit rem periturā: tu factus es periturus. Ideo debemꝰ amādo corripere: nō nocendi auiditate: sed studio corrigendi. Tale si fuerimus: optime facimꝰ qd hodie admoniti sumꝰ: Si peccauerit in te frater tuus: corripe illū inter te t ipm solū. Quare illum corripis? Quia tu doles q̄ peccauit i te. Absit. Si amore tui id facis: nihil facis. Si amore illi⁹ facis: optime facis. Deniq; in ipsis verbis attēde: cuius amore id facere debeas: vtrū tui an illius. Si te audierit inquit: lucratus es fratrem tuū. Ergo ppter illū fac vt lucreris illū. Si faciēdo lucraris: nisi feciss perierat. Quid est ergo q̄ plerisq; homines ista peccata pcemnūt t dicūt: Quid magnū fecit? In dolem peccatui. Noli cōtemnere. In dolem peccasti: vis nosse quia i dominē peccando periisti? Si te ille in quē peccasti compuerit inter te t ipsū solum: t audieris illum: lucratꝰ est te. Quid est: lucratus est te: nisi quia perieras si nō lucrarer te? Nam si nō perieras: quomō te lucratus est? Nemo ergo pcemnat quādo peccat in fratrē. Ait enim quodā loco apostol⁹:
1. Cor. 8. Sic aūt peccātes i frēs t pcutientes pscientiā eoꝝ infirmā: in xp̄m peccat: id qd mēbra xp̄i oēs facti sum⁹. Quō nō peccas i xp̄m: q̄ peccas i mēbra xp̄i? Nemo ergo dicat qd nō peccaui i deū: p̄ peccaui i fratrē. In dolez peccaui leue peccatū est aut nullū potius. Forte inde dicit leue ē: qz cito curat. Peccasti i frēm: facisfac t sanat⁹ eris. Cito fecisti mortiferā rē: p̄ remediū cito inuenisti. Quis nīm spet regnū cęloꝝ frēs mei: qñ dicit euāgeliū: Qui dixerit Matth. 5.

fratri suo fatue: reus erit gehēne ignis? Ha
Vbi ō gnus terror: sed vide vbi remediū. Si obtu
leris munus tuū ad altare: ⁊ ibi recordatus
fueris: quia frater tuus habet aliqđ aduer
sum te: relinque mun⁹ tuū ante altare. Non
irascit de⁹: qui differo imponere mun⁹ tuū:
Te querit deus magis q̄ munus tuū. Nam
si malū animū gereno aduersus fratrē tuum
aduenerio cū munere ad deū tuū: respōdet
tibi: Tu pristi: mihi qđ attulisti? Offers mu
n⁹ tuū: ⁊ tu nō es munus dei. Pius ḡrit xp̄s
quē redemit sanguine suo: q̄ qō tu inuenisti i
horeo tuo. Ergo relinque ibi munus tuum
ad altare: ⁊ vade p̄us reconciliari fratri tuo:
⁊ tūc veniens offer munus tuū. Ecce ille rea
tus gehēne q̄ cito solutus est. Nondum re
cōciliat⁹: ecce gehēne re⁹: recōciliat⁹: secur⁹
offero mun⁹ tuū ad altare. Homines aūt faci
les sunt ad irrogādas iurias: ⁊ difficiles ad
cōcordiā reqrendā. Pete inqt veniā ab ho
mine quē offendisti: ab homie quem lesisti.
Respōdet: Nō me būliabo. Vel deū tuum
Luc.14. audi: si fratrē tuū contemnis: Qui se humi
liat exaltabit. Nō vis te būliare qui cecidi
sti? Multū interest inter se būliantē: et int
iacentē. Jam iaces ⁊ būliare te nō vis? Dū
dicereo: nolo descendere: si nolusses ruere.
L Hoc ergo debet facere q̄ fecit iniuriaz. Qui
aūt passus est: quid debet? Nō audiuim⁹
hodie: Si peccauerit in te frater tuus: corri
pe eum inter te ⁊ ipsum solū: Si neglexeris
peior es. Ille iniurīā fecit: ⁊ iniurīā faciēdo
graui seipm vulnere pcussit: tu vuln⁹ fratris
tui cōtemnis? Tu cū vides pire ⁊ negligis?
Peior es tacēdo q̄ ille cōuiciando. Quādo
ergo in nos aliqs peccat: habeam⁹ magnaz
curā: nō p nobis. Nā gloriosuz est iniurias
obliuisci: sed obliuiscere iniurīā tuam: non
vulnus fratris tui. Ergo corripe inter te ⁊ ip
sum solū: intuens correctionē: parcens pu
dori. Forte enī q̄ verecūdia incipit defende
re petīm suū: ⁊ quē vis correctionē: facis pe
iorē. Corripe ḡ inter te ⁊ ipm solū. Si te au
dierit lucratus es fratrē tuū: q̄ perierat nisi
faceres. Si aūt nō te audierit: id ē pec
catū suū quasi iusticiā defenderit: adhibe
Deut.17. illi duos vel tres: q̄ in ore duoz̄ vl trīū testū stat oīe ꝓbū. Si nec
ipsos audierit: sit tibi sicē ethnicus
⁊ publican⁹. Nolo illū deputare id in nu
mero fratrū tuoz̄: nec ideo tamē salus eius
negligenda est. Nā ⁊ ipsos ethnicos: id est
gentiles ⁊ paganos in numero quidē fratrū
nō deputam⁹: sed tamē eoū salutē inquirī
mus. Hoc ergo audiuim⁹ dīm ita monentē
⁊ tanta cura ꝓcipientē: vt etiaz hoc adderet
cōtinuo: Amē dico vobis quecūq; ligaueri Matth.
tis sup terrā: ligata erūt ⁊ in cēlo: ⁊ quecūq;
solueritis sup terrā: soluta erūt ⁊ in cēlo. Ḡ 11.q.3.C
pisti habere fratrē tuū tanq̄ publicanū: li
gas illum in terra: sed vt iuste alligeo vide.
Nā inusta vincula durūpit iusticia. Cū aūt
correxeris ⁊ cōcordaueris cū fratre tuo: solu
isti illū in terra. Cū soluerio in terra: solut⁹
erit ⁊ in cēlo. Adultū nō tibi pēstas sed illi:
quia multū nocuit nō tibi sed sibi. Hec cum
ita sint: quid est qō ait Salomon qō ex alia
lectione ꝑmitus audiuim⁹: Annues oc
lis cū dolo cōgerit hominē? mēsti
cā: qui autē arguit palā: pacē facit:
Quomodo corripio illū inter te ⁊ ipsū solū?
Metuendū est: ne sibi contraria sint p̄cepta
diuina. Sed intelligam⁹ esse ibi summā con
cordiā: nō quēadmodū quidā vani sapiam⁹
qui errantes opinant cōtraria sibi esse duo
testamēta in libris veterib⁹ ⁊ nouis: vt ideo
putemus hoc ipsum esse contrariū: quoniā
illud est in Salomonis libro: hoc in euāge
lio. Si ergo aliquis impet⁹ et calūniator di
uinarū scripturaz diceret: Ecce vbi sibi con
tradicūt duo testamēta. Dīs dicit: Corripe
illū int⁹ te ⁊ ipsuz solū: Salomon dicit: Qui
arguit palam pacē facit: ergo nescit dīs qđ
p̄cepit. Salomon vult cōtunda frontē peccā
tis: xp̄s parcit pudori erubescētis. Ibi enim
scriptū est: Qui arguit palā: pacez facit: dic
nūt: Corripe illū inter te ⁊ ipsuz solū: nō pa
lam: sed in secreto ⁊ occulte. Vis nosse qui D
quis talia cogitat: non sibi repugnare duo
testamēta: q̄ illud in libro Salomonis: hoc
i euāgelio reperit? Apīm audi. Certe apīus
minister est noui testamēti. Audi ergo apīm
paulū timotheo ꝓcipientē ⁊ dicentē: Peccā 1.Tim.
tes coā omib⁹ argue: vt ceteri timotē ha
beant. Jam nō salomonis liber cum euāge
lio: sed pauli apīi epistola videt confligere.
Salomonē paulū sine iniuria seponam⁹?
xp̄m dīm ⁊ paulū seruū ei⁹ audiam⁹. Quid
dicis dūc? Si peccauerit i te frater tuus: cor
ripe illum inter te ⁊ ipsum solū. Quid dicis
apostole? Peccātes coā omib⁹ argue: vt ce
teri timotē habeāt. Quid facimus? Cōtro
uersiam istā velut iudices audimus? Absit.
Immo sub iudice cōstituti pulsem⁹: vt nob

speriri imperrem⁹: fugiamus sub alas dñi dei nostri. Nō em̄ apl̄o suo contrariū locut⁹ est: qz i illo ipe locutus est: sicut dicit: An
Mar.13. vultio exprimentū tuus accipe: qui in me loquit̄ xp̄m Xpo in euāgelio: xp̄o in apl̄o: xp̄s ergo vtrūq; dixit: vnū ore suo: alterū ore p̄conis sui: qz quādo p̄co ō tribunali aliq̄d dicit: nō scribit̄ in gestis: p̄co dixit: sed ille dixisse scribit̄: qui p̄coni q̄ diceret imperauit. Duo ḡ ista p̄cepta fratres sic audiamus vt intelligam⁹: et inter vtraq; p̄cepta pacati cōstituamur: cū corde nr̄o nos cōcordemus et scriptura sancta i nulla pte discordet. Verū est em̄ oino: vtrūq; verū est. Sed discernere debem⁹ aliq̄n illud: aliq̄n illud esse faciendū: aliq̄n corripiendū fratrem inter te et ipsum solū: aliq̄n corripiendū fratrē coram omnib⁹: vt et ceteri timorē habeant. Si aliquādo illud: aliquādo illud fecerimus: cōcordiā scripturaꝝ tenebimus: et in faciendo arq; temperādo nō errabim⁹. Sed dicat mihi aliquis: Quādo facio illud: quādo illud: ne tūc corripiā inter me et ipsum solū: q̄n debeo coā omnib⁹ corripere: aut tūc corripiā coram oib⁹: q̄n debeo in secreto corripere?
℣ Cito videbit charitas vestra: quid q̄si facere debeam⁹: sed vrimā facere pigri nō sim⁹.
1.ti.5. Intendite et videte: Si peccauerit inquit in
Leuit. te frater tuus: corripe eū inter te et ipsum solum. Quare? Quia peccauit i te. Quid est i te peccauit? Tu scis: qz peccauit. Quia em̄ secretū fuit: in te peccauit: secretū quere cū corrigis: q̄ in te peccauit. Nā si solus nosti qz peccauit in te: et eū vis coā omnib⁹ arguere: nō es corrector: sed p̄dator. Attēde quēadmodū vir iust⁹ iosep̄: tanto flagitio q̄ de vxore fuerat suspicat⁹: tanta benignitate peperit anteq; sciret vnde illa cōceperat qz grauidā senserat: et ad illā nō accessisse nouerat. Restabat itaq; certa adultery suspicatio: et tamē qz ipse solus senserat: ipse solus sciebat: q̄d de illo aut euāgelist⁹ Iosep̄
Matth.1. aut̄ cū esset vir iust⁹: et nollet eā diuulgare. Mirati volo: nō vindictā quęrunt. Voluit p̄desse peccāti: nō punire peccātē. Cū inde nollet eā diuulgare: voluit eā occulte dimittere. Hyc eo cogitāte: ecce āgel⁹ dñi apparuit ei i somnis et indicauit q̄d ecā: qz nō violauit viri thorū: qz de spūsctō cōcepat dōm ambo rū. Peccauit ḡ in te frat tuus: si tu solus nosti: tūc vere in te solū peccauit. Nā si multis audiētibus tibi fecit iniurią: et in illos peccauit quos testes sue iniquitatis effecit. Dico em̄ fratres charissimi q; et vosipsi i vobisipsis potestis agnoscere: Quādo me audiēte fratri meo quisq; iniuriā facit: absit vt a me iniuriā illā alienā putē. Prorsus et mihi fecit: imo mihi pl⁹ fecit: cui putat placere q̄ fecit. Ergo ipsa corripienda sunt coā omnib⁹: quę peccant coā oib⁹. Ipsa ḡ corripienda sunt secretius: quę peccant secretius. Distribuite tēpora: et cōcordat scḡptura. Sic agam⁹: et sic agendū est: nō solū quādo i nos peccat: sed quādo peccatur ab aliquo vt ab altero nesciat: in secreto debem⁹ corripere: in secreto arguere: ne volētes publice arguere, pdamus dominē. Noo volum⁹ corripere et corrigere: quid si inimic⁹ querit audire q̄ punit? Nouit em̄ nescio quē homicidā episcop⁹: et aliud illā nemo nouit: Ego volo illū publice corripere: et tu quęris insenbere. Prorsus nec p̄do: nec negligo: corripio i secreto: pono ante oculos dei iudiciū: terreo cruentā cōscientiā: gsuadeo pēnitentiā. Hac charitate p̄dini esse debem⁹. Vā aliq̄ homines reprehendūt nos q̄ quasi nō corripiamus: aut putāt nos scire quod nescimus: aut putant nos tacere q̄ scim⁹. Sed forte q̄ scis et ego scio: sed nō coā te corripio: qz curare volo nō accusare. Sūt homines adulteri in domibus suis: in secreto peccant: aliquādo nobis p̄dunt ab vrondus suis plerūq; zelātibus: aliquādo mansuetis salutem querētibus: nos nō p̄dimus palā: sed in secreto arguim⁹. Vbi cōtigit malū: ibi mouetur malū. Nō tamē vult⁹ illud negligim⁹: ante oīa ostēdentes homi in tali peccato cōstratos fauciūq; gerenti cōscientiā: illud vulnus esse mortiferū: q̄ aliquādo qui cōmittunt nescio q̄ pueritate cōtemnūt: et nescio vnde sibi testimonia nulla et vana cōquirūt dicētes: Peccata carnis dei⁹ nō curat. Vbi
Deus. et q̄ hodie audiuim⁹? Fornicatores et adulteros iudicat de⁹? Ecce q̄ attende: quisq; tali morbo laborans: quod dei⁹ audit: non q̄ sibi dicat faueno peccatis tuis amicus tuus: aut eades iniquitatis catena ligatus amic⁹ tuus: vel potius inimic⁹ tuus et tuus. Audi ḡ q̄ dicat apl̄us: Honorabiles inquit
Heb.8 nuptię i omnib⁹ et thorus imaculatus. Fornicatores et adulteros iudicat deus. Age ḡ frater: esto correctus. Timeo ne te inscribat inimicus: et nō timeo ne te iudicet de⁹? Vbi est fides: time cuz est q̄si timeas. Longe est

quidē dico iudicij: sed vnusquisq; homis dico vltim⁹ longe esse nō pōt: q; breuis ē vita. Et q; ipa breuitas semp incerta: qū sit dies tuus vltim⁹ nescio. Corrige te hodie, ppē eras. Prosit tibi ⁊ modo i secreto correctio. Palā cū loquor: ⁊ in secreto arguo. Aures omniū pulso: ꝑ sciētiaꝫ quoꝝ dā cōuenio. Si dicerē: tu adulē corrige te: ꝓmo forte dicerē qđ nescirē: forte qđ temere audierā suspicarer. Nō dico: tu adulter corrige: ꝑ ꝺſcſo in ꝺ gplo adulter corrige te. Publica est correctio: sed secreta correctio. Scio: q; ille qui timuerit: corrigit se. Nō dicat in corde suo:
1. Cor. 3. peccata carnis nō curat de⁹. Refatis inquit aplus: q; templū dei estis: ⁊ spūs sanct⁹ habitat i vobis? Quisq; templū dei violauerit: dispdet illū de⁹: Hemo se fallat. Sed forte ait alicq: Templū dei anim⁹ mea ē: nō corpus meū: Adiecit etiaꝫ testimoniū. Infelix interpatio: punienda cogitatio. Fœnū dictū est caro: q; mori: ꝑ qđ ad temp⁹ mori: non
1. Cor. 6. resurgit cū crimie. Vtq nosse aptā inde sententiā? Nescitis inqt idē aplus: q; corpa vestra templū in vobis ē spūs sancti: quē habetis a deo? Cōtemnis corpale peccatū: ꝓtemnas qđ peccas in tēplū: ipm corpus tuū tēplū in te est spūs dei. Jam vide qđ facias ō tēplo dei. Si eligeres in eccliā facere adultriū itra istos parietes: qđ te esset sceleratꝰ? Nō autē tuple es templū dei: templū intras: templū exis: templū in domo tua maneo: templū surgis. Vide qđ agas: vide ne offendas templi habitatorē: ne deserat te et
Ezech. 7 in ruinā vertatis. Nescitis inqt q; corpora vestra (⁊ hoc de fornicatiōe loquebat aplus: ne cōtemnerent corpora) alia peccata templū i vobis ē spūs sancti quē habetis a deo: ⁊ nō estis vestri. Empti enī estis precio magno. Si cōtemnis seruū tuū: considera ꝑiū tuū. Scio ego ⁊ mecū olim hō qui paulo attētius cōsideraverit: neminē deū timentē sub verbis eē⁹ nō se corrigere: nisi q; putat q; pl⁹ habet viuere. Jpa res est q; multos occidit: cū dicūt eras: eras: ⁊ subito ostiū claudit. Remānsit locis cū voce comuna: q; ī habuit gemitū colūbinū. Eras: eras: comuvor. Geme vt colūbus: ⁊ tunde pectus: sed plagas tibi dando i pectus: cpsus correctus esto: ne nō videaris cōscientiā cedere: ꝑ malā ꝓscientiā pugnio pausmēto solidiorem reddere: non correctionē: Geme non in anī gemitu. Forte
6 eñ dicis tibi: ꝓmisit mihi de⁹ indulgentiā: qñ me correxero: securꝰ sum. Lego diuinam scripturā: Jniquꝰ in q̄ die conuersus fuerit Ezech. ab iniquitatib⁹ suis: ⁊ fecerit iustitiā: cēto iniq̄tates eiꝰ oblituscar. Securꝰ sum: qñ me correxero dat mihi deus indulgentiā de malis meis: Et qđ ego dicturꝰ illi ꝓtra deū? Reclamaturꝰ: dicturus sum deo: noli illi dare indulgentiā? Dicturꝰ sum hoc scriptū nō esse: hoc deū nō ꝓmisisse? Si ista dicero: ola falsa dico. Nō dicis: verū dicis. Indulgentiā correctiōis tuę, promisit deꝰ: negare nō possū: sed dic mihi rogo te: Ecce ego cōsentio ⁊ cōcedo ⁊ cognosco: q; indulgentiā deꝰ ꝓmisit tibi. Crastinū eñ dieꝫ: qđ tibi ꝓmisit? Ubi mihi legis indulgentiā te acceptuꝝ si te correxeris: lege ibi mihi quantū victurus sis. Nō lego inde. Nescio ergo quātū victurus sis. Esto correctꝰ ⁊ semp paratꝰ. Noli timere diē vltimū tanq̄ furē: q̄ dormiēti ꝑfodiat parietem: ꝑ vigila ⁊ corrige te hodie. Quid differs in crastinū? Longa vita erit. Jpa lōga bona sit. Prandiū bonū longum nemo differt: ⁊ vitā malā longā vis habere? Utiq; si longa erit: melius bona erit. Si breuis erit: bñ factū est vt bona ꝓduceret. Sic aūt homines negligūt vitā suā vt nolint habere malā nisi ipsam. Uillā emis: bonā quęris. Uroē vis ducere: bonā eligis. Filios tibi vis nasci: bonos optas. Caligas locaꝰ nō vis malas: ⁊ vitam amas malam? Quid te offendit vita tua quā solā vis malā: vt iter omnia bona tua solus sis malus? Ergo fratres mei si aliquē vestrū vellē in pte corripere: forte audiret me: multos vestrū publice corripio: oīs me laudāt. Audiat me aliqs: nō amo in voce laudatos: ⁊ in corde cōtemptos. Cum eñ laudas ⁊ nō te corrigis: ꝺ te tollis eo. Si malꝰ es: ⁊ qđ dico placet tibi: displicet tibi: ꝺſl malꝰ displicueris tibi: correctꝰ placebis tibi. Quod audiusti fratres nulli fallor dixi: in oībꝰ vbis meis speculū ꝓpono. Hec mea ista sunt vba: ꝑ dño iubente loquor: q̄ terrēte nō taceo. Alaꝫ qđ nō eligeret tacere: ⁊ rōnem de vob nō redderē? Sed iaꝫ suscepim⁹ onꝰ: qđ ab vōbis nris excutere si possum⁹ nec debem⁹. Audistis frēs mei: cum epla ad hebrēos legeret: Obedite ꝓpositis Heb. 13. vris ⁊ subditi estote: q; ipi vigilant ꝓ alabꝰ vris: tanq̄ rōnē reddituri ꝓ vob: vt cū gaudio ꝺ faciāt ⁊ nō cū tristicia: Nō eñ expedit vobis. Qñ facim⁹ ista cū gaudio? Qñ videm⁹ hoies ꝓficere i vbis dei. Qñ laboiat cū

gaudio oparius i agro? Nã attẽdit i arbore fructũ videt: qñ attendit segetem t fructa areę pspicit vbertatẽ: nõ sine causa laborauit: nõ sine causa vorsũ curuauit: nõ sine cã man⁹ attriuit: nõ sine cã frigus t ęstus tolerauit. Hoc ẽ qõ air: Et cũ gaudio fructũ faciãt t nõ cũ tristicia: Nõ em expedit vob. Mundã dixit: nõ illis expedit: Sed dixit nõ expedit vob. Rã illi ꝓpositi qñ ꝑstant õ malos vestros: expedit illis: ipsa tristicia pdest illis: ꝙ nõ expedit vob. Nobis aũt nobis volumus expedire: qõ nõ expedit vobis. Simul ergo in dominico agro fratres bonũ operemur: vt simul de mercede gaudeam⁹.

De eo qõ scriptũ est in euangelio sm eũdem: Si vis venire ad vitã: serua mãdata. Sermo XVII

Matth. 19. Dixit dño quidã adolescẽs: Si vis venire ad vitã: serua mandata. Nõ dixit: si vis venire ad vitam ęternã: sed si vis venire ad vitã: ea definiẽs vitã ꝙ fuerit ęterna vita. Huic ꝙ vitę amatõe nos ꝑmitt⁹ cõmẽdem⁹. Etenim amat t qui ꝑfectũ vita ista: t ipam qualẽcũq; erũnosam: miserã finire dolens timent t pauescũt. Hinc videndũ est: hinc ꝓuidendũ: quãdmodũ amãda sit ęterna vita: qñ sic amatur misera ista t qñq; finiẽda vita. Cõsiderate fratres quãtũ amãda sit vita: vbi nunq; finias vitã. Amas ꝙ ista vitã vbi tm laboras ac curris: fatigas: anbulas: t vix enumerant ꝙ necessaria sunt i misera vita: Semiare: arare: nauigare: molere: coquere: texere: t post hęc ola finire habeo vitã. Ecce ꝙ pateris i misera ista qua diligis vita: t putas te semp victurũ: t nũq; moriturũ? Lępia: fana marmota: ferro plũboq; consolidata: tamẽ cadũt: t dõ nunq; se putat moriturũ? Discate ꝙ frẽo quęrere ęternã vitã: vbi ista nõ tolerabilis: ꝙ in ęternũ cũ deo regnabit⁹. Qui cñ vult vitã: sitẽ dicit ꝓpheta: diligit dies videre bonos. Rã in die⁹ malio mozo pot⁹ optat ꝙ vita. Rõne audim⁹ t videm⁹ domines i aliquib⁹ tribulatiõib⁹ t angustijs t cõflictatiõib⁹ t ęgritudinib⁹ dũ sũt cõstituti: t videt se laborare: nihil aliũ dicere: De⁹ mitte mihi mortẽ: accelera dies meos: t aliqñ venit ęgritudo: aut ik: adducũt medici: solidi t manera ꝑmittũt. Dicit tibi ipa mors: Ecce affuz: quã paulogante a dño petebas: quid me mõ fugere vis? Inueni te sallatorem: t misere vitę amatorẽ. De his aũt diebus quos agim⁹ ait aplus: Redimẽtes tempus: qñ dies mali sunt. Nõ sunt ꝙ dies mali qñ agim⁹ in corrupcela hui⁹ carnis: in tanta vel sub tãta farcina corruptibilis corpis: inter tantas tẽptatiões: inf tantas difficultates: vbi falsa voluptas: nulla securitas gaudij: timor torquens: cupiditas auida: tristicia auida? Ecce ꝙ malos dies: et nemo vult finire ipsos malos dies: multumq; hinc rogant homines deũ vt diu viuãt. Quid est aũt diu viuere: nisi diu torqueri? Quid ẽ aliud diu viuere: nisi ꝙ malos dies malio diebus adderes? Et cũ crescũt pueri: ꝙsi accedũt illis dies t nescũt qi minuũt: t ipa est falsa computatio. Crescẽtib⁹ em decedũt dies pot⁹ ꝙ accedũt. Cõstitue aliqm hoi nato: vbi gfa: octoginta annos: quicqd viuit de sũma minuit. Et nepti homines gratulant plurimis natalicijs: tam suis ꝙ filioz suoz. O vitz paudentẽ: si tibi vinũ minuat in vtre tristario: dies pdis t gaudes? Abalt ꝙ sunt dies: t eo pciosos qi diligunt. Sic blandit ẽ mũdus: vt nemo velit finire erũnosam vitam. Vera est vita vel beata hęc est: cũ resurgimus t cũ xpo regnabim⁹. Rã t impij resurrecturi sunt: sed in ignẽ ituri. Vita itaq; nõ est nisi beata. Et vita beata esse nõ põt nisi ęterna: vbi sunt dies boni: nec multi ꝙ vn⁹. Et cõsuetudine hui⁹ vitę angelian sũt dies. Dies ille nescit ortũ: nescit occasũ. Illi dies nõ succedit crastin⁹: qi nõ ꝓcedit eũ hesternus. Hũc diẽ vel hos dies t hãc vitã t verã vitã in primisijs habem⁹. Alicui⁹ ꝙ opis mercedẽ. Si cñ mercedẽ amam⁹ in ope nõ deficiam⁹: t in ęternũ cũ xpo regnabim⁹.

De duobus ceccis sedẽtib⁹ secus via t damatib⁹: Fiie miserere nri fili dauid: In euangelio sm eũdem. Sermo. XVIII

Matth. 20. Bene nobiscum nouit sanctitas vra dñm nrm t saluatoẽ iesũ xpm medicũ nrę salutis esse t saluti ęternę: t ad hoc eũ suscepisse infirmitatẽ nature nostre: ne sempiterna eẽt infirmitas nra. Assũpsit em corp⁹ mortale in ꝙ occideret mortẽ. Et ꝙuis crucifix⁹ ẽ ex infirmitate nra: sẽd ait aplus: sed vivit in virtute dei. Eiusdẽ apli vba sunt: Et qi i nõ mouit: t mozo ei vitra nõ dominabit. Hęc ꝙ dñi nota sunt fidei nostrę: simul t hoc cõsequũs est: vt nouerimus ola miracula quę corpaliter fecit valere ad

2. Cor. 13.

Ro. 6.

admonitionē nostrā: vt peripiam⁹ ab eo qđ nō est trāsiturū neq; in finē abiturū. Oculos reddidit ceco: ho erat vtiq; moro aliqđ claufura: refuscauit lazarū iterū moriturū. Et quecūq; ad salutē coepo⁹ fecit: nō ad ħ fecit vt sempitna cēnt: cū tñ moraturus sit etiā ipſi corpi i fine sempitnā salutē. Sz qz illa q̄ nō videbant non credebant: p ista tpalia q̄ videbant ędificauit fidē ad illa q̄ nō videbāt. Nemo itaq; frēs dicat nō facere ista mō dominū nrm ihesū xp̄m: t ppter ħ ꝓsentiā ecclesie tpib⁹ ꝓna ꝓponere. Quodā quippe loco tdē dño videntib⁹ t iō credētib⁹ ꝓponit eos q̄ nō vidēt t credūt. Nā q; eoūsq; illo tēpore discipulo⁹ ei⁹ nutabat infirmitas: vt quem videbāt tā resurrexisse: etiā cōtrectandū putarēt vt crederēt. Nō sufficiebat oculis q; videbant: nisi t man⁹ admouerent mēbris: t cicatrices recentiū vulnerū tangerent: vt ille q̄ dubitabat discipul⁹: repente tactio et cognitio cicatricū exclamaret: Dño me⁹ t de⁹ meus. Cicatrices ostēdebant eū: q̄ oia vulnera in alus sanauerat. Hūquid nō poterat dño sine cicatricib⁹ resurgere? Sed in corde discipulo⁹ vulnera nouerat: ppter q̄ sanāda cicatrices in coepe suo seruauerat. Et qđ dño illi cōstenti ac dicēti: Dño me⁹ t deus me⁹? Quia vidisti inq̄t credidisti: beati q̄ nō viderūt t crediderūt. Quos dixit frēs: nisi nos? Nō qz solos nos sed t post nos. Post paruū enī tēpus postea q̄ ab oculis mortalib⁹ recessit vt firmaret in cordib⁹: quicunq; crediderūt nō vidēdo crediderūt: t magnū meritū habuit fides eo⁹: cui fidei cōparandi: cor tantū admouerūt piū: nō t palpantē manū. Hęc q̄ fecit dño vt imitaret ad fidē. Hęc fides nūc fertur i ecclia toto orbe diffusa. Et nūc maiores sanitates opat: ppt̄ qđ nō est dedignat⁹ tūc exhibere illas minores. Sic enī anim⁹ melior ē coepe: sic t melior salus animi q̄ salus corpis. Adhō caro ceca nō aperit oculos miraculo dñi: t cor cecu⁹ aperit oculos sermone dñi. Adhō nō resurgit mortale cadauer: resurgit alia q̄ mortua iacebat in viuo cadauere. Adhō aureo coepis surdę nō aperiunt: sed q̄ multi habēt aureo clausos cordis: q̄ tamē vbo dei penetrāte patescūt: vt credant q̄ nō credebāt: t bñ viuant q̄ male viuebāt: t obediāt q̄ nō obediebāt: t dicimus ille credidit: ac miramur cū audim⁹ de bis quos aliqñ duros nouerām⁹. Cur ergo nūc mirario credentē: innocentē: deo seruiē: nisi q; cōspicio videntē quē noueras ceū: cōspicis viuentē quē noueras mortuū: cōspicis audientē quē noueras surdū? Hąz videte aliter mortuos: de qbus mortuis dicebat dño cuidā ideo tardāti ne dim̄ sequeret: qz sepelire patrem volebat: Sine inquit mortuos sepelire mortuos suos. Certe mortuos sepulturi nō sunt coepe mortui: qz si ħ essent mortua coepa sepelire nō possint. Ta mortuos eos vocat. Vbi: nisi intus in alā? Sicut enī etiā visibiliť plęrūq; in domo integra t salua: dño eiusdē dom⁹ mortuus iacet: sic in coepe integro multi habēt⁹ animā mortuā: et hos sic excitat aplus: Surge qui dormis: exurge a mortuis t illuminabit te xp̄s. Ipse illuminat exęcitatu⁹: qui excitat mortuū. Cuius enī voce p aplm clamat ad mortuū: Surge q̄ dormis. Exę⁹ luce illuminabiť cū resurrexerit. Surdos aūt q̄mltos ante oculos suos dño intuebat cu⁹ diceret: Qui habet aures audiēdi audiat. Quis enī nō illū sine coepis auribus stabat? Quas q̄ alias aures nisi interiotis domis reqrebat? Itē quales ockos q̄rebat cū loqueret vtiq; videntibus: ħ videntib⁹ p oculos carnis? Hąz cū ei diceret philip⁹: Dñe ostēde nobis patrē t sufficit nobis: bñ quidē ħ intelligebat vt deū ostrat⁹ pat̄ posset sufficere: ħ cui non sufficiebat equalis patri: quō sufficeret pf? Quare aūt non sufficiebat? Quia nō videbat. Quare nō videbat? Quia nondū erat sanus ocul⁹ vnde posset videri. Hoc enī qđ i carne dñi videbat: bis oculis non soli discipuli viderūt q̄ bonos habuerūt: sed t iudęi qui crucifixerūt. Qui q̄ alit̄ se videri volebat: alios oculos reqrebat: Et ideo sic respōdit dicenti: Ostēde nobis patrē t sufficit nobis: Tanto tpe vobiscū sū t nō me cognouistis. Philippe: qui me videt: videt et patrē. Et vt interim fidei oculos sanaret: puis admonet fm fidez vt posset ad speciē puenire. Et ne sic putaret philippus cogitādū deuz quō videbat in coepe dñm ihesū xp̄m: statim subiecit: Nō credis qz ego in pfe t pf in me? Iā dudū dixerat: Qui me videt: videt t patrē. Sed nōdū habet philippus sanū oculū vnde videret patrem: atq; ideo nec vnde videret xp̄m filiū patri coequalē. Itaq; acie mentis adhuc saucia t tantā lucē aspicere nō valentē: sanandā atq; firmādam fidei medicamētis fomētisq; suscepit t ait: Nō credis quia ego in pfe t pf in me est? Qui q̄ nōdum pōt

Joh. 10

Ubi ħ

Matth. 8

Epb. 5.

Matth. 8

Joh. 14.

videre qđ demōstraturus est dño: non quærat ꝙuo videre qđ credat: sed ꝙuo credat vt possit oculꝰ sanari quo videat. Sola enī forma serui exhibebat seruilib⁹ oculis: qđ ille q̄
Phil.2. nō rapinā arbitratꝰ ē esse ꝙualis deo: si abeis quos sanari volebat ī videri posset cōtis deo: nō opꝰ haberet semetipm exinanire: et formā serui accipere. Sed qz non erat vnde videret deꝰ: et erat vnde videret hō: qui deꝰ erat factus ē homo: vt id qđ videbat sanaret illud vnde nō videbat. Ipse enī alio loMatth.5. co ait: Beati mūdo corde: qm̄ ipsi deū videbūt. Poterat vnq̄ philipꝰ respōdere et dicere: Dñe: ecce te video. Talia ne est pfēcte
Joh.14. ē hoc qđ video: qđ dixit: Qui videt me videt et patrē? Anteq̄ hoc nōderet philipꝰ: vt fortasse anteq̄ cogitaret: cum dixisset dño: Qui videt me videt et pfez: ptinno sēsit: Nō credis qz ego in pfe: et pat in me ē? Filo enī oculo nōdum videre poterat: nec patrē nec equalē patri filiū: sed vt sanarek oculus ad videndum: inungendus erat ad credenL dū. Ideo anteq̄ videres qđ videre non potes: crede qđ nondū video. Ambula p fidē: vt queniaꝫ ad speciē. Species ñ significabit l patria quē fideo nō pfolak in via. Sic enī di1.Cor.5. cit aplus: Qdiu sum⁹ in corpe: peregrinamur a dño: Sed animæ subnectit ēre a dño peregrinamur: ꝙuis iā crediderim⁹: Per fidē enīt ambulam⁹: non p speciē. Tota igit opa vra fratreo in hac vita est sanare oculum cordis vnde videk deꝰ. Ad hoc sacrosancta mysteria celebrant: ad hoc sermo dei ꝓdicat: hoc exhortatōes eccliē mōrales: id est ptinētes ad corrigēdos mores: ad emēdandas carnales cōcupiscētias: ad renūciandū nō voce nīs ꝑ mutata vita hoic sēculo: ad hoc quicqd agit diuinę sanctęq; litterę: vt purgek illud interius ab ea re ꝙ nos impedit ab aspectu dei. Sic enī oculꝰ factus ad hāc lucē tēporalē videndā et ꝙuis egrestē tis corporeā atq; cōspicuā: nō solū homib⁹ ꝑ eriā vilissimis animātibus. Ad hoc enī factꝰ est vt hāc lucē videat: tamē si aliquid iniectū fuerit vel irruerit vñ turbet: secludik ab hac luce: et ꝙuis eum sua ꝓsentia circūfundat: ille tamē se auertit atq; absens est. Non solū aūt absens sit ꝑturbatione sua a luce ꝓsenti: ꝑ eriā pnalis illi est lux ad qđ videndū factus est. Sic et oculis cordis peturbatꝰ atq; sauciatꝰ auertit se a luce iustitię: nec audet eā ptemplari nec valet. Quid turbat oculū cordis? Lapidtas: auaricia: iniqtas: cōcupisc entia sęculi: nō: claudit: excęcat oculū cordis. Et tamen quō qđrit medicus eū oculꝰ carnis turbatꝰ est: quō nō differt vt aperiat atq; purget et sanet: vñ lux ista videat? Currit: nemo requiescit: nemo differt si vel stipula in oculo cadat. Solē certe quem sanis oculis videre volumꝰ deꝰ fecit. Multo est vtriq; lucidior ille qui fecit: nec huiꝰ generis lux est ꝙ pteneat ad oculū mētis. Lux illa est eterna sapientia. Fecit aūt te deus o hō ad imaginē suā: daret ne tibi vnde videres solē quez fecit: et nō tibi daret vnde videres eū qui te fecit? Tū te ad imaginē suā fecerit: dedit et ō. Utrūq; dedit tibi: sed multū hos octos exteriores diligis: et multū illū interiorē negligis. Detritū portas atq; sauciatū: pena tibi est si se voluerit ostēdere fabricator tuus: pna est oculo tuo anteq̄ curek atq; sanek. Bā
Eccl.3. ī in gadilo peccauit adā: et abscōdit se a facie dñi. Tū haberes ꝙ eos sanū purꝫ pscientię: gaudebas ad ꝓsentiam dei. Postq̄ peccato oculꝰ ille sauciatus est: cepit lucē formidare deinam: refugit in tenebras atq; in densa ligno⁹: veritatē fugiens: vmbras apetēs. Ergo fratres mei: qđ ī nos inde nati sum⁹: et sicut dicat aplus: In adam oēs moriunk. 1.Cor.15. Oēs enī nos duo homines aliqñ fuim⁹: Si noluim⁹ obtēperare medico vt nō egrotare mus: obtēperemus vt ab ęgritudine liberemur. Dedit nobis ꝓcepta medicꝰ sanis: dedit ꝓcepta medicꝰ ne medico indigeremus. D
Matth.9. Nō opus est ingrere sanio medicus: ꝑ egrotantibus. Sani ꝓcepta ptemplim⁹: et exprimē to sensim⁹ in quātā pmicē nostrā ꝓceptū illud ptemplerim⁹. Egrotare tā cepim⁹: laboram⁹ in lecto: infirmati sum⁹: ꝑ nō desperem⁹. Quia enī ad medicū venire non poteram⁹: ipse ad nos venire dignatꝰ est. Non ptēpsit sauciū ptēptꝰ a sano. Non destitit dare alia ꝓcepta languenti: qui ꝑma custodire noluit ne languesceret: tanq̄ diceret: Certe experimento sensisti verū me dixisse qui dixi: Noli tangere hoc. Sanare ꝙ tandē et reuiuisce. Ecce potio infirmitatē tuaz. Bibe amarū calicē: tu enī tibi fecisti. Pceptа illa mea ꝙ sano data sunt tī dulcia: tā laboriosa ptēpta sūt. Cepisti laborare: sanari nō potes nisi amarū calicē biberis: Calicē temptationū q̄bus abūdat hec vita: calicē tribulationū: angustiarū: passionū. Bibe inqt: bibe vt viuas. Et ne respōderet ei lāguidus: Nō possū: nō

fero: nō bibo: ꝓior biberat medicus sanus: vt bibere non dubitaret ꝙ grotus. Quid eñ amarū est in tali poculo qō ille non biberit? Si cōtumelia: ꝓt audiuit cū dęmones expelleret: Dymoniū habet: ꝛ qō i beelzebub
Joh. 9. Matth. 12. eiicit dęmonia. Tū ꝛ vt ipe cōsolaret ꝙ grotus
Matth. 10 ait: Si patrē familias beelzebub vocauerūt quātomagis domesticos eius? Si dolorem amari sunt: ligat⁹ ꝛ flagellat⁹ ꝛ crucifix⁹ est. Si mors amara ē: etiā mortu⁹ est. Si genus mortis exhorrescit infirmitas: nihil illo ꝛpe fuit ignominiosius q̄ mors crucis. Nō eñ frustra cōmendās ei⁹ obedientiā apl̄us: ad
Phil. 2. didit dicēs: Factus obediēs vsq; ad mortē: mortē aūt crucis. Sz q: ipe honorat⁹ erat fideles suos in fine hui⁹ ſculi: ꝓuo honorauit crucē in hō ſculo: vt terrarū ꝓncipes credētes in eū ꝓhiberēt aliquē nocentū crucifigi: ꝛ qō cū magna ilustratōe ꝓfectores iudęi dño ꝓcurarūt: magna fiducia serui eius eriā ꝛ reges in fronte nūc portāt. Nō tñ apparet mō qualez mortē ꝓ nobis dñs subire
Isa. 53. dignat⁹ est: ille ait apl̄us: Factus ꝓ nob maledictū: et cuz ei pendēti iudęoꝝ ęcitas insultaret: posset vtiq; descēdere de cruce: q̄ si nollet nō esset i cruce: sed ampli⁹ erat de sepulcro surgere: q̄ de cruce descēdere. Hęc q̄ dño facīo diuina: patiēs hūana: admonet nos miraculis corpalibus ꝛ patiēcia corporali: vt credam⁹ ꝛ inemar ad ꝓspicāda illa inuisibilia q̄ carnis ocul⁹ nesciat. Hoc q̄ agēs curauit ęcos istos: de ꝙbus nunc euāgeliū recitatū est: ꝛ in curādo videte ꝙd admonuerit ꝙ grotū interiorem. Attēdite ꝓpius facti
Matth. 20. eiusꝝ ꝛ ordinē rerū. Sedēt illi in via duo ęci: trāseunte dño exclamabāt vt eoꝝ miserere⁹. A turba vō q̄ cū dño erat: cōpescebāt ne clamarēt. Hęc hoc fine mysterio derelictū puerio. Illi aūt cōpescentē se turbā ꝓ ueruntissimo clamore vincebāt: vt puer uet vox eoꝝ ad aures dñi: quasi nō iam ille cogitata cognosceret. Clamauerūt q̄ duo ęci vt audirent a dño: ꝛ turbis cōpimi nequeunt. Trāsiebat dño ꝛ illi clamabāt. Stetit dño: ꝛ sanati sū. Nā stetit iesus ꝛ vocauit eos ꝛ ait: Quid vultis vt vobis faciā? At illi dixerūt: Ut aperiant oculi nri. Pio fide illoꝝ fecit dñs: instaurauit oculos eoꝝ. Si intellexim⁹ iā interiorē ꝙ grotū: interiorē surdū: interiorē mortuū: ibi ꝙram⁹ ꝛ interiorē ęcū. Clausi sū oculi cordis: trāsit iesus: vt clamem⁹. Quid ē trāsit iesus? Agit trāsitoria iesus. Attendite ꝛ videte quanta eius gesta transierūt. Natus ē de virgine maria: nunquid semp nascit? Infans lactatus est: nunquid semper fugit? Per ꝓrates cucurrit vsq; ad iuuētutē: Rūdd sp corpaliter crescit? Infantię puericia: puericię adolescētia: adolescentię iuuētus trāseūti cedētiq; successit. Ipsa etiā q̄ fecit miracula trāsierūt. Legūt ꝛ credūt. Quia eñ talia scpta sūt vt legi possint: trāsiebāt cū fierēt. Postremo ne i multū moremur: crucifix⁹ est: nūquid semp pendet in cruce? Sepult⁹ est: resurrexit: ascēdit in cęlū: iaz nō moritur: ꝛ mors ei vltra nō dñabit: Ro. 6. ꝛ diuinitas ei⁹ semp manet: ꝛ imortalitas iā corpis ei⁹ nunq̄ deficiet. Sz tñ illa dia quę tēporaliter ab eo gesta sunt trāsierūt: ꝛ legēda scripta sūt: ꝛ credēda ꝓdicunt. In illis ergo omib⁹ trāsit iesus. Quid duo ęci iuxta viā
E sunt: nisi duo ꝓpli ad quos sanandos venit iesus? Ostēdam⁹ hos duos ꝓphos in scriptu
rio sancto. Est in euāgelio scriptū: Habeo Joh. 10 alias oues q̄ nō sunt de hoc ouili: ꝛ illas oportet me adducere: vt sit vn⁹ grex ꝛ vn⁹ pastor. Qui sunt q̄ duo ꝓpli? Un⁹ iudęoꝝ: ꝛ alⁱ gētiū. Nō sum missus ait: nisi ad oues q̄ perie Matth. 15 runt dom⁹ isrl. Quib⁹ hoc dixit? Discipulis: q̄s illa chananea clamabat: q̄ se esse canē cōfessa est. Et q: meruit: iā duo demōstrati sūt ad quos venerat: iudaic⁹ sz populus de q̄ ait: Nō sum missus nisi ad oues q̄ perierūt dom⁹ isrl: ꝛ gentiū populus: cui⁹ typū ꝓtendebat hęc mulier: quā ꝓno respuerat dicēs: Mt 15 Nō est bonū sumere panem filioꝝ ꝛ mittere canibus: ꝛ cui dicēti: Ita dñe: nam ꝛ canes edunt de micis q̄ cadūt de mensa dominorū suoꝝ: respōderat: O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Inde eñ erat et ille centurio de quo dixit idē dñs: Amen di- Matth. 8. co vobis: nō inuēni tantā fidē in isrl: q: ille dixerat: Nō sum dignus vt intres sub tectū meū: sed tñ dic vbo et sanabit⁹ puer meus. Ita q̄ dñs ante passionē ꝛ clarificationē suā duos iā ꝓpos deligēbat: Unū ad quē venerat ꝓpter ꝓmissa patrū: ꝛ alterū quē ꝓpter misericordiā nō repellebat: vt impleret qō ꝓmissū erat abrae: In semie tuo bñdicent Gen. 12 oēs gentes. Propterea ꝛ apl̄us iā post resurrectionē dñi ꝛ ascensionē vbi cōtemptus est a iudęis: ꝓrexit ad gētes: nec tamē ecclesiꝰ quę de iudęis crediderant tacuit. Eram Gal. 2. inquit ignotus facie ecclesiis iudeę quę sūt in christo: Tantū aūt audiebant: quia q̄ ali-

quando nos sequebatur: nec euangelizat fidem quã aliquãdo vastabat: t in me indt magnificabãt deũ. Sic t angular' lapis di- ps.2. cit xp̃o: q fecit vtrũq; vnũ. Angul' enĩ duos parietes copulat ọ diuso venienteo. Quid tã diuersum: q̃s circũcisio t p̃putiũ? habeo vnũ parietẽ de iudea: alterũ parietẽ de gen- 1.117. tibus: p̃ angulari lapide copulank. Lapidẽ eis quẽ reprobauerũt ędificãtes hic factus est in caput anguli. Angulus in ędificio nõ est: nisi cum duo parietes ex diuerso venientes in illũ cõueniunt: et quadã vnitate iungunt. Ista q̃ duo parietes fm typũ: duo cęci erant damãteo ad dñm. Attendite nãc vile ¶ cissim': Dominꝰ trãsiebat: cęci damabãt. Quid est trãsiebat? Trãsitoria opera faciebat: sic iã dixim'. Scõm hęc transitoria op̃a fides nra operat. Credimus enĩ in filiũ dei: nõ tñ quia verbũ dei est p̃ quem facta sunt oia: Si enĩ semp in forma dei manens cõlis- phil.2. deo: nõ semetip̃m exinaniret formã serui accipiens: nec sentiret cęci vt possent clamare: Q3 cũ operaret trãsitoria: id est bũdiaret se factus obediẽs vsq; ad mortẽ: mortẽ autẽ ambr.20 crucis: clamauerunt cęci: Miserere nr̃i fili dauid: quia t hoc ip̃m q̃ dñs t creator: dauid: eniam filius dauid esse voluit: in tpe hoc egit: trãsiens hoc fecit. Quid ẽ autẽ clamare ad xp̃m: nisi gratiã xp̃i cõgruere bonis opibus? Hoc dico frẽs: ne foste sim' istre penteo vocꝫ t muti mundꝫ. Quis est qui clamat ad christũ vt pellat interior cęcitas trãseunte xp̃o: id est dilpẽsante nobis tẽporalia sacramẽta: ọ̃ admoneamur ad eterna capiẽda? Quis ẽ q̃ clamat ad xp̃m? Qui Bal.6. p̃emat mundũ: clamat ad xp̃m. Qui sperPs.111. nit sęculi voluptates: clamat ad xp̃m. Qui dicit nõ lingua sed vita: Abibi mũdꝰ crucifixus ẽ t ego mũdo. Qui dilpergit dat pauperibꝰ vt iustitia eius maneat i sęculũ sęcli: Luc.12. audit: Reo vlas vẽdite t date paupibꝰ: Facite vobis saculos nõ veterascẽtes: thesaurũ nõ deficientẽ in cęlis: tanq̃ vestigiop̃ sonitũ xp̃i trãseuntis audiẽs clamet: adhuc cęcus: id est faciet ista. Vox eius in sacris sit: incipiat mundũ cõtemnere: in copia sua distribuere: p̃ nubilo habere q̃ homĩco amãt: cõtemnat iniurias: nõ appetat vindicari: pa- Matth.5. ret maxillã: q̃ patiens: ouet p̃ inimicis: si q̃s Luc.19. ei abstulerit sua non repetat: si q̃d alicui abstulit: reddat quadruplũ. Luz ista facere ęgperit: omnes sui cognati: affines: amici cõmouentur. Qui diligunt sęculum: cõtradicunt. Quid insanis? Riimus eo. Nunquid alij nõ sũt xp̃iani? Ista stultitia ẽ: ista demẽtia ẽ: t cętera alia turba clamat. Ne cęci clamẽt: turba damãtes cotripiebat: p̃ eoꝝ clamores nõ vincebat. Intelligãt q̃d faciãt: q̃ volũt sanari. Et nãc iesus trãsit: q̃ nũq̃ vlã sit damẽt. Di sũt enĩ q̃ labꝫ honorãt: cor aũt Isa.29. eoꝝ longe ẽ a deo. Hi sunt iuxta viã: q̃bus Matth.15. ñ̃capit dño obtritis corde. Nam cũ recitank ea quę fecit dñs trãseuntia: semp nob exhibeb̃ trãsire iesum: qi vsq; in finẽ sęculi nõ desunt cęci sedẽtes ad vias. Opus est q̃ vt clament illi iuxta viã sedẽtes. Turba q̃ cũ dño erat: cõpescebat clamorẽ quęrentiũ sanitatẽ. Hęc videtis q̃d dicã. Nescio enĩ quõ dicã: p̃ plꝰ nescio quõ taceã. Hoc dico: t apte dico. Timeo enĩ iesũ trãseũtẽ t manẽtẽ: t iõ tacere nõ possum. Bonos xp̃ianos vere studiosos volẽtes facere p̃cepta dei q̃ in euangelio scripta sunt: xp̃iani mali t tepidi p̃hibent. Turba ipsa quę cũ dño est: p̃hibet damãtes: id est p̃hibet bene operãtes: ne glorificãdo faciant. Clament illi: non deficiant: nec q̃ducank quasi auctoritate turbarũ: nec eos q̃ pones xp̃iani facti sunt male viuẽtes t bonis opibus imitãtes imitent. Nõ dicant: quomõ isti viuũt tam multi: sic viuamus. Quare nõ ponꝰ quomõ dicit euangelũ? Quare vis viuere fm increpationẽ turbę p̃hibentis: t nõ fm vestigia dñi trãseuntis? Insultabũt: vituperabũt: reuocabunt: tu clama q̃fq; pueritia ad aures iesu. Ras qui p̃seueraverint in faciendo talia qualia p̃cepit christus: t nõ attenderint turbas p̃hibentes: nec magnipenderint q̃ xp̃m vident sequi: id est q̃ xp̃iani apellank: p̃ plus amauerint lucez quã christus est recidatur' q̃ timuerint strepitus p̃hibentiũ: nullo mõ seq̃rabuntur: t stabit iesus t sanabit eos. Quomõ enĩ sanank oculi nr̃i? Quomõ q fi- 6
dem sentim' xp̃m trãseuntẽ tẽporali dilpensatiõe: sic intelligam' xp̃m stantẽ incõmutabiliter eternitate. Hi enĩ sanat oculi: quãdo intelligit christi diuinitas. Percipiat ẽ charitas vestra: Attendite q̃ dicam grande sacramentũ. Omnia temporaliter gesta a domino nostro iesu christo: fidem nobis inserũt. Credim' i verbũ dei: nõ solũ in verbũ: p̃ q̃ facta sunt omnia: sed ip̃m verbum Joh.1. factũ camẽ vt habitaret in nobis: nanq; de

virgine maria: ⁊ cętera q̄ fideo habet: q̄ nob exhibita sunt: vt xp̄o trāsiret ⁊ cęcis vestigia trāseuntis audictibus clamaret opib⁹ vitę: pfessione fidei cōmemorātes. Jā vt clamā/tes sanent: stat iesus. Etenī iā stantē videt
1.Cor.1 iesū qui dicit: Et si nouerā⁹ xp̄m sm carnē sed iā nūc nō nouim⁹. Xp̄i em̄ diuinitatē vi/debat: quātū in hac vita pōt. Est diuinitas xp̄i: est būanitas xp̄i. Diuinitas stat: būani tas trāsit. Quid est diuinitas stat? Nō mu/tatur: nō cōuellit: non recedit. Nō em̄ sic ad nos venit vt a pfe discederet: nec ita ascen/dit vt loco moueret. Assumpta carne: locuz mutauit: deus aūt assumēs carnē: q: i loco nō est nec mutat locū. Tāgamur state xp̄o: sanent oculi nri. Sz quoz oculi? Clamātiū scz cū trāsit: id ē bñ opātiū p eā fidē q̄ dispō/sata est tpaliter ad erudiēdos nos paulos. Sanatio aūt oculis: q̄d passiuus hke poteri mus frēs? Lumē hoc q̄ videt q̄ factū ē de cęlo vel q̄ exhibet de lucerna: gaudēt. Et quō miseri vident qui ℔ videre nō possunt? Ego aūt gre loquor: quare ista dico: nisi vt horter oēs nos ad clamādū dñi trāsit iesus? Lucē cōmendo sanctitati vr̄e amandā: quā forte nō videtis. Credite dñi nōdū videtis: ⁊ clamate vt videatis. Quāta putat infeli/citas hoim q̄ lucē ista corpalē nō videt. Ex/cęcatus ē alicq̄ cōtinuo dicit: Fratū deū ha
Tobie.2 buit: aliq̄d mali cōmisit. Hoc vxor tobię di/cebat viro. Clamabat ille, ppter hedū ne de furto esset: nolebat sonū furti audire in do/mo suo. Illa defendēs factū suū: opprobrio petiebat maritū. Et cū ille diceret: Reddi/te si de furto ē: Illa riidebat insultās: Ubi sunt iusticię tuę? Ā cęca erat si furtū defen/debat: ⁊ quā lucē videbat q̄ furtū reddi im/perabat. Illa erat foris i luce solis: ille erat intꝰ in luce iusticię. Quis eoz erat in luce meliore? Ad hanc lucē frēs amandā hortā/mur dilectionē vestrā: vt clametis opibus. Cū dñs trāsit: sonet vox fidei: vt stās iesus id est incōmutabilis manēs dei sapiētia: et maiestas verbi dei p q̄ facta sunt oia aperiat oculos vros. Jāc tobias monēs filiū suum ad hoc monebat vt clamaret: id ē ad bona opa monebat. Dicebat illi vt daret paupi/bus: p̄cipiebat vt elemosynas faceret indi/
Tobie.4 gentib⁹: ⁊ docebat dicēs: Fili elemosynę nō sinūt ire i tenebras. Lōsiliū p̄cipiendę atq̄ obtinēdę lucis cęcus dabat. Elemosynę in/qt nō sinūt ire in tenebras. Si ei filiꝰ respon/deret mirat⁹: quid q̄ pat: tu elemosynas nō fecisti: vt mō cęcus loq̄ris: tu nūc nōne i te/nebris eo q̄ mihi dicis: Elemosynę nō sinūt ire i tenebras? Nouerat ille de qua luce do/ceret filiū: nouerat i interiore hoie qō vide/bat. Fili⁹ patri porrigebat manū vt ambu/laret terrā: ⁊ pf filio vt habitaret i cęlo. Ple/nius vt cōcludā frēs sermonē istuz ex eo qō nos plurimū tangit atq̄ angit: videte esse turbas q̄ corripiebāt cęcos clamātes. Oēs q̄ i hac turba sanari vult: nō vos deterreāt: q: multi sūt nole xp̄iani ⁊ opib⁹ ipi: nō vos detrēāt a bonis opib⁹. Clamate int̄ turbas ꝓpellētes: reuocātes: insultātes: male viuē/tes. Nō em̄ sol' vocib⁹ cōmūt bonos xp̄ia/nos mali: sz ⁊ malis opib⁹. Nō vult bonus xp̄ian⁹ ire spectare. Hoc ip̄m qō frenat cōcu/piscentiā suā ne pgat ad theatrū: clamat p⁹ xp̄m: clamat vt sanet. Aliꝰ cōcurrit: sz forte pagani: forte iudęi. Immo vo tū pauci cēnt in theatrio vt erubescēdo discederēt: si xp̄i/ani ad theatra nō accederēt. Currit q̄ ⁊ illi portātes ⁊ sanctū nomē ad pgnā suam. Cla/ma q̄ nō eundo ꝓmeno in corde tuo tēpora/lē cōcupiscētiā: ⁊ tene te i clamore forti et p/seuerāti ad aures saluatoris: vt stet iesus et curet te. Int̄ ipsas turbas clama: ne despe/reo de auris⁹ dñi. Nō em̄ ⁊ illi cęci ex illa pte clamauerūt vbi turba non erat: vt ex ea pte audirent vbi nō esset impedimētū ꝓhiben/tū. Int̄ ipsas turbas clamauerūt: ⁊ tū dñs audiuit. Sic vos etiā int̄ peccatores ⁊ luxu/riātes: int̄ amatores sęculariū vanitatū: ibi clamate: ibi clamate vt sanet vos dñs. Nō/lite p aliā pte clamare ad dñm: nolite ad he/reticos ire: ⁊ ibi clamare ad deum. Attēdite fratres: q: i illa turba q̄ clamare ꝓhibebat: ibi sanati sunt q̄ clamabant. Nā ⁊ hoc attē/dat sanctitas vestra: q̄d sit pseuerare in cla/mādo. Dicā q⁹ multi mecū expti sunt in no/mine xp̄i. Non em̄ cessat ecclesia tales ꝓhi/bentes parere. Luz quisq̄ xp̄ianus cęperit bene viuere: feruere bonis operibus mun/dumq̄ cōtemnere: in ipsa nouitate operum suoꝝ patitur reꝓhensores ⁊ contradicto/res frigidos christianos: si aūt perseuera/uerit ⁊ eos sapauerit pdurando: ⁊ nō defece/rit a bonis operib⁹: idemipsi tā nobis obse/quent q̄ ań ꝓhibebāt. Tādiu em̄ compūit ⁊ pturbāt ⁊ vetant: q̄diu sibi cedi posse ꝓsu/mūt. Si aūt victi fuerint pseuerātia ꝓficiē/tiū: cōuertūt se ⁊ dicere incipiūt: Magnus

bō: sanct⁹ bō: eccl̄ia cui de⁹ cōcessit. honorāt: gratulant: benedicūt: laudant: quō illa turba quę cū dño erat: Ipsa ꝓhibebat ne ęci clamarēt: ꝑ posſ illi ita clamauerūt vt mererent audire ⁊ ſperare miſericordiā dñi: ipſa turba rurſū dicit: Vocat vos ieſus. Iam et doctores fuit qui paulonante compiebant vt tacerēt. Sol⁹ aūt ille nō vocat a dño: qui in ꝑ ſęculo nō laborat. Sz qđ in iſta vita nō laborat in peccatis ⁊ imꝑatib⁹ ſuis: Si aūt
Mat.11. oēs laborāt: omib⁹ dictū eſt: Venite ad me oēs q laboratis. Si aūt oib⁹ dictū eſt: quare culpā tuā tribuis inuitatori tuo? Veni. Nō tibi ſit angusta dom⁹ eius: pane ab olibus: totū a ſingulis poſſidet. Regnū dei creſcēte poſſeſſorū numero nō minuit: qi nō diuidit. Vnicuiq integr̄ eſt: qđ cōcordi habet
¶ a multis. Hoc tamē i myſterio lectionis hui⁹ cognoſcim⁹ frēs: q aliqs ubiq⁹ ſanctor⁹ loc⁹ aptiſſime ſonat: eſſe int⁹ in eccl̄ia ⁊ bonos ⁊ malos: qđ ſępe dicim⁹ ⁊ frumentū et paleā. Nemo aūt temp⁹ deſerat aream: toleret paleā in tritura: toleret in area. Aō eſt toleret: in horreo nō habebit. Veniet ventilator ⁊ q diuidit malos a bonis. Erit etiā ſcꝑalio ſe-
a mal ꝑatio quā mō ſpiritaliꝑcedit. A malis corde ſemp diſiūgimur: ad tęuis caute cooperte copulam: nec tñ negligēter eſtis i corrigēdis vitijs: ad curā ſcz veſtrā quoquo mō pertinētibus: monēdo: docendo: hortādo: terrendo. Quibuſcūq modis poteſtis agite: ne eā in uentus i ſcripturis ⁊ exēplis ſcr̄o⁹: ſiue qui ante illuc q poſt dñi aduentū i hac vita fuerūt q mali bonos i vnitate nō maculāt: eſſe
Ebr.5 clamini pigri ad corrigēdos malos. Duob⁹ modis ſi re maculat mal⁹: ſi ei nō conſentiao: ⁊ ſi redarguao: hoc ē nō cōmunicare: nō cōſentire. Cōmunicat quiq⁹ eā factū eius cōſortio volūtatis vel aprobatiōis adiungit.
Epł.5 Hoc ꝑ admonens apl⁹ ait: Nolite cōmunicare: magis aūt ⁊ redarguite. Et q⁹ paruꝫ erat nō ꝓſentire ſi ſequeret negligētia ⁊ diſciplina: Magis aūt inqt ⁊ redarguite. Videte quēadmodū vtriq⁹ cōpler⁹ ē. Nolite cōmunicare: magis aūt ⁊ redarguite. Quid ē: nolite cōmunicare? Nolite conſentire: nolite laudare: nolite aprobare. Quid ē: magis aūt ⁊ redarguite? Reꝑhendite: corripite: coercete. Deinde in ipa correctiōe vel coercitiōe alieno rū peccatorū cauendū eſt ne ſe extollat qui alterū corripit: et aꝑtica illa cogitāda ſenē-
1.Cor.10. tia: Qui ꝓpter q ſe putat ſtare: videat ne cadat. Fonis terribilis ꝑſonet increꝑatio: in-

tuus lenitatis teneat dilectio. Si ꝓcc̄upat⁹ Gal.6.
fuerit hō in aliquo delicto: ſi ē die apl⁹: vos q ſpiritales eſtis huiuſmodi inſtruite i ſpū māſuetudinis ⁊ intēdens teipm ne et tu tēpterio: Alter alteri⁹ onera portate: ⁊ ſic ad implebitis legē xpi. Item alio loco: Seruū 2.Timoth.2.
aūt dñi non oꝑtet litigare: ſ mitē eſſe ad oēs: docibilē: patientē: in modeſtia corripientē diuerſa ſentientes: ne forte det illis de⁹ pēnitētiā ad cognoſcēdā veritatē: ⁊ reſipiſcant a diaboli laqueo a q captꝫ tenent ad ipius volūtatē. Neq⁹ g cōſentientes ſtio ma 33.q.4.a mal
lis vt aprobetis: neq⁹ negligētes vt nō arguatis: neq⁹ ſuꝑbientes vt inſultent arguentis. Qui aūt deſeruerit veritatē: violat charitatē: et quiſquis violat charitatē: qōlibet magnū habeat: ipe nihil eſt. Si linguis ho- 1.Cor.13.
minū loquar ⁊ angelor⁹: ſi ſciat oia ſacramēta: ſi habeat omnē fidē vt mōtes trāſferat: ſi diſtribuat oia ſua paupib⁹: ſi corp⁹ ſuū tradat vt ardeat: nihil ē: nihil ei ꝓdeſt. Vniuerſa mutāt habet: q vnū illud q vniuerſa vtak nō habet. Amplectamur itaq⁹ charitatē: ſer Ꝛ
uare vnitatē ſpūs i vinculo pacis. Nō nos Epł.4.
ſeducāt q carnalit intelligūt: ⁊ corꝑaliter ſeparationē faciēres: ab eccl̄ie frumēto tanto orbe diffuſo ſpirituali ſacrilegio ſeparant. Per totū eñ mūdū ſeminatū ē bonū ſemen.
Bon⁹ ille ſeminator: filⁿ⁹ bolo: nō i africa ſola Matth.13.
ꝑ vbiq⁹ ſparſit ſemē bonū. Inimic⁹ aūt ſup ſeminauit zizania. Sz tē qđ ait patfamilias? Sinite vtraq⁹ creſcere: vtriq⁹ p agrū. Quis ē ager? Per qđ creſceret vtriq⁹ p agrū. Quis ē ager? Rūquid nā africa? Nō. Quis eſt g? Non interꝑtemur nos: dño dicat. Neminē ſinam⁹ aliqđ ꝑ arbitrio ſuſpicari. Diſcerūt Ebr.8
eñ mgro diſcipli: Enarra nob parabolā zizaniorū. Et enarrauit dñs. Semē bonū dixit: filij ſūt regni. Zizania vo filij mali. Quis ea ſeminauit? Inimic⁹ aūt inqt q ea ſeminauit: diabol⁹ ē. Quis ē ager? Ager ē inqt h mūd⁹ Quę ē meſſis? Meſſis ē ait: finis ſęcli. Qui ſūt meſſores? Meſſores inquit angeli ſunt. Nunqđ africa ē mūd⁹? Rūqđ meſſis h tempus? Rūqđ meſſor venit? Per totū orbē trāx creſcite in meſſem: ꝑ totū orbē terrā zizania tolerate vſq⁹ ad meſſē. Nō vos ſeducāt puerſę paleę nimio leuore: exolāt aſi aduētū ventilatoris et area. Nō vos ſeducant. Tenete eos ad ſtā vel ſolā ſimilitudinē zizaniorū: neq⁹ illos ſinamus loqui amplius. Ille codi ces tradidit? Nō. Sed ille codi ces tradidit.

Quilibet tradiderit: nūquid infidelitas traditorū fidē dei euacuauit? Quę ē fides dei? Heb. 12 Quā promisit abrae dicēs: In semie tuo bndi Matth. 13. cent oēs gentes. Quę est fides dei? Sinite vtraq; crescere vsq; ad messē. Per dd crescēt Per agrū. Quid ē p agr̄? Per mūdū. Hic si lā dicūt. Creuerat dd vtriq; p mūdū: ꝑ ias frumēta diminuta sunt: t in istā nostrā regiōnē paucitatēq; reuocata. Nō te permittit dns interpari qd vis. Ipe qui exponit hāc pabolā claudit oo tuū: oo sacrilegū: oo impiū: oo pphanū: oo tibi contrariū: q̄ Iacis testatoꝝ etiā te ad hereditatē vocāti. Quō Ubi ꝑ claudit oo tuū? Dicēdo: Sinite vtraq; crescere vsq; ad messez. Si iā fuit messis: credam⁹ cē frumēta diminuta: quāꝭ ne tūc dez minuenf: ꝑ in horreū recōdenf. Sic enī ait: Colligite ꝓmū zizania t alligate fasciculos ad cōburēdū ea: frumētū aūt recōdite i horreū meū. Si ḡ vsq; ad messē crescūt: p⁹ messē recōdunf: Impiobe: ipie: qñ minuunf? Cōcedo in cōpatione zizanioꝝ sil atq; palearū frumēta esse pauciora: tñ vtraq; crescūt vsq; Matth. 24. ad messē. Cū enī abūdat iniqtas: refrigescit charitas multorū: crescūt zizania: crescit palea. Sed q: toto agro deesse nō pōt frumentū qō pseuerādo vsq; ad finē saluū fiat: crescunt vtraq; vsq; ad messē. Et si ꝓpter abū- Luc. 18. dantiā dictū est malorū: Putas veniēs filꝰ homis inueniet fidē in tra: vocaꝭ nolę significanf quicunq; legio ꝑuaricatione imitanf Heb. 13. eū cui dictū est: Sic erit semē tuū sicut stellę cęli: t sic harena maris: Etiā illō nō tacitū ē: Matth. 8. Quia multi ab oriēte t occidēte venient t recūbent cū abrahā in regno dei. Vtraq; ergo crescūt vsq; ad messē: t suas sentētias i scripturis habēt zizania vel paleę: suas aūt frumēta. Quę q̄ nō intelligūt cōfundunt t cōfundunf: atq; ita glrepunt cęca cupiditate vt nolint obmutescere vel patefacta veritate. Ecce enquūt dicit ꝓpha: Recedite: exite 33.q.4. exce inquinat Isa. 52. inde: t imundū ne tetigeritf. Quō ḡ malos ꝑ pace tolerabim⁹: a q̄bus exire t recedere iubemur ne tangam⁹ imundū? Reo istā recessionē spiritalit intelligim⁹: illi corporalit. Mā t ego clamo cū pphēta: t q̄tacūq; sum⁹ vasa: vtiē nobis deus i dispātiōe vestra. 33.q.4. recedite Clamam⁹ t nos t dicim⁹ vobis: Recedite: exite inde: t imundū ne tetigeritf: ꝑ cōtactu corporis nō corporis. Quid ē enī tāgere imūdū: nisi ꝓsentire peccatis? Quid ē aūt exire inde: nisi facere qō prinet ad coreptionem maloꝝ: quātum ꝑ vnuscuiusq; gradu atq; ꝑsona salua pace fieri pōt? Displicuit tibi q̄ L quisq; peccauit: nō tetigisti imūdū. Redarguisti: corripuisti: monuisti: adhibuisti etiā si res exigit cōgruā t q̄ vnitatē nō violet disciplinā: existi inde. Attēdite i facta sanctorū: ne forte nfa videaf interpatio. Quomō hęc verba intellexerūt sancti: sic vtiq; intelligēda sunt. Exite inde inqt ppheta. Petius vsitata ipsi⁹ verbi cōsuetudine assero istam sententiā: t postea ostēdo nō meā. Plꝰiq; accusanf homines: t cū accusati fuerit defendunt se. Cū aūt se ille q̄ accusaf hō rōnabiliter uisteq; defenderit: qui audiūt dicunt: Exiit inde. Manens loco: exiit inde. Quō inde exiit? Rōne reddita: t defensiōe iustissima. Hoc est qō faciebant sancti: qñ excutie- Luc. 11 bāt puluerē de pedib⁹ adūsus eos q̄ sibi pacē nūciatā nō accipieb̄t. Exiit inde ille speculator: cui dictū est: Speculatorē posui te Ezech. 3 dom⁹ isrl. Illi enī dicf: Si dixeris iniquo t non se auerterit ab iniqtate t a via sua: iniquus ille in sua iniqtate morief: t tu aiam tuā liberabis. Hoc si facit: exiit inde: nō separatiōe corpis ꝑ defensione opis sui. Fecit enī iste qō faciendū fuit: etiā si ille nō obtēperauit: cui obtēperādū fuit. Hoc est: exite inde. Clamauit ista moyses: clamauit esaias: 33.q.4. clamauit hieremias: clamauit ezechiel. Videam⁹ si h ipli fecerūt: si dimiserūt ꝓm dei: t se ad gentes alias trāstulerūt. Qñ multa t gh vehemēter hieremias increpauit i peccatores t sceleratos ꝓm sui: inf eos tamē erat. Vnū cū illis tēplū intrabat: eadē sacra cele- 33.q.4. brabat. In ea hoim sceleratoꝝ cōgregatiōe viuebat: ꝑ clamādo exiebat inde. Hoc ē exire inde: hoc ē imundū nō tāgere: t voluntate nō ꝓsentire: t ore nō parcere. Quid dicā de hieremia: de esaia: de daniel: de ezechiel: de cęteris ppbis: q̄ nō recesserūt a ꝓpio malo: ne deseręt bonos. Illi ꝓpio cōmixtos: vbi t ipi tales ē potuerūt. Moyses ipe frēo cū accipet legē in mōte: plus deo⁹ sū idolū fecit Popul⁹ dei: plus duct⁹ cedēt⁹ fluctibus rubri maris: q̄ sequētes inimicos obruerāt: post tanta signa t miracula in egyptiorum plagis ad mortem: t sua ꝓtectione ad salutem: tamen idolū posuit: idolū extollit: idolū fecit: idolū adorauit: idolo sacrificauit. Indicat deus famulo suo ꝓm factū: t dic eos se paturū a facie sua. Intercedit moyses ad ipm populū rediturus: et habuit occasionē recedendi t exeundi ab eis: sicut ibi intelligunt: ne imundū tangeret: ne cū talib⁹ viue

yet. Nō fecit tamē. Et ne forte hoc necessitate poti⁹ q̄ charitate fecisse videret: obtulit
Exo.32. illi deus aliū populū: Faciā te in gentē magnā: vt illos deleret. At ille ē accepit: et
hyeret peccatorib⁹: petit p peccatoribus. Et quō petit? Magna ꝓbatio dilectiōis frēs. Quō petit? Videte illā de q̄ sepe locuti sumus maternā quodāmō charitatem. Cum deus minaret sacrilego populo: pia moysi viscera tremuerūt: opposuit se pro illius ira-
Mbi.8 cūdię dei: Dñe inquit si dimittis eis peccatū dimitte: sin autē dele me de libro quem scripsisti. Q̄ paternis maternisq̄ visceribus: q̄ securus hoc dixerit: attēdens iustitiā t mille recordiā dei: vt q̄ iustus est ne ꝑderet iustū: quia misericors ignosceret peccatorib⁹. Certe iam manifestū est prudentię vestrę: quō accipienda sint ola talia testimonia scripturaꝝ: vt q̄dō scriptura sonat: recedere nos debere a malis: nō aliud intelligere iubeamur: nisi vt corde recedam⁹: ne mixti malū in separatione bonorū cōmittam⁹ q̄ in malorū cōiunctione fugiamus: sicut ipsi bonatiste fecerunt. Qui si vere boni malos arguerent: ac nō potius ipsi malis bonos infamarent: qualeslibet ꝑ pace tolerarent q̄ maximianistas receperūt tanq̄ integros: quos tanq̄ ꝑditos antea damnauerūt. Certe ma-
Esa.52 nifeste dicit ꝓphēta: Recedite: exite inde: t immundū ne tetigeritis. Ego vt intelligam qō dixit: attendo qō fecit. Facto suo mihi exponit dictū suū. Dixit recedite. Quibus dixit? Utiq; iustis. A quibus vt recederēt dixit? Utiq; a peccatorib⁹ t iniquis. Quero a talib⁹ vtrū ipe recesserit? Inuenio q̄ non recesserit. Ergo aliter intellexit. Necesse est corde: obiurgauit atq; arguit: continendo se a cōsensu nō tetigit immundū. Obiurgādo aūt erat liber in cōspectu dei: cui neq; lux deus peccata imputat qi nō fecit: neq; alia q̄ non agnouauit: neq; negligētia qi nō tacuit: neq; ſ.4.ecce agnouit
supbia quia in veritate gmansit. Sic q̄ frēs mei quotquot habetis inter vos qui adhuc amore seculi ꝓgrauant: auaros: puros: adulteros: spectatores cu gurū: ſsultores mathematicos: ꝓhanaticos: augurū: auspicū: ebriosos: luxuriosos: quicūq; inter vos malos esse nostis: quātū potestis improbate: vt corde recedatis: t recalcitrate vt exeatis inde: t nolite ꝑsentire vt immundū nō tāgatis.

¶ De eo qō scriptum est in euangelio sm eūdem: Reddite quę sūt dei deo: t quę sunt cesaris cesari: Et de stipēdijs militantiū. Sermo XIX

In nullis fratres qui aut militię cingulo detinent: aut i actu sunt publico ꝓstituti: cū peccant graviter: hac solent a peccatis suis ꝑna se voce excusare q̄ militant: t ne bene aliquādo faciant occupatos se malis actib⁹ cōqueruntur: Perinde quasi militia dei in nō volūtate in culpa sit: ita qō ipsi gerūt officio suo ascribūt. Non 23.q.1. militare
enī militare delictū est: sed ꝓpter prędā militare peccatū est. Nec rēpublicā gerere crimi nosum est: sed ideo agere rēpublicā vt rēs militarē poti⁹ augeas: videt esse dānabile. Propterea enī prudentia quādā militārib⁹ sunt stipēdia cōstituta: ne dū sumptus quęrit: ꝑda grasset. Illud aūt quale est cum ob errorē aliquē a senioribus arguunt: t iputat alicui de illis cur ebrius fuerit: cur rep alienas gesserit: eędem cur turbulētus admiserit: statim respondeat: quid habebā facere: homo secularis aut miles: nunquid monachi sum ꝓfessus aut clericū: quasi olo qui clericus nō est aut monachus: possit ei licere qō nō licet. Cūctis igit officio sacris libris ꝑscribit norma viuendi: olo ad bene viuendū ꝓuocat seruo: etiā t dignitas. Igitur nemo se excusset publicis actibus: nemo de occupatiōe militię conqueratur. Apud omnē xp̄ianū prima honestatis debet esse militia. Nam vt id qō dicam⁹ auctoritate euāgelica cōprobem⁹: videam⁹ lectionē q̄ paulo ante decursa ē. Ait enī euāgelii: Venerunt autē Luc.3.
et publicani ad iohannē vt baptizarent ab eo: et dixerūt ad eū: Magister qd faciem⁹? At ille dixit: Nihil amplius exigatis: q̄ qō ſstitutū ē vobis. Honesta plane publicano⁹ interrogatio: ac sancti ꝓphę iusta rīsio. Illi enī sollicite interrogāt: ne aut ignorāter plus exigēdo peccatū incidāt: aut cessātes publicā decipiāt functionē: Hic aūt moderate ꝓcipit: vt t iniqtas locū nō habeat: t cōstitutū habeat vectigal effectū. Nō enī dixit: Nihil exigatis: sed nihil amplius exigatis. Vt intelligam⁹ q̄ apud deū nō tā exactio q̄ exactio iniq̄ dānet. Die enī ipse dño: Reddite Matt.22.
q̄ dei sūt deo: t q̄ cesaris cesari. Igit 23.q.1.militia/
qō cesar ꝓcipit ferendū ē: qō imperat iubet tolerādū ē: sed fit intolerabile: dū illō ꝑda exactiōio accumulat. Doc aūt ille ē qō idez ipi q̄ hmōi necessitates ꝓcurāt: peccat: suis peccata cōgeminat: Hoc est q̄ fraudes suas ac rapinas cōmodū vocāt: cū ipsa ꝑda inferat in cōmodū. Illō aūt addūt scelerib⁹ suis: vt

dō ldefensos viderit: ipos poti⁹ psequāt: et putēt se necessitates decepisse publicas nisi domos decepernt orphanoꝝ: ita quoꝝ pater biduū forsitan fuerit amic⁹: collega vel frater: interuenīte morte: eiusdē liberi habeant tanq̄ ignoti: viles t miseri. Vidua aūt si qua fuerit aut sic iniurys exagitat vt nubat: aut si voluerit in castitatis pmanere ppōsito: dando munera in facultate vir pmanet. Cum his ḡ fraudib⁹ repleuerint sacculos suos: videas illos lętos et accuratos ad ecclesiā ꝓperare: t deo gr̄as agere: quasi ab ipo illis hęc pecunia cōferat: illud quoq; peccātes q̄ rapinaꝝ suaꝝ deū volūt ee pitiapē. Dic em̄ scm̄ euāgeliū: Interrogauerūt illū t milites: dd faciem⁹ t nos? Ait illis ioh̄anes: Neminē cōcutiatis: neq; calūniā faciatis: sed cōtenti estote stipēdijs vr̄is. Hic iam cognoscere se debet ois hō qui militat. Nō em̄ tantū de blo militārib⁹ scriptura loquit: qui armata militia detinēt: sed quisq; militię suę cingulo vtit dignitatis suę miles asscribit: atq; ideo hęc sentētia potest dici: Verbi gratia: militibus: ꝓtectoribus: cuiuscq; rectorib⁹: Quicūq; stipendia sibi publice decreta cōsequit: si ampli⁹ quęrit: tāq̄ calūniator: t cōcussor: iobio sentētia cōdemnat. Usq; adeo aūt hoc inoleuit malū: vt iā quasi ex cōsuetudine vendant leges: coēmpant iura: sentētia ipsa venalis sit: et nulla iam causa possit esse sine causa. Hęc autē dicta sentētia quę ad milites loquit: potest etiā ad clericos rectoresq; referri: quia etiā si non militare videamur sęculo: tamen deo t dño militam⁹: sicut ait aplus: Nemo militans deo: obligat se negocijs sęcularibus. Videmur inq̄ nō militare remissis ac fluentibus tunicis: ꝑ habem⁹ militię nr̄ę cingulū: quo castimonię interiora cōstringamus. De quo cingulo dñs ait ad aplos suos: Sint lumbi vestri ꝓcincti t lucernę vestrę ardentes in manib⁹ vestris. Volites igit̄ xp̄i sumus: et stipendiū ab ipso donūq; ꝓcipim⁹: sicut dicit aplus: Qui dedit nobis pignus spirit⁹: hoc est qui spūssancti nos remuneratiōe dotauit. Si q̄s ergo xp̄ianoꝝ hoc donatiuo cōtentus forte nō fuerit: t quęrit ampli⁹: incipit hocipso carere q̄ meruit. Nō specialit contingit hęreticis arrianis. Dū em̄ nescio q̄ ampli⁹ quęrūt: inuenītes erronis spiritū: gratiā sanctispūs ꝓdiderūt. Nā t catholicus clericus hac sentētia retinet. Si enim nō contētus stipēdijs fuerit quę de altario dñi iubente cōsequit: sed exercet mercimonia: intercessiones vendit: viduarū munera lubēter amplectit: hic negociator magis potest videri q̄ clericus. Hec dicere possum⁹: nemo nos inuasores arguit: violentię null⁹ accusat: quasi nō interdū maiorē pędā aviduabus blandimēta eliceant q̄ tormenta. Nec interest apud deū vtrū vi an circūuentione q̄s res alienas occupet: dūmodo quo quo pacto teneat alienū.

Luc. 3.

2. Timoth. 2

Luc. 12.

2. Cor. 1.

De eo q̄d scriptū est in euangelio sm eūdem: De prægnatibus t nutrientibus. Sermo XX

Lucē t intelligere debemus fratres charissimi: quia xp̄ianis dux in hoc corpore viuūt tribulatio deesse non potest. Sic em̄ nos sicut audistis cōfortat aplus dicens: Oēs qui volūt pie viuere in xpo: psecutiōz patiunt: Et iterū: Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnū cęloꝝ. Uērum sunt dies tribulationū: t malarum tribulationū venturi sunt: sicut dicit scptura: Et quātū accedūt dies: augent tribulationes. Memo sibi ꝓmittat q̄d euāgeliū nō ꝓmittit. Quō em̄ appropinquāte fine mūdi: sic dic⁹ in euāgelio: abūdabit iniq̄tas: refrigescet charitas: sic ꝓpt̄ ipsas iniq̄tates nullus decrit aduersitas: Opus est vt animū nostrū nō solū ad pœnitentiā ꝑparemus. Fratres mei: obsecro vos attendite scripturas sanctas: si aliquid fefellerunt: si aliquid dixerunt: t aliter accidit q̄ dixerūt: Necesse est vt vsq; in finē sic fiat quēadmodū dixerūt. Nō nobis promittunt scripturę nr̄ę i hoc sęculo nisi tribulationes: ꝓssuras: angustias: augmēta dolorū: abūdantiā tēptationū. Sic t ipse dns in euāgelio dicit: In mūdo ꝓssuram habebitis. Et iterum: Mundus gaudebit t vos tristes eritis: ꝑ tristicia vestra vertet in gaudiū. Ad ista ꝓcapue nos paremus: ne imparati deficiam⁹. De ipis em̄ tribulatiōib⁹ eū euāgeliū legeret audistis: Ue prægnatibus t nutrientibus. Prægnātes sunt: q̄ in spe innumescūt: Nutrientes autē id est lactantes: qui iā adepti sunt q̄d cōcupierant. Etenī mulier prægnās in spe tumet filij: nō dum videt filiū: quę aūt iam lactat amplectitur q̄d sperabat. Prægnās est: q̄ res alienas cōcupiscat: nutriēs est qui iaz rapuit q̄d cōcupierat. Et vt hoc aptius etiā simplices intelligere possint: aliquā similitudinē ꝓpo-

Matth. 24. 1. mālitare circa fi.

Matth. 2

Joh. 16.

Matth. 2

nam⁹. ſCōcupiſcat aliq̃s villā aliena ⁊ dicat: Bona ē iſta villa vicini mei: O ſi mea eſſet: o ſi adiūgerē illā ⁊ facerē de iſto fūdo ⁊ de illo vnitatē. Amat ⁊ auaricia vnitatem. Q̄s amat bonū eſt: ſi vbi amādū ſit neſcit. Forte diues ē vicin⁹ ille q̄ hz villā bonā: ⁊ ſuſpicat q̄ illā ſi poſſit tollere: qz potēs hō ē: ⁊ nō ꝑualet ſe ꝛ illū defēdere: nec cōcupiſcat: nec impḡnat: nihil ſperās ſi cōcepit: nō eſt pḡnās alo. Si vō ut aliq̃s vicin⁹ ſit pauper: q̄ vel in neceſſitate poſit⁹ eſt vt poſſit vēdere: vel poteſt optimi vt cogatur vendere: inuitetur oculꝰ: ſperat ſe poſſe tollere aut villaz aut colonā vicini pauperis: et imittit illi aliquas tribulatiōes: Verbi gra: Agit ſecretꝰ apud eos q̄ poſſūt vt illū exactores aut affligāt: aut in aliq̃ publica adminiſtratiōe cōſtringant: et quib⁹ cōtractis debitis multis neceſſe habeat inſequi vēdere caſellā vnde aut ipe aut filij ſui ſuſtētari poſſint. Neceſſitate ḡ cōpulſus venit ad illū ꝑ cuꝰ nequiciā ḡmiſit et affligit: ⁊ neſciens q̄ ipſe immiſit hoc patit: dicit ad eum: Da mihi dīe rogo te pauca ſolidos: patior neceſſitatē: vegeor a creditore. Et ille: Nō habeo mō in manibus. Ideo ſe dē in manib⁹ nō habere: vt ille oppreſſus calūnia: neceſſe habeat vendere. Denicq; cū ei dicerit: q̄ ꝑ minia afflictione ſua cōpellat diſtrahere: ſtatim ille rīdet: Et ſi ſi habeo pecuniā ꝑpriā: vndecūq; ſtudeo mutuare vt tibi amico meo ſubueniā: ⁊ ſi ita neceſſe eſt etiā argēteum meū diſtrabo ne tu inuitꝰ patiaris. Q̄s būllatiū petebat: ꝓſectus eſt penit⁹ nō habere: at vbi dicit q̄ poſſeſſionē ſuā vendere: ⁊ ſi amico ſe ſubuenire dicit: ⁊ cū eum ad hanc neceſſitatē adduxerit: dicat illi vt venditionē facere debeat: ⁊ caſellā ꝑ qua prius: verbi gra: ſoete centū ſolidos offerebat vt eū optimi viderit: nec mediet⁹ ꝓz dare acquieſcat. Iſtis eñ talibus: ſicut ſupra dictū ē: euāgeliſta prodamat: Ve ḡnātibus ⁊ nutrientib⁹. Iſtis eñ vē erit ī die iudicij: ⁊ ab auditu malo nō poterūt liberari: ſed audituri ſunt: Diſcedite a me maledicti in ignē ēternū: qui paratus eſt diabolo ⁊ angelis ei⁹: q̄ eſurientē ⁊ nō dediſtis mihi māducare: ſitienti ⁊ nō dediſtis mihi bibere. Hoc loco diligēter attēdat charitas veſtra: Si in ignē mittit q̄ nō dedit rem ꝑpriā: putas vbi mittēdus ē qui inuaſit alienā? Si cū diabolo ardere habet q̄ nudū nō veſtiuit: putas vbi arſur⁹ eſt q̄ expoliauit? Et ideo quotieſcūq; vobis euāgelica lectio recitata fuerit in qua dicit: Ve ḡnantib⁹ ⁊ nutrientibus: nō hoc de mulierib⁹ legitimoꝝ viroꝝ habētib⁹ credite. Quid eñ mali fecit mulier q̄ ꝓpio marito ꝓcepit? Quare illi in die iudicij male erit: quę hoc fecit q̄ de⁹ iuſſit? Nō ergo de mulieb⁹ q̄ iuſte ꝓcipiūt ⁊ patiūt hoc credendū eſt: ſed de illis q̄ ſapta diuin⁹: qui iniuſte cōcupiſcendo rē aliena impregnati eſſe vident. De quib⁹ ſcriptū legim⁹: Cōcepit doloꝛē: ⁊ peperit iniq̃tatē. Ps.7.
Alio eñ hō ꝓcipit: nec vllus pōt eſſe fine ꝓcepto. Sed alij cōcipiūt de tpe: alij de diabolo. Sicut eñ de illis q̄ a diabolo cōcipiunt dicit: Concepit doloꝛē ⁊ peperit iniq̃tatē: Ita ⁊ de illis q̄ a ſpūſancto cōcipiūt: ſcriptū eſt: A timore tuo in vtero cōcepim⁹: ⁊ peperim⁹ ſpūm ſalutis tue. Hęc eñ ſūt q̄ diuin⁹ frēs chariſſimi q̄ diligēter attēdit: et ſuprādicta mala aut fuiſſe in ſe aut forſitan adhuc eē cognoſcit: oro ſe corrigat. Nō eñ nocēt mala ꝓterita ſi nō placent: Adhuc eñ eſt pḡnitendi ⁊ corrigēdi locus. Nondū facta eſt illa diſſunctio aliox ad dexterā: aliox ad ſiniſtrā. Nō dum apud inferos ſumus: vbi eſt diues ille ſitiens ⁊ ſtillā deſiderāns. Audiam⁹: dū viuimus corrigamur. Nō cōcupiſcam⁹ res alienas ⁊ impḡnati tumeam⁹: nec velim⁹ pueperare ad illas: ⁊ eas adipiſcendo tanq̄ filios oſculemur. Q̄s eſt cōcupiſcat aliq̃s rem alienā: ſicut ſā dictū eſt: anima ſua q̄ſi cōcepiſſe videt. Si vō q̄ cōcupiſcat ꝑ aliquā calliditatē aut nequiciā poterit obtinere: q̄ſi natū ſuū oſculari ac nutrire cognoſcat. Non ḡ ſic amem⁹ iſta terrena frēs: vt ꝓpamur celeſtia. Abiciendū ē cor: laxandū ē cor: nō ē habitem⁹ tā arcte. Mala regio ē amor mūdi: ſufficiat q̄ hic adhuc in carne eſſe videmur. Matth.25. Col.3.
Audiam⁹ aplm dicentē: Si reſurrexiſtis cū xpo quę ſurſum ſunt ſapite: quę ſurſuz ſunt quęrite: nō quę ſup terrā. Nō apparet q̄s vobis ꝓmiſſū eſt. Pā eñ patū eſt: ⁊ nō videt. Cōcupiſcendo impḡnari vitiis: hinc impḡnare. Cōcupiſce vitā ēternā: ad quā vitā te inuitat de⁹: ipa ſit ſpes tua. Certus erit partꝰ tu⁹: nō erit abſcīſus. Nō ꝛgaliter amplectere q̄s peperis: ⁊ in ēternū poſſidebis. Q̄s eſt ꝓmiſſū ē: ſine dubio dandū ē: ſed adhuc retro eſt. Nō dubiū mō: ⁊ dubiū poſtea. Videre iam quāta data ſint frēs. Quis illa vl enumerare ꝑualet? De oīb⁹ eñ reb⁹ q̄ nobis ſcripturis diuinis ꝓmiſſa ſunt: vna rēmō

remãsit. Deus esse q̃ nobis i tantis reb⁹ vez dixit: i vna nos fallit? Scptũ ẽ de ecclia: qz erit: z videf qz ẽ. Scriptũ est de idolis: qz nõ erunt: z videf quia non sunt. Scriptũ est: qz pdituri erant iudei regnũ: z videf. Scriptũ est de hereticis: quia futuri erant: et videf. Scriptũ est z de die iudicij: scriptũ est et de ꝓmiss bonorũ z de pena malorũ: Nemo se circũueniat fratres. Quomõ illa omnia venerũt q̃ ꝓmissa sunt: sic z dies iudicij: z malorũ pena: z iustorũ ꝓmia sine vlla dubitatione ventura sunt. Et ideo vnusquisq; nostrũ dum licet z cũ dei adiutorio in potestate nostra consistit z peccata vitare et qđ bonum est exercere contẽdat: vt cum ille dies terribilis z metuẽdus aduenerit: nõ cũ impijs z peccatorib⁹ penis incendio cõcremetur: sed cũ iustis z deũ timẽtib⁹ puenire ad eternũ ꝓmiũ mereat: qđ ipse ꝓstare dignet cui ẽ honor z imperiũ i ſcula ſculoz: Amẽ

De eo qđ scriptum est in euangelio sm cũdez: De die illo z hora nemo scit: neq; angeli celoz z. Sermo XXI

Fratres qđ audistis monentẽ scpturam atq; dicentẽ vt ppter diem nouissimum z vigilemus: vnusquisq; de nouissimo suo die cogitet: ne forte cũ senserit vel putauerit se longe esse nouissimum ſculi diem: dormitetis ad nouissimũ vestz diem. De die nouissimo ſculi huj⁹: audistis quid dixerit: quia nescit eum neq; angeli celorũ neq; filj⁹ nisi pater. Vbi quidẽ magna quęstio ẽ: ne carnaliter sapientes putem⁹ aliquid patrẽ scire qđ nesciat filius. Nã vtiq; cũ dixit: Pater scit: ideo hoc dixit: qz in patre z filius scit. Quid eñ est in die qđ non in verbo factũ est: p qđ facta es dico? Nemo inqt queret nouissimũ diẽ quãdo futurus sit: sed vigilem⁹ oĉs bene viuendo: ne nouissima dies cuiuscũq; nostrũ nos inueniat imparatos: z ũlis qsq; hinc exierit suo nouissimo die: talis inuenitur in nouissimo ſculi die. Nihil te adiuuabit: qđ hic nõ feceris. Vnũquẽq; opera sua iuuabũt: aut opa sua ꝓsura sunt. Et quõ in psalmo cantauim⁹ dño: Absterere mei dñe qđ cõculcauit me homo? Homo dicit q̃ sm dominẽ viuat. Deniq; illis qui sm deum viuunt dicit: Dij estis: z filij excelsi oms. Reprobis aũt qui vocati sunt vt essent filij dei z esse potius voluerũt homines: id est sm hominẽ viuere: Vos aũt inqt: sicut homines moriemini: z sicut vnus ex ꝓcipibus cadetis. Etenim q̃ mortalis est homo: ad disciplinã illi debet valere: non ad iactantiã. Unde se iactat vermis crastino moriturꝰ? Dico charissimi vestrę fratres: de diabolo debent erubescere mortales. Superbi. Ille eñ z si supbꝰ: tamẽ immortalis est: spũs est etsi malignus. Illi dies nouissimꝰ pęnales seruat in finem: tamẽ mortẽ quã nos patimur: ille nõ patit. Gen.2. Audiuit aũtẽ homo: Morte morieris: vtat bene pęna sua. Quid est q̃ dixi: Utatur dñi pęna sua? Non inde erat ad superbiam vnde accepit pęnã: agnoscat se mortalẽ: z frãgat clauẽz: audeat sibi dici: Quid superbit terra Eccl.10 z cinis? Etiã si superbit diabolus: nõ est terra z cinis. Ideo dictũ est: Vos aũt sic homines Ps.81. moriemini: z sicut vnꝰ de ꝓcipib⁹ cadetis. Nõ attenditis q: mortales estis: z sicut diabolus superbi estis. Utatur ergo homo pęna sua fratres: bene vtat malo suo vt ꝓficiat bono suo. Quis nescit q: pęna est necesse eẽ vt moriamur: z qđ est grauius quãdo nesciamus? Pęna certa est hora incerta: z de ista pęna sola certi sumus in rebus hũanis. Ceptera nostra z bona z mala incerta sunt: sola mors certa est. Quid est qđ dico? Cõceptus est puer: forte nascit: forte abortũ facit. Ita incertũ ẽ: Forte crescit: forte nõ crescat. Forte senescat: forte non senescat. Forte diues erit: forte paup. Forte honorat⁹: forte hũiliatus. Forte habebit filios: forte ñ habebit. Forte ducet vxorẽ: forte nõ ducet. Quicqđ aliud nomiaueris in bonis: respice z ad mala. Forte ęgrotat: forte nõ ęgrotat. Forte a B serpente peruit: forte nõ peruit. Forte a bestia deuorat: forte ñ deuorat. Et respice oia mala: vbiq; est forte erit: forte nõ erit. Numquid potes dicere: forte morit: forte nõ moritur? Quomõ medici qñ inspexerũt valitudinẽ z mortiferã esse cognouerit: hoc ꝓnũciant: morit: inde nõ cuadit. Et quo nascat homo: dicendũ est nõ cuadit. Quãdo natꝰ est: ęgrotare cepit. Quãdo morturus fuerit: finit quidẽ ęgritudinẽ: sed nescit vtrũ pgat in peiꝰẽ. Finierat diues ille ęgritudinẽ do Luc.16. liciosã: venit ad tortuosam: Pauper vẽ ille finxit ęgritudinẽ: z puenit ad sanitatẽ. Sed qđ postea haberet b elegit: z qđ ibi messuit hic seminauit. Ideo cũ viuum⁹ vigilare debemus: z eligere debemus qđ in futuro tenea

mas. ¶Hūdū nō amem⁹. Permit amatores
suos: nō eos ad bonū adducit. Laborandū
est in eo pot⁹ ne capiat: q timendū ne ca-
1.ie. dat. Ecce cadit mūdus: stat xp̄ianus q non
cadit xp̄o. Nam quare dicit dño: Gaude q
ego vici mūdum? Rēspōdeam⁹ ei si placet:
Gaude: q tu. Si tu vicisti: tu gaude. Quare
nos? Quare nobis dicit: gaudete: missi quia
nobis vicit: nobis pugnauit? Vbi em̄ pu-
gnauit? Quia bolem susceperit. Tolle q̄ de
ps.2. virgine nat⁹: tolle q̄ semetipm̄ exinaniuit
formā serui accipiēs: in similitudine homi-
nū factus: t habitu inuēt⁹ vt hō. Tolle ē:
vbi luctam⁹? vbi certam⁹? vbi temptatio?
ps.1. vbi victoria quā nō fecerit pugna? In p̄n-
cipio erat verbū: t verbū erat apud deum: et
deus erat verbū. Oīa ip̄m facta sūt: t sine
ipso factū est nihil. Rūquid ē verbū indeq
crucifigeret? Nunquid huic verbo impius
insultaret? Rūquid hoc verbum colaphis
cederet? Rūquid ē verbū spinis coronaret?
Et aūt ista pateret: verbū caro factū est: et
ps.55. ista passas resurgēdo vicit. Ergo nobis vi-
cit q̄bus securitatē resurrectiōis ostēdit. Vi
eis ergo deo: Miserere mihi dñe: q̄s cōculcauit me hō. Tu te noli conculcare: t non te
vincat hō. Ecce enim homo potēs terret te.
Vnde te terret? Spolio: dāno: torquco: oc-
cido: et clam⁹ tu: Miserere mihi dñe: q̄s
cōculcauit me homo. Si verū dicis: teipsuz
attēdis: q: timeo mina hominis: mortu⁹ te
cōculcat. Et q: non timeres nisi esses homo
conculcat te homo. Hō est ḡ remediū o hō:
spera deo a quo fact⁹ es hō: illi spera: in ipso
sume: ipsuz inuoca: virtus tua ipse sit. Dic
illi: In te dñe virtus mea: et a cōminationi-
bus hominū cantabo: et q̄d postea canteo
ipse dño dicit: In deo sperabo: non timebo
quid faciat mihi homo.

¶De decem virginibus: In euangelio sūm eudem. Sermo ¶XXII

Matth.25. ¶Iter parabolas a dño dictas: solet
quēri⁊es multū mouere ista: quę de
decez virginib⁹ posita est. Et multi
quidē dixe multa senserūt ḡ nō sunt ḡter fi-
dem: sed quō ptibus eius omnib⁹ cōueniat
expositio: id elaborandū est. Legi etiā i qua-
dam scriptura: ex earuz genere ḡ apocryphę
nominant: q nō sit cōtra catholicā fidē: sed
huic loco nihil mihi min⁹ cōgruere visū est
considerantī oia huⁱ⁹ similitudinis ptes. De q
tamē expositiōe temere nihil audeo indica-
re: ne forte nō eius intōueniētia mihi angu
stiā fecerit: ꝙ mea tarditas in eā pfunditatē
nō venerit. Quid aūt mihi videat nō absur
de de hoc loco accipi: quātuz potero breuit
t diligēter exponā. Interrogat⁹ igit dñs nr̄
a discipulis de cōsummatiōe seculi: inter mul
ta q̄ est locutus: hoc quoq; dixit: Nūc sile Matth.24.
estimabit regnū celoz⁹ decē virgi-
nib⁹? q acceperūt lapades suas: et
venerūt obuiā sponso. Quicq er eis
erāt fatue: t quicq; prudentes. Sed
quicq; fatue accepte lāpadib⁹ suis
nō sumpserūt oleū secū. Prudētes
aūt acceperūt oleum in vasis cum
lāpadib⁹. Tardāte aūt sponso: dormierūt oēs. Media aute nocte cla-
mor facq⁹ ē: Ecce spōs⁹ venit: surgi-
te obuiā ei. Tūc surrexerūt ille vgi-
nes t aptauerūt lāpades suas. Et
dixerūt ille stulte ad sapientes: Da-
te nobis de oleo vestro: q: lampa-
des nr̄e extinguunt. Rnderūt aūt
sapientes dicētes: Ne forte nō sufficia
at nobis t vobis: ite pot⁹ ad vēdē-
tes t emite vobis. Et dū eunt eme-
re: venit sponsus: t q̄ pate erāt intra-
uerūt cū eo ad nuptias: t clausa est
ianua. Nouissime aūt venerūt reli-
quę vgines dicētes: Dne dne: aperi nobis. At ille rndens ait: Amen
dico vobis: nescio vos: vigilate er
go q: nescitis diē neq; horā. Decem
vtiq; virginū q quinq; admittunt: quinq;
excludunt: bonoz⁹ t maloz⁹ discretiōz signi-
ficat. Quapropter vginitatis nomē q̄ bo-
norabile est: aut receptis exclusisq; cōmune
est? Deinde: q̄d sibi vult numer⁹ in vtraq;
gte quinari⁹? Quid autem significat oleū:
mirū videt q̄ sapiēteo pertēdus nō cōmu
nicāt: cū inuidere eo nō sit eis q̄ ita pfecte
sunt vt ab sponso recipiant: quo nomie nullo
dubitāte dñs iesus xp̄s significat: et miseri-
cordes esse oporteat ad ḡstandum ex eo q̄
habēt: ḡscribēte illa sentētia euāgē dñi di-
centis: Omni petēti te tribue. Quid est aūt Luc.6.
q̄ possit dando non sufficere vtriq;? Hęc
maxie augēt ḡstionis difficultatē: Quibꝰ t
cętera diligēter pōsiderata vt oia in vnā ratiō-
nē cōcurrāt: nihilq; i vnā pte dicat q̄ impe
diat alia: magna cautio ē adhibēda. Vidē- B
tur itaq; mihi q̄nq; vgines significare: q̄nq;

ptiā ꝓtinētiā a carnis illecebris. Cōtinēd⁹ est eñ aī aperit⁹ a voluptate oculoꝝ: a voluptate aurū: a voluptate olfactādi: gustādi: tāgēdi. Sz qui ista ꝓtinētia ptim cordā deo fit vt illi placeat interiore gaudio ꝓficientiq: partim cordā boīb⁹ tñ vt glia hūana capiat: quisq; dicunt sapiētes t quisq; stulte: vtrūq; eñ virgines: qz vtraq; ꝓtinētia ē q̄uis diuso fomite gaudeat. Lāpades aūt sunt: qz manib⁹ portant: opa q̄ fm istā ꝓtinentiā fiunt.

Matth.5. Dictū est autē: Luceāt opa vra cordā boīb⁹. Ōdo vo acceperūt lāpades suas: t venerūt obuiā spōso. Intelligendū q̄ xpi noie censeri: de qb⁹ agit: Nō eñ possunt q̄ xpiani nō sunt: spōso xpo venire obuiā. Sed q̄nq; fatuq; acceptis lāpadibus suis nō sumpserūt oleū secuz. Multi eñ q̄uis de xpi bonitate plurimū sperēt: gaudiū tñ nō habēt dū cōtinent viuūt: nisi in laudib⁹ boīm. Nō ḡ bñt oleū secū. Nam ipam lētiaī oleo significari

Ps.44. arbitror. Propterea: inqt: vnxit te de⁹ deus tuus oleo lētiaꝝ. Qui aūt nō ꝓpterea gaudet: qz deo intimisc⁹ placet: non habet oleū secū. Pndētes aūt acceperūt oleū secū i vasis cū lāpadib⁹ suis: id ē lētiaī opeꝝ bonoꝝ in corde atq; ꝓfectu posuerūt. Sic t apls⁹

Gal.6. monet: Probet se inqt hō: t tūc in semetipo habebit gloriā t nō in altero. Tardāte ergo spōso dormierūt oēs: qz ex vtroq; genere cōtinentiū boīm: siue coꝝ q̄ cordā deo exultāt: siue coꝝ q̄ in laudib⁹ boīm acquiescūt: mortuū tur hoc interuallo tpis: donec sub aduentu dñi fiat resurrectio mortuoꝝ. Media autez nocte: id est nullo sentiēte aut sperāte: q̄ndo

Matth.24. cū ipe dñs dicat: De die autē illa t hora ne-

1.Thessal.5. mo scit: Et apls⁹ dicat: Dies dñi sic fur ita i nocte veniet: Et quo significat penit⁹ latere cū venit: Clamor fact⁹ ē: ecce spōsus venit:

1.Cor.15. surgite obuiā ei. In ictu oculi: nouissima tuba: oēs resurgem⁹. Ergo surrexerūt oēs illę vgines t aptauerūt lāpades suas: id est ra-

2.Cor.5. tiones reddēdas operū suoꝝ. Oportet nos exhiberi ante tribunal xpi: vt illic recipiat vnusquisq; q̄ gessit i corpe: siue bonū: siue malū. Et dixerūt stulte ad sapientes: Date nobis de oleo vro: qz lāpades nre extinguūtur. Quoꝝ eñ facta aliena laude fulciunt: eadē subtracta deficiūt: t de cōsuetudine id semp inqrit vā anim⁹ gaudere solet. Ptaq; hominū q̄ corda nō videt testimoniū volūt habere apud deū: q̄ cordis inspector ē. Sed q̄d rñderūt sapiētes? Ne forte non sufficiat nobis. Unusq̄sq; eñ p se rōnez reddet: nec alieno testimonio q̄q; adiuuat apud deū: cui secreta cordis aparēt: t vir sibi q̄q; sufficiat: vt ei testimoniū phibeat conscientia sua. Quis eñ gloriabit mūdū se hre cor? Inde T
est q̄ apls⁹ dicit: Mihi minimū ē vt a vo- 1.C
bis dijudicer: aut ab hūano die: ꝑ neq; me ipm iudico. Quapropt cuz de se quisq; aut nō cito: aut vix possit vera ꝓferre sentētia: quō pōt de alio iudicare: cuz sciat nemo q̄d 1.C
agat in homīe: nisi spūs hoīs? Jte magis ad vendētes t emite vobis. Nō ꝓfitū dedisse putādę sunt: ꝙ crimē eaꝝ ex obliquo cōmemorasse. Vēdūt eñ oleū adulatores: q̄ siue falsa: siue ignorata laudādo in errores alios mittūt: t eis vana gaudia tanq; fatuis cōciliādo aliquā de his mercedē siue aboꝝ: siue pecuniꝫ: siue honoris: siue alicui⁹ cōmodi tē potalio accipiūt: nō intelligentib⁹ qđ dictū est: Qui vos fglaces dicūt: in errorē vos mit Esa.
tunt. Abela⁹ ē aūt obiurgari a iusto q̄ a per Eccl
catore se laudari. Emēdauit me iust⁹ inqt i Ps.
misericordia t arguit me: oleū aūt peccato⁹ nō impinget caput meū. Jte ḡ adveniē teo magis t emite vobis: id ē videam⁹ nūc q̄d vos aduuāt: q̄ vobis laudes vēdere cōsueuerūt t vos in errorē inducere: vt nō coram deo ꝑ ab hoīb⁹ gloriā ḡreretis. Lūtū⁹ L
aūt illius emere venit spōsus: id est inclinātibus se illis in ea q̄ fotis sūt: t solitis gaudere ḡrentib⁹: qz gaudia ifima nō nouerāt: venit illic q̄ iudicat. Et q̄ parate erāt: id est qb⁹ bonū cordā deo testimoniū cōscientia phibebat: intrauerūt cū eo ad nuptias: id est vbi mūda alia sempitno dei vbo fęcūda copulatur. Clausa ē ianua: id est receptio illius q̄ sūt in angelicā vitā imutandi: Ōdo eñ resurge- 1.Cor.1
mus inqt: ꝑ nō oēs imutabimur: clausus ē aditus ad regnū cęloꝝ. Nō eñ post iudiciū patet ꝑcum aut meritoꝝ locus. Nouissime aūt venūt t reliquę virgines dicētes: Dñe dñe: aperi nobis. Nō dictū ē q̄ emerint oleū: t iō intelligēdę sūt nullo iā remanēte de alienis laudib⁹ t magnis afflictatiōibus redire ad implorationē dei: Sed magna est ei⁹ seueritas post iudiciū: cui⁹ ante iudiciū ineffabilis misēia ꝓpagata est. Ptaq; rñdens ait: Amē dico vobis: nescio vos: ex illa scz regula quā nō habet ars dei: hoc ē sapiēta dei: vt intrēt in gaudiū ei⁹ q̄ nō cordā deo: sed vt placerēt hoīb⁹ vsi sūt aliq̄d fm ꝓcepta ei⁹ operari. Atq; ita ꝓcludit: Vigilate ḡ q: nesci-

tio diem neq; horā: Non modo illius vltimi temporis quia venturus est spōsus: sed siqs dñs dominōis dē & horā nescit. Quisquis aūt paratus est vsq; ad somnū: id est vsq; ad mortē quę omnibus debet: paratus inueniet etiā cū illa vox media nocte sonuerit: qua ocō euigilaturi sumus. Ad vō sponso dixit obuiā venire virgines: sic intelligēdus puto: vt ex ipsis virginib⁹ cōsteret eas quę dicit sponsa: tanqs si omnibus xpianis in ecclesiā cōcurrentib⁹ filij ad matrē ꝓcurrere dicant: cū ipsis filijs ꝓgregatis cōsteret eas quę dicitur mater. Hūc enī desponsata est ecclesia & virgo ē ad nuptias deducēda: id est cū se cōtineat a corruptione sęculari. Illo autē tēpore nubit: quo vnāqsq; mortalitate pter-
1.Cor.15. euntē immortali cōiunctiōe ꝛpiat. Desponsaui vos inquit vni viro virginē castā exhibere xpō. Vos inquit virgines: a plurali ad singularē pclatiōnē: ideo & virgines dici possunt & virgo. Cur aūt quinqs: vt mihi videt
Cor.13. expositū est. Sed videmus nūc ꝛ enigmate: tūc aūt facie ad faciē: & nūc ex pte: tūc aūt ex toto. Ipsum aūt in enigmate & ex pte nunc in scripturis aliquid cernere: quod tamē sit fm catholicā fidē: ex illo pignore cōtigit qō accepit virgo ecclesia humili aduentu sponsi sui: quę illo vltimo aduentu cuz venerit in
1.Cor.13. claritate nuptura est: cū iam facie ad faciem cōtuebit. Dedit enī nobis pignus spiritū: sicut dixit apls: Et ideo ista expositio nihil certū intuetur: nisi vt fm fidei sit: neq; aliqs iudicat quę nobiscum fm fidem esse potuerint.

¶ De eisdem de quibus supra. Sermo. ¶ XXIII.

Hesterno die qui affuistis ꝓmissionē nostram tenetis: quę hodie nō solis vobis: sed plurib⁹ etiam qui cōuenerūt dño aduuante reddēda est: Quę sint
Matth.25. decem virgines: quarū sunt quinqs prudentes: quinqs stultę: nō facile indagari potest. Verūtamē fm ea quę pmet ipa lectio: quā cantari vestrę etiā hodie volui recitare: quā mihi dns intellectū donare dignatur: nō mihi videt ista parabola vel similitudo ad eas solas pmere ꝓpria & excellentiori sanctitate virgines quę in ecclia nominātur: quas etiā vsitatiori vocabulo sanctimoniales appellare ꝓsueuimus: sed nisi fallor: hęc similitudo ad vniuersā ecclesiā pmet. Ad-
uię & si illas solas intelligerem⁹ quę sanctimoniales vocant: nūquid decē sūt? Absit: vt tanta virginū multitudo ad tam exiguū numerū reuocetur. Forte aūt dicat aliquis: Quid si multę sunt nole & tā pauę sunt? Veritate vt vix decem inueniant? Non ita est. Nam si solas decem intelligi vellet bonas: nō ibi ostenderet quinqs fatuas. Si enī multę sunt virgines quę vocant: quare ꝑ dnqs ostia domus magnę claudūtur? Intelligam⁹ ḡ charissimi ad ocō nostrū est ad vniuersā domū ecclesiā istā pmere parabolā: nō ad solos ꝓpositos de qb⁹ hesterno die locuti sumus: nec ad solas plebes: ꝑ prolixius ad ocōs. Quare ergo quinqs? Quinqs iste & dnqs virgines: omnes omnino sunt animę xpianoꝝ. Sed vt dicamus vobis quod deo inspirante sentim⁹: nō qualescūqs animę: sed tales animę quę habēt catholicā fidē: & habere videntur bona opa in ecclesia dei: & tamē ex ipsis quinqs sunt prudentes & quinqs fatuę. Quare ergo appellatę sunt quinqs: & quare virgines prius vidcam⁹: & deinde cętera cōsideremus. Omnis anima in corpore ideo quinario numero censet: qz quinqs sensib⁹ vtit. Nihil est enī qō sentimus in corpore nisi tactu quinqpertita: aut videndo: aut audiendo: aut odorādo: aut gustando: aut tangēdo. Qui ergo se abstinet ab illicito visu: abstinet ab illicito auditu: ab illicito odoratu: ab illicito gustatu: ab illicito tactu: propter ipam integritatē virginis nomen accepit. Sed si bonum est abstinere ab illicitis sentiendi motibus: & ideo vna quęqs anima xpiana virginis nomē accepit: quare quinqs admittuntur: quinqs aūt repelluntur? Et virgines sūt & repellunt. Parū est qz virgines sunt et lampadeo habent: virgines ꝓpter abstinentiā ab illicitis sensibus: lampades habent ꝓpter opa bona. De quibus operibus dns dicit: Luceāt opa vra coram hom⁹ Matth.5.
vt videāt bona facta vra: et glorificēt patrē vestrū qui in cęlis est. Jtez discipulis dicit: Sint lumbi vri ꝓincti: & lucernę ardentes. Luc.12.
In lūbis accinctio virginitas: in lucernis ardēt⁹ opa bona. Nō solet dici vginitas vnqs in cōiugatis: ibi etiā ibi est fides vginitas ꝙ exhibet pudicitiā cōiugalē. Hā vt noueris sācitas vra: nō importune fm animā & fm integritatē fidei ꝙ etiaz ab illicitis abstinet & bona opa fiant: vnūqūqs vel vnāquāqs animā virginē dica: tota ecclia ꝙ stat

et vginibus t pueris: t maritatis fŕminis: t vxoratis viris: vno nole virgo est appellata. Unde hoc pbamus? Aplm audi dicentem: non solus sanctimonialib⁹ sed vniuersę
2.Cor.11. plebi ecclię: Despōsaui vos vni viro virginē castā exhibere christo. Et q̄ hui⁹ vginitatis corruptor diabol⁹ cauēdus ē: cōtinuo ipe aplus cū dixisset: Despōsaui vos vni viro vginē castā exhibere christo: adiunxit t ait: Timeo aūt ne sic serpēs euā seduxit in versutia sua: sic t vestri sensus corrūpant a castitate q̄ est i christo. In corpore virginitatē pauci habēt: in corde oēs habere debēt. Si
B q̄ ab illicitis abstinētia bona ē: vnde vginitas nomē accepit: t opera bona laudabilia sunt q̄ significant lāpadib⁹: q̄re q̄dq̄ admittunt t q̄dq̄ repellunt? Si t vgo ē t lāpades fert t tñ nō admittit: vbi se videt q̄ nec virginitatē ab illicitis seruat: nec opa bona vt leno habere: i tenebris ambulat. De istis q̄ frēs mei: de istis poti⁹ disputem⁹. Qui non vult videre qđ malū est: qui nō vult audire qđ malū est: ab illicitis sacrificijs mīdoꝝ⁹ auertit odoratū: ab illicitis sacrificijs ydoꝝ⁹ auertit gustatū: fugit cōplexū alienę: frangit panē esurienti: hospitē inducit in domū: vestit nudū: cōsolat litigiosū: visitat ęgrotū: sepelit mortuū: Ecce vgo: ecce habet lāpadeo. Quid q̄rim⁹ amplū? Adhuc quęro. Quid adhuc q̄ris inquis? Adhuc q̄ro: intētū me facit euāgelū scrīm. Ettā ipas vgines t ipas ferētes lāpadeo: alias dixit: prudētes alias stultas: Unde intuemur: vñ discernimus? De oleo. Aliquid magnum significat oleū: valde magnū. Putas nō charitas ēt Querēdo dicim⁹: nō sentētiam ꝓpiam⁹.
1.Cor.13. Uñ mihi videat oleū charitas significari: dicā vobis. Aplus dicit: Adhuc supeminētiorē vobis viā demōstro. Supeminētiorē
1.Cor.13. viā quā demonstrat? Si linguis hoim loq̄r t angelor: charitatē aūt nō habeā: factus sū ꝛamātū sonans aut cymbalū tinniēs. Ipa est supeminēs via: id est charitas q̄ merito oleo significat. Omnib⁹ em̄ būnibus oleū supeminet. Mitte aquā t supinfunde oleū: oleū supeminet. Mitte oleum: supinfunde aquā: oleū supeminet. Si ordinē seruauerit
Dni 3 vincit: si ordinē mutauerit vincit. Charitas nunq̄ cadit. Quid q̄ frēs? Jā discepterem⁹ de q̄dq̄ virginib⁹ prudētib⁹: t q̄dq̄ fatuis. Voluerit obuiā ire spōso: Quid ē ire obuiā spōso? Unde ire: expectare ei⁹ aduētū: ꝑ ille tardabat. Dum tardat ille: dormierūt oēs. Quid ē oēs? Et fatuę sapientes: dormitauerūt oēs t dormierūt. Putam⁹ bon⁹ ē somn⁹ ille? Quid est somn⁹ ille? Me forte tardante spōso: qm̄ abūdat iniq̄tas: refrigescet charitas Matth.
multoꝝ? Siccine intellecturi sum⁹ istuꝝ somnū? Nō mihi placet: dico q̄re: da sūt ibi prudētes: et vtiq̄ qm̄ dixit dn̄o: Qm̄ abundauit iniq̄tas refrigescet charitas multorū: subiecit t ait: Qui aūt pseuerauerit vsq̄ in finē: hic salu⁹ erit: Ubi vultis esse istas prudentes? Nōne in vno q̄ pseuerauerūt vsq̄ i finem? Nō ob aliud frēs: nō ob aliud ꝑfectus admitterenf ītro: nisi q̄ pseuerauerūt vsq̄ i finē. Nō q̄ eis obrepsit frigus charitatis: nō in eis refrigauit charitas: ꝑ feruet vsq̄ i finē. Quia feruet vsq̄ in finem: ideo spōsi tanuę patuerūt: ideo eis dictū est vt intrarēt: sicut Matth.
illi optimo seruo: Intra in gaudiū dn̄i tui. Quid est q̄ dormitauerūt oēs? Est ali⁹ somnus quē nemo euadit. Nō recordami aplm dicentē: De dormiēnib⁹ aūt nolo vos igno- 1.Thess.
rare frēs: id est de his q̄ mortui sūt? Quare em̄ dormiētes vocant: nisi q̄ suo die resuscitant? Ergo dormiūt oēs. Putas: q̄ prudēs est: ideo nō habet mort? Patua sit vgo: prudens sit virgo: somnū mortis oēs patiunt. Aliqñ aūt dicūt sibi homines: Ecce iam dies iudicij venit: tanta mala fiūt: tantę tribulationes crebrescunt: Ecce oia q̄ ꝓphetę dixerunt pene cōplera sunt: iam dies iudicij instat. Qui hoc dicūt t fidelit dicūt: tanę ob vtilitatem sponsi cogitationibus talib⁹. Sed ecce bellū sup bellū: tribulatio sup tribulationē: terrę motꝰ sup terrę motū: fames super famē: gens sup gentē: t nōdū venit spōsus. Cū ergo expectat vt veniat: dormiūt oēs illi q̄ dicunt: Ecce venit dies iudicij: ecce hic nos inuenit. Cū dicit: dormit: Ergo obseruet ad somnū suum: t pseueret in charitate vsq̄ ad somnū suū: expectantē illū inueniat somn⁹. Ps.40
Puto em̄ q: dormit. Nūqd q̄ dormit ñ adiuuat vt resurgat? Dormierūt q̄ oēs: t de illis prudētibus t de illis fatuis dictū est: dormierunt. Ecce media nocte clamor factus est. 4.sen.dist.4 media noc.
Quid ē media nocte? Qm̄ nō spat: qm̄ oino nō credit. Noctē posuit p ignoratiōe: ne aliquis q̄si cōputet sibi t dicat: Ecce ab adam tot anni trāsierūt: t ecce complent sex milia annoꝝ: t ptinuo quomō quidā tractatores cōputauerūt: continuo veniet dies iudicij: Et veniūt t trāseunt cōputatiōes: et adhuc

remotaꝝ sponsū aduēmo: ⁊ dormiūt vgines quę obuiam ierant. Ecce dum non speraꝝ: dum dicitur sex milia annoꝝ expectabaꝝ: ⁊ ecce transierūt: Unde scimus tam quādo veniet? ☞ Media nocte veniet. Quid est media nocte veniet? Duz nescio veniet. Quare dū nescis veniet? Ipm dīm audi: Nō est vīm scire tēpora: q̄ pater posuit in sua potestate. Dies dñi: sic apls: tanq̄ fur in nocte ita veniet. Ecce vigila nocte ne furē patiaris. Nā soma mortis velio nobis veniet. Sed cū factus fuerit clamor media nocte: Quis ille clamor: nisi de quo apls dicit: In ictu oculi in nouissima tuba? Canet enī tuba: et mortui resurgēt incorrupti: ⁊ nos imutabimur. Deniq; clamore facto media nocte q̄ clamabit: ecce sponsꝰ venit: q̄ sequit? Surreterūt oēs. Quid ē surreterūt oēs? Veniet dns: dixit ipe nō: q̄s oēs qui sunt i monumētis audiēt vocē eius ⁊ pcedūt. Ergo ad nouissimā tubā surgēt oēs. Prudētes aut ille tulerūt oleum secū in vasis suis: Stulte nō ille nō tulerūt oleū secū. Quid est nō tulerūt oleū secū in vasis suis? Quid est in vasis suis? id est i cordib⁹ suis. Vñ dicat apls: Gloria nra hec est: testimoniū cōsciē nre. Ibi oleū: magnū oleū: De dono dei est hoc oleū. Deniq; homines oleū mittere intro posunt: oluam creare nō possunt. Ecce habeo oleū: Numquid tu creasti oleū? De dei dono est. Habeo oleū: porta tecū. Quid est porta tecū? Jnt⁹ habe: ubi place deo. Etenim ecce ille vgines stulte quę nō portauerūt oleum secū: abstinētia sua qua vgines apellaūt: ⁊ bonis opib⁹ suis qui lampades ferre videnꝝ: hominib⁹ volūt placere: ⁊ ideo ola ista laudabilia faciūt: oleū secū nō portant. Tu ē tecū porta: int⁹ porta. Ubi videt deus: ubi porta testimoniū cōsciētie tue. Qui aūt ambulat ad testimoniū alienū: oleū nō portat secū. Si tū abstines ab illicitis: ⁊ facis bona opa vt ab hominib⁹ laudēris: nō est int⁹ oleū. Deniq; cū ceperit homines: nō deficiūt lampades. Intēdat itaq; charitas vestra: Anteq̄ dormirent ille vgines: nō est dictū: qi extinguebaūt lāpades illarū. Sapiētū lāpades ardebāt de oleo eterno: de cōsciētię securitate: de interiore gloria: de intima charitate. Ardebāt tamē et illarū fatuarū. Quare tūc ardebant? Quia nō deerant laudes hominū. Postea vo q̄ surreterūt: id est in resurrectione a mortuis: ceperūt optare lāpades suas: id est parare deo operū suoꝝ reddere rationē. Et q̄ tūc nemo est q̄ laudet: omnis homo cause suę vacat: nemo est tunc q̄ non de se cogitet. Nō ergo erāt qui oleū venderent: ceperūt deficere lampades: ⁊ cōuerterūt se fatuę ad q̄nq; prudētes: Date nobis inquiunt de oleo vro: q: lāpades nr̄e extinguunt. Hoc quęrebāt q̄ possuerant: id est alieno latere: ad alienas laudes ambulare. Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostrę extinguunt. At ille: Ne forte inquit nō sufficiat nobis ⁊ vobis: ite potius ad vēdentes ⁊ emite vobis. Non cōsulentū: sed irridentiū est ista responsio. Quare irridentiū? Quia sapiētes erant: quia sapiētia erat i illis. Nō em̄ sapiētes de suo erāt: sed illa i illis erat sapiētia: de qua scriptū est in quodam libro: quę dicit cōtemptoribus suis cū venirēt ad mala: quę illis minuta ē: Et ego vestre perditioni irridebo. Quid mirū est q: sapiētes irridēt fatuas? Quid est irridere? Jte ad vendētes ⁊ emite vobis: quę non solebatis bene vuere: nisi q: vos homines laudabant: quia vobis oleum vendebant. Quid est oleum vendebāt? Laudes vendebant. Qui vendūt laudes nisi adulatores? Quātomagis nō acquiesceret⁹ adulatorib⁹ ⁊ intus oleū portaremus: ⁊ ppter bonā cōscientiā ola bona opa faceremus: Tūc diceret⁹: Emēdauit me iust⁹ in misericordia ⁊ arguit me: oleū aūt peccatoris nō impiguet caput meū. Melius inquit emēdet me iustus: arguet me iustus: colaphizet me iustus: corriget me iustus: q̄ impinguet caput meum oleū peccatoris. Quid est oleū peccatoris: nisi blandimēta adulatoris? Jte q̄ ad vendentes ⁊ emite vobis: hoc facere cōsueuist⁹: Nos aūt nō vobis dam⁹. Quare? Ne forte non sufficiat nobis ⁊ vobis. Quid est non sufficiat? Nō desperatōe dictū ē: sed ut sobria ⁊ pia hūiliatāre. Quis em̄ bonus habeat bonam cōsciētiā: vnde sat quēadmodū iudicet ille qui neminē fallit: habet bonā cōscientiā: non illi tollant crimina in corde concepta: sed ꝓpter quotidiana q̄ędā vitę humanę peccata: licz bona cōscientia sit: tamē dicit deo: Dimitte nobis debita nostra: q̄ sicut q̄ sequit: Sicut ⁊ nos dimittim⁹ debita debitorib⁹ nostris. Fregit panē esurienti et corde: vestiuit nudū ex corde: de oleo in

teriore fecit opa bona: ⁊ tamē in illo iudicio trepidat ipa bona ꝓscientia. Vide quid est: Date nobis oleū: Audierūt: Ite potius ad vendentes: quia laudib⁹ hūanis viuere cōsueuistis: vobiscū oleū nō portatis: nō aūt nos damus ne forte nō sufficiat nobis ⁊ vobis. Dic enim de nobis iudicamus: quāto minus de vobis possumus iudicare? Quid est vir de nobis possumus iudicare? Quia
Prouer. 20 cum rex iustus sederit in throno: quis gloriat castum se cor habere? Forte tu nō inuenio aliquid in cōscientia tua: ⁊ inuenit ille q̄ melius videt: cuius acies diuina penetrat altiora. Videt forte aliquid: inueniet forte
Ps. 142. aliquid. Quāto melius ille dicit: Ne intres in iudiciū cum seruo tuo? Etiā quāto melꝰ
Matth. 6. dicis: Dimitte nobis debita nostra? Quia ⁊ dicat tibi propter illas faces: propter illas
Matth. 25. lampades: Eluriai ⁊ dedistis mihi mandūcare. Quid ergo? Et ille non illud fecerūt? Non fecerūt ante illum. Sed quomodo fe-
Matth. 6. cerunt? Quomō ꝓhibet dñs qui dixit: Lucete iusticiā vestram facere coram hominibus vt videamini ab eis: Alioquin non habebitis mercedē apud patrem q̄ in cēlis est. Et nolite similes esse hypocritis quādo ora tis. Amant enī stare in platēis ⁊ orare: vt videant ab hominib⁹. Amen dico vobis: receperūt mercedē suam. Emerūt oleum: preciū dederūt. Emerūt: nō sunt frustati laudib⁹ humanis. Auferūt laudes hūanas: ⁊ habuerunt. Iste laudes humanę in die iudicij non eos adiuuant. Ille autem quomō fece-
Matth. 5. runt? Lucent opera vestra coram hominibus vt videant bona facta vestra: ⁊ glorifi-cent patrem vestrū qui in cēlis est. Non ait vos. Non enī de tuo habeo oleū. Facta te:
1. Cor. 4. ⁊ dic habeo: ſ ā habeo. Quid enī habes qđ nō accepisti? Ergo ille sic fecerūt: ille sic. Hō ē aūt mirandū cū eunt emere: cū q̄rūt a qb⁹ laudent ⁊ non inueniunt: cuꝫ quęrūt a quibus consolent ⁊ nō inueniunt: aperta est ianua: venit sponsus ⁊ sponsa. Tūc glorificata est cū christo ecclesia: vt singula membra ad totū se colligant. Et intrauerunt cum eo ad nuptias: ⁊ clausum est ostium. Et ille fatuę postea venerunt: sed nūquid oleū emerunt: a quibus emerēt aut inuenerūt? Ioh ianuas clausas inuenerūt: Pulsare ceperūt: sed sero. Dictū est: verū est: non fallaciter di-
Matth. 7. ctum est: Pulsate et aperiet vobis. Sꝫ mō quādo tempus est misericordię: nō quando tempus est iudicij. Non enī possunt cōfundi ista tempora: cum misericordiā ⁊ iudiciū Ps. 100
domino suo cantet ecclesia. Tempus est misericordię: age pēnitentiā. Tempore iudicij illam habeo agere? Erio in virginib⁹ illis: cōtra quas clausum est ostium. Domine domine aperi nobis. Nūquid non pēnitentiā egerunt: quę secum oleum non portauerūt? Et quid illis ꝓfuit sera pēnitentia: quando eas irridebat vera sapientia? Clausum est ꝙ ostium. Et quid illis dictum est? Non noui vos. Non illas nouit: qui eās nouit? Quid ergo est: Non noui vos? Improbo vos: reprobo vos. In arte mea non vos agnosco: opa mea nescit vitia. Hoc est autē magnū: ⁊ nescat vitia: ⁊ iudicat vitia. Nescit faciēdo: iudicat arguendo. Sic ergo non noui vos: ierunt: intrauerunt quinq̄ prudentes. Et multi estis fratres mei in nomie christi: sint in vobis quinq̄ prudentes: sed nolite q̄nq̄ homines. Sint in vobis quinq̄ prudētes: ad istam prudentiam quinarij numeri pertinentes. Veniet enim hora: et quando nescimus veniet. Media nocte veniet: vigilate. Sic clausit euāgeliū: Vigilate: quia nescitis diem neq̄ horam. Si ergo dormituri sumus: quomō vigilamus? Unde vigila: fide vigila: spe vigila: charitate vigila: operibus vigila: ⁊ quando corpore dormieris: veniet tempus vt surgas. Cum aūt surrexeris: ꝓpara lampades. Tunc nō extinguūtur: tūc i interiore cōscientię oleo vegetenꝫ: tunc sponsus ille incorporeis nexibus amplectatur: tunc te introducat in domuꝫ vbi nunq̄ dormias: vbi nunq̄ possit tua lāpas extingui. Hodie vō laboram⁹: ⁊ lampades nostrę inter ventos sęculi huius temptationesq̄ fluctuant: Sed ardeat in rubore flamma nostra: vt ventus temptationis augeat ignem potius q̄ extinguat.

¶De verbis domini in euangelio scm Lucam.

¶De eo qđ scriptum est in euangelio scm Lucam: Qui vos spernit me spernit. Sermo ¶XXIIII

Dominus noster ihesus christus qđ discipulis suis loquebatur illo tempore scribebat: et nobis audiendū parabat. Audiamus ergo verba eius. Quid enim nobis pdesset si videret et non audiret? Nec modo aliquid obest: quia non videtur et tamē audit. Dicit ergo: Qui vos spernit me spernit. Si solio apli dicit: Qui vos spernit me spernit: ignite nos. Si aūt sermo ei⁹ ignit ad nos et vocauit nos: et in eoꝝ loco ꝓstituit nos: videte ne ignatio nos: ne ad illū ignīat iniuria quā nob fecerit. Si eñ nos nō timet: illū timete q̄ dixit: Qui vos spernit me spernit. Quid aūt nos loq̄mur vob q̄ ignu nolum⁹ a vobis: nisi vt de vestro bonis moribus gaudeamus? Periculoū nostroū sint solatia: vestra bona opera. Viuite dñe ne monamini male. Nec ibis verbis quę dix: Viuite bene ne moriamini male: attendatis eos qui forte male viverūt: et ilecubis suis mortui sunt: et acta est pompa funeris eoꝝ et positi sunt in ꝓnaos sarcophagis: i sepulcris pulcherrime et operosissime fabricatis: Et qi forte dic ibi vnusq̄sq; vrm: sic velle mori: putetis me rē vanā dicere voluisse: qđ dix velle me vt bñ viuatis ne male moriamini? Contra forte occurrit aliquis: q̄ et bñ vixit: et ꝑm opinionē dominū male est mortuus: Forte a ruina ē mortuus: a naufragio mortuus est: a bestijs mortu⁹ est: Et dicit vnusq̄sq; carnalis i corde suo: Quid est bene viuere? Ecce ille sic vixit: et sic est mortuus. Redite ergo ad cor: et si fidelis ei⁹ inuenietis ibi christū. Ipse vobis loquit ibi: Ego eñ clamo: ille vo in silentio plus vocet. Ego loquor ꝑ sonū sermonis: ille int⁹ loquit ꝑ timorē cogitationis. Ergo ipe asserat in corde vestro verbuꝫ meū: qm̄ dicere ausus sum: bñ viuite ne male moriamini. Ecce quō fideo est i cordibus vestris: et ibi est christus: et ipse habet voce-
Luc.16. re qđ ego extra personare. Recordamini in euangelio diuitem illū: et pauperē illum. Diuitem indutū purpura et byssio: et quotidianis epulis saginatū: pauperē vo illum iacētem ante ianuā diuitis esurientē: et de mēsa eius micas requirentē et vlceribꝰ plenū a canibus lingi. Recordamini ergo. Unde recordamini: nisi qr christus ibi est in cordibꝰ vestris? Dicite mihi qđ ipsum intus intro gauerisio: et resp̄derit vobis. Sequit eñ et dicit: Contigit mori inopem illum: et auferri ab angelis in sinū abrae. Mortuus est aūt et diues et sepultus est in inferno. Cum aūt in tormentis esset: leuauit oculos et vidit lazarū requiescentē in sinu abrae. Tūc clamauit dicens: Pater abrā: mitte lazarū vt intingat digitū suū in aqua vt stillet i linguā meā: quia crucior in hac flāma. Sugdus rēspondit: mēdicus inferni. Pauper eñ ille gemebat ad micā: ille do nō gemebat ad guttam. De duob⁹ q̄ istis dicite mihi: quis est bene mortuus? et quis est male mortu⁹? Rogate oculos interrogare: ad cor redite. Si eñ oculos interrogaueritis: falsa vobis respōdent. Multū eñ splēdida sunt et ꝑsolariter facata: quę illi diuiti momenti exhiberi potuerūt. Quę potuerūt agmina plangentiū esse seruoꝝ et ancillarū: quę pompa clientū: qui splendor funeris: qđ ꝓnum sepulture? Credo cum aromatibus obrutum. Quid q̄ dicturi sumus fratres: bene illū mortuū: an male mortuū? Si oculos interrogatis: optime mortu⁹ ē: si magistrū vrm interroge rectitis: pessime mortu⁹ ē. Si q̄ sic moritur superbi rep̄ suaꝝ ꝓuisiones? et nihil inde pauperibꝰ largiētes: quō moritur q̄ rapuit res alienas? Dicꝫ q̄ dixi: viuite bñ ne male moriamini: ne quō diuersi ille moriamini. Nō ꝓbat mala mors ē: nisi tpus post mortē. Ecōtra attendite illū pauperē: si nolite oculis: Nā errabit. Fides attendat: cor videat. Cōstituite illū añ oculos vros iacentē in tra vlcerosa: venientes canes lingētes vlcera ei⁹. Si cū tale illi reuocatio añ oculos vros: statim expuitis: facie auertitis: nares obturatis. Cordis oculis videte. Mortu⁹ ē et ablat⁹ ē ab angelis in sinū abrae. Familia diuitis videbat plāgēs: angeli nō videbant gaudentes. Quid q̄ audit diuiti abrā? Memēto fili: qr̄ recepisti bona i vita tua. Habil bonū putasti nisi qđ i ista vita habuisti. Accepisti bona: sed transierūt dico: et totum gdiasti: et torquēdus in inferno remansisti. Oportunū ergo est fratres: vt hęc vobis dicant. Attendite pauperes: siue iacentes: siue ambulātes. Attendite pauperes:

facite bona opera. Qui soletis facite: et qui non soletis facte. Crescat numerus dñi operantium: quoniã ꝛ crescit fidelium numerus. Quod facitis quãtum bonũ sit nõdum videtis: quia ꝛ rusticanus quãdo seminat segetem nõ videt: sed terrã credit: Tu deo ꝙre non credis? Veniet messio nra. Puto ꝙa modo laborantes agimus: laborantes operamur: recepturi sicut scriptum est: Euntes ibant ꝛ flebant iactantes semina sua: venientes autẽ venient cum exultatione portantes manipulos suos. Ps. 125.

De diuite ꝛ Lazaro: In euangelio tm eũdem. Sermo XXV

Auertit sanctitas vra fratres charissimi: ꝛ mecũ vt arbitror: tota mentio intentiõe ꝙspexit opulentiã diuitis: ꝛ indigentiã mendicantis: Unus ardens æstuantem: ꝛ alium fame deficientẽ. Ambo quidẽ homines: ambo carnales: ambo mortales: sed non ambo ꝙquales. Natura vna: sed vita non vna. Nullius eorum a cõditione mortis immunis: ꝛ tamẽ vnus epulatur splendide: ꝛ alter in pannis ꝛ in crumna sordescit. Ille delicatis escis ad inuentionem coquorũ gaudebat: iste si caderent micę de mensa eius expectabat. Audiant nũc diuites qui nolunt esse misericordes: audiãt ꝙa vna omnes nascimur lege: vna vnum⁹ luce: vnum spiramus aerẽ: vna quoq; extinguimur morte: quę si nõ intercederet: nec pauper ipse duraret. Hic vlcerosus ꝛ nudus iacens lazarus: ad abrahę sinum angelorũ portatur manibus. Ecce diues refectus et splendid⁹ tartareo carcere claudit. Ubi ẽ vestis byssina? Ubi vita abũdans ꝛ affluẽs copijs multis? Mõne morte omnia trãseunt ranꝯ vita? 2. Timoth. 6. Nihil intulimus in hunc mũdum: dicit apostol⁹: sed nec quicq; auferre possumus. Nihil nobiscũ tollimus aut rapimus. Quid si aliquid tolleremus: nõne vivos homines votarem⁹? Quę est ista auiditas cõcupiscẽtię: cum ipse beluę habeant modũ? Tũc eũ rapiunt quãdo eũriant: parcent vo prędę cum senserint satietatem. Inexplebilis est sola auaricia diuitum: semper rapit ꝛ nunq; satiatur: nec deũ timet: nec dominẽ reuerentur: Non patri parcit: non matrẽ agnoscit: nec fratri obtemperat: nec amico fidem seruat: Uiduã opprimit: pupilli rem inuadit: liberos in seruitũ reuocat: testamentũ fallsum ꝓfert. Res mortui occupant: quasi nõ ꝛ ipsi qui hoc faciunt moriant. Quę est ista rogo animaꝝ infamia: amittere vitam: appetere mortẽ: acquirere auruꝫ ꝛ pdere cęlum? Sed quia nemo cogitat deũ: ideo manet in morte iudicium. Merito dictum est diuiti: Quia ꝓcepisti bona in vita tua: et lazarus silir mala: nũc aũt hic cõsolat: tu vo cruciaris. Audiant ista diuites: qui nolunt esse misericordes. Audiant irrogari supplicia: eis qui nolũt erogare subsidia. Audiãt pauperẽ refrigerantẽ: audiãt diuitẽ pęnis grauiorib⁹ æstuantẽ. Pater abraam inquit: dimitte lazarũ vt intingat extremus digiti sui in aquã ꝛ refrigeret linguã meã: qꝛ crucior in hac flãma. At ille: Memẽto inq̃t fili qꝛ ꝓcepisti bona i vita tua: ꝛ lazarus similiter mala. Pensant ꝓ diuitijs pęnę: refrigerij ꝙ pauptate: ꝙ purpura flamma: refectio ꝙ nuditate: vt salua sit ęquitas stateꝛ: ꝛ non mentit modus illius mensurę: In qua inquit mensi fuerritis mẽ- Matth. surabit⁹ ita metiet⁹ vobis. Ideo negat in pęnis misericordia diuiti: qꝛ ipse dum viueret noluit miseri. Ideo rogans diues nõ eraudit in tormẽtis: quia rogantẽ pauperẽ nõ eraudiuit in terris. Dives et paup duo sunt sibi ꝛria: sed iterũ duo sũt sibi necessaria. Nullo indigeret si inuicẽ supportarẽt: et nemo laboraret si se ambo iuuarent. Diuco ꝓpter pauperẽ factus est: ꝛ paup ꝓpter diuitem. Pauperis est orare: ꝛ diuitis erogare. Dei ẽ ꝙ paruis magna pensare. De misericordia eius parua: magna nascit copia. Fęcũdus est ager pauper: cito reddit dominãtib⁹ fructũ. Via cęli est paup: ꝙ quã venit ad patrẽ. Incipe ḡ erogare si nõ vis errare. Patrimonij tui q̃ eos ligat⁹ cõpedẽ in hac vita resolue: vt libere ad cęlũ possis accedere. Abijce abs te diuitiaꝝ onera: abijce vincula volũtaria: abijce anxietates ꝛ tedia: q̃ te plurib⁹ in annis inquietãt. Da petẽti vt possis ipe accipe: tribue paupi: si nõ vis flãmis exuri. Da i terra chusto vt tibi reddat in cęlo. Obtausscere qõ eos: ꝛ attende qđ futur⁹ eo. Præsens vita fragilis ẽ: ꝛ in mortẽ ꝓclinis. Nemo põt stare: sed oẽs cogimur trãsire. Volẽtes im⁹: inviti exim⁹: qꝛ mali sum⁹. Si aũt añ nos aliqđ mitterem⁹: nõ ad inane hospitiũ veniremus. Qõ esũ paupes dam⁹ ante nos ꝓmittimus: qõ aũt rapim⁹ hic totũ dimittim⁹.

De Martha t maria: In euāgelio fin eūdem. Sermo XXVI

Verba domini nostri iesu christi quę modo ex euangelio recitata sūt: admonent nos esse vnus aliquid quo tendamus: quādo in huius sęculi multitudine laboramus. Tendimus autem adhuc pegrinantes nondum manentes: adhuc in via nondum in patria: adhuc desiderando nōdum fruendo: Tamē tendamus t sine pigricia t sine intermissione tendamus vt aliquando peruenire valeamus. Martha et maria duę sorores erant: ambę non solum carne sed etiā religione germanę: ambę domino cohęserunt: ambę domino in carne ꝑ-
Luc.10 senti concorditer seruierunt. Suscepit eum martha: sicut solent suscipi peregrini. Sed tamē suscepit famula dominū: egra saluatorem: creatura creatorē. Suscepit autē spiritu pascendā: in carne pascendū. Voluit enī dominus formam serui accipere: et accepta forma serui in illa pasci a seruis: dignatione non cōditione. Nam t ista dignatio fuit: se ꝑbere pascendum. Habebat carnem in qua eluiret quidez t stiret: sed nescitio quia in deremo eluriēti angeli ministrabant? Ergo q6 pasci voluit: pascenn ꝑstitit. Quid autē
Regl.17. mirū si t de fluctu bella ꝑstitit viduę quem postea coruo ministrante pascebat? Nū quid pascendo defecerat: quādo ad viduā mittebat? Non. Sed religiosam viduam per obsequium exhibiti seruo suo benedicere disponebat. Sic ergo susceptus est dominus
Joh.1. tanq̄ hospes: qui in sua ꝓpria venit: et sui eum non receperunt: Sed quotquot receperunt eum dedit eis potestatē filios dei fieri: adoptans seruos t liberos faciēs: redimēs captiuos t faciens cohęredes. Ne quis tamen vestrū forsitan dicat: O beati q̄ christū suscipere i domū propriā meruerunt: Noli dolere: noli murmurare: quia temporibus natus es: quādo iam dominū non vides in carne: non tibi abstulit istam dignationez:
Matth.25. Cū vni inquit ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Hęc de domino pascendo pascente in spiritu: pauca pro tempore diximus:
B Veniamus ad causam quam de vnitate ꝓposui. Martha dominū pascere disponens t ꝓparans: circa frequēs ministerū occupabatur: maria soror eius pasci a domino magis elegit. Deseruit quodāmodo sorori suam circa multum ministerū laborantez: t sedit ipsa ad pedes domini: t vacans audiebat verbum eius. Auris fidelissima audierat: Vacate t videte quoniā ego sum do- Ps.45.
minus. Illa turbabat: ista epulabat. Illa multum disponebat: ista vnum aspiciebat. Utrūq; officium bonum: sed tamen quod sit melius: quid nos dicamus? Habemus quem interrogemus: patienter audiamus. Quid sit melius: iam cum legerē audiuimus: t me cōmemorantem audiamus. Interpellat martha hospitem: ad iudicem deponit postulationē pcarū querelarū: q̄ eam soli deseruerit: t sic laborantem ministerio adiuuare neglexerit. Non respondente illa: sed tamē ꝑsente: iudicat dominus. Maria causas suā tanq̄ otiosa iudici maluit committere: nec in respondendo voluit laborare. Si ens pararet respondendi sermonē: remitteret audiendi intentionem. Respondit ergo dominus qui in verbo non laborabat: quia verbū erat. Quid ergo dixit? Martha martha. Repetitio nominis indicū est dilectionis: aut forte mouendę intentionis: vt audiret attentius: Bis vocata est Martha martha: Audiuit: circa multa es occupata: Unū aūt op9ē: id est vnū necessariū est. Non vnum quasi singulare opus: sed opus est: expedit: necessarius est. Ob vnum elegerat maria? Unū cogita te fratres mei: t videte i ipsa multitudine si delectat nisi vnum. Ecce deus ꝓpitio q̄multi estis: Quis vos ferret: nisi vnum saperetis? Unde in multis ista quies? Da vnum: t populus est. Tolle vnū: t turba est. Quid est enim turba: nisi multitudo turbata? Sz audite apostolū: Obsecro aūt vos fratres: 1.Cor.1.
Multitudini dicebat: sed omnes in vnum facere volebat: Obsecro aūt vos fratres: vt idipsum dicatis omnes: et non sint i vobis scismata: sitis autē perfecti in eodem sensu: t in eadem sciēcia. Et alio loco: Unanimes Ps.cxl.
vnum consentientes: nihil per contentionē neq; per inanem gloriā. Et dominus ad patrem de suis: Ut sint vnum sicut t nos vnū Joh.17.
sumus. Et in actibus apostolorū: Multitu- Act.4.
dinis aūt credentiū erat ala vna t cor vnū. Ergo magnificate dñm mecū: t exaltemus Ps.33.
nomen eius in vnū: quia vnum est necessariū: vnū illud sapemus: vnum vbi pater t filius

t spiritussanctus sunt vnuꝫ. Videte nobis cōmendari vnitatem. Certe trinitas est deꝰ noster. Pater non est filius: filius nō est pater: spiritussanctus nec pater est nec filius: sed ambonum spiritus: et tamen ista tria non treo dñ: non tres omnipotentes: sed vnus omnipotens: ipsa trinitas vnus deꝰ uo: quia vnum necessarium est. Ad hocvnū non nos perducit: nisi multi habeamus cor vnum. Bona sunt ministeria circa pauperes: t maxime circa sanctos dei seruitia debita: obsequia religiosa. Reddunt enim nō
1.Cor.9. vanē: dicente apostolo: Si nos vobis spiritalia seminauim⁹: magnū est si carnalia vra metamus? Bona sunt: exhortamur ad hec: et in verbo domini edificamus vos: nolite pigri esse ad suscipiendos sanctos. Aliquā-
Deu.13. do nescientes: suscipiēdo quos nesciunt: angelos susceperūt. Bona sunt hec: melius ē tamē qđ elegit maria. Illud enim habet ex necessitate occupationē: illud aūt habet ex charitate suauitatē. Vult homo occurrere quando ministrat: et aliquādo non potest. Querit qđ deest: paratq đ adest: distendit aiam⁹. Nam si martha illa sufficeret: adiutoriū sororis nunq̄ posceret. Multa sūt: diuersa sunt: quia carnalia sunt: qt temporalia sunt: t si bona sunt: trāsitoria sunt. Mar-
Luc.10. thę aūtez quid ait dñs? **Meliorē partē elegit.** Non tu malā: sed illa meliorē: quia non auferet ab ea. A te auferetur aliquādo onus necessitatis: eterna est dulcedo veritatis. Non auferet ab ea qđ elegit: Non auferetur: sed tamen augebit. In hac vita augebit: in alia vita pficietur: nunq̄ auferet. Ceterū tu martha pace tua dixerim: in bono ministerio benedicta: p isto laboze tuo mercedē queris quietem: modo occupata es circa multū ministeriū: pascere vis mortalia corpora: luez sanctorū: Quid quez venens ad illā patriā inuenies peregrinū quem suscipias hospitio? Inuenies esurientē cui panē frangas: sitientē cui potum porrigas: egrū quem visites: litigantem quem concordes: mortuū quē sepelias? Qđ maria elegit: ibi pascimur: non pascimus. Ideo hoc ibi erit plenū atq̄ pfectuꝫ: qđ hic elegit maria. De illa mensa opulēta: de verbo dñi micas colligebat. Nam vultis nosse qđ ibi erit? Do-
Luc.12. minus ipe dicit seruis suis: Amen dico vobis: quia facit eos recūbere: t transibit t ministrabit illis. Recūbere quid est: nisi vacare? Recūbere quid ē: nisi requiescere? Quid est transibit t ministrabit illis? Prius trāsibit: t sic ministrat. Sed vbi? In illo cōuiuio
Matth. supno de quo dicit: Amē dico vobis: multi ab oriente t occidente venient t recumbent cuꝫ abraā: ysaac t iacob in regno celoꝝ. Ibi dñs pascat: sed prius hinc trāsit. Naꝫ vt noueritis: pascha trāsitus interpretatur. Tenet dñs: recat diuina: passus est humana: Nunquid adhuc cōspuit? Nūquid adhuc expalmat? Nunquid adhuc spinis coronat? Nūquid adhuc flagellatur? Nūquid adhuc crucifigitur? Nunquid adhuc lancea vulnerat? Transiuit. Denicq̄ t euāgeliū sic loquitur: quādo pascha fecit cū discipulis suis. Quid
Joh.13. dicit euangelista? Cum aūt venisset hora vt ihesus transiret de hoc mūdo ad patrē. Ergo ille transiuit vt pascat: nos sequamur vt pascamur.

¶ De eisdem de quib⁹ supza. Sermo ¶ XXVII

Ancti euangeliū cuꝫ legeretur: audiuimus a femina religiosa susce- A
Luc.11. ptum esse dñm hospitio: eaq̄ martha vocabat. Et cum esset ipsa occupata in cura ministrandi: soror eius maria sedebat ad pedes domini t audiebat verbum eius. Laborabat illa: vacabat ista. Illa eroga-bat: hęc implebat. Verūtamen martha laborēs multū in illa occupatione et negocio ministrādi interpellauit dominū t de sorore sua cōquesta est q̄ eam laborantē nō adiuuaret. Dominꝰ aūt p maria respondit marthę: t ipe eius factꝰ est aduocatus qui iudex fuerat interpellatus. **Martha inquit circa multa es occupata: quādo vnuꝫ est necessariū. Maria meliorē partem elegit que non auferet ab ea.** Audiamus enim interpellationē interpellantis: et sententiā iudicis. Quę sententia interpellanti respondit: susceptā defendit. Erat eni maria intenta dulcedini verbi domini: intenta erat martha quomodo pasceret dominū: intēta maria quomodo pasceretur a domino. A martha cōuiuiū domino parabat: i cui⁹ cōuiuio maria tā iocūdabat. Cū ḡ maria suauiter audiret verbū dulcissimū t corde intentissimo pasceret: interpella

to dño a sorore sua: quō putam⁹ est timuisse ne diceret ei dño: Surge t adiuua sororē tuā? Dura eñ suauitate tenebat: quę prosecto maior est mentis q̄ ventris. Excusata est: sedit securus. Quomō autē excusata est attendam⁹: inspiciam⁹: p̄scrutamur q̄ possumus. Pascamur t nos. Quid eñ? Putamus nos reprehensū esse ministeriū marthę quā cura hospitalitatis occupauerat: q̄ ipm dñm hospitio receperat? Quomō recte reprehendebat: quę tanto hospite lętabat? Hoc si verū ē: dimittāt boues q̄ mittēt gentes: elegant sibi partē meliorē q̄ non auferet ab eis: vacent verbo: inhient doctrinę dulcedini: occupent circa scientiā salutarē: nihil eis cure sit quisq; peregrinus in vico sit: quis egeat pane: quis indumento: quis visitandus: quis redimēdus: quis sepeliēdus: vacent opera misericordię: vni instet scientię. Si melior: pars est: cur nō omnes hoc faciūt: quando ipsum dominū in hac causa patronū habem⁹? Non eñ timemus in hac re ne offendamus eius iusticiā: cum patronā teneamus eius sententiā: Et tamē ita nō est: sed sicut dixit dominus ita est. Quomō intelligis nō est: est autem quomō intelligere debeas. Ecce aduerte: Circa multa es occupata: quādo vnū est necessariū: Maria meliorem partē elegit. Non tu malam: sed ista meliorē. Sed vnde melioz? Quia tu circa
B multa: illa circa vnū. Pręponat vnum multis. Non eñ a multis vnum: sed multa ab vno. Abulta sunt quę facta sunt: vnus qui fecit cęlum: mare et omnia quę in eis sunt. Amulta sunt: quis ista enumeret? Quis bonū multitudinē cogitet? Quis hoc fecit?
Gen.1. Deus omnia. Ecce bona valde. Bona valde quę fecit: quanto melior ille est qui fecit? Attendamus igit occupationes nostras et ea multa: necessariū ē ministeriū corpa reficiens. Quare hoc? Quia esuriunt: quia sitiunt: misericordia miseris necessaria ē. Frangis panē esurienti: quia inuenisti esurientē. Tolle famē: cui frangis panem? Tolle peregrinationē: cui exhibes hospitalitatē? Tolle nuditatē: cui paras vestem? Nō sit ęger nudus: quē visitas? Non sit captiuitas: quęz redimis? Non sit mors: quem cōcordas? Nō sit moror: quem sepelio? In illo sęculo futuro non erunt ista mala: ergo nec ista ministeria. Bene ergo martha circa corporalem dominū: quid dicam: necessitatē an voluptatem: ministrabat carni mortali. Sz ho erat i carne mortali? In principio erat verbum: t verbū erat apud deum: t deus erat verbū:
Joā.1. Ecce q̄ maria audiebat: Verbū caro factus est: t habitabit in nobis: Ecce martha cui ministrabat. Ecce maria meliorē partē elegit quę non auferet ab ea. Hoc eñ elegit qđ semp manebit: ideo non auferet ab ea. Circa vnum se voluit occupare: iam tenebat:
Ps.72. adibi autē adhęrere deo bonum est. Sedebat ad pedes capitis nostri: Quāto humilius sedebat: tanto amplius capiebat. Confluunt eñ aqua ad humilitatē cōualliū: denatat de montibus collis. Nō ergo dominus opus reprehendit: sed munus distinxit. Circa multa es occupata: porro vnum est necessarium. Jam hoc sibi maria elegit. Transit labor multitudinis: t remanet cbaritas vnitatis. Ergo qđ elegit non auferet ab ea: a te autem quod elegisti vtiq; hoc sequit: vtiq; hoc subintelligit a te quod elegisti auferet. Sed bono tuo auferet: vt qđ melius est detur. Auferetur eñ a te labor vt requies detur. Tu naufrage: illa tā in portu est. Vide
C tis ergo cbarissimi t quātū arbitror: tam intelligitis: in his duab⁹ mulieribus quę ambę fuerūt dño gratę: ambę amabiles: ambę discipulę: Videt⁹ ergo t magnū aliquid intelligitis quicūq; intelligit: qđ audire t scire debetis etiā qui nō intelligit: in duo duabus mulieribus: duas vitas esse figuratas: p̄sentē t futurā: laboriosam t quietā: eruminosam t beatā: temporalē t ęternā. Duę sūt vitę: de illis vos copiosius cogitate. Quid habeat hęc vita nō dico mala: non iniqua: non nefaria: non luxuriosa: non impia: sed laboriosa: erumnis plena: timoribus castigata: temptationibus sollicita: hanc ipsam innocentē vitam dico: qualem decebat habere martham: hanc ergo quātum potestis inspicite: t de hac vt dixi copios⁹ q̄ loquimur cogitate. Vita vo iniqua aberat ab illa domo: nec cum martha erat: nec cum maria. Et si aliquādo fuit: domino intrante fugit. Remanserunt ergo in illa domo q̄ fuscepерat dominū in duabus fęminis duę vitę: ambę innocentes: ambę laudabiles: Una laboriosa: altera otiosa: nulla facinorosa: nulla desidiosa: Ambę innocentes: ambę inquā laudabiles: sed vna laboriosa: altera

ociosa: nulla facinorosa: quaz cauere debet laboriosa: nulla desidiosa: quam cauere debet ociosa. Erant ergo in illa domo istę duę vitę: et ipse fono vitę. In martha erat imago p̄sentiuz: in maria futuroꝝ. Quod agebat martha ibi sum°: qđ agebat maria hoc speram°. Hoc agamus bene vt illud habeamus plene. Nā qđ inde habem°? Jn̄ętuz habem°? Qdiu dic sum°: quātū est qđ inde habem°? Nā t mō inde aliqđ agim°: remoti a negocijs: seposītis familiarib° curis: cōuiuijs: statis: audit. Jnquātū ß agitis: maię illeo estis. Et facū° vos intēdit qđ agit maria ꝙ ego q̄ ꝓcogo. Si quid tñ dico: xpi est. Jdeo vos pascat: qz xpi: qz panis cōmunio est: vnde t ego vobiscū viuo. Nūc autē viuimus: ſi vos frēs statis in dño: Volo in
1 Cor. 3. nobis ß in dño: qz neq; qui plantat ē aliqđ neq; qui rigat: sed qui incrementū dat de°.

¶ De eo qđ scriptū est in euangelio sm eūdem: Domine doce nos orare. Sermo ¶ XXVIII

Apostoli sancti dicebāt ad dominū
Luc. 11. iesum: Dñe doce nos orare: sicut iohānes docuit discipulos suos. Tūc ait dñs orationem: Pater nr̄ qui es in celis sanctificet nome tuū: Adueniat regnū tuum: per totuz. Videos q̄ brevis oratio: et omniū plena virtutū. Pium° sermo: quantę sermo gre. O hō: facē tuā nō audebas ad cęlū attollere: oculos tuos i terrā dingebas: et Vino accepisti gratiā xpi. Dia tibi peccata dimissa sunt: Ex malo seruo: factus es bon° filius: Jdeo ꝑsume nō de opatione tua: ſ de
Eph. 2. xpi gra. Gratia enim saluati estis: apls ait. Nō ḡ hic arrogātia est sed fides: p̄dicare qđ acceperis: nō est supbia sed deuotio. Ergo attolle oculos ad patrē: qui te p lauacrū genuit: ad patrē qui per filiū te redemit: t dic: Pater noster. Bona ꝓsūptio: ſ moderata. Patrē dicis: quasi fili°: sed noli tibi aliquid specialiter vēdicare. Solius xpi specialis ē pater: nobis omib° in cōmune est pater: dā illū solū genuit: nos creauit. Dic ḡ t tu per gratiā: Pat nr̄: vt fili° esse merearis ecclię. Cōtritu t ꝓsideratōne tcipm cōmēda: Pat nr̄ qui es in cęlis. Quid ē in cęlis? Audi scri
Ps. 56. ptura dicente: Excelsus sup oēs cęlos dño. Et vbiq; habes q̄ sup cęlos cęlorū dño sit: quasi nō in cęlis t angeli: quasi nō in cęlis t dñationes: ſ in cęlis illis: de q̄bus dictū est: Cęli enarrāt gloriā dei. Cęlū est: vbi culpa Ps. 18. cessauit. Cęlū ē: vbi flagitia nō sūt. Cęlū ē: vbi nullū mortē vuln° ē. Pat nr̄ qui es i cęlis: sanctificet nomē sanctū tuum in nobis. Quid ē sanctificet? Quasi optemus vt sanctificet ille q̄ ait: Estote sancti: q: t ego sanc- Leuit. 19.
tus sum: ꝺſt aliquid ei ex nr̄a ꝓdicatiōe sanctificatiōis accedat? Nō. Sed sanctificet in nobis: vt ad nos possit ea sanctificatio peuenire. Pf nr̄ q̄ eo i cęlis sanctificet nomē scm̄ tuū i nob: aduenīat regnū tuū. Quasi ſ sēpitnū sit dei regnū: ipse dñs dic: Ego i ß na Joh. 18.
tus sum: t tu dicis: pater veniat regnū tuū: ꝺſt non venerit? Sed tūc venit regnum dei: quādo estis gratiam eius cōsecuti. Jpse enī ait: Regnū dei intra vos est. Veniat regnū Luc. 17.
tuū: fiat volūtas tua sicut in cęlo t in terra. Panē nostrū quotidianū da nobis hodie. Sanguis xpi pacificata sunt oīa: vel in cęlo Col. 1.
vel in terra. Sanctificatū est cęlū: decep° est diabolus. Jbi versat: vbi et homo quē ille decepit. Fiat volūtas tua: hoc est sit pax in terra: quēadmodū i cęlo. Panē nr̄m quotidianū da nobis hodie. Hemini sermonis B
mei: Luz de sacramētis tractarē dixi vobis q̄ ante verba xpi qđ offert panis dicat: vbi xpi verba deprompta fuerint: tū non panis dicit ſ corpus appellat. Quare ḡ in oratōne dñica q̄ postea sequit ait: Panē nr̄m. Panē q̄dē dixit ſ ἐπιούσιον dixit: ß ē supsubstātialē. Nō iste panis q̄ vadit i corp°: ſ ille pa De consec. 2. nō iste
nis vitę ęternę: q̄ alę nr̄e substāz fulcit. Jōo ꝺ 4. col. 01
grece ἐπιούσιον dicit. Latin° aūt hūc pa- quid aut
nē quotidianū dixit: qz greci dicūt aduenitem. Ergo qđ latinus dixit t grecus: vtrūq; vtile videt. Siqđ° vtrūq; vno sermōe significauit: latin° quotidianuz dixit. Si quotidianus ē panis: cur post annū illuz sumas: quē iam modū greci in oriente facere cōsueuerūt? Accipe quotidie: qđ quotidie tibi p- Vbi ſ
sit. Sic viue: vt quotidie merearis accipere. Qui non meret quotidie accipere: non mereatur post annū accipere. Quo mō sanctus Job. 1.
iob quotidie pro filijs offerebat sacrificiuz: ne forte aliquid vel in corde vel in sermone peccassent. Ergo tu audis q̄ quotienscūq; offertur sacrificiū: mors domini: resurrectio domini: ascensio domini significetur et re-

missio peccatoꝝ: ⁊ panem istum vite nostre quotidianū nō assumis? Aut vulnꝰ habet medicinā requirit. Vulnus ē: qui sub peccato sumus: medicina est celeste ⁊ venerabile sacramentū. Panē nostrū quotidianū da nobis hodie. Quotidie ſl accipis: quotidie tibi hodie est. Tibi hodie est xp̄s: tibi quotidie resurgit. Quid? Filiꝰ meus es tu: ego hodie genui te. Hodie est: qñ xp̄s resurgit. Heri ⁊ hodie ipe est: Paulꝰ apl̄us ait. Sz alibi dicit: Nox p̄cessit: dies appropinquauit. Nox hesterna p̄cessit: dies hodiernꝰ appropinquauit. Sequit: Et dimitte nobis debita nra: sicut ⁊ nos dimittimꝰ debitoribꝰ nr̄is. Debitū quid ē nisi peccatū? Ergo ſl nō accepisset alienū ignoie peccatū nō egeres: ⁊ ideo peccatū tibi imputat. Habuisti peccatū cum q̄ diues nasceretio. Diues eras: ad imaginez dei ⁊ ſmilitudinē factus: gdiuisti qđ habebas: hoc est bāilitatē. Dū arrogantiā desideras vindicare: gdiuisti peccatū. Sic ādnudus es factus: accepisti a diabolo debitū qđ nō erat necessariū. Et ideo q̄ eras liber i xp̄o: debitor factus es diabolo. Cautionez tuā tenebat inimicus: ſ ei dño crucifixit: et suo cruore deleuit. Absoluit debitū tuū: reddidit libertatē. Bene ḡ ait: Dimitte nobis debita nra: sicut ⁊ nos dimittimꝰ debitoribus nr̄is. Vide qđ dicas. Quō ego dimitto: sic ⁊ tu dimitte mihi. Si dimiseris: bñ cōuenio vt dimittat̄ tibi. Si nō dimiseris: quō cum cōuenis? Et ne patiaris nos induci in temptationē: quā ferre nō possum⁹: sed libera nos a malo. Vide quid dicat: Quā ferre nō possum⁹. Nō dicit: nō inducas in tēptationē: sed q̄si athleta talē vult temptationē quā ferre possit bñana cōditio: et vnusq̄sq; vt a malo: hoc ē ab inimico ab peccato liberet. Potens ē aūt dñs qui absoluit peccatū vestrū ⁊ debita vra donauit: tueri ⁊ custodire vos aduersum diaboli aduersantis insidias: vt non vobis obtrepat inimicꝰ qui culpā generare cōsueuit. Sed q̄ deo se cōmittit diabolū nō timet. Si eñ deus p nobis: quis cōtra nos? Ipſi ḡ gloria a seculis nūc ⁊ semper ⁊ in omnia secula seculoꝝ: amē.

¶ Deco qđ scriptū est in euangelio hin eūdem: Quis vestrū habet amicum ⁊ ibit ad illū media nocte ⁊c. Sermo ¶ XXIX

Audiuimus nos exhortatū dñm nr̄m A strū celestē magistꝝ ⁊ fidelissimū cōsiliariū: eundē hortatorē vt petam⁹ ⁊ datorē cū petim⁹. Audiuim⁹ eñ in euāgelio hortantē nos eū petere instanter ⁊ pulsare vsq; ad ſmilitudinē ipsobitant. Proposuit eñ nobis: exempli gra: sicꝫ vestrū haberet amicū a quo nocte peteret tres pānes: cum illa amicꝰ de via venisset: et qđ ei apponeret nō haberet. Si aūt ille fideat iā se recessere ⁊ seruos suos secū: nec debere illi⁹ pcibus indetare: instando ille pulset ⁊ pseueret: nec pulsare ternuo absceedat: sed necessitate coactꝰ imineat surrecturū illū: ⁊ ſi nō ꝓpē amicitiā: certe ꝓpter illi⁹ ipsobitatē: ⁊ daturū ei quātū voluerit. Quātos aūt voluerit? Vtiq; plus ille voluit q̄ tres. In hac ḡ ſmilitudine admonuit hortationē dñs: et oīno stimulauit nos querere: petere: pulsare: donec accipiamus qđ petim⁹: qđ quęrim⁹: qđ pulsamus: vsus exemplo a contrario: sicut de illo iudice q̄ nec deū timebat: nec homines reuerebat: ⁊ tamē cū eum quędā vidua interpellaret quotidie: tedio victus dedit qđ nō bñficio potuit muner⁹. Dñs aūt nr̄ ihesus xp̄s pector: cū patre dator: nō vtiq; nos tantū hortatꝰ est vt peteremus: nisi dare vellet. Erubescat humana pigricia: plus vult ille dare q̄ nos accipere. Plꝰ vult ille misereri q̄ nos a miseria liberari: ⁊ vtiq; ſl non liberati fuerimus: nos miseri remanebim⁹. Nam ille qđ nos hortat̄: ꝓpter nos hortat̄. Euigilemus ⁊ hortāti credam⁹: promittēti obsequamur vt ad dantē gaudeam⁹. Fortassis eñ ⁊ nobis aliquādo venit amicus de via ⁊ non inuenimus qđ ei apponeremus: ⁊ necessitatē passi sumus: ⁊ accepimus ⁊ nobis ⁊ illi. Fieri enim nō potest nisi vt aliquis passus fuerit amicū aliquid interrogantē quod respōdere non possit: ⁊ tunc se inuenit nō habere quādo coactus est dare. Venit amicus tibi de via: id est de vita hui⁹ ſculi: in qua oēs velut peregrini transeunt: nec vllus quasi possessor manet: sed omni homini dicitur: Refecerus transi: age iter: da venturo locū. Aut forte de via mala: hoc est de vita mala fatigatus nescio quis amicus tuus: non inueniens veritatē: qua audita ⁊ pcepta beatus fiat: sed lassatus in omni cupiditate et egestate ſculi: venit ad te tanq̄ ad christianum ⁊ dicit: Redde mihi rationem: Fac me christianū. Et interrogat forte quod tu per

simplicitatē fidei nescaebas: Et nō est vnde
reficias esurientem: et te admonitus inuenis
indigentem: et cū vis docere aliquem coge-
ris discere. Et dū erubescis eū qui te inter-
rogauit qō quęrebat nō in te inuenies: cō
pellens ꝑrere vt mereatis inuenire. Et vbi
quęras? Vbi: nisi in dñicis libris? Fortassis
qō ille interrogauit: i libro positū est: ꝑ ob-
scurū est. Forte dixit hoc apl̄us in epl̄a sua.
Sic dixit vt intelligere possis: aut intellige
re nō possis: transire non pmatteris. Vrget
eū interrogator: ipm paulū aut petrū aut ali
quē ppheta interrogare non sineris. Jā cū
requiesceret familia ista cum dño suo: et sęcu-
lar⁹ ignorātia valida est: hoc est nox media
et viget amicus esuriens. Tibi forte sufficie-
bat simplex fides: illi nō sufficit. Rūqd de-
serēduo est? Rūquid de domo ꝓciendus?
Ergo ad ipm dñm: ad ipsum cū q familia re-
qescat pulsa ostādo pete: insta. Nō quō ami
cus ille i sillitudine posit⁹ tedio vict⁹: surgit
et dabit: Dare vult: tu pulsāo nōdū accepi-
sti: pulsa dare vult. Et qō dare vult differt:
vt ampli⁹ delideres dilatū: ne valeat scato
datū. Cū aūt ueneris ad tres panes: hoc ē
ad cibum et intelligentiā trinitatis: habes et
vnde viuas: et vnde pascas. Nec peregrinū
venientē de via reformideo: ꝑ exapiēdo cu-
uē domesticū facies: nec timeas ne finiat.
Nō panis ille finiet: ꝑ indigētiā tuā finiet:
Panis est: et panis ē: et panis est: de⁹ pater:
deus filius: deus spūssanct⁹. Eter⁹ pater:
coęter⁹ fili⁹: coęter⁹ spūssanct⁹. Incōmu-
tabilis pater: incōmutabilis filius: incōmu
tabilis spūssanct⁹. Creator: et pater et filius et
spūssanctus. Pastor: et vitę dator: pater et fi-
lius et spūssanct⁹. Libus et panis ęternus: et
pater et fili⁹ et spūssanct⁹. Pasce et doce: viue
et pasce. Deus q tibi dat: nihil meli⁹ ꝙ se ti-
bi dat. Quare quid aliud quęrebas? Aut si
aliud petas: quid tibi sufficit: cui deus non
sufficit? Sed opus est vt habeas charitatē:
habeas fidē: habeas spē: vt possit tibi dul-
ce eē qō dat. Et hęc ipa tria sūt: fides: spes:
charitas. Et hęc ipa dona dei sunt. Nā fidē
Ro.12. ab ipo accepim⁹: sicut deus inquit vnicuiq;
partitus est mēsurā fidei. Et spē ab ipo acce
Ps.118. pim⁹ cū dicit: In quo spem dedisti mihi. Et
Ro.5. charitatē ab ipo accepim⁹: de q dicit: Charī
tas dei diffusa est in cordib⁹ nr̄is p spīm sanc-
tū q datus est nobis. Sed hęc tria eidem
1.Cor.13. aliquātulū diuersa: sed oia dei dona. Ma-
nent eīm tria hęc: fides: spes: charitas. Ma-
ior aūt horū est charitas. In illis panib⁹ nō B
est dictus alię panis maior alio: sed sim-
pliciter petite: et dat tres panes. Ecce alia
tria. Quis est vestrū a quo petit filius suus
panē: nūquid lapidē porriget ei? Aut qo est
vestrū a quo petit piscē: nunquid serpentē
porriget ei? Aut a quo petit ouum: nūquid
porriget ei scorpionē? Si ḡ vos cū sitis mali
nostis bona data dare filiis vris: quāto ma
gis pater vester de cęlo dabit bona petenti
bus se? Tria ḡ ista rursus cōsiderem⁹: ne for
te ibi sint illa tria: fides: spes: charitas. Ma
ior aūt horū est charitas. Pone ḡ tria: panē:
piscē: ouū. Maior horū panis. Ideo panē
bene intelligim⁹ in his trib⁹ charitatē. Pro
pterea pani lapidē opposuit: qr̄ duricia con-
traria est charitati. Piscē: fidē intelligam⁹.
Dicit quidā sanctus: et nos dicere delectat:
Piscis bonus: pia est fides. Vnit ut fluct⁹
nec frangat: nec soluat fluctibus. Vnit iter
tēptatiōes tēpestatesq; hui⁹ sęcli pia fides.
Sęuit mūdus et integra est. Tantū ꝑtriū
fidei serpentē illum obserua. In fide eīm de-
spōsata est illa: cui dicit in canticis canticō-
rum: Veni de libano sponsa: veniens et per- Cant.
trāsiens ab inuio fidei. Ideo et desponsata:
qr̄: et desponsatio inimū fides est. Propterea
desponsatę huic dicit apl̄s: Desponsaui vos 2.Co.
vni viro: virginē castā exhibere xpo. Et ti-
meo ne sicut serpens seduxit euam astutia
sua: sic et vestri sensus corrumpāt a castita-
te quę est in xpo: id est q est in fide xpi. Ha- Eph.
bitare eīm inḡt xpm p fidē in cordibus vris.
Diabolus ḡ nō corrūpat fidē ne deuoret pi-
scē. Restat spes ḡ quātū mihi videt ouo cō
parat. Spes eīm nondum puenit ad rem: Et
ouū est aliq̄d: sed nōdum est pullus. Sū-
dripedes ḡ parūt filios: aues aūt spē filio-
rū. Speo ḡ nos adhuc hortatur vt psentia
cōtemnam⁹: futura expectem⁹: ea quę retro
sunt obliuiscēres: cū apl̄o in anteriora exten
damur. Sic eīm dic: Nōn aūt: quę retro ob- Phil.
liuiscor in ea quę ante sunt extēdus: fm inten-
tionē sequor: ad palmā supnę vocatiōis dei
in xpo iesu. Nihil ḡ tam inimicū spei q̄ retro
respicere: id est in eis rebus quę ꝑterlabun-
tur et trāseunt spem ponere: sed in his quę
nondū date sunt sed dande quādocūq; nū-
q̄ trāsibunt nō sperare. Cū aūt sentat tem-
ptatiōib⁹ mūdus velut pluuia sodomę sul-
phurea: metuendū ē exemplū vxoris lot: Gen.19

Retro eñ respexit: t vbi respexit ibi remansit. In salē puersa ē: vt prudēter ꝓdiret exēplo. Apls paulus de hac spe ita loquitur:

Ro.8. Spe eñ salui facti sum⁹. Spes aūt quę videt: nō est spes. Nā eñ videt quis qđ sperat? Si aūt qđ nō videmus speramus: p patientiā expectam⁹. Nō eñ videt quis: quid sperat? Quū est. Est enīm t nōdū pullus est: t testudine tectum est: non videt qz operit: cū patientia expectet: feruescat vt viuiscat.

Phil.3. Intende extendere in anteriora: obliuiscere ꝑterita. Quę eñ vident tēporalia sunt. Nō respiciētes inq̄t quę vident: sed quę nō vident. Quę eñ vident temporalia sunt: quę

2.Cor.4. aūt non vident eterna. In illa ḡ quę nō vident extēde spē: expecta: fastine: noli retro respicere. Quo tuo scorpius time. Vide ꝗa de cauda pcutit: quā retro habet. Non ergo scorpi⁹ pimat ouū tuū: mūdum iste spē tuā: vt ita dicā veneno eo ꝑio ꝗ retrario. Quātę tibi loquit mūdus: quātę post dorsū stre pit vt retro respicias? id est vt in rebus presentibus nec ꝑsentib⁹: non eñ dicēda sunt ꝑsentia nuīs stantia: spez tuā pone: t ab eo qđ ꝑmisit dñs tus et nōdum dedit: ꝑ ꝗa fidelis o abit: auertat animū tuū t velis requiescere in mūdo pcunte. Ideo eñ de⁹ scīs citatibus terrenis amaritudines miscet: vt aliqua quęrat felicitas: cui⁹ dulcedo nō fallat: t ꝑ ipsa amaritudinib⁹ conat mūd⁹ auertere ab eo qđ intēdis interiora t retro cōuer

L tere. De ipsis amaritudinib⁹: de ipsis tribulationibus murmuras t dicis: Ecce pcunt ista xpianis tēporib⁹. Quid strepis? Nō ꝑ ꝑmisit mihi de⁹: qđ ista nō pdūt: Nō hoc mihi ꝑmisit xps? Eterna ꝑmisit eter⁹: si credidero ex mortali fiam eter⁹: Quid strepis? O mūde immunde: quid strepis? Quid auertere conaris? Tenere vis perīs:: quid faceres si maneres? Quē nō deciperes dulcia: si amaras alimēta mētiris? Ego si habeo spē: ꝑ teneo spem: ouū meū non est a scorpione

Ps.33. gcultum: Benedicā dñō in omni tempore: semp laus eius i ore meo. Felix sit mūdus: euertat mūdus: Benedicā dñm ꝗ fecit mūdum. Benedicā ꝑfuo. Scdm carnē bñ sit: Fm carnē male sit: Benedicā dominū i omni tpe: semp laus eius i ore meo. Nam si benedico quādo bñ est: t blasphemo quādo male est: suscepi scorpionis aculeū: cōpunct⁹ respexi

Job.1. retro. Nō abstā a nobis. Dñs dedit dñs abstulit: sicut dñō placuit ita factū ē: sit nomē dñi benedictū. Manet ciuitas quę nos carnaliter genuit: Deo gras. Vtinā t spiritaliter genereī: t nobiscū trāseat ad eternitatē. Si nō manet ciuitas quę nos carnaliter genuit: manet quę nos spiritalit genuit. Edi- Ps.146. ficans hierusalē dñs. Nūquid dormitando edificā suum pdidit: aut nō custodiēdo hostes admisit? Nisi dñs custodierit ciuitatē: Ps.126. frustra vigilat ꝗ custodit eam. Et quā ciuitatē? Nō dormit nec dormitabit: ꝗ custodit Ps.120. ūrē. Quid ē ūrē: nisi semē abrae? Quid ē semen abrae: nisi christus? Et semini tuo inqt Gal.3. qđ est christ⁹. Et nobis quid? Vos aut xpi: 1.Cor.3. ergo semen abrae estis: fm ꝑmissionē hęredes. In semine tuo inquit benedicent oēs Gen.22. gentes. Ciuitas sancta: ciuitas fidelis: ciuitas i terra pegrina: in cęlo fundata est. O fidelis noli corrūpere spē: noli amittere charitatē: accinge lumbos tuos: accēde: ꝓtende Luc.12. lucernas tuas: expecta dñm quādo veniat a nuptijs. Quid expauescis: qz pereunt regna terrena: t Ideo cęleste ꝑmissus est: ne cū terrenis pereas. Nā ista putata ꝓdicta sūt: ꝗdicta oīno. Nō eñ negare possum⁹ qđ ꝓdictū ē. Dñs tuus quez expectas dixit tibi: Exurget gens cōtra gentē: t regnū adūsus Matt.24. regnū. Habēt mutationes regna. Veniet ille de quo dictū est: Et regni eius nō erit finis. Luc.1. Qui hoc regnis terrenis ꝑmiserūt: nō veritate ducti sunt: sed adulatiōe mentiti sunt. Poeta illoꝝ quidā induxit iouē loquētem: t ait de romanis: Ibis ego nec metas rerum Vir.eneid. nec tempora pono. Imperiū sine fine dedi. Nō plane ita respondet veritas. Regnū ḃ qđ sine fine dedisti in tra est an i cęlo? Vtiqꝫ in terra. Et si ēt in cęlo: Cęlū t terra transient. Trāsient quę fecit ipse: quāto citius qđ cōdidit romulus? Forte si vellemus hinc exagitare virgiliū t insultare quare ḃ dixerit: in parte tolleret nos: t diceret nobis: Et ego scio. Si quid facerē qui romanis verba vendebam: nihil hac adulatiōe aliquid ꝑmitterem qđ falsuz erat? Et tū in hoc cautus fui: quādo dixi: Imperiū sine fine dedi: Iouem ipsoꝝ induxi qui hoc diceret: Non ex ꝑsona mea diverum falsa: sed iouī impositi falsitatis ꝑsonā. Sicut de⁹ fallus erat: ita mēdax vates erat. Nā vultis nosse qz ista noverā? Alio loco qñ non iouē lapidē induxi loquētem: sed ex ꝑsona mea locut⁹ sum: dixi. Nō res romanę pensuraq̄ regna? Videre quia dixi pentura regna. Dixit pentura regna:

nō tacuit pritura. Veritate nō tacuit: semper manſura adulatiōe p̄mittit. Nō ergo deſiciamus frēs: finio erit terrenis omibus regnis. Nūc ſi finio eſt: deus videt. Forte eſt nondū eſt: t infirmitate quadā vel miſcōia vel miſeria hoc optamus vt nōduz ſit: nunquid tamē ideo nō erit? Figite ſpem in deū: eterna ſcupiſcite: eterna expectate. Chriſtiani eſtis frēs: xp̄iani ſumus. Nō ad delitias xp̄us in carnē deſcendit: toleremus potius p̄ſentia q̄s diligamus: aduerſoꝝ manifeſta eſt pnities: p̄ſperoꝝ falſa blandities. Time mare: t quādo mollacies ē. Omnino nō fruſtra audiamus: Surſuz cor. Quid ponimus cor in terra: cū videamus quia cuerit terra? Nos nō poſſum⁹ niſi exhortari vos: vt habeatis qđ dicatis: t qđ p̄ ſpe veſtra reſpondeatis inſultatorib⁹ t blaſphematoribus nominis xp̄iani. Nemo vos murmurādo auertat ab expectatiōe futoroꝝ. Omes qui ꝓpter iſtas aduerſitates blaſphemant xp̄m verū: cauda ſcorpionis ſunt. Nos ouū nr̄m ſub alis illius gallinę ponamus cuāge
Matth. 23. liçę galline: quę clamat: ihieruſalē: hieruſalem illi falſę t pditę: quotiēs volui colligere filios tuos tanq̄ gallina pullos ſuos: t noluiſti? Nō nobis dicat: q̄tiēs volui t noluiſti. Illa eñ gallina diuina ſapientia eſt: ſed aſſumpſit carnē vt pullis ꝛgrueret. Videte gallinā hiſpidā plumis: timiſſio alio: voce fracta et quaſſa t laſſa t languida cōgruere paruulis ſuis. Ouū q̄ noſtrū: id eſt ſpem noſtrā ſub alis illius galline ponamus. Aliquando
D uertitis forte: quō gallina cōcidat ſcorpionē. Utinā q̄ t iſtos blaſphemantes: in terra reptātes: de cauernis pditēs t male pungētes: illa gallina p̄cidat t deuoret: in coep⁹ ſuū trajiciat t in ouū xp̄at. Nō trajcanſ: cōmoti videmur: ſ maledicta maledictis non
1. Cor. 4. reddim⁹. Maledicimur t benedicim⁹: blaſphemati depcamur. Sed nō dicat de roma: dictū eſt de meo. Dz taceat de roma: quaſi ego inſultor ſim t nō poti⁹ dñi depcator: t veſter qualiſcūq; exhortator. Abſit a me vt inſultē. Auert at deus a cordē meo t a doloꝛe p̄ſentię meę. Ibi multos frēs nō habuim⁹ t Nō adhuc habem⁹? Portio pegrinātis hieruſalē ciuitatis: nō ibi magna deget: nō ibi tēporalia petit: ſ eterna nō pdidit? Quid ergo dico cū de illa nō taceo: niſi q: falſū eſt qđ dicūt ō xp̄o nro: q̄ ipſe romā pdiderit: q̄ dij lapidei tuebāt t ligne? Adde plus argenteī t aurei. Ydola gentium ps. 113. argentū t aurū. Nō dixit lapides: nō dixit lignū: nō dixit teſta: ſ qđ p magno habent aurū t argentū. Tamē ipſm aurū t argentū oculos habēt t non vident. Deus aureus t deus ligneus ad p̄cū diſpares ſunt: t habere oculos t nō videre frēs poſſūt. Ecce qualibus doci homines romā cuſtodib⁹ cōmiſerūt: habētibus oculos t nō vidētibus. Aut ſi romā ſeruare potuerūt: quare ipſi ab̄ perierūt? Inquiūt tunc perijt roma. Tamē pierunt? Nō inquiūt ipſi perierūt: ſ ſimulacra eoꝝ. Quō ergo cuſtodirēt tecta vſa: qui nō potuerūt cuſtodire ſimulacra ſua? Alexādria olim taleꝫ deoſ pdidit. Cōſtantinopolis ex quo p̄dita ē i magnā ciuitatē: qñ a chriſtiano impatore cōdita eſt: olim deos ipſos falſos pdidit: et tamē creuit et creſcit t manet. Quāu vult deus manet. Non t illi ciuitati q: ō dicimus: eternitatē p̄mittimus. Carthago i nomie chriſti manet: t olim euerſa ē a ſcelestis: qa nō fuit cēleſtis: ſed terreſtris. Et illud qđ dicūt nō eſt verū: quia dijs pditis roma capta eſt: afflicta eſt. Proꝛſus non eſt verū: ante ſimulacra ipſa euerſa ſunt: et ſic victi ſunt gothi cū rhadagaiſo. Memē- De ciui. dei li. 1. tote fratres: memētote: nō eſt longū: pauci anni ſunt: recordamini. Euerſio in vrbe roma oīb⁹ ſimulacris: rhadagaiſus rex gothorū cum magno exercitu multo numeroſiore q̄ balaricus fuit: venit. Pagan⁹ homo erat rhadagaiſus: ſacrificabat q̄dē. Nūciabat vbiq; q̄ ſacrificijs non reſiſteret rhadagaiſus. Tūc oīo iſti: Ecce nos non ſacrificam⁹: ille ſacrificat: vinci habem⁹ a ſacrificante: q̄ duo nō licet ſacrificare. Deus oſtendendo q̄ nō in iſtis ſacrificijs eſt ipa tēporalis ſalus: ipſa regna terrena: vict⁹ ē rhadagaiſus adiuuante dño muro mō. Poſtea venerūt gothi nō ſacrificātes: et ſi fide chriſtiana nō catholica: tamē idolis inimici venerūt: idolis aduerſantes t ipſi ceperūt. Dicerūt de idolis ꝓſumētes: t pdita idola adhuc quęrentes: t pditos adhuc ſacrificare cupiētes: ſed ibi erāt t afflicti ſunt: ſed nouerāt dicere: Vndicā dñm in omni tpe. Afflicti ſunt ſ ps. 33. regno terreno: ſ regnū cloꝝ nō pdiderunt: imo ad illud capeſſendū exercitatiōe tribulationū meliores effecti ſunt. Et ſi in tribulatiōib⁹ nō blaſphemauerūt: tamē integra vaſa de fornace exierūt: t dñica benedictione repleti ſūt. Iſti autē blaſphematores: terre-

na sectãtes: terrena desiderãtes: in terrenis spem ponẽtes: cum ista velint nolint pdide rint: quid tenebunt? vbi remanebunt? Foris: int⁹ nihil: inanio arca: inanior cõscientia: Vbi requies? Vbi sal⁹? Vbi spes? Veniant ergo desinãt blasphemare: discãt adorare: sceptꝝ pangẽtes a gallina comedant: in corpus trucidentis conuertant: in terra etercedant: in cyto coronent.

De eo qđ scriptũ est in euangelio sm eũdem: Nũc vos pharisei qđ foris est paraplidis lauatis ꝛc. Sermo XXX

AUdistis sanctã euãgeliũ: quõ dñs ihesus i eo qđ pharisęis dicebat: suos vtiq; discipulos cõmonebat: ne i corporis mũdatõne putarẽt esse iusticiã. Omni die eñ pharisęi anteꝙ prandẽrẽt abluerunt se aqua: ꝙñ quotidiana lauatio possit cordis eẽ mũdatio. Veniꝙ ꝙles tales cẽnt ostẽdit. Ille dicebat qui videbat: nõ eñ faciens eorũ: sed etiã intenota cernebat. Veniꝙ vt hoc sciatis: ille pharisęus cui respõdit christus: apud scipsũ cogitauit voce nõ sonuit: t ille tamen audiuit. Apud se eñ reprehendit dñm christũ: qr sic venit ad cõuiuiũ eius nõ lotus. Ille cogitabat: hic audiebat: ideo respondebat. Quid ꝙ respondit? Nũc vos pharisei qđ foris est paraplidis lauatis: intus aũt pleni estis dolo et rapina. O venite ad pnam dñi: quõ pegrat homi a ꝙfuerat luitat⁹? Ad agis obiurgando peperit vt correcto in iudicio parceret. Deinde quid ostẽdit nobis? Quia t baptismũ qđ semel adhibẽt: p fidẽ mũdat. Fideo aũt intus est nõ foris. Vnde dicit t legitur in actibus apl̃oꝝ: Fide mũdans corda eorũ. Et apl̃us petrus in epla sua ita loquit: Sic inquit t vobis dedit similitudinẽ de arca noe: quõ octo aiaꝙ saluꝙ facte sunt per aquaꝝ. Et adiunxit: Sic t vos similis forma baptismatis saluos facit: nõ carnis depositio sordiũ: ꝙ ꝙsciꝙ bonꝙ interrogatio in deũ. Hãc cõscientię bonꝙ interrogationẽ pharisęi cõtemnebãt: t qđ erat foris lauabant: intꝰ inquinatissimi pmanebãt. Et quid eis ait postea? Verũtamẽ date elemosynã: et ecce oia mũda sunt vobis. Laudata est elemosyna: facite t pbate: Sz paulispper attẽdite qđ pharisęis dictũ ẽ. Pharisęi illi iudęi erant: quasi egregij iudęoꝝ. Nobiliores eñ atqꝙ doctiores tũc pharisęi vocabãt. Baptismo christi abluti nõ erant: in christũ filiũ dei vnigenitũ ꝙ inter illos ambulabat t ob eio nõ agnoscebat: nõdum crediderãt. Quõ eis dicit: Date elemosynã: et ecce oia mũda sunt vobis? Si audirent illã pharisęi t darẽt elemosynas: iã fm verbũ eius mũda illis essent oia: quid opus erat vt crederent i eo? Si aũt mũdari nõ possint: miss credentes in eũ qui fide mũdat cor: qđ est date elemosynas t ecce oia mũda sunt vobis? Attendam⁹: t forte ipe exponit. Cũ hęc diuisset: sine dubio cogitauerũt illi qui dabãt elemosynas. Et quõ dabant? Omnia sua decimabant: de omnib⁹ fructibus suis decimaꝙ partẽ detrahebãt t ipsam dabãt. Nõ facile hoc facit aliquis christianus. Ecce qđ faciebant iudęi: Nõ enticũ suũ: sed oleũ t vinũ: necꝙ hoc solum: sed etiãt res cõtemptibiles ppter ꝙceptũ dei: ciminũ: rutã: mẽtã t anetum totã decimabãt: id est decimã partẽ detrahebant et elemosynã dabãt. Credo ergo qr reuocauerũt ad se t putauerũt dñm tpm inaniter loqui: quasi eis qui nõ facerent elemosynas: cũ ipsi facerent opa sua: qđ t minutissima t ꝙtẽptibilia fructuũ suorũ decimabant et elemosynas dabant: irriserũt illum apud se talia dicentẽ: quasi omnib⁹ qđ elemosynas nõ facerẽt. Hoc dñs sciẽs: peinuo subiũxit: Verũm ve vobis scribe t pharisei qui decimatis mẽtã: ciminũ t rutã t ome olus. Vt scias: nouit elemosynas vestras. Certe iste sunt elemosynę vestre: iste sunt decimę: etiã minuta quęqꝙ t cõtemptibilia fructuũ vestroꝝ decimatio: et relinquitis grauiora legis iudiciũ t charitatẽ. Attendite. Reliquistis iudiciũ t charitatez: t decimatis olera. Nõ est ꝙ facere elemosynã. Et hęc inquit oportet facere: t illa nõ omittere. Quę facere? Iudiciũ t charitatẽ: iusticiã t misericordiã: t illa ñ omittere. Facite illa: ꝙ ista ꝙponite. Sz hęc ita sunt: quid ẽ qđ illis dicit: Facite elemosynas: t ecce omnia mũda fũt vobis? Quid est: facite elemosynã? Facite misericordiã. Quid est: facite misericordiã? Si intelligis a te incipe. Quõ enim es misericors alteri: si crudelis sis tibi? Date elemosynã t oia mũda sunt vobis. Facite verã elemosynã. Quid ẽ elemosyna? Misericordia. Audi scripturã: Miserere aię tuę placens deo. Eccli.30
Fac elemosynã: miserere aię tuę placẽs deo

Mēdicat a te ala tua redi ad sciētiā tuā. Quicūq; male viuit: quicūq; infideliter viuit: redi ad cōsciētiā: t ibi inuenies mendicantē animā tuā: inuenies egentem: inuenies pauperē: inuenies crūnosam: inuenies forte nec egentē: sed egestate obmutescentē. Maz si mendicat: esurit iustitiā. Quādo inuenerio animā tuā talez: intus in corde tuo sunt illa: Fac ꝓuo elemosynā: da illi panē. Quē panem? Si pharisęus interrogaret: diceret illi dñs: Fac elemosynā cū anima tua. Hoc ēn illi dixit: sed ille nō intellexit: quādo illico enarrauit elemosynas quas faciebāt: t putabāt latere christū: t ait illis: Noui qđ faciatis: decimatis mentā t anetū: ciminū t rutā: Sz ego alias elemosynas loquor: Cōtēnite iudicium t charitatē. In iudicio t charitate fac elemosynā cū anima tua. Quid est iudiciū? Respice t inueni: displice tibi: pnuncia
Matth. 22. in te. Et quid est charitas? Dilige dominū in toto corde tuo: tota anima tua: tota mēte tua: Dilige ꝓximū tanq; teipm: t fecisti misericordiā ꝓuo cū alia tua: in cōsciencia tua. Hanc autē elemosynā si ꝓtermittis: de quāto vio dona: quātum vio retrahe de fructibus tuis: non decimas sed dimidias. Nouē partes da: et vnā mihi dimitte. Nihil facio quādo tecū non facio: et tecū paup es. Anima tua vescat ne fame pereat. Da illi panē. Quē panez inquit? Ipse tecū loquit. Tu si audireo et intelligereo t credereo dominū:
Joh. 6. ipse tibi diceret: Ego sum panis viuus: qui descendi de cęlo. Hōne ustū panē primū dareo animę tuę: t faccreo cuz illa elemosynā? Si ergo credis facere debeo: vt ꝓuo pascas animā tuā. Crede in christū t mūdabunt q intus sunt: t quę foris sunt mūda erunt. Cōuersi ad dominū deū patrem omnipotentē puro corde: t quātum pōt paruitas nostra: maximas atq; veras gratias agam⁹: pcanteo toto animo singulare mansuetudinē ei⁹ vt ꝓceo nostras in beneplacito suo exaudire dignet: inimicū quoq; n̄rio actib⁹ t cogitationibus sua virtute expellat: nebis multiplicet fidē: mentē gubernet: spiritaleo cogitationeo cōcedat t ad beatitudinē suā pducat: q iesum christū filiū suum.

De arboze ficulnea quę per triennū fructu nō afferebat: t de muliere quę decē t octo annos habebat in infirmitate: In euāgelio scm eundem. Sermo xxxii

De arboze ficulnea q̄ triennū habebat t fructū nō afferebat: t de muliere q̄ decē t octo ānos habebat i infirmitate: qđ dño donauerit audite. Arbor ficulnea genus humanū est. Triennū autē tria sunt tēpora: vnū ante legem: alterū sub lege: tertiū sub gratia. Nō est aūt importunū: vt arbor ficulnea intelligat genus hūanū. Prim⁹ ēn homo quādo peccauit: folia
Gen. 3. ficulneo pudenda velauit. Hęc velauit vānas sum⁹ mēbra. Quę ēn ante peccatū fuerāt glorīāda: post peccatū pudenda sunt facta. Denięp antea nudi erāt: t non cōfundebant. Nō ēn erat vnde erubescerēt: qñ peccatū non ꝓfecerat: nec poterant de sui creatoris opibus erubescere: qi opibus sui creatoris bonis nullū adhuc malū opus suum miscuerāt. Nondū ēn māducauerant de ligno scientię boni t mali: vnde māducare ꝓbibiti erant. Postea ergo q̄ māducauerūt t peccauerūt: natū ē de illio genus hūanū: id est homo de homīe: obnoxius de debitore: mortalis o mortali: peccator de peccatore. Hos q̄ appellat in hac arbore qui p omne temp⁹ fructū dare nolucrūt: t ꝓpter hoc imminebat securis radicib⁹ arboris infructuosę. Intercedit colonus: differt supplicium: vt adhibeat auxiliū. Qui aūt intercedit colonus ē omnis sanctus: qui intra ecclesiā orat ꝓ eis qui sunt extra ecclesiā. Et quid orat? Dñe dimitte illā t hoc anno: id est tempore isto sub gratia: parce peccatorib⁹: parce infidelib⁹: parce sterilib⁹: parce infructuosis. Circūfodio eā t adhibeo copbinū stercoris Si fecerit fructū bū: si nautē min⁹: venieo t amputabis ea. Venieo: qñ? In iudicio veniet: qñ venturⁿ eo iudicare viuos t mortuos. Interim mō parcat. Quid est aūt fossa: quid ē circūfodere: nisi humilitatē: penitētiā et patientiā docere? Fossa ēn būllis fratē. Copbinū stercoris: i bono intellige: Sordes sunt: sed fructū dant. Sordes cultoris: dolor ē peccatoris. Qui agūt pēnitentiā in sordib⁹ agūt: si tñ intelligāt t veracit agūt. Huic q̄ arbori dicit: Agite pēnitētiā: agonpinq̄bit ēn regnū cęlor. Quid illa mulier decē et octo annos habēs in infirmitate? Sex dieb⁹ de⁹ fecit opa sua. Ter seni: decē t octo faciūt. Nō q̄ significauit triennū in arboze: hoc decē t octo anni in illa muliere. Curua erat t sursū aspicere nō potuit: quia sursū cor: sine causa audiebat. Sed erexit eā
Matth. 3. B

P dño. Est ergo spes: sed filijs. Quousq; veniat dies iudicij: multū sibi dat hō. Et qđ est hō? Justus hō: magnū aliquid est hō. Sed
Ps.2. nī iustus hō: gfa dei iustus ē hō. Nā qđ est
Ps.115. hō? Dis hō mēdax. Cantauim⁹: Exurge do-
Ps.9. mine: nō ꝓualeat hō. Quid ē nō ꝓualet hō? Nōne apli erāt boies? Nōne martyres homines erāt? Ipe dño iesus deus esse nō desistēo: homo esse dignat⁹ ē. Quid est ꝙ: Exurge dñe: nō ꝓualeat hō? Si dis homo mēdax: exurge vt nō ꝓualeat falsitas. Hō ergo si vult esse aliqđ boni: nō fit de suo proprio. Si enī de suo esse voluerit: mēdax erit. Si verax ex voluerit: de deo nō de suo erit. Exurge ꝙ dñe nō ꝓualeat hō. Tantū valuit
Petri.5. mēdaciū ante diluuiū: vt post diluuiū octo rem ī ēcclesia hoies. Per ipsos ēra rursus impleta est homib⁹ mēdacib⁹: t electus est popul⁹ dei: Facta sunt miracula multa: ꝓ gratia diuina bñficia: Ad terram ꝓmissionis perductus est: ab egyptioꝝ seruitute liberat⁹: ꝓphete ī illo exercitati sunt: Templū accepit: sacerdotiū accepit: vnctionē accepit: legem
Ps.17. accepit: Sz de ipso postea dictū ē: Filij alieni mēdaces facti sunt mihi. Ad extremū missus est ille ꝓ ꝓpheras ad ꝓmiss⁹: Nō ꝓualeat hō: vel qz deus fact⁹ est hō: sed etiā ipse faciens diuina ꝓ temptus est: ꝓstano tā multa bñficia ꝓfuso est: flagellat⁹ ē: falso ꝓfuso est. Huc usq; ꝓualuit hō dei filiū ꝓtendere: dei filiū flagellare: dei filiū spinis coronare: dei filiū ligno fulspēdere. Tantū ꝓualuit hō. Sed qđ usq; nisi qđ usq; de ligno deposit⁹: posit⁹ ē in sepulcro? Si ibi rem ī fisset: de hō ꝓualuiss. Sed ꝓpheta ille etiā ipm dām ipsum alloquit dicēs: Exurge dñe: nō ꝓualeat homo. Dñe in carne venire dignat⁹: verbū caro factum: verbū sup nos: caro inter nos: verbū caro int deū t hominē: virginē vnde nasceretur fm carnē elegisti: virginē cōcipiendo inuenisti: nat⁹ virginē reliquisti: ꝙ nō agnoscebatis. Apparebas et latebas. Apparebat infirmitas: latebat potestas. Hoc totū factū est vt sanguinē funderes: qđ est ꝓcuz nrm. Fecisti miracula tanta: valitudinib⁹ ꝙ grotoꝝ sanitatē tribuisti: bñficia multa ꝓstitisti t recepisti mala ꝓ bonis. Insultatū est tibi: pependisti in ligno: agitatuz est ante te caput ab impijs t dictū est: Si filⁱ dei es descende de cruce.
Marc.15. Jta ne tu ꝓdideras potentiā: an potⁱ⁹ demōstrabas patientiā? Et nō illi insultauerūt: t tamē illi irriserunt: tamē illi te occiso quasi victores discesserūt. Ecce in sepulcro iaces: Exurge dñe: non ꝓualeat hō. Nō ꝓualeat impius inimic⁹: nō ꝓualeat cęcus tuę. Cū esh crucifigeretis: ꝓualuisse sibi visus est iudęus cęcus. Exurge dñe: nō ꝓualeat hō. Factū est: olim factū est: Et qđ L
restat: nisi vt iudicent gentes ī ꝓspectu tuo? Resurrexit enī sicut nostis: ascendit in ęlū: inde venturus est iudicare viuos t mortuos. Ita arbor infructuosa: nō deridea⁹ qz paritur tibi: dilata est securis: noli esse secura: veniet t amputaberis. Credę qz venturus est. Jsta oīa ꝙ videmus nō erāt: Christian⁹ populus toto orbe terraꝝ aliquādo non erat. In ꝓphetis legebat: in terra nō videbat: modo autē t legit t videt. Jpa ecclia sic est
Ps.44. completa. Non ei dictū est: Vide filia t audi: sed audi et vide. Audi ꝓdicta: vide cōpleta. Quō ergo fratres charissimi non erat christus natus de virgine? Promissus est: t natus est. Nō fecerat miracula: promissa sūt t fecit. Nōdum erat passus: promissum est et factū est. Nō resurrexerat: ꝓdictū ē t impletū est. Romē eius p totū mūdū nō erat: ꝓ dictū est t impletū ē. Jdola deleta et fracta nō erāt: ꝙdictū est t impletū est. Hęretici impugnātes ecclesiā nō erant: ꝙdictū est t impletū est. Sic et dies iudicij nondū est: ꝙ qđ ꝙdictus ē: implebit. An fieri pōt vt qđ in tātis veraz apparuit: de die iudicij mēdax sit? Promissoꝝ suoꝝ nobis chirographū fecit. Nō debendo sed promittēdo debitorē se de-
Ro.11. fecerit? est nō mutuo accipiēdo. Nō possum⁹ ergo dicere: Redde qđ accepisti: Quia qđ
Matt.6. ꝓ dedit illi t retribuet ei? Non possumus dicere: Redde qđ accepisti: ꝙ plane dicim⁹: Redde qđ promisisti. Jnde nisi est qđ audemus dicere qđdie: Adueniat regnū tuū: vt
Matt.25. aduenīēte regno eius t nos cū illo regnem⁹ Qđ nobis i bio verbo promissum est: Tunc dicā illis: Venite benedicti patris mei: ꝓcipite regnū qđ vobis ꝓparatū ē ab origine mūdi. Sz plane: si fecerim⁹ qđ ibi sequit: Esurui enī t dedistis mihi mānducare et. Promisit patrib⁹ nris: ꝙ cautionē fecit quā legeremus t nos. Si faciat nobiscū rationē qđ dignat⁹ ē facere cautionē: t dicat legite debita mea: hoc est debita ꝓmissionū meaꝝ t cōputate ꝙ reddidi: cōputate etiā quę debeo: ecce ꝙ multa reddidi: modicū est qđ debeo. Pro modico qđ restat: infidelē me ꝓmiseris

esse putabitis? Quid rñdem? Si manifestissi-
Matth.5. mā veritatē? Ergo q sterilis est agat pnitē-
Luc.13. tiā: t faciat fructū dignū pnitētię. Qui cur-
rus ē vt terrā intueat: terrena felicitate lętet:
istā solā putat esse vitā beatā vbi beat⁹ esse
possit: aliā nō credit: Quicūq; tā curuus ē
erigat: si p seipm non pōt: iuuet dñm. Rē-
quid enī t mulier illa p seipaz erecta est? Ut
illa esset: si manū ille nō porrexisset.

¶ De eo qđ scriptū est in euangelio
ſm eūdem: Dñe si pauci sūt q̄ saluā-
tur: Et quomō p angustaz portam
pauci intrant. Sermo ¶ XXXII

Luc.13. Ata fata farinę de qb⁹ dñs loqbat:
gen⁹ būanū ē. Recolite dil: nīū vñ:
cęteri reperęt: tres remāserūt. Tres
Gen.9. filios habebat noe: de ipso repatū est gen⁹
būanū. Mulier illa sancta q̄ absc̄ōdit fermē
tū: sapięcia ē. Ecce damat orbis tor⁹ i eccla
Ps.134. dei: Ego cognoui q: magn⁹ ē dñs. Certe pau-
ci sunt q̄ saluant. Recolit: ſsionē ex cuāge
Luc.13. lio nobis mō ꝓpositam: Dñe: dictū est: Si
pauci sūt q̄ saluant? Dñs ad hoc quid?
Nō ait: Non pauci: ſ multi sunt q̄ saluant.
Nō hoc dixit. Sed qđ dixit? Cū audisset: si
pauci sunt q̄ saluant: Contendite inquit
intrare p angustā portā. Qñ audis q:
Pauci sūt q̄ saluāt: cōfirmauit dñs qđ audi
uit t inquiēs: p angustā portā pauci intrāt.
Matth.7. Alio loco ipse ē ait: Arta via est t angusta
quę ducit ad vitā: t pauci sunt q̄ ingrediun-
tur p illā. Lata aūt t spaciosa ē via q̄ ducit
ad interitū: t multi sunt q̄ ambulāt p eam.
Quid gaudem⁹ ad multitudines? Audite
me pauci. Scio q: multi auditis t pauci ob-
auditis. Aream video: t grana quęro. Et vix
vident grana qñ area triturat⁹: sed ventur⁹
est vt ventilet. Pauci ē q̄ saluant in con-
patōe multoz pereuntiū. Nā ipsi pauci ma
gnā massaz facturi sunt: cū venerit ventila-
Matth.3. tor sereno ventilabrū in manu sua: t mūda-
bit aream suaz: frumēta recōdet in horreo: pa
leā aūt cōburet igni inextinguibili. Nō sub
sannet palea granū: hoc verū loquit⁹: nemi-
nē fallit. Estote ꝑ int̄ multos multi: sed i cō-
patōe quotūdā mltoz pauci. Tāta massa
ꝓcessura est de hac area vt impleat hor-
reū cęli. Non enī ⁊tran⁹ sibi esset dñs iesus
qui dixit: Pauci sunt q̄ intrāt p angustā por
tā: multi p latā viam pereūt: Cōtrarius sibi
Matth.8. esset q̄ alio loco dixit: Multi ab oriēte t oc-
cidēte venient. Multi certe t pauci t pauci t
multi. Aliq̄ ꝑ pauci: aliq̄ multi? Nō. Sed ipsi
pauci q̄ multi. Pauci in cōparatiōe multoz
pditoz: multi in societate angelor. Audite
charissimi. Apocalypsis hoc scriptū habet:
Apoc. Post hęc vidi et omi lingua t gente t tribu
venientes cū stolis albis t palmis manibu-
dinē quā nemo dinumerare pōt. Hęc ē mas-
sa sanctor. Quāto clariore voce dictura est
area ventilata a turba impioz t malor⁹ fal-
sorūq; christianor⁹ segregata ad ignes ęter-
Luc.3. nos separis bis q̄ ſmunt nō tangūt: Adhuc
er enī quędā ſmbrā tāgebat turba: christū
ſmebat. Segregatio ē omniū damnādior:
massa purgata stans ad dexterā: nullū sibi
miscere timēs malos: nullū timēs ꝑdere bo
norū: regnatura cū christo: quāta fiducia di
Ps.134. cetura est: Ego cognoui q: magnus est dñs?
Si ē fratres mei granis loquor: si agnoscūt
qđ dico ꝑdestinati in vitā ętemā: ꝓpbus lo
quanſ nō vocāb⁹. Cogimur loqui vobis qđ
nō debuim⁹. Inuenire enī in vobis debui-
mus qđ laudarem⁹: nō quęrere qđ admone
rem⁹. Ecce tū breuiſ dico: nō ignoro: Agno-
scite hospitalitatē: p qua pcūrū ē ad dām:
Suscipe hospitē: cui⁹ t tu eo comes in via:
quia orbis pegrini sumus. Ipse est christia-
nus: qui t in domo sua: t in patria sua pere-
grinū se esse cognoscit. Patria nra surſū est:
ibi hospiteo nō erim⁹. Nā vnuſqſq; hic t in
domo sua hospes est. Si nō est hospes: non
inde trāseat. Si trāsitur⁹ est: hospes est. Nō
se fallat: hospes est. Tenet nolit: hospes est.
Sz dimittit illā domū filius suus: hospes ho
spitibus. Quare? Et in stabulo si esses: non
alio venięte discederes? Hoc facio t i domo
tua. Cessit tibi locū pr⁹ tu⁹: cessurus eo locū
filijs tuis. Nec māsur⁹ manco: nec māsuris
relinquio. Si officio trāsim⁹: aliqđ qđ trāsi-
re nō pōt opemur: vt cum transierim⁹ t illo
venerim⁹: vbi trāseam⁹ opa nra bona ibi in-
ueniam⁹. Custos est christ⁹. Quid timeo ne
ꝑdas qđ erogas? Conuersi ad dām. Et post
sermonē qđ nouit charitas vra suggerim⁹.
Dies annūsar⁹ ordinatiōis dñi senis aure
li crastinus illucescit: rogat t admonet per
humilitatē meā charitatē vestrā: vt ad basi-
licā fausti deuotissime venire dignemini.

¶ De eo qđ scriptum est in euange-
lio ſm eūdem: Homo quidā fecit
cęnā magnā ꝛc. Sermo ¶ XXXIII

Lectiones sanctę ppositę sunt: t hō audiam⁹: t de quib⁹ aliquid sermonis adiuuante dño ꝓferamus. In lectione apostolica gratię agunt deo de fide gentiū: vtiq; ideo quia ipe fecit: In psalmo dixim⁹: Deus virtutū cōuerte nos: t ostēde faciē tuā t salui erimus: In euāgelio: ad cenā vocati sumus: immo alii vocati: nos nō vocati sed ducti: Nō soli ducti: sed etiā coacti. Sic enī audiu⁹: q; Homo quidam fecit cenam magnā. Quis est iste hō: nisi mediator dei t hoīm: homo christus iesus? Misit vt venirent inuitati: q; hora iā erat vt venirēt. Qui sunt inuitati: nisi ꝑ gentilos vocati ꝓphetę? Quia olim ergo mittunt ꝓphetę t inuitāt ad cenā christi. Mittunt ꝑ ad populū isr̄l. Sepe missi sunt: sepe vocauerunt vt ad bonā cenę venirent. Illi aūt inuitātes acceperūt: cenā repudiauerūt. Quid est inuitantes acceperunt: cenā repudiauerūt? Prophetas legerunt: t christū occiderūt. Sed q̄ occiderūt: tūc nobis cenā nescientes ꝓparauerūt. Parata iam cena immolato christo: post resurrectionē christi cōmendata quā sciunt fideles cena dñi: cuiusq; manibus t ore firmata: missi sunt apli ad quos missi ante fuerāt ꝓphetę. Venite ad cenā. Excusauerūt q̄ venire noluerūt. Quomō? Treo fuerūt excusatōes: Unus dixit: Villā emi ego videre il lā: habe me excusatū. Alius dixit: iuga boū emi q̄ngz: ea volo ꝓbare: habe me excusatū. Tertius dixit: vxorē duxi: habe me excusatū: nō possū venire. Putam⁹ nō illę sunt excusatiōes q̄ impedīūt oēs homines: q̄ ad istā cenā venire detrectant? Queram⁹ eas: discutiam⁹: inueniam⁹: t vt caueam⁹. In villa empta dominatio notat: ergo superbia castigat. Habere enī villam: tenere: possidere: homines sibi in illa subdere et dominari delectat. Vanā malā: vitiū primū. Primus enī hō diuari voluit: qui dñm habere noluit. Quid ē diuari: nisi ꝓpria potestate gaudere? Est maior potestas: illi subdamur vt tuti esse valeamus. Villā emi: habe me excusatū. Inuenta superbia: venire noluit. Alius dixit: Quinq; iuga boū emi: Nōne sufficeret bouem emi? Aliquā ꝓculdubio est q̄ nos ad quęrendum t intelligendū obscuritate sui ꝓuocat. Et quia clausū est: vt pulsemus docuit. Quinq; iuga boū: sensus hui⁹ carnis quinq; numerant. Sensus carnis hui⁹ q̄ omniū nostrū est: et qui forte nō aduertūt: cōmoniti sine dubio recognoscūt. Sensus ꝙ carnis hui⁹ quinq; inueniunt. In oculis visus est: audit⁹ in auribus: odoratus i naribus: gust⁹ in faucib⁹: tactus in oīb⁹ membris. Alba t nigra t ꝙquomō colorata: lucida t obscura sentim⁹ videndo. Rauca t canora: audiendo sentim⁹. Suauia olētia t ꝓfecta olētia: odorando sentim⁹. Dulcia t amara: gustando sentim⁹. Dura t mollia: lenia t aspa: calida t frigida: grauia t leuia: tangendo sentim⁹. Quinq; sunt t iuga sunt. Sed q̄ iuga sunt: in trib⁹ ꝓpondus sensibus facile⁹ apparet. Duo sunt oculi: duę sunt aures: gemine nares. Ecce tria iuga. Faucib⁹: id est sensu gustādi: geminatio quędā inuenitur: quia nihil gustando sapit nisi lingua t palato tangat. Voluptas carnis quę ad tactū ꝑtinet in occultis geminat. Est enī et sourisecus t intrinsecus: ergo t ipsa gemina est. Quare boū dicunt iuga? Quia per sensus istos carnis terrena requirunt. Boues enī terrā versant. Sūt aūt homines remoti a fide: terrenis dediti: carnalib⁹ occupati: nolunt credere aliqd nisi ad qđ sui corpis sensu quinq; ꝓtinere ꝑcipiūt. In eis quinq; sensibus totius volūtatis sibi regulas ponunt. Non inquit credo ego: nisi quod video. Ecce quod nouit: ecce qđ scio. Album est: nigrū est: rotundum est: quadratū est: iste vel iste co locatum est: noui sentio: teneo: natura ipa me docet. Nō cogor credere: quod mihi nō poteo ostendere. Vox est: sentio: quia vox est. Vīs cantat: male cantat: suauis est: rauca est: noui: scio: ꝑcepit ad me. Bene olet: male olet: scio: sentio. Hoc dulce ē: hoc amarum: hoc salsum: hoc insulsum: Quid mihi plus dicas nescio. Tangendo noui quod durum ē: qđ molle sit: quid lene sit: quid aspērū sit: quid caleat: quid frigeat: Quid mihi plus monstraturus eos? Tali impedimento tenebat apostolus noster thomas: qui domino christo: id est de christi resurrectōe nec solito oculis credere voluit: Nisi misero inquit dīgitoo meoo in clauoum et vulnerū locū: et nisi manū meaz in latus ei⁹ misero: non credā. Et dño qui posset sine vllo signo vulneris resurgere seruauit cicatrices: quę a dubitante tangerent⁹ t credio vulnera sanarent⁹: Et tamē vocaturus ad cenā contra

Psal. 79.

Ioh. 20.

erculationē quinq; iugoꝝ boum: Beati inquit qui non viderūt & crediderunt. Nos fratres mei ad cēnā vocam: ab illis quinq; iugis nō sumus impediti. Non est carnis facē dñi videre i hoc tempore cōcupiimus: aut vocem ex ore carnis illius ꝓcedentē auribus admittere desideravim⁹: nullū i illo tēpore

Jos.11 lex odorē quæsiuim⁹. Perfudit eñ eum quedam mulier ꝓciosissimo vnguēto: dom⁹ illa odore impleta est: sed nos ibi non fuimus: et non olfecimus & credim⁹. Cēnā manibus suis cōsecratā discipulis dedit: sed nos i illo cōuiuio non discubuim⁹: & tamē ipsā cēnā fide quotidie manducam⁹. Nec magnū puteris in illa cena quā suis manibus dedit ille fide interfuisse: melior extitit fideo postea q̄ tūc pfidia. Non ibi fuit paulus q̄ credidit: ibi fuit iudas qui tradidit. Multi ex modo in ipsa cēna q̄uis illam tunc mensam nō viderint: nec panem quē dom⁹ gestauit i manibus oculis suis nō asperserint vel faucibus gustauerint: tamē quia ipsa nunc

1.Cor.11. ꝓparatur: Multi etiā nūc i ipsa cena iudiciū sibi māducant & bibūt. Unde aūt tanꝯ occasio nata est domino: vt de ista cena loqueret: dixerat vnus de discūbentibus: In

Luc.14 cōuiuio eñ erat quo fuerat inuitatus: Beati qui manducant in regno dei panez: quasi in lōginqua iste supurabat: & ipse panis ab illum discūbebat. Quid est panis de regno

Jos.6. dei: nisi qui dicit: Ego sum panis viu⁹ q̄ de cēlo descendi? Nolite pare fauces ꝙ cor. Inde cōmēdata ē ista cena: Ecce credim⁹ i christū: cum fide accipimus. In accipiēdo nouimus quid cogitem⁹. Sodici accipim⁹: & in corde laginamur. Nō ergo q̄ videt: sed q̄ credit pascat. Nō ergo etiā sensum illū extremū quæsiuim⁹ nec dixim⁹. Crediderint qui dominū ipsum resurgentē si verū est q̄ dicit: viderūt oculis: manib⁹ palpauerūt: nos nō tangim⁹: ḡre credim⁹? Si talia crederemus: quinq; illis iugis boum ad cēnā impediremur? Ut nouerim⁹ fratres isto⁹ quinq; sensuū nō delectatione q̄ pmulcet & ingerit voluptatē: sed curiositatē quādaz notatam fuisse: nō ait: Quinq; iuga boum emi: eo pascere illa: sed eo probare illa. Qui vult ꝓbare q̄ iuga boum nō vult dubitare: quō sanctus thomas per iuga noluit dubitare.

Videam: tangā: digitos mittaz. Ecce in-

Jos.20. Digitos tuos mitte ꝓ latus meū: & noli esse incredulus. Occisus sum ꝓpter te: q̄ locum quē vis tangere sanguine fudi vt redimerē te: & adhuc dubitas de me? Ecce & hoc ꝓsto: ecce & hoc exhibeo. Tange & crede: inuenies locum vulneris: sana vulnus dubitationis.

Tertius dixit: Ureē duri. Ista voluptas L carnis q̄ multos impedit: vtinam nos & non intuo. Sunt homines qui dicūt: Nō est homini bene: nisi cui assunt carnis delitiē. Ipsi sunt quos notat apsus dicens: Man- 1.Co
ducemus & bibamus: crao enim moriemur. Quis huc unde surrexit? Quis nobis q̄ ibi agit dixit? Hoc nobiscū tollim⁹ q̄ in hoc tēpore bene est nobis. Qui hoc dicit: vrotem duxit: carnē amplexat: carnis voluptatib⁹ iocundat: a cena excusat: obseruet ne fame interiore moriat. Attendite sanctū iohannē apsm & euāgelistā: Nolite diligere mundū: 1.Joh.
neq; ea quē in mūdo sunt. O qui ad cēnam dñi venitis: nolite diligere mundū: nec ea q̄ in mūdo sunt. Nō dixit: Nolite habere: sed nolite diligere. Habuisti: possedisti: dilexisti. Amor rerum terrenarū: viscū est spiritalium pēnaꝝ. Ecce concupisti: hęsisti. Quis Ps.5
dabit tibi pennas sicut columbę? Quando volabis: vbi vere requiescas: quādo ō vbi male hęsisti: puerse requiescere voluisti? Nolite diligere mundū: tuba diuina est. Continuo buc⁹ tubę verbis: terraꝝ vniuerso dicat 1.Joh.
mūdo: Nolite diligere mundū: nec ea quę i mūdo sūt. Quisqs dilexerit mundū: nō est charitas patris in illo. Cōcupiscentia q̄ in mūdo sunt: concupiscētia carnis sunt: & cōcupiscētia oculoꝝ: & ambitio seculi. Ab vno cēpit quo euāgelii⁹ terminauit. Inde ille cēpit vbi euāgelii⁹ terminū posuit. Cōcupiscētia carnis: vrotē duri. Cōcupiscētia oculoꝝ: q̄nq; iuga boū emi. Ambitio seculi: villā emi. Ibo aūt a pte seculi p solos oculos cōmemorati sunt ista sensus: q̄ oculoꝝ ē in q̄nq; sensib⁹ ꝓcipatus. Ꝓpterea cū ꝓprie ad oculos ptineat visus: ipm videre p oculos q̄nq; sensus solemus apellare. Quōꝫ Psio q̄ ad ipsos oculos ptinet dicit: vide q̄ candidū ē: intēde & vide q̄ candidū ē: hoc ad oculos ptinet. Audi & vide q̄ canoꝝ ē. Aliquid cōuersim poteꝫ dicere: Audi & vide q̄ candidū est? Hoc q̄ dicat: vide: p oculos sensus currit. Intēde & vide q̄ canoꝝ ē. Odora & vide q̄ suaue est. Gusta & vide q̄ dulce ē. Tāge & vide q̄ molle est. Uniq; q̄ sunt sensus: sic pot⁹ dicere⁹: Audi & senti q̄ canoꝝ ē. Odora & senti q̄ suaue ē. Gusta & senti q̄ dulce est. Tange

t senti q̄ calidū est. Palpa t senti q̄ leue ē. Palpa t senti q̄ molle est. Nihil horū. Hz ipse dominus post resurrectionē cum apparuit discipulis suis: cūq; cernentes adhuc timbarent in fide putantes se spiritū videre: Luc.24. Quid inq̄t dubitatis: et quare cogitatiōes ascendūt in cor vestrū? Videte manꝰ meas t pedes meos. Et parū est videre: tangite t palpate inquit. Intēdite t videte: palpate t videte: in solis oculis videte: in omnibus sensibus videte. Quia interiores sensum fidei quærebat: exteriorib⁹ corporis sensibus adiacebat. Hoc nihil ab illis exteriorib⁹ sensibus in dño carpsimus: audiuimus audiuimus: ergo credimus: t iḡm auditū nō ab illo oze: sed ab oze p̄dicatoꝝ eius: ab oze illoꝝ qui iā cernabant t nos ructando inuitabāt. Tollamus ergo de medio excusationes vanas t malas: t ventum⁹ ad cēnā qua intrinsecus saginemur. Nō nos impedist extollēs tia superbie: nō nos extollat: vel non nos terreat curiositas illicita t alienet a deo. Non nos impediat voluptas carnis a voluptate cordis. Sentiamus t saginemur. Et q̄ venerunt nisi mēdici: debiles: claudi et cęci? Illi aūt nō venerunt diuites: sani: q̄si bene ambulātes t acute cernentes: multū de se p̄sumentes: t ideo desperationes quāto superbiores. Veniant mēdici: qi ille inuitat qui p̄pter nos pauper factus est cum diues esset: vt illius pauperate mēdici ditaremur. Veniant Luc.5. debiles: qz nō est opus sanis medico: s̄ male habētibus. Veniāt claudi qui ei dicant: Psa.16. Pō. 12. Lōpone gressus meos in semitis tuis. Ve- Pō. 11. niant qui dicant: Illumia oculos meos ne vnq̄ obdormiā i morte. Taleo venerūt ad deū. Illos pos inuitatis: sua excusatōe reprobat: venerūt ad deū: intrauerūt de platea t vicis ciuitatis. Et respōdit seruꝰ Luc.14. qui missus erat: Dñe factū est q̄ iussisti: t adhuc locus est. Exi inq̄t i vias t sepes: t quos inueneris coge intrare. Quos inuenerit vt dignent nolit expectare: coge intrare. Magnā cēnā: magnā domū parauit: nō sibi patior locū vacare. Denerūt de platea t de vicis genteꝝ: venerunt Apoc.20. de sepibus hereticiꝝ: hic inuenūt pacē. Hz qui cōstruūt sepes: vsuillones quærūt. Trahant a sepib⁹: euellant a spinis. In sepib⁹ hęserunt: cogi nolunt. Voluntate inquit nra intrem⁹. Nō hoc dñs imperauit: Coge inq̄t intrare. Forsa inueniat necessitas: nascatur intus voluntas.

De eo qđ scriptum est in euangelio sm cūdes: Homo quidā habuit duos filios ꝛc. Sermo XXXIIII

In lectōne euāgelica quā audiuim⁹: de homine dictū est qui habuit duos filios. Denicp filius minor q̄ voluit in suā potestatē habere substantiā quę illi apud patrē optime seruabat: factus suę potestat⁹: p̄fectus est i regionē longinquā. Hęsit p̄cipi malo: t porcos pauit: fame cōpr⁹ē: Quia saturitate sugebus abscesserat. Ergo quisq̄s ita vult similis esse deo: vt ad illū fiat: fortitudinēq; suā: sicut scriptū ē: ad illū custodiat: nō ab illo recedat ei cohęrendo: signet tanq̄ ex anulo cęra a figuo: habeat imaginē eius: facilēq; dictū est: Mihi Psa.72. bi autē adhęrere deo bonū est: vt custodiat similitudinē t imaginē ad quam factus est. Gen.1. Porro autē si quęrę vult imitari deum: vt quomō deus nō habet alium a quo formet: non habet a quo regat: sic ipse velit sua potestate vti: vt quomō deus nullo formante: nullo regente viuat. Quid restat fratres nisi vt recedendo ab eius calore torpescat: recedendo a veritate vanescat: recedēs ab eo qđ summe atq; incōmutabiliter est: in deteriora mutatus deficiat? Hoc diabol⁹ fecit. Imita- Esa.14. ri deū voluit: sed quęrę: non esse sub illius potestate: sed habere cōtra illū potestatem. Homo autem positus sub p̄cepto audiuit a domino deo: Noli inquit tangere hanc ar- Gen.2. borē. Quid est enim illa arbor? Si bona est: q̄re nō tango? Si mala est: quid facit in paradiso? Prodius ideo est in paradiso: qz bona est: s̄ nolo tangas. Quare nō tango? Quia obediēntē te volo: nō contradicentē. Serue audi: adhuc serue: sed noli male serue. Serue audi p̄ceptū dñi iussum: t tunc iubēnti dices consiliū. Bona ē arbor: nolo tangas. Quare? Quia dñs sum t tu seruus. Hęc tota causa est. Si parua est: dedignaris esse seruus? Quid aūt tibi expedit: nisi esse sb domino? Quomō eris sub domino: nisi fueris sub p̄cepto? Porro si expedit tibi esse sub domino t sub p̄cepto: quid tibi iussurus erat dñs deꝰ? Aliqđ est quęrit abī te. Offer mihi sacrificium: dicturus est tibi: nonne ipse fecit ouia: in quib⁹ te fecit? Obsequere mihi: ol cturus ē tibi: siue ad lectū cū requiesco: siue

ad mensam cum resto: siue ad balneū cum lauo. Quia ergo nihil abi te indiget deus: nihil ergo nibi debuit iubere? Di autem debuit aliquid iubere vt te qđ tibi expedit faceres eē sub domino: necesse ab aliqua ꝓbibendus eras: non ꝓpter illius arboris malicia: sed ꝓpter tuam obedientiā. Non potuit deus efficiuo demōstrare quātum bonum sit obedientia: nisi cum ꝓhibuisset ab ea re quę nō erat mala. In qua obedientia tenet palmam: sola ibi inobedictia inuenit ꝑnam. Bonū est: sed nolo tangas. Hō est non tangendo moriturus eras: Nūquid q̄ hinc ꝓhibuit alia subtraxit? Nōne est paradisus fructuosus: plenus arboribus? Quid tibi deest? Hoc nolo tāgas: hic nolo gustes. Bonum est: sed obedientia melior est. Proinde cum terigeris: nūquid arbor illa malū erit vt moriaris? Sz inobedictia te subiecit
D mortī: qui ꝓhibita tetigisti. Ideo arbor illa
s. fm. aug. 17. de ligno agellata est scientia dinoscendi boni et mali: non qa inde talia quasi poma pendebāt: sed quicqđ esset arbor illa cuiuslibet pomi: cuiuslibet fructus esset: ideo sic vocata est: quia homo qui nollet bonū a malo discernere p̄ p̄ceptū: discaturus erat p̄ experimētum: vt tangendo ventum inueniret supplicū. Quare autē fratres mei? Quid deerat illi? Dicat mihi quid deerat illi in paradiso ꝓstituto: in media opulentia medūsq; deliciis: cui magnę delicię erant visitatio dei: cuius faciem quasi inimici timuit post peccatū? Quid illi deerat vt tangeret: nisi quia sua potestate vti voluit: ꝓceptū rūpere delectauit: vt nullo sibi dominante fieret sicut deus: quia deo vtiq; nullus dominat? Ada le elatus: male ꝓsumens: futurus mortuus recedendo a vita iusticię: ecce soluit ꝓceptū. Excussit a cervice iugum t disciplinę habenas non vescendi libidine: sed exultādi animositate dirupit. Ubi est nūc? Certe captiPs. 72. uus clamat: Domine quis similis tibi? Do lus esse puerse similis tibi: t factus sum similis peccatori. Sub tua dominatiōe: sub tuo ꝓcepto vere similis eram: Sed homo in boPs. 48. nore positus: nō intellexit: cōparatus est iumentis insipientib' t similis factus est illis. Jam de similitudine iumentoꝝ clamat fero t dic: Domine quis similis tibi? Quantas ostendisti mihi tribulationes multas t malas. Merito super be seruc: Voluisti eñ suGen. 1. perbe esse similis dño tuo: qui factus eras ad imaginē domini tui. Bene tibi velleo vt esset: recedenti ab illo bono. Proinde dicit tibi deus: Si recedis a me t bene ē tibi: ego non sum bonū tuū. Proinde si ille bonus t nullo alieno bono bonus: et nostrū summū bonū: ipse recedēdo inde: quid erit nisi malus? Item si ipse est beatitudo nostra: quid erit recedēti nisi miseria? Redi ergo post miseriā t dic: Domine quis similis tibi? Quantas ostendisti mihi tribulationes multas et malas: ꝑ disciplinę fuit admonitio nō deserto. Denigs gratias ageno quid dicit? Et cōuersus vuiuificasti me: t de abyssis terrę iterę reduxisti me. Quādo eñ antea? Quid est iterū? Lecidisti ab altitudine o bone mācipiū inobedicō: supbe aduersus dominū ceciLuc. disti: Factū ē in te: Dio qui se exaltat humiliabit. Redi de ꝓfundo. Redeo inquit. Redeo agnosco. Deꝰ quis filius tibi? QuāPs. tas ostendisti mihi tribulationes multas et malas: t cōuersꝰ vuiuificasti me: t de abyssis terrę iterum reduxisti me. Intelligo: audio. Reduxit te eñ de abyssis terrę. Reduxisti eñ de abyssis terrę. Reduxisti eñ a ꝓfunditate t submersiōe peccati. Sed quare iterū: quādo iam factum erat? Sequamur ne forte posteriora psalmi ipsius exponant nobis qđ die nō intelligimus: qđ dixerit: iterum. Ergo audiamus: Quantas ostendisti mihi tribulatiōes multas t malas: t cōuersus vuiuificasti me: t de abyssis terrę iterum reduxisti me. Quid deinde? Multiplicasti iusticiā tuā: t conuersus cōsolatus es me: t de abyssis terrę iterę reduxisti me. Ecce alterū iterę. Si hoc iterū soluere laboramus semel positum: quis soluere poterit geminatum? Jam ipsum iterū geminatio est: t rursus positus est iterus. Adsit ille a quo gratia: Adsit brachiū qđ annūciamus omi generationi supuenturę. Adsit ipse et tanꝯ clauę crucis sūę clausum sacramentū aperiat.

De eo qđ scriptum est in euangelio fm eundem: Facite vobis amicos de mamona iniquitatis. Sermo XXXV

(q) Vod admonemur: admonere debemus. Recens euangelica lectio admonuit facere amicos de mamona iniquitatis: vt eos qui facunt recipiant et ipsi eterna tabernacla. Qui sūt q̄ habebūt A

tabernacula ęterna: nisi sancti dei? Et d fiūt qui ab ipso accipiendi sunt in tabernacula ęterna: nisi qui eorum indigentię seruiunt: ꝛ qđ eis opus ē libēter subministrāt? Recordemur ergo in nouissimo iudicio dominū esse victurū eis qui stabunt ad dexteraꝫ
Psal.15. eius: Esurui ꝛ dedistis mihi manducare: et ęterna quę nostra. Et cum illi quęrent quādo ei obsequia ista prębuissent: respondet: Quando vni ex minimis meis fecistis. Isti minimi sunt qui recepiunt in ęterna tabernacula. Hoc dixit dextris qui fecerunt: hoc dixit sinistris: qꝫ facere noluerūt. Sed dextri qui fecerunt quid acceperūt: vel potius
Psal.3. quid accepturi sunt? Venite inquit benedicti patris mei: possidete paratum vobis regnum a cōstitutione mūdi. Esurui enim et dedistis mihi māducare. Quādo vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Minimi ꝫ qui sunt christi? Isti illi sunt qui omnia sua vendiderūt ꝛ secuti sunt eum: ꝛ quicquid habuerunt pauperibus distribuerunt: vt deo sine sęculari compede expediti seruirent: et ab oneribus mundi liberatos velut pennatos sursum humeros tollerent. Isti sunt minimi. Quare minimi? Quia humiles: quia non elati: nō sapūt. Apēde minimos istos: ꝛ graue pondus inuenies. Sed quid est qđ ait eos esse amicos de māmona iniqtatis? Quid ē māmona iniqtatis? Primū quid ē māmona? Verbū est enim qđ latinū nō est. Hebręū verbū est: cognatuꝫ linguę punicę. Istę em linguę sibi significatiōis quadā vicinitate socianť. Qđ punice dicit māmon: latine lucrum vocat. Qđ hebręi dicunt māmona: latine omnię vocant. Ut ergo latine totū dicamus: hoc ait dominꝰ iesus christꝰ: Facite vobis amicos de diuitijs iniqtatis.
¶ Hoc quidam male intelligendo rapiunt res
Deu.24. alienas: ꝛ aliquid inde pauperibꝰ largiunť:
Ysa.61. ꝛ putant se facere qđ pceptum est. Dicunt em rapere res alienas: māmona est iniquitatis: erogare inde aliquid maxime egentibus sanctis: hoc ita est facere amicos de māmona iniquitatis. Intellectus iste corrigendus est: imo de tabulis cordis nostri omnino delendus est. Nolo sic intelligatis. Desistite labentibꝰ facite elemosynas: et eo qđ recte habetis date. Nō em corrupturi estis iudicem christū: vt non vos audiat cū pauperibus quibus tollitis. Si enim deprędatus aliquem ino alidū: tu validior ꝛ potentior ꝛ veniret tecū ad iudicem humanē quēlibet in hac terra habentē iudicandi aliquā potestatem: vellet tecū causaꝫ dicere: si tu de pręda ꝛ spoliatione illa inopis dares aliquid indici vt ꝓ te iudicaret iudex ille vel tibi placeret: nempe ꝓ te iudicauit: et tamē tanta vis est iustitię vt ꝛ tibi displiceat. Noli tibi talē pingere deū: noli collocare i templo cordis tui talē idolū. Nō est talis deus tuus: qualis nō deb esse nec tu. Si tu non sic iudiceo: sed iuste iudicem: etiam sic melior est te deus tuus: non est infelix: iustus est fons iustitię. Quicqđ boni fecisti: inde sumpsisti: ꝛ qcqđ boni enutriuisti: inde bibisti. Laudas vas: quia habet inde aliquid: ꝛ vituperas fontem? Noli velle elemosynas facere 14.q.5.c.1.
de fenore ꝛ vsuris. Fidelibus dico: eis quibus corpus christi erogamꝰ dico. Tunete: corrigite vos: ne dicam postea: tu facis ꝛ tu facis. Et puto quia si fecero non mihi debetis irasci: sed vobis vt corrigamini. Ad hoc enim valet quod dictū est in psalmo: Irascimini ꝛ nolite peccare. Volo vos irasci: ꝫ nō
Psal.4. vt peccetis. Et alit peccetis: quibꝰ habetis irasci nisi vobis? Quid est cū homo pnitens: nisi homo iratus sibi? Ut accipiat veniā de seipso exigit pnaꝫ: ꝛ recte dicit deo: Auerte faciē tuā a peccatis meis: qđ pecca
Psal.50. tū meū ego agnosco. Si tu agnoscis: et ille ignoscet: qui facies tua nolite facere. Non licet. Sed tam si fecistis ꝛ pecunias taleo habetis: ꝛ inde sacellos implestis: inde thesaurizabitis. De malo est qđ habetis: id nolite malum facere: ꝛ facite vobis amicos de mā
mona iniquitatis. Quid quid Zachęus de bo
Luc.19. no habebat? Legite et videte. Bona: erat publicanoꝝ: id est cui vectigalia publica cōferebant. Inde habebat diuitias: Multos pśserat: multis abstulerat: multa pgesserat. Intrauit domū eius christus: ꝛ venit salus super domū eius. Sic em ait ipe dominus: Hodie salus huic domui facta est. Sed ipsā
Ubi.s. salutē videte. Primo desiderabat dominū videre: quia statura pusillus erat: sed turba impediente ascendit i arborem sycomorū ꝛ vidit transeuntem. Ille autem aspexit eum ꝛ ait: Zachee descende: apud te oportet me manere. Tu pendes: sed non te suspendo: hoc est nō te differo. Volebas videre transeuntē: hodie me apud te inuenies habitātē. Ingressꝰ ad eū dñs: replet⁹ ille gaudio ait: Dimidiū rerū meaū do pauperibus. Ecce

quomodo currit qui currit facere amicos de mãmona iniquitatis. Et ne reus aliũde teneref: Si cui aliqđ tuli: aiꝫ: quadruplũ reddam. Jnñxit sibi cõdemnationẽ: ne incurret damnationẽ. Ergo qui habetis malum: facite inde bonũ. Qui nõ habetis de malo nolite acqrere ỗ malo. Esto bonꝰ tu q̃ bonũ facis de malo: et cũ ceperis boni aliqđ facere de malo: noli remanere tu malus. Rũmi tui cõuertunt in bonũ: tu autẽ remanes malus? Est quidẽ ꝛ aliꝰ intellectus: nec ipsum tacebo. Ab mãmona iniqtatis: diuitiꝫ sunt ſeculi oñs vndecũq; sint. Undecũq; congregent: mãmona iniquitatis est: id est diuitiꝫ sũt iniqtatis. Quid est diuitiꝫ sunt iniqtatis? Pecunia est quã nomie diuitiarũ appellat iniqtas. Si eñ veras diuitias ḡris: aliꝫ sunt. Talibꝰ iob nudus abũdabat: quãdo in deũ cor plenũ habebat: ꝛ laudes deo perditis omnibꝰ rebus tanq̃ gẽmas ꝓciosissimas pferebat. De quo thesauro si nihil habebat: ipsa sunt verꝫ diuitiꝫ. Habe illas: nõ reprehendo: hereditas venit: pater tuꝰ diues fuit ꝛ dimisit tibi. Honeste acqsisti: de iustis laboribꝰ plenã domũ habes: non reprehẽdo. Tamẽ etiã sic nõ illas dices diuitias: Rã si dicis illas diuitias: amabis illas. Et si amaueris illas: pibis cum illis. Perde ne peas: dona vt acqras: semina vt metas. Has noli appellare: q̃ vere non sunt. Pauptate plenę sunt: ꝛ semp obnoxię casibꝰ. Quales diuitiꝫ sunt: ꝓpter quas latronez timeo: propter quas timeo seruũ tuũ: ne te occiso auferat ꝛ fugiat? Si vere diuitiꝫ essent: securitatem tibi darent. Ergo illę sunt verꝫ diuitiꝫ: quas cum habuerim⁹ pdere nõ possumus. Et ne forte ꝓpter illas furẽ timeas: ibi erũt vbi nullus auferet. Audi dominũ tuũ: Thesaurizate vobis thesauros in cęlo: quo fur nõ accedat. Tũc erũt diuitiꝫ: quãdo eas migraueris. Modu i terra sunt: diuitiꝫ nõ sũt: sed diuitias vocat illas mũdus: iniqtas vocat. Deus ideo mãmona iniqtatis: q̃ diuitias vocat iniqtas. Audi psalmũ: Dñe libera me de manu filioꝝ alienoꝝ quoꝝ os locutũ est vanitatẽ: et dextera eoꝝ dextera iniqtatis. Quorũ filij sicut nouellę cõstabilitę a iuuentute sua. Filię eoꝝ ornatę: circũornate vt similitudo templi. Cellaria eoꝝ plena eructuãtia ex hoc i illud. Boues eoꝝ crassę: oues eorũ fęcundę: multiplicatę in itineribus suis. Nõ est ruina neq̃ transitus: neq̃ clamor in platęis eoꝝ. Vidisti psalmũ ḡlem, ſolicitatẽ descripsit: sed audi q̃d sit: q̃s ꝓpossunt filios iniqtatẽ. Quoꝝ os locutũ ẽ vanitatẽ: ꝛ dextera eoꝝ dextera iniqtatis. Jpsos ꝓposuit: ꝛ dixit ſolicitatẽ eoꝝ tñ sup terrã: Et q̃d adiũxit? Beatũ dixerunt populũ cui hęc sunt. Sed q̃ dixerũt? Filij alieni: alienigenę ꝛ nõ ptinẽtes ad semẽ abrę. Jpi dixerunt populũ beatũ cui hęc sunt. Qui dixerunt? Quorũ os locutũ est vanitatẽ. Ergo vanũ est dicere beatos esse eos quibus hęc sunt: ꝛ tamẽ dicit ab eis: Quoꝝ os locutuꝫ est vanitatem. Ab ipsis dicunt iste diuitiꝫ quę vocant mãmona iniqtatis. Tu autem quid dicis? Quia illi filij alieni: q̃ illi quoꝝ os locutũ est vanitatẽ: dixerũt beatum esse populũ cui hęc sunt. Tu quid dicis? Falsę sunt iste diuitiꝫ: da mihi veras. Reprehendis istas: ostẽde q̃ laudas. Dic vt cõtemnam hoc: ostende q̃d ꝓferã. Dicat ipse psalmus: Qui enim dixit: beatũ dixerũt ꝑplm cui hęc sunt: tale nobis dat responsum: quasi dicerem⁹ illi: id est ipsi psalmo: Ecce ḃ nobis tu fuisti: ꝛ nihil nobis vendidisti. Ecce ista cõtemnimus: vnde viuim⁹: vnde beati erim⁹? Quia qui locuti sunt: ipsi de seipsis recipiẽt. Oẽs eñ diuitias habẽtes beatos esse dixerunt: Tu quid dicis? Respõdet sic interrogat⁹ et dicit: Illi dicũt diuites beatos: ego dico beatus popul⁹ cuius dominꝰ deus eius. Audi hic veras diuitias: fac amicos de mãmona iniqtatis: ꝛ eris beatꝰ populus cuius est dominꝰ ipsius. Aliquãdo trãsimꝰ viã: et videmus amenissimos ꝛ vbereꝫ fundos ꝛ dicimus: Cuiꝰ est ille fundus? Asserit illius: ꝛ nos dicim⁹: Beatus domꝰ: vanitatẽ loquimur. Beatꝰ ẽ cuiꝰ illa domus: beatus ẽ cuius ille fundus: beatus est cuiꝰ illud pecus: beatus est cuius ille seruus: beatꝰ est cuius illa famula: Tolle vanitatẽ: si vis audire veritatẽ. Beatꝰ est: cuiꝰ est dñs deus ipsiꝰ. Nõ eñ cuius est fundus iste beatus est: sed ille cuiꝰ est deus. Sed vt aptissime beatitudinẽ rerũ annũcies: dicis: q̃ beatũ te fecit fundꝰ tuus. Quare? Quia inde viuis. Rã quãdo laudas ꝑ magno fundũ nũ hoc dicis: Jlle pascat me: inde viuo. Attẽde vnde viuas. Jlle est vñ viuis: cui dicis: Apud te est fons vitę. Beatus populus cuiꝰ ẽ dominꝰ deus ipsius. O domine deus meus: o dñe deus noster: vt veniamus ad te: fac nos beatos dete. Volumus de auro neq̃ de argento:

14.q.5.qui habetis.

Job.1.

Matt.6.

Ps.143.

D

Ps.1.

Ps.35.

nec de fundio: Voluimus de terrenis illis t vanissimis: t de caduce vite trāsitorijs. Nō loquatr de nostrum vanitatē: Fac nos beatos de te: quia non pdimus te. Cū tenuerimus te: nec te pdimus: nec nos perim⁹. Fac nos beatos de te: q; beatus popul⁹ cui⁹ est dñs deus ipsius. Nec irascat autē si dixerim
Ps.15. de deo: fūdus noster. Legim⁹ em̄: Dom⁹ pars hereditatis meę. Magna res fēs: et hereditas ipsi⁹ summa: et hereditas nra est: quia t colim⁹ eum t colit nos. Nulla est iniuria illi: quia colit nos. Quia si nos colim⁹ illū vt deū nostr⁹ ille colit nos vt agr̄ū suū. Et vt sciatis quia colit nos: audite eū quez
Ioh.15 misit vobis. Ego sum inquit vinea: vos estis palmites: pater meus agricola est. Ergo colit nos: sed si fructū reddam⁹ parat hereū. Si autē sub tanto cultore sturpea esse voluerimus: t p frumēto spinas pferimus: nolo dicere qđ sequit: ad gaudiū finiam⁹.

¶ De iudice iniquo qui nec deū timebat nec homines reuerebat: In euangelio hm eūdē. Sermo XXXVI

Allocutio sancti euangelij edificat nos ad orandū t credendū: t nō de nob ꝑ de dño ꝓsumendū. Quę ad orandū maior hortatio: q; vt nob de iudice iniq̄
Luc.18. ꝓponit similitudo? Iudex em̄ iniquus nec deū timens nec hominē reuerēs: audiuit ēi viduā interpellantē se: victus tedio nō pietate inclinat⁹. Si ḡ exaudiuit qui oderat qđ rogabat: quō non exaudit qui vt rogemus hortat? Cū ergo nobis illa ecōtraria cōparatione dño suaderet: q; oportet semp orare: t nō deficere: adiecit t ait: Verūtamē cum venerit filius hom̄is: putas inueniet fidē in terra? Si fides deficit: oratio perit. Quis em̄ orat qui non credit? Vnde t beatus apl̄us cū ad orandū
Ro.10. exhortaret ait: Oīs quicūq; inuocauerit nomē dñi saluus erit. Et vt ostēderet fidē fontē esse orationis: nec posse ire nisi vbi caput aquę siccaret: adiecit atq; ait: Quō aūt inuocabūt in quē nō crediderūt? Ergo vt oremꝰ credam⁹: t vt ipa nō deficiat fides q̄ oramꝰ: oremꝰ. Fides fūdit oratōnē: ista oratio fidei impetrat firmitatē. Etenī ne in tēptationibus deficeret fides: propterea dñs ait:
Luc.22 Vigilate t orate: ne intretis in tēptationē. Quid ē in tēptationē intrare: nisi a fide cadere? Intantū eni tēptatio ꝓficit: inquātuz fides deficit: Et intantū tēptatio deficit: inquātum fides ꝓficit. Rā vt ageret nouerit charitas vestra de fide ne deficeret t periret dixisse dñm: Vigilate t orate ne intretis in temptationē: eo loco euāgeliū ait: Hac nocte postulauit satanas vexare vos sicut triticū: t ego rogaui patrē ꝑ vobis ne deficiat fides vra. Rogat qui nichil: et nō rogat q̄ placitat? Nō aūt ait dñs: Cū venerit filius hominis: putas inueniet fidē in terra? De fide dixit quę ꝓfecta est. Ipsa em̄ vix inuenit in terra. Ecce plena ē dei ecclia: Quis huc accederet: si nulla esset fides? Quis nō mōtes trāsferret: si plena esset fides? Attēdite ꝙdo apl̄os: Dimissis omnib⁹ suis calcata spe seculi dñm nō sequerent: nisi magnā haberēt fidem. Et tamē si plenā haberēt fidē: nō dicerent domino: Auge nobis fidē. Vide etiā Luc.17.
vtrūq; illū de se confitentē. Vide fidē: t nō plenā fidē. Qui cū obtulisset dño filiū a malo dęmonio sanandū: t esset interrogat⁹ vtr̄ crederet: Respōdit t ait: Credo dñe: adiuua Marci.9
incredulitatē meā: Credo inq̄t: credo domine: ergo ē fides. Sed adiuua incredulitatem meā: ergo non plena est fides. Sed q; non est fides superbię: sed humilit̄: Dixit ad quosdā qui sibi iusti videbā- B
Luc.18. tur: t spernebāt ceteros: similitudinē hāc. Duo homines ascenderūt in templū orare: vnus phariseus t alter publicanus. Phariseus dicebat: Gras tibi deꝰ: q; nō sum sicut ceteri hominū. Diceret saltē sicut multi homines. Quid est ceteri homines: nisi omnes ꝑter ipsum? Ego inq̄t iustus sum: ceteri peccatores. Nō sum sicut ceteri homines: iniusti: raptores: adulteri. Et ecce vbi ex vicino publicano maioris tumoris occasio. Sicut inq̄t publicanꝰ iste. Ego inq̄t solꝰ sum: iste de ceteris est. Nō sum inq̄t talis qualis iste: p iustitiam meam duos iniquos nō sum. Jeiuno bis in sabbato: decimas do omi q̄ possideo. Quid rogauerit deū quęre in verbis eius: nihil inuenies. Abscēdit orare: noluit deū rogare: ꝑ se laudare. Pax ē si deū rogare: ꝑ se laudare: ꝑ se laudare: insup t roganti insultare. Publicanꝰ aūt de lōginquo stabat: Et deo tū ipe ꝓpinquabat: cordis ꝓcla remouebat: pietas applicabat. Publicanꝰ aūt de lōginquo stabat: ꝑ dño eū de ꝓpinquo attēdebat. Et Ps.137.
excelsus ēm dñs et humilia respicit. Excelsos

aūt qualis erat ille phariseus: Excelsa aūt a lōge cognoscit. Deus aūt a lōge cognoscit: sed nō ignoscit. Adhuc audi hūilitatē publicani. Parū ē: qr de longinquo stabat: Nec oculos suos ad cēlū leuabat: vt respiceret ñ respiciebat. Pīcmebat ꝑscia: spes ꝫ leuabat. Adhuc audi: Percutiebat pectus suū dicēs: Dñe: ꝓpiꝫ esto mihi peccatori. Ecce q rogat. Quid mirar ſi dē ignoscat: qñ ipse agnoscit? Deinde de phariseo t publicano accepisti cōtrouersiā: audi sentētiā. Audisti ſuperbū accusatorē: audisti reū hūilē: audi nūc iudicē. Amē dico vobis: veritas dicit: deus dicit: iudex dicit: Amē dico vobis: descēdit iustificatꝰ publicanꝰ ille de templo: magis ꝫ ille phariseꝰ. Dic dñe causā: Ecce video publicanū iustificatū magis de templo descēdere ꝫ phariseū. Quero ergr? Queris quare? Audi ergr: Quia oīs qui se exaltat hūiliabit: t q se hūiliat exaltabitur. Audi sentētiā: cause causā audi. Aliud dico: Audisti sententiā: cause ſuperbiā. Videant nūc: audiāt iſta nescio q impie garrientes t de suo ꝛeuntib⁹ ꝓsumētes. Audiāt q dicūt: De⁹ me bonem fecit: iustū ipse me facio. O peior t detestabilior phariseo. Phariseꝰ ille ſuperbe quidē iustū se dicebat: sed inde ille deo gras agebat. Justū se dicebat: ꝑ tū deo gras agebat. Gras tibi de⁹: qr nō sū sic cēteri homines. Gras tibi de⁹: Gras deo agit: qr nō est sic cēteri homines: t tū tanq̄ ſuperbus t inflatus reprehendit: non qr deo gras agebat: sed quia velut nihil sibi addi cupiebat. Gras tibi: qr nō sū sicut cēteri homines iusti: Ergo tu iustus: ergo nihil rogas: tā plenus
Job.7. es. Ergo nō est tēptatio vita hūana ſup terrā. Ergo tā plenꝰ es: ergo tā abūdas. Ergo
Matth.6. iam nō est qre dicas: Dimitte nobis debita nra. Quid est ꝫ q impie oppugnat gram ſi reprehendit qui ſuperbe agit deo gras? Et ecce post dicā cōtrouersiā: placitq̄ sententiā: descendunt t paruuli: imo afferunt t offerunt rapiendi. Cui tangēdi: nisi medico? Certe infanti cui offerunt infantes tangēdi? Cui? Saluatori. Sz ſi saluatori: vtiq̄ sanādi. Cui ni
Luc.19. ſi illi q venit qrere t saluare qđ perierat? Vbi iſti perierūt: ꝫtū ad ipsos ꝓprie attinet innocentes? Video reatū quero vnde. Aplūs au
Ro.5. dio: Per vnū hominem intrauit peccatū i hoīem terrā. Per vnū in qt hominem peccatū intrauit in mundū: t ꝑ peccatū mors: t ita in oēs homines pertransiit in quo oēs peccauerūt.

Veniāt ꝫ paruuli: veniant. Audiat dñs vicem: Sinite paruulos venire ad me: Veniāt Luc.18.
paruuli: veniāt languidi ad medicū: veniant pditi ad redēptorē: veniāt: nemo phibeat. Jn ramo adhuc nihil cōmiserūt: ꝑ in radice perierūt. Audiat dñs paſſillos cū magno. Tangat medicꝰ t paſſillos t magnos. Causā paruulorū: cōmendam⁹ maioribus. Rogmini ꝓ tacentib⁹: orate ꝓ flentib⁹. Si nō frustra estis maiores: estote tutores: tuemini eos q adhuc cām suā agere nō possūt. Cōmunis fuit pditio: sit cōmunis iuuētio. Simul pieramus: simul inueniamur i xpo. Dispar est meritū: ꝑ cōmunis est gra. Nihil mali habēt: nisi qđ de fonte traxerūt. Nihil habēt mali nisi qđ de origine traxerūt. Nō eos impedit a salute: q ad id qđ traxerunt multa addiderūt. Qui maior est ętate: maior est iniqtate. Sz gra dei delet qđ traxisti: delet t qđ addidisti. Vbi eñ abūdauit pec Ro.5.
catū: ſupabūdauit gratia.

¶ De eo qđ scriptū est in euangelio sm eūdem: Homo quidā descēdit ab hierlm in hierico t incidit in latrones. Sermo ¶ XXXVII A

Audere nos aplūs ꝓcipit: ꝑ in dño Phil.
nō in sęculo. Quicūq̄ eñ voluerit Jacob.
amicus esse huī⁹ sęculi: sicut scriptura dicit: inimicꝰ dei reputabit. Sic autē nō Matth.
pōt hō duob⁹ dño seruire: sic t nemo i hoc sęculo pōt gaudere t in dño. Adultū iter se hęc duo gaudia differūt: suntq̄ oino ẓtia. Qñ gaudet in sęculo: nō gaudet i dño. Qñ gaudet in dño: nō gaudet i sęculo. Vincat gaudiū in dño: donec finiat gaudiū i sęclo. Gaudiū in dño semp augeat: gaudiū in sęculo semp minuat donec finiat. Nō id ista dicunt: qr in h sęculo cū sumuo gaudere nō debem⁹: sed etiā in h sęculo ꝓstituti tā i dño gaudeam⁹. Sz aīt alīqs: Jn sęculo sū: vtiq̄ si gaudeo: ibi gaudeo vbi sum. Quid enīz? Quia es in sęculo: in dño nō es. Audi eūdē aplm ad athenięses loquētē: t acnd⁹ aplorū dicentē de deo t de dño creatore nro: Jn Act.17
illo viuim⁹: mouemur t sum⁹. Qui es vbiq̄ ē: vbi nō est? Nōne ad h nos exhortabat: Dns ī ꝓximo ē: nihil sollicīti fueritis? Adagnū est h qđ ascēdit sup oēs cęlos: et ꝓxim⁹ ē eis q adhuc versant in trio. Quis ē iste lōginqu⁹ t ꝓxim⁹: nisi q nobis misēdo factus Phil.4

est primus? Totū eñ gen⁹ hūanū est dō ille q̄ iacebat i via semiuiu⁹ a latronib⁹ relict⁹: quē p̄cepit trāsīre sacerdos t leuites: et accessit ad eū curandū eq̄ opitulandū trāsiens samaritan⁹. Vt aūt narraret ē vñ causa
Deut. 22. dilectōis: quēdaz q̄ renē q̄ sint optima p̄cepta t summa i lege: admonuit ē duo eē: Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo t ex tota alia tua: t diliges p̄ximū tuū sic̄ teipm. Ille aūt: Et quo e me⁹ p̄ximus? Et narrauit dño. Nō q̄daz descēdit ab hierlm i hiericho. Incidit illi ḡdāmō ī latrōes. Et ītuenerūt eū plagas ei graues irrogasset: abiisserūt eū semiuiuū ivia. Trāsit sacerdos: vnūq̄ genē p̄ximi: pterijt iacētē. Trāsit leuites: t ḡ genē p̄ximi: iacētē etiā ipe p̄cepit. Trāsijt samaritan⁹: genere longinqu⁹: misericordia p̄ximus: fecit q̄ nostis. In q̄ samaritano se voluit intelligi dñs nr̄ ih̄es xp̄s. Samaritan⁹ eñ custos
Ro. 6. interpretat. Nō resurgēs a mortuis iā nō mo-
Ps. 120. rit: t mors ei vltra nō dñabit: q: nō dormit neq; dormitat q̄ custodit ī̄rl. Deniq; q̄n cōuitijs tantis blasphemabant iudei: dixerūt
Joh. 8. illi: Nōne verū dicim⁹: q: samaritanus es t dēmoniū habes? Cū ḡ duo essent cōtrariosa obiecta dñi: dictūq; illi eēt: Nōne verū dicim⁹: q: samaritan⁹ es t dēmoniū habes: poterat rndere: Nec samaritan⁹ sū: nec dēmoniū habeo: Rndit aūt: Ego dēmoniū nō habeo. Cū rndit refutauit: q̄ tacuit cōfirmauit. Negauit se hīe dēmoniū qui se nouerat dēmonio⁹ ecclesiē: non se negauit infirmi custodē. Ergo dño ī primo ē: q: dño nobis fact⁹ ē in primo. Quid tā longinquū: q̄d tā remotū q̄ deū ab hōib⁹: imortalē a mortalib⁹: iustū a peccatōib⁹? Nō loco lōge: p̄ dissimilitudine. Nā solem⁹ etiā ita loqui: cū de duob⁹ hōib⁹ dicim⁹: q̄s diuersi sūt mores: Iste longe est ab illo. Etiā si iurta steterint: etiā si vicin⁹ inhabitent: etiā si vna catena colligent: longe ē p̄⁹ ab impio: lōge ē innocens a reo: longe ē iustus ab iniusto. Sz hoc de duob⁹ hōib⁹ dicit: q̄d ō deo t hōib⁹? Cū ḡ longe a nobis eēt imortalis t iust⁹ tanq̄ a mortalib⁹ t pctōrib⁹: descēdit ad nos vt fieret nobis p̄xim⁹ ille longinqu⁹. Et q̄d fecit cū haberet ipe duo bona: t nos duo mala? Ille duo bona: iusticiam t imortalitatē: nos duo mala: iniquitatē t mortalitatē. Si vtrūq; malū nr̄m suscepisset: par nr̄ fuisset: t liberatore nobis cū opus haberet. Quid ḡ fecit vt eēt p̄xim⁹ nobis? Proxim⁹: non hoc q̄ nos: ḡ ppe nos. Duo attēde: Iust⁹ est: imortalis ē. In duob⁹ malis malio: vna ē culpa: altera ē pēna. Culpa ē q̄ iniust⁹ ex: pēna est q̄ mortalis ex. Ille vt esset p̄xim⁹ suscepit pēnā tuā: nō suscepit culpā tuā. Et si suscepit: delendā suscepit nō faciendā: iustus t imortalis: lōge ab iniustis t mortalib⁹. Nec ex t⁹ mortalis: longe erat a iusto imortali. Nō ē fact⁹ ille pctōr q̄ nr̄: ḡ fact⁹ ē mortalis q̄ tu. Adamo iust⁹ fact⁹ est mortal. Suscipiēdo pēnā t nō suscipiēdo culpā: t culpā deleuit t pēnā. Dño ḡ in primo est: nihil sol- Phil. 4.
liciti sitentis. Et si sup oēs celos ascēdit corpore: nō recessit maiestate. Vbiq; ipse est ℣
q̄ fecit ola. Gaudete in dño semp. In seculo Ro. 8.
gaudiū q̄ est? Gaudere de iniquitate: gaudere de turpitudie: gaudere de dedecore: de deformitate. De his ḡ oīb⁹ gaudet seculus. Quę ola nō essent: nisi homies voluissent. Alia sunt q̄ faciūt bona: alia sūt q̄ patiunt: et si nolunt: fecerūt. Quid ḡ est hoc seculū: t q̄ est gaudiū seculi? Dico frēs breuit quātū possū: quātū de⁹ adiuuat: festināter: breuiter dico: Seculi lętitia: est impunita nequitia: Luxurient⁹ hodie: foenicent⁹: i spectaculis nugent⁹: ebrietate ingurgitent⁹: turpitudine fedent⁹: mibi mali patiant⁹: et videre seculi gaudiū. Ista mala ḡ cōmemorauit: nō castiget fames: nō bella timeā: non aliqo timeā: nō aliqo morb⁹: non villa adaersitas: ḡ sunt ola in rerū abūdantia: in pace carnis: in securitate malę mētis: ecce vide seculi gaudiū. Sz nō cogitat de⁹ sic̄ dō. Alia est dei cogitatio: alia hominis. Adaugę misericordię ē nequaq̄ impunitatē nō relinquere: t ne cogat in extremo gehennę dānare: mō flagello dignat castigare. Nā vis nosse nulla pēna quāta sit pēna: nō tñ iusto ḡ peccatōr: cui ē talis pēna ne succedat pēna. Dic ḡ nosse: nulla pēna quāta sit pēna? Psalmū introgat: Irritauit dñm pctōr. Exclamauit vehemē- Ps. 9.
ter: attēdit: q̄d erauit: exclamauit: Irritauit dñm pctōr. Quare obsecro? Quid vidisti? Qui aūt ḡ exclamauit: vidit peccatorē spūne luxuriantē: male facientē: bonis abūdantē: et exclamauit: Irritauit dñm pctōr. Quare ḡ dixisti? Quid eñ vidisti? Pię magnitudine irę suę nō rexit. Intelligite frēs ebullitiana misericordia dei: q̄n castigat mōdū: nō vult damnare mūdū. Pię magnitudine irę

suę nō erćrit. Jō nō erćrit: qr multū irascitur. Magna ē ira ei⁹. Parcēdo sęuit: ꝑ iuste sęuit. Est eñ sęueritas: ḡſi sęua veritas. Si ḡ aliqſi sęuit parcēdo: bonū est nobis vt ꝓueniat castigādo. Et tñ ſi facta generis humani ꝓsiderem⁹: dd patiēt. Nō fm peccata nſa fecit nob. Filij eius sum⁹. Dñs hoc ꝓbamus? Quo: tu⁹ ē ꝑ nob vnc⁹: ne remaneret vn⁹. Volaut esse vn⁹: q mortu⁹ ē vn⁹. Adultos eñ filios dei fecit vnic⁹ filius. Emit sibi frēo sanguie suo: Probauit reprobatos: redemit vēditos: honorauit inuriatos: viuificauit occisos. Dubitas q̄ debit tibi bona sua: q nō dedit⁹ est suscipe mala tua? Ergo frēs gaudere i dño nō in ſcło: id est gaudete i vītate nō i mićtate. Gaudere i ſpe eternitatis: nō in flore vanitatis. Ita gaudete t vbiq: t Hdsuc⁹q; bic fuerit⁹: dño in ꝑximo est: nibil sollicīti ſitis.

Ps. 102.

De verbis dñi in euāgelio ſm Johannē.

De eo qđ ſcriptū est in euangelio ſm Johannē: In ꝓncipio erat verbū t verbū erat apud deū: t deus erat verbum: Et reprehensione arrianoꝝ. Sermo XXXVIII

Capitulū euāgelij quod lectū ē frēs dilectiſſimi: purū oculum cordis mdrit. Dñm eñ nostrū iesū christū accepim⁹ fm diuinitatē ad cōdendā vniūſa creaturā: fm hūanitatē ad repandā lapſa⁹ creaturā: euāgeliſāte iobe. In ipo aūt euāgelio quāt⁹ t ḡlis vir iobāneo fuerit inuenim⁹: vt ex dignitate dispensatois intelligaſ quāti ꝓcij ſit verbū qđ per talē dici potuit: imo q̄ nullū⁹ ſit ꝓciū qđ superat oia. Precio eñ aut cōparaſ res venalis: aut subdit⁹aſ: aut excedit⁹ eā. Qñ tanto dſq; cōparat quāto valet: equaſ ꝓciū rei q̄ cōparaſ: qđ vilius: subdit⁹aſ ei: qñ chari⁹: superat eā. Verbo aūt dei nec equari aliqđ pōt: nec ad mutationē subdi: nec suppoi aliqđ. Subdi eñ oia possunt

Joh. 1.

vbo dei: qr oia p ipm facta sunt: nō tñ subdunt⁹aſ ḡſi ꝓciū sint verbi: vt dſq; det aliquid vt illud accipiat. Tñ ſi dici pōt et admittit nomē ḃ ratio aliqua vel loquēdi ꝓsuetudo: ꝓciū cōparandi vbi ipe cōpator: ē: q seipſum ꝑ seipo dederit huic verbo. Itaq; qñ aliqđ enim⁹: quęrim⁹ aliqđ qđ demus: vt habeamus rem data ꝓcio quā volum⁹ emere. Et extra nos est qđ damus: et ſi apud nos erat fit extra nos illud qđ dam⁹: vt ſit apud nos illud qđ cōparam⁹. Quicqđ ꝓcij inuenerit qui emit: aliqđ necesse est vt tale inueniat: vt det qđ habet: accipiat qđ nō habet. Habenet tñ ille a q̄ abscedit ꝓciū: t accedit ad illud ꝑ quo dat ꝓciū. Qui aūt vult cōparare verbū hoc: q vult habere non ḡrat extra se/ipm qđ det: seipm det. Qđ cū fecerit: non se amittit ſicut amittit ꝓciū: qñ aliquid emit. Verbū ḡ dei ꝓpositū est omib⁹. Cōparēt q̄ possūt: possunt aūt q̄ pie voluerint. In illo eñ verbo par: et pat in terra homib⁹ bonę volūtat⁹. Ergo q̄ vult cōparare: det seipm. Quaſi ꝓciū est ḃ vbi ſi dici aliquo mō pōt: qñ nec se pdit qui dat: t acquirit verbū pro quo se dat: t seipm in vbo acćrit cui se dat. Et quid dat verbū? Nō aliqđ ab ipo alienū ꝑ quo se dat: ꝑ qđ ꝑ ipm verbū factū est: ḃ ei reddit vt reficiaſ. Oia ꝑ ipſu⁹ facta sunt. Joh. 1. Si oia: vtiq; t hō. Si cęlū: ſi terra: ſi mare: ſi oia quę in ipſis: ſi vniūſa creatura: vtiq; ille manifestius q̄ ad imaginē dei fact⁹ per verbū factus ē hō. Nō mō frēs tractamus: ḃ quō possit intelligi qđ dictū est: In ꝓncipio erat verbū t verbus erat apud deū: t deꝰ erat verbū. Ineffabiliť pōt intelligi. Nō verbio homis fit: vt intelligaſ vbū dei. Tractam⁹ t dicim⁹: quare nō intelligaſ. Hūc nō dicim⁹ vt intelligaſ: ꝑ dicam⁹ qđ impediat ne intelligaſ. Est eñ forma q̄dam: forma nō formata: ꝑ forma oim formatoꝝ: Forma incōmutabilis: sine lapſu: sine defectu: sine tpe: sine loco: superans oia: existens in omib⁹: t fundamētū quoddā in q̄ sint: t fastigiū sub quo sint. Si dicio: qr oia i illo fūt: nō mēteris. Dictū est eñ ipm vbū sapiēa dei. Dabem⁹ aūt scriptū: Oia i sa- Ps. 103. piētia fecisti. Ergo in illo sunt oia: t tñ quia de⁹ ē: sub ipo sunt oia. Dicim⁹ q̄ incōprehē sibile sit qđ lectū est: t tñ lectū est: nō vt cōprehenderet ab homle: ꝑ vt doleret hō: qr nō cōprehēdit: t inuenaret vñ impedit a cōprehensiōe t remoueret ea: t inbiaret ceptiōe incōmutabilis verbi: ipe ex deteriore in melius cōmutat⁹. Nō eñ verbū ꝓfiat aut crescit accedēte cognitore: ꝑ integrū ſi ꝓmanseris: integrū ſi recesseris: integrū cum redieris: manens in se t innouans oia. Ergo ē forma omniū rerū: Forma infabricata sine tēpore vt dixim⁹: t sine spacio loco ꝓ. Quicqđ eñ

loco capit: circūscribit. Forma circūscribit finibus: habet metas: vnde ⁊ quousq; sit. Deinde qō loco capit ⁊ mole quadā et spacio distendit: min⁹ est in pte q̄ in toto. Facit de⁹ vt intelligatio. Quotidie aūt de corpoīb⁹ quę ante oculos nr̄os sunt: quę videmus: quę tangim⁹: inter quę sum⁹: possum⁹ iudicare corp⁹ quodlibet in loco habere formā. Oēe aūt qō spaciū loci occupat: min⁹ est in parte q̄ in toto. Paro corpis vsiani: verbi gra: brachiū. Vnq; min⁹ ē brachiū q̄ totū corpus. Et ⁊ min⁹ est brachiū: breuiorē locū occupat. Plē caput qz pars ē corpis in maiori loco est: et min⁹ est q̄ totū corpus cui caput ē. Sic oīa quę sunt i loco: minora sunt in pte q̄ in toto. Nihil tale de illo vbo sentimus: nihil tale cogitemus. Nō de suggestiōe carnis spiritalia imaginemur. Nō ē ille sermo: nō est ille de⁹ minor in pte q̄ in toto. Dz nō poteo tale aliq̄d cogitare. Magis pia est talis ignorātia q̄ assumpta scientia.

Joh. 1. Loq̄mur ergo de deo. Dictū ē: Et deus erat verbū. De deo loq̄mur: quid mirū ⁊ nō cōprehendis? Si ens cōprehēdis: nō est de⁹. Sit pia confessio ignorātię magis q̄ temeraria presūptio scię. Attingere aliquā tū te mēte deū: magna beatitudo ē: cōprehendere aūt omino impossibile. Ad mentē de⁹ ptinet: intelligēd⁹ est: ad oculos corpus: videndū est. Sed corpus oculo cōprehēdere te putas? Omo non poteo. Quicq̄d ergo aspicis: nō totū aspicis. Cui⁹ domū facie videō: domū nō videō eo tpe quo faciē videō. Et qā domuz videō: eo tpe faciē nō videō. Nō sic q̄ videō vt cōprehendam: sed qā aspicio aliaz partē quā non videram: nisi memoria recū faciat vt memineris te vidisse vnde recedis: nunq̄ te dicerem aliq̄d vel in supficie cōprehendisse. Tractas qō videō: vis hoc atq; illuc: velut ipe circuis vt totū videas. Omo q̄ aspectu totū videre nō poteo. Et q̄diu vis vt videas: ptes videō: ⁊ cōtexendo qz vidisti alias partes: videris totū inspicere. Nō aūt hic oculoīb⁹ visus: sī memorię vinacitas intelligis. Quid q̄ de illo verbō frēs dici potest? Ecce de corpoīb⁹ dicim⁹ subiacēdū oculis nr̄is: nō illa possunt cōprehēdere aspectu: quis q̄ oculo⁹ cordis cōprehēdit deū? Sufficit vt attingam: sī purus est oculus. Si aūt attingit tactu quodā attingit incorporeo ⁊ spiritali: nō tā comprehēdit: et hoc sī purus est: ⁊ hō fit beatus cōtingēdo eande illud qō semper beatū manet: ⁊ est illud beatitudo ppetua: et vnde fit homo viuus vita ppetua: vnde fit hō sapiens sapientia perfecta: vnde hō fit illuminatus: lumē sempiternū est. Et vide quēadmodū tu cōtingendo efficeris qō nō eras: nō illud qō cōtingis facis esse qō non erat. Hoc dico: Deus nō crescat ex cognitore: ⁊ cognitor ex cognitione dei. Me putem⁹ frēs charissimi q: būficiū p̄stam⁹ deo: qz dixi m⁹ p̄cū nos dare q̄dāmō. Nō ens vnde augeat ille dam⁹: q ⁊ te lapso integer ē: ⁊ te recedente integer manet: paratus videre vt beatificet cōuersos: ⁊ auersos puniat ęcta te. Qui ens se auertit a lumie vō: id ē a deo: id ęcas efficit. Rondū sentit pēnā: sed tam habet. Itaq; verbū dei frēs charissimi incorporaliter: inuiolabiliter: incōmutabiliter: sine tēporali natiuitate: natū tā intelligamus a deo. Putam⁹ ne possumus aliquo mō persuadere quibusdā infidelibus nō abhorrere a vero qō dicit a nobis fide catholica q̄ Ario ē arrianis: a q̄bus ecclia dei sępe temptata est: cū carnales homies facili⁹ illud accipiūt qō videre cōsueruntꝰ Ausi sunt ens quidam dicere: Maior est pater filio ⁊ p̄cedit eū tpe: id est maior est filio pat: ⁊ minor est patre filius: ⁊ a patre in tpe p̄cedit. Et sic disputāt: Si nat⁹ est: vnq; erat pater anteq̄ filius illi esset natus. Arrēdite: Adsit nobis adiuuātibus ofonib⁹ vris et pia intētione accipiētib⁹ qō ipe donauerit: qō ipe suggesserit. Adsit nobis vt possim⁹ quoqao mō explicare qō cępim⁹. Tamē frēs ante dico: Si non potuero ego explicare: nō rationē putetis q̄ hominē defecisse. Itaq; vos horto: ⁊ depreco⁹ vt oratio: assit misēcōia dei: ⁊ ita rem a nobis dici faciat: vt vos audire oporteat: et nos dicere. Hoc q̄ illi dicūt. Si filius dei est: natus est. Hoc fatemur. Nō ens ēet filius si natus nō esset. Manifestū est: admittit fides: approbat ecclia catholica: verū est. Adūlgūt deinde: Si nat⁹ ē patri filius: erat pf anteq̄ filius ei nasceret. Hoc respuit fides: respuūt aures catholicę. Anathematizat: extra est qui hoc sapit: non ptinet ad gregationē societatēq; sanctoꝝ. Ergo ait: Ratiōez mihi redde: quomodo et filius potuit nasci patri et coeuus ei esse a quo natus est? Et quid faciem⁹ frātres: quando carnalib⁹ illa spiritalia intimamus: si tamē ⁊ nosipsi non carnales sumus: quādo carnalibus ista spiritalia insinuamus: dole assuefacto natiuitate terre-

na: ⁊ vidēti istiꝰ creaturꝫ ordinē: vbi successus ⁊ decessus: gignentes ⁊ genitos etate distinguit? Post patrē enī nascūt filiⁱ: patri vtiq; moriturꝰ succedit. Hoc in dominibus: hoc in aliis animātibꝰ inuenimꝰ: parētes pcedere tpe: filios tpe posteriores. Hac cōsuetudine videbāt: carnalia transferre illi ad spiritalia cupiāt: ⁊ intentiōe carnaliū facilꝰ seducunt. Nō enī ratio audientiū sequit ea q̄ dicāt: sed cōsuetudo q̄ etiā inoluit eos vt talia p̄dicarent. Et qd faciemꝰ nos? Silebimꝰ? Etiā liceret. Forsitā enī silendo aliquid dignū de re ineffabili cogitarēt. Nam quicqd pōt fari: nō est ineffabile: Ineffabilis est aūt deꝰ. Si enī raptū se dicit vsq; i tertiū cēlū: apls⁹ paulus: et dicit se audisse ineffabilia verba: quātomagis ipe ineffabilia q̄ talia demōstrauit q̄ fari nō posset: cui demōstrata sunt? Itaq; frēs: melⁱus erat si posse mⁱ tacere ⁊ dicere: Hoc habet fides: sic credimus. Nō potes capere: parvulⁱ es: patienter tolerādū donec pēnas nutrias: ne cū volare ipluminio volueris: nō sit illa aura libertatis: ſ casus temeritatis. Quid illi cōtra? O si haberet qō diceret: diceret mihi. Deficienti ista excusatio ē. Victus ē: nesciat q̄ respondere nō vult. Ille cui ḃ dicit: si non respondeat: ⁊ in seipso victⁱ nō est: vincit tñ i nrubātibꝰ fratribꝰ. Audiūt enī frēs infirmi ⁊ putāt reuera nō esse qō dicit: ⁊ forsitā verū putāt nō ee qō dicit: nō tamē nō esse qō sentiat. Homo enī nihil pōt dicere: qō non etiā sentire possit. Pōt etiā aliquis sentire: qō dicere nō possit. Tū seruata illⁱ maiestatis ineffabilitate: ne cū aliīs filiitudines ꝫ illoꝰ dederimꝰ: putet nos aliqō p istas filiitudines tā puenisse ad id qō nec dici nec cogitari pōt certe a parvulis. Et si pōt ab aliqbꝰ maioribꝰ: pōt ex pte: pōt in ēnigmate: pōt p
E speculū nondū aūt facie ad faciē. Demus ⁊ nos aliqō filiitudines aduersus illoꝰ vñ illi refellant: nō vnde illud capiat. Eteni cū dicimⁱ valde posse fieri: posse intelligi: vt ⁊ natus sit ⁊ coeternⁱ sit ei a quo natⁱ ē: vt hoc refellant ⁊ q̄si falsum esse demōstrent: filiitudines nobis dant. Vnde? De creatura: et dicunt nobis: Nō vtiq; erat anteq̄ generaret filiū: maior est filio suo. Et equus erat anteq̄ generaret filiū: ⁊ ouis ⁊ cętera animalia. Similitudines adhibent de creaturis. Quid? Nobis laborandū ē vt ⁊ nobis inueniamⁱ filiitudines earū rerum q̄ obstruamⁱ? Quid si nō inuenirē? Nō recte possem dicere: natiuitas creatoris fortasse filiitudinē in creatura nō habet? Quāto enī supat ea q̄ sunt hoc in eo qō ibi est: tanto superat ea q̄ hic nascunt in eo qō ibi natⁱ ē. Oia p deū ḃ sunt: Et qd tñ ē cōpandū deo? Sic oia q̄ ḃ nascunt: illo efficiēte nascunt. Et sic forsitan nō inuenit aliq̄ filiitudo natiuitatis eius: quō nō inuenit ⁊ substātię eiⁱ ⁊ imutabilitatis vnitatis maiestatis eius. Quid enī simile hic inueniri pōt? Si q̄ forsitan nec natiuitatis filiitudo inueniat: nūquid inde oppīsus sum: qa nō inueni filiitudines: creatoꝰ omniū i creatura: cupiens inuenire qō esset filꝰ creatoris? Et reuera frēs nō fū inuētur tpales filiitudines q̄o eternitati possim cōparare. Sz et tu q̄s inuenisti: quid sunt? Quid enī inuenisti? Quia pater maior est tpe q̄ filius: ⁊ ideo vt filius dei tpe minor sit q̄ pater eternⁱ: qa inuenisti minorē filiū patri tēporali. Da mihi eternū patrē dic: ⁊ inuenisti similitudinē. Filiū minorē inuenis patre in tēpore: filiuꝫ tēporalē minorē patre tēporali: Nūquid inuenisti mihi filiū tēporalē minorē eterno patri? Quia q̄ in eternitate stabilitas est: in tēpore aūt varietas: In eternitate oia stāt: in tpe alia accedūt: alia succedūt: potes inuenire filiū in varietate tpis: succedentē patri: q̄ etiā patri suo ipe successit nō eterno patri tēporalis. Quid q̄ possum frēs mei in creatura inuenire coeternū: quando in creatura nihil inuenimⁱ eternū? Inueni eternū patrē in creatura: ⁊ inuenio coeternū filiū. Si aūt nō inuenio eternū: ⁊ vincūt in tēpore: sufficat vt ad filiitudinē inueniam coeuū. Aliud est enī coeternū: aliud coeuū. Coeuos quotidie dicimⁱ eos: qui eandē habēt mensurā temporū. Nō alter ab altero p̄cedit tēpore: amboꝰ tamē esse cernimus quos dicimⁱ coeuos. Si potuerim inuenire coeuū q̄ nascat ei a quo nascit: si possūt inueniri coeua duo generans ⁊ generatus: hic inuenim coeua: ibi intelligimus coeterna. Si hic inueniero genitū ex eo esse cępisse ex quo cępit generator: intelligimus certe filiū dei ex eo esse nō cępisse ex quo nō cępit generator. Ecce fortasse fratres inuenimus aliquid in creatura q̄ de alia re nascatur: ⁊ tamē ex eo tempore eē incipiat ex quo cępit illud vnde nascitur: hoc ex eo ex quo illud cępit: illud ex eo ex quo illud nō cępit. Hoc ergo coeuum: illud coeternum. Arbitror: sanctitatē vestram iaꝫ

2. Cor. 12.

intellexisse qđ dico non posse comparari tēporalia ęternis: sed posse ex aliqua tenui et parua similitudine coęua coęternis. Inueniamus itaq; coęua: et de scripturis admoneamur ad has similitudines. Legimus in
Sap.7. Act.3. scripturis de ipsa sapiētia: Lūdor est enī lucis ęternę. Item legimus: Speculum sine macula dei maiestatis: Ipsa sapiētia dicta est. Candor ē enī lucis ęternę. Dicta est imago patris. Hinc capiamus similitudinē: vt inueniamus coęua ex ḡbus intelligam⁹ coęterna. O arriane si inuenero genitorē non ꝓcedere tēporaliter illud quod genuit: si genitū nō esse minorē tempore illo a quo genitus est: nullū est vt ꝓcedas mihi posse ista coęterna inuenire in creatore: quādo coęua
5 in creatura inueniri potuerūt. Jā quidē alīq⁹ ⁹fratrib⁹ hoc occurrere puto. Nā ꝓgenerūt aliq; ex quo dicit: Candor ē enī lucis ęternę. Ignis enī lucem fundit: lux ab igne fundit. Quid a q̄ existat si quęramus quotidie cū lucernā accendim⁹ admonemur rei cuiusdam inuisibilis ⁊ incomparabilis: vt lucerna aliqua intelligētię nostrę in ista nocte ꝓcul possit attendi. Attēde cū qui lucernā accendit. Non accensa lucerna nōdum est ignis: nondū est ⁊ fulgur qui ab igne erit. Interrogo aūt ego ⁊ dico: Fulgur ab igne exsilit: an ignis a fulgure? Dis anima mihi respōdet (voluit enī de⁹ insemiare omī alę initia intellect⁹ animę sapientię) Dis mihi anima respondet et nemo dubitat q̄ splendor ille de igne exsilit: nō ignis de splēdore. Ponamus ḡ ignez patrē illius splendoris: qi tam ꝓlocuti sum⁹ coęua nos quęrere: nō coęterna. Si lucernā accēdere cupio: nondū est ibi ignis: nondum ⁊ ille splendor. Modo aūt vt accendero: simul cū igne et splendor exsilit. Da mihi dic ignē sine splēdore: ⁊ credo tibi patrē fuisse sine filio. Attendite: Dicta ē vt tanta res potuit a nobis dici: Dño adiuuāte intentionē orationis vestrę ⁊ ꝓparationē cordis vestri excepisti: qui tū capere potuisti. Illa tamē ineffabilia sūt. Vidit dignū paterno dictū: vel eo ipso quo coęuis coęterna cōparanit: tēporalia semp mancipabuit extinguibilia incōparabilibus. Sed qt dictus est filius ⁊ imago patris: accipiam⁹ et aliquā similitudinē hinc in rebus longe differentib⁹ vt ꝓlocuti sumus. Imago existit de speculo dolī intuētis speculū. Nō nobis pōt suffragari ad euidentiā rei hui⁹ quā explicare vtcunq; conamur. Eteni dicit mihi: Jlle qui attendit speculū iā vtiq; erat: etiā natus erat. Exstitit imago vt aspector extiterit. Nā ille qui inspicit erat: ⁊ anteq̄s accederet ad speculū. Quid ergo inuenies⁹ vnde possimus eruere talē similitudinē: sicut exsilimus de igne ⁊ splendorē? Faciam⁹ hoc animo. Facile nostro quēadmodū aqua corporū sępe reddat imagines. Hoc dicimus: qñ quisq; vel transit sup aquā vel stat: videt ibi imaginē suā. Ponam⁹ ḡ aliquid sup aquaz natū: vel virgultū aut herbā: nōne cū imagine sua nascit? Ador vt incipit existere: incipit cū illo existere imago eius: non ꝓcedit nascēdo imaginē suā: nō mihi ostendit natū esse aliquid sup aquā: ⁊ postea apparuisse imaginē eius: cum illud sine imagine prius non apparuisset: sed nascit cuz imagine sua: et tamē imago ab illo: non illud ab imagine. Nascit ergo cū imagine sua: ⁊ simul esse incipiūt virgultū ⁊ imago eius. Nūquid nō fateris imaginē esse de illo virgulto: nō virgultū de imagine? Genitā ḡ de virgulto illo cōsitorio imaginē. Jtaq; ⁊ generans ⁊ qđ genitū est sīl esse cęperūt. Ergo coęua sunt: si semper virgultum: semp et imago de virgulto. Qđ aūt de alio est: vtiq; natum est. Potest ḡ semp esse generans: ⁊ semp cū illo qđ de illo natū est. Jbi enī ꝓtuabamur: ibi laborabam⁹: quō intelligeret sempitna nativitas. Ergo filī⁹ dei fm hoc dicit qđ pat ē qđ habet de quo sit: nō fm qđ prior esset pater ⁊ postea filius: Semp pater: semp filius de patre. Et qr quicqđ de aliquo est: natum est. Semp igit filius nat⁹: semp pat: semper imago de illo: quō imago illa virguli: ⁊ de virgulto nata ē: ⁊ si semp virgultū: semp nata esset ⁊ imago de virgulto. Nō potuisti inuenire coęterna genita ęternis genitorib⁹: ⁊ inuenisti coęua nata tēporalib⁹ gignētib⁹. Intelligo coęternū filiū natū ęterno gignēti. Qđ enī ē tpali coęuū: hoc ē ęterno coęternū. Hinc etiā est modicū qđ aduertatis frēs 6
ppter blasphemias. Semp enī dicit: Ecce vedusti similitudinē: ē splēdor: q̄ fūdit de igne min⁹ lucet q̄ ipe ignis: ⁊ imago virguli minus vtiq; habet ꝓpietatē q̄ illud virgultū vnde imago ē. Habēt ista similitudinē: sed nō habēt oīmodo equalitatē: quare nō vident esse eiusdē substātię. Quid ḡ dicem⁹? Ecce intelleri ęternū patrē: intelleri coęternū filiū. Tū sicut effusū splēdorē minus lucentē

ignē: aut sicut effulsam imaginē mīn⁹ ꝺ̄ⁱ virgultū existentē dicim⁹? Nō: Sed ꝙualitas oīmoda est. Nō credo ait: qr nō inuenisti similitudinē: sed credo apl̄o: ꝙ potuit videre
Philip. 2. ꝙ dixi. Aīt enī: Nō rapinā arbitrat⁹ est eē ꝙualis deo. Equalitas oīmodo cōiungit. Et ꝙd dixit? Nō rapinā. Quare? Quia illō est rapina ꝙ alienū est. Tamē ex istis duabus collationib⁹ t generib⁹ duobus similitudinē fortassis inuenim⁹ in creatura: quō intelligam⁹ filiū coeternū patri: et nequaq̄ minorē. Sed nō illud possumus inuenire in vno genere similitudinez: Jungam⁹ ambo genera: vnū vnde ipsi dant similitudines: t alterū vnde nos dedimus. Dederūt enī similitudines illi ex bis qui nascunt in tempore t ꝓcedunt tempore ab eo a quib⁹ nascunt: sic̄ homo de homie. Abaior ille tempore ꝓior natus: sed tamē homo t homo: id est eiusdem substātię. Homo enī hoiem generat: t equ⁹ equū: t pecus pecudem. Ad eandē substantiā generat ista: sed nō ad id tempus. Diuersa sūt tpa: ꝙ nō sunt diuersa natura. Quid ergo hic laudamus in ista natiuitate? Certe ꝙualitatē nature. Quid autē deest? Equalitas temporis. Teneamus hic vnūq̄ ꝙ laudak: id est ꝙualitatē nature. In illo aūt genere similitudinū ꝙ nos dedimus de splendore ignis: t de imagine virguli ꝙualitatem nature nō inuenio: inuenio coęternitatez. Quid hic laudamus? Coęternitatē. Quid deest? Equalitas nature. Cōunge ꝙ laudas. In creatura enī deest aliꝙd ꝙ laudas: in creatore deesse nihil potest: quia ꝙ inuenit in creatura: a creatore artifice ꝓcessit. Quid ergo in coęuis? Nōne hoc deo dandū quod ibi laudas? Ꝙ autē deest nō tribuendum manifestati: in qua nullus defectus est. Ecce offero tibi genitū coęua gignēti. Laudas ibi coęternitatez: sed disparilitatē reꝑhendis. Quod reꝑhēdis noli tribuere deo: ꝙ laudas tribue: Et tribuis illi ex isto genere similitudinū ꝓ coęternitate coęternitatē: et coęternus sit natus cū eo a quo natus sit. De also autē similitudinū genere quę t ipa creatura dei est t debet laudare creatorē: ꝙd ibi laudas? Equalitatē nature. Jam ꝓpter illā distinctionē dederas coęternitatē: da ꝓpter istam ꝙualitatē: t pcepta natiuitas eiusdez substantię. Quid enī dementius frēs mei: ꝙ vt in aliquo laudem creaturā ꝙ nō sit in creatore? Laudo in homie ꝙualitatē nature: t nō credo in eo qui fecit hominē? Ꝙ de homine natū est homo est: et ꝙ de deo natū est nō id erit ꝙ ille de quo natū est? Laudent ꝙ creatorē oīa opa sua. Inuenio hic coęuū: cognosco ibi coęternū. Hic ꝙualitatē inuenio nature: ibi intelligo ꝙualitatē substantię. Totū ergo ibi: ꝙ hic ex partib⁹ singulis t rebus singulis iaenit. Totū ꝙ simul t non hoc solū ꝙ in creaturis totū inuenio ibi: ꝙ tamē in creatore: quāto ampli⁹ ꝙ hęc visibilia: illa inuisibilia: hę tēporalia: illa ętherna: hęc cōmutabilia: illa incōmutabilia: hęc corruptibilia: illa incorruptibilia. Postremo in homie ipso ea quę inuenim⁹ homo et hō duo homies sunt: ibi pater t filius vn⁹ de⁹.

Dño deo nro gras ago inenarrabiles: q̄ et b
B loco scrupulosissimo t laboriosissimo infirmitatē meā liberare dignat⁹ est: petentibus vobis. Ante oīa tamen seruate hoc: quicqd de creatura potuim⁹ colligere: aut sensu corporis: aut cogitatiōe animi: inenarrabiliter transcēdere creatorē. Sed vis illū mēte contingere: purga mentē: purga cor tuū. Mūdū fac oculū: vnde illud quicqd est possit attingi. Mūdum fac oculū cordis: Beati enī Matth.
mūdo corde: qm ipsi deū videbūt. Nō autē mūdato corde: quid potuit misericordi⁹ pro curari aut donari ab eo: nisi vt illud verbuz de quo tanta t tam multa dixim⁹ t nihil dignū dixim⁹: nisi vt illud verbū p ꝙ facta sūt oīa fieret ꝙ nos sum⁹: vt attingere possimus illud ꝙ nō sumus? Nō enī deus sumus: sed possum⁹ mente vel cordis acie interiore videre deū. Peccat⁹ acies nr̄a obtrita: obtusa: infirmitate detecta cupiūt videre: sed in spe sumus: in re nondū sum⁹. Filij dei sum⁹. Hoc ait iobānes qui ait: In ꝓnci- Joh. 1.
pio erat verbū t verbū erat apud deū: t deus erat verbū: qui supra pect⁹ dñi discūbebat: Joh. 13.
qui secreta ista de sinu illius cordis hauriebat. Ipse ait: Dilectissimi: filij dei sumus: t 1. Joh.
nondū apparuit quid erimus. Scimus quia cum apparuerit similes ei erimus: qm videbim⁹ eum sicuti est. Hoc nobis ꝓmittit. Sz vt queniamus si nōdum possumus verbuz videre dñi: audiamus verbū carnem: quia carnales facti sumus: audiamus verbū carnē factū. Ideo enī venit: ideo suscepit infirmitatē nostrā: vt possis firmā locutionē capere dei potētia infirmitatē tuā. Et vere dicit ē lac. Lac enī dat paruulis: vt cibū sapientię det maioribus. Lactare patienter: vt

uide pascaris. Quō em̄ fit etiā lac quo lactantur infantes? Nōne esca erat in mensa? Sed inualidus est infans ad comedendam escam: quę in mensa est: Quid facit mulier? Incarnat escā: et cōficit lac de ipa. Conficiat nobis qō capere possim⁹. Sic verbū caro factū est: vt lacte parvula nutriremur: qui ad cibū quidē eram⁹ infantes. Verū hoc interest: q̄ quādo cibū mater incarnatū lac facit: cibus i lac conuertit. Incōmutabiliter aūt manēs verbū carnē assumpsit: vt esset quo dāmodo contactū. Quid est: non corrupiet? Nō cōmutauit vt p̄ habitū tuū tibi loquere⁊: non in dominē transmutat⁹ atq; cōuersus. Inconuertibilis em̄ ⁊ incōmutabilis et oīno inuiolabilis manēs: fact⁹ est qō tu actē: qō ipe ad patrē. Ipse em̄ infirmis q̄d dic̄ vt possint recuperato visa verbū et aliqua parte attingere: p̄ quod facta sunt oīa? Deni. 11. nite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego reficiā vos. Tollite iugū meū sup vos: ⁊ discite a me q̄: mitis sum ⁊ humilis corde. Quid magister filij⁹ dei: sapiētia dei p̄ quā facta sunt oīa cōtionat? Vocat būanū genus ⁊ dicit: Venite ad me oēs qui laboratis: ⁊ discite a me. Putabas forte dictarum sapientiā dei: Discite quō cęlos feci ⁊ astra. Oīa em̄ in me anteq̄ fierēt numerata erāt: quomō in virtute rationū incōmutabilium em̄ capilli vestri numerati sunt. Hęc putabas ⁊ talia esse dictura? Nō. Sz pus illud: Matth. 11. Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde. Ecce qō capiatis: videte fratres: certe parū est. Ad magna nos tendim⁹: parua capiam⁹: ⁊ magna erim⁹. Sis capere celsitudinē dei: cape pus humilitatē dei. Dignare eē humilis propter te: q̄ de⁹ dignat⁹ est humilis esse propter eūdē te: nō em̄ propter se. Cape ergo humilitatē christi: discе humilis esse: noli fugere. Cōfitere infirmitatē tuā: iace patiēter ante medicū. Cum ceperis humilitatē eius: surgis cū illo: nō em̄ ⁊ ipse surgat sm̄ qō verbū est: sed tu potius vt magis magisq; a te capiat. Intelligebat primo titubant atq; hesitant: intelligis postea certius ⁊ clarius. Nō ille crescit: sed tu proficis: ⁊ quasi tecū videt surgere. Sic ē frēs: Credite p̄ceptis dei: ⁊ facite illa: et donabit vobis robur intelligentie. Non psumatis ⁊ quasi anteponatis scientiā p̄cepto dei: ne inferiores nō solidioces remanentis. Arborē attendite. Petit ima pus vt sursū excrescat. Figit radicē in humi vt verticem tendat ad cęlum. Nā quid nititur nisi ab humilitate sua? Frem sine charitate ⁊ sine humilitate vix excelsa cōprehendere: sine radice ramos petis. Anima est ista: non incrementū. Habitante christo p̄ fidem in cordibus vr̄is in charitate radicamini atq; fundamini: vt impleamini in omnē plenitudinē dei.

De eo qō scriptum est in euangelio sm̄ eūdem: In mūdo erat ⁊ mundus p̄ ipsum factus est: ⁊ mundus eum nō cognouit. Sermo XXXIX

B Dominus noster iesus christ⁹ ⁊ venit ad homines et abscessit ab hominibus ⁊ venturꝰ ē ad homines. Et tā b erat qñ venit: nec recessit qñ abscessit: et ad eos venturꝰ est q̄bus dixit: Ecce ego vobiscum Matth. 28. sum omnib⁹ diebus vsq; ad cōsummationē sęculi. Scōm formā g̃ seruj quā suscepit pro nobis: quodā tpe natꝰ ē: occāsus ē ⁊ resurrexit: ⁊ iā nō moritur: nec mors illi vltra dñabit. Ro. 6. Scōm diuinitatē aūt qua equalis est patri: in hoc mūdo erat: ⁊ mūdus p̄ ipsum Joh. 1. factus est: ⁊ mūdus ipsum non cognouit. De hoc audistis mō euāgeliū q̄d monuerit nos vel admonuerit: cautos nos faciēs: ⁊ volēs esse expeditos et paratos ad expectandū nouissima: vt post nouissima q̄ sunt in h̄ sęculo metuenda succedat reques q̄ nō habz finē: beati q̄ principes facti fuerit. Erāt aūt tūc securi: q̄ mō nō sit securi: ⁊ itez tūc timebūt: q̄ mō timere nolūt. Ad hāc expectationē ⁊ propter hāc spē xpiani facti sum⁹. Nōne spes nra nō est de sęculo? Nō amem⁹ sęculū. Ab amore sęculi hui⁹ vocati sum⁹: vt aliud sęculū sperem⁹ ⁊ diligam⁹. In h̄ abstinere nos debem⁹: ab oīb⁹ illicitis cōcupiscētijs: hoc est lūbos accinctos hē debem⁹: et feruere ⁊ lucere i opib⁹ bonis: hoc ē lucernas ardētes i manib⁹ hē. Dixit em̄ ipe dñs discipulis suis alio loco euāgeliū: Nemo accēdit Matth. 5. lucernā ⁊ ponit eā sub modio: ꝑ sup cādelabrū: vt luceat oīb⁹ q̄ in domo sūt. Et vt ostēderet vnde dicebat: subiecit ait: Sic luceat Luc. 8. lux vra cōra hoīb⁹ vt videant bona facta vra: ⁊ glorificent patrē vr̄m qui in cęlis est. Jdeo lūbos nostros accinctos esse voluit ⁊ lucernas ardētes. Quid ē lūbos accinctos? Declina a malo. Quid ē lucere? Quid est in manus ardētes habere? Hoc ē: Et fac bonū. Quid ē qō adiūxit ⁊ ait: Et vos similes estote Luc. 12.

hominibus expectãtibus dñm suũ qñ reuer
tat a nuptijs: nisi qđ in illo psalmo sequit:
Jngre pacẽ t psequere eam: hęc tria: hoc ẽ
abstinentia a malo: t operatio boni: t spes
ꝑmia ęterni cõmemoranda sunt in actib⁹ apo
Mat.24. stolorũ: vbi scriptuꝝ est: Quia docebat eos
paul⁹ de ꝓmissa: q̃ ẽ spes vitę ętne. Ad cõti
Luc.12. nẽtiã ꝑtinet: Sint lũbi vr̃i accincti. Ad iusti
ciã ꝑtinet: Et lucernę ardẽtes. Ad expectati
onẽ dñi ꝑtinet: Quę ẽ spes vitę ętne. Ergo
declina a malo: hęc est ꝓmissa: bi sunt lũ
bi accincti. Et fac bonuꝝ: hęc est iusticia: hę
sũt lucernę ardentes. Quęre pacẽ t sequere
eã: hęc ẽ expectatio futuri sęculi. Ergo filios
estote hominib⁹ expectãtibus dñm suũ: quã
Ꝺ do veniat a nuptijs. Habẽtes autẽ ista ꝑcepta t ꝓmissa: quid ꝙrimus in terra dicis bo
nos: vbi eos inuenire nõ possum⁹? Scio esse
qi eos ꝙritis qñ aut ęgrotatis: aut in tribu
lationibus estis: quę abundãt in hoc sęculo:
qñ quãdo ętas vergit ad finem: t senex ple
nus est querelis t nullis gaudijs: inter oĩa
tribulatiões quib⁹ cõterit gen⁹ hũanũ non
quęrũt homines nisi dies bonos: t vitã vo
lunt longã quã hic habere nõ possunt: qz et
longa hominis vita tanta brevitate ꝓstringit
ad vniuersũ sęculi illius latitudinẽ: quasi si
vna gutta ad vniusuꝝ mare cõparet. Quid
ergo est vita hominis: etiã illa quę lõga dicit?
Longã vitã dicũt q̃ in sęculo isto breuis est:
t sic dixi: abundant gemit⁹ vsq; ad decrepi
tã senectutẽ. Hoc totũ modicũ t breue est: t
tñ quõ quęrit ab hominib⁹: quãta diligẽtia:
quãto labore: quãta cura: quãta vigilãtia:
quãto opere quęrunt homines vt diu hic vi
uant t senescant? Jpm aũt diu viuere: qđ ẽ
aliud nisi ad finẽ currere? Habuisti hesternũ
diẽ: habere vis t crastinũ diẽ. Sed cuꝝ dies
iste trãsierit t crastin⁹ min⁹ illũ habes. Jdo
optas vt lucescat dies: vt ꝓficiat tibi quo
tu nõ vis peruenire. Exhibes aliquã solẽnita
tem amicis tuis: audis ibi a bene optãtib⁹:
dicit tibi: multos annos viuas: t veniat qđ
illi dixerũt: Quid? Vt veniãt anni et anni:
t nõ vis vt veniat finis annoꝝ. Studia tua
ꝑtranseũt. Ambulare vis: t peruenire si vis.
Verũtamẽ vt dixi si tãta cura inest homib⁹
vt quotidianis magnis ꝓpterq; laborib⁹
cupiant vt tardi⁹ moriant: quãta cura agen
dũ est vt nunq̃ moriant? Jnde nemo vult
cogitare. Quotidie quęrunt i isto sęculo di
es boni vbi nõ inueniunt: t nemo vult sic vi
uere vt illuc ꝑueniat vbi inueniunt. Jõ qđẽ
scriptura admonet t dicit: Quis est hõ qui ꝙ.1
vult vitã: et diligit dies videre bonos? Sic
interrogauit scriptura vt scirem qđ illi rñdẽ
rem: scieno q̃ cõ homines vitam quęrerẽt et
dies bonos. Ꝓo desiderio ipsoꝝ interroga
uit: tanq̃ sibi de omniũ corde rñderem: Ego
volo. Sic dixit: Quis est hõ qui vult vitaꝝ
t diligit dies videre bonos? Quẽadmodũ
etiã ista bona q̃ vobis loquor: cũ audisti me
dixisse: Quis est homo q̃ vult vitã: t diligit
dies videre bonos: cõe respõdistis in corde
vro: Ego. Nã t ego q̃ vobiscũ loquor: vitã
volo t dies bonos. Cõ ꝙritis vos: hoc ꝙro
t ego. Quomõ si aurũ nobis omnibus esset
necessariũ: t ego ad aurũ vna vobiscũ pue
nire volẽs: et esset alicubi in agro vro i loco
vr̃ę potestatis subdito: t viderẽ vos quęrẽ
tes aurũ: t dicerẽ vobis: qđ ꝙritis: respon
deretis mihi aurũ: t ego vobis dicerẽ: aurũ
ꝙritis t ego auruꝝ quęro: qđ quęritis t ego
quęro: sed nõ ibi ꝙritis vbi possum⁹ inueni
re: Ergo audite me: vbi possumus inuenire:
vobis nõ tollo: locũ vobis ostẽdo: imo seqũ
mur oculũ eũ qui nouit vbi sit qđ quęrimus.
Sic t nunc: quia desideratis vitam et dies
bonos: nõ possum⁹ vobis dicere: nolite de
siderare vitam t dies bonos: sed illud dici
mus: nolite t hic ꝙrere in hoc sęculo vitaꝝ t
dies bonos: vbi boni esse nõ possunt. Nõne
vita ipsa morti similis est? Dies autẽ ipsi ꝑ
petantes transeunt: quia hodiern⁹ dies he
sternũ excludit. Crastin⁹ ideo nascit: vt exclu
dat hodiernum. Jpsi dies nõ stant: tu quare
cum illis vis stare? Desiderii ergo vestri
ꝙ vitam vultis t dies bonos: nõ solum nõ
repsimo: sed etiam vehementius accendo.
Ꝓcedite quęrite vitã: quęrite dies bonos: L
sed vbi possunt inueniri: ibi quęrant. Vul
tis esse audire mecũ consiliũ eius qui nouit
vbi sint dies boni: t vbi sit vita? Audite nõ
a me: sed mecum simul. Ait enim nobis qui
dam: Venite filij audite me: et cõcurramus
t stemus: t aures erigamus: t corde intelli- Ps.33.
gamus patrem qui ait: Venite filij audite
me: timorẽ domini docebo vos. Et quã rez
vult docere: et cui rei vtilis est timor domi
ni. Sequit: Quis est homo qui vult vitam
t diligit dies videre bonos? Respondem⁹
omnes: Nos volumus. Quid sequit audi
am⁹: Cohibe linguã tuã a malo: t labia tua
ne loquant dolũ. Modo dic. Ego iudicũ

qñ dicebā: Quis ē hō qui vult vitā: et diligit dies videre bonos? cōo rīdebam⁹: Ego. Deus rideat mihi aliqñ: Ego. Ergo cohibe linguā tuā a malo: t labia tua ne loquāt dolū. Dic mō. Ergo dies bonos t vitā viam: cohibere linguā tuā nō vis a malo: t labia tua ne loquāt dolū? Ad mercedē alacer: ad opⁿ piger: t cū nō opanti redditur merces: vtinā i domo tua: vel opanti mercedē reddas. Nā scio qt ñ opanti nō rōddis. Quare? Quia nihil opanti: nihil debes. Et deⁿ posuit mercedē. Quā mercedē? Vitā t dies bonos. Qo oculo desideram⁹: ad qo dies cōo cōsumur venire. Promissā mercedē datur⁹ est. Quā mercedē? Vitā t dies bonos. Et q fuit dies boni? Vita sine fine: requies sine labore. Adhuc mercedem ꝓposuit. In tanta ꝓposita mercede: videam⁹ qd iussit. Jā cū mercede tante pollicitatiōis t amore mercedis accēsi iuxta⁹ iussionē eius vireo nra: latera: lacerto⁹. Quasi iussur⁹ est onera grandia nos portare: forte aliqđ fodere: forte aliquā machinā erigere? Nō iussit tibi rem laboriosā: sed mēbrū qđ inter oia mēbra cito moueo: iōm tibi ꝓcepit: Cohibe linguā tuā a malo. Nō est labor erigere fabricā: et labor ē tenere linguā? Cohibe linguā tuā a malo. Noli loq mēdaciū: noli loq crimiatiōes: noli loq calumnias: noli loqui falsa testimonia: noli loqui blasphemias. Cohibe linguā tuam a malo. Vide quō irascēris: si quis de te male loquāt. Quō irascer⁹ alteri qñ de te male loquit: sic irascere tibi qñ de altero male loquerio. Labia tua nō loquant dolū. Qđ ē intus in corde tuo: hoc dicat foras. Nō aliō pectus tegat: t aliud lingua ꝓferat. Declina a malo t fac bonū. Nax quō dicitur⁹ sum ei: Vesti nudū: q adhuc spoliare vult vestitū? Nax q ꝓmat cuī⁹ fuit: quō habet ausū accipe peregrinū? Ergo p ordinē: primo declina a
Psal.33. malo t fac bonū: pōt⁹ accinge lūbos tuos: t tūc lucernā accēde: Et cū ita feceris: securⁿ expecta vitā t dies bonos: quere pacem t sequere eam: et tūc bona fronte dices dño: Feci qđ iussisti: redde qđ ꝓmisisti.

¶De eo qđ scriptū est in euangelio sm eūdem de nathanaele: Cū esses sub arbore fici vidi te. Ser. ¶XL

Quod dicimus audiuimus a dño iesu christo nathanaele: si bene intelligamus: non ad ipsum pertinet solum. Ipse quippe dño iesus sub ficu vidit omne genus hūanū. Isto enī loco intelligit⁹ p arborē ficū significasse peccatū. Nō vbiq; ita significat: sed hoc loco vt dixi: ea sēa significādi cōgruentia qua nostro ꝓmō hominē qñ peccauit: folia ficulnea fuisse legim⁹. Ideo folijs eā Gen.3.
puēda texerūt: quādo de peccato suo erubuerant: t que deus illis mēbra: ipsi sibi pudenda fecerūt. Nō enim erubescendū est de ope dei: sed cōfusionē ꝓcessit causa peccati. Si nō ꝓcessisset inuidia: nunq; erubesceret nuditas. Nudi enī erāt: t nō cōfundebant. Nō enī cōmiserant vnde cōfunderent. Hoc aūt ꝛre dixi: vt p ficū intelligam⁹ significatū esse peccatū? Quid est ergo: Cū esses sub ficu vidi te? Cuz esses sub peccato vidi te. Et ad rem quidē respicio gestā: recordatus est nathanael se fuisse sub ficu: vbi nō erat christus. Nō aūt vbi erat ꝓsentia corporalis: Sed entia vō spiritalis vbi nō est? Et quō faciebat se solū fuisse sb ficu: vbi dño christ⁹ nō erat: dixit ei: Cū esses sub arbore ficus vi- Joh.1.
di te. Et agnouit in illo diuinitatē: t exclamauit: Tu es rex isrl. Dño ait: Quia dixi: vidi te cū ees sub arbore ficus inde mirario: maiora hoc videbis. Quę sūt ista maiora? Et dixit: Videbis celū apertū: t angelos dei ascēdentes t descendentes sup filiū hominis. Recolamus veterē historiā cōscriptam in libro sancto: id est in genesi. Quādo iacob obdor- Gen.28.
muit lapidem ad caput posuit: t in somnio vidit scalam a terra pingentem vsq; ad cēlum: t dominⁿ incumbebat sup eam. Angeli autē ascendebant t descendebant p eam. Hoc vidit iacob. Somnū dominus non fecit horē: nīl magnū in illo aliquid figurarēt. Denīq; ipse iacob quia intellexit quid viderit: posuit ibi lapidem et effudit oleo. Nam agnoscatio christi: agnoscere t christū. Ipse est enim lapis quem reprobauerūt ędificantes: ipse factus est in caput anguli. Ipse est lapis de quo ipse dixit: Quicūq; offenderit Matth.21.
in lapidem illum: conquassabit: sup quem vō venerit lapis ille: cōterit eum. Offendit in sacerdē: veniet aūt super eum. Cum autē venerit de alto iudicare viuos et mortuos: vt iudeis: quia cum faceret humiliter christus: offenderūt in eū. Nō est dictum hō ille Joh.5.
a deo: q̄ solvit sabbatū. Si filiⁿ dei est desēdat de cruce. Insane: tacet lapis: t iō rides. Matth.25.

Sed cū rides: cęcus es. Luz cęcus es: offendio. Cū offendio: cōquassaris. Cū quassat⁹ fueris illo mō iacēte: postea venīēte deluꝑ cōtereris. Ergo vnxit lapidē iacob. Nunqd
B idolū fecit? Significauit: nō adorauit. Mō autē istū nathanaelē attēdite: p cui⁹ occasionē dñs ihesus exponere nobis voluit visiones iacob. Nostis q̄ in schola christi eruditi estis: iacob ipm esse t israł. Duo sūt nola: nā bō vn⁹ fuit. Primū nomē iacob qm nat⁹ est
Gen.25. accepit: qđ interptat supplātator. Cū autez illi gemini nati sunt: por nat⁹ est frat esau: t inuēta ē man⁹ illi⁹ minoris: maioris i pede.
35. de Ciui. dei. ca. 39. Tenebat pedē fratris suo p̄cedenti nascēdo: postea t ipse secut⁹ est: t ꝓpter hoc factū: qz plantā tenuit fratri suo appellat⁹ ē iacob: id
Gen.32. est supplātator. Postea vo cū rediret de mesopotamia: luctat⁹ est cū eo angelus in via. Quę virt⁹ cōparari potest angelo t homini? Ergo mysteriū ē: ergo sacramētū ē: q̄ ꝓphetia est: q̄ figura ē: ergo intelligam⁹. Videte em etiā luctamis modū. Magna significatio: vt ꝓualuisset dō angelo. Tenuit illū: tm ipe dō cū quē vicerat tenuit. Et ait illi: Mō te dimittā: nisi būdixeris mihi. Cū victor a victo būdicebat: christ⁹ figurabat. Angel⁹ q̄ ille q̄ intelligit dñs ihesus: ait ad iacob. Jam nō vocaberis iacob: ꝑ erit nomē tuū israł: qđ est interptatū: videns deum. Deinde tetigit neruū femoris ei⁹: id est latitudinē femoris t aruit ei: t fact⁹ ē claudus iacob. Jpe est ille victus. Tantū potuit vict⁹ vt femur tangeret: t claudū faceret. Ergo si volēs vict⁹ est:
Joh.10. Potestatē em habuit ponēdi virtutē suaz: t potestatē habuit assumēdi eā: non israł vict⁹: qui nō israł crucifixus. Māt būdixit eū dicēs: Mō vocaberis iacob: ꝑ israł. Tū supplantator fact⁹ ē: videns deū. Et tetigit ficut dixi: femur ei⁹: t fecit eū claudicare. Attēde in iacob plm iudeoꝝ in illa milia sequētiū t p̄cedentiū iumētū dōr: q̄ iuncti aplis adora
Matth.21. bant dñm t clamabāt: Osanna filio dauid: būdictus q̄ venit i nomīe dñi. Ecce iacob būdictus. Jaz claud⁹ in eis remānsit: quō iudei sūt. Latitudo em femoris: significat multitudinē generis. De qbus psalm⁹: cū gentes
Ps.17. crediturae ꝓphetasset dicens: Popul⁹ quē non cognoui seruiuit mihi: in auditu auris obediuit mihi. Mō ibi fui t audit⁹ suz: affui t occisus sum. Popul⁹ quē nō cognoui seruiuit mihi: in auditu auris obediuit mihi.
Ro.10. Jgit fides ex auditu: audit⁹ aūt p vbū xpi.

Et sequit: Filij alieni mēniti sūt mihi: de iudeis. Filij alieni mēniti sunt mihi: filij alieni inueterauerūt: t claudicauerūt a semitis suis. Assignaui vobis iacob: t būdictū t claudū. Verū ex hac occasiōe nō est ꝓtereundū: qđ pōt fortasse sua spōte vim aliquē cōmouere: Quid sibi vult qđ cōmutatū est nomē abrae aui hui⁹ iacob? Nam t ipe abrā vocabat ꝓuo: t de⁹ mutauit illi nomē t dixit: Mō Gen.17
vocaberis abrā ꝑ abraā: Et illo nō est vocatus abrā. Quērite in scripturis: t videbitis sapi⁹ anteq̄ acciperet aliud nomē: nō ē vocatus nisi abrā: postea q̄ accepit: nō est vocatus nisi abraā. Jste aūt iacob qđ accepit aliud nomē: eadē verba audiuit: Mō voca- Gen.35
beris iacob ꝑ israł. Quērite scripturas t videte q̄: vtrūq; vocat⁹ ē semp: t iacob t israł. Accepto alio nole abraā: nō aliud ē vocat⁹ nisi abraā: Accepto aūt alio nole iacob: t iacob vocat⁹ est t israł. Homen abraę in hoc seculo explicādū fuit. Hic est em fact⁹ pat multarū gentiū: vnde nomē accepit: Homē autē israł ad alterū sęculū ptinet: vbi videmus deū. Popul⁹ aūt: ꝓuo xpian⁹ in hoc tpe: t iacob est t israł. Jacob in re: israł in spe. Supplātator enim fratris dicit ꝓuo mino: ꝓuo maiora. Būquid nos supplātauim⁹ indeos? Sz supplātatores dicimur illorū: q: nīi causa sunt supplātati. Illi excęcati ēēnt: christ⁹ nō crucifigerēt. Si christ⁹ nō crucifigerēt: sanguis ille ꝓciosus nō funderet. Si sanguis ille nō funderet: orbis terraꝝ nō redimeret. Quia q̄ nobis ꝓfecit cęcitas illorū: ideo a minore fratre maior supplātatus ē: et appellat⁹ ē minor: supplātator. Sz q̄diu hoc? Veniet tp̄s: veniet finis sęculi: t credet tot⁹ israł. Mō illi q̄ mō sunt: ꝑ filij ipsoꝝ q̄ tūc erūt. Naz mō israł p vias suas ambulantes ibunt ad loca sua: trāsībūt ad dānationē ꝑpetuā. Cū autē factus fuerit vn⁹ ꝓuo tot⁹: fiet illud qđ canimus: Saturabor dū manifestabit gla tua. Ps.16.
Dū venerit ꝓmissio q̄ ꝓmittit: vt videam⁹ facie ad faciē. Mō videm⁹ p speculū i ęnigmate t ex pte: quādo aūt vterq; populus iā purgat⁹: iam refulgentius: iam coronatus: iam in imortalem formā t in incorruptionē ꝑpetuam cōmutatus: videbit deus facie ad faciem: et iam non erit iacob: sed solus erit israel: tunc eum in persona huius sancti nathanael videbit dominus t dicet: Ecce vir Joh.1.
israelita i quo dolus nō est. Quādo audio: Ecce vir israelita: veniat tibi i mentē israel.

Cū venerit in mentē tibi isrl: veniat tibi in
Gen.28. mentē somnū illud: i quo somnio scalā vi-
dit a terra vsq; ad cēlū: deū supincūbentē:
angelos dei ascēdentes & descēdentes. hoc
somnū vidit iacob. Post hoc aūt apellat⁹
ē isrl: id est post paululū veniēs de mesopo-
tamia & agēs iter. Si ḡ iacob vidit scalā: q ē
Gen.32. & isrl apellat⁹: Et aūt & nathanael iste vere
israelita in q̄ dolus nō ē: Jō cū mirat⁹ ēēt q̄
dixit ei dñs: Sub arbore fici vidi te: dixit
ei: Maiora videbis. Et itē dixit somnū ia
cob. Cui dixit? Ei q̄ apellauit israelitā: in
q̄ dol⁹ non est. Quasi q̄ diceret: Cui⁹ noīe te
apellauit: ipsius somnū in te apparebit: noli
festinare mirari: maiora hoc videbis: Vide
bis cēlū aptū: & angelos dei ascendentes et
descendentes ad filiū hominis. Ecce q̄d vidit
iacob. Ecce quare pfudit lapidē oleo iacob.
Ecce ḡre xp̄m ꝓpheta signific̄auit: & figura-
uit iacob. Illud em̄ factū ꝓphia erat. Nunc
q̄d expectetis nouit: q̄d a me velitis audire
intelligo. Dicā: & hoc breuit: vt dñs donat.
Ascēdentes & descēdentes angelos ad filiū
hois. Quō si descēdūt ad illū b̄ ē: si ascēdūt
ad illū sursū est? Si aūt ad illū ascendūt: ad
illū descēdūt: & sursū ē: & hic ē: Nullo pacto
fieri pōt vt ad illū ascēdāt: & ad illū descen-
dāt nisi & ibi sit q̄ ascēdūt: & hic sit q̄ descen-
dūt. Quō ꝓbam⁹ & illic cū esse: et b̄ cū esse?
Rūdeat nobis paul⁹: q̄ ꝓmo saul⁹. Expetus
est illud ipe qui ꝓus erat psecutor: & postea fa
ctus ē ꝓdicator: Pr⁹ iacob postea isrl: Qui
Phil.3. erat & ipse de genere isrl: de tribu beniamin
erat. In illo videamus christū sursū: christū
deorsū. Primo ipa dñi vox de cēlo b̄ osōdit:
Act.9. Saule saule q̄d me psequeris? Rūquid pau
lus in cēlū ascēderat? Rūquid paul⁹ lapidē
saltē in cēlū miserat? Christianos pseq̄bat:
ipos ligabat: ipos occidēdos trahebat: ip-
soo vbiq; latētes q̄rebat: ipis inuētis nulla
rōne pepcit. Cui aūt dñs christ⁹: Saule saul-
le. Tā clam ait? De cēlo. Ergo sursū ē. Quid
me pseqris? Ergo deorsū est. Ola & si breuit
vt potuit exposuit charitati vr̄e: Erogauit q̄
ad me ptinet: q̄ aūt ad vos ptinet: pauper-
res cogitate. Cōuersi.

De cōuersione aque in vinū: In euāgelio scm eūdem. Sermo XLI

Tria fec̄: In christū em̄ credentes
dedicauit: & assidue em̄ nos misterio
nō cōmēdauim⁹ vobis: q̄ medici-
na tumoris homis: būilitas est xp̄i. Nō em̄
esset bō: nisi supbia suscepisset. Initiū em̄: Eccl.10.
sicut dicit scriptura: oīs peccati supbia. Cō-
tra initia peccati: initium iusticię necessariū
fuit. Si ḡ oīs peccati supbia initiū: vīs sana
re tumor supbie: nisi de⁹ dignaret humilio
fieri? Erubescat bō esse supbus: q̄s fact⁹ est
būilio de⁹. Haz q̄s dicat homi vt būiliet se:
dedignat: et vt velint homines vindicari q̄
lędunt: supbia facit. Cū būiliari dedignant
vindicari volūt: q̄si pęna cuiq; pdesse possit
aliena. Ꝓfuit & iniuria pass⁹: vindicari vult:
de aliena pęna sibi ḡrit medicamēt: & acq̄
rit grāde tormētū. Jō Ioēs⁹ oīs christ⁹ būi-
liari dignat⁹ ē: ſbēs nob vīa: si tū dignemur
ambulare p eā. Ecce inē cętera filī⁹ virginis Ioh.2.
venit ad nuptias: q̄ cū apud patrē ēēt insti-
tuit nuptias. Quō facta ē ꝓma mlier p quā Gen.2.
venit peccatū de viro sine femina: sic vir per
quē delet⁹ est peccatū de femina sine viro.
Per illū ruim⁹: p hūc surgim⁹. Et q̄d in ipis
nuptiis fecit? De aqua vinū. Quid potēti⁹?
Qui poterat talia facere: dignat⁹ est indige
re. Qui fecit de aqua vinū: potuit facere et
de lapidib⁹ panē: Eadem potētia erat. Sed
tūc diabolus tęptauit: ideo christ⁹ nō fecit.
Sat⁹ em̄ q̄ q̄s tęptat⁹ ē dñs christ⁹: b ei sug
gessit diabol⁹. Esuriuit em̄: q: & b dignat⁹ ē:
q: & b ad humilitatē ptinuit. Esuriuit panis
sic defic vis: sic vulnerata ē sanitas: sic mor-
tua ē vita. Cū ḡ esuriret vt nostis: ait illi tęp- Matt.4.
tator: Si filī⁹ dei es: dic lapidibus istis vt
panes fiāt. Et rndit tęptatori: docens te re-
spōdere tęptatori. Ad hoc em̄ pugnat impe
rator vt militeo discāt. Quid respōdit? Nō
in solo panevixit hō: & in oī verbo dei. Et
nō fecit de lapidib⁹ panes: q̄ vniq; sic potuit
facere sic de aqua vinū. Eiusdē em̄ potētię ē
facere de lapide panē: & nō fecit vt volūta-
tem ꝓderet tęptatoris. Aliter em̄ tempta-
tor nō vincit nisi cōtemnat. Et cum vicisset
diabolū temptatorē: venerūt angeli & minis-
trabant ei. Qui ergo tantū poterat: quare
illud non fecit: & hoc fecit? Lege lmo recole:
quō audisti q̄s fecit hoc: id est de alīq̄ vinū:
Quid addidit euāgelista? Et credidēr i eū Ioh.2.
discipuli eius. Rūquid tūc diabolus fuerat
creditus? Qui ḡ tanta potuit: esuriuit: sitiu-
it: fatigat⁹ est: dormiuit: cōprehēsus est: ęc-
cisus est: crucifix⁹ ē: occisus ē. Ista ē via: Am-
bula p humilitatē vt venias ad ęternitatē.
De christus: patria est quo imas: bō christ⁹

via ē q̄ imuo: ad illū im°: p illū imuo. Quid timem° ne erem°? Nō recessit a patre: t venit ad nos. Ubera fugebat: t mūdū cōtine-
Luc.2. bat. In p̄sepi iacebat: angelos pascebat. Deus t hō: idem de° q̄ hō: idem hō q̄ deus. Sed nō vnde hō: inde de°: qz verbū caro factū est: et deus manēdo: t ho-
Joh.1 minis carnē assumēdo: addēdo qđ nō erat: nō ꝓdendo qđ erat. Ergo t mō iam passus p ipsam būilitatē: iā mortu° iā sepult°: iam resurrexit: iā ascēdit in cęlū: ibi ē et sedet ad
Ꝑ dexterā patris: ꝑ hic est egenus in paupibus suis. Etiā hesterno die ꝑ cōmendaui charitati vestrę: ꝓpter illud qđ dixit nathanaeli:
Joh.1. Maius his videbis. Dico autē vobis: videbitis cęlū aptū: t angelos dei ascēdentes t descēdentes ad filiū hois. Aquisiuim° qđ esset: t diu locuti sum°: Nūquid t eadē hodie replicare debemus? Qui affuerūt recordent: Breuiter tū cōmemoro: Non diceret ascēdentes ad filiū hominis nisi surſū eēt: nō diceret descendentes nisi deorsū esset. Ipse surſum: ipse deorsum. Surſū in se: deorsū in
Aug.9. suis. Surſū apud patrē: deorsū in nob. Ut t vox illa ad saulū: Saule saule qđ me pseqris? Nō dicēt: Saule saule: nisi qz surſū erat. Surſum eū saul° nō pſequebat. Nō diceret qđ me pſequeris: qz surſū erat: nisi eēt t deorsum. Timete christū surſū: agnoscite deorsuz. Habe christū surſū largientē: hic agnosce indigentē. Hic paup est: ibi diues ē. Q̄ hic paup est christus: ꝓ nobis: ipe loquit:
Matth.25. Esurui: sitiui: nudus fui: hospes fui: in carcere fui: et quibusdā dixit: ministrastis mihi: quibusdā dixit: nō mihi ministrastis. Ecce ꝓbauimus christū pauperē: christū diuitē: qs nescat? Et hic ad ipas diuitias ptinebat: aquā in vinū vertere. Si diues est q̄ habet vinū: qualis diues est q̄ facit vinū? Ergo diues t paup christ°. Tanq̄ de° diues: tanq̄ hō paup. Ji t ipse hō diues ascēdit in cęlū: sedet ad dexterā patris: adhuc tū hic paup esurit: sitit: nud° ē. Tu qđ es? Diues an pauper? Multi mihi dicūt: paup sum: t verū dicūt. Agnosco pauperē aliqđ habētē: agnosco t indigentē. Sz habet qđaz multū auri t argenti: O si agnoscat se pauperē. Agnoscat se pauperē: si agnoscat intra se pauperē. Quid ēm? Qui tū vis habeas quicunq; diues es: dei mēdicus es. Venit ad hoā oratiōes: t ibi te ꝓbo. Petis. Quomō nō pauper es q̄ petis? Plus addo. Panē petis. An
Matth.6. nō eo dictur°: Panē nostrū quotidianū da nobis? Qui panē quotidianū petis: pauper es an diues? Et tū christ° dicit tibi: Da mihi ex eo qđ tibi dedi. Quid ēm attulisti qñ venisti? Ola quę creaui: creatus: hic inuenisti: nihil attulisti: nihil hinc tolles. De meo mihi quare nō donas? Quia tu plen° es: t pauper inanis est. Primordia vſa attēdite: ambo nudi nati estis: Et tu q̄ nudus natus es. Multa hic inuenisti: Nūquid tecū aliquid attulisti? De meo q̄ro: da t reddo. Habuisti me largitorē: facito debitorē: habeā te fenneratorē. Pauca mihi das: plura reddā. Terrena mihi das: cęlestia reddam. Tēporalia mihi das: eterna restituaz. Teipm tibi reddam: qñ te mihi reddidero.

De infirmo iacente ad piscinam: In euangelio sm eūdē. Ser. XLII

A Ecentissima in auribus nris sonuit euāgelica lectio: t ad cognoscenduz qđ sibi vellēt quę lecta sunt fecit attentos. Hoc de me expectari arbitror: ꝺ me ꝓ virib° expositurū dño adiuuante pollicear. Procul dubio est si frustra fiebāt illa miracula: t aliqđ nob ꝓ ętna salute figurabāt. Nā sal° corpis q̄ reddita ē homi: quāti tpis fuit? Quę ē ēm vita vſa: dic ſcptura? Vapor
Jacobi inqt ad modicū apparēs: deinceps extermia dic. Q̄ ꝑ q̄ illa° hois corpi ad tēpus reddita ē sanitas: reddita ē nōnulla diuturnitas vaporis.
Nō itaq; ꝓ magno illud habēdū ē: Vana sal° Ps.59. hois. Et illud recolite frēs: illud ꝓphetici t euangelici: Ois caro fenū: t ois honor car-
Esa.40. nis vt flos fęni: fenū aruit: flos decidit: verbū dñi manet in ętnū. Verbū dñi ētā fęno dat honorē: t honorē ſi trāſtorū. Dat ēm t carni imortalitatē. Sz ꝓ⁹ trāsit tribulatio vitę hui°: de q̄ nobis ꝑstat auxiliū cui dixim°:
Ps.59. Da nobis auxiliū de tribulatiōe. Tota q̄pe ista vita intelligēdꝫ tribulatio est. Sūt ēm duo tortores aie: nō sil torquētes: ꝑ cruciatu alūnātes. Horū duoꝝ tortoꝝ noia sūt timor t dolor. Qñ tibi dñs ē timendus: qñ male est doles. Secū bo⁹ quē nō decipit ꝓpitas: nō frāgit adūsitas? Tenēda ē in b fęno: t i diebꝰ fęni via tutior: verbū dei. Cū ēm dictū eēt: Ois caro fenū: t ois gla eius vt flos fęni: fenum aruit: flos decidit: q̄si nos q̄ram° q̄ fęno spes quę floui fęni stabilitas: sed verbum inquit dñi manet in ętnū. Etvnde inquis ad me verbū dñi? Verbū caro factū est: et habita-
Joh.1. uit in nobis. Verbū ēm dñi tibi dicit: Noli respuere ꝓmissum meū: qz nō respui fenum tuū. Hoc q̄ nobis ꝑstitit verbū dñi vt ad

ipm nos tenerem⁹: ne cuz flore ſpi transiremus: hoc ē qđ nobis ꝓſtitit vt verbum caro fieret: ſuſcipiēdo carnem nō mutatū in carnē manēs t aſſumēdo: manēs qđ erat: aſſumēdo qđ nō erat: hoc ergo qđ nobis ꝓſtitit etiam
B piſcina illa ſignificat. Breuiter dico: Aqua illa: iudaicus ꝓlius erat: quinq; porticꝰ ler. Quinq; em libros ſcripſit moyſes. Ergo ad quinq; porticꝰ cingebat: ſicut ille ꝓlius lege coercebat. Aquę turbatio: in illo ꝓſo eſt dñi paſſio. Qui deſcēdebat ſanabat nō niſi vnus: qz ipſa ē vnitas. Quibuſcūq; iſta diſplicet xpi paſſio: ſupbi ſūt: nolūt deſcēdere: ñ ſanāt. Et ego inſq; creditur⁹ ſū deū i carne: deū natū ex ſemia: deū crucifixū flagellatū: mortuū: vulneratū: ſepultū? Abſit vt ſ credā de deo: indignū ē. Loi loquat nō cerui⁹. Sugdo videt dñi būilitas indigna: iō a ſalub⁹ longe ſit ſanitas. Noli te extollere: ſi vis ſanari deſcende. Expauēſcere pietas debuit: ſi chriſt⁹ in carne mutabilis diceret. Nunc autem cōmendat nōbi veritas imuta-
Joh.1. bilem chriſtū ſ̄tum attinet ad verbum. In principio em erat verbū: t verbū erat apud deū: nō qđ ſonaret t tranſiret: qz deus erat verbū. Manet ſ incōmutabilis deus tuus. O verax pietas: manet deus tuus. Noli timere. Nō perit: t p ipſum nec tu peris. Manet: naſcit ex ſemina: ſed in carne. Verbum aūt t matrē fecit. Qui erat anteq; fieret: fec ſibi in qua fieret. Infans fuit: ſed in carne. Sugt: creuit: alimēta ſumpſit: p ętates cucurrit: ad iumenta pcenit: ſed in carne. Fatigatus dormiuit: ſed in carne. Eſuriem ſitim q paſſus eſt: ſed in carne. Cōprehenſus: ligatus: flagellatus: contumelijs affectus: poſtremo crucifix⁹: occiſus: ſ i carne. Quid expauēſcis? Verbum dñi manet in ęternū. Qui reſpuit iſtā dei būilitatē: nō vult ſibi a mortifero tumore ſupbię ſanitatē. Poſſunt ergo dño ieſus chriſtus p carnē ſuā carni noſtrę ſpem. Suſcepit em qđ noueram⁹ in hac terra qđ hic abōdabat: naſci t mori. Nata t mori hic abūdabat: reſurgere t in ęternū viuere non hic erat. Inuenit hic vile⁹ merces treſtres: attulit pegrinas cęleſtes. Si expauēſcis mortē: ama reſurrectionē. Dedit nōbi auxiliū de tribulatiōe ſua: nā vana remāſerat ſalus tua. Saluatem tuā in hoc mundo pegrinam: hoc eſt ſempiternā fratres agnoſcamus t obligamus: t in hoc mundo tanq; pegrini viuamus. Trāſire nos cogitemus: t miſuo peccabimus. Agamus potius deo gras: qz huiꝰ vitę vltimū diē t ducē eſſe voluit t incertum. A ꝓma infantia vſq; ad decrepitā ſenectutē: ſpaciū breue eſt. Et tam diu viuerat qđ ꝓfuiſſet ei ſi adā hodie mortuꝰ eſſet? Quid diu ē: vbi finis ē? Hesternū diē nemo reuocat: hodiern⁹ craſtino vigeſ vt trāſeat. Ipō paruo ſpacio bñ viuam⁹: vt illo eam⁹ vñ nō trāſeam⁹. Et mō cū loqmur vtiq; trāſim⁹. Verba currūt: t horę volant. ſic ętas nra: ſic actus nr̄i: ſic donatus nr̄i: ſic miſeria nra: ſic iſta ſolicitudo nra. Totū trāſit ſed non expauēſcam⁹: Verbū dñi manet in ęternū. Couerſi ad dominū.

¶ De eo qđ ſcriptum eſt in euangelio ſm eūdem: Si ego teſtimonium phibeo de me tē. Sermo ¶ XLIII

A Diuitiꝰ verba ſancti euāgelij: t ſ A pōt aliquē ꝑmonē qđ aut dño ieſus:

Si ego teſtimoniū phibeo de me: teſtimoniū meū nō eſt verū. Joh.5.

Quō ē nō eſt verū teſtimoniū ꝑitatis? Nōne ipe ē qđ dixit: Ego ſū via t veritas t vita? Joh.14.
Profecto em nō vult credere niſi falſitatis: q nō eligit credē ꝑitati. Dictū ē ē ſ̄ ꝑſona ipſius: vt ſic intelligam⁹: t ex hīs verbis hūc ſenſum cōcipiam⁹: Si ē teſtimoniū phibeo de me: teſtimoniū meū nō eſt verū: id eſt ſic putatis. Ille em nouerat verū eſſe de ſe teſtimoniū ſuū: ſ ꝑpter infirmos: ꝑpter incredulos: ꝑpter ſ intelligēres ſol lucernas ꝙrebat. Fulgor ē quippe ſolis: ſapitudo cor̄ ferre nō poterat. Ideo ꝙſit⁹ eſt iohēs q teſtimoniū phiberet ꝑitati: t audiſtis qđ ait: Tos veniſtis ad iohānē. Ille erat lucerna ardēs t lucēs: t vos voluiſtis exultare ad horā in lumie ei⁹. Lucerna iſta ad illos ꝓfuſionē data ē: qz de ē dictū eſt ab tantū tpus in pſalmis: Parauī lucernā xpō meo. Et qđ lucernā ſolis? Vt inimicos eius induā ꝓfuſionē: ſup ipm aūt efflorebit ſanctificatio mea. Deniq; hunc ſūt ꝓfuſi quodā loco p ipm iohannē: qđ dixerūt dño iudęi: In q poteſtate iſta facis? Dic nobiſ. Quibꝰ reſpdit: Dicite mihi et vos: Baptiſmū iohēs de ęlo ē an ex hoīb⁹? Audierūt t tacuerūt. Cogitauerunt em apud ſe dicto: Si dixerim⁹ ab hoīb⁹ lapidat nos ꝓplus: qz ꝓpheta hūt iohannē. Si dixerim⁹ de ęlo: dicitur ē nobis Quare ē nō credidiſtis ei? Quia iohēs phibebat xpō teſtimoniū. Anguſtati in cordib⁹ ſuis ꝙſtiōib⁹ ſuis: t illaqueati laqueis ſuis: reſpōderūt: Neſcim⁹. Quę potuit alia vox eſſe tenebrarū? Rectū eſt quidē hoīi vt qđ Matth.21. Pſa.131.

nescit: vicit: Nescio. Quãdo autem scit et dicit: Nescio: testis est contra se. Utiq; nouerant excellentiã iohannis: et quia de cælo erat baptismũ eius: sed nolebant acquiescere cui testimoniũ phibuit iohãnes. Ut vbi dixerũt: Nescim⁹: respõdit eis Iesus: Nec ego dicã vobis i qua potestate ista facio. Et ps
Ps.131. il fuit: et implerũ est: Paraui lucernã christo meo: vt inimicos eius induam confusione. Martyres nõne testes sũt christi: t testimoniũ phibent veritati? Sed si diligẽt⁹ cogitemus: qũ illi martyres phibent testimoniũ: ipse sibi phibet testimoniũ. Ipse enim habitat in martyrib⁹: vt phibeant testimoniũ veritati. Audi vnũ ex martyrib⁹: ipm apls pau
2.Cor.13. lũ: Rũquid experimentũ vultis accipere eius q̃ in me loquit christus? Dñ phibet ꝙ testimoniũ iohãnes: christ⁹ sibi phibet testimoniũ qui habitat in iohãne. Perhibeat testimoniũ petrus: phibeat paulus: phibeant ceteri apli: phibeat stephanus: ipse sibi phibet testimoniũ q̃ habitat in omib⁹. Ipse enim sine illis deus est: illi sine illo quid sunt? De ipo
Ps.67. dictũ est: Ascẽdit i altũ: captiuauit captiui-
Eph.4. tatẽ: dedit dona homib⁹. Quid est captiuauit captiuitatẽ? Dicit mortẽ. Quid ẽ captiuauit captiuitatẽ? Mortẽ pcauit diabolus: t ipse diabol⁹ de morte christi ẽ captiuatus. Ascendit in altũ. Quid alt⁹ cælo? Ho-
Act.1. uimus euidenter t ante oculos discipulorũ suoꝝ ascẽdit in cælũ. Hoc scimus: hoc credimus: hoc fatemur. Dedit dona hoib⁹. Quæ dona? Spiritũ sanctũ. Qui tale dat donũ: qualis ipse est? Magna est alit misericordia dei. Donũ dat ꝙuale sibi: qi donũ eius spiritus sanct⁹ ẽ: t vnus de tota trinitas: pater t filius t spũs sanct⁹. Quid nobis pstitit spi
Ro.5. ritus sctus? Apls audi: Charitas dei inquit diffusa ẽ i cordib⁹ nris. Unde tibi o mẽdice charitas dei diffusa est in corde tuo? Quid aut in quo charitas dei diffusa est in corde
2.Cor.4. bũano? Habem⁹ inqt thesaurũ istũ in vasis fictilibus. Quare in vasis fictilib⁹? Ut eminẽtia vtutis sit dei. Denicq; cũ dixisset: Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nris: ne putaret quisq; a se sibi esse qđ diligit deũ: cõti-
Ro.5. nuo addidit: Per spũsanctũ qui datus est
B nobis. Ut ergo ames deũ: habitet i te de⁹: t amet se de te: id est ad amorẽ suũ moueat te: accendat te: illumiet te: excitet te. Lucta est enim i illo corpe. Quia viuim⁹ pugnam⁹:
Ro.8. q̃diu pugnam⁹ peregrinamur: Sed in his oĩbus superam⁹: p eũ qui dilexit nos. Pugnã nostrã mõ cũ apli⁹ legerem audiuim⁹. Quo Gal.5
inquit lex in vno sermone implet: in eo qđ diliges ꝓximum tuum sicut teipsum: Ista dilectio de spũsancto ẽ. Diliges ꝓximũ tuũ sicut teipm: primus vide si iam nosti diligere teipsum: t cõmitto tibi ꝓximũ quez diligis sicut teipm. Si aũt nondũ nosti diligere te: timeo ne decipiaꝝ ꝓximũ sicẽ te. Si enim amas iniqtatẽ nõ diligis te: Psalm⁹ testis ẽ: Qui Ps.
aũt diligit iniqtatẽ: odit animã suã. Si aũt oduisti animã tuã: quid tibi pdest q: diligis carnẽ tuã? Si oduisti animã tuã t diligis carnem tuã: resurgit caro tua: sed vt torqueat anima tua. Ergo pus anima diligẽda est q̃ deo subdenda est: vt ordinẽ suum seruans ista custodiat: anima deo: animę caro. Alio seruiat caro tua aliæ tuæ? Deo seruiat anima tua. Debes regi vt possis regere. Nam lucta ista tã periculosa ẽ: vt si dimiserit rector ruina sequat. Quę lucta? Si autẽ mordetis et Gal.5
comeditis inuicem: videte ne ab inuicẽ consumamini. Dico autẽ spũ ambulate t cõcupiscẽtias carnis ne pfeceritis. Dico aũt spũ ãbulate: t cõcupiscẽtias carnis: nõ dixit nõ habueritis: neq; hoc dixit: ne feceritis: ꝙ ne pfeceritis. Quid sit aũt hoc adiuuãte dño dicã vt potero: adeste vt intelligatis: si spũ ambulatis. Dico aũt spũ ambulate: t cõcupiscẽtias carnis ne pfeceritis. Sequitur: ne forte aliquid in hoc qđ dic obscurũ est tm ex⁹ sequẽtibus verbis facilius possit intelligi. Dixi enim ꝙ frustra apls noluisse dicere: Cõcupiscẽtias carnis ne feceritis: sed dixisse: cõcupiscentias carnis ne pfeceritis: ipsam nobis luctã ꝓposuit. In hoc ꝙ̃o versamur: si deo militam⁹. Quid ꝙ sequit? Caro enim concupiscit aduersus spiritũ: spũs aduersus carnẽ. Hęc enim sibi inuicẽ ẽsanct: vt nõ ea q̃ vultis faciatis. Hoc si nõ intelligat: piculosissime audit: ideo sollicitus ne male homines intelligẽdo pereant: suscepi hęc verba apli aduuante dño exponere et ꝙ charitati: Vacat nobis: matutina cępim⁹: hora prãdii nõ vrget: ad illuz diem: id est sabbatum maxie bi assolent cõuenire: qui esurũt verbũ dei. Audite: attẽdite: dicã quãtũ potero diligẽ- L
ter. Quid est hoc ꝙ qđ dixi: Periculose audit: si nõ intelligat? Multi cõcupiscẽtijs carnalib⁹ t damnabilib⁹ victi: cõmittũt quęq; facinora atq; flagicia: t immundicijs tã pessimis volutant: quę turpe est etiã dicere: t dicũt sibi ista verba apostoli. Unde quid dixit apls: Ut nõ ea q̃ vultis faciatis. Volo fa-

Ro.7. cere: cogo: cōpellor: vinco: facio quę nolo:
Gal.5. sicut ait aplus: Quia caro cōcupiscit aduersus spm: spūs aūt aduersus carnē: vt nō illa quę vultis faciatis. Videtis q̄ piculosę audiunt: si nō intelligat. Videt' quēadmodū ptineat ad officiū pastoris egros fōtes agere: t aquā purā innocētiā sitientibus ouib⁹ ministrare. Moli ergo vinci quando pugnas. Videte quale bellū ꝓpoluit: qualē pugnā: qualē rixam intus intra teipsum: Caro concupiscit aduersus spm. Si non cōcupiscit et spūs aduersus carnē: fac adulterū. Si aūt spūs cōcupiscit aduersus carnē: lucta: video: victū nō video. Pugna est: cōcupiscit caro aduersus spm: delectat adulterū. Fateor q̄a delectat. Sed spūs cōcupiscit aduersus carnem: vt certe nō vincat a carne. Adulterū tenebras quęrit: castitas lucem desiderat. Quō vis innotescere sic viue. Quō vis dominabus innotescere: etiā ꝑter oculos homīs sic viue: qm̄ qui fecit te et in tenebris videt te. Quare laudat castitas publice ab omnibus? Quare nō laudant adulterū nec adul
Joh.3 terū? Qui ē quęrit veritatē: venit ad lucem. Si delectat t adulterū: cōtradicat: resistatur: repugnet. Non em̄ nō habes vnde pugnes: Dē⁹ tuus in te est: spūs bonus datus est tibi. Et tamē pmittit ipsa caro cōcupiscere aduersus spm: suggestionib⁹ prauis. Si-
Ro.6. at q̄ dō ait aplus: Nō regnet peccatū in vro mortali corpore. Non dixit: Nō sit. Jam est ibi. Quō ideo peccatū vocat: q̄a merito peccati cōtigit. Non em̄ in paradiso caro cōcupiscebat aduersus spm: aut erat ibi ista pugna vbi pax erat sola: sed facta transgressione postea q̄ homo noluit seruire deo t donatus est sibi: nec sic donatus sibi vt posset saltem possidere se: sed ab eo possessus a q̄ deceptus: cepit caro cōcupiscere aduersus spm. Et ū in homīe cōcupiscit aduersus spm. nam in malis non habet cōtra quem cōcu-
D piscere. Ibi em̄ cōcupiscit aduersus spiritū:
Gal.5. vbi est spiritus. Q̄ em̄ ait: Caro cōcupiscit aduersus spiritū: t spūs aduersus carnem: noli putare spiritum hominis tantū de⁹ datū: Spūs dei est qui pugnat in te aduersus te: aduersus illud q̄ est in te contra te. Voluisti enim stare ad dīm: cecidisti. Fractus es: quomō vas quando de manu homīis cadit in terram: Fractus es. Et quia fractus es: ideo aduersus te: ideo es contra te. Nihil sit in te contra te: et integer stabis. Nam vt noueritis ad spiritū sanctū hoc officiū ptinere: alio loco dicit aplus: Si em̄ vm carnem Ro.8.
viuentis: monemini: Si aūt spū facta carnis mortificaueri': viuetis. Expone nobis aplē quo spū. Habet em̄ t hō spm̄ ad naturā ꝓpriā ptinentē quo homo est. Homo em̄ cōstat ex corpore t spū: Et de ipso spū hominis dictuz ē: Nemo scit quę sint homīis: nisi 1.Cor.2.
homīis spūs qui i ipso est. Videō q̄ et hōm hoīem habere spiritū suū ptinentē ad naturā suaz: t audio te dicentē: Si aūt spū facta carnis mortificaueri': viuetis: Quero quo spū? Video an deū? Audio em̄ verba tua: et adhuc ambiguitate pmouco. Spūs em̄ cū dicit: t homīis est aliquādo: t peccatis spirit⁹ dicit: sicut scriptū est: p diluuiū mortua esse Gen.7.
omnē carnē quę habebat in se spiritū vitę. Ac p hoc t peccatis spūs dicit: t homīis spūs dicit. Aliquādo t vent⁹ spūs dicit: sic habet
Ps.148. in psalmo: Ignis: grando: nix: multis modis dicit spūs tēpestatis. Cum ergo multis modis dicat spūs: quo spū dixisti o apostole: facta carnis mortificāda: meo an dei? Audi q̄ sequit: t intellige. Sublata ē questio sequētibus verbis. Luz em̄ dixisset: Si aūt spū facta carnis mortificaueri' viuetis: protinuo addidit: Quotot em̄ spū dei aguntur: hi filij sūt dei. Agis si agaris: t bū agis si a bono agaris. Ergo q̄ dixit tibi: Si spū facta carnis mortificaueritis: viuetis: t ambiguā tibi erat de q̄ spū dixerit: i sequētibus vbis intellige ꝓceptorem: agnosce redemptorē. Etenī ille redēptor tibi spm̄ dedit: quo mortifices facta carnis. Quotquot em̄ spū dei Ro.8.
agunt: hi filij sunt dei. Non sunt filij dei: si nō agunt spū dei. Si aūt spū dei agunt pugnant: quia magnū habēt adiutorē. Nō em̄ deus sic nos expectat pugnātes: quō expectat populus venatores. Popul⁹ venatori fauere potest: picitantē adiuuare non pōt. Si ergo hic caro cōcupiscit aduersus spm: t Gal.5.
spūs aduersus carnē: et quid ē vt nō ea quę vultis faciatis: Hic em̄ periculū est mali in- E
tellectus. Sit nūc officiū qualiscūq; expositoris: vt nō ea quę vultis faciatis: Attendite sancti quicūq; pugnat': ꝑtiantib⁹ loqr. Intelligūt q̄ pugnāt: nō me intelligit q̄ nō pugnat. Nā qui pugnat non ideo intelligit me: ꝙ fuerit me: qz vult hō castus vt nulla oīno surgat in membris eī⁹ cōcupiscētia admixta castitati. Pacē vult: ꝙ nōdum habet. Nō em̄ ad illud ventū fuerit vbi nulla oīno

eturgat cōcupiscētia aduersanda: null⁹ erit hostis cū quo luctemur: nec expectat ibi victoria: q: de hoste iaz victo triūphat. Audi
1.Cor.15. ipam victoriā: ipso aplo dicēte: Oportet corruptibile hoc induere incorruptionē: t mortale hoc induere imortalitatē. Cum aūt corruptibile hoc induerit incorruptionē: t mortale hoc induerit imortalitē: tūc fiet sermo q̄ scriptus est: Absorpta est mors in victoria. Audi voces triumphantium: Ubi est mors cōtentio tua? Ubi est mors aculeus tuus? Percussisti: vulnerasti: occidisti: sed vulnerat⁹ ē ꝓpter me q̄ fecit me. O mors o mors: vulnerat⁹ ē ꝓ me q̄ fecit me: et de morte sua vicit te. Et tūc triūphāteo dicturi sūt: Ubi est mors cōtentio tua? Ubi est mors aculeꝰ tuus? Hō aūt qñ caro cōcupiscat aduersus spiritū: t spūs aduersus carnē: ptentio mortis est. Non q̄ volumus faciam⁹. Quare? Quia volum⁹ vt nullę sint cōcupiscētię: sed nō possum⁹. Velimus nolimus habemus illas: velimus nolimus titillant: blādiunt: stimulant: infestāt: surgere volūt: ꝓmuntur nōdū extinguūt: q̄diu caro ꝯcupiscat aduersus spiritū: t spūs adūsus carnē. Nūquid h etiā cū mortuus fuerit homo? Absit. Deponis carnē: quomō tecū trahis cōcupiscētias carnis? Sed si bene pugnasti: recipieris ad quietē. De qua quiete coronādus es: nō dānādus: vt postea ꝑducaris ad regnū. Ergo q̄diu hic viuit frēs: sic est sicut t nos q̄ senuimus in ista malicia. Abinotes quidē hostes habem⁹: ꝑ tū habem⁹. Fatigati sunt quodā modo hostes nri iaz etiā ꝑ ętatē: sed tū etiā fatigati nō cessant qualibuscūq; motib⁹ infestare senectutis quietē. Aerior pugna iuuenū est. Nouimus eam: transiuim⁹ ꝑ eam. Caro enī cōcupiscat adūsus spm̄: t spūs aduersus carnē: vt nō ea quęcūq; vultis faciatis. Quid enī vultis o sancti: o boni ꝓfectores: o fortes milites xpi? Quid vultis? Vt nō sint oīno cōcupiscētię malę: sed non potestis. Exercete bellū: sperate triūphū. Hō enī interim pugnat. Caro enī cōcupiscat aduersus spm̄: t spūs adūsus carnē: vt non ea q̄ vultis faciatis: id est vt oīno nullę sint cōcupiscentię carnis. Sed facite q̄ potestis: q̄ ait ipse aplus in alio loco: q̄ cōmemo-
Ro.6. rare iam ęperā: Nō regnet peccatū i vestro mortali corpe: ad obediendū desideriis ei⁹. Ecce q̄ nolo mala desideria surgūt: sed nolo obedire. Arma te: sume instrumēta bellorum. Pręcepta dei: arma tua sūt. Si bñ me audis: t q̄ loquor: armar⁹. Nō inḋt regnet peccatū in vro mortali corpore. Quidiu enī portatis mortale corpus: pugnat cōtra vos peccatū: sed nō regnet. Quid est nō regnet? Id est ad obediēdū desideriis eius. Si ęperis obedire regnat. Et quid est obedire: nisi exhibeatis mēbra vra arma iniq̄tatis ꝓ peccato? Nihil hoc doctore ḡdan⁹. Quid vis iaz vt exponā tibi? Fac q̄ audisti. Nō exhibeas mēbra tua arma iniq̄tat⁹ peccato. Dedit tibi deus potestatē p spm̄ suū: vt mēbra tua teneat. Surgit libido: tene tu mēbra. Quid factura est ḡ surrexit? Tu tene mēbra: Noli exhibere mēbra tua arma iniq̄tatis peccato. Noli armare aduersariū tuū ꝯra te. Tene pedes ne eāt ad illicita. Libido surrexit: tu tene mēbra tua. Tene man⁹ ab omi scelere. Tene oculos ne male attēdant. Tene aures ne verba libidinis libēter audiāt. Tene totū corpus: tene latera: tene summa: tene ima. Quid facit libido? Surgere nouit: vincere nō nouit. Surgēdo assidue sine causa discat t non surgere. Redeamus ḡ ad verba ꝙ quę obscura de aplo ꝓpositā: t plana iam esse videbim⁹. Hoc enī ꝓposuerā q̄ nō dixit aplus: Spū ambulate t cōcupiscentias
Gal.5. carnis ne habueritis: q: necesse est vt habeamus illas. Quare ḡ nō dixit: Cōcupiscentias carnis ne feceris? Quia facim⁹ eas: cōcupiscim⁹. Ipm cōcupiscere: facere est. Sed ait aplus: Iam nō ego operor illud: sed q̄
Ro.7. habitat in me peccatū. Ergo q̄d tibi cauendū est? Hoc sine dubio ne pficias. Surrexit libido dānabilis: surrexit: suggessit: nō audiaf. Ardet nō se cōpescit: t velles vt nō arderet. Et vbi est: vt nō ea ḡ vultis faciatis? Noli dare mēbra. Ardeat sine causa: t cōsumat se. In te ḡ fiēt ipę cōcupiscētię. Fatēdū est: fūt. Ideo dixit: Ne pfeceritis. Si nō pficiaf. Decreuisti facere: pfecisti. Perfecisti eteni si decernas faciendū esse adulteriū: et ideo nō facias: q: locus nō est inuentus: q̄a opportunitas nō daf: q: forte illa casta est de qua videris esse cōmotus. Ecce iam illa casta est: t tu adulter es. Quare? Quia pfecisti cōcupiscētias. Quid est pfecisti? In animo tuo faciendū esse adulteriū decreuisti. Jam q̄ abfit si t mēbra fuerint operata: in mortem deuolutus es. Suscitauit christus
Marci. mortuā in domo filiam archisynagogi. In
Lūce. domo erat: elata nōdum erat. Sic est homo
8.Iohā.11

qui flagitiū decreuit in corde: Mortuus est sed intus iacet. Si aūt vsq; ad mētoq; ppe-
Luc.7. trationē puenerit: elatus ē foras. Sz t iuue-
nē filiū vidue suscitauit dñs: qñ extra portā ciuitatis mortu⁹ efferebat. Sic ḡ audeo dicere: aliqd decreuisti in corde tuo: si reuocaberis ab actu tuo: sanatus eris antēq; ppetres. Si eñ egeris in corde tuo pēnitētiā: qz rē malā t sceleratā t flagitiosam dānabilēq; decreueras: ibi vbi mortu⁹ iacebas int⁹: sic intus surrexisti. Si aūt pfeceris: iā eo foras elatus: sed habes q̄ tibi dicat: Iuuenis tibi dico surge. Etiā si ppetraſti t pēniteat te: de primo redi: noli in sepulcrū venire. Sz hic
Joh.11. mihi tertius mortu⁹ ē qui etiā pductus ē ad sepulcrū: iā supra se habet cōsuetudinis pōdus: moles cuz terrena multū ḡmit. Adultū eñ exercitat⁹ est in flagitijs: cōsuetudine sua nimia ḡgrauat: clamat t christ⁹: Lazare pdi foras. Homo eñ pessime cōsuetudinis tam putet: merito ibi christus clamauit. Nec solū clamauit: sed magna voce clamauit. Ad xpi eñ clamorē etiā tales licz mortui: licz sepulti: licz putētes: resurgēt tamē t ipsi. De nullo eñ tacente desperandū ē sub tali suscitatore.

De tribus mortuis quos dominus suscitauit. Sermo XLIIII

¶ Miracula dñi nostri t saluatoris christi iesu: oīs quidē audientes t credentes mouēt: sed alios atq; alios aliter t aliter. Quidā cū corporalia eius miracula stupētes: maiora intueri nō nouunt. Quidā vo ea ḡ gesta audiunt in corporib⁹: nūc ampli⁹ i animis mirant. Dicit ipe dñs:
Joh.5. Sicut eñ pr̄ suscitat mortuos t viuificat: sic t filius quos vult viuificat. Nō vtiq; alios filius: alios pr̄: sed eosdē pater t filius: qz oia pat⁹ p filiū. Nemo ḡ dubitet q̄ christian⁹ ē: etiā nūc mortuos suscitari. Sed oīs nō habet oculos: quibus videri pōt mortu⁹ resurgēs. Ita resurrexit filia⁹ hui⁹ vidue: qui mō ex euāgelio recitat⁹ ē. Unde aūt videāt boues resurgere mortuos in corde: nō oēs habent: nisi qui iā resurrexerūt i corde. Ampli⁹ est resuscitare semp victurū:
Luc.7. ḡ suscitare iteruz morituru. De iuuene illo resuscitato: gaudia est mater vidua: de hominib⁹ i spū quotidie suscitatis: gaudet mater eccla. Ille quidē mortuus erat corpore: illi aūt mēte. Filius mors visibilis visibilit plangebat: illoru mors inuisibilis nec querebat nec videbat. Quesiuit ille q̄ nouerat mortuos: ille solus nouerat mortuos: qui poterat facere viuos. Missi eñ ad mortuos suscitādos venisset: nō aplus diceret: Sur-
Eph.5. ge qui dormis: exurge a mortuis et illumiabit te christ⁹. Dormienē audio cū dic: Surge qui dormis. Sed mortuū intellige: cum audio: Exurge a mortuis. Dicti sūt sepe dormiētes t mortui visibiliter. Et plane oīs: ei qui pōt excitare dormiunt. Adortu⁹ eñ tibi mortuus est: qui quātūlibet pulses: quātūlibet vellices: quātūlibet lanies: nō expgiscitur. Christo aūt ille dormiebat: cui dictū ē: Surge: t cōtinuo surrexit. Nemo tam facile excitat in lecto: q̄ facile christus i sepulcro. Tres aūt mortuos inuenim⁹ a dño suscitatos visibiliter: milia inuisibilit. Quot autē mortuos visibiles suscitauerit: quis nouit? Non eñ ola ḡ fecit scripta sunt. Johānes ē dixit: Adhuc alia fecit iesus: ḡ si scpta cēnt:
Joh.21. arbitro: tamē totū mundū nō posse libros capere. Adulti ḡ sunt alibi sine dubio suscitati: fortasse suscitati: sed nō tres frustra cōmemorati. Dño eñ noster iesus christ⁹ ea ḡ faciebat corporalit: etiam spiritalit volebat intelligi. Neq; eñ tantū miracula ppter miracula faciebat: ꝑ vt illa quę faciebat miracula essent vidētibus: vera essent intelligentib⁹: Quēadmodū q̄ videt litteras i codice optime scripto t non nouit legere: laudat quidē antiquarij manū: admirāo apicū pulchritudinē: ꝑ q̄d sibi velint: q̄d indicent illi apices nescit: t est oculis laudator: mēte nō cognitor. Alius aūt t laudat artificiū: et capit intellectū: ille vtiq; qui nō solū videre q̄ cōmune est omib⁹ pōt: ꝑ etiā legere q̄ nō didicit nō pōt. Ita qui viderūt christi miracula t nō intellexerūt q̄d sibi vellēt: t q̄d intelligēndo quodāmodo inuenirēr: mirati sūt tantū qz facta sunt. Alij vo t facta mirati t intellecta assecuti. Tales nos in schola xpi esse debem⁹. Qui eñ dicit christū ꝓpterea tantū fecisse miracula: vt nō essent nisi miracula: pōt illū etiā dicere nescire q̄ nō edit tēpus pomoꝝ qā ficus q̄siuit in arbore. Non
Marc.11. eñ erat illi⁹ pomi temp⁹: sicut euāgelista testat: t tā esuriēs poma q̄siuit i arbore. Christ⁹ nesciebat q̄ rustic⁹ faciebat: Q̄ nouerat arboris cultor: nō nouerat arboris creator? Cū ḡ esuriēs poma quesiuit in arbore: significauit aliquid aliud se esurire: t aliqd aliud

quęrere: et arborē illaz sine fructu folijs plenā reperit: ⁊ maledixit: ⁊ aruit. Quid arbor fecerat fructū nō afferēdo? Quę culpa arboris infęcūditas? Sed sunt q̄ fructū volūtate dare nō possunt. Jlloꝝ ē culpa sterilitas: q̄rū fęcūditas est volūtas. Erāt ḡ iudęi habētes vba legis: ⁊ facta nō habētes: pleni foliis ⁊ fructus nō ferētes. Hoc dixi vt pſuaderem dām nr̄m iesū christū ideo miracula fecisse: vt aliq̄d illis miraculis significaret: vt excepto eo q̄ mira ⁊ magna et diuina erant: aliquid inde etiaz discerem⁹. Videam⁹ ḡ quid nos discere voluit in trib⁹ mortuis q̄s suscitauit. Resuscitauit filiā mortuā archisynagogi: ad quā ęgrotantē petebat: vt eam de ęgritudine liberaret. Et cū pgit mortua nūciatur: ⁊ quasi iā frustra fatigarēt: renunciatū est patri eius: Puella mortua est: q̄d adhuc fatigas magistrū? Jlle autē pcepit: ⁊ ait patri puellę: Noli timere: crede tm̄mō. Venit ad domū ⁊ iuenit iā obsequia funeri debita ꝓparata: ⁊ dixit illis: Nolite flere: non en̄ est mortua puella: ſ dormit. Nec̄ dixit: dormiebat: sed illi a q̄ poterat excitari. Hāc excitans: reddidit viuā parēti⁹. Excitauit ⁊ būc iuuenē filiū viduę: de quo nūc admoniti sumus: vt bincista q̄ ipse largiri dignat cū vra charitate loq̄remur. Modo audistis quō excitat⁹ est. Appropinquabat dūs ciuitati: ⁊ ecce ferebat iā mortuus extra portaz. Miscēbia cōmot⁹ q̄ flebat mat̄ vidua ⁊ destituta vnico filio: fecit q̄ auditis diceno: Adolescēs tibi dico surge. Surrexit ille mortuus: cępit loqui: ⁊ reddidit illuz matri suę. Excitauit ⁊ lazarum de sepulcro. Et ibi cum ęgrotantē fuerēt discipuli cū q̄b⁹ loq̄batur (diligebat aūt illū) Lazar⁹ infirmat amic⁹ nr̄ dormit. Jlli putātes ęgri somnū salubrē: Si dormit inquiūt saluus erit. Et ille dico vobis apt⁹ iam loquēs: Lazarus amic⁹ nr̄ mortu⁹ est. Utriq; verū dicēs: Mortu⁹ est vobis: dormit mihi. Jsta tria genera mortuoꝝ: ſt tria genera peccatorū: q̄s hodieq; suscitat dn̄s. Illa enim mortua filia archisynagogi intus erat i domo: nondū erat a secretis parietib⁹ elata i publicū. Jbi int⁹ suscitata ē: viua parentib⁹ reddita. Jste aūt iam quidē nō in domo: sed tamē nōdum i sepulcro: parietibus elat⁹ erat: terre mādatus nō erat. Qui suscitauit mortuā nōdū elatā: suscitauit mortuū iā elatū: nondū sepultū. Tertiū restabat vt ⁊ sepultū suscitaret: ⁊ hoc fecit i lazaro. Sūt ergo intus q̄ peccatū i corde habēt: in facto nonduz habent. Nescio q̄ cōmotus est aliq̄ cōcupiscētia. Dicit en̄ ipe dūs: Qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eā: iā męchat⁹ ē eā in corde suo. Nōdum accessit corpore: consensit in corde: mortuū intus habet: nondū extulit. Et fit vt nouimus: vt quotidie dominos i se experiant aliq̄i audito vbo dei: tanḡ dño dicēte: Surge: cōdemnat cōsensus ad iniq̄tatē: respirat in salutē ⁊ iusticiā. Surgit mortu⁹ i domo: reuiuiscit cor i cogitatiōis secreto. Facta est ista resurrectio aię mortuę int⁹ intra latebras cōsciētię: tanḡ intra domesticos parietes. Alij post cōsensuz eunt in factū: tanḡ efferēteo mortuū: vt q̄ latebat in secreto appareat in publico. Nūquid iam isti q̄ in factū ꝓcesserant desperati sunt? Nōne ⁊ illi iuueni dictū est: Tibi dico surge? Nōne ⁊ ille redditus est matri suę? Sic ḡ ⁊ qui iā fecerit ſi forte cōmot⁹ et cōmotus verbo veritatis ad christi vocē resurgit: viuus reddit. Potuit ꝓgredi: in ęternū D pire nō potuit. Qui aūt facilēdo q̄ malū ē: etiā mala cōsuetudine se implicāt vt ipa cōsuetudo mali non eos sinat videre q̄ malū est: fiunt defensores malorū factorū suorum. Irascunt cū reprehendunt: intātū vt sodomite quōdaz dicerēt viro iusto reprehendēti nequissimā voluntatē: Habitare venisti: non leges dare. Tanta ibi nefandę turpitudinis ꝓsuetudo erat: vt iam nequicia cēt iusticia: ⁊ ꝓhibitor pon⁹ reprehenderet q̄ factor. Tales ꝓsuetudine maligna pressi: tanḡ sepulti sunt. Sed q̄d dicam⁹ frēs? Jta sepulti vt de lazaro dictū est: iā putet. Moles illa ꝓsita sepulcro: ipa est vis durę cōsuetudinis q̄ ḡmit alia: nec resurgere nec respirare ꝑmittitur. Dictū est aūt: Quatriduan⁹ ē. Reuera ad istā ꝓsuetudinē de q̄ loquor: quarto quodā ꝓgressu ꝑuenit aia. Prima ē en̄ q̄ titillatio delectatiōis in corde: secūda cōsensio: tertiū factū: quarta ꝓsuetudo. Sūt en̄ q̄ resilli citas obuias cogitatiōib⁹ suis ꝓtinus ita abiciūt: vt nec delectēt. Sūt q̄ delectant et nō ꝓsentiūt. Nōdū pfecta mors ē: ſ q̄dāmō inchoata. Delectationi accedit ꝓsensio. Jā est illa dānatio. Post ꝓsensionē in factū procedit. Factū in ꝓsuetudinē vertit: ⁊ fit q̄daz desperatio vt dicat: Quatriduanus est: iaz putet. Venit ergo dūs cui vtiq; facilia erāt omnia ⁊ difficultatē quandā ostendit. Jbi infremuit spiritu: offēdit multo clamore ob-

Marci. 5.

Luc. 7.

Joh. 11.

Ecclesiastici. 8. pe. di. 2. sicut tribus.

Matth. 5.

Gen. 19.

surgatiōis opus esse ad eos qui ꝓsuetudine
duruerunt. Tamē ad vocem clamantis do-
mini: rupta sunt vincula necessitatis. Tre-
muit inferni dominatio: reddit⁹ est lazarus
viuus. Liberat eñ ꝛ de mala consuetudine
domin⁹ quatriduanos mortuos. Nam ipse
quatriduan⁹: christo volenti resuscitare dor
miebat. Sz quid aut? Videre genus resusci-
tationis. Processit de monumēto viuus: et
ambulare nō poterat. Et dominus ad disci-
Joh.11. pulos: Soluite eū: ꝛ sinite abire. Ille suscita-
uit mortuū: illi soluerūt ligatuz. Aliquid
pertinere videte ad ꝓpium maiestatis dei
saluatoris. Increpat aliquis in mala cōsue
tudine positus: verbo veritatis: ⁊ multi
increpant ꝛ nō audiunt: Quis ergo agit in
tuo cum illo qui audit? Quis vitaz inspirat
intrinsecus? Quis est qui secretā pellit mor-
tem: secretam dat vitam? Nōne post obiur-
gationes: post increpationes dimittunt ho-
mines cogitatiōibus suis: ꝛ incipiunt secum
voluere q̄s malam vitam gerant: q̄s pessima
consuetudine ꝑmanſ? Deinde displicēteꝫ si-
bi: mutare vitā instituūt. Resurrexerūt isti:
resurrexerunt quibus displicet qđ fuerunt. Sz
resuscitēteꝫ ambulare non possunt. Hec sūt
vincula ipsius reatus. Opus est ergo vt qui
resuscit soluat ꝛ ire ꝑmittatur. Hoc officium
Matth.18. discipulis dedit quibus ait: Quę solueritis
in terra: soluta sunt et in cęlo. Hęc ergo cha-
rissimi sic audiamus vt qui viuunt viuant:
qui mortui sunt resuscitent. Siue sit adhuc
peccatū corde conceptū: ꝛ non ꝓcessit in fa-
ctū: pęniteat: corrigat cogitatio: surgat mor
tuus intra domū cōscientię: Siue iam quod
cogitauit admisit nec se desperet. Non sur-
rexit mortuus intus: surgat elatus. Pęni-
teat facti: de ꝓximo resuscitet: non eat in ꝓ
fundum sepulturę: non accipiat desup cōsue
tudinis molē. Sed forte iam illi loquor qui
iam duro sui mortis lapide q̄mitur: qui iam
vrgetur cōsuetudinis pondere: qui iaz qua-
triduanus putet. Nec ipse desperet: profun-
dus mortuus est: sed altus est christus. Po-
suit damādo terrena onera rūpere: nouit in-
trinsecus per seipsum viuificare: soluendus
discipulis tradere. Agant etiā tales pęnitē-
tiā. Nec enim lazaro resuscitato post qua-
triduū vilus putōr in viuente remanserat.
Ergo qui viuunt viuant. Quicūq; aūt mor
tui sunt: in quacūq; barum truum morte se i
uenerint: agant vt celere iam resurgāt.

De eo qđ scriptum est in euange-
lio ꝑm iohannē: Scrutamini scri-
pturas. Sermo. XLV

APo euāgelicā lectionē quę recens so- A
nuit in auribꝰ nostris aduertat cha
ritas vestra: dum pauca loquimur
quę dōs donat. Ad iudęos dōs loqbat ie-
sus: ꝛ dicebat eis: Scrutamini scriptu Joh.5.
ras in quibꝰ putatis vos vitā eter-
nam habere: ipe testimoniū phibet
de me. Deinde post paululū. Ego inquit
veni in nomine patris mei: ꝛ nō ac-
cepistis me. Si alius venerit in no
mine suo: ipsum accepietis. Deinde
post paululū. Quomō potestis mihi
credere: gloriā ab inuicē expectan-
tes: ꝛ gloriā quę a deo solo est non
quęrentes? Ad extremū aūt: Nō ego
vos accuso apud patrē: est qui vos
accusat moyses i quē vos speratis.
Si em crederetis moysi: crederetis
forsitan ꝛ mihi. De me em ille scri-
psit. Cu aūt verbis illi⁹ nō creditis
quō potestis mihi credere? Ad hęc ꝓ
posita nobis diuinꝰ ex ore lectoris: ꝙ mini-
sterio saluatoris: audite pauca nō numerā-
da: sed apetenda. Nam ista oia facile est in-
telligere de iudęis: Sed cauendū est ne cuz
illos nimis attendim⁹: a nobis oculos aufe
ramus. Discipulis em suis domin⁹ loqbat:
ꝛ vtiq; qđ eis loquebat: ꝛ nobis posteris lo
quebat. Neq; em ad illos ꝑtinet qđ ait: Ec- Matth.28.
ce ego vobiscū sum vsq; ad cōsummationē
seculi: sed ad oēs etiaz postea futuros chri-
stianos: ꝛ vsq; in finē seculi ꝓuenturos. Lo
quēs ꝙ illis ait: Cauete a fermēto pharisęo- Matth.16.
rū. Tunc putauerūt ideo dōm dixisse hoc:
qz panes non tulerāt: nō intellexerūt: qz ca-
uete a fermēto pharisęoꝝ: hoc dictū est: ca-
uete a doctrina pharisęoꝝ. Quę fuit doctri
na pharisęoꝝ nisi quā nō auditis? Gloriā
ab inuicē q̄rētes: gliā ab inuicē expectātes
ꝛ gloriā q̄ a solo deo est nō quęrētes. De dis
apulo paulus dicit ita: Testimoniū eis phi
beo: qz zelū dei habēt: ꝙ nō ſm scientiā. Ze- Ro.10.
lū inđt dei habēt: nouit: scio: apud illos fui:
talis fui. Zelū dei habēt: sed nō ſm scientiā.
Quid est hoc aple: Nō ſm scientiā? Expo-
ne nobis quā cōmēdeꝫ scientiā: quā doleas
in illis nō esse: ꝛ in nobis velis esse. Secut⁹
adiunxit: et qđ clausum posuerat aperuit.

Quid est: Telū dei habēt ꝙ nō fm scientiā? Ignorantes eī dei iusticiā ⁊ suam volētes ꝓstituere: iusticię dei nō sunt subiecti. Ignorare ergo dei iusticiā ⁊ suam velle constituere: hoc est ab inuicē gloriā expectare: et gloriā quę a solo deo est non requirere: Hoc est fermentū phariseorū. Ab hoc cauere dominus iubet. Si seruus iubet ⁊ domin⁹ iubet: caueamus ne audiamus. Et quid mihi dicitis: domine dñe: ⁊ nō facitis quę dico? Relinque ergo paululū iudęos: quibus dominus tunc loquebat. Fœlō sunt: audire noo nolūt. Ipsum euangelīū oderūt: falsa testimonia ī dsm ꝓcurauerūt vt damnarēt viuum: alia testimonia emerūt pecunia cōtra mortuum. Quādo eis dicimus: Credite in iesum: Respondent nobis. Jn hominē mortuū credituri sumus? Cum autē addimus:
Matth.28. Sed resurrexit: Respondēt: Absit. Discipuli eius furati sunt eum de sepulcro. Amant falsitatem iudei emptores ⁊ contemnūt veritatē domini redemptoris. Quid loquerīs iudęe: parētes tui pecunia emerūt: ⁊ hoc in te remansit: quod emerūt. Attende potius
B cū ꝙ emit te: nō qui mēdacīū emit tibi. Sz istos vt diximus relinquam⁹: istos attēdamus fratres nostros cum quibus agimus. Nam christus caput est ⁊ corpus. Caput in cęlo est: corp⁹ in terra est. Caput domin⁹ ē: corpus eius ecclesia est. Sed meministis di-
Eph.5. ctum: Erunt duo in carne vna. Sacramētū hoc magnū est ait apostol⁹: Ego autē dico in christo et in ecclesia. Si ergo duo sunt in carne vna: duo sunt in voce vna. Caput nostrū dñs christus locutus est ad iudęos ea ꝙ audiuimus cum euangelīū legerēt. Caput ad inimicos suos loquat: ⁊ corpus ad inimicos suos loquat: ⁊ corp⁹ id ē eccla ad inimicos suos nostis ad quos loquatur. Qui habet loqui: nō dixi de meo: vt vox vna sit: ḡa caro vna: vox vna. Hoc ergo illis dicamus. Hoc ecclesię loquor. O fratres: filij dispersi: oues errantes: rami ꝓcisi: quid mihi calūniamini? Quid me nō agnoscatis? Scrutamini scripturas in quibus vos putatis vitam ęternā habere: ipsę testimoniū ꝑhibent de me. Judęis dicat caput nostrū: qō vobis
Joh.7. corpus dicat. Quęretis me ⁊ nō me inuenietis. Quare? Quia nō scrutamini scripturas quę testimoniū ꝑhibent de me. Testimo-
Gal.5. niū ꝓ capite. Abrahę dictę sunt ꝓmissiones ⁊ semini eius. Non dicit: et seminib⁹ tanq̄ in multis: sed tanq̄ in vno: et semini tuo qō est christ⁹. Testimoniū ꝓ corpore ad abrahā: quod cōmemorauit apostolus. Abrahę dictę sunt ꝓmissiones: Vnuo ego dicit domin⁹ ꝙ Gen.12
menetipsum iuro: quia obaudisti voci meę ⁊ non pepercisti dilecto filio tuo ꝓpter me: nisi benedicēs benedicā te: ⁊ implendo implebo semen tuū sicut stellas cęli: ⁊ sicut arenā maris: ⁊ benedicent ī semine tuo oēs gentes terrę. Habes testimoniū pro capite: habeo pro corpe: Audi aliud breue: ⁊ ppe vna sententia complexū pro capite et ꝓ corpore. De resurrectione christi psalmus loquebat: Exaltare sup cęlos deus. Cōtinuo ꝓ corpo Ps.56
re: Et sup omnē terrā gloria tua. Audi testimoniū ꝓ capite: Foderunt manus meas et Ps.21
pedes meos: dinumerauerūt oia ossa mea. Ipsi vo considerauerūt et conspexerūt me: diuiserūt sibi vestimēta mea: et sup vestem meā miserunt sortē. Audi cōtinuo ꝓ corpore: post pauca verba: Cōmemorabunt ⁊ cōuertent ad dominū vniuersi fines terrę: Et adorabunt in cōspectu eius vniuersę patrię gentiū: Quīa domini est regnum: et ipse dominabit gentiū. Audi ꝓ capite. Et ipe tan- Ps.44
q̄ ꝫ spōsus ꝓcedens de thalamo suo. Jn ipo psalmo audi ꝓ corpore: Jn omnē terrā exi- Ps.18
uit sonus eorum: et in fines orbis terrę verba eorū. Hęc iudęis: ⁊ istis nostris. Quare? Quia istas scripturas veteris testamenti ⁊ iudęi accipiunt: ⁊ nostri ipsi accipiunt. Sed ipsum christū quem illi non accipiūt: videamus si isti accipiunt. Dicat ⁊ ipse: dicat et ꝓ se qui caput est: ⁊ ꝓ corpore suo qō est ecclesia: quia ⁊ in nobis caput loquit ꝓ corpore. Audi ꝓ capite: Resurrexit a mortuis: inue- Luc.24
nit discipulos hęsitātes: dubitātes ꝓ gaudio: non credentes: aperuit illis sensum vt intelligerent scripturas: ⁊ dicit eis: Quia sic scriptū est: et sic oportebat christū pati et resurgere a mortuis die tertio. Habes ꝓ capite: dicat ⁊ ꝓ corpore. Et ꝓdicari in nomine eius pœnitentiā ⁊ remissionē peccatorū per oēs gentes: incipientibus ab hierusalē. Dicat ergo ecclesia inimicis suis: dicat. Dicit plane non tacet: sed si illi audiant. Fratres audisti testimonia: iam noscite me. Scru- Joh.5.
tamini scripturas in quib⁹ vos speratis vitam ęternā habere: ipsę testimoniū ꝑhibent de me. Quę dixi nō sunt de meo: sed de domini mei: et tamen adhuc auersamini: adhuc tergiuersamini. Quomō potestis mihi credere gloriam ab inuicem expectantes: et gloriā quę a solo deo ē nō ꝙrentes: q⁹ igno-

10. tatis dei iusticiā? Deū dei habentis: ꝑ nō fm
scientiā. Ignorātes eñ dei iusticiā t vestrā
volētes cōstituere: iusticię dei nō estis subie
cti. Quid ē aliud ignorare dei iusticiā et suā
velle cōstituere: nisi dicere: Ego sanctifico:
ego iustifico: qđ ego dedero sanctū est: Di-
mitte deo qđ dei est: Agnosce homo qđ do-
minis est. Ignorao dei iusticiā: t tuā vis cō
stituere. Iustificare me vis: sufficit tibi vt
mecū iustificeris. De antichristo dictū est: t
Joh.5. oēs sic intelligūt qđ ait dominꝰ: Ego veni
in nole pris mei t nō suscepistis me: si alius
venerit in nole suo hūc suscipietis. Sed au-
Joh.2. diamꝰ t iohannē. Audistī qz venit antixpō:
t nūc antichristi multi facti sunt. Quid aūt
erpauescamꝰ in antichristo: nisi qz nomē suū
honoratꝰ t nomē dñi nēgatur? Quid ali
ud facit q dic: Ego iustifico? Rūdet ei: Ego
ad christū veni: nō pedibus sed corde veni.
Ubi euāgeliū audiui: ibi credidi: i deū cre-
didi. Et ille: Nō es mūdus. Quare? qz non
ibi fui. Dic quare nō sum mūdatus: hō qui
baptizatꝰ fuī in bierim: hō qui baptizatꝰ fuī:
Verbi gra: apud epheliosꝫ ad ꝙs data epla
legio: t quoꝝ pacē spernis? Ecce ad epheſ
os scripſit apls⁹. Fundata est eccla: manet
vsq nūc: t vberius manet: multiplicatꝰ ma-
Gal.1. net: tenet qđ accepit ab apło. Si ꝙs annū
ciauerit vobis ꝑter ꝙs qđ accepistis: anathe
ma sit. Quid ergo? Quid dicis mihi mūdꝰ
nō fuꝰ? Ubi baptizatus mūdus nō fuī? Etiā
nō es. Quare? Quia ego ibi non fui. Sed q
vbiq est ibi fuī: in cuius nomē credidi. Tu
nescio vnde veniēs: imo nō veniēs: sed va-
lens vt ego ad te veniā: hic positꝰ dicis mi-
hi: Nō es recte baptizatꝰ: qz ego ibi nō fui.
Unde quis ibi fuit. Quid dictū est iohānī?
Joh.1. Sup quē videris spīm descendentē quasi co
lumbā: hic est q baptizat. Ipsum habeo q̄-
rentē te: Immo qz mihi ab ipso baptizato
inuidistī: nōm ꝓdidisti. Intelligite ꝙ fratres
mei vocē nostrā t illoꝝ: t videte qđ eligat.
Nos hoc eleganter dicimꝰ. Simus sancti:
deus fit: Simus iniqui: et hoc magis ipse
fit. Nos in nobis spem non ponatis: qua-
tescūq simus. Si boni sumus: facite quod
1.Cor.4. scriptū ē: Imitatores mei estote: sicut t ego
christi. Si autem mali sumus: nec sic deseri
estis: nec sic sine cōsilio remansistis. Audite
dicentē: Quę dicunt facite: quę aūt faciunt
facere nolite. Illi aūt cōtra: Nisi boni fueri
Matth.23. mus peristis. Ecce est alius qui veniet i no-
mine suo. Ergo vita mea ex te pendebit: et
salus mea ex te relagabit? Ita ne oblitus sū
fundamentū meū? Nōne petra erat christꝰ? 1.Cor.10.
Nōne qui ędificat supra petram: ipsum nō Matth.7.
deiecit ventus: pluuia: flumia? Veni ꝙ me-
cū si vis sup terrā: t noli mihi cē velle ꝑ pe-
tra. Dicat ergo t nouissimū illud eccla: Si Joh.5.
crederetis moysi: crederetis et mihi. De me
enim ille scripſit: qz corpus suꝫ eius de quo
scripſit. Et de eccla moysen scripſit. Nam
moysi verba dixi: In semie tuo benedicent Gen.22.
oēs gentes. Moysen hoc in pmo libro scri-
pſit. Si crederetis moysi: crederetis vtiq et
christo. Quia moysi verba cōtemnitis: ne-
cesse est vt christi verba cōtemnatis. Habēt
ibi inclt moysen t ꝓphetas. Nō pat abrahā: Luc.16.
si quis a mortuis venerit: ipsum audiēt. Et
ille: Si moysen t ꝓphetas non audiūt: nec
sicꝫ a mortuis resurrexerit: credent. Hoc de
iudęis dictū est: Ergo nō dictū de hereticis?
A mortuis resurrexerat qui dicebat: Opor- Luc.24.
tebat christū pati: t resurgere a mortuis ter-
tio die. Hoc credo. Credo inquit: Credis.
Quare non credis qđ sequit? Quia credis:
Oportebat christū pati et resurgere die ter-
tio a mortuis? Hoc dictuꝫ est de capite: cre-
de quod sequit de ecclesia: Prędicari in no-
mine eius pēnitentiā t remissionē peccato-
rū ꝓ oīs gentes. Quare credis de capite t
nō credis de corpe? Quid tibi fecit eccla vt
eā velis ꝺ̄dāmō decollare? Tollere vis eccle
caput: et capiti credere: corpus relinq̄re: q̄si
cranium corpꝭ. Sine causa capiti: quasi fa-
mulus deuotus blandiris. Qui decollare
vult: t caput t corpus conat occidere. Eru-
bescunt negare christū: t non erubescūt ne-
gare verba christi. Christū nec nos vidimꝰ
oculis nec vos. Judęi viderūt t occiderūt.
Nos nō vidimus t credidimus: verba ipi⁹
nobiscū sunt. Comparate vos iudęis. Illi
contempserūt pendentē in ligno: vos con-
temnitis sedentē in cęlo. Illis suggerēbꝭ
stent nrulus christi: vobis stannbꝭ delectat
baptismꝰ christi. Sed qđ restat fratres: nisi
oremus t ꝓ superbis: oremus t ꝓ elatis: qui
se sic extollunt? Dicamꝰ ꝓ illis deo: Cognos-
cant: qz tibi nomē dñs t nō homines: sed nr
solus altissimus sup omnē terrā.

De eo qđ scriptū est in euangelio
fm eūdē: Qui mā ducat carnē meā
t bibit sanguinē meū ꝛc. Ser XLVI

Jaut audiuim⁹ cū sanctū euangeliū legerek: dñs iesus christ⁹ exhortat⁹ ē pmissiōe vitę ęternę ad mādūcādā carnē suā: ⁊ bibendū sanguinē suū. Qui audistis hęc: nōdū oēs intelleristis. Qui enim baptizati et fideles estis: qd dixerit nostis. Qui aūt inē vos adhuc catheumini vel audiētes vocank: potuerūt eē cū legerek audientes: nūquid ⁊ intelligentes? Ergo sermo noster ad vtrosq; dirigik. Qui iam manducant carnē dñi ⁊ bibūt sanguinē ei⁹: cogitēt quid māducent ⁊ qd bibant: ne sicut aplus dixit: Judiciū sibi māducent et bibāt. Qui aūt nōdū māducant ⁊ nondū bibūt: ad tales epulas inuitati festinēt. Per istos dies magistrati pascūt: christ⁹ quotidie pascit: mēsa ipi⁹ ē illa i medio cōstituta. Quid cauę est O audientes vt mēsam videatis: ⁊ ad epulas nō accedatis? Et forte mō cū euāgelū legerek: dixistis in cordib⁹ vris: Putam⁹ quid ē qđ dicit: Caro mea vere esca ē: ⁊ sanguis me⁹ vere potus est. Quō māducak caro dñi ⁊ bibit sanguis dñi? Putam⁹ qd dicit? Quis ꝺ te clausit vt hoc nesciaos? Delatū ē. Sꝛ si volueris: erit revelatū. Accede ad pfessionem: ⁊ soluisti quęstionē. Quid eñ dixit dñs iesus: iam fideles nouerūt. Tu aūt catheumin⁹ diceris: audiēs et surdus es. Aures eñ corporis patentes habeo: quia verba quę dicta sunt audis: Sed aures cordis adhuc clausas habes: q; qđ dicū est nō intelligis. Disputo nō dissero. Ecce palcha ē: da nomē ad baptismū. Si nō te excitat festinitas: ducat ipa asperitas: vt sicas qd dictū sit: Qui māducat carnē meā et bibit sanguinē meum: in me manet ⁊ ego in illo. Vt scias qd dictū sit: pulsa ⁊ aperiet tibi. Et vt tibi dico: pulsa ⁊ aperiet tibi: ita et ego pulso: aperi mihi. Auribus pſono: ⁊ ad pectus pulso. Sed si catheumini exhortādi sunt frēs mei: vt ad tātā gratiā regenerationis accedere nō morenk: quāta nobis cura esse debet i ędificādis fidelib⁹ vt pſit eis qđ accedūt: non sibi tales epulas in iudiciū māducent ⁊ bibāt? Vt aūt nō iudiciū manducent ⁊ bibant: bene iuuant. Exhortatores estote nō sermonib⁹: sed morib⁹ vris: vt illi q nō sūt baptizati: sic vos sequi festinēt vt nō pereant imitando vos. Qui cōiugati estis: fidē thori seruate cōiugib⁹ vris. Reddite qđ exigitis. Vir a fęmia exigio castitatē: ꝺ hoc illi exemplū nō verbū. Tu es caput: qua is vide. Hac eñ debes ire: qua illi nō sit periculosū sequi: Immo tuipe q̄ vis eā sequi: illuc debes ambulare. Ab imbecillioꝛ sexu exigis fortitudinē: carnis ꝛcupiscentiā ambo habetis: Qui fortior est prior vincat. Et tamē qđ dolendū est: multi viri a fęmis vincunk. Seruāt fęmię castitatē quā viri fuare nolūt: ⁊ in eo qđ nō seruant se viros videri volūt: q̄si ꝓpterea sit fortior sex⁹: vt eū facilius subiuget inimicus. Lucta est: ꝑlium est: pugna est. Vir fortior: fęmina: vir caput est fęminę. Fęmia pugnat ⁊ vincit: tu dolsti ibi cubio? Stat corpus: ⁊ caput iacet. Qui aūt vxores nondū habetis: ⁊ vos ad mensā dñicā iā accedtis ⁊ carnē christi māducatis ⁊ sanguinē bibitis: si ducturi estis vxores seruate vos vxoribꝰ vris. Quales eas vultis ad vos venire: tales ⁊ vos debēt ipse inuenire. Quis iuuenis ē q nō castā velit ducere vxorē? Et si acceptur⁹ ē virginē: q̄s nō intactā desideret? Intactā ḡnis: intact⁹ esto. Purā ḡnis: noli eē impur⁹. Non eñ illa pōt: ⁊ tu nō potes. Si fieri ſ possit: nec illa possit. Quia vo illa pōt: doceat te q; fieri pōt. Et illa vt possit: de⁹ regit. Sꝛ tu gliosꝰ eris: si feceris. Quare gliosꝰ? Illā ḡmit parētū custodia: refrenat infirmionis sex⁹ ipa verecūdia. Postremo legeo timet quas tu non times. Jdeo ḡ gliosꝰ eris si feceris: q; tu si feceris deū timeo. Habet illa multa q̄ timeat ꝑter deū: tu solum deū timeo. Sꝛ tu quę times: maior est omib⁹. Jpe timēdus ē in publico: ipe in secreto. Procedis: videris: intras: videris. Lucerna ardet: videt te: lucerna extincta est: videt te. In cubile intras: videt te. In corde versaris: videt te. Jpm time: illā cui cura est vt videat te: ⁊ vel timendo casta esto. Aut si peccare vis: quere vbi te nō videat: ⁊ fac qđ vis. Qui vo iam vouist: corpus artius castitate: et cōcupiscētię frenos nec ad ipa q̄ pmissa sunt patiamini relaxare vt nō solū a cōcubitu illicito diuertatis: sed etiā licitū cōtemnatis aspectū. Abemētote i quocūq; seru sitis: siue mares siue fęmię: angelos vitā ducere vos i terra. Angeli eñ nō nubūt: neq; vxores ducūt. Hoc erimus cū resurrexerim⁹. Quāto vos meliores: qui id qđ erūt homines post resurrectionē: hoc vos incipitis eē añ mortē? Seruate grad⁹ vros: suat eñ de⁹ honores vros. Lōpata ē resurrectio mortuoꝝ: stellis i celo ꝓmutuł. Stella eñ ab stella differt i glia: vt aplus dic: Sic ⁊

resurrectio mortuoꝝ. Aliter ibi lucebit virginitas: aliꝫ ibi lucebit castitas cōiugalis: aliꝫ ibi lucebit sancta viduitas. Diuersę lucebūt: ꝑ oēs ibi erūt. Splendor: dispar: eędē cōmune. Cogitātes ḡ gradꝰ vr̄os: seruātes t̄ pfessiōez vr̄am: accedite ad carnē dñi: accedite ad sāguinē dñi. Qui se scit aliꝫ eē: nō accedat. Cōpūgimini magis sermone meo. Cōgratulanꝫ eīs q̄ scīūt seruare cōiugiꝰ qō a cōiugiꝰ exigūt: qui sciūt seruare oīmodo cōtinētiā si hāc deo vouerūt. Quia vō audīūt dicentē me: Quicūq; nō seruauit castitatē: nolite accedere ad illā panē: ꝓtristant. Et ego nollē hoc dicere. Sz q̄d facio? Timebo hoīem: t̄ tacea vēritatē? Ergo si illi serui ñ timēt deū: etiā ego nō timeā: q̄si nō sciā deū esse? Serue nequā t̄ piger: tu dares t̄ ego exigerē. Ecce dedi tibi deus meꝰ: ecce in cōspectu tuo t̄ angelorꝝ tuorꝝ: t̄ i cōspectu ipi⁹ plebis tuę erogauī pecuniā tuā. Timeo eīs iudiciū tuū. Ego dedi: tu exige: Et si nō dicā: factur⁹ es. Ergo hoc poti⁹ dico: Ego dedi tu cōuerte: tu parce. Hāc pudicos q̄ fuerunt impudici: vt simul in tuo ꝓspectu cū iudicij venerint gaudeam⁹: t̄ q̄ erogauit t̄ cui erogatū est. Placet hoc? Placeat. Quicūq; impudica est: corrigite vos dū vīmus. Ego eīs verbū dei loqui possū: impudicos aūt i nequitia pseuerantes: de iudicio dei t̄ damnatiōe liberare non possum.

De muliere deprehensa in adulterio: In euangelio sm eūdem. Sermo XLVII

Eminit charitas vr̄a sermone pstino: ex occasiōe lectiōis euāgelij locutos nos esse vobis de spūsancto. Ad hūc potandū eū dīs inuitasset credētes in se: loquēdo int eos q̄ illū tenere cogitabāt t̄ interficere cupiebāt nec valebāt q: ille nolebat. Cū ḡ hęc locut⁹ esset: nata ē de illo in turba dissēsio: aliis putātib⁹ q̄d ipe eēt christus: aliis dicētib⁹: q: de galilea nō erurget christ⁹. Qui vō missi fuerāt vt eū tenerēt: redierūt imunes a crimie: t̄ pleni admiratiōe. Rā t̄ testimoniū phibuerūt diuinę doctrinę cū dicerēt: a q̄bus missi erāt: Quare nō adduxistis eum? Rūderūt eīs nūq̄ sic hoīem ista locutū. Non eīs quisq̄ sic loquit hō. Ille aūt sic locut⁹ est: q: deus erat t̄ hō. Tamē pharisei testimoniū eoꝝ repellētes: dixerūt eis: Nūquid t̄ vos seducti estis? Videm⁹ eīs delectatos vos eē sermonib⁹ illi⁹. Nūquid alīq̄s de pncipib⁹ credidit in eum: aut ex pharisęis? Sed turba hęc q̄ nō nouit legē: maledicta ē. Qui nō nouerāt legē: ipi credebāt in eū q̄ miserat legē: t̄ eū qui miserat legē cōtemnebāt illi q̄ docebant legem: vt implerētur quod dixerat ipse dominus: Ego veni vt nō videntes videant: t̄ videntes cęci fiāt. Cęci eīs facti sunt pharisęi docentes: illuminati sunt pūli legē nesciētes et inauctorē legis credētes. Nicodem⁹ tñ vn⁹ ex pharisęis q̄ ad dīm nocte venerat: t̄ ipe qui dē nō credul⁹ ꝑ timidus: nā t̄ nocte venerat ad lumē: q: illuminari volebat: et scīri timebat: rūdit: Nūq̄d t̄ lex nostra iudicat quēq̄ hominē: nisi audierit ab ipo pus: t̄ cognouerit quid faciat? Volebāt illi puerę ante esse dānatores q̄ cognitores. Sciebat eīs nicodemus vel potius credebat: q: si tīmō vellent eū patiēter audire: forte silēs fierēt illis q̄ missi sunt tenere et maluerūt credere. Illi rūderūt ꝓiudicio cordis sui: q̄s t̄ illis: Nūquid t̄ tu galilē⁹ es: id est quasi a galileo seductus? Dīs eīs galilē⁹ dicebat: qui de nazareth ciuitate erāt parētes ei⁹. Scōm mariā dixi parēteo: nō ex virile semē. Non eīs q̄ fluit in terra patrē: q: iā habebat desuper patrē. Raz vtraq; eius natiuitas mirabilis fuit: diuina sine mē: hūana sine pre. Quid ḡ illi q̄si legis doctores ad nicodemū? Scrutare t̄ vide: q: ꝓpheta a galilea nō surget: ꝑ dīs ppbax inde surrexit. Reuersus est: inde euāgelista: vnusq̄sq; i domū suā. Inde perrexit iesus in montē: In montē aūt oliueti: in montē fructuosum: in montē vnguēti: in montē chrismatis. Ibi eīs docebat docere christū: nisi in monte oliueti? Christi eīs nomē a chrismate dictū ē. Chrisma aūt grece: latine vnctio nūcupat. Ideo nos vnxit: da lucratores cōtra diabolū fecit. Et diluculo iterum venit in templū: t̄ ois pūls venit ad eū: t̄ sedēs docebat eos: t̄ nō tenebat: quia nō pati dignabat. Hūc etiā attēdite vbi ab inimicis tēptata sit dīni māsuetudo. **Adducūt aūt illi scribe t̄ pharisei mulierē i adulterio deprehensā t̄ statuerūt eā i medio et dixerūt ei: Magister: hec mulier mō deprehensa est i adulterio. In lege aūt moyses mādauit nobis huiusmodi lapidare: Tu ergo quid dicis? Hec dicebant tentātes vt possent accusare eū. Vnde accusare?** Nūquid ipm i aliquo facinore deprehēderāt:

aut illa mlier ad eū aliqū ptinuisse dicebat? Quid est g temptātes vt accusarēt eū? Intelligim⁹ frēs admirabilem māsuetudinē in dño ꝓmonuisse: animaduerterūt eū nimiū esse mitem: nimiū mansuetū. De illo quippe
Ps.44. fuerat ante ꝓdictum: Accingere gladio tuo circa femur tuū potentissime. Specie tua et pulchritudine tua: intēde ꝓspere ꝓcede t regna. Ꝓpter veritatē et māsuetudinē t iustitiā. Ergo attulit veritatē vt doceret: mansuetudinē vt liberaret: iustitiā vt cognosceret. Ꝓpter hęc eū esse regnaturū in spūsancto ꝓphēta ꝓdixerat: Cū loqbat veritas agnoscebat: cū aduersus inimicos non moueret māsuetudo laudabat. Cū g de duob⁹ istis: id est de veritate t māsuetudine eius inimici liuore t inuidia torquerent: in tertio: id est
Leuit.20. iustitia scandalū posuerunt. Quare? Quia lex iusserat adulteros lapidari: t vtiq; qō ꝙ iustū erat lex iubere nō poterat. Sed siquis aliter diceret q̄ lex iusserat: iniustus deprehēderet. Dixerunt g apud semetipsos: Verax putat: māsuetus videt: de iustitia illi ꝓrenda calūnia est. Offeram⁹ ei mulierē in adulterio deprehensā: dicam⁹ de illa qđ i lege scriptū est. Si eam iusserit lapidari: māsuetudinē nō habet. Si eā dimitti cēsuerit: iustitiā nō tenebit. Vt aūt māsuetudinem inquirūt nō pdat: in q̄ ipsio iā amabilis fact⁹ est: sine dubio dimitti eā iubebit. Hinc nos inuenie⁹ occasionē accusandi: t reū faciem⁹ tanq̄ legis ꝓuaricatorē dicētes ei: Hostis es legi: cōtra moysen respondeo: imo ꝓtra eū qui p moysen dedit legē: Reus es mortis: cū illa t tu ipse lapidandus. Posset hoc verbo atq; sententijs inflāmari inuidia: feruere accusatio: flagitari damnatio. Sz cui hęc? Peruersitas rectitudini: falsitas veritati: curuū directo: stultitia sapiētię? Oñ illi laqueos pararent: in quos nō ipsi ꝓpus caput ejicerent? Nō est captus cui ipi tendebāt: sed potiꝰ capti sunt q̄ tendebāt: qi nō crediderūt in eū q̄ eos posset de laqꝫ eruere. Ecce dñs i respōdēdo t iustitiā seruatur⁹ ē: t a māsuetudie nō ē recessur⁹. Quid ergo rīdit dñs iesus? Quid rīdit veritas? Quid rīdit sapientia? Quid rīdit ipa cui calūnia parabat iustitia? Nō dixit: nō lapidet: ne ꝛ legē dicere videret. Ab-
Luc.19. sit aūt vt diceret: lapidet. Venit ergo nō perdere qō inuenerat: sed quęrere qō perierat. Quid g respōdit? Videte q̄ plen⁹ ē iustitia:
L plen⁹ mansuetudine t veritate. Qui sine peccato ē vr̄m inqt: ꝓr i illā lapidē mittat. O risus sapiētię: quō eos intromisit i se. Forte ergo calūniabant: seipos intrinsecus nō ꝑscrutabant. Adulterā videbāt: se nō respiciebāt. Ꝓuaricatores legi legē implere cupiebant: t hoc calūniando nō vere tanq̄ adulteria castitate dānādo. Audistis iudęi: audistis pharisęi: audistis legis doctores: legis custodes: sed nōdū intellexistis legislatorē. Quid aliud vobis significat: cum digito scribit in terrā? Digito ergo dei lex scripta est. Hūc dñs i terra scribebat: qi fructū reqrebat. Audistis g: impleat lex: lapidetur adultera. Sz nūquid qi punīda est: lex implēda est a punīdis? Cōsideret se vnusq̄sq; vestrū: intret in semetipm: ascēdat tribunal mētis suę: ꝓstituat se ante cogitationē suā: cogitet se consiteri. Scit ergo qui sit: qi nemo 1.Co
scit hoim q̄ sunt hominis nisi spūs hominis qui in ipso est. Unusq̄sq; in se intēdens: peccatorē se inuenit. Ita plane. Ergo aut istā dimittite: aut simul cū illa legis pnā excipite. Si diceret: lapidet: māsuet⁹ nō videret. Dicit qō dicere debet: t māsuet⁹ t iustus: Qui sine peccato ē vr̄m: ꝓr i illā lapidē mittat. Hęc vox iustitię est: Puniat peccatrix: ꝙ nō a peccatorib⁹. Impleat lex: sed nō a ꝙuaricatorib⁹ legis. Hęc vox oīno iustitię est: qua iustitia illi tanq̄ trabali telo ꝓcussi se inspiciētes: t reos se inuenientes: vnus post vnū oēs recesserūt. Relicti sunt duo: misera t misericordia. Dñs aūt cū eos telo iustitię percussisset: nec dignat⁹ ē cedētes attendere: ꝙ auerso ab eis obtutu rursus scribebat in terra. Relicta aūt illa sola muliere oibusq; abeuntib⁹: leuauit oculos suos ad mlierē. Audiuim⁹ vocē iustitię: audiam⁹ t māsuetudinis. Pl⁹ enī credo trita erat illa mlier cū audisset a dño dictū: Qui sine peccato ē vr̄m: ꝓr in illā lapidē mittat. Illi enī attēdētes t ipo abscessu ꝓcessit: derelicta mulierē cū magno peccato: ei q̄ erat sine peccato. Et qi illa ꝺ audierat: Qui sine pcō ē vr̄m: ꝓr in illā lapidē mittat: ab illo se punīdā sperabat: i q̄ peccatū inueniri nō poterat. Ille aūt q̄ aduersarios ei⁹ repulerat lingua iustitię: leuāo i eā oculos māsuetudinis interrogauit eā: Nemo te cōdemnauit? Respōdit illa. Nemine. Et ille: Nec ego te cōdemnabo: a quo forte damnari timuisti: qi i me pctm nō inueniſti. Nec ego te cōdemnabo. Quid ē dñe? Faueo g peccatis?

Nō plane ita. Antēde quod sequit: Vade deinceps iam noli peccare. Ergo t dominus damnauit: sed peccatuz non dominē. Si aūt peccatoz fautor esset: diceret: Nec ego te damnabo: vade viue vt vis: de mea liberatione esto secura: ego te quantūcūq peccaueris ab oni pena: etiā a gehenne t inferni tortorib⁹ liberabo. Nō dixit ū.

D Intēdant q qui amāt in dño mānsuetudinē: .124. t timeāt veritatē. Eteni dulcis t rect⁹ dñs. Amas q dulcis ē: time q rectus est. Tanq̄ .41. māsuetus dixit: Tacui: sed tanq̄ iust⁹: Nū .102. quid semp tacebo? Misericors t miserator dñs. Ita plane. Adhuc adde: Longanimis. Adde adhuc: Et multū misericors. Sz time qō ē in nouissimo: Et verax. Qō eīn modo sustinet peccātes: iudicatur⁹ ē cōtemnētes. .10.1. An diuitias lōganimitatis eius cōtemnis? Ignoras q: patiētia dei ad pnitētiā te adducit? Tu aūt fm duriciā cordis tui t cor impnitēs thesaurizas tibi irā in die ire t reuelatiōis iusti iudicij dei: qui reddet vnicuiq .101. iuxta opa sua. Mānsuetus dñs: longanimis dñs: misericors dñs: sed t iust⁹ dñs t verax dñs. Largitur tibi spaciū correctiōis: sed tu plus amas dilationē q emēdationē. Mal⁹ fuisti heri: hodie bon⁹ esto. Et hodiernū die in malicia pegisti: vel cras mutare. Sz expe cras: t de misericordia dei tibi plurimū polliceris: ḡsi ille qui tibi p pnitētiā pmisit sa- .7.27. lutē: pmisit nibi etiā longā vitā. Unde scis quid pariat crastinus dies? Recte dicis in corde tuo: qñ me conuertero: de⁹ mihi omnia peccata dimittit. Regare non possumus q correctis atq̄ cōuersis indulgentiā de⁹ pmisit. Nā in q ppba mihi legis: q: pmisit de⁹ correcto indulgentiā: nō mihi legis q: promisit tibi longā vitā. Et vtroq̄ igit homines piclitant: sperando t desperādo ptranso rebus. Sperādo decipit q dicit: Bon⁹ ē de⁹: misericors ē de⁹: faciā qō mihi placet: quod liber: laxem habenas cupiditanb⁹ meis: impleam desideria aiē meē. Quare hoc? Quia misericors ē deus: māsuetus est deus. Spe ilti piclitant. Desperatiōe aūt qui cū incidērunt in grauia peccata: putātes sibi iam nō posse ignosci pnitētibus: et statuētes se ad damnationē sine dubio destinatos: dicunt apud seipsos: Jā damnati sum⁹: quare nō qō volum⁹ facim⁹? animo gladiatorū ferro destinatoz. Ideo molesti sūt desperati. Jā eīn qō timeāt nō habent: t vehemēter timēdi sunt. Istos desperatio necat: illos spes. Inter spem t desperationē ḡstuat aia. Metuendū est ne te occidat spes: t cum multuz speras de misericordia: incidas in iudiciuz. Metuendū est rursus ne te occidat desperatio: t cū putas iā nō tibi ignosci quē grauia cōmisisti: nō agas pnitentiā: t incurras iudicem sapientiā: quē dicit: Et ego vēē pditioni sup eidebo. Quid ḡ egit deus cū piclitātibus vtroq̄ morbo? Illio qui spe piclitanb⁹ dicit: Ne tardeo cōuerti ad deū: neq̄ differas de die i die. Subito eīn veniet ira ei⁹: t i tēpore vindictē dispdet te. Illis q desperatiōe piclitanb⁹ quid dicit? In quacūq̄ die iniquus cōuersus fuerit: oēs iniq̄tates eius obliuiscar. Propter illos q desperatiōe periclitanb⁹: pposuit indulgētiē pōtū. Propter illos qui spe piclitanb⁹ t dilatiōib⁹ illudunb⁹: fecit deus diem mortis incertū. Qñ veniat vltim⁹ dies nescis. Ingratus es: q hodiernū habes: in quo corrigarie? Sic ḡ ad istam mulierē: Nec ego te cōdēnabo. Sz facta secura de pterito: caue futura. Deleui qō cōmisisti: obserua qō ḡcepi vt inueniās quod promisi.

Proue. 1.

Eccl. 5.

Ezech. 18.

Joh. 8.

De eo qō scriptum est in euangelio fm eūdem: Si māseritis in verbo meo: vere discipuli mei eritis. Sermo XLVIII

A Nquit charitas vra omnes nos vnū magistrū habere: t sub illo condiscipulos esse. Nec ideo magistri sum⁹: qz de loco sup ore loq̄mur vobis: sed mgr ē oim q habitat i nob⁹ oīb⁹. Ipe mō in euāgelio nobis oīb⁹ loq̄bat: et dicebat nobis: qō etiā ego dico vobis. Dicit aūt ille de vobis t nobis t nob: Si māseritis in vbo meo: nō vtiq̄ i meo q mō loquor: ḡ in ei⁹ q mō i euāgelio loq̄bat: Si māseritis i vbo meo vēē: vere discipuli mei eritis. Ad discipulū est parū accedere: ḡ manere. Nō ḡ ait: Si audieritis verbū meū: aut si accesseritis ad verbū meū: aut si laudaueritis verbum meū. Sed videte quid dixerit: Si māseritis in verbo meo: vere discipuli mei eritis: t cognoscetis veritatē: t veritas liberabit vos. Quid dixim⁹ fratres? Manere in verbo dei: labor est an non est? Si labor est: attende magnum pmiū. Si labor nō est: gratis accipis pmiū. Manemus ergo i eo qui manet in nobis. Nos si non manserimus in illo: cademus.

Joh. 8.

Ille autē si in nobis non mānserit: non ideo domū perdidit. Potuit ille manere in se: qui nunc̄ deserit se. Absit aūt ab homie vt maneat in se: qui perdit se. Ergo nos in illo manemus indigentia: ipse in nobis manet misericordia. Jam ḡ si ꝓpositū est quod facere debeamus: quid accepturi sum⁹ videamus. Indixit enī opus: t ꝓmisit mercedē. Quod est opus? Si mānseris in verbo meo. Breue opus. Verbū breue: magnū opere: Si mānseritis. Quid est si manseritis? Si in petra ędificaueritis. O q̄s magnū est fratres hoc:
Matth.7. sup̄ petrā ędificare q̄s magnū est. Venerūt flumia: flauerūt venti: descenderūt imbres t impegerūt in domū illā t nō cecidit: fundata enī erat supra petrā. Quid est ergo in verbo dei manere: nisi nullis temptatiōib⁹ cedere? Pręmiū quid est? Cognoscetis veritatem: t veritas liberabit vos. Cōpatimini nobis: q: vocē meā sentitis obtunsam. Adiuuate me tranquillitate. O ḡmiū. Cognoscetis veritatez. Forte aliquis diceret: et qđ
Joh.8. mihi ꝓdest cognoscere veritatē? Et veritas liberabit vos. Si nō delectat veritas: delectet libertas. In cōsuetudine latinę linguę liberari duob⁹ modis dicit. Et maxime i eo cōsueuim⁹ audire hoc verbū: vt quicūq; liberat: intelligat periculū euadere: molestiā carere. Liberari autez ꝓprie dicit liberū fieri: Quō saluari saluū fieri: sanari sanū fieri: sic liberari liberū fieri. Ideo dixi: Si nō delectat veritas: delectet libertas. Hoc in greca lingua euidēnus sonat: nec potest aliter intelligi. Et vt noueritis qa aliter intelligi nō potest: loquente dño: respōderūt iudei: Nos nemini seruiuimus vnq̄: quō dicis: veritas liberabit vos? Id est veritas liberos vos facit. Quō dicis eis q nemini vnq̄ seruiuim⁹: quos videz inquit non habere seruitutis necessitatē: quō eis polliceris libertatē? Audierūt q̄ debuerūt: sed nō fecerūt q̄ debuerūt. Quid audierūt? Quia dixit: Veritas liberabit vos. Attēdistis vos q: nō seruitis homini: t dixistis: Nemini seruiuimus vnq̄. Quis iudęus t grecus: diues t paup: honorat⁹ t ꝓuatus: impator: t mendicus: quis qui facit peccatū: seruus est peccati. Quis inquit qui facit peccatū: seruus ē peccati. Si agnoscant homies seruitutē: videbunt vnde accipiūt libertatē. Ingenuus est aliquis: captuak a barbaris: ex ingenuo factus est seruus. Audit hō miserator: cōsiderat se habere pecuniā: fit redēptor: pergit ad barbaros: dat pecuniā: redimit hominē. Plane redidit libertatē: si abstulit iniquitatē. Sed q̄s abstulit iniq̄tatē? Homo homi? Ille q̄ seruiebat apud barbaros: a redēptore suo redēptus est. Et multū interest inē redemptorē t redemptū: tamē sub dña iniquitate forte cōserui sunt. Interrogo redēptorem: habes peccatū? Habeo inq̄t. Ergo nec tu te iactes redemptū: nec tu te extollas redemptorē: fugite ambo ad verū liberatorē. Parū est: q: sub peccato sunt: serui dicti sūt t mortui dicunt. Qō timet homo ne faciat illis captiuitatē: iam illi fecit iniq̄tatē. Quid enī: q: vident viuere? Nūquid ideo errauit ille q̄ dixit: Dimitte mortuos sepelire mor-
Mat. tuos suos? Ergo mortui oēs ꝑ peccato: serui mortui: seruiēdo mortui: moriendo serui.
Joh. Quis ḡ liberat a morte et a seruitute: nisi in mortuis liber? Quis est i mortuis liber: nisi
Jo. i. si inter peccatores sine peccato? Ecce venit
Joh. ꝓnceps mūdi: ipse dicit redēptor nr̄: liberator nr̄: Ecce venit ꝓnceps mūdi: t i me nihil inueniet. Tenet q̄s decepit: quos seduxit: q̄b⁹ peccatū mortēq; ꝑsuasit: in me nihil inueniet. Veni dñe redēptor: veni: Agnoscat te captiu⁹: fugiat te captiuator: tu esto mihi liberator. Ille me ꝓditū inuenit: in quo diabolus nihil inuenit q̄ caro agit. Inuenit carnē in illo ꝓnceps hui⁹ mūdi? Inuenit. Et qualē carnē? Mortalem: quā possit tenere: quā possit crucifigere: quā possit occidere. Erras deceptor: non fallit redēptor. Erras. Videos i dño carnē mortalē: nō est caro peccati: similitudo est carnis peccati. Misit enī
Ro. 1 deus filiū suū in similitudinē carnis peccati. Vera caro: mortalis caro: sed nō peccati caro. Misit enī deus filiū suū in similitudinē carnis peccati: vt de peccato dānaret peccatū in carne. Misit enī de⁹ filiū in similitudinē carnis peccati in carnē: nō tī in carnez peccati. Propter quid? Vt de peccato: certe nullū peccatū: vt de peccato damnaret peccatū in carne: vt iustitia dei impleret in nobis: qui nō sm carnē ambulam⁹: sed sm spiritū. Si ergo similitudo carnis erat peccati nō caro peccati: quō vt de peccato damnaret peccatū in carne? Solet t similitudo capere nomē eius rei: cui⁹ ē similitudo. Nō dicit verus: si etiā si pictū in pariete oūdas: t ḡras q̄d sit: respondet hō. Peccatū ḡ appellata est caro: dño similitudinē carnis peccati: vt esset sacrifi-

ciū ꝓ peccato. Dicit idem apſus alio loco.
1.Cor.5. Eum qui nō nouerat peccatū: ꝓ nobis peccatū fecit. Eū qui nō nouerat peccatū: Quē qui nō nouerat peccatū: niſi eum qui dixit:
Ioh.14. Ecce venit princeps mūdi: ⁊ in me nihil inuenit? Eū ꝙ non nouerat peccatū: peccatū ꝓ nob fecit: Eū ipm chriſtū neſcientē peccatū: fecit deus ꝓ nobis peccatū. Quid eſt ꝙ fratres? Si diceret: Fecit in illum peccatū: aut fecit illum habere peccatū: intolerabile videret. Quomō toleram⁹ qđ dictū eſt: Fecit eū peccatū vt ipe chriſtus ſit peccatū? Qui nouerāt ſcripturas veteris teſtamēti: recognoſcūt qđ dico. Nō eñ ſemel dictū ē: ꝙ aliq̄ties crebrius. Peccata dicta ſūt: ſacrificia ꝓ peccatis. Offerebat: verbi gſa: ꝓ peccato bȳcius: aries: quodlibet: ipſa victima q̄ offerebat ꝓ peccato peccatū nomi-
Leuit.4. nabat. Peccatū ergo dicebat ſacrificiū pro peccato: ita vt aliquādo dicat lex ſacerdotes ponere debere manus ſuas ſuper peccatū. Ergo eū qui nō nouerat peccatū: fecit ꝓ nobis peccatū: id eſt ſacrificiū ꝓ peccato. Factū eſt peccatū: oblatus eſt: ⁊ deletū eſt peccatū. Fuſus eſt ſanguis redemptionis: ⁊ de-
1.Ioh.1. leta eſt cautio debitoris. Ipſe eſt ſanguis q̄ ꝓ multis effuſus ē in remiſſionē peccatorū. Quid eſt ergo q̄ inſipienter exultaſti meus captiuator: quia carnē mortalē habuit me⁹ liberator? Si habuit peccatū vide: Si aliq̄d
Ioh.1. tuū in eo inueniſti tene. Verbū caro factū eſt. Verbū creator ē: caro creatura ē. Quid ibi tuū inimice? Et verbū de⁹ ē: ⁊ aīa hominis creatura eſt: ⁊ caro hominis creatura eſt: ⁊ caro mortalis dei creatura ē. Peccatū ḡre.
Ioh.14. Sed ꝙd quęras veritas loquit: Veniet princeps mūdi: ⁊ in me nihil inueniet. Nō ergo nō inuenit carnē: ſed nihil ſuū: id eſt nullaꝫ peccatū. Decepiſti innocētes: feciſti nocentes. Occidiſti innocentē: peniſti quem non debebas: redde qđ tenebas. Quid ḡ? Ad horā inſultaſti: q̄ inueniſti in chriſto carnē mortalē? Aduſcipula tua erat. Unde lęrat⁹ es: inde captus es. Ubi te exultaſti aliquid inueniſſe: inde nūc doleo qđ poſſederas ꝓ-
Ioh.8. didiſſe. Ergo fratres ꝙ credimus in chriſtū: maneam⁹ in verbo eius. Si eñ mānſerimus in verbo eius: vere diſcipuli eius ſum⁹. Nō eñ ſoli illi duodecim: ſed oēs qui manem⁹ i verbo ei⁹ vere diſcipuli ei⁹ ſumus: ⁊ cognoſcemus veritatē: ⁊ veritas liberabit nos: id
Ioh.14. eſt chriſtus fili⁹ dei qui dixit: Ego ſum veritas: liberos nos faciet: hoc ē liberabit nos: nō a barbaris ſed a diabolo: nō a corporis captiuitate: ſed ab aīe iniq̄tate. Solus eſt qui ſic liberat. Nemo ſe liberū dicat: ne ſeruus remaneat. Non remanebit in ſeruitute anima noſtra: quia quotidie dimittunt⁹ debita noſtra.

¶De paſtore ⁊ mercēnario ⁊ fure: In euangelio ſm eūdē Ser¶XLIX

¶ Non ignorat fides veſtra chariſſimi: ⁊ ita vos didiciſſe nouimus dicēte magiſtro de cęlo i quo ſpem veſtrā poſuiſtis: q̄ oēs nr̄ ieſus xp̄s ꝙ ꝛ̄ꝫ ꝓ nobis paſſus eſt ⁊ reſurrexit: caput eſt eccleſię: ⁊ eſt corpus eius eccla: ⁊ in eius corpore vnitas membroꝝ: et cōpago charitatis tanꝫ ſanitas exiſtit. Quicūq; aūt in charitate frigu-
erit: infirmat in corpore chriſti. Sed potens eſt ille qui exaltauit caput noſtrū: etiā infirma mēbra ſanare: dū tamē nō nimia impietate ꝓcidant: ſed hęreant corpori donec ſanent. Quicqđ eñ adhuc hęret corpori: non deſperatę ſanitatis eſt. Qđ aūt ꝓcſum fuerit: nec curari: nec ſanari pōt. Cū ergo ille ſit caput eccleſię: ⁊ ſit corpus eius eccleſia: totus chriſtus caput ⁊ corpus eſt. Reſurrexit iam ille. Caput ergo habemus i cęlo. Caput noſtrum interpellat pro nobis. Caput noſtrū ſine peccato ⁊ ſine morte: tam ꝓpitiat pro peccatis noſtris deum: vt ⁊ nos i fine reſurgentes ⁊ imutati in gloriā cęleſtē: ſeq̄mur caput noſtrū. Quo eñ caput ⁊ cętera mēbra. Sed dū hic ſumus: mēbra ſumus: ne deſperem⁹: q̄: ſecutura ſum⁹ caput noſtr̄. Videte eñ frēs dilectiōes illi⁹ capitis nr̄i. Jā in cęlo eſt: et hic laborat ꝓ diu hic laborat eccleſia. Hic chriſt⁹ eſurit: hic ſitit: nudus eſt: hoſpes eſt: infirmat: in carcere eſt. Quicqđ eñ ꝛ̄ p̄ patit corpus eius: ſe dixit pati: et in fine ſegregans ipſum corpus ſuū ad dexterā: ⁊ reliq̄s a quib⁹ mō cōcutcat ſegregans ad ſiniſtrā:
Matth.25. dictur⁹ eſt his q̄ ſunt ad dexterā: Venite benedicti patris mei ꝓcipite regnū q̄ vobis paratū eſt ab origine mūdi. Quib⁹ meritis? Eſurini enim ⁊ dediſtis mihi māducare tē. Sic exequit tanꝫ ipſe accepiſſet vſq; adeo vt illi nō intelligēres: reſpōdeant ⁊ dicant: Dñe: quādo te vidim⁹ eſurientē: hoſpitē: et in carcere? Et dicat eis: Quꝫ vni ex minimis meis feciſtis: mihi feciſtis. Sic etiā in noſtro corpore caput ſurſum eſt: pedes in terra ſūt.

i

tñi in aliq̃ cõstipatiõe ⁊ coartatiõe holm: qñ tibi aliq̃o pedẽ calcat: nõne dicit caput: calcas me: nec caput tuũ nec linguã tuã quisq̃ calcauit? Sursuz est: in tuto est: nibũ ei mali cõtigit: ⁊ tñ qz p cõnexionẽ charitat⁹ vnitas est a capite vsq̃ ad pedeo: nõ se inde lingua separauit: sed dixit: Calcas me: cũ eam nemo ptigerit. Quõ g̃ lingua quã nemo cõtigit dic̃: Calcas me: Sic xp̃s caput q̃ nemo calcat dixit: Esuriui ⁊ dedistis mihi mãducare. Et illis q̃ hoc nõ fecerũt dixit: Esuriui ⁊ nõ dedistis mihi mãducare. Et quõ conclusit? Sic. Jbũt illi in cõbustionẽ ẽtnã: iusti aũt in vitã ẽternã. Cũ ergo nũc loqueret dixit se eẽ pastorẽ: dixit eẽ ⁊ ianuã. Utrũq̃ ibi habes: ⁊ ego sum ianua: ⁊ ego sũ pastor. Janua est in capite: pastor in corpore. Dicit eñ petro: in quo vno formar ecclesiã: Petre amas me? Respõdit. Dñe amo. Pasce oues meas. Et tertio: Petre amas me? Cõtristatus ẽ petr⁹ q̃ cũ tertio interrogauit: q̃si ille qui vidit ꝓscientiã negatoris: nõ videbat fidem cõstantio. Nouerat illũ semp: nouerat illũ ⁊ qñ se petrus ipse nõ nouerat. Tũc eñ se nõ nouerat: quando dixit: Tecũ ero vsq̃ ad mortẽ: ⁊ q̃ eẽt infirmus nesciebat. Quõ plerũq̃ reuera ⁊ infirmis cõtingit: vt ẽgrot⁹ nesciat quid cũ illo agat: medicus aũt sciat: cũ ille ẽgritudinẽ illã patiat: medic⁹ nõ patiat. Magis dicit medic⁹ quid agat i altero q̃ ille qui ẽgrotat quid agat in seipso. Petrus g̃ tunc infirmus: dñs aũt medicus. Dicebat se habere vires quas nõ habebat. Ille aũt tangẽs venã cordis eius: dicebat qõter cũ esset negatur⁹. Et ita factũ est quõ p̃dixit medicus: nõ quomõ p̃sumpsit ẽgrot⁹. Ergo post resurrectionẽ suã dñs interrogauit cũ: nõ nesciens quo ille animo cõsisteret amorẽ christi: sed vt trina cõfessione amoris deleret trinã negationẽ timoris. Ergo hoc dñs exigit a petro: Petre amas me? Quasi quid mihi dabis: quid mihi pręstabis: quia amas me? Quid erat p̃statur⁹ petruo resurgenti dño ⁊ eunti in cęlũ: atq̃ sedẽti ad dexterã patris? Quasi diceret: hoc mihi dabis: Ъ mihi p̃stabis: si amas me: vt pascas oues meas. Per ianuã intres: nõ per aliam partẽ ascendas. Audistis cum euangeliũ legeret:

Qui intrat per ianuam pastor est: qui aũt ex alia parte ascẽdit: fur est ⁊ latro: Et dissipare quęrit et spargere et tollere. Quis ẽ qui intrat p ianuã? Qui intrat per christum. Quis est iste qui imitatur passionem christi? Qui cognouit humilitatem christi: vt cũ deus factus sit homo ꝓ nobis: cognoscat se homo nõ esse deũ ꝑ hominẽ. Qui eñ vult de⁹ videri cũ sit hõ: non imitat illũ qui cũ deus esset hõ factus est. Tibi aũt nõ dicit: esto aliquid min⁹ q̃ eo: ꝑ cognosce quid eo. Cognosce te infirmũ: cognosce te hominẽ: cognosce te peccatorẽ: cognosce te q̃ ille iustificat: cognosce q̃ maculosus es. Aparcat in cõfessione tua macula cordis tui: ⁊ p̃nebis ad gregẽ christi: q̃ cõfessio peccatorũ inuitat medicũ sanaturum: quõ in ęgritudine qui dicit: sanus sum: non quęrit medicũ. Nũquid nõ ad templũ ascẽderat pharisęus ille⁹ publican⁹? Ille de sua sanitate gloriabat: ille vulnera sua medico ostẽdebat. Dicebat eñ ille: Deus gras tibi ago: q̃ nõ sum sicut publican⁹ iste: Gloriabat sup alterũ. Ergo si publican⁹ ille sanus esset: inuideret illi pharisęus: q̃ nõ haberet sup quẽ extolleret. Quõ ergo venerat q̃ sic inuidebat? Nõ erat vtiq̃ sanus. Et cũ se sanum diceret: nõ descendit curatus. Ille aũt ad terrã oculos deiciens: ⁊ nõ au dẽs in cęlũ attollere: pectiebat pectus suum dicens: Ꝓpitiꝰ esto mihi peccatori. Et quid dicit dñs? Amẽ dico vobis: q̃ descẽdit iustificatus de templo publican⁹ magis q̃ pharisę⁹: quia ois qui se exaltat humiliabit: et qui se hũiliat exaltabit. Qui aũt se exaltãt: p alterã ptẽ volunt ascẽdere ad ouile. Qui aũt se hũiliãt: p ianuã intrãt ad ouile. Jõ de illo dixit: intrat: de illo: ascẽdit. Qui ascẽdit videtis q̃ alta petit: nõ intrat sed cadit. Ille aũt qui se submittit vt per ianuã intret: nec cadit: sed pastor est. Sed treos ꝓsonas dixit dños: ⁊ debem⁹ illas inuestigare i euãgelio: pastor⁹: mercẽnarij ⁊ furis. Cũ legeret puto q̃ aliquis dixit: designauit pastorem: designauit mercẽnariũ: designauit furẽ. Pastorem dixit animã suã ponere ꝓ ouib⁹ suis: ⁊ intrare per ianuã. Furem dixit ascẽdere per aliam partẽ. Mercennariũ dixit lupum vel furẽ si videat fugere: quia nõ est illi cura de ouibus. Mercẽnarius est enim non pastor. Ille intrat p ianuã: quia pastor ẽ. Ille ascẽdit p aliam partez: quia fur est. Ille videns eos qui volunt tollere oues: timet et fugit quia mercennarius est: quia non est illi cura de ouibus: Mercennari⁹ est enim. Si inuenerimus treos istas ꝓsonas: iuenit sanctitas

vsa ⁊ quos diligatis: ⁊ quos toleretis: ⁊ ḋs caucatio. Diligendus est pastor: tolerand⁹ est mercēnarius: cauēdus est latro. Sūt bo-
Philip.1. mines in ecclesia: de ḋbus dicit apls: qui ex occasiōe euāgelizāt: quærētes ab hominibus cōmoda sua: siue pecuniaria siue bonoꝝ vel laudis būanę. Quomodolibet volētes accipere munera euangelizant: nō tam salutē eius quærunt cui annūciāt: q̄ cōmodum suum. Ille aūt qui audit salutē ab eo qui non habet salutē: si ei crediderit quē illi annunciatur neq; in illo spē posuerit p quē illi annūciatur salus: qui annūciat habebit detrimentum: cui annūciabit habebit lucrū. Habes
Mat.23. dīm dicentē de phariseis: Cathedrā moysi sedent. Nō eos solos significabat dominꝰ: quasi vō eos qui crederēt in xp̄m ad iudęorum scholā mitteret: vt ibi discerēt quēadmodū iter sit ad regnuz ęlozꝝ. Nonne ideo dūs venit vt instrueret ecclesiā: ipsoq; iudęos bene credētes ⁊ bene sperātes ⁊ bene diligētes segregaret tanq̄ frumenta a paleis:
Ephe.2. ⁊ faceret vnū parietē circūcisionis: cui ꝓiungeretur alius paries ex ꝓputio gentiū: quibus duob⁹ parietibus de diuerso venientibus eēt ipse lapis angularis? Nōne ḡ idem dūs de duab⁹ istis plebibus in vno futuris dixit: Habeo ⁊ alias oues: quę nō sunt ex ḥ
Joh.10. ouili? Loquebat aūt iudęis. Oportet me īquit ⁊ eas adducere: vt sit vnus grex et vn⁹ pastor. Ideo duę naues erāt vnde vocauerat discipulos: duas psonas plebis signifi-
Luc.5. cabant: quādo miserūt retia ⁊ ceperūt tātam vim ⁊ tātum numerū piscīū: ita vt peneretia rūperent: Et onerauerūt inquit duas nauel. Duę naues significabāt vnā ecclesiā: sed de duab⁹ plebibus factam: cōiunctā in
Psal.19. xp̄o: aliqn̄ de diuerso venientē. Hoc significant etiā duę vxores habētes vnum virū iacob: lia ⁊ rachel. Has duas significāt etiam
Psal.20. duo cęci: qui sedebāt iuxta viā quos dūs illuminauit. Et si aduertat' scripturas īmoltis locis inuenietis significari duas ecclesi-
D as: quę nō sūt duę ꝑ vna. Ad hoc enī valet lapis angularis: vt ex duabus faciat vnaz. Ad ḥ valet ille pastor: vt de duob⁹ gregib⁹ faciat vnū. Ergo dūs doctor⁹ ecclīā: ⁊ habitat in suo scholā suā ꝑter iudęos: sic videm⁹ mō: nūquid credentes in se ad iudęos missurus erat vt discerent? Sed nomie phariseorū et scribarū significauit quosdaz in ecclesia sua futuros: qui dicerēt et nō facerent: Se autē figurauerat in psona moysi. Etenī psonam eius gerebat moyses: ⁊ velū ante se ideo ponebat: quādo loquebat ꝑ̄lo: quia ꝑdiu illi in lege carnalibus gaudēs ⁊ voluptatibus dediti erāt: ⁊ regnū terrenū quærebāt: velamen positū erat cōtra facē eorū ne viderent xp̄m in scripturis. Ablato eīm velamīe: postea ḡ passus est dūs: visa sunt secreta templi.
Mat.6. Ideo cū in cruce penderet: scissum est velū templi a sūmo vsq; deoꝛsuz. Et aperte dicit
2.Cor.3. apls⁹ paulus: Cuz autē transieris ad xp̄m auferetur velamē. Qui autē nō trāsierit ad xp̄m: ḡuis legat moysen: velamē positū est sup eos: eius: sicut dixit apls⁹. Cū ḡ ꝑfigura ret quosdā tales futuros dūs ecclesia sua: quid ait? Scribe ⁊ pharisei cathedrā moysi
Mat.23. sedent. Quę dicūt facite: ꝑ quę faciūt facere nolite. Quādo illud audiūt clerici mali qō ipsos dicit: volūt quertere istā sentētiam. Nunqd nō si illis liceret delerēt illā de euangelio? Quia vō delere illā nō pōt: puertere illā quærūt. Sed adest dūi gra⁹ misceria: nec sinit eos facere: q; circūspicit vitare sua oculo sententias suas ⁊ liberauit: vt quisq; inde aliquid ꝑcidere voluerit: aut inducere male legendo vel interꝑtādo: ille si cor habet qō pasum est iungat scripturę et legat supiora vel inferiora: ⁊ inueniet sensuz quē volebat ille male interpretari. Quid ḡ putatis istos dicere de ḥb⁹ dicit: Quę dicūt facite? Quia retinera a sanis laicis dicit. Laicus eīm qvult bene viuere: cū attenderit clericū malā: qd sibi dicit? Dūs dixit: Quę dicūt facite: quę faciūt facē nolite. Ambulabo viā dūi: nō sequar istius mores. Audiā ab illo: nō verba ipius sed dei. Sequar deum: sequat ille cupiditatē suaz: Quia si voluero apud deum sic me defendere vt dicā: Dñe vidi male viuentē clericū tuum: ⁊ ideo male vixi: nonne mihi dictur⁹ est: Serue nequā nō a me audieras: Quę dicunt facite: q̄ aūt faciūt facere nolite? Malus aūt laicus: infidelis: nō ptinens ad frumentum xp̄i: qui tanq̄ palea in area toleratur: quid sibi dicit quando cęperit illum arguere verbū dei? Ezi: Quid mihi loq̄ris? Ipsi episcopi: ipsi clerici nō illud faciunt: ⁊ me cogis vt faciā. Quęrit sibi non patronū ad causaz malā: ꝑ comitē ad penā. Nam nunq̄ eum defensurus est in die iudicii: quēcunq; maluz voluerit imitari. Quomodo eīm diabolus ortes quos seducit nō seducit cū quib⁹ regnet: sed cū quibus dam-

netur: Sic offeo q̄ sequūt maloꝝ: comites sibi ad gehennā quęrūt: nō patrocinia ad regna cęlorū. Quō ergo puertunt isti hanc sētentiam: quando illis dicit male viuētibus merito dictū est a domio: Quę dicūt facite: q̄ aūt faciūt facere nolite? Recte dictū ē iquiunt. Dictū est ēn vobis: vt quę dicim⁹ facia tis: quę aūt nos facim⁹ vos nō faciat⁊. Nos ℔ ēn offerimus sacrificiū: vobis non licet. Tibi dere versutias hominū: Quid dicā mercēnariorum? Nam si pastores essent: ista nō dicerēt. Ideo dño vt oo illis clauderet: secutus ē
Matth.23. ⁊ dixit: Cathedrā moysi sedent: Quę dicunt facite: quę aūt faciūt facere nolite. Dicūt ēn ⁊ nō faciunt. Quid est q̄ fratres? Si de sacrificio diceret offerēdo: diceret: dicūt ⁊ nō faciunt. Faciūt ēn sacrificium deo. Offerūt quidem quod dicūt: ⁊ non faciūt. Audi quid sequatur: Alligāt ēn onera grauia ⁊ importabilia: ⁊ imponūt ea sup ceruices hoim: q̄ ipsi vno digito nolūt attingē. Aperte exprobrauit: describit ⁊ ostendit. Sed illi qñ sic volūt puertere sententiā: ostendūt q: nihil quęrūt in ecclia nisi cōmoda sua: nec euāgelia legerunt. Si ēn nossent ipsam paginā ⁊ totū legissent: nunq̄ hoc dicere auderēt. Sed aperuo attēdite: q: habet tales ecclesia. Ne q̄s dicat nobis ꝑfuus de pharisęis dixit: de scribis: de iudęis dixit. Nam tales nō habet ec-
Matth.7. clesia. Qui sūt q̄ illi de quib⁹ dño dicit: Nō omnis qui mihi dicit: dñe dñe intrabit in regnū cęlorum? Et addidit: Multi dicent mihi in illa die: dñe dñe: nōne in nomie tuo ꝓpheraum⁹ ⁊ ī nomie tuo virtutes multas fecimus: ⁊ in nomie tuo manducauimus ⁊ bibimus? Nunq̄d in nomie christi facūt ista? Certū est: manifestū est: q: de his dic qui nomen christi habēt. Sed quid sequit? Tūc dicam illis: Nunquā vos cognoui. Recedite a
Abd.8. me omnes qui opamini iniquitatē. Audi apo
Phil.1. stolū gentē de talibus. Dicit alios annūciare euangelū p charitatē: alios p occasionem. De quibus dicit: Annūciant euāgelū nō recte. Rem rectā: sed ipsi nō recti. Quod annūciant rectū est: ꝑ qui annūciant nō sūt recti. Quare nō est rect⁹? Quia alio quęrit ī ecclesia: nō deū quęrit. Si deus quęreret: castus esset: q: legitimū maritū anima deum habet. Quisq̄s a deo ꝓter deū quęrit: nō caste deū quęrit. Videte frēs: si vxor amet maritū q: diues est: nō est casta. Nō ēn maritū amat: ꝑ aurum mariti. Si aūt maritū amat ⁊ nudum amat ⁊ pauperē amat. Si ēn ꝓpterea amat q: diues est: quid si quomodo sūt casus humani ꝓscribatur: subito egens remaneat? Renunciat illa forte: q̄ q̄ amabat nō maritus erat: ꝑ res eius. Si aūt vere maritū amet: etiā pauperē plus amat: q: ēn misericordia amat. Et ſi fratres de⁹ noster nunq̄ paup esse pōt: diues est: ipe fecit oia: cęlum ⁊ terrā: mare et angelos. Quicq̄d videmus: quicquid nō videm⁹ in cęlo: ipse fecit. Sed tamē nō diuitias amare debemus: sed eum qui fecit illas: Non tibi promisit nisi se. Inueni aliquid ꝓciosius: ⁊ hoc dabit. Pulchra est terra: cęlum ⁊ angeli: sed pulchrior ē qui fecit hęc. Qui ergo annūciant deū: amāteo deum: qui annūciant deum ꝓpter deū: pascunt oues: ⁊ non sunt mercēnarii. Ipsaꝫ castitatē exigebat dom⁹ noster iesus christus quādo dicebat petro: Petre amas me? Ioh.21
Quid est: amas me? Castus eo. Non est coitus adulterū. Nō tua quęris in ecclesia sed mea. Sed ꝑ talia eo ⁊ amas me: pasce oues meas. Non ēn eris mercennarius: sed eris pastor. Illi aūt non caste annūciabant: de ℣
quibus gemit apl⁹. Sed q: dicit: Quid ēn? Phil.1
Dū oi modo sive occasiōe sive vitate christ⁹ annūciet: permisit ergo esse mercennarios. Pastor veritate christū annunciat: mercenarius occasione christum annunciat: aliud quęrēs. Tamē et ille christū annūciat: ⁊ ille christum. Audi vocem pastoris pauli: Sive occasione sive veritate christus annūcietur. Ipse pastor voluit habere mercēnariū. Faciunt enim vbi possunt: vtiles sunt quātum possunt. Quādo aūt ad alios vsus: quęrebat apl⁹ cui⁹ vias imitarenꝯ infirmi: Mo- Phil.3
si vobis inquit timotheum qui vos cōmonefaciat vias meas. Et quid ait? Misi pastorē qui vos cōmoneret vias meas: id est quia quomō ego ambulo et ipse ambulat. Et mittens pastorem: quid ait? Neminem enim habeo tam vnanimē: qui sincera affectione ꝓ vobis sollicitus sit. Nonne cū illo erant multi? Sed quid sequit? Omnes ēn sua quęrunt: non quę sunt christi iesu: id est ego vobis pastorem mittere volui: nā multi mercennarij sunt: sed non oportuerat vt mercennarius mitteret. Ad alias res ⁊ negocia pagenda mittitur mercennarius: ad illas autem quas tunc volebat: pastor erat necessarius. Et vir inuenit vnum pastorem inter multos mercennarios: quia pauci pa-

storeo: multi mercennarij. Sed quid dicitur
ant. 6. de mercennarijs? Amē dico vobis: percepe
rūt mercedē suam. De pastore autē quid di-
ant. 2. cit apostolus? Quisquis autē mūd auerit se
ab huiusmodi: erit vas in honorē sanctificā
tū & vtile dño ad omne opus bonū paratū
semp. Nō ad q̄sdā reos paratū: & ad quasdā
non paratū: sed ad omne opus bonū para-
tū. Hęc de pastoribus dixi. De mercēnarijs
Joh. 10. autē iam diximus. Mercennarius quando
videt lupū insidiantē ouibus fugit. Hoc do
minus dixit: Quare? Quia nō est ei cura de
ouibus. Tamdiu est q̄ vtilis mercennarius
q̄dm non videt lupū: q̄dm nō videt furem
& latronem. Cū aūt viderit: fugit. Et q̄o est
de mercēnarijs qui fugit de ecclesia: quādo
videt lupū aut latronē? Abundāt lupi: abū
dant latrones. Ipsi sunt qui ascendūt alte-
rā partē. Qui sunt isti qui ascendūt? Qui
de parte donati volunt deprędari oues chri
sti. Ipi q̄ alterā partē ascendūt: nō p ebustū
intrant: quia nō sunt humiles. Quia superbi
sunt: ascēdunt. Quid est ascendūt? Extollū
tur. Vnde ascendūt? Per alterā partē. Vñ
de parte dici volunt: qui in vnitate nō sunt:
de altera parte sunt: & de ipa parte ascēdūt:
id est extollunt: & volunt tollere oues. Quō
ascēdūt: videte. Hos inquit sanctificam⁹:
nos facimus iustos. Ecce quo ascenderunt:
Luc. 14. Sed qui se exaltat humiliabit. Potens est
dominꝰ deus noster: humiliare eos. Lupus
aūt diabolꝰ est: insidiat vt decipiat & illū
Matth. 7. sequunt. Nam dictū est: Induti quidē pel-
libus ouiū: intus aūt sunt lupi rapaces. Si
vident mercēnarius aliquē peccare: aut sen
tire fm gnicē animę suę: aut aliquid facere
sceleratū & obscenū: & tamē quia videt habe
ri alicuⁿ momenti in ecclesia: vnde si sperat
cōmoda mercēnariⁿ est. Et cū videt domi-
nē perire peccato: videt illuz sequi lupū: vi-
det illius guttur trahi morsu ad supplicium:
nō illi dicit: Peccas: non illi obiurgat: ne p̄
dat cōmoda sua. Hoc est q̄: cuz videns lupū
fugit: nō illi dicit: Scelerate facis. Nō cor-
pore sed aię hęc fuga est. Quē vides corpo
re stare: fugi animo: cū videt peccatorē & nō
dicit illi peccas: cū etiā consiliū cum illo ha-
G bet. Fratres mei: nūquid non ascendūt ali-
quādo aut p̄sbyter aut episcopus. & non di-
cat aliud de superiori loco nisi ne rapiant ref
alienę: ne fraudes fiant: ne scelera admit-
tant? Nō possunt dicere aliud: quia cathe-
dram moysi sedent: & ipsa loquit de illis nō
ipsi. Quid est ergo: nūquid colligunt de spi Matth. 7.
nis vuas: aut de tribulis ficus? Et ois arbor
ex fructu cognoscit. Pharisęus potest bona
loqui: Pharisęus spina est. Quomō de spi-
na lego vuas: quia tu domine dixisti: Quę Matth. 23.
dicunt facite: quę autē faciūt facere nolite?
De spinis me iubes vuā accerpere: cū dice-
rio: Nūquid colligunt de spinis vuam? Re-
spondet tibi deus: Nō iussi te de spinis vuā
legere: sed vide attende bene. Forte vt fieri
solet: vitis cum circuierit p terram inuoluta
sit in spinis. Nam aliquādo inuenimus il-
lud fratres mei: vitem positā sup caricem:
quia ibi habet sepem spinosam: extēdit pal-
mites suos & infert in sepem: extendit in spi
nas botros: & qui videt botrū carpit: nō tā
de spinis q̄ ō vite quę circūplexa est spinis:
Sic ergo illi spinosi sunt: sed sedendo in ca-
thedra moysi: iuoluit eos vitis: & pendēt ad
eos botri: id est ūba bona: et bona p̄cepta.
Tu lege vuā: non te pungit spina qñ legis:
Quę dicunt facite: sed quę faciūt facere no-
lite. Pungit autē te spina: si quod faciūt fa-
cis. Vt ergo legas vuā: & non inhęreas spi-
nis: quę dicūt facere debetis: sed quę faciūt
nolite facere. Facta ipsorum spinę sunt: ver
ba ipsoz vua est: sed de vite: id est de cathe-
dra moysi. Fugiūt ergo isti quādo vident lu
pum: quādo vident latronem. Hoc aūt in-
ceperam dicere: quia de loco superiore non
possunt dicere ista: nisi bene facite. Nolite
piurare: nolite fraudare: nolite aliquem cir-
cūuenire. Aliquādo autem sic viuunt: vt de
tollenda villa aliena: cum episcopo consiliū
habeat: & petatur ab illo tale consiliū. Ali-
quando nobis contigit: expti dicimus: nos
non crederemus. Adulti a nobis cōsilia ma
la petunt: consilia mentiendi: circūueniēdi:
putanteo quia placent nobis. Sed in nomi
ne christi si domino placet quod dicimus:
nullus illum temptauit: et non inuenit in
nobis. Quia si vult ipe q̄ nos vocauit: pa-
storeo sumus non mercennarij. Sed q̄d ait
apostol⁹? Mihi minimū est vt a vobis iu- 1. Cor. 4.
dicer aut ab humano die: sed neq; ego me-
metipsum iudico. Nihil enim mihi cōscius
sum: sed non in hoc iustificatus sum. Qui
autem iudicat me: dominus est. Non ideo
bona est conscientia mea: quia vos illā lau-
datis. Quid enim laudatis quod non vide
tis? Ille lauder qui videt. Ille etiā corrigat

sīquid ibi videt quod eius oculos offendit: quia ⁊ nos non dicimus pfecte nos sanos: sed tūdimus pectus nostrū ⁊ dicimus deo: Propitius esto ne peccem. Tamē puto: coram illo eīm loquor: nihil aliud a vobis quęrens nisi salutem vestram. Et gemimus plerūq; in peccatis fratrū nostrorū: ⁊ vim patimur: ⁊ torquemur animo: et aliquādo corripimus illos: Immo nunq; nō corripimus: testes sunt offices qui recordant quod dico: quotiens sunt a nobis correpti fratres peccantes: ⁊ vehemēter correpti. Modo consilium nostrū tracto cū sanctitate vestra. In nomine christi plebs dei estis: plebs catholica estis: membra christi estis. Nō estis diuisi ab vnitate. Cōmunicatis membris apostolorum: cōmunicatis memorijs sanctorū martyrū diffusorū p orbem terrarū: ⁊ ptinetis ad curam nostrā: vt rationem bonaꝫ de vobis reddamus. Tota autē ratio nostra q̄ est: scitis. Domine scis quia dixi: scio q: nō tacui: scis quia animo dixi: scis ḡa fleui tibi cum dicerē ⁊ non audirer. Ipsa puto quod integra ratio nostra est. Securos eīm nos sec̄t spiritussanctus per ezechielē ꝓphetam. Vestis eīm ipsam lectionem de speculatore.

Ezech.33. Fili ait hominis: speculatorē posui te domus israel. Si me dicente ad impiū: Impie morte morieris nō dixeris: hoc est: ego eum tibi dico vt dicas: si eīm non annūciaueris venerit̄q; gladius ⁊ tulerit eum: id est q̄ minat⁹ sum peccatori: ille quidē impius in impietate sua morietꝫ: sanguinē autē eius de manu speculatoris requirā. Quare? Quia non dixit. Si autē speculator viderit gladiū venientem: ⁊ cecinerit tuba vt fugiat: ⁊ nō se obseruauerit: id est nō se correxerit: vt nō eum inueniat in supplicio q̄ minatur deus: venerit̄q; gladius ⁊ tulerit aliquē: ille quidē impius in iniquitate sua mortuus est: tu autez inquit animā tuam liberasti. Et in illo loco euāgelij quid aliud dicat seruo: cum diceret:

Luc.19. Domine sciebam te molestū siue durū hominē: quia metis vbi non seminasti: ⁊ colligis vbi nō sparsisti: ⁊ timens abij ⁊ abscondi talentū tuum in terra: ecce habes q̄ tuū est. Et ille: Serue inquit nequā ⁊ piger: magis quia me sciebas molestū ⁊ durū ēē: metere vbi non seminaui: et colligere vbi non sparsi: ipsa auaricia mea debuit te vocare: quia lucrum quęro de pecunia mea? Oportuit te ḡ vt dares pecuniā meā nūmulariis: et ego veniens cum vsuris exigissem meaꝫ. Nūquid dixit: dare vt exigeres? Nos ergo fratres damus: veniet ille qui exigat.

De eo qđ scriptum est in euangelio sm Johannem: Ego sum pastor bonus ⁊c: Sermo L

Audiamus dominū iesum cōmendā tem nobis boni pastoris officiū. In qua cōmendatione admonuit nos vtiq; vt intelligi vel bonos ēē pastores. Et nē intelligeret puerso mō multitudo pastorū: Ego sum inquit pastor bonus. Joā.10. Et vnde sit pastor bonus: consequēter ostēdit. Pastor inquit bonus: animā suā pro ouibus ponit. Mercēnarius autē ⁊ qui nō est pastor: videt lupū venientē ⁊ fugit: quia nō est ei cura de ouibus: mercēnarius eīm est. Pastor ḡ bonus christus. Quid petrus? Nōne bonus pastor? Nōne ⁊ ipse animā suam pro ouibus posuit? Quid paulus? Quid ceteri apostoli? Quid eorum tempora cōsequētes beati episcopi martyres? Quid etiā iste sanctus cyprianus? Nōne omnes pastores boni: non mercēnarij: de quib⁹ dicit: Amē dico vobis: receperūt mercedē suam? Omnes ḡ isti pastores boni: non solū q: sanguinē fuderunt: sed quia ꝓ ouib⁹ fuderūt. Non eīm fuderūt elatione: sed charitate. Nam ⁊ apud hęreticos qui propter iniquitates ⁊ errores suos aliquid molestiarū ꝑpessi fuerint: nolle martyrij se iactāt: vt hoc pallio dealbati facilius furent: quia lupi sunt. Si autem vultis scire in quo numero habendi sunt: pastorem bonuꝫ paulum apostolū audite: Quoniam nō omnes qui corpora sua in passione etiam ignibus tradunt: ęstimandi sunt sanguinē fudisse pro ouibus: sed potius contra 1.Cor.13. oues. Si linguis hominū loquar ⁊ angelorum: charitatem autē non habeam: factus sum velut ęramentū sonans: et cymbalum tinniens. Si sciero omnia sacramenta ⁊ habuero omnē ꝓphetiam: ⁊ omnem fidem ita vt montes transferā: charitatem autez non habeam: nihil sum. Magna ergo res est: postremo fides montes transferēs. Illa quidē magna sunt: sed si ego hęc sine charitate habeā inquit: nō illa ꝑ ego nihil suꝫ. Sed adhuc istos non retigit: qui falso martyrij nomine in passionibus gloriantur. Audite vt eos

Cor.13. tangat:immo vt transfodiat: Si distribuero inquit omnia mea pauperibus: et tradidero corpus meum ita vt ardeam: iam ipsi sunt. Sz vide quid sequit: Charitatē autez non habeam:nihil mihi prodest. Ecce venitur ad passionē: ecce venit etad sanguinis effusionem: venitur t ad corpoꝝ incensionem: t tamē nihil ꝓdest: quia charitas deest. Adde charitatez: ꝑsunt omnia. Detrahe charitatē:nihil ꝑsunt cętera. Quale bonū ē charitas ista fratres? Quid ꝑciosi°:qđ luminosi°:quid firmius:quid vtilius: quid securius? Multa sunt dei dona quę tamen

Iam.3. habent t mali:qui dicturi sunt: Domine in nomine tuo ꝓphetauimus: in nomine tuo demonia eiecimus:in nomine tuo virtutes multas fecimus. Hec respondebit ille: Nō fecistis. Non enim in cōspectu tanti iudicis audebunt mentiri:aut iactare que non fecerunt: Sed qz charitatem non habuerūt: respondet omnib° illis: Non noui vos. Quō autem habet vel exiguam charitatem: qui etiam cōiunctus non amat vnitatem? Hanc dominus vnitatez cōmendans pastoribus bonis:nō cōmendans pastores bonos: noluit multos apellare pastores. Hoc ēn vt diri iam: Non erat pastor bonus petrus: paul°:apostoli cętęri:posteriores sancti episcopi:beatusq; cyprianus? Oēs hi pastores boni: t tamē ille pastoribus bonus non cōmendauit pastores bonos:sed pastorem bo

D num. Ego sum inquit pastor bonus. Interrogemus dominū qualicūq; sensu: t humillima disceptatione cū tanto patrefamilias colloquamur. Quid dicis ofie bone pastor? Tu enim bonus pastor qui bonus agnus: Idem pastor et pascua: idem agnus et leo. Quid dicis? Audiamus: t adiuua vt intelligam°: Ego sum inqt bonus pastor. Quid petrus? Aut nō pastor aut malus? Videa-

Joh.21. mus si non pastor. Amas me? Tu ei dixisti domine: Amas me: Et respondit: Amo. Et tu ei: Pasce oues meas. Tu tu domine interrogatione tua firmamēto ouis tui: amatorē fecisti pastorē. Pastor est ergo cui pascēdas oues credidisti. Ipe cōmendasti:pastor est. Videamus iam vtruz non bonus. Ipsa id interrogatiōe t responsione eius inuenim°. Quęsisti vtrum amet te: Respondit: Amo. Didisti cor:quia verum respondit. Non est ergo bonus:qui amat tantū bonuz? Unde illa responsio ex intimis ꝓlata visceribus: vnde ille petrus testes oculos tuos habens in corde suo:contristatus q eum non solum semel:sed iteruz t tertio interrogasti: vt trina cōfessione amoris:deleret trinum peccatum negationis? Unde ergo cōtristatus q sępe interrogatus esset ab eo qui sciret qō interrogabat: t dum audierat quod audierat? Unde cōtristatus: talia verba retulit: Domine tu scis omnia: ipse nosti quoniam te amo. Ita ne ille talia cōfitens: immo profitens mentirē? Veraciter ergo respondit: amorē tuum: t de intimo corde ꝓtulit amātis vocem. Tu autez dixisti: Bonus homo Matth.12. de bono thesauro cordis sui profert bona. Ergo t pastor t bonus pastor: nihil quidez ad potestatem ac bonitatē pastorum pertinet: sed tamē etiā ipse t pastor t bonus: et cętęri tales pastores boni. Quid est ergo q pastoribus bonis cōmendas vnum pastorem: nisi quia in vno pastore voces vnitatem? Et exponit apertius ipse dominus° q ministeriū nostrum: ex ipso euangelio cōmemorans charitatē vestrā t dicens. Audite quid cōmendaui: Ego sum pastor bonus dixi: qz omnes cęteri: offices pastores boni membra mea sunt. Unum caput: vnum corpus: vn° spiritus. Ergo t pastor pastorū: et pastores pastoris: t oues cum pastoribus sub pastore. Quid sunt hęc nisi q dicit apostolus? Sicut enim corpus vnum est t membra ha- 1.Cor.12. bet multa: omnia autē membra corporis cū sint multa vnum est corpus: sic et christus. Ergo si sic t christus: merito christus i se habens omnes pastores bonos: vnū cōmendat dicens: Ego sum pastor bonus. Ego sū: vnus sum: mecum in vnitate omnes vnum sunt. Qui extra me pascit: cōtra me pascit: L Qui mecū non colligit spargit. Ergo audi- Matth.12. te ipsam vnitatem vehementius cōmendantem. Habeo inquit alias oues: quę nō sunt ex hoc ouili. Loquebat ēn primo ouili de genere carnis israel. Erāt autē alię de genere fidei ipsius israel: et extra adhuc erant in gentibus. Erant ꝓdestinati: nōdum congregati. Hos nouerat quos ꝓdestinauerat: nouerat qui redimere sanguine suo filio venerat. Videbat eos nondum videntes eum: nouerat eos nondū credentes in eum. Habeo inquit alias oues quę non sunt de hoc ouili: quę non sunt de genere carnis israel: sed tamē non erūt extra hoc ouile: ꝺa oportet me adducere eas: vt fit vnus grex et vn°

pastor. Merito huic pastori pastoruz: amata eius: sponsa eius: pulchra eius: sed ab ipo pulchra facta: prius peccatis fœda: post indulgentiã ꝛ gratiam formosa: loquit amãs
Cant.1. ꝛ ardẽs i eũ: ꝛ dicit ei: Vbi pasci? Et videte quẽadmodum quo affectu hic erigat amor spiritalis. Meliusne isto multo affectu delectantur: qui aliquid ex huius amoris dulcedine gustauerũt. Illi hoc bene audiunt: qui amant christũ. In ipsis enim hoc: ꝛ de ipsis cantet ecclesia in canticis canticorum. Qui amant christũ: quasi fœdum ꝛ solum formo-
Esa.53. sum. Vidimus enim eum inquit: et non habebat speciem neq; decorem. Talis in cruce apparuit: talẽ se spinis coronatus exhibuit: fœdum ꝛ sine decore: quasi amissa potentia: quasi non filium dei. Talis visus est cęcis. Et ꝓsona quipe iudęorũ hoc dixit Esaias:
Abd.8. Vidimus eum ꝛ nõ habebat speciem neq;
Marci.15. decorem: quãdo dicebat: Si filius dei ẽ descendat de cruce. Alios saluos fecit: seipsuz
Matth.26. non potest. Et pcutiente calamo in caput: Prophetiza nobis christe: quis te pcussit: non habebat speciem neq; decorez. Talem
Ro.11. iudęi videbat: Quia cęcitas ex parte israel facta est: donec plenitudo gentium intraret donec aliq; oues venirẽt. Quia ergo cęcitas
1.Cor.2. facta est: ideo sine decore vidistis. Si enim cognouissetis: nunq; dominũ glorię crucifixissetis. Fecistis autẽ: quia nõ cognouistis. Et tamẽ ille qui vos quasi fœdos tolerauit: ꝓ
Luc.23. vobis formosus oravit. Pater inqt ignosce illis: quia nesciũt quid faciũt. Si enim sine
Cant.1. decore: quid est qõ amat ista quę dicit: Annuncia mihi quẽ dilexit anima mea? Quid est qõ amat: quid est qõ ardet: quid est qõ tantũ ne ab illo aberret timet? Quid est qõ tantũ delectat in ipso: cui sola pœna est sine ipso? Quid esset vnde amaret: nisi formosus esset? Verũ quomõ illa sic amaret: si ille illi sic appareret: quomõ cęcis psequẽtibus: ꝛ quid faciant nescientibus? Qualẽ ergo illa
Ps.44. amauit? Speciosum forma ꝑ filijs hominũ: diffusa ẽ gra in labijs tuis. Ergo de ipsis labijs tuis annũcia mihi quẽ dilexit alia mea.
Cant.1. Annũcia inquit mihi o quẽ dilexit nõ caro mea: sed anima mea. Annũcia mihi vbi pascis: vbi cubas i meridie: ne forte fiam sicut opta sup greges sodaliũ tuorũ. Obscurum
D videt. Obscurũ sactuariũ thalami sacri mysteriũ est. Ipsa enim dicit: Introduxit me rex in cubiculũ suum. Talis cubiculi hoc secretũ est. Sed vos qui ab isto cubiculo ꝓfani non estis: audite qõ estis: ꝛ dicite cum illa: si amatis cũ illa. Amatis aũt cum illa: si estis i illa. Dicite omnes ꝛ tamẽ vna dicat: quia vnitas dicit: Annũcia mihi vbi pascis: vbi cubas in meridie. Quid sigmficat meridies? Magnũ feruorẽ: magnũq; splendorẽ. Ergo notũ fac mihi qui sint sapientes tui: Spiritu feruentes ꝛ doctrina fulgentes. Verterã
Ps.8 tuam notã fac mihi: ꝛ eruditos corde in sapientia. Ipsis inhęreã in corpore tuo: ipsis socier: eoz ipsis te fruar. Dic mihi. Ergo annuncia mihi vbi pascas: vbi cubes in meridie: ne incurram in eos qui alia de te dicũt. Aliud dicũt: aliud de te sentiunt: Alia de te credunt: alia de te ꝑdicant. Et greges suos habent: ꝛ sodales tui sunt: quia de tua mensa viuũt: ꝛ mensę tuę sacramẽta detractant. Sodales eius dicti sũt q̃ simul edant: quasi simul edales. Tales exprobrant in psalmo.
Ps.54. Si enim inimicus sup me magna locut⁹ fuisset: absconditissem me vtiq; ab eo: Et si hic q̃ oderat me super me magna locutus fuisset: absconderem me vtiq; ab eo: Tu vo vnanimis meus: dux meus: notus meus: Qui simul mecũ dulces capiebas cibos: in domo dei ambulauim⁹ cum consensu. Quare contra domũ domini modo cũ dissensu: nisi qa
1.Joh. ex nobis exierunt: sed non erant ex nobis? Ideo o tu quẽ dilexit anima mea: ne i tales incidam sodales tuos: sed quales fuerunt sodales samson non seruãtes amico fidem: volentes eius corrũpere vxorem. Ergo ne i tales incurram: ne fiam sup eos: id est incidam i eos: velut opta: velut lateno ꝛ obscura: non velut in monte constituta. Annũcia
Cant. ergo mihi o quẽ dilexit anima mea: vbi pascis: vbi cubas in meridie: qui sint sapientes et fideles in quibus maxime requiescis: ne forte sicut latens incurram in greges nõ tuos. sed sodalium tuorũ. Nam tu petro non
Joh.21 dixisti: Pasce oues tuas: ꝑ pasce oues meas. Respondeat ergo amatę huic pastori bonus: ꝛ speciosus forma prę filijs hominum: rideat ei quã formosam fecit ex filijs holm. Audite qd respõdeat: intelligite: cauete qõ terret: amate qõ monet. Quid ꝗ respondit? Quã nõ blande: ꝑ blandicijs scueritatẽ reddit. Corripit vt cõstringat: vt seruet. Nisi co
Cant.1. gnoueris temetipaz inqt o pulchra inf mũlieres: Quãtũlibet enim sint alię pulchrę donis viri tui hyreles sũt: ornatu nõ viscerib⁹ pul-

chez sunt: foris extrinsec⁹ nitent: nomie iusti
cię se dealbant: ois aūt pulchricudo filię re-
gis intrinsec⁹. Nisi ḡ cognoueris temetipaz
q: vna es: q: p oēs gentes es: q: casta es: q:
colloquio puerso malorū sodaliū corrumpi
nō debes. Nisi cognoueris temetipaz: quia
Cers. 11. recte mihi desponsauit ille virginē castā ex-
hibere christo: rectecq mihi teipsam exhibe-
as: ne malis colloquijs sicut serpens euā se-
duxit astutia sua: sic ⁊ tui sensus corrūpant
a castitate mea. Nisi ḡ talem cognoueris te-
metipsam: exi. Tu exi. Alius eñ dicit⁹ suz:
uers. 25. Intra in gaudiū dñi tui. Libi non dicā: in-
tra sed exi: vt sis inter eos qui ex nobis exie
runt: exi tu. Sed nisi cognoueris temetipaz
tūc exi. Si aūtē cognoueris temetipsam: in-
tra. Si aūtē non cognoueris: exi tu in vesti-
gijs gregū: ⁊ pasce hedos tuos i tabernacu-
lis pastorū. Exi in vestigijs nō gregis ꝑ gre
gū: ⁊ pasce non sicut petrus oues meas: sed
hedos tuos in tabernaculis non pastoris
sed pastorū: nō vnitatis sed dissensiōis. Nō
ibi posita vbi est vnus grex ⁊ vnus pastor.
Cōfirmata est: ędificata est: amata fortior: ē
facta: parata mori ꝓ viro: et viuere cū viro.
℣ Hęc verba quę cōmemorauimus de sanctis
canticis canticoꝝ: de spōsi ⁊ sponsę epitha-
lamio quodā: spiritales eñ nuptię sunt i q̄-
bus nobis magna castitate viuendū est: qa
ecclesię cōcessit christ⁹ in spū: qō mater eius
habuit i corpore: vt ⁊ mater ⁊ virgo sit. Hęc
vō verba donatistę accipiūt ad sensum suū
puersum multo aliē. Et quēadmodū nō ta-
cebo: ⁊ quid eis respōdeatis: admuāte dño
quātū potero breuiter admonebo. Cū eos
vigere cꝑerimur: luce vnitatis ecclię diffu-
se toto orbe terrarū ⁊ popolcerim⁹ vt osten-
dant ipsi de scripturis aliqō testimoniū vbi
deus ꝓdixit in africa futurā ecclesiāq̄si ꝓdi-
tus cęteris gentib⁹: hoc solent testimoniū in
ore habere ⁊ dicere: Africa i meridie est. In-
terrogans ḡ inquiūt ecclia dñm vbi pascat:
vbi cubet: respōdet ille in meridie: vt quasi
Cant. 1. vox interrogātis sit: Annūcia mihi quē di-
lexit anima mea: Vbi pascis? Vbi cubas?
Et vox q̄si respondētis. In meridie: hoc est
in africa. Si ḡ quę interrogat ecclia est: ⁊ do-
min⁹ vbi pascat: respōdet: in africa: quia in
africa erat: ecclesia quę interrogat nō erat i
africa. Annūcia inquit mihi quē dilexit ala
mea: vbi pascis: vbi cubas: ⁊ vidit ille cuidā
ecclię ꝓter africam: In africa cubo: in africa
pasco: quasi te nō pasco. Potro si quę in-
rogat: ecclia ē: qō null⁹ ābigit: qō nec ipi Jdi-
cūt: ⁊ audiūt nescio qd de africa: hęc ḡ q̄ in-
rogat ꝓter africā: ⁊ qz ecclia ē: est ꝓter africā
ecclia. Ecce accipio in meridie eē africā: q̄-
q̄ magis in meridie sub sole medij diei ęgypt⁹
q̄ africa. Illic autē in ęgypto quō pastor est
iste: qui notūt agnoscūt. Qui nō notūt req̄-
rant q̄ magnū illic gregē colligat: quātā nu
merositatē sanctoꝝ atq̄ sanctaꝝ habeat cō
tinentiū penit⁹ mūdū: Crcr ille tantū crevit
vt etiā ide supstitiōes expulerit. Vt ḡ omit-
tā quō inde omnē idoloꝝ supstitionē q̄ illic
valida fuerat credēdo fugauerit: accipio qō
dicatis o sodales mali: accipio ꝑsuo: assen-
tio africā i meridie eē: ⁊ africā significatā in
eo qō dictū ē: Vbi pascis: vbi cubas i meri-
die. Sed ⁊ equitatē attēdite: adhuc ista
vba spōsę esse nōdū spōsi. Adhuc spōsa di-
cit: Annūcia mihi quē dilexit ala mea: vbi
pascis: vbi cubas i meridie: ne forte sic opta
tā. Surde: ęcce: si in meridie vides africam:
q̄re in optā nō intelligis fęminā? Annuncia
mihi dic quē dilexit ala mea: Virū virū al-
loquit cuz dilexit: quō si diceret: Annuncia
mihi quā dilexit ala mea: intelligerem⁹ spō-
sū hęc loq̄ ad sponsā. Sic cū audio: Annūci
a mihi quē dilexit ala mea: vbi pascis: vbi
cubas: illuc adde: ad ꝺ b⁹ vba ꝑtinēt: ⁊ q̄ se-
quūt i meridie. Quero vbi pascas i meridie
ne forte tā sic opta sup greges sodaliū tuoꝝ
Audio, ꝑsus accipio ō africa qō itelligio: in
meridie ipa ſignificata ē. Sz ecclia xpi sic in-
telligis trāsmarina alloquit sponsū suū: ti-
mēo errorē incidere africanū. O quē dilexit
ala mea: annūcia mihi: doce me. Audio eñ
in meridie: id ē in africa duas esse ꝑtes: limo
mixtas cōcisiōes. Annūcia ḡ mihi vbi pasc̄:
q̄ oues ad te ꝑtinēt: qō ouile illic me tubes
amare: cui me debeo sociare: ne forte tā ve-
lut opta. Illudūt eñ q̄si latenti: insultāt q̄si
ꝺdīt⁹: q̄si nusq̄ alibi existenti. Re ḡ q̄si opta
q̄si latēs tā sup greges sodaliū tuoꝝ dona-
tistarū: maximianistaꝝ: rogatistarū: cętera-
rūq̄ pestiū extra colligentiū ⁊ iō spargentiū:
rogo te: annūcia mihi si illic pastorē meū re-
quirā: vt nō in gurgite rebaptizatōis incur-
rā. Hortor: voo: obsecro voo ꝑ sācitatē taliū
nuptiaꝝ: amate hāc ecclīā: estote i tali eccle-
sia: estote talis ecclesia: amate pastorē bonū
virū tam pulchrū: neminē fallentē: neminē
perire cupientes. Orate ⁊ pio dispersis oui-

bus: veniant ⁊ ipsi: cognoscant ⁊ ipsi: amẽt vt sit vnus grex: ⁊ vnus pastor. Lõuersi.

De eo qđ scriptum est in euangelio ſm Johannẽ: Ego ⁊ pater vnũ sumus. Sermo LI

AD Ominus deus ihesus filius dei vnicus: natus de deo patre sine aliqua matre: ⁊ natꝰ de virgine sine homie
Joh.10. pfe: audistis qđ dixerit: Ego ⁊ paʳ vnũ sumꝰ. Sic accipite: sic credite: vt mereamini intelligere. Fides enĩ debet p̃cedere intellectum: vt sit intellectus fidei p̃mium. Pro-
Esa.7. pheta enĩ aptissime dixit: Nisi enĩ credideritis nõ intelligetis. Quod ergo simpliciter p̃dicaʀ credendũ est: quod subtiliter disputatur intelligenduꝫ. Primitus ergo ad imbuendas vestras mentes p fidem: p̃dicamꝰ vobis christũ dei patris vnicuꝫ. Quare additur vnicum? Quia cuius est vnicus: multos filios habet gratia. Cęteri ergo omnes filij sancti sũt gratia: solus ille natura. Qui gratia filij sunt: non sunt qũ pater. Denicꝫ nullus sanctoruꝫ ausus est dicere: quod ille vnicus ait: Ego ⁊ pater vnum sumꝰ. Nũquid non pater est et noster? Si non est
Matth.6. pater noster: quomõ dicimus orantes: Pater noster qui es in cęlis? Sed nos filij sumꝰ quos voluntate sua filios fecit: nõ ex natura sua filios genuit. Genuit quidem ⁊ nos: sed quomõ dicit adoptatos: adoptante generatos: beneficio nõ natura. Denicꝫ ⁊ hoc dicti sumus: quia vocauit nos deus in adoptionẽ filiorũ. Homines adoptati sumus. Ille dicit vnicus: vnigenitus: quia hoc est qđ pater: nos autẽ homies sumus: deus est pater. Quia ergo ille hoc est qđ pater: dixit ⁊ verũ dixit: Ego ⁊ pater vnũ sumus. Quid est: vnũ sumꝰ? Unus naturę sumus. Quid est: vnum sumus? Unius substãtię sumus. Forte minus intelligitis. Quid est vniꝰ substantię? Laboremus vt intelligat': adiuuet deus: ⁊ me loquẽtem et vos audiẽtes. Ne vt ea dicam quę vera sunt et apta sunt vobis: vos autẽ ante omnia ⁊ ꝑcipue vt credatis: deinde vt quomõ potestis intelligatis. Quid ẽ ergo vniꝰ substãtię? Similitudines vobis adhibeã: vt qđ minꝰ intelligit: exemplo clarescat. Ut puta aurum est deus: aurum et filius eius. De terrenis si ad cęlestia nõ sũt dandę similitudines: quomõ scriptũ est: Petra erat christus? Ergo quicqđ est pa- 1.Cor.
ter: hoc est ⁊ filius. Sicut dixi: verbi gratia: aurũ est pater: aurũ est filiꝰ. Ecce q dicit: nõ est ipius substantię filius cuiꝰ pater: argentum est filius. Si aurũ est pater: argentũ est filius: degenerauit a patre vnicus filiꝰ. Hõ hominẽ generat. Cuiꝰ substantię est pater q generat: ipius substantię ẽ filiꝰ qui generat. Quid est ipiꝰ substãtię: hõ est ille: hõ ⁊ ille. Animã habet ille: animã ⁊ ille. Carnem habet ille: carnẽ ⁊ ille. Qđ est ille: hoc ⁊ ille. Sz B
respõdet mihi ⁊ dicit hęreſis arriana: Quid mihi dicit? Attende qđ dixisti. Quid dixi? Quia filius hominis cõparãdus est filio dei. Plane cõparandus: sed nõ vt putas ad proprietatẽ ꝑ ad similitudinem. Tu autẽ qđ vis hinc facere? Dic. Non vides dicit: qa maior est pater qui genuit: ⁊ minor est filius q generatus est. Quõ ergo vos dicitis? Dicite mihi. Quomõ ergo vos dicitis q̃ equales sunt pater ⁊ filius: deus ⁊ christuꝰ: cum videatis quia homo quãdo generat filiũ: minor est filius ⁊ maior est pater? Homo sapiens i ęternitate tempora inquiris: vbi nõ sunt tẽpora quęris ętates. Quãdo maior est pater minor ẽ filius: ambo temporales sunt. Ille senescat: quia ille crescat. Nam per naturam homo pater: per naturã vt dixi non genuit minorẽ: sed p ętatem. Vis nosse: quia p naturam non genuit minorẽ? Expecta: crescat ⁊ patri erit equalis. Puer enim paruus vel crescendo peruenit ad magnitudinẽ patris sui. Tu autẽ sic dicis minorẽ dei filium natũ vt nunq̃ crescat ⁊ ad sui patris magnitudinem vel crescendo ꝑueniat. Jam ergo filius hominis natus ex homine: meliore cõditione natus est q̃ filius dei. Quomodo? Quia ipse crescit: ⁊ ꝑuenit ad magnitudinẽ patris sui: Christuꝰ aũt sicut dicitis ideo minor natus est vt remaneat minor: et nõ sit expectãdus saltem ętatis accessu. Sic q̃ dicis: Quę est i natura diuersitas? Sed quare hoc dicis: nisi qr nõ vis eiusdẽ substantię credere filium: cuiꝰ substãtię est pater? Postremo ꝑus cõfitere ipius substantię: ⁊ dic minorẽ. Attende hominẽ: homo est. Quę est substãtia eius? Homo est. Etas dispar est: equalis natura est. Dic ⁊ tu: Qđ est pater: hoc est filius: sed minor est filius. Dic: fac gradũ: dic eiusdem substantię: sed minorẽ: ⁊ ꝑuenis ad equalẽ. Non enim parũ accedis: nõ parum propinquas veritati: qr ꝑfecto equalẽ: si eiusdem

substantię confessus fuerio ꝛ minor. Si nō est eiusdē substantię hoc dicis: aurū est ꝛ argentū. Ergo q̄ hoc dicis: aurum est ꝛ argentum: tale est q̄ dicis: qualē si nō generaret equū. Alterius eiꝰ substātię est nō: alterius equus. Si ḡ filiꝰ alterꝰ substātię est q̄ pat: monstrū generauit pater. Dii eiꝰ creatura: id est mulier parit q̄ nō est hō: monstrū dicit. Ut aūt nō sit monstrū: hoc est q̄ natꝰ est q̄ est ille q̄ genuit: id est homo ꝛ hō: equus ꝛ equus: columba ꝛ colūba: passer ꝛ passer. Creaturis suis dedit deꝰ: creaturis mortalibus terrenis dedit: donauit vt hoc q̄ sunt generēt: et putas q̄ hoc sibi nō potuit ipse seruare q̄ est ante ſcula: qui nō habet initiū tēporis: vt q̄ generaret filiū nō hoc q̄ ipse est: generaret degenerem? Audi et quanta blasphemia sit dicere: vnicū dei filium: esse alteri⁹ substātię. Preterea si ita est: degener
L est. Si dicaſ alicui filio bonis degener: quāta iniuria est? Et quō dicaſ filius bonis degener? Utputa pater ipius fortis est: ille timidus ꝛ ignauus. Quicūq; illū viderit: ꝛ vult compere: attēdeno pter ipi⁹ vir fortē: q̄d ei dicis: Patro vade degener. Quid est degener? Fortis vir fuit pater tuus: et tu timidꝰ ꝛtremiſcis. Ille cui hoc dicaſ: vitio degener est: natura par est. Quid est natura par est? homo est: q̄ est ꝛ pater ipi⁹. Sz ille fortis: ille ignauus: ille audax: ille timidus: tamē homo ꝛ hō. Vitio ḡ degener est: nō natura. Tu q̄ dicis vnicū filiū: vnū patris filium degenerē esse: nō aliud dicis: nūl q̄ nō hoc est q̄ pater: ꝛ iā nō natus degener factꝰ est dicis: ꝑ generatꝰ est. Iſtā blasphemiā q̄s ferat? Qualibuſcūq; oculis: si istā blasphemiā videre possint: fugeret eā: ꝛ catholici fierēt. Sed q̄d dicā fratres? Nō eis iraſcamur: sed p eis oiem⁹ vt det dñs eis intellectū: q̄ forte hoc nati sunt. Quid est hoc nati sūt? hoc acceperūt a parēt⁹ suis q̄ tenēt. Pponūt genus veritati: fiant q̄ nō sunt: vt possint seruare q̄ sunt: hoc ē fiant catholici vt possint seruare q̄ homies fūt: vt nō in illis pereat dei creatura: accedit dei gra. Putāt enī: q̄ patrē honorant p cōtumeliā filii. Dii illi dicerio: blaſphemas: Respōdet. Quare blaſphemo? Quia dicis filiū nō hoc esse q̄ pat ē. Et ille mihi. Immo tu blaſphemas. Quare? Quia equarevis patri filiū. Equare volo patri filiū: nūquid errancū? Gaudet pater: q̄ illi equo filiū vnicū. Gaudet: q̄ nō inuidet. Et deus q̄ filio vnico non inuidet: ideo q̄ ipſe est hoc generauit. Tu et filio facis iniuriā: ꝛ ipſi patri: in cui⁹ bonorē vis cōtumeliā facere filio. Certe eīn ideo dicis nō esse eiusdē substātię filium: ne iniuriā facias patri ipius. Ego tibi aro ostendo: q̄a iniuriā facis ambob⁹. Quō inquit? Si dicā filio alicui⁹: degener nō hoc eo q̄ pater: audit illud filiꝰ ꝛ iraſcaſ: ꝛ dicit: Ergo degener natus sum? Audit illud pater: ꝛ plus iraſcitur. Iratus aūt q̄d dicat? Ergo ego filiū degenerē generaui? Ergo si aliud sū: aliud generaui: monstrū generaui. Quid ē q̄ cū vis vti deferre p alterius iniuriā: ambob⁹ facis iniuriā? Filiū offendis: sed patrē nō ꝓpitiabis. Cū de filij cōtumelia bonoras patrē: et filiū offendis ꝛ patrē. A quo fugis: ad quez cōfugis? Nūquid iraſcente tibi patre: fugis ad filiū? Quid tibi dicit? Ad quē fugis: quē degenerē fecisti? Nūquid offenſo filio curris ad patrē? Dicat tibi: Ad quē fugis: quez degenerē genuisse dixisti? Sufficiat vobis hęc tenere: hoc memorię cōmendate: hoc in vra fide cōſcribite. Hoc aūt vt intelligatis: ad deum patrē ꝛ filium: qui vnū sunt: ꝑces effundite.

¶ De resuſcitatiōe lazari quatriduani: In euangelio sm Johannem: Sermo LII

Licet omnes vtutes ḡs in terris dei A filiꝰ maiestatē suā ꝓfuturus impleuit: mirari tantū homies valeant vt verbis definire nō possint: excedit tamen omne miraculū quod cristus circa lazarū Joh. xi. fecit: cui non ęgro reddidit sanitatē: nec debilitatis languore viribus medelam protinus verbo restituit. Non denīq; reliquias alię adhuc possidēti vitā rursus reddidit: sed iam sepulto: iam monumētis recōdito: iam legibus legitimis tempoꝝ ſpacijs ascripto inferis inquilino: ab ipsa sede pallentes: destructa esse tartara: mancipium mortis redire iussit ad superos: et post concilia strydentiū vmbrarū: post pfundas noctis ęterne caliginem vitā ducere: in cōmunio discūbere: frui discūbentiū colloquio: prādere ꝛ gaudere fecit: atq; vt miraculū diuine virtutis accresceret: dū cōmunio interrogātib⁹ tristia loca pęnaꝝ: sedesq; alta nocte semp obscuraſ: lazarus indicat dūligēti narratiōe q̄ oudinē

viu quęsti longaęq temporib⁹ ignorati: inuenerũt tandẽ inferi ꝓditorẽ. Nec leueo iaꝫ ꝓcesserant in multis curatiõib⁹ diuersę virtuteo. Neq; eñ leuia sunt vel ludicra ꝓter
Matth.11. lazarum quę christus impleuit: q̃ claudi redeunteo gratio gressibus cucurrerũt: t acceꝓto beneficio sanitatis dño gras retulerũt: q̃ manci vtraq; manus ad cęlũ cum laudi-
Matth.12. bus leuauerũt: q̃ resoluta sunt nutio claustra linguaꝫ t post horrificũ vocis inarticulatę mugitũ: vinclo nodatę linguę dirupto ex ore diuiduo sensibilia verba ꝓcesserunt:
Luc.18. q̃ cęcus recepit lucem: quã violentus dolor nube crassi humoris obscurans ab orbiũ sede rapuerat: t noctẽ funeratę frontis excutiens dũ totũ recipit visum: resurrectionẽ cęcus meruit oculoꝫ. Recepit hic quidẽ ocu-
Joh.9. los: aliter accepit: et qõ natura nõ dederat: manus christi formauit. Imposuit enĩ fronti puluerem sputo cõspersum: t ad tactum sacrę manus operis disciplina festinans luciferas gemmas orbibus ꝓparatis infirit: t quod natura non dederat: christus artifex integrauit. Hęc omnia cunctis fuere miraculo dum fiebant. Quis eñ ꝓtinus saxeus mirari non cogat: cuꝫ oia damna membrorũ non medicinę pigmẽtis: nec arte aliqua: nec remediis: sed solo tantũmõ videret sermonis imperio restituta? Parua hęc tñ ad
Joh.11. christi potentiã videbant: nisi amic⁹ christi lazarus moterek. Quẽ ideo christus vitę naturę restituit: vt mutaret naturã: t vitę ordinem verteret: vt vnus homo semel nasci et bis mori discereť: vt cõditionẽ mortis noua resurrectiõis lege turbaret. Inuadit igit lazarum pnicies inimica languoris: et fornaci febris anhelo corpus exurens: miserãdi hominis robur quotidie edax incendium assumebat. Iacebat visceribus anhelis exęstuans: crebrisq; singultib⁹ corp⁹ excussum: migratură de domo corporis animã promittebat. Nõ amici: non cõsilia: non fomẽta: non artis magisterio remedia ꝓsula succurrunt. Omnia eñ quę ꝓ salute data fuerãt: in contrariũ vrebant. Languor eñ iste nõ aliquo remedio sed sola morte fuerat finiendus: et mors ipsa p resuscitationẽ christi vincenda. Aderant eñ duę sorores languẽti: et casum dolẽtes inuenis ęgrotãtis lectulo iugit inhęrebant. Fouebant vo iacentẽ talibus frequẽter alloquijs. Patiẽter inquiũt sustine: fortiter dura: noli desperatiõe corruere. Dũ eñ languorẽ istum fortitudine toleras: cum sustineo: cũ foueris: venit inter hęc christus vt credim⁹: forsitan t sanaberto. Sz q̃d vos o maria t martha ꝓ germano tantus dolor exurit? Quid iugib⁹ suspirijs optatis mori cũ fratre? In cõtrariũ ponus vota pectoris imutate: ꝓcamini cremẽta lãguoris: augmẽta febriũ quęrite: t vt in extrema vitę lumia tempestas morbi sęuiẽtis citius impingat optate. Frater eñ vester lazarus cui⁹ ingemiscitis tanto affectu languorem: nisi mortu⁹ fuerit nõ recipiet sanitatẽ. Urebat igit ęgrotum febris assidua: edax flamma penetrali vapore siccabat. Incũbit ęgritudinarius corpis dolor: totus homo sęuientiũ morborũ onerib⁹ ꝓmit: vt corpis vinculis anima resoluat. Uicit tandẽ succũ corporis ęgritudo: t camin⁹ febriũ extremo diuortio de sede corporis animã cõpulit emigrare. Scindebant maria t martha germanę vestes: laniabant iratis vngulib⁹ genas: spargebant eiulatos crines: vlulatib⁹ astra pulsabant: t tamẽ incũbentes funeri amplexęq; corpus exanime: inania figẽtes oscula: sępius ꝟ vicebãt. Poteras miser nec ęgrotari nec mori: si nulla ratio fecisset christũ absentẽ. Int omneo eñ quibus sermone medico desiderata cõcessit: si te quoq; languentẽ cõtingeret aut videret: nõ te frigidi corporis sopore oppressum: non spoliatũ lumine videremus: Immo illo ꝓsente nõ tibi febris accederet: nõ inuaderet dolor: non ęgritudo vastaret. Tanta est eñ illius omnipotentia: vt etiaꝫ iam mortuus resurgeres si veniret. Ꝓcedit interea fun⁹: longoq; ordine tristib⁹ obsequijs decoratũ: inferk sepulcris. Abscõdit cauato saxo: luctuosisq; vocibus cõclamak. Uenit igit ad bethaniã xps: claustra mortis diuia potẽtia destructur⁹. Occurrũt lachrymose sorores: fun⁹ bois ꝓsequẽtes: dei auxiliũ reqrebant. Erat eñ illis⁹ amoris lazari: erat sororũ ei⁹ q̃dã delectatio apud dñm: de seruitijs amoris sui pignus intrinsec⁹ deponẽtes: in viscerib⁹ hñe dñm videbank. Sed interrogat de lachrymis de⁹: t licz sciret q̃d ꝓtulerit: tñ ex illaꝫ voce optat audire. Lazar⁹ iquiũt quẽ diligebas mortu⁹ ẽ. O inidia: o ifidel ꝓcrio. Te adhuc posito i sęculo: lazarus amic⁹ tu⁹ mortk. Si amic⁹ mortk: inimic⁹ quid patiak? Parũ ẽ si tibi nõ solũ superi seruiũt: ecce tuũ dilectũ iferi rapuerũt. Lazar⁹ inquiũt quẽ diligebas mortk. Excusit hũa-

nitatis cōsuetudinē: et vox illa mortalio dicit: Amicus dei plus debuit viuere: sed moritur. Dño noster christ⁹ intēdens in lachrymas mulierū: quę iugid⁹ suspiriis optabāt mori cū fratre: ad mausoleū lazari vna cum discipulis suis vel plurib⁹ turbis accelerat. Jaz ēm intra cauatū saxum quattuor dies habuit vt iacebat: iaz fluescentiū mēbrorū reterrim⁹ fetor ꝓhibebat accessum: iā in cōcauis orbib⁹ tabido situ marcescētes resederant oculi: iā deficiebat narīū mollitudo: iā rictus oris denūdat⁹ nudatio horrebat: iā nudata cute: laxa rimosib⁹ cerebri sedes tegimine attenuato pallescēs: capillis subinde rarescētib⁹ aparebat: iam maria et martha sorores lazari quę christū frequenter resuscitasse mortuos viderant: fratrez suum posse resuscitari penit⁹ nō credebāt. Ibi vere xp̄s ꝓbatus est deus: vbi tantū secit quātū ausa nō est etiā ipsa fides optare. Et cōmotus spū dixit: Ubi posuistis eū? Nō tamē locū sepulti ignorare credi debuerat: sed fidez sūā approbare volebat. Venit igit christus ad monumentū in quo lazar⁹ dormiebat: t nō tanq̄ mortuū: sed tanq̄ sanū: tanq̄ viuū: tanq̄ audire paratū: de sepulcro ꝓnius euocauit. Lazare inq̄t ꝓdi foras. Jdeo dicit nomē: ne oēs mortui cogerent exire. Llamat tñ ad monumētū: turbant se inferi: expectant audientiā oēs mortui: querebāt sua nos a vocitari: Re inquūt t nos dñs suscitabit? Ubicūq̄ christ⁹ steterat: patebant inferi. Substo vna vox intercepit ceteros: Lazare veni foras. Non dūm vlla retinet resurgentē: nō tardant reditus animę: nō impediūt vincula sepulturę. Jnuolut⁹ linteis nodisq̄ lineis irretit⁹: voce christi citius egredit. Surgit: ambulat: currit. Et ne quid quisq̄ deesse diceret resurgenti: ꝑsentibus cūctis agit gras redēptori.

¶De eo qđ scriptū est in euangelio ſm Johānē: Qui credit in me: credit in eū qui me misit. Sermo ¶LIII

Job.12. A Dmonuit dño cū euāgeliū legeret: qm̄ qui credit in eū: credit in illū qui misit eū. Multuz esse ad nos saluatorē mundi fides veruissima tenet: quoniam christū ipse ꝓdicat christus: hoc est corpus christi toto orbe diffusuz. In cęlis cū ille erat: t sequenti in terra ꝑsecutori dicebat: Quid me ꝑsequeris? Ubi dominus se exhibuit: t dic se esse in nobis. Sic totus crescat: qz quēadmoduz ille in nobis est hic: sic t nos ibi in illo sum⁹. Hoc facit cōpago charitatis. Ipse q̄ caput nr̄m: saluator: ē corpus sui. Ꝑdicat ḡ christ⁹ christū: ꝓdicat corpus caput suū: t tuet caput corpus suū: t ideo nos mūdus odit: sicut ab ipso domino audiuim⁹. Nō cū apūs hoc dicebat paucis: q odisset eos mundus: et quia gaudere deberent cū eis detraherent homīes t dicerent oia mala aduersum eos: qa ꝓpter hęc merces eorū maior esset i cęlis. Nō eis solis dixit dñs cū hęc dixit: sed dixit vniuerso corpori suo: dixit omnib⁹ mēbris suis. Quicūq̄ in corpore eius t mēbroꝝ eius esse voluerit: nō mireť: qz odit eum mūdus. Corporis aūt eius sacramētū multi accipiūt: sed non oēs qui accipiūt sacramentū: habituri sunt apud eū etiā locū ꝓmissum membris eius. Pene quidē sacramētū oēs corpus eius dicunt: qz oēs in pascuis eius simul pascunt: sed venturus est q̄ diuidat t alios ponat ad dexterā: alios ad sinistraz: t vtraq̄ para dictura est: Dñe dñe: quādo te vidim⁹ t ministrauim⁹ tibi? Para vtraq̄ dictura est: veni tamē dico: Venite benedicti patris mei ꝑcipite regnū. Alteri: Jte i ignē ęternū: qui ꝓparatus ē diabolo t angelis eius. Nō ḡ solos inimicos nros deputare debemus charissimi: quicūq̄ bona ꝓscia christi mēbra sumus: nō solos eos inimicos nros putare debem⁹: q̄ apte soluis sūt. Multo ēm peiores sē q̄ inī videnť: t soluis sunt. Amāt ēm mūdū: t ideo mali sūt. Et quidē de nob ea sentiūt: q̄ ipi diligūt: t in hu⁹ mundi q̄si ꝑspirand⁹ qb⁹ ingemiscim⁹ inuidēt nob. Ibi nos ꝓlices putāt: vbi nos ꝑclitamur. Felicitatē vo nraz ętnā nec nouerūt: qz nō gustauerūt: quia vo quicq̄d nobis ꝑaliter mund⁹ arridet: magť ē piculū q̄s ornamētū nr̄m nesciūt qz ista distinguere gaudia nō nouerūt. Sī V bortamur charitatē vraz maxie qz vos videmus frequēt⁹ cōuenisse: q̄ ꝓpositū alt⁹ habeť: id ē in ipo corpe christi ex ei⁹munere nō meritis vris excellentioꝝ locū tenetť: habēteos ꝓsciaz q̄ a deo donata ē. Nā t ipa malis et inuidis nris in suspitionē venit: Ad ō ti mordeť: vt ꝓbeť. Si cū in ipi⁹ ꝓscię ꝓfectionem laudes quęrimus dominū: deficimus reprehensionibus dominuz. Cum sis castus seru⁹ dei: ecce mūdus suspicax fortitan impudicum t mordet et reprehendit: t libēter in

tuis detractiõibus imorak. Aliquolę ꝺpe
amine quasi dulater sapit: qꝺ pessime suspi
catur. Tu aũt si ꝓpter laudes hũanas cõti-
nentiã susc̃pere voluisti: reꝓhensionib⁹ hu-
manis defecisti: ⁊ totũ qꝺ tibi ꝓpposueras p-
2.Cor.1. didisti. Porro aũt si nosti dicẽ cũ aplo: Glo
ria nra hęc est: testimoniũ cõsciẽtię nr̃e: non
solũ tibi reꝓhensionib⁹ mercedẽ nõ minuit:
sed ⁊ facit amplioꝛẽ: Tu tamẽ ꝓ illo ora: ne
tua mercede moriak. Mã ⁊ hinc ꝓbam⁹ cha
rissimi: qꝛ si nõ haberem⁹ inimicos: nõ esset
ꝓ quib⁹ orarem⁹ ex ꝓcepto dñi nr̃i dicẽtis:
Matt5.5. Diligite inimicos vr̃os: ⁊ orate pro bis qui
vos oderũt. Vnde ꝓbamus: vnde cor nr̃ũ interrogam⁹: vtrũ hoc facere valeam⁹:
si nullũ inimicũ: nullũ reꝓhensoꝛẽ: nullũ de-
tractoꝛẽ: nullũ maledicũ expiremur? Videtis ꝙ: quia ⁊ mali necessarij sunt bonis. In
fornace quodãmõ aurificis fum⁹: hoc est in
hoc mũdo. Si aurũ es: simul ardes. Si au-
rũ es: palea tua ẽ mal⁹. Si ⁊ tu palea es: si-
mul eritis fum⁹. Verũtamẽ ꝓmũ vt noueritis
charissimi: in corꝓore christi excellẽtiora mẽ-
bra esse: nõ sola est enim cõiugalis vita lauda
bilio: ⁊ habet in corꝓore christi locũ suũ: si-
cut ⁊ in nr̃o corꝓore non ea sola habẽt lo-
cũ ꝙ excellẽtius locata sunt: sic̃ sensus in fa-
cie superioꝛẽ corꝓoris partẽ occupauerũt: ꝓ
nisi pedes portarẽt: quicꝺ sublime est i ter
1.Cor.12. ra iaceret. Vñ aplus dicit: Et ꝙ inhoneſta
sunt nr̃a: magis necessaria sunt. Deus tẽpe-
rauit corꝓ⁹ vt nõ eẽnt scissurę in corꝓe. Ho-
norimus autẽ mẽbra christi ꝙ cõiugalẽ agunt
vitã: si mẽbra christi sũt: id est si fideles sũt:
si futurũ ꝛeculũ sperãt: si quare signũ christi
portẽt: sic̃ nouim⁹ ꝙ honorẽ deferãt vobis:
nouim⁹ ꝙ meliores esse vos iudicãt: ꝙ ipſi
sint: Sz quãtũ vos illi honorãt: tantũ vos
mutuã bonorificentiã eis ꝓsstare debetis.
Si enim est in vobis sanctitas: timete ne per-
datis eã. Vnde? Per superbiã. Aliꝙ perit san-
ctitas casti si adulter fuerit: aliter perit si su-
perbus fiat. Et audeo dicere cõiugalẽ agen-
tes vitã: si tenẽt hũilitatẽ: superbis castis me-
L lioꝛes sunt. Cõsideret enim charitas vr̃a qꝺ di
co: Diabolũ attendite. Nũquid enim in iudi-
ciũ dei erit adulterium aut fornicatio? Nihil
horũ facit: qui nõ habet carnẽ. Sola enim sup-
bia ⁊ inuidia mittit in ignẽ ęternũ. Seruo ꝙ
dei cui surrepserit superbia: continuo ibi est et
inuidia. Nõ potest superbus esse nõ inuidus.
Inuidia filia ẽ superbię: sed ista mater nescit
esse sterilis: vbi fuerit ꝓtinus parit. Vt aũt
nõ sit in vobis: hoc cogitate: ꝓcautiõis tẽ-
pore: nõ solã agnen fuisse ornatã virginẽ: ꝙ
⁊ crispinã mulierẽ: ⁊ forte qꝺ nõ dubitak: ali
qui tũc de cõtinẽtib⁹ defecerũt: et multę de
cõiugatis pugnauerũt atq; vicerũt. Vnde
nõ frustra dicẽ aplus oib⁹ mẽbris christi: Alt Phili
alterũ existimãtes supioꝛẽ sibi: ⁊ honore mu Ro.1
tuo ꝓuenientes. Hęc etenim si cogitetis nõ eri-
tis apud vos magni. Magis enim cogitare
debetis quid vobis desit: ꝙ qꝺ vobis adsit.
Qꝺ habes caue ne ꝓdas: qꝺ nõdum habes
supplica vt habeas. In quãtis sis minor: tibi
cogitãdũ ẽ: nõ in quãto sis maior. Si enim co-
gitas quãtum ꝓcessisti: alterũ time tumorẽ.
Si vo cogitas quãtũ tibi deest adhuc: inge
miscis: ⁊ cũ ingemiscis curaris: hũilis eris:
tutior ambulabis: nõ ꝓcipitaris: nõ inflabe
ris. Et vtinã possint oĩes de vna charitate
cogitare. Sola est enim ꝙ ⁊ vincit oĩa: ⁊ sine ꝙ
nihil valent oĩa: ⁊ quę vbicũq; fuerit trahit
ad se oĩa. Ipsa est quę non ęmulak. Quęris 1.Cor.
causam: attẽde qꝺ sequit. Nõ inflak. Prior
est in vitio superbia vt dicere ꝯperã: deinde
inuidia. Nõ enim inuidia peperit superbiã: sed
superbia peperit inuidiã. Nõ enim inuidet: nisi
amori excellẽtię. Amor excellẽtię: superbia vo
cak. Cum ꝙ in ordine poꝛ sit superbia: sequak
aũt iuidia: aplus i laudib⁹ charitatis noluit
dicere ꝓius: Nõ iflak: ⁊ postea: nõ ęmulak: ꝙ
ꝓius dixit: Nõ ęmulak: ⁊ p⁹ea: si inflak. Qua
re ita? Quia cũ dixisset: Nõ emulak: qui ꝙsitu
r⁹ eras cãm. Quare nõ ęmulak? Subdidit:
Nõ inflak. Ergo si ideo nõ ęmulak: quia nõ
inflatur: si inflarek emularek. Hoc in vobis D
crescat: et anima solidak: qꝛ non inflak. Sci- 1.Cor.
entia: ait aplus: inflat. Quid ergo? Scientã
fugere debetis: ⁊ electuri estis nihil sare po-
tuo ꝙ inflari? Vt quid vobis loquimur: si
melior est ignorantia ꝙ scientia? Vt qꝺ vo
bis disputamus: vt quid ista distinguim⁹:
vt quid quod nostis admonemus: quod nõ
nostis inferim⁹? Scientia cauenda est ne in-
flet. Ergo amate scientiã: ꝙ anteponite cha-
ritatẽ. Scientia si sola sit iflat. Quia vo cha-
ritas ędificat ⁊ non ꝑmittit scientiã inflari:
Vbi ꝙ inflat scientia: vbi charitas si ędificat:
vbi aũt ędificat solidata ẽ. Nõ ẽ ibi inflatio
vbi petra fundamẽtũ. Cũ autẽ temptat in-
flatio: hoc est elatio: vt ꝓpter hoc vitiũ etiã
tãt⁹ ille aplus apositũ sibi cẽ diceret stimulũ 2.Cor.
carnis ãgelũ sathanę: a ꝙ colaphizarek: ꝙ co-

lapidzat: tundit caput ei⁹ ne erigat: t ibi de scia metuo erat inflatiōis: ꝫ est elatiōis. Ut eñ in magnitudine reuelationum mearꝫ ne extollar: ibi metuēda erat elatio: vbi māgrū rerū erat reuelatio: in magnatudine reuelationū mearꝫ ne extollar: datꝰ ē mihi stimulus carnis meę angelꝰ satbanę q̄ me colaphizet. Propter qō ter dñm rogaui vt auferret eū a me: t dixit mihi: Sufficit tibi gra mea. Mā virt⁹ in infirmitate pficit. Petit ęger vt qō ad salutem apponit medicꝰ: cuꝫ voluerit ęgrotꝰ auferat. Medicꝰ dicit: Nō moredet ꝙ sanat. Tu dicis: Tolle qz moredet. Medicꝰ dicit: Nō tollo qz sanat. Tu ad medicū ꝛre venisti? Sanare: an molestiā nō pati? Non ḡ exaudiuit dñs paulū ad volūtatē: qz exaudiuit ad sanitatē. Mā nō est magnū exaudiri a deo ad volūtatē: nō est magnū. Nec putetis magnū esse hoc: qū quisq; orat p magno: si exaudit. Quęre q̄d orat: quere i quo exaudiat. Mā nō habeatis p magno exaudiri ad volūtatē: habete p magno exaudiri
m8.8. ad vtilitatē. Ad volūtatē etiā dęmones exaudiri sunt: t ad porcos quos petierāt: ire
Job.1. pmissi sunt. Ad volūtatē etiā principe eoꝝ exaudit⁹ ē diabol⁹: a quo petitus iob tēptādus nō est negat⁹: vt esset ille pbatus: iste
8.77. cōfusus. Ad volūtatē etiā israelitę exauditi sunt: t cū adhuc cibus eēt in ore ipsoꝝ nostę quę consecuta sunt. Nolite ḡ p magno habere ad volūtatē exaudiri. Aliquādo deus iratus dat qō petis: t de⁹ ppitius negat qō petis. Cū vo de⁹ ea quę laudat: ḡ deus ꝓcipit: quę de⁹ in futuro sęculo pmittit ab illo petitio: securi petite: t incūbute quātū potestis o fratres⁹ vt sumat⁹. Illa eñ ppitio deo cōcedunt: illa eius nō ira ꝫ misericordia largiunt. Eñ aūt petitis tēporalia: cū mō petite: cū timore petite: illi cōmittite vt si ꝓsint det: si scit obesse nō det. Quid aūt obsit: q̄d
E pfit: medicꝰ nouit nō ęgrotꝰ. Sūt ḡ cōtnētes būales: sunt superbi. Nō sibi pmittant superbi regnū dei. Excellētior locus est: q̄ va
12.14. cat ꝓtinētia: Sed qui se exaltat humiliabit. Quid ḡ ris celsiorē locum: appetitu celsitudinis: quę potes appēdere retentiōe humilitatis? Si extollis te: deus deiciat te. Si tu deicis te: de⁹ eleuat te. Sentētia dñi est: nec addi aliq̄d: nec detrahi pōt. Vsq;eo aūt cōtinētes beles superbiūt: vt nō solū q̄buscūq; homib⁹ ꝫ etiā parētib⁹ ingrati sint: t aduersus parētes extollant. Quare? Quia illi genuerūt: isti nuptias cōtēpserūt. Vñ ingrati eēnt: q̄ nuptias ꝓtēpsissēt: nisi illi genuissēt? Sed melior ē filius patre ꝛrugator: qz ipe nō durit vxorē. Et melior ē filia matre sua maritata: qz ipa non quęsiuit virū. Si supbior: nullo mō melior: si melior sine dubitatōe vila būilior. Si vis te inuenire meliorē: interroga animā tuā si vides ibi inflationē. Ubi inflatio: manitas est. Diabol⁹ vbi inane inuenerit: nidū facere molit. Denięq; frēo mei audio dicere supbis cōtinētibus: expedit cadere vt in eoipso in q̄ se extollunt būiliemur. Quid eñ ꝓdest cui inest cōtinētia: ꝫ dominat supbia? Cōtempsit vnde nat⁹ ē homo: t appetit vnde ęcidit diabol⁹. Nuptias contēpsisti: bñ feci⁹. Aliquid meli⁹ elegisti: sed noli supbire. De nuptijs hō natus ē: de supbia angeli ęciderūt. Si singula bona vsa cōsiderē: melior es patre tuo q̄ nuptias cōtēpsisti: t tu melior matre tua: q̄ nuptias cō tēpsisti. Etenī melior ē virginalis sanctitas ꝙ pudicitia cōiugalis. Ista duo simul si cōparem⁹: meli⁹ ē illud ꝙ illud: quis dubitat? Sed addēdo alia duo: supbiā t būilitatē: in istis duob⁹ interrogo vos: et de his respondete mihi. Quid est meli⁹: supbia an būilitas? Respōdeo. Būilitas. Junge illā virginali sanctitati. Supbia vo nō solū nō sit in virginitate tua: ꝫ nō remaneat i matre tua. Si eñ tu tenuer⁹ supbiā t tua mr̄ būilitatē: iterū cōparabo vos. Jāduū singula cū intenderē meliorē te inuenerā: mō bina cū intēdo: nō dubito ꝓferre humilē mulierē virgini supbę. Et quō ꝓferre? Videte quō ꝓferrem illā: quomō cōparabam. Bono pudicitię cōiugalis: est melior integritas virginalis. Duo bona cōparabā: nō malū t bonū: ꝫ t bonū meli⁹ distinguebā. Postro autē duo illa cū posuero: supbiā t būilitatez: nūquid possum⁹ dicere: bonū ē supbia: ꝫ melior ē humilitas? Sz q̄d dicim⁹? Supbia malū: būilitas bonū: et supbia magnū malū: būilitas magnū bonū. Si ḡ bonū duoꝝ: vnū ē malū t alterū bonū: iungit malū ad mai⁹ tuū bonū t fit totū malū. Jūgit bonū ad mīo tuo mino⁹ bonū: t fit magnū bonū. Adhinc ē eñ locū habebit mat in regno ęloꝝ geīs maritata ē: ꝙ filia qīs virgo ē. Adhuc ē eñ locū filia vbi: ego: minor ē locū mat maritata: ambę tñ ibi: quō fulgida stella: obscura stella: ambę tñ in ęlo: Si vo mr̄ tua fuerit būilio tua supba: illa habebit qualēcūq; locū: tu autē

nullū locū. Et quis inuenit alterū locū qui ibi nō habuerit locū: nisi cū illo qui inde ceciderit: stantēq; deiecit? Inde cęcidit diabol⁹ stantē deiecit dominē. Deiecit stantem: sed christus desecendens erexit iacentē. Unde et tamē erexit dño tuo: Attende. Humilitate
Phil. 2. erexit: factus obediens vsq; ad mortē: būliauit semetipsuz. Principio tu⁹ būilis: t tu superbus? Caput humile: et mēbrū superbum? Absit. Nō vult esse de corpe capitis būilis: qui amat superbiā. Si autē fuerit: videat vbi erit. Ego nolo dicere: ne ampli⁹ videar terruisse: Immo vtinā terruerim et aliq̄d egerim. Utinā qui sic fuerat: vel quę sic fuerat: nō sit vlterius. Utinā verba ista infuderim t non effuderim. Totū sperandū de misericordia dei: q; qui terret cōtristat: qui contristat consolat. Sed si quis contristatus est: emendat.

¶ De eo qđ scriptum est in euangelio ẽm ego dez: Ego sum: via: veritas t vita: Sermo ¶ LIIII

Aligunt nos diuinę lectiōes ne desperatione frangamur: t rursus terrent: ne superbia ventilemur. Tenere aūt viā mediā vestrā rectā tanq; int sinistrā desperatiōis t dexterā p̄sumptiōis: difficil-
Joh. 14. limū nobisq; esset: nisi christ⁹ diceret: **Ego sum via. Ego sum** inq̄t **via: veritas t vita.** Tanq; diceret: Qua vis ire? Ego sum via. Quo vis ire? Ego sū veritas. Ubi vis pmanere? Ego sum vita. Securi ḡ ambulem⁹ in via: sed insidias timeamus iuxta viā. Inimic⁹ insidiari nō audet in via: quia christus est via. Sed iuxta viā plane nō de-
Ps. 139. sinit. Unde in psalmo dicit: Juxta semitā scandala posuerunt mihi. Dicit et alia scrip-
Eccl. 9. tura: Memēto q; in medio laqueoꝝ ingrederis. Isti laquei p̄ q̄s ingredimur: nō sunt in via: sed tamē sunt iuxta viā. Quid formidas: quid metuis: si in via ambulas? Tunc time: si deseras viā. Nam ideo etiā pmittit ponere iuxta viā laqueos: ne securitate exultationis via deseras: et in insidias incidas. Via christ⁹: būilis christus: veritas christus t vita: excelsus t de⁹. Si ambuleo in būili: puenies ad excelsum. Si infirm⁹ humilē nō aspneris: in excelso fortissimus pmanebis. Quę ẽ causa humilitatis christi: nisi infirmitas tua? Valde ẽ t irremediabiliter te obsidebat infirmitas. Et hęc res fecit: vt veniret ad te tantus medicus. Si enim vel sic ęgrotares vt tu posses ire ad medicū: poterat tolerabilis videri ipsa infirmitas: Sed q; tu ire non potuisti ad eū: ille venit ad te. Venit docens humilitatē. Quare? Videamus. Quia superbia noo redire nō sinebat ad vitam: t ipa fecerat nos a vita recedere. Exaltatū ẽ humanū cor aduersus deū: et negligens in ipa sanitate p̄cepta salutaria: decidit aia in infirmitatē. Discat audire infirma: audire illū quē cōtempsit incolomis. Audiat vt surgat: quem spreuit vt caderet. Audiat tamen exp̄imēto edocta: q̄ p̄cepto docta noluit obtinere. Docuit ẽ eam misericordia sua quā fecit neglegentem felicitas. Heu quid mali sit a dño fornicari de se p̄sumendo. Q̄ bonū sit semp adhęrere dño: semp būilia sentiendo. Recedere ẽ ab illo simplici t singulari bono: in istas multitudinū voluptates et i amorē sęculi corruptionesq; terrenas accedere: hoc est fornicari a dño.
Hinc clamat: Facies fornicaria facta ē tibi: Ezech.
t impudorata facta es tota. Videam⁹ nunc obiurgatiōis consiliū. Non ẽ sic increpat vt insultet: sed ad confusionē vult p̄ducere p̄sumptionē vt sanet. Exclamauit scriptura vehemēter: nec palpauit adulādo: quos voluit reparare sanando. Adulteri: nescitis q; Jacob.
amicus huius mūdi: inimic⁹ deo cōstituet? Amor: mūdi adulterat animā: amor fabrica tonis mūdi castigat animā. Sed nisi de corruptōe erubuerit: ad amplexos illos castos redire nō cōcupiscit. Cōfundat vt redeat: q̄ se iactabat ne rediret. Superbia ḡ impediebat aliq; reditū. Qui aūt increpat nō facit peccatū: sed ostendit peccatū q̄ nolebat anima videre. Ponit ei ante oculos: t q̄ post dorsum abire cupiebat: ad faciez illi admouet. Matth. 7.
Uide te in te: qui vides stipulā in oculo fratris tui: tarbē aūt in oculo tuo nō vides. Reuocat ad se anima tua: quę ibat a se. Sicut a se ierat: sic a dño suo. Si ẽ respexerat sibiq; placuerat: fuęq; potestatis amatrix facta fuerat: recessit ab illo t nō remāsit in se. Ideo t a se pellitur t a se excludit: t in exteriora ꝓlabitur. Amat mundū: amat temporalia: amat terrena: quę si seipsam amaret: nō neglecto a quo facta ē: iā minus esset: iā deficeret amādo q̄ min⁹ ē. Minus est ẽ ipsa q̄ deus: t longe minus: tantoq; min⁹: quātum minus est res facta q̄ factor. Ergo amāduo ē deus p amore eius: ita vt si fieri

potest nos obliuiscamur. Quis ergo est iste transir⁹? Oblita ē aīa seipsaz: t amādo mūdū: nūc obliuiscak se: ꝑ amādo artificē mundi. Pulsa est ḡ a se qō amādo pdidit se: quia nec facta sua nouit videre: iustificat iniquitates suas. Efferk t supbit in perulātia: i luxuria: in honorib⁹: in potestatib⁹: in diuitijs: i potentia vanitatis. Arguik: corripik: ostendik sibi. Confitek ꝛ ḡditatē: desiderat pulchitudinē: t quę ibat effusa: redit ꝛfusa. Cōtra illam videk otiare qui dicit: Imple facies eorum ignominia. Imple inqt facies ignominia: t quęrāt nomē tuū dñe. Oderat eos ḡ rā facies impleri ignominia cupiebat? Unde quēadmodū amet eos: quos vult quęrere nomen dñi. Amat tantū: an odit tantū? An et odit et amat? Immo et odit et amat. Odit tua: amat te. Quid est odit tua: amat te? Odit qō fecisti: amat qō deus fecit. Quę sunt enī tua nisi peccata? Et qd es tu nisi qō fecit deus? Negligis qō factꝰ es: diligis qō fecisti: amas extra te opa tua: negligis in te opus dei. Merito io: merito liberio: merito t a teipso pgis: merito audis: Spūs ambulans t nō reuertēs. Audi potius vocantē t dicentē: Cōuertimini ad me: t cōuertar ad vos. Nō enī deus auertit t cōuertit: manēs corripit: incōmutabilis corripit. Auersus est quia tu te auertisti. Tu ab illo fecisti casum: nō ab ipso fecisti occasum. Ergo audi dicentem tibi: Cōuertimini ad me: t ego reuertar ad vos: Quia ꝛuertisti: ō est enī q cōuertar ad vos: quia cōuertimini ad me. Fugiētis dorsa ꝓsequik: qui facē redeuntis illumiat. Quo enī fugies a deo? Fugiēs quo fugies? Fugiens ab illo q nullo loco ꝓtinek: t nusqꝫ absēs ē? Qui ꝛuersū liberat: punit auersū. Quē habes iudicē fugiēs: hūc patrē habeto rediēs. Tumerat aūt supbia: t in ipso tumore p angustū redire non poterat. Clamat ille q factus ē via: Intrate p artā portā. Conak ingredi: ispedit tumor: t tantomagꝭ pniciose conak: quātomagꝭ ispedit tumor. Tumidū enī vexat angustia. Vexatus aūt amplius tumebat. Amplius tumēs quādo intrabit? Ergo detumescat si cupit ingredi. Illa aūt detumescat? Accipiat būilitatis medicamentū: Bibat cōtra tumorē poculū amarū: ꝑ salubre poculū bibat būilitatis. Quid se artat? Nō stinet moles: nō magna sed tumida. Magnitudo enī soliditatē habet: tumor inflationē. Non sibi magnus tumidus videak. Detumescat vt magnꝰ sit: vt certus t solidus. Nō ita desideret: nō de statu pōparū rerū labentiū corruptibiliūq; gloriek. Audiat eaz ipsum qui dixit: Intrate p angustā portaz: dicentē: Ego sum via. Quasi eū quęreret tumidus qua intrabo: respondit: Ego suz via: p me intra. Nō nisi per me ambulas vt intres p ianuā. Ras sicut dixi: Ego sum via: ita ego sū ianua. Quid ḡris q̄ redeas: q̄ redeas: q̄ itreas? Ne alicubi erreas: ipse tibi omnia factus est. Breuiter ḡ dicit: Hūilis esto: mitis esto. Audiam⁹ hoc aptissime dicentē: vt videam⁹ qua sit via: quę sit via: quo sit via: quo vio ire. Certe forte auaricia oia vio possidere: Oia mihi tradita sūt a patre meo inqt. Fortasse dictum⁹ eo: Christo sunt tradita: Nūquid mihi? Audi aplm dicentē: Audi vt dixi tādudū: ne desperatione frangaris. Audi quō amat⁹ eos: nō amādus. Audi quō amat⁹ eos fędus: turpis: asqꝫ esset in te qō amari dignū esset. Amatus es ꝓus: vt dignus fieres qui amareris. Etenī christus sicut ait aplus: pio impio mortuꝰ est. Ante forte impī amari merebak. Quare? Quid merebat impius? Donare respondes? Christus tamē ꝓ impio mortuus est. Ecce quid tibi ꝓstitum impio: tam pio quid seruak? Quid ꝓstitū est impio? Christꝰ ꝓ impio mortuꝰ ē. Desiderabas aūt oia possidere: noli p auariciā: p pietatē ḃ quęre. Si enī ita ḡsieris: possidebis. Tenebis enī cū ꝓ quē facta sunt oia: t cū ipso oia possidebis.

Ps.81.

Ps.77.

Baruc.1.

Matth.7.

Iob.14.

Matth.11.

Ro.5.

¶De eo de quo supra: Ego suz via veritas t vita: Sermo ¶LV

A

Inter cetera cū sanctū euāgeliū legeret audistī. Ait dñs iesus: Ego sū via: veritas t vita. Veritatē et vitā omnis hō cupit: sed viā nō omnis hō inuenit. Deū esse quādā vitā ęternā: immutabilē: intelligibilē: intelligentē: sapientē: sapientes facientē: nōnulli etiā hui⁹ sęculi philosophi viderūt vitatē fixā: stabilē: indeclinabilē: vbi sūt oēs rationes rerū oim creaturarū. Viderūt quidē: ꝑ de longinquo viderūt: ꝑ i errore positi: t idcirco ad eā tam magnā t ineffabilē t beatificā possessionez: q̄ via gueniret nō inuenerūt. Hā qui viderūt: etiā ipi quāmā videri ab homie pōt creatorē p creaturā: factorē p facturā: fabricatorē mūdi p mūdū: Paulus aplus testis est: cuivtiq; debēt credere christiani. Aut enī eaz de talib⁹ loqrek:

Ro.1. Reuelat ira dei de cło sup oēm impietatez ⁊ iniusticiā hoim: q̄ veritatē iniq̄tate detinēt. Quid dicit eis: nō detinere veritatē? Sz veritatē i iniq̄tate detinēt. Bonū ē q̄ tenēt: sed malū vbi tenēt. Veritatē iniq̄tate detinēt. Occurrebat aūt vt dicerek ei: Uū autē illi impij veritatē detinēt? Quid deus ad quēq̄ eox locut⁹ ē? Quid legē acceperūt sicut israelita plus p moysen? Unde ḡ detinent veritatē: vel in ipa iniq̄tate? Audite ḡ sequk: ⁊ ostdit. Qō q̄ notū est dei in⁹: manifestū est i illis. De⁹ enī illis manifestauit. Manifestauit enī illis q̄bus legē nō dedit. Audi quō manifestauit. Inuisibilia enī ei⁹ p ea q̄ facta sūt intellecta ꝓspiciunk. Interroga mūdū: ornatū cłi: fulgorē dispositionēq̄ sy derū: solē diei sufficientē: lunā noctis solatiū: interroga terrā fructificantē herbis ⁊ liginis: animalib⁹ plenā: homib⁹ ex eo: natā: interroga mare quāt⁹ ⁊ qualib⁹ natalib⁹ plenū: interroga aera quātis volatilib⁹ viget: interroga oia ⁊ vide si nō sensu suo tanq̄ tibi respōdēt: De⁹ nos fecit. Ihēc philosophi nobiles ḡstitērūt: ⁊ ex arte artificē cognouerūt. Quid ergo? Quare reuelat ira dei sup ipaz ipietatē? Quia veritatē i iniq̄tate detinēt. Veniat: ostēdat quō. Jaz enī dixit: quō cognouerūt inuisibilia ei⁹: id est dei: ⁊ p ea q̄ facta sūt intellecta cōspiciūk: Sempitna quoq̄ ei⁹ virtus ⁊ diuinitas vt sint inexcusabiles: q: cuz cognouissent deū nō sicut deū honorificauerunt aut gras egerūt: ꝑ euanuerunt in cogitatōib⁹ suis: ⁊ obscuratū ē insipiēs cor eox. Aplī vba sunt: nō mea. Et obscuratū est cor eox. Dicētes enī se esse sapientes: stulti facti sunt. Qō curiositate inuenerūt: superbia pdiderūt. Dicentes se esse sapientes: id est donū dei sibi tribuentes: stulti facti sunt. Uerba inquā apli st. Dicētes se esse sapientes: stulti facti sunt. Ostēde: pba stulticiā eox. Oside aple: ⁊ sicut osculti nob: vnde potuerūt puenire ad cognitionē dei: q̄s inuisibilia eius p ea q̄ facta sūt intellecta cōspiciunk: ita nūc ostēde quō dicētes se esse sapientes: stulti facti sūt. Audi: q: imutauerūt: aut: glām incorruptibilis dei i similitudinē imaginis corruptibilis homis ⁊ volucrū ⁊ quadrupedū ⁊ serpētiū. Figura enī idox alioꝝ: sibi deoo pagani fecerūt. Inuenisti deū: ⁊ colis idolū. Inuenisti veritatē: ⁊ ipsam veritatē i iniusticia detines. Et qō p dei opa cognouisti: p opa hois pdis. Totū ꝓsiderasti: cłi: terrę: maris elemētoꝝ: oīm ordines collegisti: istud non vis attēdere q̄ mūdus opus ē dei: Idolum opus ē fabi. Si faber idolo sic dedit figurā cor: daret: ab ipo idolo faber adorare⁊. Quō enī o hō faber tuus de⁹ est: sic hō idoli faber qui ē deus tuus. Qui te fecit q̄s est: De⁹ fabri. Qui illud fecit q̄s est: Deus idoli. Ergo si idolū cor: haberet: nō fabrū adorares q̄ illō fecit? Ecce in q̄ iniq̄tate veritatē tenuerūt: ⁊ ad possessionē illā quā viderūt viā pducentē nō inuenerūt. Christ⁹ aūt q: ipe est apud patrē veritas ⁊ vita: verbū dei de quo dictū est: Vita erat lux hoim. Quia ḡ ipe ē apud Joh.1. patrē vitas ⁊ vita: et nō habebam⁹ q̄ irem⁹ ad veritatē: filī⁹ dei qui semp in pfe veritas ⁊ vita est: assumēdo hominē factus est via. Ambula p hominē: ⁊ puenis ad deum. Per ipm vadis: ad ipm vadis. Noli ḡrere q̄ ad illum pueniaꝝ ꝑ ipm. Si enī via ipse esse noluisset: semp errarem⁹. Factus ḡ via est q̄ veniaꝝ: non tibi dico quęrere viā. Ipse via ad te venit: surge ⁊ ambula. Ambula moribus: nō pedib⁹. Multi enī ambulāt bis pedibus: ⁊ male ambulāt moribus. Aliq̄n enī ipsi bis ambulātes: ꝑter viā currunt. Jnuenies quipe homies bis viuētes: ⁊ nō christianos. Bis currunt: ꝑ in via nō currunt. Quāto pl⁹ currūt: plus errāt: q: a via recedūt. Si aūt tales homies pueniāt ad viā: et teneāt viā: o quāta securitas est: q: ⁊ bis ambulāt: ⁊ nō errāt. Si aūt nō tenēt viā: quātis vis bene ambulēt: heu quātū dolendū est. Melⁱ⁹ est enī in via claudicare q̄ ꝑter viā fortiter ambulare. Ihęc sano sint charitati vestrę

De eo qō scriptum est in euangelio sm Johannē: Mue ego loquor vobis a meipso non loquor: Sermo LVI

Audite aurib⁹: accipite mētibus dilectissimi: loquētib⁹ quidē nobis: ꝑ ipso docēte q̄ nō recedit a nob. Dīs dicit: quō cū legerek audist: Verba quę Joh.14. loquor vobis: a meipo nō loquor. Pater aūt in me manens: ipse facit opa. Ergo ⁊ verba opa sūt? Plane ita est. Nā pfecto q̄ primū loquēdo ędificat: bonū opus operat. Sed q̄d est a meipso nō loquor: nisi a meipso nō suz q̄ loquor? Et q̄pe tribuit quicq̄d facit: de quo ē ipse qui facit. Pater enī deus nō est de aliquo: filius aute de⁹ patri ęqualis. Sz de patre deo: ideo ille

deus:sed nō de deo:t lumē:sed nō de lumine:ille xo de deo:de deo:lumē de lumie. Nam l hic duab sentēcijs:vna q dictū est: Nō a meipso loquor: alia qua dicit ē:Pater aūt l me manēs ipe facit opa: singulas tenēres diuersi nobis aduersant hereticī: qui nō ex vna pte sed in cōtraria conātes:a via veritatis exorbitāt. Arriani quipe dicūt: Ecce inęqualis ē patri filius:non a seipso loquit. Dicūt sabelliani cōtra:id est patripassiani:Ecce qui pater ē:ipse ē et filius. Quid est enī pater l me manens ipse facit opa: nisi l me maneo ego q facio? Cōtraria dicitis: ꝑ nō eo mō sic falsum est contrariū vo: ꝑ sicut sunt inter se duo falsa ptraria errādo in diuersa istis. In medio ē via quaꝫ reliquistis:inter vosipsos longiore intervallo separati estis:q̄ ab ipsa via cui⁹ desertores estis. Vos binc: vos aūt illinc:huc venite: alteri ad alteros transire nolite:ꝑ binc atq illinc ad nos veniēdo inuicē vos iuenite. Sabelliani agnoscite quē ꝑtermittitis: Arriani equate quē subditis: t in via vera nobiscū ambulatis. Est enī qd inuicem ex vobis alteri ex alteris admoneri vtriq debeat. Audi sabelliane: Vsqadeo nō ipe ē pat q filius: vt eū arrian⁹ inęqlē asserat pri? Audi arriane: Vsqadeo ē filius equal patri: vt sabellian⁹ eūdez esse dicat t patrē? Tu adde quē tollis: tu adimple quē minuis: t nobiscū ambo consilimini: qr nec tu tollis: nec tu minuis eū qui t alter ē a pre vt cōuincat sabellianū: t equalis patri vt conuincat
8.10. arrianū. Utriq enī clamat: Ego t pat vnū sumus. Nō ait: Unū: audiāt arriani. Nō ait sumus: audiant sabelliani. Et nec illi equalē: nec illi alterꝫ negando sint vani. Si ergo qđ
16.14 dixit: Verba q̄ ego loquor: vobis a meipso nō loquor: ꝓpterea putat esse i patris potestate: vt nō qđ ipe vult faciat: audiat qđ dixit:
10.5. Sicut pater suscitat mortuos t viuificat: sic t filius quos vult viuificat. Item si qđ dixit: Pater in me manēs ipse facit opa: ꝓpterea putat nō alius ē pater: alius ipse: audiat qđ dixit: Quęcūq facit pat: hęc t filius similr facit: Et intelligat non bis vnū. Vtrū. qr sic equalis alter alteri: vt tū alter ex altero. Jō nō loquit a seipso: qr nō est a seipso. Jdeo pater in me manēs ipse facit opa: da p quē t in quo faciat: nō ē nisi ab ipo. Denios
14.14. adūgit t dicit: Nō creditis: qr ego in patre t pater in me est: Alioqn ꝓpter ipsa opera credite. Ante solus philippus arguebat: nūc aūt non eum ibi solum fuisse qui esset arguendus ostendit.

De eo qđ scriptum est in euangelio scm Johannē: Pacem mea5 do vobis:pacem mea relinquo vobis Sermo LVII

Omini vor est frēs charissimi: Pacem meā do vobis:pacē mea relinquo vobis. De pace dicturi:quo quę pacio sint cōmoda videam⁹. Est pax serenitas mētis: trāquillitas animi: simplicitas cordis:amoris vinculū:cōsortiū charitat. Hęc ē q̄ similtates tollit:bella cōpescit cōpiunt iras: supbos calcat: būleos amat: discordes sedat: inimicos cōcordat:cunctis est placita. Nō quęrit alienū: nihil deputat suū:docet amare: q̄ odisse nō nouit. Nescit extolli: nescit inflari. Hanc q̄ qui accepit teneat: q̄ pdidit reperat: q̄ amisit exōrat: qui qui i eadē nō fuerit inuictus: abdicat a pre: exhęredat a filio: nabilomin⁹ et a sanctospū alien⁹ efficat. Respuit enī mun⁹ oblatū qui datę legis cōtēpserit bonū. Nec poterit ad hereditatē dei puenire q̄ testamentū noluerit obseruare. Nō pōt cōcordiā habere cum christo: q̄ discors voluerit esse cū christiano. Lōtumacię q̄ crimē ē: qđ iubet cōtemnere: qđ ꝑcipit nolle: qđ imperatū est declinare. Quid tibi cōmune cū discordia christiane? Quid similtates amas: qđ auctori pacis placere si potuit? Quid exerces inimicitias: q̄s euadere nō potuit: nec ille q̄ eas ꝑmus inuenit? Jnimicitias nāq inimicitias in ꝓtoplastū dū serpēs exerit interficit: dū homi inuidet ipse ꝓsternitur. Dū adā cupit decipere: ipse ꝑmitus iugulat. Quare aut christi charitatem amplectere christiane: aut discordię auctou de similitudine operum parem te esse cognosce.

De eo qđ scriptum est in euangelio scm Johannem: Non turbet cor vestrū neq̄ formidet: Ser LVIII

Ecepimus frēs verba dñi dicentis ad discipulos suos: Non turbet cor vr̄m: neq̄ formidet. Audistis q̄ ego dixi vobis:q̄ vado t venio ad vos. Si diligeretis me gauderetis vtiq q̄ vado ad patre: q̄a pr maior me ē. Hinc q̄ turbare t formidare poterat cor illoꝝ q̄ ibat ab eis: q̄us vēturus ad eos:ne forsitan gregē lupus ꝺ inter-

uallo inuaderet pastorio absentia. Sz a qb⁹ hō abscedebat dē⁹ nō relinq̄bat: qz idē christus hō ⁊ dē⁹. Ergo ⁊ ibat p id qđ hō erat: ⁊ manebat p id qđ dē⁹ erat. Ibat p id qđ vno loco erat: ⁊ manebat p id qđ vbiq; erat. Cur itaq; turbarer̄ et formidaret cor: qñ sic deserebat oculos vt nō desereret cor? Quis dē⁹ etiā q̄ nullo ꝓtinet loco discedat ab eo ꝛ cordibus q̄ eū relinquūt morib⁹ nō pedibus: ⁊ veniat ad illos q̄ cōuertunt ad eū: nō facie ꝑ fide: ⁊ accedūt ad eū mēte nō carne. Ut aūt intelligerēt fm id qđ hō erat eū dixisse: Vado ⁊ venio ad vos: Adiecit atq; ait: Si diligeretis me gauderetis vtiq; qz vado ad patrē: qz pat maio: me est. Per qđ ḡ filⁱ⁹ nō est equalis patri: p hoc erat utr⁹ ad patrez: a q̄ ⁊ venturⁱ⁹ est vivos iudicaturus ⁊ mortuos. Per illud aūt in q̄ equalis ē gignēti genit⁹: nunq̄ recedet a patre: ꝑ cū illo est: vbiq; totus: pari diuinitate quā null⁹ cōtinet locus.

Phil.2. Cū cñ in forma dei eēt: sicut aplūs loquit: nō rapinā arbitratus est: esse se equalē deo. Quō cñ rapina posset eē natura: q̄ nō erat vsurpata sed nata? Semetipm aūt exinaniuit: formā serui accipiēs. Hō ḡ amittens illā sed accipiens istam: eo modo se exinaniens quo ꝺ minor: apparebat q̄ apud patrem manebat. Forma quippe serui accessit: non forma dei recessit. Hec assumpta est: nō illa cōsumpta. Propter hanc dicit: Pat maio: me

Joh.10. est: ppter illā vō: Ego ⁊ pater vnū sumus. Hoc attēdat arrianus: ⁊ hac attentiōe sit sanus: nec cōtentiōe remaneat insanus. Hec ē cñ forma serui: in q̄ dei filⁱ⁹ minor ē: nō pfe

1.sen.dis.16. solo ꝑ etiā spūsancto. Neq; id tantū sed etiā ca.notandū. seipo: quia ipse in forma dei maior est seipo. Neq; cñ homo christ⁹ nō dicit filius dei: qđ etiā sola caro eius i sepulcro meruit appellari. Nā qđ aliud cōfitemur cū dicimus crede-

Matth.27. re nos in vnigenitū filiū dei: qui sub pontio pilato crucifixus ē ⁊ sepultⁱ⁹? Et qđ ei⁹ sepultū est: nisi caro sine alia? Ac p hoc cū credim⁹ in dei filiū qui sepultⁱ⁹ est: pfecto filiū dei di

Phil.2. cim⁹ ⁊ carnē q̄ sola sepulta est. Ipe ḡ christ⁹ filius dei equalis patri in forma dei: qa semetipsum exinaniuit nō formā dei amittēs sed formā serui accipiēs: maior est et seipso: qz maior ē forma dei q̄ amissa nō est: q̄ serui que accepta ē. Quid itaq; mirū vel qđ indignū: si fm hanc formā serui loquens ait: id

Joh.10. est ipe dei filⁱ⁹: Ego ⁊ pater vnū sumⁱ⁹? Vnū cñ sunt fm id q̄ deus erat verbū: et minor est patre fm id q̄ deus verbū caro factū est. Joh.1

Dicā etiā qđ arriani ⁊ eunomiani negare nō possunt. Scōm hāc serui formā puer christ⁹ etiā parētib⁹ suis minor erat: qñ paruⁱ⁹ maioribus: sic scriptū est: subditus erat. Quid Luc igit hēretice: Cū christ⁹ sit deus ⁊ hō: loquit vt hō: ⁊ calūniaris deo? Ille in se naturā cōmēdat hūanā: tu in illo audes deformare diuinā? Equalis cñ patri filⁱ⁹: p quē factⁱ⁹ est homo. Qđ nisi fieret qđ esset hō? Dicat plane dñs ⁊ magister nr̄: Si diligeretis me gau Joh. deretis vtiq; qz vado ad patrē: qz pater maior me est. Cū discipulis audiam⁹ vba do- B ctoris: nō cū alienis seqmur astutiā decepto ris. Agnoscam⁹ geminā substantiā christi: diuinā scz q̄ equalis est patri: hūanā q̄ maior est pat. Utrūq; aūt simul nō duo ꝑ vnus christ⁹: ne sit q̄ternitas nō trinitas dē⁹. Sic cñ vn⁹ est hō aia rationalis ⁊ caro: sic vnus est christ⁹ deus ⁊ hō. Ac p hoc christ⁹ deus ⁊ aia rationalis ⁊ caro. Christū in his omib⁹: christuz in singulis confitemur. Quis est ḡ per quez factus est mūdus? Christus iesus: sed in forma dei. Quis ē sub pontio pilato crucifixus? Christus iesus: sed in forma serui. Item de singulis quibus homo cōstat. 3.sen. Quis nō est derelictus in inferno? Christus hic ca iesus: sed in aia sola. Quis resurrectur⁹ triduo iacuit in sepulcro? Christ⁹ iesus: sed in carne sola. Dicit ḡ et in his singulis christ⁹. Verū hec oia nō duo vt tres: sed vn⁹ ē xp̄s.

Joh. Ideo dixit: Si diligeretis me gauderetis vtiq; qz vado ad patrē. Quia nature hūane gratulandū est eo q̄ sic assumpta ē a verbo vnigenito vt imortalis cōstitueret in celo: atq; ita fieret terra sublimio vt incorruptibilis puluis sederet ad dexterā patris. Noz pfecto ad illum ibat: qui cū illo erat. Sed ꝺ erat ire ad eū ⁊ recedere a nobis: mutare atq; imortale facere qđ mortale suscepit et nobis: ⁊ leuare in celū p quod fuit i terra p nobis. Quis nō hinc gaudeat? quis nō sic diligat christū: vt ⁊ suā naturā iaz imortalē gratulet in xp̄o: atq; se speret futur⁹ esse imortalē p xp̄m? Obiciūt nob arriani: creaturā dei filiū asserentes. Quid est quod salomon ad Pro ꝺ ex ꝑsona christi cōsentit ⁊ dicit: Dñs creauit me: in principio viaruz suarū in opa sua ante seculū fundauit me: in initio ꝑus q̄ terrā faceret: ꝑus q̄ ꝑdirēt fōtes aq̄r: ꝑus q̄ mōtes stabilirent: ali⁹ cōs colles genuit me? Aduersus hos ita rndem⁹. Multi quidē do-

tissimi viri: hoc ex psona illi⁹ sapiēcię dictū asserūt: quā salomō ad iudicādū regendūq; populū acceperat. S3 q; vos animo ptinaci hoc a nobis ex christi psona exigitis: nō reluctamur neq; renitimur: ꝙ ipsius veritatis auxilio roborati: quocūq; duxeritis sequimur. Primo q; tam vt superius diximus: licet vnā psonā in christo credamus: duas tn substantias: id est naturas eē fatemur: diuinitatis scilicet et humanitatis: assūptionis t assumpte: creatricis t creatę: Quę tn substātię nō sunt cōfusę: ꝙ vnitę: atq; i vna eadem q; psona inseparabiles: t in sua semp ꝓprietate manentes. Quapropt vnicuiq; substātię ꝓpria vtiq; aptanda sunt: id est infirmitates hūanitati quę creata est: signa vo vel mirabilia diuinitati q; creauit. Intantū ergo duę nature sibimet vnitę sunt atq; ꝓiunctę vt idem atq; idē christ⁹ deus et homo: aliq; res aut agat aut loquat hūanas: aliq; diui
Matth.8. nas: Sicut illud ē q; dormit in nauī: t impe-
Marc.4. rat ventis t mari: aut q; eluriert: et q; quin-
Luc.14. q; milia hominū de quinq; panib⁹ t duobus piscibus saturant. Postremo q; mortl: et q;
Joh.11. lazarū quatriduanū auctoritate diuina iubeat a mortuis reuocari. Ex quo mirari non debes si christ⁹ de humanitate sua dixerit:
Genes.1. Dom⁹ creauit me initio viaꝝ suaꝝ in ope sua: q; subsequēs dictū ꝙd diuinitati cōueniebat: ꝑ ꝓmissū ostēdit dicēs: Ante sęcula fundauit me initio priusq; terrā faceret; t ꝑ priusq; abyssos faceret: ꝑ priusq; ꝓdirēt fontes aquę: ꝑ priusq; mōtes stabilirent: ante aūt oēs colles genuit me. Hoc est dicere: Licet creauerit me de⁹ vt initia viaꝝ atq; operū ei⁹ q; euāgeliū demōstrarē: sed ante sęcula: id est ante initiū: anteq; vel cętū vel terrā vl tēpora fierent genuit me: hoc est vt sine tpe t sine initio separatim genitū demōstraret. Rā vt totū breuit cōprehendā: christ⁹ filius dei deus t hō: fm diuinitatez ante tpa: sine initio ineffabiliter a patre genit⁹ ē: sīc esaias
Esa.53. dicit: Generationē ei⁹ quis enarrabit? Nouissimo aūt tpe fm hūanitatē creatus ē. Aduc-
Luc.1. niens ergo diuinitas i vterū virginis marię:
Gen.3. auctoritate illa q; in paradiso adam de limo formauit: carnē sibi ex substātia ipsi⁹ marię fabricauit: quā ꝑ salutē nr̄a suscipiēs t sibi coadunās nature ē de⁹ t hō. Quā generatiōz
Matth.1. matthęus enarrat dicēs: Liber aūt generationis sic erat t̄c. Item solēt aduersū nos hmōi venenatū cōponere syllogismū dicētes: Si coęternū patri creditis filiū: dicite q; sumus dū esset genit⁹ ē: an nondū esset? Si dū ēet: duo q; ingeniti ante fuerūt: t postmodū vn⁹ aliū genauit: aut si vt ratio vera ꝓmittit: dū nō esset genit⁹ ē: erit vtiq; patre posterior. Ad quā rē nobis nō aliud agendū ē: nisi vt tā grandi hęretico⁹q; malitię: exēplo apl̄ici resistam⁹: qb⁹ facile sapiēcia sęculi stulta elidit. Dū q; nobis memorata sup⁹ obiecerit: dicim⁹. Nos sīc solū patrez semp et sine initio ingenitū nouim⁹: ita filiū semp t sine initio ex pte genitū ꝓfitemur. Nec alia aliq; causa est q; diuisionez faciat psonarū: nisi q; hic ingenit⁹ ē t ille genit⁹: id ē hic pr est et ille filius: q; pr semp pr est nūq; filius: q; vt diximus nō est genit⁹ ꝑ ipe genuit. Et fili⁹ semp fili⁹ ē nūq; pr: q; nō genuit ꝑ genit⁹ ē. Quā de re nō alius q; apl̄us ipe in medio ꝓuocāduos est: Qui ꝓuidēs eunomij t arriani malicię: exemplio rerū visibiliū: inuisibilē t inenarrabilē t incōprehēsibilē rē inquātū potuit vel res ipa ꝓmisit explanare conat⁹ est. Quid enī scribēs ad hebrēos de filio dicit? Qui est ineht splēdor gl̄ię et figura substātię Heb.1.
eius. Videam⁹ q; ꝙd causę ē: q; filiū splendorē nominauit. Splēdor enī nisi fallor: nō dicim⁹ nisi aut solis aut lunę aut cuiuslibet certi lumin⁹. Quid q; est? Nūquid taz insanim⁹ vt aplm putem⁹ inestimabilē illā diuinitat⁊ speciē: soli aut igni assimilasse? Absit. Sed vt exēplo illo intelligam⁹: q; sicut splēdor ex suba solis nascit: ita t filiū ex suba pr̄is genitū. Et sīc nō ē sol aut ignis ꝓ splēdori suo licet ex illo nascat: sic ex q; sol aut ignis ꝓcessit sīc t cū eo splēdor eius apparuit: nec dici pt splēdor sole vl igne posterior: cū tn vt dixi ex ipo nascat. Si q; i creaturis aliq̄d inuenit q; t nascat et posteri⁹ nō sit a genitore suo: cur ō hęretice a creatore fieri posse desperas? Accipe etā hui⁹ rei aliā similitudinē: Sīc splēdor ex sole nat⁹ replet orbē tray: t tn a genitore suo nō abscindit aliq̄d nec recedit: ita t filius ex pte genit⁹ vbiq; dū sit: in pte semp ꝑmanet. Et sīc suba lat splēdor: i sole ē t sol in splēdore: ita suba pat⁊ i filio: t filius in pte ē. Et sīc sol t splēdor vna suba dū sit: nō tn ē vna psona: q; nec solē splēdorē ē: nec splendorē dicim⁹ solē: q; sum⁹ q; sol genuit splendorē: splendor vero natus ex sole ē: ita t pater et filius cū sint vnius essentię nō tn sunt vnius psonę: sicut iam supius ad plenū memorauim⁹. Et sīc sol ꝙ splendorē t calefacit

ꝛ illumiat ꝛ siccat ꝛ soluit ꝛ candidat ꝛ denigrat: ꝛ ola ꝝ ei a deo insucta sūt opa: ita et patrē p vnigenitū filiū suū ola legim⁹ fuisse opatū. Creatū inquit eē filiū a pfe nō gentū. Ad qō bene rīdēdū ē. Si creat⁹ ē vtiq; ꝛ seru⁹: qr oīe qō creatū ē: necesse ē vt creaPbil.2. tor deseruiat. Et si seru⁹ ē fili⁹: quō in forma dei ꝓstitut⁹ formā serui accepit? Seruus eīm
3.fen.dif.9 ca.2. serui formā accipere nō pōt. Jdē dicunt nō natura esse dei filiū: ꝝ creatū. Aduers⁹ hmōi ꝝstiones solito rīdendū est. Quia si natura de⁹ nō ē fili⁹ ꝝ creatura: nec colēdus ē oīno:
Ro.1. nec vt de⁹ adorand⁹: Dicēte apło: Et coluerūt ꝛ seruierūt creaturę potiꝰ q̄ creatori: qui
Gal.4. est bñdict⁹ in secula. Et ad Galatas: Sz tūc ignōrates deū: bio ꝙ natura nō sūt dij fuerbatis. Sz illi ad hęc replicabūt et dicēt: Quid q̄ carnē ei⁹ quā creaturā esse non negas sil cū diuinitate adorat: atq; ei nō min⁹ q̄ diuinitati deseruio? Ego dñicā carnē imo pfectā i christo humanitatē, pterea adoro qō a diuinitate suscepta atq; deitati vnita ē: vt nō aliū atq; aliuz: ꝝ vnū eundēq; deū ꝛ hoiem dei filiū ꝓfitear. Deniq; si hoiem sepauer is a deo: vt photin⁹ vel paulus samosaten⁹: illi ego nunq; credo nec seruio. Velut si qō nostrū aut purpurā: aut diadema regale iacēs inueniat: nūquid ea conabit adorare? Cum vō ea rex fuerit indut⁹: picalū mortl̄ ꝯcurrit si ea simul cū rege qō adorare ꝓpsert: Jta etiā in christo dño būanitatē nō solā aut nuda: ꝝ diuinitati suę vnitā: vnū dei filiū deū verū ꝛ hominē verū qui adorare ꝓpsert: eternę mortis pnam patiet.

Joh.15. ¶ De eo qō scriptū est in euangelio sm Johannē: Ego sum vitis: vos estis sarmēta: pater meus agricola Sermo ¶ LIX

AD Et sancto euāgelio psenti tpi ꝓsonātē similitudinē audistis q̄ opanr in vinea. Est eīm mō tpus vindemię tpalis. Est aūt ꝛ spirital vindemia: vbi de⁹ gaudet ad fructū vineę suę. Colimus eīm deū: ꝛ colit nos de⁹. Sz nos sic deū colim⁹: vt non eū meliorē faciam⁹. Colim⁹ eīm eū adorādo nō arando: ille aūt colit nos tanq; agricola agrū. Qō ꝝ nos ille colit: meliores nos reddit: qr ꝛ agricola agrū colēdo facit meliorē: ꝛ ipm fructū i nobis ꝝrit vt eū colam⁹. Cultura ipi⁹ ē in nos: q; ñ cessat vbo suo extirpare semia mala de cordib⁹ nr̄is: apire cor nr̄m tanq; aratro ꝓmonis: plātare semia ꝓcepto rū: expectare fructū pietatis. Cū eīm ista cultura sic acceperim⁹ in cor nr̄m vt eū bñ colamus: nō existim⁹ ingrati agricolę nr̄o: ꝝ fructū reddim⁹ q̄ gaudeat. Et fruct⁹ nr̄ nō illū ditiorez facit: ꝝ nos beatiores. Ecce audite qr sic dixit: Colit nos de⁹. Hā qr colim⁹ nos deū: nō opus ē vt ꝓbeā vobis. Dis eīm bō hoc habet i ore: qr homies colūt deū. Quia vō de⁹ colit homies: q̄si expauescat auditor qū audit: qr nō est in vsu hoim vt dicat: qa de⁹ colit boies: ꝝ qr deū colūt boies. Debemus ꝝ ꝓbare vob: qr ꝛ de⁹ colit homies: ne forte putemur verbū indisciplinatū dixisse: ꝛ alię i corde suo disputet ꝫ nos: ꝛ nesciēs qd dixerim⁹ reprehendat nos. Hoc ꝝ ꝓstitutū est demōstrare vob: qr ꝛ de⁹ colit nos: ꝝ ita dixi: sicut agrū vt meliores nos faciat. Dns dic in euāgelio: Ego sū vitis: vos estis Joꝝ.1 sarmēta: pater meꝰ agricola. Quid facit agricola? Jntrogate vos q̄ agricolę est? qd facit agricola. Puto qr agrū colit. Si ꝝ pat deus agricola ē: habet agrū ꝛ colit agr̄ suū: ꝛ expectat inde fructū. Deniq; plātauit Matth. vineā: sic ipe dns ihesus xp̄s dicit: et locauit eā agricolis: q̄ redderēt ei fructū tēporib⁹ ꝓprijs. Et misit ad eos seruos suos vt peterēt mercedē vineę. Illi aūt ꝛtumeliis eos affecerūt: aliōs occiderūt: ꝛ fructū reddere ꝓpse runt. Misit alios: talia ppessi sunt. Et dixit ille patrfamilias: cultor agri sui: ꝛ plātator: et locator: vineę suę: Mittā vnicū filium meū: forte vel ipm reuerebunt. Et misit inqt etiā filiū suū. Dixerūt illi apud semetipsos: Hic est hęres: venite occidam⁹ eū: ꝛ nra erit hęreditas. Et occiderūt eū: ꝛ piecerūt eū extra vineā. Cū venerit dns vineę: qd faciet illis malis colonis? Risum est: Malos male pdet: ꝛ vineā locabit alijs agricolis q̄ reddūt ei fructū i tpe suo. Plātata ē vinea: lege data i cordib⁹ iudęoꝝ. Missi sūt ppbę: grētes fructū: bonā vitā eoꝝ. Prophetę ab eis cōtumelijs affecti: ꝛ occisi sūt. Missus ē ꝛ xp̄s vnicus fili⁹ patrisfamilias: et ipm occiderūt hęredē: ꝛ iō pdiderūt hereditatē. Jn ꝛranū eis vertit malū ꝓsiliū: Ut possiderēt occiderūt: ꝛ qr occiderūt pdiderūt. Et mō audistis B similitudinē ex euāgelio sancto: Quia simile ē Matth. regnū cęloꝝ patrifamiliasi: qui exiit cōducere operarios in vineā suā. Et exijt mane et quos inuenit cōduxit i vineā suā: ꝛ placuit cū eis mercedē denariū. Exijt ꝛ hora tertia inuenit alios: et adduxit ad opus vineę. Et sexta hoc fecit: ꝛ nona hoc fecit. Exijt etiā et hora vndecima ꝓpe finē diei: inuenit q̄sdā

vacuos ⁊ stāteo: ⁊ ait illis: Quid h̄ facitis? Quare ſi opamini i vinea? Rñderūt: Quia nemo nos cōduxit. Venite inḋt ⁊ vos: ⁊ qđ iuſtū fuerit dabo vobis. Mercedē denariū placuit. Illi q̄ vna hora erāt operaturi: quō ſibi auderēt ſperare denariū? Sz tñ ſe aliq̄d accepturos gratulabant. Adducti ſūt ⁊ ipſi ad vnā horā. Finito die: iuſſit omīb⁹ reddi mercedē: a nouiſſimis vſq; ad p̄mos. Inde cēpit reddere ab eis q̄ hora vndecima venerant: iuſſit eis dare denariū. Illi q̄ p̄ma hora venerāt videntes illos accepiſſe denariū: quē cū ipſis placuerat: ſpauerūt ſe pl⁹ aliq̄d accepturos. Ventū eſt ⁊ ad ipſos: ⁊ acceperūt denariū. Murmurauerūt adūſus patrē familias dicētes: Ecce nos q̄ ſuſtinuim⁹ ardorē diei ⁊ eſtū diei: equaſti eos pareſ feciſti illis q̄ vna hora opati ſunt i vinea. Et ait pr̄ familias: iuſtiſſimū rūſum reddēs vni eox. Socialis nō tibi feci iniuriā: nōne te nō fraudaui: qđ placui reddidi tibi. Fraudē tibi nō feci: quicqđ pactus ſū reddidi tibi. Hunc nō volo reddere: ſed donare. Nō licet mihi facere qđ volo de meo: an oculus tuus nequā eſt: q⁹ ego bon⁹ ſū? Si alicui tollerē alienū: recte reprehēderer q̄ſi fraudator ⁊ negator alieni. Cū vo debitū reddo: ⁊ cui volo etiā dono: nec cui debebā pōt me reprehendere: ⁊ cui donaui debet ampli⁹ gaudere. Nō erat qđ reſpōderet: ⁊ equati ſunt oēs: ⁊ facti ſūt nouiſſimi p̄mi: ⁊ primi nouiſſimi: quia tantū dē acceperūt ⁊ p̄mi et nouiſſimi. Quid eſt ḡ q⁹ a nouiſſimis cēpit reddere? Nōne oēs ſic legim⁹ ſil accepturi ſūt? Legim⁹ enī i alio loco euāgelij: q⁹ dictur⁹ ē eis ḡo ponit ad dex-
mth. 25. terā: Venite bñdicti patris mei: capite regnū qđ vobis paratū ē ab initio mūdi. Si ḡ oēs ſimul accepturi ſūt: quō h̄ intelligim⁹ poteſ accepiſſe illos q̄ vndecima ſūt opati: ⁊ poſteriores illos q̄ p̄ma? Si potuero ſic dicere vt pueniat ad intellectū vr̄m: deo gr̄as. Illi enī debebāt gr̄as agere: q̄ vobis p nos erogat. Nō enī de r̄ro erogam⁹. Si interrogeo de duob⁹: vbi gr̄a: ḋs poſ accepit: q̄ p⁹ vnā horā accepit: an q̄ poſt duodecimā: oīs hō rñdet: q⁹ poſ accepit: qui poſt vnā horaz accepit: q̄ q̄ poſt duodecim. Si ergo q̄uis vna hora acceperit oēm: tñ q⁹ alii acceperūt poſt vnā horā: alii acceperūt poſt duodecim horas: illi dicti ſūt ꝑua accepiſſe: q̄ poſt modicū tp̄us acceperūt. Primi iuſti: ſic abel: ſic noe: q̄ſi p̄ma hora vocati: ſcīficatē reſurrectionis nobiſcū accepturi ſunt. Alii iuſti p⁹ illos: abrāā: iſaac: iacob: ⁊ quicūq; erāt ſcēti ipoz: q̄ſi tertia hora vocati: ſcīficatē reſurrectionis accepturi ſunt nobiſcū. Alii iuſti moyſes ⁊ aaron: ⁊ quicūq; cū illis tanḡ hora ſexta vocati: ſcīficatē reſurrectiōis accepturi ſūt. Poſt ipos ꝓphetę ſci tāḡ nona hora vocati: eandęz ſcīficatē nobiſcū accepturi ſunt. In fine ſeculi oēs chriſtiani tanḡ vndecima hora vocati: ſcīficatē illius reſurrectionis cū illis accepturi ſunt. Oēs ſimul accepturi ſūt: ꝑ videte illos p̄mos poſt quātū tp̄us accipiūt. Si ḡ illi p̄mi poſt multū tp̄us: nos poſt modicū tp̄us: q̄uis ſimul accipiam⁹: poteſ videmur accepiſſe: q⁹ merces nr̄a nō tardauit. Erim⁹ ḡ in illa mercede oēs equales: tanḡ p̄mi nouiſſimi: ⁊ nouiſſimi p̄mi: q⁹ denarius ille vita eterna eſt: ⁊ in vita eterna oēs equales erūt. Quia enim meritoꝝ diuerſitate fulgebūt: aliud maius aliud min⁹. Nō tamē ad vitā eternā ptinet: equalis erit olb⁹. Nō enī alteri erit longior: alteri breuior: qđ pariter ſempiternū eſt: qđ nō habebit finē: nec mihi: nec tibi. Alio mō ibi erat caſtitas ꝑuginalis: alio mō ibi erit integritas virginalis. Alio mō ibi erit fruct⁹ boni operis: alio mō corona paſſiōis. Illud alio modo: aliud alio modo: tamē quātum ptinet ad viuere in eternū: nec ille pl⁹ viuit illo: nec ille pluꝰ illo. Pariter enim ſine fine viuūt: cum in ſuo quiſq; claritatib⁹ viuat: ⁊ ille denarius vita eterna eſt. Non murmuret ḡ qui poſt multū tempus accipit: contra eū q̄ poſt modicū temp⁹ accipit. Illi reddit: illi donat: vtriſq; tamē vna res donat. Eſt ℒ ⁊ in iſta vita ſimile aliq̄d: ⁊ excepta illa ſolutione ſiſtitudinis: bin⁹ qua intelligunt̄ p̄ma hora vocati abel ⁊ ipſe ſcēti iuſti: tertia abrāā ⁊ ipſius ſeculi iuſti: ſexta moyſes ⁊ aaron ⁊ ipſius ſeculi iuſti: nona ꝓphetę ⁊ ipſius ſeculi iuſti: vndecima tanḡ in fine ſeculi chriſtiani omnes: excepta ſolutione iſta ſimilitudinis: Et i hac vita noſtra poteſt aduerti hęc ſiſtitudo. Tanḡ enī p̄ma hora vocant̄ qui recentes ab vtero matris incipiunt eſſe chriſtiani: quaſi tertia pueri: q̄ſi ſexta iuuenes: q̄ſi nona vergentes in ſenīū: q̄ſi vndecima omnino decrepiti: Vnam tñ vitę eternę denarium omnes accepturi. Sed attendite et vos fratres mei: ne ideo quiſq; differat venire ad vineā: q⁹ ſecur⁹ eſt: q̄ſi quādocūq; venerit: ipſum denarū acceptur⁹ eſt.

Securus ẽ quidẽ ipe denari⁹ illi ꝓmittit: sed differre nõ iubet. Nũquid ergo et illi qui sunt ad vineã cõducti: qñ ad illos exiebat paterfamilias vt ꝓduceret ḣs inuenit hora tertia et ꝓduxit: vbi ꝑfa: dixerũt illi: expecta nõ illuc im⁹ nisi hora sexta: aut ḣs inuenit hora sexta dixerũt: nõ imus nisi nona: aut ḣs nona inuenit dixerũt: nõ im⁹ nisi vndecima? Omibus ergo datur⁹ ẽ tantũdẽ: quare nos amplius fatigamur? Quid ille datur⁹ sit: et qd factur⁹ sit: penes ipm ꝑsilũ ẽ. Tu qñ vocaris veni. Mercees ergo cũctis equalis ꝓmittit: sed de ipa hora operandi magna quæstio ẽ. Si ergo illi: verbi gra: qd vocati fuit hora sexta: in hac ætate corꝑis ꝑstituti vbi iuueniles anni feruẽt: sic ipa hora sexta feruet: si dicerẽt illi iuuenes vocati: expecta auditum⁹ eũ in euangelio: qt oĩs vnã mercedẽ accepturi sumus: cũ senes fuerim⁹ hora vndecima veniemus tantũdem accepturi ære laboraturi: videret eos et diceret: Laborare nõ vis: qui vtrũ viuas vsq; ad senectã: nescis? Sexta hora vocaris veni. Paterfamilias tibi quidẽ etiam vndecima venienti denariũ ꝓmisit: sed vtrũ viuas vsq; ad septimã: nemo tibi promisit. Nõ dico vsq; ad vndecimã: ꝑ vsq; ad septimã. Quare ḡ differs vocantem te certus de mercede: incert⁹ de die? Vide ne forte qõ tibi ille daturus ẽ ꝓmittẽdo: tu tibi auferas differendo. Si hoc recte dicit de infantibus tanq; ad horã ꝓmã ꝓtinentib⁹: si recte dicit de pueris: tanq; ad horã tertiã ꝓtinentib⁹: si recte de iuuenib⁹: tanq; in hora sexte flagrãtia cõstitutis: quãto magis recte dicit decrepitis: Ecce iã hora vndecima ẽ: et adhuc stas D venure piger es? An forte nõ erũt ad te vocãdũ patrisfamilias? Si nõ erũt: quid ẽ qõ loqmur? Nempe nos serui ⁊ familia ipi⁹ sum⁹: cõducere operarios missi sum⁹. Quid ḡ stas? Finisti iam annoꝝ numerũ: festina ad denariũ. Hoc ẽ enim exire ꝓfz familias inotescere: qñ qui i domo ẽ in abdito est: non videt abeo q̃ foris sit. Cũ aũt exit de domo: videt ab eo q̃ foris sunt. Exiit⁹ qñ nõ intelligit et nõ agnoscit: in secreto est. Cũ aũt exit conducere: ex occulto enim ꝓcessit ad noticiã: notus ẽ exiit⁹: vbiq; ꝓdicat exit⁹: gloriã existi oĩa quęcũq; sunt sub cælo clamãt. Fuit irrisibilis quodãmõ et reꝓhẽsibilis inter iudæos: vilius ẽ hũilis: cõtempt⁹ est. Occultabat enim maiestatẽ: ꝓmptã habebat infirmitatẽ. Cõtemptũ est i illo qõ ꝓmptũ erat: nec cognitũ qõ occultũ erat. Si enim cognouissent 1 Cor. 2. nunq; dñm gloriæ crucifixissent. Nũquid ad hoc ꝓtenend⁹ est sedẽs in cælo: si cõtempt⁹ ẽ cũ penderet in ligno? Agitauerũt caput qui eũ crucifixerũt: et ante crucẽ eius stãtes: et tã ḡ ad fructũ suę salutis pueniẽtes: insultãtes dicebãt: Si filius dei est descẽdat de cruce. Alios saluos fecit: seipm saluũ facere si põt. Descẽdat de cruce et credim⁹ i eũ. Nõ descẽdebat: qt latebat. Multo enim facili⁹ poterat de cruce descẽdere: q̃ potuit de sepulcro resurgere. Ad nostrã informationẽ demõstrabat patientiã: differebat potentiã: et nõ est agnit⁹. Nõ enim tũc exierat ꝓducere oparios: Matth. nõ exierat: nõ innotuerat. Tertio die resurrexit: demõstrauit se discipulis: ascẽdit in cælũ: et misit spm̃sanctũ quinquagesimo die: Post ascẽsionẽ missus spũsanct⁹: implenit oĩs qui fuerũt in vno cõclaui: centũ viginti homines impleti: illi spũsancto cœperũt loqui linguis omniũ gentiũ: et expressa est vocatio: erat ille cõducere. Cœpit enim veritatis potentia omib⁹ inotescere. Nã tũc etiã vn⁹ accepto spũsancto: etiã vnus loquebat oĩm gentiũ linguis. Nõ autẽ in ecclia ipsa vnitas tanq; vn⁹ loquit: loquit oĩm gentiũ linguis. Ad quã linguã religio xp̃iana nõ puenit? Ad quos fines nõ ptendit? Jã nõ est q̃ Ps. se abscõdat a calore ei⁹: Adhuc sit mora abeo q̃ stat in vndecima. Manifestũ est ḡ frẽmei: oino manifestũ est: tenete: certi estote: qñ de⁹ noster iesus christus: quãdo quisq; se cõuerterit ad fidẽ ipsius: a via sua vel superflua vl nequissima: oia illi ꝓterita dimittũt: et oino iamq; donatio debitis fiũt cum illo tabulę nouę. Protinus omia dimittunt. Nemo sit sollicitus q̃ aliquid ei non dimittat. Sed iterũ nemo querse sit securus. Ista enim duo occidũt animas: aut desperatio: aut peruersa spes. De bis duob⁹ malis pauca audite. Nã sicut liberat bona spes et certa spes: ita decipit peruersa spes. Primo attẽdite quẽadmodũ decipiat desperatio. Sũt homines q̃ cũ cogitare cœperit mala q̃ fecerũt: ñ sibi putãt ignosci posse: dũt aiaz iã pire desperatõi: peũt dicẽtes i cogitatõib⁹ suis: Jã nulla nob⁹ spes: neq; enim tanta illa q̃ cõmisim⁹ donari nobis aut ignosci possunt: Quare ḡ nõ satisfacim⁹ cupiditatib⁹ nris? Impleam⁹ saltẽ ꝓsentis tpis voluptatẽ: qt nullã in futuro habemus mercedẽ. Facim⁹ qcqd libet: et si non licet vt habeamus suauitatez vel temporalẽ: quia pœnere nõ meremur ęternaz. Talia dicẽtes desperando pereunt: Siue anteq̃ omnino

credāt: siue iam christiani: ⁊ in aliqua mala peccata ⁊ scelera male viuēdo ꝓlapsi. Ꝓcedit ad eos dīs vinec̄: et tanq̄ desperātes ⁊ vacātes: tergū dantes: pulsat ⁊ clamat in
Ezech.18. ꝓphēta ezechiel. In quacūq̄ die cōuersus fuerit hō a via sua pessima: oēs iniq̄tates ei⁹ obliuiscar. Hac voce audita et credita a desperatiōe recreauīt: ⁊ ab illa altissima ⁊ ꝓfunda vorag̃ine q̄ submersi fuerūt emergūt. Ex hoc timendū est ne in aliā vorag̃inē incurrāt ⁊ querēle sperādo mortē: q̄ desperādo mori nō potuerūt. Attendant enī cogitatiōes lōge quidez diuersas: ꝑ nī pniciosas: ⁊ rursus incipiūt dicere l cordibus suis: Si quacūq̄ die cōuersus fuero a via mea pessima: deus misericors: sic̄ verax ꝑ ꝓphēta ꝓmisit: oēs iniq̄tates meas obliuiscāt: Quare hodie cōuertar ⁊ nō cras? Quare hodie et non cras? Erit hodiern⁹ dies sic̄ hesternus: sic̄ i nequissima voluptate: sit i flagitioz gurgite: voluatur in mortifera delectatiōe. Cras cōuertar ⁊ finis est. Respōdet tibi: Cui⁹ rei finis? Dic: Iniq̄tatū meārū. Bū: gaude: q: crastino iniquitatū tuaz erit finis. Quid si ante crastinū tuus erit finis? Ergo bñ quidē gaudes: quia ꝓpter iniq̄tates tuas conuerso tibi indulgentiā de⁹ ꝓmisit: ꝑ crastinū diem tibi nemo ꝓmisit. Aut si forte ꝓmisit mathematic⁹: longe aliud est. Q̄ o deus multos mathematica fefellerūt: q: sibi plerūq̄ lucra ꝓmiserūt: ⁊ dāna inuenerūt. Ergo etiā ꝓpt̄ istos male sperātes: ꝓcedit paterfamilias. Q̄uēadmodū ꝓcessit ad illos q̄ male desperauerūt ⁊ perierūt desperando: et reuocauit eos in spem: Sic ꝓcedit etiā ad istos q̄ male sperādo volāt perire: ⁊ dicit eis ꝑ aliū tibi:
Eccl.5. Ne tardes cōuerti ad dīm. Q̄uō illis dixe-
Ezech.18 rat: Inquacūq̄ die iniqa⁹ cōuersus fuerit a via sua mala: oēs iniq̄tates ei⁹ obliuiscar: ⁊ tulit eis desperatiōē q̄ iā dederant animū suū ꝑditioni: omnimodo indulgētiā desperātes: sic ꝓcedit etiā ad istos qui sperādo et differēdo volūt perire: ⁊ loquit ad eos ⁊ in-
Eccl.5. crepat eos: Ne tardes cōuerti ad dominū: neq̄ differas de die in diem. Subito enī veniet ira ei⁹: ⁊ i tpe vindictę dispdet te. Ergo noli differre: noli qō patet claudere. Ecce indulgentię dator: apert tibi ostiū. Quid moraris? Claudere debereo: si apiret aliq̄ pulsanti. Nō pulsasti: aperit: ⁊ foris remanes? Ne q̄ differas. De miscēdis operibus quodam
Pauper. 3. loco scriptura dic̄: Ne dixeri vade ⁊ reuerte-

re cras ego dabo: cū possis cōtinuo bñ facere. Nō enī scis q̄d cōtingat sequēti die. Audisti ꝓceptū nō differēdi vt in aliū sis misericors: ⁊ differēdo in te es crudelis? Nō debes differre panē dātur⁹: ⁊ differo indulgentiā acceptur⁹? Si miserādo alteꝝ nō differs: misereat alt̄ tuꝝ placēs deo. Exhibe alt̄ tuꝝ Sect. 30.
elemosynā. Nō dicimus vt tu ei des: sed ne ☞
repellas manū dantis. Sed aliq̄n dominus inde sibi plurimū nocēt: cū alios offendere timēt. Multū valent boni amici ad bonū: ⁊ mali amici ad malū. Jō dīs ꝓ salute nra potentiū amicitias ꝓtemnēs: noluit ꝑ eos eligere senatores: ꝑ piscatores. Magna artificio miscēbia. Sciebat enī q: si eligeret senatorē: diceret senator: Dignitas mea electa est. Si eligeret diuitē: diceret diues: Opulētia mea electa est. Si ꝑ eligeret imperatorē: diceret imperator: Potestas mea electa est. Si ꝑ eligeret oratorē: diceret orator: Eloquētia mea electa ē. Si eligeret philosophū: diceret philosophus: Sapiētia mea electa ē. Interim inḡt differanḡ superbi isti: multū tument. Distat aūt inḡ magnitudinē ⁊ tumorē. Utrūq̄ grāde est: sed nō vtrūq̄ sanū est. Differanḡ ꝙ inḡt isti superbi: aliqua soliditate sanāda sunt. Da mihi inḡt ꝑ us istū piscatorē. Veni tu paup sequere me: nihil habes: nihil nosti: sequere me. Idiota paup: sequere me. Nō est q̄ō in te expauescat: ꝑ multū est q̄ō in te impleat. Tā largo fonti vas inane admouendū est. Dimisit retia piscator: accepit gratiā piscator: ⁊ factus est diuinus orator. Ecce q̄d fecit dīs: de q̄ dicit apl̄us: In- 1.Cor.1.
firma mūdi elegit de⁹ vt cōfundat fortia: et ignobilia mūdi elegit deus: ⁊ ea q̄ non sunt tanq̄ q̄ sunt: vt ea q̄ sunt euacuent. Deniq̄ legunt mō verba piscatoꝝ: ⁊ colla subdunt oratoꝝ. Tollant q̄ de medio inanes venti: tollat de medio fum⁹ q̄ crescēdo euanescat: ꝓfuso ꝑ salute ista ꝓtēnant. Si quisq̄ in ciuitate aliquo periculoso morbo corpis egrotaret: ⁊ eēt in ciuitate piissim⁹ medic⁹ amicus egrotātis: potēt⁹ inimic⁹: q̄ diceret amico suo: noli eum adhibere: nihil nouit: diceret aūt nō indicāte aio ꝑ inuidēte: nōne ille pro salute sua remoueret amicoꝝ potētū fabulas: ⁊ vt paucis diebus plus viueret cū illorū qualibet offensiōe pellendo sui corporis morbo: medicū illū quē peritissimū cōmendauerat adhiberet? Egrotat humanū gen⁹: non morbis corpis sed peccatis. Facet toto

orbe terrarū ab oriente vsq; ad occidentem grādis ęgrotus. Ad sanādū grandē ęgrotū descēdit omipotēs medic⁹. Humiliauit se vsq; ad mortalē carnē: tanq; vsq; ad lectū ęgrotantis. Dat salutis ꝓcepta: cōtemnit: q audiūt liberant. Contemnit: cum dicūt amici potēres: nihil nouit. Si nihil nosset potētia ei⁹ gentes nō impleret. Si nihil ēet: nō esset anteq; apud nos ēet: ppbetas aū se nō mitteret. Nōne mō implent q̄ ante ꝓdicta sūt? Nōne ꝓbat medicus iste artis suę potentiā ꝓmissa cōplēdo? Nōne p totū mundū pnicios̄ euertunt errores: et tritura mundi domant cupiditates? Nemo dicat: Antea melior erat mūdus q̄ mō. Ex q̄ cępit iste medicus artē suā exercere: multa hic videm⁹ horrenda. Noli mirari. Anteq; alios curaret: mūda a sanguie flatio medici videbat: immo iaz tū hoc vidēs ęcute vanas delitias: veni ad medicū: sanitatis tpus est nō voluptatl. Curemur q̄ frēs. Si nec medicū agnoscim⁹: nō i eū tāq; phreneticī ſuriam⁹: nō ab eo tanq; lethargici auertamur. Multi enim ſquiēdo: mlti dormiēdo pierūt. Phrenetici ſt q̄ nō dormiēdo insanīt. Lethargici sunt q̄ multū dormiēdo ꝓmunt. Protsus tales ſt homines. Cōtra istū medicū alij ſquire in eu3 volūt: t qm̄ ipse iā in cęlo sedet: mēbra eius in tra plequunt. Curat t tales. Multi ex eis conuersi ex inimicis facti sunt amici: ex plecutorib⁹ facti sunt ꝓdicatores. Tales etiam tpos iudęos in seipsu3: cū hic esset ſquiētes: tanq; phreneticos sanauit: p q̄bus in ligno
Luc.23. pendēs orauit. Dixit ei⁹: Pat ignosce illis: q: nesciūt q̄d faciūt. Multi tū eoꝝ sedati furores: tanq; phrenesi oppīsa cōgnerūt deū: cōgnerūt christū. Post ascēsionē misso spū sancto: cōuersi sunt ad eū quē crucifixerunt: t in sacramēto credētes sanguinē eius bibe runt: quē ſquiēdo fuderūt. Habem⁹ exēpla. Persequbat mēbra ei⁹ iam sedētis i cęlo saulus: plequbat gravit in phrenesi mēte pdita: morbo nimio. At ille vna voce de cęlo da-
Act.9. mās ei: Saule saule q̄d me plequris? percussit phrenetic̄: erexit sanū: occidit plecutorē vivificauit ꝓdicatorē. Ena lethargici multi sanant. Ipsis ei⁹ silēs sunt q̄ nō ſquunt in christo: nec malicios̄ sunt adūsus xp̄ianos: sed tantū differēdo lāguescūt xbis somnolētis: i lucē oculos extēdere pigrescūt: t q̄ eos excitare volūt molesti ſt. Recede a me inq̄t languid⁹ lethargic⁹: obsecro te: recede a me. Quare? Dormire volo. Sed ille: Horteris inde. Ille amore somni mori volo rūdet. Et charitas deſup: Nolo. Plęrūq; istū charitatis affectū exhibet etiā filius̄ seni pñi moriturō post paucos dies: iaz vtiq; ętate finita: si lethargicū videt: t lethargico morbo ꝓmi suū patrē a medico agnoscit: dicēte sibi: Excita patrē tuū: noli eum pmittere dormire si vis vt viuat: adest puer seni: pulsat: vellicat: pūgit: pietate molest⁹ est: nec moui cito pmittit cito morituꝝ: t si viderit vt aliquādo plures dies viuat cū decesserit successurus: Quāto maiore charitate nos amicis nr̄is molesti eē debem⁹: cū q̄bus non paucos in hoc mūdo dies: q̄ apud deū in ętern̄ū viuam⁹? Ament q̄ nos t faciāt qđ audiūt p nos: t colant quē colim⁹ t nos: vt recipiāt quē speram⁹ t nos.

De eo qđ ſcriptū est in euangelio ſm Johannē: Ego veritatē dico vobis: expedit vobis vt ego vadam: Sermo LX

Medicina animę oim vulnerū: t vna Appiatio p delictis omniū est credere in christo: Nec olno quisq; mūdari potest siue ab originali peccato qđ ex adam tratit: in quo oēs peccauerūt: et filii ire naturalit facti sunt: siue a peccatis q̄ ipsi non resistendo carnali cōcupiscētię: sed eam sequēdo eiq; seruiendo in flagitijs t facinorib⁹ addiderūt: nisi p fidē coadunent t compaginent corpori eius: qui sine vlla illecebra carnali t mortifera delectatione conceptus est: Nec eñ in delictis mater i vtero aluit: t peccatū non fecit: nec inuentus est dolus in 1. Petri 2.
ore eius. In eum quippe credētes filij dei viuunt: q̄a ex deo nascunt p adoptionis gratiā quę est in fide iesu christi domini nr̄i. Quapropter charissimi merito idem dominus t saluator noster hoc vnum peccatū dicit: de quo arguit mundū spūsanct⁹: q̄a nō credit in eu3. Ego inquit veritatē dico: Joh.16.
expedit vobis vt ego vadam. Si ego non abiero: paraclytus nō veniet ad vos. Si aut̄ abiero: mittā eum ad vos. Et cu3 venerit: ille arguet mundū de peccato: t de iustitia: t de iudicio. De peccato quidē quia in me nō credūt. De iustitia qz ad patrem vado: t iam non videbitis me. De iudicio autē: quia princeps huius mundi iudicatus est.

De hoc ḡ vno peccato voluit mundū arguī q̄ nō credūt in eū: videlicet q̄ in eū credendo cūcta peccata soluunt. Hoc vnū imputari voluit: quo cętera colligunt. Et q̄ credendo nascunt ex deo ⁊ filij dei fiunt. Dedit eīs mḡt illius potestatē filios dei fieri: credēnt⁹ in eū. Qui ḡ credit i filiū dei: inquātū adhęret illi: ⁊ fit etiā ipe p adoptionē filj⁹ ⁊ hęres dei: cohęres aūt christi: intantū nō peccat. Vnde dicit iohānes: Qui natus est ex deo nō peccat. Et ideo peccatū vnde mūdus arguit hoc est q̄ nō credūt in eū. Hoc est peccatū de quo idemtidē dicit: Si nō venissē: peccatū nō haberēt. Nūquid eīs alia innumerabilia peccata nō habebāt? Sz aduentu eī⁹ ⁊ vnū peccatū accessit: nos credēntibus quo cętera tenerent. In credentibus aūt q̄ hoc vnū defuit: factū est vt cuncta demitterent credēnd⁹. Nec ob aliud aplus paulus: Dēus inquit peccauerūt ⁊ egent gloria dei: nisi vt qui crediderit in eum non cōfundat: sicut ⁊ psalm⁹ dicit: Accedite ad eū ⁊ illuminamini: ⁊ vultus vri non cōfundent. Qui ḡ in se gliaī cōfundit. Nō eīs sine peccatis inuenit. Ille itaq̄ tantūmodo nō cōfunditur: qui in dño gliaī. Omīs eīs peccauerūt ⁊ egent gl̄ia dei. Itaq̄ aplus cū de iudęoꝝ infidelitate loq̄rēt nō ait: Ecceni si quidā illoꝝ peccauerūt: nūquid peccatū illoꝝ fidem dei euacuauit? Quō eīs diceret: Si q̄dā illoꝝ peccauerūt: cū ipse dixerit: Dēo eīs peccauerūt? Sz ait: Si quidā illoꝝ nō crediderūt: nūquid incredulitas eoꝝ fidē dei euacuauit? Ut hoc peccatū expōnēs demōstraret: quo vno claudit aduersus cętera ne p dei gratiā relaxent. De quo vno peccato p aduentū spūssancti: hoc est p donū ipius gr̄ę qō fidelib⁹ dat: mūdus arguit: dicēte dño: De peccato quidē: q̄ nō credūt in me. Nō autez esset meritū grande credentiū ⁊ beatitudo gloriosa: si semp dñs in resuscitato corpore humanis oculis apparet. Spūs ergo sanct⁹ hoc magnū munus attulit credituris: vt euz quē carnalib⁹ oculis nō viderēt: a carnalib⁹ cupiditatib⁹ mēte sobria ⁊ spiritalib⁹ desiderijs ebria suspirarēt. Vnde ⁊ ille discipulus q̄ se dixerat nō crediturū nisi cicatrices ei⁹ manu tetigisset: cū cōtrectato corpore dñi quasi euāgēlio exclamasset: Dñs meus ⁊ deus meus: Ait illi dñs: Quia vidisti credidisti: beati q̄ non vident ⁊ credūt. Hanc beatitudinē spūssanct⁹ paradytus attulit: vt ab oculis carnis seruili forma remota quā de ṽginis vtero accepit: in ipsam dei formā in q̄ patri ęqualis etiam cū in carne apparē dignat⁹ ē pmānsit purgata mēte⁊ acies tēderet: vt eodē spū repletꝰ aplꝰ diceret: Et si nouerāmꝰ christū sm carnē: sed iam nō nouimꝰ: q̄ ⁊ carnē christi nō sm carnē sed sm spīm nouit: qui virtute resurrectionis eius: nō palpando curiosus: sed credendo certus agnouit. Nō dicēs i corde suo: q̄s ascēdit in cęlū: hoc est christū deducere: aut q̄s descēdit in abyssum: hoc ē christū a mortuis reducere: sed ppe est inq̄t verbū in ore tuo: q̄ dñs est iesus: et si credideris in corde tuo q̄ deus illū suscitauit a mortuis: saluꝰ eris. Corde eīs creditur ad iusticiā: ore aūt cōfessio fit ad salutē. Hęc fratres aplī vba sūt ipius sancti spūs: sancta edificatione eructāt. Cū ḡ hanc beatitudinē q̄ nō videmꝰ ⁊ credimus: nullo mō haberemꝰ nisi eū a spūssancto acciperemꝰ: merito dictū est: Expedit vob vt ego vadā. Si eīs nō abiero: paradytꝰ nō veniet ad vos. Si aūt abiero: mittā illū ad vos. Semp quidē diuinitate nobiscū ē. Sz nisi corporalit abiret a nob⁹: semp eius corpus carnalit viderem⁹: et nunq̄ spiritaliter crederemus: q̄ fide iustificati ⁊ beatificati: id ipm vbū deū apud deū p qō facta sūt oīa: ⁊ qō caro factū ē vt habitaret i nob⁹: corde mūdato ꝛcēplari mereremur: ⁊ sic nō manu tangēdo ſ corde credit ad iusticiā. Recte de iusticia nra mūdꝰ arguit: q̄ nō vult credere nisi qō videt. Vt aūt nos haberemꝰ iusticiā fidei: de q̄ mūdꝰ arguerēt incredulꝰ: ppterea dñs ait: De iusticia: q̄ ad patrē vado: ⁊ iam nō videbit̄ me. Tūq̄ si diceret: Hęc erit iusticia vra vt credatis i me mediatorē: quē resuscitatū ad pdez ille certissime habebit: q̄uis eū carnalit nō videat: vt p ipm recōciliati deū spiritalit videre possitis. Cū figurā ecclię gerēs mulier: cū ei post resurrectionē ad pedes caderet: Noli me tāgere inq̄t: nōdū eīs ascēdi ad patrē. Nō mystice dictū intelligit: Noli me p corporeū ꝛtactū carnalit credere: spiritalit aūt credito: id ē fide spiritali me tangi: cū ascēdero ad patrē: q̄ beati q̄ nō vidēt ⁊ credūt. Et hęc ē iusticia fidei qua mūdꝰ carēs: de nobis q̄ ex fide carem⁹ arguit: q̄ iust⁹ ex fide viuit. Siue ḡ q̄ i illo resurgēs: ⁊ i illo ad patrē veniēs inuisibilit ⁊ in iustificatione perficimur: siue q̄ nō vidētes ⁊ credēs ex fide viuim⁹: q̄s iust⁹ ex fide viuit: ppter̄ dixit de iusticia q̄ ad pdez vado:

1.Cor.5.

Ro.10.

Habac.2.

Ro.1.

t tã nõ videbit me. Recinde se mũd⁹ excusset: qõ a diabolo impedit: ne credat i xpm. Credẽtib⁹ eñ pncepo mũdi mittit fortes: vt tam nõ operetur in cordibus hominũ quos christus p fidem ẽperit possidere: sicut operat in filios diffidẽtię: quos ad temptandos t tribulandos iustos plerũq; cõcitat. Quia eñ missus est fortis: qui intrinsec⁹ dominabat: extrinsecus ꝑpulit. Et si g̃ p eius psecutiones dñs dirigit miles in iudicio: tamẽ iam ipse docipso qõ fortis missus est: iudicat⁹ ẽ: Et de hoc iudicio mũdus arguit: qa frustra de diabolo querit q vult credere i xpm: quẽ iudicatũ: id ẽ fortis missũ: et ꝓpter nras exercitatiõs fortiss⁹ expugne pmissũ: nõ solũ viri ꝑ etiã mulieres: t pueri: t puelle martyres vicerũt. Sed in quo vicerũt nisi in illo quez crediderũt: t quẽ nõ videntes dilexerũt: t q dominante in cordibus suis pessimo dominatore caruerũt. Et hoc totũ p gratiã: hoc ẽ per donũ spiritussancti. Recte itaq; idẽ spiritus arguit mundũ. Et de peccato: quia non credidit in christũ. Et de iustitia: qz q volue runt crediderũt: ꝗus in quẽ crediderũt nõ viderũt: t p eius resurrectionẽ se quoq; i resurrectiõe ꝓfici sperauerũt. Et de iudicio: qz ipsi si vellẽt credere a nullo impedirent: qm princeps hui⁹ mũdi iã iudicat⁹ est.

Ps.29. Joh.16. Joh.8.

¶De eo qõ scriptum est in euangelio ſm Johannẽ: Ipse arguit mũdũ de peccato: de iustitia: t de iudicio: Sermo ¶ LXI

Cum dñs t saluator nr̃ ihesus xp̃s de aductu spũssancti quẽ se missurũ eẽ pmisit multa diceret: ait inf cętera: Ipse arguet mundũ de peccato: de iustitia t de iudicio. Reqꝛ hoc cum diſſet sermonẽ traiecit in aliud: sed ipsa aliquanto exꝑssius insinuare dignat⁹ est. De peccato quidẽ inquit: qz nõ crediderunt in me. De iustitia aũt: qz ad patrẽ vado. De iudicio vo: quia princeps hui⁹ mundi iã iudicat⁹ est. Obortur g̃ nobis intelligẽdi desideriũ: cũ peccatũ dominũ quasi solũ esset non credere in christo: ita hoc solo dixit q mundũ spũssanctus argueret. Si aũt manifestũ est ꝑter hãc infidelitatẽ alia multa hoim eẽ peccata: cur de ꝺ solo mũdũ spũssc⁹ arguat? An qz peccata oĩa p infidelitatẽ tenent: p fidẽ dimittũtur? Propterea hoc vnuz ꝑ cęteris imputat deus: p qõ fit vt cętera nõ soluant: dũ non credit in humilẽ deũ homo superbus. Sic eñ scriptũ est: Deus superbis resistit: humilib⁹ aũt dat gratiã. Gratia quippe dei: donũ dei est. Donũ aũt maximũ ipse spũssanct⁹ ẽ: t ideo gratia dicit. Cũ eñ oĩs peccassent et egerẽt gloria dei: qz p vnũ hominẽ peccatũ intrauit in mundũ: t p peccatũ mors: in quo oĩs peccauerũt: ió gr̃a qa gratis dat. Jó gratis datur: qz non quasi merces redditꝰ post discussionẽ meritoꝝ: sed donũ dat post delictoꝝ ventã. De peccato igit arguunt infideles: id est dilectores mũdi: nã ipi significant mũdi nomine. Cũ eñ dicit: Arguit mundũ de peccato: non alia ꝗ q non crediderũt in xpo: hoc deniq; peccatũ: si nõ sit: nulla peccata remanebũt: qz iusto ex fide viuẽte cuncta soluunt. Sed multũ interest vtrum quisq; credat ipsum esse christũ: t vtrum credat in christũ. Nam ipsum esse christũ t dęmones crediderũt: nec tamẽ in christũ dęmones crediderũt. Ille eñ credit in christũ: qui et sperat in christũ: t diligit christũ. Nam si fidem habet sine spe ac sine dilectione: christũ esse credit: nõ in christũ credit. Qui g̃ in christũ credit: credendo in christũ veniet in eũ christus: t quoquo mõ vnit in eũ: t membrũ in corpe eius efficit. Qõ fieri nõ põt nisi t spes accedat et charitas. Quid sibi etiã vult qõ ait de iustitia: qz ad patrẽ vado? Et pęno q̃rendũ si de peccato mũdus arguit: cur et de iustitia? Quis eñ ꝺ iustitia recte argui possit? An de peccato quidẽ suo: de iustitia vo christi mũdus arguitur? Nõ video q aliud possit intelligi: quãdo quidẽ de peccato inquit: qui nõ crediderũt i me: De iustitia: qa ad patrem vado: Illi nõ crediderũt: ipse ad patrẽ vadit. Illoꝝ g̃ peccatũ: ipius aũt iustitia. Sed cur in eo solo voluit nominare iustitiã: qz vadit ad patrẽ? Nũ nõ iustitia ẽ etiaz q huc venit a patre? An illa potius miscẽtia est q a pfe ad nos venit: iustitia vo q ad patrẽ vadit? Ista fratres expedire arbitror: vt in tanta ꝓfunditate scripturarũ in quibus forte verbis absconditũ aliquid latet quod oportune aperiendũ sit: tanꝯ simul fideliꝰ inquiramꝰ: vt saluberrime inuenire mereamur. Cur g̃ hanc apellat iustitiã: qz vadit ad patrẽ: t non etiã quia venit a patre? An qz misericordia est q venit: ideo iustitia est q vadit: vt t in nobis dilectꝰ impleri posse iustitiã si pigri nõ fuerimꝰ ꝓgrare misericordiã: nõ g̃

Joh.16.

nfa sunt q̄rentes: ꝙ t quę alio ꝛ? Qđ cū monuisset aplus: cōtinuo de ipso dño cōmunit
Phil.2. exemplū. Nihil in q̄p cōtentionē neq; p inanē gloriā: sed in hūilitate mētis alter alterutrū existimātes superiorē sibi: non quę sua sunt vnusq̄sq; intēdētes: ꝙ t quę aliorū. Deinde statiz addidit: Singuli quiq; hoc sentite in vobis qđ t in christo iesu. Qui cū in forma dei esset nō rapinā arbitrat⁹ ē esse equalis deo: ꝙ semetipsum exinaniuit formā serui accipiēs: in similitudine hoim fact⁹ t habitu inuētus vt hō: humiliauit se factus obediens vsq; ad mortē: mortē aūt crucis. Hęc ē misericordia q̄ venit a patre. Quę igit iustitia ē qua vadit ad patrē? Sequit t dicit: Propt qđ t deus illum exaltauit: t donauit illi nomē qđ est sup oēm nomen: vt in nomie iesu oīe genu flectat: cęlestiū: terrestriū t infernoū: t oīs lingua cōfiteat: q: dño iesus xp̄s in gloria ē dei patris. Hęc ē iustitia q̄ vadit ad patrē. Sz si solus vadit ad patrē: qđ nobis pdest? Vt qđ ab spūsancto de hac iustitia mūdus arguat? Et tm nisi sol⁹ iret ad pa-
Joh.3. trē: nō alio loco diceret: Nemo ascēdit in cęlū nisi q̄ de cęlo descēdit: filius hominis qui ē
Phil.3. i cęlo. Sz etiā paul⁹ aplus dicit: Nostra aūt cōuersatio i cęlis est. Sed q̄re hoc? Quia itē
Col.3. dicit: Si resurrexistis cū christo: q̄ sursū sūt q̄rite: vbi christus est in dextera dei sedens: quę sursū sunt sapite: nō q̄ sup terrā. Mortui em̄ estis: t vita vra abscōdita est cū christo in deo. Quō q̄ille solus? An ideo solus: q: christ⁹ vn⁹ est cū omīb⁹ mēbris suis tanq̄ caput cū corpe suo? Quę aūt corp⁹ ei⁹ ni-
Ier.11. si eccla? Sicut dicit idem doctor: Vos aūt estis corp⁹ christi: t mēbra ex pte. Cū q̄ nos ceciderim⁹ t ppter nos ipse descēderit: qđ ē
Joh.3. Nemo ascēdit nisi q̄ descendit: nisi q: nemo ascēdit nisi vnus cū eo factus t tanq̄ membrū cōpactus in eius corpe q̄ descendit? Sic
Joh.15. t discipulis dicit: Quia sine me nihil potestis facere. Aliter em̄ est vnū cū patre: aliter vnū nobiscū. Vnū cū patre est: q: vna substa
Phil.2. est patris t filij. Vnū cū patre est: q: cum in forma dei esset nō rapinā arbitratus est esse equalis deo. Vnus aūt nobiscū fact⁹ est: q: semetipm exinaniuit formā serui accipiens.
Col.3. Vnus nobiscū fact⁹ ē fm semē abrae: i quo benedicent⁹ oēs gentes. Qđ cū aplus cōmemorasset: Rō dicit in seminib⁹ tanq̄ in multis: ꝙ tanq̄ i vno: t semini tuo qđ est christ⁹. Et q: t nos ad id genus pertinem⁹ qđ est christ⁹: nobis simul incorporatis t illi capiti cohērentibus: vnus est christ⁹: q: t nobis dicit: Ergo semē abrae estis: fm promissionē hęredes. Si em̄ vnū est semē abrae: t illud vnum semen abrae nō intelligit nisi christ⁹: hoc aūt semē abrae etiā nos sumus: hoc ꝙ totū: id est caput t corpus vnū est christ⁹. Et ideo nos nō debem⁹ ab illa iustitia separatos putare: quā dño ipse cōmemorat dicens: De iustitia: qa Joh.16. ad patrē vado. Cū xp̄o em̄ t nos resurgeti-mus: t nos cū capite nfo christo sum⁹ interim fide t spe. Cōplebit aūt spes nfa in vltima resurrectiōe mortuoū. Cū aūt cōplebit spes nfa: tunc cōplebit etiā iustificatio nfa. Quā cōpletur⁹ dño: qđ sperare debeamus oīdit in carne sua: hoc est in capite nfo: in q̄ resurrexit et ascendit ad patrē: q: sic scriptū est: Tradit⁹ est ppter delicta nfa: t resurre-Ro.4. xit ppter iustificationē nostrā. Arguit ergo mūd⁹ de peccato i eis q̄ nō credūt in christo: t de iustitia in eis q̄ non resurgūt in mēbris christi. Unde dictū est: Et nos sumus iusti-2.Cor.5. tia dei in ipso. Si em̄ non in ipso: nullo mō iustitia. Si aūt in ipo: totus nobiscū vadit ad patrē: t hęc i nobis implebit ꝓfecta iustitia. Propter hoc de iudicio mūd⁹ arguit: qa
Joh.6. pncepe huj⁹ mūdi iā iudicat⁹ est: id est diabolus pncepe iniquitatis: qui corde nō habitant: nisi in hoc mūdo quē diligūt: t iō mūdus vocant: sic nfa cōuersatio in cęlis est: si
Phil.3. resurrexerim⁹ in christo. Ergo quēadmodū nobiscū: id est cū corpe suo vn⁹ est christus: Sic cū oīb⁹ impijs qbus caput est cū quo dā corpe suo vn⁹ est diabol⁹. Quapropt sic nos nō separamur a iustitia de q̄ dño dicit: Quia ad patrē vado: sic impij nō separant ab illo iudicio de quo dicit: Quia princeps huius mūdi iam iudicatus est.

¶De trina interrogatiōe dñi si petrus se diligeret: t trina petri respōsione: Sermo ¶LXII

Joh.21.

Lectione hodierna audiuerit charitas vra: dictū ē petro a dño p interrogationē: Diligis me? Cui A
Gal.3. rndit ille: Scis dne: q: amo te. Hoc secūdo: hoc tertio: t ad singula vba rndens dicebat dño: Pasce agnos meos. Cōmēdabat petro christ⁹ agnos suos pascendos: q̄ pascebat t petrū. Quid em̄ petr⁹ poterat ꝓstare dño: maxie iā imortale corp⁹ gerenti et in cęlo ascensuro? Tanq̄ ei diceret:

Amas me? In hoc ostende quia amas me: Pasce oues meas. Ergo fratres cuz obedientia audite oues vos esse christi: qa et nos cum timore audimus: Pasce oues meas. Si nos cum timore pascimus ⁊ timemus ꝓ ouibus: ipse oues quō pio se debēt timere? Pertineat ḡ ad nos cura: ad oues obedientia: ad nos vigilātia pastoralis: ad vos humilitas gregis: Quāḡ ⁊ nos q̄ vobis videmur de supiore loqui loco cū timore: sub pedib⁹ vris sum⁹: qñ nouim⁹ ḡ periculosa ratio de ista ḡsi sblimi sede reddat. Proinde charissimi catholica germia: mēbra christi: cogitate ḡle caput habeatis. Filū dei: cogitate qualē patrē sueneritis. Christiani cogitate: q̄ vobis hēditas ꝓmittat. Nō talis ḡlis in tra possideri a filijs nō pōt: nisi cū mortui fuerint parētes eoꝝ. Null⁹ eñ i tra possidet hēditatez pīs nisi mortui. Nos viuo pēnō possidebim⁹ qō donabit: q: pat nr mori nō poterit. Plus addo: plus dico: ⁊ verū dico: ipse pat erit hēditas nra. Cōgruēter viuite: maxime vos cādidati christi recētes baptizati: mō regenerati: sic vos aū admonui ⁊ mō dico ⁊ sollicitudinē meaz ꝓnūcio: q: timorē mihi maiorē ingessit ꝑsens euāgelica lectio. Obstuate vos: nolite imitari malos christianos. Nolite dicere: faciā hoc: qa multi fideles ista faciūt. Hoc nō ē defensionē parare aiē: ꝑ comites ad gehennā indrere. Crescite i hac area dñica: i hac inuenietis bonos q̄ ⁊ vobis placēt: si tuos boni fueritis. Nūquid eñ peculiū nrm estis? hēretici et scismatici: ⁊ de furt⁹ dñic⁹ peculia sibi fecerūt: ⁊ gregeꝫ nō christi: ꝑ suos ꝫ christū pascere voluerūt. Plane i ipīs depdatiōib⁹ suis titulū illa⁹ posuerūt: vt pdę ipsoꝝ: qñ defende renḳ p titulū potēris. Quid facit christ⁹: qñ tales cōuertunt: q̄ forte ab ecclia titulū eius baptismatis acceperūt? Ejecit pdatorē: titulā nō deponit: ⁊ possidet domū: qa inuenit ibi titulū suū. Quid opus est vt mutet nomē suū? Nūquid attēdit qō ait dñs petro: Pasce agnos meos: pasce oues meas? Nūquid dixit ei: Pasce agnos tuos: aut pasce oues tuas? Exclusio aūt: qd dixit in cantic⁹ canticoꝝ ad ecclā? Loquēs spōsus ad spōsā ait: Nisi cognoueris temetipsam pulchrā inf mulieres: exi tu. Tanḡ dicens: Nō ego te ejicio: exi tu: nisi temetipsam cognoueris pulchrā inf mulieres: nisi cognoueris te i speculo scripturę diuinę: nisi attēderis o mulier pulchra speculū qō te falso nitore nō fallit: nisi cognoueris q: de te dictū ē: Sup omnē terrā gliā tua: q: de te dictū ē: Dabo tibi gētes hēditatē tuā: ⁊ possessionē tuā terminos frę: Et alia inumerabilia testimonia q̄ catholici ecclā cōmendāt. Nisi ḡ cognoueris patrē nō habes: hēdē nō te potes facere. Ergo exi tu in vestigijs gregū nō in societate gregis: ⁊ pasce hedos tuos: nō quō petro dictū est: oues meas. Petro dicit: oues meas: scismaticis dicit: hedos tuos. Hic oues: ibi hedi. Hic meas: ibi tuos. Recolite dexte rā ⁊ sinistrā iudicis nri: recolite vbi stabunt hedi ⁊ vbi oues: ⁊ apparebit vobis vbi dextera: vbi sinistra: candida ⁊ nigra: lumiosa ⁊ tenebrosa: pulchra ⁊ deformis: acceptura regnū ⁊ inuētura supplicū sempiternū.

Cant. 1. Cant. 6. Joh. Joh. Matt.

De manifesta ostēsione trinitatis ⁊ deo nro ex euāgelio de baptismo domini apud flumē iordanē: Sermo LXIII

Matt. Luc. Joh.

Euangelica lectio ꝓposuit nob vñ aloḡmur ad charitatē vestrā quā dñi impio et vere dñi impio: ab illo eñ expectauit cor meū: tanḡ iussionē ꝓferendi sermonis: vt hinc cū intelligerē loḳ me velle: qō recitari ipe voluisset. Audiat ḡ studiū ⁊ deuotio vra: ⁊ adiuuet apud ipsum dñm deū nrm labōrē meū. Videm⁹ eñ ⁊ tanḡ ꝓposito diuino spectaculo cōtuemur: apud flumē iordanē cōmēdari nob deū nrm i trinitate. Cū eñ veniret ies⁹ ⁊ baptizar⁹ eēt a iobāne: dās a suo: qō decat ad hūilitatis exēplū: in ipa q̄pe hūilitate oīdit impleri iustiaz qñ dicēte sibi iobāne: Ego debeo a te baptizari ⁊ tu venis ad me: Rndit: Sine mō: vt impleat⁹ oīs iustitia. Cū ḡ baptizat⁹ eēt: aperti sūt cęli ⁊ descēdit sup eū spūs sanct⁹ i specie colūbe. Deinde vox delap ꝓsecuta est: Hic est filius⁹ meus dilect⁹ in q̄ bñ sensi. Habemus ḡ distinctā quodāmō trinitatē. In voce pr̄z: in homie filiū: in colūba spūs sanctū. Hoc q̄dē cōmemorare opus erat: nā videre facilimū ē. Quidē eñ nec vllo dubitatiōis scrupulo cōmendat hec trinitas: cum ipse dñs christus ni forma serui venīēs ad iobannē: vtiq; filius dei. Nō eñ dici pōt q: pat: aut dici pōt q: spūs sanct⁹: Venit indt iesus: vtiq; filius dei. De colūba q̄s dubitet? Aut q̄s dicat qd ē colūba: cū ipm euāgeliū testet apertissime: Descēdit sup eū spūs sanct⁹ in specie

colūbe: De voce aūt illa fīr nulla dubitatio q̄ patris fit: cū dicit: Tu es filius me⁹. Habemus distinctā trinitatē. Et si ꝓsiderem⁹ loca audeo dicere: Quis timide id dicā. Cū iesus venit ad fluuiū: ex alio loco i aliū locū: Columba descēdit ō cēlo ad terrā: ō alio loco ad aliū locū: Vox ipa patris: nec de tra: nec de aqua sonuit: ſ de cēlo. Tria hec quasi separant locis: separant officijs: separant opibus. Dicat mihi aliq̄s: Vnde inſepabilē trinitatē. Memento catholicū te loqui: catholicis loqui. Fides enim nra: id est fides vra: fides recta: fides catholica: nō opinione ꝓsumptionis: ſ testimonio lectissio collecta: nec hęretica temeritate incerta: ſ aplica vitate fundata: hoc ſſinuat: ſ nouim⁹: ſ credim⁹. Hoc et si nō videm⁹ oculis: nec adhuc oculis cordis ꝑ fide mūdamur: ipa tñ fide rectissime actorbussimē ſtinem⁹ pfectis: filiū: ſpīſcā: inſepabilē eē trinitatē: vnū deū: nō tres deos. Ita tñ vnū deū vt filiū nō ſit pf: vt pf nō ſit filius: vt ſpūſanct⁹ nec pat ſit nec filius: ſ ꝑtis et filij ſpūs. Hanc ineffabilē diuinitatē apud seipſam manentē: ola inouantē: creantē: recreātē: mittentē: reuocantē: iudicantē: liberātē. Hāc ꝙ trinitatē ineffabilē ſit nouim⁹ et inſepabilē. Quid ꝙ agim⁹? Ecce ieſus venit filius in hoc: ieſus ſpūſanct⁹ de cēlo descēdit in specie colūbe: ieſus vox de cēlo sonuit: Hic ē filius me⁹. Vbi ē inſepabilis trinitas? Fac vos ꝑ me de⁹ intēros. Orate ꝓ nob: et ꝙſi apientes ſinū: donec ipse vō volum⁹ dicere qō aperiat ipleat: collaborate nob. Videtis eī qd ſuſcepim⁹: nō solū qd: verūetiā q̄: vō volumus dicere: vbi possit: quis possit in corpe qō corrūpit et aggrauat alias: et deꝑmit terrena inhabitatio ſensū multa cogitātē. Si ꝙ istū ſensū a multis extraho: et ad vnū deū trinitatē ineffabilē colligo: vt aliq̄d videā qō dicā: putasne in hoc corpe qō aggrauat alias: vt aliq̄d vobis digne loquar: potero dicere: Ama ad te dñe aiam meā seu auit? Adiuuet me: leuet eā mecū. Nā infirm⁹ fū illi: et ſuis ē mihi. Solet hęc ꝙſtio ab studiosis simil frib⁹ ꝓponi: solet i amatoꝝ verbi dei sermone ꝛſari: solet ꝑ hac multū pulsari ad deū: dicētibus boib⁹: Facit aliq̄d pat qō nō facit filius: aut facit aliq̄d filius qō nō facit pf? Interea de pfe et filio dicam⁹. Cū aūt hic expedierit: natū nrm cui dicim⁹: Adiutor me⁹ esto dñe ne derelinq̄s me: Intelligit eīā spūſanct⁹ ab hoc opatiōe ꝑtis et filij nequaq̄ discedere. De pfe ergo et filio frēs audite. Facit aliq̄d pat sine filio? Videm⁹: Nō. An dubitat? Quid eīm facit sine illo: ꝙ quę facta sūt ola? Ola inq̄t ꝙ ipm facta sunt. Et saciate inculcans tardius: durius: litigiosius: addidit: Et sine ipso factū est nihil. Quid igit frēs? Ola ꝑ ipm facta sc̄: intelligim⁹ vtiq̄ vniuersaꝝ creaturā factā ꝑ filiū: fecisse patrē ꝑ vbū suū: deū ꝑ virtutē et sapietiā suā. Nūquid dicturi sum⁹: ola ꝙdē qō creata sunt ꝑ ipm facta sūt: ſ nūc nō ola ꝑ ipm facit pat? Absit. Recedat hęc cogitatio a fideliū cordib⁹: abigat a sensu deuotorū: ab intellectu pioꝝ. Fieri nō pōt vt ꝑ ipm creauerit: et si ꝑ ipm gubernet. Absit vt sine ipso regat quod est: quādo ꝑ ipm factū est vt esset. Sed et hoc testimonio scripturę docea mus: nō solū ꝑ ipm facta et creata ola: sicut et euāgelio cōmemorauim⁹: Ola ꝑ ipm facta sūt et sine ipso factū est nihil: ſ ꝑ ipm etiā regit et disponit quę facta sūt. Agnoscitio ꝙ christū dei virtutē et dei sapientiā: agnoscite dictū et de sapientia: Attingit a fine vsq̄ ad finē fortiter: et disponit omia suauiter. Non ergo dubitem⁹ ꝑ ipm regi omia: ꝙ quę facta sunt omnia. Nihil itaq̄ pater sine filio: nihil filius sine patre facit. Occurrit quęstio: quā in nomie dñi et eius volūtate soluendā suscepim⁹. Si nihil fit ꝑ sine filio: et nihil filius sine pfe: nōne ꝙſi ꝓsequēs erit: vt et pfes dicam⁹ natū de vgine maria: pfem passū sub pontio pilato: pfem resurrexisse et in cēlum ascēdisse? Absit. Nō ſ dicam⁹: qr nō ſ credimus. Credidi ꝓpt qō locut⁹ sum: et nos credim⁹: ꝓpter qō et loquimur. Quid ē in fide? Quia filius dei vgine nat⁹ est: nō pf. Quid est i fide? Quia filius pass⁹ ē sub pontio pilato et mortu⁹: nō pf. Excidit nob ꝙſdā male intelligēteꝭ vocari ꝑpassianoꝭ: q̄ dicūt ipm patrē natū ex fęmina: ipm pfem passū: ipm eē pfem q̄ est filius: duo eē nolā: nō res duas: et remouet istos ecclia catholica a cōmunione sctoꝝ ne aliquē decipiēt: vt separati litigarent. Reuocem⁹ ꝙ difficultatē quęstionis hūsibus vīs. Dicat aliq̄s mihi. Tu dixisti nihil ꝑfem facere sine filio: neq̄ filiū sine pfe: et testimonia de scripturis adhibuisti: nihil facere pfes sine filio: qr omia ꝑ ipm facta sūt: nec qō factū ē regi sine filio: qr ipse ē sapientia ꝑtis: attingēs a fine vsq̄ ad finē fortiter: et disponēs ola suauiter. Modo mihi dicis ꝙſi vera te ipm loquēr: Filius natus ē de vgine nō pf: filius passus est nō pf: filius resurrexit

Sap.9. Ioā.15. Ioā.16. Sap.8. Ps.115. 2.Cor.4. Ioā.4. Sap.8.

nō pf. Ecce teneo aliqđ facē filiū qđ nō facit pf. Aut ḡ pfitere facē aliqđ filiū sine pfe: aut pfitere etiā pfez natū: passū: mortuū: resurrexisse. Aut illud: aut illō dic: Eligevnū de duob⁹. Ego neutrū eligo: nec hoc nec illud dico: nec aliqđ facere filiū sine patre dico: qz nihilomin⁹ mētior si ꝟ vitero. Quō ingt explicaberis ab his angustijs? Placet vob ꝙ-stio ꝓpoſita: deus adiuuet vt placeat t soluta. Ecce qđ dico: vt liberet et me t vos: In vna eīm fide stam⁹ in nomie christi: t in vna domo sub vno dño viuim⁹: t in vno corpore mēbra ſb vno capite sum⁹: t i vno spū vegetamur. Vt ḡ dñs ab his angustijs molestissimę quęstionis liberet: t me q̄ loquor et vos qui audit⁹: ꝟ dico. Fili⁹ q̄dez inquā nō pater nat⁹ ē de vgine maria: ꝟ ipam natiuitatē filij nō pfis de vgine: t pater t fili⁹ operatus est. Rō est quidem passus pf ꝟ filius: passionē tñ filij t pater et filius operatus ē. Rō resurrexit pf ꝟ fili⁹: resurrectionē tñ filij t pat t fili⁹ operatus ē. De quęstiōe ista videmur iā expedisse: ꝟ forte vbis meis: videam⁹ etiā vtrū verbis diuinis. Pertinet ḡ ad me scrōz libroz testimonijs demōstrare natiuitatē filij: t pfez operatū t filiū: ita passionē: ita resurrectionē: vt cuz filij tantū sit t natiuitas t passio t resurrectio: hęc tñ tria ḡ ad filiū solū ptinēt: nec a pfe solo facta sint: nec a solo filio: ꝟ a pfe vtiq; t filio. Probemus singula: iudices audite: causa ꝓpoſita est: testes ꝓcedant. Dicat mihi iudiciū vſm: qđ solet causas agēnt⁹ dici. Doce qđ ꝓmittis. Doceo plane adiuuāte dño: t cęlestis iuris recito lectionē. Intēte audistis ꝓponentē: audite interi⁹ iaz pbantē. De christi natiuitate mihi ꝓmo dicendū est: quō eā et pater fecerit: t filius fecerit: quāuis nō nisi ad filium ptineat qđ fecit pater t filius. Paulū recito: idoneū iuris diuini cōsultū. Baz t confidia habent bodie paulū dictantē iura litigatoz: nō christianoz. Recito inquā paulū dictantē pac⁹ iura nō litis. Ostendat nobis scrīs apls: quō natiuitatē filij pater operatus sit. Cū aūt venit inquit plenitudo tpis: misit deus filiū suū i terris natū ex muliere: factū sub lege: vt eos q̄ sub lege erāt redimeret. Audistis: t qz planū t aptū est: intellexistis. Ecce pater fecit filiū nasci de vgine. Cū eīm venisset plenitudo tpis misit deus filiuz suū: vtiq; pater christū. Quō eū misit? Factū ex muliere: factū sub lege. Fecit ḡ eū pater ex muliere sub lege. An forte hoc mouet qz de virgine dixit: t paulus dicit ex mliere? Nō moueat: non imouemur. Neq; eīm rudibus loquor. Utrūq; ſcptura dicit: et ex virgine: t ex mliere. Ex virgine quō? Ecce vgo in vtero accipiet t pariet filium. Ex muliere aūt sicut audistis. Rō est ꝓpria. Proprietas eīm locutiōis hebraęę mulieres nō corruptas vginitate: ꝟ t fęminas apellat. Habes euidentē scriptura geneseos: qñ ipsa primo facta ē eua: formauit eā in mlierē. Dicat eīm alio loco scriptura: iubere deū separare mulieres: q̄ non cognouerūt cubile viri. Hoc ḡ iā notū esse debet: nec teneat vos: vt aliq; ḡ merito tenebunt: dño adiuuante explicare possim⁹. Probauim⁹ ḡ natiuitatē filij a pfe factā: ꝓbemus t a filio factā. Quid ē natiuitas filij de virgine maria? Certe assūptio formę serui i virginis vtero. Nūquid nā est aliud nasci filio: nisi accipere formā serui in vginis vtero? Audi qz hoc t fili⁹ fecit: Qui cū in forma dei esset: nō rapinā arbitrat⁹ est esse equalis deo: ꝟ semetipm exinaniuit formā serui accipiēs. Cū venit plenitudo tpis: misit de⁹ filiū suū factū ex muliere: q̄ factus est ei ex semie dauid ſm carnem. Videm⁹ ḡ D natiuitatē a patre factā: ꝟ qz ipse fili⁹ semetipm exinaniuit formā serui accipiens: videmus natiuitatē filij ab ipso filio factā. Probatū ē ḃ: trāseam⁹ hinc: intēti aliud accipite qđ et ordine fecē. Probem⁹ t passionē filij: t a pfe factā t a filio factā. Faciat pf passioz filij. Qui ꝓpio filio suo nō pepcit: ꝟ ꝓ nob omnib⁹ tradidit illū. Faciat t fili⁹ passionē suā. Qui me dilexit: t tradidit semetipm ꝓ me. Tradidit pater filiū: tradidit fili⁹ semetipsum: Quid hic fecit iudas nisi peccatū? Transeamus t hinc: veniam⁹ ad resurrectionē. Videamus filiū quidē nō patrē resurgentē: sed resurrectionē filij t patrē et filium facientē. Operet pater resurrectionē filij. Propt hoc eīm exaltauit eū: t donauit ei nomē qđ ē sup omne nomē. Resuscitauit ḡ pat filium: exaltando eū t exaltādo eū a mortuis. Nūquid t fili⁹ resuscitat semetipsum? Resuscitat plane. In figura sui corporis de templo dixit: Soluite tēplū ḃ: t in trib⁹ dieb⁹ resuscitabo illud. Postremo sic ad passionē ptinet aiaz ponere: sic ad resurrectionē aiaz iterū sumere. Videam⁹ si fili⁹ quidē aiaz suā posuit: et ei aiaz suā pat reddidit nō ipe sibi. Pat eīm q: reddidit; manifestū est. Inde eīm psalm⁹

Gal. 4.

Ela. 7

Gen. 2

Num. Judic.

Phil.

Gal. 4

Rom. 8

Gal. 2

Phil.

Jos. 2

40. dicit: Et suscita me: ⁊ reddā illio. Sz qz et filiꝰ aiam suā reddidit: qd a nob expectat? ⁊
10. Jpe dicat: Potestatē habeo ponēdi animā meā. Rōdū dixi qō ꝓmisi. Ponendi dixi: ꝑ iā damasthis: qz ꝓuolatis. Eruditi quippe in schola mgri celeſt: ranꝯ lectiōes intēte audiētes: pie reddentes: qd sequat nō ignoratio. Potestatē inqt habeo ponēdi aiaz meā ⁊ potestatē habeo iterū sumendi eā. Hemo tollit eā a me: ꝑ ego pono eā a me: ⁊ iterū sumo eam. Etoluim⁹ ꝙ. ꝓmisim⁹: ꝓpositiōes nras firmissimis vt arbitror: testimonijꝭ documētis .pbauim⁹. Tenete qō audistis. Breuiter replico: ⁊ rē vtilissimā quātū existimo mētib⁹ vris collocandā cōmēdo. Pater nō est nat⁹ de virgine: natiuitatē tn̄ istā filij ⁊ pſ ⁊ filiꝰ opatus ē ex virgine. Pat nō est passus in cruce: passionē tn̄ filij et pat ⁊ filiꝰ opatus est. Nō resurrexit pſ a mortuis: resurrectionē tn̄ filij ⁊ pat ⁊ filiꝰ opatus ē. Habetis ꝓpriaꝭ distinctionē: ⁊ opatiōis inſepabilitatē. Nō ꝙ dicam⁹ aliquid patrē opari sine filio: E aliqd filiū sine patre. An forte miracula ꝙ fecit iesus mouēt vos: ne forte aliꝰ ipe fecerit
14. ꝙ nō fecit pat? Et vbi ē: Pat aūt in me manēs facit opa sua: Vbi ꝙ dixim⁹ plana erāt: tamē dicēda erāt: nō laborādū vt intelligerēt: sed curandū vt cōmemorarent. Aliqd adhuc volo dicere: vbi vere ⁊ acriorē intentionē vestrā requiro: ⁊ deuotiorē apud deū. Etenī locis corpalib⁹ nō tenent nec occupātur nisi corpa. Extra locos corpales ē diuinitas: nemo eā tāꝯ in spacijs reꝑat. Vbiqꝫ inuisibilis ⁊ inſepabilit adest: non in pte maior: in pte minor: sed vbiqꝫ tota nullꝫ diuisa. Quis videt hoc? Quis capit hoc? Cōpescam⁹ nos: meminerim⁹ qui vñ loqmur illud ⁊ illud. Quicqd ē qō de⁹ ē: pie credak: sancte cogitet: ⁊ quātū dak quātū pōt ineffabilit intelligak. Quiescāt vba: cesset lingua: cor exerceat: cor illuc leuet. Nō enī est illud tale qō in cor domis ascendit: ꝑ quo cor
1.2. 10.1. bono ascēdat. Attēdam⁹ creaturā: Inuisibilia enī ex⁹ a creatura mūdi p ea ꝙ facta ſt intellecta cōſpiciunt: ne forte ſ fecit de⁹ in qbus habem⁹ quādaz ꝓsuetudinis familiaritatē: iudiciam⁹ aliquā ſilitudinē: vñ pbem⁹ eē aliꝙ tria: ꝙ tria ſepabilit ꝓferāt: ſepabilit opēt. Ea frēs adtendite toto alo: videte ꝓuo qd ꝑ mittā: ne forte ſ creatura iueniāt qz creator a nob excell⁹ ē: Et forte vba eius ꝙ nſm: cui fulgor vitatis aliquā mentē ꝙſi cōuulsatiōe pstringit: pōt dicere verba illa: Ego dixi in Ps.30. extasi mea. In extasi tua qd dixisti? Proiectus sū a facie oculoꝝ tuoꝝ. Eteni videt mihi iste q hoc dixit: leuasse ad deū aiaz suā: et effudisse sup se aiaz suā: cū ei diceret quotidie: vbi est de⁹ tuus: peruenisse spiritali q̄dam cōtactu ad illā incōmutabilē lucē: eāqꝫ infirmitate cōſpectus ferre nō valuisse: et in suā ꝙſi ꝭgritudinē atqꝫ languorē iterū recidisse: ⁊ cōparasse se illi: ⁊ sensisse adhuc contēperari nō posse actē mētis suę luci sapientię dei: ⁊ qz hoc in extasi secerat: abreptus a sensib⁹ corpis ⁊ subiectꝭ in deū. At vbi quo Gen.3. dāmō a deo ad hominē reuocat⁹ ē: ait: Ego diri in extasi mea. Vidi eñ qd nescio i extasi qō diu ferre nō potui: ⁊ reddit⁹ mortalib⁹ mēbris: ⁊ mltis mortaliū cogitatiōib⁹ a cor pore qō agḡuat aiaz dixi. Quid? Proiect⁹ sū a facie oculoꝝ tuoꝝ. Longe sursū es: longe deorsum. Quid ḡ dicamus frēs de deo? Si eñ qō vis dicere sic ꝙpisti: nō ē de⁹. Si cōprehēdere potuisti: aliud ꝙ deo cōprehēdisti. Si ꝙſi cōprehēdere potuisti: cogitatōe tua decepisti. Hoc ḡ nō est: ſi cōprehendisti. Quid ḡ vis loq: qō cōprehēdere ſi potuisti? Videam⁹ ḡne forte in creatura iueniamus E aliqd: vbi pbemus aliqua tria: ⁊ ſepabiliter demōstrant: ⁊ ſepabilit opari. Quo ibim⁹? Ad ꝙli: vt de sole ⁊ luna ⁊ ſyderib⁹ dispute mus? Ad terrā: vt forte de fruteſt: de arboribus: de alalib⁹ trā iplētib⁹? An de ipo ꝙlo: an de ipsa tra: ḡ cōtinēt ola ḡ sunt in ꝙlo et i terra? Adiu bō circuis creaturā? Ad te redi: te vide: te inspice: te discute. Ju creatura ḡris aliꝙ tria: ⁊ separi demōstrāda ⁊ inſepabilit opanda. Si in creatura quęris: in te puo ḡre. Nō eñ tu nō es creatura? Sillitudi nē ḡris: ḡsitur⁹ es in pectore? De deo enim loqbaris: cū ḡreres qādam sillitudinē. De trinitate ineffabilis maiestatis loqbaris: et qz defecisti i diuinio: nāqꝫ infirmitatē debita bātitate cōfessus es: ad hūana venisti: ibi discute. Quęris i pectore: ḡris in sole: in stellis? Quid eñ bonū factū est ad imaginē ⁊ sillitudinē dei? Prorsus familiar⁹ ⁊ melius aliqd boꝝ ḡris i te. Volez eñ deus fecit ad Gen.1. imaginē ⁊ sillitudinē suā. In te ḡre: ne forte imago sillitudinis habeat aliqō vestigiū trinitatis. Et ḡ? Jmago facta lōge distās sillitudo tn̄ ⁊ imago longe distans: nō quō imago filiꝰ hoc qō pater. Alit eñ imago i filio: aliter in speclo. Multū distat. Jn filio ima-

go tua: tu ipse es. Hoc est eñ filiº qđ tu natura. Suba hoc qđ tu: pſona aliº q̃ tu. Hō q̃ hō imago tanq̃ vnigenitº filiº: ſ ad imaginē quadā ⁊ quādā ſilitudinē factº: Quęrat in ſe aliq̃d ſi poſſit inuenire: ⁊ tria q̃dā q̃ ſeparabiliter, pñciencf: inſeparabilit opencf. Quęrā: quęrite mecū. Hō ego in vobis: ſ vos in vobis: ⁊ ego i me. Quęramº cōmunit: ⁊ cōmunē naturā atq; ſbſtātiā cōiter ptractemº. Vide hō: adūte ſi verū ē qđ dico. Habeo ne corpº: habes carnē? Habeo inquis. Naz vſi eſt vnde in loco ſū: vnde de loco in locū moueor: vnde vba loquēris audio: niſi p aurē carnis? Vnde os loquēt? video: niſi p oculos carnis? Habes: cōſtat: nec dia fatagendū ē de re manifeſta. Vide aliq̃d aliud qđ opat p carnē. Audio eñ aure: ſed nō ab aure audis. Aliº eſt intº qđ audit p aurē. Vide p oculū: ipm intuere. An domū agnouiſti: habitatorē neglexiſti? Nūquid nā videt oculº p ſeipm? Nōne aliº ē q̃ videt p oculū? Hō dico nō videt oculus motus: de q̃ conſtat corpore habitatorē abſceſſiſſe: ſ oculº de re alia cogitātis nō videt facie q̃ſentis. Reſpice q̃ interiorē tuū. Vbi eñ magiſ aliqua ſilitudo q̃renda ē quorūdā triū ſeparatim demōſtratorū: inſeparabilit opantiū. Quid habet mens tua? Forte ſi quęraz: multa inuenio. Sz aliquid primū eſt: qđ facilº intelligit. Quid habet aīa tua? Intº cōmemoro: recole. Hō eñ qđ dicturº ſum id poſco vt credaſ mihi: noli acceptare: ſi in te nō ineneris. Intuere ergo: ſ pmo qđ nō filij tantū imago eſt: aut patris tantū imago ē: ſ pñs ⁊ filij: ⁊ vtiq; iā cōſequēter ⁊ ſpūſſancti. Geneſis loquit: Faciam inquit hoiem ad imaginē ⁊ ſilitudinē noſtrā. Non q̃ facit paſ ſine filio: nec filiº ſine pñe. Faciamº hoiem ad imaginē ⁊ ſilitudinē nr̃az. Faciamº: nō factā: aut fac: aut faciat ille: ſed faciamº ad imaginē nō tuā: aut meā: ſed ad noſtrā. Ergo introgo: diſſimilē rē dico. Nemo dicat: Ecce qđ cōpauit deo. Jā locutº ſū: ⁊ q̃locutº: et cautos reddidi et cautº fui. Longe diſtāt a ſūmis ima: ab incōmutabilibº mutabilia: a creantibº creata: a diuinis būana. Ecce pmo hoc cōmendo: qz qđ dicturº ſū longe diſtat: nemo mihi calūniek. Ne forte ergo ⁊ ego aures quęram ⁊ ille dentes paret: hoc me, pmiſi exhibiturū: aliqua tria demonſtrata ſeparatim: operata inſeparabiliter. Jā ſint iſta ſimilia vt diſſimilia trinitati omnipotēti nō nūc ago: ſed in ipa creatura ima ⁊ mutabili inuenimº aliq̃ tria: q̃ poſſint ſepabiliter demōſtrari: ⁊ inſepabilit opari. O carnalis cogitatio: ⁊ cōſcientia ptinax atq; infidelis. Quid de illa maieſtate ineffabili i ea re dubitas: quā i te inuenire potuiſti? Ecce dico: ecce introgo. Hō habes memoriā? Si nō habes: qđ dixi quō tenuiſti? Sz forte iā qđ pauloante dixi oblitus es. Hoc ipſum qđ dico dixi. Duas iſtas ſyllabas nō tenereo: niſi p memoriā. Vnde eñ ſcires duas eſſe: ſi ſonāte ſecūda oblitus es pmā? Quid g̃ diuturā? Quare ſic vrgeo? Quare ſic cogo: cōincere? Manifeſtū eſt: habes memoriā. Quęro aliud: habes itellectū? Habeo inqs. Si eñ nō haberes memoriam: nō teneres qđ dixi. Si nō haberes itellectū: nō agnoſceres qđ tenuiſti. Habes ⁊ hoc. Intellectū tuū ad id qđ intº tenes reuocas ⁊ vides: ⁊ videdo formaris vt ſciens dicaſ. Tertiū quęro: Habeo memoriā qua teneas qđ dicaſ? Habes intellectū: q̃ intelligas qđ teneaſ? De bio duobº reqro abſ te: volens tenuiſti ⁊ intellexiſti. Volens plane inqt. Habes g̃ volūtatē. Hec ſunt tria q̃ me dicturū eſſe pmiſerā auribº et mēbº vſis: tria hęc q̃ ſunt in te: q̃ potes numerare ⁊ nō potes ſeparare. Hęc g̃ tria: memoriā: intellectū: volūtatē: hęc inquā tria aīaduerte ſeparatim pñciari: inſepabiliter opari. Aderit domin: ⁊ video qđ adſit. Ex intellectu vſo intelligo eñ adeſſe. Ex bis eñ voabº vſo quē admodū intellexeritis aduerto: q̃ſumo cum aduiturū vt ola intelligaſ. Tria pmiſi ſepabiliter demōſtrari: inſepabiliter opari. Ecce neſciebā qđ eſſet in alio tuo: demōſtraſti mihi dicēdo memoriā: hoc eſt verbū ſonº iſte: vox iſta pceſſit ad aures meas ab alio tuo. Hoc eñ qđ eſt memoria tacite cogitabas: ⁊ nō dicebas. Erat in te: ⁊ nondū venerat ad me. Vt aūt qđ erat i te, pferret ad me: dixiſti: ipm nomē: id ē memoria: audiui. Quattuor bas ſyllabas i nomie memorię audiui. Quattuor ſyllabę: nomē ē: vox ē: ſonuit: ad aurē meā pceſſit: mēti aliq̃d inſinuauit. Qđ ſonuit tranſiit: vñ inſinuatū ⁊ qđ inſinuatū ē manet. Sz ſ q̃ro: qñ dixiſti ſ nomē memorię: videſ certe: qz ſ nomē nō ptinet niſi ad memoriā. Cętera eñ duo habēt nomia ſua. Nāq; aliud vocaſ intellectº: aliud volūtaſ: non memoria. Illud aūt vnū vocaſ memoria. Sz vt ſ diceres: vt q̃ttuor iſtas ſyllabaſ opareris: vñ opatº es? Hoc nomē qđ ptinet

Heb. 1. 1. ſen. diſ. 16. ea. que circa.

ad solā memoriā opata est in te t memoria: vt teneres qō dicebas: t intellect⁹ vt scires qō tenebas: t voluntas vt ꝓferres qō scie-
b bas. Sras dño deo nro. Audiuit nos: et in vobis t i nob. Vere dico charitati vſę: hoc diſcretiōdū t inſinuādū trepidiſſime aggreſſus erā. Abſtinebā enī ne forte lętificarē capacū ingeniū: t facerē graue tardioribꝰ tediū. Nūc aūt video vos t attētiōe audiēdi: t celeritate intelligēdi: ſi ſolū pceptſſe dictū: ſ ꝙuolaſſe dicturū. Sras dño. Videte q̄ iaz ſecur⁹ cōmendo qō intellectibꝰ: nō inculco incognitū: ſ repetēs cōmēdo pceptū. Ecce de trib⁹ illis vna res nolata ē: vni⁹ rei nomē dictū ē. Memoria nomē ē vni⁹ ex illis trib⁹: tria ipa opata ſūt. Nō pōt dici ſola memoria: niſi opante volūtate: intellectu: memoria. Nō pōt dici ſolus intellect⁹: niſi opante memoria: volūtate t intellectu. Nec pōt dici ſola volūtas: niſi opante memoria t intellectu t volūtate. Explicata ſūt vt arbitror q̄ ꝓmiſſa ſūt: qō ſepati ꝓnūciam: inſepabilit cogitaui. Vnū box oīm tria fecerūt: ſ tū hoc vnū qō tria fecerūt: nō ad tria ptinet: ſ id vnū tria fecerūt. Nomē memoria ē: ſ hoc nō ptinet niſi ad ſolā memoriā. Tria fecerūt nomē intellect⁹: ſ non ptinet niſi ad ſolū intellectū. Tria fecerūt nomē volūtatis: ſ nō ptinet niſi ad ſolā volūtatē. Ita trinitas fecit carnē chriſti: ſ nō ptinet niſi ad ſolā chriſtū. Trinitas fecit de cęlo colūbā: ſ non ptinet niſi ad ſolū ſpūſanctū. Trinitas fecit ō cęlo vocē: ſ nō ptinet vox niſi ad ſolū pfez. Nemo ḡ dicat mihi: nemo calūnioſ⁹ me infirmū vagere conet. Quid ḡ in trio trib⁹ ḡ in mēte nra vel in aīa eſſe oſtēdiſti: q̄d et trio tribus ptinet ad pfez: id ē q̄ſi ad ſimilitudinē patris: q̄d box ad filū: q̄d box ad ſpūſanctū? Nō poſſū dicere: nō poſſū explicare. Aliq̄d t cogitāndꝰ relinq̄m⁹: aliq̄d t ſilētio largiamur. Redi ad te: ab oī ſtrepitu tolle te. Intra te vide: ſi habes illic aliquid ſecretarū dulce cōſcięt̄ię tuę: vbi nō ꝑſtrepas: vbi nō litiges: aut lites pares: vbi nō diſſenſiones t quicūq̄ mediteris. Eſto mā⁹uet⁹ ad audiendū vbū vt intelligas. Forte dicturus eo:
Ps.50 Auditui meo dabis exultationē t lętitiā: t exultabūt oſſa: ſ hūiliata nō elata. Sufficit ḡ q: oſtdim⁹ tria q̄z ſepabilit demōſtrari: inſepabilit opari. Si ō in te inueniſti: ſi ō in boie: ſi hoc i quadā ꝓſona in tra ambulāte corp⁹ fragile qō aggrauat aīaz ꝙpellāte: credo patrē t filiū t ſpūſanctū ꝑ ſingla q̄q; viſibilia: ꝑ ſpecies q̄ſdā aſſūptę creaturę poſſe et ſepabiliter demōſtrari: t inſepabilit opari. Sufficit ſ. Nō dico: Pat memoria ē: filius intellect⁹ eſt: ſpūs volūtas eſt: nō dico quomodolibet intelligat: non audeo. Seruum⁹ maiora capiētib⁹: infirmis infirmi qō poſſumus. Non dico iſta illi trinitati velut ęquāda: q̄ſi ad analogiā: id eſt ad rationē quādā cōparatiōis dirigēda. Nō ſ dico. Sed q̄d dico? Ecce in te inueni tria ſepabilit demōſtrata: inſepabilit opata: t eoz trū vnūquodq; nomē a tribus factū: qō tū non ad tria: ſ ad trū horum vnū aliq̄ ptinet. Crede iam tibi qō non potes videre: ſi hic audiſti t vidiſti t tenuiſti. In te eñ qō ē poteo noſſe: in eo q̄ te fecit qō eſt: d̄cd eſt: qñ poteo noſſe? Et ſi poteris: nōdū poteo. Et tū cū poteris: nūd ſic poteris tu noſſe deū: quō ſe nouit deus? Sufficiat ḡ charitati vſę qō potuim⁹: diximꝰ. Exigēnt⁹, pmiſſa reddidim⁹: cętera quę addenda ſūt: vt perficiat ſenſus veſter: a domino quęrite.

¶ De eo qō ſcriptū eſt in euangelio ſm Johannē: Amē amē dico vobis q: venit hora t nunc eſt qñ mortui audiēt vocē filij dei et qui audierint viuent: Sermo LXIIII Jo.5.

A Peo nra fratres nō de iſto rpe: neq; de hoc mūdo ē: neq; in ea ſelicitate qua exceſſerūt et homies qui obliuiſcunt deū. Hoc noſſe pmit⁹ t chriſtiano cōde tenere debem⁹: nō ad ꝑſentis temporis bona nos factos ēe chriſtianos: ſ ad neſcio quid aliud qō deus iaz ꝓmittit t homo nōdum capit. De hoc eñ bono dictuz eſt: Qō oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec i cor hominis aſcendit: quę ꝑparauit deꝰ diligētibus ſe. Ergo q: ſ bonū tam magnū: tam ꝑdar: tā ineffabile: non ſuenit hominē perceptorē: tenebit deū ꝓmiſſorē. Nunc eñ qō ei ꝓmiſſurus eſt: homo cęcus corde nō percipit: nec ei poteſt oſtendi in pręſenti: quid ipſe cui promittit ſit futurus: quia t infans natus ſi poſſit verba loquentis intelligere: cum ipſe loqui nō poſſit: nec ambulare: nec aliquid agere: ſed ſicut eum videmus infirmū: tacentē: indigum opis alienę tantūmō intelligere poſſit eū qui ſibi loqueret t diceret ei: Ecce ſic me vides ambulantē: opantē loquētē: poſt paucos annos talis eris: attēdens ſe et illū: quis qō ꝓmitteret videret:

tamē suā cōsiderans infirmitatē: non crederet: et videret tū qō ꝓmittebat. Nobis aūt tanq̄ infantib⁹ i hac carne atq̄ infirmitate iacētib⁹: t magnū est qō ꝓmittit t nō videt: t erigit fides q̄ credimus qō nō videm⁹: vt mereamur videre qō credim⁹. Quicūq̄ irridet hāc fidē: vt ideo nō sibi eē credendū qa nō videt: qñ venerit qō nō credebat erubescat: cōfusus sepat: segregat. Qui aūt crediderit segregat ad dexterā: t stabit cum magna fiducia et lętitia int illos qb⁹ dicet:

Matth. 25. Venite bñdicti pris mei: ꝑcipite regnū qō vob ꝑatū est ab origine mūdi. Cōclusit aūt dns cū hęc vba diceret sic: Ibūt isti in cōbustionē ęternā: iusti aūt in vitā ęternā. Hęc ē vita ęterna q̄ nobis ꝓmittit. Quia amant homines viuere i hac tra: ꝓmissa ē illis vita: t qz mltū timēt mori: ꝓmissa ē illis ęterna. Quid amas viuere? hoc habebis. Quid timeas mori? Nō patieris. Hoc sufficere visū ē hūanę infirmitati: vt diceret: habebis vitā ęternā. Capit ꝟ meus hūana: vtcūq̄ ex hoc qō agit qō futurū est capit. Sz quātū capit ex ꝟ paruo qō agit: qz viuit t mori nō vult: amat vitā ęternā: vult sp viuere nunq̄ mori. Sz t illi q̄ torq̄bunt in pęnis: velle habēt mori t nō possunt. Nō q̄ magnū ē diu viuere aut sp viuere: ꝑ magnū est beate viuere. Amem⁹ vitā ęternā: t ex eo nouerim⁹ quātū ꝓ vita ęterna laborare debem⁹: cuz videm⁹ homines amatores ꝑsentis vitę tpalis atq̄ finitęq̄ sic ꝓ illa laborare vt qñ venerit metus mortis: quicqd possunt faciāt: nō vt auferant sed vt differant mortē. Quantū laborat hō qñ mors imminet: fugiēdo: latēdo: quicqd habet dando t se redimēdo: laborādo cruciat⁹ molestiaq̄ sustinendo: medicos adhibendo: t quicqd aliud hō pōt. Videte q̄s cōsumptis laborib⁹ t facultatib⁹ suis: vt aliquātum viuat pōt facere: vt semp viuat non pōt. Si q̄ labore tanto: tanto conatu: tantis impēdijs: tanta instātia: tanta vigilātia: tāta cura agit vt aliquātū plus viuatur: quō agēdū ē vt semp viuat? Et si paudē tes dicunt q̄ omib⁹ modis agūt vt differāt mortē t viuāt paucos dies ne pdāt paucos dies: q̄s stulti sunt q̄ sic viuunt vt pdant diē ęternū? Hoc solū q̄ nob ꝓmitti pōt: vt dulcescat nobis vtcūq̄ mun⁹ dei ex ꝟ qō habemus mō: qz de munere ipius habem⁹ vt viuam⁹: vt salui sim⁹. Ponam⁹ q̄ nob afi oculos talē vitā cū ꝓmittit ęterna: vti remoueam⁹ ab illa quicqd hic molestū patimur. Ha cilius cū inuenim⁹ quid ibi nō sit: q̄ qd ibi sit. Ecce ꝟ viuim⁹: viuem⁹ t ibi. Salui sum⁹ qñ non ęgrotam⁹ neq̄ aliqd dolet in corpe: salui erim⁹ t ibi. Et qñ nobis ē bñ i hac vita nullas pęnas patimur: nullas patiemur t ibi. Pone q̄ hic boiez viuentē saluū: nullas pęnas patientem: si ei donaret quisq̄ vt semp sic eēt: t ꝟ bonū nō desineret: quātū gauderet: quātū extolleret: quō se nō caperet lętitia sine pęna: sine cruciatu: sine fine vitę? Si ꝟ solū nobis ꝓmitteret de⁹: qō dixi mō: qb⁹ potui vbis descripsi t cōmēdaui: quāti erat emendū si venale eēt: quātū dandū erat vt emeret? Sufficeret qcqd haberes: etiā si totū mundū possideres? Et tū venale ē: Eme si vis. Nec multū exęstuo de re magna ꝓpter ꝑij magnitudinē. Tantū valet: quātū habes. Ad aliqd q̄ magnū t ꝑciosū cōpares aurū vel argentū vel pecuniā vel fructⁿ aliquos pecoꝝ aut frugū qui in tua possessiōe nascerent vt emeres nescio qd hoc magnū t ꝑclarū quo viueres i hac tra fęlix. Et ꝟ eme si vis. Noli ģrere qd habeas: sed qualis sis. Res ista te valet: quātū es tu. Te dat habebis illā. Quid exęstuas: qd turbaris? Nūqd q̄situr⁹ es te: aut emptur⁹ es te? Ecce tu qui es: q̄lis es: da te illi rei: t habeb illā. Sz malus suz inches: t forte me nō accipit. Dando te illi: bon⁹ eris. Vt huic fidei ꝓmissioniq̄ te des: hoc ē bonū esse. Cū aūt bon⁹ fueris: ꝑciū ipius rei eris: t habebis nō qō dixi solū salutē: incolomitatē: vitā: t fine fine vitā: nō hoc solū habebis: Adhuc alia tollo: Nō ibi erit lassari t dormire: nō ibi erit esurire t sitire: nō ibi erit crescē t senescē: qz nec nasci erit: vbi numeri integri manēt. Humer⁹ qui est ipse est: nec opus est vt augeat: quia nō ibi sit vt minuat. Ecce quāta tuli: t nōdum dixi qō ibi erit. Ecce tā vita est: tam incolomitas est: tam nulla pęna: nulla fames: nulla sitis: nullus defectus: nubū hortū: et tamē nōdum dixi: qō oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois ascēdit. Si eīs dixi:

1. Cor. 2. Falsū est qō scriptū est: Qō oculꝰ nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascēdit. Vnde eīs ascenderet in cor meū vt dicerē: qō in cor hominis nō ascēdit? Credit t nō videtur: nō solū nō videt: sed nec dicit. Quō ergo creditur si non dicitur? Quis credit qō nō audit? Si autem audit aut credit: dicit. Si dicatur: cogitatur: Si cogitatur t dicit: t

in aurib⁹ hoīm intrat. Et qi nō dicerek: nisi cogitarek: t i cor hoīs ascēdit. Jā ecce ista ḡstio tanţ rei cōturbat nos: vt nō possim⁹ verbis explicare ḡstionē: Quis explicat rē? Attendam⁹ itaq; euāgeliū: mō dīs loq̄dak: t faciam⁹ qō ipe dixit: Qui credit in me Iob.5. inḡt: transitū facit a morte in vitam. Amen dico vobis: q̄ venit hora t nūc est qñ mortui audient vocē filij dei: t cū audierint viuēt. Sicut em̄ pat̄ habet vitā i semetipso: sic dedit t filio vitā habere i semetipso. Bene rādo dedit: q; genuit dedit. Filius em̄ de pte est: pat nō est de filio: ß pat filij pat est: t filius ptis ē filij. Verūtū filius de pte genit⁹: nō pte de filio: et semp filius: Semp ḡ genit⁹. Quis ḃ capiat: semp genitū ē? Dio em̄ dō cū audit genitū: occurrit illi: Ergo erat tēpus: qñ nō erat iste q genit⁹ ē. Quid ḡ dicamus? Nō sic Iob.1. erat tpus ante filiū: q; oia p ipm facta sunt. Si oia p ipm facta sūt: et tpa p ipm facta sūt: Quō possent esse tpa ante filiū: p quē facta sunt tpa? Tolle ḡ oia tpa: semp cū pte filius. Si semp cū pte filius: t tm filius sp genit⁹. Si semp genit⁹: semp cū genitore erat q genit⁹ est. Nūquā ḃ vidi inḋes tu: aliquē generāte t semp cū illo quez genuit: sed ḡcessit ille q genuit: t secut⁹ ē tpe ille q generat⁹ est. Bene dicis: nunq̄s hoc vidi: quia hoc ad Iere.2. aliud ptinet qō ocul⁹ nō vidit. Quęris quō dicak: nō pōt dici: q; nec auris audiuit: nec i cor hoīs ascendit. Credak t colak. Cū credit colit: cum colit credit: cū credit capitur. Ad huc em̄ in ista carne ḡdiu pegrinamur a domino: ad angelos sanctos q̄ ḃ vidēt infāteś sum⁹: lactandi fide: pascendi specie. Sic em̄ Luc.5. dicit aplus: Ḋdiu sumus i corpe: pegrinamur a dño. Per fidē em̄ ambulam⁹ non per speciē. Venturi sum⁹ ad speciē: ḡ nobis sic Iob.3. pmittit p iohannē in epla ei⁹: Dilectissimi: filij dei sum⁹: t nōdū apparuit qd erim⁹. Jā filij dei sum⁹ iā p gratiā: p fidez: p sacramētū: p sanguinē ch̄isti: p redēptionē salnatoris: filij dei sum⁹: t nōdū apparuit qd erim⁹. Scimus q; cū apparuerit ei silem⁹ erimus: qm̄ videbim⁹ eū sicuti est. Ecce ad qō nutrimur cogitandū: ecce ad qō nutrimur pcipiendū: comedendū: vt cū qō comedit nō minuat: t q comedit vegetet. Nō mō cib⁹ vegetat comedendo: ß minuit cibus q comedit. Cū autē ēperim⁹ comedere iusticiā: comedere sapientiā: comedere illū imortalē cibū: t nos ve-

getamur: t cibus nō minuit. Si enim nouit oculus pasci luce: nec tm̄ minuit lucē: nō em̄ minor est lux: q; videt a plurib⁹: pluriū oculos pascit: t tm̄ tanta est quāta erat: t illi pascunt t illa nō minuit. Si oc⁹ dedit hoc luci quā fecit ad oculos carnis: quod est ipe lux ad oculos cordis? Si ḡ laudarek tibi aliquis cibus magn⁹ quē p̄ciosior⁹ esseo: pararet vētrē: Laudak tibi deuo: para mentē. Ecce qd D tibi dixē dño tu⁹: Veniet hora inḋt: et nūc ē. Veniet hora: t ipsa hora nūc est. Qñ? quid? Qñ mortui audiēt vocē filij dei: t q audierint viuent. Qui ḡ nō audierint nō viuent. Quid ē? q audierint? Qui obedierit. Quid est: q audierint? Qui credideūt t obtēperauerint: ipi viuēt. Ergo anteq̄ crederēt t obedirent mortui iacebāt: t ambulabāt t mortui erāt. Quid valebat qr ambulabāt mortui? Et tñ si qs inḋ illos moverek corpe: curreret: sepulcrū pararēt: luolucrēt: portarent: sepelirēt mortui mortuū. De quib⁹ dictū ē: Sine mortuos sepelire mortuos suos. Ta- Matth.8. les mortui sic suscitank vbo dei vt viuāt in fide. Qui mortui erāt i infidelitate: vbo excitank. De ipa hora dicit dño: Veniet hora et nūc est. Verbo enim suo suscitabat mortuos infideles. De quib⁹ dicit aplus: Sur- Ephe.5. ge q dormis: t exurge a mortuis: et illuminabit te ch̄ist⁹. Hęc resurrectio mentiū est: hęc resurrectio interioris hois ē: hęc resurrectio alę est. Sz nō ista sola ē: restat t corpis. Qui resurgit in aīa: bono suo resurgit in corpe. Nō em̄ oēs resurgūt in aīa: oēs resurrecturi sunt i corpe. In aīa inquā nō oēs resurgūt: sed q credūt t obediūt: qr q audierit viuēt. Sicut aūt ait aplus: Nō oīm est fides. Si ḡ 2.Thessal.3. nō oīm est fides: nō oēs resurgūt in aīa. Cū venerit hora resurrectiōis corpis: oēs resurgent: Boni sint: mali sint: oēs resurgēt. Sz q bus resurgit in aīa: bono suo resurgit i corpore: Qui nō resurgit in aīa: malo suo resurgit in corpe. Qui resurgit in aīa: resurgit in corpe ad vitā: Qui nō resurgit in aīa: resurgit i corpe ad pnā. Quia ḡ dīs cōmendauit nob resurrectionē istā aīax: ad quā oīs debem⁹ festinare: in q laborare vt viuamus t viuēdo vsq; ad finē pseuerem⁹: restabat vt cōmēdaret nobis etiā resurrectiōz corporū ḡ futura ē in fine spēi. Sz audite quō t ipaz comēdauit. Cū dixisset: Amē dico vobis: q; venuet hora et nunc est quādo mortui: id est infideles audient vocē filij dei: id est euan-

geliū: t q audierint: id est qui obedierint vi
uēt: id ē iustificabūt: t infideles iā nō erūt:
Luz ḡ dixisset: quoniā vidit docendo nos
esse: t de resurrectiōe carnis nō sic relinquē
dos: secutus est t ait: Sicut enī habet pater
vitā in semetipso: sic dedit t filio habere vi
tam in semetipso: hoc ad suscitandas mor
tes: hoc ad viuificādas mentes. Deinde ad
Et iecit: Et potestatē dedit ei facere iu
Joh. 5. diciū: qm filius homis est. Iste filiꝰ
dei: filiꝰ domis est. Eteni si filius dei: filius
dei maneret: t filius homis nō fieret: filios
hominū nō liberaret. Ipe qui fecerat homi
nē: factus est quod fecit: ne periret qō fecit.
Sic autē factus est homo: vt maneret filius
dei. Factus ē homo suscipiēdo qō nō erat:
non pdendo qō erat. Mansens deus: factꝰ
est homo. Accepit te: nō cōsumptus ē in te.
Talis ḡ ad nos venit: filius dei filiꝰ homis:
faciēs t factus: creator t creatꝰ: creator ma
tris: creatus ex matre. Talis ad nos venit.
Scōm id quod filius dei est: ait: Veniet ho
ra t nūc est quādo mortui audient vocē filij
dei. Nō dixit filij homis: Veritatē enī com
mēdabat: in qua equalis est patri. Et q au
dierint viuēt. Sicut enī pater habet vitā in
semetipso: sic dedit t filio habere vitā in se
metipso: Non participando: sed in semet
ipso. Noo enī nō habemꝰ vitā in nobis ipsis
sed in deo nostro. Ille autē pater vitā in se
metipso habet: t talē genuit filiū q haberet
vitā in semetipso. Nō fieret vite particeps:
si ipse vita nō eēt cuiꝰ nos vite pticipes esse
mus: Plane vt haberet vitā in semetipso: t
esset ipse vita. Ut aūt fieret filius homis: a
nobis accepit. Filius dei in semetipso: filiꝰ
homis vt esset a nobis accepit. De suo filiꝰ
dei: de nro filiꝰ hois. Qō minꝰ est a nobis:
suscepit: qō plꝰ ē nobis dedit. Nāt mortuꝰ
est ex illo quo filiꝰ hois: non fm illud qō filiꝰ
dei. Mortuus est ū filius dei: ꝑ fm carnem
mortuus: nō fm verbū qō caro factū est: et
habitauit in nobis. Ergo qō est mortuꝰ: de
nostro mortuꝰ est. Qō viuiꝰ de ipius viui
mus. Nec ille potuit mori de suo: nec viuere
de nostro. Hoc ḡ tanꝭ vnigenitꝰ: tanꝭ ge
neranti equalis: cōmendauit nobis domi
nus iesus: qō si audierimus viuemꝰ. Sed t
potestatē inquit dedit ei iudiciū facere: qm
4. sen. dis. 43. ca. 3. filius homis est. Ergo ad iudiciū illa forma
ventura ē. Forma homis ventura ē ad iudi
ciū: ideo ait: Potestatē dedit ei iudiciū face
re: t filius homis est. Judex hic erit filiꝰ ho
minis: forma illa hic iudicabit que iudicata
est. Audite t intelligite. Jā ꝺ ꝓpheta dixe
rat: Videbūt i quē pupugerūt. Ipsam for- Zach.
mā videbūt qua lancea pcusserūt. Sedebit Joh.
iudex: qui stetit ꝺ iudice. Damnabit veros
reos: qui factꝰ est falsus reus. Ipse veniet:
forma illa veniet. Hoc t in euāgelio habes:
Cum ante oculos discipulox suoꝝ iret in
eēlū: Stabāt illi t attendebāt: t sonuit vox
angelica: Viri galilei quid statis? &c. Hoc ē: Act.
Jesus sic veniet: quomō videtis euntē i eē
lū. Quid ē: sic veniet? In ipa forma veniet.
Potestatē enī dedit ei iudiciū facere: et filiꝰ
homis est. Videte aūt qua rōne hoc opoꝛte
bat: t hoc rectum erat vt iudicandi videret
iudicē. Judicandi autē erant t boni t mali.
Beati enī mundo corde: qm ipsi deū vide- Matt.
būt. Restabat vt i iudicio forma serui et bo
nis t malis ostenderet: forma dei solis bo
nis seruaret. Quid enī accepturi sunt boni?
Ecce iā dico qō pauloante nō dixi: t tamen
dicēdo nō dico. Dixi enī: qi erimꝰ illic salui:
erimꝰ icolumes: erimꝰ vinctes: erimꝰ sine pe
nis: erimꝰ sine fame t siti: erimꝰ sine defectu:
erimus sine obtitate oculox nrox. Totū ꝺ
dixi: t quid habebimꝰ plus? Nōdum dixi.
Videbimꝰ deū. Hoc aūt tantū erit t tanta
res erit: vt i eius cōparatione nihil sit totū.
Dixi qō viuētes erimꝰ: qō salui t icolumes:
qō famē sitiq nō patiemur: qō i lassitudine
nō cadimꝰ: qō somnꝰ nō nos ꝓmit. Totū ꝺ
hd ē ad illā felicitatē q deū videbimꝰ: t Quia
ḡ deꝰ ipe vt ē: mō ondi nō pōt: quē tū vide
bimꝰ: tō qō oculus nō vidit: nec auris audi- 1. Cor.
uit: hoc videbūt boni: hoc videbūt pi: hoc
videbūt misericordes: hoc videbūt fideles:
hanc videbūt bonā sortē in resurrectōe cor
poris: q habuerūt bonā obedientiā i resurre
ctiōe cordis. Ergo t malꝰ deū visurꝰ ē. De q
dicit esaias: Tollat impiꝰ ne videat gloriā
dei. Ergo t pi t impi videbūt formā dei: et
cū fuerit dicta sentētia tollet impiꝰ ne vide
at claritatē dei: restat vt circa pios t bonos
impleat qō dns ipse ꝓmisit cū hic in carne
esset t videret: nō solū a bonis ꝑ eriā a mal.
Loquebat int bonos t malos: t cōspicuus
omnib⁹ deus occultus: homo manifestus:
deus regēs homies: hō apārēs int homies
loqbat. Ergo int illos dicebat: Qui diligit Joh.
me mādata mea custodit: t q diligit me dili
get a patre meo t ego diligam eū. Et qua-

si dicerek illi: et quid ei dabis? Et ostendam me illi. Q̄ hoc dixit? Q̄ ab homib⁹ videbak. Q̄ hoc dixit? Q̄ t ab eis videbak: a quib⁹ nō diligebak. Quō g̃ se ostensur⁹ erat dilectorib⁹ suis: nisi q̄ talē qualē non videbant dilectores suos? Ergo g̃ forma dei seruabak: forma homis ostēdebak. Per formā hominis homib⁹ loquēs: cōspicuus t visibilis t bonis t malis omib⁹ ostēdebat se: dilectoribus suis seruabat se. Q̄ se demōstraturū dilectorib⁹ suis? Post resurrectionē corpis
Joā.5. q̄ tollēt impi⁹ ne videat claritatē dei. Tūc eū cū apparuerit illes ei erimus: q̄m videbimus eū sicuti ē. Ipsa est vita eterna: Nā totū q̄d dicebam⁹: nihil ē ad illā vitā g̃ viuim⁹ quidē q̄ salui sumus: quia videbim⁹ deū magnū. Ipsa ē vita eterna. Ipse hoc dicit:
Joā.17. Hęc ē aūt vita eterna: vt cognoscāt te vnū verū deū: t quē misisti iesū christū. Hęc ē vita eterna vt cognoscāt: videāt: capiant: norint q̄ crediderāt: capiant q̄ nōdū capere poterāt. Jā videat meno: q̄ oculi⁹ nō viderat: nec auris audierat: nec in cor hominis
1.Cor.2. ascēderat. Hoc illis dicēt in fine: Venite benedicti patris mei: p̄cipite regnū q̄ vobis paratū est ab initio mūdi. Ibunt g̃ illi mali in cōbustionē eternā. Justi aūt quo? In vi-
Joā.17. tā eternā. Quid est vita eterna? Hęc est vita eterna: vt cognoscāt te solū verū deū: t quē
¶ misisti iesū christū. Loquens g̃ de futura resurrectiōe corpis: t non suos dimittens ait:
Joā.5. Potestatē dedit ei iudiciū facere: q̄ filius homis ē. Nolite mirari hoc q̄ veniet hora. Ibi nō addidit: Et nūc est: q̄ ista hora postea erit: q̄ ista hora i fine sęcli erit: q̄ ista hora nouissima erit: i nouissima tuba erit. Nolite mirari q̄ ī dixi: Dedit ei potestatē iudiciū facere: q̄ filius homis est. Nolite mirari: Jdeo dixi: quia hominē ab homib⁹ oportet iudicari. Quib⁹ hoibus iudicatis: q̄s inuenit viuos nō solū: Sz q̄d: Veniet hora q̄n ī q̄ sūt i monumētis. Quō expōlit carne mortuos: qui sunt in monumētis: quor⁹ iacent sepulta cadauera: quor⁹ fauillę sunt tectę: quor⁹ ossa dispersa sūt: quorū caro iā nō est: t tamē deo integra ē? Veniet hora q̄n oēs qui sunt in monumētis audient vocē eius: t ꝓdient oēs. Boni sint: mali sint: audient vocem t exiēt. Rumpunt ola vincula inferorū: esse q̄ perūt: imo perisse putak restituet. Si eīm deus fecit hominē qui nō erat: nō reparare pōt q̄ erat? Puto q̄ cū dicit: De⁹ mortuos suscitaturus est: nō res incredibilis dicit: q̄ de deo nō homie dicit. Magna res est quę fiet: t incredibilis res est q̄ fiet: sed nō sit incredibilis: quia vide qui facit. Ille dicitur q̄ suscitabit te: qui creauit te. Nō eras t es: et factus nō eris? Abstine credas. Mirabili⁹ aliquid fecit deus quādo fecit q̄ nō erat: t nō credit reparatur⁹ q̄ erat ab eis ipsis q̄s fecit q̄ nō erāt? Hoc ē q̄ rependim⁹ deo: q̄ nō eram⁹: t facti sum⁹? Hoc illi rependim⁹: vt eū resuscitare q̄ fecit nō posse credam⁹? Hęc est merces quā illi reddit creatura sua? Jdeo te feci dicit tibi deus o homo anteq̄ esses: vt nō mihi credas futurum te esse qui eras: qui potuisti esse q̄ nō eras? Sed ecce inḡt in sepulcro q̄ video fauilla est: cinis ē: ossa sunt: t hoc item accipiet vitā: cathē: pulpas: carnē: t resurgit? Quid fauilla ista quā video in sepulcro? Vel in sepulcro video fauillam: video ossa: in vtero matris tuę nihil erat. Hoc vides: vel fauilla sunt vt ossa sūt: tu anteq̄ ēēs nec fauilla erat: nec ossa erāt: t tamē factus es: cuius nō esses: t credis quia ossa ista quoquo mō sunt: qualiacūq̄ sunt: quia sūt tamē: recipiēt formā quā habebant: cum tu acceperis q̄ nō habebas. Crede: quia si crediderīs hoc: tūc suscitabit anima tua. Et si suscitabit anima tua: tunc veniet hora t nūc est. Tunc bono tuo resurgit caro tua: quādo veniet hora: vt omnes qui sunt i monumētis audiant vocem eius t ꝓdeant. Non eīm quia audio t prodio: iā gaudere debeo. Audi quod sequitur: Qui bona egerūt in resurrectionē vitę: qui aūt mala egerunt in resurrectionem iudicij. Conuersi ad dominū rē.

¶Explicit⁹ ē liber sermonū de Verbis domini saluator⁹: diui Aurelij Augustini: Basileę p magistr̄ Johannē de Amerbach: Anno saluti⁹ feri virginalis partus: nonagesimo quarto supā millesimū quatercq̄ centesimū.

Annotatio precipuarū sententiarū

Precipuarū sentētiarū diui Aurelij Augustini: ex sermonib⁹ de Verbis domini collectarū: breuis ordinataq; Annotatio.

Ab. Beaam cur postea q̄ fuit ei nomen mutatū nunq̄ nomine pristino sicut iacob vocef: Sermone. xl. L.

a Abscōdisti ea a sapiētib⁹ & prudentib⁹ & reuelasti ea paruulis: quō exponit: Sermone. viij. L. circa p̄ncipiū.

Ac. Accusare nō debet aliquē de quo ipe nō est imunis: Sermone. xlvij. L.

Ad. Adam cur regebat se post peccatū: & q talē genuit q̄lis ipse fact⁹ fuerat: Ser. xxxj. A.

Qua adoratione sit adorāda caro siue dūnitas christi: Ser. lviij. D. in fine.

Cum vadis cū aduersario tuo ad p̄ncipē: in via da operam &. quomō sit intelligendū j. A. in medio: et. B.

Adulatores vendūt oleū. xxij. B. in fi. xxiij. L. in fine.

In adulterio magis vir peccat q̄ mulier. Ser. xlvj. B.

Am. Quis vestrū habens amicū: & vadit ad eū nocte &. exponit. xxix. p totū.

Amicus veniens de via: quis sit mystice. xxix. A. in medio.

Amici boni valent ad bonū: & mali ad malum. lix. F. in prin.

Amor grauia: leuia facit. ix. B.

Amor castus probat. xlix. E. circa fi.

An. Angeli ascendētes & descēdentes sup filiū hominis qui sint. xl. D. xlj. B.

Animā suam christus posuit & reassumpsit. lxiij. D.

Anima humana quō in se habeat imaginē trinitatis sed longe dissimilit. lxiij. F.

In anima tria separatim demōstrant: scz memoria: intellect⁹: & voluntas: q̄ tū inseparabiliter opant: sic in trinitate &. lxij. G. H.

Quid hoc trū quę in alia sunt: primet ad similitudinē patris: aut filij: aut spūssancti. lxij. D. in medio.

Alia quędā resurrectio p fidē p̄cedit resuscitationē corporū. lxiij. D.

Alieno qui se segregāt: spm nō habētes: differūt ab aliis & carnalib⁹ & paruulis in christo in ecclesia cōstitut. xj. P. cir. p̄n.

Ar. Aut facite arborē bonā & fructū eius bonū: aut arborē malā & fructū eius malū: quō exponit: Et ibidē de arbore ficulnea & sterili. xiij. A. B.

Arbori nō habenti nisi folia: cur christ⁹ maledixit: & quid mystice significet. xliij. B.

Aon est arguēdus in publico qui peccator est i occulto. xv. E. xvj. L. in me. D. E. F.

Arrius qd sentiat de christo. xxxviij. D. lj. A. lvj. A. lvij. A.

Aq̄ salomon dicit: Qui arguit palā: pacem facit: quō intelligendū sit. xvj. L. circa fi.

Contra arrianos agit. xxxviij. L. lj. A. lvj. A. lvij. A. lxij. L. lxiij. L.

Auaricia cōpat hydropi. Ser. v. A. usq; me. Au.

Augustini humilitas. lxij. in prin.

Baptizato christo: trinitas manifeste apparuit. lxiij. A. Ba.

Baptizatio ab hereticis vel falsmaticis nō repetēdus ē baptism⁹. xj. Q. i pn.

Baptism⁹ q̄ semel adhibet p fidē: mundat. xxx. A. circa prin.

Baptismū verū nō nisi a bonis posse dari: hereticī dicūt & q ipi sint illi boni: et apud eos sit verus baptism⁹. xlv. L.

Beatus vere nemo potest esse nisi cui⁹ dūs deus eius. xxxv. L. in fi. et. D. Be.

Beati in vita eterna erūt equales: q̄uis meritorū diuersitate fulgebūt. lix. B. in fi.

Beati quales erūt post iudiciū: & quō deus videbūt. lxiij. F.

De blasphemia in spiritū sanctū. Ser. xj. p totum. Bla.

Blasphemia in spūm sanctū multipliciter cōmittit. xj. L.

Opinio illoz qui dicūt criminalia cōmittētes: aut fidē neganteo soluz blasphemare in spūm sanctū. xj. D. in prin.

Aq̄ in scripturis nulla maior et difficilior q̄stio inuenit q̄ de blasphemia i spūm sanctū. xj. D. in medio.

Cur de ipsa sepe disputare noluit. Ibidē.

Distinctio verboz: q dūs nō dixit: Omnis blasphemia spūs non remittet: sed qui dixerit verbū. xj. E. F. G. H.

Aq̄ euāgelistę de blasphemia spūs non discordant: q̄uis alię & alię verbis id exprimunt. xj. G.

Quę sit illa blasphemia que nō remittitur incipit ostēdere. Ibidē: et. D. J. K.

Aq̄ blasphemia in spūm sanctū ē ipa impenitētia finalis. xj. K. in medio. L. et. Q. i fi.

Aq̄ blasphemia in spūm sanctū potest cōmitti sola cogitatiōe. xj. L. in fi.

Quō blasphemia dimittit quę impedit remissionē alioꝝ peccatoꝝ. xj. M. in pn.

Q; nō ideo nō dimittit blasphemia in spm̃ sanctū: qa vel patre vel filio maior sit spiritussanctus. Ibidem

De blasphemia in spiritū sanctū plurimo dominū locutū fuisse auctoritatibus demōstrat: tq; ipa blasphemia in spiritū sanctū sit impęnitētia finalis. xj. R. S.

Q; sanctus petrus negādo christū: nō blasphemauit in spm̃ sanctū. xj. R. circa pn.

Bo. Est bonū qō faciat bonuz: t est bonū vnde nos faciemus bonū. Ser. v. A. circa pn.

Q; multi volūt habere bona: et nolunt esse boni: t de vno summo bono quęrēdo. xij. B. xvj. G.

Boum iuga quinq; quid mystice significēt xxxij. A. in medio. et. B.

Ca. C Aput t corpus ecclesię christi. C. xlix A. liij. A. lxj. B. in medio.

Charitas designat i pane. xxix. B.

Charitas cōparat oleo. xviij. B. L.

Sine charitate nō valet opa bonū. xviij. J. in fi. I. A. circa pin.

Carnē cur christus suscepit. xviij. A.

Carnis delectatio cur nō sit apetēda. Ser. xxxij. L.

Sup cathedrā moysi sederūt scribę t pharisei tc. q; hoc non solum dictū sit de scribis t pharisęis: sed etiā de malis pastoribus: Et de falsa interptatione quā quidaz conant inducere. xlix. L. in medio. O. E. G.

Cathecumini nō sermonibus tm̃ sed bonis moribus sunt hortandi sumendū corpus christi. xlvj. A. et. B. in pn. xxvij. B.

Ce. De cęcis duobus. Ser. xvij. per totū.

Cęci illi duo: quos figuraliter designant. xvij. E.

Cęlorū nomie qui intelligant: t quomō in eis sit deus. xxvij. A. in medio.

In cęlo quomō christus est simul t in terra: nec ideo duo sunt christi. viij. L.

De cęna magna t de tribus hominū generibus q ad illaz venire recusant. Ser. xxxij. per totum.

Centurionis fides t deuotio. vj. A. B.

Centurio ille figurat ecclesiaz ex gentibus. vj. B. circa pin.

Ci. Cibus animę deus est: nec comestus minuitur: Exemplū de luce. lxvij. L. in fi.

Cibi delicati cur non sint apetendi: t quib⁹ liceat eis vti. v. L.

Cicatrices vulnerū cur christus seruauerit i corpore post resurrectionē. xviij. A. in me.

De circūcellionū prauitate. vj. D. in pn.

Clamare ad christū quid sit: et qui ꝓhibent Cl. clamare. xvij. F. et. D.

Clericis non licet mercimonia exercere: nec turpia lucra sectari. xix. B. in medio.

Cocternū t cotuū quomō differūt. xxxviij. Co. L. circa fi. F. G.

Q; aliter nos colimus deū: aliter ipse nos colit. lix. A.

Non est nobis colluctatio aduersus carnē t sanguinē tc. quō intelligat. viij. B.

Cōceptus duplex scz a christo t a diabolo. xx. B.

Cōcupiscere non debemus reo alienao: sed vitaz semp mansurā. xx. A. post pn. et. B.

Cōcupiscentia triplex: t quę. xxxij. L.

De cōcupiscentia carnis aduersus spiritum tc xlij. B. L. O. E. F.

Q; concupiscētia vocat peccatū: quia merito peccati contigit ex pma transgressione mandati. xlij. L. in fi.

Q; ibi est cōcupiscētia carnis aduersus spiritū: vbi est spiritussanctus. xliij. D.

Q; concupiscentię carnis depraui possunt: extingui ꝓfecte nō possunt nisi post mortē xliij. E.

Cōcupiscere ꝑ facere ponit: t q; cōcupiscentia non nocet si ei non consentiat. xliij. F.

Confiteor tibi pater domine cęli et terrę tc. de qua cōfessione hoc dicit. viij. A.

Q; in cōfessione sui accusatio: dei est laudatio. Ibidem.

Q; qui confitet peccata sua: a morte reuiuiscat: non tamē ꝑpria virtute. viij. A. ante medium.

Q; deus non crescit de cognitore sed cognitor ex cognitiōe dei. xxxviij. L.

Cōiugalis vita est laudabilis: et in corpore christi locū habet: t iō si cōiugales tenent būilitatē: superbis castis sunt ꝓferendi. liij. B. in medio. L. E.

Conscientias aliorum infirmas penitentes quō in christū peccēt. vj. L. in fi. O. E. F.

Consiliū petunt aliquādo subditi a ꝓlatis vt circūueniāt: Exemplū. xlix. G. i medio.

Cōtinere nos debemus a quicq; t a quibus xxij. B.

Sūt cōtinētes bū ileo: sūt t superbi. liij. E.

In cōtinenti a multi, viris fortiores fęmine

Inueniant. xlvj. B.
¶ Gloriosior est cōtinētia viri deū timētis q̄ mulieris quę legem viri timet. xlvj. B. circa fi.
Cōtinentiā cōiugib⁹ viri seruēt: quā a cōiugib⁹ reqrūt. xlvj. B. in medio.
Cōtinentiā seruet q̄ vult sumere corp⁹ christi. xlvj. L.
Conuerti cur quidam tardant: t q̄ malū sit differre cōuersionē. lix. E.
Cōtritionis signa. viij. A.
Corpus christi duobus modis sumit. xj. B. in medio.
Corpus christi vtrū quotidie sit sumendū. xxviij. B.
Corpus christi comestū nō minuit. lxiij. L. in fine.
Ad corp⁹ christi sumēdū hortat. xlv. A. B.
Correptio fraterna q̄liter sit exhibenda. xv. A. L. xvj. p totū. xvij. J. circa pn.
Corruptio ē in omi re sub sole. Ser. v. D.
Cr. Qui crediderit t baptizat⁹ fuerit salu⁹ erit: quō intelligāt cū tamē oēs credentes non saluent. xj. lb. in medio.
Credere christū t credere in christū quō differūt. lxj. A. in medio.
Credere quidā nolūt nisi quę sensu percipiūt xxxiij. A. in medio. B. et. L.
Christus quō simul est in cęlo t in terra: nec tñ duo christi. viij. L.
In christo duę nature sunt: t sicut aīa rationalis t caro vn⁹ est hō: ita de⁹ t hō vn⁹ est christ⁹: t q̄ christus i bis olbus t singulis. lviij. B. in pn. t post medū.
Christ⁹ duo bona habuit: iusticiā t īmortalitatē: nos duo mala iniqtatem scz t mortalitatē. Suscepit pnā non culpā: t deleuit pnā t culpā. xxxvij. A. circa fi.
Christus tria in se habuit: scz veritatē: māsuetudinē t iusticiā. xlvij. B.
Christus vnde dicat: t quō christiani a christo. xlvij. A. in fi.
Crucis signū olim cūctis formidolosum: mō portat i frontib⁹ regū: Vbi pulchre de cruce gloria. xviij. D. in medio.
De cruce cur christus descēdere noluit: et q̄ iudęi ignorabāt deū esse i humana carne. lix. D. circa pn.
Da. Amnari si aliquis debeat p̄ peccato iudici soli noto. xv. E.
De. Debitor est ois hō: babēs tñ et ipse debitorē. xv. B.
Desperatio occidit animas. lix. E.
Desperare de nulli⁹ salute debem⁹ q̄diu alt quis viuit. xj. L.
Boni semp patiunt detractiones maloꝝ. liij. A. in fi. et. B.
Deus quid sit: t quō vbiq̄ est īsepabilis: īuisibilis t incōprehēsibil. viij. L. lxiij. E.
Deum vnū esse creatura demōstrat: t pbis ostēsum est. lv. A. lxiij. E.
Diabolū quō superare possumus. viij. B.
Diem iudicij aut horā quō nemo scit neq̄ si Di. ius nisi pat solus. Ser. xxj. p totū.
Diem iudicij multi ꝓmū dicūt ꝓpter abūdantē iniquitatē. xxiij. B. in fi. L.
Dies iudicij indubitāter cōplebit: sicut oia quę de christo ꝓdicta erāt videmus impleta. xxxj. B. in fi. L.
Dies mali q̄ sint: t q̄ dies crescentib⁹ pori⁹ decedūt q̄ accedūt: t de vno die q̄nitatis a q̄ isti dies denoiant. xvij. A. in medio.
Quis ē hō qui vult vitā: aspit videre dies bonos: quō exponit. xxxix. B. L.
Digito cur christus scribebat in terrā: et q̄d scribebat. xlvij. L. (et. B. xliij. B.
Dilectiōis ordo siue gradus. vij. A. in fine:
Dimittere debem⁹ debitoib⁹ nostris t quotiens. xv. B. L. D.
Discere a christo debem⁹ humilitatē nō formare cęlos. x. A. circa pn.
Tūc vere discipli mei eritis: si i sermone meo māseritis: quō exponit. xlviij. A.
Diuitis t paupis filio est introitus in hunc mundū t similis exitus. v. L. D. E.
Aliud est diuitē ee: t aliud velle fieri diues v. L. in fine.
Pęrtipe diuitib⁹ hui⁹ mūdi nō supbe sape: quomō intelligāt: et q̄ diuitię generāt superbiā. v. D.
Diuites licite vtunt melioribus: dūmodo paupibus nō denegēt necessaria. v. E.
De diuite epulone t lazaro mendico. xxiij. A. circa pn. xxv. p totū.
Diues auar⁹ peior ē bestia. xxv. A. cir. pn.
Diues t paup t si sint duo cōtraria: tamē si di sunt necessaria. xxv. A. circa me.
Diuitię terrenę sicut nō acqrunt sine labore sic nec celestes: t quō sint supflue: nec ē curandū si nobis auferant p iniquo⁹ violētias. vj. E. circa pn.
¶ Diuitię iste nō sunt vere diuitię nec beatificant suos possessores: ideo sūt pdende ne pdant. xxxv. L. D.

Bo. Qui bñ vocet ⁊ male viuit: sibi nocet ⁊ alijs pdest. lix. L. D. E.
Docentē ⁊ audientē: ad ꝓceptoꝝ obseruationē par causa cōstringit. vj. A.
Dominari velle: pmū ⁊ maximū vitium est. xxxiij. A. in medio. xxxiij. B. (L. D. E.
Lōtra donatistas agit. xviij. J. K. L. et. l.
Dormire quō in scripturis accipit. xxij. B.

Ec. Ecclesia in toto orbe est nō in africa tm̄ contra donatū: ⁊ quō sine malis esse nō pōt in hac vita. xviij. J. K. L. et. l. L. D. E.
Ecclesię auctoritas quāta sit. viij. A. p̄me.
Q; deus eligit fm̄ suā gratiā: nō fm̄ nostrā iusticiā. vij. B.
Ecclesia vna est: licet ex diuersis gentibus sit collecta: ⁊ de eī figuris. xlix. A. L. i me. lxj. A. lxj. B. in medio.
Ecclesia figurat mystice. Ser. xiij. et. xiiij.
Eccla cur vocat ẽgo. ser. xxij. et. xxiij. ꝓ to.

El. Elemosyna duplex: ⁊ quę. xv. B.
Elemosyna duplex: scz iudicij ⁊ charitatis: ⁊ cui sit exhibēda. xxx. B. post pān.
Quō elemosynę non sinūt ire in tenebras. xviij. G. in fine.
Elemosynę nō sunt faciendę de rapinis aut vsuris: sed de iustis laboribus. xxxv. B.
Elemosyna animę est potior. lix. F.
Q; elemosynę de male partis fieri possunt. xxxv. B. in fine.
Christus cur elegit pauperes piscatores: ⁊ nō mūdi ꝓncipes aut oratores. lix. F. cir. ꝓn.

Er. Erubescētia ex peccato ortū habet. xl. A.

Et. Etates hominis cōpar̄ ꝯatibus mundi. lix. B. in medio: et. L.

Ex. Nō exactio: sed exactio iniqua apud deū cōdemnat. xix. A. in medio.
Exēptionē iniustā soluit iusticia. xvj. L.
Exire quō christus dicat. lix. D.
Extasis quid sit: ⁊ quō qui in extasi positus supra se agnoscat. lxiij. E. circa ꝓn.

Fa. Ignis fratri suo: fatue: reus erit gehennę ignis: Et lingua nemo hoim domare potest: non sunt contraria. iiij. A. B.

Fe. De fermēto qō acceptū mulier abscōdit in farinę sata tria. xxxij. A.
Festuca de oculo: est ira in corde. xvj. A.

Fla. Cū flagellat deꝰ siue castigat mūdū: vult eū nō pire: ꝙ parcēdo sequit. xxxvij. B. (iij. B
Flagellas dei cur libenter debeam⁹ sustinē.

Fre. Frenesis quid sit: ⁊ quos significet. lix. F.

De ficulnea sterili: ⁊ muliere curua. xij. A. in medio. et. xxxj. ꝓ totū. Fi.
Cū esses sub ficu vidi te: quō exponit. x. B. circa fi. ꝛi. ꝓ totum.
Sine fide christi impossibile est aliquē a peccato siue originali: siue actuali mūdari. lx. A.
Fides debet ꝓcedere intellectū: vt intellectus sit ꝓmiū fidei. lj. A.
Fides: spes ⁊ charitas figurant̄ i trib⁹. xxix. A. in fine: et. B.
Fides compat piscā. xxix. B.
Fides sine spe ⁊ dilectiōe nō sufficit ad salutem. lxj. A. in fi.
Fidem metimur ex opere: sed deus intuet cor. vj. B.
Si fides deficit oēs perit: ⁊ q̄ multi habent fidem sed imperfectā. xxxvj. A. circa ꝓn.
De fide Centurionis. vj. A. B.
Fides nō ideo est irridenda: quia credit quę non videt. lxiij. A.
Filius dei coęternus est patri: ꝓtra arrianos: ⁊ si demōstrari hoc oino non pōt: silere tñ doctos de hoc nō expedit: ꝓpter simpliciores. xxxviij. D.
Filiū esse coęternū patri similitudinibus monstrat: ⁊ q̄ natiuitates creaturaꝝ nō possūt ęquipari creatori: ⁊ quō coęternū ⁊ coęquū differūt. xxxviij. E.
Sicut splendor ab igne ꝓcedēs: nec tñ splēdore ignis ꝓior: sic filius ẽ coęternus patri: nec tñ pater ꝓior est filio. xxxviij. D. in ꝓn. ⁊. F
Filius cur compat splendori. Ibidem.
Q; filius sit coęternus patri: quō imago virgulti de virgulto nata sup aquas: aut ſlē imago hois intuētis i speculū. xxxviij. F.
Q; similitudines istę nō dicūt oīmodā ęqualitatē: ⁊ q̄ ex duob⁹ generib⁹ similitudinū vnū colligit: quo filius coęternus ⁊ ęqualis patri demōstrat. xxxviij. G.
Q; ęqualitas ista nō pōt videri nisi a puro corde: ⁊ q̄ vult capere eius celsitudinē: puꝰ capiat eius humilitatē. xxxviij. H.
Filius dei est vnius⁹ nature ⁊ subę cū pre: sed nos filij sum⁹ adoptiōe nō natura. lj. A.
Filiū esse vnius⁹ substātię ⁊ nature cuius⁹ ẽ de⁹: ostēdit similitudinib⁹. lj. A. in medio. B. L.
Q; filius ęqualis ẽ pri: ⁊ alia ꝓsona q̄ pr: ⁊ q̄ filius pre sit: oñdit ꝫ arrū ⁊ sabellū. lvj. A.
Filius fm̄ q̄ hō ẽ: nō solū patre ꝙ spūsancto ⁊ etiaꝫ seipso minor est: q̄ pri est ęqualis fm̄ diuinitatē. lvij. A. in medio.
Q; nō solū hō christus⁹ ꝙ etiā caro eius⁹ in sepul-

cro vocek filiuo dei. Jbidem.
Filius equalis est patri nō p rapinā sed per naturā: t cum forma serui ei accessit forma dei ab eo nō recessit. Jbidem.
Filiū dei omn⁹ dicit eē creaturā: ppter illud salomonis: Dño creauit me i principio viarū suarū tc. t de duab⁹ eius generatiōib⁹. lviij. B. ante mediū.
De his qui argumētant filiū nō esse coeternū patri: ḡo auctoritate aplica conuincit: vbi dicit filiū splendorē glorię t figurā substātię patris esse. lviij. D.
Filius semp filius est nunq̄ pater: q; nō genuit. Jbidem.
De his qui dicūt filiū esse creatū: nō genitū t nō natura esse filiū ꝑ creatū. lviij. D.
Filius nō est filius spūs sancti: ꝑ pris tantū filius. xj. B. in prin.
Q; filius aliqd facit quę non facit pater nec spūs sanctus: nō tñ sine eis. xj. D.
Sicut p filiū pater ois fecit: ita etiam p ipm omnia regit. lviij. B. in prin.
Filius solus natꝰ est ex maria virgine t passus nō pater nec spūs sanctus: nō tñ sine pre nec sine spūsancto. lviij. B. ante mediū.
Quęstio nodosa vtrū filius aliqd faciat qđ non pater aut spūs sanctus. Jbidem.
Q; filij natiuitas facta ē a pre. lviij. C. i pn.
Filiū cur aplius dicat factū ex muliere: t pphęta ex virgine. lviij. C. ante mediū. (A.
Filij natiuitas facta ē ab ipso filio. lviij. C. i
Filij natiuitas lōge differt a natiuitate hominis. xxxviij. E. (ipso filio. lviij. D.
Filij passio t resurrectio facta est a pre t ab
Filius de patre est: t q semp filius: q; semp genitus. lviij. C.
Filius dei sic factus est filius hois vt libera ret qđ pierat: nō perdēdo qđ erat. lviij. E.
Filij dei sūt q spū dei agunt: quō intelligat lviij. D. circa finem. (lj. A.
Filij adoptiui quō differūt a filio naturali.
Filij indeor quō dicūt apli. xj. A. in me.
De duob⁹ filijs t altero ꝓdigo. Ser. xxxiij. p totū. (lea. vj. F.
Fo. Fosnax est mūdus: aurū electi: t iniqui pa-
Fu. Fugere nō possum⁹ a facie dei. x. B. in me.
Fungus qđ sit t quō comest⁹ generat mortem. vj. G. in medio.

Ga. Gomodo galilei dicit christ⁹. xlvij. q A. circa finē.
Cur gallinę se cōgat christ⁹. xxix. C.
Gaudere nemo simul pōt in vño t in sęclo: t gaudiū sęculi quid sit. xxxvij. A. B.
Generationes christi duę. lviij. B. ante me diū. xxxviij. E.
Generatio christi a pre eterna. lxiij. C.
Generationē christi ex carnē: cur alter euangelistarū narrat ascendēdo t alter descendēdo: Et de mysterio generationū septuaginta. xv. C. D.
Ome generās generat sibi sile. lj. B. in me.
Gratię dei omne bonū nostrū: t iniquitati Gra.
nostrę ome malū t imperfectū nostrū tribuere debemus. vij. B.
Ex gratia dei forte sum⁹: ꝑ ex nobis infirmi. xiij. A. post mediū. C. in prin.
Gratię singularis t pfecte fuit vt bō susciperetur a christo in vnitatē psonę. viij. C.
Grauco cōde qui sint. xij. B. in medio.

Hereditas dei sum⁹ t ipse nra. xxxv. He.
b B. in fi.. lxij. A. post prin.
Hęretici: pagani t iudei fecerūt vnitatē cōtra vnitatē: t q aliqđ ꝑ potentiā cogendi sunt vt bene faciāt. vj. B.
Hęretici cū psequūt: dicūt se ꝑ veritate hoc sustinere. I. A.
Hęretici inter se diuisi sunt. xj. B. lvj. A.
Hęreticoꝝ t schismaticoꝝ aliqualis differentia: t quō sacramenta corpalia habere possūt: nō tamē virtutē. xj. ꝑ. C.
Hęretici cū psequātur titulo ecclię ꝑdā suas defendere volūt: t tñ nolūt esse sub eccla. lxij. A. i me. (deo. vj. A. in fine t. B.
Honorādi sūt parentes: ꝑ magis obediendū Ho.
Homo ad quid cōditus sit. lxiij. A.
Hō qdā descendit ab hierusalē in hierichō et incidit in latrones tc. quomō exponit. xxxvij. A. (fact⁹. lxij. F. G. H.
Hō sm qđ sit ad imaginē t similitudinē dei
In quosdā homib⁹ christus hospitio recipitur: t nō in eosdib⁹: t aliqñ in quosdā eosdib⁹ t nō i homib⁹ eoꝝ hospitat. vj. A.
Hospitio cur christus recipi voluit: t de bono hospitalitatis. xxvj. A. C. t. xxvij. A.
Hospites colligere debem⁹ libenter: q; hospites fuimus. xxxij. B.
Hortę ille in quib⁹ erat paterfamilias ꝓducere operarios in vineā qđ mystice significent. lix. B. i medio. (xpm. lxiij. B. cir. pn.
Hūana natura quātū sit sublimata i deo ꝑ Hu.
Hūilitas christi medicina est tumoris hominis. xli. A. lxiij. A. circa prin. lxv. F.
Hūilitas est fundamentū oīs structurę spiritalis ędificij: t ad quātā celsitudinē per-

ducit.r.A.et.B.in fine.
Cur humilitas subleuat.liij.L.

Ja. Iacob postꝫ vocatus est israel: cur etiã nole pulsino in scripturis appellatur.xl.L.

Jã. Si quis viderit cũ q̃ habet sciaz in idolio recubẽte: nõne ꝓficiẽtia ei⁹ cũ sit infirma ꝯdificabit ad manducandũ idolatrita ꝛc. quõ exponit.vj.L.in medio.D.E.F.G.H.
Utrũ idolio imolata possint vesci a christianis.vj.L.in medio.D.E.et.F.
Idola paganoꝝ nõ sũt destruenda: nisi iusta potestate accepta.vj.H.
Ignis nole spũsertiõ itelligit.xj.K.cir.pn.
Ut ignis r splendor simul sũt r simul oriuntur.xxxviij.F.

Jm. Imago patris quomõ est filius.xxxviij.F.
Imago r similitudo trinitatis est hõ: sed iõ ge dissimiliter: r q̃ homo ẽ imago ad imaginẽ: ꝙ filius ẽ imago: ꝙ ad imaginẽ.lxiij.F.
Immundũ tangere q̃d sit.xviij.K.ij.r.L.
Impẽnitentia ipa est blasphemia: vt peccatum in spm̃sanctũ.xj.K.in medio.

In. Incarnatio christi a quo sit facta.lxiij.L.
Inimicus noster inuisibilis est diabolus: r sicut inimicũ visibilẽ supamus feriẽdo: sic diabolũ credendo.viij.B.
Inimicus noster ẽ r supꝑius: qui fauet peccatis nostris.xvj.F.
Intentio diuersificat actuovt sint vel boni vel mali.ij.A.B.
Inuidia filia est supbie.liij.L. (medio.

Ir. Ira si quõ debem⁹ sine peccato.xxxv.B.in
Ira quomodo differat ab odio.xvj.A.
De iudice iniquo r vidua.xxxvj.A.
De iudicio extremo: r media nocte: et voce tube.xxiij.B.in fine.L.et.D in pin.

Iu. Iudicio extremi dic quõ filius dicit nescire. Ser.xxj.p totum.
Iudiciũ extremũ quare q̃daz ꝓximũ dicũt.xxiij.B.in fine.L.
Iudiciũ extremũ idubitãter erit.xxxj.B.L
Iudicio forma ãlio apparebit bonis et malis.lxiij.E.in medio.F.
Iudiciaria potestas erit filij.lxiij.F.G.
De iudicio temerario vitãdo.xj.L.
Jugũ christi leue: r onus eius suaue: ꝙ iugũ mundi graue est.ix.A.B.r.A.
Justiciã nostrã nõ debem⁹ facere ꝓpter fauorẽ humanũ.ij.A.B.
Justicia acquiritur: si pecunia ꝓ deo erogatur.v.A.circa finem.D.E.
Justiciã esurientes et sitientes quõ dicũtur beati.v.B.circa finẽ.
Justicia de q̃ mũdus arguit cui⁹ sit.lx.B.

La. Laboreo grauioreo sustinẽt mali pro malo q̃ boni ꝓ bono.ix.B.
Lampadũ nole q̃d significet: r quõ q̃daz extinguant⁹ alijs vo nõ.xxiij.B. et.L.circa fi.
Lapis quẽ erexit iacob in titulũ r vnxit: q̃d figuret.xl.A.in medio: et.D.
Lapis angularis christ⁹ ẽ.xviij.L.in fi.xlix. L.circa fi.
Lau deũ laudam⁹ si pie noo accusam⁹ deũ qi laudam⁹.viij.A.circa pn.B.
Lazari mors r resuscitatio q̃d mystice figuret: r cur resuscitat⁹ a discipulis solui iubet.viij.A.post medium.xliij.L.in medio: et D.lij.per totũ.
Letbargia q̃d sit: et q̃d mystice figuret.lix. L. F.ante finem.
Legis transgressio nõ est punienda a transgressoribus legis.Ser.xlvij.L.
Liberare dicit⁹ duobus modis: r de vera libertate r liberatore.xlviij.A.in me.et.B
Libido quõ domari põt.xliij.E circa fi.
Lignũ scie boni r mali quale sit: r cur sic voluit: r cur de illo vesci de⁹ ꝓhibuit: r de pẽna trãsgressiõis.xxxiij.A.in medio.B.
Linguã nemo homi domare põt: sed solus deus.iij.A.B.
Lingua cohibẽda est a malo: r a q̃.xxxix.L.
Quicq̃d loco capit: eius forma describit: et ẽ min⁹ i pte q̃ i suo toto.xxxviij.B.cir.fi.
Quõ a se nõ loquit⁹ filius.lvj.A.
Luceat lux vestra corã homib⁹: vt videant opa vestra bona: Et attẽdite ne iustitiã vestrã faciatis coram homib⁹ ꝛc. quomõ nõ sint cõtraria.ij.A.B.
Lucẽ corporalẽ multi plorant amissã: min⁹ curãtes de luce aĩe.xviij.G.in medio.
Quõ ad lucẽ venit q̃ veritatẽ facit.xliij.L.
Luxuriã quidã dicũt nõ esse ꝑcm̃.xvj.F.
Lũbos ꝓcingere r lucernas tenere quid sit. xxxix.A.

Ma. Agnus vel minor: quomõ quisquis intrabit regnũ cẽloꝝ.Ser.iij.p totũ.
Mali facti sum⁹ ꝓprio arbitrio qui boni a bono deo creati eram⁹.v.A.
Per malos ſpe boni colligũt.xj.S.cir.fi.
Mali ꝓ pace ecclie tolerãdi sũt: r tñ arguẽdi: nec nocet eorũ cõuersatio: nisi eis cõsentiatur.xviij.J.K.
Mali bonis necessarij sunt: Si tu aurũ es palea tua est malus.liij.B.

Abāmona iniquitatis qđ sit: t quō de eo faciendi sint amici. Ser. xxxv. p totū.
Abāmona vñ dicat. xxxv. A. li. et. L. i pn.
De duobus modis māducandi corpus christi. xj. B. in medio.
Qui māducat carnē meā et bibit meū sanguinē i me manet t. quō exponit. xlvj. A
Abare sup qō christ⁹ ambulat: significat pīs sens scōlū: t qui sint fluctus t vent⁹ eius. t quō sit calcādū. Ser. xiij. et. xiiij. p totū.
De martha t maria sororibus. Ser. xxvj. et xxvij. per totū.
Abartyres veros sola charitas facit: et quō de falso martyre hęretici gloriant. l. A.
Abedicina aię est fides vera. lx. A.
Wc. Abedic⁹ christ⁹: alia ꝓcepta dedit adę sano: t alia nobis languētib⁹: t quō ipse pot⁹ biberit poculū mortis ne dubitaret ꝙrot⁹. xvij. D. lix. F. ante mediū.
Abēdici dei sum⁹. v. A. in fi. xv. B. xlj. B.
Abercēnariꝰ qui dicant: t quō in ecclia sint tolerandi. xlix. L. in medio. D. L. et. F.
Abercēnarius quomō dicat fugere lupo veniente. xlix. F. in medio.
Wl. Abilitare aut ministrare rebus publicis: non est delictus: sed iniuste calūniari: aut velle ditari damnabile videt. xix. A.
Qui militāb⁹ t cūctis officijs ex lēge sacris regula ꝓscribit. xx. A. ante mediū.
Abilitū officiū quale sit: t ne iustas leges vēdant: ideo eis stipēdiū debet. xix. A. circa finem: et. B.
De militia spirituali quo clerici militāt: et de eorū stipēdio. xix. B. in medio.
Abinimi christi qui dicant. xxxv. A. cir. pn.
Abiracula cur christ⁹ hic corpaliter exhibuit t cur mō nō sint tot miracula sicut in ꝑmitiua ecclia. xviij. A. in medio. B. et. D. i fi. xlij. A.
Abiracula christi sūt etiā signa: t quō aliter t aliter moueant audiētes t videntes ea. xliij. A. B.
Qꝫ miracla christi nō erāt ludicra vl̄ inania t maxie miraculū qō apparuit in suscitatione lazari. lj. A.
De⁹ sicut ē misericors pctōres tolerādo: sic t iust⁹ est t verax eos puniēdo. xlvij. D.
Abisericordia dei ad pctōres ānta sit. lj. B
Abisericordia duplex: t q nobis prius debem⁹ misereri: deinde ꝓximo. xv. B. et. xxx. B
Qꝫ misericordię opa solis miseris sint necessaria. xxvj. L. p⁹ mediū. t. xxvij. B. cir. pn.
Wo. Aboyses repsentat psonā christi. xlix. D.

In montē cur christ⁹ solus ascēdit. xliij. A.
Abonstrū qñ aliqđ esse dicat. lj. B. in fi.
De morte bona aut mala. xxiij. p totū.
Abors corpis nece ssaria ē ꝙ motus aię voluntaria. vj. A. in fi.
Aborte nihil certi⁹ t nihil hora mortis incertius: t quō morīēdi necessitate aliqđ bene vti debet. xxj. A. in medio. B.
Abortuus est christ⁹ ꝑm carnē solū: non ꝑm diuinitatē. lxiij. L. circa pn.
Abortui quō sepelīāt mortuos. vij. A. in fi. xvij. B.
Abortui quō dicant audire vocē filij dei: et viuere. lxiij. D. L. in pcin. et. B.
Abortui tres quos christ⁹ suscitauit: qđ mystice figurēt. xliij. F. in medio. xliij. p to.
Remo tā facile excitat i lecto: qꝫ christ⁹ i sepulcro: et sicut tres mortuos semel visibiliter ita milia iuisibiliter excitat. xliij. A. i me.
De muliere curua. xj. A. et. xxxj. p totū. Wu.
De muliere deꝑhensa i adulterio. xlvj. p to.
Utrū differāt mulier t virgo. lxij. L. i me.
Abūdi nole qđ intelligat. xxxix. A. liij. A. B lx. A. lxj. A.
Abūdus cur tot flagellis atterit. xj. B. i fi.
Abūd⁹ ꝑmit amatores suos t cadit: nō eos ꝑ qbus christ⁹ vicit mūdū. xxj. B. cir. pn.
Abūdus cōpat scorpioni: t qꝫ multis amaritudinibus sit refertus: t cur nō sit amāduus xxix. B. in fi. L. D.
Abūdus quō odit t ꝓsequit christū in membris suis. liij. A. circa pn. et. B.
Abūdus quō arguat de peccato: iusticia et iudicio. lx. A. B. lxj. A. B.
In mūdo erat t mūdus ꝑ ipm fact⁹ ē: t mūdus eū nō cognouit: quō intelligat. xxxix. A.

Wa. In natiuitas christi facta a pfe t ab ipo filio. lxiij. L. (lxiij. L. circa fi.

Natiuitas christi de v̄gine q̄lis sit.
Qꝫ duplex fuit t vtraq; mirabilis. xlvij. A.
Wau. Mauis discipulor⁹ q̄ iactabat fluctib⁹: signi ficat ecclesiā: t de mystica nauigatiōe. ser. xiij. et. xiiij. p totū.
Weophicos hortat ad puritatē vitę. lxij. We.
Rescire aliqđ quō se deus dicat: qꝫ tñ iudicaturus est. xxij. D. circa fi.
Wum⁹ denari⁹ t vndenari⁹ t septuagesi⁹ Wu. mus septim⁹ qđ mystice significet. xv. L. D
De nuptijs quibus christus intererat. Ser. xlj. per totū.

Obediendū est semp maiori ꝙ licita Ob. ꝓcipienti: t qꝫ minꝰ illicita iubēti nō

sint timēdę.vj.D.Ꝫ.in fi.et.G.

Obediēcia est prima ⁊ maxia virtus.xxxiij A.in medio.

Qualit obediēdū sit ꝓpositū.xvj.G.cir.fi.

Oc. Oculus duplex scz carnis ⁊ mētis: ⁊ quē de⁹ magis requirat: ⁊ quid vtrūq; conturbet. xviij.B.L.E.

Oculi pascūtur lumine.lxiij.L.in fine.

Od. Odiū quid sit ⁊ cui noceat.xvj.A.

Ol. Oleū vēdere ḋd sit.xxij.B.in fi.xxiij.L.i fi.

Olei noie charitas designat ⁊ de ei⁹ ꝓprietate.xxij.B.L.

Op. Operarij vineę quomodo mystice conducū tur.lix.B.L.

Opa nostra bona sic faciēda sūt in publico vt intētio tū maneat in occulto: exemplus de radice latēte ⁊ fructificāte.ij.A.B.

Opa bona nemo malus facere potest q̄diu est malus ⁊ opa mala nemo bonus facere potest q̄diu bonus est.xij.A.B.

Opera charitatis quare libenter sint exercenda.v.A.D.L.

Opa trinitatis quō sint idiuisa ostdit.xj.J. K.O.et.Q.in fi.lxij.B.L.D.E.

Or. De oratiōe phariſei ⁊ publicani.xxxvj.B. xlix.B.in fine.

De oratiōis institūtia.Ser.v.⁊.xxix.p totū.

Oratio dūica exponit.Ser.xxvij.p totū.

Oratio beati augustini quā dicere cōsueuerat post sermonē factū.xxx.B.in fine.

Q; orationē fides fundit ⁊ oratio fulta impetrat fidei firmitatē.xxxvj.A.

Orātes cur nō ſp exaudiūtur.lvij.D. in me.

Orātes tria cōsiderare debēt.v.B.añ me.

Os. Per ostiū intrare in ouile ḋd sit: ⁊ de his q̄ nō ītrāt p ostiū.xlix.B.i medio.⁊.Ꝫ.i me.

Ou. Habeo alias oues q̄ nō sūt de hoc ouili q̄s oportet me adducere: quō exponit.l.L.

Pb. Pharisei q̄ dicunt: ⁊ de eo⁹ falsa iusticia.Ser.xxx.per totū.

Pa. Panis in altari añ cōsecrationē panis dicit: sed post ꝓsecrationē co:p⁹ christi vocat.xxviij.B.

Q; panis iste nō co:p⁹ sed aię substātiā fulcit.xxviij.B.circa ꝑn.

Cur panē istū quotidianū petim⁹: ⁊ quō latini ⁊ grēci codices i hoc cōcordēt. Ibidē.

Panes tres quos petit amic⁹ sibi cōmodari ꝓ eo q̄ venit de via q̄ sint.xxix.A.cir.fi.

De pabola petendi ⁊ fiducia tribuēdi.Ser. xxix.per totū.

De pabola zizaniorū.xviij.lt.L.

Parietes duo: significāt gḷos duos.xviij.E

De paruulis q̄ offerebant christo ad tangēdū: ⁊ quō cauſę paruulorū debēt tueri per maiores.xxxvj.L. in medio.

Paruuli q̄bus deus reuelat secreta sua qui sint.viij.L.

Pasci cur christus voluit in terris a fidelibus.xxvj.A.

Passio christi facta ē a pfe ⁊ ab ipō.lxiij.D.

Ubi pascas: vbi cubas in meridie: quō exponit.l.L.D.E.lxj.A.in fi.

De pastore ⁊ mercēnario.xlix.et.l. p totū.

Pastor: est diligēdus: et mercēnarius est toleradus: ꝫ latro cauēdus.xlix.L.

Pastor nō debet dissimulare sed dicere gregi mala quę facit.xlix.G.in medio.

Q; pastores boni membra sint vni⁹ veri et boni pastoris.l.B.

Pastor⁹ cura q̄lis eē debeat ad oues.lxij.A

Pater quō maior legitur esse filio.lviij.A.

Pater est honorandus: ꝫ deo obediendū. vij.A.in fi.B.

Pater semp pater est et non filius: quia ingenitus.lviij.D.

Pater nō est spūs sancti pat: ꝫ tū filij.xj.J.

Q; pri quędā attribuūt: q̄ nec filio: nec spūi sancto: nō tū sine filio ⁊ spūsancto.xj.A. in fine:et.O.

Pater nihil facit sine filio.lxij.B.L.

Pf nō ē nat⁹ de vgine: nec passus: nec resurrexit a mortuis: tū natiuitatē filij aut passi onē ⁊ resurrectōz cū filio opat⁹ ē.lxij.L.D

Pat quō legit filio dedisse vitā: ⁊ q; pf nō ē de filio: sed filij pater est.lxiij.L.E.

Ego ⁊ pat vnū sum⁹: quō exponit. Ser.lj.

Q; deū patrē nr̄m vocam⁹ ex sua misericordia nō ex nr̄is meritis.xxvij.A.

Q; aliter est deus pr̄ unigenito filio suo sibi cōsubstātiali q̄ nobis. Ibidem.

Patripassiani q̄ sint: ⁊ q̄o eo⁹ error.lxij.B

Pauci quō sint q̄ saluēt ⁊ multi. Ser.xxxij.

Paulus cur nō fuit exaudit⁹ ꝓ stimulo carnis.liij.D.

Pauper ē vt dō: sed diues vt deus ⁊ qō paupi donat: christo donat.xlj.B.

De bono pacis: et de incōmodis qui eā nō habuerint.lvij.A.

Si peccauerit in te frat tuus vade ⁊ corripe eum inter te ⁊ ipm: quō exponit.xv.A.E. xvj.per totū.

Qui peccat i fratrē suū: i deū peccat.xvj.B

De peccato in spūm sanctū.Ser.xj.

Peccādi ꝓsuetudo q̄ mala sit: et q; ad illam quattuor ꝓgressibus ducunt.xliij.D.

Precipuarū sententiarū

Peccatū qđ iudei nō habuissent si eis christus locut⁹ nō fuisset. xj. F. et. lx. A. in me.
Q̄ peccato infidelitatis retēto: nullū aliud soluit peccatū. lx. A. lxj. A.
De peccato in spīmsanctū ꝛ de ei⁹ remissiōe. Ser. xj. p totum.
Peccatū qđ est in mēbris nr̄is: aut quando regnat. lxiij. L. in fi. E. in fi.
Peccator̄ tria sunt genera: ꝛ q̄ peccatū tribus modis pficit: exemplo triū mortuorū quos christus suscitauerat. xliij. L. D.
Peccatū christ⁹ nō habuit: sed factus est p nobis peccatū. xlviij. D.
Peccatū vocat sacrificiū p peccatis. xlviij. D. in medio.
Pectoris tunsio signū est cōtritiōis. viij. A.
Pedagogus ē vtilis discipulo. vj. M. i me.
Pen. Pēnitentiā cur agere debeam⁹. j. A.
Pēnitētia impetrat veniā in hoc ſculo quę valet in futuro. xj. K. in fi.
Pēnitētibus deus p̄misit indulgentiā: sed non diem crastinū. xvj. G.
De his q̄ differūt pēnitētiā putātes in fine se pēnituros: ꝛ veniā accepturos: ꝛ q̄ pēnitētibus deus nō p̄misit longā vitam: sed veniā. xlvij. D. lx. L. in medio. D. et. E.
Per. Persona vna est christ⁹: deus ꝛ hō. viij. L.
Pet. Petite ꝛ dabit vobis: quērite et inuenietis ꝛc. quō exponit Ser. v. p totū.
Petendi fiduciā tribuit. Ser. xxix. p totū.
Petentes cur nō statim accipim⁹. v. B.
Petentes tria considerare debent: ꝛ quę. v. B. ante medīū.
Petenti d⁹ deus aliq̄n dat iratus qđ petāt qđ aliqn̄ p̄pitius negat. liij. D. in medio.
Deus p̄nior est ad dandū q̄ nos ad petendum. xxix. A.
Petrus a petra nō petra a petro nomē accepit: ꝛ q̄ petr⁹ repſentat in se vniuersalē ecclesiā: ꝛ cur sathan vocat: ꝛ quō timuit ambulare sup mare. Ser. xij. et. xxij. p totū.
Petrū cur dñs ter interogat si eū amet ꝛ de petri p̄sumptiōe. xlix. B. l. B. lxj. A.
Pla. Placete p ola: sicut ꝛ ego p ola placeo: Et si adhuc homib⁹ placere christi seru⁹ nō essē: quō nō sint p̄traria. ij. A. in medio: et. B.
Po. Populi duo figurant. xviij. E.
Potestas impia cōpat nouacule radēti pilos superfluos: ꝛ cur nō sit timēda. v. G.
Pre. Prepōsitos ꝛ nutritēos q̄ sint spiritaliter: et cur illos vę impcat. xviij. A. B.
Pręlati vel p̄positi q̄leo eē debeāt. xviij. L.
Pręlatus si bon⁹ ē: nutritor est: si malus tortor: tuus est: ꝛ si sit obediendū iniqua pręcipienti. vj. F.
Pręceptū cur adę dabat in paradiso: ꝛ de pęna trāsgressiōis. xxxiij. A. in medio: ꝛ. B.
Sicut p p̄ceptor̄ obseruātiā vita acquirit: ita p nēptū moro cōsumacib⁹ inuenit. xj. A.
De his qui christū nō recte p̄dicant: sed p̄pter lucrū. xlix. L. in medio.
Prędicatorū periculū. Ser. lxij. in pin.
Pręsumptio pdit qđ ex p̄sideratōe nr̄ę infirmitatis colligim⁹. xiij. B. circa fi. et. L.
Princeps mūdi quō dicat̄ forte missus et iaz iudicat⁹: qui tū temptare nō cessat. lx. B. circa. fi. lxij. B. in fi.
Principū officiū quale sit. vj. M. in medio.
De p̄batica piscina ꝛ ęgro sanato. xlij. p to. Pro.
Prorim⁹ noster christ⁹ est: nō tū hoc qđ nos sed p̄pter nos. xxxvij. A.

Rapina: vide elemosyna. Ra.
Recedere a deo et nolle ei subdi: ꝛ malū sit. xxxiij. A. Re.
Reconciliari debemus fratri cito post offensam. xvj. B.
Regnū aduersus se diuisum desolabit: quid sit. xj. A. B.
Regnū xp̄i nō est diuisū: Huius illud hęretici conent diuidere: ꝛ ꝙle illud sit. xj. B. et. G
Regnū dei quō aduenīat. xxvij. A. in fi.
Regna oia perisse christianis tēporibus pagani fidelib⁹ insultāt: quos cōuincat ostēdens ex p̄priis auctoribus: nihil eē stabile p̄ter regnū xp̄i. xxxiij. A. et. xxix. L. D.
Remissio peccatorū cur attribuit spūi sācto xj. J. in medio: et. K. A. O.
Resurrectiōes duę sunt: scz mētis pfidem ꝛ corpor̄ in extremo iudicio. lxiij. D. E. G.
Resuscitare mortuos nō est deo impossibile. Ser. lxiij. G.
Resuscitatio filij a quo sit facta. lxij. D.
Roma capit̄ a rhadagaiso rege gothorū: et deos perdidit. xxix. D. Ro.

Sacramēta corpalia apud hereticos sunt: ꝑ virtute carent. xj. P. Q. Sa.
Sacramēta christi mīti accipiūt: nō tñ cōputant̄ in mēbris christi: q̄ ipsi sunt q̄ pfequūt christi mēbra. liij. A. in medio.
Quō saluādi sint pauci ꝛ multi. xxxv. p to.
Samaritan⁹ qđ sit: ꝛ cur christ⁹ se nō esse samaritanū: sed dęmoniū habere negabat. xxxvij. A. circa medīū. (circa fi.
Sanctificare nomen dei quid sit. xxviij. A.

Sapientes t prudentes q̃bus deus nō reuelat secreta sua qui sint. viij. L.

Sathanas nō ejcit sathanā. xj. A.

Sc. Scīa sine charitate inflat: sed cuz charitate ędificat. iiij. D.

Scripturę sacrę aliqñ sic loquūt vt qñ aliq̃d sic dicāt vt neq; ex toto neq; ex pte dictū fiat: non sit necesse vt ex toto fieri possit aut ex pte non intelligat. xj. E. in fi. et. F. G. D. K. in fi. et. L. in medio.

Scripturę sacrę nō dixerūt aliq̃d: qđ aut nō cęnit: aut nō scribęndum. xx. A. et. B. cir. fi.

Se. Sensus corpis quinq; t de eorum effectu: et quō duplicant: t contra eos qui nihil credūt nisi qđ sensu corporeo pcipiunt. xxxiij. A. in medio. B. L.

Sequi volentē christū cur christus reuocat: t alterū discipulū recusantē trahit. vj. A. vij. A.

Sermo dei est aduersari⁹ nt cui cōsentire debem⁹ in vita. j. A. in medio. B.

Seruitus peccati ē grauior seruitus. xlviij. A. circa fi. (do. xxxvij. B.

Seueritas quid sit: et quō deus sęuit pcen-

Si. Similitudo solet capere nomē eius rei cui⁹ est similitudo. xlviij. B. circa pn̄.

So. Sodales qui dicunt. l. D.

Sp. Speciosus forma p̃ filijs hoim: quō fact⁹ ē p nobis nō habēs speciē neq; decorē. l. L.

Qui vos spernit me spernit: quomō exponit. xxiij. A. reunt. xlvij. D.

Sperando aliqui t aliqui desperādo pe-

Sicut spes bona liberat: ita spes puersa decipit. lix. L. in medio. et. D. E.

Spes cōparat ouo: de q̃ pullus sperat sed nondū videt. xxix. B.

Spes nra nō de isto tpe neq; de hoc mūdo: sed de ęterna vita futura eē debet: et qualis sit illa. lxiij. A. B. et. F.

Spinarū noie q̃ intelligant: t quō a spinis t tribulis nō colligunt vuę aut fic⁹. xlix. G

Spūs dicit multi modis. xliij. D. circa pn̄.

Spūs sanctus aliqñ indetermiate spiritus. vocat. xj. F. in fi.

Spūs sanctū hęretici negant. xj. L.

Spūs sanct⁹ est pris et filij spūs. xj. J. et. P. xxvj. B. in fi.

Spūs sanct⁹ vnit nos deo. xj. J. circa pin.

Q̃ p spūs sanctū sit remissio peccatorū: quę post initiū fidei maximū munus dei ē. xj. J. in medio: et. K.

Q̃ aliud sit nasci de spū sancto: et aliud sit nasci de spū sancto. xj. J. in fi.

Spūs sanct⁹ nole ignis significat. xj. K. ante medium.

Spūs sanct⁹ nō ideo maior est pris vel filio: qz qđ in ipm peccat non dimittit. xj. M.

Spūs sancto cur attribuit peccato⁹ remissio cum tamē et pater t filius etiā peccata dimittant. xj. M. O.

In spū dei quō filius ejcit demonia. Ibidē.

De his q̃ dicūt spūs sanctus vari potē⁹ a pris t filio q̃ sua volūtate operari. xj. M. i medio

Q̃ spūs sanct⁹ videt aliqñ facere sol⁹ aliqua quę tamē nō facit sine patre et filio. xj. M. in fine. O. (xj. O. in fi.

Spūs sanct⁹ cur in linguis igneis apparuit.

Q̃ spūs sanct⁹ p̃ter vnitatē ecclesię pctā nō dimittit: neq; sine eo peccata soluunt. xj. O. in medio. P. et. Q.

Spūs sanctus patri t filio est cōis: t in ipso est cōmunio ecclesię. xj. P. in pn̄.

Q̃ spūs sanctū nō habēt hęretici t scismatici. Ibidem: et. Q.

Spūs sanctū in ecclesia aliquis etiā ignorās habere potest. xj. P. circa fi.

Spūs sanctū nō habet fictus in ecclesia. xj. Q. in prin.

Spūs sanct⁹ neminē inhabitat sine patre t filio. xj. Q. ante fi.

Cōtra spūs sanctū tūc verbū dicit: cū ex desperatiōe nunq̃ redit. xj. S. añ fi.

Spū ambulate t desideria carnis ne perficeritis: quō exponit. xliij. B.

Spūs sanct⁹ donū ē equale donāti: t q̃ sine eo nō possumus diligere deū neq; primū xliij. A. in fi.

Spūs sanct⁹ pugnat i nobis p̃ nos. xliij. D.

Spūs sanct⁹ quō arguet mūdū de peccato: de iustitia: t iudicio. lx. A. et. B. in medio lxj. A. B.

Spūs sanct⁹ cur nō venit ad discipulos: nisi post ascēsionē christi. lx. B.

Spūs sanct⁹ oīe graue leue facit. lx. A.

Splēdor nō ē nisi solis aut lunę: aut certi lumis: t cur filij⁹ dicat splēdor: gl̃ę ꝛc. lviij. D.

Stare christi quid sit. xviij. G. St.

Vnius substantię quō aliquid esse dicatur. Su. ij. B. in fi.

Substātię siue naturę duę erant in christo: i vna psona inseparabiles: t i sua ppietate manētes. lviij. B.

Superbia parat diabolo nidū in corde filiorū cōtra parentes. liij. E.
Superbia non est sine inuidia: ⁊ q amor excellentię ipa est superbia. liij. L.
Sufficatus est christus nō solū a patre: sed et a seipso. viij. A. in medio.
Lu. Tangere simbriā vestimēti ꝙ. qd sit: Et hec mulier figurat ecclesiā ex gentibus: ꝙ turba cōprimens: carnales iudęos. vj. B. circa fi. L. O. E.
Tem. Templū dei est aia ⁊ corpus hūanū. xvj. F.
Tempus transit ⁊ nos cū tpe. j. B. i medio.
Temporis triplex diffinctio: scz ante legem sub lege ⁊ sub gratia. xxxj. A.
Christus tēptatus a diabolo cur nō mutauit lapides in panē sicut in naptijs cōuertit aquā in vinū. xlj. A. in medio.
Judęi tēptabant christū de tribus ꝓsentando ei adulterā. xlvij. B.
Tempestatis duplex: scz adducens peccatū: ⁊ probans fidem. xj. D. (medio.
In tēptationē induci quid sit. xxxvj. A. in
Tes. Testamentū vetus et nouū nō sibi contrariant. xvj. D. in medio.
Testimoniū duū sanctorū de christo reddūt: ipe sibi p eos testimoniū phibet. xliij. A.
Testimoniū reddūt de christo ⁊ ecclesia scripturę sacrę. Ser. xlv. p totū.
To. Thomas dubitans de christi resurrectione quos figurat. xxxij. B.
Tortores animę in ꝓsenti vita: sunt timor ⁊ dolor. xlij. A. in medio.
Tr. Trabes in oculo est odiū in corde. xvj. A.
Traditus est christus a patre: a seipo ⁊ a iuda: sed dissimiliter. lxij. D.
Trāsire christi qd sit. xvij. D. circa fi. F. G.
Tribulatio fidelibus ꝙdiu mūdus stat nō deerit: et quātomagis appropinquat eius finis: eo magis abūdat: Et q scripturę sanctę nihil nobis aliud ꝓmittunt. rr. A.
Triennū in ficulnea sterili quid significet. xij. A. in medio. xxxj. A.
Deyna trinitate trinaq vnitate. Ser. lxij. per totum.
Trinitas est vnus deus. xxvj. B. in fi. xxix. A. circa fi.
Trinitas manifeste ⁊ distincte apparuit christo baptizato. lxij. A.
Utruz trinitas sit insepabilis: q: sepabilis apparuit. lxij. A. ante medium.
Trinitatis ꝓprietatis distinctio: et insepabilis opatio. Ibidem. B. L. O.
Trinitatis imago vtruz in creatura aliqua inueniri possit. lxij. E.
Q trinitatis imago in sola anima rationali pfectius inuenit. lxij. F.
Q trinitas separim demōstrat: ⁊ insepabiliter opat: ostēdit exemplo alę in qua tria sunt: sed tamē vna. lxij. G. H.
Christus quō vadit et venit ad discipulos. lviij. A. et. B. circa pn. Ben.
Rei venalis triplex est taxatio. xxxviij. A.
Uenia est petenda ab illo quem lesit. xvj. B. in medio. (B. circa mediū.
Uenatorū ꝙ inutilis sit labor: ostendit. ix.
Venite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis ⁊c. quō exponit. Ser. ix. et. x. p totū.
Verbo dei nihil equipari pōt: nec ad imitationē subijci: nec supponi aliquid: q vult ergo habere illud vel seipm ne qdat seipsum. xxxviij. A. Ver:
Verbū dei ineffabiliter pōt intelligi: et qd impedit ne intelligat: et quę sit diffinitio eius. xxxviij. B. in pncio.
Q in verbo sint oia: ⁊ sub ipo oia. Ibidē.
Q verbū est forma omniū rerū nō formata sine tēpore: sine spacio loco ꝙ. Ibidem in medio.
Q verbū intelligi aliquātulū potest: cōprehendi aūt oino nō potest: Exemplū de visu. xxxviij. L.
Q verbū ico: palit: inviolabiliter ⁊ sine tpali natiuitate sit natū: ꝓ arrianos. xxxviij. L.
Q verbū illud nō cernitur: nisi puro oculo cordis. xxxviij. D.
Cur verbū caro factū est: ⁊ quō nō transiuit in carnē: ⁊ qui vult capere eius celsitudinē capiat ꝓius eius būlitatē. xxxviij. D. circa pncio. xlij. B.
Q verbū dei sęno nostrę mortalitatis magna cōtulit. xlij. A. in medio: et. B.
Verba ponunt pro ope. lvj. A.
Verba multa: scriptura appellare verbū solet. xj. L. in medio.
Si in verbo dei mānerim⁹: verbū dei in nobis manet. xlviij. A.
Ego sum via veritas ⁊ vita: quō exponitur. Ber. Ser. liij. et. lv. p totum.
Jurta viā: sed nō in via nobis insidiat diabolus. liij. A. circa pncio.
Sine via multi currūt: ⁊ quāto plus currūt tanto plus errāt. lv. A. in fi.

Annotatio

Vide Deus videt omnia facta nostra: siue bona: siue mala. r. B.
Videre sub ficu quid sit. r. B. et. xl. p totū.
Videre ponit p omi sensu corporeo. xxxiij. L. ante mediū.
Visio dei erit beatoꝝ gaudium. lxiiij. F.
Q; mali videbūt solam formā serui in iudicio. Ibidem.
Visus nō totū qđ videt aspicit: sed in parte. xxxviij. L.

Vi. Vigiliꝫ noctis sunt quattuor ꝛ q̄. xiiij. B.
Vincula iniusta dirumpit iusticia. xvj. L. in medio.
Vineꝫ operarios cōducit paterfamilias ꝛc. quō exponit. lix. B. L. V.

Vir. De virginib⁹ decem. xxj. et. xxiij. p totū.
Q; virginis noie ecclesia vniuersalis significt. xxj. L. in fi. xxiij. A. post mediū.
Virginitas vñ dicat: ꝛ q; ꝓpue sit inuptaꝝ xxiij. A. circa fi.
Virginitas equat angelio. xlvj. L.
Melior est virginalis sanctitas q̄ pudicitia cōiugalis: Et melior est hūilis maritata q̄ virgo superba. liij. B. in medio. L. E.

Vita. Vitā quō dedit pater filio. lxiij. L. E.
Sicut vita corporis est aia: ita vita animę est deus. vj. A. in fi.
Q; qualitas vitę futurę ꝑsiderari pōt ex miseria vitę p̄sentis. j. B. in medio. ꝛ. xvij. p totū
Vita beata qualis erit. lxiij. A. B. F.
Vita eterna quo ꝑcio acquirit. lxiij. B.
Vitę duę figurāt i martha ꝛ maria. xxvij. L
Vita ꝑsens cōparat vię quę omnibus non eque cito finit. j. B. xvij. A. i medio. xxv. A. in fi. xxix. A. in medio.
Q; spes vitę longioris non ꝑmittit multos emēdare vitā suam malā: ꝛ q; multi volūt habere vitaꝫ longā ꝛ nō bonā. xij. B. xvj. F. G. xlvij. D. lix. L. i medio. D. E. xxix. B. et. xlij. B. in fi.
Vitę ꝑsentis breuitas ꝛ incertitudo. xlj. B. in fi. lix. L.
Q; ꝑ vita temporali plus laborāt homines q̄ ꝑ eterna. lxiij. A. in fi.
Pro vita tpali plus laborāt iniqui: q̄ iusti ꝑ vita eterna. ix. B.
Ego sum vitis vos palmites: ꝛ pater meus agricola: quō exponit. lix. A.
Viuere bene debemus ne male moriamur. xxiij. p totū.

Q; quidā non vocati ad christū veniūt alij vocati venire renuunt. vj. A. circa p̄n. vij. A. B. Va.
Q; bonę volūtati nihil facilius q̄ ipsa sibi. ix. B. in fi.
Voluptates carnis cur non sint appetendę. xxxij. L.
Vnū quō sint pater ꝛ filius. l. ꝑ totuꝫ. lvj. A. in medio. Vn.
Vbustus aliter est vnū cum patre q̄ nobiscum. lxj. B. in medio.
De vnitate seu vno quęrēdo: qđ solū est necessariū. xxvj. A. B. L.
Vnum ꝓponit multis: quia ab vno multa. xxvij. B.
Vulpes foueas habent et volucres cęli nidum ꝛc. quō exponat. vij. A. circa p̄n. Vul.
Vxor si vere amet maritum sic probat. xlix. E. circa fi. Vx.
De zacheo cuāgelico ꝛ eꝰ iusticia. xxxv. B.

Finis

(161)
155a.

Diui Aurelij Augustini ser/mones de Verbis apostoli.

Sancti Augustini de verbis Apli Sermo I

Diui Aurelii Augustini Hipponensis episcopi sermonum de Verbis Apostoli: quorundaꝫ aliorū: sumaria ac breuis Annotatio.

De indiuidua Trinitate ⁊ inseparabili vnitate: Arrianorūꝫ cōfutatiōe: ac fidelium populorum de fide catholica cōfirmatione: Sermo I.

De corpore ⁊ sanguine dñi Jesu christi: Et de humilitate tenēda arrogantiaꝫ vitanda: Sermo II.

De verbis Apostoli: Spiritu ambulate: et desideria carnis ne p̄feceritis: Sermo III

De verbis eiusdē: Cum em essemus in carne: passiones peccatorū q̄ p legez sūt operabantur in membris nostris ⁊c: Cum manichęorū confutatione: Ser. IIII.

De verbis eiusdē: Lex peccatū est: Absit. Sz peccm nō agnoui nisi p legē: V

De verbis eiusdē: Igitur ego mente seruio legi dei ⁊c VI

De verbis eiusdē: Peto nō infirmari in tribulationibus meis p vobis ⁊c: Et de libero arbitrio: VII.

De verbis eiusdē: Humanus sermo et omni acceptione dignus ⁊c: VIII.

De verbis eiusdē: Fidelis sermo ⁊ omni acceptione dignus ⁊c: IX

De eisdē verbis eiusdē: X.

De psalmo nonagesimoquarto: Et cōfutatione pelagianorū XI.

De verbis psalmi centesimi decimioctaui: Gressus meos dirige sm̄ v̄bū tuū ⁊c. XII.

De verbis Apostoli: Si em data esset lex q̄ posset viuificare ⁊c: XIII.

De baptismo parvulorum contra pelagianos: XIIII

De verbis Apostoli: Nos em sumus circūcisio ⁊c: XV.

De verbis eiusdem: Si deus p nobis quis contra nos: XVI.

De verbis eiusdē: Huānū dico ꝓpter infirmitatem carnis vr̄e: XVII.

De verbis eiusdē: Nescitis q̄ corpora vr̄a membra christi sūt: XVIII

De v̄bis eiusdē: Nō sic pugno quasi aerē cędens: Et p̄stantio episcopo: XIX

De psalmo nonagesimonono ⁊c: XX

De verbis Apostoli: Jnuicē onera vestra portate ⁊c: XXI

De eisdē v̄bis eiusdē: XXII.

De verbis eiusdem: Spe salui facti sum⁹. Spes aūt q̄ videt ⁊c: XXIII

De verbis eiusdem: Videte quō caute ambuletis ⁊c: XXIIII

De verbis sancti Lucę in actibus apostolorū: Nemo quicq̄ ex eo qđ possidebat: suum ꝓpriū esse dicebat: XXV.

De verbis eiusdē in actib⁹ apostolorū: Petrus ⁊ Johānes ascendebāt in templum: XXVI

De verbis beati Petri: Audiuimus vocez delatam de cęlo: Hic est filius meus dilectus: Et habemus certiorem ꝓphetcum sermonem: XXVII.

De verbis beati Jacobi: Ante omnia nolite iurare: XXVIII

De verbis beati Johānis: Si dixerim⁹ q̄ peccm nō habem⁹ nosipsos seducim⁹ et veritas in nobis nō est: XXIX

De verbis eiusdem: Charissimi nolite omni spiritui credere ⁊c: Cum ꝓfutatione manichęorū: XXX

De verbis eiusdē: Qui spūs q̄ ꝓfitet iesum christū in carne venisse: ex deo est: XXXI

De verbis Apostoli: Ut de dormientib⁹ nō cōtristemur sicut ⁊ cęteri ⁊c: XXXII

De celebratione dierū fratrū defunctorum ⁊ resurrectione mortuorū: XXXIII

De verbis apostoli: Omnes nos manifestari oportet añ tribunal x̄pi ⁊c: XXXIIII

De eisdē verbis eiusdem: XXXV

Finis.

Diui Aurelii Augustini Hipponensis episcopi Liber Sermonū de Verbis Apostoli: quorundaꝫ aliorum fęliciter incipit.

De indiuidua Trinitate et inseparabili vnitate: Arrianorūꝫ confutatione: ac fidelium populorū de fide catholica cōfirmatiōe: Ser. I

Ancta et diuina eloquia fratres iugiter: imo q̄tidie nobis salubriter recitant: vt alęq̄ nostrę pascant: i futuro aūt ſęculo ętemis epulis saginentur: dicēte ꝓphęta: Satiabor dum

manifestabit gloria tua. Qualis sit aūt hec gloria futura: et quib⁹ diuitijs floreat: quá-toq; splēdore pfulgeat: laudare possum⁹: explicare non possumus. Quare? Quia le-
Isa.64. gim⁹: Nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit q̄ ꝓparauit de⁹ diligentibus se. Si igit tanta ⁊ talia sūt bona eterna celestia q̄ dño omipotens ꝓparauit sanctis suis catholicis ⁊ fidelib⁹ populis: quid est ipse deus qui talia ⁊ tanta pparauit? Quid est in q̄ omnipotens deus? Quid nisi ineſtimabilis: ineffabilis: incōprehensibilis: vltra omnia: extra omnia? ꝓter omnia? Omnē em creaturā suam excedit: omnem facturā ꝓterit: vniuersa pcellit. Si em quaeras magnitudinē: maior ē: si pulchritudinē: pulchrior: si dulcedinē dulcior: si splēdorem: fulgidior: si iusticiam: iustior: si fortitudinem: fortior: si pietatem: clementior. Nulla em ratio patit: vt vel factura factori suo equet: vel opus artifici comparet: sicut
Eccl.15. legitur in ꝓpheta: Qui fecit fortia: fortior est: et q̄ fecit pulchra pulchrior illo est. Sic aūt huius vnitatis deitatis pcelsa insignia q̄dicam⁹: vt tm nō sicut iudei ꝑ sicut christiani: trinitatis diuina mysteria pie fateamur. Sicut em omipotēs ⁊ ineffabilis pater est: ita omnipotēs ⁊ incōprehensibilis filius: ita etiam spiritussanctus in patre ⁊ filio indiscrete cōnex⁹: ineffabilis atq; imens⁹ est. Pater em ⁊ filius ⁊ spiritussanctus: vnus omnipotens de⁹: vnus in trinitate: vn⁹ in potestate: vnitas trinitas: sēpiterna maiestas: vnipotens p omnia: ⁊ trinitas in vnitate: ⁊ vnitas in trinitate consistit: sed nec trinitas diuiditur: nec vnitas separat. Hac igit catholica fide armati atq; instructi charissimi: nefandos arrianos hereticos qui se hoc tempore ipie iactitāt: ⁊ multos christianos nros seducendo corrūpūt atq; decipiūt: diuerſ pcōtemur: quō orant dñm: qui sentiunt cōtra dñm. Respondēt nobis dicentes: Oramus dñm vtiq; in trinitate: sed vt legimus patrem maiorē: filium minorē: spiritū san-
Joh.14. ctum inferiorē: quia ipse christus dicit: Pater maior me est. Ihis respondem⁹. Sic inq; orat? ⁊ colitis deum? Sic plane: sic legim⁹: sic colim⁹: sic oramus. Ad hoc dicim⁹. Si q̄ ita deū colit? ⁊ oratio: hoc nō ē deū magnū vnum colere ⁊ rogare: sed treo deos facere:
Deut.6. Et vbi est qđ in lege diuina legit? Audi israel: dñs deus tu⁹ de⁹ vn⁹ est. Et iterq; alibi

ait: Dominū deum tuū adorabis: ⁊ illi soli Mat.4.
seruies. Si em aliud est pater: aliud filius: aliud spiritussanct⁹: tam nō est vna trinitas ꝑ diuisa potestas. Quō aūt discrepans potestas stare potest? Juxta euāgelū legim⁹: Mark
Domus in semetipsa diuisa vel regnū stare non potest. Quō aūt diuinitas a semetB
ipsa discernit: cum lucis splendor aut solis calor nullaten⁹ separat? Ecce em sicut vidimus: in sole tria sunt: ⁊ separari omino nō possunt. Quę aūt tria sunt videam⁹: Lucem: splendor ⁊ calor. Videm⁹ em solē in celo currentem: fulgentem: calentē. Diuide q̄ si potes arriane solem: ⁊ tum demū diuide trinitatem. Sed fortassis de sole discernendo difficilis est ratio: qz in celo est: ⁊ a nobis longe positus est. Ecce aliud ꝓponim⁹ elementum qō minus est: ⁊ in terra nobiscū ē: Ignē dico qui in manibus nostris habet: ⁊ tm non diuidit. Et ignis em tria habet: ⁊ diuidi non potest: hoc est: motum: lucē ⁊ feruorē. Si igit nefande hęretice diuidere nō potes creatum solem ⁊ ignē: quō potes diuidere deum omnū creatorē? Audi aūt et
Gen.1. discе hāc magnā ⁊ vnicā trinitatē ab exordio generis humani fuisse ostensā: Audi in lege ⁊ in ꝓphetis: in psalmis ⁊ in euāgelio: Audi in apło ꝓauldubio declaratam: Audi inq; in genesi: Fecit de⁹ hominē ad imaGen.1.
ginem dei. Ut simul ostēderet inseparabilem trinitatē: ait in eo libro: Et spūs dei ferebatur sup aquas. Audi ꝓphetam dicen-Gen.1.
tem ex ꝑsona christi: Spiritus dñi sup me, ꝓIsa.61.
pter qō vnxit me: euangelizare pauperib⁹ misit me. Audi in psalmis: Verbo dñi celi Ps.32.
firmati sūt: ⁊ spū oris eius omis virtus eorum. Et iterū: Redde mihi leticiam salutaPs.50.
rio tui: ⁊ spiritu principali cōfirma me. Audi hoc idem in euangelio cōfirmatū. Domi-
nus christus apostolis dicit: Data est mihi Matth.
omnis potestas in celo ⁊ in terra: Ītes baptizate omes gentes in nomine patris ⁊ filij ⁊ spūssancti. Audi apostolū: O altitudo Ro.11
diuitiarū sapientię ⁊ scientię dei: q̄ inscrutabilia sunt iudicia eius: ⁊ inuestigabiles vię eius. Quis em cognouit sensū dñi: aut q̄s consiliarius ei⁹ fuit? Aut quis prior dedit illi ⁊ reddetur ei? Q̄m ex ipso ⁊ ꝑ ipsum ⁊ in ipso sunt omnia: ipsi gloria in secula seculoꝝ. Amē. Si igitur tam veterib⁹ q̄ nouis scriptur? sat? apteq; ꝓbatū est diuinā vnitatē: trinitatē inseparabilē: spretis penitus hęre-

ticis fm aplm dicentē: Hereticū post vnam
correptionē deuita: iam fideles nostros po
pulos de ipsa fide catholica pfirmem⁹. Nul
lę quippe sunt maiores diuitię: nulli thesau
ri: nulli honores: nulla mūdi huius maie
stas substantia: q̄ est fides catholica: q̄ peccato
res homines saluat: cęcos illuminat: infir
mos curat: catechuminos baptizat: fideles
iustificat: pēnitētes reparat: iustos augmē
tat: martyres coronat: virgines: viduas et
cōiugales casto pudore pficiat: clericos or
dinat: sacerdotes consecrat: regnis cęlesti
bus p̄parat: et ęterna hęreditate cū angelis
sanctis cōmunicat: Sicut ipse vobis p̄mittē
do confirmat: In resurrectione nec̄ nubēt
nec̄ vxores ducūt: q̄ erūt equales angelis
dei: p rēm vītm nrm: q̄ cū pre et spūsctō vi
uit et regnat de⁹ p oīa secula seculoꝝ Amē.

De corpore et sanguine dñi iesu christi: Et de humilitate tenēda arrogātiaq̄ vitāda Sermo II

Audiuimus veracē magistrū: viam redemptorē: humanū salua
torem cōmēdantē nobis pcīū nostrū: sanguinē suū. Locut⁹ est enī nobis de
corpore et sanguine suo: qđ corp⁹ dixit escā: sanguinem potū: sacramētū fideliū. Agnoscant fideles. Audientes aūt quid aliud q̄ qui audiūt? Cum ergo cōmēdans talē escā et talem potū diceret: Nisi manducaueritis carnem meā et biberitis sanguinē meū: non habebitis vitam in vobis: et hoc diceret de vita: quis aliud q̄ ipsa vita? Erit aūt illi homini moro non vita: qui mendacē putauerit vitam. Scandalizati sūt discipuli ei⁹: nō quidē omes: sed plurimi: dicentes apud semetipsos: Durus est hic sermo: quis eū potest audire? Cum aūt hoc dñs apud semetipsum cognouisset: et murmur accogitationes audisset: cogitantib⁹ nec loquentib⁹ voce respondit: vt se auditores esse cognoscerent: et talia cogitare desinerēt. Quid ergo respōdit? Hoc vos scandalizat? Si q̄ videritis filiū hois ascēdētē vbi erat p̄us. Quid sibi vult: hoc vos scādalizat? Putatis q̄ de hoc corpore qđ videritis partes facturꝰ sū: et mēbra mea pcisurꝰ et vobis daturꝰ? Quid si ergo videritis filiū hominis ascēdentē vbi erat prius? Certe qui integer ascēdi potuit: p̄sumi nō potuit. Ergo et de corpe ac de sanguine suo dedit nobis salubrem refectionē: et tam magnā hęresim soluit de sua integritate quęstionē. Manducent ergo qui manducant: et bibant qui bibūt: esuriāt et sitiāt: vitā manducēt: vitam bibant. Illud manducare refici est: sed sic reficeris: vt nō deficiat vnde reficeris. Illud bibere quid est nisi viuere? Manduca vitā: bibe vitam: habebis vitam: et integra est vita. Tunc aūt hoc erit: id est vita vnicuiq̄ erit corp⁹ et sanguis christi: si qđ in sacramento visibiliter sumitur: in ipsa veritate spiritaliter manducet: spiritaliter bibat. Audiuimus enī ipsū dominū dicentē: Spiritꝰ est qui viuificat: caro aūt non p̄dest quicq̄. Verba q̄ locut⁹ sum vobis: spūs et vita sunt. Si sūt inquit quidam qui nō credūt: Ipse dicebat: Durus est hic sermo: quis potest eum audire? Durus est: q̄ durus: id est incredibilis q̄ incredulus. Sed vt doceret nos etiā ipsū credere donī esse nō meriti: Sicut inquit dixi vobis: nemo venit ad me nisi cui datū fuerit a patre meo. Vbi aūt hoc dñs dixerit: si supiora euangelij recolamus: inueniem⁹ eū dixisse: Nemo venit ad me nisi pater q̄ misit me traxerit eum. Non dixit duxerit: q̄ traxerit. Ista violentia cordi fit: non carni. Quid q̄ miraris? Crede venis: ama et traheris. Ne arbitreris istam asperā molestiāq̄ violentiam: dulcis est: suauis ēipsa suauitas te trahit. Nōne ouis trahit: cum esurienti herba monstrat? Et puto q̄ non corpore impellitur: sed desiderio colligat: Sic et tu veni ad christum: noli longa itinera meditari. Vbi credis: ibi venis. Ad illū enī qui vbiq̄ est amando venit: non nauigando. Sed quoniā etiā in tali itinere abūdant fluctus et tēpestates diuersaꝝ temptationū: in crucifixum crede: vt fides tua lignū possit ascēdere. Non mergeris: q̄ ligno portaberis. Sic sic in huius sęculi fluctib⁹ nauigabat ille q̄ dicebat: Mihi aūt absit gloriari: nisi in cruce dñi nostri iesu christi. Mirū est autē q̄ q̄dicato christo crucifixo: audiunt duo: vnus cōtemnit: alter ascendit. Qui cōtemnit imputet sibi: qui ascendit nō arroget sibi. Audiuit enī a veraci magistro: Nemo venit ad me: nisi datū fuerit ei a patre. Gaudeat q̄ datū est: gratiaꝫ agat dāti corde humili: nō arrogāti: ne qđ humilis meruit: superb⁹ amittat. Nam etiā qui iam in ipsa via ambulāt: si sibi eaꝫ tribuerint et viribus suis: pēūt de illa. Ideo humilitatē docens nos sācta scriptura: q̄ aplm dicit: Cum timore et tremore vestrā ipsorū salutē opamini. Et ne sibi aliquid inde darent q̄ dixit: opamini: ꝓtinuo

subiantrit: Deus enī est qui opat in vobis: t velle t opari p bona volūtate. Deus est ḡ operat in vobis: ideo cū timore t tremore valle facite: imbre suscipite: deꝑsa implet tur: altaria siccant. Ecce pluuia est. Quid ergo
Jacobi.4. miraris: si de⁹ superbis resistit: humilib⁹ autem dat gratiā? Ideo cū timore t tremore:
Ro.11. id est cū būlitate. Noli altū sapere: sed time. Time vt implearis: noli altū sapere ne ficeris. Sz iam indo ambulo viam istā: op⁹ erat vt discerē: op⁹ erat vt p doctrinā legis sarem quid agerē. Habeo liberū voluntatio arbitriū: Quis me ab ista via separabit? Si legas diligēter: inuenies quēdā de sua ḡdā abūdantia quā tū acceperat extollere se cepisse: dñs autē misericordē vt doceret humilitatē: qđ erat abstulisse: illū vero subito inopem remansisse: t misericordiam dei
Ps.29. recordanōe cōfessū dixisse: Ego dixi in abūdantia mea: nō mouebor in ternū. Ego dixi i abūdātia mea. Sz ego dixi: homo dixi:
Ps.115. Omnis homo mendax. Ego dixi. Ego ḡ dixi in abūdātia mea. Tanta erat abūdantia vt hoc dicere auderē: Nō mouebor in ternum. Quid deinde? Dñe in voluntate tua
Ps.29. ḡstinsti decori meo virtutē: Auertisti aūt faciem tuā: t factꝰ sum conturbatꝰ. Ostēdisti inquit mihi: q: illud qđ abundabā de tuo erat. Ostēdisti mihi vnde peterē: cui tribuerem qđ acceperā: cui gratias agere deberē: ad quē currerē sitiēs vnde implerer: t quo impletus essem ad quē custodirē. Fortitudinem eñ meam ad te custodiā. Qđ te largiente impleā: te seruatore non pdā. Fortitudinē meā ad te custodiā. Hoc vt ostenderes mihi: auertisti faciē tuam: t factꝰ sū conturbatus. Cōturbatꝰ: q: siccatus: siccatus: quia exaltatꝰ. Dic ergo siccus et aridus: vt
Ps.142. rursus implear: Aia mea velut tra sine aq̄ tibi. Dic aia mea velut terra sine aqua tibi.
Ps.19. Tu eñ diceras: non dñs dixerat: Non mouebor: in ternū: Tu diceras ḡsumēs de te: ḡ non de tuo: t quasi putabas de tuo. Et ḡ
Ps.2. dñs dicit: Seruite dño in timore: t exultate
Ps.ii.2. ei cum tremore: sic apostolus: Cū timore et tremore: vestram ipsorū salutem opamini. Deꝰ est eñ qui operatur in vobis. Ergo exultate cū tremore: ne quādo irascat dñs. Video q: clamādo ꝓficitis. Quid eñ dicturus sū satis: clamado ꝓficitis. Et hoc vnde habet: nisi q: docuit ad quē credēdo venistis? Hoc ḡ dicit: audite qđ nostis: nō docco: ꝑ cōmēoro ꝓdicādo: imo nec docco q:

nosti: nec cōmēoro q: memini: ꝑ simul dicam⁹ qđ nobiscū tenetis. Hoc dño dicit: Apprehendite disciplinā et exultate: ꝑ cū tremore vt semp būleo teneat qđ accepistis: ne qñ irascat dñs: vtiq; superbis sibi qđ habēt tribuentib⁹: nō illi a quo habent gratias agentibus. Ne qñ irascat dñs: t pereatis de via iusta. Nunquid dixi: ne qñ irascat dominꝰ: t nō veniatis ad viam iustā. Nūquid ne qñ irascat dñs: t nō vos ꝓducat ad viā iustā: aut nō vos admittat ad viā iustā? Ja in illa ambulatis: nolite superbire: ne etiā de illa pereatis. Et pereat indē de via iusta: cū exarserit in breui ira eius sup vos. Nō in longū: Vbi superbis: ibi qđ acceperas perdis. Ibis territꝰ homo ḡsi diceret: Quid ergo faciā? Sequit. Beati oēs qui cōfidunt in eum: non in se ꝑ in eū. Gratia salui facti sumꝰ: nō Eph.
et nobis: ꝑ dei donū ē. Forte dicat: Quid D
sibi vult qđ hoc sepe dicit? Iterū doceat in tertio doc: t ppe nunq̄ loquit nisi qđ dicat. Utinā non sine causa dicā. Sunt eñ boues ingrati gratiē: multū tribuentes inopi sauciq; naturę. Nec ē: magnas arbitrij liberi vires bō cū cōderet accepit: ꝑ peccādo amisit. In mortem lapsus est: infirmꝰ factꝰ est: Luc.
a latronib⁹ semiuiuꝰ in via relictꝰ est: In iumentū suū leuauit eū transiēs samaritanꝰ: qđ interꝑtat custos: ad stabulū adduc pduxit. Quid extollitur? Adhuc curat. Sz sufficit inquit mihi q: in baptismo accepi remissionē oīm peccatoꝝ. Rūdā q: deleta est iniquitas: finita est infirmitas? Accepi inquit remissionē omniū peccatorū. Protinus verū est: deleta sunt cūcta peccata in sacramēto baptismatis: cūcta protinus: dicta: facta: cogitata: cūcta deleta sūt. Sed hoc est qđ infusum est in via: oleū t vinū. Retinetis: semiuiuus in via ille a latronibus sauciatus qđ sit consolatus: accipiens oleum t vinū vulnerib⁹ suis. Jam vtiq; errori eius indultum fuit: t tamē sanat languor in stabulo. Stabulū sī agnoscat: ecclesia est. Stabulū modo q: viaēdo transimꝰ: domus erit vnde nunq̄ migrabimꝰ cum ad regnuz celorū sani peruenerimus. Interim in stabulo libenter curemur: nō adhuc languidi de sanitate gliemur: ne nihil aliō supbiēdo faciam⁹ nisi vt nunq̄ curādo sanemur. Dicit aia mea Ps.
dñs: dic aīe tuę: dic: Adhuc in hac vita eo: adhuc carnē fragilē portas: adhuc corꝰ qđ Sap.
corrūpit aggrauat aiaz: adhuc ꝑ integritatē resurrectōis accepisti remediū oīōis: adhuc

ant.6. vtiq; dicis: donec sanent lãguores tui: Dimitte nob̃ debita nr̃a. Dic ḡ aĺe tuę: bũilis vallis: ſ. 502. ſi erect⁹ collis: dic aĺe tuę: Bũdic ala mea dñm ⁊ noli obliuiſci oẽs retributiões ei⁹. Quas retributiões? Dic: enumera: grãs age. Quas retributiões? Qui ppiti⁹ſit oib⁹ iniq̃tatib⁹ tuis. Hoc factũ ẽ i baptiſmo. Quid ſit mõ? Qui ſanat oẽs lãguores tuos. Hoc ſit mõ: Ag̃ſco. Sz q̃diu ẽ ſũ: corp⁹ q̃d corrũpit aggrauat aiaz. Dic ḡ ⁊ qđ ſequit: Qui redimit de corruptiõe vitã tuã. Post redẽptionẽ de corruptiõe đd reſtat? Cor.15. Cũ corruptibile ẽ iduerit icorruptionẽ: ⁊ mortale ẽ induerit imortalitatẽ: tũc fit ſmo q̃ ſcr̃pt⁹ ẽ: Abſorpta ẽ mors i victoria. Vbi ẽ mors? pẽtio tua? Vbi recte. Vbi ẽ mors? acule⁹ tu⁹? Quę ris locũ ei⁹ ⁊ nõ inuenies. Quid ẽ acule⁹ mort⁹? Quid eſt: vbi eſt mors aculeus tuus? Vbi eſt peccatuz? Quęrio: ⁊ nuſq̃ eſt. Aculeus enim mortis eſt peccatum. Apoſtoli: non mea v̄ba ſũt. Tunc dicetur: Vbi eſt mors aculeus tu⁹? Nuſq̃ ent peccatũ: nec quod te capiat: nec qõ te ſpugnet: nec qõ ꝓſciaz tuã tribuat. Tũc ſi di- Iacob.6. cet: Debita nr̃a dimitte nob̃: ſ. đd dicet? Dñe Eſa.26. de⁹ nr̃ pacẽ da nob̃: oia enĩ reddidiſti nob̃. Deniq; poſt redẽptionẽ ab oĩ corruptiõe: quid matth.4. reſtat niſi corona iuſticię? Ipſa certe reſtat: ſ. etiã in ipſa vt ſub ipa nõ ſit caput turgidũ: vt recipiat coronã. Audi: attẽde pſalmũ q̃s nolit ℔ coronaz turgidũ caput. Cũ dixiſſet: Qui redimet ỏ corruptiõe vitã tuã: q̃ coronat te ſcr̃pt. Jã hic dicitur⁹ eras: Corona te: merita mea fatẽr: v̄r⁹ mea fec̃t: debitũ reddit: nõ donat. Audi port⁹ pſalmũ: Hã ⁊ b̃ tu dicis: Dis hõ mẽdax. Audi de⁹ đd dicat: Qui coronat te i miſeratione ⁊ miſerẽdia. De miſerẽdia te coronat: de miſeratiõe te coronat. Nõ enĩ dign⁹ fuiſti quẽ vocaret: ⁊ vocatũ iuſtificaret: ⁊ iuſtificatũ glorifi- Ro.11. caret. Reliq̃ p electionẽ gr̃ę ſaluę factę ſunt. Si aũt gr̃a: nõ ex opib⁹: alioq̃n gr̃a iã nõ ẽ gratia. Hã ei q̃ opaf: merces ñ ipũtabit fm gr̃az: ſed ſcõm debitum. Apoſtol⁹ loquit. Nõ ſcõm gratiaz: ſed fm debitũ. Te aũt coronat in miſeratione ⁊ miſericordia: Et ſi tua merita pręceſſerũt: dicat tibi deus: Diſcute bona merita tua: ⁊ videbis quia dona ſunt mea. Hęc eſt iu- Pſ.3. ſticia dei. Quomodo dicaf: Dñi eſt ſal⁹: non q̃ ſalu⁹ ẽ dño: ſ. quã dat eis q̃s ſaluos faciãt ⁊ dei gr̃a p ieſũ xp̃m dñm nr̃m iuſticia dei dicit: Ro.4. nõ q̃ iuſt⁹ ẽ dño: ſ. q̃ iuſtificat eos q̃s ex ipſo iuſtos faf. Quidã v̄o q̃s aliq̃s iudęi ⁊ xp̃ianos ſe dici volũt: ⁊ adhuc ignorãt dei iuſticiã: ſuã Ro.10. volũt ꝓſtituẽ: etiã tẽporib⁹ nr̃is: tp̃ib⁹ apt̃ę gr̃ę: tẽporib⁹ nũc reuelatę: pti⁹ occultatę gr̃ę: nunc in area manifeſtę gr̃ę q̃ aliq̃s latebat i vellere: paucos intelleriſſe video: plureos nõ ſtelleriſſe neq̃ tacẽdo fraudabo. Quidã ỏ antiq̃o iuſtl Judicl.6. gedeon: petiuit a dño ſignũ ⁊ dixit: Pono dñe vt vell⁹ qđ in area pono cõpluak: ⁊ area ſicca ſit. Factũ ẽ: cõpluit⁹ eſt vellus: area tota ſicca Jacobi.4. erat. Exp̃ſit mane vell⁹ in peluim: q̃ſi hũilib⁹ Judicl.6. dak gr̃a: ⁊ i pelui dño noſtro đd fecerit diſcipulio ſuis. Itẽ petiuit alterꝫ ſignũ: Velo inquit dñe: vt vell⁹ ſiccũ ſit: area cõpluta. Et ſ. factũ eſt. Repete tẽp⁹ veteris teſtamẽti: gr̃a occultata ẽ i nube tã̃ imber in vellere. Attende mõ tẽp⁹ noui teſtamẽti: diſcute gentẽ iudęoz: q̃ſi vell⁹ ſiccũ iuenies: orbis v̄o tot⁹ tã̃ illa area plen⁹ ẽ gr̃a: nõ occulta: ſ. manifeſta. Dũ multũ plãgere cogimur frẽo nr̃oo: q̃ nõ ꝑtra occultã: ſ. ꝑ apt̃ã gr̃am manifeſtãq; ꝓdũt. Jgr̃ſcat iudęio: Quid tp̃iani? Quare inimici gr̃ę xp̃i? Quare ỏ vob̃ ꝑſumẽteo? Quare ingrati? Quare enĩ xp̃s venit? Nũq̃d natura ỏ ñ erat? Natura nõ erat: quã mltũ laudãdo deceptiſ? Nũq̃d lex hic nõ erat? Sz ait apl̃s: Si p legẽ iuſti- Gal.2. cia: ḡ xp̃s grat⁹ mortu⁹ ẽ. Nõ ait apl̃s de lege: ỏ nos iſtos dicam⁹ ỏ natura. Si p naturã iuſticia: ḡ xp̃s grat⁹ mortu⁹ ẽ. Nõ ḡ dictũ ẽ ỏ iudęis: ỏ olno i iſt⁹ videm⁹. Zelũ dei hñt: ſ. nõ fm Ro.10. ſcięt̃iã. Quid ẽ nõ fm ſcięt̃iã? Jgr̃ateo eñ dei iuſticiã ⁊ ſuã volẽteo ꝓſtituẽ: iuſticię dei nõ ſũt ſbiecti. Frẽo mei: cõpatimini mecũ. Vbi taleſ inuenerit: occultare nolite: nõ ſit i vob̃ pãſa miſericordia: ꝓſus vbi taleſ inuenerit: occũtare nolite. Redarguite ꝓtradicẽteo: ⁊ reſiſtentes ad noſ pducite. Jã enĩ ỏ hac cauſa duo cõcilia miſſa ſũt ad ſedẽ apl̃icã: inde etiã reſcripta venerunt. Cauſa finita eſt: vtinam aliquãdo finiatur error. Ergo vt adũtat monem⁹: vt inſtruanf docemus: vt mutentur otemus. Conuerſi ad dominum.

¶De verbis Apoſtoli: Spiritu ambulate: ⁊ deſideria carnis ne perfecceritis: ¶Sermo III. Gal.5.

Jp̃lacerem⁹ frẽo: tã gr̃az dñi q̃d fueri- Am⁹: ⁊ p gr̃az dñi q̃d eẽ cęperim⁹: pfecto iuenietem⁹: ſic̃ boues i meli⁹ cõmutãt: ita etiã trax loca q̃ pu⁹ ꝑtra dei grãm fuerũt: dei gr̃a dicãt. Nos enĩ: ſic dicit apl̃s: tẽplũ dei vi- 2.Cor.6 ni ſum⁹: ppt̃ q̃d dicit de⁹: inhabitabo in illis ⁊ deambulo. Quę aũt hic ſimulachra fuerũt: figi nouerũt: ambulare nõ nouerũt. Deambulat aũt i nob̃ ſ. ſcięt̃ia manifeſtat: ſi latitudinẽ iue

Sancti

nerit charitatis. Adhuc nos exhortãs apl̃us:
2.Cor.6. ait: Dilatamini: ne sitis iugũ ducentes cũ infidelibus. Si dilatemur: deambulat in nobis deus: sed vt dilatemur opetur ipse deus. Si eñ latitudinẽ charitatis facit: quę non nouit angustias: videte quia deus sibi in nobis latitudinem facit: ipso dicente apostolo: Charitas dei diffusa est in cordibus nostris: per spiritum sanctũ qui datus est nobis. Propter hãc latitudinem inquã: in nobis deambulat deus. Modo apostoli epistola cum recitaret
Gal.5. audiuim⁹: Spiritu ambulate: t desideria carnis ne pfecritis: Caro eñ cõcupiscit aduersus spiritum: t spiritus aduersus carnẽ. Hęc inuicem aduersantur: vt non ea quęcũq; vultis faciatis. Baptizatis dicebat: sed templũ dei ędificabat adhuc: nondũ dedicabat. Videte fratres mei quẽadmodũ cũ loca ipsa terrena in melius conuertant: alia diruũtur atq; frãgunt: alia in meliores vsus cõmutant: sic t nos sumus. Opera carnis fuerunt in nobis. Audistis cum cõmemorarẽt: Manifesta sunt inquit opera carnis: quę sũt fornicatiões: immũdicię: idolorũ: fruitus: veneficia: nõ bũficia: id ẽ nõ a bonis dicta ꝑ a venenis: ꝓtentiões: imicitię: hęreses: inuidię: ebrietates: t his silia: dei ciẽda sũt nõ mutãda: q̃ ꝓdico vob sic ꝓdixi: qm̃ q talia agũt: regnũ dei nõ possidebũt. Ista i nob tãq; idola frãgẽda sũt: in vsus aũt meliores vrẽda ipsa corpis nri mẽbra: vt quę
Ꝑ fuiebãt imũdicię cupiditat': fuiãt gr̃ę charitatis. Sz videte qd dixerit: t diligẽt adiũte. Oparij dei sum⁹: adhuc ędificat tẽplũ dei: i capite suo iã dedicatũ ẽ: qm̃ dñs resurrexit a mortuis: deuicta morte: mortalitate ꝓsũpta: ascẽdit i cęlũ: qz script⁹ de illo erat psalm⁹ dedica-
Ps.29. tionis dom⁹. Iõ p⁹ passionẽ dic: Cõuertisti luctũ meũ i gaudiũ mihi: concidisti saccũ meũ: t accinxisti me iocũditate: vt psallat tibi gl̃ia mea: et nõ cõpũgar. Facta ẽ g̃ illa post passiõez dedicatio i resurrectiõe. Ergo t nra mõ sit ędificatio p fidẽ: vt fiat t ipsa dedicatio ꝑ vltimã resurrectionẽ. Denięq; post istũ psalmũ dedicatiõis dom⁹: vbi ostẽdit resuscitatio capit': nri: ali⁹ ẽ psalm⁹ post istũ: si aũ istũ. Sic hz titul⁹:
Ps.95. Cũ dom⁹ ędificabat post captiuitatẽ. Recolite captiuitatẽ: vbi aũ fuerim⁹ qñ totũ mũdũ velut massã idoloꝝ diabol⁹ possidebat. Propter hãc captiuitatẽ redẽptor aduenit: ꝓtium nrm̃ sãguinẽ suũ fudit. Fuso suo sanguine: captiuitatis nęę instrumẽta deleuit. Lex inquit
Ro.7. apl̃us spiritalis ẽ: ego aũt carnalis sũ venũdatus ſ̃ pctõ. Antea ſ̃ pctõ venũdati: ſ̃ postea gr̃a liberati. Post istã captiuitatẽ dom⁹ mõ ędificat: t vt ędificet euangelizat. Sic eñ incipit psalm⁹ iste: Cantate domino canticum
Ps.95. nouum. Et ne putes domum istam in vno angulo ędificari: sicut ędificant scismatici vel hęretici: attende quod sequit: Cantate domino omnis terra. Cantate domino canticũ nouũ: ꝓtra cãticũ vet⁹: testamẽtũ nouũ: qz pr⁹ testamẽtũ vet⁹. Hou⁹ homo: vt deponat vet⁹ homo. Exuite vos inq̃t veterẽ hoiem cũ actibus
Col.3. Epb.4. suis: reinduite nouũ q̃ fm deũ creat⁹ ẽ: i iustitia t sãctitate vitat'. Ergo cãtate dño canticũ nouũ: cantate dño ois tra. Cãtate t ędificate: cãtate t bñ canite. Annũciate diẽ ex die salutare ei⁹: annũciate diẽ ex die xp̃m ei⁹. Quid est eñ salutare ei⁹: nisi xp̃m ei⁹? Pro isto salutari
L orabam⁹ i psalmo: Ostẽde nob dñe misericordiã tuã: t salutare tuũ da nob. Desiderabãt ꝭ antiq̃ iusti salutare: de qb⁹ dño dicebat discipulis: Multi voluerũt videre q̃ vos videtis: Luc.10 t nõ potuerũt. Et salutare tuũ da nob. Dixerũt ꝭ antiq̃ iusti: Salutare tuũ da nobis: xp̃m tuũ cũ in hac carne viuim⁹ videam⁹: videam⁹ i carne q̃ nos liberet a carne: veniat caro mũdans carnẽ: patiat caro: t redimat alias t carnẽ. Et salutare tuũ dñe da nob. Jn ꝭ desiderio erat ille sanct⁹ senex symeõ: Jn ꝭ inq̃ desiderio erat senex ille sanct⁹ et de deo bñ merit⁹ symeon: sine dubio t ipse dicebat: Ostẽde nob bñ dñe misericordiã tuã: t salutare tuũ da nob. Jn ꝭ desiderio: i talib⁹ pat⁹ respõsũ accepit: qz nõ gustaret mortẽ nisi videret xp̃m deũ. Natus est xp̃s: veniebat ille: ille ibat: ſ̃ donec veniret ille ire nolebat. Jã senectus matura excludebat: ſ̃ sincera pietas detinebat. Vt vbi venit: at vbi nat⁹ est: at vbi cũ portari mfis manib⁹ vidit: t diuinã infantiã pia senect⁹ agnit: accepit eũ i man⁹ suas t dixit: Nũc dimittis dñe ser
Luc.2. uum tuum in pace: qz viderunt oculi mei salutare tuũ. Ecce vnde dicebat: Ostẽde nobis domine misericordiam tuam: t salutare tuum da nobis. Jmpletum est desideriũ senis: mũdi ipsius senectute vergente. Jpse ad senem hominem venit: qui mũdum veterẽ inuenit. Ergo ſ mundũ veterem inuenit: audiat mũdus: Cantate dño canticũ nouũ: cantate dño
Ps.95. ois terra. Destruat vetustas: nouitas surgat. Cãtate dño canticũ nouũ: cãtate dño. Videte certamẽ ędificantiũ. Cãtate dño: bñdicite nomẽ ei⁹: bñ nũciate: qđ ẽ grẽce euãgelizate. Quid? Diem ex die. Quem diem ex die? Au-

Augustini

men ex lumine: filium de patre: salutare eius. Annūciate in gentibus gloriam eius: in omnibus populis mirabilia eius. Ecce quomodo dom⁹ ędificat post captiuitatē. Terribilis est sup omnes deos. Super quos deos? Quis ois dū gentiū dęmonia: domin⁹ aūt cęlos fecit. Sanctos fecit: apłos fecit: Quoniā cęli enarrant gloriā dei. Nō sunt loquelę neq; sermones quorū non audiant voces eorum. In omnem terram exiuit sonus eorum: q; omnis terra cantat canticum nouū. Audiamus ergo ꝛ apostolū: architectum magistri: Ut sapiēs inquit architectus fundamentū posui. Audiamus ergo istum architectū quędam noua cōstruentez: quędā vetera destruentem. Spiritu inquit ambulate. Noua est ista cōstructio. Et concupiscentias carnis ne pfeceritis. Veterū est ista destructio. Caro enī inquit cōcupiscit aduersus spiritū: ꝛ spiritus aduersus carnē. Hęc enim inuicem aduersant: vt non ea quę vultis faciatis. Adhuc enī ędificamini: nōdū dedicamini: vt nō ea q̄ vultis faciatis. Quę enī vultis? Ut oino nullę sint ꝓcupiscētię malę ꝛ illicitę delectationū. Qui sctūs hęc nō vult: Sz nō efficit: Quia hic viuit: hoc nō implet. Caro enī ꝓcupiscit aduersus spīm: ꝛ spūs adūsus carnē. Hęc enī inuicē adūsant: vt ea q̄ vultis facere: vt nullę sint i vob pfus rex illicitę ꝓcupiscētię ꝙ possitis. Quid ḡ restat? Spiritu ambulate. Et qi nō potest? efficē vt ꝓcupiscētias carnis ꝓsumat: ꝓcupiscētias carnis ne pficiatis. Consumere q̄dē illas atq; finire ꝛ penit⁹ extirpare oino velle debetis: ꝙ q̄dā sūt i vobis: ꝛ ē alia lex in mēbris vestris repugnās legi mentis vestrę: concupiscentias carnis ne pfeceritis. Quid enī vultis? Ut omnino non sint ꝓcupiscētię carnis: nō vos ꝓmittāt iplere qō vultis: Quid vultis? Ut oino nō sint: ꝙ sūt: Caro ꝓcupiscit adūsus spīm: ꝓcupiscat spūs aduersus carnē: vt nō ea q̄ vultis faciatis: id est vt nō sint in vobis ipse cōcupiscentię carnis: nec ipse faciant qō volūt: vt op⁹ earū pficiatis. Si non tibi in totū cedit: noli ꝛ tu cedere. Pauo ꝙuek pugna: vt aliquādo sit victoria. Etenī ꝓculdubio fratres mei erit: credam⁹: sperem⁹ amemus: erit aliquādo victoria in dedicatione domus quę modo ędificatur post captiuitatem. Nouissima enī inimica destruet mors: cum corruptibile hoc induerit incorruptionē: ꝛ mortale hoc induerit imortalitatē. Pręmeditamini ꝙba triūphantiuz. Ubi est mors cōtentio tua? Triūphantiū ista vox est: non pugnāti. Pugnantiū aūt vox est: Miserere mei dne qm infirm⁹ sū: sana me dne qm ꝓturbata sūt ossa mea: ꝛ aia mea turbata ē valde: ꝛ tu dne vsq; ꝙ. Vide laborātē in certamie. Et tu dne vsq; ꝙ? Quid ē vsq; ꝙ? Quousq; ꝓheo q; ego subueniō. Si enī cito subuenirē: luctamē nō sentirem: tāḡ de tuis verb⁹ suphireo: ꝛ p ista superbiā nūḡ ad victoriā puenirem. Dictū ē quidē: Adhuc te loquēte: dicā: ecce assū. Sed deus ꝛ cum differt adest: et quod differt adest: ꝛ differēdo adest: ne ꝓperā cum implet voluntatē: perfectam non implcat sanitatem. Nō enim fratres mei apostolo paulo nō aderat: q̄ cū certaret ne extolleretur timebat: In magnitudine inquit reuelationū mearuz ne extollar. Videte in conflictatiōe certantē: nondū in securitate triūphantem. In magnitudine reuelationū mearū ne extollar: Quis dicit: ne extollar? O terror: o tremor: Quis dicit ne extollar? Cum tanta eius verba sunt recondentia elationem: concupiscentia tumorem: ꝛ dicit ne extollar? Parum est quia dicit: ne extollar: videte medicamentum: quod sibi dicit apositum. Ne extollar inquit: datus est mihi stimulus carnis meę: angel⁹ satbanę. O venenum quod non curatur nisi veneno. Datus est mihi stimul⁹ carnis meę angel⁹ satbanę: qui me colaphizet. Caput cędebat: ne caput extolleret. O antidotū: quasi quod de serpente confiatur: ꝛ ꝓpterea tyriacum nūcupatur. Serpēs enim ille superbiā persuasit. Eritis ꝛ eritis sicut dij: suphię plsuasio est. Unde cecidit: inde delecit. Merito ergo venenū serpentis sanatur. Quod aūt apostolus: Propter qō ter dominum rogaui: vt auferret eus a me. Ubi est: Adhuc te loquente dicam: ecce assum? Propter qō non semel: sed iterū ꝛ tertio dominum rogaui. Nōne tunc ꝛ ipse dicebat: Et tu domine vsq; quo? Sed nūquid q̄ differebat: inde nō aderat: ꝛ falsum erat: Adhuc te loquēte: dicam ecce assum? Quid est Medicus quādo dat quod desideras adest: quādo secat non adest? Nonne sub medici ferramēto clamas vt parcat? Et quia magis adest: magis secat. Deniq; vt scias quia aderat: videte quod ter roganti respōdit. Dixit inḋt mihi: Sufficit tibi gratia mea: Nam virtus in infirmitate perficitur. Ego inquit noui medicus optimus: ego inquit noui in quē tumorē ꝓgat qō volo sanare: desecr: adhibeaz qō scio. Sufficit tibi gra mea: non tibi sufficat voluna 5

Gal. 1. Cor. 3. Psal. 17. Cor. 15. Psal. 6. Esa. 58. 2. Cor. 12. Heb. 3. 2. Cor. 12.

tas tua. Hęc erāt vtiq; verba certātis: t in certamie pdicātio: et diuinū auxiliū postulant. Trūphāt aūt vba ꝙ erūt? Verba certāt. dū dom⁹ ędificat: vba trūphāt. cū dom⁹ ivltimo
1.Cor.15. dedicat. Ubi ē mors ptētio tua? Ubi ē mors aculeꝰ tuꝰ? Aculeꝰ aūt mort. ē pcīn. Sic ista docebat aplꝰ: ꝙ ipe iā ibi erāt. Denicq; pꝰ hęc verba ꝙ ꝓstat eē ō futura pceptiōe: nō de pāti cōflictatiōe: qū dđ dic: tūc fiet: nō mō fit: ℣ tūc fiet. Quid tūc fiet? Sermo ꝙ scꝑtꝰ ē: Absorpta ē mors in victoriā. Ubi est mors ptētio tua? Ubi ē mors aculeꝰ tuꝰ? Tūc fiet vt nullꝫ sit aculeꝰ mort. : nullꝫ possit inuenīri pcīn. Quid festinas? Tūc fiet: tūc fiet. Hereak i te hūlitas vt tūc i te fiat: ne ſuphia nō pmittat: vt vł tūc i te fiat. Tūc fiet: mō iterim dū pugnas: dū la
Matth.6. bozas: dū periditaſ: dic dic: Dimitte nob debita nſa. Dic oino dū pugnas: vex dicꝛ: ex alo
1.Joh.1. dic. Si dixerimꝰ qꝛ pcīn ñ hēm⁹: nosipos seducimꝰ. Tu tibi diabolꝰ erꝛ: nosipos seducimꝰ: t vitas i nobis nō est. Nō eñ vex diamꝰ: dicēdo nos ñ hſe pcīn: cū hic ñ simꝰ sine pcō. Dicamꝰ ꝙ veritatē: vt aliqñ inueniamꝰ securitatē. Sit vitas i pugna: vt acḡat securitas i victoria. Tūc fiet. Ubi ē mors aculeꝰ tuꝰ? Aculeꝰ. n. mort. ē pcīn. Sꝫ de lege pſūis: qꝛ data ē tibi
2.Cor.3. lex: t datū ē tibi ꝓceptū: Bonū ē tibi vt spūs te viuificet: ne littera occidat. Volo vt velis: ℣ nō sufficit vt velis. Adiuuādus es vt plene velis: t ipleas qđ velis. Mā vis videre: qđ va
1.Cor.15. leat sine spiritu adiuuāte littera iubens? Ibi dixit: Cū dictū est: Ubi est mors aculeus tuꝰ: aculeus aūt mortis est pcīn: ꝓtinuo subiūxit: Virtꝰ aūt pcti lex. Quid ē vtꝰ pcti lex? Nō mala iubēdo: vł bona ꝓhibēdo: imo vo mala ꝓ-
Ro.5. hibēdo: t bona iubēdo. Virtꝰ aūt ē pcti lex: qꝛ sintrauit inqt lex vt abūdaret delictū. Quid ē vt abūdaret delictū? Quia vbi gra nō erat: auxit ꝓhibitio desideriū: t cū ℣ de ꝓpo p̄sumꝰ vtꝰ: factū ē grāde cōuitiū. Sꝫ qđ tec gra? Ubi abūdauit pcīn: supabūdauit gra. Denit dns: totū qđ de adā traxisti: totū qđ tuus pulus mouit⁹ addidisti: totū dimisit: totū deleuit: oībem docuit: grāꝫ pmisit: certamē indi-
Ro.7. xit: laborāti subuenit: victoꝝ coronauit. Ita qꝛ inqt aplꝰ: Lex qđē scā: t mādatū scīm t iustū t bonū. Nō ꝙ bonū ē: mihi factū ē mors? Absit. Sꝫ pcīn: vt appareat pcīn. Mā qñ ℣ prohibebaꝛ erat: ℣ nō apparebat. Mā ꝓcupiscētiā inqt nescieba: nisi lex diceret: Non ꝓcupisces. Occasiōe igit accepta: pcīn p mādatū fefellit
2.Cor.3. me: t p illud occidit: Ecce qđ ē: Ifa occidit. Si vis ꝙ cuadē legē minātē: ad spīn fuge adiuuātē. Nō eñ lex impat: fides sperat. Clama ad deū tuū: adiuuet te: nō remaneas ſb lfa reꝛ: ℣ spū suo te adiuuet deꝛ: ne filis sit tibi supbꝰ tu
1.Cor. dęuo. Cū eñ aculeꝰ mortꝭ eēt pcīn: virtꝰ aūt pcti lex: qđ ageret būana infirmitas: i ꝙ fatigabaꝛ volūtas? Velle inqt adiacet mihi: pfi-
G cere aūt bonū ñ inuenio. Quid ꝙ ageret? Ecce
Ro.7 aculeꝰ mortꝭ pcīn: ecce vtꝰ pcti lex: id ē lex ſb-
Ro.1 intrauit vt abūdaret delictū. Si eñ lex posset
Gal. viuificare: oīmō ex lege eēt iusticia. Sꝫ ꝛclusit scꝑtura oia ſb pcō. Quō ꝛclusit? Ne vagaretur: ne ꝓcipitaretur: ne mergeretur. Lācellos tibi fec lex: vt nō inuenīdo ꝙ exires: ad grāꝫ cōuolareꝭ. Sꝫ ꝛclusit scꝑtura oia ſb pcō vt ꝓmissio. Qui ꝓmisit qđ facat: nō ꝓmisit qđ tu fac.
Si tu facturꝰ eēs: ꝓnūciator eēt deꝰ: nō ꝓmissor. Sꝫ ꝛclusit inqt scꝑtura oia sub pcō: vt promissio ex fide iesu xp̄i daret credēt⁹. Audit: daret. Quid supbis? Audit: daret. Quid eñ
babes qđ nō accepisti? Ergo qꝛ aculeꝰ mortis
1.Co est pcīn: virtꝰ aūt peccati lex: t boc de bona ꝓ uidētia dei: vt ꝛcluderent homies sub pcō: t quęrerēt adiutoꝝ: ḡrerent grām: ḡrerēt deū: nō de sua virtute ꝓsumerēt. Jdeo t hic cū dixisset: Aculeus aūt mortis pcīn: virtꝰ aūt pec-
1.Co cati lex: qđ timeos? quid laboraꝭ? quid sudaꝭ? Audit qđ sequit: Gratiaſ aūt deo qui dedit nobis victoriā ꝓ dñm nſm iesum xp̄m. Certe tu tibi das victoriā? Gratias deo ꝙ dedit nob victoriā ꝓ dñm nſm iesū xp̄m. Ergo cū cępis laborare pugnās ꝓtra ꝛcupiscētias carnis: spū ambula: spū inuoca: donū dei ḡre: t si lex i mēbris repugnat legi mētis tuę ex pte inferiori: id ē a carne captiuū te tenet sub lege peccati: t ℣ emēdabiſ: t ℣ trāsiet in tura victoriꝫ. Tu tantū clama: tu tantū inuoca: Oportet sp orare t
Luc. nō deficere. Jnuoca oino: inuoca adiutoriū:
Adhuc te loq̄nte: dicit: Ecce assum. Intellige
Esa. t audi dicentē aię tuę: Salꝰ tua ego sū. Cū ꝙ
Ps. lex carnis repugnare cępit legi mētis: t captiuū te ducere i lege peccati ꝙ ē in mēbris tuis:
Ro.7 otādo dic: ꝛfitēdo dic: Miser ego hō. Quid ē eñ aliud hō? Quid ē hō: nisi qꝛ memor es eiꝰ?
Ps. Dic: miser ego hō: qꝛ nisi venisset filius hois:
perisset hō. Exclama i anguſtijs: Quis me li-
Ro.7 berabit de corpe mortꝭ huiꝰ: vbi lex in mēbris meis repugnat legi mētꝭ mee? Lōdelector eñ legi dei sm intiorē hoiez: Quis me liberabit ē corpe mortꝭ huiꝰ? Si ē fidelis: si hūlis dicit: Gratia ipse rūdet: Gra dei ꝙ iesū xp̄m dñm nſm. Lōūsi ad dñm deū patrē oipotētē puro cordę

ei ꝙtū pōt puitas nra: marias atq; vberes gras agam⁹: precāteo toto aio singlarē mā suetudinē ei⁹: vt pceo nras i bñplacito suo exaudire dignet: inimicū ḡ a nr̄is actib⁹ t cogitatiōib⁹ sua vrtute expellat: nob multiplicz fidē: mētē gubernet: spintales cogitatiōes pcedat t ad beatitudinē suā pducat: p dō.

Ro.7. De Hbis apli: Cū essem⁹ i carne: passiōes petōz q̄ p legē sūt opabāt in mēbris nr̄is vt fructum ferret mor ti: Cū manicheoz ꝛfutatōe. ser. IIII.

Ps.93. Audium⁹ xpo dicentē nr̄o ꝓlona voce cātauim⁹: Beatus vir quē tu erudieris dñe: t ex lege tua docueris eū. Silentū si ḡbeat: auditis. Nō inuenit locū sapiētia: vbi nō ē patiētia. Nos loqmur: si erudit de⁹: nos loqmur: sed de⁹ docet. Nō enī beat⁹ dicit⁹ ē quē docet bō ꝙ quē tu erudieris dñe. Nos plātare possū⁹ t rigare: ꝙ dei ē incremētū dare. Qui plātat t q̄ rigat nichil est sed opat: q̄ dō dat incremētū it⁹ opitulat. Quę nob dctō ō scti apli epla ꝓposita sit ad loḡndū: q̄ difficilia: q̄ latebro sa: q̄ si ñ itelligat aut male itelligāt piculosa: puto trēs: imo scio q̄ nob cū recitarē audistis t fluctuastis si adūtistis: aut si aliq̄ intelleristis q̄ sit arduū: sine dubitatiōe vidistis. Hāc itaq; lectionē totūq; ipm molestū t obscurū: ꝙ intelligēt⁹ salubē epl̄z apli locū suscepim⁹: adiuuāte misericordia dei exponē dissertō. Charitati vr̄e debitores nos ee scio: exactores vos esse sētio. Quēadmodū nos vt ista palpiatis otam⁹: sic t vos orate vt ea vobis explicare valeamus. Si enim oratio nr̄a ꝓcordet: t vos facit de⁹ idoneos auditores t nos debiti hui⁹ fidelissimos redditores. Cū enī eē m⁹ i carne ait apl̄s: passiones petōz q̄ p legē sūt opabāt i mēbris nr̄is: vt fructū ferrent morti. Hic videt q̄ intelligentib⁹ ꝓmū t grande piculū ē aplm rep̄hē dere t culpare legē dei. Dicit aliq̄s: Absit ꝙ ab alo qualiscūq; xp̄iano. Quis ꝙ vel insan⁹ audeat de apl̄o suspicari: Et ñ fratres mei ꝛba ista male intellecta: somitē insanię furori manichęoz subministrarūt. Manichęi enī legē dei p moysen datā dicūt: non a deo datā: t eā euāgelio ꝛriā ee ꝓtendūt: t qñ cū eis agis i his testimoniis apl̄i pauli q̄ nō intelligūt: conāt cōuincere. Quid dicā catholicos nō intelligēteos: t nō pon⁹ negligēteel: Nō enī multū est si qs velit ee diligēs post calūnias ab hęretico auditas: saltem ꝓsidere in codice circūstātia lctōis: qō si fecerit: ibi mor fuerit vt adūsarīū loḡcē redarguat: vt hostes legis rebellesq; ꝓsternat. Et si enī tard⁹ ē ad itelligēda ꝛba apl̄i: manifesta ibi laus est exp̄ssa legis dei. Videte enī ꝓ⁹ t B aditate. Cū enī essem⁹ in carne ait: passiōes Ro.7. peccatoz quę p legē sūt. Hic iam manichęus erigit cerui cem: exaltat cornua: impetit te t facit impetum. Ecce inḡt passiones peccatoz q̄ p legē sūt. Quō bona ē lex p quā i nob sūt passiōes petōz: t opank in mēbris nr̄is: vt fructū ferāt morti: Lege aliquātū: ꝓgredere torū: audi patiēt erūi nō itelligēt. Hoc enī qō ait: Passiōes petōz q̄ p legē sūt opabank i mēbris nr̄is: mltū ē vt intelligas ꝙ pus esto mecū legis laudator: t tūc fieri mereberis itellector. Clausū cor habes: t clausē accusas⁹: Ecce iterim qō si itelligim⁹ paululū seponam⁹: ad laudē legis q̄ apta ē veniam⁹. Passiōes inḡt peccatoz q̄ p legē sūt opabank in mēbris nr̄is vt fructū ferremus morti. Hūc ḡ euacuati sum⁹ a lege mortis in q̄ detinebamur: ita vt ſuiam⁹ i nouitate spir it⁹: t nō i vetustate litterę. Adhuc videt legem arguē: culpare: ꝓbare: detestari: ꝙ si intelligēt⁹. Cū enī dic: Cū essem⁹ i carne passiōes petōz q̄ p legē sūt opabank in mēbris nr̄is vt fructū ferremus morti: Hūc ḡ euacuati sum⁹ a lege mortis i q̄ detinebamur: ita vt seruiam⁹ in nouitate spūs t nō i vetustate litterę: q̄si vtiq; videt legē accusare atq; culpare. Videt ꝙ t ipe vidit: sēlit se ꝙ itelligi t ꝛtra obscuritatē ꝛboz suoz cogitatiōes hoīm cōmoueri: sensit qđ possint ꝙdicere: t prior ꝙ voluit dicere: vt tu nō inuenias qđ diceres. Quid ḡ dicim⁹ inḡt⁹ Hoc sequit. Quid ḡ dicim⁹? Lex pcāt̄ est? Absit. Uno ꝛbo legē absoluit: legis accusatorē damnauit. Auctoritatē apl̄i cōtra me ꝓferebas O manichęe: t dicebas mihi cū legē rep̄hendere⁹: ecce audi aplm: lege aplm: Passiōes q̄ p legē sūt opabāt i mēbris nr̄is: vt fructum ferrent morti: Hūc ḡ euacuati sumus a lege mortis i q̄ detinebamur: ita vt ſuiam⁹ in nouitate spūs: t nō i vetustate lr̄ę. Iactabas te: clamabas: dicebas: audi legē. Vide ista dixeras: t iā ꝛso tergo ire cupiebas. Expecta: audiui te: audi me: imo nec ego te: nec tu me: sed ambo audiam⁹ aplm: q̄ soluit se t alligat te. Quid ḡ dicam⁹ inḡt⁹ Lex pcāt̄ est? Hoc dicebas: lex pcāt̄ ē: hoc nēpe dicebas. Ecce audisti quod dicebas: audi quod dico. Legem dei peccatū esse dicebas: quādo eam cecus et improuidus rep̄hendebas.

Errasti. Vidit paulus errorē tuū. Quod dicebas: ipe dixit. Quid ḡ dicim⁹? Lex peccatum ē? Nō dicebas: hoc dicim⁹. Lex peccatū est? Absit. Si aplī sequebaris auctoritatē: apende verbum: t cape inde consilium. Audi: Lex peccatū ē? Audi: Absit. Si apostolū seq̄ris: si ei⁹ auctoritatē plurimi pendis. Audi: Absit: t qđ sentiebas te absit. Quid ergo dicim⁹? Quid dicimus: qz dixi: Passiões peccatoꝝ q̄ p legē sūt operabant in mēbris nostris vt fructū ferrēt mortī: qz dixi: Euacuati sum⁹ a lege mortis in q̄ detinebamur: qz dixi: Seruiam⁹ i nouitate spirit⁹ t nō in vetustate lr̄ę? Lex peccū est? Absit. Quare ergo aplē post tanta illa dixit: Lex absit vt sit peccatū? Sed peccatū iquit nō cognoui nisi p legem. Nam concupiscentiā nesciebā nisi lex diceret: Nō cōcupisces.

Rom. 5. Jā modo interrogo te manichęe: mō te interrogo respōde mihi. Mala est lex q̄ dicit: non cupisces? Hoc ne luxuriosus mihi t necq̄ aliqs respōdet? Etenī ipsi boles flagitiosi qñ reprehendunt erubescunt: t quādo sūt inter castos: lasciuire nō audēt. Si ergo malā dicas esse legē quę dicit: nō cupisces: impune vis concupiscere: accusas legem qz petrit libidinem. Fratres mei si non audiremus aplm dicentē: lex peccatū est: absit: sed tantūmō verba legis cōmemoratē: vbi dictū est: non cōcupisces: etiā legem illo nō laudante: nos eam laudare deberem⁹: illaq̄ laudare: nos accusare. Ecce lex: ecce desup tuba diuina clamat bō: Nō cupisces. Non cupiscere: reprēdē si potes: fac si reprēdē

L nō potes. Audisti nō cupisces: reprēdere nō audes. Quia bonū est qđ dixit: nō concupisces: malū est concupiscere. Malū culpat lex: a tuo malo prhibet lex. Ergo concupiscere malum culpat lex: a tuo malo prhibet lex. Ergo fac qđ iubet lex: noli facere qđ vetat lex: noli cōcupiscere. Sz qđ ait aplūs? Cōcupiscentiaꝝ nesciebam nisi lex diceret: Nō concupisces. Jbam enī post cōcupiscētiam meam: t qua trahebat currebā: eiusq̄ illecebras blādas: t ex carnali suauitate iocundas magnā felicitatē arbitrabar. Laudat enī peccatoꝝ: ait lex: i desiderijs animę

Ps. 9. suę: t qui iniqua gerit: benedicit. Jnuenis hominē concupiscentias suas carnales secantes: totūq̄ se illio seruū donantem: occupari vndiq̄ voluptate: fornicari: inebriari: nō dico amplius fornicari in q̄ inebriari. Hęc dixi quę licite cōmittunt: sed nō dei legibus. Quis enī aliquādo ad iudicem ductus est: qz meretricē lupanar intrauit? Quis enī aliquādo in publicis tribunalib⁹ accusatus est: quia p suas listrias lasciuus imundusq̄ deflurit? Quis aliquādo babēs vxorem qz ancillam suā vitiauit: crimē luenit? Sed in foro: non cęlo: in lege mundi: nō in lege creatoris mūdi. Luxuriosus aūt imundus atq̄ lasciuus felix dicit: abundare voluptatib⁹: frui delitijs. Jam vo si se etiā vino ingurgitet: si bibat mēsuras sine mēsura: parū est qz non inuenit crimen: etiā viri fortis accipit nomē: tanto nequior: quāto sub poculo inuictior. Cū laudant ista t dicit felix est: magn⁹ est: bene est illi: et nō solū hoc non putat esse peccatū: ꝝ etiā putat vel dei donum: vel certe suaue: blandū t licitū bonū: Procedit lex dei t dicit: Nō cupisces. Ille homo qui putabat magnū bonū esse: magnāq̄ felicitatē estimabat ea quę possit suę concupiscētię nō negare: sequi qua trahit: audit: Nō cupisces: t cognōscit eē peccatū. Deus dixit: hō audit: deo credidit: peccū suū vidit: qđ bonū putabat: malum esse cognouit: voluit frenare cōcupiscentiā: nō ire post eam: strinxit se: conat⁹ est: victus est: qui fuit antea nesciuus malorū suorum: factus est doctus: t petius victus: cępit esse non solū peccator: sed etiā p̄uaricator. Peccator enī t antea erat: sed anteq̄ legē audiret: peccatorē se esse nesciebat. Legem audiuit: peccū vidit: conat⁹ est vincere: supatus atq̄ pstratus est: factus est t legis p̄uaricator: q̄ fuit antea nescius peccator. Hoc dicat aplūs: Lex peccatū est? Absit. Sed peccatū nō cognoui nisi p legē. Nā cōcupiscentiā nesciebam nisi lex diceret: Nō cupisces. Occasiōe aūt accepta: peccū p mādatū operū ē in me oēm cōcupiscētiā. Adhuc erat cupiscētia qñ ali legē secut⁹ peccabas: nūc oppositis tibi obiectibus legis: fluuius concupiscētię quasi frenatus est: paululū siccatus: sed increscente impetu q̄ te ducebat obiect⁹ nullis: obuiit te obicibus ruptis: Cōcupiscentia tua minor erat qñ tuā mouebat libidinem: ois est quādo transcendit t legez. Dic nosse quia magna sit? Dide quid ruperit: Non concupisces. Non homo dixit: deus dixit: creator dixit: iudex ęternus dixit: non quicunq̄ dixit. Fac ḡ quo d dixit. Nō facis: obserua iudicantē qui dixit. Sed quid faciā o homo? Jdeo nō vicisti: qz de te ꝑsūpsisti. Attende ergo nūc supiora: quę videbāt obscura. Cō

D eñ essem⁹ in carne. Verba q̃ supiora dix̃m⁹: vnde cepit lectio ꝙ obscura videbat: Ro.7. attendite. Cum ergo essem⁹ in carne: passiones pcrōz ꝙ p legē sūt. Unde p legē sūt: Quia eram⁹ in carne: ꝓsumebamus de carne. Cum eñ qui loquebat aplus: tam erat de ista carne: Non vtiq; sed ſm dā⁹ vitę modum: ꝙ loquebat: ꝙ quib⁹ loquebat in carne erant. Quid est ergo: Cū essemus in carne: nisi cum de carne ꝓsumerem⁹: hoc est de nobis considerem⁹? Homini eñ dictum est: et de hominib⁹ dictū est: Videbit Ps.49. omīs caro salutare dei. Quid est: Omīs caro: nisi videbit omīs homo? Et ad est: Verbum caro factum est: nisi verbū homo fact⁹ est? Non eñ verbū ꝙ caro erat ꝙ ala ibi non erat: sed carnis nomīe homo ſsignificat⁹ est: in eo qđ legit: Verbū caro factū est. Ergo cum essem⁹ in carne: id est in cōcupiscentijs versaremur: ibi totam spem nostrā tanq̃ in nobis ponerem⁹: passiones peccatorū quę p legē sunt: auctę sunt p legem: Prohibēdo eñ fecerūt ꝙuaricatorē legis: qr ille qui ptꝛuaricator est factus: deū nō habuit adiutorem. Grauabant ergo in membris nostris: vt fructum ferēt. Cui: nisi morti? Si damnādus erat peccator: quā spem habet ꝙuaricator? Ergo o homo vicit te cōcupiscētia tua: vicit: quia in malo loco te inuenit. Inuenit te in carne: ideo vicit. Migra inde: Quid expauescis? Non tibi dixi vt moriaris: imo Col.3. audeo dicere: dixi vt morīar. Si mortui estis cum christo: quę sursū sunt quęrite. In carne viuens: noli esse in carne. Omīs caro fe.40. num: verbum aūt dñi manet in ęternū. Dominus fiat refugiū tuū. Instat concupiscētia: viget te: magnas vires accepit aduersū te: ꝓhibitione legis grandior facta est: maPs.60 ior hostis pater⁹: sit dñs refugiū tuū: turris fortitudinis a facie inimici. Noli ergo esse in carne: in spiritu esto. Quid est: i spū esto? In deo spem pone. Nam si posueris spem in ipso spiritu: quō est iterū spūs tu⁹? In carne labit: qr nō eum dedisti illi a q̃ suspendat. Non se continet: Si cōtinet: noli remanere in te: transcēde te: in illo te pone qui fecit te. Nam si spem in te habueris: accepta lege ꝙuaricator eris. Inuenit te hoPs.49. stis nudum refugio: inuadit te. Ne forte rapiat velut leo: ꝙ nō sit qui eruat: attēde verba apostoli legē laudātis: se accusantis: reum se sub lege facientis: ꝙ ꝓsonā forte tuam in se transfigurātis ꝙ dicentis tibi: Peccatam nō cognoui nisi p legem: Nam concu- Ro.7. piscentiam nescieb̄ nisi lex diceret: Nō cōcupisces. Occasione aūt accepta: peccatū p mandatū operatū est in me omnē concupiscentiaz. Sine lege eñ peccatū mortuū est. Quid ē mortuū est? Tacet: nō apparet: omnino tanq̃ sepultum ignorat. Aduenięnte aūt mādato: peccatū reuixit. Quid est: reuixit. Apparere cepit: sentiri cepit: rebellare aduersuz me cepit. Ego aūt mortuus sum. Quid est: mortu⁹ sum? Preuaricator fact⁹ sum: ꝙ inuentū est mihi mādatū qđ erat in vitā. Videte quia lex laudat: mandatū qđ erat in vitā. Qualis eñ vita est nō cōcupiscere? O vita dulcis. Dulcis est quasi voluptas concupiscentię. Verū est: nec eam homines sequerēt nisi dulcis esset. Theatrū: spectaculū; meretrix lasciua: turpissima cantilena: dulcia sūt ista concupiscētię? Dulcia plane: suauia: delectabilia: Sz narrauerūt Ps.118. mihi iniusti delectationes suas: sed nō sicut lex tua dñe. Suauia sunt: dulcia sunt: delectabilia sunt: ſ audi meliora: Narrauerunt mihi iniusti delectationes suas: ſ nō sicut lex tua dñe: ſcitis ala ꝙ huiusmodi delectationib⁹ delectat: vbi turpitudine nulla inquinatur: ꝙ veritatis serenitate purgat. Quez enim delectat lex dei ꝙ sic delectat vt omnes delectationes lasciuię vincat: non sibi arroget istam delectationē: dñs dabit suauitatem. Quid dicis? Dñe da mihi illaz suauitatē vel illā? Suauis es dñe: ꝙ in tua suauitate doce me iusticias tuas. In tua suauitate doce me dñe: ꝙ doces me. Tūc discō vt faciā: ſi in tua suauitate doceas me. Ętęz ꝙdiu blandię iniquitas: ꝙ dulcis est iniquitas: amara est veritas. In tua suauitate doce me: vt suauis sit veritas: dulcis contaminet iniquitas. Multo melior est ꝙ suauis veritas: ſ sanis suauis ē panis. Quid melior ꝙ ſcian⁹ pane ęgrotis? Sz ſi non obstupescat dentes iniquitas. Scptura eñ dicit: Sicut vua acer- Prouerb.10. ba dentibus nocet ꝙ fum⁹ oculis: sic iniquitas vtentibus ea. Quid pdest qz panē laudatis: ſi male viuatis? Nō laudatio nō manducatio. Cū ꝙ audis verbuz: cū audis verbum iusticię ꝙ veritatis ꝙ laudas: multo laudabili⁹ ē si facias. Fac ergo qđ laudas. An dicturꝰ es: volo ꝙ non valeo. Quare nō valeo? Quia sanitas nō est. Unde sanitatē pdidisti: nisi qz peccādo creatorē offendisti?

Sancti

Ergo vt eius panē quē laudas cū suauita-
Ps.40. te:id est cū sanitate manduceo:dic illi:Ego
dixi dñe miserere mei:sana animā meam q
peccaui tibi. Ergo inḡt inuētū ē mihi māda
tū qđ erat in vitā : hoc esse in mortē . Erat
eñ sibi antea ignotus peccator:factꝰ est ma
nifestꝰ ꝓuaricator. Ecce inuētū ē illi in mor-
tem:qđ erat in vitam. Occasione autē inḡt
accepta:peccatū p mandatū fefellit me: ꝛ p
illud occidit . Sic factū ē ꝑmo in paradiso.
Fefellit inquit me:occasione accepta p mā
datū Vide serpentē mulieri illi susurrantē.
Quęsiuit ab ea:quid dixerit deꝰ. Rndit il-
Gen 3. la:Dixit nobis deus:Ex omni ligno quod
est in paradiso edetis:de ligno aūt sciētię
boni ꝛ mali nō edetis: Ex eo si ederitis:mor-
te morieminī. Hoc est dei mandatū. Cōtra
serpens:Nō inquit morte morieminī. Scie
bat eñ deus:quia qua die ederitis: apient
oculi vestri:ꝛ eritis tanq̄ dij. Occasiōe ḡ ac
cepta petrā p mandatū fefellit me:ꝛ p illud
occidit. Gladio quē portabas te inimicꝰ oc-
cidit:armis tuis te vicit:armis tuis te iter-
emit. Recipe mandatū: scito esse arma:nō
quibus occidat te:sed quibꝰ a te occidatur
inimicus: Sꝫ noli ꝓsumere de viribꝰ tuis.
Vide paruū dauid ꝓtra goliā: vide paruū
1.Reg.17. ꝓtra ingentē:ꝑ in nomīe dñi ꝓsumentē. Tu
venis ad me inquit cū clypeo ꝛ lancea: ego
in nomine dñi omnipotentis. Sic sic:alter
non:olno alter nō ꝓsternit inimicus. Qui
ꝓsumit de viribus suis :anteq̄ pugnet ipe
ꝑ ꝓsternitur. Videte tamē charissimi: videte
etiam atq̄ etiam paulū apostolū contra fu
rorē manichęoꝝ esse legis duuinę aprissimū
laudatorē: videte quid adiūgat: Itaq̄ lex
quidē sancta :ꝛ mandatū sanctū ꝛ iustum ꝛ
bonum. Rūquid vberius laudari potest?
Paulo ante verbo illo qđ dixit: Absit:defē
derat crimen:non laudauerat. Aliud est cri
mine obiecto defendere: aliud debito pię-
conio ꝓdicare crimē. Obiectū fuit:Quid ḡ
dicimꝰ? Lex peccatuz est? Defensio. Absit.
Uno verbo defendit veritas: quia magna
est apostoli defendentis auctoritas .Quid
2.Cor.13. diu defendat? Suffiat: Absit . An vultis
inquit experimentū accipere eiꝰ qui in me
Ro.7. loquit christus? Modo autē. Itaq̄ lex san
ta quidē:ꝛ mandatū sanctū ꝛ iustum ꝛ bo
num. Quod ergo bonuz est: mihi factū est
mors? Absit:quia bonū nō est mors: ꝑ pec
catum vt apareat peccatū p bonū operatū

Augustini

est mihi mortem. Mors nō est lex:sed pec
catum est mors. Jāduū autē dixerat: Si
ne lege peccatum mortuū est: Ubi vos ad
monuerā:q: mortuū est: dixit:absconditus
latet:non aparet: modo videte q̄ vere ita
dictū sit: Peccatū inquit vt apareat pecca
tum. Non dixit vt sit: qz erat ꝛ quādo non
aparebat. Peccatū vt apareat peccatum:
qz concupiscentiam nesciebam:nisi lex dice
ret: Nō concupisces. Nō ait:cōcupiscentiā
non habebam:sed cōcupiscentiā nesciebā.
Sic etiā hic nō ait: Ut sit peccatum: sed vt
apareat peccatū p bonuz mihi operatū est
mortem. Quā mortē? Ut fiat sup modum
peccator:aut peccatum p mandatū. Super
modū peccator. Quare sup modum? Quia
iam ꝓuaricatio. Videte ergo fratres: vide
te genus humanū a prima illius primi ho
minis morte defluxisse. Etenim petrā a pri- Ro.5
mo homine intrauit in hunc mundū:ꝛ per
peccatuz mors:ꝛ ita in omnes homines p-
transiit. Pertransiit: verbum attendite:qđ
audistis considerate: videte quid est ptran
siit. Pertransiit:inde est ꝛ paruul⁹ reus:pec
catum nondū fecit:ꝑ traxit. Etenī illud pec
catum non in fonte mansit sed ptransiit:nō
in illū aut illum:sed in omnes homines per-
trāsiit. Genuit peccatores morti obnoxios
primꝰ peccator: primus ꝓuaricator: Uenit
ad sanādos de virgine saluator: q̄ ad te nō
qua venisti: venit. Non eñ ille de concupi-
scentia maris ꝛ fęminę: non de illo vinculo
cōcupiscētię. Spūs inquit sanctus supueni Luc.
et in te. Dictū ē hoc virgini: dictū est fideli
feruenti:non concupiscentię carnis ęstuan
ti:Spūssanctus supueniet in te:ꝛ virtus al
tissimi obūbrabit tibi. Quę tale obūbracu-
lum haberet:quādo ardore libidinis ęstua-
ret? Quia ergo non qua venisti ad te venit:
liberat te. Ubi te inuenit? Uenundatū sub
peccato: iacētem in morte primi hominis:
trahentem peccatū primi hominis:haben-
tem reatū anteq̄ habere possis arbitrium.
Ecce vbi te inuenit: quādo paruulū inue-
nit. Sꝫ paruulus ętatē excessisti: Ecce creui
sti:primo peccato multa addidisti: legē ac-
cepisti:ꝓuaricator extitisti. Sꝫ noli esse sol-
licitus: Ubi abundauit peccatū:supabun- Ro.5.
dauit gratia. Cōuersi ad dñm.
Ro.7.

De verbis Apostoli: Lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognoui nisi p lege: : Sermo.v

Ad hesternā lectionē de sancti apostoli Pauli epla q̄ sermoni affuistis: audistis: illa lectio sequit̄ q̄ hodie recitata est. Adhuc vsq; ille difficilior tractatus locus: quē vobis in adiutorio dñi nostri quantū me religioso apud eum adiuuatio affectu: p̄ viribus quas dare dignat exponere tentabo: tractare suscepimus. Patientiam mihi ꝓbeat charitas vestra: vt si habeo ꝓpter obscuritatē rerū difficilē disputationem: saltem habeā facilē vocē. Si enī vtrūq; sit difficile: multū laborat: et vtinam non sine causa laboraret. Ut aūt ꝓfit labor noster: sit patiens auditor vester. Quia legem nō culpat apls: hesterna die audiendus quātū existimo satisfecim⁹. Ibi quippe ait: Ro.7. Quid ergo dicim⁹? Lex peccatū est? Absit. Sed peccatū non cognoui nisi p̄ legē. Nā cōcupiscentiā nesciebā: nisi lex diceret: Nō concupisces. Occasione aūt accepta: peccatū p̄ mandatū operatū est in me oēm cōcupiscentiam. Sine lege enī peccatū mortuum est: id est latet: nō apparet. Ego aūt viuebā aliquādo sine lege: Aduenīēte aūt mādato peccatū reuixit. Ego aūt mortu⁹ sū: et inuentū ē mihi mādatū qđ erat i vitā. Quid enī tam ptinēs ad vitā: q̄: Nō concupisces? Hoc cē in mortē. Peccatū enī occasiōe accepta p̄ mādatum fefellit me et p̄ illud occidit: concupiscentiā terruit nō extinxit: terruit nō ostendit: fecit timorē pēne: nō amorē iustitie. Itaq; inquit: lex quidē sancta: et mandatū sanctum et iustū et bonū. Qđ ḡ bonū est: mihi factus est mors? Absit. Non enī lex mors: sed peccatū mors. Quid ergo ex occasione mandati? Sed peccatū vt appareat peccatū: latebat enī quando mortuū dicebat: per bonū mihi operatū est mortē: vt addita p̄uaricatiōe fiat supra modū peccator: augens peccatū per mandatū: q: p̄uaricatio peccato non adderet: si nō esset mandatū. Alio enī loco Ro.4. dicit apte idem apls: Vbi enī lex nō ē: nec p̄uaricatio. Quid ergo? Quid dubitam⁹ ad hoc legē esse datā vt inueniret se homo? Quādo enī de⁹ non ꝓhibebat a malo: latebat se homo: vires suas languidas nō inuenit: nisi quādo legem ꝓhibitionis accepit. Inuenit ergo se: i malis inuenit se. Quo fugit se? Quocūq; enī fugerit se: sequit̄ se. Et quid ei ꝓdest de se inuēto scientia: quā faciat ꝓscientia? Loquit̄ ḡ et in ista lectione q̄ Ro.7. hodie recitata est ille qui inuenit se. Sciēs inquit q: lex spīritalis est: ego aūt carnalis sū: venūdat⁹ sub peccato. Quod enī operor ignoro. Non enī qđ volo hoc ago: sed qđ odi illud facio. Quērit hoc loco magna diligēB tia quis intelligat: vtrum ipse apls qui loquebat: an alium aliquē in se transfigurauit quē tūgeret i se: sicut dixit q̄dā loco: Hec 1.Cor.4. aūt oīa transfiguraui in me et apollo ꝓpter vos: vt a vobis discatis. Si ergo apostol⁹ loquit̄: quod nemo dubitat: et cū dicit: Nō qđ volo ago: sed quod odi illud facio: non de altero sed de se ipso dicit: qđ sum⁹ intellecturi fratres mei? Ita ne apostol⁹ paulus nolebat: vbi gratia: facere adulterū: et faciebat adulterū? Nolebat cē auar⁹: et erat auarus? Quis aūt nostrū audeat se includere tali blasphemia: vt de apls sentiat? Forte ḡ alt⁹ est alius: forte tu eo: aut tu eo: aut ille ē: aut ego sū. Si ḡ alios nr̄m intellectū ꝗsū de ipso audiam⁹: et nō irati non corrigam⁹. Si aūt ipe ē: forte enī et ipe ē: nō sic intelligam⁹ qđ dixit: Nō qđ volo ago: sed qđ odi illud facio: tāq; velut cē cast⁹ et cēt adult⁹: aut velut cē misericors et cēt crudel: aut velut esse pi⁹ et esset impi⁹. Nō ad hoc accipim⁹: Nō enī qđ volo ago: sed qđ odi illō facio. Sz ad qđ? Volo nō concupiscē: et concupisco. Lex qđ dicit Nō concupisces. Hoc legē audiuit: vinū agnit: bellū indixit: captiuitatē inuenit: sed forte alius hoc: nō apls. Quid ḡ dicim⁹ frēs mei? Nō hz vllā concupiscētiaz apls in carne sua quā hbe nollet: cui nō existēti: instanti: suggerēti: sollicitāti: ꝑstruēti: tēptāti nō ꝓsētiret? Dico charitati vīc: Si credidcrimus apl̄m nullā ꝓsus habuisse infirmitatē concupiscētie cui reluctaret: multū credimus de illo: atq; vtinā ita sit. Non enī inuidere nos oportet apls: sed apl̄os imitari. Verūtū charissimi audio ipm apl̄m ꝓsistentē nōdū eū ad tantā ꝑfectionez iustitie puenisse: qñ in angelis eē credim⁹: q̄ angelor⁹ ꝗlitatē speram⁹: si ad hoc qđ volum⁹ pueniam⁹. Quid enī aliud nobis ꝓmittit i resurrectiōe vbi ait: In re- Matth.22. surrectione mortuor⁹ neq; nubēt neq; vxores ducēt: nō enī incipiēt mori: sed erūt ꝗles angelis dei? Dicit ḡ alios: Et tu vī scio q: paulus apls angeli iustitiā et ꝑfectionē nōdum habebat? Non facio iniuriā apl̄o: nō credo nisi apl̄o: alium testē nō quero: suspicantē non audio: nimiū laudantē nō curo. Dic mihi ꝑcte apls de teipso: vbi nemo dubitat: q: de teipso loqueris. Nā vbi dixisti:

Ro.7. Nō qō volo ago: ꝑ qō odi illud facio: existant q̄ dicant: q̄ aliū in te nescio quē trāsfiguraueris laborantē: deficientē: victū: captiuum: Tu mihi dic de te: vbi nemo dubitat
Phil.3. q̄: loq̄ris de te. Fratres: ait apl̄us: ego meipm nō arbitror: apprehēdisse. Et q̄d fac? Unū aūt: q̄ retro oblit⁹ i ea q̄ antea sūt extent⁹: fm intēcionē ait: nō fm pfectionē: fm intentionē sequor ad palmā supnę vocationis dei in chr̄isto iesu. Supra iam dixerat: Nō q̄ iam acceperim: aut iā pfect⁹ sim: Adhuc ꝓtradicak ꝛ dicit. Dicebat ista apl̄us: q̄ nōdū puenerat ad imortalitatē: non q̄ nō puenerat ad iustic̄ię pfectionē: Jam ꝙ tam iustus erat q̄ sūt angeli: ꝑ nōdū imortalis sicut angeli sunt. Ergo pfectionē iustic̄ię iā tenebat: ꝑ sequēdo palmā supnā imortali-
L tatem quer̄ebat. Dic nobis ſacte apl̄e aliū aliquē manifestiorē locū: nō vbi quer̄i imortalitatem: ꝑ vbi confiteris mortalitatē. Et hic iam susurrak: iā ꝓtradicak. Video: mihi audire quoūdā cogitationes: ꝛ hic dicitur mihi: Vex est: noui q̄d dictur⁹ es: Confitetur infirmitatē: ꝑ carnis nō mētio: confitek infirmitatē: sed corporis nō animi. Jn animo aūt est pfecta iustic̄ia: nō in corpore. Nā q̄s ignorat vtiq; apl̄m in corpore fuisse fra-
2.Cor.4. gilē: corpore fuisse mortalē: sicut dicit: Habem⁹ thesaurū istū in vasis fictilib⁹? Quid tibi q̄ cum vase fictili? De thesauro aliquid loquere: Si aliquid min⁹ habuit: si erat q̄s ei ad aurū iustic̄ię posſit addi inueniamus:
2.Cor.12. ipsū audiam⁹: ne iniurios existimemur. Et ne magnitudine reuelationū meaꝝ. Apl̄s dic: Jn magnitudine reuelationū meaꝝ ne extollar. Nempe hic agnoscatis apl̄m habē tem magnitudinē reuelationum: ꝛ timentē elationis ꝯcipitū. Ut ꝙ noueris q̄ ꝛ ipse apl̄s qui volebat alios saluos facere adhuc curabat: vt noueri q̄ ꝛ ipe adhuc curabatur: si magnipēdis ipsi⁹ honorē: audi nō me: ipsum audi: audi confitentem vt sentias docētē: Audi: Et ne magnitudine reuelationū meaꝝ extollar. Ecce iā possum dicere apl̄o paulo: Ne extollari sancte apl̄e: tu ne extollaris: adhuc cauendū est tu ne extollari? Adhuc timendū est: tu ne extollari? Adhuc huic infirmitati medicina quęrēda est? Quid mihi inq̄t dicit ru? Et tu audi q̄d
Ro.11. sim: et noli altū sapere: sed time: Audi quō breuis agm⁹ ingrediatur: vbi aries sic dicitatur. Ne magnitudine inquit reuelationū mearū extollar: datus est mihi stimul⁹ carnis meę: angel⁹ sathanę qui me colaphizet. Qualē tumorē timuit: qui mordacissimus epithema accepit? Jaz ergo mō dic q̄: tāta illoū erat iustic̄ia: quāta est in angelis sanctis: an forte ꝛ angel⁹ sanctus in cęlo ne extollat: accepit stimulū angelus sathanę a q̄ colaphizet? Absit hoc a sctis angel⁹ suspicari. Noies sum⁹: apl̄os scrō holes agnoscamus: vasa electa ꝑ adhuc fragilia: adhuc in hac carne pmanētes: nōdū in cęlesti patria triūphātes. Ergo q̄n dñm ter rogauit vt ab illo ille stimul⁹ auferret: nec audit⁹ est ad volūtatē: q̄ exaudit⁹ est ad sanitatē: forte nō indecenter ipse loquit vbi dicit: Scim⁹ aūt Ro.7 D
q̄: lex spiritalis ē: ego aūt carnalis sū. Ergo Bal.
carnalis apl̄s qui alios dicebat: Vos q̄ spiritales estis instruite hmōi in spū lenitat̄: alios tanq̄ spiritales alloquit: ꝛ ipse carnalis est? Sz quid dixit ꝛ ipis spiritalibus: q̄ nōdū erant securi: nondū erant in pfectiōe cęlesti ꝛ angelica: nondū erāt in illa⁹ patrię securitate: ꝑ in huius pegrinationis sollicitudine vsabant? Quid eis dixit? Certe spiritales eos vocauit. Vos inquit qui spiritales estis: instruite huiusmodi in spū lenitatis: intēdēs teipsū ne ꝛ tu tēpteris: Ecce quā spiritalē iam apellauit ętatē. Timuit illi tēptatiōis fragilitatē: vnde posſit tēptari spiritalis. Et si non ex mēte: vtiq; ex carne. Spiritalis enī q̄: fm spiritū viuit: adhuc aūt ex pte mortal carnis: idē spirital: idēq; carnalis. Ecce spirital: Mēte fuio legi dei: ecce carnalis: Carne aūt legi peccati. Jdē ꝙ ipe ꝛ spiritalis ꝛ carnalis? Jdē plane ꝙdiu hic viuit ita est. Noli mirari quisq̄ eo q̄dq̄ carnalibus cōcupiscentijs cedis atq; cōsentis: q̄ eas vel bonas putas ad explēdā libidinis saturitatē: vel certe sic iā vides malas vt eis nī cedēdo cōsentias: ꝛ quo ducūt sequaris ꝛ ea ꝙ male suggerūt ꝑpetres: tot⁹ carnalis es tu: tu tu quisq̄ talis: ꝛ tot⁹ carnalis es. Si aūt cōcupiscis quidē q̄ lex vetat cū dicit: Nō cōcupisces: seruas tñ aliud Ro.
q̄ item lex iubet: Post ꝯcupiscentias tuas Ecc.
non eas: mēte spiritalis es: carne carnalis. Aliud est enī ꝯcupiscere: aliud p⁹ ꝯcupiscētias suas nō ire. Nō ꝯcupiscere eis pfecti est: post concupiscentias suas nō ire pugnātis est: luctātis est: laborātis ē. Vbi seruet pugna: quare desperat victoria? Quādo erit victoria? Qñ absorbet⁹ mors i victoria: tūc 1.Cor

eñ vox erit triũphantis: nõ iudex pugnãtis. Quãdo futura est vox illa triũphãtis? Cũ corruptibile hoc induerit incorruptionem: & mortale hoc induerit imortalitatẽ. Tunc dicet victoriã: audi exultãtẽ: expecta triumphantẽ. Tunc dicet sermo q̃ scriptus est: Absorpta ẽ mors in victoria. Ubi ẽ mors contentio tua? Ubi est mors aculeus tu⁹? Ubi est? Ecce erat: & nõ est. Ubi ẽ mors cõ
Ro.7. tentio tua? Ecce mortis cõtentio: Scim⁹ q: lex spiritalis est: ego aũt carnalis sũ. Si q̃ aplõ de seipso dicit: si dico non firmo: si aplõ dicit: Scim⁹ q: lex spiritalis est: ego aũt carnalis sum: mẽte eñ spiritalis: corpore carnalis. Quãdo tot⁹ spiritalis? Cũ
1.Cor.15 seminat corp⁹ animale: resurget corp⁹ spirituale. Modo ergo qñ seruet mortis cõtentio: nõ q̃ volo ago: ex parte spiritalis: ex parte carnalis. Ex parte melior spiritalis: ex parte inferior carnalis. Adhuc ꝓfigo: nõdũ
Ro.7 vici: magnũ mihi est non vinci. Nõ q̃ volo ago: sed q̃ odi illud facio. Quid facis? Concupisco. Et si concupiscẽtię nõ consentio: & si post cõcupiscentias meas nõ eo: tñ adhuc cõcupisco: & vtiq; etiã in ipsa parte ego sum. Nõ eñ ego in mẽte: & alius in carne. Sed quid igitur ipse ego? Quia ego in mẽte: ego in carne. Nõ eñ duę naturę contrarię: ꝑ ex vtroq; vn⁹ homo: q: vnus de⁹ a quo factus est homo. Igit ipse ego: ego ipse mẽte seruio legi dei: carne aũt legi peccati: mẽte nõ consentio legi peccati: sed tñ nollẽ esset in mẽbris meis lex vlla peccati. Quia q̃ nollẽ & tamẽ est: nõ q̃ volo ago: q: concupisco & nolo: nõ q̃ volo ago: ꝑ q̃ odi illud facio. Quid odi? Concupiscere. Odi ꝛcupiscere: & tñ ago illud carne nõ mẽte. Quod odi illud facio. Si aũt q̃ nolo illud facio: cõsentio legi qñ bona est. Consentires legi: si q̃ vellem facere: facis q̃ lex odit: quõ cõsentio legi? Prorsus si q̃ nolo hoc facio: cõsentio legi qñ bona est. Quomõ? Quia iubet lex: Nõ cõcupiscas. Quid volo ego? Nõ concupiscere. Volẽdo q̃ vult lex: cõsentio legi qñ bona est. Si diceret lex nõ cõcupiscas: & ego vellem cõcupiscere: non cõsentirẽ legi: & omnino ab illa volũtatis puersitate diuersus existerem. Dicente eñ lege: non concupisco: et ego vellẽ concupiscere: nõ consentirẽ legi dei. Quid modo? Quid dicis o lex? Non cõcupisces. Et ego nolo cõcupiscere: & ego nolo: q̃ nõ vis: nolo: ideo cõsentio: q: q̃ non vis nolo. Nõ implet leges infirmitas mea: sed legẽ laudat voluntas mea. Ergo si q̃ nolo hoc ago: & ideo cõsentio legi: q: nolo q̃ non vult: nõ q: ago q̃ nolo: Ipsũ eñ agere concupiscere est: nõ ꝛcupiscentię ꝛsentire: ne aliqs iã in aplo peccãdi sibi ꝙrat exẽplũ: et det malũ exẽplũ: nõ q̃ volo ago. Quid eñ lex dicit? Nõ ꝛcupisces. Et ego nolo ꝛcupiscere: & tñ ꝛcupisco: q̃uis cõcupiscẽtię meę assensũ nõ ꝓbeã: q̃uia p⁹ eam nõ eam: resisto eñ: auerto mentẽ: nego arma: teneo mẽbra: & tñ fit in me quod nolo. Quod nõ vult & lex: nolo cũ lege: q̃ non vult nolo: ergo cõsentio legi. Sed q: ego sũ in carne: ego sum in mẽte: ꝑ magis ego sum in mente q̃ in carne. Quia ego sũ in carne: ego sum in mẽte: ego sũ in regẽte. Mẽ eñ regit: caro regit: et magis sũ ego in eo q̃ rego: q̃ in eo in q̃ rego. Quia q̃ magis ego in mente: nũc aũt iam non ego operor illud. Nũc aũt quid est? Nunc autẽ iam redempt⁹: q̃ fui antea sub peccato venundatus: iam accepta gratia saluatoris: vt mente condelecter legi dei: nõ ego operor illud: sed q̃ habitat in me peccatum: Scio eñ q: nõ habitat i me. Iterũ ergo in me: audi q̃ sequit: hoc est i carne mea bonum. Velle eñ mihi adiacet: Scio. Quid
§ scio? Quia nõ habitat in me: hoc est in carne mea bonũ. Iamdudũ dixeras: q̃ operor: ignoro. Si ignoras: quõ scio? Modo dicis ignoro: modo dicis scio: ego quõ intelligã nescio. An hoc est quod intelligo? Ubi eñ ait: q̃ operor ignoro: dixit ignoro: nõ approbo: non accepto: non mihi placet: non cõsentio: non laudo. Nõ eñ & christus eos ignorabit quib⁹ dicturus est: Nõ Matth.7
noui vos. Prorsus etiã hoc intelligo: Q̃ eñ operor ignoro: q: non q̃ facio ignoro. Nõ eñ ego opero: illud: ꝑ id q̃ in me habitat peccãtũ: ideo ignoro: q: non ego facio: sicut dictũ est de dño: Eum qui non nouerat 2.Cor.5
peccatũ. Quid est q̃ nõ nouerat? Ergo nõ nouerat q̃ arguebat? Nõ nouerat q̃ puniebat? Si ergo nõ nouerat quod puniebat: iniuste puniebat. Quia vo iuste puniebat: nouerat q̃ puniebat: & tñ peccatũ non nouerat: q: peccatũ non fecerat. Nõ eñ operor ignoro: nõ eñ quod volo ago: sed q̃ odi illud facio. Si aũt q̃ nolo hoc facio: consentio legi qñ bona est. Nũc aũt

accepta iam gratia: nō ego opero: illud: libera est mens: caro captiua. Non ego opero: illud: sed id qō in me habitat peccatū. Scio enī qz nō habitat in me: hoc est in carne mea bonū. Velle enī adiacet mihi: pficere aūt bonū nō. Nō adiacet pficere. Adiacet velle: pficere non adiacet. Non enim facere: sed pficere. Nō enī nihil facio? Rebellat ꝓcupiscentia: ꝛ nō cōsentio: delectat vro: aliena ꝛ nō annuo: mentē auertis: in secretariū mētis intras. Vide fons strepētem cōcupiscentiā: pfer aduersus eam sententiam: mūdana cōscientiā. Volo iocos non facio. Puta qz delectat: non facio: habeo cui cōdelecter. Cōdelector enī legi dei fm interiorē hoiem. Quid tu de carne tua tumultuario? Quid delectationes stultas temporales: fluxas: vanas: noxias: tumultuose suggeres: ꝛ eas ꝙsi garrula mihi narraꝝ? Narrauerūt mihi iniuste delectationes: vnde est ꝛ ista cōcupiscentia: Narrat mihi delectationes: ꝓ nō sicut lex tua dīe. Condelector: enī legi dei: non de me: sed de gratia dei. Tu concupiscētia in carne tumultuario: mentē tibi nō subdis. Jn deo sperabo: non timebo quid faciat caro: hoc est mente non consentiente tumultuak caro. Jn deo inquit sperabo: nō timebo qd faciat caro. Sicut nec aliena: ita nec mea. Qui ꝙ in se hec ait: nihil facit? Multuꝝ facit: magnū est qō facit: sed tamē nō pficit. Quid est enī pficere? Vbi est mors cōtentio tua? Ergo velle adiacet mihi: perficere aūt bonū non. Non enī qō volo facio bonum: ꝓ qō nolo malū hoc ago. Et repetit: Si aūt qō nolo ego hoc facio: id est cōcupisco: iam non ego opero: illud: sed id qō in me habitat peccatū. Jnuenio ꝙ legē mihi volenti facere bonū. Bonā inuenio legē: bonū est lex: bonum aliquid est lex. Unde ꝙ pbo? Quia implere volo. Jnuenio ꝙ legē mihi volenti facere bonū: quoniā mihi malum adiacet. Mihi: ꝛ hoc mihi. Nū enī caro non mea: aut de alia substātia caro: aut de alio principio caro: aut anima ex deo: ꝛ caro de gente tenebrarū? Absit. Languor repugnat sanitati. Semiuiuus iacebat in via: curak adhuc: sanentur oīes languores eius. Non qō volo ago: sed quod odi illud facio. Si aūt quod nolo ego illud facio: inuenio ergo legē volenti mihi facere bonū: quoniā mihi malū adiacet. Quod malū? Condelector enī legi dei scōm interiorem hominē. Video aliā legem in mēbris meis repugnantē legi mentis meę: et captiuū me ducentē in lege peccati quę est in mēbris meis. Captiuū: ꝓ ex carne. Captiuū: sed ex parte. Nam mens repugnat ꝛ condelectak legi dei. Sic enī intelligere debemus: si de seipso apostol⁹ loquit. Jā ergo si mens non cōsentit peccato titillanti: suggerenti: blandiēti: si mens nō cōsentit qui habet alias interius delectationes suas: delectationib⁹ carnis nulla ex parte ꝓferendas: si ergo nō consentit: ꝛ est in me quiddā mortuū: mors adhuc contēdit: sed mēo viua nō cōsentit. Nūqd ipa mors nō est in te? Nunquid illud qō mortuū est nō pertinet ad te? Adhuc tibi est contentio. Quid etiaz inde sperandū est? Miser ego homo: ꝛ si nō in mente: tamē in carne miser homo. Nō enī in mente homo: ꝛ in carne nō homo. Quis enī vnq̄ carnem suam odio habuit? Miser ego homo: quis me liberabit de corpore mortis hui⁹? Quid est hoc frēs? Quasi carere vult corpore? Quid festinas: si tantū tibi est intentio tua vt corpore careas? Mors qcq̄ vētura ē: ꝛ te ab isto corpore mortis dies aduenīēs vltim⁹ ꝓcul dubio liberabit. Quid est ꝓ magno quod gemis? Quid est qō dicis: qō me liberabit? Mortalis loqueris: mortur⁹ loqueris: separatio mentis a carne quādoq̄ ventura est: ꝓpter breuitatē vitę nūq̄ longe est: ꝓpter quotidianos casus quādo sit nescis. Ergo siue festines: siue tardes: ois vita humana breuis est. Quid ꝓ magno gemis ꝛ dicis: Quis me liberabit de corpe mortis huius? Et adiūgit: Gratia dei p iesum christū dominū nostrū. Pagani enī qꝺ non habent gratiā dei p iesum christū dominū nostrū: nō morient: nō die vltimo a carne soluent: nō illo die a corpore mortis huius liberabunt? Tu quidē quid ꝓ magno gratię christi: gratia dei p iesū christuz dīm nostrū: vis tribuere: qz de corpe mortis huius liberaberis? Respondit tibi apostolus: si sensum eius cępimus: imo qz domino adiuuante sine dubio cępim⁹: respōdet tibi apostol⁹ ꝛ dicit: Scio qd loquar: Paganos dicis liberari a corpore mortis hui⁹: Veniet dies vltimus vitę hui⁹ ꝛ soluendus ad temp⁹ a corpore mortis huius: Veniet ꝛ dies quādo oēs qui sūt in monu

Ps.118. Ps.55. 1.Cor.15. Rom.10. Epb. Ro.7 Ioh.5

mentio audient vocem eius: et procedent q̄ bene fecerūt in resurrectionē vite: Ecce liberati a corpore mortis hui⁹. Qui male fecerūt in resurrectionē iudicij: Ecce redierūt ad corpora mortis huius. Corpus mortis huius redit ad impiū: nec inde aliquando soluet. Tunc nō erit vita ęterna: sed mors ęterna: quia pęna ętna. Tu aūt O christi-
Ro.7. ane roga quantū potes: clama ⁊ dic: Miser ego homo: quis me liberabit de corpore mortis huius? Respondet tibi: Securꝰ efficeris nō de te: sed de dño tuo: Securus efficeris de pignore tuo. Spera cū christo regnum christi: iam pignus tenes sanguinem christi. Dic dic: quis me liberabit de corpore mortis huiꝰ? Ut respondeat tibi: Gratia dei p ihesum christū dominū nostrū. Non em̄ sic liberaberis de corpore mortis huius vt hoc corpus nō habeas: habebis: sed nō mortis huius. Ipsum erit: sed non ipsū erit. Ipsū erit: quia ipsa caro erit. Nō ipsum erit: quia mortale nō erit. Sic sic liberaberis a corpore mortis huius: vt mor-
Cor.15. tale hoc induat immortalitatē: ⁊ corruptibile hoc induat incorruptionē. A quo? Per quem? Gratia dei: p ihesum christū dominū nostrum: quia p vnum hominē mors: et p vnum hominē resurrectio mortuoꝝ. Sicut in adam oēs moriunt: inde est quod gemis: inde est quod cum morte cōflgis: inde est corpus mortis huius: Sed sicut in adam omnes moriunt: sic ⁊ in christo oēs viuificabunt. Viuificatus accepto corpore imortali: vbi dicas: Ubi est mors cōtentio tua? Liberatꝰ eris a corpore mortis huiꝰ: nō tamē virtute tua: sed gratia dei p ihesum christū dñm nostrū. Cōuersi ad dñm.

Ro.7. **De verbis Apli: Igitur ipse ego mente seruio legi dei: carne aūt legi peccati. Sermo. VI**

A
Vbi.a b
Eterna lectio sancti Apli cousq; terminata est: vbi dictū est: Igit ipse ego mēte seruio legi dei: carne autē legi peccati. In qua conclusiōe demōstrauit apostolus ad hoc se dixisse que supra dixerat: Jam nō ego operor illud: p id quod in me habitat peccatum: quia nō mente operabat consentiēdo: sed carne cōcupiscendo. Hoc em̄ peccati nomine appellat: vnde oriunt cuncta peccata: id ex carnali cōcupiscentia. Quicquid em̄ est peccatorū in dictis: in factis: in cogitationibus: non exoriunt nisi ex mala cupiditate: nō exoriūt nisi ex illicita delectatiōe, huic ergo illicitę delectationi si resistam⁹: si non consentiamus: si mēbra velut arma nō ministremus: non regnat peccatum in nostro mortali corpore. Peccatū em̄ ante regnauit perdidit: ⁊ sic periit. In hac ergo vita quātum ad sanctos attinet regnū pdit: in alia perit. Hic em̄ regnum pdit: quādo post cōcupiscētias nostras non im⁹: ibi aūt perit quādo dicet: Ubi est contentio tua? Ergo cum dixisset apostolus: Mente seruio legi dei: carne autē legi peccati: subtexit ⁊ ait: Nulla ergo cōdemnatio est nūc Ro.8.
bis qui sūt i christo iesu. Hoc q̄ sūt in carne cōdemnatio est: hoc qui sūt in christo iesu nulla p̄dēnatio est. Ne putares hoc postea futurum: ideo addidit: Nūc. Postea illud expecta: vt nec cōcupiscentia sit in te cōtra quā contēdas: cum qua conflgas: cui nō consentias: quā frenes ⁊ domes: post expecta q: nec ipsa erit. Si em̄ quod nobiscū cōtendit ex mortali corpore ętā postea erit: vbi ē victoria tua: falsū erit. Quid ḡ postea futurū sit scim⁹: Tunc em̄ fiet sermo q̄ scri- 1.Cor.15.
ptus est: Absorpta ē mors i victoria. Ubi est mors contentio tua? Ubi est mors aculeus tuus? Aculeus aūt mortis est peccatum: virtus aūt peccati lex: quia ex p̄hibitione auctum est desiderium: non extinctū: Lex potō dedit virtutē tantūmodo p litteram iubendo: nō p spiritū subueniēdo. Ergo tunc nō erit hoc: p quid nunc? Quid sit nunc quęris: q̄ō ⁊ paulo ante dixit. Nūc aūt iā nō ego operor illud: ⁊ ibi nūc. Quid est: nō ego operor illud? Non cōsentio: nō annuo: non decerno: semp mihi displicet: mēbra mea teneo: Et magnū est hoc. Caro sit ex carne concupiscentia: ⁊ ad carnem p̄tineāt corporis mēbra: quādo non regnat peccatum: id est carnis concupiscentia: pl⁹ habet iuris meus ad tenēda membra carnis ne dentur in arma iniquitatis: q̄ ipsa cōcupiscentia carnis ad mouēda membra carnis. Itaq; concupiscentia est carnis: et membra carnis: meus tamē q: dominatū habet: si tū desuper adiuuet: ne cū ei malue

ptra dei gratiã damus: non regẽ: sed vt tyrannũ faciamus. Tantũ ergo valet mens: sic regit cum regit: vt de mẽbris ipsius carnis contra cõcupiscentias carnis ipsi⁹ possit agere: quod ait apostolus: Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore ad obediendũ desiderijs eius: nec exhibeatis mẽbra vestra arma iniquitatis peccato. Nulla ergo cõdemnatio est nunc his qui sunt in christo iesu: Non sint solliciti si concupiscentijs illicitis titillant: non sint solliciti q̃ videt adhuc esse lex in mẽbris repugnans legi mentis: Nulla eñ condemnatio est. Sed quibus etiam nũc? Quib⁹? Qui sunt in christo iesu. Et vbi est illa de qua diceb at paulo ante: Video aliã legẽ in membris meis repugnantẽ legi mentis meę: ꝛ captiuantem me in lege peccati quę est in mẽbris meis? Sed me dicebat ex carne: non ex mente. Vbi ergo illa lex: si nulla condemnatio est his qui sunt in christo iesu? Lex eñ spirit⁹ vitę i christo iesu: Lex eñ nõ illa in monte syna p litterã: Lex eñ non in illa vetustate litterę: sed spiritus vitę in christo iesu: liberauit te a lege peccati ꝛ mortis. Vt eñ condelecteris legi dei sm interiorem hominẽ: vnde habereo nisi lex spiritus vitę in christo iesu liberaret te a lege peccati ꝛ mortis? Ideo mens humana ne tibi tribuas: ne multũ superbias: imo ne omnino superbias: O mẽs humana q̃ nõ consentis desiderijs carnis: q̃ lex peccati nõ te de arce deponit: lex spirit⁹ vitę in christo liberabit te a lege peccati ꝛ mortis: non te de illa lex liberabit: de qua supra dictũ est: Vt seruiam⁹ in nouitate spiritus: ꝛ nõ in vetustate litterę. Quare illa non liberabit? Nõne ꝛ ipa digito dei scripta est? Nõne digit⁹ dei spiritus sanctus intelligit? Lege euangelium ꝛ vide: quia vbi dicit vn⁹ euangelista: domino dicẽte: Si ego in spiritu dei eycio dęmonia: alius dicit: Si ego in digito dei eycio dęmonia. Si ergo ꝛ lex illa digito dei scripta est: hoc est in spiritu dei: quo spiritu victi magi pharaonis dixerunt: Digit⁹ dei est hic? Si g̃ ꝛ ipsa: imo cũ ꝛ ipsa spiritu dei: hoc est digito dei conscripta sit: quare nõ de illa dicit: Lex eñ spiritus vitę in christo iesu? Lex eñ mortis nõ ipsa dicitur: lex peccati ꝛ mortis nõ illa lex dicit quę data est in monte syna. Lex peccati ꝛ mortis illa dicitur: de qua gemẽs ait: Video aliam legem in mẽbris meis repugnãtem legi mentis meę. Sed illa lex ipsa est quę dicta est: Itaq; lex quidẽ sancta ꝛ mãdatum sanctũ ꝛ iustũ ꝛ bonũ: Et subiecit: Quod ergo bonum est: mihi mors factum est? Absit. Sed peccatum vt appareat peccatum: p bonum mihi operatũ est mortẽ: vt fiat supra modũ peccator aut peccatum per mandatũ. Quid est supra modũ? Vt addat prꝛuaricatio. Data est ergo lex illa: vt inueniretur infirmitas. Parũ est hoc: nõ solum inueniret: sed etiã vt augeret ꝛ vel sic medicus quęreret. Si eñ leuis morbus esset contemneret: si morbus contemneret medic⁹ non quęreret: si medicus nõ quęretur: morbus non finiret. Ideo vbi abũdauit peccatũ: supabundauit gratia: quę deleuit cuncta peccata quę inuenit: et nõ ad peccandũ volũtati nr̃e conanti adiutoriũ subministrauit: vt ipsa volũtas nostra nõ in seipsa sed in domino laudaret. In dño eñ laudabimur tota die: Et i domino laudabitur anima mea: audiant mites ꝛ lętẽtur. Audiant miteo: naꝫ superbi ꝛ litigiosi non audiunt. Ergo quare nõ ipsa est lex digito dei scripta: quę dat adiutoriũ hoc gratię de q̃ loq̃mur? Quare? Quia in tabulis lapideis scripta ẽt: nõ in tabulis cordis carnalibus. Deniq; fratres mei in magno my sterio videte concordiã: videte distantiã. Cõcordiam legis: distantiam plebis. Celebrabat pascha in veteri populo sicut nostis occisõe agni cum azymis: vbi occisio ouis christum significat: azyma aũt nouã vitã: hoc est sine vetustate fermẽti: Vnde nobis apostol⁹ dicit: Expurgate vetus fermentũ: vt sitis noua conspersio sicut estis azymi: pascha eñ nostrum immolat⁹ est christus. Celebratum est ergo pascha in illo veteri populo: nõdum in luce fulgente: sed in vmbra significante celebratum est: ꝛ post ꝗnquaginta dies a celebratõe paschę: sicut computans inuenies qui voluerit: dat lex in mõte syna scripta digito dei. Venit eñ verum pascha: immolat christus: transitum facit a morte ad vitam: Trãsit⁹ eñ interpretatur hebraice pascha. Qõ expłlit euãgelista dicens: Cum aũt veniret hora vt transiret iesus de hoc mundo ad patrẽ. Celebratur ergo pascha: resurgit dñs: facit transitum a morte ad vitã qõ est pascha: Et numerãt quinquaginta dico: ꝛ venit spũssan

Ro.6. Ro.8. Ro.7. Exo.31. Matth.12. Luc.11. Exo.8. Exo.31. Ro.7. Ro.5. Ps.4. Ps.33. 1.Cor.5. Exo.12. 16.de.C. dei.ca.4 1.Cor.5. Exo.23. Ioh.13.

ctus dignus dei. Sed videte ibi quō: ⁊ hic quomō. Ibi plebs lōge stabat: timor erat: amor non erat: nam vsq; adeo timuerūt vt
Exo.20. dicerent ad moysen: Loquere tu ad nos: ⁊ nō ad nos loquat dñs: ne moriamur. Descendit ergo: sicut scriptū est: deus in fyna in igne: sed plebem longe stantē territans: ⁊ digito suo scribens in lapide non in corde. Hic autē quādo venit spūs sanctus congregati erant fideles in vnum: nec in monte territ: ꝙ intranit in domū: De cęlo ꝺ̄ē
Act.2. factus est subito sonus quasi ferret flatus vehemens sonuit: sed nullus expauit. Audisti sonū: vide ⁊ ignē: q: ⁊ in mōte vtrūq; erat ⁊ ignis ⁊ sonitus: sed illic etiam fumꝰ: hic ⁊ ignis serenus. Ulsq; sunt enī illis inde scriptura: linguę diuisę velut ignis. Rūdd de longinquo territans? Absit. Nā infedit sup vnūquēq; eorum: ⁊ cęperūt linguis loqui sicut spīritus dabat eis pnūciare. Audi linguā loquentē: ⁊ intellige spīritū non in lapide: sed in corde scribentes. Lex ergo spīritus vitę in christo scripta in cordē nō in lapide: in christo iesu in quo celebratum ē verissimū pascha: liberabit te a lege peccati ⁊ mortis. Nā vt nouerio ipsam esse distantiā euidentissimā veteris ⁊ noui testa-
2.Cor.3. mēti: Unde ⁊ dicit apls: Nō in tabulis lapideis: sed i tabulis cordis carnalib⁹: Do-
Hiere.31. minus apud ppbetā dicit: Ecce dies venient dicit dominꝰ: ⁊ cōsūmabo sup domū ia cob testamentū nouum: nō scōm testamētum quod constitui patribus eorū in die q̄ apprehēdi manū eorum: ⁊ eduxi eos de terra egypti. Deinde ipsaꝝ differentiā euidēter ostēdit: Dās inquit leges meas in cordibus eorum: in cordibus inquit eoꝝ supscribam eas. Si ergo scribat lex dei in corde tuo: non potis terreat: ꝙ intus mulceat: tunc lex spīritꝰ vitę in christo iesu liberabit
D te a lege peccati ⁊ mortis. Quod enī impossibile erat legi: hoc sequit in lectione apostoli. Nō enī impossibile erat legi: et ne ipsa culparet: quid subiunxit? In quo infirmabatur p carnē. Lex enī iubebat: ⁊ nō implebat: q: caro vbi non erat gra: inuictissi-
Ro.7. me resistebat: et lex infirmabat p carnē: q: lex spiritalis ē: ego aūt carnalis sū. Quomodo ergo lex mihi opitularet iubens per litteram: ⁊ nō dans gratiā? Infirmabat p
Ro.8. carnem. Quid fecit deus cū hoc impossibile esset legi: ⁊ infirmaret p carnem? Deus filium suum misit. Per quid infirmabat lex: ⁊ propter ꝺ̄d erat hoc impossibile legi? Infirmabat p carnem. Quid ergo deus? Contra carnez misit carnē. Peccatū enī carnis occidit: carnis substantiā liberauit. Misit deꝰ filiū suū i similitudinē carnis peccati. In carne quidē vera: sed non in carne peccati. Quid autē in similitudine carnis peccati? Id est vt esset caro: vera caro. Et vnde similitudo carnis peccati? Quia de peccato mortis. Mortis est vtiq; i omni carne peccati:
Ro.6. de qua dicit apls: Vt euacuaret corpus peccati. Quia ergo est in omni carne peccati: ꝙ vtrūq; ibi ē ⁊ mortis ⁊ pctī i carne. Cętęꝝ i carne pctī ⁊ mortis ē ⁊ peccatū ē: in similitudinē carnis peccati mortis erat: ⁊ pctī nō erat. Si enī caro peccati esset: ⁊ merito pctī
Job.14. pnā mortī lueret: nō diceret ipe dñs: Ecce venit princeps mūdi: ⁊ in me nihil inueniet.
Ps.68. Quare ergo me occidit? Quia ꝙ nō rapui tūc eroluebā. Prius aūt qō fecit de tributo? hoc fecit de morte. Exigebat tributum: didragma. Quare inḋt tu ⁊ discipuli tui nō reddit tributū? Vocauit ad se petrū: ⁊ ait
Matth.17. ei: Reges mundi a quibꝰ exigūt tributū: a filiis suis an ab alienis? Responsū est: Ab alienis. Ergo inḋt liberi sūt filij. Tamē ne scādalizemꝰ eos: vade ad mare: ⁊ mitte hamū: ⁊ ꝙ primꝰ surrexerit: id est pmogenitus a mortuis: aperi inḋt os eius: ⁊ inuenies ibi staterem: id est duas didragmas: quattuor dragmas: quia didragma: id est duo dragmata in capite exigebat. Inuenies ibi staterē: hoc est q̄ttuor dragmata: da eis p me ⁊ te. Quid est? Ipse christꝰ: petrus: ecclesia christi: ecclesię quattuor euāgelia. Mysterīū latebat: christꝰ tū tributū nō debitū p-
soluebat. Sic psoluit ⁊ mortē: nō debebat ⁊ psoluebat. Ille nisi ꝺ̄bitū solueret nūq;
Ro.8. nos a debito liberaret. Nō ꝙ impossibile erat legi ꝙ faciebat ꝓuaricationē: q: nōdū mēs cōuicta quęrerat saluatorē: in quo infirmabat p carnē: misit deus filiū suū in similitudine carnis peccati: ⁊ de pctō damnauit pctī i carne. Quō ꝙ nō habebat pec
E catū: si de pctō damnauit pctī? Jā aliqñ exposuim⁹ vobis hoc: ꝙ meminerūt recognoscāt: ꝙ nō audierūt audiāt: ꝙ obliti sūt recolāt. Peccatū vocabat in lege sacrificium ꝓ pctō: Assidue lex ꝺ̄ cōmemorat. Nō
De verbis dñi. Ser. 44.b. semel: nō iterū: ꝙ sępissime peccata dicēbātur sacrificia ꝓ peccatis. Tale peccatū erat christꝰ. Quid enī dicam⁹? Peccatuꝝ habe-

bat? Absit. Peccatū non habebat: ꝛ petri erat. Peccatū erat: ditti fm intelligētiā: q̄ sacrificiū p̄ peccato. Audi q̄ hoc mō petr̄s erat: Ipsū aplm audi: de illo loquens ait:
2.Cor.5 Eū q̄ nō nouerat petr̄m. Ipsā sententiā vobis exponebā: q̄s ista dicebā: Eū inq̄t qui nō nouerat petr̄m: id est dñm nr̄m iesū christum: De⁹ pater eū q̄ non nouerat petr̄m p̄ nobis petr̄m fecit: cū ipm christū q̄ nō nouerat petr̄m: de⁹ pater p̄ nobis petr̄m fecit: vt nos sim⁹ iustitia dei in ipso. Videte quo.
Ps.35 Justitia dei nō nra: in ipso nō i nobis. Inde illi magni sancti de quib⁹ dicit psalm⁹: Justitia tua sicut mōtes dei: Et q̄si dicerētur in ipso psalmo: vbi dictū est: Justitia tua: nō em̄ iustitia eoꝝ: ꝑ iustitia tua velut
Ps.120 mōtes dei. Leuaui em̄ oculos meos in mōtes: vñ veniet auxiliū mihi: ꝑ nō a mōtib⁹. Auxiliū meū a dño: q̄ fecit cēlum ꝛ terrā. Ergo cū dixisset: Justitia tua sicut mōtes dei: q̄si ḡrerē: vt q̄d ḡ aliq̄ nascūt q̄ nō pertinēt ad iustitiā dei: subiecit: Judicia tua sic abyssus multa. Quid ē sicut multa abyss⁹? Altū ē: impenetrabile ē: inaccessū est hūane intēctioni. Diuitiē em̄ dei inscrutabiles:
Ro.11 Inscrutabilia iudicia ei⁹: ineſtigabiles vie ei⁹. Ergo ꝛ huc misit de⁹ filiū suū ppt̄ ꝓscitos ꝛ p̄destinatos: vocādos: iustificādos:
Ro.8 glorificādos: vt mōtes dei ducāt. Si de⁹ p̄ nobis: q̄s cōtra nos? Misit deus filiū suū in sillitudine carnis peccati: ꝛ de pctō damnauit petr̄m in carne: vt iustitia legis implerēt in nobis. Nō implebat p̄ se: impleta est
Matth.5 p̄ christū. Nō em̄ venit legez soluere: ꝑ implere. Sz quō iustitia legis implerēt in nobis: vel quō implēt nobis: vel q̄b⁹ nobis? Dis audire in q̄b⁹ nobis? Qui nō fm carnem ambulam⁹: ꝑ fm spm̄. Quid ē fm carnem ambulare? Carnalib⁹ ꝓpiscētijs cōsentire. Quid ē fm spm̄ ambulare? Adiuuari spū in mēte: ꝛ ꝓpiscētijs carnis non obedire. Sic ḡ implēt in nobis lex: implēt
Eccl.18 in nob iustitia dei: nō interim ſplēt: Post ꝓpiscētias tuas nō eas. Post ꝓpiscētias tuas cū audis: illicitas accipe. Post cōpiscētias tuas nō eas: debet ipleri ex voluntate nra. Adiuta ḡra dei debet ipleri: p⁹ ꝓpiscētias tuas nō eas. Quicq̄d em̄ illa ꝓpiscētia carnis egit in nobis ꝑteritoꝝ pctoꝝ siue in factis siue in dictis siue in cogitationib⁹: totū deletū ē sacro baptismate: olā debita deleuryna idulgētia: Restat

ḡ cū carne ꝓflictus: q̄ deleta ē iniq̄tas sed manet infirmitas: ineſt: titillat delectatio illicitę ꝓpiscētię: pugna: resiſte: noli ꝓsentire: ꝛ implēt hic: Post ꝓpiscētias tuas nō eas: q̄ ꝛ si q̄s surrepūt: ꝛ vsurpant sibi oculū: aurē: liguā: volaticā cogitationē: nec sic desperem⁹ de salute nra. Jō q̄tidie dicim⁹:
Matth. Dimitte nob debita nra. Justitia inq̄t legꝫ impletur in nob. Sz in q̄b⁹ nobis? Qui nō
Ro.8 fm carnē ambulam⁹: ꝑ fm spiritū. Qui em̄ carnis sūt: ḡ carnis sūt sapiūt: q̄ aūt fm spiritū: ḡ sūt spūs. Prudētia em̄ carnis mors est: prudētia aūt spūs vita ꝛ pax. Prudētia em̄ carnis inimica i deū: Legi em̄ dei nō est sbiecta: neq̄ em̄ pōt. Quid ē neq̄ pōt? Nō hō nō pōt: nō ala nō pōt: nō deniq̄ ipa caro: q̄ dei creatura nō pōt: ꝑ prudētia carnis non pōt: vitiū nō pōt: nō natura: quō si diceres: claudicatio rectę ambulatōi nō est sbiecta: neq̄ em̄ pōt. Pes pōt: ꝑ claudicatio nō pōt. Tolle claudicationē: ꝛ videō rectā ambulationē. Sz q̄diu claudicatio ē nō pōt: sic q̄diu prudētia carnis ē nō pōt. Nō sit prudētia carnis: ꝛ hō pōt. Prudentia spūs vita ꝛ pax. Q̄ ḡ ait: Prudētia car
6 nis inimica in deū: noli sic accipe q̄si inimica ista possit lędere deū. Resistēdo inimica est: nō occidēdo. Illa aūt nocet in q̄ est prudētia carnis: q̄ vitiū nature nocet in q̄ natura ineſt. Medicina aūt ideo iucta est: vt pellat vitiū ꝛ sanet natura. Venit ḡ saluator ad gen⁹ humanū: nullū sanū inuenit: nō magn⁹ medic⁹ venit. Hoc ꝓpterea dixi: q̄ manichęi volētes aliā cōtra deū inducere naturā: q̄si de ꝟb⁹ aplī testimonio erroꝛ suū exſtimāt adiuuari: ꝛ putāt q̄si naturaliē dictū: q̄ dictū ē: nō pōt: inimica ē i deū. Legi em̄ dei nō ē sbiecta: neq̄ em̄ pōt: ꝛ nō attēderūt nō de carne dictū esse: nō pōt: nō de hoie dictū eē: nō pōt: nō ó aia dictū eē: nō pōt: ꝑ de prudētia carnis. Prudētia ista vitiū ē. Dic nosse q̄d ē? Sapere fm carnem mors ē. Sz ille ipe vn⁹ hō eadēq̄ natura a dño deo vero ꝛ bono ꝺdita: bene sapiebat fm carnem: hodie sapit fm spiritum: expulsum est vitium: sanata est natura. Nam q̄diu esset prudentia illa carnis: omnino legi dei subiecta esse non posset. Q̄diu em̄ ineſt p̄ vitium claudicatio: nullo modo potest esse recta ambulatio. Sanato autem
Eph.5 vitio: reparata est natura. Fuistis aliq̄n tenebrę: nūc aūt lux i dño. Videte ḡ quid se-

quit. Qui aũt in carne sunt: id ẽ qui in carne confidũt: qui concupiscẽtias suas sequuntur: qui in diis habitãt: q̃ earũ voluptatib⁹ oblectant: qui in earum delectatiõib⁹ beatã sẽm̃ vitã cõstituũt: ipi eñ sunt in carne: deo placere nõ pñt. Nõ eñ sic dictũ est: Qui aũt in carne sunt: deo placere nõ possunt: q̃si dictũ est: in hac vita cũ sũt homines: deo placere nõ pñt. Ergo nõ placuerũt sancti pphetæ? Ergo nõ placuerũt sancti ꝓphetæ? Ergo nõ placuerũt sancti apli? Nõ placuerũt sancti martyres: q̃ anteq̃ corp⁹ patiendo deponerẽt rẽm ꝓfitẽdo: nõ solũ voluptatẽ pẽnebãt: ꝙ doloroso q̃s patiẽtissime pferebãt: placuerũt: ꝙ i carne nõ fuerũt. Portabãt carnẽm portabãt a carne. Jã eñ parabolico dictũ erat: Tolle grabatũ tuũ. Qui eñ in carne sũt: quẽadmodũ vivit: quẽadmodũ tã exponit: ñ i sẽculo viuẽdo: ꝙ carnis concupiscẽtijs ꝓsẽtiẽdo: deo placere nõ pñt. Deniq̃ audite ipsũ: q̃ sẽtiõez sine vlla dubitatiõe soluẽrẽ. Vnũe⁹ vtiq̃ ꝙ corpe loqbatur: t tũ adiũxit: Vos aũt nõ estis in carne: Putas ẽ b alicui⁹ i vob cui dictũ ẽt? Ecce populo dei dixit: ecclie dixit: romanis dẽ scribebat: ꝙ vnusq̃ xp̃i ecclie dixit: ꝙ tritico dixit nõ paleę: masse dixit latenti: nõ stipulę apparẽti. Unusq̃sq̃ i corde suo cognoscat. Vos aũt⁹ loq̃mur: ꝓscias nõ videm⁹: tñ fm ea q̃ supi⁹ locuti sum⁹ certissimo i noie xp̃i ẽ i plebe xp̃i qb⁹ dictũ ẽ: Vos aũt nõ estis i carne: ꝙ i spũ: si tñ spũs dei habitat i vob. Nõ est i carne: qr nõ facit opa carnis ꝓpẽdo concupiscẽtijs carnis: ꝙ est in spũ q̃ fm intentiõe boiez ꝓdelectami legi dei: t b ẽ si tñ spũs dei habitat i vob. Nã si de spũ vro ꝙsumat: adhuc i carne estis. Sic ꝙ nõ est in carne vt i spũ dei sit: tũc.n. i carne nõ est. Nã si recedat spũs dei: pondere suo spũs bois resolvit i carnẽ: redit ad facta carnalia: redit ad concupiscẽtias seculares: Et erũt illi⁹ bois peiora nouissima q̃ erãt pma. Sic eñ habete liberũ arbitriũ: vt iploret⁹ auxilium. Nõ estis in carne: t hoc ex virtut⁹ vestris? Absit. Unde ergo? Si tamẽ spiritus dei habitat in vobis. Si quis aũt spiritũ christi nõ habet: hic nõ est ei⁹. Non ꝙ se extẽdat: nõ se iactet: nõ sibi arroget vtutẽ ꝓpriã: egena t vitiata natura. O adã qñ sanus eras nõ stetisti: t tuis virtut⁹ surrexisti? Si ꝙ spiritũ christi nõ habet: Ipse eñ spiritus dei: ꝙ spiritus christi t pris: est eñ et filij. Si ꝙ spũs dei nõ habet: nõ se fallat: hic nõ est eius. Ecce adiuuãte ipsius misericordia spũ xp̃i habem⁹: ex ipa dilectione iusticię: integra fide: catholica fide spũ dei nobis inesse cogñam⁹. Sz qd de carne illa mortali? Quid de lege in mẽbris nris repugnante legi mẽtis? Quid de illo gemitu? Audi. Si aũt xp̃s in vob: corp⁹ qdẽ mortuum ẽ ꝓpt pcm̃: spũs aũt vita ẽ ꝓpt iusticiam. Ergo de corpe mortuo ꝓpt pcm̃ iam desperandũ ẽ? Illa spes ẽ? Sic dormit: vt si adueniat vt surgat? Absit. Corpus qdẽ mortuũ ẽ ꝓpt pcm̃: spũs aũt vita ẽ ꝓpt iusticiã. Remãsit tristicia de nro corpe. Nemo aũt carnẽ suã odio habuit. Videm⁹ q̃s sollicite curet sepultura mortuoꝝ. Corp⁹ qdẽ mortuũ est ꝓpt pcm̃: spũs aũt vita est ꝓpt iusticiã. Jam dicebam ad consolationẽ: Deiẽ qdẽ t corp⁹ meũ ẽ i hac vita: ꝙ qr nõ põt: sit vel spũs me⁹: sit vl anima mea. Expecta noli esse sollicit⁹. Si eñ spũs ei⁹ q̃ suscitauit iesũ a mortuis: habitat i vobis: q̃ suscitauit christũ iesũ a mortuis vivificabit t mortalia corpa vra. Quid timetis? Quid etiã ꝓ ipsa carne sollicite estis? Capillus capitis vestri nõ peribit. Adã peccando dãnauit in morte corpora vestra: sed iesus si ẽ spiritus ei⁹ in vobis: vivificabit t mortalia corpora vestra: qr suũ sanguinẽ dedit ꝓ salute vestra. Promissum reddi dubitat: qui tale pign⁹ tenes? Sic ergo homo non erit mortis illa cõtentio: sic implebit qd dictũ est: Adiser ego hõ: quis me liberabit de corpore mortis hui⁹? Quia christ⁹ iesus si spiritus ei⁹ in vobis ẽ: vivificabit t mortalia corpa vra: sic liberabit⁹ de corpe mort⁹ huius: nõ corp⁹ nõ habẽdo: vl alter⁹ habẽdo: ꝙ nõ vlterius morẽdo. Si eñ nõ adderet: Mort⁹ hui⁹: et diceret: Quis me liberabit de corpore: forte suggereret⁹ error cogitationi humanę: t diceret: Video qr nõ vult deus non esse cũ corpore? De corpore inquit mortis hui⁹. Mortẽ tolle: t bonũ ẽ corp⁹: Detrahatur mors nouissima inimica: t erit mihi in ẽternũ caro mea amica. Nemo eñ vnquã carnem suam odio habuit. Etsi spiritus concupiscit contra carnẽ: et caro concupiscit aduersus spiritũ: etsi modo rixa ẽ in ista domo: maritus litigans non pernicies sed concordiã quęrit vxoris. Absit fratres mei: absit: vt spiritus concupiscendo contra carnem oderit carnẽ. Unita carnis

odit: prudentiā carnis odit: p̄fectionē mor-
1.Cor.15. tis odit. Corruptibile hoc induat incorru-
ptionē: ⁊ mortale hoc induat immortalitate:
semineꝫ corp⁹ animale: resurgat corp⁹ spiri
tale: ⁊ vide plenam perfectāq; concordiā:
Ro.8. videbis creaturā: lauda creatorē. Si ergo
spiritus eius qui suscitauit iesū a mortuis
habitat in vobis: qui suscitauit christum a
mortuis: viuificabit ⁊ mortalia corpora ve
stra ꝓpter inhabitatē spiritum q̄ habitat
in vobis: nō ꝓpter merita vestra: ꝯ ꝓpter
munera sua. Cōuersi ad dñm.

Epā.3. ¶ De verbis Apli: Peto nō infir-
mari i tribulationib⁹ meis ꝓ vo-
bis: que est gloria vestra: Et de li-
bero arbitrio: ¶ Sermo VII

Apostolum audiuim⁹: psalmū au
diuimus: euangeliū audiuimus:
cōsonant oēs diuinę lectiones
vt spem nō in nobis sed in dño collocem⁹.
Ebl.ā. Peto: inquit apostol⁹: vos nō infirmari in
tribulationib⁹ meis ꝓ vobis: quę est glo-
ria vestra. Peto inquit vos nō infirmari:
id est vt non infirmemini: qñ audistis me
pati ꝓ vobis tribulationes: q̄ hęc est glo-
ria vra. Petit ꝯ eos vt nō infirmentꝫ: quod
non faceret nisi eorum vellet excitare volū
tatē. Si eīm respondērēt: Quid nos petis
quod in potestate non habem⁹? Nūqd nō
viderentꝫ sibi iustū reddidisse responsū? Et
tamē apostolus nisi sciret esse in eis volun
tatis ꝓprię consentionē: vbi ⁊ ipsi aliquid
agerent: non diceret: peto. Et si diceret: iu-
beo: nisi eos nosset adhibere posse iussioni
suę voluntatē: sine causa hoc verbū de eī⁹
ore ꝓcederet. Sz rursus scienꝫ sine dei ad-
iutorio infirmā esse hominis volūtatē: nō
solum ne dicerent: voluntatis arbitriū nō
habemus: dixit peto: verūetiā ne dicerēt:
voluntatis arbitriū sufficat nobis: videte:
quid addit: huius rei gratia. Cui⁹ rei gra-
tia: nisi q̄ supra dixerat: Peto nō infirma-
ri i tribulationibus meis ꝓ vobis: quę est
gloria vestra? Quia ꝯ voluntatis habetis
arbitriū: peto. Quia vero vobis volūtatis
nō sufficit arbitriū ad implendū quod pe-
to: huius rei gratia flecto genua mea ad pa-
trem domini nostri iesu christi: ex quo om-
nis paternitas in celo et in terra nominatur. Det vobis. Quid det vobis? Quod
peto a vobis: rogo det vobis. Peto eīm a
vobis ꝓpter arbitriū volūtatis: rogo det
vobis ꝓpter auxiliū maiestatis. Sed apli

verba ꝙnim⁹. Adhuc fortasse expectatis
audire: q̄ textū eiusdē lectiōis memoria nō
tenetis: vtiq; reuera ideo apl̄us ꝓ ipsis ad
patrē genua flectat: vt det illis q̄ dixerat
eis: peto. Mementote ergo qd petierit ab
eis. Peto vos nō infirmari in tribulatiōi-
bus meis ꝓ vobis. Hoc ab eis petit. Modo videte qd illis petit. Flecto genua mea
ad patrez dñi mei iesu christi: vt det vobis
scām diuitias glorię suę virtute corrobora-
ri. Quid est aliud: nisi nō infirmari? Virtu
te corroborari inquit p̄ spiritū eī⁹. Iste spi-
ritus gratię: videte quid petit. Hoc a deo
petit qđ ab hominib⁹ exigit: q̄: vt deus ve
lit dare: debes ⁊ tu ad accipiendū accōmo-
dare voluntatē. Quō vis accipere gratiaz
diuinę bonitatis: qui sinum nō aperis vo-
luntatis? Det inquit vobis. Nō eīm habe-
tis: nisi det vobis. Det vobis virtute cor-
roborari ꝓ spiritū eī⁹. Si eīm dederit vobis
virtute corroborari: ibi habit vob nō infir-
mari: in interiore hoīe habitare xp̄m ꝓ fidē
in cordibus vestris. Totū hoc det vobis.
In charitate radicati ⁊ fundati: vt ꝙales D
tis cōprehendere cū oīb⁹ sanctis. Quid
comprehendere? Det vobis ꝓ spiritū suum
virtute corroborari: ⁊ habitare in interiore
homine vestro christus ꝓ fidem: atq; ita in
charitate radicati ⁊ fundati possitis comp-
prehendere. Quid? Quę sit latitudo: longitu
do: altitudo: ⁊ ꝓfundū. Altitudo quidem
in latina lingua vtrūq; significat: ⁊ qđ sur-
sū versū ē altitudinis nomē habet: ⁊ qđ in
ꝓfundum altū est altitudinis nomen ha-
bet. Ideo bene respondet interpres ad id
qđ sursū est altū: altitudinē dicere: ad illud
qđ deorsū altū est: profundū dicere. Quid
est ergo fratres mei? Exponaz hoc vobis:
qđ facile fortasse sit cuiq; ꝯ sibi sit dō? Quid
ergo? Quia latitudinē: longitudines: alti-
tudinē ⁊ ꝓfūdū: ꝙtuor ista ꝙ dixit apl̄us:
minus idoneus sum vel comprehendere vel
ꝓferre: transibo ab hoc: an forte pulsabo:
⁊ vt vobis salubre aliquid proferā: vestris
orationib⁹ adiuuabor. Quid corde pergis
homo christiane p latitudinē terre: longitu
dinem temporū: altitudinē cęli: profundi-
tatem abyssi? Quādo ista comprehēdis vel
mēte vel corpore: hoc est siue cogitādo siue
carnis oculis intuendo? Quādo ista com-
prehēdis? Ipsum audi apl̄m dicentē sibi: Gal.6
Mihi autē absit gloriari: nisi in cruce dñi
nostri iesu christi. Et nos i illa gloriamur:

vel quia sup illaz incumbim⁹? In illa gloriemur omes o boni fratres: in illa glorie-mur: Ibi forte inueniem⁹ ꝛ latitudinē: ꝛ lō gitudinem: ꝛ altitudinē: ꝛ profundū. Hec eñ apostoli verbio: crux quodāmō nobis ante oculos constituta est. Habet eñ latitudinem in qua manus figunt: habet longitudinez qō inde vsq; ad terram ducit lignum: habet ꝛ altitudinē qō ab ipo transuerso in quo figunt manus excedit aliquātum vbi caput crucifixi ponit: habet ꝛ profundum: hoc est qō in terra figit ꝛ non videtur. Videre magnū sacramentū. Ab illo ꝑfundo quod non video: surgit totum quod video. Vbi ergo ē altitudo? Cōfert te ad vitam moresq; sanctoꝝ: qui dicunt: ad.3. Absit gloriari nisi in cruce dñi nostri iesu christi. Inuenimus in moribus eoꝝ latitudinē charitatis: Unde illos admonuit ad.6. ipse apostol⁹ dicēs: Dilatamini: ne sitis iugum ducentes cum infidelibus. Et q: ipse latus erat qui eos ad latitudinē exhortabatur: audi quid dicat: Os nostrum patet ad vos o corinthij: cor nostrū dilatatū est. Latitudo ergo charitas ē: q̄ sola bene operatur: Latitudo facit vt diligat deus. Si eñ angustiam passus fuerit: tristis erit: si tristꝫ erit: perit qō erit. Opus est eñ latitudine charitatis: ne pereat quicquid boni facit. Sed quoniā ait ad.24. dominus: Ubi abūdabit iniquitas: refrigescet charitas multoꝝ: Da mihi ꝛ longitudinem. Quę est longitudo? Qui perseuerauerit vsq; in finez: hic saluus erit. Hec est longitudo crucis: vbi totū corpus corrigitur: vbi quodāmodo statur: quo stando perseuerat. Si ergo quęris qui in cruce gloriaris habere crucis latitudinē: habeto bene operandi virtutē. Si vis habere crucis longitudinem: habeto ꝓseuerandi longanimitatē. Si autē vis habere crucis altitudinē: nosti quid audias et vbi audias: Sursum cor. Quid ē: surſū cor? Ibi speras: ibi ama: Inde pete virtutē: ibi expecta mercedem. Nā si bene operaris ꝛ bilariter tribuis: videris habere latitudinē. Si in bisdem bonis operibus vsq; in finem ꝓseueraueris: videris habere longitudinē. Sed si omnia hęc non ꝑpter supnam mercedē facis: altitudinem non habebis: ꝛ illa iam nec latitudo erit: nec longitudo. Quid est eñ habere altitudinē: nisi cogitare deum: amare deum: ꝛ gratis amare ipsum deum adiutorem: ipsū expectatorē: ipsum coronatorem: ipsum ptęmij largitorem: postremo ipsum poęnium deputare: nō aliud ab ipso q̄ ipsum expectare? Si amas: gratis ama: si vere amas: ipse sit merces quem amas. An vero tibi chara sunt oīa: ꝛ vilio est qui condidit omnia? Hec vt possem⁹ flexit genua sua ꝑ nobis apostolus: vtiq; ideo vt det nobis. Terret eñ ꝛ euangeliū: ℒ Vobis datuz est scire mysteriū regni: illis Matth.13. autem non est datum. Qui eñ habet dabitur ei. Quis autē habet cui dabitur: nisi cui datum est? Qui autē nō habet: ꝛ quod habet auferet ab eo. Quis autē nō habet: nisi cui non est datum? Quare ergo illi datum est: ꝛ illi non est datum? Nō me piget dicere: hoc est profundū crucis. De ꝑfundo nescio quo iudicioꝝ dei q̄ pscrutari cōtemplariq; non possumus: ꝓcedit oīe qō possumus: de ꝑfunditate inq; nescio qua iudiciorum dei: quę inscrutabilia contemplari non possum⁹: pscrutari non valem⁹: ꝓcedit omne quod possum⁹. Quod possū video: vnde possim nō video: nisi q: ꝛ hoc dacten⁹ video qō noui esse a deo. Quare autē illum ꝛ non illum? Multū est ab me: Abyssus est: ꝑfundū crucē est: admiratione exclamare possum: disputatione demōstrare non possum. Quid possū exclamare de ista ꝑfunditate? ℒ magnificata sunt ꝑs.91. opera tua domine. Senteo illuminanē: iudęi exęcāē. Quidā paruuli sacramēto baptismatis ablauntē: quidā vero paruuli in morte primi hominis relinquunt. ℒ magnificata sunt opera tua dñe: nimis ꝑfundę facte sunt cogitationes tuę. Et sequit: Vir imprudens non cognoscit: ꝛ stult⁹ nō intelliget hec. Quid non intelligit stultus ꝛ imprudens? Quia vel ꝑfundū est. Nam si stultus non intelligit: ꝛ sapiēs intelligit: non est nimis ꝑfundū. Sed si sapiēs intelligit quia ꝑfundū est: stultus nō intelligit q: vel ꝑfundū est. Jō multi de isto ꝑfundo quęrentes reddere rationē: in fabulas vanitatis abierūt. Aliq; dixerunt: q: aliq surſū in cęlo peccāt: ꝛ ſm sua peccata ad corpora ꝑ meritis dirigunt: ꝛ dignis sibi quasi carceribus includunt. Jerunt post cogitationes suas loq; volēteꝫ de dei ꝑfundo: mersi sunt in ꝑfundū. Occurrit eñ eis apostol⁹: volens gratiam cōmendare: ꝛ elegit illos

Ro.9. geminos in vtero rebecce: t dicit: Nondū
enī nati: nec qd aliquid egerint boni aut
mali. Vide quēadmodū tulit vanio homi
nib⁹ phantasias cōuersationis animaꝝ añ
corpus in cēlo. Si enī ibi iam conuersatę
fūt: iam aliquid boni egerūt vel mali: et p
merito suis ad corpa terrena directę sunt.
Si placet cōtradicam⁹ apl̄o qui dixit: Nō-
dum nati: nec qd aliquid egerint boni aut
1.sen.dif.41. ca.malit. mali. Hoc autē qd ꝓpter apl̄m euidentē sen
tentiam respuit catholica fides: qō animę
in cēlis prius viuāt t cōuersenk: t illic rece
piendoꝝ corpoꝝ merita assumant: modo
D isti nouelli non audent dicere. Sz quid di
cunt aliqui sicut audiuim⁹ ipsorū? Ista dis
putant. Prorsus inquiunt ꝓ meritis suis
oīes homines moriunk qt peccauerūt: nō
enī esset mors nisi veniēs de peccato. Sed
ego cum hęc audio ideo laudo: qt illaꝝ pri
mam mortē intueor: t illi⁹ primi hominis
1.Cor.15. pctm. Audio enī apl̄m: Sicut in adā om-
nes moriunk: sic t in christo oīes viuifica-
Ro.5. bunk. Per vnū hoīem peccatū intrauit in
mundū: t ꝓ peccatum mors: t ita in oīes
homines ptransiit: in quo oīes peccauerūt.
Oīes enī vnus fuerūt. Sic audio dicentē
mortē hominis de pecato esse. Nō inquit:
t quid dicis? Omnē hoīem deus imortalē
creat modo. Mirabilis nouitas: Quid di
cis? Prorsus inquit oēm hominē deus im-
mortalē creat. Quare ergo moriunk pauli
infantes? Nā si dicā: quare moriunk gran
des hoīes: dicturus es mihi: peccauerunt.
Ergo de maiorū ętate nō disputabo: par-
uulorū infantiā cōtra te testem citabo. Nō
loquunk t conuincūt: tacent et qō dico ꝓ-
bant. Ecce infantes in suis vtiq; operibus
innocētes sunt: nihil secū nisi quod de pri
mo homine traxerūt habētes: quibus ꝓ-
pteres ē christi gratia necessaria: vt in chri
sto viuificenk: q in adā mortui sūt: vt qt in
qnati sūt generatiōe: purgēk regeneratōe:
Ipsos ꝙ testes citabo. Rūde mihi ąre mo-
riūk si oēs hoīes imortales nascāk: t quo-
niā peccant: ideo moriunk? Quid putatis
dici potuisse? Quę aures ferāt? Peccaue-
rūt t ipi. Vbi peccauerūt rogo: qñ pecca-
uerunt: quomō peccauerūt? Bonū t malū
quid sit nescīūt. Peccatū accipiunt: q ꝓ-
ceptum non capiūt? Proba mihi peccato-
reo infanteo. Quid dixisti? Vere qt oblit⁹
res qō fuisti: pba mihi peccata infantum.

An quia plorant peccant: qt motib⁹ quasi
murorū animaliū molestias repellūt: vola
ptates accipiūt: ideo peccant? Si mor⁹ isti
peccata sunt: ampliores peccatores in ba-
ptismo fiūt: qt cū baptizank vehementissi-
me reluctank. Quare illis in tanta reluctā-
tione non imputak peccatū: nisi qt nullum
est adhuc voluntatis arbitrū. Sed aliud
dico. Isti quia nati sunt: vt arbitrariis pec-
carunt: Nam si non peccarent inquis: non
morerenk: Quid de illis dicis qui in vtero
moriunk? O angustia. Et ipsi inquit pecca
runt: ideo moriuntur. Mentiris: an falle-
ris? Cōtradicit apostol⁹: Nōdū natis: nec Ro.
aliquid agentibus boni aut mali. Magis
apostolū audio q̄ te: magis apl̄o credo q̄
tibi: nondū natis nec aliquid agentib⁹ bo
ni aut mali. Si autē hoc testimoniū refel-
lis: vade potius ad illas vagationes t dic:
quia in cēlo peccarunt: t inde in corpora ꝓ-
apitzantur. Non dico inquis. Quare non E
dicis? Quia dicit apostolus: Nōdū natis
nec aliquid agentibus boni aut mali. Si ꝙ
non eos accusas in cēlo: quare accusas in
vtero? Ad vtrūq; respondet apostolus: et
eis respōdet qui dicunt in cēlo: t qui dicūt
in vtero peccauerunt: quia ad vtrūq; va-
lēt illa verba quę dicunt: anteq̄ nascerenk
nihil egisse vel boni vel mali. Quare ergo
moriunk? Vt hic te audiat⁹ sum: t nō po-
tius magistrū gētiū? Dic mihi paule apl̄e:
quare moriunk? Per vnum hominem pec- Ro.
catum intrauit in mundum: t ꝓ peccatum
mors: t ita in oīes homines ptransiit: in
quo omnes peccauerunt. Ecce primus ho-
mo totaꝝ massā damnabilē facit. Veniat:
veniat dīs noster secūdus hō: Veniat: ve
niat: ex alio tramite veniat: ꝓ virginez ve-
niat: vnus veniat mortuos inueniat: mo-
riatur vt mortēti subueniat: ad vitā trans-
ferat: mortuos redimat morte: seruet vitā
in mortē: occidat mortē de morte. Sola est
ista gratia paruulorꝝ: sola maiorū: sola li-
berat pusillos cum magnis. Quare illū et
quare illum: quare nō illū atq; illū? Nolo
me ąras. Homo sū: pfūdū crucis aduer-
to nō penetro: expauesco non scruto: In- Ro.
scrutabilia sunt iudicia eius: inuestigabi-
les sūt vię eius. Homo sum: homo eo: hō
erat qui dicebat: O homo q̄s es q̄ respon- Ro.
deas deo? Hō dicebat: homini dicebat.
Audiat homo: ne geat hō ꝓpter quē deus

factus est homo. In hac ergo crucis pfundidate: in hac rep tanta obscuritate tenemus qđ cătauim⁹: nō de nostra virtute ꝓsumam⁹: nō ingenioli nři viriḃ⁹ in hac ꝗstione aliquid arrogem⁹: psalmū dicam⁹: cū
Ps.50. psalmo dicam⁹: Miserere mei deus: miserere mei dē⁹: miserere mei. Quare? Quia virtutē habeo q̄ te pmereat? Nō. Quare? Quia voluntatis arbitriū gero: vnde gratiam tuā meritū meum p̄cedat? Non. Sz quare? Qm̄ in te confidit anima mea. Abagna scientia ista continentia. Conuersi ad dominum.

¶ De verbis Apli: Humanus sermo ¶ omi acceptione dign⁹: quia christus iesus venit in hūc mūdū peccatores saluos facere: quorus prim⁹ ego sū: Sermo ¶ VIII

1.Tim.1. Audiuimus beatū aplm Paulū: dicentē: humanus sermo ¶ omi acceptione dignus: qr christ⁹ iesus venit in hunc mundū peccatores saluos facere: quorū prim⁹ ego sum. Humanus ꝗ sermo ¶ omi acceptione dign⁹. Quare humanus ¶ nō diuin⁹? Proculdubio nisi iste human⁹ sermo erā diuinus esset: dign⁹ omni acceptiōe nō esset. Sz sic est sermo iste humanus ¶ diuin⁹: quō est ipse christ⁹: ¶ homo ¶ deus. Si ꝛecte intelligam⁹ sermonē istū: nō solū humanū esse vexetiā diuinū. Quare aplus humanū maluit dicere ꝗ diuinū? Proculdubio eñ qui nō mentirek si diceret diuinū: nō sine causa maluit dicere humanum. Hoc ergo elegit: p qđ christus in mundum venit. Venit eñ p quod homo erat: nam per quod deus erat semp hic
Ioh.1. erat. Vbi eñ non est deus: qui dixit: Cęlum ¶ terrā ego compleo? Christus est certe virtus ¶ sapientia dei: de qua dicit: Attingit a fine vsq; ad finē fortiter: ¶ disponit
Sap.8. omnia suauiter. Ergo in hoc mundo erat: ¶ mundus p eum factus est: ¶ mundus eū non cognouit. Et hic erat ¶ venit. Hic erat p diuinam maiestatem: venit p humanam infirmitatem. Quia ergo venit p infirmitatem humanā: ideo ꝓdicās aduentū eius dixit: human⁹ fmo ē. Nō liberaret humanū gen⁹: nisi sermo dei dignaret esse humanus. Maz ¶ homo ille dicat human⁹: qui se exhibet holem: ¶ maxime q̄ hospitio suscepit dominē. Si ꝗ human⁹ dicat qui i homo

suscepit dominē: ꝗ human⁹ est q̄ in seipso suscepit dominē? Ergo human⁹ fmo ¶ omi acceptione dign⁹: qr christ⁹ iesus venit in mundū peccatores saluos facere. Attende
Luc.19. euāgeliū. Venit eñ filius hominis ꝙrere ¶ saluare qđ perat. Si homo non perisset: filius dei nō venisset. Ergo perat homo: venit de⁹ homo: ¶ inuent⁹ est homo. Perierat homo p liberā volūtatē: venit de⁹ hō p gratiā liberatricē. Quero qđ valeat ad malum liberū arbitriū: recole hominē peccatorē. Quero qđ valeat ad auxiliū de⁹ ¶ homo: attende in eo grām liberantē. Ruſꝯ potuit sic ostendi: quantum valeat voluntas hominis vsurpata p superbiā ad vtēdum sine adiutorio dei malū: non potuit plus ¶ manifest⁹ exprimi ꝗ in hoc primo. Ecce perit ꝓmus homo: ¶ vbi esset nisi venisset secūdus homo? Quia ¶ ille hō ¶ iste homo: et ideo humanus sermo. Prorsus nūꝗ sic apparet benignitas gr̄ę ¶ liberalitas omipotentię dei: ꝗ in homine media-
1.Tim.2. tore dei ¶ hominū: hoīe christo iesu. Quid B eñ dicimus fratres mei? In fide catholica nutritis loquor: vel in pace catholicam lucratis. Rouim⁹ ¶ tenemus mediatorē dei ¶ hominū: hominē christū iesum: inquātū homo erat eius esse naturę cui⁹ nos sum⁹. Non eñ alteri⁹ naturę caro nostra ¶ caro illius: nec alteri⁹ naturę anima nostra ¶ alia illius. Hanc suscepit natura quā saluandā esse iudicauit. Nihil min⁹ habebat in natura: ꝗ nihil habebat in culpa. Natura pura: sed nō sola humana. Ibi erat deus: ibi erat verbū dei. Et sicut tu vnus homo alia es et caro: sic ¶ ille vnus christ⁹ deus et homo. Audebit ergo aliquis dicere: quia natura nostra in illo mediatore primum per liberū arbitriū promeruit deū: ¶ sic suscipi meruit vt esset homo et deus vnus christ⁹ iesus? Ecce nos possum⁹ dicere virtutib⁹ nostris: meritis⁹ nostr̄: cōuersatiōe vitę nostrę meruisse vt efficiamur filii dei: possumus dicere: accepimus ꝓceptū: si seruauerim⁹ ¶ bene viterim⁹: recipiemur in numero filiorū dei. Nūquid ¶ ille primus virtute fili⁹ hominis: et bene viuendo factus est filius dei? Inde cepit ¶ inde incepit: ¶ suscepti̊e
Ioh.1. factus est. Verbū eñ caro facū est: vt habitaret in nobis: verbū dei vnic⁹ dei filius assumpsit alam ¶ carnē hominis nō antea se ꝓmerentis: nec ad illā perpiendā subli-

mitatem virtute ppria laborantis: ꝙ oīno gratis. Nihil eñ ꝓcessit illam susceptionē. Susceptus est dei filꝰ: susceptiõe factꝰ est. Virgo cõcepit: ante conceptū virginis homo mediator: nõ vtiq; patꝰ iustꝰ fuit. Quõ eñ iustus fuit: qui nec fuit? Virgo ꝓcepit: t susceptio hominis inde cꝑpit. Merito dicum est: Gldimꝰ gloriã eius: gloriã tamꝝ vnigeniti a patre: plenũ gratia t veritate. Amas liberã voluntatē tuã: dicturꝰ eis patri tuo: Da mihi substãtiã meã ꝙ me ꝓtinguit. Quid te tibi cõmittis? Deiꝰ te potest seruare: qui te potuit anteꝙ esses creare. Agnosce ꝙ christũ: gratia plenus est. Hoc tibi vult fũdere quo plenꝰ ē: hoc tibi dicit: Quære dona mea: obliuiscere merita tua: qz si ego quærerē merita tua: nõ venires ad dona mea. Noli te extollere: pusillus esto: zachæus esto. Sed dicturꝰ eis: Si zachæus fuero: ꝙ turba non potero videre iesũ. Noli esse tristis: ascẽde lignũ vbi ꝓ te pepẽdit iesus: t videbis iesũ. Et quale genus ligni ascendit zachæus? Sicomorũ. In regionibus nostris aut oīno nusq; aut raro forte alicubi nascit: in illis aũt partibꝰ multum est huius generis ligni. Et poma sicomora dicunt pomo quidẽ similia: sed tamẽ distant aliquid: qõ possũt nosse qui viderũt vel gustauerũt. Quãtũ tñ indicant interpretatione nois: sicomora sici fatuę latine interpꝛtant. Jam vide zachæũ meũ: vide illuz obsecro te volentẽ in turba videre iesum: t non valentẽ. Humilis eñ erat: turba supba erat: t ipsa turba ad videndũ bñ dñm: sicut solet turba seipsaz impedire: ascendit a turba: t vidit iesum nõ impediente turba. Turba eñ dicit humilibꝰ: humilitatis viam gradientibꝰ: iniurias suas deo dimittentibꝰ: vindictã de inimicis nõ requirentibꝰ: turba insultat t dicit: Indefense: qui te non potes vindicare. Turba impedit ne videat iesus: turba gloriãs et exultans: quãdo se potuerit vindicare: impedit ne videat ille qui pendẽs ait: Pater ignosce illis: qi nesciũt ꝙd faciunt. Hũc ꝙ volẽs videre zachæꝰ: in ꝙ figurabat pson humilũ: nõ attẽdit turbã impedientẽ: ꝙ ascẽdit sicomorꝫ quasi fatui pomi lignũ. Nos eñ inquit apꝰ ꝓdicamus christũ crucifixum: iudęis quidẽ scandalũ: attende sicomorũ: gentibꝰ aũt stultitiã. Denicꝫ de cruce christi nobis insultãt sapiẽtes huiꝰ mũdi t dicunt: Quale cor habetis: qui deũ colitis crucifixum? Quale cor habemꝰ? Non vtiq; vestrũ. Sapientia huiꝰ mundi: stultitia est apud deũ. Nõ eñ vestrũ cor habemus. Sed dicatis cor nostruz stultũ: dicite qõ vultis: nos ascẽdamꝰ sicomorꝫ t videamus iesum. Jdeo eñ vos iesum videre nõ potestis: qz sicomorꝫ ascendere erubescit. Apprehendat zachæus sicomorũ: ascendat humilis crucẽ: Parũ est ascẽdat: ne de cruce christi erubescat: In fronte illã figat vbi sedes pudoris est: ibi oīno: ibi in quo mẽbro erubescit: ibi figat vnde nõ erubescat. Puta qz tu irrides sicomorũ: t ipsa me fecit videre iesum. Sz tu irrides sicomorũ ꝙ homo es: stultũ aũt dei sapientꝰ est ꝙ hominũ. Et vidit dñs ipsũ zachæũ. Visus est t vidit: ꝙ nisi visus esset nõ videret. Quos eñ ꝓdestinauit: illos t vocauit. Ipse est ꝙ nathanael dixit: iam quasi testimonio suo adiuuante euangeliũ t dicẽti: A nazareth potest aliqd boni esse. Dñs ad illum: Priusq; te philippus vocaret cum esses sub arbore fici vidi te. Nostis vnde sibi succincta fecerũt primi peccatores adam et eua? Quãdo peccauerũt de foliis fici succinctoria sibi fecerũt t pudenda texerũt: qz quod eos puderet peccando fecerũt. Ergo si succinctoria sibi ꝑmi peccatores vnde originẽ ducimus: in quibꝰ pieramꝰ: vt veniret ille quærere t saluare qõ perierat: de foliis fici pudẽda tegenda fecerũt: quid aliud dictũ est: Cũ esses sub arbore fici vidi te: nisi nõ venires ad purgatorẽ pcti: nisi prius te vidisset in vmbra peccati? Ut viderem⁹: visi sumus: vt diligerem⁹ dilecti sum⁹. Deus meus misericordia eius ꝓueniet me. Jam ꝙ dñs qui zachæũ in corde susceperat: in domũ eius dignatꝰ est suscipi t dixit: Zachæe descende: qz in domo tua oportet me manere. Magnũ bñficiuz: ille arbitrabat christum videre: qz magnũ t ineffabile beneficium putabat trãseuntẽ videre: subito meruit in domo habere. Jnfũdit gratia: operatur fides ꝙ dilectionẽ: suscepit christus in domũ qm habitabat i corde. Dicit christo zachæus: Dñe dimidiũ rerũ mearũ do pauperibꝰ: t si quid aliquẽ fraudaui: quadruplum reddo. Quasi diceret: Jdeo mihi dimidium teneo: non qꝛ habeã: sed vnde reddã. Videre ecce qõ est suscipere iesũ: in cor suscipere: Jbi eñ erat christꝰ: in zachæo erat:

Luc. 15

Luc. 19

1. Cor. 1.

Ro. 8

1. Joh

Gen. 3

Luc.

Luc.

Ps. 5

Luc. 1

D

t de illo sibi dicebat qđ ex ore eius audie-
Apo.3. bat. Sic ẽm aplꝰ dicit: habitare christū p
fidē i cordib⁹ nr̃is. Jam ꝫ qz zachęꝰ erat: qz
princeps publicanoꝝ erat: qz valde pecca-
tor erat: quasi sana illa turba q̃ impedie-
bat videre iesum admirata est: t reprehendit
q̃ in domū peccatorio intrasset iesus. hoc
erat reprehendere q̃ in domum ęgroti intra-
uit medicꝰ? Quia ꝫ velut peccator zachęꝰ
irrisus ē. Irrisus est aūt ab insanis sanatꝰ:
Luc.19 dñs respōdit irridentib⁹: Hodie salus huic
domui facta est. Ecce ḡre intrauit: salus ho
die facta est. Utiq; si saluator nō intrasset:
salus in illa domo facta non esset. Quid ꝫ
miramini ęgroti? Voca t tu iesum: noli tibi
sanus videri. Cū spe ęgrotat q̃ medicū sus-
cipit: desperate ęgrotat qui p insaniā me-
dicū ęcdit. Qualis ꝫ eius insania q̃ medi-
cum occidit? Quāta vero bonitas t poten
tia medici: de q̃ sanguine suo: insano iterfe-
ctori suo medicamēta fecit? Reęs ẽm ille q̃
Gal.4. venerat q̃rere t saluare qđ pierat: pendēs
Luc.23 sine causa dicebat: Pater ignosce illis: qz
nesciunt qđ faciūt. Insani sunt: medicꝰ sā-
nare: patienter fero: cū occiderint tūc sa
Matth.2. nabo. Simꝰ ꝫ inter illos quos sanat huma
nus sermo t omni acceptione dignꝰ: qz chri-
stus iesus venit in mundū pctōres s̃aluos
Luc.19 facere: magnos: pusillos pctōres saluos fa
cere: Venit filiꝰ hois quęrere t saluare qđ
L pierat. Qui dicit infantilē ętatē nō habere
qđ saluet iesus: omib⁹ fidelibus infantib⁹
christū negat eē iesū: Qui dicit inquā infā-
tilem ętatē non habere qđ saluet iesus in
ea: nihil aliud dicit ꝫ christū oim fidelib⁹
infantib⁹: id est in xpo baptizatis infantī-
bus non esse iesū. Jesus ẽm qđ est? Inter-
pretatē iesus: saluator. Saluator: est iesus.
Quos non saluat nō babēdo qđ in eis sal
uet: nō est illis iesus. Jā si corda yta tole-
rāt: aliquidꝰ baptizatis christū nō eē iesū:
nescio vtrū fides vestra in regula sana pos-
sit agnosci. Infantes sunt: sed mębra eius
fiunt. Infantes sūt: sed sacramēta eius ac-
cipiunt. Infantes sunt: ꝑ męsę eiꝰ partici-
pes fiāt: vt habeant in se vitā. Quid mihi
dicis? Sanꝰ est: nō habet vitiū. Quare cū
illo curris ad medicū: si non habet vitium?
Nō times ne dicat tibi: auferte hinc cū quę
putas sanū? Filius hois nō venit nisi quę-
rere t saluare qđ pierat. Quare illū ad me
affers si nō pierat? Humanꝰ sermo t omni
acceptione dignꝰ: qz christus iesus venit in
mundū. Quare venit in mūdū? Pctōres
saluos facere. Alia causa nō fuit quare ve-
niret in mundū: Nō eum de ęlo ad terrā
merita nra bona ꝑ peccata duxerunt. Hęc
causa: cur veniret peccatores saluos face- Luc.1.
re. Et vocabis inḡt nomē eiꝰ iesū. Quare
vocabis nomē eius iesum? Ipse ẽm saluū
faciet populū suum a peccatis eoꝝ. Voca-
bis nomen eius iesū. Quare iesū? Quę ra-
tio est huiꝰ nominis? Audi quare. Ipse ẽm
saluū faciet populū suum. Unde? A pecca-
tis eorum. Populū suū a peccatis eorum.
Nūquid ad istū populū nō ptinent pauli:
quos saluos faciet iesus a peccatis eorū?
Pertinēt plane: ptinent frēs mei: Sic ha-
bete in corde: sic credite: cū ista fide paruulos ad gratiā christi portate: ne si hanc fidē
in corde non habuerit⁹ ꝑ quib⁹ respōde-
tis: lingua vestra occidatis. Prorsus frēs
q̃ cū ista fide cū paruulo nō cucurrerit: fin-
git: sanꝰ est: nihil mali habet: nihil vitii ha
bet: ꝑ tollā illū ad medicū. Quare? Quia
sic solet fieri. Nō timeo ne tibi dicat medi-
cus: Tolle hinc tecū ipsū: nō est opꝰ sanis Matth.9
medicus: sed male habēt⁹? Cōmēdauē- De tbis oñi
rim charitati vestrę causā eorum: qui ꝑ se Ser.36.L.
loqui nō possūt. Oēs paruli tanq̃ pu-
pilli considerent: etiā qui nondū parētes
ꝓprios extulerūt. Oēs ꝑdestinatorū nu-
merꝰ paruloꝝ populus dei quęrit tutorē:
q̃ expectat oim saluatorē. Uniuersā mas-
sam generis humani in hoie primo vena-
tor ille peussit: nemo ad secūdum transit a
primo: nisi ꝑ baptismatis sacramentū. In
paruulis natis t nondū baptizatis agno-
scitur adam: in paulis baptizatis t ob hoc
renatis agnoscit christus. Qui adam non
cognouit i paulis natis: nec christū agno-
scere potuit i renatis. Sz quare inquiūt iā
baptizatus homo fidelis iam dimisso pec-
cato: generat eū qui est cū primi hois pec-
cato? Quia carne illū generat non spiritu.
Nō natū ē de carne: caro est. Et si exterior Jo8.3.
homo noster: ait aplꝰ: corrūpit: sed interior 2.Cor.4
renouat de die in diem. Et eo qđ in re re-
nouatur: non generas paulū: Tu vt nō in
ęternū moriatur: nat⁹ eo t renouat⁹ es: ille
adhuc nat⁹ ē. Si tu renascēdo viuis: sine
vt t ille renascat t viuat: sine inquā rena-
scat: sine renascat. Quare contradicis: ḡre
nouis disputationib⁹ antiquę fidei regulā

frãgere conarios? Quid est enĩ quod dicis: Paruuli nõ habẽt oĩno vel originale pec-
Matth.19. catũ? Quid est enĩ quod dicis: nisi vt non accedãt ad iesũ? Sz tibi clamat iesus: Sinite pueros venire ad me. Cõuersi ad dñm.

1.Timoth.1. ¶ De verbis Apli: Fidelis ĩmo ⁊ oi acceptiõe dign⁹ ¶ Sermo IX.

Quod lectum est modo de sancto euangelio: hoc ⁊ Paulus apostolus dicit: Cuius verba ista sunt: ¶ Fidelis sermo ⁊ omni acceptione dignus: q; christus iesus venit in mundũ peccatores saluos facere: quorũ primus ego sum. Nulla causa fuit veniendi christo dño: nisi pctõres saluos facere. Tolle morbos: tolle vulnera: ⁊ nulla causa est medicinę. Si venit de cęlo magnus medicus: magnus per totũ orbem terrę iacebat egrot⁹: Ipse
2.Thessal.3. ęgrotus genus humanũ est. Sed non oĩm est fides. Mouit dñs qui fũt eius. Superbiebant iudęi: extollebãt se: alte sapiebãt: iustos se putabãt: ⁊ dñm colligentẽ peccatores insuꝑ recusabãt. Qui vero superbiebant: ⁊ alta sapiebãt: relicti sunt in monti-
Matth.18. bus: ad nonagintanouẽ pertinẽt. Quid ẽ relicti sunt in montibus? Relicti fũt in tumore terreno. Quid est: ad nonagintanouem pertinẽt? In sinistra sunt: nõ in dextera. Nonaginta enĩ ⁊ nouẽ in sinistra numerant: vnũ adde: ad dexterã transitur. Ve-
Luc.19. nit ergo: vt ipse alio loco dicit: venit filius hominis quęrere ⁊ saluare qđ perierat. Totũ enĩ perierat: et quo peccauit vnus. Ubi erat totũ: perierat totũ: sed venit vnus sine pctõ: qui saluos faceret a peccato. Isti aũt superbiendo qđ est peius: ⁊ egrotabãt et sanos se esse credebãt. Periculos⁹ ęgrotant: qui mentẽ febribus perdiderũt. Illi ridẽt: ⁊ sani plorãt. Ridet enĩ phreneti⁹: sed nõ est sanus. Potio aũt qui mentis est sanę: plorat phreneticũ ridentẽ. Primũ: si duo ista proponas: quid est melius: ridere an plorare? Quis nõ sibi eligat ridere? Deniq; propter dolorẽ salubrẽ pęnitentię: in fletu dño posuit officiũ: in risu beneficiũ.
Luc.6. Quomodo? Quãdo ait in euãgelio: Beati qui plorãt: q; ridebunt. Ergo in ploratu officiũ est: in risu est prẽmiũ sapiętię. Risũ enĩ pro gaudio posuit: nõ cachinnationẽ: ꝑ exultationẽ. Ergo si duo ista proponas: ⁊ quęras quid hoꝝ sit melius: ridere an plorare: ociosus homo plorare non vult: ⁊ ridere vult. Porro si addas psonas ad istos affectus: ⁊ ita ꝓponas cũ psonis: quid ẽ melius ridere phreneticũ: an plorare sanũ? Eligit sibi homo fletũ cũ sanitate: ꝙm risũ cũ amẽtia. Tantũ valet mẽtis sanitas: vt etiã cũ plãctu eligat. Isti enĩ ꝙ sanos se putabãt: multo periculosius ⁊ desperatius ęgrotabant: ⁊ ipsa ęgritudine qua mentes pdiderant etiã medicũ cędebant. Parũ est cędebant: dicam totũ: non soluz cędebant: sed etiaz occidebant. Ille aũt etiam cum occideret medicus erat: vapulabat ⁊ curabat: patiebat phreneticũ: nec deserebat ęgrotũ: tenebat: alligabat: colaphis ꝑcutiebat: harũdine plagas accipiebat: irridebat: insultabat ei: postremo audiebatur: damnabatur: ligno suspendebat: vndiq; circũfremebat: ⁊ medic⁹ erat. Aspicias phreneticos:
Luc.23. agnosce ⁊ medicũ. Pater ignosce illis: q; nesciunt quid faciũt. Illi pdita mẽte sęuiebant: ⁊ medici sanguinẽ sęuiendo fundebant: ille autẽ etiam de ipso sanguine suo ęgrotis medicamẽta faciebat. Non enĩ vere frustra dixit: Pater ignosce illis q; nesciunt quid faciunt. Orat christian⁹: et exauditur: orat christus ⁊ non exaudit? Nã qui
B exaudit cũ patre q; deus est: quõ nõ exauditur homo qđ ꝓ nobis fact⁹ est? Prorsus exauditus est. Ibi erant: ibi sęuiebant: de his erant qui reprehendebãt eum ⁊ dicebãt:
Luc.5. Ecce cũ publicanis et peccatorib⁹ cõuescitur. Erant in ipso populo a quo ipse medicus occidebat: et in eo⁹ sanguine etiã ipsis antidotum parabatur. Cũ enĩ dño nõ solum sanguinẽ funderet: verũetiam ipsam suam mortẽ ad medicamẽti cõfectionẽ impẽderet: resurrexit ad demõstrandũ resurrectiõis exemplũ. Patientia sua passus ẽ: vt doceret patientiã nostrã: ⁊ in resurrectione sua ꝓmiũ patientię demõstrauit. Ire vt nostio: et omneo cõsitemur: Ascendit in cęlũ: deinde ab eo spiritussanct⁹ ẽ missus: ante ꝓmissus. Dixerat enĩ discipulis suis:
Luc.24 Sedete in ciuitate donec induamini virtute exalto. Venit ergo ⁊ ꝓmissio ipsius: venit spiritussanct⁹: impleuit discipulos:
Act.2. cęperũt loqui linguis omniũ gentium: signũ in illis ꝑcedebat vnitatis. Loquebatur enĩ tunc vn⁹ homo omnibus linguis: q; locutura erat vnitas ecclesię in omnib⁹ linguis. Expauerũt ꝙ audiebãt: Nouerãt

eñ homines idiotas fuisse: vnⁱ tantū lin-
guę: et mirabant ac stupebant: q vnⁱ lin-
guę homines vel vr multū duarū: linguis
omniū gentiū loquerent: suspensi sunt stu-
pore: pdiderūt elationē: de monte facti sūt
valles. Jaz si humiles sunt: valles sūt: qō
influeris capiunt: non diuittunt. Si ve-
nerit aqua super altitudinem: decurrit et
defluit: si venerit ad concauū ꝛ humilē lo-
cum: ꝛ capit ꝛ stat. Tales iam illi erāt: stu-
pebāt: mirabāt: pdiderūt seipsos. Denięs
Act.2. loquēte sibi petro: cōpūcti sūt: ꝛ factū ē in
Ps.31. illis qō psalmⁱ ꝑdixerat: Cōuersus sum in
erumna: cū cōfringeret̄ spina. Quid est spi-
na? Compunctio pēnitentię. Sic habeo et
Act.2. verba ipsa scripturę in actib⁹ apl̄oꝝ: Com-
pūcti sūt corde: ꝛ dixerūt ad apl̄os: Quid
faciemus? Quare dixerunt: quid faciem⁹?
Nouim⁹ quid fecimus. Quid faciemus?
Quātū ad nostrū factū pīnet: desperatio
est salutis: sit ergo in vestro cōsilio si fieri
potest spes aliqua sanitatis. Nouim⁹ qđ
fecerim⁹: dicite quid faciam⁹. Quid est qō
feci⁹? Non eñ quēcūq; uolem occidim⁹:
ꝛ multū mali fecissem⁹ si quēcūq; dominē
Ios.12. innocentez occidissem⁹. Latronē elegim⁹:
innocētē occidim⁹: mortuū elegim⁹: medicū
Act.3. occidim⁹: dicite qđ faciem⁹? Et petr⁹: Agi-
te pēnitentiā3: ꝛ baptizet vnusq; vestrū
in nomine patris ꝛ filij ꝛ spiritussancti: vt
transeatis de nonaginta nouē ad centum:
q cū nonaginta ꝛ nouē esset⁹: pēnitentiā
vobis necessariā nō putabatis: ꝛ dño col-
ligente peccatores: ꝛ volēte eos facere pē-
nitētes: insup exultabatis. Modo ꝙ com-
punct⁹: q cognouistis peccatū vestrū: agi-
te pēnitentiā: ꝛ baptizet vnusquisq; vr̄m
in nomine dñi nostri iesu christi: baptizet
in eius nomie quē occidistis sine crimine:
ꝛ remittunt⁹ vobis peccata vestra. Reduc-
ti sunt in spe: doluerūt: gemuerunt: cōuer
Act.23. si sūt: sanati sūt. Ipsi erāt illi: Pater ignoꝛ
℔ sce illis: q: nesciunt quid faciūt. Unusq;q;
ergo fratres charissimi: quādo audit dñm
iesum christū non venisse ꝓpter iustos sed
ꝓpter peccatores: non amet esse peccator:
Ne forte dicat i corde suo: Si iustus fuero
nō me amat christ⁹: si peccator fuero amat
me: quia ꝓpter peccatores descendit: non
ꝓpter iustos. Respōdit eñ tibi: Si medi-
cum agnouisti: febrem quare nō timuisti?
Utiq; medicus ad ęgrotū venit: constat: ꝙ
ideo venit medicus ad ęgrotum: ne ille sit
semp ęgrotus. Quid ergo dicimus? Quid
pnunciam⁹? Quid definimus? Ęgrotum
amat medic⁹: an sanū? Quod vult facere
amat: non qō inuenit. Ad ęgrotū quidem
venit: ad sanū non venit. Volz attendere
q: ad illum venit: ad illū non venit. Plus
est amat sanū: ꝙ ęgrotum. Nam vr nouerit̄
q: plus amat sanū ꝙ ęgrotum: nūqđ
faceret quod dedisset? Ergo paulum apl̄m
attende: Fidelis sermo ꝛ oñi acceptiõe di- 1.Timoth.1.
gnus: q: christ⁹ iesus venit i mūdū pctōres
saluos facere: quoꝝ ꝓim⁹ ego sum. Dixit:
quoꝝ ꝓim⁹ ego sū: quō erat ꝓim⁹? Ante
illū nō fuerūt pctōres: toti iudęi? Ante illū
non fuerūt peccatores in genere humano?
Ante illū in oñib⁹ hominib⁹ non peccato
tenebatur adam? Non ante illum fuit qui
primus peccauit: ꝛ noe ꝛ omnes in morte
ꝙcipitauit? Quid ē: quorū primus ego sū?
Ad quos venit: prim⁹ ego sū. Sz nec hoc
verum est. Primus electus est petrus: pri- Matth.4.
m⁹ andreas: primi alij apli: tu apl̄us es no
uissimus: quō dicis: quoꝝ primus ego sū?
Ergo apls nouissim⁹: primus peccator. Et
hoc quō ꝓim⁹ peccator? Ante te peccauit
petrus: quando ipsū dām ter negauit. Ro Matth.26.
lo dicere: q: ꝛ ipse nisi peccator inuēt⁹ esset:
de sinistra ad dexterā nō transisset. Quid
est ergo: quorū ꝓmus ego sū? Quia oñib⁹
peior sum. Ergo peiorē voluit intelligi pri-
mū. Quomō i artificib⁹: quicūq; vult edi-
ficare quid dicit? Quis est hic primus struc-
tor? Quis ē ꝓm⁹ faber? Aut si curari vult:
quis est hic ꝓmus medicus? Non vtiq; in-
terrogat quis peior sit ętate: aut quis peior
sit ꝓfessione: sed quis peior sit arte. Quo-
modo illi in arte primi: sic iste in iniquitate
prim⁹. Quare paulus in iniquitate prim⁹?
Recolite saulū: ꝛ inuenietis: Attēdite pau-
lum: ꝛ obliti estis sauluz: Attēdatis ad pa-
stōē: obliti estis lupū. Nōne ille est cui ad Act.7.
lapidandum stephanū manus vna nō suf-
ficiebat: ꝛ aliox vestimenta seruabat? Nō-
ne ipse est qui ecclesiam vbiq; ꝙsequebat?
Nōne ipse est qui litteras acceperat a prin Act.9.
cipibus sacerdotum: quia parū illi erat ꝑ
sequi christianos qui erant in hierusalem:
sed volebat ad alia loca venire vbi eos in-
uenirēt: ꝛ ligarēt? Nōne cū iter agēs spirat
ꝛ anhelat ad cędes: de cęlo percussus est: ꝛ
vocem domini audiuit ad salutē fulmina-

tuus? Dñe ambulat prosternit: vt videat ex
cecat. Ipse est ergo q primus erat persecu-
P tor: illo pcio: nō fuit. Audite vnde plus in
telligatis. Ananiç loquebat ipse dño xpo:
iam illo prostrato: iam erecto: t dicebat ei:
Vade ad vicū illum: ibi inuenies saulū a
tharso cilicię: loquere ei: Ecce videt virum
ananiā intrantē ad se: t baptizantē se. Ille
audiuit nomē sauli: t inter manus ipsi-
us medici tremuit. Quid est aūt dulcius?
Saulus vnde vocarek: credo q recolitis: t
propter eos qui nō recolunt cōmemorem.
1.Reg.18. Saul erat ille persecutor dauid. In dauid
christus erat: in dauid christus figurabat:
in saule saulus pfigurabatur: Tanq̄ da-
Act.9. uid sauli dictum est de cælo: Saule saule
quid me psequeris? Ananias ouis inter-
pretatk. Loquebatur oui pastor: t timebat
ouis lupū. Tanta huius lupi fama pcesse-
rat: vt nō se putaret tutā ouis: nec inter
manus pastoris. Et dño ad illū: quasi ad
ouē trementē. Ille enī cū audisset hoc: di-
xit: Dñe: audiui de isto bole q̄nta mala fec
sanctis tuis in hierusalē: t modo diak epi-
stolas accepisse a pncipib⁹ sacerdotū: vt
quoscūq; tenuerit: alligatos ducat: Quo
me mittis? Quē ad lupū? Sz ille nō audi-
uit hanc excusationē. Jam enī dixerat pau
Matth.10. cis ouiculis suis: Ecce mitto vos sic oues
in medio lupor̄. Si missę sunt oues in me-
dio luporū: quare trepidas ire anania ad
eū q iam nō est lupus? Lupū timebas: sed
respondet tibi dño de⁹ tuus: De lupo ouē
feci: facio de oue pastorē. Quō ḡ ipse sau-
1.Timoth.1. lus postea paulus gratulatur se ad dei per
uenisse misericordiā: q; primus: hoc est ex-
cellens in peccatis inuentus est? Et tñ mi-
sericordiā pſecutus sum: vt in me ostende-
ret christus iesus oēm longanimitatē pro-
pter eos q crediturī sunt illi in vitā ęternā:
vt dicant sibi omnes: Si paulus sanatus
est: ego quare desper? Si a tanto medico
tam desperatus eger sanatus est: ego cum
vulneribus meis illas manus non opta-
bo ad illas manus nō festinabo? Et hoc
dicerent homines: ideo saulus factus est
ex pſecutore aplus: q; quo venit medic⁹: q̄-
rit aliquē ibi desperatū: t ipsum sanat: t si
pauperrimū inueniat: tñ desperatū inueni
at: nō ibi quęrit mercedē: ſ cōmēdat artē.
Dicā ergo qō cęperā. Quō ergo saulus tū
gratulabatur se a xpo: q; peccator erat: as-

sumptū atq; sanatū: nec dixit: Hanea in
peccato: q; propter me venit christus: non
propter iustū: ita t ante q; audierae: quia
christus ꝓpter pctōres venit: noli tibi dor-
mire in dulci stratu: sed audi ipsum paulū
dicentē: Surge q dormis: t exurge a mor- Eph.5.
tuis: t illuminabit te christus. Noli amare
stratū peccati: totū stratū eius versisti i in-
firmitate eius. Dictū est antea: Surge: sa-
nus esto: sanitatē ama: t noli rursus p su-
perbiā de dextera ire ad sinistrā: de monte
ad vallē: de humilitate ad tumorē. Cuz fa
ctus fueris sanus: id est cū iuste cęperis vi-
uere: deo tribue: nō tibi. Non enī laudādo
te saluus factus eo: sed ꝓra te pronūcian-
do. Nam si te laudaueris p superbiā: gra-
uius egrotabis. Omnis enī q se exaltat hu- Luc.1.
miliabit: t q se humiliat exaltabit.

De eisdē verbis Apostoli: q̄bus 1.Tim.
in sermone p̄cedenti: Sermo X

E diuinis lectionib⁹ q̄s dño admo- H
nere dignak: intēti audite fratres:
illo dante: me ministrante. Primā
lectionē audiuimus Apli: Fidelis sermo t Act.3.
omni acceptione dignus: q; christ⁹ iesus ve
nit in mundū pctōres saluos facere: quo-
rum primus ego sum. Sed ideo misericordiā cō
secut⁹ sū: vt in me ostenderet christ⁹ iesus
oēm longanimitatē suam ad informatio-
nem eorū qui crediturī sunt illi in vitā ęter
nam. Hoc de apostolica lectione pcepim⁹.
Deinde cantauim⁹ psalmū exhortātes nos
inuicem vna voce: vno corde dicētes: Ve- Ps.9.
nite adorem⁹ t psternamur ei: t fleam⁹ co-
ram domino qui fecit nos: t ibi ꝓficiam⁹
facīē eius in cōfessione: t in psalmis iubile-
mus ei. Post hęc euangelica lectio: decem Luc.1
lepr̄osos mūdatos nobis ostēdit: t vnū ex
eis alienigenā gratias agentem mūdatori
suo. Has tres lectiones quantū p tempo-
re possum⁹ ptractem⁹: dicēte⁹ pauca de sin
gulis: t quātū conari possumus adiuuāte
domino: nō in aliqua earū ſle immorātes
vt alios duabus impedimentuz afferam⁹.
Proponit nobis apostol⁹: scientiarū t gra
tiarum actiones. Memēto te quid vltima
euangelica lectio resonet: quō iesus dñs
laudat grās agentē: ingratos iprobat mū
datos in cute: lepr̄osos in corde. Quid er-
go aplus? Fidelis inquit sermo: t omni acce
ptione dignus. Quis est iste sermo? Quia
christus iesus venit in mundu. Et quid?

Peccatores saluos facere. Quid tu? Quorum primus ego sum. Qui dicit vel nō sum peccator: vel nō suis ingratus est saluatori. Nullus hominū in ista quę ex adam defluit massa mortalitū: nullus omino hominū nō egrotus: nullus sine gratia christi sanatus. Quid de paruis pueris: si ex adā egroti? Nam t ipsi portant ad ecclesiā: t si pedibus illuc currere nō possunt: alienis pedibus currūt vt sanent: accōmodat illis mater ecclia alios pedes vt veniant: alios cor vt credant: aliorum linguā vt fateant: vt qui q egri sunt alio peccante prægrauant: sic cum hic sani sunt alio pro eis confitente saluent. Nemo ergo vobis subtrahat doctrinas alienas. Hoc ecclesia semper habuit: semper tenuit: hoc a maiorū fide percipit: hoc vsq in finē perseuerāter custodit: Quia non est opus sanis medicus: sed egrotantibus. Quid necessariū ergo habuit infans christum si nō egrotat? Si sanus est: quare per eos qui eum diligūt medicum quęrit? Si quando portant infantes dicunt omino nullū prepaginis habere peccatū: t veniunt ad christū: cur nō eis dicit in ecclesia qui eos apportant: auferte hinc innocētes istos: Nō est op⁹ sanis medicus: sed male habentibus: Non venit christus vocare iustos: sed peccatores? Nunquā dictū est: Q nec aliquando dicet. Quisq ergo qō potest fratres loquat pro eo q loqui pro se nō potest. Pro magno cōmendant episcopis patrimonia pupillor: quanto magis gra paruulorum? Pupillū tuet episcopus: ne mortuis parentib⁹ ab extraneis oppimat: Clamet pius p paruulo: cui timet ne a parentibus occidat: clamet cū apło: Fidelis sermo t omi acceptione dignus: qi christ⁹ iesus venit in mundū: nullā aliam ob causam: nisi peccatores saluos facere. Qui venit ad christū: habet qō in eo sanet: q non habet: nō est causa quare medico offerat. Eligant parentes vnū de duobus: aut cōsteant in puluis suis sanare peccatū: aut eos medico offerre desinant. Hoc nihil est aliud: q velle medico sanū offerre. Quid offers baptizandū? Quē? Infantem. Cui offers? Christo: Ei certe qui venit in mundum. Ita inquit. Quare venit in mundū? Peccatores saluos facere. Ergo quez offers: habet qō in illum saluū fiat? Si dixeris habet: confitendo dices: si dixeris nō habet: negādo tenes. Peccatores inquit saluos facere: quorū primus ego sū. Ante paulū non erant peccatores? Certe vel ipe adam Gen.3.
ante omēs: t plena peccatoribus terra de- Gen.7.
leta diluuio: t deinceps ḡmixti: Unde verum est: ego primus sum? Primū se dicit: nō peccatoꝝ ordine: q peccati magnitudine. Magnitudine peccati sui vnde se primū dixit peccatorū: quō dicūt inter aduocatos: verbi gratia: primi: prim⁹ est iste nō qi plures annos habet ex quo causas agit: q qi ex quo ępit cęteros superauit. Dicat ḡ apls alio loco: vnde prim⁹ sit peccatoꝝ. Ego inqt 1.Cor.15.
sum nouissim⁹ aplorum: qui non sū dign⁹ vocari apostol⁹: qi persecutus sū ecclesiam dei. Nemo acrior inter persecutores: ergo nemo pior: inter pōres. Sed misericordiā inqt 1.Timoth.1.
consecut⁹ sum. Et quare sit misericordiam consecutus: exponit causā: Et in me inqt ostenderet christus iesus oēm longanimitatem: ad informationē eorū qui credituri sunt illi in vitā ętern̄. Christus inquit daturus venia pueris ad se peccatorib⁹ vsq ad inimicos suos: me primo elegit acriorē inimicū: quē cum sanaret: nemo in ceteris desperaret. Faciūt hoc medici quando ad ea loca veniūt vbi ignoti sunt: quos curēt primitus eligūt desperatos: vt in eis t benuolentiā exerceant: t cōmendent doctrinam: vt vnusquisq in illo loco dicat priori suo: Vade ad illū medicū: securus esto sanat te. Et ille: Me sanat? Non video q̄d patiar? Ego noui quid simile? Tu quod pateris: t ego quidē passus sū. Sic dicit paulus vnicuiq egroto: t de se volenti desperare. Qui curauit me misit me ad te: et dixit mihi: Ili desperanti vade et dic quid habuisti: quid in te sanauit: q cito sanauit. De cło vocauit: vna voce percussi t deieci: Act.9.
alia erexit et elegit: tertia implens t misit: q̄rta liberauit t coronauit. Vade dic egrotis: dama desperatis: Fidelis sermo t omi ac- 1.Timoth.1.
ceptione dignus: quia christus iesus venit in mundū peccatores saluos facere. Quid timeris? Quid trepidatis? Quorū primus ego sum. Ego inquit vobis loquor: sanus egrotantibus: stans iacentibus: securus desperatis. Ideo est misericordiā cōsecutus sum: vt in me ostenderet christus iesus omnem longanimitatē. Meorib⁹ meis diu pertulit t sic absolut: tanq̄ bon⁹ medic⁹ putrenticium patienter tolerauit: sustinuit me

ferientem se: donauit mihi feriri p se. Omnem inquit longanimitatē ostendit in me: ad informationem eorum qui crediturī sūt illi in vitam ęternā. Nolite ergo desperare. Egroti estis: accedite ad eum et sanamini: Cęci estis: accedite ad eū ꝛ illuminamini: ꝛ qui sani estis: ei gratias agite: ꝛ qui ęgrotatis: ad eum sanādi currite: dicite ofício:

Ps.94. Venite adoremus: et procidamus ei: et ploremus coram domino qui fecit nos et homines ꝛ saluos. Nam si ille nos fecit homines: nos autē ipsi nos fecimus saluos:

¶ aliquid illo melius fecimus. Absit: est enī saluus hō: q̄ q̄libet homo. Si ergo te deus fecit hominē: ꝛ tu te fecisti bonū hominē: q̄ō tu fecisti melius est. Nolī te extollere super deum: subde te: deum adora: prosternere: confitere illi qui fecit te: quia nemo recreat: nisi qui creat: nemo reficit: nisi

Ps.99. qui fecit. Hoc et in alio psalmo: Ipse fecit nos ꝛ non ipsi nos. Sane quando te fecit: quid tu faceres nō habebas. Quando aūt iam eo: habes ꝛ tu ipse quid faciaꝫ: ad medicum curras: medicū implores: qui vbiq; est. Et vt implorares excitauit cor tuum: et

Phil.2. posse implorare donauit tibi. Deus est enī inquit qui operatur in vobis: ꝛ velle ꝛ operari pro bona voluntate: quia vt haberes bonam voluntatem: illius vocatio pręcessit. Clama: Deus meus: misericordia eius

Ps.58. pręueniet me. Vt esses: vt sentires: vt audires: vt consentires: pręcessit te misericordia eius. Pręuenit te in omnibus: pręueni ꝛ tu in aliquo iram eius. In quo inquis: in quo? Confitere ista omnia a deo te habere quicquid boni habes: a te quicquid mali. Me in bonis tuis illum contemnas: te laudes: ne in malis tuis illum accuses: te excuses: ipsa est vera confessio. Ille qui in tantis bonis pręcessit te: venturus est ad te: ꝛ inspecturus bona sua ꝛ mala tua: quomodo bona eius vsus futuros inspicit te. Ergo quia in omnibus istis donis pręcessit te: vide in quo tu pręcedas faciem venturi. Audi psalmū: Pręcedamus faciem eius

Ps.94. in confessione. Pręcedamus faciem eius. Anteq̄ veniat propitiet: anteq̄ assit placetur. Habes enī sacerdotē per quem possis placare deum tuū: ꝛ ipse cum patre deus est ad te: qui homo est propter te. Ita iubilabis in psalmis: pręcedes faciem eius in confessione. Jubila in psalmo: pręcedamus faciem eius in cōfessione: Accusa te: ut bilanx in psalmo. Lauda illum accusando te: ꝛ laudādo eum qui fecit te: Veniet qui mortuus est pro te ꝛ viuificabit te. Hęc tenete: in hoc persistite. Nemo varietur: nemo leprosus sit. Doctrina inconstans: non habens vnū colorem: mentio leprā significat: et istā christus mūdat. Forte in aliquo Luc.17 variasti ꝛ inspexisti: ꝛ in melius sententiā cōmutasti: ꝛ quod varium erat vnius colorīs effectū est. Nolī tibi tribuere: ne sis inter nouem qui gratias nō egerunt. Vnus egit grās: Cęteri iudęi erant. Ille alienigena erat: gētes alienigenas significabat: numerus ille christo decimas dedit. Illi ergo debemus quod sumus: quod viuimus: q̄ō intelligim⁹: quod homines sumus: quod bene vixim⁹: quod recte intelligim⁹: illi debemus. Nostrū nihil nisi peccatū quod habemus. Quid enī habes quod nō accepisti? Vos ergo maxime qui scitis quid audiatis: curandū ab ęgritudine: mūdatum a varietate sursum cor ponite: et deo gratias agite.

De psalmo nonagesimo nono: Cū ꝯfutatiōe pelagianoꝝ: Ser. XI

Psalmus quem cantauimus domino: ꝛ nos inuicem exhortati sum⁹ vt adoremus eum: ꝛ prosternamur illi: ꝛ ploremus ante dōm qui fecit nos: admonet quęrere aliquāto diligentius: quid sibi velit q̄ō ait: Qui nos fecit. Quod enī homo a deo creatus est: nullus dubitat homo: nisi qui ingratus est. Nouimus enī qui ita legimus: et ita credimus: q̄ fecit deus Gen.1. hominē inter multa quę fecit ad imaginē suā. Hęc hominis est prima ꝺditio: hęc est humana prima creatura. Non tū arbitror hoc nos pro magno voluisse cōmonere spiritū sanctū in hoc psalmo: q̄ō ait: Ploremus ante dōm qui fecit nos. Alio enī loco dicit: Ipse fecit nos ꝛ nō ipsi nos. Unde quidē Ps.9 vt dixi: christianus dubitat nemo: qi nō solum deus creauit primū bouem ex quo cęteros boues: sed deus bodieq; creat singulos homines: ille q̄ ait quidā sancto suo: Priusq̄ Hiere. te formarem in vtero noui te. Primo ergo creauit bouem sine bouе: siue bouem ex homine. Ipse fecit nos ꝛ nō ipsi nos. Ad istū itaq; primū verboꝝ istoꝝ ꝛ facilē sensum: sed tū verū: adoremus cū fratres: ꝛ prosternamur ei: ꝛ ploremus ante dōm q̄ fecit nos.

Non em̃ fecit ⁊ deserit: nō em̃ curauit facere: ⁊ nō curat custodire. Plorem⁹ ante dominū qui nos fecit: qr nō plorauimus qū nos fecit: et tū fecit. Qui ergo fecit anteq̃ rogaret: deserit cū rogat? Tanq̃ ergo dubitaret homo vtrū exaudiret oranē: admonuit eum scriptura cū dicit: Plorem⁹ ante dñm qui fecit nos. Utiq; exaudit quos fecit: vnde nō potest non curare quos fecit. Verūtamen iuxta altiorē intellectū ⁊ quātū existimo vtiliorē: vidit quosdā spūssanctus dicentes vel dicturos: qr deus eos fecerit homines ⁊ iustos autē ipsi se faciunt: ꝓuidit eos: admonuit eos: ⁊ ab hac extol-
ps.99. lentia reuocauit eos dicēs: Ipse fecit nos
D ⁊ nō ipsi nos. Quare em̃ addidit: Et nō ipi nos: cū sufficeret dicere: Ipse fecit nos: nisi qr illam facturā voluit admonere: vbi dicunt homines: Ipsi fecimus nos: id est vt iusti essemus: iustos nos libera voluntate fecimus: quando conditi sumus: liberū arbitrium accepimus? Ut ergo iusti simus: libero id arbitrio agim⁹. Quid adhuc deum inuocamus: vt iustos nos faciat: quod habemus in potestate: vt nosipsi iustos faciamus? Audite audite: ⁊ iustos ⁊ iniustos ipse fecit nos ⁊ nō ipsi nos. Creatus est primus homo in natura sine culpa: in natura
Eccle.7. sine vitio: creatus est rectus: nō se fecit rectum: Quid se aūt ipse fecerit notū est: cadens a manu figuli fractū est. Regebat em̃ eum ipse qui fecerat: voluit deserere a quo factus erat: permisit deus tanq̃ dicēs: Deserat me ⁊ inueniat se: ⁊ miseria sua probet quia nihil potest sine me. Hoc modo ergo ostendere voluit deus homini quid valeat liberū arbitriū sine deo. O malū liberū arbitriū sine deo. Experti sumus quid valeat sine deo. Ideo miseri facti sumus: qr sine deo quid valeat experti sumus. Experti ergo tandē aliquando nouerimus: ⁊ ve-
ps.94. nite adoremus eū: ⁊ prosternamur ei. Venite adoremus ⁊ prosternamur illi: et fleamus coram dño qui fecit nos: vt perditos nos p nos: reficiat nos q fecit nos. Ecce bonus fact⁹ est homo: ⁊ per liberū arbitrium factus est homo malus. Quando factura? est bonū boiem malus homo: per liberum arbitriū deserēdo deum? Seruare se nō potuit bonus bonū: et facturus est se malus bonū? Cum esset bonus nō se seruauit bonum: ⁊ cū sit malus dicit: facio me bonu?

Quid facio malus: qui peristi bonus: nisi reficiat te qui permanet bonus? Ipse ergo fecit nos ⁊ nō ipsi nos. Nos autē populus eius: ⁊ oues pascuę eius. Ecce fecit nos homines gr̃a sua: q nos fecit. Nō em̃ creati homies iam populus ei⁹ eramus. Videte L
fratres mei: ⁊ de ipso psalmi verbis attendite vñ dixerit: Ipse fec nos ⁊ nō ipsi nos. Hinc dixit: Fecit nos ⁊ nō ipsi nos: vt sim⁹ populus eius ⁊ oues pascuę eius. Ipse fecit nos. Nam ⁊ pagani nascūt: ⁊ omnes impij: omnes aduersarij ecclesię eius: vt nascerent? ipse fecit eos: Nō em̃ alius deus creauit eos. Qui de paganis nascunt: ab ipso facti sunt: ab ipso creati sunt: ⁊ nō sunt populus eius: nec oues pascuę eius. Cōmunis est omnibus natura: nō gratia. Natura nō putet? gratia: sed ⁊ si putet? gratia: ideo putet? gratia: quia ⁊ ipsa gratia cōcessa est. Non em̃ bō qui nō erat promeruit vt esset: si promeruit: iam erat: sed nōdum erat. Ergo qui promereret nō erat: ⁊ tū factus es?: nec vt pecora facta es?: nec vt arbor fact⁹ est: nec vt sarū factus es?: sed factus es? ad imaginē creatoris. Hoc beneficiū quis dedit? Deus q erat: ⁊ ex ḡno erat. Cui dedit? Hoi q nōdū erat. Dedit q erat: accepit q fi erat. Quis aūt b̃ facere potuit: nisi q vocat Ro.4.
ea q̃ nō sunt tāq̃ ea q̃ sūt? De q̃ dicit apostol⁹: Qui nos elegit ante mūdi ꝓstitutio- Ep̃s.1.
nem. In mūdo isto facti sumus: nec mundus erat quādo electi sumus. Ineffabilia 3.sen. dis.19.
mirabilia fratres mei. Quis hoc explicare ca.ad quod.
sufficerit? Quis saltem qō explicet cogitare? Eligunt? qui nō sunt: nec errat q̃ elegit: nec vane elegit: elegit tamē ⁊ habet electos quos creaturus est eligendos: habet aūt apud seipsum: nō in natura sua: sed in prę-sentia sua. Ergo nolite extolli: homies sumus: ipse fecit nos: ⁊ fideles sumus: si tū sumus: quādo ista ꝓtra gratiā disputamus. Sz ecce fideles sum⁹: et iā fideles: et iā iusti: Habac.2.
Quia iustus ex fide viuit: Ipse fecit nos ⁊ nō ipsi nos. Quęre qd nos fecerit? Dicturus es: boies. Non inde psalm⁹ loquebat: illud scimus: illud notū est: illud patet: nec magna vt hoc nouerimus doctrina indigemus: qi boies ipse nos fecit. Sed vnde loquebat? vide: Ipse nos fecit et nō ipsi nos. Quid nos fecit: nisi qō sumus? Quid aūt sumus? Nos autē ecce quid sum⁹? Quid? Populus eius ⁊ oues pascuę ei⁹. Ipse nos

fecit ꝓm suū: ipse nos fec̃ oues pascue suę
q̃ misit iugulandā ouē innoxiā: fecit ouem
de lupis. Hęc c̃ gratia. Excepta illa cōmu-
ni gratia naturę: qua homines facti sum⁹:
nec digni fuimus: qui non fuim⁹: Excepta
illa gratia: hęc est maior gratia qua facti su
mus populus eius ⁊ oues pascuę eius: per
℣ iesum christū dominū nostrū. Sed dicit ali
quis: Per iesum christū facti sum⁹: vt etiaꝫ
boues essem⁹. Ita vo ꝓ iesū xp̃m facti sunt
⁊ pagani: ⁊ nō pagani. Quis est enī iesus
Joh.1. xp̃s: nisi i ꝓncipio erat v̄bū ⁊ v̄bū erat apd
deū ⁊ de⁹ erat v̄bū? Hoc erat in principio
apud deū. Omnia per ipm facta sunt. Illi q̃
debent et pagani qđ homines creati sunt:
⁊ tanto magis puniendi q: dimiserūt eum
a quo facti sunt: ⁊ coluerunt quod ipsi fece-
rūt. Excepta q̃ illa gratia qua cōdita ē hu
mana natura: hęc enī christianis paganisq
cōmunis est: hęc est maior gratia: nō q̃ per
verbū homines creati sumus: ꝑ q̃ per ver-
1.Timoth.2. bum carnē factū fideles facti sumus. Un⁹
enī deus: ⁊ vnus mediator dei ⁊ hominum
homo christus iesus: in principio erat ver-
bum. Rondū erat homo christus iesus: et
verbū erat apud deum: ⁊ deus erat verbū.
Ipse mundus nō erat: quando deus erat
Joh.1. verbū. Omnia per ipsum facta sunt: ⁊ mun-
dus per ipsum factus est. Ergo tunc quan
do nos fecit vt homines essemus: nōdum
erat homo. Magnā istā gratiā cōmendat
1.Timoth.2. apostolus christianis: vbi dicit: Unus enī
deus: ⁊ vn⁹ mediator dei ⁊ hominū. Non
ait: Christ⁹ iesus: ne tu putares scōm ver-
bum dictū: ꝑ addidit: homo mediator dei
et hominū: homo christus iesus. Quid est
mediator? Per quē ꝓiungeremur: per quē
recōciliaremur: q: peccatis ꝓpriis separa
ti iacebamus: in morte eram⁹: ꝓtr⁹ pe-
rieramus. Non erat christus homo quādo
creatus est hō: ne periret hō: ille factus est
homo. Hęc vobis cōtra nouellā hęresim q̃
temptat assurgere: vt sepe disputare cogi-
mur: q: vos firmos volumus esse in bono:
integros autē a malo. Hęc enī est disputa-
tio eox qđ ꝓmo exoriri cęperūt: ⁊ ꝓtra gra-
tiā disputare: multū tribuēres nō liberta-
ti hominis sed infirmitati: ⁊ iacentē misę
hominē ideo extollentes: ne manu sibi de-
super porrecta valeat surgere. Disputāres
ergo ꝓtra gratiā ꝑ libero arbitrio: fecerūt
auribus pijs ⁊ catholicis offensionē: cępe-

runt oriri: cęperūt vt certa pernicies deuls-
tari: cęperūt de illis dici: q: ꝓtra gratiā di-
sputarēt: et luenerūt ad reuelādā istā inui-
diā tale cōmentū. Non inquit ꝓtra gratiā
dei disputo. Unde probas? Eo ipo inquit
nō cōtra gratiā dei disputo: q: liberū arbi-
triū defendo. Videte acumē: sed vitreum.
Quasi lucet vanitate: sed frangit veritate.
Attendite q̃ sit quasi acute excogitatū qđ
dicere voluerunt. Hoc ipso inquit q: libęr
arbitriū bois defendo: ⁊ dico q: libero arbi
trio sufficiens est vt iustus sim: nō sine gra
dei dico. Erectę sunt aureo pior⁹: iam q̃ ista
audit: incipit gratulari. Deo gras. Non si-
ne dei gra defendit liberū arbitriū. Est enī
libęr arbitriū: ꝑ nihil valet sine dei gra. Si
q̃ libęr arbitriū nō sine dei gra defēdit: qđ
mali dicit? Expone q̃ nobis o doctor quā
dicis gratiā. Cū dico inq̃t liberū bois arbi
triū: vide q: bois dico. Quid deinde? hō
est qs creauit? Deus. Quis ei liberū arbi-
triū dedit? Deus. Si q̃ hominē deus crea-
uit: et homini de⁹ liberū donauit arbitriū:
quicqđ potest homo ō libero arbitrio: cui⁹
gr̃ę debęt nisi eius q̃ eū condidit cū libero
arbitrio? Et ō quasi acute ab ipsis dictuꝫ.
Videte tñ frēs mei quō illā generalē grām ℓ
ꝓdicēt: qua creat⁹ est hō: q̃ bois sumus: et
vtiq; et cum impijs bois sumus: sed non
cum impijs christiani sumus. Hanc ergo
gratiam qua christiani sumus: ipsam volu
mus prędicent: ipsam volumus agnoscāt:
ipsā volum⁹: de qua dicat apls: Non irritā
facio gratiā dei. Nā si ꝑ legē iusticia: q̃ chri Gal.2.
st⁹ gratis mortu⁹ est. Videte vñ dixit apls.
De lege dixit: Si per legem iusticia: q̃ xp̃s
gratis mortu⁹ est. Quia q̃ ex lege nō erat
iusticia: ideo mortu⁹ est christ⁹: vt p fidē iu-
stificent q̃ ex lege nō iustificabant. Si enī Gal.3.
inquit data esset lex quę posset iustificare
omnimodo ex lege esset iusticia. Quod etiā
deinceps die cōmemorauim⁹: Sed conclu-
sit scriptura oīa sub peccato: vt ꝓmissio:
non ꝓdictio. Qui ꝓmisit ipse facit. Ut ꝓ-
missio inq̃t ex fide iesu christi daret credē-
tibus. Ecce q̃les nos iuenit gratia saluato
ris: q̃o nec lex sanos facere potuit. Quare
autē data est lex si sufficiebat natura? Qua-
re lex data: si sufficiebat natura? Et tamen
nec lex sufficere potuit: ita infirma erat ipa
natura: data est lex: sed non quę posset vi-
uificare. Quare q̃ data est? Lex inq̃t apls:

ꝓuaricatiõis gra data est: ꝓuaricatiõis gratia posita est: vt te faceret ꝓuaricatorem. Quare vt me faceret ꝓuaricatorem? Quia noverat deus superbiam tuam: noverat qz dicebas: O si sit qui doceat: o si sit q̃ mihi
Ro.7. ostendat. Ecce lex dicit tibi: Non concupisces. Cognouisti legem dicentẽ: Nõ concupisceo: Surrexit concupiscentia quã nõ noveras: Inerat eñ ꝑ nesciebatur: cepisti conari vincere qõ inerat: t apparuit qõ latebat. Sagde p legem factus es ꝓuaricator: Agnosce gratiam t esto laudator. Sed legem iniquo quis dedit? Quia sunt homines vani: t pessimi impij qui dicunt legẽ ab alio
Jo8. . datam: gratiam vero p dominũ nostrũ iesum christum: quasi legem malã: quasi legem puersã: gratiam vero rectam: et volũt ita discernere duo testamẽta: vt vetus testamentũ dicant esse nescio a q̃ principe tenebrar: nouũ autẽ testamentũ a nõ deo patre dñi nostri iesu christi. Ipsũ paulũ audi: Si ꝓpterea putas legẽ datã ab alio nõ a deo: qz ꝑ illam factꝰ est ꝓuaricator: audi
Ro.7. ipsũ apm legis laudatorez. Itaqz inqt lex qdẽ sancta: t mãdatũ sanctũ: iustũ: adhuc adde t bonum. Quod ergo bonum est inquit: mihi factũ est mors? Absit. Sed peccatũ vt appareat peccatũ. Erat eñ peccatũ: ꝑ latebat prius. Quãdo latebat peccatũ? Qñ te aduersarius nondũ pulsabat. Cepisti conari: t apparuit qui tenebat. Qñ seçbario: catenã non sentiebas: q̃sisti refugium t apparuit vinculũ: voluisti fugere et cepisti trahi. Quia q̃ cepisti trahi: iubeat tibi qui non est ligatus. Quis non est
Jo8.8. ligatus: nisi q̃ dixit: Si inuenistis i me peccatum dicite? Quis non est ligatus: nisi
Jo8.14. qui dixit: Ecce venit princeps mundi: t in me nihil inueniet? Quare nihil inueniet? Quia mors peccato iusta debetur. Quare ergo moreris? Et sciant inquit omnes qz voluntatem patris mei facio. Ipse soluit qui ligatus non est: ipse a mortuis liberat
p3.87. qui est in mortuis liber. Sed ipse misit t le
Jo8.1. gem: Per seruum suum legem: per scripturz q gratiam. Attende delictum in magno altoqz mysterio: tanqz prophetam: agendo
Reg.14. pronũciantem: non solum loquẽdo. Mortuus erat filius hospitę ipsius. Quid significauit mortuus puer nisi adam? Nunciatuz est sancto prophetę: gerenti in prophetia typuz domini nostri iesu christi: misit ꝑ seruum baculum suum: t ait illi: Vade: vade: pone supra puerum mortuũ. Perrexit ille tanquã seruus obediens. Sciebat prophęta qd fecerat. Posuit baculum supra mortuum: non surrexit. Si enim data esset Gal.3.
lex quę posset viuificare: omnio ex lege esset iustitia. Nõ ergo potuit lex viuificare. Venit ipse grandio ad paruulum: saluator: ad saluandum: viuus ad mortuum venit ipse. Et quid fecit? Juuenilia membra cõ Phil.2.
traxit tã quã seipsum exinaniens: vt formã serui susciperet. Juuenilia ergo membra contraxit: paruum se paruo coaptauit: vt efficeret corpus humilitatio nostrę confor- Phil.3.
me corpori glorię suę. Itaqz i isto typo christo prophetice expresso suscitatus est mortuus: tanquã iustificatus est impius. Ista gratia prędicetur: ista est gratia christianorum per dominem mediatorem: per passũ t resuscitatum: qui ascendit in excelsum: t captiuauit captiuitatem: t dedit dona hominibus. Ista inquã gratia prędicet: contra istam gratiam ab ingratis nõ disputentur. Baculus ꝓpheticus mortuo non sufficit: ipsa mortua natura sufficeret? Et istã qua conditi sumus quãq̃ hoc nomine appellatam minime legerimus: tamẽ quia gratis data est: gratiam fateamur: Sz ostendam vobis maiorem esse istam qua christiani sumus: Attendite. Anteqũ conditi essem nihil boni merebamur: t ideo gratia q̃ cõditi sumus cũ boni nihil mererem̃ur. Si q̃ magna est gratia qñ nihil boni merebamur: quãta gra est qñ tantũ mali merebamur? Qui nõdũ erat: dñi nõ merebat: peccõt t male merebat? Nondũ erat q̃ factus est: non dũ erat: sed nec offenderat. Nondũ erat: t factus est: offendit et saluus. Qui nondũ erat: nihil sperabat: factꝰ lapsus est: lapsus aũt damnationẽ expectabat: t liberatꝰ est.
Hęc ẽ gra p iesũ christũ dñm nr̃m. Ipse fe- Gal.1.
cit nos: t nõ ipsi nos: t factos t lapsos ipse iustos fecit nos: t nõ ipi nos. Si q̃ igit i xpo noua creatura: lapsꝰ 2.Cor.5.
ẽ vet̃: facta est noua. Una erat massa pditionis ex adã: cui nõ nisi supplicia debebat: facta sunt vasa inde i honorẽ ex eadẽ massa. Habet eñ potestatẽ figulus luti: ex eadẽ massa. Qua massa? Certe iam pierat: certe iam illi massę iust̃ damnatio debebatur. Gratulare: quia quasisti: mortem quippe debitã quasisti: t vitã non debitã reperisti.

habet potestatē figulus luti ex eadē massa facere aliud vas in honorem: aliud in cō tumeliā. Sed dicis: De quare fecit in honorem: t alium in contumeliam? Quid respondturus sum? Audituruo eos Augustinū qui non audisti apostolū dicentem: O homo tu qs es qui respōdeas deo? Duo parvula nati sunt: Si debitum quęras: ambo tenēt massam perditionis. Sed cur mater alium portat ad gratiam: alium mater dormiens suffocat? Dicturus es mihi: Quid ille meruit qui portabat ad gratiā? Quid ille meruit quē mater dormiendo suffocat? Ambo nihil boni meruerunt: Sed habet figulus luti potestatez ex eadem massa facere aliud vas in honorē: aliud in cōtumeliam. Disputare vis mecū? Immo mirare mecum t exclama mecum: O altitudo diuitiarum. Ambo in pauore concidemus: ne in errore pereamus. O altitudo diuitiarum sapientię t scientię dei: q̄ incomp̄hensibilia sūt iudicia eius: t inuestigabiles vię eius. Scrutare inscrutabilia: fac impossibilia: corrumpe incorruptibilia: vide inuisibilia. Inscrutabilia sūt iudicia eius: audisti: sufficiat tibi: t inuestigabiles vię ei⁹. Quis enī cognouit sensum domini: aut quis cōsiliarius eius fuit? Aut quis prior dedit illi: t retribuet ei? Si domin⁹ retribuere vellet: nihil nisi penam debitam retribuisset. Nihil dederunt vt eis retribueretur: p nihilo saluos facet illos. Quis prior dedit illi: quasi suorum gratia meritoq̄: quis prior dedit illi: quis p̄euenit gratiam quę gratis datur? Si aliquid meritorū anteuenit gratiam: iam non gratis datur: sed ex debito redditur: si autē gratis nō datur: gratia quare vocatur? Quis ergo prior dedit illi: t retribuet ei? Quoniā ex ipso t p ipsū t in ipso sunt omnia. Quę vnq̄ nisi omnia bona quę ab illo accepimus et accipimus vt boni simus? Omne enī datum optimū t omne datum perfectū: desursum est descendens a patre luminū: apud quē nō est immutatio. Nā tu in pet⁹ mutat⁹ es. Apud quem non est immutatio. Ipse subuenit apud quē non est nec momenti obumbratio: nū tu in tenebris noctis tuę taces. Ab illo ergo omnia. Nemo illi prior aliquid dedit: nemo exigat debitum: Gratia salui facti estis per fidem: t hoc non ex vobis: sed dei donum est. Sed mouet me inquis q ille perit: ille baptizatur mouet me: mouet tanq̄ hominē. Si verum vis audire: t me mouet quia homo sum. Sz si t tu homo t ego homo: ambo audiamus dicentem: O homo: vtiq̄ si ideo mouemur quia homines sumus: ipsam naturam humanam infirmā ac debilem apostolus alloquitur dicens: O homo tu quis es qui respondeas deo? Runcḡd dicit figmentū ei q̄ se finxit: cur me sic fecisti? Si posset loqui pecus et dicere deo: quare illum hominem fecisti: t me pecudem: non iuste succenseres t diceres: O pecus tu quis es qui respondeas deo? Et tu homo es: sed a deo pecus es: et vtinā sis pec⁹ ei⁹: t ouis pascuę ei⁹. Agnosce beneficia pastoris: t non sequeris lupū erroris. Lupi eramus: Fuimus t nos natura filij irę sicut t ceteri: sed mortua est ouis: t fecit nos oues. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccatum: nō huius aut illi⁹: sed mūdi. Nihil ergo fratres mei ex eo qō aliquid sumus: si tamen in eius fide aliquid sum⁹: quantumcūq̄ nihil nobis arrogemus: ne t quod accepimus perdamus: sed in eo qō accepimus: illi gloriam demus: ipsum honorem⁹: semina sua ipse compluat. Quid haberet terra nostra: nisi ipse seminasset? Sed dat t pluuiam: nō deserit quod seminauit. Domin⁹ dabit suauitatem: et terra nostra dabit fruct⁹ suos. Cōuersi ad dñm.

De verbis psalmi centesimidecimoctaui: Gressꝰ meos dirige fm verbum tuum: Et q̄ lex spiritalis t nō carnalis sit: De pugna quoq̄ inter carnē t spiritū: Sermo xii

Sine dubio fratres grauem quandam sarcinam: t grande iugum iniquitatis vitare cupiebat: qui deo dicebat: Gressus meos dirige fm verbum tuum: t non dominetur mihi omnis iniquitas. Videamus ergo quādo homini dominetur iniquitas: vt intelligamus quid orantem audierimus: et quid respōdendo etiam ipsi nos orauerimus. Omnes enim ad sanctum psalmum quantūcūq̄ arbitror deuoto t veraci corde respondimus orantes et dicentes domino deo nostro: Gressus meos dirige scōm verbum tuum: et non dominetur mihi omnis iniquitas. Ab hui⁹ pessimę dūę dominatu p̄cioso sa

guine redempti sumus. Et quid proderat legem accepisse iubentem ac minantem et non adiuuantem: vt sub illa essemus rei ante gratiam dei? Frustra lex minat: quãdo iniquitas dominatur. Lex eñ non est corporalis: non est carnalis. Sed quoniaz
8.4. deus spũs ē qui legē dedit: pculdubio lex
8.7. spiritalis est. Sz quid ait apls? Scim° eñ q; lex spiritalis est: ego aũt carnalis sũ venundatus sub peccato. Noli ergo mirari o venũdate sub peccato: si tibi dominak cui eo venundatus. Audi apostolũ iohannẽ:
1.Io.1. Peccatũ iniquitas est. Et contra talẽ ergo
1.Io.1.8. inuocamus dominũ cui dicim°: Gressus meos dirige sm verbũ tuum: t non dominetur mihi oñis iniquitas. Venundatus clamat: redemptor exaudiat. Ipse homo se vendidit p libertũ arbitriũ: sed dominante misérate t accepit pñaũ exiguũ: de arbore vetita voluntatẽ: Ipse ꝙ clamat: Itinera mea dirige ꝙ ego distorsi: Gressus meos dirige ꝺo ipse meo arbitrio deprauaui. Dirige sm verbũ tuũ. Quid est dirige sm verbum tuum? Vt recti sint gressus mei: quia rectũ est verbum tuum. Ego inquit distorsus sum sub põdere iniquitatis: sed verbũ tuum est regula veritatis. Me ergo distortum a me: corrige tanquã ad regulam: hoc est ad verbũ rectum. Ergo gressus meos dirige sm verbũ tuum: t non dñetur mihi oñis iniquitas. Vendidit me: redime me. Vendidi me arbitrio meo: redime me sanguine tuo. Ja vẽditore erubescat supbia:
1.Io.4. in redemptore gloriet gra. Deus autẽ superbis resistit: humilibus aũt dat gratiã.
Io.7. Lex eñ spiritalis est: ego aũt carnalis sum venũdat sub pctõ. Qõ eñ operor: ignoro: non enim qõ volo ago. Non qõ volo ago. Cum carnalis dicit: nõ legẽ sed se accusat: Vnam lex spiritalis non habet culpã. Carnalis venundatus incurrit in culpã: non agit quod vult: cum vult non potest: qi quãdo poterat noluit. Per malũ velle perdidit bonum posse: t captiuus iam loquit t dicat captiuꝰ: Nõ quod volo ago: non enim qõ volo facio bonus: ſ qõ odi malũ hoc ago: non quod volo. Et cõtra homo. Vtio prouisu. Non quod volo ago. Omnino qõ vis agis. Nõ qõ volo ago. Credẽ mihi frater: non quod volo ago. Si velles agere: qi non vis non agis bonũ: nõ qõ volo ago. Credẽ mihi: noui quid in me agat: non qõ volo ago. Contradictor: gratiæ: nõ es arbiter conscientiæ. Ego me noui non qõ volo agere: t tu dicis quod vis agis? Memo scit 1.Cor.2.
quid agat in homine: nisi spiritus hois q̃ in ipso est. Et tu homo es: si nõ vis credere mihi: intẽde tibi. Ita ne tu tam visio in hoc corruptibili corpore qõ aggrauat animaz: Sap.9.
vt caro non concupiscat ad spiritũ tuum: Gal.5.
et spiritus aduersus carnem tuam? Ista rixa non est in te? Nulla est concupiscentia carnis: quæ resistat legi mentis? Si nihil in te alteri resistit: vide totum vbi sit. Si spiritus tuus a carne contra concupiscente non dissentit: vide ne forte carni mens tua tota consentiat: vide ne forte ideo non sit bellum: quia pax perversa est. Forte in totũ carni cõsentis: t nulla rixa est. Quam spem habes qõ possis aliquando vincere: qui nondum cœpisti pugnare? Si autẽ contradelectatio legi dei scõm interiorem hominem: video autẽ aliam legem in membris tuis repugnantem legi mentis tuæ: si hac condelectatio: hac ligatio: liber in mente: seruus in carne: si iam ita est: cõpatere potius homini dicenti: Non quod volo ago. Tu eñ non vis vt concupiscentia illa quæ resistit menti tuæ: omnino nõ sit in te? Aduersarium habes homo es: si tali aduersario non vis carere. Ego fateor tibi: quicquid in me rebellat aduersus mentem meam et litigat mecum delectatione contraria: quicquid tale in me est oino interficere volo. Et si ei forte adiuuante domino nõ consentio: nolo habere cũ quo litigem. Adulto est mihi optabilius inimicum nõ habere q̃ vincere. Reos eñ illud ipsum qõ caro concupiscit aduersus spiritũ: non est mecum: Aut vero ex contraria natura compactus sum? Et illud meũ est: t q; ei non consentio meum est. Paro aliquantũ libera resistit reliquiis seruitutis: totum sanum sit volo: qz totus sũ. Ergo nolo vt a me caro mea tãq̃ extranea in æternum separet: sed vt mecũ tota sanetur. Si hoc totum nõ vis: nescio quid de carne fetida: arbitror: te putare qõ nescio vnde sit: quasi de gente contraria. Falsum est: hereticum est: blasphemũ est: mentis t carnis vnus est artifex: ipse quãdo hominẽ creauit vtrũq; fecit: vtrũq; cõiunxit: carnem animæ subdidit: animã sibi. Si semp illa staret sub dño suo: semp t ista obediret dñæ suæ. Noli ꝙ mirari: si ea ꝙ de-

seruit superiorē: pēnas patitur p inferiorē.

Gal.5. Caro enī concupiscit aduersus spiritū: spiritus autē aduersus carnē. Hęc enī sibi inquit inuicē aduersant: vt nō ea quę vultis

Ro.7. faciatis. Vnde t iste: Nō qđ volo ago. Cōcupiscit enī aduersus spīm: t nolo vt concupiscat: p magno habeo si nō cōsentiā: opto tū vt careā. Ergo nō qđ volo ago. Volo enī vt nō concupiscat caro adūsus spīm: t nō possum: hoc ē qđ dixi: Nō qđ volo ago. Quid mihi calumniaris hic? Ingrate medico đ calumniaris infirmo? Sine me vt medicus

Ps.118. rogē: Redime me a calumnijs hoīm: t custodiā legem tuā. Custodiā per redemptionē tuā: non p potestatē meā. Ideo mihi sanitatē quā nōdum habeo nō arrogo: quia medicū rogo. Tu aūt naturę defensor: qđ vtinā nō esses: nō quasi sanę defensionem falsam adhibereo: sed pro nōdum sana medicū rogareo. Nūc vero tu naturę defēsor: vt potius oppugnator: dū quasi de natura sana laudas creatorē: excludis a lāguida salvatorē. Qui creauit sanat: ruentē p seipsā: leuat per seipsum. Ipsa fides est: ipsa veritas: hoc est christianę fidei fundamentum: vnus t vnus. Vnus homo per quē ruina: alius hō per quē structura. Per illū ruina: per hunc structura. Cecidit qui nō mansit: erigit q nō cecidit. Ruit ille qr dimisit manentē: manens ille descendit ad iacentem. Si ġ concupiscit caro aduersus spīm: vt in hoc ipso nō qđ vis agas: qr vis vt nō concupiscat: t nō potes: tene saltē in gra dōi voluntatē: t in eius adiutorio perseuera: Dic ei qđ cāntasti: Gressus meos dirige fm verbū tuū: t nō dominē mei oīnis iniquitas.

D Quid est: ne dñetur mihi oīnis iniquitas?

Ro.6. Audi aplm: Non regnet peccatum in vro mortali corpore. Quid est regnet? Obedietē do desiderijs ei⁹. Nō dixit: noli habere desideria mala. Quō enī in hac carne mortalitate

Gal.5. vbi caro concupiscit aduersus spīm: t spūs aduersus carnē: nō habeo desideria mala?

Ro.6. Illud ergo fac: Non regnet peccatū in vestro mortali corpore ad obediendū desiderijs. Et si sunt desideria: nō eis obediat: ne iniquitas dominet. Nec exhibeatis membra vestra: arma iniquitatis peccato. Non fiant mēbra tua arma iniquitatis: t nō dominat tibi oīnis iniquitas. Sed etiam hoc vt nō fiant mēbra arma iniqtatis: nunqđ tu tibi viribus tuis ꝑstas? Hoc ipsum inquā: hoc ipsum q non sint membra tua arma iniquitatis. Est quidē iniquitas i mēbris tuis in desiderijs illicitis: sed non regnat. Quomodo regeret q arma nō habet? Pars tua: caro tua: concupiscētia carnis tuę languor: rebellat aduersus te: languet iste tyrannus est. Si vis te tyranni esse victorem: christū inuoca imperatorē. Nam scio quid mihi erit victurus: vel quid apud te ipsum modo dicas. Quisquis talis hic es et audis me: scio quid tibi intus loquatur iniqtas. Adhuc enī sub iugo es iniquitatis: quando nō agnoscis pretiū redemptionis. Scio quid tibi dicas: Ecce concupiscit caro mea aduersus spiritū meū: cōcupiscit adulteriū: sed nō consentio: nō annuo: nō decerno: nō solum nō ago: sed nec agere cōsentio: Nō solum fontis per carnem nō perpetro: sed nec ipsa mente sequor rebellantem: Cōsentio repugnanti: cedo luctanti? Nō facio. Ecce nō dominat mihi oīnis iniquitas. Ita est: verū est: Gratias age si ita est ei q tibi donauit vt ita sit. Noli tibi hoc arrogare: ne perdas quod accepisti: t incipias frustra rogare. Non timeo: Deus superbis resistit: humilibus autē dat gratiā? Ergo tu tibi pręstas: vt non dominet tibi oīnis iniquitas? Si vera est ista tua presumptio: vana ē nostra oratio: vbi dicim⁹ deo: Nō dominet mihi oīnis iniquitas. Canta sti verba ista hodie: an nō? Hic eras quando omnes dicebam⁹: Gressus meos dirige fm verbum tuū: t nō dominet mihi oīnis iniquitas? Hic eras: cantasti verba ista: puto te non negaturū. Ergo cantasti in populo dei: et rogasti deū dicēs: Gressus meos dirige fm verbum tuū: t non dominet mihi oīnis iniquitas. Si tibi hoc pręstabas: quare mecū rogabas? Teneo peccantem: conuinco laborantē: Simul ergo audiam⁹ dicentem: Venite ad me omnes qui laborant. Audiamus et veniamus. Quid est et veniamus? Credendo proficiam⁹: gratias agendo accipiamus: perseuerādo puniamus: veniam⁹ ad eū qui dicit: Venite ad me oīnes qui laboratis. Et tu laboras: t ego laboro: illū audiamus: ad illū veniamus: intra nos quare litigamus? Ambo audiamus: qr ambo laboram⁹: Quare intra nos litigamus? An vt medicū vocantē nō audiamus? O infelix infirmitas: Ad se vocat medicus: t litibus occupatur ęgrotus. Ui-

de quid dicat vocādo: Venite ad me oēs qui laboratis. Ubi laboratis: nisi sub sarcini a peccatoꝝ: nisi sub iugo malę vītę iniquitatis? Venite ergo ad me oēs qui laboratis: t onerati estis: t ego vos reficiaz. Ego qui feci reficiā: ego inquit vos reficiam: qi sine me nihil potestis facere. Quomodo vos reficiā? Tollite iugum meū super vos: t discite a me. Quid discim⁹ a te? Nouimus te dñe in principio verbū: verbum deū: verbā apud deū: omnia p te facta nouimus quę vidimus et quę non vidimus. Quid discamus a te? Non enī alium mundum discipuli tui tanq̄ discipuli artificis t fabricatoris cōdituri sumus: vnū mundū cōdidisti: eglū t terrā fecisti: vtrūq; suis creaturis ornamētisq; illustrasti. Quid a te discimus? Discitis a me inquit: cum essem in principio apud deū creauī vos? Hoc nolo discatis a me: sed factus sum qō feci ne periret quę feci. Unde sum factus quod fecit? Semetipsum exinaniuit: formā serui accipiens: in similitudinē hominū factus: t habitu inuentus vt homo: humiliauit semetipsum. Hoc discite a me. Humiliauit enī semetipsum inqt. Discite a me qi mitis sum t humilis corde. Non enī inqt: docvos vt deos: quasi in forma dei aliquādo fuisseris: non rapinā arbitrantes: esse vos equales deo. Illi propriū erat: illi rapina non erat cui natura inerat. In patris equalitate: natus est de patre. Quid tamē fecit propter te? Semetipsuz exinaniuit: formā serui accipiens: in similitudinē hominū factus: et habitu inuentus vt hō. Ecce ppter te de⁹ factus est hō: t nō te vis agnoscere: cuz sis homo. Ecce propter te deus factus est hō sine peccato: t nō vis te agnoscere cū pctō: vt venias ad illū q̄ ait: Venite ad me oēs qui laboratis t onerati estis: t ego vos reficiā. Tollite iugū meū super vos. Tulisti ḡ iugū? Tulisti? Sentis te habere sessorē? Tulisti ḡ iugū? Dicis: tuli. Sentis te habere sessorē? Sētis te habere rectorē? Sentio inquis. Illi ergo dic: Stetsus meos dirige sm verbū tuū. Regat te sub iugo suo: t sub sarcina sua. Ut enī sarcina eius sit tibi leuis: t iugū eius suaue: ille tibi amorē inspirauit. Amāti suaue est: nō amāti durū est. Amanti suaue est: dño dedit suauitatem. An forte q: vel venisti: audiens: venite ad me: tu ipsum tibi arrogare intendis: q venisti? Ecce inquis veni ad illum arbitrio meo: voluntate mea. Quia veni reficit me: q veni: iugū suum imponit mihi suaue: q dat amorē: sarcinā suaz leuē imponit mihi amanti t diligenti. Hęc oīa fecit in me: ꝑ q veni ad eū. Ergo hoc sapio q venisti: tu tibi hoc pręstitisti? Quid enī habeo qō nō accepisti? Quomodo venisti? Credēdo venisti: sed nōdum peruenisti. Adhuc in via sumus: venimus: sed nōdum peruenim⁹. Seruite dño in timore: t exultate ei cū tremore: ne qñ iraſcat dñs: t pereatis de via iusta. Time: ne cū tibi arrogas q: inuenta est a te via iusta: ipsa arrogātia pereas de via iusta. Ego inqs veni: arbitrio meo veni: voluntate mea veni. Quid turgescis? quid tumescis? Vide nolle q: t hoc pręstitū est tibi: Ipsuz audi inuocantē: Nemo venit ad me: nisi pater q̄ me misit traxerit eū. Conuersi ad dñm.

De verbis Apostoli: Si enī data esset lex q̄ posset vivificare: omnino ex lege esset iusticia: Sermo XIII

Verbi dei altitudo exercet studium: Anō denegat intellectū. Si oīa clausa essent: nihil esset vnde reuelarēt obscura. Rursus si oīa recta essent: nō esset vū alimentū ala paperet t haberet vires quib⁹ posset ad clausa pulsare. In lectionibus aptis supioribꝰ qs charitati vēę quātū dño adiuuare dignat⁹ est exposuimus: multū laborē et sollicitudinē passi sumus. Compatiebamur vobis: t solliciti eram⁹: t p nobis t p vob. Quantū aūt existimo adiuuit t nos t vos dñs: t ea q̄ prorsus difficillima videbāt: sic p nos enodare dignatus est: vt nulla q̄stio remaneret q̄ perturbet mentē piā. Impia enī mēs odit etiā ipsum intellectū: t bō aliqū nimiū mēte peruersa timet intelligere: ne cogat qō intelligerent facere. De talib⁹ ait psalmista: Noluerunt intelligere vt bñ agerēt. Vos aūt charissimi q: bonū est bñ sentire de vobis: exigit intellectū: exiget deus fructū. Intellect⁹ enī sicut scriptum est: bonus oīnibus facientibus eū. Hoc tū qō restat et hodie recitarū est: q̄uis nō habeat tantā difficultatē quā tū habuerit supiora: q̄ tā vt potuim⁹ adiuuāte dño trāsuecti sum⁹: desiderat tū intentionē vestrā: velut enī pclusio sit: ppē illa q̄ dicta sūt. In supioribꝰ lectoribꝰ laborandatur ne forte reus Ninueret aplo oim quo-

1.Cor.4.

Ps.2.

Joh.6.

Gal.3.

Ps.35.

Ps.110.

Ro.7. dāmodo peccatoꝝ dicendo: Nō ẽñ qđ volo ago. Deinde ne lex videret aut sufficere posse hoi habẽti liberū arbitriū: etiā si nullum vltra auxiliū diuinum porrigeret: aut certe frustra data fuisse crederet: dicta est ꝛ causa quare sit lex data: quia ꝛ ipa in adiutoriū data est: sed nō sicut gratia. Data est ẽñ sicut iam exposuim⁹: ꝛ tenere debetis: et vobis vehemẽtius ꝛ diligẽtius nos cōmendare debemus. Data est vt inueniret se homo: vt nō morbus sanarek: sed vt pdicatiõe morbo crescente medicus quereret. Et quis est iste medicus: nisi qui dixit: Non est opus sanis medicus: sed male

Matt.9. habentibus? Qui ergo nō pficit creatorẽ: negat supbus auctorẽ. Qui aũt negat ęgritudinẽ suā: superbiũ iudicat saluatorem. Ergo ꝛ in natura nostra creatorẽ laudem⁹: ꝛ ppẽ vitiũ qđ nobis inflictimus: saluatorẽ

B quęram⁹. Et quō quęrim⁹ saluatorem? Tit det legez? Parum est. Si ẽñ data esset lex quę posset viuificare: omino esset ex lege iu-

Gal.3. stitia. Si ꝑ non est data lex ꝑ posset viuificare: quare data est? Sequit ꝛ ostendit ꝙre sit data: qz etiā sic in adiutoriū data est ne te sanũ putareo. Si ꝑ data cẽt lex ꝑ posset viuificare: oino ex lege esset iustitia. Et qđ quęrerem⁹: quare ꝑ data est? Sz ꝛclusit scriptura oia sub peccato: vt ꝓmissio ex fide ie su christi daret credẽtib⁹. Asi audis ꝓmissorẽ: expecta factorẽ. Idonea fuit humana natura p liberū arbitriū vulnerare se: ꝑ iā vulnerata ꝛ sauciata nō est idonea p libęr arbitrium sanare se. Si ẽñ volueris intẽperāter viuere vt ęgrotes: ad hoc medicū non requiris: ad labem sufficio tibi: Cum aũt intemperāter agens cęperis esse ęgrotus: nō sic potes ab ęgritudine liberare te quō potuisti p intemperantiā te in ęgritudinẽ ꝓcipitare: Et ṫñ medicus etiā sano ꝓcipit temperantiā. Bonus medic⁹ hoc facit: nō vult eū necessari⁹ ęgrotāti. Sic etiaz dñs deus creator hoi sine vino temperantiā ꝓcipere dignat⁹ est: quā si ille seruasset: medicū postea morbo suo nō desideraret: sed qz non seruauit: languid⁹ fact⁹ est: cecidit infirm⁹: creauit infirmos: id ẽ infirmos genuit infirm⁹: ꝛ ṫñ in oiñb⁹ q nascunt infirmis deus qđ bonũ est operat: formādo corpus: viuificando corp⁹: alimenta ꝓbendo: pluuiā suaz ꝛ solẽ suũ sup bonos ꝛ malos oriendo: nō est vnde accusent boni nec

Matt.5. mali: Etiā isup gen⁹ humanũ iusto suo iudicio cōdemnatũ noluit in interitũ sempiternũ relinquere: ꝑ misit ꝛ medicum: misit saluatorez: misit eũ qđ gratis sanaret. Pax est qđ gratis sanaret: qđ sanatio etiā mercedẽ daret. Nihil addi ad istā benuolentiā potest. Quis est qui dicat: sanem te ꝛ do tibi mercedẽ? Optime fecit. Sciebat ẽñ se diuitez venisse ad pauperẽ: ꝛ sanat ęgrotos: ꝛ sanat⁹ donat: ꝛ nō aliud q̄s sanat⁹ donat. Saluator est adiutoriũ languidi: ipse saluator est ꝓmiũ sanati. Ergo frēs qđ hodie admoniti est⁹: debitores sum⁹ nō carni vt

Ro.8 fm carnẽ viuam⁹: Ad hoc ẽñ adiuti sum⁹: ad hoc spm dei accepim⁹: ad hoc etiā in laboribꝰ nr̄is quotidianũ adiutoriũ postulamus. Lex cui minat nō implẽdo qđ iubet: eũ facit esse sub se: di sūt sub lege: non sub gra. Bona est lex: si quis ea legitime vtat. Quid est ꝑ legitime vti lege? Per legem ag̃scere morbũ suũ ꝛ quęrere ad sanitatem diuinũ adiutorium: Quia sicut dixi ꝛ sepe dicẽdũ est: Si lex posset viuificare: oino ex

Gal.3 lege cẽt iustitia: nec quęreret saluator: nec veniret christ⁹: nec sanguine suo ouẽ pditā quęreret. Sic ẽñ dicit alio loco idẽ apl̄us: Nā si p legẽ iustitia: ꝑ christ⁹ gratis mortu⁹

Gal.2 est. Quę igit vtilitas legis: ꝛ qđ adiutorium? Quia ꝛclusit scriptura oia sub pcō:

Gal.3 vt ꝓmissio ex fide iesu christi daret credentib⁹. Itaq; lex inđt pędagog⁹ noster erat in christo iesu. Ex ista similitudine rem de q̄ loquor attendite. Pędagogus puerū non ducit ad se ipsum: ꝑ ad magistrū: ꝑ cū puerū instituꝰ iā creuerit: sub pędagogo non erit. Tractano de bis apl̄s etiaz alio loco: Valde ẽñ assidue hoc cōmendat: ꝑ vtinā nō surdis: Commẽdat aũt hoc assidue: cōmẽdans fidem gentib⁹: qz fide impetrant adiutoriū vt impleāt legẽ: non p legẽ: sed viros implẽdi impetrāt̃es p fidẽ: ad ꝙ assidue dicit et cōmendat ista apostol⁹: ꝓpter iudęos: qui de lege gloriabantur: ꝛ libero suo arbitrio legez sufficere arbitrabant: ac p hoc qz libero suo arbitrio legem sufficere arbitrabant: Ignorātes dei iusticiā: id est

Ro.10 ex fide iusticiā datam a domino: ꝛ suā volentes statuere: quasi suis viribꝰ impletā: non dante fide impetratam: iusticiz dei: sicut dicit: non sunt subiecti. Finis ẽñ legis christus: aut: ad iusticiā omni credenti. Ergo cū de dō tractat: oponūt sibi: Quid er-

go ler? Quasi quę vtilitas legis? Respon
49. dit: Prevaricationis gratia posita est. Hoc
55. est qđ dicat alibi: Lex subintrauit: vt abun
daret delictū. Et ibi quid addidit? Vbi au
tem abundauit delictū: superabūdauit gra
tia: quia leuiore ęgritudine cōtemnebatur
adiutorū medicinę: creuit morb⁹: t quę
tus est medicus. Quid ergo ler? Prevari
cationis gratia posita est: vnde humiliare
tur cerux superbox: multū sibi tribuentiū:
t voluntati suę tantū arrogantiū: vt sibi li
berum arbitriū posse putarēt ad iusticiam
sufficere: Quę tunc qđ erat integra liber
tate: id est in paradiso ostenditvires suas:
ostendit quantū possunt: sed ad ruendū nō
53. ad surgendū. Ler ergo pvaricationis gra
tia posita est: donec veniret semē cui pmis
sum est: dispositū p angelos i manu medi
atoris. Mediator aūt vni⁹ nō est: deus au
D tem vnus est. Quid est: mediator vni⁹ nō
est? Quia iter duos vtiqz mediator est. Si
vnus est de⁹: t mediator nō est vni⁹: inter
quid et quid deū querimus mediatorē: qz
mediator vni⁹ nō est: deus autē vnus est?
Inter quid t quid sit mediator: inuenim⁹
52. ipso apło dicente: Vnus enī deus t vnus
mediator dei t hominū: homo christus ie
sus. Si nō taceres: mediatore necessarium
nō haberes: qz vero tacet: t surgere nō po
tes: mediatorē quodāmodo de⁹ tibi patre
xit brachiū suū. Et brachiū dñi cui reuela
tum est? Nemo ergo dicat: qñ non sumus
sub lege sed sub gratia: ergo peccem⁹: ergo
qđ volum⁹ faciamus. Qui hoc dicit: ęgri
tudinē amat: non sanitatē. Gratia medici
na est. Qui vult semp ęgrotare: ingrat⁹ est
medicinę. Ergo fratres accepto adiutorio:
porrecto nobis desup diuino auxilio bra
chio dñi: t ipso brachio dñi porrecto nobis
62. auxilio spiritussancto: debitores sum⁹ non
carni: vt fm carnē ambulem⁹: qz fides sine
bonis operib⁹ bene operari non pōt nisi p
dilectionē. Ipsa est enī fidelium fides: ne sit
61. 2. dęmonū fides: qz t dęmones credūt t con
tremiscunt. Illa est ergo laudabilis fides:
ipsa est vera gratię fides: quę p dilectionē
operat. Vt autē habeamus dilectionē: et
ex ea possim⁹ habere bonā operationē: nūd
qđ ea nobis dare nos possum⁹: cū scriptū
62. 5. sit: Charitas dei diffusa est in cordibus no
stris p spiritū sanctū qui datus est nobis?
Charitas vtiqđadeo est bonū dei vt de⁹ vo
cētur: ipso iohāne dicente: Deus charitas 1.Joh.4.
est: t qui manet in charitate in deo manet
t de⁹ in eo manet. Ergo fratres debitores
sumus nō carni: vt fm carnē viuamus. Si Ro.8.
enī fm carnē viceritis morieminī: nō quia
caro malum est: nā t ipsa dei creatura est: t
ab eo cōdita a quo t anima: nec illa: nec il
la para dei: sed t illa t illa creatura dei. Er
go caro nō est malū: sed scōm carnē viuere
malū est. Deus sūme bon⁹ est: qz sūme est
qui ait: Ego sum qui sum. De⁹ ergo sūme Exo.3.
bonus est: anima magnū bonum: sed non
sūmū bonū. Cum autē audio: Deus sūme
bonus est: noli putare de deo tantū patre
dictū: sed de patre t filio t spūsancto. Hęc
enī trinitas vnū sunt: t vn⁹ est de⁹ et sum
me bonus est. Ita plane vnus est deus: vt
quādo de ipsa trinitate interrogaris: hoc
respondeas: ne forte cū audieris: Un⁹ est
de⁹: putes ipsum esse patrē: ipsum esse filiū
um: ipsum esse spiritumsanctū. Nō ita est: ꝙ
qui pater est in illa trinitate nō est filius: ꝙ
filius est in illa trinitate non est pater: qui
spūssanctus est in illa trinitate: nec filius est
nec pater: sed spiritus patris: idēqz spūs fi
lij: ipse est enī vn⁹ spūssanctus t patris t filij
cōpatrū: patri t filio cōsubstātialis t equa
lis. Hęc tota trinitas: vn⁹ deus sūme bon⁹.
Alia vo vt dicti creata a sūmo bono: nō tñ 1.Petr.1.
sūmū bonū ꝙ magnū bonū. Itē caro nec
sūmū bonū nec magnaz bonū: ꝙ parūm tñ
bonū. Anima ꝙ magnū bonū si non sūmū
bonū: viuēs inter summū bonū t paruum
bonū: id est inter deū t carnē: inferior deo:
carne supior. Quare nō viuit fm sūmū bo
num: ꝙ viuit fm puū bonū? Hoc plani⁹ di
cit: quare nō viuit fm deū: ꝙ viuit fm car
nē? Debitrix enī est nō carni: vt fm carnez
viuat. Caro debet fm ipsā viuere: nō ipsa
fm carnē. Ipsa viuat fm ipsam ꝙ viuit de
ipsa. Certe vnaquęqz fm hoc viuat: vñ vi
nit. Unde viuit caro tua? De alia tua. Un
viuit alia tua? De deo tuo. Vnaquęqz hab
scōm vitā suaz viuit. Caro enī nō est vita:
ꝙ alia carnis est vita. Anima sibi non est vi
ta: ꝙ de⁹ est aię vita. Anima ꝙ ꝙ debet fm
deum viuere: nō enī debitrix ē carni: vt fm
carnem viuat: Ergo quę scōm deuz debet
viuere: ꝙ scōm seipsam viuat deificat: scōm
carnem viuit t proficit? Tunc autem recte
viuit caro scōm animam: ꝙ anima viuat
scōm deū. Naz si alia: non dico fm carnem

ꝑ sm seipsā vt dixi voluerit viuere: dicitur vobis sum quid sit sm seipsam viuere: Bonum est eñ vt hoc nouerītis t valde saluBie. Fuerūt philosophi sculi hui⁹: alij putauerunt non esse beatitudinē nisi sm carnem viuere: t bonū hois in voluptate corporis posuerunt. Isti philosophi epicurei dicti sunt ab epicuro quodā auctore mgto suo: t alij siles eoꝝ. Extitit aūt alij supbi quasi a carne se remouentes: t totam spem beatitudinis suę in anima sua cōstituētes: posuerunt sūmū bonū in virtute sua. Nocem psalmi in vobis affect⁹ pietatis agnouit: Scitis: nostis: agnouistis quō irrisit sūt
Ps.48. i sancto psalmo: Qui cōfidūt i virtute sua. Tales fuerūt philosophi: qui stoici nuncupati sūt. Illi scōm carnē viuētes: isti sm aiam viuentes: nec illi nec isti sm deū viuē
Act.17 tes. Ideo cū ad vrbē athenien̄sē vbi istę philosophoꝝ disciplinę studio t contentione feruebāt: venisset apl⁹ paulus: sicut in actibus aplorū legit: vbi vos gaudeo nostrū agnoscendo t recolendo p̄cuenire sermonē: sicut ibi scriptū est: Cōtulerūt cū illo quidam philosophorū epicureorū sm carnē vīcētes: t stoicoꝝ p̄tulerūt cū illo sm aiam viuentes: cōtulit cū illis scōm deum viuens. Dicebat epicureus: Mihi frui carne bonum est. Dicebat stoicus: Mihi frui
Ps.72. mea mēte bonum est. Dicebat apl⁹: Mihi aūt adhęrere deo bonū est. Dicebat epicureus: Beatus cui⁹ est in fructu voluptas carnis eius. Dicebat stoicus: Immo beatus cuius est in fructu virtus animi eius.
Ps.39 Dicebat apl⁹: Beatus cuius est nomē dñi spes eius. Errat epicureus: Falsū est eñ eē hominē beatū cuius est in fructu voluptas carnis eius. Fallitur t stoic⁹: Falsū est eñ t oīno mēdosissimus beatum esse hoiem cuius est in fructu virt⁹ animi ei⁹. Beat⁹ ꝙ cuius est nomē dñi spes eius. Et q: illi vani sunt t mentiunt: Et nō respexit in vani
Ro.8. tates t insanias mendaces. Ergo fratres debitores sum⁹ non carni vt sm carnem viuamus: sicut epicurei: sed etiā si sm seipsā sibi voluerit viuere ala: carnalis erit: carnē sapit: de carne non surgit: Non est eñ quē admodū inde surgat qui brachiū p̄rectū iacenti non tenet. Si eñ scōm carnē vixe-
Ps.55 ritis moriemini. Ubi ēn dictū est: Quid mihi faciat homo: ibi dictū ē: Quid faciat
Ro.8. mihi caro. Si scōm carnez vixeritis morie-

mini: t si sm spiritū vixeritis viuetis: ꝑ illa morte de q̄ dñs in euāgelio terribiliē dicit: Eū timete q̄ habet potestatē t aiam t corpus perdere in gehennā ignis. Si ꝙ scōm Wo
carnē vixeritis moriemini: si aūt spū actiones carnis mortificaueritis viuetis. Hoc ē G
opus vestrum in hac vita: actiones carnis spū mortificare: quotidie affligere: minuere: frenare: interimere. Multi ēn ꝓficiēt eo nō iam delectāt quę autea delectabāt. Quādo ergo delectabat t non ei consentiebat mortificabat: q: iam nō delectat mortificatuz est. Calca mortuū: trāsi ad viuū. Calca iacentē: cōfige cum resistente. Mors tua ē eñ vna delectatio: ꝑ viuit altera: t illi dum non consentis mortificas: cū ęperit oīno nō delectari: mortificasti. Hęc ē actio nostra: hęc ē militia nra: In hoc agone cum confligim⁹: deum habem⁹ spectatorem: in hoc agone cum laboram⁹: deum pacim⁹ adiutorem. Si eñ noo ipse nō adiuuat: nō dico vincere: sed nec pugnare poterim⁹. Cū ergo dixisset apl⁹: Si aūt spiritu actiones carnis mortificaueritis viuetis: id est illas concupiscentias carnis: quibus nō cōsentire magna laus est: quas nō habere ꝓfectio est: Dicta metuendū est: ne ꝺſq̄ rursus ad mortificādas actiōes carnis de spū suo audeat ꝑsumere. Non solū eñ
Jo.8 deus spūs est: ꝑ aia tua spūs est: t mens tua spiritus est. Et cū dicis: Adente seruo Ro.
legi dei: carne aūt legi pcti: q: spūs concupiscat aduersus carnē: t caro aduersus spiritū: Ergo ne ad carnis actiones mortificādas de spū tuo ꝑsumas: t supbia pereas: t tibi supbo resistat: non humili gratia cōcedat: Deus eñ supbis resistit: humilib⁹ aūt dat Jac.
grām. Ne forte ꝙ subrepat tibi ista supbia: vide q̄d sequit. Cū eñ dixisset: Si spū actio- Ro.
nes carnis mortificaueritis: viuetis: ne hic se extolleret humanus spūs: t ad hoc opus se idoneum firmūq; iactaret: subiecit et ait: Quotquot eñ spū dei aguntur: hi filij sunt dei. Quid te ꝙ iā volebas extollere: vbi audisti: Si spiritu actiones carnis mortificaueritis viuetis? Dictum⁹ eñ eras: hoc pōt voluntas mea: hoc potest liberū arbitriuz meū. Quę voluntas? Quod liberū arbitrium? Nisi ille regat cadis: nisi regat iaces. Quō ergo spū tuo: cum audias aplm dicētem: Quotq̄t eñ spū dei aguntur: hi filij sūt dei? Tu te vis agere a te ipso: vis agi ad

actiones carnis mortificando.⁊ Quid tibi prodest qꝫ non ero epicureus ⁊ ero stoic⁹? Siue epicureus ero: siue stoicus ero: inter
Ro.8. filios dei nō ero. Quotquot eñ spiritu dei agunt: hi filij sunt dei: nō qui ꝑm carnē viuunt suam: nō qui ꝑm spīm suum viuūt: nō qui carnis voluptate ducunt: nō qui spiritu suo agunt: ⁊ quotquot spū dei agunt: hi filij sūt dei. Dicit mihi aliqs: Ergo agimur: nō agim⁹. Respondeo. Immo ⁊ agis ⁊ ageris. Et tūc bñ agis: si a bono agaris. Spūs eñ dei qui te agit: agentibus adiutor est: ipsum nomē adiutoris ꝓscribit tibi: qꝫ ⁊ tuipse aliquid agis. Agnosce quid
Ps.18. poscas: agnosce ꝺ̄ ꝓficiat: qñ dicis: Adiuto: meus esto ne derelinquas me. Adiutorē vtiqꝫ inuocas deū. Nemo adiuuat: si ab illo nihil agat. Quotquot eñ inquit spū dei agunt: hi filij sunt dei: nō littera ⁊ spū: nō lege ꝓcipiente: minante: promittente: sed spū exhortante: illumināte: adiuuante. Scimus: inquit idē apls: qꝫ diligētibus deū oīa cooperant in bonū. Si nō esses operator: ille nō esset cooperator. Sz hic fortiter vigilate: ne forte dicat spūs vester: si subtraxerint se cooperatio dei: ⁊ adiutoriū dei: spūs meus facit hoc: et si cum labore: ⁊ si cū aliqua difficultate: pōt tñ implere. Nō potest. Quō si aliquis dicat: Remis quidē peruenimus: sed cū aliquo labore: O si ventū haberemus facilius peruenimus. Nō sic est adiutoriū dei: nō sic est adiutoriū christi: nō sic est adiutoriū spūsc̄ti. Prius⁹ si dederit: nihil boni agere potes: agis quidē illo nō adiuuante libera voluntate: sed male. Ad hoc idonea est voluntas tua quę vocat libera: ⁊ male agendo fit damnabilis ancilla. Cum dico tibi: sine adiutorio dei nihil agas: nihil boni dico. Nā ad male agendū habes sine adiutorio dei liberā voluntatē: quāqꝫ nō est illa libera.
2.Petri.2. A quo eñ quis devictus est: huic ⁊ seruus
Joh.8. addictus est: Et ois qui facit ꝑīa⁹ est peccati: Et si vos filius liberauerit: tunc vere liberi eritis. Prius⁹ hoc credite: sic vos agere bona voluntate qꝫ viuitis vtiqꝫ agitis: Nō eñ adiutor ē ille si nihil agatis: nō eñ cooperator: est ille si nihil opamini. Sic vos ñi sinite agere bona: vt sit rector spiritus adiutor: qui si vero defuerit: nihil boni oino agere valet⁹: Nō sicut quidā dicere ꝛ̄ perūt: qui cohortati sunt aliqs gratiā ꝑfite ri: ⁊ benedicimus deū: qꝫ vel hoc aliqs diperūt. Accedendo eñ ꝓficere potuerūt: ⁊ ad id qō vere rectū est peruenire. Jam ergo dicūt adiutricē esse gratiā dei: ad facili⁹ faciēda. Ista sūt verba eor. Ad hō dedit ingnitum deus gratiā suā hominibus: vt qō facere iubent per liberū arbitriū: facilius possint implere per gratiā. Velo facilius: remo difficil⁹: ñi ⁊ remo itur. Jumēto facilius: pedibus difficilius: sed ñi ⁊ pedibus peruenit. Non est sic. Magister eñ verus qui neminē palpat: neminē fallit: verax doctor: idēqꝫ saluator: ad quē nos durit molestissimus ꝑdagogus: cū de bonis operib⁹: id est de sarmētoꝝ ⁊ palmitū fructibus loquerer: nō ait: Sine me facere ꝺ̄ potestis
Joh.15. aliquid: sed facilius per me: nō ait: Fructū vestrū sine me potestis aliquid facere: sed vberiosē ꝑ me: Nō hoc dixit: legite quid dixerit: euangeliū sanctū est: omniū superba colla subdunt. Non hęc dicat augustinus: hęc dicat dñs. Quid dicit dñs? Sine me nihil potestis facere. Jam nunc cum audio: Quotquot spū dei agunt: hi filij sunt dei: nolite vos dimittere. Neqꝫ eñ templū suū sic de vobis ędificat deus quasi de lapidibus: qui nō habēt motū suum: leuant: abstructore ponunt. Non sic sunt lapides viui: Et vos tanqꝫ lapides viui: coędificamini
Eph.2. in templū dei. Ducimini: sed currite: et vos ducimini: sed sequimini: qꝫ ⁊ cū secuti fuerit⁹: verū erit illud: qꝫ sine illo nihil facere potestis. Non eñ volentis neqꝫ currentis:
Ro.9. ꝑ miserentis est dei. Forte dicturi erat⁹: Et lex sufficit nob. Ler timorē dedit: Et videte quid hinc subiunxit apls⁹ cū diceret: Quotquot eñ spū dei agūtur: hi filij sunt dei: qꝫ qui eoꝝ spiritu dei agunt: charitate agunt: Charitas eñ dei diffusa ē in cordi-
Ro.5. bus vestris per spīm sanctū qui datus ē vobis: securus adiunxit: Nō accepistis spi-
Ro.8. ritū seruitut⁹ iterū in timore. Quid est iterum? Quō terrēte molestimo ꝑdagogo. Quid est iterū? Sicut in monte sina accepistis spū seruitutis. Dicit aliquis: Alius ē spūs seruitutis: alius spiritus libertatis.
Exo.19. Si alius esset: nō diceret apls: Iterꝫ. Jdē
2.Cor.3. ergo spūs: sed in tabulis lapideis in timore: in tabulis cordis in dilectiōe. Jam nudiustertius qui affuistis audistis: quō longe posita plebē: voce: ignis fumus in mōte terrebat: quō autē viuens spūsanctus:
5.Deu.5.
Exo.20.

id est ipse digitus dei quinquagesimo die
Act.2. post vmbrā paschę quomodo venerit: et igneis linguis super vnūquēq; eorū insederit. Jam ergo nō in timore: sī in dilectiōe vt non serui sed filij simus. Qui enī adhuc ideo bene agit: q: t pēnā timet: deum non amat: nōdum est inter filios: vtinā tamen vel pēnā timeat. Timor seruꝰ est: charitas libera est: t vt sic dicamus: timor: est seruus charitatis. Ne possideat diabolus eo: ruū p̄cedat seruus in corde tuo: t seruet domine venturę locū: Fac fac vel timore pēnę: si nōdum potes amore iustitię. Veniet dīa:
1.Joh.4. t seruus abscedit: quia cōsūmata charitas
Ro.8. foras mittit timorē. Non enī accepistis spiritū seruitutis iterū in timore. Nouū testa-
2.Cor.5. mentū est nō vetus. Vetera transierūt: t ecce noua facta sunt omnia: omnia aūt ex deo.
¶ Deniq; quid sequitur? Quid ergo accepi-
Ro.8. mus: sī dicerem? Sed accepistis spiritū adoptiōis filiorū: in quo clamamus: abba pater. Dominus timet: pater amat. Accepistis spiritū adoptionis filiorū: in quo clamamus abba pater. Clamet iste cordis est nō fauciū: nō labiorū: intus sonat: auri-
Daniel.13. bus dei sonat. Clausa ore: labiisq; immotis susanna ista voce clamabat. Sed accepistis spiritū adoptiōis filiorū: in quo cla-
Matth.6. mamus abba pater. Cor clamet: Pater noster qui es in cęlis. Ergo quare nō tantum pater? Quid sibi vult abba pater? Si enī quęris quid sit abba: respondetur tibi: pater. Abba enī hebraice: pater dicit. Quare
Ps.117. voluit vtriq; apostolus poneret? Quia videbat lapidem angularē quem reprobauerunt ędificantes et factus est in caput anguli: nō sine causa angularē dictum: nisi q: in osculam recipit vtriq; parietē de diverso venientē: hinc circūcisio: inde p̄putiū: tantū a se t inter se longe: quantū ab angulo longe: quantū aūt ad angulum prope: t inter se vtriq; prope: in angulo aūt inter se
Eph.2. iuncti. Ipse est enī pax nra: qui fecit vtraq; vnū. Ergo inde circūcisio: inde p̄putium:
Ro.8. parietū concordia: anguli gloria. Accepistis spiritū adoptionis filiorū: in quo clamamus abba pater. Qualis res est: si pignus tale est? Non pignus: sed arra dicenda est. Pignus enī quando ponit: cum fuerit res ipsa reddita pignus aufertur: Arra autē de ipsa re datur: quę dando promittitur: vt res quando redditur: impleat quod

datū est: nō mutetur. Unusquisq; ergo attendat cor suū: vtrū ex intimis cordis medullis t sincera charitate dicat: Pater. Nō modo quęritur quanta sit ipsa charitas: vtrū magna: an parua: an mediocris: vtrū vel sit: quęro. Si nata est latendo crescit: crescendo perficiet: perfecta permanebit. Non enī perfecta pergit in senū: t a senectute veniet ad mortē: ad hoc perficiet vt ęterna permaneat. Vide enī quid sequit: Clamamus abba pater: Ipse spiritꝰ testimoniū reddit spiritui nostro: quia sumus filij dei. Nō spiritus noster reddit testimoniū spiritui nostro quia sumus filij dei: sed spiritus dei arra reddit testimoniū pro ea re quę nobis promissa est. Ipse spiritus testimoniū reddit spiritui nostro: quia sumꝰ filij dei. Si aūt filij: t hęredes. Non enī inaniter filij: hęc ē merces: et hęreditas. Hoc est qđ paulo ante dicebam: quia medicus noster t sanitatē nobis donat: t mercedem insuper largiri dignat. Quę ē illa merces? hęreditas: sed non quomodo est hominis patris hęreditas. Relinquet enī filijs suis: nō possidet cum filijs suis: t tamē magnū se facit: t gratias sibi agi desiderat: q: voluit dare quod nō potuit auferre. Moriēs enī tolleret secum: puto quia si posset nihil dic filijs suis dimisisset. Hęredes dei sic sūt vt ipse deus sit hęreditas nostra: Cui dicit
Ps.15. psalmꝰ: Dñe pō hereditatē meę. Hęredes quidem dei: sī parū vobis ē audite: qđ amplius gaudeatis. Hęredes quidē dei: cohęredes aūt christi. Conuersi ad dñm.

¶ De baptismo paruulorū contra pelagianos ¶ Sermo XIIII

In natale sancti iohannis inter ętera A quę dicenda videbant ad baptismū paruulorꝫ noster sermo deductus est: t quia iam prolixius erat: t de illo terminādo cogitabat: nō tanta dicta sunt de tanta quęstiōe: quanta in periculo tanto a sollicitis dici debuerunt. Sollicitos aūt nos facit: non ipsa sententia iam olim in ecclesia catholica sūma auctoritate fundata: sed disputatiōes quorūdam quę modo crebiescere: t multorū animos euertere moliunt. Hodie ergo adiuuante dño placuit nobis hinc loqui. Diem quidē solennē martyrio celebramus: sed maior causa est omniū fideliū q̄ tantūmodo martyrum. Non enī omnes fideles etiam martyres: sed

ideo illi martyres: quia fideles. Videam⁹ ergo quid ab eis proponat: quid eos moueat: quoniã ⁊ de ipsis non tam refellendis q̃ sanandis cogitare debemus. Concedũt paruulos baptizari oportere. Non ergo q̃stio est inter nos ⁊ ipsos vtrum paruuli baptizandi sint: sed de causa quæritur quare baptizandi sint. Hoc ergo quod conceditur: sine vlla cum illis dubitatione teneamus. Baptizãdos esse paruulos nemo dubitet: quando nec illi hinc dubitant: qui ex parte aliqua contradicũt. Sed nos dicimus eos aliter salutem ⁊ vitam ẽternã non habituros: niſi baptizentur in christo: illi autẽ dicunt nõ propter salutem: nõ propter vitam ẽternam: sed propter regnũ cẽlorum. Quid sit hoc dum exponimus vt possimus: paruumper attendite. Paruulos inquiunt ⁊ si nõ baptizarẽt: merito innocentiæ eo q̃ nullum habeat omino nec proprii nec originale peccatum nec ex se nec de adam tractũ: necesse est aiunt vt habeat salutem ⁊ vitam ẽternã etiã si non baptizetur: sed propterea baptizandus est vt intret etiã in regnũ dei: hoc est in regnum cẽlorũ. Si discutiendum est hoc: discutiendũ est propter illos nõ propter nos: Fratres eñ nostri sunt: promoti sunt profunditate quæstionis: sed regi debuerunt gubernaculo auctoritatis. Cum eñ dicũt nõ esse baptizandos salutis ⁊ vitæ ẽternæ percipiendæ causa: sed tantũmodo regni cẽlorũ ⁊ regni dei: baptizandos quidem fatentur: sed non propter vitam ẽternã: sed propter regnum cẽlorum. Quid de vita ẽterna? habebunt inquiũt. Quare habebunt? Quia nullum peccatũ habent: ⁊ ad damnationẽ pertinere nõ possunt. Ergo est ẽterna vita extra regnum cẽlorũ? Primus hic error auersandus ab auribus: extirpandus a mẽtibus. Hoc nouũ in ecclesia primo inauditum est: esse vitam ẽternam præter regnum cẽlorũ: esse salutem ẽternã præter regnum dei. Primo vide frater: ne forte hinc consentire nobis debeas: quisquis ad regnũ dei non pertinet: eum ad damnationẽ sine dubio pertinere. Venturus dominus et iudicaturus de viuis et mortuis: sicut euangeliũ loquit: duas partes facturus est: dexterã ⁊ sinistram. Sinistris dicturus: Ite in ignem ẽternũ qui paratus est diabolo ⁊ angelis ei⁹. Dextris dicturus: Venite benedicti patris mei percipite regnũ quod vobis paratum est ab origine mundi. Hanc regnum nominat: hanc cum diabolo damnationẽ. Nullus relictus est medi⁹ locus: vbi ponere quæras infantes. De viuis ⁊ mortuis iudicabit: alij erũt ad dexterã: alij ad sinistrã: non nouit aliud. Qui inducis medũ recede de medio: non te offendat qui dexteram quærit: ⁊ teipsum admonet: recede de medio: ⁊ noli i sinistrã. Si ergo dextera erit ⁊ sinistra: ⁊ nullũ medium locum in euãgelio nouimus: ecce in dextera regnũ cẽlorũ est: Percipite inquit regnũ. Qui ibi nõ est: in sinistra est. Quid erit in sinistra? Ite in ignẽ ẽternũ. In dextera ad regnum vtiq; ẽternũ: in sinistra in ignem ẽternũ. Qui non in dextera: procul dubio in sinistra. Ergo qui nõ in regno: procul dubio in ignẽ ẽternũ. Certe habere non potest vitam ẽternam qui nõ baptizatur: non erit in dextera: id est in regno non erit. Vitam ẽternã computas ignem sempiternum? Et de ipsa vita ẽterna audi expressiũ⁹: quia nihil aliud est regnum q̃ vita ẽterna: Primus regnum nominauit: sed in dextris: ignem ẽternũ in sinistris. Extrema aũt sententia vt doceret quid sit regnũ: ⁊ quid sit ignis ẽternus: Tunc inquit abibũt isti in combustionẽ ẽternam: iusti autẽ in vitam ẽternã. Ecce exposuit tibi quid sit regnũ: ⁊ quid sit ignis ẽternus: vt quando pueros paruulũ non futurum in regno: fatearis futurum in ignem ẽternũ. Regnum eñ cẽlorum est vita ẽterna. Nec aliud etiã paulus apostolus: cum terreret homines: non paruulos non baptizatos: sed scelestos: facinorosos: cõtaminatos: perditos: non eos terruit q̃ erũt in igne sempiterno: quo sine dubio ibunt si non cõrigantur: sed tantũ terruit: quia in regno non erunt: vt cum viderint se perdere spem regni: non viderent esse consequens nisi pœnã ignis ẽterni. Nolite inquit errare: neq; fornicatores: neq; idolis seruientes: neq; adulteri: neq; molles: neq; masculorum concubitores: neq; fures: neq; auari: neq; ebriosi: neq; maledici: neq; rapaces regnum dei possidebunt. Non dixit: illi ⁊ illi: tales et tales igni ẽterno torquebuntur: sed regnũ dei non possidebunt. Subtracta dextera: non remansit nisi sinistra. Unde autem euadũt ab igne sempiterno: nõ ob aliud nisi quia erunt in regno. Sequitur: Et hæc quidem fuistis:

B

Mat. 25.

1. Cor. 6.

Et vnde iam nō sunt? Sed abluti estis: sed sanctificati estis in nomie domini nostri iesu christi: et in spiritu dei nostri. In nomine
Act. 4. domini nostri iesu christi. Non enī est aliud nomen sub cēlo: in quo oporteat saluos fieri: omnes: pusillos cum magnis. Si aūt saluos fieri oportet nos in hoc nomine: sine ō nomine procul dubio nec salus erit quę sine christo promittitur paruulis. Pace eorū dicam: qui cuiq̄ salutē promittit sine christo: nescio vtrum ipse salutem habere possit in christo. Deinde quęrimus ab eis. Et
L si aliquis dicat paruulos merito innocentię suę sicut dicitis atq̄ imunitatis ab omni delicto non solum habituros salutem et vitam ętternam sed et regnū dei: vnde apud vos definitum certūq̄ est sine baptismo regnum dei non habituros paruulos: vt diuideretis eis pro arbitrio vestro nō adiutores paruulorū: sed oppressores miserorum: vt diuideretis eis pro arbitrio vestro: et daretis eis salutem et vitā ętternam pręter regnum cēlorum? Aliuo benivolētior vobis et misericordio: vt putatis iustior: totū eis dabit et vitam ętternam et regnum cēlorum. Istum quomodo superabitis: quoniā vos aliquando contra euidentissimā auctoritatem ratio humana delectat: proferte ipsam regulam rationis vestrę: et asserite quantis viribus valueritis vnde deuincat iste qui paruulis propter merita innocētię: ppter nullam sicut dicitis culpā: hoc est originale peccatum dare voluerit etiam nō baptizato: nō solū vitam ęternā: verumetiam regnū cēlorū. Istum vincite. Ego sine pręiudicio partes huius parumper suscipio: et dicā qō ipse non sentio: sed admoneo vos vt acriorē aduersariū videatis. Ecce exsistit nescio quis et dicit: Paruulus non habens vllum omino peccatū: nec qō sua vita contraxit: nec qō de vita primi parentis traxit: habebit et regnū cēlorum et vitam ętternā? Respōdete: vincite hominē resistentem vobis: qui aliter diuidit is. Vos enī dicitis: Vitam quidem habebit iste non baptizatus ętternam: sed non habebit regnū cēlorum. Ille cōtra. Immo et vitam et regnum cēlorum. Quare enī patrimoniū regni cēlorum arripis innocenti? A quo regnū cēlorum nō acquiritur: profecto magno bono fraudat. Quę est ista iustitia? Dic quare. Quid offendit paruulus non baptizatus: nullam habens culpā: nec suam: nec de parēte tractā? Quid offendit dic mihi: vt nō intret in regnū cēlorum: vt separetur a sorte sanctorum: vt sit exul a societate angelorum? Videris enī tibi misericors: quia non auferes ei vitam: damnas tamen quem separas a regno cēlorum. Damnas: nō eum percutis: sed in exilium mittis. Nam et qui D
exulantur: viuūt si sani sunt: in doloribus corporis non sunt: nec torquentur: non carceris tenebris affligūtur: hęc illis sola pęna est nō esse in patria. Si amatur patria magna pęna: si autē non amatur patria peior est cordis pęna. Paruum malum est in hominis corde qui societatem nō quęrit sanctorum: qui non desiderat regnū cēlorum. Si nō desiderat: pęna est de peruersitate: si autē desiderat pęna est defraudata charitate. Sz si qō vis parua sit pęna: et ipsa parua magna est: si nulla culpa est. Dic defende iusticiam dei. Quare vel parua pęna infligitur innocēti: in quo nullum inuenitur omino peccatū? Dic contra istum aduersarium: qui paruulis non baptizatis misericordia et iusticia maiore q̄ tu dare vult: nō solum vitam ętternam: verūetiam regnum cēlorum. Respōde si potes: sed rationem affer: hac enī te gloriari delectat. Ego istā quęstionē profundam sentio: et ad eius fundum rimandum vires meas idoneas non agnosco. Libet me et hic exclamare quod paulus: O altitudo diuitiarū. Paruulus Ro.11
non baptizatus pergit in damnationem: apostoli enī verba sunt: Ex vno in cōdem- Ro.5.
nationē. Non satis inuenio dignam causam: quia non inuenio: non quia non est. Ubi ergo nō inuenio in profundo profundum: ar tēdere debeo humanā infirmitatē: non damnare diuinam auctoritatem. Ego prorsus exclamo: nec me pudet: O altitu- Ro.11
do diuitiarū sapientię et scientię dei: q̄ inscrutabilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles vię eius. Quis enī cognouit sensum domini: aut quis cōsiliarius eius fuit: aut q̄s prior dedit illi: et retribuetur ei? Quoniā ex ipso et per ipsum et in ipso sunt oīa: Ipsi gloria in sęcula sęculorum amen. Ego infirmitatem meā his verbis munio: et hac cautela circūseptus: aduersus sagittas ratiocinationum tuarum mirabus assisto. Sed tu bellator: hoc est fortis ratiocinator: huic responde qui tibi dicit: Prorsus innocens

parulus et immunis ab omni peccato: et proprio ⁊ originali: non solum vitam eternam habebit: sed etiam regnum celorum. Hoc est iustū. Qui nihil mali habet: quare aliquid boni nō habet? Sz scio inquis. Unde scis? Quia dominus dixit. Tandē venisti. Non ergo quia tu ratiocinaris: sed quia domin⁹ dixit. Laudo hoc plane: quia sanum est: sicut homo non inuenisti rationem: fugis ad auctoritatem. Approbo: probo. Bene facis: non inuenio: ad auctoritatem fuge: non ibi te persequor: non inde expello: immo fugientem recipio et amplector. Profer ergo auctoritatē: stemus in ea simul contra cōmunem inimicū. Quia enim parulus non baptizatur: nō intrat in regnum celorum: ⁊ tu dicis ⁊ ego. Illi igit cōmuni aduersario qui dicit non baptizatum parulum intraturum in regnum celorum resistamus ambo: ⁊ aduersus eius insidiosissima iacula scutum fidei proferamus. Cedant paulisper coniecture rationis humane: assumantur arma diuina. Assumite inquit apostolus: armaturā dei. Ecce simul dicamus huic domini. Christianus es? Christianus inquit. Audi euāgelium qui vis non baptizatos parulos mittere in regnum celorum: audi euangelium: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritusancto: non intrabit in regnum celorum. Domini sententia est: huic nō resistit nisi nō christianus. Repulsus est ille: remanet mihi tecum certamen: ⁊ forte vnde victus bono illius: inde bono vinceris tuo. Nam quem victi? si durus non est docuisti. Noli ergo esse durus ⁊ tu: simul teneamus interim sententiā istā: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritusancto: non intrabit in regnū celorum. Ideo inquis: parulo non baptizato pollicere regnum dei non possum: contra domini sententiā apertam. Ecce quare dico: regnum dei non habebunt: Ecce quare dico: ideo baptizandi sunt vt habeant regnum dei. Ideo dicis? Ideo inquit. Vide tamen propter illa que supra diximus: ne forte non inuenias vitā eternam preter regnum dei. Adultū enim aperta sunt dicta de duabus illis partib⁹: dextera ⁊ sinistra: vbi nullum in medio dedit locum vite sine regno. Parū te hoc corrigit: parum admonet: ipsam mecū lectionem vnde hanc sententiam protulisti paulum aduerte. Dixisti enim te ideo regnū celorum non baptizatis pueris nolle promittere: quia sententia domini aperta est: Nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua et spiritu: non intrabit in regnum celorum. Non ibi aduertisti cū quereret nichodem⁹ quomodo ista fierēt: id est quomodo renasceretur homo: quomodo denuo nasceretur: quoniam non potest vtiq; iterum introire in vterum matris ⁊ denuo nasci: quid audierit a domino: quid audierit a magistro bono: quid audierit error a veritate? Inter cetera enim ostendens quēadmodum fiat: etiā similitudinem posuit: sed primo ait: Nemo ascendit in celum nisi qui de celo descendit filius hominis qui est in celo. In terra erat ⁊ in celo se esse dicebat: ⁊ quod est maius in celo filium hominis: vt vnam demonstraret in vtraq; natura personā: et in eo q; dei filius erat ꝙualis patri: verbū dei in principio deus apud deum: ⁊ in eo q; filius hominis erat assumens animā humanam et carnem humanā: ⁊ indutus hominem exiens ad homines: quia in hoc vtroq; non duo christi sunt: nec duo filij dei: sed vna p̄sona: vnus christus dei filius: idemq; vnus christus: non alius filius hominis: sed dei filius scōm diuinitatem: hominis filius scōm carnem. Quis autem nostrum qui parum aduertimus: aut parum sapimus: non potius ita vellet distinguere: filius dei in celo: ⁊ filius hominis in terra? Sz nec sic diuideremus: ⁊ ita diuidendo duas personas induceremus. Non ascendit in celum inquit nisi qui de celo descendit filius hominis. Filius ergo hominis descendit de celo? Nōne filius hominis in terra factus est? Nonne filius hominis per mariam factus est? Sed o homo noli inquit separare quem volo copulare. Parum est quia filius hominis descendit: christus enim descendit: idēq; filius hominis qui filius est dei. Sed est in celo: qui ambulat in terra. In celo erat: quia vbiq; christus: idemq; christus ⁊ filius dei ⁊ filius hominis: Propter vnitatem persone in terra filius dei: propter eandem vnitatē persone esse probauimus in celo filium hominis: ex hoc verbo domini: Filius hominis inquit q̄ est in celo. Propter vnitatem persone: nōne in terra con-

Matth.16. stinato atq; conspicuo petrus dicit: Tu es christus filius dei vivi: Ergo discat nicodemus quomodo fiat illud quod ei minus intelligenti: incredibile t quasi impossibile videbatur: Nemo ascendit in cælum: nisi qui de cælo descendit. Omnes autem qui renascuntur vtiq; ascendunt in cælum: cæterū nemo prorsus. Et omnes qui renascuntur per gratiam dei ascendunt in cælum: et nemo ascendit in cælū nisi qui de cælo descendit filius hominis q̄ est in cælo. Unde hoc? Quia omnes qui renascuntur membra ipsius fiunt: et solus christus de maria natus vnus est christus: t cum corpore suo caput vn⁹ est christ⁹. Hoc ergo dicere voluit: Nemo ascendit nisi qui descendit: Non ergo ascendit nisi christus. Si vis ascēdere: esto in corpore christi. Si vis ascēdere: esto mē-
Ro.12. brum christi. Sicut enī in vno corpore multa membra habemus: omnia autem membra corporis cum sint multa: vnum est corpus: sic t christus: quia caput t corpus christus. Et quomō fit hoc: adhuc quæramus. Latet quæstio: exaltatur illa profunditas. Christus peccatum non habet: nec originale traxit: nec suum addidit: extra voluptatem carnalis libidinis venit: nō ibi fuit cōplexus maritalis: de virginis corpore non assumpsit vulnus sed medicamentum: nō assumpsit quod sanaret sed vnde sanaret: Quātum ad peccatum pertinet dico. Solus ergo ille sine peccato: quomodo erunt membra eius: quorum nullus est sine peccato? Quomodo? Audi similitudinez quę
Psal.3. sequitur. Et sicut moyses exaltauit serpentem in deserto: ita oportet exaltari filium hominis: vt qui credit in eum non pereat sed habeat vitam æternam. Unde tibi non videbatur peccatores homines posse fieri membra christi: id est illius qui nullum omnino haberet peccatum? Serpentis morsu mouebaris: ideo crucifigitur christus: ideo fundit sanguinem christus in remissionem peccatorum: quia propter peccatum: id est
Numer.21. serpentis venenū: Sicut exaltauit moyses serpentem in deserto vnde sanarētur qui in illo deserto a serpentibus mordebantur t illum exaltatum attendere iubebantur: t quisquis attenderet sanabatur: sic oportet exaltari filium hominis: vt omnis qui credit in eum: id est qui attendit exaltatū: qui non erubescit crucifixum: qui in cruce christi gloriatur: non pereat: sed habeat vitam æternam. Non pereat. Unde? Credendo in eum. Unde non pereat? Attendendo et altatum: alioquin periisset. Hoc est: Omnis enim qui credit in eum non pereat: sed habeat vitam æternā. Profero parvulum mihi: t iubeo vt attendat exaltatū: quem negas habere serpentis venenum. Immo si faues ei: si mouet te innocētia in vita propria: noli negare tractum aliquem reatum de vita puma: nō sua: sed parentis sui. Noli negare: cōfitere venenum: vt poscas medicamentum: aliter nō sanatur. Aut vt q̄ et dicis vt credat. Hoc enim respondetur a portante parvulum. Ad verba aliena sanatur: quia ad factum alienum vulneratur. Credit in iesum christum: fit interrogatio: respōdit: credit. Pro non loquente: pro silente: pro flente: et flendo quodāmodo vt subueniatur orante: respondetur et valet. An etiam hoc serpēs ille persuadere conatur: quia nō valet? Absit a corpore illius quāliūcunq; christianorum. Ergo respondetur t valet. Conspiratione quadam cōmunicat spiritus: credit in altero: quia peccauit in altero. An vero inuenit vitaz presentis sęculi: quem parturiuit infirmitas: t nō inuenit vitam futuri sęculi: quem parturiuit charitas? Ergo moyses exaltauit serpētem in deserto: vt omnis a serpente perc[u]sus intueretur exaltatū et sanaret. Adam Ecc.
primus accepit morsum serpentis cum veneno: Ergo natus est in carne peccati: fit saluus in christo: per similitudinem carnis peccati. Misit enim deus filium suum: nō Ro.8
in carne peccati: sed sicut sequitur qui scribit: In similitudine carnis peccati: q nō de complexu maritali: sed de vtero virginali. Misit in similitudinem carnis peccati. Et q̄d hoc? Et de peccato damnaret peccatum in carne: de peccato peccatū: de serpente serpentē: Sed de similitudine: quia in christo nullum peccatum: sed sola similitudo carnis peccati. Ideo exaltatus est serpens: & crucis. Exaltata est similitudo carnis peccati: vt sanaret origo peccati: quia misit deus filium suum in similitudinē carnis peccati: non in similitudinem carnis. Nam vera caro est: sed in similitudinē carnis peccati: q mortalis caro sine vllo oīno

no pctō: ꝓpter similitudinē damnaret pctīs in carne: ꝓpter veritatē inquirat. Vera iustitia in christo nō fuit: ꝙ mortalitas in illo fuit. Peccatum nō suscepit: sed pœnam peccati suscepit. Suscipiēdo sine culpa pœnā: t pœnam sanauit t culpaz. Ecce quomodo fiunt ista. Quod admiratus nichodemus dixerat: Quomodo possunt ista fieri? Sic em sanamur: nō quia meremur. Ecce quomodo fiūt ista. Modo vbi mihi paruulos ponis. Jam dicis: nullo veneno sauciati sunt: Auser eos a conspectu exaltati serpētis. Si autem non auferes: sanando eos dicis: venenatos cōfiteris. Deinde ipse dominꝰ in eodem sermone ad nichodemū non audistis quid dixerit: cum eadez lectio hodie legeretur? Qui credit in eum nō iudicatur: qui autem non crediderit: iam iudicatus est. Et hic quęris medium homo de medio t disputas et attēderis nec attendis: Qui credit in eum non iudicatur: qui autē non crediderit: iam iudicatus est. Quid est aūt iam iudicatus est? Damnatꝰ est. Nam iudicium pro damnatione plęrumqꝫ ponis: scripturę testes sunt: maxime illo vno testimonio apertissimo cui nemo est qui cōtradicat. De resurrectione cum ageret dominus: Qui bene fecerūt inquit in resurrectionem vitę: qui male egerunt in resurrectionez iudicij: vtiqꝫ iudicium pro damnatiōe posuit: et tu aliter audes dissere aut credere? Qui non credit: iam iudicatus est. Alio loco: Qui credit in filiū habet vitā ętērnā: quā tu paruulis ꝓmittebas non baptizatis. Qui credit in filium habet vitam ętērnam. Sed habet inquit t qui non credit paruulus: Quis non habeat regnū dei. Sed vide quod sequitur: Qui autem incredulus est filio: non habet vitam: sed ira dei manet super eum. Vbi ponis paruulos non baptizatos? Profecto in numero credentium. Nam ideo et consuetudine ecclesię antiqua canonica fidelissima: paruuli baptizati fideles vocant: Et sic de his quęrimus: Iste infans christianus est: Respondet: christianus. Catechumen⁹ an fidelis? Fidelis vtiqꝫ a fide: fides a credendo. Inter credentes igitur baptizatos paruulos numerabis: nec iudicare vllo modo aliter audebis: si non vis esse apertus hęreticus. Ergo ideo habēt vitam ętērnā: quia qui credit in filium: habet vitam ęternam. Volo eis sine ista fide t sine isto sacramento huius fidei promittere vitam ęternam. Qui autem incredulus est filio: t qui non credit in filium: non habet vitam: sed ira dei manet super eum. Nō dixit: veniet super eum: sed manet super eum. Reperit originē cum ait: Ira dei manet super eum. Quia respicies t apostolus dixit: Fuimus Epł. 2. t nos aliquando natura filij irę. Non accusamus naturam: Naturę auctor deus est. A deo bona est instituta natura: ꝙ per malam voluntatem a serpēte vitiata est: ideo qō fuit in adā culpę nō naturę: nos ꝓpagatio factū est iā naturę. Ab ōvitio naturę cū quo nascatur homo: nō liberat nisi qui natus est sine vitio. Ab hac carne peccati: nō liberat nisi ille qui natus est sine peccato per similitudinem carnis peccati. Ab hoc veneno serpentis: non liberat nisi exaltatio serpentis. Quid ad hęc dicis? Satis ne hoc est? Est vnum aliquid acutissimū: ꝙ quod ab eis proferrur. Paululum attendite. Cum ęperint vrgeri verbis apostoli dicentis: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum: et per peccatum mors: t ita in omnes homines pertransiit: in quo omnes peccauerūt: Quę verba nescio quis nō intelligat: in quibus verbis nescio verū quisquā expositorem requirat: conātur respondere t dicere: ideo dictum hoc ab apostolo quia primus peccauit adam: t qui postea peccauerunt: illum imitando peccauerunt. Hoc quid est aliud: q̄ conari tenebras aperto lumine offendere? Peccatum per vnum hominem intrauit: et per peccatum mors: t ita in omnes homines pertransiit: in quo omnes peccauerunt. Propter imitationē dicis: quia primꝰ peccauit adam. Respondeo prorsus: non primus peccauit adam. Si primum peccatorem requiris: diabolum vide. Sed humani generis malam volens ostendere apostolus de origine venenata: ideo cum posuisset vnde nati sumus: non eum quem imitati sumus. Dicitur quidem t pater tuus: quem fueris imitatus. Filij mei quos iterū parturio. Qui inde dicat: Imitatores mei estote. Et propter ipsam imitationem dicit impijs: Vos a patre diabolo estis. Nā cōstat hic in catholica fide: q̄ diabolus nec genuerit no-

Joā. 5.
Joā. 3.
b
ꝙ
2. Sen. dist. 30. ca. hoc autē. Ro. 5.
Gal. 4. 1. Cor. 4. c. 11.
Joā. 8.

strā naturam nec cōdidit: sola in illa seductio est precedentis: imitatio consequentis. Denicq quomodo dictuz est de adam: in quo oēs peccauerunt: legatur mihi alicubi: oēs in diabolo peccauerunt. Aliud est illo precedente t seducēte peccare: aliud in illo peccare: Quia scōm propaginē carnis in illo eramus omnes anteq̄ nati essemus tanq̄ in parente: tanq̄ in radice ibi eramus: sic venenata est ista arbor: ibi eramus. Nam qz ad diabolū: hoc est principē peccati: t vere primum peccatorem nō pertinet origo: sed imitatio: cū de illo scriptu-
Sap.2. ra loqueret: Invidia inquit diaboli mors intrauit in orbem terrarum. Imitātur aūt eum qui sunt ex parte ipsius. Imitādo cū fiunt ex parte ipsius. Nunquid dictum est in illo peccauerunt? Cum vero de adam diceretur: propter originem: propter posteritatem: propter propaginem viscerum: In quo oēs inquit peccauerūt. Nam si propterea primus constitutus est adam: quia primus peccauit: tanq̄ exemplo sit: non in origine: vt quid tam in longinquo: post tā prolixa tempora cōtra adam quęritur christus? Si omnes peccatores ad adam propterea pertinēt: quia primus peccator: omnes iusti debuerūt ad abel pertinere: quia primus iustus: Quare christus quęritur? Quia in adam damnata est generatio: in christo quęritur regenerato. Proinde ne-
R mo nos fallat. Scriptura euidens est: auctoritas fundatissima est: fides catholicissima est. Omnis generatus damnatus: nemo liberatus nisi regeneratus. Unde t alteri versutię illorum iam vos instructi: respondete charissimi. Quando dicūt t parvulos turbant: si de peccatore peccatores nati sunt: quare nō de baptizato tam fideli cui remissa sunt omnia peccata iusti nascūtur? Cito respōdete: Ideo ō baptizato nō iustus nascitur: quia non cum generat vnde regeneratus est: sed vnde generatus est.
1.Petri.3. De christo dictū est: Mortificatus carne: vivificatus spiritu: sic de homine dici potest: Mortificatus carne: iustificat⁹ spiritu.
Joh.3. Quod nascitur de carne: caro est. Quęro vt de iusto iustus nascatur: cum videas iustum esse nisi regeneratum oīno non posse: Nec attendis domini sententiā qui tu-
Ubi.s. ipse in ore habes: Si quis nō renat⁹ fuerit ex aquat spiritu. Puto quia non hoc factū est in concubitu. Admiratio quare peccator nascatur de semine iusti: nō te delectat mirari quare oleaster nascatur de semine oliue? Accipe aliam similitudinē. Justum baptizatū: pone granū purgatum. Non attendis quia de grano purgato frumētum cum palea nascit: sine qua seminatur? Deinde cum sit in propagine natorum spiritalis generatio: vis vt ō baptizato baptizat⁹ nascat: cū videas de circūciso nō nasci circūcisum? Carnalis ē certe ista generatio: t carnalis est circūcisio: et tamen de circumciso non nascitur circūcisus: sic ergo de baptizato non potest nasci baptizatus: quia nemo renatus anteq̄ natus. Aliud eorum quasi acutissimum. Sed quid acutum non obtundimur sculo veritatis? Aliud dicunt: L videte quale: Si adam inquiunt nocet his qui non peccauerunt: ergo et christus prodesse debet etiam his qui nō crediderunt. Videtis certe q̄ hoc acutum sit contra veritatem: audite quantum adiuuet veritatem. Qui enī hoc dicit: nihil aliud dicit: nisi christum nihil prodesse nō credentibus. Hoc est verum. Quis non accipiat? Quis nō consentiat: quia christus nō credentib⁹ non prodest: credentibus prodest? Sed dic mihi obsecro te: Parvulis baptizatis christus aliquid prodest: an nihil prodest? Necesse est vt dicat prodesse. Pęmitur mole matris ecclesię: forte quidem vellēt hoc dicere. Nam ratiocinatiōes eorum ad hoc vident compellere: sed auctoritate reprimuntur ecclesię: ne non dicam spuris hominū obmurmurant: sed ipsorum infantium lachrymis tanq̄ fluuio pertranbantur. Si enī dixerint nihil prodesse christum baptizans infantib⁹: nihil aliud dicūt q̄ superfluo baptizantur infantes. Et aūt non superfluo baptizentur quia hoc dicere non audent: prodesse christū baptizatis infantibus cōfitentur. Si prodest baptizatis: quęro quibus prosit: credentibus an nō credentib⁹? Eligant quod volunt. Si dixerint non credentibus: vbi est ergo quod calumniabaris: quia christus non credentibus nō prodesse non potest? Ecce tu profiteris prodesse infantibus: nō tamen credentibus. Ad quodlibet prodest? Non putas ad vitam ęternam? Non putas ad salutem ęternā?

Ad ipsum regnum celorū percipiendum? Unde pdest christus paruulis baptizatis. Prodest ergo non credentibus? Sed absit vt ego dicam non credentes infantes. Jam superius disputaui: credit in altero: qui peccauit in altero: dicit credit ⁊ valet: ⁊ inter fideles baptizatos computat. Hoc habet auctoritas matris ecclesie: hoc fundatus veritatis obtinet canon: contra hoc robur: contra hūc inexpugnabilem murū quisquis arietat ipse confringit. Ergo prodest christus aliquid infantibus baptizatis: ⁊ sicut ego doceo: ⁊ sicut mecuz tota ecclesia dicit credentibus prodest: fidelibus prodest: tu quod vis elige. Volo quidē vt quod verus est eligas: vt nobiscum dicas quia credentibus prodest. Sed si dixeris: non credētibus prodest: ptra te dixisti. Si dixeris credētibus prodest: mecum dixisti. Elige vtrum contra te dicas quod falsum est: an mecū dicas quod verum est. Tu es pauloante dicebas christum nō credentibus nihil prodesse: volens efficere quia sic ⁊ adam nō peccantibus nihil nocuit: quō christus nō credentibus nihil prodest. Ecce iam fatens infantibus nō credentibus baptizatis aliquid prodesse christum. Sed si credentibus dicis: bene dicis: mecum dicis: credūt ⁊ infanteo. Unde credūt? Quomodo credunt? Fide parentum. Si fide parentum purgantur: peccato parentum polluti sunt. Corpus mortis in primis parentibus generauit eos peccatores: spiritus vite in posteritatibus parentibus regenerauit eos fideles. Tu das fidem non respon-
Ad denti: ⁊ ego peccatum nihil agenti. Sancti inquit de sanctis nasci debuerunt: quia
1.Cor.7. sicut dicit apostolus: Aliquin filij vestri immundi essent: nūc autē sancti sunt. Et quō ō accipis? Quō intelligis de fidelib' natū ita sanctū: vt baptizari nō debeat? Quomodo liber accipias istam sanctitatē. Multi eñ modi sunt sanctitatis: ⁊ multi modi sūt sanctificationis. Non eñ istic quod sanctificatur ad regnum celorū mittitur. De esca
Prou.4. nostra: dixit apostolus: Sanctificat ꝑ verbum dei ⁊ orationem. Numquid quia esca nostra sanctificatur: nō sanctus quo mittatur? Discе ergo esse aliquem modū: ⁊ quasi vmbraculū quoddā sanctificatiōis: quod non sufficiat ad perceptionem salutis. Dixi: ⁊ quid dixi deo notū est. Tamen cū filio fidelium curratur ad baptismū: nō sic erremus parentes vt putemus eum iam fidelē natum. Natum esse possunt dicere: non renatum. Nam vt noueris quomodo intelligas sanctificatos filios fidelium: vt modo nō quæram quia longum est modū sanctificationis huiusmodi ⁊ maritū habes infidelem: ibi habes ⁊ vxorē fidelem. Sanctificatur inquit vir infidelis in vxore: sanctificatur mulier infidelis in fratre. Nūquid quia est ibi forte modus aliquis sanctificatiōis: vt vir infidelis sanctificetur in vxore fidelis: ideo iam securitatem debet accipere q̄ in regnum celorum intraturus est: ⁊ non baptizandus: non regenerandus: non christi sanguine redimēdus? Quomodo ergo sanctificatur vir infidelis in vxore: ⁊ tamen perit nisi baptizet: sic filij fidelū: ⁊ si ad quendam modum sanctificati: pereunt tamen si nō fuerint baptizati. Rogo vos vt paulum acquiescatis. Lego tantum. Sanctus Cyprianus est quē in manus sumpsi: antiquus episcopus sedis huius: quid senserit de baptismo paruulorū: immo quid semp ecclesiam sensisse monstrauerit: paululū ac cipite. Parum est eñ quia illi disserunt et disputant nescio quas impias nouitates: ⁊ nos conantur arguere q̄ aliquid nouum dicamus. Ad hoc ergo lego sanctū cyprianum vt videatis quomodo sit intellectus catholicus et catholicus sensus in his verbis quę pauloante tractaui. Interroga- R
tus est vtrum infans baptizari debeat ante octauū diem: quia in veteri lege non licebat circūcidi infantē nisi octauo die. Quæstio inde erat nata de die baptizandi: nam ō origine peccati nulla erat quæstio: ⁊ ideo ex ea re vnde nulla erat quæstio: soluta est exorta quæstio. Sanctus cyprianus dixit inter cetera quę superius dixit. Propter qō neminē putamus ad gratiā consequendā impigendū esse a lege quę iam statuta est: nec spiritalem circumcisionē impediri carnali circumcisiōe debere: sed omnē omnino admittendum esse ad gratiā christi: quādo ⁊ petrus in actibus apostolorū loquatur ⁊
Act.10. dicat: Deus mihi dixit neminē hominē cōmunē dicendum ⁊ immundū. Ceterū si homines impedire aliquid ad cōsecutionem gratię possit: magis adultos ⁊ prouectos ⁊ maiores natu possint ipedire quiosa petā. Porro aūt etiā grauissimis delictoribꝰ ⁊ in

dño multũ ante peccãtib⁹ cũ postea crediderit remissio pcõz dar: ta baptismo atq; gratia nemo prohibebitur: quãtomagis nõ debet prohiberi infans: qui recens natus nihil peccauit: nisi q; scõm adam carnaliter natus cõtagium mortis antiquę prima natiuitate cõtraxit: qui ad remissa peccatorũ accipiẽda: hoc ipso facilius accedit: quod illi dimittuntur nõ propria sed aliena peccata. Videte quemadmodũ de hac re nihil dubitans: soluit illam vnde dubitabatur: hoc de fundamento ecclesię suppressit: ad confirmandũ lapidem nutantẽ. Imperemus ergo si possumus a fratribus nris: ne nos insuper appellent hereticos: qõ eos talia disputantes nos appellare possimus forsitan si vellemus: nec tamen appeliam⁹. Sustineat eos mater pijs visceribus sanã dos: portet docendos: ne plangat mortuos. Timium est quo progrediuntur: multum est: vix ferendum est: magnę patientię adhuc ferri. Non abutantur hac patientia ecclesię: corrigantur bonũ est: vt amici exhortamur: non vt inimici litigamus. Detrahunt nobis: ferimus: canoni detrahũt: veritati nõ detrahant: Ecclesię sanctę pro remissione peccati originalis paruulorum quotidie laboranti nõ cõtradicãt. Fundata ista res est: ferendus est disputator: errans in aliis quęstionibus nõ diligenter digestis: nõdum plena ecclesię auctoritate firmatis: ibi ferendus ẽ error: non tantũ progredi debet vt etiam fundamentũ ipsum ecclesię quatere moliatur. Nõ expedit: adhuc forte nostra nõ est reprehendenda patientia: sed debemus timere ne culpetur etiã negligẽtia. Sufficiat charitati vestrę: habete ad illos qui nostis illos: habete cũ illis amice: fraterne: placide: amanter: dolenter: quicquid potest faciat pietas: quia postea diligenda non erit impietas. Conuersi ad dominũ.

Pbil. 3. De verbis Apostoli: Nos enim sumus circumcisio qui spiritui dei seruimus: Sermo XV

Apostolicam lectionẽ aure t animo intendat sanctitas vestra: adiuuãdo nos affectu apud dominũ deũ nostrum: vt ea quę illic nobis reuelare dignetur: ad vos apte atq; salubriter proferre possimus. Ergo cum legeretur: audistis dicentẽ apostolũ paulum: Nos enim sumus circumcisio qui spiritui dei seruimus. Scio plerosq; codices habere: qui spiritu deo seruimus. Quantũ autẽ inspicere potuimus: plures greci hoc habent: qui spiritui dei seruimus. Sed non ibi quęstio est: Manifestũ est enim vtrũq; t congruum regulę veritatis: quia t spiritui dei seruim⁹: t nõ carne: sed spiritu deo seruimus. Carne enim seruit deo q de rebus carnalibus sperat se placere deo. Cum vero t ipsa caro ad bona opera spiritui subditur: spiritu seruimus deo: quia carnem domamus vt spiritus obtemperet deo. Spiritus enim regit: caro regitur: nec spiritus bene regit: si nõ regat. Cum ergo ait: Nos sumus circũcisio: videte quid voluerit intelligi in illa circũcisione quę in vmbra data est: significante: quę remota ẽ luce veniente. Cur autẽ non dixerit: Nos habemus circumcisionẽ: sed nos sumus circũcisio? Sic accipite hoc voluisse apostolũ dicere: Nos sumus iusticia. Circumcisio enim iusticia est. Magis enim cõmendat cum dicat dicendo nos esse iusticiam: q; dicendo nos esse iustos: ita tamẽ vt cum iusticiã dicat: esse iustos intelligamus. Non enim illa incõmutabilis iusticia cuius participes facti sum⁹: q; quẽadmodũ dicit: magna ibi inuent⁹ est: p multis inuenib⁹: sic dicit iusticia vt intelligant iusti. Audite hoc ipsum euidentius: eodem dicente apostolo: Vt nos inquit simus iusticia dei in ipso. Nos simus iusticia nõ nostra sed dei: ab illo accepta non a nobis assumpta: imparrita non vsurpata: donata non rapta. Quidam enim rapina erat esse equalis deo: t quoniã quęsiuit rapinã: inuenit ruinã. Dominus autem noster iesus christus: cum in forma dei esset: nõ rapinam arbitratus est esse equalis deo. Cui enim equalitas dei natura erat: rapina nõ erat: sed tamen semetipsum exinaniuit formã serui accipiens: vt nos essemus iusticia dei in ipso. Si enim ille paupertatem vitaret: nos paupertate non careremus. Pauper enim ille factus est: cum diues esset: vt illius paupertate: sicut scriptum est: nos ditaremur. Diuitię illius quid nos facturę sunt: cuius paupertas nos diuites facit? Apostolus ergo non tibi negauit circumcisionem: sed exposuit: lucem prętẽdit: vmbram remouit. Nos sumus inquit circumcisio: qui spiritu deo seruimus: t gloriamur in christo iesu: et nõ

Pbil. 3.

1. Cor. 1

in carne fidentes. Respexit quosdā in carne fidentes: ipsi erant qui de carnis circūcisione gloriabant. De quibus alio loco dicit: Quoꝝ deus venter est: ⁊ gloria in pudēdis eoꝝ. Intelligē tu circūcisionē: ⁊ esto circūcisio: intellige ⁊ esto. Intellect⁹ enī dominus: sed omnibus qui faciūt eum. Nō vtiq; frustra octauo die iussus ē infāns circūcidi: nisi q; petra qua circūcidimur christ⁹ erat. Circūcisio enī petrinis circūcisus est populus: Petra autē erat christus. Quare ergo octauo die? Quia in hebdomadibus idē primus qui ⁊ octau⁹. Completis enī septē diebus redit ad primū: finitus septimus: dñs sepultus: redit ad primū: dñs resuscitus. Domini enī resuscitatio p̄emisit nobis ꝛrenum diem: et consecrauit nobis dominicū diē. Qui vocat dominicus: ipse videt proprie ad dñm pertinere: qi eo die dominus resurrexit. Reddita est petra: circūcidant qui volunt dicere: Deus enī sumus circūcisio. Tradit⁹ est enī ꝓpter pcā nra: ⁊ resurrexit ꝓpter iustificationē nram. Iustificatio tua: circūcisio tua: nō est a te. Gratia salui facti estis p fidē: ⁊ hoc non ex vobis: ꝑ dei donū est: Nō ex operib⁹: ne forte dicas: Promerui: ⁊ ideo accepi. Nō putes te pmerēdo accepisse: q nō pmereris nisi accepisses. Gratia gessit meritū tuum: nō gratia ex merito: sed meritū ex gratia. Nā si gratia ex merito: emisti: non gratis accepisti. Pro nihilo inqt saluos facies illos. Quid est p nihilo saluos facies? Nihil in eis inuenis vnde saluos: ⁊ tu saluas. Gratis das: gratis saluas. Omnia merita pcedio: vt dona tua cōsequantur merita tua. Procisus gratis dat: gratis saluas: qui nihil inuenis vnde saluos: ⁊ multū inuenis vnde damnes. Non ergo inquit sumus circumcisio qui spiritui dei seruim⁹: ⁊ gloriamur in christo iesu. Qui gloriat in dño glorietur. Et nō in carne fidentes. Et quid est fidere in carne? Audite inquit. Quāq; ego inquit habeā fiduciam ⁊ in carne. Si quis alius in carne putat se habere fiduciā: magis ego. Ne arbitremini inquit me hoc cōdemnare quod nō habeo. Quid magnum est si homo abiectus: plebeius: ignobilis: ꝛemnat nobilitatem: ⁊ tunc exhibeat veram humilitatē? Quāq; ego inquit habeā fiduciā ⁊ i carne: Ideo vos inqt docco cōtemnere: quoniā videtis me habere quod contemnā. Si quis alius in carne putat se habere fiduciā: magis ego. Et audi in carne fiduciam circumcisio de octauo die: id est nō proselitus: nō aduena ad populuꝫ dei: nō maior circūcisus: sed a parentibus natus iudeus. Habeo circūcisionem octaui Phil.3. die ex genere israel: de tribu beniamin: de hebreus ex hebreis: scōm legem pharisęus. Pharisęi ꝺdē erant: ⁊ q̄si ad nobilitatē iudaicā segregati: nō contemptibili plebi cōmixti: qui dicebantur pharisei. Nam dicat hoc verbum: quasi segregationē interpretari: quomodo in latina dicitur egregius: quasi a grege separatus. Fuerunt autē israelitę: id est genere israel: etiam illi qui separati fuerant a templo. Remansit autem 3. Reg. 11. ad templū tribus iuda: ⁊ trib⁹ beniamin: Tribus leui in sacerdotibus: trib⁹ iuda regia: ⁊ tribus beniamin: hoc solum remansit in hierusalem: ⁊ ad templū dei: quando facta est separatio illa in seruo salomonis. Non ergo leuiter accipiatis quod dixit: tribus beniamin inbrenis iudę: nō recedens a templo: hebreus ex hebreis: scōm legem Phil.3. pharisęus: scm ęmulationē persequens ecclesiam dei. Inter merita sua cōmemorat q̄ fuerit persecutor: scōm ęmulationē inquit. Qua ęmulatione? Non eram inquit piger iudęus: quicquid erat quod legi meę aduersarium videbatur: impatienter ferebam: acriter insequebar. Hęc apud iudęos nobilitas: sed apud christum quęrit humilitas. Ideo ibi iste saulus: hic paul⁹. Saulus a saule nomen dirimat. Qui fuerit saul nostio: ipsi⁹ electa est statura p̄ocerio: Sic 1. Reg. 9. eum describit scriptura: q̄ supereminens esset de omnibus quādo electus est vt ungeretur in regem. Non fuit sic saulus: sed factus paulus. Paulus enī parvus: ideo paulus modicus. Ergo scōm ęmulationem Phil.3. inquit persequens ecclesiam. Hinc intelligāt homines qualis apud iudęos fuerim: qui christi ecclesiam persequebar ęmulatione traditionū paternarū. Addit: Scōm iusticiam quę in lege est: qua fuerim sine querela. Nouit charitas vestra dictos esse sine querela: ambulasse in omnibus iustificationibus domini: zachariam ⁊ helizabet Luc. 1. In oibus inquit scriptura iustificationibus dñi ambulasse sine q̄rela. Ecce hoc erat et paulus noster. Quando saulus erat: in lege sine q̄rela ambulabat. Et qō i eo fuit si-

ne querela: hoc de illo faciebat magnā que
D rēlā. Quid ergo putamus fratres esse sine
Phil.3. querela? Secm iusticiā quę in lege est esse
malū est? Si malū est fm iusticiā q̄ in lege ē
esse sine querela: q̄ aliquid mali est lex? Sz
Ro.7. habem⁹ eundē apl̄m dicentē: Itaq; lex q̄-
dem sancta: t mandatū sanctū t iustū t bo
num. Si lex sancta: t mandatū sanctū: t iu
stū t bonū: fm iusticiā quę ē ex lege sancta
puersaris sine querela: quō potest non esse
bonū? Quō potest nō esse sanctū? An for-
te sanctū nō est? Audiam⁹ ipsum apl̄m q̄d
Phil.3. dicat: Quę mihi lucra fuerūt: hęc propter
christū damna esse duxi. Damna sua dicit:
t inter damna sua cōputat: q̄ in iusticia q̄
ē in lege fuerit sine querela. Verūtamē in-
quit t arbitror oia damna esse ꝓpter emi-
nentē scientiā xp̄i iesu dñi nr̄i. Attēdo in-
quit laudeo meae: comparo eminētię dñi
nostri iesu christi. Illud stirio: hoc ꝓtemno.
Parū est hoc. Propter quē arbitror inquit
oīnia nō solum detrimenta esse: verū t ster
cora existimaui esse vt christū lucrifacerē.
Quęstio maior exorta est. Si fm iusticiam
quę in lege est versabaris sine querela: et
hoc in detrimētis tuis: in damnis: in ster-
coribus computas vt christū lucrifacias: q̄
iusticia illa a christo prohibebat? Obsecro
te: expone hoc paululū. Deo potius dica-
mus vt illuminet t nos: a quo t ipse illumi
2.Cor.3. natus est qui epistolā istam scripsit nobis:
nō attramēto: sed spiritu dei viui. Videt?
charissimi q̄ sit arduū: q̄ difficile intelligere
hoc: cum ꝓstet legem sanctā esse: t man-
datū sanctū t iustū t bonū: cōsteteq; omino
inter fideles catholicos: ita vt nemo dissen
tiat nisi qui non vult esse catholicus: hanc
legē nō datā nisi a dño deo nostro: fm istā
iusticiā quę in lege est puersari sine querē-
la: impedimentū fuisse apl̄o ne veniret ad
christū: nec cum venisse ad christū: nisi hoc
q̄ fuit fm iusticiā quę in lege est sine que-
rela inter damna t detrimēta t stercora cō-
putasset. Sequamur ergo t accedam⁹ ali-
quantulū: ne forte in ipsis verbis apl̄i elu-
cescat nobis aliquid: vnde ista remoueat t
soluat obscuritas. Detrimēta inquit credi
di hęc oia: t stercora existimaui vt christū
lucrifacerē. Intēdite obsecro. Damna: de-
trimēta: stercora ista existimaui: in quibus
etiā illud cōmemoro q̄ fuerim sine querela
fm iusticiā quę in lege est. Existimaui ergo
hęc detrimēta et stercora vt christū lucrifa-
ciam: t inueniar in illo: nō habens meā iu-
sticiā quę ex lege est. Qui ꝓpeuusticio intel-
lectu expositionē: arbitramini vos tanquā
veloces in via cum tardioribus ambulare.
Celeritas aliquantū reprimak: ne comes
tardior deferak. Vt christū inquit lucrifa-
ciā: t inueniar in illo: nō habens meā iusti-
ciam quę ex lege est. Si meā diceret: qua-
re addidit ex lege? Si eñ ex lege esset: quō
mea est? Nunquid tu tibi imposuisti legē?
Deus legē dedit: deus legē imposuit: de⁹
legi suę te obtemperare ꝓcepit. Lex si nō
te doceret: quēadmodum viuere deberes:
quō posses habere iusticiā sine querela fm
legem? Si fm legē habes: quō dicis: nō ha
bens meā iusticiā quę ex lege est: sed eam
quę est per fidē christi quę est a deo? Jam q̄ E
dicā vt potero: reuelet melius qui vos pos
sidet: donet t intellectū t effectū. Donabit
eñ effectū: si donabit affectum: hoc est eñ
qō volo dicere. Lege dei ꝓposita: ipsa eñ
dixit: Non concupisces. Lege ergo dei ꝓpo-
sita: exceptis illis carnalibus sacramētis q̄
fuerūt vmbrę futuror̄. Lege dei proposita
quisquis timuerit: t suis viribus eā imple
re se posse putauerit: t fecerit qō lex iubet:
nō amādo iusticiā: sed tantūmodo pēnā:
fuit quidē fm iusticiā quę ex lege est bō si-
ne querela: nō furak: nō adulterat: nō dicit
falsum testimoniū: nō facit homicidiū: nō
concupiscat rem proximi sui. Potest hoc: po-
test fortassis. Unde? Timore pēnę: quāq̄
qui timore pēnę nō concupiscat: puto q̄ cō-
piscat. Terrore ingenti armor̄ atq; telorū:
t circūdantis forsitan multitudinis vel ob
uiam euntio: etiā leo reuocak a pręda: t cū
leo venit: leo redit: prędam nō rapuit: non
maliciā posuit. Si talis es: adhuc iusticia
est: qua iusticia tibi cōsulis ne torquearis.
Quid magnū est pēnam nō timere? Quis
eam nō timet? Quis latro: quis sceleratⁿ:
quis nefarius? Sed hoc interest inter timo
rem tuum: timorēq; latronis: q̄ latro timet
leges hominū: t ideo facit latrocinium: quia
sperat se fallere leges hoim: tu autē leges
eius times: eius pēnā times: quē fallere nō
potes. Nam si fallere posses: quid nō fecis-
ses? Ergo t concupiscentiā tuā malā nō amor
tollit: sed timor: ꝓmit. Ad ouile venit lu-
pus: latratu canū t clamore pastor̄ ab oui
li reuersus est lupus. Ipse tū lupus in ouē

vertat. Facit esi ꝛ hoc dño: sed ipsa est iustitia eius: nō tua. Nam q̄diu habes tuā: potes timere penaz: nō amare iustitiā. Ergo fratres mei: habet delitias suas iniquitas: ꝛ iustitia nō habet? Delectat malū: et
Ps.24. nō delectat bonū? Delectat omino: ꝑ dño dabit suauitatē: ꝛ terra nostra dabit fructū suū. Ille nisi prior det suauitatē: terra nostra nō dabit nisi sterilitatē. Hāc ergo iustiti-
Ps.83. am ꝛcupiuit apostolus: delectat⁹ est: memor fuit dei ꝛ delectatus est: cōcupiuit ala eius ꝛ ꝛstuauit in atria dñi: ꝛ viluerunt oſa
Ps.3. que ꝑ magno habebat: facta sunt damna: detrimēta: stercora. Hic esi erat ꝛ illud q̄ō
Gal.1. ecclesiā persequebat: ſm emulationē paterna ꝛ traditionū. Inde erat q̄ suā iustitiam
Ro.10 ꝑstituebat: nō iustitiā dei ḡrebat. Videre esi q̄ inde psequebat ecclesiā. Quid ergo
Ro.9. diam ꝛ Ait alio loco ipe apls: Gentes que nō sectabant iustitiā apprehenderūt iustitiā. Sed quā? Justitiā aūt que ex fide ē. Gentes aūt que nō sectabant iustitiā que ex lege est: quasi propriā suam que sit de timore penę nō de amore iustitię: q̄ nō sectabant iustitiā: apprehenderūt iustitiā: iustitiam aūt que ex fide est. Jsrael aūt inḋt p̄sequēs legē iustitię: in legē iustitię nō puenit. Quare? Quia nō ex fide. Quid est q̄ non ex fide? Non sperauit in deum: non il
Ro.4. lam petiuit a deo: non credidit in eum qui
Isai 28. iustificat impiū: Non fuit filius publicano oculos in terrā deijcienti: pectus suū percutienti ꝛ dicēti: Dñe propitius esto mihi peccatori. Ergo psequēs legē iustitię: i legē iu-
Ro.9. stitię nō puenit. Quare? Quia nō ex fide: ꝑ quasi ex operib⁹ offenderūt in lapidē offensiōis. Ecce vnde saulus persequebat ecclesiam: in lapidem offensiōis offendebat. Christus humilis in terra iacebat: in celis quidē ꝛ ipse erat. Leuata illo a carne sua a mortuis reſuscitata: sed nisi ꝛ in terra christus iaceret: nō ipsi saulo clamaret: ḋ me
Act.9. persequeris. Ergo ille iacebat: q̄ humilitatem piā perferebat: ille offendebat: q̄ non videbat. Et totū hoc nō videre vnde erat? De tumore superbię. Quid est de tumore superbię? Quasi de iustitia sua. Ex lege ḋ dem: ꝑ sua. Quid est ex lege? Quia in mandatis legis. Quid est de sua? Tanq̄ de vir-
Ro.10 tute sua. Amor: decrat: amor iustitię: amor charitatis christi. Et vnde illi amor? Solus possidebat timor: charitati venturę locum in corde seruabat. Cum sęuiret ꝛ erectus ſa-
Gal.1. ctabundus glorians apud ipsos iudęos q̄ ſm emulationē paternaz traditionū persequebat ecclesiā: cū sibi videret excelsus: audiuit desuper vocē dñi nostri iesu christi tam in celo sedentis: ꝛ adhuc humilitatem cōmendātis: Saule inquit saule: quid me
Act.9. persequeris? Durū est tibi aduersus stimulum calces mittere. Possum te dimittere: tu es vexaueris punctiōibus meis: nō ego frangerer calcibus tuis: sed nō te dimitto. Sęuis et misereor. Quid me persequeris? Non es timeo te: ne itęq̄ crucifigas me: ꝑ volo agnoscas me: ne occidas: nō me: ꝑ te. Horruit ergo apls: percussus ꝛ prostratus: erectus et instructus. Factū est es in illo:
Deut.32. Ego percutiā ꝛ ego sanabo. Non es aut: Sanabo ꝛ percutiā: ꝑ percutiā ꝛ sanabo. Percutiā te: ꝛ dabo tibi me. Sic prostratus horruit iustitiā suā: i qua erat certe sine querela: laudabilis: magnus: q̄si gloriosus apud
Phil.3. iudęos. Detrimēta existimauit: damna credidit: stercora deputauit vt inuenirek in illo nō habens suā iustitiā que ex lege est: ꝑ eam que per fidē est christi: que est inquit ex deo. Illi aūt qui offenderūt in lapidem
Ro.9. offensiōis: ḋ de illis dicit ipse apostolus? Qui nō inquit ex fide: ꝑ tanq̄ ex operib⁹:
Esa.28. qi ipsi quasi sua iustitia offenderūt in lapidem offensiōis: sicut scriptū est: Ecce pono in syon lapidē offensiōis ꝛ petrā scandali: ꝛ qui crediderit in eum nō confundet: qui es crediderit in eum nō habebit suā iustitiam que ex lege est: q̄uis sit bona lex: sed implebit ipsam legem: nō sua iustitia sed data ex deo. Ita es nō confundet: Charitas es pleRo.13. nitudo est legis. Et vnde ista charitas diRo.5. fusa est in cordibus nostris? Nō vtiq̄ a nobis: sed per spiritū sanctū qui datus est nobis. Offendebt ergo illi in lapidē offensioRo.9. nis ꝛ petrā scādali: Et aut de illis: Fratres:
Ro.10. bona voluntas quidē cordis mei: ꝛ deprecatio ad dñm pro illis in salutē. Deprecat apls pro nō credentib⁹ vt credāt: pro aduersis vt puertant. Videtis q̄ nec ipsa cōuersio sine dei adiutorio. Deprecatio inḋt ad
Gal.4. deū pro illis in salutē. Testimoniū es perhibeo: q̄ zelum dei habēt. Sic habebat ꝛ ipse: zelum dei habebat. Sed quomodo? Quomodo habebat? Sed nō sm scientiā. Quid est ē: nō sm scientiā? Ignorātes es dei iustitiā: ꝛ suā volentes ꝑstituere. Unde

ste correctus inquit: nō habens meā iusticiam. Illi volunt suā ꝓstituere: adhuc eos delectat in stercore iacens. Ego nō habeo meā iustitiā: sed eam quę ē per fidē christi: Ro.4. iustitiā ex deo: iustificat impiū. Tolle te: tolle inq̄ te a te: impedis te: si tu te ędificas: ruinam ędificas. Ps.126. Nisi dñs ędificauerit domū: inuanū laborauerūt qui ędificant eam. Noli ergo velle habere iustitiā tuam. Certe ex lege ē: nempe ex lege est. Certe deus dedit legē: et quia iustitia ex lege ē: nō sit tua. Apostolus paulus loquit: minantes iustitiā suam nō calumniēt. Ecce vbi illū habes: Aperi: lege: audi: vide: tuā iustitiā noli habere: stercora illā deputat apostolus: quius sit ex lege: Ro.10. tamē quia suā. Ignorantes enī dei iustitiā et suā volētes ꝓstituere: iustitię dei nō sunt subiecti. Noli putare quia christianus vocaris: ideo te nō posse offendere in lapidez offensiōis. Luus gratię derogas: in ipsā offendis. Adhuc ē offendere christū in cruce pendentē: q̄ in cęlo sedentē. Justicia sit: ꝑ Ps.131. ex gra sit: a deo tibi sit: nō tua sit. Sacerdotes tui indūt iustitia. Testis accipit: nō cum capillis nascit: pecora de suo vestiuntur. Ihanc prędicat apostolus paulus: a deo tibi sit: Heme vt impetreo: plora vt impetreo: crede vt impetreo. Qui inuocauerit nomē dñi saluus erit. An putatis sic dictum esse: Qui inuocauerit nomen dñi saluus erit: quasi a febre: aut a peste: aut a podagra: aut aliq̄ dolore corpis? Nō sic: ꝑ saluus erit: iust⁹ erit: Quia nō ē op⁹ sanio medicus: ꝑ male habētib⁹: Expostulat cū dixit: Nō veni vocare iustos sed peccatores. Ti Phil.3. dete ergo quid sequit. Et inueniar inquit in illo: nō habens meā iustitiā quę ex lege est: q̄uis ex lege: tamen meā: sed eam quę est per fidē christi: quę impetrat a deo quę est ex deo iustitiā in fide ad cognoscēdum eum: et virtutem resurrectionis eius. Aliquid magnū est: agnoscere virtutē resurrectionis christi. Hoc putatis esse magnū: qz carnē suam resuscitauit? Ipsam dixit virtutem resurrectiōis eius? Nonne erit etiā nostra in fine sęculi resurrectio? Nonne et nostrum corruptibile hoc induet incorruptionem: et mortale hoc induet immortalitatē? Nōne quomodo ipse resurrexit a mortuis: Ro.6. et iā nō morit: et mors ei vltra nō dominabitur: sic et nos mirabili⁹: vt ita dicā? Nam illius caro nō vidit corruptionē: nra de cinere reparat. Magnū est quidē quia precessit in exemplo: et dedit nobis quid speraremus: sed nō hoc est solū. Ille qui de iustitia loquebat nō sua: sed illa quę ex deo ē et ibi nominauit virtutē resurrectiōis christi: Agnosce ibi iustificationē tuā. Ex illius enī resurrectiōe iustificamur: tanq̄ a petra circūcidamur: ꝓpterea inde cępit: Hoc fuit⁹ circūcisio. Unde circūcisio? A petra. Qua petra? Christo. Quomodo? Octauo die. Quomodo resurrexit? Dominico die. Ihanc ergo fratres mei institutionē: et habeamus inquantū habemus: et augeamus inquantū minores sumus: et perficiamus cum illuc venerimus vbi dicit: Ubi ē 1.Cor. mors victoria tua? Ubi ē mors aculeus tuus? Sed totū ex deo: nō tamē quasi dormientes: nō quasi vt nō conemur: nō quasi vt nō velimus. Sine voluntate tua: nō erit in te iustitia dei. Voluntas quidē nō est nisi tua: iustitia nō est nisi dei. Esse pōt iustitia dei sine voluntate tua: sed in te esse nō pōt nisi per voluntatē tuam. Demonstratū est quid agere debeas. Fussit lex: nō facias illud: nō illud: fac hoc atq̄ illud. Demōstratum est tibi: iussum est tibi: apertū est tibi cor: intellexisti qd faciaz: roga vt faciaz: si cognoscis virtutē resurrectiōis christi. Tra Ro.4. ditus est enī propter delicta nra: et resurrexit propter iustificationē nostrā: vt iustificet nos: et iustos faciat nos. Ergo opus dei: nō solum quia homo es: sed etiā qz iustus es. Adhuc ē enī iustū esse: q̄ hominē esse. Si hominē te fecit deus: et iustū tu te facis: melius aliquid facis q̄ fecit deus: sed sine te fecit deus. Non enī adhibuisti aliquē cōsensum vt te faceret deus. Quomodo consentiebas qui non eras? Quia ergo fecit te sine te: nō te iustificat sine te. Ergo fecit nescientē: iustificat volentē. Tamē ipse iustificat ne sit iustitia tua: ne redeas ad damna: ad detrimēta et stercora: inuenire in illo nō habēs iustitiā tuam quę ex lege est: sed iustitiā per fidē xpi quę ē ex deo: iustitiā ex fide ad cognoscendū eum et virtutē resurrectiōis ei⁹: et cōmunicationē passionū ei⁹: et ipa virt⁹ tua erit: ꝓmunicatio passionū xpi virt⁹ tua erit. Quid aūt erit i cōmunicatiōi b⁹ passionū xpi: si charitas nō erit? Nōne l- J uenuīt tecti latrones i tāta fortitudine corpoz: vt quidā eoz nō solum ꝓficios prode-

re nolauerint: sed nec ola sua ꝓsiteri dignati sunt ꝛ Inter cruciatus: inter tormēta effossio lateribus: ꝛ pene perditio mēbris: māserit anim⁹ in obstinatiōe nequissima. Vide ergo quid amabant. Facere tñ ista sine magno amore nō poterant. Sz nō sic amator dei. Deus nō amatur nisi de deo. Amauit ille nescio quid aliud de carne: sicut homo q̄ quodlibet amauit: socios suos amauerit: ꝓscientiā sceleꝝ amauerit: gloriā in sacrilegijs amauerit: quodlibet amauerit. Adultrū amauit: qui torqueri potuit: deficere nō potuit. Si ḡ ille nō potuit q̄ torqri potuit: deficere nō potuit. Si ḡ ille nō potuit tanta ꝓferre sine amore: nec tu poteris cōmunicare xp̄i passionib⁹ sine amore. Sz quero quo amore: Non sit cupiditas: ꝑ sit
1.Cor.13. charitas. Si enim inquit tradidero corpus meū vt ardeā: et charitatē nō habeā: nichil mihi prodest. Vt ꝓsit tibi cōmunicatio passionū christi: charitas assit. Unde tibi charitas? O mēdicissima infirmitas: vnde tibi charitas dei? Dic ostendo tibi vnde sit tibi: Ipsum interroga botrorum dominicū. Si ergo in te fuerit charitas dei: cōmunicabis christi passionibus: et verus eris in
2.Cor.4. quo charitas coronat. Ipse erat ver⁹ martyr. Unde ergo tibi? Habemus thesaurum istū in vasis fictilib⁹: ait ipse apls: vt eminentia virtutis dei sit: ꝛ nō ex nobis. Ergo
Ro.5. vnde tibi charitas: nisi q̄ diffusa ē in cordibus nr̄is per spīm sanctum qui datus ē nobis? Ecce ad quod geme: Contemne spiritum tuū: accipe spīm dei. Nō te timeat spiritus tuus: me cū ceperit in te habitare spiritus dei: angustias patiar in corpore tuo. Cum habitare in corpore tuo ceperit spūs dei: nō inde excludet spīritū tuum. Noli timere. Si diuitē aliquē hospitio suscipias: pateris angustias: vbi maneas tu: nō inuenis vbi illi lect⁹ paret: vbi cōuiuat: vbi filij: vbi familia: Quid ergo inquis ? Quo eo? Quo migrabo? Suscipe diuitē spīritū dei:
Ps.17. dilatabit⁹ : nō angustiabit⁹. Dilatasti gressus meos subt⁹ me: dic: Dicis hospiti tuo: Dilatasti gressus meos subter me. Ali nō dic erat: angustias patiebar: implesti cellā meā : ꝛ nō me excluſisti: sed angustiā meā.
Ro.5. Cum ergo dicit: Charitas dei diffusa ē in ipsa diffusio latitudinē significat. Non ergo timeas angustias: recipe hospitē istū: ꝛ non sit hospes quasi de trāseuntibus. Non ergo habet vbi discedendo: veniēs habitet in te: ꝛ vebet. Ipse sto: nō te deserat: nō inde migret: tene illū omnino: ꝛ dic illi: Domine deus posside nos. Ergo ad hoc inq̄t habeamus iusticiā quę ex deo ē ad cognoscēdum eū: ꝛ virtutē resurrectiōis eius: ꝛ communionio passionū eius: cōformati morti
Ro.6. ipsius. Consepulti em̄ inq̄t sumus cū christo p baptismū in morte: vt quēadmodum christus surrexit a mortuis: sic ꝛ nos in nouitate vitę ambulem⁹. Adocete vt viuas: ℟
sepelire vt resurgas. Cum em̄ sepultus fueris ꝛ resurrexeris: tūc verū erit: sursum cor. Saputt q̄ dixi. Unq̄d iste sermo saperet nisi esset in nobis interna dulcedo? Confortatus inq̄t morti ipsius: si quō occurrā in resurrectiōe mortuor⁹. De iusticia loquebatur: iusticia q̄ est ex fide christi: iusticia quę a deo est: ꝛ sic cuncta executus ē. Et cū iusticiā quereret dicēs: Vt inueniar in illo nō
Phil.3. habēs meā iusticiā quę ex lege ē: sed iusticiam quę ē ex fide christi: quę est ex deo: dicit mō: Si quō occurrā ī resurrectōe mortuor⁹.
Quare dixisti: si quō occurrā? Non q̄ iā ac
Phil.3. ceperim aut ꝓfectus sim: sequor aūt si apprehendā: in quo ꝛ apprehensus sum a christo iesu. Ꝓsequit me iusticia ipsius: sequat illa mea. Tūc aūt sequat mea: si nō sit mea. Si quō occurrā: nisi q̄ iā acceperim aut iā ꝓfectus sim. Ceperunt mirari q̄ hoc audiebant dicentē apl̄m: nō q̄ iam ceperim aut ꝓfectus sim. Quid ē qō nōdum acceperat? Fidē habebat: virtutē habebat: spem habebat: charitate flagrabat: virtutes operabat: inuictissime ꝓdicabat: oēs ꝓsecutiones tolerabat: in oībus patiēs: amāo eccle siā: sollicitudinē omniū ecclesiar⁹ gestans. Quid nōdum acceperat? Non q̄ iam acceperim: aut iam ꝓfectus sim. Quid ē qō dicio? Dicio ꝛ miramur: dicio ꝛ stupem⁹. Notumus em̄ qđ audiam⁹. Quid dicio? Frēo aut. Quid ē qō dicis? Quid dicis? Ego me nō arbitror apprehendisse. Nolite inq̄t i me falli: plus meipse noui ḡros. Si nescio qđ mihi desit: nescio qđ absit. Ego meipm nō arbitror apprehēdisse. Unū aūt: bocnō me arbitror apprehēdisse. Multa habeo: ꝛ vnū nōdum apprehendi. Vnā petij a dño: hanc
Ps.26. requiram. Quid petisti: quid requiris? Vt inhabitē in domo dñi per oēs dies vitę meę. Vt quid? Vt ꝛempler delectationez dñi. Ipsum ē vnū qō dicebat nōdum apprehen

Bancti

dñie aplo: ⁊ quantū illi deerat: intīs nōdū
Luc.10. pfectus erat. Æmīstio fratres mei euā-
gelicę illius lectiōis: vbi duę sorores dñm
suscepere: martha ⁊ maria. Certe recolitis:
Martha in multo ministerio uersabat: et
occupata erat circa curā domꝰ: quippe dñm
hospitio receperat ⁊ discipulos eius. Sata-
gebat ofiu cura religiosissima: ne scī apud
eā vllā paterēt iniuriā. Cū ḡ esset occupata
circa mltū mīsteriū: maria soror ei⁹ sedebat
ad pedes dñi: ⁊ verbū eius audiebat. Illa
in labore stomachabunda q illā videret se-
dentē ⁊ de suis laboribus nihil curantē: in
terpellauit dñm. Placet inq̄t tibi dñe q so-
ror mea deseruit me: ⁊ ecce tñ in ministerio
laboro? Et dñs: Martha martha circa mltā
eo occupata. Porro vnū est necessariū.
Maria meliorē partē elegit: q̄ non auferet
ab ea. Tu bonā: ⁊ ista meliorē. Tu bonā:
(Bonū est cū uersari in obsequio scōꝝ) ⁊
ista meliorē. Veniq̄ qō elegisti trāsit. Mi-
nistras esurientibus: ministras sitientibus:
ministras lectulos dormituris: pīcbeo do-
mū habitare volentibus: oīa ista transeūt.
Erit tempus vbi nemo esurit: nemo sitiat:
nemo dormiat. Ergo cura tua auferet a te.
Maria meliorē elegit partē: quę nō aufere-
tur ab ea. Nō auferet: Cōtemplari elegit:
vbo viuere elegit. Qualis erit vita de ver
bo sine verbo? Modo ista viuebat de ver-
bo: sed sonante verbo. Erit vita de verbo
nullo sonāte verbo. Ipsum verbū vita ē.
1.Ioh.3. Similes ei erimus: qm videbim⁹ cū sicuti
est. Ipsa erit vna: vt pīcpleā delectationē
dñi. Hoc in sęculi huius nocte nō possum⁹.
Ps.5. Mane astabo tibi ⁊ contemplabor. Ergo ego
J inq̄t me nō arbitror apprehendisse. Vnum
aūt. Quid ḡ facio? Quę retro oblit⁹ in ea ḡ
ante sunt extendens: fm intentionē sequor.
Phil.3. Adhuc sequor ad palmā supnę vocatiōis
dei i xpo iesu: adhuc sequor: adhuc pficio:
adhuc ambulo: adhuc in vīa sū: adhuc me
extendo: nōdum pueni. Ergo si ⁊ tu ambu-
la: si te extendis: si ea q̄ ventura sunt cogi
tas: obliuiscere pīterita: noli in ea respice-
Luc.17. re: ne ibi remanens vbi respexeris. Memē
tote vxoris loth. Quotquot ḡ pfecti: ⁊ sa-
pīamus. Dixerat: nō sum pfectus: ⁊ dicit:
quotquot pfecti hoc sapiam⁹. Ego nō arbi
Phil.3. tror apprehēdisse: nisi q̄ tā acceperim: aut tā
pfectus sim: ⁊ dicit: quotquot pfecti hoc sa
piamus. Perfecti: ⁊ nō pfecti. Perfecti via-

Augustini

tores: nōdum pfecti possessores. Et vt no-
ueritis q pfectos viatores dicat: q̄ iam in
via ambulāt pfecti viatores sunt: Et scias
viatores eū dixisse nō habitatores: nō pos-
sessores: audi qō sequit: Quotquot ḡ pfe-
cti hoc sapiam⁹: ⁊ si q̄d aliter sapitis: ne fo
te surrepat vob q: vos aliq̄d est: Qui aūt Gal.6.
seipsum putat esse aliq̄d cū nihil sit: seipsū
seducit: Et q̄ se putat aliq̄d scire: nōdū scit 1.Cor.8.
quēadmodū oporteat scire: ḡ ⁊ si q̄d aliq̄d Phil.3.
sapitis: quasi paruulis id q̄s vobis deus re
uelabit. Verūtā in quo puenim⁹ in eo am-
bulemus: vt reueler nobis de⁹: ⁊ qō aliter
sapimus: in quo puenimus nō in eo rema-
neam⁹: ⁊ in eo ambulem⁹. Videtis q: via-
tores sumus. Dicatis. Quid est ambulare?
Breuit dico: pficere: ne forte nō intelligat
⁊ pigri⁹ ambuletis. Proficite fratres mei:
discutite vos semp sine dolo: sine adulatio
ne: sine palpatiōe. Non cū aliq̄o est intus
tecū: cui erubescas: ⁊ iactes te. Est tibi: sed
cū placet humilitas ipse te probet. Proba
⁊ teipsum tuipse. Semp tibi displiceas qō
es: si vis puenire ad qō nōdum es. Nā vbi
tibi placuisti: ibi remānisti. Si aūt dixeris:
sufficit ⁊ peristi: semp adde: semp ambula:
semp proficere: noli in via remanere: noli re-
tro redire: noli deuiare. Remanet q̄ nō pro
ficit: retro redit q̄ ad ea reuoluit vnde iam
abscesserat: deuiat q̄ apostatat. Melꝰ vel
claudus in via: q̄ cursor pīter viā.

De verbis Aplī: Si deus ꝓ nobis quis ꝯra nos: Sermo XVI

Rom.8.

Postolū beatū audiuim⁹ exhortā-
tem ⁊ cōfirmantē nos: cū diceret no
bis: Si deus pro nobis: qs est ꝯra Ibi.3.
nos? Pro q̄bus aūt sit deus: superius ostē
dit: vbi air: Quos aūt prędestinauit: illos
⁊ vocauit: quos aūt vocauit: illos ⁊ iustifi-
cauit: quos aūt iustificauit: illos ⁊ glorifica
uit. Quid ḡ dicam⁹ ad hęc? Si deus ꝓ no-
bis: qs ꝯra nos? Deus pro nobis vt prędes
tinaret nos: de⁹ ꝓ nobis vt vocaret nos:
deus pro nobis vt iustificaret nos: deus ꝓ
nob vt glorificaret nos. Si de⁹ pro nobis:
qs ꝯra nos? Prędestinauit antēq̄ essem⁹:
vocauit cū auersi essemus: iustificauit cum
pctōres essemus: glorificauit cū mortales
essem⁹. Si deus pro nobis: quis ꝯra nos?
Prędestinatis a deo: vocatis: iustificatis:
glorificatis: q̄ vult aduersari: paret se si po
test bellare aduersus deū. Vbi cū audiu-

mus: Si de⁹ p nob: qs est cōtra nos: nisi q
deum vincit: nō lędit nos. Et quis est qui
vincit omnipotentē? Quicunq; relictari
voluerit sibi nocet. Hoc est quando t paulo
adhuc saulo de cęlo christus clamauit:
non tibi expedit contra stimulū calcitrare.
Sęuiat sęuiat quantū potest: q calces ad-
uersus stimulū mittit: nōne in seipsum sę-
uit? In his aūt quattuor rebus quas com-
mēdauit apostolus insignes: quę pertine-
ant ad deū pio quibus est deus: id est prę-
destinatiōe: vocatiōe: iustificatiōe: gloris-
catiōe: In his ergo quattuor rebus consi-
derare debemus quid iam habeamus: et
quid iam expectemus. In his eīm quę iam
habemus: laudemus deū largitorē: in his
quę nōdum habemus: tenemus debitorē.
Debitor eīm factus est: nō aliquid a nobis
accipiendo: sed quod ei placuit promitten-
do. Aliter eīm dicimus homini: debes mihi
quę dedi tibi: t aliter dicimus: debes mihi
quia promisisti mihi. Quādo dicis: debes
mihi quia dedi tibi: a te processit beneficiū
ꝑ mutuatū nō donatū: Quādo aūt dicis:
debes mihi quia ꝓmisisti mihi: tu nihil de
disti t tamē exigis. Bonitas eīm ei⁹ qui ꝓ-
misit debit: ne in malicia fides conuertat.
Qui aūt fallit: malus est. Deo igit quid di-
cimus? Redde mihi quia dedi tibi? Quid
dedimus deo: quādo totū quod sumus: t
qd habemus boni: ab illo habem⁹? Nihil
ergo ei dedimus: non est quę admodū ista
voce exigam⁹ debitorē deū: maxime dicē-
Ro.11. te nobis apls: Quis eīm cognouit sensum
dñi: aut quis ꝑsiliar⁹ eius fuit: aut qs pri-
or dedit illi t retribuet ei? Illo ergo modo
possumus exigere dñm nostrū: vt dicam⁹:
redde qd promisisti: qr fecim⁹ qd iussisti: t
hoc tu fecisti qui labor⁹ tes iussisti. Nemo
ergo dicat: ideo me vocauit deus qr colui
deū. Quomō coluisses si vocatus nō fuis-
ses? Si propterea te vocauit deus quia co
luisti deū: ergo prior dedisti: t retribuet ti-
bi. Nōne ista tibi vocē apls tollit cū dicit:
Aut qs prior dedit illi t retribuet ei? Si ec
ce quādo vocatus es vel iam eras: qs prę-
destinareris non eras: quid deo dedisti qs
qui aliquid dares nō eras? Quid ergo fe-
cit deus: quādo prędestinauit qui nō erat?
Ro.4. Quod aūt apls: Qui vocat ea quę nō sunt
tanq; ea quę sunt. Si iā esses: nō prędesti-
nareris: nisi auersus esses: nō vocareris: ni-
si impius esses: nō iustificareris: nisi terre-
nus t abiect⁹ esses: nō glorificareris. Quis
ergo prior dedit illi t retribuet ei? Quoniā
ex ipso t ꝑ ipsum t in ipso sūt oīa. Quid
ergo reddimus? Ipsi gloria quia nō eram⁹
quando sumus prędestinati: qr auersi era-
mus quando sumus vocati: quia peccato
res eramus quādo sumus iustificati. Aga-
mus deo gratias: ne remaneamus ingrati.
Proposueram⁹ aūt cōsiderare de his quat B
tuor rebus quid iam cōsecuti fuerimus: qd
adhuc adipiscendum expectemus. Prędes-
tinati eīm iam sum⁹ t anteq; essem⁹: voca-
ti sumus quādo christiani facti sumus. Iā
ergo t hoc habemus. Iustificati qd? Quid
est iustificati? Audemus dicere: iam hoc ter
tium habere nos? Et erit quisq; nostrū qui
audeat dicere: iustus sum: Puto eīm hoc es-
se iustus sum: quod est peccato⁹ non sum.
Si audet hoc dicere: occurrit mihi iohānes: 1.Joh.1.
Si dixerimus quia peccatū nō habemus.
nosipsos decipimus: t veritas in nobis nō
est. Quid ergo? Nihil habem⁹ de iustitia:
an habemus? Sed non totum habemus.
Hoc ergo quęramus. Si eīm aliquid habe-
mus t aliquid nō habemus: crescat qd ha-
bemus: t implebit quod nō habemus. Ec-
ce eīm baptizati sunt homines: omnia illis
peccata dimissa sunt: iustificati sunt a pec-
catis: negare nō possumus: restat tamē lu-
cta cum carne: restat lucta cū mūdo: restat
lucta cum diabolo. Qui aūt luctat aliquā-
do ferit: aliquādo peruertit: aliquādo vin-
cit: aliquādo perimit: quomodo de studio
exeat attendat. Nam si dixerimus qr pec-
catum nō habem⁹: nosmetipsos decipim⁹:
t veritas in nobis nō est. Item si dixerim⁹
quia iustitię nihil habemus: aduersum dei
dona mentimur. Si eīm iustitię nihil habe-
mus: nec fidē habemus. Si fidem nō habe
mus: christiani nō sumus. Si aūt fidem ha
bemus: iam aliqd habem⁹ institię. Ipsum
aliquid: vis nosse quantum sit? Justus ex Habac.2.
fide viuit: iustus inquā ex fide viuit: quia Ro.1.
credit quod non videt. Patres arietes san
cti duces apostoli: quādo annunciauerūt
nō solum viderūt oculis: sed eīā manibus
tractauerūt: t tamē dño seruans nobis do
num fidei: cuidā discipulo⁹ suo⁹ tractān:
palpanti: veritatē digitis inquirēti t inue-
niēti exclamāti: Dñs me⁹ t de⁹ me⁹: ait ipse Joh.20.
dño t de⁹: Quia vidisti credidisti: t nos fi-

turos intuens: Beati inquit qui non viderunt & crediderunt. Non vidimus: audiuimus & credidimus. Beati ꝯdicti sumus: et de iusticię nihil habemus? Venit dominꝰ carnaliter ad iudęos: & occisus est: non venit ad nos: & acceptus est. Populꝰ quē nō cognouī seruiuit mihi: in obauditu auris obauduit mihi. Nos sumus: & de iustitia nihil habemus? Omnino habemus. Quati sumus ex eo quod habemꝰ: vt non ꝑdamꝰ quod habemus. Ergo & hoc tertiū iam agitur in nobis. Justificati sumus: sed ipsa iustitia cum ꝓficimus crescat. Et quomō crescat dicam: & vobiscum quodāmodo conferam: vt vnusquisq; vestrū iam in ipsa iustificatiōe constitutus: accepta scilicet remissione peccatorū per lauacrū regenerationis: accepto spiritu sancto: proficiens de die in diem: videat vbi sit: accedat: prosciat & crescat donec consumek: nō vt finiatur: sed vt perficiak. Incipit homo a fide. Quid pertinet ad fidē? Credere. Sed adhuc ista fides discernatur ab immūdis spiritibus. Ad fidem quid pertinet? Credere. Sed ait apostolus iacobus: Et dęmones credunt: & cōtremiscūt. Si tantū credis & sine spe viuis: vel dilectionem nō habes: & dęmones credunt & cōtremiscunt. Quid magnū est? Dicis christum filium dei: hoc dixit petrus: et audiuit: Beatus es symō bariona: hoc dixerunt & dęmones: audierūt: obmutescite. Ille beatus. Dicak ei: Quia nō reuelauit tibi caro & sanguis: sed pater meus qui in cęlis est: Illi autē audiūt: obmutescite: & hoc dicūt & repellunk. Una vox est: sed dominꝰ radicem interrogat: nō florem. Unde dicak ad hebręos: Ne q̄ radix amaritudinis sursum germinans molestet: & per illam cōtaminētur multi. Prius ergo discerne fidem tuam a fide dęmonis. Unde eā discernis? Dęmones hoc dixerunt timendo: petrus amādo. Adde ergo fidei spem. Et quę spes est nisi de aliqua cōscientę bonitate? Spei q̄ ipsi adde charitatem. Desuper eminentem viam habemus: dicēte apostolo: Supereminentē viā vobis demonstro. Si linguis hominū loquar & angelorū: charitatē autem nō habeā: factus sum velut gramen tum sonans: aut cymbalum tinniēs: et cętera narrat bona: & sine charitate nihil prodesse cōfirmat. Manent ergo hęc: fides: spes: charitas: Maior aūt horum est charitas. Sectamini charitatem. Discernite ergo fidem vestrā. Jam estis de prędestinatis: vocatis: iustificatis. Paulus apostolus dicat: Neq; circumcisio aliquid valet: neq; prępucium: sed fides. Dic adhuc apostole: adde: discerne: quia & dęmones credunt et cōtremiscunt: ergo adde: Dęmones enim credunt & cōtremiscunt quod oderunt. Distingue apostole & circūcide fidē meā: & discerne causam meā de gente non sancta. Plane distinguit: discernit: circumcidit. Et fides inquit quę per dilectionem operatur. Unusquisq; ergo fratres mei ispiciat se in D eo: & pēdat se: ꝓbet se in obꝰ factis suis: bonis opibꝰ suis: q̄ faciat cū charitate: nō expectās retributionē temporalē: & ꝓmissū dei: faciem dei. Non est quicquid deus tibi ꝓmittit: valet aliquid prętер ipsum deum. Diuino me non satiaret deus: nisi promitteret mihi seipsum deum. Quid est tota terra? Quid est totū mare? Quid est totum cęlū? Quid sunt omnia sydera? Quid sol: quid luna: quid exercitus angelorum? Omniū istorum creatorē scio: ipsum sitio: ipsum esurio: ipsi dico: Quoniā apud te est fons vitę. Quid mihi dicit? Ego sum panis vitę qui de cęlo descendi. Esuriat et sitiat peregrinatio mea vt satietur. Prętentia mea arridet mundū: multis rebus pulchris: fortibus: variis: pulchrior est ille qui fecit: fortior & clarior: ille qui fecit: suauior: ille est qui fecit. Satiabor cum manifestabitur gloria tua. Fides ergo quę ꝑ dilectionem operatur si est in vobis: iam pertinetis ad prędestinatos: vocatos: iustificatos: ergo crescat in vobis. Fides enim quę per dilectionem operatur: sine spe esse non potest. Cum autem venerimus: iam erit ibi fides? Dicetur nobis: crede? Non vtiq; Videbimus enim: contemplabimur enim. Pulcritudinem filij dei sumus. & nondum apparuit quod erimus. Quia nōdum apparuit: ideo fides. Filij dei sumus ꝓdestinati: vocati: iustificati. Filij dei sumus: & nondum apparuit quod erimus. Modo ergo fides: antequā appareat quod erimꝰ. Scimus q̄ cum apparuerit similes ei erimus. Numquid q̄ credidimus? Non. Quare ergo? Quoniā videbimus cum sicuti est. Quid spes erit ibi? Spes iam nō erit: quando erit res. Et esi ipsa spes peregrinatione necessaria est: ipsa est quę cōsolatur in via. Thator enim

Pſ.17. Iacobi.2. Matth.16. Marci.1. Heb.12. 1.Cor.13. Pſ.35. Joh.6. 1.Joh.3.

quando laborat ambulādo: ideo laborem tolerat: qz peruenire sperat. Tolle illi spem veniendi: continuo frangūtur vires ambulandi. Ergo ꝛ spes quę hinc est: ad iustitiā pertinet peregrinatiōi nostrę. Ipsum apo-
Ro. 8. stolum audi: Adoptionē inquit expectantes: in nobismetipsis ingemiscim⁹ adhuc. Vbi ē gemitus iam nō potest dici illa fęlicitas de qua scriptura dicit: Trāsijt labor ꝛ gemitus. Ergo adhuc inquit in nobismetipsis ingemiscimus: adoptionē expectantes redemptionē corporis nostri. Adhuc ingemiscimus. Quare? Spe em̄ salui facti sumus. Spes autē quę videtur nō est spes. Si em̄ videt quis quid sperat? Si autē qđ non videmus speramus: per patientiā exspectamus. In hac ergo patiēna martyres coronabantur: desiderabant quę nō videbant: cōtemnebāt quę ferebāt. In hac spe dicebant: Quis nos separabit a charitate christi? Tribulatio: an angustia: an persecutio: an fames: an nuditas: an gladius?
Ps. 43. Quia propter te inquit mortificabimur to
Ro. 10. ta die. Propter te. Ubi est: Beati qui nō viderunt ꝛ crediderunt? Ecce vbi est: In te est: quia ꝛ fides ipsa in tepso est. An fallit
Ps. 3. nos apostolus: qui dicit habitare christum per fidem in cordibus nostris? Modo per fidem: nunc per speciē: modo per fidem ꝙ
2. Cor. 5. diu in via: ꝙdiu in peregrinatione. ꝙdiu em̄ sumus in corpore: peregrinamur a domino. Per fidem em̄ ambulamus: non per speciē. Si hoc est fides: quid erit species?
1. Cor. 13. Audi quid erit: Ut sit deus oīa in omnibus. Quid est oīa? Quicquid hic quęrebas: quicqđ hic pro magno habebas: ipse tibi erit: quicqđ hic volebas: quicquid hic amabas: manducare ꝛ bibere: ipse tibi erit cibus: ipse tibi erit ꝛ potus: quicqđ hic volebas: sanitatē corporis fragilem: transeuntem: ipse tibi immortalitas erit: quicqđ hic quęrebas: diuitias amare. Quid enim tibi sufficit: si deus ipse non sufficit? Sed quid amabas? Gloriaz: honores. Deus tibi erit gloria: cui et modo dicit: Gloria mea ꝛ exaltans caput meū. Jam enim exaltauit caput meū. Caput nostrum christus est. Sed quia mirario: quia caput ꝛ cętera membra: tunc erit deus oīa in omnibus. Hoc modo credimus: hoc modo speramus: cū venerimus: tenebimus: ꝛ iam visso erit: non fides: cū venerimus tenebimus: ꝛ iam reo erit: nō spes. Charitas quid? Nunquid et ipsa modo est: ꝛ tunc nō erit? Si amamus credendo ꝛ nō videndo: quomodo amabimus videndo ꝛ tenēdo? Ergo charitas erit sed perfecta erit: sicut apostolus ait: Fides
1. Cor. 13. spes: charitas: tria hęc: maior aūt horū charitas. Hanc habentes et in nob nutriētes: securi illo adiuuante perseuerātes in eo dicam⁹: Quis nos separabit a charitate chri
Ro. 8. sti: donec ipe misereat? Tribulatio: an angustia: an fames: an nuditas: an periculū: an gladius? Quoniā ꝓpter te mortificabi
Ps. 43. mur tota die: deputati sumus vt oueo occisionis. Et quis suportat? Quis oīa tolerat? Sed in his oībus superam⁹. Unde? Per eum qui dilexit nos. Ergo si deus pro nobis quis contra nos?

¶ De verbis Apostoli: Humanū
Ro. 6. dico ꝓpter infirmitatem carnis vestrę: Sermo ¶ XVII

In Esterno die de iustificatiōe nostra A quę nobis ē a domino deo nostro ermo productus est: ministrāb⁹ nobis dostante illo: audientib⁹ vobis: ꝛ cū simus in hac vita onerati sarcina corruptibilis carnis: nō vtiq; sine peccato: Quia si
1. Joh. 1. dixerimus quia peccatū nō habemus: nosipsos seducimus: ꝛ veritas in nobis nō est. Justificatos tamē nos esse scim⁹ modū peregrinatiōis nostrę viuēteo ex fide quousq; fruamur specie: clarust quātū arbitror: charitas vestra. Incipit ergo a fide: vt perueniatur ad speciem: via curritur: patria quęritē: In peregrinatiōe dicit anima nostra:
Ps. 37. Quoniā ante te ē oīe desiderū meū ꝛ gemit⁹ meus a te nō est absc̄dit⁹: In patria vero nullus orādi locus erit: sed tantū laudādi. Quare orādi loc⁹ nullus erit? Quia nihil deest. Quod hic creditur: ibi videt: qđ hic speratur: ibi tenebit: quod hic petit: ibi accipitur. Perfectio tamen in hac vita nulla est: ad quā sancti martyres peruenerūt: Jdeoq; habet ecclesiastica disciplina qđ fideles nouerunt: cum martyres eo loco recitātur ad altare dei: ibi nō pro ipsis orēt: pro cęteris aūt cōmemoratis defunct⁹ orētur. Jniuria est em̄ pro martyre orare: cui⁹
4. Esa. 26. 45. act. 5. nos debemus orationibus cōmendari: Certauit em̄ contra peccatū vsq; ad sanguinē.

Quibusdam vero adhuc imperfectis ⁊ tamen ex parte iustificatis: ad hebreos dicit
Heb.12. apostolus: Nondum enim vsq; ad sanguinē pugnastis: aduersus peccatum certantes. Si ḡ illi nōdum vsq; ad sanguinē: proculdubio aliqui vsq; ad sanguinem. Qui vsq; ad sanguinem? Vtiq; sancti martyres: de quibus lectio sancti apostoli iacobi modo
Iacobi.1. audita est: Omne gaudiū existimate fratres mei cū in temptatiōes varias inciderit is. Perfectio iam dicitur qui etiā possunt
Pſ.138. dicere: Proba me domine ⁊ tēpta me. Sci-
Ro.5. entes inquit quia tribulatio patientiā operatur: patientia autē opus perfectum habet. Amāda ē enim iusticia: et in hac iusticia amāda gradus sunt proficientiū. Primus ē vt amori iusticię nō prepōnant omnia quę delectant: ipse est primus gradus. Quid ē quod dixi: vt inter omnia quę delectant: plus te delectet ipsa iusticia: nō vt alia nō delectent: sed pr⁹ ipsa delectet? Delectāt enim quędam naturaliter infirmitatē nostrā vt cibus: vt potus: delectant esurientes at ęq sitientes: vt nos delectat hęc lux quę de cęlo fundit sole exorto: vel quę syderibus ⁊ luna fulget: vel quę in terra accēdit luminib⁹ ꝓlatis tenebras oculoꝝ: delectat canora vox et suauissima cātilena: delectat odor bonus: delectant etiā tactum nostrū quęcunq; pertinent ad carnis aliquā voluptatem: ⁊ hęc omnia quę nos delectant in sensibus corporis aliqua licita sunt. Delectāt enim vt dixi oculos ⁊ spectacula ista magna nature: sed delectant oculos etiā spectacula theatrorum: hęc licita: illa illicita. Psalmus facer suauiter cantatus delectat auditum: sed delectant auditū etiam cantica histrionum: hoc licite: illud illicite. Delectant olfactū flores ⁊ aromata: ⁊ hęc dei creatura: delectāt olfactum etiam thura in ario dęmonioꝝ: hoc licite: illud illicite. Delectat gustatum cibus nō prohibitus: delectant gustatum etiam epule sacrilegoꝝ sacrificioꝝ: hoc licite: illud illicite. Delectāt coniugales amplexus: delectant etiam meretricum: hoc licite: illud illicite. Videtis ergo charissimi in istis corporis sensibus licitas esse et illicitas delectatiōes. Iusticia sic delectet vt vincat etiam licitas delectatiōes: ⁊ ei delectatiōi qua licite delectaris prępone iusticiā. Constituamus ante oculos propter hoc quod dixi exemplum certaminis. Interrogo vtrum ames iusticiam: respondebis: amo. Quod nō responderes veraciter: nisi te aliquatenus delectaret. Nō enim amat nisi quod delectat. Delectare in domino: scriptura dicit: Domin⁹ aūt
Pſ.36. iusticia est. Non enim tibi fingere debes deū quasi idolum. Inuisibilibus similis est deus: ⁊ ea in nobis sunt meliora quę sunt inuisibilia. Melior est fides ꝙ caro: melior ē fides ꝙ aurum: ⁊ melior est fides ꝙ argentum: ꝙ pecunia: ꝙ predia: ꝙ familia: ꝙ diuitię: ⁊ ista omnia videntur: fides nō videtur. Cui ergo similiorē putauimus deum: visibilibus: an inuisibilibus: an pretioso inuisibilibus? De vilioribus loquar. Habes duos seruos: vnum deformē corpore: alium pulcherrimū: sed illuꝝ deformē fidelem: alterū infidelem. Dic mihi quem plus diligas: tvideo te amare inuisibilia. Quid ergo? Quādo plus amas seruum fidelem: licet corpore deformē: ꝙ pulchrum infidelē erasti: ⁊ feda pulchris pręposuisti? Vtiq; nō: sed pulchriora fędis pręposuisti. Contempsisti enim oculos carnis: ⁊ erexisti oculos cordis. Interrogasti oculos carnis: et quid tibi renunciauerūt? Ille pulcher est: ille fędus. Repulisti eos: eorum testimoniū reprobasti: erexisti oculos cordis in seruuꝝ fidelem: ⁊ nō in seruū pulchrum. Illum inuenisti fędum carne: illum pulchrum: sed pronunciasti ⁊ diiudicasti: Quid fide pulchri⁹? Quid infidelitate deformi⁹? Ergo prę omnibus voluptatibus: hoc est delectatiōib⁹ etiam licitis: amanda est iusticia. Si enim habes sensus interiores: omnes illi interiores sensus delectantur delectatiōe iusticię. Si habes oculos interiores vides iusticę lumē: Quoniā apud te est fons vitę: in lu-
Pſ.35. mine tuo videbimus lumen. De illo lumine dicit psalmus: Illumina oculos meos
Pſ.12. ne vnquā obdormiā in morte. Item si habes aures interiores audis iusticiam. Tales aures quęrebat qui dicebat: Qui ha-
Luc.8. bet aures audiendi audiat. Si habes olfactum interius: audis apostolū: Christi bo-
2.Cor.2 nus odor sumus deo in omni loco. Si habes gustatū interius audis: Gustate ⁊ videte quoniā suauis est domin⁹. Si habes
Pſ.33. tactum interius: audi quid sponsa cantet de sponso: Sinistra eius sub capite meo: ⁊
Cant.2.

Dextera eius amplectetur me. Exemplū ergo vt dicere cepersā huius certaminis proponamus. Videamus fratres mei quis nā sit: interroget ⁊ respondeat: quod dicturus sum: vtrum sic delectemur iusticia vt eam ceteris ad hoc sensus corporis pertinentibus delectationibus anteponat. Ecce delectat te aurum tuum: oculos tuos delectat: metallum est pulchrū: fulgentissimū: delectat: pulchrū est nō nego: nam si pulchrū neganero: creatori iniuriam facio. Venit ergo temptator: ⁊ dicit tibi: Tollo tibi aurum nisi dixeris pro me falsum testimoniū: si autē dixeris: addo tibi. Delectātur in te duę delectatōes. Modo interrogo te quid pręponas: quid te plus delectet: aurum an veritas: aurum an verum testimoniū: an hoc lucet ⁊ illud nō lucet? Fides quęritur in vero testimonio. Aurum lucet: fides nō lucet? Erubesce: habeto oculos: quod amabas in seruo tuo: redde domino tuo. Jam dudum eis cum interrogarem de duobus seruis tuis: vno deformi fideli: alio pulchro infideli: quem magis diligeres: respondebas mihi iuste: ⁊ pręponebas quod pręponendū fuit. Redi in te: quia modo agitur de teipso. Certe amasti seruū fidelem. Dominus tuus indignus est si te habeat seruum fidelem: ⁊ tu seruo tuo fideli pro magno quid promittebas: vt multū diligeres summū premiū libertatis. Quid magnus promittebas fideli seruo tuo? Libertatem temporalem. Mōne videmus multos seruientes nō egentes: ⁊ liberos mēdicantes? En exigebas ab eo fidē cui promittebas libertatem: nec ei seruas fidem qui tibi promittit ęternitatem? Longum est per singulos corporis sensus excurrere: sed quod de oculis dixi: hoc de ceteris intelligite: ⁊ pręponite delectationi carnis delectationē mētis. Carnem quippe vestram delectant illicitę voluptates: mentē vestram delectet inuisibilis: pulchra: casta: sancta: canonica: dulcis iusticia: vt non ad eā timore cogamini.

E Si enim ad eam timore cogimini: nōdum delectat. Peccare nō debes: nō timore pęne: ſ amore iusticię. Hinc apostolus dicit: 1.c. Humanum dico propter infirmitatem carnis vestre. Sicut enī exhibuistis membra vestra seruire immunditię ⁊ iniquitati: sic nūc exhibete membra vestra seruire iusticię in sanctificatione. Quid dixi? humanum dico: quod potestis portare dico. Quando exhibuistis mēbra vestra iniquitati ad flagitia perpetrāda: timore adducti estis: an delectatōe inuitati? Quid dicitis? Respōdete nobis: quia et qui bene viuitis male aliquando fortasse vixistis. Quando peccabatis delectabamini in peccatis vestris: timor vos adducebat ad peccandū: an suauitas peccati? Respondebitis: suauitas. Ad peccatum suauitas adducit: ⁊ ad iusticiam timor impingit? Probate vos: inspiciate vos: rollat aurum qui minatur: suauior est iusticia: lucidior ē iusticia. Non det aurum qui promittit: pręponenda auro iusticia: delectando pręponenda est: fulgentior est: lucidior est: suauior est: dulcior est. Jam ergo si quis se probat ⁊ in hoc certamine superauit: audiuit apostolum dicētem: Humanum dico propter infirmitatem carnis vestrę: sine dubio pepercit infirmitati: ⁊ nescio quid gratius minus idoneo dicere temptauit. Ecce inquit hoc dico quod capere potestis: Exhibuistis mēbra vestra deditis illicitis: peccatorum suauitate ducti estis vt illa faceretis: ducat vos ad recta facta suauitas: ⁊ dulcedo iusticię: amate iusticiam quomodo amastis iniquitatem. Digna est a vobis iusticia quę impetret vt exhibeatis illi quod exhibuistis iniquitati: hoc est humanum dico: hoc est quod infirmitas vestra tolerare adhuc potest. Quid ergo suspenait apls? Quid distulit dicere? Quid distulit? Dicam si potero. Apende iusticiam et iniquitatem. Tantū ne digna est iusticia: quātū digna fuit iniquitas? Sic amāda est ista iusticia: quomō amata est illa? Absit vt sic: sed et vtinam vel sic. Ergo plus? Plus oīmo. In iniquitate secutus es voluptatem: pro iusticia tolera dolorē. In iniusticia inquā sectatus es delectationem: pro iusticia tolera dolorē: hoc ē plus. Ecce nescio quis ętatis lubricę impudicus adolescens suauitate illiciente illexit oculos in coniugem alienā: amauit: cupit peruenire: quęrit tamen latere. Sic enī amat voluptatē: vt plus timeat dolorem. Quare quęrit latere? Timet apprehendi: ligari: adduci: includi: pduci: torqueri: occidi. Hęc enī omnia timendo: illa appetitōe suauitatis suę latebras quęrit: aucupatur ab-

sentiam martiti ipsum adiutorē flagicij sui timet inuenire: quia cōscio se formidat implicare: Et vidimus cū suauitate duci: sed suauitas illa nō est tanta vt vincat etiam timorem t dolorem timorēq; pēnarum. Da mihi pulchram iusticiā: da mihi fidei pulchitudinem. Procedat in mediū: ostēdat se oculis cordis: inspiret feruorem amatoribus suis. Jam tibi dicit: Frui me vis: contemne quicquid te aliud delectat: ꝓtemne
Ro.6. pro me. Ecce cōtempsisti: parum ē illi: humanum est hoc propter infirmitatē carnis vestrę. Parum est vt cōtemnas quicquid te delectabat: contemne quicquid te terrebat: cōtemne carcerem: contemne vincula: cōtemne aculeum: contemne tormenta: cōtemne mortē. Hęc vicisti: me inuenisti. In vtroq; gradu amatores iusticię vos proba-
¶ te. Inuenimus forsitan aliquos qui ꝓponant iusticię delectationē voluptatibus et delectatiōi corporis sui: Qui autē pro illa pęnas: dolores mortēq; contemnat: putas est aliquis in vobis? Saltem cogitem⁹ quod profiteri nō audemus. Quid cogitamus? Ubi cogitam⁹? Abilia martyrū adiacent oculis nostris: ipsi veri amatores p-
Jacob.1. fectiq; iusticię: de illis dictū est: Omne gaudiū existimate fratres mei cum in temptationes varias incideritis: scientes q; probatio fidei vestrę patientiam operatur: patientia autē opus perfectum habet. Quid addi potest vt opus perfectum habeatur: amat: ardet: feruet: calcat omnia quę delectant t transit: venit ad aspera: horrenda: truculenta: minantia: calcat: frangit t transit. O amare: o ire: o sibi perire: o ad deum
Matth.10. peruenire. Qui animā suam amat perdet illam: t qui perdiderit animā suā propter me: in vitā ęternā inueniet illā. Sic armāduo est amator iusticię: sic armāduo ē amator inuisibilis pulchitudinis. Quę dico vobis in tenebris: dicite in lumie: t quę in aure auditis: super tecta prędicate. Quid est quę dico vobis in tenebris: dicite in lumine? Quę dico t audictis mente: dicite prę-sumēteo. Et quod in aure auditis: p tecta prędicate. Quid est in aure auditis? In secreto auditis: quia profiteri t confiteri adhuc timetis. Quid est ergo super tecta prędicate? Domus vestrę corpora vestra: domus vestrę carneo vestrę. Ascēde in tectū: calca carnez t prędica verbum. Sed puto

fratres mei plangite quod eratis: vt quod nōdum estis esse potestis: hoc est quod loquor. Magnū est. Et vnde nobis magnū? Summū est: perfectū est: optimū est. Vnde nobis? Audite vnde nobis. Omne da-
Jacob. tum optimū: t omne donum perfectum desursum ē: descendēs a patre luminū: apud quem non est transmutatio: nec vicissitudinis obumbratio. Inde est quod nondum habemus bonū: inde est quod nōdum habemus. Non habetis: petite t accipietis.
Matth. Si vos: ait saluator: si vos cū sitis mali nostis bona data dare filijs vestris: q̄ntomagis pater vester celestis dabit bona petentibus se. Examinet se ergo omnis homo: t quicq̄d in se boni inuenerit: quod pertineat ad iustificationē nostrā: agat gratias illi qui dedit: t agendo gratias illi qui dedit: ab illo petat t quod nōdum dedit. Non enim tu in accipiēdo ꝓficis: t ille in dando defecit. Quantūlibet capaces fauces: capacē ventrem afferas: fons vincat sitientē.

¶De verbis Apostoli: Nescit̄ q̄ corpora vestra mēbra christi sunt: Sermo ¶ XVIII

1.Cor.

Apostolum audiuimus cū legerek: A
coripientē et coercentē humanas libidines t dicentē: Nescit̄ q̄ corpora vestra mēbra christi sunt? Tollens ergo mēbra christi: faciā membra meretricis? Corpora ergo nostra mēbra christi esse dixit: quoniā christus caput nostrū est: eo q; homo factus est ꝓpter nos. Caput de quo dictū est ipse saluator corporis nostri: corp⁹ aūt eius ecclesia est. Si ḡ dñs noster iesus christ⁹ nūmodo alam humanā susciperet: mēbra eius nō essēt nisi aię nostrę: q; vero t corp⁹ susceptt: per q̄s etiā caput est nobis q; ex alia t corpore ꝓstamus: profecto illius mēbra sunt t corpora nostra. Si ergo vnusquisq; cupiēs fornicari vilescat sibi: t in seipso contemnat seipsum: vt non in se contemnat christum: Non dicat: faciam: nihil sum: Omnis caro fenum: sed corpus tuum
Esa.40 membrę est christi. Quo ibas? Redi. Quo te ꝓcipitare cupiebas? Parce i te christo: agnosce in te christū. Tollens ḡ mēbra christi: faciam mēbra meretricis? Absit̄ hoc est eis quę tibi adulterū consentat: t cum forte ipsa christiana tollit mēbra christi: t facit

membra adulteri: inuicē in vobis ꝓtemnitis christū: nec agnoscitis dominū vestrū: nec cogitatis pretiū vestrum. Qualis aūt ille dominus: qui seruos suos fecit fratres suos? Sed parū erat fratres suos: nisi faceret membra sua. Ita ne tanta dignitas vilescit? Quia tanta benigne ꝓstita est: non bonos ei rembuit? Si nō ꝓstaret: desideraretur: quia prestita est cōtemnit? Hec autē
1.c. corpora nostra: que dicit apostolus mēbra esse christi propter corp⁹ christi quod ex genere corporis nostri susceꝑit: hec ergo corpora nra dicit idem apostolus templū esse in nobis spiritussancti quē habem⁹ a deo. Propter corpus christi corpora nostra mē-
6.1. bra sunt christi: propter inhabitantē spiritum christi corpora nostra sunt templū spiritussancti. Quid vobū in te ꝓtemnis? Christum cuius membrū es: an spiritū sanctum cuius templū es? Ipsam meretricē que tibi ꝓsentit ad malū: nō audeo fortasse intro ducere in cubiculū tuum: vbi habes lectum tuum ꝑiugalē: sed quēris aliquē abiectum in domo tua et turpē locū in quo turpiter volueris. Defero ergo bonorem cubiculo vroris tue: et nō defero templo dei tui? Nō introducis impudicam vbi dormio cū cōiuge tua: et tuipse io ad impudicā cū filo templum dei? Puto quia melius est templum dei: ꝙ cubiculū vroris tue. Quocunq; eās ieris ieiunus videt te qui fecit te: et perditū redemit te: et pro mortuo mortuus est pro te. Tu te nō cognoscis: sed ille a te oculos nō auertit: non ad adiuuandū sed ad punien-
5.33. dum. Oculi eius domini super iustos: et aures eius ad ꝑces eoꝝ. Cōtinuo subiecit: et terruit eos qui sibi malā securitatē dabant qui sibi dicebāt: Faciam: Nō ēst deus me tam turpia facientē digna? attendere. Audi quid sequit: cuius filo attōde: quoniam
bi.8. quocunq; ieris iesus videt. Vultus autē dñi super facientes mala: vt perdat de terra memoriā eorū. Sed de qua terra? Ubi
.141. dicit: Spes mea es tu: portio mea i ꝛra viuentiū. Forte ēm malus: iniquus: adulter: impudicus: fornicarius gaudet quia facit: et senescit in ꝙ libido nō senescit: dicit apud
52.33. se: Certe verū est: Vultus aūt dñi super facientes mala: vt perdat de terra memoriā eorū. Ecce ego tam senui: ꝙ ab ineunte ꝛta te vsq; ad hodiernū die tanta cōmisi: multos castos ante me sepelui: multoꝝ castorum funera iuuenū ad sepulchrū ipse deduxi: et pudicus impudicus superuixi. Quid ē quod dicit: Vultus dñi super facientes mala: vt perdat de terra memoriā eorum? Est alia terra: vbi nō est impudicus: est alia terra in regno dei. Nolite errare: neq; fornica- 1.Cor.6.
toes: neq; idolis seruientes: neq; adulteri: neq; molles: neq; masculoꝝ concubitores: neq; fures: neq; auari: neq; ebriosi: neq; maledici regnū dei possidebūt: hoc est: Perdat ō terra memoriā eoꝝ. Adulti ēm talia cōmittentes: spem sibi ponunt ꝓpter eos qui perdite viuentes spem sibi ponūt in regno dei: quo nō accessuri sunt. Dictuꝫ Ps.33.
est: Perdit de terra memoriā eorū. Erit ēm Apoc.21.
celum nouū: et terra noua quā iusti inhabitabūt: Ibi impij: ibi mali: ibi nequissimi habitare nō sinunt. Eligat modo qui talis ē vbi desideret habitare cum tempus est vt possit mutari. Duę quippe habitationes sūt: vna in igne ꝛterno: alia i regno ꝛterno. Puta quia in igne ꝛterno aliter ille: aliter ille torquebunt: vbi erunt: tamē ibi omnes cruciabunt: minus ille: plus ille: qz tolerabilio Matth.10.
erit sodome in die iudicij ꝙ alteri ciuitati: et quidā circūeunt mare et terraꝫ facere vnū Matth.23.
proselytū: quē cum fecerint: faciunt eū filiū gehenne duplo ꝙ sint ipsi. Puta quia alij duplo: alij simplo: puta qz alijs plus: alijs minus. Non est regio vbi tibi eligas locū. Quecunq; tibi mittiora tormēta sunt: peiora sunt ꝙ que formidas in isto seculo. Cogi L
ta quomodo tremebas si tibi aliquis calūniā ne mittaris in carcerē: et tuipse ꝛ te male vinis vt mittaris in ignē: cōtremisces: cōturbaris: palleſcis: ad ecclesiam curris: episcopū videre desideras: ad pedes eius volutaris. Quērit: quares? Libera me. Quid agis? Ecce ille tibi calumniatur. Et quid tibi facturus est? Domine concutior: domine in carcerem mittor: miserere mei: libera me. Ecce quomodo timetur carcer: quomodo timetur conclusio: et non timetur gehenne exustio. Postremo quādo augetur calamitas: et pressura sequit atrocior: et vsq; ad mortem sequit: quando bonum videtur hominī ne moriaī: ne occidatur: debere succurri: omnes clamant: aduitoria cuncta implorantur: subuenite: currite ꝓpter animā. Tota exaggeratio calamitatis est quia timetur ꝓpter animā. Succurrendum est quidem: nec huic timori aduersum vene-

gandum: faciendum quod fieri potest a quo potest. Verumtamen ego interrogare volo pericitantē: t isto nomine mea viscera cōmouentē: quoniā dicit: currite propter aiam. Facile huic ego respōdeo. Ego quidem curro propter carnem tuam: vtinā tu currereo propter animā tuam. Et vt noueris q; propter corpus tuū curro nō propter aiam tuā: meli⁹ audio christū vera dicentē: q; te timore falso murmurantē. Ipse
Matth.10. enī vbi dicit: Nolite timere eos qui corp⁹ occidūt: aiam aūt nō possūt occidere. Certe propter aiam tuam me vis currere: Ecce quē times t sub cuius cōminatiōibus expallescis: nō potest occidere aiaz tuā: vsq; ad corpus sequit: tu noli sequire in aiam tuā. Ab illo occidi nō potest: a te potest: nō lancea: sed lingua. Inimicus qui te percutit fi
Psa.1. nit hāc vitam: Os autē quod mentit occidit animā. Ex bio ergo quę in hoc tempore homines timent: cōnitiant quę timere debeant. Timet enī carcerē: t nō timet gehennā: timet quęstionarios tortores: t nō timet infernales angelos: timet cruciatum temporalē: t nō timet pēnas ignis eterni: postremo timet ad modicū vī: t nō timet in eternū mori. Ille qui te occisurus ē quē times: quem exhorrescis: quem fugis: a cuius timore non fineris dormire: t ipsum in somnis fi vides cuz dormieris expauescis: Quid est facturus tibi? Excisurus de carne tua animā tuā. Anima tua exclusa quo vadat? Nec enī potest ille aliter carnē tuam occidere: nisi inde excludat animā tuā: per
D quam viuit caro tua. Presentia quippe alę tuę caro viuit: t q̄diu in carne tua ptsens est anima tua: necesse ē vt viuat caro tua. Ille aūt qui tuaz mortē quęrit: ejicere vult de carne tua vitā tuam qua viuit caro tua. Putas: non est aliqua vita qua viuit ipsa anima tua? Est enī anima vita quędā: qua viuit caro tua. Putas nulla alia vita est: q̄ viuit ipa anima tua? Aut quomō habet caro tua vitā: aiam qua viuit caro tua? Fit et ipsa anima tua vt habeat aliquā vitā suā: t quomodo caro cum mortē expirat animā vitam suā: sic t anima quando mortē expirat aliquā vitā suam. Si inuenerimus quę sit hęc vita: nō corporis tui quod est anima tua: sed vita vitę corporis tui: hoc est vita animę tuę. Si inuenerim⁹ eam ex hac morte qua times ne de carne ejiciat aia tua: puto quia plus debeo timere illam mortē: ne vita animę tuę proiiciat de aia tua. Breuiter ergo dicam. Et quid multis teneor? Vita corporis anima est: vita animę deus est. Spiritus dei habitat in anima: t per aiam in corpore: t vt corpora nostra templū sint 1.Cor
spiritussancti quem habemus a deo. Venit enim spiritus ad animā nostram: quia charitas dei diffusa est in cordibus nostris Ro.5.
per spiritū sanctum qui datus est nobis: et totum possidet qui principalē tenet. In te quippe illud principal quod melius est. Tenens deus quod melius est: id est cor tuū: mentē tuam: animā tuam: pfecto per meliorē possidet t inferiorem quod est corpus tuum. Squiat igitur inimicus: minet mortem: faciat si permittit: excludat de carne animā tuam: anima tua nō excludat a se vitā suā. Si recte plangis: t putas te miserabiliter dicere inimico tuo: Noli ferire: pce sanguini meo: nō tibi dicit de⁹: Miserere Eccli.3
animę tuę placēs deo? Anima tua forte dicit: Roga illū ne feriat: nam dimitto te. Si enī percusserit: manere tecum nō possum: Roga ne feriat: si vis vt non te dimittam. Quę tibi dicit: si vis vt nō te dimittā? Tu ipse. Tu enī qui loqueris: anima es. Si enī percusserit carnem: tu fugis: tu exis: tu migras: iacet terra in fra. Ubi erit qō anima: nit terraz: quod flatu dei tibi datū est: vbi erit? Si nō efflauit vitā suā: id est deū suū: in illo erit quem nō perdidit: in illo erit quē nō a se exclusit. Si autē obtemperas infirmitati animę tuę: dicēti tibi: Ferit t dimitto te: non times deū dicentē tibi: Peccas: t dimitto te. De timore vano timorē vtilē
E capiamus. Timor vanus est omniū hominum timentiū amittere temporalia: quandoq; migraturos: t migrare trepidantiū: volentium semper differre quod non possunt auferre. Vanus est iste timor hominū t tamen est t vehemens est: t resistere ei nō potest. Hinc increpandi: hinc obiurgādi: hinc plangendi: hinc lugendi homines timētes mori: t nihil aliud agentes: nisi seruire mori. Quare nō agunt nō mori? Quoniā qui id agunt: nō efficiunt vt non moriant. Possunt autem aliquid agere: quo efficiant vt nunq; moriantur? Nullo modo. Prorsus quicquid egeris: quantūcunq; inuigilaueris: quocunq; fugeris: quęlibet munimēta quęsieris: q̄buslibet diuitijs te redimeris:

quibuslibet calliditatibus hostē fefelleris: non fallis febrem. Nihil eñ aliud agis vt nō cito ab hoste moriaris: nisi vt seruo alicuādo a febre moriaris. Habeo quod agas vt nunq̄ moriaris. Si timeo mortē: ama vitā. Vita tua deꝰ est: vita tua christus est: vita tua spīrītussanctus ē. Non illi placeo male agendo: templū ruinosum nō inhabitat: templū sordidū nō ingredit: sed gemeadillū vt mundet sibi locū: gemeadillū vt ædificet templū sibi: qō tu destruxisti ipse cōstruat: qō tu exterminasti ipse reformet: qō deiecisti ipse eriget. Clama ad deū: clama interius: clama vbi audit: qz vbi peccas vbi videt: clama vbi audit: & cū timore correxeris: & veliter timere cœperis: nō tam potales cruciatus: q̄ eterni ignis supplicia: & ideo adulter nō fueris. Hinc eñ loquebamur propter aplm: q̄ dixit: corpora vestra mēbra christi sunt. Cum ergo ideo adulter esse nō cœperis: qz times ardere in igne sempiterno: nōdum laudandus es: nō quidē ita dolendus vt ante: sed tū nōdum laudādus. Quid eñ magnū ē timere pœnā? Magnū est: sed amare iusticiā. Interrogo te: & inuenio te. Tu inspice interrogationē meā sonantē: & fac de teipso interrogationē filētem. Dico ergo tibi: Libidine victꝰ habeo psentemēte: quare nō cōmittis adulteriuz? Et respondebis: qz timeo gehennā: timeo suppliciū ignis eterni: timeo iudicū christi: timeo societatē diaboli: ne puniar ab illo: cū illo ardeā: Quid dicturꝰ sum? Male timeo? Quō tibi dicebā de aduersario: quia quærebat corpus tuū occidere? Ibi eñ recte dicebā: male times: securū te facat dño tuo dicēs: Nolite timere eos qui corpus occidūt. Modo cū dicis mihi: gehennā timeo: ardere timeo: in eternū puniri timeo. Quid dicturus sum? Male times? vane times? Non audeo: quandoquidē ipse dñs ablato timore fabricat timorē: & ait: vbi dixit: Nolite timere eos qui corpus occidūt: & postea nō habēt quid faciant: sed cum timete qui habet potestatē & corpus & aiam mittere in gehennā ignis: ita dico vobis hunc timete. Cum ergo dño timorē incusserit: & vehemēter incusserit: & repetendo verbum: cōminationē ingeminauerit: dicturꝰ ego sū: male times ista? Nō dicā. Plane time: nihil melius times: nihil est quod magis timere debeas. Sz interrogo te. Si nō te videret deus: quando facis: ne quisq̄ tē conuinceret in iudicio illius facere? Tu te vide. Non eñ potes ad verba oīa mea respondere: inspice teipsum. Facere? Si facere: ergo pœnam times: charitatē nondū habes: seruiliter times: formido ē mali: nōdum delectatio boni: & time etiā vt ista formido custodiat te: vt perducat ad dilectionem. Timor eñ iste quo gehennā times: & ideo mala nō facis: continet te: & si volentē peccare animo interiore nō sinit: est quidā custos timor quasi pedagogꝰ legis: littera est minās: nōdū gratia iuuans. Custodiat tū timor iste dum nō facis timēdo & veniet charitas: intrat in cor tuū: & quantū illa intrat: tantū timor exit. Timor eñ id agebat ne faceres: charitas hic agit vt nolis facere etiam si impune possis admittere. Dixi q̄d timeatis: dixi quid appetatis. Sectamini charitatē: intret charitas: admittite illā: timendo peccare admittite amorē nō peccātem: admittite amorē bene viuentem. Illa vt dicere cœperā intrante: incipit timor exire. Quantoplus illa intrauerit: tāto minor timor erit. Cum illa tota intrauerit: nullus timor erit: qz perfecta charitas foras mittit timorē. Intrat ergo charitas: pellit timorē: nō autē intrat & ipsa incomitata. Habet secum suū timorē quē introducat ipsa: sed illum castum permanentē in seculum seculi. Seruilis timor est quo times cum diabolo ardere: timor castus est quo times deo displicere. Considerate charissimi: et ipsos humanos interrogate affectus. Timet seruus offendere dñm suū: ne iubeat eum verberari: iubeat in cōpedes mitti: iubeat carcere includi: iubeat eū patrino cōteri. Hec timēs seruus nō peccat: sed quando sentire absentes oculos domini sui: nec habuerit testem a quo possit conuinci facit. Quare facit? Quia pœnam timebat: nō iusticiā diligebat. Vir autē bonus: vir iustus: homo liber (nāz solus iustus liber. Omnis eñ qui facit peccatum: seruus peccati est) delectatur ipsa iusticia: & si posset sine teste peccare: & testem reformidat & deū: Et si posset audire dicentē sibi: video te cum peccas: non te damnabo: sed displiceo mihi: ille nolens displicere oculis patris: non formidolosi iudicis: timet nō ne damnet: nō ne puniat: nō ne crucietꝰ: sed ne offendat gaudiū paternū: ne displiceat oculis amantis.

1. Joh. 4.

Ps. 18.

Joh. 8.

Si enim amat te ipse ⁊ amantē fui dñi sentit: nō facit quod displicet amāti se. Lubricos ⁊ inhonestos amores attendite. Si qs amore fęminę lasciuus ⁊ nequā vestit se aliter q̄ illi placet: vestit se aliter q̄ amatę suę placet: aut ornat se aliter q̄ illi placet: ⁊ illa dixerit: nolo te habere talē byrrhū: nō habet: si p byemē illi dicat: in laterna te amo: eligat tremere q̄ displicere. Nunqd illa cui displicet damnatura est? Nunquid in carcerē mittura? Nunquid tortores adhibitura? Hoc solum ibi timet: nō te videbo: hoc solum ibi contremiscit: facię meā nō videbis. Si hoc impudica dicit ⁊ terret: deꝰ dicit ⁊ nō terret? Sane plurimū: sed ⁊ si amamus. Si aūt nō amamꝰ: nō inde terremur: sed terremur vt serui de igne: de gehenna: de atrocissimis tartareis minis: de exaggerantissimis diaboli angelio: eiusq̄ supplicio vel inde terreamur: Si illud minꝰ amamꝰ: vel illa timeamus. Non ergo sunt fornicationes. Templū dei estis: ⁊ spiritus dei habitat in vobis. Si quis templū dei corrumpet: corrumpet illū deus. Licita sunt matrimonia: Nihil amplꝰ requiratis. Non ēn grande onus impositū est virginibus: maior amor imposuit maius onus. Virgines quod licebat noluerūt: vt plus placerēt ei cui se deuouerūt. Ambierūt illam maiorē pulchritudinē cordis sui. Quid iubes? Dic q̄ dicerēt. Quid iubes? Me adulterę sim? hoc p̄cipis? Amando te: plus facimus q̄ iubes. De virginib⁹ (aut apostolus) p̄ceptum dñi nō habeo. Ergo quare hoc faciunt? Consiliū aūt do. Illę autē amantes: quibus terrenę nuptię vluerūt: quę terrenos amplectus nō desideraueſt: vlq̄adeo acceptauerūt p̄ceptū: vt nō recusarēt consilium: vt plus facerēt: plus se ornauerūt. Corporis ēn hui⁹: id ē exteriorio hominis ornāmēta: quantomagis apetunt: tanto sunt interiorio maiora detrimēta. Quanto autē minus apetunt ornamēta exteriorio hominis: tantomagis moribus pulchris homo interior adornat. Vnde dicit et petrus: Ornātes se nō in tortis crinibus. Cū ēn dixisset: Ornātes se: qd aliud a carnalibus q̄ visibilia ista ornamēta putarent? Continuo tulit cogitatiōi quod cupiditas inquirebat. Non inquit in tortis crinibus neq̄ auro: vel margaritis: vel veste pretiosa: sed ille absconditus cordis homo: qui ē

1. Cor. 3.

1. Cor. 7.

1. Petri. 3.

aſi deū diues. Neq̄ ēn deꝰ diuitias daret exteriori hoi: ⁊ inopē relinqueret interiorē: dedit inuisibili diuitias inuisibiles: ⁊ inuisibilē ornauit inuisibiliter. Hīs ornāmētis studētes dei puellę: sanctę virgines: nec quod lucebat aspexerūt: nec quod cogebant ꝓsenserunt. Adulterā ēnā parentū suoꝝ contrariorum conatus: igne superni amoris superauerunt. Pater est pater: plorauit mater: nō curauit illa: cui ante oculos versabat speciosus forma pręs filius hominū. Et quippe se ornari desiderauit: vt totā eiꝰ curam gereret. Et q̄ quę nupta est cogitat quę sunt mūdi: quomodo viro placeat: quę autē innupta est: cogitat quę sunt dei: quomodo placeat deo. Videte quid sit amare. Non dixit: cogitat ne damnet a deo. Adhuc ēn iste timor ille seruilis est: custos quidē malorū vt abstineant a malis: ⁊ abstinēdo digni sint ad se admittere charitatē. Sed illę nō cogitāt quēadmodū nō puniant a deo: sed quomodo placeant deo pulchritudine interiore: decore occulti hominis: decore cordio: vbi illi oculis nudę sunt: nudę intus nō sonis: integrę ⁊ intus ⁊ foris. Vel virgines doceāt ꝓiugatos ⁊ ꝓiugatas: nō ire in adulteriū. Illę faciunt plus q̄ licet: illę nō faciant quod nō licet.

¶ De verbis Apostoli: Non sic pugno quasi aerē cedens: Et de constituendis epis: Sermo ¶ XIX

1. C

Beati apostoli epla cum legeret de constituendis epis cōmemorauit nos sine dubio respicere in nos et vos: cōmemorauit iudicare nos: marie qz oēs audiuimꝰ capitula euāgelicę rectio lectionis nouissima sententia: Nolite iudicare personaliter: sed iustum iudicium iudicate. Personam itaq̄ iudicando nemo accipit alienam: si non accipit suam. Beatus apostolus ait quodā loco: Non sic pugno quasi aerē cędens: sed castigo corpus meum ⁊ in seruitutem redigo: ne forte alijs p̄dicās ipse reprobus inueniar. Suo timore nos terruit. Quid enim facit agnus: vbi aries tremit? Inter multa ergo quibus scripsit apostolus: qualis esse episcopus debeat: etiā illud audiuimus: vnde mō festinanter ⁊ disputare nō sufficiat. Si ēn singula discutere: ⁊ de singulis vt dignū est dispu-

Jo

tare conemur: nec nr̃evires sufficiunt ad loquendū: nec vr̃ ad audiendū. Quid ergo est qđ volo dicere: sī adiuuet me qđ terruit me: Inter cętera ait episcopū potentē esse debere in doctrina sana: vt ꝓtradicētes redarguere possit. Magnū opus est: grauis sarcina: procliuū: arduū. Sz sperabo inđt in deū: qm̃ ipse liberabit me de laqueo venantiū t a verbo aspero. Nulla est causa ē quę magis facit hominē dispensatorē dei pigriorē ad redarguendos cōtradicentes: q̄ timor: verbi asperi. Paulo ergo quid sit ꝓtradicentes redarguere: vt dño conuenient exponā vobis. Contradicentes nō vno modo intelligendi sunt. Pauciss̄imi em̃ nobis ꝓtradicūt loquendo: sed multi male viuendo. Quādo mihi audet dicere christianus: bonū esse rapere res alienas: quando quidē nō audet dicere bonū esse tenaciter seruare res suas? Nunqđ em̃ diues ille cui successerat regio: t non inueniebat vbi poneret fructus suos: t se ꝓfectū inuenisse gauderet destruendi veteres apothecas: t construēdi nouas ampliores vt implerent eas: t diceret animę suę: Alia habes multa bona in multū tempus: lętare: iocundare: satiare. Nūqđ ergo iste diues aliena quęrebat? Fructus suos colligere disponebat: vbi poneret cōsulebat: nō de cuiusq̄ vicini agris: nō limite perturbato: nō expoliato paupere: nō circūuento simplice: tantūmodo de suis colligendis cogitabat. Audite quid audierit qui tenaciter seruabat sua: t hinc intelligite quid expectent qui rapiunt aliena. Cum ergo se ꝓfectissimū consilium inuenisse arbitraret: de apothecis veteribus angustis deijciendis: t ampliorib⁹ nouis ędificandis: t ostibus suis fructibus colligendis t recondendis: nō alienis ꝓpiendis atq̄ rapiēdis: ait illi deus: Stulte: vbi tibi sapiēs videris ibi stulte. Stulte inquit hac nocte repetunt a te animā tuā: hęc quę ꝓparasti cuius erunt? Si seruauerio tua nō erunt: sī erogauerio tua erūt. Quid inquit reponio: qui relicturus eos? Ecce incertus ē stultus male recōdens. Si stultus est qui recondit sua: vos inuenite nomen eius qui tollit aliena? Si sordidus ē recondit⁹ suorū: viciosus raptor alienorū. Sz non qualis ille viciosus qui iacebat ante ianuā diuitis: t cuius canes lingebant vlcera. Ille em̃ viciosus erat in corpore: tamen ꝓtor in corde. Fortassis aliquis respondeat t dicat: Non valde magna pena erat illi homini: cui dixit de⁹: Stulte. Non sic dicat deus: stulte: quomō homo dicit. Tale iudiciū dei verbū iudiciū est. Nunquid em̃ deus stultis daturus ē regnū cęlor? Quibus aūt non ē dat⁹ regnū cęlor: qđ eis restat nisi pena gehennę? Conijcere ꝑ videmur: agite ꝑ manifestęq̄ videm⁹. Mā t il le diues ante cui⁹ ianuā iacebat pauperrimus viciosus: nō est dict⁹ raptor: rex alienarū. Erat quidā diues inquit qui induebat purpura t bysso: t epulabat quotidie splendide. Diues inquit erat: non dixit: calumniator: non dixit pauperū oppressor: non dixit rerū alienarum raptor: aut delator: aut receptor: nō dixit: pupillor⁹ spoliator: nō dixit viduarū persecutor: Nihil horum: sed erat quidā diues. Quid magnus est? Diues erat: de suo diues erat. Cui aliquid tulerat? An forte ille auferret: t dominus de illo rediret: t personam eius acciperet: si crimina eius absconderet: qui nobis dicit: Nolite personaliter iudicare? Si vis ergo audire crimen diuitis illius: noli amplius quęrere q̄ audias a veritate. Diues erat: induebat purpura t bysso: t epulabat quotidie splendide. Quod ergo eius crimen? Iacens ante ianuā viciosus t nō adiutus. Hoc em̃ aperte de illo dictum est: q̄ immisericors erat. Nunquid em̃ charissimi: si pauper ille ante ianuā iacens sufficiētem panem a diuite acciperet: diceret de illo: quia cupiebat saturari de micis quę cadebant de mēsa diuitis? Propter hanc solam inhumanitatē qua contemnebat pauperem ante ianuā suam iacentē: nec ꝓprie dignę pascebat: mortuus ē t sepultus ē. Et cum apud inferos in tormentis esset: leuauit oculos suos: t vidit pauperē in sinu abrę. Et qđ multis imorer? Desiderauit guttam: qui nō dedit micā. Nonne accepit iustā sententiā: qui nō dedit crudeli auaricia? Si hęc ergo pena est auaror⁹: quę pena raptor⁹? Sed ait mihi raptor rerū alienarū: Ego similis illi⁹ diuitis nō sum: Agapes facio: vinctos in carcere victum mitto: nudos vestio: peregrinos suscipio. Dare te putas: tollere noli: t vendidisti. Cui dederis gaudet: cui abstuleris ploret: Quę duorum istor⁹ exauditur⁹ est vox? Dicis ei cui dederis: Gratias age qui accepisti. Sed aliter nobi

ex alia pte dicit: Ego gemo cui abstulisti: Et pene totū tenuisti: t extiguū illi dedisti. Si ergo qđ alteri abstulisses egentibus dedisses: nec talia opera diligit deus. Dicat tibi de°: stulte: iussi vt dares: ꝙ nō de alieno. Si habes da de tuo: Si nō habes qđ des de tuo: melius nulli dabis: & alteroꝝ spoliabis. Dictur° est ofio christ° cū in iudicio suo sederit: t alios ad dexterā: t ad sinistrā
Matth. 25. alios separauerit: bene operantibus: Venite benedicti patris mei percipite regnū. Sterilibus aūt qui nihil boni in pauperes operati sunt: Ite in ignē eternū. Et qđ dicturus est bonis? Esurui enī: t dedistis mihi manducare: t cetera. Et respondebūt illi: Dne quādo te vidimus esurientē? Et ille ad eos: Cum vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Intelligе ergo stulte: qui vis elemosynas facere de rapinis: qñ ſi qñ pascis christianū: pascis christū: qñ spolias christianū: spolias christū. Attendite quid sinistris dicturus est: Ite in ignē eternum. Quare? Esurui: t nō dedistis mihi māducare: nudus fui: et non vestistis me. Ite. Quo? In ignē eternū. Protinus ite. Quare? Nudus fui: t nō vestistis me. Si ergo in ignem eternū ibit cui dicturus ē christus: Nudus fui: t nō vestistis me: quem locū in igne eterno habebit: cui dictur° erit: Vestis tua fui: t spoliasti me? Dic fortasse vt euadas hanc vocē: ne dicat tibi christus: vestis
E tua fui: t spoliasti me: mutata ꝓsuetudine: cogitas spoliare paganū: t vestire christianum. Et hic respondebit tibi christus: imo respondet tibi nunc p seruum qualemcūqꝫ ministrū suū: respondebit tibi christus t dicet: Ena hic pce damnis meis. Cū eñ tu q̄ christian° eo spolias paganū: impedis fieri christianū. Eia t dic fortasse respondebis: Adhuc ergo nō odio pēnā ingero: sed dūe etiōe potius disciplinę: Ideo spolio paganum: vt per hanc asperā t salubrē disciplinam faciā christianū. Audirē t crederem: si qđ abstulisti pagano: redderes christiano. Dicimus ꝓtra vnū virū rapinaꝝ: quo res humane vsqꝫquaqꝫ vastant: dicimus t nemo nobis ꝓtradicit. Quis eñ audet aper-
Luc. 1. tissime loquendo ꝓtradicere veritati? Non ergo facimus qđ apostolus monuit: nō cō tradicentes redarguimus: obedientes alloquimur: laudantes instruimus: nō ꝓtradicentes redarguimus? Ita vero nō ꝓtradi

cunt lingua: ꝙ vita. Adhoneo: rapit: voceo: rapit: ꝓcipio rapit: arguo rapit. Quō nō ꝓtradicit? Dicā ergo qđ de hac re sufficere existimo. Abstinete vos fratres: abstinete vos filij: abstinete vos a ꝓsuetudine rapiēdi: t vos qui sub manibus raptoꝝ gemit: abstinete vos a cupiditate rapiēdi. Aliuꝫ potens est t rapit: tu in manu raptoris gemis: qr rapere nō potes: ideo nō facis. Habeto facultatē t ibi laudabo domitā cupiditatem. Beatū sancta scriptura dicit: qui Eccl. 31.
post aurū nō abiit: qui potuit transgredi t nō est transgressus: qui facere mala potuit t nō fecit. Tu aūt dicis: Nunq̄ negaui rē alienā. Quia forte nemo tibi cōmendauit: aut forte cōmendauit: ꝙ sub testib° cōmendauit. Dic mihi: Reddidisti qđ a solo soluſ accepisti: vbi deus inter vos fuerat? Si tūc reddidisti ſi mortuo qui cōmendauit nescīē ri filio reddidisti: tunc te laudabo: qr post aurū nō iſti: qr potuisti transgredi t nō es transgressus: qr nō potuisti mala facere et nō fecisti. Si forte alienū sacculū solidoꝝ: vbi nemo te vidit in via inueniſti: t sine vlla mora cuius fuerat reddidisti. Eia fratres: redite ad vos: inspicite vos: interrogate vos: vera respondete vobis: t iudicate vos nō ſm personā: sed iustū iudiciū iudicate. Ecce christianus es: ecclesiā frequētas: verbum dei audis: de lectiōe verbi dei lętissime cōmoueris: Tu laudas tractantē: ego quęro facientē: Tu inquā laudas dicētem: ego quęro facientē. Christian° es: frequentas ecclesiā: amas verbū dei: libenter audis. Ecce ꝙ qđ ꝓpono in eo te examina: in eo te apende: in eo ascende mentis tuę tribunal: t ꝓstitue te ante te: iudica te: et ſi ptauū inueneris corrige te. Propono ergo. ¶
Deus dicit in lege sua: inuentionē esse reddendam: deus in lege sua dicit: quā primo populo dedit: pio quibus xps nōdum erat mortuus: inuentionem tanq̄ alienum esse reddendam. Si quis: verbi gratia: in via inueniat alienū sacculum solidoꝝ: deberet reddere: sed nescit cui. Non se excusat ignorantia: ſi nō dominet auaricia. Dicā vestrę charitati: qñ dona dei sunt: t sūt in populo dei qui nō frustra audiūt verbū dei. Dicam qđ fecerat pauperrimus homo: nobis apud mediolanū ꝓstitutis: tam pauper vt prosaicus esset grāmatici: ꝙ plane christianus: Cuius ille esset paganus grāmaticus:

melior ad vēdū q̄ in cathedra. Inuenit sac-
culum: nisi forte me numerus fallit cum so-
lidis ferme ducentis: memor legis propo-
suit pitacū publice. Reddendū eū sciebat
ꝑ cui redderet ignorabat: ꝓposuit pitacū
publice: Qui solidos pdidit: vēiat ad locū
illū ⁊ ḡrat bolem illū. Ille q̄ plāgēs circūq̄
vagabat: inuēto ⁊ lecto pitacio: venit ad
bolem: ⁊ ne forte quereret alienū: quesiuit
signa: interrogauit sacculi qualitatē: sigil-
lum solidoꝝ: etā ⁊ numeꝝ. Et cum oia illi
fideliter respōdisset: reddidit q̄ iuenerat.
Ille aūt repletus gaudio ⁊ quērens vicē re
pendere: tanq̄ decimas obtulit solidos vi-
ginti: q̄ noluit accipere. Obtulit vel decē:
noluit accipere. Saltē rogauit vel quinq̄
acciperet: noluit ille. Stomachabūdus hō
pecit sacculum: Nihil pdidi ait. Si nō
vis aliquid a me accipere: nec ego aliquid
pdidi. Quale certamē fratres mei: ille cer-
tamē: qualis pugna: qualis ꝑflict⁹: Theatrum mundus: spectator de⁹. Victus tan-
dē ille q̄ offerebat accepit: ⁊ cōtinuo totū
pauperibus erogauit: vnū solidū in domū
suam nō dimisit. Quid est? Si aliquid egi
in cordibus vestris: si verbū dei insedit in
vobis: si requiē inuenit apud vos: facite ꝺ
fratres mei: nolite putare damnū vos pati
si fecerimus: magnū lucrum ē si fecerimus q̄
dico. Perdidi viginti solidos: perdidi cen-
tos: quingentos. Quid perdidisti? De do-
mo tua pericrant: alter perdiderat: non tu.
Terra cōmunis est: in vna domo estis: in
hoc mūdo ambo viatores: huius vitę vnā
stadiū intrastis: Posuit ille: oblit⁹ ē ille:
cecidit ab illo: tu inuenisti. Quis inuenisti?
Christianus. Quis inuenisti? Qui legem
audisti: christianus qui legē audisti. Quis
inuenisti? Qui cū audires multa laudasti:
tu inuenisti. Si ergo veraciter laudasti: red
de quod inuenisti. Si ergo non reddidisti
quod inuenisti: qñ laudasti: testimoniū cō-
tra me dixisti. Estote fideles inuentores: et
nūq̄. tunc iniquos vituperate raptores. Nam
q̄ inuenisti ⁊ nō reddisti rapuisti: Quārē
potuisti fecisti: q̄ plus nō potuisti: ideo nō
plus fecisti. Qui alienum negat: si posset ⁊
tolleret. Quod nō tollis: timor ꝓhibet: nō
6 bonū facis: sed malū meruis. Quid est ma
gnum timere malū? Magnū est nō facere
malū: magnū est amare bonū. Nam et la-
tro timet malū: ⁊ vbi nō pōt nō facit: et tu
latro ē. Deus esi cor interrogat: nō manū.
Lupus venit ad ouile ouiū: quērit invade
re: quērit iugulare: quērit devorare: Vigi-
lant pastores: latrant canes: nihil potest:
nō aufert: nō occidit: sed tū lupus venit: lu
pus redit. Numquid quia ouem nō tulit:
ideo lup⁹ venit: ⁊ ouis redit? Lup⁹ venit fre
mens: lupus redit tremēs: lupus est tamē
⁊ frenēs ⁊ timens. Interroga ḡ te quālis
vis iudicare: ⁊ vide si nūc nō facis male qñ
potes facere: ⁊ ab bene nō puniris: tunc ti-
me deū: nemo ē ibi nisi tu ⁊ ille cui facis ma
lum: ⁊ deus qui amboꝝ videt. Vide ibi ti-
me. Parum ē q̄ dico: vide: ibi time malū:
ibi ama bonū. Nam etiā si timore gehen-
ne nō facis malū: nōdum es perfect⁹: Au-
deo dicere: si timore gehēne nō facis malū:
ē ḋē in te fides q̄ credis futurū dei esse iu
dicū: gaudeo fidei tuę: ꝺ adhuc timeo ma-
licę tuę. Quid est q̄ dixi? Quia si timore
gehenne nō facis malū: nō amore iusticię
facis bonū. Aliud ē timere pēnam: aliud ē
amare iusticiam. Amor castus in te esse de-
bet: quo amore desiderem videre: nō cēlum
⁊ terram: nō campos liquidos mario: non
spectacla nugatoria: nō fulgores nitoresq̄
gemmaꝝ: ꝺ desidera videre deū tuū: ama-
re deū tuū: q̄ dictuꝝ ē: Dilectissimi filii dei 1. Joh. 3.
sumus: ⁊ nōdum apparuit q̄ erimus. Sci-
mus aūt q̄ cum apparuerit similes ei erim⁹
qñ videbimus eum sicuti ē. Ecce propter
quā visionē fac bonū: ecce ꝓpter quā noli
facere malū. Si eñ amas videre deū tuū:
si in hac peregrinatōe illo amore suspiras:
ecce ꝓbat te dñs deus tuus: q̄si dicat tibi:
Ecce fac quę vis: imple cupiditates tuas:
extende nequiciā: dilata luxuriā: quicquid
libuerit licitū puta: nō te hīc punio: nō te
gehēnae mitto: facē meā tibi tibi negabo.
Si expausisti: amasti: si hoc q̄ dictum ē: fa
ciem suā tibi negauit deus tuus: ꝓtremuit
cor tuū in nō videndo deū tuū: magnā pē-
nam putasti: gratis amasti. Si ergo sermo
meus inuenit in cordibus vris aliquā scin
tillam gratuiti amoris dei: ipsam nutrite:
Ad hanc augendā vos aduocate ꝓece: hu
militate: dolore pēnitentię: dilectōe iusti-
cię: operibus bonis: gemitib⁹ sinceris: cō-
uersatōe laudabili: amicitia fideli. Hāc scin
tillam boni amoris slate in vobis: nutrite
in vobis: ipsa cū creuerit ⁊ flammā digni-
simā ⁊ amplissimā fecerit: omniū cupidita-

tum carnalia ſena conſumit.

De pſalmo nonageſimoquinto: Et qua ratione dictu ſit: Miſereboꝛ cui miſertus fuero ꝛc. Quodq; ratio illius non ſit ſcrutanda: Sermo XX

A Quomodo ianua introducit in domū: ſic titulus pſalmi introducit I intellectū. Pꝛenotak enī ſic: Quādo dom⁹ ędificabak poſt captiuitatē. Quꝛ 6.Ber.3.d. Pſ.97. ris ꝙ domus: indicat tibi iā pſalmus. Cantate dño canticū nouū: cantate dño oīs terra. Ecce quę domus. Oīs oīs terra cantat canticū nouū: dom⁹ dei eſt. Cantādo ędifi cak: credēdo fundak: ſperādo erigit: dilgēdo pficit. Quodo ꝙ ędificak: ꝙ in fine ſeculi dedicak. Concurrāt ꝙ lapides viui ad cāticū nouū: pcurrāt ꝛ coaptenk in ſtructurā tēpli dei: agnoſcāt ſaluatoꝛē: recipiāt habitatoꝛē. Dictū eſt ꝙ dom⁹: dicendū ē poſt quā captiuitatē. Et hoc tibi indicat pſalmus. Sequere paululū: Cantate dño cāticū nouum: cātate dño oīs terra. Cātate dño: benedicite nomini ei⁹: bene nūciate de die in diē ſalutare eius. Annūciate int gētes mirabilia eius: in oīb⁹ populis gloriā ei⁹: Quīa oēs dij gentiū dęmonia. Ecce ſub quoꝛ captiuitate latebat dom⁹. Et prima eſt trāſgreſſiōe primi hoīs: vniuerſum gen⁹ humanū natū cum obligatiōe peccati victoꝛ diabolus poſſidebat. Si eſt ꝺ captiuitate nō teneremur: redemptoꝛe nō indigeremus. Venit ad captiuos nō captus: venit ad captiuos redimēdos: nīhil in ſe captiuitatis: hūanē habēs: ꝙ carne mortali pretiū noſtrū pontāo. Si eſt carnē mortalē nō haberet: vnde in verbo ſanguis quē ꝓ captiuis funderet? Ille aūt ꝺ ad captiuitatē no Ro.8. ſtrā venit cum ſimilitudine carnis peccati: nō cū carne pcti: ſimilitudo eſt erat illa carnis pcti: vera caro ſed ſimilis carni peccati: vera caro ſed nō peccati caro. Ille ergo ꝺ ita ꝺo erat? Bene nunciate de die in diē. Ecce ꝺo erat? De die in diē. Deus ō deo erat: lu- Joh.1. men de lumine erat: ſed verbū caro factum eſt: vt habitaret in nobis: latēs maieſtas: aparēs infirmitas: vt moriak infirmitas: ꝛ B teneak maieſtas. Si ꝙ vniuerſus mundus Lu.23. ſub captiuitate tenebak: bene dictū ē: Ab- Ro.9. ſcedet aūt miſertus fuero: ꝛ miſericordiā ꝙ ſtabo cui miſericors fuero. Si eſt tot⁹ mundus ſub captiuitate: tot⁹ mūdus in pcō: totus mūdus iuſtiſſime ſupplicio deſtinat⁹: ꝙ ex parte ꝙ miſericordiā liberatus. Quis dicat deo: ꝛe damnas mundū? Quō accuſak iudex de⁹: qñ damnak mūdus re⁹? Reꝰ es. Si ꝺd debeas pſlderes: pēna vocak: nec cū a te debitū exigit: exactoꝛ iuſte reprehēdik. Reprehēdik exactoꝛ ſi indebitū exigit: cū nō debitū exigit: ꝺo reprehēdat exactoꝛem: quis expectat donatoꝛē? Cui vult miſerek: ꝛ quē vult obdurat. Dicis itaq; mihi: Quid adhuc ꝙquirik? Hū voluntati ei⁹ ꝺo reſiſtit? O hō tu quis es ꝺ reſpōdeas deo? Quis ſit ille attende: quis ſis tu attende. Ille de⁹ eſt: tu hō. Sꝫ iuſticiā nbi loqui videris tu: ꝛ fons ille iuſticię ſiccat⁹ eſt? Si tu ſtū loquer̄ vnde tibi? Aut ſi iniuſtū loqueris: debes tacere. Aut ſi iuſtū loquer̄: ꝛ nō habes niſi de fonte iuſticię. Fons aūt iuſticię ꝺo eſt niſi de⁹? Primū ꝙ fundamentū fidei pone. Numqd iniquitas apud deū? Latere te ꝙquitas pōt: eſſe ibi iniq̄tas nō pōt. Expectas a me fortaſſe vt dicā tibi: quare cui vult miſerek: ꝛ quē vult obdurat: Expectas a me hō. Si ꝛ tu hō: ego hō: ambo auditum⁹: O homo tu quis es ꝺ reſpondeas deo? Melior eſt ꝙ fides ignorātia: ꝙ temeraria ſcientia. Deus mihi dicat: ꝓ apl̄m xp̄s loquik: O hō tu quis es ꝺ reſpōdeas deo? Et ego indignor: qr nō noui iuſticiam dei. Si hō ſum: nō indigner: exceda hominē ſi poſſum: ꝛ forte attingā. Sed ꝛ ſi attigero hoī nō dicā: excedat ꝛ ipſet attingat mecū. Et quis eſt inḋs qui hō hoīem excedat? Ergo nō ḋbuſdā exprobrat apl̄s ꝛ dic: Cū eñ 1.Cor.1. dicitis: Ego pauli: ego apollo: nōne hoīes eſtis? Quid eos facere volebat: quib⁹ exprobrat ꝙ hoīes erāt? Homo es: ad adā pertines. Pertine ad filiū hoīs: ꝛ forte dicat tibi: Jam nō dico vos ſeruos: ꝙ amicos: qm Joh.15. ꝙ audiui a patre meo: nota feci vobis. Sꝫ L diſcipulis hoc dixit: apl̄is illis B dixit: Nō debem⁹ ꝓtriſtari: qr nōdum tales ſum⁹. Et eñ etiam ipſis quō hoc dixit: Oia quę audiui a patre meo nota feci vobis? Puto qr in ſpe dixit hoc nōdum in re: puto qō factum⁹ erat: nō qō iā fecerat. Et vnde probak eū ille dicat: nota vobis feci: nō dicat: nota vobis facīs? Quia dicunk ḋdā in ſcripturſ de pꝛterito: ꝙ intelligank de futuro. Quō dicunk de pꝛterito: cū intelligank de futuro? Fodeſt inḋt man⁹ meas ꝛ pedes meos: di- Pſ.21. numerauerūt oīa oſſa mea. Hōdū factū erat

t tanꝯ factū annunciabat qđ futurꝫ erat.
15.1. Saluos nos fecit p lauacrū regenerationis.
20.8. Alio aūt loco ipse dicit: Spe salui facti sumus. Spes aūt quę videt nō est spes. Spe salui facti sumꝰ: nō nisi de pꝫterito dicimꝰ: t qm̃ salui sumus nōdum re: adhuc futurū est qđ speramus. Nam tā videmus t tenemus: sed nōdum reo: sed spes. Qđ em̃ videt qđ inquit: qđ sperat? Si aūt qđ nō videmꝰ speramꝰ: p patientiā expectamꝰ. Et tū salui facti sumus: t tū adhuc salutē spectamꝰ: t expectamus: nōdū tenemꝰ. Sic t
5.15. dño discipulo ait: Ota ꝙ audiui a pfe meo: nota vobis feci: Si hoc iam factū erat: ḡre
3.16. alio loco dicit illis: Adhuc multa habeo vobis dicere: sed nō potestis portare modo? Certe oīa quę audiui a patre meo nota feci vobis. Sz cū dicit: Nō potestis illa portare modo: t dicit: habeo vob dicere: differt nō auferꝫ. Propter certā ergo spem qꝫ sine dubio sciebat id futurꝫ: apō illū tāꝯ factū cōputabat: t ideo dicebat: Nota vo
7.5. bis feci. Qđiu ḡ sumus in corpore peregrinamur a dño. Per fidē em̃ ambulamus nō per speciē. Quantū nobis dat t fidē tenemus: t de iustitia dei nō dubitemꝰ: iniquitatē apud illū esse oīno nō credamus: ne in magnā vorꝫginē impietatis veniamꝰ: Et cū pfecta fide tenuerimꝰ: nullā apud eū esse iniquitatē: t si illā modo nō videmꝰ: id est equitatem quę est apud ipsum: finuat via t venimus ad patriā. Non pōt videri tpe fidei: videbit tpe speciei. Nunc em̃ p fidē ambulamus: tunc p speciē. Quid est p speciē?
1.44. Speciosus forma pꝫ filijs hoim: qꝫ in prin
1.1. cipio erat verbū: t verbū erat apud deū: et
1.14. deus erat verbū. Qui diligit me inqt mandata mea custodit: t q diligit me diliget a pfe meo: t ego diligā eū. Et qđ illi dabio? Et ostendā meipsū illi. Hęc erit species qꝫ faciet qđ dixit: t ostendā meipsum illi. Ibi ęqtatē dei videbis: ibi sine codice in verbo
5.5. legis. Ergo cū viderimus eū sicuti est: iam trāsiet peregrinatio nra: postea vero gaudebimus gaudio angelorꝫ. Hęc em̃ in via.
D Quid ē via? Fides est. Propter fidē tuā factus est deformis christꝰ: manet aūt speciosus christꝰ: Speciosus forma ꝙ filijs hoim videbit post peregrinationē. Modo aūt
53. fide qualis videt? Et vidimus eū t nō habebat speciē nec decorē: despectus et deformis postio eius: ō est virtus eius.

Despectus t deformis postio eius: hō in plaga positus: t sciens ferre infirmitates. Deformitas christi te formal. Ille em̃ si deformis esse noluisset: tu formā quā ꝓdidisti nō recepisses. Pendebat i cruce deformis: si deformitas illiꝰ pulchritudo nra erat. In hac ḡ vita deformē christū teneam. Quid
Gal.6. est deformē christū? Absit mihi głari nisi in cruce dñi nri iesu christi: p quē mihi mūdus crucifixus ē t ego mūdo. Hęc ē deformitas xpi. Nūqd dixi me aliqđ sare i vob nisi viā? Hęc via: credere i crucifixū: hꝰ deformitatē si gnū in fronte portamus: de ista deformitate christi nō erubescamus. Hāc viā teneamus: t ad speciē ꝑueniemus. Cū ꝑuenerimus ad speciē: equalitatē dei videbimus: et iā nō erit ibi dicere ḡre huic subuenit: et huic nō: ḡre iste adductus ē a gubernatōe dei vt baptizaret: ille aūt cū bīs catheumanus vixerit: subito ruina mortꝫ est t ad baptismū nō ꝑuenit: ille aūt cū scelerate vixerit: cū luxurioſus: cū mechꝰ: cū sęnicꝰ: cū venator: egrotauit: baptizatꝰ ē: discessit: pctis i eo ꝓiectū ē: pctis i eo deletū ē. Quęre meritā: si iuenies nisi pēnā: ḡre grāz: O altitudo diuitiarꝫ. Perꝰ negat: latro credit. O al
Ro.11. titudo diuitiarꝫ. Hoc nos putas pscrutari posse qđ aplꝰ dicēdo expauit? Et cū tantā p funditatē t altitudinē inspiciēs ꝓremisceret: exclamauit: O altitudo diuitiarꝫ sapiētię t scientię dei. Quid em̃ dixerat ante: vt
E ad hāc exclamationē veniret? Nem dixerat vbi si nō credat deo: qꝫ nō est iniqtas apud
Ro.9. deū: iniqtas iudicabit. Gentibꝰ dicebat: si
Ro.11. delibꝰ dicebat de iudęo: Sic vos inqt nō credidistis deo: nūc aūt misericordiā ꝓsecuti estis illoꝝ incredulitate: sic t hi nō crediderūt in vestrā misericordiā vt t ipsi misericordiā ꝓsequant. Conclusit em̃ oēs deꝰ in incredulitate: vt oīm misereat. Unde postea paulus dixit: Et ḡ ista rō est ęqtatis t iustitię dei: ꝓcludere oēs i incredulitate vt oīm misereat? Quęris ni rōem: ego expauesco altitudinē. O altitudo diuitiarꝫ sapiētię et scientię dei. Tu rōcinare: ego miror: Tu disputa: ego credā: altitudinē video: ad pfundū nō ꝑuenio. O altitudo diuitiarꝫ sapientię t scientię dei: q̄ insecutabila sunt iudicia eiꝰ: t inuestigabiles vię eiꝰ: forte expositurꝰ est? Quis em̃ cognouit sensū dñi: aut qđ cōsiliariꝰ eiꝰ fuit: aut qđ prior dedit illi: t retribuet ei? Quia em̃ ex ipso t per ipsū t in ipo sunt

oia: Ipſi gl̃ia in ſcula ſeculoꝝ. Requieuit qꝫ inuenit admirationē: nemo quęrat a me occultoꝝ rõem. Ille dic̃: Inſcrutabilia ſũt iudicia ei⁹: ⁊ ſcrutari veniſti? Ille dic̃: Inueſtigabiles ſunt vię eius: ⁊ tu inueſtigare veniſti? Si ſcrutabilia ſcrutari veniſti: ⁊ inueſtigabilia inueſtigare veniſti: crede: nam periſti. Tale eſt velle ſcrutari inſcrutabilia ⁊ inueſtigabilia inueſtigare: quale eſt velle inuiſibilia videre: ⁊ ineffabilia fari. Ergo ꝓficiet dom⁹: cũ ꝓuenerit ad dedicationē: tunc fortaſſe lucebit iſtoꝝ occultoꝝ apertiſſimā rationē.

Gal.4. De verbis Apli: Inuicē onerate ſtra portate: ⁊ ſic adimplebit̃ legē chr̃i: Sermo XXI

Q Uia ler veteris teſtamẽti ſcz cuſtodia timoꝛē habebat: nõ potuit agnoſcere ſignificari noui teſtamẽti donũ eſſe charitatē: ⁊ ꝗ hoc loco vbi apls ait: Inuicē onera vſa portate: ⁊ ſic adimplebitis legē chr̃i: hanc eſt legē chr̃i dicere: intelligit: qꝫ ipſe dñs ꝓcepit vt nos inuicē diligam⁹: nõ in ea ſentẽtia ꝓcepti pond⁹ cõ ſtitutõ vt diceret: In hoc cognoſcẽt oĩes qm̃ di ſcipuli mei eſtis: ſi vos inuicē diligatis. Huius aũt dilectiõis officiũ eſt: Inuicē onera vſa portate: ꝗ ꝟ officiũ nõ eſt ſempiternũ. Perducet ſane ad ſtitudinẽ ſempiternã in qua nulla erũt onera nſa ꝗ inuicē portare iubeamur: nũc vero cũ in hac vita: id eſt cũ i hac via ſumus: onera nſa inuicē portem⁹: vt ad eã vitã ꝗ caret oĩ onere puenire poſſi mus. Sicut eſt de ceruis nõnulli taliũ cognationũ ſtudioſi ſcripſerũt: cũ fretũ ad inſulam tranſeũt paſcuaꝝ gꝝ: ſic ſe ordinãt: vt onera capitũ ſuoꝝ ꝗ geſtant in cornib⁹ ſup inuicē ponãt: ita vt poſteriores ſup anteriores ceruice ꝓiecta caput collocet. Et qꝫ neceſſe eſt vnũ eſſe ꝗ cęteros ꝓcedẽs nõ ante ſe habeat cui caput inclinet: viã hab⁹ dicunt id agere: vt laſſatus ſui capitis onere: ille ꝗ ꝓcedit poſt oĉ redeat: ⁊ ei ſuccedat cuius ſerebat caput cũ ipſe ſtiret: ita inuicē onera ſua portãtes fretũ trãſeũt: donec veniãt ad terꝛ ſtabilitatẽ. Iſtã ceruoꝝ naturã fortaſſe Prouer.6. intenderit ſalomõ cũ ait: Cerui⁹ amicitię D ⁊ pullus grãꝝ colloquunt̃ tecum. Nihil eſt ſic ꝓbat amicũ: quãdmodũ onerio amici portatio. Nec tñ inuicē portaremus onera nſa: ſi vnũ tps eſſet infirmitatis ambor̃ ꝗ onera ſua ſuſtinẽt: aut vnũ infirmitatis ge

nus: ꝓ diuerſa tpa ⁊ diuerſa genera infirmitatis faciũt vt onera nſa inuicē portare valeamus. Verbi gꝝ. Frã fratris tũc portas cũ tu aduerſus eũ nõ iraſceris: vt rurſũ tpe ꝗ te ira ꝓoccupauerit: ille te lenitate ⁊ trãꝗllitate ſuportet. Hoc exemplũ ad id ptinet cũ diuerſa ſũt tpa portantiũ onera ſua: ꝙ uio ipſa diuerſa nõ ſit infirmitas: in ambobus eſt ab inuicē ita portaꝝ. Ad diuſũ aũt infirmitatꝫ genus aliud exemplũ videndũ eſt: veluti: Si ḋo in ſe loquacitatẽ viceriť: ⁊ ꝓtinaciã nõdũ viceriť: alius vero ſit adhuc loquax: ꝗ etiã ꝓtinax nõ ſit: debet ille bui⁹ loquacitatẽ: ⁊ iſte illi⁹ ꝓtinaciã: donec illud in illo: ⁊ iſtud in iſto ſanet charitate portare. Par ḋque infirmitas in duob⁹ ſi vno accedat tpe: tolerare ſeinuicē nõ valẽt: cũ aduerſus: ſe intẽdit. Nã adũſus aliquẽ tertiũ ⁊ duo irati ſibi ꝓueniũt ⁊ ſe tolerãt: ꝙꝙ nec tolerare ſeinuicē dicẽdi ſunt: ꝗ poti⁹ ſeinuicē ꝓlari: ſlẽ ⁊ triſteo de vna re magis ſe portant: ⁊ ꝙſi incũbunt ſibi: quaſi vnus triſtior eſſet: ⁊ alius gauderet: ſi aũt aduerſus ſe triſteo ſint: ꝓximus ſe tolerare nõ ꝓſit. Et ideo L buiuſcemodi affectiõib⁹ ſuſcipiẽda eſt aliquãtulũ ipſa ęgritudo de qua uio ꝓte aliũ liberari: ⁊ ſic ſuſcipiẽda vt ad auxiliũ nõ ad ęqualitatẽ miſerię valeat: quãdmodũ ſe inclinat ꝗ manũ iacẽti porrigit. Non eſt ſe ꝓcipit vt ambo iaceãt: ꝗ incuruat ſeh vt iacentẽ erigat. Necꝙ vlla reo officioꝝ iſtũ laborẽ: ad portãda onera alioꝝ facit libẽter ipẽdi: niſi cũ cogitam⁹ ḋca ꝓ nob ꝓtulerit dñs. Hinc eſt admonẽs ait apls: Hoc ſenti Phil. te in vobis: qõ ⁊ in chriſto ieſu: Qui cũ in forma dei eſſet: nõ rapinã arbitrat⁹ eſt eſſe ſe ęqualẽ deo: ꝗ ſemetipſum exinaniuit formã ſerui accipiẽs: in ſilitudinẽ hoim fact⁹: ⁊ habitu inuẽtus vt hõ: humiliauit ſemetipſum factus obediẽs vſq ad mortẽ: mortẽ aũt crucis. Supi⁹ eſt dixerat: Nõ ꝗ ſua ſunt vnuſquiſq intendẽs: ꝗ ea quę alioꝝ. Huic ſentẽtię ꝓtexuit qõ dictũ eſt. Vaꝝ ita ſequit. Hoc ſentite in vobis qõ ⁊ in chriſto ieſu: ad hoc dũtaxat: vt quãdmodũ ille in Joh.2. eo ꝙ verbũ caro factũ eſt ⁊ habitauit in nobis: ⁊ ſine pcõ cũ eſſet: pcã nſa ſuſcepit: nõ attendit ſua: ꝗ nſa: ita ⁊ nos libẽter ad eius imitationẽ inuicē onera noſtra portemus. Huic cogitatiõi accedit etiã illa cogitatio qua ille ſuſcepit boles: nos aũt boles ſumus: ⁊ ꝓſiderare debemus ꝙ ęgritudinẽ

sue alę sue corpis quā in hoie alio videm⁹ etiā nos habere potuimus aut possumus. Hoc ꝫ exhibeam⁹ ei cuius infirmitatē portare volumus: qđ ab illo nobis velim⁹ exhiberi: si forte nos in ea essemus: ꝛ ipse nō esset. Ad hoc ptinet qđ ipse apls ait: Oia osbus facrus sum: vt oēs lucrifacerē: cogitando sez in eo vitio etiā se esse potuisse vn de capiebat aliū liberare: cōpatiendo etiā potius id agebat: nō mentēdo sicut quidā suspicant: ꝛ bi maxime q̄ mēdacijo suio defendēdis ꝫ negare nō pōt: alicuius magni exempli patrocinū requirūt. Deinde etiā illud cogitandū: nullū esse hoiem q̄ nō possit habere aliq̄d boni qđ tu nōdum habes: etiā si lateat: i quo sine dubio possit te esse supior: ꝫ cogitatio ad ꝓtundendā ꝛ edomādam superbiā valet. Me arbitrerio qñ tua ꝫdam bona eminēt ꝛ aparēt: ideo alterę nulla habere ꝫ latēt: ꝛ fortasse maiorib⁹ pōderis bona qbus te superat nescientē. Nō enī falli nos: aut adulatiōe potius vti apls iubet cū dicit: Nihil ꝫ ꝓtentionē neq; ꝓ inanē gloriā: ꝫ in hūilitate mētis alter alterę existimātes superiorē sibi. Nō hoc ita debemus existimare vt nō existamus: ꝫ nos existere fingamus: ꝫ vere existimem⁹ posse esse aliq̄d occultū in alio ꝙ nobis supior sit: etiā si bonū nostrū quo illo videmur supiores esse nō sit occultū. Iste cogitatiōes deprimētes superbiā ꝛ acuētes charitatē: facilit onera fraterna inuicē: nō solū equo alo ꝫ etiā libentissime sustineri. Nullo mō aūt de quo ꝫ hoie incognito ferenda sentētia est: ꝛ nemo nisi ꝓ amicitiā cognoscit: ꝛ ideo amicorū mala firmi⁹ sustinem⁹: qz bona eoꝝ noo delectāt ꝛ tenēt. Nullus itaq; repudiāda est amicitia sese ingerētis ad amicitiā copulandā: nō vt statim recipiat: ꝫ vt recipiendus optet: atq; ita tractet vt recipi possit. Illū eñ receptū i amicitiā possum⁹ dicere: cui oīa ꝓpria nostra refundere audeam⁹. Et sicut quisq; qui se nō audet ingerere ad amicitiā faciedā cū aliquo nostro tpali bonore aut dignitate reuocat: descendēdum est ad eum: ꝛ offerendū illi quadā comitate ꝛ submissiōe alę: qđ petere per semetipsum nō audet. Sane ꝙuis raro: tñ aliquotiens accidit: vt eius quē volum⁹ in amicitiā recipere: priuus nobis innotescāt mala ꝫ bona quib⁹ offensi ꝛ quodāmodo repulsi retinquimus cū: ꝛ ad bonoꝝ eius ꝫ forte occultiora sunt indagationē nō peruenimus. Admonet itaq; dñs noster iesus christus qui nos vult esse imitatores suos: vt eius infirma tolerem⁹: vt ad quędā sana in quoꝝ delectatiōe acquiescamus ꝓ charitatis tolerantiā ꝓducamur. Aut eñ: Non est opus sanis medicus: ꝫ ęgrotātib⁹. Idcoq; si ꝓpter christi charitatē etiā eū qui ex oīm parte sanissio ęgrotat: repellere ab alio nō debemus: qm̄ sanari pōt ꝓ verbū dei: quāto minus eū q̄ ꝓpter nos videri potest totus ęgrotus: qz quędā eius sanitia in primo ingressu amicitię nō potuim⁹ sustinere: ꝛ qđ ē grauꝫ cū offēsiōe animi de toto hoie aussum⁹ temerariā ꝓiudicij ferre sentētiā: nō timēres qđ dictū est: Nolite iudicare ne iudiceminī: ꝛ in qua mensura mensi fueritis in ea remetiet vobis. Sepe aūt illa quę bona ꝫ sunt putꝫ aparēt: in qb⁹ etiā temerariū benivolentię iudiciū cauendū est: ne cū totū bonum putaueris: ea ꝫ postea mala aparuerint: securū ꝛ imparatū te inueniāt: ꝛ grauius offendāt: ꝛ cum quē temere dilexeras: acerbius oderis: qđ nefas est: qz etiā si nulla eius bona ꝓcederēt: ꝛ hęc ꝫ postea aparuerūt mala priusꝫ eminerēt: tolerāda tamē erāt: donec oīa cū illo ageres qbus talia sanari solēt: ꝗtomagio cū ea bona ꝓcessissent ꝫ tanē pignora noo debent ad posteriora toleranda ꝓstringere. Ipsa est ꝫ lex christi: vt inuicē onera nostra portemus. Christū aūt diligēdo facile sustinem⁹ infirmitatē alterius: etiā quē nōdum ꝓpter sua bona diligimus: Cogitam⁹ eñ qz ille quē diligim⁹ dñs ꝓpter eū mortuus est. Ipsius eñ dñi charitatem nobis apostolus ingessit: cum diceret: Et perdit infirmus in tua scientia frater ꝓpter quē christus mortuus est: vt si illū infirmū ꝓpter vitiū quo infirm⁹ ē minus diligim⁹: illū in eo ꝓsideremus q̄ mortuus est ꝓpter ipsum. Christū aūt nō diligere: nō infirmitas ꝫ mors est. Qua ꝓpter ingenti cura ꝛ implorata dei misericordia cogitandū est: ne christū negligamus ꝓpter infirmū: cum infirmū debeamus diligere ꝓpter christum.

De eisdē verbis Apli: quibus in sermone ꝓcedenti. Sermo XXII

Admonuit nos per aplm admonuitve ritas vt inuicē onera nostra portemus: ꝛ i eo ipso ꝙ nos admonet vt inuicē onera nostra portemus: quo fructu

id faciamus ostendit: adiungens dicit: Et sic adimplebitis legem christi. Que nō implebik: nisi inuicē onera nostra portemus. Que sint onera ista: t quēadmodū portanda sint: qm quidē oēs pro nostris vicib⁹ conari debemus implere legē christi: adiuuāte dño conabor ostēdere. Quidē me demōstratuꝝ esse ꝓposui: memētote vt exigatis: vt cū reddidero nō petatis. Hoc me demōstratuꝝ esse ꝓposui: adiuuāte dño intētionē meā t ꝓ o me oratiōe vestra: q̄ sint onera q̄ inuicē noos iubet vt portemus aplūs: t quēadmodū portāda sint. Hoc si fecerim⁹: illud vbi fructū posuit sua sponte cōsequit vt impleamus legē christi. Dicit aliqs: Obsecro eū aplūs locutus est: vt tu coneris exponere: q̄ sint ista onera: vel quēadmodū inuicē sustinēda. Est illic questio q̄ noos cogit onera distinguere: t in ipso quippe capitulo lectiōis habemus ibi positū: Unusqsq; aūr onus ꝓprium portabit. Jā q̄ occurrit sensib⁹ vris: Si vnusqsq; ꝓprium portabit: quō dic inuicē onera vra portate: nisi q̄ onera distinguēda sūt: ne sibi ꝓtraria loqui putet aplūs. Non eū lōge: nō eū in alia epla: nō eū in hac ipsa lōge supi⁹ aut inferi⁹: ꝑ i eo ipso loco: ita vt sibi sint cadē verba ꝓtigua vtrūq; posuit. Et q̄ vnusqsq; ꝓprium onus portabit: t q̄ admonuit t hortatus ē: vt inuicē onera nostra portem⁹. Alia q̄ sunt onera in qbus vnusqsq; ꝓprium portat: nec portat cū alio alter: nec ꝓuocat in altez: t alia sunt onera in qbus recte dicis fratri: porto tecū: aut porto pro te. Si q̄ distinctiōe op⁹ est: nō est faciis intellectus. Contra eos q̄ qui putabāt posse hoiem ꝓtaminari pcis
Gal.6. alienis: respondit aplūs: Unusqsq; onus p̄prium portabit. Item ꝓtra eos qbus per hoc posset negligētia subintrare: vt quasi securi facti q̄ nō ꝓtaminarent pcis alienis neminē curarēt corrigere: inuicē onera nostra portare breuiter dictū: breuiterq; distinctū est: t qtum existimo manifestationē veritatis nō impediūt. Nam t breuiter audistis: t cito intellexistis. Corda vestra nō vidi: ꝑ
℣ testes cordis voces audiui. Jā ergo tanq; de intellectis securi: aliquāto latius disseramus: nō vt intelligendū insinuet: sed vt q̄ intellectū est cōmendet. Onera q̄ vnusquisq; sua portat pcā sunt. Hoc detestabile onerū sarcinas portātib⁹ boibus t sub
Matth.11. eis frustra sudantib⁹: dño dicit: Venite ad me oēs qui laboratis t onerati estis: t ego reficiā vos. Quō reficit pcis oneratos: nisi indulgētia pcōz? Lōcionator mūdi: de quadā ꝑcula excelsa auctoritatis ecclamat: Audi gen⁹ humanū: audite filij adā: audi genus laboriosum t infructuosū: Video laborē vestrū: videte donū meū: Scio laboratis t onerati estis: t q̄ō est miserius pernicioſas sarcinas vestris humeris alligatis: adhuc q̄ō peius est onera addi vob petitis: nō deponi. Quis nostrū breui tpe potest multiplicitatē t varietatē hāz disserere sarcinaz? Tamē inde pauca cōmemoremus: t de his cętera ꝓcedemus. Videte boiem oneratū sarcina auaricię: videte illū ſb hac sarcina sudantē: anhelātē: sitiētē t laborādo sarcinā addētē. Quid expectas o auare: amplectēs on⁹ tuū t sarcinā ſb humeros tuos? Quid expectas? Quid laboras? Quid inbias? Quid ꝓcupiscis? Rēpe satiare auaricią. O vota iania t facta neqſsima. Expectas q̄ sanare auaricią. Illa te pōt ſimere: tu illā ſi potes satiare. An forte nō est grauis? Usqq; adeo sub hac sarcina sē sum etiā perdidisti? Non est grauis auaricia? Quare q̄ te ō somno excitat: quę te aliqſi etiā dormire nō sinit? Et fortasse habes cū illa altez onus pigricie: t ista duo neqſsima onera secūq; pugnātia ꝓmūt te: t dilaniāt te. Non eū paria imperāt: nō eū similia iubent. Pigricia dicit: dormi: auaricia dicit: surge. Pigricia dicit: noli pati frigidos dies: auaricia dic: tolera in mari etiā tempestates. Illa dicit: quiesce: illa non sinit quiescere: iubet nō solum procede: ꝑ t nauiga trās mare: quęre terras quas ignoras: merces in india deportādę sunt: nō nosti linguā indoz: ꝑ intelligibilis videt sermo auaricię. Venies ignotus ad ignotū: das: accipis: emis: portas: periclitatus venisti: cum periculo redis: exclamas in mari exagitatus tempestate: de⁹ libera me. Nō audis respondentē. Quare? Ubi te? Auaricia tibi iussit vt acquireres q̄ non habebas: ego tibi iussi vt sine labore ante ostiū tuū pauperi dares q̄ habebas. Illa te ad indos misit ad reportandū aurū: ego tibi ante ostium christū posui: a quo emeres regnū cęloz. Laboras in iussiōe auaricię: in iussione mea nō laboras. Ambo iussimus: nō audisti me: cui obaudisti liberet te. Et multi has sarcinas portāt: quāti mihi mo-

do ptra ipsas sarcinas loquēti sub ipsis po
sti exclamāt. Cum sarcinis intrarūt: cū sar
cinis exeunt: auari ingressi sunt: auari de
scendant: ego loquēdo ptra istas sarcinas
laborauī. Si clamatis: ponite qđ portatis.
Postremo me nolite audire: imperatoiē ve
strū audite clamantē: Venite ad me oēs q̄
laboratis ⁊ onerati estis. Non eñ venitis:
nisi laborare desinatis. Vultis ad me cur
rere: sed cū grauibus sarcinis nō potestis.
Venite inq̄t ad me qui laboratis ⁊ onerati
estis: ⁊ ego vos reficiā. Do veniā pīcipientō
rū petōr: tollā qđ pīcipiebat oculos vros:
sanabo qđ nocuit humeris vestris. Tollā
quidē sarcinas: ꝑ inanes a sarcinis non di
mittā. Tollā sarcinas malas: ⁊ imponā bo
nas. Cū eñ dixisset: Et ego vos reficiā: ad
iunxit: Tollite iugū meū sup vos. Male te
subiugauerat cupiditas: salubriter te sub
iuget charitas. Tollite iugū meū sup vos:
⁊ discite a me. Si vobis vilait humanū q̄
lecūq̄ magisteriū: discite a me. Christ⁹ da
mat magister: vnicus fil⁹ dei: solus verax:
verus: veritas clamat: discite a me. Quid?
Quia in principio erat verbū: ⁊ verbū erat
apud deū: ⁊ deus erat verbū: ⁊ oia ꝑ ipsum
facta sunt. Nunqđ hoc ab eo discere pote
rimus: mundū fabricare: cęcos luminibus
splere: diei noctisq̄ vicissitudines ordinare:
ęqa ⁊ sęcula iubere pcurrere: seminib⁹ vim
tribuere alalibus terrā replere? Nihil hoꝝ
nos iubet discere magr̄ celestis: illa fac vt
deus. Sed q̄ iste de⁹ ⁊ bō esse dignat⁹ est:
in eo q̄ de⁹ est audi vt recreeris: in eo q̄ bō
est audi vt imiteris. Discite inq̄t a me: non
mundū fabricare ⁊ creare naturas: nec illa
quidē alia quę hic latens de⁹: homo mani
festus effecit: nec ipse dicit: discite a me fe
bres ab ęgrotāntibus pellere: fugare dęmo
nia: mortuos suscitare: ventis ⁊ fluctib⁹ im
perare: sup aquas ambulare: nec hoc dicit:
discite a me. Hęc eñ dedit quibusdā disci
pulis suis: quibusdā nō dedit. Hoc aūt di
scite a me: omnibus dicit: ab hoc pīcepto
nemo se excuset: discite a me quia mitis sū
⁊ humilis corde. Quare dubitas hanc sar
cinam ferre? Hęc sarcina grauis est: humili
tas ⁊ pietas? Hęc sarcina grauis est: fides:
spes: charitas? Ista eñ humilē: ista mitem
reddunt. Et vide quia oneratus nō erio: si
ipsum audieris. Jugum eñ meū leue est: ⁊
sarcina mea leuis est. Quid est: leuis est?
Quid si habet pondus? Sz minus. Plus
habet auaricia: minus iustitia. Volo sic in
telligas. Hęc sarcina nō est pondus onera
ti: sed alę volaturi. Habēt eñ ⁊ aues pēna
rum suaꝝ sarcinas. Et quid dicimus? Por
tant illas: ⁊ portant. Portāt illas in terra:
portant ab illis i cęlo. Tu misericordiam velis
pręstare aui: ꝑsertim estate ⁊ dicas: miserā
istā auiculā onerāt penne ⁊ detrahas onus
hoc: in terra remanebit: cui subuenire vo
luisti. Porta ergo pennas pacis: alas acce
pe charitatis. Hęc est sarcina: sic implebis
lex christi. Distincta sūt onera. Videte nūc
nescio quis auar⁹ intrat: nosti illum auaꝝ:
stat tecū ⁊ tu nō es auarus sed etiā miseri
cors: das pauperi qđ habeo: nō inuideo in
ea quę nō habeo: audis dicentē apl̄m: Pręci
pe diuitib⁹ hui⁹ mundi: nō superbe sapere:
neq̄ sperare in incerto diuitiaꝝ: sed in deo
viuo qui pręstat nobis oia abundāter ad
fruendū: Diuites sint i operib⁹ bonis: faci
le tribuāt: cōmunicent: thesaurizēt sibi fun
damentū bonum in futurū: vt apprehendāt
verā vitā. Audisti: agnouisti: didicisti: te
nuisti: fecisti. Fac qđ facio: noli pigrescere:
noli cessare: Qui pseuerauerit vsq̄ in finē
hic salu⁹ erit. Bene fecisti homini: ingrat⁹
homo: non te pęniteat bene fecisse: ne fun
das pęnitendo quod implesti miserando:
dic in corde tuo: Non videt iste in quem fe
ci: videt ille propter quem feci: quia iste si
videret: si ingratus non esset: sibi potius q̄
mihi prodesset: Ad deum me teneā quē nō
latet quod facio: nō solum quod facio: sed
etiā quo corde facio: illum sperē retributo
rem: quia facti mei nō queret testem. Talis
es: ⁊ forte in populo dei stat iuxta te auar⁹
raptor: inhians rebus alienis. Quem nosti
talem: ⁊ fidelis est: vel potius fidelis voca
tur: nō eum poteo de ecclesia pellere: nō ha
beo aliquem adutum castigādo ⁊ corripien
do corrigere: accessur⁹ est tecū ad altare: no
li timere: vnusq̄sq̄ ꝓpriū onus portabit:
memēto apl̄i vt secur⁹ accedas: Vnusq̄sq̄
ꝓpriū onus portabit: tñmodo tibi nō di
cat: porta mecū. Nā si cuꝝ illo cōmunicare
volueris auaritiā: onus nō minuit: ꝑ duo
grauabūt. Ponet sarcinā suā: ⁊ tu tuā: qm
qđ ex humeris dīi tui talē sarcinā excussit:
alterā ipposuit. Excussit cupiditatē: iposuit
charitatis. Ergo scōm cupiditates malas
vnusquisq̄ sarcinam suam portat: malus

malā: bonus bonā. Conuerte te iā ⁊ ad illud ꝓceptū: Inuicē onera vra portate. Habeo eñ sarcinā christi: vnde portes cū altero onus ꝑpriū. Paup est: diues es: onus illius pauptas est: tu tale onus non habes. Vide ne forte cū te interpellauit pauptas:

Gal. 6. dicas: Unusquisq; onus ꝑpriū portabit. Hic alter ꝓceptū audi: Inuicē onera vra portate. Paupertas nō est onus meū: ꝙ est onus fratris mei. Vide ne diuitiæ sint maius onus tuū. Rā nō habes onus paupertē: ꝙ habes onus diuitiae: si bene intendaſ onus est: ille alter onus habet: tu alterū. Porta cū illo: ⁊ portat tecū: vt inuicē onera vra portetis. Quid est onus paupertat⁹? Nō habere. Quid ē diuitiæ onus? Plus ꝙ opus est habere. Et ille oneratus ē: ⁊ tu onerat⁹ es. Porta cū illo nō habere: portet tecū plus habere: vt flāt ęq̄les sarcinę vſę. Si eñ dederis indigēti: minuis illi nō habēti onus ipsius qō erat nō habere: si ei deder⁹ incipit habere: minutū est illi onus qō vocat nō habere: minuit ⁊ ipse onus tuum qō vocat plus habere. Duo ambulat⁹ viā dei in ꝑgrinatiōe huius ſeculi: tu portabis sumpt⁹ magnos supfluos: ille aūt sumpt⁹ nō habebat: adhęsit tibi comes tuus esse desiderās: noli negligere: noli spernere: noli relinquere. Nō vides q̄tum portes? Nihil portāti ⁊ nō habenti da aliq̄d: ⁊ comitē adiuuabis: ⁊ te releuabis. Aplica sentētia

E satio q̄tum opinor exposita est. Non veō sumos vendāt q̄ dicūt: Sancti sumus: nō portamus sarcinas vestras: ideo vobis nō cōmunicam⁹. Maiores isti portāt sarcinas diuisiōis: maiores portāt sarcinas ꝓcaſsionis: sarcinas ſalsmat⁹: sarcinas hęresis: sarcinas dissensiōis: sarcinas aliositatis: sarcinas falsoꝝ testimoniorꝝ: sarcinas calūniaꝝ criminationū: has sarcinas conati sumus: ⁊ conamur deponere de humeris fratrū nostroꝝ. Illi amāt tenētes illas ad se: minores esse nolūt: q; ipsis sarcinis tumuerūt. Rā ⁊ q̄ ponit sarcinā quā gestabat collo q̄si minor fit: ꝙ pōdus posuit nō staturā. Sz ego inq̄t nō cōmunico pctōr alienū: q̄si hoc dicā: veni cōmunica pctis alienis. Nō hoc dico: noui q̄d dicat aplus: ꝙ illud dico ꝑpter pctā aliena. Si vera essent: ⁊ nō tua magis esſēt: gregē dei mixtū ouib⁹ ⁊ hędis si desereres: areā dñicā q̄diu palea triturat

Matth. 13. nō relinq̄res: retia dñica q̄diu bonos ⁊ malos pisces ad litus trahit nō dirūperes. Et quō inq̄t ferrē quē noui malū? Nōne meli⁹ ipsum ferreo: q̄ te foras efferreo? Ecce quō ferreo si attēderes aplm dicentē: Unusq̄sq; ꝑpriū onus portabit. Liberet te ista sentētia. Non eñ cū illo cōmunicares auaritiā: ꝙ cōmunicares cū illo christi mēsam. Et q̄d tibi obesset: si cū illo cōmunicares xp̄i mēsam? Aplus dicit: Qui eñ māducat ⁊ bibit 1. Cor. 11. indigne: iudiciū sibi māducat ⁊ bibit. Sibi nō tibi. Sane si iudex es: si iudicādi potestatē accepisti: ecclesiastica regula si apud te accusat⁹: si innumeris documēt⁹ testibus q; conuinc⁹: coerce: corripe: excōmunica: degrada. Sic vigilet tolerātia: vt nō dormiat disciplina. Sz dānatus est inquiūt ceciliānus. Damnatus. A q̄buſ? Primo absens: 1. Reg. 15. deinde a traditorib⁹ innocēs. Allegata sūt ista: gesta inserta: ꝓbata sunt. Eneruare quidē vires veritatis conati sunt: ⁊ inanib⁹ nebulis ꝓcationū: ei⁹ serenitatē nebulare q̄tum potuerūt enisi sunt: affuit dñs: vicit serenitas eius nebulas eoꝝ. Et videte quō nesciētes absoluerūt ecclesiā orbis terrārū: cuius cōmunione gaudem⁹: q̄lescūq; in ea simus: nō ipsoo nos sed ipsā tuemur: defendimus: obtinem⁹ areā dñicā defendēdo. Pro area dñica damo: tu q̄o in ea sim nolo cures. Uēriabꝝ expecto: nolo inq̄s vt Matth. 13. cures: aut si curare vis: noli cū lite curare: vt possis frūg sanare. Cura paleā si potes: ꝙ triticū noli relinquere si paleā curare nō potes. Exeuntiūt aliq̄s de area dñica ⁊ paleę: interdū ⁊ grana: ꝙ nō longe. Sunt aūt operarij boni: circūeunt areā: ⁊ ea quę foris exciſa sunt quibusdā mūdatoriis trahūt ⁊ reuocāt in areā ⁊ si trahēdo ⁊ si cogendo. Mūdatoria instrumēta sunt leges istę mūdanę. Reuoca: etiā cū terra trahe triticū: ne ꝑpter terrā pereat triticū. Damnat⁹ est inquiūt ceciliān⁹: dānatus semel absens: ter absolutus est ipſens. Respōdimus eis: ⁊ voico indoctabiles: q̄tum potuim⁹ breuiter de suis factis admonuimus ⁊ diximus: Quid recitatis ꝓtra ceciliānū ꝓcilij septuaginta epoꝝ sentētias in absentē proferentiū? Ples plate fūt a maximianistaꝝ ꝓcilio ꝓtra absentē primianū. Dixim⁹: absēs ab illo dānatus est ceciliān⁹: absens ab istis damnatus primian⁹. Quō isti non ꝓiudicant absenti primiano: sic ⁊ illi ꝓiudicare nō potuerūt absenti ceciliano. Quid eos putaſ?

hac angustia rediisset. Quid enim diceret? Quo euaderet iudicii retib⁹ strictus? Et hec retia violenter rumperet: qđ fecit breuiter? ℣ absolute pro nobis? Equidē multa? pene omnia ꝓ nob⁹ sicut gesta indicabant: q̄ iam vsa charitas ꝓponēda lectura est. Sz ℣ loco rogo vos: obsecro p christū vt teneatis: dicat: in ore q̄ habeatis. Nō potuit esse ꝓ nob⁹ breuior? certior iudicii ferri sententia. Quid q̄ dixit: cū ℣ obijcerem⁹: sic nō ḡiudicāt isti ceciliano: quō nec illi ꝓmiano. Et ille defensor illoꝝ: nec causa causę ḡiudicat: nec ꝑsona ꝑsonę. O rep̄sum breue: liquidū: verū. Nō enim sanat qđ dixit: ℣ caiphę similio cū esset pōtifex ꝓphetauit. Nec causa causę ḡiudicat: nec ꝑsona ꝑsonę. Si nec causa causę: nec ꝑsona ꝑsonę ḡiudicat: ergo vnusquisq; sarcinā suā portat. Erat nūce obiciat tibi cecilianū: nō tibi cuiquā bol ℣ ipse obijci terrā? obijciat cecilianū. Nō cū facit: innocentē obijcit innocentī⁹. Protinus gesta indicabūt. Lichdissime purgat⁹ est cecilianus. Sz fac cū nō purgatū: fac criminosū? inuentū. Audi vocem tuā ab orbe terrā?. Nec causa causę: nec ꝑsona ꝑsonę ḡiudicat. Alia hęretica: insanabilis: a fossa: cū in te sententiā dicas: iudicē qđ accusas? Si illū ego corrupi vt iudicaret ꝓ me: te qđ corrupit vt damnares te? Vtinā hec aliq̄s cogitēt: vel vtinam sciēte ꝓsitate cogitēt: ad se redeāt: se interrogēt: se discutiāt: sibi rideant ꝓ veritate: nō timeāt eos qđ⁹ falsitatē diuinissime vendidēt. Ipsos enī timēt offendere: erubescūt vūanę infirmitati: t nō erubescūt inuictissime vitati: Vtiq; hoc timēt ne dicat eis: Quare q̄ nos decepistis? quare nos seduxistis? quare tāta mala? falsa dixistis? Respōdere deberēt si deū timerēt: humanū fuit errare: diabolicū est p̄sositatē in errore manere. Melius qđē erat si nunq̄ errauissemus: ℣ vel qđ sc̄m est faciam⁹: vt errorē aliq̄n emēdemus. Decepim⁹ q̄: decepti eramus: falsa ḡiudicauim⁹: q̄: ḡiudicānd⁹ falsa credidimus. Dicāt suis: sic errauim⁹: sic ab errore recedam⁹. Duces vob fuimus ad foueā: t secuti estis cū duceremus ad foueā: t nō sęmini cū ducimus ad ecclesiā? Posset ista dicere: indignātib⁹ dicerēt: irati dicerēt: aliq̄n t illi ponerēt indignationē: amarēt vel sero vnitatē. Vos ti frēs pacē tes circa illos sim⁹. In feruore sunt t tumore oculi q̄o curamus: nō dico vt curare cessemus: ℣ vt nō insultātib⁹ ad maiores amaritudines ꝓuocemus: rōem leniter reddamus: nō de victoria superbe exultemus. Ser uū est dñi litigare si oportet: apls dicit ℣ mitē esse ad oēs: docibilē: patientē: in modestia corripientē diuersa sentientes: ne forte det illis deus pēnitentiā: t resipiscāt a diaboli laqueis a q̄ captiui tenent⁹ sm ipsius voluntatem. Patienter ergo ferte si sani estis: patienter ferte inquātum sani estis. Nā qn ꝓfecte sanus cū rex iustus sederit in throno? Quis gliabit mūdū se habere cor? Aut qn gliabit mūdū se esse a pcō? Ergo ḡdiu tales sumus: ℣ nob⁹ debemus vt inuicē onera nra portem⁹. Conuersi ad dñm.

1.Timoth.5.

Prouer.20.

Gal.6.

De verbis Apli: Spe salui facti sumus. Spes aūt quę videt nō est spes: Sermo XXIII

Ro.8.

Aut apls dixisse meminit scritas vra fratres charissimi: Spe salui facti sum⁹. Spes aūt inquit q̄ videt nō ē spes. Nō em̄ videt qđ: qđ speratur? Si aūt qđ nō videm⁹ speram⁹: p patientiā expectam⁹. Hic vob exhortationū t psolationū ḡbere mone admonet nos ipe dñs de⁹ nr̄ cui dicit i psalmo: Spes mea es tu: portio mea in terra viuentiū. Ipse inq̄t q̄ spes nra est in terra viuentiū: iubet vt vos alloquamur in hac terra morientiū: vt nō respiciat⁹ q̄ vident: ℣ q̄ nō vident. Quę em̄ vident tpalia sunt: q̄ aūt nō videt eterna. Quia q̄ qđ nō videmus speram⁹: t p patientiā expectam⁹: merito nob i psalmis dicit: Sustine dñm viriliter age: t ꝓfortet cor tuū: t sustine dñm. Abundi enim promissa semper fallunt: dei aūt promissa nunq̄ fallunt. Sz q̄: mūdus qđ pollicet hic videt daturus: id est in hac terra morientiū in q̄ nūc sumus: deus aūt qđ pollicet in terra viuentiū nob⁹ daturus est. Absti fatigāt expectare veracē: t nō erubescāt amare fallacē. De talib⁹ dic scriptura: Ę bis q̄ pdidert sustinentiā: t diuertērūt i vias prauas: cū etiā viriliter agēt⁹ t corde ꝓfortato deū sustinētibus filij sempiterne mortis insultare nō cessant: iactātes suas delitias tpales quę ad tempus obdurant fauces eoꝝ: postea vero amariores sęle inuenūt eas. Dicunt enim nobis: Ubi est quod vobis promittitur post hanc vitam? Quis huc inde reuersus ē? t indicauit vera esse quę creditis? Ecce nos in nostrarum voluptatum facietate lętamur: quia

Psa.14.

2.Cor.4.

Psa.26.

Eccl.2.

qđ videm⁹ speram⁹: vos aũt in labo:nb⁹ cõ
tinctiq; cruciamini: credendo qđ nõ videtis.
Deinde subiungũt qđ cõmemorauit apls:
1.Cor.15. Manducem⁹ t bibam⁹: cras enim moriamur.
Sz videte qđ ipse cauẽdũ monuerit: Corrũ
pũt inqt mores bonos colloqa mala. So-
bru estote iuste: t nolite peccare. Cauete er-
go fratres: ne talib⁹ colloquijs mores ve-
stri corrumpant: euertat spes: eneruet pa-
tientia: t diuertatis in vias prauas. Im-
mo vero mites atq; mãsueti tenete vias re
ctas: quas vos docet dns: de quib⁹ psalm⁹
Ps.24. dicit: Diriget mites in iudicio: docebit mã
B suetos vias suas. Patientiã quipe in labo
rib⁹ bui⁹ vitę sine qua nõ potest custodiri
spes future vitę: nemo põt ꝓpetuo retinere
nisi mitis atq; mãsuet⁹: qui nõ resistit volũ
Matth.11. tati dei: cui⁹ iugũ leue est: t sarcina leuis: ꝑ
credentib⁹ deo et sperãtib⁹ in eũ t diligen-
tib⁹ eum. Ita quipe miteo atq; mãsueti nõ
solũ ꝓsolatiões ei⁹ amabitis: sed etiã flagel
la ei⁹ tanq; boni filij tolerabitis: vt qñ qđ
nõ videtis speratis: p patientiã expectetis.
Sic agite: sic ambulate. In christo eñs am-
Joh.14. bulatis: q̃ dixit: Ego sum via. Quõ in illo
ambulandũ sit discite: nõ solũ ei⁹ verbo: ꝑ
1Jo.2. etiã ei⁹ exemplo. Huic eñ ꝓpuo filio suo
nõ pepercit pater: sed pro nobis oñib⁹ tra
didit illũ: nõ vtiq; nolentẽ: neq; recusantẽ:
sed pariter volentẽ: qz vna est voluntas pa
tris t filij sm̃ equalitatẽ formę dei: in qua
Phil.2. cũ esset nõ rapinã arbitrat⁹ est esse equalis
deo t singulariter obedientẽ: sm̃ qđ semet-
Eph.5. ipsum euacuauit formã serui accipiẽs. Nã
ipse dilexit nos: t tradidit semetipsum ꝓ:o
nobis oblationẽ t hostiã deo in odorẽ sua-
uitatis. Sic ꝙ pater ꝓpio filio nõ pepercit:
sed pro nobis oñib⁹ tradidit eũ: vt t ipse
fili⁹ traderet semetipsum pro nobis. Tradi
tus est ergo excelsus: p quẽ facta sunt oia:
Ps.21. Tradit⁹ ꝓpter formã serui in ꝓprobriũ ho
minũ t obiectionẽ plebis: in ꝓtumelias: in
flagella: in mortẽ crucis. Docuit ergo nos
exemplo passiõis: cũ quanta patiẽtia in il-
lo ambulem⁹: t firmauit nos exemplo suę
resurrectiõis: quid ab illo patiẽter sperare
debeam⁹. Si eñ qđ nõ videmus speram⁹:
p patientiã expectam⁹. Quod nõ videm⁹
quidẽ: speram⁹: sed corp⁹ sumus illius capi
tis in quo tã perfectũ est qđ speram⁹. De il
Col.1. lo eñ scriptũ est: q ipse ẽ caput corpis ecclę
się: primogenit⁹: ipse primatũ tenẽs. Et de
nobis scriptũ est: Vos aũt estis corp⁹ chri- 1.Cor.
sti t mẽbra. Si aũt qđ nõ videm⁹ speram⁹:
p patientiã expectam⁹ securi: qñ q̃ resurre-
xit caput nostrũ est: seruat spem nostrã. Et
qz primũq; resurgeret: flagellatũ ẽ caput no-
strũ: firmauit patientiã nostrã. Scriptũ est
enim: Quẽ enim diligit dns corripit: flagellat Deu.3
aũt omnẽ filiũ quẽ recipit. Non itaq; in fla
gello deficiam⁹: vt in resurrectiõe gaudea-
mus. Ita eñ verę ẽ: q flagellat omnẽ filiũ
quẽ recipit: vt nec vnico suo pepercit: ꝑ ꝙ Ro.8.
nobis oib⁹ tradiderit eũ. Intuiteo ꝙ eũ q̃
sine peti merito flagellat⁹ est: q̃ mortu⁹ est Ro.4.
ꝓpter delicta nostra t resurrexit ꝓpter
iustificationẽ nostrã: nõ timeam⁹ ne abiici-
amur flagellati: sed potius ꝓfidam⁹ qz reci
piemur iustificati. Quia eñ nõdum vene-
rit nostri gaudij plenitudo: nec modo tñ si-
ne gaudio relicti sum⁹: qz spe salui facti su-
mus: Ideo t ipe apls q̃ ait: Si qđ nõ vide- Ro.8.
mus speram⁹: p patiẽtiã expectam⁹: Dicit
alio loco. Spe gaudẽtes: in tribulatiõe pa Ro.12.
tientes. Habẽtes ergo talẽ spem: multa fi- L
ducia vtamur: t sermo noster in gra ꝓdit⁹ Col.4.
sit sale: vt sciam⁹ quẽadmodũ oporteat vni
cuiq; respõdere. Dicendũ est enim eis q̃ cum
perdidissent vel nunq; suscepissent sustinẽ-
tiã: nobis sustinẽtibus dim: qz qđ nõ vide
mus sperãteo p patientiã expectam⁹: etiã
insultare audẽt: cum imitari deberẽt: Ubi
sunt delitię vestrę: ꝓpter quas ambulatis
p vias prauas? Non dicam⁹ vbi erũt: cum
hęc vita trãsierit: sed modo vbi sunt? Cum
hesternũ diẽ hodiern⁹ abstulerit: t hodier-
nũ crastin⁹ ablatur⁹ sit: quid eor quę deligi
tio nõ trãscurrit t trãsuolauit? Quid nõ fu-
git pene anteq; capit: cũ et ipso hodierno
die nulla possit vel bona retineri? Ita enim
scõa excludit a tertia: sicut prima exclusa ẽ
a scõa: ipsi⁹ horę vnius q̃ ꝓsens videt: ni
hil est q̃sens: oẽs enim ptes eius t oia momẽ
ta fugitiua sunt. Propter qđ peccat hõ: si
nõ cęcat? Cũ peccat vel cũ peccaret attenden-
dat: poterat videre qz voluptas transitura
sine prudentia desideratur: vel cũ trãsierit:
cum pœnitentia cogitatur. Vos irridetis
quia speramus ęterna quę non videmus:
cum vos eis quę videntur temporalibus
subditi: nescitis qualis vobis dies crastina
illucescat. Quem sępe bonum speran-
tes malum inuenitis: nec si bonus fuerit:
cum ne fugiat tenere poteritis. Vos irri-

detis qz speramus eterna: quę cū venerint nō transibūt: qz nec ipsa veniūt: sed semp manēt: nos aūt ad illa veniemus: cum per viā vnicam ista quę transeūt transierim⁹. A vobis vero temporalia nec sperari aliqñ desinunt: z tñ crebro sperata vos fallunt: nec cessant vos inflāmare ventura: eorum pere venētia: torquere transeuntia. Rōne ipsa sunt quę perpita inardescunt: adepta vilescunt: amissa vanescunt? Timur eis z nos fm peregrinatiōis nostrę necessitatē: sed nō in eis gaudia nostra figimus: ne il/
15.7. lis labentibus subruamur. Timur enim hoc mūdo tanq̄ nō vtentes: vt veniamus ad eum qui fecit hunc mundū: z in eo ma/
D neamus: eius eternitate perfructes. Quid est aūt qđ dicitis: quia huc inde venit: z qđ
6.11. apud inferos gerat quis hominibus indi/
Io.4. cauit? Et hinc vobis os clausit qui mortuū quarto die resuscitauit: z vltra nō moritur nis die tertio resurrexit: et anteq̄ moterer qualis vita monēter excipiat tanq̄ ille quē
Luc.16. nihil lateret et in paupere quiescente: et in diuite ardente narrauit. Sed illi ista nō credūt: qui dicūt: Quis huc inde reuersus ē? Credituros se volunt videri: si quis parens
Ro.17. tum suoz reuisisceret. Sed maledictus hō qui spem suā ponit in hoīe. Ideo ergo deº hō factus: moꝝ z resurgere voluit: vt et qđ futurū esset homini in dominus carne ostēderet: z deo tñ nō homini crederet. Et certe ecclesia fideliū toto orbe diffusa: iā ante oculos eoz est. Legāt eam ante tot secula
Ro.4. vni domini promissam: q̄ spra spem in spē credidit: vt fieret pater multaz gēnū. Cū ergo vni abraz credenti promissum ē: iam videmus impletū: z qđ vniuerso orbi promittit credēti: desperamus esse ventura? Cant nunc z dicāt: Edamus⁹ z bibam⁹: cras enim moriemur. Illi se adhuc cras dicunt morituros: veritas aūt illos iam cū ista dicant inuenit mortuos. Vos aūt fratres: si liz resurrectōis: ciues sanctoz angelorz: dei hęredes z xpi cohęres: cauete imitari eos qui cras sperādo moriunt: z hodie bibēdo
Ier.15. sepeliunt: ꝑ sicut dicit idem apls: Ne corrumpant vestros mores bonos colloquia mala: Sobrii estote iusti et nolite peccare: ambulantes angustā: ꝑ certā viā ducentē ad altitudinē vitę: festinate: quę mater nostra eterna ē: fiducialissime sperate qđ nō videtis: patienter expectate qđ nōdum habetis: quia veracem promissorē christū fidelissime retinetis.

Deverbis Apli: Videte quomō caute ambuletis: nōvt insipientes sed vt sapientes: Sermo XXIIII Eph.5.

Postolū cum legerek audiētis: imo B
oēs audiuimus dicentē nobis: Videte quō caute ambulet: nō vt insipiētes ꝑ vt sapiētes: redimentes tps: qm dies mali sunt. Dies malos fratres quę res facūt: malicia z miseria. Per maliciā hoim z miseriā ducūt dies mali. Eteroz dies isti ętū getnet ad spacia horaz ordinati sunt: Ducūt vices: agūt tpa: orit sol: occidit sol: trāseūt tpa. Cui molesta sūt tpa: si hoies sibi non sint molesti? Ergo dies malos sicut dixi duę res facūt: miseria hoim z malicia hoim. Sed miseria hoim cōmunis ē: nō debet malicia esse cōmunis. Et q̄ ex̄ lapsus Gen.3.
est adā z de paradiso expulsus: nunq̄ fuerunt dies nisi mali. Ihos pueros q̄ nascantur interrogem⁹: quare a ploratu incipiūt q̄ z ridere possunt. Nascit z statim plorat: post nescio quot dies ridet. Cū plorabat nascens: prophęta suę calamitatis erat: lachrymę eius testes miserię. Rondū loquit: z iā prophętat. Quid prophętat? In labore se venturū vel in timore: z si bene viuerit z iustus fuerit: certe in medijs positus tentatiōib⁹ sp timebit. Quid ait apls? Oēs 2.Timoth.3.
qui volūt in christo pie viuere: psecutionē patiunt. Ecce qz dies mali sunt: sine psecutione viuere hic iusti nō possunt. Qui inter malos viuūt: psecutionē patiunt. Oēs mali psequunt bonos: si nō ferro z lapidib⁹: sed vita z moꝛib⁹. Rursūd aliquos sanctū loth 2.Petri.2.
psequebat in sodomis? Nemo illi molest⁹ erat: z tñ inter impios viuebat: z inter imūdos: superbos: blasphemos psecutionē patiebat: nō vapulādo: sed malos videndo. Audisq̄ me audis: ꝑ nōdū vnus in christo pie incipe in christo pie viuere: z ꝓbas qđ dico. Denicq̄ apls cū cōmemoraret picula 2.Cor.11.
sua: Periculis inqt in mari: piculis i flumi/
nib⁹: piculis in deserto: piculis i latronib⁹: piculis i falsis fratrib⁹. Cętera picula quiescere pāt: picula a falsis fratrib⁹ vsq̄ in finē seculi nō nocent. Redimam⁹ tps: qm dies mali sunt. Expectatis a me forte scire: qđ ē tps redimere. Dicur⁹ tū qđ pauci audiūt: pauci ferūt: pauci aggrediunt: pauci agūt: tñ dicā: qm ipse pauci q̄ me audituri sūt inē

malos viuit. Redimere tps ē: qñ aliqs ti
bi infert litē: perde aliqd vt deo vaces: nō
lintbus perde. Ergo ex eo qō perdes preciū
ē temporis. Certe qñ pro tuis necessitatib⁹
pedis ad publicū: das nūmos: emis tibi
panē: aut vinū: aut oleū: aut lignū: aut ali
quā supellectilē: das ⁊ accipis: aliqd amit
tis: aliquid acquiris: hoc est emere. Nam si
nihil amittas ⁊ habeas qō non habebas:
aut inueniſti: aut donatū accepiſti: aut hę
reditate acquiſiſti. Quando autē aliquid
amittis vt aliqd habeas: tūc emis: qō emis:
qō habes emptū est: qō amittis preciū est.
Quō ergo perdis nūmos vt emas tibi ali
quid: sic perde nūmos vt emas tibi quietē.
Ecce hoc ē temp⁹ redimere. Prouerbiū na
tum ē punicū: qō quidē latine vobis dicā:
qz punice nō ostes nostis. Punicū ēn pro
uerbiū est antiquū. Nummū quęrit pesti
lentia: duos illi da ⁊ vt ducat se. Nunquid
nō hoc ꝓuerbiū de euāgelio videt natū?
Nam quid aliud dixit deus: ḡ redimen
Matth.5. tes tempus qñ ait: Si quis vult in iudicio
tecū ꝓtendere: ⁊ tunicā tuā tollere: dimitte
ei ⁊ pallū? In iudicio vult tecū ꝓtendere ⁊
tunicā tuam tollere: auocare te habet liti
bus a deo tuo: nō habebis quietū cor: non
habebis tranquillū animū: euerteris cogi
tatiōibus tuis: irritaris aduersus eum ad
uersariū tuū: Ecce temp⁹ perdidiſti. Quā
to ergo melius ē vt nummū amittas ⁊ tem
pus redimas? Fratres mei in causis et ne
gocijs vestris: qñ ad nos iudicāda veniūt:
si homini christiano dico vt pro tempore re
dimēdo perdat aliquid sibi: quanto maio
re cura ⁊ fiducia debeo dicere vt reddat alie
num? Ambos ēn christianos audio. Jam
ille calumniosus qui vult alteri facere cau
sam ⁊ tollere ab illo: vel pro ꝓpositiōe gau
det ad ista verba: Apls dixit: Redimētes
tempus qñ dies mali sunt. Facio ergo ca
lumniā christiano illi: velit nolit: dat mihi
aliquid vt tempus redimat: qz aplm audi
uit. Dic mihi: Si illi dicturus sum: perde
aliquid vt sis ociosus: vbi nō sum dictur⁹
calumniose: perdite: filii diaboli quare res
alienas auferre molimini? Causā nō habes:
⁊ calumnia plenus es. Si ergo illi dixero: il
li da aliquid vt recedat a calumnia: tu vbi
eris qui habebas de calumnia pecuniā? Il
le qui propter vitandā calumniā tempus a
te redimit: hic tolerat dies malos: tu autē
q̄ de calumnijs pasceris: hic habebis dies
malos: ⁊ post illos habituros es in die iu
dicij peiores. Sed hoc forte rides: qz pecu
niam rapis. Ride ride ⁊ cōtemne: ego ero
gem: veniet qui exigat.

De verbis sancti Luce in actib⁹ apostolorum: Nemo quicq̄ ex eo qō possidebat: suum ꝓpriū esse dicebat: Sermo XXV

Act.

LEgimus in libro qui aplor⁹ actib⁹ ascribit: tantā sub memorat⁹ viris
deuotionē plebis fuisse: ita populi
christiani floruisse primitias: vt post acce
ptā fidem nemo domū propriā sibi defen
deret: ⁊ nemo suū aliquid vendicaret: sed
iure fraternitatis essent illis cuncta cōmu
nia: scilicet vt qui eodē ꝓsortio religiōis te
nebant: eodē ꝓsortio fruerent ⁊ vitę: hoc ē
vt quibus erat vna fides: esset vna substā
tia: quid⁹ erat cōmunis christus: cōmunis
esset ⁊ sumptus. Nefas ēn putabant reli
giosi viri eū sibi participē nō asscire in sub
stantia: qui particeps erat in gra: atq̄ ideo
charitate fraternitatis ola cōmuniter vte
bantur: nisi q̄ maior ē fraternitas christi q̄
sanguinis. Sanguinis ēn fraternitas simi
litudinē tm̄odo corporis refert: christi aūt
fraternitas vnanimitatē cordis aliq̄s de
monstrat: sicut scriptū est: Erat aūt credē
tiū cor atq̄ aīa vna. Vere ergo frater ille ē:
qui tam corpore q̄ vnanimitate german⁹
est: verus inq̄ frater est: cui⁹ idē spūs ⁊ vo
luntas in fratre est. Melior ergo ē sicut di
xi fraternitate sanguis christi fraternitas:
qñ illa iterdū sibi inimica ē: xpi aūt frater
nitas sine intermissiōe pacifica est. Illa in
ter se cōmunia cum ęmulatiōe diuidit: hęc
etiam cum gratulatione communicat. Illa
in ꝓsortio sępe despicit germanos: hęc as
sumit frequēter alienum. Tanta ergo sicut
dixi illo in tempore christianę plebis deuo
tio fuit: vt nemo domū suā diceret: nemo
propriū aliquid vendicaret: sicut ait sanct⁹
lucas dicēs: Nemo quicq̄ ex eo qō posside
bat suū propriū esse dicebat. Non ēn inq̄
erat quisq̄ egēs inter ipsos. Beata igitur
plebs quę dum plures in christo habet di
uites: nullū in sęculo habet indigentē: ⁊ q̄
dum ęternas cogitat diuitias: a fratribus
temporalē repulit paupertatē. Vendebāt
ēn: sicut ait scriptura: ꝑdia ⁊ domos suas:
⁊ precia venditor⁹ ante pedes aplor⁹ pone-

bant: vt erogaretur prout cuiq; opus erat. Videre sanctoꝝ viroꝝ fidem: quēadmodum ꝓpter christum toto se expoliabāt patrimonio: ꝛ nihil sibi relinqui faciebāt: nō esū verebant ne esuriēt ipsi: dum timebāt ne alū esuriret. Hoc igit ō aplūs fuit plebis
D uocatio. Modo quid simile reperim⁹? Et certe christus in nobis: id est quidem christus in nobis: sed nō idem animus in nobis. Eadē plebis fides: sed nō in plebe est ipsa largitio. Ita alter de alterius inopia
2.Cor.11. nō cogitat: vt illud sit qđ dicat aplūs: Alius quidem esurit: alius ebrius est: sed etiā diripiunt aliena: nō solum inquā colligentes pecunias suas ad pedes aplōꝝ nō deferūt: sed etiā ꝓfugientes fratres suos pertrahūt a pedibus sacerdotum. Hunc est illud tem
Mach.3 puus: qđ describit beatus aplūs dicens: In
10.24. nouissimis diebꝰ abundabit iniquitas multoꝝ: ꝛ refrigescet charitas. Modo abūdat auaricia ꝛ iniqtas: quę ante largitatis bonitate cessabāt: ꝛ refrigescat charitas fraternitatis: quę primus christi amore feruebat. Tanta esū sub aplis fraternitatis dilectio fuit: vt nunc in ꝓuentu suo nō inuenirēt indigētia: Tanta autē modo christianitatis dissimulatio est: vt in cętu nostro vix inueniās locupletē: locupletē aūt nō tam facultatibus dico vix inueniri sed operibꝰ. Aut
1.Tim.6. esū aplūs: Diuites sint in bonis operibus. Locupletem eū in ecclesia intelligi voluit: qui diues in christo est. Nam ꝛ ibi quod ait sub aplis neminem indigentem fuisse ostendit vtiq; tota eos gra fuisse fidei pręditos: vt ossa cęlestium diuitiaꝝ abundauerint largitate. Raro igit hoc tempore inuenimus in christiano populo locupletē: ꝛ si pleriq; in domibus auro sint diuites: tñ in ecclesia sunt mendici. Dum esū circa pauperes nō pio eo qđ prualent operanꝰ: nec hoc est gratum quod offerunt: nec illud est
Gen.4. satiabile quod reseruāt. Dicat dns ad Cain cum offerret munera: Si aūt recte offeras: recte aūt nō diuidas: peccasti: Sic ꝛ tu christiane nō recte diuidis: q̄ dū tāto auro tuo maiorē partem māmonę seruas q̄ deo largi-
Act.5. tio. Sic nāq; ananias in actibꝰ aplōrū: dū putat se recte offerre: ꝛ nō recte diuidit: pecuniā quā obtulit pdidit: ꝛ quā domi seruauit amisit: pecuniā inq̄ parit pdidit ꝛ salutē. Dū esū ex eo qđ ꝓmiserat ꝓē subtraxit: sacrilegū simul ꝓdemnat ꝛ fraudis. Sacrilegū: qđ deū in pollicitatiōe fefellerit. Fraudis: quod integris muneribꝰ portionē quandā putauerit subtrahendā. Aut esū aplūs petrus: Non es mentīr⁹ Act.5.
hominibꝰ sed deo. Si ergo fratres ananiam pdēnat: q̄ nō totū vendit qđ de suo ipse ꝓmiserat: quid censemus de eo qui nō vult reddere quod alius repromisit? Videte ergo ꝛ vos fratres quid promiseritis deo: cā primū fidei grām percepistis. Ecce abūdāt in ciuitate nostra hospites: facite quod pollicti estis: ne dicat ꝛ vobis qđ ananię dictū est: Non mentiti estis hoīb⁹ sed deo.

¶De verbis sancti Lucę in actibꝰ apostolorum: Petrus ꝛ Iohannes Act.3.
ascendebat in templū: Ser¶XXVI

POst resurrectionē christi: quoꝝ operum patrocinio pędicatio apostolorū muniat: lectio quā audistis ex posuit. Ascendentes inquit petrus ꝛ Iohā Act.3.
neo in templū: Adueniā sermoni: id est ꝙdicatiōi ingressum: per signa prępararunt. Pręcedere quippe stupor debuit: vt mirādę rei expositio sequeret. Fulgor ergo signoꝝ populoꝝ corda pcussit. Nam erat quidā a natiuitate sua claud⁹ q̄ portabat manib⁹: Et mendicabat inquit ad speciosam portā templi. Qui cum ingredientes vidisset apostolos: elemosynā ex more poscebat. Sed cū in eū ꝓtuissent intuitū: nihil ille claudus vltra notū solamen operiēs: credidit affluituram vilem de apostoloꝝ manib⁹ largitatem. Sed petrus apostolus ait ad eū: Intēde in nos. Quoo cū respexisset: Argē tum inquit ꝛ aurū nō est mihi: quod aūt habeo hoc tibi do: In nomine iesu christi nazareni surge ꝛ ambula. Verboꝝ ipsoꝝ ordinē debem⁹ diligenter exponere. Neq; eā pertinebat ad rem: cum virtutū diuinę sequerenr: vt census pauperies narraret: nisi ipsam virtutē voluisset aplūs cum sui attestatiōe pferre. Ne esū miraremis possessorem virtutū: ante pfessus est abrenunciatorē diuitiaꝝ. Juste nāq; sequebat vt largiret signa: qui opes ꝓtempserat. Quid hac paupertate ditius? Quid hac virtute pauperius? Testimoniū ergo virtutis secutura est pfessio paupertatis. Unde aplūs loquebat: Tanq̄ nihil habentes: ꝛ oīa possidē- 2.Cor.6.
tes. Quid igit hac paupertate ditius: argēum ꝛ aurū nō habeo? Sed quid habet qui

Pō.11. argētum nō habet? Eloquiū vehemēs: eloquium igne purgatū. Qui aurum nō habet: fidem habet. Videamus quid amplius consecer: aurum quod ita est in abscondito vt illud videatur, quidē hominibus natura damnasse: nec exposuisse in rem successurā oculis cupidoꝝ: atq; vt adiuuarek pauptas: difficultate parādarum diuitiaꝝ cum labore fecit quęri: qō noluerat inueniri. Ergo videam⁹ qui aurū nō habet: quid habet. Fidē habet: virtutē habet. Expēdamus qō dixim⁹: quid amplius consecet. Aurum qō erumna pquirit: qō auaricia cupit: qō sollicitudo custodit: aurum materia laboꝝ: piculosa res possidētium: aurū enervatio virtutū: aurum malus dñs: pditor seruus. Ergo qui aurū nō habet: quid habet? Fidē habet. Videamus vt dixim⁹: qd amplius consecet. Aurum qō nemo tutum habet: nisi qui semp absondit? Aurum qō in pniciē dñi fulget? Aurum qō p tenebras quęrit: p tenebras custodit? Aurum cuius inquisitio dānatos habet: cuius amor Judam facit: t ne alicui sit nomē ignotum: de apło proditorē? Aurū qō apud auarū animū pferet christo? In cui⁹ appetitu ꝓgrua magister gētium auctoritate detonuit dicens: Auaricia quę ē idoloꝝ seruit⁹. Quid ḡ amplius refulget: aurum qō sordidius dominus habet: aurum qō amplius cruciat: apud quē largius fuerit: aurum qō amāti se nihil de sua possessiōe pmittit: refundēs ei reatum suum: cui vsum suum negat gratuis accusatio: erumnosa possessio? Hec tā cum hęc dicimus: dei creatura damnatur: ſ quoniā obęcata prudētia hominū id in magnū pretium receptum ē: iam in infamiam rei redundat: quicquid de mala cupiditate suscipit. Jdeo ḡ res illa vituperat: vt auaricia cōtemnek. Ęterum dominus ait Aggeo. 2. p prophetā: Aurum t argētum meū est. At si p se mala res esset: dei esse nō posset. Verum prębet materiā misericordię apud bonos animos: t nouo genere: tunc magis ꝓ deest quādo cōtemnit: vt ipsa sua conditiōe testet: quia mala ē rei huius possessio: cui⁹ abdicatio fructuosa ē. Prębet ḡ materiam Pō.111. subueniēdi. Dispersit dedit pauperibus: iustitia eius manet in ęternum. Vis ḡ nosse quoniā iusti iudicis res sint aurum t argētum? Auarus inde totquek: inde misericors adiuuak. Exerceatur ḡ rei cōtemptus: p cōtemptum vtilis. Ad possessionē eius non omnes idonei: ad cōtemptum eius omnes idonei. Nemo ḡ non pōt inter eos reputari qui dispersernnt tribuerūtq; pauperibus: iustitia eorum manet in ęternū: Nemo nō inter eos reputari pōt: qui bene voluerit ꝓ fugatium rerū despectū placere deo. Magnę felicitatis ē conditio christianoꝝ: quibus claritudo regni in pauptate posita est. Possidere qō cum labore requirit: paucoꝝ est: cōtemnere quod cum fructu cōtemnas omniū est. Felicitas ḡ magna christianoꝝ: quibus datum ē vt pauptate faciant pretium regni ęlorū. Non tibi displiceat paupertas tua: nihil ea potest ditius inueniri. Dis nosse q̄ locupleo sit? Ęlā emit. Quibus thesaurus cōferri possit: quod videm⁹ pauptari indultū? Vt ad regnū ęlorū veniret diues: possessiōe sua obtinere possit: nunc obtinet vt cōtemptu pueniat. Multo ḡ pius fulget fideo q̄ aurum: aurum latebris tenebrescit animū: fides igenito splē dore cōspicuat. Aurum tuto prodi nō prodest: fides bono publico semp fulget: dignitatē fidei fiducia ipsa testat. Aurum nō inter cōueniēteo tutum est: fides etiam inter pugnantes secura ē. Quid ḡ donauit apls paup censu: diues fide: lectiōis ordo proloquitur. Aurum t argētum nō est mihi. Qz pro his quid habet? Quod habeo: hoc tibi do. In nomine iesu christi surge t ambula. De effectibus: precia rerum estimenk. Qui L aurum donabāt: implebāt paupis ventrē: maiuo onus pedibus debilibus futurum: solabank infirmitatē: sanitatē reddere non valebāt. Jlle autē qui aurum nō possidet: sanitatē dedit. Deo diues est: inops auri. Aurum t argētum nō habeo. Jdeo igitur Act.iii tantas virtutum opes pręstulit. Quod habeo hoc tibi do: In nomine iesu christi surge t ambula. Hoc plane nō in marsupio: ſ in animo tenebatur. Quid ei dedit? In nomine iesu christi surge t ambula. Pauperē hominē expauit infirmitas: equa lege t eq̄ potētia reges captiuosq; cōstringēs. Non potuit sustinere iussionē paupis regib⁹ dominans. Parum ē qō infirmitatē nominauit: Paupis imperium: etiā natura nō pstulit. Jlle etiā claudus erat ex vtero matris suę. Debilitas itaq; quā ei inuexerat natiuitas: vi paupis iubētis exclusa est. Quod pfecto nō fieret: nisi paup apło plen⁹ esset

illo deo qui ē auctor naturę. Nihil ḡ hac diuino pauptate. Quid donat qui ea nō habet? Virtutes largitur: ⁊ gratis confert. Quid enim pōt? In nomine iesu christi surge ⁊ ambula. Obedictię subditur: quod ex necessitate veniebat. Dicit domi: Surge: quod semp optabat: ⁊ quoniam naturalibus vinculis impeditus erat: non poterat qō volebat. Nunc autē tanta facilitate insensibilia seruiūt: vt ad nutum subditis illa pedum infirmitas anolaret. Surge ⁊ ambula. Et surrexit inquit continuo ⁊ stetit. Actu. 4. Animo imperat: ⁊ pedes seruiunt. Exiliēt inquit ppheta: tanqȝ vituli de vinculis laPsal. 3. rati. Et ꝓsolidatę sunt bases pedum eius. Quāta velocitate res agak attēdite. Vix aures debilis sermo intrauerat iubentis: ⁊ cōtinuo vis sanitatis irrupit: ⁊ exclusa infirmitate vsui mēbra reddunk. Testimoniū velocis resurrectiōis est: velocitas ex debi1. Cor. 15. litate surgētis. In momēto: in ictu oculi: in nouissima tuba. Canet enim tuba ⁊ mortui resurgēt: ⁊ nos immutabimur. Futura metire de factis. In quanto momēto motui exciterik: debilibus a natura crede vestiEsai. 3. gia. Surrexit. Cōsolidatę sunt inquit bases pedum eius. Parum erat qō dicebatur in vsum claudus rediisse: virtus ei cum sanitate restituik. Nō ens dixit: Restituta sunt: sed cōsolidatę sunt bases. Tam abundantē recipiunt sanitatē: vt ferant laborē. Exiliens inquit ambulabat. Saltus frequēter etiā sanis grauis est. Non senserunt illi pedes pigra remedia: nec velut vinguenti modo lita vestigia reuocāk: ad momētum via medicinę irrumpētis ostenditur: signak ęg fuga infirmitatis exclusę. Sic exilit qui sanatur a paupere. Sanatur ḡ ab apīo caro: hoc ipso indicans quid a deo suo cōditore mereatur. Conuicank itaqȝ signis oībus manichęi: cuncta salutis genera quę carni detulerunt testimoniū bonę naturę sunt. Digna ens diuino ope cōprobantur: quę non credunk indigna beneficiis. Momē auctoris sui mēbra cognoscant: cum eis dicitur: In nomie iesu surge ⁊ ambula. Si esset caro a diabolo: nomen christi formidare potuisset. Obsequium sanatorū: testimoniū pditoris est. In nomine iesu christi surge ⁊ ambula. Innulerat natura debilitatē: ad ipsam quodāmodo inuocati nominis auctoritas destinatur. Cognoscit qui iussit: obsequikqȝ suo domino: refragatur cōtrario. Si caro a diabolo est: expugnanda est a christi discipulis nō curanda. Si rationē interroges: obligandum est quicquid inimicum est. Nolo hoc solum cogitatiōi credas: diuina ad hunc sensum succurrat auctoritas. Dominus ait in euāgelio: Nemo Matth. 12. ingreditur in domū fortis vt vasa eius diripiat: nisi prius alligauerit fortez. In fatis ergo erat operibus diabolus alligandus: nunc autē non colligatur diabolus sed honoratur: si res eius per signa curatur. Cuius beneficij debitor christus carni est: si qō posse in eius salute monstrauit. Non esset materia loquēdi: nisi testimoniū misericordię caro curata fecisset. Suffragatur prędicationi christi caro: in ipsa est administratio signoriū. Claudus surgit: vt apostoli loquank. Diximus quoniā si bonus deus opus caro non esset: ille claudus nō erat in pedibus sanandus: sed in brachijs colligādus. Hunc aūt surgit claud⁹: vt apostoli loquātur: ptęitoręȝ fit prędicatōis. Vt christi euāgelium sonet: claudus exilit. Impudenter apostoli fecerūt: si dei eorū opus caro non esset: nūc aūt qm id dicere sacrilegiū est: nō facūt apli ipudēter. Caro igit opus dei ē: cum formak opus dei est: cū cōditur opus dei est: cū ꝓducit dei opus est: cū regenerat opus dei est: cum signak opus dei est, cum curak opus dei est. Quid debet diabolo: totiēs opus dei? Irrideank ergo manichęi: ⁊ propter bonorem dei carnis natura laudetur: atq; oīe vitium in voluntatem ponatur. Spes emendatiōis hominibus suggeratur: vt se intelligant nō carnis necessitate: sed tantum voluntatis prauitate delinquere. Nos aūt carnem diuino asscribimus operi: quā videmus in christi resurrectiōe diuini cōsortij gloriam cōsecutam: quam a christo suo cōditore suscepit: qui vivit ⁊ regnat in sęcula sęculoȝ.

¶ De verbis beati Petri: Audiuimus vocem delata de ęlo: hic est filius meus dilectus: Et habemus certiorem ꝓpheticum sermonem: 2. Petri. 1.

Sermo XXVII

Vitium bone vitę cui vita etiā eterna debetur: recta fides est. Est aūt fides credere qō nōdum video: cuius fidei merces est videre qō credis. Tempore igitur fidei tanqȝ tempore sēmētis: nō

deficiamus: ⁊ vsq; in finē non deficiamus: sed pfeueremus donec qō seminauim⁹ metamus. Cum esī auersum esset genus humanū a deo ⁊ iaceret in delictis suis: sicut creatore opus habebamus vt essemus: sic saluatore vt reuiuisceremus. Justus damnauit hominē: misericors deus liberat hominē. Deus israel ipse dabit virtutē ⁊ fortitudinem plebi suę benedictus deus. Sed accipiunt credētes: nō accipiunt cōtemnentes. Nec de ipsa fide tamē ita gliandum est quasi aliquid nos possimus. Nō enī fides nihil est: sed magnū aliquid: quā si habes pfecto accepisti. Quid esī habes qō nō accepisti? Videte charissimi: vnde dño deo gratias agatis ne in aliq̄ dono eius ingrati maneatis: ⁊ ppter hoc qō ingrati estis: qō accepistis perdatis. Quo fidei explicari a me nullatenus pōt: sed a fidelibus cogitari pōt. Potes si ex aliqua pte vt dignū est cogitet: quis digne cogitet q̄ multis donis dei ipsi⁹ pferat? Et si minora dei dona in nobis debemus agnoscere: quātomagis illud quod ea superat debemus agnoscere? A deo debemus esse quod sumus? Quia nō nihil sumus: a quo nisi a deo habemus? Sed sunt ⁊ ligna: sunt ⁊ lapides: a q̄ nisi a deo? Hoc g̃ quid plus? Nō viuunt ligna ⁊ lapides: nos aūt viuimus. Sed ad hoc nobis idipsum viuere: cum arboribus frutectisq; cōmune est. Dicunt enī ⁊ vites viuere. Nam si nō viuerēt: nō scriptū esset: Occidit in grandine vineas eo⁹. Viuit cū viret: arescit cum moritur. Sz vita ista nō habet sensum. Quid nos amplius sentim⁹? Quinq; pertitus corpis notus est sensus: Videmus: audimus: olfacimus: gustam⁹: tactu etiā per totum corpus nr̄m mollia ⁊ iudicam⁹ ⁊ dura: aspera ⁊ lenia: calida ⁊ frigida. Est enī in nobis sensus quinq; pertitus: sed hunc habent ⁊ bestię. Habemus g̃ aliquid ampli⁹ nos. Et ista tū quę enumerauimus fratres mei: si cōsideremus in nobis: quantā de his gratiarū actionē: quantam creatori laudē debemus? Sed tū amplius quid habemus? Mentē: rationē: cōsilium: qō nō habent bestię: nō habent volucres: nō habent pisces: in eo facti sumus ad imaginē dei. Denię vbi scriptura narrat: q̄ facti sumus: ibi subiungit vt nos pecoribus nō solū anteponat: sed ⁊ pponat: id est vt ea nobis subiecta sint. Faciamus inquit hominē ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā: ⁊ habeat potestatē piscium mario ⁊ volatiliū cęli: ⁊ omniū pecor̄ ⁊ serpentiū q̄ repunt sup terram. Unde habeat ptātem? Propter imaginē dei. Unde quibusdā dicitur increpando: Nolite esse sicut equus ⁊ mulus in quibus nō est intellectus. Sed aliud est intellectus: aliud ratio. Nam rationē habemus: ⁊ anteq̄ intelligamus: sed intelligere nō valemus nisi rōnem habeamus. Est g̃ animal rōnis capax. Uerū melius ⁊ citius dicā: animal rōnale cui natura inest rōnalis: ⁊ anq̄ intelligat iam rōnem habet. Nā ideo vult intelligere: q̄ rōnem pręcedit. Hoc g̃ vnde bestias antecedimus maxime in nobis excolere debem⁹ ⁊ resculpere quodāmō ⁊ reformare. Sed quis poterit: nisi sit artifex q̄ formauit? Imaginē i nobis dei reformare possumus? Habemus g̃ vt cuncta breuiter reteramus: ipsum esse cū lignis ⁊ lapidibus: viuere cū arboribus: sentire cū bestijs: intelligere cum angelis. Dīgudicamus g̃ oculis colores: auribus sonores: naribus odores: gustu sapores: tactu calores: intellectu mores. Intellige. Omnis bō vult intelligere: nemo ē q̄ nolit. Credere nō oēs volunt. Dicit mihi bō: Intelligā vt credā: Rādeo: crede vt intelligas. Cum g̃ nata inter nos sit cōtrouersia talis quodāmō vt ille mihi dicat: intelligā vt credam: Ego ei respōdeam: imo crede vt intelligas. Cum hac cōtrouersia veniamus ad iudicem: neuter nr̄m pręsumat p̄ sua parte sententiā. Quem iudicē inuenturi sumus? Discussis oīb⁹ hominibus nescio vtrū meliorē iudicē inuenire possim⁹: q̄ hoiem p quē loquit deus. Nō eamus g̃ in hac re ⁊ in hac ꝯtrouersia ad litteras sęculares: nō inter nos iudicet poeta sī ꝓpheta. Beatus apl̄s petrus cū duobus alijs christi dñi discipulis iacobo ⁊ iohāne in mōte cum ipso dño ꝓstitutus: audiuit vocē delatā de cęlo: Hic est filius meus dilectus in q̄ mihi bene cōplacui: ipsum audite. Hō cōmēdās memoratus apl̄s in epla sua dixit: Hanc vocē audiuimus de cęlo delatam: cum essemus cū illo in mōte sancto. Et cū dixisset: Hanc vocē nos audiuim⁹ de cęlo delatā: subiunxit atq; ait: Et habemus certiorē ꝓphetică sermonē. Sonuit illa vox de cęlo: certior ē ꝓphetica sermo. Attēdite charissimi adiuuet dño ⁊ voluntatē meā ⁊ expectationē

Ps. 67.

Ps. 31.

Matth.

2. Petri

Ps. 77.

Gen. 1.

B

L

vestrā: vt dicam qđ volo: quō volo. Quis eīs nostrum nō miretur: Delata voce de cē lo certiorē ꝓpheticum sermonē ab apło dictum esse: Certiorē sanē dixit: certiorē: non meliorem: nō veriorē. Tam enim verus ille sermo de cēlo: q̄m sermo ꝓphet̄icus: tam bonus: tam vtilis. Quid est ḡ: Certiorē: nisi in quo magis cōfirmetur auditor? Quare hoc? Quonīā sunt homines infideles: qui sic detrahunt christo: vt dicant eum magicis artibus fecisse quę fecit. Possent ḡ infideles etiam istam vocē delatam de cēlo: p cōiecturas humanas t illicitas curiositates ad magicas artes referre. Sed ꝓphetę antea fuerunt: nō dico ante istam vocem: sed ante christi carnem. Nondum erat hō christus quādo multi ꝓphetas. Quisquis eum dicit magum fuisse: si ergo magicis artibus fecit vt coleretur t moreretur: nūquid magus erat anteq̄ natus? Ecce quare ait apłs petrus: Habemus certiorē ꝓpheticū sermonem. Vox de cēlo qua fideles admonentur: ꝓphet̄icus sermo quo infideles cōuincantur. Intellexerimus quantum mihi videtur charissimi quare dixerit apłs petrus: Habemus certiorē ꝓpheticū sermonem: post vocem de cēlo delatam. Et ipsa christi quanta dignatio. Petrus iste qui sic loquit piscator fuit: t modo magnam laudem habet orator si potuerit ab illo intelligi piscator. Propterea ꝑmis christianis lo- 1.Cor.1
quens apłs paulus ait: Videte vocationē vestram fratres: quia nō multi sapientes scōm carnem: nō multi potentes: nō multi nobiles: sed infirma mundi elegit deus vt cōfundat fortia: t stulta mundi elegit deus vt cōfundat sapientes: t ignobilia mundi t cōtemptibilia elegit de⁹: t ea quę nō sunt vt ea quę sunt euacuarentur. Si eīs eligeret christus primitus oratorem: diceret orator: Eloquentię meę merito electus sum. Si eligeret senatorem: diceret senator: Dignitatis meę merito electus sum. Postremo si primus eligeret imperatorem: diceret imperator: Potestatis meę merito electus sum. Quiescant t differantur isti: paululū quiescant: nō omittantur: nō contemnantur: sed aliquātulum differantur: quo possint gloriari de semetipsis i semetipsis. Da mihi inquit illum piscatorem: da mihi idiotam: da mihi imperitū: da mihi eum cum quo nō indignatur loqui senator: nec quādo emit piscē: ipsum inquit da. Hunc si impleuero manifestum erit qđ ego facio: Ḥḡ t senatorē t oratorē t imperatorē ego sum factur⁹: qlicunq̄ factur⁹ ego t senatorē: sed certius ego piscatorem. Potest senator gloriari de semetipso: potest orator: potest imperator: nō potest nisi de christo piscator. Veniat propter docendam humilitatē salubrem: primo veniat piscator: per seipsum melius adducitur imperator. Adhementote ergo piscatorē sanctum: iustum: bonū: christo plenum: ad cuius missa per mundū retia captendas cū cęteris etiā apostełis iste prinuit. Ergo memētote eum dixisse: Habemus certiorē ꝓpheticum sermonē. Da mihi ergo ad illā cōtrouersiam iudicē ꝓpheram. Quid inter nos agebatur? Tu oracebas: intelligam vt credam: ego dicebā: vt intelligas crede. Nata ē cōtrouersia: veniamus ad iudicē: videlicet ꝓpheta: imo vero deus iudicet per ꝓpheram. Ambo rogemus. Quid ambo dixerimus auditum D
est. Intelligā inquis vt credam: crede inq̄s vt intelligas. Respōdeat ꝓpheta: Nisi credideritis: nō intelligetis. Putatis aūt charissimi nihil dicere etiā illū q̄ dicit: Intelligam vt credam? Quid enī nunc agimus: nisi vt credant: nō qui nō credunt: sed qui adhuc parum credūt? Nam si nullo modo credidissent: hic nō essent. Fides eos adduxit vt audīrēt: fides eos fecit p̄sentes verbo dei: sed ipsa fides quę germinauit irriganda est: nutrienda est: roborāda est. Hoc Esa.7.
est qđ agimus. Ego inquit plantauit: apollo rigauit: sed deus incrementū dedit. Ita q̄ neq̄ qui plantat est aliquid: neq̄ qui rigat: sed qui incrementū dat deus. Loquendo: docendo: suadendo: hortando: plantare possumus t rigare: nō autē incrementū dare. Roueat aūt ille cum quo loquebatur: qui fidei suę germinantt t adhuc infirmę t ex magna parte titubanti: nō tamen nullę fidei sed alicui fidei adiutorē orabat: cui dicebat: Credo dñe. Modo cū euāgelium legeret auditio. Si potes credere ait domin⁹ iesus patri pueri: si potes credere omnia possibilia credenti. Et ille intuens semetipsum: et positus ante semetipsum: nō habens temerariā cōfidentiam: sed prius discutiens cōscientiā: vidit in se esse aliquam fidem: vidit t titubationē: vtrūq̄ vidit. Vnum habere se cōfessus est; t altero 1.Cor.3.
Marci.9.

adiutorium postulauit. Credo inquit domine. Quid sequebatur: nisi adiuua fidem meam? Non hoc dixit: Credo domine: video hic aliquid vnde non mentior: Credo: verum dico: sed video hic etiam nescio quid quod mihi displiceat. Starevolo: sed adhuc nuto. Stans loquor: nō cecidi quia credo: sed tamen adhuc nuto: adiuua mee dubitatē meam. Ergo charissimi ⁊ ille quē ꝓtra me cōstituī ⁊ ꝓpter cuius controuersiā inter nos natā ꝓphetā iudicem postulaui: nō nihil dicit: etiam ipse cū dicit: intelligam vt credam. Nam vtiq; modo qō loquor: ad hoc loquor: vt credāt qui nōdum credunt: ⁊ tamē nisi qō loquor intelligant: credere non possunt. Ergo et aliqua parte verum est qō ille dicit: intelligam vt credā: ⁊ ego qui dico sicut dicit ꝓpheta: immo credo vt intelligas: verum dicimus: cōcordemus. Ergo intellige vt credas: crede vt intelligas. Breuiter dico: quō vtrūq; sine cōtrouersia accipiamus. Intellige vt credas verbū meū: crede vt intelligas verbū dei.

Jacobi, 5. ¶ De verbis beati Jacobi: Ante oia nolite iurare: Sermo ¶ XXVIII

A PRima lectio quę nobis hodie recitata est: apostoli iacobi oblata nobis est ad disserēdum: ⁊ quodāmō indicta. Intentos eñ nos fecit: admonēs
Ubi s. ante oīa ne iuretis. Difficilis quęstio est. Hoc peccatum quem nō reum teneat: si iurare peccatum est? Nam periurium peccatum esse ⁊ grande peccatū nemo dubitat: sed nō ait apostolus ō cuius lectiōe tractamus: Ante oīa fratres mei nolite piurare: sed nolite iurare. Præcessit etiam ipsius domini iesu christi in euangelio similis admo-
Matth. 5. nitio. Audistis inq̄t qz dictū ē antiq̄s: Nō pirabis: ego autē dico vobis: Nolite iurare neq; p cęlū: qz sedes dei ē: neq; p terram: quia scabellum est pedum eius: neq; p caput tuum iurabis: quia nō tibi est potestas facere vnū capillum album aut nigrū. Sit autē sermo vester est est: nō nō: si quid amplius a malo est. Huic dominicę admonitiōi memorata apostoli lectio oīno sic cōgruit: vt nihil aliud insisse videat: quia
Jacobi. 5. nullus alius hoc dixit: q̄n ille qui p apostolum dixit: Ante omnia inquit fratres mei nolite iurare: neq; per cęlum: neq; per terram: neq; aliud qōcunq; iuramētum: Sit autē sermo vester est est: nō nō: nisi qō iste addidit: ante oīa: ex quo multuz fecit intentos: auxitq; difficultatē quęstiōi. Inuenimus eñ iurasse sanctos: iurasse primitus ipsum dominū in quo nō est oīno peccatum. Jurauit dominus ⁊ nō pęnitebit eū: Ps. 1. tu es sacerdos in ęternum scōm ordinē melchisedech. Eternitatem sacerdotij filio cum iuratiōe ꝓmisit. Habes etiā: Per memet- Gen. 22 ipsum iuro dicit dominus. Et illud iuratio est: Juro ego dicit dominus. Quomō homo per deum: sic deus per seipsum. Nō est ergo peccatum iurare: sed durum malū est hoc dicere. Et quoniā dixim⁹ deum iurasse: q̄ blasphemū est hoc dicere? Jurat deus qui peccatum nō habet. Non est q̄ peccatum iurare: sed magis peccatum ē peierare. Fortasse quis dicat nō esse proponen- B dum de domino deo iuratiōis exemplum. Deus eñ est ⁊ forte illi soli competit iurare qui non pōt peierare. Homines eñ falsum 22. q. 2. iurant: vel cum fallunt: vel cum fallūtur. 5. sen. 6. 37. dis. Aut putat homo verum esse quod falsum est ⁊ temere iurat: aut scit vel putat falsum esse: ⁊ tñ ꝓuero iurat: ⁊ nihilominus cū sce lere iurat. Distant aūt ista piuria q̄ duo cō memorauī. Fac illū iurare q̄ verū putat esse ꝓ q̄ iurat: verū putat esse ⁊ tñ falsū ē. Nō ex animo iste periurat: fallitur: hoc ꝓ vero habet qō falsum est: nō pro re falsa scięs iuratiōnē interponit. Da aliū: qō scit falsū esse ⁊ dicit verum esse: ⁊ iurat tanq̄ verū sit qō scit falsum esse: Videtis q̄ ista detestanda sit belua: ⁊ de rebus humanis exterminanda? Quis eñ hoc fieri velit? Oēs homines talia detestantur. Fac aliū: putat falsum esse ⁊ iurat tanq̄ verum sit: ⁊ forte verū est: Verbi gra vt intelligatis: Pluit in illo loco: interrogas hominē ⁊ putat nō pluisse: ⁊ ad negocium ipsius cōpetit vt dicat pluit: sed putat non pluisse: dicatur ei: Vere pluit? Vere ⁊ iurat: ⁊ tñ pluit ibi: sed ille nescit ⁊ putat nō pluisse: periurus est. Interest: quēadmodum verbum procedat ex animo. Ream linguā nō facit: nisi mēs rea. Quis est aūt qui nō fallatur: ⁊ si noluit fallere? Quis homo est nō surrepat fallacia? Et tamē iuratio ab ore nō discedit: frequentatur: plura sunt plerūq; iuramēta q̄ verba. Si discutiat hō quotiēs iuret ꝓ totum diem: totiēs se vulneret: quotiēs gladio linguę feriat et trasfigat: quis in illo

locus inuenitur sanus? Quia ḡ graue peccatum ē peierare: cōpendium nōi dedit scriptura: Noli iurare. Quid nōi dicitur? sum homo: verum iura? Ecce verū iura nō peccas: si verū iuras nō peccas. Sū homo inter temptatiōes positus: carne inuolutus: calcāo terram sub terra: dum corpus quod corrumpitur aggrauat animā: ⁊ deprimit terrena inhabitatio sensū multa cogitantē: inter ista multa tua cogitata incerta: volatica: coniecturas humanas: fallacias humanas: quando nō subtrepit tibi qō falsum ēt posito in regiōe falsitatis? Dic ergo longe esse a periurio? Jurare noli. Qui enī iurat: aliquando verum iurare pōt: qui autē non iurat: mendacium iurare nunq̄ potest. Juret ergo deus qui iurat securus: quem nihil fallit: quē nihil latet: qui oīno fallere ignorat: quia nec falli potest. Cum enī iurat: se adhibet testem. Quomodo tu cum iuras deum adhibes testem: sic ipse cum iurat se testem adhibet. Tu quādo illum adhibes testem: forte supra mendacium tuum: accipis inuanū nomen domini dei tui. Ne mēdacium iureo: ergo noli iurare. Ipsa est angustia. Periurium præcipitium est. Qui iurat iurta est: qui nō iurat longe est. Peccat ⁊ grauiter qui falsum iurat: non peccat qui verum iurat: sed nec ille peccat qui oīno nō iurat. Sed qui nō iurat ⁊ nō peccat: lōge est a peccato: qui autē verum iurat non peccat: sed prope est ad peccatū. Fac te ambulare in alio loco vbi a parte dextera spaciosa sit terra: nec vsq̄ angustias patiaris: a sinistra præcepo locus est: vbi eligis ambulare? Super finem terre in labio præcipitij: an inde longe? Puto q̄ inde longe. Sic qui ⁊ iurat in fine ambulat: ⁊ ambulat pedibus infirmis quia humanis. Si offenderis deorsum io: si lapsus fueris deorsum io. Et quid te excipit? Periurij pena. Ergo volebas verum iurare: audi cōsilium dei: Noli iurare. Si peccatū esset iuratio: nec in veteri lege diceret: Nō periurabis: reddes autē domino iusiurandū tuum. Non enim peccatum præciperetur nobis. Sed ait tibi deus tuus: Si iurauerio non damnabo: si verū iurauerio nō damnabo: Sed nunq̄d si nō iurauerio damnabo? Duo sunt inquit quę nō damnabo vtiq̄: veram iurationē: ⁊ nullam iurationē: damno autē falsam iurationē. Falsa iuratio exitiosa est: vera iuratio periculosa est: nulla iuratio secura est. Scio esse difficilē quęstionē: ⁊ charitati vestrę fateor: semper illam vitauī: Nunc autē cum die dominico debito reddendi sermonis recitaretur eadēm lectio: diuinitus mihi inspiratum esse credidi vt inde tractarē. Dic me dicere deus voluit: hinc vos audire. Obsecro ne cōtemnatis: obsecro vt cor stabiliatis: linguę mobilitateo mutetis. Nō frustra est oīno: non vacat q̄ cum eam vt dixi quęstionē semper deuitare voluerim: imposita est necessitati meę: vt imponatur charitati vestrę. Vt noueritis verum iurare non esse peccatum: inuenimus ⁊ apostolum paulum iurasse: Quotidie morior per vestram gloriā fratres: quā habeo in christo iesu domino nostro. Per vestraz gloriā iuratio est. Non enim sic ait: Per vestram gloriaz morior: quasi vestra gloria me facit mori: quomō si diceret: per venenū mortuus est: per gladium mortuus est: per bestiam mortuus est: per inimicum mortuus est: id faciente inimico: faciēte gladio: faciente veneno ⁊ similia: non sic dixit p vestrā gloriā. Ambiguitatez grecus sermo dissoluit. Inspicitur in epistola greca: ⁊ inuenitur ibi iuratio quę nō ē ambigua. μὰ τὴν ὑγείαν ὑμῶν ἀδελφοί ἣν ἔχω ἐν ὑμῖν ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν. Ubi dixerit grecus iurat. Quotidie audit grecos ⁊ q̄ greci nostis μὰ δόξην. Quādo dicit μὰ δόξην. Jurato est p deū μὰ δόξην. Ergo nemo dubitet iurasse apostolum paulū cum dixit: Per vestram gloriā fratres. Et ne putemus eum per humanā gloriam iurasse: quam habeo in christo iesu domio nostro. Et alio loco iuratio protulit certa ⁊ expressa: Testem deum inuoco super animā meam: quia parcens vobis nōdum veni corinthum. Et alio loco ad galatas: Quę autē scribo vobis: ecce coram deo quia non mentior. Intendite quęso ⁊ aduertite: ⁊ si nō tam plausibilis sermo vobis sit propter angustias quęstionis: vtilis tamen est si ad viscera vestra perueniat. Ecce iurauit apostolus. Non vos fallant qui nescio quomodo volentes ipsas iurationes discernere vel potius nō intelligere: dicūt nō esse iurationē quando dicat homo: Scit deus: testis est deus: inuoco deum super animā meam verum me dicere. Jnuocauit inquit deum: testem fecit deum. Nunquid iurauit? Qui hęc dicunt: nihil aliud volūt

nisi invocato deo teste mentiri. Ita ne vero quisquis eo praui cordis ⁊ peruersi cordis: si dicas per deum: iuras: si dicas testis est deus: nō iuras? Quid est ergo: per deū: nisi testis est deus? Aut quid est: testis est deus: nisi per deum? Quid est autē iurare: nisi ius reddere deo quando per deum iuras: ius saluti tuę reddere quando per salutem tuā iuras: tuo filio tuo reddere qđ per filios tuos iuras? Quod aūt ius debemus saluti nostrę: filio nostri: deo nostro: nisi charitatis: veritatis: ⁊ non falsitatis? Adhuc autē per deum cum sit: ipsa ē vera iuratio: quia ⁊ cum dicat quisq; per meā salutem: salutē suam deo obligat: quando dicit: per filios meos: opignerat deo filios suos: vt hoc veniat in caput eorum qđ exit de ore ipsius: si verum verum: si falsum falsum. Cum ergo filios suos: vel caput suū: vel salutem suam quisq; in iuratiōe nominās: quicquid nominat obligat deo: quātumcūq; quādo peierat per ipsum deum? Timet ergo falsum iurare per filium suum: ⁊ nō timet falsum iurare per deū suum: Fortassis hoc dicens in animo suo: Timeo per filium meū falsum iurare ne moriatur: deꝰ autē qui nō moritur: ⁊ si falsum per eum iuretur quid mali cōtingit? Bene quidem dicis: nihil mali cōtingit deo quando falsum iuras per deum: sed cōtingit mali multum tibi qui fallis proximū cui testem adhibes deum. Sed aliquid teste filio tuo faceres: ⁊ amico vel ꝓximo tuo vel cuilibet homini diceres: nō feci: ⁊ tangeres filio tuo caput: quo teste fecisti ⁊ diceres: per huius salutē quia nō feci: exclamaret forte filiꝰ tuus sub paterna manu tremens: nec tamen paternam manū: sed diuinam tremens: noli pater: nō tibi vilis sit saluus mea: deum super me invocasti: ego te vidi: fecisti: noli peierare: te quidem habeo genitorem: sed plus ⁊ tuū ⁊ meū timeo creatorē: Sed quia deus quādo per eum iuras: nō tibi dicit: Ego te vidi noli iurare: fecisti: ſ times ne te iste occidat: tu te ante occidis. Quia ḡ non dicit ego te vidi: putas quia nō vidit? Et vbi est qđ dicit: Tacui tacui: nunquid semper tacebo? Et tamē ꝓpriꝰq; dicit: Ego te vidi: ſ aliter quando vindicat in periurū: sed nō in officio vindicat: ideo homines educātur ad exemplum. Ego scio ille mihi falsum iurauit ⁊ viuit: ille tibi falsum iurauit ⁊ viuit: falsum iurauit ⁊ viuit: ille falsum iurauit tu falleris. Si ⁊ tu oculos haberes vnde mortem huius videres: si ⁊ tu in eo qđ est mori ⁊ non mori nō falleris: videres huius mortem. Et modo intende scripturam: ⁊ ibi inuenies iacentē quem putas viuentē. Quia pedibus ambulat: quia manibꝰ cōtrectat: quia oculis videt: ⁊ audit auribus: officijs ceteris membrorū satis vtitur: viuentē putas: Viuit sed corpus eius: mortua est aūt anima eius: mortuū est quod melius ē. Viuit habitaculū: mortuus habitator. Quomodo inquies cum viuebat corpꝰ mortua est anima: cum corpus nō viueret nisi vuificatum ab anima? Quomō ergo mortua ē anima de qua viuit corpus? Audi ergo ⁊ dice: Corpus hominis creatura dei est: ⁊ anima hominis creatura dei est. De anima deo viuificat carnem: ipsam item animā vuificat de seipso non de seipsa. Vita ḡ corporis anima est: vita animę deus est. Aboritur corpus cum recedit anima: moritur ḡ anima si recedit deus. Recedit anima cum corpus percutitur gladio: ⁊ putas quia nō recedit deus cum ipsa anima feritur periurio? Vis videre quia mortuus ē de quo loqueris? Lege scripturam: Qui quod mentitur occidit animā. Sed tu ꝓsentē deum vltorem putas: si ille qui te iuratione falsa deceperit cōtinuo expiret. Si expiret ante oculos tuos: expirauit caro ipsius. Quid est expirauit? Caro ipsius spiritū quo vuificabatur eiecit. Hoc ē expirauit exclusō spiritu quo viuebat caro. Peierauit: exclusit spiritū quo viuebat anima. Expirauit sed nescis: expirauit sed nō vides. Carnem enī iacentem sine anima vides: animā miserā sine deo videre nō potes. Crede ergo: adhibe oculos fidei. Nemo periurus impunitꝰ: prorsus nemo: cum illo est pęna sua. Si haberet in cubiculo suo tortorem carnis punitus esset: habet in secreto cordis sui tortorē cōscientię suę ⁊ impunitus vocatur? Et tamen quid dicis? Viuit: gaudet: luxurietur qui mihi mentiēdo iurauit. Quid est ꝙ me mittis ad inuisibilia? Quia ⁊ ipse deus per quem iurauit inuisibilis ē. Iurauit per inuisibilem: feritur pęna inuisibili. Sed viuit inquit et quodammodo ſcatet et bullit luxurijs. Si docta est ꝙ ſcatet luxurijs: ꝙ

s. sm. dof. 19. ca. dic qr iur

Psa. 8.

bullit iurator: vermes sūt animę mortuę. Deniq; omnis homo prudens qui talem iuratōr periurū arrēdit: sano cordis oculo auertit se: nō vult intueri: nō vult videre: non vult audire. Unde se ista sanitas auertit nisi quia putet animā mortuā? Ite iuuenes ergo audite fratres mei: cōcludam sermonem: figens in cordibus vestris curam salubrem: Ante omnia nolite iurare. Quare ante omnia? Si magnū est facinus peierare: nulla aūt culpa est verū iurare: quare ante omnia nolite iurare? Debuit enim dicere: ante omnia nolite peierare. Ante omnia inquit nolite iurare. Jurare enim peius est q̄ furari? Jurare peius est q̄ adulterare? Nō dico falsum iurare: iurare dico: iurare peius ē q̄ hominē occidere? Absit. Hominē occidere: adulterari: furari peccatum est. Jurare nō est peccatum: sed falsum iurare peccatū est. Quare ergo ante omnia? Jsto verbo qō ait: Ante oīa: cautos nos facit aduersus linguam nostram. Ante omnia ait: vt attendatis: pę cęterio: vt vigiletis ne surrepat vobis consuetudo iurandi. Tanquam in specula ita te posuit cōtra te: ante omnia leuauit te super cętera vnde te attendas. Cōsidera enim te iurare per deum: per christū occido illum: & hęc quotiēs per diem: quotiens per horam? Non aperis os: nisi a tali iuratione. Nolles vt diceret tibi ante omnia: vt te aduersus cōsuetudinem intentissimū redderet: vt omnia tua inspiceres: omnes motus linguę tuę diligentissime custodires: esses custos malę consuetudinis tuę? Ad eā restringēdā: audi ante oīa. Dormientibus pungo: ante omnia spinas admoueo. Quid est ante omnia? Ante omnia vigila: ante omnia intentus esto. Juraui⁹ & nos: passim habuimus istam deterrimā consuetudinem & mortiferam. Dico charitati vestrę: ex quo deo seruire cępimus: & quantū malam fit in periurio vidimus: timuimus vehementer: & veternosissimā consuetudinem timore frenauimus. Frenata restringitur: restricta languescit: languescens emoritur: & male consuetudini bona succedit.

Deniq; non vobis dicim⁹: nos nō iurare. Si enim hoc dicimus mentimur. Quantū ad me pertinet iuro: sed quantum mihi videtur magna necessitate compulsus. Cum videro non mihi credi nisi faciam: & ei qui mihi non credit nō expedire quod non creditur: hac perpensa ratione & consideratione libbata: cum magno timore dico: Loquam deo: aut testis est deus: aut scit christus sic esse in animo meo: & video quia plus est: id est quia amplius est q̄ est est: non non: sed hoc quod amplius est a malo ē: & si nō a malo iurantis: a malo est non credentis. Deniq; nō ait si amplius facit malus est: & sit in ore vestro est est: nō non: si quis amplius facit malus est: sed sit in ore vestro est est: nō non: quod aūt amplius est: a malo est: sed quęre cuius. Sed tamen aliud habet humana pessima consuetudo. Et cum tibi credat iurato: & cum nemo exigit iuras: & horrentibus hominibus iuras: nō tacens iurando: vt eo sanus non perierando. Vis si forte putatis fratres: quia si sciret apostolus paulus credere sibi galatas adderet iurationē & diceret: Quę aūt scribo vob ecce coram deo qa nō mentior. Videbat ibi eos q̄ credebāt: Videbat & alios q̄ nō credebāt: Ergo noli dicere ei iuro si forte exigit. A malo ē eū qō facit: p illū q̄ exigit. Nam tu quō te purgeo nō habeo: quō satisfaciao negocio qō instat nō inuenio. Sz aliud ē cū exigit iuratio: aliud cū offert: & hoc ipsū qō offertur: aliud cum offert non credenti: aliud cum ventilatur & creditur. Tene ergo linguam & consuetudinem quantum potes: non quomodo quidam quando illud dicit: verum dicis: non credo: non fecisti: nō credo: deus iudicet: iura mihi. Et ipse qui exigit iurationē multum interest si nesat illū falsum iuratum an sit. Si eū nesat: & ideo dicit: iura mihi vt fideo ei fiat: nō audeo dicere nō esse peccatum: tamē humana temptatio est. Si autem scit eum fecisse: & noluit fecisse: vidit fecisse: & cogit iurare: homicida est. Jlle enim suo periurio se perimit: sed iste manum interficientis & expęssit et pęssit. Cum vero aliquis sceleratus fur audit: iura si non tulisti: iura si non fecisti ab eo qui nesat an fecit: ille tunc christiano nō licet iurare: quando ab illo exigitur iusturandum: non licet iurare: christianus sum non mihi licet: Capta talem: auerte te ab illo: dissimula a negocio de q̄ loquebaris: misce alias fabulas & inuenies eū millies iurantem: qui semel iurare noluit. Jstā ergo consuetudinem quotidianā crebā sine causa

nullo erro: quęre: nullo de tuis vbis dubitante iurandi auertite a vobis: amputate a linguis vestris: circũcidite ab ore vestro. Sed ꝓsuetudo est: solet dici. Solet dici qñ nõ dico? hoc ẽ ante omnia. Quid est ante omnia? Pꝛę cęteris cautus esto: plus ad ℔ intentus esto qꝫ ad alia. Maior cõsuetudo maiorẽ intentionẽ flagitat: nõ rei leuis cõsuetudo. Si de manu aliquid facereo: facilius manu tua imperares ne faceret: si pedibus aliquo eundum esset pigricia retardãte: excitares te vt surgereo ꝛ ires: lingua facilitatẽ habet motus: in vdo posita ẽ: facile in lubrico labitur. Quãto illa citius ꝛ faciliꝰ mouetur: tanto tu aduersus illam firmus esto. Domabis si vigilabis: vigilabis si timebis: timebis si christianum te esse cogitaueris. Nam tantũ mali habet iuratio: vt q̃ lapideo colũt timeant falsum iurare ꝑ lapideo: tu nõ times deum ꝑsentẽ: deum viuentem: deum scientẽ: deum manentẽ: deum incõtemptorem vindicantẽ? Claudit ille templũ super lapidẽ: ꝛ it ad domuꝫ suam: ipse super deum suũ clausit: ꝛ tamen quando illi dicitur: iura per iouem: ꝑsentio oculos timet. Et ecce dico charitati vestrę: ꝛ qui per lapidẽ falsum iurat: periurus est. Unde hoc dico? Quia multi ꝛ in ℔ fallũtur: ꝛ putant quia nihil est per quod iurant: nõ se crimine teneri periurii. Prorsus periurus es: quia per idem quod sanctum putas: falsum iuras. Sed ego illum sanctũ nõ puto. Sanctum putat cui iuras. Non enim quando iuras tibi iuras: aut lapidi iuras: sed primo iuras. Hominꝰ iuras ante lapidem: sed nunquid nõ ante deum? Nõ te audit lapis loquentẽ: sed punit te deus fallentẽ. Ante omnia ergo fratres mei obsecro vos: ne sine causa me deus hęc loqui cõpulerit. Dico enĩ ante ipsum: quod dixi sępe me ista quęstionẽ deuitasse: timui ne monẽdo ꝛ ꝓpiciẽdo plus reos facerem nõ auditureo: hodie aũt plus timui ne loq̃ recusarẽ quod loqui iuberer. Quasi vero parꝰ sit fructus fudous huius mei si omes qui mihi acclameuerunt: clament ꝛ contra se ne falsum iurẽt aduersum se: si tot homines qui me attẽtissime audierunt: attenti sint aduersus cõsuetudinẽ suam: ꝛ admoneãt se hodie cũ ad domos suas venerint: cum cõsuetudinẽ suã: id est lapsum linguę repetuerint: admoneat ꝓximus ꝓximũ.

2 2.q.5.ecce dico. 5.seu dis.39. ea dic ẽpist.

hoc ẽ quod hodie audiuimus: hoc ẽ qõ obstricti sum⁹. Nõ fiat hodie: certe cum recẽs sermo ẽ expertus: loquar nõ fiat hodie: pigrius fit cras. Si ꝛ cras factum non fuerit: minus laborante qui custodit: adiuuatur enim cõsuetudine sapiẽtis dicẽ: triduo moritur pestis de qua laboramus: ꝛ gaudebimus de fructu vso: quia magno bono abũdatis: si tamẽ magno malo carebimo. Conuersi ad dominũ.

De verbis beati Johannis: Si diximus quia peccatum non habemus: nosipsos seducimus: ꝛ veritas i nobis nõ est: Sermo xxix

1.Joh.1

Beatissimus Johannes apostolus A
b salubriter ꝛ veraciter scribẽs inter cętera ait: Si dixerimus quia peccatum nõ habemus nosipsos seducimus ꝛ veritas in nobis nõ est: Si autẽ confessi fuerimus peccata nꝛa: fidelis ẽ ꝛ iustus qui dimittat nobis peccata: ꝛ mũdet nos ab oĩ iniquitate. His verbis docuit beatus iohãnes: imo ipse dominus ieſus nõ se tacẽs ꝑ iohannẽ neminẽ in ista carne: in isto corruptibili corpore: in ista terra: in isto maligno sęculo: in ista vita temptationibus plena: neminẽ hic viuere sine peccato. Absoluta sentẽtia est: nec expositore indiget: Si dixerimus quia peccatum nõ habemus. Quis eñ qui nõ habet peccatum? Sicut scriptura dicit: Nec infans cuiꝰ ẽ vita diei vnius sup terram. Talis paruulus peccatum nõ fecit: sed de parentibus traxit. Ergo nullo modo quisq̃ potest dicere non se habuisse peccatum: sed accessit ꝑ fidẽ ad lauacrum regeneratõis homo fidelis: ꝛ oĩa dimissa sunt ei. Jam sub gratia viuit: in fide viuit: membrum christi factus est: templum dei factus est: ꝛ tamẽ sic quomodo membrum christi ꝛ templum dei factus est: si dixerit se non habere peccatum: seipsum seducit: et veritas in eo non est: prorsus mentitur si dicat: iustus sum. Sunt autem quidam inflati vtres: spiritu elationis pleni: non magnitudine ingentes: sed superbię modo tumentes: vt dicere audeant inuenire hominẽ absq̃ peccato. Dicunt ergo iustos prorsus in hac vita nullum habere peccatum. Hęretici autem sunt pelagiani: idemq̃ cęlestiani: qui hoc dicũt. Et cum responsum illis fuerit: quid est quod dicitis: Er-

1.Joh.15

go viuit domo sine peccato: ⁊ nō habet omnino vllum peccatum nec facto nec verbo nec cogitatione? Respondēt de illo superbię vento quo pleni sunt: quē ventum vtinam finirent: reflarentur et tacerent: id est humiles fierēt nō elati: Respondēt inquā prorsus isti: homines sancti fideles dei: nec facto: nec verbo: nec cogitatiōe possunt vllum habere peccatum. Et cum eo dicitur: qui sunt isti iusti qui sine peccato sunt: re-
B spondent ⁊ dicunt: Tota ecclesia. Admirari potuissem: si inuenirem vnum: duos: tres:
Gen.18. decem: quot quęrebat abraam. Abraam enī a cnquagīta vsq; ad decē descendit: tu hęretice respondes ⁊ dicis mihi totam ecclesiā. Unde hoc probas? Probo inquis. Proba rogo te. Magnū enim mihi gaudium affers: si docere poteris totā prorsus ecclesiam in singulis quibusq; fidelibus sine nullum habere peccatū. Probo inquis. Die vnde. Apostolus loquitur. Quid loquitur apostolus? Christus inquit dilexit ecclesiam. Audio: ⁊ apostoli verba esse cog-
Ephe.5. nosco. Abundans eā lauacro aquę in verbo vt exhiberet sibi gloriosam ecclesiā non habentē maculam aut rugam: aut aliquid huiusmodi. Audiuimus de nube magna tonitrua. Rubeo enī dei apostolus. Verba ista sonuerunt: ⁊ tremere nos fecerunt. Sed dicite nobis anteq; quęramus quomodo ista verba apostolus dixerit: dicite inquā nobis: vtrum vos iusti estis an nō? Respondent. Justi sumus. Ergo nō habetis peccatū? Per oīa dico: per oīa noctes nihil mali facitis: nihil mali dicitis: nihil mali cogitatis? Non audent dicere nihil. Sed quid respondent? Nos quidē peccatores sumus: sed de sanctis loquimur nō de nobis. Hoc vos interrogo: Christiani estis? Nō dico iusti estis. Christiani estis? Non audent negare. Christiani inquit sumus. Fideles ergo estis? Baptizati estis? Baptizati inquit sumus. Dimissa vobis cuncta peccata? Dimissa inquit. Quomodo ergo estis peccatores? Sufficit mihi vnde te repellā. Ideo christiani estis: baptizati estis: fideles estis: membra ecclesię estis: habetis maculas ⁊ rugas. Quomodo ergo est ecclesia isto tempore sine macula ⁊ ruga: cum vos sitis ruga eius ⁊ macula? Aut si nō vultis esse ecclesiam nisi eam quę sine macula ⁊ ruga est: cum rugis vestris ⁊ maculis precidite vos a membris eius: precidite vos a corpore eius. Sed quid adhuc dicam vt se ab ecclesia segregent: cū hoc iam fecerint? Hęretici enī sunt: iam foris sunt: cum tota mundicia sua foris remanserunt. Redite ⁊ audite: audite ⁊ credite. Forte dicturi estis in corde vestro tumido ⁊ inflato:
C Numquid potuimus dicere qz iusti sumus? Necesse vtiq; erat ꝓpter humilitatē: vt diceremus nos peccatores esse. Propter humilitatem ḡ mentiris? Justus es: sine peccato es: sed ꝓpter humilitatē dicis te peccatorem. Quō te accipiam tanq; christianum in alterū testem: quem cōtra teipsum testem falsum teneo? Justus es: sine peccato es: ⁊ dicis te habere peccatum? Testis ḡ falsus es cōtra te. Non accipit deus mēdacem humilitatē tuam. Inspice vitam tuā: vide cōscientiam tuam. Ergo iustus es: sed nō potes nisi dicere te peccatorē. Audi iohannē: ipse tibi repent qō etiam superius
1.Joh.1. veracter dixit: Si dixerimus inquit quia peccatū nō habemus: nosipsos seducim⁹: veritas in nobis nō est. Tu nō habes peccatum: ⁊ dicis te habere peccatum: veritas in te nō est. Quia nō dixit iohānes: Si dixerimus quia peccatum nō habemus: humilitas in nobis nō ē: ꝑ dixit: nosipsos seducim⁹ ⁊ veritas in nob nō est: Ergo mentimur si dixerimus nos nō habere peccatū. Si mendacium timuit iohannes: tu mendaciū non times: vt cum es iustus dicas te esse peccatorem? Quomō ergo te accipiam ad alienam causam testē: qui in causa tua mentiris? Sanctos reos cōstituis: dum cōtra te falsum testimoniū dicis. Quid faciet rus es alteri: q̄ te infamas? Quō alter tuā calumniā deuitabit qū te tuę linguę mendacio reum facis? Item te interrogo alio modo: Justus es aut peccator? Respondeo. Peccator. Mentiris: quia nō quod te esse corde credis hoc ore dicis. Ergo ⁊ si nō eras peccator: esse incipis dum mentiris. Dicis enī. Humilitatis causa nos dicimus peccatores esse: nam deus videt quia iusti sumus. Cum ergo humilitatis causa mentiris: si nō eras peccator anteq; mentireris: mentiendo efficeris quod exitaueras. Veritas in te nō est: nisi te ita dixeris peccatorem vt etiā esse cognoscas: veritas autem ipsa est: vt qō es dicas. Nam quō ē humilitas: vbi regnat falsitas? Postremo omit-

21.q.2.cū humiliatis 4.sen.dis.22. ca.sicut aūt.

Damus iohannis verba: Ecce in corpore ecclesię quam dicis nō habere maculam aut rugam: aut aliquid eiusmodi ⁊ esse sine peccato: ecce veniet hora oratiōis: oratura est tota ecclesia: ⁊ tu quidem fons es: veni ad orationē dñicā: veni ad trutinā: veni dic: Pater nr̄ q̄ es in cęlis. Seqre: Sanctificetur nomē tuū: Adueniat regnū tuum: Fiat voluntas: sicut in cęlo ⁊ in terra: Panem nr̄m quotidianū da nobis hodie. Sequere: ⁊ dic: Dimitte nobis debita nra. Rīde hęretice: quę sunt debita tua. An forte pecuniā mutuā a deo accepisti? Nō inquit. Nō te ḡ ampli⁹ interrogabo de ꝟ. Ipse eīm dñs exponit⁹ ē: quę sint debita quę nob petimus relaxari. Dicamus ḡ sequēcia. Sicut ⁊ nos dimittimus debitorib⁹ nostris. Exponat ꝟ dominus. Si enim dimiseritis hominib⁹ peccata: Ergo debita vestra peccata fūt: Dimittet vobis ⁊ pater vester peccata vestra. Redi ḡ hęretice ad orationē: si obstruxisti cōtra verā fidei rationē. Dimitte nob debita nra dicis: an nō dicis? Si nō dicas: ⁊ si presens fuer̄ corpe: fons tū es ab ecclesia. Ecclesię enim oratio est: vox est de magisterio dñi veniēs. Ipse dixit: sic orate discipulis dixit: aplis dixit: ⁊ nob qualescunq; agniculi sumus dixit: arietibus gregis dixit: sic orate. Videte quis dixit: ⁊ q̄bus dixerit. Veritas discipulis: pastor pastorū arietib⁹: sic orate: Dimitte nobis debita nra: sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nris. Rex militib⁹: dñs seruis: christus apostolis: veritas hominib⁹ loquebatur: sublimitas humilibus loquebatur. Scio quid in vobis agatur. Ego vos appendo: ego de trutina mea renuncio; plus dico quid in vobis agit. Hoc eīm ego plus q̄ vos scio: dicite: Dimitte nobis debita nostra: sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribus nris. Interrogo te ꝟ iuste: sancte: ꝟ sine macula ⁊ ruga: interrogo te inquā: Oratio ista ex deo est: fidelium est: an catheciminorū? Certe vtiq; regeneratorū est: id est baptizatorū: Postremo q̄ totum fugat filios ē. Nam si nō ē filiorum: qua frōte dicitur: Pater nr̄ qui es in cęlis? Vbi ḡ estis o iusti ⁊ sancti? In mēbris ecclesię huius estis: an nō estis? Vbi oratio: sed iam nō estis ibi. Et vtinam iam pręcepta accepta rōne audiant ⁊ credāt. Ergo si tota ecclesia dicat: Dimitte nobis debita nra: reprob⁹ ē qui hoc nō dicit. Et nos quidē cum dicim⁹ debita nra: quouisq; id q̄ petimus accipiamus reprobi sumus quia petitores sum⁹? Sz q̄ vos nō facitis: nos faciendo: id est peccata nostra cōfitendo mundamur: si tamen faciamus q̄ dicimus: Sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Vbi es ḡ hęretice pelagiane: vel cęlestiane? Ecce tota ecclesia dicit: Dimitte nobis debita nostra. Habet ḡ maculas ⁊ rugas: sed cōfessiōe ruga extenditur: cōfessione macula abluitur. Stat ecclesia in oratione vt mundetur cōfessiōe: ⁊ q̄diu hic viuitur sic stat: ⁊ cum de corpe exierit vnusquisq; dimittuntur ei quę talia habebat vt dimitterētur debita: quia ⁊ quotidianis precibus dimittuntur ⁊ erit mundatus: ⁊ thesaurizat ecclesia in thesauros dñi aurū purum: ac per hoc in thesauros domini ecclesia est sine macula ⁊ ruga. Et si ibi sine macula ⁊ ruga est: hic quid orandum est? Ut venia percipiatur. Quid agit venia? Maculam extergit. Qui ignoscit: rugam extendit. Et vbi extenditur ruga nostra tanq̄ in tendicula magni fullonis? In cruce dñi. In ipsa enim cruce: id est in ipsa tendicula p̄ nobis sanguinem fudit: ⁊ nostis fideles quale testimoniū perhibeat sanguini quē accepistis. Certe enim dicitis: amē. Nostis quid sit sanguis: qui pro multis effusus est in remissionem peccatorum. Ecce quomodo fit ecclesia sine macula ⁊ ruga: tanq̄ bene mundata in tendicula crucis extēditur: ꝟ hic omīno pōt id agi. Exhibet sibi ecclesiam gloriosam dominus: nō habentem maculam aut rugam. Agit hoc ⁊ hic: exhibet ibi. Hoc enim ait: vt non habeamus maculam aut rugam. Magnus est qui agit: bene curat: doctissimus artifex est. Extendit in ligno ⁊ facit nos sine ruga: quos abluendo fecerat sine macula. Ipse qui venit sine macula ⁊ sine ruga extensus est in tendicula: sed propter nos: non propter se: vt nos faceret sine macula ⁊ ruga. Rogemus ergo eū vt faciat: ⁊ postq̄ fecerit ad horrea nos ducat: ibiq; nos reponat vbi pressorū non erit. Tu ergo qui loquebaris sine macula ⁊ ruga eo? Quid hic facis i ecclesia quę dicit: Dimitte nob debita nostra? Debita se habere confitetur quę relaxentur. Qui non ꝟfitent nō ideo nō habēt: sed ideo eis nō relaxabunt. Cōfessio nos sanat ⁊ vita cauta: vita humilis: oratio cū fide: ꝟtritio cordis:

Ephe. 5.

Matth. 6.

Matth.

Ephe. 5.

lachrymę nō ficte de vena cordis profluentes vt dimittantur nobis peccata sine quibus esse nō possum*: Cōfessio inquā nos
1.Joh.1. sanat: dicente apostolo iohanne: Si cōfiteamur peccata nostra: fidelis est t iustus vt dimittat nobis peccata: t mundet nos ab omni iniquitate. Non autē quia dico q non possum* hic esse sine pctō: homicidia facere debemus: aut adulteria: vel cętera mortifera peccata quę vno ictu perimunt. Talia nō facit bonę fidei t bonę spei christianus: sed illa solā quę quotidiano oratiōis
Jac.5. periculo tergant. Humiles t devoti dicamus quotidie: Dimitte nobis debita nra: sed si faciamus qđ sequit: Sicut t nos dimittimus debitoribus nris. Sponsio hec cum deo vera sponsio t firma cōditio est. Tu homo es: t habes debitorē: t debitor etiā tu es. Accedis ad deum qui habet debitores: t debitor nō est: vt postules tibi debita relaxari. Sed hoc tibi dicit: Ego debita nō habeo: tu habes debita: debes esse mihi sed etiam frater tuus debet tibi. Debitor meus es: habeo t tu debitorē. Debitor meus es: quia peccasti in me: habeo debitorē fratrem quia peccauit in te. Quod fecerio cum debitore tuo: facio t ego cū meo: id est si dimittis dimitto: si teneo teneo. Tu contra te teneo: qui alteri nō dimittis. Nemo ergo dicat se esse sine peccato: sed nō tamē ideo debemus amare peccatū. Oderimus ea fratres t si nō sumus sine peccatis: oderimus tamē ea: t maxime a criminib* nos abstineamus: abstineamus ītum possumus a leuibus peccatis. Ego ait nescio qđ nō habeo peccata: seipsum decipit: t veritas in eo nō est. Protinus ozemus vt deus dimittat: sed faciamus qđ dicit: Dimittamus t nos debitoribus nris: tum dicatur t dimittetur nobis. Quotidie dicimus hoc: t quotidie facim*: t quotidie fit in nobis. Non hic sumus sine peccato: sed exibimus hinc sine peccato.

De verbis beati Johānis: Charissimi: nolite omi spiritui credere: sed probate spiritus si ex deo sunt Et confutatiōe manichęox: Sermo XXXI

1.Joh.4. Beando iohānes apls legebat: audiuim* loquentē p eū spīritūscūs t dicētē: Charissimi: nolite omni spiritui credere: sed probate spiritus si ex deo sunt. Repeto quia necessarium ē vt repetā t hoc mēbris vtilis: ītum dño adiuuante bemēter inculcem. Charissimi: nolite omni spiritui credere: ꝫ pbate spiritus si ex deo sunt. Quoniā multi pseudo ppbęq; pdierunt in hunc mundū: pręcipit spiritussanctus ne omi spiritui credam*: t causam cur pręceperit dixit. Quę illa causa est? Quoniam multi inquit pseudo ppbęq; pdierunt in hunc mundū. Quisquis ꝫ ista pręcepta cōtempserit: t omi spiritui credēdum putauerit: necesse ē incurrat i pseudo ppbetas: t qđ peius est blasphemet veros ppbetas. Hoc tam existimo pręcepto homo cautus effect* dicturus ē mihi: Audiui: teneo: obtemperare desidero: quia t ego in pseudo ppbetas nolo incurrere. Quis esse hoc velit: a mēdacibus decipi? Si quidē pseudo ppbeta ē mendax ppbeta: da mihi hominem religiosum: nō vult fallere: da mihi hominē impium: sacrilegū: fallere vult: falli nō vult. Cum ꝫ nolint fallere boni: falli aūt nec boni velint nec mali: quis ē qui in pseudo ppbetam velit incurrere? Verba dico ꝑsulētio me: ꝫ vtiq; in pseudo ppbetā nemo nisi inuitus incurrit. Audiui ꝑceptū iohānis: imo dñi p iohannē: Nolite omi spiritui credere. Ecce accipio: ita volo. Addidit t dīc: Sz pbate spūs si ex deo sūt. Unde pbo? Probare vellem: si errare nō possim. Certe nisi pbauero spiritus qui ex deo sūt: incurrā necesse ē in spūs qui ex deo nō sunt: t ex hoc seducar a pseudo prophetis. Quid agam? Quō obseruē? O si sanct* iohānes quō nobis dixit: Nolite omi spiritui credere: sed pbate spūs si ex deo sunt: dicere dignaret: quō pbentur spiritus qui ex deo sunt. Noli esse sollicitus: ex hoc audi. Hinc cognoscit spiritus dei: hoc certe expectabas audire: vt pbares spīt* qui ex deo sunt. Hinc cognoscitur spiritus dei. Johānes dixit: nō ego. Hoc sequitur in lectiōe quā tracto. Cum esset nos ꝓpterea faceret sollicitos t cautos: ne omi spiritui credam* sed pbemus spiritus qui ex deo sunt: quia multi pseudo prophetę pdierunt in hunc mundum: cōtinuo vidit quid desiderare mus: occurrit expectationi: iniecit oculam tacitę cogitatiōi. Gratias deo: quia t hoc p illū loqui dignat* est. Hinc cognoscit spirit* dei. Ea audite: audite: intelligite: discernite: inhęrete veritati: resistite falsitati.

hinc cognoscit spiritꝰ dei. Unde rogo te hoc ē qđ audire cupiebā. Omnis spiritꝰ qui cōfitet iesum christū in carne venisse ex deo ē: Et omnis q nō cōfitet iesum christū in carne venisse ex deo nō est. Interim ḡ charissimi repellite ab auribꝰ vrīs oēm disputatorē: ḡdicatorē: scriptorē: susurratorē: q negat iesū xp̃m i carne venisse. Ergo repellite manichęos a domibus: ab auribus: a cordibꝰ vrīs. Manichęi enī christū in carne venisse aptissime negāt. Spiritus ḡ illorū nō sunt ex deo. Hic video vnde venit lupus obrepere agno: ꝛ ꝑtum valeo deuitandum esse demonstro: Hinc in eo qđ dixi: vel potius ab
1.Joh.4. aplo dictum cōmemoraui: quia omnis spiritus qui negat iesum christū in carne venisse ex deo nō est: insidiat manichęus in hoc verbo ꝛ dicit mihi: Ecce spiritus qui negat iesum christum in carne venisse: ex deo nō est. Unde ē ergo? Si ex deo non ē inquit: vnde ē? Nunquid enim pōt esse nisi aliunde? Si ḡ inquit ex deo non ē: ꝛ aliunde ē: video esse duas naturas. Inuenim⁹ lupum: retia salubria tendamus: venemur: capiamus: captū trucidemus: Trucidemus plane: Moriat error: viuat homo. Ecce in eo qđ dixi capiamus: trucidemus: moriat error: viuat homo: ibi soluitur quęstio. Sed recolite qđ ꝓposui: ne obliti quęstionē nō intelligatis solutionē. Omnis spiritus qui nō confitetur iesum in carne venisse ex deo non ē. Et manichęus cōtinuo: Et vnde ē? Si ex deo non est: aliunde ē. Si aliunde ē: docui esse duas naturas. Hanc quęstionē tenete: ꝛ mēres ad illa mea verba reuocate vbi dixi: capiamus: trucidemus: moriatur error: viuat homo. Error non ē ex deo: homo ex deo ē. Redite ad quęstionē. Omnis spiritus qui nō cōfitetur iesum in carne ve-
Joh.1. nisse ex deo non ē. Dico ꝛ ego: Omnia per
Ps.150. ipsum facta sūt. Omnis spiritꝰ laudet dñm.
¶ Sed si omnis spiritus ex deo est: quō spiritus qui ex deo nō est laudat dominum? Prorsus oīs spūs laudet dñm. Utrūq; video: languidum intelligo: vitium sanetur: natura liberet. Utrūq; natura nō ē: ſ natura inimicam ē. Sana vnde langueo: remanet vnde laudes. Medicina vitia ꝓsequit
1.Joh.4. nō naturam. Omnis qui nō confitetur christum in carne venisse: ex deo nō ē. Inquātum nō confitetur christum in carne venisse: intantū ex deo nō est: quia iste error qui nō confitetur christum in carne venisse ex deo nō est. Fratres quid est q renascimur? Si bene nati sumus: quid ē q renascimur? Natura quę fuerat reparatur: natura quę lapsa fuerat erigitur: natura quę deformis iacebat gratia reformatur. Solus enim creator: solus creator pater: filius: spiritussanctus: sed trina vnitas: vna trinitas: sola illa natura īmutabilis: incōmunabilis: nec defectui: nec ꝓfectui obnoxia: nec cadit vt minꝰ sit: nec transcēdit vt plus sit: ꝓfecta: sempiterna: omnimodo immutabilis: sola illa natura. Creatura vero bona: sed creatori impar valde. Tuis adhęrere diabolo desertori: ſ equare cōtendis cōdita creatori. Agnoscat anima conditionē suam: non est deus. Cum se anima putat deum: offendit deum: nō inuenit saluatorē: inuenit damnatorē: quoniā deus quando animas malas damnat: nō se damnat: ſ autē anima hoc est qđ deus: se damnat. Demus bonorem deo nſo fratres: cui clamamus: Libe- Matt
ra nos a malo: ꝛ succurrer tibi vt in oratiōe inueniaꝫ temptationē: ꝛ dicat tibi: Quid ē qđ clamasti: libera nos a malo? Certe non est malum. Respōde illi: Ego sum malus. Et ſ liberauerit me a malo: ero de malo bonus: liberet me a me: ne incurrā in te: hoc dic manichęo. Si deꝰ liberauerit me a me: nō incurrā in te: quia deus liberauerit me a meo malo: ero bonus. Si bonus ero: sapiēs ero. Si sapiēs ero: nō errabo. Si non errabo: a te decipi nō potero. Liberet ḡ deꝰ me a me: ꝛ nō incurram in te. Adeū est cūvinū vt errē ꝛ credam tibi: quoniā anima Ps.37
mea impleta ē illusiōibus. Non sum mihi ipse lumē: nā ſ essem: nūqđ errassem. Ideo paro dei nō sum: quia substantia dei: natura dei errare nō pōt. Ego autē erro: nam ꝛ tuipse cōfiteris. Sapientē te dicis: ab errore me liberare conaris. Unde ergo erro: ſ natiuia dei sum? Erubesce: da honorē deo. Ego dico quia multū adhuc erras: ſ sicut tuipse cōfiteris errareras. Errauerat ergo natura dei? Ferat in immundiciam natura dei? Adulteria cōmittebat natura dei? Stupra illicita faciebat natura dei? Ceca nescie bat qua iret natura dei? Facinoribus ꝛ flagitijs obruebat natura dei? Erubesce: da honorem deo: lumen tibi esse non poteꝫ. Erat lumen verum. In comparatione iohannis dictum est: Erat lumē verū. Nun-

D quid non ꝛ iohannes lucerna? Ille erat lucerna ardens ꝛ lucens: domin⁹ dixit. Num quid lucerna lumen nō est? Sed erat lumē verum. Lucerna ꝛ accendi potest: ꝛ extingui pōt: lumen verum accendere pōt: extingui nō pōt. Erat ergo lumen verum: quod illuminat omnē hominē venientē in hunc mundum. Illuminādi sumus: nō lumē sumus. Expergiscere: clama meū: Domin⁹ illuminatio mea. Quid est quod dicis? Ergo non sunt mala? Sunt mala: sed mutantur: ꝛ ipsa erūt bona: quia ipsa mala: vitio sunt mala: nō natura. Quid est: libera nos a malo? Nōne possemus ꝛ possum⁹ hęc verba dicere: libera nos a tenebris? A quibus tenebris? A nobisipsis: si quę in nobis sūt reliquię tenebrarū: donec totum lux efficiamur: nihil habentes in nobis quod resistat charitati: quod repugnet veritati: qō subiaceat infirmitati: quod additiōe mortalitatis deficiat. Tunc totū videte qđ erit: quādo erit: Corruptibile hoc induet incorruptiōe: et mortale hoc induet immortalitate. Tunc fiet sermo qui scriptꝰ est: Absorpta ē mors in victoria. Ubi ē mors aculeus tuus? Aculeꝰ autem mortis ē peccatū. Ubi malū modo? Mala hominū quę? Error: ꝛ infirmitas. Aut nescis quid agas: ꝛ errando laberis: aut scis quid agi debeat ꝛ infirmitate superari. Ergo omne malū hominis error: ꝛ infirmitas. Contra errorē clama: Domin⁹ illuminatio mea: Cōtra infirmitatē adde: Et salus mea. Crede: bonus esto: tu eo malus: tu eris bonus. Noli dividere. Natura in te sanāda ē: nō separanda. Vis nosse quid es? Tenebrę. Quare tenebrę? Homo qui dicis corrumpit deus: aliquid vis tenebris potest esse profundi⁹? Crede: agnosce christum in carne venisse: accepisse quod nō erat: non amisisse quod erat: hominē in se mutasse: nō in hominē fuisse mutatū. Agnosce: ꝛ tu ipse ex malo eris bonꝰ: ex tenebris eris lux.

Ps.6. Ps.6. Ps.17. 2.Cor.2. Ephe.5.

E An mentior: ꝛ nō est vnde cōuincam? Apostolum accipis: si te nō fingis accipere apostolum: legis ꝛ deciperis: ꝛ decipis. Unde deciperis? Errādo malo tuo tepso. Si aūt credideris: erroręq; discusseris: audies ab apostolo: Fuistis enim aliquādo tenebrę: nunc autē lux. Sed addit lux. Sed vbi? In domino. Ergo tenebrę in te: lux in domino: quia nō tibi potes lucere: accedēdo illuminari: recedendo tenebraris: quia non tibi lumen tuipse es: aliunde illuminaris. Accedite ad eum ꝛ illuminamini. Scio charissimi de ista lectione sancti iohānis in re vna multū me fuisse imoratum: nec vos esse fatigandos vltra video: vel vltra capacitatē replendos: ꝛ nostra infirmitas cogitāda ē. Nam hęc verba sancti iohānis habent adhuc magnas latebras suas. Interim eos q̄ negant christum in carne venisse repellite. Constat enī eos non esse ex deo inquātum errant: inquātum peccant: inquātum blasphemant non sunt ex deo: sanenk ꝛ ex deo erunt: quia ꝛ natura ex deo erāt. Hinc quātumcūq; disputaui: attendite scripturas. Nolite credere eis qui negant christum in carne venisse. Sed certe dicturus es mihi: Ergo qui dicit christum in carne venisse: ex deo est. Audiam⁹ donatistas qui cōfitenk christum in carne venisse: Audiamus arrianos qui confitenk christum in carne venisse: Audiam⁹ eunomianos qui confitentur christū in carne venisse: Audiam⁹ sotinianos qui cōfitentur christum in carne venisse. Si enim omnes spiritus qui cōfitenk christum in carne venisse ex deo sunt: q̄ multę sunt hereses mendaces: deceptatrices insanę: cōfitentur tamē christum in carne venisse? Quid ergo dictum sum⁹? Quomō ista quęstionē solvitur? Quomodocūq; soluēda sit: hodie solui nō potest. Tenete me debitorem: sed deum pro me ꝛ pro vobis orate adiutorem.

1.Joh.4.

De verbis beati Iohānis: Omnis spiritus qui confitetur iesum christum in carne venisse: ex deo est: Sermo XXXI

A

Vestrę charitatis expectatio: mei debiti exactio ē. Nō dubito meminisse vos: qđ in adiutorio dñi de sancti iohānis lectiōe ꝓmiserim. Cum ḡ audytio lectionē: credo vos cogitasse me debere esse debiti redditorem. Magnā quippe q̄stionē sermone in longū procedēte vestulimus: quō recte possit intelligi qō ait in epistola sua btūs iohānes: nō baptista ꝑ euangelista: Omnis spiritus qui cōfitet iesum christum in carne venisse ex deo ē. Videm⁹ enī multas hereses confiteri christum in carne venisse: ꝛ tamē non eas possum⁹ dicere ex deo esse. Negat christum in carne venisse manichęus. Non est laborandum nob; vo-

1.Joh.4.

bis diutius suadendum: q̄ iste error non sit ex deo. Sed arrianus confitet christū in carne venisse: eunomianus: sabellianus: fotinianus. Quid istis puincendis quęrimus testes? Quis tot numerat pestes? Sz interim quę sunt notiora tractem⁹. Adulſ quippe hereſes illę quas nominiani ignotę sunt: ⁊ est ista ignorātia tutior. Certe quod nouimus donatista cōfitet christū in carne venisse: tñ absit vt sit hic error ex deo. Ut de recentioꝝ hereticis loquar: pelagianista p̄fitet christū in carne venisse: tñ oīno nō est hic error ex deo. Proinde charissimi diligēter p̄sideremꝰ: qm̄ nō dubitamꝰ verā esse sententiā: Dīo spūs q̄ p̄fitet christū in carne venisse: ex deo ē. Cōuincēdi sūt isti q̄ nō p̄fitent xp̄m in carne venisse. Nā si eis istā p̄cesserimus p̄fessionē: ex deo illos esse fatebimur. Quomō vos ab eoꝝ erroribus vel ꝓhibemus: vel deterremus: vel aduersus eos scuto veritatis defendimus? Adiuuet nos dīus: q̄ ⁊ vestra expectatio p̄ nob oratio ē: vt cōuincant isti qui cōfitent christum in carne venisse. Arrianus audit: ⁊ ꝯ
1. Joh. 4. dicat partum virginis marię. Confitet ergo christū in carne venisse? Non. Quomō p̄damus? Si adiuuet dīus intelligētias vestras: facillime. Quid est q̄ exigim⁹? Utq̄ p̄fiteat iesum christū in carne venisse. Quō p̄fiteri potest in carne venisse iesum christū qui negat ipsum christū? Quis est christ⁹?
Matth. 16. Beatū petrū interrogem⁹. Modo cū euāgelium legeret auditis: cum quęsisset dīus ipse iesus christus quē illum dicerēt homines filiū hominis: Respōderunt discipuli opiniones alienas ⁊ dixerūt: Alij iohannē baptistā: alij helīā: alij hieremiā: aut vnū ex p̄phetis. Qui hęc p̄fitebant vel p̄fitent iesum christū plus q̄ hominē nō nouerūt. Si aūt iesum christū plus q̄ hoīem nō nouerunt: iesum christū vtiq̄ non nouunt. Si eīn tantūmodo homo est nihil ampli⁹: non est ipse iesus christ⁹. Vos ergo inquit quē me esse dicitis? Respōdit petrus vnus pro oīb⁹: qui vnitas in oīb⁹: Tu es christus filius dei viui. Ecce habes cōfessionē verā: p̄fessionē plenā. Jungere eīn debes vtrūq̄ q̄ de se christ⁹: ⁊ q̄ de christo petr⁹. Quid de se christus? Quē me dicūt homines esse filiū hominis? Quid de christo petrus? Tu es christus filius dei viui. Utrūq̄ piunget: ⁊ venit christus in carne. Hoc de se christus q̄ minus est: hoc de christo petrus q̄ maius est. Respōdit de veritate humilitas: ⁊ de humilitate veritas: hoc est de veritate dei humilitas: ⁊ de humilitate hominis veritas. Quē me dicunt homines esse inquit filium hominis? Dico ego q̄ factus sum propter vos: dic tu petre quis ē qui fecit vos. Qui ergo p̄fitet iesum christū in carne venisse: p̄fecto cōfitet filiū dei in carne venisse. Dicat nunc arrian⁹: vtrū p̄fiteat christū L
in carne venisse. Si filiū dei p̄fitet in carne venisse: christū p̄fitet in carne venisse. Si filium dei negat christū: nescit christū; alium pro alio dicit: nō ipsum dicit. Quid est eīn filius dei? Quō quęrebam⁹: quid ē christ⁹: ⁊ audiebamus q̄ sit filius dei: quęramus quid ē filius dei? Ecce filius dei: In pncio Joh. 1.
pio erat verbum: ⁊ verbū erat apud deum: ⁊ deus erat verbum: hoc erat in pncipio apud deū. In pncipio erat verbū. Quid dicis arianę? In pncipio fecit dīs celū ⁊ terrā: tu aūt dicis: In pncipio fecit deus verbū. Factū eīn dicis verbū: creaturā dicis verbum. Tu ergo dicis: In pncipio fecit de⁹ verbū: F cuāgelista dicit: In pncipio erat verbū: Et ideo i pncipio fecit de⁹ celū ⁊ terrā: q̄ erat verbū. Dia q̄ ipsum facta sunt: factū dicis. Si factū dicis: filiū negas. Filiū eīn quęrimus natura nō gratia: filium vnicū: vnigenitū: non adoptatū. Talem filiū quęrim⁹: tam verū filiū quęrim⁹: qui cū in forma dei esset: apo Phil. 2
stoli verba sūt: ꝓpter nudes cōmemoro ne mea putent: Filium filiū quęrimus: qui cū in forma dei esset: sicut dicit aplūs: nō rapinam arbitratus est esse ęqualis deo. Non rapina: q̄ natura: Natura erat: rapina nō erat. Non rapinā arbitrat⁹ est esse ęqualis deo. Nō erat ei rapina: natura erat: sic erat ex ęternitate: sic erat cęternus gignēti: sic erat ęqualis patri: sic erat: semetipsum exinaniuit: vt p̄fiteamur iesum christū in carne venisse. Semetipsum exinaniuit. Quō? Amittendo q̄ erat: an assumendo q̄ nō erat? Sequat aplūs. Audiam⁹: Semetipsū exinaniuit: formā serui accipiēs. Sic se exinaniuit: formā serui accipiēs: nō formā dei amittens. Forma serui accessit: non forma dei discessit. Hoc ē p̄fiteri christum in carne venisse. Arrian⁹ aūt qui nō p̄fitet ęqualē: nō p̄fitet filiū. Si nō p̄fitet filiū: nō p̄fitetur christū. Qui nō p̄fitet christū: quō p̄fitetur

D christū in carne venisse? Sic ⁊ eunomi⁹ pa-
ci: soci⁹ ei: nō multū diuersus. Eunō dicūt
arriani pfessi fuisse: q; vel similis est patri fi-
lius: ⁊ si nō equalis dixerūt: sed similis. Ille
nec similis. Et iste ꝙ negat christum. Si
enī christus verus patri equalis est ⁊ simi-
lis: profecto qui negat equalem negat chri-
stum: qui negat similē negat christū. Qui
ergo negat equalē: ⁊ similē negat in carne
venisse christū. Quero enī: Venit in carne
christus? Respondet: Venit. Et putamus
q; pfitet? Interrogo: Quis christus venit
in carne: equalis pri an inequalis? Respō-
dit. Inequalis. Inequalē ergo patri dicis
venisse in carne: negas christum in carne
venisse: q; christ⁹ equalis est patri. Sabel-
lianū audi. Ipse ē filius qui ē ⁊ pater. Hoc
dicit: hinc pungit: hinc venena diffundit.
Ipse est inquit. Pater quando vult filius
est: qñ vult pater est: Non est ipse christus.
Et tu erras si hunc christū dicis in carne ve
nisse: q; iste christus nō est: negas christum
in carne venisse. Quid dicis forte? Ait so
tinue. Christus solus homo est: deus non
est. Forma serui pfitetis: formā dei negas.
Et christus in forma dei equalis est patri:
in forma serui consors est nobis. Et tu ne-
gas christū in carne venisse. Donatista qd?
Donatiste plurimi hoc cōfitent de filio qō
nos: q; equalis sit pri filius eiusdēq; substā-
tie: alii vero eor: eiusdē qdē substantie pfi-
tent: sed equalē negant. Quid opus est di
spurare de dio qui negāt equale? Si enim
negant equalē: negant filiū. Si negant fi-
lium: negant christū. Si negant christum:
E quomō pfitent in carne venisse christū? De
illis subtiliot disputatio est: qui hoc pfiten
tur qō nos: vnigenitū filium equalē patri:
eiusdē substantie: eterno coeternū: ⁊ tamē
donatiste sunt. Dicamus eis. Verbis cōfi-
temini: factis negatis. Aliquis enī negat
factis. Non omnis qui negat: verbo negat.
Plane sunt homines q factis negant. In-
Tuſ. 1. terrogemus aplm: Omnia inquit mūda mū
dis: immūdis aūt ⁊ infidelib⁹ nihil est mū-
dum: sed pollute sunt eorū ⁊ mens ⁊ pscien
tia. Confitent enim deū se nosse: factis aūt
negant. Quid ē negare factis? Superbire
⁊ scismata facere: nō in deo ſ in homie glo
riari. Ita factis negatur christus: vnitatē
quippe amat christus. Postremo ecce quo-
modo ⁊ ipsi christū negant: vt apertius lo-
quamur. Nos eū dicimus christū: de quo
ait iohānes baptista: Qui habet sponsam Joh. 3.
sponsus est. Bonū ptingit sancte nuptie.
Sponsus christus: sponsa ecclesia. Ab spō
so cognoscim⁹ sponsā. Dicat nob ipse spō
sus quā habet spōsam: dicat ne fortassis er
remus: ⁊ inuitati ad nuptias sctā vota tur
bem⁹: dicat: ostēdat pmo seipsum sponsū.
Post resurrectionē ait discipulis suis: Nō Luc. 24.
sciebatis q; oporteat impleri oia ꝙ scripta
sunt in lege moysi ⁊ pphetis ⁊ psalmis de
me? Tūc euāgelista sequit ⁊ dic: Tūc aperuit illis sensū vt intelligerent scripturas ⁊
dixit eis: Quia sic oportebat christū pati: ⁊
resurgere a mortuis tertia die. Ecce spōsus
quē pfessus ē petr⁹: ō ē filiū dei viui: opor-
tebat vt pateret: ⁊ tertia die resurgeret: ⁊
factū erat. Impletū videbant: caput tene-
bāt: corp⁹ quērebāt. Quod ē caput? Ipse
christ⁹ passus ē: tertia die resurrexit: caput
ē ecclesie. Corpus qō est? Ipsa ecclesia. Ti
debāt ꝙ discipuli caput: corp⁹ nō videbāt.
Ergo cor cor⁹ nō videtes: doceat caput.
Dic oūe iesu: dic sancte sponse: instrue nos
de corpe tuo: de sponsa tua: de dilecta tua:
de colūba tua: quā dotasti sanguine tuo:
dic. Oportebat christū pati: ⁊ resurgere a
mortuis tertia die. E. ⁊ spōsus. Dic de spō
sa: simple tabulas matrimoniales. Audite
sponsū: Et prędicari inḋt. Hoc enī sequit.
Oportebat christū pati ⁊ resurgere a mor-
tuis tertia die: ⁊ prędicari in nole ei⁹ pēni-
tentiā ⁊ remissionē pcōꝝ p oēs gētes. Ubi
te abscōdis? Per oēs gētes: incipiēt⁹ ab
ierusalē. Sic est factū. Legim⁹ pmissum:
videm⁹ impletū. Ecce lux mea: vbi ē obscu
ritas tua? Ergo christus sponsus ē huius ec-
clesie quę prędicat in oēs gētes: ⁊ pullulat
⁊ crescit vsq; ad fines terre: incipiētibus ab
ierusalē: hui⁹ sponsus xps. Tu qd dicis:
cuius sponsus ē xps? Parti donati? Nō est
ipse: nō est ipse. Hō bone nō ē ipse: imo hō
male nō est ipse. Ad nuptias veniam⁹: ta-
bulas legam⁹: ⁊ nō lingem⁹. Ergo si tu di-
cis: christus ē spōsus partis donati: ego ta
bulas lego ⁊ inuenio esse christū sponsū ec-
clesie diffuse toto orbe terrarū. Si dicis ipe
est: ⁊ non ē ipse: negas christū in carne ve-
nisse. Pelagianista restat: nō ex hęresibus
F oibus: ſ eis qō p parue tpe cōmemorauī.
Jā em dixi: qō numerat tot pestes? Quid
dicis pelagianista? Audite qd dicit. Videt

cōfiteri christū in carne venisse: ꝙ dicebat
inuenit negare. Christus eñ i carne venit:
q̄ similitudo esset carnis peti: nō esset caro pec
Ro.8. cati. Apli verba sunt: Misit deus filiū suū
in simili|tudine carnis peccati: non in simi|
litudine carnis: quasi caro nō esset caro: ꝙ
in similitudinē carnis pcti: q̄ erat: ꝙ pcti caro
nō erat. Iste aūt pelagi⁹ carnē eius infantis
carni xp̄i conat equare. Nō est charissimi.
Non ꝓ magno cōmendarek in christo simi|
litudo carnis peti: nisi ceteta caro esset
caro peti. Quid q̄ ꝓdest q: dicis christū in
carne venisse: et oim infantiū carni eū cona
ris equare? Et tibi hoc dico qđ donatiste:
nō est ipse. Ecce video ecclesiā matrē testi|
monijs reddere ipsius vberib⁹ suis: Accurrit
matres cū puerk filios: Igerūt saluatoꝝ saluā
dos: nō pelagio damnādos. Mater quelibet
mulier pietate currēs cū paruulo suo di
at: Baptizek vt saluek. Pelagius contra:
Quid saluak? Nō est qđ in eo saluek: nihil
habet vitij: nihil ex traduce dānatiōis tra|
xit. Si equalis christo: q̄re queris christū?
Ecce dico tibi: Sponsus filius dei q̄ venit
in carne saluatoꝝ: est et maioꝝ et minoꝝ: salu|
ator est et grandiū et infantū: et ipse ē chri|
stus: tu aūt dicis saluatore christū maiorū
nō minoꝝ. Non est ipse. Si nō est ipse: ne|
gas et tu christū in carne venisse. Et si dis|
cutiamus oēs hereses: inuenimus eos ne|
gare christū in carne venisse. Omnes hereti
ci negāt christū in carne venisse. Quid mi|
ramini si pagani negāt christū in carne ve|
nisse? Quid miramini si iudei negāt christū
in carne venisse? Quid miramini si mani|
chei aptissime negāt christū in carne venis|
se? Sz dico charitati vre: etiā oēs mali ca|
1.Ioh.4. tholici verbis pfitent christū in carne venis|
se: factis aūt negāt. Volote ē esse tanq̄ de
fide securi: adiungite fidei rectę vitā rectā:
vt christū pfiteamini in carne venisse: et ver
bis vera dicēdo: et factis bene viuēdo. Nā
si pfiteamini verbis: et factis negatis: fides
Ꝫ talis malo ꝓpe ē fides dęmonioꝝ. Audi|
te me charissimi: audite me: ne sit vobis te|
stis sudo: hic meus: audite me. Jacobus
aplus cū de fide et opib⁹ loqueret aduersus
eos q̄ sibi putabāt fidē sufficere: opa bona
Jacobi 2. habere nolebāt ait: Tu credis q: vn⁹ ē de⁹:
bene facis: et dęmones credūt et ptremiscūt.
Rursū ideo dęmones ab eterno igne libe
rabunt: q: credūt et ptremiscūt? Ecce modo

qđ audistis in euāgelio: qđ ait petrus: Tu Matt.
es christus filius dei viui: legite et inuenietis
dixisse dęmones: Sam⁹ q̄ sis filius dei. Pe- Marc.
trus tñ laudak: dęmon cōpescik. Una vox
facta diuersa. Unde separank istę duę pfes|
siones? Laudak amor: damnak timor. Non
eñ amore dicebāt ḥ dęmones: Tu es filius
dei: timore hoc dicebāt nō amore. Denicq
illi in pfessione dixerūt: Quid nob⁹ et tibi? Pe|
trus aūt tecū vsq; ad mortē. Sed et ipse pe
trus vnde fratres mei: vnde illi diceret ex
amore: Tu es christus filius dei viui? Unde
illi: Ita ne de suo? Absit. Vis: qđ ipsū euā|
gelij caplm vtrūq; demōstrat: qđ petr⁹ de
dei: qđ de suo: vtrūq; tibi habeo: lege: nō ē
qđ a me expectes audire. Cōmemoro euā
gelij: Tu es xp̄s filius dei viui. Et dño ad Matt.
eū: Btūs es simō bariōa. Quare? De tuo
beatues? Non: q: caro et sanguis nō reuela|
uit tibi: hoc eñ es tu: non tibi reuelauit ca|
ro et sanguis: ꝙ pater meus q̄ in cęlis est. Et
sequk: et dicit cętera q̄ cōmemorare longū
ē: paulopost dño ibi: post hęc verba sua q̄
bus agnoscauit fidē petri: eiq; esse petram
mōstrauit: cępit ostēdere discipulis suis: q:
oport⁹ eū venire hierosolymā et multa
pati et ꝙ xp̄s ab anc⁹ibus et scribis et sa
cerdotibus et occidi: et tertia die resurgere.
Ibi petr⁹ de suo expauit: et horruit mortē
christi: expauit ęger medicinā suā: Absit a
te dñe inq̄t: ꝓpit⁹ tibi esto: nō fiat hoc. Et
vbi est: Potestatē habeo ponēdi aiaz meā Joh.10.
et potestatē habeo itęq; sumēdi eā? Oblitus
es petre? Oblit⁹ es: Abaioꝝ charitatē ne- Joh.15.
mo habet q̄ vt aiam suā ponat ꝓ amicis
suis? Oblitus es? Obliuio illa de ipsi⁹: tre
pidatio: horor: et timor mortis: totū de pe
tri: immo de simonis non de petri. Et do
minus: Vade retro satbanas. Beatus es Matt.
simon bariona: sed de dei. Vade retro sa
thana. Tu es scolite vnde beatus. Nā
dixi: quia nō tibi reuelauit caro et sanguis:
sed pater meus q̄ in cęlis est. Unde satba|
nas dicat dñs. Necq eñ sapis quę dei sūt:
ꝙ q̄ sunt hoim. Sperate in dño: et vere fidei
bona facta pungite. Cōfitemini christū in
carne venisse: et credēdo et bene viuendo: et
vtrūq; ab illo acceptū tenete: ab illo augē|
dum et pficiendum sperate. Maledict⁹ eñ Hiere.17.
omnis homo qui spem suam ponit in ho|
mine. Et bonum est homini: vt qui gloriat 1.Cor.1.
in domino gloriet.

De verbis Apostoli: Ut de dormientibus nō cōtristemur sicut ⁊ ceteri ⁊c. Et de opibus miscdie q̄bus mortui adiuuant: Sermo XXXII

A Pmonet nos beat⁹ aplo vt de dormientib⁹: hoc ē mortuis charissimis nris nō ꝓtristemur: sicut ⁊ ceteri q̄ spem nō habēt: spem scz resurrectiōis ⁊ incorruptōis ꝛcrnę. Nam ideo ⁊ dormientes eos appellat scripturę veracissima cōsuetudō: vt cū dormientes audim⁹: cuigilaturos minime desperemus. Unde etiā cantat in psalmo: Iuncta q̄ dormit: nō adiciet vt resurgat? Est ḡ de mortuis eis q̄ diligunt: ḡdā tristicia quodāmodo naturalis. Mortē q̄pe horret: nō opinio ꝑ natura. Hec mors boi accederet: nisi ex pęna quā pcesserat culpa. Qua ꝓpter si aialia q̄ ita creata sūt vt suo q̄s tpe moriant? mortē fugiūt: diligūt vitā: quāto magis hō q̄ sic fuerat creat⁹ vt si viuere sine pcō voluisset: sine terminoviuere? Hinc itaq; necesse est vt tristes sim⁹ qñ nos moriendo deser? q̄s amam⁹: q⁹ ⁊ si nouim⁹ eos: nō in ęternū nos mānros: ꝑ aliquantū ꝓcedere secuturos: tñ mors ipsa quā natura refugit cū occupat dilectū: ptristat in nobis ipsius dilectionis affectum: Ideo admonuit apla: nō vt nō ptristemur ꝑ nō sicut ceteri q̄ spem nō habēt. Contristamur ḡ nos in nostrox mortibus necessitate amittēdi: ꝑ cū spe recipiēdi. Inde agimur: hic ꝓsolamur. Inde infirmitas afficit: hinc fides reficit. Inde dolet humana cōditio: hinc sanat diuina ꝓmissio. Proinde pompa funeris: agmina exequiax: sumptuosa diligētia sepulturę: monumētox opulenta ꝓstructio: viuox sunt qualiacunq; solatia: nō adiutoria mortuox. Oratōibus vo sanctę ecclesię ⁊ sacrificio salutari: ⁊ elemosynis q̄ pro eox spiritibus erogant: nō est dubitādū mortuos adiuuari: vt cū eis misericordiā agat a dño q̄ eox pcā meruerūt. Hoc ēm a patrib⁹ traditū vniuersa obseruat ecclesia: vt pro eis q̄ in corporis ⁊ sanguinis christi cōmunione defuncti sunt: cū ad ipm sacrificiū loco suo cū memorant orēt: ac ꝓ illis q̄s id offerri cōmemorēt. Cū vo eox cōmendandox causa opa miscdię celebrant: q̄s eis dubitet suffragari: ꝓ quibus orationes deo nō inaniter allegant? Nō olim ambigendū est ista prodesse defunctis: ꝑ talibus q̄ ita vixerint ante mortem: vt possint eis hęc vtilia esse post mortē. Nam q̄ sine fide ⁊ q̄ per dilectionē opant: eisq; sacramētis de corpoꝛib⁹ exierūt: frustra illis a suis huiusmodi pietatis impendunt officia: cuius dum hic essent pignore caruerūt: vel nō suscipiētes vl inuacuā susciꝑtes dei gratiā: ⁊ sibi nō misericordiā thesaurizātes ꝑ irā. Non ḡ mortuis noua merita cōparant: cū ꝓ eis boni aliq̄d operant sui: sed eox pręce dentibus ꝓsequēria ista reddunt. Non ēm dictū est nisi cū hic viuerēt: vt eos hęc aliquid adiuuarēt: cū hic viuere desistissent. Et ideo illā finēs quisq; vitā: nisi q̄ meruit in ipsa nō poterit habere post ipsam. Permittāt itaq; pia corda charox de suox mortibus ptristari dolore sanabili: ⁊ ꝓsolabiles lachrymas fundāt ꝓditōe mortali: q̄o cito reꝑnat fidei gaudiū: q̄ credunt fideles q̄s mouūt paululū a nob abire ⁊ ad meliora trāsire. Cōsolēt eos etiā fraterna obsequia sue ḡ funeribus exhibenti: sue ḡ volentib⁹ adhibēt ne sit iusta querela dicentiū: Sustinui q̄ simul ptristaret? ⁊ nō fuit: ⁊ ꝓsolantes ⁊ nō inueni. Sit pro viribus cura sepeliēdi ⁊ sepulchra ꝓstruēdi: q⁹ ⁊ hęc in scripturis sanctis inter bona opa deputata sunt. Hec solū in corpibus patriarchax aliorūq; sanctorū: ⁊ humanis cadaueribus quorūq; iacentiū: verūetiā in ipsius dñi corpore prędicati atq; collaudati sunt q̄ ista fecerūt. Impleant hęc homines erga suos officia pietatis munerio: ⁊ sui humani leniměta mętorio. Verū illa quę adiuuāt spūs defunctorum oblatiōes: oratiōes: erogatiōes: multo pro eis obseruātius: instātius: abundātius impendāt: q̄ suos carne nō spū mortuos: nō solū carnalr: ꝑ etiā spiritalr amāt.

De celebratione diex fratrū defunctox: ⁊ resurrectiōe mortuox: Sermo XXXIII

Q Uando celebram⁹ dies fratrū defunctox: in mente habere debem⁹ ⁊ quid sperandū: ⁊ q̄d timendū sit. Scom hoc ēm sperandū est: q⁹ pciosa in ꝓspectu dñi mors sanctox ei⁹: Sm hoc aūt timēdū est: q⁹ mors pcox pessima. Ideoq; ꝓpter spē in memoria ętema erit iustus: ꝓpter timorē ab auditu malo nō timebit. Erit ēm auditus quo nullus sit maior: q̄s dicit? Ite in ignē ęternū. Ab hoc auditu malo iustus nō timebit. Erit enim ad dexterā inter illos quibus dicit: Venite be

Gal.5.

Ibi.ā.

Ps.40.

Ps.72.

Gen.49.

Job.29.

Ps.115.

Ps.111.

Matth.25.

nedicti pris mei pcipite regnū. In hac aūt vita ḡ media ante sūma bona ⁊ ante sūma mala ducit: in medio bonoꝝ malorūq; medioꝝ: id est in neutra pte sūmoꝝ: qr ⁊ bona quęcūq; hic fuerint bona: in compatiōe bonorū ęternoꝝ nulla sunt: ⁊ mala quęcūq; i hac vita experiē bona in cōparatiōe ignis ęterni nec cōparāda sūt: In hac ḡ media te vitę illud qđ audiuimus nunc ex euāgelio tenere debem⁹: Qui credit in me: licet moriat viuit: ⁊ vitā pronunciat: ⁊ mortē nō negat. Qui credit in me: licet moriat viuit. Quid est moriat viuit? Licet moriat corpore: viuit spū. Deinde adiungit: Et q̄ viuit ⁊ credit in me: nō moriet in ęternum. Certe licet moriat. Quō si nō moriet? Sz licet moriat ad tempus: nō moriet in ęternū. Sic ista soluit quęstio vt non sint inter se ꝓtraria verba veritatis: ⁊ possint instruere affectū pietatis. Ergo licet corpore moriturī simus: viuimus si credimus. Est aūtē fides nr̄a maxime discreta ab oīm fide gentiliū in resurrectiōe mortuoꝝ. Hanc eñ illi oino nō recipiūt: qr vbi recipiat nō habēt. A dño eñ ꝑparat volūtas hoīs: vt fit fidei receptacula. Dicit iudęis dñs. Sermo meꝰ nō capit in vobis. Ergo in his capit in quibus inuenit qđ capiat. In his eñ inuenit qđ capiat sermo q̄ capit qđ deus pollicendo nō decepit: ille eñ q̄ quęrit quę perditā: ⁊ quā quęrit nouit: ⁊ vbi quęrat: ⁊ quō eiꝰ mēbra dispersa colligat: ⁊ in vnā salutē reducat: ⁊ ita ꝓstituat vt eā vlteriꝰ nō pdat. Consolemur ḡ nos inuicē: ⁊ in his sermonibus nostris. Pōt non dolere cor humanū defuncto charissimo: melius tñ dolet ⁊ sanat cor humanū: q̄ nō dolēdo fit inhumanum. Maria dño cohorrebat: ⁊ mortuū fratrem dolebat. Sed quid miraris qr maria dolebat: tunc cū ipse dñs flebat? Mouere aūt quēquis pōt quō flebat mortuū: si cōtinuo iubet victurū? Non mortuum flebat quē ipse suscitauit: sed mortē quam sibi hō peccando cōparauit. Si eñ petrū nō pięcesset esset: sine dubio moꝛs secuta non fuisset. Secuta est ḡ moꝛs etiā corporis: quā pięcesset mors aię. Moꝛs aię pęcessit deserente deo: ⁊ moꝛs corpis secuta est deserente aia. Deseruit volēs: ⁊ coacta ē deserere nolēs. Tanq̄ illi diceret: Recessisti ab eo quē dilexisti: recede ab eo quem dilexisti. Quis eñ vult mori? Prorsus nemo: ⁊ ita

Job.11.

Ioh.14.

Luc.15.

1.Thes.4.

Job.11.

nemo: vt beato petro diceret: Alter te cinget ⁊ ducet quo tu nō vis. Si ḡ nulla esset mortis amaritudo: nō esset magna martyrū fortitudo. Ideo ⁊ apls de dormiētibus ait: Nolo vos ignorare fratres: vt nō cōtristemini sicut ⁊ gentes quę spem nō habent. Non tantum ait: Vt nō ꝓtristemini sed vt non sic contristemini quēadmodum gētes quę spem nō habent. Necesse est eñ vt cōtristemini. Sz vbi ꝓtristari? Vbi corpus qđ viuit ex aīa fit exanime. Discedente aīa q̄ ambulabat iacet: loq̄bat iacet: oculi lucem nō capiūt: aures nulla voce patescunt: oīa mēbroꝝ officia cōquieuerūt: nō est q̄ moueat gressus ad ambulandū: manus ad operandū: sensus ad percipiendū. Rōne ista est domus: quā nescio qō inuisibilis habitator: oīnabat: Discessit q̄ nō videt: remansit qđ cū dolore videat. Ista est causa tristicię. Si hęc est causa tristicię: huius tristicię quę consolatio? Quia ipse dñs in iussu ⁊ in voce archangeli in nouissima tuba descendit de cęlo: ⁊ mortui in christo resurgēt primi: deinde nos viuētes: q̄ reliqui sumus: simul cū illis rapiemur in nubibus obuiā christo in aera: ⁊ ita semp cum dño erimus. Pereat ꝓtristatio: vbi tanta ē ꝓsolatio: vetergat lucrꝰ ex aio: fides expellat dolorē. In tanta spe nō decet esse triste templū dei. Ibi habitat bonus cōsolator: ibi q̄ nō fallit ꝓmissor. Scio vt moriuū diu plangamus: qđ mors amara ē: p illā trāsiuit ⁊ dñs. Sufficiāt hęc pauca cohortative strę: ꝓfoleꝫ abūdantius q̄ nō migrat de corde vestro: ſ ita dignet habitare: vt nos dignet etiā in fine mutare.

1.Cor.

¶ De verbis Apli: Omnes nos manifestari oportet ante tribunal christi: vt recipiat vnusquisq; ꝓut gessit siue bona siue mala: Sermo ¶ XXXIIII

A

Omnū xpianoꝝ spes frēs charissimi in futuꝝ tps extēdit: vt qđ hic seruiāmꝰ deo: alibi nos seruisse lętemur. Hic eñ nobis posita sunt certamina: ſ in futuro sęculo certaminū pręmia reseruata. Juste sidē ⁊ ꝓuide diuina sapientia separauit tps laboris ⁊ pręmii. Hic ḡ laboramus: hic seruimus deo ⁊ mandata eius seruamus: vt in futuro sęculo: id ē in cęlorū regno ęterna pręmia capiam⁹. Scire eñ debem⁹ fratres dilectissimi qđ nobis seri-

ptura diuina cōmendat: id est futurū esse iudicū dei: qō post resurrectionē cōplebit mortuoꝝ. Hoc est qō ꝓcipue christianos a gētili errore secernit: qr illi hāc rēmōvitā esse credunt: t ideo sine deo esse t diuersis pcis atq; criminibus nō metuūt inquinari: Nos vo ita l hac vita ꝓuersemur: vt nos ad aliā ꝓparemus: in qua t bonis bona: t malis mala retribuenk: sicut dixit apls: 2. Cor. 5. Oēs nos manifestari oportet ante tribunal christi: vt recipiat vnusq; ꝓut gessit siue bona siue mala. Sicut hic mō aliam in ecclesia t nos inuicē ꝓsentes aspicim⁹: ita etiā post resurrectionē mortuoꝝ astituri sumus ante tribunal christi. Hāc em etiam ipsam alam tūc habebimus quā mō habemus: t in hoc ipso q̄ nūc induimur sumus corpore resuscitandi. Non em sic muta alia facti sumus: nō sic equi t boues vt eterna morte peream⁹: qr postq̄ hic vixerim⁹: alibi iudicabimur: vt aut pro pcis pnas: aut ꝓ bonis opib⁹ ꝑmia ꝓcipiamur eterna. Nemo g̃ frēs mei charissimi de resurrectōe desperet: in q̄ christianoꝝ spes tota ꝓsistit. Credite fratres apls ꝓdicāti: t nihil de resurrectōe dubitātes: ad dīc iudicij vos ꝑ B parate. An forte sicut impij t increduli non putat⁹ fieri posse: vt a mortuis resurgam⁹? Plane dicat hoc q̄ oipotentē nō credit esse deū: q̄ hoc ꝓmittit futuꝝ: nos aūt q̄ sciam⁹ dei oipotentis esse virtutē: qr ꝓmisisse deū legim⁹ qr resurrectionē mortuoꝝ faciat: nō possum⁹ de resurrectōe mortuoꝝ dubitare: quā se factuꝝ esse ꝓmittit: q̄ tōps ē: t mētiri nescit. Sz te apello q̄lq; infideli alo de resurrectōe dubitas: t putas nō posse mortuos resuscitari: Quid est ampli⁹: ex nihilo boies facere q̄ viuāt: an eos q̄ facti sūt atq; vixerūt reparare post mortē? Vtriq; plus ē facere qō nunq̄ fuit: q̄ reparare quod fuerit. Quō g̃ impossibile esse dicis: vt deus q̄ hominem formauit ex nihilo reformet? Quō nos suscitare nō pōt ꝓuersos in puluere: q̄ si etiā in nihilū redirem⁹: facere poterat vt essemus: si t fecit nos esse: cū antea nunq̄ fuissemus? Ita em beatus apls paulus dixit. Sz dicant alīq: Quō resurgūt mortui? Cor. 15. Quali aūt corpore veniūt? Insipiēs tu qō seminas nō viuificat nisi ꝓius moriat: t qō seminas nō corpus qō futuꝝ est: seminas: sed nudū granū: vtpote tritici aut alicuius ceteroꝝ. Deus aūt dat illi corpus sicut vo luit: t vnicuiq; seminū ꝓpriū corpus. Ro li g̃ incredule hō de resurrectōe dubitare. Qui grana seminū mortua t putrefacta vi uificat per quę in hoc seculo viuas: multo magis teipsū resuscitabit vt viuas in ēternum. Qui illa reparat quę tibi sunt necessaria: quō teipsum nō reparat ꝓpter quem t alia reparare dignatus est? Itaq; si velim⁹ C ꝓsiderare quę in isto seculo videmus: diuine administratōis opa signa sunt futuroꝝ. Tota g̃ huius mūdi administratio testimoniū ē resurrectōis futurę. Videm⁹ certe hyemis tpe vl aductu arbores spoliari pomis: nudari folijs: q̄ eas rursus vernō tpe specie resurrectōis expumere: q̄ primo quidē incipiūt turgere in gēmis: tunc ornari in floribus: vestiri t foliis: t postmodū pomis gra uari. Interrogo te infidelis hō q̄ de resurrectiōe dubitas: vbi sint ista g̃ tpe q̄ de⁹ disposuit ꝓducūt? Dic mihi vbi latitāt anteq̄ ꝓducanť: quę nusq̄ quidē videnť: q̄ tū deus qui omps est t ex nihilo ꝓdidit: secreta sua vtute ꝓducit: Hinc tū ad campos t prata respicite: g̃ grate transacta hyemis spoliank ac floribus: t nuda remanent ipsa spacia terraꝝ: sed iteꝝ verni tpe reuestiunť: t nouo vbiq; germine incipiēte lętatur agricola. Certe herba q̄ ante vixit t mo rit: rursus reuiuiscat ex semine: sic etiā t nostrū corpus reuiuiscat ex puluere. Sz dicis o hō incredule: Ideo credimus futuꝝ vt arbores t herbę t oīa reuiuiscāt: qr illa tā facta cognoscim⁹. Vnde aūt cognoscere possumus qr mortui resurgūt: cū adhuc mortuis nemo surrexerit? Quisq; hoc dicis vel cogitas: audi patiēter: t intellige sapiēter. Ideo em dīs noster iesus christus mortuus D luit t resurgere: ne tu de resurrectiōe dubitares. Tamē quō poteo dubitare qr nō sumus resurrecturi a mortuis: cū d̄s ꝓmittat deus q̄ nescit aliq̄s mētiri: q̄ pōt facere q̄cq̄d vult qr opa est: t implet oia q̄ ꝓmittit: qr verax ē: t mendaciū in eo nō est? Et dedit nobis pium t misericors dīs virtutē suę pignus: t grandi testimonio spem nobis resurrectiōis ostendit: qr vnigenitū filiū suū ꝓ nob⁹ hoiem factū t mortuū a mortuis suscitauit. Ideo em dīs noster iesus christus natus ex hoie: ad est ex maria virgine est dignat⁹ t a iudeis crucifigi t die tertia resurgere: vt nos tali exemplo alati: resurrectionē ex mortuis certissime credere mus: quā q̄

nō credit futurā: nec ꝫ q̄dē credit q̄ xp̄o resurrexit a mortuis. Qui aūt dīm iesum resurrexisse a mortuis ꝓfitet: nec de sua poterit dubitare. Abstinete ḡ vos ab oi ope malo: ab inimicitijs: ab ebrietate: a fornicatione: a furto: a periurio: a falso testimonio: detractiōe: q̄ hec oia odit de⁹: t eos q̄ ista facīūt puniet in futuro. Estote aūt benigni: misericordes: innocē bonosē habētes: t ea sp operātes: q̄ in sanctis suis diligit deus: vt possitis cū sanctis eius ad ēternā t īmortalem gloriā puenire: t viuere in sēcula sēculorum Amen.

De eisdē verbis Apli quibus in sermone p̄cedēti: Sermo XXXV

A Fratres charissimi: dū diuina lectio legeret: audiuimus btūm aplm terribiliter nos t salubriē admonentē. 2.Cor.5. Sic em̄ ait: Oēs nos manifestari oportet ante tribunal christi: vt referat vnusq̄sq̄ p̄pria corpis sui put gessit: siue bonū siue malū. Quā rem etiā dño in euāgelio denūciat Matth.16. dicēs: Filius hois v̄turus est in gloria sua cum angelis suis: t tūc reddet vnicuiq̄ fm opa sua. Diligēter quęso attēdite frēs t mecū pariter pauescite: q: nō dixit q̄ reddat vnicuiq̄ fm misericordiā suā: ꝫ fm opa sua. Hic em̄ est misericors: ibi iustus. Mā q̄ nō statim in pctōres vindicat: patiētia est nō negligētia. Non ille potentiā p̄didit: ꝫ nos ad pnitētiā reseruauit. Unde valde timēdū est: ne quāto diuti⁹ expectat vt corrigamur: tanto grauius vindicet si emēdari noluerimus. Scire t intelligere debemus fratres charissimi nihil nobis esse salubri⁹: q̄s vt dānatis oim̄ pęsentiū rex voluptatib⁹: id potius cogitem⁹ q̄s crimus de hoc sęculo trāsituri: vel q̄s tabernaculū corpis vltimo die supuenięte deposituri: t inex illud resurrectiōis tpe recepturi: vt cū eodē recipiam⁹ B put gessim⁹: siue bonū siue malū. Et ideo rogo frēs: vt quotidie cogitem⁹ quales erimus in die iudicij: purissimis angelor̄ cōspectibus offerēdi: t ęterno iudici rationē de libris p̄sciētię reddituri: remotis oibus p̄bationibus. Certū est in die illa ipsū ante se hoiem p̄stituendū: t ipsam sui vitā in cordis speculo demonstrandā: t testes ꝓtra eā nō defuturos aliq̄s: ꝫ intus de ipsa ala p̄ferē dos. Adūciēda erūt nō aliē peregrina: ꝫ nīmiū nota testimonia: id est opa sua. Ordinabunt ante infęlicē alam pctā vt crimina sua vt eā t puincat p̄batio t p̄fūdat agnitio: fm illō q̄ scriptū ē: Arguā te t p̄stituā te ante faciē tuā. Quicūq̄ se mō dū Ps.49. iz emēdare neglexerit: ante illū ęlestē ꝓtm̄ pmū excepturus erit de p̄fusiōe supplicū: t aīa q̄ mō p pnitētiā cōpendiosā trāfactas pctōrū suor̄ putredines curare dissimulat: ante illud tribunal metuendū sine vllo remedio I ꝑpetuo tartaro manebit. Quę cū ita sint: L bñ nobiscū ageret: si iā nunc sic pniterem⁹ sup malis nr̄is: quō tunc sine vllo remedio pnitebimus si sęditates t p̄fusiones nr̄as quēadmodū tunc visuri sumus: sic iā eas nūc videre t horrere possemus. O si iā nūc facīē peccatricis alq̄s liceret oculis corpis intueri: t p̄sciētię nr̄ę vultū in oculis ꝓsentiā pmitteremur adducere. Quod si liceret: nec dici pōt: quāto studio quātoq̄ metu vt geremur sędata cōponere: maculata tergere: vulnerata curare. Ideoq̄ q: non possumus oculis corpis: ilpiciam⁹ nos inēxtū possumus oculis cordis: t vnusq̄sq̄ p̄scientiā suā ante p̄spectū interioris hois cōstituat: Ipsi nosmetipsos castigem⁹: ipsi nobiscū rōem de q̄tidiana ꝑuersatiōe faciam⁹: ipsi nos accusem⁹ q̄tidie iudici nr̄o: t dū in hac carne sumus ꝓtra ipsā carnē anxiliāte dño quotidie dimicem⁹: vincamus voluptates t delectatiōes nr̄as: vt nobis tps illud spectatissimū ac beatissimū ęternę vitę p fęlici mactatōe succedat: q̄s implebit illud q̄ dño dixit: Et erūt sicut angel. Et itex: Tūc Matth. iusti fugebūt sicut sol in regno p̄tris eor̄. Putas qualis tunc erit splendor alter⁹: q̄s solis claritatē habebit lux corpor⁹? Tunc em̄ cū ad istā beatitudinē venerimus: nulla erit tristicia: nullus timor: nulla infirmitas: nulla mors. Habebimus plenā beatitudinē frēs inter illa imensa beneficia dñi nostri: vt nūq̄ cessem⁹ referēdo ei gratiā actionē de beatitudine qua sumus fruituri: cohęredes effecti eius q̄ dixit: Venite benedicti: capite regnū Matth. q̄ vob paratū est ab origine mūdi: donante ipso cui est honor t gloria in sęcula sęculorum Amen.

Explicitus est liber Sermonū de Verbis Apostoli: diui Aurelij Augustini: Basileę: Anno dñi. M.cccc.xciij.

Annotatio precipuarum sententiarū

Materiarū ac sententiarū pcipue notandarū in Sermonib⁹ diui Aurelij Augustini de Verbis Apostoli: sumaria breuisq; Annotatio.

Ab. Abba pater qd sit: t cur aplo vtrūq; posuit. Sermone. xiij. B.

Ac. Aculeus mortis qd sit: t qñ cessabit. Ser. ij. D. in fi. et. iij. F.

Ad. Adam cur fecit sibi fucacteria ō folijs ficvij. L.

Am. Ambulare fm carnē t fm spūm qd sit. vj. F.
Amicitia nullius est repudianda: nō vt statim recipiat ō vt recipiēdus aptet. xxj. E.
Quid ꝓbat amicitiā verā. xxj. B.
Nemo nisi p amicitiā cognoscit. xxj. E.
Amicoꝝ mala firmius sustinemus: q; bona eoꝝ nos delectāt. xxj. E.
Amor mundi t amor dei cōpellit suos amatores diuersa pati. xv. J.

An. De anania t saphyra vxore sua. xxv. B. i fi.
Anima nō est pars dei neq; id qō deus est: sed media inter deum t corpus. xiij. E. et xxx. L. D.
Aiam nihil satiat nisi deus. xvj. D.
Aias in cēlis primus puersari quidā dicūt: t illic recipiēdoꝝ corporū merita consequt. vj. L. D. E.

Ar. Arra t pignꝰ quō differūt. xiij. B. ante me.
Arrius quid sentit de trinitate. j. A. in fine et. B. et. xxj. B. L.

As. Auaricię grauis seruitus cui comes est pigricia. xxj. B. L. D.
Contra auaricā inuehit. xxvj. L.
Aurum est materia laboꝝ: t periculosa res possidentū. xxvj. A.
Aurū tunc magis ꝓdest cū ꝓtemnit: nō q ipsum ex sua natura malum est: sed eius abusus. xxvj. B.
Auri inops deo diues est. xxvj. L.

Ba. De baptismo parulorū ꝑa pelagianos. xiij. p totū.
Baptizari debere paruulos nemo dubitat: ꝙ de causa quęrit. xiij. A. p̄me.
Baptizari quidā paruulos dicunt: nō propter salutē aut vitā ęternā: sed propter regnū cęloꝝ. xiij. A. in fine. et. B.
Alij rursus non baptizatis ex misceōia t iustitia ꝓcedit simal t vitā ęternā t regnum cęloꝝ: quos pariter fm scripturas refellit xiij. L. D. E. F. G. H.
Non baptizatis ideo regnū cęloꝝ nō dari volūt: q; dño dicit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua t spūsancto &c. xiij. E. i me.
Baptizandi sunt paruuli t ad verba offerentū sanāt: sicut ad factū alienū vulnerabant. xiij. G. r. A. in me.
Baptizari cur debeat nat⁹ a fidelib⁹ iā baptizatis. xiij. R. Sb.
Vtrū baptizari debeat infans ante diem octauū. xiij. R.
Baptizari cur opus habet infans etiam natus a fidelibus pius non peccauit. vij. E. r. A. B.
In baptismo cuncta peccata dimittunt: licet infirmitas peccādi remaneat. Ser. ij. D. et. vj. F.
Ante baptismū cur catbecuminus aliquādo moriāt: t viuens sceleratę in fine baptizetur. xx. D. in fine.

Be. Beat⁹ esse nemo pōt nisi a solo deo. xij. D
Beati quales erūt. xxv. L. in fi.
Beatitudinē quomodo philosophi diuersimode posuerūt. xij. F.

Bo. Bonoꝝ tria sunt genera: t quę. xiij. E.

Ca. De calumnia nō facēda. xxiij. B.
Caput nostrū ē christus t nos corpus eius. xiij. F.
Carnē humanā nō esse creaturā dei quidā ꝓtendunt. xxvj. D.
Cum essemus in carne passiones peccatoꝝ quę p legē erant operabant in mēbris nostris vt fructificarent morti: quomodo intelligatur. iij. A. B. L. D.
Carnis nolle quid intelligat. iij. D.
Scio q; in carne non habitat bonū: quō intelligatur. vj. F.
Si fm carnē vixeritis moriemini: quō intelligat. xij. D. in fine. E. F.
Carnis facta mortificanda sunt spū dei nō spū nostro. xij. G.
In carne exultētes quō dicant nō posse placere deo: t qd sit esse in carne. vj. G.
Caro peccati t similitudo carnis peccati differūt: t quō christ⁹ carnē veram habuit sine peccato tū. vj. D. E. viij. A. B. xiij. F. et G. in me. xx. A. in fi.
Carnalis t spiritalis quomodo aliquis dicatur. v. D.

Cha. Charitas dei diffusa ē in cordibus nostris ꝑ spūmsanctū: exponit. xv. J.

Annotatio

Charitas nō angustiat. Ibidē.
Charitas ad hoc crescit vt ꝑterna permanet. xiij. K. in me.
Ce. De cecidani pargatiōe ⁊ trina absolutione in ꝓsentia septuaginta epoꝝ ⁊c. xxv. L. ℱ
Cęlestinianoꝝ error de hoc fit. xxix. A. in me.
In cęlū quō nemo ascendit nisi filius hois q̄ de cęlo descendit. xiiij. ℱ.
Cerui ꝝ cautela cōmendat. xxj. A.
Cir. Hos sumus circūcisio q̄ spū seruimus deo: quō intelligat. xv. A.
Circūcisio cur fiebat die octaua ⁊ cultris petrinis. xv. B.
Cla. Clamorem cordis ℞ oris deus plus aduertit. xiij. K.
De claudo mendicāte ad portā speciosam quē petrus verbo curauit. xxvj. ꝑ totū.
Cre. Creaturę oēs quadrupleꝝ cōditio. xxvij. A. in me. et. B.
Posse credere in christū dei est donū nō ex nobis. ij. L. D. E.
Qui credit in filiū quomodo habeat vitā ęternā: ⁊ qui nō credit iam iudicatus dicatur. xiiij. H.
Qui credit in me etiā si mortuus fuerit viuet: quō exponit. xxxij. A. in me.
Quō aliqui credunt ⁊ nō credūt. xxvij. D.
Cru. Crux christi cōparat naui. ij. B. circa ꝑn.
Crucis latitudo: longitudo: altitudo ⁊ profundū q̄d figurāt. vij. B. L.
De crucis figura ⁊ laude. viij. L.
Com. Cōmunia debent esse oia quibus est cōmunis fides. xxv. A. B.
Con. Concupiscentias carnis habere quandoq; est vtile: exēplo apli. ij. E. et. v. B. i fi. L.
De ꝛcupiscentijs carnis q̄ erit perfecta victoria. ij. ℱ. G. et. v. D.
Concupiscentiā nō cognoui nisi lex diceret nō ꝛcupisces: quō intelligat. iij. L.
Aliud est nō ꝛcupiscere ⁊ aliud post ꝛcupiscentias nō ire. v. D. vj. ℱ.
Concupiscentia carnis nō nocet dū ei non ꝛsentiat. v. G. vj. ℱ.
De concupiscentia carnis aduersus spiritū ⁊ spiritus aduersus carnē. ij. iij. v. per totum. ⁊. vj. A. xij. B. L. D.
Concupiscentię noie q̄d intelligat. vj. A.
Q; ꝛcupiscentia sit origo oīs pcti. Ibidē.
Concupiscentia cur est in mēbris: ⁊ q; debemus eas potius velle nō habere q̄ habere: ⁊ q; solus christus eas sanat. xj. L.
Q; concupiscentijs non est obediendū. iij. D. et. xij. D.
Q; ꝛcupiscentijs nō obedimus dei est donātis nō nrę fortitudinis. xij. B. circa ꝑn.
Oīs qui cōfitet iesum christū in carne venisse ex deo est: ⁊ oīs qui nō cōfitetur iesum christū in carne venisse ex deo nō est quō intelligat. xxx. et. xxxi. per totū.
Q; multi cōfitent christū verbis sed factis negant. xxxj. E. et. ℱ. in fine.
Confiteri nemo debet causa būlitatis peccata quę nō fecit. xxix. L.
Cōfessio humilis sanat. xxix. E. circa ꝑin.
Cor: deus interrogat nō manū. xx. G. Cor.
De corpore ⁊ sanguine christi. ij. A.
Corpus christi tūc salubriter sumit si qō in sacramēto visibiliter sumit in ipsa veritate spiritaliter mādicat. ij. A. in fine.
Da. (q) Quomodo nihil damnatōis est his q̄ sunt in christo. vj. A.
De. Q; aliud est debere ex mutuis acceptis: aliud ex promissis. xvj. A. in fi.
Debitor aliter est deus aliter hō. Ibidē.
Debitores sumus dei ⁊ debitores habem⁹ proximos. xxix. D. E.
Debitores sumus nō carni vt sm carnē viuamus ⁊c. quō exponit. xiij. L. D. E. ℱ.
Dedicatio: vide infra domus.
Deformitas xpi nra est pulchritudo. xx. D.
Defuncti vtrū sint plorādi: ⁊ quibus suffragijs iuuant ⁊c. xxxij. per totū.
In defuncto ꝝ celebritate sunt duo cōsideranda: scz quid sperandum ⁊ quid timendum. xxxij. A.
Delectatio mentis pponenda est delectationi carnis. xvij. B. L. D.
Delitię temporales q̄ transitorie sint. xxij A. in me. et. L.
Desperare de salute sua nemo debet cū videat saluatos q̄ interfecerūt auctorem salutis. ix. B.
Deus q̄d sit ⁊ q̄ sit incōprehēsibilis. j. A.
Deus nō est corporeus. xvij. L.
Deū vnū sic fides catholica pdicat vt mysteria trinitatis pariter fateat. j. A.
Diafragma quid sit ⁊ cur illud christus soluit. vj. D. in fine. Di.
Dies dñicus vnde nomē accepit. xv. B.
Dieo malos non faciunt nisi malicia ⁊ miseria. xxiij. A.
Digitus dei q̄d sit: ⁊ cur lex digito dei sa-

(pta peribet. vj. B. L. xiij. J.
Discere a christo qđ debem°. xij. E. xxij. L.
De diuite cuius ager uberes fructus attulit: ꝛ de diuite epulone. xix. B. L.
Do. Ꝙ solus deus docet boles. iiij. A.
Domus dei quę nos sumus modo ędificat ꝛ qñ dedicabit. iij. A. in fi. B. L. xx. A.
Donatista qđ de ꝓpo sentit. xxij. D. i fi. E.
Dormire qđ i scripturis significat. xxxij. A.
Dulcedo qđã bona est ꝛ qđã mala. iiij. E.

Ec. Ecclesia quomō dicat esse sine macula ꝛ ruga. xxix. B. L. D. E.
Ecclesia est in toto orbe diffusa nō in parte. xxxj. D. in fi. et. E.
Eg. Desperatiuo ęgrotat qui se nescit ęgrotū. ix. A. B.
Ele. Elemosyna non est facienda de iniustis acquisitis. xix. D. E.
Ad elemosynā faciendā hortat. xxij. D.
Christus cur elegit piscatores ꝛ idiotas: et nō sapiētes ꝛ potētes. xxvij. L. post me.
Em. Emere ꝓprie quid sit. xxiij. B.
Epi. Epicurei vnde dicantur ꝛ quę sit eorum secta. xiij. F.
Episcopū quō oporteat eos qui cōtradicūt redarguere. xix. A. et. E. circa prin.
Er. Errare est humanū: sed diabolicū est in errore perseuerare. xxij. F. in me.
Error qñ est tolerandus. xiij. A. in fi.
El. Esse quadruplex in oīi re creata reperitur xxvij. A. B.
Eu. Eunomius qđ de christo sentiat. xxij. D.
Ex. Exequię pompose nō prosunt mortuis sed viuos solant. xxxij. A. in fi.
Exequię quō pie sint adhibendę defunctis xxxj. L. et. xxxiij. A. in fi.
In exequijs duo sunt attendenda et quę. xxxij. A.

Fa. Non enim quod volo bonū hoc facio: sed quod nolo malū hoc ago: quō exponit. v. B. L. E. et. xij. B.
Ipse sęcit nos ꝛ non ipsi nos ꝛ exponitur. xj. A. B. L.
Fallere boni nolunt: falli aūt nec boni nec mali. xxx. A. in me.
Fi. Fidei catholicę eminētia. j. B. in fi.
Fides est credere qō non videos: cuius merces est videre qō credis. xxvij. A.
Fides est maximū dei donū: ꝛ ꝙ ipsa precedere debet intellectū. xxvij. A. et. B. in medio.
Fides ꝛ veritas vel spēs differūt. xx. L. D.
Fides cōcepta quomodo nutrienda est vt perficiat. xxvij. D.
Fides imperfecta quomodo cognoscatur a perfecta: ꝛ quando perficiatur: exemplū de fide petri ꝛ dęmoniorū. xvj. L. D. E.
Fides quę per dilectionē operatur non est sine spe. xvj. D.
Fides cum sit inuisibilis visibilibus tamē melior est: exemplū de seruo turpi ꝛ fideli ꝛ pulchro infideli. xvij. L. D.
Fides plus fulget qꝫ aurū. xxvj. A. B.
Fides petri ꝛ dęmoniorū differūt. xxxj. G. xiij. D. in fi. xvj. L.
Hunc manent fides spes charitas tria hęc ꝛc. exponit. xvj. L. in fi. D. E.
Fidelis sermo ꝛ omni acceptione dignus: qñ christus iesus venit in hunc mundū peccatores saluos facere: quomodo exponitur. viij. ix. et. x. per totū.
An nō habeat potestatē figulus luti ex eadem massa formare ꝛc. xj. D. in me. J.
De filio dei quō sentit Arrius. xxxj. B. L. quid Eunomius ꝛ Sabellius: quid Fotinus ꝛ Donat°. D. E. quid Pelag°. F.
Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cōplacui: quō intelligat. xxvij. L.
Filius hominis quō ascendit in cęlū q̄ de cęlo descendit. xiij. F.
A fornicatione maxime retrahit consideratio dignitatis nostrę ꝛ ꝓsentia dei: et cōminatio supplicij ętemi. xviij. A. B. L. D. E. F. For.
Ꝙ deus flagellat omnē filiū quem recipit. quō exponit. xxiij. B. in fi. Fla.
Fraternitas xpi maior ē ꝙ sanguis. xxv. A Fra.
Furtū cōmittit q̄ inuētū nō restituit. xix. F Fur.
De gratia dei ꝛ libero arbitrio. Ser. xj. A. B. L. D. Gra.
De gratia dei cooperante libero arbitrio. xiij. B. in fi. et. D. in fi.
Gratiā dei ideo qđã dicūt apponi libero arbitrio vt facili° bonū ꝓficiat: Exēplū de re mūgāte ꝛ velificāte. xij. D. in me. et. J.
Hꝰa dei ꝓcedit ea bona merita nra. xv. B
Gratia dei non saluat volem sine voluntate hominis ipsius. xv. D.
Gratia dei sumus saluati ꝛ nō ex nobis. ij. L. D. E. et. xj. J.
Gratia dei qđ ꝓtulit nobis. iij. A.
De gra dei nos ꝓcuręte. x. L. et. xj. D.

¶ Annotatio

Q; gratię dei totū tribuere debem⁹ qđ sumus ⁊ possumus. Ibidē.
Q; maior gratia est q̄ christiani sumus ℔ q̄ boies sumus. xj. L. D.

Da. Deus quomodo habitat in nobis ⁊ deambulat. iij. A.
habitatiões duę sunt post hanc vitam ⁊ quę. xviij. B. in fi.

De. Homo bene conditus est sed a serpente viciatus. xiij. H. in fi.
Homo factꝰ est nō ipse se fecit. xj. A. B. L.
Homo q̄lis factꝰ est a deo ⁊ q̄lis a se. xj. B.
Homo vt fieret hō ⁊ nō brutū animal: christianus nō paganus: non hoc meruit. xj. L. D. H. J.
Homo principat cū oib⁹ creatis: ⁊ in quo illis est pręstantior. xxvij. A. B.
Homo sicut creatore opus habuit: sic ⁊ saluatore. xxvij. A. in prin.
Homo christus non hoc meruit vt a verbo susciperet. viij. B.

De. Hęredes ⁊ hęreditas dei sum⁹. xiij. K. i fi.
Contra hęreticos et schismaticos agit. xxij. E. F. et. xxix. per totū.
Hęretici multi p̄fitent christum in carne venisse ⁊ tñ errāt. xxx. E. et. xxxj. A.
Hęreses plures de xpo. xxx. B. L. D. E. F
Hęretici nō sunt in ecclesia. xxix. B. in fi. et. D. circa finē.

Du. Humanus sermo ⁊ fidelis quē apls prędicat quis sit. viij. ix. et. x. p totū.
Humanū dico ꝓpter infirmitatē carnis vestrę ⁊c. quō intelligat. xvij. E. F.

Je. Iesus interpretat saluator: ⁊ q̄bus est saluator. viij. E.

Ig. Ignis inferni non oēs equaliter torquebit. xviij. B. in fine.
Deus quō dicat quosdā ignorare. v. F.
Q; melior est fidelis ignorantia ℔ temeraria scientia. xx. B. in fine.

In. Par infirmitas i duob⁹ si vno accidat tpe se nō ferunt. xxj. B.
Infirmitas ꝓximi est aliquātulū suscipienda ad auxiliū si ad q̄litatē misericę. xxj. L.
Iniętas q̄bus dēat ⁊ q̄n. xj. p totū.
Intellectus differt a rōne. xxvij. B.
Inuentio est reddenda: cum exęplo cuiusdam. xix. F.

Iu. Iudiciū ꝓ damnatiōe ponit. xiij. H.
Quales in iudicio erimus quotidie cogitare debemus. xxxv. B.
Ante iudiciū nosipsos iudicare debemus ⁊ sędata cōponere. xxxv. L.
Cuius proximorum mala ℔ bona iudicamus. xxj. E. F.
Iudiciū temerariū cur sit vitandū. xxj. D.
Iudicia dei occulta sunt ⁊ inscrutabilia: et ārę. vij. L. D. E. xj. H. J. xiij. D. xx. B. L. D. E.
In iudicio reddet vnicuiq; sm opera non sm misericordiā. xxxv. A.
De iugo christi suaui tollēdo. xxij. L.
Nolite iurare oīno: neq; per cęlum neq; per terrā ⁊c. Et quod dom⁹ ait: Dico aūt vobis nō iurare oīno ⁊c. quomodo intelligat. xxviij. per totū.
Iurare nō videtur esse peccatū sed peierare: quia legimus deum ⁊ sanctos iurasse. xxviij. A.
De eo qui falsum iurat quod putat esse verum. xxviij. B.
Adultorum plura sunt iuramēta ℔ verba. Ibidē in fine.
Vęr iurāo verum peccet: ⁊ q̄ hō difficulter iurat sine pctō: nō sic deus. xxviij. L. D.
Q; falsa iuratio critiosa est: vera periculosa: ꝑ nulla secura. Ibidē. D.
In necessarijs vęr iurare nō est peccatum: exemplo apli. xxviij. D. et. H.
An sit iuratio quando dicitur: per deū: aut testem deum inuoco: aut per animā meā. xxviij. E.
Plures timent iurare per filios suos ⁊ non per deū. Ibidem.
Falsum iurās ⁊ si corpore viuit in aia tamē mortuus est ⁊ punit. xxviij. F.
Cum iurare non sit peccatū sed periurare: cur apostolus prohibuit dicēs: Ante oia nolite iurare. xxviij. G. H. J.
Iurandi ꝓsuetudo nō facile superatur nisi custodia linguę ex timore dei: ⁊ q̄ nō excusat ꝓsuetudo. xxviij. G. et. J.
In necessitate cū nobis alias nō credit iurare licet: si aūt credit ⁊ nemo exigit vir a p iurio sanus es. xxviij. H.
An peccet q̄ iuramentū exigit ab eo quem nescit falsum iurare. xxviij. H. in me.
De his qui per deos falsos iurant: aut super lapidē: ⁊ se periurij crimine nō teneri putant. xxviij. J. ante me.
Me in iurādi ꝓsuetudinē aliq̄s labat ꝓximus: ꝓximū admoneat. Ibidē.

¶precipuarum sententiarū

Iu. Justicia dei q̄ fit.ij.E.circa prin.
Contra eos q̄ dicūt: q̄ boleo sumus a deo
habemus: ꝑ iusticiā a nobis.xj.B.
Justicia tua sicut montes dei q̄d fit. vj.E.
Quō dicamur iusticia in christo.xv.A.
Ut t inueniar in illo nō habēs meā iusticiā
am q̄ ex lege est: sed illā quę ex fide est iesu
christi: quō intelligak.xv.B.E.F.G.H.
Justiciā suam volentes statuere: quō iusti-
cię dei nō sint subiecti.xv.G.
Justicia dei sine voluntate nra esse pōt: ꝑ
in nobis nō pōt nisi per voluntatē nostrā
xv.H.ante me.
Justicia quę ex deo est in fide ad cognoscē-
dum illum: t virtutem resurrectiōis eius
t societatem passiōis illius: quomodo in-
telligak.xv.J.
Cum simus iustificati gratis: ipsa tamē iu-
sticia cur adhuc in nobis imperfecta sit.
xvj.B.xvij.A.
Q̄ iusticia sit ꝓpter se amāda t delectat: t
q̄o primus gradus eius.xvij.B.L.D.
Secūs iusticię gradus q̄o sit.xvij.E.
Tertius t sūmus iusticię gradus quis sit.
xvij.F.
Q̄ aliud ē amare iusticiā t aliud timere pę
nam.xij.G.
Qui te creauit sine te: non te iustificabit si-
ne te.xv.H.

La. Quomodo christus dicitur lapis an-
gularis.xiij.B.ante me.
De illo q̄ incidit in latrones.ij.D.
Quomodo laudak peccator in desideriis
animę suę.iiij.L.
Le De decem leprosis curatis: t vno gratias
referente.x.A.et.L.in fine.
Lex subintrauit vt abundaret delictū: ex-
ponit: t de eius vtilitate.iij.F.G.vj.B.
xiij.L.
Legem veterem dicunt manichęi contra-
riā euangelio t non datā per moysen.iiij.
A.in fine.B.L.xj.F.
Lex non est mala quia malū prohibet.iiij.
B.in fine.et.F.
Lege humana plura licite perpetrant: quę
diuina lege prohibent.iiij.L.
Lex spiritalis ē: ego aūt carnalis: exponit
v.D.xj.A.B.
Quid sit legi dei condelectari fm interiorē
hominē.v.F.vj.A.
Absente seruire legi dei: carne autē legi pcti
quid sit.v.L.
Qualis sit lex pcti in membris: quō t qñ su-
perak.iij.iiij.v.vj.per totū.
Lex spūs vitę in christo quō liberat a lege
pcti t mortis.vj.B.L.
Q̄ lex pcti t mortis nō dicak illa q̄ p moy-
sen data ē: t cur data sit quę non liberat.
Ibidē.et.xiij.B.
Cur scripta sit in tabulis lapideis: t data die
quinquagesimo post celebrationē phase
t transitū maris rubri: t de xordia ac di-
stātia plebis legis vtriusq̄.vj.L.et.xiij.F.
Q̄ impossibile erat legi in quo infirmaba-
tur per carnem: deus misit filium suū in si
militudinē carnis: exponit.vj.D.L.
Lex vetus cur dabak quę nō potuit viuifi-
care.xj.L.xiij.B.L.
Lex data ē p moysen: gra t veritas p iesum
christū: exponit.xj.F.G.
Lex vetus comparatur baculo delisi non
viuificanti.xj.G.
Lex frustra minak qñ iniḉtas dhak.xij.A.
Lex pędagogus noster fuit in christo tē.ex
ponit.xiij.L.
Lex bona ē legitīe ea vtēti: exponit. Ibidē
Legē fidei implet nō nostrū liberū arbitriū
Ibidē in me.
Alter alteri⁹ onera portate t sic adimplebi
tis legē xpi: exponit.xxj.et.xxij. p totū.
Libero arbitrio q̄dā nimiū tribuēteo erra- L.
uerūt a via iusticię.ij.B.in fine.et.L.
Liberi arbitrij vires adam peccando ami-
sit.ij.D.
Liberū arbitriū sic habemus vt tū egeam⁹
gra dei.vj.G.in fine.xiij.G.in fine.et.D
De libero arbitrio. Ser.vij.et.xj. p totū.
Quantum valeat sine gratia dei: ostendit
xj.B.xij.A.
Q̄ ex libero abitrio se quidā ad christū ve
nire gloriank.xij.E.in fine.
Per liberum arbitrium homo cadere po-
tuit non autē resurgere: exemplū de bole
intemperanter viuēte.xiij.D.
Per liberū arbitriū se q̄dā bonū posse age
re dicunt: licet cū difficultate: sed apposita
gra facilius.xiij.D.in me.et.J.
Q̄ ex libero arbitrio nihil boni agere pos-
sumus sine gratia dei: sed bene malum: t
q̄ liberum arbitrium proprie nō sit nisi in
bono.xiij.D.in fine.
Q̄ liberū arbitriū cooperak gratię: et gra
libero arbitrio.xiij.D.J.
Littera occidit: spiritus autē viuificat: ex-

Annotatio

ponitur.iij.F.G.

Wa. Malum non est malū natura sed vitio.xxx.L.D.

Mala proximoꝝ sunt toleranda: ꝛ quę.xxj.et.xxij.per totū.

Mali persequunt bonos nō facto tantum sed moribus.xxiij.A.

Manichęi ponunt duas naturas: vnā bonam ex deo: alteraꝫ malam ꝛ ex gente tenebrarum: quod defendere volunt ex verbis apli.vj.G.xj.F.xij.L.xiij.E.xxij.b in fine.xxvj.B.et.D.xxx.B.L.D.E.

Martyri iniuriā facit qui ꝓ martyre orat. xvij.A.in me.

We. Mediator vnus est: sicut vnus est deus: ꝛ quoꝝ.xiij.D.

Medicus magnus christus aduenit: cum totus mundus iacebat ęgrotus: qui non solum sanitatem: sed ꝛ mercedem donat. xij.A.B.et.K.in fine.

Medicus ad ꝙd diligit ęgrotū.ix.L.

Non ē opus medicus sanis vel male habētibus: exponit.x.A.in fine.B.

Nescitis quia corpora vestra membra sunt spiritussancti: Tolleno ergo membra christi: faciam membra meretricis: exponitur xviij.A.E.

Mentiri humilitatis causa nemo debet. xxx.L.

Wo. Quis me liberabit ō monte corporis huiꝰ: exponit.v.G.in fine.H.

Cui vult misereatur: ꝛ quem vult indurat: exponitur.xx.B.L.D.

Mortem corporis quidam plus timent q̄ animę.xvij.L.D.E.

Mortem quidam differunt sed non effugiunt.xvij.E.

Moris iustoꝝ comparat somno.xxij.A.

Morte bonet nō opinio ſ natura. xxij.A

De morte amicorū tristari naturale est: sed debet vincere in nobis spes resurrectiōis xxij.A.L.xxiij.A.L.

Mortuis non prosunt pompę exequiarū. Ibidem.

Mortuis quibus prosunt orationes ꝛ elemosynę.xxij.B.

Mortuis quomodo sit cura sepeliendi exhibenda.xxij.L.in me.

Melius est dolere mortē amicorum q̄ nō. xxiij.B.

Moys non esset ſ peccatum non precessisset. Ibidem.

Jn mundum christus venit qui nusq̄ deest.viij.A. Wu.

Jn mundū cur christus venit.ix.A.

Natureꝫ duę erant in christo.viij.B. Na.

In q̄ nō sint duę naturę sibi contrarię.xxx.B.

Non omnis qui negat: verbo negat. xxx. Ne. E.et.F.in fine.

Quomodo christus nota fecerit omnia discipulis quę a patre audiuit: cum tamen dicat: Multa habeo vobis dicere: ſ nō potestis portare modo.xx.L.D.

Alter alterius onera portate: exponit.xxj.et.xxij.per totū. On.

Quę sint onera proximorū ꝛ quē admodū portanda.xxij.A.

Q̄ alia sint onera propria in quibus quisq̄ suum portabit: alia in quibꝰ proximū. xxij.A.post me.et.E.

De diuersis oneribus sub quibus humanum genus portat: quorum primum est auaricia.xxj.B.L.secūdum paupertas ꝛ diuitię.D.tertiū hęresco.E.F.

Q̄ aliud est onus paupertatis: aliud diuitiaꝝ.xxij.D.in fine.

Venite ad me ꝙ laboratis ꝛ ongrati estis: exponit.xxj.B.L.

Orationē dominicā vere nobiscū hęretici Or. nō orant.xxix.D.E.

Christus orans ꝓ peccatoribꝰ ſ sit exaudiuus.ix.B.

Cur orantes non semper exaudiuntur.iij. E.v.L.in fine.

Oratio beati Augustini quā dicere cōsueuerat post sermones.ij.in fine.

Ornamenta corporis quantomagis appetuntur: tāto sunt detrimēta dominis interioris.xviij.G.

Pharisęi qui dicunt.xv.L. Pha.

Paruula cur quandoq̄ moriantur Pa. ante baptisma ꝛ damnetur cum tamen ipſi non peccauerint. vij.D.E.xj.b in me.xiij.D.

Paruuli etiam nati a fidelibus contrahūt peccatū originale. viij.E.in fine.x.A.B.

Cur baptizādi sint ꝙ nō peccauerit.xiij.A.

Eoo ideo quidā baptizari dicunt non propter vitam ęternam sed propter regnū cęlorum.xiij.A.in fine.B.

Quidā rursus paruulis non baptizatis ex misericordia ꝛ iusticia vitā ęternā ꝛ regnū cęloꝝ deberi ꝓtendunt.xiij.L.D.E.

precipuarum sententiarū

Respōsio Augustini ꝓtra vtrosq; vbi ostēdit fm scripturas paruulum baptizatum in fide offerentiū saluari: nō baptizatum condemnari. xiiij. F. G. H. xxxj. F.

Quę sit pęna decedētium ante baptisma. xiiij. D. in principio.

Paruulum non baptizatū ideo quidā vitam ęternam sed non regnum cęlorū intrare dicūt: quia dominus ait: Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c. xiiij. E. in me.

Sicut ad factum alienū vulnerabātur: sic per fidem offerētium sanant: exemplū de serpente ęneo. xiiij. G. L.

Q; post baptismū inter fideles cōputandi sunt. xiiij. B. in me. et. L. in me.

Cur non nascant sancti a parentibus fidelibus: sicut mali a malis. xiiij. dd.

Utrum baptizādi sint ante diem octauū. xiiij. M.

Cur statim nati ploŕant. xxiij. A.

Pas. Pascha iudęor̄ qd figuret. vj. L.

Passionibus christi sine amore cōmunicare nō possumus. xv. J.

Pat. Patientię exemplum nobis christus fuit. xiiij. B.

Pau. Pauli apostoli nominis interpretatione: & de eius ęmulatione scām iustitiā quę in lege est. xv. L. D. E. F. G.

Q; fuit paulus iust⁹ vt angeli: licet adhuc mortalis. v. B. in fi. et. L. in fi.

Cur ei datus fuit angelus satbanę: & qd ei profuit. iij. E. et. v. L.

Cur se peccatorem primū apellauit. ix. L. x. A. B.

De eius conuersione: & cur misericordiā cōsecutus sit. x. B.

Q; paupertati christianor̄ regnū cęlor̄ promittit. xxvj. B. in me.

Pc. Peccatum originale quomodo pertransiit ab adam in omnes: & cur pro illo moriuntur etiam paruuli qui non peccauerunt: & q; sola gratia christi nos liberat ab illo in quo peccatū nō fuit. iij. F. in fi. vij. D. E. x. A. B. xiiij. G. ante me.

Cur nati a fidelibus illud contrahunt. viij. E. in fine. x. A. B. xiiij. K.

Pctī originale a parentibus ꝓtrahi cur quidam negāt. xiiij. A. in fi. xxxj. F.

Q; solus christus ab illo liber fuit: & p nostro satisfecit. xiiij. G.

Q; traducitur propagatiōe non imitatione. xiiij. J.

Cur nascimur pctōres ab adā & nō iusti ab abel. Ibidē in fi. et. K.

Quō pctī intrauit in mundū: & per illud mors. xiiij. J. in me.

Argumētū: sicut pctī adę nocuit his qui nō peccauer̄: sic christus prodesse debuit his q nō crediderūt. xiiij. L.

Peccatū non cognoui nisi per legem: exponitur. iiij. L. v. A.

Pctī: & ꝓuaricator: differūt. Ibidē in fi.

Quō pctī occasione mandati seducit & occidit. iiij. L. D. et. v. A.

Peccandi infirmitas cur remanet post baptisma. ij. D. vj. F.

Peccatum christus non habuit: factus pro nobis peccatū: in similitudine carnis peccati: exponit̄: & quid nomine peccati significatur. vj. D. E.

Peccatum nō est natura: sed vitium naturę. xxx. L.

Peccata nō debemus dimittere timore pęne sed amore iustitię. xvij. E. xviij. E. F. xx. G.

Peccatū duobus modis cōmittit timore scz & delectatiōe. xvij. E.

Si dixerimus quia peccatū non habemus nosipsos seducimus: exponitur. xxix. per totum.

Quidā dicūt homies iustos nullū habere pctī. xxx. A. in me. D. L.

De peccatis sine quibus hęc vita non peragitur. xxx. D. E.

Peccatū quādo ē aut qā regnat in nostro mortali corpore. xj. D.

Peccator: nō ideo debet velle esse peccator quia deus amat pctōrem. ix. L. et. D. in fi.

Quomō aliquis dicatur primus peccator. ix. L. x. A. B.

Pędagogi officiū qle sit. xiij. L. ante me.

Pnitere nō debem⁹ de bene actis. xxij. D

Pelagianor̄ origo & disputatio de libero arbitrio ꝓtra gratiā dei. xj. D. in me.

Pelagiani & cęlestiani dicūt homines posse vivere sine oīi pctō. xxx. A. B. L.

Paruulos dicunt nō habere originale peccatum. xxxj. F.

Differētia pęnar̄ gehēnę. xviij. B. in fine.

Perfectus quisq; quomō de se sentire debeat. xv. K. L.

Q; aliquis simul perfectus & imperfectus esse potest. xv. L.

Peierare vel periurare grande peccatū est.

xxviij. A.
Periurij tribus modis cõmittit. xxviij. B
Qui vult non peierare debet non iurare. xxviij. L.
Periuros cur nõ statim vindicat deus: t q plures viuunt corpore: in anima mortui. xxviij. E. in fine. et. F.
A periurio vir sanus est qui cũ credit t non exigit iurat. xxviij. D.
Periurus est qui sup lapidem aut p falsos deos falsum iurat. xxviij. J. ante me.
Persecutionẽ pati oportet pie volentẽ viuere. xxiij. A.
Q; vna ꝓsona est christus cũ verbo. xiij. F
Pignus t arra quõ differũt. xiij. K. i me.
Portandus est proximus: t in quibus t q̃re. xxj. et. xxij. per totũ.
Sic portandus est proximus vt disciplina nõ dormiat. xxij. E.
Cur dñs dedit preceptũ adę. xiij. B.
Quos predestinauit hos t vocauit: quos vocauit hos et iustificauit: quos iustificauit hos t magnificauit: exponitur. xvj. per totum.
Qui predestinatis vult reluctari: paret se ꝑ põt bellare aduersus deũ. xvj. A.
Predestinatio precedit vocationẽ. xvj. A. in fine. et. B.
Predestinatiõis verę signũ. xvj. D.
Predestinationẽ diuinam velle perscrutari laboriosum est: quia est occulta. vij. L. D. E. xj. b. J.
Predicator loquit: sed deus solus mouet cor. iiij. A.
Prejudicare nõ debet causa causę: nec ꝓsona personę. xxij. F. circa ꝓn.
Actus primiani cum maximianistis cõtra cecilianũ. xxij. E. F.
Contra propinquarios in vita cõmuni agit. xxv. A. B.
Prudẽtia carnis quõ dicit nõ posse subiici legi dei. vj. F. in fine. et. G.
Prudentia carnis cur inimicat deo. vj. G.
De psalmo nonagesimoquinto: Cantate domino canticũ. xx. A.
Pseudo ꝓpheta est propheta fallax: t quõ cognoscat. xxx. A. in medio. et. B.

Raptorum qualis erit pęna ꝓsidera ri põt. Ser. xix. B. L.
De rapina nõ sunt faciendę elemosynę. xix. D. E.
Non est rapiendũ pagano aliquid vt dek christiano. xix. E.
Rapina ẽ cũ qs aliq̃d inuenerit t nõ reddiderit: cũ exemplo de quodã q̃ inuenit sacculũ solidoꝝ. xix. F.
Ratio differt ab intellectu. xxvij. B.
Regnũ peccati qsi destruet. vj. A.
Regnum cęlorum t vita ętrna idem sunt. xiij. A. in fine. B.
Nisi quis renatus fuerit ex aqua t spiritu sancto non intrabit in regnum cęlorũ: exponitur. xiij. E.
Resurrectio christi causa est nostrę resurrectionis. xv. ib. xxxiij. D.
Resurrectionem carnis futurã quidam negant: t eam sperãtes irrident. xxij. A. in medio. et. D.
Exemplis ostendit resurrectionẽ carnis futuram nõ esse impossibilem apud deum. xxxiij. B. L. D.

Abellius q̃d sentit de xpo. xxxj. D
Salutare dei christus est: t de desiderio patrũ vt ipsũ viderẽt. iij. L.
Sanctitatis vel sanctificatiõis multi sunt modi. xiij. AD.
Scripturę sacrę vtilitas t eminẽtia. j. A.
Q: ponat temp⁹ futurũ ꝓ preterito. xx. L.
Scripturę sacrę obscuritas exercet studioso nõ denegat intellectũ. xiij. A.
De officio sepulturę: t cur libẽter exhibẽda t q̃bus prosit. xxxij. L. et. xxxiij. B.
Sermo fidelis t oi acceptiõe dign⁹ q: xps venit in hũc mũdũ peccatores saluos facere: exponit. viij. ix. x. ꝓ totũ.
Cur magis apls dicere voluit: Sermo human⁹: id est fidelio q̃ sermo diuin⁹ t oĩ acceptiõe &c. viij. A.
Serpens ęneus exaltatus in deserto quid figurabat. xiij. G.
Sicomor⁹ q̃d sit: t q̃d significet. viij. L.
Si eũ q̃ nõ videm⁹ speramus ꝓ patientiã expectamus: exponit. xxij. A. B. L.
Spes viatori necessaria ẽ: nõ aũt in patriã puenięti. xvj. D. in fine.
Spe eũ saluati sum⁹ expõit. xx. L. xxij. A
Spes mũdi semp fallit: sed nõ spes ęternorum. xxij. A. L.
Spũsctus cur dicat digitus dei. vj. B. L.
Cur nõ venit sup discipulos nisi die quinquagesimo: t cur in igne t in linguis. vj. L.
Quõ dicat habitare i cordib⁹ nr̃is. vj. G. i. ff.
Q; sit cõis pr̃is t filij spũs. vj. b.
Si quis spm̃ christi nõ habet: hic nõ est ei⁹:

exponit ibidē.
Quō viuificabit mortalia corpa nra ꝓpter inhabitantē spīm eius in nob. Ibidē.
Nō accepistis spīm seruitutis iterꝫ in timore: ſ accepistis spīm adoptiōis filiorꝫ dei: exponit. xiij. J. in me. et. K.
Seruire deo spū ꝛ carne differūt. xv. A.
Quō aliqs sit otiak spiritak ꝛ carnak. v. D.
Qꝫ christus spōsus est: ꝛ ecclesia sponsa: ꝛ quō a sponso cognoscak spōsa. xxxj. E.
Stoici q̄ sint: ꝛ de eoꝝ erroꝛe. xiij. F.
Stultus ibi es deo vbi tibi sapiens videris. xix. B.
Utꝫ stultꝰ deꝰ dabit regnū eꝛloꝝ. xix. B. i fi
Sapientes inuicē arbitrari debem⁹. xxj. D.
Oīm spiritui nolite credere ſ ꝓbate spūs si ex deo sint: exponit. xxx. A.
Oīs spūs q̄ confitet christū in carne venisse ex deo est: ꝛ oīs q̄ non confitet iesum christū i carne venisse ex deo nō est: exponit. xxx. B. L. D. E. et. xxxj. ꝓ totū.
Si qs templū dei violauerit: disperdet illū deus: exponit. xviij. G.

Tempus pcteritū sępe ꝓ futuro poni solet. xx. L.
Tempus redimere q̄d sit. xxiij. B
Aliud est tempus laboris: aliud remunerationis. xxxiij. A.
Cur mali vocant tenebꝛe: ꝛ illuminati lux. xxx. D. in fine. et. L.
Testis falsus ꝓra se: non feret testimoniū ꝓra alīū. xxix. L.
Nolite timere eos q̄ occidūt corpus: aiam aūt nō pūt occidere: exponit. xviij. L. D. E
Aliud est timere pgnī: aliud amare iusticiā xix. G.
De duplici timore: scz vano ꝛ vtili: aut seruili ꝛ casto. xiij. J. in fi. xvi⁹. E. F. xx. G.
Timor nō est in charitate: ſ pfecta charitas foꝛas mittit timorē: exponit. Ibidē.
Christus quō ē tradit⁹ a pfe ꝛ a se. xxiij. B.
Tyriacū cū fiat ex veneno: quō curet venenū. iij. E. in medio.
Deus trahit aliquē nō cogēdo sed inspirādo. ij. B.
Peto ne deficiatis in tribulatiōib⁹ meis ꝓ vob q̄ est gla vestra: exponit. vij. A.
Tributū cur xpo solue voluit. vj. D. i me.
De trina vnitate ꝛ vna vnitate. j. B. circa fi
Trinitatis voluntas demonstrat exemplis ꝛ scripturis. j. B.
Qꝫ in trinitate sit distinctio ꝓsonaliū i vna essentia: mōstrat. xiij. E.
Turba christū videre impedit ꝛ mala suadet. viij. L.

Vile adiacet mihi: ꝓficere aūt nō inuenio: exponit. v. F. in me.
Vellus gedeonis ꝛ area: quid figurent. ij. E. in fine.
Ad christum nemo venire pōt nisi fuerit ei datū desup: exponit. ij. B.
Venite ad me omnes q̄ laboratis ꝛc. exponitur. xij. E.
Qꝫ nō statim vindicat petōres deus: pariē tię est nō negligentię. xxxv. A.
Virginitas sācta qō liceat relpuit: vt plus placeat cui se deuouerit. xviij. G.
Uirtutes ꝛ vitia nō sūt colorataę aut corpoꝛeę: ꝛ qꝫ ꝓpter se amant aut vitant. xvij. B. L. D.
Quid sit viuere fm carnē aut fm spīm. xiij. D. in fine. E. F. G.
Qꝫ vita alię sit deus: ꝛ alia vita carnis: ꝛ qꝫ nō sit viuendū fm carnē. Ibidē. et. xviij. D. xxviij. F. xxxij. L.
Vita eterna ꝛ regnū eꝛloꝝ idem sunt. xiij. A. in fine. et. B.
Vita ꝓsens est mediū quoddā inter sūma bona ꝛ sūma mala. xxxij. A. in medio.
De vocatiōe dei gratuita. xvj. A.
Qꝫ vna sit voluntas patris ꝛ filij. xxij. B.
Unū aūt: quę quidē retro sunt obliuiscēs: in anteriora me extendēs: ꝛ vnū est necessariū: exponit. xv. K. L.
De zacheo. viij. L. D.

Finis Annotationū.

(219)
2

Expositio diui Aurelij Augustini in Epistolam beati Johannis

¶ Tractatuũ exposiciõis diui Aurelij Augustini in epłam beati Johannis: quos quidam homelias: alij sermones nominãt: sumaria ac breuis annotatio.

De eo qđ iohãneo dic̃: Qđ erat ab initio: qđ audiuim⁹ ꝛ qđ vidim⁹ ꝛc: Tractat⁹ ℔ I.
De eo quod idem dicit: Scribo vobis filioli ꝛc: Tractatus ¶ II.
De eo qđ idẽ dicit: Pueri nouissima hora est ꝛc: Tractatus ¶ III.
De eo qđ idem dicit: Et verax est ꝛ non est mendax ꝛc: Tractatus ¶ IIII.
De eo qđ idem dicit: Omnis qui natus est ex deo: nõ facit peccatum ꝛc: Tractat⁹ ℔ V.
De eo qđ idem dicit: Et in hoc cognoscim⁹ quia ex veritate sumus ꝛc: Tractat⁹ ℔ VI.
De eo qđ idem dicit: Jam vos ex deo estis filioli: ꝛ vicistis mundũ ꝛc: Tractat⁹ ℔ VII.
De eo qđ idẽ dic̃: Deũ nemo vidit vnq̃ ꝛc: Tractatus ℔ VIII.
De eo qđ idem dicit: In hoc pfecta est dilectio in vobis ꝛc: Tractat⁹ ¶ IX.
De eo qđ idẽ dicit: Qđ credit q ihesus sit christus: ex deo natus est ꝛc: Tractat⁹ X.

¶ Finis.

¶ Exposicio diui Aurelij Augustini in epistolã beati Johãnis: In q̃ maxime charitas cõmendatur: feliciter incipit.

¶ De intencione auctoris ꝛ hui⁹ epistole cõmendatiõe: Pręfatio

Reminit sanctitas vestra euangeliũ fm Johãnem ex ordine lectionum nos solere tractare. Sed quia nunc interposita est solennitas sanctorũ dierum: quibus certas ex euangelio lectiones oportet in ecclesia recitari: quę ita sũt annuę vt alię esse nõ possint: ordo ille quẽ suscepera-mus necessitate paululũ intermissus est: nõ omissus. Cum autẽ cogitarẽ quid fm hilaritatẽ presentiũ dierũ p hanc hebdomadã vobiscũ de scripturis agerem: quãtũ dominus donare dignat quod posset in istis septem vel octo diebꝰ finiri: occurrit mihi epistola beati Johãnis: De cuius euangelium paululũ intermissimus: eius epistolã tractãdo: ab eo nõ recedamus: Pręsertim quia in ipsa epistola satis dulci omnibꝰ quibus sapit panis deus fatio memorabili in sãcta ecclesia dei: maxime charitas cõmendatur. Locuturus est multa: ꝛ prope omnia de charitate: Qui habet in se vnde audiat: necesse ẽ gaudeat: ad quod audit. Sic est illi erit lectio ista: tanq̃ oleum in flãma. Si est ibi qđ nutriatur: nutritur ꝛ crescit ꝛ pmanet. Item quibusdã sic esse debet tanquã flãma ad fomitẽ: vt si nõ ardebat: accederẽt sermõe accẽdat. In q̃busdã est nutrit qđ est: in q̃busdã accẽdit si deest: vt oẽs i vna charitate gaudeam⁹. Vbi aũt charitas: ibi pax: ꝛ vbi bũsitat: ibi charitas. Jã ipsũ audiam⁹: ꝛ ad eũ vbũ q̃ oẽs suggerit etiã vob vt bñ intelligat⁹ loq̃mur.

¶ Explicit pręfatio.

¶ De eo qđ Johãnes dic̃: Qđ erat ab initio: qđ audiuim⁹ ꝛ qđ vidim⁹ ꝛ manꝰ nre tractauerũt de ẏbo vite: vsq̃ ad id: Qui odit frẽz suũ: i tenebris est ꝛ i tenebris ambulat: ꝛ nescit quo eat: qm tenebre excecauerũt oculos eiꝰ: Tractatus I.

Quod erat ab initio: qđ audiuim⁹ ꝛ qđ vidim⁹: ꝛ manus nre tractauerũt ð verbo vite. Quis ẽ qui manib⁹ tractet verbũ: nisi q: vbũ caro factũ est ꝛ habitauit i nob⁹? Hoc aũt verbũ qđ caro factũ ẽ: vt manibus tractarẽt: cępit esse caro ex ẏgine maria: sed non tunc cępit verbum: quia: qđ erat ab initio: dicit. Videte si non attestatur epistola sua euangelio suo: vbi modo audistis: In principio erat verbum: ꝛ verbum erat apud deũ? Forte de verbo vitę sic quisq̃ accipiat: quasi locutionẽ quãdam de christo: non ipsum corpus christi qđ manibus tractatũ est: vide quid sequat: Et ipsa vita manifestata est. Christꝰ vero verbum vitę. Et vnde ergo manifestata est? Erat eñ ab initio: sed nõ erat manifestata hominib⁹. Manifestata autẽ erat angelis videntibus ꝛ tãquã pane suo cibantibus. Sed quid ait scriptura? Panes angelorũ mãducauit homo. Ergo manifestata ẽ ipsa vita in carne: quia in manifestatione posita est: vt res quę solo corde videri potest videret ꝛ oculis: vt corda sanaret. Solo eñ corde videtur verbum:

A 1. Joh. 1.

Joh. 1.

Ps. 77.

caro aût ⁊ oculis corporalibus videt. Erat vndeviderem⁹ carnem: sed non erat vnde videremus verbũ. Factũ ẽ verbũ caro quã videre possemus: vt sanaretur in nobis vnde verbum videremus. **Et vidim⁹** inquit **⁊ testes sumus.** Forte aliqui fratrũ nescíunt: qui grece non norũt quid sint testes: grece ⁊ vsitatũ nomen est omnibus ⁊ religiosum. Quos enim testes latine dicimus: grece martyres sunt. Quis autem nõ audiit martyres? Aut in cui⁹ ore christiani nõ quotidie habitat nomẽ martyrum? Atq; vtinam sic habitet ⁊ in corde: vt passiones martyrũ imitemur: non eos calcibus persequamur. Ergo hoc dixit: Vidimus ⁊ testes sum⁹: audiuimus ⁊ martyres sumus. Testimonium enim dicendo ex eo q̃ viderunt: ⁊ testimoniũ dicendo ex eo quod audierũt ab his qui viderunt: cum displiceret ipsum testimoniu⁹ dominib⁹ aduersus quos dicebat: passi sũt omnia que passi sunt martyres. Testes dei passi sũt. Deus testes habere voluit hoies: vt ⁊ homines habeant testem deum. Vidimus inquit ⁊ testes sumus. Vbi viderunt? In manifestatione. Quid est in manifestatione? In sole: id est in hac luce. Vnde autẽ potuit videri in sole qui fecit solẽ: nisi quia
Ps.18. in sole posuit tabernaculum suũ: ⁊ ipse tãq̃ sponsus procedens de thalamo suo: exultauit vt gigas ad currendã viam? Ille ante solem: qui fecit solem: Ille ante luciferũ: ante omnia fœdera: ante omnes angelos: ver⁹
Job.1. creator: q̃ oĩa p ipsũ facta sũt: ⁊ sine ipso factum est nihil: vt videretur oculis carneis q̃ solem vidẽt: ipsum tabernaculũ suũ in sole posuit: id est carnem suam in manifestatiõe bui⁹ lucis ostẽdit. Et illius sponsi thalam⁹ fuit vter⁹ virginis: q̃ in illo vtero virginali coniuncti sũt duo: sponsus ⁊ sponsa. Spõsus verbum: ⁊ sponsa caro: Quia sic scriptũ
Gen.2. est: Et erunt duo in carne vna. Et dominus
Matth.19. in euangelio: Igit̃ iam non duo sed vna caro. Et elegãs optime meminit vnum esse ipsos duos. Loquitur enim ex ꝑsona christi ⁊ dicit:
Isa.61. Sicut sponso imposuit mihi mitrã: ⁊ sicut sponsam ornauit me ornamẽto. Unus videtur loqui: et sponsũ se fecit ⁊ sponsa⁹ se fecit: q̃ non duo sed vna caro: Quia verbũ
Joh.1. caro factũ est ⁊ habitauit in nobis. Illi carni adiungit ecclesia: ⁊ fit christus totus: caput ⁊ corp⁹. **Et testes** inquit **sumus: ⁊ ãnunciamus vobis vitam eternã: quę erat apud patrẽ: ⁊ manifestata est in nobis.** Hoc est: manifestata ẽ inter nos. Quid apertiꝰ dicerek q̃ manifestata est in nobis? Quę ergo vidim⁹ ⁊ audiuimus: nunciamus vobis. Intẽdat charitas B
vestra: **Quę ergo vidimus ⁊ audiuimus nunciam⁹ vobis.** Illi viderũt ipsum dominum ꝓsentẽ in carne: ⁊ audierũt verba ex ore domini: ⁊ ãnũciauerũt nobis: Et nos ergo audiuim⁹: sed nõ vidim⁹: Abimus ergo sumus fœlices q̃ illi qui audierũt ⁊ viderunt? Et quomõ adiũgit: **Ut ⁊ vos societatem habeatis nobiscũ.** Illi viderunt: nos nõ vidimus: ⁊ tamẽ socij sum⁹: quia fidem cõmunẽ tenemus. Nam quidã videndo non credidit et palpare voluit: et sic credere: Et ait: Non credam nisi digitos Joh.20
meos misero in locũ clauorũ: ⁊ cicatrices ei⁹ tetigero. Et ꝓbuit se ex tempore palpandu⁹ manibus hoĩm: qui semp se ꝓbet vidẽdu⁹ aspectib⁹ angelorũ. Et palpauit ille discipulus ⁊ exclamauit: Domin⁹ me⁹ ⁊ deus me⁹: Quia tetigit dominẽ: ꝓfessus est deum. Et domin⁹ consolans nos qui ipsum iam in cœlo sedentem manu contrectare nõ possum⁹: ꝑ fide cõtingere: ait illi: Quia vidisti ⁊ credidisti: beati qui non viderũt ⁊ credunt. Nos descripti sumus: nos designati sumus. Fiat ergo in nobis beatitudo quã domin⁹ ꝓdixit futurã. Firme teneamus q̃ non videmus: quia illi nunciant qui viderunt. Ut ⁊ vos inquit societatẽ habeatis nobiscũ. Et quid magnum: societatẽ habere cum hominib⁹? Noli ꝓtemnere: vide q̃d addat: **Et societas nostra sit cũ deo patre ⁊ iesu christo filio ei⁹.** Hęc inquit scribim⁹ vobis: vt gaudiũ vestrum sit plenũ. Plenũ gaudiũ dicat in ipsa societate: in ipsa charitate: i ipsa vnitate. **Et hęc** inquit **est ãnunciatio quã audiuim⁹ ab eo et ãnunciam⁹ vobis.** Quid est hoc: Ipsi viderunt: cõtrectauerũt manibus verbum vitę: ab initio erat: ad tempus visibilis et palpabilis factus est vnicus filius dei? Ad quã rem venit: vel quid nobis nouũ nũciauit: q̃d docere voluit? Quare fecit ꝙ q̃ fecit: vt verbum caro fieret: vt deus sup oĩa indigna ab hominib⁹ pateretur: vt alapas eorũ sustineret ꝙ manib⁹ q̃s ipe formauit? Quid voluit docere: quid voluit ostendere: q̃d voluit ãnunciare? Audiam⁹. Nam sine fructu ꝓcepti auditio rei gestę: quia natus ẽ chri-

sthio: ꝛ quia passus est christus: auocamentum mētis ꝛ nō firmamentū. Quid magnū audis: q̄ fructu audias? Vide. Quid voluit docere: quid ānunciare? Audi. Quia deꝰ lux est inquit: ꝛ tenebrę in eo nō sūt vllę. Adhuc lucē quidē nominauit: sed obscura sunt verba. Bonus est nobis vt ipsa lux quā nominauit illustret corda nostra ꝛ videam⁹ quid dixit. Hoc est qđ ānunciam⁹: quia deus lux est: ꝛ tenebrę in eo nō sunt vllę. Quis esset auderet dicere: quia i deo sūt tenebrę? Aut quid est ipsa lux: aut quid sūt tenebrę? Me forte talia dicat q̄ ad oculos istos nostros ptineāt: Deꝰ lux ē: Ait nescio quis: ꝛ sol lux est: ꝛ luna lux ē: ꝛ lucerna lux est: aliquid debet esse longe dissimilius: lōgeq; p̄stantius: longe supeminētius. Quātum deus a creatura: quātū conditor: a cōditione: quantū sapientia ab eo qđ factum est p sapiētiā: longe vltra oia debet esse lux ista. Et forte vicini ei erimus: si q̄ sit lux ista cognouerimus: ꝛ ad eaꝫ nos applicauerim⁹ vt ex ipsa illuminemur: quia in nobis tenebrę sumus: ꝛ ab illa illuminati possum⁹ esse lux: ꝛ non cōfundi de illa: quia de nobis cōfundimur. Quis est q̄ de se cōfundit? Qui se cognoscit peccatorē. Quis de illa nō confunditur? Qui ab illa illuminatur. Quid ē ab illa illuminari? Qui iā videt se peccatis tenebrari: ꝛ cupit ab illa illuminari: accedit ad illam. Vnde ꝛ dicit psalm⁹: Accedite ad eum ꝛ illuminamini: ꝛ vultus vestri nō erubescent. Dz non erubescēs de illa: si quando nbi te fcdū ostēderit: displiceat tibi fcditas tua: vt capiaꝫ pulchritudinē illi⁹. Hoc est quod vult docere. Et forte esse ꝓpopere illud nos dicimus: ipe hoc manifestat in cōsequēnbus. Memento in principio sermonis nostri: quia epistola ista charitatē cōmēdat. Deus lux est inquit: ꝛ tenebrę in eo nō sunt vllę. Et quid supius dixerat? Vt societatem habeatis nobiscū: ꝛ societas nostra sit cum patre ꝛ filio eius iesu christo. Porro si deus lux est: ꝛ tenebrę in eo nō sunt vllę: ꝛ societatem cū illo habere debem⁹: ꝛ a nobis pellendę sunt tenebrę vt fiat in nobis lux: nam tenebrę cum luce societatē habere non possunt. Idco vide quid sequat. Qđ si dixerimus qđ societatē habem⁹ cum eo: ꝛ in tenebrīs ambulamus: mētimur. Habeo ꝛ apostolum paulū dicentez: Aut quę societas luci ad tenebras? Dicis te societatē habere cum deo: ꝛ in tenebris ambulas: et deus lux est: ꝛ tenebrę in eo non sūt vllę: quomodo ergo est societas luci ad tenebras? Iā ergo dicat sibi hō: Quid faciam? Vnde ero lux? In peccatis ꝛ in iniquitatib⁹ vivo: quasi subrepit quędam desperatio et tristicia. Salus nulla est nisi in societate dei. Deus lux est: ꝛ tenebrę in eo nō sunt vllę. Peccata aūt tenebrę sunt: sicut dicit apostolus: Diabolū ꝛ angelos eius rectores tenebrarū hanc esse. Nō diceret rectores tenebrarū: nisi diceret rectores peccatorū: domi: rectores iniquor. Quid ergo faciemus fratres mei? Societas cum deo habenda est: alia spes vitę ęternę nulla est. Deus autē lux est: ꝛ tenebrę in eo nō sūt vllę: iniquitates autē tenebrę sūt: Iniquitatib⁹ p̄mimur: ne societatē cum deo habere possimus. Quę ergo spes? Nonne ꝓmiseram me aliquid locuturū ifis vicib⁹ qđ gaudiū faciat? Quod si nō exhibeo: tristicia est ista: Deus lux ē: ꝛ tenebrę in eo nō sunt vllę. Peccata tenebrę sūt: quid erit nobis? Audiamus ne forte cōsoletur: erigat; det spem: ne deficiamus in via. Currimus enim: ꝛ ad patriam currim⁹: etsi nos quentes desperamus: ipsa desperatione deficimus. Ille autē qui nos vult quemre vt cōseruet in patria: pascet in via. Audiam⁹ ergo. Qđ si dixerim⁹ quia societatem habem⁹ cū eo: ꝛ in tenebrīs ambulamus: mētimur ꝛ nō facim⁹ veritatem. Non dicam⁹ qz societatē cū illo habemus: si in tenebris ambulamus. Qđ si in lumine ambulamus: sicut ꝛ ipse est in lumine: societatem habemus cum eo: ꝛ in tenebrīs ambulam⁹: sicut ꝛ ipse ē in lumine: vt possimus societatem habere cum illo. Quid facim⁹ de peccatis? Audi quid sequit. Et sanguis iesu christi filii eius purgabit nos ab omni delicto. Magnā securitatē dedit deus: merito pascha celebramus: vbi fusus est sanguis dñi: quo purgamur ab omni delicto: simus securi. Cautionem contra nos diabolus seruauit: tenebat: sed sanguine christi deleta est. Sāguis inquit filii eius purgabit nos ab omni delicto. Quid est ab omni delicto? Attendite. Ecce iam in nomie christi p sanguinē cruel dñi: quem nūc ꝓfessi sūt isti q̄ appellāt infanteo: mundata sūt oia peccata ipsoꝝ. Vere

res intrauerunt: ⁊ noui exierũt. Quid est: veteres intrauerunt noui exierunt? Senes intrauerũt: infantes exierũt? Senectus eñ veternosa vetusta vita: infantia autẽ regenerationis noua vita. Sed quid facimus? Preterita peccata donata sunt: nõ tantum ipsio: ꝑ ⁊ nobis. Et post donationẽ ⁊ abolutionẽ omniũ peccatorum viuendo in hoc seculo inter temptationes: quedã forte contracta sunt: ideo qõ potest hõ faciat. Ipse confiteatur quod est: vt ab illo curet q̃ semper est quod est. Ipse eñ semper erat ⁊ est: nos non eramus et sumus. Vide eñ quid dicat: **Qõ si direrim⁹: quia peccatũ non habem⁹: nosmetipsos seducimus: ⁊ veritas in nobis nõ est.** Ergo si te ꝓfessus fuer peccatorẽ: ẽ i te vitas. Rã ipsa vitas lux ẽ. Hõdũ pfecte splẽduit vita tua: q: insunt peccata tua: ꝑ tamẽ iam illuminari cꝑpisti: q: ineſt confessio peccatorum. Vide eñ quid sequat: **Qõ si cõfessi fuerimus delicta nr̃a: fidelis est ⁊ iustus vt dimittat nobis delicta nostra: ⁊ purget nos ex omi iniq̃tate.** Non tantum ꝑterita: sed ⁊ si qua forte contraxim⁹ ex hac vita: quia nõ põt hõ q̃diu carnẽ portat nõ habere vel leuia peccata. Sz ista leuia quę dicimus noli cõtemnere. Si contemnis: quãdo apendis? Expauescẽ qũ numerao. Leuia mꝛa faciũt vnũ grande. Multę gutte implent flumẽ. Multa grana faciunt massam. Et quę spes est? Ante omnia confessio. Nec quisq̃ se dicat iustum: et ante oculos dei: qui videt qõ ẽ: erigat ceruicem suam homo qui nõ erat et est. Ante omnia ergo confessio: deinde dilectio: Quia de charitate quidẽ dictuz est: 1.Petri.4. Charitas cooperit multitudinem peccatorũ. Jaz videam⁹: si ipsã charitatẽ cõmẽdat ꝓpter surrepentia delicta: quia sola charitas extinguit delicta: superbia extinguit charitatẽ. Humilitas ergo roborat charitatem: charitas extinguit delicta. Humilitas ptinet ad confessionẽ: q̃ cõfitemur nos peccatores. Ipsa est humilitas: nõ vt dicam⁹ illud lingua: q̃si ꝓpter arrogantiaz: ne displiceamus hominibus si nos iustos diceri nuo. Faciũt hoc impij ⁊ insani: Scio quidem quia iustus sum. Sed qd dicturus sũ ante homines? Si me iustũ dixero: quis ferat? quis toleret? Apud deum nota sit iustitia mea: ego tamen dicam me peccatorẽ; Non quia sum: sed ne arrogãtia odios⁹ inueniar. Dic hominibus qõ eo: dic deo quis eo. Quia si ñ dixer deo qõ eo: damnat de⁹ qõ in te inueniet. Nõ vis vt ille damnet: tu dãna. Vis vt ille ignoscat: tu agnosce: vt possis deo dicere: Auerte faciem tuã a peccatis meis. Dic illi etiã illa verba in ipo psalmo: Quoniã iniquitatem meaz ego cognosco. Qõ si cõfessi fuerimus delicta nostra: fidelis est ⁊ iustus: q̃ dimittat nobis delicta nostra: ⁊ purget nos ex omni iniquitate. Pã.31. **Qõ si direrim⁹ quia nõ peccauim⁹: mendacem facim⁹ eum: ⁊ verbum eius nõ erit in nobis.** Si dixeris: non peccaui: illum facis mendacem: cum te vis facere veracem. Vnde fieri potest vt deus mendax sit: ⁊ homo verax: cum contradicat scriptura: Omnis homo mẽdax: ⁊ deus solus verax. Ergo deus per seipsuz verax: tu per deum verax: nam per te mendax. Et ne forte impunitatez viderer dedisse peccatis: q: dixit: Fidelis est ⁊ iustus q̃ mũdet nos ab omni iniquitate: ⁊ dicerẽt iaz sibi homines: Peccem⁹: etiam securi faciamus quod volum⁹: purgat nos christus: fidelis ẽ ⁊ iust⁹: purgat nos ab omni iniquitate. Tollit tibi malam securitatẽ: ⁊ inserit vtilem timorẽ. Male vis esse secur⁹: solicit⁹ esto. Fidelis eñ est ⁊ iust⁹: vt dimittat nobis delicta nostra: si semp tibi displiceas: ⁊ mutet donec perficiar: Ideo quid sequit. **Filioli mei hec scribo vobis vt nõ peccetis.** Ca.2. Sz forte surripit de vita humana peccatũ: qd ergo fiet? Jam desperatio erit: Audi. **Si quis inquit peccauerit: aduocatum habemus apud patrẽ iesũ christũ iustũ: ⁊ ipse ẽ propitiatio pro peccatis nostris.** Ille est ergo aduocat⁹: da operam tu ne pecces. Si de infirmitate vitę surrepserit peccatum: cõtinuo vide: continuo displicеat: continuo damna. Et cum damnaueris: secur⁹ ad iudicez venies. Ibi habes aduocatum: Noli timere: ne perdat causam confessionis tuę. Si eñ aliquando in hac vita cõmittit se homo diserte lingue ⁊ non perit: cõmittis te verbo et periturus es? Clama: Aduocatũ habemus apud patrem. Videte ipsũ iohãnẽ seruantẽ humilitatem. Certe vir iustus erat ⁊ magn⁹: qui de pectore domini mysteriorum secreta bibebat. Ille ille qui bibendo de pectore domini diuinitatẽ ructauit: In principio erat Joh.13. Joh.1.

verbum: ⁊ verbum erat apud deū. Ille talio vr non dixit: Aduocatū habetis apud patrem: Sed si quis peccauerit: aduocatum inquit habemus. Nō dixit habetis: nec me habetis dixit: nec ipsum christū habetis dixit: sed ⁊ christū posuit non se: ⁊ habemus dixit: nō habetis. Abluit se ponere in numero peccatorū vt haberet aduocatū christum: q̄n ponere se ꝑ christo aduocatū ⁊ inueniri int̄ damnādos supbos. Fratres: Jesum christū iustum: ipsū habem⁹ aduocatum ad patrem: ipse ꝓpiatio est peccatorum nostrorū. Hoc qui tenuit: hęresim non fecit: hoc qui tenuit: scisma nō fecit. Unde eīm facta sunt scismata? Cum dicunt homines: Nos iusti sumus: Cū dicūt homines: nos sanctificam⁹ imūdos: nos iustificam⁹ impios: nos petim⁹: nos impetram⁹. Johannes autē quid dicit? Et si quis peccauerit: aduocatū habemus apud patrem ie sum christum iustū. Sed dicet aliq̄s: Ergo sancti non petunt ꝑ nobis? Ergo episcopi vel ꝓpositi nō petūt ꝑ ipso? Sed attendite scripturas ⁊ videte: quia ⁊ ꝓpositi cōmēdant se populo. Nam apostol⁹ dicit plebi: Orantes simul ⁊ ꝑ nobis. Orat apostolus ꝑ plebe: orat plebs ꝑ apostolo. Oram⁹ ꝑ vobis fratres: ꝓ ⁊ vos orate ꝑ nobis. Inuicem pro se omnia membra orent: caput ꝑ omnibus interpellet. Propterea nō mirum q̄ sequit ⁊ dic: et claudit ora diuidentibus ecclesiam dei: Quia dixit: Jesū xp̄m iustū habem⁹ aduocatū: ⁊ ipse propitiatio ē peccatorū nostrorū: ꝓpter illos qui se diuisuri erant ⁊ dicturi: Ecce hic est christus: ecce illic: ⁊ velle ostendere eum in parte qui emit totū ⁊ possedit totū: ⁊tinuo secur⁹ est:

¶ Non tantū nostrorū: sed ⁊ totius mūdi. Quid est hoc fratres? Certe inuenimus eam in campis saltuū: inuenimus ecclesiam in omnib⁹ gentibus. Ecce christus ꝓpitiatio est peccatorū nostrorū: non tantum nostrorum: sed ⁊ totius mūdi. Ecce habes ecclesiam ꝑ totū mūdū: Noli sequi falsos iustificatores et veros ꝓcipitatores. In illo mōte esto qui impleuit orbē terrarum: quia christus propitiatio est peccatorum nostrorū: non tantum nostrorū: sed et totius mūdi: quē suo sanguine compauit. Et in hoc inquit cognoscam⁹ eum: si mādata eius seruauerim⁹. Quę mādata? Qui dicit quia cognouit eū: et mandata eius nō seruat: mēdax est: ⁊ in hoc veritas nō est. Sed adhuc quęr⁹: Quę mandata? Qui aūt inḋt seruauerit verbū eius: vere in hoc perfecta est dilectio dei. Videam⁹ ne ipsum mandatū dilectio dei vocet. Quęrebamus eīm quę mādata: ⁊ ait: Qui aūt seruauerit verbū eius: vere in hoc perfecta est dilectio dei. Attende euangeliū si nō ē hoc mandatū: Mandatū inquit nouū do vobis: vt vos inuicē diligatis. Joh. 13. In hoc cognoscimus quia in ipso sum⁹: si in illo ꝑfecti fuerimus. Perfectos in dilectione vocat. Quę est ꝑfectio dilectiōis? Et inimicos diligere: ⁊ ad hoc diligere vt sint fratres. Non eīm dilectio nostra carnalis esse debet. Optare alicui salutē temporalem: bonum est: sed ⁊ si desit: ala tuta sit. Si optas alicui amico tuo vitā: bene facis. Gaudes de morte inimici: male facis. Sed forte ⁊ amico tuo vita illa quā optas inutilis est: et inimico tuo mors de qua gaudes vtilis fuit. Incertum est vtrū alicui sit vtilis vita ista an inutilis: vita vero quę est apud deum sine dubio vtilis ē. Sic dilige inimicos tuos vt ffes optes: sic dilige inimicos: vt in societatē tuā vocent. Sic etiā dilexit ille qui in cruce pendens ait: Pater ignoscе illis: da nesciunt quid faciūt. Luc. 23. Rogās eīm dixit: Pater viuāt isti multo tempore: me quidem occidunt: sed ipsi viuāt. Sz quid ait? Ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt. Abortem sempiternā ab eis expellebat prece misericordissima: ⁊ potentia ꝑfectissima. Multi ex eis crediderūt: ⁊ dimissus est eis fusus sanguis christi. Primo fuderūt cū scirent: biberunt cū crediderūt. In hoc cognoscimus q⁹ in ipso sum⁹: si in ipso perfecti fuerimus. De ipsa ꝑfectiōe diligendorum inimicorū dom⁹ admonens ait: Estote ergo perfecti: sicut ⁊ pat⁹ vester cęlestis perfectus est. Matth. 5. Qui ergo dicit se in ipso manere: debet sicut ipse ambulauit: ⁊ ipse ambulare. Quō ffes? Quid nos monet? Qui dicit se in ipso manere: id est in christo: debet sicut ipe ambulauit et ipse ambulare: forte ꝺ nos monet: vt ambulem⁹ i mari? Absit. Hoc ꝙ: vt ambulem⁹ in via iusticię. In q̄ via? Jā cōmemorauī. Fix⁹ in cruce erat: ⁊ ipa via ambulabat ipsa via charitat⁹: ꝓ ignosce illis q⁹ nesciunt ḋ faciūt. Si ꝙ diceret⁹ orare ꝑ inimicꝫ tu-

Go ambulas vīa dñi. Dilectissimi nō mā
datū nouū scribo vobīz: sed mandatū vetus qđ habebat ab initio.
Quod mandatū vetus dixit? Quod habebatis inquit ab initio. Ideo ergo vetus: qz iam illud audistis. Alioquin cōtrarius erit
Joh.13. domino vbi ait: Mandatū nouum do vobis: vt voo inuicem diligatis. Sz mādatū vet⁹ quare? Non quia ad veterē hominem ptinet. Sed quare? Qđ habebatis ab inio. Mandatū vetus est verbuz qđ audistis. Ideo ḡ vetus: qz iam audistis. Et idipsū nouū ostēdit dicēs: Iesꝛ mādatū nouū scribo vobis. Nō alterꝛ: sed idemipsū quod dixi vetus: idē est t nouum. Quare? Quod est verū in ipso t in vobis. Nam quare vetus audistis? Quia iam illud noueratis. Quare aūt nouū? Quia tenebrę transierūt: t lux ꝟa iaz lucet. Ecce vñ nouū: Quia tenebrę ad veterem dominē: lux vero ad nouū dominē pertinet. Quid dixit apl⁹ paul⁹?
Col.3. Exuite vos veterem hominē: t induite no-
Epb.5. uum. Et iterum quid dicit? Fuistis aliquā do tenebrę: nunc aūt lux in domino. Qui dicit se esse in lumine. Adodo manifestat totū qđ dixi. Qui dicit se esse in lumine t fratrē suū odit: in tenebris est vsqadhuc. Sia fratres mei: ꝑdiu dicam⁹ vobis: diligite inimicos? Videre qđ
Matth.5. peius ē: ne adhuc fratres oderitis. Si fratres solum amaretis: nondū essetis pfecti: si autē fratres oditis quid estis? Ubi estis? Respiciat vnusquisqꝫ cor suum: nō teneat odium cōtra fratrem p aliquo verbo duro: p contentione terrę: ne fiat terra. Quisqs eñ odit fratrē suū: nō dicat quia in lumine ambulat. Quid dixi: Nō dicat qz i xpō ambulat? Qui dicit se esse in luce t odit fratrē suum: in tenebris est vsqadhuc. Nescio qs eñ ex pagano factus est christian⁹: Intendite: Ecce tenebrę erat quādo pagan⁹ erat: modo iam christianus factus est: Deo gratias. Omnes gratulant. Recitat apls gra-
Epb.5. tulans: Fuistis eñ aliqñ tenebrę: nūc autē lux in domino. Adorabat idola: adorat deum. Adorabat quē fecit: adorat qui cum fecit. Mutatus est: deo gratias. Oēs gratulant christiani. Quare? Quia iaz adorator patrꝭ t filij t spīritussancti: Etiā detestator dęmoniorū t idolorū est. Adhuc iste iohannes sollicitus est: multis gratulātib⁹ adhuc
suspectus est. Fratres: maternā sollicitudinem libenter amplectamur. Nō sine causa mater sollicita ē de nobis: cū alij gaudent. Matrē dico charitatē. Ipsa eñ habitabat in corde iohānis cum ista diceret. Quare? Nisi quia aliquid timet in nobis. Et cū iaz nob⁹ boies gratulēt: quid ē qđ timet? Qui dicit se esse in lumie. Quid est hoc? Jam dicit se esse christianū: t fratrē suum odit: in tenebris est vsqadhuc. Qđ exponere nō ē: sed qđ gaudere si nō fiat: aut qđ plangere si fiat. Qui diligit fratrē suū i lumie b
manet: t scandalū i eo nō ē. Obsecro per xpm: pascat nos christus. Refecturi sumus corpora in noie xpi: t aliquantū refecta sunt: t reficienda sunt: mēo nostra pascatur: nō qz diu dicturus sum dico: nā ecce iam finitur lectio. Sz ne forte ex tedio minus attente audiat qđ maxime necessariū est: Qui diligit fratrē suū in lumine manet t scādalū in eo nō ē. Qui sūt ḡ patiūt scandalū aut faciūt? Qui scandalizant in xpō t in ecclesia. Qui in xpō scandalizant: tanq̄ a sole vrūt. Qui in ecclesia: tāq̄ a luna. Dicat aūt psalm⁹: Per diē sol nō vret te: neq̄ Ps.120
luna p noctem: id est sī tenueris charitatē: nec in christo scandalū patieris nec in ecclesia: nec christū relinqueris nec ecclesiā. Qui eñ ecclesiam relinquit: quō est in christo ḡ in membris xpi nō ē? Quō est in xpō qui in corpore christi nō est? Illi ḡ patiunt scandalum: ḡ relinquūt aut christū aut ecclesiam. Unde intelligimus qz inde dixit psalmus: Per diē sol nō vret te: neq̄ luna p noctem? Quia ipsā vstionē scandalū vult intelligi. Primo ipsam similitudinē attēde: Quō ḡ vrit dicit: nō tolero: nō fero et subducat se: sic qui quędā nō ferūt in ecclesia et subtrahunt se vel nomini christi vel ecclesię: scandalū patiūt. Videte quō passi sūt scādalū tāq̄ a sole illi carnales qb⁹ ꝓdicabat carnē
suā christ⁹ t dicebat: Qui nō māducauerit Joh.6.
carnē filij hois t biberit eius sanguinē: nō habebit i se vitā. Septuaginta ferme boies dixerūt: Dur⁹ ē hic ſmo: t recesserūt ab eo: t remānerūt duodecim. Oēs illos vsit sol et recesserūt: nō valentes ferre vim vbi. Remānerūt ḡ duodecim. Et ne forte putarent boies: qz ipsi ꝓstant deo credēdo in xpm: et nō ab ipso illos ꝓstat bñficiū: cū duodecim remānisset: ait illis dns: Nūqd t vos vultis ire? Et nouerit⁹ qz vobis necessari⁹ ego sū:

nō vos mihi. Illi aūt q̄s nō vſſerat sol: re-
spōderūt voce petri: Dñe: vbū vitę ętnę ha-
bes: quo ibim⁹? Quos aūt vita ecclia tan-
q̄ luna p̄ nocte: q̄ sanata fecerūt: audi ip-
sū vbū positū i aplo: Quis infirmat⁹ t ego
nō infirmor: q̄s scādalizat t ego non vror?
Quō g̃ nō est scādalū in eo q̄ diligit frēm?
Quia q̄ diligit fratrē: tolerat oīa ꝓpter vni-
tatem: quia in vnitate charitatis ē frater-
na dilectio. Offendit te nescio q̄s: siue ma-
lus: siue vt tu putas malus: siue vt tu fin-
gis malus: t deseris tot bonos: qualis di-
lectio ē fraterna? Qualis apparuit i illis: cū
accusant afros: deseruerūt orbē trāx. Rūd
in orbe terrāx sancti nō erāt? Aut inaudi-
ti a vobis damnari potuerūt? Sz o si di-
ligeretis fratres: scandalū in vobis nō eēt.
Audi psalmū q̄d dicat: Pax multa diligen-
tibus legē tuā: t nō est illis scandalū. Pa-
cem multā dixit eis qui diligūt legē dei: et
ideo nō eis esse scandalū. Illi g̃ qui scanda-
lum patiūt: pacē perdūt. Et quos dixit nō
pati scandalū: aut nō facere? Diligentes le
gem dei. Ergo in charitate positi sunt. Sz
dicit aliquis: Legem dei dixit diligentib⁹.
Nō fratres. Audi q̄d dñs dicat: Mandatū
nouū do vobis: vt vos inuicem diligatis.
Quid est lex niſi mandatū? Quō aūt non
patiūt scandalū: nisi dū sufferūt inuicem?
Sicut paul⁹ dicit: Sufferentes inuicē in di
lectione: studentes seruare vnitatē spirt⁹
i vinculo pacis. Et q̄ ipa ē lex xpi: eūdē audi
apostolū cōmēdātē ipsā legē: Inuicē inūt
onera vra portate: t sic adiplebit⁹ legē xpi.

Qui odit frem suū in tenebris ē: t in tenebris ambulat t nescit quo eat. Magna res ffes: Attendite rogam⁹ vos. **Qui odit frem suū in tenebris ambulat: t nescit quo eat: qm tene bre excecauerūt ocłos ei⁹.** Quid tā ce-
cū g̃ illi q̄ oderūt frēs? Nā vt nouerit⁹ q̄ ce
ci sūt: in mōtē offenderūt. Eadem dico: ne
vobis eradant. Nōne lapis iste q̄ ꝓcisus ē
de monte sine manibus: christ⁹ ē de regno
iudęoꝝ sine ope maritali? Nōne ille lapis
ꝓfregit oīa regna terrāx: id ē oēs dñationes
idolox t demoniox? Nōne ille lapis creuit
t factus est mōs magn⁹: t impleuit vniuer-
sū orbē trāx? Rūd digito ostēdim⁹ istum
montē: quō ostēdat boib⁹ terria luna? Verbi grā: Qū volūt boues videre lunā nouā
dicūt: ecce luna: ecce vbi est. Et si sunt ibi q̄
nō valeant intendere acīē: t dicūt: vbi? In-
tendat illis digit⁹ vt videant. Aliq̄s dū eru
bescūt: ne cęca putent: dicunt se vidisse qō
nō viderūt. Rūd sic ostendim⁹ ecclesiam
fratres mei? Nōne apta est? Nōne manifesta? Nonne obtinuit oēs gētes? Nōne impleſ qō aūt tot ānos ꝓmissū ē abrahę i semle
ei⁹ bñdicā oēs gētes? Uni fideli ꝓmissum Gen.22.
ē: i multib⁹ fidelib⁹ mūd⁹ impler⁹ ē. Lece mōs
implēs vniūsaz facīē trę. Lece ciuitas de q̄
dictū ē: Nō pōt ciuitas abscondi sup mōtē Matth.5.
ꝓstituta. Illi offēdūt i mōtē. Et cū ess dicit:
Accēdite: nō ē mōs dicūt: t facili⁹ illuc ac-
cem impingūt q̄ illic habitacula ġrūt. Esa-
as hesterna die lect⁹ ē: Quisq̄s vſm vigila-
bat: nō oculus nr⁹: ꝓ aure: nec aure corpis: sed
aure cordis adūnt. Erit i nouissimis dieb⁹ Esa.2.
manifest⁹ mōs dom⁹ ofis: parat⁹ i cacumie
mōtiū. Quid tā manifestū q̄ mōs? Sz sūt
t mōtes ignoti: q: i vna pte trax posiū sūt.
Quis vſm nouit olympū mōtē? Quō ibi q̄
habitāt: giddabā nſm nō nouerūt? In pti-
bus sūt illi mōtes. Ille aūt mons nō sic: q:
impleuit vniūsaz facīē trę. Et de illo dicat:
Parat⁹ i cacumie mōtiū. Mōs ē sup
cacumina oīm mōtiū. Et ꝓgregabūt ind ad eū
oēs gētes. Quis erat i ꝟ mōte? Quis fran-
git facīē offendēdo in illū? Quis igrat ciui-
tatē sup mōtē ꝓstitutā? Sz nolite mirari: q:
ignorat ab illo q̄ oderūt ffes: q: in tenebris
ambulant t nesciūt q̄ eūt: q: tenebrę excę-
cauerūt oculos eox. Montē nō vidēt: Ho
lo mirer⁹: ocłos nō hūt. Unde ocłos si hūt?
Quia tenebrę excęcauerūt eos. Unde pbā-
mus? Quia ffes oderūt: q: cū offendūt in
afros: sepant se ab orbe trax: quia nō tole-
rant ꝓ pace xpi q̄s infamāt: t tolerant pto
parte donati quos damnāt.

De eo q̄ Johānes dicit: Scribo vo bis filioli: q: remittūt vobis pcta p nomē ei⁹: vsq̄ ad id: Et mūd⁹ trā siet t desideria ei⁹. Qui aūt fecerit volūtatē dei manet in eternū: sic t ipe manet i eternū: Tractat⁹ vn

Omnia q̄ legūt i sepm̄ scłio: ad in- A
structionē t salutē nſax intēte oport
tet audire. Maxie tñ mēoriq̄ cōmē-
danda sūt: q̄ aduſsus hereticos valēt plurimū: q̄x insidię infirmiores q̄sq̄ t negligēti
ores circūuenire nō cessāt. Ademē ote dñs
nſm t saluatorē iesū xpm t mortuū eē ꝓ no
bis t resurrexisse. Mortuū sc̄z ꝓpt delicta Ro.4.

nfa: resurrexisse ꝓpter iustificationē nfam. Sicut modo audistis: ḋa discipulorū duorum quos inuenit in via: tenebant oculi ne eum agnoscerent: inuenit eos desperātes de redemptiōe quę erat in christo: ⁊ existimātes iam illum passum: ⁊ mortuum fuisse sicut hominem: nec tanq̄ filium dei putasse semp viuere: ⁊ in carne ita mortuū vt nō reuiuisceret: sed tanq̄ vnū ex ꝓphetis: sicut verba eoꝝ pauloante qui intēti eratis: audistis. Tunc aperuit illis scripturas: incipiens a moyse: ꝑ omnes ꝓphetas ostendens eis omnia quę passus erat ꝑdicta fuisse: ne illi magis mouerent si resurrexisset dominus: et magis ei nō crederent: si de illo ista ante dicta non essent. Firmitas enim fidei in eo est: quia omnia q̄ euenerunt in christo prędicta sūt. Discipuli ergo nō eū agnouerunt: nisi in fractione panis. Et vere qui non sibi iudicium manducat ⁊ bibit: in fractione panis christū agnoscat. Postea ⁊ illi vndecim putabāt se spiritū videre: prębuit se palpandū: qui se prębuit crucifigēdū. Crucifigendū inimicis: palpandū amicis: Medicus tamē omniū: ⁊ illoꝝ impietatis: ⁊ istorum incredulitatis. Nam qō audistis cum actus apostoloꝝ legerentur: quot milia crediderunt ex interfectoribus christi: si crediderunt postea qui occiderūt: nō erant credituri qui paululū dubitabāt? Et ipsos tamen qō maxime debetis animaduertere ⁊ memorię vestrę mandare: qz cōtra insidiosos errores deus voluit ponere firmamentum in scripturis: cōtra quas nullus audet loqui qui quoquo mō se vult videri christianum: Cum se palpandū prębuisset: nō illis sufficit: nisi de scripturis cōfirmaret cor credētiū. Prospiciebat eñ nos futuros. Ja q̄ palpemus nos nō habem⁹: ⁊ qō legam⁹ habemus. Si eñ ꝓpterea illi crediderunt quia tenuerunt ⁊ palpauerūt: nos quid facim⁹? Jam christus ascendit in cęlū: nō est venturus nisi in fine: vt iudicet de viuis et mortuis. Unde credituri sumus: nisi vnde ⁊ ipsos palpantes voluit confirmare? Aperuit eis illis scripturas: ⁊ ostendit eis quia oportebat pati christum: ⁊ impleri oia quę de illo scripta sunt in lege moysi ⁊ ꝓphetis et psalmis. Omnē veterē scpturā circūpler⁹ est. Quicqd illaꝝ scpturaꝝ ē: xpm sonat: ꝑ q̄ aures iuenias. Et aperuit eis sensū: vt intelligerēt scpturas. Unde ⁊ nob ꝑ orandū ē: vt ipse sensū nrm aperiat. Quid aūt ostēdit dominꝰ scriptū de se in lege moysi ⁊ ꝓphetis ⁊ psalmis? Quid ostēdit? Ipse dicat. Breuit hoc euangelista posuit: vt nos nosc⁹ qđ in tanta latitudine scripturaꝝ credere ⁊ intelligere debeamus. Certe multę sunt pagine: et multi libri: hoc habent omnes quod dixit dōs breuiter discipulis suis. Quid ē hoc? Quia oportebat pati christū: ⁊ resurgere tertia die. Habes iam de sponso: quia oportebat christū pati ⁊ resurgere. Cōmendatus est nobis sponsus: de sponsa videamus quid dicat: vt tu cū cognoueris sponsum ⁊ spōsam: nō sine causa ad nuptias venias. Celebratio eñ nuptiaꝝ omis celebratio. Ecclesię eñ nuptię celebrant. Ductur⁹ est vxorem filius regis: ⁊ ipse fili⁹ regis rex: ⁊ qui frequētant ipsi sunt spōsa. Non quō in nuptijs carnalib⁹ alij frequentant nuptias: ⁊ alia nubit. In ecclesia qui frequētāt: si bene frequentant: sponsa fiunt. Dis eñ ecclesia sponsa christi est: cui⁹ principiū ⁊ p̄mitię caro christi est. Ibi iuncta est sponsa spōso in carne: Dentro carnē ipsā cū cōmē daret: panē fregit: ⁊ merito i fractiōe panis apti sūt ocli disciploꝝ ⁊ agnouerūt eū. Quid ꝙ dixit dōs scriptū esse de se i lege ⁊ ꝓphis ⁊ psalmis? Quia oportebat pati xp̄m. Si ñ adderet ⁊ resurgē: recte illi plāgerēt: quoꝝ oculi tenebāt. Sed ⁊ resurgere ꝑdictū ē. Et vt quid hoc? Quare ꝑ oportebat pati christū ⁊ resurgere? Propter illum psalmū quē vobis maxime cōmendauim⁹: quarta sabbati statiōe p̄ma nouissimę hebdomadis. Quare oportebat xp̄m pati ⁊ resurgere? Propt psalmū: Cōmemorabuntur ⁊ cōuertent ad dominū vniuersi fines terrę: ⁊ adorabūt in cōspectu eius vniuersę patrię gentiū. Naz vt nouerit: qz oportebat pati xp̄m ⁊ resurgere. Et hic qđ addidit: vt post cōmēdationē sponsi cōmēdaret ⁊ sponsā? Et ꝑdicari in nōe eius pēnitentiā ⁊ remissionē pecc̄oꝝ p̄ omnes gentes: incipiētes ab hierusalē. Audistis fratres: tenete. Nemo dubitat de ecclesia: quia p̄ omnes gentes est. Nemo dubitat quia ab hierusalē cępit: ⁊ oēs gentes impleuit. Agnosc⁹ agrū vbi vit̄ plātata est: cū aūt creuerit nō agnosc⁹ qz totū occupauit. Unde cępit? Ab hierusalem. Quo puenit? Ad omnes gētes. Pauce remanserūt: oēs tenebit: Interea cū oēs tenet: aliq̄ sarmēta inutilia visa sūt agricolę ꝑdēda:

Luc. 24.

Ps. 21.

Luc. 24.

t fecerunt hereses t scismata. Non vos inducāt pcla vt pcedamini: hortamini magis quę pcila sunt: vt iterum inferantur. Manifestū est enī christū passū: resurrexisse: ascēdisse in cēlū: Manifestū est t ecclesię q; ꝑdicatur in nole eī⁹ pēnitēcia t remissio petōr t oēs gētes. Unde cepit? Ab hierusalē. Audi stulte⁹ van⁹: Et quid amplius dicturus sum? Et cecos qui tam magnū mōtem nō vident: qui contra lucernaꝫ oculos in candelabro positam claudūt? Cū eis dicimus: si christiani catholici estis: cōmunicate illis ecclesijs: vnde euangeliū toto orbe diffunditur. Filii hierusalem cōmunicate: quādo dicim⁹: Respōdent nobis: Non cōmunicamus illi ciuitati vbi occisus ē rex noster: vbi occisus est dom⁹ noster: quasi oderint ciuitatem vbi occisus est dom⁹ noster. Occiderunt iudei quē inuenerūt in terra: exultant isti q̄ sedet in cēlo. Qui sūt pessimi: qui cōtempserunt quia hominem putabant: an qui sacramenta ei⁹ exultant quem tam dominū cōfitentur? Sed oderūt videlicet ciuitatem in q̄ dominus ipsorum occisus ē. Pq̄ homines t misericordes: multum volent occisum esse christū: t occidunt in hominibus christum. Et ille dilexit illā ciuitatē: t misertus est eius. Inde dixit incapere pdicationem suā incipiens ab hierusalem. Ille ibi principiū fecit pdicationis nominis sui: t tu erboreseas cōmunicationē illius ciuitatis? Non est mirū si ꝑcisus odisti radicē. Quid ait ipse discipulis Ia;.1. suis? Estote sedentes in ciuitate: quia ego mitto ꝓmissionem meaꝫ in vos. Ecce quā ciuitatē oderūt: forte amarēt: si iudei interfectores xpi in illa habitarēt. Manifestū ē enī oēs interfectores christi: id ē iudęos expulsos eē de illa ciuitate. Quę habebat sequentes in christum: habet adorantes christum. Propterea illā isti oderūt: qa christiani in illa sunt. Ibi voluit sedere discipulos suos: t ibi illis mittere spiritū sanctū. Ubi inchoat ecclesia: misi vbi venit de cēlo spiritussanctus: et impleuit vno loco sedentes centum viginti? Duodenarius ille numerus decuplatus erat. Sedebant centum viginti homines: et venit spiritussanctus: et impleuit totū locum: t factus est sonus q̄si ferretur flatus vehemēs: t linguę diuise sūt velut ignis. Audistis actus apostolorū hodie: ibi lecta est ipa lectio: Ceperūt linguis loqui quomō spiritussanctus dabat eis ꝓnunciare. Et omnes q̄ aderāt illic: de diuersis gentibus venientes iudei: agnoscebat vnusquisq; linguam suam. Et mirabant illos idiotas t impitos subito didicisse: non vnā aut duas linguas: sed omniū omnino gentiū. Ubi ergo tam oēs linguę sonabāt: oēs linguę crediturę ostēdebāt. Isti aūt q̄ multum amant christum: t ideo nolunt cōmunicare ciuitati q̄ interfecit christū: sic honorant christū: vt dicāt illū remansisse ad duas linguas: latinā t punicā: id est afrā. Solas duas linguas tenet christ⁹? Istę enī duę linguę solę sunt in parte donati: plus non habēt. Guigilemus fratres: videamus potius donum spiritussancti: t credam⁹ antedicta de illo: t videamus impleta esse quę ante dicta sunt in psalmo: Nō sūt loquelę Ps.18. neq; sermones quorum nō audiantur voces eorū. Et ne forte t ipsę linguę venerint ad vnum locum: t nō potius donum christi venit ad omnes linguas: audi quid sequitur: In omnem terram exiit sonus eorū: et in fines orbis terrę verba eorum. Quare hoc? Quia i sole posuit tabernaculū suū: id ē in manifesto tabernaculū ei⁹: caro ei⁹: tabernaculū ei⁹: ecclesia ei⁹ in sole reposita est: Nō est in nocte: sed in die. Sed ꝓ illi nō agnoscunt? Redite ad lectionem: quo veri finis factus est: et videte quare non agnoscunt. Qui odit fratem suum in tenebris ambulat: t nescit quo eat: quoniam tenebrę excęcauerunt oculos eius. Nos ergo sequentia videamus: t non simus in tenebris. Unde non erimus in tenebris? Dei amemus fratres. Unde p̄batur? Quia amamus fraternitatē: quia non scindimus vnitatem: quia tenemus charitatē. Scribo vobis D filioli: quia remittunt vobis peccata per nomen eius. Ideo filioli: qa dimissio peccatis nascimur. Sed per cuius nomen remittuntur peccata? Numquid augustini? Ergo nec per nomē donati. Videris quis augustinus: aut qs donatus? Nec per nomen pauli nec per nomen petri. Nā diuidentibus sibi ecclesiam: et partes facere de vnitate cupientibus: parumcēo pauloo mater charitas: in apostolo exponit viscera sua: conscindit quodāmodo verbis vbera sua: ploraꝫ filios quos videt efferri: reuocat ad vnū nomen eos q̄ mīta nola sibi facere volebant: repellit ab amore suo:

vt ꝓpo amet: ⁊ dic: Nūq̄d paul⁹ p vob cru-
1.Cor.1. cifixus ē: aut in noīe pauli baptizati estis? Quid dicit? Holo mei sitio: ꝙ mecum sitio. Adecū estote: oēs illi⁹ sum⁹ q̄ ꝓ nobis mortu⁹ ē: q̄ ꝓ nob crucifix⁹ ē. Unde ⁊ hic: dimittūtur vobis peccata p nomē ei⁹: nō p homines alicuius. **Et scribo vobis patres.** Quare primo filij? Quia remittunt vobis peccata p nomē eius: ⁊ regeneramini in nouam vitaz: Idco filij. Patres q̄re? **Quia cognouistis eū qui a principio est.** Principiū enī ad paternitatē pinet. Nouꝰ christus in carne: sed antiquus in diuinitate. Q̄ antiquus putamus? Quot annoꝝ? Putamus ne maior q̄ mater sua? Maior plane q̄ mater sua: Maior plane q̄ mater.
Joh.1. Omnia enī p ipsum facta sunt. Si oīa: ⁊ ipsam matrē antiquꝰ fecit: de qua naſceretur nouus. Putamus ne ante matrē solaz: ⁊ aſi quos matrio? Ante quos quos matr̄ ipsi⁹?
Joh.8. Abraam. Et dominus dicit: Ante abraam ego sum. Ante abraam diam⁹. Celū et terra anteq̄ esset homo: facta sunt. Ante ipsa fuit domin⁹: immo est. Optime enī nō ait: ante abraam ego fui: sed ante abraam ego sum. Quod enī dicit quia fuit: non est: ⁊ qō dicitur q: erit: nondū est: Ille nō nouit nisi esse. Scōm qō deus est: esse nouit: fuisse et futurus esse non nouit. Dies est ibi vnus: sed sempiternus. Non ponūt illuz diem in medio hesterno⁹ ⁊ crastinus. Hesterno enim die finito: incipiens hodiernus vēturo crastino finitur. Ille vnus dies ibi est: sine tenebris: sine nocte: sine mensura: sine horis. Qō vis illum dic. Si vis dies ē: Si vis annus est: Si vis anni sunt. Dictū est de ipo:
Pū.101. Et anni tui non deficient. Quomodo autē dictus est dies: quando dictū est domino:
Pō.2. Ego hodie genui te? Ab ēterno patre genitus: ex ēternitate genit⁹: Nullo initio: nullo fine: nullo spacio latitudinis: quia est qō est: quia ipse est qui est. Et nomē suū dixit
Exo.3. moysi. Dices cio: Qui est misit me ad vos. Quid ergo? Ante abraam? Quid aſi noe?
Pō.109. Quid ante adam? Audi scripturam: Ante luciferum genui te. Postremo ante celum ⁊
Joh.1. terrā. Quare? Quia oīa p ipsū facta sūt: et sine ipso factū est nihil. Idco patres agnoscite. Pfes enī fūt agnoscēdo qō est ab initio. **Scribo vobis iuuenes.** Filij sūt: pfes sūt: iuuenes sūt. Filij: q: naſcūt. Patres: q: principiū agnoscūt. Iuuenes quare? **Quia vicistis malignū.** In filijs natiuitas: in patribus antiquitas: in iuuenibus fortitudo. Si malignus a iuuenibus vincitur: pugnat nobiscū. Pugnat: ꝙ non expugnat. Quare? Quia nos sum⁹ fortes. An quia ille est fortio in nobis: q̄ inter manus persequentiū infirmus inuentus ē? Ille nos fortes fecit: q̄ persequentib⁹ nō resistit. Crucifixus est enī ex infirmitate: sed vi- 2.Cor.1
uit ex virtute dei. **Scribo vobis pueri: quia cognouistis patrem. Scribo vobis patres.** Cōmēdat ⁊ repetit. **Quia cognouistis eum qui a principio est.** Admētote vos patres esse. Si obliuiscamini eum qui a principio est: perdidistis paternitatē. **Scribo vobis iuuenes.** Et iam atq̄ iam considerate q: iuuenes estis. Pugnate vt vincat̄. Uincite vt coronemini. Humiles estote: ne cadatis in pugna. **Scribo vobis iuuenes: q̄a fortes estis: ⁊ verbū dei in vobis manet: quia vicistis malignuz.** Hec omnia fratres quia cognouim⁹ id qō a p̄ncipio est: quia fortes sumus: quia cognouimus patrem: omnia ista quasi cognitionē cōmendant: charitatem cōmēdant. Si cognouimus: amemus. Nā cognitio sine charitate non saluos facit. Scientia inflat: charitas ędificat. Si confiteri vult̄ ⁊ nō amare: incipitis dęmonibus similes esse. Confitebant dęmones filū dei: ⁊ dicebāt: Quid Matth.8
nobis ⁊ tibi? Et repellebant. Cōfitemini ⁊ amplectemini. Illi enī timebant de iniquitatibus suis: vos amate dimittet̄ iniquitatum vestrarū. Sed quomodo poterim⁹ amare deum si amamus mundū? Si amamus mūdū: sepat nos a charitate dei. Duo sunt amores: mundi ⁊ dei: Si mundi amor habitat: non est qua intret amor dei. Recedat amor mundi: ⁊ habitet dei. Melior accipiat locum. Amabas mundū: noli amare mundum. Cum exhauseris cor tuū amore terreno: hauries amorem diuinum: ⁊ incipit habitare iā charitas de qua nihil mali potest procedere. Audite ergo verba purgantis modo. Quasi agrum inuenit corda dominū. Sed quomodo inuenit? Si siluā inuenit: extirpat. Si agrū purgatū inuenit: plantat. Plātare ibi vult arborē charitatē. Et quā siluā vult extirpare? Amorē mūdi. Audi extirpationē siluę: **Nolite diligere mūdū.** hoc enī fecit. Nec ea q̄ fūt

in mūdo. Si qs dilexerit mūdū: dilectio p̄ris nō est i eo. Audistis: qi si qs dilexerit mundum: dilectio patris nō est in eo. Ne quis dicat in corde suo falsū eē hoc: Fratres: deus dicit p apostolū: Spiritussc̄tus locutus est. Nihil verius: Si quis dilexerit mundū: dilectio patris nō est in ipso. Vis habere dilectionē patris vt sis coheres filij: noli diligere mundū. Excludat malum amoris mūdi: vt implearis amore dei. Vas eo: sed adhuc plenus eo: fūde qđ habes: vt accipias quod nō habes. Certe iam renati sunt ex aqua t spīrituscto fratres nostri: t nos ante aliquot annos renati sum⁹ ex aq̄ et spīritusancto. Bonum est nobis: nō diligamus mundū: ne remaneant in nobis sacramenta ad damnationē: nō firmamenta ad salutē. Firmamētum salutis est habere radicem charitatis: habere virtutē pietat': non formaz solam. Bona forma: sancta forma. Sed quid valet forma si non habeat radicem? Sarmentum p̄fulum: nonne in ignē mittitur? Habe formam: sed i radice. Quō autem radicamini vt non eradicemini? Tenendo charitatem: sicut dicit aplūs: In charitate radicati t fūdati. Quomō ibi radicat charitas int̄ tanta silnosa amoris mūdi? Extirpate silua: magnū semen posituri estis. Non sit in agro qđ offocet semen. Hęc sunt verba extirpantia quę dixi: Nolite diligere mundum: neq; ea quę in mūdo sūt. Si quis dilexerit mundum: non est charitas patris in eo: Quia omne qđ in mundo est: desiderium est carnis: t desiderius oculoz: t ambitio seculi. Tria dixit: quę nō sunt a patre: sed ex mundo. Et mūdus transiet t desideria eī⁹. Qui aut̄ fecerit voluntatē dei: manet in eternū: sic̄ t ipse manet i eternum. Quid vis? Verum amare temporalia t transire cum tempore: an mundū non amare t in eternū viuere? Verū temporalium fluuius trahit: sed tanq̄ circa fluuiū arbor nata est: dominus noster iesus christus: assumpsit carnem t resurrexit: ascendit in cęlum. Voluit se quodāmodo circa fluuiū tēporum plantare: Raperis in p̄cepto: tene lignū. Voluit te amor mundi: tene christū. Propter te factus est temporalis: vt tu fias eternus: quia ex̄ ille sic factus est temporalis vt maneret eternus. Accesset illi aliquid ex tempore: nō decessit ex ęternitate: Tu aūt tēporalis natus es: et per peccatū tēporalis factus es. Tu factus es temporalis per peccatum: ille factus temporalis per misericordiam dimittendi peccata. Quantū interest cum duo sunt in carcere inter reum t visitatorem ei⁹? homo ei aliquādo venit ad amicum suum: t intrat visitare eum: t ambo in carcere videntur. Sed multū distāt: t distincti sunt. Illum causa p̄emit: illum humanitas adduxit. Sic in ista mortalitate nos reatu tenebamur: ille misericordia descendit. Intrauit ad captiuū redemptor: non oppꝛssor: Dominus p nobis sanguinem fudit: redemit nos: mutauit spem nostram. Adhuc portamus mortalitatez carnis: t de futura immortalitate p̄sumim⁹. Et in mari fluctuamus: sed ancoram spei in terra iam fixim⁹. Sed nō diligamus mundū: neq; ea quę in mundo sunt. Quę ei⁹ sūt in mūdo: desiderium carnis est: t desiderū oculoz et ambitio seculi. Tria sūt ista. Ne quis forte dicat: Quę in mundo sunt deus fecit: id est cęluz t terram: mare: solē: lunam: stellas: omnia ornamenta cęlorū: quę sunt ornamenta maris? Omnia repētia. Quę terrę? Animalia: arbores: volatilia. Ista sunt in mundo: deꝰ illa fecit. Quare ergo nō amem qđ deus fecit? Spiritꝰ dei sit in te: vt videas q: hęc ola bona sūt. Sed vę tibi si amaueris condita t deseueris cōditorē. Pulchra tibi sūt: Sz quanto est pulchrior qui ista formauit? Intendat charitas vestra. Similitudinē⁹ eius potestis instruere: ne subrepat vob̄ sathanas dicens qđ solet dicere: Bene sit nobis i creatura dei: Quare illa fecit nisi vt bene nobis esset? Et inebriāt t pereūt: t obliuiscūt creatorē suū. Dū nō temperāter ꝑ cupide vtūt creatis: creator cōtemnit. De talibus dicit aplūs: Coluerūt t seruierunt creaturę potiꝰ q̄ creatori qui est benedictꝰ in ſcula. Nō te ꝓhibet deꝰ amare ista: ꝑ nō diligere ad beatitudinē: ꝑ ageobare t laudare vt ames creatorē. Quēadmodū fratres si sponsus fecerit spōse sue anulū: t illa acceptū anulū plꝰ diligeret q̄ sponsū qui illi fecit anulū: Nōne in ipso dono sponsi adultera ala deprehenderet: quis hoc amaret qđ dedit sponsus? Certe ꝑ amaret qđ dedit spōsus. Tu si diceret: Sufficit mihi anulꝰ iste: iam illi facie nolo videre: Qualis esset? Quis si detestaret hāc amētiā? Quis nō adulterū aim cōuincere? Amas aurum pro viro: amas anulum

tp8.3.

Ro.1.

pro sponso. Si hoc est in te: vt ames anulus pro sponso: et nolis videre sponsum tuum: ad hoc tibi arras dedit: vt nō te oppignerares sed auerteret. Ad hoc vtiq; arrā dat spōsus: vt i arra sua ipse amet. Ergo dedit tibi deus omnia ista: ama illū qui fecit ista. Pl⁹ est qđ tibi vult dare: id est seipsū qui ista fecit. Si aūt amauerit hęc: q̄uis illa de⁹ fecerit: t neglexerit creatorē t amauerit mūdū: amittis creatorē q̄ fecit mūdū. Mūd⁹ enī apellat ⁊ solū ista fabrica quā fecit de⁹: cęlū t tra: mare: visibilia t inuisibilia: sed habitatores mūdi mundus vocant: quomodo domus vocant t parietes t inhabitantes. Et aliquā do laudamus domū: t vituperamus inhabitantes. Dicimus enī: Bona domus: q̄ marmorata est t pulchre laqueata. Et aliter dicimus: Bona dom⁹: Remoui ibi patrē iniuriam: nullę rapinę: nullę oppressiones ibi fiunt: modo non parietes laudamus: sed inhabitatores: Domus tamē vocat: siue illa: siue ista. Omnes enī dilectores mūdi (quia dilectione inhabitant mundū: sicut cęlū q̄ supra dictum est cor t ambulat carne in terra) Omnes ergo dilectores mundi: mund⁹ vocant. Ipsi nō sunt nisi ista ma: Desiderū carnis: desiderium oculorū: t ambitionem sęculi. Desiderant enī mādūcare: bibere: vti voluptatibus istis: Nūquid nō est in his mod⁹? Aut quādo dicitur: nolite ista diligere: hoc dicit: vt non manducetis: non bibatis: aut filios non pareetis? Non hoc dicit: Sed sit modus ppter creatorem: vt nō vos illigent ista dilectione: ne ad fruendū hoc amet: qđ ad vtendum habere debetis. Non autē p bamini: nisi quādo vobis proponūtur duo: hoc aut illud. Justicia vis: an lucra? Nō habeo vnde viuā: non habeo vnde manducē: nō habeo vnde bibam. Sed quid si non poteo habere ista: nisi p iniquitatē? Mōne melius amas qđ non amittis: q̄s q̄ iniquitatē cōmittis? Lucrū auri vides: damnum fidei nō vides? Hoc ergo ait domin⁹. Desiderū carnis ē: id ē desiderū eaꝝ rerū q̄ ptinēt ad carnem: sicut cibus et concubitus et cętera huiusmodi. Et desiderū oculorū. Desiderium oculorum dicat omnē curiositatē. Jam q̄ late patet curiositas ipsa in spectaculis: in theatris: in sacramētis diaboli: in magicis artibus: in maleficijs ipsa est curiositas. Aliquādo temptat etiam seruos dei: vt velint quasi miraculū facere: temptare vtrum exaudiat illos de⁹. In miraculis curiositas est: hoc est desiderium oculorū: nō est a patre. Si dedit deus: fac. Obtulit enī vt faciās. Non enī qui non fecerunt ad regnū dei non pertinebunt? Cum gauderent apostoli quia dęmonia eis subiecta erāt: quid eis dixit dominus? Nolite in hoc gaudere: ꝙ gaudete quoniā nomina vestra scripta sūt in cęlo. Inde voluit gaudere apostolos: vnde gaudes t tu. Cę tibi enī: si nomē tuum non est scriptū in cęlo. Nūquid vę tibi si nō ambulaueris in mari? Nūquid vę tibi si nō exciderit dęmonia? Si accepisti hęc vnde facias: vtere humiliter non superbe. Vaꝝ t de quibusdā pseudo ꝓphetis dicit dominus: Quia facturi sūt signa t ꝓdigia. Ergo ꝙ sit ambitio sęculi. Ambitio sęculi supbia ē. Jactare se vult in honoribus. Magn⁹ tibi videtur homo: siue de diuitijs: siue de alīq̄ potentia. Tria sunt ista: t nihil inuenies vnde temptetur cupiditas humana: nisi aut desiderio carnis: aut desiderio oculorū: aut ambitione sęculi. Per ista tria temptat⁹ est dominus a diabolo. Desiderio carnis tempta tus est quando dictū est ei: Si filius dei es: dic lapidibus istis vt panes fiant: quando esuriuit post ieiunū. Sed quomō repulit tē ptationē: t docuit pugnare militem? Attendite quid illi ait: Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo dei. Temptat⁹ est et desiderio oculorū de miraculo: quādo ei dixit: Mitte te deorsū: Scriptū est: Angelis suis mādauit de te: ne qū offēdas ad lapidē pedem tuū. Ille restitit temptatori. Si enī faceret miraculum: nō videret nisi aut cessisse aut curiositate fecisse. Fecit enī quando voluit tanq̄ deus: sed tanquā infirmos curans. Nam si tunc faceret: quasi tūtūmō miraculū velle facere putaret. Sed ne hoc homines sentirēt: attende quid respōdit: Et quādo tibi talis temptatio euenerit: dic illud t tu: Redi post me sathanas. Scriptū ē enī: Non temptabis dominum deum tuū: Id est: si hoc fecero temptabo deū. Hoc dixit: qđ te voluit dicere quando tibi suggerit inimicus: Qualis homo: qualis christus? Modo vel vnum miraculū fecisti: aut orationibus tuis mortui surrexerunt: aut se bucatantes sanasti: si vere esses alicuⁿ mōmēti: faceres aliquod miraculū: Respōde t dic: Scriptū ē: Nō temptabis dūm deū tuum. Non ergo temptabo deū: quasi tunc p-

Luc. 10

Matth. 24

Ibi. 3.

Matth.

tineam ad deū si fecero miraculū: et non p̄tineam si non fecero. Et vbi sūt verba ei⁹: Gaudete q̄ nola vestra scripta sūt in cęlo? De ambitiōe sęculi quō temptat⁹ est dñs: Q̄ si elevauit eū in excelsum et dixit ei: Hęc omnia regna tibi dabo si prostrat⁹ adoraueris me? De clamōe regni terreni voluit temptare regē sęculorū: Sed dño qui fecit cęlū et terrā diabolū calcabat. Quid magnū a dño diabolum vinci? Quid ergo respōdit diabolo: nisi qō te docuit vt respondeas: Scriptū est: dñm deū tuū adorabis: et illi soli seruies? Tenētes ista: nō habebit⁹ concupiscentiaz mūdi: nō vos subiugabit: nec desiderū carnis: nec desiderū oculorū: nec ambitio sęculi: et facimo locū charitati venienti: vt diligatis deum: quia si fuerit ibi dilectio mūdi: non ibi erit dilectio dei. Tenete potius dilectionē dei: vt quō deus est ęternus: sic et vos maneatis in ęternū. Quia talis est quisq; q̄lis ei⁹ dilectio est. Terrā diligis: terra eris. Deū diligis. Quid dicā: deⁿ eris? Nō audeo dicere ex me. Scripturas audiam⁹: Ego dixi dij estis: et filij altissimi omnes. Si ḡ vult⁹ ee dij et filij altissimi: nolite diligere mūdū: nec ea ḡ sūt in mūdo. Si q̄s dilexerit mūdū: nō ē charitas p̄tis i illo: qm ola quę sūt in mūdo: desideriū carnis est: et desideriū oculoz: et ambitio sęculi: quę si ē ex p̄te: ex mūdo: id ē abbolib⁹ dilectoib⁹ mūdi. Et mūdus transiet et desideria ei⁹ transeunt. Qui aūt facit voluntatez dei: manet in ęternū: sicut et deⁿ manet in ęternū.

Deo qō Johannes dicit: Pueri nouissima hora ē: vsq; ad id: Et non habetis necessitate vt aliquis vos doceat: quia vnctio ipsi⁹ docet vos de oib⁹: Tractat⁹ III

Pueri nouissima hora est. In hac lectiōe pueros alloqit: vt sciant crescere: qm nouissima hora est. Etas corporis nō est in volūtate. Ita null⁹ hm caruē crescit qñ vult: sicut null⁹ quādo vult nascit. Ubi aūt nativitas in volūtate est: et incrementuz in volūtate est: nemo ex aḡ et spiritu nascit nisi volens. Ergo si vult crescit: si nō vult decrescat. Quid ē crescere? Proficere. Quid est decrescere? Deficere. Quisq; nouit natū esse se: vt audiat q: puer ē et infāo: audide inbiet vberib⁹ matris: et cito crescat. Est aūt mat: ecclia: Et vbera ei⁹: duo testamenta scripturaz diuinaz. Hinc sugat lac oim sacramētoz tēporalit̄ p̄ fina salute nra gestoz: vt nutrit⁹ atq; roboret⁹ puenias ad mādducādū cibū. Qō ē i principio erat v̄bū: et v̄bū erat apō deū: et deⁿ erat v̄bū. Lac nr̄m xp̄s humilis ē: Lib⁹ nr̄: idē ipse xp̄s cālis p̄ri. Lacte te nutrit vt pane pascat. Hā corde ptingē iesū spiritalit̄: h est cognoscere: q: cālis ē p̄ri. Propter et maria p/ bibebat se tāgere et dicebat ei: Noli me tangere: nōdū enim ascendi ad p̄rem meū. Quid est h̄: Discipulis se palpādū p̄buit et manib⁹ ptractū vitauit? Nōne ipse est q̄ dubitāti discipulo dixit: Mitte digitos tuos et palpa cicatrices? Nūquid iā ad patrē ascenderat? Quare ḡ mariam p̄hibet et dicit: Noli me tangere: nōdū enim ascēdi ad patrē meū? An h dicturi sum⁹: q: a viro se tāgi nō timuit: et a mulierib⁹ se tangi timuit? Cōtact⁹ illi⁹ oēz carnē mūdat. Quib⁹ p̄mo voluit manifestari: ab hīs se timuit p̄trectari? Nōne virīs resurrectio ei⁹ p̄ fęminas nūciata ē: vt ḡra arte serpēs vinceret? Quia enim ille mortem primo homini p fęminam nunciauit: et virīs vita p fęminā nunciata est: Quare ergo se tangi noluit: nisi quia contactum illū spiritalē itelligi voluit? Cōtact⁹ spiritual⁹ de corde mundo. Ille contingit de corde mundo christum: qui eum intelligit patri coęqlem et coęternū. Qui aūt nōdū intelligit diuinitatem christi: vsq; ad carnem venit: vsq; ad diuinitatē non venit. Quid autē magnum est vsq; illuc attingere: vsq; quo p̄secutores qui crucifixerūt? Illud est magnū intelligere verbū deum apud deum in principio: p̄ qō facta sūt omnia: qualem se cognosci volebat quādo ait philipo: Tanto tempore vobiscū sū: et nō cognouistis me: Philippe q̄ videt me videt et p̄rem. Sz ne q̄s piger sit ad p̄ficiendum: audiat: Pueri nouissima hora est: Proficite: currite: crescite: nouissima hora ē. Ipa nouissima hora diuturna est: tā nouissima hora est. Horam enim suo tempore posuit nouissimo: quia in nouissimis temporibus veniet dominⁿ noster iesus christus. Sed dicturi sūt aliqui: Quō nouissimum tempus: quomodo nouissima hora: certe prius venit antichristus: et tunc veniet dies iudicij? Vidit iohannes cogitationes istas: ne quasi securi fierent: et ideo nō esse horā nouissimā putarēt: q̄ venturⁿ esset antichrist⁹: ait illis. Et sic audistis q̄ antichristus sit venturus: Nūc

antichristi multi facti sūt. Nūqd posset habere multos antixpos: q̄ hora nouissima? Quos dixit antixpos: sequit & exponit. **Unde cognouim⁹ q̄ nouissima sit hora?** Unde? Quia antichristi multi facti sūt. **Ex nobis exierūt.** Videte antichristos. Ex nobis exierunt. Ergo plangimus damnū? Audi consolationē. **Sz nō erant ex nobis.** Omnes hereticī: omnes scismatici ex nobis exierunt: id est ex ecclesia exeunt. Sed nō exirent si ex nobis essēt. Anteq̄ exirent ergo nō erant ex nobis. Si aūq̄ exiēt nō erāt ex nobis: multi int⁹ sūt: non exierunt & tamē antichristi sunt. Audemus ḃ dicere? Ut qd? Nisi vnusquisq̄ cum intus est nō sit antichrist⁹. Descriptur⁹ ēm antichristos et designatur⁹ est: & videbim⁹ eos. Nūc interrogare debet vnusquisq̄ cōscientiā suā: an sit antichristus. Latine ēm antichristus contrari⁹ est xpo: Non quō nō nulli intelligūt antichristū ideo dictū q̄ ante christū venturus sit: id est post eum venturus sit christus. Non sic dicitur: nō sic scribitur: sed antichrist⁹: id est cōtrari⁹ christo. Jam quis sit cōtrarius christo: nunc audiet cetus ipso exponente: & intelligetis nō posse exire foras nisi antixpos. Eos aūt qui nō sūt xpo ꝓtrarij: foras exire nullo mō posse. Qui ēm nō est christo contrari⁹: in corpe ipsius ḃret: & membrum computat. Hunq̄ sibi sūt mēbra contraria. Corporis integritas vniuersio mēbris cōstat. Et quid de cō-
1.Cor.12. cordia mēbrorū dicit apostolus? Si patitur vnū membrū: cōpatiunt omnia mēbra. Et si glorificat vnū mēbrū: cōgaudent omnia mēbra. Si ergo in glorificatiōe mēbri cetera mēbra cōgaudent: & in passiōe oia membra patiunt: concordia mēbrorū non habet antichristū. Et qui sūt intus: certe sūt in corpore dñi nostri iesu xpi: quando q̄dem adhuc curatur corp⁹ ipsius: Et sanitas pfecta non erit nisi in resurrectione mortuorū. Sic sunt in corpore christi: quomodo humores mali. Si euomunt: tūc releuat corp⁹. Sic et mali quando exeūt: tūc ecclesia releuat. Et dicit quando eos euomit atq̄ ꝓiicit corpus: Ex me exierunt humores isti: sed non erant ex me. Quid est: Non erant ex me? Nō de carne mea pcessū sūt: sed pectus mihi pmemebant cum inessent. Ex nobis exierunt: sed nolite tristes esse: non erant ex nobis. Unde ꝓbas? **Nō si fuissent ex nobis: pmansissēt vtiq̄ nobiscū.** Hinc ḡ videat charitas vestra: q̄a multi q̄ nō sūt ex nobis: accipiūt nobiscū sacramēta: accipiunt nobiscū baptismū: accipiūt nobiscū quod nōūt fideles accipere: benedictionē: eucharistiam: & quicqd in sacramentis sanctis est. Ipsius altaris cōmunicationē accipiūt nobiscū: & non sūt ex nobis. Tēptatio ꝓbat q̄: non sūt ex nobis. Quādo illos tēptatio venerit: velut occasione venti volāt foras: q̄ grana non erant. Oēs aūt tūc volabūt: (qō sepe dicendum est) cum area dominica cēperit vēntilari in die iudicij. Ex nobis exierunt: sed non erant ex nobis. Q̄ si fuissent ex nobis: pmānissēt vtiq̄ nobiscū. Nā vultis nosse charissimi: q̄ certissime dicatur hoc: vt qui forte exierunt et redeunt: non sint antichristi: non sint contrarij christo: sed de voluntate sua vnusquisq̄ aut antichristus: aut in christo est: Aut in membris sūt viuis: aut in humoribꝰ malis: Qui se in melius commutat: in corpore membrū ē: q̄ aūt in malicia pmanet humor malꝰ est. Et quando exierit: releuabūt: qui ꝑmebānt. Ex nobis exierūt: sed nō erant ex nobis. Q̄ si fuissent ex nobis: pmānissent vtiq̄ nobiscum. **Sed vt manifestarent: q̄ nō omnes erant ex nobis.** Ideo addidit: vt manifestarent: quia et intus cū sūt: nō ex nobis sūt: nō tñ manifesti sūt: ex eūdo manifestant. **Et vos vnctionē habetis a sctō: vt ipi vobis manifesti sit.** Unctio spiritalis: ipse spūssctūs ē: cuius sacramentū ē in vnctiōe visibili. Hāc vncti onem christi q̄ bāt: dicit omnes cognoscere malos & bonos: nec opus esse vt doceāt: q̄ ipsa vnctio docet. **Scribo vobis: Nō q̄ nesciretis veritatē: sed q̄ nostis eā: & quia omne mēdaciū nō est ex veritate.** Ecce admoniti sum⁹ quō ꝓgnoscam⁹ antichristū. Quid ē christ⁹? Veritas. Ipe dixit: Ego sū veritas. Omne aūt mēdaciū nō est ex vitate. Oēs igit q̄ mētiunt: nō sunt ex xpo. Nō dixit qōdā mēdaciū ex veritate: & qōdā mēdaciū nō ex veritate: Sētentiā attende: Ne vos palpetis: ne vobis adulctis: ne vos decipiatis: ne vos illudatis: Oē mēdaciū nō est ex veritate. Videāmus ḡ quō antichristi mentiūt: q̄ nō ē vnū gen⁹ mēdacij. **Quis est mēdax: nisi is q̄ negat q̄ iesus nō sit xps?** Aliam significationē hz iesus: aliam habet christ⁹.
Joh.14.

Cum sit vnū: iesus christ' saluator noster: iesus tamē ꝓpriū nomē est illi: quō moyses ꝓpio nomine apellat' est: quō heliae: quō abraā: sic tanḡ ꝓpriū nomē habet dominꝰ noster iesus. Christus aūt sacramenti nomen est: quō si dicat prophet: quomodo si dicat sacerdos. Sic christus cōmendatur vnus: in quo est redemptio totius populi israel. Iste christus sperabatur venturus a populo iudęorū. Et quia humilis venit non est agnitus: quia lapis paruꝰ erat: offenderunt in illū: et fracti sūt. Sed creuit lapis t factꝰ ē mōs magnꝰ. Et q̄d ait scīptura? Quicūq; offenderit in lapidem istū conquassabitur: t sup quē venerit lapis iste cōteret eum. Discernenda sūt verba. Offendentē dixit cōquassari: sup quē aūt venerit conteri. Primo q; humilis venit: offenderunt in illū homines: Quia excelsus vēturus est ad iudiciū: sup quem venerit conteret eum. Sed illū non conteret vēturus: quē non quassauit cū venit. Qui in humilem non offendit: nō formidabit excelsum. Breuiter audistis: Qui in humilē nō offendit: non formidabit excelsū. Omnibus ergo malus lapis offensionis est christꝰ: Quicq̄d dicit christus: amarū est illis. Etenim audite t videte: Omnes certe qui exeūt de ecclesia: t ab vnitate ecclesię ꝓcedunt: antichristi sūt. Nemo dubitat: ipe eos designauit. Ex nobis exierūt: sed non erant ex nobis. Nā si fuissēt ex nobis: ꝑmānissent vtiq; nobiscū. Quicūq; ergo nō manent nobiscū: sed exeunt ex nobis: manifestū ē q; antichristi sūt.

D Et quomodo ꝓbant antichristi: Ex mēdatio. Et quis est mendax: nisi qui negat q̄m iesus est christus? Interrogemꝰ hereticos. Quē inuenis hereticum? Qui negat quia iesus non est christus. Videat charitas vestra magnū sacramētum: Attendite q̄d inspirauerit nobis deus: t quid insinuare nobis velit. Ecce exierunt a nobis t facti sunt donatistę. Interrogemꝰ eos: vtrū iesus sit christus: statim cōfitent q; iesus christꝰ est. Si ergo ille est antichristus qui negat iesū esse christū: nec nos possunt illi dicere antichristos: nec nos illos: qa et nos confitemur et illi. Si ergo nec illi nos dicunt: nec nos illos: ergo nec illi a nobis exierunt: nec nos ab ipsis. Si ḡ non a nobis exiuꝰ: in vnitate sumus. Si in vnitate sumus: quid facūt in hac ciuitate duo altaria? Quid faciunt diuisę domus: diuisa cōiugia? Quid facit cōmunio lectus t diuisus christꝰ? Admonet nos: vult nos fateri qō verū est. An ipsi a nobis exierūt: aut nos ab ipsis? Sed abūt vt nos ab ipsis. Habemus em̄ testamentum dominicę hereditatis: recitamus: t tibi nos inuenimus. Dabo tibi gentes hereditatē tuam et possessionē tuā terminos terrę. Tenemus hereditatē christi: illi eam non tenent: nō cōmunicant orbi terrarū: nō cōmunicant vniuersitati redemptę sanguine domini. Habemus ipsum dominū resurgentem a mortuis: qui se dubitantibꝰ manibus discipulorū ꝓbuit palpandū. Et cuz adhuc illi dubitarent: ait illis: Oportebat christum pati t resurgere tertia die: t ꝓdicari in nomine eius pēnitentiā t remissionē peccatoꝝ. Vbi? Qua? Quib'? Per omnes gētes: incipientes ab hierusalē. Securi sumꝰ de vnitate hereditatis. Quisquis huic hereditati non cōmunicat: foras erūt. Sz nō contristemur: Et nobis exierunt: ꝺ nō erāt ex nobis. Nam si fuissent ex nobis: ꝑmansissent vtiq; nobiscum. Si ḡ ex nobis exierunt: antichristi sunt. Si antichristi sūt: mēdaces sunt. Si mendaces sunt: negant iesū esse christū. Iterum redimus ad difficultatem ḡstiōis. Singulos interroga: confitētur iesum esse christū. Coartat nos angustꝰ intellectꝰ in hac epistola. Videtis certe q̄ E stionē. Hęc quęstio t nos t ipsos turbat: si non intelligat. Aut nos sumus antichristi: aut illi sunt antichristi. Illi nos antichristos vocant: t dicūt qō eorumꝰ ab eis: nos illos similiter. Sed designauit hęc epistola antichristos: Quicūq; negat q; iesus nō sit christus: ipse est antichristꝰ. Iam ergo quęramus: quis neget: t nō attendamꝰ ad linguam sed ad facta. Si em̄ omnes interrogētur: omnes vno ore cōfitent iesum esse christum. Quiescat paulula lingua: vitā interroga. Si inuenerimus hoc: si ipsa scīptura nobis dixerit: q; negatio eoꝝ nō tātū lingua sit ꝺ t factis. Certe inuenimus multos antichristos: qui ore ꝓfitentur christum: t moribus dissentiunt a christo. Vbi inuenimꝰ hoc in scriptura? Paulū audi apostolū de talibus cum loqueret ait: Confitent em̄ se Tuī. 1. nosse deū: factis aūt negant. Inuenimus t ipsos antixpos: Quisqs factis negat christum: antichristus est. Nō audio q̄d sonet: sed video quid uiuat. Opera loquuntur: t

verba requirimus. Quis enī malus nō bene vult loqui? Sed quid dicit de talib⁹ dominꝰ? Hypocrite quomō potestis bona loqui cuꝫ sitis mali? Voces vestras ad aures meas affertis: ego cogitationes vestras inspicio: volūtatem ibi malam vid eo: et falsos fructus ostenditis. Nouī quid inde cogitem: Non colligo de tribulis ficus: non colligo de spinis vuas. Unaquęq; enim arbor a fructu cognoscitur. Magis mendax est antichristus: qui ore profitetur Jesum esse christuꝫ: ꝛ factis negat. Jdeo mendax: aliud loquitur: aliud agit. Jā ergo fratres si facta interroganda sunt: non solum multos inuenimus antichristos foras exisse: sed multos nōdum manifestos q foras exierint. Quotquot enī habet ecclesia puros: fraudatores: adulteros: ebriosos: feneratores: mangones: ꝛ omnia q̄ numerare non possumus: si contraria sunt doctrinę christi: contraria sunt verbo dei. Verbum aūt dei christus est. Quicquid cōtrariū est verbo dei: in antichristo est. Antichristꝰ enī cōtrarius est christo. Et vultis nosse q̄ aperte resistant ist̄ xp̄o: aliquādo eueniat vt aliquid mali faciant: ꝛ incipiant corripi: quia christū nō audent blasphemare: ministros eius blasphemant a quib⁹ corripiuntur. Si autē ostēderis illis: q: xp̄i v̄ba dic̄ nō verba tua: conantur quantū possunt: vt te cōuincāt verba tua dicere: non verba christi. Si autē manifestū fuerit: quia verba christi dicis: eunt ꝛ in christum: incipiūt reprehendere christum. Quomodo inquiūt ꝛ quare tales nos fecit? Mōne dicunt hoc quotidie homines cōuicti de factis suis? Prava voluntate puerū artificem accusāt. Clamat illis artifex de cęlo: quia ipse nos fecit: qui nos refecit. Quid te feci? Ego dominē: nō auariciam. Ego hominem feci: non latrocinium. Ego dominē feci: nō adulterū. Audistis q: laudant me opera mea. Et ore trium puerorꝫ ipse hymn⁹ erat qui ab ignib⁹ defendebat. Laudant opera dñi dominū. Laudāt cęli: terra: mare. Laudāt oīa q̄ sūt in cęlo. Laudāt angeli: laudant stellę: laudant luminaria: laudat quicquid natat: q̄cquid volat: quicquid ambulat: quicq̄d repit. Laudant ista oīa dominū. Nūquid audistis quia laudat dominū auaricia? Nunquid audistis q: laudat dñm ebriositas? q: laudat luxuria: laudat nugacitas? Quicq̄d ibi non audis laudē dare dño: nō fecit dominus. Corrige q̄ tu fecisti: vt saluetur q̄ in te deꝰ fecit. Si autē nō vis ꝛ amas ꝛ amplecteris peccata tua: cōtrarius es christo. Jntus sis: fons sis: antixp̄s es. Jntus sis: foris sis: palea es. Sed quare foris nō es? Quia occasionē venti nō inuenisti. Jā ista manifesta sūt fratres. Ne q̄s dicat: Christū nō colo: sed deum colo patrē ipsius: **Q is qui negat filiū: nec filiū nec patrē habet. Et qui confitet filiū: et filiū ꝛ patrem habet.** Uos grana alloquit. Et q̄ palea erāt: audiāt: grana fiant. Unusq̄sq; cōsideret cōscientiā suā: si mūdi amator: ē: mutetur: fiat amator xp̄i: ne sit antixp̄s. Si q̄o ei dixerit q̄ antichristꝰ sit: irascit: iniuriam sibi factam putat: fortassis inscriptionē minat. Si audiat a latrante q̄ antichristꝰ sit: dicat ei christꝰ: Patiēs esto. Si falsū audisti: gaude mecum: q: et ego falsa ab antixp̄o audio. Si aūt verū audisti: cōueni cōscientiā tuā. Et si audire times: esse plꝰ time. **Ergo vos q̄ ab initio audistis: in vobis maneat. Q̄ si in vobis manserit q̄ ab initio audistis: ꝛ vos i filio ꝛ pr̄e manebitis.** Hęc est illa pollicitatio: quā ipse pollicitus est nobis. Sor te enī mercedē q̄reres ꝛ diceres: Ecce in me q̄ ab initio audiui custodio: obtēpo: pcula: labores: tēptationes p̄ ista mansiōe sustineo. Quo fructu? Quā mercede? Quid mihi postea dabit: q̄a in hoc sęculo me video laborare inter temptatiōes? Nō video hic requiē esse aliquaꝫ: mortalitas ipsa aggrauat animā ꝛ corpus q̄ corrūpit: pręmit ad inferiora: frolero oīa: vt illud quod ab initio audiui: maneat in me: et dicam deo meo: Propt̄ v̄ba labioꝝ tuoꝝ ego custodiui vias duras: Ad quā q̄ mercedē? Audi et noli deficere. Si deficiebas in laborib⁹: p̄missa mercede fortis esto. Quis est qui operetur in vinea: ꝛ recedat illi de corde q̄ō accepturus est? Facillū oblitū mercedē suaꝫ: deficiunt manus. Admonita p̄misse mercedis pseuerātē facit in opere. Et homo p̄misit qui te potest fallere: Quanto fortior esse debes in agro dei: quando p̄misit ventas: cui nec succedi pōt nec mori: nec fallere pōt eum cui p̄missum est? Et quid est p̄missū? Videam⁹ quid p̄misit. Aurū est: quod hic multū amāt homines: an argentū? An possessiones ad quas fūdūt boues anrū: quis

Matt.12. Matt.7. Daniel.3. Ps.16.

multū ament aurum? An amena ꝯdia: amplę vom': multa mācipia: animalia numerosa? Non est hęc merces quędam ad quā nos hortat vt in labore durem'. Quid dicitur merces ista? Vita ęterna. Audistis et gauisi exclamastis. Amate qđ audistis: et liberamini a laborib' vestris in requiē vitę ęterne. Ecce quid ꝓmittit deus? Vitā ęternaz. Ecce quid minat de'? Ignē ęternū. Quid illius ad verterā ꝓstitutis? Venite benedicti patris mei: percipite regnū qđ vobis patum est ab origine mūdi. Ad sinistrā quid? Ite in ignē ęternū: qui paratus est diabolo et angelis eius. Illud nondū amas: vel hoc time. Admentote ꝙ fratres mei: qz vitā ęternā nobis ꝓmisit. Hęc ē inqt pollicitatio quā ipse pollicitus est nobis vita ęternā. Hec scribo vobis de his q̄ vos seducūt. Nemo vos seducat ad mortem. Ꝓmissionē vitę ęterne desiderate. Quid potest mund' ꝓmittere? Quicqđ libet ꝓmittat: fortassis in crastino morturo ꝓmittit. Et qua fronte ad illū q̄ manet in ęternū exitur' es? Sz quid minatur mihi poteno homo: vt aliquid mali faciam? Quid minatur? Carceres: catenas: ignes: tormēta: bestias. Nūquid ignē ęternum? Erhorresce qđ minat omnipoteno: ama qđ pollicet omnipoteno: et vilescit omnis mūd': siue ꝓmittens: siue terrēs. Hec scribo vobis de his qui vos seducūt: Ut scias quia vnctionē habetis. Et nos vnctionē quā accepimus ab eo: ꝓmanet in nobis: Unctionis sacramētum est: virt' ipsa inuisibilis. Unctio inuisibilis: spūs sanct'. Unctio inuisibilis: charitas illa est: quę in quocūq; fuerit: tanq̄ radix illi erit: Quis ardente sole arescere nō potest. Oliue qđ radicatū est: nutrit calore solis: nō exaresc. Et nō habetis necessitatez vt aliqs vos doceat: qa vnctio ipsi' docet vos de omnibus. Quid ꝙ nos facim' fratres: qz docem' vos? Si vnctio ei' docet nos de oib': ꝑsi nos sine causa laboramus. Et vt quid tantū clamam'? Dimittam' vos vnctioni illius: vt doceat vos vnctio ipsius. Sed modo mihi facio questionē: et illi ipi apto facio. Dignek audire paruulū frēte a scipsi iohānī dico: Unctionē habebant quib' loqbaris? Tu dicisti: quia vnctio ipsius docet vos de omnibus: vt quid talem epistolā fecisti? Quid illos ni docebas? Quid instruebas? Quid edificabas? Jam hic videte magnū sacramentū fratres. Sonus verborum nostrorū aures pcutit: magister intus est. Nolite putare quēq; hominē aliqđ discere ab homine. Admonere possum' ꝙ strepitū vocis nostrę: si non sit intus qui doceat: inanis sit strepit' noster. Adeo fratres vultis nosse: nunquid nō sermonē istū oēs audistis? Et multi hinc indocti exituri sūt. Quantū ad me pinet omnibus locutus sū: sed qb' vnctio illa intus non loquit: quos spūs sanctus intus non docet: indocti redeūt. Magisteria forinsecus: adiutoria quędā sunt et admonitiones: cathedrā in ęlo habet: qui corda docet. Ꝓpterea ait et ipse in euāgelio: Nolite vobis dicere magistrū in terra. Unus' est ergo magister christ'. Ipse vobis ergo intus loquit: quādo nemo hominū illic est. Quia etsi aliqs est a latere tuo: null' est in corde tuo. Et nō sit vll' in corde tuo: Christus sit in corde tuo: vnctio ipsius sit in corde: ne sit in solitudine cor sitiens et nō habens fontes quib' irrigek. Interior ergo magister est qui docet. Christ' docet: inspirando ipsius docet. Ubi illius inspiratio et illius vnctio nō est: forinsec' inaniter pstrepunt verba. Sic sunt ista fratres quę forinsecus dicim': quō est agricola ad arborem: Forinsecus operat: adhibet aquam et diligentiam culturę. Quelibet forinsec' adhibeat: nūquid poma formal? Nūqđ inducta rem lignorū vestit vmbra foliorū? Nunqđ tale aliquid intrinsec' agit? Sed quis agit hoc? Audite agricolam apostolū: et videte qđ sum': et audite magistrū interiorē: Ego plantaui: apollo rigauit: sed deus incremētum dedit. Neq; qui plantat est aliqđ: neq; qui rigat: sed qui incrementū dat de'. Hoc ergo vobis dicimus: siue plantem': siue rigemus: loquēdo nō sum' aliquid: ꝙ ille qui incrementū dat de': id est vnctio illius docet vos de omnib'.

Matth. 23.

1. Cor. 3.

¶De eo qđ Johannes dicit: Et verax est et nō est mendax: Sicut docuit nos ꝑmanere in ipso. Et nūc filioli ꝑmanete in eo: vt cum manifestatus fuerit: habeam' fiduciam in ꝓspectu ei' vt nō cōfundamur ab eo in aduentu eius: ysqz ad id: In hoc manifestat' est filius dei vt soluat opa diaboli: ¶Tractat' IIII

Dan. 8. 25.

b

De pe. di. 2. vnctio.

Audiuistis fratres hesternaz lectionem ad hoc terminatā: quia nō habetis necessitatem vt quis doceat vos: sed ipsa vnctio docet vos de omnibus. Hoc autē sicut vos recordari cert⁹ sū: sic exposuimus vobis: q; nos qui foris ecclesie loq̄mur ad aures vestras: ita sum⁹ quasi operarij adhibētes culturā foris ecclesie ad arborem: Sed incrementū dare nō possum⁹: nec fructus formare: Ille aūt qui vos recreauit t redemit t vocauit p fidem: t spiritū suum habitare in vobis: nisi loquat vobis int⁹: sine causa nos pstrepimus. Unde hoc apparet? Quia cum multi audiūt: nō omnib⁹ p̄suadet qđ dicat: sed illis solis quibus int⁹ loquit deus. Illis aūt int⁹ loquit: q; ei locū p̄bent. Illi aūt deo locū p̄bent: qui diabolo locum non p̄bent. Habitare enī vult diabolus corda hominū t loqui ibi omnia quę valent ad seductionē. Sed quid ait dñs ie- Joh.12. suo? Princeps huius mūdi missus est foras. Unde missus est? Rūđ extra eccl̄iā t terrā? Rūđ extra fabricā mundi? Non: Sed extra corda credētiū foras misso inuasore: habitat redemptor: q; ipse redemit q̄ creauit: Et diabolus iam foris ecc⁹ oppugnat: nō vincit illū q̄ intus possidet. Foris ecc⁹ aūt oppugnat: immittēdo varias temptationes. Sz ille nō consentit cui deus int⁹ loquit: t vnctio quā audit: docet. Et verax est utiq; Eadem vnctio: id est ipse spiritus dñi qui docet homines: mentiri nō potest: et non est mēdax: Sicut docuit nos permanere in ipsa. Et nūc filioli p̄manete in eo: vt cum manifestat⁹ fuerit: habeam⁹ fiduciā in ꝓspectu ei⁹: vt nō ꝓfundamur ab eo in aduentu ei⁹. Audete fratres: credim⁹ in iesū quē nō vidimus: annūciauerunt eū qui viderunt: q; contrectauerūt: q; verbū ex ore ipsi⁹ audierunt: et vt p̄suaderent generi humano: ab illo missi sunt: non a seipsis ire ausi sūt. Et quo missi sunt? Audistis cū euangelium legeretur: Ite p̄dicate euangelium vniuersę creaMarci.16. turę quę sub cęlo est. Ubiq; ergo discipuli missi sūt attestātib⁹ signis t p̄digijs vt crederet illis: quia ea dicebant q̄ viderāt. Credim⁹ in eū quē nō vidim⁹: t venturū eū expectamus. Quicūq; illū fide expectant: cū venerit gaudebūt. Qui sine fide sūt cū venerit: qđ nūc nō vident: erubescent. Et confusio illa nō erit vni⁹ diei t transiet: quō solent confundi qui inueniunt in aliqua culpa t eis insultat ab hominib⁹: Confusio illa traducet cōfusos ad sinistrā: vt audiant: Ite in ignē ęternū qui parat⁹ est diabolo t Matth.25. angelis ei⁹. Adneam⁹ ergo in verbis ei⁹: ne confundamur cū venerit. Ipse enī dicit in euangelio eis q̄ in eum crediderāt: Si p- Joh.8. mānseritis in verbo meo: vere discipuli mei estis. Et quasi dicerent: quo fructu? Et cognoscetis inq̄t veritatē: t veritas liberabit vos. Modo enī salus nostra in spe: nondū in re. Nondū tenemus iam qđ p̄missū est: sed venturū speram⁹. Fidelis aūt est q̄ p̄misit: non te fallet: tantū noli deficere: sed expecta p̄missorē. Non enī nouit fallere veritas: tu noli esse mendax: vt aliud p̄fiteat⁹ aliud agas. Tu serua fidē: t seruat ille pollicitationē. Si aūt nō tu seruaueris fidē: tu te fraudasti: nō ille qui p̄misit. Si scitis B quia iust⁹ est: scitote q̄a omis q̄ facit iusticiā ex ipso est natus. Iusticia modo nostra ex fide: iusticia pfecta non est nisi in angelis: Et vix in angelis si deo comparet. Tamē si qua pfecta iusticia animarū t spirituū est quos deus creauit in angelis sanctis: iustis: bonis: nullo lapsu auersionis: nulla supbia cadentib⁹: sed manentib⁹ semp in cōtemplatione verbi dei: t nihil aliud dulce habentibus nisi a quo creati sūt: in ipsis pfecta iusticia est: in nobis aūt ex fide cepit esse fm spiritū. Audistis cū psalmus legeret: Incipite dño in confessione. Ps.145. Incipite inquit: Initiū iusticię nostrę ꝓfessio peccatoꝝ. Cepisti nō defendere peccatū tuū: iam inchoasti iusticiā: pficiet aūt in te quādo nihil aliud facere delectabit: quādo absorbebit mors in victoria: qñ nulla cōcupiscentia titillabit: quando non erit lucta cū carne et sanguine: quādo erit corona victorię t triūphus de inimico: tūc erit pfecta iusticia: Modo adhuc pugnamus. Si pugnam⁹: in stadio sum⁹. Ferim⁹ t ferimur: ꝑ qui vincat expectat. Ille aūt vincit: qui t qđ scriptū est de viribus suis nō psumit: sed de p̄tectore deo. Solus diabol⁹ aduersū nos pugnat: nos cū deo simus: et diabolū vincimus. Nam si tu solus cū diabolo pugnaueris: vincer⁹. Exercitat⁹ est hostis. Quot palmas? Cōsiderate: quo deiecerit vt mortales nasceremur: Primo ipsam originē nostram de paradiso. Quid ergo faciendū est quia ipse exercitatus est? Innocēs simpo-

tens aduersus exercitatū diabolū. habitet in te qui non potest vinci: t securus vinces eū: qui vincere solet. Sz quos: nisi in qb' nō habitat deus? Hā vt nouerītis fratres:
Gel.3. contēpsit adam in paradiso posit' p̄ceptū dei: t erexit ceruicē veluti potestate sua esse cupiens: t nolens subdi volūtati dei: et lapsus est ab illa imortalitate: ab illa beatitu-
Job.2. dine. Homo autē quidā tā exercitat' natus mortalis: cum sederet in stercore putris vermibus diabolū vicit: Ipse adam: et in iob ipse: qa de genere ipsius: iob. Ergo adā victus in paradiso vicit in stercore. In paradiso cum esset: audiuit p̄suasionē mulieris quā illi miserat diabolus: in stercore autē
Gal.4. cum esset: audit eū: Tanq̄ vna ex insipientib' mulierib' locuta es. Ibi aurē apposuit: hic responsū dedit. Cū esset lętus audiuit: cuz esset flagellat' vicit. Ideo videte quid sęctur fratres in epl'a ista: Quia hoc nobis cōmendat: vt diabolū quidē vincam': sed nō et nobis. Si scitis quia iust' est: aut: scitote quia oīs qui facit iusticiā ex ipso est nat': Et deo: et christo. Et qz dixit: ex ipso est natus: hortat nos. Jam ergo quia nati ex illo
Ca.5. sumus: p̄fecti sum': Audite. Ecce qualē dilectionē dedit nobis pater: vt filij dei vocemur t sim'. Nam qui vocantur t nō sunt: quid illis p̄dest nomē vbi res non est? Multi vocant medici qui curare non nouīt? Multi vocant vigiles: q̄ tota nocte dormiūt? Sic multi vocant christhani: t in rebus non inueniunt: qa hoc qō vocant non sunt: id est in vita: in moribus: in fide: in spe t charitate. Hoc autē qō audistis fratres: Ecce qualē dilectionē dedit nobis pater: vt filij dei vocemur t sim'. Propter hoc mund' nō cognoscit nos: quia nō cognouit eū: t nos nō cognoscat mūd'. Totus mund' christian' est: t totus mūdus impius. Per totum eñ mundū impij: t p totū mūdū pq. Illi illos nō cognoscūt: Quō putamus qz nō cognoscunt? Insultant bene viuentibus. Attendite videte: qz forte sūt t inter vos. Vnusq̄ quisq̄ vestrū qui tā pie viuit: qui cōtemnit sęcularia: qui nō vult ire ad spectacula: qui nō vult se inebriare quasi solenniter: t qō ē grauius accedēte patrocinio sanctoz dieꝝ fieri immūd': qui ista facere nouerit: quomodo ei insultak ab his qui faciūt t mūdū insultarek ei si agnoscerek? Quare autē non agnoscit? Mundū' eum nō agnoscit. Quid est mundus? Illi habitatores mundi: quō dicak domus habitatores eius. Jā ista spe dicta sunt: t nō ea vobiscū hodie repetim'. Jam cū audītis mūdū i mala significatione: nō intelligatis nisi dilectores mūdi: quia p dilectionē inhabitant: et p quod inhabitant nomē habere meruerūt. Propter hoc mūdus non cognouit nos: quia nō cognouit eū. Ambulabat et ipse vīo iesus christ' in carne: Erat deus: latebat in infirmitate. Et vnde non est cognit'? Quia oīa peccata arguebat in hominib'. Illi amādo delectationes peccatoꝝ nō agnoscebāt deū: Amando qō seruis suadebat: iniuriā medico faciebāt. Quid ergo: nos iam nati sum' ex ipso? Sed qz in spe sumus. Dilectissimi inquit: nunc filij dei sumus. Jam nūc: Quid est ergo qō expectam': si iam filij dei sumus? Et nondū inquit manifestum est qō erimus. Quid autē erim' aliud q̄ filij dei? Audi qd sequit. Scim' qa cū apparuerit: similes ei erim': qm videbimus eum sicuti est. Intel
D ligat charitas vestra. Magna res: Scim' qz cū apparuerit: similes ei erimus: quoniā videbimus eū sicuti est. Jam illud attendite quid vocatur est. Nostis quid vocat est? Quid vocak: et non solū vocak: s vere est: incōmutabilis est: semp manet: mutari nescit: nulla ex pte corrumpik: nec p̄ficat quia p̄fectū est: nec deficit quia ęternū est. Et qd est hoc: In principio erat verbū: t verbum Joā.1.
erat apud deū t deus erat verbū? Et quid est hoc: Qui cum in forma dei esset: nō rapinam arbitrat' est esse se equalem deo? Hoc Phil.2.
modo christum in forma dei verbū dei vnicum patri equalē patri: non possūt videre mali. Scōm id vero qō verbū caro factū ē: potuerunt t mali: quia in die iudicij videbunt t mali: quia sic veniet iudicatur' quō venit iudicādus. In ipsa forma homo: sed deus. Nam maledictus oīs hō q̄ spem suam Hiere.17.
ponit i homīe: Homo venit t vt iudicet. Et si nō videbit: quid est qō scriptū est: Videbunt in quē transfixerūt? De impio eñ dictum est: qz videbūt et confundent. Quomodo non videbūt impij: quādo alios ponet ad dexterā: alios ad sinistram? Ad sinistram positis dicet: Jte in ignē ęternū. Ad Matth.25.

verterū positis dicet: Venite benedicti patris mei percipite regnū. Videbūt: sed formam serui: Formam dei non videbunt. Quare? Quia impij sunt. Et ipse dominus dicit: Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Ergo visuri sumus quandā visionem fratres: quā nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit. Visionem quandam: visionem excellentem omnes pulchritudines terrenas: auri: argēti: nemorum atq; camporum: pulchritudinem maris et aeris: pulchritudinem solis et lunę: stellarū: angelorum: omnia superantem: quia ex ipso pulchra sunt omnia. Quid ergo nos erimus quando videbimus quod nobis promissum est? Similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Quomodo potuit: lingua sonuit: cętera corde cogitentur. Quid enim et ipse Iohannes dixit: ad comparationem rei quę est: vel a nobis dici potest hominibus longe imparibus meritis ipsius? Redeamus ergo ad illam vnctionem: quę intus docet: et loqui non possumus. Et quia modo videre non potestis: officium vestrū in desiderio sit. Tota vita christiani boni: sanctum desiderium est. Quod autem desideras nondum vides: sed desiderando capax efficeris: vt cū venerit quod videas implearis. Sicuti cū si velles implere aliquem sinū: et nosti q̄ magnū est qđ dabit: extēdis sinū vel sacci vel vtris vel alicuius rei. Nosti quantū missurus es: et video quia angustus est sinus: extendēdo facis capaciorem. Sic deus differendo extendit desiderium: desiderando extendit animū: extendendo facit capacē. Desideremus ergo fratres: quia implendi sumus. Videte paulum extēdentē sinum: vt posset capere quod venturū est: Ait: Non q̄ iam acceperim: aut iā perfectus sim: Fratres ego me non abitror cōprehendisse. Quid ergo agis in hac vita si nōdum apprehendisti? Vnum autem: quę retro obliuiscor: in ea quę ante sūt extentus: scōm intentionem sequor: ad palmam supernę vocationis. Extentum se dixit: et scōm intentionem sequi se dixit: Adhuc enim se sentiebat ad capiendū quod oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit. Hęc est vita nostra: vt desiderando exerceamur. Tantum autem nos exercet sanctum desiderium: quantum desideria nostra amputauerimus ab amore seculi. Jam diximus aliquando ex inani: quod implendū est: Bono implendus es: funde malū: Puta quia melle te vult implere deus: si acetо plenus es: vbi mel ponis? Fundendū est quod portat vas: mundandum est ipsum vas. Abstrahendū est: et si cum labore cum tritura vt fiat aptum cuidā rei. Abel dicamus: aurum dicamus: vinum dicamus: quicquid dicamus quod dici non potest: quicquid volumus dicere: deus vocatur. Et quid diximus deus: quid diximus? Duę iste syllabę sunt totum qđ expectamus. Quicquid ergo dicere valuimus infra est. Extendamus nos in eum: vt cum venerit impleat. Similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. **Et omnis qui habet spem hanc in ipso est.** Videte quia in spe nos posuit. Videtis quēadmodum nos cōgruit apostolo paulo: coapostolo suo. Spe salui facti sumus. Spes autem quę videtur non est spes. Quod enim videt quis: quid sperat? Si enim quod non videmus speramus: per patientiam expectamus. Ipsa patientia exercet desiderium. Mane tu: Nam manet ille. Et perseuera in ambulādo: vt peruenias: quia quo tendis non migrabit. Videte. **Et omnis qui habet spem hāc in ipso: castificat semetipsum: sicut et ipse castus est.** Videte quemadmodum non abstulit liberum arbitrium: vt diceret castificat semetipsum. Quis nos castificat nisi deus? Sed deus te nolentem non castificat. Ergo qđ adiungis voluntatem tuam: deo castificas teipsum. Castificas te: nō de te: sed de illo qui venit vt habitet in te. Tamen quia agis ibi aliquid voluntate: ideo et tibi aliqđ tributum est. Ideo autem tibi tributum est: vt dicas sicut i psalmo: Adiuto: meus esto ne derelinquas me. Si dicis: adiutor: meus esto: aliquid agis. Nam si nihil agis: quomodo ille adiuuat? **Omnis enim qui facit peccatum: et iniquitatem facit.** Nemo enim dicat: Ali-

Matth. 5.

1. Cor. 2.

Phil. 3.

Ro. 8.

Ps. 26

ud est peccatū: atq; aliud iniqtas. Nemo dicat: Ego peccato: homo sum: sed iniquus non sum. Omnis qui facit peccatum: t iniquitatem facit. Peccatū iniquitas est. Quid ergo facimus de peccatis nostris et iniquitatibus? Audi qd dicat. Et scitis quia ille manifestatus est: vt peccata auferat: et peccatum in ipso non est. In quo non est peccatum: ipse venit auferre peccatū. Nam si esset in illo peccatum: auferendū esset illi: nō ipse auferret. Omnis qui in ipso manet non peccat. Inquātum in ipso manet: intantum non peccat. Omnis qui peccat non vidit eum neq; cognouit eum. Non est mirum. Non cum videmus: sed visum sumus. Non cum cognouimus: sed cognituri sumus. Credimus in eum quem nō cognouimus? An forte ex fide cognouimus t specie non cognouimus? Magna est ista quæstio. Dis qui peccat non vidit eum: nec cognouit eum. Nōdum cognouimus: sed in fide et videmus et cognoscamus. Si enim nondum videt fideo: quare dicimur illuminati? Est illuminatio per fidem: est illuminatio per speciez. 2.Cor.5. Modo cum peregrinamur: per fidē ambulamus: nondum per speciem. Ergo et iustitia nostra per fidem est: et non p speciem. Erit perfecta nostra iustitia cum videbimus per speciem. Modo non relinquamus eam iustitiam quę est ex fide: Ro.1. quoniā iustus ex fide vivit: sicut ait apostol'. Dis qui manet in ipso non peccat. Nam omnis qui peccat non vidit eum: neq; cognouit eum. Non credidit iste q peccat? Si autem credidit quantum ad fidem eius pertinet non peccat. 5 Filioli nemo vos seducat. Qui facit iustitiam iustus est: sicut et ille iustus est. Nunquid quando audimus: da iusti sumus: sicut equales nos debemus putare deo? Debemus scire quid est: Sicut. Jamdudū enim dixit: Castificat semetipsum: sicut ipse castus est. Jam ergo paret: Equalis est castitas nostra castitati dei: et iustitia nostra iustitię dei? Quis hoc dicat? Sed: sicut: non semper in equalitate dici solet. Quomodo? Vbi grana: Tilia basilica ista ampla: si velit facere aliquis minorem: sed tamen proportione ad mēsuras eius: vt verbi gratia: si lata est simplum: et longa duplum faciat: et ille latā simplum: et longaz duplum: videtur sic fecisse sicut est ista. Sz ista habet: verbi gratia: cētum cubitoo: illa triginta: et sicut est: et impar est. Videtis quia non semper: sicut: ad parilitatem et equalitatem refertur. Verbi gratia: Videte quantum sit inter faciem hominis et imaginem de speculo. Facies in imagine: facies in corpore. Imago in imitatione: corp' in veritate. Et qd dicim': Nō sicut hic oculi: ita t ibi. Sicut hic aureo: ita et ibi. Dispar est res: sed: sicut: ad similitudinem dicitur. Habemus ergo et nos imaginem dei: sed non illam quam habet filius equalis patri: Tamē et nos p̄o modo nostro: si nō sicut ille essem': ex nulla pte similes diceremur. Ergo castificat nos sicut t ipse cast' est. Sed ille castus eternitate: nos casti fide. Justi sumus sicut et ipse iustus est. Sed ipe in ipsa incōmutabili ppetuitate: nos iusti credendo in quem non videmus: vt aliquando videamus. Et cum perfecta fuerit iustitia nostra: cum facti equales angelis fuerim': nec tūc illi equabimur. Quāto ergo modo ab illo longe est: qñ nec tunc par erit? Qui facit peccatū de diabolo ē: quia ab initio diabol' peccat. De diabolo ē. Hostis qd dicat? Imitando diabolum: Nam nemi nem fecit diabolus: neminez genuit: neminem creauit. Sed quicūq; fuerit imitatus diabolū: quasi de illo nat' sit filiꝰ diaboli imitādo nō, ppie nascēdo. Quomodo es filius abrae? Nunquid abrā te genuit? Quomodo iudei filij abrae? Nō imitantes fidem abrae facti sunt filij diaboli. De carne abraam nati sunt: t fidem abrae non sunt imitati. Si ergo qui inde nati sunt: exheredati sunt: quia non fūt imitati: tu qui non de illo natus es efficeris filius: t sic eris filius imitando. Et si diabolum fueris imitatus: quia ille superbus extitit t impius aduersus deum: eris filius diaboli: diabolum imitando: nō quia ipse creauit te aut genuit te. In 6 hoc manifestatus est filius dei. Ideo fratres: omnes peccatores ex diabo

lo nati sunt inquantū peccatores. Adam a deo factus est: sed quando cōsensit diabolo: ex diabolo natus est. Et tales omnes genuit ḡlis erat. Cū ipsa concupiscentia nati sumus: Et antequā nos de vita nostra addamus: de illa damnatione nascamur. Nam si cum illo peccato non nascamur: quid est q̄ cum infantibus ad baptismum curritur vt soluantur? Ergo duas natiuitates attendite fratres: adā t christum. Duo sunt homines: sed vnus ipsorum homo homo: alter homo deus. Per hoiem hominē peccatores sumus: p hominē deum iustificamur. Natiuitas illa deiecit ad mortem: ista natiuitas erexit ad vitam. Natiuitas illa trahit secum peccatum: natiuitas ista liberat a peccato. Ideo enim venit christus homo: vt solueret peccata hominū. **In hoc manifestatus est filius dei: vt soluat opera diabolo.** Cętera cōmendo charitati vestrę: ne vos grauem. Ipsa enim quęstio est: in qua soluenda laboramus: quia peccatores nos dicimus. Si enim quis dixerit se esse sine peccato: mendax est. Et in ipsius epistola iohānis inuenimus: Si dixerimus quia peccatum non habemus: nosipsos seducimus. Abhemisse enim debetis priorum: Si dixerim⁹ quia peccatum non habemus: nosipsos seducimus: et veritas in nobis non est. Et rursus in consequētibus audio: Qui natus est ex deo non peccat: quia qui facit peccatum non videt eum: neq̄ cognouit eum. Omnis qui facit peccatum de diabolo est. Et deo non est peccatuz. Iterum terret nos: quomodo nati sum⁹ ex deo: et quomō nos fatemur peccatores? An dicturi sumus: quia de deo nati non sumus? Et quid faciunt ista sacramenta in infantibus? Quid dixit iohannes: Qui nat⁹ est ex deo nō peccat: Ipse iohannes iterum dixit: Si dixerimus quia peccatum nō habemus: nosmetipsos seducimus: et veritas in nobis non est? Magna ḡstio t augusta. Et ad hanc solucēdam vtinam ntentam fecerim charitatem vestram: In nomie domini cras q̄ inde dederit disseremus.

De eo quod Johannes dicit:

Omnis qui natus est ex deo non facit peccatum: quia semen eius in ipso manet. Et non potest peccare quia ex deo natus est: vsq; ad id: Filioli non diligamus verbo tātum et lingua: sed opere t veritate: Tractat⁹ IV.

Ptente audite obsecro vos: q: res nō minima versat in medio. Et nō dubito q̄ hesterno die intēti affuistis: q̄ō t hodie intēt⁹ cōuenist̄. Est eñ nō parua ḡstio: quō dicat i ista epla: Qui natus est ex deo non peccat: Et quō in eadez epistola supius dixit: Si dixerim⁹ quia peccatū non habemus: nosipsos seducimus: t veritas in nobis nō est. Quid factur⁹ ē quē vterq; sermo ex eadē epistola in medio coartauit? Si se confessus fuerit peccatorē: timet ne dicat illi: Non ergo ex deo nat⁹ es: q: scriptū est: Qui nat⁹ est ex deo: non peccat. Si autē dixerit se iustum: t non habere peccatū: accipit ex alia pte plagam ex ipsa epistola: Si dixerimus q: peccatū non habemus: nosipsos seducim⁹: t veritas in nobis nō est. Positus ergo i medio q̄d dicat: t quid confiteat: aut quid ꝓfiteatur nō inuenit. Ꝓfiteri se eē sine peccato periculosum est. Et non solum piculosū: sed etiā mē dosum. Nosipsos inq̄t seducim⁹: t veritas in nobis non est. Si dixerimus quia peccatum non habemus: sed vtinā non haberes t diceres: Verum eñ diceres. Nec in veritate ꝓmenda: vllū iniquitatis vel vestigiū formidares. Sed ideo malefacis si dicis: q: mēdaciū dicis. Veritas inquit in nobis nō est: si dixerim⁹ q: peccatū nō habem⁹. Non ait: Nō habuimus: ne forte de ꝓterita vita dictū videret: Habuit peccatū homo iste: ꝑ ex quo natus est ex deo cepit nō habere. Si ita eēt: nulla nos angustaret quęstio. Dicerem⁹ eñ: Fuimus peccatores: ꝑ mō iustificati sumus. Habuimus peccatū: sed modo non habem⁹. Non hoc ait. Sz quid ait? Si dixerim⁹ quia peccatū non habem⁹: nosipsos seducim⁹: t veritas in nobis nō ē. Post aliquātū rursus: Qui nat⁹ est ex deo inq̄t: nō peccat. Rūq̄d iohānes ipe nō erat nat⁹ ex deo? Si iohānes nō erat nat⁹ ex deo: ō q̄ audistis: quia supꝰ pectus dñi recubuit: aliquis sibi audet ꝓmittere generationē factā in se: quā ille habere non meruit: q̄ supꝰ

1 Joh. 13

pcet⁹ dñi recumbere meruit: quē dñs plus ꝯ cteros diligebat: ipsum de spiritu nō ge nuerat? Attendite nūc vba ista. Adhuc an gustias nostras cōmendo: vt p intentionē vestram quę oratio est ꝛ p nobis ꝛ p vobis dilatet deus: et det eis nō aliquo in ver bo cuis inueniat occasionē petitionis sug. Quod verbū non est ꝑdictum ꝛ conscriptū nisi ad medicinā ꝛ salutem? Omnis inquit q facit peccatū ꝛ iniq̄tatē facit: Ne forte dis cernas: peccatū iniquitas ē. Ne dicas pec cator sum: sed iniquus non sum: peccatum iniquitas est. Et factis quia in hoc ille ma nifestatus est: vt peccata auferat: et pecca tum in illo non est. Et quid ꝓdest nobis qi venit sine peccato? Omnis qui nō peccat in ipso manet. Et omnis q peccat nō vidit eū neq; cognouit eum. Filioli nemo vos sedu cat: Qui facit iustitiā iustus est: sicut et ille iustus est. Jam ista diximus: quia sm quā dam similitudinē nō sm ꝙualitatē dici so let. Qui facit peccatū de diabolo est: q ab initio diabol⁹ peccat. Et ℔ dixim⁹: qi nemi nē creauit diabol⁹ neq; genuit: sī imitatores eius ex illo nascūt. In ℔ manifestat⁹ est filⁱ dei: vt soluat opa diabeli. Ergo vt soluat pcā venit ille q nō habet pcm. Deinde se quitur. Omnis q̄ nat⁹ est ex deo nō facit peccatū: quia semen ei⁹ in ipso manet. Et nō pōt peccare ꝙa ex deo nat⁹ est. Forster instringit. Fortassis sm quoddā peccatum dicit: non peccat: nō sm omne peccatum. Et quid ait: Qui natus est ex deo nō peccat? Certum quoddā pec catum intelligas: qō non potest admitte re homo qui ex deo nat⁹ est. Et tale pecca tum est illud: vt si quisq; illud admiserit cō firmet cętera: si quis autē hoc non admise rit: soluet cętera. Quod ē hoc peccatū? Fa cere contra mandatū. Quod est mandatū? Mandatū nouū do vobis: vt vos inuicez diligatis. Intendite: Hoc mandatū christi dilectio vocat. Per hanc dilectionē pecca ta soluunt. Hęc si non teneatur: ꝛ graue pec catū ē: ꝛ radix oīm peccatoꝝ. Intēdite fra tres: postulim⁹ aliquid in quo bene intelli gentibus soluta est quęstio. Sed nunqd cū celeribus tantū ambulamus viaꝝ? Et q tardis ambulāt nō sūt relinquēdi. Versem⁹ ℔ quid⁹ possum⁹ verbis: vt ad oēs ꝑueniat. Puto enī fratres: q: olo homo sollicitus est pio anima sua: qui non sine causa intrat ec clesiā: qui non ꝓpterea intrat vt transigat negocia secularia: sed ideo intrat vt aliquid sibi ęternuz promissū teneat quo ꝑueniat. Ne cesse est ergo cogitet quēadmodum ambu let in via: ne remaneat: ne retro eat: ne ab erret: ne claudicādo nō ꝑueniat. Qui ergo sollicitus est: tardus non sit: velox sit: non recedat de via. Hoc ergo dixi: quia q natus est ex deo nō peccat. Fortassis sm quoddā peccatum voluit intelligi. Alā erit aliter cō trarium illi loco: Si dixerim⁹ quia peccatū nō habem⁹: nosipsos seducim⁹ ꝛ veritas in nobis nō est. Sic ergo forte potest solui q̄ stio. Est quoddā peccatuz qō nō potest ad mittere ille qui natus est ex deo: ꝛ quo non admisso soluunt cętera: quo admisso cōfir mant cętera. Quod est hoc peccatū? Facere cōtra mandatū christi: vetus testamentuz nouū. Quod est mandatū nouum? Mādā tum nouū do vobis: vt vos inuicē diligatis. Qui facit contra charitatē ꝛ cōtra dile ctionem fraternā: nō audet gloriari ꝛ dice re natū se eē ex deo. Qui aūt i dilectiōe fra terna constitutus est: certa sūt peccata quę nō potest admittere: ꝛ hoc maxime ne oderit fratrem. Et quid de cęteris peccatis fa cit: vnde dictum est: Si dixerimus ꝙa pec catum non habemus: nosipsos seducim⁹: ꝛ veritas in nobis non est? Audiat securita tem de alio loco scripturę. Charitas coope rit multitudinē peccatorū. Charitatē ergo cōmendam⁹: charitatem cōmendat hęc epi stola. Post resurrectionē dñs ꝙd aliud in terrogauit petrū: Amas me? Et paruz fuit semel interrogare: ꝛ iterū nihil aliud: et ter tio nihil aliud. Cū iam tertio ille tedio affi ceretur: quasi non sibi crediderit: quō qui nescaret quid in illo ageret: tamen ꝛ primo et secūdo ꝛ tertio hoc interrogauit. Ter ne gauit timor: ter confessus est amor. Et ecce amat petrus oēm. Quid prestatur⁹ dño? Nō esn ꝛ ipse nō turbat⁹ est in ipso psalmo: Quid retribuā dño ꝓ omnib⁹ quę retribu it mihi? Qui esn dicebat hęc psalmo: attē debat ꝗta sibi essent ꝑstita a dño: ꝛ ꝗrebat quid retribueret domino: ꝛ nō inueniebat. Quicquid enim retribuere voluerit: ab ipso accepisti qō reddas. Et ꝙd inuenit quod retribuat? Quod: vt dixim⁹ fratres: ab ipso acceperat: hoc inuenit quod retribueret. Calicē salutaris accipiā et nomē dñi inuo-

1. Petri. 4.

Psal. 115.

cabo. Quis eñ illi dederat calicē salutarē: nisi ille cui volebat retribuere? Accipere aūt calicem salutarē: t invocare nomē dñi: hoc est sanari charitate: et ita sanari vt non solum nō oderis fratrem: pfecta charitas est: ꝙ vt paratus sis mori ꝓ fratre. Hāc ipse dominus in se exhibuit: moriturus ꝓ omnib⁹: etiam ꝓ eis a quib⁹ crucifigebat: t dicens:
Luc.23. Pater ignosce illis quia nescīūt quid faciunt. Sed si sol⁹ hoc fecit: nō erat magister: si discipulos nō habebat. Secuti discipuli hoc fecerunt: Lapidabat Stephan⁹ et genu
Act.7. flexo ait: Domine ne statuas illis hoc delictum. Amabat a quibus occidebatur: quia
2.Cor.12. t ꝓ ipsis moriebat. Audio apm paulū: Et ipse inquit impendar ꝓ animab⁹ vestris. Inter illos eñ erat ꝓ quib⁹ Stephanus deprecabat: quādo eorū manibus moriebat.

L Perfecta ergo charitas hec est. Si quis tām habuerit charitatem: vt paratus sit ꝓ fratribus etiam mori: pfecta est in illo charitas. Sed nūquid mox vt nascat: iā ꝓfius pfecta est? Ut pficiat nascat: cū fuerit nata nutrit: cū fuerit nutrita roborat: cum fuerit roborata pficit: Cū ad perfectionem ve-
Phil.1. nerit: quid dicit? Mihi vivere christus est: t mori lucrū. Optabā dissolui t esse cū xpo multo magis optimū: manere in carne necessariū propter vos. Propter eos volebat vivere ꝓ quibus paratus erat mori. Et vt noueritis qr ipa est pfecta charitas: quā nō violat t in qua nō peccat q̄ nat⁹ est ex deo:
*Joh.21. ꝙ dñs dicit petro: Petre amas me? Et ille: Amo. Nō dixit: si amas me: obsequere mihi. Qui eñ erat dñs in carne mortali: esuriuit: sitiuit. Eo tempore quo esuriebat t sitiebat suscepti⁹ est hospitio: ministrarūt illi q̄ habuerūt de substātia sua: Sicut legim⁹
Luc.19. in euāgelio: Suscepit eū zachē: salu⁹ fact⁹ est a morbo suscepto medico. Quo morbo? Auaricie. Erat eñ ditissim⁹ t princeps publicanorū. Attendite sanatū a morbo auaricie. Dimidiū inquit bonorū meor̄ do pauperibus: etsi cui aliquid tuli quadruplum reddā. Ideo seruauit alterum dimidiū: nō quo frueret: sed vnde debita solueret. Suscepit ergo tunc medicū hospitio: qr erat infirmitas carnis in dño: cui hoc obsequiū ꝓberent homines. Et hoc q̄ voluit prestare obsequentib⁹. Obsequētib⁹ eñ ꝓderat: nō illi. Cui eñ angeli ministrabant botū obse-
3.Reg.17. quiū requireret? Nec bestias seru⁹ illi⁹ ꝙ necessarium habebat aliquando: cui panem t carnem per coruum mittebat: t tamen vt vidua religiosa benediceret: mittitur seru⁹ dei. Pascitur a vidua quez deus in secreto pascebat. Veruntamen quanquam de bis seruis dei sibi prestent: qui eorum indigentiā considerent: ꝓpter illā mercedem a dño in euangelio positam manifestissime: Qui suscipit iustū in nomine iusti: mercedē iusti accipiet. Qui suscipit ꝓphetā in nomine Mat.
ꝓphe: mercedem ꝓphetę accipiet. Et qui dederit calicem aquę frigidę vni ex bis minimis tantū in nomine discipuli: amen dico vobis non pdet mercedem suam. Quis ergo sibi ꝓstēt qui hec facit: tū nec hoc poterat ꝓberi ascēsuro in cēlū. Quid illi poterat retribuere petrus qui amabat illū? Audi: Pasce oues meas: id est fac ꝓ fratribus qō ꝓ te feci. Oues sanguine meo redemi: nolite dubitare mori ꝓ veritatis cōfessiōe: vt ceteri vos imitent. Sz hec vt dixim⁹ fratres pfecta charitas est: qui nat⁹ est ex deo habet illam. Intendat charitas vestra: Ui D
dete quid dicam. Ecce accipit sacramentū natiuitatis homo. Baptizat⁹ sacrām: habet: et magnū sacramentū: diuinū: sanctum: ineffabile. Considera quale: vt nouū hominem faciat: dimissionē oīm peccator̄. Attendat tamē in cor: si pfectū est ibi qō factum est in corpore. Videat si habeat charitatem: t tunc dicat: natus sū ex deo. Si aūt nō habet: characterē q̄dē impositū habet: ꝙ desertor: vagat. Habeat charitatē: aliter nō se dicat natū ex deo. Sed habeo inquit sacramētū. Audi apm: Si sciam oia sacra- 1.Cor.
menta: t habeam omnē fidem ita vt montes transferam: charitatē aūt nō habeā: nihil sum. Hoc si meminisset cōmendauim⁹: cum istam epistolā inciperemus: nihil in ea nobis sic cōmendari: quomodo charitatē. Et si videt alia t alia dicere: illo fac reditum: et ad ipsam charitatē oīa vult referre q̄cūq̄ dicerit. Videamus si t hic hoc facit: Attendite. Omnis qui nat⁹ est ex deo: non facit peccatū. Querim⁹ quod peccatū: qr si omne intelligeres: contrarius eris illi loco: Si dixerimus quia peccatum non habem⁹: nosmetipsos seducimus t veritas in nobis nō est. Ergo dicat qō peccatū: doceat nos: ne forte ego temere dixi pcm̄ hoc esse violationem charitatis. Quia sicut supra dixit: Qui odit fratrē suum in tenebris est: t in te-

nebrio ambulat: ⁊ nescit quo eat: quia tene
bre excecauerunt oculos eius. Sz forte ali-
quid dixit in posteriorib⁹ ⁊ non nominauit
charitatem: videte ꝙ circuitus ille vbiq;
hunc habet finem: hūc habet exitū. ¶Dis
qui natus est ex deo: nō peccat: qꝛ
semen ei⁹ in ipso manet. Semē dei: id
1.Ioh.3. est verbum dei. Unde dicit apostol⁹: Per
euangeliū ego vos genui. Et nō potest
peccare: qꝛ ex deo natus est. Dic ad-
huc. Videamus in quo nō potest peccare.
¶In hoc manifestati sūt filij dei ⁊ fi-
lij diaboli. ¶Dis qui nō est iust⁹: nō
est ex deo: ⁊ qui nō diligit fratrē su-
um. Certe iā manifestū est vnde dicat: Et
qui nō diligit fratrem suū. Dilectio ergo so
la discernit inter filios dei ⁊ filios diaboli.
Signent se omnes signo crucis christi: Re
spondeant omnes: Amen. Cantēt omnes
alleluia: Baptizētur oēs: Intrent omnes
ecclesias: Faciāt parietes basilicarū: Non
discernunt filij dei a filijs diaboli nisi i cha
ritate. Qui būt charitatē: nati sūt ex deo:
qui nō: nō sūt nati ex deo. Magnū iudici-
um: magna discretio. Quicqd vis habe: ꝺ
solū nō habeas: nihil tibi ꝓdest. Alia si nō
habeas: hoc habe ⁊ implesti legē. Qui enī
Ro.13. diligit alterum: legem impleuit: ait apos-
tolus. Et plenitudo legis charitas. Puto istā
Matth.13 margaritam esse illam. Homo negociator:
descripsit in euangelio: qui inuenit vnā mar-
garitā: ⁊ vēdidit omnia ꝙ habebat et emit
eā. Hec est margarita ꝑciosa charitas: sine
ꝙ nihil tibi ꝓdest qcūq; habueri'. Qui si
solam habeas: sufficiat tibi. Modo cum fi-
de videa: tūc cū specie videbis. Si enī ama
mus cū nō videmus: quō amplectemur cū
viderimus? Sed vbi nos debemus exerce-
re? In amore fraterno. Potes mihi dicere:
Non vidi deū. Quid potes mihi dicere
nō vidi dominē? Dilige fratrē. Si enī frēm
quē vides dilexeris: simul videbis et deū:
quia videa ipsam charitatē: ⁊ intus inhabi
tat deus. Qui nō est iust⁹: non est ex deo: et
qui non diligit fratrem suū. ¶Quia hec ē
anūciatio. Vide quō confirmat. ¶Quia
hec est anunciatio quā audiuimus
ab initio vt diligam⁹ inuicē. Mani-
festauit nob inde se dicere: Cōtra b̄ mādā-
tum quisqs facit: in peccato illo est sceleratꝰ:
in quod incidunt qui nō nascūt ex deo.
Gen.4. ¶Non sicut chain: qꝛ ex maligno erat
occidit fratrem suum. Et cuius rei
gratia occidit? ¶Quia opera ei⁹ ma
ligna fuerunt: fratris vero eius iu
sta. Ergo vbi est inuidia: amor: fratern⁹ eē
nō potest. Intendat charitas vestra: Qui
inuidet nō amat. Peccatū diaboli est in il
lo: qꝛ ⁊ diabol⁹ inuidendo deiecit. Cecidit
enī: ⁊ inuidit stanti. Non ideo voluit dei-
cere vt ipse staret: sed ne solus caderet. Te
nete in animo ex hoc qō subieci: Inuidia
non posse esse in charitate. Habes agte cū
laudaret ipsa charitas: Charitas nō ęmula 1.Cor.13.
tur. Non fuit charitas in chain. Et nisi eēt
charitas in abel: non acciperet deus sacrifi-
cium eius. Cum enī ambo obtulissent: ille
de fructib⁹ terre: ille de ſcnib⁹ ouium: Quid
putatis fratres: quia deus fructus terre ne-
glexit: ⁊ ſcz⁹ ouū dilexit? Nō intendit de⁹
ad munus: sed in corde vidit. Et quē vidit
cum charitate offerre: ipsius sacrificium re-
spexit. Quē vidit cū inuidia offerre: ab ip-
sius sacrificio oculos auertit. Opa ergo bo-
na abel: nō dicit nisi charitatē. Opa vō ma
la chain: non dicit nisi odiū fraternū. Pax
est: qꝛ odit fratrē suū et inuidit opib⁹ bonis:
quia imitari noluit: necare voluit. Et hinc
apparuit ꝺa filius erat diaboli: Et ille hinc
apparuit iustus dei. Hinc ꝙ discernūt bonos
fratres mei. Nemo attēdat linguas: sed fa-
cta. Cor si non bene faciat ꝓ fratribus suis:
ostendit quid in se habeat. Temptatiōib⁹
ꝓbantur homines. ¶Nolite mirari frēs
si mund⁹ vos odit. Quid sępe vob
dicēdū est ꝺd est mundus? Nō celū: nō ter-
ra: nec ista opa ꝙ fecit: sed dilectores mū
di. Ista sępe dicendo ꝺbusdā onerosus sū.
Sed vsqꝙ adeo nō frustra dico: vt aliqui in-
terrogentur an dixerim: ⁊ non respondeāt.
Ergo vel inculcando hꝫeat aliquid in cor-
dibus audientiū. Quid est mundus? Mū-
dus est: qī in malo ponit: dilectores mun-
di. Mundus: qī in laude ponit: celū ⁊ ter-
ra est: ⁊ quę in bis opera dei. Unde dicit:
Et mūd⁹ ꝑ eum factus est. Item mūd⁹ ple Ioh.1.
nitudo terre: sic dixit ipse iohānes. Nō solū
autem nostrorū ꝓpitiatio peccatorū est: sed
⁊ totius mundi. Mundi dicit: omniū fide-
lium p orbem sparsorū. Mūd⁹ aūt in malo:
amatores mundi sunt. Qui amant mun-
dum: fratres amare non possunt. Si odit
nos mūd⁹: Nos scim⁹. Quid nos scim⁹?
Quia transiuim⁹ de morte aduitā

Unde scitis? Quia diligim⁹ fratres. Nemo interroget hominem: Redeat in nos unusquisq; ad cor suum: si ibi inuenerit charitatem fraternā: securus sit: q; transiit a morte ad vitā: Jā in dextera ē. Non attendat q̄a modo gloria eius occulta est: cum venerit dñs tunc apparebit gloria. Uiget enī sed adhuc in hyeme. Uiget radix: ſ quasi aridi sunt rami. Intus est medulla q̄ viget: int⁹ sunt folia arboris: intus fructus: sed ēstatē expectant. Ergo nos scimus q; transiuim⁹ de morte ad vitam: quia diligim⁹ fratres. Qui nō diligit manet in morte. Ne putet fratres leue esse odisse. Odisse: an diligere. Audi quid sequit. ℣ Qis qui odit fratem suū: homicida est. Jam ergo si cōtemnebat quisq; odiū fraternū: nunqd & homicidium in corde suo contemptur⁹ ē? Non mouit manū ad occidendū hominē: homicida iam tenet a domino. Uuit ille: & iste iam interfector iudicat. Qis qui odit fratrem suū homicida est. Et scitis quia ois homicida nō habet vitaz eternam in semetipso manētez. In hoc cognoscamus dilectione. Perfectionem dilectionis dicat pfectionē illam quaz cōmendauimus. In hoc cognoscimus dilectionē: q̄a ille ꝓ nobis animā suaz posuit: & nos debem⁹ aiam ꝓ fratrib⁹ ponere. Ecce vnde veniebat: Petre amas me: Pasce oues meas. Jō. 21. Jā vt noueritis frēs: q; sic ab eo pasci volebat oues suas: vt alam suam ꝓ ouibus poneret: hoc illi continuo dixit: Cum iuuenis esses ꝯcingebas te: et ibas quo volebas: cū aūt fueris senior: ali⁹ te ꝯcinget: & tollet te q̄ tu nō vis. Hoc autē dixit: ait euangelista: significans qua morte clarificatur⁹ esset deū: Et cui dixerat: Pasce oues meas: doceret eum ponere alaz ꝓ ouib⁹ suis. Unde incipit charitas frēs? Qodicū attendite quo pficiat. Audistis ipsū finem & modum: Ipsū et dominus in euangelio commēdauit. Maiorem charitatem nemo habet ait: q̄ vt alam suā ponat q̄s ꝓ amicis suis. Perfectionē ḡ eius ostendit in euangelio: & dic cōmendata est eius pfectio. Sed interrogatio vos: & dicitis nobis: Quādo possū habere istam charitatem? Noli ato de te desperare: forte nata est: sed nondū pfecta est: nutri eam ne offocet. Sed dicturus es mihi: Et vnde noui? Quod cū pficiat audiuimus: vnde incipiat audiamus. Sequit & dicit: Qui aūt habuerit facultates mundi & viderit fratrem suū esurientē & clauserit viscera sua ab eo: quō poterit dilectio dei manere i eo? Ecce vnde incipit charitas. Si nōdū es idonē⁹ mori ꝓ fratre: iam idoneus esto dare de tuis facultatib⁹ fratri. Jā pcutiat viscera tua charitas: vt non de tactantia facias: ſ de intimo adipe misericordię: vt considereas illū in egestate positum. Si ēm supflua nō potes dare fratri tuo: animā tuā poteo dare ꝓ fratre? Jacet pecunia in sinu tuo: quā tibi fures possūt auferre. Et si illā nō auferēt fures: moriendo illam deseres: etiā si te illa viuentē non deserat. Quid inde facturus es? Esurit frater tuus: in necessitate positus est: forte tassio suspendetur: a creditore angustatur: Non habet ipse: habes tu: frater est: simul empti estis: vnū est pciū vestrum: ambo sanguine christi redempti estis: Uide si misereris: si habes facultates mundi. Quid ad me ptinet: forte dicis? Ego datur⁹ sum pecuniā meam: ne ille molestiā patiat? Si hoc tibi respondent cor tuū: dilectio patris non in te manet. Si dilectio patris non in te manet: non es natus ex deo: quō te gloriaris esse christianum? Nomē habes & factum non habes. Si autē nomen secutum fuerit opus: dicat te quisq; paganum: tu factis ostende christianū. Nam si factis non ostendis christianum: omnes te christianū vocent: quid tibi ꝓdest nomē vbi res non inuenit? Qui aūt habuerit facultates mūdi: & viderit fratrem suū egentem: & clauserit viscera sua ab eo: quomodo potest dilectio dei manere in eo? Et sequitur. Filioli non diligam⁹ verbo tantū & lingua: sed opere & veritate. Puto manifestum esse vobis magnū & necessariū secretum & sacramētū: fratres mei. Quid valet charitas? Qis scriptura cōmendat: Sz nescio si alicubi amplius q̄ in ista epistola cōmendatur. Rogamus vos & obsecram⁹ in domino: vt & illa quę audistis: memoria teneatis: & ad ea quę dicenda sūt donec finiatur ipsa epistola: intenti veniatis: intēti audiatis. Aperite autem corda ad semina bona: Extirpate spinas ne offocetur in vobis q̄s seminat: sed potius crescat segetes: et gaudeat agricola: & horreū vobis pręparet tanq̄ frumētis: nō igne tanq̄ palea.

De eo qđ Johānes dicit: Et in hoc cognoscimus qꝝ ex veritate sumus ⁊ coram ipso ꝑsuademꝰ cordi nostro: quia si male senserit cor nostrū: maior est deꝰ corde nostro ⁊ nouit omnia: vsqꝫ ad id: In hoc cognoscit spūs dei: Omis spūs qđ confitet iesū christum in carne venisse ex deo est: Et omnis spūs qui non confitet iesū christuꝫ in carne venisse nō est ex deo: Et hic est anti christꝰ de quo audistis qꝝ vēturꝰ sit ⁊ nūc in ipso mūdo est. Trac. VI

SI meministis fratres: hesterno nos clausisse sermonē ad istā sententiā qđ sine dubio manere debuit et debet in corde vestro: qꝝ ipsā nouissimā audistis: Filioli non diligamꝰ verbo tantū ⁊ lingua: ꝙ opere et veritate. Deinde sequitur. Et in hoc cognoscamꝰ quia ex veritate sumꝰ ⁊ coram ipso ꝑsuademꝰ cordi nostro: quia si male senserit cor nostrū: maior ē deꝰ corde nr̄o: et nouit omnia. Dixerat: Non diligamus verbo nec lingua: sed opere ⁊ veritate: Quērit a nobis: in quo opere et in qua veritate agnoscātur qui diligit deū vel qui diligit fratrem suū. Jam superi⁹ dixerat quousqꝫ charitas ꝑficiat: qđ ⁊ dns in euāgelio ait: Maiorē hac nemo habet charitatē: qđ vt animā suā ponat ꝑ amicis suis. Et iste hoc dixerat: Sicut ille animā suā ꝑ nobis posuit: debemꝰ ⁊ nos animā ꝑ fratrꝫ ponere. Hyc est ꝑfectio charitatis: ⁊ maior omnino nō poterit inuenir. Sed quia non in omnib⁹ ꝑfecta est: ⁊ desperare nō debet ⁊ in quo ꝑfecta non est si iam nata est qua ꝑficiatur: ⁊ vtiqꝫ si nata est nutrēda est ⁊ quibusdam suis nutrimentis ad ꝑfectionē ꝑpriam ꝑducenda. Quęsiuim⁹ inchoationē charitatis vnde inciꝑat: ⁊ idi cōtinuo inuenimus: Si quis habet facultatē mundi: et viderit fratrē suū egentem ⁊ clauserit viscera sua aduersus eū: quō dilectio patris manet i eo? Ergo incipit ista charitas fratres: vt de suis supfluis tribuat egenti in angustijs aliquib⁹ constituto: Et eo qđ sibi abūdat ꝑ tēp⁹ a tribulatiōe temporali liberet fratrē. Hinc exordiū est charitatis. Hāc ita cęptā si verbo dei ⁊ spe futurę vitę nutrieris: ꝑuenies ad illā ꝑfectionē: vt paratus sis animā tuā ponere ꝑ fratrib⁹ tuis. Sz qꝝ multa talia fiunt ab his qui alia quērūt ⁊ qđ fratres nō amant: renocemur ad testimonium conscientię. Unde ꝓbam⁹ qꝝ talia multa fiunt ab his qui fratres non amant? Quidam multi se in hęresib⁹ et scismatib⁹ martyres dicunt? Vident sibi animā ponere ꝑ fratribus suis: Si ꝑ fratribus animā ponerent: non se ab vniuersa fraternitate separarēt. Item quidam multi sūt qđ iactantię causa multa tribuūt: multa donant: ⁊ nō ibi quērūt nisi laudem humanā ⁊ gloriā populārē: plenā ventis: nulla stabilitate solidatā. Quia ꝙ sunt tales: vbi ꝓbāda erit charitas fraterna? Quia voluit illā ꝓbare: ⁊ ait admonēs: Filioli non diligamꝰ verbo tantū ⁊ lingua: sed opere ⁊ veritate. Quērim⁹ in quo opere in qua veritate? Potest esse manifestꝰ opꝰ qđ tribuere pauperib⁹? Multi hoc iactātia facūt: nō dilectione. Potest esse maꝰ opꝰ qđ mori ꝑ fratribus? Et hoc multi volūt putari facere iactantia nois cōpandi: non visceribus dilectionis. Restat vt ille diligat fratrem: qui ante deū vbi solus videt cordi suo ꝑsuadet: et interrogat cor suū an vere ꝓpter fratrū dilectionē ꝙ facit: ⁊ perhibet illi testimoniū oculus qđ penetrat cor: qđ homo attendere nō potest. Jdeo paulꝰ apūs: quia parat⁹ erat mori ꝑ fratribus dicebat: Ipse impendar ꝑ animab⁹ vestris: Tū qꝝ deus videbat in corde ipsius: nō homines quibus loquebat: ait illis: Abidi aūt minimū est: vt a vobis iudicer aut ab humano die. Et ostendit etiā ipse quodā loco qꝝ solent ista fieri inani iactantia: nō firmamēto charitatis. Ait enī cum de ipsā charitate commendatiōe loqueret: Si distribuero omnia mea pauperibus: ⁊ tradidero corpus meū vt ardeā: charitatē aūt non habeā: nihil mihi ꝓdest. Potest enī quisqꝫ ꝙ facere sine charitate? Potest. Nam qui non habēt charitatē diuiserūt vnitatē. Quērite idi ⁊ videbitis multos multa tribuere pauperib⁹: Videbitis alios paratos ad suscipiendā mortem ita vt desistente ꝑsecutore: seipsos ꝑcipient. Isti sine dubio sine charitate hoc faciunt. Renocemur ergo ad cōscientiā: de qđ dicit apostol⁹: Raꝫ gloria nostra hyc est: testimoniū cōscientię nostrę. Renocemur ad cōscientiā: de qua item dicit: Opus aūt suum ꝓbet vnusquisqꝫ: ⁊ tūc in semetipso tantum gloriam habebit: ⁊ non in altero. Opꝰ ergo suū ꝓbet vnusquisqꝫ nostrū: vtrū de

Joh. 15.

1. Cor. 12.

1. Cor. 4.

1. Cor. 13.

2. Cor. 1.

Gal. 6.

c

vena charitatis emaneat: vtrū de radice dilectionis rami bonoꝝ operū pullulēt. Opꝰ aūt suū ꝓbet vnusqsq: ait: & tunc in semetipso gloriā habebit: & nō in altero. Non qā illi ꝓhibet testimoniū lingua aliena: sed qā ꝓhibet conscientia ꝓpria. Hoc ergo hic commēdat: In hoc cognoscamus qꝝ ex veritate sumus: qā ope & veritate: non verbis nēc & lingua diligim⁹: Et coram ipso ꝑsuademꝰ cordi nostro. Quid est coram ipso? Vbi ipe videt. Vnde ipse dns in euangelio: Cauete inqt facere iusticiam vestrā coram hominib⁹ vt videamini ab eis: Alioquin mercedē nō habebitis apud patrē vestrū q̄ in cęlis est. Et q̄d ē: Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: nisi qꝝ dextera tua pura ꝓscientia est: sinistra munda cupiditas? Multi p cupiditatē mundi multa mira faciūt: sinistra opaꝫ nō dextera. Dextera debet operari: et nesciente sinistra: vt nec misceat se cupiditas sęculi: qā aliquid boni de dilectiōe operamur. Et vbi hoc cognoscam⁹? Ante deū es: interroga cor tuum: vide quid fecisti: et q̄d ibi agnoscis: salutē tuā an laudē humanam ventosā. Intus vide: Nam homo iudicare non potest: quē videre nō potest. Si ꝑsuademus cordi nostro: coram illo ꝑsuademꝰ: Quia si male sentiat cor nostrū: id est accusat nos intus: qꝝ nō eo animo facimus quo faciendū sit: Maior est deus corde nostro: & nouit omnia. Cor tuū abscōdis ab homine: a deo absconde si potes. Quō abscōdis ab eo cui dictū est a peccatore quodā timente & confitente: Quo ibo a spiritu tuo: & a facie tua quo fugā? Quęrebat qua fugeret & euaderet iudiciū dei: et nō inueniebat. Vbi eīm nō est deus? Si ascēdero inqt in cęlū ibi es: si descendero ad infernū adeo. Quo iturꝰ es? Quo fugiet? Vis audire consiliū: si vis ab illo fugere: ad ipsū fuge. Ad ipsū fuge confitendo: nō ab ipso latendo. Latere eīm non potes: ꝑfiteri potes. Dic illi: Refugiū meū tu es: Et nutriat in te dilectio ꝙ sola ꝓducit ad vitam: ꝓhibeat tibi testimoniū cōscientia tua: quia ex deo est. Si ex deo est: noli illā velle ante homines ponere: qꝝ nec laudes hominū te leuant in cęlum: nec vituperationes inde te deponūt. Ille videat qui coronat: ille sit testis quo vidente coronaris. Maior est deus corde tuo: & nouit omnia. Dilectissimi & si cor male nō senserit: fiduciā habemus ad deū. Quid est: cor nō male senserit? Verū nobis responderit qꝝ diligim⁹? & germana dilectio est in nobis: non ficta: sed sincera: salutem fraternā ꝙrens: nullū emolumentū expectans a fratre: nisi salutē ipsius. Fiduciā habem⁹ ad deū: et quicqd postulauerim⁹ accipiemus ab eo: quia mādata ei⁹ seruam⁹. Jō non in conspectu hominū: sed vbi ipse deꝰ videt in corde. Fiduciā ergo habemꝰ ad deum: & quicqd postulauerimꝰ ab eo accipiemus. Sed qui? Qui mandata eiꝰ seruantꝰ. Quę sūt mandata eius? Nūqd semp repetendum est? Mandatū nouū do vobis: vt vos inuicē diligatis. Ipsā charitatē loquit: ipsam cōmendat. Quisqs ḡ habuerit charitatem fraternā: & coram deo habuerit: vbi deus videt: cor qꝝ eius interrogans⁊ sub iusto examine: nō ei aliud responderit: q̄ germanā ibi esse radicē charitatis vnde boni fructus existāt: habet fiduciā apud deum: & quicqd postulauerit ab eo accipiet: qꝝ mādata eius seruat. Incurrit ḡstio quędaꝫ: qꝝ nō ille aut ille homo: aut tu aut ego: q̄ si petiero aliquid a dño deo nostro: & nō accepero: facile de me potest dicere vnusqsq: Nō habet charitatē: & de quolibet homine hui⁹ temporis facile dici potest: Et sentiat quis qō vult homo de homine: maiorē ḡstionē non faciunt: nisi illi viri quos sanctos ꝓstat fuisse cū scriberent: & mō esse cū deo: Quis habet charitatē si eam paulus nō habebat qui dicebat: Os nostrū patet ad vos: o corinthi: cor nostrū dilatatū est: Nō angustamini i nobis: Qui dicebat: Impēdar ꝓ animabus vestris: Et tanta gratia in illo erat vt manifestaret eū habere charitatē: Inuenimus eum tū petisse & nō accepisse? Quid dicamus fratres? Quęstio est: Intēti estote ad deū: magna & ista ḡstio est: quō de pctō vbi dictū ē: Qui natꝰ est ex deo nō peccat. Inuenimꝰ hoc esse peccatū violare charitatem: & hoc ꝓprie designatū esse in hoc loco. Sic & nūc ḡrimꝰ q̄d dicerent. Si eīm vba attēdis: plane videt. Si exēpla: obscurū ē. Verbis his nihil ē plani⁹. Et quicqd postulauerimus accipiemus ab eo: qꝝ mādata eiꝰ seruamus. Et que placēt illi in cōspectu eiꝰ facimꝰ. Quicqd postulauerimꝰ aut: accipiemus ab eo. Angustant vehemēter: qꝝ et ibi angustaret si diceret: oīne pctm. Sed ideo inuenimꝰ locū exponendi: qꝝ de certo

Matth. 6.

Ps. 138.

Ps. 31.

Joh. 13.

1. Cor. 1

2. Cor. 1

peccato dixit: nō de oīi: sed de quodā pec
cato: qō omnio qui ex deo nat' est nō facit.
Et inuenimus ipsū quoddā peccatū viola-
tionē esse charitatis. Et habem' exemplu3
Joh.15. de euangelio manifestū: qā ait dñs: Si nō
venissem peccatū nō haberēt. Quid ergo?
Ad innocentes iudeos venerat quia sic lo-
quit? Ergo si ipse nō veniret peccatū nō ha
berent? Pīsentia ergo medici facit ęgrum:
febrē nō abstulit? Quid hoc vel demēs di-
cat: Ille nō venit nisi curare t sanare ęgro-
tos. Quare ꝙ dixit: Si non venirē peccatū
non haberēt: nisi q: certū quoddā peccatū
voluit intelligi? Quoddā em̄ peccatū non
haberent iudei. Quod peccatū? Q in eum
non crediderant: q' pīsentē contemplerūt.
Sicut ergo ibi peccatū dixit: t nō est conse-
quens vt omne peccatū intelligam': ꝙ cer-
tū peccatū: Sic t hic: nō oīe peccū: ne con-
trarius sit ille loco: vbi ait: Si dixerimus q
peccatū nō habem' nosmetipos seducim': t
veritas in nobis nō est: ꝙ certū quoddam
peccatū: id est violationē charitat'. Ibic au-
tem plus nos constrinxit. Si dixerimus di
pit: ꝙ nos non accusauerit cor nostrū t renū
ciauerit in cōspectu dei q: vera dilectio est
in nobis: quicqd postulauerim' ab eo acci
piem'. Jam ergo dixi charitati vīę fratres:
nemo attēdat ad nos. Quid em̄ sum' nos?
Aut qd estis vos? Quid nisi ecclesia dei: ꝙ
nota est omnib'? Et si illi placet: in illa fu-
mus. Et qui dilectione in illa manemus:
ibi pfecerimus si volumus ostendere dile-
ctionē quā habemus: Verūtamen de apo-
stolo paulo quid mali scīm sum'? Ipse nō
diligebat fratres? Apud ipsū nō erat testi-
monū conscientię ei' in cōspectu dei? Non
erat in paulo radix illa charitat': vnde om-
nes boni fructus pcedebant? Quis hoc ni
si demēs diceret? Vbi ergo inuenim' petis-
se apostolū t nō accepisse? Aut ipse: In ma-
2.Cor.12. gnitudine reuelationū ne extollar: dat' est
mihi stimulus carnis angel' satbanę ꝙ me
colaphizet: ppter qō ter dñm rogaui vt au
ferretur a me: t dixit mihi: Sufficit tibi gra
mea: Nā virt' in infirmitate pficit. Rogasti: damasti: ter clama-
sti: ipsū semel qō clamasti audiui: nō auerti
aures meas a te: Noui qd facā. Tu vis au
ferre medicamentū ꝙ vteris: ego noui infir
mitatē qua grauaris. Ergo iste ad salutem
exauditus est: ad voluntatē non est exaudi
tus. Quos inuenim' exauditos ad voluta-
tē: nō exauditos ad salutē? Inuenim' puta
mus aliquē: neq; aliquē impiū exauditū a
deo ad voluntatē non exauditū ad salutē?
Si alicuius hominis exēplū posuero: forte
dicturus eo mihi: Tu illū dicis iniquū: nā
iustus erat. Si iustus nō esset: a deo nō ex-
audiret. Talem ꝓpositurus sum de cuius
iniquitate t impietate nemo dubitet. Dia- Job.1.
bolus ipse petijt Iob: t accepit. Nōne t hoc
de diabolo audisti? Quia qui facit peccatū
ex diabolo est? Non q: ille creauit: ꝙ q: iste
imitatur. Nōne de illo dictū est: Jn verita- Joā.8.
te non stetit? Nōne ipse est antiqn' ille ser- Gen.3.
pens: qui p fęminā venenū primo homini
ꝓpinauit? Qui ad ipsum Iob fęminā ppte-
rea seruauit: ꝙ quā maritus non consolare-
tur: sed temptaret. Jpse diabol' petijt san-
ctum virum temptandū: t accepit. Petijt
apostol' vt auferret ab eo stimulus carnis:
t non accepit. Sed apostol' magis exaudi-
tus est ꝙ diabolus. Apls em̄ exauditus est
ad salutē: t si non ad voluntatē: Diabolus
exauditus est ad volūtatē: sed ad dānatio-
nem. Jdeo em̄ pcessus est iste tēptandus:
vt eo ꝓbato esset ille cruciandus. Sed hęc
fratres non tm̄ in veteribus libris inueni-
mus: t in euangelio inuenim'. Petierunt Matth.8.
dęmones a dño cū eos excluderet ab homi
ne: vt ire pmitterētur in porcos. Nōne hic
posset dicē dñs: vt nec illuc accederēt? Nō
em̄ si noller rebellaturi erāt cōtra regem cę-
li t terrę. Certi tamē mysterij gratia: t certa
dispensatione dimisit dęmones in porcos:

vt ostenderet diabolum in eis dominari q̄ vitam porcor̄ gerūt. Dyemones ergo exaudi sunt: apostolus nō exaudit. An potius q̄ venus est dicimus: immo apostolus exaudit⁹ est: dyemones nō sūt exauditi. Illor̄ voluntas facta est: huius sanitas p̄fecta est. Scōm hoc intelligere debem⁹ q̄ deus etsi voluntati nostrę non dat: salutī dat. Quid si enī hoc petieris q̄ tibi obest: t medicus nouit q̄ obest tibi: si enī te exaudit medic⁹: q̄ forte tu frigidā aquā peris. Et si p̄dest: statim dat: si nō p̄dest nō dat. Nō exaudiuit: An potius ad sanitatē exaudiuit: quia volūtatī cōtradixit. Sit ergo in vobis charitas fratres: sit in vobis: t securi estote. Et quādo nō vobis datur q̄ petitis: exauditmini: sed non statim. Multi dati sūt in manus suas malo suo: de quibus dicit apostolus: Tradidit eos deus in desideria cordis 1Re.1. eorum. Perit aliquis magnā pecuniā: accipit malo suo. Quando illam nō habebat: parū timebat. Habere illam cēpit: p̄da factus est potentiori. Nonne malo suo exauditus est qui voluit habere vnde a latrone quęreret: quē pauperē nemo quęrebat? Di sate rogare deū: vt medico cōmittatis: q̄ ipse nouit faciat. Tu morbū confitearis: ille medicamentū adhibeat. Tu tantū charitatem tene. Nam si ille secare te vult: viere te vult: Tu si clamas t nō exaudiris in vstione t tribulatione: nouit ille quousq̄ putre est. Tu tā vis reuocet man⁹: et ille vulneris sinū attendit: scit quousq̄ p̄ueniat: non te exaudit ad voluntatē: sed exaudit ad salutem. Certi estote fratres mei q̄ q̄ ait apo- 1Re.2. stolus verū est. Quid enī oīem⁹ sicut oportet nescimus: sed ipse spūs interpellat pro nobis gemitib⁹ inenarrabilib⁹: q̄ ipse interpellat p̄ sanctis. Quid est: ipse spirit⁹ interpellat p̄ sanctis: nisi ipsa charitas quę in te p̄ spiritū facta est? Ideo enī dicit idē apo- 1Re.5. stolus: Charitas dei diffusa est in cordibus nostris p̄ spiritum sanctū qui datus est nobis. Charitas ipa gemit: charitas ipa orat. Contra hāc aures claudere nō nouit qui illam dedit. Secur⁹ esto: charitatē roget. Et ibi sunt aures dei: non fit q̄ vis: sed fit q̄ tibi expedit. Ergo quicq̄d postulauerimus: nūquid accipiem⁹ ab eo? Iam dixi: Si ad salutē intelligas: nulla ḡstio est. Si non ad salutē: ḡstio est magna: quę te calumniatorem facit paulo aplo. Quicq̄d postulauerimus accipiemus ab eo: quia mādata eius seruamus: t quę placent illi in cōspectu ei⁹ facimus. In conspectu eius: intus vbi videt. Et quę illa mādata sūt: Hoc est inquit mādatū illi⁹: vt credam⁹ in nomine filii ei⁹ iesu christi: Et diligamus inuicem. Videtis quia hoc est mā- E datū. Videtis q̄ contra hoc mandatū qui facit: peccatū facit: quo caret omnis q̄ nat⁹ est ex deo. Sicut dedit nobis mādatū vt diligam⁹ inuicē: t q̄ seruauerit mandatū ei⁹. Videtis q̄ nihil aliud nobis p̄cipit nisi vt diligam⁹ inuicē. Et q̄ seruauerit mandatū ei⁹: in ipso manebit: et ipse in eo. Et in hoc cognoscam⁹ quia manet in nobis de spū quē dedit nobis. Nōne manifestū est: quia hoc agit spiritus sanctus in homine vt sit in illo dilectio t charitas? Nōne manifestum est q̄ ait apostol⁹: Charitas dei diffu- 1Re.5. sa est in cordib⁹ nostris p̄ spiritū sanctū qui datus est nobis? De charitate enī loquebatur et dicebat: quia in cōspectu dei debem⁹ interrogare cor nostrū: Q̄ si non male senserit cor nostrū: id est si confiteat q̄ de dilectione fratris sit: q̄cq̄d fit in bono opere fit. Accessit etiā q̄ de mādato cui⁹ diceret hoc ait: Hoc ē mādatū ei⁹: vt credam⁹ in nole filii ei⁹ iesu xp̄i: t diligam⁹ inuicē. Et q̄ facit mādatū ei⁹ in ipso manet: t ille in eo. In hoc cognoscim⁹ q̄ manet in nobis: de spū quē dedit nobis. Si enī laueneris te habere charitatem: habes spiritū dei ad intelligendū. Valde enī necessaria res est. Primis tēporibus cadebat sup̄ credentes spūs sanct⁹: et Act.2. loquebant linguis quas nō didicerāt: quō spūs dabat eis p̄nunciare. Signa erant tē pore opportuno. Oportebat enī ita significari in omnib⁹ linguis spiritū sanctū: q̄ euangelii dei p̄ omnes linguas cursurū erat toto orbe terrar. Significatū est illud t transit. Nūquid mō quib⁹ imponit manus vt accipiant spiritū scī: hoc expectat vt linguis loquant? Aut q̄ si imposuim⁹ manum istis infantib⁹: attendit vnusquisq̄ vestrū vtrū linguis loquerent? Et cū videret eos linguis nō loqui: ita puerso corde aliq̄s vestrū fuit: vt diceret: Non acceperūt isti spūs sanctū. Nā si accepissent linguis loquerēt quēadmodū tunc factum est. Si ergo p̄ hęc miracula nō fiat modo testimoniū fidei spūs sancti: vnde fit: vnde cognoscit q̄s ac

cepisse spm̄ sanctū ? Interroget cor suū: Si diligit fratrē: manet spūs dei in illo. Videat: ꝓbet seipsū cor suū oculis dei. Videat si ē illo dilectio pacis vnitat': dilectio ecclie toto terrarū orbe diffusę. Nō attēdat eū solū diligere fratrē quē attēdit ante se. Multos eñ nō videmus fratres nostros: ? in vnitate spīritus illius copulamur. Quid mirū q̄ nobiscū non sunt? In vno corpore sumus: vnū caput habemus in cęlo. Fratres oculi nostri non se vident quasi nō se norūt: An in charitate compaginis corporalis norūt se? Nam vt noueritis quia in coniunctiōe charitatis se nouerunt: quando ambo patent: nō licet vt aliquid attendat dexter: qđ non attendat sinister. Dirige radiū dextrū sine altero si potes? Simul coeūt: simul dirigūt: intentio vna est: loca diuersa sūt. Si ergo omnis qui tecū diligit deum: vnā intentionem tecum habet: noli attēdere quia corpore in loco separatus est: acies cordis simul fixistis in lumie veritat'. Ergo si vis nosse quia accepisti spiritum sanctū: interroga cor tuum: ne forte sacramentū habeas: ? virtutē sacramēti non habeas. Interroga cor tuū: si est ibi dilectio fratris: secur' esto.

Non pōt esse dilectio sine spīritu dei: quia
Ro.5. paulus clamat: Charitas dei diffusa est in cordibus nostris ꝑ spīritū sanctū qui datus
Co 4. est nobis. Dilectissimi: nolite oī spi
ꝟ ritui credere. Quia dixerat: In h cognoscimus quia manet in nobis: de spū quem dedit nobis. Vnde autē cognoscāt ipse spīritus: Attēdite. Dilectissimi: nolite oi spiritui credere: sed ꝓbate spūs si ex deo sunt. Quis est qui ꝓbat spūs? Difficilē rem nobis proposuit fratres mei. Bonum est nobis vt dicat ipse vnde discernamus. Dicturus est: ne formideris: Sed primo videte: attendite. Videte hinc experimi illud vnde vani heretici calumniantur. Attendite: videte qđ ait: Dilectissimi: nolite omni spiritui credere: sed ꝓbate spīritus si ex deo sunt. Spīritus ꝑ actus nomine aquę appellatus est in euāgelio: dño clamāte ? dicente: Si quis sitit veniat ad me ? bi
Ioh.7. bat. Qui credit in me: flumia aquę viuę fluent de ventre ei⁹. Euangelista aūt exposuit vnde diceret. Secutus eñ ait: Hoc autem dicebat de spīritu quem accepturi erant: q̄ in eum erant credituri. Quare non multos baptizabat dñs? Sed qđ sequit attēdite: Spīritus autē nondū erat datus: quia iesus nōdū fuerat glorificat⁹. Quia ergo illi baptismū habebāt ? spīritum sanctū nōdū acceperant: quē die pentecostes misit dñs de cęlo: vt daretur spīrit⁹: expectabat glorificatio domini. Et anteq̄ clarificaret: ? ascēdo mitteret eum: inuitabat tamen homines vt se pparārent ad accipiendā aquam de qua dixit: Qui sitit veniat ? bibat: ? q̄ credit in me flumina aquę viuę fluent de ventre eius. Quid est illa aqua? Nemo me interroget: Euangeliū interroga. Hoc aūt dicebat ait de spīritu quē accepturi erant hi qui in eum erant credituri. Aliud est ergo aqua sacramenti: aliud aqua quę significat spīritū dei. Aqua sacramenti visibilis est: aqua spīrit⁹ inuisibilis est. Ista abluit corpus: et significat qđ fit in anima: ꝓ illā spīritum ipsa anima mundat ? saginat. Ipse est spīritus dei: quē nō possunt habere hęretici: ? quicūq̄ se ab ecclia ꝓcidūt. Et quicūq̄ nō apte ꝓcedunt: ꝓ iniq̄tatē ꝓsiliūt: et intus tanq̄ palea volumntur ? grana nō sunt: non habent istum spīritū. Iste spīrit⁹ nomine aquę a dño significatus est: ? audiuimus ab hac epistola: Nolite omni spīritui credere: Attestant' verba illa salomōis:
Pro.5. Ab aqua aliena abstinere. Quid est aqua? Pouer.5.
Spīritus. Nunquid semp aqua spīritū ſ significat? Nō semp. Quibusdā locis spīritū ſ significat: quibusdam locis baptismū significat: quibusdam locis populos significat: quibusdam locis cōsiliū significat. Habes quodam loco dictū: Fons vitę cōsiliū pos- Pouer.16.
sidentibus eū. Ergo ꝓ diuersa loca scripturarum nomen aquę diuersa significat. Hic tamen in nole aquę spīritū sanctū audistis: non ex interpretatione nostra: sed ex euāge
lica: vbi ait: Hoc aūt dicebat de spīritu quē Ioh.7.
erant acceptur hi qui in eū erant credituri. Si ergo aquę nomine significat spīritū sanctus: et dicit nobis epistola ista: Nolite omni spūi credere: ꝓbate spūs si ex deo sunt: intelligam⁹ inde dictū est: Ab aq̄ aliena ab- Pouer.5.
stinete: ? de fonte alieno ne biberis. Quid est de fonte alieno ne biberis? Spīritui alieno ne crediderīs. Restat ergo examen vt de ꝓbet qi spīritus dei est. Posuit quidem signum ? hoc fortasse difficile. Videamus tamē ad illam charitatem reduxi sumus. Ipsa est q̄ nos docet: quia ipsa est vnctio. Ut dic quid ait: Probate spīritus si ex deo

sūt. Quia multi pseudo ꝓphete exierunt in istū mundū. Jam ibi sunt omnes hereticī ⁊ omnes scismatici: Quomodo ergo ꝓphabo spiritū? Sequit. In hoc cognoscitur spiritus dei. Erigite aures cordis. Laborabamus ⁊ dicebam⁹: Quis nouit? quis discernit? Ecce dicturus est signū. In hoc cognoscit spiritus dei: Omnis spūs q̄ cōfitet ihesū christū in carne uenisse ex deo ē: Et omnis spiritus qui non cōfitet ihesū christū in carne uenisse non est ex deo: Et hic est antichr̄ist⁹: de quo audistis ꝙ uenturus sit: ⁊ nūc in isto mūdo est. Quasi erigunt aures ad discernēdos spiritus: ⁊ tale quiddā audiuimus unde nihilominus nō discernamus. Quid enī ait: Omnis spiritus qui confitet ihesum christū in carne uenisse ex deo est? Quia confitent ihesum christū in carne uenisse. Jam hic erigunt se forte aduersum nos ⁊ dicunt: uos non habetis spiritū ex deo: sed ⁊ nos cōfitemur ihesum christū in carne uenisse: Iste aūt illos negauit spiritū dei habere: qui non cōfitent ihesū xp̄m in carne uenisse. Quęre ab arrianis: cōfitent ihesū xp̄m in carne uenisse. Quęre ab eunomianis: cōfitent ihesum christum in carne uenisse. Quęre a macedonianis: cōfitent ihesum christū in carne uenisse. Interroga cataphrygas: cōfitent ihesum christum in carne uenisse. Interroga nouatianos: confitent ihesum christum in carne uenisse. Omnes ergo isti hereses spiritū dei habent: Non ē pseudo ꝓphetę sunt? Nulla est ergo ibi deceptio: nulla seductio? Certe antichristi sunt: qui ex nobis exierunt: sed nō erant ex nobis. Quid ergo facimus: ut discernamus? Intēdite. Eam⁹ simul corde ⁊ pulsemus: Vigilat ipsa charitas: quia ipsa pulsatura est: ipsa aptura. Modo intelligentes in nomine dñi nostri ihesu xp̄i. Jā fugitus audistī: quia dictū est: Qui negat ihesum christū in carne uenisse: hic est antichristus. Et ibi quęsiuim⁹: quis neget: quia nec nos negamus: nec illi negant: Et inuenim⁹ quosdam factis negare: ⁊ adhibuim⁹ testimoniū de apostolo qui ait: Cōfitent enī se nosse deum: factis aūt negant. Sic ergo et modo quęram⁹ in factis: nō lingua quis est spiritus qui non est ex deo: qui negat ihesum christum in carne uenisse: ⁊ quis est spir⁹ q̄ est ex deo: qui cōfitet ihesum christū in carne

Tit. 1.

uenisse? Veia fratres: opera attendam⁹ nō strepitū linguę. Quęram⁹ quare uenerit in carne christus: ⁊ inuenietis qui eū negāt in carne uenisse. Nam si linguis attendas: multas hereses auditur⁹ eos confitēteo christum in carne uenisse: Sz cōuincit illos ueritas. Quare uenit christ⁹ in carne? Nōne deus erat? Nōne de illo dictū est: In principio erat uerbū ⁊ uerbum erat apud deū ⁊ deus erat uerbū? Nōne pascebat angelos: ⁊ ipse pascit angelos? Nōne sic uenit ut inde non discederet? Nōne sic ascēdit ut nos nō dimitteret? Quare uenit ergo in carne? Quia oportebat nobis ostendi spem resurrectionis. Deus erat: ⁊ in carne uenit. Deus enī mori nō poterat: caro poterat. Ideo ergo uenit i carne: ut moreret ꝓ nobis. Quēadmodum aūt moritur⁹ est ꝓ nobis? Maiorem hac charitatē nemo habet q̄m ut alam suam ponat ꝓ amicis suis. Charitas ergo illū duxit ad carnē. Quisquis ergo non habet charitatē: negat christū i carne uenisse. Nūc iam interroga omnes hereticos: Christus uenit in carne? Uenit: hoc credo: hoc ꝓfiteor. Immo hoc negas. Unde nego? Audis quia hoc dico: immo ego conuinco quia negas. Dicis uoce: negas corde: dicis uerbo: negas factis. Quomodo inde nego factis? Quia ideo uenit in carne christ⁹ ut moreret ꝓ nobis. Ideo mortuus est pro nobis qz charitatem multā docuit. Maiorem hac charitatē nemo habet: q̄m ut animā suam ponat ꝓ amicis suis. Tu non habes charitatē: qz ꝓ honore tuo diuidis unitatē. Ergo hunc intelligite spiritum ex deo: pulsate: tāgite uasa fictilia: ne forte crepuerint ⁊ male resonent. Videte si integre sonant: Videte si ibi ē charitas. Tollis te ab unitate orbis terrę: diuidis ecclīā ꝓ scismata: dilanias corpus christi. Ille uenit in carne ut colligat: tu ideo clamas ut spargas. Ergo ipse est spiritus dei qui dicit ihesum in carne uenisse. Qui dicit non lingua sed factis: qui dicit non sonando sed amando. Ille autem non est spiritus dei qui negat ihesum in carne uenisse: Negat ⁊ ipse non lingua sed uita: nō uerbis sed facto. Manifestū ergo unde agnoscamus fratres: Multi int⁹ q̄s intus: nemo aūt foris: nisi uere foris: adeo ut nouerit⁹ qz ad sacra retulit. Et ois spiritus ait qui soluit christū nō est ex deo. Soluere factis intelligit. Quid tibi

Joh. 1.

Joh. 15.

ostendit q̄ negat q: dixit: soluit? Ille venit colligere: tu venis soluere. Distringere vis membra christi. Quō nō negas christū in carne venisse: qui dirupis ecclesiā quā ille cōgregauit? Contra christū ergo venis: antichristus es. Int' sic: forsō sic: antichristus es. Sed q̄ intus es lateo: q̄ foris es manifestaris. Soluis iesū t negas eū in carne venisse: nō es ex deo. Jdeo dicit in euāgelio: Qui soluerit vnū de mādatis istis minimis: t docuerit sic: minim' vocabit in regno celoz. Quid est soluit? Quid est docuit? Soluit facit: t docetur quasi verbio. Qui ḡdicas nō furandū: furaris? Soluit ergo in facto qui furatur: t quasi docet sic: minimus vocabit in regno celeū: id est in ecclesia hui' tēporis. De illo dictū ē: Quę dicunt facite: quę autez faciunt: facere nolite. Qui aūt fecerit: t sic docuerit: magnus vocabit in regno celoz. Et eo q̄ dixit hic: Fecerit: cōtra hoc ibi dixit: Soluerit: id est nō fecerit: t docuerit sic. Ille ergo soluit q̄ non facit. Quid nos docet: nisi vt facta interrogemus nō verba credam'? Obscuritas rez multa nos cogit dicere: maxime vt illud q̄ dño remedare dignat: etiā ad tardiores fratres pueniat: q: omnes christi sanguine cōparati sunt. Et vereor ne ipsa epistola istis diēb' sicut p̄miseram nō finiatur. Sed q̄ dño placet: melius est seruare reliquias q̄ onerare corda nimio cibo.

De eo q̄ Johānes dixit: Jāvos ex deo estis filioli t vicistis eūz: q: maioz est qui est in vobis: q̄ qui in hoc mundo: vsq̄ ad id: Ita de' dilexit nos: debemus t nos inuicem diligere. Tractat' VII

Audiuus iste omnib' fidelib' quęrēntibus patrā sic est: quomō fuit deremus pplo israel. Errabant quidē adhuc: t patriā quęrebant: sed duce dño errare nō poterāt: via illius fuit visio dei. Mā vbi p quadraginta annos circūiērūt: paucissimis mansionib' cōficitur iter ipsum et notū est omnib'. Tardabant: q: exercebantur: nō quia deserebant. Q̄ ergo nobis p mittit de': ineffabilis dulcedo ē: Et bonū: sicut scriptura dicit: t sępe nobis cōmemorauit' audistis: q̄ oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascendit. Laborib' aūt tēporalibus exercemur: t tēptationibus vitę ḡsentis eruditmur. Sed si nō vultis in ista deremo siti mori: bibite charitatem: fons est quem voluit dño hic ponere ne deficiamus in via: et abundātius eū bibemus eū ad patriā venerim'. Addo euāgeliū lectū est: vt de ipsis verbis quibus lectio terminata est dicā: qd aliud nisi de charitate audistis? Quādoquidē pactū fecim' eū dño nostro in oratiōe: vt si volumus dimittat nobis peccata nostra: dimittamus t nos ptā quę i nobis fuerint cōmissa. Nō aūt dimittit nisi charitas. Tolle charitatez de corde: odium tenet: ignoscere nō nouit. Sit tibi charitas: secura ignoscit quę nō angustatur. Epistola autē ista tota quā suscepimus tractādā vobiscū: videte si aliud ali quid cōmendat q̄ ipsā vnā charitatē. Nec timendū est: ne sępe dicēdo in odiū veniat. Quid eñ amatur si charitas in odiū venit? Quia charitate fit: vt cętera bene amētur. Ipsa quomō amāda est? Res ergo quę nūquā debet de corde discedere: nec ab ore discedat. **Jam vos inquit ex deo estis filioli: t vicistis eum.** Quē: nisi antichristum? Superi' eñ dixerat: Omnis qui soluit iesum christū: t negat eū in carne venisse: nō est ex deo. Expositum' aūt si meministis: q: omnes negāt iesum christū in carne venisse qui violant charitatē. Jesus eñ nō opus erat vt veniret nisi ꝓpter charitatez. Charitas eñ nobis illa cōmendat: quam t ipse in euāgelio cōmendat: Adalotē hac dilectionē nemo habet q̄ vt animā suam ponat p amicis suis. Quomō poterat filius dei alam suā ponere p nobis: nisi carne indueretur vbi mori posset? Quisquis violat charitatez quodlibet dicat de lingua: vita ipsi' negat christū in carne venisse: t iste est antichrist': vbicūq̄ fuerit: quocunq̄ intrauerit. Sed quid dicit eis qui clueo sunt illi' patrię cui suspiram'? Vicistis eū. Et vnde vicerūt? **Quia maioz est q̄ est in vobis q̄ qui in hoc mundo.** De victoriā suis vinbus tribuerēt: t arrogantia superbię vincerent. Quōcūq̄ eñ diabolus superbū fecerit: vincit. Volens eos seruare humilitatē: quid ait? Vicistis eū. Jam omnis homo q̄ audit: vicistis: erigit caput: erigit cervicem: laudari se vult: Nolite extolli. Te de quo in reviat. Quare vicisti? Quia maior est qui est in nobis: q̄ in hoc mundo. Ergo humilis ponta dñm tuū: esto iamentum

sessoris tui. Bonum tibi est vt ipse regat: et ipse ducat. Nam si ipsum sessorem non habueris: cerucē erigere poteo: calceos poteo mittere: sed vę tibi sine rectore: quia libertas ista l desitas te mittet comedēdū ¶ Vi de mūdo sūt. Qui? Antichristi. Jam audistio qui sint. Et si nō estio: cognoscitio eos. Quisco aūt hoc est: nō cognoscat. Vi de mūdo sūt: ideo de mūdo loquūt: t mundus eos audit. Qui sunt qui de mundo loquunt? Attendite contra charitatem. Ecce audistis dīm dicentem: Si dimiseritis peccata hominibus: dimittet vobis t pater vester cęlestis peccata vestra. Si aūt nō dimiseritis: nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Sententia est veritat'. Aut si non veritas loquit: cōtradic. Si christian° es: t in christū credis: ipse dixit: Ego sum veritas. Sententia est ista: vera est: firma est. Jam audi homines de mūdo loquēteo: et non te vindicaturus es: t dicturus est ille: quia fecit tibi: imo sentiat quia cum viro habet. Quotidie dicunt ista: de mundo loquūtur qui ista dicunt: et mūdus eos audit: nec dicunt ista nisi qui diligunt mūdum: nec audiuntur ista nisi ab his qui diligunt mūdum. Et qui diligit mundū t negligit charitatem: audistis q: negat iesum in carne venisse. Aut si fecit illud in carne ipse dīs? Si cum expalmaret voluit se vindicari? Si cum in cruce penderet non dixit: Pater ignosce illis q: nescūt quid faciūt? Si aūt ista qui potestatē habebat: tu quid miraris: quid fusticas in potestate aliena cōstitutus? Ille quia voluit mortuus est: t nō minabat: tu nescis quando morias t minaris? Nos ex deo sumus. Videam° quare. Videte si propter aliud q̄ propter charitatem. Hoc ex deo sumus. Qui non audit deum audit nos: Qui non est ex deo: nō nos audit. Et hoc cognoscim° spm veritat' t erroris. Quia q: audit nos: spiritū habet veritatis: Qui nō nos audit: spm habet erroris. Videam° quid monet: t audiam° eum potius in spiritu veritatis monentē: nō antichristos: nō amatores mundi: non mundum. Si ex deo nati sum°. Sequit supra: videte quid. Nos ex deo sum°. Qui nouit deum audit nos: qui nō est ex deo: non nos audit. Et hoc cognoscitur spiritus veritatis t erroris. Jam ergo intētos nos fecit: quia qui nouit deū ipse audit: Qui aūt non nouit: nō audit. Et hęc discretio est spiritus veritatis t erroris. Videamus quid monitur° est: in quo illum audire debeamus. Dilectissimi diligamus inuicez. Quare? Quia homo monet. Et dilectio ex deo est. Multū cōmendauit dilectionem: quia dixit ex deo est. Plus dictur° est: Intendite: Audiam°. Modo dixit: Dilectio ex deo est. Et ois q̄ diligit ex deo nat° ē: t cognouit deum: Qui non diligit non nouit deū. Quare? Quia deus dilectio est. Quid amplius dici potuit fratres? Si nihil de laude dilectionis diceret per oēs istas paginas hui° epistolę: si nihil oīno p cęteras paginas scripturarū: t hoc solum vnū audiremus de voce spiritus dei: quia deus dilectio est. Jam videte: q: facere contra dilectionē: facere contra deum est. Nemo dicat in hominē pecco: q̄ non diligo fratrem meum. Intendite t facile est peccatū in hominē: in deum solum nō peccē. Quō non peccas in deum q̄ in dilectionem peccas? Deus dilectio est. Nunquid nos dicim°? Si nos dicerem°: deus dilectio est: forte scandalizaretur aliquis ex nobis t diceret: Quid dixit? Quid voluit dicere: quia deus dilectio est? Dedit dilectionem deus: donauit dilectionē de°. Et deo est dilectio: deus dilectio est. Ecce habetis fratres scripturas dei. Canonica est ista epla: per oēs gentes recitatur orbio terrę: auctoritate tenet: Orbem terrarum ipsa ędificauit. Audis hic ab spiritu dei: deus dilectio est. Jā si audes: fac contra deū: et noli diligere fratrem tuum? Quomodo ergo iandudum dilectio ex deo est: et modo ergo dilectio de° est? Eteīs de° pater t filius t spūssanctus. Filius de° ex deo: spūssanct° deus ex deo: Et hi tres vnus deus: non tres dij. Si filius deus t spūssanctus de°: t ille diligit in quo habitat spūssanct°: Ergo dilectio deus est. Si de° q: ex deo: vtrūq; eiī habes in epla: Et dilectio ex deo est: t dilectio de° est: De solo patre scriptura non nouit dicere: q: ex deo: cum autem audis ex deo: aut filius intelligitur: aut spūssanctus. Quia vero dicit apostol°: Charitas dei diffusa est in cordibus nostris: p spūssanctū qui dat° est nobis: intelligamus in dilectione spiritū sanctum esse. Ipse eīi spūssanctus quē nō possunt accipere mali: ipse est ille fons de quo

Matth. 6.

Joh. 14.

Luc. 23.

1. Jo. 4.

uer.5. dicat scriptura: Fons aquę tuę sit tibi ppriꝰ: ⁊ nemo alienus cōmunicet tibi. Omnes enī qui non diligunt deum: alieni sūt: antichristi sunt. Et ꝙ intrent basilicas: non possūt numerāri int filios dei. Nō ad illos pinet fons ille vitę. Et habere baptismū ⁊ malus esse potest: habere ppheciam ⁊ malꝰ esse potest. Inuenimꝰ saulē regē habuisse ppheciam: plequebat sanctū dauid: et impletus est spiritu ppheticę: ⁊ prophetare cepit. Accipere sacramentū corporis ⁊ sanguinis dñi: ⁊ malus esse potest. Nam de talibꝰ Cor.11. dictū est: Qui mānducat ⁊ bibit indigne: iudicium sibi mānducat ⁊ bibit. Habere nomē christi ⁊ malꝰ esse potest: id est christianꝰ vocari: et malus esse potest. De quibꝰ dictum est: Polluebāt nomen dei sui. Ergo habere sacramenta ista omnia ⁊ malus esse potest: habere autē charitatem ⁊ malꝰ esse non potest. Hoc est ergo ꝓprium bonum. Ipse est singularis fons. Ad hūc bibendū voc hortatur spiritus dei: ad se bibendū voc hortat spiritꝰ dei. **In hoc manifestata est dilectio dei in nobis.** Ecce vt diligam⁹ deū: hortationē habem⁹. Possemus illum diligere: nisi prior ille diligeret? Si pigri eramus ad amandum: non simus pigri ad redamandū. Prior amauit nos: nec sic nos amam⁹. Iniquos amauit: sed iniquitates soluit. Iniquos amauit: ⁊ nō ad iniquitates cōgregauit. Egrotos amauit: sed sanādos visitauit. Dē ergo dilectio est. In hoc manifestata ē dilectio dei in nobis. **Quia filium suum vnigenitū misit in hūc mundum: vt viuamus p ipsum.** Quō Joh.15. ipse dixit: Maiorē dilectionē nemo potest habere: q̄ vt animam suam ponat pro amicis suis. Et ibi ꝓbata est dilectio christi in nos: quia mortuꝰ est ꝓ nobis. Dilectio patris vnde ꝓbata est in nobis? Quia filium suum vnicum misit mori ꝓ nobis. Sic Ro.8. ⁊ paulus apostolus dicit: Qui filio ꝓprio nō pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit eum. Quō non ⁊ cum illo omnia nobis donauit? Ecce christū tradidit pr̄: et tradidit iudas: Nunquid non quasi simile factū videt? Traditor iudas: Ergo traditor est et deꝰ pat̄? Absit inq̄s. Nō dico: ꝙ apls dicit: Qui filio ꝓprio nō pepercit: ꝙ ꝓ nob⁹ oīb⁹ tradidit eū. Et pater illū tradidit: ⁊ ipse se tradidit. Ait idē apostolus: Qui me dilexit et Gal.2. tradidit semetipsum ꝓ me. Si pater tradidit filiū: ⁊ tradidit seipsum filius: iudas qd fecit? Facta est traditio a patre: facta est traditio a filio: facta est traditio a iuda: Una res facta est. Sed quę res discernit patrem tradentē filium: seipsum filiū tradentē: ⁊ iudam discipulū tradentē magistrum suum? Quia hoc fecit pater ⁊ filius in charitate: fecit autē hoc iudas in ꝓditione. Videtis: q̄ non: quid faciat homo cōsiderandū est: sed quo animo et volūtate faciat. In eodē facto: inuenimus deum patrē in quo inuentimus iudam: patrē benedicimus: iudā detestamur. Quare patrē benedicimus: iudā detestamur? Benedicimus charitatē: detestamur iniquitatē. Quantū enī pręstitum est generi humano tradito christo: nūquid hoc cogitauit iudas vt traderet? Deus cogitauit salutē nostrā: qua redempti sumus: Judas cogitauit pretium quo vendidit dominū. Filius ipe cogitauit preciū qō dedit ꝓ nobis: Judas cogitauit preciū quod accepit vt venderet. Diuersa ergo intētio: diuersa facta fecit. Cuꝫ sit vna res: et diuersis eam intentionib⁹ si metiamur: vnū amandum: alterum damnandū: vnum glorificandum: alterū detestandū inuenimus. Tantū valet charitas. Videte quia sola discernit: videte quia facta hominū sola distinguit. Hoc dirim⁹ in similibus factis. In diuersis factis: inuenimus ſcientem hominem factū de charitate: ⁊ blandū factuꝫ de iniquitate. Puerum cędit pater: et mango blanditur. Si duas res ꝓponas: plagas et blandimenta: quis nō eligat blandimenta et fugiat plagas? Si ꝓponas attēdas: charitas cędit: blāditur iniquitas. Videte qd cōmendamus: quia non discernūtur facta hominū: nisi de radice charitatis. Nā multa fieri possunt: quę speciē habent bonam: ⁊ non ꝓcedunt de radice charitatis. Habēt enim ⁊ spinę flores. Quędā vero videntur aspera: videntur truculenta: sed fiunt ad disciplinam dictante charitate. Semel ergo breue ꝓceptum tibi pręcipitur: Dilige: et quod vis fac. Siue taceas: dilectiōe taceas: siue clamas: dilectione clames: siue emendes: dilectione emendes: siue parcas: dilectione parcas: Radix sit intus dilectionis: non potest de illa radice nisi bonū existere. In hoc est dilectio: In hoc manifestata est dilectio dei in nobis: quia deꝰ filiū suū misit vnigenitū in hunc mūdum:

D vt viuamus per ipsum. In hoc est dilectio: non quia nos dilerimus: sed quia ipse dilexit nos. Non illum diligimus prius. Nam ad hoc nos dilexit: vt diligamus eum. Et misit filium suū hostiā̄ p̄ peccatis nostris. Hostiā̄: sacrificatio. Sacrificauit p̄ peccatis nr̄is. Vbi inuenit hostias? Vbi inuenit victimā quā̄ pura volebat offerre? Alibi nō inuenit: seipm̄ obtulit. Ita d⁹ dilexit nos: debemus & nos inuicē diligere. Petre amas me? Joh.21. Et ille dixit: Amo. Pasce oues meas. Deū nemo vidit vnquā̄. Reo est inuisibilis: non oculo sed corde quærendus est. Sed quēad modū si solem istum videre vellem⁹: oculū corporis purgaremus vnde videri lux potest: volentes videre deū: oculū quo deus videri potest purgemus. Et vbi est iste oculus? Matth.5. Audi euangeliū: Beati mundo corde quoniā̄ ipsi deū videbunt. Sed nemo sibi p̄ cōcupiscentia oculoꝝ cogitet deū: Facit em̄ sibi aut ingētem formā̄ aut magnitudinem aliquam inestimabilē: distendit p̄ loca velut lucem istam quā̄ videt his oculis: auget p̄ campos quantuꝫ potest: aut facit sibi aliquē quasi venerabilis formę senē. Nihil horū cogites. Est qđ cogites: si vis videre deū: Dei⁹ dilectio est. Qualē facē habet dilectio? Qualē formā̄ habet? Qualē staturā̄ habet? Quales pedes habet? Quales manus habet? Nemo pōt dicere. Habet tñ pedes: nā ipi ducūt ad ecclesiā̄. Habet man⁹: nam ipse pauperi porrigūt. Nā habet oculos: naim inde intelligit ille qui eget. Beatus qui intelligit sup egenū & pauperē. Habet aures: de quib⁹ dixit dominus: Qui habet aures audiēdi audiat. Nō sunt em̄ mēbra distincta p̄ loca: sed intellectu totum sit videt. Qui habes charitatē: habita & in habitaberis. Adhane & manebitur in te. Quid em̄ fratres mei? Quis amat qđ non videt? Quare aūt quādo laudatur charitas: erigimini: acclamat⁹: laudat⁹? Quid vobis ostēdi? Aliquos colores ꝓtuli? Aurū & argentū ꝓposui? Gēmas de thesauris effudi? Quid tale ostendi oculis vestris? Nūquid facies mea mutata est cum loquor? Carnem gero: in ipsa forma sum in qua ꝓcessi. In ipsa forma estis in qua venistis: Laudatur charitas & clamat⁹. Certe nihil videtis. Sz quō vobis placet quādo laudat⁹: sic vobis placeat vt in corde seruetis. Intendite em̄ qđ dicā fratres. Exhortor vos quantū dat dominus: ad magnū thesaurū. Si vobis ostēderet aliqđ vasculū anaglyphū inauratuz: operose factū: & illiceret oculos vfos: & duceret in se intentionē cordis vestri: & placeret vobis manus artificis: & pondus argēti: & splendor metalli: Nōne vnusquisqꝫ vestrū diceret: O si habere vasculū istud? Et sine causa diceretis: In potestate em̄ vestra nō erat. Aut si quisqꝫ vellet habere cogitaret illud ō domo aliena furari? Laudatur charitas vobis: habete: possidete: non opus est vt furtū alicui faciatis: nō op⁹ est vt emere cogitetis. Gratis cōstat: tenete eam: ampleximini eam: Dulcius illa nihil est. Si cum cōmemoratā talis ē: cū habeā qualis est. Si qui forte vultis seruare charitatem fratres: ante omnia ne putetis abiectam & desidiosam: nec quadā mansuetudine: immo non mansuetudine sed remissione & negligētia seruari charitatē. Nō sic seruat. Nō putes tunc te amare seruū tuum: quando eū non cędis: aut tunc te amare filiū tuū quādo ei non dās disciplinā: aut tūc te amare vicinū tuum: qñ eū non corripis. Non est ista charitas: sed languor. Feruear charitas ad corripiēdū: ad emēdandū. Sz sūt boni mores: delectēt. Sunt mali: emendent: corrigant. Noli in homine amare errorē: sed hominē. Holez em̄ deus fecit: errorē ipsius hō fecit. Ama illō qđ de⁹ fecit: noli amare qđ ipe hō fecit. Cū illud amas: illud tollis. Cū illud diligis: illud emendas. Sed & si quis aliqñ ꝓpter correctionē dilectionis: ꝓpterea de columba demonstrata est charitas: q̄ venit sup̄ dñm: Species illa columbę in q̄ venit spiritus sanctus: quo nobis charitas infunderet. Quare hoc? Fel columba nō habet: tamen rostro & pennis ꝓ nido pugnat: sine amaritudine sęuit. Hoc facit & pater quando filiū castigat: sed ad disciplinā castigat: sicut dixi. Seductor vt vendat cum amaritudine blandit: pater vt corrigat sine felle castigat. Tales estote ad omnēs. Videte fratres: magnum documentum: magna regula. Vnusquisqꝫ habet filios aut habere vult: aut si omnino decreuit filios nō habere carnaliter: vel spiritaliter cupit habere: quis est qui non corrigat filium suū? Quis est cui non det disciplinam pater? Et tamē seuire videt: Amor sęuit: charitas sęuit. Sęuit. Quō? Sine felle more columbino: non

Matth.3.

25.q.1.ni putes.

comuno. Unde venit in mentē fratres mei dicere vobis: quia illi violatores charitatis falsma fecerunt. Quomodo oderant ipsam charitatē: sic oderūt t columbā. Sed quia cit illos columba: pcedit de cēlo: aperiuntur cēli: t manet sup caput domini. Et qd
Joh.1. dicit. Et audiat: hic ē qui baptizat. Recedite prędones: recedite inuasores possessionis christi: in possessionib' vestris. Ibi dominari vultis: tituloq; potenti' aufl estis infringere: Cognoscat ille titulos suos: vendicat sibi possessionē suā. Nō delet titulos sed intrat t possidet. Sic ad catholicam venient: non delet baptismus: ne titulus imperator' deleat. Sed quid fit in catholica? Agnoscat titul' intrat possessor: sub titulis suis: quo intrabat ꝑdo sub titulis alienis.

De eo qđ Johannes dicit: Deū nemo vidit vnq;. Videte dilectissimi si diligam⁹ inuicē: de⁹ in nobis manebit: t dilectio eius erit pfecta in nobis: vsq; ad id: Deus dilectio est: Et q̄ manet in dilectione in deo manet t de⁹ in eo: Tractat' VIII.

Dilectio dulce verbum est: sed dulcius factum. Semp de illa loq̄ non possumus. Multa enī agim⁹: t diuersę actiones distendunt nos: vt nō vacet lingue nostre semp de dilectione loqui: Nā nihil melius ageret lingua nostra. Sed de qua semp loqui nō licet: semp eam custodire licet: Sicut nūc qđ cantauim⁹: Alleluia. Numquid semp hoc facimus? Vix vnus⁹ quisq; non toto spacio: sed parua particula cantamus alleluia: t vacam⁹ ad aliud. Est aūt alleluia: sicut tā nostis: Laudate dominū. Qui deum laudat lingua: nō semp potest: qui mult⁹ deum laudat: semp pōt. Opera misericordię: affectus charitatis: sanctitas pactatio: incorruptio castitatis: modestia sobrietatis: semp hęc tenēda sūt: illue cū in publico fum⁹: siue cū in domo: siue ante homines: siue in cubiculo: siue loquentes: siue tacētes: siue aliquid agētes: siue cantātes: semp hęc tenēda sunt: q: intuo sunt oēs istę virtutes quas nominaui. Quis aūt sufficiat oēs nolare? Quasi exercit' est imperatoris qui sedet int' in mēte tua. Quō enī imperator ꝑ exercitū suum agit qđ ei placet: sic dīus
Epł.3. iesus christus incipiēs habitare in interiore bole nostro: id est in mente p fidē: virtutib' quasi ministris suis. Et p has virtutes quę videri oculis nō possunt: t tamē qđ nominant laudant. Nō aūt laudarent nisi amarent: nō amarent nisi viderent. Et si vnq; nō amarent nisi viderent: alio oculo viderent: id est in interiore cordis aspectu. Per has virtutes inuisibiles mouēt mēbra visibilia: Pedes ad ambulādū. Sed quod Quo mouerit bona voluntas: quę militat bono imperatori. Manus ad operandū. Sz quid? Qđ iusserit charitas quę inspirata ē int' a spūsancto. Mēbra ergo vident cum moueant: qui iubet intus non videt: t quos int' iubeat: ꝓpe ipe solus nouit qui iubet: t ille intus qui iubet. Rāq; fratres mei audisti cū euangeliū legeret: certe si aurē ibi non tantū corporis sed t cordis habuistis.
Quid ait? Cauete facere iusticiā vestrā coram hoibus vt videamini ab eis. Rūquid hoc voluit dicere: vt quęcūq; bona facim⁹ abscondam⁹ ab oculis hominū: t timeam⁹ videri? Si times spectatores: non habebis imitatores. Debes ergo videri: sed non ad hoc debes facere vt videaris. Nō ibi debet esse finis gaudij tui: non ibi termin⁹ lętitię tuę: vt putes te totū fructū cōsecutum esse boni operis tui. Cum visus fueris atq; laudatus: nihil est hoc: contemne te cū laudaris. Ille in te laudet: qui p te operat. Moli ergo ad laudē tuā operari q̄ bonū agis: sed ad laudē illius a quo habes vt bonū agas. Abs te habes male agere: a deo habes bene agere. Cōtra: quorū hoies videte: ꝙ pręposteri sint. Qđ faciūt dū: volūt sibi tribuere: si male faciant: deū volūt accusare. Cōuerte hoc distortū nescio quid t ꝓposteru: fac illud quod ā mō caput deo: sunt: qđ susū facias usum: quod deorsuz facias sursum. Iusum vis facere deū: te susum: Capitaris: non eleuaris. Ille enī semp sursum est. Quid ergo? Tu bene: t deus male? Immo hoc dic si vis veri⁹ dicere: Ego male: ille bene. Et qđ ego bene: ab illo bene. Nam a me quicqđ ego: male. Ista cōfessio firmat cor: t facit dilectionis fundamenta. Nā si opera B
nostra abscondere debemus bona: ne videantur ab hominib': vbi est illa sententia dñi: in eo sermone quem habuit in monte: vbi hoc dixit: ibi et illud pauloante dixit:
Matth.5. Luceant opera vestra bona coram hominibus: Et non ibi cessauit: nō ibi finem fecit: sed addidit: Et glorificent patrem vestrum

Gal.1. qui l cęlis est. Et paul⁹ quid ait? Eram aũt ignotus facie ecclię iudeę q̃ in christo sũt: Tantũ aũt audientes erant: q; qui nos aliquando pſequebat: nũc euangelizat fidem quã aliquãdo vastabat: ⁊ in me magnificabant deũ. Videre quẽadmodũ ⁊ ipse q; se innotuit: finẽ nõ posuerit in laudẽ suã: sed in laudem dei. At quãtũ ad ipsũ pinet vastator ecclesię: pſecutor: iudeus: malignus: ipse confitek: non nos conuitiamur. Amat paulus dici a nobis peccata sua: vt glorificetur ille qui talẽ morbũ sanauit. Magnitudinem eni vulneris man⁹ medici fecuit ⁊
Act.9. sanauit. Vor illa de cęlo ꝓstrauit pſecutorem: ⁊ erexit ꝓdicatorẽ. Occidit saulũ: ⁊ vtuificauit paulũ. Saul eñ pſecutor erat sancti viri: inde nomẽ habebat iste qñ pſequebak xp̃ianos. Postea de saulo fact⁹ est paulus. Quid est paulus? Modic⁹. Ergo quãdo saulus: supbus elatus: quãdo paulus: humilis: modicus. Ideo sic loqmur: paulo post videbo te: id est post modicũ. Audi q;
1.Cor.15. modic⁹ factus est: Ego eñ sũ minim⁹ apo-
Eph.3. stolor̃. Et mihi minimo omniũ sanctor̃: dicit alio loco. Sic erat inter apłos tanq̃ fimbria vestimenti. Sed tetigit ecclesia gentiũ tanq̃ fluxũ patiens: ⁊ sanata est. Ergo frẽs hoc dixerim: hoc dico: hoc si possem nõ tacerem. Opera illa modo illa sint in nobis: modo illa ꝑ tempora: ꝑ bona: ꝑ dieb⁹. Nũ quid semp loqui? Nunquid semper tacere? Nũqd semp reficere corpus? Nũquid semp ieunare? Nũquid semp panẽ dare egenti? Nũqd semp nudũ vestire? Nunquid semp ęgrotũ visitare? Nũquid semp discordãtes cõcordare? Nũqd semp mortuos sepelire? Modo illud: modo illud. Inchoank ista ⁊ cessant: ille aũt imperator: nec inchoak: nec cessare debet. Charitas intus nõ intermittatur. Officia charitatis ꝑ tẽpora exhibe-
Deu.23. antur. Charitas q̃ sicut scriptũ est fraterna
L permaneat. Fortassis aũt mouerit aliquos vestrũ et quo istã epłam beati iohãnis tractamus vobis: quare non commendauerit maxime nisi fraternã charitatem? Qui diligit fratrem dicit: Et ꝓceptum nobis est datum: vt diligamus inuicem. Assidue nominauit charitatẽ fraternã: Dei charitatem: id est qua debemus diligere deũ: non tam assidue nominauit: sed tamẽ nõ omnino tacuit. De inimici vero dilectione prorsus tacuit: ppe q totam istã epistolam. Cum vehementer nobis ꝓdicet: cõmendetq; charitatem: non nobis dicit vt diligam⁹ inimicos: sed dicit nobis vt fratres diligamus. Modo vero cum euangeliũ legeret audiui
Matth.5. mus: Si eñ diligitis eos qui vos diligunt quã mercedẽ habebitis? Nõne ⁊ publicani hoc faciunt? Quid est igit q̃ ꝑ magno nobis ad pfectionẽ quandã fraternã dilectionem cõmendat iohãnes apłs: dño aũt dicit: nõ nobis sufficere vt fratres diligam⁹: sed debere nos extendere ipsam dilectionem vt pueniamus ad inimicos? Quisq; ad inimicos puenit: nõ trãsibit fratres: Necesse est: sicut ignis prius occupet ꝓxima: ⁊ sic se in longinquiora distendat. Propinq; est tibi frater q̃ nescio quis homo. Rursus tibi magis adheret ille: quẽ non noueras: qui tibi tamen nõ aduersak: q̃ inimic⁹ qui etiam aduersatur. Extende dilectionez in ꝓximos: nec voces illã extensionẽ. Prope eñ te diligis: qui eos diligis qui tibi adherent. Extende ad incognitos: qui tibi nihil mali fecerunt. Transcende ⁊ ipsos: pueni: vt diligas inimicos: Hoc certe dominus iubet. Quare iste tacuit de dilectiõe inimici? Omnis dilectio siue quę carnalis dicit: quę no dilectio sed magis amor dici solet. Dilectionis eñ nomẽ magis solet in melioribus rebus dici: in melioribus rebus accipi: tamẽ omnis dilectio frẽs charissimi vtiq; benuolentiã quandã habet erga eos q̃ diliguntur. Non eñ sic debemus diligere homines aut sic possum⁹ diligere vel amare. Hoc eñ etiã verbo vsus est dñs cũ diceret:
Joh.21. Petre amas me? Non sic debemus amare homines: quõ audim⁹ gulosos dicere: amo turdos. Augres quare? Vt occidat ⁊ cõsumat: et amare se dicit. Ad hoc illos amat vt non sint: ad hoc amat vt perimat: et q̃quid ad cibandum amamus vt illud cõsumatur ⁊ nos reficiamur. Nunquid sic amãdi sunt homines tanq̃ consumẽdi? Sz amicitia quadam benuolentię: vt aliquãdo ꝑstemus quos amamus. Quid si non sit qõ ꝑstemus? Sola benuolentia sufficat amanti. Non eñ optare debemus esse miseros: vt possim⁹ exercere opa misericordię. Das panem esurienti: sed melius nemo esuriret ⁊ nulli dares. Vestis nudum: vtinã omnes vestiti eẽnt: ⁊ nõ esset ista necessitas. Sepelio mortuũ: vtinã veniat aliq̃n illa vita vbi nemo moriak. Cõcordas litigãtes: vtinam

aliqñ fit pax illa eterna hierusalē vbi nemo discordat: hec ēt omnia officia necessitatū sunt. Tolle miseros: cessabunt opera misericordie. Opera misericordie cessabunt: nunquid ardor charitatis extinguit? Germanus amabis fratrē dominē cui non dabes qñ ꝓsteo: pueros: ille amor erit: multoꝫ sinceriorē. Mā si ꝓsteris misero: fortassis extollere te cupis aduersus eum: t cū tibi vis esse subiectū: qz auctor est tuus beneficij. Ille indiguit: tu imperat' es. Quasi maior videar qz tu ꝓsturis qñ ille cui ꝓsituꝰ est: opta ꝙlē: vt ambo sub vno sitis: cui nihil ꝓstari pōt.

Iam in hoc excessit modū supba anima: t quodāmō auara fuit: Quia radix omnium malorꝫ auaricia est. Et item dictū est: Initiū omnis peccati superba. Et ꝓrim' aliquando quō sibi cōcordēt iste duę sententie: Radix omniū malorꝫ auaricia: et Initiū omnis peccati superba. Si initiū omnis peccati superbia: radix omniū malorꝫ superbia est. Certe si radix olim malorꝫ auaricia est: inuentus' t in superbia auaricia esse. Excessit ēt modū hō. Quid est auarū esse? Progredi vltra qꝫ sufficit. Adam superbia cecidit: Initiū oīs peccati superbia inqt: Rūquid auaricia? Quid auarius illo cui deus sufficere non potuit? Ergo fratres legim' quēadmodū factus sit homo ad imaginē t similitudinē dei. Et qd de illo dixit de': Et habeat potestatē piscium maris: t volatiliū celi: t olim pecorum qꝫ repunt sup terram. Rūquid dixit: Habeat potestatē boim: habeat potestatē: ait: vedixit potestatē naturalē. Quotū habeat potestatez? Piscū maris: volatiliū celi: t omniū repentiū quę repunt sup terrā. Quare hec est naturalis potestas dominis in istā? Quia homo ex eo habet potestatē: ex quo factus est ad imaginē dei: in intellectu: in mēte: in interiore homine. In eo qō intelligit veritatē: diiudicat iusticiā t iniusticiaz: nouit a qꝫ fact' ē: pōt intelligere creatorē suū: laudare creatorē suū. Habet hāc intelligētiā qꝫ habet prudentiā. Jō multi cū p cupiditates malas detererēt in se imaginē dei: t ipsam quodāmodo flāmā intelligētie puersitate mouū extinguerēt: dicunt illis scripturā: Nolite fieri sicut equꝰ t mulus: quibus nō est intellect'. Hoc est dicere: ꝓpositi te equo t mulo: te ad imaginē meam feci: potestatē tibi sup ista dedi. Quare? Quia nō habent ferꝫ rationalē mentē: tu autē rationali mēte capis veritatē: intelligis qō supra te est: subdere ei qꝫ sup te est: et infra te erūt illa quib' ꝓposit' es. Quia vero ꝓ peccatū homo deseruit eū sub quo esse debuit: subditus est eis supra quę esse debuit. Intēde te qd dicā: De': homo: pecora. Verbi gratia. Supra te de': infra te pecora. Agnosce eū qui supra te est: vt agnoscāt te quę infra te sunt. Jdeoꝫ cū daniel agnouisset supra se deū: agnouerunt illū supra se leones. Si autē nō agnoscis illū qui supra te est: superiorē ptēnis: subderis inferiori. Propterea supbia ęgyptioꝝ vnde domata est? De ranis t muscis. Poterat deus t leones mittere: sed aliquis magnus leone terrēdus est. Quanto illi erant supbiores: tanto de reb' contēptibilib' t abiectis: fracta est eoꝝ ceruix mala. Sed danielem agnouerunt leones: quia ille subdit' deo erat. Quid martyres qui ad bestias pugnauerūt: t ferarū morsib' laniati sūt: nō erant sub deo? Sed dei tres viri: t serui dei machabęi. Agnouit ignis seruos dei tres viros quos nō vsſit: quoꝝ nec vestimēta corrupit: nō agnouit machabęos? Agnouit t machabęos fratres: agnouit t istos. Sed op' erat quodā flagello ꝑmittēte ꝺño qui dixit in scīptura: Flagellat omnē filiū quē recipit. Putatis eū fratres qz ferrū transuerberaret viscera dei: nisi ipe ꝑmitteret: aut bēreret in ligno: nisi ipse voluisset? Non eū agnouit creatura? In exemplum patientię ꝓposuit fidelibus suis? Jdeo deus quosdā liberauit visibiliter: quosdam non liberauit visibiliter: omnes tamen spiritaliter liberauit: spiritaliter neminē deseruit. Visibiliter quosdam visus est deseruisse: quosdā visus est eripuisse. Jdeo quosdam eripuit: ne putes illum non potuisse eripere. Testimoniū dedit qz potest. Et vbi nō facit: secretiorē intelligas voluntatē: ne suspiceris difficultatem. Sz quid fratres? Cū euaserim' oēs istos mortalitatis laqueos: cū trāslerint tempora tēptationis: cuz sęculū hoc decurrerit: t receperimus illam stolam primā: immortalitatem illam quā peccando ꝑdidim': cum corruptibile ille induerit incorruptionē: id est ea caro ista induerit incorruptionē: t mortale hoc induerit immortalitatē: tūc esse ꝑfectos filios dei: vbi nō op' est tēptari nec flagellari. Aspice ēt oīa creatura: subdita nobis erūt oīa: si nos ſic sum' ſubditi deo. Sic ꝙ de-

Gen.1. Ecclī.10. Psō.31. Daniel.6. Exo.8. Daniel.3. 2.Macha Deu.12. 1.Cor.15.

bet esse christian⁹: vt non gloriet sup alios
Bell.1. homines. Dedit eñ tibi deus esse sup bestias:id est melioꝛē esse q̄ bestias. Hoc natura habes: Semper melioꝛ eris q̄ bestia. Si vis melioꝛ esse q̄ alius homo:inuidebis ei quādo tibi esse videbis ęqualē. Debes velle omnes homines ęquales tibi. Et si viceris aliquē p prudentiā: optare debes vt sit et ipse prudens. Quia tard⁹ est discat a te: q̄dia indoctus est indiget te: et tu videris doctoꝛ? ille autē discens. Tu ergo superioꝛ quia doctoꝛ es: ille inferioꝛ q̄ discens: nisi illum optes ęqualē:semp vis habere discētem. Si aūt vis semp habere discentē:inuidus eris doctoꝛ. Si inuidus doctoꝛ: quō erit doctoꝛ? Rogo te noli docere ipsam inuidē tiam tuam: Audi aplm dicentē de viscerib⁹ charitatis: Vellem oēs homines esse
1.Cor.7. sicut meipsum. Quō volebat omnes ęquales? Ideo erat olim⁹ supioꝛ:q̄ charitate optabat oēs ęquales. Excessit ergo modū homo:dū auariꝛ voluit vt sup̄ homines esset: qui supra pecora factus est: Et ipsa est sup-
✠ bia. Et videte quāta opa faciat supbia. Ponite in corde q̄ illa faciat t q̄si parua charitati. Pascit esurientē charitas: pascat et supbia. Charitas vt deus laudet: supbia vt ipsa laudet. Vestit nudū charitas:vestit et supbia. Ieiunat charitas:ieiunat et superbia. Sepelit mortuū charitas:sepelit t supbia. Omnia opa bona quę vult facere charitas t facit:cogitat cōtra supbia t quasi docet equos suos. Sed interioꝛ charitas tollit locū malę agitatę supbię: non male agitant:sed male agitatę. Ille hominꝭ cui⁹ auriga supbia est: Necesse ē eñ vt q̄cepo cat. Vt aūt non sit supbię q̄ agitat facta bona: quis nouit:quis videt:vbi est hoc? Opa videm⁹. Pascit misericordia:pascit t supbia. Hospitē suscipit misericordia:hospitem suscipit t supbia. Intercedit p paupere misericordia:intercedit t supbia. Quid est hoc? In operib⁹ non discernimus. Audeo aliq̄d dicere:q̄ nō ego: Paulus dixit: Habuit charitas:id est homo habens charitatē: confitetur nomē christi:ducit martyriū:Cōfitet t supbia:ducit martyriū. Ille habet charitatē:ille non habet charitatē. Sed audiat
1.Cor.13. ab aplo ille q̄ nō habet charitatē: Si distribuero oīa mea paupib⁹:t si tradidero corpus meum vt ardeā:charitatē aūt non habuero:nihil mihi p̄dest. Ergo scriptura diuina intro nos reuocat a iactatione huius faciei forinsec⁹:et ab ista superficie q̄ iactatur ante homines reuocat nos intro. Redi ad conscientiā tuā:ipsā interroga. Noli attendere q̄ floret foris:q̄ quę radix est interna. Radicata est cupiditas: species potest esse bonoꝝ factoꝝ: vere opa bona esse non possūt. Radicata est charitas:secur⁹ esto:nihil De pe. di 3. radices 5. sen. ca 31. ca. 1. mali p̄cedere potest. Blandit supbia:suadet amor. Illa vestit:iste cedit. Illa enim vestit vt placeat hominibus:iste cedit vt corrigat disciplina. Accipit magis plaga charitatē: q̄ elemosyna supbię. Redite ergo intro fratres: t in omnibus q̄cūq̄ facitis: intuemini testem deū. Videre si ille videt:quo alio faciatis. Si coꝛ vestrum nō vos accusat q̄ iactantię causa facitis: bene securi estote. Nolite aūt timere quādo facitis bene: ne videat alter. Time ne p̄pterea facias vt tu laudaris: nam videat alter vt deus laudetur. Si eñ abscondis ab oculis hoīs:absconde ab imitatione hominis. Duo sunt:elemosynā facis:duo esuriunt:vnus panē:alter iusticiam. Inter duos istos famelicos: q̄ dictū est: Beati q̄ esuriūt t sitiūt iusticiā: Matth.5 qm̄ ipsi saturabūt. Inter duos istos famelicos:bonus opatoꝛ p̄stitutus est. Si charitas de illo operat: ambos miserat: ambobus vult subuenire. Ille eñ ḡnit quod māducet:ille ḡnit q̄ imitetur. Pascit illū:ḡbe te isti: ambobus dedisti elemosynā. Illum fecisti gratulatorē de fame interfecta:hunc fecisti imitatorē de exēplo p̄posito. Misereamini ergo tāq̄ misericordes: q̄ in eo etiā q̄ diligitis inimicos:fratres diligitis. Ne putetis iohannē nihil de dilectione inimici ḡcepisse:q̄ de fraterna charitate nō tacuit:frēs diligite. Quō inquis fratres diligi- 6
mus:quęro quare diligas inimicū? Quare illū diligis? Vt san⁹ sit in hac vita. Quid si nō illi expedit? Vt dues sit. Quid si ipsio diuinꝰ exęcabit. Vt vtorē ducat. Quid si amarā vitā inde patiet? Vt filios habeat. Quid si mali erūt? Incerta sunt ergo ista q̄ videris optare inimico tuo:q̄ diligis eum: incerta sunt. Opta illi vt habeat tecū vitā ętnā:opta illi vt sit frater tu⁹: Si ḡ hoc optas diligēdo inimicū vt sit frat tu⁹: t cū diligis frēm diligis. Nō eñ amas i illo q̄ ē: q̄ vis vt sit. Dixerā aliq̄s charitati vsq; nusquā fallo:: Robur ē ligni positū aī oculos. Faber oprim⁹ videt lignū nō dolatū: de filia p̄ci-

sum adamauit: nescio qd inde vult facere. Nō est ad hoc amauit: vt semp sic maneat. In arte vidit qō futurū est: nō in amore qō est. Et amauit qō inde factur' est: non illud qō est. Sic nos ⁊ deus amauit peccatores. Nam dicim' qz de' amauit peccatores. Aut Matth. 9. est: Nō est op' sanis medic': sed male habē tibus. Vnqd ad hoc amauit peccatores: vt peccatores remanerem'? Quasi lignum de silua vidit nos faber: ⁊ cogitauit q̄dificium quod inde factur' est: non siluā qō erat. Sic ⁊ tu respicio inimicū tuū aduersantez: sequentem: mordentē verbis: exasperantez contumeliosum: infectantem odijo: Attendis ibi qz homo est: videos ista omnia q̄ aduersa sūt ab homine facta: ⁊ videos in illo qō a deo factus est. Qz autez homo factus est: a deo factus est: Qz aūt te odit: ipse fecit. Et quid dicis in animo tuo? Domine ꝓpitius illi esto: dimitte illi peccata: incute illi terrorem: muta illū: Nō amas in illo qō est: ꝑ qō vis vt sit. Ergo cū inimicū amas: fratrē amas. Qua ꝓpter perfecta dilectio est in dilectione inimica: quia perfecta dilectio est in dilectione fraterna. Et nemo dicat qz aliqd minus nos monuit iohānes aplo: ⁊ pl' nos monuit dñs christ'. Johānes nos monuit vt fratres diligam': Dñs tus nos monuit: Matth. 5. vt etiam inimicos diligam'. Attēde quare te monuit christ' vt diligas inimicos. Nūquid vt semp remanear inimicus? Si ad hoc te monuit vt inimici remanear: odisti non diligis. Attēde quō ipse dilexit: id est quia nolebat vt sic remanerēt sui ꝑsecutores: aut: Luc. 23. Pater ignosce illis: qz nesciūt quid faciūt. Quib' voluit ignosce: mutari illos voluit. Quos voluit mutari: ex inimicis fratres facere dignat' est: ⁊ vere sic fecit. Occisus est: sepultus est: resurrexit: in celū ascendit: spiritū sanctū misit discipulis: cepit in fiducia ꝓdicari nomen ipsius: miracula faciebāt in nomine crucifixi ⁊ occisi. Viderūt illi interfectores dñi: ⁊ q̄ sanguinē eius sequendo fuderāt credendo biberūt. Hec dixi fratres ⁊ longiuscule: quia vehementi' comēdanda fuit charitati vestre ipsa charitas: id est cōmēdanda sibi erat. Si ergo charitas nulla ē in vobis: nihil diximus. Si autē est in vobis: tanq̄ oleū in flāma adiecimus. Et quo non erat: forte verbis accensus est. In alio creuit qō erat: in alio cepit esse qō nō erat. Ad hoc ergo ista dixim': ne pigri sitis diligere inimicos. Sequit in te dō. Ille sequit: tu deprecare. Ille odit: tu miserere. Febris aliq ipsi' te odit: sanus erit: ⁊ gratias tibi agit. Quō medici diligūt egrotos? Nūqd egrotos diligūt? Si egrotos diligunt: volūt vt semp egrotent: Ad hoc diligūt egrotos ne egroti ꝑmanēt: ꝑ vt ex egrotis sani fiant. Et quanta ꝑtiūq̄ patiunt a phrenetico: qualeo contumelias verbo' ꝑtiūq̄ ⁊ ꝑpatiunt: ꝑsequit ille febrem: ignoscat homini. Et quid dicam fratres? Amat inimicū suū: immo odit inimicū suū: mor̄bū. Ipsum enī odit: ⁊ amat dominē a quo ꝑpatiunt: Odit febrem. A quo enī ꝑpatiūt? A morbo: ab egrotatione: a febre. Illud tollit qō illi aduersatur: vt remaneat illud vnde gratulet. Sic ⁊ tu. Si odit te inimic' tu': ⁊ iniuste te odit: nouerto quia cupiditas seculi i illo regnat: ꝓpterea te odit. Si odisti illum ⁊ tu: contra reddis malū ꝑ bono. Vnum egrotū flebā qui te oderat: nā duos plango: si ⁊ tu odisti. Sz ꝑsequit rem tuam: tollat tibi nescio q̄s habes in terra: Ideo illum odisti: quia angustias tibi facit in terra: noli pati angustias: migra in celum: sursum cor ibi habebis vbi latitudo est: vt nullas angustias patiaris in spe vite eterne. Attende quę tibi tollit: nec ipa tibi tolleret: nisi ille ꝑmitteret: q̄ Deu. 12. flagellat omnē filium quē recipit. Quodā modo ferramēta dei est quo saneris ipse inimicus tuus. Si nouit de' vtile tibi esse vt expoliet te: ꝑmittit illā. Si nouit tibi vtile esse vt vapules: ꝑmittit ille vt cedaris. De illo curat: opta vt ille sanet. **Deū nemo** b **vidit vnqā. Videte dilectissimi: Si diligamus inuicem: de' in nobis manebit ⁊ dilectio eius erit ꝑfecta in nobis.** Incipe diligere: ꝑficies. Cepisti diligere: cepit i te de' habitare. Ama eū q̄ in te cepit habitare vt ꝑfect' inhabitādo faciat te ꝑfectū. **In hoc cognoscimus qz i ipso manem' et ipse in nobis: qa de spiritu suo dedit nobis.** Dō. Deo gratias. Cognoscim' qz habitat in nobis. Et hoc vñ cognoscim' qz cognoscimus qz habitat in nobis? Quia hoc ipse iohannes dixit: qz de spū suo dedit nobis. Unde scimus: qz de spū suo dedit nobis? Hoc ipsum: qz de spiritu suo dedit nbi. Unde cognoscis? Interroga viscera tua. Si plena sūt charitate: habes spū dei. Unde cognoscimus: qz inde cognoscis habitare i te spiritū

Ro.5. dei? Paulū introga aplm. Qñ charitas dei diffusa ē i cordib⁹ nr̄is p spīm scīm q̄ dat⁹ est nob. **Et nos vidim⁹; ⁊ testes sum⁹: q⁹ pater misit filiū suū saluatorem mundi.** Securi estote qui ęgrotatis: talis medicus venit. Desperabatis: magni erāt morbi: insanabilia erāt vulnera: desperata erat ęgritudo. Magnitudinez mali tui attēdis: oipotētiā medici nō attēdis. Tu desperatus es: sed ille oīpotens est. Cui⁹ testes illi sūt qui primo sanati: ⁊ ānunciātes medicū: ⁊ ipsi tū plus spe sanati q̄ re. Nam
Ro.8. sicut dicit aplus: Spe enī salui facti sum⁹. Lepimus ergo sanari in fide: pficiet aūt sa-
1.Cor.15. luus nostra: Lū corruptibile hoc induerit incorruptionē: ⁊ mortale hoc induerit imortalitatē. Hęc spes est: nōdū res. Sz q̄ gaudet in spe: tenebit ⁊ rem. Qui aūt spem nō habet: ad rem non poterit puenire. **Quicūq; cōfessus fuerit q̄ iesus sit filius dei: de⁹ in ipso manet: ⁊ ipse i deo.** Jam a multis cōfessus fuerit: nō dicamus verbo sed facto: non lingua ꝑ facta: Nam multi confitent verbis: sed factis negant. **Et cognouim⁹ et credim⁹ quia dilectionē habet de⁹ in nobis.** Et iterū vnde cognouisti? **Deus dilectio ē.** Jā dixit supius: ecce iterū dicat. Amplius tibi non potuit dilectio commendari: q̄ vt diceret de⁹. Forte mun⁹ dei cōtemptur⁹ eras: ⁊ deū contemnis. Deus dilectio est. **Et q̄ manet in dilectione in deo manet: ⁊ deus in eo.** Vicissim se habitant: qui continet ⁊ qui cōtinet. Habitas in deo: sed vt continearis. Habitat in te deus: ꝑ vt cōtineat ne cadas. Me forte sic te putes domū dei fieri: quomō domus tua portat carnem tuā. Si subtrahat se dom⁹ in qua es: cadis: si aūt tu te subtrahas nō cadet. De⁹ integer est cū eum deseris: integer cū ad illū redieris. Tu sanaris: nō illi aliquid ꝓfita bis: tu mundaris: tu reficeris: tu corrigeris. Ille medicamentum est non sano: regula est prauo: lux est tenebrato: habitatio ē deserto. Omnia ergo tibi cōferunt. Unde ne putes deo aliquid ꝓferre q̄si venis ad deū: nec mancipiū saltē. Ergo non habebit de⁹ seruos: si tu nolueris ⁊ oēs noluerint? De⁹ non indiget seruis: ꝑ serui deo. Jdeo dicit
Ps.15. psalmus: Dixi dño deus me⁹ es tu. Ipse ē verus dño. Et quid ait? Quoniam bonoꝝ meorum nō eges. Tu eges bono serui tui: eget seruus bono tuo vt pascas illū. Eges ⁊ tu bono fui tui vt adiuuet te. Nō tibi potest aquā implere: nō tibi potes coquere: nō tibi potes ante equū currere: iumentū tuū non potes curare. Videos q̄ indiges bono serui tui? Obsequio illius indiges. Nō es ergo verus dño: q̄si indiges inferiore. Ille est verus dño: q̄ nihil a nobis ḡrit: ⁊ vę nobis si eum nō ḡram⁹. Nihil a nobis quęrit: ⁊ quęsiuit nos: cū eū non quęrerem⁹. Quis Luc.15.
vna errauerat: inuenit eam gaudens in humeris suis reportauit. Et nunq̄d ouis erat pastori necessaria: ⁊ non ouī potius pastor necessarius erat? Quanto libenti⁹ de charitate loquor: tanto mun⁹ volo finiri epistolā istam. Nulla est ardentior ad cōmēdandaz charitatē. Nihil vobis dulci⁹ ꝓdicat: nihil salubrius bibat: sed si bene viuendo confirmet in vobis munus dei. Ne sitis ingrati tantę gratię illius: qui cū haberet vnicum: voluit illum esse vnum: Sed vt fratres haberet adoptauit illi: qui cum illo possideret vitam ęternam.

¶ De eo quod Johānes dicit: In hoc pfecta est dilectio in nobis vt fiduciaz habeamus in die iudicij: quia sicut ille est ⁊ nos sum⁹ in hoc mundo: vsq̄ ad id: Et hoc mandatum habem⁹ ab ipso: vt qui diligit deū: diligat ⁊ frēz suū: Trac. ¶ IX

¶ Eminit charitas vestra ex epla Johannis apostoli: vltimā ętem restituisse nobis tractandā ⁊ exponēdā vobis q̄tū deus donat. Huius ergo debiti nos memores sum⁹: Exactionis aūt vos memores esse debetis. Eadem quippe charitas quę in ipsa epistola maxime ⁊ ꝓpe sola cōmēdat: et nos facit fidelissimos debitores: et vos dulcissimos exactores. Jō dixi dulcissimos exactores: q⁹ vbi charitas non est: amarus exactor est: vbi autem charitas est: et q̄ exigit dulcis est ⁊ a quo exigit. Et si aliquē laborem suscipit: facit eundē laborē ꝓpe nullum ⁊ leuem ipsa charitas. Nōnne videm⁹ etiā in mutis animātibus ⁊ irrationalib⁹: vbi nō spiritalis charitas: ꝑ carnalis ⁊ naturalis est: exigi tamē magno affectu de vberibus matris lac a parvulis. Et q̄uis fugēs impetū faciat in vbera: melius est tū matri q̄ si nō fugat nec exigat q̄ charitate debetur. Sępe videmus vbera vaccaꝝ etiā grā-

duisculio vitulio capite pcuti: et prope ipo impetu leuari matrū corpora: nec eas tamē calce repellere: sed si desit filⁿ q̄ fugat: mugitu puocari ad vbera. Si ergo est ī nobis illa charitas spiritalis de q̄ apl'us dicit: Facti sum⁹ paruulus in medio vr̄m tanq̄ nutrix foueno filios: tunc vos diligim⁹ q̄si exigitis. Pigros nō amam⁹: q: languentibus formidam⁹. Inter cesserūt aūt: vt intermitteremus terrū huius epl'e: quēdā p diebus festis solennia lectionū: quę non potuerūt nisi legi: et ipsa tractari. Nunc ergo ad ꝓtermissum ordinē redeamus: et quę restant intente accipiat charitas vestra. Nescio vtrū magnificentius nobis charitas cōmendari possit: q̄s vt dicerē: Deⁿ charitas est. Dictum laus: magna laus. Breuis in sm̄one: et magna intellectu. Cum cito dicā: Deⁿ dilectio est: et hoc breue est. Si numeres: vnū ē. Si appendas: quantū est: Deⁿ dilectio est. Et qui manet in̄ct in dilectione: in deo manet: et deus in illo manet. Sit ubi dom⁹ deus: esto dom⁹ dei. Mane in deo: et maneat. Maneat in te deus: vt te ꝓpineat. Manes in deo: ne cadas. Quia sic de charitate dicit apostolus: Charitas nunq̄ cadit. Quomodo cadit quę continet de⁹? **In hoc pfecta est dilectio in nobis: vt fiduciam habeam⁹ in die iudicii: quia sicut ille est: et nos sum⁹ in hoc mundo.** Dicat quō se ꝓbet vnusquisq̄ quantū in illo ꝓficerit charitas: vel potⁿ quātū ipse in charitate ꝓficerit. Nam si deus charitas est: nec ꝓficit nec deficit deus. Sic dicat ꝓficere in te charitas: q: tu in eam ꝓficis. Interroga ergo quantū in charitate ꝓficeris: et quid tibi respondeat cor tuū: et noueris mensuram ꝓfectus tui. Promisit enī ostendere nobis: in quo cognoscam⁹ eum et ait: In hoc pfecta est in nobis dilectio. Quęre in quo? Vt fiduciā habeam⁹ in die iudicii. Quisq̄s fiduciā habet in die iudicij: pfecta est in illo charitas. Quid est habere fiduciā in die iudicij? Nō timere ne veniat dies iudicij. Sunt homines qui nō credūt diem iudicij: ideo fiduciā non possunt habere in die quā venturam esse nō credūt. Pręmittamus istos. Excitet illos deⁿ vt viuant. De mortuis vt quid loquimur? Non credūt futurum diem iudicij: nec timent nec desiderant q̄ non credunt. Cępit aliquis credere diem iudicij. Si cępit credere: cępit et timere. Sed quia timet: adhuc nondū habet fiduciam in die iudicij: nondū est in illo perfecta charitas. Rūquid tamē desperandū est? In quo vides initiū: cur desperas finē? Quod initiū video inquies? Ipsum timorem. Audi scripturam: Initiū sapientię timor dñi. Cępit ergo timere diē iudicij: timēdo corrigit se: vigilat aduersus hostes suos: id est peccata sua: incipit reuiuiscere interius: et mortificare mēbra sua quę sūt sup terram: sicut apl'us dicit: Mortificate mēbra vestra quę sūt sup terrā. Spiritalia nequicię dicit mēbra sup terrā. Nam sequit et exponit: Auariciā: immundiciā: et cętera quę illic exequit. Quantū aūt mortificat iste q̄ timere cępit diem iudicij mēbra sua sup terram: tantū surgunt et corroborant membra cęlestia. Mēbra aūt cęlestia: omnia opa bona. Surgentib⁹ cęlestibus mēbris: cępit desiderare q̄ timebat. Timebat enī ne veniret christus: et inueniret impiā quę damnaret. Desiderat vt veniat: q: inuēnat⁹ est quę coronet. Jam cum cęperit desiderare venientem christum casta anima quę desiderat amplectus sponsi: renūciat adultero: fit virgo interⁿ ipsa fide: spe et charitate. Habet iam fiduciā in die iudicij: nō ꝓtra se pugnat q̄ orat et dicit: Adueniat regnū tuū. Qui enī timet ne veniat regnū dei: timet ne exaudiat: Qui aūt orat: quomō orat q̄ timet ne exaudiat? Qui aūt orat cū fiducia: charitas optat iam vt veniat. De ipso desiderio dicebat q̄dā in psalmo: Et tu dñe vsq̄quo? Cōuertere dñe et eripe aiam meā: Gemebat se differri. Sunt enī homines qui cū patientia moriunt. Sunt aūt quidā pfecti: qui cū patięntia viuūt. Quid dixi? Qui adhuc desiderat istam vitā: q̄n illi veniat dies mortis: patienter tolerat mortem: luctat aduersum se vt sequat volūtatem dei: et hoc potius agit animo q̄ elegit deus: non q̄ elegit volūtas hūana: et ex desiderio vitę ꝑsentis fit lucta cū morte: et adhibet patientiam et fortitudinē vt equo animo moriat: iste patienter moriē. Qui aūt desiderat: sicut dicit apl's: dissolui et esse cū christo: nō patienter moritur: sed patienter viuit: delectabiliter moriē. Hinc apostolum patienter viuentē: id est cum patientia hic non amare vitam sed tolerare. Dissolui inquit et esse cū christo multomagis optimum: manere aūt in carne necessarium ꝓpter vos. Ergo fratres date

operam intus agere vobiscum vt desideretio diem iudicij: aliter non pbatur perfecta charitas: nisi cum ceperit illa dies desiderari. Ille autem cum desiderat: qui fiduciam habet in illo. Ille aũt fiduciã habet in illo: cuius conscientia non trepidat in charitate pfecta atq; sincera. In hoc pfecta ē dilectio eius in nobis: vt fiduciã habeam⁹ in die iudicij. Quare habebim⁹ fiduciã? Quia sicut ille est: t nos sumus in hoc mũdo. Audisti causam fiduciæ tuæ: Quia sicut ille est ināt: t nos sumus in hoc mundo: Nõne videtur aliquid impossibile dixisse? Nũquid esis potest esse homo sicut deus? Jam vobis exposui: q; nõ semp ad equalitatẽ dicatur sicut: ꝑ dicat ad quãdam similitudinẽ. Quõ enim dicis: sicut aures habeo: ita t imago: Nunqd
Gen.1. omnino sic? Sed tñ dicis: sicut. Si ergo facti sumus ad imaginẽ dei: quare nõ sicut deus sum⁹? Nõ ad equalitatẽ ꝑ ꝑ modo nostro. Unde ergo nobis datur fiducia in die iudicij? Quia sicut ille est: t nos sum⁹ in hoc mũdo. Debem⁹ ꝙ ꝟ referre ad ipsã charitatẽ: t intelligere qđ dictũ sit. Dñs in euangelio dicat: Si diligitis eos qui vos diligũt: quã mercedẽ habebitis? Nõne t publicani hoc faciũt? Quid ergo vult nos? Ego aũt dico
Matth.5. vobis: Diligite inimicos vros: t orate ꝑ ꝑsequentib⁹ t calumniãtib⁹ vos. Si ergo iubet nos diligere inimicos nros: vnde nobis dat explũ? De ipso deo. Ait enim: Ut sit filij patris vestri qui in cęlis est. Quõ illud facit deus? Diligit inimicos suos: qui facit solem suũ oriri sup bonos t malos: t pluit sup iustos t iniustos. Si ergo ad hanc pfectionem nos inuitat deus: vt diligam⁹ inimicos nros sicut t ipse dilexit suos: ea nobis fiducia ē in die iudicij: q; sicut ille est: t nos sumus in hoc mũdo. Quia sicut ille diligit inimicos suos: faciendo solem suũ oriri sup bonos t malos: t pluendo sup iustos et iniustos: nos q; inimicis nostris nõ possumus ꝓstare tempora lem solẽ t pluuiã: ꝙ stemus lachrymas cũ ꝑ illis ozamus. Jam ergo de ipsa fiducia videte quid dicat. Un
L de intelligit pfecta charitas? Timor nõ ē i charitate. Quid ergo dicimus de illo: q cepit timere diem iudicij? Si pfecta in illo eẽt charitas nõ timeret. Perfecta enim charitas faceret pfectã iusticiam: t nõ haberet ꝺre timeret: imo haberet quare desideraret: vt transeat iniquitas t veniat regnum dei.

Ergo timor nõ est in charitate. Sed in qua charitate? Non in inchoata. In qua ergo? Sed pfecta charitas foras mittit timorem. Ergo incipiat timor: quia initium sapiẽtię timor dñi. Cuz aũt cęperit charitas habitare: pellit timor qui ei ꝓparauit locum. Quãtũ enim illa crescit: ille decrescit. Et quãtũ illa fit interior: timor pellit foras. Maior charitas: minor timor. Minor charitas: maior timor. Si aũt nullus timor: nõ est qua intret charitas. Sicut videm⁹ ꝙ ferã introduca linũ: quãdo aliquid fuit: fera prius intrat: sed nisi exeat: non succedit linuz: Sic timor primo occupat mentẽ: non autẽ ibi remanet timor: q; ideo intrauit vt intro duceret charitatẽ. Jam facta securitate in animo: quale gaudium nobis ē: vel in hoc vel in futuro seculo? Et in hoc seculo ḟa nobis nocebit plenis charitate? Videte quõ exultet aplus de ipsa charitate: Quis nos Ro.8.
inquit separabit a charitate christi? Tribulatio: an angustia: an ꝑsecutio: an nuditas: an periculũ: an gladius? Et petr⁹ dicit: Et 1.Petri.4.
quis vobis nocere poterit si boni amatores fueritis? Timor nõ est in dilectione: sed perfecta dilectio foras mittit timorẽ: q; timor tormẽtũ habet. Tor quet cor cõscientia peccatorũ: nõdũ facta est iustificatio. Est ibi quod titillet vt pugnat: Ideo in psalmo de ipsa perfectione iusticiæ
Ps.39. quid dicat? Conuertisti luctũ meũ in gaudiũ mihi: cõcidisti saccum meũ: t circũdisti me lętitia vt cãtet tibi gloria mea: t nõ cõpungar. Quid est: nõ cõpungar? Nõ sit qđ stimulet cõscientiã meã. Stimulat timor: sed noli timere: intrat charitas quę sanat qđ vulnerat timor. Timor dei sic vulnerat: quõ medici ferramentũ putredinẽ tollit: t quasi videtur vulnus augere. Ecce putredo qđ erat in corpore: maius erat vulnus: sed periculosũ: Accedit ferramentũ medici: minus dolebat illud vulnus qđ dolet mõ cũ secat: plus dolet cũ curat: ꝙ si nõ curaret. Sed ideo plus dolet accedẽte medicina: vt nũq; doleat succedente salute. Occupet ꝙ cor: timũ timor: t inducta charitate succedat cicatrix ferramẽti medici. Talis est medicus vt nec cicatrices appareãt: tm tantũ subde te dexterę ipsius. Nã si sine timore es: nõ poteris iustificari. Sententia dicta est de scriptura. Nã qui sine timore est nõ potest iustificari. Opus est ꝙ vt intret timor: ꝓmo: ꝙ quẽ veniat charitas.

Timor medicamentum: charitas sanitas.
D Qui aūt timet: nō est pfect' in dilectione. Quare? Quia timor tormentū habet: quō secto medici tormentū habet. Est aūt alia sententia: quę videtur huic esse cōtraria: si non habeat intellectorem. Dicitur enī quodā loco in psalmo: Timor dñi casť: permanens in sęculū sęculi: Eternū quendaz timorē nobis ostēdit: sed castū. Et ille eternū nobis timorē ostēdit: nūquid ideō dicit illi forte ista epistola quę dicit: Timor nō est in charitate: sed pfecta charitas foras mittit timorem? Interrogem' ambo eloquia dei. Spūs vn' ē: etsi codices duo: etsi ora duo: et si linguę duę. Hoc enī dictum est p iohannem: illud dictū est p dauid. Sed nolite putare alium esse spiritū. Si vnus flať inflat duas tibias: non potest vnus spūs implere duo corda: agitare duas linguas? Sed si spiritu vno: id est vno flatu impletę duę tibię: consonant: impletę duę linguę spū dei dissonare possunt? Est ergo ibi quędam cō cordia: sed auditorem desiderat. Ecce inspiraut et impleuit duo corda: duo ora: mouit duas linguas spiritus dei. Et audiuim' ex vna lingua: Timor nō est in charitate: sed pfecta charitas foras mittit timorē. Audiuimus et alia: Timor dñi castus pmanēs in sęculū sęculi. Quid ē hoc? Quasi dissonāt. Non. Exaute aures: intende melodiā. Nō sine causa dic addidit: castus: illic nō addidit: nisi quia est timor alius q̄ dicit castus: est aūt alius q̄ nō dicit castus. Discernam' ergo istos duos timores: et intelligem' cōsonantiam tibiaz. Quomodo intelligimus: vel quō discernim'? Attendat charitas vestra. Sunt homines qui ppterea timēt ne mittantur in gehennā: ne forte ardeant cū diabolo in igne ęterno. Ipse est timor ille qui introducit charitatem: sed sic venit vt exeat. Si enī adhuc ppter pęnā timeo deū: nōdū amas quē sic times. Non bona desideras: sed mala caues. Sz ex eo q̄ mala caueo corrigis te: et incipis bona desiderare. Cum bona desiderare cęperis: erit in te timor castus. Quis timor castus? Ne amittas ipsa bona. Intēdite: Aliud est timere deū ne mittat te i gehennā cū diabolo: aliud ē timere deū ne recedat a te. Ille timor: q̄ timet ne in ignē ęternū mittat cū diabolo: nōdū est castus: Non enī venit ex amore dei: sed ex timore pnę. Cū aūt times deū: ne deserat te ęssentia eius: amplecteris eū: ipso frui desideras. Nō potest melius exponi: ōd interest inter duos timores: vnum quem foras mittit charitas: alterū castum qui pmanet in sęculū sęculi: nisi ponas duas maritatas: quarū vnā ita constituas volentem facere adulterū: delectari nequicia: et timere ne damnet a marito. Timet maritū: et qt adhuc amat nequā: iō timet maritū. Iste nō grata sed onerosa est marito ęssentia. Et si forte vult nequiter: timet maritū ne veniat. Talēs sunt qui timent ne veniat dies iudicij. Fac alterū amare virū: debere illi castos amplexus: et nulla se adulterij immūditia maculari: optat ęssentiam viri. Et quō discernunt duo isti timores? Timet illa: timet et illa. Interroga: quasi vnū tibi respōdent. Respōdeat illa: Timeo virū? Timeo. Interroga et illā si timeat virū: Respōdet: timeo. Una vox est: sed diuersus animus. Iam ergo interrogenť quare. Illa dicit: Timeo virum ne veniat. Illa dicit: timeo virū ne discedat. Illa dic: timeo ne damner. Illa dicit: timeo ne deserar. Pone hoc in alio christianoz: et inuenisti timorē quem foras mittit charitas: et aliū timorem castū pmanentem in sęculū sęculi. Loquimur ergo huic primo quę sic timet virum: quō illa mulier quam delectat nequicia: Timet enī virū ne damnet illam. Tabi' cū primo loquimur. O anima quę sic times deum ne damnet te deus: quō timet mulier quā delectat nequicia: timet virum ne damnet a viro: quomō tibi displicet illa mulier: displice et tu tibi. Si forte habes vxorem: nunqd vis vt sic timeat te vxor tua: ne damnet abo te vt delectet illam nequicia? sed pōdere timoris tui reprimat: nō damnatione iniquitatis. Castam eam vis: vt te diligat nō vt te timeat. Exhibe te talem deo: qualēm vis habere vxorem. Et si nondū habes: et habere vis: talē vis habere. Et quid dicimus fratres? Illa mulier quę ideo timet virū ne damnet a viro: forte nō facit adulterū: ne aliquo modo veniat ad virū: et tollat illi locum istam tēptatem. Potest aūt vir ille et falli. Homo ē enī fleat et illa quę pōt fallere. Timet illa enī errā cuius oculos potest esse: tu nō times semp faciem supra te viri tui? Vultus aūt domini sup facientes mala. Capiat illa absentiam viri sui: et incitat forte delectatione adulterij: et dicat sibi tamē: non faciam. Ab-

1. Joh. dis. 54. et eatem.

Ps. 18.

Deut. 13.

E 3. Sen. dis. 34. 18. nō potest.

Ps. 33.

sens est quidem ille: sed difficile est vt non ad illum quoquo modo puenias: Temperat se ne pueniat ad hominem: qui potest ⁊ nescire: qui potest ⁊ falli: qui potest bonam suspicari etiam malam: qui potest ⁊ castam suspicari q̄ adultera est. Tu non times oculos eius quē fallere nemo potest? Tu nō times eius p̄sentiam: qui auerti a te non potest? Roga deum vt instruat te: ⁊ auertat faciem suam a peccatis tuis. Auerte faciē tuam a peccatis meis. Sed vnde mereris vt ille faciē suā auertat a peccatis tuis: si tu nō inde auertas faciem tuam a peccatis tuis? ps. 50.

Ibi. 3. Ipsa enī vox dicit in psalmo: Quoniā iniquitatem meā ego cognosco: ⁊ peccatū meum coram me est semper. Tu agnosce: ⁊ ille ignoscit. Allocuti sum⁹ eam q̄ habet adhuc timorem non pmanentē in sęculū sęculi: sed quem charitas excludit ⁊ foras mittit. Alloquamur ⁊ illam q̄ habet iam timorē castum pmanentē in sęculū sęculi. Putam⁹ inuenimus illam: vt alloquamur illā? Putas est in hoc populo? Putas ē in ista exedra? Putas est in hac terra? Nō potest nisi esse: sed latet. Hyems est: intus est viriditas in radice. Forte muenim⁹ ⁊ aures illius. Sz vbicūq; est illa anima: vtinā illam inuenirem: ⁊ nō aures suas pręberet mihi: sed ego aures meas illi. Illa me doceret aliquid pot⁹ q̄z a me disceret. Ala quędā sctā ignea ⁊ desiderans regnū dei: hanc nō ego alloquor: sed deus ipse ⁊ patienter viuentē in hac terra ita consolat: Jam vio veniā: ⁊ ego noui quoniā vio vt veniam. Noui qualis es: vt secura expectes aduentū meum. Noui quia molestia est tibi: sed magio expecta: tolera: venio ⁊ cito venio. Sz amanti tardū ē. Audi eā cātātē: tāq̄ ālitū de medio spinaꝝ: Audi suspirātē ⁊ dicētem: Psallā ⁊ intelligā in via imaculata: qñ venies ad me? Aberito non timet: quia pfecta charitas foras mittit timorē: ⁊ cum venerit ad eius amplexū timet. Sed securiter qui timet cauet: ⁊ obseruabit ab iniquitate sua: ne iterū peccet: ps. 100. Matth. 5. non ne mittatur in ignez: sed ne ab illo deserak. Et erit in illa: Quid? Timor castus p 3. sen. dis. 34. ea. nō poteo. manens in sęculū sęculi. Audiuimus duas tibias consonantes. Ille de timore dicit: et ille de timore dicit. Sz ille de timore quo timet anima ne damnet: ille de timore quo timet anima ne deserat. Ille est timor: quem charitas excludit: ille est timor pmanens in sęculum sęculi. Nos diligimus: quia ꝯ ipse prior nos dilexit. Nam vnde diligeremus nisi ille prior diligeret nos? Dilīgēdo amici facti sum⁹. Sz inimicos ille dilexit: vt amici efficeremur. Prior dilexit nos: ⁊ donauit nobis vt diligerem⁹ eū: nōdum diligebamus. Diligēdo pulchri efficimur. Quid facit homo deformis ⁊ distorta facie si amet pulchrā? Aut quid facit fęmina deformis ⁊ distorta ⁊ nigra si amet pulchrum? Nunqd amādo poterit esse pulchra? Et nūquid et ille amando poterit esse formosus? Amat pulchrā: Et quando se in speculo vider: erubescit faciem suā leuare ad illaꝝ formosā quā amat. Quid facit vt pulchra fiat? Expectat vt veniat pulchritudo: immo expectando senectus addit: et turpiorē facit. Non est ergo quid agere: nō est quomō illi deo consilū: nisi vt cōpescat se: ⁊ non audeat amare impar imparē. Aut si forte amat ⁊ ducere vxorem optat: optet vt illa castitatem amet: nō carnis facē. Anima vero nostra fratreo mei sęda est p iniquitatē: amando deum pulchra efficit. Qualis amo: est q̄ reddat pulchrā amantem? Deus aūt semp pulcher est: nunq̄ deformis: nunq̄ cōmutabilis: Amauit nos por: q̄ semp est pulcher. Et quales amauit: nisi sędos et deformes? Non ideo tamē vt sędos dimitteret: sed vt mutaret: ⁊ et deformi pulchr̄ faceret. Quō enim⁹ pulchri? Amando eū qui semp est pulcher. Quantū in te crescat amor: tantū crescat pulchritudo: q: ipsa charitas est animę pulchritudo. Nos diligimus: q: ipse prior dilexit nos. Audi apostolū paulum: Ostēdit aūt deus dilectionē suam in nobis: qñ cum adhuc peccatores essemus: christus p nobis mortu⁹ est: iustus p iniustis: pulcher p sędis. Quomodo inuenimus pulchrū iesum? Speciosus forma p̄ filijs hominū: diffusa est gratia ⁊ labijs tuis. Unde itē videte vnde sit pulcher. Speciosus forma pię filijs hominū: quia deus. Quia in principio erat verbum ⁊ verbum erat apud deū ⁊ deus erat verbum. Quia vero carnem suscepit: id est mortalitatē nram: vt aptaret se tibi: congrueret tibi: ⁊ excitaret te ad amandum intus pulchritudinē. Unde ergo inuenim⁹ q: sędus ⁊ deformis iesus: sicut inuenim⁹ q: pulcher ⁊ speciosus forma p̄ filijs hominū? Unde inuenim⁹ q: ⁊ deformis? Esaiā interroga: Et vidimus eum ⁊ non habebat spe- Ro. 5. ps. 44. Joh. 1. Esa. 53.

cē neq; decorē. Alle sūt duę tibi diuerse loquantes: sed vn⁹ spiritus ambas inflat. Hac dicit: Speciosus forma pę filijs hominū: hac dicit in ysaia: Vidim⁹ eum: et non habebat speciem neq; decorē. Vno spiritu implent ambę tibi: non dissonāt. Noli aures auertere: Adhibe intellectū. Interrogem⁹ paulum apostolum: et exponat nobis consonātiam duarū tibiarū. Sonet nobis: Speciosus forma p̄ filijs hominū. Qui cū in forma dei esset: non rapinā arbitrat⁹ est esse se q̄lem deo. Ecce speciosus forma p̄ filijs hominum. Sonet nobis etiā: Vidim⁹ eum et nō habet speciem neq; decorē. Semetipsū exinaniuit formā serui accipiēs: in similitudine hominū factus: et habitu inuētus vt homo. Non habebat speciē neq; decorem: vt tibi daret speciem et decorem. Quam speciem? Quem decorem? Dilectionem charitatis. Vt ame eo currās: Curris amas. Pulcher es iam: sed noli te attendere: ne pdas quod accepisti: Illū attende a quo fact⁹ es pulcher. Ideo sis pulcher vt ille te amet. Tu aūt totam intentionē tuam in illum dirige: ad illum curre: eius amplexus pete: ab illo tume discedere: vt sit in te timor castus permanens in seculū seculi. Nos diligim⁹ q; ipse prior dilexit nos. Si quis dixerit: quoniā diligo deum. Quē deū? Quare diligimus? Quia ipse prior dilexit nos: et donauit nobis diligere. Dilexit ipios vt faceret pios: Dilexit iustos vt faceret iustos: Dilexit egrotos vt faceret sanos. Ergo et nos diligimus: quia prior dilexit nos. Interroga vnū quēq;: dicat tibi si diligit deū: Etiam ait: cōfitet: Diligo: ipse scit. Est aliud vnde interrogē. Si quis dixerit: quoniam diligo deum: et fratrem suū oderit: mendax est. Unde p̄bas q; mēdax est? Audi. Qui enī non diligit fratrem suū quē videt: deum quē nō videt quomodo potest diligere? Quid ergo: Qui diligit fratrē: diligit deū? Necesse est vt diligat deū: necesse est vt diligat ipsā dilectionem. Vūquid potest diligere fratrem: et nō diligere ipsā dilectionē? Necesse ē vt diligat dilectionē. Quid ergo: Quia diligit dilectionem: ideo diligit deum? Utiq; ideo diligendo dilectionem: deum diligit. An obliu⁹ es q̄ paulo ante dixisti: Deus dilectio est? Si de⁹ dilectio: quisq; diligit dilectionē: deus diligit. Dilige ergo fratrem et securus esto. Nō poteo dicere: diligo deū sed nō diligo fratrē. Quō mentiris si dicas diligo deū: quando non diligis fratrem? Sic falleris si quando dicis diligo fratrem: putas q; non diligis deū? Necesse est ergo qui diligis fratrem: diligas ipsam dilectionē. Dilectio autem deus est. Necesse est ergo vt deum diligat quisquis diligit fratrem. Si aūt non diligis fratrē quē vides: deū quē nō vides quō potes diligere? Quare non videt deū? Quia nō habet ipsam dilectionē. Ideo nō videt deum: quia nō habet dilectionē: ideo non habet dilectionē: quia non diligit fratrem. Propterea ergo nō videt deus: q; nō habet dilectionem: Nam si habeat dilectionem: deum videt: quia de⁹ dilectio est. Et purgat ille oculus magis magisq; dilectione: vt videat illā incōmutabilem substantiam: cuius p̄sētia semp gaudeat: qua fruatur in eternū coniunctus angelis. Sz curat modo: vt aliquādo in patria lętet. Nō amet peregrinationem: nō amet viam: Totum amarum sit: p̄ter illum qui vocat: quo usq; inhereamus illi: et dicamus q̄ dictum est in psalmo: Perdidisti omnes qui fornicantur abs te. Et qui sunt qui fornicantur? Qui discedunt et amant mundū. Tu aūt q̄d? Sequē et dicit: Adhibi aūt inherere deo bonum est. Totum bonum meū est deo inherere gratis. Nā si interroges et dicas: ēre inhęreo deo: et dicat: vt donet mihi. Quid tibi donet? Celum ipse fecit: terram ipse fecit. Quid tibi donaturus est: iam hęreo illi; Inueni melius et donat tibi. Qui em̄ nō diligit fratrem suum quē videt: deum quē nō videt quomō poterit diligere? Et hoc mandatum habemus ab ipso vt q̄ diligit deum: diligat et fratrem suū. Magnifice dicebas: diligo deū: et odio fratrem: O homicida quō diligis deum? Non audisti supi⁹ in ipsa epistola: Qui odit fratrem suū homicida est? Sz prorsus diligo deum: quis oderim fratrem meū. Prorsus non diligis deum: si odisti fratrem. Et modo p̄bo alio documento. Ipse dixit: Dedit nobis p̄ceptū vt diligamus inuicem. Quō diligis eum: cuius odisti p̄ceptū? Quis ē qui dicat: diligo imperatorē: sed odi leges eius? In hoc intelligit imperator si diligis eū: si obseruent leges eius p̄uincias. Et quod imperatoris q̄ est? Mandatū nouum do vobis: vt vos inuicē diligatis. Dicio ergo te

diligere christū: serua mandata eius ⁊ fratrem dilige. Si autem fratrem nō diligis: quō cum diligis cuius mandatum cōtemnis? Fratres ergo non satio: loquendo de charitate in nomine christi. Quantū ⁊ vos habetis huius rei auariciam: tantum speramus q̄ crescat in nobis ipsa: ⁊ foras mittit timorē: vt remaneat ille timor castus pmanens in seculum. Toleremus mundū: Tolerem⁹ tribulationes ipsi⁹: Tolerem⁹ scandala temptationum. Non recedam⁹ a via: teneamus vnitatem ecclesię: teneam⁹ christum: teneamus charitatē. Nō diuellamur a membris sponsę ipsius: nō diuellamur a fide: vt glorientur i p̄sētia ipsi⁹: ⁊ securi manebimus in eo. Modo per fidem: tunc per
• speciem: cuius tantas arras habemus donum spiritussancti.

De eo quod Johannes dicit: Omnis qui credit q̄ iesus sit christus: ex deo natus est: vsq; ad id: Nec est enim dilectio dei vt p̄cepta ei⁹ seruem⁹: Tractat⁹. X

Aliquanto Eminusse vos credo: qui affuistis hesterno die: ad quem locum in p̄gressu huius epistolę puenerit nostra tractatio: id est: Qui eñ non diligit fratrem suum quem videt: deum quem nō videt quomō potest diligere? Et hoc mandatum habem⁹ ex ipso: vt qui diligit deū: diligat ⁊ fratrē suū. Hucusq; disputatus erat. Ca.5. Quę sequūtur q̄ ex ordine videam⁹. Omnis qui credit q̄ iesus sit christus: ex deo natus est. Quis est qui non credit q̄ iesus sit christ⁹? Qui nō sic viuit quō ꝓcipit christus. Multi eñ dicunt: Credo: sed fides sine operibus non saluat. Opus autē fidei ipsa dilectio est: dicēte paulo apo Gal.5. stolo: et fides quę per dilectionē operatur. Opera quidem tua p̄terita anteq̄ crederes: vel nulla erant: vel si bona videbantur insania erant. Si eñ nulla erant: sic eras q̄si homo sine pedibus: aut veratis pedibus ambulare non valens. Si aūt bona videbantur anteq̄ crederes: currebas quidem: sed p̄ter viam currendo errabas potiꝰ q̄ perueniebas. Est ergo nobis ⁊ currēdum: ⁊ in via currēdū. Qui p̄ter viā currit: inanit currit: imo ad laborem currit. Tanto plus erat: quanto p̄ter viaꝫ currit. Quis est via p quā currim⁹? Christ⁹ dicit: Ego sum via. Joh.14. Quę patria q̄ currim⁹? Christus dicit: Ego sum veritas. Per illum curr⁹: ad illū curis: in ipso requiescas. Sꝫ vt curremus per illum: extendit se vsq; ad nos. Longe enim eramus: ⁊ longe peregrinabamur. Parum est: qui longe peregrinabamur: et languidi nos mouere non poteramus. Medic⁹ venit ad ęgrotos: via porrecta est ad peregrinos. Saluemur ab ipso: ambulemus p ipsū. Hoc est credere q̄ iesus christus est: quomodo credunt christiani: q̄ non solum nole christiani sunt: sed factis ⁊ vita: Non quomodo credunt dęmones. Nam ⁊ dęmones Jacobi.2. credunt ⁊ p̄tremiscunt: Sic dixit scriptura: Quid potuerunt dęmones plus credere q̄ vt dicerēt: Sci⁹ qui sis: tu es filius⁹ dei? Quō Marci.3. dixerunt dęmones: hoc dixit ⁊ petrus: cum Luc.4. dominus quęreret: quis esset: quē illum di- Matt.16. cerent homines: Respondentes illi discipuli: Alij dicunt iohannem baptistam: alij heliam: alij hieremiā: aut vnum ex ꝓphetis. Et ille: Vos autem quem me esse dicatis? Respondit petrus ⁊ ait: Tu es christus filius dei viui. Et audit a dño: Beatus es symon bariona: quia nō reuelauit tibi caro ⁊ sanguis. sed pater me⁹ qui est in cęlis. Videte quę laudes ꝓsequunt hanc fidem. Tu es petrus: ⁊ sup hanc petram ędificabo ecclesiam meam. Quid est: super hanc petraꝫ ędificabo ecclesiam meam? Super hanc fidem: super id quod dictum est: Tu es filius⁹ dei viui. Super hanc petram inquit fundabo ecclesiam meam. Magna laus. Ergo dicit petr⁹: Tu es christus filius dei viui: Dicūt ⁊ dęmones: Sci⁹ qui sis: tu es filius⁹ dei: sanctus dei. Hoc petr⁹: hoc ⁊ dęmones. Eadem verba: non idem animus. Et vnde cōstat: quia hoc petrus cum dilectione dicebat? Quia fides christiani cum dilectione est: dęmonis autem sine dilectione. Quomodo sine dilectione? Hoc dicebat petrus: vt christus amplecteret: hoc dicebāt dęmones vt christus ab eis recederet. Aliq; ante q̄ dicerēt: Scimus qui sis: tu es filius dei: quid nobis et tibi est dixerunt: quid venisti Marci.1. ante tempus pdere nos? Aliud est ergo cōfiteri christum vt teneas christum: aliud cōfiteri christum vt repellas a te christum. Ergo videtis quia quomodo hic dicit: Qui credit: ꝓpria quędam fides est: nō quomodo cum multis. Itaq; fratres: nemo dęrecti-

eorū dicat vobis: Et nos credim⁹. Ideo ēm de dēmonibus exemplum ꝓposuit: ne gaudeatis ad verba credētium: sed exploretis facta viuentium. Videamus ergo quid est credere in christo: quid credere quia iesus ℣ ipse est christus. Sequitur. **Omnis qui credit q̄ iesus sit christus: ex deo natus est.** Sed quid est credere illud? **Et omnis qui diligit qui genuit eum: diligit eum qui genitus est ab ipo.** Statim fidei cōiunxit dilectionem: quia sine dilectōe fides inanis est. Cum dilectione fides christiani: sine dilectione fides dēmonis. Qui autem non credūt: peiores sūt q̄ dēmones: et tardiores q̄ dēmones. Nescio quis non vult credere in christum: adhuc nec dēmones imitatur. Jam credit in christo: sed odit christum. Habet confessionem fidei in timore pēnę: nō in amore coronę. Nam ⁊ illi puniri timebant. Addе huic fidei dilectionem: vt fiat fides qualis dicit Gal.5. apostolus paulus: Fides quę p dilectionē operatur. Inuenisti christianum: inuenisti ciuem hierusalem: inuenisti ciuem angelorum: inuenisti in via suspirantem peregrinum: adiunge te illi: comes tuus est: curre cum illo: si tamen ⁊ tu hoc ee. **Omnis qui diligit qui genuit eum: diligit eum qui genitus est ab ipo.** Quis genuit? Pater. Quis est genitus? Filius. Quid ergo ait? Omnis qui diligit patrē: diligit filiū. **In cognoscamus quia diligimus filios dei.** Quid ē hoc fratres? Paulo ante de filio dei dicebat: non de filio dei. Ecce vnus posset est christus contemplandus nobis: ⁊ dictū est nobis: Omnis qui credit q̄ iesus sit christus: est ex deo natus. Et omnis qui diligit qui genuit eum: id est patrem: diligit eum qui genitus est ex ipso: id est filiū dominū nostrum iesum christum. Et sequit. In hoc cognoscam⁹ quia diligimus filios dei: quasi dicturus esset: In hoc cognoscimus q̄ diligimus filiū dei. Filios dei dixit: qui filiū dei paulo ante dicebat. Quia filij dei corp⁹ sunt vnici filij dei: ⁊ cum ille caput: nos mēbra: vnus est filius dei. Ergo qui diligit filios dei: filium dei diligit. Et qui diligit filium dei: patrem diligit. Nec potest quisq̄ diligere patrem: nisi diligat filium. Et q̄ diligit filiū: diligit filios dei: membra filij dei: et diligendo fit ⁊ ipse mēbrum: et fit p dilectionem in compage corporis christi: ⁊ erit vnus christus amāns seipsum. Cum se enī inuicem amant membra: corpus se amat: Et si patitur vnum membrum: compatiuntur omnia membra: Et si glorificatur vnum membrum: congaudent omnia membra. Et quid secur⁹ ait? Vos autē estis corpus christi ⁊ mēbra. Dicebat paulo ante de dilectione fraterna ⁊ ait: Qui nō diligit fratrē quē videt: deum quem non videt quō poterit diligere? Si autē diligis fratrem: forte fratrem diligis ⁊ christum non diligis: quomodo quando membra christi diligis? Cum ergo membra christi diligis: christū diligis. Cū christum diligis: filium dei diligis. Cū filiū dei diligis: ⁊ patrē diligis. Nō potest ergo separari dilectio. Elige tibi quid diligas: sequunt ⁊ cętera. Dicas: deū solum diligo: deum patrem: mentiris. Si diligis: nō solū diligis: sed si diligis patrem: diligis ⁊ filiū. Ecce inquit diligo patrem et diligo filium: Sz hoc soluz: patrem deum ⁊ filium deum dominū nostrū iesum christum: qui ascendit in cęlos: ⁊ sedet ad dexteram patris: Illud verbum per quod facta sunt omnia: ⁊ Joh.1. verbum caro factum est: ⁊ habitauit in nobis. Hoc solum diligo: mentiris. Si enī diligis caput: diligis ⁊ membra. Si autē mēbra non diligis: nec caput diligis. Non expauescis vocem capitis de cęlo clamantem p membris suis: Saule saule quid me persequeris? Persecutorem suum vocauit: persecutorem mēbrorum suorū. Dilectorem suū vocauit: dilectorem membrorū suorum. Jam quę sunt membra eius nostra fratres: ipsa ē ecclesia dei. In hoc cognoscimus quia diligimus filios dei: quia deum diligimus. Et quomō non aliud sunt filij dei: aliud deus: sed qui deum diligit: p̄cepta eius diligit. Et quę sunt p̄cepta dei? Mandatū nouum Joh.13. do vobis: vt vos inuicē diligatis. Nemo se excuset p aliā dilectionē: ad aliā dilectionē. Vino sic se tenet ista dilectio: quō ipsa cōpaginata est in vnū: sic oēs q̄ ex illa pendēt vnum facit: ⁊ quasi conflat illos ignis. Aurum est: cōflatur massa: ⁊ fit vnū aliq̄d. Sz nisi feruor charitatis accēdat: ex multis in vnum cōflari non potest. Quia deū diligimus: inde cognoscimus quia diligimus filios dei. Et vnde cognoscimus quia diligimus filios dei? **Quia deum diligim⁹: ⁊ p̄cepta eius facimus.** Suspiramus hic ex difficultate faciēdi p̄ceptū dei. Audi

quid sequat. Homo qui laborabas amando auariciam: cū labore amatur qđ amas: Sine labore amat deus. Auaricia iussura ē laboreo: pericula: tribulationes: et obtēperatur⁹ eo. Quo fine? Vt habeas vū ipleas arcā: perdas securitatē. Securior forte eras antequā haberes ḡ cum habere cepisti. Ecce quid tibi iussit auaricia. Impleſti domū timētur latroneo. Acquisisti aurum: pdidisti somnū. Ecce qđ tibi iussit auaricia: fac⁹ fecisti. Quid tibi iubet de⁹? Dilige me. Aurum diligis: quęsturus es aurū: ⁊ forte nō inuentur⁹: Quisquis me quęrit: cū illo sū. Amaturus es bonorem: ⁊ forte non quęnturus: Quis me amauit ⁊ non ad me peruenit? Dicit tibi deus: Patronum vis facere: aut amicū potentē: ambis p alium inferiorē. Me ama dicit tibi deus: Nō ad me ambitur p aliquem. Ipse amor ꝓsentem me tibi fecit. Quid dulci⁹ dilectiōe ista fratres? Nō sine causa modo audistis in psalmo fra-
Ps.118. tres: Narrauerunt mihi iniusti dilectiones suas: sed non sicut lex tua dñe. Quę est lex dei? Mandatū dei. Quod est mādatū dei? Nouū illud mādatū: Nō iō nouū dicit q:
Joh.13. innouat. Mādatū nouū do vobis: vt vos inuicē diligatis. Audi quę est lex dei. Apo-
Gal.6. stolus dicit: Inuicē onera vestra portate: ⁊ sic adimplebitis legem christi. Ipsa est cōsūmatio omniū operū nostrorum dilectio. Ibi est finis: ꝓpter hoc currimus: ad illam currimus: cum venerimus: requiescemus.
Ps.118. Audistis in psalmo: Omnis consūmatiōis vidi finē. Dis ꝓsūmatiōis vidi finē: Quid viderat iste putamus? Ascenderat in verticem alicuius altissimi montis acutissimi: ⁊ pspexerat ⁊ viderat ambitum terrę ⁊ circulos orbis vniuersi: ⁊ ideo dixit: Omnis cōsūmatiōis vidi finē. Si hoc laudabile: oculos carnis quęram⁹ a domino tam acutos: vt aliquem excelsissimū montem qui est in terra requiramus: de cuius cacumine videamus: Omnis cōsūmationis vidi finē? Nolite longe. Ecce dico tibi: Ascende in montem: ⁊ vide finē. Christ⁹ mōs est. Veni ad christum: video inde finem omnis consūmationis. Quis est iste finis? Paulū interro-
1.Timoth.1. ga: Finis autē pcepti dei charitas: de corde puro ⁊ conscientia bona ⁊ fide nō ficta.
Ro.13. Alio loco: Plenitudo autem legē charitas.
D Quid tā finitū ⁊ terminatū ḡ plenitudo? Etenim fratres: finem poni laudaliter: nolite putare consumptionē: sed consūmationē.

Aliter enim dicitur: Finiui panē: aliter finiui tunicam. Finiui panem manducādo: finiui tunicam texendo: Et ibi finis sonat: et illic finis sonat: sed tamē panis finitur vt cōsūmatur: tunica finit vt consūmetur. Panis finitur vt nō sit: tunica finitur vt pfecta sit. Ergo sic audite finem. Et quādo legit psalmus: ⁊ audistis: In finē psalmus dauid: Si fidue audit⁹ hoc in psalmis: ⁊ debetis nosse qđ audistis. Quid est in finem? Finis enim Ro.10.
legis est christus ad iusticiam omni credenti. Et qđ est finis? Christ⁹: q: christus de⁹: ⁊ finis ꝓcepti charitas: et de⁹ charitas: q: pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūssanct⁹ vnū sūt. Ibi tibi finis est: ⁊ alibi via est. Noli hęrere in via ⁊ nō peruenire ad finē. Ad qđd aliud veneri⁹: trāsit vsqđ quentas ad finē. Quis est finis? Mi Ps.72.
hi aūt adhęrere deo bonū ē. Adhęsisti deo: finisti viā: pmanebis i patria. Intēdite: peruenīā aliqs ḡrit: nō sit ibi finis: trāsit tanqs pegrin⁹. Quęre vbi trāseat: nō ibi remaneat. Si autē amas: p auariciā implicat⁹ es. Erit tibi auaricia catena pedū: vltra pgredi nō poteo. Trāsi ḡ ⁊ hoc: quęre finē. Salutem corporis quęris: adhuc noli ibi remanere. Quę est enim ista sal⁹ corporis q̄ morte ꝓmitur: quę ęgritudine debilitat: frivola: mortalis: fluxa? Quęre illā: ne ipediat forte morbida valitudo opa tua bona. Ergo si ē ibi finis: q: ppt aliud ḡrit. Quicqđ ppter aliud ḡrit: si ē ibi finis: Quicqđ ppt se ⁊ gratis quęrit: ibi est finis. Quęris honores forte: ad aliquid agenduz quęris: vt peragas aliquid: vt placeas deo: noli ipsum bonorem amare: ne ibi remaneas. Quęr⁹ laudē? Si dei quęris: bene facis: si tuam quęris: male facis: remaneo in via. Sz amar⁹ ⁊ tu: laudaris et tu: noli gratulari quando in te laudaris: laudare in domino: vt cātes: In Ps.33.
domino laudabitur anima mea. Sermonem aliquem bonum dicis: et laudatur sermo tuus: non laudatur quasi tuus: non est ibi finis. Si ibi ponis finem: finiris. Sz nō finiris quasi pficiaris: sed finiris vt consumaris. Ergo non laudet sermo tuus quasi abo te: quasi tuus. Sed quomodo laudet? Quomodo dicit psalm⁹: In deo laudabo Ps.55.
sermonem: in deo laudabo verbū. Et hoc fit vt fiat in te quod sequit: In deo sperabo: nō timebo quid faciat mihi homo. Quia enim omnia tua in deo laudantur: non timet ne pereat laus tua: quia nō deficit de⁹. Ergo transi et ipa. Videte fratres: quāta trāsi-

mus: in quibus nō est finis. Hic vtimur q̄si in via: quasi in mansionibus stabulorū reficimur ⁊ transimus. Vbi ergo finis? Dilectissimi filij dei sumus: ⁊ nondum apparuit quod erimus. Hoc dictum est in hac epistola. Adhuc ergo in via sumus: Adhuc quocūq; venerimus transire debem⁹: vsq; quo perueniamus ad aliquem finem. Scimus q; cum apparuerit similes ei erimus: quoniam videbim⁹ eum sicuti est. Iste finis: ibi perpetua laudatio: ibi semper alleluia sine defectu. Ergo ipsū finē dixit in psalmo: Omnis consūmationis vidi finem. Et quasi diceretur illi: Quis est finis quē vidisti? Latum mandatum tuum valde. Ipse est finis: latitudo mandati. Latitudo mandati charitas est: quia vbi charitas: non sunt angustię. In ipsa latitudine erat apostolus cum diceret: Os nr̄m patet ad vos o corinthij: cor nostrum dilatatum est: nō angustamini in nobis. Ideo ergo latum mandatum vade. Quod est latum mandatū? Mandatū nouum do vobis vt vos inuicez diligatis. Charitas ergo non angustatur. Vbi non angustari in terra: in lato habita. Quicūq; enī vbi fecerit homo: non te angustet: quia illud diligis qđ nō nocet. Homo: deū diligis: fraternitatem diligis: legē dei diligis: ecclesiaz dei diligis: sempiterna erit: laboras in terra: sed puenis ad fructum promissum: quis tibi tollit quod diligis? Si nemo tibi tollit quod diligis: securꝰ dormis: immo securus vigilas: ne dormiendo perdas quod diligis. Non enī frustra dictū est: Illumina oculos meos: ne quādo dormiam in morte. Qui claudunt oculos contra charitatē: obdormiscūt in concupiscentijs delectationum carnalium. Euigila ergo: delectationes enī sunt: māducare: bibere: lasciuiari: ludere: venari: Pompas istas vanas omnia mala sequunt. Nunquid nescimus quia delectationes sunt? Quis neget quia delectāt? Sed plus diligat lex dei. Narrauerūt mihi iniusti delectationes: sed nō sicut lex tua domine. Ista delectatio manet: nō sēcū manet q̄ venias: sed etiam reuocat fugientes. Hec est enī dilectio dei: vt p̄cepta eiꝰ seruemus. Jam audistis: In his duob⁹ p̄ceptis tota lex pendet ⁊ prophetę: Quo modo voluit te diuidere per multos paginas? In his duobus p̄ceptis tota lex pēdet ⁊ prophetę. In quibus duobus p̄ceptis? Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo: et ex tota anima tua: et ex tota mente tua: ⁊ diliges ꝓximū tuū sicut teipsum. In his duobus p̄ceptis tota lex pendet et prophetę. Ecce de quibus p̄ceptis narrat tota ista epistola. Tenete ergo dilectionem ⁊ securi estote. Quid times ne male facias alicui? Quis male facit ei quez diligit? Diligit: nō potest fieri nisi bene facias. Sz forte corripis? Amor hoc facit: nō ꝑuicia. Sz forte cędis? Ad disciplinaz facis: quia amor ipsius dilectionis nō te permittit negligere indisciplinatuz: Et fit quodāmodo quasi diuersus fructus ⁊ cōtrarꝰ: vt aliquando odium blādiat: ⁊ charitas seuiat. Nescio quis odit inimicum suum: ⁊ fingit illi amicitiam: videt illuz facere aliquid mali: laudat: vult eum esse p̄cipitez: vult cęcum ire p̄ abrupta cupiditatum suarū: vnde forte non redeat: laudat: Quoniā laudat peccator in desiderijs animę sue: Adhibet illis vnctionē adulationis sue. Ecce odit ⁊ laudat. Alter videt amicum suum tale aliquid facere: reuocat. Si illum nō audiat: profert verba etiam castigationis: obiurgat: litigat: aliquādo venitur ad hāc necessitatē vt litiget. Ecce odium blandit: ⁊ charitas litigat. Noli attēdere verba blandientis ⁊ quasi seuitiam obiurgantis: venam inspice: radicem vnde ꝓcedat quęre. Ille blanditur vt decipiat: iste litigat vt corrigat. Ergo nō opus est fratres: vt p̄ nos diligendi cor vestrum: Impetrate a deo vt diligatis inuicē. Oēs homines etiam inimicos vestros diligatis: nō quia sunt fratres: sed vt fratres sint. Vt semper fraterno amore flagretis: siue in fratrē factū: siue i inimicū vt frater fiat diligēdo: vbicūq; frēm diligitis: amicū diligitis. Jā tecū est: iā in vnitate etiā catholica tibi coniunctus est: si bene visio: fratrem diligis factū ex inimico. Si diligis aliquē q̄ nondū credit i christo: aut si credidit christo vt dęmones credūt: rep̄hēdis vanitatē ipsius: tu diligis: fraterno amore diligis: Nondum est frater: sed ideo diligis vt sit frater. Ergo tota dilectio nostra fraterna: ē ergo christianos: erga omnia membra eius. Disciplina charitatis: fratres mei: robur: flores: fructus: pulchritudo: amenitas: pallius: potus: cibus: amplexus sine satietate est. Si sic nos delectat peregrinos: in patris quō

gaudebimus? Curramus ergo fratres mei: curramus ꝛ ualigamus christū. Quem christum? Iesum christū. Quis est iste? Uerbū
Ioh.1. dei. Et quomodo venit ad ęgrotos? Uerbum caro factum est: ꝛ habitauit in nobis. Completum est ergo qđ scriptura prędixit:
Luc.24. Oportebat christum pati: ꝛ resurgere tertia die a mortuis. Corp⁹ ipsi⁹ ubi iacet: mębra ipsius laborant. Tibi esse debes ut sub capite sio? Et ꝓdicari in nomine eius pęnitę̃ nam ꝛ remissionem peccatorū per omnes gę tes incipientes ab hierusalem. Ibi diffundatur charitas tua. Dicit christ⁹ ꝛ psalm⁹:
Ps.117. id est spirit⁹ dei: Latū mādatū tuū ualde. Et nescio quis posuit in africa fines charitatis. Extende charitatem per totum orbem: si uis christum amare: quia membra christi p orbem iacent. Si amas partē diuisus es: Si diuisus es: in corpore non es. Si in corpore non es: sub capite nō es. Quid ꝓdest quia credis ꝛ blasphemas? Adoras illū in capite: blasphemas in corpe? Amat ille corpus suum. Si tu te prędicisti a corpore ipsi⁹: caput nō se ꝓcidet a corpore suo. Sine causa me honoras: clamat tibi caput desup: sine causa me honoras. Tanquā si uelat tibi aliquis osculari caput ꝛ calcare tibi pedes: forte caligis clauatis conteret pedes tuos: uolēs tibi tenere caput ꝛ osculari: Nōne inter uerba honorantis clamares et diceres: quid facis homo? Calcas me: Nō diceres: calcas caput meū: quia caput honorabat: sed plus clamaret caput ꝑ membris calcatis q̄ ꝑ se quia honorabat. Nonne clamat ipsum caput: Nolo honorem tuum: calcare me noli? Iam tu dic si potes quare te calcaui: dic huic capiti: te osculari uolui: amplecti uolui. Sz non uides o stulte: quia quod uis amplecti ꝑ quandam cōpagem unitat̃ puenit ad id quod calcas? Susum me honoras: iusum me calcas. Plus dolet qđ calcas q̄ gaudet qđ honoras: quia quod honoras dolet ꝑ eis quos calcas. Quomodo clamat lingua? Dolet mihi. Non dicit: dolet pedi meo: sed dolet mihi dicit. O lingua quis te tetigit? quis pepulit? quis stimulauit? quis pupugit? Nemo. Sz coniūcta sū eis quę calcantur. Quomodo uis non uoleam: quando nō sum separata? Dominus ergo noster iesus christus ideo ascēdit in cęlum die quadragesima: cōmendauit corp⁹ suum: qua habebat facere: quia uidit multos honoraturos se quia ascendit in cęlum: et uidit quia bonū ipsoꝝ inutilis est: si cōculcant membra ipsius in terra. Et ne quis erraret: ꝛ cuz adorat caput in cęlo: calcaret pedes in terra: dixit ubi essent mębra ipsi⁹. Ascensurus enī dixit uerba nouissima: post ipsa uerba: non est locutus in terra. Ascensurum caput in cęlū: cōmendauit membra in terra ꝛ discessit. Iam non inuenis loqui christum in terra. Inuenis illum loqui: sed in cęlo: ꝛ de ipso cęlo. Quare? Quia membra calcabant in terra: Persecutori enī saulo dixit desup: Saule saule quid me perse- Act.9.
queris? Ascendi in cęlum: sed adhuc in terra iaceo. Ibi ad dexteram patris sedeo: ibi adhuc esurio: sitio peregrinus sum. Quo- 6
modo ergo corpus commendauit in terra ascensurus? Cum interrogarent illum discipuli: Domine si hoc in tempore ꝓsentaberis: et quādo regnū israel? Rosp̃ndit illis: Act.1.
Non est uestrum scire temp⁹ quod pater posuit in sua potestate: ꝟ accipietis uirtutem spiritus sancti superuenięt̃z in uos: et eritis mihi testes. Uidete qua diffundat corpus suum: uidete ubi se calcari nō uult. Eritis mihi testes in hierusalem ꝛ totā iudęam ꝛ samariam: usq; in totā terraz. Ecce qua iaceo qui ascendo. Ascendo enī qi caput sum. Iacet adhuc corp⁹ meū. Qua iacet? Per totā terram. Caue ne pereas: caue ne uioles: caue ne calces. Nouissima uerba christi sunt ista ituri in cęlum. Cōsidera te languentē in lecto hominē: in domo sua tacentem ꝛ maceratū ęgritudine: ꝓximum morti: anbelantē iam animā quodāmodo inter dentes habentē: qui forte sollicit⁹ de aliq̄ re chara sibi quā multū diligit: ueniat illi in mentem: ꝛ uocet heredes suos ꝛ dicat: Rogo uos facite hoc. Teneat quodāmodo uiolenter animā: ne ante exeat: q̄ illa uerba firmētur. Cū illa uerba nouissima dixerit: efflat animā: tollitur cadauer in sepulchrū. Heredes ipsius quō meminerūt nouissima morientis? Quō si quis existat: qui dicat eis: Uolite facere: Quid ergo illi dicant? Ergo non facio qđ mihi pater meꝰ efflans animā nouissime mādauit: qđ ultimū sonuit in aures meas proficiscente hinc patre meo? Quęuis alia uerba ipsi⁹ aliter possū habere: nouissima uerba plus tenēt:

Non eum vidi amplius: non audiui loquentem. Fratres cogitate viscerib' christianis: Si hereditibus sunt tam dulcia: tam grata: tam magni ponderis verba ituri in sepulchrum: hereditibus christi qualia debēt esse verba nouissima: non recituri in sepulchrū sed ascēsuri in cēlum? Nanq; ille qui vixit t moritur est rapit ad alia loca anima ipsi': corpus ipsius ponitur in terra: an fiant illa verba: an non fiant: non ad eum pertinet: Luc.16. tamē aliud agit: aliud patitur: Aut in sinu abrae gaudet: aut in igne eterno aquę modicū desiderans: in sepulchro autem ipsius iacet cadauer sine sensu: t custodiuntur verba nouissima morientis. Quid tibi sperant illi q verba nouissima fidēlis in cēlo nō custodiūt: vidente desup an cōtemnat: an nō Act.9. contemnat: Illius q dixit: Saule saule qd me pſequeris? Qui seruat ad iudiciū quod videt pati mēbra sua? Et quid nos fecim' inquiunt? Nos sumus passi: persecutionē non fecimus. Vos fecistis o miseri primo: quia nouistis ecclesiaz. Mater est macheGal.4. ra linguę hr serui. Superba fuit ancilla fatę agar: et afflicta est a domina sua propter superbiam. Disciplina erat illa non pena: iō cū recessisset a domina sua quid ei dixit angelus? Reuertere ad dominam tuam. Sic ergo carnalis anima tanquā ancilla superba: si forte aliquas molestias passa eo propter disciplinaz: quid insanis? Redi ad dominam tuam: tene dominicam pacem. Ecce proferuntur euangelia: legimus qua diffunditur ecclesia. Disputatur cōtra: t dicitur nobis: Traditores. Cuius rei traditores? Christus commendat ecclesiā suam: et non credis: ego tibi crediturus sum maledicenti parentibus meis: vis vt credam tibi de traditoribus? Crede tu primo christo. Quid est dignum: Christus deus est: tu homo? Cui primo debet credi? Christus ecclesiam suam toto orbe diffudit. Ego dico: Cōtemne. Euangelium loquitur: Lane. Quid Luc.24. dicit euangelium? Oportebat pati christum t resurgere a mortuis die tertia: et prędicari in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum. Ubi remissio peccatorū: ecclesia est. Quomodo ecclesia? Illi enim Matth.16. dictum est: Tibi dabo claues regni cęlorū: et quę solueris in terra: soluta erunt et in cęlis: et quę ligaueris in terra: ligata erunt et in cęlis. Qua diffunditur ista remissio peccatorum? Per omnes gentes: incipientes ab Luc.24. hierusalem. Ecce crede christo. Si quia intelligis si crediderit christo: non te habere quod dicas de traditorib'. Tibi vis vt credam parentibus meis maledicēti: q̄ tu credas christo prędicanti?

Explicita est Expositio diui Aurelii Augustini in Epistolam beati Johannis: Basileę: Anno domini M.cccc.xciii.

Annotatio

Notabilioꝝ sentēciaꝝ ac materiarū Expositionis diui Aurelij Augustini in Epistolam beati Johānis: breuis ordinataq; Annotatio.

Adūctus christi ad iudiciū terre bit malos ⁊ lętificabit bonos: Trac. iiij. A. in me. et trac. ix. A. in me. B.

Aduocat⁹ peccantiū est christus apud patrē: Trac. j. E.

Alleluia significat laudate dñm: et quis est q̄ semp deū laudet: Trac. viij. A. i pn.

Ambulare debem⁹ viam iusticiæ sicut christus: Trac. j. F. in fi. et trac. iiij. E. in fi.

Amari debet deus plus q̄ creatura: Trac.

Amare q̄ facile sit. Trac x. L. (ij. F. in me.

Amor: transformat amantem in amatum: Trac. ij. lb. in fi.

Amor: ⁊ dilectio quomodo differunt: Trac. viij. L. circa pn.

Amores duo sūt: Trac. ij. E. in me.

Aia fęda amādo deū pulchra fit. Trac. ix.

Antixp̄o vñ dicak: Trac. iij. B. cir. pn. (F.

Antichristus est omnis qui negat q̄m iesus est christ⁹: Trac. iij. L. in me. D. L. F.

Antichrist⁹ est q̄ negat iesum christū in carne venisse: Trac. vj. G. trac. vij. A. p⁹ me.

Aliud est aqua sacramēti: aliud aqua q̄ significat spūsctū: Trac. vj. F. circa me. Trac. vij. B. in fi.

Arrogantia ē cauēda: trac. j. D. in fi.

Auarus dum replet arcam: perdit securitatem: trac. x. L. circa pn.

Auaricia quomodo dicatur radix omnium malorū: trac. viij. D. in pn. E.

Baptismus sine charitate nihil prodest: trac. v. D. in pn. et vij. B. i fi.

Baptism⁹ p sanguinē xp̄i delet peccata ⁊ fac de veterib⁹ nouos: trac. j. D. i pn.

Per baptismū regeneramur: trac. iiij. G.

Beati sūt credētes ⁊ nō videtes: trac. j. B.

In baptismo impmit charact. v. D. i pn. F

Cain cur occidit fratrē suū: Trac. v. E. in pn.

Caput ⁊ mēbra faciūt vnū corp⁹: sic christ⁹ ⁊ eccl̄ia: trac. x. B. i fi. F. G.

Character: vide baptismus.

Charitas maxime commēdak in hac epla: In pfatiōe: ⁊ trac. j. L. i me. et trac. v. D. in pn. et trac. vij. A. in pn. B circa fi.

Charitas est de⁹: trac. vij. B. et trac. viij. lb ⁊ trac. ix. A.

Charitas cū sit res inuisibilis: nō oculo sed corde querēda est. et q̄lis sit: trac. vij. D.

Charitas ē radix ⁊ forma vtutū: trac. ij. E. in fi. et trac. vij. L. in me.

Charitas dei ad nos quāta fuit: trac. vij. L

Si eadem sit charitas q̄ diligim⁹ (D. i pn. deū ⁊ q̄ primū: trac. ix. G. in pn.

Charitas in nobis nata non statim perfecta est: trac. v. L. i pn. et trac. vj. A. in pn.

Charitat⁹ pfect⁹ co (et trac. viij. lb. in pn. gnoscak ex signis. ix. A. post me.

Charitas pfecta q̄ sit. v. B. i fi. et. L. F. i pn.

Charitatis pfectę vera signa. v. F. i me. et vj. A. i pn. et. viij. lb. i pn. et. ix. A. p⁹ me.

Charitas pfecta expellit timorē. ix. L. D. E

Charitas sola discernit inter filios dei et filios diaboli. v. D. in me.

Charitas semel habita si possit amitti. viij.

Charitas a nobis nūq̄ cessabit: (F. cir. fi. q̄uis ei⁹ opa p tēpore cessāt. viij. B. in fi.

Charitas sola discernit act⁹ quo animo fiunt. vij. L. et. viij. F.

Charitas sola orat ⁊ ipetrat. vj. D. in fi.

Charitas ignoscat. vij. A. cir. pn. et. viij. G.

Charitas nō angustak. x. E. in pn.

Nō amak seru⁹ aut filj⁹ nisi et charitate corripiatur. vij. L. in fi. D. in me.

Charitas sęuit aliquando: sed odium blanditur. x. E. asi me.

Sine charitate sacramēta mali bñe pūt: sed charitatē nemo pt bñe nisi bon⁹. vij. B. i fi.

Charitas cōpak impatoꝝ: q̄ sicut ipevniuersis militib⁹: sic illa omnib⁹ virtutibus imperat. viij. A. circa pn.

Charitas cōpak fonti indeficiēti: ⁊ margarite euangelicę. v. D. in fi. et. vij. A. B.

Cōcupiscēcia carnis ⁊ oculoꝝ q̄ sit. ij. G. Jbidem de curiositate.

Humilis confessio petōꝝ merek indulgentiam. j. D. circa pn.

Conscientię aut cordis reprehensio vel pbatio pstat fiduciā petēdi. vj. B. circa pn.

Correctio ex amore fieri debet. vij. L. in fi.

Credere in christo et credere q⁹ (et D. i me. iesus est xp̄s q̄d sit. x. A. B. in pn.

Crescere ⁊ decrescere in fide q̄d sit. iij. A.

Christiani veri vel falsi quō cognoscāk. iij. D. E. et. iiij. L. in pn. et. v. F. in fi. et. x. A. B. (Sideriū nām ertēdere debem⁹. iij.

o Deus dilectio siue charitas. (D i me. tas est. vij. B.

¶ precipuarū sententiarū

Deꝰ ex deo: aut filiꝰ aut spūs sanctꝰ intelligi debet: nō pater. vij. B. post me.
Deus quid sit. iiij. B.
De eo: Deū nemo vidit unq̄: t qđ sit deꝰ: t de eiꝰ forma. vij. D.
Diabolꝰ neminē genuit aut creauit: quisq̄ dicat iniquo q̄ pater. iiij. F. in fi. G
Diabolus quomodo vincatur a nobis. iiij. B. circa pn. et. vij. A. in fi.
Dilectio deꝰ est. vij. B. et. viij. D. et. ix. A.
Q̄ deus prior dilexit nos. vij. B. et. viij. G circa pn. et. ix. F. G. in pn.
Dilectio dei nō simplex sine dilectione pximi. ix. G. ad fi. et. x. B. L.
Q̄ pater nō pōt diligi sine filio: nec filiꝰ sine patre: nec filiꝰ sine primo: nec primus sine filio. x. B. L.
Q̄ sola dilectione discernuntur boni a malo. v. D. in me. et. vij. B. L.
Dilectio sola facit opa esse meritoria. x. A.
Dilectio t amor differūt. viij. L. circa pn.
Dilectionis ordo siue grādꝰ. viij. L. circa pn
Diligēdi sic sūt holes vt peccata eoꝝ arguant. vij. D. i me. L. circa fi. et. viij. L. G. et. x. L. in me.
Dilectio vera vel falsa quō cognoscat. vj. A. et. ix. G. in pn. et. x. A. et. D. in me.
Dilectio precepta q̄ sit. j. F. pꝰ me.
Dilectionē inimicorū cur duo ꝓcepit: q̄ iohannes tm ꝓcepit vt diligam⁹ frēm: ad qđ t quō diligendꝰ est inimicꝰ. viij. L. G.
Dilectio inimicoꝝ fileo nos fac deo. ix. B.
De eo: Nō diligam⁹ verbo neq̄ lin (i me. gua: sed ope t vitate. v. F. in fi. et. vj. A.
Q̄ut diligit fratrē tolerat ola ppt eū. j. D.
Dimittere debem⁹ i nobis peccā (pꝰ me. tibus. vij. A. circa pn. B. in pn. et. viij. G.
Doctor nihil operat in audientib⁹ sine gratia dei. iij. D. et. iiij. A. in pn.
De eo qđ dixit ad ꝙ: Dominamini piscib⁹ maris: t volatilib⁹ cęli: t bestijs terrę: sed nō dixit hominibus. vij. D. E.
Dñs verus t solus est: deꝰ solus q̄ ministerio nostro nō indiget: sed nos eius auxilio egemus. viij. D. in pn.
Domꝰ qđ vt pulchra aut bona. ij. G. i pn.

Ecclesia christi est in toto orbe nō in pte cōtra vonatistas. j. J. et. ij. B. Elemosyna duplex (L. et. x. F. G. scz panis t iustitię. viij. F. in fi.
Esse dei nō habet ꝓteritū nec futurū: sed sp ꝓsens. ij. D. circa pn.
Esse dei quid sit. iiij. D. in pn.
Exactor qualis esse debeat. ix. A. in pn.
De eo: Ex nobis exierūt: sed nō erāt ex nobis. iij. B. L. D. E. F.

Fides sine dilectōe inanis est. x. A.
Per fidē ambulamus (B. in pn. nō p speciē. iij. E. in fi.
Q̄ filij dei nōiamur t simus: ē ex charitate patris. iij. L. in pn.
Filij dei t filios dei diligere qđ sit. x. B.
Filius diaboli aliquis dicat: nō nascendo ꝙ imitando. iij. F. in fi. G.
Finis qđ sit: t quō aliqđ finiri dicat: t q̄ nō finis ponēdꝰ sit i aliq̄ re creata. x. L. in. D
Fornicari a deo quid sit. ix. G. ad me.
Fortitudo nra ē ex xpi firmitate. ij. L. i pn.
Fugere nō possumꝰ a facie dei. vj. B. i pn.

Gneratio xpi ęterna. ij. D. circa pn.
Gratia dei cooperatur libero arbitrio. iiij. L. in pn.

Hereses vñ oriant. j. E. pꝰ me. b. in (me. Hęresi qualiter cognoscan tur. iij. B. L. D. E. F. et. vj. G.
Hęretici dicūt ecclesiā ē in affrica: aut sola lingua latina: t nō in toto orbe. j. J. et. ij.
Homo cur subiectꝰ est (B. L. et. x. F. G. alijsq̄ꝰ quibꝰ prius erat ꝓlatꝰ. viij. D. E.
Homicida est oīs q̄ odit fratrē. v. F. in pn.
Hora nouissima quę sit. iij. A.
Hora nouiss. aliqn. p vniuersa tpe. iij. A. i fi.
Christꝰ hospitio recepit dabat sanitatē corpis p fabricatione corporis. v. L. in me.

Actiua est vitā dā i bñ act. vj. A. in
i Jesu⁹ t xp⁹ cū idē sint: dr (me. B. ferunt tñ. iij. L. circa pn.
Illuminari a christo vera luce ē se peccatorem agnoscere. j. L. circa pn
Imago dei aliter est filiꝰ aliter nos. iij. F.
Imago dei quō sit i ala homis: t quō dicat mak: t quō hō habeat prātē in alios creaSi facti sumus ad imaginē (turas. viij. D. dei: cur nō sumꝰ sicut deꝰ. ix. B. in me.
Q̄ alit deꝰ ē i nob q̄ nos i ipō. viij. B. i me.
Incarnari cur christus voluit. (et. ix. A. ij. A. B. F. in pn. et. iij. G. et. vj. L. i me.
Inimicꝰ diligēdꝰ ē vt frat efficiat. viij. G. et
Inuidię malū. v. L. i pn. (x. F. i pn.
Inuisibilis est deus. vij. D.
Intentio bona efficiat actus. viij. L.
Job fortior fuit in sterquilinio ꝙ adam in paradiso. iij. B. ad fi.
Johānis euāgelistę humilitas. j. L. i me.

Annotatio

Judicij vic̄ q timēt vl'sperāt. ix. A p'me. B
Judicio forma in iudicio q̄lis erit. iiij. D.
Justicia dei ꝛ iustitia hoīs differt. iiij. F. i pn.
Justicia pfectionis ē in angelis q̄ in homine: et quādo in nobis pfecta erit. iiij. B. in pn.
Lhrist' aliq̄b' ē lac ꝛ aliq̄b' cib' solid'. iij. A.

Lapis offensiōis ē xp̄s. iij. L. (i pn.
Lapis de quo dicit in daniele: christus est q̄ creuit et factus est mons magn': et impleuit vniuersum orbem terrarum. j. F. et. iij. L.
Lia laudāt deū ꝑter pctā. iij. F. in pn.
Laudē dei: non nisi cam ꝑrere debem'. vj. A. in me. L. et. viij. A. L. F. et. x. D. in me.
Lenis multa faciūt grande. j. D. circa fi.
Lex dei est eius mandatū de dilectione. j. B. in fi. et. x. L. in me.
Liberū arbitriū cōmendat. iiij. E. in pn.
De' cur quosdā liberat a pēnis temporalibus visibiliter: ꝛ quosdā relinq̄t. viij. E.
Lignū vitę secus decursus aquarū: est christus. ij. F. in pn.
Lux sine tenebris est christus. j. L. in pn.

Andatū dei q̄le sit. j. F. circa pn.
Mandatū dei cur dicat' ver' ꝛ nouū. j. B. in prin. et. x. L. in fi.
Mandatū de dilectione est omnis cōsūmationis finis: ꝛ q̄ latū. x. L. in fi. D. E.
Per mandatū dilectionis peccata soluūt' ꝛ tenent'. v. B. in prin.
De eo: Qui soluerit vnū de mādat' bis minimis ꝛ docuerit sic boīes: minimus vocabit' in regno cęlor̄. vj. B. in fi.
Deus aliter manet in nobis q̄ nos in eo. viij. B. in me. et ix. A.
Mater nr̄a est ecclia: duo vbera ei' duo testamēta: ꝑ hāc scr̄ptura sacra. iij. A. in prin.
Medicus magn' est xp̄s. viij. B. circa pn. et. x. A. in me.
Medic' ad quid diligit ęgrotum. viij. G.
Mendacū non est ex deo sed ex (circa fi. diabolo. iij. L. in pn.
Mēdacē deū facere q̄d sit. j. E. i pn.
Merces bñ laborantiū ē vita ęterna. iij. G.
Non debem' aꝑere vt faciamus (in pn miracula. ij. G. in fi. B.
Mori aliqui timent: aliqui optant vt sint cū christo. ix. B. in prin.
Mundi nomine quid intelligat. ij. G. i pn. et. iiij. L. circa pn. et. v. E. post me.
Mund' ꝛ de' nō possūt simul diligi. ij. E.
In mūdo tria sūt: cōcupiscētia carnis ꝛc: et q̄ mūdus trasīēs cōpat fluuio. ij. F. i pn.
Mūd' cur sit creat' ꝛ quō sit vtend'. ij. F.
Mund' cōpat beremo: ꝛ terra (in me. G. repromissionis patrię cęlestī: ꝑ hab'm' fōtem charitat' ne deficiam'. vij. A. in prin.
Mūd' nō cognoscat nisi suos: ꝑ q̄sequitur pios. iiij. L. circa prin. et. v. D.
De eo: ibi de mūdo sūt ꝛ de mūdo loquūntur. vij. A. in fi.

Natiuitates duę: ꝛ q̄. iiij. G. in prin.
Nat' ex deo ñ peccat. iij. G. et. v. A. B. L. D. et. vj. L.
Lhristus nō tantū negat verbis sed etiam factis. iij. L. D. E. F. et. x. A.
Ex aqua ꝛ spūsancto nemo nascitur insidelis. iij. A.

Lli nostri non se vidēt: ꝑ tm̄ in charitate cōpaginis corpalis se notūt.
Odiens fratrē in tene (vj. L. in fi. bris ambulat. j. G. in me. F. in prin.
Odiens fratrē est homicida. v. F. in prin.
Odire debem' pctā nō boīes. vij. L. cir. fi. D. in me. et. viij. G.
Opa bona sunt exercēda vt prim' inde ēdificēt: nō ꝑ gloria vana. vj. A. in me. B. et. viij. A. in me. L. F.
Opa pietatis libenter sūt exercenda. v. L. in me. F. post me.
Nō debem' optare esse miseros vt possim' exercere opa pietatis: q: sola beniuolētia sufficit amān. viij. L. in fi.
Opa etsi aliq̄n vident bona: sine fide ꝛ charitate inania sunt. x. A. B.
Otantes cur aliq̄ exaudiūt: ꝑ malo suo: alij vero ꝑ q̄ oār nō statim capiūt. vj. L. D.
Otare debem' ꝑ inimicis: exemplo christi. v. B. in fi. vij. A. in fi. viij. G.
Episcopi orant ꝑ plebe: ꝛ plebs ꝑ episcopis: ꝛ christus ꝑ omnib'. j. E. in fi.

Ater a nullo ē. vij. B. in fi.
Pauli apli humilitas ex nois ei' significatiōe ilinuat: ꝛ de ei' cōfūsiōe.
Pctīn ē iniqtas. iij. E. circa pn. (viij. B.
De eo: q̄ peccat nō videt deū neq; cōgnōscat.
Quod dicit: Dis q̄ nat' est (iij. E. i fi. ex deo nō peccat: Et si dixerim' q: peccatū nō hab'm' nosmetipsos seducim': nō sūt cōtraria. iij. G. in fi. et. v. A. B. L. D.
Peccata oēs hab'm'. j. D. et. iij. G. i me.
Q: q̄ peccat in primū peccat i deū: q: cōtra charitatē ꝛ de' charitas ē. vij. B. ab me.
Pctōres quō diligat de'. viij. G. circa prin.

¶ precipuarū ¶ sententiarū

Peccata nō remittunt nisi p nomē filij dei.
Nō debem⁹ peccare in spe ve (ij.D.i pun.
nię.i.L.circa prin.
De eo: Si nō venissem t locut⁹ eis fuissem
petīn nō habereṫ.vj.L.i me.
De eo: Quicūq; petierim⁹ accipiem⁹ ab eo:
qm̄ mādata ei⁹ custodim⁹: t q mīt' pie ne-
gat qđ alijs ad pditionē pcedit.vj.L.D.
Petrū dño ter itrogat si eū amat: qi ter eū
negauerat: t cur ei dicit: vt pascat oues su
as.v.D.in fi.L.
Pdicatio euāgelij cur incepit ab hierosolymis.ij.D.L.
Paracleps mūdi cur dicit foras eiectus cū
tā temptare non cessat.iij.A.circa prin.
Christus est ppitiatio apud patrē p pecca-
tis totius mundi.j.F.in prin.
Remissio peccatoꝝ nō fit nisi in vni-
tate ecclesię.ij.D.in prin.
Resurrectionē suā cur christus plus
ꝑ ceteros manifestauit.iij.A.in me.
Christus cur se palpandū tribuit post resur
rectionē.ij.A.D.
Retribuere nō possumus deo nisi ab eo ac-
cepta.v.D.in fi.
Sanguis christi delet peccata tā ori-
ginalia q̄ actualia.j.D.in prin.
Sacramēta mali habere possunt si-
ne charitate.vij.B.in fi.
Sęcuritas non est exercēda sine charitate.
vij.L.circa fi.D.post me.et.r.L.aū me.
Scādalū q̄ patiūt vel q̄ faciūt.j.D.in prin.
Scięntia sine charitate inflat t vānat.ij.L.
Scripturę q̄ ō christo erāt cur im (circa ꝑn.
plen oportebat.ij.A.D.
Spiritussanct⁹ nomine aquę significat.vi.
F.in prin.et.vij.B.circa fi.
Spūs sanct⁹ dicit vnctio.iij.L.i ꝑn.D.i ꝑn.
Spūssanctus agit vt in nobis sit dilectio: t
qđ eius signū: t cur modo nō loquunt lin
guis accipiētes spiritūsanctū p manuū im-
positionē.vj.L.et.viij.D in prin.
Spūs vn⁹ fuit ppheta⁹ t apsoꝝ: licet diui-
sio tępib⁹ locuti sint.ix.D.i ꝑn.F.circa fi.
Spūs quō aſſcunt.vj.F.et.vij.D.in ꝑn.
Sponsus christ⁹: sponsa ecclesia: t q̄ thala-
mus.j.A.in fi.et.ij.B.circa prin.
Sicut: nō semp ostimodi dicit ꝙlitatē: sed
ꝑpositionata.iij.F.et.ix.D.in me.
Societas xpi lux est.j.L.i me.
Superbia quō dicit esse initium omnis pec-
cati.viij.D.i ꝑn.
Superbia conformat se charitati.viij.F.
Tabernaculū ponere in sole q̄d sit s.
Tangere christū est ipsū (A.i fi.
credere: et cur magdalena a tactu
eius ꝓhibet.iij.A.in me.
Tępora variāt de deo ꝙ nō ipse.ij.D.circa
Christ⁹ omittit noe tęptari de trib⁹ (me.
de quib⁹ ipse tęptat⁹ fuit.ij.G.i me.et.D.
Tenebrę sūt peccata quę in christo nō erāt.
j.L.in prin.G.in me.
In tenebris ē q̄ odit frēm.j.G.in me.
Testes dicunt martyres: t cur christ⁹ testes
habere voluit.j.A.in me.
Tradit⁹ est xps a pfc: a se t a iuda.vij.L.
Trinitas est vn⁹ deus.vij.D.circa fi.
Timere debem⁹ deum: non mundū aut do
minē.iij.G.aū me.
Timor dūs initiū sapientię.ix.A.circa fi.
L.circa prin.
Timor quō nō est in charitate.ix.L.in ꝑn.
Quē timorē charitas foras mittit. Ibidē.
Timor ꝓparat charitati viam: sicut seta lī
no. Ibidem.
Timor stimulat sicut medici ferramentum.
Ibidem.
Q̄ dicit: Timor domini sanctus ꝑmanens
in sęculum: Et qui timet nō est ꝑfectus in
charitate: nō contrariant.ix.D.
Timotheus duo demōstrant similitudine du-
arum mulierū maritaꝝ.ix.L.
De eo qđ dicit: Et man⁹ nr̄ę tractauę
rūt de verbo vitę: Et qđ verbū caro
factū est.j.A.i ꝑn.et.D.in fi.
Victoria nō ē ex nobis ꝙ ex deo.vij.A.i fi.
De eo qđ dicit: Deū nēo vidit vnq̄.vij.D
De eo: Et videbim⁹ eum sicuti est.iij.D.
Q̄ visio dei ꝓcellit oēs creaturę (i prin.
pulchritudinē t voluptatē.iij.D.aū me.
Q̄ in iudicio extremo mali solū videbunt
humanitatem christi.iij.D.in prin.
Via est christus: t q̄ ambulat ꝑter illā plus
deficit q̄ ꝓficit.x.A.in me.
Unctio quō docet nos: t qđ nomie vnctio-
nis significet.ij.L.D.iij.A.in prin.
De eo qđ dicit: Per diez sol nō vret te neq;
luna p noctem.j.D.in prin.
Sanctus quō fuit curatus a morbo auā-
ritię.v.L.in me.

¶ Finis.

(249)
2

Opus Quinquagin/ ta homeliarū diui Aurelij Augustini.

Annotatio Thematū Quinquaginta Homeliaꝝ

Quinquaginta Homeliaꝝ diui Aurelii Augustini cum suis Thematib⁹: ordinata ac breuis Annotatio.

De eo qđ ꝓpheta dicit in psalmo: Quis est homo qui vult vitā: et diligit videre dies bonos: Homelia I

De eo qđ idē dicit: Sedens aduersus fratrē tuū detrahebas ꝛc. Homelia II

De eo qđ Aplus ait: Vt possitis cōprehendere cū oib⁹ sanct⁹ q̄ sit latitudo ꝛc. III

De eo qđ ꝓpheta dicit i psalmo: Bonitatē et disciplinā et scientiā doce me. IIII

De eo qđ Aplus dicit: Prędica verbū: insta opportune importune ꝛc. V

De eo qđ dñs dicit i euāgelio: Diligite inimicos vros: bñfacite his q̄ vos oderūt. VI

De eo qđ esaias dic: Clama ne cesses ꝛc. VII

De eo qđ Aplus dicit: Radix omniū malorū est cupiditas ꝛc. VIII

De eo qđ scriptū est: Beatus vir q̄ post aurum non abiit ꝛc. IX

De eo qđ Aplus ait: Videte quomō caute ambuletis ꝛc. X

De eo qđ ꝓpheta dicit in psalmo: Sustine dominū: viriliter age ꝛc. XI

De eo qđ beatus Jacob⁹ dicit: Cōfitemini alterutrū peccata vestra ꝛc. XII

De eo qđ scriptū est: Ne tardeas conuerti ad deum ꝛc. XIII

De eo qđ dñs ait in euāgelio: Capillus de capite vestro non peribit. XIIII

De mō q̄ nos inuicē diligere debeam⁹. XV

De resurrectiōe dñi: et cantatiōe Alla. XVI

De eo qđ Aplus dicit: Pax fratrib⁹ et charitas cum fide magna. XVII

De eo qđ in Esaia scriptū est: Frange esurienti panem tuū ꝛc. XVIII

De exhortatione ad elemosynas faciendas Homelia XIX

De eo qđ beatus petrus dicit: Deposita q̄ omni malicia et omni dolo ꝛc. XX

De castigatiōe filioꝝ quos cognoscim⁹ ire i vanitatē et insanias mēdaces. XXI

De eo qđ dñs ait in euangelio: Sicut pater suscitat mortuos ꝛc. XXII

De remissione peccatorū. XXIII

De die anniuersario ecclīs ordinatiōis: qđ i eo attēdendū ac recolendū sit. XXIIII

De eadē re qua statim supra XXV

De prmissione ac ꝓhibitiōe sedendi in ecclesia: quādo vel lectiones legunt: vel verbū dei prędicat. XXVI

De eo qđ ꝓpheta dicit i psalmo: Auerte faciem tuā et peccatis meis ꝛc. Ac de vtilitate pēnitentię. XXVII

De eo quod idem: Deus manifestus veniet ꝛc. Homelia XXVIII

De eo qđ dñs ait in euāgelio: Remittite et remittet⁹ vobis ꝛc. XXIX

De eo qđ in Aggeo scriptū est: Meū est aurum: et meū est argentū. XXX

De monomachia golię et dauid. XXXI

De eo qđ dñs dicit in euāgelio: Nō potest filiꝰ a se facere quicq̄ ꝛc. XXXII

De eo qđ ꝓpheta dicit i psalmo: Cor meū et caro mea exultauerūt i deū viuū: XXXIII

De eo qđ dñs ait in euāgelio: Ego sum via veritas et vita. XXXIIII

De ꝑdictione temporū christianoꝝ in diuinis scripturis. XXXV

De eo qđ in Esaia scriptū est: Ascēdet sicut virgultū ꝛc. XXXVI

De eo qđ dñs dicit in euāgelio: Qui amat animā suā perdet eam. XXXVII

De eo qđ dñs ait in euāgelio: Diliges ꝓximū tuū sicut teipsum. XXXVIII

De eo qđ ꝓpheta dicit in psalmo: Beatus qui intelligit sup egenū ꝛc. XXXIX

De fraterna cōcordia et offensionis relaxatione: Homelia XL

De vere pēnitentibus. XLI

De cōmendatiōe oratiōis dominicę: et eius expositione. XLII

De illuminatiōe cęci nati: ac totius mundi cęcitate. XLIII

De testimonio christi de Johanne baptista dicēte: Inter natos mulieꝝ ꝛc. XLIIII

De eo qđ scriptū est in actib⁹ aplorū: Q̄ petrus circa horam sextā ascēdit in cēnaculū ꝛc. Homelia XLV

De eo qđ ꝓpheta dicit in psalmo: Confitemini domino quoniā bon⁹ ꝛc. XLVI

De remediis peccatorū. XLVII

De eo qđ dominus ait in euāgelio: Homis cuiusdam diuitis vberes attulit possessio fructus ꝛc. XLVIII

De eo qđ Apostolus dicit: Legatiōe fungimur ꝓ christo. XLIX

De vtilitate ac necessitate pēnitentię. L

Finis

(250)

Diui Aurelij Augustini liber Quinquaginta Homeliarū ſcīcter incipit.

De eo qđ ꝓpheta dicit in psalmo: Ps.33. Quis ē homo qui vult vitā: ⁊ diligit videre dies bonos: Homelia.I.

Quās genus humanū ſpi

V ritus dei:iubēdo quid facere ⁊ ꝓmittēdo qđ ſperare debeam⁹:puo mentē noſtrā inflam/

mat ad ꝓmiū: vt qđ ꝓcipitur magis bonū Ps.33. amando: ꝙ malū timēdo faciamus. Quis eſt homo inquit ꝙ vult vitā: ⁊ diligit videre dies bonos? Sic interrogans quis iſte ſit: quaſi poſſit inueniri qui nō ſit. Quis enim nō vult vitam? Quis nō diligit videre dies bonos? Audi ꝙ qđ ſequit: quicūq; ꝥ vis⁹ di ligis homo: audi qđ ſequit: Omnis homo: cohibe inđe linguā tuā a malo: ⁊ labia tua ne loquant dolū. Declina a malo et fac bo num: quære pacem ⁊ ſequere eam. Horū om niū cętera ſuperiora ſunt in ꝓcepto: vltimū in ꝓmio. Nam vt cohibeamus linguā no ſtrā a malo: ⁊ labia noſtra ne loquant dolū: declinemus a malo ⁊ faciamus bonum. Vt quæram⁹ pacem ꝓcipitur nobis: vt autē ſe/

B quamur eam ꝓmittit nobis. Quę iſta pax eſt: niſi quā nō habet mūdus? Quę iſta pax eſt: niſi quā non habet iſta vita: quę in hui⁹ vitę cōparatione nec vita eſt? Nec enim ſe hac vita diceret: Quis eſt homo qui vult vi tam: ⁊ ad iſtā vel retinendū vel ꝓducendā ꝓcepto cōſequētibus hortaret? ꝓꝓ et iſtaꝫ quis non velit. Nā ⁊ hęc ſaltem optatur ꝓ lita: quia eſſe non poteſt ſempiterna: et per hanc poteſt homo puenire ad illam: ſi quē admodū vult eam longā: ſic velit et bonā. Quātum eſt autez in hac vita longū: quod erit aliquādo finitum? Et quod erat longū erit nullū: quia ⁊ quando erat nō ſtabat: et quādo ꝓducebat nō augebat: nec addēdo crēſcebat: quia veniendo recedebat. Quiſ cho igit⁹ eo amato⁹ lōgę vitę: eſto poti⁹ bonę vitę. Naz ſi male viuere volueris: longa vi ta non erit verū bonū: ſed erit longū malū. Vide autē ꝙ ſic abſurdus atq; puerſus: cū te vllam fatearis plus amare ꝙ vitā. Vllā vis potius bonā habere ꝙ vitam? Nam vt inbiando ⁊ male cōcupiſcendo adipiſcaris vllam bonam: fraudando efficis vitam ma lam. Tamē ſi tibi dicerez: ſi a te ꝓterez: vtrū malles vlla bona carere perdendo: an vita mala mouendo: reſpōderes: te ſi vtrūq; re tinere nō poſſes: paratiorē eſſe vt villa tibi auferez. Cur igit nō ſic amaz vita vt ſit etiā bona: quę abo te omnib⁹ ruis bonis peſſer tur etiā mala? Lupio certe vt longa ſit licet mala ſit: immo fac vt bona ſit: ⁊ noli timere ne breuis ſit. Nam ſi te ſollicito bene agis: te ſecuro cito finietur. Succedet ei nāq; vita ęterna: ſine merū beata: ſine fine longa. De illa quippe vita interrogat qui dicit: Quis ē homo qui vult vitā: ⁊ diligit videre dies bo nos? In hac aūt vita iubet nos apſius redi- Eph.5. mere tempus: quoniā dies mali ſunt. Et qđ eſt redimere tempus: niſi cum opus eſt etiā detrimento temporaliū cōmodorū ad ęterna quęrenda ⁊ capeſſenda ſpacia temporis cōparare? Vnde ⁊ domin⁹ ꝓcepit dicens: Si quis voluerit tecū iudicio contendere et Matth.5. tunicā tuam tollere: dimitte illi ⁊ pallium: L Vt ſez amiſſa re aliqua temporali: impēdaſ ad quietem: qđ eras impēſurus ad litē. Qđ itaq; nō de vita ⁊ diebus hui⁹ temporis lo quat ſpiritus dei dicens: Quis eſt homo ꝙ vult vitā: ⁊ cupit videre dies bonos: ſequē tia docent. Talia enim ꝓcepta ſubiungit quib⁹ obaudiendo vitam ⁊ dies bonos ha bere poſſimus: vt hęc vita quā nunc agim⁹ ⁊ bi dies: ꝓ eiſdem ꝓceptis impiēdis plę rūq; amittendi ſint. Proinde ſi hanc vitam in qua nūc ſumus intellexerim⁹ in eo qđ di ctum eſt: Quis eſt homo qui vult vitā: ⁊ ꝓ pter hanc habendā quę cōnectunt ꝓcepta faciam⁹: quid acturi ſumus cum aliquis in malicia poteno mortē nobis fuerit cōmina tus: niſi falſum teſtimoniū dixerimus? Pro fecto ſic ſi fecerim⁹ qđ ꝓ iubet: Cohibe lin guā tuam a malo: vt propter hoc ꝓcepti teſtimonij fallaciā recuſemuſ: quaſi decepti videbimur: quia ꝓpter habendę vitę cupi ditatem ꝓcepti ſeruare ſuſcepimus: ⁊ ez magis ꝓcepti ſeruādo pdidimus. Porro ſi vitam intellexerimus in ętern beatā: quā poſt iſtā de⁹ dabit obedientib⁹ ſibi: De qua domin⁹ dixit ad quēdam: Si vis venire ad Matth.19. vitā: ſerua mandata: Tūc vo interrogati: Quis eſt homo qui vult vitā: ⁊ reſpōdem⁹

noos velle vitam: etiã sub ipo pcussoꝛs ictu veritatẽ seruabimus in testimonio: moꝛtez cõtemnimus in mundo: vitam cõsequimur in cẽlo. Hẽc de diebus bonis intelligamus: Nam si ꝓpter dies ꝑsentis ſeculi qui boni dicunk et nõ sũt: i sepultura cordis p epularũ aggeres: in luxuria vinolẽtię gurgitib⁹ i turpissimis inguinum voluptatibus: Si ꝙ ꝓpter istos dies quasi ꝓpter dies bonos ſuſceperim⁹ ꝓceptũ vt labia nſa nõ loquãk dolum: plerũq; tales dies cogũt amatoꝛes ſuos loqui dolũ: ꝛ talcs dies neganꝁ eis qui nõ loquũtur dolũ. Quid est ergo aliud loqui dolũ: niſi aliud labijs ꝓmere cũ aliud clauꝺatur in pectore? Ad hoc maxime adulatoꝛum exarſit negocium: qui pene ſemp ne ꝓbibeank ab optimis mensis aparatiſq; conuiuijs: blandiẽdo nõ tacent falſũ: ne ab his ꝓhibeank ſi amãdo deũ dixerint verũ. Ergo ꝓpter istos dies quos putant bonos: vt eis exhibeank loquũk dolũ: ꝛ eis neganꝁ ſi non loquũtur dolum. Aliꝙ sunt igit dies boni de quib⁹ admonemur: vt ſi eos videre diligim⁹ cohibeamus a malo linguam: nec dolum loquamur. Non sunt de isto ſeculo dies illi: nõ eos habet cẽlũ qõ translet: ſi qõ ꝑmanebit. Non eos nouit terra moꝛientiũ ſ ſra viuẽtiũ. Hos quiſq; intellexerit et dũe terit: linguã cohibet a malo. Et ſi iaꝫ terꝛoꝛ moꝛtis cogat ad malũ: labia eius nõ loquũtur dolum: ꝛ ſi diebus fallaciter bonis inuitetur ad dolum declinat ꝛ a malo: etiã inter bona facit bonum: etiam inter mala quẽrit pacem quę non est ſuper terram: et ſequatur eam in illo qui fecit cẽlum ꝛ terrã. Proinde fratres concupiſcite vitam et diligite videre dies bonos: vbi nulla noꝛ erit: vitam in qua dies malus non timeak: dies bonos in quibus nunq; finiak. Sed ſi hanc mercedez diligitis: cauete ne opus cuius ea merces ẽ recuſetis. Illam enim pacem quęrendo ſequimini: quęretis autem manibus veſtris nocte coꝛam deo et non decipiemini. Quid est autem manibus veſtris nocte: niſi etiam in tribulatione? Quid est coꝛam deo: niſi in cõſcientię puritate? Sic viuendo ꝛ hoc amãdo habebitis deũ i cõtemplatione: et in illo vitam ſine defectiõe: dies bonos ſine contenebratiõe: pacem ſine diſſenſione:

De cõtinẽtia anime. ca. 13.

¶ De eo qõd ꝓpheta dicit in psalmo: Sedens aduerſus fratrẽ tuũz detrahebas: vsq; ad hoc: Cõſtituã

Ps. 74.

Ps. 49.

te ante faciẽ tuã. Homelia. II

Requẽter fratres charissimi cũ psalmista cantamus versiculũ illuz: per quem detractoꝛes ſpiritali gladio feriunk. Sic enim ait: Sedens aduerſus fratrem tuũ detrahebas: et aduerſus filiũ matris tuę ponebas ſcandalũ. Qꝛ autez dixit: Sedens: ostẽdere voluit q nõ trãſitione detraxerit: nec ei ſurreptum ſit vt male de ꝓximo loqueꝛet. Sedẽs: ad est ex otio: quaſi ad hoc vacans vt derogaret ꝓximo ſuo. Hęc feciſti et tacui tẽ. Hemo fratres charissimi falſa ſecuritate ſe decipiat: et putet ſe ante tribunal chriſti nõ esſe venturũ: nec redditurum de factis ꝓꝓijs rationẽ. Veniet enim domin⁹ deus noſter et non ſilebit. Modo enim ſilere dicit: quia adhuc vindictã ſuſpẽdere videt. Hęc feciſti et tacui. Quid est tacui: niſi nõ vindicaui? Scientię meã diſtuli: patientiã tibi ꝓlongaui: pœnitentiã tuaz diu expectaui. Hęc feciſti ꝛ tacui. Ego autez cũ adhuc expectarẽ vt te pœniteꝛet: tu aũt ꝛ me cõtẽpſiſti: ꝛ aplm audire noluiſti: Et ſm duriciã cordis tui ꝛ cor ipœnitẽs: thesaurizaſti tibi irã in die irę ꝛ reuelationis iuſti iudicij dei. Suſpicat⁹ eo inique q ero tibi ſilis. Parũ est q: mala facta tua placent tibi: placere putas ꝛ mihi. Deũ quia non statim patet vltoꝛi: vis tenere participẽ: ꝛ tanq; coꝛruptũ iudicem ꝓpꝛię ſocũ vis habere. De multis quę rapuiſti paruas elemoſynas facẽdo: ꝛ adhuc peccata nõ deſerẽs: quaſi coꝛruptũ iudicẽ putas te poſſe redimere: cuz ſi etiam totũ daꝛes ꝛ peccata ipſa nõ deſereres: teipſum deciperes pecuniã perdendo ꝛ peccata nõ redimẽdo. Suſpicat⁹ eo inique q ero tibi ſimilis. Arguam te: Oãs Veniet cñs dominꝰ deus noſter ꝛ nõ ſilebit. Arguã te. Et quid faciã arguẽdo te? Quid tibi faciã? Modo te nõ vides: facio vt videas te: ꝺa ſi videres te ꝛ diſpliceres tibi: placeres mihi. Quia vo te nõ videns placuiſti tibi: diſplicebis ꝛ mihi ꝛ tibi. Modi cũ iudicaberis: tibi cũ ardebis. Quid ergo tibi faciã inquit? Cõſtituã te ante faciẽ tuã. Qõ ergo vis latere teipm: in dorſo tuo tibi est. Nõ te video: facio vt videas te. Qõ tu poſt dorſũ tuũ poſuiſti: ego aũ faciẽ tuã ponã. Videbis ſcẽdalũ tuũ: nõ vt corrigas: ſed vt erubeſcas.

Pro. 2.

B

¶ Modo cñs fratres charissimi: oẽs amatoꝛes luxurię: ꝛ qui cuz delectatiõe faciũt iniquitatẽ: peccata ſua poſt dorſum ꝓiciunt.

Si xo aliquid boni casu aliquo vel p quālibet occasionē fecerint: ante se ponūt et inde assidue gloriātur ⁊ dicūt: Ego illū liberaui: ego illū būfeci: ego illi tantū dedi. Et oīa bona quę p illoo deuo fecit sibi assignant: p vanitatē pdunt q6 per elemosynā acḡrere videnť. Ac sic ante tribunal christi pdito bono quę ante se habebāt: peccata q̄ post dorsum ,ciecerāt ante faciē eorū reuocātur: ⁊ sine vllo termino sustinebūt supplicia: qui sibi dū viuerent noluerūt ,uidere remediū. Et hęc quidē facūt illi qui plus diligunt ꝓsentia q̄ futura. Qui vero de animę suę salute attēte cogitāt: ecōtrario facūt. Bona quęcūq; fecerint post dorsū ,ponunt: mala aūt quęcūq; surrepserint ante oculos ponūt: et dū de ipsis in ꝓsenti sęculo erubescūt: ⁊ vulnera curaret mortua resuscitaret sordida abluere tota fide desertiōe cōtendūt: cū in die iudicij ante tribunal christi venerit: mala q̄ ante faciē suā posuerant ⁊ bona opibus redempta fūt: auferent: bona quę ,ptervant tantē post dorsū ,ciecerant: ante oculos collocabūtur: ⁊ merebūtur audire: Venite benedicti patris mei ,capite regnuz. Et licet hęc ita sint: nō tamē de illis desperandū est qui adhuc mala sua nō solū corrigere nolūt: sed etiam defensare nō erubescunt: sicut nec illa ciuitas desperata fuit: de qua dictum est: Adhuc triduo ⁊ ninive subuertet: In ipo tamen triduo idonea fuit cōuerti: orare: plangere: ⁊ de pna imminēti misericordiā ,mereri. Audiāt ergo q̄ tales sunt dū licet audire tacentē: id ē in ꝓsenti nō vindicantē. Veniet enī dūs deus noster ⁊ nō silebit. Et tūc arguet: quādo correctiōis locꝰ nullus erit. Statuā te inquit ante faciē tuā. Quodo ergo sicut iam suprādictū est: quisq; talis es: fac q6 tibi minatur dūs facere: tolle te de dorso tuo vbi te videre nō vis dissimilis a factis tuis: ⁊ ꝓstitue te ante te. Ascende tribunal mētis tue: esto tibi iudex: torquet te timor: erumpat cōfessio: dic deo tuo: Quoniam iniquitatē meā ego agnosco: ⁊ delictū meū ante me ē semp. Quod erat post te: fiat ante te. Et cū factū fuerit ante te: punias tu a te: ne tu ipse postea a deo iudice fias ante te: ⁊ nō sit quo fugias a te. Intelligite aūt hęc qui obliuiscimini deū. Non cogitabas devita tua mala: Intellige qui oblitus es dominū: Nequādo rapiat sicut leo ⁊ nō sit qui eruat. Quid est sicut leo? Sicut potens: sicut fortis: sicut ille cui resistere nemo potest. Illi enī q̄s supra virtē: id est amatores mūdi: in ore suo deū laudare videtur: sed longe aliud operib⁹ exercere ,phanť. Secundū illud q6 ait ,pphēta: Populus hic labijs me honorat: cor aūt eoꝝ lōge est a me. Sed clamat illis spūssanctus: Peccatori autē dixit deꝰ: Vt q̄d tu enarras iustitias meas: ⁊ assumis testamētū meū p os tuū? Tanquā si diceret ei: nihil tibi prodest q̄ laudas deum. Illis enī qui bene viuūt ,pdest q̄ laudant: tu aūt si laudas ⁊ peccata nō deseris: nihil tibi ,pdest. Vt quid me laudas? Audi scripturā dicentez: Non est speciosa laus in ore peccatoris. Si enī male viuis ⁊ bona dicis: nōdū laudas. Sz rursus si cū cḡperis bene viuere: meritis tuis tribuis: nondum laudas. Nolo te esse latronē insultantē cruci domini: sed nec te illū volo esse in templo iactantē merita sua: ⁊ occultātē vulnera sua. Si fueris iniquus ⁊ ꝓfecerās in illa iniquitate: nō dico tibi: nō ,pderit laus: sed non me laudas: istam laudē non deputo. Rursus si fueris q̄si iustus: id ē humilior piusq; de iustitia inflatus incesseris: ⁊ alios in tua cōparatiōe cōtempseris: aut supertuleris te: tanquā gloriās de meritis tuis: nō me laudas. Nec ille me laudat q̄ male viuit: nec ille me laudat qui q̄si de suo: bene viuit. Sed numquid ille ,phariseus q̄si de suo talis erat cum diceret: Gratias tibi ago quia nō sum sicut cęteri homines? Gratias deo agebat ex eo q6 bonum i se habebat. Quātus ergo boni aliq̄d in te sit: nō ex te ē q6 bonū est: sed a deo te accepisse ,pfitere. Tamē in eoipso si te extulerio supra aliū nō habentē: elatꝰ teneberis: nondū laudator meus eris. Primū q̄ cōrige te a via pessima: incipe bene viuere: intelligе q̄a nō corrigeris nisi dono dei. A domino enī gressus bois dirigentur. Hoc cum intellexeris: fauet ⁊ alijs vt sint q6 ⁊ tu es: qui hoc eras ⁊ tu q6 ⁊ illi sunt. Fauе quantū potes et noli desperare. Non enī vsq; ad te diues est deꝰ. Q6 enī tibi dedit: crede q̄ etiā ⁊ alijs ⁊ velit ⁊ possit dare. Non ergo laudat qui cū iam cḡperit bene viuere: de suo putat esse q̄ bene viuit: nō acceptū a deo. Nec ille laudat: qui cū sciat se q̄ bene viuit acceptisse a deo: tantū vsq; ad se vult esse diuitē deū: ⁊ nō vult vt alijs sit misericors deꝰ. Ille itaq; qui dicebat: Gratias tibi ago deus q: nō sum sicut cęteri homines iniusti: raptores: ad-

ulteri: sicut ꝛ publicanus iste: Nonne et ibi potuerat dicere: Domine dona et publicano huic qđ mihi donasti: fuple et mihi quę nōdū dedisti? Sed etiā quasi saturat⁹ eructabat. Pauper vō ille: id est publican⁹ qđ dicebat? Dñe ꝓpitius esto mibi peccatori. Ideo descendit iustificat⁹ publican⁹ magis q̄ ille pharisęus. Ergo audite qui bñ viuitis: audite q̄ male viuitis. Sacrificiū laudis glorificabit me. Nemo mihi offert hoc sacrificiū ꝛ malus est: Nō dico: nō mihi hoc offert malus: sed nemo mihi hoc offert mal⁹. Qui enim laudat bonus est: quia si laudat etiam bene viuit. Qui si laudat nō sola lingua laudat: sed ꝛ vita cuꝫ lingua consentit. Et ideo rogo vos fratres charissimi: quantum ꝓssumus cum dei adiutorio studeamus: vt quomō deum laudamus vocibus: sic etiam bonis moribus collaudem⁹. Melius est enī tacere ꝛ benefacere: q̄ deum laudare ꝛ peccata cōmittere. Qui enim laudat deū vita simul ꝛ lingua: vocibus pariter et bonis operib⁹: duplicit⁹ in se ꝓuocat gratiā dei. Si vō nō ꝓualet deū laudare vocibus: laudet bonis opibus: assiduis orationibus: cogitationib⁹ sanctis. Si enī hęc diligēter attēdim⁹: ꝛ in hoc sęculo cū secura cōscientia laudare deum possumus: ꝛ in futuro ad ęternū gaudiū fęliciter veniemus.

Eph. 3. ¶ De eo qđ aplus dicit: Vt possitis cōprehendere cū omnib⁹ sanctis q̄ sit latitudo: longitudo: altitudo et ꝓfundū: Homelia ¶ III

Ps. 49.

D

Et ideo rogo vos fratres charissimi: quantum ꝓssumus cum dei adiutorio studeamus: vt quomō deum laudamus vocibus: sic etiam bonis moribus collaudem⁹.

Qui enim cognouit inquit latitudinem ꝛ longitudinē: altitudinē ꝛ profundū: ꝛ supeminentē scientię charitatem christi: vidit et christū: vidit et patrē. Ego hęc verba apostoli pauli sic intelligere soleo. In latitudine bona opera charitat⁹: In longitudine ꝑseuerantiam vsq; in finē: In altitudine spem cęlestiū ꝓmiorum: In profundo inscrutabilia iudicia dei: vnde ista gratia in homīco venit. Et hunc intellectū possumus coaptare etiaꝫ sacramento crucis: vt in latitudine intelligat transuersum lignum quo extenduntur manus ꝓpter operum significationē. In longitudine ab ipso vsq; i terrā: vbi totum corpus crucifixū stare videt: qđ significat ꝑsistere: hoc est longanimiter ꝑmanere. In altitudine ab ipso transuerso ligno sursum versus quo caput eminet: ꝓpter expectationē supernoꝝ: ne illa opera bona atq; in eis ꝑseuerantiā ꝓpter beneficia dei terrena ac temporalia facienda credant: sed potius ꝓpter illud qđ desuper sempiternū sperat fides quę p dilectionem operat. In ꝓfundo autem paro illa ligni quę in terrę abdito dextra latet: sed inde consurgit illud omne quod eminet sicut et occulta dei volūtate vocat homo ad participationē tantę gratię: alius sic: alius aūt sic. Supeminentē vō scięntię charitatē christi: eam ꝓfecto vbi pax illa est quę ꝓcellit omnē intellectū.

Gal. 5.

Eph. 3. Phil. 4.

¶ De eo qđ ꝓpheta dicit i psalmo: Bonitatem et disciplinā ꝛ scientiā doce me: Homelia ¶ IIII

Ps. 118.

INter cętera quibus beatus dauid infirmitatibus nostrę medet animarū: sub quadaꝫ trinitatis regula orandi nos formā tenere tanq̄ pitissim⁹ magister erudit dicens: Bonitatē et disciplinā ꝛ scientiā doce me. Solliciti⁹ itaq; fratres intēdite quas sibi potissimū virtutes tribui ret ꝓpheric⁹ deꝓecat: Bonitatē et disciplinā inqt ꝛ scientiam me doce dñe. Vere nouit recte viuere q̄ recte nouit orare. Nō enī petit mūdanarū diuitiarū thesauros: non regna finitiua: non tempora plurioꝝ viuēdi: ꝑ bonitatē se doceri sił ꝛ disciplinaꝫ poscit. Bonitas enī facit amabilē disciplinā: ꝛ disciplina efficit inculpabilē bonitatē. Nec quēq̄ latere puto: q̄ bonitas sine disciplina delictoꝝ mater ē: ꝛ disciplina sine bonitate tristis quędā amaritudo viuēdi. Scientiā ꝓpstari sibi pariter implorat: vt nouerit scięter sapięterq; distinguere q̄ sint termini bonitatis: ꝛ quā debeat habere disciplina mēsurā: ne forte aut nimię remissiōis vitio bonitas incōsulta fędet: aut disciplina durior ipa sui austeritate crudelescat. Dic frater bon⁹ esse peccāti? Benigne q̄dē fac et vt ve sic bon⁹: vigoṙ ei adhibe disciplinę: vt tua illi bonitas ꝓficiat in salutē. Quē vtiq; si nulla coercentis censurę increpatiōe terreueris: pricipia erit ei hęc bonitas tua q̄ ꝓmittis pire peccantē quē poterat saluare correctū. Rursum si nimio disciplinę rigore nullā scientia

bonitatis ꝓtenderis medicinā: dū rigorem tuū refugit peccās: peccati egritudinē nō curabis. Et ꝙ tandē⁹ vinēdi ratio erit: ꝙ ve iustitia erit: vt solutio: lenitas cohibentiā ꝓbeat pcōr: aut imoderata sciētia⁹ a lapsu nō reuocet delinquentē? Ar autē bonitatis huius disciplinęq; magisteriū in nrio fuisse maioribus plenius perfectiusq; discamus: pauca de plurib⁹ venerabiliū patrum recēseamus exempla. Impleuit sine dubio bonitatis ac disciplinę ih̄u⁹ formā beat⁹ petrus: cū fic vere bonus oblatos sibi dicit curasse infirmos: t vt disciplinę cęlestis amator: iusta vitione punisse mēdaces perhibetur. Nimirū bonitatis eius gratiam testat eneas ille debilis qui claudus ab infantia sedens in porta templi domini: atq; mendicans in nomine ihesu ihesu: apostoli curantis imperio antiquā recepit sanitatē. Prohauerunt t disciplinę eius seueritatem ānanias t saphyra: ꝙ distrahēteo agrū quē vendere nemo cogebat: duo⁹ de pretij quātitate mentiunt apostolo: mortē sibi falsitate merēti sunt. Quo facto edocuit gloriosissimus petrus inesse sibi bonitatem ac disciplinā: dū remediū pręstat infirmo: et competentē sumit de mendacibus vltionem: ꝙ eum recte fanctęq; fecisse cęlestis iudicij consensus ostendit. De pfectione vero scientię et⁹ quis ambigat: qui christū dominū viui dei filiu⁹ esse de cęlo sibi patre reuelāte cognouit? Et quia bonitas ac disciplina scientiaq; nō derat: pascēdas illi ōues suas cōmēdauit ouilas. Tenuit bonitatem ac disciplinā etiā gloriosissim⁹ paulus: ꝙ vt eius scripta testātur: discipulis suis t virgam correctionis t spiritum mansuetudinis pręt̄endebat: propter qō faciebat cum omnibus amabilem bonitas: et disciplina terribilem. Fiam etiam inter ipsa mundi primordia vt bonitatē ac disciplinam christi doceret ecclesias: et remoueri iussit peccantē a cōmunione sanctoꝝ: t eundem recipi correctū. De scientia autem eius quid nos dicemus: cum omnes eum nouerint in cęlestibus didicisse quę docet in terris? Vbi talia se memorauit edoctum: qualia loqui mortalibus non licuerit. Habuit nihilominus bonitatē et disciplinā cęlis dominicus t baptista Johānes: qui resipiscentes a peccatis suis ꝓphetico pietatis affatu pnitētię baptismo diluebat: atq; vt vere legaliū pręceptoꝝ custos imobilis t herodem regem de illicita accusabat vxore: t cunctis ad se concurrentibus purgationis vitę ꝓcepta mādabat. Scientię autem illius plenitudinem quis potest agnoscere: qui qō ꝓ salute mundi venit e cęlo: primus omnibus reuelauit. Videris itaq; fratres ꝙ D orandi compendio t qua paucitate verborum pfectionem viuendi venerabilis ꝓphet⁹ quęrebat. Breuissimo nāq; sermone conclusit: quorquot spiritaliu⁹ habet multitudo virtutū. Si ergo ille ꝓphetarū ꝓcipuus doceri se a deo ad sanctioꝝ vias tātopere peccabat: quid facere nos oportet qui t tardi sensus infirmitate torpemus: t noxia remissionis vitę consuetudine depranamur? Nos inquā magis orare debemus dicētes: Bonitatem et disciplinā et scientiam doce nos domine: quatenꝰ in nobis bonitas maliciam vincat: vitia ac voluptates disciplīna castiget: et ignorantię cęcitatem scientia veritatis illumiet. Si enim scierio omnipotentē deum filiūq; eius vnigenitum vnius esse substantię: spiritū quoq; sanctum pari crediderio eternitate regnantē: nulla vnq; te vel paganoꝝ vana persuasio: vel arrianoꝝ perfida turbabit impietas. Si futuri iudicij scientia cor tuu⁹ mentēq; repleuerit: habebis in tuis moribus disciplinā⁹. Rursus si disciplinę ipsius mensuram regulasq; seruaueris: congruam tenebis in omnibus bonitatem: quia bonitas est temperamentum disciplinę: t disciplina condimentū est bonitatis. Caue ergo frater ne ira velis bonus videri: vt abiecias disciplinā: aut ita arduam secteris disciplinā: vt remoueas bonitatem. Quibus beatus dauid idcirco scientiā precat adiungi: vt directa mentis nostrę iudicio scire possimus qualiter in nobis esse possit et districtior bonitas: et blandior disciplina.

De eo quod apostol⁹ dicit: Predica verbum: insta oportune inoportune: argue: increpa: obsecra cū omni patientia t doctrina: Homelia V

Frequenter in scripturis sanctis audiuit charitas vestra fratres charissimi: in quo sint sacerdotes periculo constituta: si noluerint implere illud quod

2. Timoth. 4. contestatur apostolus: Predica verbuz: insta oportune importune: argue: increpa: obsecra cum omni patientia et doctrina. Et q: tam graue pondus imminet cernicibus nostris: quibus dicitur: Si nō annunciaueris Ezech. 3. iniquo iniquitatem suam: sanguinem eius de manu tua requiram: necesse nobis est ꝺſcanqꝫ negligēteo aut secrete aut publice castigare. Sed quando corripimus: ille quem corripimus si malus est: attēdit a quo corripiatur: t facilius in correptore suo ꝯ in se libēter agnoscit quod corrigat. Et si vera inuenerit quę t ipse dicat in eo a quo corripitur: gaudet: quāto melius gauderet de sua sanitate correctus ꝯ de alieno lāguore corrept⁹? Ecce putas verū esse quod dicis. Inuenisti aliquid in homine a quo reprehēdius eo: tamen per illuz tibi veritas loquebatur: per maluz: p iniquū veritas tibi loquebat. Quęris: quid reprehēdis in homie? Inueni potius quid reprehendas in veritate. Ille nobis illa est aduersaria tua: in qua non inuenis quod accuses. Illam fac amicam si poteo. Aduersarius tuus sermo dei ē. Proferat cuz peccator: proferat eum iustus: sermo dei est: inculpabilis est. Ipse est aduersarius tuus: concorda cum eo cum es in via cū illo. Ista vita ista est. Aduersari⁹ omniū iniquorū sermo dei est. Parum tibi est q cū esset manēs in sua beatissima t sacratissima sede venit ad te: vt esset tecum in via: t tecū voluit comitari: vt cum ambulas t in potestate habeo: componas causam tuam et dicas: Quando finiturus sum viam? Et cum finieris viam: non erit cum quo causam tuā Matth. 5. componere possis: et aduersarius tradet te iudici: iudex autem ministro: minister autē in carcerē. Non exibis inde donec reddideris nouissimum quadrantē. Est ens verbuz dei: quasi aduersarius in via: habes in potestate: cōpone. Quid a te quęrit aduersarius ille vt concordes cum illo? Quid? Nisi salutem tuam. Ambulat cum aduersarius tuus t dicat eis vt concordent cuz illo. Fiat. Nōdum finita est via. Quod heri non est factū fiat hodie: nondum finita est via. Quid expectatis quousqꝫ finiatur? Cuz finita fuerit non erit alia vbi cum aduersario concordetis. Judex restat: minister t carcer. Multis hęc via cum sibi plures promitterēt in ea annos: subito finita est. Sed ecce fac quia longa erit vita tua: vt semper tecum aduersarius tuus ambulet. Nō erubescis tanto tempore cum tali aduersario habere discordiā? Sermo dei quantum est in ipso amicus tuus est. Aduersarium tu tibi eum facis. Ipse enim tibi bene vult: tu tibi ecōtrario male. Ille iubet: Nō furaris: tu furaris: ille iubet non adulteres: tu adulteras: ille iubet fraudem non facias: tu facis: vetat te iurare: tu falsum iuras: facis omnia contra quę dicit. Tu tibi facis sermonē dei inimicū: Nec mirum quādo tu tibi ipse inimicus es. Qui enī Ps. 10. diligit iniquitatē odit animā suam. Si enim diligendo iniquitatem odisti animam tuam: quid miraris quia odisti sermonem dei qui vult bene animę tuę? Ergo tacebimus et neminem omnino corripiemus? Corripiamus plane: sed prius nos. Proximū vis corripere: nihil est tibi ipso ꝓpinquius. Quid is longe? Te habes ante te. Quid enim per scripturam? Diliges proximū tuū Matth. 22. tanqꝫ teipsum. Si ergo teipsum non diligis: proximū quomodo diligis? Regulam dilectionis in proximum et te accepisti. Diligo eum inquies. Ideo dico: prius te dilige: et dic tibi. Si autem vere et dilectione dicis: manifestum est q intus egit aliquid: verbum quod procedit. Sed timendum est ne te non diligas: t velis alium corripere et facias hoc cum odio. Si autem odisti fra- 1. Joh. 3. trem: leuiora obiicis ꝯ facis. Qui odit: fratrem suum homicida est. Audistis hodie lecta est epistola iohannis. Ait scriptura. Ne cōtemnerent homines quę intus habent in corde: t illa accusarēt quę fiunt per corpus: iam qui odit fratrem suum dixit: homicida est. Nondum manus armata est: nondum faucem obsedit: nondum insidias pręparauit: nondum venena quęsiuit t reus in oculis dei concepto odio iam tenetur. Adhuc viuit quē quęrit occidere: et occidisse se iam iudicatur. Si ergo cuz odio corripis: audes aliquez homicidā corripere? An quia nō te tenent homines t ducunt te ad iudicē: ideo in oculis summi dei t iudicis non agnoscis crimen tuum? Si non vis agnoscere crimen tuum: agnoscis pœnam tuaz. Non enim ille parcit homicidio. Sed corrigo me inquis cū sum in via. Corrige ergo te et tunc poteris fratrem corripere. Leuiora obiicis: grauiora committis. Festucam vides in oculo Matth. 7.

fratrio tui: trabem autem in oculo tuo non vides. Hoc enim dixit dominus propter homines qui cum odio corripiunt. Irascētem corripio: et tu odio contabescis? Appende in statera considerationis irā t odiū. Quid est ira? Feruor quidā animi: Ad præsens displicet tibi: Jam in te ira ista inueterata est: ideo facit odium. Ira festuca est: trabes futura crescendo. Sicut enim festuca crescat in trabē: sic ira inueterata fit odiū. Jam tu odisti et corripis irascentem: iam in illo festuca displicet: in te adhuc placet trabes. Vultis videre quātum intersit? Sæpe inuenies irasci patrē filio: patrē odisse filiū difficile inuenies. Filio quem diligit irasci potest pater: irascitur et amat potest dici: odit et amat non potest dici. Hec dixi propter homines qui minora in alios puniunt: in se maiora non puniunt. Hęc ergo fratres charissimi salubriter cogitantes: facāmus amicitias cum aduersario nostro dum sumus in via cum illo: hoc est cōsentiamus verbo dei dum adhuc sumus in hac vita: quia postea cuius de hoc sęculo transierimus: nulla compunctio vel aliqua satisfactio remanebit. Judex restat: minister t carcer. Et ergo hęc omnia domino auxiliante possimus implere: diligamus toto corde non solum amicos sed etiam inimicos: vt in nobis impleatur illud quod scriptum est: Omnis lex in vno sermone impleat i vobis: Diliges proximū tuū tanq̄ teipsum. Et illud: Charitas operit multitudinem peccatorū. Quā rem ipse qui est vera charitas nobis p̄stare dignetur qui cum patre t spiritu sancto viuit t regnat deus in sęcula sęculorū: Amen.

De eo quod dominꝰ dicit in euāgelio: Diligite inimicos vestros: benefacite his qui vos oderunt: Homelia VI

Frequenter in euāgelio fratres charissimi audiuimus dominū dicentem: Diligite inimicos vestros: benefacite his qui vos oderunt. Quare autē dominus dixit: Diligite inimicos vestros: nisi quia passuri eramus inimicos? Sed dicit aliquis: Quis potest diligere inimicos? Posse te dilexit impiū deus tuus qui nunq̄ fuit impius. Tu autem etiam si tam non es impius: fuisti tamen aliquādo: quia nemo sit iustus nisi ex peccatore. Sicut frequēter cantauimus: Beati quorum remisse sunt iniquitates: non dixit: Beati qui non fecerunt peccata: sed beati quorum remisse sunt iniquitates. Si enim quęris qui nō fecerit: non inuenies. Unde ergo quisq̄ erit beatꝰ nisi remittat quod fecit: nisi remittatur q̄ commisit? Si ergo iam tibi peccatum dimissum est: ille te insequit qui nondum est iustus. Et tu anteqū iustificareris alios p̄sequebaris: pericras et inuentus es. Et ille qui tibi aduersat inuenietur t non persequet. Nolo cogitare q̄ tuus meritis talis factus sis: da gratia dei te talem fecit. Et bene consideras videbis potentem esse deum qui talem faciat cum quez iuste te videris odisse. Dicis enim tu tibi quasi iustus: Magna est patientia dei quę illum talem viuere sinit. Atq̄ vtinam hoc solum dicas: sed t̄mco q̄ insuper reprehendas dicens: Quid placuit deo talibus parcere? Quare tanta mala faciunt homines t viuunt? Sic dicat alius: O deus quare viuit iste qui tanta dicit: t tuam iustitiam reprehendit? Non enim attendit quid ipse dicat: sed attendit q̄d alius faciat. Qui tibi displicet fortassis non reprehendit: nec effundit iras contumelias i deum: quomō tu facis. Ecce putas quia deus quomodo tu vis: nulli malo velit parcere: quid de te facturus est qui sine peccato esse nō potes? Non attendis vbi te inueniat. Rogo ergo vt non solum alios sed etiam et tibi parcat. Hoc itaq̄ fratres habent quasi proprium omnes iniqui: nolunt vt parcat deus iniquis: t non vident quid ipsi sint: etiam ex hoc p̄cipo q̄ ita volunt. Sed ego iustus sum iniquis. Si tibi non parceret deus cū esses iniquus: quomodo ad iusticiaz peruenisses? An forte voledas vt deus vias ad te patens esset: quousq̄ tu peruenires ad iusticiā: da deus extēdat pontem misericordię suę vt tu trāsire posses? Hoc vis vt iaz subducat ne alius trāseat. Diligamus ergo inimicos nostros fratres charissimi: Forte qui hodie est amicus tuus talia peccata facturꝰ est: vt in vita eterna tecū esse nō possit. Nō enī scis q̄d pariat crastinus dies. Et ecōtra q̄ inimicꝰ erat: forte sic ad pœnitentiā cōuertet: vt i illa cęlesti hierusalem cōciuis tuꝰ oē mereat: et forte etiā maior efficiat. Nō vobis difficile videat. Interrogemꝰ scripturas: t si ipsa hoc euidēter

Psal. 31.

agnoscere poterim⁹. Paulus aplus ꝑus sce/leratus erat inimicus christianorum: rapie/bat: vastabat: sęuiebat. Vbi? Quando la/pidatus ē marty: stephanus: parū illi erant manus suę: manibus omnium lapidabat: quia vt illi nō impedirent vestimētis suis: ꝙ liberis manibus saxa ꝓicerent: oim vesti mēta seruauit: ac sic in omniū manib⁹ illud scelus operabatur. Videte istū virum vna voce dōi ex persecutore factū ꝓdicatorē. Ꝓcessit eos quos oderat. Illa em̄ omnes christiani quos insequebat talea non erant qualis ipse factus est. Non em̄ oēs illi apo stoli erant: quod ipse factus est. Videtis fie ri posse vt inimicus ꝙ erat hodie: sit nō solū amicus et frater in gratia: sed etiā ꝓcedat ⁊ melior fiat. Ergo fratres mei: christiani illi omnes quos ꝓsequebatur saulus: putatis quia non rogabant? Utiq; si nouerant chri stum: si christiani erant: si nouerāt ipsum do minū iesum ꝓ impijs mortuum. Non em̄ mortuus est ꝓ fidelibus: sed mortuus est vt faceret fideles. Rogo vos fratres diligē ter attendite: dominus et saluator noster ꝙ mortem suam ꝓstitit infidelibus: quale sit illud quod seruat fidelibus? Et hoc conside rate: quia quos persequebatur paulus apo stolus: bene nouerāt misericordiā domini: et sciebant ꝙ saulus ille persecutor poterat fieri ꝓdicator: ⁊ ideo orauerunt ꝓ illo: ⁊ ex auditi sunt. Ille persequebat: sed illi vice runt. Illi eū magis occiderunt: ⁊ interfece runt rogādo ꝓ eo. Quomodo? Ecce vna voce ꝓstratus est ꝓsecutor. Resurrexit em̄ iā non persecutor: sed ꝓdicator. Qui enim persequebatur mortuus est. Quęre ꝓsecuto rem et nō inuentes iam: quia surrexit. Ergo illi potius occiderūt eum orando q̄ ille per sequendo. Et vos ergo fratres sic orate ꝓ inimicis vestris: vt occidat eos deus: id est vt eorum malicia quę vobis inimicatur oc cidat. Sic em̄ non occidit quod creauit: sed quod ipsi sibi fecerūt. Homo em̄ et peccator duo nomia sunt. In ipsis duobus nomini bus quęre quid fecerit deus: quęre q̄d fuase rit diabolus. Homo a deo factus est: pecca tum suadente diabolo ab homie factus est. Quis horū duorum te ꝓsequitur? Si em̄ tu bene viuis: non te ꝓsequitur nisi qui malus est. Non ergo homo: ꝙ peccator te insequit. Roga ꝓ homie vt extinguat deus pecca

Cdem. 23. q. 4 duo.

torem. Cum em̄ mortuus fuerit peccator: ni L hil tibi aduersabit: imo consolabitur viuēs qui te in peccatis mortuus persequebatur. Non vobis ergo graue sit: ꝓ ipsius dōi nri misericordiā vos obtestor: quia spes nobis alia non est: nisi dimiserimus quicquid nos lęserint boles. Nemo vos fallat. Aliud ma ius sacrificiū non est quod debeamus deo: nisi quicquid boni ē: etiā malis hominibus: si tamē bonis fecerim⁹. Dicit tibi deus: Ego non ex te cresco: sed tu ex me. Sacrifici um volo quod ꝓsit homini: sic ad me pue nit quod tibi ꝓsit. Potes mihi dicere: nō habeo qō tribuā indigenti: nō possum ieiu nare frequenter: et a vino et carnibus absti nere nō possum. Rūquid potes mihi dicere: charitatē te habere nō posse? Ipsa est cuius possessio tanto plus auget: quāto amplius erogat. Dimitte ꝙ qō tenebas: ne aduersus te ille teneat aliquid cui nō habes qō dimit tas. Dimittite ⁊ dimittet vobis: date ⁊ dā- Luc. 6. bitur vobis. Scitote fratres charissimi: da 45. dū. 90 duę sunt elemosynę. Una cordis: alia pecu nię. Elemosyna cordis ē: dimittere ei a quo lęsus es. Nā dare aliquid indigēti: aliquā do quęris ⁊ non habes. Indulgere peccan ti quantū volueris: redundabit tibi. Aurum ⁊ argentū: vestem: frumentū: vinum ⁊ oleū potest fieri vt aliquotiēs non habeas vnde pauperibus tribuas: vt aūt oēs homines di ligas: ⁊ hoc alijs quod tibi ꝓpsi velis: ⁊ inimi cis tuis indulgeas: nunq̄ te poteris excusa re: Quia si in cellario vel in horreo non ha bes qō dare possis: de thesauro cordis tui poteo ꝓferre quod tribuas. Et quod om nibus hominibus etiam si sola sit bona vo luntas sufficiat: et elemosyna cordis multo maior sit: q̄ elemosyna corporis: q̄s est qui vel vmbram excusationis possit ꝓtendere? Et illud attendite fratres: quia charita tis elemosyna sine terrena substantia suffi cat sibi: Illa vero quę corporaliter datur: si non benigno corde tribuitur: omnino non sufficit. Et q: si ipsi videtis fratres charissi D mi: ad remissionem omnium peccatorum si substātia terrę nō fuerit: charitas ⁊ dilectio inimicorū satis abundeq̄ sufficiunt. Nulla nobis excusatio de hac re i die iudicij rema nebit: Nec dicere aliquis poterit: nō se ba buisse vnde sua peccata redimeret. Et ideo omnes homies studeamus toto corde dili-

gere: orantes vt qui boni sunt meliores fiāt
t in opere bono pmaneant: q̄ mali sunt cito
se coerigant: timentes illud quod dominus
Dant.6. cōminatus est dicens: Si nō dimiseritis ho
minib⁹ peccata eor̄: nec pater vester dimit
tet vobis peccata vestra: Sed magis cum
ipsius adiutorio laborem⁹ vt illud in nobis
Luc.6. possit impleri: Date t dabit vobis: dimitti
te t dimittet vobis. Cum ergo sit p̄fatam
domini sententiā qua dixit: Si dimiseritis
hominib⁹ peccata eorū: dimittet vobis pa
ter vester celestis peccata vestra: in potesta
te nostra positum sit: qualiter in die iudicij
iudicemur: dimittam⁹ omnib⁹ inimicis no
stris: vt libera cōscientia possimus in orati
one dominica dicere: Dimitte nobis debi
ta nostra: sicut et nos dimittim⁹ debitorib⁹
nostris: Quod ipse p̄stare dignet̄ qui cū pa
tre t spiritu sancto viuit t regnat in secula se
culor̄: Amen.

Isa.58. ¶ Deco q̄ Esaias dicit: Clama ne
cesses: quasi tuba exalta vocē tuam
t annūcia populo meo peccata eo
rum: Homelia ¶ VII

Dilectissimi fratres charissi
mi: omnes sacerdotes domini: nō
solū episcopos: sed etiā p̄sbyteros t
ministros ecclesiarū: in grandi periculo esse
cognoscimus. Ipse enī contestat̄ spiritus sanc
tus dicens: Clama ne cesses: quasi tuba ex
alta vocē tuā: t annūcia ppo meo scelera eo
rum: et domui iacob peccata eorum. Et ite
Ezech.3. rum: Si nō annūciaueris iniquo iniquitatē
suam: sanguinē eius de manu tua requirā.
Deb.13. De ipso enī apostolus dicit: Obedite pre
positis vestris t subiacete eis: Ipsi enim p
uigilant tanq̄ rationes reddituri p anima
bus vestris. Si p̄ se fratres charissimi vnus
quisq̄ vir potens in die iudicij rationē red
dere: quid de sacerdotibus futurū est a qui
bus sunt omniū animę requirēd̄e? Et ideo
cōsiderantes periculū nostrū: orate pro no
bis: vt cōmissio nobis gregibus ita spiritu
lia pascua studeamus iugiter prouidere: vt
pro eis rationē bonam reddere mereamur.
Cōsiderate ergo fratres charissimi t quid sit
quod volo vestre dilectioni suggerere: si ta
mē ordinibus vobis merear vt adiuuet me q̄
terret me. Inter cętera p̄cepta sua beatus
Tit.1. apostolus ꝺ etiā ait: Episcopū potentē esse
debere in doctrina sana: cōtradicētes redar
guere. Magnum opus: sed grauis sarcina:
Sperabo tamē in deum: quoniā adiuuāti
bus vobis in oratione pro nobis: liberabit
nos de laqueo venantiū t a verbo aspo. Nul
la enim causa est: quę magis faciat dispen
satorē dei pigriorem ad arguendos contra
dicentes: q̄ timor verbi asperi. Dū enim ti
memus detractiones: irrisiones et opprobria
hominū superborum: dilq̄ ab eis in terrena
substātia metuimus p̄grauari: timentes p
dere temporalia: minus q̄ oportet p̄dica
mus eterna. Et ideo dum p illorū nequiciā
aliquid mundanū perdere formidam⁹: pec
catorū eorum vulnera medicamēto spirita
libus curare negligim⁹. Unde timendū est
ne et p nobis t p illis ꝺbus p amore terre
narū rerum non loquimur vera: rationē in
die iudicij reddere cōpellamur. Videamus ꝺ
ergo q̄d sit cōtradicētes redarguere. Cōtra
dicentes non vno modo intelligendi sunt:
Paucissimi enim nobis cōtradicūt lingua:
plurimi male viuendo. Quis mō mihi au
det dicere christianus: bonū esse rapere res
alienas: q̄s quidē non audet dicere: bonum
esse tenaciter seruare res suas? Nūquid eñ Luc.12.
diues ille cui successerat regio: t nō inueni
bat quo poneret fructus suos: et se cōsiliū
inuenisse gaudebat: destruēdi veteres apo
thecas: t cōstruendi nouas ampliores vt im
pleret eas: t diceret alq̄ sue: Habes multa bo
na i multis temp⁹: recūdare: lętare: satiare:
Nūquid ergo iste diues aliena quęrebat?
Fructus suos colligere disponebat: vbi po
neret cogitabat: Nulli violentiā facere: nō
de cuiusq̄ vicini agris: nō limite perturbato:
non spoliato paupere: non circūuento sim
plici: sed tantūmodo vbi ppios fructus re
cōderet cogitabat. Audite quid audierit q̄
tenaciter seruabat sua: t hinc intelligite q̄d
expectent q̄ rapiūt aliena. Cū ergo pauden
tissimū se cōsiliū inuenisse arbitraret̄ de apo
thecis veteribus angustior⁹ dejectōdis: et
amplioribus nouis ędificandis: t omnibus
suis fructib⁹ colligēdis t recōdendis: nō ali
enis scrupiscēdis atq̄ rapiendis: audit illi de⁹:
Stulte vbi tibi sapiēs videris: ibi stulti⁹ es.
Stulte iam̄ hac nocte repetitur a te anima
tua: hęc q̄ parasti cuius erūt? Si seruaueris tua
non erūt: si erogaueris tua erūt. Quid iam̄
reponis q̄ relictur⁹ es? Pręcedāt ergo ma-

Sancti

gio quo secuturus eo. Ecce increpatus est
stultus male recondens. Si stultus est qui
recōdit sua: vos inuenite ei nomē qui rapit
aliena? Si sordidus est reconditor suarū: vl-
Luc.16 cerosus est raptor alienarū: Sed nō qualis
ille vlcerosus qui iacebat ante ianuam diui
tis: t canes lingebāt ei⁹ vulnera. Ille enim
vlcerosus erat in corpore: raptor in corde.
Fortassis aliquis respōdeat t dicat: nō val
de magna pena erat illi homi cui dixit de⁹:
Stulte. Nō sic dixit de⁹: stulte: quomō dicit
homo. Tale in quōdā dei verbū: iudiciū est.
Rūdd enī stulti de⁹ datur⁹ est regnū cēlor⁹?
Wanb.25 Probāt hoc ille quinq; virgines stultę quę
extra ianuā legunt exclusę. Quib⁹ autē non
est daturus regnū cēlorum: quid eis restat
L nisi pena gehennar⁹? Consideranda aūt attē
tius debemus: vt hoc apertius videre possi
mus. Nam t ille diues ante cuius ianuā ia
cebat pauper ille vlcerosus: non est dictus
Luc.16. raptor rerum alienarū. Erat quidam diues
inqt qui induebaf purpurā t byssō. Diues
inquit erat: non dixit: calūniator: nō dixit:
pauperū oppressor: non dixit: rerum alienar⁹
aut delator: aut receptor: non dixit: pupillo
rum expoliator: nō dixit: vidu arū psecutor:
Nihil horū: sed erat quidam diues. Quid
magnū est: Diues erat: p de suo diues erat.
Cui aliquid tulerat? An forte ille auferret t
deus de illo reticeret: t psonam eius accipe
ret: si crimina eius abscōderet q nobis di
cit: Nolite psonaliter iudicare? Si vis ergo
audire consiliū diuitis illius: noli amplius
quērere qs audias a veritate. Diues erat: in
duebatur purpura tē. Quod ergo eius crī
men: nisi tacens ante ianuam vlcerosus et
non adiutus? Hoc enim aperte de illo dictū
est q; misericors erat: non q; aliena rapuit:
sed qa de proprijs erogare noluit. Rūquid
enim charissimi si pauper ille ante ianuam
tacēs: sufficientē panē a diuite acciperet: di
ceretur de illo: q; cupiebat saturari ō micis
quę cadebāt de mēsa diuitis? Propter solā
inhūanitatē quia cōtemnebāt pauperē an
te ianuā suā iacentē: nec cōgrue digneq; pa
scebat: mortuus est t sepultus. Et cum esset
apud inferos in tormētis: leuauit oculos su
os: vidit pauperē in sinu abrae. Quid pluri
bus immorer? Desiderauit gutta qui nō de
dit micā. Accepit iustā sententiā q nō dedit
crudeli auaricia. Si hęc pena auarorū: quę
D pena ē raptorū? Si ait mihi raptor rei alie-

Augustini

narum: Ergo similis illius diuitis nō sum:
Agapem facio: inclusio in carcere victū mit
to: nudos vestio: peregrinos suscipio. Dare
te putas: tollere noli: t dedisti. Cui dederis
gaudet: cui abstuleris plorat: Quē duorum
istorū exauditurus est deus? Dicis ei cui de
deris: gratias age quia accepisti: sed alius
tibi ex alia parte dicit: ego gemo cui ab
stuli: Et pene totū tulisti: t exiguū illi dedi
sti. Si totū quod alteri abstulisses egentib⁹
dedisses: nec talia opera diligit deus. Dicit
tibi deus: Stulte: iussi vt dares: sed non de
alieno. Si habes: da de tuo. Si non habes
quod des de tuo: meli⁹ nulli dabis qs alte
rī expoliabis. Dictur⁹ est dño iesus cū in iudi Wanb.25.
cio suo sederit: t alios ad dexterā: alios ad
sinistra separauerit: bene operātibus: Ve
nite benedicti patris mei percipite regnū.
Sterilibus aūt qui nihil boni in pauperes
operati sunt: Ite in ignem ęternū. Et quę
dicturus est bonis? Esurini t dedistis mihi
manducare. Et respōdebūt illi: Domie quā
do te vidim⁹ esurientē? Et ille ait ad eos: Cū
vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis.
Intellige ergo stulte: qui vis de rapinis ele
mosynā facere: q; si qñ pascis christianū: pa
scis christū. Attende qd sinistris dictur⁹ est:
Ite in ignem ęternū. Quare? Esurini enī et
non dedistis mihi manducare: nudus fui et
nō vestistis me. Ite. Quo? In ignē eternū.
Prorsus ite: Quare? Quia nud⁹ fui t nō ve
stistis me. Si ergo in ignē ęternū ibit cui di
citur⁹ est christus: Nudus fui et nō vestistis
me: quē locū habebit in igne eterno cui di
cturus est: Vestitus fui et spoliasti me? Vic
forsasse vt cuadas hāc vocem: ne dicat tibi
christ⁹: Vestitus fui t spoliasti me: mutata
consuetudine: cogitas spoliare hereticum vel
iudęū: et nō vestitū christianū. Et hic respō
debit tibi christ⁹: imo nūc respōdet tibi p ser
uū suū qualēcūq; mistrū suum: respondet ti
bi etiā hic: Parce damnio meo. Cū enī tu q
christian⁹ es spolias iudęū: ipedis fieri chri
stianū. Et tū hic adhuc forte respondebis:
Ego nō ex aliq; odio pnā ingero: p de dile
ctōe poti⁹ disciplinā: Jō spolio iudęū vt p
hanc aspā t salubrē disciplinā faciā xpianū.
Audirē et crederē: si qō abstulisti iudęo: red
derem xpiano. Forte t b secū cogitat aliqs t 14.q.5.fo
dic: Multi sūt xpiani diuites: auari: cupidi:
nō habebo peccatū si ill⁹ abstulero t paupe
rib⁹ dedero. Tū enī illi nihil boni facīt: mer

cedem habere potero si ego elemosynas dedero. Etiã in hac re parcat vnusquisq; animę suę: ne huiusmodi cogitatio ex diaboli calliditate suggerit. Nã etiã si totũ tribuat qđ abstulerit: addit potius peccata ꝙ minuat. Diximus cõtra vnum vitiũ rapinarũ: per quod res humanę vsq; quaq; vastant: Diximus: et nemo nobis cõtradicit. Quis enim audet cõtradicere veritati? Non ergo
Titũ.1. facimus quod apostol⁹ monuit: nõ cõtradicentes arguim⁹: obedientes alloquimur: laudantes instruimus: nõ cõtradicẽtes redarguimus? Ita vo non cõtradicũt lingua sed vita. Moneo rapit: doceo rapit: ꝓpio rapit: arguo rapit. Quomõ non contradicit? Dicam ẽ qđ de hac re sufficere existimo. Et
Jerome ió abstinete vos frẽs: abstinete vos filij: abstinete vos a ꝓfluentibus rapiẽdi: t vos q̃ ꝑ manu raptor⁹ gemitis abstinete vos a cupiditate rapiẽdi. Ali⁹ potẽs ẽ t rapit: tu i manu raptorũ gemis: quia rapere non potes: ideo non facis. Habete facultatem t tibi laudabo domitã cupiditatẽ. Hoc ergo fratres si fm vestrã consuetudinẽ fideliter t diligenter attenditis: t impietatẽ auaricię vel cupiditatis poteritis euadere: t ꝓ operib⁹ misericordię ad ęterna ꝓmia fęliciter puenire: Amen.

Timoth.6. ¶ De eo quod apostolus dicit: Radix omniũ malorum est cupiditas: quã quidã appetẽtes naufragauerunt a fide t inseruerũt se doloribꝰ multis. Homelia ¶VIII.

BEatus apostol⁹ paulus fratres charissimi: vt nobis vere ac pfecte charitatẽ dulcedinẽ cõmendaret: amaritudinẽ cupiditatis nobis expõsuit: et velut pusillimus ac spiritalis medicus qđ fugere et quid expetere debeam⁹ ostendit. Et
Depe.viti.1.qi radix quia radix omniũ malorũ est cupiditas: t radix omniũ bonorũ est charitas: t simul ambę esse nõ possunt: Nisi vna radicit⁹ euulsa fuerit: alia plantari non poterit: sine causa aliqs conatur ramos incidere: si radicẽ non cõtendit euellere. Sic enim idem ait apsus:
Timoth.6. Radix omniũ malorũ est cupiditas: quam quidã appetẽtes naufragauerũt a fide: t inseruerũt se doloribꝰ multis. Tu autẽ homo dei hęc fuge. Audiamus ergo consiliũ illi⁹ i quo christ⁹ dño loquebat: t quãtũ possum⁹ studeamus amaritudinẽ auaricię fugere: si volumus ad charitatis dulcedinẽ puenire.

Sed quãdo de contemptu diuitiarũ loquimur: respondet mihi aliquis diues: Dedici non sperare in incerto diuitiarũ: nolo diues 1.Timoth.6. esse ne incidã in temptationẽ: Sed qr tã sũ: qđ factur⁹ sũ de his quę mihi tã cõtigit habere? Et sequit apostolus: Facile tribuit et cõmunicẽt. Quid est cõmunicare: nisi cõmunẽ rem tuã facere cum illo qui non habet? Si ergo cõmunicare ceperis: nõ eris ille prędo et ille raptor qui necessitatib⁹ pauperum ranę rebus alienis incubat. Etenim cõmunem fecisti rem tuã cum his qui nõ habent: t amplius ꝓstas qui etiã ꝓgator pauperũ fact⁹ es: Tu aliquãtã curã geris vt ad sequẽdum pauperũ victus pueniat: t in hoc misericordiam ꝓgas: t ꝓpterea defert tibi deus bonitẽ: et quasi dicat tibi: Pater de re cõmuni tolle qđ sufficit necessitatib⁹ domus tuę: qđ reliquũ ẽ da christo. Para te audire: Veni Matth.25. te benedicti patris mei: pcipite regnum qđ vobis paratũ ẽ ab initio mũdi. Esurui enim t dedistis mihi manducare. Forte cõtemne has nescio quẽ pauperẽ aut egenũ: noli cõtemnere christũ i cęlo sedentẽ: in terra egentem: veniet cum remuneratiõe t vita ęterna et ignis eternus. Hoc ergo cogitans potes cũ aliqua spe etiã diues esse. Si aũt adhuc vis fieri diues: t nõ solũ ea quę superflua tibi sunt nõ vis erogare indigẽtibus: sed etiam augere vis patrimoniũ tuũ: Unde vis augere? Emẽdo. Innocens tibi videris: quia emẽdo vis augere. Forte et de rapinis aliquã spem habes? Nisi forte hoc dicas: Scit deꝰ qi non de rapinis volo augere patrimoniũ meũ? Et de rapina nõ eo malus: ꝑ voto mal⁹ es. Si quis tibi dicat: Vẽde res tuas: exhorrescis: expauescis: male dictũ putas. Cum ergo emere cupis: nõne hoc optas vt res suas alij vendãt? Nam quomõ poteris emere: si alius non compulsus fuerit vendere? Et hoc videte frẽs: quãtũ laboret qui ¶ expoliare vult vestitũ: Et quomõ sine labore sit ille qui vestire vult nudũ. Si enim habet ꝓfert t dat: si nõ habet sufficit ei cotidie deo voluntas bona. Ecce nõ laborat si habet: si vo non habet: quia qđ valde necessariũ est habet. Paup est in arca: sed diues est i ꝓcia. Paup ẽ in domo: ꝑ diues est in alio. An forte nihil habes: q̃ bonã volũtatẽ habeo? Audi nato dño clamãtes ãgelos: Gloria Luc.2. i excelsis deo: t i tra pax hoib⁹ bonę volũtatis. Et parum ꝓfuit regnũ cęlorũ: ꝑ vũ pcio

tanta possessio ꝓponit. Proponit enī in terra quod possideas in cēlo: proponit in tempore quod possideas in eternum. Non potes dicere: Nō habeo vnde emere possim: quia tanta est illa possessio q̄ ad pretiū congruū inuenire nō possim. Nonne tantū valet quātum habere potuerit? Et hoc superfluū. Quātū valuit zacheo? Dimidiū patrimoniū: Erat enim diues. Dimidium rerum mearū dicit do pauperibus. Sed quia ꝓemit: forte tu non inuenis qđ emas? Emit enī regnū cēlorū. Et ille emit: t tibi integrū seruat qđ emas. Noli timere ne angustet te cōpossessor: omnib⁹ latum est quod charitas possidet. Duobus enim minutis emit quędā vidua regnū cēlorū: quę misit in gazophylatiū duos nummos. Amen dico vobis: nullus amplius misit in domum dei q̄m ista vidua. Illi enī de abundātia sua miserunt: hęc autē totū qđ habuit misit: Quia enim pęcbebat ei dominus victum: tam ei duo nummi supflui reseruerant ad victū ei⁹ dici: ideo misit illos i domū dei: et emit sibi regnū cēlo⁹. Ecce qđ timebas ne charū eēt t non esses idoneus: En duobus nummis valet. Si terrebat te pretiū quod dedit Zacheus: cōsolet te hoc pretiū quod dedit hęc vidua. Plus addo charissimi: valet t vilē. Vilior est calor aquę frigidę: vilior est sola bona volūtas. Audi clamātes angelos: In terra pax hominib⁹ bonę volūtatis. An forte nō bene diximus viliorem bonam volūtatē? Immo ipsa est omnib⁹ charior: t totū habet qui bonam voluntatē habet: quia in dimidio rerum suarū zacheus si bonam volūtatē nō haberet: nihil dedisset. Bona enī voluntas ipa dicit charitas. Et qđ ait apostolus? Si distribuero omnia mea pauperibus: charitatē autē nō habeā: nihil mihi ꝓdest. Totū ergo habet qui bonam voluntatem habet. Ipsa est quę potest sufficere si cętera non sint. Si autē sola desit: nihil ꝓdest quicqđ habitū fuerit. Sola sufficit si adsit: Cętera omnia nihil prosunt si sola charitas desit. Si haberes in domo tua thesauros vnde securus esses: gauderes et exultares: in corde tuo habes bona volūtatē t tristis es? In arca posses timere furem: i corde tuo quē times? Te noli pati hostē in corde tuo: bona voluntatē habens nihil times. Forte aliquis cogitat t dicit: Si res meas pauperibus dare cupero: t de aduersarijs meis ꝓ dei amore me vindicare noluero: t būilis ac mansuetus esse cōtendero: statim mihi necesse erit ꝓsecutiones hominū malorū sustinere? Qui hęc timeo nō legisti: Quia ꝑ multas tribulatiōes oportet nos introire in regnū dei? Nō audisti scpturā dicētē: Fili accedēs ad seruitutē dei sta i iustitia t timore: t ꝓpara animā tuā ad temptationē? Verus est: q̄ vbi deum i veritate cupieris quęrere: necesse tibi erit supborū vel malorū hominū nequitias sustinere: quia non sic ab illis colitur christus: quomō eis quotidie ꝓdicatur: Quoniā et quicqđ volunt: quicqđ petunt a deo: in luxurijs suis t cōuiuijs volūt ꝓsumere: in spectaculis: in nugis: in fornicationib⁹: in ebrietatibus. In his volūt cōsumere quo desiderant abundare: et tunc putant q̄ bonus sit deus quando illis pręstat vnde corumpant. Sed dicit aliquis: Ecce tempora aspera sunt et asperiora erūt? Per ista asperiora ꝓficit magis ecclesia: ꝓficiunt illi qui sursum cor habent: et illi qui sursum cor nō habent: tumultuat eis cor in terra: et discunt cordi suo locū mutare: vt etiam ipsi sursum cor habeāt: cantantes nobiscū: Ad te dñe leuaui animā meā. Tale ē dicere: Seuiora sūt tempora: quale si quis dicat: Scuiora esse tempora oliuę cum fructus inde colligit: q̄m cum in torcular mittit. Quādo enī pendebat in arbore: lęta tēpora videbant: t non attendūt q̄ amurca plena erat. Venit enī q̄si asperi⁹ temp⁹: venit tpus torcularis: veniunt maiores ꝓssurę. Per peccata enī et crimina superbię: p auaritiā: luxuriāq; malorū: maiores ꝓssurę fiunt generi humano. Dēs enī mali t amatores mūdi q̄si torcularia sūt. Sic enī in torcularib⁹ t vua premit t oliua: vt vinū t oleū reponat in canalia: ita p nequitiam malorū hominū: q̄ boni t iusti sunt multis tribulatiōibus corpaliter fatigant: vt animę eorū tanq̄ oleum ac vinum recōdi in eterna tabernacula mereant. Noli ergo de dei misericordia vel iustitia desperare: quotiēs te videris ab iniquis hominibus fatigari: sed cōsidera q̄ illi qui te persequūtur apud deū velut molę ac torcularia deputant. Tu vo q̄si oliua: t q̄si vua legitima paruo tēpore pressurā malorū hominū sustinere cogeris. Sed postea illis fine fine remanebit opprobriū: tu felici cōmutatiōe trāsibis ad regnū. Et tūc liberat⁹ ab oībus malis cū ꝓpheta poteris dicere: Trāsiuim⁹

pignē ⁊ aquā : ⁊ induxisti nos in refrigeriū. Sed vt ad istam mercario beatitudinē peruenire: ora p illis qui te pſequūtur: quia potens est deus vt illos conuertat ad bonum. Et qui nūc paleę esse vident : de zizaniis in triticum: de amurca in oleū transeāt. Et qui modo alios p nequiciā pſequunt: ipi postea pſecutionē ꝑpter iusticiā patiant. Et q̄ nūc res alienas crudeliter volunt rapere: reos suos incipiāt pauperib⁹ misericordiā erogare: Quā rē si ita fuerit: vos fm suā cōsuetudinē pictas diuina pēsiterit: nō solū de vestra sed ⁊ de alioꝝ salute duplicē mercedē in ęterna beatitudine remunerante deo capietis. Quod ipse ꝑstare dignet: qui cū patre ⁊ spiritusancto viuit ⁊ regnat deus per omnia sęcula sęculoꝝ: Amen.

Eccli.31. De eo quod scriptū est: Beatus vir qui post aurū nō abiit: nec speranit in pecunię thesauris: Homelia IX.

Beatus qui post aurū nō abiit: Et vt quicūq; aliquid inuenerit: et qui pdidit sine vlla dilatione restituat: Et de illo qui ducētos solidos inuenit: Et q̄ ad oule lupus venit: ⁊ lupus redit. In scriptu
Ibi.5. ris diuinis legim⁹ fratres charissimi: q̄ beatus sit qui post aurū non abiit: nec speranit in pecunię thesauris. Qui potuit trāsgredi ⁊ non est transgressus: facere malū ⁊ non fecit. Fratres interrogem⁹ cōsciētias nostras: ⁊ videam⁹ si ita cupiditatē cōtemnimus: vt istius beatitudinis participes esse possim⁹. Forte aliqs intra se cogitat ⁊ dicit: Nec furtū: nec violentiā facio: nec rapinas exerceo: nec res alienas aliquando negaui. Forte iō nō negasti : quia tibi nemo cōmendare voluit: aut si cōmēdauit: sub testib⁹ cōmendauit. Dic mihi si reddidisti quādo a solo sol⁹ vbi deus inter vos fuerat acceptus? Si tunc reddidisti: si mortuo eo q̄ cōmendauit nesciens filio reddidisti: tūc te laudabo: q̄ p⁹ aurū nō iusti: q̄ potuisti trāsgredi ⁊ nō ea trāsgressus: q̄ potuisti facere malum ⁊ non fecisti. Aut si forte sacculū alienū solidoꝝ vbi te nemo vidit in via inuenisti: ⁊ sine vlla mora cui⁹ fuerat reddidisti. Ita fratres redite ad vos: interrogate vos: respicite vos: vera re-
Iob.7. spōdete vobis: ⁊ iudicate vos nō fm pſonā sed iustū iudiciū iudicate. Ecce christian⁹ eo frequētas ecclesiaz: verbū dei libenter audio: de lectiōe vbi ꝑfectissime cōmoneris. Tu lau-

dans tractantē: ego quęro facientē: christian⁹ eo: frequētas ecclesiā: verbū dei amas: et libēter audis. Ecce iō q̄ ꝓpono i eo te examina: in eo te appende : in eo ascēde ad mentis tuę tribunal: ⁊ cōstitue te ante te ⁊ iudica te. Et si te prauū inuenieris: corrige te. Cōsidera q̄ ꝓpono. Deus dicit in lege sua inuen- B
Exod.6. tionē esse reddendā. Deus in lege sua dicit quā ꝑcepit ꝑ ꝓphetā dicit: ꝑ quib⁹ christ⁹ nōdum erat mortuus: Vt quicūq; rem cuiuscūq; inuenerit: tāc̄ alienā cito restituat: Quia sine dubio ⁊ si ipse pdidisset: hoc sibi de alio fieri voluisset. Secm illud q̄ scriptū est: Oia q̄ Matt.7.
vultis vt faciant vobis homines: ⁊ vos facite illis similiter. Si quisch: verbi gratia: inueniat i via alienū sacculū solidoꝝ: debet reddere. Sed nescit cui. Se excusat ignorantia si non dominet auaricia. Dicam vestrę charitati: quomō dei dona sunt: ⁊ sunt in populo dei q̄ nō frustra audiūt verbū dei. Dicam quid fecerit homo quidā pauperim⁹: eo tē-
pore quo sanctus ambrosius⁹ mediolani erat episcopus: vbi tunc ꝑsens erat etiā augustinus nōdum episcopus. Tā pauper erat ille de quo loquimur vt pscholasticus esset grāmatici: sed plane verus et ꝑfect⁹ christian⁹. Sz melior fuit ille qui ad velū stabat q̄ ille qui in cathedra sedebat. Pauper ꝙ iste inuenit sacculū ducentoꝝ solidorum: memor tū diuinę legis ꝓposuit peracū publice: Qui solidos pdidit veniat ad illū locum vt quęrat illū dominē. Ille qui plangēs circūquaq; vagabat: inuēto ⁊ lecto peracto venit ad bolem. Et ne forte alienū quereret sed suū: quęsiuit signa: interrogauit sacculi qualitatē: solidoꝝ etiā ⁊ numerū. Cuz ola fideliter etiā ille respondisset : reddidit q̄ inuenerat. Ille repler⁹ gaudio ⁊ quęrēs vicē repēdere: tanq̄ decimas obtulit illi solidos viginti : Noluit accipe. Obtulit dece: noluit accipe. Saltē rogauit vt vel quicq; acciper. Noluit. Ille stomachabūd⁹ proiecit sacculū: Abiit pdidi ait. Si nō vis a me aliquid accipe: nec ego aliquid perdidi. Quale certamē fratres mei: quale certamen: qualis pugna: qualis cōflictus. Theatrū mūdus: spectator: deus. Victus ille: q̄ offerebat accepit: ⁊ cōtinuo totū pauperib⁹ erogauit. Vnū solidū in domū suā non misit. Considerate fratres tam glorioſuz exemplū ⁊ tam admirabile factū. Egit aliqd i cordib⁹ vestris: si verbū dei requieuit i alio vtio: Facite hoc frēs mei. Ro-

lite putare vos damnuz pati: si qđ a vobis inuentū fuerit reddideritis. Credite q: magnū lucrū est si feceritis qđ suggero. Forte aliquis venies in domo tua pdidit solidos. Terra cōmunis est: in vna domo estis i hoc mūdo: ambo viatores estis but' vitę. Vnū stabulū intrastis. Posuit ille: oblitus est vl' Luc. 15. cecidit ab illo. Inuenisti qui in lege audisti: inuentionē esse reddendā. Quis inuenisti: qui cuz audires verbum dei laudasti: tu inuenisti: si ergo veraciter laudasti: redde qđ inuenisti. Si autē nō reddas quod inuenisti: quādo laudasti testimoniū cōtra te dixisti. Estote fideles inuētores: ꝛ tunc iniquos vituperate raptores. Nā si qđ inuenisti et nō reddidisti: rapuisti. Quātū potuisti fecisti: q: plus nō inuenisti: ideo plus nō rapuisti. Qui alienū negat: si posset ꝛ tolleret: q: nō tollis: timor te cohibet. Nō bonū facis: sed malū metuis. Et latro timet malū: ꝛ vbi nō potest nō facit: ꝛ tamē latro est. Deus enim eo: interrogat nō manum. Lupus venit ad ouile omū: quęrit inuadere: quęrit lacerare: quęrit deuorare. Vigilāt pastores: latrant canes: nihil potest: nihil aufert: nō occidit: sed tamē lupus venit: ꝛ lupus redit. Nunquid q: ouem non tulit: ideo lupus non venit ꝛ ouis redit? Lupus venit fremens ꝛ timens. Interroga ꝙ quisquis vis de altero iudicare: si tunc nō facis male quādo potes facere: ꝛ ab dole nō puniris: tūc times deū. Nemo est ibi nisi tu et ille cui facis malū: et deus qui amboz videt: hoc time. Parū est qđ dico: Ibi time malū: ibi ama bonū. Nā etiā si timore gehennę nō facis malū: nōdū pfectus es. Audeo dicere: si timore gehēnę nō facis malū: est quidē in te fides q: credis futurū dei esse iudiciū: gaudeo fidei tuę: sed adhuc timeo malicię tuę. Quid est qđ dici? Quia si timore gehennę nō facis malū: non amore iusticię facis bonū. Aliud est timere pęnam: aliud est amare iusticiā. Amo: cast' in te esse debet: quo amore desideres videre non cęlum ꝛ terrā: nō campos liquidos maris: nō spectacula nugatoria: non fulgores nitoresq; gēmaꝝ: ꝙ desideres vidē deū tuū: 1. Joh. 3. amare deū tuuz. Quia dictū est: Dilectissimi filij dei sumus: ꝛ nōdum apparuit qđ erimus. Scimus qa cū apparuerit: sileo ei erimus: qm videbim' eū sicuti est. Ecce ꝓpter quā visionē fac bonū: ecce ꝓpter quā visionē noli facere malū. Si eīm amas videre deū tuū in hac pegrinatione: ad illū toto amore suspira: illū desidera. Ecce fac quo te ꝓbare vult deus tuus: vt appareat ꝓ quib' rebus diligas eum: vtrū pro seipso an ꝓ rebus terrenis quas tibi pęstitit ꝛ dicat tibi: Fac qđ vis: imple cupiditates tuas: extende nequitiā: dilata luxuriā: quicquid libuerit licitū puta: Non te hic punio: nō te in gehennam mitto: facię meā tamē nunq̄ videbis. Si ad istaz sententiā expausisti: amasti. Si ad hoc quod dictū est: Facię suā tibi negabit deus tuus: cōtremuit cor tuum: et in non videndo deū tuū magnā pęnam putasti: gratis amasti. Hoc ideo dicimus fratres: quia sunt homines ita negligētes ꝛ repidi: ꝛ qđ peius est etiam infideles qui dicunt: Vtinā hoc mihi de' i hoc sęculo oia bona tribuat: nō ad me ptinet quid i futuro sęculo de me fieri velit. O infelix anima: etiā si te deus nō mittat in pęnam: ꝛ tantūmodo faciem suaz te videre nō ꝑmittat: nūquid nō melius fuerat te nō fuisse natū? Cum vo fieri nō possit: vt q faciem eius nō meruerit videre: ignem ęternū euadere possit: quare sic amas ꝓsentis sęculi voluptatē: vt nō expauescas ęterni ignis ardorē? Si ergo meus sermo inuenit in cordibus vestris aliquā scintillā gratuiti amoris dei: ipsam nutrite. Ad hanc augendam vos aduocate ꝓce humilitatis: dolore pęnitentię: delectatiōe iusticię: operibus bonis: gemitibus sinceris: cōuersatione laudabili: amicitia fideli. Hanc scintillaz boni amoris de qua dño dicit: Ignē veni mittere in terram: ꝛ quid volo nisi vt ardeat? Flate in vobis: nutrite in vobis. Ipsa cum creuerit et flammā dignissimā fecerit: omnū cupiditatum carnalū ligna consumet. Qđ ipse pręstare dignet qui viuit ꝛ regnat deus ꝛc. Luc. 12.

De eo qđ Aplus ait: Videte quō caute ambuletis: non vt insipientes sed vt sapientes: redimētes tempus qm dies mali sunt: Homelia X

Eph. 5.

Postolū cum legeret audistis: imo A
oēs audiuimus dicentē nobis: Vi- Abl. 3.
dete quomō caute ambuletis: nō vt insipientes sed vt sapientes: redimētes tempus quoniā dies mali sunt. Dies malos fratres duę res faciunt: malicia ꝛ miseria. Per maliciā hoim ducunt dies mali. Lętę dies isti quātū gaudet ad spacia horarū: ordinati sunt: Ducūt vices suas: agūt tpa. Oriť sol ꝛ

Luce.1. occidit: Sol iterum oritur ⁊ occidit: Veniūt tempora: trāseūt tempora. Cui molesta sūt tempora: si homines sibi molesti non sunt? Ergo dies malos: sicut dixi: quę res facūt: miseria hominū ⁊ malicia. Sed miseria hominū cōmunis est: nō debet malicia esse cōmunis. Lequo eñ de peccato adam omnes miseri nati sumus: cōmunis est miseria. Sz cōtra generationē quę nos miseros fecit: puidit deus regenerationē vnde nos a miseria liberaret. Generatio mittit in miseriam: regeneratio designat ad beatitudinē. Non eñ quia dixi: regeneratio liberat a miseria: iam nos cōtinuo vt regenerati sumus beati sum⁹. Si mox regenerati iam beati essem⁹: ⁊ dies bonos ageremus: nō nobis apostol⁹ diceret: qui iam regeneratis et fidelibus lo-

Epł.5. quit: Redimentes tempus quia dies mali sūt. Et regenerati dies malos ducim⁹: quousq; finiat pena mortalitatis ⁊ succedat gratia summę felicitatis. Si nabil nobis ad futurū seculū prodest q̄ colimus deū: vt quid colimus eum? Ut dic habeamus felicitatē. Quanti illā habent qui non colunt deum? Ut dic senescamus et decrepiti efficiamur. Quāti senescunt blasphemantes deū? Jō colendus est deus: vt cultores illius habeāt filios ⁊ nō sint steriles? Filios deus et leonibus ⁊ onagris et serpentib⁹ dat. Non ḡ pro magno ⁊ vero bono petendū est: quod ⁊ iudęis ⁊ paganis ⁊ hereticis: etiam ⁊ ipsis bestijs datur. Aurū eñ ⁊ argentū: bonores: filios ⁊ patrimonia multa habēt etiā ⁊ mali. Qui eñ vere christianus est: nō ista omnia transitoria debet petere: sed totum pondus intentionis vel orationis suę ad expetendā eternā beatitudinē debet impendere. Ista eñ temporalia bona: ⁊ quādo dat de⁹: gratię aganf: ⁊ quādo tollit: similit gratię agātur. Ista quādo voluerit tribuet: quādo voluerit tollet: tantū est vt seipsum nobis non

b auferat. Nemo ergo dicat in corde suo fratres quādo audītis lectionē istā beati apostoli: Redimētes tempus quoniā dies mali sunt: nemo dicat in corde suo: parentes nostri dies bonos habuerūt: nos malos dies habemus. Quare? parentes nostri: nūquid nō christiani fuerūt? Ista lectio non est recitata ab ipsis temporibus apostoloꝝ: ante tot annos quādo recitabat non ad eam gemebat: ⁊ qō dicebat non agnoscebat: ex eo q̄ lapsus est adā ⁊ de paradiso pectus est: nūq̄ fuerūt dies nisi mali: Istos pueros q̄ nascunt introgem⁹: quare a ploratu incipiant qui ⁊ ridere possunt. Nascit ⁊ statim plorat: post nescio quot dies rīdet. Quando plorabat nascēs ppheta suę calamitatis erat: Lachrymę eñ testes sunt miserię. Nōdum loquit et iā ppbetat in laboreo et futurū in timore: ⁊ si bñ bñ. Bene si viverit: et iust⁹ fuerit: certe in medijs temptationibus positus semp timebit. Quid eñ dā iustus est? Ecce iustus est. Quid ait apostol⁹? Omnes enim 2.Timoth.3. qui volūt pie viuere in christo psecutionem patient. Ecce quia dies mali sunt: sine psecutione hic viuere iusti nō possunt. Sed picitis mihi. Quid? Qñ pax est: qñ pincipes iudices honorāt ecclesiā: qñ inimicos reges ecclesia non patit: qñ oēs leges p ipsa sunt: quō q̄ pie viuunt psecutionē patiunt? Qui int̄ malos viuūt psecutōes patiūt. Quare? Quia oēs mali psequunt bonos: nō ferro ⁊ lapidibus: sed vita ⁊ moribus. Nūquid alio- Gen.19. quis sanctū loth psequebatur in sodomis? Nemo illi molestus erat: et tñ inter impios viuebat: inter impuros: imundos: supbos: blasphemos psecutionē patiebat: nō vapulando sed inter malos viuendo. Omnis eñ qui iustus ⁊ pius est: quando videt aliquos male viuere: luxurie seruire: iusticiā nō tenere: supbiam sectari: charitatē cōtemnere: qñ istos tales vident illi qui boni sunt volent: affligunt ⁊ contristant. Lugent eñ cū apostolo eos qui peccauerūt ⁊ nō egerūt pnitētiā. Quisquis me audis ⁊ nondum vivis in christo pie: incipe in christo pie viuere. Et p quo dico. Nūquid apostol⁹ paulus qui eo tempore fuit quando adhuc in mūdo fides nona seminabat: et necesse erat vt multos aduersarios pateret: quia hoc dictus est de christo: In signū cui cōtradicet? Nūqd eos Luc.2. tantū psecutiones cōmemorat: quas patiebat vel a iudęis vel a gentibus? Non ipsas tantū: nā illas sic cōmemorat: A iudęis qui- 2.Cor.11. quies quadragenas vna min⁹ accepi: Lapidatus sum: et cętera quę nouim⁹ qñ legimus. Sz ille erāt etiā psecutōes: sine quib⁹ in hoc seculo null⁹ iustus viuere pōt: Foris 2.Cor.7. pugne: intus timores. Deniq; cū cōmemoraret picula sua: Periculi inqt i mari: piculis in fluminib⁹: piculis in deserto: piculis a la- 2.Cor.11. tronib⁹: piculis i falsis fratrib⁹. Cętera pericula possunt quiescere: pericula a falsis fratribus q̄escere vsq; i finē seculi nō nouerūt.

Redimam⁹ ꝫ tpuo qñ dico mali sūt. Expectatis a me forte scire: qđ est tpuo redimere. Quō habem⁹ redimere tpuo: dictur Jū: qđ pauci audiūt: pauci ferūt: pauci aggrediūt: pauci agūt: tñ dicā qñ ipi pauci q̄ me audituri sūt: inf malos viuūt: qñ dico mali sūt.

Redimere temp⁹ hoc est: qñ aliq̄s tibi igerit litem: pde aliq̄d vt deo vacees nō litib⁹ perde: Et eo q̄ pdis preciū est temporis. Certe qñ p tuis necessitatib⁹ pcedis ad publicū: das nūmos t emis tibi panez aut vinū aut oleū aut lignū aut vestē aut aliquā supellectilē: aut qđcūq; tibi opus ē: das t accipis: aliquid amittis: aliq̄d accipis: hoc estima re. Nam si nihil amittas t habeas qđ nō habebas: aut inuenisti aut donatum accepisti aut hereditate acq̄sisti. Qñ aūt aliq̄d amittis vt aliq̄d habeas: tūc emis. Qđ habebis emptū est: qđ amittis preciū est. Quō ergo pdis nūmos vt emas tibi panes: sic pde nūmos vt emas tibi quietē. Et hoc ē tempus redimere. Proverbiū notum est punicū: qđ qđē latine vobis dicā: q̄ punice nō oēs nostis. Punicū em̄ proverbiū antiquū: Et enī habeas temp⁹ quietū: pde aliquid. Audi p verbiū antiquū vtile t necessariū. Pestilentia ante ostiū venit t nummū quęrit: Duos illi da t ducat se. Pestilētia est homo malus: q̄ te vult p calumniā expoliare. Pestilētia ē homo malus calumniator: pdito⁹. Iste talio sic est: quō pustula mala in corpe. Sicut em̄ quādo pustulā incurrit homo: desiderat vt ciro spondolū faciat: t optat vt sine aliq̄ mora ipa mala pustula aliquā priculā tollat de corpe: t cū ipsa discedat: ne venenū ipsi⁹ totū corp⁹ occupet t animā petat: Ita etiā qñ iniquus t malus homo q̄ nō vult nisi litib⁹ vacare: aliquā tibi calumniā facit: puta illū esse pustulā malā: t acḡsce vt qualēcūq; pericla de istātia tua pdas: ne dū te nimiū litigādo occupas: quietū cor hās t deo vacare nō possis. Būquid nō supradictū p verbiū de euāgelio videt natū? Hunqđ aliud dixit dñs ꝫ redime temp⁹ qñ ait: Si qđ vult iudicio tecum contendere: t tunicā tuā tollere? Avocare te habet litibus a deo tuo: nō habebis quietū cor: nō habebis trāquillum animū. Exterios cogitatōibus tuis: irritaris aduersus ipsius aduersarios tuos: Ecce temp⁹ pdidisti. Quāto melius nummū amittēres si temp⁹ redimeres. Certe omnibus placuit qđ dictū est: Venit ad negocia vestra t ibi vos inuenio. Et tū fres mei in causis vestris: in negocijs vris: qñ ad nos dijudicanda venīūt: si vel christiano dico vt p tempe redimendo perdat aliq̄d suū: quāto maiore cura t fiducia debeo illi dicere vt reddat alienum. Ambos em̄ christianos audio. Ille calumniosus q̄ vult facere alteri causā t tollere ab illo velut p cōpositiōe: gaudet ad ista verba. Apls dixit: Redimētes temp⁹ quoniam dies mali sūt: Facio calumniam christiano: ille velit nolit dat mihi aliquid vt tempus redimat: quia apostolū audiuit. Vide ne forte cū te putas astutū: inueniaris litigiosum: et malit erogare vt vincat te q̄s perdere vt careat te. Tamen si illi dictur⁹ sum: perde aliq̄d ociosus: redime temp⁹: apostolum audio quoniā dies mali sunt: si illi qui bon⁹ et iustus est dico: perde aliq̄d vt sis tibi quietus: nō sum calumniose dictur⁹: pde te fili diaboli: nullā causā habes: et res alienas auferre molitur. Causā nō habes: t calumnia plenus es: Christian⁹ es tu: Hunqđ volo illuz acḡrere t te pderē? Si illi dixero: da illi aliq̄d vt recedat a calūnia: tu vbi eris qui habebis pecuniā de calūnia? Ille q̄ propter vitandā calumniā temp⁹ a te redemit: hic tolerat dies malos: tu q̄ calūniās pasceris: t hic habes dies malos: t post dico ipsos habitur⁹ es i die iudicij peiores. Sed ⁊ forte rides: q̄ nummū attendis: Ride: ride: et cōtemne: ego erogē: veniet qui exigat. Sed credim⁹ de dei misericordia: qđ sic omnibus nō solū sanctis t deū timētib⁹ christianis: ⁊ etiā illis q̄ multis litibus t se t alios inquietant: ipse pius dñs inspirare dignabitur vt omni cōtentione vel emulatiōe semota: ita paci t charitati studeāt: vt nō ꝓpter discordiā dei iracundiā incurrere: ⁊ magis ꝓpter dilectionē t pacē ad eterna mereant pmia puenire: Pęstante dño nro iesu christo: cui est honor: t imperiū cū patre t spiritusancto in sęcula sęculorum: Amē.

Matth. 5.

De eo qđ ꝓpheta dicit in psalmo: Sustine dñm: viriliter age t cōfortetur cor tuū: Pomelia: XI.

Ps. 26.

Requētes fres cū psalmista cantaui A
muo: Sustine dñm: viriliter age et Ubi. s.
confortetur cor tuū: t sustine dñm.
Quid ē sustine dñm? Et tūc accipias quādo dabit: nō tūc exigas quādo vis. Temp⁹ dandi nondū est: Sustinuit te: sustine illū. Quid ē qđ dixi: sustinuit te: sustine illū? Di

iam iuste viuis: si iam ad illū cōuersus es: si tibi displicēt facta tua ꝓterita: si iaꝫ placuit tibi eligē vitā bonā nouā: noli festinare exigere. Sustinuit te vt mutareꝰ vitā tuā malā: sustine illū vt coronet vitā tuā bonā. Nā ⁊ si ille nō sustineret: nō ēt cui daret. Sustine ꝙ qz sustētat' es. Tu vo qui nō vis corrigi: O quisqs ō es ꝙ adhuc nō vis corrigi: q̄si vn' sit: magis dicere debui quicūqz di ēstis. Tu tamen qui dic es qui statuisti corrigi: sic loquar quasi ad vnū: Quisqs nō vis corrigi ꝙd tibi ꝓmitt'? Desperādo peris: an sperando? Quisqs desperādo peris hoc dicis i anima tua: Iniq̄tas mea sup me est: in peccatis meis cōtabesco: Quē mibi spes est vi-
Ezech.33. uendi? Audi ꝓphetam dicentē: Nolo mortem impij: tantum reuertatur impius a via sua pessima ⁊ viuat. Sperādo peris. Quid est sperādo peris? Hoc dicis in animo tuo: Bon⁹ ē deus: misericors ē de⁹: ignoscat oia: nō reddet mala ꝓ malis. Audi apostolū di-
Ro.2. centē: Ignoras quoniā patientia dei ad pe nitentiā te adducit. Quid ꝝ restat? Quia si obtinuimus apud te aliq̄d: si intrauit in cor qđ dixi: Video qđ mibi respondeas. Verū
B est nec despero vt desperando peream: nec spero male vt sperando peream. Non mibi illud dico: Iniq̄tas mea sup me est: iaꝫ nulla spem habeo. Nec mibi illud dico: Bon⁹ est deus: nemini reddet mala. Nec illud dico: nec hoc dico: ꝓmit me ꝓphetaꝫ ꝓmit me apostolus. Et quid dicis? Adhuc modicum tempus viuam: quomō volo. Iſti sunt qui nos fatigant: plurimi sūt: molesti sunt. Adhuc modicū tempus viuā quō volo: postea me conuertero. Utiq; verū est quod ꝓphetaꝫ dixit: Nolo mortem impij: tantū reuertatur impius a via sua pessima ⁊ viuat. Q̄si cōuersus fuero: delebit oia mala mea: Quare non addo aliquid voluptatib⁹ meis ⁊ viuo quātū volo: quō volo: postea me cōuersur⁹ ad deū? Quare ō dicis frat? Quare? Quia ꝓmisit deus indulgentiā si me mutauero. Video: scio: promisit deus indulgentiam: per sanctū ꝓphetā hanc ꝓmittit: et per me minimū seruū suū ꝓmittit: verū est qđ promittit: dic ꝓmisit p vnicū suū. Sed qđ vis
Dan.5. addere dices malos dieb⁹ malos? Sufficiat diei malicia sua. Adhuc dico hesternꝰ: ma-
Ecclesi. lus ⁊ hodiernus: malus ⁊ crastinus. An putas esse bonos dico: qñ satisfacis voluptatibus tuis: qñ i luxuriꝫ emuntq; cor tuū: qñ insidiario alienę impudicitię: qñ fraude cōtristas ꝓximū tuū: qñ cōmēdata negas: qñ falsum ꝓ nūmo iuras: qñ exhibes tibi bonum prandiū: ideo putas: qz bonū diem ducis? Unde fieri potest vt dicas bonꝰ sit cū malus sit hō? Adhuc dico vtq addere mal' dieb⁹? Rogo: aliquātum inquit dimittetur mihi. Quare? Quia ꝓmisit mihi de⁹ indulgentiā. Sed crastino die te victurum nemo tibi ꝓmisit. Aut lege mihi: quomō legis ꝓphetā: euangeliū: apostolū: Quia cum te cōuerteris: deus delet omnes iniq̄tates tuas. Lege mihi vbi tibi promissus est crastinus dies: ⁊ viue crastino die male? Nō frater meus non tibi hoc debui dicere: Longa erit forte vita tua. Si longa erit: bona sit. Quare vis habere longā vitā et malā? Aut longa non erit: ⁊ illa longa debet te delectari: quę non habet fine. Aut longa erit: ⁊ quid mali erit: quia diu bene viuisti? Tu male vis diu viue
L re: bene nō viuis: ⁊ tamē crastinū diē nemo tibi promisit. Corrige te: audi scripturā: Ne
Eccl.5. tardes cōuerti ad deū. Verba ista mea nō sunt: sed ⁊ mea sūt. Si amo: mea sūt. Amate ⁊ vra sūt. Sermo iste quē modo dico: sanctę scripturę est. Si ꝓtemnis illū: aduersarꝰ tuus est. Sed audi dominū dicentē: Cōcor-
Matth.5. da cū aduersario tuo cito. Audiūt oēs: verba recito scripturę diuię. O male dilator: o crastini male apentor: audi dominū dicentem: audi scripturam sanctam ꝓdicentem. De isto loco speculator sum: Ne tardes conuerti ad deum: neq; differas de die in diem. Vide si non vidit illos: vide si non inspexit illos qui dicunt: Crastino bene viuo: hodie male viuam: et cū cras venerit: hoc dicturꝰ
Eccl.5. eo. Ne tardes cōuerti ad deum: neq; differas de die i diem. Subito enī veniet ira eius: ⁊ i tempore vindictę disperdet te. Nūquid ego scripsi hoc? Numqd ego delere illud possum? Si deleuero: timeo deleri. Illud possū tacere: timeo tacere. Prędicare cogor: territus terreo. Timete mecum vt gaudeatis mecū. Ne tardes ꝓuerti ad deum. Domine vide quę dico: Domine sciaꝰ: quia terruisti me cum tuus ꝓpheta legeret: Domine nosti in illa cathedra timorē meū cum tuus ꝓpheta legeret. Ecce dico: Ne tardes cōuerti ad deum: neq; differas de die i diem. Subito enī veniet ira eius: ⁊ in tempore vindictę disperdet te. Sed nolo perdat te. Nolo mibi dicas: perire volo: quia ego nolo. Adeū⁹

De verbis dñi Ser. 49. l.

est ergo nolo meū q̄ volo tuū. Si lethargicus pater tuus ęgrotaret inter manꝰ tuas: ⁊ tu adesseo iuuenis ęgrotāti seni: et diceret mediciis: periclitat̄ pater tuus: Somnꝰ iste grauedo est quędā lęthalis: obserua eū: noli eum p̄mittere dormire: si videris eū dormire excita eum: si parū est excitare: vellica: si ⁊ hoc parū: stimula eum ne moriat̄ pat tuus: adesseo iuuenis seni onerosus. Ille in dulcē morbū resolutus iret: oculos grauedine illa p̄mēte clauderet: tu contra clamares patri: noli dormire. At ille: dimitte me: dormire volo. Et tu: sed medicus dixit: si voluerit dormire: non dormiat. Et ille: Rogo dimitte me: mori volo. Sed ego nolo: dicit filius patri: qui vtiq; optat se mori: Et tamē vis differre mortē p̄ris tui: et aliquāto diutius viuere cū morituro sene patre tuo. Dominus tibi clamat: Noli dormire: ne in eternum dormias. Euigila vt mecum viuas: vt patrē habeas quem nunq; efferas: ⁊ surdus Deo? Quid ergo feci speculator? Liber sum: nō vos grauo. Scio dicturos esse quosdā: Quid nobis voluit dicere? Terruit grauit nos: reos nos fecit. Jmmo a reatu volui liberare. Fędū est: turpe est. Nolo dicere malum: nolo dicere piculosum: nolo dicere exicioſum. Turpe est vt vos fallam si deus me non fallit. Dominus mortez minat impijs: nequissimis: fraudatorib⁹: sceleratis: adulteris: voluptatū inq̄sitoribus: furis cōtēptoribus: detractoribus: murmurantib⁹ ⁊ mores suos nō mutantib⁹. Domin⁹ illis mortē minatur: gehennas minat: interitū sempiternū minat. Quid volunt? Et ego p̄mittam q̄ ille non p̄mittit? Ecce dat tibi securitatē p̄curator. Quid tibi p̄dest si paterfamilias non acceptet? Procurator sum: seruus sum: vis dicam tibi: viue quomō vis: domin⁹ te nō perdet? Securitatē tibi p̄curator dedit: Nihil valet securitas p̄curatoris. Utinam dominus tibi securitatē daret: ⁊ ego te sollicitum facerem. Domini eīm securitas valet etiā si nolim. Mea vo nihil valet si ille noluerit. Q̄ę ē aūt securitas frēs vel mea vel vestra: nisi vt dñi iussa intente diligenterq; audiamus: ⁊ p̄missa fideliter expectemus? Jn his q̄bus fatigamur: q̄ homines sumus: ipsi⁹ adiutoriū implorem⁹. Ad illū ingemiscam⁹: p̄ces nr̄ę nō sint p̄ rebus sęcularibus p̄tereūtib⁹: transitorijs: ⁊ vice vaporis euanescēt⁹: Sed sint p̄ces nr̄ę p̄ ipla implēda iusticia: et sanctificatione p̄o nomine dei. Non p̄ vincendo vicino: sed p̄ vincenda liuidine: nō pro sanāda carne: sed pro domāda auaricia. Hinc sint p̄ces nostrę: intꝰ nos adiuuent luctantes ⁊ coronent vincentes.

¶ De eo q̄ dō beatus Jacobus dicit: Confitemini alterutrū peccata vestra: ⁊ orate p̄ inuicē vt saluemini: Homelia ¶ XII

Jacobi. 5.

In omnibus scripturis diuinis fratres dilectissimi vtiliter ac salubriter admonemur: vt peccata nostra deleamus iugiter ⁊ hūiliter non solū deo: sed etiā sanctis ⁊ deum timētibus cōfiteri. Sic eīm per iacobū apostolū nos admonet spiritus sanctus dicens: Cōfitemini alterutr̄ peccata vestra: et orate p̄ inuicē vt saluemini. Et psalmista: Confitemini dño quoniā bonus. Et iterū: Dixi p̄nunciabo aduersum me iniustitias meas dño: et tu remisisti impietatem cordis mei. Quomō enim nobis peccatorū vulnera nunq; deesse possunt: sic et p̄fessionis medicamēta deesse nō debent. Nō eīm ideo vult deus vt cōfiteamur peccata nostra q̄ ea ipse scire nō possit: sed quia diabolus hoc desiderat: vt inueniat q̄ nobis ante tribunal iudicis ęterni obiciat: iō vult vt magis defendere q̄ accusare peccata nostra velimus. Ecōtrario autē deus noster: q: pius est ⁊ misericors: vult vt ea cōfiteamur in hoc seculo: ne p̄ illis cōfundātur postmodū in futuro. Si eīm nos cōfitemur: ille parcit. Si nos agnoscim⁹: ille ignoscit. Primo homi nō dictū ē: Cōfitere peccatū: quia nō fecerat q̄ fateret: sed dictum est ei vt nō peccaret. Non obtemperauit: peccauit. Nati sumus mortales ex vinculo peccati: ppagata est miseria nostra per successionem fragilitatis humanę: ⁊ dicit nobis: Fatemini peccata vestra. Serpēs aūt ille quō tūc instinxit vt nō seruaret hō q̄ illi dictū est ne peccaret: sic nunc instat vt non seruet hō q̄ ei dictū est: Cōfitere peccatum. Quomō eīm tunc fecit vt caderet qui stabat: sic nunc agit ne surgat q̄ cecidit. Itaq; aduersus incantationes eius ⁊ insidias quib⁹ nunc impedire vult reditum nostrū: suscipiamus h̄ cepta saluberrima aduersus eum qui nunc impedire vult nobis confessionem peccati. Quia scit nō nos posse redire nisi p̄ humili-

Gen. 3.

Gen. 3.

tatem: qui p superbiā lapsi sumus. Dur nobis ipse fuit ad supbiā: modo ad humilitatē
B uocē christi sequamur. Dicat homi serpens ille p mathematicos t manichęos: ne confiteat homo peccatū. Per mathematicos sic
de Gen. ad lit. lib. 17. c. 4. 5. loquit: Ad quid bō peccat? Stellę sic positę sunt: necesse est vt faciat bō peccatū. Dicit ergo per mathematicos: q; stella facit vt bō peccet: Nā ipe nō peccat. Sic blasphemias cōuertit in deū. Creator eī stellarū deus ē: t dū non vult bō se accusare in eo qō fecit: deū accusat a quo factus est homo. Item p quosdā manichęos ita suggerit: Nō tu peccas: gens tenebrarū peccat: tu nō habes peccatū. Dicit hęc animę: t erigit eam in superbiā: vt putet quia nō peccat. Nō est hoc tollere sed geminare peccatū. Ītē multi sic confessionē peccati fugiūt: vt ipm sathanan accusent: se autē nihil mali fecisse dicāt. Et cū castigant aliqui t dicāt eis: quare ḃ fecistis? Respōdēt: Quia diabol' ḃ fecit. Nō est eis vñ plus gaudeat diabolus: nisi qñ bō dicit q ipse faceret vt peccaret. Quādo eī dicit diabol' hoc fecit: nō se accusat: t dū peccata sua dissimulat cōfiteri: indulgentiā nō meretur accipere. Respōdet ḡ t dicit: Diabolus hoc fecit: quasi revera traxerit eū diabolus: aut violentiā fecerit. Suādere eī et sollicitare potest: cogere eum non potest. Et ideo cum p deū adiutoriū in potestate tua sit vtr consentias diabolo: quare nō magis deo q ipsi obtemperare deliberas? Si eī sol' diabolus daret cōsiliū t deus taceret: haberes quo excusari posses. Cū vero christus tibi t cōscientia tua p tradicat: t p scripturas diuinas audias in ecclesia q non debeas facere malū: quare eligis mortē t deseris vitā: et magis vis sequi diabolum ad luturiam q̄ obtempare christo qui te inuitat ad vitam
L eternam? Rogo ergo vos fratres charissimi quare sathanas seduxit ad peccandū: cum deus posuerit homini in potestate nō cōsentire sathanę? Est eī a dextris quodāmodo ḡcipiēs deus: a sinistris seducēs sathanas: homo in medio cōstitutus. Cui qō inclinat ad diabolū: quare nō potius erigit ad deū? Nō eī diabolus cogēdo sed suadendo nocet: nec extorquet a nobis consensum: ꝑ petit: Nos diabolū non adiuuemus: et vincimus. Dat quidē ille consiliū: sed deo auxiliante nostrū est vel eligere vt repudiare qō suggerit. Attendite t aliud: quādo dicit bō q seductus est a sathana: quādo dicit se seductum: cōfitet ex parte: sed tamē negat se fecisse t dicit: Ego nihil feci: diabolus fecit. Conatus est dicere illud adā: Ipse se enim excusare voluit de muliere: mulier excusare se voluit de serpente. Dominꝰ autē deus q liberū arbitriū dedit homini: t cum ꝓcepto suo aduersus serpentis venena firmauerat: nō audiuit istas excusatiōes: Quia mulier ꝓpterea data erat vt doceret a viro: non vt doceret virū. Et sic erat cōstituta voluntas amborū: sic erat fabricatū liberū arbitrium vt si nollet cōsentire serpenti: discederet serpens i sua falsitate cōfusus: t remaneret bō in dño creatore firmat⁹. Ista sunt mala verba quę diximus: qi mō serpens vult suadere excusatiōes peccato ꝝ. Tunc fecat qō non accuses: mō aūt vult facere qō excuses. Dei confitenti tanq̄ in apertū sinum indulgentiam paratus erat dare: excusas: claudis sinum: includis peccatū: excludis indulgentiam peccati. Ecce quid fecisti? Nō vt tolleretur peccatū vt dixi iamdudum: sed interclauderet medicina peccati. Sanare te habebat deus per indulgentiā si fatereris: quęris p quem excuses: sed nō quęrit ille quem ꝑ te puniat. Dic ḡ deuoto corde quod dixit pauloante: Ego dixi: domine miserere mei. Ps. 40
Quare addidit: Ego dixi? Peopt manichęos qui dicūt: nō tu peccas. Clama: Ego dixi domine miserere mei: sana animā meā quoniā peccaui tibi. Sanat te deus: cōfitere tātū vulnus tuum. Jaces sub manibus medici: patiēter implora auxiliū. Fouet: vnt: secat: equanimiter tolera: tantū noli attēdere nisi vt saneris. Sanaberis autē si ostendas te medico: nō quia ille non videt si tu te abscondas: sed ipsa cōfessio inituū sanitatis ē. De natura et gratia. 19. ii.
Emendabit me iustus in misericordia t arguet me: oleū aūt peccatoris nō impinguet caput meū. Quid est hoc? Melius est mihi vt quādo videt iustus peccatū meū emēdet me: nō mihi parcat: dicat qd peccaui: sęuiat i peccatū meū: vt me liberet a peccato. Videt acerbe clamare: sed intⁿ lenis est in misericordia. Ideo dixit: Emēdabit me iustus i misericordia et arguet me. Quādo ergo arguit: t quādo clamat: t quādo iustus sęuit: misereꝝ: et totū illud de misericordia paterna est: non de sęuicia inimici. Magis autez quādo non vult te teneri sub peccato: magis amat: quia secat. Non vult enim putre- Ps. 140

dine peccati cętera membra tua ꝓtabescere: ferrū ꝓfert: sed noli timere: noli pauescere: medicū est ferrum. Non contra te ferrū fertur: sed cōtra vulnus tuū. Ergo sic ait: Emē dabit me iustus i misericordia ⁊ arguet me: oleū autē peccatoris non impinguet caput meū. Quid est autez oleum peccatoris: nisi blandimentū adulatoris? Si quis aliquem vehemēter obiurget: videt ſęuire in peccatū ira eius: ⁊ libere ei dicat mala quę cōmisit: ⁊ ille imitabit fortasse obiurgatorē suum simul cum illo irascit peccato suo: Quare di
Ps.4. ctum est: Irascimini ⁊ nolite peccare: quę dicitis i cordib⁹ vestris: ⁊ in cubilibus vestris cōpūgimini. Ergo dicat ille vera: forte coerigitur: alius vo veniat ad eum ⁊ assentet et
Ps.9. dicat: imo laudabilit fecisti: Quoniā laudatur peccator in desiderijs animę suę: ⁊ q̄ iniqua gerit benedicit: defluit: lętus vocatur. Auarus est ⁊ dicit de eo: ꝗ seruat rem suā.
Luc.6. Vindicat se de inimico: cum dictum sit: Dimitte vt dimittat tibi: comis vocatur. Sic cōsidera cętera: quēadmodū assentatores: id est adulatores habeāt verba fallacia: habeant nomina laudis: ipsa est vnctio peccatoris. Nos autē audiamus prophetā di-
Isa.3. centem: Populus meus qui vos ſlicos dicunt: in errorem vos mittunt: ⁊ conturbant semitas pedum vestrorum. Ergo si dicatur ab aliquo libere peccatū alicuius: et ab alio palpet: si videat aliquis tert⁹ et interroget quid sit factum: nonne ita solet respondere: Ille dixit ei vera ⁊ nō est blanditus? Quid ille alter? Quid fecit? Vnxit ei caput et abscessit. Nos vo fratres si vere ſpiritales medici sumus: ⁊ de animarū vestrarū remedio attentius cogitamus: non debemus palpare quēq̄: nec vos: nec nos. Cōfiteamur peccata nostra: non excusemus: tu fecisti: tu reꝰ es: tu peccata tua cōfitere: tibi ignoscit. Si autē dicas: Nō ego feci: Vbicūq̄ verba excusare volueris: peccatū tuum manet in te. Peccati reus es: ⁊ non illius peccati tantū modo quod fecisti: sed huius etiaz superbię quod cōfiteri noluisti. De quo peccato nos dominus liberare dignet: Qui cum patre ⁊ ſpiritusancto viuit ⁊ regnat in ſęcula ſęculorum: Amen.

Eccli.5. ¶ De eo quod scriptum est: Ne tardes cōuerti ad deum: neq̄ differas de die in diem: Homelia ¶ xlii.

Admuimus fratres charissimi ꝓ ꝓphetam dicentē deum: Ne tardeo Ubi.7. conuerti ad deum: neq̄ differas de die in diē. Subito enī venit ira eius: ⁊ i tempore vindictę disperdet te. Promisit enī tibi: quoniā quo die cōuersus fueris: oblinisci tur mala tua ꝓterita: sed nunc̄ vitam crastini dici ꝓmisit tibi. An forte non tibi illaz ꝓmisit deus: ⁊ ꝓmisit illam tibi mathematicus vt damnet te ⁊ illū? Deus diem mortis incertum salubriter constituit: Diem vltimū suum quisq̄ salubriter cogitet. Misericordia dei est: ꝗa nescit homo quādo moriatur: Latet vltimus dies: vt obseruentur omnes dies. Sed tenet te mūdus: illecebre circūquaq̄ blandiunt: delectat te pecunię magnitudo: delectat honoris fulgor: delectant potentię terror. Delectant ista: sed audiatur aplus: Nihil intulim⁹ in hunc mun- 1.Timoth.6
dū: sed nec auferre ꝗd possum⁹. Honor te q̄rere debet: non ipsum tu. Debes enī in loco Luc.14.
hūiliori discūbere: vt qui te inuitauit faciat te ad honorationē locum ascendere. Si autē noluerit: vbi recūbis manduca: Quia nihil huc intulisti in hunc mundū. Parū est tibi: quia de alieno māducas? Discūbe vbicūq̄ ⁊ māduca. Dicturus es de meo. Audi apo- B
stolū: Nihil intulimus in hūc mūdum. Ad mundū venisti: plenam mensam inuenisti: Sed domini est terra ⁊ plenitudo eius. Rā Ps.23.
qui volūt inquit diuites fieri: Nō dixit qui 1.Timoth.6.
diuites sunt: sed qui volūt diuites fieri: Cupiditates accusauit: nō facultates. Qui volunt diuites fieri: incidūt in temptationē et desideria multa ⁊ noxia: quę mergūt homines in interitū ⁊ perditionē. Pecunia delectat: ista non timeo? Bona res est pecunia: bona res ē magna pecunia. Incidūt boles i temptatiōes: nō timeo? In desideria multa incidūt stulta ⁊ noxia: nō timeo? Desideria quo ducunt time. Quid est quo ducūt? Quę mergunt inquit homies in interitum ⁊ pditionem: Et adhuc surdus es? Interiū ⁊ perditionem non times? Sic deus tonat: ⁊ stertis. Ceterum his qui iam diuites sunt adhuc consiliū dedit aplus: Pręcipe inquit diuitibus huius mundi nō superbę sapere. Vermis diuitiarū superbia est. Difficile est vt non sit superbus qui diues est. Tolle superbiam: diuitię non nocebunt. Sed attende quid inde facere debeas: ne vacet apud te quod largitus est de⁹: Non superbe sape-

re. Ista vitia tolle: neq; spera i incerto diuitiarū. Tolle t hoc vitiū. Cū abstuleris ista: exerce opa bona. Qui diuites fūt inquit in opib⁹ bonis nō sperēt i incerto diuitiaꝝ. Sz vbi sperent? In deū viuū q̄ ꝓstat nobis oia abundāter ad fruendū. Adūduz ꝓstat deus paupi: ꝓstat et diuiti. Nūquid q̄ diues est: duos ventres impleturus est? Attendite et videte quoniā de datis dei pauperes saturati dormiunt. Qui pascit vos: pascit illos p vos. Ergo non ametur pecunia: sed si iam habeā: hoc inde fiat. Diuites qui illam habetis estote. Sed vbi diuites? In operibus bonis. Facile inquit tribuant: cōmunicent. Hic iā auaricia cōtrabit se quādo audit: Facile tribuant: cōmunicent: veluti aqua frigida perfundat: rigescat: stringit sinum t dicit: Non perdo labores meos. Iusticie perdere vis labores tuos? Ecce moreris: t qui nihil hinc attulisti: nihil hinc potes auferre. Cum nihil abstuleris: nōne ꝓdidisti omnes labores tuos? Audi ergo consiliū dei. Nolo terrearis: q̄ dixit: Facile tribuant: cōmunicēt. Audi t quod sequit: expecta: noli cōtra me claudere ostiū: nec aditus coeptis tui: Expecta. Vis nosse? Facile tribuāt: cōmunicēt q̄ nō pdes: et hoc solū nō pdes? Dei surtzēt inq̄t sibi fundamētū bonū in futuro: vt apphendāt veā vitā. Ista ḡ q̄ te delectat falsa vita est: quasi in somnio hic viuis. Si quasi in somnio hic viuis: euigilatur⁹ es q̄ monetis t nihil habes in manibus tuis inuenire. Quō si mēdicus dormiat t in somnis illi videat hereditas: nihil illa felici⁹ anteq̄s surgat. Videt se i somnis tractare manibus vestes egregias: ꝓciosa vasa aurea t argētea: intrare in amenissima t amplissima prędia: obleq̄ sibi magnas facultates. Euigilat t plorat. Et quō vigilās accusat dolem q̄ illū expoliauit: sic illū accusat q̄ illū excitauit. Agnisti me hinc locutus est psalmus: Dormierūt inquit somnū suū t nihil inuenerūt oēs viri diuitiarū in manibus suis: postea q̄ finierunt somnū suū. Quia ḡ nihil attulisti: nihil hinc ablatur⁹ es: Mutte iterū q̄ inuenisti t nō pdituruo es. Da christo: christ⁹ eē hic voluit accipere. Da christo t pdis? Nō pdis. Si cōmendas seruo tuo q̄ acquisisti t non pdis: cōmendas domino tuo t perdis? Si cōmēdas seruo tuo q̄ acquisisti t nō perdis: perdes si cōmēdes domino tuo q̄ accepisti ab ipso domino tuo? Legere hic voluit christus sed ꝓpter nos. Offeo pauperes quos vidētio: potuit illos christus pascere quomō per comunem bellum pauit: tamen et ipsi belię subtraxit comunem: vt a vidua pasceret: nō belię pęstitit sed viduę. Quando ergo deus pauperes facit: quia ipse non vult vt ipsi habeant: quando facit pauperes ꝓhat diuites. Sic enim scriptuz est: Pauper t diues occurrerūt sibi. Vbi sibi occurrerūt? In hac vita. Flatuo est ille: natus est t ille. Inuenerunt se: occurrerunt sibi. Et quid fecit aūt amboꝝ domin⁹? Diuitē vnde pauperez adiuuaret: pauperē vnde diuitez probaret. ꝓpo viribus suis vnusquisq; faciat. Nō sic faciat: vt ipse patiat angustias. Non hoc dicimus: Superflua tua necessaria sunt alijs. Audistis modo cū euangeliū legeret: Qui cūq; dederit calicem aquę frigidę vni ex mi/nimis meis ꝓpter me: non perdet mercedem suam. Regnum ęternum venale ꝓposuit: t preciū eius calicem aquę frigidę esse voluit. Sed quādo est pauper qui facit elemosynā: tunc debēt elemosynę eius esse calix aquę frigidę. Qui plus habet: plus faciat. Vidua illa de duob⁹ minutis fecit: Zacheus dimidiū rerum suarū dedit: t ad reddendas fraudes suas: aliud dimidiuz reseruauit. Elemosynę illis ꝓsunt: qui vitā mutauerunt. Das enim christo egenti: vt pecca tua redimas ꝓterita. Nā si ideo illi das vt liceat tibi semp impune peccare: non christum pascis: sed iudicem corrūpere conaris. Ergo ad hoc facite elemosynas: vt vestre orationes exaudiant: et adiuuet vos deus ad vitam in melius cōmutandā. Et qui cōmutatis eandem vitam in melius cōmutate: vt p elemosynas et orationes deleant mala vita ꝓterita: t futura bona veniant sempiterna.

De eo qđ dominus ait in euangelio: Capillus de capite vestro non peribit: Homelia XIIII.

Dominus nr̄ ihesus christ⁹: testib⁹: id est martyrib⁹ suis p humana fragilitate sollicit⁹ ne forte eū ꝓditōr atq; motor dirēt magnā securitatē dedit dicēs Capill⁹ de capite vestro nō pibit. Times ḡ ne pereas: cui⁹ capill⁹ nō pibit? Si sic custodiunt ꝓpria tua: i quāta securitate ē aia tua? Nō perit capill⁹ q̄ cū tōdet nō sentis: et pit aia ꝓ quā sentis? Bene mīta dura eos passuros ee ꝓdixit: vt ꝓditōr dicēdo faceret patientes: dicerent q̄ illi: Paratū cor meū. Quid est paratum cor meū: nisi parata voluntas mea? Paratā ḡ ha-

bent martyres voluntatem in martyrio: sed
Aud.21 ꝓparat voluntas a dño. In vestra patiẽtia possidebitis vestras animas. In vestra patientia: ꝙd ibi dixit: Reddet mihi 2.Timoth.
iust⁹ iudex? Misericordiã inq̃t cõsecut⁹ sum. Nũquid ibi dixit: Reddet mihi 2.Timoth.
iust⁹ iudex? Misericordiã inq̃t cõsecut⁹ sum. Nõ ẽm peccata Pũ.102
nostra fecit nobis. Misericordiã cõsecutus sum. Debita mihi nõ sunt reddita. Si enim debita redderent: supplicius redderet. Non inquit accepi qõ debebat: Misericordiã cõ secut⁹ sum. Nõ ẽm peccata nostra fecit nobis. Quãtus distat oriens ab occasu: longe fecit a nobis iniquitates nostras. Quãtum distat orĩẽs ab occidẽte: auertere ab occidẽte: cõuertere ad orientẽ. Occidũt ibi pecca- L
ta: oriẽ inde iustitia. In occidẽte vet⁹: in oriente nouus. In occidente saulus: in oriente paulus. Unde hoc saulo: vnde hoc crudeli: vnde hoc persecutori: vnde hoc nõ pastori? Ipse ẽm est lupus rapax: de tribu beniamĩ.
Ipse dicit. Dictũ autẽ erat in ꝓphetia: Be- Gẽ.49
niamin lupus rapax: mane rapiet predam: et ad vesperã diuidet escas. Primo cõsumpsit: posterius pascat. Rapiebat prioribus: rapiebat. Legite rapiebat: legite libũ actuũ apostolor. Litteras a pontificibus accipiebat: vt quoscũq; inueniret sectãtes viam christi vinctos adduceret puniẽdos. Ibat: sęuiebat: cędes et sanguinem anhelabat. Ecce rapit: sed adhuc mane est: Vanitas ẽ sole ẽ. Fit ei vespera qñ cęcitate ꝓcurik. Ecce vnus homo saulus et paulus: ꝓsecutor i occidẽte: ꝓdicator in oriente. Oculi eius ad hui⁹ mũdi vanitatẽ claudunt: alij interiores illuminant. Ilas pauloante perditionis: diuisiones escarũ ei⁹ quotidie recitant. Vide quẽ admodũ diuidat escas. Monit ꝗd cui cõgrue at. Diuidit nõ passim: nõ cõfuse erogat. Diuidet: hoc ẽ distribuit: distinguit nõ passim:
nõ cõfuse; dispẽsat: loquit sapiẽtiã int ꝓfe- 1.Cor.2
ctos. Quibusdã vo nõ valẽtib⁹ capere solidũ cibũ: diuidẽs dicit: Lac vobis potũ de- 1.Cor.3
di. Ecce ẽ facit ꝙ pauloañ faciebat: Quid? Volo recordari: Immo recolder bonis neq̃a: vt approbem dei misericordiã. A ꝙ patiebat christ⁹: patet ꝓ christo. Fit ẽo paulus ex saulo. Qui spargebat colligat: qui oppugnabat defendit. Vñ hoc saulo? Quid dicam⁹? Ipm audiam⁹. Quĩtus inq̃t vñ ẽ mihi? Misereẽdiã ꝓsecut⁹ sũ. Nõ est inq̃t mihi ẽ a 1.Timoth.
me: misericordiã ꝓsecut⁹ sũ. Quid retribuã Pũ.115
dño ꝓ omib⁹ q̃ retribuit mihi? Retribuit ẽm

Aud.21 ꝓparat voluntas a dño. In vestra patiẽtia possidebitis vestras animas. In vestra patientia: inq̃t. Nõ ẽm esset patiẽtia tua: si nõ ibi esset tribulatio tua. In vestra patientia: sed vnde vestra? Nostrũ est qõ a nobis habet: nostrũ ẽ et qõ donat. Quomõ ẽm aliq̃d donas: nisi vt ei⁹ sit cui donas? Aperta ẽ ẽm
Pũ.61 illa cõfessio. Nonne deo subjicietur anima mea: ab ipso ẽm est patiẽtia mea? Dicamus illi et nos: Patientia mea ab ipso est. Unus fecit donãdo: noli ingratus ee sibi assignãdo. Nõne i oratione dñica dicim⁹ et nostrũ ẽ
Matth.6 qõ a deo ẽ? Quotidie dicim⁹: Panẽ nostrũ quotidianũ. Jam dixisti: nostrũ: et dicis: da nobis. Ecce nostrũ: ecce da nobis. Illo dante fit nostrũ: si illo dante fit nostrũ: nobis su
• perbiẽtibus fit alienũ. Dicis nostrũ: et dicis da nobis. Quid ꝙ tibi assignas: qõ nõ tibi
1.Cor.4 ipse dedisti? Quid habes qõ nõ accepisti? Nostrũ: et da nobis. Agnosce largitorẽ: cõsitere te accipere: vt libẽter ille dignet dare. Quid si nõ egeres qui mẽdicas et supplex ego? An nõ mendicas qui panem petis? Panis noster ẽtern⁹ christus in patria equalitate. Panis noster quotidian⁹: christ⁹ in carne ẽternus sine tempore: quotidian⁹ i tem-
Joh.6 pore. Tamẽ ipse est panis qui de cẽlo descẽdit. Fortes sunt martyres: firmi sunt marty
Pũ.103 res: sed panis cõfirmat cor hominis. Nũc ꝙ
B audiam⁹ paulũ apostolũ dicentẽ: cũ passioni appropinquaret: de corona sibi parata ꝑ-
2.Timoth.4 sumentẽ: Bonũ inquit certamẽ certaui: cursum cõsũmaui: fidem seruaui. De cętero superest mihi corona iusticię: quã reddet mihi dominus in illa die iustus iudex. Nõ solũ autẽ mihi sed et omnibus qui dilẽgũt manifestaDe gratia et lib.ar.17 tionẽ eius. Reddet inq̃t mihi dñs coronam iust⁹ iudex. Debet ergo: Quid reddet? Reddet ꝙ iust⁹ iudex. Nõ ẽm opere inspecto põt negare mercedẽ qui opus inspicat. Bonum certamẽ certaui: opus est. Cursũ cõsũmaui: opus est. Fidẽ seruaui: opus ẽ. Superest mihi corona iusticię: merces est: sed in mercede tu nihil agis: in opere non solus agis. Corona tibi est ab ipso: opus autẽ abs te: ꝑ nõ
Aug.9 nisi ipso adiuuante. Cum autẽ paulus apostolus saulus crudelissim⁹ esset et imanissim⁹ ꝓsecutor: nihil oino boni merebat: imo merebat plurimũ malũ. Merebat ẽm dãnari: nõ eligi. Et ecce ibito cũ mala faceret: et mala mereret: vna cęlesti voce prosternit. Per-

sed nō mala ꝓ malis. Retribuit plane: sed nō mala ꝓ malis. Retribuit bona ꝓ malis. Quid ergo ego retribuā? Calicem salutaris accipiā. Certe retribuebas. Aliter adhuc accipis. Ad hoc accepi. Sed mō plane ꝓpter quantę passionę: retribuā bona pro bonis: nō bona pro malis. Prius ergo dīs debebat mala ꝓ malis: noluit aūt retribuere mala ꝓ malis: ⁊ retribuit bona ꝓ malis. Retribuēdo bona ꝓ malis: inuenit quō retribueret bona pro bonis. Ecce ēst in paulo prius saulo nihil boni inuenit. Cū in illo nihil boni inuenisset: mala dimisit: bona retribuit. Cū ergo inquis bona retribuit: ꝙuenit se dādo bona ꝙbus retribueret bona. Ecce retribuit mercedē bīs bonis: ogibus bonis. Bonum certamē certāti: cursum cōsummāti: fidē seruāti: retribuit bona. Sz ꝙbus bonis? Quę ipse dedit. An nō ipse dedit: vt bonū certamen certarem? Si nō ipse dedit: quid ēst qō alio loco dicis: Plus illis omnib⁹ laborauit? Nō autē ego: sed gratia dei mecū. Ecce iterum dicis: Cursum cōsummaui. Non ⁊ ipse dedit: vt cursum cōsummarem? Si non ipse dedit vt cursuz cōsūmarē: quid ēst qō alio loco dicis: Nō volentis neq; currētis: ꝙ miserētis ēst dei? Fidē seruaui. Seruasti? Agnosco: ⁊ probo. Fateor seruāsti. Sed nisi dominus custodierit ciuitatē: inuanū vigilat qui custodit eam. Ab illo ergo ipso adiuuante: ipsoq; donāte: ⁊ bonum agonem certasti: et cursum cōsūmasti: ⁊ fidē seruasti. Da veniā apostole: ꝙuia tua non noui nisi mala. Da veniā apostole: Dicimus: quia tu docuisti: Audio cōfitentē nō inuenio ingratū. Proinde tua a te nihil parata nō nouimus nisi mala. Cuz ꝙ deꝰ coronat merita tua: nihil coronat nisi dona sua. Hanc fidē ⁊ verā pietatē: ne quis extollat de libero arbitrio in bonis operib⁹: quisquis sic accipiat vt nouerit dāte: aut quisquis datori nō sit ingratus: medico nō supbiat: vel insanus adhuc vel non a se sanus. Hāc inquā fidē suā atq; pietatez nullę argumētatiōes cuellāt de cordib⁹ vestrio. Seruate qō accepistis. Quid enī habetis qō nō accepistis? Hoc ēst deo cōfiteri: dicere qō ait apl̄us: Nos aūt nō spiritū huius mūdi accepimꝰ. Spūs huiꝰ mūdi facit supbos: spūs huiꝰ mūdi facit inflatos: spūs huius mūdi facit vt putet se quisq; aliquid esse: cū nihil sit. Sed qd ait apl̄us cōtra spīm huiꝰ mūdi inflatū: supbū: tumidū: elatū: nō solidū? Quid ait? Nos nō spīm huius mūdi accepimus: sed spiritū qui ex deo ēst. Unde probas vt sciam⁹ quę a deo donata sunt nobis? Audiamus ergo dīm dicentē: Sine me nihil poteſtis facere. Et illud: Nemo habet quicq̄ nisi ei datū fuerit desup. Et illud: Nemo venit ad me: nisi pater q̄ misit me traxerit eum. Et illud: Ego sum vitis: vos palmites. Sicut palmes nō potest facere fructū a semetipso nisi māserit in vite: sic nec vos nisi i me māseritis. Et illud qō iacobus apl̄us protestat dicens: Omne datū bonum: ⁊ omne donū perfectū desursum ēst: descēdens a patre luminū. Et qō apl̄us paulus ad reprimendā ꝓsumptionez illorum qui de libero arbitrio gloriant: clamat ⁊ dicit: Quid habes qō nō accepisti? Si autez accepisti: quid gloriaris quasi nō acceperis? Et illud: Gratia salui facti sumus per fidem: ⁊ hoc nō ex nobis. Dei enim donū ēst vt ne quis extollat. Et illud: Vobis donatū ēst pro christo: nō solū vt in eum credatis: sed etiā vt pro ipso patiamini. Et illud: Deus qui cepit in vobis opus bonum perficiet. Hec ergo ⁊ his similia diligēter ac fideliter cogitantes: non acquiescam⁹ eis qui liberum arbitriū in superbiam extollentes: ꝙcipitare magis ꝙ eleuare conant. Sed humiliter consideremꝰ illud qō apl̄us dicit: Deus qui operat in vobis ⁊ velle ⁊ ꝓficere. Stabilis agamꝰ domino ac saluatori nostro: qui nos nullis ꝓcedentibus meritis vulneratos curauit: ⁊ inimicos recōciliauit: ⁊ de captiuitate redemit: de tenebris ad lucem reduxit: de morte ad vitam reuocauit: ⁊ humiliter ꝓfitentes fragilitatē nostrā illius misericordiā deprecemur: vt qz nos ſm psalmistā: misericordia sua ꝙuenit: dignet i nob⁹ nō solū custodire: sed etiā augere munera vel bēficia sua quę ipse dignatus ēst dare: Qui cum patre ⁊ spīritusancto viuit ⁊ regnat deꝰ in ſcula ſeculoꝝ: Amen.

¶ De modo quo nos inuicē diligere debeamus: Homelia ¶ XV⁰

Salat nos inuicē diligere debeamꝰ Fratres charissimi mei: etiā de sanitate vel infirmitate mēbroꝝ corporaliū possumꝰ euidēter agnoscere. Si ēst sic nos amare voluerimus: quomō se inuicē amant membra corporis nostri: ꝓfecta i nobis charitas poterit custodiri. Cōsiderate ⁊ videte qd fiat in nobis carnalit: qñ sanū ēst caput: quō cōgaudent omnia membra: ⁊ placēt si

1.Cor.2

Ioh.15
Ioh.19
Ioh.6
Ioh.15

Iacob.1.

1.Cor.4.

Ephe.2.

Phil.2.

Phil.2.

Ps.126

1.Cor.4.

bi de illis singulis cetera membra. Ecōtrario
1.Cor.12. aūt quādo aliquid mali patitur vnū membrū: cōpatiunt oia membra. Ecce spina calcat pedē: Quid tam longe ab oculis q̄ pes? Longe est loco: primus charitatis affectus. Quodcū pungat spina: t pparuū locum tenet in pede: vide quō illuc conuertunt oia membra. Primo ipsa spina dorsi incuruat se: t deponūt se oia membra. Nūquid oculi cessant querere? Nunqd aures cessant audire? Forte aliq̄ videt vbi sit: dicūt: ecce ibi est: statim hoc audiūt aures: t sequūtur consiliū: ibi t oculi quirūt: t manus opant: et vt dirī totū corp⁹ illuc incuruat: et nihil vacat in homie ad subueniendū. Et solum in pede factū est vulnus: t totū qō est in homie operat. Nūquid omnia puncta sunt? Attēdite.
• Nūquid omnia dolēt? Sana est manus: sani sunt oculi: sanū est caput: sana alia membra: ipse pes sanus est: ibi tantus dolet vbi punctus ē. Nō est g̃ cōmunis calamitas omnibus: sed p cōpassionē charitatis oia veniunt ad subueniendū: t omnia volūt succurrere: Ut impleat qō ait aplūs: Si patiē vnū
Vbi.s. membrū: cōpatiunt omnia membra: t si gloriſicat vnum membrū: cōgaudēt omnia membra. Quid ergo? Nescio quis habet donū dei in virtutib⁹: nō habeo tu: noli inuidere ne ſpcidaris de corpore. Videte fratres: qui inuidet: sic est quomō tabes: quomō vulnus: quomō apostema. Non vis cōgaudere glorificato: Videt in te inuidię morbū celestis ille medicus: et ſpcidet te de corpore. Noli g̃ inuidere. Sed quid facis: Gaude. Noli dicere in animo tuo: Ego si christianus essem: vtiq; t ad deū ptinerē: posse facere qō aliuſ facit. Tale est em̃ ac si diceret auris: Ego si ad corpus ptinerem: possem videre lunā et solem: t non illud habet tamē nec auris nec manus: sed faciūt singula qō possunt: t cuz cōcordia seruunt sibi inuicē oia membra. Sic ergo t tu congaude illi cui deus aliquā gratiā dedit: t potes in illo qō in te non potes. Ille habet forte virginitatē: ama illū et tua est. Iterū tu habes maioꝛē patientiā: diligat te et sua est. Ille potest ſatio vigilare: si non inuideo: tuum est studiū eius. Tu forte potes amplⁿ ieiunare: si amat te: suū est ieiuniū tuuz. Hoc ideo quia in illo tu es. Per ꝓprietatē em̃ nō est tu: p charitatē tu es. Cōsiderate fratres t videte exemplū dñi nſi q̄ nos pegrinos fecit: t iussit vt per charitatis viā currēdo veniam⁹ ad celestē ciuitatē. Nū quid aliqs pōt dicere: dā egrotauit ꝺ dñs? Quid est g̃ qō ait: Infirm⁹ fui t nō visitast̄ Matth.25
me? Quid nisi qō ipsi confitent: qñ te vidimus esurientē: aut sitientē: aut nudum: aut infirmū: aut in carcere: t non ministrauim⁹ tibi? Et ille q̄uis sedeat in celo: tamē cōpatiens membris laboꝛātibus: q; caput est membꝛoꝝ t vniuersi corpis: quādo vni inquit ex minimis meis nō fecistis: nec mihi fecistis. Jam certe erat in celo quādo paulū ex pſecutore fecit ꝓdicatorē. Nam misertus eius: t incorporās eum vniuerso corpori suo dixit de celo: Saule saule qd me pſequeris? Nū- Act.9.
quid g̃ ipsum pſequebat in celo? Quid est g̃ quid me pſequeris? Persequebat saul⁹ christianos: nūquid christū qui sedebat in celo? Sed q; ipse erat in christianis: cōpatiēdo mē bris omnib⁹: vt verū esset in ipso qō ait: Si 1.Cor.12.
patitur vnū membrū: cōpatiunt oia membra: Quid ait? Saule saule qd me pſeqris? Certe iam in celo sum: tamē quando minimos meos pſequeris me pſequeris: In ipis mēbris meis adhuc ego pſecutionē patior. Et illōs attēdite frēs: qō etiā nos aliquotiēs ℓ facim⁹. Attēdite in populo quādo statur: et est aliqua coartatio: si alter alterum calcet: lingua dicit: calcas me: Nū ipsa calcata est? Quid est ergo qō sonat: calcas me? Si t ille rēspōdeat: libera eo o lingua: i ore tuo vocē habes: Ego si calcaui: pedē calcaui. Sed calcas me charitas dic: calcas me cōpassio vnitatis et vinculū societatis dicit. Sicut ergo dicere ceperā: cognoscāt omnes inuidi qui de aliorū etiā si inimici eorū sint tribulationibus gaudent: q; membra sunt putrefacta abscisa t mortua: t ideo nō habent sensum: t cū discedunt ab alijs mēbris nō sentiēt: q; sine sensu erūt. Sensus nſ fratres vna fides est: vna charitas: vna sanitas est. Teneam⁹ fidē tanq̄ sensū: teneam⁹ charitatē tanq̄ sanitatē. Et q̄uis diuersa membra diuersa munera habeant: tū charitatis vnitate tenēt: t oia merenꝺ ire post caput. Caput em̃ in celo est: nos ꝺ laborem⁹: t inuicē onera nſa portem⁹. Quo em̃ iuit caput: cętera membra iura st. Certe audist̄ qō pauloañ dictū ē: olim clamasse de celo: Saule saule quid me per- Act.9.
sequeris? Rogo vos fratres: si domin⁹ t saluator noster qui nullū peccatū habuit: tāto affectu nos peccatores amare dignat vt qō nos patimur se pati testet: quare nos q̄ sine

peccato nō sumus: et qui peccata nostra per charitatē redimere possumus: nō tam perfecto amore diligimus: vt si quid mali alius peculerit charitatis affectu cōpatiamur: et si qd boni alius acceperit: q̄si nosipsi accipiam⁹ ita gaudeam⁹: et p illo q̄ accepit deo gras referam⁹? Ecce iam vt dictū est: patiāt alios aut tribulationē aut damnū: Si doleo pro illo: in corpe ecclesię cōstitutus es: si nō doleo pcisus es. Si enī dolet membrū q̄dā i corpore ptinet. Si autē abscisum fuerit: nec dolere potest nec sentire. Cū enī manus aut aliud membrū fuerit abscisum a corpe: si totū corp⁹ postea multis partib⁹ diuidat: man⁹ illa nō sentit: quia iam a reliquo q̄ membro q̄ societate diuisa est atq; disiuncta. Talis est christianus qui de alterius aut damnio aut afflictiōib⁹ aut etiā morte: nō solū non dolet: sed quod peius est forte etiā gaudet. Et q tāls est alienus a corpore: ideo affectū charitatis nō tenet in corde. Nos vero si verā et pfectā charitatē volumus custodire: oportet sicut nosmet ipsos studeamus diligere: vt quia caput nostrū christus est: et membra illius nos esse memi. Col. 3. ruimus: cū christus apparuerit ḡlia nostra: etiā et nos p concordiā charitatis quasi vera et pfecta membra illi⁹ absq; vllo dolo malicię vel inuidię oculo homineo sicut nosmetipsos amāteo: cū ipso apparere mereamur in ḡlia.

¶De resurrectione domini et cantatione Alleluia: Homelia ¶XVI.

RResurrectio et glorificatio domini nri iesu christi fratres charissimi ostēdit nobis vitā quā acceptari sumus cū venerit retribuere digna dignis: mala malis: bona bonis. Et mō quidem mali homineo cantare nobiscum possunt alleluia. Si autem in malicia sua pseuerauerint: canticū vitę nostrę futurę labuo dicere possūt: ipam vo vitam quę tunc erit in ea veritate q̄ nūc significat obtinere nō possunt: q̄a noluerūt meditari anteq̄ veniret: et tenere qō futurū erat. Hunc ergo fratres charissimi exhortamur vos vt laudetis deum: et hoc est qō nos omneo dicim⁹: quādo dicim⁹ alleluia: laudate deum. Dicis tu alteri: dicit ipe tibi. Cum se omneo exhortant: omneo faciunt quod hortamur. Sed laudate de toto vo: tis: id est vt nō sola lingua vestra et vox laudet deum: sed et conscientia vestra: vita vestra: facta vestra. Etenim laudamus mō in ecclesia: quādo cōgregamur. Cum quisq; discedit ad ppria: quasi cessat laudare deū: Non cesset bene viuere: et semp laudat deū. Tunc desinis laudare deum: quādo a iustitia et ab eo qō illi placet declinas. Nam si a vita bona nunq̄ declines: lingua tua tacet: vita tua clamat: et aures dei ad co: tuum. ¶Quomodo enim aures nostrę ad voceo nostros: sic aures dei ad cogitatiōeo nostras. Non potest autem fieri vt habeat mala facta: qui habet cogitatiōes bonas. Facta enī de cogitatione procedūt. Nec quisq; potest aliquid facere: aut ad aliquid faciendū mēbra mouere: nisi primo processerit iussio cogitationis. Quomodo de interiori palatio quicquid iusserit imperator: per imperium romanum emanat: quicquid videris agi per prouincias: quātus motus sit ad vnam iussionem imperatoris intus sedentis: mouet ille solum labia cum loquit: et mouetur omnis prouincia cum sit qō loquit: Sic et in vnoquoq; nostr̄ intus est imperator in corde: sed et si bonus bona iubet et bona fiunt: si malus mala iubet: et mala fiunt. Cum ibi sedet christus: quid potest iubere nisi bona? Cum possidet diabolus: quid potest iubere nisi mala? In tuo autem arbitrio deus posuit: cui pareo locum: deo an diabolo. Cum B parauero: qui possidebit ipse imperabit. Ergo fratres nō tantū ad sonum attendite cū laudatis: deū toti laudate. Cantet vox: cantet vita: cantent facta. Et si est adhuc gemitus: temptatio: tribulatio: spera trāsitoria omnia: et illum ventarū diem in quo sine defectu laudabim⁹. Interim donec veniat ille dies: in quo cōiuncti angelis deum sine vlla fatigatiōe et sine vllo fine laudare merebimur: vt ad illud ineffabile gaudiū venire possimus: quātum possumus bonis operibus studeam⁹ insistere: et quotidie pfectus nostros int⁹ aspicientes: si aliquid i stola alę nr̄ę aut p negligētiā dissutum: aut p luxuriā sordidatū: aut p iracūdiā cōbustū: aut p inuidiā cōcūsū: aut p auariciā tenebrosū ee cognoscim⁹: dū adhuc i potestate nra ē: cū dei adiutorio festinem⁹ vulnerata curare: reparc

pdita ⁊ ad candorem iusticię ea q̄ obscurata fuerāt reuocare. Me forte si bonis operibus nudi: ⁊ vitioꝝ pānis sordēdꝫ inuoluti: aī tribunal ęterni iudicis venerim⁹: illa ad nos
Matth.25. terribilis sentēcia dirigatur: Discedite a me maledicti in ignem ęternū: q̄ parat⁹ est diabolo ⁊ angelis eius. Et ideo quātum possumus fructus iusticię studeam⁹ afferre: timē-
Matth.3. tes illud quod dño dicit: Omnis arbor que nō facit fructū bonū excidet et i ignē mittetur. Hęc sentēcia euidēter ostendit: quia nō solū malū fecisse: sed etiā bonum nō egisse: damnabile erit. Et ideo illa que dixim⁹ attentis cordib⁹ iugiter cogitem⁹: ne nos tarde pęniteat sub cōspectu ignis ęterni: q̄ interrogabit medullas: ossa ⁊ cogitatiōes nr̄as. Quonīā tūc vnusquisq; puniēdus optabit ne vnq̄ mulierē alienā concupisset: ne vnq̄ corpus sui vestē: ne vnq̄ baptismi doloseri-
cam maculasset: ne vnq̄ ęteriisset consilia et monita sacerdotū. Nā si sacerdotib⁹ grāde periculū est aliena peccata nō arguere: quāto piculosius erit ꝓpria noluisse corrigere: Atq; ea nō solū non emēdasse: verūetiā de-
L fendisse: ⁊ defendēdo accumulasse. Et ideo expiatura erit illic inextinguibilis cōcrematio: quicqd hic medicabilis satisfactio: quicquid hic salutifera dissimulauerat sanare cōuersio. Ardens eñ inferni puteus aperiet: descensus erit: reditus non erit. Illic fidei veste nudati: ⁊ capitaliter mortui: in perpe-
Matth.22. tuū demergent: euelendi in tenebras exteriores vbi non visitabit ęternus: In tenebras ex tenebris infęliciter exclusi: infęlicius includēdi. De hoc puteo propheta orat
Ps.68. atq; cōmemorat: Neq; absorbeat me profundū: neq; vrgeat sup me puteus os suum. Ideo autē dixit: Neq; vrgeat sup me puteꝰ os suum: quia cum fine pęnitentię remedio infęlices peccatores excepit: claudet sursum: aperiet deorsum: ac dilatabit in ꝓfundum. Nullū spiramē: null⁹ liber anhelitus: claustris desuper angentibus relinquet. Detrudent illuc valedicentes rerum nature: vltra nescient a deo qui deū scire noluerūt: morituri vitę: ⁊ morti sine fine victuri. Fęlices q̄ nūc bene viuentes facultatibus vel corpori suo necessariis ꝓtenti ⁊ de suo largi: in se casti: in alios non cruenti: ab hui⁹ putei ꝓfundi flāmea nocte se redimunt. Hęc pęna illos manebit q̄ amisso et nō reparato p pęnitentiā baptismo: in ęternū peribunt. Adquos dicit: Paleas aūt cōburet igni inextinguibi-
Matth.3. li. Ibi vo qui temporalib⁹ pęnis digna gesse
D orunt: de quib⁹ apūs dixit: Si cui⁹ opus ar-
1.Cor.3. serit detrimentū patiet: ipse aūt saluus erit sic tamē quasi p ignem: p fluuiū igneum de quo ꝓphetic⁹ sermo cōmemorat: Et fluui⁹ igneus currebat ante eū: p fluuiū igneum ⁊ vada feruentibus globis boreda trāsibunt. Quāta fuerit peccati materia: tanta ⁊ prāsēntis mora. Quātū exegerit culpa: tantū sibi et homie vendicabit quedā flāmę rationabilis disciplina. Et quātum stulta iniquitas suggesserit: tantū sapiēs pęna deseruet. Et q: sermo diuinus quodaꝫ loco gręc ollę animā peccatricē cōparat dicens: Pone il-
Ezech.24. lam sup prunas vacuam: donec concalescat ęs eius ⁊ omne stagnū eius defluat: illic sermones otiosi et cogitatiōes iniquę vel sordidę: illic multitudo leuium peccatorū: quę puritatē nobilis nature infecerant exundabunt: illic stagnū vel plumbū diuersoꝝ subrepentiū delictorū: quę diuinā imaginē obscurauerāt ꝓsumenk: q̄ omnia hic ab aīa separari p elemosynas ⁊ lachrymas cōpendiosa tranfactione potuissent. Ecce sic exigere habet ab homie rationē: qui seipsum p homine dedit: ⁊ confixus clauis: legis morti se iunxit. Quę cū ita sint dilectissimi: intelligamus q̄a effugere intolerāda supplicia: ⁊ incēdia ęterna nō poterūt: nisi qui pius i se ignē carnalis cōcupiscentię: ac multimode cupiditatis extinxerint. Et ideo fratres charissimi cōuertam⁹ nos ad meliora: dū in nostra sunt potestate remedia. Curramus dū lucē habemus: ne prętereuntia salutis tempora negligamus. Hic extinguam⁹ mortē moriēdo peccatis: hic vitam vitę meritis cōparemus.

¶ De eo qđ Aplus dicit: Par fratribus et charitas cū fide magna. Homelia ¶ XVII.
Eph.6.

Ēm vasis electionis confessionem A
Eph.2. atq; doctrinā: quoniā fides miseri-
cordię dei donū est: lectionibus canticis: sermonibus diuinis: ⁊ qđ est pręcipuū gratia sua ędificet dño cor vestrū: vt qđ verū auditio: nō audiatio ad iudiciū ꝑ ad pręmiū. Faciet hoc: quoniā q̄ ꝓmisit potēs est
Ro.4. ⁊ facere: ita credidit abrāā dans gloriā deo. Vnde ⁊ plenissime credens: qm̄ quę ꝓmisit

potens est t facere: magnū nostrū gaudiuz
Gal.4. nobis pmisit: abrae nos. pmissionis filij sa-
Heb.11. muo. Quādo enim dictū est abrae: In semi-
ne tuo bñdicent oēs gentes: nos. pmissi sa-
muo. Ergo ipse nos fecit fidei filios abrae:
Ro.4. qui potens est facere qđ misit. Nemo dicat:
Ego feci. Non enī. pmisit deus: t facio tu.
Potest autē recte dici: qz ḡ. pmittio tu: facit
deus. Tu enī infirmus es: tu omnipotēs nō
es. Quando enī promittis nisi faciat deus:
inanis est pmissio tua. Dei aūt. pmissio non
pēdet ex te sed ex illo. Sed ego inqs: credi-
di. Cōcedo. Iterū dicis. Tu credidisti: ꝑ nō
nbi tu fidē dedisti. Unde aūt credidisti: nisi
ex fide? Fides i te donū dei est. Audi aplm
ipsuz fidei disputatorē: t gratię magnū de-
Eph.6. fensorem: audi eū dicentē: Pax fratribus t
charitas cū fide mg̃. Tria dixit: Pax: cha-
De gratia et lib. ar. 30. t. 41 ritas: fides. A fine cepit: ad initiū termina-
uit. Initiū est enī in fide: finis in pace: quia
enī credim⁹ ipsa est fides: Sed fides debet
esse christianoz: nō dēmoniorū. Nam sicut
Iacob.2. dicit Jacobus aplus: Et dēmones credunt
t cōtremiscūt. Et dēmones dixerūt christo:
Tu es filius dei. Cōfitebant dēmones: qđ nō
credebāt homines. Illi tremuerūt: illi occide-
Marci.5. rūt. Quid enī? Quia dixerūt dēmones: Tu
es filius dei: scim⁹ qui sis: ideo regenerandi
sunt cū filio dei? Absit. Discernēda ē ergo
fides dēmonū a fide sanctorū. Plane discer-
nenda vigilanter t diligēter. Hā et petr⁹ hoc
Matth.16. dixit dño dicēti: Quē me esse dicunt? Tu es
christus filius dei viui. Et dño: Beatus es
simon bariona. O dñe hoc tibi dixerūt dē-
mones: Quare ipsi nō sunt beati? Quare?
Quia dēmones hoc dixerūt timore: petrus
amore: ideo instituī est a fide. Sz quali fide?
Gal.5. Quā definiuit aplus: Neq; circūcisio aliqđ
valet: neq; ꝓputiū: sed fides. Dic ḡ fides?
Quę ꝑ dilectiōz operat. Hanc dēmones nō
Marc.12. habēt fidē ḡ ꝑ dilectionē operat: ꝑ soli serui
dei: soli sācti dei: soli fide filij abrae: soli filij
dilectiōis: filij ꝑmissiōis. Jō est et charitas
dicta. Tria illa dicta sē ab aplo: Pax fratri-
bus t charitas cum fide. Unde pax t chari-
tas? Unde charitas cum fide? Si enī nō cre-
das: nō amas. Dixit ḡ aplus: sic incipiens a
fine: t veniens ad initiū: Pax: charitas cuz
fide. Hoc dicamus: Fideo: charitas: pax.
Crede: ama: regna. Si enī credis t nō amas
adhuc nō discreuisti fidē tuā ab eis qđ treme-
bant t dicebāt: Scim⁹ qz tu es filius dei viui.

Ergo tu ama: qz charitas cū fide ipa te ꝑdu-
cat ad pacē. Quā pacem? Uerā pacē: plenā
pacē: solidā pacē: securā pacē. Ubi nulla pe-
stis: nullus hostis. Ipa pax est finis omniū
desideriorū bonoꝝ. Charitas cū fide: t si sic
dicas: bene dicis: fideo cuz charitate. Magna B
ḡ bona cōmemorauit aplus: Pax fra- Eph.6.
trib⁹ t charitas cū fide. Magna bona. Sed
dicat: vnde bona ista: vnde sūt: a nobis an
a deo? Si dicis a nobis: in te gloriaris nō i
deo. Si aūt didicisti: qđ ait ipse aplus: Ut q̃ 1.Cor.1.
gloriatur in dño glorietur: scitere pacem: cha-
ritatem cuz fide: nō nbi esse nisi a deo. Sed
respōdes mihi: Tu hoc dicis: pba qđ dicis.
Probo: ipm aplm testē vocabo. Ecce habe-
tis. Aplus dixit: Pax fratrib⁹ t charitas cū
fide. Ipse dixit. Quid ipse dixit? Uīs? Sequi-
tur: Pax fratrib⁹ t charitas cum fide: a deo
patre nostro t dño iesu christo. Quid ḡ ha- 1.Cor.4.
bes qđ nō accepisti? Si autē accepisti: quid
glorians quasi nō acceperis? Nō sic gloriat⁹
est abrā? Ex fide gloriat⁹ est. Quę est fides
plena t perfecta? Quę credit ex deo esse oia
bona nostra: t ipsam fidē. Iterū dicit apo-
stolus: Misericordiā cōsecutus sum. O cō- 1.Timoth.1.
fessio. Nō ait misericordiā cōsecutus suz: qz
fidelis erā: sed vt fidelis essem misericordiā
cōsecutus sum. Veniam⁹ ad eius ꝑmordia:
videam⁹ saulū sęuientē: spectem⁹ furentez:
spectem⁹ odia anhelantez: sanguinēq; sitiē-
tē. Spectemus fratres eū magnū spectacu-
lū. Ecce post stephani necem: post effusum Act.7.
testis dei lapidib⁹ sanguinē: vbi vestimēta
seruabat lapidantiū vt in eorū etiā manib⁹
lapidaret: nunc dispersi sunt fratres q̃ erant Act.8.
hierosolymis cōgregati: t ille sęuiēs cui par
uum erat vidisse t fudisse sanguinē stepha-
ni: accepit litteras a principib⁹ sacerdotū vt Act.9.
iret damascū: t ōscūq; ibi inuenire et christia- De verbis
nos vinctos adduceret. Et ibat. Hęc pauli apli. 9.c.
via erat: cui⁹ via nōdum erat christ⁹: adhuc
saulus: nōdum paulus. Ibat. Quid habebat i
corde? Quid nisi malum? Date mihi merita
eius. Si merita quęris: dānatiōis sunt non
liberatiōis. Ibat ergo sęuire i mēbra christi:
ibat sanguinē fundere: ibat lupus pastor fu-
turus. Sitiebat. Non enim poterat aliū ire
ad illa ꝓpter quę ibat. Et cū sic ambulabat
cogitabat: anhelabat cędes: cōduxit pedes
suos ira: mouet membra odium dum per-
git t ambulat: obtemperat mancipium cru-
delitati: et ecce vox de celo: Saule saule: qđ Act.9.

1.Timoth.1. me persequer!? Ecce quare dixit: Misericor-
diā ꝓsecut⁹ sū. Ut fidelis esse? Erat infidelis:
paruꝫ est: erat in ipsa infidelitate crudelis: ꝙ
misericordiam cōsecutus est vt fidelis esset.
Quis dicturus ē deo dicēti: hoc volo: Ergo
vñe ille qui tanta fecit: tanta mala ꝛ sanctos
tuos facere cupiebat: tali eum misericordia
Matth.20. dignū existimas? Hoc volo. An oculꝰ tuus
ℒ nequā est: quia ego bonꝰ sum? Habete fidē:
sed vt habeatis fidez: orate fide. Sed orare
fide nō potestis: nisi fidē habeatis. Non enī
Rom.10. orat nisi fidelis. Quomodo enī inuocabūt in
quē non crediderūt? Aut quomō credent ei
De gratia et lī. ar. 30. quē nō audierūt? Quō aūt audiēt sine ꝓdi-
cante? Aut quomō ꝓdicabūr si nō mittant?
Ideo loquimur: qꝛ missi sumꝰ. Audite nos:
audite illā ꝓ nos. Ergo ait aliquis: Inuoca
mus deum: vt det nobis ꝓsecurare i bis bo
nis quę habemus: ꝛ addere bona q̄ non ha-
bem⁹. Pꝛecellit q̄ fides q̄ rogat. Certe totū
dat deus. Ut enī daret mihi rogauī vt ro-
garē: patꝰ credidi. Ergo mihi dedi qō credi-
di: ꝛ deus dedit qō credēs orauī. Soluatur
quęstio. Non enī parua est. Hoc te video lo
qui: qꝛ tu prior dediſti aliquid deo vt cętera
daret tibi. Dediſti quippe illi fidem tuā ꝛ ora
Ro.11. tionē tuā: ꝛ vbi est qō ait apl̄us: Quis enīꝫ
cognouit sensuꝫ domini: aut ꝙs cōsiliarius
eius fuit? Aut quis pr̄ior dedit ei: ꝛ retribuet
illi? Ecce qualis vir esse? Ergo prior dediſti
deo: et hoc dediſti qō tibi nō dedit deꝰ? In-
ueniſti vnde dares? Nō mēdicevñ habuiſti?
1.Cor.4. Ergo vnde dares aliquid habuiſti? Quid
enī habes qō nō accepiſti? Ergo de dei dao
deo? Et eo qō tibi dedit: a te accepit? Nam
mēdicitas tua nisi prior: dediſſet inanissima
remaneret. Audite vnde hoc euidētius pro-
betis. Ecce vos quia credidiſtis ꝛ accepiſtꝭ:
Quid dicimꝰ de bis qui nōduꝫ crediderūt:
quales erant? Saulus qui nondum credi-
derat: aut accepit vt crederet: postea q̄ credi
dit christo: tunc cępit inuocare christuꝫ. Ab
illo accepit vt crederet: et credēdo inuocaret:
inuocando cętera acciperet. Quid putamꝰ
fratres? Saulus anteq̄ crederet: orabāt ꝓ
illo qui crediderāt an nō orabāt? Dicaꝫ mi-
bi: si nō ꝓ illo orabant: quare dixit Stepha-
nus: Dñe ne statuas illis hoc delictū? Ora-
bat ꝛ ꝓ illo: ꝛ ꝓ alijs infidelibꝰ vt crederēt.
Ecce nondū habebāt fidē: ꝛ ofonibꝰ fidelibꝰ
accipiebāt fidē. Nōduꝫ habebāt quod deo
offerrēt: qꝛ nondū erāt misericordiā cōsecuti
vt fideles essent. Deniq̄ postea q̄ saulꝰ iste D
conuersus est: vna voce elisus ꝛ leuatus est.
Elisus ꝓsecutor: leuatꝰ ꝓdicator: Postea q̄
cępit euāgelizare fidez quā aliq̄n vastabat:
q̄d ō se dixit? Erā aūt ignotꝰ facie ecclīe iu- Gal.1.
dęę q̄ sunt in christo: tantū aūt audiebāt q̄a
is qui aliq̄n nos ꝓsequebat: nūc euāgelizat De xpto ca
fidē quā aliq̄n vastabat: ꝛ in me magnifica- 18.L.
bant deū. Nūquid dixit: Et in me magnifi-
cabāt me? ꝛ in me q̄ euāgelizabā fidē quam
aliq̄n vastabā: ſi me magnificauerūt ꝙ desē?
Ergo ipse fecit vt saulꝰ deposita tunica ve-
teris peccati pannosa: cędib⁹ sanguinea vt
deposita ista tunica: acciperet tunicā būili-
tatis: ꝛ fieret de saulo paulus. Quid ē pau-
lus? Adminꝰ. Ego enī sum minimꝰ apl̄oꝝ.
Ecce quid est paulus? Paulū enī latine mo-
dicū est. Sic loquimur qñ dicimꝰ: Post pau
lum video te: Paulo post facio illud. Quid
est paulo post? Modico post. Post paulum
post modicū. Quid est paulus? Quia mo-
dicus: modicus: qꝛ nouissimꝰ. Ego enī sum 1.Cor.15.
inquit nouissimus apl̄oꝝ: qui nō sum dignꝰ
vocari apl̄us: quia ꝓsecutus sum ecclesiam De gratia et
dei. Bene dicis: vnde debuiſti damnari: ab lī.ar.15.ꝛ.15.
eo accepiſti vnde debeas coronari. A quo
accepit: vultis audire? Nolite me: ipsuꝫ au-
dite. Nō sum inq̄t dignus vocari apostolꝰ: 1.Cor.15.
quia ꝓsecutus sum ecclesiā dei: Sed gratia
dei sum id qō sū. Ergo qō eras: iniq̄tate tua
eras: qō es: gratia dei es. Et gratia eiꝰ inq̄t
in me vacua nō fuit. Ecce euāgelizat fidem Gal.1.
quā aliquādo vastabat: nec gratia ipsa va-
cat in illo qui ait: In me vacua non fuit: sed
plus omnibꝰ illis laborauī. Obserua: erige-
re te cępiſti. Ubi es paule? Certe modicus
eras. Plus omnibꝰ illis laborauī. Dic vnde?
Quid enī habes qō nō accepiſti? Stati re- 1.Cor.4.
spexit. Et cū dixiſſet: Plus oībꝰ illis labora
uī: quasi expauit ad verba sua: ꝛ mox subie-
cit se humilē paulū. Nō autē ego sed gratia
dei mecū. Ergo fratres mei: vt noueritꝭ etiā
fidē a dño deo esse nobis: orate ꝓ illis q̄ nō-
dū crediderūt. Si q̄s habet forte amicū infi
delē moneo illū vt oret ꝓ illo. Vere opus ē
vt ego illū moneā. Adultꝰ christianꝰ ē: vxor
infidelis est: nō orat ꝓ vxore sua vt credat?
Vxor est christiana: maritꝰ infidelis est: non
orat mlier religiosa ꝓ marito suo vt credat?
Qñ hoc orat q̄ orat: q̄d orat: nisi vt deꝰ det
illi fidē? Ergo donū dei ē fides. Nemo se ex-
tollat: nemo sibi arroget: qñ sibi aliq̄d vede-

2.Cor.2. rit: Qui gloriat: in domino glorietur.

Esa.58. Hec eo quod in Esaia scriptū est: Frāge esurienti panē tuū: et egenos vagosq; induc in domū tuam: Homelia XVIII

Dominus deus nr noleno nostrū ali quē pāre: excolēo ecclesiā suā velut agrū suū: quērēo fructū de arbonb⁹ suis antequ tempus securis adueniat: cum necesse erit infructuosas arbores amputare: nō cessat admonere nos: vt cū tpus nob ē cū dei adiutorio in nra potestate cōsistit: bona opa faciam⁹. Cū eñ trāsierit tpus bñ opandi: nō restat nisi recapēdi. Nemo tibi dicturus est post resurrectionē mortuoq; in regno

Ebi.2. dei: Frāge esurienti panem tuū: et egenos vagosq; induc in domū tuā: quia nō inuenies

Dant.13. esurientē nec egentē: Nemo dictur⁹ ē: Vestimentū vbi omniū tunica imortalitas erit. Nemo dictur⁹ ē: Suscipe pegrinū: vbi omō in patria sua viuēt: Nā mō sum⁹ inde peregrini. Nemo dicet: Visita egrū: vbi ē sanitas sempitna. Nemo dicet: Sepeli mortuū: vbi mors mouēt. Ista omia pietatis officia in vita ētna necessaria nō erūt: vbi sola pax erit: et lētitia sempiterna. In isto aūt tpe vt nouerim⁹ quantū nobis cōmendat de⁹ opa misēdie: etiā ipsos suos sanctos egere fecit:

Luc.16. vt cū fūt hic amici de māmona iniqtatis: recipiāt et ipsi amicos suos in ēterna tabernacula: id est vt cū serui dei pq; dum ingiter deo vacant: aliquotiēs indigēt: illi q̄ habēt mūdi diuitias elemosynas largiant. Quō eos participes faciūt in terrena substantia: sic cū illio ptē habere merebunt in vita eterna. Hoc dixi ppter lectionē regnoū quā pri

3.Reg.17. mo audiuim⁹. Nūquid de⁹ defecerat pascere seruū suū beliā? Nonne illi q̄ dcerāt homines alites ministrabant? Nōne illi panem offerebat corui⁹ mane: et ad vesperā carneos? Ostendit ḡ deus: q; vnde voluerit: quomō voluerit pascere suos seruos pōt: Et tamen vt posset eū religiosa vidua pascere: fecit eū egere. Egestas aūt sanctę in abūdantiā vsa est alię religiosę. Nō poterat beliās de misēn cordia dei dare sibi: q̄ lagūcule dedit. Videtis nempe et manifestū ē: q̄ aliquādo serui dei ideo nō habēt: vt prodent qui habēt. Et tñ illa vidua nihil hēbat q̄ illi reliquū erat finitū fuerat et cuj⁹ filio⁹ mortua. Processit ergo vt faceret sibi panem: Collegerat duo ligna: et tunc eū vidit beliās. Tūc eū homo dei videbat quādo illa duo ligna quęrebat. Mulier illa typum gerebat ecclesię: et quia duo ligna crucē faciūt: quęrebat moritura: vnde semp esset victura. Adumbrato ergo mysterio beliās loquit ad eā q̄ audiuit: narrat illa dispositionē suam: moriturā se dicit cum cōsummauerit q̄ reman sit. Ibi est ergo q̄ dominus dixerat beliq: vade in sarepta sidonię: ibi eñ mandaui viduę vt pascat te. Videtis quē admodū māder deus nō in aure: sed i corde. Nūquid legimus: quia missus est aliquis ppheta ad illam mulierē: et dictū est ei: Ihęc dicit dominus: ventur⁹ est ad te esuriēs seruus meus: et eo q̄ habeo ministra illi: inopiā noli metuere: ego supplebo q̄ dederis? Hoc ei dictū non legim⁹. Nec hoc legimus q̄ in somnis ad eam missus fuerit angelus: et pnunciauerit beliam esurientē esse venturū: aut de illo pascendo aliquis mulierē illam admonuerit. Sed mādat deus multis modis: qui cogitationib⁹ loquit. Dicim⁹ mandasse deum loquēdo in corde: suggerēdo q̄ opus erat: pluadendo q̄ vnle erat rationali alę viduę mulieris. Sic etiam in ppheris legimus q̄ Jone.4. dñs mādauerit vermi vt roderet radicē cucurbitę. Quid ē mādauit: nisi cor pparauit? Inspiratōe itaq; dñi: vidua illa mlier cor pparatū habebat ad obediendū. Talis vene

L rat: talis eū beliā loqbat. Qui erat i beliā vt pciperet: ipse erat i vidua vt obediret. Va- 3.Reg.17. de inqt: mihi primo fac de egestate tua: non deficiēt diuitię tuę. Patrimoniū esti viduę modicū erat farinę: et modicū olei. Hoc modicū nō defecit. Quis habet talem viduā? Libenter vidua seruum dei eluriente pascebat: q; patrimoniū ei⁹ in cōclaui pendebat. Quid fęlicius hac pauptate? Si die talia recepit: qualia in fine sperabit? Jdeo hoc dixi vt semiatōis nrę mercedē: mō isto tpe q̄ seminam⁹ sperem⁹. Hic eñ bonoq; operū messes cum labore serimus: sed in futuro fructus illi⁹ cū gaudio colligem⁹: Im illō q̄ scriptū

Ps.125. est: Euntes ibant et flebant: mittentes semina sua. Venientes autem venient cum exultatione: portantes manipulos suos. Illud enim pro signo factum est: non pro dono. Nam si vidua illa q̄ pauit hominem dei hic recepit: non est magnū q̄ seminauit: quia nō magnā segetem messuit. Temporale est enim quod accepit: non deficientē farinam:

nec deminutū oleū: quousq; daret deus pluuiam sup terrā: ac sic tūc magio egpit egere: qñ dignatus ē de⁹ pluere. Tunc eñ laboratura erat: expectatura agri fructus collectura. Cū eñ nō placebat: victus eius facile veniebat. Signū hoc ipsum qō de⁹ illā ad paucos dies ꝓstiterat: signū erit futurę vitę: vbi merces nostra deficere nesciet: vbi farina nostra de⁹ erit. Quō illa p illos nō defecē dies: sic ille dies nō deficiet in ęternū. Talē mercedē sperem⁹ qñ bona facim⁹: ne forte alicui vestrū temptet tali cogitatiōe vt dicat: Pascam aliquē seruo: nō dei eſurientez: vt lagena mea non deficiat: ꝛ in cupa mea semp vinū inuenā. Noli hoc hic quęrere: Semina securus: messis tua seruo veniet: tarde⁹ veniet: sed cū venerit finē nō habebit.

De exhortatione ad elemosynas faciendas: Hometia XIX

A Lectio ista fratres quā nō audiuim⁹ de sancto euāgelio: ad elemosynas faciēdas nos hortat: ꝛ sic hortat vt i iudicio suo dño hec solas factas imputet dextris: has solas nō factas iputet sinistris: nō q̄ cętera facta boim vel bona vt mala nō
Eccl. 12. veniāt i iudiciū: Scriptū est eñ oia ventura ad iudiciū: ꝛ tū nō elegit dño nr ielus christ⁹ pnūciare nobis iudiciū suum futurū: non elegit vt nos admoneret nisi solas elemosynas. Tū quid dextris nō erit dicendū: quia caste vixistis: q̄ res alienas nō rapuistis: q̄ fidē meā vsq; ad sanguinē cōfessi estis? Oia eñ facta ista bona necesse est bonorari i iudicio iesu christi. Rursus putatis nō esse dicēdum sinistris: q̄ furtus impudici: q̄ fornicati estis: q̄ res alienas rapuistis: q̄ superbia vestra ꝛ malis moribus nomē meū blasphemari fecist⁹: Et cętera quęq; enumerat: Tacet tamē dño noster: pnunciano nobis iudiciū suū: omnia cętera recta facta iustoꝝ: ꝛ solas elemosynas cōmemorare dignat⁹ ē: Tacuit oia mala facta iniq̄ꝝ: ꝛ solam sterilitatē elemosynę increpandā cē iudicauit: nō nisi
Tobie. 4. ad nos cōmonēdos. Quare hoc? Quia oia crimia elemosynis redimunt. Ideo illā laudauit sęcūditatē: istaz culpauit ꝛ damnauit
B ariditatē. Sz audist⁹: omnia malefacta elemosynis redemit: nolite sic intelligere: vt intelligāt q̄daz puerile. Elemosynę eñ possūt tibi prodesse ad delenda peccata ꝓterita: si mores mutaueris. Si aut̄ in eisdem malis pseueraueris: elemosynis tuis nō corrūpes iudiciū dei. Ego dico ꝓpter illa scelera ꝛ crimina: quę oēs modo vitare debēt qui accipiunt corpus christi ꝛ sanguinē. Cęterū nos me latet vitam istā mortalē et i carne corruptibili constitutā sine peccat⁹ esse nō posse: ſ illa quotidiana ꝛ leuia habent etiā sua lauacra quotidiana: hoc ē q̄ pectus tundim⁹ ꝛ dicim⁹ i oratiōe dño deo nostro: Dimitte Matth. 6. nobis debita nra: sicut ꝛ nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Nō eñ sine causa dicim⁹ hoc: Haud vo ipse cęlestis magister doceret istā orationē: nisi nos peccātes esse ꝓuideret. Videt eñ quę cauere debemus: ꝛ vidit ꝙ cauere difficile sit. Omnia aūt cauere impossibile iudicauit esse: q̄ istā orationē quotidianā nō quoslibet christianos: sed ipsos apostolos docuit. Vbi aūt apostoli pectus tundūt ꝛ dicūt: Dimitte nobis debita nra: hoc est peccata nostra: audet aliqua ouicula supbire de iustitia? Videte qualis fuerit iohānes apostolus: Supra pectus domini discūbebat: de alto illo fonte sapiętię secreta bibebat. Inde eñ bibit qō in euangelio eructauit: In pncipio erat verbū: ꝛ verbum Joh. 1. erat apud deū et de⁹ erat verbū: Et assidue testat euāgelist⁹: qō dominus ꝓpue ipsum diligebat: Et tamē ait: Si dixerimus quia 1. Joh. 1. peccatū nō habem⁹: nosipsos decipim⁹ ꝛ veritas in nobis nō est. Nec tū q̄ ista dicunt: C debet quisq̄ securus esse homicida si ꝓpter quotidianas fornicationes ꝛ latrocinia sua venerit dicere: Dimitte nobis debita nra. Matth. 6. Qō eñ deus statuit quotidie dici ꝓpter leuia peccata: ille putat ad illa sibi posse opitulari a quib⁹ non vult discedere: sed i his cupit ꝓpetuo pmanere. Tūdat ꝛ de his pectus: faciat ꝛ pro his elemosynas: sed vita mutata: ꝛ inde recedat ꝛ huc accedat. Si aūt dixerit in alio suo: si quotidiana facta latrocinia: ꝛ si quotidianis corruptiōib⁹ adulterinis me contamino: ꝛ si sortilegos quęrā: idolis sacrificē: mathematicos consulā: et a tali vita oino non recedam: faciens tū quotidianas elemosynas extinguo oia peccata? Tamē extinguis: ſ cū his extingueris. Sic eñ tibi erit ista cōmutatio tua mala: vt non desit qui de te dicat: Et adhuc pusillus ꝛ nō Ps. 36. erit peccator: ꝛ quęres locuz eius ꝛ nō inuenies. Vidi impiū sicut cedros libani exaltari: transiui ꝛ ecce non erat: quęsiui eum ꝛ nō est inuentus locus eius. Pereunt ergo pec-

cata tua sed tecū. Non eſi in gehenna peccare ꝓmitteris: aut cum te cęperit torquere ignis eternus: de saluandis libidinibus cogitabis. Pereunt ergo peccata sed tecū. Si autē vitam mutaueris: illa pereunt tu inaLuc.15. ueneris: et dicet de te: Mortuꝰ erat et reuixit: perierat et inuentus est.

¶ De eo qđ beatus Petrus dicit:
1. Petri.2. Depositā ergo omni malicia et omi dolo et adulatiōe et inuidia et detractione: tanq̄ modo nati infantes rationabile et innocēs lac cōcupiscite. etc. Homelia ¶ XX

ADmiū quidē aures et mentes quas cura nostra cōplectit: soliciti pastoris sermo compellat. Verūtamē ad vos ꝓprie nūc dirigit: quoꝝ recēs infantia ſpiritalis generatiōis sacramētoꝝ cunabulis insignit. Videlicet enī maxime p apostolū petrū sic deus ū blanditur eloquiū. DepoOsi.2. sita ergo inquit omni malicia et omni dolo et adulatiōe et inuidia et detractiōe: tanq̄ modo nati infātes rationabile et innocens lac cōcupiscite: vt i illo crescatis in salutē: si gustastis qꝝ dulcis est dñs. Proinde quia gustastis: nos testes sumus. Nos vobis hāc suauitatem nutrimus officio ministrāmꝰ. Agite itaq̄ ad sanctę instar admonim infantię: deponite malicią: dolū: adulationē et inuidią et detractionē: hāc innocētią sic tenere debetis: vt ei crescendo nō amittatis. Quid est malicia: nisi nocēdi amor? Quid est dolus: nisi aliud agere et aliud simulare? Quid est adulatio: nisi fallaci laude seducere? Quid est inuidia: nisi odiū ſcelicitatis alienę? Quid est detractio: nisi mordatior q̄ veracior reprehensio? Malicia malo delectat alieno: Inuidentia bono cruciatur alieno: Dolus duplicat cor: Adulatio duplicat linguam: DeB tractio vulnerat famā. Quoniā autem vestrę innocētia sanctitatis: qm̄ filia ē charitatis nō 1.Cor.13. gaudet sup iniq̄tate: cōgaudet aūt bonitati: Matth.10 Simplex vt colūba: et sic astuta vt serpēs: nō studio nocendi: sed nocentē cauēdi. Ad Matth.19. hanc vos exhortor. Talium est enim regnū cęlorū: humilium scilicet: hoc est ſpiritaliter paruulorū. Non cōtemnatis: non abhorreatis. Magnum est enim ista pusillitas: superbia vero fallax infirmū: ū est magnitudo: q̄ vbi mentē possederit: erigēdo occecat: inflando euacuat: ostendendo dissipat. Humilis esse nō pōt nocēs: superbus esse nō pōt innocens. Humiliter illā loquor: q̄ nō vult gratis rebus excellere: sed ęternū aliqđ veraciter cogitat: quo nō suis virib⁹ sed alienis adiuuāt pueniat. Hęc malū cuiuslibet velle si pōt: quo neq̄quā bonū ei⁹ augeꝝ. Porro aūt superbia cōtinuo parit inuidiā. Quis vō sit inuidus: qui nō ei malū velit: cui⁹ bono cruciatur? Ergo et inuidia parit ꝓsequēter malicią: vñ et dolus et adulatio et detractio: et omne opus malū qđ pati nolis ab alio. Pia itaq̄ hūilitate seruata: q̄ in sęculum sęculi: sęcā probatur infantia: securi erimus de imortalitate beatoꝝ. Talium est enī regnū cęlorū. Petro qui superbus in hoies nō est: multo magis aduersus deū cōtumax esse nō debet: qm̄ si nō est alicui faciendū qđ quisq̄ ab alio pati nō vult: et nullus hoim vult inobedientē pati eū q̄ suo iuri subdi⁹ fuerit: quātomagis cauendū est ne in deū quisq̄ talis existat: q̄lem in se existere hoiem nō vult. Fallūt pudę animas suas q̄ sufficere existimāt si qđ sibi fieri nolūt: nisi hoim faciāt: sese q̄ vita luxuriosa ita corrūpunt: vt deo facere conentq̄ qđ sibi fieri ab hoie nolūt. Nec enī volūt a quoq̄ pueri domū suaꝝ: q̄ in se ipso domū dei mirabilis cęcitate puerūt: surdi aduersꝰ apl̄m clamātē. Nescitis q: templū dei estis: 1.Cor.3. et spiritꝰ dei habitat in vobis? Si qđ aūt tēplum dei corrumpit: corrumpet illuꝫ deus. Templuꝫ enī dei sctm̄ est: qđ estis vos. Nemo se fallat. Quid q̄ se putant seruare circa alios hoies innocētiam suā: cū sibi ita nocēt vt deo careāt habitatore et punīatur vitioꝝ? Hunc etiā fit vt p noxias voluptates lapsi et effusi: nō solū templa dei esse desināt: verū etiā ruinę flāt: in q̄bus habitāt mala dęmonia: q̄bus supplicare et q̄ colere incipiāt. Fiāt Luc.11. q̄ illis: vt dictū est: posteriora deteriora prioribus. Unde vos semine imortali regenera D tos: sē supuos ꝓpter malicios nocēdi cupiditates: q̄bus sit hoibus qđ oderūt: ita postea ꝓpter turpes et illicitas carnis delectatiōes et nefarias sacrilegia: q̄bus homico nocere hoib⁹ nō videtur: nō eis faciēdo qđ nolunt: sed deo nō obediēdo cui cūcta sūt subdita: ipsi dñoꝝ dño facūt: qđ sibi a seruulis suis fieri nolunt. Idēipse apl̄us petrus loquit dicēs: Christo q̄ passo p carnē et vos eo- 1. Petri.4. dem cogitatiōe armamini. Qui iam mortuꝰ est carne desinat peccare: vt iā nō hoim desiderijs sed voluntate dei reliquū in carne vi-

uat. Sufficit eñ pteritū tēp⁹ volūtates gentiū cōsūmasse in libidinib⁹ t voluptatibus t comessationib⁹: potatione t nefandis
Exo.14. idolorū seruitutib⁹. Sufficit eñ ꝓteritū tempus luteis opib⁹ pctōꝝ tanq̄ ęgyptiorū dominatiōi fatisse: Jam mare rubrū baptisma ſcę christi sanguie ꝓfectū vos traiecit: ęgyptios interemit: nihil de peccatis ꝓteritis tanq̄ de insequētibus a tergo hostibus formidetis. De cętero cogitate vitę huⁱ⁹ deserū pmeare: t ad trā pmissiōis supnā hierusalē: terrā viuētiū puenire: Ne vbi dei cōtēptu tāq̄ mānę fastidio: corda vra velut ora
1.Cor.10. iteriora desipiāt: Ne ciboꝝ copiscētes ęgyptios de alimētis cęlestib⁹ murmuretis: Ne fornicemini sicut quidā illoꝝ fornicati sunt: Et ne temptetis christū sicut quidā illorum
Exo.15. tēptauerūt. Si vobis fidē gentiū stirpib⁹ amaritudo aliqua resistentiū velut aquarū illarū quas isti nō potuit bibere occurrerit: imitata dñi passiōis velut iniecto crucis li-
Numeri.21. gno dulcescant. Si temptatio serpētina momorderit: cōspecta illius exaltatiōe serpētis tanq̄ mortis i carne dñi victę atq̄ trūpha-
Exo.17. tę: eodē crucis medicamēto sanet. Si aduersarius amalechita iter interdudere atq̄ impedire conabit: pro reuerētissima extensiōe brachiorū eiusdē crucis indito supet. Veri t germani estote xpiani: Nolite imitari nomine xpianos: ope vanos. Jtęꝝ dico t sępe
1.Petri.4. dicendū ē: Sufficit ꝓteritū tempus voluptates gentiū cōsūmasse. Detestamini: aduersamini canes ꝓuersos ad vomitū suū: dete-
2.Petri.2. stami t adūsami mūdatā t vacantē domū q̄ nequiores alij septē spūs adducūt: vt sint nouissima hominis peiora q̄ erant prima: Vos
2.Cor.6. vestrū mūdatorē tenete habitatorē. Pręcipientes eñ rogam⁹: ne inuacuū gratiaꝝ dei
1.Petri.4. recipiatis. Sufficit ꝓteritū tempus voluntates gentiū ꝓsumasse. Audite t apli⁹ paulū:
Ro.6. Humanū dico ꝓpter infirmitatē carnis vestrę. Sic eñ exhibuistis mębra vra deseruire immūdicię t iniquitati ad iusticiā: sic nūc exhibete mębra deseruire iusticiaę i sanctificatiōem.

De castigatione filiorū quos cognoscimus ire in vanitatē t insanias mendaces: Homelia xxi

Hortensiūq̄ fratres charissimi aliquos ex filiis vrīs ad spectacula vt furiosa vel cruenta vel turpia: quasi ad aliq̄ bonum opus currere vana pſuasione t pestifero amore cognoscatis: vos q̄ iā deo ꝓpitio ista nō solū luxuriosa ꝑ etiā crudelia oblectamēta despicit: castigare eos et abūdanti⁹ ꝓ eis dño supplicare debetis: qa illos cognoscitis ire in vanitatē et insanias Ps.33. mendaces: t negligere q̄ vocati sunt. Qui si forte i ipso circo aliqua ex causa expauescāt: cōtinuo se signant: t stant illic portantes in fronte vñ abscederent si hoc in corde portarent. Dis eñ q̄ ad aliq̄ malū opus currit: si forte pedem impegerit: signat os suū: et nescit q̄ includit potius dęmonē q̄ excludit. Tūc eñ bene se signaret t diabolū de corde suo repelleret: si se ab illo ope nefario reuocaret. Unde iterū atq̄ iterū rogo vos frēs charissimi: vt ꝓ eis totis viribus supplicetis: quatenus ad ista damnanda intellectū accipe mereant: t affectū ad fugienda t misericordiam ad agnoscendū. Oportunū erit ꝓpter assiduā cōpunctionē pnitētię: psalmū quinquagesimū vobis omi die cantare. Loquamur tū t ad illos q̄s frequēter ab eccłe conuictu spectacula voluptuosa sēducūt. Rogo vos tū frēs charissimi vt q̄tienscūq̄ eos tale aliq̄d facē viderit: ad vicē nr̄am sęuerissime castiget. Sit ad eos vox nr̄a: memoria vra: Corrigite arguēdo: psolami alloquēdo: exēplū ꝓbete viuēdo. Aderit eis q̄ affuit vob. Nō eñ vob ista picula ꝓtergressio: fons misericordię dei ꝓclusus ē. Qua venistī venēt: qua trāsistis trāsibūt. Molestū est quidē et nimiū peculosum et ꝓ certo extimabile: q̄a nobis frequēter admonit: non ignorātes ꝑ scelera peccāt. Aliter eñ ille ad hec vanitates currit q̄ voces christi cōtēnit: aliter ille q̄ nō nouit qđ fugiat. Sed nec de talib⁹ desperari debere: euidēter ostēdit diuine mūdię magnitudo: q̄ non vult mortē mortis: sed Ezech.18. vt cōuertat t viuat. Denięq̄ etiā i beato da- B uid hoc manifestissime impletū esse cognoscim⁹: Cui⁹ peccatū cū dolore q̄dē dicim⁹ et tremore: ꝑ tū de⁹ noluit taceri q̄ voluit scribi. Dicā ḡ nō q̄ volo ꝑ q̄ cogor. Dicā non exhortāo ad imitationē: ꝑ instrues ad timorē. Beatus eſt dauid vrorū alienę pulchri- 2.Reg.11. tudine captus: rex t ꝓpha dauid: ex cui⁹ semine sm carnem dño ventur⁹ erat: adulterauit eā: cuius etiā maritū in bello occidendū mādauit. Homicidiū aurit adulterio: t post factū B missus ē ad eū nathan ꝓpha a dño q̄ eū arguēt de tanto cōmisso. Quid caueāt homines dirim⁹: q̄ vo si lapsi fuerint imitēt audiam⁹. Multi eñ cadere volūt cū dauid t nolūt surgere cū dauid. Non ḡ cadēdi exemplū ꝓpositū est: sed si ceciderīs resurgen-

di. Attende ne cadas. Nō sit delectatio minorū: lapsus maiorū: sed sit casus maiorū: tremor minorū. Ad hoc propositus est: ad hoc scriptū est: ad hoc in ecclesia sepe cantatū. Audiant qui nō ceciderūt ne cadant: Audiant qui ceciderūt vt surgāt. Tanti viri peccatū nō tacet: ḡdicat i ecclesia. Audiūt me male audiētes: et quērūt sibi patrocinia peccādi. Attendūt vnde defendāt qō cōmittere parauerūt: nō vnde caueant qō nō cōmiserūt: t dicūt sibi: Si autē dauid adulterū cōmisit: cur non t ego? Inde alia iniquior: quę cū ꝓpterea fecerit qz dauid fecit: ideo penso ꝙ dauid fecit. Dicā hoc ꝑ plani⁹ si potuero. Dauid nullū sibi ita ad exemplū ꝓposuerat vt tu: ceciderat lapsu cupiditatis: nō patrocinio sanctitatis. Tu tibi tanꝝ sanctū ꝓponis vt pecces: nō imitaris eius sanctitatem sed ruinā. Hoc amas in dauid: qō in se odit dauid. Ꝓparas te ad peccandū: disponis peccare. Libēt deū vt pecces inspicis: Scripturas dei ad hoc audis vt facias qō displicet deo. Hoc non fecit dauid: correptus est ℓ ꝙ ꝓphetā: nō lapsus est in ꝓphetā. Sz boni viri ecclesię filij: t in cbnūi amore perfecti audiētes tam sancti viri ruinā: metuūt infirmitatē suā: et quę cōdemnat deus vsitare cupiētes: abstinēt oculos: nō eos defigunt i pulchritudine carnis alienę: nec seipsos faciunt de puersa simplicitate securos. Nō dicunt bono animo attendi: benignē attēdi: de charitate dm aspexi. Ꝓponūt em sibi casum dauid: t ad hoc illum magnū vident ceciduisse vt parui non cadant: Imo timeant videre vnde possint cadere. Reprimūt ergo oculos a petulātia: nō se facile adiungūt: nō se miscent mulieribus alienis: nō leuant oculos facile ad aliena domicilia: ad aliena solaria. De longe em vidit dauid illā in qua captus est. Mulier longe: libido ꝓpe. Attēdenda ē ergo hęc infirmitas carnis: Ro.6. recordanda sunt verba apli: Nō ingt regnet peccatū in vestro mortali corpore. Nō dixit nō sit: sed nō regnet. Ineſt peccatū cū delectatio: regnat si ꝓsenseris. Carnalis delectatio ꝑtim vsq; ad illicita et aliena ꝓgredi: frenāda est nō relaxanda: imperio domāda: nō imperio collocāda. Attendis securus: si nō habes vnde moueatis. Sed tu respōdes: fortiter teneo. Nūquid tu fortior dauid? Dixit enim ꝙ nec dauid fortior: nec salomone potes esse sapiētior. Si em illos tam sanctos viros incauta familiaritas mulierū t pernicios blandimēta vicerūt: quid de se cogitāt illi qui cū extraneis mulieb⁹ nō solū cōuersari: ꝙ etiā i vna domo manere: t cōuiuio earū aut frequēter aut semp interesse nec metuūt: nec erubescūt? De talib⁹ t pōt t debet dici illud qō de vidua delitiosa dixit apls: Quia viuens mortua est. Admonet 1.Timoth.5. etiā tale exemplū: nō se quēq; debere extollere in ꝓsperis rebus. Multi em rēs aduersas timent: res ꝓsperas nō timent. Periculosior est res ꝓspera alio: ꝙ aduersa corpori. Illa corrūpunt ꝓspera: vt inueniant qō frangant aduersa. Fratres mei aduersus sollicitates acri⁹ vigilandū ē. Propterea videte quēadmodū eloquiū dei in nra sollicitate tollat nobis securitatē. Seruite inḡt dño in ps.2. timore: t exultate ei cuz tremore. Exultatio vt gratias agam⁹: tremor ne cadam⁹. Adulterū em simul t homicidiū non fecit dauid cū ꝓsecutore saulem pateret. Quādo dauid sanctus saulē inimicū patiebat: quādo ille⁹ ꝓsecutionib⁹ agitabat: quādo ꝑ diuersa fugiebat ne in manus eius incideret: nō cupiuit alienā: nō adulterata vxore occidit virū: Erat in infirmitate tribulatiōis suę tanto i dēi misericordia interior: quāto miserior videbatur. At vbi fact⁹ est secur⁹ ocioris hostib⁹: ḡssuris caruit: timor excreuit. Valeat ḡ hoc exemplū ad id: vt timeam⁹ ſcitatē. Tribu ps.114. lationē inḡt t dolorē inuenit: t nomē dñi inuocauit. Audiāt hęc q̄ malā nō cōmiserūt vt vigilēt custodire integritatē suā. Et cum attendūt magnū ceciduisse: parui timeāt. Si ℓ vo aliqs iā lapsus hęc audit: t nimio scelere pōdere ḡssus desperare iā cepit: attendat qdē vulneris magnitudinē: ꝙ nō desperet medici potestatē. Pcm cū desperatione certa mors. Nemo ḡ dicat: Ego si tā aliqd mali feci: iaz dimand⁹ fiē: de⁹ malio talib⁹ nō ignoscat: cur nō addo peccata peccatis? Fruar sęculo i voluptate lasciua: in cupiditate nefaria: tā perdita spe repatriōis: vel hoc habeā qō video: si nō possū hfe qō credo. Deus em nr sic cautos fecit q̄ non ceciderūt: sic desperatos ee nō vult q̄ ceciderūt. Quisqs peccauit t dubitat agere pnitētiā ꝑ pcō suo desperando salutē suā: audi dauid agentē. Ad te nathan ꝓpheta nō est missus: ipe dauid ad te missus est. Audi eū clamantē: t simul clama. Audi gemētē t cōgemisce. Audi flētē: t collachrymare. Audi correctū: t colętare. Si tibi nō

potuit intercludi peccatū: spes venię nō in-
f tercludak. Abiit° ē ēm ad dauid regē nathā
ppheta. Ille aūt nō pfiderauit regni sui ſ-
limitatē: ſ būlis⁊ matis nō respuit verba ſ-
cipiēt. Nō dixit ad ppheta: Tu cū sis pau-
per⁊ būlis: quō ausus es mihi loqui regi?
Rex sublimis ppheta audiuit: plebeī° hu-
milis christū audiat. Audi g̃ hęc quicūq; ali
Ps.50. q̃ crimē capitale fecisti: ⁊ dic cum illo: Mi-
serere mei de° fm magnā misericordiā tuā.
Qui magnā misericordiā depcak: magnam
miseriā cōfitek. Augrāt paruā misericordiā
tuā: q̃ nesciendo peccauerūt. Miserere inq̃t
mei deus fm magnā miscōiā tuā. Subueni
graui vulneri fm magnā misericordiā tuā.
Graue est qđ habeo: ſ ad oipotētē cōfugio.
De meo tā lęthali vulnere desperarē nisi tm
• medicū reperirē. Miserere mei de° fm mag
nā miscōiaz tuā. Et fm multitudinē misera
tionū tuarū: dele iniq̃tatē meā. Qđ ait: dele
iniq̃tatē meā: ſ ē: Miserere mei. Et qđ ait:
Scōm mltitudinē miserationū tuaz: ſ est:
fm magnā misericordiā tuaz. Et de magna
miscōia tua: multę sūt miseratōes tuę. Attē
dio cōemptores vt corrigas: attēdis nescię
tes vt doceas: attēdis pfitētes vt ignoscas.
Fecit quidā hoc nescięs. Et qđ ait? Fecerat
1.Timoth.1. aliqua: ⁊ multa mala fecerat. Misericordiā
inquit cōsecutus sum: qz ignorāns feci i incre
dulitate. Hoc dauid nō posset dicere: Ignō
rans feci. Nō ēm ignorabat quātu mali eēt
cōtrectatio cōiugio alienę: aut quantū mali
esset interfectio mariti nescięntis: ⁊ nec saltez
iraſcēt. Cōsequenk g̃ dei misericordiā qui
ignorātes fecerūt: ⁊ q̃ scięntes cōsequūtur nō
quālibet misericordiā: sed magnā misericor-
diā. Dic ergo: Miserere mei de° fm magnā
f misericordiā tuā. Sz vide quę inuoces: Iu-
stū inuocas: odit peccata. Si iustus est vin-
dicat i peccata. Nō poterio auferre a domi
deo iusticiā eius. Implora misericordiā: sed
attende iusticiā. Misericordia ē vt ignoscat
peccāti: iusticia est vt puniat peccatū. Quid
ergo? Quęris misericordiā? Peccatū impu-
nitū remanebit? Respōdeat dauid: respon-
deant lapsi. Respōdeant cū dauid: vt mise-
ricordiā mereank sicut dauid ⁊ dicant: Non
domīe: nō erit ipunitū peccatū meū. Noui
iusticiā: cui° quęro misericordiā. Nō impa-
nitū erit: sed ideo nolo vt tu me punias: qa
ego peccatum meū punio. Ideo peto vt tu
ignoscas: qz ego agnosco: ⁊ delictū meū co-
ram me est semp. Nō posui post dorsum qđ

feci: non intueor alios oblitus mei: nō affe-
cto stipulā ejicere de oculo fratris mei: cum Matth.7.
sit trabes in oculo meo. Peccatū meū ante
me est: nō post me. Fuit ēm post me quādo
ad me missus est ppheta qui de oue pauper
illitudinē pposuit. Ait ēm nathā ppha ad
dauid. Erat quidā habens diues plurimas 2.Reg.12.
oues: pauper aūt vicin° eius habebat vnā
ouiculā: quā in sinu suo de cibo suo nutrie-
bat. Venit hospes diuiti: nihil ō suo grege
abstulit: ouiculā vicini pauperis cōcupiuit:
ipsam suo hospiti occidit. Quo dignus est
Profert ille iratus sentētiā: plane. Tūe rex
nesciens vbi captus: morte dignū diuitem
dixit: ⁊ ouem reddendā in quadruplū sęue-
rissime atq; iustissime iudicauit. Sz peccatū
ei° nōdū erat cōitā eo: post hospitū erat qđ fece
rat: suam iniquitatē nōdum agnoscebat: et
ideo alienę nō ignoscebat. Sed ppheta ad
hoc missus abstulit a dorso peccatū: et ante
oculos posuit vt videret illā sententiā tam
sęuā in se esse platā. Ad secandū ⁊ sanādū
vulnus cordis eius ferramentū fecit de° de
lingua eius. Et nos ergo fratres charissimi
agnoscētes iniq̃tates nr̃as: quātū possum°
cōtra malas cōcupiscētias repugnem° in ie-
iunijs: in vigilijs: in orationib° ⁊ largitib°
elemosynis mala q̃ fecim° redimam°: ⁊ cum
dei adiutorio ita bonis operib° studeamus
insistere: vt nos ad peccata priſtina nō pos-
sint cōcupiscētię nostrę retrahere: sed pleue-
rantes in omni opere bono: cū ppheta do-
mino gratias referētes dicamus: Dirupisti Ps.115.
vincula mea: tibi sacrificabo hostiā laudis.

De eo qđ dominus ait in euāgelio: Sicut pater suscitat mortuos ⁊ vivificat: sic ⁊ filius quos vult vivificat: Homelia XXII

Audistis fratres charissimi in lectiōe A
euāgelica dīm dicentē: Sicut enim Joh.5.
pater suscitat mortuos et vivificat:
sic ⁊ filius quos vult vivificat. Neq; ēm pater
iudicat quēq̃: sed iudiciū omne dedit filio.
Et maiora his demōstrabit ei opa: id est nō
solū ifirmos curare ſ ⁊ mortuos resuscitare.
Qđ dicit: Neq; pf iudicat quēq̃: vsl fm diui-
nitatē: qz nemo pōt eū inueri nec audire: vt
illō: Deū nemo vidit vnq̃. Sz iudiciū oēe Joh.1.
dedit filio: id est vt ille q̃ fuit iudicat° fm car
nē: ab illo oēs iudicenk. Amē amē dico vob:
qz qui verbū meū audit ⁊ credit ei qui misit
me: habet vitā ęternā ⁊ in iudiciū non venit
sed trāsit a morte in vitā. Qđ dicit: In iudi-

cū nō venit q̄ verbū meū audit ⁊ credit ei q̄ misit me: discretionē factaz esse inc iustos et peccatores a dño cernit: Ac si dicat: In numero petōz q̄ ista fecerit non veniet ꝑ trāsit de morte in vitā: hoc ē de fugbia ad humilitatē: de odio ad charitatē: de tēporalib⁹ ad ęterna migrabit. Amen amē dico vobis: q̄a venit hora ⁊ nūc est q̄n mortui audiēt vocē filij dei: ⁊ qui audierint viuēt. Adhortat: id ē peccatores intelligunt: q̄ audierunt christū ⁊ nō crediderūt. Et q̄ subdit: Venit q̄ audient: ideo recapitulat: eo q̄ paulo superi⁹ de resurrectōe petōz dixerat: hic autē de resurrectiōe mortuoz loquit. Sicut enī pater habet vitā in semetipso: sic dedit ⁊ filio vitā habere in semetipso: ⁊ potestatē dedit ei iudiciū facere: q̄ filius domin⁹ est. Sic dedit ꝑ pf filio vitā gignendo sicut ipse habet. Q̄d dicit: Dedit ei iudiciū facere: ꝑ parte carnis quā assūpsit dedisse patrez filio iudiciū dixi cognoscim⁹: Et futurū iudiciū ꝑ significat. In quo iudicio astabit dñs iesus christus: ⁊ reddet vnicuiq̄ ꝓm opera ei⁹: q̄ iudiciū hoc loco: dānationē ⁊ pnā petōz intelligimus.

Ps.42. Nam vbi dicit psalmista: Iudica me deus ⁊ discerne causam meā: iudiciū discretionis cognoscim⁹. Nolite mirari hoc: q̄ veniet hora in qua oēs qui in monumētis sunt audient vocē eius: et ꝓcedunt q̄ bona egerūt in resurrectionez vitę: qui vo mala egerunt in

B resurrectōez iudicij. Nō possum ꝑ ego a me metipso facere quicq̄: sicut audio iudico: et iudiciū meū iustū est: q̄a non quęro gloriam meā: sed voluntatē eius q̄ misit me. Hoc loco aptissime resurrectionē futurā ꝓnunciat. Et q̄ dicit: Nō possum ego a memetipso facere quicq̄: ac si diceret: ideo a metipso quicq̄ facere nō possum: quia a memetipso non veni sed a patre. Q̄ dicit: Sicut audio iudico tē. auditio ista in ętemitate facta ē signi

Jo.6. ficat. Q̄ne q̄ dat mihi pat ad me veniet: ⁊ eū q̄ venit ad me nō ejcā foras. Magnū penetrale et dulce secretum: sine tedio: sine amaritudine malarū cogitationū: sine interpellatiōe tēptationū ⁊ dolo. Nōne illud secretū est q̄ intrabit ille cui dicturus est dñs: Serue bone: merito intra i gaudiū dñi tui: Ego ⁊ eū q̄ venit ad me ināt nō ejcā foras. Et q̄ ad me venit būilis fit: q̄ mihi adhęret būilis erit: q̄ si facet voluntatē suā ꝑ deū: ⁊ iō nō ejciet foras. Hęc ē aūt voluntas ei⁹ q̄ misit me ꝑis: vt oē q̄ dedit mihi pf nō pdā ex eo: ꝑ resuscitē illud i nouissimo die. Ipse illi dat⁹ ē q̄ seruat būilitatē et ꝑ accipit: q̄ nō seruat būilitatē: longe ē a mgro būilitatis. Vt oē q̄ dedit mihi nō pdā ex eo. Hęc si est voluntas i ꝑspectu ꝑris mei vt pereat vn⁹ de pusillis istis. De timēnt⁹ possūt pire: de pusillis nihil piet: q̄ nisi fuerint de pusillis Matth.18. istis nō intrabit i regnū celoz. Q̄ne q̄ dat mihi pf nō pdaz ex eo: ꝑ resuscitabo illud in nouissimo die. Videte quēadmodū ⁊ ꝑ gemi nā illā resurrectionē definiat. Qui venit ad me mō resurget būilis fact⁹ i mēbris meis: ꝑ resuscitabo eū i nouissimo die: id est ꝓm carnē. Hęc est aūt voluntas ꝑris mei q̄ misit me: vt oīs q̄ videt filiū ⁊ credit i eū habeat vitā ęternā: ⁊ ego resuscitabo eū i nouissimo die. Supius dixit: Qui audit vbū meū ⁊ credit ei q̄ misit me: mō aūt: q̄ videt filiū ⁊ credit in patrē. Hoc est aūt credere i filiū q̄ ⁊ i patrē: qz si ꝑf habet vitā in semetipso: sic dedit et filio ꝑfe vitā in semetipso: vt oīs q̄ videt et credit i ipm̄ hēat vitā ętnā. Credēdo et trāseūdo i vitā tanq̄ ꝓma illa resurrectōe. Et q̄ nō ē sola: et resuscitabo eū i nouissimo die.

De remissiōe petōz: Homelia XXIII

Quod admonemur dñi eloquijs de A
q̄ diuinis lectiōib⁹: hinc credēdo deū
velle nos loqui: ꝓferimus charitati
vestrę illo adiuuāte sermonē de remissiōe peccatoz. Euangeliū aūt cū legeret attentissime Luc.7.
audistis: ⁊ res gesta narrata atq̄ ꝓfata ē ante oculos cordis vri. Vidistis aūt nō carne sed mēte dñm iesū christū i domo ꝑharisęi recūbentē: ⁊ ab illo inuitatū nō fastidientē. Vidistis etiā in ciuitate mulierē famosā: malę vitę famę q̄ erat peccatrīe: non inuitatā irruisse cōuiuio vbi su⁹ medic⁹ recūbebat: ⁊ q̄ fisse ꝓa ꝑ spudētia sanitatē. Fructus q̄ ꝑ oportuna cōuiuio: opportuna beneficio. Nouerat enī quāto morbo laboraret: ⁊ illā ad sanādā eē idoneū ad quē venerat: sciebat. Accessit q̄ nō ad caput dñi: ꝑ ad pedes. Et q̄ dū male ambulauerat: vestigia recta q̄rebat. Pol⁹ fudit lachrymas cordis: ⁊ lauit dñi pedes obsequio ꝓfectiōis. Capillis suis tersit: osculabat: vnxit: tacta loq̄bat: nō sermonē ꝓmebat: ꝑ deuotionē ostēdebat. Quia q̄ tenebit dñm rigādo: osculādo: tergēdo: vngēdo pedes eius: ꝑharisęus qui inuitauerat dominū iesum christū: qz ex illo genere erat dominū supbo: de quib⁹ esaias ꝓphęta dicit: Qui Esa.52. dicūt recede lōge a me: noli me tangere: q̄ mūdus sum: putauit dñm nesasse mulierē.

hoc apud se cogitão: dicebat in corde suo:
Luc.7. hic si esset ꝓpheta: sciret q̄ mulier illi accessit ad pedes. Ideo nescire credidit: q̄ ille nō repulit: q̄ accedentē non ꝓhibuit: q̄ tangi se a peccatrice ꝑmisit. Nā illū nescisse vnde sciebat? Quid enī sciebas O ꝓhariſce inuitato: et inuiſo: dñi: dominū pascis: et a quo pascēdus ſis nō intelligis? Unde scis dñm nescisse q̄ fuerit illa mulier: nisi q̄ ꝑmissa est accedere: nisi q̄ illo patiēte osculata est pedes eius: nisi q̄ terſit: nisi q̄ vnxit? Hęc enī nō debuit ꝑmitti facere in pedibus mūdis: mulier imunda? Ad illius ḡ ꝓhariſei pedes si talis mulier accessisset: dicitur° erat q̄ō esaiAs.51. as de talib° dicit: Recede a me: noli me tangere: q̄m mūdus sum. Accessit autē ad dñm
P imunda vt rediret munda. Accessit egra: vt
• rediret sana. Accessit ꝓfessa: vt rediret ꝓfessa. Audiuit enī dño ꝓhariſeū cogitantē. Iā hinc intelligat ꝓhariſeus: si non poterat videre peccantē: qui potuit audire cogitantē. Proposuit ergo homi similitudinē de duobus: qui debebāt vni fęneratori. Etiā ipſum enī sanare cupiebat: ne gratis apud eū panē comederet: Ihm pascēte eiurebat: ipſū emēdare: ipm mactare: ipm mūdicare: ipm i suū corp° trāsire volebat: sic t illi mulieri
Ioh.4. samaritanę dixit: Sitio. Quid ē sitio? Desidero fidē tuā. Dicunt ergo verba dñi in hac similitudine: t agit vtrūq; vt t iuitato: ille sanet cū suis cōdiscūbēt°ib° dominū nostrū iesum christū pariter vidēt°b°: pariter ignorānt°b°: t vt illa mulier habeat fiduciā cōfessionis suę: nec pungat viteri° aculeus cōsciē-
Luc.7. tię suę. Debebat vnus inq̄t quinquaginta denarios: alius quingentos. Donauit ambobus. Quis eum plus dilexit? Respōdit cui similitudo ꝓposita erat: q̄ō respondere vtiq; ratio cōpellebat. Credo dñe cui plus donauit. Et attēdens mulierē dixit ad simonem: Videsne hanc mulierē? Intrauī i domū tuā: aquā pedibus meis non dediſti: hęc lachrymis suis lauit mihi pedes: t capillis suis terſit. Osculū mihi nō dediſti: illa ex quo ingressa est non cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meū non vnxiſti: illa pedes meos vnxit vnguēto. Ideo dico: dimittuntur ei peccata multa: quoniam dilexit multū. Cui autē modicū dimittit: modicū dilL gat. Olq̄ quęstio ꝓfecto soluēda: quę attentionem vestrę charitatis desiderat: ne forte sufficere nō possimus verbis ad totam eius

obscuritatē remouendā: et dilucidandā ꝓ angustia temporis: maxime cū caro ista ęstibus fatigata iam recreari desideret: t debitum suū poscens: t animę auiditatem impediens: ostēdat q̄ dictū est: Spiritus promptus est: caro aūt infirma. Metuendū est t valde metuendum ne in his verbis domini non bene intelligēt°ibus dis q̄ cōcupiscētiaſ suas carnales faciūt: t ab eis in libertatem educi pigrescunt subrepat illa sentētia: quę ꝑdicann°b° etiā apostolo nata est in linguis
Ro.3. maledicorū: Unde dic aplus: Et sicut quidam dicunt nos dicere: Faciamus mala vt veniant bona. Dicit enī aliquis: Si cui modicū dimittit modicū diligit: cui autē plus dimittit plus diligit: expedit plus diligere q̄ min°diligere: oportet vt multū peccem°: et multū debeam° q̄ō nobis dimitti cupiamus: vt dimissorem magnorū debitorū amplī°diligam°. Peccatrix enī illa mulier quāto plus debebat: tanto dimissorē debitorum suorū amplius diligebat: domino ipo dicēte: Dimittunt ei peccata multa: quia dilexit Luc.7.
multū. Quare autē dilexit multū: nisi quia debebat multa? Denicq̄ addidit et adiūxit: Cui autem modicū dimittit: modicū diligit. Nonne expedit inq̄t vt multū mihi dimittat q̄ minus: vnde amplius diligam dominū meū? Videtis certe ꝓfunditatē quęstionis: Scio. Videtis angustias tęporis: et hoc videtis t sentiſ. Accipite ergo pauca: Si magnitudini quęstionis nō satisfecero: interim ꝑsentem recōdite sermonē: in futuro tenere debitorē. Da nūc duos homines: vt sub exēplis euidētionibus quod ꝓposui cogitetis. Unus eor̄ plenus est peccatis: diu pessime vixit: Alter autē eor̄ peccauit pauca. Accedūt ergo ambo ad gratiā: baptizāt ambo: intrant debitores: exeūt liberi: plus donatum est vni: minus alteri. Interrogo quārū quisq̄ diligat. Si inuenero plus diligere eū cui peccata plura dimissa sunt: vt illi°q̄ multa peccauit: vtiq; erat multa iniquitas ne esset tepida charitas. Interrogo aliū quārū diligat: inuenio minus. Nā si inuenio tantū t illū diligere quātū t ille diligit cui multa sunt dimissa: quomodo respondebo verbis dñi: quō non verū erit q̄ō veritas dixit: Cui modicū dimittit: modicū diligit? Sed ecce ait aliq̄s mihi: Modicū dimissū est nō multa peccaui: et tantū diligo quātum iſte cui multa dimissa sunt. Tu verum dicis an

chriſt⁹: Ad hoc tibi dimiſſū eſt mēdaciū tuū vt mēdacij dimiſſoꝝ crimē imponat? Si modicū tibi dimiſſū eſt: modicū diligis. Si eñ modicū eſt tibi dimiſſū ⁊ plurimū diligio cōtradicas ei q̄ dixit: Cui modicū dimittit: modicū diligit. Jlli ſo plus credo: qui te plus nouit. Parū tibi dimiſſū putas: parū diligi. Quid g̃ inq̄t facere debuit? Multa mala cōmittere: et multa eſſe q̄ poſſet ille mihi dimittere: vt ampli⁹ poſſem diligere? Angu
D ſtat nos: Sed q̄a hęc vera vſus ꝓpoſuit: ab angultijs liberet me. Dictū eſt ꝺ ꝓpter pha riſeū illū: qui vſ nulla vel pauca ſe putabat habere peccata. Nō eñ dñm inuitaret niſi aliquātulū diligeret. Sz q̃ parū erat: Non oſculū dedit: nō ſaltē aquā ad pedes: Et ſi nō lachrymas: nō illo obſequio ꝑfecit⁹ eſt quo illa mulier q̄ nouerat quo ſanaret et a quo ſanaret. O pharisęe ideo parū diligis: q̄ parū tibi dimitti ſuſpicaris. Nō q̄ parū dimittit: ſed q̄ paꝝ putas eſſe q̄ dimittit. Quid g̃ inq̄t ille? Ego q̄ homicidiū nō feci: homicida deputādus ſū? Qui adulteriū nō admiſi: ꝑ adulterio puniēdus ſuꝝ? Aut iſta mihi dimittēda ſunt q̄ nō cōmiſi? Ecce iteꝝ conſtitue duos: ⁊ loquamur ad eos. Venit vn⁹ fugiēs peccatoꝝ: coopert⁹ ſpinis tanq̃
Pſ.103. hericij⁹: ⁊ nimis timid⁹ tanq̃ lepus. Sz petra eſt refugiū hericijs et lepoꝛib⁹. Venit g̃ ad petrā: inuenit refugium: accepit auxiliū. Ali⁹ nō multa cōmiſit: q̄d ei faciem⁹ vt multū diligat? Quid plus debim⁹? Cōtra verba
Luc.7. dñi veniem⁹: Cui modicū dimittit: modicū diligit? Jta plane cui modicū dimittit. Sz o tu qui dicis te nō multa cōmiſiſſe. Quare? Quo regēte? Deo gratias: q̄ motu ⁊ voce veſtra intellexiſſe vos ſignificaſti. Jā vt video ſoluta eſt quęſtio. Dic multa cōmiſiſti: et multoꝝ debitor factus eſt: Jlle gubernante deo pauca cōmiſit. Cui deputat ille q̄ dimiſit: huic ⁊ iſte deputat q̄ nō cōmiſit. Adulter non fuiſti in illa tua vita ꝓterita plena ignoratia ⁊ nōdum illumiat⁹: nōdum bonū malūq̃ diſcernēs: nondū credēs in illū q̄ te neſcientē regit. Hoc tibi dicat deus tu⁹: Regebā te mihi: ſeruabā te mihi: vt adulteriū non committeres ſuaſor defuit: et vt ſuaſor deeſſet ego feci. Locus et ꝑtus defuit: et vt hęc deeſſent ego feci. Aſſuit ſuaſor: non defuit locus: nō defuit ꝑtus: vt nō cōſentires ego terrui. Agnoſce g̃ gratiā eius: cui debes ⁊ q̄ nō admiſiſti. Mihi debet iſte q̄ factū eſt: et dimiſſum vidiſti: mihi debes et tu q̄ non feciſti. Nullū eſt eñ peccatū q̄ fecit hō q̄ nō poſſit facere alter hō ſi deſit rector a q̃ factus eſt hō. Jā nūc quātū potuim⁹ quęſti onē ꝓfundā in tanilla tpis breuitate ſoluim⁹: Aut ſi nō ſoluim⁹: debitores vt dixi tenemur. Illud potius breuiter videamuſ de
E remiſſione peccatoꝝ. Hō putabat chriſt⁹: et ab illo qui inuitauit: et ab eis q̄ parit diſcūbebant. Neſcio q̄d illa peccatrix plus in domino viderat. Nā quare fecit illa ola: niſi vt ſibi dimitteret peccata? Nouerat g̃ illū poſſe dimittē peccata: illi autē nouerant hoīem nō poſſe peccata dimittere. Et credendū eſt q̄ oēs: ad eſt ⁊ illi diſcūbentes: et illa mūer accedēs ad pedes dñi: oēs hi nouerāt hoīez nō poſſe petā dimittere. Cū g̃ oēs ꝺ noſſent illa q̃ credidit eū poſſe peccata dimittere pl⁹ q̃ hominē eſſe intellexit. Dentq̃ cū dixiſſet mūeri: Dimittūt tibi petā tua: cōtinuo ille: Quis ē iſte q̄ peccata dimittit? Quiſ eſt iſte quē iam mulier peccatrix cognouit? Tu recūbens quaſi ſanus: modicū ignoras: quia maiori ſoluitur febre mentē etiā perdidiſti. Maz ⁊ ꝓbeneric⁹ rideno plorat a ſanio. Tñ illud dñi noſtis: bene tenetis: Tenete: q̄ hō nō poteſt peccata dimittere. Jlla quę ſibi a chriſto peccata dimitti credidit: Chriſtū nō hominē tñ ſed ⁊ deū credidit. Quis eſt iſte inquiūt qui etiam peccata dimittit? Et oſis
F (q̄s eſt iſte dicētibus) nō dixit: illi⁹ dei: vbi dei: non hoc dixit: ſed in eo q̄ putabāt aliquātū eos manere ꝑmittens: ſoluit quęſtionē ⁊ momo illoꝝ. Qui eñ videbat diſcūbētes: audiebat cogitātes: cōuerſus ad mulierē: Fides tua inquit te ſaluā fecit. Jſti q̄ dicunt: Quis ē iſte qui etiā peccata dimittit: qui me putant hominē: hominē putent: Fides tua te ſaluā fecit. Medic⁹ bonus ęgros nō ſolū ꝓſentes ſanabat: ſed et futuros etiā ꝓuidebat. Futuri erāt homines qui dicerēt: Ego peccata dimitto: ego iuſtifico: ego ſanctifico: ego ſano quācūq̃ baptizo. Et ipſo ⁊ iſti numero ſunt q̄ dicūt: Noli me tangere. Eſa.52.
Vſq̃adeo et ipō numero ſunt: vt nup̄ī collatiōe noſa q̄ etiā in geſtis ipſis loqui poteri mus: cū eis a cognitore eſſet cōſenſus oblatus vt ſederēt nobiſcū: reſpōdēdū putarēt: ſcriptum eſt: nobis cum talibus non ſederet ſalicz ne per contactū ſubſelliozū ad eoꝝ velut noſtra cōtagio ꝓueniret. Vide ſi nō eſt: Noli me tangere: quia mūdus ſū. Alio aūt

die vbi opportunius erat: cõmemorauimus
eos huius miserrimę vanitatis: cum ageret
de ecclia: qz mali in ea nõ examinãt bonos:
respõdim⁹ eis: qz ideo sedere nobiscũ nolue
rũt: et dixerũt se scriptura dei fuisse cõmoni-
tos: quia videlicz scriptũ est: Nõ sedi in cõ-
cilio vanitatis. Dixim⁹ si ideo nobiscũ sede-
Ps.25. re noluistis: qz scriptũ est: Nõ sedi in cõcilio
vanitatis: quare nobiscũ ingressi estis: cum
cõsequẽter scriptũ sit: Et cũ iniqua gerẽtib⁹
Isa.52. nõ introibo. Ergo in hoc qz dicũt: Noli me
Luc.7. tangere: quia mũdus sum: similes sunt illi
pharisęo q dum inuitauerat: et pterea cũ
putabat nescisse mulierẽ: qz nõ es phibue-
rat a cõtactu pedũ suo p̃. Sed in eo pharisę⁹
melior: qz cũ putaret dominẽ christũ: nõ cre-
debat ab homie posse dimitti peccata. Me-
lior q̃ iudęis q̃ hęreticis apparuit intellect⁹.
Iudęi dixerũt: Quis est hic q etiaz peccata
dimittit? Audet sibi bõ ꝟ vsurpare? Quid
pro hęretic⁹? Ego dimitto: ego mũdo: ego
sanctifico. Respondeat illi: nõ ego ꝟ christ⁹.
O bõ: qñ ego a iudęis putat⁹ fũ bõ: dimissi-
one peccator̃ fidei dedi. Non ego sed respõ
det tibi christ⁹: O hęretice tu cum sis homo
dicis: veni mulier: ego te saluam facio: Ego
1.Timoth.1. cũ putarer bõ dixi: Vade mulier: fides tua
te saluã fecit. Respõdent nescięteo: sicut ait
aplus: neqz q̃ loquũt: neqz de quibus affir-
G mãt: Respõdẽt et dicũt: Si nõ dimittãt ho-
Matth.18. mines peccata: falsũ est qõ ait christ⁹: Quę
soluentis in tra: soluta erũt et i cęlo. Nescis
ergo ꝟ dictũ sit: quõ dictũ sit. Datur⁹ erat do
min⁹ homib⁹ spũsanctũ: et ab ipso spũsan-
cto fidelib⁹ suis dimitti peccata: Nõ merit⁹
hoim volebat intelligi dimitti peccata. Hã
qđ eo homo: nisi ęger sanãd⁹? Dio mihi esse
1.q.1.vt ma- medic⁹: mecũ qu̇re medicũ. Hã vt hoc eui-
nifeste. denter oẽderet dñs: a spũsancto quę dona-
uit fidelibus suis dimitti peccata: nõ meri-
tis hoim: quod ã loco sic ait resurgẽs a mor-
Joh 20. tuis: Accipite spũsanctũ: et cõtinuo sbiecit:
Si cui dimiseritis peccata: dimittunt⁹ ei: hoc
est spũs dimittit: nõ vos. Spũs autẽ deus
est. Deus q̃ dimittit nõ vos. Sed audi spi-
1.Cor.3. ritũ. Quid ergo vos? Nescitis: qz tẽplũ dei
estis: et spũs dei habitat in vobis? Et iterũ:
1.Cor.6. Nescitis: qz corpora vestra templum est spi-
ritussancti: quez habetis a deo? Deus ergo
habitat in templo suo: hoc est i sanctis suis
fidelibus: in ecclesia sua p eos dimittit pec-
cata: qz viua templa sunt. Sed q dimittit p

hominẽ: põt dimittere et ꝑter hominẽ. Neqz
enim minus est idoneus p se dare: qui põt per
aliũ dare. Per iohannẽ qbusdã dedit: Ipse
tibi p quẽ dedit? Merito volens de⁹ ꝟ ostẽ H
dere et huic ꝟitati attestari: Cũ quidã i sama
ria euãgelizati eẽnt et baptizati eẽnt et bapti
zati a philippo euãgelista vno de septẽ dia-
conis pmit⁹ electis: nõ acceperũt spũsanctũ
et baptizati erãt. Rũcatũ est discipulis qui Act.8.
erant hierosolymis: et venerunt ad samariã
vt illi qui baptizati erant p impositionẽ ma
nus eoꝝ acciperẽt spũsanctũ. Et ita factuz
est. Venerũt et imposuerũt eis man⁹: acce-
perũt spiritũsanctũ. Quia tunc sic dabatur
spiritussanctus: vt etiã appareret dat⁹. Qui
est cum accipiebãt linguis omniũ gentium
loquebãt: vt significarẽt ecclesiã in gentib⁹
linguis oim locuturã. Acceperũt ergo spiri-
tũsctũ: et in eis euidẽter apparuit. Qõ cũ vi-
disset symon: putão ꝟ esse hoim: voluit esse
et suũ. Quod hoim putauit: ab hoibus eme
re voluit. Quãtaz inquit a me vultis pecu-
niã sumere: vt p impositionẽ manuũ meaꝝ
det spũsctũ? Tũc cũ detestat⁹ petrus ait:
Nõ est tibi pa neqz sors in hac fide. Donum
dei putas pecunia cõparãdũ? Pecunia tua
tecũ sit i pditionẽ: et cętera q̃ ibi cõgruẽter lo
cutus est. Quare aũt ꝟ ego cõmemorari vo
lui: intẽdat charitas vra. Oportebat vt de⁹
pus ostẽderet se p homines opari: sed deinde
ne putarẽt boles qõ putauit simon: homis
illud esse nõ dei: q̃ęs et ipsi discipuli hoc no-
uerant. Nã centũ viginti homines collecti Act.1.
erãt: qũ in eos p nullas manus impositionẽ
venit spiritussanct⁹. Quis esi tũc eis man⁹
imposuerat? Et tamẽ venit et pus impleuit:
Post illud scandalũ simonis: quid egit de⁹?
Audete doctos: sermonib⁹ ꝟ non reb⁹. Jdẽ Act.8.
ipse philippus qui baptizauerat homines et
nõ in eos venerat spiritussanct⁹ nisi cõueni-
rẽt apli et eis manus imposuissent: baptiza-
uit eunuchũ: id est spadonem quẽdam can-
dacis reginę: qui adorauerat in hierlm: et re-
diens inde legebat i curru suo esaiam pphe
tã: et nõ intelligebat. Admonit⁹ philip⁹ accel-
sit ad currũ: exposuit lectionẽ: instruxit fidẽ:
euãgelizauit xpm. Credidit eunuch⁹ i xpm:
et ait cũ venissent ad quandã aquã: Ecce aq̃
qđ me pdhibet baptizari? Ait illi philippus:
Si credis i iesuz christũ? Respõdit ille. Cre-
do filiũ dei esse iesum. Cõtinuo descẽdit cũ
illo in aquã. Jmpleto baptismat⁹ mysterio J

eo sacrāmēto ne dōm putaret donū spūs sancti: nō expectatū est sicut tūc vt venirent apli: sed cōtinuo venit spūssanct⁹. Soluta ē similis cogitatio: ne i tali cogitatōe haberet imitatores. Deinde aliud mirabile⁹ exēplū. Petr⁹ venit ad centurionē cornelū: ad hominē incircūcisū gentilē: cepit ei ꝓdicare christū iesum: t illi t eis q cū illo erāt. Adhuc loquēte petro: nō dico nōdū imponēte manū sed nōdū etiā baptizante: cū dubitaret qui erāt cū petro vt ꝑ incircūcisū baptizādi ēent: (Natū q̄pe erat inf eos q̄ crediderāt: t eos qui fideles ex gentibus facti erāt scandalū) iudēi christiani: id est ex iudēis christiani: qz baptizabant incircūcisū: vt hāc de⁹ tolleret ḡstionē: cū loquif petrus: venit spūssanct⁹: implevit cornelū: implevit eos qui cū illo erant. Et ipsa attestatiōe rei magne: ḡsi acclamatū est ad petrū: Quid de aqua dubitas? Baz ego dic sum. Secura ḡ ḡlibet alia a multa nescia p dñi gratiā se liberādā: tanq̄ inmunda ꝑsitutione mundāda ī ecclesiā credat: accedat ad pedes dñi: quyrat vestigia dñi: cōfiteat lachrymis fundens: tergat capillis suis. Pedes dñi: prędicatores euāgelij. Capilli miseris supplicq̄ possessiōes. Tergat capillis: tergat ꝑsas: opef misericordiā: t cū terserit oculef: accipiat pacē vt habeat charitatē. Accessit ad talem: baptizata est a tali qualis erat apl⁹ paul⁹: audiat ab illo:

1.Cor.4. Imitatores mei estote: sic t ego christi. Baptizata ē aūt ab aliquo sua ḡrente nō ḡ iesu

Matth.23. christi: audiat a dño: Quę dicunt facite: ḡ aūt faciūt facere nolite. Secura sit t in illo: siue in bonū euāgelistā incurrat: siue in eū q̄ dicit non facit. A dño enī secura audiet:

Luc.7. Vade mulier: fides tua te salvā fecit.

¶Deanniversario ēpalis ordinationis: q̄d in eo attēdendū ac recolendū sit: Homelia ¶XXIIII

A Die quidē omi t omi bona et cura olim cōtinua dilectissimi cogitare debet epus quāt⁹ dispēsatiōis sarcinā gerat: qualē de illa ratione dño reddat suo. Verūtamē cū dies anniversari⁹ nr̄ę ordinatiōis exoriat: tūc maxie honor huⁱ⁹ officij tāḡ ꝓmo ꝓponat: attēdit. Interest autē q̄ eo die q̄ id ꝓ⁹ suscepum⁹: tantū quēadmodū gerendū esset cogitauim⁹: an dō ꝓsequēt⁹ diēb⁹ ꝓficuerit: illo q̄ eius solēnitas agit: nō solū futura eius quēadmodū deinceps geri debeāt cauta ḡuisōe ꝓsulim⁹: verūetiā ḡterita quēadmodū gesta sint sollicita recordatiōe recolim⁹: vt nosmetipsos in benefactis imitemur: t si q̄ culpanda trāsierūt ne repetant carem⁹: vt ignoscant otem⁹: t accusatiōnē diaboli vbi possim⁹ recte agendi sedulitate fugiam⁹: vbi aūt non possum⁹: ꝓfectū dilectione vincam⁹. Sic enī futura peccata negligēdo iusticiā cōmittūf: ita ḡterita iusticiā defendēdo firmant. Sicut ḡ ne fiāt ꝑfecit charitas: ita facta delet būilitas: vt q̄ iā nō possunt recte agēdo nō admitti: possint saltē nō superbiendo dimitti. Dicim⁹ quippe dicere patri nr̄o q̄ est i cęlis. Dimitte nob Matth.6.
debita nr̄a: sic t nos dimittim⁹ debitoribus nr̄is. Qō vt veraciter dicere possim⁹: etiam inimicos nr̄os oportet vt diligamus: q̄s tū Matth.5.
habere nisi cogēte iusticia nō debem⁹. Nam si homines nobis ꝓ nr̄is malis merit⁹ inimici sunt: non curandū est vt eis debita dimittam⁹: sed timendū potiꝰ ne reddam⁹. Quū si nos merito nr̄ę iniquitatis oderūt: nos eor⁹ nō ipsi nostri sunt debitores. Die ḡ isto solB
lenni ep⁹ tuus mei ꝓ⁹ paucis alloquar debitores meos: q̄ mihi nescīēres apud deū suffraganf dū faciūt debita quę dimittā: vt et mea mihi debita dimitti ꝓmerear. Vobis itaq̄ dico siue ḡsentib⁹ siue absentib⁹ quib⁹ inimic⁹ efficior: verū ꝓdicano: quib⁹ cōsulēdo videor onerosus: quoꝝ requirēs vtilitatē: cogor offendere voluntatē: Nolite fieri sic ꝑs.31.
equus t mulus: nō habētes intellectū. Hā t hęc iumēta eos a calce morsuq̄ apetūt a q̄ibus curanf: vt curent eoꝝ vulnera cōtrectāt. Nō parcio: nō parco: aduersario: aduersor: resistis: resisto. Lucta nos cōparat: sed causa separat. Tu inimicos eos medico: ego morbo. Tu diligēt⁹ mee: ego pestilēt⁹ tuę.
Retribuebāt inq̄t mihi mala ꝓ bonis: ego ꝑs.34.
aūt orabā. Quid orabat: nisi: Pat ignosce Luc.23.
illis: qz nesciūt q̄d faciūt? Cū vobis inq̄t detraxerint: t dixerint oīne malū aduersū vos Matth.5.
ꝓpter iusticiā: gaudete t exultate: q̄ merces vra multa ē in cęlis. Vos tū corrigite querellatē vestrā: agnoscite charitatē nr̄az: reddite dilectiōz dilectiōi: nolum⁹ maiorē cū vra pdatiōe mercedē. Hęc debitoruⁿ⁹ meis quibus dimitto vt dimittatur mihi: nūc pauca sufficerēt. Deinde alloquēdi sūt paulatīm eriā C
illi quibus debitor fuz: non sicut ait ap⁹us: grecis t barbaris: sapiēntibus t insipiēntibus Ro.1.
debitor sum: Hā talis debitor eriā ego pio

mearū viriū erigūtate: dispēsatiōisq; par/
tuncula: nō quibusdā sed omnib⁹ sum. De
rū nāc de bis debitis loquor q̄ mihi dimitti
nō a me exigi cupio. Neq; em̄ sic tumore va/
nę mētis extollor: vt audeam dicere ex quo
bui⁹ muneris sarcinā porto: nullū a me bo/
minē ꝓperam Iesum: hoc cuilibet homi tam
multis t molestiis actib⁹ occupato atq; distē
to: ne dicā impossibile certe difficile ē: quā
tomagis mihi q̄ noui infirmitatē mea quaz
cū meis t p me vtis orationib⁹ dieb⁹ ac no
ctib⁹ offero sanādā dño deo meo. Diuersa
rū ergo curarū ꝓhibus ac difficultatib⁹ con/
turbatus: si quē forte non vt poscebat audi
ui: si quē tristius q̄ opus erat aspexi: si i quē
verbū durius q̄ oportebat emisi: si quē cor/
de cōtribulatū t opus indigū resp̄sione in/
cōgrua cōturbaui: si quem pauperē mihi in
aliud intento impor⁹ insistentē vt ꝓtere
missi vel distuli vel etiā nutu aspero contri
staui: si cui de me falsi aliq̄d tanq̄ homi de ho
mine suspicāri: iusto acerbius indignat⁹ sū:
si quis in sua ꝓfcia nō agnouit q̄d de illo hu
manit⁹ suspicat⁹ sum: vos q̄buo ꝓ bis atq;
huiusmodi offensio esse me fateor debitorē:
simul me vestrum credite debitorem. Nam
pullos quos fouet spe in angustijs sed nō
toto pedis pondere calcat t mater: nec ideo
Luc.6. desinit eē mr. Dimittite: vt dimittat vobis.
Dimittite amāti vos debita difficultatis: q̄
nec cōtra inimicos debita crudelitatis tene
re debemus. Ad summā omnes obsecro: com
mēdare dño curā ꝓ vobis meā. Hanc enim
iuste expeto ꝓ me vsam vt quicq̄d meaꝝ est
l ꝓterita offensionū ꝓpatius ignoscat: nō se
uerus agnoscat. Q̄d mihi deinceps tempo/
ris sub hac sarcina erit iter agentem regat: t
suis oculis placentē vobisq; vtilē faciat: vt
nō horrosē ac pēnam meā: sed gaudiū t co/
ronam meā vos eius cōspectus inueniat.

De eadem re qua statim supra: Homelia. XXV.

Hodiernus dies iste fratres charissi/
mi admonet me attēt⁹ cogitare sar
cinā meā. De cui⁹ pondere etiā si mi
bi die noctuq; cogitandū sit: nescio: quo ti
mō annihilar⁹ iste dies impingat eā sensib⁹
meis: vt ab ea cogitāda oio dissimulare nō
possim. Et quāto anni accedunt: imo decc-
dunt: nosq; ꝓpinquiores faciūt diei vltimo
vtiq; q̄nq; sine dubitatiōe venturo: tāto mi
bi ē acrior cogitatio t stimul⁹ plenior: qualē
dño deo nro rationē possim reddere ꝓ vob.
Hoc em̄ interest int vnūquēq; vestrū et nos
q̄ vos pene de vobis solis reddituri estis
rationē: nos aūt t de nobis t de oibus vob.
Ideo maior est sarcina: sed bñ portata ma/
iorē glorā comparat: Infidelit aūt gesta ad
imanissimā ꝓcipitat pēnā. Quid ḡ mihi ho/
die maxime faciendū: nisi vt cōmendē vob
piculū meū: vt sitis gaudiū meū? Periculū
autē meū est: si attendā quomō laudatio: et
dissimulē quō viuatio. Ille em̄ nouit sb cui⁹
oculis loquor: imo sub cuius oculis cogito:
nō me tā delectari laudib⁹ popularib⁹ q̄ sti/
mulari t angi quō viuāt q̄ me laudāt. Lau/
dari aūt a male viuētib⁹ nolo: abhorreo: de/
testo: doloui mihi est nō voluptati. Laudari
aūt a bñ viuētib⁹ si dicā nolo: mētior. Si di
cam volo: timeo ne sim inanitatis apeten/
tior: q̄ solicitatis. Ergo q̄d dicā? Nec plene
volo: nec plene nolo. Non plene volo: ne in
laude būana pigriter. Nō plene nolo: ne in
grati sint q̄b⁹ ꝓdico. Sarcina aūt mea quā
mō audistis cū ezechiel ꝓpha legeret: Paz
est em̄ quia dies ipse admonet nos eandem
sarcinā cogitare: Insup etiā talis lectio reci
tat q̄ nobis incutiat magnū timorez: vt q̄d
portemus cogitem⁹: qz nisi nobiscū q̄ impo
suit portet: deficim⁹. Ecce audist̄. Terra in- Ezech.33.
quit sup quā indutero gladiū et posuerit si
bi exploratorē qui videat gladiū supueniē/
tem t dicat t denūciet: veniente aūt gladio
taceat ille explorator: t supueniens gladius
sup peccatorē occidat: peccator quidē ꝓ sua
iniqtate moriet: sanguinē autē ei⁹ de manu
exploratoris inquirā. Si aūt viderit gladiū
supuenientē t tuba cecinerit t nūciauerit: et
ille cui annūciat non obseruauerit: ille qui/
dem in sua iniqtate moriet: exploratoz autē
alaz suā liberauit. Et tu fili hois exploato-
rē posui te filijs isrl. Exposuit q̄d dixerit gla
diū. Exposuit q̄d dixerit: exploratorē: Expo
suit quaz dixerit mortē. Non nos pmisit in
obscuritate lectiōis excusare negligētiā no
strā. Posui te ḡ inq̄t exploratorē. Si dixero
peccatori morte morieris t tu tacueris: t ille
in peccato suo mortu⁹ fuerit: ille quidē i pec
cato suo moriet digne t iuste: sanguinē aūt
eius de manu tuo requirā. Si aūt tu dixeris
peccatori morte morieris: t ille se non obser
uauerit: ille in iniquitate sua moriet: tu vo
animā tuaz liberasti. Releuate ergo fratres
releuate sarcinā meā: t portate mecū. Bene

viuite: Natalis domini imminet: pascēdos cōpauges nostros habem⁹ cū eis cōmunicanda est hūanitas. Vobis aūt fercula mea verba ista sunt: pascere omneo pane tractabili et visibili nō sufficio. Inde pasco: vnde pascor. Minister sum: paterfamilias nō sū. Inde vobis agono: vnde et ego viuo. De thesauro vnico: de epulis illi⁹ patrisfamilias: qui ꝓpter nos paup factus est cū diues esset: vt ei⁹ paupertate nos ditaremur. Si panem vobis ponerē: fracto pane singula frusta ablaturi essetis: etsi ego multū ponerem pparū ad singulos peueniret. Modo aūt qō dico t oēs totū habent: t singuli quiq; totū habent. Nūquid eis verbi mei inē vos syllabas diuisistis? Nūquid ipius ꝓducti sermonis singula verba abstulistis? Vnusq;q; vestrū totū audiuit: sed videat quomō audiuit: quia erogator sum nō exactor. Si nō erogē t pecuniā seruem: terret me eui ḡgeliū. Possim enim dicere: Quid mihi est tedio esse: homib⁹ dicere iniqe: iniqne agere nolite: sic agite: sic agere desistite? quid mihi est oneri esse dominib⁹? Accepi quomōvniam: quomō iussus sum: quomō ꝓceptus sum: Assignem quomō accepi de alio me reddere rationē quo mihi: Euangeliū me terret. Nam ad istam securitatē ociosissimā nemo me vinceret. Nihil est melius: nihil dulcius q; diuinū scrutari nullo strepente thesaurū. Dulce est: bonā est: ꝓdicare: arguere: corripere: ꝓficere: ꝓ vnoquoq; satagere magnū on⁹: magnū pond⁹: magn labor. Quis nō refugiat istū laborē? Sz terret euāgeliū. Dom⁹.21. Processit quidā seruus: et ait domino suo: Sciebā te dominē molestū: metere vbi non seminasti: seruaui pecuniā tuā: nolui eā erogare: tolle qō tuū est: Si aliquid minus est iudica: si integrū est noli mihi molestus eē. Ait aūt ille: Serue nequā: ex ore tuo te condēnabo. Quare b̄? Quia auarū dixisti me: lucra mea quare neglexisti? Sed timui dare ne ꝑderem: hoc dicis. Plerūq; enim dicit: quid corripis? Perit ad illum qō dicio: non te audit. Et ego inquit ille: nolui dare ne ꝑderem pecuniā tuā. Ego veniens cū vsuris exigerem: Erogatorē inqt posuerā te nō exactorē. Tu exercereo erogationē mihi relinqueres exactionez. Hoc timens ḡ vnusq;q; ꝓuideat quomō accipiat. Si ego erogans ꝑ timeo: qui accipit securus esse debet? Qui malus fuit heri: bonus sit hodie. Hęc ē ergo erogatio mea. Qui malus fuit heri: bonus sit hodie. Malus fuit heri et nō est mortu⁹. Si mortuus esset t malus esset: inde nō rediisset. Malus fuit heri: viuit hodie: ꝓfuit illi qō viuit: non male viuat. Quare ḡ diei hesterno hodiernū vult addē malū? Longā vitam vis habere: bonā non vis. Quis longum ferat malū vel prandū? Vsqadeo ceritas mentis occulit: vsqadeo surdus est homo interior: vt oia bona velit habere ꝓter seipsum? Vis habere villā? Ego te habere velle malā villam. Vxorem vis habere? Nō vis nisi bonam: domū nō nisi bonā. Quid curram per singula? Caligā non vis habere malam: t vis habere vitam malam. Quid si plus tibi noceat mala caliga q; vita mala? Cum tibi caliga mala et constricta nocuerit: sedēs discalceas te: abijcis: aut corrigis: aut mutas ne digitum lędas: et calceas te mala vita qua animam perdas? Sed plane hoc video vnde fallario. Caliga nocens dolorem facit: vita nocens voluptatē. Illud nocet: illud libet. Sed qō ad tempus libet: postea pe⁹ dolet. Qō aūt ad rēpus salubrit dolet: postea infinita voluptate t abū danti gaudio ſnificat. Scōm illud qō scriptum est: Qui seminā in lachrymis: in gau dio metent. Et illud: Beati qui lugēt: quoniam ipsi consolabunt. Hęc ergo diligētius attendēres: cogitemus illud qō de luxuria ac voluptate scriptū est: Ad tempus inquit indulcat fauceo: postea felle amarior inuenitur. Et quia vita nostra in hoc seculo q̄si via esse cognoscit: oportet nos de labore ad requiē peuenire: q̄s de requie ad labotem. Et melius nobis est in via breui tpe laborare: vt postea in patria possimus ad eternū gaudiū feliciter peuenire. Prestante domino nostro ihesu christo: qui cum patre et spiritusancto viuit t regnat in secula seculoꝝ: Amē.

Pſ.125. Matth.5. Prouer.5.

De pmissiōe ac phibitiōe sedēdi in eccla qñ vel lectiones leguntur: vel verbum dei pdicat: Homelia XXVI

Ante aliqt dies ꝓpter eos q aut pedib⁹ dolēt: aut aliq; corpis inequalitate laborāt: patna pietate sollicit⁹ psiliū dedi: t quodāmō supplicaui: vt qñ aut passiones prolixe: aut certe aliquę lectiones longiores leguntur: q̄ stare non possunt humiliter t cū silentio sedētes: attentio animo⁹ audiāt q̄s leguntur. Nunc vo aliquę de filiabus

nostrio putant: q̄ hoc aut omneo: aut certe plureo quę sane sunt corpore: frequēter debeant facere. Nā vbi verbū dei cępent recitari: quasi in lectulio suio ita iacere volunt: atq; vtinā vel iacerent tantūmodo: et tacēteo verbū dei sitienti corde suscipereṫ: non etiā se ita ocioso fabuliis occuparent: vt qō p̄dicatur nec ipsę audiant: nec alioo audire permittant. Unde rogo voo venerabileo filię ṫ sollicitudine patna cōmoneo: vt qū aut le ctiōes leganf: aut verbū dei p̄dicaf: nulla se in terrā ꝓiciat: nisi forte quā nimiū grauis infirmitas cogit: Sic tamē non iaceat: ꝙ magis sedeat: ṫ attēto auriḇ quę p̄dicanf audio corde suscipiat. Introgo voo fratreo vel sororeo dicate mihi: Quid vobis plꝰ esse videf: verbū dei an corpus chriſti? Si verū vultis respondere: hoc vtiq; dicere debetis q̄ nō sit minus verbū dei q̄ corpus chriſti. Et ideo quanta sollicitudine obseruamus: quādo nobis corpus chriſti ministraf: vt nihil ex ipso de nostris manib⁹ in terrā cadat: tanta sollicitudine obseruem⁹ ne verbū dei qō nobis erogaf: dū aliud aut cogitam⁹ aut loquimur de corde nostro pereat: Quia nō minus reus erit qui verbū dei negligenter audierit: q̄ ille qui corpus chriſti in terrā cadere negligētia sua permiserit. Uellē tamē scire si ab illa hora qua verbū dei p̄dicari cępit semp p̄ciosissimas gemmas et inaureo vel anulos aureos erogare vellemus: vtrū stare aut accipere vellēt filię nostrę. Sine vlla dubitatiōe: cū grandi ambitiōe quę illio offerrenf acciperent. Nos vero quia ornamenta corporalia offerre nec possumus nec debem⁹: ideo nō libenter audimur. Sed nō est iustū vt spiritalia ministrātes: superflui iudicemur. Qui cū verbuz dei libēter audit: inaureo alię de patria paradisi transmissas se suscepisse non dubitet. Qui admonef vt paupi tribuat aliquid: dū manus ad elemosynas expandit: dextralia a chriſto trānsmissa p̄cipiet. Quomō enim terrenio ornamentio caro luxuriosa paruo tēpore ornantur: vt carnalibus oculio aut ad suam aut aliorum male concupiscentiū ruinā placere possit: sic anima sancta diuinis sermonibus tā ꝙ spiritalibus et ęternis bonorum operum margaritis componif: vt ad illius cęlestis sponsi consortiū: ṫ nuptiale commiū fęliciter ornata perueniat: vt nō ei dicatur illud Matth. 22. quod scriptuz est in euangelio: Amice quomodo huc intrasti non habens vestē nuptialem? Ne bonorum ornamētis expoliatus: ac nudus audire mereatur. Ligate illū manus et pedes: et proiecite in tenebras exterioreo: vbi est fletus et stridor dentiū. Sed magis p ornamentis bonorū operum: illa vox ad eum desiderabilio dirigaf: Euge ser Matth. 25. ue bone ṫ fidelis intra i gaudiū domini tui. Rogo voo filię: diligēter ea quę a nobis dicunf: audite. Si aliqua mater proprio manibus ornare velit filiam suam: ṫ illa despiciens ornamenta quę accipit: frequēnio se inclinet ad terram: et huc atq; illuc ita p inquietudinē moueaf: vt illam mater sua fm suam voluntatē ornare non possit: nūquid non iuste aut obiurgatur aut ceditur? Ade ergo putate matrem vestrarū animarū esse: ṫ ita voo velle cōponere vt in vob nec macula Eph. 5. la: nec ruga possit ante tribunal ęterni iudicis apparere. Animabus eñ vestris non solum ornamenta: sed etiā medicamenta desiderans p̄uidere: studeo dissuta cōsuere: cōfossa sartire: vulnerata curare: abluere sordida: reparare perdita: ṫ ea quę sunt integra: spiritalibus margaritis ornare. Si me non piget: quare aliquis fastidiose velit: accipe? Cum enim terrena et temporalia ornamēta corporio si nō inuenif qui donare velit charissimo p̄cio comparanf: quātomagis ęterna animarū ornamenta quę absq; vllo precio a nobis non cum paruo labore quęsita: vestris spiritalibus offerunf: iustum est vt a vobis cuz p̄fecta charitate suscipianf. Nos enim margaritas vobis de paradisi patria p̄uidentes: nullam aliam in hoc sęculo mercedem optamus accipere: nisi vt vos patiēter ṫ libenter quę vobis insinuanf videam⁹ audire: ṫ cum dei adiutorio fm vires vras operibus adimplere. Fratreo charissimi et venerabileo filię: non ideo dicimus q̄ vos agnouerimus verbū dei non libenter accipere. Propitio enim deo plusq̄ cogitari vt dici potest: de vestra obedientia gaudet et exultat anima nostra. Sed dum vos volumus ad meliora semp ascendere: etiā ea quę vos p̄fecte cognoscimus agere: paterna sollicitudine ꝓsumimus admonere. Et qa non toti viri vel mulieres voluerūt hodie ad vigilias cōuenire: rogo voo filij vel filię: vt ea quę vobis dicta sunt: illis qui absentes fuerunt fidelissime referatis: vt nō solū de vra: ꝙ ṫ de aliorum correctiōe mercedē hbe possitiſ.

De eo qđ ꝓpheta dicit ī psalmo: Auerte faciē tuā a peccatis meis et facinora mea dele: Ac de vtilitate pēnitentię: Homelia XXVII

Ps. 50. VErsic in diebus vbis pēnitētie agnoscit: Auerte faciē tuā a peccatis meis ꝛ facinora mea dele. Proinde aliqđ de pēnitētia dicere diuinis iubemur. Dicamus aliqđ de vtilitate pēnitētię: ꝑsertim qa ꝛ dies ieunioꝝ iam imminet: quo ꝓpinquāte humiliari animas ꝛ domari corpora studio sue docet. Triplex aūt cōsideratio agendę pēnitētię in sancta scriptura inuenit. Nam necꝝ ad baptismū christi: in quo oīa peccata delent quisqꝫ bene accedit: nisi a gēdo pēnitentiā de vita ꝓsuma. Nemo enī eligit vitā nouā: nisi quē veteris pēnitet. Hoc aūt etiā auctoritate diuinoꝝ librorū probare debemus: vtrū baptizandi egerint pēnitentiā. Quādo spūssanct⁹ missus ē: ante ꝓmissuo: ꝛ implenit dño fidem pollicitatiōis sue: accepto discipuli spūsancto: vt nosti: ceperūt loqui oībus linguis: vt in illis qui aderant linguā suā quisqꝫ cognosceret. Hoc aūt miraculo territi: ꝓsilū vitę ab apīs quęsierūt. De cēle. dis. 2. nunc eis. Tūc petrus annūciauit eis: eum colendum quē crucifixerūt: vt eius sanguine biberent credentes: quē effuderant ꝑsecutes. Ait illis Act. 2. petrus: Pēnitentiā agite: ꝛ baptizet vnusquisqꝫ vestrū in nomie dñi nostri iesu christi ꝛ remittent vobis peccata vestra. Quicqđ de vita ꝓterita remordebat: quicqđ angebat cōscientiā: quicqđ oīno vel magnū vel paruū: vel dicendū vel nō dicendū: nō dubitent posse dimitti: ne forte qđ vult dei miseratio dimittere: cōtra se tenent būana tē- ptatio. Ait apīs: Omnia hęc figurę nostrę fuerūt: cum de rebus talib⁹ loqueret dicēs: 1. Cor. 10. Nolo enī ignorare fratres vos: qm patres nostri oēs sub nube fuerunt: ꝛ oēs in moyse baptizati sūt. Et itē: Petra aūt erat christ⁹. Has figuras nostras fuisse ille dixit: cui nemo fidelis vnq̄ ꝓdixit. Et cū multa enumeraret: vnā sola soluit dicens: Petra autē erat christus. Quid sibi velit mare: nubes: māna: hoc nō exposuit: sed petra quid esset ostendit. Per mare trāsitus: est baptismus. Sed qr baptism⁹: id est salutis aqua: nō est salutis nisi in christi nomie cōsecrata: qui p nobis sanguinē fudit: cruce ipī⁹ aqua signetur. Hoc vt significaret ille baptism⁹: mare rubrū fuit. Māna de cęlo apte ab ipso dño exponit: Patres vestri māducauerūt māna Ioh. 6. in deremo ꝛ mortui sunt: id est māna quod māducauerūt: non potuit eos a morte liberare. Nō qr ipm māna mors eis fuit: sed qa a morte eos nō liberauit. De cęlo veniebat māna: significās eū qui dixit: Ego sum panis viuus qui de cęlo descendi. Patres vri: dicit dño: māducauerūt māna in deremo: ꝛ mortui sunt. Quid est patres vestri: nisi qđ infidelitate imitamini: quoꝝ vias nō credēdo deo resistendo sectamini? Et ſm hoc dicit: Vos ex patre diabolo estis. Necꝝ enim Ioh. 8. diabol⁹ aliquē hoīem: aut potentia creauit: vel generando ꝓcreauit: ꝛ tamē dicit pater impioꝝ: non ꝓpter generationē sed ꝓpter imitationē. De bonis ēt dicit: Ergo abrae ſ. semē estis. Patres nostri mḡt eundē cibum 1. Cor. 10. spiritalē māducauerūt: et eundē potū spiritalem biberūt. Erāt enī ibi qui qđ māducabant intelligebant: Erant ibi quibus plus christus in corde: ꝙ manna sapiebat in ore. Quid de alijs loquamur? Inde erat ꝓmit⁹ Deu. 3. moyses famul⁹ dñi fidelis in tota domo ei⁹. De dubitatiōe moysi famuli dei volo dicere. Figura enī erat veterū etiā ista sanctoꝝ. Dubitat ad aquā moyses: quādo petrā virga posuit: vt aqua flueret dubitauit. Dubitationē aūt ei⁹ legens quisqꝫ nec intelligēs: forte nec intelligeret qa nec ꝙrere auderet. Dño deo displicuit illa dubitatio: ꝛ eam no tauit: nō solum arguendo: sed etiā vindicādo. Nam ꝓpter hāc dubitationē dicit moysi: Non introduces tu populū in terrā repromissionis. Ascēde in montē ꝛ morere. Deus hic vtiqꝫ apparet irat⁹. Quid ḡ de moyse fratres charissimi? Omnis labor eius: ois pro populo estus eius: ꝛ illa charitas dicēs: Si Exo. 32. dimittis illis peccatū istud dimitte: sinautē dele me de libro tuo: hęc dubitata ꝛ repentina dubitatiōe damnata est: qm dicit: dictū est moysi. Hoc enī placuit deo certe dispensationisqꝫ mysterū gratia: qđ ipe in terrā ꝓmissionis nō introduceret populū. Eligitur alius iesus naue. Et ille homo nō hoc nole vocabat. Vocabat ause: ꝛ cuꝫ ei introducendū ꝑsm moyses cōmēdaret: vocauit eū ꝛ mutauit ei nomē iesum: vt nō ꝓ moysen ſ ꝓ iesum: id est nō ꝓ legē: sed ꝓ gratiā popul⁹ dei in terrā ꝓmissiōis intraret. Sicut autem iesus ille nō verus sed figurat⁹: ita etiā terra ꝓmissiōis illa nō vera: sed figurata. Illa enī

populo ꝓmo templis fuit: nobis ꝯ ꝓmissa
est ꝛterna erit: sed figuris templis pro-
mittebant: ꝛ ꝓnunciabant ꝛterna. Sic ergo
ille nō verus iesus: nec illa terra ꝓmissiōis
vera sed figurata: ita māna non cibus vere
cęlestis: sed figuratus. Post illam dubitati-
onē ꝛ post iram dei ꝛ post minas mortis: et
post alia multa dixisse deū ad moysen quasi
ad amicū quo et antea loquebat vsq; adeo
vt ꝛ ipsi iesu naue obediēti exēplū de moy
se ꝓponat: ꝛ hoc moneat cum deus vt sic ei
seruiat: quō seruiuit moyses: et sic se polli-
cet esse futurū cui⁹ eo quomō fuit cū moyse.
Dubitauit moyses quādo lignū accessit ad
petrā: dubitauerūt discipuli quādo viderūt
dominū crucifixū. Hoc figurā gerebat moy
ses. Ecce qz lignū accessit ad petrā: facta est
dubitatio ꝛ impleta est dubitatio moysi. Et
Deut.32. dixis ad eū: Ascēde in montē: ꝛ morere. Per
corporalē mortē moysi figurata est mors ip-
sius dubitatiōis. Sed in mōte. O mira my-
steria. Ad petrā nata est dubitatio: ꝛ in mō-
te mortua est. Qudiu būtis fuit christus in
passione ꝙsi petra iacebat ante oculos: me-
D rito in illo dubitabat. Mare rubrū baptis-
mus est: plus transīēs baptizabat. Transi-
tus iste baptism⁹ erat: ꝙ in nube adhuc nu-
bilabat qō ꝓnunciabat. Jaz mō ꝛcessit nu-
bes: manifestę veritatis serenitas facta est:
Exo.14. quia ꝛcessit ꝛ velū ꝙ qō loquebat moyses.
Hoc velū in templo pendebat: ne templi se-
Matth.27. creta panderent. Sed in cruce dñi velū con-
fissum est: vt paterēt. Veni ergo ad baptis-
mū: ingredere intrepid⁹ viā ꝙ mare rubrū.
Noli esse de peccato ꝛterito tanq; de ęgyp-
to sollicit⁹. Pręmebant te peccata tua du-
ro onere seruitutis: sed hoc in ęgypto: ex in
amore hui⁹ ſculi: in pegrinatiōe lōginqua.
Cogebāt te sectari opera terrena tanq; late-
res facere: Opera lutea opabaris. Pręmūt
te peccata: veni secur⁹ ad baptismū: vsq; ad
aquā hostis seq; poterit: ibiq; morief. Time
aliquid de vita ꝛterita: crede aliquid remi-
ssurum tuorū peccatorum. Si aliqs remansit
E ęgyptiorū: audi vocē pignoris. Ego inde de
ꝛteritis peccatis nō timeo: ola mihi i aqua
sancta p ecclesię etiā charitatē dimitti non
dubito: Sed timeo futura peccata. Placet
ergo remane in ęgypto. Interim hostem ꝙ-
sentem euade qui iam te pręmit: ꝛ iam sub-
iugauit. De futuris quid tibi hostes medi-
tarisꝰ Qō iā fecisti etiā si nolueris erit. Jdē

facturū te putas: si volueris nō erit. Sed pe
riculosa vita est. Recp enī cum mare rubrū
transiero: iam ero in terra repromissionis.
Ductus est ille populus p desertū: p longa
deserta. Interim ab ęgypto liberare. Quid
ergo putas tibi futurū auxiliatorem in via
eū qui te eruit de vetusta captiuitate? Mo-
uos tuos inimicos? Non ḥesit qui te a ve-
tustis hostibus liberauit. Trāsi tantū intre-
pidus: intrepidus ambula: obediens esto.
Noli amaricare moysi illi: cuius typum ille
portabat in hac obediētia. Hostes nō desūt
hostes. Sicut enī nō deerant qui sequerent
fugientes: ita nō deerant qui impedirēt am
bulantes. Prorsus charissimi figurę nostrę
fuerūt. Interim i te nō sit qō cōtristet moy-
sen. Noli esse aqua amara quā post mare ru Exo.15.
brum nō potuit ille popul⁹ bibere. Erat enī
tibi tēptatio. Et tamē quādo ista eueniūt:
quādo amaricat popul⁹: ostendim⁹ eis chri-
stū: quę ꝓ illis ꝓtulerit: quādo ꝓ eos sangui
nē fuderit: ꝛ miteſcunt: tanq; nobis lignum
in aquā mittentib⁹. Plane hostē itineri tuo
habebis amalech. Popul⁹ ille habuit hostē
amalech. Tūc orabat moyses: tūc extēdebat
man⁹ ꝛ deficiebat amalech. Et tuę man⁹ ex- Exo.17.
tēſę sint vt deficiat amalech tēptator: ꝛ hui⁹
itinerio impedito. Esto vigil ꝛ sobri⁹ i ora-
tionibus: in opibus bonis: nō tamē pręter
christū: qz extensio illa manuū christi cruz
fuit. In illa extendit apl̄us cuz dicit: Mihi Gal.6.
mūdus crucifixus ē: et ego mūdo. Ergo de-
ficiat amalech: vincat: nō impediat trāseun
tē populū dei. Sed si dimittit manus a bo-
no opere: a cruce christi: ꝓualebit amalech.
Tu noli oīmodo aut continuo te fortē futu-
rū putare: aut penitus desperādo deficere.
Alternatio enī illa defect⁹ est fortitudinis.
In manus moysi serui dei forte alternatio
tua fuit. Aliqū enī in temptatiōib⁹ deficis:
sed nō succūbis. Deponebat ille paululum
man⁹: nō omnino ruebat: sed dicebat: Mo- Ps.93.
tus est pes meus: ecce misericordia tua do-
mie adiuuabat me. Noli ergo timere: adest
in itinere auxiliator: qui in ęgypto fuit libe-
rator. Noli timere: aggredere viā: ꝓsume se-
curus. Aliquando ille deponebat manus:
aliquando erigebat: tamen victus est ama-
lech. Debellare potuit: superare non potuit.
Jtaq; admonemur iā de altera loqui pēni-
tentia. Triplicem quipe eius considerationē
i sancta scriptura esse ꝓposui. Illa pri-

ma competentiū est ꝛ ad baptismum venire
sitientiū. Hanc de scripturis sanctis ostēdi:
ꝛ alia ꝓpe quotidiana. Et vbi illam ostēdi-
mus pnitentiā quotidianā? Nō habeo vbi
melius ostendā q̄ in oratōe dnica: vbi ora-
re nos docuit: ꝛ quid ad patrē dicam⁹ osten-
Matth.6. dit: et in his verbis posuit: Dimitte nobis
debita nra: sic ꝛ nos dimittim⁹ debitoribus
nris. Quę debita fratres? Quādoquidem
debita hic intelligi nō possunt nisi peccata:
quę debita dimisit ꝛ in baptismo: iterum vt
dimittat oīa⁹? Certe mortu⁹ est oīs ēgrp-
tius q̄ sequebat. Si nihil de sequentib⁹ ho-
stibus residuū factū est: quid oramus vt di-
mittat: nisi ꝓpter manus deflaēreas contra
amalech? Dimitte nobis sic et nos dimitti-
mus. Cōstituit medicinā: firmauit pactum.
Hic ꝑcō cōstituit: ibi ꝑcanti respōdit. Ro-
uit quo iure res agat in cēlo: quō impetrari
possint desiderata: Dimitti vis: dimitte ait.
6 Quid enī habes q̄ deo ꝓsteo: a q̄ tibi vis
cuncta ꝓstari? Nūquid iam christ⁹ ipe salua-
tor in tra ambulat? Nūquid suscepit illū mō
act 13.c.10. in domū Zachē gaudēs? Nūquid et hospi-
tiū ꝛ epulas ꝓparat maria? Nihil hoc indi-
Matth.25. get: ad ꝓhi sedet dexterā. Sz q̄ vni ex mi-
nimis meis fecisti: mihi fecisti. Hęc ē extrēmo
manuū sub qua defecit amalech. Et erogas
quidē pauper: Quādo aliquid das pauperi
clunēti: forte id q̄ dederis min⁹ habebis:
sed in domo nō in cēlo. Sed hic quoq; i tra
quo iubente ꝓstitisti: ipse supplet q̄ dedisti.
2.Cor.9. De hac re cū loquerer apls⁹ ait: Qui mini-
strat semē seminanti: ꝛ panē in escā submini-
strabit. Oparius eīs dei es quādo das egē-
ti: seminas hyeme q̄ metas ęstate. Quid
ergo metuis infidelis ne in hac magna do-
mo tantus paterfamilias nō pascat opariū
suū? Erit ꝛ tibi q̄ sufficiat tibi. Habet deus
totū necessitati: nō cupiditati. Opare ḡ in-
trepidus: extēde man⁹ vt deficiat amalech.
Dic mihi cū ignoscē ei q̄ peccat ꝛ te q̄d min⁹
habebis in corde tuo: vnde olim dimittio:
sed nihil amittis. Immo vō vnda charita-
tis ibat in corde tuo: unde tanq̄ vena interi-
ore manabat. Teneo odiū cōtra fratrē: ob-
turasti fontē. Nō solū ergo nihil perdis cuz
ignoscis: sed abūdantius irrigaberis. Cha-
b ritas nō angustat. Sed ecce q̄d acturus es?
Oratur⁹ es? Quid dicis? Quādo oratur⁹ es?
Hodie. An nō es oratur⁹ ira ꝛ odio plenus?
Vindictā ministrans: nō dimittis ex corde.

Ecce oras: venit hora orandi: incipio verba
illa vel audire vel dicere: dictis et auditis su-
peruenit⁹ venturⁿ⁹ eo ad hūc versum: at si nō
venturⁿ⁹: quo iturus? Re ignoscas inimico:
deuiabis a christo. Plane si in oratōe deuia-
bis vt nolis dicere: Dimitte nobis debita Matth.6.
nra: sic ꝛ nos dimittim⁹ debitoribus nris. Re
tibi cito respondeat: Sic dimitto quō et tu
dimittis. Ergo q̄ hoc nō potes dicere: ꝛ nō
vis dimittere: deuiabis ab hoc ꝺ̄ſu: ꝛ ꝑter-
mitteo et dices q̄ sequit: Re nos patiaris
induci in temptationē. Ibi te capiet creato:
tuus: cui⁹ facie quasi deuiabas. Quomodo
quisq; in vico cuz occurrit ei cui aliquid de-
bet: si ad manū est diuerticulū dimittit quo
ibat ꝛ it p aliā ptē ne faciem videat creditō-
ris. Hoc nra in isto versu te fecisse arbitratus
es: deuitasti dicere: Dimitte sic ego dimisi:
nec sic dimitteret: quia nō dimittis: ꝛ nolui-
sti dicere: deuitans facie creditoris. Quem
deuitas? Quis deuitas? Quo ibis? Ubi tu
esse possis: ꝛ ille nō esse? Dicturus es: Quo Ps.138.
ibo a spiritu tuo: ꝛ quo a facie tua fugiā? Si
ascendero in cēlū tu illic es: si descendero in
infernū ades. Quātū potest a christo debi-
tor fugere: q̄ vt eat in infernū? Adest ille cre
ditor. Et quid ibi fact⁹ es: nisi q̄ sequit?
Si sumpsero pennas meas in directū ꝛ vo-
lauero in extremis maris: id est spe mea finē
ſculi meditabor: in ꝓceptis tuis viuā: duas
duos alios charitatis attollar. Imple ḡ duas
alas charitat⁹: Diligas primū sicut teipm: Matth.22.
ꝛ non teneas odiū vā fugias creditorē. Re J
stat ergo pnitētię tertiū genus vnde aliq̄d
breuiter dicam: vt adiuuante dō ꝓposita ꝛ
ꝓmissa ꝓsoluam. Est pnitētia grauior atq;
luctuosior: in qua ꝓpue vocant⁹ in ecclesia
pnitētes: remoti etiā a sacramētis altaris
participandi: ne accipiēdo indigne: iudiciū 1.Cor.11.
sibi māducent ꝛ bibant. Illa vō pnitentia
luctuosa est. Graue vulnus adulteriū forte
cōmissum est: forte homicidiū: forte aliquid
sacrilegii. Grauis res: graue vulnus: ęgrale:
mortiferū: Sed omipotēs medicus: ꝛ post
suggestionē facti ꝛ delectationē ꝛ confessio-
nem ꝛ ꝓpetrationē: quasi quatriduan⁹ mor-
tuus putet. Sed nec ipsum dominus dese-
uit: sed clamauit: Lazare veni foras. Cessit Joh.11.
voci misericordię: moles sepulture. Cessit
mors vitę: cessit infernus signo. Eleuat⁹ est
lazarus: pcessit tumulo et ligatus erat. Sic
sunt homines in confessione peccati agētes

pnitentiã. Jam pcesserunt a morte: Nam non confiterenk: nisi pcederent. Ipsum cõfiteri: ab occulto ꝛ tenebrosio pcedere est. Sz
Matth.18. quid dominꝰ ecclesię suę inquit: Quę soluerit in terra: soluta erũt in cęlo. Proinde Lazaro pcedente: quia impleuit dominꝰ misericordię suę bonum: pducere ad confessionẽ mortuorũ latentẽ: putentẽ: tã cętera implet
Joh.11. ecclesię mysteria: Soluite illũ: ꝛ sinite abire. Sz charissimi hoc genꝰ pnitẽtię nemo sibi pponat: ad hoc genus pnitentię nemo se pparet. Tamẽ si forte cõtigerit: nemo desperet. Judam traditorẽ: nõ tam sceluꝰ qõ cõmisit ꝙ indulgẽtię desperatio fecit penitus interire. Nõ erat dignus misericordia: ideo nõ fuĩt ei lumẽ in corde: vt ad eius indulgentiã cõcurreret quem tradiderat: sicut illi qui eum crucifixerũt: sed desperãdo occidit:
• ꝛ laqueo se suspẽdit. Qõ fecit in corpe suo: hoc factũ est in anima eius. Ipsius enĩ spiritus dicit: etiaz iste ventus aeris buĩ. Quõ ergo qui sibi collũ ligant: inde se occidũt: qz non ad eos intrat spiritus aeris buĩ: sic illi qui desperãt de indulgentia dei: ipsa desperatione intus se suffocant: vt eos spũssanctꝰ
℟ visitare nõ possit. Solebãt inde christianis insultare pagani: de pnitẽtia quę instituta est in ecclesia: Et cõtra nõnullas hęreses tenuit ecclesia catholica istam veritatẽ: de pnitẽtia agenda. Fuerũt qui dicerẽt quibusdam peccatis nõ esse dandam pnitentiã: ꝛ exclusi sunt de ecclesia: et hęretici sunt facti. In quibuscũq; peccatis non perdit viscera pia mater ecclesia. Ergo solent inde pagani insultare nobis nescientes quid loquantur: quia ad verbũ dei qõ linguas infantiũ facit disertas: nõdum pcenerunt. Vos inquiũt facitis vt peccent homines: cum illis pmittitis veniã: si egerint pnitentiã. Desolatio ẽ hoc: non admonitio. In hanc sententiã exaggerant verba. Quãta quisq; põt lingua vel sonanti vel titubanti: non tacent. Non tamẽ quãdo eis loquimur ꝛ si vincanĩ: non sentiunt. Tamẽ quomõ vincanĩ: breuiter accipiat charitas vra: qz totũ dñi misericordia optime cõstituit in ecclesia sua. Dicunt nos dare peccatis licentiã: qz portũ pnitentię pollicemur. Si clauderet aditus pnitẽtię: nonne ille peccator tantomagis adderet peccata peccatis: quãtomagis sibi desperaret ignosci: Diceret enim sibi: Ecce peccaui: ecce sceluꝰ admisi: iam mihi venię nullꝰ est locus: pnitẽtia infructuosa est: damnatus sum: quare iam nõ viuo vt volo: Quia ibi non inuenio charitatem: hic saltem pascam cupiditatẽ meaz. Quare eũ abstineã: Ibi eũ mihi locus clausus est: hic qõ non fecero perdo: quia quę post hanc futura est vita mihi non dabit: quare ergo non seruio libidinibus meis vt eas impleã ꝛ saturem: ꝛ faciam quicquid nõ licet sed libet: Dicerek et L
fortassis: Sed miser capieris: accusaberis: torqueberis: puniẽris. Sciũt ista homines mali ab homĩb⁹ dici: ꝛ inter homies seruare attendũt multos male ꝛ scelerate viuentes impunita peccata habere: occultare pos sunt: redimere quę occultauere nõ possunt. Redimere vsq; in senectutem vitę: lasciuia: blasphemia: sacrilegia: pdita enumerant sibi: cur ille ꝙ tanta fecit nõ senex mortuꝰ est: Nũquid attẽdis ideo sceleratũ ꝛ peccatorẽ senem mortuũ: vt ostẽderet in illo patiẽtiã deĩ: expectãs pnitentiã. Vñ aplus: Ignoras qz patiẽtia dei ad pnitẽtiã te adducit: Ille ẽ ꝑm duriciã cordis sui: et cor ipnitẽs: thesaurizat sibi iram in die irę ꝛ reuelatiõis iusti iudicij dei: qui reddet vnicuiq; ꝓm opꝰ suum. Opus est ergo vt hic timor mentes obsideat: opus ẽ vt ille qui peccare nõ vult: ꝑsentem sibi non cogitet: non in publico solum: sed etiã in domo: nõ in domo solũ: sed et in cubiculo: in nocte: in lectulo: in corde suo. Ergo si tuleris portum pnitẽtię: augebunt peccata. Ecce nihil dicunt illi qui putant augeri peccata: quia portum pnitẽtię in christiana pponũt fide. Quid ergo: Deo ne per illam spem indulgentię augerenk pec cata: rursus non debuit pdire: Quomõ enĩ prodeunt: ne desperãdo augeanĩ. Quomõ enim reuera auget peccata: qui veniam sperauerit: vt dicat sibi: faciam: deus bonus ẽ: quãdo me cõuertero: ignoscet mihi. Ita plane dicis: ẽ crastina dies incerta est tibi. Nõne ad hoc te admonet scriptura dicens: Ne Eccl.5.
tardes cõuerti ad dominũ: neq; differas de die in diem: Subito enim veniet ira eius: ꝛ in tempore vindictę disperdet te. Ecce ad vtrũq; vigilauit pro nobis ꝓuidentia dei: ne desperando augeamus peccata: ꝓpositus est pnitentię portus. Rursus: ne sperãdo augeamus: datus est dies mortis incertus.

¶ De eo quod ꝓpheta dicit in psalmo: Deus manifestus veniet: deus Ps.49.

noster ⁊ nō silebit: Nome. XXVIII

A Antaum⁹: Deus manifest⁹ veniet: c de⁹ nr ⁊ nō silebit. Dñm xp̃m scptura ꝓdixit vēturū ad iudiciū viuos ⁊ mortuos. Quando enim prius venit iudicari occult⁹ fuit: quādo veniet iudicare manifestus erit. Q̄ fuerit tūc occultus hinc in-
1.Cor.2. telligite qō ait apl̄us: Si em̄ cognouissent nunq̄ dominū glorie crucifixissēt. Tūc aūt siluit interrogatus: sicut euangeliū loquit:
Esa.53. et implet in eo Esaie ꝓphetia dicentis: Sicut ouis ad imolādū ductus est: ⁊ sic agnus coram tondente se fuit sine voce: sic nō aperuit os suum. Veniet ergo manifestus ⁊ nō silebit. Ad hoc dictum est: Non silebit iudicaturus: q̄ siluit iudicatus. Nam quātum attinet ad voces ipsi⁹ nobis necessarias q̄s siluit? Nō siluit p patriarchas: nō siluit p os carnis suę. Et mō si sileret: scriptura nō loq̄ret: Lectos ascēdit ⁊ ipse nō siler. Tractator loquit si vera loquit: christus loquit. Si sileret christus: ego vobis ista nō dicerē. Nec p os vestrū siluit. Nā quādo cantabatis: ipse loquebat. Nō silet: opus est vt audiamus: sed aure cordis. Nam respōderi facile est aure carnis: Filis auris⁹ audire debemus: q̄s
Matth.13. quęrebat magister ipse cū diceret: Qui habet aures audiendi audiat. Quis em̄ ante illū quādo ista dicebat: sine auribus carnis stabat? Oēs aures hēbant: ⁊ pauci hēbant. Nō oēs hēbāt aures audiēdi: ō ē obediēdi. Q̄ terribilit locut⁹ est p ꝓphetā Ezechielē: credo adhibuist⁹ aurē: credo audist⁹ quēad-
Ezech.3. modū dixerit: Ad domū israel mittā te: nō ad populū alienos linguę te mittam. Populus autem ille nō vult audire te: quia nō vult audire me. Quid ostēdit nisi quia ipse deus p ꝓphetā loquebat? Quia vō in ipsis verbis ꝓphetice nos maxime territi sum⁹: id est ꝓpositi quos posuit loqui ad populū suum: prius in illis verbis videamus faciez nostrā. Demōstratū ē em̄ nob sonāte lectore quasi speculū vbi nos inspicerem⁹: ⁊ inspexim⁹ nos: inspicite vos. Ecce ego facio qō
Ubi.s. ibi audiui. Si nō discreueris inquit iustum: si nō dixeris peccatori morte morieris: ⁊ ostēderis illi vt recedat ab iniquitatib⁹ suis: ipe quidē in peccatis suis morief: sanguinē aūt eius de manu tua exquirā. Si aūt dixeris ⁊ ille cōtēpserit ⁊ nō obedierit: ille in scelerib⁹ suis moriet: tu aūt animā tuā liberab. Ecce vobis: libero aiaz meā. In magno em̄ sū nō piculo sed extrio cōstitutus si tacuero. Sed cum ego dixero ⁊ impleuero officiū meum: vos iam attendite piculū vestrū. Quid aūt volo: quid desidero: quid cupio: quare loquor: quare hic sedeo: quare viuo: nisi hac intentiōe vt cū christo simul viuam⁹? Cupiditas mea ista est: bonor meus iste est: gloria mea ista est: gaudiū meū hoc ē: possessio
B mea ista ē. Sed si me nō audieritis et tū ego nō tacuero: animā meā liberabo: Sed nolo esse salu⁹ sine vobis. Nolite ꝙ cōtemnere fratres mei peccata: in ꝙbus forte cōsuetudinē tā fecistis. Odisse em̄ peccatū cōsuetudine vilescit: ⁊ fit homini q̄s nullū sit: obduruit tā: doloꝛē ꝑdidit: qō valde putre est nec dolet. Qō nō dolet: non ꝑ sano habendū: sed pro mortuo cōputandū est. Attēdite ꝙ dicat scriptura: ⁊ ibi videte quēadmodū viuere debeatis. Quis nō cōtemnat ebriositatis pec-
• catū? Abūdat tale peccatū ⁊ cōtemnit. Faz cor ebriosoꝝ ꝑdidit sensū: nō habet doloꝛē: quia nec salutem. Quando aliquid pungit ⁊ dolet: aut sanū est: aut est in illo spes aliq̄ sanitatis: Quādo aūt tangit: pungit: vellicatur nec dolet: ꝑ mortuo habendū est: aut de corpore ꝑcidendum. Sed aliquādo nos parcimus: ⁊ nō nouim⁹ nisi loqui. Excōmunicare: de ecclesia ꝑcere pigri sumus. Aliquando em̄ timemus ne ipso flagello peior fiat qui cędit. Quis qui tales sūt iaz in ala mortui sunt: tamē quia medicus noster omnipotēs est: nō est desperandū de his: sed totis viribus supplicandū: vt aureo cordis quas clausas habere ꝓbant: dominus aperire dignet. Sed nūquid ille parcet: nūquid sile bit quē timere debem⁹? Audistis in psalmo ipso fratres mei: cū enumeraret peccata pec-
Ps.49. catoris ait: Hec fecisti ⁊ tacui. Cōtra hoc dictum est: Veniet ⁊ nō silebit. Ꝓsentia sua nō silebit. Excepto em̄ qō xp̃s significat: q̄ siluit in iudicio: vt ipleret illo etiā ea ꝓphetia quā paulo ante cōmemoraui. Hoc excepto: imō de⁹ ipse ꝑ seipm̄ dñs christus tacet. Ascēdit em̄ in cęlū ⁊ sedet ad dexterā ꝑris: inde vētur⁹ ē iudicare vivos ⁊ mortuos. Q̄ diu ibi ē donec veniat tacet. Voces ei⁹ in libris audiuim⁹: De ore ipsius nō audiuim⁹. Audist⁹ vocē ipi⁹ ō sanct⁹ septurio isto loco. Audistis cū vosipsi cōmemorat⁹: ⁊ forte bio reb⁹ inf vos sermocinami. Qui vult audiri a deo frēs charissimi: ꝑus audiat deū. Nunq̄d audis illū qñ facis adulteriū? et latere te putas q̄ nō te non videt? Ille te videt ꝑ ta-

cet. Si furtū facis captas oculos eius cui furaris: t si eū latet facis: si ꝓpterea nō facis: q timeo ne videaris: inr⁹ fecisti: i corde fecisti: fur teneris t nil tuluisti: ꝙ tu si opostunitas det ad iplendū malū factū tuū: furari et lętari? q tacet. Audi ꝙ psalmū: te admonuit: te quicūq; eo: q forte hic hodie stas et nocte aliq̄d fecisti: te admonuit: tibi dixit: hęc fecisti et tacui. Suspicat⁹ eo iniq̄ q ero tibi similis. O homines q hęc verba ꝙ dictur⁹ sunt nec habetis in ore: nec in corde: felices estis. Nōne quotidie homines mala facientes: aut ꝙs bñ fecisse pnitet: t pnitentiā fecisse: peruerse fundūt qō mulcerāt? Nonne quotidie dicūt: et ista murmura inter se rodūt: Vere si deo displiceret ista: nō pmitteret illa fieri: vt illi q ea faciūt felices essent in ira? Videmus raptores: videm⁹ infirmoꝝ oppssores: videm⁹ vicinoꝝ expulsores: videm⁹ violentos limitū inuasores: videm⁹ calūniatores: t tñ potētes: diuites: felices in hac vita: Si vere de⁹ ista videret: si ista curaret: parceret eis? Addūt t hoc qō peius est: nō placēt nisi mala. Cōtingat aūt vt faciat bñ alicui: t seqtur forte aliq̄ tēptatio: cōtinuo ad manū habet: nō expedit facere bñ. Parū est qō male
Ps. 49. vis facere t bñ facienti⁹ maledicis? Hęc fecisti inq̄t t tacui: suspicas eo inique quod ero tibi similis. Quid est quod ero tibi similis? Quia sic mihi placet malū: quomodo tibi. Hoc eo suspicatus: hoc dixisti in corde tuo. Nō peius est i hęc verba ꝓgrediunt vt nec audire timeant: Ergo suspicat⁹ eo inique q ero tibi similis. Arguā te quō non putas: t qā nō putas arguā te. Sileo cū facis: ꝙ nō silebo cū iudico. Arguā te. Quid tibi facā qā arguā te? Statuā te ante faciē meā. Adhuc est qā male facio putas q bonus eo: q nō vis te videre. Alios reꝑhendis: te non respicis. Alios accusas: de te nō cogitas. Alios ponis ante oculos tuos: te ponis post dorsum tuum. Ego quando te arguā: contra facio. Tollo te a dorso tuo: t pono te ante oculos
D tuos. Videbis te: t planges te: t nō erit iaꝝ tunc quō corrigas. Cōtemnis ergo tempus misericordię: veniet temp⁹ iudicii: q tu in ecclia mihi cantasti: Misericordiā t iudiciū cantabo tibi dñe. Et ore nro exiet: vbiq; ecclię cōcrepant christo: Misericordiā t iudiciū cantabo tibi dñe. Temp⁹ est misericordię vt corrigamur: nōdum venit temp⁹ iudicii. Loc⁹ est: spaciū est. Peccauim⁹: corrigamur. Nōdum finita est via: nōdum clausus est diceꝝ: nōdum expiratum est: nō desperetur: quod peius ē: Quis ꝓpter ipsa peccata humana et tolerabilia: t tanto crebriora: quāto minora constituit deus in ecclia tēpora misericordię ꝓrogandę quotidianā medicinā vt dicam⁹: Dimitte nobis debita nra: sic t nos dimittimus debitorib⁹ nris: vt his verbis lota facie ad altare accedam⁹: t his verbis lota facie corpe christi t sanguine cōmunicem⁹. Sed qō est grauⁱ ipsam medicinā sic homines cōtemnūt: vt nō solū nō dent veniā qui in illis peccat: sed nec velint petere quādo ipsi peccant. Intrauit temptatio: subrepsit ira: tanꝝ tū dominata est iracūdia quātuꝝ potuit: vt nō solū tumultuaret eo: sed t cōuitia et crimina vomeret lingua. Nō vides quo te impulit? Nō vides quo te ꝓcipitauit? Tandeꝝ corrige: dic: male feci: peccaui. Nō est mo- 1. Reg. 12.
eris si dixeri: Crede nō mihi: sed deo. Quid sum ego? Homo sum: par vestrū sum: carnē porto infirm⁹. Nihis credam⁹ deo. Attēdite vobis. Si peccauerit frater tuus corripe eū Matth. 18.
inter te t ipsum. Si te audierit: lucrat⁹ es fratrē tuū. Si te nō audierit: adhibe tecū duos aut tres. In ore duorū aut triū testiū stabit omne verbū. Si nec ipsoꝝ audierit: refer ad ecclesiā. Si nec ipsam audierit. sit tibi tanꝙ ethnicus t publican⁹. Ethnicus gentilis ē. Gentilis ille est qui in christo nō credit. Si nec ecclesiā audierit: mortuū puta. Sed ecce viuit: ecce itrat: ecce signat: ecce genu figit: ecce orat: ecce ad altare accedit: Sit tibi tanꝙ ethnicus t publican⁹. Noli in illo attendere falsa signa. Viuens mortu⁹ est. Unde viuit? Quō viuit? Si dicā alicui in cōspectu vestro: tu ꝙ fecisti: respōdebit postea: Quātū errat. Intus me moneret: intus mihi displiceret: qi male feci: int⁹ videret peccatū meū. Quare in ipso arguit? Quid si feci: t nō correxisti? Quid si feci t adhuc pseueraui? Quid si feci: t adhuc tibi bñ fecisse videris in corde tuo? Quia tacet ille: iustus eo? Quia modo ille non vindicat: nihil male fecisti? Non times: Arguā te: nō times: Constituā te ante Ps. 49.
faciē tuā: nō times. Sed lōge est iudex iudicū. Primo quis tibi dixit: q longe est dies iudicii? Nūquid si longe est dies iudicij: longe est dies tuus? Tū scis qñ est? Nōne multi sani dormierūt: t obdurierūt? Nonne casus nros nobiscū in hac carne portam⁹? Nonne fragiliores sum⁹: ꝙ si vitrei essemus? Vitrū est: t si fragile ē: tamen seruatū diu durat: et inuenis calices ab auis et ꝓauis in quibus

dūnt nepotes ꝛ pnepotes. Tanta fragilitas custodita est ꝙ annos. Annos aūt homines et ꝫ tantis casib⁹ quotidianis fragiles ambulam⁹ ꝛ si casus ipsi repēnti nō accederent: diu tamē viuere nō valerem⁹. Tota humana tota breuis ē: ab infantia vsq; ad decrepitā senectutē tota breuis est. Adā si adhuc viueret: et hodie moreret: quid illi vite longitudo pfuisset? Huc accedit: qꝛ ipe dies ꝙ quasi naturaliter seruit morbo illecto incertus ē: Quotidie moriunt homines et qui viuunt deducūt illos: exequias celebrāt: ꝛ vitā sibi pmittunt. Nemo dicit corrigā me: ne eras hoc sim qđ iste quē deduxi. Placēt vobis verba: ego quꝛo facta. Nolite me cōtristari pauis moꝛib⁹ vestris: quia delectatio mea nō est in hac vita: nisi vīa bona vita.

Luc.6. Deco quod dñs ait in euāgelio: Remittite ꝛ remittet vobis: Date ꝛ dabit vobis: Homelia XXIX

Ego trēs vires paruas habeo: si verbū dei magnas habet valere in cordibus vīs. Ergo ꝛ qđ leuiter diam⁹: valde audiris si obediētio. Tanū p nubē suam: p ysaiam ꝓphetā dño tonuit: si sensū habetis expauistis. Manifeste ecclia dicit: nec expositorē habent ista necessariū sed factorem. Eze.1. Quo mihi inquit multitudinē sacrificioū vestrorū? Quis ecclia exquisiuit ista de manib⁹ vestris? Deus noꝰ ḡre: non nostra. Sed sacrificiū christiani est elemosyna i pauperē. Hinc ecclia fit de⁹ peccatis ꝓpitius. Nisi aūt peccatis ꝓpitius fiat deus: qđ remanebit nisi reus? Ab eis peccatis ꝛ delictis sine qbus vita ista nō ducit: mūdanē homines p elemosynas: Quę si duoꝝ generū: erogādo ꝛ remittēdo. Erogando qđ habes bonū: remittēdo qđ pateris malū. Hęc duo genera elemosynarū dño magister bonus ꝙ verbū breuiauit sup terrā: vt esset fructuosū ꝛ non onerosū: ꝙ breuiter fuerit cōpleꝛ audite: Luc.6. Remittite inḋt ꝛ remittet vobis: ptinet ad ignoscendū. Date ꝛ dabit vobis: ptinet ad erogandū. Ex illa elemosyna ꝙ ignoscis homini nihil pdis. Ecce statim veniam petit: ignouisti: nihil amisisti. Charitate ampliori domū reduxi. Illud aliud genꝰ elemosynaꝝ vbi iubemur erogare indigētibus graue videt: qꝛ qđ quisq; dederit: hocipsū qđ dabit nō habebit. Equidē et hinc securos nos facit apls̄us qui dixit: Prout quisq; habet: nō 2. Cor. 8. vt alijs sit refectio vobis angustia. Abstinatur ergo vnusquisq; viroꝝ suaꝝ: nō thesaurizare attēdat in terra: det: non perit qđ dat. Nō dico hoc nō perit: sed dico hoc solū non perit. Alia vo quę nō dederis ꝛ abūdant tibi: aut cū viuis amittis: aut cū moreris dimittis. Deinde fratres mei tanta pmissio ꝙ B nō horta⁹? Remittite inḋt ꝛ dimittet vobis: Luc.6. date ꝛ dabit vobis. Qñ dicit date et dabit vobis: attēdite cui dicat: Homini dicit de⁹: mortali dicit imortalis: mēdico dicit tantus paterfamilias. Neqꝛ eñ hoc reuocatur⁹ est quod dedim⁹: inuenim⁹ quem feneremur. Damus in vsuram: sed deo non homini. Et damus qui abūdat: et damus qui dedit qđ demus: ꝛ pro modicis rebus pfert nobis: pro mortalibus: p putribilibus: pro frenis quę ęterna sunt ꝛ incorruptibilia et sine fine manēnia. Quid multa dicitur⁹ sum? Se promittit ꝙ ꝓmittit. Si amas illū: eme illius ab illo. Et vt nouerio te ipsi dare: audi illū dicentē: Esurui ꝛ dedisti mihi māducare. Si Matth.25. sitiui ꝛ dedistis mihi potū. Hospes fui ꝛ suscepistis me. Nud⁹ fui ꝛ vestistis me. Ęger: visitastis me. Inclusus: venistis ad me. Et dicēt illi: Quādo te vidim⁹ in his necessitatibus constitutū ꝛ ministrauim⁹ tibi? Et ille. Qñ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Dat de cęlo: accipit in terra. Ipse dat: ipse accipit: quasi fenus traiecticium facis. Hic das: ibi recipis. Hic das res perituras: ibi recipis res sine fine mansuras. Et quando cunq; dicis deo: Libera me dñe ab homine Ps.139. malo: hoc eñ mō cantauim⁹. Scio eñ quo gemitu dicas: Libera me domine ab homine malo. Quis eñ in isto sęculo non patit aliquē hominē malum? Quādo ꝙ dicis deo hoc: Libera me domine ab homine malo: sic totis ꝓcoulis dicis: sic intētis oculis te ꝓpius attende. Libera me domine ab homine malo. Fac tibi respōdisse deum. A quo? Dicturus es a gaio a lucio: a nescio quo quē pateris. Et respōdet tibi. De te mihi nihil dicis. Si ab homine malo libero te: pri⁹ eos liberād⁹ a teipso. Pateris malum: noli teipsum pati malum. Videamus si inuenit te: quid tibi faciat alter mal⁹. Tu noli esse malus. Nō tibi dominet auaricia: nō te calcet concupiscentia tua: nō te triturēt ire tua. Isti hostes interiores tui qui sunt: Tu ipse: nō tibi aliquid faciāo. Videamus quid tibi faciat vi-

dnus malus: patronus malus: potens malus: videamus quid tibi faciat? Iustum te inueniat: fidelem te inueniat: christianū te
Act.7. inueniat: Quid tibi facturus est? Quod stephano iudei fecerūt. Faciendo malū: miserūt ad bonū. Ergo qñ otas vt liberet te de ab homie malo: attende te: noli tibi parcere a te: te liberat. Quomō te a te liberat? Dimittendo peccata: donando merita: dando tibi vires pugnādi aduſus ꝓcuiſcētias tuas: inſpirādo vtutē: dando mēti tuę celeſtē delectationē: q̄ oīs terrena delectatio ſupereſt. Hęc tibi cum ꝓſtat deus: liberat te a te: et ſecurus expectas in tui ſęculi malis tranſitorijs cum eis bonis venturū dominū quę tranſire nō poſſūt. Satis ſint vobis. Videtis certe: qz neſcio quomō ego infirmus accedo et loquēdo fortior fio. Tantus est animus mihi: tanta intentio in ꝓfectu veſtro. Operarius eā in agro fructū ſperans: minus ſentit laborē. Scitis fructus mei qui ſint: et vobiſcum ſim: et omneꝝ ſimus fructus dei.

Aggei.2. ¶De eo qđ in Aggeo ſcriptum eſt: Meū eſt aurum et meū eſt argentū: Homelia ¶ xxx

B Si ſcripturis diuinis fratres charisſimi legimus deū dicentē: Meū eſt
Bbl.3. aurū: et meū ē argentū. Hoc ideo dictum eſt: vt ille qui nō vult cum indigētib⁹ cōmunicare qđ habet: cum audit ꝓcepta faciendę miſericordię intelligat deum non de re illi⁹ cui iubet: ſi de re ſua debere donare: et ille qui aliq̄d porrigit pauperi: nō ſe arbitret de ſuo facere: Ne forte nō tam cōfirmet miſericordię nomie q̄ infletur ſuperbię vanitate. Meū eſt inde aurum: et meū eſt argentum: non eſt veſtrū o diuites terrę. Quid q̄ dubitatis pauperi dare de meo? Aut qđ extollimini dum datis de meo? Et vis videre q̄ iuſti iudicas res ē aurum et argentū: auarus vnde torquet: inde miſericors adiuuat: rem ſuam diuina diſtribuente iuſticia: et recte facta inde manifeſtant: et peccata inde puniunt. Nūquid non aurū et argentū atq̄ omnis terrena poſſeſſio et exercitatio humanitatis est et ſupplicū cupiditat⁹? Cum talia deus nobis hominib⁹ tribuit: oſtēdit in eis quāta cōtemnat animus: cuius diuitię ſunt ipſe deus qui tribuit. Non enī poteſt quiſq̄ apparere cōtemptor: niſi eius rei cui⁹ poſſeſſor effectus eſt. Nam et qui nō habēt poſſūt iſta cōtemnere: ſed vtrū fingant an vere cōtemnāt: deus videt qui cordis inſpector ē.

Ab hominib⁹ aūt vt imitari poſſint cogitationē cōtemnētis: non niſi in manib⁹ erogātis inſpicit. Cum aūt malis hominib⁹ deus iſta cōcedit: oſtendit in eis quomō et in ipſis bonis quę deus largitur cruciet animus cui voluit qui tanta largit: Bonis autē ſubminiſtrat occaſiōes beneficiorū: malos autem torquet timore damnoꝝ. Et ideo ſi amittāt vtrīq̄ aurum et argentū: iſti cęleſtes diuitias ſęto corde retinebūt: illis autē et bonis tē poſſib⁹ inanis domus: et bonis ęternis inanios cōſcientia remanebit. Illius est ergo aurum et argentū qui nouit vti auro et argēto. Nam etiā inter ipſos homines tūc quiſq̄ habere aliq̄d dicēdus est: quādo bñ vtitur. Nam qđ iuſte non tractat: iure non tenet. Si ſuuꝫ eſſe dixerit: nō erit vox iuſti poſſeſſoris: ſed impudentis incubatoris improbitas. Quapropter ſi homo nō importune dicit aliquid ſuum: non qđ iniqua et ſtulta cupiditate occupauerit: ſed qđ prudentiſſima poteſtate et iuſtiſſima moderatione tractauerit: quātomagis deus vere ac ꝓprie ſuum eſſe dicit aurum et argentū: qđ et largiſſima bonitate condidit et iuſtiſſimo adminiſtrat imperio: vt ſine ipſius nutu atq̄ dominatu nec mali niſi ad auaritię ſupplicū: nec boni niſi ad vſū miſericordię poſſint habere aut et argētū? Qđ tū et inſtituere vt ſit: et vt alteri aſſit: alteri deſit: diſtribuē atq̄ ordinare nō poſſunt. Si aūt ſolis malis in poteſtate daretur aurum et argentum: recte putarē magnū aliquid bonum. Rurſus ſi ſolis malis deeſſet: viderē magna pęna paupertaſ. Si aūt ſolis bonis deeſſet: viderē ſumma beatitudo pauptas. Hūc vo ſi ſcire vis aurum poſſe bñ haberi: habēt et boni: nō eos ꝓ aut bonos ēē: habēt et mali. Itē ſi ſcire vis q̄ nō ſit miſeria pauptaſ: ſūt qdaꝫ paupes beati: ſunt quidam paupes miſeri. Si ſcire vis q̄ non ſit beatitudo pauptas: Ita ergo aurum et argentū diſtribuit hominib⁹ cōditor rerum et adminiſtrator deus: vt ipſum ꝓ ſe natura et genere ſuo bonū ſit: q̄uis nō ſummū et magnū bonū: et ꝓ gradu ſui ordinis laudabilē cōditorē vniuerſitatis oſtēdat. Copia vo ei⁹ nō extollat bonos: nec lędat inopia. Malos aūt et cū offert excęcet: et cū aufert excruciet. Res ergo condita et ad cōditoris laudem: et bonorum ꝓbationem malorūq̄ ſupplicium recte vituperari nullomodo poteſt: et eā veriſſime deus dicit ſuaꝫ: quā non ſolū condit affluentiſſima bonitate: ſed etiā ꝓuidentiſ-

Luc.16. sima moderatione dispensat. Cum aũt hoc genus rerũ dom⁹ in euangelio mãmona iniquitatis appellat: significat esse alterũ mãmona: id est alias diuitias: quas nisi iusti & boni possidere nõ possũt: vt ideo mãmona iniquitatis vocet: quia iniquitas eas vocat diuitias. In iustitia vo nouit eẽ alias diuitias quibus domo adornatur interior: siẽ bea- 1. Petri.3. tus petrus dicit: qui est ante deũ diues. Ille iuste dicunt diuitie: qa bonis meritis iustisq; tribuunt. Ille vere dicunt diuitie: qa qscq eas habuerit nõ egebit. Iste vo iniuste diuitie: nõ qr iniustũ est aurũ & argentũ: sed qr iniustũ est eas parare diuitias: q nõ auserẽt egestatẽ. Tanto eñ magis ardebit qscq egestate auaricie: quãto magis eas diligẽs maiores habuerit. Quõ q̃ sũt diuitie qbus crescẽtib⁹ crescit sopia? Quę amatorib⁹ suis: quãto fuerit ampliores: nõ afferũt satietatẽ: sẽ inflãmãt cupiditatẽ. Diuitẽ tu putas q mi⁹ egeret: si min⁹ haberet. Nã videm⁹ q̃ sdaz cũ haberẽt pecuniã paruã: paruis lucris fuisse ꝯtatos: sed postea cũ cepit abũdare verũ quidẽ copijs auri argenti: sed tamen falsę diuitie cum parua obtulerit sẽ recusant: credas eos iam esse satiatos: sed falsum est. Nã maior pecunia fauces auaricie nõ clau- L dit sed extendit: nõ irrigat sed accendit. Po culũ respuit: quia fluuiũ sitiunt. Vtrum q̃ dubitor: aut egentior dicẽdus est: qui cũ ideo voluit habere aliquid ne indigeret: ideo pl⁹ habet ne min⁹ indigeat. Sed nõ est hęc auri culpa & argenti. Fac esse misericordẽ aliquẽ inuenisse thesaurũ: nõne operãte misericordia pęcdet hospitalitas pegrinis: alunt famelici: nudi vestiunt: inopes adiuuant: captiui redimunt: cõstruunt ecclesię: reficiunt lassi: pacant litigiosi: reparant naufragi: curant ęgros: corporales opes dispertiunt in terra: spirituales recõdunt in celo? Quis hęc facit? Abiectos & bonus. Vnde facit? De auro & argento. Cui seruiens hęc facit? Ei q̃ Agge.2. dixit: Meũ ẽ aurũ & meũ ẽ argentũ. Videt⁹ iã vt arbitror fratres: q̃ magno errore: magnaq; demẽtia in res ipsas quib⁹ male homines vtunt: crimen male vtentiũ transferat. Nam si ꝓpterea vituperat aurũ & argẽtum: qa homines auaricia deprauati: negligentes ꝓcepta omnipotẽtissimi creatoris i ea quę cõdidit detestabili cupiditate rapiunt: vituperet etiã eos dei creatura. Quia sicut Ro.1. apls dicit: Peruersi quidẽ homines coluerunt & seruierũt creaturę ꝓtius q̃ creatori: qui est benedict⁹ in secula. Vituperet etiaz iste sol quẽ certe idem manichei qui nõ intelligunt esse creaturam: tanq̃ ipsum creatorẽ: vt tanq̃ ei⁹ aliquã partẽ colere atq; adorare nõ desinũt. Cur ergo ipm nõ vituperãt: cum plerũq; homines de vsu solis et luminis in ędificijs suis liteo insuauissimas concitant: & vt fenestris suis radij liberiores aliquanto largius infundant: domos alienas deiicere sępe moliunt: & eos qui cõtradixerint: etiaz si iure certissimo cõtradicãt: inimicitijs acerbissimis insectant? Si quem igit infimoruz potentior aliquis iniuste ac nefarie propter vsum solis oppresserit: diripuerit: in exilium etiam mortẽve compulerit: solis est crimen quo ille abũdantius vti desiderat: an poti⁹ male vtentis iniquitas? Qui duz cupit corporeis oculis temporale lumẽ largius acq̃rere: cubiculũ cordis luci non aperit ęquitatis. Et quo isti si possunt intelligant: aut aurum & argentũ se accusare non debere: Quia de auro et argento sępe homines cupidissimi dimicant: aut accusationes suas de terra in ęlum: & de metallis fulgentibus in sidera: atq; ipsum solem se debere transferre: quãdo iniqui homines inexpiabili sępe discordia de possidenda solis luce cõfligunt. Similiter etiã discant quid interĕsit inter hanc lucem visibilem: lucemq; iustitię. Siquidez fieri potest vt quanto maiore auiditate frui quisq; hac luce voluerit: tanto maiori ęcitate a iustitię luce deficiat.

De Monomachia Golie & Dauid 1. Reg. 17.

Homelia XXXII

6 Golias vn⁹ fuit ex allophylis: id ẽ ex A alienigenis: q̃ bellũ gerebãt illo tẽpore aduersus filios israel. Eo tempore dauid sanctus cuius est hoc psalterium: imo p quez mistrauit ꝑ psalterium spũsancto⁹: puer erat pascẽs oues ptis sui tenera ętate: vir dũ adolescẽtul⁹: frẽs el⁹ iã iuuenes militabãt: & i exercitu regis erãt: attulit eis miss⁹ a parẽtib⁹ aliqd de domo vsib⁹ ipoz. Itaq; illo tpe quo pugnabat in exercitu: iuuẽt⁹ est nõdũ miles: sed militũ minister & frater. Extitit tũc golias iste de quo mẽtio facta est: ingẽs statura corpis: armis instruct⁹: virib⁹ etiam exercitatus: elatus iactantia: qui supbe pio uocaret ad monomachiã populũ aduersarium: hoc est vt vnus inde electus ab ipso ꝓcederet aduersus eum: vt duobus pugnãtibus: ceteri totius belli in medio versarẽt: pacto & placito addicto vt si quis illoz duo-

rum vicisset: vniuersę parti vnde iste stete/
rat tribueret victoria. Rex ergo ille populi
iudęorū filiorū israel: saul erat. Angebatur:
ęstuabat: quęrebat in vniuerso exercitu pa/
rem illi viro: Nō inueniebat: nec forma cor/
poris: nec audacia ꝓuocationis. Cū ęstua/
ret: ausus est puer iste dauid nō ꝓsumere
de viribus suis: sed in nomine dei sui procede
re aduersus eum. Nunciatū est regi: non
audacia puericię: sed fiducia pietatis. Nec
rex abnuit: nō recusauit. Intellexit cū vide/
ret audentē puerum: aliquid in eo diuinita/
tis esse: nec illū tenera ętate sine diuino in/
stinctu talia posse ꝓsumere. Libenter acce/
pit: ꝓcessit aduersus goliā. In omnib⁹ ergo
qui erant in ea ꝑte vnde procedebat dauid
non erat ꝓsumptio nisi de deo: In illius aūt
• tota spes in vnius hominis viribus. Sed q̄d
Ps.143. est homo: nisi q̄ō in isto psalmo cecinit: hō
vanitati assimilatus est: dico cuius velut vm
bra ꝓtereunt? Ergo spes illoꝝ inanis: q̄ col/
locata est in vmbra trāseunte. Armatus est
aūt dauid: vt quoniā ętate et viribus impar
erat: quasi armis par esset. Sed arma vetera
non adiuuabāt: potiusq̄ onerabāt nouam
ętatē. Et ad hoc ꝑtinet q̄ō etiam apostolica
lectio ante psalmi canticū ꝓsignauit dicēs:
Col.3. Exuite vos veterē dominē: et induite nouū.
1.Reg.17. Voluit dauid vetustatem armorū: abiecit:
onera dixit esse q̄: implicabāt eum: expedi/
tissimus ille ad ꝓeliū procedere cupiebat:
fortis nō in se sed i domino: armat⁹ nō tam
ferro q̄ fide. Tamē abiectis armis: elegit ali
quid vnde pugnaret. Et hoc non sine sacra/
B mēto. Nam videtis quasi duas quasdā vi/
tas: Vaz in alienigenis veterē: aliā in isra/
litis nouam: aduersus inuicē dimicare. In
illa parte corpus diaboli: in ista ꝓfiguratio
Vbi.s. domini nostri iesu christi. Tulit quinq̄ lapi/
des de torrēte de fluuio: et posuit in vase pa/
storis quo lac mulgeri solet. Ita ꝓcessit ar/
matus. Quinq̄ lapideo lex erat. Continet
enim lex quinq̄ libros moysi: et in ipsa lege
decem ꝓcepta sunt salutaria: quibus decem
ꝓceptis cętera seruāt. Ꝓfigurat ergo lex et
quinario et denario numero. Et ideo dauid
Ps.32. pugnauit quinario: qui ait: In psalterio de
cem chordarum psallam tibi. Hęc omnes
quinq̄ lapides: sed vnum tulit. Hāc in nu/
mero lapidum: numerū librorum ostendit:
in vno lapide vnitatem implentius legem.
Unitas em̄ ipsa implet legem: id est chari/
tas. Ideo sublati sunt illi lapideo quinq̄ de

fluuio. Fluuius quid significat? Illo tempo
re semper in scripturis eadem significantur
rebus certis. Quinario numero ꝓpter qui/
q̄ libros moysi. Quid significāt q̄ de fluuio
sunt ablati et posiri in vase pastoricio? Jam
diximus aduentu domini nostri iesu christi
vt vere vinceret diabolus: lex transiuit ad
gratiā. Quid tam significat gratiā q̄ lactis
copia? Sublati sunt illi lapideo de fluuio.
Fluuius significat populū fluxum: deditus
temporalibus rebus: amantē trāseuntia: et
cupiditatis impetu in mare huius ſculi de/
currentē: qualis erat populus iudęorū. Le
tus acceperat legem: sed calcabat legem: et
transibat sup legem: et ferebat in mare: quo/
modo fluuius super illos lapideos. Non em̄
lapideo illi limitē fecerant fluuio vt statue/
ret fluuiū. Quod si ita ēnt: significarēt co/
rrectionem legis: et eos qui cōfluere ęperunt
voluptatibus et cupiditatibus suis: venien
tes ad ꝓcepta legis consisterent: et refrena/
rent impetus libidinū suarū. Nō autem ita
erant illi lapideo: sed in fluuio super quos
trāsiebat aqua: sicut supra legem transgres/
sos: populus transiebat. Inde ergo domin⁹
tulit legem ad gratiā: id est de fluuio tulit et
i vase pastoris posuit. Qui vult ergo imple
re legem: gratiā cogitet: hoc est homo totū
q̄ innotescat ei deus: q̄ dat illi gratiā suā
vnde ꝓsumebat dauid. Golias autem de se
de viribus suis superbus: elatus: inflatus:
primo totā victoriā vniuersę partis suę in se
vno cōstituit. Et quia eis superbia habet im/
pudentiā frontis: in ipsa fronte lapide veni
ente deiectus est. Euacuata est frons q̄ ha/
bebat impudentiā superbię suę: et vicit frons
q̄ habebat būsitatē crucis christi. Propter
et nos signū ipsius crucis in fronte portam⁹:
q: illud intelligim⁹. Hoc dixi frēs mei: quia
multi ꝑ faciūt: et intelligere nolūt. Factorē
querit deus signoꝝ suoꝝ nō pictorē.

De eo quod dñs ait in euāgelio: Nō pōt filius a se facere quicq̄ nisi q̄ viderit patrem facientē: Pomelia XXXII

Joh.5.

Hęana et secreta regni dei ꝑus quę- A
rūt credētes quos faciāt intelligen/
tes. Fides em̄ gradus ē intelligēdi:
Intellect⁹ aūt meritū fidei. Apte ꝑ ꝓpheta
dic⁹ oīb⁹ ꝓpropere et ꝓposterе intelligētiā req̄
rentib⁹ et fidē negligētib⁹. Nit em̄: Nisi crede/ Isa.7.
derit: nō intelliget. Habet ꝙ et fides ipa q̄ō
dā lumē suū i sc̄ptur: i ꝓphetia: i euāgelio:

apostolicis lectionib⁹. Omnia enī ista ꝙ nobis ad temp⁹ recitant: lucernę sunt i obscuro loco vt nutriamur ad diē. Dīc aplūs petr⁹: habem⁹ certiorē ꝓphetiū sermonē cui bñ facitis intendētes tanq̄ lucernę in obscuro loco: donec dies lucescat: ⁊ lucifer oriatur i cordibus vrīs. Videtis ergo fratres q̄dm sint pueri ⁊ ꝓperando vitiosi qui tanq̄ immaturi cōceptus ante ortū quorūt abortum qui nobis dicūt: Quid me iubes credere qđ nō video: videō aliquid vt credam? Jubeo credere dū non videā: ego videre volo ⁊ videndo credere: nō audiēdo. Dicat ꝓpheta: Esa.7. Nisi credideritis nō intelligetis. Ascendere vis ⁊ gradus obliuiscēris. Utiq̄ puerile bō si tam tibi possem ostēdere qđ videres: non hortarer vt crederes. Ergo fides est: sic alibi Deū.11. diffinitū est: sperantiū substātia: rerū argumentū nō videntiū. Si nō vident: quō cōfunguntur? Unde enī sūt ista ꝙ vides nisi ex illo qđ nō vides? Utiq̄ vides aliqđ vt credas aliquid: ⁊ ex eo qđ vides credas qđ nō vides. Ne sis ingratus ei qui te fecit videre vnde possis credere qđ nondū potes videre. Dedit tibi deus oculos in corpore: rationem in corde: excita rōnē cordis: erige interiorē habitatorē interiorꝭ oculos tuos: assumat fenestras suas: inspiciat creaturā dei. Est enī aliquis intus qui p oculos videat. Nā quādo aliqū in me cogitas auersio interius habitatorē: quę sunt ante oculos tuos nō vides. Fenestręq̄ enī frustra patent qñ qui p eas attendit absens est. Nō ergo oculi vident: sed quidā p oculos videt: erige illū: excita illū. Nō enī denegatū est tibi: rationale animal te dei fecit: ꝓposuit te pecorib⁹: ad Gen.1. imaginē suā te formauit. Siccine vti oculis debes vt pec⁹ni: vt videas qđ addat vētri: nō menti? Erige ꝙ rationalē aspectū: vtere oculis vt homo: intēde cęlū ⁊ terrā: omnamēta cęli: secunditatē terrę: volatus auium: natatus piscū: vim seminū: ordinē temporū. Intende facta ⁊ quęre factorē: Aspice ꝙ vides: ⁊ quęre quę non vides. Crede in eum quē non vides ꝓpter ista quę vides. Et ne sermone meo te exhortatū putes: aptm audi dicentē: Inuisibilia enim dei a creatura mūdi p ea ꝙ facta sunt cōspiciunt. Postponebas ista nec attendebas vt homo: sed vt animal irrōnale. Clamauit ad te ꝓpheta et Ps.31. frustra clamauit: Nolite ē sicut equus ⁊ mul⁹ L qb⁹ nō est intellect⁹. Videbas ꝙ ista et postponebas: Quotidiana miracula dei nō facilitate sed assiduitate viluerūt. Quid enī desiderius cognōe ꝙ vt nascat homo qui nō erat: moriendo discedat in secreta qui erat: nascēdo procedat in publica qui non erat? Quid tā mirabile: quid tam difficile cognitu? Deo aūt facile factu. Admirare ista: expergiscere: insolita nosti mirari: maiora sunt ꝙ quę videre cōsueuisti. Admirati sunt homines dominū deū nostrū iesum christū de quinq⁹ Matth.14. panib⁹ saginasse tot milia: ⁊ nō mirant ꝓ pauca grana impleri segetibus terras. Quę aq̄ Joh.2. erat vinum factū: viderūt homines ⁊ obstupuerūt: quid aliud fit de pluuia p radicē vitis? Ipse illa facit: ipse ista. Illa vt pascaris: ista vt mireris. Sed vtraq̄ mirāda sunt: qđ opera dei sūt. Videt homo insolita ⁊ miratur: Unde est ipe homo qui mirat? vbi erat: vnde ꝓcessit: vnde forma corpis: vnde mēbroꝝ distinctio: vnde habitus iste speciosꝰ: de q̄bus ꝓmeritis: de q̄ cōtemptibilibus: et mirat? alia cum sit ipse mirator magnum miraculū. Unde ꝙ ista quę vides nisi ex illo quē nō vides? Sed vt discere cęperā: qi tibi D ista viluerāt: venit ipse ad faciendā insolita vt ⁊ in ipsis solitis agnosceres artificē tuū. Venit ille cui dictū est: Innoua signa: Qui Eccl.36 dictū ē: Mirifica misericordias tuas. Largiebat Ps.16 enī eas: largiebat et nemo mirabat. Venit ꝙ paruꝰ ad paruos: venit medicꝰ ad ęgrotos q̄ potat venire cū vellet: redire cū vellet: facere quicqđ vellet: iudicare vt vellet. Et hoc qđ vellet ipa iustitia est: ⁊ qđ ille vult inquā ipsa iustitia est. Nō enī iniquū est quod ille vult: aut ęquum pōt esse qđ nō vult. Venit suffragare mortuis mirātibus: reddere luci hominē qui erat in luce: qui quotidie qui non erant ꝓduxit ad lucē. Fecit ista et cōtempt⁹ est a multis: pluo attendēt⁹ non ꝙmagna faceret: sed ꝙ paruus: tanq̄ dicētibus apud se: Ista diuina sunt: sed iste homo est. Duo ergo vides: diuina ⁊ hominē. Si diuina nō possūt fieri nisi a deo: vide ne i homie lateat deus. Attende inquā quę vides: crede quę non vides. Non te deseruit qui vocauit vt credas: ꝙuis iuberet te illud credere qđ nō poteas videre: nō tamē te dimisit nubi videntem vnde possis credere quod non vides. Parua ne signa: parua ne indicia sunt creatoris ipa creatura? Venit etiā: fecit miracla: nō poteras videre deū: poteras hoiem: dēfact⁹ est bō vt in vno tibi esset et qđ videres

Joh.1. ꝙ qđ crederes: In ꝓncipio erat verbū ⁊ verbū erat apud deum ⁊ deus erat verbū. Audio ⁊ nondū vides. Ecce venit: ecce nascit:
Gen.1. ecce de fęmina ꝓcedit qui fecit masculū ⁊ fęminā. Qui fecit masculū ⁊ fęminā nō est factus p masculū ⁊ fęminā. Contępturus eī eras forte qui nascerek: nō ꝓtemnis quomō nascerek: qa semp erat anteq̄ nascerek. Ecce inquā assumpsit corpus: indut⁹ ē carne: ꝓcessit ex vtero. Jam ne vides: iam inquā vides carnē: introgo: ſ carnē oūdo: video aliquid: ⁊ nō vides aliquid. Ecce i ipso partu: ecce iam duo sunt: ⁊ qđ videas ⁊ qđ non videas: sed vt p ipm qđ video credas qđ non vides. Cōtemnere cęperas: q: video qui natus est: crede qđ nō vides: q: de virgine natus. Quātulus est inquit qui natus est: sed
* quātus est qui de virgine natus est. Et ille qui de virgine natus est miraculū temporale tibi attulit: nō est nat⁹ de patre: ſcz de patre homie: ⁊ natus est de carne. Sed nō tibi videak impossibile: q: natus est p solaz matrē qui fecit hominē ante patrē ⁊ matrē. Attulit ergo tibi tempoz̄ale miraculū: vt tu eū
Ps.12. quęras ⁊ mireris ętern̄ū. Etenim ipse q̄ tanq̄ sponsus ꝓcessit de thalamo suo: de vtero ſcz virginali vbi sanctę nuptię facę fūt verbum ⁊ caro: attulit inquā miraculū temporale: Sed ipse est ętern⁹: ipse est patri coęter
Joh.1. nus: ipse est qui in ꝓncipio erat verbū: ⁊ verbum erat apud deū: ⁊ deus erat verbū. Fecit tibi vnde sanareris vt vidē posses qđ nō videbas. Nō cōtemnio in christo nōdum ē cōtemplatio sanati: sed medicamentū ęgroti. Moli festinare ad visionē sanorū. Angeli vidēt: angeli gaudent: angeli pascunk ⁊ viuunt: nec deficit vnde pascunk: nec minuit esca ipsoz̄. In sublimib⁹ throno: in pribus eḷoīs: in his q̄ supra ęḷos sunt videk verbum ab angelis ⁊ gaudek: ⁊ māducak ⁊ per-
Ps.77. manet. Sed vt panem angelorū manducaret homo: domin⁹ angeloz̄ fact⁹ est homo.
℣ Hęc est salus nostra: medicina infirmoz̄: cibus sanorū. Et loquebak hominib⁹ ⁊ dice-
Joh.5. bat qđ audistis: Nō potest filius a se facere quicq̄: nisi qđ viderit patrē facientē. Jā ne putam⁹ est aliqs q̄ intelligat: iā ne putam⁹ est aliqs i quo ꝓficit collyriū carnis ad intuendū vtcūq̄ splendorē diuinitatis? Locut⁹ est: loquamur ⁊ nos: ille q: verbū: nos q: de verbo. Quare autē nos vtamq̄ de verbo? Quia ad similitudinē verbi p verbū. Quā-

tum ergo capimus: quātum illius ineffabilitatis participes esse possum⁹: loquamur ⁊ nos: nec contradicak nobis. Pręcessit eīs fides nſa vt dicam⁹: Credidi ꝓpter qđ locutus sum. Loquor ergo qđ credo vtrū etiam vtcunq̄ video ille magis videt: hoc videre vos nō potestis. Sed cum dixero: qui videt qđ dico siue credat ⁊ me videre qđ dixi: siue nō credat: qđ ad me illud: sinceriter videat ⁊ de me qđ vult credat. Nō potest filius a se facere quicq̄ nisi qđ viderit patrē facientē. Hic arrianoīū error exurgit: sed exurgit vt cadat: quia nō humiliak vt surgat: Quid ē qđ te monit? Filiū minorē vis dicere. Audisti eī: Nō potest filius a se facere quicq̄ nisi qđ viderit patrē facientē. Minorē vis ee ꝺ filiū dici: Non hoc: noui hoc te mouit: crede minorē nō esse: videre nōdum potes crede: hoc est qđ paulo ante dicebā. Sed quō inquies contra verba ipsius credatur⁹ fum⁹? Ipse dicit: Non pōt filius a se facere quicq̄ nisi qđ viderit patrē facientē. Attende ⁊ qđ sequit: Quęcūq̄ eī facit pater eadē et filius facit: nō dixit talia. Paululū attēdat charitas vestra ne vobismetipsis ſrepitū faciatis. Tranquillo corde opus est pia ⁊ deuota fide: intentiōe religiosa: Non in me vasculū: sed in illū attendite qui panem posit in vasculo. Attendite q̄ paululū. Jn his eī q̄ supra diximus hortātes ad fidem vt anim⁹ indut⁹ fide sit intellectu capax: ea q̄ dicta sē festina lęta facilia sonuerunt: exhilarauerūt mētes vestras: secuti estis: intellexistis quę dixi: Quę do dicturus sum spero aliquos intellecturos: vereor tamē nō omnes intellecturos. Et q: deus nobis ꝓposuit p lectionē euāgelij vnde dicam⁹: nec vitare possumus qđ ꝓposuit magister: forte vereor ne q̄ nō intellexerint: qui fortassis plures erūt vt putent me frustra sibi locutū: sed nō ꝓpter eos qui intellexerint nō frustra loquor. Lęteur qui intelligit: patiēter ferat qui nō intelligit: qđ nō intelligit ferat et vt intelligat
Ps.115. differat. Non ergo ait: Quęcūq̄ pater facit ℣ talia filius facit: tanq̄ alia faciat pater: et alia faciat filius. Videbak eī tanq̄ hoc dixisse cum superius diceret: Non facit a se filius quicq̄ nisi qđ viderit patrem facientē. Jntēde: Hecq ibi ait: nisi qđ audierit patrē iubentē: sed viderit inq̄t patrem facientē. Si ergo carnalem intellectū: vel potius sensū interrogemus: quasi duos sibi ꝓposuit arti-

fices patrem ⁊ filium: patrem facientē nullo
viso: filiū facientē a pfe viso: Carnalis ad-
huc aspectus est: Verūtamē vt ea ꝙ sapiora
sunt intelligam⁹: ista būiliora ⁊ abiecta non
declinem⁹. Primo sic nobis ante oculos cō-
stituam⁹ aliquid: putemus esse duos fabros
patrē ⁊ filiū. Fecit pater arcā quā filius face
re nō poterat nisi patrē videret facientē: At-
tēdit arcā quā fecit pater: et fecit arcā aliam
talē: non eandē. Differo paululū verba quę
sequūtur et iam interrogo arrianū. Siccine
intelligis quomō ppositū? Fecit pater aliqđ
qđ cum videret filius patrē facientē fecit et
ipse tale aliquid? Hoc em̄ videnē sonare ver
ba quib⁹ pmonuis eos. Necꝙ em̄ ait: Nō pōt
a se facere fili⁹ quicq̄ nisi qđ audierit patrē
iubentē: Sed ait: Nō potest a se facere fili⁹
quicq̄ nisi qđ viderit patrē facientē. Ecce si
sic intelligis: fecit pater ⁊ attendit fili⁹ vt vi-
deret ⁊ ipe qđ faceret. Faceret aūt aliud ali-
C qđ tale quale fecerat pater. Hoc qđ fecit pa-
ter p quem fecit? Si non p filiū: si non p ver-
Joh.1. bum incurristi in illa spbamū euāgelū. Oia
em̄ p ipsum facta sunt. Ergo iam qđ fecerat
pater p verbū fecerat: si p verbū fecerat: per
filiū fecerat. Quis est aliud qui attendit vt
faciat aliud aliqđ qđ viderit patrē facientē?
Nō soletis dicere duos filios habere patrē:
Unus est vnicus de illo genitus. Per mise
ricordiā vo sūā solus ad diuinitatē ⁊ non so
lus ad hęreditatē. Cohęredes vnico suo fe-
cit pater: nō quos ō sua substātia sicut ipm
Ro.8. genuit; sed ḡa de familia sua p ipsum adop-
tauit. In adoptionē quippe filioꝝ vocati su
mus: sicut sancta scriptura testat. Quid ḡ
dicas? Ipse vnic⁹ loquit: ipse filius vnigeni
tus in euāgelio loquit: ipsum verbū nobis
Joh.5. verba fecit: ipsuꝫ audiuimus dicentē: Non
potest filius a se facere quicq̄ nisi qđ viderit
patrē facientē. Jam fecit pater vt videat qđ
faciat filius: ⁊ tm nil facit pater nisi p filium.
Certe turbaris hęrenice: certe turbaris: ꝑ tā
ꝑ helleboro accepto turbaris vt sanet. Jā
te nō inuenio sententiā tuā et carnalē intui-
tum tuū: quātum arbitror etiā ipse cōdem-
nas. Repone oculos carnis post te: ecce si
aliquid habes in corde: diuina intuere. Au-
dis quidē humana verba p dominē: p euan
gelistā: p euāgeliū audis humana verba sē
homo. Sed de verbo dei audis vt humana
audias: diuina cognoscas. Exagitauit ma-
gister vt erudiret: semiauit quęstionē vt mo-
ueret intentionē. Non potest fili⁹ a se facere
quicq̄ nisi qđ viderit patrē facientē. Conse-
quēs erat q̄ diceret: Quęcūq̄ em̄ pat facit:
talia facit fili⁹: Nō ꝺ ait: Sed quęcūq̄ pt fa
cit: hęc eadē ⁊ fili⁹ facit. Nō alia pater facit: ꝺ
alia filius facit: qr oia quę pater facit p filiū
facit. Suscitauit Lazarū filius: nūquid pater
eum nō suscitauit? Illuminauit fili⁹ cęcū: nūq̄
quid pater nō illuminauit? Illuminauit pater
p filiū in spūsancto. Trinitas est: ꝺ vna ope
ratio: vna maiestas: vna ętternitas: vna cō-
ętternitas: ⁊ opera eadem trinitatis. Nō alios
homines creat pater: alios fili⁹: alios spiri
tussanct⁹. Unū eundēq̄ hoiem ⁊ pater ⁊ fi-
lius ⁊ spūssanct⁹ creat: ⁊ pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūssā
ctus vn⁹ deus creat. Attēdis pluralitatem
psonarum: sed vnitatē diuinitatis agnosce.
Propter pluralitatē em̄ psonarū dictus est: •
Faciam⁹ hoiem ad imaginē et similitudinē
nostrā. Nō ait: faciā hoiem: ⁊ attende cū fa-
cio vt possis ⁊ tu alterū facere. Faciam⁹ in-
quit pluralitatē audio: ad imaginē nostram
item pluralitatē audio. Ubi ergo singularī-
tas diuinitatis: lege sequētia: Et fecit deus
hominē. Dicit: Faciam⁹ hoiem: ⁊ non dicit
fecerūt dij hoiem. Intelligit vnitas i eo qđ
dictū est: Fecit deus hoiem. Ubi est ḡ intē-
tio illa carnalis? Confundat: abscondat: pe
rimat: Loquat nobis verbū dei. Jā pg: iaz
credentes: iā imbuti fide ⁊ cōparato aliquo
merito intelligentię: cōuertam⁹ nos ad ipm
verbū: ad fontē lumis ⁊ dicam⁹ simul: Dñe
eadem fecit pater quę tu: qr quicqđ facit pt
p te facit. Te verbū audiuim⁹ in pncipio: nō
vidim⁹ sed credim⁹. Ubi cōsequēter audiu-
mus: qr oia p te facta sunt. Oia ergo ḡ facit
pater p te fiat. Eadēq̄ ergo facio ḡ pater.
Quid est quare dicere voluisti: Nō pōt fili⁹ J
a se facere q̄cq̄? Video em̄ equalitatē quā-
dam tibi cū patre: in eo qđ audio: Quęcūq̄
pater facit: hęc eadem filius facit: Agnosco
equalitatē hic intelligo hic capio vt possuꝫ:
Ego ⁊ pater vnū sum⁹: quid est q̄ nō potes Joh.10.
facere quicq̄: nisi qđ viderit patrē facientē?
Quid ē hoc? Forte dicat mihi: imo dicat nob
omib⁹: hoc em̄ qđ dixi: Non pōt fili⁹ facere
quicq̄ nisi qđ viderit patrē facientē: videre
meū quō intelligis: videre meum quid est?
Sequestra paululū formā serui quaꝫ ꝓpter
te suscepit. Etenim in illa forma serui domi
nus noster oculos ⁊ aureo habebat ſ carnem
⁊ in illa forma būana qualē et nos portam⁹

eadem figura corporis erat: eadē lineamenta membrorū. Caro illa venerat ex adā: sed nō ille erat adā. Ergo visio ambulās siue in terra siue i mari: sicut ei placuit sicut voluit: qz quicqz voluit potuit: inspexit qđ voluit: fecit oculos vidit: auertit oculos z nō vidit: a tergo erat qui sequebat: ante erat q videret oculis corpis qđ ante erat videbat. Diuinitatē vo nihil latebat. Sepone sepone inqz paululum formā serui: formā dei vide i qua erat anteqz mūdus fieret: in qua erat equalis patri: p eum hoc accipe z intelligе qđ tibi
Ppbē.2. ait: Qui cū in forma dei esset nō rapinā arbitratus est eē se equalē deo. Vbi eū vide si poteo: vt possis videre qđ sit videre ipsum.
Joā.1. In pncipio erat verbū. Quō videt verbū? habet ne oculos verbū: an i illo se inuenīt
• oculi nostri z oculi nō carnales: si oculi pio-
Wanb.5. rū cordiū? Beati enim mūdo corde: qm ipsi
℟ deū videbūt. Aspicio christū hoiem z deū: ostendit tibi hoiem: seruat tibi deū. Et vide qz deū tibi seruat q se tibi hominē ostendit.
Joā.14. Qui diligit me inqt mādata mea custodit: Qui diligit me diligek a pfe meo: z ego diligā eū: Et tanqz diceret: quid ei dabis quē diligis? Et ostendā inqt meipsuz illi. Quid est hoc fratres? Quē iā videbāt ipse se illis demōstraturū pmittebat. Quib°? A quib° videbat: an a qb° z nō videbat? Sic loquēs
De vbis dñi Ser.18.d. apls cuidā ait quērēti videre patrē vt sufficeret ei z dicēti: Ostēde nobis patrē z sufficit nobis. Et ille stans ante oculos serui: in forma serui seruās oculi deificati formā dei ait illi: Tanto tpe vobiscū sum z nō cognouistis me? Qui me videt videt z patrē: patrē quēno videre: me vide: vides me z nō vides me. Videt qđ p te assumpsi: non videt qđ p te fuaui. Audi mādata: purga oculos: qz qui diligit me mandata mea custodit: et ego diligā eum. Tanqz custodiendē mandata mea: z tanqz sanato p mādata mea ostendā meipsum illi. Si ergo fratres videre non
℣ possumꝰ quid sit videre vbi: quo imus: quā visionē forte ppropere exigimꝰ: quid nobis ostēdi volumꝰ qđ videre nō possumꝰ? Ideo ista dicta sunt q̄ desideramꝰ videre: nō qđ iā possimꝰ capere. Videre eñ vbi: Si videas forte i eo qđ vides videre verbi: ipm verbū videbis z nō aliud sit verbum: aliud videre verbi: ne ibi sit aliquid coaugmentatū z copulatū: duplex z cōpaginatū. Simplex eñ aliquid est ineffabili simplicitate. Nō quē-

admodū homo aliud ē hō: aliud videre hominis. Nō aliqñ extinguit qđ est videre hominis z manet homo: hoc est qđ dicebā diceruū me aliquid qđ nō possent oēs intelligere: etiam dñs faciat vt aliqui intellexerit. Fratres mei ad hoc exhortat vt videamus: videre verbi vltra vires nostras esse: qz paruę sunt: nutriant: pficiant: Unde? Mandatis. Quibꝰ mādatis? Qui diligit me mādata mea custodit. Quę mandata? Jam enim crescere volumꝰ: iā roborari: iam pfici vt videamꝰ videre verbi. Dic tam: dñe quę mandata? Mandatū nouū do vobis vt vos in Joā.15. uicem diligatis. Hāc ergo fratres charitatē de vbertate fontis hauriamꝰ: illa capiamꝰ: i ea nutriamur. Tape p qđ sis capax. Charitas te gignat: charitas nutriat: charitas pficiat: charitas roboret vt videas videre vbi nō aliud esse verbū z aliud videre ipsiꝰ: sed ipm qđ est videre verbi: hoc esse verbum: et cito forte intelliges: quia illud qđ dictū est: Non potest filius a se facere quicqz nisi qđ Joā.5. vident patrē facientez: tale est ac si diceret: non esset filius nisi de patre nasceret. Suffriat fratres nouit id me dixisse: qđ cogitatuz forte aperiat multis. Sepe verbis dictū forte obscurek.

¶ Pec eo qđ ppheta dicit i psalmo: Cor meū z caro mea exultauerūt in Pā.83. deū viuū: Homelia ¶ XXXIII

℟ Tom apostolū fratres charissimi: q̄ satis diligit sęculū nō habet plenū diuini amoris affectū. Sic eñ audistis legi: Qui diligit sęculum non est plecta 1.Joā.2. charitas dei in illo. Ac p hoc tunc plecte incipit christian° futurā z ęternā vitaz diligere: cum vitam pśentem cspernit non amare. Et ideo statim sequit in psalmo: Cor meum Pā.83. z caro mea exultauerūt in deum viuū. Confirmat qđ supra dixerat deum se amare non sęculū. Exultauit: sed in deum viuū: hoc est non exultauit in hoc mūdo: nec exultauit in aliqua oblectamēta quę mundi sunt: id est non in diuitijs: non in honore: non in luxuria: non in ebrietate: nō in vanitatib° mortuis z cito cum omni suo amore moriturus: ſ in deū viuū. Quare nō dixit: In deū vbi: ſ addicit i deū deū viuū? Ut oñderet sęz qz totū qđ nō peneret ad dei cultū debere° habere quasi mortuū. Simulqz considerate huius dicti subtilitatē sermonis sacri: Cor meū inquit z caro mea exultauerunt in deū

viuum. Rūquid non sufficerat dicere: Cor meū exultauit in deū viuū: nisi addidisset t caro mea? Videam⁹ ergo quomō in deum t cor simul t caro dominus exultat. Quomō: nisi vt homo t carne t corde deo fruat. Cor eñ exultat in deū qñ honesta t sancta cogitat: quādo religiosa opera t deo placita cōcupiscit. Caro aūt exultat: quādo pudica ē: quādo sobria: quādo nulla impuritate pollutā: quādo nullis imundis actib⁹ sordidat. Videte enim e diuerso et agnoscite: qñ vera sint q̄ dico: Si viderit aliquis vestrū dominē insulta dicentem: nūquid dicere potest q̄ cor illius exultet in deū viuū? Aut si qs aliū viderit ebriosū impudicū: fornicatōrē: nūquid dicere pōt q̄ caro eius exultet in deum viuum? Nulla enim caro exultat in deum: quę viuit in vitio. Ideo ergo ꝓpheta dicebat: Cor meum t caro mea exultauerunt in deū viū. Quia t corde retinebat plenā religionis fidē: t carne seruabat deuotā corporis sanctitatē. Nec sine causa in cōsequēti⁹ statim psalmista subdidit dicēs: Etenī passer inuenit sibi domū: t turtur nidū vbi reponat pullos suos. In turture t passere: saluator noster significat. Fratres charissimi: passer eñ vt scit⁹: ꝓpartus auis ē. Turtur eñ vt legim⁹ pudicissima. Et ideo saluator noster passer dicit: q̄ docuit pūm⁹ hūilitatē. Turtur dict⁹ ē: q̄ pmus docuit castitatē. Vnde etī i cantic. canticoꝝ ꝓphā dic̄: Vox turturis audita est in terra nostra. Vox turturis doctrina intelligit saluatorīs. Audire cepit: puritatē castitatis adamauit. Etenī passer inuenit sibi domū: t turtur nidū sibi vbi reponat pullos suos. Quę ē eñ dom⁹ christi: nisi ecclesia dei? Quę est domus christi: nisi conuentus populi christiani? Hanc q̄ domū saluator cū ingenti pietate quęsiuit et inuenit. Hanc peculiariter diligit. Merito peculiariter diligit: quā peculiarit sao sanguine cōparauit. In hac ergo domo saluator cōgregat pullos suos. Quos ergo credim⁹ christi pullos? Quos nisi ꝓpios christianos? Denīq̄ qui sint dñi nostri pulli: ipe dodie cōuentuo vester ostēdit. Dū eñ aspicio vestrū cōgregationē cōgregasse l ecclesia: pullos vos video saluatoris. Legamus q̄uis in aliquibus scptū: vt sup̄ dixi: Et turtur nidū sibi vbi reponat pullos suos: sed vtrūq̄ in ꝑsona ecclesię bñ cōuenit: id est q̄ nos saluator t cōgreget t reponat. Cōgregat eñ nos vt doctrinā illi⁹ audiam⁹: t reponit: vt ab insidijs diaboli tuti esse possim⁹. Quod vt faciat t vt quotidie faciat: ꝑcemur deū saluatorem nostrū: cui est cū patre et spūsancto bonor: t gloria in ſcula ſculorū: Amē.

De eo q̄ dom⁹ ait in euāgelio: Ego sū via: veritas t vita: Homelia XXXIIII

Ioh. 14.

Rigunt nos diuine lectiones ne desperatiōe frāgamur: t rursus terrēt ne supbia venulemur. Tenere autē viā mediā: verā: rectā: tanq̄ inter sinistram desperatiōis t dexterā q̄sumptōis difficillimū esset nobis nisi christus diceret: Ego sū via: ego sum ing̃t via t veritas t vita. Tāq̄ diceret: Qua vis ire? Ego sū via. Quo vis ire? Ego sū veritas. Vbi vis pmanere? Ego sum vita. Secure q̄ ambulem⁹ in via: sed insidias timeam⁹ iuxta viā. Inimicus insidiari nō audet in via: quia christus est via. Sz iuxta viā plane nō desinet. Vnde t i psalmo dicit: Iuxta semitam scandala posuerūt mihi. Dicit t alia scripta: Memento q̄ in medio laqueoꝝ ingrederis. Isti laquei int̄ ꝙa ingredimur nō sunt in via: ꝙ tamē sūt iuxta viā. Quid formidas in via? Tūc time si deseras viā. Rā ideo etiā pmittit⁹ ponere iuxta viā laqueos: ne securitate exultatiōis via deserat⁹: t i insidias incidat⁹. Via christ⁹ humilis: christus veritas t vita: christus excelsus t deus. Si ambules in humili: puenies ad excelsa. Si infirmus humilē non asperneris: in excelso fortissim⁹ pmanebis. Quę eñ causa humilitatis christi: nisi infirmitas tua? Veniret ad te tantus medicus: si vel sic ęgrotares vt tu possis venire ad medicum? Venit docens hūilitatē qua redeam⁹: quia supbia nos redire nō sinebat. Quia t superbia fecerat recedere exaltatū hūanū cor ad aduersa deū: t negligēs i ipa sanitate ꝓcepta salutaria: decidit ala i infirmitatē: discat audire infirma quę ꝓtempsit fortis. Audiat vt surgat: quę spernit vt caderet. Audiat tādē exp̄imēto edocta: q̄ ꝓcepto noluit obtinere. Docuit eñ eam miseria sua q̄d malū sit a deo fornicari. Recedere eñ ab illo simplici t singulari bono: in istas multiformes volutabra ꝓtereo: in amorē ſculi corruptionēq̄ terrenā: fornicari est a deo. Et quodāmō fornicantē allocut⁹ ē vt rediret: ſpissime p ꝓphetas increpat tanq̄ fornicariā: non tñ desperat

ratū: qz in manu habet etiā mūdationē fornicariz: qui increpat fornicariā. Non enī sic increpat vt insultet: ꝑ ad ꝓfusionē vult pducere vt sanet. Exclamauit scptura vehemēt nec palpauit adulādo: ḥo voluit repare sanādo. Adulteri: nescitio qz amicus hui⁹ mūdi inimicus dei ꝓstituet? Amor mūdi adulterat animā: amor fabricatoris mūdi castificat animā: ꝑ nisi de corruptōe erubuerit: ad amplexus illos castos redire nō cōcupiscet. Confundat vt redeat q̄ se iactabat ne rediret. Superbia q̄ impediebat atq; redituz. Qui aūt increpat nō facit pactū: ꝑ ostēdit peccatū. Qō nolebat alia vidē: ponet ei ante oculos. Qō post dolsum dse cupiebat: ad facē illi admouet. Vide te in te. Quid video ſti/ Matth.7. pulā in oculo fratris tui: trabē autē in oculo tuo nō vides? Reuocat ad se q̄ ibat a se. Sicut a se erat: sic a dño suo ibat. Se enī respexerat: sibiq; placuerat: fugiq; potestat' amatrix facta fuerat: recessit ab illo t nō remāsit in se: t a se repellit: t a se excludit: in exteriora prolabit. Amat mundū: amat tēporalia: amat terrena: q̄ si ipsam amaret neglecto a quo facta est iā minus esset: iam dēficeret amādo qō mag⁹ est. Abi⁹ est enī ipsa q̄ dē: t longe minus: tantoq; minus quātū min⁹ est res facta q̄ factor. Ergo amād⁹ erat dē: t amāduo est deus: ita vt si fieri potest nos ipoo obliuiscamur. Quis q̄ est iste trāsitus: Oblita est anima ipsam: ꝑ amādo mūduz oblita est se: ꝑ nō amādo artificē mūdi: pulsa est t a se. Pulsa q̄ t a se quodāmodo pdidit se: nec facta sua nouit videre. Justificat iniq̄tates suas t ferk t superbit in petulātia: in luxuria: in honorib⁹: in potestatib⁹: in diuitijs: in potentia vanitatis. Arguit: corripit: ostendit sibi: displicet sibi: ꝓtest ſcdita tem: desiderat pulchritudinē: t quę ibat effusa: redit cōfusa. Cōtra illā videt orare: an pro illa qui dicat: Imple facies eoꝝ ignominia. Aduersarius apparet: inimicus apparet. Audi qō sequit: t vide vtq; orare possit amicus. Imple iniq̄t facies eoꝝ ignominia et q̄rent nomē tuū domine. Oderat eos quoꝝ facies ignominia implere cupiebat. Vide quēadmodū amat eos quos vult q̄rere nomen dñi. Amat tantū: an odit tantū? An t odit t amat? Immo t odit t amat. Odit tua amat te. Quid ē odit tua amat te? Odit qō fecisti: amat qō fecit deus. Quę sūt enī tua Psal.1. nisi peccata? Et quid eo tu nisi qō fecit deus

boiem ad imaginē t sīlitudinē suaz? Negligio qō factus es: et diligis qō fecisti. Amas extra te opa tua: negligis te opus dei. Adhuc ito: merito laberis: merito t a teipso peri/ gis: merito audis: Spūs ambulās t nō re/ Ps.77. uertēs. Audi poti⁹ vocantē t dicentē: Conuertimini ad me t cōuertar ad vos. Nō enī L deus auertit et conuertit: manens corripit incōmutabil corripit. Auerst'ē: qz tu te auertisti. Tu ab illo fecisti casum: nō ipe ante fecit occasum. Ergo audi dicentē tibi: Cōuer/ Zacharie.1. timini ad me t cōuertar ad vos: hoc est enī: cōuertar ad vos: quia conuertimini ad me. Fugientis dorsa psequit: faciem redeuntis illuminat. Quo enim fugies a deo fugies? Quo fugies fugiens ab illo qui nullo loco continetur t nusq; absens est? Qui conuersū liberat: punit auersum. Habes iudicem fugiens: patrem habeto rediens. Tumuerat aūt supbia: et ipso tumore p angustam redire nō poterat. Clamat ille q̄ facr⁹ē via: Intrate p angustā portā. Conat igredi: im Matth.7. pedit tumor: t tanto magis pernicioſe conat: quāto magis impedit tumor. Tumidū autē verat angustia: vexatus autē ampli⁹ tumebit. Amplius tumēs quādo intrabit? Ergo detumescat. Dū detumescat? Accipiat hūilitatis medicamentū: bibat cōtra tumorem poculū amarū sed salubre. Bibat poculum humilitatis. Quid se artat? Non sinet moles: non magn⁹ sed tumida. Magnitudo enī soliditatē habet: tumor inflatioz. Nō sibi magn⁹ tumid⁹ videat: detumescat vt magn⁹ sit: vt cert⁹ sit: vt solid⁹. Nō ista deslderet: nō de ista pōpa rerū labētiū corruptibiliūq; gloriet. Audiat euz ipm qui dixit: Intrate per angustā portaz: dicentē: Ego sum Joh.14. via. Quasi enim quereret tumidus qua intrabo? Ego sum via inquit: per me intra: non nisi per me ambulas vt intres p ianuā. Nā sicut dixit: Ego sum via: ita etiam: Ego Joh.10. sum ianua. Quid quēris qua redeas: quo redeas: qua intres? Ne alicubi erres: ipe tibi oia fact⁹ē. Precut q̄ dixit: hūilis esto: mitis esto. Audiam⁹ hoc apertissime dicentē: vt vi/ D deas qua sit via: quę sit via: quo sit via: quo vio venire. Certe forte auaricia ola vis possidere. Omia mihi inq̄t tradita sunt a patre Matth.11. meo. Forta sle dictur⁹ eo: Ihesto sūt tradita: nō mihi. Audi apm dicentē: Audivi dixi iāduduz: ne desperatiōe frāgaris. Audi quō amatus es: turpis: fedus: anteq̄ esses

in te: qō amari dignū esset. Amatus es ꝑus
Ro. 5. vt dignus fieres qui amareris. Etenī christ⁹ secundum tempus pro impijs mortuus est. Sicut ait apostolus: pro impijs mortuus est. An forte impius amari merebar? Quare? Quid merebar impius? Damnari: respondes. Christus tamē ꝓ impijs mortuus est. Ecce quid tibi ꝓfuturum est impio: iam pio quid seruat? Quid ꝓfuturum est impio? Christus ꝓ impijs mortuꝰ est. Desiderabas aūt omnia possidere: noli per auaritiā: per pietatem hoc quere: per humilitatē hoc quere. Si enim ita quesieris: possidebis. Tenebis eū eum per quem facta sunt omnia: et cum ipso omnia possidebis. Nō hec quasi ratiocinando dicimus: Audi apostolū ipsum di-
Ro. 8. centē: Qui filio ꝓprio non pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit illū. Quomō non etiā cum illo omnia nobis donauit? Quare: ecce habes ea. Omnia que amas vt nō impediario a christo cōtemne: et ipsum tene in quo possis omnia possidere. Ipse ergo medicus nihil tali indigens medicamento: tamē vt exhortaret egrotū bibit: qō opus nō erat tanq̄ recusantē alloquēs: et trepidū erigens bibit prior. Calicem inquit quem ego bibiturus sum: qui in me non habeo qō ab illo calice sanet? bibiturus sum tamen ne tu dedigneris bibere cui opus est vt bibas. Jā videte fratres si amplius egrotare debet genus humanū accepta tanta medicina? Jaz humilis deus: et adhuc superbus homo. Au-
Matth. 11. diat: discat. Omnia mihi inquit tradita sūt a patre meo. Si desideras omnia: mecū habebis: si desideras patrē: per me habebis et in me habebis. Nemo cognoscit patrez nisi filius: Noli desperare. Veni ad filiū. Audi qō sequitur: Et cui voluerit filius reuelare.

℣ Dicebas non possum. Per angustiā me vocas. Non possum intrare per angustiā. Venite inquit ad me omnes qui laboratis et onerati estis. Sarcina vobis tumet vester est. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: et ego reficiā vos. Tollite iugum meū super vos: et discite a me. Clamat magister angelorū: clamat verbū dei: quo rationales omnes mētes sine defectu pascunt. Libus reficiens et integer ꝑmanens clamat et dicit: Discite a me. Exaudiat populus dicentē: Discite a me. Respondeat: quid discā a te? A magno enī artifice nescio quid audituri sum⁹: cū dicit: Discite a me. Quis est qui dicit: discite a me? Qui formauit terram: qui diuisit mare et aridam: qui creauit volatilia: qui creauit animalia terrena: qui creauit omnia natantia: qui posuit in cēlo sydera: qui distinxit diem et noctē: qui firmauit ipsum firmamentū: qui lucez a tenebris separauit: ipse dicit: Discite a me. Nūquid forte hoc nobis dicturus est vt ista cum illo faciam⁹? Qui hoc potest: solus deus facit. Noli inquit timere: non te onero. Doce a me disce qō ꝓpter te fact⁹ sum. Discite a me inquit non formare creaturam que ꝑ me facta est: nec illa quidez dico discatis: quia ꝯbasdam donauit quibus voluit nō omnib⁹: suscitare mortuos: illuminare cēcos: aperire aures surdorum: nec ista pro magno velitis discere a me. Hauisi discipuli et exultantes redierunt dicentes: Ecce in nomine tuo et dēmonia nobis subiecta sunt. Luc. 10. Aut illis iesus: Nolite i hoc gaudere: quia dēmonia vobis subiecta sūt: gaudete potius: quia nomina vestra scripta sunt in cēlo. Quib⁹ voluit donauit expellere dēmonia: donauit quib⁹ voluit mortuos suscitare. Facta sunt hec miracula ante incarnationē domini. Suscitati 4. Reg. 4. 5. sunt mortui: mundati sūt leprosi. Legimus hec: Et quis fecit tūc nisi ille qui postea hō christus post dauid: sed deus christus ante abrahā: ipse ꝑ donauit hec omnia: ipse ꝑ hoies fecit: nec tamē olim⁹ hec dedit? Nūquid quibus hec nō dedit desperare debēt: dicere se nō posse venire ad eum: quia hec dona accipere nō meruerūt? In corpore mēbra sunt: aliud potest illud mēbrū: aliud illud. Compegit corpus deus: nō tribuit auri vt videat: nec oculo vt audiat: nec fronti vt olfaciat: nec manui vt gustet: Non dedit hec: sed omnibus mēbris sanitatē dedit: compagem dedit: vnitatē dedit: spiritu ola pariter viuificauit et vniuit. Sic ergo dedit cuidā mortuos suscitare: alij dedit disputare: Omnibus
Matth. 11. ne quid dedit? Discite a me qi mitis sum et būlis corde. Cū audiuim⁹ dicentē: Mitis sum et būlis corde: Fratres mei tota medicina nostra ista est: Discite a me qi mitis sum et būlis corde. Quid ꝓdest si miracula facit et sit superbus: nō sit mitis et non būlis corde? Nōne in illo numero deputabit eos q̄ venturi sunt in finē et dicturi: Nōne in nōie tuo Matth. 7. ꝓphetauim⁹: et in nōie tuo virtutes multas fecim⁹? Sed qd audiēt: Nō noui vos. Recedite a me oēs q̄ opamini iniquitatez. Quid ℣ ꝓdest vt discam⁹: qō mitis sū et būlis cor-

de? Charitatē inserit ⁊ germanissimā charitatem: sine confusione: sine inflatione: sine elatione: sine fallacia: hoc inserit qui dicit: Discite a me: quia mitis sum ⁊ humilis corde. Quādo potest sincerissimā habere charitatē supbus ⁊ inflat? Necesse est vt iuideat. An forte qui inuidet amat: ⁊ nos erramus? Absit vt quisq̄ sic erret vt inuidū dicat habere charitatē. Ergo quid dicit apl̄us: Charitas nō ɔmulat: Quare nō ɔmulat? Nō inflatur: Causā statim subiecit vnde abstulerit ɔmulatiōz charitati. Quia nō inflat nō
1.Cor.13. ɔmulat. Primo quidē illud dixit: Charitas non ɔmulat: ꝑ tu quasi quereres: quare non ɔmulat: addidit: non inflat. Si ḡ iō ɔmulat quia inflat: si nō inflat nō ɔmulat. Si charitas non inflat ⁊ ideo non ɔmulat: charitatē
Matth.11. inserit qui ait: Discite a me: q̄ mitis sum et būlis corde. Jam quilibet habeat q̄ vult: iactet se vnde vult. Si linguis hoim loquar ⁊ angelo⁹: charitatē aūt nō habeā: fact⁹ sum vt ɔramentū sonans aut cymbalū tinniēs. Quid sublimius munere linguarum diuersarum? Ɔramentū est cymbalū tinnuens. Si auferas charitatē: audi alia munera. Si scīā oia sacramēta. Quid excellentius? Quid magnificētius? Audi adhuc aliud: Si habeam omnē ꝓphetiā ⁊ omnē fidem: ita vt mōtes transferā: charitatē aūt nō habeā: nihil sum.
¶ Accessit ad ampliora fratres: Quid aliud dixit: Si distribuā oia mea paupibus: Quid potest fieri ꝑfectius? Quādoquidem diuitī ꝓpter ꝑfectionē hoc dominꝰ imperauit di-
Matth.19. cens: Si vis ꝑfectus esse: vade vende oia q̄ habes ⁊ da paupib⁹. Jā q̄ ꝑfect⁹ ē: q̄ vendidit oia sua ⁊ dedit paupib⁹: Ideo addidit: Et veni sequere me. Vende oia inq̄t da pauperib⁹: ⁊ veni sequere me. Quare te sequor? Jā venditis omnib⁹ distributis pauperib⁹: nōne ꝑfectus sum: quid opus est vt te sequar? Sequere me vt discas quoniā mitis sum et humilis corde. Potest ēn quisq̄ vendere omnia sua ⁊ dare paupibus nōduz mitio: nō būlis corde? Certe pōt. Si enim omnia mea distribuero paupib⁹. Et adhuc audi. Nā quidā relictis omnib⁹ quę habuerunt: iam secuti sunt dīm: sed nōduz ad perfectū secuti. Ad ꝑfectū ēn sequi est imitari. Non potuerūt ferre tēptamentū passionis.
Mat.8. Jā petrus fratres erat ex his qui dimiserāt omnia et secuti erant dominū. Nam duitē illo cū tristicia recedente: vbi cōturbati discipuli interrogauerūt: q̄ quis tandem posset esse ꝑfectus: ⁊ eos cōsolatus est dominꝰ: dixerant dño: Ecce nos dimisimꝰ oia et secuti sumus te: quid ergo nobis erit? Et dixit dominꝰ q̄d eis hic daret: q̄d in futurū reseruaret: Tñ iste iā ex eoz numero q̄ hęc fecerāt. At vbi ventū est ad articulū passiōis: ad vo
Matth.26. cē vnꝰ ancille: ter negauit eū cū quo se moriturū esse ꝓmiserat. Intēdat ḡ charitas vestra: Vade inq̄t oia tua vende ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis thesaurū in ɔlo: ⁊ veni seq̄re me. Perfectus est petrus iam dño in ɔlo sedente ad dexterā patris: tūc ꝑfectus est et maturus factus. Ad passionē ergo cū sequerer dīm nō ꝑfectus erat. At vbi non esse cēpit in terra quē sequerer tūc ꝑfectus ē: imo vo semp ante te habeo quē sequar: dño exemplū in terrā posuit cū euāgeliū ibi relict: in euāgelio recū est. Nō ēn mentit⁹ ē dicēs:
Matth.28. Ecce ego vobiscū sum omnib⁹ diebus vsq̄ ad ꝯsummationē ſeculi. Ergo sequere dīm. Quid ē sequere dīm? Jmitare dīm. Quid
Matth.11. est imitare dīm? Discite a me q̄ mitis sum ⁊ būlis corde. Quia si distribuero oia mea
1.Cor.13. pauperib⁹: ⁊ tradidero corp⁹ meū vt ardeā: charitatē aūt non habeā nihil mihi ꝓdest. Exhortor ergo charitatē vestrā ad ipsā charitatē. Nō aūt exhortarer ad charitatē nisi aliqua charitate. Qō ergo inchoatū est exhortor: vt impleat: ⁊ qō cēptū est rogo vt ꝑficiat. Et ꝓ me ꝓ vobis rōgari quęso vt ⁊ in me ꝑficiat qō vos moneo. Oēs ēn imꝑfecti sumus: et ibi ꝑficiemur vbi ꝑfecta sunt oia. Paulus apl̄us dicit: Fratres ego me nō arbitror apꝓhendisse. Ipe dicit: Nō q⁹ iā acceperim: aut iam ꝑfectus sim. Et quisq̄ hominū se audet de ꝑfectione iactare? Immo cōfiteamur imꝑfectionē vt mereamur perfectionem.

¶ De ꝓdictione temporū christianorū in diuinis scripturis: Homelia ¶ XXXV

In omib⁹ scripturis diuinis fratres charissimi: christianorū tēpora ꝓdicta sunt. Hoc iō q⁹ futuꝝ erat: vt reges terrę q̄ ꝓpter idola ꝑsequebant christianos: ꝓpter christi idola delerēt: ⁊ subiugaret omis potestas iugo christi: vt implet qō dictū ē: Vltus sum eos. Quid ē ēn vlt⁹ suꝰ
Ps.117. eos? Vindicauī me de ipis. Corꝓ christi loquit: Vindicauī me de inimicis meis. Quō me vindicauit? Occidēdo in eis errorē: fusci-

tādo fidē. Quicqd eñ erat qđ in olbus malis ⁊ puersis psequbak christianos: deletū est. Ihō eñ qñ te psequik: noli attēdere illā figuram quam fecit deus: aut animā illam quā spirauit deus: Nō te persequik qđ fecit de⁹: sed mala quę fecit homo. Omnia quę fecit deus laudant deum. Audistis in benedictionibus: ⁊ auditis omni solēnitate quando legunk: quomō omnia laudāt deū: celestia ⁊ terrestria: angeli: homines: luminaria celi: arbores terre: flumina: maria: quicqd deus creauit: siue in celo: siue in terra: siue in mari laudant deum. Nūquid aliquādo ibi audistis: quia laudat deū auaricia? Nūquid aliquādo ibi audistis: quia laudat deū ebriositas? Nūquid audistis ibi: qđ laudat deum luxuria? Nūquid aliquādo audistis: qđ laudat deum heresis? Omnia ista quare nō laudant deū? Quia nō sūt creata a deo. Et arbor: seruauit qđ creata est: homo deleuit qđ erect⁹ ē. Si eñ seruaret in se bonū qđ in illo creauit deus: id est imaginē suam: semp laudaret deū: non solū lingua sed ⁊ vita. Ergo ꝓdicta sunt tempora nostra. Sed in tēporibus nostris ꝓdicta sunt futura sulmata. Quomō ergo pugnauit illa ecclesia contra diabolū: sic ⁊ ista pugnat. Nūquid cessatur pugnare aduersus diabolum? Sed dictū est de diabolo: qđ leo ⁊ draco est. Leo ꝓpter impetū: draco ꝓpter insidias. Leo apte trasfak: draco occulte insidiak. Pugnauit ecclia priorib⁹ temporib⁹ aduersus leonē: pugnat modo aduersus draconē. Sed quomō vicit⁹ est leo: vincit ⁊ draco. Quę fortitudo leonis cōtra illā leonē de quo scriptū est: Vicit leo de tribu iuda? Et quę fortitudo draconis cōtra mortē dñi qui serpentē suspēdit i ligno? Triūphauit eñ de morte quā diabolus prepinauerat p astutias suas homini. Et cū ex altaret moyses serpentē in deserto i ligno: ꝑ hoc ꝑ mordebat a serpente: attēdebat serpentē ⁊ sanabak: Sic ⁊ mō quēcūq; momorderit astutia satbanę: intueak christū i ligno pendentē. Ibi eñ mors occisa est: dominus semp vivit. Sed vt occideret mortē vestir⁹ est morte. Nō eñ potuit mors mori nisi i vita. Nō mork amaritudo nisi in dulcedine: nō mork frigus nisi in calore: nō est mors tua mors nisi in vita. Quis est vita? Christ⁹ nr̄. Sed vita induta erat mortē. Crucifixus est: occisus est: mortuus est: ⁊ resurrexit tota vita. Interfecta morte ⁊ deglutita morte tam vita surrexit: vt diceret ō illo apl⁹: Scim⁹ quia christ⁹ nō mork: ⁊ mors ei vltra nō dominabit. Quia aūt dominata ē ꝓno homini mors: volēti dominata est: inflauit se aduersus eū satelles leonis. Tūc iudex a q̄ iudicabak erexit cernicē ⁊ ait: Nō mihi respondes? Rugitus secuit leonis: tument colla serpentis: Sedank ad responsionē agni: q̄ nouit occidere leonem. Audi quia volenti dominata est mors. Cum eñ hęc ab illo audiuit: respōdit: Nō haberes in me potestatē: nisi data tibi esset de celo. Quis dedit hanc desup potestatē? Deus. Quis est deus? Pater ⁊ filius ⁊ spūsanct⁹. Vt ergo esset homini potestas in deū: ab ipso deo accepit potestatem homo vt iudicaret deū: deum occultū: hominē manifestū. Vt ergo leonē ⁊ draconem de quo supradictū est possimus cū dei adiutorio vincere: cum grādi timore ac tremore ante oculos habeamus illud quod ait apostol⁹ petrus: Aduersarius vester diabolus tanq̄ leo rugiens aliquid deuorare quęrens circuit. Et illud qđ de draconе apostolus nos admonet vt eius omni sollicitudine cauēamus. Aptaui vos inquit vni viro virginem castā exhibere christo. Sed timeo ne sicut serpens seduxit euam astutia sua: ita ⁊ sensus vestri corrumpank a simplicitate quę est in christo iesu. Quando ergo tibi aliqua publica tribulatio nata fuerit: rabiem ac sęuitiam leonis intellige. Quādo te male cōcupiscētię ad auaricią vel luxuriā callida seductione sollicitant: draconis blandimenta cognosce. Si ergo fidem rectam capis fideliter custodire: an aduersis fortis esto contra leonis sęuitiam. Si vero virginitatē animę integram seruare desideras: quātum potes obserua blandimenta draconis: Ne forte si incaut⁹ fueris q̄nq; sensus q̄ in te sunt quasi quinq; virgines ꝑmittas a serpēte corrūpi. Quicqd eñ pulchrescit visu: quicqd dulcescit gustu: quicquid blandit auditu: quicqd lenocinak odoratu: quicquid mollescat a tactu: in his omnibus si incauti fuerimus: surrepēnt⁹ cōcupiscentijs malis: animę virginitatem corumpi ꝑmittimus: et impletur i nobis illud quod per ꝓpheram dictum est: Intrauit mors per fenestras vestras. Per hoc enim quinq; sensus quasi per quasdā tantas, aut mors aut vita ad animā nostrā ingredit. Simus ergo auriliāre domino de illis quinq; virginibus sapientib⁹: quę sicut

Exod. 5. Num. 21. Joh. 3. Joh. 12. Ibi. 3. 1. Petri. 5. 2. Cor. 11. Dicr. 9. Matth. 25.

in euāgelio legim⁹: portauerūt oleū in lampadibus suis: Et quātum possumus obseruemus ne inter illas stultas inueniamur: ⁊ sibi de sola corporis integritate plaudēteo: virginitatē animę per corruptionez quinq; sensuū pdiderunt: quę nō portauerūt oleū secum. Quibus dictū est: Ite emite vobis a vendentibus oleū. Oleum enim hoc loco adulatio est et laus hūana. Vendūt oleum oēs adulatores. Ergo stultę illę dictę sunt: quę foris secus quęrebant laudē. Nō intus in cōscientia habebant: ideo nō portabant oleum secū: id est qui laudē in aliena lingua nō in cōscientia sua volebāt habere. Tamē quid respōderūt illis stultis: Ne forte non sufficiat nobis ⁊ vobis: Quomō apostolus
1.Cor.4. dixit: Sed neq; ego meipsū iudico. Si ꝙ ꝓscientia nostra sub examine iudicij dei trepidat ⁊ ꝙuis sibi recta putet: tamē timet ne erret iustitię regula de thesauro illo⁹: ⁊ inueniatur torti qđ videbat rectū: quāto minus curare debem⁹ aliena iudicia de nobis charissimi siue mala siue bona: nec valde gaudere debemus quādo laudamur: nec cōtristari quādo vituperamur: nec coronare nos potest laus falsa: nec damnare vituperatio falsa. Modu autē vimus hic: de nobissipio nosipsis iudicare non possum⁹. Non dico qđ crao crimus: sed quid hodie simus: quanto minus debemus moueri iudicijs alienis: ꝙ de cōscientia nostra quę nobis prohibet testi-
2.Cor.1. monīū. Nam gloria nostra debet esse cōscientia nostra. Itaq; fratres paululū aduertat charitas vestra vt dicā qđ volo: ⁊ si non si u volo: sicut domin⁹ dederit ⁊ voluerit. Qđ maxime necessariū est quotidianis temptatiōib⁹ ⁊ ecclesię catholicę qz int̄ temptatiōes viuit: et int̄ tēptatiōes crescit: ⁊ int̄ tēptatiōes pdurat: et in temptatiōes puenit. Sed cum puenerit succedet quies laboris: recedit temptatio: manet būdictio. Sed rogo vos frēs ne sine causa audiatis: ista tenete: ruminate: pascimini inde: nō recedat de ore vro qđ modo memorię cōmendat. Memoria homis sic ē: quomō venter pecoris: Nos
Leuit.11. tis quia in lege immūda dicta sunt animalia quę nō rumināt: ꝙ aūt ruminant munda sunt: ⁊ quecūq; habent vngulā fissam: pertinent ad discernendū verum ⁊ falsum. Fissa vngula ptinet ad discernendū quid dextrū quid sinistrū. Ruminatio eīs ptinet ad eos qui cogitant postea quod audierint ⁊ tenuerint. Nam mō mādducamus: ⁊ in memoriā tanq; in ventre mittit. Sed quid facit pec⁹ quādo ruminat? Illud qđ in ꝓsepe iactatuz fuerat ⁊ in ventre repositum: reuocat ad os: ⁊ i ipsa dulcedine cōquiescit. Hoc dixi vt cōmendarē vobis ne sitis imundi tanq; pecora. Accepit illud in ventre: postea non ruminat: et transit tota dulcedo: Et nihil vobis prodest quod reconditū est: quia non redit ad os dulcedo. Audite illud exponere: ⁊ aperte dictum alia sentētia: quod obscure ⁊ mystice de ruminantibus animalibus dictum: alio loco aperte expositū est: vt intelligam⁹ quid sit: Thesaur⁹ desiderabilis requiescit in ore sapientis: stultus autē glutit illud.

De eo quod in Esaia scriptuz est: Ascendet sicut virgultū: ⁊ sicut radix de terra sitiēti: Dome. XXXVI

Esa.53.

Dilectissimi ante multa tempora ꝓphetatū est: Ascēdet sicut virgultū Abac.3. ⁊ sicut radix de tra sitienti. Quare vt radix? Ideo qz nō est illi species neq; honor. Passus est: būliatus est: cōsputus est: nō habebat speciē: homo aparebat cum deus esset. Sed quomō radix nō est pulchra: sed intus habet vim pulchritudinis suę. Attēdite fratres miē: videte misericordiā dei. Attendis arborem pulchrā: amenā: foliis virentem: fructibus opulentam: laudas. Delectat aliquid de fructu carpere: sub vmbra eī sedere ⁊ requiescere ab estu: Laudas totā illā pulchritudinē. Si radix ostendat tibi nulla pulchritudo in ea est. Noli cōtemnere qđ abiectum est: inde processit quod miraris: vt radix sit in terra sitiēti. Attēdite modo charitatē arboris: creuit ecclesia: credidērūt gentes: victi sunt terre ꝓncipes sub nomie christi: vt essent victores in orbe terrarū. Positum est collum eorū sub iugo christi. Persequebant ante christianos ꝓ idolis: ꝓsequūtur idola ꝓpter christū. Omnes cōfugiunt ad aurilū ecclesię: in omni pressura: in omi tribulatiōe sua. Creuit illud granū sinapis: Matth.13. factū est maius sup olā olera. Venūt volatilia cęli: supbi seculi: ⁊ requieuerūt sub ramis eius. Ubi hęc tanta pulchritudo? Recisa de qua radice surrexit: ⁊ ista pulchritudo in magna gloria est. Queramus radicem. Cōsputus est: būliatus est: flagellat⁹ est: crucifix⁹ est: vulneratus est: cōtemptus est. Ecce hic species non est: sed in ecclesia gloria radicis pollet. Ergo ipsum describit sponsum: illuz contemptū: inhonoratum: abiectum. Sed D

modo videre habetis arborem que surrexit de ista radice: et impleuit orbem terrarū. Radix de terra sitientī: nō est species illi neq; ho-
Esa.53. nor: Et vidimus illū et nō habuit speciē neq; decorē. Nōne hic est fabri filius qui nō habuit
Joh.8. decorem: vt dicerēt: Nōne verū dicimus nos demonium habes? In nomie autē ipsius demonia fugiebant: et illi obijciēt: q; demoniū
Esa.53. habes. Sed quare hoc? Videmus eū: et non habebat speciē neq; decorē. Que species il-
Joh.1. lius intuēri erat vbi non videbat? In principio erat verbū: et verbū erat apud deū et deus
Phil.2. erat verbū. Que est species illius? Qui cū in forma dei esset: non rapinam arbitratus est esse se equalem deo. Et vbi visus est non habere speciem neq; decorē? Et non habuit
Esa.53. speciē: sed vultum eius abiectum: et de formis posthac eius ab omnib⁹ hominib⁹: homo in plaga: in plaga homo: ante plagam deus: post plagam deus homo: homo in plaga et q̄ sciat ferre infirmitates. Infirmitates quorum? Ipsor⁹ a quib⁹ patiebat. Audiamus ferebat infirmitates phariseor⁹: et cū ipe cru-
Luc.23. ciūgeret: orabat et dicebat: Pater ignosce illis: q; nesciunt quid faciunt. Attendite quō amemus: sponsus quantomagis deformis nobis cōmendat: tanto charior: tanto vulcior factus sponse: propter quod et auertit se. Auertit se ne illum intelligerēt illi qui eum crucifigebant. Facies eius inuriata est: nec
Esa.53. magni estimata ē. Hic infirmitates nostras portat: et p nobis dolorib⁹ est: et nos extimauimus illū in doloribus esse et in plaga: et in pena: ipse autem vulneratus est propter peccata nostra: et infirmatus est propter iniquitates nostras. Eruditio pacis nostre in eum: liuore eius sanati sumus. Omnes vt oues errauimus: et dominus tradidit illum pro peccatis nostris. Euangeliū est an prophetia? Quid dicunt contra ista iudei? Nōne mirum est audire eos ista: habere illos ista: legere illos ista? Non inuenim de quo dici potuerunt: nisi de illo vno qui in euangelio predicat per orbem terrarum: et adhuc non esse christianos: p sic esse illos ceecos aduersus euidentissima eloquia prophetarū. Roli mirari ceciratē iudeor⁹ ō christo. Ecce transit quod dicit de sponso: incipit dici et de
L sponsa. Et quomō in sponso mirabaris ceciratem iudeoīū: sic i sponsa miraberis ceciratem hereticoīū. Jam modo miremur ceciratem iudeoīū. Dominū tradidit illum p pec-
catis nostris: et ipse quoniā traditus est non aperuit os. Vt ouis ad imolandum ductus est: vt agnus ante eum qui se tonderet sine voce: sic nō aperuit os suū. In humilitate iudicii eius sublatū est: et ne contemnas: Generationē eius quis enarrabit? Quā generationem? Ante luciferum genui te. Ecce
Ps.109. vna generatio: Ante luciferum: ante omnia que facta sunt: ante omnes angelos: ante
Joh.1. omnē creaturā. Quare? Quia omnia p ipm facta sunt. Sed forte secūda eius generatio narratur. Quis illā narrat? Fide concipit: masculo nō accedit: vterus virginis tumet: procedit tanq; sponsus de thalamo suo. Admirabilis ista generatio: mirabilis ista hūana quia sine patre: mirabilis illa quia sine matre. Vt ouis ad imolandū ductus est: et vt agnus ante eū qui se tōderet: sic nō aperuit os suū. In humilitate iudicii eius sublatū est: Generationē eius quis enarrabit? Quoniā tollet de terra vita eius. Resurrectionē eius predicat. Videtis q; verus dominus quasi potēs nō posset: nisi vere charitas hec
Luc.24. dicebat: Que scripta sunt in lege et in prophetis et psalmis de me: quia oportebat christū pati et resurgere. Audistis et resurgere. Ihō audistis: quoniā tollet de terra vita eius: et p̄dicari in nomie eius penitentiā et remissionem peccatorum per omnes gentes: incipiens ab hierusalē. Audietis et illud ab isto p̄pheta: nō quia debemus ppheram ponere deo: preco precessit: iudex secutus est. Nō sua sed iudicis verba preco dicebat: et iudex cōsequēs verba sua in ipsone firmauit: Quoniam tollet de terra vita eius. Ab iniquitatib⁹ ppli
Esa.53. mei ductus est ad mortem. Audiebatis mō dicentē illis: Quid vobis feci? Si inuenistī
Joh.8. in me peccatū: arguite me. Et illi: Crucifige crucifige: vt putabant hominē tamen nocētē. Ergo ab iniquitatib⁹ ppli mei ductus est ad mortē. Dabo ergo malos p sepultura eius. Quid
D est hoc: dabo malos p sepultura eius: et diuites p morte eius? Malos propter sepulturā eius et diuites propter mortē eius. Duos ille ab arimathia Ioseph: cū dijs pōderet i cruce intrauit ad pilatū et petijt corp⁹ eius: obscuri est vt sepeliret: dati sunt diuites p morte eius. Sepelivit pauperes in q̄ diuitias rechebat. Ergo diuites propter mortē eius. Ō postea dixit primo factū est: q̄ primo dixit postea factum est: malos pro sepultura eius. Vbi ostendim⁹? Intrauerunt iudei ad pilatum

Matth.27. et dixerũt ei: Domine audiuimus quia ille planus: ĩd est ille impostor: dixit discipulis suis: quia resurrecturus erit occisus: iube ergo custodiat sepulchrũ: ne forte veniãt discipuli ei⁹ nocte ⁊ auferant eum: et fiat error: maior ꝑore. Ait illis pilatus: Habetis milites: ite custodite sicut vultis. Acceperũt milites: posuerũt ibi. Quali sunt isti: ipsi sunt dati propter sepulturã ei⁹ ad custodiendũ. Sed vñ ꝓbamus qz mali sunt? Salutes innocentes erãt missi: nudet eis ꝓcepit: venerũt ad sepulchr: custodierũt. Audi qz mali sunt. Lege euãgelũ: Postea q̃ resurrexit dñs et viderũt angelũ: ꝑterriti ⁊ cõsternati sunt. Q̃ dictũ est aliis: Nolite timere vos: illi timore pauli: qz fide subleuati nõ sunt: Et tñ cũ ista scirent: venerũt ad iudæos: dixerũt illis ista ois. Dixerũt iudæi: Damus vobis pecuniã.

De ebio pñi ser. 45. a in fi. Ergo mali erãt: veritatẽ absconderũt: mẽdaciũ vẽdiderũt. Et quõ mẽdaciũ vẽdiderũt? Nõ mirũ: mẽdaciũ vẽdiderũt: mẽdaciũ ẽmerũt.

Matth.28. Dicite dictũ est illis: quia dormientib⁹ nobis venerũt discipuli eius ⁊ subtraxerũt illũ. O vanitas vendẽs vanitatẽ: vanitatẽ auditur? vanis ⁊ creditur? Hodieq; hẽ apud iudæos: sic habet ipa fama q̃ vana: q̃ falsa: q̃ inanis. Testimoniũ martyrũ nolũt audire vt viuãt: ⁊ testimoniũ dormientiũ audiũt vt pereãt. Si dormiebãt custodes: vnde scire potuerũt qõ illũ tulerit de sepulchro? Aut quid vigilabas male? O male de quo nõ sine causa dixit ꝓpha: Dabo malos ꝓ sepultura eius. O male: O pessime: aut vigilabatio et custodire debuistis: aut dormiebatio ⁊ qd sit factũ nescitis. Impletũ ẽ em qõ spiritussanct⁹ p psalmistã mltũ ante ꝓdixerat:

Esa.53.

Ps.10. Cogitauerũt consiliũ qõ nõ potuerũt stabilire. Nos g̃ fratres charissimi ꝓ quor⁹ salute ista ois ⁊ ꝓdicta sũt ⁊ ipleta: gratias agam⁹ diuinæ misericordiæ: ⁊ quãtũ possum⁹ totis viribꝫ laborem⁹: vt bõitas dei nõ nobis iudiciũ pariant sed ꝓfectũ: vt cũ tremẽdus iudex dies et temp⁹ reddendę rõnis aduenerit: quicqd nobis dñs ⁊ saluator noster cõtulit iudicatus: integrũ inueniat iudicaturus. Quidẽ ille cũ venerit reddituru est qõ ꝓmisit: sed reqsitur⁹ ẽ qõ redemit: ⁊ qõ ꝓmo aduentu promulsit: exactur⁹ est i secũdo. Quis multũ ꝓsumere debeamus de misericordia dei: nõ tamẽ negligẽter debem⁹ timere iusti cã eius. Cũ iustitia em te iudicabit: qui cuz misericordia te redemit. Hã q̃ tã longo tpe peccam⁹ ⁊ parcit: nõ est negligẽtia sed patiẽtia. Nõ ille potentiã pdidit: sed nos ad pnitentiã reseruauit. Timeamus g̃ iustitiã cui⁹ misericordiã desideram⁹. Parcit em mõ sed nõ tacet: sed si tacet nõ semp tacebit. Audiamus ergo eũ dũ nõ tacet in ꝓcepto: si volumus vt nobis parcat cũ nõ tacuerit in iudicio. Modo em ꝓrogat nobis misericordia: tũc a nobis exiget iustitia: ⁊ reddet vnicuiq; Matth.16. sm opera sua: ac fiet illud quod apls dixit: Iudicium sine misericordia illi qui non fecit Iacobi.2. misericordiã.

¶ De eo qõ dñs dicit in euãgelio: Qui amat animã suam perdet illã: Domelia ¶ XXXVII Joh.12.

Odo fratres charissimi cum diuina A lectio legeret⁹ audiuim⁹ dñm dicentẽ: Qui amat animã suã: pdet illã. Joh.12. huic sententiæ quasi contrariũ videt esse qõ ait apls⁹: Nemo vnq̃ carnẽ suam odio habuit. Epł.5. Si ergo nemo est qui carnẽ suã oderit: quãtomagis nemo ẽ qui oderit animã suã? Multũ quippe aia carni ꝓponit: qz ipsa est habitatrix: caro habitaculum. Et aia dñat: caro autẽ seruit. Anima superior est: caro iferior est. Si ergo nemo vnq̃ carnẽ suã odio habuit: quis est qui animã suã oderit? Propter hoc non paruã quæstionẽ nobis intulit ꝓsens euãgelica lectio: vbi audiuim⁹: Qui amat animã suã perdet illã. Periculosus est homini animã amare ne pdat. Sed si ꝓpterea piculosũ est vt ames animã tuã ne peat anima tua: ideo nõ debes illã amare: qa nõ vis illã perire. Si autẽ nõ vis illam perire: amas illã. Quid ẽ hoc si amo perdo? Ergo nõ amem ne perdã. Sed quia timeo perdere ideo nõ amo: vtiq; eo qõ timeo. Dicit et alibi dñs: Quid ꝓdest homi si totũ mũdũ Matth.16. lucret: animæ vo suę detrimẽtũ patiat? Ecce quia sic est amanda aia vt lucro totius mũdi ꝓferat: ⁊ tamẽ obseruet qui animã amat: qi si amat perdet illã. Nõ vis perdere eam: noli illam amare. Sed si non vis eam perdere: non potes eam nõ amare. Sunt ergo qui peruerse animã suam amant: ⁊ hoc vult dei sermo corrigere: non vt oderint animas suam: sed vt recte diligant. Male enim diligendo perdũt eam: et fit quidã magnum quasi ꝓpositorũ ⁊ ꝓtrariũ. Sed ita tñ fit vt si diligas eã querse: perdas illaz. Si oderis

illā recte: cōfentes illaz. Est ergo quidā peruersus amor eius: ⁊ quoddā rectum odium eius. Sz amor: peruersus ab odio: odiū rectū ab amore est. Quādo diligis animā tuā in iniquitatib⁹: audi quia ab odio venit amor: iste peruersus.
Ps. 10. Qui aūt diligit iniquitatē: odit animā suā. Odiū aūt rectum vide: qz ab amore venit.
Joh. 12. Ibi dominꝰ secutus ait: Qui autē odit animā suā in hoc sęculo: in vitam ęternā inueniet eam. Vtiq; qō vis inuenire in vitā ęternam: multū amas. Nō amas ad tempꝰ qđ pdeat? Aut subduceris illi: aut subducatur tibi. Cū fueris tu subtractꝰ: perit ipe amor: cū fuerit illud sbtractū: pit qō amabit. Vbi ergo aut amator: perit: aut qō amat: non est amandū. Sed quid ē amandū? Nō nobil-
B cum potest esse in ęternū. Sed si vis animā tuā in ęternū habere salua: oderio eā ad tēpus. Ergo odiū rectū ab amore venit: peruersus amor ab odio venit. Quis igit modꝰ diligendi animā? Putatis martyres nō amare animas suas? Videtis certe modo si cuiꝰ vita ꝓsentis sęculi pidit: quomō amici eiꝰ currūt ꝓ ea: quomō currit ad ecclesiā: rogat episcopus vt intermittat si quas habet actiones: curat: festinet. Quare? Pro alia. Et omnes cōtremiscūt: omnibꝰ ęteris rebꝰ intermissis festinandū esse decernūt. Omnis festinatio laudat: omnis tardatio accusat. Quare? Pro anima. Quid ē ꝓ alia? Ne moriat hō. Non nouerūt martyres amare animas suas: ⁊ tamē hoc est ꝓ anima ne moriatur homo. Mors homis iniqtas ē. Si curris ꝓ hac vita centū milia: quot milia debes currere ꝓ vita eterna? Si festinas lucrari oēs paucos ⁊ ipsos ścortos. Hodie eñ homo a morte liberatus: nescit vtrum cras moriatur: tamē si sic currīs ꝓpter lucrū paucorū dierū: quia ⁊ vsq; i senectā pauci dies sunt: quomō currendū est ꝓ vita eterna? Amor ḡ peruersus animę abundat: amor autē rectus valde paucꝰ est. Nam sicut nemo est q̄ nō diligat animā suā: sic nemo est qui nō amet carnem suam. Vnde fieri pōt vt ⁊ verum sit
Eph. 5. qđ ait apostolus: Nemo vnq̄ carnem suam odio habuit: et anima non ametur? Discamus ergo fratres amare animas nostras. Omnis voluptas sęculi transitoria est. Est amor vtilis: est amor nocꝰ: amor amore impedit: amor nocꝰ recedat: ⁊ amor vtilis succedat. Sed qz homines nolūt illinc recedere: ideo in illos nō potest aliud introire: vt non capiāt: pleni sunt: fundāt ⁊ capiunt. Pleni sunt enim amore voluptatum carnaliū: pleni sunt amore vitę ꝓsentis: pleni sunt amore auri ⁊ argēti: possessionū sęculi huiꝰ. Quia ergo pleni sunt: sic sunt quomō vasa. Dic vt intret mel vnde acetū nōdum fudisti? Fūde qō habes vt capias qō nō habes. Ideo ꝑma renūciatio ē huic sęclo: et deinde conuersio ad deum. Qui renunciat fundit: qui conuertit implet: sed si non fiat corpore solo: sed ⁊ corde. Quare autem fratres quō C crescat iste amor. Habet enim anima sua: habet augmēta sua: habet pfectionē suam. Et debemus nosse quis ęgerit: vt eū augmēto cohortemur: quis nec ęgerit: vt eum quo incipiat moneamus: quis ⁊ ęgerit ⁊ creuerit: vt eum ad pfectionē moneamus. Primo illud attendat charitas vestra: amores oēs ⁊ dilectiones pus sunt in dominib⁹ de se: et sic de alia re quā diligunt. Si diligis aurū: puus te diligis et sic aurū: qz si tu mortuus fueris: nullus erit qui aurū possideat. Ergo dilectio vnicuiq; a se incipit: ⁊ nō potest nisi a se incipere: ⁊ nemo monetur vt se diligat. Hoc eñ non solū inest hominib⁹ sed ⁊ pecoribus. Videtis eñ fratres quēadmodū nō tantū in ḡeto bestię ⁊ magna animalia: vt sunt boues aut cameli vel elephanti: sed et muscę: sed et vermiculi minimi quomō nolunt mori et diligunt se. Omnia alalia mortem fugiūt. Ergo diligūt se: custodire se volunt: alia velocitate: alia latebris: alia resistendo ⁊ repugnādo. Omia tamē animalia ꝓ vita sua pugnant: mori nolunt: custodire se volūt. Amāt ergo se: incipit ⁊ aliud amari. Sed quid est ipm aliud? Quicqđ amaueris: aut hoc est qō tu: aut inferiꝰ te est: aut superiꝰ te est. Si inferiꝰ te est qō amas: ad cōsolādū ama: ad tractādū ama: ad vtēdū ama: nō ad illigādū. Verbi gra: aurū amas: noli te illigare auro: quāto melior es ḡ aur. Aurū eñ terra ē fulgēs: tu aūt vt illumineris a
Gen. 1. deo: ad imaginē dei factus es. Luz fit aurū creatura dei: non tū fecit deus aurū ad imaginem suam sed te. Ergo posuit sub te aurum. Amor ergo iste cōtemnendus est. Ad vsum assumēda sūt ista: nō eis vinculo amoris ālī glutino hęrendū est. Non facias tibi mēbra quę cū ceperint ptecidi: dolebis atq; cruciaris. Quid ergo? Assurge ab isto amo- D
re quo amas inferiora ḡ tu es: incipe amare

parla: id est qđ tu es. Sz quid multis opus est? Si voluerio breuiť poterio. Quo ordine aũt verũ amorẽ ꝛ verã charitatẽ habere possimus: ipse dño dixit nobis in euãgelio euidenter ostendeno. Sic eñ ait: Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo: ꝛ ex tota alia tua: ꝛ ex omib⁹ viribus tuis: et ꝓximũ tuũ sicut teipsum. Primũ ego dilige deũ: deinde teipsum: post hẽc dilige ꝓximũ tuum sicut teipm. Prius tñ disce amare teipsum: sic dilige ꝓximũ tuũ sicut teipsum. Nã si teipsum nõ nosti amare: quõ ꝓximũ poteris in veritate diligere? Putãt eñ nõnulli homines legitimo ordine se amare: quãdo reos alienas rapiunt: quãdo se inebriãt: quãdo libidini seruiũt: quãdo ꝑ diuersas calũnias iniusta lucra cõquirũt. Isti tales audiant scripturã dicentẽ: Qui diligit iniquitatẽ odit aiam suã. Si ḡ amãdo iniquitatẽ: teipsum nõ solum nõ diligis: sed etiã odio habes: quomõ aut deum aut ꝓximũ diligere poteris? Si ḡ vis verã charitatis ordinẽ custodire: fac iustitiã: dilige misericordiã: fuge luxuriã: incipe secũdũ ꝓceptũ domini: nõ soluz amicos sed etiã inimicos diligere. Et cum hẽc fideliter custodire toto corde cõtẽderis: istis virtutibus quasi quibusdaz gradibus poteris ascẽdere: vt merearis deum toto aio ꝛ tota virtute diligere. Et cũ ad istã sc̃licẽ ꝓfectionem veneris: oẽs cẽ cupiscentias istius mũdi tanq̃ stercora cõputabis. Et cum ꝓpheta dicere: Mihi autẽ adhẽrere deo bonum est.

De eo qđ dominꝰ dixit in euãgelio: Diliges ꝓximũ tuũ sicut teipsũ Homelia XXXVIII

IN nõ solum in nouo sed etiã in veteri testamẽto admonemur fratres charissimi: qualiter ꝓfectam charitatem tenere debeamus. Sic enim ipse dominꝰ in euãgelio dixit: Diliges proximũ tuum tanq̃ teipsum. Tractemus ergo aliquãtum de amore homis in hominẽ: quia sunt amores hominũ pessimi. Ipse puer se amat alterũ: q ꝛ se puer se amat: Qui autẽ recte se amat: et alterũ recte amat. Verbi gratia: Sũt amores flagitiosi detestabiles: Amores adulterozuz: amores corruptoꝝ: immũdi amores. Malos amores detestant omnes leges humanę: ꝛ leges diuinę. Remoue ḡ istos illicitos: quęrã⁹ licitos. Incipit amor licitus a coniugio: sed adhuc carnalis est. Videtis quia cõmunis est cũ pecoribꝰ: ꝛ passeres illi qui ꝑsonant habent ꝓgia: ꝛ nidos faciũt: simul ouа cõfouent: simul pullos nutriunt. Licitus quidẽ amor iste in hominibus: sed videtis quia carnalis est. Secũdus amor filioꝝ est: sed adhuc ꝛ ipe carnalis est. Nõ eñ est laudandus qui amat filios: sed detestandus qui non amat. Pro magno enim laudaturus sum in homĩe: quod video in tigride? Serpẽtes amãt filios suos: leones ꝛ lupi amãt filios suos. Noli ergo magnũ putare ꝙ amas filios tuos: Adhuc in amore hoc serpentibus cõpararis. Si non amaueris: a serpẽtibus vinceris. Honestos amores tam dico. Illos enim flagitiosos excludi. Alius amor qui est ꝓpinquorũ: iam iste videt ꝓprius hominũ: si nõ sit cõsuetudinis. Iam maior est amor qui extẽdit vltra ꝓpinquos ẽ qui tenetur inter propinquos. Qui amat ꝓpinquos suos: adhuc sanguinẽ suũ amat. Amet alios qui nõ sunt ꝓpinqui: fuscipiat pegrinum: iam multum dilatatus est amor iste. Tantũ autez crescat: vt a cõiuge ad filios: a filius ad ꝓpinquos: a ꝓpinquis ad extraneos: ab extrancis ad inimicos ꝑueniat. Sed vt ꝑueniat illuc: multos habet grad⁹. De amicitia ḡ videte quid dicã. Sunt ami B
a excepta amicitia: quę nec amicitia dicẽda est: quã facit mala cõscia. Sunt eñ homines qui pariter mala cõmittunt: ꝛ ideo videntur sibi ꝓiucti: qz ꝑdita mala ligati sũt. Excepta illa nefaria amicitia: est quędã amicitia adhuc carnalis ꝑ consuetudinẽ cohabitandi: colloquẽdi: simul cõuersandi: vt contristet homo quãdo deserit ab amico cũ quo solet colloqui ꝛ habere cõiunctiones. Conueniũt duo homines: ambulant secũ triduo: ꝛ iam nolunt a se recedere. Et ista quędam amicitię dulcedo ẽ. Honesta quidẽ: sed adhuc discutiamus illam: quia gradus amoris huius quęrimus: ꝛ videam⁹ quo aduscq̃ ꝑuenerim⁹ vscq̃ ad amicitiã talem qualẽ dixi. Est ḡ ista amicitia cõsuetudinis non rationis. Habent illã ꝛ pecora. Duo equi mãducant simul: desiderant se ad aliã diem: ꝓcedit vnus: festinat alter: desiderans quasi amicũ suum: vix regit a sessore: ꝛ tãdiu se impetu suo prouocat quousq̃ ꝑueniat. Cumq̃ ꝑuenerit ad euz qui ꝓcessit: sedatur pondus illud: ferebatur ponderc: amore vigebat: venit tanq̃ ad locũ suũ ꝛ cõquieuit. Adhuc ꝛ ista amicitia cõsuetudinis est in pecoribus. Surga-

mus adhuc t ab ista. Est t alia sapiot amicitia: nō cōsuetudinis ꝙ rationis: qua diligim⁹ hominē ꝓpter fidē t mutuā benuolentiā in ista vita mortali. At sapius quicqd iā inuenerim⁹ diuinū est: Incipiat hō amare deū: t
L nō amabit in homie nisi deū. Videat enim charitas vestra primū amicitię amor qualiter debeat esse gratuitus. Non enī ꝓpterea debes habere amicū vt amare vt aliqd tibi ꝓstet. Si ꝓpterea illū amas vt ꝓstet tibi vel pecuniā vel aliqd cōmodū tēporale: nō illū amas sed illud qd ꝓstat. Amic⁹ gratis amādus est: ꝓpter sese nō ꝓpter aliud. Si hominem te hostā amicitię regula vt gratis diligas: ꝗ gratis amādus ē deus qui iubet vt hominē diligas? Nihil delectabilius deo. Nā in homie sunt ꝙ offendant: p amicitiā tñ cogio te vt etiaz illa ꝙ offendūt in homie toleres ꝓpter amicitiā. Si ergo nō debes ꝓpter quędā tolerāda dissoluere homis amicitiā: des amicitia ꝗbus reb⁹ debet cogi vt dissoluatur a te? Nihil inuenis delectabil⁹ deo. Deus nō ē qui te offendat: si tu eū nō offendas: nihil illo pulchrius: nihil illo dulcius. Sed dicitur⁹ eo mihi: Nō illū video quomō sū amatur⁹ quē nō video? Et quō dicis amare quē nō video? Adō ostēdo vnde coneris videre: qō istis oculis nō potes videre. Ecce amas amicum: quid in illo amas? Gratis eū amas. Sed forte amicus iste tuus vt alia omittā: senex homo est. Fieri enīz potest vt habeas amicū senē. Quid amas i sene? Incurruū corpus: albū caput: rugas in fronte: cōtractā marillā. Si corpus qd video: nihil deformius ꝓ senectute: et tñ aliqd amas: et corpus qd vides nō amas: quia deforme ē: vnde video qd amas? Si etiā querā a te ārē amas: respōdur⁹ eo mihi: hō est fidelis. Ergo fidem amas. Si fidē amas: ꝗbus oculis videt fides: ipsis oculis videt deus. Incipe ꝙ deū amare: t amabis hominē ꝓpter deum.
D Audite magnū testimoniū. Diabolus certe
Apoc.12. accusator sanctoꝝ est. Et quia nō apud talē iudicē cogit quē fallat: nō pōt i nos crimina falsa dicere. Novit apud quez dicat. Quia ergo falsa cōtra nos nō potest dicere: quęrit vera ꝙ dicat. Ideo tēptat vt habeat qd dicat. Hic ergo aduersarius noster ꝙ nobis inuidet regnū ęlestū: qui nō vult vt ibi simus
Job.1. vnde ipse deiect⁹ ē: Nūqd inquit iob gratis colit deū? Adhuc ad hoc ꝓuocamur ab aduersario: vt gratis deū colamus: quādo ille quęrēs qd obiciat: ꝓ magno se putauit inuenisse qz dixit: Nūqd gratis iob colit deū? Nō quia viderat eor ipsius: sed qz videbat diuitias eius. Lauere debem⁹: ne ad ꝓmiū diligam⁹ deū. Quid est? Ꝓpter ꝓmiū dilectur⁹ eo deus? Quale ꝓmiū est qd ubi daturus est de⁹? Quicqd tibi aliud dederis minus est ꝙ ipse. Colio nō gratis: vt aliqd ab ipso accipias. Gratis cole: t ipsuz accipies. Si etiā seruat tibi de⁹ quo fruaris: t si amas quę fecit: qualis est ille ꝗ fecit? Si pulcher ē mūdus: qualis artifex mundi? Euelle ergo cor tuū ab amore creaturę: vt inhęreas creatori: t dicas qd in psalmo scriptū est: Mihi
Ps.72. aūt adhęrere deo bonū est. Si autē deserto
E eū qui te fecit: t amas illa quę fecit: deserto illo ꝗ te fecit adulter eo. Sic clamat epistola
Jacobi.4. iacobi: adulteros apellans: Adulteri. Et vñ adulteri? Quęris vnde? Resciat ingr: qz amicitia hui⁹ mūdi inimica est deo? Quicūq ꝙ voluerit amicus esse sęculi hui⁹: inimic⁹ dei
1.Petri.2. ꝓstituit. Expōserat qd dixerat adulter. Anima deserto creatore amans creaturā adultera est. Illi⁹ enī amore nihil casti⁹: nihil delectabili⁹. Illo deserto hoc amplectēdo: efficieris imūda. O aia vt illi⁹ amplexib⁹ digna sio: dimitte illa: t illi inhęre gratis. Nā inde dicit psalmus: Mihi aūt adhęrere deo bonū est. Versū patet sic dicit: Perdidisti omnes ꝙ fornicant abo te. Et ꝙ ostēderet quę sit fornicatio: subiecit: Mihi autē adhęrere deo bonū est: nihil aliud volo ꝓ ipsum. Adhęrere illi hoc est bonū meum: hoc est gratuitū bonū meū. Ideo t gratia dicit qz gratis cōstat. Cū ergo cęperis amare gratis: scias est: qz amicū gratis amas: t ad hoc eum amas vt tecum amet deum. Attendite enim ipsam amicitiā: vulgare mūdo cępim⁹ per quam gradus fecimus. Attendite illā.
F Amat maritus vxorē: et vxor maritū. Sine dubio t ille illaz: t illa illū saluū vult. Vult illum habere incolumem: vult illum habere fęlicē. Ad B amat qz ipsa vult: qō sibi vult: t illi B vult. Amat filios: qs nō vult habere nisi filios suos? Amat amicū: qs nō nisi incolumē hē vult: adeo vt si forte ꝓtingat illi aliqd: cōtremiscat: ꝓtristat: cōturbat: curritur accedit: eū accesserit plāgit? Quid ꝗ vult saluū hē? Si ꝙ ois qui amat saluū vult hē qō amat: si intelligat ꝙ sit vera sal⁹ incipit illaz amare in se: t ipaz cogit verā amare t sī amico. Si oculis carnis ꝙris deū: vide tres pueros de igne liberatos. Si fide quęris deū:
Daniel.3. vide machabęos in igne coronatos. Solus
2.Machab.7.

ℭ Sancti

ergo ista amanda est: ista vtenda. Hec etiã ad vsum necessaria est: nam trãsitura est. Non est vera salus est fratres quã dicunt medici ęgrotamur quodãmodo. Naz ęgritudo ꝓpetua est: in ista fragilitate carnis. Putatis enim tũc hominẽ ęgrotare quãdo febricitat: ↄ sanum esse quãdo esurit? Sanus est dicit. Hic videre quãtũ malũ est esurire? Dimittẽ illũ sine medicamẽto septẽ dieb⁹: occidit. Sed quia potus quotidie medicamentum viuit. Medicamentũ autẽ famis cibus est: medicamentũ sitis potus est: medicamentum lassitudinis somnus est: medicamentũ sessionis deambulatio est: medicamẽtũ deambulatiõis sessio est: medicamentũ fatigationis dormitio est: medicamẽtũ dormitionis vigilatio ẽ. Et vide q̃ imbecille sit corp⁹ humanũ: hoc ipsum adiutoriũ qõ dixi q̃ assumit: si i eo ꝓseuerauerit deficit. Esurientẽ: cibi quęrebas adiutoriũ. Ecce adest adiutoriũ cibi: Manducas: reficeris. Si plus feceris plus deficies. Adiutoriũ sitis quęrebas potũ. Multũ bibendo offocaris: qui striendo vigebaris. Lassasti ambulando: sedere vis: Sede ꝑpetuo: vide si nõ lassabis. Quicquid ergo assumpserit vt aliud pellat: in eo ipso si ꝓseuerauerit deficit. Qualis est ergo ista salus fratres: transitura: fragilis: pitura: vana: vere quomõ dictuz est: Quę em est vita vestra? Vapor est ad modicũ parens. Qui ergo i vita ista amat animam suam: perdet eam. Qui autem in hoc ſculo odio habuerit animam suam: in vitam ęternã custodit eam. Quę est vita ęterna? Vera salus. Et si amicum tuum videris quez amabas in hoc ſculo vt saluus esset quia tu talem salutem desideras q̃ ęterna est: ad ipsam salutẽ diligis amicum tuum: et totum est quicqd vis amico tuo ꝓstare: vt illam tecum teneat salutem. Amas enim iusticiam: vis illum esse iustũ. Amas sub deo esse: vis et illũ esse sub deo. Amas vitam ęternã: illuc eum vis tecum regnare in ęternũ. Inimicũ tuũ videos persequi te: iniquitas est quę te ꝓsequitur. In illo irasci debes misericordia: febuit in anima. Quomodo ergo amicus bur⁹ ſculi secundũ ſculum amans animam suam: febrem vult pellere de amico suo quez similit amat vt se ꝓpter ꝓsẽtem salutem: sic tu quemcumqz diligis ꝓpter vitam ęternaz dilige. Cum inueneris iram: indignationẽ: odium: iniquitatẽ: sic conetis expellere morbum animi: quomodo amic⁹ ſculi morbũ

Jacobi. 4.

Joũ. 12.

ℭ Augustini

corpꝝ. Ad hoc enim ama vt facias quod a tu eo: ↄ erit in te ꝓfecta charitas. Hoc si inueneris: ad hoc ama cõiugem: ad hoc ama filiũ: ad hoc ama ꝓpinquũ: vicinum: ignotũ: inimicũ: ↄ erit in te ꝓfecta charitas. Quę si fuerit: vincis mundum ↄ pellis foras princeps mundi. Audistis enim qõ ait dom⁹: Princeps huius mũdi mitt⁹ est foras. Quia ipse passur⁹ erat: ↄ per passionẽ suam facturus in hominib⁹ dilectionẽ. Maiorem hac dilectionẽ nemo habet: q̃ vt animam suam ponat quis ꝓ amicis suis. Vt ergo amaretur ꝓior amauit: vt in nomine eius nemo mori timeret: ꝓior ꝓ omnib⁹ mortuus ẽ. Ad hoc q̃ vt ędificaret in cordibus hominũ charitatẽ: misit diabolũ foras. Quo foras? De cordib⁹ hominũ. Cupiditas intromittit illũ: charitas eũ foras mittit. Nos vero fratres suꝑscriptos charitatis gradus cũ grãdi diligẽtia cogitantes: non reddam⁹ domino ꝓ bonis mala. Et quia ille veniẽs alligauit fortez: id est diabolũ: et nos omnes qui vasa eius fuim⁹ de potestate illius abstulit: ꝑ gratiam ipsius euacuati omnib⁹ malis: studeamus repleri abundãtibus bonis: timẽres illud qõ ipse dom⁹ dixit: Cum immundus spirit⁹ exierit ab homine ambulat ꝑ loca arida: querẽs requiem ↄ nõ inueniet. Post hęc reuertus inueniens domum vnde exiuit vacuam: ꝙ addurit secũ septem spirit⁹ nequiores se: ↄ facta sũt hominis illi⁹ posteriora peiora priorib⁹. Ne ergo ↄ nos tale aliquid patiamur: quãtũ possum⁹ elaborem⁹ i locis vitioz virtutes inducere: vt possim⁹ ad dei misericordiã puenire.

Matth. 12.

ℭ De eo qõ ꝓpheta dicit i psalmo: Beatus qui intelligit sup egenũ et pauperẽ: in die mala liberabit eum dominus: Homelia ℭ xxxix

Pũ. 40.

Felix oparius cultor: elemosynaz eo q̃ ęre suo cõparauerit ęlũz: ↄ dans panẽ esurientib⁹: delictoz suoz ꝓpitiũ fecit incẽdiũ. Cui ꝓpba tale exhibet testimoniũ: et patronũ habet spũsanctũ. In tali causa oparius ſcis vivit: ↄ securꝰ iã mortẽ: cũ quo ambulat patrimoniũ in imortale horreũ: in quo debitorẽ fecit dñm: dũ pascit alterꝝ dando. Si accepit i se modicũ panis in pera: cõparauit in se vitam ęternam: se faciens hęredem in die iudicij. Nullam poterit incurrere pernicie: qui comparauerit elemosynis pietatẽ. Cui ꝓpba tale exhibet testimoniũ:

Salua eum et viuificā eum dñe. O duplex ppheteq̄ beneficiū. Saluat pariter: t cōmendat pariē vt saluet: q; t ipe saluauit vt viuificaret: t ipse vitā poscenti donauit t terra. Beatus est iste dñ vsq; sic currit in cēlū. Si ne aliqs vacet in illo vitę beneficiū: festinet ad pmiū: magnū dimittat in sęculo testimoniū. Qua de re dicit: Beatus qui intelligit sup egenū t pauperē: in die mala liberabit eū dñs. Et iterū Ysaias oiat t sic testat: Ysa.58. Solue inch omnē nodum iniusticię. Solue suffocatiōes impotentiū cōmertiorū: dimitte quassatos in requiē: t omnē plummationē iniustā dissipa. Frāge esurienti panē tuū: t egenum sine tecto induc in domuz tuam. Si videris nudum vesti: t domesticos seminis tui ne despicias. Tūc erumpet temporaneū lumen tuū: t sanitas tua citius oriet: t pcedet ante te iusticia: t claritas dei circūdabit te. Tunc exclamabis et dño exaudiet te: dū adhuc loq̄ris dicit: Ecce assum. Perfecta est ergo misericordia fratres charissimi: vt ante occurrat esurienti alius q̄ roget mēdicus. Hō enī est pfecta misericordia q̄ precibus extoquet. Sed si tacet mēdicus: loq̄tur pallor in facie: pene lassus: fessus est cēliq; suspectus. Festina pietas succurrere ne audias rogantē: ne qđ debeat dño vendices tibi. Imitare deū tuū: qui solem suū oriri facit sup bonos t malos: t pluit sup iustos et iniustos. Et ecce veniet tibi pluuia anteq̄ roges: descendet vbertas nocte dū stertis: dum adhuc in lecto es ex pcepto vigilat dies: excubant elementa: fructus te nesciente effundunt. Parat cēlū t parturit terra: tot cellaria messium dū nescimus sic accipim⁹: t tantas opes comedim⁹ anteq̄ rogemus. Et tu homo modicus es ipse panis t precibus vendis? Hō rogauerūt quattuor milia iesum t deserto septē panes t paucos pisces vt infinita agmina pāscerent: quo prandio viciasset saltē vsura mensarū. Qui cum erogasset: Colligite inquit fragmēta ne qđ depereat: quia sanctū fuerat totum quod ipse cōfecerat. Redigunt septem sportę buccellarū: saturata sūt tanta milia t nihil minoratū est. Et creuit eis cibus dum impendit victus: sic t elemosyna si indigētib⁹ erogef. ℭ Magnū opus est elemosyna fratres charissimi vt faciat homo qđ fecit deus: quia bos paucos esurientes in terra dimisit: qui vno vasculo orbē cēli pascit: q̄ nobis lucrat erogare. Si si vbiq; fuisset abūdans: pertulerat misericordia: dedit nobis deus secundū baptismū. Quis enī sine peccato? Nā sicut aqua extinguit ignē: sic et elemosyna extinguit peccatuz. In horreis nostris habeam⁹ abundantiā quę flāmas nostras oblatione vnius panis extinguat: t ante foreo gehennę stat misericordia: t neminē gmittit in carcerem mitti. Et quicūq; misertus fuerit: miserebit ei: t si qs nō fuerit misertus nō miserebit ei. Da panē cum potes: q; nemo esurit et in inferno: nec habebis post mortē frumentū: nec inuenies illic aliquādo mendicū: da non erit tempus miserēdi. Bonorū enī malorūq; discretio t in suis actibus permanebunt. Ipo christo dño nostro rege ac iudice secernente agnos ab hedis: dexterā ac sinistrā sequestrans: qui esurisse t sitisse se dicit: Matth.25. t cętera in suis ministris perpessum fuisse se asserit. Date ḡ omnib⁹ dilectissimi fratres: date q̄sq; ad domesticos fidei: date omnibus: ne cui nō dederitis ipse sit christus: cui vel dederitis ipse est christus.

¶De fraterna cōcordia t offensionis relaratiōe. Homelia ¶XL.

B

Deos isti sancti quos agimus in obseruatione quadrasime: cōmonent nos de fraterna cōcordia loqui vobis: vt quicūq; habet aduersus aliū querelam: finiat ne finiat. Relicta ista cōtemnere fratres mei. Tū enī vita ista mortalis t fragilis: quę inter tot terrenas cēptatiōes periclitat: et oiat ne submergat: non potest esse in quouis iusto sine qualibuscūq; peccatis: vnū est remediū per quod viuere possumus: da docuit nos magister deus dicere in oratiōe: Dimitte nobis debita nostra sicut t nos dimittimus debitoribus nostris. Pactum et placitum cum deo facimus: t cōditione soluendi debiti in cautiōe subscripsimus: Dimitte nobis: plena fiducia petimus: si t nos dimittimus. Si autem non dimittimus: dimitti nobis peccata non putemus: ne nosipsos fallamus. Homo se non fallat: deus non fallit. Humanū est irasci: t vtinam ne hoc possemus. Humanū est irasci: sed non debet tracūdia nra natos furculos diuersis suspitiōb⁹ irrigare: t ad trabē ody queuere. Aliud est enī ira: aliud odiū. Sepe etā pat irascit filio: p̄ si odit filiū: irascit vt corrigat. Matth.6.

Si ꝓpterea irascit vt corrigat: amādo irasci
Matth.7. tur. Propterea dictū ē: Festucā i oculo fra-
tris tui video: trabē aūt in oculo tuo nō vi-
deo: Culpas in alios irā: t tenes odiū in te
ipo. Jn cōparatiōe odij: ira festuca est. Sed
festucaꝫ si nutriao: trabes erit. Si cuellas t
D pucias: nihil erit. Si aduertistis: beati iohā
nis epla cū legerek: debuit nos terrere sentē
1.Joh.2. tia. Ait enī: Tenebre transierūt: lux vo iam
lucet. De inde secutus adiūrit: Qui dicit se
in lumine esse t fratrē suū odit: in tenebris ē
vsqꝫ adhuc. Sed forte tales tenebras putet
esse homo: ꝙleo patiunk in carceribus inclu
si. Etiā tales essent: tñ in talib⁹ nemo vult
esse. Jn his aūt carcerū tenebris: possūt in-
cludi t innocētes. Jn talib⁹ enī tenebris: in-
clusi sunt martyres. Tenebre circūquaqꝫ fū-
debank: t lux fulgebat in cordibus eorū. Jn
illis tenebris oculis nō videbāt: ꝙ amore fra
ternitat⁹ deū videbāt. Multis scire ꝙleo sūt
iste tenebre: de qb⁹ dictū ē: Qui odit fratrē
1.Joh.3. suum in tenebris est: Et alio loco dicit: Qui
odit fratrē suū homicida ē. Qui odit fratrē
ambulat: erit: intrat: pcedit: nullis catenis
oneratus: nullo carcere iclusus: reatu tamē
ligatus ē. Moli illū putare sine carcere esse.
De vbis dñi Carcer ei⁹ cor ei⁹ ē. Cū audio: Qui odit fra-
Ser.16. trē suū in tenebris est: ꝙsqꝫ adhuc: ne forte cō
tēnas tales tenebras: adiungit dicēs: Qui
odit fratrē suū homicida est. Odis fratrē et
securus ambulas: t cōcordare non vis: non
agnoscis ire spaciū vbi dedent deus. Ecce
iaꝫ homicida es: t adhuc viuis. Si dām ira
tum haberes: cū odio frīs subito rapereris.
Parcit tibi deus: parce tu tibi: cōcorda cuꝫ
fratre tuo: aut forte tu vis t ille nō vult. Dic
secur⁹: Dimitte nobis debita nostra: sicut
t nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is. Forte pec-
casti in illo: vis cū illo cōcordare: vis ei dice
re: frater ignosce mihi qđ peccaui i te: ille nō
vult ignoscere: nō vult dimittere debitum.
Qđ ei debes nō vult tibi dimittere: ipse ob
seruet quādo habet orare: quādo venturus
est ꝙ tibi noluit dimittere qđ in cū forte pec-
casti: quādo ventur⁹ ē ad orationē qđ factu-
Matth.6. rus est: Dicit: Pater noster ꝙ es in cęlis. Di
cat: accedat: Sanctificet nomē tuū. Adhuc
dic: Adueniat regnū tuū. Sequere. Fiat vo
luntas tua sicut in cęlo t in terra. Adhuc am
bula: Panē nostrū quotidianū da nob⁹ ho-
die. Dixisti: qđ sequit vide: ne forte velis iā
transcēdere t aliud dare. Nō est quo transi-

re possis: ibi teneberis. Dic ergo t verū dic:
aut si nullū peccatū habes vī dicas: Dimit-
te nob⁹ debita nostra: Moli dicere. Et vbi ē
illud qđ aplus dixit: Si dixerimus qꝫ pecca
tum nō habem⁹: nos ipsos decipimus: t ve
ritas in nobis nō est: Si aūt mordet cōscīē- 1.Joh.1.
tia fragilitatio: t in ꝺ ſculo vbiqꝫ abundāt
iniq̄tates. Dic ḡ: dimitte nobis debita no-
stra. Sed qđ sequit vide. Voluisti enī dimit
tere peccatū fratri tuo: t dictur⁹ es: Sicut t
nos dimittimus debitorib⁹ nostris. An nō
es dicturus? Si nō es dicturus: nihil es ac-
ceptur⁹: si falsū es dicturus. Ergo dic t ve
rum dic. Quō dictur⁹ es verū: qꝫ fratri tuo
noluisti laxare peccatū? Illū admonui: mo L
do cōsulo. O quisq̄s es si tamē es: qꝫ dixisti
fratri tuo: Dimitte mihi qđ i te peccaui. Si
dixisti ex toto corde tuo: si vera humilitate
nō ficta charitate: quō deus videt in corde:
vī dixisti: sed ille noluit tibi dimittere: noli
esse sollicit⁹: Serui estis ambo: habetis do-
minū: cōseruo tuo debes. Voluit tibi dimit
tere: interpella dñm amborū. Qđ tibi dimi
serit dñs: si potest exigat seru⁹. Dico aliud.
Admonui ḡ eū quia noluit dimittere fratri
suo cū petat ille dimitti sibi t faciat qđ nole
bat: ne qđ orat non accipiat qđ desiderat.
Admonui et illū qꝫ petuit venīā peccati sui
a fratre suo t nō accepit: vt i eo qđ nō impe-
trauit a fratre suo: securꝰ sit de dño suo. Est
t illud qđ moneā. Peccauit i te frater tu⁹: et
noluit tibi dicere: Dimitte mihi qđ peccaui
i te. Si abundāt vba ista: vtinā deus eradi-
cet illa de agro suo: hoc est de cordib⁹ vr̄is.
Et multi enīꝫ qꝫ sciunt se peccasse in fratri-
bus suis: t nolūt dicere: dimitte mihi. Non
erubuerūt peccare: et erubescūt rogare. Nō
erubuerūt de iniquitate: t erubescūt de hu-
militate. Ipsos ergo i pmis admoneo qui-
cunqꝫ habetis discordiā cū frībus vr̄is t re-
uocatis ad vos t ꝓsideratis vos: t iustū iu-
diciū fertis in vobis: intus in cordib⁹ vr̄is: t
inuenietis vos nō debuisse facere qđ fecistis:
nō debuistis dicere qđ dixistis. Petite ve-
nam frēs a fratrib⁹ vr̄is: facite fratrib⁹ qđ ait
aplus: Donātes vobisipsis sicut t deus in Eph.4.
christo donauit vob: facite: nolite erubesce-
re venīā petere. Proinde omnib⁹ dico viris
t fęminis: minorib⁹ t maioribus: laicis t cle
ricis: Dico t mihi ipsi. Omnes audiam⁹: oēs
timeamus: si peccauim⁹ in frēs nostros. Si
adhuc idiotas viuēdi accepim⁹: nō ideo mo-

rimur. Adhuc em̄ viuim⁹: nondū damnati
sumus. Dū viuimus faciamus qđ iubet pa
ter qui erit deus iudex omniū: vt petamus
veniā a fratribus quos forte peccādo in eos
D aliquid offendimus: aliquid lęsimus. Sunt
plerę humiles p ordinē lęculi hui⁹ a quibus
si petamus veniā extollunt in superbiā: hoc ē
qđ dico: aliquādo dominꝰ peccat in seruum
suū: q̄ si ille dño est: ille seruus: ambo tamē
alieni serui sunt: q̄ ambo christi sanguine re
dēpti sūt. Tamē durū videt vt etiaz iubeā:
hoc pręcipiā: vt si forte dominus homo pec
cat in seruū suum insuste litigando: iniuste
cędendo: dicat ille: Ignosce mihi: da mihi
veniam. Non dā nō debet facere: sed ne ille
incipiat superbire: pęniteat eum. Quid ergo?
Ante oculos dei pęniteat eum: ante oculos
dei puniat eos suū: t si nō potest dicere seruo
suo: q̄ nō oportet: da mihi veniam: blande
illuz alloquar. Blanda em̄ appellatio venię
est postulatio. Restat vt eos alloquar in q̄s
alij peccauerūt: t illi qui i quos peccauerūt:
veniam petere noluerūt. Illos em̄ tam sum
allocutus: qui petentibus veniā fratribus
dare noluerūt. Huc ergo alloquor vos om
nes: ne discordię vestrę remanēt: quoniam
dies sancti sunt. Credo quia cogitatis ali
quid in cordibus vestris: qui scitis vos cum
fratrib⁹ vestris aliquas habere discordias:
t inuenisti⁹ qđ nō ipsi vos in eos peccaueri
tis: sed ipsi in vos. Et si nō modo mihi loq̄
mini: quia meū est loqui in hoc loco: vestrū
autē tacere t audire: tamē forte cogitādo lo
quimini: t dicitis vobis: Volo concordare:
Sed ille me lęsit: ille i me peccauit: t nō vult
veniā postulare: quid ergo dicturꝰ sum? Va
de ad illū t tu pete veniā: Absit. Nolo men
tiario. Nolo dicas: Da mihi veniā: q̄ te no
sti nō peccasse in fratrē tuū. Quid em̄ pdest
tibi cum tu fueris tuus accusator? Quid ex
pectis tibi ignosci: ab eo qđ nō lęsisti: aut in
quo nō peccasti? Nihil tibi pdest: nolo fa
cias: nosti bene: discussisti: scisti: q̄ in te pec
cauit: nō tu in illū. Scito inquā in tua scien
tia: sit tua scientia: noli venire ad fratrē tuū
q̄ in te peccauit: t vltro ab illo petere veniā.
Debēt int̄ vos esse alij pacifici q̄ illū obiur
gēt: vt a te pius veniā petat: tu tantū patus
esto ignoscere: pot patꝰ esto ex toto corde di
mittere. Si patꝰ es dimittē: tā dimisisti: ba
bes adhuc qđ otes. Ora p illo vt petat a te
veniā: q̄ scis ei nocere si non petat. Ora pro
illo vt petat: dic domino i oratiōe tua: Dñe E
scis me non peccasse in illum fratrē meū: sed
illum potius peccasse in me: et obesse illi qđ
peccauit in me si veniā non petat a me: Ego
bono animo peto vt ignoscas ei. Ecce dixi
vobis quod maxime per istos dies ieiunio
rum vestrorū: obseruationū quoq; vestrarū
cōtinentię vestrę mecum agere debeatis: vt
cum fratribus vestris concordetis. Gaudeā
t ego de pace vestra qui cōtristor: latibus ve
stris: vt omnes donantes vobis̄ mp̄lis si
quis habet aduersus aliquez querelā securi
agamus pascha: securi celebremus eius pas
sionem qui nihil cuiq; debebat: et pretium
quod pro debentibus soluit dominus iesus
christus: dico qui in neminē peccauit: t pro
pe in illū omnis mūdus peccauit: nec exigit
supplicia: sed ,pmisit pręmia. Habetis ipsum
testem in cordibus vestris: quia si in aliquē
peccauim⁹: vere corde veniā postulemus: si
aliquis in nos peccauit: veniaz dare parati
simus: t pro inimicis nostris oremus: nō ex
pectemus vindictam fratres. Quid est vindi
cari: nisi malo alieno pasci? Scito quotidie
venire dominē: genua figere: fronte terram
cōcutere: aliquando vultum suū lachrymis
rigare: t in illa tanta būilitate ac perturbati
one dicit: Domine vindica me: occide inimi
cū meū. Plane ora vt occidat inimicū tuū:
et saluet fratrē tuum. Occidat inimicitias:
saluet naturaz. Sic ora vt vindicet te deus:
pereat qui te pśequebat: sed maneat qui ti
bi reddatur.

¶ De vere pęnitentib⁹: Homelia XLI

A We pe. dil. 3. penitentes. 4. ter. dis. 15. sanla

Pęnitentes: pęnitēte: pęnitentes: si
tamē estis pęnitētes et nō estis iti
dēres: mutate vitā: recōciliami deo
t vos cū catena pascetis. Qua inquis cate
na? Quę ligaueris in terra: erunt ligata t in
cęlo. Audis ligaturā: t deo putas facere im
posturam? Pęnitentiaz agis: genua figis t
rides t subsannas patientiā dei. Si pęnitēs
es pęnitet te: si si pęnitet: pęnitēs nō es. Si
ergo pęnitet: cur facis qđ male fecisti? Si fe
cisse pęnitet: noli facere. Si adhuc facis: cer
te nō es pęnitēs. Equidē charissimi ęgrotāt
boles: mittūt ad ecclīā: vt ponant ad ecclīā
t baptizent̄ t renouent̄: t ęsiceo hinc erūt.
Sz nō ipa ē ei pęnitētię. Qui nōdū accepit
baptismū: nōdum violauit sacramētū: Qui

aūt violauit sacramentū male ꝛ pdite viuē-
1.Cor.11. do: ꝛ ideo remotus est ab altari: ne iudiciū
sibi māducet ꝛ bibat: matet vitā: corrigat se
ꝛ recōcilief. Cū vnit: dū sanus est: expectet
etiā tūc recōciliari quādo incipit mori: Ex-
perti sumus multos expirasse: expectantes
recōciliari. Deinde etiā dico in cōspectu dei
timoꝛi vestro: timorē meū. Qui aūt nō ti-
met: timentem me cōtemnet: sed malo suo.
℣ Audi ergo. Certus sum qꝛ homo baptizat⁹
si vitam nō audeo dicere sine peccato: quis
eñ sine peccato: ꝑ vitā sine crimine duxerit:
ꝛ alia peccata habuerit ꝙ quotidie dimittū-
Matth.6. tur in oratiōe dicēti: Dimitte nobis debita
nostra: sicut ꝛ nos dimittim⁹ debitoꝛib⁹ no-
stris: quādo diem finierit: vitā non finit: sed
• transit de vita in vitā: de laboꝛiosa ad quie-
tam: de misera ad beatā: siue ista volūtate
sua currat ad baptismū: siue piculo ꝓsiturꝰ
baptizef ꝛ exeat de hac vita: ad deū vadit:
ad requiē vadit. Baptizatus aūt deseꝛtoꝛ ꝛ
violatoꝛ tāti mysteꝛij: si agat pēnitentiā ex
toto coꝛde: si agat pēnitētiā vbi deus videt
qui vidit coꝛ dauid: qñ increpatꝰ est a ꝓpha
ꝛ gauit increpatꝰ post cōminatiōem dei terri-
2.Reg.12. bilis: exclamauit dicēs: Peccaui: ꝛ mox au-
diuit: Dñs ablulit peccatū tuū. Tantū va-
let treo ſyllabę. Tres ſyllabę sunt: peccaui:
sed in his tribus ſyllabis: flāma sacrificij co-
De pe. dis. 3. q̄ egerit. ram dño ascendit in cēlū. Ergo q̄ egerit ve-
raciteꝛ pēnitentiā: ꝛ solutus fuerit a ligamē-
to quo erat obstrictus: ꝛ a christi coꝛpoꝛe se-
paratus: et dū post pēnitentiā viꝛerit: sicut
ante pēnitentiā viuere debuit: post recōcili-
ationē quādocūq; defunctꝰ fuerit: ad deum
℔ vadit: ad requiē vadit: regno dei ñ ꝓuabit:
De pe. dis. 3. siquis. a populo diaboli separabit. Si ḡo aūt posi
tus i vltima necessitate ęgritudinis suę: vo-
luerit accipe pēnitentiā ꝛ accepit: ꝛ moꝛ recō
ciliabit: et hinc vadit: fateoꝛ vobis non illi
negamus qō petit: sed nō ꝓsumim⁹ qꝛ bene
hinc exit. Nō ꝓsumo: non vos fallo: nō ꝓ-
sumo: Fidelis bene viuens: securus hinc exit.
Baptizatus ad dnī: securꝰ hinc exit. Agēs
pēnitentiā ꝛ reconciliatus cum sanus est et
postea bene viuens: securꝰ hinc exit. Agens
pēnitentiā ad vltimū ꝛ recōciliatus: si secu-
rus hinc exit ego nō sum securus. Vnde se-
curus sum dico: ꝛ do securitatem: vnde non
sum securus: pēnitentiā dare possum: securi
tatē dare nō possum. Sed dicat aliqs: bone
sacerdos tu nescire ꝛ nullā securitatē nobis
dare posse dicis: si ille saluatur ꝛ christū adi-
re merek cui morienti pēnitētia dak: qui duꝫ
vixit dū sanus fuit impēnitēs fuit: Instrue
ergo nos rogo quō dū viuere post pēnitētiā
debeam⁹. Dico abstinete vos ab ebrietate:
a cōcupiscētia: a furto: et maliloqo: ab imo-
derato risu: a verbo otioso vnde reddituri
sunt homines rationē in die iudicij. Ecce q̄s
leuia dixi. Ora tñ grauia ꝛ pestifera. Et aliō
dico: Nō solū post pēnitentiā ab illis vitijs
se homo fuare debet: ꝑ et ante pēnitētia dū
sanus est: qꝛ si ad vltimū vitę steterit: nescit
si ipsam pēnitētiā accipe ac deo ꝛ sacerdoti
peccata sua cōfiteri poterit. Ecce quare dixi
qꝛ ꝛ ante pēnitentiā dū viuendū est: et post
pēnitentiā vicl⁹. Nō dico attēdite. Debeo ℣
illud plan⁹ exponere: ne me aliqs male in-
telleꝛisse intelligat. Nūquid dico dānabit:
Nō dico. Sed dico etiā liberabit: Non. Et
quid dicis mihi: Nescio: Nō ꝓsumo: nō ꝓ-
mitto: nescio. Vis te de dubio liberare: vis
qō incertū est euadere: Age pēnitentiā duꝫ
sanus es. Si eñ agis verā pēnitentiā dū sa
nus es: et inuenerit te nouissimus dies: cur-
re vt recōcilier: si sic agis securus es. Quare
securꝰ es: Quia egisti pēnitentiā eo tpe q̄
ꝛ peccare potuisti. Si aūt vis agere pēnitē-
tiā ipsam tūc quādo peccare nō potes: pec-
cata te dimiserūt: nō tu illa. Sz vñ scis inqs
ne forte de⁹ dimittat mihi: Verū dicl. Vis:
Nescio. Illud scio: hoc nescio. Nā ideo tibi
do pēnitentiā: qꝛ nescio. Maꝫ si scirē tibi nī-
hil ꝓdesse: nō tibi darem. Itē si scirem non
tibi ꝓodesse non te admonerem: non te ter-
rerem. Duę res sūt: aut ignoscatur tibi: aut
nō ignoscit. Quid boꝫ tibi futuꝫ sit nescio.
Ergo tene certū: dimitte incertū.

¶ De cōmendatiōe oratiōis dñicę ꝛ eius expositiōe: Homelia ¶ XLII

℣mbolū reddidistis: quo breuit cō- ℣
pbensa cōtinek fides. Jam vt antea
diꝛi vobis quod ait aplus paulus:
Quō inuocabūt in quem non crediderunt: Ro.10
Quia ergo quomō credak in deum ꝛ accepi
stis ꝛ tenuistis ꝛ credidistis: accipite hodie
quomodo inuocatur deus. Ipse filius sicut
audistis cum euangeliū legeret docuit disci
pulos suos ꝛ fideles hanc oratione3. Spem
habemus obtinendę causę nostrę: quando
talis iurisperit⁹ nobis preces dictauit: sicut
confessi estis: qui sedet ad dextram patris:

ipse est aduocatus noster: qui venturus est iudex noster. Inde enim venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos. Tenete ergo et hanc orationē quaꝫ reddituri estis ad octo dies. Quicūq; autē vestrū nō bene symbolū reddiderit: habent spaciū: teneant: qz die sabbati audiētibus omnib⁹ q̄ aderūt reddituri estis die sabbati nouissimo: quo die baptizandi estis. Ad octo autē dies ab hodierno die reddituri estis hanc orationē quā hodie
Matth. 6. accepistis. Cui⁹ caput est: Pater noster q̄ es
De verbis dñi Ser. 28. in cęlis. Inuenim⁹ patrez in cęlis: attendamus quēadmodū viuam⁹ in terris. Sic enī debet viuere qui inuenit talē patrem: vt dignus sit venire ad eius hęreditatē. Dicim⁹ autem cōmuniter: Pater noster. Quāta dignatio: hoc dicit imperator: hoc dicit mēdic⁹: hoc dicit seruus: hoc dicit dñs eius. Simul dicāt: Pater noster q̄ est in cęlis. Intelligāt ergo se esse fratres: qñ vnū habent patrem. Sed nō dedignet frater habere seruū suum dñs eius: quē frater voluit habere dominꝰ
℣ christus. Sanctificet nomē tuuꝫ: Optamus: Adueniat regnū tuū. Sanctificatio nomis dei est: qua efficimur nos sancti. Raz nomē eius semp est sanctū. Optamus etiā venire regnū eius: veniet: ⁊ si nolum⁹: Sed optare ⁊ orare vt veniat regnū eius: nihil est aliud q̄ optare ab illo vt dignos nos faciat regno suo: ne forte q̄ absit veniat: ⁊ nō nobis veniat. Multus enī non est venturꝰ: q̄ tamē venturꝰ est. Eis enim venturus est: quib⁹
Matth. 25. dicit: Venite benedicti patris mei capite regnū quod vobis paratū ē ab origine mūdi. Illis nō veniet quibus dicit: Discedite a me maledicti in ignem ęternū. Cum vo dicimus: Adueniat regnū tuū: optamus vt nobis veniat. Quid ē vt nobis veniat? Vt bonos nos inueniat. Hoc ergo optamus vt bonos nos faciat. Cū enī nobis veniet regnū eius: Addimus: Fiat voluntas tua: sicut in cęlo ⁊ in terra. Seruiunt tibi angeli in cęlo: nos seruiamus tibi in terra. Nō te offendūt angeli in cęlo: non te offendamus in terra. Quō illi faciūt voluntatē tuā: sic faciamus ⁊ nos. Et hic quid optam⁹: nisi vt boni simꝰ? Quādo enim facimus volūtatem dei: nam ipse sine dubio facit suam: cū eius volūtas est i nobis. Et aliter bene intelligim⁹: Fiat volūtas tua sicut in cęlo: ita ⁊ in terra. Accipimus ꝓceptum dei: ⁊ placeat nobis: placeRo. 7. at mēti nostrę. Cōdelector enim legi dei sm interiorem hominē: tunc fit volūtas eius in cęlo. Cęlo enim comparat spiritus noster: terrę autē caro nostra. Quid est ergo: Fiat voluntas tua sicut in cęlo ita ⁊ in terra? Vt quomodo menti nostrę placet tua iussio: sic ei cōsentiat caro nostra: et rollat nra illa de medio quę describit ab apostolo: Caro enim Gal. 5. cōcupiscit aduersus spiritū: spiritus autem aduersus carnem. Quando contra carnem cōcupiscit spiritus: iam facta est volūtas ei⁹ in cęlo. Quādo contra spiritū nō cōcupiscit caro: iā facta est volūtas eius in terra. Erit hęc plena cōcordia quando ipse voluerit: fit modo pugna vt possit esse victoria. Etiā sic bene intelligi potest: Fiat volūtas tua sicut in cęlo ita in terra: vt cęlum ponam⁹ ecclesiam: quia portat deum: terram autē infideles quibus dictū ē: Terra es ⁊ in terrā ibis. Gen. 3. Quādo ꝙ oram⁹ ꝓ inimicis nostris: inimicis ecclesię: inimicis romani christiano: hoc oramus vt fiat voluntas eius sicut i cęlo ita ⁊ in terra: id est sicut in iustis fidelibus: sic et i iustis blasphematorib⁹: vt omnes cęli fiant.
Sequit: Panem nostrū quotidianū da no- ℒ bis hodie. Potest simpliciter accipi orationem istam fundere nos ꝓ victu quotidiano vt abundet nobis: ⁊ si non abundet nobis: non desit nobis. Quotidianum autem dicit: q̄diu hodie vocatur quotidie viuimus: quotidie surgimus: quotidie sanaramur: q̄tidie esurimus. Det nobis quotidianū panem: Quare nō dixit ⁊ tegumentū? Victus cū noster i cibo est ⁊ in potu: tegumentū in vestitu ⁊ tectu. Nihil bō plus desideret: Sī quidē dicit apls⁹: Nihil intulimus in hunc 1. Timoth. 6. mundū: sed nec auferre q̄d possum⁹. Victū ⁊ tegumentū habentes: his cōtenti simus. Pereat auaricia et diues ē natura. Ergo si ad quotidianū victum pinet: q̄ ⁊ hoc bene intelligit q̄ dicimus: Panem nostrū quotidianū da nobis hodie: nō miremur si nominato pane cętera necessaria intelligant. Quō? Cū ioseph inuitauit fratres suos: bo Gen. 43. minem inqt illi hodie mecū māducabūt panē? Quare panē solū māducaturi erāt? Sed a solo pane intellecta sunt cętera. Sic q̄ rogamus panē quotidianū: quicq̄ nobis ꝓpter carnē nostrā in terris necessariū est postulam⁹. Sed q̄d ait dñs ihesus? Querite primū regnū dei ⁊ iusticiā eius: ⁊ hęc oia apponent vobis: intelligit hoc etiā valde bñ: Panē nostrū q̄tidianū da nobis hodie: euacua-

ristiam mã: quotidianũ dicũ. Rogant ergo fideles quid accipiãt: et bonũ est eis accipere panẽ ꝙtidianũ huic tẽpori necessariuꝫ. Pro se rogant vt bona faciãt: vt i bonitate ⁊ fide ⁊ bona vita pseuerẽt. Hoc optãt: hoc orant: qz q̃ nõ pseuerãt i bona vita: sepabunt ab illo pane. Ergo panez nostrũ quotidianũ da nobis hodie. Quid est? Sic viuamus vt ab altari tuo nõ separemur: et verbũ dei quod quotidie nobis aperit ⁊ quodãmodo frangit: panis quotidian⁹ est. Et quõ illũ panẽ venimus: ille ipsum esuriunt mentes. Et hunc ergo petimus simpliciter: ⁊ quicq̃d aliꝫ nrꝫ ⁊ carni nostrę in hac vita necessariũ est: quotidiano pane concludit. Dimitte nobis: dicimus: debita nostra: ⁊ dicam⁹ quia verũ dicimus. Quis est hic qui vult i carne: ⁊ nõ habet debita? Quis est homo sic viuens: vt ei nõ sit ista oratio necessaria? Inflare se põt: iusti ficare nõ põt. Bonũ est illi vt imitet publicanũ: nec rumescat sicut pharisęus qui ascẽdit in templũ ⁊ iactauit merita sua: tetit vulnera sua. Ille aũt sanauit quare ascẽderit qui dicebat: Deus ꝓpitius esto mihi peccatori. Cõsiderate fratres mei: hoc dñs ihesus christus orare docuit discipulos suos: illos magnos primos apostolos suos: arietes nros. Si ergo ꝓ peccatis suis dimittẽdis arietes orant: agni q̃d debent facere de quib⁹ dictũ est: Afferte dño filios arietũ? Hoc ergo scitis vos i symbolo reddidisse: qz inter cętera nomina auditis remissionẽ peccatoꝝ. Remissio peccatorũ vna est q̃ semel datur in sancto baptismate: alia quę q̃tidiana viuam⁹ hic dat i dñica oratione. Propter q̃ dicam⁹: Dimitte nobis debita nostra. Et induxit nobiscũ deus pactũ ⁊ placitũ: firmãq; chirographũ vt dicam⁹: Sic ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nostris. Qui vult dicere efficaciter: Dimitte nobis debita nostra: oportet q̃ dicat veraciter: Sic ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nostris. Si hoc q̃ est posset⁹: aut nõ dicit: aut falla citer dicit: illud q̃ prius est: inaniter dixit. Maxime vobis dicam⁹: Dimittite omia de cordib⁹ vestris: qui ad sanctũ baptismũ accessistis. Et vos fideles ꝙ p hãc occasionẽ audistis hãc orationẽ et nostrã expositionẽ: dimittite totum quicquid aduersus aliquem habetis in cordib⁹ vestris: ibi dimittite vbi de⁹ videt. Aliqñ enim dõ dimittit oie: ⁊ tenet i corde: Dimittit ore ppt homines: ⁊ tenet in corde. Nõ timeas oculos dei? Prorsus dimitte: qõ vsq; ad istos dies tenuistis: saltẽ his diebꝰ dimittite. Nõ debuit occidere sol super iracũdiam vestrã: et multi soles occiderũt: trãseat aliqñ iracũdia vra: dies magnus solis celebrian⁹. Illi solis de quo dicit scriptura: Oriet vobis sol iusticię: et sanitas in pẽnis eius. Quid est in pennis eius? In ꝓtectione eius. Unde in psalmo dicit: Sub vmbra alarũ tuarꝫ protege me. Aliud autẽ qz in die iudicij futuri sũt sero pœnitẽtes: et fructuose dolẽtes: q̃dicit a sapiẽtia q̃d rũe dicturi sũt pœnitentiã agentes: ⁊ præ angustia spũs gementes? Quid nobis, pfuit supbia: et diuitiarũ iactantia q̃d intulit nobis? Trãsierũt illa oia tanq̃ vmbra. Ergo errauimus a via veritatis: ⁊ iusticię lumẽ nõ illuxit nobis: et ille sol nõ est ortus nobis. Ille sol iusticie oritur: istũ autẽ solẽ visibilẽ facit de⁹ quotidie oriri sup bonos ⁊ malos. Ad illũ autẽ solem videndũ iusti ꝓparant: mõ in cordib⁹ nostris habitat iste sol p fidem. Si ꝛascaris ne occidat sol iste in corde tuo sup iracũdiã tuã: ne forte irascaris ⁊ occidat tibi sol iusticie: et in tenebris remaneas. Ne puteris autem q: nihil sit iracũdia: Turbatus est præ ira oculꝰ meus. Utiq; cui turbat oculus solez videre nõ põt: ⁊ si conat⁹ fuerit videre: pœna illi est non voluptas. Quid est ira? Libido vindicandi. Et libet hominẽ vindicari? Et nondũ est ꝓpria vindicta: nõdũ sũt sancti martyres vindicati: adhuc expectãt patientiaꝫ dei vt cõuertant inimici christi: cõuertant martyꝛ inimici. Mos qui sumus vt vindictã quęramus? Si ꝛaret illã de⁹ de nobis: vbi remaneremus? Ille qz nihil nos lęsit: non vult se vindicare de nobis: ⁊ nos quęrim⁹ vindicari qui pene quotidie deũ offendimus? Ergo dimittite. Dimittite et corde. Irat⁹ es noli peccare. Irascimi ⁊ nolite peccare. Irascimini q̃si boies si vincimini: ⁊ nolite peccare vt irã in corde teneatis: ne in illud lumẽ intretis. Ergo dimittite. Quid est ira? Libido vindicandi. Quid odiũ? Ira inueterata. Ira inueterata si facta ẽt odiũ dicit. Quid videt cõsiderari ille q̃ cũ diceret: Turbat⁹ ẽ ꝓ ira oculꝰ meus addidit: inueteraui in oibus inimicis meis? Nõ erat ira cum esset noua: odiũ factũ ẽt: qz in vetustate cõuersũ est. Ira festuca ẽt: odiũ trabes ẽ. Aliqñ reprehẽdim⁹ irascentẽ: ⁊ odiũ tenem⁹ in corde: ⁊ dicit nobis christ⁹: Festucã in oculo fratris tui vides: ⁊ trabẽ in oculo tuo nõ vides. Ubi creuit festuca vt trabẽ fa-

Matth. 6.

Luc. 18.

Psal. 18.

Malach. 4.

Psal. 16.

Psal. 5.

Matth. 5.

Eph. 4.

Psal. 6.

Matth. 7.

ceret? Quia nō stati emulsa ē: Quia passus
eo exire ⁊ itrare solē totiēo sup iracūdiā tuā:
fecisti illā veterē: attraxisti malas suspitiōes
⁊ rigasti festucā: rigando nutristi: nutriendo
trabem fecisti. Expauesce vel quādo dicit:
1. Joh. 3. Qui odit fratrē suum homicida est. Gladiū
non eduxisti: non vulnus in carne fecisti: nō
corpus plaga aliqua truncasti: cogitatio so
la odij in corde tuo est et teneris homicida.
Reus es ante oculos dei: ille viuit ⁊ tu occi
disti. Quum ad te ptinet occidisti quē odi
sti. Emēda te: corrige te. Si in domib⁹ vrīs
scorpiones essent aut aspides: quātū labo
rareris: vt domus vras purgaretis et secu
ri habitare posletis? Irascimini: inuet erank
irę in cordib⁹ vestris: fiunt tot odia: tot tra
beo: tot scorpij: tot serpētes: et domū dei: id
est cor vestrū purgare nō vultis. Ergo facite
Matth. 6. qđ dicū est: Sicut ⁊ nos dimittim⁹ debito
rib⁹ nrīs: et secuī dicite: Dimitte nob debi
ta nra: q; sine debitis i hac tra viuere nō po
testis. Sed alia fuit illa magna crimia: q̄ vo
bis bonū est in baptismo dimitti: ⁊ a quib⁹
semp esse alieni debit: alia quotidiana pec
cata: sine qbus hic hō viuere nō pōt: ꝓpter
que necessaria est quotidiana oratio: cū suo
pactu dimittit ac placito: vt quomō dicat
dicit: Dimitte nobis debita nra: sic veracit:
℣ Sic ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nrīs. Dein
de ista dimim⁹ de peccatis ꝑteritis: qđ de cę
tero? Ne nos inferas in tēptationē: dimitte
q̄ fecim⁹: ⁊ alia non cōmittamus. Quicunq;
ēn tēptatione vincit: peccatū ipse cōmittit.
Jacobi. 1. Etenim inquit apls Jacob⁹: Nemo cū tē
ptatur dicat q̄ a dō temptat. Deus ēn in
tēptatos malo⁹ est. Jpe ēn neminē tēptat.
Unusqsq; autē temptat a cōcupiscētia sua
abstractus ⁊ illect⁹. Deinde generat mortē.
Vel mortē time: si peccatū nō timeo. Noli
cōsentire cōcupiscētię tuę. Nō est vnde cōci
piat nisi de te. Cōsensisti: quasi cōcubuisti i
corde tuo. Surrexit cōcupiscētia. Cōcupiscē
tia cū cōcepit parit peccatū. Peccatū vo cū
cōsummatū fuerit: generat mortē. Ergo ne
abstrahanie a cōcupiscentia tua: nega te illi
noli eam sequi: illicita est: lasciua est: turpis
est: alienat te a deo. Noli dare cōsensiones
amplexui: ne plangas partū: q; si ꝓcesserit:
id est si amplexat⁹ fueris: cōcipis. Cū cōcu
piscētia, cōceperit: parit peccatū. Nondū ti
mes peccatū? Time q̄ ꝓducit peccatū. Dul
ce est peccatū: ꝑ amara est mors. Jpa est in
felicitas hominū, ꝓpter qō peccāt: morientes
hic dimittūt: ⁊ ipsa peccata secum portant.
Peccas ꝓpter pecuniā: hic dimittenda est.
Peccas ꝓpter villā: hic dimittēda est. Pec
cas ꝓpter mulierē: hic dimittēda est. Et de
quid ē ꝓpter qđ peccas: q̄si oculos i morte
clauserio: hic dimittis: ⁊ ipm peccatū qō cō
mittis tecū portas. Dimittank peccata: di
mittank ꝑterita: cessent futura. Sed nō pōt
hic viuere sine ipsis: vel minuta sint: vel le
via. Sed ipsa levia vel minuta nō ꝓdēnank.
De minutis gutta fluuia ipleñk. Nō cōtē
nank vt mioza. Per angustas rimulas infu
dat aq̄: nauis ipleñ sentina: ⁊ si ꝓdēnat sentī
na: mergit nauis. Sz nō cessat a naut⁹ am
bulāt man⁹: sicut nę man⁹ ambulēt vt qtidie
deficiat sēntę. Quid ē ambulēt man⁹? Da:
dent: fac bona opa: ambulēt man⁹ tuę: Frā
ge esurienti panem tuū: ⁊ egenū sine tecto in
duc in domū tuā. Si videris nudum vesti.
Hec quātū potes: fac vnde potes: fac būnāri
ter: ⁊ securus mitte orationē. Habebit alas
duas: geminas elemosynas. Quid ē gemi
nas elemosynas? Dimittte et dimittet vo- Luc. 6.
bis: date ⁊ dabit vobis. Una est elemosyna
q̄ fit de corde: q̄si fratri tuo dimittis pecca
tū. Altera elemosyna q̄ fit de substantia: q̄si
panē pauperi porrigas. Ambas face: ne sine
vna ala remaneat oratio tua. Ergo cū dixe
rim⁹: Ne nos inferas in tēptationē: sequit:
Sz libera nos a malo. Qui vult libert a ma
lo: festatur q̄ in malo est. Ideo dicit apls:
Redimētes temp⁹ q̄si dies mali sunt. Sed Eph. 5.
quis est qui vult vitaz: ⁊ diligit videre dies Psal. 33.
bonos: q̄si oio homo in hac carne nō habet
nisi dies malos? Quis nō vult? Hec qō sequ-
tur: Cohibe linguā tuā a malo: et labia tua
ne loquātur dolū. Declina a malo ⁊ fac bo
num: inquire pacē ⁊ sequere eam: et caruisti
dieb⁹ malis: ⁊ implesti qō orasti: Libera nos
a malo. Tres ꝑ petitiōes superiores: Sanctī
ficet nomē tuū: Adueniat regnū tuum: Fiat
volūtas tua sic in celo ⁊ in terra: ęterna sūt.
Quattuor aūt sequētes ad istā vitā ptinēt:
Panē nostrū quotidianū da nobis hodie:
Nūquid quotidie petituri sum⁹ panē quo
tidianū: q̄si ad illā satietatē venerimus? Di
mitte nobis debita nra: numquid dicem⁹ in
illo regno: q̄si debita nō habebim⁹? Ne nos
inferas in temptationē: nūquid tunc dicere
poterim⁹: q̄si nulla erit tēptatio? Libera nos
a malo: nūquid dicem⁹: q̄si nullū erit vnde

liberemur? Quartuo: ḡ ista ꝓpter vitā nr̄az quotidianam nobis necessaria sunt: tria vo illa ꝓpter ēternā. Sed oia petam⁹ vt ad illa puenuam⁹: t hic regamur: ne ab illa separemur. Oro vobis quotidie dicēda est: cū baptizati fuerit⁹. In ecclia ēn ad altare dei q̄tidie dicāt ista oro dīca: t audiunt istā fideles. Nō ḡ timem⁹ ne min⁹ illā teneatis diligēter: q: t si qs vestrū nō poterit tenere pfecte: audiēdo quotidie tenebit. Ideo die sabbati qñ vigilaturi sum⁹ i dei mlcōia: reddituri estis: nō oronē ꝑ symbolū. Nō ēn nulli teneatis symbolū in ecclia: in qlo symbolū quotidie nō audītis. Cum aūt tenueritis vt nō obliuiscam⁹: quotidie dicite qñ surgitis: qñ voo collocatis ad somnū: Reddite sym-
bolū vrm: reddite dño: cōmemorate vosip-
• sos: nō pigeat repetē. Bona ē repetitio: ne subrepat obliuio. Ne dicatis dixi heri: dixi hodie: quotidie dico: teneo illud dñi. Cōmemora fidē tuā: Inspicete: sit tanq̄ speculū tibi symbolū tuū. Ibi te vide. Si credis oia q̄ te credere ꝓfiteris: t gaude quotidie i fide tua. Sint ōrōnes tuę: sint quotidiana ista q̄dāmodo indumēta mētis tuę. Nūquid non qñ surgis te vestis? Sic t cōmemoratio symbolū tuū vesti animā tuā: ne forte eā nudet obliuio t remaneas nud⁹: t fiat qđ ait apls:
2. Cor. 5. qđ absit a te: Si tñ vestiti nō nudi inueniamur. Vestiti ēn enim⁹ fide nr̄a: t ipsa fides t tunica ē t lorica. Tunica ꝓtra cōfusionem: lorica ꝓtra aduersitatē. Cū aūt venerim⁹ ad illū locū vbi regnabim⁹: nō opus est vt dicamus symbolū: Deū videm⁹: ipse de⁹ nobis vtlo erit: visio fidei nr̄e merces erit: Amē.

De illuminatione cęci nati: ac totius nudi cęcitate: Homelia XLIII

Joh. 9. B D Dominus iesus: sic audiuim⁹ cū euāgelistā legeret aperuit oculos hominis q̄ cęcus erat nat⁹. Fratres si attēdam⁹ hereditariā pēnā nostrā: tot⁹ mūdus cęcus est. Ideo venit ꝓpe illuminator: q: diabolus fuerat excęcator. Ille cęcos nasci fecit: q̄ primū voluem decepit. Currit ad illuminatorē: currit: credat: accipiat lutū de saliua factū. Saliua quasi verbū est: terra caro ē. Lauet faciē in piscina syloa. Pertinuit aūt ad euāgelistā exponere nobis qđ significet syloa: t ait: qđ interpretat⁹ missus. Quis ē ipse missus nisi q̄ dixit in ipsa lectione? Ego inq̄t veni vt faciā opa eius q̄ me misit. Ecce syloa: lauate faciē: baptizami: vt t illuminemi et videat⁹ qđ ante nō videbatis. Ecce ꝑmū ad hoc qđ dictū est: oculos aperite. Ego inq̄t veni vt B faciā opa eius q̄ me misit. Jā hic exiliit arrianus t dixit: Ecce videtis: qz christ⁹ nō fecit opa sua: ꝑ patris q̄ eū misit. Nūquid ꝑ dicere ret si videret: hoc est si ipso q̄ misso est: tāq̄ in syloa faciē lauaret? Quid ḡ dicis? Ecce ipse inq̄t qđ dixit? Veni vt faciā opera eius q̄ me misit. Nō ḡ sua? Nō. Et qđ est qđ ait? Ipe syloa: ipse missus: ipse filius: ipse vnicus quē tu ḡris esse degenerē. Quid est qđ ait:
Joh. 16. Oia quę habet pater: mea sunt? Tu dicis: qz opa aliena faciebat: q: dixit: Faciā opera eius q̄ me misit. Ego dico: qz pater res alienas habet: fm eos tuū loquor: Dā mihi vias ꝓscribere: q: dixit christus: veni vt faciā opa eius q̄si nō mea: sed eius q̄ misit me? Interrogo te dñe christe: solue ḡstionē sine ꝓcrastinatione. Oia inq̄t q̄ habet pr̄ mea sūt: Ergo patris nō sunt si tua sūt. Nō ēn ait: Oia q̄ habet pr̄ dedit mihi: quis si t hęc dixisset ēq̄litatē ostēdisset: ꝑ molestū est qđ dixit: Oia q̄ habet pater mea sūt. Si intelligis: oia q̄ habet pr̄ filii sunt: oia q̄ habet filius patris sunt. Audi illū alio loco: Oia mea tua sunt: t tua mea sunt. Finita est ḡstio: de his q̄ habet pr̄ t filius. Cōcordia habet: tu litigare nolis: opa patris q̄ dicit opa sua: q: t tua mea sunt: qa
Joh. 17. illi⁹ patris dicit opa cui dixit: Oia mea tua sunt: t tua mea sunt. Ergo opa mea tua sunt: t opa tua mea sūt. Quęcūq; ēn pater facit: ipe dixit dño: dixit vnigenit⁹: dixit filius: dixit veritas: Dixit. Quid dixit? Quęcūq; pr̄ facit: hęc t filius facit sūt. Magna expssio: magna vitas: magna ēqlitas. Oia q̄ pr̄ facit:
Joh. 5. hęc facit t filius. Sufficeret oia q̄ pater facit: hęc facit t filius: Nō sufficit: addo sūt. Qua re addo sūt? Quia solet dicere nō intelligenteo: t nōdū apertis oculis ambulāteo: solet dicere: Pr̄ fecit iubēdo: filius obsequēdo: Ergo dissimilē. Si aūt sūt: quō ille sic: ille sic? Quę ille: hęc t iste. Sed iubet pater inq̄t vt C faciat filius. Carnaliter quidē sapio: ꝑ fine ḡ iudicio veritatis. Ledo tibi. Ecce pater iubet: filius obsequit. Nūquid ideo nō ē eius naturę filius: q: ille iubet: ille obsequit? Da mihi duos homines: patrē t filiū: homines sūt duo: q̄ iubet hō est: q̄ obsequit hō est. Qui iubet t qui obsequit vnam habent candēq; naturā. Nūqd ille q̄ iubet nō de natura sua genuit filiū? Nūquid ille qui obsequit: obsequēdo naturā pdidit? Accipe ergo interim quomō accipio duos homines: patrē iubentem

tem: filiū obsequētez: tamē deum ⁊ deū: sed simal isti duo sunt homines: simul ille vnus deus: hoc est diuinū miraculum. Interim si vis vt tecū agnoscā obsequiū: pus mecum nosce naturā. Hoc genuit pater qō ipse est. Sed si aliud genuit pater q̄ qō ipse est: non
Ps.109. verū genuit filiū. Pater dicit ad filium: Ex vtero ante luciferū genui te. Quid est ante luciferū? Per luciferū significant tempora. Ergo ante tēpora: ante omne qō ante dicit: ante omne qō nō est: vel ante omne qō est. Nō enī ait cuāgelistā: In pncipio fecit de⁹ hōnē: quomō dixit: In pncipio fecit deus cēlū ⁊ terrā: aut in pncipio natū est verbū: aut in pncipio deus genuit verbū. Sed qd ait?
Joh.1. Erat erat: audis erat: crede. In pncipio erat verbū: ⁊ verbū erat apud deū: ⁊ de⁹ erat verbū. Totiens audio erat: noli quærere temp⁹ q: semp erat. Ille ergo q semp erat: ⁊ cū filio semp erat: q: potens ē deus sine tpe generare: Ille dixit ad filiū: Ex vtero ante luciferū genui te. Quid est ex vtero? Deus habuit vterū? Putabim⁹ deū q mēbra corpalia esse dispositū? Absit. Et q̄re dixit: ex vtero: nisi vt intelligeret de sua substātia genuisse. Ergo ex vtero hoc processit: qō erat ipe qui genuit. Nā si aliud erat qui genuit: aliud autē ex vtero processit: monstrū est nō filius. Ergo faciat filius opera eius qui misit eū: faciat ⁊ pater opera filij. Certe voluit pater: efficit filius. Ecce ostēdo: q: vult filius: facit pater. Vbi ostēdis inq̄s? Nō ostēdo. Pater volo. Jā ego si calūniari vellē: ecce filius iubet
Joh.17. ⁊ pater facit. Quid vis? Vt vbi ego sum et illi sint mecū. Eua simus: illuc eamus vbi ē. Quis dedit: Omipotens volo. Audio voluntatē potestatis: potestatē voluntatis. Sic
Joh.5. pater inq̄t: sic suscitat mortuos et viuificat: sic ⁊ filius quos vult viuificat. Ne dicas illos viuificat fili⁹ quos iubet et pat vt viuificet: quos vult viuificat. Ergo nō quos vult pat sed qs vult ipse: q: vbi ē vna potestas: vna voluntas est. Habeamus q̄n corde nō cęco: patrio ⁊ filij vnā eandēq; naturā: q: ver⁹ est
D pater: verus est filius. Quod est hoc genuit: q: genuit⁹ nō degenerauit. Nescio qd potest monere in verbis illis q̄ cęcus erat. Et forte multos nō bñ intelligētes facit desperare. Aut est inter cętera sua verba: idem cui oculi
Joh.9. li aperti sunt: Scimus quia peccatores de⁹ nō exaudit. Audem⁹ rogare deū: si petōres non exaudit? Date mihi qui roget: ecce est q exaudiat. Date q roget: discutite gen⁹ humanū ab impfect̄ ad pfectos. Ascēde averno ad estatē: hoc est cantauim⁹: Estatē ⁊ vēnū tu fecisti. Jā spiritales ⁊ adhuc carnales tu fecisti: q: ⁊ ipse filius⁹ dicit: Impfectū meū Ps.138.
viderūt oculi tui. Impfectū qō est in corpe meo viderūt oculi tui. Et quid deinde? Habent spem qui impfecti sunt? Habēt plane. Audi qō sequit: Et i libro tuo oēs scribent. Sed forte frēs spiritales rogāt ⁊ exaudiunt q: peccatores nō sunt. Quid faciunt carnales: qd faciāt? Peribūt? Deū nō rogabūt? Absit. Da mihi illū publicanū. Veni publicane: sta in medio: ostēde tuā spem: ne infirmi pdant spē. Ecce enī ascēdit publican⁹ cū Luc.18.
pharisęo orare: ⁊ delecta facie in tra dicebat longe stans: tundēs pect⁹: Dñe ppiti⁹ esto mihi pctōri. Verū dixit: Et descēdit iustificat⁹ magis q̄ ille pharisęus: q: dixit: ppiti⁹ esto mihi peccatori. Verū dixit an falsū? Si verū dixit: peccator erat: ⁊ exaudit⁹ est: ⁊ iustificat⁹ est. Quid est q̄ qō dixisti tu: cui dō oculos aperuit: scimus q: peccatores deus nō exaudit? Ecce peccatores deus exaudit. Sed laua interiorē faciē tuā: fiat i corde tuo qō factū est in facie tua ⁊ videbis: q: peccatores deus exaudit. Fefellit imaginatio cordis tui. Adhuc est qō tibi faciat. Certe pietas est iste de synagoga: adijt ad eū ⁊ dixit ei: Tu credis in filium dei? Et ille: Quis est domine vt credam in eum? Videbat ⁊ non videbat. Videbat oculis: sed adhuc corde nō videbat. Aut illi dominus: Et vides eū: hoc est oculis: ⁊ qui loquitur tecum ipse est. Tūc pstratus adorauit eum. Tunc lauit facē cordis. Incūbite q̄ oīonib⁹ peccatores: cōfitemini peccata vra: orate vt depellant: orate vt minuant: orate vt vobis pficiāt⁹ ipsa defici. Tamē nolite desperare ⁊ peccatores orate. Quis enī nō peccauit? A sacer- E
dotibus incipe. Sacerdotibus dixit: Pcius offerte sacrificia p peccatis vestris: ⁊ sic pro populo. Sacrificia cōuincebant sacerdotes vt si qs se iustū ⁊ sine peccato diceret: ridet ei: Nō attēdo qō loqueris q̄ qd offeras. Ei crima tua cōuincit te. Quare offers p peccatis tuis: si nulla habes peccata? En offers sacrificiū: an in sacrificio tuo mētiris deo? Si forte sacerdotes veteres plū peccatores erāt: noui populi nō sunt peccatores. Certe fratres q: deus voluit: sacerdos ipsius sū: peccatos sum: vobiscū pectus tundo: vobiscuꝫ

venīā rogo: vobiscū deū ꝓpitiū spero. Sed forte apostoli sancti: primi: summi arietes gregis pastores: mēbra pastoris: forte ipi nō habebāt peccatū? Tlere t ipsi habebāt: non irascunt: qz cōsentiunt. Ego nō auderē: ipm ꝓmū dñm audi dicentē apostolis sic: Orate. Quō illi sacerdotes sacrificijs nō incendunt: sic isti oratiōe. Sic orate. Et inter cętera quę Matth. 6. iussit orari: et hoc ꝓposuit: Dimitte nobis debita nra sicut t nos dimittim⁹ debitorib⁹ nris. Quid dicūt apli? Quotidie sibi debita petūt dimitti: Debitores intrāt: absoluti exeunt: t ad orationē debitores redeunt. Ista vita non est sine peccato: vt quotiens orat: totiēs peccata dimittant. Sz qd dicā? Illi forte qñ dicerūt orationē: adhuc infirmi erant. Forte dicet hoc aliqs qñ illos docuit dñs iesus orationē adhuc paruuli erāt: infirmi erāt: carnales: nōdum erant spirituales qui nō habēt peccatū? Quid ḡ fratres? Facti spirituales orare cessauerūt? Debuit ḡ christ⁹ dicere: Nō talia orate: t daret spiritalibus alterā orationē: vna est: ipsa est: ipe est q dedit ipsam. Ergo orate ꝓ ecclesia. Sz tollam⁹ cōtrouersiā: qñ dicis spirituales esse sanctos apstos: quouisqz paterer dñs carnales erāt: hoc eos dicturꝰ. Denicꝑ qđ verū est: illo pendente trepidauerūt: t tūc desperauerūt apli qñ credidit latro. Petrus ausus est Marci 14. sequi qñ dñs ad passionē ducꝰ ē: ausus est sequi: quia domū peruenit t i atrio fatigatus est: ad ignem stabat et friguit. Ad ignē sterit: rumore frigido cōgelauit. Interrogatus ab ancilla negauit christū semel: interrogatus iterū: negauit: interrogat⁹ tertio: negauit: Deo gras: qz cessauit interrogatio. Si nō cessaret interrogatio: diu repeteret negatio. Ergo posteaqz surrexit: tūc eos cōfirmauit: tūc facti sunt spirituales. Jā ḡ non habebant peccatū. Spirituales apli scribebāt spiritales epas: ecclis mittebāt. Nō habebāt peccatum. Hoc dicis: Nō tibi credo: Ipsos interrogo. Dicite sancti apli: postea q̄ surrexit dñs t cōfirmauit vos spūsancto misso ō cęlo: cessastis hꝫ peccata? Dicite nob obsecro. Audiam⁹ ne desperēt peccatores: ne desināt rogare deū: qz nō sūt sine peccato. Dicite nobis: Ait vn⁹ ipoꝝ. Et quis? Quē dominꝰ amplius diligebat: t q supra pecꝰ dñi discūbebat: t regni cęloꝝ qđ ructuaret secretū bibebat. Ipse eū interrogo. Habebatis 1. Joh. 1. peccatū an nō? Respōdet t dicit: Si dixerimus: qz peccatū nō habem⁹: nosipsos decipim⁹ et veritas in nobis nō ē. Johānes aūt ille est q dixit: In ꝓncipio erat verbū: t verbū erat apud deū: t deus erat vbū. Videte quāta trāscēderat vt pueniret ad vbū. Talis ac tantus q volauit sicut aquila sup nubes: qui mētis serenitate cernebat: In ꝓncipio erat vbū: ipe dixit: Si dixerim⁹: qz peccatū nō habem⁹: nosipsos decipim⁹: t veritas in nobis nō est. Si aūt cōfessi fuerim⁹ peccata 1. Joh. 1. nra: fidelis t iustus ē vt dimittat nobis peccata nostra: et mūdet nos ab oī iniqtate. Ergo orate: Amen.

De testimonio christi de Johanne baptista dicentis: In natis mulierū nō surrexit maior Johāne baptista: Testimonio quoqz Johānis de christo dicentis: Qui venit post me maior me est: cuius nō sū dignus corrigiam calciamēti soluere: Domelia XLIIII

Matth. 11.

Joh. 1.

Sanctus Johānes non euāgelista ꝑ A baptista: missus est ante faciē christi ꝓparare vias eius. Testimoniū christi de iohāne est: In natis mulierū nō surrexit maior iohe baptista. Testimoniū iohis de christo est: Qui venit post me maior me est: cuius nō sū dignus corrigiā calciamēti soluere. Utrūqz testimoniū ꝓsideremus: qđ ꝓbauit dominꝰ seruo: t qđ ꝓbauit seruus domino. Qđ est testimoniū domini de seruo? In natis mulierū non surrexit maior iohanne baptista. Qđ est testimoniū serui de domino? Qui venit post me: maior me est. Si ergo in natis mulierū nō surrexit maior iohe baptista: q maior ē illo? Quid ē iohes? Magnus hō. Ambo mirabiles nati: ꝓco t iudex: lucerna t dies: vox t vbū: seruꝰ t dñs. De sterili seruꝰ: de vgine dñs. Ipse dñs fecit sibi fuū i vtero sterili: de sene pfe: t de aniculā mfe. Et idē ipse dñs fecit sibi carnē: in vtero vginis: sine uomie pfe: qui ꝓmū fecit hoiez sine patre et matre. Quo nemo surrexit in natis mulierū maior. Tā magnꝰ visus ē iohānes: vt a nōnullis etiā christꝰ putaret: nec in superbia alienū secutus est errorē: nec ausus ē dicere: sum qđ putatis: sed qđ bonū erat ei q se agnouit vt ad pedes dñi: t ad corrigiā calciamēti seruꝰ būiliaret: ne vento superbię cla tuo lucerna extingueret. Denicꝑ qi i magno B sacramēto natꝰ ē iohes: ipi⁹ soli⁹ iuste ecclia natalē diem celebrat: t natalis dñi celebrat: sed tanꝗ domini. Date mihi aliū seruū ꝓter iohannē inter patriarchas: sic inter ꝓphas:

inter apostolos: cuius natalē diē celebret ecclesia christi? Passionū vico seruio plurimis celebramus: natiuitatis diē nemini nisi Johanni. Audistis enī qñ euāgeliū legebat: q ordo fuerit ambobū nascēdi: pcursoris t dominatoris: t qđ paulo ante vtr̄ zachonis t iudicis: vocis et verbi. Angel⁹ gabriel nūciat iohannē: idem ipse angelus gabriel nūciat dñm iesum christū. Præcedit ille: pcedit obsequēdo: sequit ille regēdo. Sequit enī nascendo: antecedit regēdo: qr t ipm iohannē creauit christ⁹ t creator et creat⁹. Creator ait matrē: creator: matris: creat⁹ in matre. Et qđ dicā creator ait matrē? Añ abrāā ego sum ipe dixit: euangeliū loquit: audite vt legite. Sm parū ē ante abrāā creator: ante adā creator: ante cēlū t terrā creator: ante omnes angelos: vniuersāq creaturā spiritalē: trionos: dominationes: pncipatus t potestates: ante ola creator: qr in pncipio nō erat factū verbū ꝙ erat vbū: t vbū erat apud deū: t deus erat vbū. hoc erat in pncipio apud deū. Ola p ipm facta sūt: t sine ipo factū est nihil. Si ola visibilia t invisibilia: cēlū t terra t virgo maria: quia t virgo maria de terra: t christ⁹ factor terre: factus in terra: qr veritas de terra orta est. Breuiter ergo cōmēdo charitati vestre magnum sacramentū: quō multi futuri erāt qui putarēt christū nō esse nisi hominē: nihil ē amplius ois bolem. Ideo magnus hō quo maior in homib⁹ nō fuit pbauit ei testimoniū iohānes: subditus: inclinat⁹: būilitatis. Inquātū se būilē reddidisset: si soluere corrigiā calciamēti eius: dignū se esse dixisset? Attendite in magno christo: corrigā calciamēti. Quātum būilis extitisset: si se iohannes dixisset dignū: qđ dicendo fecit se indignū? Propterea notat⁹ est dico natiuitatis eius: t celebrationi ecclesie cōmendat⁹. Herū interest plurimū in matrib⁹: q illa virgo: illa mulier fuerit sterilis: illa de spūsancto pariēs filiū dei dñm nostrū: illa de viro suo semē pariēs pcursorē dñi: miraclo t būilis: Et attēdite. Nō credidit zacharias. Quō non credidit? Quesiuit ab angelo p qđ cognoscerē qđ ꝓmittebat: quonīā ipse erat senex: et vxor eius pcesserat in diebus suis. Et dixit ei angel⁹: Ecce eris tacens: t nō poteris loq vsq in diē quo hęc fiant: ppter qđ nō credidisti verbis meis: quę implebunt i tpe suo. Idem ipse angelus venit ad mariā: nūciat christū venturū de maria virgine in carne: t maria tale aliqđ dicat. Ille enī dixit: Per qđ cognoscam hoc? Ego enī sum senex: et vxor mea pgressior in diēb⁹ suis. Et dixit ei: Ecce eris tacēs t nō poteris loqui vsq in diē quo hęc impleant: ppter qđ nō credidisti verbis meis. Et accepit suppliciū tacturnitatis merito infidelitatis. Quid dixerat ꝓpheta de iohanne? Vox clamātis in deserto. Tacet zacharias generatur⁹ vocem. Quia nō credidit tacuit: merito obmutuit quousq vox nasceret. Si enī recte dictū ē: qđ valde recte dictū est in psalmo sancto: Credidi ppt qđ locut⁹ sum: qui nō credebat: merito nō loqbat. Sed rogo domine cum audientibus me pariter pulso: aperi nobis: expone nobis qđ sibi velit hęc quęstio. Causas quęrit zacharias ab angelo: per quid cognoscerer quod illi nunciatum est: qđ senex erat: t vxor eius pgressa in diebus suis: dicit: Et quonīā nō credidisti eris tacens. Nunciat christus virgini marię: t ipsa causas quęrit: t dicat angelo: Quomō fiet istud quonīā virum non cognosco? Et ille: Per qđ cognoscā hoc? Ego enī sum senex: et vxor mea pgressior in diebus suis: Illa dicit: Tacebis: quia nō credis: illi autem causa exponit: silentiū non imponit. Quomō fiet istud: dum virū nō cognoscā? Et angelus ꝓfessus ē virgini: Ecce quomō fiet qđ quęris: Spūssanctus superueniet i te: t virtus altissimi obumbrabit tibi. Non tu meas ęstum libidinis: sub tanto vmbraculo sanitatis. Quare hoc? Si verba attendam⁹ haud ambo crediderūt: zacharias t maria. Sed nos verba audimus: deus potest t corda interrogare. Intelligim⁹ charissimi quonīā zacharias quādo ait: Per qđ cognoscā hoc: ego enī sum senex: t vxor mea pgressior in diebus suis desperādo dixit nō inquirendo: Maria vo quādo econtra ait: Quomō fiet istud: quia virū nō cognosco: inquirēdo dixit nō desperando. Dū interrogauit: non de ꝓmissione dubitauit. O vera gra plena: sic ē enī ab angelo salutata: Aue gra plena. O vere gratia plena: Quis hanc gratiā explicet? Quis huic gratię gratias agēdo sufficiat? Fit homo: t per liberū arbitriū perit homo: t inuenit homo factor⁹ qui fecit: vt nō periret quem fecit. In principio verbū de⁹ erat apud deum: per quod omnia facta sūt: fit caro: Verbū caro factum est t habitauit in nobis. Caro fit verbum: sed caro accedit ad verbū: nō pit in carne verbū. O gra: vt B haberem⁹ qđ digni eram⁹? Sz videte qđ dicat scā maria: plena fide: plena gra: mf fu-

tura virgo pmãsura. Quid dicit ster ceteras? De duo singulis locis valde mltũ ẽ. Quid
Luc.1. ait? Esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes. Qui sunt esurientes? Humiles: indigẽtes. Qui sũt divites? Superbi t inflati. Non vos longe mitto: ostẽdo vobis in vno tẽplo divites de bis q̃ dimittunt inanes: et
Luc.18. pauperes de illis qui implent bonis. Ascẽderũt duo in templũ vt orarẽt: vnus pharisꝰ t alter publicanus. Pharisęus dicebat: Attende divitem indigẽsta ructuantẽ: crapula exultantẽ: sed superbie nõ iusticie: Deus inqt gratias tibi ago: qr nõ sũ sicut ceteri homines: raptores: iniusti: adulteri: sic̃ publicanꝰ iste. Jeiuno bis i sabbato: decimas do omniũ q̃ possideo. Rogare veneras an te laudare? Totũ te bñ dixisti: nihil tanq̃ egenꝰ petisti: Quo q̃ orare venisti? Gratias tibi ago vñe. Nõ dicit: Domine da mihi gratiã: qr nõ sum sicut ceteri homines: raptores: iniusti: adulteri. Ergo tu iustus: qr nõ sum sic̃ publicanus iste. Insultas: nõ exultas. Jeiuno bis in sabbato: decimas do omniũ quę possideo. O divitẽ exinaniendũ. Veni: veni pauper: esuriens publicane: immo ibi sta vbi stas. Publicanꝰ eñ de longinquo stabat: ꝑ bñs hũili agropinquabat. Nec oculos ad cęlũ audebat leuare. Quo octoo nõ leuabat: cor ibi habebat: Oz pcutiebat pectus suũ dicens: Domine ꝓpitius esto mihi peccatori. O esurientẽ: bonis implendũ. Audisti domine ꝓtrouersiã: ꝓme sententiã. Audite sententiã inter partes ꝓlatã. Non
Job.5. appellat victus: quia nõ est ad quẽ. Non eñ appellat a filio ad patrẽ. Deus eñ pater non iudicat quẽq̃: sed omne iudiciũ dedit filio. Dicat ergo sententiã int ptes veritas: Amẽ inqt dico vobis: quia descẽdit hic iustificatꝰ de templo: magis q̃ ille pharisęus. Quare hoc? Rogo te qui iusticiã vis audire: Quoniã ois qui se exaltat humiliabit: t q̃ se hũliat exaltabit. A quo iste exaltabit: t q̃ se exaltat humiliabit? Quia esurientẽ implevit bonis: t divites dimisit inanes. Vade nũc t ventila diuitias tuas: iacta te t dic: dives sum. Q̃ dives? Si volo iustus sum: si volo iustus nõ sum. In potestate habeo iustũ esse:
Ps.42. t iustũ nõ esse. Non audis in psalmo: Qui cõfidunt in virtute sua. Ergo deus tibi carnem: deus tibi sensum: deus tibi animã: deꝰ tibi mentẽ: deus tibi intelligentiã dedit: tu das nbispi iusticiã? Quid est caro: quid sũt sensus: qd est aia: qd ẽ mẽs: qd ẽ intelligẽtia sine iusticia? Nõne oia ista si iusticia carẽt: ad pnã valebũt? Ergo tam dives es: vt cũ deꝰ tibi dederit inferiora: deo tibi potiora? Vale dives: exinaniende dives: si tamẽ habes qd̃ te dixisti habere. Quid habes qd̃ nõ
1.Cor.4. accepisti? Nec saltẽ a superbo diuite filio pharisęo: ꝑ ex bis quę te habere dixisti: gratias domino agere didicisti: Amẽ.

Deeq qd̃ scriptũ est in actibꝰ apostolorũ: Mõ petrꝰ circa horã sexta Act.10.
ascẽderat in cenaculũ: t cũ esuriret voluit gustare. Parantibꝰ aũt discipulis: ille factus est in excessu mentis t vidit vas grande velut linteũ magnũ tẽ. Homelia XLV

Odo cũ lectio actuũ apostolorũ legerẽtur: audiuimꝰ q̃ beatus petrus circa horã sextã ascẽderat i cenaculũ: t cũ esuriret voluit gustare. Parantibus aũt discipulis: ille factus est in excessu mẽtis t vidit vas grande velut linteũ magnũ quattuor linteis apẽsum de cęlo submitti: vbi erãt oia q̃drupedia t serpẽtia trę. Et vox de cęlo sonuit: Petre macta t mãduca. At ille dixit: Dñe tu scis qr cõmune t imũdũ nũq̃ mãducaui. Et vox itęr: Nõ deus mũdauit: tu ne cõmune dixeris. Hoc factũ ẽ p ter: t receptũ est vas in cęlo. Quid ergo significẽt ista: breuiter si iuberis: charitati vestre aurib⁹ cupim⁹ intimare. Oia alia q̃ phibita sunt iudęis
Leuit.11. mãducare: signa sũt rerũ: t sic̃ dictũ est: vmbrę futurorũ: veluti qd̃ scriptũ ẽ eis: vt q̃ sũt ruminantia et fissa vngula: ipsa manducent. Quoꝝ aũt vnũ vt utrũq; defuerit: nõ mãducẽt. In bis eñ alijs boues qdẽ significant
2.Esdre.17. nõ ptinẽtes ad societatẽ sctorũ. Fissa vngula ad mores: ruminatio ad sapientiã ptinet. Quare ad mores fissa vngula? Quia difficile labik. Lapsꝰ eñ peri signũ ẽ. Ruminatio aũt ad sapiẽtiã quõ ptinet? Quia dicit scptura:
Prouer.21. Thesaurꝰ desiderabil requiescit i ore sapiẽtis: vir aũt stultꝰ deglutit illũ. Qui aũt audit et negligẽtia sit obliuiosus: q̃si deglutit qd̃ audiuit: vt iã in ore nõ sapiat: audituꝫ ipsũ sepeliẽs oblisione: Qui aũt in lege dei medi-
Ps.1. tat die ac nocte: tanq̃ ruminat t i quodã q̃si palato cordis sui sapore delectat. Hoc ẽ qd̃ ꝓceptũ est iudęis: significat qd̃ ad ecclĩã: id ẽ ad corꝑ xpi: ad gfam societatẽq; sctorũ nõ ptinẽt illi q̃ aut negligẽtes auditores sũt aut mores malos bñt: aut in vtroq; vitio repbẽ dant. Sic cętera q̃ i hũc modũ ꝓcepta data sũt iudęis vmbratice sũt significatões futurorũ

Postea ꝙ venit lux mūdi: dominus noster
ihesus christ⁹: tantūmodo vt intelligam⁹: nō
etiā vt obseruem⁹ legim⁹. Data est ergo licē
tia christianis: vt non fm vanam hanc con-
Timoth.4. suetudinē faciant: sed manducent quod ve-
lint cum moderatione: cum benedictione:
cum gratiarū actiōe. Postallis ḡ et petro ita
dictū est: Occide ꝛ māduca: vt iā nō teneret
obseruationē iudaycā: non tamen ei quasi
gurges vētris ꝛ fœda vorācitas impata ē: ꝟ
tamē vt intelligatis hoc in figura esse mon-
strātū: erant in illo vase serpentia. Nūquid
poterat māducare serpentes? Quid ergo si-
bi vult ista significatio? Vas illud ecclesiaꝫ
B significat. Quattuor lineę quib⁹ dependeꝫ
bat: quattuor ptes orbis terrārū p quas ex-
tendit ecclesia catholica: ꝙ vbiq; diffusa est.
Quicūq; ergo voluerit i partē ire ꝛ p aliquā
heresim ab vniuerso cōsortio: non pōnet ad
quattuor linearū sacramentū. Si autem ad
visionē petri nō pōnet: nec ad claues ꝙ sibi
datę sūt pōnebat. Ideo vo quattuor lineis
submissum est vas illud: q: a quattuor ven-
tis dicit deus cōgregandos sanctos suos in
finem: quia nūc sup omnes iustos quattuor
cardines: fides euāgelica dilatat. Animalia
ergo illa gentes sunt. Omnes ergo gentes
quę immundę erāt erroribꝰ et superstitionibꝰ et
cōcupiscētijs suis anteq; veniret christ⁹: illo
aduenīente: donatis sibi peccatis: mūdę fa-
ctę sunt. Nā iā post remissionē peccatoꝝ ꝙ-
re nō recipiant in corpus christi qđ est eccle-
sia dei: aut⁹ pſonā petrus gestabat? Petrus
in multis locis aparet qđ pſonam gestet ec-
clesię. Si petrus figurā gestabat ecclesię: et
ecclesia corpus christi est: recipiat in se quasi
in escam suā tam mūdatas gentes: quibus
peccata dimissa sūt. Vnde misit ad illū cen-
turiō gentilis homo: ꝛ qui cū illo gentiles
erant: cui⁹ elemosynę acceptę mūdauerunt
eum ad quēdam modum: restabat vt tanq;
cibus mūdus incorporaret ecclesię: hoc est
corpori dñi. Petrus autē trepidabat trade-
re gentib⁹ euangeliū: q: illa qui crediderant
ex circūcisiōe: phibebant apl̄os tradere in-
circūciso christianā fidem: ꝛ dicebāt nō eos
debere ad participationē euāgelij accedere
nisi accepissent circūcisionem: ꝙ tradita erat
patrib⁹ eoꝝ. Vas ꝙ illud dubitatione sustu-
lit petro: ꝛ ideo post illā visionem admoni-
tus a spūsancto vt descēderet ꝛ iret cum eis
qui a cornelio erāt: ꝛ prexit. Cornel⁹ ergo ꝛ
qui cū illo erāt: tāq; ex illis alijs hab⁹ habeb ꝫ
quę in vase erant demōstrata: quos tū iam
mūdauerat de⁹: q: elemosynā eoꝝ acceptā-
uerat. Occidēdi ḡ erāt ꝛ māducādi: id est vt
interficeret in eis vitā ꝑteritā: qua nō nouc-
rāt christū: ꝛ transirēt in corpus eius: tanq;
in nouā vitā societatis ecclesię. Nā ꝛ petrus
ipse cū ad eos venisset: cōmemorauit brevit
qđ sibi in illa visione monstratū fuerat. Ait enī:
Et vos scitis ꝙ illicitū sit viro iudeo cōiun-
gi ꝛ accedere ad alienigenas. Sed mihi ostē
dit de⁹ nemnē cōmunē aut immundū hoīem
dicere. Nō vtiq; tūc ostēdit de⁹: cū vox illa
sonuit: Quę deus mundauit: tu ne inmunda Act.10.
dixeris. Fortasse ḡ erat etiaꝫ illud: ḡre linteū C
erat in quo erāt illa animalia. Nō vtiq; sine
causa. Noam⁹ enī qđ linteū tineas nō consu-
mit: quę vestes alias corrūpit. Et ideo qui
vult ad mysterīū ecclesię catholicę ꝑtinere:
excludat ō corde suo corruptionē malaꝝ cō-
cupiscētiaꝝ: ꝛ ita incorruptibiliter firmet in
fide: vt prauis cogitatiōib⁹ tanq; tineis nō
penetret si vult ad sacramentū illius lintei
ꝑtinere: quo significatur vel figurat ecclia.
Quare aūt ter de cęlo submissum est: nisi qz
omnes gentes in nomīe trinitatis baptizā-
tur: quę ꝑtinent ad quattuor ptes orbis terę
qua disseminat ecclesia: quaꝫ significabant
ḡttuor lineę: quib⁹ vas illud cōnectebat: ꝛ i
nōie patris ꝛ filij ꝛ spūssancti: credētes inno
uant: vt ꝑtineant ad societatem cōmunio-
nēq; sanctoꝝ? Quattuor ergo lineę quibus
vas illud ꝓnectebat: quattuor partes orbis
ꝛ trina submissio mysterīū trinitatis osten-
dit. Quę res etiā duodenarīū numerū apo-
stoloꝝ ostendit: tanq; ternis p quattuor de-
putatis. Quater enim tria: duodecim fiūt.
Et quia p quattuor ptes orbis terrę mysteri-
ū trinitatis ꝓdicaturi erāt duodecim apl̄i:
ideo quattuor lineę tertia vice de cęlo dimis-
sę sunt. Sicut ḡ supra dictum est: Beat⁹ pe-
trus typuꝫ ecclesię habuit catholicę. Quod D
aūt ascēdit in solariū: hoc significat q ecclę-
sia cupiditatib⁹ ſcłi abiectis: spiritaliter ascē-
sura erat l altū: ꝛ cor sursū habitura: fm illō
qđ scriptū est: Nostra autē cōuersatio in cę-
lis ē. Nō aūt hic petr⁹ clarire dicit: ꝟ signi- Phil.3.
ficat q ecclesia salutem gentiū esuriret. Lin-
teū illud quod de cęlo submissum est: eccle-
siā significat. Animalia quę in linteo erant:
omniū gentiū ꝓferebant imaginē. Quattu
or lineę qb⁹ vas illō depēdebat: ḡttuor ptes

mūdū ḡb̄ christi euāgeliū ꝓdicat ſignificat/ ſe videt. Ꝏ tertia vice ſubmiſſum eſt vas illud: ſignificat myſteriū trinitatis et ſacramentū baptiſmatis. Ꝏ autē dictū eſt petro: Abacta t māduca: hoc ſignificatum eſt q̄ eccleſia catholica omnes qui in chriſtum credūt primo occiſura t poſtmodū māducatura: hoc eſt: occiſura eſſet infidelitatem: vt inſereret fidem. Nemo enī poteſt in chriſtū credere: niſi p̄us moriat q̄ ſunt: ſm illud q̄ Col. 3. apoſtol⁹ ait: Mortui enī eſtis: t vita veſtra abſcōdita eſt cum chriſto i deo. Quomodo enī qui ab hęreticis circūuenunt̄ viui deo ranſ a mortuis: ſic illi q̄ ad rp̄m veniūt moriunt̄ ꝓtinus vt viuant futuris: periūt diabolo vt chriſto acq̄rant: moriunt̄ morti: t ſplicater vitę inſerunt. Quā rem vt etiā in nobis pietas diuina implere t confirmare dignet: aſſiduis orationib⁹ ſupplicemus: Poſtante domino noſtro ieſu chriſto: qui cum patre t ſpiritu ſancto viuit t regnat deus in ſęcula ſęculorū: Amen.

¶ De eo quod ꝓpheta dicit in pſalmo: Cōfitemini dño quoniā bon⁹: quoniā in ſęculū miſericordia eius: Homelia ¶ XLVI

Pſ. 117.

B Confitemini dño fratres chariſſimi quoniā bonus eſt: quoniā in ſęculū miſericordia eius. Remedia purgādi facinoris ſpūſancto inſtruēte addiſcam⁹: nō aliter veniā poſſe mereri: niſi noſtra facinora fuerimus deo iubēte cōfeſſi. Quid enī celat peccator q̄ deo reſte commiſit? Quid erubeſcat fateri: q̄n peccatio nō erubuit coinquinari. Diluat ergo cōfitendo q̄ peccādo infecerat: ſatiſfactione abluat q̄ delicto ruz maculis ſordidauerat. Sit cautio: poſt delictū q̄ aſi delictū fuerat ſegnior: ſeq̄t bonis actib⁹ chriſtū: qui i malis diabolū ſeq̄bat. Cōfitemini inquit dño q̄n bonus eſt. Nō vult vlciſci malicię: qui cōfiteri peccata ſuadet. Optat ſoluere nō vult eo ne cōtumaceo punire cogat. Quare admonitio dei faciat ſollicitum: ne ſęuerit⁹ faciat punitus. Peccator enī nos monit̄ flagellari frequēter nemo puidēs q̄ abnuat: nemo ſtult⁹ q̄ nō intelligat. Vult enī de⁹ admoneri frequēter ḡa putat eē correctos: vult tēptationū ſęuerit⁹ corrigere: ḡa ſua patiēta videri deꝑuatos: vult iniq̄ bacten⁹ reformare peccatores: t ad ſpem recuperandę ſalutis ipos iaz mortuos ſuſcitare. Gaudet enī⁹ deus ſi correctos viderit quos emendat: Lętat cum et iuſtos mutatos inſperent ḡa flagellat. Exultat ergo affectu t terrorem t minas t verbera in peccatores miſſa ꝓficere ad prauos corrigendos: q̄ ad reos puniēdos eroptat. Vult enī de⁹ miſereri cūctoꝝ: vult ignoſcere magis: vult ſe exhibere ꝓpitiuz: ſi quē mutatis actibus viderit eſſe correctū. Si dereliquerint inq̄t filij tui legem meā: t in p̄ceptis meis non ambulauerint: ſi iuſtificationes meas ꝓphanauerint: viſitabo in virga facinora eoꝝ: t in flagellis delicta eorū: miſericordiā autē meā nō diſpergā ab eis. Hęc ſunt remedia quibus conſulit deus: hęc eſt medicina qua dominū curant vulnera: his emendant̄ vitiatibus: vitia corrigunt̄: bominū malicia refrenat. Hęc ſunt diuina nō verbera: nec vt noceant diuinitus irrogant̄: q̄ ad hoc veniūt vt hominib⁹ paterna clementia cōſulant. Ego inquit quos amo: arguo t caſtigo. Et iterū: Fili ne neglexeris diſciplinā dei: nec deficeris cū ab eo corrept⁹ fueris. Quē enī diligit de⁹ corripit: flagellat autē omnē filiū quem recipit. Igitur B ſi omnē ad hoc flagellat vt corrigat: ad hoc autē corrigit vt patri: id eſt deo dignū exhibeat: timeat qui nō flagellat̄ ne filius eē nō poſſit. Timeat quē corrigere deus nō vult i ſęculo: quia cū ſupplicio deſtinauit poſt ſęculū. Timeat q̄ adhuc in ſęculo gaudet t lętat̄ ne in ęternū contriſtet t ploret. Timeat qui cū iuſtis i ſęculo nō dolet: ne cū peccatorib⁹ in ſupplicio penit̄ ardeat. Sed ſi peccatores inq̄t delectorū ſuorū verbera in ſęculo patiuntur: cur non nunq̄ t ſancti viri pariter et ęque cū peccatorib⁹ afflictant̄: niſi quia ad emendationē peccatorib⁹: iuſtis ad ꝓbationem iuſticię ꝓficiūt: Vt enī peccatores his remediis corrigunt̄ a malis: ita iuſti bacten⁹ augent̄ i bonis. Illos enī emēdat de⁹ vt corrigat: hos vo ꝓbat vt augeat. Illos ergo a culpa reuocat: hos ſanctiores ſibi reſeruat. Illic peccata corrigunt̄: hic merita virtutis augent̄. Illic ergo recordatio penitens: hic purę mentis lętitia. Gaudēo ille indulgentiā diuinā eroptat: hic q̄mia ꝓmiſſa iam cognitat. Ille piū iudicē veniā poſtulat: hic iuſtū remuneratorē expectat. Ille ſollicit⁹ vt poſſit impetrare q̄ poſtulat: hic ſecurus ḡa pōt q̄ merē accipe. Nam peccatores ſalte

Apoc. 3.

Proue. 3.

emẽdatione deus cõterat: ne inueniat malicia crescẽte qõ vindicet. Odit enĩ suppliciũ: q̃ ante ꝓfinit ne cõdemnet. Gaudeat christianus ꝙ aduersa: q̃ aut probat si iust⁹ ẽ: aut si peccator: est emẽdat. Cõtristet sane quẽ flagella corrigere diuina nõ possũt: timeat futurũ supplicũ: q̃ ꝓsens iudicio ꝓcẽpsit remedium. Gaudeat peccator si cum iusto in seculo cõtristet: vt post seculũ cũ eodẽ regnet. Vos inq̃t dñs plorabitis ⁊ plãgetis: seculum aũt gaudebit. Vos tristes eritis: sed tristicia vra ĩ lętiã veniet. Quis nõ breui tpe cõtristari eroptet: vt in etnũ lętetur sempiterna cũ christo triũphet? Quis nõ breui tpe cõtristari et ꝓsentia tẽpia fletus pensare gaudio futuro desideret? Exiguũ siquidem momẽtaneũ ⁊ breue ẽ: quicqd boni maluerit in seculo ẽ. Tẽptatio quidẽ vos nõ apprehẽdat nisi humana. Fidelis aũt deus q̃ nõ patit vos ferre plus q̃ potestis: ꝑ faciet cũ tẽptatione exitũ vt possitis tolerare. Sed q̃ tribuit de⁹ securitatẽ ad tẽp⁹: fragilitati nr̃e indulgẽs. Sit miles christi armat⁹: sit sollicitus: sit cautus: sit de deo solo securus. Legi let in pace cautus: q̃ in bello vigilare cõsuevit. Nõ sit securitate dimissus: ne aliqua ex parte surrepat inimic⁹. Sobriꝰ enĩ inq̃t esto ⁊ vigilate: q̃ aduersari⁹ vester diabolus tanq̃ leo rugiẽs: aliquẽ deuorare quęrẽs circuit. Quisto hostis vigilat: et nocere tanto christian⁹ vigiler vincat. Nũqd vigilãtib⁹ obrepit inimicus? Nũquid sollicitos circũuenit hostis? Nec enĩ tãe tantũ cauẽdus ẽ q̃ bellum dei seruis indicit: in pace magis vigilandũ est nobis ⁊ exercẽdus animꝰ: exercẽda virtus mẽtis: intentio timore firmãda. Facit enĩ hostis securos: quos cupit esse captiuos. Facit inquã securos: vt incautos sopiret: inermes oppimat: vulneret eos q̃s vigilare minime ꝓspexerit. Si q̃s miles sub imperatore ꝓspecta certamẽ cũ hoste inierit: quanta instãtia: quãq; virtute pugnabit vt placere illi cui militat possit? Nec stipendiũ promotionẽ ve poterit despicere: si superans hostẽ fortiter vicerit. Erubescit siquidẽ despicatus: nisi sperat hostẽ sorte victoria. Vigila christiane sub oculo dei: vt ꝓfecta victoria coroneris. Pugna q̃ cũ diabolo q̃ armatus ex christo: q̃ te desiderat munerare. Cõtemne ꝓsentia: vt pcipias futura. Tẽporalia ergo spreme vt etna possis accipe. Possidebis etiã: q̃ diabol⁹ possidere si potuit. Debebis enĩ paradisum: vbi inimicus exclusus ẽ. Accipies etnitatẽ quã ꝙ iuratꝰ hostis amisit. Illũ q̃ ad terrã ꝓdita detecit te ecclã fides ꝓposuit. Ille cõtẽnendo celesti virtute ꝙ natus est: tu seruiendo angelica maiestate saltus eris. Illi etna sunt supplicia destinata: tibi diuina sunt ꝓmia ꝓparata. Ille pdus cũ pdito interibit: tu sanctificat⁹ cũ sanctis regnabis: Et q̃ fueras temporalis ⁊ mẽdicul⁹: filio etna gloria decorat⁹: nec dũ in seculo formidabis: q̃ auctori formidinis diabolũ cũ seculo respuisti: Amẽ.

¶ De remediis peccatorũ: Homelia XLVII

Remedia peccatorũ fratres: medicina clemosyna. Elemosyna enĩ a mor te liberat: ⁊ nõ patit hoiem ire in tenebras. Pa trocinat in die iudicij homi: vt flãmas etnas nõ timeat. Sicut iacob⁹ in epistola sua dicit: Superexaltat misericordia iudiciũ. Et iudicũ sine misericordia illi qui non fecit misericordiã. Sed talis debet esse ipsa misẽcia fratreo: q̃ suscipiat: nõ quę repellat. Quę peccata purget: nõ quę animã grauet. De bono: de iusto labore: de ꝓpria facultate: nõ de pauperũ ẽgestate. Fratreo nõ vult deus hoiem a misẽcia cessare: nec libẽter aspicit deus quẽq̃ de fraudib⁹ dantẽ: Sicut salomon ꝓpheta dicit: Honora dñm deum tuũ de tua substantia: ac de iustis laborib⁹ tuis. De iustis laboribus iussit dari: de iniustis vo rapinis ꝓhibuit dari. Sed cũ iudicare cęperit deus: dicturi sunt di qui de fraudib⁹ viuũt: ⁊ de spoliis miserorꝰ elemosynã faciũt: Dñe ꝓcepta tua seruiam⁹: ⁊ i no mine tuo misericordias fecim⁹: pauper pauperum⁹: nudos operuim⁹ ⁊ pegrinos hospitio recepim⁹. Quib⁹ dicturꝰ ẽ de⁹: Nõ dedistis dicit: q̃ rapuistis nõ dicit. Quos pauistis memoramini: ꝺre nõ recordamini q̃ necast? ⁊ Quos operuistis gaudẽt: quos expoliastis plangũt. Quos hospitio recepistis retinetis: ⁊ oblti estis quãtos de suis habitaculis expulistis. Ego misericordiã fieri iussi: fraudes ⁊ rapinas exerceri nõ mãdaui. Vn⁹ replet panib⁹ qnẽ ꝺ rapinis sanasti: ⁊ bñdicet dñs ti te: ꝙ cũ quẽ necessi. Ille miser necat⁹ ingemuit: ⁊ exaudiuit gemitũ ei⁹ q̃ vidit q̃ feceris ei. De malo acrio ⁊ gaudeo: rapio ⁊ lętario: pauper rogat ⁊ cõtristatio: pandũ

paras: et tales ad tuū ꝓmandū vocas: q̄ tibi vicē repēdāt. Omnes cōmunū ne q̄d desit: et cū amicis tuis epulari: et aī tanuā tuā rogā tē pauperē nō audio. Tu diuersis bonis repleris: et egēti nō misereris. Abultis epulis distēdis: et multo vino madid⁹: pauperē rogantē ꝓtēnis. Oblit⁹ es dictū ꝑphe dictū:

Prouer.21. Qui inq̄t auerterit aurē suā ab egeno: et ipe iuocabit dñm et nō exaudiet eū. Inclina aurē tuā audi egēnis vocē et fame pereūtis: vt et tuā vocē de⁹ exaudiat tribulātis. Da: de q̄ dederit tibi deus. Ipe te diuitē fecit: iō redde illi q̄ suū est. Ipse se dicit accipe q̄ pauperib⁹ dat: sibi collatū cōclamat: q̄ i cōde paupis fuerit semi atū. Sicut in euāgelio di

Luc.16. cit: Facite vobis amicos de māmona iniq̄tatis: q̄ recipiāt vos in eterna tabernacula.

Ecce habes christiane eternū tabernaculū: si dederis paupibus victū. Si q̄d das: illuc trāsmitt: tibi i futuro reponeo nō vñ carnaliter saturēris: ꝙ vnde spiritalit gloiēris: nō vñ ventrē repleas: ꝙ vñ flāmas extinguas:

Tobie 4. q̄ scriptū est: Elemosyna a morte liberat: et ꝓ nō patit hoīem ire i tenebras. Misericordia est frēs q̄ irā dei auertit: et peccata dimittit: ignes futuros extinguit. Sic salomon dicit:

Eccli.3. Sicut aq̄ extinguit ignē: sic elemosyna resistit peccatis. Da q̄ egenti: cōfer nō habenti: succurre fame peuuri. Crudele e vt de q̄ habes: nō des ei quē scis non habere. Graue e vt de tua abundātia nō subtētes egentis inopiā. Unde sp flagellamur in frugib⁹: q̄ bñ egentib⁹ nō facim⁹. Reuera si cōsideres bō vñ dāna: vñ pcula vñ calūnię: nisi de sterilitate nra. Tu ñ das idigēti q̄ potes: q̄ te ñ grauat: venit vna calūnia: et pdes q̄ nō habes. Ventre pleno ambulas: et vacuū pauperis ventrē nō cōsideras. Bñ est tibi de bonis dei: nihil indigeo: bonestio vestib⁹ vterio: et nudū et trementē frigore nō vestis. Si tibi dicat de⁹: Teipm ego feci: q̄ vnus meū est: q̄ habes ego dedi: et ingrat⁹ es: aufero q̄ dedi: nego q̄ donaui: dimitto te quē feci et fine me viue si potes? Pluo tibi dedi: vt haberes vnde paupi dares. Paupi nō dedi ob hoc vt te probarē: nō q̄ ambob⁹ nō habui vñ dare: sed ꝑ pauperē volui te ꝓbare. Ego sum q̄ diuitē et pauperē feci: ꝓtogatotē te ꝓstitui i bonis meis. Fac misericordiā: q̄ nihil pdes: et me q̄ tibi dedi nō offendes. Da q̄d dubitas? Quia si dederis: ego plura dabo. Quid tibi soli vēdicas: q̄ ambob⁹ dedit? Quare tu solus comedis: q̄ ambobus creauit? Quasi tuo labori hoc assignas: aut tuū esse putas? Aufero auxiliū meum: habe laborē tuū: aufero misericordiā meā: et tunc apparebit miseria tua. Ad hęc q̄d dicturꝰ es L miser? Miser es q̄ miseros non vides: et cetera sol⁹. Vestis et pecunia⁹: anima⁹: anima⁹: serpentiū⁹: cōmunis ē oīb⁹: et tu domi negas victū? Sed credo: ne dando finias: nō ꝓtogando deficias. Qui hęc cōsideras: finē vitę tuę nō ꝓsideras? Et si pecunia nō finit: vita tñ finit: et qñ nō speras ad te venit. Sic ñ ꝓsiderauit ille diues q̄ in abundātia torquebat: et q̄si inopia querebat. Quid faciā inq̄t Luc.12. q̄ nō habeo vbi fructꝰ meos cōgregem? Et audiuit vocē obi dicētis: Stulte: ista tua auferet a te hac nocte: quę ꝓparasti cuiꝰ erūt? O vanitas huiꝰ diuitis: nescit si viuat: et de fructib⁹ cogitat: nocte moritur: fabricare disponit. Ecce audisti et tu christiane q̄d timeas. Fac misericordiā: Quid dubitas? Nō te deserit: q̄ te ꝓtogatorē cōstituit. Ipsiꝰ est enī vox i euāgelio arguētis incredulos et dicētis: Cōsiderate volatilia cęli qm̄ nō seminānt ne- Matth.6. q̄ metūt: quib⁹ nō sunt cellaria: et pat vester celestis pascit illa. Si quęcūq̄ habes tua ee dicis: si potes cōstitue ꝓpter fures in domo tua vigiles: fode foueas: abscōde diuitias: fac tibi loculos et arcas vbi reponas: ꝑ dei volūtatem tene: habe: viue si potes? Ergo fratres faciam⁹ misericordiā: pascam⁹ esurē- Matth.25. tes: nudos opiamus: pegrinos hospitio recipiam⁹. Bene q̄ facientes nō deficiam⁹: vt Gal.6. tempore suo metamus vitam eternā in secula seculorum: Amen.

De eo quod dñs ait in euāgelio: Homis cuiusdā diuitis vberes attulit possessio fructus: et cogitauit apud se dicēs: Quid faciā qm̄ non habeo quo colligā fructꝰ meos tē- Homelia XLVIII Luc.12.

Hominis cuiusdā diuitis vberes attulit possessio fructꝰ et cogitauit apud se dicēs: Quid faciā qm̄ non habeo q̄ colligā fructꝰ meos? Et dixit. Hęc faciā: Destruam apotheccas meas et horrea: et maiora ędificabo. Illuc cōgregabo fructꝰ meos: et dicā aię meę: Habes multa bona reposita: gaude et iocūdare. Dixit aūt illi deus: Stulte hac nocte exposcit a te aia tua: ea q̄ cōgregasti cuiꝰ erūt? O cęcitas auari frēs dilectissimi: vna nox ei supabat: et de multoꝝ annoꝝ vita satagebat. Gaudebat q̄ multū sibi nascendū videbat: et nō sciebat: q̄ nihil securus

tollebat: sed hic ola dimittebat. Nor ei vitā fugabat ꝛ de crastino cogitabat; qō in alijs spectabat: in se non sperabat: vnde videbat et ille morientes: videbat possidentes: videbat neminē secū tollere terrā. Quanti sunt ꝛ mō q dicūt: tantū habeo: tantū facio: tantū valeo. Quidō ridendū ē: Stulte: hac nocte ala tua auferk a te: quę cōgregasti cui⁹ erūt? Lętak diues fuit⁹: nocte moritur⁹. Quātūcūq; cupiditas radiceo suas vbiq; dilatet: quātūcūq; rapiat: necesse ē in vna hora totū dimittat. Sed dicitur⁹ es: habeo filios qb⁹ laborē: habeo qb⁹ pspiciā: habeo qbus curā maximā geram. Quā curā gerio filijs: vt eos obruas lachrymis miseroīū? Nō est ō filios amare: ꝫ poti⁹ necare. Nescio qr arbor i fruge vinosak? Nescio qr qō in radice celak: in ramis declarak: ꝛ qō latet in folijs: enitescit in pomo? Nolo te talē patrē sentiāt filij tui: nolo sic, puideas vt magis inideas. O quā pauperes nascunk ꝛ postmodū diuites efficiunk: quāti qb⁹ magna hęreditas dimittik ꝛ postmodū ad penurīā redigunk. Si ꝫ dei ē pauperē facere: dei est ꝛ ditare. Cur puidus filijs existis? Cur rapis: q; post te ne forte manēat nesciꝫ: ꝛ tibi ppetuā pnā nutris: ꝛ filijs tuis dolorē dimittis? Dic cū sapientissim⁹ salomon: Qui cōgregat alienā: relinquit filijs dolorē. Et rursū dicit i psalmo: Verūtā in imagine pgreditur hō: vane conturbak: thesaurizat ꝛ nescit cui cōgregat ea. Quid thesaurizas auare qō nescis? Quid auri argentiq; pondere delectaris: ꝛ condis? Quid imaginē regis sculptā seruas i solidis: et imaginē cōditoris in homib⁹ derelictis? Redde diuitijs. Deut. 28. cui est cęsari q̄ sunt cęsaris: ꝛ deo q̄ sunt dei. Malachie. 4. Maiores nri tō copiā oīb⁹ abūdabant: vt deo decimas dabāt: ꝛ cęsari censū reddebāt. Nō aūt qr discessit demonio dei: accessit inductio fisci. Voluim⁹ partiri cū deo decimas: mō aūt totū tollit. Hoc tollit fiscus: qō non accipit christ⁹. Hoc magis dak qō paupibus nō erogak. Noli inqt salomon parcere thesauris tuis. Tribuēdę sūt elemosynę p mō Ecclesiastici. 4. et quātitate: sic scriptū est: Ptout habueris fili: fac elemosynā. Si erigua habueris: ex ipso erigua cōmunica eluerēti. Absconde elemosynā in sinu paupis: et hęc p te exorabit ad dōm. Sed dicis: habeo quid⁹ dimittā: Pone qr habebūt filij qb⁹ dimitti: Tu nihil habebis: qr nihil aīi te misisti. De filijs curā gessisti: tibi aūt n̄ ꝓfuisti. Ecce pegrini p⁹ te trāsierūt ꝛ ubi filij: sine causa cucurristi: cum aplus dicat: Nihil intulim⁹ in hūc mundū: 1. Thimoth. 6. verū nec auferre qd possum⁹: qr obi est fra ꝛ plenitudo ei⁹. Audis: Surrū corda: ꝛ curas dicere: habem⁹ ad dōm. Si aliqd illuc misisti: habeo qō ubi ḡras. Si nihil misisti sursum: nō habes qō ubi ḡras. In terra vbi posuisti: ibi ḡre. Quia scriptū ē: Vbi ē thesaurus tu⁹: ibi ē ꝛ cor tuū. Et de⁹ tibi audi quid dicat. Quid? Stic fęneraris: vis minus dare et plus accipe: Ecce mihi da dicit dōs: Ego accipio min⁹: et dabo plus. Quę ḡtis vnde crescat pecunia? Hominē ḡnt qui qñ accipit gaudet: qñ reddit plāgit. Vt accipiat ꝑcak: ne reddat calūniak. Da quidē homi: ꝛ noli reuertere facē tuā ab eo q̄ mutuo petit: sed accipe quantū dedisti: mā ꝛ būficiū pduxisti. Et si hoc ip̄m qō daturus es exigak: forte ad manū nō habet vnde reddere possit: pertulisti petentē: expecta nō habentē. Noli clamare ꝛ dicere: Nūquid fęn⁹ ḡro? Tantū peto quātū dedi: hoc recipiā. Nō es mercator: verū dicis: nō es fęnerator: et vis cui dedisti ḡrat fęneratorē: vt tibi reddat. Sed si ꝓpterea fęnus nō exigis ne te fęneratorē audiret de⁹: pusio: suffocas: exigis: si tantū exigꝫ quātū dedisti: suffocādo tū et i angustijs retinendo: beneficiū nō ḡstitisti: sed maiores angustias intulisti. Sed forte dicis: habet vnde reddere possit: habet possessionē: vendat. Habet domū: vendat. Habet familiā: vendat. Frater tu⁹ qñ a te petit: nolo petit ne vēderet: ꝓpterea nō facias: qr subuenisti ne fieret. Hoc vult de⁹: hoc iubet de⁹. Sed si auar⁹ es: mō audi qd ipse dōs i euāgelio dicat: Stulte: hac nocte exposak ala tua a te: Luc. 12. ea q̄ ḡparasti cui⁹ erūt? Sic est oīs q̄ sibi thesaurizat: nō est in deū diues: Amē.

¶ De eo qō Aplus dicit: Legatione fungimur ꝓ christo: Pone ¶ XLIX

2. Corint. 5.

A Postolū audiuim⁹ nobis dicentē: Legatiōe fungimur pro christo: exhortāte nos recōciliari deo. Nō exhortarek vt reconciliaremur: nisi inimici fuissem⁹. Ergo erat tor⁹ mūd⁹ inimic⁹ saluatori: amicus captiuatori. Hoc est inimic⁹ deo: amic⁹ diabolo. Et totū gen⁹ hūanū ranꝫ illa mulier: curuatū erat ad terrā. Jā intelligēs qui dā inimicos istos: clamat adūsus eos: dicit deo: Curuauerūt aiam meā. Diabol⁹ ꝛ angeli eius alas hoim curuauerūt ad tras: id ē vt pone in ea q̄ tēporalia sunt ꝛ terrena: superna nō ḡrerent. Nā vnde hoc dicit dōs de

Ubi. 8. Luce. 13. Psal. 56.

mulierē ista: q; alligauit eā satbanas. Ecce decē t octo annis: ecti; oportebat eā solui a vinculo i die sabbati. Talibus abank aūt ergentibus: q nisi eurui? Quādoquidē t ipa q̄ de⁹ ꝓceperat nō intelligētes: tremo corde intuebant. Sacramētū eis baptismi carnalis ecclebrabāt: spiritalit si videbāt. Audite charissimi mēbra xp̄i et mīsio catholicę filij: q̄ dico cōpetētib⁹ t fidelib⁹ audiāt pēnitētes: q̄ dico fidelib⁹: dico t cōpetētib⁹ t pēnitētib⁹: audiāt catheciumeni: audiant oēs: oēs timeāt: nemo pēnat. Sit mihi in ꝓsolationē vester audit⁹: ne sit vobis i testimoniū dolor me⁹. Cōpetentib⁹ dico: Fornicari vobis nō licebit. Sufficiāt vobis vxores: aut nec vxores: Cōcubinas vobis hre nō licet. Audiat de⁹ si vos surdi estis: audiāt angeli et⁹ si vos pēnitis: Cōcubinas vobis hre nō licet. Si audiāt cōpetētes q̄ dico fidelib⁹: nō habetis vxores: nō licet vobis hre cōcubinas: q̄s postea ducat vxores: quā tomagl dānatio vobis erit si hre volueritis t cōcubinas et vxores dimittat. Nō vob licet hre vxores: q̄rū potes maritī viuūt: Nec vob fęmię hre virosis q̄ potes vxores viuūt. Adulterina sit ista cōiugia: nō iure fori: ꝑ iure cęli. Nec eā fęminā q̄ ꝓ repudiū discessit a marito: licet vobis ducere viuo marito. Soli⁹ fornicatiōis causa licet vxorē adulterā dimittere: sed illa viuēte nō licet alteram ducere. Et vos fęmine nec illos viros a q̄bus p repudiū discesserūt vxores: eas maritos hre cōcedit. Nō licet: adulteria sunt nō cōiugia. Cōtēnit augustinus: timeat vel christ⁹. Nolite imitari turbā malox infidelitū filij mei: nolite secū vias latas: q̄x finis ad interitū ducit. Qui baptizatus fuerit aut pmēnti i deo voueat: aut pmaneat cū vxore sua: aut si nō habet ducat vxorē. Audite me fideles: id ē baptizati: Quare mortemi iaz renati? Aū baptizati p vias tortuosas t labricas t imundas itis: nescit⁹ qr put? Filij mei t fratres charissimi credite: Nō ꝑ vultis credere? Quid vobis facio q̄ fideles estis: et audistis me? Si forte talia cōmisistis: nolite addere: t vt vobis de⁹ ignoscat orate. Si nō potuistis hre vel noluistis pudicitiā cōiugalē seu cōtinentē: t deuastis a ꝓposito vel vinculo cōiugali vel deuotione cōtinentię: sit in vobis dolor: t būilitas pēnitētię. Agnus dico: nemo dicat nō intellexi. Qui post vxores vsas vos illicito cōcubitu maculastis: si ꝑter vxores vsas cū aliq̄ cōcubuistis: Agite pēnitētiā q̄lis agit in ecclesia: vt oret ꝓ vobis ecclesia. Nemo sibi dicat: occulte ago: apud deuz ago: nouit deus qui mihi ignoscit: q; in corde ago. Ergo sine causa dictū est: Quę soluēritis in tra soluta erūt in cęlo? Ergo sine causa sunt claues datę ecclesię dei? Frustram⁹ euangeliū dei: frustram⁹ verba christi t ꝓmittimus vobis quod ille negat? Nonne vos decipimus? Job dicit: Si erubui in conspectu gīs cōfiteri peccata mea: Talis iustus thesaurizat diuini obrizi: tali camino ꝓbatus ista dic: et resistit mihi fili⁹ pestilētię: et erubescit genu figere sub būdictiōe dei: q̄ nos erubuit imperator: erubescit nec senator: sed tm curialis? Superba cernit: mens tortuosa: fortassis imo q̄ nō dubitat: ꝓpterea deus voluit vt theodosi⁹ imperator ageret pēnitētiā publicā in cōspectu gīs: maxime q; peccatū ei⁹ celari nō potuit: t erubescit senator: q̄ nō erubuit imperator? Erubescat nec senator ꝑ tm curialis: q̄ nō erubuit imperator: Erubescat plebei⁹ siue negociator: q̄ nō erubuit imperator: Quę ista superbia est? Nōne sufficeret gehenne: etiā si adulteriū nullus esset? Postremo fratres mei: audiūt me viri: audiūt me fęmine: quid ad me irascimi? Mihi primā facio: q̄ scriptū est: Irascimini t nolite peccare. Timere debeo ne cōtingat mihi q̄ cōtigit apl̄o paulo? Aū mō cū legeret ꝑ intentū fuistis lectioni audistis: Ergo inimic⁹ factus sum vobis verū ꝓdicans. Et si ita est: Fiat. Si necesse est vt inimic⁹ sim vobis: melius ꝗ iusticię. Cōmendo vos custodiēdos etiā vxorib⁹ vris: Filię mee sunt: sicut t vos filij mei estis. Audiāt me: Teneāt viros suos: nō sibi seruēt vanam gloriā: q; solent a maritis impudicis matronę laudari: q; impudicitiā virox suox equo animo ferunt. Non tale patrocinū habeāt christianę mulieres: plus zelent viros suos: nō ꝓpter carnē suā: ꝑ ꝓpter animas illox. Vino ego moneo: ego ꝓcipio: ego iubeo: cuius iubet: xp̄s in me iubet. Non uit ille in cuius ꝓspectu ardet cor meū. Ego iubeo: nolite viros vestros ꝑmittere fornicari. Interpellate petra illos ecclesiā. Nō dico iudices publicos: nō ꝓconsulē: nō vicariū: non comitē: nō imperatōrē: sed deum patrē et christū t spīsanctū. In cęteris omib⁹ ancillę estote virox vrox sbdite ad obsequiū. Nulla sit i vobis ꝓterueritas: nulla superbia: nō cōtumelios⁹ cernit: non aliqua inobedientia: protsus tanq̄ ancillę seruite. Sed vbi vērū fuerit ad illud negociū vbi vos apostolus

Ioan.18.

Job.31.

Concor.11. q.3.cū apud

Ꝑs.4.

Gal.4.

dis.34.audite

De pe.dis. 1.agite.

1.Cor.7. sequant dicēo: Uxori vir debitū reddat: similr & uxor viro. Uxor nō habet potestatē corporis sui sed vir. Quid te extollis? Audi qđ sequit: Similr & vir nō habet corpis sui potestatē: sed mulier. Ubi ad ḃ ventū fuerit: clamate p re vra. Aurū tuū vēdit marit' p necessitate sua: ferto fēmia: ferto analla: noli litigare: noli dicere. Lōtēpt' auri tui: dilecto est viri tui. Si villā tuā p necessitate sua vēdat q̄ est & tua: nō eā pōt esse ei' q̄ nō sit tua: si ē charitas in te q̄ debet esse in vxore: ferto patiēter: & si dubitat: tu offer: ꝓpter amorē viri tui. Sz castū opta: p castitate litiga. Patiēter pereat villa tua: nō alia ipius te patiēte peat. Nō dico virio vt in hac causa zelēt vxores suas. Scio: qz facūt. Nouit. Quis ferat vxorē adulterā: et impak fēminę vt ferat adulterū virū? O iustitia. Quare rogo te? Quare? Quia ego sū vir. Uir es: si fortitudine tua pdemus: qz vir es. Uir es: vince libidinē. Quō vir: quo vxor ē fortior? Lu

Deus ubi est Ber. 46. d.

Epł.5. es caput mulieris vir: verū ē. Si caput ē ducat: vxor sequat. Sed vbi recta ē dom': caput mulieris vir. Si caput es duc: sequatur illa caput suū. Sz vide q̄ cas. Noli ire q̄ nō vis vt sequat: noli ire q̄ timeo pdilleq̄ ne in fouea sequat adulterū: simulq; ruatis: ne cū ea facio: doceas qđ facio. Dolet tibi alia: si in fouea z adulterū sīl ruatis. Dolet tibi si tu solus ruas. Zelas: nō vis vt ruat illa: time ut: noli ruere. Nolite aūt pudicissimę fēmię imitari ipudicos viros vros. Absit a vobis: Aut vobiscū viuāt: aut soli peant. Impudico marito nō debet mulier pudicitiā: & deo illā debet: christo illā debet. Non ꝓpter illū faciat q̄ non merek: sed ꝓpter christū faciat.

D Parcū suum attendat: rabulas suas legat. Postremo qđ libet sentiat. Qui forte indignak: qz talia dispato: scio nāq; qui sapiunt

Prouer.9. amāt rinde me: qz nō sine cā scripū ē: Corripe sapientē & amabit te: corripe insipientē & adqcier odisse te. Nō dixit iapiet & adqcier: qz iā oderat. Ego scio qz sapiētes amāt me: in ḃa cōsone se cohibēt q̄ sciūt qz nouit peccata ipoz: ne de cēcellis pjciāt. Quoz aūt nescio: hos cotā deo cōuenio. Agāt etiā ipi pēnitentiā suā: & deincepo ab imūditia abstineāt fornicationū suaz. Pēnitēt' dico: Quid est quod agitis? Scitote nihil agi. Quid pdest qz būiliami: si nō mutamī? Lachrymamini dico: Exardescite voluntate ad ꝓpiendā gratiā. Sz elegite vobis in ecclia

dei quos imitemini. Quid est qđ dico: si nō inueneritis? Ergo si gḷo dei nō est quē imueniatis? Per tot annos: tot homines sine cā baptizauim': si nō ibi sūt q̄ seruēt qđ acceperūt: qui custodiāt qđ audierāt. Absit hoc a me vt credā. Melius esset non vobis esse: quā eē: si hoc ita est. Sed spero esse: credo eē. Inde est aūt misera cōditio mea: qz plerūq; cogor adulteros nosse: castos nosse nō possum. In occulto est vnde gaudeā: in publico est vnde torqueat. Ergo desiderate gḥam dei: & eligite quos imitemini: cū quib' vita: cū ḋbus colloquia dulcia charitatis habeatis. Nolite admittere susurrationes malas. Corrūpunt mores bonos colloquia ma- 1.Cor.15. las. Uiuite sicut spicę int zizania: Ferte tribulationes huius seculi: sicut grana in arca. Veniet ventilator: nemo sit passim i hoc seculo separatus: Amen.

¶ De vtilitate ac necessitate pnitētię: Homelia ¶ L

Q Uā sit vtilis et necessaria pnitētię medicina: facillime homines intelligant: q̄ se homines esse meminerint. Scriptū est enī: Deus superbis resistit: būilibus aūt dat gratiā. Et dās in euāgelio dic: Qui se exaltat būiliabit: & qui se būiliat exaltabit: Hagiqz iustificat' descēdit de tēplo publican' ille peccatoz cōfessiōe sollicitus q̄ pharisęus meritoz enumeratione securus: quo etiam gratias egit deo dicens: Gratias ago tibi de': qz non sum sicut ceteri homines: iniusti: adulteri: raptores: quomō & publican' iste. Jeuno bis in sabbato: decimas do oim q̄ possideo. Et cū ille ei pximus est qui de lōginquo stabat: neq; oculos audebat ad cęlū leuare: sed pcutiebat pectus suū dicēs: Deus ꝓpiti' esto mihi pctōri. Nō enī ille pharisęus tā sua sanitate q̄ medico: nec alienoz cōparatōe gaudebat. Unis' aūt illi erat: qm̄ ad medicū veterat: vt de qḥ' egrotabat cōfitendo mōstraret q̄ dissimularet ō vulnerib' suis: & de cicatricib' alienis audaret gleriari. Nō ergo mirū si publican' magis curat' abscessit: quē non pudait ostēdere qui doleat. In rebus quipe visibilib' vt excelsa quisq; cōtingat: in excelsuz erigitur. Deus aūt cū omniū sit excellentissim': nō eligit nisi sed būilitate cōtingit. Unde & ꝓphetā dicat: Prope est dño his q̄ attriuerāt cor. Ps.33. Et iterū: Excelsus est dño: & būilia respicit: & Ps.137. excelsa a longe cognoscit. Excelsa ipa posuit ꝓ

supbis. Illa ꝙ respicit vt attollat: ista cognoscit vt deprimat ⁊ deiciat. Cū enī ait qō a longe excelsa cognoscit: satis eum ostēdit humilia de primo attēdere: ipsum vō deū excelsū esse ꝓdixit. Sol⁹ enī de⁹ arrogās non est: qui ⁊a cūcta se ꝓdicatione laudauerit. Hō ꝙ se arbitret ab oculis dei abscōdi quātacūq; supbia. De⁹ enī excelsa cognoscit. Nec se rursus deo ignotā putet: excelsa enī a longe cognoscit.

B Quisquis itaq; pnitētię recusat humilitatē: Lu.2. deo ꝓpinquare non cogitat. Aliud est enī se leuare ad deū: aliud est se leuare cōtra deū. Qui ante illum se ꝓicit: ab illo erigit. Qui aduersus illū se erigit: ab illo proiicit. Alia ē solidītas magnitudinis: alia ē inanitas inflationis: qui sorte tumescit: intus tabescit.

Ps.83. Qui eligit abuci in domo domini magis ꝙ habitare in tabernaculis peccatoꝝ: eligit illum deus inhabitare: vt inhabitet in atrijs eius: et nihil sibi assumentē: ille in sedē beatitudinis assumit. Unde in psalmis suauissime ⁊ verissime canit: Beatus vir cuius est Ibi.3. suscepto abs te dñe. Ne putes eū qui se humiliat semp iacere: eū dictū sit exaltabit: Et ne opineris eius exaltationē i oculis hominum p sublimitates fieri corporales: Cū enī dixisset: Beat⁹ vir cuius est suscepto abs te dñe: cōsequēter cōnexuit ⁊ ostēdit eiusdem susceptionis celsitudinē spiritalē. Ascēsus indt in corde eius disposuit in conualle plorationis in locū quē disposuit. Ubi ꝙ disposuit ascensus? In corde: in conualle scz plorationis: hoc est qui se humiliat exaltabit. Sicut enī ascensio exaltationē indicat: ita valles humilitatē: et cōualles plorationes. Sicut enim comes pnitentię dolor est: ita lachryme testes doloris. Optime autem sequit ⁊ dicit: Etenim benedictionē dabit qui legem dedit. Ad hoc enim lex data est: vt superbo infirmitatē suā notam faceret: infirmo pnitentiā suaderet. Ad hoc etiā lex data ē: vt vulnera ostēderet peccatoꝝ: ꝙ gratię benedictiōe sanaret. Ad hoc enī lex data Ro.7. est: vt diceremus in cōualle ploratiōis. Video aliā legem in membris meis repugnantem legi mentis meę: et captiuantem me in lege peccati quę est in membris meis: Et cū ipso ploratu clamarem⁹: Infēlix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Et succurreret nobis exaudīte illo qui erigit elisos: solui cōpeditos: illuminat cęcos: Lu.1. De pe. dis. 1. tres sūt. gratia dei p iesum christum dominū nostrū. Tres sunt autem actiones pnitētię: quas

mecū vna eruditio recognoscit. Sūt enī vsitatę i eccla: ⁊ diligent attēdēnd⁹ note. Una est quę nouū dominez p baptismū parturit donec salutare omniū ꝓteritorum fiat ablutio peccatoꝝ: vt tanq; puero nato dolores transeant quib⁹ viscera vrgebant ad partū: ⁊ tristiciam lętitia consequat. Omnis enim qui iam arbiter voluntatis suę cōstitutus ē: cum accedit ad sacramenta fideiū: nisi eum pniteat vitę veteris: nouam non potest inchoare. Ab hac pnitentia cū baptizant sōli paruuli sunt immunes. Nōdum enim vti possunt libero arbitrio: quib⁹ tamē ad consecrationem remissionēq; originalis peccati prodest eorū fides a quib⁹ offerunt: vt quascunq; maculas delictoꝝ per alios ex ḋbus nati sunt contraxerūt: aliorū etiam interrogatione ac responsione purgent. Uerissime quippe in psalmis plāgit: Ecce enī in inqtatibus conceptus sum: et in peccatis peperit me mater mea. Item scriptum est: Non esse Iob.15. mundū in conspectu dei nec infantē cui⁹ est vita diei vnius sup terrā. Exceptis ergo talibus de quorum ordine ac merito in futura illa quę promittit sorte sanctorū velle amplius quęrere: hominū modum excedit: pie tamē credatur eis prodesse ad spiritalē salutem: quod ecclesiasticę auctoritatis per totū orbem terrarū tam firmo robore custoditur: ceteroꝝ dominū nullus transit ad christū: vt incipiat esse q̄d nō erat: nisi eum pniteat fuisse qō erat. Hęc prima pnitētia pęcipitur iudęis: dicente apostolo petro: Pę- Act.2. nitentiā agite: ⁊ baptizet vnusquisq; vestrū in nomine domini nostri iesu christi. Talis ab ipso domino imperabat cū diceret: Pę- Matth.4. nitentiā agite: appropinquabit enī regnū cęlorum. De hac etiam iohannes baptista plenus spiritu sancto: pręcursor et ꝓparator vię domini ita dicit: Generatio viperarū: quis Matth.3. ostendit vobis fugere a ventura ira? Facite D ergo fructus dignos pnitētię. Altera vero Lu.4. pnitentia est: cui⁹ actio per totā istam vitā De pe. dis. 1. tres. q̄ in carne mortali degim⁹: ppetua supplicationis hūilitate subdita est. Primo q; vitā ęternam: incorruptilē: immortalemq; nullo desiderat: nisi cum vitę hui⁹ tēporalis: corruptibilis mortalisq; pniteat. Nō enim sic quisq; i vitā nouā p sanctificatiōz baptismi nascit: vt quēadmodū deponit ibi oīa peccata ꝓterita: ita etiā statim mortalitatē ipsaz carnis corruptionēq; deponat. Nō si ita nō est: restat vt illud qō scriptū est: qō etiā dęq; 4.sen. dis. 16. ꝓdicta

Bas.9. I se sentit: adhuc dū i hac vita ē: corp⁹ qđ cor-
rūpit aggrauat aīa: ꝛ deprimit terrena inhabi-
tatio sensū multa cogitantē: qđ tūc illa bea-
1.Cor.13. titudine: qn nō erit cū absorbebit mors i vi-
ctoria: cho dubiter in qua cūq; tēporali felici-
tate versemur: pūnitere tñ nos debere dui⁹
vitę: vt ad illā incorruptionē tota anhelitate
2.Cor.5. curram⁹? Inde ē enī qđ etiā apls ait: Dum
sumus in corpe pegrinamur a dño. Per fidē
enī ambulam⁹: nō p speciē. Quis ḡ festinat
atq; optat ad patriā remeare: ꝛ illā p speciē
ḡ est facie ad faciē ꝓtemplari: nisi quē pegri-
nationis suę pūnituerit? Et quo dolore pū-
nitentie etiā vox illa miserabilis erumpit et
Ps.119. sonat: Heu me: quia pegrinatio mea longin-
qua facta est. Et ne putes nōdum fidelē ista
loqui: vide qđ sequit: Inhabitaui in taber-
naculis cedar. Cū his q oderūt pacē erā pa-
cificus cū loquer eis impugnabāt me valde.
Nō solū hominis fidelis: sed etiā euāge-
listē sanctissimi: ꝛ martyrū fortissimi hęc ōba
sunt. Nam inde est etiā illud eiusdē aposto-
2.Cor.5. li: Scimus enim qz ꝛ si terrena nostra dom⁹
huius habitationis dissolua: ędificationē
habemus ex deo domū nō manufactā ęter-
nam in cęlis. Etenim in hoc ingemiscimus:
habitaculū nostrū: qđ de cęlo est superindui
cupientes: si tamē induti non nudi inuenia-
mur. Etenim qui sumus in hac habitatione
ingemiscimus grauati: in quo nolum⁹ spo-
liari sed superuestiri: vt absorbeat mortale
a vita. Quid ergo cupimus: nisi ita nō esse
vt nūc sum⁹? Et qđ ingemiscim⁹: nisi pēni-
tendo: quia ita sumus? Sed deo non ita ex-
imus: nisi terrena domo resoluta: cęlestē ha-
bitationē ꝛ in animo ꝛ corpore totius homi-
nis imitatione sortiamur. Quapropter et
Ca.5. sanctus Iob non ait esse temptationē in hac
Job.7. vita: sed hanc ipsam vitam temptationē di-
xit esse: ita loquēs. Nūquid nō tēptatio est
vita hūana sup terrā? Quo in loco etiā mys-
teriū lapsi hominis mirabiliter tetigit dicēs:
Tanq; seruus fugiens dñm suū ꝛ consecut⁹
est vmbrā. Non enī hęc vita dicenda est po-
tius q; vmbra vitę. Nec imerito fugitiuus
Gen.3. adam post offensionē peccati abscondit se a
facie dñi: lectus foliis arborū: quibus opa-
cant vmbracula: tanq; fugiens dñm sui: sīē
dictū est: ꝛ cōsecutus vmbrā. Quę vniuersa
ad hoc dicta sunt: ne quis p baptismū ihesu
iustificat⁹ sit a peccatis peccans: tamē sup-
bire audeat etiaz si nihil cōmittat: vnde ab
altaris cōmunione separet: quasi iā de ple-
na securitate se iactans: sed potiꝰ seruet hūi-
litatem: quę pene vna disciplina christiana
est. Nec fugiat ira et anis: donec ista nor Eccl.10.
tota transeat: in qua ptranseūt ossa bestię Ps.123.
fluę: catuli leonū rugientes vt quęrāt a deo
escam sibi. In hac esca iob ipse petitus est q
dixit: Tentatio ē vita humana sup terrā. Job.7.
Etiā dño: in hac nocte inquit: postulauit sa- Luc.22.
thanas vexare vos sicut triticū. Quis itaq;
sanę mētis nō ingemiscat: cui nō pūnitentia
sic esse displicet? Quis nō tota humilitate
supplicio diuino adiutorio se et audibilez p-
bet: donec trāseat eius ista tēptationū ma-
teries atq; vmbra terrena: ꝛ ille q nunq; de-
ficit iam nobis illucescat sempiternus dies:
ꝛ illumiet abscōdita tenebrarū ꝛ manifestet 1.Cor.4.
cogitationes cordis: et tūc laus erit vnicuiq; ℣
a deo? Deinde q̄uis se quisq; gloiet sic ha- Ca.6.
bere corpus edomitū vt mūdo crucifix⁹ ab Gal.6.
omni ope malo: in seruitutē redacta mēbra 1.Cor.9.
castiget: ne tam regnet peccatū in cuius mor- Ro.6.
tali corpore: ad obediendū desideriis ei⁹ so-
lum vnū verū deum colat: nulli simulacro
ritui dedit⁹: nullis sacris dęmoniū irretit⁹:
non accipēdo inuanum nomē dei sui: quietē
sempiternā certus expectans: debitū bono-
rem parentibus reddens: nec cruentus homi-
cidio: nec fornicatiōe turbat⁹: nec furto frau
dulentus: nec mendacio duplicatus: nec rei
vel vxoris alienę cōcupiscētia sordidat⁹: nō in
suos etiā reb⁹ aut luxuria defluat: aut arce-
at auaricia: nō sit pręriosus: nō maledicus:
vēdat postremo oēa sua ꝛ det pauperib⁹: ꝛ seq̄
tur xp̄m: atq; thesauro cęlesti radicē cordis
infigat: Quid videt addi posse ad tā plenā
iustitiā? Tū nolo gliet. Intelligat hęc oia fi
sta sibi ee: nō a se existere. Quid enī habet 1.Cor.4.
qđ nō accepit? Qđ si accepit: qđ gliat? qđ si nō
acceperit? Eroget sane pecuniā vnicā: cōfe-
rat primo sicut sibi sentit esse cōsultū vel cō
sulendū: nec putet satis esse seruare integrū
qđ accepit: ne dicat ei: Serue nequā ꝛ piget Matth.25
dare eo pecuniā meā: et ego veniēs cū vsuris
exigerē: ne auferat ab eo qđ accepit: ne pi-
cias i tenebras exteriores. Quā vehemēti-
simam pnā si timere debent illi qui seruare
integr̄ possūt qđ acceperūt: ꝗ spes illor⁹ ē q
hoc impie sceleratęq; desperunt? Verū abit
ergo iste in rebus hūanis nō carnalis ꝗ spi-
ritalis actūtiōis deuinct⁹ officio: nō quidē
negocijs sęcularib⁹ obligat⁹: ꝗ tñ qui militat
deo nō ocio desidię torpid⁹ ꝛ abiect⁹. Det ḡ
si pōt suas elemosynas oēs cū hūanitate: si-

ue cū carnalibus necessitatib⁹ pauperū erogat aliqđ: siue cū panis cęlestis dispēsatiōe inuicta aduersus diabolū castra in credētiū
2.Cor.5. cordib⁹ cōstruit. Hilarem cū datorē diligit deus. Nō vtiq; tedio frangat in difficultatibus rerū q̄ necesse est existāt: vt ostēdat homini q̄ bō est. Nō ira surrepat i eū: qui aut odio se irruit: aut importune inopia coact⁹ petit: aut negocio suo cū ta maiore occupatus sit: indifferēter flagitat subuenīri: aut i ꝟbo manifestę iusticię resistit cęca cupiditate: aut miserabili tarditate nō det q̄cq̄ amplius vł min⁹ q̄ oportet. Nō loquat ampli⁹
Esa.11. q̄ opus ē: aut cū etiā nō op⁹ ē. Speciosi cū
Ro.10. pedes euāgelizantiū pacē: euāgelizātiū bona. Sed tū de tra sicca puluerē ꝺbunt: q̄ sane in iudiciū eoꝝ exeuntē q̄ sibi banc exhibitionē puersa uolūtate ꝓtēnunt. Nō solum q̄ ꝓpter ipsā vitę bui⁹ mutabilitatē t ignorātiā: t ꝓpter dieī malicias q̄ vtinā sufficeret:
Matt.6. sic de illa dictū ē: Sufficit diei malicia sua: quā iubemur ferre atq; portare donec trāseat: t sustinere deū viriliter agēdo: vt fructū
Ps.26. afferam⁹ cū tolerantia: sed etiā ipm puluerē mūdi hui⁹ q̄ p tunera cōsulēdi cōsulentiū pedib⁹ adhęrentē: t dū na q̄ i ipsa negocia ssima dispēsationis actiōe cōtingūt: quę dīs plicet vt cū lucrio maioꝝb⁹ cōpensent: quotidianā debem⁹ habere pnitētiā. Sed si hoc dispēsatores ꝟbi dei t ministri sacrameto⁹ x eius milites christi: quātomagis cętera stipendiaria multitudo: t quędā ꝓuincia magi
G gni regis? Quā ne forte mala suspitiōe auari-
Lu.7. tię miles ille fidelissim⁹ atq; fortissim⁹ apls paul⁹ offenderet: suis stipēdijs militauit: et vbi forte defuit sūpt⁹ necessarī⁹: Alios inq̄t
2.Cor.11. ecclīas expoliaui: accipiēs ab eis stipendiū ad vestrā ministrationē: quātomagis ecclesię ꝓuinciales sęcularib⁹ negocijs obligati: quotidianā debēt dīe pnitētiā? Qui q̄uis a furtis: a rapinis: a fraudib⁹: ab adulterijs t fornicatiōib⁹ omiq; luxuria: a crudelitate odiorū t inimicitia⁹ pnacia: ab omiq; denięq; idolatrię sędutate: spectaculo⁹ nugacitate: hęresum atq; scismatū impia vanitate: atq; ab omīb⁹ huiusmodi flagitijs t facinorib⁹ imunes: puri atq; integri esse debēt: tū ꝓpt̄ administratiōē rerū familiariū: et cōuersatiōnū artissima vincula tā multa peccāt: vt nō tā de ista mūdi puluere abgi: q̄ luto obliniri
1.Cor.6. videant. Hoc ē q̄ apls eis dicit: Jā quidē oino delictū est: q: iudicia habetis int̄ vos. Quare non magis iniq̄tatē patimi? Quare nō magis fraudamī? Hā illud execrabile est q̄ ꝓpter quosdā addit t dicit: Sz vos iniq̄tatē facitis t fraudatis: t ḃ fratrē⁹. Excepti tū iniquitatib⁹ t fraudib⁹: hoc ꝑm dīe inter se iudicia t lites de sęcularib⁹ rebus delictū esse dicit: q̄ tamē ferendū eē admonet: si vł ecclīastico iudicio lites huiusmodi finiāt.
Hinc est enī etiā illud: Qui sine vxore ē: co- 1.Cor.7.
gitat ea q̄ sūt dei: quō placet deo: Qui aūt mārimonio cōiunct⁹ ē: cogitat ea q̄ sūt mūdi: quō placeat vxori. Nō etiā de sęmia sīr notat. Ut illud cū ait: Et ite in idipsum estote ne vos temptet satbanas ꝓpter intēpantiā vestrā. Nō vt peccatū demōstraret esse: sed infirmitati cōcessū: subiecit statī: Hęc aūt dico sm̄ ueniā nō sm̄ impiū. Sola enī generā- 4.sen.dis.31.
di causa ē inculpabilis sex⁹ vtriusq; cōmixtio. cum ergo
Multa sunt alia peccata: siue in loquēdo de reb⁹ t negocijs alienis: q̄ nō ad te pīnet: siue in vanis cachinnatiōib⁹: cū scriptū sit:
Stult⁹ in risu exaltat vocē suā: sapiens aūt Eccl.21.
vix tacite ridebit: Siue in ipsis eciis q̄ a necessitatib⁹ sustētandę hui⁹ vitę ꝓparat auidior: atq; imoderatior apetitus: sępe excessū modū post triduanā crudelitatē cōtestano:
Siue i vendēdis t emēdis reb⁹ charitat̄: et veluti vtilitatis vota puersa. Piget cuncta ꝓ colligere: q̄ quaq; in seipso cert⁹ cōprehēdit: Lu.8.
atq; reprehendit si diuinaꝝ sc̄ṗturaꝝ speculū nō negligēter attēdat. Quę q̄uis singula nō lętali vulnere ferire sentiant: sicuti homicidiū t adulteriū: vł cętera hmōi: tū oia simul cōgregata velut scabies q̄ plaga sūt necant:
et nosꝝ decus ita extīnāt: vt ab illū⁹ spōsi Ps.44.
speciosa forma p̄ filijs hoīm castissimis amplexib⁹ separent nisi medicamēto q̄tidianę pnię dissecenk. Nō si falsū ē: vñ q̄tidie tūdim⁹ pectora? Nō nos q̄ astitimus ad altare assistētes cū oīb⁹ facim⁹. Vñ etiā oātes dicim⁹: q̄ō in tota ista vita oportet vt dicam⁹:
Dimitte nob̄ debita nr̄a: sic̄ t nos dimittim⁹ Matt.6.
debitorib⁹ nr̄is. Non enī ea dimitti p̄amur q̄ iā in baptismo dimissa sunt: t nisi dimissa credimus: de ipsa fide dubitamus: sed vtiq; de quotidianis peccatis hoc dicam⁹: p quibus etiam sacrificia elemosynarū: ieiunioꝝ et ipsaꝝ orationū ac supplicationū quisq; p suis vīb⁹ offerre nō cessat. Quisquis itaq; se diligenter attendēs: nulla sępm adulatiōe seductat: satis intelligit cum quāto periculo mortis ętern̄: t cū quanta penuria perfecte iusticię pegrinet a dīo: q̄uis iā i christo: hoc est i via ꝓstitut⁹ redire conet. Nā si nō habe-

Matth.6. mus peccata t tundẽtes pectora dicim⁹: Di
mitte nobis debita nra: ex hoc ipso certe ex
grauiter nullo dubitãte peccam⁹: cũ imẽ ipa
facta mẽtimur. Hinc inquãtũ deo nro: fi
de: spe t charitate p̃nectimur: et cũ inquãtũ
possum⁹ imitamur nõ peccam⁹: ꝑ filiũ dei fa
mur. Inquãtũ aũt ex occasiõe carnalis in
firmitatis: qz nõdũ morte resoluta: nõdum
resurrectiõe mutata ẽ: mor⁹ reẽbẽsibiles im
probiq; surrepũt: peccam⁹. Hinc vniq; fateri
nos cõuenit ne dura ceruice nõ lãguoso nri
sanitatẽ: ꝑ dãnatiõz supbiq; mereamur. Hã
1.Joh.3. vtriq; veritime scriptũ est: Et q nat⁹ est ex
deo ñ peccat: t qõ i eadẽ iohãnis epla legim⁹:
1.Joh.1. Si dixerim⁹ qz peccm nõ habem⁹: nos metip
sos seducim⁹: t veritas i nobis nõ ẽ. Illud q
ex ꝑmissa noui hominis: ẽ ex reliquiis veter
dictũ ẽ: vtriq; enim agim⁹ i hac vita. Paulati
aũt nouitas accedit: t paulati vetustas ce
dẽte succedit. Hã vo vtriq; agit i statu sa
mus: nec solũ quatim⁹ adiuãtis bonis op
bus: ꝑ etiã peccata incauti⁹ euitãdo peatim
mur. Recq; nãc qo nosq; vicerit: ꝑ qo creb⁹
feriat: qo fortẽ cõfligat attẽdit: donec alios
secũ in sempiternã mortẽ p̃cipitat: q homini
stãti lapsus imiãdet: t ab aliqo triũphãtibus
1.Cor.15. i fine dicat: Vbi est mors cõtentio tua: Vbi
est mors aculeꝰ tu⁹? Sed neq; tã facile ab imi
co deijcimur q̃ cũ eũ supbiẽdo imitamur
nec vehemẽti⁹ eũ ꝓsternim⁹ q̃ cũ hũilitate
deũ fecimur: nec agnoscẽtes ei dolorẽ infligim⁹
q̃ cũ plagas patiẽtis nro ꝓ cõfitẽdo et pnitẽ
L do sanam⁹. Tertia actio ẽ pnitẽtie q̃ ꝓ illis
Ca 9. peccatis q̃bꝫda ẽ qui legis decalog⁹ trinet.
Et de q̃bus apls ait: Qui q talia agũt: re
gnũ dei nõ possidebũt. In hac q̃ pnitẽtia:
maiorẽ q̃q; i se seueritatẽ debz exercere vt a
seipso iudicat⁹: ñ iudicet a deo. Sic idẽ apls
1.Cor.11. ait: Si enim nos iudicaremus: a dño nõ iudi
caremur. Ascẽdat itaq; hõ aduersũ se tribu
nal mẽtis suę: si timet illud qõ opponet nos
2.Cor.5. exhibere aũ tribunal christi: vt illud recipiat
vnusq̃q; qõ ꝑ corpus gessit: siue bonũ: siue
malũ: cõstituat se aũ facie suã: ne ꝺ ei postea
Ps.49. stet. Hã monet ꝺ⁹ pẽsa dicẽs: Arguã te
t statuã te ante faciẽ tuã. Atq; ita ꝓstituto i
corde iudicio: affit accusatrix cogitatio: testi
ꝓhibẽs: carnifex timor. Inde q̃dẽ sanguis aig
cõfitẽtis ꝑ lachrymas ꝓfluit. Postremo ab
ipa mẽte talis sententia ꝓferat⁹: vt se indignũ
hõ iudicet participatiõe corporis t sanguis dñi.
Et q separi a regno cęlorũ timet ꝑ vltimã se
tentiã filiũ iudicio: ꝑ ecclesiasticã disciplinaz
a sacramẽto ecclesię paulo interim separet.
Verset aũ oculos imago futuri iudicii: vt cũ
alij accedũt ad altare dei q̃ ipse nõ accedit:
cogitet q̃ sit cõtemptibilis illa pęna q̃ ꝓpter
tibus aliis vitã ęternã: alij i mortẽ ꝓcipiẽt
ęternã. Ad ꝺ enim altare qõ nãc in ecclia est i
stra positum: frequẽs ocalis expositũ: ad my
sterioz diuinoz q̃ signacula celebrãda: multi
enim scelerati pñt accedere: qñ ꝺ⁹ cõmẽdat
in ꝺ tpe patiẽtiã suã: vt i futuro etercat sę
uerit atẽ suã. Accedũt enim ignorãtes: qñ pa
Ro.2. tiẽtia dei ad pęnitẽtiã eos adducat. Illi aũt
ẽm durities cordis sui t cor: ip̃nitẽs thesau
rizant sibi irã in die irę: t revelatiõis iusti iu
dicij dei: q̃ reddet vnicuiq; ẽm opa sua. Ad
Deu.4. illud aũt altare q̃ pauci ꝑ nobis introeunt
iesus: quo caput ecclię ꝓcessit: membra cęte
rio secuturus: null⁹ eoz accedere poterit: de
Gal.5. q̃b⁹ vt iã cõmemorauit dixit apls: Qui talia
agũt regnũ dei nõ possidebũt. Sol⁹ enim
sacerdos ꝑ plane ibi tot⁹ assistit: adiũcto scz
corpe cui caput ẽ: qõ iã ascẽdit i cęlũ. Ipse est
cui dicit apls petr⁹: Plebs sancta: regale sa
1.Petr.2. cerdotiũ. Quo q̃ in interiora velũ t i illa inui
sibilia sanctaria ꝓ introire audebit aut po
terit: q̃ medicinã disciplinę ꝓtenens: nolui
pauliper a visibilib⁹ separi? Qui enim noluit
humiliari vt exaltaret: cuz exaltari voluerit
deijcit: t i ęternã tenebras ab ętnis sanctis.
Qualiscũq; ergo ꝑ merita obedientię t satisfa
ctionẽ pnię: nõ sibi quidlit locũ i corpe sacer
dotio: qua fronte impudẽtię tũc volet auer
ti faciẽ dei a peccatis suis: q̃ nãc toto corde
Ps.50. nõ dicit: Qñ scian⁹ meũ ego agnosco: t pec
catũ meũ ante me ẽ sp̃. Quo pacto ꝺ⁹ ipse
dignet ignoscere: qõ in se ipse hõ dedignat⁹
Ro.1. est agnoscere? Aut illud q̃le est in q̃ sibi blan
Ca.10. diunt: q̃ sua se vanitate seducũt: pleuerates
i malicia atq; luxurio sais cũ audiunt apls
Gal.5. dicentẽ: Qui q talia agũt regnũ dei nõ pos
sidebunt? Audent sibi ꝓter regnũ dei salutẽ
qua desiderãt pollicer: atq; ita int se loqui
tur: nõ recusant agere pnitẽtiã ꝑ peccatis
suis t paruo motu aliqñ i melius cõmutare:
Regnare nolo: sufficiat mihi saluũ esse. In q̃
ꝑmũ nos fallit: qz eoz nec sal⁹ vita ẽ: q̃z ini
quitas pleuerat. Hã enim ait dño: Qui abũda
Matth.24 uit iniquitas refrigescet charitas multoz: q̃ aũt
pleuerauerit vsq; in finẽ ꝺ⁹ saluus erit: salutẽ
vtiq; ꝑmittit pleuerãtib⁹ i charitate: nõ i ini
quitate. Ubi aũt charitas ẽ: opa illa mala a re
Gal.5. gno dei separantia esse nõ pñt. Dio enim lex ex
uno sermone cõpleta ẽ in eo qõ scptũ ẽ: Dili-

ges primū tāq̄ reipm. Deide si ē aliq̄ differētia int regnātes ⁊ nō regnātes: oportet tñ vt i vno regno sint oēs: ne i hostiū aut alienor̄ numero deputent. Oēs em̄ romani romanū regnū possidēt: quis in eo nō oēs regnēt: ꝑ ceteris regnātib⁹ pareāt. Nō aūt ait
Gal.5. apls: q talia agūt nō regnābūt cū deo ꝑ regnū dei nō possidebūt. Nō etiā de carne et san-
1.Cor.15. guine dictū ē: Caro ⁊ sanguis regnū dei nō possidebūt: q; corruptibile ī induet incorruptionē: ⁊ mortale ī induet imortalitatē: vt tā nō caro ⁊ sanguis ꝑ ex alia corpe spiritali corpis habitū: naturāq̄ mereat. Vel illa eos treat vltima sentētia iudic̄ nr̄i: quā ꝓpterea nūc
Ps.59. apiri voluit: vt ab ei⁹ fidelib⁹ ꝓcaueat: Dño metuētib⁹ se significationē vt fugiāt a facie arcus. Excepto em̄ eo q cū illo etiā iudica-
Matth.19. būt: qb⁹ ⁊ promisit dicēs: Sedebit sup duodecim thronos iudicātes duodecī trib⁹ isr̄l: In numero iudicātū oēs intelligāt: q ꝓpt euāgeliū oia sua dimiserūt: et secuti sūt dñm. Duodenari⁹ q̄pe numer⁹: ad quādā vniūsl tatē refert. Nō em̄ paul⁹ apls⁹ ibi nō erit: q int illos duodecī nō fuit. Excepto ī illis qs
Matth.25. etiā noīe angelor̄ significauit: qñ ait: Cū venerit filius hois iudicare cū angelis suis. Angeli em̄ vtiq̄ nūcii sūt. Nūcii aūt rectissime accipiunt oēs q salutē cęlestiū hoib⁹ nūciauerūt. Vñ etiā euāgelistę boni nūcij ꝑsūt int
Malachie.3. ꝑtari: ⁊ de iohāne baptista dictū ē: Ecce mitto angelū meū ad faciē tuā. Hic ī vt dicere cęperā exceptis: cętera olim boim multitudo sit in xpō hōis dñi manifestū ē: i duas ꝑtes
Matth.25. diuidet. Ponitur⁹ ē em̄ oues ad dexterā: hedos aūt ad sinistrā: ⁊ dicet ouib⁹: ad ē iustis: Venite benedicti ptis mei: ꝓcipite regnū q̄ vobis ꝓtū ē a cōstitutiōe mūdi. De ī vtiq̄ regno dicit apls⁹: cū enumeraret opa mala:
Gal.5. Cūm q talia agūt regnū dei nō possidebūt.
Matth.25. Audi qđ audiāt q a sinistris erūt: Ite inq̄t ī ignē ęternū: q ꝓparat⁹ ē diabolo ⁊ angelis ei⁹. Quapropt ꝑsumē qs audeat de noīe christiano: ⁊ nō cū omi obedięntia et timore audiat
Eph.5. apls⁹ dicentē: Hoc enim scitote cognoscētes q oēs fornicator⁹: aut immund⁹: aut auar⁹: q̄ est idolor̄ seruit⁹: nō habet hęreditatē i regno xpi ⁊ dei. Nemo vos seducat inanib⁹ vbis: ꝓpter ī em̄ venit ira dei in filios diffidētię. Nolite itaq; fieri ꝓcipes eor̄. Lan⁹ aūt ad
1.Cor.6. corinthios hęc dic̄: Nolite errare: neq; fornicatores: neq; idolis seruiētes: neq; adulteri: neq; molles: neq; masculor̄ ꝓcubitores: neq; fures: neq; rapaces: regnū dei possidebūt. Sz videte quēadmodū timore ⁊ desperatōe salutis abstulerit eis: q hęc i vita veteri cōmiserūt. Et hęc q̄dē inqt fuistis: ꝑ ablueri estis: ꝑ sanctificati estis i noīe dñi nr̄i iesu xpi: ⁊ spū dei nr̄i. Quisq̄ ī ꝓ baptismū aliq̄ ꝑsimor̄ malor̄ ope obligat⁹ tenet: vsq̄adeo sibi inimicus ē: vt adhuc dubitet vitā mutare: dū tps ē cū ita peccat ⁊ viuit. Nā vtiq̄ qđ ita
Ro.2. pseuerāt peccat: thesaurizat sibi iram in die irę: ⁊ reuelatiōis iusti iudicij dei. Qđ aūt ad huc viuit patięntia dei ad pnitētiā eū adducit. Implicat⁹ ī tā mortifer⁹ vinculis peccator̄ detrectat aut differt: aut dubitat cōfugere ad ipsas claues ecclię qb⁹ soluat in ter-
Matth.16. vt sit solut⁹ i cęlo: ⁊ audet sibi post hāc vitā: q; tñ christian⁹ dicit salutē aliquā polliceri: Nec veridicū illud dñici vocis tonitruū cōtremiscat: Nō eis q dicit mihi: dōe dic intra
Matth.7 bit i regnū cęlorū ⁊c. Quid ad galatas idez apls⁹: Nōne talia enumerās eodē fine concludit: Manifesta sūt inqt opa carnis: q̄ sūt
Gal.5. fornicatiōes: immūdicię: luxurię: idolor̄ furi⁹ veneficia: inimicię: pcōes: ęmulatiōes: animositates: dissensiōes: hęreses: inuidię: ebrietates: comessatiōes: ⁊ hīs similia q̄ ꝑdico vobis sicut ꝑdixi: Cūm q talia agūt: regnū dei nō
Ca.11. De pe. dis. possidebūt. Judicet ī seipm̄ hō in istis volūtate dū pōt: ⁊ moreo ꝑuertat i meli⁹: ne cum
1. iudicet. ista nō poterit: etiā ꝑter volūtatē a dño iudi-
4.seq. dis.7. cet. Et cū in se ꝓtulerit ꝑseuerissime medicinę
cadet quid. sentētiā: veniat ad antistites p q̄s illi i ecclia claues militant: ⁊ tanq̄ bon⁹ incipiēs ita cē filius⁹ magnor̄ mēbror̄ ordine custodito a ꝑpositi sacror̄ accipiat satisfatōis suę modū: vt i offerēdo sacrificio cordis cōtribulati deuot⁹ ⁊ supplex: id tñ agat qđ nō solū illi ꝓsit ad recipiēdā salutē: sed etiā cęteris ad exēplū. Et si peccatū ei⁹ nō solū i grauit ei⁹ malo: ꝑ etiā in scādalo ē alior̄: atq; ī expedire vtilitati ecclię videt antistiti i noticia multor̄ vt etiā tot⁹ plebis agere pnitētiā nō recuset: nō resistat: nō lętali ⁊ mortifere plagę: p pudorē addat tumorē. Meminerit tñ sp q̄ sup-
Jacobi.4. bis de⁹ resistit: hūilib⁹ aūt dat gr̄az. Quid ē em̄ infęlicit⁹: qđ puersi⁹ q̄s de ipo vulnere qđ latere nō pōt nō erubescit: et de ligatura illa⁹ erubescere? Nemo arbitret frēo ꝓptera se
Ab illiū salutifer⁹ dui⁹ debere pnię ꝓtemnere:
Ca.11. q; multos forte aduertit ⁊ nouit ad sacra altaris accedere: q̄rū talia crimia nō ignorat.
Multi em̄ corrigūt vt pet⁹: multi tolerāt vt
2.q.1.multi. iudas: multi nescīūt: donec vēniat dñs q ⁊ illu-

minabit abscōdita tenebraꝝ ⁊ manifestabit
ꝓsilia cordiū. Nā plerīq; ꝓpter
q.74.loco accusare dū se p illoꝝ culpiāt excusare. Pleri
q; nūt boni christiani ꝓpterea tacēt ⁊ suffe-
rūt aliox peccata q̄ nouerūt: qr vocamēto
sepe deserūt: ⁊ ea q̄ ipi sciūt: iudicib⁹ eccla-
sticis ꝓbare nō ꝓnt. Quis enī vera sint q̄dā
3.q.3.multi. nō cū iudicia facile credēda sūt: nisi certi indi-
cijs demōstrent. Woo vo a cōmunione ꝓhi-
bere quēq; nō possum⁹: q̄uis hec ꝓhibitio
nōdū sit mortalis ꝙ medicinal: nisi aut spon
te cōfessum: aut in aliquo siue ꝑculari: siue
ecclastico iudicio notatū atq; puictū. Quis
enī sibi vtrūq; audeat assumere: vt cuiq; ipe
sit ⁊ accusator: ⁊ iudex? Cuiusmodi regulam
etiā paul⁹ aplus in eadē ad corinthios epla
dederit insinuasse intelligit: cū dicēdo cōme
morat̄ crimiū: ecclasticā iudicij formā ad
1.Cor.5. oia filia ex quibusdā daret. Ait enī: Scripsi
vob i epla nō cōmisceri fornicarijs. Nō vti-
q; fornicarijs hui⁹ mūdi: aut auaris: aut ra-
ptoribꝫ: aut idolis seruiētib⁹: alioq̄n debue-
ratis de hoc mūdo exisse. Nō enī pōt homo
in hoc mūdo viuēs nisi cū talib⁹ viuere: nec
eos pōt lucrifacere christo: si eox colloquiū
puictūq; vitauerit. Dī ⁊ dño cū publicanis
Matth.9. ⁊ pctoribꝫ comedēs: Non ē opus hīt sanis
medic⁹: ꝙ male habētib⁹. Nō enī veni vocā
re iustos: ꝙ pctores. Et iō sequit aplus ⁊ ad-
1.Cor.5. iūgit: Nūc scripsi vobis nō cōmisceri. Si q̄s
frater nolit̄ i vobis: aut fornicator: aut ido-
lis seruēs: aut auar⁹: aut maledic⁹: aut ebri-
osus: aut rapax: cū hmōi nec cibū sūt
sumere. Quid enī mihi de his q̄ foris sūt iu-
dicare? Nōne de his q̄ int̄ sunt vos iudica-
tis? De his aūt q̄ foris sunt deus iudicabit.
Auferte malū a vobisipis. Quib⁹ vbis sa-
tis esse dēt nō temē aut ōmodolibet ꝙ p iudi-
cū auferendos esse malos ab eccl̄ie cōtione:
vt si p iudicū auferri ⁊ possūt tolerēt pot⁹:
ne puerse malos q̄sq; euitādo: ab ecclia ipse
discedēs: eos q̄s figere videt vincat ad ge
hennā. Quia⁹ ad ⁊ nos sūt i scripturis sancti
exēpla ꝓposita: velut i messe vt palea suffe-
rat vsq; ad vltimū ventilabrū: vel intra illa
retia vbi pisces boni cū malis vsq; ad segre
gationē q̄ue futura est in littore: id est i fine
seculi q̄uo alos tolerent. Nō enī cōtrariū est
Mo.14. huic loco id q̄ alio loco dicit aplus: Tu q̄s
es q̄ iudicas alienū seruū? Suo dño stat aut
cadit. Voluit enī dolem ab homie iudicari
ex arbitrio suspitioso: vel etiā extraordina-
rio vsurpato iudicio: ꝙ pot⁹ ex lege dei seu
ordine eccl̄ie: siue vitio ꝑsecūtis: siue accusatū
atq; cōuictum. Alioq̄n illud cur dict⁹: Si q̄s
frat̄ nolit̄ aut fornicator: aut idolis seruiēs:
⁊ cetera: nisi q̄a eā nomlatione intelligi vo-
luit q̄ sit in q̄uis: cū sentētia ordine iudicia-
rio atq; integritate ꝓtert? Nā si nolatio so-
la sufficit: multi d̄ānandi sunt innocētes: qr
sepe falso in quoslīt crimia nolant. Nō q̄ illi
q̄ monem⁹ agere pnitētiā q̄rant sibi comi
tes ad supliciū: nec gaudebit qr plures inue
nerint. Nō enī ꝓpterea min⁹ ardebūt: qr cū
multis ardebūt. Nō est enī ꝙ sanitatis certū
cōsiliū: ꝙ malinolētię malū solatiū. An forte
Ac.17. aūtēdūt nobis etiā in ipsis bonoīb⁹ eccl̄iasti
cis ꝓpositox ⁊ mīstrox: nō cōgruēter viuere
fmonib⁹ ⁊ sacramētis q̄ p eos ipsis mīstrant?
O miseros homines qui hoc intuēdo christū
1.Pet.1.figuli obliuiscūt: q̄ tāto ante ꝙdixit vt legi dei po-
nacio. nus obtēperet q̄ imitādi videant illi q̄ ea q̄
dicūt nō faciūt: ⁊ traditorē suū tolerās vsq;
i finē: etiā ad eu figelizandū cū ceteris mīst.
Tā sunt aūt isti absurdi ⁊ ꝓpositi miseri:
qui ꝓpositox suox malos moreo imitari eli-
gunt: q̄ p eos ꝙdicta dñi ꝓcepta seruare: q̄
si quisq; vitios remedandū sibi esse existimet
in itinere: cū videat milia in lapidea litteris
plena: viā docere ⁊ nō ambulare. Cur enim
nō pot⁹ si quesire desiderat tales comites
intuear ⁊ ꝑsequat: q̄ ⁊ viā bā demōstrāt: ⁊ i
ea ꝑgere ātq; alacriter nō ābulant? Nō si
isti desint vel pot⁹ min⁹ apareāt: nā deesse
nō possūt. Nō enī sic ḡrunt homines charita-
te studiosa q̄ ꝙdict ad imitationē: quō q̄-
rūt inchate suspitiosa q̄ murmurēt ad de-
ceptionē: prim nō inuenīdo bonos dū ipsi
mali sint: ꝓtim timēdo inuenire dū mali esse
ꝙ volūt. Sed tantū cōcedam⁹ non apparere
nūc boles dignos imitatiōe. Quisq; ā pu-
tas dēū mēte inere: q̄ hō fact⁹ ē vt te dolem
viuere doceret. Si habitet christ⁹ i interiore Eph 3.
hoie p fidē in corde tuo: recordarisq; illō q̄
iobāneo ait: Qui dicit se i christo manere de- 1.Joh.2.
bet quēadmodū ille ambulauit ⁊ ipe ambu-
lare: ⁊ ita nō tibi deerit quē sequarīs: ⁊ cum
te aliūs viderit de bonorum inopia cōqueri
desinet. Si enī nō nosti q̄d sit recteviuere: di
uina ꝓcepta cognosce. Forta⁹sis enī multi re
cte viuunt: ꝙ ꝓpterea tibi nullus videt: quis
quid sit recte viuere ignorās. Si aūtē nosti:
age q̄d nosti: vt ⁊ tu q̄d ḡris habeas: ⁊ alios
q̄ imitent ostēdas. Quidā alio attēdere: attē-

1.Cor.4. de apl̃os quoꝝ nouissim⁹ ē ille q̃ dicit: Imitatores mei estote sicut ⁊ ego christi: attēde alio tot martyrū milia. Cur enim re natalicia coꝝ coniugio turpibus celebrare delectat: ⁊ coꝝ vitā secq̃ honestis moꝛib⁹ nō delectat? Ibi videbis nō solū viros sed etiā fęmias: postremo pueros ⁊ puellas: nec impudētia decipi: nec iniq̃tate pueri: nec periculi timore frangi: nec sęculi amore corrūpi. Ita te non inuenientē q̃d excuses: nō solū p̃ceptoꝝ inuitabilis rectitudo: sed etiā exemplorū innumerabilis multitudo circūdabit. Sed de

Ca.14. vtilitate ac salubritate pœnitētię: vt q̃ instituim⁹ aliq̃n pagam⁹. Si tā ō sanitate desperāo addio peccata peccatio: sicut scriptū ē:

Prouer.18. Peccator cū venerit i pfundū malorū cōtēnet: noli nēnere: noli desperare: clama etiā

Pō.129. de pfundo ad dōm ⁊ dic ei: De pfundis clamaui ad te dne: dne exaudi vocē meā. Fiāt aures tuę intēdentes in vocē obsecrationis meę. Si iniq̃tates obseruaueꝝ dne: dne q̃s sustinebit? Qm̄ apud te ppitiatio ē. De tali pfundo nimiuꝝ clamauerūt: ⁊ hāc ppitiationē inuenerūt. Facilusq̃ ē euacuata cōmi natio ppbetę: q̃s humiliatio pœnitētię. Dic fortalle dicis: sed ego tā baptizatus sum in christo: a quo omnia mihi peccata pęterita dimissa sunt: vilis factus suꝝ nimis iteranda

Prouer.26. vias meas: ⁊ canis horribilis oculos dei: cōuersus ad vomitū suū: Quo abibo a spiritu tuo: ⁊ a facie ei⁹ quo fugā? Quo frater: nisi ad ei⁹ misericordiā pœnitēdo: cui⁹ potestatē

De vera et fal. pe. 10.d. peccādo cōtempserio? Nemo em̄ recte fugit ab illo nisi ad illū: ab euo seueritate ad ei⁹ bonitatē. Quis em̄ locus te erapiet fugien tē: vbi ei⁹ ꝑsentia te nō inueniat? Si ascēderis in cęlū ibi est: si descēderis ad infernū adest. Recipe q̃ pœnal ruꝛo in directū ⁊ habita in spe i extremo huⁱ sęculi: eteni illuc man⁹ tua deducet me: ⁊ perducet me dextera tua. Quicq̃d em̄ fecerio: q̃cūq̃ peccauerī: adhuc in hac vita es: vā te de⁹ si sanare nollet au-

Ro.2. ferret. Cur q̃ ignoras: q̃ patięntia dei ad pœnitētiā te adducit? Qui em̄ damādo tibi placuit vt nō recederes: parcēdo clamat vt rede-

P Ca.15. as. Inuenit dauid regē: tā vtiq; ipe illi⁹ tē poris sacra peeperat. Jā circūcisⁱ erat vtiq; q̃ pfessi nſi p baptismo bēbant. Nā ad ꝺm

Ro.4. erat apl̃us: sanctū abraam signaculū iustitię fidei recipisse. Jā etiā vncⁱ erat vnctione venerabili: q̃ regale sacerdotiū ꝓfigurabat ec-

2.Reg.12. clesię. Repete aūt facⁱ ē ⁊ adulterij ⁊ homicidij reus. Nō frustra tñ de tā imani ⁊ abrupto pfūdo sceleriꝝ pœnitēo clamauit ad dōm dicēs: Auerte faciē tuā a peccatis meis: ⁊ oēs

Pō.50. iniq̃tates meas dele. Quo tādē mento: nisi qꝝ itē dic: Iniq̃tatē meā ego agnosco: ⁊ peccatū meū asi me est semp? Quid aūt obtulit dño vñ illū ꝓpitiaret sibi? Qm̄ si voluisset sacrificiū dedisse: vtiq; holocaustis nō delectaberis. Sacrificiū deo spūs ꝓtribulat⁹: cor

Ps. contritū ⁊ hūliatū deus nō spernit. Nō solū q̃ deuote obtulit: ꝑ etiā ista dicēdo q̃d offerri

Depe. dis. I. non sufficit. oporteret ostēdit. Nō em̄ sufficit mores i melioꝝ cōmutare: ⁊ a facti⁹ mal⁹ recedere: nisi etiā de his q̃ facta sunt: satisfiat deo p pœnitētię dolorē: p hūlitatis gemitū: p cōtriti cordis

Matth.5. sacrificiū cooperantib⁹ elemosynis. Beati em̄ misericordes: q̃m ipꝝ misercbit de⁹. Non em̄ dictū ē vt tantū abstineatis a peccat: ꝑ

Luc.22.a ⁊ de pterit⁹ iniq̃ desperare dōm vt tibi dimittant. Et petr⁹ iā erat fidelis: iā in xpo ⁊ alios baptizauerat. Intuere q̃ petrū ꝓfumentē ac

Matth.14. cusatū: timentē vulneratū: flentem sanatū. Jā etiā post aduētū de cęlo spūs sancti: q̃d

Act.8. simon pecunia voluit cūdē spūm sanctū emere: sceleratissimū ⁊ impiū meramoniū cogitano: iā baptizat⁹ i xpo: ⁊ tñ pœnitētię ꝓlīū ab ipo petro corrept⁹ accepit. Dic etiā apls

2.Cor.12.a paul⁹: q̃ vtiq; fidelib⁹ mittebat epłas: Recite rū cū venero ad vos hūliet me de⁹ vt lugeā multos ex his q̃ ante peccauerūt: et nō egerūt pœnitentiā sup̄ imūdicia ⁊ luxuria: ⁊ fornicatione quā gesserūt. Circūstāt q̃ nos ⁊ ꝑcepta recte faciendi: ⁊ exempla nō tantū recte facientiū: ꝑ etiā ad recapiendā salutē pœnitētiā

Ca.16. q̃ fuerat amissa peccādo. Sz fac incertū esse vtrū ipetret de⁹. Quid pdit cū supplicat deo q̃ salutē pdere nō dubitauerī cū offenderet deū? Quis em̄ cert⁹ est q̃ etiā impator ignoscat? Et tñ pecunia fundit: maria trāsmeat: pcellarū icerta ibeunt: ⁊ pene vt mors vitet mors ipla suscipit. Suppliciū deide p boies boi: sine dubitatiōe fiunt ista: cū sit dubiū q̃ fine pueniāt: ⁊ tñ certiores sī claues ecclię q̃s

Matth.16. corda regia. Quib⁹ dauib⁹ q̃cūq; i tra solueris: etiā in cęlo solutū erit pmittit. Et multo est honestior hūlitas q̃ se dsq; hūliat ecclię dei et labor minor imponit: ⁊ nullo tēpalis mortis periculo mors ęterna vitat.

Explicitus est liber Quinquaginta homeliarū dni Aurelij Augustini Hassliez: Anno domini. cccc.xcij.

Annotatio notabiliū sententiarū

Materiarū ac sententiarū memoria dignarū in Quinquaginta Homelijs diui Aurelij Augustini positarū: sumaria breuisq; Annotatio.

Causare alios plerisq; nolunt: qt se p illos erudire cupiūt: alij ideo nescire quę nouerūt: qz documēta iudicib⁹ ecclesiasticis ꝓbare nō pūt: Homelia. l. ab

Accusator et iudex nemo simul potest esse. Homelia. l. ab.

Aduentus domini duplex: prim⁹ occultus: secūdus manifestus: Homelia. xxvj. A.

Qđ in aduētu ꝓmo nobis christus cōtulit: in secūdo strictissime exiget. xxxvj. E.

Aduersarius noster cū quo i via cōcordare debemus quis sit. v. A. D. xj. L.

Adulatio est fallaci laude seductio. xx. A.

Adulatio duplicat linguā. xx. A.

Adulatores verba habent fallacia: t laudis nomia. xij. D. in medio. (L. in me.

Adulatores dicunt venditores olei. xxxv.

Adultera est ala amans creaturaz negligēto creatore. xxxiij. B. xxxviij. E.

Adultera sol⁹ fornicatiōis causa est dimittēda: sed illa viuēte nō licet alterā ducere: nec fęmię illū a q̄ ꝓ repudiū recessit vxor eius: maritū habere cōcedit. xlix. A. in fi.

Adulteri pnitentiā agant qualis agi in ecclesia solet. xlix. D.

Alleluia: laudate dōm significat: et quando cantari debeat. xvj. A.

Ad altare visibile qđ in ecclesia ponit multi scelerati accedere possunt: ad illud cęleste quo ꝓcursor ꝓ nobis introuit iesus: nulli eorū accedere potest. l. F.

Amelech qui israelē debellare potuit t non vincere quid figuret. xxvj. E. F.

Non est amicitia dicenda quā scientia mala facit. xxxviij. B.

Amicitię duo sunt gradus: ꝓmus cōsuetudinis: alter rationis: et quicqđ supra inuenit diuinū est. xxxviij. D

Amicitia debet esse gratuita: nec ꝓpter aliqua toleranda: dissoluēda. xxxviij. E.

Et amarek ꝓ nob⁹ amauit de⁹. xxxviij. G.

Amat nos sędos deus ꝓpter se: non ꝓpter pęnā. xxxviij. E. D. E.

Si homo gratis amādus est: quātomagis deus. xxxviij. E.

Amādus ita est deus vt si fieri pōt nostros obliuiscamur. xxxviij. D. et. E.

Amore dei nihil castius: nihil delectabilius xxxviij. E. in medio: et. E. medio.

Cum incipit homo amare deū non amat in homie nisi deū. xxxvij. E.

Quis amor diligendi animā. xxxvij. A. B.

Amor animę quersus abūdat: amor rectus valde paucos est. xxxvij. B.

Est amor vtilis: et est amor nociuus: nec vtilis accedit nisi nocīa recedat. xxxvij. B. in medio. xxxviij. A.

Amor vtilis habet initia sua: augmēta et pfectionē. xxxvj. E. D.

Quicqđ amauerio aut hoc est qđ tu: aut inferius te: aut supius te est. xxxvij. E.

Qui seipsum non nouit amare nec primū: nec deū veraciter amat. xxxvij. E. in fi. D.

Qui alterū querse amat: se querse amat: t q̄ se recte amat: alterū recte amat. xxxviij. A

Amoris ꝓmi licati tres sunt gradus: Homelia. xxxviij. A.

Omnis qui amat: saluus vult habere quod amat. xxxviij. F.

Amores malos leges detestant humanę et diuinę. xxxviij. A.

Vbi amor perit nō est amandū qđ amatur: xxxvij. A. circa fi. (re est. xxxvij. A.

Amor querse ab odio: t odiū rectū ab amore

Amor mūdi adulterat animā: amor dei castificat. xxxiij. D.

Amare debemus iusticiā non timere pnā: Homelia. ix. E.

Angeli rectissime dicunt qui salutē cęlestiū homin⁹ nūciant. l. K. in medio.

Anima minus est q̄ deus. xxxiij. D.

Anima ideo carni est ꝓponenda. xxxvij. A.

Qui amat animā suā pder eam: nō est ꝓrium apostolo: nemo vnq̄ carnē suam odio habuit. xxxvj. A. B.

Qui amat animā pder eam: sic debet intelligi. xxxvij. A.

Anima p quę recedit aut accedit ad deum. xxxiij. A. D.

Anima peccatrix ollę eneę cōpar. xvj. D.

Animalia quędā cur ꝓhibent iudęi: t quędam cōcedunt: t quid figurāt. xlv. A. D.

Cur animalia illa nō refutent a christianis. xlv. A. in fi. (melia. xxv. A.

Rani nobis magis decedūt q̄ accedūt: ho

Aq. Aqua nō est salutis nisi in xpisti nomine cō secrata. xxvii. B.

Ar. Non minus ardebit qui cum multis ardet. l. ab in fine.

Arguere dei quid sit. xxviij. L in medio.

Arrianoꝝ errores vnde surgat. xxxij. L.

Arriano⁹ errore sequerer patrē duos habere filios o. xxxij. B.

Arrogans non est deus quātacūq; se p̄dicatione laudauerit. l. A. circa fi.

As. Sicut ascensus exaltationē indicat: ita conualles humilitatē ꝛ conualles plotatiōes: Homelia l. B.

Au. Auaritię amaritudo est fugienda vt ad charitatis dulcedinē possim⁹ puenire. viij. A.

Auaritia non est auri ꝛ argēti culpa sed animi. xxx. B. in fi.

• Auarus sibi vendicat qō omnib⁹ donatum est. xlvij. B.

Auarus imaginē regis sculptā seruat in solidis: ꝛ imaginē cōditoris in hominib⁹ detestat. xlviij. B.

Auarus vnde torquet inde misericors adiuuatur. xxx. A. circa p̄n.

Auaro⁹ pena qualis erit. vij. L. D.

Qui vult audiri: deū p̄us audiat. xxvij. L.

Augustin⁹ in āniuersario ordinatiōis sue facit sermones. xxiij. et xxv. p totū.

Q; ordinat⁹ fuit episcopus ante natale domini. xxv. L.

Q; nō tam delectat laudibus popularib⁹ q̄s angat quō viuant q̄ eū laudant. xxv. A.

Q; laudari a male viuentibus non vult: sed a bene viuentibus: nec plene vult: nec plene nō vult. xxv. A.

Q; pascit subiectos vnde pascat. xxv. L.

Augustin⁹ mater est animaꝝ subditoꝝ suorum. xxvj. L. et. xxiij. L. in fi.

Q; noluit viuere sine salute subditoꝝ suorum. xxviij. A. in fi.

Augustini delectatio i hac vita nō fuit nisi bona vita subditoꝝ. xxviij. L.

Q; inualid⁹ accedens ad sermonē fortio fit loquādo. xxix. A.

Q; magis vult esse inimicus hominibus q̄s iusticię. xlix. L.

Aures dei sūt ad cogitatiōes nr̄as: quō aures nr̄e ad voces nr̄as. xvj. A. circa p̄n.

Aures plures habēt audiēdi non obediendi. xlviij. A. (xlvij. B.

Aurum ꝛ argentū dei est nō diuitie. xxx. A.

Aurū ꝛ argentū illius est q̄ nouit vti auro ꝛ argento. xxx. A. in medio.

Aurum exercitatio est humanitatis: ꝛ supplicū cupiditatis. xxx. A.

Nō auri ꝛ argenti culpa est: q̄uis p̄o auro ꝛ argento sępe cupidi dimicent. xxx. L.

(q) Quod baptismus p̄sit paruulis in fide offerentiū ad remissionē originalis peccati: pie credit: et ecclesiasticę auctoritatis p orbem terrarū firmo roborę custodit. l. L. Ba.

Q; p baptismū oīa peccata delent: figuraliter ostendit in mari rubro. xxvij. B. D.

Baptizari q̄dā nolūt: nō q; p̄terita peccata dimitti dubitāt: sī futura timēt. xxvij. L.

Cur cū p baptismū in nouā vitaꝝ regeneramur: nō statim etiā mortalitatē ipam carnisq; corruptionē deponim⁹. l. D. e. A.

Qui nōdum accepit baptismū: nondū violauit sacramentū. xlj. A.

Baptizari nō debet adultus: nisi pœniteat vitę veteris. l. L. xxvij. A.

Baptizatus si sine crimine vitā finierit: nō vitā finit sed trāsit de vita ad vitā. xlj. B.

Per baptismū iustificat⁹ a ꝓnibus peccat⁹ nō supbiat: etiā si nihil cōmittat vnde ab altaris cōmunione separet quasi de plena securitate se iactans. l. L.

Baptizatus aut cōtinentiā voueat: aut permaneat cū vxore sua: aut si non habet ducat vxorem. xlix. B.

Baptizatus ad bonā secur⁹ hinc exit. xlj. L.

Nō fit q̄s beatus nisi ei remittat q̄s fecit: et tegat q̄s cōmisit. vj. A.

Bellator nō ferro sed fide armari debet: nec in suis viri⁹ sed in dño sperabit. xxxj. A. Be.

Benignitas nimia non debet resoluere peccatores: nec asperitas nimia exasperare. iij. A. probat exemplis. B. L.

Bonū omnes appetunt: sed quidā boni esse nolūt. j. A. B. xj. B. in fi. xxv. D. Bo.

Inter bona magna quę cōputant. xvij. B.

Bona ista tpalia cōia sunt bonis ꝛ malis: et ideo nō sūt ꝓ magno habēda. x. A. xxx. B

Q; malis sunt ad auaritię supplicii: ꝛ bonis ad misericordię vsum. xxx. A. in medio.

Qui bona sua agit ppter laudē illa pdit: ꝛ q; abscōdit in iudicio ea inuenit. ij. B.

Bonitas amabilē facit disciplinā: q; bonitas sine disciplina delicto ꝓximat. iij. A.

Bonitas pniciosa est q̄ ꝑmittit pœne peccārē quē poteris saluare correctū. iij. A. in me.

Bonitas tēperamentū est disciplinę. iij. D.

Ca. Calumniatores cōparant vlceri pestilentiali.r.D.

Cantare debemus deo voce: vita t factis.xvj.B.

Ut charitatē non habeat nemo se excusare potest.vj.L.D

Charitas radix est omniū bonorū t simul eū expeditate esse nō pōt.viij.A.

Sō charitas possidet:oīa latā est.viij.B

Qui alienū bonū facit esse suū: t alteri⁹ mē bū suū ee iudicat:exēplo ꝓbat.xv.B.L

Charitatē nō pōt habere superbus aut immundus.xxxiij.G.

Sine ea nullū opus bonū valet.xxxiij.G.

Charitatē pfectā nō solū in nouo ꝫ i veteri testamēto seruare ꝓcipimur.xxxviij.A.

Qui vult vere charitatis ordinē custodire quę seruabit.xxv.D.

Charitaſ pfecta i bis ꝓsistit.xxxviij.G.cir.fi

Charitas fetas mittit diabolū: cupiditas intromittit.xxxviij.G.

Ubi charitas est: opa illa mala ꝙ a regno dei separāt esse nō pōt.l.K.

Caro christi venerat ex adam sed non erat adam.xxxij.J.

Casus maiorum: tremor debet esse minorū xxj.B.L.

Ad catbecuminos.xlix.A.D.

Cc. Cęcus a natiuitate t a christo illuminat⁹ genus significat humanū.xlvj.A.

Certū rene: dimitte incertū.xij.D.

Co. Qui cogitatiōes bonas habet facta mala habere nō pōt:qz facta de cogitatiōis substātia velut ō imperatore ꝓcedūt:bona de bona:mala de mala.xvj.A.

Non est colēdus deus solū ꝓpter vitā istā ix.D.x.A. in me.

Colendus est deus gratis t nō nisi ꝓpter se.xxxviij.L.D.E.

Competētes a ꝙbus cauere debeāt t ꝙ in ecclesia imitari debeāt.xlix.A.D.

Cōicare est rē priuatā cōem facere.viij.A.

Non est ꝓceptus p masculū t fęminā qui scit masculū t fęminā.xxxij.D.

Cōcubinas habere nō licet nec eas postea ducere vxores.xlix.A.circa fi.

Cōcupiscētijs cur nō est ꝓsentiendū.xiij.F

Cur deus vult vt ꝓcemur pcā nra:t diabolus vt celemus.xij.A.

Sic ꝓfessiōis medicamēta deesse nō debēt: quomō nobis pcōꝝ vulnera deesse non possunt.xij.A.

Re ꝓfiteaſ pcā sua:diabolus p tria homem decipit.xij.B.L.

Qui pcā ꝓfiteri dissimulat nō solū indulgentiā nō accipit sed t geminat peccata. xij.B.in me.D.in fi.

Deus cōfitenti tanq̄ in apertā sinū indulgentiā paratus ē dare:sed q̄ excusat claudit sinū includit penā: t excludit peti indulgentiā.xij.L.in fi.

Cōfessio pcī initiū est sanitatis.xij.D.

Nisi cōfessi fuerimus nostra facinora aliter venia habere nō possum⁹: nec erubescat ꝓfiteri qui in pcīs nō erubuit coinquinari.xlvj.A.

Deus q̄ ꝓfiteri persuadet: vlcisci nō desiderat: qz optat soluere ꝓfitentes ne cōtumaces punire cogat.xlvj.A.

In cōiugio sola generādi causa inculpabilis est.l.G.in fi.

Cōiugia adulterina q̄ sint.xlix.A.

Conuersio t auersio dei ad homiem quę sit: xxxiij.L.

Conuerti quidā nolūt desperādo:quidam male sperādo.xj.A.

Cōtra eos q̄ uerti nolūt nisi post explerio nē oīm voluptatū suarū.xj.B.L.

Cōuersio deus indulgentiā repromisit:sed crastinā nō ꝓmisit.xj.B.xiij.A.

Ne tardes cōuerti ad dīm nec differas de die in diē:exponit.xj.L.xij.A.

Co: sursum habēdū est nō deorsū.xlviij.L Co.

Nemo corrigit nisi bono dei: t ideo nullus correctio est desperāda.ij.L.

Deus vult corrigere ſquentate temptationum quoo sua patientia videat deperiturā eos: qz gaudet si correctos viderit quos emendat.xlvj.A.

Quē corrigere nō vult de⁹ in hoc ſculo cū supplicio destinabit post ſculū.xlvj.B.

Dei⁹ cū corripit imutabil manet.xxxiij.L.

Aliq̄ sunt corrigēdi aliq̄ tolerāndi.l.M.

In correctiōe duo esse debent: bonitas ſcz t ſcīa.iij.A.qō ꝓbat exēplibō.B.L

Corrigere debemus priuatā arguēdo:cōsolari alloquēdo: t exemplū prebere viuēdo.xxj.A.circa fi.

De correctiōe fraterna exponit:Si peccauerit in te frater tu⁹ ꝛc.xxviij.D.in me.

Corrigi quidā nolūt desperādo:quidā male sperādo.xj.A.

Malus correptus facilius in correptore ꝯ in se agnoscat qō corrigat.y.A.

Co. Proximū vis corripere: nihil est tibi ipso propinquius. v. B.
Qui corripit cū odio homicida ē. v. B. L.
Lōtra eos q̄ corripiūt leuiora in alijs: t ipsi grauiora cōmittūt. v. L. xl. A. xlij. L cir. ff.
Justus quādo corripit t si sciuit misereturr. xij. D. xxxij. B.
Qui corripit nō facit petīm sed ostendit peccatum. xxxviij. B.
Deus cū coronat merita nostra nihil coronat nisi dona sua. xiij. B. L. D.
Cre. Creatura ois ad creatoris laudē: bonor̄ p̄ bationē t malor̄ supplicij est. xxx. B.
Credere posse donū est dei: auctoritate probatur. xvij. A.
Nemo sibi dedit vt credat. vij. L.
Si nō credis nō amas. xvij. A. in fi.
Contra eos q̄ credere nolūt nisi quę vidēt. xxxij. A. B. L.
Quis iubet deus credere q̄ nō vidēt: nō tū te dimisit nihil vidētē vnde possis credere qđ nō vides. xxxij. D.
In christo nobis ola sunt. xxxiij. D.
Chri. Christū nihil amplꝰ quidā putāt q̄ purū hoīem nō deū. xliij. B
Christus q̄to p̄ nob̄ factus ē deformior: tāto nobis dꝫ esse speciosior. xxxvj. A. B.
Qđ in xp̄o p̄temnit nō ē p̄templatio sanctī s medicamētū ęgroti. xxxij. D. circa fi.
Christianor̄ tpa in oibus scripturis p̄dicta sunt. xxxv. p totū.
Cru. Crucis figurę p̄cesserūt in signio. xviij. B xx. D. xxvij. E.
Qui cruce se signat t ad malū currit: potiꝰ dęmonē in se includit q̄ excludit. xxj. A.
Non crucis pictorē sed imitatorem quęrit deus. xxxj. D. in fi.
Crucis latitudo: lōgitudo: sublimitas t profundū quę sit. iij. per totū.
Cu. Cupiditas sit cū charitate esse ñ pōt. viij. A
Cupiditate ꝯcussant nō facultates. xiij. A
Cupiditas ęstumcūq; radices suas extēdit t rapit: vna bona totū dimittit. xlviij. A.
Da. Amabile erit nō solū malū fecisse sed etiā donū nō egisse. xvj. B. cir. fi.
Dauid nō cadendi sed resurgēdi fl cecideris ꝓposit⁹ nbi est exemplū. xxj. B
Dauid cecidit lapsu cupiditatis nō patrocinio sanctitatis. Ibidē
Dauid adulteriū t homicidiū nō perpetrauit cū saulē inimicū gerulit: sed cū securus ab hostibus quieuit. xxj. D.
Sicut ad dauid nathan ꝓpheta: sic dauid ꝓpheta ad nos a deo mittit. xxj. E.
Adonomachia dauid cū gelia quid signifi cet. xxxj. p totū.
Debita petā recte dicūt. xxvij. ℣. l. ℣. G. h Da.
Quia decimę nō reddunt: indicio fisci accessit. xlviij. B.
Qui desperāt ꝺ indulgētia dei: ipsa desperatiōe se suffocāt vt eos spūs sctūs vitare nō possit. xxvij. J. in fi. xxviij. L. cir. l. O.
Deus sicut cautos fecit q̄ nō cecidēt: sic desperatos esse nō vult q̄ cecidēt. xxj. E.
Detractio nō est nisi mendatior q̄ veracior reprehensio. xx. A. in fi.
Detractio vulnerat famā. Ibidē.
Detractores spiritali gladio feriunt. ij. A.
Deo nihil delectabilꝰ: nihil pulchrius t nihil dulcꝰ inuenit. xxxviij. L. in me.
Deus oīm excellentissimus: nō elatiōe sed humilitate ꝓtingit. l. A.
Deus cor interrogat nō manū. ix. L.
Diabolus suadere potest ad malū: cogere Di.
nō potest. xij. B.
Nō extorquet a nob̄ ꝓsensū sed petit. xij. L
Diabolꝰ quō dicit leo t draco. xxxv. B. Et sic superat. xxxv. L.
Diabolū in nullo cinus ꝓsternimus q̄ cū humilitate deū sequimur. l. D. in fi.
Dies hui⁹ vitę boni dicunt t nō sunt. j. D.
Dies boni qui sint t quomodo acquirant j. E. xlij. G. • (seria. r. A.
Dies malos faciunt duę res: malicia t mi/
Dies malos addere dieb⁹ malꝫ qđ sit. xj. B
Dies iudicij t si longe est: omnibus tamē prope est. xxvij. L.
Dilectio vnicuiq; a se icipit: ideo nō monetur homo se diligere. xxxvij. L.
Dilectiōis tres sunt gradus. xxxvij. L. D.
Qui seipsum nō diligit proximū veraciter nō potest diligere: t qđ sit diligere seipsū. xxxvij. L. in fi. D. xxxviij. A.
In dilectione proximi tres sunt gradus licini. xxxvij. B.
In dilectōe primi duo sūt grad⁹. xxxviij. B
Diligere debem⁹ primū in deū t deū ppē se nō ꝓpter aliud. xxxvij. L. D. E.
Qđ diligēdus sit deus qui nō videt: exemplo ostendit. xxxvij. L. in me.
Qđ diligēdus sit amicus: t inimicus ꝓpter vitā ęternam. xxxviij. ℣.
Regulā dilectiōis in proximū homo ex se suscepit. v. B.

Diligere ideo debemus inimicos: qz nos christus prius impios dilexit. vj. A.

Diligere debem⁹ inimicos: qz forsan ad pñ nitentiā pducent: z fiāt nō solū amici ꝑ z fratres in gr̄a: scripturis ostendāt. vj. B.

Diligēda sūt bona: z perā odienda. vj. B. i fi.

Ut oēs bonos diligas z inimicis nō indulgeas nunqz te poteris excusare. vj. C. D.

Dilectiōis summā accipere debemus ex dilectione mēbroꝝ. xv. A. B. C.

Et si expedit plus diligere deū qz min⁹: nō tñ ideo plus peccādū ē vt plus nob dimittat z amplius diligat. xxij. C. D.

Nisi dimiserim⁹ quicqd in nos lꝫferint homines: nō est nobis spes salutis: nec mat⁹ aliud sacrificiū. vj. C.

Qui proximo dimittit nihilo minus in cor de habet. xxvij. G.

Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitorib⁹ nr̄is: exponit. vj. D. in fi. xvj. B. C. xix. B. xxiij. A. i fi. B. fi. xxvij. F. G. D. xxviij. D. xl. A. B. i me. xlj. B. D. C. i. H. in me.

Discere ꝙ debemus a christo. xxxiij. E. F.

Disciplina xp̄iana ipsa ē humilitas. i. E.

Disciplina sine bonitate tristis quēdā est amaritudo viuēdi. iij. A.

Disciplinę rigor sine bonitatis scientia pctī gritudinē nō curat. iij. A. probat exemplo. vj. C.

Disciplina ꝑdimentū est bonitatis. iij. D.

Discordię remittēdę sunt. xl. E.

De diuite cuius ager vbertas fructus attulit. vij. B. xlvij. C. xlviij. A.

De diuite epulone z purpurato. vij. C.

Diues prius tollet de re cōmuni ꝑ necessitatibus domus suę z quid reliquū est det christo in paupere. viij. A.

Qui vult esse diues z patrimoniū suū augere emēdo nō erit innocēs: qz nō rapina ꝙ voluntate est malus. viij. A. in me.

Diues vt est q̄ voluntatē bonā hz: z si paup in arca thi diues in sciētia. viij. B.

Contra diuites q̄ nolunt diuitias vendere z erogare: ne imp̄obor⁹ persecutiones sustinent. viij. C. D.

Qui volunt diuites esse in hoc seculo incidunt tē. exponit. xiij. B.

Pręcepe diuinbus huius mūdi nō superbe sapere tē. exponit. xiij. B. C.

Difficile ē vt nō sit sup̄b⁹ q̄ diues ē. xiij. B

Diues quasi in somnio hic viuit: z euigilaturus in morte nihil diuitiarū in manib⁹ suis inuenit. xiij. C.

Diuites deus probat ꝑ pauperes. xiij. D. xviij. A. in fi. B. xlvij. B.

Diuites superflua sua dare debēt paupibus nō vt ipsi patiant angustias. xiij. D.

Diuites dimittēdi inanes q̄ sint. xliij. D.

Diuini ideo deus plus dedit vt haberet vnde pauperi daret. xlvij. B.

Diues diuitias ꝓtra dei voluntatē seruare nō pōt. xlvij. C.

Lętatur diues vna hora torū hic dimissurus. xlviij. A.

Contra diuites q̄ diuitias ꝓ filiis suis cōgregant. xlviij. B.

Dei est ditare z pauperes facere. xlviij. B.

Diues ogarius dei esse debet. xxvij. G.

Diuitię istę si sit xp̄ diuitię qz paupertate plenę sunt z obnoxię casibus z securitatē nō pręstāt: sed verę diuitię sunt quę perdi nō possunt. xxx. B.

Diuitię tanto plus augent ꝗtum charitate erogant. vj. C. xlvij. B.

Nō diuitię ꝙ cupiditates accusant. xiij. B.

Diuitiar⁹ vermis est superbia. Ibidē.

Diuitię sūt dei nō diuitis. xxx. B. xxx. A.

Diuinar⁹ nemo pōt esse promptor: nisi qui earū effectus fuerit possessor. xxx. A.

Diuitię bonis sunt causa dānosior⁹: malos torquēt timore damnor⁹. xxx. A.

Diuitiarū copia nec bonos extollit nec lędit inopia: malos autē cū offert excęcat z eis auferē exercebat. xxx. B.

Diuitias vero nō nisi iusti z boni possidere possunt et quisquis eas habuerit non egebit. xxx. B.

Non sunt diuitię quibus crescentibus crescit inopia. Ibidē.

Diuitię amatorib⁹ suis nō afferūt satietatē ꝙ inflāmant cupiditatē. Ibidē.

Nō diuitię ꝙ earū abusio culpat. xxx. C.

Diuitię pauperib⁹ erogate crescūt: licet videant minui. xxvij. G. xxxi. B.

Dolus est aliud agere z aliud simulare. xx. A. in fine.

Dolus est aliud promere labijs: aliud clau Do.
dere pectore. j. D.

Dolus duplicat cor. xx. A.

Domus christi ecclesia est. xxviij. B.

Ebr. c Ebriosꝫ cor perdit sensum: nō habet voluntē: qz nec salutē. xxviij. B.

Ecclesia per tempora asperiora ꝙ. Ec.

ficit. viij. D. xxv. A. B.

Ecclesia cōparat grano sinapis. xxxvj. A.

Ecclesia p ōttuor ptes orbis terraꝝ diffusa figuraliter ostendit. xlv. B. L.

Eg. Seruos suos qñq; deus egere pmittit vt eos probet qui abundant. xiij. D. xviij. A. in fine. B.

Egritudo perpetua ē in ista fragilitate carnis. xxxviij. F.

Elc. Elemosynas ꝺ rapinis faciō t petā nō de sereno pecuniā perdit t peccata non redimit. ij. A. vij. D.

Elemosynę faciēdę sunt de iustis laboribꝰ: nō de rapinis t fenore. xlvij. A.

Elemosynę duę sunt: vna cordis alia pecunię: t ideo ab elemosynis oandus nemo se excusare pōt. vj. L. xxx. A. B.

Elemosyna charitatis sine substantia sufficit: sed corporalis sine charitate oino non sufficit. vj. L.

Elemosynā fac de tuo nō de alieno. vij. D.

Elemosynę illis prosunt q̄ vitam mutauerūt: nec ideo oandę sunt vt liceat sp impune peccare. xiij. D. circa fi. xx. B. L.

Elemosynis omnia crimina redimunt. xix. A. in fine.

Quę peccata elemosynis redimunt t quę nō. xix. B. L.

Elemosynis deus illis pcis fit ꝓpitꝰ sine q̄bus hęc vita nō agit. xxx. A.

Elemosynaꝝ duo sūt genera: scz erogādo t remittēdo. xxx. A. xlj. F. cap. fi. xxvij. D

Elemosyna cū oat egeno ei oat q̄ dedit q̄ donat. xxx. B. xx. A. xxvj. G.

Elemosynaꝝ cultor felix est operarius: qz deum habet debitorē t spūsanctū patronum. xxxix. A.

Elemosyna pfecta ē vt priꝰ occurrat egēti q̄bus ꝯ roget mendicus: exemplo domini. xxxix. B.

Elemosyna neminē finit intrare in gehennam. xxxi. L.

Elemosyna patrocinat in die iudicij homi vt flāmas ęternas nō timeat. xlvj. A.

Elemosynas christꝰ fieri iussit: nō rapinas fieri mandauit. Ibidē.

Quia de bonis dei non facimus elemosynas: ideo quotidie flagellamur in frugibus. xlvj. B.

Qui facit elemosynā nihil perdit. Ibidē. et. xxvj. G.

Elemosynę tribuendę sūt pro modo t sanctitate. xlviij. L.

Aliud ē se eleuare ad deū: aliud eleuare cōtra deum. l. B.

Episcoporꝫ periculū. v. A. vij. A. Epi.

Quid reddit episcopū pigrū ad arguēdos ptradicentes. vj. A.

Quid sit ptradicētes redarguere. vij. B.

Episcopus oēm die t hora t cura ptinua cogitare debet q̄tę dispensatiōis sarcinam gerat: t cū dies annuersarius suę ordinationis ozit: tunc honos officij tanq̄ primo imponat intēdit: ac nō solū futura ꝑ pęterita sollicite curabit. xxiij. A. xxv. B.

Episcopalis gradus si bene portat gloriā comparat: si male ad imanissimā pricipitat pēnā. xxv. A.

Episcopus speculator dicit. xxv. B.

Ēpō dꝫ esse erogator: si exactor: vbi. xxv. L.

Episcopus nō solū de se sed etiā de subiectis sibi rationē reddat. xxv. A. L. Epu.

Esurientes implēdi bonis q̄ sint. xlviij. D.

Ethnicus gentilis dicitur t q̄ in christo nō credit. xxviij. D. in me. Et.

Eucharistiā sceleratꝰ ꝓhibēt ꝓpere nisi ꝑ pēnitentię satisfactionē recōcilient ecclesię. xix. B. l. j. xxvj. j. Eu.

Eucharistię figura ꝓcessit i māna. xxvj. B

Euangelistę boni nuncij interpretant. l. B. ante mediū.

Quō nō erandit deus petōres. xlij. D. Ex.

Excōmunicatio cum magna deliberatione est ferenda. xxvij. B.

Excōmunicatio t si medicinalis nō mortalis fieri nō debet nisi in spōte ꝓfessum aut ꝓuictum. l. ab. (xx. D.

Exitus filiorꝫ israel ꝺ egypto q̄d significet.

Quādo exultat cor t caro simul in deū viuum: t q̄si caro sola. xxxij. A.

Fa. Fuo nō fallit: videat igit homo ne se fallat. xl. A.

Fo. Aduersus sollicitatos acrius vigilādū est q̄ ꝓra miseras. xxj. D. xlvj. L.

Fęnerari debemus deo qui minus accepit t plus reddit. xlviij. L.

Fenus fęnatorꝰ nō exigūt ne fęneratores iudicet deꝰ premant suffocāt exigūt. xviij. L.

Fides diffinitio fm apīm exponit. xxxj. B Fi.

Fides miscētę dei donū est: auctoritatibꝰ probat. xvj. A. B. L. D.

Fides vt habeat orandū ē fide. xvij. B.

Vt fidē habeāt orandū est ꝓ infidelibꝰ: exemplo. xxj. L. in me. D.

Fides plena ⁊ pfecta est q̄ credit ex deo esse oia bona nr̄a: etiā ⁊ ipam fidē. xvij. B.
Fides demonū ⁊ fides sanctoꝝ sola charitate discernit. xvij. B. in me.
Fideo tunica est ⁊ lonica. xlij. D. in fi.
Fideo gradus est intelligendi. xxxij. A.
Fideo quoddam suum lumē habet in scripturis. Ibidē.
Filius nō sit minor patre sed vnius nature cū patre ⁊ coeternus. xlij. B. C.
Filius quō non pōt facere quicq̄ nisi q̄ viderit patrē facientē cū in eadē sicut ⁊ pater facit. xxxij. C. F. G.
Finis seculi vtrū hic aliquē inueniat incertum est: sed finis vnicuiq; nr̄ū in proximo est. xxij. A.
Fucus tollit qō nō accipit xp̄s. xlviij. B.
Flagella dei beneficia sunt nō verbera: nec nocēt: quę ideo aduenīt vt hominibus paterna clemēcia ꝓsulāt. xlvj. B. post me.
Timeat q̄ non flagellat a deo vt filius esse nō possit. xlvj. B.
Fla. Flagella dei sicut sunt petētibus ad emendationē: ita iustis ad probationē. xlvj. B
Flu. Fluuius significat ꝓfluū fluxibilē ⁊ deditā tpalibus ⁊ trāseuntib⁹ rebus. xxxj. B.
For. Fornicari a deo q̄d sit. xxxiij. B. xxxviij. E
Fornicari nō licet. xlix. B. in me.
Fre. Freneticus ridēs plorat a sanis. xxiij. E.
Fu. Fugere debemus a sequētate dei ad eius bonitatem. I. O.
Fugere ab illo nemo pōt q̄ nullo ꝓtinet loco ⁊ nusq̄ absens est. xxxiij. C. I. O. xxvij D. in fine.
Qui furtū nō facit qz timet: intus furti rē tenetur. xxviij. C.
Ge. Generatiōes christi duę ⁊ vtraq; inenarrabilis. xxxvj. C.
Hoc genuit p̄ q̄ ipse est: ꝑ si aliud genuit q̄ ipe ē nō verꝰ genuit filiū. xliij. C
Qz genuit cū ante oīa tpa. xliij. C. xliij. B
Generatio mittit i miseriā: regeneratio dignat ad beatitudinē. r. B. circa pin.
Go. De goliath philisteo. xxxj. A.
Gra. Qz gra dei nullis pcedētibus dat: auctoritatibus probat. xiij. D.
Ideo gra dicit qz gratio ꝓstat. xxxviij. C.
Tunc habere quisq; aliq̄d dicit q̄n eo bene vtit. xxx. B. in me.
Ho. Homo ⁊ petōr duo fūt nola: vnū fecit de⁹: alterū fecit diabolus. vj. C
hō fragilior ē vasevitreo. xxviij. E
homicida q̄s efficit in oculis dei etiā si eū homo nō teneāt ⁊ ad iudicē ducāt. v. B.
Hostio facit securos quos cupit esse captiuos. xlvj. C. xxj. D.
Humilis esse nō potest nocēs: superbus esse non pōt innocēs. Nec malū cuiusq; velle pōt q̄ nequaq̄ bonū ei⁹ augeat. xx. B. Hu.
Humilitatis christi causa est infirmitas nostra. xxxiij. B.
Humilitas ē disciplina christiana. I. C.
Nihil prodest humiliari si non te mutaueris. xlix. D.
Ia. Ie[illegible]us nauc qui prius ause vocabatur: figurā gessit veri iesu: q̄ ꝓm in terram ꝓmissionis esset introducturus. xxvij. C. in me.
Ig. Ignis inextinguibilis ꝓcrematio expūbit quicq̄d hic medicabilis satisfactionis ⁊ salutifera negligerent sanare ꝓuersio. xvj. C.
Tanta erit in ꝓtranseūdi mota: q̄nta fuerit peccati materia. xvj. D.
Deus nō ignoscit q̄s bō dedignatur agnoscere. I. J. in fi.
Non ignoscit alienę iniquitati q̄ suam nō agnoscit. xxj. G.
Im. Imitari debemus sapientes nostros in bono: ⁊ si nihil imitabile habuerint: tūc christū ⁊ sanctos eius imitari debem⁹. I. A.
Imperator bonus bona iubet: malus mala. xvj. A. circa fi.
In. Nō increpat deus vt insultet ꝑ ad ꝓfessionē vult ꝓducere vt faciat. xxxij. B.
Ad iferos descēsus erit: redit⁹ ñ erit. xvj. C
Inimicos habere nisi cogente iustitia non debemus. xxiij. A. in fi.
Iniquoꝝ hoc ꝓpriū est velle ne deus pareat iniquis. vj. A.
Verū vnius sit multa iniquitas ne tepida sit charitas. xxij. C. D.
Innocētia sctitatis filia ē charitatis. xx. B
Innocētia sancta secura est de beatoꝝ immortalitate. xx. B.
Contra eos q̄ se putāt circa deū ⁊ ꝓximos seruare innocētiā ⁊ sibi ita nocēt vt deo careāt habitatore ⁊ puniant vtroq;. xx. C
Intellectus meritū est fidei. xxxij. A.
Inuentio est reminēda ⁊ nihil est inde accipiendū: exemplū. xx. A. B.
Si q̄d inuenisti ⁊ reddidisti: rapuisti. ix. C
Inuidia est odiū felicitat⁹ alieng. xx. A. I ſi
Qui inuidet sic est quō rabies: quō vulnus quō apostema in corpore. xv. B.

Jo. Johānis baptiste idem fuit ordo nascendi quō christi. xliij. A. L.
Jobis natuitas cur sola celebrek. xliij. B.
Johānes dicēdo se indignū soluere calceamēta xpi fecit se dignū. xliij. B. circa fi.
Pater iobānis cur nō credēs angelo: loquelam perdidit. xliij. L.

Ir. Ira est seruor animi ad pcussionē: t inueterata fit odiū. v. L. xl. A.
Ira est libido vindicte. xlij. E.
Ira festuca ē: trabes futura crescēdo. v. L. xlij. E. circa fi.
Ira in cōparatiōe odij festuca est. xl. A.
Irasci patrē filio sepe inuenim°: patrē odisse filiū difficile inuenies. v. L. xl. A.
Irasci humanū est: sed nō debet iracundia vestra natos furculos diuersis suspitionib° irrigare t ad trabē odij puenire. xl. A.

Iu. Judam traditorem non tam scelus quod cōmisit: q̄ indulgentię desperatio fecit interire. xxvij. J. in me.
Judęi per quę sepe recusant fieri christiani vij. E. (xxvij. L.
Judicium extremum certissime erit. ij. A.
Ad iudicij diem qualiter nos pparare debemus. xvj. B.
Et in die iudicij non iudicemur: dimittamus inimicis nostris. vj. D.
In iudicio quō exiget ab homine rationē qui seipsum pro homine dedit. xvj. L. D.
In iudicio suo cur sola opera pietatis non facta vel facta iudicādo iputabit. xix. A.
In iudicio extremo vir cuiq; propria pscientia sufficit. xxxv. L. post me.
Judicabit cū iustitia qui cū misericōdia nos redemit: t cū patientia expectauit. xxxvj. E
Esto iudex tuus: accuset te pscientia tua: toreat timor vt erumpat cōfessio: t dicas. ij. B. in fi. l. J.
Non debemus moueri de iudicijs alienis quia q̄diu ignoramus de no ipsis iudicare nō possumus. xxxv. L. in fi.
Judicare ex suspitione vel extraordinario vsurpato iudicio ꝓhibemur: si pot° ex lege dei fm ordinē ecclesię siue vltro pfessū siue accusatum atq; puictū. l. M. circa fi.
Judex t accusator simul aliquis esse nō potest. l. M.
Jure fori nō ecclī quędā licēt. xlix. A. cir. fi.
Justus nemo fit nisi ex pcōne. vj. A.
Contra eos qui se iustos esse ex propria virtute putant. xliij. D. circa fi.

Nemo iustificat ex suis meritis sed ex gratia. vj. A.

La. Lachrymę sunt testes miserię t dolōis. x. B. l. B. circa fi.
Lapides dauid quinq; quid significent. xxxj. B.
Latro timet malū t vbi nō potest nō facit t tamen latro est. xxxv. B. in fi.
Non laudat deum qui male viuit et bona dicit: nec ille laudat qui quasi de suo bene viuit: exemplum de pharisęo t publicano. q. L.
Nō malus laudat deū. Ibidē in fi.
Qui laudat deū vita t lingua duplicater in se prouocat gratiā dei. q. D.
Laudare nō debemus deū solū voce t lingua sed t pscientia t vita. xvj. A.
Ille laudare cessat q̄ a iustitia et quid deo placet declinat. Ibidē.
Et deū toti t semp laudare valeamus quibus opibus insistere debeamus. xvj. B.
Omnia laudant deū pter vitia. xxxv. A.
Cum laudare a malis sit detestabile: vtiū a bonis laudari sit optabile. xxv. A. in fi.
Laus falsa nec coronare nos potest: nec vituperatio damnare. xxxv. L. in fi.
Lazari resuscitatio et solutio quid significet. xxvij. J.
Lethargici dormiēdo periclitantur t figurāt mystice. xj. L. in me. Le.
Lex figuratur in quinario t denario numero. xxxj. B.
Lex transiit ad gratiā: ostenditur figuraliter. xxj. B. xxvij. L.
Lex ad hoc data est vt superbo infirmitatem suam notam faceret: infirmo pnitētiā suaderet. l. B. circa fi.
Liberum arbitriū primoū hominū sic constitutū erat vt si nollet consentire serpenti: discederet serpens in sua falsitate confusus: t remaneret homo in creatoie suo firmatus. xij. L. in me. Li.
Liberū arbitriū quidā extollentes pcipere magis q̄ eleuare conant. xiij. D.
Licet pdę litē vt emas tibi quietē. x. L. cir. fi
Pro litis redemptione non licet calumniatori accipere: q̄uis licet calumniato donare. x. D.
Longum nō est qō finē habet. j. B. Lo.
Deus quō loquit animę rationaliter suggerendo t suadendo qō vtile est. xvij. D.
Loqui dolū quid sit. j. D.

Lu. Lupus venīēo ad ouile et si timet lacerare tamen lupus manet. r. L.
Inter lucē istā visibilē t lucem iusticiē hoc interest. xxx. L. in me.
Lucifer tempora significat. xliij. L.

Wi. Magnitudo solicitatē habet: tumor inflationē. xxxiij. L. circa fi.
Non facere malū timore pene non est laudabile. xx. L.
Mali nō contamināt bonos. xxij. F.
Mali tunc putāt deū esse bonū qñ illis ē stat vnde cōrumpant. viij. D.
Maloo mali pati nolūt. xxx. L.
Mali faciendo malum mittunt ad bonum xxx. L.
Mali non temere sed per iudicium ab ecclesie cōmunione auferendi sunt: t si per iudicium auferri non possunt toleranda debent potius. I. Ad.
Malicia ē nocendi amor. xx. A. in fi.
Malicia malo delectāt alieno. Ibidē.
Mämona iniquitatis quid sit. xxx. B.
De mämona iniquitatis facere amicos qđ sit. xvj. A. in fi. xlvij. A. in fi.
Manna quomodo significabat eucharistiam. xxvij. B.
Manna quidā olim spiritaliter in populo israelitico intelligebāt. xxvij. L.
Manna non cibus vere celestis sed figura fuit. xxvij. L. circa fi.
Deus mādat nō in aure in corde. xvij. A
Manichei dicunt gentē tenebrarū: non dominē peccare. xij. B.
Manichei solē vt partē dei adorāt. xxx. L.
Maris rubri transitus christi baptismum prefigurabat. xxvij. B.
Q̄ in mari rubro egyptij submerguntur qđ figuret. xxvij. D.
Cur iam per mare rubrum traductus populus dei longa itinera t temptamēta in deserto patiebat t non statim terrā promissionis intrauit. xxvij. L.
Maria angelū interrogauit de modo nō peccādi: nō de promisso dubitauit. xlvij. L.
Maria magdalena cur accessit nō ad caput sed ad pedes iesu rigando: osculando: tergendo et vngendo. xxiij. B.
Q̄ accessit immunda vt rediret mūda: egra vt rediret sana: confessa vt rediret professa. Ibidem.
Q̄ iesum plus q̄ purum esse hominē credidit. xxij. L.

Martyres debent habere voluntatem paratam in martyrio. xiij. A.
Mathematici asserunt homines positione stellarū nō de volūtate peccare. xj. D
Matrimoniū: de hoc vide Thor.
Miracula dei quotidiana nō facilitate sed Wi.
assiduitate vilescunt. xxxij. L.
Inter omnia miracula dei maximū miraculum est homo. Ibidē.
Miraculū tale christus fecit: vt tu eū quē rapis t mireris eternū. xxxj. D.
Facere miracula nō est apetēdū. xxviij. L
Miseria hominū t si cōmunis sit: nō tamē debet malicia esse cōmunis. r. A.
Misericordiā dei quidā nō nisi ad se extendi volunt. vj. B. xxj. B. in fi.
Misericordiam dei magnā depiecatur omi magnā miseriā patietur: t paruā qui paruam qz nescienter peccauit. xxj. F.
Misericordia dei implorāda est q̄ iusticia ab eo auferri nō pōt. xxj. G.
Quis de misericordia dei multū presumere debeamus: nō tamē negligere debem⁹ eius iusticiā. xxxvj. L.
Misericordia non nisi miseris est necessaria. xviij. A.
Misericordia perfecta nō est q̄e preadnus extorquetur. xxxix. B.
Misericordia est quasi scdus baptismus. xxxix. L.
Misericordia talis esse debet q̄ suscipiat non repellatur: peccata purget non alias grauet. xlvij. A.
Misericordia ira dei auertit: pcā dimittit igneo futuro extinguit. xlvij. B.
De misericordia nostra: pericula: calamitē t sterilitates nob pueniūt. xlvij. B.
Moysi dubitanti ad petrā orta: t q̄ est in Wo.
mōte mortuus qđ significet. xxvij. L.
Pro morte christi quomō diuites dari prophetarum sit. xxxvj. D.
Mors nō mouit nisi in vita. xxxv. B.
Vt mortuo suę diē dñs ignoraret: de⁹ vtiliter instituit. xiij. A. xxvij. L. in fi.
Nō sufficit meteo in melius cōmutare et a factis malis recedere: nisi etiā de his quę facta sunt satis fiat domino per pnitētię dolorem. I. P. in me.
Mulier longe: est libido prope. xxj. L. Wu.
Mulierē incauta familiaritas nō solū paruos sed t sanctos t fortes vincit. xxj. L.
Mulierem vt in ecclesia taceāt: de hoc vide

sermonē.xxvj.per totū.
Adulier curua decē ⁊ octo ānis ⁊ a dño curata quid significet.xlix.A.
Ba. CHristi nasci voluit cōsistus per solam matrem qui fecit hominē ante patrem ⁊ matrem.xxxij.D.in me.
Natalicia sanctoꝝ multi populus celebrare delectat:ſ nō vitā illoꝝ sequi.l.A.in ſi.
Bc. Neophiti qualeo esse debēt.xx.p totū.
Bn. De numero ternario ⁊ ūternario.xlv.B.C
Numerus duodenarius ad quādā vniuersitatē referr.l.K.ante me.
Oc. QUi se occidit in corpore etiā se occidit inanima.xxvij.J.circa ſi.
Oculi nō vident sed per oculos videtur.xxxij.B.
Oculi nō sunt figendi in pulchritudine carnis alienę:nec se faciant de peruersa simplicitate securos.xxj.B.E.
Deus odit nos ⁊ amat.xxxiij.D.in ſi.
Od. Odiū est ira inueterata.v.C.xlij.E.
Nemo odit ⁊ amat.v.C.in ſi.xl.A.
Odiēs fratrē ⁊ si nōdum insidias prępauit nōdum faucē obsedit aut venena prępauit reus erit.v.B.
Odiū rectū ab amore est.xxxvij.A.
Odiū est remittendū.xl.B.
Odium fraternum ⁊ homicidiū comparātur.xlij.E.
Qui tenet odium contra fratrē fontē charitatis obturat.xxvij.G.
Ol. Oleum peccatoris nō est aliud nisi blandimentum adulatoris.xa.D.in me.xxxv.C.in medio.
Op. Quomō opera patris facit filius cum oia quę facit pater hęc ⁊ similater filius facit.xliij.B.xxvij.E.ſ.G.
Utrum pater operet iubendo ⁊ filius obsequendo.xliij.C.
Qvna sit operatio trinitatis.xxxij.H.
Opera miscę in vita ista tantū necessaria sunt nō in vita beata.xvij.A.
Or. Non orat nisi fides:⁊ tamē oratio ⁊ fides a deo donant.xvij.C.
Orationis intentio debet esse beatitudo nō temporalis ista.x.A.
Oratio dominica omnibus est necessaria.xlij.D.xliij.E.
In oratione tres primę petitiones ęternę sunt:⁊ quattuor ad istam vitā pertinent.xlij.G.
Oratio dñica quotidie dicenda est.xlij.H.
Oratio dominica:debita quotidiana ⁊ leuia non criminalia tollit.xix.B.C.xlj.D xlij.D.ſ.I.H.
Quotieno oratur:toteno peccata dimittū tur.xliij.E.
In oratione proficientibus:peccata deficiunt.xliij.D.
Oratio habebit duas alas scz.xlij.ſ.in ſi.
Qui recte nouit orare recte nouit viuere. iiij.A.
Orare debet sacerdos pro populo:et populus pro sacerdote.xliij.E.
Orare debuus pro inimicis vt deus occidat eorū malicią quā ipsi fecerunt:nō qō ipse creauit:exemplo pauli apostoli.vj.B.
Orandum est pro infidelibus vt fidem habeant.xvij.C.D.
Ornamēta aię quę sunt.xxvj.B.circa ſi.
Pan. PAnis nomine cętera necessaria intelliguntur.xlij.C.
Panis quotidianus cur quotidie petitur ⁊ nō victus.xlij.C.
Panis quotidianus quomodo noster dicitur:et tamē a deo donari petit.xiij.A.
Panis quotidianus verbum dei intelligitur.xlij.C
Par. Si deus nō parceret iniustis nemo ad iusti ciā pueniret.vj.A.in ſi.pbat exēplo.B.
Ad hoc parat homini vt conuertat et non sit qui damnet.xxij.A.xlvj.A.B.
Parentes debēt prohibere filios ne ad spectacula ⁊ post vanitates eant.xx.A.
Pas. Deus pascit seruos suos vnde ⁊ quomodo voluerit.xij.D.xvij.B.
In passere christus figurat.xxxij.B.
Patientiā suam deus in hoc tempore cōmendat vt in futuris exerceat ſgueritatē suam.l.J.
Patientia quomodo dicit nra cum a deo nobis donatur.xiij.A.
Passio xpi pbat in verō esaię.xxxvj.A.C
Pf nihil fac nisi p filiū.xxxij.G.xliij.B.C
Pater impiorum diabolus dicitur nō propter creationem aut generationē sed propter imitationē.xvij.B.in ſi.
Pau. Paulus a paulo:id est a modico nomi tur.xvij.D.
Paulus apls in cęlis didicit quę in terris doceret.iiij.C. (xiij.C.
De paulo exponit:beniamin lupus rapax.
Pauperes quidā sunt beati: quidam sunt miseri.xxx.B.

Pau Pauperes aliquos cur deꝰ esse voluit. xiij. D. xviij. A. in fi. xlvij. B.

Pax frambuar chartas cum fide magnat exponk. xvij. per totū.

Pax. Pax est finis omniū desideriorꝫ nostroꝝ. xvij. A. in fi.

Pec. Quidā dū peccāt nō sibi sed ꝛstellatōibus aut genti tenebrarū vel diabolo peccatū imponūt. xij. B. L.

Qui sciēter peccat criminaliter peccat. xxj. A. in fine. F.

Adulti peccare volūt cū dauid t nolunt resurgere cum dauid. xxj. B.

Qꝫ nō fit plus peccandū vt plus nobis dimittet t plus deꝰ diligat. xxiij. L. D.

Adulti nō erubescunt peccare t erubescunt humiliari. xl. L.

Peccauī treo tīs ſyllabę sunt: sed in his tribus ſyllabis flāma sacrificij cordis absūdit in cęlū. xlj. B. in fi.

Nullū pctm est qđ fecit bō qđ nō posset facere alter bō si deſit rector a quo factus est homo. xxiij. D.

Peccatū inest cum delectatione: regnat cum cōsensu. xxj. L.

Sicut pcā futura negligēdo iusticiā cōmittunt: ita pęterita iniusticiā defendendo firmant. xxiij. A.

Pctm ex iustitia dei impunitū esse nō pōt: Ergo vt ignoscat tu aggrę t puni. xxj. G.

Qui non timet pctm timebit quo perducat peccatū. xlj. F.

Pcā quotidā relinquūt nō ipſi pcā. xlj. E.

Pctm ordie ꝛsuetudine vilescat t fit homini quaſi nullū sit. xxviij. B.

Peccatum cū desperatione certa morte est. xxj. E. xxvij. K.

Peccata augerentk si pęnitētię locus denegaret. xxvij. K. L.

Pcā nemo dimittere pōt nisi deus: sic intelligendū est. xxiij. E. F. G.

Pctōꝝ remissionē iustificationē t sanctificationē hęretici pollicentk. xxiij. F.

Peccata nō meritis bonis sed virtute ſpūſ sancti dimittunk. xxiij. G.

Deus q̄ dimittit pcā per bolem: potest dimittere t pręter homīē: auctoritatē patur. xxiij. H.

Ad pctōꝝ remissionē si substātia defuerit: dilectio inimicorꝫ nobis sufficit. vj. L. D.

Pctōꝝ remedia q̄ sint. xlvj. A. xlvij. A.

Pcā venialia per q̄ remittunk. xix. B. L. xlj. B. xlij. D. F. et. l. D. xxvij. F.

Sine peccato nemo viuit. xlj. B. xlij. D. F circa fi. xliij. E.

Pcā venialia sine qb⁹ vita ista nō agit q̄ sint. l. F. G.

Pcā venialia nō sūt ꝓtemptibilr cōmittēda: qr nō refert siue nauis p fluctus siue p guttas paulati ſubmergat. xlj. F. l. D.

Quō vtrūq; verꝫ sit: q̄ nat⁹ ē ex deo nō peccat: t si dixerim⁹ qr pctm nō habem⁹. l. H.

Pctōres cur finit deus viuere. vj. A.

Bō t pctōr duo nōia sunt: ꝑ vnū fecit deus alterꝫ diabolus. vj. B. in fi.

Peccator qr nō stati patit deū vltorē vult eū tenere principē vt corruptū iudicē t prędꝫ sociū. ij. B. xxviij. D.

Pctōr oīo se modo non videt ꝑ pcā sua indoſo ponit t bona ante faciē: Scio iusti faciūt. ij. B. in fi. B. xxj. G. xxviij. L.

Pecunia fauces auaricię nō claudit ꝑ crēdit: nō irrigat ꝑ accendit. xxx. B. in fi.

Pęnitere ꝓpter duo boles nolāt. xj. A.

Lorma eos q̄ nō pęnitere volunt nisi post expletionē olim voluptatū suarꝫ. xj. B.

Pęnitētibus deus indulgentiā ꝓmisit sed vērū pęnitere debeāt nō promisit. xj. B. xiij. B. xxvij. L. in fi.

De bis q̄ pęnitentiā agere volutāt ꝑ pctis suis desperādo. xxj. E.

Quidā pęnitēt pęnitētiā egisse: nō peccasse. xxviij. L. xxvi. F. in me.

Si pęnitēs eo pęnitet te: si nō pęnitet pęnitēs nō eo: nec est pęnitēs q̄ facit qđ pęnitet. xlj. B.

Pęnitētię vēritatē facilius intelligūt q̄ se boles esse meminerint. l. A.

Quisq; pęnitentię recusat humilitatē deo propinquare nō cogitat. l. B. F.

Sicut comeo pęnitentię dolor ē: ita lachrymę testes dolorꝰ. l. B.

Actiōes pęnitentię treo sunt: ſc. l. L. D. F xxvij. A. F. F.

Nisi quę pęniteat vitę veteris nouā nō potest inchoare. l. L. xxvij. A.

Pęnitere debemus but⁹ vitę vt ad incorruptionē tota auiditate curram⁹. l. D.

Pęnitētia bonorꝫ fidelium est pęna q̄ quotidie pectora tundēteo dicim⁹: dimitte nob debita nra. l. F. G. H. xxvij. F.

Qui pęnitētię mediatā ꝑ trāsgressiōe decalogi renuūt: t si ad altare illud visibile cū bonis accedūt: ad illud cęleſte t inuiſ-

bile quo pro nobis introuuit pncursor ihesus accedere nō valebunt.l.J.

Contra eos q̄ sibiplis sine pnitētia criminalib⁹ t si non regnū sed salutē tamē promittunt.l.K.

Qui pnitentiā agit nō solū illi prodest ad salutē ꝙ etiam cēteris ad exemplum.l.L. xlix.B.in fine.

Nemo ideo pnitere ꝓtemnat q̄ nōnullos forte ad altaris sacrahta nouit accedere q̄ talia sunt crimina.l.AB.xxvij.J.

Qui ꝓtemnūt agere pnitentiā nō quērāt sibi comites ad supplicij:nec gaudeāt qz plureo inuenerūt.l.AB.in fi.

De his q̄ pnitere nolūt:qz videt ꝓpositos t ministros ecclesiaꝝ nō ꝛgruēter viuere sermonibus t sacramentis q̄ p eos populis ministrant.l.M.

Pnitēs ne desperet ad eius misericordiā ꝛsugere debet: cui⁹ potestatē peccādo cōtempserit.l.O.xxvij.J.in me.

Pnitēs ne desperet de amissa salute:non solū habet ꝓcepta recte viuēdi ꝙ etiā exēpla pnitentiū.l.P.Q.

Nō sufficit vitā in melius cōmutare:nisi etiā de his q̄ facta sunt satis fiat deo p pnitētiꝫ dolorē t humilitatē gemitū.l.P.i me.

Pnitētia luctuosa ē in q̄ ppie vocant in ecclesia pnitētes q̄ remouent a sacramētis altaris.xxvij.J.xlix.B.

Qui pnitentiā dari quibusdā peccatis denegāt:ab ecclesia exclusi sunt: t facti hēretici.xxvij.K.

Quia portū pnitētiꝫ ecclesia tribuit:nō rā ideo peccādi licentiā donat.xxvij.K.L.

Cur nemini pnitētiā denegat.xxvij.K.

Pnitere ds debet dū sanus est t nō cū incipit mori.xlj.A.

Qui pnitentiā veraciter egerit: t absolut⁹ a xp̄i corpe nō fuerit separatus:ac post pnitētiā vixerit sicut ante pnitētiā viuere debuit:defunct⁹ ad requiē vadit.xlj.L.

Qui pnitentiā in vltima ęgritudine accipit: t mox reconciliatus:nō ei negak q̄ pet: sed si securus binc exit ego nō sum securus.xlj.L.in me.

Qz ante pnitētiā bene viuendū sit: t post pnitentiā melius.xlj.L.in me.D.

Pnitētiam age dum sanus es: t securus eris.xlj.D.L.

Hec pena eos manebit qui amisso t nō reparato p pnitentiā baptismo: in ęternū peribunt.xvj.L.

Tantū sapiens pena deseruiet:ętum stulta iniętas suggesserit.xvj.D. (in fi.

Nō minorē pnā luit q̄ cū mult⁹ luit.l.AB.

Perfectus nemo in hac vita esse pōt etiā si ola pauperibus distribuerit.xxxiij.G.

Persecutōes maiores fiūt ecclesię p pctā t crimina subditoꝝ t auaricią luxuriāq̄ maloꝝ q̄ p tyrānos.viij.D.

In mēbris suis christus pssecutionē patit tanq̄ in se.xv.B.

Sine pssecutōe iusti hic viuere nō pōt.x.B

Persecutiōes necesse ē patī q̄ deū in veritate ęperit quęrere.viij.L.x.B.

Non te persequit nisi malus si tu bon⁹ fueris.vj.B.in fi.

Cum te pssequit bō nō hoc in te pssequit qđ fecit deus sed malū qđ fecit homo.xxxv.A.xxxviij.F.circa fi.

Videbāt de spiritali ꝛsequente eos petra: petra aūt erat xp̄s:exponit.xxvij.B.L.

Petr⁹ apls figurat ecclesiā in eo q̄ sibi ostē sum sit vas linteū quattuor initijs e ęlo submissum plenū animalibus.xlv.p totū.

Petrus bonitatis t disciplinę formā in se habuit.iiij.B.

Petri si nō cessaret interrogatio: diu repetere⁊ negatio.xlij.L.in me. (in fi.

Qui sibi placet deo displicebit t sibi.ij.A.

Possessio tanto plus augef:quanto charitate erogat.vj.L. Po.

Jure nō possidet ds quod iuste nō tractat.xxx.A.in me.

Pręcepta dei etiam metu mortis non sunt transgredienda.j.L. Pre.

Quę reddāt prędicatorē pigrū ad arguendas ꝓtradictes.vij.A.circa fi.

Prędicatorib⁹ plures ꝓtradicūt:nō lingua sed male viuēdo.vij.B.F.

Prędicator⁹ ternitus terreat.xj.L.

Prędicator⁹ t si ꝓmitteret securitatē peccātibus deus tñ nō acceptaret.xj.D.

Si prędicatoribus periculū est aliena pctā nō arguere:quāto periculosius erit ꝓpria noluisse corrigere:vel pctā defendisse t cumulasse.xvj.B.in fi.

Prędicare:arguere:corripe:ędificare: t pro vnoq̄ satagere magnū pondus est magnusq̄ labor.xxv.L.

Pędicator⁹ erogator⁹ debet esse verbi:nō ęctor. Ibidē (xxviij.A.

Pędicator⁹ si vera loquit̄ xp̄s in eo loquit̄.

Prę. Prędicatoꝝ taciturnitas est periculosa. v. A. vij. B. xxv. B.
Prędicator: malus viā docēdo t in ea nō ambulāo nō est imitādus: exemplū. l. R.
Prelatus in se tria habere debet. iiij. A. in me. D. L.
Prelatoꝝ malos imitādo ꝺ̄ christū obliuiscunt. l. R.
Promissio dei nō pendit ex nobis: nostra aūt ex deo. xvij. A.
Q; ꝓmittebant ꝓle israelitico figuris tpalibus eternā. xxvij. L. in me.
Pro. Prosperitas periculosa est alos ꝙ aduersitas corpori. xxj. D xlvj. L.
Pu. Puer cū nascit cur statim plorat. x. B.
Pulli christi sunt christiani. xxxij. B.
Puteus inferni cū petēteo ꝯpenit daudet sursum: aperiet deorsum t dilatabit in profundum. xvj. L.
Qu. Deus quęrit nos nō nostra. xxx. A.
Ra. Radix de terra sitiēti cui nō est spēs nęq; decor ꝙm desiḡt. xxxvj. A. B Q nō in radice celat in ramis declaratur. xlviij. B.
Non est rapiendū diuiti t dandum paupēri. vij. D. E. xlvij. A.
Rapere res alienas hinc malū esse compobat t qz seruare ꝓprias tenaciter damnosum esse ostendit. vij. B.
Raptor rerū alienaꝝ viceroſius ē in corde. Ibidē in fi.
Raptoꝝ pęna ꝙlis erit. vij. L. D.
De rapinis elemosynas facīēo t pctā non deserēs se decipit pecuniā pōendo t pctā nō redimēdo. ij. A. in me.
Non est rapiendū hęretico vel iudęo t dandum christiano. vij. E.
Qui sub manu raptoꝝ gemūt abstinere debēt a cupiditate rapiēdi. vij. F.
Raptor est ꝙ necessarius paupertatis rebus alienis incumbit. viij. A.
Rapit ꝙ inuentū nō restituit. ix. L.
Re. Recōciliari alios debet cū sanus est: nō cū mori incipit. xlj. A.
Reconciliatus et post bene viuēo securus hinc exit. xlj. L.
Deus reddit qđ nō debet. xiij. A. B.
Q; reddit bona ꝓ malis. xiij. L.
Redimere tempus qñ dies mali sunt: ꝺ̄ sit. j. B. in fi. x. p totū.
Optare vt adueniat regnū dei: nihil aliud est ꝙ optare ab illo vt dignos nos faciat regno suo. xlij. B.
Regnū dei quibusdā venit t quibusdā nō venit. Ibidē.
Regnū celoꝝ ꝓ ꝙ vili precio cōparat qz tā n valet qtū habes. viij. B. xiij. D. i me.
Pręter regnū dei quidā sibi salutem pollicentur. l. R.
An sit aliū differētia inter regnātes t regnātes. l. R.
Ideo christus resurrexit vt aliā vitā nobis ostenderet. xvj. A.
Sa. Sacerdos cur iubet prius offerre sacrificiū ꝓ se deinde ꝓ plo. xlij. E. Non sacerdotū merita: ꝙ ꝙ docēt t ministrāt ꝓsiderare debemus. l. R.
Sacrificiū christiani elemosyna est in paupere. xxx. A.
Salus christi ꝺ̄ significet. xlij. A.
Salus eterna amāda est: tqualis salus quę nec vera salus vtenda. xxxviij. F.
Salus eis nulla esse pōt quoꝝ iniquitas ꝓseuerat. l. R.
Sanctificatio nois dei dicit qua t noo dicimur sancti. xlij. A. circa fi.
Sanctificatio abluat qđ ꝺ̄ delictoꝝ macula sordidauerit. xlvj. A.
Scientiā cur precat dauid exhiberi bonitati t disciplinę. iij. ꝓ totū. Scti
Scientia vera hęc est. iij. D.
Scriptura sancta cur cōmemorat peccata iustoꝝ. xxj. B. Scrā
Scripturas sanctas ideo quidā legūt t audiūt vt faciāt qđ displicet deo. xxj. B.
Scripturę sanctę nos erigūt ne desperatione frangamur: t terrent ne superbia ventilemur. xxxiij. A.
Propter sepulturam christi quō mali dati legunt. xxxvj. D. Se
Sequi christū est ipsum imitari. xxxiij. G.
Sequax in bonis actibus christū ꝙ in malis diabolū sequebat. xlvj. B.
Silere dei ē vidicta suspēdē. ij. A. xxvij. L Si.
Nō sillebit iudicaturus qui siluit iudicatus xxviij. A.
Silentiū in ecclesia est tenendū. xxvj. A.
Syloa interpretat missus: t significat baptismū. xlij. A.
Symbolū breuiter ꝓtinet quę habet fides catholica. xlij. A.
Symbolū quotidie est dicendū qñ surgit ne obliuiscat. xlij. G. (ponit. xlij. D.
Sol nō occidat super iracundiā vestrā: ex So.

Sp. Ad spectacula furiosa: cructa vt turpia cū
teo castigandi sunt ⁊ admonēdi vt se cor-
rigant. xxj. A.
Speo venię nemini interdudik. xxj. E.
Quidā desperando quidam sperando pe-
rerunt. xj. A. xxj. E.
Spūssanctus sup quosdā non venerat vi-
sibiliter nisi p impositionē manuū aposto
lox. xxiij. H. J.
Spūs dui mūdi facit supbos. xiiij. D.
St. Stultus ibi es deo vbi tibi sapiens vide-
ris. vij. B.
Nō sic dicit deꝰ stulte quō hō: q; stultis nō
est datur regnū cęlox. Ibidē in fi.
Su. Ex supbia oīa vitia oriunk. xx. B.
Supbia infirmox ē magnitudo q; vbi men
tē possederit: erigēdo deiecit: inflādo eua-
cuat: distendēdo dissipat. xx. B.
Superbia oēm habet frōtis impudentiā.
xxj. B. in fine.
Superbia impedit animę reditū ad deum.
xxxiij. A. circa fi. B.
Contra tumorē supbię bibendū est poculū
humilitatis. xxxiij. L. in me.
Supbia nō abscōdit ab oculis dei. l. A. i fi.
Supbus nō pōt esse innocēs. xx. B.
Qui supbus in bonis nō est: aduersus deū
superbox esse nō debet. xx. L.
Sustinere dūm qđ sit. xj. A.
Ta. Tangere imundū est pctis aliox cō-
sentire. xxiij. F.
Tc. Theodosius imperator publicam
egit penitentiā: q; pctis eius celari nō po
tuit. xlix. B.
Tempa duo sūt: miscdię ⁊ iudicij. xxviij. D
Cum tempus bñ operādi auferk: nō restat
nisi tps recipiēdi. xviij. A.
Ut tps quietū habeak pde aliqđ. j. B. r. L
Temptare diabolus pōt: cogere oīmo nō
potest. xij. B. in me.
Ideo temptax nos. xxxviij. D.
Quicunq; temptatiōe vincik: peccatū ipse
cōmittit. xlij. F.
Tēptatōib⁹ psentire cur ñ debem⁹. xlvj. L
Tenebras carcex oēs fugiūt: tenebras pec
catox pauci. xl. B.
Terra repromissa patrib⁹ nō vera sed figu-
rata fuit. xxvj. L. in me. (xx. L.
Ti. Aliud est timere penā: aliud amare iusticiā
Tinea vestes alias ñ linteū psumit. xlv. L.
To. Torcularia ecclesię sunt oīnes mali ⁊ ama-
tores mūdi. viij. D.

In trinitate pluralitas est psonax: sed vna Tri.
maiestas: vna ęternitas: vna coęternitas
⁊ eadē operatio ⁊ vna deitas: qō auctori-
tate probak. xxxij. H. xliij. B. L.
Tumor inflationē habet non soliditatem. Tu.
xxxiij. L. circa fi. l. B.
Turtur alas pudicissima significat christū:
⁊ quando turtur inuenit sibi nidū vbi po
nat pullos suos. xxxiij. B.
Va. Quod postvanitates ⁊ infanias mē
daces nō sit eundū. xxj. p totū.
Venia est petenda ab his in quos Ve.
peccauimus. xl. L.
Venia nō est petenda ab his q; sunt sub
iecti ne inde supbiāt. xl. D.
Venię postulatio blāda ē apellatio. xl. D.
Venia nō est petenda ab eo q; in te pecca-
uit. xl. E.
Caro sit verbū: ꝑ caro accedit ad verbū: nō
perit in carne verbū. xliij. L. in fi.
Verbū ideo caro factū ē vt in vno esset qō
videres ⁊ crederes. xxxj. D.
Verbū dei totū oēs audiūt ⁊ singuli: ꝑ vi-
deat qs quō audiat. xxv. L.
Verbum dei cum silentio est audiendum ⁊
standō. xxvj. A. B.
Verbum dei ⁊ corpus christi cque custodiē
da sunt. xxvj. D.
Qui verbū dei libenter audit: inaures aię
de patria paradisi trāsmissas se suscepisse
nō dubitet. xxvj. D. in me.
Verbū dei auditum ruminandum est. xlv.
A. xxxv. D.
Veritas p malū malo qsiq; loquak. v. A.
Ego sum via veritas et vita: exponitur. Ve.
xxxiij. A. L. in fi.
Iuxta viā nō in via quō diabolus laqueos
ponere dicik. xxxiij. A.
Via est vita pīs. v. A. xxv. D. in fi.
Stultus viator est q; ideo remanēdum sibi
estimat in itinere cū videat miliaria lapi-
dea litteris plena viā docere ⁊ nō ambu-
lare. l. B.
Vitia quomodo suscipiunt speciem virtu-
tum. xij. D. in me.
Visio qua christus videt patrē operātem
quę sit. xxxij. J. K.
Christ⁹ hic videbak ⁊ nō videbak. xxxij. K.
Quid sit videre verbū ⁊ videre vbi: nō ni-
si p charitatē intelligik. xxxj. L.
Deus videt humilia vt attollat: et alta vt
deiciat. l. A.

Notabiliū

Dē videt quō fideo. xxxviij. L. in fi.
Videō secur' fēminā si nō habeo vnde mo-
ueatis. xxj. L.
Vidua sareptena figurat ecclesiā. xviij. B.
Quarta vigilia extrema pars ē noctis: ho-
melia. xxxij. D.
Vindicari est malo alieno pasci. xl. E. ℣.
Vir a fornicatione nomē traxit: qz libidinem
vincere debet. xlix. L. circa fi.
Virginitas animę ne corumpat sic custo-
dit. xxxv. L.
Virtutes treo necessarię sunt nobis. iij. A.
Vitę duę sunt: vetus ⁊ noua quę figurant.
xxxi. A. in fi.
Pro vita ista ꝓlongāda multi solliciti sūt
nō pro animę vita. xxxvij. B.
In vitā nouā nemo transit nisi quē pēnitet
veteris vitę. xxvij. A. I. L. D.
Tūc incipit homo vitā ęternā diligere cum
ꝑsentē nō amauerit. xxxij. A.
Nō recteviuit q recte viuere ignorat. l. 4h.
Vita hec nō tam vita q̄ vmbra vitę dicēda
est. I. L.
Cum vitā omnes volūt: cur psalmista quę-
rit: Qui vult vitā et videre dies bonos. j.
A. et de qua vita intelligat. j. L.
Vita ista in compatiōe ęternę vitę nec vita
dicenda est. Ibidē in fi.
Vita ista ideo optat longa: quia sempiter-
na esse nō potest. j. B.
Vitam bonā ponus q̄ longā amare debe-
mus. j. B. xj. B. in fi. xxv. D.
Vitā istā quidā ita amāt: vt si eā semp ha-
bere posset futurā vitā nō cuperent. xx. D.
Vita ista somno compat. xiij. L.
Vita humana tota breuis est ⁊ ꝓiculis sub-
iecta. xxij. A. circa fi. xxviij. L.
Vita nostra in hoc sęculo vię compat. v.
A. xxij. L. xxv. D. in fi.
Vitrum ⁊ si fragile est seruatum diu durat:
homelia. xxv. L.
Vol. Q̄ vna sit voluntas potestatis et potestas
volūtatis patris ⁊ filij. xlij. L.
Volūtas dei ipius est iustitia. xxvi. D.
Volūtas dei sic fit in tra quō in cęlo. xlij. B
Volūtas pręparat a deo. xvij. A.
Volūtas bona omnib⁹ vilior est ⁊ omnibus
charior: quia totū habet qui voluntatē bo
nam habet. viij. B. in me.
Volūtas bona: ipa ē charitas: sola sufficit si
alia: cętera nihil ꝓfūt si sola desit. Ibidē.

sententiarū

Non vsus sed abusus i rebus vituperatur. xc.
xxx. L.
Verus dei quid sit. xliij. L. xc.
Vxores habere nō licet quarū priores ma- xc.
rito viuūt: nec fęminas viros habere quo-
rum priores vxores viuūt. xlix. A.
Vxor solius fornicatiōis causa est dimitten
da: sed illa viuente non licet alterā ducere.
xlix. A. in fi.
Vxores zelare debent maritos suos nō pro
pter carnē sed ꝓpter animas: nec eos for-
nicari ꝑmittant: sed potius cōtra eos eccle
siam interpellēt. xlix. L.
Vxores tanq̄ ancillę debent seruire ⁊ omia
cōtemnere ꝓter dilectionē viri sui. Ibidē.
Vxoris ⁊ viri in causis matrimonialib⁹ ea-
dem censet cōditio. xlix. L.
Vxores pudicę nō debent sequi impudicos
maritos suos. Ibidē.
Zacharias pater Johannis baptistę za.
cur non credēs angelo loquelā per-
didit. xliij. L.
Zelare viros suos cur fęminis pręcipit: ho
melia. xlix. L.

Finis

Contra eos qui Christum putant ex quod aliqui sancti
fuisse credit. Homil: 21

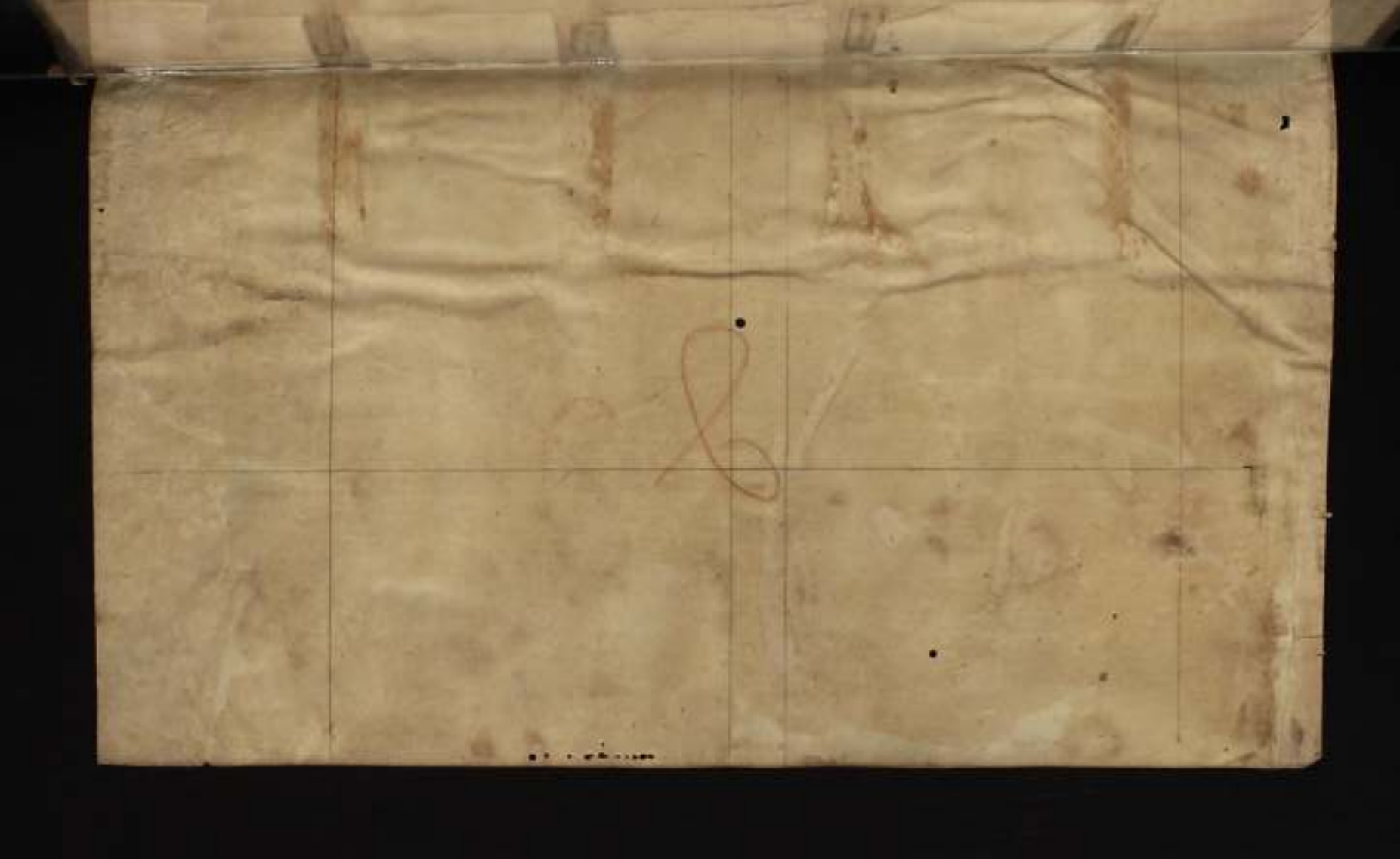

IV
G. 1416

IV
Ст. 14118